

AVGVSTINI
BARBOSÆ,
 I.V.D. LVSITANI,
 PROTONOTARII APOSTOLICI,
 OLIM S. CONGREGATIONIS INDICIS CONSVLTORIS,
& insignis Ecclesie Vimaransis Thesaurarij maioris,
 NVNC VERO EPISCOPI VVENTINI,
 & à Consiliis D. PHILIPPI IV. Hispaniarum Regis Catholici,
IVRIS ECCLESIASTICI VNIVERSI.

ALTERA PARS.

In qua de Locis, & Rebus Ecclesiasticis simul abundè agitur.

LVGDVNI,
 Sumptribus PHILIPPI BORDE, LAVRENTII ARNAVD,
 & CLAVDII RIGAVD.

M. DC. LX.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

IVRIS ECCLESIASTICI VNIVERSI,

LIBER SECVNDVS,
DE LOCIS ECCLESIASTICIS.

CAPVT PRIMVM.

De Ecclesijs, et Ecclesiasticis locis
in genere.

SVMMARIVM.

- 1 Locorum tria sunt genera, quibus Ecclesia, & persona Ecclesiastica, ceterique fideles utuntur.
- 2 Ecclesia unde dicatur? ostenditur.
- 3 Ecclesia idem est quod congregatio fidelium.
- 4 Ecclesia est corpus quoddam morale, cuius membra sunt homines, & Angeli, caput autem est Christus.
- 5 Ecclesia in iure passim accipitur pro praelatura, seu beneficio Ecclesiastica.
- 6 Ecclesia frequentissime accipitur pro Templo, seu Aede sacra.
- 7 Ecclesia, Templum, Basilica, ac Aedes sacra nomen pro eodem accipiuntur.
- 8 Ecclesia vocatur quasi convocatio, vel cœsus, eo quod ibidem conveniunt ad divina peragenda fideles.
- 9 Templum Ecclesia nominatur ad culti similitudinem, quod Templum ab intendendo, seu constituendo appellatur.
- 10 Basilica nomen non propriè ad omnes Ecclesias pertinet, sed ad eam tantum, qua princeps est, & aliarum maior, ac dignior.
- 11 Aedes sacra vocatur etiam Ecclesia, id est sacra domus, aut adificium.
- 12 Sanctuarium dicitur abditissimum Templi locus ubi Sancti possunt, ac servantur.
- 13 Sacrarium est Sacrum custodita.
- 14 Ecclesia materialis usus a quo tempore cepit ostenditur.
- 15 Ecclesia prima post aduentum Christi apud Christianos Catholica fuit.
- 16 Ecclesia appellatione indifferenter veniunt omnia August. Barbof. de Iur. Ecclef. Pars II.

- qua intra Ecclesia septa tanquam portiones ipsius continentur.
- 17 Ecclesiarum quos sint species, ostenditur.
 - 18 Ecclesia Episcopalis, seu Cathedralis ubi dicitur, qua est sedes Episcopi.
 - 19 Vicarius perpetuus adscriptus Ecclesia Cathedralis est de corpore Cathedralis.
 - 20 Matrix Ecclesia propriè dicitur Cathedralis.
 - 21 Matrix Ecclesia dicitur ea, qua habet alias Ecclesias sibi subiectas.
 - 22 Ecclesia an sit Matrix cognosci debet secundum subiectam materiam.
 - 23 Baptismalis Ecclesia est in qua insunt fontes baptismales, & Parochiam baptizantur.
 - 24 Baptismales plures Ecclesia non possit esse in qua Parochia, sed una tantum cum capellis suis.
 - 25 Baptismalis Ecclesia regulariter est quoque curata, & quandoque dicitur Matrix.
 - 26 Parochialis Ecclesia qua dicitur, & qua concurrere debent ad constituendam Ecclesiam Parochialem? ostenditur.
 - 27 Ecclesia una eo ipso quod sit Parochialis, consequenter est beneficium curatum, & habes curam non tamen è conuerso.
 - 28 Ecclesiam esse Parochialem afferenti incumbit onus probandi.
 - 29 Beneficium ubi habueris Populum, vel clerum, Ecclesia presumitur curata.
 - 30 Parochialibus Ecclesijs certos fines non habentibus, certi fines constituendi sunt.
 - 31 Ecclesias parochiales profanare pœst Episcopus ad prescriptum Concilij Cell. 21. c. 7. de rectorio.

ABSOLVIMVS iam primam de personis Ecclesiasticis librum; nunc vero quid sacri Canones de locis Ecclesiasticis constituerint, in hoc secundo libro est videndum; quæ quidem in Iure Ecclesiastico in triplici differentia inveniuntur; sunt enim tria locorum genera,

A genera,

oera, quibus Ecclesia & personæ Ecclesiasticæ, cæterique fideles videntur. Primum sunt materiales Ecclesiæ, siue Basilicæ, aut Tempia & loca his adherentia, in quibus diuina officia peraguntur. Secundum sunt Monasteria, vel Cœnobita, in quibus Regulares personæ simul commorantur. Tertiū sunt Hospitalia, & pia loca, in quibus pauperes & infirmi aluntur, & curantur. Cùm namque Ecclesia in diuino cultu, & duplici charitatis lege fundata permaneat, non immerito primum locorum genus pro cultu diuino. Secundum pro charitatis lege præcipue erga Deum. Tertium verò pro dilectionis mandato erga proximum exercendo habere dignoscitur: agitur quæ in Iure de locorum huiusmodi constructione, seu erectione, & de ipsorum regimine, & priuilegiis, vel immunitate, & de eorum destructione, aut violatione. Primi generis loca sunt hæc, veluti Ecclesiæ, quæ & Basilicæ, præfæto verò vocabulo Templum appellatur; præterea Oratorium, & Capella sacrorum, & sacuarium, altare, & cœmeterium. Loca similitur secundæ & tertiæ generis diuersa nomina ac species sortientur; ut suis locis ostendimus.

Nunc verò de Ecclesiis agere incipimus, & de nomine rationem agendo, aduertimus quod Ecclesia dicitur à verbo Græco *ἐκκλησία* quod significat *auocare*, unde spiritaliter sumpta pro significatu habet euocationem, seu cultum vocatorum, ad hanc enim quoqueque veniunt, Dei vocatione vocati veniunt, nullis proprio instinctu adiungitur congregationi saluatoris, & ideo Ecclesia idē quod congregatio fidelium, *Aliter*, cap. 15. ibi, *erat enim Ecclesia cœnosa, e. Ecclesia, de consecr. dist. 1. gloss. 2. in cap. cum clerici 19. de verborum signific. gloss. ultim. in cap. fin. ne Prælati vices suas*, Greg. de Valent. tom. 3. dist. 19. 4. Rota in *Casarrangustana Cathedralis*, 1. Martij 1630. coram Reuerendissimo D. meo Cœcilio Decano, *vers. unde ve* *enitetur*, faciunt multa, quæ circa Concil. Trid. sess. 5. in decreto de *edif. & usu* *librorum*, *vers. præterea*, ibi *Ecclesia cuius est indicare de verborum* *Scripturarum*, congerunt Doctores, constatque potestatis alius, de quibus Gig. de *Ecclesiast. hierarchia* lib. 1. c. 1. *Can. de locis Theolog. lib. 4. c. 1. Vi-* *ctor. in relect. de potest. Eccles. in princ.* Cardin. Belarmin. tom. 1. *centrouer. 4. lib. 3. c. 1. Isidor. Moscon. de maiest. militantis Eccles. in prelat. lib. 2. fol. 4.* Nicol. Gimonet. de *gratia expellat. c. 2. vers. Ecclesia* n. 34. *Silij. de benefic. p. 1. q. 5. n. 1. Sanchez. de ma-* *trim. lib. 3. dist. 15. n. 24. Cædric. in Tusch. tom. 1. lit. E. censet. 2. Quid. de Amicus de iure emphyt. in repet. cap. Ricciol. de iure person. extra *genium Ecclesia* *existent. lib. 1. c. 1. in num. 1. Mallob. in sua pra-* *xi habendi caucumsum, prelat. 1. num. 26. cum seqq.* Ludou. Corres in *repet. c. inter alia, de immuni. Eccles. p. 1. à n. 7. eleganter Illustriss. D. meus Roderic. à Cunha in comment. ad cap. vidua, ult. n. 3. dist. 8. 1. vbi dicit Ecclesia esse corpus quoddam morale, cuius membra sunt homines, & Angeli: caput autem est Christus, qui sanguine suo fecit vitamque vnam, triumphantem scilicet, & militantem, illam inuisibilem, hanc visibilem. Suar. de fide dist. 9. fol. 1. Ludou. Corres d. p. 1. n. 8. apud quos videtur varias vices nominis Ecclesiæ acceptio-**

namque Catholicam, seu vniuersalem, vnam, sanctam & Apostolicam, (vbi in symbolo Fidei Nicænæ Synodi & Apostolicum habetur) quia sub vnitæ eiusdem Fidei in Deum, sanctæqueque Religionis ioret omnes Christi fideles sit constituta, & per Apostolos propagata, cuius Dominus noster Iesus Christus caput est, cap. *incipit. n. 27. q. 1. c. Roman. de iure iur. Sponsus. cap. Ecclesia 97. dist. 1. item. 1. de sum. Trinit. Concil. Trid. sess. 22. de reform. c. 1. & Cæsar. cap. aliter. 24. q. 1. cap. Ecclesia paradisi de consecr. dist. 4. eiusque Vicarij in Terris Summi Pont. successores S. Petri Apostoli, quem Christus ipse in potestatem illam assumpsit, *Mat. c. 16.* Exinde & particulares Catholicorum collectiones, ac Clericorum diuinis Officiis participatorum collegia, Ecclesias quoque nuncupamus, in 1. *tit. C. de de sacros. Eccles.* Et denique ipsa loca, seu Tempia similibus officiis destinata, eodem nomine intelligimus, per vitanam figuram, qua contentum denominationem suam à continenti nonnunquam recipit, ut in c. *relicti. 88. dist. 2. omnes Basilicæ, 6. q. 7. c. Ecclesia immuni. Eccles.**

Passim in Iure nostro accipitur etiam Ecclesia pro Prælatu, seu beneficio Ecclesiastico, præcipue Curato, ut in rub. & in c. 3. *ne Prælati vices suas, & in c. non ingeres, de prebend. & in c. consilium, de in-reparren. notant gloss. ult. in c. ult. ne Prælati vices suas, Rebuff. in *præxi benef. tit. quare constituta* *sint benef. n. 9.* Petr. Greg. *instit. rei benef. c. 6. n. 3. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 4. n. 178. Illustriss. D. meus Roderic. à Cunha in commentar. ad c. quorū 6. n. 2. dist. 68.* Isequenissimè verò accipitur Ecclesia pro Templo, seu æde facta, ut in *relicti. de Eccles. adific. & in c. non episcopi. 42. dist. 8. apud Paul. 1. ad Cor. 1. Numquid domus non haberi ad manducandum, & bibendum? Ecclesiam Dei commendat* cum aliis multis quæ plene adducit Steph. Durant. de *ritibus Eccles. Cathol. lib. 1. c. 1. à princ.**

Ecclesiæ namque, vel Templi, & Basilicæ, ac Aedis facit nomen pro eodem accipitur, hoc est, pro materiali loco constructo, in quo diuina officia celebrantur. Vocatur autem Ecclesia, quasi conuocatio, vel cœtio; eo quod ibidē conueniant ad diuina peragenda fideles, ut suprà tetigimus, & videtur alludere Lezana in *sum. quest. Regul. tom. 3. verb. Eccles. n. 1.* dum dicit Ecclesiam esse locum publicum Episcopali auctoritate constitutum, & consecratum, ad quem Fideles conueniunt ad percipienda Fidei Sacramenta. Templum verò eadem nominatur ad Cæli similitudinem quod Templum quoque abintuendo, seu conspiciendo appellatur, quod ex eo quamlibet eius partem introerit valeamus, scilicet Orientem & Occidentem, & reliquas; sic enim Ecclesia, vel alterum Cælum, tam propter Diuinam, tum etiam propter quatuor eius partes Templum nominatur. Basilica autem verbum non propriè ad omnes Ecclesias pertinet, sed ad eam tantum, quæ princeps est, & aliam maior ac dignior, & ad quam principes conueniunt ad diuina Officia conueiunt; nam & locus publicus consanum cognitioni destinatus, quod Principes ad ius dicendum conueniebant, Basilica Græco vocabulo, id est, Regia dicebatur. Illustriss. D. meus Roderic. à Cunha in *comment. ad cap. non episcopi. n. 1. dist. 3. 2. quæ. mox gloss. in c. 1. de relig. de mib. & Panozan rub. de consecr. Eccles. velint Basilicam dici Ecclesiam quamlibet non sacratam; sed vsus comprobat priorem significationem, cūq; hodie maiores Ecclesiæ Basilicæ nominantur, sicut est Romæ Basilica Saluatoris, & Basilica Apostolorum*

De Eccl.& Eccles.locis in gen. Cap.I. 3

11 Ioram. *Edes* sacra vocatur etiam Ecclesia, id est, sacra domos, aut edificium antiquitus quoque ea Tempia delubra dicebantur, in quibus homines luxuriae, & voluptati deferuebant, quasi Deorum habitacula, & asyllum, dicitur Templum quasi refugium, unde nullus vi est extrahendus, ut *infra de immunitate*, videbimus. Est autem in Ecclesia locus quod Sanctorum dicitur, abstinissimus scilicet templi locus, ubi Sancta ponuntur, ac seruantur, alijs sumitur pro Altari, ut in *c.de fabrica, ad fin. huius gloss. de consue. dist. 1.* & dicitur Sanctorum, quasi locus Deo dicatus, iuxta illud *Psalm. Domum tuam decet sanctitudo*. Sacratum vero dicitur ubi res aliae sacre conducuntur, id est, sacrorum custodias; vel locus, ubi sacrorum ritum abluo alseruatur, *c. si per negligentiam, de consue. dist. 2.*

14 Ecclesie materialis, siue huius Templi vfus iam olim cepit; in prima enim Mundi origine Enoch cepit invocare nomen Domini, ut *Genes. 4.* tradit *Philo deus pag. 140. et d. Abulensis eodem c. 4.* in secunda vero Mundi reformatione primum Altare fuisse erectum à Noè, non verò à Gentilibus (ut multi existimant) constat ex *Genes. 20.* tradit *Guarandus de historia Deorum, synagoga 17. lo. ad Morales de sacrificio Misa lib. 1. c. 15. & lib. 3. c. 10.* Postea vero labente ætate fuerunt apud Gentiles, & Iudeos Tempia quadam, & statua, in quibus erant capiteis imagines vtriusque præstantissimorum, propter quorum reverentiam, qui eas renebat, munus abibat. Post aduentum Christi apud Christianos prima Ecclesia Catholica fuit, cuius fundamentum erat Christus, petra autem, & edificium Petrus, cui *num. 21. dist. 1. canonibus. 24. q. 1. c. 1. de immu. Eccles. lib. 6.* *Simanch. de Caroli. inst. c. 33 per tot.* Secunda autem Ecclesia fuit Constantinopolitana, c. *Constantianopolitana, c. sacrosancta, c. quatuor 22. dist. deinde S. Marcus fecit Ecclesiam Alexandrinam, c. cum. Baptisimus 24. q. 1.* postea alie Ecclesie constructæ fuerunt. Ita *Ludovic. Corcia in rep. cap. mar alia, de immu. Ecc. p. 1. n. 12. & 13.* Et sic quod nostrum propositum sumenda est Ecclesia, ita ut sit ædes publica Episcopo auctoritate constituta, in quam Christiani ad rem divinam audiendi, & Sacramenta suscipienda conveniunt, ex quo probe colligi potest ita potissimum requiri ad instituti Ecclesie constitutionem. Primum, ut sit locus Episcopi auctoritate erectus, seu fundatus, nam alioquin facit & religiosus esse non potest. Secundò, ut sit fundatus ad officia divina peragenda, & Sacramenta suscipienda, in quibus præcipuus eiusdem vfus vestitur. Tertio, ut sit consecratus, siue Deo solemniter dicatur, ita *Steph. V. Veims d. consue. 19. n. 2. p. 23.*

16 Appellatione Ecclesie indistinctè veniunt omnia quæ intra Ecclesie septa, tanquam portiones ipsius continentur, arg. *c. si quis in arto, c. si quis conuincatur, id. consuetudinis 17. q. 4.* Abb. in *c. Ecclesia, n. 10. de immu. Eccles. Decret. in tract. crimin. lib. 6. c. 14. n. 31. & c. 15. n. 12 cū segg. Farn. de immu. Ecc. n. 268. Steph. Gratian. dist. 9. forens. c. 617. n. 2.* ubi quoddam concessum de toto, videtur etiam concessum de parte, quos refert & sequitur *Rota Casaraugustana præmuniturum 6. Nouemb. 1628. quam Reuerendissimo D. meo Coccino Decano,*

17 Ecclesia alia est Episcopalis, seu Cathedralis, alia Collegiata, alia Matris, alia Baptismalis, & alia Parochialis: prope colligitur ex notatis per gloss. & Doctores in *c. plures 10. q. 1. & in c. cum contingat, de decim. & in c. cum clericis, & c. venerabili, de August. Barbo. de iur. Eccles. Pars II.*

verbor. signif. & testis. Eccles. adifican. Tyndar. in tract. de decim. num. 71. cum segg. Rebuff. eodem tract. q. 6. cum segg.

Ecclesie Episcopalis, seu Cathedralis illa vocatur, quæ est sedes Episcopi, & Parochia totius Ciuitatis, & diocesis dicitur, ut *supra ostendimus lib. 1. c. 26. de Archiepiscopato, vers. 4.* & non potest per alium, quam à Papa erigi, diuidi, vel mutari, ve probauimus eodem lib. 1. c. 2. de potest. & auctorit. summi Pont. vers. primo igitur cum segg. differt tamen quodammodo Ecclesia Episcopalis à Cathedrali, potest enim sumi Ecclesia, ut est sedes Episcopi, vel ut Ecclesia maioris Capituli, ut patet ex adductis per gloss. *matricem, in Clem. 1. de res. extem.* Sicut etiam differt mensa Episcoporum à mensa Capituli, & Episcopus à Capitulo. De Ecclesia Cathedrali, *ies. 5.* tractabimus. Est autem hac in re aduertendum quoddam Vicarium perpetuo adscriptum Ecclesie Cathedrali, est de corpore Cathedralis, & consequenter debet incedere sub Cruce eiusdem, & non sub Cruce Collegiarum, ut censuit S. Ratum Cõgr. in vna *Matris. 21. Mars 1609.* De Ecclesia Collegiata peculiariter tractabimus *inf. hoc lib. c. 6.*

Matris autem Ecclesia licet proprie dicatur de Ecclesia Cathedrali, ut patet ex *d. c. venerabili, de verbor. signif. ubi per matricem Ecclesiam Cathedrali intelligi volumus, Rebuff. d. q. 6. a. 6.* Dicitur etiam ea, quæ habet alias Ecclesias subiectas, *in m. de Relig. tom. 1. v. 2. de decimis, lib. 1. c. 24. n. 1.* Rebuff. d. q. 6. n. 7. Azor. *inst. moral. p. 2. lib. 9. c. 3. in fin. Rot. decis. 272. n. 3. p. 1. recent.* Quasi alium adiculatorum, & Capitulum matris, *Azor. d. p. 2. lib. 1. c. 2. q. 13. & lib. 9. c. 3. q. 14. vers. matris.* Ex an Ecclesia in Matris, cognoscitur secundum sacrosanctam matrem, Abb. in *d. c. venerabili, n. 2. & in c. ut singula n. 1. de off. Archiep. Rebuff. d. q. 6. n. 13. 13. Rot. decis. 272. n. 2. ubi numeris segg. ostendit quando larga significatione dicatur Ecclesia Matris.*

Baptismalis vero Ecclesia est io quatuor fontes Baptismales, & Parochiani baptizantur, *gloss. 2. & Abb. in c. cum contingat, de decimis.* non possunt autem esse in vna Parochia plures Baptismales, sed vna tantum cum capellis suis, *c. plures 10. q. 1.* Regulariter vero Ecclesia Baptismalis est quoque Curata, licet non necessario, nec semper, ut post *Franc. in c. ad decimas, notat. vlt. de rebus. spoliau. lib. 6.* scripsit Paris. in *reper. ex transmissa, n. 4. de præf. & Baptismalis Ecclesia dicitur etiam Matris, secundum gloss. in Clem. 1. de baptismo, & verbor. matricem, in d. Clem. 1. de sent. excomm. ibi ad est, maiorem & baptismalem, qua dicitur Matris, qua licet mater generet, sic illa regenerat, per Baptismum.*

Parochialis denique Ecclesia illa dicitur, in qua populos eidem deputatur sub certis locorum finibus, & limitibus constitutus deget, & vnus Rectos suo nomine, & oon cum alijs ad eius regimen assumitur, com potestate fori penitentialis. Quæ autem debeatur concurrere ad constitutionem Parochialis, tradunt *Staphil. de iure Eccles. vlt. de qualis, & statu benef. §. circa, secundum, a. n. 7. Sament. in reg. de iudicatio q. 1. 1. Rebuff. 2. concord. vlt. de collation. §. statimimus, il 2. verbor. Parochialis Ecclesia, Coch. 2. iust. maior. lib. 2. tit. 1. §. Malcard. de probat. concl. 469. Quintanad. Ecclesiast. lib. 4. n. 68. Zetoli. in praxi Episc. p. 1. verbor. Parochia. §. 1. Rot. dec. 2. p. 2. diuers. & in Florentino Parochialis 21. May 1630. oram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano, ubi quatuor requisiua enumerat, Gonzal. d. regul. 8. Canon. gloss. 6. num. 34. cum segg. ubi *num. 48.* ait quoddam quatuor debueret.*

deficeret fons baptismalis, non propterea deficeret esse Parochialis Ecclesia, & n. 53. idem dicit quod sepulturam, & actum sepeliendi, num. 56. subdit quod non sequitur, ista Ecclesia non percipit decimas, vel primitias, vel alia Sacramenta (excepit Penitentiam, & Eucharistiam Sacramentum) non percipiunt: nec prestant: ergo non est Ecclesia Parochialis, nec per contrarium ista iura habet talis Ecclesia: ergo necessitas sequitur quod sit Parochialis; nam quoniam ista sine inea, & quodam signa Ecclesie Parochialis, ac presumptionem non leuem inducant; non tamen necessitas ex illis inferatur ad curam Parochialem, cum possit adesse ex aliquo accidenti, de quo videas, quae late diximus lib. 1. c. 2. 1. *vers. superioris auctoritate*. Aduertente tandem oportet eo ipso quod vna Ecclesia sit Parochialis, consequenter esse beneficium Curatum, & habere curam; non tamen è conuerso, omnis Ecclesia habens curam dicitur Parochialis, gloss. *verb. impedit*, in *Clem. dudum, de sepultur.* vbi *Imol. n. 32. Abb. in cap. de multa, n. 14. vers. sed adde, de prebend. Mancic. decis. 14. n. 5. Rot. in d. Florentina Parochialis*, quia potest esse beneficium Curatum absque eo quod sit Parochialis; veluti si sit aliqua Ecclesia ruralis, & ad eam de nouo veniant homines ad illic inhabitandum, licet possit dici Ecclesia Curata, non dicitur tamen Ecclesia Parochialis, si non habet certum territorium; vt post *Ioan. Aodr. & alios in cap. super eo, de preb. lib. 6. tradit Rebuff. in concord. tit. de collat. §. statum*, il 2. *verb. Parochialis*, & iterum in forma mandati de providendo in *verb. cum cura, vers. an sufficiat*, vbi propterea dicit melius esse exprimitur quod sit Ecclesia Parochialis, quam quod sit beneficium Curatum, *Alphonf. Hoied. de incompatibilib. benef. p. 1. c. 13. sub numer. 2. post mod. vers. ac verò potest esse, Rot. dist. decis. 52. num. 37. & 38. p. 2. diuers. vbi numer. 39. dicit quod hinc est quod in iure Canonico, & in Concilio Tridentino possint fieri mentio simpliciter de Ecclesiis Parochialibus absque expressione qualitatibus eorum.*

28. Quamuis in dubio afferenti Ecclesiam esse Parochialem incumbat onus probandi, eo quod beneficiis presumantur simplicia, & non Curata *Staphil. in 2. p. de stat. & qual. benef. n. 2. Egid. decis. 676. Hueton ym. Gabr. conf. 191. num. 1. lib. 1.* tamen vbi beneficium habuerit populum, vel Clerum, Ecclesia presumitur Curata, *Staphil. loco citato num. 1. & 2. Rebuff. in praxi benef. tit. fecul. benef. quocunque. Egid. d. decis. 676. Seraph. decis. 1227.* Sed in & quando Episcopus possit constituere nouam Parochiam? vide *Vgolm. de officio & potest. Episcop. cap. 5. in princip.* Et de nouum Parochialibus Ecclesiis certos fines non habentibus certi fines constituendi sunt, & Rectoribus proprium populum non habentibus proprius populus constitui debet, ac *Parochia*, vt statuit Concilium Trident. *sess. 24. de reform. cap. 13.* his verbis, *In iis quoque ciuitatibus ac locis vbi Parochiales Ecclesia certas non habent fines, nec eorum Rectoris proprium populum, quem regant, sed premixti cunctis petentibus sacramenta administrant, mandas S. Synodus Episcopis pro tutiori animarum eius communi salute, ut distincte populo in certas & proprias Parochias, vicinque suum perpetuum peculiaremque Parochiam assignent, qui eas cognoscere valeat, & à que fide licite Sacramenta suscipiant, aut alio visibili modo, prout sibi qualitas exegerit, provideat*, refert *Vgolm. d. c. 54 §. 2.*

Prophanare euzem Ecclesias Parochiales potest Episcopus ad prescriptum Conc. *sess. 21. cap. 7. de reform. vt celsius S. Congreg. in Theol. 13. Septembris 1631.*

CAPVT II.

De Ecclesiis adificandis & conservandis.

SUMMARIVM.

- 1 Ecclesias construere, dicitur opus necessarium, & religiosum.
- 2 Ecclesiarum adificationem nullus impedire potest aut aliqua modo prohibere.
- 3 Principes statuendo ne in eius statu possint adificari de nouo Ecclesia, & monasterio sine eius licentia, derogat Ecclesiastica immunitati.
- 4 Ecclesiam nouam construere quilibet potest dum conditionibus obseruatis.
- 5 Episcopi auctoritas, sine consensu requisitus ad Ecclesiam adificandam sufficit tacitus, et si accedat post constructionem.
- 6 Episcopus Ecclesia cuiuslibet adificanda das facultatem.
- 7 Ecclesia noua quando possit adificari preter nimirum distans a Ecclesia Parochialis.
- 8 Parochias nouas erigendi iuxta causam videtur, incommoatas Populo ad recipienda sacramenta & audienda diuina Officia.
- 9 Curatus quando eodem tempore pluribus infirmis preuidere non potest, tunc non datur iuxta causam diuidendi Parochiam, sed adhibendi minores coadiutores.
- 10 Episcopus in vim decreti Concilij *sess. 21. de reform. c. 4* in princ. non potest erigere coadiutoriam, sed cogere Rectorem ad adiungendum sibi tot Sacerdotes, qui sufficiant Ecclesie in Sacramentis administrandis.
- 11 Ecclesia noua adificari possunt de Superioris consensu, etiam in preiudicium alterius, vbi multiuide fidelium exerceat, & vna non sit ciuidenter sufficiens.
- 12 Ecclesia dua iuxta de causis vniri possunt.
- 13 Ecclesia aliqua si sit constructa sine causa & auctoritate Pontificis in preiudicium alterius, est destruenda.
- 14 Preiudicium, quod alteri Ecclesia inferri potest per alterius adificationem, quale ostenditur.
- 15 Superioris auctoritas, qua in cōstruendis Ecclesiis requiritur, est diocesani Episcopi, nisi sit locus exceptus, in quo sedis Apost. auctoritas requiritur.
- 16 Ecclesia sunt per loca congrua construenda ad iudicium Episcopi, non autem in alieno solo.
- 17 Episcopus in adificanda Ecclesia quid primum debeas exercere ostenditur.
- 18 Episcopus per se, vel per alium potest primum lapidem ponere, & crucem figere.
- 19 Ecclesia caput debet idper Septentrionem respicere.
- 20 Episcopus loci debet ab eo, qui Ecclesiam adificandam ipsius Ecclesia ad luminaria, & stipendia custodiam assignationem exigere.
- 21 Episcopus permittit Ecclesiam adificari sine dote ad dotandum de proprio obligaretur.
- 22 Mensus in c. 1. de censib. accipitur pro titale, qui consuetudine in Præbendis, aut possessionibus, quibus dotata est Ecclesia.

De Ecclesiæ edific. & consecr. Cap. II. 5

- 23 Ecclesia Mendicantium possunt sine deo edificari.
- 24 Ecclesiæ constructa debet sub Episcopi potestate, & ordinatione consistere, in cuius diocesi est sita, nec ab eius iurisdictione separanda.
- 25 Consecrari, & dedicari est idem.
- 26 Dedicatio Ecclesiæ cum consecratione fit.
- 27 Ritus, quo in consecrandis Ecclesiis, & Altaribus Romana servatur Ecclesiæ, B. Silvester Papa primus instituit.
- 28 Consecratio Ecclesiæ necessarius non requiritur, ut in ea valeant Divina celebrari.
- 29 Ecclesiæ est consecranda cum fieri poterit, & si non consecrata voluerit, reconsecranda est.
- 30 Consecrare Ecclesiā nemo potest nisi solus Episcopus ille, in cuius diocesi est sita.
- 31 Episcopus non potest in aliena diocesi consecrare Ecclesiā absq[ue] proprii Episcopi permissione.
- 32 Consecratio Ecclesiæ non potest simplici Sacerdoti demandari.
- 33 Episcopus si pro Ecclesiis consecrandis à Fratribus requisitis ipsorum Ecclesiis noluerit consecrare, priusquam habuerit ut quilibet alius Episcopus id ipsum efficere possit.
- 34 Episcopus in consecranda Ecclesiā prius obsecrare debet, ut illi facta sit deus competentis assignatio.
- 35 Ecclesiā non consecrat Episcopus, quæ non in honorem Dei, & Sanctorum sit constructa.
- 36 Episcopus Ecclesiā consecrans, & parvas illi debet esse in tempore consecrationis.
- 37 Missa in consecratione Ecclesiæ celebranda est, non tamen de essentia.
- 38 Ecclesiapro consecratione altari debet exigi.
- 39 Ecclesiæ decet ut in die festis consecratur, quamvis omni tempore, & quolibet die valeat consecrari.
- 40 Consecratio Ecclesiæ fieri posse concessit Sacra Congreg. Rit. quamvis illa ob aliquod impedimentum non possit ab omnibus quatuor partibus circumari.
- 41 Ecclesiæ consecrata non est iterum consecranda.
- 42 Ecclesiæ in dubio est consecranda, si id non probetur, vel nullum appareat consecrationis indicium, vel argumentum.
- 43 Ecclesiæ præsumitur consecrata cum de hac re aliquid constet, quamvis non certo sciat.
- 44 Testis vult etiam de auditu probat consecrationem Ecclesiæ.
- 45 Sculptura in lapide, vel testis vicinis fidem facit ubi non agitur de præiudicio alium.
- 46 Parietes Ecclesiæ si combusti sint, & exterius diruti, vel igne destruantur intus & exterius, Ecclesiæ ex eo exsecrata cessabit.
- 47 Consecratio Ecclesiæ tantum habet respectum ad Ecclesiā ipsam quatenus ex lapidibus componitur, & constructa.
- 48 Ecclesiæ totum si sitammodo corruat, in iugis & illasque antenas parietibus, vel in totum, vel pro maiori parte, Ecclesiæ minime exsecrata censetur.
- 49 Ecclesiæ ubi tota corruit, vel aliis lapidibus, aut eisdem refecta sit, est iterum consecranda.
- 50 Ecclesiæ ubi per partes sita sua refecta simul, & in totum, non paulatim est iterum consecranda.
- 51 Ecclesiæ si destruita sit auctoritate superioris, & antea ipse subdit reedificationis, non comprehenditur nomine Ecclesiæ.
- 52 Casus, qui accidunt in Archiepiscopatu Vixionensi, referunt.

August. Barbosæ de Iur. Ecclesiæ. Pars II.

- 53 Consecratio Ecclesiæ maxime consistit in veneratione sacro Christianis duodecim crucibus per Ecclesiā, & in proferendis illis verbis, Sanctificetur & consecratur, &c.

Nunc verò videndum est de constructione Ecclesiarum, ista est, quibus de causis sit nova Ecclesiæ construenda, & cuius auctoritate id fiat, quo loco, & quomodo sit consecranda, & quando, & quomodo sit consecranda. Sciendum est igitur primò, quid construere Ecclesiā dicatur opus necessarium, & religiosum, ut per Spin. in speculo iustit. gloss. 1. in prae. n. 5. Vnde Herodes Agrippa in tanta tamque immani impietate pius haberi volens, tegni sui decimo octavo anno, ut inquit Gennadius in Chronico, anno mundi 4054. Templum Domini à fundamentis instauravit, ac magnificentius reddidit, quod opus tunc Deo gratum fuit, ut sit in testimonio multorum quod dum per annos octo immensi sumptus edificio in sumerentur, nunquam dum plueret, & noctu soluerentur nubes imbres, ut agri fructus darent vberiores, & nulla foret operis intermissio. Ita Didacus Fiel. Conterras in prophetia Christi 4. artic. cap. 5. §. 3. Nullus igitur Ecclesiā iudicationem impedire potest, aut aliquo modo prohibere; derogabit enim Ecclesiæ immunitas Principis statuendo ne in eius statu possint edificari de nouo Ecclesiæ, & monasteria sine eius licentia, ut per tex. in cap. ult. de Ecclesiæ edific. solutio ne Colleg. Bononiensis. pro libertate Ecclesiæ, contra Venetos num. 43. Patres Theologi Religionis Seruorum in defensionem consensuum Pauli P. Vigolini. in respons. ad Iurecons. gymnasij Patavini contra Venetos c. 6. §. 1. cum quaeritur segg. Philipp. Maynard. de priuileg. Ecclesiæ contra Venetos p. 2. art. 14. Ioan. Franc. Fagnan. in tract. de iustitia consensuum Pauli P. p. 2. pag. 16. Ferdinand. de Baldis in audientia contra Paulum Venetum p. 1. arg. 10. & seg. Anton. Boni. in resp. pro censur. Pauli X. contra Venetos, Paul. Comitoli in tract. apologice, contra Venetos c. 1. n. 17. Valenzuela in defensionem iur. Pauli P. 2. n. 18. & seg. Et licet à Vslente, Theodoro, & Arcadio Imperatoribus fuerit prohibitum Ecclesiæ edificari sine Principis licentia, ut patet ex L. i. de Cal. relig. & sumpt. suar. hoc tamen Imperatores illi effecerunt de facto, & propterea totum hoc fuit postea reuocatum à Iuliano in l. sancimus §. siquidem. C. de Episcop. & cleric. & in Auth. ut nullus falsus eras, &c.

Secundò notandum quod nouam Ecclesiā construere quilibet potest, duobus conditionibus observatis; ut scilicet alteri Ecclesiæ non inferat præiudicium; & ut ad sit Superiorem auctoritatem, absque illa enim Ecclesiā edificari non posse probat tex. in cap. nemo, & in cap. ut de consecr. dist. 1. & in cap. ad hoc, de relig. domib. & in cap. cum olim 14. vers. insuper, de priuileg. & in Auth. de Ecclesiæ iur. §. si quis autem, colat. 9. & in Auth. de Adonach. vers. illud igitur, colat. 1. Paul. Fusc. de vi. finit. lib. 1. cap. 10. n. 2. Zerolin in praxi Episcop. p. 1. verb. Ecclesiæ, princip. Pistec. in simili praxi par. 1. cap. 5. §. 1. num. 1. Stephan. Ducand. de iuribus Ecclesiæ, lib. 1. cap. 2. num. 7. & cap. 24. numer. 5. & cap. 25. Aloys. Rice. in praxi auctor. ref. 11. plures quos refero de officio, & potest. Episcop. 1. alleg. 26. num. 1. Stephan. V. V. cym. ad constitutiones 24. ex antiquo Iure desumptas, & per Concl. Trident. innotatum, consil. 19. n. 4. pag. 124. Solozan. de iure

Indiar. rom. 1. lib. 3. cap. 23. n. 18. Quæ quidem Superioris Episcopi auctoritas, siue consensus sufficiens tacitus, veluti si sciatur Ecclesiam constitui, & non impediret, nec contraderet, cum tamen facile potest, *Selu. de benef. p. 1. q. 6. num. 2. c. Azor. in lit. moral. p. 2. lib. 9. cap. 3. q. 6.* quos scito ego ipse *d. alleg. 26. num. 2.* vbi etiam cum *Selu. n. 8. & Azor. q. 3. citatur laici*, addo consensum Episcopi sufficere si accedat post constitutionem Ecclesiam. *Stephan. VVeyms d. cons. tit. 2. g. n. 9.* dum ait quod iste assensus Episcopi accessisse censetur si scienter passus sit Ecclesiam extui in sua diocesi, nam ea in parte sufficit tacitus assensus ob faciliorem pie intentionis, quasi satis videatur consensisse, qui operi faciendo non contradixit, & *n. 8.* resoluit quod si quis priuatus edificare voluerit Ecclesiam cum assignatione dotis competentis & Episcopi assensu recusat absque causa, poterit is, qui edificare intendit, confugere ad Episcopi superiorem, non minus quam in aliis casibus grauaminum, vi superior, vel ipsemet assensum suum præstet, vel Episcopum compellat ad præstandum consensum.

- 6 Episcopus Ecclesie cuiuslibet edificandæ dæ facultatem, non modò simpliciter, sed quandoque etiam in aliterius Ecclesie præiudicium, sunt enim causæ ob quas potest Superioris auctoritas etiam in præiudicium alterius nouam Ecclesiam edificare; veluti si castrum, aut noua ciuitas sub alterius Ecclesie limitibus constituitur, cuius incolæ ad priorem Ecclesiam difficile conueniant, *arg. c. vni. §. fin. 10. q. 3.* licet quandoque etiam ob nimiam distantiam potest alia Ecclesia sub eodem Parochia edificari, *c. ad audientiam 3. de Ecl. adif. vbi dicitur quòd quando propter nimiam distantiam Ecclesie Parochialis, Parochiani sine magno incommodo ad percipiendâ Sacramenta, & diuina Officia audienda accedere non possunt, noua potest Ecclesia in ipsius Parochia edificari, & in ea Sacerdos poni sub iurisdictione appellatiouis obstaculo ad præiudicium Reitoris Ecclesie maioris certa portione de antiqua illi deputata: de cuius materia lætè agunt lex Hispana 9. tit. 10. part. 1. Lap. alleg. 67. n. 2. Bimi. consil. 2. 4. vol. 2. Menoch. consil. 477. Henric. consil. 80. Ioan. Baptista Costa de remed. *remed. 75.* Card. Tufch. *rom. 6. lit. P. concl. 98. à princ.* Sulgado de proreft. regia. *rom. 1. p. 3. c. 5. n. 3.* cum multis seqq. qui quidem rex in nouatus, & ampliatos est per Concil. Trident. sess. 2. c. de reformatione. 4. his verbis. *Episcopi etiam tanquàm Sedis Apostolicæ delegati in omnibus Ecclesiis Parochialibus, vel Baptismalibus, in quibus populus ita numerus sit, ut vnus Rector non possit sufficere Ecclesiasticis Sacramentis ministrandis, & ceteris diuino peragendis, cogant Rectores, vel alii ad quos pertinet, sibi sui Sacerdotes ad hoc munus aduocare, quos sufficiant ad Sacramenta exhibenda, & ceterum diuina celebranda. In his vero, in quibus ob locorum distantiam siue difficultatem Parochiani sine magno incommodo ad percipiendâ Sacramenta & diuina Officia audienda accedere non possunt, nouas Parochias etiam inuicem Rectoribus, iuxta formam constitutionis Alexandri III. quæ incipit, Ad audientiam, constituere possint.* &c. de cuius decreti materia agunt Piasce, in *praxi Episc. p. 1. c. 5. n. 1.* vbi refert Sacram. Cong. declarant Episcopo Adriæ, de anno 1554 procedere sine præiudicio, nimirum possidentem, *Zeoli. in simili praxi p. 1. verb. Parochia §. 6.* Azor. *in lit. moral. p. 2. lib. 3. c. 1. 2. q. 7.* Aloyf. Ricc. in *praxi rerum feri Eccles. decis. 554. in 1. aut.**

aliis resol. 476. in 2. edit. Rot. deci. 484. num. 2. p. 1. 8 recent. vbi quòd Parochias nouas erigendi nulla causa videtur incommoditas populi ad percipiendâ Sacramenta, & ad audiendâ diuina Officia, & *n. 3.* quòd non sufficit quælibet distantia, sed ea distantia, quæ præbet difficultatem Parochianis audiendi cum magno incommodo ad percipiendâ Sacramenta, & diuina officia audienda, eodem *Rot. deci. 204. num. 2. p. 1. recent. & deci. 745. num. 2. d. p. 1. recent.* Quod quidem limitatur nisi in loco minime difficili, nec incommodo Oratorium adesset, vel Ecclesia cum fonte baptismali, & ceteris ad Parochiam necessariis, ibique posset Rector sacerdotem in sui adiutorium, vt per Menoch. *d. consil. 477. n. 9.* Ioan. Baptista Costa *d. remed. 76.* Aloyf. Ricc. *d. resol. 476. num. 6.* Quod verò solus Curatus eodem tempore pluribus infirmis providere non potest, tunc non datur iusta causa diuidenti Parochiam, sed adhibendi ministros coadiutores, *Rot. dist. deci. 84. n. 5. in fine.* Vnde Sacra Congregat. censuit Episcopum in vim decreti Concil. Trident. *cap. 4. in princ.* non posse erigere coadiutorium, sed iustitiam cogere Rectorem ad adiungendum sibi tot Sacerdotes, qui sufficiens Ecclesiis in Sacramentis ministrandis, prout refert Aymondus. in *addit. ad recopilat. legum Navarra lib. 1. tit. 18. leg. 7. de Episcopis aum. 43.*

Possunt quoque de Superioris consensu etiam in præiudicium alterius nouæ Ecclesie edificari, vbi multitudine fidelium excreuit, & Ecclesia vna non foret iudicet sufficiens, propter nouarum habitationum distantiam, *cap. precipimus 16. q. 1.* Et denique ex aliis causis, quæ ex temporis qualitate, & situ locorum possunt accidere, noua potest Ecclesia constitui, *cap. & temporis, ead. q. 1.* sicut conuersio contrariis de causis duæ simul vniui possunt, *d. cap. & temporis, d. cap. vnc. §. §. 10. q. 1. §. 3.* Si verò sine causa & auctoritate Pontificis in præiudicium alterius Ecclesie aliqua sit constructa, est destruenda, si præstitum tunc præcellit noui operis oniciatio, *cap. 1. & per tot. de nouis operis nanciat.* Præiudicium autem quod alteri Ecclesie inferri potest præter damnum edificiij coherens, est participatio sumptuum in constructione, aut expensarum pro sustentatione Reitoris, *d. cap. ad audientiam, Concil. Trid. d. cap. 4.* vel damnum in iurisdictione, vt io oblationibus, quæ fieri solent Ecclesiæ, *d. cap. Ecclesia, cum seqq. 16. q. 1.* Vbi verò aliquod præiudicium simile nulli generatur Ecclesiæ, potest quilibet in sua proprietate construere Ecclesiam, accedente permissione Episcopi, *dist. cap. quicunque, ead. quest. cuius officio ea, quæ diximus prouidere incumbit, qui etiam propria auctoritate in sua Diocesi Ecclesiam construere absque alterius præiudicio potest, cap. pen. 1. 2. q. 1. & de rebus Ecclesiæ cum competentem dotare, ita vt competens subsidium ei conferat, & Ecclesiæ suæ cui tollit, damna grauis non indiget, vt dicitur in Tolentino Concilio IX. *cap. 5.* relato in *d. cap. pen.**

Superioris ergo auctoritas, quæ in construendis Ecclesiis requiritur, est diocesani Episcopi, vt probant lura in principio huius capitulari, nisi hic locus ex. mptus; in locis namque exemptis à iurisdictione Episcopi nullus potest absque Apostolice Sedis auctoritate Ecclesiam edificare, *c. de locorum, cum seqq. vbi gloss. & Doct. de consec. dist. 1. cap. auctoritate, de privileg. lib. 6.* Stephan.

De Eccles. ædific. & consecr. Cap. II. 7

Stephan. VVeyms d. loco num. 4. aliàs totum acquiritur Episcopo cum fructibus, Etiam à Cohite de iurisdic. Ordin. in exemptis p. 2. q. 45. n. 36. Ego ipse d. p. 2. alleg. 26. n. 3. in fine, Sed in locis non exemptis requirunt Episcopi auctoritatem, etiam persona ædificans sit exempta d. cap. an. Ædificare, notant omnes in d. cap. cum sim, post gloss. verb. remanere, de privileg. si expendas ibi Pontificem Innocentium III. in fine pronuntiasse monasterium exemptum esse liberum à iurisdictione, & obediencia Episcoporum, ex privilegiis concessis à Romanis Pontificibus prædictis suis, & tamen Ecclesias in Leicensi castro, & aliis locis fundatas sine Episcopi Commendationis assensu in eiusdem Episcopi, & suæ Ecclesiæ iussibus revocandas, exprimit ibi Host. & Card. n. 3. Butr. n. 6. Abb. n. 9. & Socin. n. 19. quos refero Ego ipse d. p. 2. alleg. 26. n. 1.

16 Sunt autem Ecclesiæ per loca congrua construendæ ad iudicium Episcopi, non autem in alieno solo cap. Ecclesiæ, de consecr. dist. 1. nam si in alieno fundetur Ecclesia in solo domo, siquidem laicus est debet sequari indemnitas ab eo, qui fundavit; Ecclesia libera remanebit, nec heretico censibus; si vero liberum erat alterius Ecclesiæ, vel personæ Ecclesiasticæ, Ecclesia constructa, erit et iure patronatus subiecta, c. Apostolicis, in fine. t. 2. q. 2. & si quis t. 6. q. 5. cap. quæsi sunt, 17. q. 4. nec solidum tenetur fundator in alieno loco, sed etiam Episcopus, qui in designato loco, aut in consecrando constructam negligens in veniente indaganda existerit, arg. cap. cuperimus 14. q. 6. Quod si in sit sciente domino nec contradicente factum fuerit, Ecclesia libera remanebit, arg. cap. si servus, § 4. dist.

17 In ædificanda autem Ecclesia debet primùm Episcopus cuiusvis ad locum accedere, & statim, scilicet cimiterium publicè designare, ibique Crucis Dominicæ signum cum prædictis figere, lapidemque ponere primarium; d. cap. nemo, vbi gloss. verb. veniat, de consecr. dist. 1. Aurb. de Eccles. n. 3. si quis autem voluerit, & amb. de monachis, §. illum igitur ante alia, Aurb. vbi nullus faceret Oratori domus præter voluntatem Episcopi, vbi in initio sic dicitur. Sancimus igitur præ omnibus quidem illud fieri, & nulli licentiam esse, neque monasterium, neque Ecclesiam, neque tractum domum incipere ædificare antequam cunctis Deo amabilibus Episcopis orationem in loco faciat, & cruci figat publicum processum ipsi faciens, & causam manifestam omnibus sitiens, ad ipsamque Concil. Agathense c. 27. reglamentum de c. de monachis 13. q. 1. & Concil. Chalcedonen. act. 11. can. 4. reglamentum in cap. verè, 16. q. 1. & in c. quidam, 18. q. 2. Stephan. VVeyms d. loco. n. 4. Azor. anstus, moral. p. 1. lib. 9. cap. 3. q. 4. vbi subdit posse Episcopum per se, vel per alium primarium lapidem ponere, & Crucem figere, & q. 8. tenet

18 posse Episcopum ibique rationabili causa nolentem primarium lapidem ponere, & sicut consensum præstare, compelli suadente functionis Amittitis, videlicet Archiepiscopi, vel Primatis, refero Ego ipse d. p. 2. alleg. 26. n. 1. Et debet semper

19 Ecclesiæ caput Septentrionem respicere, vt innuit Nazianz. Epist. 60. aliàs 66. ad Filagru, & ibid. laudans adeoq. scholium, & commentet feruor deductus rationibus notis Tollat. super Marib. c. 6. q. 91. & huiusmodi consuetudinem ab Apostolorum Constitutionibus traductam esse assint Francisc. Turrian. præ Epistol. Decretal. summorum Pontific. lib. 2. c. 19. fol. mibi 183. vers. neque hoc solum.

Debet quoque loci Episcopus ab eo, qui Ecclesiam ædificat, dotis ipsius Ecclesiæ ad luminaria, & stipendia custodum assignationem exigere d. c. nemo Ecclesiam, de consecr. dist. 1. notatur in e. 1. de censib. & notat gloss. an c. secundum canonicam 23. q. 8. Azor. d. p. 1. lib. 9. c. 3. q. 7. Ego ipse d. Offi. 21 c. 2. p. 2. alleg. 64. n. 3. ab eoq. Episcopus permittens Ecclesiam ædificari sine dote, ad dotandum de proprio obligator, c. cum sim, in una gloss. de consecr. Eccles. vel Ali. Amb. de Ecclesiis, in §. si quis ante collat. p. 2. dist. 1. in præf. Episc. p. 1. c. 5. n. 2. Ego ipse d. alleg. 64. n. 2. Fiac autè dos manus appellatur in d. c. 1. de censib. id est, saltem tota pars agri fertilis, quas per bonum ecclesie potest, S. Antonin. p. 3. tit. 1. c. 2. §. 2. Callan. in consuetud. Burgund. rub. 9. §. 4. in princ. n. c. pag. 304. Omnia de nobis, 2. p. 2. tit. 1. p. 2. 3. Azor. d. p. 1. lib. 6. c. 1. q. 3. præf. p. 2. in d. cap. 1. accipimus pro

ciulo, qui constituitur in præbendis; aut possessionibus, quibus donata est Ecclesia, vt docene Lambertin. de iure patronatus p. 1. l. 1. c. 9. §. 1. c. 2. n. 8. Cuius in lib. 1. feud. tit. 1. in princ. Bellat. in c. 2. §. 1. similiter signa n. 2. si de nullo scilicet fuerit contrarium. Petr. Gregor. de benefic. c. 1. §. 1. n. 4. ante fin. Pet. de Laro de ammanjar. & Capellan. lib. 1. c. 8. n. 1. §. 1. & nisi aliud obtrineat Ecclesia, non tenetur ex eo solvere censum, aut aliam exactiōem, nec aliud beneficii onus sustinere, nisi pro facultatibus suis, d. c. 1. de censib. nisi fuisset prius tributarius, vt ibi resoluat gloss. verb. vlla, quam esse communiter receptam, testatur ibi Abb. n. 4. Azor. innot. moral. p. 1. lib. 7. cap. 3. §. 5. q. 5. Bellet. de sig. p. 1. tit. de clerico debere §. 1. n. 3. 6. Ad Ecclesiam tunc repationem in quo ordine teneantur, & quomodo collecta, seu taxa imponatur, consuetudo quomodo introducantur, & probetur; vide latè Sperel. in decis. fori Ecclesiæ, decis. 67. per tot.

Ecclesiæ tamen Mendicantium possunt sine dote 23 ædificari, sicut & quæ in monasteriis illis ædificantur, quæ habent relictus, vt notetur in d. c. 1. In sciendis autem fundamentis debet Episcopus ponere primarium lapidem, vt suprà diximus, & forma Ecclesiæ antiquitus quidem erat forma Crucis, quatuor scilicet partes continens; quare hodie, vbi talis forma in ædificio non seruatur, Crucis Dominicæ signum in capite Ecclesiæ constituitur in conspectu instantium.

Constructa autem Ecclesia debet sub Episcopi 24 potestate & ordinatione consistere, in cuius districtu est sita, nec ab eius iurisdictione separanda, c. cum segg. 10. q. 1. & quomvis possit loci rectoris esse alterius; illius tamen Episcopi erit Ecclesiæ, cuius est populi Conuentus ad eam, cap. possessor. 16. q. 1. Nunc verò de consecratione 25 Ecclesiæ est notandum primò, quod consecrare, & dedicare sunt idem, sed dedicat Ecclesia dicitur, quæ consecratur, ex quò ad Dei honorem, vel Sacrorum sacra dicatur. Vnde dicitur dedicationem Basilicæ Saluatoris, Basilicæ Apostolorum, & in lib. Machab. dicitur, deducuntur Altare Domini. Hæc autem dedicatio cum consecratione fit, cuius rei origo ex veteri Testamento descendit, cum Moyses Tabernaculum, & Salomon templum Deo dicantem precibus & vocatione dicantem, de consecr. dist. 1. §. 1. Galganet. de inepublis lib. 3. tit. 105. ex n. 18. & plenius infra lib. 3. c. 3. videbitur. Si ergo Iudas loca, in quibus Domino Sacrificia offerebant, diuinis habebant supplicationibus consecrata, multò magis conuocant, vt idem apud nos habeantur, qui vetera

is manifestationem post legis antiquæ umbras accepimus.

- 17 Reus autem quos in consecrandis Ecclesiis, & Altaribus Romanae fœtæ Ecclesiæ, B. Syluester Papa primus instituit; nam etiam iam ab Apostolorum tempore loca fuerint Deo dicata, quæ à quibusdam Oratoribus, ab aliis Ecclesiis dicebantur, non tamen illa christiane vangebantur, nec in eis adhuc in titulum ædificum erat altare; ac ubi Constantinus Imperator per Baptismum salutem, & sanitatem eis consecutus, tamen primum lege ab eo lata concessum est Christianis toto Orbe terrarum, ut Ecclesias ædificarent, quod ille primum opte adimpleuit, nam plures in vrbē Romanæ construxit Ecclesias, quas præfatus Pontifex Syluester consecrauit. Quotum prima extitit Basilica Saluatoris, quam in suo Lateranensi Palatio idem Imperator construxit, ac deinde ea, quæ B. Apostolorum Principi, & quæ Doctori Gentium Paulo ab eodem fuit ædificata.

- 18 Verum notandum est non necessarium requiri consecrationem Ecclesiæ, ut in ea valeant Diuina celebrari, nam & non consecrata Ecclesia isdem gaudet priuilegiis, quibus & consecrata, cap. pen. de immunit. Eccles. ut in sequenti cap. dicemus. Satis est autem locum esse Deo dicatum in profanos vsus non conuertendum, ut ibi Missa valeat celebrari quæ quidem Missa celebratio sanctificationis reuerentiam Ecclesiæ affert, cap. de fabrica, de consecr. dist. 1. Est tamen cum fieri poterit, consecranda, & si non consecrata violetur, est reconcilianda, cap. Ecclesiæ 16. q. 7. cap. fin. in fine, de consecr. Eccles. vel Altar. nec potest Ecclesia consecrari, quæ infidelium corporum sepultura polluta fuerit, quomolibet violata, cap. Ecclesia, cum seq. de consecr. dist. 1. ut infra suo loco videbimus: nisi violationis causa annouetur; consecratio verò pollutæ, seu violatæ Ecclesiæ, reconciliationem proculdubio operatur.

- 30 Consecrare autem Ecclesiam nemo potest nisi solus Episcopus, cap. nemo il. de consecr. dist. 1. vbi gloss. pen. Aetud. num. 4. & Turc. q. 6. Abh. in cap. 1. num. 1. de censib. Bell. de quæst. clerice. p. 1. tit. de clerico debitor. §. 1. num. 2. Ruc. de off. 141. num. 3. p. 2. diuers. Vgolin. de off. Episcopi, cap. 18. in princ. num. 1. Lezana in sum. tom. 3. verb. Ecclesia num. 1. ille scilicet, in eius diocesi est huius Ecclesiæ cap. una fraternitas, de consecr. Eccles. vel Altar. ibi, licet tibi, & ibi, in tua diocesi, Ego ipse de officio, & potest. Episcopi p. 2. alleg. 27. num. 1. nec enim in diocesi aliena potest Episcopus consecrare Ecclesiam absque proprii Episcopi permissione, cap. pia mentis, & cap. seq. 16. q. 7. quauis Ecclesiam ipsam ibidem construxerit, cap. 1. 16. q. 6. Non potest autem huiusmodi consecratio Sacerdoti simpliciter ab eo demandari, cap. aqua, de consecr. Eccles. vel Altar. docent Azor. in his. moral. p. 1. lib. 10. cap. 26. q. 10. & p. 1. lib. 9. cap. 4. quæst. 1. Vgolin. de off. Episcopi, cap. 18. a num. 1. Præf. in praxi Episcopi, p. 1. c. 5. num. 2. vers. adificata, Ludouic. Miranda in man. Præfator. tom. 1. q. 39. art. 1. concil. 3. Erolim nullam Ecclesiam, aut Oratorium poterat consecrari absque Apostolice Sedis licentia, cap. de locorum, cum segg. de consecr. dist. 1.
- 33 Si autem Episcopus diocesana pro Ecclesiis consecrandis à Fratribus requisitus ipsorum Ecclesiis noluerit consecrare, priuilegium habebit, ut si id facere ultra quatuor menses distulerit, quilibet alius Episcopus id ipsum facere possit,

de quo Honorius IV. & Leo X. in Concilio Lateranensi pro Mendicantibus ubi. *Nec ubi alieno Episcopo consecrationem Ecclesiæ, vel Altaris, aut ceterarum benedictionum petere, sed in Ecclesiis per eas pro tempore edificandis primum lapidem per alienum Episcopum poni facere possint, nisi ubi Ordinarius ibi, aut per eum debitis reuerentiis, & instantia requisitus, sine legitima causa id recusat*, Lezana in sum. quæst. Regul. ar. 3. ver. Ecclesia n. 1. Tambur. de iure Abbatum tom. 1. dist. 1. §. 7. Ludouic. Miranda d. concil. 3. Pottel. verb. benedicere, num. 4. Hieton. Roderic. refut. 13. n. 4.

In consecranda verò Ecclesia nonnulla obseruare debet Episcopus; primum providere ut consecrandæ Ecclesiæ facta sit donis competentis assignatio. c. pia mentis, & ibi gloss. in verb. collata 16. q. 7. Præf. d. cap. 5. n. 2. Vgolin. d. cap. 18. n. 3. Ego ipse d. alleg. 27. n. 3. si hoc prius in eius constructione factum non fuerit, ut supra ostendimus: compellendus est enim is, qui Ecclesiam petiit consecrari, ut eidem competentem dotem assignet, ad quod ipse, & eius hæredes adstricti tenentur, cap. cum sicut, & ibi Panor. de consecr. Eccles. quod non solum de eo qui eam construxit, sed de eo etiam, qui ab alio constructam erat consecrari, merito est intelligendum, si dotem non habet, quia videtur eam in suam tutelam accipere: quomodo enim absque dotis assignatione foret admodum Ecclesiæ ædificatio, nullatenus tamen est absque tali assignatione facienda, ne locus consecrationis dignitate donatus sine debitis cultus impensis, quæ profanos maneat detestus. Vnde in Brachaten. Concil. de quo in cap. 1. §. 1. dicitur; *meminerit Episcopus, ut non prius Ecclesiam dedecet, quam dotem Basilicæ, & obsequium illius per donationem chartularum confirmationem accipiat*; nam non levis culpa, inquit, est ista temeritas, ut sine luminariis, vel sine sublimitate iustitiae tanquam eorum, qui ibidem sunt seruati, tamquam domus prius consecratur Ecclesia, Lambertin. de iur. patr. l. 1. p. 5. q. 5. art. 18. Vvotan. in praxi iuris patr. p. 3. lib. 2. cap. 4. a num. 25. vbi num. 16. cum Lambert. ubi sup. art. 10. subdit, quod si Episcopus Ecclesiam consecraret, non accepta dote, de suo eam dotare teneret. Secundò, ut Ecclesiam non consecraret, quæ non in honorem Dei, & Sanctorum, sed sub tributaria conditione sit constructa, id est, ad locum elemosynarum participandum, aut pro alia re simili, cap. si quis Basilicam de consecr. dist. 1. Tetrò, ut tam ipse Episcopus consecraret, quam patroni Ecclesiæ consecrandæ sint ieiuni tempore consecrationis, & pridie quoque eius dies ieiunent, ut Leo Pont. intulit in Epist. ad Diodor. Quorò, in consecratione ipsa ritus, & ceteromnias attendat, & seruet, quæ ab Ecclesia in ea re fieri consueuerunt, & habentur in Pontificali, specularet autem Missæ celebrationem ea in re fieri debere exprimitur in cap. annus Basilicæ, de consecr. dist. 1. quauis non sit de essentia quæ si aliter fiat, licet non exeat culpa, vulgum tenet, Ludou. Miranda in man. Præfator. tom. 1. q. 39. art. 1. concil. 3. in fine, Azor. d. p. 1. l. 9. c. 4. q. 2. quos testio Ego ipse d. p. 2. alleg. 27. n. 19. Quintò ut in Ecclesiæ consecratione Reliquæ ponantur, nam eas requirit Pontificale Romanum, & idem videtur probari ex c. placuit, & ex c. de fabrica de consecr. dist. 1. & sic Reliquias esse de substantia consecrationis conueniunt, gloss. in d. placuit, Sil. in sum. verb. Reliquia, Fusc. de vrb. lib. 1. c. 23. sub n. 1. Guillem. Durand. in ration. d. m. l. 1. c. 8. n. 23. Sor. in 4. dist. 13. q. 1. art. 1. Stephan.

De Ecclesiæ edificand. & consecr. Cap. II. 9

Stephan. Durant. *de ritib. Ecclesiæ lib. 1. cap. 25. sub num. 5.* Ioannes Baptista Signius in *tract. de Relig. cap. 41. circa fin. vers. quærenti Dilector. Azot. in flut. moral. tom. 1. lib. 1. cap. 27. quæst. 8.* Franc. Leo in *thesaurum fons Ecclesiæ p. 1. cap. 5. n. 1.* Prefec. in *præxi Episc. p. 1. c. 5. n. 7. vers. Alteria cū. Gauant. in rub. Misalib. p. 1. tit. 20. vers. ab Episcopo consecratur.* Sed post omnes doctissimus D. Anton. Riccioli *Inveniat. Ecclesiæ lib. 1. c. 4. multis probere intendit consecrationem cum Reliquiis decentissimè fieri, ac sine illis Ecclesiæ, & altaria posse consecrari, & n. 1. r. resoluat quod si Episcopus, ubi potest habere Reliquias Sanctiorum scilicet consecrationem Ecclesiæ, vel Altaris, sine illis peccat mortaliter, quia licet consecratio sit valida, tamen facit contra communem Ecclesiæ morem, & consuetudinem in Pontificali decretam. Scitò, & ultimò, ut quicumque non exigit pro consecratione Ecclesiæ, sed tantum sponte oblatum, ab his tamen qui non sint indigentes, & protectiones Canonice licet accipiat, alioquin lobem Simonis non effugiet, cap. 5. in *Romana, de Simoniac. cap. 1. s. 1. n. 1.**

Decet autem ut in die festivo consecratur Ecclesiæ, cumvis omni tempore, & qualibet die valeat consecrari, *et. mo. de consec. Ecclesiæ, vel Altar. Salzed. ad Bernard. in præxi. 26. lit. A. vers. virginum consecratio.* Prefec. in *præxi Episc. p. 1. c. 5. n. 2. vers. edificata.* Azot. *d. p. 1. lib. 9. c. 4. q. 5.* Vgolin. *d. c. 28. n. 1.* quos refert Ego ipse *d. p. 2. alleg. 27. n. 2.* Et non semel S. Rytum Congr. consecrationem Ecclesiæ fieri posse concessit, quumvis ille ob aliquod impedimentum non possit ab omnibus quatuor partibus circumiti, dummodo Episcopus quantum fieri poterit, se conformet rubricis, & regulis libri Pontificalis, *ut in Canonem. 10. Octobr. 1600. & 17. Julij 1604. Asten. 17. Novemb. 1600. & 24. Septemb. 1605. Collett. 15. Januarij 1602.*

Consecratur verò Ecclesiæ, non est iterum consecranda, *cap. Ecclesiæ 6. diff. c. Ecclesiæ, de consecr. dist. 1. c. propofuisti, in c. 2. glo. c. hinc de c. f. f. Ecclesiæ, vel Altar. Durant. in varior. diuin. offic. lib. 1. cap. 6. n. 41. & 36. Asten. tom. 3. q. 83. & tom. 5. diff. 81. f. 81. q. 5.* quos refert Ego ipse *d. alleg. 27. n. 12.* Galgancet. *de iure publico lib. 3. c. 108. n. 23.* præterquam in aliquibus casibus; primus est ubi nullatenus constat de eius consecratione, *c. silemmentis 1. c. Ecclesiæ, vel Altaria, de consec. dist. 1.*

est enim in dubio consecranda, si id non probetur, vel nullum appareat consecrationis indicium, aut argumentum, *gloss. in cap. propofuisti, de consec. Ecclesiæ, Azot. p. 1. lib. 10. c. 26. quæst. 1. & p. 2. lib. 9. c. 4. q. 5.* Ecclesiæ enim consecrata non præsumitur oisi probetur, *Ioan. Bopr. Costa de remed. subsid. remed. 1. 6. n. 3.* Malcard. *de probat. c. 1. c. 58. 2. n. 1.* ubi in fine distinguit inter Cathedrales, & inferiores Ecclesiæ, *Cened. ad Decretal. collect. 135. n. 6.* non enim dicitur iteratum quod factum antea neciatur, *d. cap. silemmentis, cap. placuit de consecr. dist. 4.* præsumitur tamen consecratus cum de hoc aliquid constat, quumvis non certò sciatur, aut in libris Ecclesiæ, vel in lapide aliquo scriptum iocundetur, *cap. fin. 24. quæst. 2.* Ioan. Baptista. *Costa d. compend. 116. num. 7.* aut etiam ex testis aliquis etiam de auditu, *Malcard. de probat. c. 1. c. 58. 2. n. 1.*

41 41 5. n. 4. Azot. *d. p. 1. 10. c. 26. q. 11. & p. 2. lib. 9. cap. 4. q. 4.* Vgolin. *d. cap. 28. n. 3.* Mar. Alter. *de censur. tom. 2. diff. 3. c. 4. prop. fin.* Vbi enim non agitur de præiudicio elucius scolæptæ in lapide, vel testis unusus fidem facit, sed verò ubi contradi-

ctio existeret, vel interesse alterius, ut docent Neill. *de testib. n. 85. casu 9. & n. 37. in fine.* Malcard. *de probat. in primam quæst. 1. 1. n. 1. 4. Fatio. in præxi crim. quæst. 63. n. 2. 6.* quos refert Ego ipse *d. alleg. 27. num. 6.*

Secundus casus est si parietes sint combusti, & exterius diruti, non autem si pauimentorum, aut tectum solum destrueretur, *cap. ignis, de consec. Ecclesiæ, & hinc si parietes ipsi igne decructi intus & exterius, Ecclesiæ ex eo cæcra censetur, gloss. verb. exusta, in d. cap. Ecclesiæ, Prefec. in præxi Episc. p. 1. c. 5. num. 4. vers. 2.* Ludon. *Miranda in man. Præxi. 10. 2. q. 39. art. 4. c. 1. Vgolin. d. c. 28. n. 4. vers. postremo.* quia consecratio, & limbo sit in parietibus, *gloss. in d. cap. Ecclesiæ, de consec. dist. 1.* est consecratio Ecclesiæ tantum habet respectum ad Ecclesiam ipsam quateus ex lapidibus compaginat, & constituitur, & ita potius respicit parietum formam, quam vniuersi edificij, per consecrationem namque constituitur in statu diuine domus, quam non aliter repræsentat, nisi iuxta lapidum dispositionem, secundum illud, quod in illius dedicatione decantat Ecclesiæ, *que constituitur in Cælo, vni ex lapidibus, & ibi, expolis lapides sunt compaginat. Ioh. Ego ipse d. alleg. 27. ex num. 13.* Vnde si tectum Ecclesiæ solummodo corruat integris, & illas tementibus parietibus, vel in totum, vel pro maiori parte, Ecclesiæ minime cæcra censetur, *d. cap. ignis, Gamberuti. de casibus referu. casu 6. num. 16. fol. 204. Azot. d. p. 1. lib. 1. cap. 26. quæst. 12.*

Tertius casus est ubi tota corruit Ecclesiæ, vel si alius lapidibus, vel eisdem tectis sit, nam oon eadem Ecclesiæ est omino. Hinc vniuersus natus ac domus attingitur si tota nauis dissoluta sit, & domus tota corruit, esto nauis eisdem tabulis sit restituta, & domus eisdem cæmentis, ac lignis restituta, *quod tamen, si autem dissoluta sit, quib. mod. vsu, am. Demom consecratio adiecta Ecclesiæ qualiter quædam est, & accidens quoddam; ergo Ecclesiæ vti subsistentis substat, & subiectum consecrationis vti accidens tollitur, arg. 1. 1. & 2. ff. de vsu, Ita Abb. in cap. propofuisti, num. 8. de consec. Ecclesiæ. Vgolin. d. cap. 28. num. 4. vers. 2.*

Quartus casus est ubi Ecclesiæ per partes tota fuit tectis, nam esto eadem Ecclesiæ sit, hoc tamen fictione est, & non veritate, at in spiritualibus fictio non consideratur, sed veritas, nam quia consecratio Ecclesiæ fit per vñctionem Chrisms in parietibus, ac illis substat vñctiones illæ tolluntur, ut per se patet, ergo consecrata dici non potest. Nec obstat quod dicitur de oleo non consecrato addito ad oleum consecratum, quo casu non consecratum sit consecratum, *d. cap. quod in dubio, nam locum illud habet in illis rebus, quæ commixtione confunduntur, quod hic fieri non potest.* Ita Abb. *d. num. 8.* Vnde gloss. in cap. propofuisti, *de consec. Ecclesiæ. Azot. d. p. 1. lib. 10. cap. 26. quæst. 12. vers. ut in dubio, & p. 2. lib. 9. cap. 4. quæst. 6.* Mar. Alter. *d. cap. 1. vers. quando autem.* Fagundes in *quinque Ecclesiæ præcepta, præxi. 1. lib. 3. cap. 15. num. 59.* tenent quod quando Ecclesiæ non simul, & in totum, sed paulatim, seu per partes destruitur, & sic à primis fundamentis successiue trahitur, tunc pars habitata per modum acceffionis etiam consecrata habebitur; sed has contrarias opiniones fardere distinctionis componit Vgolin. *d. cap. 28. num. 4.*

num. 4. vers. 3. vt scilicet prima procedat, & consecratione introducitur sit, vt non consecratur, posterior verò ubi talis consecrando non adest; in his enim quæ possunt iuris sunt, consecrando primum valet. Si verò Ecclesia destructa sit auctoritate Superioris, & ulla spes subit reedificationis, non comprehenditur nomine Ecclesie, & ideo nec copola in ea habita, aut sanguinis, vel seminis effusio, seu furtum in ea factum, est sacrilegium, nec loci circumstantia est confutanda vt per text. in cap. *Abbas*, ad fin. de verbor. significat. & in cap. 2. de nomi operis nunciat. & in cap. hoc diximus t. 6. quest. 7. probant Sanch. de matrim. lib. 9. disp. 15. num. 37. Fagnolus in quinque Ecclesie precepta. precept. 2. lib. 4. cap. 4. n. 37.

32 Cum in diocesi Vlixboen. quidam Suffraganeus Archiepiscopi, & de eius ordine, & mandato Ecclesiam quandam in ipsa Vlixboen. diocesi suam consecrare inceperit cum omnibus ceremoniis descriptis in Pontificali Romano de Ecclesie dedicatione, seu consecratione; & circa medium consecrationis impioffo accideo- ti correptus ipse Episcopus defecerit, & consecrationem Ecclesie perficere non potuerit, pro parte ipsius Archiepiscopi per Sinonem Costa de Amaral eius procuratorem à S. Rituum Congreg. queritum fuit, an ab alio Episcopo Ecclesie predictæ incepta consecratio continuanda sit, vel ponens de nouo inchoanda, quæ quidæ sacra Rituum Cong. commissa prius huiusmodi articuli examinatione Illustrissimo D. Cardinali Bellarmino, qui in alia Congregatione sententiam suam declarauit, posse vtroque modo sive scrupulo fecti, nempe vel de nouo inchoare à principio consecrandum, vel iam inceptam continuare, & perficere; sed melius sibi videri vt de nouo ab alio Episcopo inchoaretur. Et iterum postea proposito huiusmodi dubio in Congreg. sub die 12. Aprilis 1614. eadem S. Rituum Congreg. auditis sententiis, & votis singulorum Illustrissimorum DD. Cardinalium in Congregatione presentium consecrando, quod consecratio Ecclesie maxime consistit in vngendis sacro Chrismate duodecim crucibus per Ecclesiam, & in profertendis illis verbis, *Sanctificetur, & consecratur hoc templum in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, &c.* Quæ Cruces cum adhuc ab Episcopo, qui in consecratione defecit, non fuerint inunctæ, vt in facto præsupponitur, censuit, & iudicauit consecrationem dictæ Ecclesie de nouo, & à principio ab alio Episcopo inchoandam, & continuandam esse vsque in finem. Et demum die 12. Aprilis eiusdem anni 1614. declarauit eadem S. Congr. consecrationem de nouo ab initio esse inchoandam ab alio Episcopo delegato.

CAPVT III.

De Immunitate Ecclesiarum.

SUMMARIVM.

- 1 Immunitas Ecclesiastica à libertate Ecclesiastica in quo differat.
- 2 Sacramenta omnia, & præcipue Missa, non nisi in Ecclesia celebrari debent.

- 3 Oraciones, ac precum oblatio, & diuinorum Officiorum ac laudum decantatio, in Ecclesia fieri debent.
- 4 Prædicatio verbi Dei in Ecclesia fieri consuevit.
- 5 Negotia omnia secularia, ac placita, vel contractus in Ecclesia fieri prohibentur.
- 6 Iudicium sacrale etiam civile non potest in Ecclesia fieri.
- 7 Citatio cum firmitate iudicialis, in Ecclesia fieri non potest.
- 8 Placiti nomine venit qualibet litis, iurgium, & causa forensis, quæ in iudicio agitur.
- 9 Advocatum consilium, & procuratorem de lite priuatum agere licet in die festo.
- 10 Sementia à iudice in Ecclesia fieri non potest, atque ipso iure nulla, præterquam in causa Ecclesiastica, & voluntaria iurisdictionis.
- 11 Actus Ecclesiastici ad iurisdictionem voluntariam pertinetes possunt in Ecclesia celebrari.
- 12 Actus in Ecclesia facti an & quando validi sint, ostenduntur.
- 13 Contractus omnes in Ecclesiis celebrati validi sunt.
- 14 Conclamaciones, & seditiones, aut imperus, & publica parlamenta in Ecclesia fieri prohibentur, nisi pro alia pietatis, aut spiritualibus exercitiis, & negotiis.
- 15 Ludi theatrales, & mensæ luctuum, ac cætica puellarum in Ecclesia nullatenus fieri debent.
- 16 Salantes in Ecclesia S. Magni per totum annum sine cubo, & semosaiarum.
- 17 Hæresis & dema spectacula, ac pia representationes in Ecclesia fieri permittuntur.
- 18 Silentium, & tranquillitas in Ecclesia habenda.
- 19 Episcopus debet prohibere ne sedes laicæ, etiâ præfæcti, locentur in Presbyterio apud altare.
- 20 Magistratus ciuitatum non debent proprias canonicatum, & dignitatum sedes, seu stalla in choro vel presbyterio occupare.
- 21 Magistratus ciuitatum in processionibus etiam sanctissimi Sacramenti debent incidere in loca in quo secundum antiquam consuetudinem consueverunt incidere.
- 22 Cinnia in Ecclesia cum irreuerentia loci sacri non sunt permittenda nisi aliquid fragile, & parum in angulo Ecclesie sine tumultu, & luxu ex causa rationabili.
- 23 Pernotaciones, & vigilia, quæ in Ecclesiis olim fieri solebant, hodie non sunt in usu.
- 24 Scholasticorum oburgatio qui vadunt ad Tempia videndarum seminarum causa.
- 25 Supædictilia seu vicesilia domus reponi non debent in Ecclesia, nisi propter hostiles incursum, aut incendia repentina.
- 26 Ecclesia non debet in propugnacula edificari occasione belli, nisi ex maxima necessitate, & cum auctoritate Romani Pont.
- 27 Mortui in Ecclesia iure antiquo attento non sepeliebantur, sed in atrij, aut in porticu; hodie verò omnibus permittitur sepultura in Ecclesia, exceptis, &c.
- 28 Cadaverum omnia conditoria super terram existentia amoueri iubentur, & infra terram defunctorum corpora collocari.
- 29 Ecclesiam incipere quibus prohibetur, ostenditur.
- 30 Periscentes solemniter ad tempus, & notoria criminosi ab ingressu Ecclesie arcentur.
- 31 Ecclesiam ingressi singuli aqua quare aspergantur.

- 32 Mulier nisi velato capite Ecclesiam ingredi prohibetur.
- 33 Femina à viris separata in Ecclesia stare debeat.
- 34 Violentia aliqua in Ecclesia fieri prohibetur.
- 35 Sacrilegium in quas species, & modis distinguatur, ostenditur.
- 36 Pius V. quas penas statuerit contra illicita in Ecclesia faciendi referuntur.
- 37 Immunitas in Ecclesiis quando fuerit inchoata, ostenditur.
- 38 Ecclesia maior habeat per circuitum quadraginta passus immunitatis, minor vero triginta.
- 39 Demus Clericorum existens intra quadraginta passus maioris Ecclesia, & 30. minoris, gaudent Ecclesiastica immunitate.
- 40 Passuum quilibet habet quinque pedes, & per quindactum digitos.
- 41 Violatio Ecclesia etiam circuitus eius, & finem comprehendit.
- 42 Immunitas non se extendit ad 30. & 40. passus Ecclesia maioris, vel minoris, ubi fuerint intra ambitum castrorum.
- 43 Sermus si à Domino suo ad Ecclesiam confugiat non extrahitur quidem, sed praestito iuramento à Domino de impunitate ei restituatur.
- 44 Indes & infideles gaudent Ecclesiastica immunitate.
- 45 Haeretici, & apostata non gaudent Ecclesiastica immunitate.
- 46 Debetur ad Ecclesiam propter debitum confugiens an possit ab ea extrahi ostenditur.
- 47 Debetur saluti, seu decore, an gaudeant Ecclesiastica immunitate? remissum.
- 48 Liberos sibi commendatos, aut ad eam confugientes, ne in seruitutem veniant, aut peculium amittant, iurare debet Ecclesia.
- 49 Expositos ante Ecclesiam defendere debet Ecclesia.
- 50 Confugientes ad Ecclesiam ob commissum delictum non sunt ab ea non solum per iudicem saecularem, sed etiam Ecclesiasticum violenter extrahendi.
- 51 Extrahit ab Ecclesia per iudicem saecularem in casu non exceptio per Bullam, qualiter liceat tali iudici resistere.
- 52 Index saecularis Ecclesiam restituere tenetur illi quem vi & contra immunitatem ab ea extraxit, nec potest pro aliis delictis destitueri.
- 53 Ecclesiam restituendus est qui captus fuerit, dum ab ea exierit ad exonerandum corpus, modo statim, & recta vi redeat.
- 54 Ecclesiam restituendus est, qui verbis dolose inducitur à iudice praestita securitate, & impunitate Principis exiit ab Ecclesia in casu quo delinquens in re non posuit ab Ecclesia extrahi.
- 55 Bona confugientis ad Ecclesiam non possunt exinde extrahi.
- 56 Confugiens semel sub Ecclesia praesidium tantum non per viam multatione, aut alia satisfactione poterit remitti, sed quod attenta Bulla Gregorij XIV.
- 57 Latens à iudicibus semel in Ecclesia captus, & ab eadem repentinus, an possit immunitate post se aduersus regem iudices produci remuneratione ostenditur, & n. 58.
- 59 Ecclesia licet non consecrata gaudeat immunitate. Immunitate Ecclesiastica gaudet.
- 60 Interdicta Ecclesia.
- 61 Pellus.
- 62 Destruia.
- 63 Conuerterium.
- 64 Atrium, seu porticus Ecclesia adhaerens.
- 65 Feres, seu ianua Ecclesia.
- 66 Scala Ecclesia.
- 67 Hospitalis auctoritate Episcopi fundatum.
- 68 Oratorium publicum auctoritate Episcopi constitutum.
- 69 Sacerdos peritus in modis sanctissimam Eucharistiam.
- 70 Palatium Episcopi.
- 71 Cardinalium domus, seu Palatium.
- 72 Monasteria Religiosorum.
- 73 Immunitas circuitum non habent loca sacra & religiosa praeter Ecclesias.
- 74 Immunitate gaudet se pronociis intra muros monasteriorum, & in locum illis circumscriptum.
- 75 Monasteria sunt Ecclesia, cellula, area, hortus, & similia usui regularium necessaria.
- 76 Villa, quas Monachi habent recreationis gratia, vel ad recipiendos hospites illos transientes, non gaudent immunitate Ecclesiastica.
- 77 Loca totius quae religioni, aut pietati sunt destinata, habent immunitatem.
- 78 Latrones publici immunitate Ecclesiastica non gaudent.
- 79 Locus publicus qui propriè dicatur, ostenditur.
- 80 Consensum, & condemnationem de sumptibus passum illo deprehendatur, & ad Ecclesiam confugiat, illius immunitate non gaudet.
- 81 Fures qui publici non sunt ad Ecclesiam confugientes Ecclesiastica gaudent immunitate, nisi consuetudo servaretur contrarium.
- 82 Consuetudo habet magnam vim circa immunitatem Ecclesiasticam.
- 83 Viarum grassatores ad Ecclesiam confugientes illius immunitate non gaudent.
- 84 Grassator viarum dicitur ille, qui vias obsidet, ut viatores deprederetur, seu spoliaret, & remittentes occidat.
- 85 Depopulatores nollurni agrorum immunitate Ecclesiastica non gaudent.
- 86 Depopulatores nollurni agrorum ille dicitur, qui segetes in agris depradatur, comburit, & destruit, vel ad agros, alienos arripandos destruit nollurnis accedit.
- 87 Depopulatores nollurni agrorum in quo differat à publico latrone ostenditur.
- 88 Proditori, seu infideli homicidium committens Ecclesiastica immunitate non gaudet.
- 89 Proditori quomodo occidat, aut per infidias apud nostros pro eodem in hac visus patur tractatione.
- 90 Vulnerari tantum proditorii, aut ex infidiis, dum occidendi animo adoriatur, & percutiat, non gaudet immunitate.
- 91 Proditorium homicidium committens occidens à tergo, vel quocunque alio modo sibi tale praecipientem.
- 92 Immunitate Ecclesiastica non gaudet proditorii quomodo occidens, si faciat sub pace, & simulata amicitia.
- 93 Immunitate gaudet qui à tergo, & proditorii vulnerat, occidit, ut rixantem cum sile, vel consanguineos, si ad Ecclesiam confugiat.
- 94 Veneno occidens, vel proditorius homicidium immunitate non gaudet.
- 95 Pater filium aut filius patrem infideli, vel inane occidens immunitate non gaudet.
- 96 Socium occidens, & iniuriare, vel alibi infideli, vel inane interimentum immunitatem amittit.

- 97 *Assassinus etiam non sequitur effectum, non gaudet immunitate.*
- 98 *Occidens, vel graniter vulnerans aliquem alium, & re ipsa excusentem Sacerdoti, Ecclesia immunitate non gaudet.*
- 99 *Occidens consultius nisi nullis interioribus insidiis, immunitate minime gaudet.*
- 100 *Consultus, sed auctore animo non dicitur quis occidere quoties interimit paucos post rixam, in ipsiusmodi dolorem.*
- 101 *Duelum inducentes, & se se simul ad rixam provocantes, minime gaudet immunitate Ecclesiastica.*
- 102 *Occidens in Ecclesia, vel graniter vulnerans, eius immunitate minime gaudet; sed an requiratur quid occidat ex proposito, & sub spe impunitatis, ostenditur non sequitur.*
- 103 *Adulterius, vel virginum raptores in Ecclesia patrautes, eius immunitate non gaudet; quod amplius etiam pro aliis ante, vel post eum extra Ecclesiam perpetratis, ut n. 106.*
- 107 *Ecclesiarum ingressu dignus non est qui illius violat, & interione libertatem.*
- 108 *Homicida si de homicidio in Ecclesia patrato penitus fuisset, & aliud tunc delictum admittat, & ad Ecclesiam confugiat, illius gaudet immunitate.*
- 109 *Occidens, vel mutilans iuxta Ecclesiam, cæmeteriumve, & in illa, illudve aufugiat, ecclesiastica ne gaudet immunitate si ipso proxima Ecclesia, cæmeteriumve deliquisse videatur.*
- 110 *Delinquens in una Ecclesia, potest etiam capere in alia, ad quam se immunitatis consequenda aufugit.*
- 111 *Immunitate Ecclesiastica non gaudet ille, qui in Ecclesia existens vulnerauit aliquem existentem extra Ecclesiam, nisi ab Ecclesia occidens fuisset prius promouatus.*
- 112 *Obfessi in Ecclesia, si ibidem non aliter possint se ab hostium incurso liberare, quam occidendo, etiam ad hoc gaudet eius immunitate si aliquem ibi occiderint.*
- 113 *Existens extra Ecclesiam si vulneret stantem in Ecclesia, illius immunitate non gaudet.*
- 114 *Immunitate ecclesiastica non gaudet ille, qui eum extraxit per vim, qui in Ecclesia erat.*
- 115 *Dolo quispiam ab Ecclesia extrahens aliquem ut posita occidat, eius immunitate minime gaudet.*
- 116 *Mandans in Ecclesia occidi aliquem existentem extra Ecclesiam, eius immunitate non gaudet.*
- 117 *Delinquens in portico Ecclesia non dicitur delinquere in Ecclesia, ac proinde gaudet eius immunitate.*
- 118 *Diffusio in intrinsecitatem denotat.*
- 119 *Statutum laqueus de insulso facto in domo, non habet locum in insulso facto in portico.*
- 120 *Raptor virginum, & adulteri minime gaudet Ecclesiastica immunitate.*
- 121 *Immunitas angustatur Ecclesiastica.*
- 122 *Rei criminis peculatus.*
- 123 *Fabricatores falsa moneta.*
- 124 *Sacrilegi.*
- 125 *Blasphemi.*
- 126 *Servituri.*
- 127 *Semeniaci.*
- 128 *Sodomiti.*
- 129 *Offendentes personam alicuius Principis.*
- 130 *Carettes frangentes.*
- 131 *Baniti.*
- 132 *Excommunicati.*
- 133 *Strigia inferentes in Ecclesia.*
- 134 *Condemnati ad truces.*
- 135 *Delicta duo committens, alterum quo immunitate non gaudet, alterum, quo Ecclesia libertatem potest acclamare, potest ab Ecclesia insula adduci & puniri ex eo crimine, quo Ecclesia immunitatem amisit.*
- 136 *Clerici & regulares persona de manibus Prelatorum suorum ad Ecclesiam confugientes non gaudet Ecclesiastica immunitate, etiam in casibus in quibus laici ea gaudere possunt, secundum unam opinionem, & fundamenta referuntur n. 136.*
- 137 *Contrarium receptum, & verius.*
- 138 *Canones qui non distinguunt, generaliter, & indistincte debent intelligi, ut comprehendant Clericos & laicos.*
- 139 *Clericus servum, aut discipulum suum fugientem ab Ecclesia extrahere, aut flagellare non presumat.*
- 140 *Privilegium immunitatis concessum est loco ipsius Ecclesia, seu personis in honorem, &c.*
- 141 *Demo propria quis capi non potest.*
- 142 *Ecclesia multis magis tenet debet Clericos, & subditos suos sibi seruitutes, quorum habet curam magis specialem, quam laicos, & n. seqq.*
- 143 *Auctoritas glossa probabilis est, non necessaria.*
- 144 *Cap. inter alia, de immuni. Eccles. quare de laicis meminit, & non de Clericis?*
- 145 *Delinquentes in Ecclesia sine laici sine Clerici, immunitate non gaudet.*
- 146 *Clerici qui se se recipi dederunt Ecclesiam ingressi, non gaudet immunitate.*
- 147 *Clem. 1. de privileg. intelligitur de iis criminibus, quorum gravitas non immunitatem tollit Ecclesiarum.*
- 148 *Clericus, sine Religiosus, sicut & laicus, si delinquat in Ecclesia, vel intra septa monasterii, non erant.*
- 149 *Irritum est quod contra disciplinam & libertatem Ecclesiasticam fit.*
- 150 *Sensum incommunicabilem non sufficit ad extrahendum delinquentem a loco immuni, & curia seculari consignandum, sed plenus probatio requiritur.*
- 151 *Index Ecclesiasticus est competens ad cognoscendum de immunitate Ecclesiastica.*
- 152 *Extrahens ab Ecclesia, sub dubio an gaudet eius immunitate, in carcere Ecclesiastico est pro interim seruandus.*
- 153 *Iudici Ecclesiastico potius decidere, & indicare, an reus in loco sacro, vel profano capus sit.*
- 154 *Episcopus solus, vel ab eo deputatus index ita est competens in causa immunitatis, ut nulli alij Ecclesiarum Prelati aliquam cognitionem super ea sibi usurpare valeant.*
- 155 *Cognitio, & quavis questio in materia immunitatis superueniens potius summorum Pontificum decretis, quam Imperatorum legibus decidi debet.*
- 156 *Pena plures imponuntur eis qui violant immunitatem Ecclesiasticam, abstrahendo confugas ab Ecclesia.*
- 157 *Immunitatem violantes extrahendo confugas ab Ecclesia.*
- 158 *Rei sunt lesa maiestatis.*
- 159 *Pecuniariam penam 900. solidorum incurrit.*
- 160 *Immunitate caret.*

- 161 *Poenitentiam publicam subeunt,*
 164 *Oblationes non dant, nec recipiunt ab illis,*
 165 *Excommunicationem incurrun.*
 166 *Excommunicatione lata sententia, & non ser-
 uando incurrunt violantes immunitatem extra-
 hendo confuentes ab Ecclesia per Bullam*
Gregorij XIV.
 167 *Absolutio à censuris ab violata immunitate*
Ecclesiasticam tantum Bullam Gregorij XIV.
est Seda Apost. reseruata.
 168 *Reus ad Ecclesiam fugiens minimè illius gau-
 dend immunitate in criminibus exceptis, si in-
 tegra, veraque probatio delicti admiffum*
fuisse censetur.
 169 *Collecta non possunt poni Ecclesijs à laicis, &c.*
 170 *Prælati ipsi Ecclesiarum non possunt quicquam*
pro causis etià vrgissimis laicis ipsi de bonis
Ecclesijs solvere, aut etiam sponte offerre.
 171 *Necessitas publica vbi concernit de directo, &*
principaliter aq. utilitate Ecclesiasticorum,
& laicorum quomodo Ecclesiastici contribuere debeant, ostenditur.
 172 *Ecclesia reditus, seu fructus laicis non conceditur,*
ni si necessitas, aut utilitas, vel pietatem concernent ipsas Ecclesias.
 173 *Ecclesiarum calices, libri, & alia ornamenta*
diuini officij deputata ex causa pignoris,
vel distractionis capi non possunt, nisi vrgens
necessitate.
 174 *Aurum, & argentum Ecclesia capi potest ad capi-
 tos redimendos, & carceres desentes libe-
 randos, aut propter imminens belli periculum.*
 175 *Bona Ecclesijs possunt pro alimentis pauperum*
*non solum Parochianorum, sed etiam extero-
 rum pignari, & vendi.*
 176 *Ornamenta Ecclesijs an possint pro pretio loca-
 re, ostenditur.*
 177 *Decimis concessis super fructibus beneficiorum*
que includantur.
 178 *Ecclesia non tenetur de deposito facto apud*
*suum Clericum, nisi versum sit in ipsius Eccle-
 sia utilitatem.*
 179 *Eccles. obligatur efficaciter ex deposito apud se*
*facto cũ d'ensu Episcopis, & Capitulis, vel re-
 ceptis thesaurariis, seu aliis ad recipiend. de-
 posita designatis, licet deponeri non probet dis-
 positum versum in utilitatē ipsius Ecclesijs.*
 180 *Donationem validam omnium suorum bono-
 rum potest ipsius Ecclesia facere.*
 181 *Demimim in Ecclesijs transferitur nudo pa-
 da, seu nuda promissione.*
 182 *Ecclesia rem priuatam 30. annorum spatio præ-
 scribitur, sed contra illam 40. annorum pos-
 sessio requiritur.*
 183 *Præscriptio 40. annorum requiritur contra pri-
 vilegium Ecclesijs.*
 184 *Ecclesia Romana centum annorum gaudet*
præscriptioe contra ipsam.
 185 *Ecclesia habet restitutionem in integrum in*
multis causis cũ lapsa fuerit aduersus memoriam,
Ecclesijs cum vult in integritate restituere, necesse illa
*habet probare quod ad ips. lapso, quamvis me-
 dica, & quod illa manifesta sit, ibid.*
 186 *Iniustitia quolibet sufficit pro causa restitutionis*
in integrum, etiamsi non sit notoria.
 187 *Privilegium restitutionis tenetur Ecclesia intra*
quadriennium tantum, quo elapso non audatur
*nisi sit in curia, vel nisi fuerit legisimè impe-
 dita, aut rationabilis causa concurrerit.*
 188 *Restitutio post quadriennium indulgetur sicut*
August. Barbof. de iur. Eccles. Pass. II.
- te enormissima lesione.*
 189 *Sententia lata contra Ecclesiam prætextu iniqua*
conferendi reuocatur.
 190 *Consuetudo in praiudicium, & contra Ecclesiam*
introducenda non valet.
 191 *Causa peremptoria non debet esse nimis brevis*
in causa Ecclesiastica.
 192 *Statuta contra Ecclesiasticam libertatem fieri*
prohibentur.
 193 *Statuta quando dicantur fieri contra libertatē*
Ecclesiasticam, ostenditur.
 194 *Domini temporales non possunt interdicare sub-
 ditos suis ne cum Ecclesia contrahant, aut cum*
eius personis negotia tractent, nève eis in rebus
necessariis seruiant, sub penis, &c.
 195 *Statutum prohibens omnino laicos contrahere*
cum Clericis non valet.
 196 *Principes statuentes ne in eorum statu possint ad-
 ficiari de nouo Ecclesijs, & monasterijs sine eorum*
licentia, derogant libertati Ecclesiastica.
 197 *Statuta laicorum tangentia iura Ecclesiastica*
rum, etiam si per indirectum ipsa minuant,
dicuntur contra libertatem Ecclesijs.
 198 *Statutum excludens Clericos, vel Monachos à*
*successione parentum, agnatorum, seu cognato-
 rum non valet.*
 199 *Magis sunt contra Ecclesiasticā libertatē, qua*
cellunt beneficium iuri communis, quam qua
auferunt competentia per priuilegium.
 200 *Statutum quod non opponatur exceptio excom-
 municationis, vel non possit probari per testes,*
est contra libertatem Ecclesiasticam.
 201 *Statutum prohibens ingrediendum monasterium*
posse succedere, est contra libertatē Ecclesiasticā.
 202 *Aquipendij statutu volens quod alium detraha-
 tur à summe Palea sit communis, nō au-
 tem habentium prædia adiacentia, non habet*
locum vbi prædia adiacentia sunt Ecclesijs.
 203 *Eccles. vel Clericus videri patrimonialis bona,*
vel amoni à laico vbi fuerit statum in loco rei
sue præferens consanguineum, vel vicinum in
*viduacionibus rerū, an sit locus prælatiōi ex-
 cluso Clerico impetere, vel videri, remissum.*
 204 *Statutu canē ne curia bona immobilia à laicis*
possessa in Ecclesias alientur, aut ab extraneis
possi, an valeat ostenditur, & numeris
seqq.
 205 *Lex, vel consuetudo prohibens ne bona aliqua*
in exteros non subditos alienentur, iusta est.
 206 *Bona aliqua ne in Ecclesias transferantur po-
 test fieri per priuatam conventionem, & dis-
 positionem.*
 207 *Conuentio valet ne emphyteusis ad Ecclesiam,*
vel Clericum deuotus.
 208 *Conditio, vel prohibitio facta à seipatore ne bona*
deueniant ad Ecclesiam, vel monasterium, valet.
 209 *Statutu in praiudicium Ecclesijs valet in quæ-
 rendis, quando laici non odio Ecclesijs, sed bona*
zelo, & pro familiarum conseruatione faciunt.
 210 *Prælatus solus licet non possit praiudicare in*
quisitis, potest praiudicare in querendis.
 211 *Libertas Ecclesiastica propriè loquendo nihil*
aliud est quam exemptio, & priuilegium à
Deo, Pontificibus, vel Principibus secularibus
concessam omnibus Ecclesijs, vel Clericis
quatenus tales sunt.
 212 *Cap. I. de immunitat. Eccles. lib. 6. declaratur.*
 213 *L. I. & vltim. Cod. de sacrosanct. Eccles. declaratur.*

- 114 Cap. vi. de rebus Eccles. non alien. declaratur.
 115 Cap. cum causa 8. de sent. & de iudic. declaratur.
 117 Violentes Ecclesiasticam libertatē, quas penas incurrant premisiō.
 118 Immunitates, & libertates tam Ecclesiarum, quam personarum alia generales, alia speciales, & quae sint ostenditur.
 119 Index Ecclesiasticus potest inhibere seculari ne procedat in causa, cuius cognitio ad ipsos pertinet sub pena excommunicationis, etiam sine causa cognitione, quando sumus in casu notoria iurisdictionis.
 120 Episcopus quid facere debent quando statuta sunt contra libertatem Ecclesiae ostenditur.
 121 Vniuersitas an & quando possit censuris affici ostenditur.
 122 Concilium Trid. immunitates, ac privilegia omnia Ecclesiarum restituenda, & conferenda, statuit.
 123 Delicta referuntur de immunitate Ecclesiarum, & personarum agentes.

CHRISTIANORVM Ecclesiae, quae domus Dei, & domus orationis sunt dictae, multas habent immunitates, & privilegia, non solum ab ipsis Ecclesiasticis, sed etiam à secularibus legibus tradita; ut scilicet profana quaedam in eis committi non debeant, & nonnulla negotia in eisdem gella vim quandam ex earum privilegio trahant, & eadem in multis personarum relictur in demones, praeter privilegia personarum, & rerum, quae ad Ecclesias pertinent, quae pactum suprà l. proximo c. 39. vidimus, partim infra videbimus, quae magis propriae ad Ecclesiasticam libertatem, quam immunitatem pertinere videntur, iuxta distinctionem Caletan. verb. immunitas, §. 1. Gambacur. de immunit. l. 8. c. 2. n. 4. scilicet immunitatem Ecclesiasticam à libertate Ecclesiastica in eo differre, quod libertas ad personas, immunitas verò ad Ecclesias, res, & Tempia pertineat; quoniam alij non immunitatem in libertatem Ecclesiasticam, & immunitatem nullam faciant differentiam, eas quorum numero sunt Coult. l. var. cap. 10. n. 1. Sout. de defens. Fidei, l. 4. c. 1. n. 5. per text. in c. aduersus, ibi, Ecclesias, & Ecclesiasticos viros, &c. & in c. non minus, de immunit. Eccles. ubi fit mentio libertatis, quae tam rebus, quam personis Ecclesiasticis promittitur competit, nunc enim solum de ipsarum Ecclesiarum immunitatibus agentes breuiter caponemus, quae specialiter sub praemissis rubricis generibus privilegiorum comprehenduntur.

- 2 Primò igitur est notandum, quòd quaedam sunt, quae non nisi in Ecclesia fieri debent, & quaedam alia, quae in ea fieri omnino prohibentur. Sacramenta enim omnia, & praecipue sanctissimum Missae Sacramentum non nisi in Ecclesia celebrari, non autem in campis, & in priuatis domibus, debet, probat c. non oportet de consecrat. dist. 11. Concil. Trid. sess. 22. in decreto de ebers. & eius. in celeb. Missae, Fillius. tom. 1. tractat. 3. num. 119. Fernandez in c. eximus Theolog. moral. par. 3. cap. 3. §. 10. Iohn. Valer. de different. inter vtrumque forum, verb. Missa, differ. 2. in princ. vers. Missa, Ragot. de voce Canoniarum, in tractat. de Missa in Ecclesia q. 37. in princ. plures, quos refert de offic. & potest. Episcopi, par. 2. alleg. 35. num. 1. Sic namque Felix Pont. in cap. sicut

de consecr. dist. 1. inquit, Sicut non alij quam sacra-
 ti Dicit Sacerdotes Sacrificia super Altare offerre de-
 bent, sic non in alijs, quàm in Demos sacris locis,
 id est, Tabernaculis diuinis precibus delibatis
 Missae cantare, aut Sacrificia offerre licet; unde,
 inquit, scriptum est, Deuter. 12. Vide ne auferas
 holocausta in omni loco, quem videris, sed in omni
 loco, quem elegerit Dominus Deus tuus.

Non solum autem Sacramenta, & Sacrificia, in Ecclesia, sed etiam orationes, ac precum oblatio, diuinorumque Officiorum, ac laudum decantatio in ea fieri ex precepto, & consuetudine Catholicae Ecclesiae debet, sicut in Actibus Apostolorum, legimus, quòd Petrus, & Ioannes ascendebant in Templum ad hoc orationis nomem. Ad hoc namque Tempus, atque Ecclesiae constructa ab initio fuerunt, ut in eis exorator Deus adueniens supplicum exaudiret preces, sic enim diuinitus legimus Salomonem 3. Reg. 8. postquam Templum Deo construxerat. Sint, inquit, oculi tui aperti super domum hanc, ut, ac des, super domum, de qua dixisti: Erit nomen meum ibi, et exaudias orationem, quam orat in loco iste ad te seruus tuus, &c. Et quomodo non in manifestis habiteret Deus cui Caelum sedes est, & quem Caeli caelorum capere nequeant, ut idem Salomon dixit; voluit tamen, ut nomen suum ibi invocaretur, & domus orationis locus ille appellaretur, quomodo vbiq; aliquis constitutus Deum valeat exorare. Et S. Ioh. Chrysostom. homil. 79. ad populum Antiochan. multis argumentis suadet esse factum, ac melius in Ecclesia, quàm alibi Deum deprecari; tamen cum Templi aduendi facultas non esset, & debere Deum inuocari, & coli quolibet in loco.

Praeterea verbi Dei praedicatio in Ecclesia fieri consuevit, cap. Sacerdotes, cap. Episcopus nullum, de censur. dist. 1. etiam vbiq; etiam iuxta opportunitatem fieri possit, ita, & consecrationes in Ecclesia celebrantur, ut infra de Consecrat. videbimus. Cum igitur ad hoc, & alia huiusmodi tantum, quae ad diuinum cultum, & edificationem fidelium pertinent, Ecclesiae fuerint iustitiae, propterea omne aliud ab his diuersum, vel omnino contrarium in eis fieri nullatenus conuenit: sic enim inquit August. in cap. fin. 42. dist. in Oratorio praeter oranda, & psallenda cultum praeter nihil agatur, ut nomen huius, & opera ingier impensa concedant.

Quare primò omnia negotia secularia ac placita, vel contractus, & alia huiusmodi in Ecclesia fieri prohibentur, cap. 1. & cap. cum Ecclesia, de immunit. Eccles. Nou. de horti Caen. cap. 3. num. 51. cum. seq. Azot. instit. moral. par. 3. lib. 8. cap. 9. q. 7. Ludou. Correz in repet. cap. inter alia, de immunit. Eccles. par. 2. num. 26. Nouat. in sum. Buller. tit. de Ecclesijs, veneras, n. 3. pag. 614. Specul. decif. §. 1. n. 1. cum. seqq. & ita seculare iudiciu etiam emile non potest in Ecclesia fieri, Rebuff. ad l. appellatio-
 ne 72. vers. sicut fiam p. 350 ff. de verb. signif. Azot. d. p. 2. l. 9. c. q. 1. & c. proinde nec citatio, quia est actus iudicialis c. quoniam 11. de probat. Itaq; de retrahit. sign. ad fin. m. 82. Azueu. ad Cur. Pisan. l. 1. c. 3. n. 4. lit. E. Volat. conf. 41. n. 1. cum. seqq. Correz d. par. 2. n. 27. Donat. Anton. de Marinis quodid. resol. cap. 44. num. 3. ite citatio Nouat. d. num. 3. Intelligo de citatione iudiciali, quia eadem est de processu, quatenus concernit reum, vel iudicem, non verò quatenus concernit nuncium, quia tunc est quaedam executio facti, quae bene potest

text. in d. cap. decet, loquitur de iudicialibus solummodo, & cum penalis sit, non debet extendi ad extraiudiciales, & voluntarie iudicialionis, iuxta reg. in panis lib. 6. resoluunt, Suss. d. cap. 4. num. 13. & 14. Azor. d. lib. 9. c. 9. g. 3.

- 13 Vnde contractus à Laicis in Ecclesia fieri non possunt, nisi ad opus pium; si tamen de facto fiant, valent, quia poena nullitatis in d. cap. cum Ecclesia, repetitur duntaxat appofita quoad processus, & sententias, & ideo tanquam odiosi ad contractus extendi non potest; sed tamen contrahentes mortaliter peccant: ita text. & gloss. in d. cap. decet, Syluester, verb. immunitas i sub num. 3. in fine, Suss. d. cap. 4. num. 18. Azor. d. cap. 9. g. 1. quos refert & sequitur Spemel. d. decet, § 1. num. 11.

- 14 Tertio, in Ecclesia conclamationes, & seditiones, aut imperus, & publica (vt vocant) Parliamentaria, vniuersitatum concilia, aut congregationes, & his similia fieri prohibentur d. cap. decet, de immunit. Eccles. lib. 6. Nouat. d. sit. de Ecclesiarum venerat. num. 4. nisi pro actu pietatis, aut pio spiritualibus exercitiis, vel piis operibus, Congregatio etiam per laicos fieret, secundum Ioan. And. quem refert, & sequitur Panorm. in d. cap. cum Ecclesia, Franc. in cap. decet, de immunit. Eccles. lib. 6. puta pro faciendo aliquo festo, vel instituendo aliquam confraternitatem, vel eligendo iudicem in ea, vel tutorem Ecclesie, aut curatorem dando, Bald. in l. nemo 1. C. de sacref. Eccles. ex num. 1. Ludou. Cotta in repet. d. cap. inter alia, part. 1. num. 27. me non citato Nouat. d. num. 4. in fine vel nisi in Ecclesia tractarentur Ecclesiastica, & spiritualia negotia, vt est Synodum facere, tractare de libertate Ecclesie, de statu clerici, & reformatione morum in populo, vt tenet Domin. in cap. decet, num. 16. de immunit. Eccles. lib. 6. vbi tamen num. 17. declarat, dommodo fiat non tumultuose, & ibi Archid. num. 6. Puzpof. in cap. qua fronte, num. 4. de appellat. vbi inquit, quoddam omnia iudicia Ecclesie possunt fieri in Ecclesia, refert Illustrissim. D. meus Roder. à Cunha comment. ad c. Oratorium 6. n. 3. diff. 42.

- 15 Quarto, Ludi theatrales, & monstra luxuriam, aut ludicre festiuitates, & chori secularium, vel cantica puellarum, & profana huiusmodi in Ecclesia fieri nullatenus debent cap. conuocatus 92. diff. cap. cum decorum, de vis. & honest. Cleric. Nau. in tract. de uenien. cap. 5. num. 25. Paul. Fufch. de visitat. lib. 1. cap. 26. sub num. 1. vbi Episcopus monet, ne in Ecclesiis, & diuinis officiis theatrales ludos exercere permittant, Zetol. in praxi Episc. part. 1. verb. representationes, Fructuos. Bisbe in et tractat. de las comedias, cap. 3. fol. 13. Nouat. d. sit. de Ecclesiar. venerat. num. 5. De his ludis theatralibus, & scenicis agit Illustrissimus D. meus Roder. à Cunha in comment. ad cap. preterea 3. num. 1. diff. 51. Vnde Gloss. verb. theatralis in cap. 92. diff. ait non esse in Ecclesia canendum theatralis more, id est, corporeis gestibus exercendo, quos magis offensionis causa, quam deuotionis faciunt veluti hiltiones, & comici. Vide Thom. 2. 2. q. 92. artic. 1. ad 2. Dant. de ritibus Ecclesia lib. 3. cap. 21. num. 8. nam, vt bene ait S. Chrys. homil. 19. in cap. 6. Matth. 23. Cum uocem oratis, non gestibus corporis, neque clamoribus uocis, sed in uentris optime uoluntate orationem reddamus. Et Concil. Trid. sess. 22. de obseruand. & emendand. in celebrat. Adf. monet cantores Eccle-

sticos, vt honeste, religiose, & non lasciuie in Ecclesia decantent; religiosum autem cantum iudicant S. B. ruid. in epist. ad Armanen, qui ita est grauitate plenus, vt neque lasciuism resonet, neque suffocantem, quia ita est suauis, vt non sit leuis, ita demulcent aures, vt promoueat corda, sensum literarum non euacuans, sed secundum, aliquin (ait) non est leuis iactura gratie spiritualia leuicane cantus adduci à sensu, utilitate, & plus sinuandas attendere uocibus, quam rebus inlinuendis: & ideo eligendos esse ad Ecclesie cantores homines probae uite, & deperduos à choro detrahendos, propter morum cum diuina laudibus dissonantiam, aduertit Dicitur. d. cap. 22. ex num. 9.

Sic etiam saltationes fieri in Ecclesia permitti non debent: qualesoribus enim huiusmodi recordandum est, quod in Saxonia accidit saltantibus in Ecclesia S. Magni, qui in penam, vt creditur, per totum annum sine cibo & somno saltarunt, vt refertur Pined. in memor. lib. Eccles. par. 3. lib. 19. cap. 17. § 1. fol. 180. Et Alphons. Veneto in et enchorion de los tempos, fol. 139. Libellus, qui inscribitur, Instruccion de la muger christiana. lib. 1. cap. 6. & alter, cuius titulus est, Compendio de las hystorias predigadas, par. 2. c. 1. 3. Honesta uero, & que deuotionem inducunt specula, aut pux representationes in Ecclesia fieri permittuntur, arg. cap. semel Christus, de consec. diff. 2. Concilium autem Tridentinum de profanis huiusmodi ita statuit sess. 22. in decreto de obseru. & vit. in celeb. Adf. Ab Ecclesia, inquit, musica est, ubi sine organo, sine cantu, lasciuum, aut impurum aliquid miscetur, item secularis omnes alitiones, uana atque adeo profana colloquia, deambulationes, strepitus, clamores arcantur, ut domus Dei uero domus orationis esse uideatur, & dices possit, refert Sanchez, in precepta Decalogi tom. 2. lib. 2. c. 37. n. 7.

Vnde S. Augustin. ferm. 113. de tempore, inquit, 18 Qui in Ecclesia uerbari ualuerit, & pre se, & pro nobis reddiderit est uisum, dum uerbum Dei nec ipse audit, nec alius audire permittit. Et B. Cels. Arelaten. sermon. 12. Reges aut, uos fratres, & admenas ut uenientes ad Ecclesiam hoc solum quod in Ecclesia competit, agite id est, aut orate, aut psallite, aut orando psallite. Et S. Chrys. homil. 38. ad populum Antiochen. Nihil, inquit, Ecclesia ita congruam quam silentium, & tranquillitatem, Theatris comensis tumultus, & bulleis, & pompis, & feris ubi ueri de tribus, dogmatibus doctrina, tranquillitatem, & quies, & Philosophum, & multa pax esse debet. Dic mihi, numquid uellus est in mysteriis tumultus? numquid uilla turbatio, cum habuimus amoris alim uicula facimus, nunc quies, & silentio uicula sunt ornata? Hoc in Cate disseminatum est ornatum.

Episcopus potest remouere indecentiam, & scandalosa ab Ecclesiis suo arbitrio, & prohibere, ne sedes laicorum, etiam si sint Presbiteri, & Commendatarii, locentur in Presbyterio apud Aitare, non obstantem quacunque consuetudine in contrarium, vt censuit Sacra Rit. Cong. in ven. Eguanen. to. Iury. 603. in dub. 5. & 6. Ioan. Anton. Nouat. d. sit. de Ecclesiar. venerat. n. 5. vers. quare uide praecedentiam sedendi in Ecclesia ab Episcopo non esse permittendam, sed scama debere esse comunis dicit Mico uox 88. Nec etiam Magistratus ciuicatu debent proprias Canonicaui, & Dignitatum sedes, seu stalla in choro, vel presbyterio occupare, nisi aliquando id ei permillum fuerit, ex ead. sacra

De Immunitate Ecclesiar. Cap. III. 17

facta Cong. in Compostellana 4. Februarij 1600. & 21. Februarij 1604. & in alia Granata. 24. Octobr. 1609. Et in processibus, etiam sanctissimi Sacramenti debent incedere in loco, in quo secundum antiquam consuetudinem consueverunt incedere, eadem S. Cong. in Farelus. 4. Aprilis 1615.

Quintò. Conoinia in Ecclesia cum incoerentia loci sacri oon sunt permitenda, nisi aliq uod frugale, & parcum in angulo Ecclesie, sine tumultu, sine luxu, & pestinatione adstantium fiat ex causa rationabili, verbi gratia, quia oon est alius locus sufficienter accommodatus. Ita Nau de erat. cap. 5. num. 2. Raph. de la Torre in 2. 2. D. Thoma tom. 2. q. 99. art. 5. dist. 7. pag. 62. cum seq. Sicut de Sacram. tom. 1. dist. 82. sect. 8. art. 3. vers. secundò ex hoc princ. & tom. 1. de Relig. lib. 5. de reuerentia debita loco sacro, 6. m. 7. Nouat. ubi suprà in num. 6. Illustrissim. D. meus Rodet. de Conha in comment. ad cap. nulli, num. 1. dist. 42. vbi aculandas esse ait molieres, quæ ob deuotionem in Ecclesijs per aliquot dies commorantur, comedunt, & dormiunt; idèd pernoctationes, & vigilæ, quæ in Ecclesijs fieri solebant pro solemnitatibus ad Martyrum corpora, de quibus Pined. in monarch. lib. 1. c. 12. cap. 12 §. 3. Et Hieron. Roman. de republ. Christ. lib. 5. cap. 13. Illeceas in Chronica Pontif. lib. 4. c. 11. §. 145. Cened. ad Sextum collect. 11. m. 4. Catd. Baron. in addit. ad Martyrolog. Roman. die 15. Ianuarij, pag. 15. iam hodie sublatæ sunt multæ ex causis, quas refertur Raban. de uisib. clericor. lib. 4. c. 9. Sot. de iustis. lib. 10. q. 5. art. 1. vers. sed iustis, Cou. var. lib. 4. cap. 16. num. 10. Boët. decis. 212. num. 15. Mancel. Francolin. de Heris Canon. par. 1. cap. 1 ex num. 8. Fusc. de uisitat. lib. 1. cap. 28. num. 8. quod experimento patet frequenissimè vigilantes Templis abuti, & quod ceterè scelus deploandum sit videre interdiu religionis prætextu Tempa frequenter, & Martyrum sancta loca uisitari, ea animi libidine, ut uiti, & molieres se se aspiciant, & opportunitatem alloquendi oanciscantur, aduersus quas personas scribunt Tiraq. l. 15. canonib. ex num. 108. Cened. ad Sextum collect. 11. num. 5. Vnde gloss. vers. sed suas, in cap. adi 24. q. 1. inuictu aduersus scholasticos, qui uadunt ad Tempa uidentium facinoram causa, cuius glossa dictum extollunt Nauar. in man. cap. 16. num. 13. vers. notò qui uadit, Tiraq. d. l. 15. num. 110. in fine, Ferdinand. Paz. in repet. cap. Misas, de consec. dist. 1. n. 102. proptè eos refert Cened. citato loco.

Sextò In Ecclesia non debent suppellectilis, seu uentilia domus reponi, nisi propter hostiles incursus, aut incendia repentina; vel similem necessitatem id fieri oporteat, cap. reliquis, de custodia Euchar. Fagundes in quinque Eccl. præcepta, præc. 2. lib. 4. c. 4. num. 10. in med. sed nec in ea cubitus sterni debent, cap. non oportet, c. 42. dist. 42. imagines uero uanz, & nugices, aut inhonestæ, in eisdem fieri, aut haberi omnino prohibentur, Concl. Nicen. 11. art. 4. in Epist. B. Nyli, & in Sexta Synodo Constantinopolitana can. 100.

Septimò. Ecclesia non debet in propugnacula ædificari, occasione bellis, nisi ex maxima necessitate, & cum ordinatione Romani Pontificis. cap. Sanctorum 10. q. 1. Panor. & Doctores in d. cap. cum Ecclesia, de immunit. Eccles. nec cum opus est eam ab ioculis, & scandalis custodire, cum armis, & machinis bellicis castrorum more est defendenda.

August. Barbof de Iur. Eccles. Part 11.

da, siquidem aliter fieri potest, cap. conueniunt, & horreum 13. q. 8. Archid. in d. cap. sanctorum. 10. q. 1. & in legis B. Thomæ Cantuariensis Archiepiscopi legiatur.

Octauò. In Ecclesia iore antiquo attento mortui sepeliri non debebant, sed in attio, aut in portico, vel in exedris Ecclesie erant antiquis sepeliendi, cap. precipiendum 13. q. 2. Albert. in l. nemo Apostolorum, C. de sacros. Eccles. Azor. in iura. eod. tit. omniò autem non prope Altare, ubi Christi Corpus, & Sanguis consecratur, d. cap. precipiendum, in fine. Permutabatur tamen in ea sepeliri Episcopi, Abbates, & digni Presbyteri, aut fideles laici, ut dicitur in Magustino Concilio, & de quo in cap. nullus 13. q. 2. quod quidem aliqui intelligunt de laicis, qui miracula ediderunt; alij uerò extendendum putant ad quemlibet laicum in dignitate constitutum; sed hodie talis differentia oon attenditur, soljs namque infidelibus, & excommunicatis, vel interdictis, ac nominis peccatoribus exclusis, omnes in Ecclesijs sepeliuntur, ut diximus in cap. 10. de sepulturis, flamm post princ. quomòs antiqua laudabilis consuetudo in plerisque locis seruetur, ut circa Ecclesiam in portico, vel cœmentis montui sepeliuntur, abusus autem ille superbiæ, atque incontinentiæ redolens; introduçtus, ut aliqui nobiliores intra Ecclesiam ornatis loculis sublimis ponerentur, hodie sublatæ est, atque interdictus, iuxta Constat. Pij V. iustum est enim, ut omnia cadauerum conditoria super terram existentia amouerentur, & defunctorum corpora infra terram collocarentur, si uerò intra Ecclesiam infidelium, vel excommunicatorum corpora sine sepulchro, tanquam polluta reconciliantur, sicut ex ceteris quoque criminibus intra eam commissis, ut in seq. cap. ostendemus.

Nonò. Ecclesiam intrare prehibentur excommunicati, & nominati interdicti; & quibus specialiter interdictus est ingressus Ecclesie, sicut in l. sub ois de excommunicatione, & interdictis, uidebimus. Infidelis uerò permittuntur ingredi Ecclesiam ad uerbum Dei audiendum, & ibidem stare possunt, usque ad Missam Catechumenorum, cap. Episcopus nullum, de consec. dist. 1. quod & de hæreticis dicitur, quomòs excommunicati existant, si tamen reuerti desiderant, cap. excommunicati, de hæretic.

Ab Ecclesia quoque ingressu atque intro ad tempus solemniter penitentes, & notoriè criminosi, cap in capite 50. dist. præsertim sacrilegi quando sunt conuicti, cap. qui inuenerit 11. q. 5. imò, & olim uir, qui cum proptis uxoris fuisset ois lortus aqua, Ecclesiam intrare non poterat, sicut consueuisset Romanam Ecclesiam B. Gregorius testatur relatus in cap. uir cum propria 35. q. 4. Quare in ingressu Ecclesie singuli aqua asperguntur ed uentiles saltem maculas abluenda, Ioan. Pined. super Job. port. 1. x. 9. pag. 360. citati per me in collect. ad cap. aqua, num. 3. de consec. Eccles. ubi Altar. sed & mulier, ois uelato capite Ecclesiam ingredi prohibetur ex Apostol. traditionib. per Clem. lib. 1. c. 9. & habetur in cap. per. 33. q. 5. qui etiam Apostoli statuerunt in Constit. Apostolicis lib. 2. cap. 61. ut feminæ à uitis separatæ in Ecclesia fiant.

Decimò In Ecclesia prohibetur uolentia aliquid fieri, siue ipsi Ecclesie sint per destructionem, vel incedium, aut quamlibet uoluntatem, c. 2. & c. in iurijs, de rapinis, siue personis,

B 3 aut

aut rebus, quæ in ea continentur, sub pena cõminis sacrilegij. *cap. sicut amicum, & quisquis* 35
sumentur 17. q. 4. De sacrilegio autem, & in quas species, & modos distinguitur, vide S. Thom. 2. 2. q. 93. art. 3. Decian. in *tratt. crimin. l. 3. cap. 14. & 15. Jacob. de Graff. in auris decip. part. 1. lib. 2. cap. 48. Azor. in *instr. moral. part. 1. lib. 9. cap. 17. q. 2. Sont. de Relig. sem. 1. tratt. de sacril. l. 3. c. 1. & 5. Card. Tusch. sem. 7. lit. 5. concl. 6. Lell. de *instr. lib. 2. c. 45. de sacrileg.* qui tres modos præcipuos sacrilegij distinguit, scilicet in personas, vel loca, vel res, quod contingit quoties directè agitur contra sanctitatem eis debitam, hoc est contra illam rationem, secundum quam personæ, locus, vel res sacra sunt, & sanctitatem habent, ex quibus modis quoad præsentem materiam interest, tertius de sacrilegio ratione loci, est à nobis declarandus, & idè sciendum, quòd multipliciter committitur, per quos sanctitas loco debita violatur, vt est effusio sanguinis, vel semiois hominū in loco sacro, vel si in Ecclesiâ, aut cœmeterio excommunicatus sepelatur, aut si Ecclesiâ ab Episcopo excommunicato fuerit consecrata, *cap. seq. dicemus*; vel si reus ad Ecclesiam confugiens violenter extrahatur, its casibus, quibus Ecclesiastica gaudent immunitate, vt infra tractabimus. Ad eandem sacrilegij speciem pertinet, si quis de loco sacro aliquid non sacrum abtulerit, vt probat *tex. 10. d. cap. quisquis*, Nau. in *man. cap. 6. n. 4. Clæ. 5. sacrilegium* n. 1. Jacob. de Graff. *d. cap. 48. n. 4. Sont. d. l. 3. c. 5. Card. Tusch. sem. 7. lit. 5. concl. 6. in princ.***

36 Vndecimò. Quòd vltre penas per sacros Canones, & leges Ciuiles comminatas contra illicita in Ecclesiâ facientes, sunt alie penæ statutz per Constitutionem Pij V. incip. *Cum primum*, sub dat. *Roma Kalend. Aprilis 1566.* cuius particulam hic apponere duximus, prout sequitur. *Pignus Dei Opt. Max. Glorioso Virgini, & Sanctis omnibus debitus honor deferatur, Gregorius X. Prædecessor noster consuetudinem immunitatis ac statuta Trid. Conc. obseruare volentes, statuimus, & ordinamus, vt ad Ecclesiâ sit humilis, & deuotus ingressus, quicquid commiseris, deusis orationibus insistens, & omnes gentibus flexu sanctissimi Sacramenti adorè, ad nomen Iesu Christi D. N. cum exhibitione resurrexerit caput inclinet, nullus in dictis Ecclesiis seditionem faciat, tumultu excuset, clamorem moueat, impetitione committat, cessens vana, fada, & presana colloquia, nisi immoerati, & strepitus omnes induciant, & alia quacunque qua diuini Officij perturbare possint. Nullus intra Ecclesiâ, deabolare audeat, sine præsenti, diu celebrantur sacra Missarū mysteria, & alia diuina Officia. Qui verò prædicta presulanti animo contempserint, præter diuina vltimū acrimonia, nostri quoque arbitrij penas incurrunt, quæ omnia locorum quoque Ordinarij in suis Ecclesiis faciatis obseruari. Quicunque verò in Ecclesiis, dum ibi sacrificij Missa, & diuina celebrantur officia, ac verba Dei prædicantur, assembleari, vociferari, aut verse terge ad sanctissimū Sacramentū irruerint, sedit, aut aliquid, quod scandalum gereret, aut diuina perturbet Officia, facere præsumpserit, penam viginti quinque ducatorum incurrat, præter alias arbitrij nostre imponendas, & moderandas penas, & qui non habuerit in ere, latus in corpore, aut in exilio multabitur. Qui vero in Ecclesiis cum mulieribus impudicis sine extra honestis collegiis scortis habuerit, aut alias inhonestè alius fecerit, viginti quinque ducatorū penam incurrat, & careat per mensem. Qui in Ecclesiis,*

vt supra, ebriari, & inhonestis verbis, aut signis vniuersis fuerit, aut alia fada colloquia cū personis quibuscumque habuerit, decem aureorum penam multetur, aut aliâ corporaliter puniantur. Madamus præterea vniuersis, & singulis Cathedralium, Collegiarū, & Parochialium Ecclesiarum Capitulis, Rectoribus, Vicariis, Sacristis, Officiariis, & aliis ipsarum custodibus, quatenus præfatis omnes in Ecclesiis delinquentes admonent, & vt in eis vestita fieri non permittant, vel saltem ipsi Ordinarij, vel officialibus nostris puniendas deserant, quod si facere neglexerint, penam duorum aureorum vice qualibet incurrant. Pauperes quoque medicantes, seu elemosinas petentes per Ecclesiâ ipsorum Missarū prædicationē, aliorumque diuini Officij, non finant, sed eis ad vltimū Ecclesiā stare faciant sub pena duorum aureorum. Capitulis intelligenda præ qualibet vice, nisi eici curauerint, & Parochia dimidi, auri, Religiosi etiā claustralibus, sine Regularibus præcipimus in virtute sacra Obediencia, vt in Ecclesiis suis deprent aliqui, qui tales eiciant, nisi negligenter fuerint, grauissime ab Ordinariis corripiantur, quod si illi potius recusauerint, grauissimas penas incurrunt, & præ qualitate personarum etiam corporaliter punientur arbitrio nostro, sine Superseruo, & vt in Ecclesiis nihil indecens relinquantur, idem prædicant vt capsa omnes, & deposita, seu alia cadanturum conditoria super terrâ existens in omni amoueantur, prout alias statum fuit, & defunctorum corpora in tumbis profundis infra terram collocentur.

Vnde ad secundum genus immunitatis transiens nobis est sciendum, quòd immunitas in Ecclesiis fuit, prout prohibetur creditur, inchoata eodem tempore, quo Tempora solemni dedicatione capta fuerunt, id est, tempore Constantiniani, vt tradit *Sust. sem. 1. de Relig. lib. 3. cap. 9. num. 1. 2.* inuolutum postea fuit hoc privilegium, nempe quòd confugientes ad Ecclesias non extrahantur ab illis, in concilio Toletano XII. habito anno Domini 682. die 9. mensis Ianuarij, vt refert Ludou. Correz in *repet. cap. inter alia, de immunit. Eccles. par. 1. num. 23.* Enim antiquitus Ecclesiæ innot, id est, Cathedralis, aut Matris, quodraginta passus per circuitum immunitatem habebat, notum verò triginta, *cap. sicut antiquitas, & cap. frater, & cap. minor* 17. q. 4. Syluest. in *sum. verb. immunitas* 3. num. 1. *vers. & similiter* Ipatium, Angel. de *males. verb. in scilicet sancti Petri* n. 3. Nau. in *man. c. 25. n. 18. vers. spatium* item Villag. de *exten. slegum cap. fin. num. 30.* Angel. German. de *Sacros. immunit. lib. 3. cap. 16. num. 38. cum seqq.* Alexand. Ambrosian. de *immunit. & libert. Ecclesie, cap. 10. num. 4.* Galgancet. de *iure publico lib. 3. tit. 69. 1. n. 10.* Card. Tusch. *verb. Ecclesia, concl. 9. n. 1. & concl. 10. n. 4. & verb. immunitas, concl. 39. n. 2. 3. & 27.* me cuto in hoc lege Trullenchi in *præcepta Decalogi l. 1. c. 11. dñb. 1. n. 5.* Castro Palao *sem. 2. tract. 11. disp. vnic. puncta 6. num. 16.* Bonacin. de *exten. extra Bullam disp. 2. q. 3. punct. 16. 5. 4. n. 6.* Fatin. in *præxi crimin. q. 28. num. 12. & de immunit. Eccles. num. 28. 4. vbi num. 129. 4.* subdit banc immunitatem triginta, seu quodraginta passuum circa Ecclesiam de confutudine non feruari, quod etiam tenet Villalob. in *sum. 2. tract. 39. disp. 5. num. 3.* Esgund. *d. l. 4. c. 4. n. 63.* Layman. *d. lib. 4. 1. 9. c. 3. n. 2.* Castro Palao *d. punct. 6. n. 15.* contra quos insurgit Diana *d. p. 6. tract. 1. 1. 1. 2. 3.*

Sic etiam domus Clericorum existentiam intra dictos triginta, aut quodraginta passus Ecclesiæ, cui seruatur, gaudere debere immunitate Ecclesiæ

De Immunitate Ecclesiar. Cap. III. 19

Ecclesiastica, resoluunt gloss. verb. vel domus, in c. quisquis inuenit 17. q. 4. Alex. cons. 1. 45. num. 11. lib. 7. Decian. d. lib. 6. cap. 25. num. 12. vbi num. 16. subdit quod non solum domos Clericorum, sed etiam laicorum, constructæ tamen intra dictos passus, gaudent debent immunitate Ecclesiastica, præsertim si tibi laici interuenient ipsi Ecclesie, vt patet pulsando campanas, mundum Ecclesiam tenendo, & familia, & num. 15. pater firmat quod domus Canonicoꝝ, vel Clericoꝝ existeret intra dictos passus gaudent hac immunitate, secus si sint extra dictos passus, Baldus. cons. 3. col. 1. lib. 4. Galgan. d. 111. 69. num. 12. Nou. in man. cap. 25. num. 18. vers. domus eorum, Franc. Leo in thesauro fori Eccles. p. 1. c. 15. num. 6. in fine. Alea. Ambrosin. de immunit. & libert. Eccles. cap. 10. n. 8. Mari. Ital. d. lib. 1. cap. 4. §. in discursu, vbi declarat domos intra hos passus prope Ecclesiam existentes gaudere immunitate, si in illis habitent Religiosi, secus si alij, vide infra num. 77. in fine.

41 Horum autem passuum quilibet habet quinque pedes, & pes quindocim digitos, gloss. verb. passus in d. cap. si quis antiquitus, Franc. Leo d. p. 1. cap. 13. num. 4. §. 6. Decian. d. lib. 6. cap. 25. num. 9. vers. passus autem sunt quinque pedum, Anstul. Germon. d. lib. 3. cap. 16. num. 4. 1. num. seqq. Alex. Ambrosin. d. c. 10. n. 4. vers. passus vero Trullench. d. lib. 1. n. 5. vers. horum.

Quare ex isolatione Ecclesie (seclusa consuetudine) etiam circuitum eius, & fines comprehendit, qui enim Ecclesie fines confregit, aut personam hominis, vel boea eius inde subtrahit, est pæna excommunicationis plectendus, donec emendauerit, & caput reddiderit, vt habetur in cap. qui quis, cum seqq. 87. dist. 8. in d. c. si quis antiquitus. Vnde si aliquis ob delictum commissum, vel quæcumque persecutionis metum ad Ecclesiam confugerit, aut intra eius finem steterit, non est inde per vim extrahendus, d. cap. eos qui eum seqq. d. c. si quis antiquitus, d. desinunt, cum seqq. 17. q. 4. c. inter alia, de immunit. Eccl. Hæc autem immunitas non se extendit ad triginta, vel quadraginta passus in Ecclesiis, quæ sunt intra amilitum Castellorum, & hoc propter angustiam loci, d. c. quisquis inuenit 17. q. 4. Decian. d. lib. 6. c. 15. n. 9. Anstul. Germon. d. lib. 3. c. 16. n. 4. Alea. Ambrosin. d. c. 10. n. 4. Fatim. d. lib. 1. n. 190. Trullench. d. lib. 1. n. 5. vers. & exceptis. Suor autem circa hoc plura ostenda, &

43 Primo, quod seruus qui à Domino suo ad Ecclesiam confugiat, non extrahitur quidem, sed præstato iuramento à Domino de impunitate, ei restituitur, cap. memores 17. q. 4. d. cap. inter alia, de immunit. Eccles. vbi Host. m. 5. Ioan. Andr. n. 7. Atoch. & Bati. in sam. Pandect. num. 1. vers. seruus fugiens ad Ecclesiam, Zabael. ante num. 1. §. 5. & Atoan. num. 1. & Boet. Epo. n. 10. Nau. in man. c. 25. num. 19. Con. lib. 2. vtr. cap. 20. n. 14. vers. his suffragariis, Mascud. de probas. conel. 33. Suor, de Pace in præf. par. 1. c. 1. rem. 1. cap. 3. n. 153. Guriet. præf. lib. 1. n. 3. §. 18. Anstul. Germon. de Sacror. immunit. lib. 3. c. 16. num. 55. Etiam à Cochuet de iur. Ordinarij in exemptis par. 4. q. 65. n. 2. vers. item seru. Catdol. in præf. indicum, & aduocat. verb. seruus num. 69. Cor. Philip. par. 3. §. 12. num. 45. Fr. Raph. de la Torre 2. 2. 17. 2. 2. 5. Taq. 99. art. 3. diff. 7. prope fin. Guid. Panzitol. in thesauro var. lib. lib. 2. c. 182. Azot. in præf. moral. par. 2. lib. 8. c. 9. q. 9. in fine, vers. quid, dicendum de seruo, Suor, de Relig. tom. 2. lib. 3. præf. 2. c. 10. n. 2. Ludou. Rodolphin.

ver. lib. 2. q. 36. num. 11. Gambacort. de immunit. Eccles. lib. 4. cap. 12. num. 2. §. c. 13. per tot. Ludou. Coirex in reper. dist. c. inter alia par. 3. num. 6. Fagundez in quinque Ecclesie præcepta, par. 2. lib. 4. cap. 4. num. 51. Illustri. D. neus Rodet. à Conha in commento ad c. et qm 6. num. 7. dist. 87. Castro Palao d. rem. 2. præf. 11. diff. unica punct. 7. n. 19. Villalobin in sum. p. 2. præf. 39. diff. 7. n. 6. Gurieta cons. 30. num. 2. vbi quod si letius per timore Domini ad Ecclesiam confugiat, eius oio gaudet immunitate, sed Ecclesie restituitur, Sanchez. d. p. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 8. num. 30. me citato in hoc loco Trullench. d. lib. 1. cap. 11. dub. 3. num. 27. verum si cum armis confugiat, de iure Civili est extrahendus, iuxta l. si feruus, C. de his qui ad Eccles. confug.

Secundo quod si Indigos, vel alios infidelis ad Ecclesiam confugerit, si quidem causa fides venerit, vel etiam metu persecutionis, petat tamen verè Baptisum, eodem privilegio gaudet, alio verò minime. Sed quia Doctores varia loquuntur, & in plures diuisi sunt sententias, & distinctiones, ideo lectorem remitto ad Siluest. verb. Immunitas 3. n. 2. vers. primus Indanus, Boet. decif. 150. num. 4. Tiraz. de iure primæ, q. 65. n. 8. Mazil. in vtr. num. 14. C. de rapta p. 1. cor. cap. 20. n. 1. Clar. §. fin. q. 30. n. 16. Abbis. d. cap. ante alia num. 17. Rebut. rom. 2. ad leges Galles gloss. 2. num. 12. tit. de immunit. Eccles. Mascud. de Iuda p. 1. cap. 8. Got. præf. lib. 3. q. 7. num. 5. Ceuall. commun. contra commun. q. 269. Suor. de Paz in præf. dist. cap. 5. §. 3. num. 106. Ioan. Franc. Leo in thesauro fori Eccles. p. 1. cap. 13. num. 30. Ambrosin. in præf. de immunit. Eccles. p. 8. n. 8. Azot. in præf. moral. p. 2. lib. 3. c. 19. post p. qu. vers. si querat an Indanus, Boet. Epo. de iure immunit. Eccles. ad dist. c. inter alia num. 12. cum seqq. Mari. Italia. de immunit. Eccles. lib. 1. c. 5. n. 3. Raph. de la Torre d. dist. 7. gradu 8. vers. fecundum, Mazza de iurisdic. p. 4. casu. 176. n. 6. Fatim. in præf. eris. q. 28. n. 68. Anton. Riccioli. de iure personar. extra primam Ecclesie cap. lib. 2. c. 12. per tot. Galganet. de iure publico lib. 3. tit. 69. n. 37. Pottel. in dub. Regul. verb. Ecclesie immunitas n. 10. Gabr. Petrus de manu Reg. p. 2. c. 5. §. 1. num. 3. Duard. in Bullam Cane Demini lib. 2. can. 15. q. 16. n. 15. Fagund. in quinque Ecclesie præcepta par. 2. lib. 4. c. 4. n. 49. Bonacin. d. punct. 165. 10. num. 3. Ludou. Coirex in reper. d. c. inter alia p. 1. num. 3. Gaozant. in enchirid. Episcop. verb. Immunitas Ecclesiastica. n. 9. Castro Palao tom. 2. præf. 11. diff. unica puncte 7. n. 7. & 8. Sanchez in consil. moralib. par. 2. lib. 6. c. 1. dub. 8. num. 5. D. Mari. Cuetli. de prisca & recentis Eccles. immunit. lib. 1. q. 21. Cistlin. d. c. 10. n. 13. Carol. Maranta in controuers. p. 1. res. §. 1. num. 3. Anst. Diana moral. res. p. 4. præf. 1. res. §. 10. & p. 5. præf. 2. & p. 6. præf. 1. res. §. 13. me citato in hoc loco Trullench. d. c. 11. dub. 2. num. 5. Verum quia præter varias Doctores opiniones nimis dubij erat veritatem investigare, ideo proposito dubio in sacra Cong. controuersis iurisdic. tribu. præposita de anno 1631. fuit resolutum eos gaudere immunitate.

De hæreticis si ad Ecclesiam confugerint, dicendum est illius immunitate non gauderent quia in ipsam Ecclesiam delinquent dicuntur, tum quia dici possunt proditores Dei. Et ideo ita docem Remig. de imm. Eccles. saltem, 18. Gondifal. de hæret. q. 1. Boet. decif. 159. n. 6. Rojas sing. 93. Nau. d. c. 24. num. 20. Suor. de Paz dist. p. 5. cap. 3. num. 108. Petri. Greg. synagm. iuris lib. 33. cap. 22.

num. 1. Decian. *tratt. crimin. lib. 5. c. 40. n. 7.* P. Snae, b. c. 10. n. 9. & 13. Caidof. d. *verb. Ecclesia. num. 82.* Erasim. à Cochier. d. p. 4. q. 65. n. 4. Sayl'm elam Regia. lib. 9. c. 15. num. 16. Bonacin. d. *legibus disp. 3. q. 7. §. 3. n. 3.* & de *senfor extra Bal. disp. 2. quæst. 3. p. 16. §. 10.* Galgancet. d. sit. 69. num. 18. Boies. Ep'o ad d. *inter alia. n. 15.* Sanch. in *consil. Moralib. p. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 8. n. 2.* Fagundes in *quinque Ecclesia precepta lib. 4. cap. 1. n. 49.* Gabr. Pereira d. cap. 50. num. 5. Azot. d. 9. 9. *vers. quæras.* Alex. Ambros. d. *immunit. Eccles. cap. 8.* Martz d. *Inrid. p. 2. cap. 51. n. 19.* Antonio. Diana *moral. resol. p. 1. tract. 1. resol. 19.* me citato in hoc loco Trullench. d. lib. 1. cap. 11. dub. 2. num. 2. in *prin.* vbi intelligit in crimine hæresis. Fario. d. 9. 28. num. 68. & de *immun. num. 167.* vbi quod in Constitutione Gregorij XIV. hæresis crimen expresse totæ exceptio casus omittatur; quod quidem etiam locum habere videtur in vehementi suspecto de hæresi, ut voluerunt Petegri. de *immunit. cap. 8. num. 8.* Facin. in *simili tract. num. 175.* Dinon d. *tract. 1. de immunit. Ecclesia. resol. 38.* & p. 6. *tract. 1. resol. 24.* Casti. Palao in *opere morali tom. 2. tract. 11. disp. vnica. puncto 7. num. 41.* Trullench. d. dub. 2. num. 2. in *med.* vbi idem tradit de præsentibus refugium, vel auxilium hæreticis. Nouas. d. tit. de *immun. num. 43.* D. Mari. Cotel. d. lib. 1. quæst. 19. vbi an ob alia delicta distincta ab hæresi gaudeat immunitate. Et multo magis procedit in apostata, ut per Simanch. de *Carbol. infir. tit. 7. num. 4.* & p. Petis in *direct. Inquisit. par. 2. q. 49. commensio 74.* Decian. lib. 6. cap. 26. num. fin. Suaz. de Pace d. 5. 3. num. 109. Bobadil. in *sua Politica lib. 2. cap. 14. num. 6.* Martz d. c. 1. num. 29. Marin. Ital. d. lib. 1. cap. 35. n. 1. 7. *vers. ex his ergo apparet.* Mori. Cotel. d. lib. 1. c. 23. Facin. d. *tract. num. 169.* & idem esse dicendum in apostata à Religione, existimatur Petegrin. de *immun. cap. 12. num. 16.* quod verum esse in Ecclesia, & monasterijs eiusdem Religionis, à qua apostatus, non autem in aliis, resoluunt Bobadil. in *sua Politica lib. 2. c. 14. num. 57.* Mari. Ital. d. cap. 35. n. 1. num. 17. *vers. ex his ergo apparet.* Duaid. in *Bullam Cuna lib. 2. canon. 15.* Dian. d. *tract. 1. de immun. Eccles. resol. 23.* & p. *tract. 1. resol. 16. n. 10.* Trullench. d. lib. 1. cap. 11. dub. 2. sub num. 2. *prope fin.* & num. 3. in *fin.* Capi possit fornicarios, seu maleficos in Ecclesia, existereat Martin. Delti. *disquisit. magic. lib. 5. sect. 6.* Et sim. à Cochier. d. p. 4. q. 65. n. 9. me citato in hoc loco Trullench. d. dub. 2. sub num. 2. in *fin.* tam quia crimen est atrocissimum, tam quia proditorij hæretici, & apostatae dici possunt.

46 Tertio si propter debitum soluendum aliquis ad Ecclesiam confugerit, ne capiat, an possit extrahi distinguunt Doctores in l. *profecti. C. de us. qui ad Eccles. confug.* quod si est debitum Principi, potest extrahi; aliis non extrahetur louitus, sed dabitur ei, ut quidam volunt, spatium competentis ad respondendum, & se defendendum & interim remanebit illiuslib, vel præfixo à creditoribus inramento de non caterando, aut corporaliter assignando, potest ei dari dimitti, ut scilicet ciuilitate tantum contra eum procedere valeant aut ipse debitor cogi poterit præstare cautionem de soluendo intra terminum competentem, vel aliter creditoribus satisfiat secundum consuetudines, aut statuta locorum, sicut Ecclesie immunitate. Et sic de Iure Ciuili immunitate Ecclesiastica gaudent debitores in causis ciuilibus tunc tenet Remig. de *immun. fallent. 17.* Rebuff. *rem. 2. ad leges Galia,*

sub eod. tit. art. 1. gloss. Anst. Getmoo. de sacer. immunit. lib. 3. cap. 16. a. num. 109. Paulad. lib. 1. *rer. quæst. cap. fin. par. 5. §. 6. n. 1.* Deciano. d. lib. 6. c. 28. n. 34. Soaz. de Pace in *pract. tom. 1. par. 5. c. 3. §. 3. a. num. 150.* Gutier. in *lumen patet. n. 183. vers. ad contrarium.* d. de *legat. 1. & pract. lib. 1. q. 1. num. 13.* Bobadil. in *sua Politica lib. 2. cap. 14. num. 62. lit. C.* Caidof. d. *verb. Ecclesia. num. 86.* Suaz. d. lib. 3. c. 11. num. 3. Azot. d. p. 2. lib. 9. cap. 9. 9. *post vers. in omnia dubia quæstio est.* Alex. Ambrosin. in *tract. de immunit. cap. 13. num. 1. cum seq. Mari. Ital. d. lib. 1. cap. 5. Galgancet. d. lib. 3. tit. 69. n. 42.* Gambacut. de *immunit. Eccles. lib. 4. c. 12. n. 3.* Ludou. Correa in *repet. d. c. inter. alia. part. 3. numer. 10.* Sanch. in *consil. moralib. p. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 8. n. 8.* me citato in hoc loco Trullench. d. lib. 1. c. 11. dub. 3. n. 2. Aot. Nouas. d. *tit. de immunit. Eccles. numer. 28.* vbi num. 19. resoluunt eadim immunitate gaudente debitores Ecclesie ad eam confugientes, Fagundes d. lib. 4. cap. 4. num. 53. latè Farin. d. *tract. 1. num. 57.* vbi n. 5. Ampliat, ut procedat etiam si ante statum quod debitor carcerari possit, & n. 60. patet ampliat in debitor suspecto de fuga. Sacra autem Congregatio egegit Episcoporum, & Regularium præpositis, in *Carmona. 21. July. 1617.* & in *Bononiensi. 10. May. 1619.* & in *Senegaliensi. 2. Nouembri. eiusdem anni.* censuit immunitatem Ecclesiastica gaudente pro debito ciuili ad Ecclesiam confugientem.

Vtrum autem debitores falliti, seu decocti gaudeant immunitate Ecclesiastica vide Nau. d. cap. 25. num. 19. in *fin.* *vers. & mercator qui decoctus.* Remig. de *immun. hinc. 38.* Duon. *reg. 38. 9. vers. & isti mercatores.* Strac. de *mercator. part. 3. a. n. 41.* Martz. de *ordis ind. part. 4. disp. 9. num. 131.* Cou. d. lib. 2. *sur. c. 10. n. 14. vers. nec laqueis.* Rebuff. *rem. 2. ad leges Galia tit. de mercator. art. ult. gloss. vnic. num. 7.* & 8. Petri l. 2. tit. 16. lib. 8. *Ordinum.* Azueod. l. 1. 3. m. 6. lit. 2. lib. 1. *nova recopil. Suaz. de Paz d. 5. 3. num. 156.* Gutier. *pract. lib. 1. quæst. 1. n. 16.* Anst. Getmoo. d. cap. 16. num. 113. Bobadil. in *sua Politica lib. 2. cap. 14. n. 67.* & 70. Decian. d. lib. 6. cap. 28. num. 34. ante *fin.* Ambrosin. d. c. 13. in *fin.* num. 4. Cui. Philop. part. 3. §. 12. n. 42. Stephan. Gizean. *discept. forens. cap. 380. num. 29. cum segg.* Tanner. in 2. 2. 5. *Them. disp. 4. q. 8. dub. 1. num. 17.* Petegri. de *immun. c. 12. m. 4.* Giurib. *conf. 100. num. 17.* Megal. p. 4. lib. 4. c. 2. §. 2. n. 33. Nouas. d. *tit. de immunit. Eccles. num. 12.* Flasi. Chetubio in *compend. Bullar. ad consil. 117. Py. F. schol. 2.* Fectan. d. ex *examine Theolog. moral. par. 4. c. 10. §. 1. num. 10.* Camil. Borrell. in *summa omnium. decis. titul. 3. num. 97.* Mari. Ital. d. lib. 1. cap. 5. in *intro. num. 16.* Farin. d. 9. 28. n. 33. & in d. *tract. de immunit. Eccles. num. 64.* & 65. loquendo de la Cruz in *direct. consens. pract. 38. 3. art. 1. dub. 1. conclus. 1.* Gambacut. de *immunit. lib. 4. cap. 16. n. 7.* Bonac. de *legib. disp. 3. q. 7. §. 4. n. 2.* Fagundes in *quibus Ecclesia precepta era. 2. lib. 4. c. 4. n. 53.* Duaid. in *Bullam Cuna lib. 2. canon. 15. q. 16. n. 16.* Ludou. Correa in *repet. d. c. inter alia. part. 3. num. 12.* in *fin.* Duoid. d. *lib. 1. tract. 1. de immunit. Eccles. resol. 32.* & p. 4. *tract. 1. resol. 47. in fin.* Gabr. Pereira de *manu Regie p. 2. cap. 50. n. 16.* Sanch. in *consil. moral. p. 2. lib. 6. c. 1. dub. 8. num. 24.* Casti. Palao d. *tom. 2. tract. 11. disp. vnic. puncto 8.* Trullench. d. lib. 1. c. 11. dub. 3. n. 2. apud quos affirmantur licentia est magis communis, exceptis Couat. Remigio. Rebuffo. Suaz. Paz. Deciano. Bobadil. Villadeg. Azueod. Gutier. & aliis, ut nouissimè D. Mari. Cotel. in *sua tract. de pñca,*

De Immunitate Ecclesiar. Cap. III. 21

reverti Eccles. immunit. lib. 1. q. 3. qui contrarium resoluunt. Quando huiusmodi decessores. vel fures cum bonis & rebus alienis ad Ecclesias confugerent, nullatenus iudex Ecclesiasticus poterit illa rebus eisdem spoliar. cap. diffinitio 17. q. 4. Boet. decif. 109. num. 1. Bollet. tit. de favore cleric. reali 5.4. num. 21. Sperell. in decif. fore Eccles. decif. 49. n. 1. sed solum de licentia Episcopi, ut Vicarij possint illis expulsi ad effectum. ut veris dominis redderentur, Decian. lib. 6. cap. 18. Suar. d. tract. 2. lib. 3. c. 12. num. 3. Alex. Peric. de immunit. cap. 1. n. 7. Sperell. d. decif. 49. num. 16. vbi testatur Sacram Congreg. super controuers. iurisdictionalibus in Neruon. 17. Januarij 1613. consuisse bona propria confugientis, & per ipsum asportata posse per Ordinarium extrahi, sed pro licentia ad eandem Sacram Congregationem recurrendum esse.

43 Quando, quod Ecclesia tueri debet etiam libertas sibi commendatas, aut ad eam confugientes, ne in seruitutem reuocentur, aut peculium suum amittant, cap. libertas, cum seq. 87. dist. ita & expofitos ante Ecclesiam defendere, id est, infantes, vel seruos, aut liberos languidos, qui a parentibus, vel dominis, aut peticionis, relegate pietatis officio in eislandis, vel contrandis, in loco publico exponunt, vel ab aliqua persona manifesta ratione suscipiantur, cap. vnde de infant. expof. vbi est constitutum, ut a patre potestate, vel seruitute, aut libertatibus sint ipso inter soluti. Si ergo tales ante Ecclesiam exponantur, sunt sub protectione Ecclesiar, non tamen aliquid ius in eos vendicat, sicut nec alius quisquam suscipiens, d. cap. vnde in fine. Verum si infra decem dies talis expofitus quaeratur, aut agnitus a patre, vel domino fuerit, in eorum potestatem reuocatur; predicto vero termino elapso eos amplius recuperare non possunt, nec excusantur necessitatem suam, aut alimentorum inopiam opponentes, quia poterant eos in hospitali, vel alio pio loco facile collocare; licet autem eos exponentes, ut homicidae & legibus iudicantur, c. si n. vnde de infanti. expof. & de offi. & potest. Episcopi. part. 3. allegat. §. 1. n. 144. cum seqq.

50 Quando, quod ad Ecclesiam confugientes, etiam ob commissum delictum, non sunt ab ea violentate extrahendi, cap. id constitutum, cum similibus, 17. q. 4. d. c. inter alia, de immunit. Eccles. non solum per iudicem secularem, sed nec per Ecclesiasticum, ut docetur in d. cap. inter alia, loam. Ande. n. 4. Butr. n. 11. Zabuel. num. 4. vers. sexto quaerit, An n. num. 9. & Pnoc. num. 11. & 12. Villag. de extens. legum. c. fin. post num. 4. vers. nec non iudices amos Bon. de consur. extra Bullam dist. 3. q. 3. puni. 16. §. 3. num. 10. Bizard. ad Clar. q. 30. num. 3. Decian. res. 30. num. 7. vers. iure neque Episcopi, lib. 3. me citato in hoc loco Trullench. d. lib. 1. cap. 11. dub. 4. num. 1. Galgancet. d. lib. 3. tit. 69. num. 7. Facin. d. lib. 1. tract. de immunit. Eccles. n. 3. vbi num. 33. extendit ver. nemo cumfque conditione sit, qui ad Ecclesiam confugerit, inuitus extrahi possit: si enim iniurus quis extrahatur a iudice seculari, in casu non excepto per Bullam, licetum erit tali iudici resistere, ut late per Suar. d. lib. 3. cap. 13. num. 4. Mari. Ital. d. lib. 1. cap. 6. §. 2. num. 45. cum seqq. Farin. d. tract. num. 6. vbi num. 47. agit an, & quando haec resistentia fieri possit, & licet sit, Ludouic. Cortes in rapot. d. cap. inter alia, part. 4. num. 11. vbi quod haec resistentia, periculis spiritualis esse de-

bet, censuris nempe cogendo iudicem, ut & tali violentia defistat, vel fores claudendo, vbi n. 12. quaerit vtrum liceat Ecclesiar, & Ecclesiasticis personis sumere arma, & vti bello aliquo adiuo pro defensione confugientia ad eam, d. quo etiam Fagundez d. lib. 4. c. 4. n. 19.

Vnde colligitur teneri iudicem secularem Ecclesiae restitue eum, quem vi, & contra immunitatem extraxit, Archad. num. 2. Bellam. post n. 1. & Turret. col. 1. vers. in secunda, in c. miror 17. q. 4. Syluest. in sum. verb. immunitas, col. 3. num. 11. Bordin. ad Clar. §. fin. q. 30. n. 16. Azot. in sist. moral. part. 2. lib. 9. c. 9. §. 15. Suar. de Relig. sum. 1. tract. 1. lib. 3. cap. 13. num. 6. in fine, Ludouic. Cortes d. part. 4. n. 13. Marc. Anton. Genouen. in pract. Archiep. Naapol. c. 22. num. 7. vers. anno sequenti, in antiqua impress. alius cap. 17. num. 5. in vltima impress. vbi quod isto casu sufficit extractum restitui Episcopo, vel eius Vicario, Mari. Ital. d. lib. 1. cap. 6. §. 2. num. 25. cum seqq. vbi a num. 41. reprobat Giam. decif. §. 1. subdit ad hoc verum esse, ut per vim extractus ab Ecclesia illi restitendus sit, ut nec etiam interim possit pro aliis delictis a iudice seculari detineri, Guerb. conf. 100. num. 23. Nauar. d. tit. de immunit. num. 9. lute Facin. d. tit. de immunit. Eccles. num. 48. cum multis seqq. vbi num. 63. ampliat non solum si exactus sit per vim expulsum, sed etiam si per vim compulsum, subditque inde infecti, quod si ad Ecclesiam confugientes ex ea non per vim exulsi fuerit, sed inde suffugient, tamen capiti a iudice seculari, & extra Ecclesiam capitur, Ecclesiae restitendus est, non solum si timor in fugiente ab Ecclesia fuerit insus, & cadena in vitum constansem, sed etiam si fuerit timor in constansem vitum non cadens, Ecclesiae etiam restitendus est, qui captus fuerit, dum ab ea exierit ad exonerandum corpus, modo statim, & restitui videtur, cap. diffinitio 17. q. 4. Mantu. conf. 60. post num. 17. Decian. in tract. crimin. lib. 6. cap. 17. num. 6. in fine. Mari. Ital. d. lib. 1. cap. 4. §. 7. num. 12. vers. ratio autem, & cap. 6. §. 2. num. 26. vbi tamen declarat, si iusta fines Ecclesiar non fuerit alius locus opportunus ad id perficiendum, refert Nauar. d. tit. immunit. num. 20. & n. 36. post Genouen. in pract. c. 17. num. 5. & Ricc. collet. 1742. ampliat etiam si constaret eum non gaudere immunitate, adhuc secularis non posset illum extrahere ab Ecclesia absque licentia Episcopi.

Qui verbis dolosis inductus a iudice perlicita securitate, & immunitate Principis exiit ab Ecclesia, in casu quo delinquens inter non potest ab Ecclesia extrahi, iste erit Ecclesiae restituendus, & iudex tenebitur seruare illi fidem praestitam de non puniendo illum pena mortis, vide Couar. var. lib. 1. cap. 2. num. 16. in fine, Anton. Gom. r. 3. var. cap. 1. num. 7. Bizard. ad Clar. §. fin. quest. 30. num. 27. Suar. de Paz in pract. tom. 1. part. 2. cap. 3. §. 3. num. 166. Petr. Martinez in cap. assertio, part. 1. n. 19. de presump. Bobadil. in sua Politica lib. 2. c. 14. num. 79. Cnedecanum. quest. lib. 1. q. 9. num. 6. Moltril. Sicilia decif. 169. num. 12. lib. 1. Mari. Ital. d. lib. 1. c. 6. §. 2. num. 82. Azot. d. cap. 9. q. 11. Facin. d. tract. num. 301. Megalin 3. part. lib. 4. c. 1. q. 1. num. 32. Villadeg. an polus c. 3. numer. 222. Filliuc. tract. 15. cap. 6. n. 15 & Douard. in Bull. Car. Domin. lib. 2. can. 47. §. 16. n. 34. Fagund. in quinq. Ecclesiar. praecipua tract. 2. lib. 4. n. 6. Diana moral. resolut. tract. 1. de immunit. resol. 26. me citato in hoc loco Trullench. d. lib. 1. c. 11. dub. 1. n. 14. & dub. 4. num. 3.

vers. cetero, cum seqq. Card. Tusch. *d. verb. Ecclesia, conclus. 10. num. 3.* Azor. *d. s. 3. q. 6.* Suarez *d. lib. 3. cap. 8. n. 3. & cap. 9. n. 8.* Franc. Leo *d. cap. 13. num. 1.* Alex. Ambrosini *d. cap. 10. n. 5.* Gambacurza *d. lib. 4. cap. 3. num. 16.* Valisic. *com. 1. conf. 81. num. 1.* Marti. Italia. *d. cap. 4. §. 7. Fagundes d. lib. 4. num. 6.* Trullench. *dist. cap. 1. 1. dnb. 1. num. 4.* Curslin. *centuriar. forens. cap. 2. n. 46.* Diana *d. p. 6. tracl. 1. res. sol. 6.* Farinac. *d. tracl. de immunitat. num. 162.* Vbi *num. 164.* intelligit etiam si ceterorum separatim sit ab Ecclesia, Ludou. Correa *in rep. d. e. inter alia p. 2. num. 1.* vbi *num. 13.* cum Patente meo resoluat immunitate gaudere, qui in area, cetero respondens fuit et apprehensus: quia eo ipso quod ceterorum sepulture fidelium destinatum est, praefariunt benedictum fuisse, ac auctoritate Episcopali sacratum. Castro Palao *d. rem. 2. dist. unic. punit. 6. num. 16.* Diana *moral. res. p. 4. tracl. 1. res. 108.*

- 64 Atrium, seu porticus Ecclesiae adhaerens praefatum obtinet immunitatis privilegium, *e. si quis centumax 17. q. 4.* Decian. *d. c. 24. n. 3. vers. atrium vero, & cap. 15. n. 12. & 13.* Card. Tusch. *d. concl. 9. n. 3. & 7.* & *concl. 20.* Villagut. *dist. c. fin. num. 36.* Mantua *conf. 11. n. 15.* Menoch. *de arbit. casu 95. n. 11.* Boët. *Epo ad d. inter alia, num. 55.* Alex. Ambrosini *d. c. 10. num. 6.* Azor *d. cap. 8. q. 7.* Curia Philip. *d. 5. 1. num. 14.* Bobadil. *dist. lib. 2. cap. 14. num. 82.* Suar. *d. lib. 3. c. 9. num. 7. & sub num. 9.* Farinac. *d. tracl. num. 268.* Diana *d. p. 6. tracl. 1. res. 1. prop. fin. & res. 7.* Gambac. *de immunit. lib. 4. cap. 1. n. 1.* Ludou. Correa *in rep. d. cap. inter alia p. 2. num. 5.* quorund. duo vltimo loco citati id intelligunt de porticu Ecclesiae priuato, qui propter eius coniunctionem pars ipsius Ecclesiae reputatur.

- 65 Fines, seu ianua ipsius Ecclesiae, si ad minus manibus tangerentur cum clausi reperiuntur, eadem gaudent immunitate. Barbat. *conf. 33. n. 9. & 10.* Remig. *ampl. 3. num. 1.* Nouaz. *in man. cap. 35. n. 17.* ad fin. Decian. *d. lib. 6. c. 5. num. 17.* Suar. *d. lib. 3. cap. 9. n. 8.* Gambac. *d. lib. 4. c. 1. num. 9.* Franc. Leo *d. cap. 13. num. 1.* in fine. Farinac. *d. tracl. num. 279.* Ludou. Correa *d. p. 2. num. 16.* Giurba *d. conf. 20. num. 10.* vbi dicit itum immunitate gaudere si potius clausae Ecclesiae adhaerens eius videretur manu retinere, Diana *moral. res. p. 3. in. de immunit. res. 7.* vbi subdit illum eadem gaudere immunitate si parietem Ecclesiae parietis exterioris tangeret, vel fuisset amplexus, Ioan. Anton. Nouaz. *dist. de immunit. Eccles. num. 16.* idem Diana *d. p. 6. tracl. 1. res. 3.*

- 66 Scalae exteriores Ecclesiae eius gaudent immunitate. Vincent. de Franchis *de. 401.* Decianus *d. lib. 6. cap. 28. sub num. 5. vers. ex quo infero.* Anast. Germon. *d. lib. 3. cap. 16. n. 8.* Suarez *d. tom. 1. tracl. 2. lib. 3. cap. 1. 1. num. 2.* Multil. *decisione 22.* Gambac. *de immunit. lib. 5. c. 19. num. 4.* Marti. Ital. *ead. tracl. lib. 1. cap. 4. §. 7. num. 18.* *vers. hinc ergo, vsque ad num. 18.* & *c. 5. §. 3. num. 4. in princ.* Farinac. *d. tracl. de immunit. num. 180.* vbi refert Sacram Cong. ita censuisse, Tasson. *in obseru. iurisd. vers. 13. obseru. 2. num. 3.* Ludouicus Correa *d. p. 2. numer. 14.* Peregrin. *de immunit. cap. 6. n. 30.* Castil. *decis. 156. num. 14.* cum seq. Aloyf. Ricc. *p. 3. decis. 250.* Ioan. Anton. Nouaz. *d. sit. de immunit. Eccles. num. 14.* in fine laet. R. P. D. Sperell. *in decisionibus fori Eccles. decis. 60.*

Apotheca Ecclesiae, quae ad eam habet aditum immunitate illius gaudet, non sic quando habet

aditum ad viam publicam, Giurba *d. conf. 10. n. 14.* Thoro *in compendio decis. verb. immunitas.* Ioan. Franc. de Ponte *decis. 35.* Ioan. Ant. Nouaz. *d. sit. de immunit. Eccles. n. 11.*

Tectum Ecclesiae illius gaudet immunitate, cum supra illud existens dicitur esse intra forum Ecclesiae, Suarez *d. lib. 1. cap. 9. n. 8. vers. sed quid si quis supra tectum, Peregrin. de immunit. num. 282.* Diana *moral. res. p. 3. tracl. 1. res. 73.* Ioan. Anton. Nouaz. *d. sit. de immunitas. Eccles. numer. 39.* R. P. D. Sperell. *in decis. fori Eccles. decisione 63. num. 9.*

Campanile Ecclesiae illius immunitate potitur, quamuis ab ipsa disiunctum sit, Diana *moral. res. p. 4. tracl. 1. res. 108.* Ioan. Ant. Nouaz. *d. sit. de immunit. Eccles. num. 16.*

Cortile Ecclesiae quando gaudet eius immunitate, Aloyf. Ricc. *p. 3. decis. 250.* Ioan. Anton. Nouaz. *d. sit. de immunit. Eccles. num. 55.* Et de Sacristia, quae est extra Ecclesiam & ceterarium, nullumque in ea sit Aleare ad celebrandum quod immunitate non potitur, R. P. D. Sperell. *dist. decis. 61. in princ. & decis. 62. num. 19.* Et de Palatio Monialium, idem Sperell. *d. decis. 62. in princ.* reprobans Aloyf. Ricc. *d. part. 3. decis. 179.* Ex de claustris idem Sperell. *decis. 63. num. 4.* Et de mansionibus Canonicalibus quod gaudent Ecclesiae immunitate quatenus sint intra septa, vel ambitum Ecclesiae, & sic Templo adhaerentes, Farinac. *d. q. 28. num. 14.* Decian. *d. lib. 6. c. 25. n. 13.* Sperell. *num. 1.*

Hospitalis auctoritate Episcopi, vel sub eius cura fundatum, gaudet etiam huiusmodi immunitatis privilegio, Decian. *d. cap. 24. num. 32.* Malcand. *de probat. concl. 869. num. 18.* Villag. *d. cap. fin. num. 34. & 35.* Franc. Leo *d. cap. 13. n. 8.* Azor. *d. cap. 3. q. 2.* Suarez *d. lib. 3. cap. 9. n. 9.* Marti. Italia. *d. lib. 1. cap. 4. cap. 4. §. 8. à Pontre decis. 35.* Galet *in margar. casuum confessus. verb. Ecclesia nudum consecrata, in fine, & verb. hospitalis 1.* Aloyf. Ricc. *in collect. decis. 3. collect. 648.* in princ. Flores de Meno *ver. lib. 2. q. 2. n. 175.* & *seq. Pascoe in praxi Episc. p. 1. cap. 4. n. 5.* Valisic. *conf. 105. n. 34.* Remig. *de immunit. ampl. 19.* Raph. de la Torre *in 1. 2. num. 2. q. 99. art. 3. gradu 8.* Scotus *in solutas summorum Pen. Constit. ap. 1. §. 1. theor. 382.* Donat. Anton. de Martinis *variarum resolu. cap. 79. num. 2.* Bellet *disquisit. alicuscap. 1. sit. de fauore cleric. tracl. 5. 4. num. 36.* Nold. *in sum. vers. hospitale. num. 3.* Cardos. *in praxi iudicum, & aduocat. verb. Ecclesia, num. 75.* Etiam à Cochier. *de iurisd. Ordinarij in exemptis p. 4. q. 65. num. 1.* Nicol. Gasc. *de benefic. p. 5. cap. 1. num. 601. & 602.* Ludovic. Correa *in rep. d. cap. inter alia p. 2. num. 21.* Fr. Ludovic. Miranda *d. art. 7. concl. 2. in fine.* Cotis Philip. *d. 5. 1. num. 1.* Galgancet. *d. lib. 3. resol. 6. num. 25.* Camilli. Botrell. *d. sit. 3. num. 64.* Diana *d. cam. 15. q. 16. n. 9.* laet Carol. Martineau. *com. 3. res. 35.* Castro Palao *d. puncto 1. num. 179.* Giurba *conf. 110. num. 4.* Curslin. *centuriar. forens. c. 16. num. 7.* Diana *dist. p. 6. tracl. 1. res. 6. vers. sed transsumus, me citato in hoc loco Trullench. d. lib. 1. cap. 11. num. 7.* Felician. de Vega *ad d. cap. cum sit generale, n. 45.* de indice. R. P. D. Sperell. *in decision. fori Eccles. decis. 85. num. 19.*

Oratorium publicum si auctoritate Episcopi constructum fuerit, illud quoque obtinet immunitatis privilegium, secus si priuata in domo sit, ita docent *in d. cap. inter alia, Hostiens. auct. num. 1. vers. Vnde Oratoria, Ioan. And. num. 1. in verb. Ecclesia,*

Domus Seminarii gaudet immunitate Ecclesiastica, quia est locus pius & Religiosus. *Peregr. de immunitat. c. 4. n. 67. Giurba conf. 10. n. 12. Cietlin. conser. forens. cap. 116. n. 15.*

Domus Parochi annexi Parochiae immunitatis Ecclesiasticae privilegio potitur, quicquid enim Ecclesiastica inhiat, sive sit dormitorium, sive refectorium, claustrum & simile, illa gaudere debet. *Cou. lib. 2. vers. 2. o. n. 8. Ambrosin. d. cap. 10. n. 3. Farinac. d. g. 18. n. 18. Mari Aaronin. var. refol. lib. 1. refol. 18. num. 4. Guazz. d. defens. 1. c. 37. n. 24. Ioan. Anroo. Nouat. d. tit. de immunit. num. 24. Spectell. d. decif. 49. n. 7. Et addit Giurba d. conf. 10. num. 7 & conf. 100. num. 35. in fine, quod an sit locus sacer, si solo loco ordinario, non autem si seculari Iudicec cognoscendum, vide sup. num. 39.*

71 Monasteria, seu domus Religiosorum, aliaque loca sacra, aut religiosa, istud etiam obtinent immunitatis privilegium, ut patet ex Bulla Gregorii XIV. ibi, Monasterij domibus, locisque sacris, aut religiosis, &c. Ita Couat. d. lib. 2. c. 20. n. 4. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 19. num. 16. Suar. d. c. 9. n. 1. Mari. Ital. d. lib. 1. c. 4. §. 8. Portel. in dnb. Regal. verb. Ecclesie immunitas, num. 9. cum seq. Hieron. Roderic. in compendio quest. Regal. refol. 17. n. 7. Card. Tusch. tom. 4. lit. J. concil. 19. n. 34. Etiam d. Cochier. d. p. 4. q. 65. num. 1. Farinac. d. tract. n. 265. Bonacin. d. p. 16. §. 4. num. 10. Peregr. d. cap. 4. num. 49. cum seqq. me citato in hoc loco Trullench. d. lib. 1. cap. 11. dnb. 1. num. 6. Lexana d. tom. 3. verb. immunitas Ecclesiarum, num. 3. Ludou. Correa in repet. d. cap. inter alia p. 2. num. 2. ubi subdit per monasterium ad effectum de quo agimus intelligi non solum Ecclesiam, in qua diuina mysteria celebrantur, sed etiam totum cinctum & habitationem, qui vno clauderetur ostio, & num. 4. simuliter omnia loca, quae interiacent vique ad vicinas foci, veluti cellulas, domos, hortulos & bulesas, scilicet Ecclesie, id est, Templi ambitum clauderem Ecclesiam quadripartito muro, ipsam circat Gambacurt. d. lib. 4. cap. 1. n. 7. resoluat Carolus Maranta tom. 2. respos. 36. num. 2.

73 Non videtur tamen loca huiusmodi, praefer Ecclesias, circumiri immunitatis habere; tam quia id de Ecclesiis solum exprimitur in d. cap. sicut iniquitatur, tum etiam, quia id de Ecclesiis solum exprimitur in eodem cap. sicut iniquitatur; tum etiam, quia minores Ecclesie, quae sunt intra ambitus castellorum, huiusmodi spatia non habent dicuntur propter loci angustiam, sed tantum maior Ecclesia et supra ostendimus. Verum tunc hodie spatia huiusmodi attenduntur; cum vix extra muros ipsius Ecclesie, aut monasterij aliquis sit securus, quod quidem non videtur consuetudine legitima abrogatum, cum id in domibus Principum plenissime obseruetur: posset tamen consuetudo minorum Ecclesiarum sinez auferre, cum earum numerus adeo excreuerit, ut suis floribus totam ferè occupent ciuitatem, sicut dictum est in iis, quae sunt intra ambitus castellorum de quo tamen vide Villalob. in sum. tom. 2. tract. 39. diffis. 5. n. 3. Ambrosin. de immunit. c. 10. n. 4. Fagundes in quinque Ecclesie precepta. praes. 2. lib. 4. cap. 4. n. 61. Castro Palao tom. 2. tract. 1. diff. vnica, puncto 6. n. 13. Gaudet in addit. ad manuales. Episcopus, verb. immunitas Ecclesiasticum n. 1. latè Diana moral. refoluit. p. 6. tract. 1. refol. 3. Lexana d. tom. 3. verb. immunitas Ecclesiarum, num. 3.

Verum autem si quis confugiens ad monasteria se praecipiat intra muros eorum, & 10 locum illis circumseptum, gaudet ecclesiastica immunitate? In hoc dubio Gambacurt. de immunit. Eccles. lib. 4. c. 4. num. 3. affirmatiue respondet, ex eo quod monasterium nihil aliud est nisi Ecclesia, cellulae, aetæ, horti, & similia vsui Regularium necessaria, ut colligitur ex iis, quae in simili tradunt Fr. Erioman. quest. Regal. tom. 1. q. 36. art. 1. in fine, Coriolan. de casibus reuerent. p. 2. casu 3. q. 1. n. 29. Sanch. in precepta Deologici tom. 2. lib. 6. cap. 16. num. 11. Suar. de Relig. tom. 4. lib. 1. cap. 101. num. 6. & 7. Bonacin. de clausura q. 4. puncto 1. num. 1. Sed circuius ille continetur sub nomine aetæ, horti, & etiam inferius vsui Regularium; ergo immunitatem habebit, sequuntur Villalob. d. diffis. 5. n. 6. Sanch. de murtim. lib. 9. diffis. 15. n. 42. Ludou. Correa d. p. 2. n. 2. cum seqq. Diana d. p. 6. tract. 1. refol. 6. vers. & in fine.

76 Quid dicendum de domibus, seu villis, quas Monachi habent recreationis causa, vel ad recipiendos hospites illac transeunt, an habeant immunitatem? Negatiue respondet Gambacurt. d. s. 4. num. 7. in fine, quod refert & sequitur Trullench. d. lib. 1. cap. 11. dnb. 1. num. 6. ex eo, quia immunitas non conceditur domibus Regularium, sed omnibus regularibus, ita quibus sub clausura & regula habent; quicquid aliter resoluunt Fr. Erioman. quest. Regal. tom. 2. q. 7. art. 2. Villalob. in sum. p. 2. tract. 39. diffis. 5. n. 6. Diana, diffis. 6. tract. 1. refol. 6. vers. & in fine.

77 Et demum generalia verba Gregorianae Constitutionis dicentis loca religiosa immunitatem habere, comprehendunt omnia loca quae Religiosi aut pietatis sunt destinata, licet proprio nomine non exprimentur, cuiusmodi sunt orphanorum domus, & virginum reparatarum ac mulierum ad meliorem frugem se recipientium, & ideo haec omnia & similia loca immunitatem habere, si tamen sint auctoritate Episcopi fundata, resoluat Gambacurt. d. lib. 4. cap. 4. n. 15. ubi d. num. 10. vsque ad 12. ait verba alia eiusdem Constitutionis dicentis loca sacra secularia immunitatem habere, comprehendere omnia loca habitata per clericos seculares simul instar Religiosorum viuendum, de quibus enumerat monasteria plura Romae existentia; refert me citato in hoc loco Lexana d. tom. 3. verb. immunitas Eccles. num. 3. prope fin.

78 Septimè est notandum quod si Ecclesia confugiens ad se tunciat, ut vidimus, ne tamen fauere criminibus, & iniquos defendere videatur, non solum poena quocunque pecuniaria scilicet, vel alia satisfactione praeter corporalem eos plene de cense, & Clericis mitras canonicos de defendentes corripuit, ut in d. c. confestimur, & in c. rem. in fin. 17. q. 4. & in d. c. inter alia, ubi gl. & Doctores, & in c. de reprobis. 36. q. 1. cum alia adductis per Ludou. Correa in repet. ad eundem text. in d. c. inter alia p. 3. n. 41. verum etiam quorundam enormium criminum patatores de se crimino reticiendos, ac quantumvis confugiens nollentes defendendos esse decreuit. Haec autem sunt latrones publici, id est, piratae, & qui transientes in viis publicis depredantur, & quocunque publica latrocinia, & rapinas exercent, d. c. inter alia, ubi gloss. verb. nisi publicis latro. Clar. 5. fin. q. 30. n. 8. & 9. Cou. praes. c. 20. num. 13. Villag. diffis. cap. fin. n. 41. Gam. Lasis. decif. 17. Dician. d. lib. 6. cap. 28. num. 2. & 3. Guetier. praes. lib. 3. q. 4. Anstif. Cuius.

Getmo. *de sacrar. immunit. lib. 1. cap. 16. n. 56.* Pet. l. 2. in fine. *lib. 18. lib. 8. d. Card. Tusch. d. verb. Ecclesia. cons. t. n. 1.* Condo. *in praxi iudic. verb. Ecclesia. n. 87.* Met. *deserv. d. p. 1. s. 5. n. 21. cum segg. f. gandez in quinque Ecclesie precepta. prax. 2. lib. 4. cap. 4. num. 45.* Camill. *Boet. l. d. tit. 3. num. 69. cum segg. Trullench. d. lib. 1. cap. 1. d. dub. 3. num. 4.* Lezana. *d. verb. immunitas Ecclesiarum num. 8.* Fatnac. *d. 4. 29. num. 50. & d. trall. num. 147. vbi num. 150. cum segg. simpliat. vt locum habeat in eo. qui publice. & palam furatur. vel in eo. qui in via publica. & frequenter homines egreditur. vel latrocinia committit cum armis. & violentet.*

79 Quis autem propriè dicatur publicus latro. ostendunt Decian. *d. cap. 28. num. 2.* Villagut. *d. cap. fin. num. 45. vers. quapropter. Mart. Ital. d. lib. 1. cap. 5. 5. Sylvest. in num. verb. immunitas 3. n. 2. in prin. Coov. *d. lib. 2. cap. 10. num. 13. vbi. 19. me citato in hoc loco Lezana. d. verb. immunitas Ecclesiarum. num. 8.* Ludoo. *Cortez in repet. d. inter alia. part. 3. num. 27. vbi ita ut. Publicus latro aliquando dicitur propter viam. aliquando propter facti notorietatem. prius modo dicitur. quando semel in iudicio furum confessus fuit. vel iudici sententia suis condemnatus. iuxta text. in cap. vltima. & in c. vlt. de cohab. clerici. 12. etiam si postea in furto deprehendatur publicus latro appellatur. posteriori modo dicitur publicus latroille. qui publice latrocinium commisit. vt sunt perate. & q. qui publicas vias grassantur. de quibus infra. Vnde sequitur illum. qui antea confessus. vel condemnatus fuit. si postea cum furto deprehendatur. & ad Ecclesiam confugiat. illius immunitate non gaudere. siquidem ille talis. iuxta modò dicta. publicus latro censetur. secundum Gambacurt. *de immunit. lib. 1. cap. 21. n. 3. & 4. me citato in hoc loco Trullench. d. dub. 3. num. 4.* Castro *Palao d. lib. 2. trall. 51. disp. vnde. puncto 9. num. 2.* Hinc etiam colligitur furco. qui publici non sunt. ad Ecclesiam confugientes illos gaudere immunitate. vt per Clar. in *praxi. lib. 1. q. 30. num. 34.* Ludoo. *Cortez in repet. d. cap. inter alia. part. 3. n. 28.* Cortez. *praxi. lib. 1. q. 8. num. 21.* Castil. *comen. forens. l. 1. n. 18. num. 33. cum segg. Lezana. d. verb. immunitas Ecclesiarum num. 8. post. med. quia d. cap. inter alia. constituit specialitatem in publico latrone. quasi contrarium fecerit in simplici fure. Verum si consuetudo lexaret contrarium. id vtrique effectus obsequendum. vt in specie notant Cortez. *d. cap. 10. n. 13.* Gambacurt. *de immunit. lib. 3. cap. 14. n. 10.* Nam circa im-***

80 monitatem ecclesiasticam magnam habet vim consuetudo. quapropter multis in casibus ad illam indices recurrunt. vt per Getmp. *de sacrar. immunit. lib. 3. cap. 16. num. 35.* Gambacurt. *d. lib. 3. cap. 19. num. 1.* Ludoo. *Cortez. in repet. d. cap. inter alia. part. 3. num. 28. me citato in hoc loco Trullench. d. c. 1. dub. 3. n. 4. prop. fin.*

81 Item viam grassatores ad Ecclesiam confugientes illius immunitate non gaudere. d. c. inter alia. vbi Innoc. *rel. 1.* Host. *post. l. 1. verb. impunita. s. Ioan. And. n. 6.* Butz. *n. 8.* & Zabarel. *n. 4. nec fin. vers. scilicet. quoniam. Nou. d. c. 15. n. 20. vers. non item gaudere viam grassator. Decian. d. 28. n. 2. vers. adducendum tamen. Anst. Getm. d. c. 16. n. 56.* Fatnac. *d. 4. lib. 1. n. 10. & d. trall. n. 162.* Bonac. *d. consur. extra Rub. disp. 2. q. 3. p. 1. 16. 5. 6. n. 3.* Castro *Palao d. p. 1. 1. 9. n. 6.* Trullench. *d. dub. 3. n. 4. in med. Nou. d. 11. de imm. Eccles. n. 4. me citato in hoc loco Lezana. d. verb. Immunitas Eccles. q. Carol. Matant. s. 2.*

August. Barbo. *de iur. Eccles. Pars I. l.*

82 resp. 14. Grassatores autem dicuntur ille. qui vias obfidei. vt viatores depozedetur. seu spoliatur. & remittentes occidit. Decian. *d. c. 8. n. 1.* Alex. Am. *tu. fin. d. trall. de imm. s. 1. Mar. Isl. d. lib. 1. c. 5. 5. 1. Nou. n. 44.* Per viciniam tamen grassationem non prouert ecclesiastica. immunitate. nec hic est comprehensus in Bulla Gregorij X. V. vt per Decian. *trall. crimin. lib. 6. s. 18. n. 2.* Ambros. *d. imm. s. 1. n. 4. & c. 3. n. 5.* Fatnac. *d. imm. s. 2. n. 164. me citato in hoc loco Trullench. d. dub. 3. n. 4. in med. Gurb. conf. 50. n. 27. & conf. 50. n. 1.* Ioan. Anton. Nouer. *d. 11. de imm. Ecclesiarum. n. 45.* vbi n. 46. centies non esse exclusos ab immunitate grassatores. qui sæpius tenebant delicta. sed illa non perfecterant. & n. 47. subagat Bullam non loqui de furantibus in viis punitis. cum loquatur de grassatoribus vias publicas obfidentibus. & n. 48. quærit an ad effectum vt quis dicitur viator in grassator requiratur. vt de duobus delictis disubinationis fuerit punitus. vel sufficiat de illis esse inquisitum. me citato in hoc loco Dion. *d. p. 6. trall. 1. resp. 15.*

83 Preterea notandum depopulationes agrorum. d. c. inter alia. Boet. *decif. 109. num. 3. ver. secundo salis. Mantus. conf. 60. n. 7.* Nau. *d. s. 1. n. 10. vers. non item gaudet. Anst. Getm. d. c. 16. n. 56.* Villag. *d. s. fin. n. 45.* Card. Tusch. *d. verb. Ecclesia. cons. t. n. 1.* Ambros. *d. trall. de imm. s. 1. n. 5.* Fatnac. *d. 4. lib. 1. n. 50. & d. trall. n. 158.* Ludoo. *Cortez in repet. d. c. inter alia. part. 3. n. 26.* Fegund. *d. prax. 2. lib. 4. c. 4. n. 45.* Bonac. *d. 6. n. 5.* me citato in hoc loco Trullench. *d. lib. 1. c. 1. d. 5. n. 5.* me citato in hoc loco Lezana. *d. verb. immunitas Ecclesiarum. n. 10.*

84 Nocturnus autem agrorum depopulator dicitur. qui segetes in agris depozedatur. comburitur. & destruit. vel ad agros alienos diripiendos destitit. nocturnus accedit. ita in d. c. inter alia. Host. *n. 3.* Innoc. *rel. 1. in ver. hostiliter. Ioan. And. n. 6.* Butz. *n. 7.* Penormir. *n. 6.* Zabarel. *num. 3.* Anton. Goem. *cap. 3. v. 4. 10. n. 1.* Greg. Lop. *l. 4. verb. latrones manifesti. & verb. latrones manifesti. s. 1. c. 1. Gabr. Petreia. de manu regia. par. 2. c. 50. num. 8.* vbi limitat in comburente messes absque animo delibetato. licet culpe sua. Decian. *d. c. 28. n. 3. vers. depopulator alienus. Villag. l. c. fin. num. 45. vers. nam secundum. Card. Tusch. d. cons. 1. c. sub num. 1.* Alex. Ambros. *d. cap. 4. num. 4.* Ludoo. *Cortez d. par. 3. n. 27. in fine. Fatnac. d. trall. n. 159.* vbi n. 160. dicit in eo differe nocturnum agrorum depopulatore. ad publico latrone. quis depopulator clandestinè furatur. & clandestinè moratur in loco. in quo furatur. latro verò publicus. palam. & publice furatur. & num. 161. resoluit quòd licet obtineat iure communi telationis supraposita non procedat in diurno agrorum depopulatore. cum expresse loquatur text. in d. c. inter alia. de nocturno. viget tamen Constitutio- nis Gregorij X. V. in qua illud verbum. no-cturnus. ademptum est. procedat etiam in diurno agrorum depopulatione. refert Trullench. *d. dub. 3. n. 6. in fine.*

85 Qui autem proditorum est per insidias homicidium committit. ecclesiastica immunitate non gaudet. c. de homic. *Ret. vlt. 10. n. 3. ad leges Gallie. tit. de imm. eccl. 12. q. 5.* Lezana. *d. verb. immunitas eccles. n. 10.* Carol. Musson. *com. 1. p. 1. 40.* Suaz. *de Paz d. 5. n. 3. 13.* Azet. *l. 1. n. 6. s. 1. lib. 1. nona recepti. Galg. d. lib. 3. tit. 69. n. 30.* Anst. Getm. *lib. 1. c. 16. d. n. 18.* Gabr. *praxi. lib. 1. c. 9. lib. 3. q. 7. n. 5.* Fatnac. *d. 4. lib. 1. n. 14. & conf. 76. n. 7. s. segg. Trull. d. lib. 1. c. 13. dub. 3. d. n. 6.* Trullon. *in tralser. iur. d. pag. 437.*

C. 2. d. num.

28 Iuris Ecclesiastici vniuersi Lib. II.

2. num. 4. Nouat. dicit de immunit. Eccles. à num. 73. Gabr. Petrus d. c. 50. num. 9. Catina. contr. c. 13. num. 4. vbi plures refert. & cap. 16. num. 28. Villaguz. d. cap. fin. num. 3. & 54. Martia de iurisd. p. 2. c. 52. n. 4. Petr. Gaball. de omni genere homicidij num. 388. cum seqq. Snot. d. lib. 3. cap. 11. n. 10. 11. & 12. Camil. Bortell. d. tra. 3. n. 76. Curt. Philip. p. 3. n. 125. 30. Card. Tusch. d. verb. Ecclesia. conel. 11. n. 3. Ft. Raphaël de la Torre in 2. 1. 3. Thoma. tom. 2. q. 99. art. 3. disp. 7. gradu 8. except. 3. versum. quid. Melch. Phorb. dec. 81. num. 5. Gambacurta de immunit. Eccles. lib. 3. cap. 4. Ludou. Contes in repet. d. cap. inter alia. part. 3. num. 17. vbi etiam Boët. Epo. n. 330 pag. mibi 101. Bonacin. de censur. extra Bull. disp. 1. q. 3. p. 108. 165. 8. & expresse approbat. & recipitur in d. Constit. Gregorij XIV. ibi. qui proditorie proximum suum occiderit. Proditorie enim quemquam occidit. aut per insidias. pro eodem apud nostros in hac vsurpatur tractatione. Guetier. lib. 1. praef. q. 1. n. 9. Menoch. de arbit. casu. 365. num. 25. & 26. Snot. de Pace d. 3. n. 113. cum seqq. Bobadil. d. c. 14. num. 35. Peguer. dec. 54. num. 8. ad med. etiam si proditorie occidat infidelem. Farin. vbi supra num. 150. Trullench. d. lib. 3. n. 17. Petreg. de immunit. c. 7. n. 11. Castro Palao tom. 2. disp. vnde. de immunit. p. 2. n. 31. Contra Diana. p. 4. tra. 1. refel. 103.

90 Vulnerans tantum proditorie. aut ex insidiis. dum occidendi animo adfectus. & precutitur. an ecclesiastica persequatur immunitate. poterit ad aliquibus in dubium reuocari. Quidam tenent hunc minime gaudere immunitate. quia occidere est dicitur. qui occidendi animo vulnera intulit. l. 1. §. diuus. ff. ad leg. Cornel. de fidei. cum quis ad probat aperte locos Exord. c. 11. Vnde proditorie vulnerantem. si mors sequuta non fuerit. minime gaudere immunitate Ecclesiasticam tenent Ioan. Domin. Tasson. in pragm. de antisae. vers. 13. vbi etiam. 3. num. 33. Lud. Correa de immunit. Eccles. p. 3. q. 6. num. 19. Spezzell. dec. 12. num. 2. Alij existimant non ab Ecclesia hunc euellendum. quia non occidit. atque idem cum de occidente Gregorius IX. verba fecerit in d. cap. 1. de homicid. ad vulnerantem in penis procedi non debet. iuxta vulgates regulas. Gaslin. l. cap. 14. n. 19. Spezzell. dec. 12. n. 4. me citato in hoc loco Diana. d. p. 6. tr. 1. refel. 12. Verum cum quisquam insidiosus aggreditur. non occidit. aut vulnerandi animo tamen. vel occidendi. aut vulnerandi aggrediebatur. non gaudere immunitate. tenet nouissimè D. meus Mari. Cotel. d. p. 1. q. 4. post Gambacurta de immunit. lib. 3. cap. 30. num. 6. Sed contrarium post dictam Gregorianam constitutionem melius tueretur Petreg. de immunit. c. 7. num. 13. Bonacin. de legib. disp. 3. q. 7. §. 5. num. 16. Anton. Nouat. in sum. Bullar. in. de immunit. Eccles. 7. §. Diana mor. refel. p. 4. tra. 1. refel. 83. & p. 3. tra. 1. refel. 4. & p. 6. tra. 1. refel. 12. vbi me citato Farin. d. tra. 1. n. 145. vbi n. 146. subdit hanc opinionem hodie secundum Bullam Gregorij. omni difficultate carere. se tractans à contenta sententia. quam docuerat dicit. quass. 28. num. 43.

91 Occidens inimicum à tergo. vel quocunque alio modo nihil tale precutitur. proditorum homicidium committit. ac primò Ecclesiastica immunitate non gaudet. Ita Villag. d. c. fin. n. 33. Guetier. praef. lib. 1. q. 1. n. 1. Snot. d. c. 11. n. 12. Anst. Germ. d. lib. 1. c. 16. n. 64. Bobadil. d. c. 14. n. 35. & 37. ad uer. Ambrosio de imm. c. 6. Pajon. d. q. 28. d. n. 74. Gambacurta. d. lib. 3. c. 28. n. 3. Steph. Grat. de sepi.

forens. c. 80. n. 40. Petr. Gaball. d. tra. de omni genere homicidij. n. 398. Gtillenxou. conf. 11. n. 1. & 4. & conf. 149. Marc. Anton. Genuef. in praef. curia Archiep. Neapol. c. 76. n. 2. Verum non tunc immunitatem hunc immunitate gaudere. quoniam occisus debuit precutere sciens occidentem inimicum. existimauit Bortell. l. respiciendum. §. delinquens. ff. de penis. quem sequuti sunt Bald. Anchar. Gerar. & alij quos recenset Snot. de Pace d. 5. §. n. 127. Burg. de Pace conf. 12. n. 17. Ciachin. d. c. 10. n. 19. & 112. num. 3. Ciana d. lib. 1. de immunit. refel. 33. Ricc. collect. 172. Nouat. vbi supra n. 74. vbi repositum immunitate gaudere occidentem inimicum ex praemeditata animi deliberatione. & num. 79. immunitate non gaudere situlum. qui nullo rancore praecedente cum occisus. sed potius sub simulatione amicitiae ipsam occidit. & post Gasnrb. conf. 10. num. 13. aut non dici proditorum. qui occidit inimicum situla à tergo. vel ex fenestra cum archibulito. & tandem quod hunc effectum sumat. proditorum dici homicidium. quando nulla inreuerentia tunc secute ita quod occidatur. ut non poterit is precutere. aut se defendere. de quo etiam Diana d. p. 6. tra. 1. refel. 12. vers. sed ego. & sic quod dicitur tantum proditorie quis occidere. aliquem quoad hunc effectum. quando inter situlum. & occisum nullus precedebat rancor. sed potius simulabatur amicitia. vtpote. quia insimul comedebant. vel simul etiam in iunere. ita dunt Ambrosius. d. cap. 6. n. 1. Spezzell. dec. 12. an. 2. Petreg. de immunit. cap. 7. n. 2. Marc. Anton. Genuef. d. cap. 76. num. 2. Vincent. de Franchi dec. 713. vbi subdit in regno Neapolitanum non intelligi homicidium proditorum. nisi fiat sub colore amicitiae. idque colligi videtur ex declaratione S. Congregationis Cardinalium negotijs Episcoporum. & Regularum propositis. tenoris sequentis. videlicet. *Cum Ioannes Baptista Helio Trapanus. ut sacra Congregatio expresse existit. proditorie. ac sub pace quadam Ioannem Bernardinum interfecisset. posteaque ad quandam Ecclesiam transfugisset. sacra eadem Congregatio in vna. Alesianensi 2. Augusti 1613. respondit. quod si homicidium proditorie commissum est. non gaudet immunitate.* Hinc occidens inimicum. cui insidens inimicus dederat. non offendendo. non gaudet immunitate. quia proditorie dicitur in tali casu occidisse. Petreg. in tra. de immunit. Eccles. c. 7. num. 10. quicquid velint Anton. de Martinis resoluit. quoad cap. 174. num. 3. Diana p. 4. tra. 1. refel. 34. Nec gaudet immunitate qui amicum reconciliatum occidit. ut multis probat Giubba. conf. 60. contra Ricc. p. 1. dec. 158. quoniam in reconciliato de recenti. sequitur Ioann. Anton. Nouat. d. loco num. 78. Cotel. d. lib. 1. q. 33. Vnde illud egerit sequitur cum. qui à tergo. & 93 proditorie vulnerat occidit exanimem cum filio. vel consanguineo. ad Ecclesiam fugientem immunitate gaudere. quoniam non id ex proposito. consiliorum contingit. si casu defendendi. vel custodiendi consanguineum gratia. namque impulsa. ut multis ostendit Guetier. d. lib. 1. q. 2. per tot.

Venero occidens immunitate non gaudet. proditoris enim homicida est. & rursus. incautusque intentus anis insidioso. Ita Tiber. Decian. d. cap. 28. num. 19. Anastas. Gernon. d. c. 16. n. 63. Ft. Emmas. quass. regular. tom. 2. q. 33. art. 4. Bobadil. in sum. politica lib. 1. c. 14. n. 74. & 75. Curt. Philip. d. 5. 12. n. 33. Snot. d. c. 11. n. 12. in fine. Megliu 3 part. lib. 4. c. 1. q. 1. num. 28. Mari. Italia. d. lib.

De Immunitate Ecclesiar. Cap. III. 29

4. lib. 1. cap. 5. §. 4. num. 1. *vers. & quemadmodum*, & in. 36. Pet. Caball. d. *trall. de omni genere homicidii* num. 412. Jacob. de Graff. rom. 1. lib. 3. *conf. vnc.* num. 16. Farinac. d. *quest.* 28. num. 24. in fine. Hombron. de Bonis de *examine ecclesiastico* tom. 2. *trall.* 1. cap. 1. §. 5. *resol.* 4. Castell. *decif.* 154. u. 5. Item de la Cruz in *dirict. conficiat. part. 1. prac.* 8. §. 3. *et 2. dub.* 1. *concl.* 1. Diana d. *trall.* 2. de imm. *Eccles.* *resol.* 36. Lud. Coetex in *reper. d. cap. inter alia*, *part. 3. sub n. 19. vers. amplius* 3. Gabr. Percina. d. p. 1. cap. 64. num. 9. me citato in hoc loco Trullench. d. lib. 1. cap. 1. *sub. 3. num.* 19. Ioan. Anton. Nouaz. d. *tr. de immunit.* *Eccles.* num. 42. vbi num. 76. intelligit nulla existente ioinimicia, & sic sub colore amicitia, quia tunc dicitur proditor, ex Racc. p. 3. *decif.* 262. Dison d. p. 6. *trall.* 1. *resol.* 12. lat. D. Sperell. *decif.* 23. per tot. D. Mari. Curel. d. lib. 1. §. 36.

55 Patet filium, nec filius patrem occidens, immunitate non gaudet, quia enim fieri potest, ut tantum, tamque diuam & excommunicatam peccatorem patet filij sodaciam possit, ut per Pans. *conf.* 96. lib. 1. Susr. de Pace d. §. 3. n. 183. Villalob. in *sum. p. 2. trall.* 1. §. 17. *diff.* 7. num. 24. Sanch. in *confil. moral.* p. 2. lib. 6. cap. 1. *dub.* 8. n. 16. me citato in hoc loco Trullench. d. lib. 1. c. 11. *dub.* 3. n. 20. quorum tamen resolutio non procedit, quous parricidii in patrem admissio, sed lo infidioso, vel iocato, alioqui si simul patet, & filius digladiat, & vob alterum io riza occideret, non ex qualitate sola parricidij filius immunitatem amitteret, nullibi enim id iure cautum, vel ab aliquo dictum reperitur.

56 Socium occidens, & in itinere, vel alibi inremitens, immunitatem amittit, quomodo enim potuit socius id peccatorem ab eo, cuius personam itinetis sociam elegerat, totumque crederet, Bart. in d. *rependum* §. c. ff. d. *par.* Remig. de *immunit.* *fallens.* 14. Susr. de Pace d. §. 3. n. 125. Sed eorum traditio, sicut superior casus, interpretanda venit, ut procedat, cum socius infidiosus, & incautus socium iotermit, id enim infidiosus hominis est, & scelestissimum, non autem si socius forsitan cum socio rixans eum occideret, quia ex sola societatis qualitate immunitas non amittitur.

57 Assassinus, qui pecunia quomquam occidi iussit, is certe non gaudet immunitate, quod crimen vsque in coram detestabile sit, & grauisimum, cap. 1. de homicid. in 6. infidiosus enim agit, ut alter occidatur, is igitur mandans, & mandataris minime Ecclesie indultus, & libertate periri poterunt, sic multorum auctoritate scripsit Remig. de *immunit.* *fallens.* 16. n. 8. & 9. Cou. d. cap. 20. n. 10. ad fin. Plac. in *ap. delict.* cap. 19. num. 24. Susr. de Pace d. §. 3. num. 140. Guier. *prall. quest.* lib. 3. §. 7. num. 50. Bonacin. de *comf. extra Bullam disp.* 2. §. 3. *punct.* 16. §. 9. Bubadil. d. cap. 1. num. 76. Ludou. Coetex d. p. 3. num. 38. Castr. Palao tom. 2. *trall.* 12. *disp.* *unica punct.* 9. num. 22. Trullench. d. *dub.* 3. num. 21. Ioan. Anton. Nouaz. d. *tr. de immunit.* num. 59. Cistello. d. c. 10. num. 144. Diana d. p. 6. *trall.* 1. *resol.* 1. D. Mari. Curel. d. lib. 1. §. 9. Fanac. d. §. 28. num. 6. vbi extendit, etsi sequatur oon fuerit effectus, & etiam in acceptationibus, & cooperationibus, ex ratione, quia in grauioribus, & atrocissimis, quorum usu Clerici excommunicantur, & Curie traduntur seculari, immunitas minime delinquentibus conceditur Ecclesiis. Et propterea socij & complices huius criminis assassini, qui habue-

rint scientiam qualiter assassini, non gaudet immunitate. Caball. in *trall. de omni genere homicidii* num. 412. Peteg. de *immunit.* *Eccles.* cap. 7. n. 37. Ioan. Anton. Nouaz. d. *tr. de immunit.* n. 61. Verum constantium sustinent Masilio ad Capie. *decif.* 212. Mart. Ital. lib. 5. c. 34. n. 14. Donaz. Antoo. de Marinis in *resol. quoad.* c. 171. n. 5 quos refert, & sequitur Dian. p. 4. *trall.* 1. *ref.* 38. Sed io mediocribus, seu pox cunctis fuisse Ecclesie contra alios admittunt Gambacurt. lib. 5. c. 34. n. 4. Ioan. Anton. Nouaz. vbi *supra* n. 72. Accipiens vero pecuniam pro aliquos fingendo, seu verberando, non animo occidendi gaudet immunitate ecclesiastica, quia assassinus tantum dicitur, qui pecuniam accipit ad occidendum, Gabr. *summa. tr. de crim. conel.* t. n. 30. Steph. Grac. *discept. foren.* c. 598. num. 9. Fatin. *conf.* 99. num. 52. Nouaz. d. *loc.* n. 76. Guirba *conf.* 100. n. 13. & nota quod in hoc casu assassini requiritur promissio certa, & specifica coram quatuor, Farin. in *praci* q. 123. num. 145. Ambrosin. cap. 7. num. 9. Gratian. *discept. foren.* c. 598. num. 13. Sed in infidelis assassinus gaudet immunitate vide Dianam p. 4. *trall.* 1. *resol.* 109. in fine. & p. 6. *trall.* 1. *resol.* 11. *vers. quoad.* Assassini criminis declaratio ad iudicem ecclesiasticum spectat, ex Bulla Clementis V 111. Martill. *decif.* 288. p. 3. Ioan. Anton. Nouaz. in *sum. Bullarum tr. de assassinis* num. 1.

Occidens, vel grauius volocans aliquem 58 actu, ie ipsa consensiente Sacerdoti, Ecclesie immunitate non gaudet, qui enim io sacramento Confessionis vilipendium tantum admittit facinus, Ecclesiam, Deum maximum, Sacramentorum, & bonorum omnium auctorem, & legislatores, & Sacerdotem etiam contemnit, & ledunt, iouitiam Sacramentis inferunt, & veloci impudici haereticis exsimilandi, qui digni non sint, ut ab Ecclesia recipiantur, arg. cap. *fin. de immunit.* *Eccles.* Quod si infidiosa homicidia patentes, & proditores, & qui io Ecclesia occidunt, vel extra Ecclesiam spe ad eam confugiendi immunitate priuantur, malum berle statione qui in dedecus tanti Sacramenti intermitten, & de fumentibus, reliqua Sacramenta id ipsum censet, referunt, & sequuntur me citato in hoc loco Diana d. p. 6. *trall.* 1. *resol.* 26. §. 1. Trullench. d. c. 11. *dub.* 3. num. 21.

Questio est dubia, an immunitas ecclesia- 59 tica amittatur homicidio consensu, & sciente admissio? In qua vno sententia tenet illam vsquam perdi, nisi simul infidius adiut, & sic proditorie sic facta occidio, cuius sectatores textum in c. 1. de homicid. ibi, Si quis per industriam occiderit, & per infidias, interpretantur, id est, per industriam infidiosam, Ita Bossi. in *prall. criminis, de captiua*, art. 21. & secundum hanc partem aliquando iudicatum in Regnis Castellae testatur Susr. de Pace in *prall. part.* 5. num. 3. c. 3. n. 311. & eam de iure veniorem scribit Couar. var. lib. 3. cap. 20. n. 7. in fine. Susr. d. *sem. 1. de Relig.* lib. 3. c. 1. n. 13. Castr. Palao d. *sem. 2. trall.* 1. *disp.* *unica punct.* 9. n. 19. Diana d. p. 6. *trall.* 1. *resol.* 13. Altera ex diametro contraria sustinet homicidam omnem, etsi infidiosum, immunitate gaudere, quia d. c. *inter alia*, generaliter & per modum regulae statuit quomus, etsi enormia patiantem, immunitate periri, eum ad Ecclesiam confugerit, tum quia quando ille tex. duos casus exceptit, de populo-tonem scilicet agrotum, & infidiosum viarum latronem; in aliis tam firma regula permanet, ut

nihil amplius querendum videatur, iuxta *l. nam quod, §. fin. ff. de supel. leg.* cum vulgari. Ita post Paotom. Albertin. de heret. q. 11. n. 69. Ioan. de Vifch. in tralat. de immuni. Ecclesi. fallent. §. Gutier. pract. lib. 3. q. 3. num. 1. & §. Tiber. Declan. resp. 80. d. n. 18. lib. 3. Tertia demum, & receptior opinio merito sustinet eum, qui consilio occidit, etsi nullis intericidis insidiis, immunitate minime gaudere, cum sufficiat si id sponte admittat; Ita namque locus. Exod. cap. 21. expressè statuit, & cap. 1. de homicid. si rectè expendatur; & tenent ibi gloss. Abb. antiq. Anchar. Butr. & Anan. Remig. d. trall. de immuni. fallent. 12. num. 12. cum segg. Clar. §. homicidium. num. 12. Plac. in epis. delict. cap. 12. num. 3. vers. rursus, Boët. decis. 109. Mench. de success. creat. lib. 3. §. 22. num. 3. Anton. Gom. tom. 3. var. cap. 9. num. 2. Nau. in man. cap. 23. num. 21. Ioseph. Ludou. Lucen. decis. 16. num. 33. Azeved. l. 3. §. fin. 2. lib. 1. n. r. cap. Humad. in schol. ad Greg. cap. 1. d. 1. r. 11. part. 1. Suaz. de Pacc. d. 5. §. 3. num. 132. Anstas. Germon. d. lib. 3. cap. 16. num. 59. Bobadil. d. lib. 2. cap. 14. num. 33. Peguet. decis. 14. n. 10. Farin. d. q. 28. n. 25. Iovis. 2. Tiber. Declan. sibi conueniunt. lib. 6. cap. 28. num. 12. & lib. 7. cap. 30. num. 6. Fachiu. contran. Iuris lib. 9. cap. 93.

- 100 Consulto, sedato animo, non dicitur quis occidere quoties interimit paulo post rixam; iustumve dolorem, aut iniuriam sibi illatam, datur ad hoc impulsio, & incanduit calor, quo homicidium committitur, arg. *l. ista, vers. dicebam ff. de reb. credit.* resoluti Menoch. de arbit. casu 361. d. n. 18. num. 20. & 1. ex multis, licet minus late, tradit homicidium fieri incontinenti; vel paulo post cum triginta dierum non transeunt intervalia.

- 101 Qui sese simul ad rixam provocauerint, & duellum indixerint, immunitate minime gaudent, quis enim dixerit excommunicatos & ab Ecclesia deiectionis, quibus sacro sepulchre loco inciditur, iuxta Trid. Concil. sess. 25. de reform. cap. 19. eos Ecclesia posse perfrui immunitate, quos nolit mortuos intra Ecclesiam, vel cæmeterium sepeliri, quod si mortuos Ecclesia à sacro loco depellit, & exhumari iubet, quis viuos illos subterfugio gaudere afferant. Idem dicendum puto, cum duo simul decertantes, se certo in loco ad duellum provocarent, & alterum vnus occideret, nam animus occidendi præmeditatus adest, qui, si veritorem sequimur sententiam, & receptam, solus sufficit ut quis Ecclesie immunitatem amitteret, quamvis Bobadil. d. cap. 14. n. 39. & 40. aliud iudicatum fuisse scripserit. Id ipsum existimo, cum se duo simul querunt interficere, & quod vterque vno, & eodem, quo Ecclesie tribuitur immunitas, malo præmeditati laborant animo, quicquid nos improbet Diana d. p. 4. trall. 1. resp. 46. & p. 6. trall. 1. resp. 16. q. 11.

- 102 In Ecclesia occidens, vel grauius vulnerans, eius immunitate minime gaudet, qui enim in illa deliquit, aspernatus sum videris, & contemnite, cap. de vere 12. q. 2. an sit, de appellat. cap. quia frustra, de usur. Ita expressè probat cap. fin. & ibi Paotom. & Doctores de immuni. Ecclesi. & habetur in dicta constit. Gregorij XIV. Coarctum. lib. 2. var. cap. 20. num. 15. Anton. Gom. tom. 3. var. c. 20. num. 2. Boët. decis. 109. num. 3. vers. fallit quare. Clar. §. fin. q. 30. n. 15. & q. 59. n. 12. Vulpel. de libert. Ecclesi. part. 1. n. 17. Petrus l. 6. tit. 2. lib. 1. ordi. pag. 43. Menoch. de praes. lib. 3. praef. 10. Anstas.

Germon. d. lib. 3. c. 16. n. 79. Azeved. l. 3. num. 23. cum segg. 11. 2. lib. 1. n. r. cap. Gutier. pract. lib. 3. q. 1. Cum. Philip. part. 3. §. 12. num. 2. Suaz. d. lib. 3. cap. 3. 1. num. 6. cum segg. Aloyf. Ricc. in collect. decis. part. 3. collect. 313. Bonacio. de consur. extra Bol. disp. 2. q. 3. par. 1. 16. §. 7. Card. Tusch. d. lib. 2. verb. Ecclesia, concil. 11. num. 10. & 21. cum seg. Alex. Amvrosin. de immuni. cap. 5. num. 1. & 2. Fezac. Molin. de sacra homicidio amittenda immuni. vers. in dem quæst. 2. num. 39. Farin. d. q. 28. num. 5. cum segg. & d. trall. num. 103. Bobadil. in sua politica lib. 2. c. 14. num. 24. Lezana d. vers. immunitatis num. 11. Carol. Marant. num. 2. resp. 36. Ioseph. Sesse Aragonia decis. 141. per tot. Fr. Raph. de la Torre in 2. q. 59. art. 3. disp. 7. grade. 8. vers. namque, Ludou. Rodolphin. var. quæst. c. 36. n. 5. Erasim. à Cocbici. de iuris. d. Ordinar. in exemplar. part. 4. q. 6. num. 5. vers. neque, Mandez à Caltro in praxi Lusit. lib. 5. c. 1. num. 34. & 35. Camill. Bortel. in sum. omni. decis. 12. §. 1. num. 82. Ludou. Correa. in repet. d. c. inter alia. part. 3. n. 10. Fagundes d. lib. 4. cap. 4. num. 45. vers. 3. me citato in hoc loca Trullench. d. cap. 1. d. 3. num. 6. Muz. Cusel. d. lib. 1. q. 1. vbi extendit etiam si accidentaliter, & calore incundat.

Intelligent aliqui, quando ex proposito, & sub spe impunitatis quis in Ecclesia delinquit, secus si non deliberatè, & ex proposito: vitiosa causa, vel in rixa, hoc est, circa villam immunitatis consequenda spem, occidit fortuito & pectet intentionem; non enim Ecclesiam aspernari videtur, vel iniuria afficere, qui immunitas illius consequenda unilo proposito in ea delinquit. Ita Hostin. d. c. vlt. num. 2. in verb. quæsi, Ioan. Andr. n. 1. & 2. Zabarel. col. 1. & 2. Abb. n. 1. & 8. Anan. num. 1. 7. & 8. Ioan. de Vifch. de immuni. num. 30. Remig. de Gonn. in 3. fallent. d. num. 2. Menoch. de praesumpt. lib. 3. praef. 10. num. 10. & 11. Tabien. verb. immunitas sub num. 9. Anton. Noos. d. tit. de imm. Ecclesi. n. 58. Diana. q. 4. trall. 1. resp. 107. Sesse decis. 141. n. 8. Guzzin. de defen. lib. 1. cap. 38. num. 23. Gambacura. de immuni. lib. 3. cap. 17. num. 2. vbi videtur sibi contrariari Ludou. Correa. d. par. 3. num. 31. Gutier. d. cap. 1. num. 3. vers. et quæsi, & à num. 3. Azeved. d. l. 3. à num. 24. Card. Tusch. d. concil. 11. num. 15. & 14. Axon. in fin. moral. part. 2. lib. 9. cap. 9. q. 9. Villag. d. cap. fin. num. 47. Mari. Ital. d. lib. 1. c. 3. §. 3. à num. 1. Ioseph. Sesse. d. decis. 141. à num. 8. Aloyf. Ricc. in praxi auroa ref. 137. vbi subdit spem, de qua in d. c. vlt. esse finalem. Sub spe autem immunitatis dicitur quis delinquere in Ecclesia, quando ex electione, & proposito delinquit, ut cum aliis resolu. idem Aloyf. Ricc. d. resp. 157. num. 2. & delictum commissum in Ecclesia sine spe gaudendi probatur, quod non ex proposito, & consulto sed ex repentino animi affectu sit commissum, vel casu fortuito, ut tenet Ioseph. Sesse decis. 141. n. 9. In dubio autem spe immunitatis occidisse præsumendum est, Alciat. de praesumpt. reg. 3. praef. 3. num. 3. Azeved. lib. 3. num. 26. tit. 2. lib. 1. n. r. cap. Gutier. d. q. 1. n. 8. post princ. audacior enim efficitur talis ad occidendum animo consequenda immunitas, qui forsitan extra locum minime notus fuisset occidere, arg. lib. 1. §. 1. & 5. hac alio, ff. si quis testam. lib.

Contrarium tamen, imò quodd immunitate Ecclesie non gaudent delinquentes in ea, etiam quod deliquerit non ex proposito, vnde sub spe impunitatis, sed casu, tenent alij non contemnenda

De Immunitate Ecclesiar. Cap. III. 31

de auctoritate viri, ea ratione, quis delinquens intra Ecclesiam, & occidens summa afficit ipsam iniuria, que cum munda sit, & immaculata, impium sane est decurpere eam, vel infecte; & ubi crimina obsecrationibus, & piis dimittuntur precibus, ibidem mala intrare, & grauiora committere, d. cap. de viro, d. cap. quia fructu. Quare hanc pacem sustinet Auster. T. bolof. decif. 422. Nam, in man. cap. 25. numer. 20. vers. nec refert, Suar. de Pace d. 5. §. n. 68. ad fin. Azeved. dist. lib. 3. num. 26. Anstaf. Germon. d. lib. 3. cap. 16. num. 79. vers. imò. Prosp. Farin. d. q. 28. num. 54. & seq. Suar. de Reliq. tom. 1. lib. 3. cap. 11. num. 6. in fine, Bobadil. d. cap. 24. num. 35. in fine, Castro Palao in opere moral. tom. 2. disp. vni. de immunit. Eccles. parit. 9. num. 12. Sanch. in consil. moral. p. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 8. num. 8. me citato in hoc loco, Tuellench. d. lib. 1. cap. 11. dub. 3. num. 6. Adde negari non posse occidentem, vel vulnerantem in Ecclesia illius iura ledere, aspernari, & continere, qui ea amittat, que tantopere Ecclesia deestitit; sicuti igitur qui verba amplexus aduersus legis nititur voluntatem, in eam incidit poenam, quæ sub eadem interrogatur, *non debium, Cide legis*, ita is, qui etiam se non ledenda Ecclesiam animo in ea occidisse dixerit aduersus illius agens in præscriptam poenam incidit, quæ iure Canonico aduersus eos datur, qui sacra violant, & in Ecclesiis licentiosè delinquent, ex quibus hæc vltima sententia non videtur improbabilis; sed primam commonem admitti posse castissimo, ubi quis aggressus, & se defendens alietum occideret, vel grauius mutilaret.

Atque aded veteres religiose sacram Ecclesiarum immunitatem custodire, vt ne dum in eis homicidium, sut membri mutilationem, vt suprà, committentes, sed etiam alia delicta enormia, puta adulteria, vel virginum spiritus potantes, minime ecclesiastica gaudeant immunitate. De quo in c. vii. vide hosi. in verb. homicidia, num. 3. vers. discas ergo, loon. And. tom. 1. in verb. membrorum, Anchar. num. 1. vers. Abb. num. 9. Anan. pass. n. 1. Bict. decif. 110. num. 1. Clar. d. q. 3. §. 30. num. 15. Gutier. d. q. 1. num. 17. Decian. d. cap. 24. num. 17. Card. Tull. h. verb. immunitas, concl. 59. num. 4. & 5. Villag. d. c. fin. num. 9. Suar. d. lib. 3. cap. 11. num. 6. Raph. de la Torre dicit q. 99. art. 3. dist. 7. Tancet. in 2.2. disp. q. 8. dub. 1. num. 16. Iacob de Griff. tom. 1. lib. 3. cons. vni. c. 10. & 18. de immunit. Eccles. Pottel in dubiis Regularib. verb. Ecclesia immunitas num. 15. Gambacourt de immunit. Eccles. lib. 5. c. 18. n. 3. Duard. in Bullam Cæcia, lib. 2. cap. 15. q. 16. num. 25. Ludou. Cocrea in repet. d. c. inter alia, part. 3. num. 34. Pereg. de immunit. Eccles. cap. 6. num. 23. Scott. in Bull. Pont. ap. 1. §. theor. 385. Vian. moral. resol. p. 1. tract. 1. resol. 2. Sanch. in consil. moral. p. 2. lib. 6. c. 1. dub. 8. num. 24. Castro Palao tom. 2. tract. 11. disp. vni. parit. 10. & 12. num. 5. Tuellench. d. lib. 1. cap. 11. dub. 3. n. 3. & 12. quorum plures & præcipue qui vltimis locis citantur post Bullam Gregorij XIV. hæc immunitate Eccles. gaudent affirmant, cum in ea non excipiantur, nam cum Bulla excipiat aliquos casus cum dictione taxationum, & dictio hæc tollat extensionem ad non expressa, ideo hæc Bulla non est extendenda, quod tenet Spretel. decif. 60. n. 42. & consiluit Far. conf. 76. n. 7. & 9. ac secundum illam committentes graui delicta catta homicidia, & mutilationes iocnbroium intrus Ecclesiis, gaudent immunitate ecclesiastica, testatur Noux. dist. vi. de immunit.

num. 4. nam specificatio dictorum duorum fuit facta per modum forme, ibi, ad unam tantum formam reducuntur, ac proinde nihil addimittitur, vel subintelligi potest, sed ad vniquem est iteranda, Ambrosin. d. cap. 1. in fine, Giurba conf. 60. num. 10. Spretel. in decif. vbi Ecclesiasticis, decif. 60. num. 44. & decif. 59. n. 1. & 13. c. in seq.

Quod locum sibi vindicat non solum pro his delictis in Ecclesia commissis, sed etiam pro aliis ante, vel post per eum catta Ecclesiis perpetratis; iustum enim visum est, vt qui sacram Ecclesie dignitatem, & sanctimoniam læsant, illius careant perpetuo subterfugio, cap. ad Episcopos, cum seq. 17. q. 4. d. c. fin. de imm. Eccles. Robert. lib. 1. error. decif. 13. Neque Dignus est Ecclesiarum ingressu, qui illius violat, & interitus libertatem d. cap. ad Episcopos, & ideo sic docent Capell. Tholof. decif. 422. Clar. §. fin. q. 30. n. 15. ad fin. vbi Baitz. num. 22. Suar. de Pace d. 5. §. num. 82. Farin. d. q. 28. n. 60. Card. Tull. h. d. verb. Ecclesia, concl. 11. num. 12. Aloyf. Ricc. d. c. c. 11. §. 1. ampl. 4. quicquid dicit Cou. d. cap. 10. numer. 15. vers. vniuersus est, quem sequitur Gutier. lib. 3. præf. q. 1. n. 18. Hæc tamen resolutio venit temperanda, ubi de homicidio in Ecclesia patratu punctus fuisset homicida, aliud tunc delictum admittens, vt ad Ecclesiam fugiens illius gaudeat immunitate; violata enim Ecclesia fuit, & iniuria illa criminis multa abolita, sic intelligat Boiard. ad Clar. d. q. 39. num. 22. Boët. decif. 110. num. 10. Decian. d. cap. 10. num. 9. Azeved. d. l. 3. num. 27. tit. 2. lib. 1. noua recap. Gutier. d. q. 1. num. 28. Alex. Ambrosin. d. cap. 5. num. 10.

Amplia principalem resolutionem quatenus habet in Ecclesia occidentem, vel grauius vulnerantem, eius immunitate minime gaudere, vt procedat, cum quis iuxta Ecclesiam, cœmeterium occidens, vel mutilans, in Ecclesiam, vel cœmeterium aofugit, non hic immunitate gaudebit, spe enim proxime Ecclesie cœmeterietique deliquisse videtur non aliter occisurus, d. cap. fin. immunit. Eccles. qui, etsi de occidente in Ecclesia verba faciat, ad hanc etiam speciem Interpretes protrudent, cum & in Ecclesiis delinquere censetur, qui proxime occidit, vel mutilat, loci enim propinquitas, & usque confugij statim subsequens, animum arguit. Ita docent Alicit. de pref. reg. 3. præf. 23. n. 3. Remig. d. tract. fallent. 25. n. 1. & 2. Nou. d. cap. 25. num. 22. Couar. d. cap. 20. n. 15. vers. 26. Decian. dist. lib. 6. cap. 28. num. 5. vers. ex quo infero, Menoch. de presumps. lib. 5. præf. 10. n. 32. & de arbit. c. 36. 1. num. 38. Gutier. d. q. 1. n. 15. & 16. Tapia de iure Neapol. rub. 1. n. 37. Rauden. conf. 17. num. 5. tom. 2. Don. 21. in tract. de pugna Doctor. sit. de immunit. Eccles. cap. 2. num. 6. Selli. decif. 141. num. 2. Giurba conf. 90. n. 4. Frugoso in regimine Risp. Christiana p. 1. lib. 4. dist. 1. §. 2. n. 17. 2. Fatim. d. q. 28. num. 36. Bobadil. d. c. 14. n. 26. Villadieg. in Policia, cap. 5. num. 4. Escam. à Cochier. d. par. 4. q. 65. n. 7. Gambacourt. d. lib. 5. cap. 19. Tancet. d. dub. 2. num. 17. Contrarium tamen imò quoddam delinquens propè Ecclesiam, etsi ad eam confugit, gaudere debeat illius immunitate, quia vix in Ecclesia deliquisse non dicitur, teneur Alex. Ambrosin. d. cap. 5. num. 4. Suar. dist. cap. 11. num. 4. & 9. Mari. Ital. d. lib. 1. cap. 4. §. 7. n. 18. & cap. 5. §. 3. n. 5. Ioan. de la Cruz in diuersis consiliis p. 1. præf. 8 q. 3. art. 2. dub. 1. concl. 2. Pereg. de immunit. cap. 6. n. 30. Fagund. 2. in quinque Ecclesia præcepta, tract. 2. lib. 4. cap. 8. n. 45. Mastil. decif.

decif. 12. Stephan. Gratian. *discept. forens. cap. 619.*
num. 35. Novat. *d. de immu. Eccles. num. 5.* Ambrosin. *de immu. cap. 5. sub num. 4. vers. preterea.*
Duend. in Auth. Cane. lib. 2. can. 15. q. 16. n. 10. latè
 Sperel. *decif. 60. à n. 18.* Diana *refol. inura. part. 1.*
tract. 1. de immu. Eccles. refol. 5. p. 6. refol. 10. r. 1.
 Sed distinctionis fonde vna, & altera opinio
 componitur, vt scilicet prima procedat vbi quis
 spe proximè Ecclesie, ceteretive deliquisse vide-
 retur; secunda verò vt habeat locum quando quis
 propè Ecclesiam, non sic studiosè, ex proposito &
 animo ad Ecclesiam confugiendi, sed puta casu,
 vt per Vitalin. Alex. Vulpel. Decian. Goriet. Card.
 Tusch. & alios, quos refert, & sequitur Fatin. *d.*
tract. num. 212. & num. 214. Subdit, quòd in dubio
 delinquens propè Ecclesiam prorsus deliquisse
 se ex proposito, & vt facilius in Ecclesia tueretur,
 refert me citato in hoc loco Trullench. *d. lib. 1.*
cap. 11. dub. 3. num. 13. Geneb. *consil. 90. num. 6.* vbi
 latè eandem adducit distinctionem, nouissimè se-
 qui videtur D. Mari. *dist. de presca ac recent. Ec-*
cles. lib. 1. q. 3. per tot.

- 110 Amplius secundo, vt delinquens in vna Ecclesia,
 possit etiam capi in alia, ad quam spe immunitatis
 consequendæ aufugit, etiam si in ea non deliquit.
 qui enim vnâ offendit Ecclesiam, & illius
 iura lædit, Ecclesiam omnes offendisse videtur,
 vna est Ecclesia, vnum Baptisma, & vno regitur
 diuino Spiritu. *Extrauag. vnam sanctam de ma-*
ior. & vbi. 12. Syluest. d. verò. immunitas 3. num. 6.
 Remig. *fallent. 11. num. 1.* Cotiz. *d. cap. 10. n. 15.*
 vers. 13. Suez. de Pace *d. 5.3. num. 99.* Decian. *d. c. 18.*
num. 8. Analst. Germon. *d. c. 16. num. 30.* Villag.
dist. cap. fin. num. 60. Azor. *instit. moral. part. 2.*
lib. 9. cap. 9. q. 9. vers. quid si quis. Alex. Ambrosin.
d. cap. 5. num. 5. Gambacur. *de immu. lib. 5. c. 16.*
d. num. 1. Mari. Ital. *d. lib. 1. cap. 5. §. 5. num. 20.* in
fin. & num. 21. Card. Tusch. *d. verò. Ecclesia, cen-*
cluf. 11. num. 11. Fatin. *d. q. 18. num. 59. & d. tract.*
num. 219. Ludou. Cottea *in repet. d. cap. inter alia.*
part. 5. n. 36. me citato in hoc loco Trullench. *dist.*
dub. 3. num. 15.

- 111 Amplia tertio, vt etiam Ecclesiastica immuni-
 tate non gaudeat ille, qui in Ecclesia existens ali-
 quem existentem extra Ecclesiam occidit, vel
 membrum illi mutilauit: in delictis enim regu-
 lariter inspicitur initium; & Ecclesiam sic offen-
 dit suo usu occidens extra Ecclesiam existentem,
 ac si in Ecclesia occidisset. Quare sic resoluit
 Abb. *d. cap. vlt. num. 11.* & Anan. *num. 5.* Azeued.
d. l. 1. num. 28. ad fin. Nauar. *d. cap. 15. minor. 21.*
 vers. nemo item, Gutier. *d. q. 1. à n. 19.* Decian.
d. lib. 6. cap. 2. q. 4. numer. 7. vers. au autem, & cap. 18.
num. 6. Alex. Ambrosin. *d. cap. 5. num. 7.* Iacob de
 Gist. *tom. 1. l. 3. consil. de immu. Eccles. n. 10.*
 Perez. *de immu. c. 6. num. 17.* Clarin. *conu. vers.*
foris. cap. 1. num. 48. nouissimè D. Mari. Cotel.
tract. de presca ac recent. Eccles. immunit. lib. 1. q. 9.
 Megal. in 3. *part. lib. 4. cap. 1. q. 1. n. 12.* Azor. *d. c. 9.*
q. 14. vers. 3. Villag. *d. cap. fin. num. 61. & seq.* Suez.
d. lib. 3. cap. 1. r. num. 7. Mari. Ital. *d. lib. 1. cap. 5. §. 3.*
 Gambacur. *d. lib. 5. cap. 2. q. 21.* Etiam à Cochart
d. part. 4. q. 65. num. 8. Portel. in dubio regularibus
 verb. Ecclesia immunitas, *num. 15.* Ludou. Cottea
in repet. d. inter alia. part. 5. n. 53. Diaz. in Bullam
Cane lib. 1. can. 15. q. 16. n. 2. Sanch. in *consil. mor-*
ral. p. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 8. num. 10. Cast. Palao *d.*
pundio 9. n. 16. me citato in hoc loco Trullench. *d.*
cap. 11. dub. 3. num. 7. Quicquid dicant Bonacin.
tom. 2. dist. 3. q. 7. §. 4. fol. 1. n. 8. Nouat. *d. de im-*

munie. num. 51. vers. & quamvis. At communis re-
 solutio est temperanda, nisi ab Ecclesia occidens
 fuisset prius prouocatus, seuque defendens homici-
 dium paratè, nullam enim tunc iniuriam
 Ecclesie infert defendens, neque occidit
 112 spe immunitatis qui intra Ecclesiam aggressus alter-
 am intereitis extra Ecclesiam se occidere volen-
 tem. Proptè etiam declaranda venit, ne tunc ven-
 diat locum cum obfedi in Ecclesia non aliter
 se se ab hostium possunt liberare incurfu, quàm
 occidendo, alioquin, cum pauci forent inimici,
 & molis intra Ecclesiam, Ecclesia etiam tutissi-
 ma foret tutis, & propugnaculum in ea vix
 est, vt illius occidentes immunitate gaude-
 rent, quod voluntate occiderent: id autem
 cum incertum sit, & ex varietate casuum con-
 tingere posset, certa regula definiti non po-
 test; iudicis igitur testi arbitrio terminandum
 est.

Amplia quarto existentem extra Ecclesiam si
 vulneret stantem in Ecclesia, illius immunitate
 non gaudere, quoniam Ecclesiam suo sedauit
 nusu, & illius factam derupit auctoritatem, *d.*
cap. fin. fuit enim verè homicidium in Ecclesia
 paratum, et si alibi ceptum; ampliationem se-
 quuntur, Remig. *fallent. 4. Coart. d. cap. 20. n. 15.*
 vers. 17. Decian. *d. lib. 6. cap. 26. n. 6. in fine.* Alex.
 Ambrosin. *d. cap. 5. num. 8.* Suez. *d. cap. 11. p. 6. n. 7.*
 & 8. Suez. de Pace *d. 5.3. num. 99.* Bobadil. *d. c. 14.*
 n. 29. Mari. Ital. *d. lib. 1. cap. 5. §. 3. num. 47.* Fatin.
d. q. 18. n. 61. & d. tract. num. 214. Mart. *de iurisd.*
part. 1. cap. 5. n. 26. Ludou. Cottea *d. part. 3. n. 53.*
 vers. vbi demque, Aloy. Ricc. in *caus. decif. c. 16.*
 1791. Nouat. *d. de immu. Eccles. n. 51.* licet
 contrarium tueri scriptæ fampseti Guier. *d. q. 1. n. 25.*
 cuius opinionem in vno tantum casu recipien-
 dam fore existimo, vbi scilicet extra Ecclesiam
 occidens eum, qui intra ipsam foret, se defen-
 dens occideret, vel mutilaret, defensio siquidem
 licita est.

Amplia quinto, vt etiam Ecclesiastica immu-
 nitate non gaudeat ille qui cum extraxit per vim
 qui in Ecclesia erat, siletem per vestes extrahendo,
 quia in Ecclesia delinquit; proptè neque
 gaudet ille, qui extrahi eum iussu, quoad de-
 lictum in hoc commissum, quamvis secus se
 quoad delictum, quod interfecendo, aut percu-
 tiendo post eum extrahendum committeret, quia
 hoc extra, illud verò intra Ecclesiam commissum
 censetur. Ita post Remig. & Nauar. resoluit
 Etiam à Cochart *de iurisd. ordin. in exemplis p. 4.*
q. 65. num. 8. vers. neque, vbi in *vers. seq.* subdit
 Ecclesiastica immunitate non gaudere, qui ex
 ipsa Ecclesia se inuoluit defendens pugnare; am-
 pliationem sequitur Suez. de Pace. *5.3. numer. 101.*
 me citato in hoc loco Trullench. *d. c. 1. dub. 5. n. 1.*
 Idipsum censeo cum dolo quispiam ab Ecclesia
 extrahat aliquem, vt postea occidat, nam ob dolum
 in Ecclesia amissum dolosus minimè immuni-
 tate gaudere potest; id autem veritatum est,
 neque dubitari potest, si enim indidisse quem-
 quam ad locum quispiam duxerit, vt occidatur,
 minimè immunitate gaudet, arg. *l. si obstitit,*
 vbi gloss. *verb. saltem §. ad l. Argul.* maiori cerre
 ratione qui in Ecclesia ipsa dolum parans, & in-
 ducit occidendum, non immunitate gaudere
 potest, quòd Ecclesiam dolo, & sua inu-
 rna violauit. Neque aliud dici potest in eo,
 qui mandauit culpam, vt existentem in Eccle-
 sia adduceret, & foras mitteret, vt occideret,
 vel

vel mutilaretur, ex mandato laicius Ecclesia; neque id: mandans monuit illius firi potuit immunitatem; si vero homicidio ageretur, potest, ut post antiquiores Remig. *fol. 10. num. 4. Nau. d. cap. 25. n. 1. Suar. de Pace d. 5. 3. num. 101.* tunc citato in hoc loco Tullench. *dist. dub. 3. num. 14.*

- 116 Amplius scito, ut etiam Ecclesie immunitate non gaudeat mandans in Ecclesia occidi aliquem existentem extra Ecclesiam, eo quod is turpi mandato Ecclesiam fœdasse videtur, & sicut ille, qui in Ecclesia deliquit, illius acquirit subterfugio gaudere, *d. cap. ult. patitur ne qui ab eadem Ecclesia homicidium alibi fieri intruxit; & ideo ampliationem tenent Abb. in d. cap. ult. num. 1. & Anton. num. 5. vers. quid autem si existens, Nau. dist. cap. 25. n. 1. vers. neque qui existens Gutiez. d. l. 3. d. 2. ex a. 1. Azor. d. cap. 4. q. 14. vers. quare qui in Ecclesia, Mart. Ital. d. lib. 1. c. 5. 3. num. 48. Suar. d. lib. 1. cap. 1. n. 7. vers. & ex eodem fundamento, Gambacurt. d. lib. 5. cap. 24. num. 25. Dues. & Postel. locis proxime citatis, nec citato in hoc loco Tullench. *dub. 3. a. 1. Estim. à Cochier d. par. 4. q. 65. n. 8. Quamvis post Bullam Gregorij XIV. contrarium sentiant: Megal. in 3. part. lib. 4. cap. 1. q. 1. num. 13. Bonac. de legib. dist. 3. q. 7. §. 4. n. 11. Fazio. d. tract. num. 231. Castro Puaio. d. p. nulla 9. num. 17.**

- 117 Limita tamen in delinquentibus. in portico Ecclesie, nam cum Bulla Gregorij XIV. & tex. in cap. de immunit. Eccles. loquuntur expresse de delinquentibus in ipsius Ecclesie, vel cœmeteriis, non autem de portico Ecclesie, & cum sumus in pœnalibus, & odiosis, non est facienda extensio, eam ex identitate, & maiori rationis, ex regulis vulgaribus, & tanto minus in hoc casu, ubi adest Bulla Gregorij cum clausula *Sablati*, ut optime in puncto notavit Farinac. *conf. 76. num. 14. l. 1. vide Diana p. 6. ar. 1. res. 7. prop. 5. Quod autem in isto casu delictum in portico commissum non possit dici commissum in Ecclesia, patet propter distinctionem illam, quæ denotat intentionem, hoc est, intrus Ecclesiam, Bald. in rub. §. solus maritus. num. 7. Bart. in l. Gellius, §. illa cap. num. 2. §. de liber. & posthum. Tiraque. plura de more consulat in tract. de retrah. lignag. §. 1. gloss. 1. r. ar. 34. Mart. Ital. de immunit. Eccles. lib. 1. cap. 4. §. 7. n. 2. cum multis per me citatis dist. 153. num. 16. in ult. impress.*

- 119 Et hinc dicunt Doctores statuum loquens de insultu facto in domo, non habere locum in insultu facto in portico, tex. in l. castra, §. quid sonatus consilium ff. de regat. c. ubi porticus venit per extensionem, & ibi notat Doctores omnes, & Alex. num. 3. & licet quis non possit epi in domo, *Litterae ff. de in ius vocando*; potest tamen capiti in porticu, *Gub. de malefic. conc. 7. num. 23. & in puncto, quod dispositio loquens de Ecclesia non habet locum in porticu, Abb. in cap. 1. num. 4. de decem. in fortioribus testibus Beroit. omnino videndus conf. 77. lib. 3. ubi de statum imponente formam opponenti manus ad arma in Ecclesia, consulti, & optimis rationibus, non habere locum in apponente manus ad arma in ostio, vel porta Ecclesie, & tamen porta est magis privilegiata, quam porticus, ut notabelliter dicit Bald. in rub. §. solus maritus. num. 3. & tamen, quia Bulla, & dictus rex. in cap. 5. non solum consenti distinctione illa in, sed dicunt, in ipsius Ecclesia, & sic dictio illa ipsius, denotat ad oculum, & est priso-*

nalissima, *Inf. in l. si quis filium, n. 1. §. de acquir. Dec. conf. 456. num. 2. Non igitur, quod porticus est immunitas, ergo, & in ipso delinquens dicitur committere in Ecclesia, quia responderetur porticum esse immunitatem, sicut Ecclesiam per extensionem, ut supra notavi, & ratio est, quia in favorabilibus fit latius interpretatio, sed in odiosis, & pœnalibus strictior, ita ut delinquens in porticu non possit dici delinquere in Ecclesia, notant Remig. de immunit. ampl. 2. Ioan. de Vich in eod. tract. n. 60. laic. Honu. de S. Petri in l. quidam, §. de servit. urban. Mart. Anton. var. res. lib. 3. res. 12. num. 18. Nam locus facit ad effectum inducendi sacrilegium non ita ut sumitur sicut ad effectum gaudendi Ecclesiastica immunitate, Vinc. cent. de Franchis, decif. 402. num. 9. & t. ubi etiam adducit rationem, quia quando agitur de immunitate, sumus in favorabilibus, quando autem agitur de graduando delictum, sumus in odiosis, & pœnalibus, Nald. in sum. verb. sacrilegium n. 4. Suar. de Relig. rem. 1. lib. 3. cap. 9. num. 1. Sperellan decif. fori Eccles. decif. 62. num. 24.*

Plura autem casus & delinquentium genera luce Casul. in d. present. Cde. huius, quo ad Eccles. conf. expiationis, qui si ad Ecclesiam confugiant, minime illius gaudent immunitate, sed in hac materia semper recurrendum est ad d. constitutionem Gregorij XIV. incip. Cum alias, 9. Kalend. Iuny 1591, apud Puleo. in praxi Episcop. p. 2. c. 4. sub tit. de immunit. Eccles. in qua omnis privilegia, & immunitates Ecclesie concessa reducantur, & moderantur ad certam formam, & ibi sic statuitur. *Vi laici ad Ecclesias, locaque sacra, & religiosa prodita confugientibus, si fuerint publici latrones, viarumque grassatores, qui itinera frequentata, vel publicas stratas obfident, ac viatores ex insidiis aggrediuntur, aut depopulatores agrorum, quive homicidia, & multa iuxta membrum in ipsius Ecclesiis, cœmeteriis cœmeteriis committere non verentur; aut qui preditorie proximum suum occiderint, aut assasini, vel heretici, aut laici manifesti in personam ipsius Principis Rei immunitas Ecclesiastica non suffragetur, &c.*

Quæ quidem Gregoriana Constitutio non alium ab Ecclesiis immunitate excludit, quam nominatim in ea expressio, ut per Anastas. Germon. d. lib. 3. cap. 16. Cœced. d. q. 42. num. 10. & alios, quos refert, & sequitur Giorda conf. 30. num. 5. nec ex identitate, aut maiori ratione extendenda est ad alios quam expressos, Farinac. in tract. de immunit. numer. 98. Ambros. d. cap. 1. n. 14. Giorda conf. 100. n. 14. Et sic cum Bulla loquatur de occidente, vel mutilante membrum intrus Ecclesiam, non est trahenda ad abscondentem partem aliquam quæ non sit membrum, sicut digitum, qui non dicitur propter membrum, sed officium membri, cui defuerit, ex Giorda conf. 40. num. 10. cum seqq. Ioan. Anton. Nouat. d. tit. de immunit. Eccles. num. 34. qui & alij resoluunt Bullam procedere quando truncaverit, mutilaverit, seu abscondiderit membrum, secus si totum sit debilitatum; si enim membrum non sit in reliquo corpore separatum, licet sit inutile, est pars corporis, ipsumque corpus diceretur integrum ex omni sua parte, de quo laic. R. P. D. Spetell. in decif. fori Eccles. decif. 59. num. 11. cum seqq. & idem Giorda d. conf. 40. num. 24. & 25. post Gambacurt. d. cap. 17. num. 6. Inquit quod immunitate non gaudet si quis totaliter membrum non fecit, nec illud a reliquo corpore separavit, sed ita graviter laedat

34 Iuris Ecclesiastici vniuersi Lib. II.

ledat ne possit amplius in corpore conseruari, vt medicorum consilio abscindatur, tandem est de si ipse abscidisset, is enim abscidit, qui ita male afficit, vt abscidendi necesse sit, ut si ex malo ipsius regimine, vel alius de oreteret postea secundi membra necessaria: non ex illius percussione, tunc nec est in ipsum percipiendum infigenda mutilationis culpa, sed percussoria tantum, & ideo si in Ecclesia commiserit, ab Ecclesia adhuc defendendus est reus. Vnde regula est quod omnes fruuntur immunitate Ecclesie, quantumcumque graua delicta commiserint, nisi finit de illis in dicta Bulla exceptis. Guazzin. d.p. 1. de inf. 1. r. 37. num. 52. Giurba conf. 30. num. 5. Duaid. num. Bullam Cane conf. 15. q. 16. num. 17. Carol. Matanta r. 2. ref. 36. n. 19. Decian. Farin. Gratian. Azor. & alij, quos refert & sequitur Ciarlin. centumref. fere. f. 10. n. 4. Spirell. d. conf. 12. n. 8.

Nihilominus de aliquibus criminis atrocitatis committentibus conseruatur inter Doctores, 20 propter atrocitatem sunt huius sacre immunitatis indigni. In primis de raptibus Virginitum loquens Gab. Periti de manu Regis p. 2. c. 50. num. 11. vrs. vtrum, resoluens eos Ecclesiastica immunitate non gaudere in Regno Portugaliæ, si in tali raptu infans, & prodigiones miscerentur, Ludou. Correa nobilis etiam Lusitanus in repet. ad d. s. inter alia, p. 5. num. 1. 4. absolutè dicit Virginitum raptores hac immunitate non potius, & multipliciter respondet ad text. in cap. raptibus 16. quest. 1. n. 18. cum parente meo resoluens dehorantem Montalem si ad Ecclesiam confugiat, minimè gaudere eius immunitate, propterea refert, licet non sequatur, Diana p. 4. trall. 1. ref. 43.

- 111 De adultens quòd gaudeant Ecclesiastica immunitate, tenent Ludou. Correa d. part. 4. num. 1. Spirell. decif. 59. num. 32. Diana d. part. 6. trall. 1. ref. 16. q. 7.

- 112 De reo criminis peculatus quòd gaudeat Ecclesiastica immunitate, docent Decian. l. lib. 6. cap. 28. num. 15. Farin. d. trall. num. 97. refert me citato in hoc loco Trullench. d. lib. 1. c. 1. dub. 3. n. 28. in fine.

De fabricacionibus falsis monetæ Idem resoluunt Guetier. trall. lib. 3. quest. 4. Fatn. d. trall. de immum. num. 92. Giurba conf. 10. n. 1. & consil. 30. num. 6. & de illius consociis Mari. Itali. d. lib. 1. cap. 5. §. 1. num. 15. Bonacio. d. quib. 16. §. 6. n. 4. Diana part. 1. trall. 1. ref. 15. p. p. p. fin. & me citato in hoc loco p. 6. trall. 1. ref. 19. Et idèd eum ad Ecclesiam sancti Antonij extra munita ciuitatis Neapolis quidam monetarij confugisset, excellentissimus Præfex, bona memet. Paule V. supplicauit quatenus eius Nuncio ut eisdem monetariis ex dicta Ecclesia ad Regium Curiam assignare in mandatis inuogere dignaretur. Sanctissimus autem sub die 19. Iunij 1639. mandauit dari litteras Nuncio, vt censuisset sibi summatim & ex processibus laborum quòd isti sint monetarij, eos assignari mander.

- 113 De reo criminis sacrilegij, vide Nau. d. cap. 35. num. 19. vrs. gaudet etiam Remig. felle. 3. num. 1. Villag. d. cap. fin. num. 59. & 43. Alex. Ambros. d. c. 5. num. 6. Mari. Italia. d. lib. 1. cap. 5. §. 3. numer. 75. c. 5. q. Diana d. part. 6. trall. 1. ref. 16. vrs. quare sunt, Ludou. Correa in repet. d. cap. inter alia p. 3. num. 19. vbi resoluens quòd sacrilegium committens extra Ecclesiam, & ad ipsam confugiens, illius gaudet immunitate, secus si in ipsa Ecclesia sacrilegium commiserit, & n. 37. resoluens quòd occidens, aut notus percussus clericum, si ad

Ecclesiam confugiat, non gaudet eius immunitate, de quo etiam Bobadilla in politica lib. 2. cap. 14. n. 47. Aloyf. Ricc. in praxi aurea ref. 309. Ioan. Sanchi. in select. disp. 44. n. 52. Giurba conf. 70. n. 1. D. Mari. Cutel. d. lib. 1. q. 34. Furtum committentes in Ecclesia de templis Ecclesie, quomus sit sacrilegium, nihilominus tamen gaudet Ecclesiastica immunitate. Ita Farin. in trall. de immum. n. 101. & 117. qui loquitur in furto pyxidis, Ambrosio. eod. trall. cap. 5. num. 6. Perce. in simis trall. cap. 1. n. 15. Bonacin. circa primum Decalogi præceptum disp. 3. q. 7. puncto 5. num. 11. me citato in hoc loco Diana d. part. 6. trall. 1. ref. 9. & sic censuit Sacra Congreg. Immunitatis in quidam. 18. Martij 1631. & latius n. 164.

De blasphemio quòd gaudeat Ecclesiastica immunitate, tenent Nau. d. cap. 25. num. 20. vrs. quod nostro iudicio, Erasim. de Cochier d. part. 4. quest. 65. n. 2. vrs. Iudei, Alex. Ambrosio. de immum. cap. 8. ex num. 10. Perce. eod. trall. cap. 12. num. 11. Diana part. 4. trall. 1. ref. 51. præcipue vbi vii sic receptum fuerit, ex Trullench. d. lib. 1. cap. 1. dub. 2. num. 3. Ioan. Anton. Nouat. d. tit. de immum. num. 4. Diana part. 6. trall. 1. ref. 12. quest. 8. nisi blasphemias hæreticales profert, hunc enim immunitate non gaudet certum est, & in his terminis accipienda sunt que resoluunt Remig. felle. 14. Cou. d. num. 15. vrs. 14. Suar. de Pace d. §. 3. numer. 170. Boët. decif. 110. a primis. Decian. d. lib. 6. cap. 16. n. 6. Baiard. d. Clar. §. fin. q. 30. n. 15. Maria de Insuper d. part. 1. cap. 51. num. 10. Ludou. Correa d. part. 3. n. 35. D. Mari. Cutel. d. lib. 1. q. 39. Fatn. d. q. 28. num. 67. & d. trall. de immum. num. 173. vbi n. 175. bene aduertit non solum blasphemum hæreticalem, sed etiam quemcumque alium de hæresi quouis modo suspensum si ad Ecclesiam confugiat, ab ea à ministris sancti Officij indifferenter extahi posse, de quo etiam Ioan. Anton. Nouat. d. tit. de immum. n. 43.

De sortariis, seu maleficis, Martio, Delri. disp. quæ. magic. lib. 5. feli. 7. Erasim. de Cochier d. part. 4. q. 65. num. 9. de abortum procurantibus vide Trullench. d. lib. 1. cap. 11. dub. 3. num. 30. p. p. p. fin. vbi refert apud me haberi dominos Cardinales sub die 3. Septembris 1632. declarasse procurantem malis medicamentis abortum non gaudere immunitate, & in principio d. lib. 1. 30. post Sanchi. d. lib. 6. cap. 1. dub. 10. ex Cast. Palao d. disp. vna puncto 10. num. 3. addit mulieres, que partum exponunt, seu alio modo occidunt, si de templo fugio in Ecclesiam se recipiunt, gaudere Ecclesie immunitate.

De Simoniacis quòd gaudere debeat Ecclesiastica immunitate, præcipue stante Bulla Gregorij XIV. vbi non reperitur exceptus, Bonacin. d. puncto 165. §. num. 12. Farin. d. lib. 1. ref. 16. de immum. num. 177. me citato in hoc loco Diana d. part. 6. trall. 1. ref. 16. q. 9.

De Sodomitis quòd gaudere debeat Ecclesiastica immunitate, strepta Bulla Gregorij XIV. resoluunt Diana de pagina Delterum tit. de immum. Eccles. cap. 4. per tot. Anton. de Souls in aphorismis Inquis. lib. 2. cap. 16. n. 30. Perce. de immum. cap. 6. num. 13. Aloyf. Ricc. in collect. decif. part. 5. collect. 1792. Scottia in selectis summorum Penz. Confis. cap. 153. Giurba conf. 100. num. 15. Ioan. Anton. Nouat. d. tit. de immum. Eccles. cap. 4. vrs. & de clerico sodomita, Carol. Matanta part. 2. ref. 36. n. 21. Farin. d. trall. de immum. n. 206. & 209. Trullench. d. lib. 1. dub. 3. num. 30. post Cast. Palao, Sanchi. &

De Immunitate Ecclesiar. Cap. III. 35

& Bonacin. *Diana part. 4. tract. 1. refut. 45.*

Concetrarium verò immò Sodomitum Ecclesiastica immunitate non gaudet; refoiunt Saizad. *ad Bernard. cap. 89. vers. laicus*, Auendum de exequendis mandatis *part. 1. cap. 29. Fr. Erman. quest. Regul. tom. 1. q. 30. art. 4. Diaz. Ital. dist. 1. cap. 5. §. 3. Curia Philipp. part. 3. §. 12. num. 29. Homad ad Greg. Lopez in l. 4. tit. 11. num. 3. p. 96. Jacob. de Giuffi. *rem. 1. lib. 3. confil. unica. num. 10. & 18. de immunit. Eccles. Gaudac. lib. 2. c. 18. Bobadil. in sua politica lib. 2. cap. 1. 4. num. 20. Castill. Sacul. part. 2. decif. 155. per tot. Raph. de la Torre in 2. 2. tom. 2. q. 99. art. 3. dist. 7. Valer. Reginal. in praxi forensi *part. 1. g. cap. 2. c. 2. §. 8. in fine tom. 1. Portel in dub. Regular. verb. Ecclesia immunitas num. 15. Tanner. 2. dist. 3. q. 8. dub. 1. num. 16. D. Mari. Cutel. d. lib. 1. g. 2. Hieron. Roderic. in compendia quest. Regular. refut. 56. n. 5. Ludou. Correa d. part. 3. n. 4. Melch. Phœbos Lusit. decif. 81. n. 7. tom. 1. Verum quomodo hæc opinio sit maiori Doctorum calculo recepta, nihilominus primò loco relata magia confirmata est dispositioni Gregorij X I V. & idem so praxi sequenda.***

118 De offendentibus personam aliquam Principis inferioris superiorem recognoscens, Alex. Ambrosin. c. 9. num. 5. Peteg. d. tract. de immunit. cap. 9. num. 8. Mari. Ital. dist. lib. 1. cap. 65. 7. num. 29. cum segg. Farn. d. tract. de immunit. 187. Melch. Phœbos Lusit. decif. 81. num. 6. tom. 1. vbi post Rebuff. Clar. Bobadil. & alios resoluti crimen læsæ maiestatis committentem non gaudere Ecclesiæ immunitate, quia est de exceptis in bulla, Diana p. 1. tract. 1. refut. 6. & part. 6. tract. 1. refut. 18. D. Mari. Cutel. d. lib. 1. g. 6.

119 De frangente carceres, & inde ad Ecclesiam confugiente, vide Boët. decif. 110. n. 8. & 9. Nau. d. cap. 25. num. 19. vers. & etiam. Villagut. d. cap. fin. num. 41. Anastas. German. d. lib. 3. cap. 16. num. 77. Suez. d. lib. 3. cap. 11. num. 8. & 19. Alex. Ambrosin. d. cap. 10. num. 11. Cardin. Tufsch. d. verb. Ecclesia immunit. 10. num. 30. Gambacorta lib. 3. cap. 5. num. 6. Erasim. à Cochier d. part. 4. g. 65. num. 2. vers. effra. Flores. Ludou. Correa d. part. 3. n. 13. Melch. Phœbos d. decif. 81. num. 21. Gabr. Periccia d. cap. 50. n. 17. Caelm. controuers. forens. 1. 4. num. 8. D. Mari. Cutel. d. lib. 1. g. 9. n. 16. Diana d. p. 6. tract. 1. refut. 16. quest. 5.

120 De bannitis, vide Nao. d. cap. 25. n. 19. ad fin. vers. exules etiam, sine bannitis. Ludou. Correa d. p. 3. n. 40. vers. de bannitis. Clar. §. fin. q. 30. vers. si etiam. Cochier vbi supra. Bonacin. d. punct. 16. §. 5. num. 15. Farin. d. g. 28. n. 47. & d. tract. de immunit. num. 37. vbi num. 42. tenet bannitos, & condemnatos gaudere Ecclesiastica immunitate, si banniti & condemnati fuerint pro crimine non excepto, secus pro crimine excepto à Bulla Gregorij X I V. referunt me citato in hoc loco Trullench. d. lib. 1. cap. 11. dub. 3. num. 28. & Diana d. p. 6. tit. 1. refut. 22.

121 De excommunicato Boët. decif. 110. n. 5. & 7. Nau. d. cap. 25. n. 19. vers. certum quod ex hoc inferat. Erasim. à Cochier d. p. 4. quest. 65. n. 2. vers. præterea excommunicati. Azor. d. c. 9. vers. quid de pagano. Card. Tufsch. d. decem. 10. n. 16. Suez. d. lib. 3. cap. 10. num. 3. & 4. Alex. Ambrosin. c. 8. num. 12. vers. & præterea. Carbazin. crimina. decif. 95. n. 17. Anastas. German. d. lib. 3. c. 16. num. 72. cum segg. Villagut. d. fin. num. 44. Franc. Len. d. cap. 13. n. 29. Mari. Ital. d. lib. 2. cap. 2. c. 5. vbi c. 1. Farin. dist. g. 28. num. 39. & d. tract. de immunit. 244. Petegrin.

sed tract. cap. 12. num. 2. Aleys. Ricc. p. 1. decif. 94. Inan. Annoo. Nouar. d. sit. de immunit. n. 22. Diana d. p. 6. tract. 1. refut. 26. g. 3. Tbull. nch. d. lib. 1. cap. 11. dub. 2. num. 6. vbi ait eum gaudere hac immunitate, & idem dicit de personarum interdictis. Ando. gradaco. & suspensio.

De stringa inferentibus in Ecclesia, sciendum est quoddammodo dicta Bulla Gregorij X I V. dubitatum fuit per Archiepiscopum Iannensem, an inferentes litigia in Ecclesia dictæ immunitatis privilegio gaudere debeant. Sacra Congreg. Cardinalium negotijs Episcoporum, & Regularium prepositis sub die 16. Novembrii 1618. affirmatiue respondet.

De condemnato ad citremes, vel ad aliquod opus publicum, vide Donat. Annoo. de Martinis quoad refut. cap. 177. num. 1. Gabr. Periccia de man. Regia p. 2. cap. 50. num. 17. Ioan. Anton. Nouar. d. sit. de immunit. Eccles. num. 27. Ludou. Correa in rep. dist. cap. inter alia p. 3. n. 9. Diana p. 1. tract. 2. refut. 40. & part. 4. tract. 1. refut. 47. & part. 6. tract. 1. refut. 2. Gaurba conf. 30. vbi loquitur ad voluntariam remiges, quos benivoluntia appellat, aut petuo, vel ad tempus in citremes damnati, si ab eis in Ecclesiam confugerint, fieri loci immunitate gaudere, D. Mari. Cutel. dist. lib. 1. quest. 40.

Quæstio superest examinanda, an is qui duo commisit delicta, alterum quo summum non gaudet, alterum quo Ecclesiæ libertatem possit acclamare, possit ab Ecclesia iuste abduci, & puniri ex eo crimine, quo Ecclesiæ immunitatem amittit? Ernon abduci posse videbatur, quod Ecclesia cum tueri debeat ex eo crimine, quo Ecclesiastica immunitate gaudet, & cum Israel illius subterfugium susceperit, nequit ab Ecclesia reus diuelli, quam olim opinionem Ioan. de Vifch. defendere visus est in tract. de immunit. Eccles. num. 64. Sed contrariam sententiam tenuerunt Aulfret. Tufsch. decif. 422. Nicol. Boët. decif. 110. n. 10. & 21. Remig. in tract. de immunit. Eccles. falent. 11. ad mod. Gom. Lusit. decif. 52. n. 1. & 2. impium enim foret, & ab omni religioso cultu alienum, ut eos Ecclesia defenderet, qui illius nequeunt immunitate gaudere; porò cum delicta sua penas habeant, & diuersorum multa diuersa sint, fieri non potest, ut alterius criminis, cuius Ecclesia immunitatem non cooccedit, reus libertatem consequatur. Quam tamen vltimam sententiam temperandam esse existimo, nisi criminis reus punitus illo fuisset, propter quod Ecclesiæ immunitate gaudere non poterat, tuos sane extrahi ab Ecclesia propter alios non posset, non enim de alterius iam poiti nunc, sed de illius agitur multa, cuius Ecclesiæ gaudet immunitate, ita Boët. & Remig. citatis locis, Flores de Mens ad dist. decif. 92. Gam. Gutier. l. 3. tract. q. 1. n. 18. ad fin. Azueod. l. 3. n. 27. tit. 2. lib. 1. noua recap.

Sed quæritur est magis dubis, an Clerici, & Regulariæ personæ de manibus Prelatum suum ad Ecclesiam confugientes gaudere Ecclesiastica immunitate in illis casibus, in quibus læici ea gaudere possunt? In qua vna sententia tenet non gaudere, tamque expressè videntur Abb. Panor. in d. cap. inter alia. n. 13. vbi adducit sex rationes, asseritque se non repeti alioquem textum, qui de hoc provideat, Guilhelm. Mayn. in l. nemo ff. de regul. iuris, fol. 15. c. col. 1. n. 3. Syluest. in sum. verb. immunitas l. 3. n. 10. verum de Clericis, vbi sequitur Abboten Panor. Melch. de success. progressu. l. 3. n. 2. num. 54.

num. 4. Gortier. *pract. lib. 3. §. 3. num. 3.* vbi dicitur tra-
cendum in interdicto, Barber. in *ovario iuris, tit. de*
violator. immunitatis, quod Clerici, qui dissi-
plinam fugiendo castra confugit, potest exstahi,
Festiman. *quæst. regul. m. 2. quæst. §. 1. art. 4.* dicit
tenendam opinionem Clai. dicens dei consue-
tudinem, & quod credit Religiosos non gaudere,
quia rudes erunt & claustris, Suar. de *Relig. tom. 2.*
lib. 3. de personis, que gaudent Templ. immunit. n. 100.
num. 3. vbi dicit hanc sententiam, scilicet Abb.
probandam, & respondet contrariis, Baptiste de
Sulis in *sum. verb. immunitate*, il. 2. fol. 77. part. 2.
vbi de Religiosis loquens, quia rudes erunt & clau-
stris, Bellec. *disquisit. Cleric. p. 1. tit. de favore clerici.*
personali, §. 1. §. 1. vbi hanc probat sententiam, si iu-
det ipsius contra disciplinam, & non odij vult eum
arere ab Ecclesia, & exstahere, incurrentes, & po-
nere, Suar. de *Pacis in pract. tom. 2. cap. 3. §. 3. n. 143.*
Humad. in *l. 4. glof. 8. m. 2. tit. 1. part. 2.* Montal-
u. in *l. 3. tit. 10. §. 1. glof. 1.* Villadieg. *ad forum iur. §. 10.*
lib. 6. tit. 3. l. 1. m. 10. Villagut. *de exten. cap. fin.*
num. 64. Guzm. *de defen. verum lib. 1. c. 37. n. 49.*
Bobad. in *sua polition lib. 1. cap. 2. n. 37.* Aloy-
Ric. *part. 2. dist. 89.* Cusl. Philipp. *part. 3. §. 12.*
num. 17. Tanner. in *l. 2. dist. 3. quæst. 8. subit. n. 16.*
Megal. *part. 3. lib. 4. cap. 2. n. 3.* Ziper. in *analytica*
positum iuris Ecclesiastici lib. 3. tit. de immunit.
Ecclesiæ, §. 1. Perregin. *de immunit. Ecclesiæ*, n. 11.
Bonac. *de iur. dist. 3. §. 1. §. 3. m. 7. & de confus. ex-
tra lib. dist. 1. §. 3. punct. 16. §. 5. num. 5.* Portel. in
dubio *regularibus verb. Ecclesiæ immunitas*, n. 13. &
gaudet in quibus *Ecclesiæ precepta*, tract. 2. l. 4.
cap. 4. n. 2. Homubon. de bonis de *examine Ec-
clesiæ*, n. 12. quæst. 26. sup. §. 1. Erasim. à Coehier.
de part. 4. §. 6. in d. prop. fin. nouissimè Hieronym.
Roderic. in *compendio quæst. regular. resol. §. 6. n. 5.*
Castro Palao in *opere moral. tom. 2. tract. 1. 1. punct.*
7. m. 17. vbi hanc opinionem propter consuetudi-
nem reputat probabiliorē Sanch. in *confid. mora-*
lib. part. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 3. n. 6. Gabr. Pereira
de *maior. Regia part. 2. cap. 6. num. 4.* nouissimè
D. Mari. Cutrell. in *delictisimo tract. de pisea ac reu-*
centi Ecclesiæ immunitas, §. 14. per tot. vbi quæst. 23.
de Religiosis in propriis Monasteriis delinque-
ntibus.

136 Horum autem opinio vnde cum præcipue
rationibus comprobatur. Primò, quia hoc videtur
sentire glof. in *ca. nullus clericorum* 11. q. 4. vt asse-
rit Panot. d. num. 13. Secundò, quia leges civiles
loquuntur tantum de laicis ne extirpentur ab Ec-
clesia, nam de Clericis statueri non possunt; Ca-
nonicos verò iura; licet non distinguant inter
Clericos, & laicos, tamen de ipsa videtur respo-
disse tantum laicos non Clericos, nam omnia
iura Canonica videtur loqui quòd Ecclesiastici
iudicis debent impetrare à seculatis ne ipsos
condemnent ad mortem, quod non potest consi-
derari in Ecclesiasticis. Panot. de *lece vers. secundò*
confidere. Tertio mouetur idem Panotem, quia Epi-
scopi Clericos, & Abbates religiosos castigant,
verberant & puniunt in Ecclesiis, & monasteriis,
vt notatur in *uniuersitatis, de sentent. excomm. &*
cap. fin. de regularibus, & de Episcopo condemnante
in Ecclesiis, & tenente carceres in Palatio suo,
traditur in *cap. preceptum* 1. q. 2. *cap. qua fronte, de*
appellat. Quarta, considerat idem Panot. quòd si
verum esset, quòd Clericus gauderet hæc immu-
nitate, hoc tenderet non ad decorem, sed ad ma-
ximum dedecus Ecclesiæ, cum videretur vel-
lendere facinorosa Clericorum, qui tamen Son-

di esse debent, & in suis actibus reducere, & ap-
tes Sacerdotes 81. d. & cum non possint in corpore
puniti, non possent etiam puniti in fortunis, si
nullas fortè haberent, & sic remaneret impuni-
tum facinus. Quinob adducit Panotem. *Clem. 1. de*
promissis in vers. si qui contra promissa, & in *cap. non*
solum de regular. lib. 6. vbi Religiosi delinquentes
in religione mandantur subici gaubus sanis.
Secundo mouetur, quia cum Clerici frequenter de-
linquant in Ecclesia, & sic Religiosi, vel saltem
inter triginta passus, sequuntur, quòd de his deli-
ctis non possent puniti, si non possent ab Ecclesiis
extirpi contra *c. 1. & capicium ibidem, de sent. ex-*
comm. Sepeimò, quia illa immunitas fuit adiuuata
contra seculares potestates, non Ecclesiasticas,
arg. *cap. frater, & cap. definit* 17. q. 4. Ioan. Ande.
cap. inter alia n. 4. vers. per hanc glof. refert Mench.
de success. progressu §. 2. n. 5. q. 4. vers. quasi Ecclesi-
astica illa immunitas, vbi dicit, quòd de generaliter
constat non iure dæmo, nec naturalis, sed tantum
positum Ecclesiæ immunitatem inuenisse
fuisse, & statim probat Coa. *var. lib. 3. cap. 20. in*
prin. sicque videtur non potestatem contra ipsos
iudices Ecclesiasticos, diu Clericum, delinquen-
tem protequantur, idem tenet Gulic. de *Monac.*
Laudatione Clem. 1. de panis, & remiss. quem refert
Mayn. citate lege. Octauò, quia Ecclesiis non pre-
sentantur priuilegia contra se, & cum infamia, &
confus. Ioan. Ande. in *d. inter alia n. 4. vers. ad se-*
condum. Notò, quia maiore sit immunitas personarum
Clerici, quàm illi conceditur ratione iure con-
secrationis, quam illa, quæ promittitur potest. ex
circumstantia loci, sed prius non impedit quàmuis
à suo Prælatu possit Clericus incarcerationi, & cor-
poraliter puniti intra Ecclesiasticos limites, *cap.*
uniuersitatis, de sent. excomm. ergo nec locus sa-
cer impedire, Suar. d. c. 1. 10. num. 6. *quæstione mai-*
or est. Decimò, quia Ecclesiasticum iudicium con-
fetur magis medicinale, quàm vindictiuum, &
spirituale potius, quàm temporale, & idcirco iure
dictum intra Ecclesiam fieri non prohibetur, ergo
nec prohibetur fieri circa personam Clerici, ex-
stahendo illum ab Ecclesia. Vnde cum, quia inde-
corum est iudicem Ecclesiasticum violare Eccle-
siam, cuius est proprium eas tueri, Mench. d. §. 2.
num. 4. q. 4. ad fin.

137 Altera sententia, cui tanquam probabiliori ad-
hæreo, negat etiam attenta tota luns communis
dispositione ipsos Clericos ab Ecclesiastico Præ-
lato extirpi posse ab Ecclesia, ac proinde, tenet
quòd si ad eam confugiant, Ecclesiastica gaudere
immunitate, eamque defendunt Coad. Zambas. in
d. cap. inter alia, num. 7. q. 6. iunctis iis, que dicit
in *Clem. 1. num. 5. de Panis*, qui tenet Clericum
homicidium confugientem ad Ecclesiam gaudere
immunitate, & hoc esse de iure vetus, vt confu-
gientis situtus etiam ab Ecclesiastico iudice.

Roman. *conf. 1. 26. per tot.* vbi concludit Presby-
terum non potuisse capi in claustris Ecclesiæ, se
proinde fuisse relaxandum, subdens se in sua con-
scientia Clericum sic captum relaxaturum, &
conf. 23. q. per tot.

Ioan. de Vischis de *immunit. numer. 3.* vbi
ita dicit. *Stat ergo regula, & vera conclusio,*
quid iudex etiam Ecclesiasticus non potest fugien-
tem ad Ecclesiam immunitatem etiam subditum sum,
sine Clericum, sine laicum extrahere, nec panem
corporis afflictum imponere & numer. 9. & seq.
disting. argumenta Abb. & numer. 72. *vers. prima*
conclusio, & vers. secunda conclusio, vbi, quòd nec
iudex

De Immunitate Ecclesiarum. Cap. III. 37

iudex secularis laicum, nec iudex Ecclesiasticos laicum, vel clericum disciplinæ causâ potest extirpare.

Remigius de Gonnig de immunitate ecclesiarum, folio 21. ubi post relatos hinc inde Doctores n. 2. per hæc verba concludit. *Postquam conspiciat dicta Patris procedere in Clericos, & reclusos delinquentibus in Ecclesia, per c. fin. eod. tit. in aliis vero videant superiores, quid sit in istis indicandum, possit dici, quod alij gaudeant, prout expressè dicit Roman. ubi supra. Nam Clerici, ut plurimum, maxime hodie alijs, quâ in Ecclesia vivunt, & resident, secundum Ludan. & Ioan. de Vischis ubi sup. Hodie tamen opinio Paner. iustitiam servatur, & in vobis praticatur.*

Ioan. Bernard. Dux in pract. crimin. cap. 125. ubi quod opinio Ioannis de Vischis est verior, & communis, subdit tamen ut consuetudinem posse Clericos & suum iudicium extrahi ab Ecclesia, quam limitat non procedere in casibus, ut Clericus post degradationem tradendus esset Curie seculari, tunc enim aut, nisi non est extrahendus, aut si extrahatur post degradationem verbalem, ad Ecclesiam referendum esse indicare æquissimum.

Bonifacius de Vitalibus in Clem. 1. n. 70. vers. nec alij, de par. & remiss. ubi quod gaudet immunitate Nobilis, ignobilis, pauper dives, inuentus, senex, Clericus, laicus, criminolus, vel ære alieno suppositus, nulla facta distinctione.

Ioannes Maria Monticellus in pract. crim. reg. 12. de captivitate, n. 18. fol. 124. ibi. *Amplius, ut tanto magis verum sit, quando delinquens, qui moraretur in Ecclesia esset Clericus.*

Bernardus de Landino in addit. Ad Angel. Arsin. de malefic. vers. quod fama publica procedente, n. 59. lit. A. ubi sequitur Romanum.

Communis, ut res. fol. 2. cap. 20. num. 16. sequitur etiam Bernardus Dux, quem in secunda parte reprobat dicendo, quod si Clericus commisit delictum dignum degradatione, & traditioe curie seculari, non obtinet locum Ecclesiarum, & Temporum immunitatis, & quod idem potest extrahi, & tradi curie seculari.

Naparrus in man. c. 25. n. 22. sic ait; *Neque persona Ecclesiastica gaudet immunitate, iuxta Paner. in d. c. fin. vbi receptum, quod videtur limitandum, quoad iudicium Ecclesiasticum, non autem quoad iudicium secularem, quem ad vivum non posse extrahere ab Ecclesia Clericum in minoribus constitutum, etiam ob delictum quoad illud post Concil. Trid. sess. 23. cap. 6. haberi in eum iurisdictionem.*

Iulius Clarus in pract. crimin. lib. 5. fin. q. 30. vers. *alterius quæro, ubi quod Clericus gaudet immunitate Ecclesiarum, statim ab illis inveni extrahi non possint ab eorum iudicibus Ecclesiasticis, & est communis opinio.*

Biprinita à Villalobos in commun. opinio, verb. immunitas num. 8. vers. *amplius istam communem, ubi quod Clericus homicida per insidias gaudet immunitate Ecclesiastica.*

Per. Reluissim. 2. ad leges Gallia tit. immunitate Ecclesiastica quando, & quibus concedatur, art. 1. gloss. 1. n. 13. fol. 30. per cap. rem. 17. quest. 4. & num. 24. dicit apostatam ab Ecclesia extractum, qui subtraxerat Bullas, & sigilla, fuisse restitutum.

Ferdinandus Valquez Mench. de success. progress. lib. 1. §. 22. limit. 17. num. 54. ubi primò refert opinionem dicentium Clericum non gaudere, & deinde refert opinionem eorum, qui dicunt Clericum gaudere & idem censetur in hac opinio August. Barbo. de iur. Eccles. Tom. 11.

ne residere, licet assensum Fr. Emanuel. de qu. 31. art. 4. vers. quod est tenendum, & Guncer. loco proxime citando.

Ioan. Gutierrez pract. lib. 3. q. 3. n. 1. in fine, ubi quod in puncto iuris hæc opinio est verior, & tenenda, & quod rationes Abbatis non concludunt, licet (vt ait n. 3.) in suo regno nunquam videret Clericorum aliquem hoc retingari, nec contendere gaudere se debere immunitate Ecclesie, forte quia sciant praxim communem, & consuetudinem noticiam, & n. 4. subdit Clericum in minoribus constitutum non posse extrahi ab Ecclesia à iudice laico, etiam si in illam proprie deliquit, quod habet iurisdictionem.

Anastasio Germonius de sacer. immunit. lib. 4. cap. 16. num. 91. ubi sequatur opinionem, & distinctionem Ioannis Bernardi Dux.

Tiberius Decian. in tract. crimin. tom. 2. lib. 6. cap. 26. tit. de casibus, qui respiciunt personas confugientium ad Ecclesiam, num. 1. vers. puto esse, ubi quod opinio Romanorum contra Abb. de iure est verior, exceptis tamen gravioribus criminibus, & violentiis subdit, quod si Clericus venit ad Ecclesiam, vel Palatum Episcopi, seu locum huiusmodi ex alia causa, quam viguetat immunitate, & dictu non gaudere, & posse incarcerationi & poni, & extrahi, siue verbis præfata retentione confugit ad Ecclesiam, ut gaudet immunitate, & eo casu est tutus, & concludit cum Abb. consuetudinem esse servandam.

Prosper Fatina. de carc. & carcerat. q. 28 n. 7. ubi quod hæc opinio est verior, & communior, licet non negat in hoc multum esse attendendam consuetudinem, sed ubi talis consuetudo non adeat, servandum esse ius, & iterum, de immunit. Eccles. cap. 2. n. 3. 4. ubi latet, & n. 16. in fine, hanc dicit veram, & magis communem, & refert in declarasse Sacra Congreg. Concil. Trident.

Dominic. Card. Tusch. pract. conclus. verb. Ecclesia, concl. 9. n. 17. concl. 11. n. 27.

Marcus Antonius Genuef. in pract. Archiep. Neapol. c. 22. num. 11. ubi quod secundum magis communem opinionem Doctorem, Clerici gaudent immunitate Ecclesiastica, & subdit vñ servari opinionem Abbatis in curia Archiepiscopali Neapolitana, quæ opinio est intelligenda, vt à iudice Ecclesiastico possit extrahi Clericus ad finem ipsam puniendi, non à iudice seculari, qui nec Clericum in minoribus possit extrahere, & dicit opinionem Abb. approbati in Bulla Gregorij XIV. in qua fit mentio solum de laicis, &c. quæ Bulla reducit omnes Canones antiquos ad unam formam, & idem tenet in impressione parva, cap. 17. num. 11. Boët. Epo de iure immunitatis Eccles. ad cap. inter alia, num. 11. ubi hæc contra Paner. sequitur opinionem, cum Ecclesia suis ministris, vel maxime debeat patrocinari.

Marcus Gualter. crim. lib. 40. per tot. ubi postquam hinc inde plura adducit fundamenta, & quam plurimos pro utraque parte citat Doctores, cum hac sententia remanet n. 4. assensum se iuxta cum in Archiepiscopali Curia Messanenſi non semel obtinuisse.

Hieron. Ceual. commun. contra comm. q. 689. ubi in fine, relatis hinc inde Doctoribus concludit hanc opinionem in puncto iuris esse magis veram, licet contraria durum, & fortassis ridiculum esset recedere, saltem in his locis, ubi hæc prædicta viget.

Thomas Zerola in pract. Episc. par. 1. tom. 1. immunitas.

munis, num. 8. vers. amplia istam communem, vbi quod clericus homicida per insidias gaudet immunitate Ecclesiastica.

Alexander Ambrosius *de immu. Eccles. c. 12. num. 3.* vbi quod opinio Romani est verior, & sequenda, & in confugiente ad Palatium sequitur distinctionem Deciani.

Franciscus Molinus *de sacra homicidio amittenda immunitate, sub tit. Immunitas Ecclesia, quale homicidio amittatur*, vbi postquam à n. 121. recitat Doctores, & rationes, n. 137. concludit Clericos, & Religiosos admissos extra Ecclesiam homicidio si ad eam confugiant, gaudere immunitate, & subdit tutius esse eam sequi opinionem, quam amplectata fuerit consuetudo.

Marius Itali *de immu. Eccles. lib. 1. c. 3. §. 1. n. 2.* relatis hinc inde Doctoribus concludit opinionem esse magis communem ut Clericus gaudeat, & inuehitur n. 3. & seq. contra contrariam consuetudinem.

Petrus Cenedus *præf. & canon. quest. 42. lib. 1. g. 4. t. per totam, & n. 9. vers. ex quibus, & n. 10.* vbi concludit Clericum gaudere Ecclesiarum immunitate, & quod opinio Romani est verior, & inuehitur contra consuetudinem contrariam, & dicie illam esse contra ius diuinum, vel saltem contra Dei ordinationem, & quod hodie est sublati omnis consuetudo per Concil. Trident. sess. 23. de reformatione. cap. 10. & Constitutionem Gregorij XIV. & quod solus Pontifex, non autem Episcopi, vel inferiores possunt dictum ius diuinum interpretari.

Franciscus Salgado *de præf. Regia tom. 2. par. 2. c. 4. n. 115.* probat non solum clericis de iure Canonico habere immunitatem, sed tenet maiorem esse rationem cur clericis in Ecclesia capi nequeant, quam laicis.

Antoninus Diana *resol. moral. p. 1. tracl. 1. de immu. Eccles. resol. 14.* vbi probat, quia iuxta Canonica, & Crux indistincte loquuntur, & indistincte, & generaliter proindeque tam laicos, quam Clericos comprehendunt, arg. l. de pretio ff. de publ. in rem action. Idem Diana p. 1. in fine in collect. declarat, refert vnam in qua dicitur non posse extrahi Clericos præterquam in casibus degradatione dignis, & si oppositum fiat, debere restitui: & oppositum p. 6. tracl. 1. resol. 25. in fine, vbi post Czf. Locatell. in Breviario de sortura in sp. 5. num. 264. ait ideo Sacerdotem indutum cocta & stola extra Ecclesiam præcedente Cruce ad effundendum defunctum, non posse capi licentia Episcopi.

Melch. Lotret *de re beneficiaria lib. 1. quest. 13. n. 113.* vbi hanc sententiam sequitur.

Ioan. Baptista Ciallini *controuers. forens. cap. 10. n. 17. cum seqq.* vbi postquam contrariam opinionem sibi non dupliciter affirmat, hanc probasse Sacram Cong. Episcoporum testatur, proindeque ei relucendum non esse asserit.

Ioan. Baptista de Lezana *in sum. quest. Regular. tom. 3. verb. immunitas Ecclesiarum, n. 6.* dum ait quod in casibus in quibus laici gaudent immunitate, et gaudere debent Clerici seculares & Religiosi respectu suorum superiorum stando in rigore Iuris.

Leand. Galgagne *de iure publico lib. 3. tit. 69. n. 27.* vbi probat immunitatem hanc confugiendi ad Ecclesiam omnibus ad eam confugentibus competere, siue laici sint, siue clerici.

Lud. Corra Nobilis *Lust. Iuris Pont. Doctores*

in legis, in sua elaboratissima repet. ad c. inter alia, de immu. Eccles. p. 3. n. 25. vbi distincte tenet Clericos crimina perpetranes, si ad Ecclesiam confugiant, illius gaudere immunitate, quando crimina commiserint, propter quæ gaudeant immunitate.

Carol. Marazana *controuers. tom. 2. resp. 50.* vbi me citato dicit Sacram Cong. secundum hanc opinionem declarasse.

Ioan. Anton. Novas *in summa Bullarum tit. de immu. Eccles. num. 2.* vbi postquam pro utraque parte citauit plures Doctores, asserit iuxta hanc opinionem Sacram Cong. respiciisse Episcopo Nicosiensem. de 10. Augusti 1618.

Ioan. Egid. Trullenchi *in præcepta Dilecti lib. 1. cap. 11. dub. 2. num. 5.* vbi me citato in hoc loco, hanc nostram sententiam approbat, quia Canones generaliter loquuntur, nec distinguunt de Clerico, aut laico.

R. P. D. Alexander Sperelli *in decis. fori ecclesiast. decis. 59. num. 35. vers. contrariam*, vbi attestatur de venoti & communiori, ut quod articulo manente discussio Sacra Congreg. hanc Romani sententiam fuit amplexa.

Sacra Congr. Episcop. Regular. in Tropien. 29. Januarii 1617. declarauit quod Clerici gaudere debent Ecclesiarum immunitate, qui post delicta patrata ad Ecclesiam confugiant extra casus in Bulla Gregorij XIV. expressos, & de 17. Augusti 1618. iterum decreuit non posse Clericos ab Ecclesia extrahi, præterquam in casibus degradatione dignis, si secus fiat, testium mandauit, vt refert Diana *part. 6. tracl. 1. resol. 26. quest. 10.* & de anno 1633. sic responsum fuisse Episcopo Aueris attestatur Carol. Marazana *tom. 2. resp. 50. num. 6.*

Quorum opinio validioribus fulcitur fundamentis. Primum est, quia Canones generaliter loquuntur, non distinguendo Clericum à laico, vt in cap. verum 9. & in cap. diffinitis 35. & in cap. constitutus 36. 17. quest. 4. & in d. cap. inter alia, & in cap. fin. de immu. Eccles. vnde generaliter indistincte debent intelligi, vt scilicet comprehendant Clericos, & laicos, prout arguit Roman. consil. 234. in princip. Remig. de iuramentis, fallent. 21. vers. Primum quia text. Decian. in tracl. criminali tom. 2. lib. 6. cap. 26. num. 1. Gouet. præf. lib. 3. quest. 3. num. 1. vers. contrariam tamen sententiam, Suar. dist. lib. 3. cap. 10. num. 5. Farinac. d. quest. 28. num. 7. Ambrosius *de immu. Eccles. c. 12. n. 2. vers. primum per omnes leges*, Vital. in Clem. 1. a. 70. vers. nec obstat, de Pænis, & rem. Ioan. de Vischis in d. cap. diffinitis *de immu. Eccles. n. 17. vers. nota secundo*, Franc. Molin. *d. loco n. 229.* Cened. d. g. 42. num. 1. & 9.

Secundum, quia in dist. cap. num. 17. quest. 4. sic dicitur, Nullus Clericorum seruum, aut discipulum suum fugientem ad Ecclesiam extrahere audeat, vel flagellare presumat. Si ergo non liceat Clerico seruum proprium, in quo habet ius necis, & vitæ, l. c. de emendis, seruari. ab Ecclesia extrahere, nec eam disciplinæ gratia licet discipulum flagellatorem timentem extrahere, qui poterat esse, tam Clericus, quam laicus, multo minus licebit iudici Ecclesiastico delinquentem extrahere, ita Decian. dist. cap. 26. numero. 1. vers. quare pro hac opinione, Suar. d. numero 5. vers. maxime, Ambedin. d. cap. 12. vers. quare pro hac opinione, Cened. d. g. 42. num. 1. vers. secundò pro hac.

Tertium

De Immunitate Ecclesiarum. Cap. III. 39

240 Tertium, quia hoc privilegium est concessum loco ipsius Ecclesie, seu personis propter honorem, & reuerentiam, quae locis sacris diuino cultui dicatis debetur, *Imol. in d. Clem. 1. n. 8. de Parn. & remiss. Sum. d. cap. 10. n. 3.* ergo insinuat quilibet in Ecclesia respectu, siue sit Clericus, siue laicos, & multo magis Clericus debet exhibere reuerentiam, & honorem loco sacris, Romano, *d. consil. 134. in princip. vers. tertio quia*, Remig. de Gooni *d. fallent. 21. vers. tertio hoc privilegium*, Decian. *d. cap. 26. num. 1. vers. tertio quia*, Ambrosin. *d. c. 12. n. 2. vers. tertio quia*, Franc. Molin. *d. loco num. 139. vers. tertio immunitatis iura*, Cened. *d. q. 42. n. 1. vers. tertio facit*, Mar. Ital. *d. 5. 1. n. 1. vers. quam opinum*, & n. 15. *vers. & quoniam hoc privilegium*.

141 Quatum, quia maior est ratio in Clerico, ut in Ecclesia capi non possit, quam in loco, cum Clericus Ecclesia sit veluti domus, in domo autem propria quia capi non potest, *nemo de domo, ff. de regul. iuris, ita arguit. Roman. d. consil. 234. in princip. vers. secundo quia*, quem sequitur Decian. *lib. 6. c. 16. n. 1. in princip. vers. secundo quia*, Ambrosin. *d. c. 12. n. 1. vers. secundo quia*, Franc. Molin. *d. n. 139. v. secundo cum Ecclesia*, Monticel. *in pract. crimin. reg. 12. de captiua res, n. 18.*

142 Quatum, quia Ecclesia multo magis rueri debet Clericos, ut subditos suos sibi seruientes, quorum habet curam magis specialem, quam laicos, igitur privilegium, & immunitas indistincte concessa confugientibus ad Ecclesiam competit etiam Clericis, Decian. *d. c. 12. n. 1. vers. praterea durum est*, Cened. *d. q. 42. n. 1. propi. fin.*

143 Sextum, quia si Ecclesia privilegium concessit laicis, ut omnes facerent, & hoc in aliis statuit, debet etiam in suis idem pati, iuxta illud, *potere legem quam tu ipse toleras*, ut arguunt Decian. *d. c. 26. vers. item si in aliis*, & Ambrosin. *d. c. 12. n. 4. vers. quinto facit*.

144 Septimum, quia Clericis ante assumptum clericarum competebat immunitas, ergo etiam post assumptum clericarum competit dicta immunitas, nullibi enim reperitur cautum, quod Clericus ea, quae sibi ut laico competeant, per clericatum amittat.

145 Octauum, quia si aliter diceremus, clerici essent deteriorationis conditionis, quam laici, quod videtur incommensum, Iul. Clar. *5. fin. q. 30. vers. ultimum quare*.

146 Quarta decima opinione, & absque consensu distinctione, de qua infra, non obstant quae pro priori adducunt, cum ad primum d. *glos. in d. cap. nullus Clericorum 17. q. 4. respondetur illam id non dicere, sed tantummodo quod index Ecclesiasticus potest verberare in Ecclesia Clericum*, Decian. *d. cap. 26. num. 2. vers. P. auctoritatem tamen*, Secundo respondetur, quod auctoritas *glos. probabilis est*, non necessaria, Franc. Molin. *dist. loco num. 123.*

147 Ad secundum respondetur argumentum illud loci esse, quia praesupponit Iura Canonica de laicis tantum loqui, quae cum generaliter, & indefinite loquantur per verba, *nullus, nemo*, & similia, debent generaliter intelligi, Decian. *d. num. 1. vers. sed certe hoc argumentum*, Secundo, respondetur, quod quamuis *d. cap. inter alia*, de laicis meminit, non de Clericis, ideo factum existimandum est, quia ratio Clerici, quorum eximia sanctitas esse debet, in tam graue homicidij scelus protempunt, lex autem ad ea, quae frequentius accidunt, constitui solet, *l. nam ad ea, ff. de Angust. Barbosae de Iur. Eccles. Tom. II.*

legib. Franc. Molin. d. loco. v. secunda ratio. Tertio, optime respondet Mar. Ital. *d. 5. 1. ram. 18. quod idem constitutum fuit hic solum de laicis*, quia illa constitutio est laici in fauor ipsorum laicorum, quia temporales iudices aduersus illos plura privilegia impetrabant, ut potuissent ab Ecclesia eos extrahere, imò etiam hoc oco contenti in Ecclesiasticis personas praedictam, facultatem ea tendebant, sed quia index secularis nullam habet potestatem aduersus has personas Ecclesiasticas, idcirco de laicorum personis tantum uti debet videtur.

Ad tertium est facilis responsio, quia isti non 148 confugiunt ad Ecclesias ea mente, ut sint tñti in Ecclesia, & gaudeant eius immunitate, sed vel ducuntur ad Ecclesiam iniuncti, & ad carcerem, vel sponte, ut se in iudicio neantur, deueniunt in Ecclesiam, non ut in ea sint tñti, sed oco quatenus an si Clericos attentaretur & caperetur extra Ecclesiam, & ipse ad Ecclesiam confugeret, tutus esset sicut secularis non oegerat, ergo, quod in Ecclesia possit capiti, illuc non confugit, sed iudicii causa venit, propter praesuppositum in hoc augmento Panor. Nec etiam negatur, quin in Ecclesia possit etiam verberari, sed tantum hoc contenditur, quod cum ea fide confugerit ad Ecclesiam, ut tutus sit, non possit inde extrahi, quod aperte probat text. in *d. cap. nullus clericorum 17. q. 4. Secundo respondetur huc laici sint, siue Clerici, siue Religiosi delinquentes in Ecclesia, immunitatem non consequuntur, quia Ecclesiam spernere, & eidem iniuriam irrogare censentur, Franc. Molin. *d. loco n. 124.**

Ad quartum negatur, quod remaneret impunitum facinus, nam illud facile tollitur cum censuris Ecclesiasticis, excommunicatione scilicet, & depositione, & sic potest puniri, Decian. *d. n. 1. vers. quarta consideras*. Secundo respondetur, quod haec argumenta Panorm. procedunt in illis, qui se secuti, & illicita immittentes ab eorum Praelatis extra Ecclesiam capiuntur, non sic in illis, qui se se receperunt dederunt Ecclesiam ingressi, alioquin (absurdum foret) deterioris conditionis Clerici, quam laici essent, sanctos autem esse Clericos oportet, neque Ecclesiam eorum defendit scelera, id enim de his criminibus regulariter intelligendum est, quibus immunitate non gaudent, quia eam amiserunt, Franc. Molin. *dist. loco n. 125. & 126.*

Ad quintum respondetur, quod hoc non negatur, sed tantum queritur, an confugiens ad Ecclesiam sit tutus, Decian. *d. n. 1. vers. ad docui, & quinto*. Secundo respondetur, quod illa *Clem. 1. de priuileg. intelligitur de iis criminibus*, quorum grauitas non immunitatem tollit Ecclesiarum, Franc. Molin. *d. loco n. 127.*

Ad sextum respondetur, quod sicut secularis si 153 delinquit in Ecclesia, tutus non est, ita patitur Clericus, vel Religiosus delinquens in Ecclesia, vel intra septa monasterij, aut intra illos triginta, vel quadraginta passus, quia in hoc tutus non erit, nam Clericus in hoc seculari equiparatur. Secundo respondetur, quod hoc argumentum fragile est; quid enim, ubi extra Ecclesiam delinquit, nam saepius homicidia, quae ab his admittuntur, extra Ecclesiam parantur, quibus immunitaria iura subtrahere impium videretur. Ad cetera vero fundamenta facile ex dictis respondere potest, ne ultra solum modum in hac materia spatium daretur.

152. Ad distinctionem consuetudinis quam Doctores asserunt, respondetur, quod ista consuetudo est potius abusus, & corruptela dicenda, quae pro lege minimè iocunda est, *cap. cum causa de fecit. & re iudic. Unde legitur in c. 1. & 2. dist. 11.* quod vsus auctoritati cedere debet, nam primum vsus lex, & ratio vincit, quapropter quicquid ab Apostolica Sedis Receptoribus plena auctoritate sancitur, nullius consuetudinis praecedente occasione propria transigendo voluntates remouentur, sed firmiter, atque inconcusse tenentur; hinc igitur praedicta consuetudo, qua facilius Clarus, & alij nullius tuboris, vel momenti esse debet, praeterit cum sit contra libertatem Ecclesiasticam, quod enim contra disciplinam, & libertatem Ecclesiasticam sit, irritum esse debet, *cap. illa autem, vers. quod enim, dist. 12.* cum alijs pluribus, quae in hac responsione congerit Mar. Ital. *dist. lib. 1. cap. 3. §. 1. num. 3. cum seqq. vsque ad fin. vbi num. 17. vers. ex his*, dicit se à quodam Religioso fide dignissimo accepisse, sacram Congregationem Episcoporum ita respondisse, quae idem declarat in *una Cremen. 27. July 1618.* quod ad extrahendum delinquentem à loco immuni, & Curiae seculari consignandum, non sufficit senectutis contumacia, quia non probat delictum, sed plenior probatio requiritur.
154. Octauo, circa Iudicem, qui debeat cognoscere de immunitatis causis, est notandum Iudicem Ecclesiasticum esse competentem ad cognoscendum, ut probat text. in *cap. ad Episcopos 17. q. 2.* vbi Pontifex praecipit Ecclesiarum violatores per Episcopos iudicari, & in *cap. ult. de immuni. Eccles.* vbi Papa Archiepiscopo Thetero Toletano, & Compositellano Ecclesiasticis personis mandauit, vt publice nuncient committentes in Ecclesiis homicidia, seu mutilationes membrorum, immunitate non gaudent; ergo ad illos, & non ad saeculares pertinet hoc decernere, quod tradunt Fr. Emman. *quest. regul. lib. 2. quest. 51. art. 3. post med. Gambacurt. de immuni. Eccles. lib. 6. c. 2. n. 1. cum seqq. Fatin. de immuni. c. vlt. num. 366.* Lotret. de re benefic. *lib. 1. quest. 13. n. 6. cum seqq. Diana moral. resol. part. 4. tract. 1. resol. 49. & part. 6. tract. 1. resol. 30.* Caelin. *dist. cap. 10. n. 2.* Trullenb. *dist. c. 1. d. 6. à princip. Gurb. conf. 10. num. 17. fin.* Ludou. Cornea in *repet. d. cap. inter alia part. 4. n. 2.*
155. hinc inferens, quod quando fugiens ab Ecclesia abstrahitur sub dubio, an gaudeat immunitate, in carcere Ecclesiastico est pro interim seruandus, & semper cum Episcopi, vel eius Vicarij licentia ab Ecclesia erit tollendus, vt per ceteris expresse decernant Fr. Emman. & Ludou. Cornea praenominatis locis.
156. Vnde colligitur ad Iudicem Ecclesiasticum spectare decidere, & indicare, an reus in loco sacro vel profano captus sit, dum saeculares asserunt capsisse in loco profano, reus verò testatur se captum in loco sacro. Ita per text. in *cap. si index, de sent. excomm. lib. 6. resoluunt. Mar. Ital. de immuni. 1. cap. 6. §. 2. n. 100. cum seqq. Gamb. *end. tract. lib. 4. cap. 12. num. 15.* Peregrin. *in simili tract. cap. 13. n. 18. cum seqq. Fatin. end. tract. num. 34.* Diana *dist. resol. 49. in fine.* Ioan. Anton. Nouat. in *sum. Bullar. sit. de immuni. Eccles. num. 95.* me citato in hoc loc. Lezana in *sum. quest. Regular. verb. immunitas Eccles.**

num. 18. In dubio enim non credendum saecularibus & bisuariis, si illi negent eum captum in loco sacro, & tenet affirmari cum agatur de graui pernicietio. Decian. *d. lib. 6. cap. 29. num. 10.* Fatinac. *d. tract. de immuni. num. 54.* Gueba *conf. 100. num. 35.* Ioan. Anton. Nouat. *d. sit. de immuni. Eccles. num. 93.* vbi *num. 94.* limitat nisi aliter consuetudine obseruaretur, vel esset de maioribus bisuariis, qui aliquam habent iurisdictionem, quod etiam tradit Gueba *d. conf. 100. num. 35.* vbi subdit quod si pro reo deponente bisuarij, illum nempe captum fuisse in loco sacro, standum eis esset, cum eorum relatio dicatur de actis, & faciat notorium, & *num. 36.* quod reo extra Ecclesiam se captum affirmanti, nulla fides adhibenda est, si testibus probatur contrarium.

In hac causa immunitatis ita solus Episcopus, vel ab eo deputatus index est competens, vt nulli alij Ecclesiarum, & nonaestante Prelati aliquam cognitionem super ea sibi usurpare valeant, sicut bene resoluunt Gambacurt. *dist. lib. 6. cap. 9. à num. 1.* Ludou. Cornea *d. p. 4. num. 3.* idque ex aperta dispositione Gregorij XIV. in §. 8. *prope fin. ibi nec inde extrahi, aut Curia seculari consignari, aut tradi possint, nisi cognoscit prius per Episcopum, seu ab eo deputatum, an ipsi verè erimina superiorum expressa commiserint.* Fatinac. *sum. 1. conf. 76. n. 2.* Trullenb. *dist. cap. 1. d. 6. num. 1.* Ioan. Anton. Nouat. *dist. sit. de immuni. Eccles. num. 100.* Laurent. de Franchis *de controuers. inter Episcopos. & Regular. in quest. diuers. quest. 29. pag. 342.* Vnde Vicarius Capitularis non potest cognoscere causas confugientium ad Ecclesias, vel ab illis extractorum, contra Diana *p. 6. tract. 1. resol. 30. q. 1.* quia haec facultas competit Episcopis, eorumque Vicariis iure extraordinario, vt patet ex c. confite, Gregorij XIV. *ibi. Sine expressa licentia Episcopi, vel eius Officialis, ad quos sceler, & non alius Episcopi inferretur, etiam si alius Ordinarius sit, licentiam danda facultas pertinet, &c.* & ibi, Occurrente autem easi in loca eximio, & nullius diocesis, tunc ad Episcopum vicinorum deuoluuntur hac cognitio, &c. Ita Mar. Italia *dist. lib. 1. c. 6. §. 1. à n. 37. vsque ad num. 55.* Diana *d. part. 6. tract. 1. resol. 30. quest. 2.* R. P. D. Spetellian. *decijs. f. Eccles. dec. 1. num. 8.* vbi Refert hanc sententiam approbasse Sacra Congreg. super controuers. iuris *dist. in Censura 5. February 1633.* Quicquid contra tenet Peregrin. *de immuni. Eccles. cap. 3. num. 33. vers. opinio verè.* Sed an Episcopus, quando cognoscit verum reus gaudeat immunitate Ecclesiastica, debeat illum citare, quaestio Diana *part. 4. tract. 1. resol. 112.* vbi cum Peregrin. *de immuni. c. 3. à n. 9.* & Castro Palao *d. sum. 2. dist. unica de immuni. post. 13. num. 11.* & 12. affirmatiue respondet, eiusdem senectutis videtur esse Fatin. *conf. 168. n. 48.* Sed contrariam ipsismet aperit tenet in addit. & nunquam citari confugientes pro eorum extractione in Curia Neapolitana, dicit Ioan. Anton. Nouat. *dist. sit. de immuni. Eccles. num. 96.* Hinc reddimus omnino certi Iudicem laicum non posse suo arbitrio extrahere ab Ecclesia eum ad eam confugientem, quo necessaria est licentia Episcopi, vel eius Officialis, vt legitur in dicta Bulla Homohon. de Bonis *sem. 2. tract. 11. c. 12. f. p. 3. vers. b. e.* Caball. *resol. cremen. 19. 4. num. 1.* Ambros. *d. tract. cap. 13. in princip. Peregrin. d. tract. cap. 13. num. 5. vers. dixi.* Duand. *d. n. 16. n. 30.* Diana *d. p. 6. tract. 1. resol. 28.* Caelin. *d. c. 10. n. 30. & 33.* Appellatione Episcopi

De Immunitate Ecclesiarum. Cap. III. 41

Scopi vult propriis Episcopis etiam electus, & confirmatus, licet nondum consecratus. Diana d. p. 6. tra. 1. i. ref. 30. q. 2. non autem habentes iura Episcopalia, propter quod si delictum exceptum committatur in loco exempto alicuius Prælati seculari, vel Regulari, recurrendum est ad Episcopum viciniorum pro licentia prædicta, vt legitur in dicta Bulla, Fr. Emman. quæst. regul. tom. x. q. 50. ar. 3. vers. verum, Ambrosi. dist. tra. cap. 1. i. num. 1. vers. vs Curia, Guazzin. d. c. 1. num. 4. Peteg. dist. c. 14. sub num. 6. Catin. dist. cap. 50. n. 34. Trullench. dist. cap. 11. dub. 6. num. 2. Nomine autem officialis Episcopi, intelligitur solum eius Vicarius generalis, Sanchez. de matr. lib. 3. disp. 27. n. 29. Bonac. d. q. 7. h. 7. m. 2. vers. nomine officialis, Peteg. d. c. 1. n. 18. vers. pro parte, & c. 16. n. 3. Miti. l. 1. d. lib. 1. cap. 6. in princip. num. 13. Catin. dist. cap. 10. num. 35.

- 158 Cognatio igitur huiusmodi, & quævis questio in materia immunitatis ecclesiasticæ superueniens, potius summorum Pont. decretis, quam Imperatorum legibus decidi debet, secundum gloss. in c. si cum antiquis 17. q. 4. Syluest. in sum. verb. immunitas, & hæc ad honorem, & reuerentiam rebus sacris exhibendam pertinet, d. l. præsentis, C. de his, qui ad Eccl. confug. d. c. rem. 17. q. 4. vbi, vt honor Ecclesiarum conservetur, Remig. de immunit. reg. 1. m. x. Gov. d. c. 20. n. 2.

- 159 Decidendum est notandum diuersas pœnas imponi illis, qui violant immunitatem ecclesiasticam abstrahendo confugas ab Ecclesia, de quibus agunt Dec. d. lib. 6. c. 28. il. 2. n. 1. Ludov. Peguera in pract. crim. c. 26. sub. n. 3. vers. præterea text. Suar. d. rem. 1. de relig. l. 3. c. 3. n. 7. vers. sed quærit aliquis, Alex. Amb. de immunit. eccl. c. 1. n. 4. Farin. in simili tra. n. 3. i. cum seqq. Lud. Corra in rep. d. c. inter alia sub n. 7. vers. videamus, cum seqq. Etiam in Co. chier d. p. 4. q. 63. ad fin. 10. Ant. Nouer. d. tit. de immunit. Eccl. n. 30. vbi quod licet de Iure Canonico index spiritualis repetere debeat per monitiones, & censuras extractum per vim ab Ecclesia, nihilominus Iure Ciuili atterno extrahens puniendus erit, & m. 13. subdit laicum etc. ex consuetudine excusari si reum extraxerit. Et in iudex laicus extrahens reum ab Ecclesia, teneatur ad restitutionem damnotum, quæ inde passus est: Attentatiue post Bonac. Cast. Palum, Villalob. Scott. & alios, respondet Diana p. 6. tra. 1. ref. 32. quæst. 3.

- 160 Prima igitur & omnium antiquissima pœna est, vt qui abstraxerint quemquam ab Ecclesia, rei sint lætæ musculis, vltimoque supplicio puniantur, vt habetur in l. fidei, & in l. præsentis, C. de his, qui ad Eccl. confug. eleganter Guid. Panciroli in thesaur. var. lectionum lib. 2. cap. 183. vbi de miraculo ob quod Imperator Leo condidit d. l. præsentis; quæ pœnam sacri Canones contra laicos approbant, vt in cap. definitis 17. quæst. 4. vbi constitutum est vt sceleritatis regis sententia fiat, quæ quidem pœna videtur in delictum ordinem ab illis, de quo Suar. dist. tra. 1. c. cap. 13. n. 6. Castro Palao dist. disputat. unica punct. 12. n. 1. Trullench. dist. cap. 11. dub. 5. num. 3. in princ. Lezana in sum. quæst. Regul. verb. Immunitas Ecclesiæ. p. 1. n. 21.

- 161 Secunda pœna temporalis pecunia est, scilicet nongentorum solidorum, hoc est, suorum pro immunitate violata, vt expressè probat text. in c. si quis contumax. 17. q. 4. ibi, nongentis solidis Episcopo componat, vbi gloss. in id. verb. componat. August. Barbof. de iur. Eccl. Paris 11.

nat. in fine, sic ait. Vel die & melius quid si quis violat immunitatem, nullum damnum faciendo soluit solidos nongentes, sed si damnum aliquod fecerit, soluet tripulum pro immunitate, & damno, &c. Videtur igitur huiusmodi solidos soluendos esse Episcopo ex adductis verbis dist. c. si quis contumax, cui contrariari videtur text. in cap. si quis in arrio, eadem causa & quæst. ibi, quicquid pro immunitate violata emendandum est Altari soluant, cuiuscomque fuerit Ecclesia; sed gloss. dist. verb. componat, iura illa conciliare nititur hoc modo, videlicet, quod satis videretur dari Ecclesiæ id, quod eius Prælati daret, & sic quomodo Prælati solidi soluantur, ipsi Ecclesiæ solui videntur. Quapropter si Ecclesiæ Cathedralis sit, debeat Episcopo, si verò Ecclesiæ inferioris, debeat eius Prælati. Vel fortè melius cum Archid. in dist. cap. si quis in arrio, dici potest quod in hoc textu definitum fuit cui pœna soluenda sit: vt videtur in dist. cap. si quis contumax, statutum est quanta, & per quem exanda sit, nempe vt per Episcopum in nongentis solidis.

Tertia pœna imposita violatoribus immunitatis extrahentibus ab Ecclesia confugentibus, ea est, nempe quod immunitate careant, si ad Ecclesiam confugiant, probat expressè text. in cap. frater, iuncta gloss. verb. ab omnibus, & in cap. ad Episcopos 17. quæst. 4. ibi, ad Episcopos duximus in iuramentum, vt eos, qui Ecclesias violasse perhibentur accessu tarum, iudicemus esse indignos, &c.

Quarta pœna est publica penitentia, ex cap. miror, & ex dist. cap. si quis contumax 17. quæst. 4. Episcopi arbitrio taxanda, de qua præfatus temporibus vsus erat, modò verò minime.

Quinta pœna est, vt non recipiantur oblationes à domo illius, qui de Ecclesia hominem extraxit, dist. c. miror, 17. quæst. 4. quæ pœna ignominiosa est, & excommunicationis participet, quasi eius sit, cuius oblationem Ecclesia excoctet, & quem indignum iudicet, vt eiat oblatio à Clericis recipiatur, Gambac. de immunit. Eccl. lib. 8. c. n. 10.

Sexta pœna est, vt eam subeat, quæ contra sacrilegos impositior: ille enim qui delinquit in Ecclesia violatando, vel alia delicta faciendo, dicitur committere sacrilegium secundum Canones punibile, cap. si quis, cap. qui quis, 5. sacrilegium, & cap. si quis 17. quæst. 4. cap. decet, de immunit. eccl. lib. 6. Catin. Tufch. verb. Sacrilegium, concil. 6. num. 23. Decian. tra. crim. lib. 4. cap. 16. sub num. 1. Menoch. de arbit. casu 389. num. 33. cum seqq. Mart. de iur. dist. par. 2. cap. 11. num. 23. Cabal. refolut. crim. refolut. 194. num. 5. & 7. Farinac. dist. quæst. 18. num. 62. in fine, Guazzin. de defens. reorum lib. 1. defens. t. 2. c. 1. num. 19. ad fin. & num. 20. in fine, Alexan. peregrin. de immunit. Eccl. cap. 6. num. 28. Bellet. disp. clerice, tit. de favore cleric. reali, §. 4. n. 20. Cuth. controu. forens. §. 15. n. 11.

Sacrilegium autem, præfentem Iuris humani quod requiritur ad tribuendam iurisdictionem Episcopo) ad tria capita secundum omnes Theologos reducit. Primum cum persona sacra violatur, vt si percutitur clericus, vel ad seculare Tribunal trahitur. Secundum cum res sacra, vel ad diuinum cultum dedicata violatur, vt abusus Sacramentorum, sacrorumque vasorum, vel sacrorum Reliquiarum, Monachum, violatio,

42 Iuris Ecclesiastici vniuersi Lib. II.

uelatio, bonorum Ecclesiasticorum vfurpatio, vel collectatio, & cetera huiusmodi. Tertium facriligij genus committitur circa locum factum cum sanguinis, vel feminis humani effusione, vel alicuius rei furto polluitur, *Lessi. de Insti. lib. 2. cap. 45. dub. 3. Spretell. in decis. fori Eccles. decis. 62. num. 11. vbi num. 11. idem in per- uentiente ex rationis identitate dicendum pu- tat, & num. 13. nomine loci sacri ad hunc effe- ctum intelligit quolibet locum, sine publicum, siue priuatum auctoritate Episcopi consecratum, vel benedictum, ac ad Sacra peragenda, vel ad sepeliendos mortuos deputatum, vt Ecclesius, Tempus, cometeria, hospitalia, in quibus est Al- taris ad Sacra peragenda, qui per totam illam de- fensionem contra Ricc. p. 3. decis. 179. resolu- tum percussione laicum in loco ad colloquen- dum cum Monialibus depurato (quod vulgo dici- tur *Parlatorium*) non committitur facriligium, & num. 14. aduenit locum factum ad effectum indu- cendi facriligium non ira late sumi, sicut ad ef- fectum graudendi Ecclesiastica immunitate, ex ca- ratione, quia quando agitur de immunitate, si- mus in fauorabilibus: quando autem de gra- duando delicto, sumus in odiosis, & penali- bus.*

Cum igitur facriligium sit delictum mixti fori, siue peccati, offendendo Ecclesiam, siue per- sonas, aut res Ecclesiasticas, sequitur iure optimo posse iudicem Ecclesiasticum procedere contra laicum in Ecclesia delinquentem, vel aliter fa- ciligium committentem, ad hoc vt sit locus pre- uentioni inter iudicem Ecclesiasticum, & secu- larem. *Cou. var. lib. 2. cap. 20. n. 18. vers. 35. in fine, Menoch. casu 389. num. 13. & 36. Buiud. ad Clar. 5. fin. qu. 38. num. 31. Matt. d. c. 11. num. 20. cum segg. Causale. de brachio Reg. part. 1. sub. num. 75. Farinac. q. 18. num. 132. & qu. 18. n. 61. in fine, Caball. resol. 194. num. 7. & 8. Decian. dist. cap. 16. num. 1. Alex. Peteg. de immuni. cap. 6. num. 28. dum dicit quod dum reus est in Ecclesia, non datus locus preuentioni respectu iudicis secularis, Franc. Leo in *Thysan fori Eccles. part. 1. capite 13. n. 13. Bonac. de legib. dist. 10. q. 2. punct. 1.5. n. 11. num. 12. Mat. Anton. var. resol. lib. 3. resol. 38. n. 1. Bellet. disquis. cleric. p. 1. tit. de fauore cleric. reali 5. 4. n. 9. Guazzin. de defensorum lib. 1. disquis. 1. c. 11. n. 19. Clarin. conuersus ferens. cap. 15. num. 32. cum segg. Alex. Spretell. in decis. fori Eccles. decis. 3. ad princip. Gabr. Pereira de immuni. Regia part. 2. cap. 56. n. 32. cum segg. Non obstat quod post Barr. in l. si cui 5. fin. num. 3. ff. de accusat. tenet Abb. in cap. fin. num. 5. & in cap. inter alia num. 29. de immuni. Eccles. & in cap. cum sit generale num. 27. de foro compet. quon- iam alij sequuntur, quod laicos committens in Eccle- sia delictum seculari, non debet puniri per iudi- cem Ecclesiasticum, sed per secularem: quia lo- quuntur in delicto merè laicali restante ex per- cussione à laico in alterius laici personam facta in Ecclesia, circumscripto facriligio, quod non minuit si donataz ad iudicem laicum spectet, & in hoc Abb. fequuntur Alex. consil. 133. sub. n. 2. lib. 1. Gom. variat. tom. 3. cap. 10. sub. num. 2. vers. & add. Cou. dist. cap. 20. num. 38. vers. 35. Roland. consil. 16. num. 5. cum seg. lib. 2. Vulpel. in tract. de libert. Eccl. part. 1. sub. num. 29. vers. quod alique ratione, Clau. 5. fin. qu. 38. n. 18. vers. vidi etiam, Decian. sem. 1. lib. 4. cap. 17. num. 3. 4. Menoch. de arbit. casu 389. num. 40. cum segg. Viui decis. 49. n. 1. Caball. resol. crimin. lib. 3. casu 194. n. 1.**

cum segg. Farinac. dist. qu. 18. num. 61. Spretelli dist. decis. 3. n. 10. Non negat tamen Abb. sacri- legium ex dicta percussione sequuta in Ecclesia, esse crimen mixti fori, & inter vitumque iudicem locum esse preuentionis, nec differtur Roland. dist. consil. 24. n. 13. Decian. dist. lib. 4. capite 19. num. 34. Caball. dist. casu 193. sub. num. 8. Menoch. de ca- su 389. num. 32. & seg. Vulpel. a part. 1. n. 29. Franc. Leo d. part. 1. capite 13. n. 33. Zerol. in praxi Episcop. part. 2. vers. laici, 5. 6. & 8. Farin. de immuni. n. 236. Clarin. d. c. 15. n. 13. Spretell. d. decis. 3. n. 13.

Quibus autem parns iudex Ecclesiasticus con- tra laicos procedere possit, superest modò vt vi- deamus. Non defuerunt plures seniores qui ex- istimauerunt laicum iudicem procedere ad pœ- nas corporales & pecuniarias, Ecclesiasticum ve- rò non posse laicum corporaliter capi & excru- ciatu facere, nec temporaliter punire, sed contra eos duxerat ad pœnas spirituales, & ad censu- ras procedere posse, & debere, ex quorum nume- ro sum Clar. in 5. fin. qu. 36. num. 46. vers. quare quid si per laicum, & qu. 37. num. 8. Camil. de Caste in diuers. sem. part. 2. cap. 2. num. 17. Decian. lib. 4. capite 16. n. 15. Mench. de success. lib. 3. 5. 2. post num. 17. Senec. de indic. part. 1. capite 12. num. 80. Mattil. decis. 68. num. 7. Carol. de cassis de effe- ctu cleric. efflu. 1. num. 610. Guaza. conf. crimin. 70. num. 16. dum refert inuocatum esse Regni Siciliae praxim quod iudices laici in his quæ mixti fori sunt, quoad pœnas temporales ipsi soli cognoscant, Ecclesiastici verò quoad spirituales, Duard. in Bull. Cerna lib. 2. can. 16. qu. 5. num. 2. vbi quomodo testatur in Regno Neapolitano propter Bullam Ho- norij III. & antiquam consuetudinem non dari preuentionem iudicibus Ecclesiasticis, nisi quoad censuras.

Contrarium verò, immo in huiusmodi sacri- legijs, aliisque criminibus mixti fori posse iudi- cem Ecclesiasticum tam ad spirituales, quàm etiam ad temporales pœnas circa sanguinem contra lai- cos procedere, mentò tenet Innoc. in cap. cum pro causa, sub. num. 1. in fine, de sent. excomm. Buer. in cap. cum sit generale num. 11. vbi etiam Abb. num. 15. de foro compet. Oldrad. consil. 86. & 89. Caldeu. in consil. 11. num. 2. de indic. Roman. sing. 53. vers. si interrogatus, Nau. consil. 1. de foro compet. Olach. Pedem. decis. 103. num. 7. Lati. Iordan. in tract. de Romana Sedis origine cap. 8. num. 19. Gine- chatin addit. ad Clar. in 5. sacriligium addit. 1. Caball. resol. crimin. 1. casu 194. num. 10. & 11. Matti. de iuris d. p. 2. capite 29. n. 1. cum segg. Guazzin. de defensorum, defens. 3. c. 12. n. 10. in fine Bellet. disquis. cleric. tit. de fauore cleric. reali 5. 5. n. 103. Marc. Anton. Geouen. in praxi. Archieph. Neap. c. 8. n. 8. vbi inquit fuisse quendam laicum ob vetra obsecra- na in contemptum Sacerdotum prolati ad trimes- condemnatum, & in c. 13. n. 3. dicit veniorem esse opinionem quod laici in casibus, in quibus pos- sunt conveniri coram Episcopo, possunt etiam ad eo carcerari, & alijs pœnis temporibus puniri, & quod hodie istud est expressum in Conc. Trid. capite tertio sess. 25. de reform. vbi disponitur quod iudices Ecclesiastici non procedant ad censuras nisi quando realem, aut personalem executionem fa- cere non possunt contra reos etiam laicos, Salzed. ad Bernan. p. 87. vers. apud Hispanos, & vers. parua erra, vbi tenet quod iudices Ecclesiastici laicos fa- ciligos possunt in carcerem mittere, & punire, & quod solet eis imponi pœna pecuniaria, quæ locis pœis applicatur pro modo, & consuetudine t. 1. n. 1. Cardin.

Card. Tufch. *lit. S. com. 1.6. num. 12.* vbi aduertit quod in his causis iudex Ecclesiasticus punit laicum in omnes penas ex delicto, per quas non impositur pena sanguinis, & si est irroganda mors, traditur Curie seculari, laud. Clarin. *dist. cap. 15. num. 32. cum multis seqq.* vbi num. 39. de Guirbe dicto de inueterata Regni praxi, & num. 42. idem assenti de alia simili, quam Duarid testatur vigere in Regno Neapolitano vigore nullæ Honorij 113. & tandem 4 num. 56. firmat quod Episcopus in causis non solum spiritualibus, sed etiam mixti fori potest huiusmodi penas temporales puerire, siue in pecunia, siue in fustigatione, vel penas perpetui carceris, seu treremum, quomodo ablatioe penas sanguinis, Steph. Giat. *Aldricha. decis. 118. n. 17.* Bellet. *A. 11. de fauore clericor. rali. 5. n. 103.* laud. R. P. Specell. in *decis. fori ecclesiasti. decis. 4. n. 3. cum seqq.*

165 Septima pars contra Ecclesiasticam immunitatis violatores est excommunicatio, à qua absolui non possunt, nisi eadem restituunt, *cap. quisquis, & cap. si quis antiquis 17. q. 4.* Peguera in *pract. crimin. cap. 26. sub num. 5. vers. preterea text.* Alex. Ambrosio. *de immunit. cap. 1. 5. num. 4.* Susen. *dist. tom. 1. de Relig. tom. 3. cap. 1. num. 7.* Gambacurt. *dist. lib. 8. cap. 1. num. 11.* Esalen. à Cochier. *d. q. 65. ad fin. Fatioac. d. tract. de immunit. num. 32.* Villalob. in *sum. p. 1. tract. 39. diff. 8. num. 4.* Castro Palao *d. p. 1. 12. n. 3.* Trullench. *dist. lib. 1. cap. 1. 1. dub. 5. n. 3.* Carol. Matacor. *tom. 2. resp. 50. n. 18.* Ioan. Anton. Nouat. *d. 114. de immunit. num. 32.* vbi amplius quod extrahens confugientem iocurrat adhuc in excommunicationem, quomodo fuisset facta restitutio carceri, ex verbis Bullæ, ibi, *si aliquis assensu præsumpsit*, &c. Theaur. in *praxi p. 2. verb. immunitas cap. 1. Lezaos d. verb. immunitas Ecclesiasticam, num. 11.*

166 Quam quidem excommunicationem esse laicæ sententia, & ipso iure interam, (quicquid sit fore communi auctore) insinuat expressè Constitutio Gregorij XV. in §. 10. ibi, *Declaramus cum ipso facto censuras & penas easdem incurrere, quæ contra libertatem, iuræ, & immunitatem Ecclesiasticam violatores per sacros Canones, & Conciliorum generalium nostrorum prædecessorum Constitutiones sunt promulgatae*, &c. & ex ea colligitur Gambacurt. *dist. lib. 8. cap. 4. n. 2.* & 6. Lud. Coriet. in *repet. d. c. inter alia, p. 4. n. 3. in fine.* Antoon. Diaos *moral. resol. p. 6. 17. 1. resol. 34. in fine.*

167 Sed an sit Sedi Apost. referuata, vetri solet in dubium. Nonnulli existimant locorum Ordinationes ab hac excommunicatione absolue posse facta restitutione; ex quorum numero sunt Mar. Anton. Gcoen. in *pract. Neapol. cap. 22. num. 3. 4. & 12.* Homobon de *bonis de excommunic. Eccles. p. 2. tract. 1. 1. supple. 3. vers. per totum.* Antoon. Diana *moral. resol. p. 1. tract. 1. resol. 41.* Ioan. Anton. Nouat. *d. 114. de immunit. Eccles. n. 97.* alij vero multo melius resoluunt absolutionem ab hac censura pertinere ad solum Pontificem, ita Quazant. in *sum. Bullarum verb. casus referuatus, pag. 162.* & seq. Iul. Lauer. de *Indulgent. p. 2. c. 21. num. 90.* & cap. 28. num. 16. Peteg. de *immunit. Eccles. cap. 13. num. 9. vers. sed contra, & num. 10. 11. 12. 16. & 18.* Mar. Anton. var. *resol. lib. 3. resol. 15.* Mar. Ital. de *immunit. Eccles. lib. 1. c. 6. 3. 2. n. 31.* & seqq. Fatio. in *d. tract. de immunit. n. 313.* & 116. Duarid in *Bullam Cerna can. 15. q. 1.6. n. 19.* Clarin. *conuener. ferat. cap. 10. num. 38.* vbi num. 39. subdit semper etiam in dubio absolutionem spectare ad Sedem

Apost. Lexina in *sum. Regn. qua tom. 1. cap. 19. num. 15.* Carol. Maranta *tom. 2. resp. 35.* Trulleoch. in *præcepta Decalogi lib. 1. c. 11. dub. 5. num. 4.* vbi attestat iam à Clemente V 311. fuisse eorum nullus virtute & prerogatiua privilegiorum posset absolueri ab excommunicatione ob violationem immunitatis Ecclesiasticæ in terminis dictæ Constitutionis. Et sacra Congreg. Conc. de anno 1617. censuit absolutionem à censuris ob violatam immunitatem Ecclesiasticam iuxta dictam Constitutionem Gregorij XIV. esse Sedi Apost. referuatam.

Vodecimò est notandum reum ad Ecclesiam fuentem maiorem illius perfrui immunitate in criminibus exceptis, si integra, veraque probatione delictum admissum fuisse constaret, secus ubi vel indicis, vel præsumptionibus tantum, eo quod nemo ex illis damnari pena ordinaria debet, vt aperit docet Aued. de *exsequendis mandatis. part. 1. cap. 12. 2. num. 3.* & præcipue num. 9. cuius opinio non improbat Gambacurt. *Lafit. decis. 281. ad fin.* quomodo ipse Gambacurt. *decis. 179.* alliciat in Luitania semiplenam sufficere probationem, & ibi Flores de Menz in *addit. subdit.* apud Regna Castellæ decisionem illam observatam scripta fuisse, nam contra huiusmodi praxim stat fecit omnium Doctorum hac de re ageorum auctoritas. Auendannus eodem *dist. cap. 22. numer. 4. vers. 1. verb. præsumptio*, apertius docet iustificatum, vel produmois qualiterque, quia quisquam ex homicidio faciem amittit immunitatem, plenissime fore probandam, neque præsumptionis, aut iudicia sufficere. Hieron. Gabr. *conf. 170. num. 26. lib. 1.* respondit aduersus assiduum maiorem posse ius dici, nisi veris, integris, plenisque probationibus assidui qualitas fuerit explorata; hoc ipsum in hac specie consulerunt Dec. *conf. 113. num. 2.* Metenda *conf. 88. num. 7. vol. 2. conf. crimin. Rimio. 100. conf. 685. num. 9. lib. 6. Fatio. d. conf. 76. num. 3. cum seq.* dum tenet non posse Episcopum delinquentes Curie seculari consignare, nisi prius sibi confitito de delicto plenè, certè, & coaduenent, non autem per indicia, præsumptio, & *conf. 160. vol. 2. Castill. decis. 156. num. 5.* Alory Rice. in *colle. decis. colle. 179. 2.* Castro Palao *d. dist. unica, puncto 1. 3. num. 8.* San. ch. in *consilij moralib. lib. 6. cap. 1. dub. 11.* Ioan. Antoon. Nou. *d. 114. de immunit. n. 88.* Diana *moral. resol. p. 6. tract. 1. resol. 31.* in *conf. 2.* vbi etiam quod non tenetur Episcopus stare processui facto à laica potestate, me curio in hoc loco Trulleoch. *d. cap. 1. 1. dub. 6. n. 4. in fine.* Et quod testes examinari in processu informatio sunt potest repetendi citato hisce Ecclesiastico, & ipso iure, contra Guazio, tenent Clarin. *d. cap. 10. num. 150.* & Diana *p. 6. tract. 1. resol. 30. q. 3.* vbi q. 4. contra Gior. resoluunt reo & Ecclesie esse dilatores assignandas, & *quæst. 6.* cum R. P. Specell. *decis. 60. num. 13.* & Carol. Maranta *p. 6. resp. 36. num. 11.* & *resp. 11. num. 12.* ac alius tenet iudicem Ecclesiasticum, vbi dubium fuerit inter Doctores, an delictum gaudeat immunitate, debere pro reo iudicare, vt gaudeat immunitate.

Laicæ sententia super remissione eorum, qui ad Ecclesias confugerunt, siue ad Curiam secularem, siue ad Ecclesiam, non licet alteri partium appellare, quia appellatio sublatæ act per Bullam Gregorianam in illis verbis, *ubi, quacunque appellatio non possit, & decretum super hoc emanatum non potest reuocari*, sed executionis demandandum est, non auctore appellatione, etiam

quoad effectum deuolutionum, Ita Mari. Ital. d. cap. 6. §. 1. num. 33. Farin. d. trakt. de immuni. num. 372. Guazzin. de defensorum. d. defenf. 1. cap. 33. num. 6. & 11. Peregr. de immuni. cap. 16. num. 33. Cuius. controu. foris. cap. 10. num. 14. Et licet fisco, vel auctori nequaquam concepi appellacionem à sententia remissionis rei ad locum inueniunt, unde fuerat exarctus, contendit Mari Ital. lib. 6. cap. 17. per tot. differentiam inter utrumque casum constituens, quia reus prefamator tali casu per calumniam appellare, fiscus vero, vel auctor non ita; nihilominus contrarium, immò fiscum à sententia super remissionis rei latus appellare non posse melius docuit Alex. Peregr. d. cap. 16. num. 33. Diana moral. reser. p. 3. trakt. 2. reser. 13. in fine, & part. 6. trakt. 2. reser. 30. Cuius. d. c. 10. num. 155. cum seqq. R. P. Spectil. decis. 65. per tot. ubi respondit fundamētis Marci Italij.

Nunc vero circa tertium genus privilegij, quod propriè immunitas appellatur, sciendum est primò, quòd Ecclesiæ non possunt imponi collectæ à laicis, sicut Principibus secularibus, seu communitatibus locorum super eorum redditibus, & bonis, etiam pro locis publicis testandis, vel expeditionibus, sicut excoisibus decendicis, etiam ad defensionem ciuitatis, vel Catholice fidei, vel alia quocunque de causa sine Romani Pontificis auctoritate, sub excommunicationis, laicæ sententia pœne, non minus, cap. aduersus, de immuni. Ecclesia. Nauas. in man. cap. 17. numer. 107. Mari. Alter. de censur. lib. 5. disp. 19. cap. 1. Duand. in Ballem Cona Domini, can. 18. quaf. 3. Carol. de Grassis de offitibus Cleric. effat. 3. num. 27. Franc. Leo in thesauro fore. Eccles. part. 3. c. 6. num. 13. cum seqq. Bellier. disquisit. Cleric. part. 1. tit. de exemptionib. Cleric. & eorum bonor. numer. 1. Nec Prælati

170 epī Ecclesiæ non possunt quicquam pro causis humilimos ipsi laici de bonis Ecclesiæ soluere, sicut etiam sponse offerre, antequam Romanum Pontificem consulant, dist. cap. aduersus. Quòd quodam pœcedit in casu, ubi agitur de utilitate tantum publicæ, non vero, ubi consuetudo non fiesolum propter utilitatem publicam, sed etiam ob priuatum ipsorum clericorum, veluti pro expensis factis tempore pestis, ita Silesi. in summ. verb. immunitas quaf. 5. numer. 20. Megal. in part. 1. lib. 2. cap. 17. q. 6. num. 121. & conf. 72. num. 18. Molin. de iustit. som. 3. disp. 972. num. 2. concl. 3. Paul. Layman. in Theolog. moralis. lib. 4. trakt. 9. cap. 6. num. 7.

Quando enim necessitas publicæ conuenit de disreddito, & principaliter æquè utilitatem Ecclesiasticorum & laicorum, tunc debent Ecclesiastici contribuere, non tamen ad deliberationem solius populi, sed oportet, quòd clerici, & populus simul conueniant, & deliberent, quia quod omnes tangit, debet à omnibus approbari, & si in tali casu clerici sine legitima causa nollet consentire, possent laici implorare auxilium superioris Ecclesiastici, ut compellat Clericos; vide Salom. 2.1. tom. 2. q. 78. art. 5. controu. 1. Azor. iustit. moral. part. 3. lib. 3. cap. 19. q. 11. Petr. de Ledesin. in summ. tom. 2. trakt. 7. cap. 3. concl. 27. Bellier. disquisit. clerical. part. 3. tit. de exempt. cleric. §. 2. num. 6. cum seqq. Carol. de Grassis de offitibus. cleric. effat. 3. n. 241. Joan. de la Cruz in daret. consue. part. 1. prae. 7. q. 7. art. 3. dub. 1. concl. 5.

171 Non conceduntur autem redditus, seu fructus Ecclesiæ laicis, nisi ab necessitate, sicut utilitatem, vel pietatem concernentem ipsi Ecclesiæ, Exarctas. Declaraciones, de decim. inter cetera. Cum

vero ex certacane Romanus Pontifex decimas, vel aliam partem fructuum Ecclesiasticorum concedit laicis ad tempus, declarauit Clemens V. in Viennensi Concil. relatus in Clem. 2. de decimis, vt solui, & cangi debeat secundum decime taxationem, quæ fit in illis partibus, ubi concessio fiet, & ad monetam ibi communis currentem. Collectoribus autem, & excoisibus ipsius Decime est interdictum, ne Ecclesiæ calices, libros, sicut alia ornamenta diuini officij de parata ex causa pignoris, vel distractionis capere, aut vsurpare prefamator, cap. 1. de pignorib. Ordin. Reg. Lusit. lib. 2. tit. 24. & apud Castellanos. l. 7. titul. 2. lib. 1. noue recept. Cou. lib. 2. var. cap. 16. num. 8. Mozz. de contrahib. trakt. de pignor. cap. de rebus, qua pignor. num. 13. Vsq. in opusculo de pignoribus cap. 1. §. 2. num. 6. Rebell. de obligat. iustit. part. 1. lib. 16. q. vnde de obligat. contrahit. pignor. num. 4. Azor. iustit. moral. p. 3. lib. 7. c. 6. q. 4. niti iustissima vigente necessitate, vt probatur in d. c. 1. & docent Cou. d. cap. 16. num. 8. Gutier. trakt. lib. 3. q. 8. num. 2. vbi num. 3. quòd causa precipua ad alienationem rerum Ecclesiæ est redemptio captiuorum, imò ad captiuos redimendos, & ceteros detentos liberandos, sicut propter imminens belli periculum possessionum, & argentum Ecclesiæ capi, resoluunt Surd. decis. 367. num. 43. Morl. in imperio iuris part. 1. tit. 1. q. 16. n. 26. Mart. de iurisd. part. 4. cas. 10. num. 3. sic eodem modo Ecclesiæ bona posse pro alimentis pauperum non solum Personarum, sed etiam exteriorum pignori & vendi, tenent Cou. d. cap. 16. n. 8. vers. ceterum res Ecclesiæ, Surd. de aliment. tu. 2. princl. 46. n. 5. Vnde autem huiusmodi ornamenta locati pro pretio possunt, vide Vgolin. de simon. tab. 1. capite 44. §. 1. num. 3. vers. quoad primum casum, Bonacin. in simon. trakt. q. 2. num. 12. Suz. de Relig. tom. 1. lib. 4. de simon. cap. 1. a. num. 25. Filluc. trakt. 45. cap. 3. quaf. 11. num. 18.

Nunquid vero concessis decimis super fructibus beneficiorum includantur hospitalia, & pia loca, & fabricæ, & quorundam distributiones, Capellæ etiam, vel Altaria, & pensiones, declarationes nonnullæ, & Breuis quædam Apostolicæ emanantur, & in ipsi litteris concessionis nonnulla ex his expiunt, & declarari consueuerunt. De solutione autem tributorum & gabelarum ab Ecclesiis, vel Ecclesiasticis personis faciendæ, exant Canonum, & sanctorum Patrum decreta in cap. tributum, cum seqq. 2.1. q. 8. & in cap. si tributum. 1.1. q. 1. quæ docent de exterioribus Ecclesiæ persolouendum esse principibus secularibus tributum pro pace, & quiete, quia nos iueri, & defendere debent, sicut & Christus tributum per Petrum præstitit in ore piscis inuentum, vt eleganter dissicit Vrbanus Pontifex in d. cap. tributum.

Secundò, sciendum est, quòd neque Ecclesiæ ipsæ neque res, aut bona eorum possunt alienari, vt inf. lib. 3. cap. 3. videbimus; nec possunt pro alienis debitis obligari, cap. 2. de solutio. nec tenetur Ecclesiæ depositio facta apud suum Clericum, nisi versum sit in ipsius Ecclesiæ utilitatem, cap. 1. de depositis, Cened. ad Decretal. collat. 24. num. 1. Catoc. in trakt. de depositis, part. 2. q. 1. à num. 1. Cardof. in praxi iudicium, verb. depositum n. 9. Molin. de iustit. trakt. 2. disp. 325. num. 4. Stephan. Gerzish. discept. forens. 1.96. num. 8. vbi ponit tres casus, in quibus contrahens cum Ecclesiis debet esse sollicitus de conseruacione in eis vili

De Immunitate Ecclesiar. Cap. III. 45

utilitatem, scilicet mutuo, deposito, & venditione facta pro debito Ecclesiar, cum in aliis liberetur debitor si soluat, et si non fuerit verum in utilitate Ecclesiar, Marc. Anton. Genuens. in pract. Archiep. Neapol. cap. 89. num. 7. ubi tenent ementem tem Ecclesiar cum euidenti utilitate non tenet docere de conversione pretij in utilitatem Ecclesiar. Efficaciter vero obligatur Ecclesia ex deposito apud se facto cum consensu Episcopi, & Capituli, vel recipientis thesaurario, seu aliis ad recipienda deposita designatis, ceterisque solemnitatibus à iure requisitis interuenientibus, licet deponens non probet depositum verum fuisse in utilitatem ipsius Ecclesiar. Ita gloss. verb. persona, in d. cap. 1. Molin. dicit. disp. 425. num. 4. vers. de deposito, Sum. Angel. verb. depositum, §. 4. Cardo L. d. verb. depositum, numer. 9. Sanch. in preceptis Decalogi tom. 2. lib. 6. c. 14. n. 35. Quicquid contrarium tenuerint gloss. 1. au c. vlt. ne Pralati vicer suas, Innoc. Abb. num. 10. Henric. n. 2. Ioan. Andr. n. 9. & Host. n. 3. in d. c. 1. Rebuff. in compendio alienar. n. 19.

Terrib, quod quantum ad acquisitionem quolibet potest sua Ecclesiar relinquere, l. generalis, l. inuenerunt, l. 2. C. de sacrosanct. Eccles. & omnium forum bonorum donationem validam ei facere, ut per Abb. n. 2. & Paul. num. 36. in cap. in presentia, de probat. Bar. in l. fin. num. 13. de pract. Coa. in rub. de testam. part. 1. num. 6. Spin. in speculo rebus, gloss. 1. 1. p. r. num. 19. cum seq. & gloss. 1. 2. d. num. 45. Gambocut. L. fin. dec. 185. n. 2. Molin. de iustit. 2. disp. 180. vers. nostram, Card. Petreia quæst. forens. disp. 129. n. 5. Card. Tuscham. 2. tit. D. concl. 648. n. 4. Card. Mantica, de sacris, & ambig. conuent. tom. 2. lib. 1. tit. 12. per ter. Reb. de obligat. iustit. part. 1. lib. 18. q. 7. n. 4. Et transiit dominium in Ecclesiis nudo pacto, seu nuda promissione, contra reg. l. traditionibus, C. de pactis, Itaq. de pia causa, prim. 107. Card. Mantica. ubi supra lib. 4. tit. 3. n. 70. cum seq. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 1. ita vt traditæ possit Ecclesia tem sibi concessam sine traditione l. fin. C. de sacros. Eccles. cap. ex litteris, de consensu, ita & legata, seu relicta Ecclesiis multa habent specialia contra iura communis depositionem favore Ecclesiar, ut infra c. 17. dicemus. Prescribit quæque Ecclesia tem priuam triginta annorum spatio, cap. Santlerum, de prescript. sed contra illam quadraginta annorum possessio requiritur ad particubendam, cap. illud autem, cum gloss. eod. tit. cap. 1. eodem tit. in 6. Similiter & contra privilegium Ecclesiar prescriptio quadraginta annorum requiritur, cap. accedentibus, & cap. si de terra, de priuileg. in quibus iuribus c. octoacta posuimus, utilitate de materia; Ecclesia vero Romano centum annorum gaudet prescriptioe contra se ipsam, Ausen. quæst. alienar. & l. fin. C. de sacros. Eccles. c. ad audientiam ipsius gloss. de prescript. Picolet. in Ausen. iustit. num. 57. C. de bonis mat. Couat. in reg. possessor. part. 2. §. 2. num. 3. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 4. vers. secunda. Prescribi aotem non possunt à licitis vltio tempore Ecclesiar ipse, aut loca religiosa, siue iura Ecclesiastica, vt decimar, pnuatue, vel oblationes, & cetera huiusmodi spoutualia, quæ ab ipsis possident non possunt, cap. causam, de prescript. & de Ecclesiastica prescriptioe testat etiam de bonis Ecclesiar immobilibus nonnulla dicemus.

Quartò, quod Ecclesia habet restitutionem in integrum in multis casibus, cum læsa fuerit ad

istum minoris, cap. 1. & per tot. de integr. restit. Sfort. de integr. restit. q. 3. art. 4. per tot. Molin. de iustit. tom. 2. disp. 574. num. 1. & 2. Steph. Gueciar. de scripte. 601. d. num. 5. & quando vult to integrum restitui, necesse illa habet plura deducere, & probare, nempe quidd addit læsio, & quidd illa manifeste sit, Menoch. conf. 114. num. 12. Rot. in Lunen. Sarz. an. iuris patronatus 18. Maij 1622. coram R. P. D. Merline; modica autem sufficit, vt per gloss. in l. 2. C. si aduersus vendit. Titiaq. in l. si omquam, verb. omnia, num. 15. C. de reuoc. donat. Pincl. in l. 1. C. de rescind. vendit. part. 1. cap. 1. n. 26. Malcard. de probat. concl. 1058. num. 9. Card. Petreia in d. l. si curarem, verb. vel aduersarij dele, num. 7. Valasc. conf. 112. num. 2. & de parat. cap. 39. num. 38. quælibet vero iniustitia sufficit pro causa restitutionis in integrum, etiam si non sit notoria, Card. de Grassi. dec. 10. num. 12. de re iudic. Setaph. decis. 131. num. 1. Rot. dec. 352. n. 5. part. 1. diuers. & dec. 381. num. 1. & dec. 635. n. 4. in fine, part. 1. recent. & in Reuina benorum 10. Ianuarij. 625. coram bon. mem. V'aldo, & in Romana restitutionis in integrum 20. Maij 1624. coram bon. mem. Patriarcha Adan. Quedo, Buratt. dec. 451. num. 6. vbi Ferentil. li. A. & sufficit quidd sententia ex nouiter deductis iniusta deatatur, Rot. in Perusina sacrosanct. 20. Maij. 1624. coram bona mem. V'aldo. Hoc tamen privilegio vitetur Ecclesia in quadriennium tantum, cap. 1. 2. de in integr. restit. lib. 6. Clem. vnicæ, eod. tit. Bernard. reg. 653. Vincent. de Franc. Neapol. dec. 106. n. 20. Suid. dec. 136. Sfort. de in integr. restit. part. 1. c. 20. Card. Petreia quæst. forens. lib. 1. q. 12. num. 20. Mori in emptio iuris, part. 1. tit. 5. q. 5. Malc. de probat. concl. 1276. Card. in practi indicum, verb. restitutio, num. 5. eo autem elapso non audiunt nisi sit in Curia, vt expresse fuit dictum in Rota, & signatet in Borgom. legati 15. Nouembrii. 16. o. coram Reuerendissimo Austrebat. & in Adrien. iurisdi. illius 17. Iunij 1621. coram R. P. D. Pirramo, & in Romana restitutionis in integrum 20. Maij 1624. & 18. Aprilis 1625. coram bon. mem. Patriarcha Adan. Quedo, & coram Buratto, dec. 452. n. 7. & dec. 604. num. 13. & nisi fuerit legitime impedita, secundum gloss. verb. quadriennij, & verb. causa, in d. c. 1. vbi Host. n. 6. Domin. n. 9. & Franch. n. 8. & 9. Cald. Petreia in l. si curarem, verb. infra legitimam, n. 3. cum seq. & nisi sit probabiliter ignorans, d. cap. 1. ibi, negligenter emisit, Cald. Petreia d. verb. infra legitimam, n. 3. Capoteq. dec. 418. n. 6. part. 1. Suid. conf. 576. n. 13. Maiest. var. resol. lib. 2. cap. 98. num. 9. Giurba Sicilia dec. 106. num. 10. & nisi sententia esset notorie iniusta, Czf. de Grassi. dec. 15. num. vlt. de prob. & fuit dictum in Præsentia bonorum 11. Februarij 1614. coram bon. mem. Bard. Sacrapo, & denique nisi rationabilis causa concurret, d. cap. 1. ibi, aut alia rationabilis causa, Meoch. de iust. lib. 1. c. 3. n. 25. Sfort. q. 19. n. 65. & 82. & gloss. in d. cap. 1. iocet rationabiles causas enumerat emioenissimum damnum, id est, enormissimam læsionem, quæ statit post quadriennium restitutionem indulget cum eadem gloss. resoluente Calixto, dec. vnicæ, n. 5. de empt. Alex. conf. 150. n. 6. lib. 7. Ioan. Gacc. de expens. c. 18. num. 36. Cald. Petreia d. verb. infra legitimam, n. 9. Sfort. q. 19. n. 66. Giurba, d. lib. dec. 106. num. 11. Cocc. dec. 445. num. 7. Buratt. dec. 414. num. 10. & dec. 452. n. 10. Rot. dec. 1247. in fine, part. 4. diuers. & in Romana restitutionis in integrum 28. Aprilis 1625. coram bon. mem. Card. Adan. Quedo.

- 189 Sententia quoque lata contra Ecclesiam prætextu iniquæ consuetudinis retractari, *cap. cum causa, de sent. & re iudic.* non enim valet confac-tudo in præiudicium, & contra Ecclesiam introducta, *cap. omnia, dist. 12. c. 1. cap. cum inter 5. c. cum venerabilis 7. de consuet. cap. 1. de his que sunt à maiori parte, cap. 2. de inst. Coulib. 2. var. cap. 17. num. 4. Rebuffian compend. alienat. à n. 20. Sord. conf. 101. n. 14. cum seqq. Spezzell. decis. 37. num. 4. 1.*
- 191 Ex in causa Ecclesiastica citatio peremptoria non debet esse nimis brevis, *cap. 1. de delat. & alio specialia habet causa Ecclesiastica in iudicio, de quibus infra c. 11. agimus.*
- 192 Quinimo, & vltimo notandum, quod statuta contra Ecclesiasticam libertatem fieri prohibentur in *cap. nouerit, & cap. grauen, de sentent. excomm. nic. exornat Spezzell. decis. 6. feri Ecclesiast. decis. 10. cum duabus seqq.* & si facta fuerint, nulla sunt, & inualida, & conditores eorum ipso iure excommunicationem incurant, *cap. fin. de ribus*
- 193 Eccles. non alienari. Dicuntur autem statuta fieri contra libertatem Ecclesiasticam quando per illa aufertur Clericis, & Ecclesiasticis personis beneficium à iure concessum; vel restringitur, seu limitatur dispositio iuris; vel efficiuntur timidores, seu retraherentur à clericis homines: item quando contraheretur tempus à iure datum, & si de Clericis mentionem facit, vltimo modo ligat, & demum quando directè seu indirectè, sunt contra privilegia, aut prerogativas concessas Ecclesiis, & Ecclesiasticis personis, seu piz cause à Papa, vel principe seculari. Ita Innoc. in d. *cap. nouerit, num. 1. & 2. & ibi Butr. n. 9. & Abb. num. 2. idem Abb. conf. 63. in prince. part. 1. Borbar. conf. 3. n. 1. & 2. vol. 4. Card. Tusch. tom. 5. lib. 2. c. 1. 342. n. 1. 2. Bellet. disquisit. cleric. part. 1. tit. de exempt. cleric. à stat. fecit. 5. 1. num. 9. Duard. in Bull. Cenac. art. 15. q. 10. num. 5. Filiuc. tract. 16. c. 20. quest. 7. num. 370. Bonacin. de censur. in Bulla disp. 1. q. 16. sect. 1. p. 1. 2. num. 2. Nec possunt Domini temporales interdicare subditis suis ne cum Ecclesia contrahant, aut cum eius personis negotia tractent, neve citi in rebus necessarias, seruantes, sub eisdem sententia pœna, *cap. fin. de immunit. Eccles. lib. 6. Nao. in man. cap. 12. n. 10. vers. 2. 3. Jul. Luso. de indulg. part. 2. c. 23. num. 16. Bonacin. d. p. 1. 2. num. 4. & 5. Ego ipse de offic. & pass. Episcop. part. 3. alleg. 50. num. 93. & n. 112. secundum Lugdunensem. impet. Statum enim prohibens omnipò laicos contrahere cum Clericis, non valet, & est contra libertatem Ecclesiar. Vulpel. de libert. Eccles. part. 1. num. 7. Mart. de iuris. 4. casu 62. in fin.**
- 196 Hinc etiam Principes statuantes, ne in eorum statu possint ædificari de nouo Ecclesie, & monasteria sine eorum licentia, derogant libertati Ecclesiasticæ. Ita per tex. in *cap. vlt. de Eccles. edific. resoluunt per me citati suprà hoc lib. c. 1. in prince. p. ubi plures Doctores citati: addo Duard. in Bullar. Cuna, can. 1. q. 19. à num. 68. Bonacin. de censur. in Bulla, disp. 1. q. 16. sect. 1. p. 1. 2. num. 10.*
- 197 Hinc etiam statuta laicorum tangentia iura Ecclesiasticorum, etiam si per indirectum ipsa minuerent, dicuntur contra libertatem Ecclesiar. vt ex Calde. Anchar. & Perreg. resoluunt Mart. de iuris. par. 4. cas. 85. num. 33. Huiusmodi enim statuta, seu edita Præcipuum secularium etiam si fauorebilia sint Ecclesiasticis, eos non ligant, nisi à Romano Pont. confirmetur, Carol. de Gradis

de effectibus clerical. effectus 2. ex n. 42. Sord. conf. 1. ex n. 15. & conf. 201. num. 14. Sord. de legib. lib. 3. cap. 34. n. 12. Salus. tract. disp. 14. sect. 8. n. 101. Bonacin. in simili tract. disp. 11. q. 1. p. 1. 2. 6. n. 27. Castell. sem. 7. de Terr. c. 9. n. 10. Balde. in Theolog. moral. lib. 3. disp. 1. n. 1.

Eodem modo statuta excludens Clericos, vel Monachos à successione parentum, agnatorum seu cognatorum, non valet, cum sit contra libertatem Ecclesiasticam, quia auferit Clericis beneficium succedendi de iure communi; totum quia Clerici per ipsum efficiuntur timidores. Ita Redoan. in tract. de spol. q. 3. tit. de success. Clerici secularis ab intestato, n. 4. Mart. d. part. 4. casu 25. Bonacin. d. p. 1. 2. num. 21. & magis sunt contra Ecclesiasticam libertatem, quæ tollunt beneficium iuris communis, quàm quæ auferunt competentis per privilegium, vt ex multis probat Mart. d. part. 4. casu 98. num. 4.

Vnde statutum, quod non opponitur exceptio excommunicationis, vel non possit probari per testes, est contra libertatem Ecclesiasticam, vt latè tradit Mart. d. part. 4. casu 59. sicut patet etiam, quod prohibet ingrediendum monasterium posse succedere, idem Mart. d. part. 4. casu 76. n. 10. & casu 80. n. 1.

Hinc etiam statutum Aquipendij volens quod alius detrahitur à flumine Palæzæ sit Communistis, non autem habentibus prædia adiacentia, non habet locum, ubi prædia adiacentia sunt Ecclesiis, Sac. Congreg. Concil. sub die 5. Julij 1628.

An autem ubi Clericis, vel alia persona, seu corpus gaudens iure Ecclesie, vendat paritonia, alia bona, vel emit à laico, & extra in loco rei sitæ statutum præferens consanguineorum, vel vicinum in venditionibus rerum, quæ sunt à consanguineo, vel vicino, sit locus Prælationi, exclusio Clerico empetore, vel venditore i vide Cassian. in consuet. Burgund. 5. lib. 2. verbi. *thème, num. 1. & seq. Afflic. de iure prebendis. §. 9. n. 14. & seqq. Ne-nizan. conf. 39. n. 1. & seq. Tiraq. de retrat. lignag. 5. 1. gloss. 1. num. 6. & gloss. 8. n. 41. & gloss. 15. n. 2. cum multis seqq. Boët. decis. 231. Marten. l. 7. gloss. 11. n. 11. & seq. tit. 1. lib. 3. noua recapit. Aldebran. Mascard. de interpres. statum. concil. 1. num. 71. & seq. Hond. conf. 3. lib. 1. Pet. Pechi. tract. de amortization. q. 23. Sord. conf. 2. Mart. de iuris. 4. casu 30. Hond. conf. 3. per tot. lib. 1. Spezzell. decis. 7. Eccles. decis. 11. n. 11.*

Quæstio est controuersa, vtrum validus sit contractus, siue statum cogens ne certa bona immobilia à laicis possidea in Ecclesiis alienentur, aut ab intestato possint? In qua pro validitate in defensionem obferuntur aliquorum Regnorum pugnant Bellug. in speculo Principum. rub. 1. 4. de amortiz. q. 2. verbi. *num. 36. Ambros. de Opizonibus in l. filios, §. diuisi. de legat. 1. à n. 69. Jacob. de Grassi in aureis decis. 1. lib. 4. c. 18. num. 238. Driedon. de libertate. Christiana lib. 2. c. 3. Singorol. conf. 21. per tot. Grassi. Regal. Francia lib. 2. iure 20. Papon. lib. 1. tit. 6. Arto. 3. Tiraq. de iure mar. gloss. 8. n. 171. & de retrat. lignag. 1. gloss. 13. n. 5. Con. in reg. possessor. part. 2. §. 4. n. vlt. vers. 3. Mex. in re. xaxa panis. conc. 1. 27. num. seqq. Mohnd. de iuris. tract. 2. disp. 1. q. 20. vers. quia de iure, Censu. commun. contra commun. sem. 4. q. 899. n. 175. cum seqq. Et. Enman. quest. regul. tom. 1. q. 66. art. 4. Lud. Mirand. in manual. Prælat. sem. 2. q. 27. art. 7. D. Barbo. in priuatis scholis ad l. pisanam. ff. de legat.*

De Immunitate Ecclesiarum. Cap. III. 47

leg. 1. vers. ad Ordinar. lib. 2. tit. 8. Cald. Petita in
l. si caratorem, verb. venundandis, l. 2. §. de empt.
cap. 8. num. 17. §. 3. & l. 1. quod forens. §. 2. §.
num. 9. lat. Benedic. Agip. in rep. l. 1. C. de sa-
cris. Eccles. part. 3. §. 2. num. 3. cum segg. locum
Gabr. Petita in tract. de manu regia, tom. 2. cap. 67.
Anguian. de legib. lib. 2. contrav. 15. Cuvill. com-
mun. contra commun. tom. 4. §. 859. num. 107. cum
segg. & num. 179. Gail. lib. 2. observ. 12. num. 7. cum
segg. Peteg. tom. 1. conf. 91. ex num. 10. Choppin. de
domano Francia lib. 1. tit. 14. & lib. 2. monasticum,
tit. 2. num. 2. Hieronym. Leo decif. 77. Menoch.
conf. 800. num. 23. & conf. 1000. §. 4. Hiernynus
Atrif. de except. clauorum cap. 4. per tot. Bernat.
Argent. in consuet. Burgundia. tit. de feudis art. 46.
glor. l. 2. §. 3. Mari. Cuiet. de leg. Federic. l. 24. tit. 26.
& c. 83. art. 90. Quas quidem leges præcitati Do-
ctores defendunt povertere ex privilegio Apost.
Sedis, quod præsumitur intervenire scilicet ex
consuetudine temporis immemorialis; addunt
que id quoque lute communis comprobati posse,
primo quia huiusmodi leges quæ inter subditos
 præcipiunt, ne illi immobilia in Ecclesiis alienent,
principalius intendunt providere vilitati Rei-
publicæ, cuius maxime interest in bona inter sub-
ditos retineri, & conservari, vitque Ecclesiis &
Clericis exemptis imponi non possunt, cap. non
mutas, de immun. eccles. onera & tributa Reipub.
per laicos commode præstentur, sig. l. extra 4. vers.
impet. §. de numeris. & bonis, & quoniam Ec-
clesiis & Clericis ipsi aliquid exinde damnum
prænuent, id tamen præter intentionem legis
secundario, & per accidens contingit, ex subinde,
nec attenditur, si quis nec, si si cor. per. l. qui exem-
ptionem, §. de condit. indebit. nec imputari de-
bet ei, qui rei licite operam dat, id est, leg. slator,
qui dum in suos iure suo vitat, nemini facit ini-
uriam, cap. cum Ecclesia §. 1. vers. quia de elect. l.
summam 24. §. ult. l. Præculis 26. §. de damno
infecto.

Secundo, quia receptum esse iustam esse legem,
vel consuetudinem prohibentem, ne bona aliqua
in exteros non subditos alienentur, Baran. l. si mu-
sam. §. Dico, num. 11. vbi communis secundum
Rip. num. 79. §. de legat. 1. plures per Tyrq. in
præfat. retrallu, num. 14. idque ex eo potissimum
quia consuetudo, vel lex potest ex causa tunc ali-
quam commercio eximere siue simpliciter, siue ab-
solute, l. si in emptione §. 4. §. 1. ibi, moris ciuita-
tis, &c. §. de contrah. emptio. per tot. C. qua res
vendi, siue respectu exterozum, vt per tot. C. qua
res exportari; igitur potest lex vel consuetudo
prohibere eadem, vel maiori ratione, ne aliena-
tum fiat in Ecclesias, vel Clericos; qui quoniam
exempti sunt; tamen partes ipsius Reipublicæ, &
ciuitatis membra, cuius consuetudinem procura-
re debent, & cui in nonnullis subiciuntur,
cum tamen exteri, nec partes sint, nec ita sub-
iiciantur.

Tertio facit, quia eo, quæ possunt ex priuata
pactione conuentione, & dispositione fieri, pos-
sunt etiam per legem, vel consuetudinem ex cau-
sa statui, ex reg. l. ult. C. de fideiusoribus, & per
conuentionem, & dispositionem priuata nec
potest ne bona aliqua in Ecclesiam transferantur,
l. ult. C. de pass. inter emp. vbi Doctores, gloss. ult.
in l. si non §. 5. de leg. §. de verb. obligat. vbi
communis, Rip. in d. §. Dico, num. 32. Palat. in d.
rubr. de donat. inter vir & uxor. §. 16. §. 1. num. 12. sic
valet conuentum, ne emphyteusis ad Ecclesiam,

vel Cleticum deueniat, gloss. verb. prohibetur, in
cap. parisi, de locato, vbi Abb. num. 10. Imol. n. 26.
Palat. d. §. 16. n. 13. Clar. §. emphyteusis, §. 2. & 33;
Iafan. l. ult. num. 91. C. de iure emphyt. idque in bonis
maioratus, vel quibuscunque aliis rectorum
subiectis, ex multis testimoniis Cou. lib. 1. var. c. 19.
num. 8. & 11. Molin. de primis lib. 2. cap. 4. num. 14.
& deinde valere conditionem, vel prohibitionem
factam à rectoribus, ne bona deueniant ad Ecclesiam,
seu monasterium, resoluit Cened. pract. & canon.
quæst. lib. 1. q. 33. n. 4. & 6.

Quarto, quia in querendis valet statutum in
privilegiis Ecclesiarum, quando locum non odium Ec-
clesiæ, sed bonum actum, & pro familiarum conser-
uatione faciunt, vt tradunt Dec. in Auth. cass. nu-
mero 17. C. de sacros. eccles. Cur. sen. conf. 27. n. 8.
Cous. in reg. possessor. part. 2. §. 4. num. 9. vers. ser-
uatum, Mench. vñfreq. cap. 9. Menuch. conf. 350. n. 6.
Cald. Petita de empt. cap. 8. n. 33. & 37. & conf. 48.
num. 22. Cened. d. q. 33. num. 19. & an plures re-
fere, sed non sequitur Mart. de iurisdict. part. 4. casu
68. Decian. tract. crimina lib. 2. cap. 33. n. 4. Gail.
lib. 2. observ. 32. num. 7. Bellet. disquisit. clerical. p. 1.
tit. de exempt. cleric. à stat. cleric. §. 4. num. 26. no-
uissimè Spetel in decif. for. eccles. decif. 10. num. 12.
Diana d. p. tract. 3. reser. 9. & Pataius solus, si-
cets non possit promouere in quæstis potest præ-
iudicare in querendis. Mandos. ad Lap. alleg. 23.
verb. Prælatum, in prin. Gratian. discept. forens. cap.
568. num. 1. cum segg. Gregor. decif. 401. num. 9.
& an. Burat. decif. 775. n. 3.

Quinto facit, quia libertas ecclesiastica, pri-
ncipie loquendo, nihil aliud est, quam exemptio, &
privilegium à Deo Pontificibus, vel principibus,
secularibus concessum omnibus Ecclesiis, vel Cle-
ricis quatenus tales sunt, ex Innoc. in cap. noue-
rim, num. 2. & 2. de sent. excom. recepto, vt per
Abb. ibi, num. 2. Felin. in cap. Ecclesia, num. 79. vbi
Dec. num. 2. de constit. Nau. in man. cap. 27. n. 119.
& 130. Quæ explicatio suadet ex text. in d.
Auth. cass. ibi, contra libertatem Ecclesiæ aduersus
Canonicos, vel imperiales sanctiones, cap. ult. de re-
bus eccles. non alien. ibi, immunitatem ecclesiasticam
libertatis, quam non tantum sancti Patres, &c. c. 1.
de immun. eccles. in d. ibi, libertatem, & ibi, bonis,
& privilegio Ecclesiarum. Deinde, quia ex proprie-
tate sermonis libertas in proposito est idem, quod
exemptio, seu immunitas, cap. aduersus, de immun.
Eccles. cap. 1. de priuileg. lib. 6. tradit Cou. lib. 2.
var. cap. 20. in prin. Ecclesiastica vel denotat
ecclesiasticam, qua talis est, & ita aliquid pecu-
liare in Ecclesiis, vel Clericis, quod aliis non
sit commune; alter enim non ecclesiastica, sed
communis, non Clericorum, sed hominum, vel
ciuium libertas dicitur. Sic sanè, vbi Eccle-
siæ, vel Clericis tolluntur, ea quæ eissem
nulli speciali privilegio competunt, sed cum
laicis communia sunt, & omnibus æqualiter
competunt, non libertas ecclesiastica, sed huma-
na facietur, pollicetur, ciuilibus, vel iurisdictionibus li-
bertas tollitur, secundum præcatis, sic etiam si
Ecclesiæ, vel Clericis aliquibus aufertur ea,
quæ non omnibus Ecclesiis, aut Clericis, sed
aliquibus tantum privilegio concessa sunt, non
dicitur infringi libertas ecclesiastica, quæ tan-
tummodo infringitur vbi Ecclesiæ, vel Clerico
aliqui tolluntur ea, quæ sunt libertatis, & priuile-
gij concessi omnibus Ecclesiis, aut clericis,
non vbi vbi hinc, vel illi concessum priuile-
gium tollitur, quia magis huius, vel illius, quam
absoluta

48 Iuris Ecclesiastici vniuersi Lib. I I.

absolutè libertas Ecclesie dicitur, secundùm Innoc. & *suprà citatus*; quare negotium est in proposito casu infringi ecclesiasticam libertatem; etiam nullibi reperitur circa huiusmodi emptionem retum immobilium, & eorumdem acquisitionem à Deo, Pontificibus, vel Principibus secularibus concessum privilegium Ecclesiis, vel Clericis, quas tales sunt, ac subinde libertas ea in re comprehens Ecclesiis, vel Clericis, communis est illis cum omnibus laicis à iure gentium, & regulis generalibus procedens;igitur per consuetudinem, vel legem, de qua *suprà* non ecclesiastica, sed civilis, vel humana libertas infringitur, & ita non habet locum d. *Auth. cassi.* & d. cap. *nouerim*, cum similibus.

Huius opinionis sectatores, & acerimi defensores respondent ad text. in cap. *de immuni. eccles. lib. 6.* qui io contrarium facere videbatur, vt scilicet illic non cogatur Ecclesia simpliciter alienare bona acquisita, stante lege, vel consuetudine, de qua agimus, quæ prohibet bona in Ecclesiam alienari ex iusta causa, vt inter subditos in Repub. vtilitatem conferuerent, iuxta prædicta; quoniam text. ille agit de dominis temporalibus, qui Ecclesiam, vel Clericos cogebat ad soluenda tributa imposita pro domibus, & bonis, quæ acquirebantur, vel vt domos ipsas, & bona alienarent, vt patet ex *vers. sanè*; & quia io ea specie principaliter perimebatur finis contra libertatem Ecclesiæ, scilicet exactio tributorum per secularem potestatem, à quibus Clerici, & Ecclesiæ per privilegium sunt exemptæ, d. cap. *non minus*, & l. *placet*, C. *de sacros. Eccles.* merito sicut fuit, ita de medium, quo laici ad finem prohibitum assurgendum peruebant, libertati ecclesiasticæ repugnare, ac subinde nefarius fiat immiserari quam Ecclesia habet à tributa, & ne vna vià admittatur id, quod alia omnino prohibetur, respondet textus non licere Ecclesiam cogere ad alienanda bona, ex eo quod tributa non soluit, sicut nec licitum est ad tributa soluenda compelli, iuxta reg. *l. venum*, ibi, *causa facienda*, ff. *de furt. cap. cum valuerit*, in *prin.* de *sent. excomm.* Nec aliud probat cap. *ult.* etiam de *immuni. eccles. lib. 6.* nec etiam *lib. 1. C. de sacros. Eccles.* liquidem, vt bene aduertit Fulg. & alij ibi, Constantinus Imperator, illic quæda acquitenda, & retinenda bona Ecclesiis relicta non concedit illis privilegium aliquod, quod aliis de Repub. nun competat iure communi, sed tantummodo remouet impedimentum, quo olim a rectoris legibus antiquis Romanorum nihil poterat testimonio relinqui Ecclesiis tanquam Collegiis illicitis, & inter Romanos approbatis, iuxta l. *Collegium*, C. *de hered. iustitum. lib. 1. C. de Indu.* statuit ergo d. l. t. iam hodie liberum esse vnicuique Ecclesie vt potest licitis, & approbatis Collegiis relinquere, petinde ac cuiquam alij in Repub. capaci, & iure non prohibito, ac sobiobè subleato impedimento illo illicito vtitur Ecclesia iure sibi, & aliis communi; & sicut stante illa l. t. quæ tam retum, quæ relinquuntur, quam per forum relinquuntur habilitatem supponit non potest aliquis rem alienare, vel quæ in Ecclesiam alienari prohibetur, ac aliis contra prohibitionem, & formam iuris relinquere, ex gloss. t. communi, ibi, nam nec potest ea bona relinquere quæ lege, vel consuetudine iusta in Ecclesiam alienari prohibita sunt. Sic etiam intelligitur l. *ultima* C. *de sacros. Eccles.* quia vt bene aduertit Paul. ibi, Angel.

encl. 48. numero 1. l. ult. lib. 1. numero 111. Dec. in d. cap. *Ecclesia*, numero 55. illic non conceditur Ecclesiis privilegium, quod possint emere, vel per donationem, aut vltimam voluntatem bona laicorum accipere, & retinere; sed ea eodem modo, vt illorum, quæ sibi legitime donata, vendita, vel relicta fuerint, dominum Ecclesia absque traditione acquirit; & ita supposito contractu, vel dispositione valida, & legitima, quæ in aliis per traditionem domorum transferret, ex l. *numquam nuda*, ff. *de acquir. rer. domin.* quibus non datur in proposito stante prohibitione legis, vel consuetudinis, de qua suprà. Sic enim d. cap. *ult. de reb. Eccles. non alien.* & d. cap. *Ecclesia*, procedunt vlt. l. v. eorum constitutio principaliter, & directe disponit super alienandis reb. Ecclesiæ, quæ ad illum libere pertinent, & ab illa simpliciter restituntur alicuique vii onere alienandi, id quod secus est in terminis prædictæ consuetudinis, vel legis, de qua agimus, in quibus directe, & principaliter prohibitum fuit in bona secularium subditorum, quibus præcipitur ne in Ecclesiam alienent, & non iocundatur per consequentiam, & per inductionem Ecclesiæ respicere, sicut per iudicium præcepta imposita subditis possunt respicere, & efficere non subditos, secundum communem, vt per Bart. in d. §. *Diui*, numero 11. quem sequuntur multi *suprà citati*, intendit text. vbi notant Doctores in cap. *post miserabilem*, de *officiu*. Nec denique ex text. in cap. *cum causa* 8. de *seni.* & *reind.* aliquid, quod contradicere, colligi potest; licet enim in illo text. (io quo non laici exprimitur quænam fuerit consuetudo, secundum quam sententia prolata, & domus laici adiacens fuit, & tamen Pontifex conuoluerunt, veluti omnino illicitum improbat, sententiam reuocat, & domum Ecclesiæ appellari adiudicat) coarctetur Host. Ioan. Andr. numero 7. & Abb. numero 16. ad fin. ibidem regi, & intelligendum fore de consuetudine, quæ eorum erat ne bona immobilia in Ecclesiam alienari, aut ab eisdem retineri possent, tamen is totellus diuinatorius est: nec vltimus colligitur ex verbis text. quæ aliud loquē diuersum supponunt: ceterum text. simpliciter refert domum fuisse venditam per Archiepiscopum, nec adicit secundum consuetudinem, quamroon ad venditionem, sed ad contentum profectum considerat, quin & ita illa generalis quæ redditur in *vers.* *Nam autem*, nihil commune habet cum consuetudine prædicta, de qua, si text. ageret, molis plenius, & magis in specie concluderet, addicens rationem, quia consuetudo libertati contraria erat, prout dicitur in d. cap. *ult. de reb. Eccles. cap. 1. & cap. ult. de immuni. eccles. in 6.*

Verum quamvis hæc sententia, quæ statuta præfata approbat, & defendit, non videtur rationibus, & auctoritatibus destituta, imò disputando defendi possit: autem, si respiciamus statuentis potestatem in hoc euento defraudatam, non videtur aduertenda, vt in specie adnotatur Roman. in l. *si publicanus*, §. 1. col. 2. *vers. ante statum*, ff. *de publican. l.* Dec. in cap. *Ecclesia S. Maria*, num. 63. de *constit.* Maran disp. 8 n. 2. Suid. conf. 3. num. 14. Sperellan *decis. fore eccles. decis. 11. n. 31.* Intè Diana p. 6. tracl. 9. *refel. t. cum seqq.* Marra de *iurif. part. 4. cas. 6. n. 38. & de success. legali p. 3. q. 13. art. 1. n. 1.* Card. Alban. *tracl. de immuni. Eccles. à n. 2.* Episcop. Oxoniens in *el defensor*

dercurso 8. contra dos tratados sin nombre de Amor en favor de la guerra de Venecia ca la 6. propoſicion. fol. 348. Menchaga. de fac. cess. creat. lib. 1. §. 10. n. 648. vers. deſiquis leges humana. Petz. l. 7. gloſ. 3. tit. 1. lib. 2. Orden. Azuved. l. 8. n. 3. tit. 18. lib. 9. Recop. Schradet. post quest. ad Inſumam. tract. de rebus §. 16. a. num. 87. Adam Contenz. lib. 6. politerior. cap. 6. 2. cum ſeqq. loam. Domu. Tallon. in prog. de Aareſa verſ. 3. obſer. 1. Ciallin. var. cap. 25. n. 40. Baldel. in Thoroſ. mor. lib. 5. diſp. 36. a. 10. loam. à Cochier de vindice. liber. Eccleſ. p. 1. c. 11. Araujo in 2. 2. 5. Thom. q. 91. diſp. 3. ſect. 5. diſp. 14. verſ. biac collige. Diana reſol. moral. p. 4. tract. 1. reſol. 13. 14. 15. & 57. & p. 5. tract. 1. reſol. 3. & 8. & p. 6. tract. 3. Nec in alium ſenſum retorqueri poſſet tex. in d. cap. 1. de immunit. Eccleſ. lib. 6. cuius hæc ſunt formalia verba. Nec enim liceat illis iſtas Eccleſias, vel perſonas ad diſtrahendam, vel alienandam, aut extra munus ſuum præſentem acquiſita ſua, vel qua diſtinctis acquirunt, aliquemſis contrahere. Et nihil teſert quòd tempore, quo iſta ſtatuta condita fuerunt, ſtatuentes habuerint bonam mentem, ratione ſcilicet conſervando bona inter ciues, ut ſubditi ſiant locupletiores, neque poſſint, publica Reipublicæ onera ſuſtinere: quia in quid fit contra libertatem Eccleſiæ, non videtur conſiderandus animus diſponentis ſed diſpoſitionis effectus; quo inſpecto talia ſtatuta valere non poſſint ex defectu poeſtatis, non autem ex malo animo ſtatuentium. Nec abſolute eſt verum argumentum. Hoc fieri poſſet per pactum, ergo & per ſtatutum, quia in hoc caſu maxima eſt differentia; ſiquidem privata perſona pacificus poeſt ſuſcipere conditionem rei ſuæ, quam vult, quia ipſe eſt Dominus; ſe ſtatuentes nequaquam ſunt Domini rerum, ſuper quibus diſponunt, niſi quoad iuriſdictionem, ut per Dec. in diſto. cap. Eccleſia S. Maria n. 75. verſ. non obſtat. Cepol. conſ. 3. ſimilis in prius. Nec vera eſt ex ſupradictis ratio illa, quod ſtatuto laicorum poſſit diſponi ſuper iure querendo Eccleſiæ, illique fieri præiudicium in querendis; cum tale ſtatutum impediens ne bona deinceps quaererent Eccleſiæ, contingeret ſuis commune, quo diſponitur dominium ipſo iure tranſire in Eccleſiam abſque traditione, l. ſin. C. de ſacros. Eccleſ. cum aliis citans inſtr. hoc lib. cap. 12. verſ. 8. ſed ſtatutum ſuſtinet Eccleſiæ ſibi competentia, de iure communi, dicitur contra libertatem Eccleſiaſticam, ut ſuprà diximus in verſ. biac etiam, num. 198. Igitur, &c. Nolo pro hac parte plura fundamenta adducere, quia ea eleganter, ut ſolet, cumulat, & conſtanti reſpondet diſtingentiſſimus & de Eccleſiaſtica iuriſdictione optime meritus P. Diana diſta. p. 6. tract. 3. per inum, ubi reſol. 6. plures DD. ſue ſententia aſſerentes citat, & reſol. 11. ad exemplum Regni Portugaliz reſpondet.

171 Superet nunc, ut videamus que poenæ imponantur violentibus Eccleſiarum immunitatem, & libertatem Eccleſiaſticam, vixit illos, qui tam violent abſtinentes conſugas ab Eccleſiæ, de quibus ſuprà latè hoc eod. cap. egimus; ſed quia aliqua de hoc diximus lib. 1. cap. 5. §. 2. verſ. imponantur, ad illud locum ſequentem diximus remittendum, & de his aſſatim Garnbucur. de immunit. Eccleſ. lib. 3. c. 1. & 2. & lib. 8. cap. 5. Ludouice Correa. in reſp. cap. inter alia, de immunit. Eccleſ. part. 4. num. 7. Sciendum nihilo-
Auguſt. Barboſa de iur. Eccleſ. Pars II.

minus hic & illie Iudicis Eccleſiaſtici partes eſſe in monendo perſonaliter quocunque à quibus hic grauamen, ſeu violentia timeretur, vel credidit illata, ut deſiſtant à moleſtando, vel moleſtari faciendum per ſe, vel per alios, diſcretè, vel indiſcretè, clericos, & eorum bona, & ſi quid hac occaſione acceptant, reſtituant, vel ut deſiſtant à condendis ſiſtens cuncta Eccleſiaſticam libertatem, ſub poenâ excommunicationis hæc ſententia, quod niſi deſiſterint, poterunt ſeruatis ſeruandis, & veriſicatis veriſicandis declarari inciſiſſe in Bullam Cœnz, ut per Vgolin. cap. 18. §. 1. verſ. ſaxo ſuſcit. Fiac. Leo in theſauro ſeri Eccleſ. part. 1. cap. 14. num. 32. cum ſeqq. Sperell. deciſ. 42. a. num. 5. ubi num. 6. teſtatur ſacram Congreg. ſuper controuerſ. iuriſdictionis in Verulana 14. Noem. 1626. conſuſſe procedendum eſſe in materia immunitatis per viam cenſurarum, non autem per viam capturæ perſonalis. Præceptum autem ſub aliquo breui termino peremptorio fieri debet, ut ſi intra illum non pareat, vel deſiſtat, ſtatim ipſo facto cenſura incurſatur, Alzet. de cenſur. diſp. 3. lib. 3. cap. 1. ſolus. vlt. verſ. ſolent. Suaz. de cenſur. diſp. 3. tract. 2. num. 10. ubi ſubdit terminum illum tantum debere eſſe, quantum ad deliberandum & humano modum agendum moleſtari ſufficiat, quod iuxta cauſa, & negotij qualitate Prelati prudentiaſ tementur, prout cum teſert Sperell. deciſ. 49. num. 53. propoſita. Poſtè tamen Iudex Eccleſiaſticus pro violata iuriſdictione ſine monitione ad excommunicationem procedere, cap. diſcretio, de ſentent. excommunicatione. in 6. Lap. alleg. 73. n. 3. verſ. item quando, Menoch. de arbit. caſa. 543. num. 29. Marc. Antou. Gouenſ. in praxi. Arch. Neapol. cap. 18. num. 2. & cap. 30. ſub num. 4. Sayi. de cenſur. lib. 1. cap. 12. num. 20. Aloyſ. Ricc. in praxi. part. 3. reſol. 33. Sperell. d. deciſ. 49. num. 53. in prius, quia quando cenſuræ ſeruntur pro deſenſione violatæ iuriſdictionis, & ad reſtituendum executione de facto, ſubſtituit etiam ſi de facto relaxentur non ſeruatis ſeruandis, capite, reprehendiſſis, ubi gloſ. verb. proferatur, & ibi Abb. numer. 13. de appellat. Sayi. d. cap. 12. num. 26. Sperell. d. deciſ. 49. num. 53.

Nec eſt prætereundum immunitates, & libertates huiusmodi tam Eccleſiarum, quàm perſonarum in duplici eſſe differentia, alia enim ſunt generales ſeu vniuerſales, alia ſpeciales, ſeu particulares: vniuerſales Eccleſiarum immunitates ſunt, quæ vniuerſis perſonis Eccleſiaſticis, rebusque ac bonis Eccleſiarum, ipſiſque vniuerſis Eccleſiis per Romanos Pontificos conceſſæ ſunt, Eccleſiis, ſcilicet ne ſecularia placita, proceſſus iudiciales in eis fiant, nè ſententiaſ in cauſa præſentis ſingulis proferantur, nec etiam Parlamenta, nundinaſ, ſeu ſpectes inſiſt conſtituant; de quibus diximus ſup. in principio huius cap. Perſonis autem, ne ſcilicet eis violentæ manus inſiciant, de quo plura cumulat diſto. cap. 39. §. 1. & ne ad laica Tribunalis, aut inuiti pertrahantur, aut ipſi ſponte accedant, & in eis conſentiant ſe cognosci, ſue cauſam ſuamdicane, ut ibidem §. 1. oſtendimus; & ut excuſentur à publicis muneribus Reip. laicæ à granaminibus tutoris, ſue curatoris, & à numeris oneroſis, ac ſcediſis & etiam ab honorariis, de quibus eod. cap. 39. §. 3. vidimus. Bonis
veto

verò ac rebus Ecclesiarum, & personarum communibus immunitates concessæ sunt, vt scilicet bona omnia, tam Ecclesiarum, quam personarum Ecclesiasticarum libera sint ab omni vectigali, onerique reali, gabella, rale, pedagio, &c. de quibus etiam diximus d. 3. 3. Speciales autem seu particulatæ Ecclesiarum immunitates ille dicuntur, quæ particulatim Ecclesiis sunt tribuæ, puta Ordini S. Francisci, S. Benedicti, aut alteri cuiuspiam sine Ordini, siue Ecclesie, siue conuentui; particularium verò libertates personarum sunt quæ S. M. E. Cardinalibus conceduntur, vt in *cap. felix, de peno*, vel Cisterciensibus specialis immunitas vt in *cap. cum ordinem, de rescriptis*, & similes. Inter verasque tamen immunitates, ea differentia est, quod quando frangitur privilegium particularis immunitatis, non dicitur violari ipsam immunitatem, sed verò quando frangitur vniuersale privilegium, Syluest. verb. *immunitas*. 1. num. 2. Caiet. in sum. verb. *immunitatis violatio*, Ludou. Coireæ in *reper. d. cap. inter alia*, part. 4. num. 3. & ideo quod de sit mentio libertatis, atque immunitatis Ecclesiasticæ simpliciter, & absolute, de libertate atque immunitate generali est intelligendum, & non verò de particularibus libertatibus, & immunitatibus, vt per Abb. in *c. anstus*, n. 2. de *stat. excom.* Caiet. ubi proximi, Gamba. *ca. d. lib. 8. c. 3. n. 7.* Ludou. Coireæ loco supra citato.

219 Quando iudex Ecclesiasticus agit pro libertate Ecclesie, puta pro remissione cenci, vel laici, casu quo delictum est mixti fori, & in eius cognitione ipse præuenit; scribit Mart. de *iurisd. part. 2. casu 3.* quod si cognitio ad ipsum spectat, potest mandare, & inhibere iudici laico, ne procedat sub pena excommunicationis, allegat Bald. in *margaria*, verb. *iudex, glossa c. decernimus, de sent. excom. lib. 6.* & licet aliis, inhibito non valeat sine causæ cognitione, & canonica inhibito est, quæ sit cum causæ cognitione & partis citatione, Cou. *pract. c. 24. n. 3.* tamen in præfatis casibus potest inhibere etiam sine causæ cognitione, alleg. 63. Abb. in *cap. inno. in vi. iur. de ordin. cogn.*

220 Sed adhuc Marta distinguit, aut sumus in casu notorie iurisdictionis Ecclesiasticæ, puta quia iudex laicus veller se ingerere super administratione Sacramentorum, vel similibus sibi expresse prohibita actionem usurpare, & tunc si procederet contra prohibitionem annoum, peccaret, & ratione peccati Ecclesiasticus est competens, & procedat contra quoscunque. *cap. anstus, de iudic. item* quia iurisdictioni iudicis laici in similibus, est suspensa; ideo statim fieri potest huiusmodi inhibito, ne vterius procedat, sub pena excommunicationis, & hæc inhibito erit potius declaratio, quam actus disposens, quo casu nunquam requiritur citatio, arg. *cap. pastoralis, de appell. Feder. de Senis conf. 211.* & si iudex inhibitus noluerit inhibitioni parere, poterit Episcopus, admodum prius vniuersitate, vt consulat de remedio opportuno, submittere locum interdicto, ubi degant officiales temporales obedire recusantes, *cap. Canonici, de offic. iudic. in 6. c. ap. dicit, de iur. iur.* Secundo casu, quando dubitent, & ex parte vtriusque iudicis adest interdictio iurisdictionis, puta ubi pro forma statuti peto executionem instrumenti contra debitorem, & hic coram Ecclesiastico dicit instrumentum esse vltimum, & petit inhiberi iudici laico in hoc, & simili

casu iudex Ecclesiasticus inhibere non potest, parte non citata; Feder. de Senis *conf. 300.* Abb. in *cap. debitorum, de iur. iur. Ancl. in d. conf. 234.*

Sed quid faciet, & facere debet Episcopus quando statuta sunt contra libertatem Ecclesie, superest, vt videamus. Impiis potest tollere, & declarare ea esse contra libertatem Ecclesie, atque mandare sub pena excommunicationis illa non esse obseruanda, etiam non citans statuentibus, Felan. in *cap. Ecclesia*, num. 158. & *seq. de consuet.* nec sufficit illa reuocare sed debet cessare facere, nec satisfacit debui obsequi sui, si declarat tantum statuta esse contra libertatem Ecclesie, Lp. *alleg. 92. in fine.* & nisi obederint, declarandi sunt excommunicari, atque eorum loca interdicto supponenda, donec obediant.

Nec obstat, quod vniuersitas censuris affici non potest, quia Episcopus potest vniuersitatem excommunicare dummodo alios non includat quam culpam habentes, Syluest. in sum. verb. *excommunicatio*. 1. num. 10. Vniuersitas autem multipliciter delinquere, esse in culpa potest, vel committendo, & hoc quando pulsata campana & conuocato consilio in loco solito prævia liberatione aliquid commiserit, Innoc. in *cap. graui de sent. excom.* Item delinquit taciturno, quod eius nomine gestum erit, quia vniuersitas negligendo, & non delinendo in delictis successus temporibus permanentibus, dicitur delinquere. *Nat. conf. 449. Ancl. conf. 158.* quo casu non requiritur sollemnis congregatio, sed sufficit sola scientia popularis, quæ præsumit ex qualitate facti, quando est tale, quod solet in notitiam deuenire. Potest etiam vniuersitas interdictio affici, vel à iure, vel ab homine, si à iure, vt in *Clem. si quis suadente, de peno*, vel ab homine, *cap. quarens, verb. signis, cap. cum ab Ecclesiarum, de offic. iudic.* si ab homine ob contumaciam supponit interdictum, est necessaria monito, & forma, quæ traditur in *cap. 1. de sent. excom.* poterit etiam aliis penis affici, de quibus per Felan. in *praxi erim, quæ 1. 28. num. 122.* & licet veta sunt, quando clare liquet statuta esse contra libertatem Ecclesie: si verò sunt dubia, Episcopus debet participare laicis statuentibus, vt de clauentilla Ecclesiis non inferre peritacionem.

Monuerint igitur omnes quantum Ecclesie 221 privilegia, atque immunitates omnia testuenda, & conseruanda statuerit Concil. Trident. *sess. 25. de reform. cap. 20.* ad quod omnes etiam Principes seculares admoet, & hortatur his verbis. *Propterea quod admodum Imperatorem, Reges, Reipublicas, Principes, & omnes, & singulos cuiusque status, & dignitatis extiterint, vt quo largis bonis temporaliibus, atque in aliis potestate sunt ornati, eo sanctius quæ Ecclesiastici iuris sunt, tanquam Dei præcipua, eiusque patrocinio tutela venerantur, nec ab illis Baronibus, Domicellis, Rectoribus, aliisque Dominis temporaliibus, seu Magistratibus, maximeque ministris ipsorum Principum, sedis patiantur, sed fouere in cor, qui illius libertatem, immunitatem, atque iurisdictionem impediunt, auerant, quibus etiam ipsius Example ad pietatem, religionem, Ecclesiarumque protectionem existant, imitantur anteriores optimos, religiosissimosque Principes, qui res Ecclesie sue in primis auctoritate, ac munificencia auxerunt, nedum ab alienum iniuria vindicant.*

De Destruct. & Violat. Eccles. Cap. IV. 51

213 De immunitate Ecclesiarum, & de personis confugientibus ad eas, speciales tractatus ediderunt Remig. de Goozi tom. 7. 3. tractatum Dilectum part. 1. Ioan. de Vilebis *ibidem* pag. 111. Hieron. Albanus *ead. tom. 13. part. 1. pag. 18.* Marius Italus, Alexander Ambrosius, & petrus Gambacurt, Augustinus Vaghius, Laurentius Otis, & Prosper Farin. de immunitate Ecclesiastica Iure, Boët. Epo. & de sacrorum immunitatibus Anastasius Germonius.

De eadem incidenter plura cumulantur Rebuff. tom. 1. ad leges Gallia, sub tit. de immun. Ecclesie, Coust. lib. 2. variat. cap. 10. Chassan. in consuetud. Burgund. rub. 1. §. 15. d. num. 111. Cancell. in institut. Canon. 1. 2. sub tit. de immun. Eccles. Ioan. Berber. in viator. Iuris. rub. 33. de violatorib. immunitat. Peguier. in crimis. decis. cap. 40. Menoch. de presumpt. l. 5. pref. 1. Gouier. practice. lib. 1. §. 1. & l. 3. §. 4. Censual. commun. extra commun. quib. 689. Quelid. in practice. quæst. 5. 1. Suar. de Pace in practice. p. 5. tit. 1. c. 3. §. 3. Violat. caus. 81. Bobadil. in sua Politica. lib. 2. cap. 14. Decim. tractat. crimin. lib. 6. cap. 24. Cor. Philip. par. 3. §. 12. Facin. in praxi crimin. p. 1. q. 28. Iodoc. Coec. in suo thesaur. Christiane tom. 2. lib. 8. art. 8. Alcyf. Ricc. in collect. decis. p. 1. collect. 109. & par. 3. collect. 5. 13. & p. 5. collect. 1762. Franc. Catalfo in explicat. ad aliquas leges nova Recop. c. 3. Card. Tusch. practice. necel. tom. 3. littera C. cens. 11. Cardos. in praxi iudic. verb. Ecclesia. an. 71. Lodovic. Miranda de ordina iudic. quæst. 16. art. 7. Præd. in sum. legum pœnalium, part. 2. casu 48. Soar. tom. 1. de Relig. 1. §. 8. & de desensio. Fidei. lib. 4. Paul. Comitoli. respons. moral. lib. 1. q. 92. cum segg. Ioan. Franc. Leo in thesaur. fori Eccles. part. 1. c. 13. Azor. institut. moral. part. 2. l. 9. c. 8. cum segg. Fr. Raph. de la Torre in 2. 1. S. Thoma q. 99. art. 3. gradu 8. cum segg. Piasce. in praxi Episcop. part. 2. c. 4. ex num. 53. Camill. Borrel. in sum. ann. decis. c. 1. tit. 3. de his qui ad Eccles. confug. Franc. Molin. post tractat. de brachiis seculari sub tit. de sacra homicidio amittenda immunitate, Lodou. Correa. in repet. c. inter alia. de immun. Eccles. Gabr. Petreia de manu regia. part. 2. c. 50. Antonio. Diana moral. res. sol. part. 1. 2. 1. 4. §. 6. de immun. Eccles. illustriss. D. Roderic. à Cunha in comment. ad cap. ex quib. distulit. 87. Erasim. à Cochier de iurisd. Ordin. in exemptis. part. 4. q. 65. Stephan. Fagondez in quinque Ecclesia precepta. prax. 2. lib. 4. c. 4. Trulleneh. in precepta Decalogi l. 1. c. 11. Nouat. in sum. Bullar. tit. de immunit. oouultimè de Mari. Cutelian suo doctissimo tra. de presc. ac recent. Ecclesia lib. 1. lib. 1. Catol. Marao. tom. 2. res. 36. cum segg. Circa hoc immunitatis plausilem multas, & quotidie plures nascentes controversias floscit Gregorius XIV. Constitut. sua. incip. Cum aliis, sub Dat. 9. Kalend. Juny aucto Incarnatus Domini 1591. quam transcribunt Piasce. dista part. 2. c. 4. n. 55. Quirant. in sum. Bullar. verb. reuerentia diuini Officium, & Ecclesiarum, & Erasim. à Cochier d. part. 4. q. 65.

August. Barbo. de Iur. Eccles. Pars II.

CAPVT IV.

De Destructione, & Violatione Ecclesiarum.

* S V M M A R I V M.

- 1 Ecclesia si ob versutatem, vel aliquo casu fortuito mouetur ruinâ, tenetur primo loco ad eas reparaciones in quibus fructus seu redditus fabrica eas Ecclesia percipit, & sio deficiente Rector, aut Beneficiarius etiam beneficiorum simplicium.
- 2 Beneficiarius non solum tenetur ad fabricam Ecclesie sed etiam ad calceos pluralia, & alia quacunque ornamenta.
- 3 Ecclesia reparatio, seu edificatio pertinet ad Populum ubi hoc habeat consuetudo.
- 4 Ecclesiarum circa adificationem & reparacionem inspicitur, & attenditur obseruantia, & quid habent fieri consueuerit, & u.g.
- 5 Rectores Ecclesiarum Parochialium possunt compelli ad totam reparacionem.
- 6 Consuetudine si se intradant, ut Populus, quem curat Sacerdos, sui episcopi Ecclesia preuident, ea consuetudo retinenda est.
- 7 Rector si non habeat ad Ecclesia tot redditus, quibus prout possit talem reparacionem, tunc tenentur Parochiani tui tali Ecclesie Sacramenta, & alia quacunque Diuina percipientes, non per capita hominum.
- 8 Nobiles, & alij exempti tenentur contribuere ad Ecclesia reparacionem.
- 9 Consuetudo de iure communi attendit circa Ecclesiarum reparacionem.
- 10 Episcopus solum tenetur ad reparacionem Ecclesie Cathedralis de quarta reddituum suorum, non solum futurorum sed etiam prateritorum, nisi fuerit diues etiam, ultra quartam.
- 11 Canonici tenentur & compelli possunt ad reparacionem Ecclesie Cathedralis de superabundantiis reddituum suorum Præbendarum, vel aliarum rerum Capitalium Episcopus non fuerit diues, & quarta pars fabrica non fuisset sufficiens.
- 12 Episcopus & Canonici si simul non sufficiunt ad reparandam Ecclesiam Cathedrali, tunc ipse una cum Capitulo possit statuere quod alij inferiores Clerici de superabundantibus fructibus dedulit sibi necessarii ad contribuendum dista fabrica tenentur.
- 13 Episcopus potest assignare fabrica distributiones quotidianas deficientium.
- 14 Locus sacer, aut religiosus non est in usus profanos conuertendus.
- 15 Ecclesia materialis corpus inuolutum, atque impellatum coram Deo, & Sanctis omnibus esse debet.
- 16 Ecclesia possuitur quando in ea sanguis humanus in quantitate notabili ex iniuria effunditur.
- 17 Ecclesia possuitur quando in ea occiditur aliquis, etsi sanguis non effundatur.
- 18 Index suspendens licitè reum aliis supplicio dignum intra Ecclesiam, illam violat secus dicendum si super Ecclesia telum, vel ex parietibus hominem suspendat.
- 19 Martyris occisio facta in Ecclesia illam violat, si talis occisio consideretur iniqua, & iniuriosa ex parte occidentis.

- 10 Ecclesia non censetur polluta si extra Ecclesiam quis leuiter vniuus recipiat, & postea ex eadem causa moriatur intra eandem.
- 11 Ecclesiam non censetur violata ubi quis cum esset intra illam hominem existentem extra locale occiderit, secus à contra.
- 12 Ecclesia polluta censetur ubi humanum semen in Ecclesia erimur, & notoria est effusum.
- 13 Ecclesiam non polluit humanum semen in Ecclesia circa peccatum effusum.
- 14 Excommunicati, vel heretici, aut cuiuscumque infidelis corpus in Ecclesia sepultum est polluit.
- 15 Ecclesia qua fuerat à morte excommunicato Episcopo consecrata, est prius reconcilianda antequam in ea diuina celebrentur officia.
- 16 Ecclesiam non polluit nisi prohibita intra ipsam verum conuenerit.
- 17 Ecclesia polluta est statim reconcilianda.
- 18 Reconciliatio Ecclesie consecrata sit per proprium Episcopum, seu alium de ipsius licentia, & non potest simplici Sacerdoti ubi Episcopo delegari.
- 19 Sacerdos simplex solum de licentia sedis Apost. potest Ecclesiam consecratam reconciliare.
- 20 Episcopus si ex longa absentia reconciliare Ecclesiam consecratam non uideat, poterit ex iussu causa concedere licentiam, ut in Ecclesia polluta ante reconciliandam celebretur.
- 21 Ecclesia si non fuerit consecrata, sed tantum benedictu reconciliari potest per quemcumque simplicem Sacerdotem per solum aqua lustrali aspersione.
- 22 Ecclesia consecrari non potest antequam reconcilietur.
- 23 Officia diuina, & praesertim Missa in Ecclesia polluta celebrari non possunt.
- 24 Missam celebrari, aut desuuium sepeliens in Ecclesia publicè violata, nisi urgente necessitate, peccat mortis irregularis tamen, aut suspensus non efficitur.
- 25 Ecclesia si polluitur dum Missa celebratur, aut quando sit illa dimittenda ostenditur.

SICUT Ecclesiarum erectionem supra diuimus in ædificationem, & consecrationem, ita nunc potestatem earum tractatum in destructionem & violationem distinguentes videamus quid de his rebus Ecclesiastici iura disponant.

Quod igitur ad primum attinet, est sciendum, quod si Ecclesia aliqua ob vetustatem, vel aliquo casu fortuito mineatur ruinam, & cetero primo loco ad eius recuperationem, qui fructus, seu redditus fabricæ eius Ecclesie percipit, cap. decretum, ubi gloss. 10. q. 1. c. vno 10. q. 3. quia de illis redditibus sine dubio erit reparanda; gloss. 1. in c. 1. de Ecclesiis. Host. num. 1. & Abb. num. 3. ibidem, idem Abb. in q. 3. incipit, Sempronius, n. 13. Barbat. conf. 26. num. 4. vol. 3. Berol. conf. 3. numer. 3. & 25. vol. 2. Lambert. de iure patron. lib. 3. q. 2. m. 2. vers. & primus, & n. 4. vers. tertio intelligit, Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de clericis debitoribus §. 13. numer. 11. Quibus omnino, vel ex parte deficientibus Rector, aut beneficiarius eiusdem Ecclesie iuxta dispositionem Episcopi cum maiori parte Capituli, si Collegata, per text. in cap. ult. de his quas finis à maiori parte Cap. totum, vel parte monachis, prope necesse fuerit, sustinebunt, cap. si monachus 16. q. 1. d. cap. 1. & cap. de his de Ecclesiis. Barbat.

conf. 26. incip. Difficile est, n. 3. vol. 3. Berol. d. conf. 3. d. numer. 12. Rip. 2. conf. 1. numer. 7. sub tit. de conf. Lambert. d. artic. 2. n. 7. vers. aut sumas. Cap. de fernis. urban. præd. cap. 59. n. 2. Bellet. d. tit. de clericis debitoribus §. 14. n. 1. Salgado de protell. regia tom. 1. p. 5. §. 5. n. 5. Quod procedit in quibuscumque beneficiis beneficiarum etiam simplicium, ut per l. 1. tit. 10. part. 2. Abb. d. c. 1. n. 3. Gutier. alleg. 10. sub n. 1. Nau. de spoliis clericis §. 8. num. 11. vers. 2. Velale. conf. 179. n. 13. Zetoli. in praxi Episcop. p. 1. verb. visitatio §. 6. d. n. 9. Salgado d. c. 3. num. 19. ubi n. 23. subdit quod idem beneficiarius simplicis Ecclesie condemnatus ad impensa pro reedificatione & reparatione Ecclesie dimitte compellendus est, etiam non obstantibus ad hoc interposita appellatione, reparatio & ædificatio à pari procedunt, Martin. Mager. de advocat. arm. d. ap. n. 6. 27. cum seqq. Solouzan. de iure iudicium rem. 1. lib. 3. cap. 13. num. 12.

Et huiusmodi beneficiarios non solum teneri ad fabricam, sed etiam ad Calices, pluvialia, & quæcumque ornamenta, tenet Sud. decis. 62. n. 3. Causale. Finiz. decis. 24. p. 2. Campan. in dufer. iuris Canon. rub. 12. c. 13. n. 19. Bellet. d. §. 14. n. 4. Salgado d. c. 3. n. 6. Intelligit autem suprascripta omnia procedere si non sit consuetudo quod populus Ecclesiam reparare debeat, siue ædificare, quia tunc ad populum pertinet ædificatio, seu reparatio, vt docet in d. 1. Host. n. 1. Abb. n. 3. Idem Abb. d. q. 3. n. 17. Berol. d. conf. 3. n. 1. & 2. Barbat. d. conf. 16. n. 4. Lamb. d. art. 2. n. 2. 4. & 7. vers. omnia prædicta, Bellet. d. tit. de clericis debitoribus §. 13. n. 2. nam in hac materia primitus inspicitur, & attenditur obseruantiæ, & quod baculus fidei consueuerit, Paul. de Cind. de iure par. n. 5. prius. vers. secundo. Campan. sub n. 173. Joseph. Lud. conf. 38. lib. 135. Intelligit, d. d. n. 12. cap. 13. sub num. 19. Salgado d. cap. 3. n. 13. vide infra n. 9.

Quod reparationem verò Ecclesiarum Parochialium in specie dicitur in d. c. de his, de Ecclesiis. adf. vt earum Rectoribus possint compelli, vt de bonis Ecclesie, quæ eis supersunt, conferant ad reparationem, & instructionem Ecclesiarum, innouunt per Cont. i. tit. 2. de reform. cap. 7. his verbis, Parochiales verò Ecclesie, etiam si uiriparronibus sint, ita collapsas restit, & illustrari procurant ex fructibus, & promouibus quibuscumque ad easdem Ecclesias quomodocumque pertinentibus, qui si non fuerint sufficientes, omnes patroni, & alii, qui fructus aliquos ex dictis Ecclesiis promouentes percipiunt, aut in illorum desolatum Parochianos omnibus remediis oportunitas ad prædicta cogant, quacumque appellatione, exceptione, & cetera dilacione remota.

Quod si nimia egestas omnes labores, ad marices, seu viciniores Ecclesias transferant, cum facultate ita dictas Parochiales, quæ multis Ecclesiis dirutas in profanos usus non fordias, prestet tamen ibi Cruce, conuertiendi. De cuius decreti materia agunt Paul. Fusc. de visit. lib. 1. c. 10. n. 15. & 16. Cened. ad Decretal. collect. 153. Zetoli. in praxi Episcop. p. 2. verb. Parochia §. 6. Velale. conf. 179. n. 7. & 13. lo. Barb. Costa remed. sub fid. remed. 106. lib. 2. lo. Garc. de expens. c. 12. n. 69. & 73. Gutier. decis. Neapol. 38. Solouzan. d. lib. 3. c. 23. n. 14. Franc. Leo in thesauris feri Eccl. p. 2. c. 16. n. 51. cum seqq. Aloyf. Ricc. in decis. curia Archiep. N. apol. 2. decis. 255. Bellet. d. tit. p. 1. tit. de bonis clericorum §. 14. Salgado d. cap. 3. per tot. Iuss. Paulus Comitod. respons. moral. lib. 1. quest. 82. concl. 3. & 5. ubi ait quod quando est conuertiendi in totum, & in partem,

De Destruct. & violat. Ecclesiar. Cap. III. 53

& populus, quem curat Sacerdos, suis opibus Ecclesie provideat, ea consuetudine retinenda est, re- fert Illustriss. D. meus Rodenc. à Cunha in com- ment. ad l. puchra 18. n. 3. dist. 86.

Vnde colliges quid si Rector non habeat ab Ecclesia tot redditus, quibus potestate possit talem reparationem, tunc tenebuntur Parochiani in tali Ecclesia Sacramenta, & alia quocunque Diuini percipientes, Abb. conf. 7. num. 2. p. 1. Beroi. d. conf. 3. num. 43. vers. quicquid tamen, vel. 2. Lambert. d. art. 1. num. 4. vers. seruius est casus, & num. 5. vers. & si beneficiati, Bobadil in sua politica, lib. 2. cap. 18. num. 135. & lib. 3. cap. 5. Guiter. d. alleg. 10. num. 2. Campan. d. cap. 13. num. 18. Salgado d. cap. 5. num. 7. & 9. Altamir. de visis fol. 357. Petz. Greg. synag. Iuris lib. 2. cap. 1. num. 13. & lib. 15. c. 12. n. 34. Caluacan. dec. 12. num. 24. p. 2. Gualf. Regal. Franc. lib. 2. cap. 6. Azor. insin. moral. p. 2. lib. 9. c. 4. q. 10. Ioan. Bapt. Costa de rata q. 137. en num. 9. & q. 203. ex num. 6. & de remed. subdit. remed. 106. lib. 2. Solozan. de iure Indiar. tom. 2. lib. 3. cap. 23. num. 9. non per capita hominum, nec per capita domorum, sed quod ad solidum & libram edificationes, & restauraciones Parochia- lium Ecclesiarum, ubi ex redditibus Ecclesiasticis fieri non possunt, sunt faciendæ. vt docent Bellet. d. 5. 14. vers. ubi verè. Franc. Leo d. cap. 16. num. 7. & cum hoc sit opus publicum, & com- mune concernens omnium vtilitatem, & neces- sitatem, tenentur semper contribuere nobiles, & alij exempti, Autend. de exequend. mandatis, lib. 2. cap. 14. num. 9. Cened. d. collect. 153. n. 2. Guiter. d. alleg. 10. num. 5. & 6. Bobadil. d. cap. 18. num. 133. ad fin. Salgado. d. cap. 5. num. 11. ubi etiam dicunt quod quando non supersunt redditus Clericorum ad reedificationem Ecclesie, potest expendi pecunia publica vniuersalis, & ea de- ficiente debet decemari ad collectam inter vici- nos.

Circa vitem Ecclesie Cathedralis reparationem seculum consuetudine (que de iure communi circa eam attenditur, Beroi. d. conf. 3. num. 1. & 2. quem refert. Rot. dec. 627. num. 1. p. 1. recent. vide sup. num. 4.) est auerendum Episcopum solum ad illam teneri de quarta reddituum suorum, cap. decernimus 10. q. 1. cap. quatuor, & ibi Aschid. num. 1. 1. 2. q. 2. Beroi. d. conf. 3. num. 6. & 7. cum seqq. Barbat. d. conf. 26. num. 4. Bell. d. tit. de clericis de- bere, §. 13. numer. 12. non solum futurorum, sed etiam preteritorum, vt post Beroi. & Barbat. ci- uis locis, bene docent Surd. conf. 62. num. 23. & Rot. d. dec. 627. num. 2. & si fuerit diues, etiam vltra quartam partem compelli potest, Abb. d. q. 3. in fine, vers. & aduersè. Sed si nec Episcopus diues fuerit, & illa quarta pars non fuisset sufficiens, tunc tenentur, & compelli possunt Canonici supplere de superabundantibus redditibus suorum prebendarum, vel aliarum rerum Capituli, cap. fin. de his que sunt à maiori parte Cap. ubi Host. n. 1. & Abb. num. 7. Idem Abb. in d. cap. 1. num. 3. de Eccles. adific. & in d. q. 3. in fine, vers. & aduersè. Barbat. d. conf. 26. n. 4. & 3. Beroi. d. conf. 3. n. 8. 21. 26. & 37. vers. fide glossa. Lambert. d. art. 2. n. 3. & 4. vers. seruius est casus, Bellet. d. 5. 13. num. 16. Si de- nique Episcopus, & Canonici simul non suffice- rent, tunc Episcopus vnà cum Capitulo possit fluere quod alij inferiores Clerici de superabun- dantibus fructibus dedatis sibi necessariis ad contribuendum dicte fabricæ tenerentur. Bar- bat. d. conf. 26. num. 4. Beroi. d. conf. 3. num. 23.

August. Barbo. de Iur. Eccles. Pars I,

& 24. Lambert. d. art. 2. n. 4. vers. si autem dato, Vellert. d. 5. 13. num. 17. ubi cum Abb. in dictis c. 1. num. 6. & d. q. 3. in fine, tenet posse etiam Episco- pum cum Capitulo deponere fructus beneficiu- rum vacantium pro fabrica Ecclesie Cathedralis, si ipse, & Canonici non sufficiunt. Et Rot. d. dec. 627. num. 5. aduersus quod licet Episcopus possit assignare fabricæ distributiones quorunda- nas deficientium, vt ex sententia Illustriss. in- terpretum ipsa censuit dec. 325. p. 2. diuers. ubi Domini intelligebant istam sententiam proce- dere iuris ordine seruato, scilicet in euentum quod quarta Episcopi non sufficeret, tunc posset applicare distributiones Canonicozum, & ista censuit ad applicationem distributionem bene- ficiarum non esse deueniendum, priusquam videretur sn applicanda per Canonicos suffice- rent.

Omnino autem facit locus, sur religiosus, non est in vltus profanos conuertendus, cap. qua semel, cap. quantum 19. q. 3. cap. ad hac de relig. demeritis, Hermosil. in addit. ad Gregor. Lup. 1. 15. gloss. 1. n. 211. tit. 1. part. 3. & infra cap. 12. de monasteriis in fine, dicemus. Et si contingat Ecclesiam, aut monaste- rium destrui, ligna, & lapides eius loci non de- bent ad aliud opus conuerti, quam ad aliam Ec- clesiam, aut monasterium, vel monasterij locum in profectum fratrum, vel potius igni sunt com- burenda, cap. signa, de consecr. dist. 1. gloss. in dict. cap. qua semel, Azor. insin. moral. p. 2. lib. 9. cap. 3. q. 1. t. Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verb. Visitation, pag. mibi 346. Sum. n. 1. de relig. arcti de sacrileg. lib. 3. c. 8. m. 5. Galpene. de iure publico. lib. 3. tit. 68. num. 1. & infra etiam de consecra. videbimus. Et de loco Ecclesie ditius auctoritate Episcopi quod possit vendi, si non adest spes reedifican- di, vide Hermosil. loc. citato numer. 12. De cura autem reparandorum Ecclesiarum monentur Episcopi, & visitatores à Consil. Trident. sess. 11. cap. 8. & sess. 7. cap. 8. de reformat. vt supra lib. proximo de visitat. ostendimus. Et quando res- sacuta, vel reedificata Ecclesia valeat iterum con- secrari Superius vidimus hoc lib. cap. 2. de Ecclesiis adific.

Nunc verò circa Ecclesie violationem, seu 15 pollutionem est sciendum, quod sicut vir Deo spiritus, & corpore consecratus, & Virgo Deo sacra, non solum spiritu sancta, sed etiam de- bet manere incorrupta, iuxta doctrinam Apost. ad Corinth. Sic etiam corpus Ecclesie materialis inuolatum, atque impollutum coram Deo, & Sanctis omnibus esse debet, quomius Spiritus in Diuinorum celebrationibus sanctum exiit. Quare fuit facis Canonibus constitutum, vt quomodocumque Ecclesia violetur, & polluitur, non possint in ea diuina Officia celebrari, ante- quam reconciliationis benedictionem acciper- int, vt ostendimus.

Quinque autem casibus violatur, seu polluitur 16 Ecclesia. Primus est, quando in ea sanguis hu- manus inquantitate notabilis ex iniuria effunditur, cap. Ecclesia, de consecrat. dist. 1. cap. propositi, cap. vlt. de consecrat. Eccles. vel Altar. Novat. in manual. cap. 27. à num. 236. Henric. in sum. lib. 9. de Missa, cap. 27. §. 5. Sayt. in Ciam regis lib. 3. cap. 8. num. 8. Vgob. de poss. Episcopi c. 29. §. 1. Mari. Alecc. de consecr. dist. 3. de interdicto, c. 1. vers. 2. Sum. tom 3. dist. 81. sess. 4. vers. secundu via- latu, Iacob. de Gress. in auctis dec. p. 1. lib. 2. c. 48. num. 21. Fagundez d. prax. 1. lib. 3. cap. 14. num. 14.

E 3

Pulsc.

Pia fec. in *praxi* Episcop. p. 1. cap. 5. num. 5. in *princ.* Ludouic. Miranda in *man. Pralat.* t. 2. q. 39. art. 5. concl. 1. vers. 1. Rague. de *Aleja* in *Eccles.* quest. 60. Diana *moral. resol.* p. 6. tract. 6. resol. 24. & 25. Lezana in *summ. quest.* Regul. tom. 3. verb. *Ecclesia* num. 12. Lugo de *sacram. Eucharistia* dist. 20. f. 2. num. 5. 2. cum *segg.* Ego ipse de officio & potest. Episcop. p. 3. alleg. 28. n. 10. vbi n. 3. intelligo quoties humanus sanguis effunditur; nam si fuerit cuiusvis alterius animalis irrationalis, non esset per hoc Ecclesia polluta censenda, & num. 34. pariet intelligi non quidem de modica effusione, veluti si gutta sanguinis etiam iniuriōse intra Ecclesiam ceciderit, sed potius de notabili, seu considerabili, & enormi, de quo etiam Fagundez dist. cap. 14. num. 19. vbi num. 35. subdit non pollui Ecclesiam si ipsa effusio facta sit per iocum, vel ludum.

- 17 Secundus est, quando in ea occiditur aliquis, etsi sanguis non effundatur; veluti si laqueo suspendatur, aut aliter citra sanguinis effusionem violententer, & cum iniuria occidatur, siue ab alio, siue etiam à seipso, si est compos mentis, itave iniuriam sibi ipsi, & peccatum commississe dici possit, d. cap. *proposuisti*, vbi Gloss. & Doctores de *consec. Eccles.* vel *Alejar.* Licet enim huiusmodi homicidium fieri licet possit per iudicem, suspendendo intra Ecclesiam reum alias supplicio dignum; sit tamen illi iniuria, quia licet supplicio dignus sit, ius tamen habet ne in tali loco talem vim patiatur, & deinde fit etiam iniuria loco sacro, & ipsi Deo, in cuius honorem Ecclesia specialiter dicata, & consecrata est; secus tamen dicendum si idem iudex, aut quivis alius super Ecclesie rectorum, vel ex patribus eiusdem hominem suspendat, cum in tali casu non intra, sed extra homicidium contingat, tenet post. Silu. & Nauar. Mari. Altet. d. cap. 1. vers. sed quod, Suen. tom. 3. disp. 81. sect. 4. in *princ.* Fagund. d. *prae.* 1. d. 3. c. 14. sub n. 9.

- 19 Martyris autem occisio facta in Ecclesia, etsi secundum quosdam non videatur Ecclesiam pollueret per rationem ad sanguinem in ea diffusum, quo potius laueretur, & magis sanctificatur, cap. *fundamenta*, vers. *asti sunt, de elect.* lib. 6. c. *gloriosum, de reliq. & vener. Sanct.* Abb. in d. cap. *proposuisti*, num. 2. in *fin.* Quoad iniquam verò, & iniuriōsam effusionem Ecclesia polluta censetur, quia licet per mortem illius, qui Sanctus est, intra Ecclesiam contingente, quatenus habet rationem martyris, non polluat Ecclesia; polluitur tamen quatenus iniuriōsum consideratur ipsius homicidium, & iniuriōsum ex parte occidentis, vnde etiam fuit verius.

Altit difficultas, passio grata fuit.

Ita Vgolin. d. 5. 1. statim in *princ.* vers. id quod locum habet, Mari. Altet. d. cap. 1. vers. *verum*, Ego ipse d. alleg. 28. n. 29. Fagund. d. n. 9. in *fin.*

- 10 Si verò extra Ecclesiam quis lethale vulnus recipiat, & postea ex eadem causa moriatur intra eandem, minime per hoc erit polluta censenda; quia tunc non homicidium, sed sola mors in Ecclesia contingit; cum tamen è conuerso, si quis intra vulnus lethale recipiat, & postea extra moriatur, polluta haberi debeat. Ita gloss. communiter recepta in d. cap. *unice, de consec. Eccles.* lib. 6. Nauar. in *man. cap.* 27. num. 256. Vgolin. d. 5. 1. vers. *tertio non polluitur*, Fagundez d. *prae.* 1. lib. 3. cap. 14. num. 9. Ego ipse d. alleg. 28. num. 23. Vbi autem quis cum esset intra Ecclesiam hominem

existentem extra iaculo occiderit, non erit per hoc violata Ecclesia censenda, cum tunc verum sit dicere quòd homicidium non fuerit intra Ecclesiam patratum, licet intra eandem initium sumpserit, Nauar. in *man. cap.* 27. num. 256. Fagundez d. cap. 14. num. 11. Secus è conuerso vbi quis extra Ecclesiam alium existentem intra iaculo percussit, aut vulnerauit, itave sanguis intra eandem effundatur, quia iam tunc veniatur homicidium patratum, sicut & sanguinis effusio contingens, vtrumque verò volumus, & iniuriōsum intra Ecclesiam, prout tenet Vgel. d. 5. vers. *quarto non polluitur*, quem testor. Ego ipse d. alleg. 28. n. 26.

Tertius est, quando humanum semen in Ecclesia criminōse, & notorie est effusum, dicto cap. *Ecclesiar. de consec. dist.* 1. cap. *fin. de consec. Eccles.* vel *Alejar. lib. 6.* Vgolin. dicto cap. 29. §. 3. Azor. d. cap. 2. lib. 9. cap. 5. quest. 3. & part. 1. lib. 10. c. 26. quest. 13. Ludouic. Miranda d. quest. 19. art. 5. concl. 1. vers. *secundum casum*, Marius Altet. dist. cap. 1. vers. 3. Suen. tom. 3. disp. 81. sect. 4. vers. *tertio violatur*, Jacob. de Grass. in *auert. decis.* p. 1. lib. 2. cap. 48. num. 26. Lugo de *sacram. Euchar.* disp. 20. sect. 2. num. 51. Lezana in *summ. quest.* Regul. tom. 3. verb. *Ecclesia* num. 12. vers. *tertio*, Fagundez d. cap. 14. num. 20. Palsic. d. p. 1. cap. 5. num. 9. vers. *item polluitur*, Ego ipse d. alleg. 28. num. 41. cum *segg.* vbi à num. 46. disputo in idem dicendum quando intra Ecclesiam congrit coitus coniugalis, quod etiam disputat latè Fagundez dicto capite 14. num. 22. cum *segg.* sicut & cuiusque fidelis corpus, quod est Templum Dei, præsertim verò eius, qui est Domus consecrata, simili admisione polluitur; citra peccatum verò, tale quid admissum non polluit, nec propter oculi criminis pollutionem Ecclesiam reconciliari oportet; cum illud signum exterius sui potius ad deuotionem fidelium separandam, & scandalum amouendum; quod inde accideret, quàm ad loci sanctificationem, quia ipsa celebratio Missarum vtiq; sanctus cõsistat, cap. *de fabrica, de consec. dist.* 1. & *infr. de consec.* dicemus. Ecce quamvis plarim censuerint ob quamlibet effusionem etiam citra peccatum, Ecclesiam pollui, eo quod in d. cap. *Ecclesiar. de consec. dist.* 1. & in d. cap. *fin.* dicitur, *cuiusque aut quocumque semine*; illud tamen intelligendum videtur de cuiuscunque hominis semine, siue fidelis hominis, siue pagani, non autem quomodocumque sit effusum, nam in cap. *si morum*, eadem dist. 1. dicitur Ecclesiam repurgandam, quæ fuisse adulterio violata, propter quod peccatum, hoc in re attendendum demonstrat, & sic coitus etiam coniugalis intra Ecclesiam contingens si fuerit illicitus, & peccaminosus, vepote quis coniuges intra Ecclesiam mutuo cohabitare absque villa necessitatis causa, vel licet deus causâ cohabitandi intra Ecclesiam, non tamen deus necessitas petendi, & reddendi debitum, quia nullum subest peticulum incontinentiæ, ipsam Ecclesiam polluet, vt resoluimus d. allegat. 38. num. 48.

Quartus est quando in Ecclesia excommunicati alicuius, aut hæretici, vel cuiuscunque infidelis corpus est sepultum, cap. *consuluit*, de *consec. Eccles.* vel *Alejar. Azor. d. part. 1. lib. 10. cap. 26. quest. 13. vers. 3. & p. 2. lib. 9. cap. 5. quest. 1. vers. 4.* Marius Altet. d. cap. 1. vers. *quarto violatur*, Galgaret. d. 1. 1. 108. num. 30. Vgolin. d. cap. 29. §. 4. Ludouic.

De Immunitate Eccles. Cap. IV. 55

Ludou. Miranda d.g. 39. art. 5. concl. 1. vers. *tertius casus*. Suar. tom. 3. in 3. disp. 81. sect. 4. vers. *quarto* violatur, Fagundes d.c. 1. 4. num. 55. Plac. d.p. 1. c. 5. vers. 3. Gal. in *margaria casuum conscientia verb.* Ecclesia 1. Ergo ipse d. alleg. 18. num. 52. qui ferè omnes intelligunt procedere tantum in excommunicato nominatim denunciato, vel notorio Clerici periclitore, iuxta Martini V. & Basilienfis Concilij Constitutionem, incipit, *Ad emendanda scandala*; unde si talium corpora ibi ini- que sepulta ab aliis dignoscantur, exhumanda sunt, & reconcilianda Ecclesia, vel ceteris, si verò non dignoscantur à fidelium offibus, sunt potius dimittenda, cap. *secris de sepultur.* Verùm ex sepultura hæreticorum scientes facta etiam lo- cus ille propterea caret sepultura, c. 1. in *prin. de heret. lib. 6.* eorum verò fidelium corpora, qui in damnationis flammâ decellerunt, quamvis non sint in Ecclesia sepelenda, si tamen fuerint ibi se- pul- ta, eam non polluant, neque ea, quæ in Ecclesia à Schismaticis sunt sepulta, nisi excommuni- catorum corpora fuerint, cap. à nobis, de *Sacram. veni- ter.*

¹⁵ Quintus est atque vltimus, cùm Ecclesia fuerit ab excommunicato Episcopo consecrata, si vide- licet notorie erat excommunicatus, est enim prius reconcilianda antequam in ea divina celebrentur Officia, Abb. Ioan. And. & Host. in cap. *consul- ti*, de *consecr. Eccles.* Syluest. *verb. interdictum*, 4. q. 3. Tolet. in *instrum. Sacerd. lib. 5. cap. 8. prope fin. vers. quinta.* Gambart de *casibus reuerentia*, c. 15. casu 6. num. 15. pag. 104. Henr. in *sum. lib. 9. c. 17. §. 6. in fine.* Nauar. *man. cap. 17. n. 159.* Plac. d.p. 1. c. 5. n. 5. vers. 4. Mai. Alce. d.c. 1. vers. & *quartus.* Ergo ipse d. p. 1. alleg. 27. n. 18. Quicquid dicat Suz. d. disp. 81. sect. 4. vers. *quarto violatur Ec- clesia.* Fr. Emman. in *sum. p. 1. cap. 15. n. 2. concl. 1.* Fagundes d.c. 1. 4. n. 56. Vgolin. de *potest. Episcop.* c. 2. §. 6. n. 1. quorum opinio non mihi displicet, quia pollutio Ecclesie supponit consecrationem, aut benedictionem illius, consecratio autem quæ fit ab ipso Episcopo excommunicato non suppo- nit consecrationem, sed fuit Ecclesiam consecra- tam, & circa illam consecratam nihil amplius operatur; non est ergo cur polluitur, vt de se pater.

¹⁶ Notandum est autem circa casus prædictos non pollui Ecclesiam nisi hæc intra ipsam Eccle- siam v. c. cōstringant, extra portam verò tisi pro- pte Ecclesiam, imò & in ipsa porta, sed extra clau- suram ostij, aliquod horum commissum, non in- telligitur Ecclesiam violare, vt infra quoque de *ceteris* exponemus. Unde si sanguinis, aut fe- minis effusio accidat supra tectum, vel infra Ec- clesiam in aliqua tectura, aut spelunca, vel io ali- qua camera, aut cella, vel in choro, sacristia, turti cymbalorum, tribuna, aut Confessionariis extra Ecclesiam, non polluitur Ecclesia, quia illis om- nibus, & similibus casibus dicitur extra Ecclesiam contingisse. Ita Sayr. d.c. 16. n. 8 Fagundes in *quin- que Ecclesie precepta*, prae. 1. lib. 3. cap. 1. 4. n. 35. cum *segg.* & prae. 2. lib. 4. cap. 1.

¹⁷ Polluta verò Ecclesia fit statim reconcilianda, ne diuina laudis organa suspendantur, vt loqui- tur text. in cap. *fin. de consecr. Ecclesie.* & si conse- crata non erat, postmodum erit quàm citius conse- cranda. Fit autem huiusmodi reconciliatio, si Eccl- sia consecrata sit per proprium Episcopum, seu alium de ipsius licentia, & hoc cum aqua ab Episcopo benedicta vino admixta & cinerib, &

omnibus verbis, quæ habentur in Pontificali, vel Ma- nuali Romano. Ita expressè probat text. in c. *agna* & in c. *propensius*, de *consecr. Ecclesie.* vel *Altar.* Azor. *instrum. moral. p. 2. lib. 9. c. 5. §. 5. Vgolin. d. cap. 29. §. 8. num. 1.* Ludouic. Miranda d.g. 39. art. 8. *concl. 2.* vbi subdit Episcopos huiusmodi facultate reconciliandi Ecclesiam consecratam pollutam non posse suspicari Sacerdoti delegare etiam si in contrarium sit consuetudo, per c. *agna*, de *con- secr. Ecclesie.* vel *Altar.* refero Ego ipse d. alleg. 18. num. 55. & §. 6. & nouissimè Ioan. Anton. No- uar. in *sum. Bullar. sit. de pollut. Ecclesie*, num. 2. Diana *moral. resol. p. 6. tract. 6. resol. 12.* hoc enim solum fit à simplicii Sacerdote de licentia Sedis Apo- stol. vt censuit S. Cong. in *una plenitima* 19. Maij 1607. in c. o. dub. vbi etiam fuit resolutum quòd quando fit reconciliatio à simplicii Sacerdote de licentia Sedis Apost. eadem debet esse, quæ fit ab Episcopo; potius tamen Episcopus, si ex lon- ga absentia reconciliare Ecclesiam consecratam non possit, ex iusta causa concedere licentiam, vt in Ecclesia polluta ante reconciliationem ce- lebretur, secundum Sà *verb.* Ecclesia num. 13. *vers. Episcopus*, & alios, quos refero d. alleg. 18. num. 61. vbi num. 62. ex Henr. hoc non bene probari adueto, & ac proinde facilius esse attento iure communi, quod concedat Episcopus vt in loco oon facto, in Altari celebretur, vel post Concil. Trid. in priuatis Oratorijs instituit ad Diuina celebranda, & n. 64. obsequio ex privilegio Leonis X. posse Regulares Prælatos recon- ciliare Ecclesias quocumque ex causa violatas, at- que pollutas aqua per ipsos benedicta, si Episco- pus, qui illam benedixit, distet vltra duas diuitas, aliàs debet habere aqum benedictam ab Episco- po, & ibi citatis addo Machin. de *sacram. Or- dinis* tract. 3. p. 3. c. 1. n. 14. Megal. in *promptuar.* num. 2. *verb.* Ecclesia num. 11. in *fine.* Pessic. de *officio Sacerd.* lib. 1. dub. 13. n. 11. Diana d. part. 6. tract. 6. resol. 1. per totam, Portel. in *dub. regul. verb. benedictæ*, & Hieron. Roder. in *compend. resol.* 13. num. 2. Nouar. d. sit. de *pollut. Ecclesie*, n. 5. cum *segg.* vbi num. 8. tenet huiusmodi Prælatos Regulares non posse hanc facultatem reconciliandi subde- legare. Si autem Ecclesia non fuerit consecrata, sed tantummodo benedicta, reconciliari potest per quemcumque simplicem Sacerdotem per so- lam aquæ lustralis aspersionem, cap. *si Ecclesia*, iuncta *glos. verb. laetatur de consecr. Ecclesie*, Hen- ric. d. cap. 17. §. 6. Vgolin. d. cap. 29. §. 8. n. 3. Lu- dou. Miranda d.g. 39. art. 8. *concl. 1.* Homobon. de *Bonis de excom. Ecclesie* tract. 12. c. 3. *quest. 13. 1. resol. quest. 447.* Fagundes in *quinque Ecclesie precepta*, prae. 1. lib. 3. cap. 1. 4. n. 6. Nouar. de *loco* n. 4 Machin. de *sacram. Ordinis* tract. 3. part. 3. c. 1. n. 14. Diana *moral. resol. p. 6. tract. 6. resol. 12.* Ergo ipse d. alleg. 18. n. 57. Illud verò est notandum, quòd asperio aquæ exorcizant oon est de recon- ciliationis essentia, quamvis de necessitate præ- cepti non sit omitenda, si potest habere, vt pro- batos in d. c. *fabrica de consecr. disp. 1. & infr. de con- secratione*, videbimus.

Effectus pollutionis, aut violationis Ecclesie sunt duo: primus est quòd consecrati non possit antequam reconcilietur, & pollutionis causa amo- ueatur, d. c. Ecclesia, il. 1. & 2. de *consecr. disp. 1. d. cap. fin.* Alius est quòd in Ecclesia polluta non possint diuina Officia, præsertim vero Missæ, ce- lebri, d. c. Ecclesia, il. 1. & 2. ad cap. *fin. cap. ex tra- rum*, de *privileg.* qui enim io Ecclesia publicè vio- lata

luz Missam celebrat, aut alia petgit divina Officia, seu defunctum sepelit (virgine necessitate id fiat de licentia Episcopi, secundum S. Thom. in 3. q. 83. art. 3. ad 2. Fagundes in *quinque Ecclesia precepta*, tract. 1. lib. 3. c. 14. n. 2.) peccat mortaliter, irregularis tamen, aut suspensus non efficitur, cum id expellitur in lute non reperiatur. Ita per *capitulum qui, de sententia excomm.* in 6. Syluest. verb. *consecratio*, 2. q. 9. Henric. d. lib. 9. de *Missa*, cap. 17. §. 7. lib. 1. 3. de *excomm.* cap. 5. §. 5. Nau. in *man. cap.* 1. §. 1. num. 8. Vgolin. de *irregular.* lib. 1. c. 1. num. 2. et de *potest.* Episcopi cap. 5. §. 7. Ludou. de *Mitanda* d. 4. §. 9. art. 6. Azon. d. cap. 5. §. 4. Fagundes d. cap. 14. num. 3. Diana moral. *resol.* part. 6. tract. 6. *resol.* 28. *vers. notandum est.* Quomodo celebrationem fieri suspensum, & si iterum celebrat post suspensionem, conuertiatur irregularitatem, efficitur Palsco. in *praxi Episcopi* p. 1. c. 5. §. 5. *vers. ante.* nam text. in d. cap. 5. qui de *sententia excomm.* lib. 6. solummodo loquitur de eo, qui celebrat, aut celebrare facit in loco interdicto, non autem de celebrante in Ecclesia polluta.

- 35 Nam et si in ipsa Missa celebratione polluantur Ecclesia, est statim a Sacrificio cessandum, nisi post consecrationem Eucharistiae illud contigerit, aut occulta fuerit violatio; nam si iam fuerat consecraturus, non est Sacrificium dimittendum, sed eo completo debet reconciliari Ecclesia, si id fuerit, vt diximus, notum. Ita Suarez. d. *sess. 4. in fine*, Vgolin. d. *confer. tab.* 2. cap. 8. §. 4. et de *potest.* Episcopi cap. 29. §. 7. num. 3. Mari. Antonio. *var. resol.* lib. 1. *resol.* 1. *casu* 60. Nald. verb. *Ecclesia*, n. 24. Scott. lib. 3. de *Missa*, c. 1. Hemmelen. de *Bonita de excomm.* Ecclesia. tract. 4. c. 14. §. 138. lae Fagundes in *quinque Ecclesia precepta*, p. 1. lib. 3. c. 18. n. 7. An & quando polluta Ecclesia, censetur pollutum Cimiterium, & e conuerso, diximus cap. 9. n. 8. *huc lib.*

CAPVT V.

De Ecclesia Cathedrali.

SYMMARIUM.

- 1 Papa solus Ecclesiam erigit, & confirmat in Cathedrali.
- 2 Ecclesia Cathedrali reparare quis teneatur, remissum.
- 3 Ecclesia Cathedralis intelligitur sub verbo Ecclesia, absque vltiori expressione alicuius Sancti.
- 4 Cathedralis dicitur Ecclesia Episcopalis, quia penes ipsam est Cathedra, in qua magistrorum magna dignitas designatur.
- 5 Ritus celebrandi festum Dedicationis facit indicium Cathedralitatis.
- 6 Cathedrali soli competit facultas exigendi decimarum in territorio ciuitatis.
- 7 Cathedralitatem indicium plura qua faciunt, referuntur.
- 8 Cathedralitatem ostendit delatio sanctissimi Sacramenti in die eius festo, cum processio in die Corporis Christi a Cathedrali debet inchoari, & ibidem finire.
- 9 Oleum sanctum debet afferri in Cathedrali.
- 10 Cathedralitas probatur in rebus, & historiis, neque etiam ex sola quasi possessione, quando de ea agitur incidenter.

E A *supra lib. 1. c. 2. de potestate, & antea* *ritus Romani Pont.* n. 139. vidimus quatenus solus Papa Ecclesiam erigit, & constituit in Cathedrali, & in tract. de *Conuincis* plura diximus de his, qui in Cathedralibus Ecclesiis Canonici constituantur, & cap. *præcedenti*, num. 10. num. segg. vidimus qui teneantur ad Ecclesiam Cathedralis reparationem; nunc vero breuiter de ipsa Ecclesia Cathedrali, quoniam talis probetur nonnulla adducemus. Et in primis aduertendum duxi, quod sub verbo *Ecclesia*, absque vltiori expressione alicuius Sancti, apud hunc Interpretem tanquam anonomatice sumpta intelligitur Ecclesia Cathedralis iuxta antiquum styllum Curie Romanæ, Monach. in c. *quoniam*, n. 3. post gloss. lib. in verb. *non extendi, de proband.* in 6. vbi Gemin. §. fin. num. 10. post med. Abbin. cap. cum *super*, n. 6. de *sepulture*. Bando. *super* reg. 26. q. 3. n. 3. et 6. in fine, *ver. Romana antiq.* Gemin. de *officio Legati a latere*, lib. 1. c. 270. Steph. Grat. *discept. forens.* cap. 8. §. 3. 2. Rot. *decis.* 23. §. 4. et 13. part. 1. *dices.* et in *Cesarangiana Cathedrali* *1. Marij* 1630. *etiam Renerendissimo D. meo c. cecino Decano*, admirabilis eruditio viro. Quæ est ceteris dignior, & ideo et sublimior locus est assignandus, Rot. *decis.* 3. n. 1. et 2. *rem.* 3. *reuerent.* Dicitur autem Cathedralis, quia penes ipsam est cathedra, in qua magistrorum magna dignitas designatur, vt ex Hieron. notat T. stat. *super Matthea*, cap. 1. q. 70. aliter Cathedralis proprie accipitur pro sede doctoris, ac Piazzi, pueri etiam in Cathedrali Petri Ecclesia Romana denotatur, ex traditis per Ioan. Scotanum contra *barbaros* *interrog.* 5. de *Primatu Petri, & Ecclesia Romana*, *sol. m. lib.* 87. *vers. subiiciam.*

Ad probandam Cathedralitatem plura ponderantur adminicula Rot. in d. *Cesarangiana Cathedralitatis*, in *vers. quintum*, videlicet antiquissimum ritum celebrandi festum Dedicationis, qui sanæ ritus nec tolerati, nec seruati poterat, nisi admissa Ecclesie Cathedralitate, Gregor. *decis.* 49. §. 1. 2. Rot. *dec.* 61. §. 4. et 6. p. 1. *reuerent.* Item facultatem exigendi decimas in territorio ciuitatis soli Cathedrali competentes, iuxta terminos c. *quoniam*, et cap. *cum conuenerit*, vt gloss. et Doctores de *decim.* et tradita per Rebuff. *tract.* *idem*, q. 6. num. 12. Rot. in *Pamplonem*, *congrua* 7. Aprilis 1595. *etiam Bonamem. Card. Milone*, quæ loquitur de Ecclesiis Hispaniam, eam sequitur etiam in *decis.* 429. num. 6. *etiam Gregor. XV.* Dignitatem quoque maiorem Capellaniam, quæ in illis paribus non nisi in Cathedralibus erigi consuevit: Ius extractendi defunctorum cadauera ex alienis Parochiis, illaque sepeliendi, quod Ecclesiis omnibus de Iure prohibuitur, solis Cathedralibus indulgetur, et ex parte II. cap. *cum liberum*, cap. *cum super*, cap. in *nostra*, vbi doctores, de *sepulture*. Indistinctam saltem de consuetudine (quicquid sit quoad moderationem per concordias & sententias.) Sacramentorum omnium administrationem, iuxta terminos cap. 1. et *ult.* vbi Scribentes de *Paroch.* et cap. *Presbyteri de consecr.* *dist.* 4. Necnon prærogatiua præuentionis, æque alia huiusmodi, de quibus in simili Pute. *decis.* 343. lib. 2. in *correlis.*

Item Cathedralitatem ostendit delatio sanctissimi Sacramenti in die eius festo, cum processio in die Corporis Christi a Cathedrali debeat inchoari, & ibidem finire, vt censuit S. Ratum Congreg. in *vna Tuscanen* sub die 19. Augusti.

si 1619. vbi etiam quoddam Oleum sanctum debet affuari in Cathedrali, ab eiusque Dignitariis dispensari, & quod non competit Priori Collegiatae praecedentia supra Canonicos Cathedralis.

10 Circa eandem probationem Cathedralitatis vide Rotam eodem Durand. decis. 331. vbi quod illa probatur ex testibus & historiis, atque etiam ex sola quasi possessione, quando de ea agitur incidenter.

CAPVT VI.

De Ecclesia Collegiata.

SUMMARIUM.

- 1 Papa solus potest Parochialem Ecclesiam in Collegiatam erigere.
- 2 Episcopus propriis debet statuta dare Collegiatae per Papam erecta.
- 3 Collegiata in publicis processionibus potest deferre propriam crucem, atque praesente Capitulo Cathedralis, dummodo locus dignus relinquatur Cathedrali.
- 4 Collegiata Ecclesia debet precedere omnibus aliis simplicibus, vel quae tantum Parochiales sunt, etiam si antequam erigeretur in collegiatam illi cederet.
- 5 Collegiatae, ubi non constat de foundationis initio, ex coniecturis, & indicis probatur.
- 6 Collegiatarum conuictura, & indicia quae sunt, referuntur.
- 7 Collegiatarum qualitas probata est sufficienter, etiam ex collationibus Canoniarum, & assignatione stalli in choro, & lecti in capitulo, facili per Canonicos capitulariter congregatos, promissi de Canoniciis.
- 8 Numerus trium Canoniarum congruus est ad Collegiatam constituendam.
- 9 Collegiata aduocata esse conuenit si recesserint Canonici, quia adhuc existit habitus.
- 10 Collegiatarum potissima conuictura est si in Ecclesia adsit aliquis vir caput, & clericus, vel Canonici viri membra.
- 11 Collegiata signum est manifestum quando Canonici, seu Clerici in Ecclesia faciant propria statuta.
- 12 Censurae omnes Collegiatarum non est necessarium ut simul concurrant, sed sufficit aliquos adesse ex quibus id argui possit.
- 13 Collegiatarum sufficienter indicium non est adus congregandi se ad sonum campanae, nisi alia signa concurrant ad faciendam collegium necessaria.
- 14 Collegiata ex conuicturis est existimanda, licet de privilegio, & foundatione non constet.
- 15 Collegiata insignis, quia dicitur a statutu.
- 16 Collegiata insignis ab eius erectione praecedit Collegiatis, quatuor antiquioribus.

dem Abb. antiq. num. 1. Ioan. And. num. 3. Butt. n. 2. ad fin. Panor. num. 2. & 6. Imolani attestatur de communia. 1. quos retulit, & sequi via est Rota in Regia, uniuersis 12. Maij 1613. coram Reuerendissimo D. mes. Coccia. & Nicol. Garc. de benef. p. 12. ap. 5. num. 4. dixit aliquando Ecclesiam erigi in Collegiatam per Episcopum, licet solet fieri auctoritate Papae. Et Selo. de benef. p. 2. quae. 23. n. 16. Io. Man. Nouar. in quae. feres. part. 1. q. 2. n. 4. Diana moral. resol. part. 1. tract. 6. resol. 38. extulit utinet Episcopum posse erigere Collegiatam cum nonis Canoniciis, vel addere nouum numerum Canonicoz alius antiquis. Ego tamen vetus credo Episcopum sua ordinaria auctoritate, vel alium quemvis infectorem ad Papa non posse erigere Collegiatam, ut meriti concludunt Rebuff. in sua praxi benef. de erect. in Collegiatam, Falcus de visitat. lib. 2. cap. 1. n. 6. Azor. in stat. moral. p. 2. lib. 5. n. 112. Aloyf. Ricc. decis. 66. p. 3. in decis. Curia Archiep. Nisip. Filluc de benef. c. 3. num. 111. Rot. apud Paul. de Rubis decis. 99. n. 9. tom. 3. diuers. alias p. 7. recent. Mullot. in sua praxi habendi concorsus. prelud. 2. dub. 1. & censuit Sac. Congregatio Concilij in una Concorsus 27. In. aiij 1619. protulit fess. Lotter. de re benef. lib. 3. q. 1. 4. num. 49. Statuta autem quae tendunt sunt a proprio Episcopo, ut censuit sacra Rituum Cong. in Mediodaren. 28. Septembris 1602. Potest Collegiata in publicis processionibus deferre propriam Crucem, etiam praesente Capitulo Cathedralis, dummodo locus dignior relinquatur Cathedrali, ut censuit S. Rituum Congreg. in una Aemiana 14. Augusti 1609. Et debet precedere omnibus aliis simplicibus, vel quae tantum Parochiales sunt eadem S. Congreg. in Nolana 10. Iulij 1602. & Senegallan. 13. Martij 1619. etiam antequam erigeretur in Collegiatam, illis cedet, ut in Terracina ben. Senaisia 15. Februarij 1606.

Collegiatae, ubi non constat de foundationis initio, ex coniecturis, & indicis probatur, Innoc. in cap. postulasti, de impetrat. Io. And. & alij in c. nobis, eod. tit. Alex. cens. 75. n. 2. lib. 4. Rom. conf. 436. num. 6. Decian. conf. 6. num. 1. & 2. lib. 2. Rot. decis. 584. num. 2. & decis. 585. num. 2. p. 4. diuersor. & apud Cind. Manic. decis. 215. num. 1. & inter recent. decis. 637. sub n. 2. p. 1. & in Alcalena Parochialis S. Laurentij 20. Maij 1586. coram Orano, & in Cremona. Praeposita 24. Maij 1612. coram R. P. D. Remboldo, & in Piacentina Archiepiscopatus 17. Martij 1613. coram R. P. D. meo Pirenano, & in Alcalena Plebana 13. Ianuarij 1614. coram R. P. D. Merlino, & in Cremona. Archiepiscopatus 6. Iunij 1613. coram Varnacha Panzolo, impressa per Paul. de Rubis decis. 111. num. 2. diuers. alias p. 6. recent.

Coniecturae autem, & indicia collegiatarum potissima sunt, quod Canonici consueverunt congregari ad libitum principalis Dignitatis illorum capitis, seu illius ad quem de iure, vel consuetudine spectat congregare Capitulum, & ad sonum campanae, & quod habent insignium commune, ac esset quoque communis arca, ut uter fructus communiter diuiderentur, ut colligitur ex 121. in cap. seruo loco, de probat. & n. c. cum Ecclesia Suerina, de causa possess. & propriis. & de communis sigillo in cap. significatur, de appellat. & in c. de stellat. de excess. Prel. de arca, & massa communis, in l. 1. quibus autem, ff. quod cuiusque vniuersum. & de eodem quod ex huiusmodi indicis, vniuersali scilicet congregatione, seu tractatu in forma Capituli.

Q VAMVIS nonnulli non contentendae auctoritatis viri ex illimauec Episcopum posse erigere Parochialem Ecclesiam in Collegiatam, ut per text. in cap. quomodo, de vita & bonis clericis, tenent ibi-

- Capituli, ac sigillo, & circa communio, plenè & concludenter defumatur probatio collegialitatis Ecclesiasticae, tradunt Doctores in cap. nobis, de iuraparon. ubi Abb. num. 12. Felin. in cap. accedentes, num. 2. de prescript. Roman. conf. 436. n. 7. Decian. conf. 6. n. 1. & 2. lib. 2. Ayen. conf. 134. num. 5. Barbo. conf. 17. n. 3. & 4. lib. 1. Card. in Clement. statum 9. 4. de elect. & in Clem. 2. n. 10. de astat. & qualis. Alex. conf. 75. n. 2. lib. 4. Mascard. de prob. comel. § 84. num. 3. Rebuffan. concord. tit. callar. in §. volumus, vers. collegialitatis, & passim sequitur Rot. decif. § 84. num. 1. & decif. § 85. n. 2. p. 4. diuers. & decif. 133. num. 1. & 2. apud Paul. de Rubis. tom. 3. diuers. alias p. 7. recent. Vtall. conf. 142. n. 1. Card. Mant. decif. 175. n. 1. & decif. 215. n. 1. & coram sanctæ mem. Gregorio XV. decif. 482. num. 4. & fuit resolutum in Placencia Proposuitur 4. Decembris 1628. coram R. P. D. Pirouano, & in d. d. Asculana Parochial. & Cremon. Proposuitur 4. Placencia Archiepiscopatus, in qua fuit dictum qualiter Collegialitas probata esse sufficiens, etiam ex collationibus canonicatum, & assignatione stalli in choro, & locis in Capitulo factis per Canonicos capitulariter congregatos prouisos de canonicibus, quippe que fieri non possunt absque collegiali nomine, Rot. d. decif. 221. n. 5.
- 8 Numerus autem trium Canonicorum coogregatorum est ad Collegiam constituendam, Innoc. in c. postlasti, n. 1. in princ. de iuraparon. Felin. in c. accedentes n. 1. vers. & nota, de prescript. Rom. conf. 436. n. 6. Lambert. de iuraparon. p. 1. lib. 2. g. 5. in princ. n. 3. Cualet. decif. 649. n. 6. Reutendissimus D. Coccius dec. 296. num. 4. Rota in d. Asculana Plebanorum coram R. P. D. Merlino; qui si ceciderint, vel saltem de præfenti non existat Collegia, adhuc tamen sufficit illam habuit esse ad hoc vi censeri debeat Collegiata. Felin. in d. cap. accedentes, n. 2. vers. postquam etiam, Innoc. in c. postlasti, n. 1. de iuraparon. Atchid. in c. licet eam, sub num. 2. de elect. lib. 6. Mascard. de probat. comel. § 84. n. 5. cum aliis quos refert, & sequitur Rot. in Cremonen. Proposuitur 25. February 1622. coram bona mem. Remboldo, & d. decif. 221. n. 26.
- 10 Item potissima collegialitatis coniectura est, si in Ecclesia addit aliquis vt caput, & Clerici, vt i Canonici vt membra, Alex. conf. 74. n. 4. lib. 4. Mant. decif. 215. sub n. 1. vers. unde, Rota in d. Cremonen. Proposuitur coram bona mem. Remboldo,
- 11 & in d. Asculana Plebanorum coram R. P. D. Merlino, Manifestum quoque est ligum Collegiarum, quando Canonici, seu Clerici in Ecclesia faciunt propria statuta, Mantica decif. 575. sub num. 1. vers. item quia habent, & d. decif. 215. sub num. etiam 1.
- 12 Aduertas tamen quod non est necessarium, vt omnes hæ coniecturæ simul concurrant, sed sufficit aliqua adesse, ex quibus id argui possit, & vero simile creditor, Rot. d. decif. § 84. sub num. 2. part. 4. diuers. Mant. d. decif. 215. sub num. 5. vers. nec etiam, Non est tamen sufficiens Collegialitatis iudicium actus congregandi se ad forum campanarum, nisi alia signa concurrant, ad faciendum collegium necessitas, Caputaq. decif. 295. num. 2. Gunzal. ad reg. 8. Cancell. glif. 19. num. 14. & 15.
- 14 Belzaman. in annot. ad Gregor. XV. decif. 482. lib. C. Ex quibus signis, & aliis sufficientibus Collegiam esse existimandam, licet de fundatione & primigenio non constet, fuit S. Rituum Coogreg. in vna Capitaqum, 16. January 1620.
- 15 Quæ autem dicunt Collegiata insignis, non

est in iure determinatum, Doctores enim diuersimodè loquuntur, nam Cardin. Mant. decif. 175. num. 2. ad ostendendum quod Collegiata, de qua in ea dectione agebatur, non esset insignis, attulit hoc probat ex numero Canonicorum exiguo, modicis redditibus, & qualitate seruicij, ac depositionibus testium, traditque hoc esse arbitrarium, citans Doctores in c. finium, de rescript. libr. 6. & Albenc. in Distin. verb. Insignis, quibus addo Lap. Specul. Titul. & alios apud Menoch. de arbit. casu 1580. n. 4. In diuiduatione huiusmodi insignitatis fieri potest consideratio ex qualitate loci, prout decisum fuit à Sacra Rituum Coogregatione in vna Collegiata Ecclesia S. Pauli ciniatis una Firmata ducesis, ad instantiam D. Ludouici Centofloreni, qui obtinuit prædictam Collegiatam dici insignem, eo quod oppidum, quo sita est, insignie reddat numerus quatuor mille habitatorum, hoc est, focularia 820. quatuor Regularium, & vnum Sanctimonialium monasterium ibi existens, copia petitorum & oboliorum, refert Ioan. Anton. Mallobr. in traç. de Synodo Episcopi, cap. 4. dub. 14. n. 9. & seq. Ego ipse in collect. ad cap. ult. num. 3. de verbor. signis. Et locus insignis quis dicatur, tradit Nao. conf. 1. alias 3. de verbor. signis. Et Collegiata insignis ab eius erectione præcedit aliis Collegiatis, quoniam antiquioribus, vt censuit sacra Rituum Congr. in Firmata 24. May 1621. Etenim primus omnium Syluester per vñctionem Christum Alcani lapide in titulos extitit scribitur, obsecutus à Damaso quidem, sed claudis ab aliis antiquis quibudam, qui Beuiana Romana digressum in lechombus, quæ recitantur in festo Dedicationis Basilicæ Saluatoris, quod io dictum nomini Notembis, cum ad aliud vsque sancti Syluestri tempus Albanus lignis atque portatilibus vsa fuisset Ecclesia lateant adhuc nunc in cryptis, ounc in ædibus priuatorum, vt per Boët. Epon. in comment. ad cap. 1. de testament. n. 16.

CAPVT VII

De Altaribus.

SUMMARIUM.

- Altare est mensa super quam conficiunt, & offertur Eucharistia Sacramentum, & sacrificium.
- Altarium duo sunt genera, vnum dicitur firmum, seu stabile, aliud viaticum seu portatile.
- Altare firmum & stabile est, quod toti Altari superimponitur, & in consecrata Ecclesia non potest constui, nisi ab Episcopo consecratur.
- Altare viaticum seu portatile etsi de loco ad locum deferatur, debet tamen ab Episcopo consecrari.
- Altare viaticum fit quandoque ex tabula, & lapide.
- Altare ligneum cum ara lapidea permitti debet non obstat constituto Synodali.
- Reliquia Sanctorum & præcipui Martyrum in Altaribus collocantur, etiam portatilis.
- Altaribus in consecratione sacra Pictis, & benedictis requiruntur.

- 9 *Nomen Episcopi Altare consecramus, & Sancti illius, in cuius honorem consecratur, includitur in fovea reliquiarum.*
- 10 *Altaria plura in eadem Ecclesia, & eodem die possunt consecrari.*
- 11 *Altare principale debet ex consuetudine Orientem Abundam plagam respicere.*
- 12 *Altare in Ecclesia non consecratur minime est consecrandum absque Romani Pontificis auctoritate.*
- 13 *Consecratio Altarium non potest nisi per Episcopum fieri.*
- 14 *Altare ab Episcopo consecratum, aut in Ecclesia consecrata crucium domi absque eius permissione non potest.*
- 15 *Altaris lapu profanatum potest vendi, & licet teneri ab emptore, sed in loco decens.*
- 16 *Episcopus si ibi, aut per requisitus à Mendicantibus pro suo altarium consecratione, renuerit, possunt adire quicumque Catholici cum Auctoritate.*
- 17 *Sacerdos simplex Altaria consecrare non potest, & qui ad hoc habeant privilegium referuntur.*
- 18 *Sepulchra hominum super Altaria isto non debent.*
- 19 *Altare firmum, & stabile, quibus modis excrescat, seu violetur, ostenditur.*
- 20 *Altare portatile quando excrescat, ostenditur.*
- 21 *Altare portatile consecratum, & nullatenus excrescat de uno loco ad alium absque ulla excrescente de ferri potest.*
- 22 *Altare excrescatum est iterum consecrandum antiquum super illud Missae celebrantur.*
- 23 *Altaris propter excrescentiam non excrescat Ecclesia, sed est conuerso, intelligendo ut ibi.*
- 24 *Mulier ad Altare accedere prohibetur, aut ministrare.*
- 25 *Altari in quo Episcopus solemniter Missam celebrant, Presbyter eodem die non potest aliam celebrare.*
- 26 *Inspatronatus fundari potest constructio, vel construendo Ecclesia Communalis cum solo consensu Regularium.*
- 27 *Altari iam constructo potest in abstracto fundari noua Capellana, & in ea referuari inspationatur.*
- 28 *Altaria de inspationatus in Ecclesiis Regularium existentia si propter vetustatem ruinam minuentur, quid faciendum, ostenditur.*
- 29 *Visitare non potest Episcopus Altaria in Regularium Ecclesiis, etiam per secularium Confraternitates constructa.*
- 30 *In Altari portatili celebrari prohibetur.*
- 31 *Eius privilegia, & num. 32. & 33.*

mini cap. 23. Est autem sciendum duo esse Altarium genera, vnum dicitur firmum, seu stabile, aliud viaticum, seu portatile, de quibus Fagundez in *quinque Ecclesiis preceptis, precep. 1. lib. 3. & 23. a princip. & Vgolin. de officio Episcopi, cap. 30. num. 3. Nouat. in sum. Bullarum tit. de Altari portatili n. 3. Azor. in sum. moral. p. 1. lib. 10. cap. 27. q. 1. Tambur. de iure Abbatis n. 1. diffus. 23. q. 4. Lezana in sum. quest. Regular. tom. 3. verb. Altare num. 1. Firmum, & stabile est, quod non aliam superimponitur, & in consecrata Ecclesia non potest constitui, nisi ab Episcopo consecratur, cap. nullus Presbyter, it. a de consecrat. diff. 1. Galganc. de iure publico lib. 3. tit. 60. num. 2. & dicitur tota mensa, in qua integrum sacrificium fit, de hoc est intelligendus text. in c. si mortui, de consecrat. diff. 1. & in cap. 1. de consecrat. Eccles. Et aliud altare viaticum, seu portatile nuncupatum, quod ex loco ad locum defertur, debet tamen ab Episcopo consecrari, de quo in cap. in ius, de primis, & in cap. fin. eod. tit. in 6. Et fit quandoque ex tabula, & lapide, ita ut in tabula sit sepulchrum, id est, Sanctarum Reliquiarum locos, & lapis sit superpositus pro sigillo; quandoque etiam fit ex lapide tantum, quod in sepulchrum contineat; ex ligno autem solo esse non potest, cum SS. Patres statuerint, ut Missæ nomini suæ per Altari lapide celebrarentur, c. Altaria it. de consec. diff. 1. Fusc. de visit. lib. 1. c. 2. n. 9. Vgolin. de officio Episcopi, cap. 30. n. 1. Nouat. d. tit. de Altari portatili num. 3. verb. & istud Altare, Boët. Epo. in comment. ad d. cap. 1. num. 17. & 18. ubi etiam quod Altare lapideum Christum delibatum, figuram Domini nostri Iesu Christi (qui eleuit, hostia, Sacerdos noster est) significat. Et ideo Ara debet esse ex lapide consecrata, quia Christus, qui ibi immolatur, vocatur petra, secundum Apost. 1. ad Corinth. 10. Petra autem erat Christus. Alia causa est quia sepulchrum Christi, quod representat Altare, fuit excisum de petra, Fraz Diego de Guzman. p. 2. de la excelencia del sacrificio de la ley Evangelica a cap. 9. in princip. Vnde Sacra Congreg. Rit. in Caesana 10. Novembris 1612. censuit Altare ligneum cum ara lapidea permitti debere, non obstante Constitutione Synodali, refert Lezana ubi supra n. 2. in fine.*

Reliquæ autem Sanctonum, & præcipue Placitum in Altaribus collocantur, arg. cap. Altaria, & cap. non oportet, de consec. diff. 1. Fusc. d. lib. 1. c. 2. n. 2. Bonac. de Sacram. diff. 9. q. 4. vbi p. 2. n. 13. quia super memorias, & Reliquias Martiris Missæ celebrari debent, ut suo loco dicemus; in Altari vero portatili quidam voluit non necessariis Reliquias exigi. Sed vsus est in contrarium, ut contra Coninch, Vafq. & Suaz, aduertit Bonac. ubi proxime.

In consecratione autem Altaris sacra Vnctio, & benedictio requiritur, d. cap. Altaria, it. 1. & 2. de consec. diff. 1. Paul. Fusc. d. lib. 1. cap. 12. num. 9. Vgolin. d. cap. 30. num. 1. acque in fovea Reliquiarum nomen Episcopi consecrans, & Sancti illius, in cuius honorem consecratur, includitur, cum excommunicationis, & ritibus Ecclesiæ consuetis, de quibus Suaz. tom. 3. diffus. 80. f. 2. Azor. in sum. moral. pag. 1. lib. 10. cap. 27. q. 8. Valer. Regular. in praxi feri parit. lib. 29. n. 190. Hieron. Koderic. in compendio quest. Regular. res. 9. n. 9. Et possunt in eadem Ecclesia, & eodem die plura Altaria consecrari, siue sola, siue vnâ cum Ecclesia, cap. cum sis, de consec. Eccles. vel aliar. Pafec. in praxi Episcop.

LTARE, quod in Ecclesiis, de quibus proxime egimus, penum obtinet locum, est mensa super qua conficitur, & offertur Eucharistia Sacramentum, & sacrificium, de cuius etymologia, institutione & vsu scribant Gulielm. Durant. in ration. divin. lib. 1. cap. 2. & 7. Paul. Fusc. de Visitat. lib. 1. cap. 21. n. 4. & 6. Iacob. de Grass. in auz. de sc. p. 1. lib. 2. cap. 47. n. 6. Henric. in sum. lib. 9. cap. 28. Suaz. tom. 3. diff. 81. f. 2. 3. & 5. Stephan. Durant. de ritib. Eccles. lib. 1. cap. 15. & 25. Nouat. in sum. Bullar. tit. de Altari portatili numer. 2. frater meus Simon Vas Barbosa de significatis mysteriis Officii di-

- Episcop. p. 1. §. 6. num. 7. vers. altaria*, quoniam olim vnicum tantum Altare in Ecclesia consecratum fuisse probetur in *cap. si motum*, & in *cap. nullus Presbyter, §. 1. & in cap. Ecclesia vel altaria, de consecr. dist. 1. Vbi verò sunt plura, vnum est principale, quod ad consecrationem Ecclesie pertinet, vt in *cap. lignis, de consec. Eccles. vel altar.* & debet ex consuetudine orientem mundi plagam respicere, cum etiam antiqua consuetudine seruatum sit, vt versus Orientem Ecclesie edificarentur, vt testatur Clemens lib. 2. *Apostolic. Constitut. c. 61. Durand. in ration. lib. 1. cap. 4. Pascale. in praxi Episcop. p. 1. cap. 5. num. 2. Azor. in script. moral. p. 2. lib. 9. c. 3. §. 12. Bonac. de Sacrament. disp. 4. q. ult. punct. 1.**
- 11 *9. num. 13. vers. praterea*. Neque in Ecclesia non consecrata altare consecrandum esse similitur comprobatur, absque Romani Pontif. auctoritate, arg. nullus Presbyter, & *cap. placuit, de consecrat. dist. 1.*
- 12 Consecratio autem Altarium non potest nisi per Episcopum fieri, *cap. quoniam 68. dist. cap. nullus Presbyter, d. c. quod in dubiis, de consec. Eccles. vel altar.* Fagundes d. cap. 2. num. 3. Hieron. Roder. in compend. quest. Regular. resol. 9. n. 2. Suarez. tom. 3. in 3. disp. 81. §. 5. Lezana d. verb. Altare num. 3. Nec Altare ab Episcopo consecratum, aut in Ecclesia consecrata erectum diuini absque eius permissione potest arg. d. cap. placuit, in nota gloss. de consecr. dist. 1. Eius autem lapis profanatus potest vendi, licet tamen ab emprore, sed in loco decenti, & honesto, S. Congreg. R. n. in Resolutione 9. Maij 1606. Si autem Episcopus bis, aut ter requisitus à mendicantibus intra Diocesim existentibus pro suorum Altarium consecratione, renuerit, possunt adire quemcumque Catholicum Anathemate ex consecratione Sixti V. non reuocata per Concil. Triid. Item Sede vacante idem potest Episcopus vicinior requisitus à Fratibus, ex Sixto IV. & Eugenio IV. que etiam decreta non sunt derogata per idem Concil. Triid. §. 6. de reform. cap. 5. quando diocesanus bis, aut ter requisitus tenuit consecrare prexata Altaria, Ita Emmau. in addit. sum. tom. 3. cap. 19. n. 1. Hieronym. Roder. in compend. quest. reg. resol. 9. num. 2. Lezana in sum. d. rem. 3. verb. Abbas num. 5.
- 13 Simplex verò Sacerdos id nunquam valet efficere, *cap. ministrare 26. q. 6. An in paribus Indiarum Presbyteri Religiosi Societatis I a s v, vbi Episcoporum copia non habetur, vident à Paulo III. priuilegium Alteria in suis Ecclesiis consecrandi, Christiane accepto ab aliquo Episcopo, eodemque gaudent Provincialis Minorum, & illi quibus ipsi duxerint, committendum etiam pro vsu alieno in casu necessitatis Episcopis in provincia non existentibus, ex Leone X. & Adriano VI. referunt Fr. Emmau. quest. regular. tom. 1. q. 18. art. 2. Suarez. tom. 3. disp. 81. §. 5. Potell. in dub. Reg. verb. Altaria n. 2. Villalob. p. t. sum. trall. 8. diff. 25. n. 2.*
- 14 Altaria quæ in agris, vel villis tanquam memorie Martyrum falsò à populis ac superstitione coluntur, ac frequentantur, esse ab Episcopis aduertenda, consuevit Africanum Concil. in d. cap. placuit. Demum in erigendis Altariis illud est maxime obseruandum, ne Sepulchra hominum supra illa sint, vt admonet Atchid. per text. ibi in *cap. non operari, de consecr. dist. 1.* quem refert, & sequitur Paul. Fusc. d. cap. 21. num. 15. vnde merito respondit Sacra Congregatio Archiepiscopo Tra-
- nen. 8. Nembrijs 1599. non esse consecranda Altaria, sub quibus sepulta sunt corpora mortuorum, nisi eis remotis, p. vbi refert Pascale, d. cap. 5. num. 7. in par. Exempta Ecclesia an Altare in ea situm censetur ex emptum, vide sup. hoc lib. cap. 8. num. 2. §.
- Execratur autem Altare firmum, & stabile, diuersio modo ab Altari portatili, seu portatili, firmum enim & stabile, vbi tuta tabula consecrata fuit, execratur, seu violatur si fuerit enotmiter lesum, vel signum sub quo reliquie conduntur, frangatur, seu lapis, sub quo sunt reliquie, amouetur; quod reliquitur Episcopi iudicio, qui ex re oculis subiecta facilius dignoscere poterit an sit sequuta execratio. Ita Pascale, d. par. 1. cap. 5. num. 8. vers. violatur, Fr. Ludou. Miranda in man. Pralat. tom. 2. q. 39. art. 3. concl. 1. Vgolin. d. cap. 30. num. 4. vers. 2. Nou. d. tit. de Altari portatili num. 3. vers. Altare veri. Deinde violatur, & execratur Altare huiusmodi, si mota fuit iunctura, qua mensa stipiti adhæret, & hoc iure sepulchrum in laedere altaris, iure eadem, & multo magis, si sit sub ipsa mensa, vel si quid de lapidibus stipitis tangens ipsam mensam moueatur, Fr. Ludou. Miranda d. concl. 5. Et Altare portatile execratur quando notabiliter fractum in teliduo non potest commodè contineri pes calicis, & hostia cum patena sine periculo labendi, aut quando omnia cornua, que inunguntur, sine fracta, itaue moueatur sigillum sepulchri existentis in lapide, siue lapis sit in ligno, siue non, & quando frangitur, vel amouetur loco sepulchrum, in quo sunt reliquie. Ita Fusc. d. lib. 1. cap. 22. num. 3. Henric. d. lib. 9. c. 28. §. 1. Valet. Reginald. d. lib. 19. n. 192. Azor. in script. moral. p. 2. lib. 10. c. 26. q. 10. & cap. 27. q. 12. Fr. Ludou. Miranda d. q. 39. art. 3. concl. 2. Vgolin. d. c. 30. n. 4. Potell. in dub. reg. verb. Altare, num. 4. Villalob. in sum. par. 1. trall. 8. diff. 25. num. 3. & 4. Hieron. Roderic. d. resol. 9. num. 50. Lezana d. verb. Altare num. 20.
- Altare hoc portatile consecratum, & nullatenus execratum de vno loco ad alium absque villa execratione deferri potest, nam idcirco portatile dicitur, quoniam de vno loco ad alium portari potest, & in Ecclesia, vbi non est, altero Altari sumi potest, & cò deferri, & communiter appellatur hoc Altare portatile consecratum, Petra sacra. Ita Fusc. d. lib. 1. cap. 21. n. 6. & c. 22. n. 2. Vgolin. d. cap. 30. num. 4.
- Execratur igitur Altare his modis est iterum consecrandum, antequam super illud Missæ celebrentur, d. cap. 1. & cap. quod in dubiis, de consec. Eccles. vel Altar. non autem propter execrationem Altaris execratur Ecclesia, accessu verò è conuerso, quia Altare habet se vt accessorium respectu Ecclesie, Ecclesia autem habet se vt principale, arg. text. in d. c. 1. num. 1. resp. de consec. Eccles. vbi habetur quòd propter execrationem Altaris, motu, aut fractione contingentem, non debet Ecclesia de nouo consecrari, quod quidem de Altari portatili videretur intelligendum; nam in firmo, seu stabili dicendum est quòd execrata Ecclesia, non proinde execratur Altare, nec re-consecratione indiget. Ita Syluest. in sum. verb. Altare, q. 11. Hieron. Roderic. d. resol. 9. num. 12. Nouat. d. tit. de Altari portatili n. 2. vers. vt etiam execrata. Fr. Ludou. Miranda d. q. 39. art. 7. vbi reddit rationem, quia consecratio Ecclesie consistit in parietibus, & separata est de consecratione altaris, vnde illa violari potest, combustis &

62 Iuris Ecclesiastici vniuersi Lib. II.

- 8 *Oratoria si posui, vel violari centingam reconciliari, & benedici possunt.*
- 9 *Oratoria Ecclesiastica an gaudeant immunitate remissionis, & num. 13.*
- 10 *Oratorium profanum auctoritate Episcopi à principio erectum quando haberes altare lapideum stabile, & non portatile.*
- 11 *Oratorium publicum auctoritate Episcopi constructum vniuersi appellatione beneficii, & si habeat dotem cum aliis requisitis, & campanulam, censetur Ecclesia.*
- 12 *Oratoria publica, & priuata qua dicantur, & in quo differant, remissionis.*
- 14 *Oratorium publicum quando solemnitate requisita circa alienationem rerum Ecclesia, non autem priuatum.*
- 15 *Oratoria si non tractantur honeste, potest Episcopus sub censuris ordinari quid destruantur.*
- 16 *Oratoria priuata non gaudent privilegio Ecclesie.*
- 17 *Capella plerumque accipitur pro modica Ecclesia.*
- 18 *Capella hodie ex communis vsu loquendi apud nostros pro loco in Ecclesia accipitur cum altari ab aliquo erecta, vel dotata, in qua instructionum obuiatur.*
- 19 *Capella unde dicatur? ostenditur.*
- 20 *Capella tribus modis sic appellatur.*
- 21 *Capella in priuatis domibus haberi possunt quemadmodum Oratoria.*
- 22 *Capella in Ecclesia non grauatur in fructibus pro solutione decimarum, nisi de eis meritis specialis habeatur.*
- 23 *Exempta Ecclesia non intelligitur etiam Capella exempta in eadem Ecclesia sua, nisi expressis cum Ecclesia ipsa eximatur.*
- 24 *Capella, vel altare in Ecclesia exiens, & propriis redditibus habens, non reputatur beneficium ab Ecclesia separatum quoad redditorem Ecclesia.*
- 25 *Capella erecta in Ecclesia, & dotata cum Episcopi auctoritate dicitur beneficium Ecclesiasticum.*
- 26 *Capellani in Regularium Ecclesiis etiam per secularium Confraternitates constructas visitare non possunt Episcopus.*
- 27 *Capella plures in eadem Alari sub eadem inuocatione cum diuersis vniuersis Missarum an possit ab uno retineri, ostenditur.*
- 28 *Capella priuatum Palatium immunitatis privilegio non gaudent.*
- 29 *Capellanus infirmitates maiorisq; similes, locus tametsi differat,*

ORATORIUM quandoque accipitur pro ipsa Ecclesia, sed propriè est locus aptus ad orandum, pro eoque Deo offerendas, quæ quæ in domo sua edificare potest, & vniuersis, de consecr. dist. 1. Galgan. de iure publico, lib. 3. tit. 59. a. 1. Rebuff. de paroch. pass. a. 286. Suph. V. v. yms ad consuetudines 24. ex aliquo iure disumpta, & per Conc. Tri. immunitas. consil. 39. a. 5. pag. 224. Trullenchi in Bn. Crue. l. 1. § 3. dub. 4. a. 6. & exinde Oratoria sunt dicta vsu operi nomen conueniat, Fusc. vss. l. 2. c. 12. a. prius. quom refert D. Roder. à Cunha in comment. ad c. Oratorium, x. t. dist. 42. vbi quoddam Oratorium aut est publicum, aut priuatum, & citat Docin. in 2. de vss. m. 13. cuique Oratorium priuatum in domo propria habere permittitur, cap. vniuersique, de con-

sac. dist. 1. Sed Oratoria huiusmodi non habent esse in forma Ecclesie, nec sunt itaque Ecclesie consecranda, nec in eis habenda campana, cap. presentibus, de privileg. nec in eis Missa est celebranda, d. cap. vniuersique, cum seqq. & idem aliquæ congrua dote constitui potest, Card. conf. c. 1. col. 2. Trullenchi. d. lib. 1. § 3. dub. 4. n. 6. Vnde ex Rota decif. 508. p. 1. recens, colligit Alphons. Leone de officio Capellani p. 1. q. 3. a. 10. & dicit quoddam sit Ecclesia, & non Oratorium priuatum, aliqua Capella, cognoscitur si habeat dotem, campanile, vel percipiat decimas, aut primitias. Et qui huiusmodi Oratorium priuatum habuerit ad Missam, & pro suo comedio audiendam, debet nihilominus 10 festis solemnioribus Ecclesiam suam Parochialem, si potest, adire, & si quis etiam, de consecr. dist. 1. In Alari priuati Oratorii, cui conceditur ex privilegio Apostol. celebratio Missæ, exceptis solemnioribus festis, non potest in eo celebrari in Natali Domini, Epiphaniæ, Palmarum, Pentecostæ, Annunciationis, Assumptionis Beate Mariæ Virginis, Festo SS. Apostolorum Petri & Pauli, & omnium Sanctorum, vt censuit S. R. Romanæ congreg. sub die 17. Nouembrii 1617. Ceterum Oratoria quoque, præsertim vbi Missa est celebranda, sunt auctoritate Episcopi con secus ac Ecclesie ipsæ construenda, cap. quodam 18. quæst. 2. Auth. vt aulus fabr. Orat. & ad eodem antea designanda, Concil. Trid. sess. 22. in decreto, de obseruandis & emendandis celeb. Missis, & ad Dei tantummodo cultum dedicanda, cap. fin. 42. dist. 3ed si ea posui, vel violati cootingeret, reconciliari, & bene dici possum, quoniam & Ecclesiastica quoque gaudent immunitate, vt sup. nec lib. cap. 3. n. 68. citimus; & late Aloys. Ricc. in prius p. 4. tit. 4. 17. Et auctoritate Episcopi priuati Oratoria in principio erectum, quoniam habet altare lapideum stabile, & non portatile, vt per Decanum in eralt. crim. lib. 6. cap. 25. n. 19. Fauri. de immunit. Eccles. m. 267.

Oratorium publicum dicitur quod in aliquo loco publico ad instar Basilicæ, vel Capellæ auctoritate Episcopi est fundatum, & habet campanam, & ostium potens in via publica, vt per citato in hoc loco dicit Trullenchi. vbi supra, citi venit appellatione beneficii, & si habeat dotem cum aliis requisitis, & campanulam, censetur Ecclesia, & eius appellatione venit, secundum Dec. conf. 148. Hieron. Cusat. in epist. de iuribus Parochial. tit. 2. cap. 14. Quando autem dicantur Oratoria publica, & quando priuata, ostendit Mari. Ital. de immunit. Eccles. cap. 4. § 4. Fusch. dist. cap. 12. numer. 2. D. Roderic. à Cunha dist. num. 1. vbi ponit plures differentias inter vnum, & alterum. Illa autem est principalior, quod Oratorium publicum gaudet immunitate Ecclesiastica, vt resoluunt Doctores per me citati hoc end. lib. cap. 3. de immunit. Eccles. a. 68. Item publicum gaudet solemnitate requisita circa alienationem rerum Ecclesie, non autem priuatum, vt per Rebuff. in compendio alienation. num. 57. Verum si Oratoria non tractentur honeste, potest Episcopus sub censuris ordinare quod destruantur, secundum Abb. in cap. fin. num. 3. de censib. Fuscus d. cap. 12. num. 7.

Oratoria autem priuata, dicuntur illa, quæ sunt in priuatis domibus, in angulis earum, in quibus oratur, & non habent campanam, neque ostium publica in via publica, & quoad effectum facti, copolæ, aut pollutionis, nomine Ecclesie, aut

aut loci sacri non comprehenduntur, quamvis de Episcopi licentia Missæ in illis celebrentur, ac proinde non est et loci circumstantia consideranda, tum quia, et Oratoria adscribuntur in domibus absque licentia Episcopi; tum quia ad nutum fundatoris huiusmodi domus ad profanos usus redire possunt, et ideo hæc privata Oratoria non gaudent immunitate, & privilegii Ecclesiæ, ut per Sylvestr. in sum. verb. loca religiosa, q. 2. & verb. interdictum 6. q. 5. & verb. immunitas 1. q. 2. in fine, Greg. Lop. l. 4. verb. la Iglesia, tit. 1. p. 1. Mant. dec. 38. Nouar. in sum. Bullar. tit. de immum. Eccl. n. 84. Trullen. h. d. dub. 4. n. 6. Sanchez de matr. l. 9. disp. 15. n. 39. Fagundes in quinque Ecclesiæ præcepta, præc. 2. lib. 4. c. 4. n. 36. Sed an & quando pelli ab Episcopo visitari, vide inf. hoc eodem lib. c. 1. n. 49.

In his privatis Oratoriis Missæ celebrande non sunt, nisi de licentia summi Pontificis, ut Sacra Cong. Ca. dinalium Cong. Trind. Interpretum respondit Archiepiscopo Bononiensi. sub die 10. Martij 1615. testatibz licentias celebrandi in privatis Oratoriis non nisi à Sede Apost. esse concedendas, obque facultatis sine iussu Archiepiscopis, & Episcopis vniuersis significandum duxit facultatem huiusmodi licentia dandi ipsius Conc. decretis tuis, utque adeptum esse, solumque Beatissimo Romano Pont. esse relictam; quantum litterarum tenorem refert Ant. Nouar. in sum. Bullarum tit. de Missarum celebratione prohibita in Oratoriis privatis absque summi Pont. licentia. Et tandem S. Cong. se mandato S. D. Pauli V. die 25. Octobris 1615. iussisse licentias omnes celebrandi in Oratoriis ab Episcopis concessas, prohibuisseque nec concedere possent facultates celebrandi in privato Oratorio absque Sedis Apost. licentia; insuper declarasse concessionem huiusmodi licentia spirituale, & semper perennante ad summum Pont. & nunquam Ordinarium eam potuisse concedere vigore Trind. sess. 22. in decreto de emendandis, tradit Trullen. h. in expost. Bulla Crux. lib. 1. §. 3. dub. 4. n. 5. vbi n. 7. dicit, quod licet verissimum sit licere per Bullam Cuiusdam celebrare, vel celebrari facere in Oratorio privato ab Episcopo approbato, tamen per illa verba Bullæ, item conceditur ut possint in Oratorio, &c. nullo modo concedi eam habentibus existimus, ut possit habere in domo sua Oratoria ad diuinum cultum, & ad missam celebrandam, per fundamenta quæ adducit, contra Ludou. à Cruce super rad. Bulla disp. 1. c. 5. dub. 1. n. 5.

Episcopi verò ob privilegium eis concessum in c. 5. de priv. in 6. valent in Oratoriis priuatis celebrare absque licentia summi Pont. non obstanter Conc. Trind. dispositione, per quod non fuit dicto privilegio derogatum, Azor. d. f. 26. q. 4. Beia in resp. c. 1. sum. cause p. 4. a. 1. §. 1. ferè per tot. 10. Valde de differ. inter vniuersale forum, verb. Missa disp. 2. verb. hoc tamen regula, Fagundes in quinque Ecclesiæ præcepta præc. 2. lib. 3. c. 1. n. 19. Alzed. de præstulibus Episcop. dogm. p. 1. c. 1. §. 4. Nouar. vbi supra n. 4. vbi refert Sacræ Cong. decisionem, Ego ipse de officio, & potest. Episcop. p. 2. alleg. 23. n. 5. Enanisi Episcopi exars suos dioceses cuitant, Vgol. de officio Episcop. p. 1. c. 2. §. 2. n. 4. Hieton. Veneto de exam. Episcop. l. 4. c. 17. n. 14. dum non sint in videri, Alzed. d. p. 1. cap. 13. n. 6. Et in Sacra Congreg. Concilij die 21. Septembris 1640. fuit resolutum quod intercellentes iurisdictioni Missæ in priuato Episcopico Oratorio satisfaciunt præcepto Ecclesiastico tam in diocesi, quam extra. Et de pauperibus Eminentissimorum Cardinaliū quod August. Berth. de iur. Ecclesiæ. Pars II.

celebrationem Missæ in eorum Oratoriis, vide Anton. Diana moral. resolut. p. 6. tract. 8. misel. resolut. 40.

Qualiter, & quibus conditionibus Pontifices soleant concedere priuata Oratoria ut in eis celebrari valeant, ponit Nouar. in sum. Bullar. tit. de Oratoriis priuatis, Et an sit privilegium personale, ita ut illud habens pro suo Oratorio Viator, possit eo vti si Conuincatur peregr. & ibique inhabitare, aliudque erigat Oratorium; Post Nouar. & Megal. misissimam sententiam ceteris Diana resolut. moral. p. 4. tract. 4. resolut. 208. & p. 6. tract. 8. misel. resolut. 11. vbi po. se citat Zambell. in repet. moralis verb. Missa n. 46. contra Metoll. tom. 3. disp. 6. c. 8. dub. 22. n. 126.

Capella autem proprie est locus priuatus in Ecclesiâ, vel extra Ecclesiâ positus, vel heratus, Fusc. de vici, lib. 2. c. 11. n. 6. Alphons. de Leone de officio Capellani p. 1. q. 1. sect. 1. n. 1. Sed plerumque accipitur in lure nostro, pro modica Ecclesiâ, ve in cap. 1. & per tot. de Capellis monach. siue si Patrochialis siue interparochialis, cap. nobis, in p. 1. glof. de iuraperson. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. n. 26. vbi quod dicitur Capella quælibet Ecclesiâ etiam Patrochialis per se constituta, dummodo non fuerit Collegiata: Capellam autem, vel sacellum exstruere absque Episcopi assensu non æquæ personis priuatis conceditur, ex eo quod pro locis vetè sacris habeantur, & ab Ecclesiis non nisi forma, sim, aut alia qualitate externa plerumque distinguantur: crenim sub appellatione Ecclesiæ ordinari etiam venit Capella, & quod in illa constituitur, in hac etiam locum obtinere solet. Vnde si quid legatum fuerit singulis Ecclesiis alicuius oppidi, vel ciuitatis, portionem suam habuerunt sunt etiam Capellæ, si modò in illis patronus aliquæ residens diuinis inserviendo, ad decem. Causalerij 369. vbi intelligit quod Capella est collatiua, refert Alphons. de Leone de officio Capellani p. 1. q. 3. sect. 1. num. 3. vbi etiam quod aliquandò idem est Capella quod Ecclesiâ in prouisionibus Apost. per Rot. in Communis faceret beneficij 16. Iunij 1628. coram Card. Virili.

Hodie ex communi vsu loquendi apud nostros Capella pro loco in Ecclesiâ accipitur cum Altari ab aliquo erecta, vel dotata, in qua responsionatus obtineat, Rebuff. in concordati in forma mandati Apost. verb. Capella. Et dicta est Capella, ut quidam aiunt, à cap. B. Martini, quam Reges Franciæ ad bella portabant, & sub quodam tentorio seruabant, quod inde Capella, & inde Capellani custodis illius dicebantur: vel potius Capella est Francieum nomen, quod significat tegumen, quod veluti tentorium sibi Reges Francieum exstruebant in castris militibus, in quibus factum audire solent erant, secundum Azorium in sum. moral. p. 2. lib. 3. cap. 8. q. 1. & 2. Alij à capris dictam volunt, quoniam pellicibus olim regebatur, glof. in cap. concedimus, de iure, disp. 1. At secundum alios dicitur Capella quasi capiens lictos, vel populum, seu capiens laudem. Vide Golelm. Duand. in oration. diuin. lib. 2. cap. 10. Cornel. Kilian. in Dictionar. Teutonico-latine. verb. Kapelle, Fr. Hietonym. Roman. de reipub. Christiana, c. 11. pag. mibi 118. Azor. in sum. moral. p. 2. lib. 3. c. 8. q. 2. Pet. Greg. synag. Iuris p. 2. lib. 1. c. 29.

Capella tribus modis sic appellatur. Primò Altare quando est in Ecclesiâ, etiam si Altare maius, Roman. ciuitatis Capella beneficij 16. Iunij 1628 co-

ram Card. Virili, siue sit Ecclesia secularis, siue Regularis, vt in toto *tit. de capellis Monach.* Et hæc Capella quando vendi possit sine assensu Apost. Aloys. Ricc. p. 1. *desig. 42.* vbi etiam quod concessa Capella, non censetur etiam concellum ius sepeliendi, nisi id fuerit expressum in instrumeto, vel fuisse extructum sepulchrum scientibus iis, qui Capellam concesserunt, refert Alphons. de Leone d. 4. §. 3. num. 12. & citat Genuens. in *pract. Archiep. Neapol. cap. 40.* in 1. edit. alijs *cap. 44.* in 2. num. 37. Secundo quando est edificatum Altare in aliquo loco separato ab Ecclesia, ita vt habeat ianuam in vis publica, vt fieri solet in villis, & alijs locis ob commoditatem populi, & vocari solet Isocellum, seu Ecclesia parua. Tertiò, quando est constructum stare in aliqua domo priuati alicuius in loco remotæ eiusdem domus, ita vt sit pars domus, ita Alpha. de Leone de officio Capellani p. 1. §. 3. n. 11. cum seqq. De Capellis verò quæ sunt iurisdictionis et si iura in materis iurisdictionis agere debemus, nonnulla tamen in specie hic breuiter annotabimus. Primò enim notandum est quòd Capellam cõstituens, aut dotans, non acquirit iurisdictionis in ea, nisi approbatione, & auctoritate Episcopi, aut Prælati Ecclesiæ id egerit, non tamen teneri Capellam dotare, qui eam in Ecclesia fundauerit, Felin. post Calder. in c. ex parte il. 2. de *receptis*. & possunt in priuatis domibus haberi, quicquidmodum Ottonis, secundum Innoc. in c. ad hoc de *elect.* De casu occurrenti sic loquitur Alphons. de Leone d. 1. §. 3. n. 93. Nota etiam casum, qui in casu accidit de quodam qui in quadam Ecclesia Regularium Capellam constructa magnis sumptibus, quia eam decessisset multis relictis debitis, fuit decretum vt venderetur Capella prædicta, & creditoribus satisficeret, sicut fuit executum, et si intercessisset pactum inter ipsum & diaconem & presbiteros Regulares nunquam illam alienandi, qui tale pactum non potest præiudicare creditoribus suis, & Capella est alienabilis, vt diximus *sup. sect. 1. n. 12.* n. 10.

11 *hinc*, & ita intelligas P. Molfes. *com. 2. sum. tract. 13. c. 8. n. 35.* vbi allegat Grat. *discept. for. c. 210. n. 7.* quem videas. Secus autem dicas de iurisdictionis Capellæ, quia cum nullam recipiat iurisdictionem, ideo neque potest de per se debitor illud cedere creditoribus, neque dare in solutum. Dixi per se, quia cum vniuersitatis dati potest, c. de iure, vbi DD. de *interpatrio* Hactenus Alphons. de Leone.

12 Secundo, quòd Capellæ huiusmodi in Ecclesiis non grauatur in fructibus pro solutione decimarum, nisi de eis mentio specialis habeatur, non enim continetur beneficii appellatione, vt

13 *infra de beneficiis* videbimus. Exempta quoque Ecclesia, ideo intelligitur etiam Capella exempta, vel Altare in eadem Ecclesia situm, nisi expressè cum Ecclesia ipsa existat, c. ex pro. de *privileg.* vbi gloss. *verb. non probatur*, & Abb. n. 4. Socin. n. 1. Etiam à Cochier. de *iurisd. Ord. in exemptis*, p. 2. §. 45. n. 70. Ego ipse de officio, & potest. Episcopi p. 3. alleg. 75. n. 29. Psul. *Pufc. de visitat. lib. 2. c. 16. n. 2.* cum seqq. vbi m. 25. cum seqq. subdit quòd in huiusmodi Capellis retinet Episcopus omnia iura

14 *Episcopalis* nacta in c. conuenerunt, de officio Ordinis. Non obstat argumentum quòd de connexis idem est iudicium, c. *translatio de consuet.* cum similibus, quis non procedit in priuilegijs, & exorbitantibus, quando connexa non veniunt per consequentiam necessariam.

15 Tertiò, Capellæ, vel altare in Ecclesia existens,

& proprijs redditus habens non reputatur beneficium ab Ecclesia separatum quoad Rectorem Ecclesiæ, qui propterea non dicitur duo beneficia obtinere, quòd Capellam Ecclesiæ, cum Ecclesiæ ipsa obtineat, iuxta c. *super eo, de proband. in 6. Felio. vbi sup.* Capella enim tanquam accessorium cedit Ecclesiæ. Vnde & fructus relictis altari, seu Capellæ in Ecclesia aliquæ, sunt Reditoris ipsius Ecclesiæ, nisi Capella ipsa habet bona distincta ab ipsa Ecclesia, aut diuersum, ac proprium Rectorem, quorum contemplatione talis relinquantur. Aliis de fructibus beneficiorum *infra suo loco* videbimus.

16 Quarta, Capella erecta in Ecclesiis, & dotata cum Episcopi auctoritate, dicitur beneficium Ecclesiasticum, vt per Sylvan. *conf. 3. a. n. 6.* Spin. in *speculo* *testam. gloss. 4. princip. n. 37.* Gonzalez. ad reg. 8. *Can. gloss. 5. n. 68.* & de his *infra tractabimus* l. 3. c. 3. de Capellanis.

17 Capellæ in Regularium Ecclesiis etiam per sacralium Confiteaternitates constitutas visitate non potest Episcopus, S. Cong. negotijs Episcoporum, & Regularium præposita, in *Papian. 21. Augusti 1615. & in Terracinen. 21. Januarij 1616.*

18 Capellæ plures in eodem Aleat sub eadem inuocatione cum diuersis oneribus Missarum, quæ antiquitus conferebantur plurius Clericis, & ad præsentem reperiuntur possident ab vno sub titulo vnius Capellaniz, non possunt retioeri hodie absque dispensatione Apostolica, S. Cong. Conc. *sub die 17. Augusti 1630.*

19 Capellæ præuentione Palstrorum immunitatis privilegio non gaudent, S. Cong. negotijs Episcoporum, & Regularium præposita in *Mariscan 17. Nouembrii 1617.*

20 Capellarum institutiones, quarum frequentissimus est in Lusitanæ Regno vsus, similes sunt maioribus, licet in multis differant, & aliò tendat primarius cuiusque intentus: nam in maiorum principaliter causæ secularis, ac prophana vertitur, nempe nominis ac familiaris, & si aliquid onus Missarum, aut aliterius causæ pie habeat annexum, quia tamen hoc accessorium est ad illud, quod principaliter intenditur, sola dispositio iudicabitur vt de prophetas causis, iuxta reg. l. cum principalis. ff. de *regul. iuris*, & reg. *actio fieri*, *ind. n. 6.* Capellæ verò institutio, quæ fit ex certis redditibus cum onere Missarum, seu annuacionum principaliter ad animæ utilitatem, eo proinde ad pias causas dirigitur, et si certa pars reddituum administratori competat, nec interesse in pars ista maior sit, quàm ex quæ Capellæ oneribus deparetur: semper enim in institutione istarum capellarum animæ sanctor, & pia causa principaliter intenditur, quodque administrati ex redditibus bonorum destinatur, siue paruum siue magnum illud sit, pro onere ex labore ipsius administratoris destinatum censetur, & sic merito non dicitur bonorum possessor, vt dicitur maioratus possessor, sed magis administrator Capellæ, quod principalis agitur, Ita Bened. *Agid. in repet. l. 3. Cod. de sacros. Eccles. par. 5. §. 2. num. 15.* vbi *num. 36.* & 17. subdit dici in institutione nem Capellæ cum totum quando certa quæ redditorum administratori applicatur, veluti tertii, quarta, sub quibus, & quod reliquum est in Missas & suas causas iubetur expendi, sed etiam quando decem, aut centum administratori destinatur, dummodo quod ex bonorum redditibus superest, in omnia Capellæ expendi iubetur. Et de Capellis

Capellis fundatis à laicis hœc auctoritate. Prælati quod sint inter seculares, & ad Principem secularem pertinet iurisdicção super eorum bonis, ipsæque in illis provideat de administratōibus, *Cap. de patronat. Regia Cerone cap. 38. n. 3.*

CAPVT IX.

De Cœmeterijs.

S V M M A R I V M.

- 1 Cœmeteria accessoria sunt ad Ecclesiam.
- 2 Cœmeterium est locus consecratus, in quo fidelium corpora sepeliuntur.
- 3 Cœmeterium Græco vocabulo dicitur quasi domum mortuorum.
- 4 Cœmeterium initium habuit ab Abraham.
- 5 Loca mortuorum sepultura dicata de iure Civilis sunt religiosa.
- 6 Cœmeterium non omnis Ecclesia habere potest, sed solum illa qua populum habet.
- 7 Cœmeteria sunt ab Episcopis designanda.
- 8 Ecclesia consecrata, etiam cœmeterium ei coniungum præsumitur consecratum.
- 9 Ecclesia polluta, seu violata, & cœmeteriū si contiguit violatur, non tamen polluto cœmeterio contigit Ecclesia, ipsa Ecclesia polluta confectur.
- 10 Cœmeteria duo si sunt contigua pariete intermedietate consecratur duo, uno violato, aut polluto, non proinde aliud est pollutum.
- 11 Cœmeteriū reconciliatur ea ratione qua Ecclesia.
- 12 Cœmeterij consecrati reconciliatio non est committenda alteri, quam Episcopo.
- 13 Cœmeterium ab Episcopo benedictum quoad consecrationem, sacrilegium, interdictum, & pollutionem, ac polluti reconciliatorem pari passu procedunt.
- 14 Copula in cœmeterio habitus, & sanguinis, aut seminis peccamina sua effusio sacrilegia sunt, & proinde loci circumstantia de necessitate confessio est.
- 15 Cœmeterium, aut quando gaudeat immunitate Ecclesiastica, remissum.

NON solum Capellæ, ut proximè vidimus, sed etiam cœmeteria accessoria sunt ad Ecclesiam, ut notatur in c. vnde de consec. Eccl. vel altar. lib. 6. Est autem cœmeterium locus consecratus, in quo fidelium corpora sepeliuntur, dictum, Græco vocabulo, quasi domum mortuorum, quod illic defuorum corpora resurrectionem quasi non tamen demortua, quam sopore quodam longo corrupta, dormientiaque in extremo iudicio spediunt. Ita Boët. Epō de iure immū. Eccles. iur. de immū. Eccles. num. 4. pag. 2.

Initium autem habuisse cœmeterium dicitur ab Abraham, qui agnum emittit in Ebro pro sepultura vxoris sue, & sui ipsius, ac posterorum, ut licet vxoris sue, & sui ipsius, ac posterorum, vt facta docet histōia Genes. 23. At de iure Civilis loca huiusmodi mortuorum sepulture dicata, dicta sunt religiosa, licum in diuersis, ff. de relig. & sumpt. funer. 2. religiosum, l. i. ff. de rerum diuis. unde vbi vnos totum fuerit sepultus, vel caput etiam, solum locum sufficit religiosum, non autem si alie corporis partes sine capite sepeliantur. In Augus. Barbof. de iur. Eccles. Pars II.

Christiana autem Ecclesia cœmeterium est locus deputatus auctoritate Episcopi, & eius benedictione designatus ad defunctorum cadauera sepelienda, vnde hodie dicitur locus religiosus, vbi quis absque eius auctoritate & benedictione in eo sepulchrum fuerit, colligitur ex cap. ad hanc, de relig. domib. & notant Ioan. Garc. de expens. r. 8. num. 5. vers. hodie, Stephan. Gratian. discip. forens. cap. 1. 10. a princip. Rot. decis. 30. n. 8. part. 2. recent. Cum enim aotiquitus non sepeliebantur in Ecclesiis, nisi cetera cadauera, l. nemo. 2. c. de sacref. Eccles. & diximus huc ind. lib. cap. 10. a. 7. idco optimo iure introductus fuit talis locus deputatus per quadraginta passus ante Ecclesiam Cathedralē, per triginta verò ante minores Ecclesias, iuxta text. in cap. sicut antiquitus 12. q. 4. & que diximus supra hoc lib. 3. de immū. Eccles. vers. vnde ad secundum genus, que distinctio extra muros ciuitatis recepta fuit, secus in illis, que intra muros erant. Verum hæc iam hodie euasuerunt, siquidem non solum intra muros, sed etiam extra, siue sint maiores, siue minores Ecclesie, omnes habent suum cœmeterium, nec attenditur quod sint per spatium triginta, vel quadraginta passuum, dummodo Episcopus determinet vbi benedicat loco illi deputato, secundum formam cap. nemo. 1. de consecrat. dist. 3. tradunt Nau. in manu. c. 25. n. 13. Remig. in trait. de iur. Eccles. ampl. 4. n. 8. Ludouic. Corret. in repet. a iur. alio, de immū. Eccles. p. 1. n. 1. vbi addit non omnem Ecclesiam cœmeterium habere posse, sed solum illa, que populum habet, vel ex privilegio particulari hoc illi fuit concessum, & ita concludit Patrochiale tantum Ecclesiam cœmeterium habere. Ex consuetudine tamen, vel Episcopi auctoritate capax est Ecclesia etiam non Patrochialis habendi cœmeterium, & ins sepeliendi. Host. in cap. quia nonnulli, n. 7. ad fin. vers. quod si aliquis, & ibi Ioan. Andr. n. 8. Butr. n. 10. & Zabarel. q. 1. de clerice, non resid. Hoved. de incomparib. benef. p. 1. cap. 1. 3. n. 19. Rot. decis. 128. n. 7. p. 2. recent. & in Medulanen. quarta fœderalium 14. Mart. 1622. coram R. P. D. Aderlum.

Cœmeteria igitur sicut etiam Ecclesie sunt ab Episcopis designanda, cap. pen. & si de consec. Eccles. & similiter consecranda, quamvis hoc secundum non necessario exigatur. Immunitas eadem debetur penè cœmeterijs, que Ecclesiis, quomobrem neque lites illis à laicis excutandæ sunt, c. decet, de immū. Eccles. lib. 6. Nec in id adnascitur, cui simpliciter intenditur est Ecclesie ingressus, siue id cœmeterium sit ab Ecclesia separatum, siue coniunctum. Ita Boët. Epō in trait. de iure immū. Eccles. in cœmeterijs, ad c. cum Eccles. 5. num. 18. de immū. Eccles. vbi aduertit peccata proculdubio grauiora repuranda esse in templis communis Templis, quam in cœmeterijs.

Consecrata Ecclesia, etiam cœmeterium et contiguum præsumitur consecratum, quia simul cum ipsa Ecclesia vnico ritu consecratur, ut in Pontificali, quamvis specialiter quoque soleat consecrari de cuius consecratione, pollutione, & polluti reconciliatōe, idem omnino tenendum est, quod de Ecclesia diximus, ut aiunt Gulia. Durand. in rationali diuin. lib. 3. c. 6. n. 45. Pufec. in praxi Episc. p. 1. c. 3. n. 6. Mat. Alie. de consec. tom. 2. disp. 3. c. 2. vers. 2. legondez in quinque Ecclesiæ precepta. prax. lib. 3. cap. 14. num. 51. Ludou. Mitanda in man. Prælat. tom. 2. quest. 39. art. 1. conel. 1.

9 *Lexana d.rom. 3. verb. Ecclesiu, num. 6. & 13. nisi quoddam circa cœmeterij pollutionem si tantum polluat Ecclesia, videtur distinguendum hoc modo: aut cœmeterium contiguum est Ecclesie pollutæ, aut illi contiguum non est; primo casu polluta, seu violata Ecclesia, & cœmeterium ei contiguum violatur, modo illud ita propinquum sit, & contiguum, vt extrema Ecclesie tangerent extrema cœmeterij, non tamen polluto cœmeterio contiguo Ecclesie, ipsa Ecclesia polluta censetur, d. c. vnic. de conf. Eccles. vel altar. lib. 6. Henric. in sum. lib. 9. c. 17. §. 5. Gambartus de casibus reservatis, cap. 15. casu 6. n. 10. Cenc. ad sextum reuelat. 11. num. 7. *Lexana d. verb. Ecclesiu num. 7. Azor. insit. moral. p. 1. lib. 10. cap. 26. q. 3. vers. 3. Sayt. de casibus lib. 5. cap. 16. num. 28. Vgolin. de potest. Episcop. cap. 29. §. 6. num. 2. Fr. Ludou. Miranda in man. Prælatu. rom. 2. q. 3. art. 2. Sanchez de matr. lib. 9. disp. 15. n. 23. & 35. Rebelle de oblig. iustit. p. 1. lib. 3. sec. 1. num. 5. vers. ex parte loci. Fagundes in quibus Ecclesia præcipua, præc. 2. lib. 3. c. 14. n. 18. Rague. de Missu in Eccles. quæst. 62. n. 2. quia accessorium sequitur naturam sui principalis, reg. accessorium 42. de reg. iur. lib. 6. cum citatis per me in tract. axiom. iuris vsusfreq. axiom. 4. num. 1. tum quia dignitas, ac potestatis trahit ad se naturam minus digni, seu minus potentis, d. cap. vnic. cum adductis d. tract. axiom. iuris vsusfreq. axiom. 7. n. 1. & 2. Secundo vero casu quando cœmeterium Ecclesie pollutæ contiguum non est, tunc Ecclesia polluta non censetur cœmeterium pollutum, quia illi accessorium non est, habetur in d. cap. vnic. & probant Doctores suprà citati.**

10 Si autem duo cœmeteria sunt contigua pariete intermedio cum cœmeterijs duo, vno violato, aut polluto, non proinde aliud est pollutum, etiam si porta esset in pariete, per quam ab vno ad aliud sit transitus. Ita Silu. in sum. verb. Cœmeterium 2. q. 1. num. 3. Azor. insit. moral. p. 1. lib. 9. cap. 5. §. 1. Mar. Altet. d. disp. 3. c. 2. vers. postulat, Fr. Lud. Miranda d. iur. 2. in fine, *Lexana d. rom. 3. sum. verb. Cœmeterium num. 4. Vgolin. d. c. 29. §. 6. vers. accipitur tamen, p. 1. ubi in vers. seq. soluit, si in porta, per quam ab vno ad aliud sit transitus, facta fuerit humani sanguinis, vel feminis effusio vtrumque pollutum esse, si porta in pariete extrinseca gratia visusque facta videtur, & addit Mar. altet. d. c. 2. vers. hoc difficultas, quod si paries communis in quo est porta, æqualiter exitus sit in solo visusque cœmeterij, ita vt dimidia pars pertineat ad vnum cœmeterium, dimidia ad aliud, tunc si pollutio in vna parte contingat, illud tantum cœmeterium erit violatum; si autem in vtraque parte fiat, vtrumque pollutum; si verò paries, & porta pertinent ad vnum cœmeterium, non ad aliud, tunc illud solum cœmeterium polluitur.*

11 Reconciliatur quoque cœmeterium ea ratione qua Ecclesia, nam si per Episcopum solemniter consecratur sit, eo polluto per Episcopum reconciliari debet aqua solemniter cum cinere, & vino per cum benedicta, c. consuevit, de consec. Eccles. vel altar. Si verò ab Episcopo non est solemniter benedictum, sed tantum ad sepeliendum destinatum, per Parochum Sacerdotem poterit aqua exorcizata reconciliari; ubi verò pollutum est cœmeterium, non per se, sed ob Ecclesiam pollutam ei contiguum, reconciliata Ecclesia, erit reconciliatum & ipsum cœmeterium, vt docent Doctores omnes in d. cap. vnic.

Azor. d. p. 6. 4. Vgolin. d. c. 29. §. 5. 8. num. 4. & 5. Galgnet. de iure pñti. 4. lib. 3. tit. 108. num. 37. & 38. & ideo Sac. Congreg. Rituum in Cæmæracen. 9. Februarij, 1608. censuit cœmeterij consecrati reconciliationem non esse committendam aliter quam Episcopo, sicut in citato *Lexana. d. d. llo. verb. cœmeterium n. 6.*

Cœmeterium ab Episcopo benedictum, & Ecclesia quoad consecrationem, licetilegium, interdictionem, & pollutionem, & polluti reconciliationem pari passu procedunt, vt in specie docent Paul. Fulse de vsuat. lib. 1. cap. 11. num. 7. & 8. Plafec. in præst. Episcop. part. 1. cap. 5. num. 6. Ludou. Cortes in rep. d. l. cap. inter alios, part. 2. num. 1. 2. in fine, 3. arg. cap. vltim. immunitas, Eccles. vbi æquiparatur Ecclesiam cœmeterio ad effectum, vt eius immunitate non gaudeant homicidæ, & alij huius generis; & quod eodem modo polluat Ecclesia atque cœmeterium, tradunt glof. verb. polluta in cap. vnic. de consec. Eccles. lib. 6. vbi Archid. n. 6. Abbas cap. consuevit, num. 1. not. tit. in Decret. Angel. verb. consecrata cœmeterij, num. 1. Syluest. verb. cœmeterium, num. 1. & quæst. 1. num. 2.

Vnde copula in eo habita, & sanguinis, aut etiam feminis peccaminosa effusio sacrilegia sunt, & proinde loci circumstantia de necessitate Consecrationis est? vt per Nau. in man. cap. 16. num. 3. vers. interrogatus autem, Coudubian sum. q. 12 Henric. in sum. lib. 2. de Parit. 2. §. 5. in cœmeterijs, H. Petr. de Ledelin. in sum. part. 1. de sacrament. vbi de Euch. c. 20. Sanchez de matrim. lib. 9. disp. 15. num. 40.

Quamuis Sor. in 4. disp. 3. §. 9. vnic. art. 3. concl. 3. Iacob. de Gaff. an aureis decif. part. 1. lib. 2. cap. 83. num. 10. Fr. Emman. in sum. rom. 1. cap. 24 §. num. 19. Vegetium in sum. t. c. 78. c. 1. existimauerunt nomine loci sacri non comprehendit cœmeteria, nec in illis esse violationem sicut in cœmeterijs adhaerentibus Ecclesiæ.

An autem, & quando cœmeterium gaudeat Ecclesie immunitate d. i. sup. boc lib. 2. c. 3. n. 63.

CAPVT X.

De Sepulchris, et Funeribus ducentis.

SUMMARIUM.

1. *Dimissa, & continuatio materia.*
2. *Sepulchra tripliciter sumi possunt.*
3. *Sepelire mortuos opus piissimum, & multum commendandum, & n. 4.*
4. *Cadaverum intra urbem sepeliri prohibitum erat lege duodecim Tabularum.*
5. *Cœmeteria pro fidelium mortuorum corporibus sepelienda instituta sunt.*
6. *Sepulchrum honor sacrum Ecclesiarum Episcopis deferri capitis, aliisque personis insignibus.*
7. *Sepeliri in Ecclesia quibuscunque suis Clericis, suis laicis licitum est.*
8. *Sepulchra non concedere solent ad Episcopum.*
9. *Sepulchra nemini prope altaria, seu sub brachijs.*
10. *Sepulchra locis quibus visus, & cum auctoritate dari possunt assignantur.*
11. *Sepulchrum proprium petiti quis habere quoad usum, & prohibere ne quisque eius usum quibus eo sepeliri queat.*

- 13 Sepeliendi ius quafvis non censetur ex solo cursu decennali, & cadauerum illatione, nec ex reparacione, quod quis habet in Ecclesia.
- 14 Ecclesia etiam non Parochialis capax est, vel ex consuetudine, vel Episcopi auctoritate habenda cimiterium & ius sepeliendi.
- 15 Sepulchrum probatur commune esse familiae ex inspectis litterarum.
- 16 Simoniacum est aliquid tanquam pretium exigere pro iure sepulturae, sine ut aliquis in ceteris Ecclesiis, aut cimiteriis sepeliri possit.
- 17 Sepulchri hereditas, vix est praeiudicabilis, & vendi potest pro debitis desolatis.
- 18 Gabelia non soluntur de venditione sepulturae ratione finis, vel diversis locis.
- 19 Electio sepulturae omnibus adultis est libera, dummodo non prohibeatur à Iure.
- 20 Sepultura eligi potest in Fratrum Praedicatorum & aliorum Ecclesiis, vel in Parochiali.
- 21 Electio sepulturae in Ecclesiis Regularium non potest à Parocho impediri.
- 22 Parochus non potest prohibere quia defunctus sepeliatur in Ecclesia per ipsum edificata, & electa, reservata ipsi Parocho quarta funeralis.
- 23 Curatus requiritur, ut interitus defuncti sepultura in Ecclesia per ipsum defunctum edificata, si interesse recuset, vel petita licentiam denegat, potius sit ipse interventus, & licentia tradi sepulturae.
- 24 Electionem sepulturae potest quis renovare usque ad finem vitae.
- 25 Religiosi, & seculares clerici nullum inducere possunt sub pena excommunicationis ad eligendam sepulturam sub voto, vel promissione de non mutanda illam electionem etiam non sequente effectu, ut n. 26.
- 27 Parochus violenter rapient, vel spoliatus furus antequam veniat ad manus eorum, quibus debetur, perdit ius, quod habet, & quartam Canonicae.
- 28 Pater eligit sepulturam pro filio impubere, si consuetudo terrae habeat, si vero non sit sepeliri debet in sepultura Maiorum.
- 29 Mulier, quae habuit plures viros, si non electa sepulturae maritorum, est sepelienda in sepultura ultimi viri.
- 30 Religiosi sepeliendi sunt in propriis monasteriis, etiam si extra claustra decedant, nisi sint ita remoti à propriis Monasteriis, ut commode portari nequeant.
- 31 Sepultura non electa ubi quis decedit, in ea sepeliendus est in qua Maiores sui sepeliri consueverunt soluta quarta Parochiali.
- 32 Maiores dicuntur Pater, mater, & alij superiores.
- 33 Sepeliendus est quis in Parochia, ubi Sacramenta susceperit, si in alia Ecclesia Maiores sui sepulchrum non habebant.
- 34 Sepulturae pendet malum ab administratione Sacramentorum.
- 35 Peregrinus si moriatur dum est in via, sepelitur in Cathedrali.
- 36 Canonici Ecclesiae Cathedralis an in ea sit sepeliendus, vel potius in Parochia ubi habet domicilium, remissum.
- 37 Parochus quavis tempore à morte tenere debet mortuum (operiervam antequam sepeliatur, & an sepeliri possit ante diem, & hora ostenditur.
- 38 Parochus dum vadit ad infirmum communicandum, debet in genere interrogare eum in qua Ecclesia velis sepeliri, non vero in specie.
- 39 Sepultura ius quibus casibus amittitur ostenditur.
- 40 Sepultura Ecclesiastica caret,
- 41 Excommunicatis notoriis, & denunciatis,
- 42 Interdictis notoriis, & denunciatis,
- 43 Pjurariis publicis, & manifestis,
- 44 Infideles, Pagani, Iudaei, Haeretici,
- 45 Raptores manifesti,
- 46 Decedentes in torcationis, vel in duello,
- 47 Qui semel in anno Confessus non est,
- 48 Religiosus utriusque sexus praepositorum,
- 49 Peccator notorius decedens in peccato mortis.
- 49 Occidentes se ipsi ex malitia,
- 50 Decimas Ecclesia non resistentes,
- 51 Parricida,
- 52 Blasphemantes Deum publice,
- 53 Clerici notorie concubinatores.
- 54 Legatum solium Ecclesia pro sepultura, adducit debetur, etiam si testator ex culpam suam sepultura privaretur.
- 55 Parochus non debens propter ius sepulturae minime solum cadauer exhumatum revocare.
- 56 Sepultura concessa, conceditur quoque delatio mortui processionaliter.
- 57 Haeredes defunctorum numerum Sacerdotum & cera sibi bene visum pro defuncto ad sepulturam associando convocare, & subministrare possunt.
- 58 Parochus destituit clericos ab haeredibus defuncti pro eo ad sepulturam associando convocare potest, & non alius.
- 59 Parochus competens in convocando alios Sacerdotes pro obcundis funeribus si nudi ipsi haeredes destinaverint.
- 60 Parochus potest ad libitum vocare ad funus clericos, quos velint, nec cogitur vocare viciniores, nisi aliter disponas haeredes.
- 61 Confraternitates non possunt accedere ad funerals mercedum, nisi specialiter, & expressis vocentur.
- 62 Parochus propriis nullatenus excludendus, quantumvis ad sepeliendum cadauer Regularis dumtaxat à defuncto accersiri iubentur.
- 63 Vocati omnes ad funus debent convenire ad Parochialem defuncti.
- 64 Regulares vocati ad sepeliendas mortuos etiam in eorum propria Ecclesia, debent accedere ad Ecclesias, ex quibus cadauera amoveantur.
- 65 Regulariter casu quo cadauer in aliqua Ecclesia deponi contingat, ad eandem Ecclesiam, ubi depositum erit, convenire debent.
- 66 Parochus propriis irrogatis cadauera lenari non possunt.
- 67 Religiosi non possunt cum Cruce intrare Parochias ad levanda corpora defunctorum apud quas Ecclesias sepelienda, nisi monito prius, & requisitis Parocho.
- 68 Regulares extra claustra decedentes possunt ad eorum Ecclesias deserti, Parochus inconsultus.
- 69 Tertiarius quando in Fratrum Ecclesiis sepeliendi fuerit ostenditur.
- 70 Defunctorum cadauera in alterius Parochia existentia, quae in Ecclesiis Fratrum sepeliri debent, prius ad Ecclesiam Parochialem deferenda sunt.
- 71 Mortui sepeliri possunt in Ecclesia in qua sepul-

ram elegerunt, sine praesentia Parochi, si ipse requisitus interesse recuset, vel petiitum licentiam denegat.

- 72 Ecclesia Parochialis nihil debetur, exceptis iuribus Parochialibus si in ea deponatur defunctus, et inde transferatur ad Ecclesiam Regularium, in qua elegit sepulchrum.
- 73 Habitu suscipientes à Guardiano, & cum eo decedentes, quando in Ecclesiis eiusdem Ordinis sepeliendi sint? ostenduntur.
- 74 Parochus stultas declarare per quam viam sit expectandus defunctus.
- 75 Funerale ducere, & prosequi tenetur Parochus vsque ad ianuam Ecclesiae Regularium, in qua sepeliendus est defunctus.
- 76 Parochus secularis sicut defuncti solum in propria Parochia, & in Parochia Fratrum dum defuncti corpus in eorum Ecclesia sepelitur, ita Parochus Regularis.
- 77 Parochus Monachus ita potest cum stola ingredi Parochiam secularium, sicut secularis Parochus Monachorum Parochiam ingredi valet.
- 78 Crux unica illius Ecclesiae, ad quam corpus transferretur, deferenda est in funeralibus.
- 79 Crux propria Parochia defuncti deferenda est in funeralibus.
- 80 Parochi defunctum in Regularium Ecclesiis honorandorum corpora vsque ad eandem Ecclesiam afficiere possunt.
- 81 Clerici secularis in Ecclesiis Regularium super cadaveribus Officium defunctorum, Psalms, Responsoria, aliaque Praece recte non possunt.
- 82 Officium in tumulandis cadaveribus in Ecclesiis regularibus non per Parochum, sed per eiusdem Regularis fieri debet, non obstantibus quavis contraria consuetudine.
- 83 Parochi non debent plus recipere pro tumulandis cadaveribus exterorum, quam cimum.
- 84 Pauperum cadauera gratis sepeliri debent.

Viam iam cap. precedenti, de Cameteriis, hoc est mortuorum dormitoris, aliquo dixissem, superest nunc ut de sepulchris, quae sunt magis propria mortuorum loca, plura curiosius in medium proferam. Et in his rebus differentia, quam inter sepulchrum, monumentum, Mausoleum, bustum, cenotaphium, & tumulum ponit Paulus. differ. 66. à nominis significatione incipiendum.

1 Sepulchrum igitur tripliciter sumi potest, primò, pro officio ipso, quod impenditur corporibus humanis, c. ultimum 1. q. 1. Secundò pro loco, in quo quis sepelitur, sive sit terra, sive aëre, c. nobilitate, de sepulchris. Tertiò pro iure sepeliendi, quod quis habet in aliquo loco.

2 Quoad primum non possunt non commendare omnibus charitatis officium, quod agimus dum pro humanis mortuis curam adhibemus, nam visis primò consulendum, deinde mortuis, qui cum longè maiori miseratione digni sint, hoc quod erga illos exhibetur, maxime misericordiae opus merito indicabitur, quod mississimus Rex David sentiens bene precatur eis, qui Saul, & Ionathas cadauera sepelierant, 2. Regum 21. & haec est gratia, quam Salomon dicebat mortuo non esse prohibendum, dom Eccles. cap. 7. ait, mortuo non negabis gratiam, hoc est, sepulchrum, Natura certe admonet, ut quem visum fame, & sui enectum

recreare, nudum operire, in hostiam manibus positum liberare conabamur, aut hospicio indigentem excipere, aut agitantem viscere solebamus, nunc sensibus omnibus destitutum misericordia prosequamur, sepulchroque communi omnino domicilio, ac diu dorato, ita ut conveniat, inferamus, ut dicit Petrus de Lara de annis. & Capellan. lib. 1. c. 15. n. 16.

Elegantè igitur Augustinus, sermon. 1. de consolatorum mortuorum, in initio, sic alloquitur. Iacet corpus exanimæ, ac gelidum, homo sine homine, cadaver sine spiritu, acclamatur, nec respondet; vocatur, & non exaudit, deperdit vitalibus functionibus, qui fuit non est, nemo suorum adiuvatur, nec ipse auxilium postulare potest: quum ob causam nos eo magis commoveri equum est. Paret enim qui sumus, aut fieri laboramus, vel ex putre, vel ex pressante recreari, qui nudus est, solus vestis contingere, qui agrotat maiorem in alius miseria cogitando se consolari, & captivus in captivitate, & peregrinus sui frigido Caelo respirare. At mortuus cum anima, semisque carnis, nec quis se vertat, nec quid impleri amplius, nec vix haberi implorandi. Nil mirum igitur si cuncti à natura in humanis pectoribus singulari erga defunctos pietas, ac miseriae. Formicis quoque à natura inditum viis prudentes obsecrantes, ut si dum in gravis colligendis toto agmine sint occupatae, easum aliqua, vel onere, vel casu concederet, ceteræ illorum quasi ad tumulum eam loca, quae sub caementis ab heretico separata sunt, onus suscipientes infertunt, comitante, ac propemodum funus ducente alia multitudine, ut refert Plutarchus. in lib. de solerti. animal. paulo ante med. Publicè enim interest quod cadauera sepulchra mandentur, i. sunt persona. ff. de relig. & sumpt. fun. ibi. nam propter publicam utilitatem ut in sepulchro cadauera iacerent. Petrus de Lara de annis & Capellan lib. 1. c. 15. n. 6. ubi num. 18. & 29. sacrae Paginae plura loca citat, quibus monetur sepelire mortuos, & asportare cadauera ad locum destinatum pro eorum sepultura.

Quoad secundum de loco in quo sit collocanda sepulchra, notandum est lege duodecim Tabularum castrum fuisse ne cadauera intra vrbes sepelirentur, verba erant, hominem mortuum in vrbe ne sepelias, neve vris; huius prohibitionis memanie Iureconsult. in l. 1. §. 5. dicitur. ff. de sepulchris violatis. & in lib. mortuorum, c. de relig. & sumpt. funer. in quo proposito multa ex bonis Auctoribus prosequitur Petrus Gregorius. synag. Iuris, lib. 3. cap. 2. i. num. 4. & Spin. in speculo iustitiae. gloss. 2. princip. à num. 40. Duplex autem causa fuit sepeliendi extra urbem, una asserabatur divina, à cavendam pollutionem factorum publicorum, quae contaminatum ita existimabant, si intra vrbes mortui sepelirentur, altera fuit civilis, ne aer putreficeret. Loca destinata extra urbem pro sepultura alia erant publica, alia privata. Publica Romae duo erant, unum pauperum, & vilius mancipiorum non procul ab Vrbe extra portam Exquilium in campo Exquilio dictum, aliud, vitorum praetere de Rebus. metretorum in Campo Martio, de quo Appian. Alexand. de civilibus, ita inquit: Leticum subire potuerunt à Senatu erant, idemque Campo Martio iuxta, quo in loco dumtaxat humi. Reges consueverunt. Privata autem loca extra Urbem destinata pro sepultura illa erant, quae in vnoquoque fundo suo quis habebat, l. tumulus, ff. familiae hereditariae, l. ade sacra, ff. de contrab. empt. l. 1. ff. de relig. & sumpt. funer.

De Sepult: & Funer. duc. Cap. X. 69

& solebant antiqui, si fundam viæ publicæ proximam haberent, in ea parte, quæ viam spectaret, sepulchra condere, vt viatores mortalitatis monerentur; ita tamen vt viam ipsam sepulchra non impeditent, l. 2. ff. de locis publ. Vnde viæ sepulchris nobilibus Romæ fuerunt, Appia, Aurelia, Flaminia, Latina, Laticlana, Laurentina, Ostiensis, Prænestina, Salaria, Tyburtina, de quibus etiam in Breuiario Romano fit mentio dum agit de Martyrum corporibus sepeliendis, Et in sacra Scriptura de sepulchris extra urbem multa patent exempla, vt de Jacob in terra Chanaan Genes. 30. de Lazari sepultura extra Bethaniam, de iuvene mortuo, quem suscitauit Iesus Luc. 7. Et de Christo ipso in horto sepulto Ioan. 19. & Math. 27.

Deinde ab ipsis ualentis Ecclesiæ primordiis piæ Massores uoluit instituerunt cæmeteria pro fidelium mortuorum corporibus sepeliendis, vt latè tradit Stephan. Durant. de ritib. Ecclesiæ, lib. 1. cap. 23. à princip. melius quàm Spiuo explicans nomen etymologiam; etaque magna veterum religio, ac subinde strictè erat prohibitum ne intra Ecclesiam aliqui sepelirentur, cap. precipiendum 13. quæst. 2. vbi Cardin. Turcicrem. quatuor illius prohibitionis asserit rationes, indeque magno honore affectum Constantinopoli asserit Sanctus Chrysostomus homil. 66. ad populum Antioch. quod pro foribus Piscatoris corpus maximi illius Imperatoris sepulture mandatum fuerit, factusque sit Constantinus Piscatoris inuicem, & de viroque Theodosio & Arcadio simile in Apostolorum porticu ex Nicephoro, atque aliis adducit Stephan. Durant. d. c. 23. num. 6. Sed deinde honor iste sepulture intra Ecclesiam Episcopis deferri cæpit, aliisque personis insignibus, vt probat text. in cap. nullus 13. quæst. 2. iuxta communem intellectum, de quo post gloff. Turcicrem. ibi, in fine, quem alij sequuntur, vt consuetudine Conrad. Brun. de errorib. lib. 2. cap. 2. vbi illud tamen, Petrus Gregor. in synagoga. l. 1. c. 13. num. 1. & alij, de quibus Cened. ad Decretum colectionem, 46. n. 1. interpretantibus text. ibi, fideles laici, non de omnibus fidelibus ex fide Baptismi, sed de iis, qui ex fidei virtute, & constantia Sancti habiti sunt, nisi aculive coruscant, vel aliis insignes personæ extiterunt.

Sed tandem consuetudine effectum est, vt quod solis Episcopis, & personis insignibus concedebatur, quibuslibetque siue clericis, siue laicis licitum, & liberum iam sit, ac proinde indultum, vt in Ecclesia, si velient, tumuliscerent cap. nullus 13. quæst. 2. vbi gloff. verb. fideles, cap. Ecclesiam, de consec. dist. 1. c. ex parte, cap. cum liberum, de sepulch. Gregor. lib. 4. dialog. cap. 30. Redon. de simonia mentali, part. 3. q. 1. 6. n. 32. Seculo de benefic. part. 1. q. 3. num. 102. Stephan. Durant. d. cap. 23. num. 6. & 8. Spin. & alij, de quibus Cened. extra loca Caualet. dist. 15. num. 1. Vilalob. in summ. part. 2. vbi diff. 1. num. 3. & 4. Theron. Rodenc. in compendio question. Regul. resol. 128. n. 1. & quotidiano vsu sacris compertum est, nec sine maxima ratione, vel ex illa, quæ colligitur ex S. Gregor. & rectoris in cap. cum grama 13. quæst. 2. ibi, proximi quatuor ad loca sacra conueniant, siueque sepulchrum afficiunt, recordantur, & pro eis Dominus precari funditur; vel ex ea, quæ reddit text. in cap. non assumemus. in fine, eadem causa, & quæst. quod eorum Martyrum, & Sanctorum, quibus Ecclesia dicata est, patrocinio, &

intercessione releuantur, vel quia minos in Ecclesiis ab inmundis spiritibus vexantur, vel ex aliis, quæ ex Lapo, Sor. Azin. multisque aliis, prosequuntur Durant. & Cened. dist. locis.

Ius sepulture concedere, (vt ad tertium illius modum accedamus) spectat ad Episcopum, Abb. & alij in cap. pen. de sepul. Sebast. Medic. in tract. illius tit. quæst. 6. num. 6. Caualet. d. dist. 15. num. 2. vbi subdit Legatum de Latere posse concedere istud ius sepulture. Et ab habente ius in Ecclesia potest sepultura cuicunque concedi, & talis cui concessa fuerit, stante huiusmodi concessione & licentia poterit illa confluere, Rota decif. 3082. num. 2. apud Farinac. p. 2. in posthum. tom. 4. res. cem. vbi num. 3. & 4. dicit quod patronus Ecclesiæ non habet in ea ius sepeliendi priuatiuè quod alios, neque habet ius sepulture, quia diuersum est à iurisdictione, nisi sit expresse relictum in limine fundationis, & ideo non potest impedire quominus alius possit sepeliri, aut edificare in dicta Ecclesia sine eius consensu. In Actis Eccles. Mediolanens. part. 2. tit. de sepulch. vers. verum exorsus, prohibetur fieri sepulchra noua in Ecclesia absque licentia in scriptis obtenta ab Episcopo, & in Ecclesiis Regularium silem à Prouinciali, qui eiusmodi licentiam dare non possit, nisi ex sepulchra constituantur iuxta formam præscriptam in Consul. sancta memor. Pij V. princip. Cum primum, Calendis Aprilis. 1569. in qua mandatur vt defunctorum corpora super terram existentia in tumulis profundis infra tertiam collocarentur: Et in eisdem quodque Actis part. 2. decret. V. P. Apost. verb. sepultura, sic habet Sepulchrorum ipsorum impositionem edificandorum estuū longè abscis ab Altaris scabellis ligneis vel bradella, cubitis ad minus tribus, sepulchra verò ipsa ad scabellum lignum non pertingant. Et quod nemo sit sepeliendus prope Altare, seu sub beaddellis, censuit sacra Congreg. causis Episcoporum & Reg. præposita in Termalor. 8. Februarij 1594. & in alia Interuention. 13. Septembris 1593. & in Massanen. 2. May 1601. & si contra huiusmodi prohibitionem sepulture ibi repetantur constructæ, non debet illo Altari celebrari donec corpora alibi transferantur, vt declarat eadem sacra Congreg. in Tranen. 10. Nouembris 1599.

Tribus modis (vt verbis vtar Nauarr. loco infra citando) locus sepulture dari potest, primò, vt is, cui datur, sit Dominus eius; secundò, vt habeat ius sepeliendi in eo mortuos suos, & impediendi ne alij sepeliantur in eo; tertio, vt possit sepelire aliquem in eo, vt satis videret colligi ex text. in cap. abulenda de sepulch. & notatis per Innocen. Panormit. & alios, ibi, & ex Clement. Dudum 6. huiusmodi, ad. tit. cum ei annotatis per Card. & alios, & per Hieron. Roderic. de resol. 128. num. 11. Primo modo nulli potest dari locus sepulture, etiam cum auctoritate Episcopi, quia rei sacre dominium nullus potest habere. Secundo modo non potest dari sine Auctoritate Episcopi, nec cum illa sine iusta causa, & serua forma in alienandis rebus Ecclesiæ seruanda, quia licet per illum modum non transferatur rei dominium, transferretur tamen vsus eius, & quoddam ius sepeliendi, quod fieri nequit, nisi seruatis Canonibus de non alienandis rebus Ecclesiæ. Tertio modo potest dari à quolibet habente libertatem sepulchram, vel ius admittendi ad sepul-

tutam

turam in sua Ecclesia, per prædictum Clem. & ci-
annos sine auctoritate speciali Episcopi, vel
auctoritatem, quam habet à iure communi, per
privilegio aliquo legitimo. Ita eleganter Nazar.
conf. 1. de sepulch. in monis.

- 21 Potest igitur quis quoad vsum habere sepul-
chrum proprium, & prohibere ne absque eius
assensu quis in eo sepelin queat, adden. ad Grego-
r. X. de res. 1. 45. num. 3. Petre de Lara de anni-
uers. & capell. lib. 1. cap. 25. num. 47. Rota decis. 22.
num. 2. apud Farin. p. 1. posthum. vbi quod licet se-
pulchrum sit quid religiosum, & cum in nullius
bona sit, extra hominum commercium esse
dicatur, & ob id nec acquiri ab aliquo, neque
possideri possit. l. si sepulchrum. C. de relig. & sumpt.
fun. nihilominus tamen ius & vsum sepulchrorum
sive sepeliendi acquisibilis est, itaque, qui acqui-
sivit, 10 eo sepelin possit, & ceteros ne ibi sepe-
liantur prohibere, 12. §. vsumfructu l. familiaria, &
l. §. §. de relig. & sumpt. fun. l. ius sepulchri. C. cod.
art. & ad hoc ius sepulture acquirendum quod
alios priuatur, requiritur licentia edificandi ab
iustro sepulchrum vñ cum ipsa edificatione
subsequens, Lambertin. de iurapatronat. part. 1.
art. vltim. vers. bene verum, & vers. de catero, Rot.
in Burgen. sepultura 9. Decembris 1605. coram Or-
tembergo, & non censetur tale ius quesitum ex so-
lo cursu decennali, & caduereum illatione, vñ d.
Burgen. & in Catalogaria sepultura 21. Maij 1616.
coram Rourerendiss. D. meo Coccuo Decano, nec enī
ex iurapatronatus, quod quis habet in Ecclesia
ex Lambherm. d. part. 1. §. 11. princ. artic. 13.
Rot. in Teletana capellania, & sepultura 27. Iulij
1616. coram bona mem. Vñ d. vbi quoque fuit
dictum quod de iure quilibet Ecclesia potest re-
cipere ad sepulchrum, quem vult, illa enim,
licet Parochialis non sit, capax est vel ex consue-
tutine, vel Episcopi auctoritate habendi ceme-
terium, & sepeliendi, Hult. in cap. quia non-
nulli, num. 7. ad fin. vers. quod si aliqui, & vbi Ioan.
Andr. num. 8. Butr. num. 10. Zabarel. q. 11. de clericis,
non resid. Hoied. de incom. benef. p. 1. c. 13. num. 19.
Rot. decis. 218. n. 7. part. 2. recent. & in Mediolan.
queria funeral. 14. Maij 1622. coram R. P. D.
Merlino.

- 22 Ex inspectiōe verò literarum probatur se-
pulchrum commune esse familie, Mascard. de
probat. concl. 1297. num. 4. Sebast. Neui. ad l. 1. ff.
de operib. publ. n. 4. & facuor tradit per Menoch.
de presumpt. lib. 2. praf. 59. num. 2. Zetol. in practi-
Episcop. par. 1. verb. Arma, que si deficiat, libet
ius illud reddi ad Ecclesiam, que deinde poterit
eundem locum aliis denuò concedere, Situeli.
verb. sepultura quafi. 3. Petre de Vñ d. cap. 10. n. 6.
Rot. in d. Catalogaria sepultura.

- 23 Pro iure sepulture, siue vt aliquis in cer-
to loco Ecclesie, aut ceteris sepeli possit, ali-
quod tanquam pretium exigere simoniacum est,
illa nanque vendi non potest, sed gratis prestan-
da est defunctis per eorum Parochos, cap. abolen-
da, de sepult. Vñ d. vñ vendendi capellas pro
sepultura defunctorum non est simoniacus, tum
quia datur per modum elemosynæ ad reparatio-
nem Ecclesie, vel ad sustentationem ministro-
rum illius, & non pro pretio, sicut datur stipendū
pro diuinis, & Missis celebrandis. Ita Suz. disto-
tom. 1. tracl. 3. cap. 1. 4. num. 22. Pontel. in dubijs Re-
gul. verb. sepultura, n. 8. Villalob. in summ. part. 2.
tracl. 37. diffie. 12. num. 3. & 9. Hieron. Roderic.
refol. 128. num. 2. Sic tamen sumus, vel dignitas

loci licita poterit esse pretij receptio pro sepa-
tura, quasi hoc non videatur conuenire spiritua-
liz, sed tantum honorem, & preeminentiam,
quæ potest pretio estimari, & vendi. Vñ d. Soz.
de iustis, lib. 9. quafi. 7. art. 2. Petre de Acog. in 2. 2.
quafi. 200. art. 4. Vñ d. Rot. rel. 2. de simon. num. 10.
Gregor. J. 1. verb. vendere, tit. 13. part. 1. Didac. à
Kolatio in addition. ad sum. Calet. verb. simonia,
Molin. de primogen. lib. 1. cap. 24. n. 40. Menoch.
de arbit. casu 277. Tollet. in instrum. Sacerd. lib. 5.
cap. 89. in fine. Spanjan speculo testamen. gloss. 2. in
prim. n. 44. Lel. Zech. de Republi. Eccles. lib. 1. c. 28.
de Parocho, n. 19. vers. cetero etiam, Fr. Enman. in
summ. part. 2. cap. 5. n. 2. & quafi. 200. 3. q. 58. art.
2. Zetol. in practi. Episcop. par. 1. verb. sepultura,
§. 2. Cabet. de patron. Regia Cerena cap. 12. Petre
de Ledesma in summ. part. 2. traclat. 12. compl. 34.
Nicol. Garc. de benef. par. 5. cap. 9. num. 137. in ad-
dit. Humad. ad Gregor. J. §. gloss. §. tit. 6. part. 1. Sa-
lazar. de vñ d. & consuet. cap. 10. num. 24. Petre de
Lara de anniuers. & capellan. lib. 1. cap. 25. num. 17.
Sà verb. simonia, num. 2. Pbilarch. de offic. Sacerd.
tom. 2. part. 2. lib. 6. cap. 9. Aragon. 2. 2. quafi. 100.
art. 4. Nord. in summ. verb. sepultura, num. 8. Raguc.
de Ecclesiast. discipl. q. 86. n. 3. Pontel. in dub. regu-
lar. verb. sepultura, num. 8. Marc. Anton. Genuen.
in practi. Archiepiscop. Neapol. c. 40. num. 19. in 1.
edit. alius cap. 32. num. 6. in edit. Stephan. Gra-
tiani. Marchia decis. 36. à princ. & discip. forens.
cap. 110. num. 6. cum seq. Valer. Regionid. in practi-
fensi par. lib. 23. num. 2. c. 8. & num. 126. Bellet. dis-
quis. cleric. part. 1. tit. de clericis debitor. §. 3. n. 27.
Azon. in iust. moral. part. 3. lib. 12. cap. 17. quafi. 2. Fil-
luc. quafi. moral. tom. 3. tracl. 45. c. 3. q. 11. num. 26.
Bonac. variat. tracl. vbi de sum. q. 4. §. 6. Binsfeld.
super cap. audiuimus, de simon. q. 1. Paul. Layman.
in Theologia moralis, lib. 4. tracl. 10. c. ult. §. 4. n. 36.
Ioan. de la Cruz in direct. confitent. part. 1. praf. 7.
q. 4. dub. 9. concl. 2. Diana refol. moral. part. 2. tracl. 3.
misel. refol. 57. Villalob. in summ. part. 2. tracl. 37.
diffie. 12. num. 3. & 9. Hieron. Roder. in conspectu
quafi. regul. refol. 128. num. 2. Hieronissad Gregor.
Lopez. l. 15. gloss. 1. num. 10. tit. 5. part. 5. Latè Carol.
Mazara tom. 1. refol. 16. Melch. Phæbo Lusti. decis.
8. num. 8. & 9. vbi n. 13. refoluit, quod vñ d. si ven-
diti hæreditarij est pretio estimabilis, & vendi
potest pro debitis defuncti, & num. 14. subdit,
quod non soluitur gabella de venditione sepul-
ture ratione situs, vel digniōis loci, Suz. de Re-
lig. tom. 1. traclat. 3. lib. 4. de simon. cap. 14. num. 19.
vbi n. 22. tenet emptionem simplicis sepulture,
seu iuris sepulture illam posse ex illa ratione
maximæ obligationis, quod nullus alius ibi sepe-
liatur, non verò ex supra relata de situ, &
digniōis loco, dicens quod licet simonia sit ali-
quid accipere pro honoratione loco sepulture, se-
cus vero si quis coartat Ecclesiam, & ita possi-
deret io illa ius sepulture in aliquo certo loco il-
lius, vt non possit alius ibi sepeli, tunc enim
videtur illam obligationem ex parte clericorū
seu Ecclesie posse vendi saltem auctoritate
Prelatorum Eccl. hæ, cum circa hoc non inue-
niatur facta prohibitio, quia aliud est vendere
sepulchrum, quod prebatur, aliud vendere
obligationem non sepeliendi alium, vt per se
constat: vnde neque tunc venditur aliquid spi-
rituale, neque spirituali annexum, illa enim
obligatio est onus accidentarium, quod estima-
bile pecunia est, ita etiam (Suz. non citato) dicit
Fr. Raph. de la Torre de relig. tom. 2. q. 100. artic. 4.
disp.

De Sepult.& Funer.ducend.Cap. X. 71

diff. 7. Maldet. 2. 1. praxi. 9. cap. 3. dub. 9. Sed illa ratio de honorabili loco non videtur reicienda, si locus est honoratus, ob rationem & respectum aliquem temporalem, quia tunc non emittit res sacras, sed honor quidam humanus, qui in hominem existimatione, & appretiatione positus est, tum quia emittit locum honoratorem, in quo sedet, non committit simoniam, Gabrielin. 4. *diff. 25. q. 2. dub. 10. Socr. d. 1. 4. c. 18. num. 13.* ergo nec simonia committitur dum honorator sepulture locus emittit, ut optime considerat Bonacin. d. 5. 6. num. 4. optime Rota de *res. 662. num. 1. apud Farin. p. 2. in posthum. ibi Quo vero ad iustitiam, licet sepultura vendi non possit absque labo simonie, cum sit res sacra, a. abolenda, de sepult. cap. non satis de simon. tamen pro sepultura licentiam esse primum recipere ratione rursus, vel dignioris loci in Ecclesia, cum hoc non videatur concernere spiritualitatem sed potius quandam praerogativam, quae potest pretio alimari; nam pro sepultura debita & necessaria Christianis in loco sacro adiuncti loci particulares, ut sunt cimiteria, pro quibus pecunia potest non potest, nec talis sepultura vendi, d. c. abolenda, si tamen aliquis ibi nolit sepeliri, sed eligat aliquem locum honorabilem in Ecclesia, propter illum locum praerogativam, ille honor est, qui pretio alimatur, & sic vendi potest, & hoc casu non dicitur vendi sepultura, quae gratis praestatur defunctis per eorum Parochos in cimiteriis, &c. illud tamen advertendum duxi cum eodem Socr. d. 1. 4. c. 14. num. 18, quod si quis habet sepulchrum proprium suis sumptibus emptum, vel edificatum pro se, aut suis, non est materia simoniae si vendatur quoad proprietatem, iuxta valorem fundi, respectu habito ad solas expensas in eo edificando factas, quia ibi non venditur benedictio, nec proprium ius sepulture, sed materiale illud, ad quod illa sequuntur. Vnde similia loca inter hereditario transferri solent ad parentibus ad filios ratione temporalitatis, quae in eis est, ut supra diximus.*

Vnum valeat consuetudo quod quid certum exigi possit à Curato pro sepultura, seu pro officio sepulture? Abb. in c. cum Al. Ferrar. *conf. de consuet. & in d. cap. abolenda*, post gloss. ibi tenet aliam consuetudinem post traditionem sepulture corpus esse obsequendum, quia habet principium voluntarium. Contrariam vero opinionem, immo consuetudinem solvendi aliquid pro sepultura, seu pro officio sepulture, non tenet, etiam si solutio huius postquam corpus esset traditum sepulture, sustinetur Gemin. in d. cap. cum Al. Ferrar. *conf. de consuet. & in d. cap. abolenda*, Host. Card. & Anton. de Butrio in d. cap. abolenda, Paul. de Cetero *conf. 361. p. 1. Marc. Mantua conf. 193. per tot. in 17. d. de posse, sit de remedi. praxi. contra postum. 109. cum segg. latè Alex. Trenchard. *conf. 57. per tot. vol. 2. vbi 2. num. 4.* plura requiritur ad hoc ut valeat consuetudo dandi certum quid pro quolibet mortuo. Primum quod huiusmodi consuetudo habeat principium voluntarium, hoc est, quod primò tale quid liberaliter solueretur, ita quod non sit iniunctum ab eis exatum. Secundum quod actus ab eo fiat eo animo, ut consuetudo inducatur. Tercium quod testes deponant de actum viti, cuius consuetudo allegatur, & quod deponant de actum frequentia, & de temporis discreuitate. Quorum quod illud, quod solvitur, sit certum arbitrio Parochianorum rationum.*

dummodo non prohibeantur à Iure, cum sit actus proprie voluntatis, cap. cum liberum 6. de sepult. Nat. *conf. 432. num. 6. cum segg. in 2. adit. Bellet. disquis. cleric. p. 1. de clericis debitoribus, 5. 3. n. 13. Parlat. d. differ. 66. 5. 1. num. 1.* etiam in Fratrum Praedicatorum, & Minorum Ecclesiarum, relicta Parochiali, ut probatur in Clem. Dandum, 5. huiusmodi quoque statuta, de sepult. Vgolin. de officio Episcopi, c. 17. num. 2. Card. Tusch. in *praxi. consuet. 1. p. 1. c. 1. Hicron. Rodet. d. resol. 128. n. 3.* Quod Pius V. ad reliquos Religiosos amplavit, & sic electio sepulture in Ecclesia Regularium non potest à Parochis impediri, ut resolut nonnullis Aloy. Ricc. in *praxi. rerum fori Eccles. part. 4. resol. 193. n. 32.*

Et hinc S. Rituum Cong. in vna Capuana sub die 31. Martij 1629. respondit ad relationem Eminentiissimi Cardinalis Pij Curatorum Catalis Casae pullae Capuae. Dixerunt non posse prohibere Alicornio Natchi eundem tenere sua sepulture pro se, & successoribus in Ecclesia per ipsum Alicornium edificata, reservata quarta funerali proprio Parocho. Postea dubitatum fuit an eveniente casu licet sepelire mortuos in dicta Ecclesia sine praesentia dicti Curati si vocatus venire nolit, & an idem fieri possit absque ipsius licentia, si petitam dante recusetur Eadem Sac. Rit. Congreg. eodem Eminenti. Card. Pio referente, sub die 22. Decemb. 1629. censuit si Curatus requiritur interesse recuset, vel petam licentiam denegeret, posse in dicta Ecclesia nudi sepulture supradictorum defunctorum corpora sine ipsius intervenitu, & licentia.

Ex qua libertate in eligenda sepultura provenit, ut eam possit quilibet revocare usque ad finem vitae, Gemin. in cap. d. c. 5. *quomodo de sepult. lib. 6. C. de Grassis decr. 1. num. 5. de sepult. Anchi. conf. 214. n. 5. cum segg. Marc. Anton. var. res. solut. 1. t. resolut. 31. 2. casu 59. vers. circa. Sebati. Medices de sepult. p. 1. q. 8. num. 1. Carol. Matano res. solut. 5. res. 14. num. 1.* Ad quam electionem sepulture probandum sufficienti tenores probationes, havi etiam tacitus consensus admittitur, Stephan. Grazian. *discept. forens. c. 817. num. 13. & 14.* Sed requirit saltem duos testes ad probandam electionem species cum sit species voluntariae, & agatur in ea de praedictio Ecclesiae Parochialis, tenet Sebati. Medices de sepult. q. 8. Laurer. de Franchis de contraverf. inter Episcopos & Regulares, in quibuslibet var. q. 64. vbi etiam quod probatur electio sepulture per testes singulares. Hinc etiam fit ut nullum possint sub poena excommunicationis inducere Religiosi, & seculares clerici ad eligendam sepulturem sub voto, vel promissione de non mutando illam electionem cap. 1. de sepult. lib. 6. Corduba de Lata in l. si quis à liberis, §. parent. n. 96. & segg. ff. de liber. agnoscent. Gutier. de lorum. confirmator part. 2. c. 4. n. 11. cum segg. Vgolin. de officio Episcopi, cap. 17. num. 1. vers. item locum. Fit, Emman. *quasi. Regul. tom. 3. q. 18. art. 7. Bonacin. de consuet. extra Bullam, diff. 2. q. 5. paritè 4. Melch. Phombo Lusitan. decr. 3. in fine, tom. 1. Iul. Lauoe. var. locub. tom. 1. tit. 2. de pisco. & recent. funer. mor. cap. 11. n. 5.* etiam non sequuto effectu sepulture, ut tenet Fr. Emman. *tom. 4. sum. cap. 130. num. 7.* se corrigens de eo, quod dixerat d. art. 7. §. quinto circa

circa, quia, inquit, verba prohibitionis iam hic fornicum suum effectum, siquidem alius talis inductionis consistit in quadam successione continua, qui vbi primum incipit, iam pro consummato habetur, refert Franc. Hieronym. & Rodenic. in compendio quest. resol. 128. et alii. 2. Et ideo Patrochus violentem rapiens, vel spoliatus funus antequam veniat ad manus eorum, quibus deditur, perdit ius, quod habet, & quartam Canoniam, tamenque restituere cum corpore quicquid accipit, Fr. Emman. tom. 3. q. 61. art. 3. Porcell. in dubiis Regularibus. verb. Canonica portio, n. 6. Hieron. Roder. ubi supra, resol. 18. n. 13. Impubes ob consilij imbecillitatem sepulchrum sibi eligere non potest, licet de sepulchro in 6. nisi malitia suppleat aetatem, Lap. alleg. 19. num. 2. Zeroli. in praxi Episcoporum. 1. verb. sepulchra 5. 1. Inl. Lauot. que, lucub. tit. 2. c. 11. n. 109. Sperell. decif. 89. n. 2. Sebast. Medicus de sepulchro. q. 8. num. 3. nonissimè Didac. Narbona in tract. de aetate ad omnes humanos alius requis. auct. 1. q. 47. in princ. vbi etiam post Parlad. quod. tom. 3. diff. 66. §. 1. num. 14. Federic. Scot. tom. 1. consil. lib. 3. consil. 10. n. 4. & alios. Idem resoluti in fornicia impubere duodecimum annum non excedente. Igitur pro illis impubibus eligi patet sepulchrum, si consuetudo terre ad habeat; si vero non sit, sepeliri debet in sepulchro Minorum, aliis in Parochia, cap. licet. Sebast. Medicus de sepulchro. quest. 8. Bellet. d. §. 2. num. 17. Parlad. d. diff. 66. §. 1. num. 14. Stephan. Gratian. discip. forens. cap. 94. num. 7. Cum filia Antonij Scapellini in minori aetate ex hac vita migrasset, interpositus S. Martini sub noui Ritualis precepto in eius Ecclesiastical sepeliri praecebat, non obstante quòd illius Maiorum sepultura in Ecclesia Fratrum Minorum Conventualium S. Francisci existeret; quapropter sacra Congreg. Cardinalium negotij Episcoporum, & Regulatium prae positum in vna Ascalana 21. Octobris 1616. dixit filiae caduere dictorum Fratrum Ecclesiae restituendum censuit, cum qui sepulchrum sibi eligendi facultatem non habet, in Maiorum suorum sepultura humari debeat. Nonissimè S. Congreg. Cardinalium negotij Regulatium praeposita Lepius censuit licere parentibus in quacunque Ecclesia voluerint, etiam Regularium, eorum filios muneribus, qui ad aetatem pubertatis nondum peruenierint, eligere sepulchrum, nec à Parochia letum impediri posse, aut debere, praesertim verò si in dictis Regularium Ecclesiis sepulchra consueuerint, vel in eis habeant sepulchrum Maiorum. Romae 20. Ianuarij 1640. refert Laut. de Peyrin. tom. 3. in fin. p. 170.

Quae quidem consuetudo ita demum tribuit patris ius eligendi sepulchrum, si filius ante pubertatem decedat, nam si pubes factus moriatur, non est in sepulchra à patre iam illi electa sepeliendus, nisi eiusmodi electionem statim habuerit, Petrus de Vbaldis in tract. de Canon. part. c. 11. Lauot. d. cit. c. 11. sub num. 18. Sperell. decif. 89. num. 5. vbi concludit ita demum patrem posse eligere sepulchrum filio impuberi, si electio fiat in vita secus post mortem. Quamvis nonnulli doctores ex quorum numero sunt Vbald. d. cap. 11. n. 4. Mac. Annon. Gemmei. in praxi Archiep. cap. 16. num. 4. Aloy. Ricc. in praxi rerum quod. res. 166. existimauerint hoc privilegium soli patri competere; ex eo, quia cum iure iudicij sit contra ius disponens quemlibet tumulari in sepulchro patrum suorum, si fieri possit, aliis in Pa-

trochis, vt per Iura supra citata, & agnus de peiudicio recti, non debet fieri extensio de patre ad matrem, vulgaris l. si verò §. de viro ff. soluto matr. Nihilominus contrarium, immò dispositionem d. cap. licet, etiam ad matrem extendendam, insinuet celebrior scribentium sententia, vt ibi tradunt gloss. Gemin. num. 4. & Franc. num. 3. Emman. Sà in aphor. verb. sepulchra n. 11. Layman. in opere moral. tit. de sepulchro n. 15. Lauot. d. cit. 2. cap. 11. num. 19. Molin. de iustis. tract. 2. disp. 214. vers. Pater eligere. Sperell. decif. 89. n. 6. vbi laicè contractus respondet, vbi num. 16. me citato resoluti d. cap. licet non extendi ad amicam, fratrem, auum, consanguineum, & affinem, & à n. 17. disparat qualiter hac consuetudo debeat esse legitime praescripta.

Mulier vidua qui habuit plures viros, si non electa sepulchra moriatur, est sepelienda in sepulchra vltimi viri, cap. 1. §. mulier, de sepulchro in 6. Inl. Lauot. que, lucubrat. tom. 1. tit. 2. c. 11. num. 136. cum sequentibus Nouae, de elect. feri quest. 3. sect. 3. Aloy. Ricc. in praxi rerum feri Eccles. part. 4. resolut. 193. num. 11. Parlad. d. diff. 66. §. 3. n. 8. Bellet. disquisit. clericalis de clerico debui. §. 3. n. 16. Sperell. decif. 87. num. 13. vbi reddit rationem, quia viri & vxor effecti sunt vna caro, & vidua domicilium, dignitatemque tenet mariti, & n. 15. ampliat etiam vidua residit ad domum patris sui, laicè Molin. d. tract. 2. disp. 214. vers. si sit vir, vbi ampliat etiam vir suum ignobilior, & ipsa longo post tempore decedat. De vxore autem, quae viro superstiti decessit, tumulanda est vel in sepulchro Maiorum, vixi, vel vbi ille elegit, aut saltem declarari secundum obitum velie sepeliri, ita ex Anch. Franch. Vbaldo, Siluest. & Rota tradit Sperell. d. decif. 87. num. 16. vbi num. 17. id restituit ad casum, quo non fuerit cognita, nec traducta à viro, vel duorum ob ipsius vxoris adulterium factum fuisse, quia proci casu non acquisiuit domicilium, postea illud amisit, & n. 18. vel nisi vxor elegerit sibi sepulchrum diuersum, quod & sine viro licentia licere potest, & citat Spin. in specul. aetatis gloss. 1. princip. 2. n. 41. Bellet. d. §. 3. n. 41.

Religiosi, idem non habent electionem sepulchri, c. vlt. de sepulchro cap. religiosi, et alii. in 6. Sepeliendi sunt in propriis Monasteriis, cap. vlt. de sepulchro lib. 6. Fr. Emman. quest. Regular. tom. 3. q. 60. art. 1. & 2. Vigolin. de officio Episcopi. 17. n. 9. laicè Sanchez in praecipua Decalogi tom. 2. lib. 6. c. 14. nonissimè Aloy. Ricc. in praxi rerum feri eccl. p. 4. resol. 193. num. 19. Parlad. d. diff. 66. §. 3. n. 15. Sperell. decif. 87. num. 15. Nicol. Brèr. decif. 175. Lauot. de Franchis de controu. inter Episcop. & Regul. q. 60. etiam si extra claustra decedat, quia tunc, etiam Parochia inconfusus, ad eorum Ecclesias deferri debent, vt c. natus S. Congreg. Eminentiſſimorum Curd. Concil. Trid. interpretum, sub die 2. Iulij. 1610. Picet. i. fect. Laurent. de Petrinis in Consil. sui Ordinis Monasterium tom. 2. Consil. 7. Pij P. nam. 13. vers. ad decimum pag. 194. nisi sint ita morti à propriis Monasteriis, vt conuocato portari nequeant, quia tunc possunt eligere sepulchrum, d. cap. vlt. Nau. commento 2. de Regularibus. num. 43. Fr. Emman. d. q. 60. art. 2. vers. aduertendum tamen est, Sanchez. d. cap. 14. num. 3. Diana p. 5. tract. 3. resol. 110. nonissimè Didac. Narbona d. ann. 1. q. 47. n. 5. Si vero in paribus hic remotis à Monasteriis moriantur non electa sepulchra, sepeliendi erunt in Eccle-

De Sepult. & funer. ducend. Cap. X. 73

fia Parochiali : in qua decesserint , iostar secularium in itinere momentum , vt tenent Din. Ancht. & Franch. in d. cap. vlt. Sanch. d. cap. 14. num. 4. subdens contra gloss. ibi, in casus propositione, sepeliendus adhuc in Ecclesia Parochiali, quamuis ibi sit Monasterium aliquid sui Ordinis ; nisi ibi fuerint eius perpetue residentie, Laurent. de Franchis de controuers. inter Episcop. & Regn. in variis quest. q. 60. vers. ideo, vbi resoluit quod Religiosus, qui in temoieis decessit, sepeliatur in Ecclesia Parochiali, si nonelecta sepultura decessit, quia potest eligere sepulturam si est in temoieis, extra monasterium. Supremus Religiosis Prælatas potest sibi eligere sepulturam, quia in multis habet velle, aut oolte, Fr. Emman. quest. Regal. tom. 3. q. 60. artic. 1. Laurent. de Franchis dist. trall. q. 61. resoluens etiam quod si Prælatas hic eligeret sepulturam, & postea decederet, finita Prælatura, non esset sepeliendus in loco electo, sed in suo monasterio, quia inspicitur tempus mortis ad habitaculum eligendæ sepulture discernendum. De Nouitio certum est posse sepulturam eligere, quia d. c. fin. de sepult. in 6. solis Religiosis interdicte. Nouitius autem non est vere Religiosus, ita ex Franch. Arnol. & Tabiena resoluunt Laurent. de Franchis d. trall. q. 56. at q. 57. post Fr. Emman. quest. Regal. tom. 3. q. 60. artic. 1. in fine, resoluunt consuetudine obtentum iam esse, vt in monasterio sepeliatur, attentis Religiosis priuilegiis, etiam si ille esset in proposito redeundi ad seculum & q. 58. post Petr. de Vbaldis de Canon. Episcop. cap. 13. num. 3. & Fr. Emman. d. q. 60. artic. vlt. tenet quod si Nouitius patrimonio caret, sepeliendus est expensis monasterij, si verò patrimonio habeat, illius expensis est sepeliendus, oisi consuetudo fuisset quod in quocunque casu expensis monasterij sepeliretur, & quest. 39. post Sanch. d. lib. 6. cap. 14. num. 13. tradit Nouitium extra monasterium defunctum, patrimonio non habentem, nec parentes, expensis monasterij esse sepeliendum. Si verò habeat parentes diuites, & consuetudo sit illi vt faciant huius expensis, ea seruanda est.

31 Quando quis decedit non electa sepultura, in ea sepeliendus est, in qua Miores sui sepeliri consueuerunt, solora quata Parochiali, cap. Haberm. cap. placuit 13. q. 2. cap. fraternitatem, de sepult. cap. 11. qui, cod. tit. in 6. Spin. in speculo ressam. gloss. 1. princip. num. 38. Ioan. Grac. de expens. cap. 8. num. 4. Cardin. Tullch tom. 7. lit. Saucel. 194. Vgolin. de officio, & potest. Episcopi, cap. 17. num. 3. in fine, Paulad. d. differ. 66. §. 2. a princ. Sperell. in d. 32 ciss. fari Eccles. deess. 88. num. 1. Miores dicuntur pater, auus, & alij superiores, i. maiorum, ff. de verborum signifi. citati per hoc, de appellat. verbor. viris quæ lurs signifi. appellat. 137. a num. 4. l. et ad propostum Læli. Zech. d. c. 28. de Parochia, num. 17. vers. saluti, vbi tenet quod si pater, & auus sint sepulti in vno loco, & proauus, & tritons in alio, sepeliatur filius cum patre, & auo ; si verò in vno sepulchro non sunt plures Miores, sed in vno pater, in alio auus, sepeliatur in Parochia vbi audit Diuins. Sed credo sepeliendum apud sepulchrum parentum, non verò abam, & aliorum ascendendum, nec apud Ecclesiam in qua audit Diuina, quia sepultura inter mortuos comparatur domicilio inter viuos, filius autem sequitur domicilium parentum, & non aliorum ascendendum l. assumptio, ff. ad municip. frater August. Barbosa de Iur. Eccles. Pars II.

niam, de sepult. Ideo sic docent Oldrad. conf. 154. Petr. de Vbaldis de Canon. Episcop. c. 9. n. 12. Abb. in c. 1. n. 5. de sepult. Sperell. deess. 88. num. 7. vbi rationem assignat, quia plus influit proximum immediatum, quàm medium, Villalob. in sum. pari. 2. trall. 32. diffi. 3. n. 4. Hieron. Roder. d. resel. 118. n. 28. Fr. Emman. in adu. sum. tom. 4. cap. 130. n. 12. vbi se corrigat de eo, quod prius scripserat quest. Regal. tom. 3. q. 38. artic. 8. Si verò quis moriatur, superstitie adhuc patre, is sepeliendus erit in sepulchro aui, & sic viciniore affe ndentis, Petr. de Vbald. d. trall. c. 9. n. 8. At si omnes ceteri Miores in vna sepultura, patet verò in alia tumulati fuerint, dummodo non casu, vel ex accidenti, adhuc filius in sepultura matris sepeliendus est, Panor. in c. 1. n. 1. de sepult. Sebast. Medicus de sepult. q. 7. num. 22. Molin. d. trall. 2. diffi. 214. vers. si quis à vita, Sperell. d. deess. 87. n. 9. reproban. contrariam sententiam, quam sustinent gloss. & Ioan. Ande. in d. cap. 13. quæ de sepult. in 6. & Lauro. d. c. 1. n. 13. De muen si aliam sepulturem proauus, aliam auus, & aliam diuersam patet elegit, patris sepulchrum est atre ducendum, vt per Abb. in c. 1. n. 5. de sepult. Lauor. quem contra Syluest. sequitur Sperell. d. deess. 87. n. 10. vbi num. 1. adducitur à prædictis recedendum, quoties ex consuetudine suadet contrarium, pnta ex qualitate patris, vel sui, vel proauis, vel ipsius sepulchri, ex quibus Iudex arbitari poterit præsumptam defuncti intentionem.

Sed si nullam sepulturam Miores sui habebant, tunc sepeliendus est in Parochia sua, cap. ex parte, cap. in nostra. de sepult. Medic. in trall. Alens tit. p. 2. q. 4. num. 1. & 2. Mari Antonian. var. resel. lib. 1. resel. 112. casu 39. vers. quærit, vbi scilicet Sacramenta suscipit, gloss. in formatiois casus, vers. neca, in cap. 1. de sepult. lib. 6. Butlar. conf. 226. num. 119. cap. 3. Paulad. d. differ. 66. §. 3. à princip. Bellet. d. §. 3. num. 19. vbi num. 20. subdit, quod eodem modo si clericus sepulturam non habeat, neque illam sibi eligat, sepeliri debet in Ecclesia, cuius administrationem, vel curam gestit, vel ibi residere tenebatur, & citat Butlar. conf. 226. num. 18. & 19. Vbi enim quis ad presens habitet, & animum habet ad aliquod notabile tempus permittendi, licet non constituendi domicilium, ibi dicunt quoad hunc effectum habere Parochiam, vt contingit in officialibus, scholasticis, famulis, nutricibus, & in conducentibus domum ad annum, tametia morte præuenci illum non compleuerint. Ita Siluest. in sum. verb. sepultura n. 8. vers. si verò, Salzed. ad Bernard. & prall. c. 73. vers. 14. in fin. Ceual. comm. contr. comm. q. 458. n. 36. Menoch. conf. 398. l. 4. Sanch. de Matrim. l. 3. diffi. 23. sub n. 12. vers. & confirmatur. Guet. in simili trall. c. 63. n. 19. Steph. Gratian. disp. for. c. 73. n. 18. Sperell. in deess. fari Eccles. deess. 87. n. 5. eo ipso ac quis percipit Sacramenta in aliqua Parochia, in dubio videtur ibi elegisse sepulturam, vt per But. in c. 1. n. 9. & abb. n. 4. de sepult. Siluest. verb. sepultura n. 8. Mar. var. lib. 2. cap. 95. num. 15. Seephan. Gratian. dispensat. forens. cap. 94. num. 74. Setaphin. deess. 113. n. 3. Vt in exteris & forensibus habentibus hospitium in ciuitate, qui in Parochia, in quædegnat, sepeliendi sunt, cum in illa sumane Sacramenta. Vitalin. in Clem. s. n. 29. de print. Arnol. in sum. verb. sepultura n. 52. in fine. Siluest. ad. verb. n. 8. Gig. conf. 97. n. 3. Marefc. d. l. 2. c. 95. n. 9. Gratian. d. r. 94. n. 73. Sperell. d. deess. 87. n. 12.

34. Ius enim sepulture pendet multum ab administratione Sacramentorum, Stephan. *discept. forens. cap. 94. n. 74.* Sanch. *de Matr. lib. 3. disp. 23. num. 17.* Masci. *citate loco.* Spessell. *d. decif. 87. n. 8.*
35. Peregrinus si moriatur, dum est in via, sepelitur in Cathedrali, vt censuit sacra Congregat. Cardinalium negotiis Episcoporum, & Regularium prapostita, *sub die 5. Junij. 1592.* cuius meminit Spessell. *d. decif. 87. num. 14.* licet communis Doctorem tenuerit quod vagi & peregrini, quorum patetium sepulchrum vel ignoratur, vel commodè haberi non potest, sepeliendi sunt in Parochia, in qua decesserunt, etiam si Parochus non administrasset eisdem Sacramenta, vel quod ex improviso decessit, vel quod Parochus repertus non fuerit: ita Siluest. *d. n. 8. Masci. d. c. 95. n. 10.* Seraph. *decif. 1133.* Gratian. *d. c. 94. n. 73.*
36. Canonicus verò Ecclesiæ Cathedralis an in ea sit sepeliendus, vel potius in Parochia, ubi habet domicilium? vide Lup. *ad leg. 63. n. 4.* Atchid. in *c. statum, §. cum vero, de rescript. in 6.* Anchar. *conf. 369.* Petr. de Vbal. *de Canonica portione, cap. 5. n. 28.* Card. Tusch. *pract. conel. tom. 6. lit. P. conel. 99. n. 5.* Paulad. *d. diff. 66. §. 2. n. 6.*
37. Quanto autem tempore à morte Parochus tenere debeat mortuum super terram, antequam sepeliatur, & an sepeliri possit omni die, & hora, vide Possuin. *de officio curat. c. 14. n. 1.* & 2. ubi monet in hoc obseruandas esse proprii Episcopatus Constitutiones, & n. 3. resoluit, Parochum teneri sepelire suos mortuos, & gratis, ubi ita sit consuetum: et posse recipere solitum dari ubi est laudabilis consuetudo aliquid tribuendi pro funere petendo consuetam largitionem post mortuum à se liberè sepultum.
38. Caueat quàm maximè Parochus ne aliquem inducat promittendum, aut incandum se accipiturum sepulchrum in sua Ecclesia, aut quam iam amea accepisset non mutaturum, quia id prohibitum est in *cap. 1. de sepult. lib. 6.* Melch. Phædo Lusitan. *decif. 8. in fine. c. 1.* Tul. Laur. *var. iacrar. c. 1. tit. 2. c. 1. n. 3.* cum aliis suprà citatis n. 25. Unde si Parochus dum vadit ad infirmum communiscandum, ipsam interrogat non in genere in qua Ecclesia vult sepeliri, sed in specie, dicendo: Vis sepeliri in Parochia, vel in alia Ecclesia? ipsam specialiter nominando: non valet hæc electio tantquam facta ad suggestionem, sed debet in genere interrogare, Bursat. *conf. 126. n. 18. vol. 3.* Aloyf. Ricc. in *praxi p. 4. resol. 293. n. 30.*
39. Ius sepulture aliquibus casibus amittitur, & principè per simoniam, per occisionem Rectoris, hæretici, seu crimen læsæ maiestatis, aut si vniu in ea sepeliatur, & aliis modis, de quibus Lambere. *de iurpat. lib. 3. q. 8. art. 2.* Sebast. Medic. *q. 16. n. 43.* & tunc Ecclesia sit libera, si vnus tantum erit dominus, qui aliquod ex illis criminibus commisit, secus si plures, quia in casu amissionis vnus accrescit alteri, si erat sepulchrum familiarie.
40. Excipiantur plura hominum genera, qui Ecclesiastica sepultura carent; hi enim nec in Parochia, nec alibi in loco sacro sepeliri debent, consimiles sunt primò excommunicati notorii, & denunciati, *c. sacris de sentent. excom. c. in qui, sed. in 6.* Clem. 1. *de sepult. Galganc. de iure publico, lib. 3. tit. 109. num. 35.* Henric. in *sum. lib. 13. c. 11. §. 3. & cap. 43. §. 3.* Azucud. *l. 6. n. 8. cum seq. tit. 14. lib. 4. nota Raripol.* Possuin. *de officio Curat. c. 14. n. 4.* Vgolin. *de consur. tab. a. c. 9. §. 5. & 6. & de officio Episcopi, c. 17. n. 4. vers. septimo.* Ego in collecti ad *c. ad hac. n. 2. de primol.* nisi talis excommunicatus in articulo notus penitentiz signa dedisset, vt declarauit S. Congreg. Cardinalium negotiis Episcoporum, & Regularium prapostitum, nam cum quidam Ioannes Baptista Mastrellus dum excommunicatus esset, interfecisset fuisse, prouide què extra Sacrum humatus, eiusdem conlaguinet S. Congregationi supplicauerunt quatenus sciret quòd idem Mastrellus in mortis articulo penitentiz signa dedisset, eius caduer in Sacro humari ordinaret, cumque eadem S. Cong. super penitentiz huiusmodi signis per Episcopum informari voluisset, idem Episcopus retulit quòd prædictus Mastrellus in mortis articulo dixit, *Confessione, Madonna Santissima matrem,* quia relatione fuit, S. eadem Cong. prædictum caduer Ecclesiasticæ sepulture tradi mandauit, in vna Nolana, *sub die 19. Iulij 1619.*
- Secundò interdicti notorii, & denunciati, *dist. 41. Clem. 1. de sepult. Vgolin. d. tract. tab. 5. c. 13. §. 4. & cap. 15. §. 4.* nam & generaliter per omne interdictum, siue locale, siue personale vsus Ecclesiasticæ sepulture prohibetur, *c. cum & plantare, §. quod si Templarij, de primol. ubi plures citati Doctores in collecti n. 40.* Et de suspensis ab ingressu Ecclesiæ, *c. si cui 20. §. talis quoque, de sentent. excom. in 6.* Galganc. *d. tit. 109. n. 36.*
- Tertiò publici, & manifesti vsuarij, nisi alienum restituerint, vel idoneam, deintus, de restituendo cautionem, *c. quia, de vsur. c. quandoque, ord. tit. in 6.* Couar. *lib. 3. var. cap. 3. num. 9. vers. 12.* Galganc. *d. tit. 109. n. 37.* Possuin. *ubi suprà.* Sayr. in *claus. Regia, lib. 10. cap. 5. num. 9.* Vgolin. *de officio Episcopi, cap. 17. num. 4. vers. 5.* Vnde vsuarios manifestos publicè excommunicatos, & nominatim interdictos exhumari facere potest Episcopus, etiam de Monasteriis exemptis Regularium, & procul proci ab Ecclesia, vt innoti Clem. 1. *de sepult. quæ cum hoc citat Hieron. Rod. de resol. c. 18. num. 24.*
- Quarò infideles, Pagani, Indæi, Hæretici, etiam si post mortem appareat de hæresi, *cap. excommunicamus, §. credentes, de heret. ubi in collecti n. 39.* plures citati Doctores, Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 8. c. 13. q. 8. vers. sexta.* Sanctorel. *de heresi, c. 28. num. 12.*
- Quintò manifesti raptores, nisi restitutione sequamur, vel alius velit pro illis restituere, *c. super re, de raptoribus.*
- Sextò, decedentes in torneamentis, *cap. 1. & 2. de torneamentis.* Fr. Enxman. *quæst. Regul. tom. 3. q. 68. art. 2. vers. 10.* Vgolin. *d. c. 17. n. 4. in princ.* Possuin. *de officio Curat. c. 14. sub num. 4. vers. caret item,* vel in duello morientes, Concil. Trid. *sess. 25. de reformatione, c. 9.* Galen. in *margarita casuum Consecratis, verb. sepultura, tit. Martini.* Castilio in *la explicacion de la Bula de los defunctos p. 2. cap. 4. num. 55.* Valer. Reginald. in *praxi furi ponit, lib. 2. a. num. 76. vers. accedit,* Vgolin. *d. cap. 17. n. 4. vers. 12.* Steph. Gratian. *discept. forens. cap. 410.* ubi dicit quòd nec sufficit ostendere ante obitum signa penitentiz, & quamuis Petrus de duello *q. 7. n. 4.* existimauerit priuati debere Ecclesiasticæ sepultura, qui in ipso conflictu duelli vulneratos, eodem die, vel alio postea moritur, tamen prohiberetur sustineri potest decerantem in duello priuandum esse Ecclesiasticæ sepulture, etiam si ob vnus in duello acceptum non statim, sed alio die moritur, quam

De Sepult. & funer. ducend. Cap. X. 75

quomodo forte confiteri anse mortem penitentiae signa dedisse, vi per Sanc. in *select. disp.* 36. num. 9. Diana *refol. moral.* p. 2. *trist.* 2. *mascul. refol.* 54. Bonac. de *con. extra Bullam. disp.* 2. q. 3. *ponit.* 48. num. 22. vbi addit Pascelum non debere illos sepelire, nec Ecclesiasticam sepulcrum denegare, si non sit notorium delictum, sed tem ad Episcopum, seu ad ipsius Vicarium deesse debere.

46 Septuaginta, qui semel in anno confessus non est, & in Paschate Eucharistiam non suscepit, nisi de consilio Sacerdotis penitensset, cap. *omnis viri. usque sexus, de Penit. & remiss.* Vgolin. d. *effic. & potest. Episcopi.* cap. 17. n. 4. *vers. sexta.*

47 Octauo Religiosi visuales sexus pro pietatis juri moniti a Superiore absque emendatione, & penitentia decedunt, cap. *Monachi, de statu monachorum.* Vgolin. d. cap. 17. num. 4. *vers. quarto.* Galgancet. d. *ist.* 109. num. 38. Postquam d. loco, Postel in *dubio Regular. verb. sepultura.* num. 11. Hieron. Roder. in *temperando quest. Regul. refol.* 184. num. 20. Laur. de *subleap.* p. 2. cap. 10. num. 129. vbi adducit exemplum de lusto Monacho, quem repetum proprietas, licet postea penitensset, & penitentiam fecisset, adhuc B. Gregorius voluit (ad retrocessum forsitan aliorum) sepeli in Ierusalem. Existimo tamen non esse ita precipiantem priuandum Ecclesiastica sepultura Religiosum inuentum mortuum cum bursis denariis, praefatum enim debet denariis non esse proprius, vel quod ex obliuione, aut negligentia alterius intubi remanserint, vt bene testatur Potel. & Hieron. Roder. *locis proximis citatis, & num.* 1. dicit idem de fratre Minorita: item Villalob. d. *diffic.* 3. num. 6. vbi idem docet cum Nauar. & Fr. Emman. de Religio. Carthusiensis inuentum mortuum cum duodecim denariis, non obstante huius Ordinis statuto; quia id debet intelligi quando constaret per contemptum legis, vel animo maiore appropiandi id fecisse.

48 Nono, peccator quilibet notorius decedens in ipso peccato mort. & impenitens nullo dato signo contritionis, gloss. *verb. communicabatur.* in cap. *ex parte 11. de sepult.* Cou. in cap. *alma mater.* p. 1. s. 6. n. 4. Petri. Gregor. *synagm. Iuris.* lib. 2. c. 13. 4. 10. Vgolin. d. *ist.* 17. num. 4. *vers. postrema.* Gunter. *canon. lib.* 2. cap. 3. n. 2. *sum segg.*

49 Decimo occidens se ipso ex industria, cap. *placuit* 23. q. 5. Roman. *ling.* 264. Couar. *lib.* 2. *var. cap.* 1. num. 11. Nauar. *conf.* 6. alibi 7. *de sepult.* Palad. d. *diffic.* 66. s. 1. num. 17. Sayr. in *floribus decif. sub mod. decif.* 6. Bellier. *diffic. clerici.* p. 1. *ist. de clerici.* *debit.* 5. num. 33. Hieron. Cazat. de *iurib. Paroch.* *ist.* 7. cap. 8. Galgancet. d. *ist.* 109. num. 34. Postel. d. cap. 14. num. 4. *vers. occidens se.* Azor. *instit. moral.* p. 1. *lib.* 9. cap. 31. q. 5. Fatin. in *praxi crimin.* p. 1. q. 20. num. 133. *q. 5.* p. 5. q. 128. num. 16. Vgolin. d. cap. 17. num. 4. *vers. item qui se ipso.* vbi excipit illum, qui se precipitem dedit, non quod se interficeret, sed quoniam malum ipsi impendens, aliter evitare non possit, vt in muliere, quae per fenestras se proiecit, vt fugeretur volentes eam violare, vel ne in manus inimicorum incideret; item in eo, qui in flumine se proiecit, ob huiusmodi causas. Vbi tamen aliquis reperitur mortuus in puteo, vel laqueo suspensus; non debet piam Ecclesiastica sepultura, quia vbi non constat quod se ipsum interfecerit, vel precipitauerit, non est presumendum eum potuerit per insidias, aut vim in puteum proici, vel suspendi, aut ex furore, seu

mentis alienatione id facere, ita Marti. Socin. *conf.* 51. vol. 2. Marc. Anton. Genuen. in *praxi. Archiep.* Neapol. 61. n. 20.

Vndecimo non restituens Ecclesiae decimas, cap. *prohibemus, de decim.* Petr. de Vbald. de *can. Episcop.* 14. n. 3. in fine, Spin. in *speculo testam. gl.* 2. princ. n. 20. Rebuff. de *decimis.* q. 1. num. 16. Monet. *ead. tract.* c. 8. n. 74. & vide infra c. 18. q. 4. n. 16.

Duodecimo, parricida, Menoch. de *arbitr. casu* 387. per tot.

Decimotertio, publice blasphemantes Denm, si penitentiam eis iniunctam non egerint, cap. 2. in fine, de *maled.* Postel. d. *ist.* 17. num. 4. *vers. sexta.*

Decimoquarto, clericus nototie concubinarum viuens, & sic peruersa vique ad mortem sine penitentia, iste enim non est cum aliis libidibus sepeliendus, vt per text. in cap. *quasimus, & in cap. quibus* 13. q. 2. & in cap. *placuit.* in fine, 23. q. 5. docent. Turres. in cap. *prater* 6. *cancl.* 2. *diff.* 32. Nau. in *man. cap.* 25. n. 8. mutum in modum commendans, notantque contra eos, qui cum in peccata vitae diem agunt concubiniarum, candem remendam concubinae tradunt, prosequuntur elegantiter Paul. Comitrol. *resp. moral.* lib. 1. q. 5. Si Patrochi supradictos a Iure sepulturae priuatos apud locum sacrum sepeliant, peccant mortaliter, & tenentur restituere sanguis etiam a multo tempore sepulchrum, si petatur, & quicquid ratione illius perciperent, excepta quatuor funerali; ita gloss. per text. ibi in cap. *cum liberum, de sepult.* Fr. Emman. *quest. Regul.* sem. 3. q. 6. 1. *ari.* 3. & in *addit. su.* tom. 4. c. 131. n. 6. Suez. de *cenor. disp.* 23. *sol.* 5. n. 2. Villalob. d. *diffic.* 3. n. 13. Hieron. Roder. d. *refol.* 128. n. 23. Nota quod legatum factum Ecclesiae pro sepultura, adhuc et debetur: etiam si testator obsequium suum, sepultura priuaretur, Philaeb. p. 2. *lib.* 6. c. 21. *cancl.* 4. Galet. in *margaria casuum conf.* *verb. legatum factum Ecclesiae.*

Caveant Pasochi ne propter ius sepulturae minime solent cadaver exhumatum retineant, cum enim S. Congreg. intervenisset per Episcopum Cortonen. ne enusum Leonorae Forster cadaver occasione iuris sepulturae humaretur, prohiberetur fuisse, S. eadem Congregatio praedicto Episcopo litteras injungi mandauit, vt statim atque easdem receperit praenominatum cadaver sepulturae tradi faciat, cum nulla ratio pariat, Christianaeque pietatis repugnans videatur, maxime vero ob pecuniarum interesse, cadaver insepultum remanere. Nec etiam sub quouis pretextu compositionis quatuor funeralis sepulchrum mortuorum retinendi, aut impediendi debet, vt eadem S. Congreg. censuit in *Cassan.* 5. *May* 1617.

Su praedictis igitur tamnummodo exceptis, alius sepultura negari non debet, & quia ea concessa, conceditur quoque delatio mortui processionaliter, vt dicunt Oldiad. *conf.* 235. n. 13. & 14. Sebalt. Medices de *sepult.* part. 2. q. 7. Card. Tusch. *ist.* A. *cancl.* 77. num. 9. & 10. Ego ipse in *collet. ad cap. necessarium.* num. 3. de *regul. Iuris* lib. 6. ideo videndum quae sint partes Pasochi in sepeliendis defunctis & eorum funeribus ducendis. Nam licet pompa funeralis non sit de necessitate sepulturae, vt inquit S. Augustin. de *ciuitate Dei.* Sepulchrum memoria sumptusque funeris magis viuorum est consolatio, quam defunctorum viuitia: & Ambrosius in *sermone.* Quid praefuit, inquit, sepulchrum superbia, damna sunt potius vinculum, quam substantia mortuorum.

Et S. Gregorius, vt habetur in *cap. anima* 13. q. 2. ait, *Quia funus, conditio sepultura, pompa exequiarum magis sunt vniuersum solacia, quam subsidia mortuorum*, cum aliis adductis per Cassian. in *catalogo gloria mundi* *part. 2. consid. 6.* Nihilominus tamen cum hac fiant iam ex consuetudine pro cuiusque persone qualitate, sicut Parochus indendus superpellico, & stola nigri coloris pro consuetudine, aut si videbitur ratione loci, vel persone, alioquin sine eo cum suo clerico, cum aliis Presbyteris, & clericis, qui adfuerint, præcedente Cruce illius Ecclesie, ad quem corpus portandum est, cum ad domum defuncti peruenierit, ipse solus cum clerico deferente vas aquæ benedictæ ingreditur locum, vbi defunctus iacet, quem prius aqua benedicta aspergit, deinde linceo corpus deferretur foreturm, ordinatur processio, præcedunt Confraternitates laicales, cum deferentes Crucem, & sequitur Clerus Regularis, & secularis per ordinem, ac vltimo loco Parochus, vt supra indutus, qui incipit Respons. *Subminis Sancti Dei*, &c. Ita scriptum reliquit Cardinalem Sanctiorum in suo, quod composuit, Sacerdotali, refert Theodof. de Robeis apud Stephan. Gratian. *discept. forens. cap. 298. num. 97.* Defunctorum corpora si deponantur in Parochiali, vt inde transmittantur ad Ecclesiam Regularem, in qua elegerint sepulcrum, nihil debetur Ecclesie Parochiali, exceptis iunctis Parochialibus. Sacra Congregatio Rituum in *Placentina* 23. Martij 1619. cuius mensini in *collect. Bullar. verb. defunctus* 3. Possunt tamen directè deferri ad Ecclesiam, in qua sepelienda sunt, non obstante consuetudine quâd prius deferantur ad Ecclesiam Matricem, dummodo Cuius soluantur iura sepulture, & emolumenta solita. Eadem S. Cong. in *Patriaricali* 25. February 1606. & in *Polignanen.* 21. Maij 1618.

- 57 Defunctorum hæredes pro defuncto ad sepulcrum associandum numerum Sacerdotum sibi bene visum conuocare possunt, & numerum eorû sibi bene visum ad cadaver sepulture associandum, quolibet contrario prætextu per Parochum deducto non obstante subministrare valent, vt respondit sacra Congregatio Episcop. & Regular. negotiis præposita in d. Cassan. 5. Maij 1617. sacra Congregatio Rituum in *Camertinen.* 21. Novemb. 1637. quam refert Laurent. de Peyrin, de *primilieg. Regal. tom. 3. in fine, vbi de decretis nouiss.*
- 58 sacra Congreg. decreto 10. ad 1. pag. 367. & tunc destinatos clericos ab eis, & non alios vocare debet Parochus, vt censuit sacra Congreg. Rituum in *London.* 20. Augusti 1601. Ioan. Sancti. in *selectis disq. art. 24.* Si vero dicti hæredes nullos destinaverint, tunc, & eo casu ias conuocandi alios Sacerdotes pro obendis funeribus Parochus competeret, Rota in *Alexandrina funeralium* 1. Iulij 1630. eorundem R. P. D. Merlino, & ideo dicta sacra Congregatio Rituum in *Ferrariens.* 7. Septembris 1613. censuit Parochum posse ad libitum vocare ad funus clericos, quos voluerit, nec cogitur vocare viciniores, nisi aliter disponant hæredes defuncti, quorum voluntas est seruanda. Sed eo Episcopus possit adstringere hæredes defunctorum, vt in funeralibus conuocare debeant clericos, vel Religiosos Parochia tantum, exclusis aliis, negativè respondit Laurent. de Franchis *contrauers. inter Episcopos & Regal. in quest. var. q. 63.*

Confraternitates non possunt accedere ad 61 funeralia mortuorum, nisi specialiter, & expresse vocentur, vt fuit decretum à Sacra Congregatione Rituum in *Bononiens.* 9. Decembris 1617. Et quando accedunt in actu associationis cadaverum, nullo modo possunt erigere Crucem, eadem sacra Congreg. in *Anarion.* 22. Novembris 1631. ad 2.

Proprius Parochus nullatenus excludendus, quamvis ad sepeliendum cadaver Regulares dumtaxat à defuncto accessit iubeantur, vt fuit resolutum à sacra Congregatione negotiis Episcoporum & Regularium præposita, in *Momus plesi de anno* 1581.

Vocari omnes ad funus debent conuenire ad 63 Parochialem defuncti, vt censuit sacra Congregatio Rituum in d. *Bononiens.* 9. Decembris 1617. & in *Tropien.* 16. February 1631. refert me citato in hoc loco Lexana in *summa quest. Regular. cap. 12. num. 41. vers. ad 4.* Vel ad aliam Ecclesiam iuxta loci consuetudinem, & nullo modo permittebam expectari per vias, vel ad domum defuncti, non obstante contraria consuetudine, expectandi per vias, vel ad domum defuncti. Eadem sacra Cong. Rituum in *Thesina* 21. February 1633.

Vnde Regulares vocati ad sepeliendos mortuos, etiam in eorum propria Ecclesia debent accedere ad Ecclesias ex quibus cadavera amonentur, & inde cum clero seculari discedere, non autem expectare extra ianuam Ecclesie, & aliis se postea associari, prout fuit resolutum per S. Congreg. negotiis Episcoporum, & Regularium præpositam, in *Viglianen.* 13. Novembris 1600. quia Regulares vocati ad funus conuenire debent in Parochiali, aut in alia Ecclesia, iuxta loci consuetudinem, & nullo modo expectare per vias, aut ite ad domum defuncti, eadem S. Congreg. Rituum in *Liman.* 15. Decembris 1632.

Debent enim Fratres, cum aliqui funeri conuocati contingerint, ad Parochialem Ecclesiam accedere, & exinde cum Parocho ad domum, ex qua cadaver extrahendum est, se conferre debent casu; autem, quo dictum cadaver in aliqua Ecclesia deponi contingat, ad eandem Ecclesiam, vbi depositum erit, conuenire debent, vt censuit eadem S. Cong. *Senogallien.* 16. Augusti 1616.

Locum autem de loco cadavera irrequisito 66 proprio Parocho non dicunt Regularibus, & Presbyteris secularibus, Stephan. Gratian. *discept. forens. cap. 298. num. 11. cum segg. vbi num. 78.* quod non potest leuari funus nisi iubente Parocho per asperisionem aquæ benedictæ, refert & sequitur Anton. Nouaz. d. loco num. 4. vbi refert sacre Congreg. super negotiis Episcoporum, & Regularium præposita decretum sub die 12. Ianuarij 1604. & ex prædictis S. Congr. Rit. in *Camertinen.* 21. Novemb. 1617, dum tenet cadavera effecti, seu tolli non posse ab aliis etiam Regularibus, & quibusvisque non vocato, nec expectato Parocho, nisi ipse Parochialis permiserit, vel adesse reculerit. S. Cong. Rit. in *Camertinen.* 21. Novemb. 1637. refert Laurent. de Peyrinis de *primilieg. Regal. tom. 3. in fine, vbi decretis nouiss. sacra Cong. decreto 10. in resp. ad 1. p. 367.* Et videtur sentire S. Cõg. Rit. in *Thesina* 18. Aug. 1629. d. cõsult. cadavera decedentium in Parochia, ad cuius Ecclesiam Capitulum Cathedralis translatum est, non

De Sepult. & funer.ducend.Cap.X. 77

- non posse leuari per ipsum Capitulum, seu Cs nonicos Cathedralis Ecclesie; nisi requisito Parocho dictæ Ecclesie, & expressis eodem sacra Congreg. in *Andrien. 29. Novemb. 1631. ad 1. & tenent Vgoh. de poss. Episc. cap. 17. n. 3. Stephan. Grat. discip. forens. tom. 3. cap. 49. 2. n. 39. cam segg.*
- 67 Nec Religiosi possunt cum Cruce intrare Parochias ad levanda corpora defunctorum apud suas Ecclesias sepelienda, nisi præmonito prius, & requisito Parocho, vt resoluunt Gratian. d. c. 49. 2. n. 45. Villst. in *sum. p. 2. tract. 1. diff. 5. n. 3. Eberon. Roder. in compend. quest. Reg. resol. 109. n. 7. & 2. S. Cong. decisum refert Anton. Nou. in *sum. Bullar. tit. de officio super cadavera defuncti. n. 3. in med. vbi etiam post Oldisd. conf. 8. 2. Fulc. de viciis. c. 3. n. 8. Sella Arag. decis. 4. 3. resoluunt Mendicantes non posse exire cum Cruce ad recipienda cadavera sepelienda in eorum Ecclesiis.**
- 68 Regulares vero extra claustra decedentes possunt ad eorum Ecclesias deferri Parochiis inconfulitis, vt declarauit S. Cong. Conc. sub die 2. Iulij 1620. refertur Laurent. de Peyrins in *consuetudinibus sui Ord. Adinorum. tom. 2. Conf. 7. p. 1. n. 13. vers. ad decimam. pag. 194. Lezana. d. s. 17. n. 41. ad 10. nec id eisdem Regularibus prohiberi potest sub pretextu quoddam debeant prius eius sepulture soluere, cuius ab huiusmodi prætestamentibus Parochos abstinere debere mandauit S. Cong. negotiis Episcopi & Regul. præposita in *Pasellana 22. May 1615. huc in S. Cong. Conc. sub illa die 2. Iulij 1620. dubitatum, an quando mortuus aliquis fuerit Religiosorum vel magister, aut Cathedralis, possint Regulares corpus illius portare per ciuitatem, per piteas, & alias Parochias cum musica & tintibus extraordinariis sine iuramento Parochi & Et rescripfit Card. Ludouic. Archiepiscopo Bononiensi non posse, vt refert Lezana d. cap. 12. n. 41. vers. ad 11.**
- 69 Eodem modo Tertiarj si qualitatibus in *Balla sel. record. Leonis X.* præcipis sint prædicti, videbuntur si viti collegialiter, aut claustraliter viuunt, mulieres vero virginales, vel coelibem, aut castam vidualem sub expresse voto, & Tertiariorum habitum vites ducant, possunt, & debent etiam inchoare, ac inchoare requisito Parocho, in Fratrum Ecclesiis sepeliri; secus vero si supradictis qualitatibus careant, vt fuit resolutum ab eadem S. Cong. in *Nepesina 12. Decemb. 1615. ad 1. eadem S. Cong. sub die 20. Decemb. 1616. quam refert Anton. Nou. in sum. Bullar. de Tertiaris, & illius meminit Sperel. in decis. fori Eccles. decis. 87. n. 17. Verum S. Cong. Episcopi & Regul. casus proposita in *Modenen. sub die 17. Iulij 1639. na Episcopo illius ciuitatis rescripfit, Et quanto al secundo articolo de la Tertia. rita sono stati similmente de parera quaddo signori non haueo potuta a frarsi del Conuento passato in vugero de quassingula privilegio dell'ordine loro amministra. 1. Sacramenti della Communionem per oratio & Extrema. Vultum, na pueno a dare a leuare el cadauero de casa processionalmente seafa interueno a licenza del proprio Parocho. & c. refert Dico moral. resol. p. 2. tract. 3. muscella. resol. 30.**
- 70 Sed vbi defunctorum cadavera in alietis Parochia existereot, & in Ecclesiis Fratrum sepeliri debeant, prius in Ecclesia Parochialem sd benedictionem, ac vltimum vole ad Parocho recipiendum deferenda sunt. Sed si Parochus ab eisdem Fratribus nominatus, requisitus, & expectatus venire recuset, tunc ipsi Fratres poterunt cadavera huiusmodi ab ædibus, vbi fuerint, sd suas Eccle-

sim recto transire deferre, ipso Parocho etiam innuito, eisdem S. Cong. in *d. Nepesina ad 4. refert Lezana d. verb. defunctus. n. 3. Et iterum S. Cong. Episcopi & Regul. sub die 14. Iann. 1639. censuit defunctorum cadavera in Ecclesiis Fratrum sepelienda sb ædibus defunctorum ad eorundem Fratrum Ecclesias recto tramite deferri licite posse; monito tamen prius & requisito, ac expectato proprio defunctorum Parocho, à quo benedictionem & vltimum vale recipere possunt, quo venire expectasse recosante, possunt eisdem Fratres etiam ipso innuito dicta cadavera ad suas Ecclesias trans portare. Con sanguine vero tam defunctorum illis parentis in Parochialibus, & aliis Presbyterorum etiam Cathedralibus Ecclesiis compelli oulo modo possunt, refert Lezana d. verb. defunctus sub n. 7.*

Mortui enim sepeliri possunt in Ecclesiis, in qua sepulchra elegerunt sine præsentia Parochi, si ipse requisitus interesse recuset, vel petiam licentiam denegeret, S. Cong. Rit. in *Capuana 22. Decem. 1619.*

Si autem depoanent ad Ecclesiam Regularium, in qua elegerunt sepulchrum, ouil debetur Ecclesie Parochiali, exceptis iuribus parochialibus, ea S. Cong. Rit. in *Placentina 23. May 1619.*

Suscipientes habitum à Guardiano, vel ab alio, cui ille committendum duxerit, & cum eo decedentes, in Ecclesiis eiusdem ordinis Ecclesiasticæ sepulture sunt tradendi, si Guardianus propter habitus concessionem, & receptionem præmonuit eorum cadavera, vt censuit S. Cong. in *d. Nepesina 21. Decembris 1615. ad 2.*

Parocho spectat declarare per quam viam sit exportandus defunctus, & omnia necessaria vsque ad ianuam Ecclesie Regularium, vbi sepeliendus est, S. Cong. negotiis Episcopi & Regul. præposita in *Castellana. 3. Iann. 1594. Nouat. in lacerna Regular. verb. defunctus. num. 4. Lezana in sum. tom. 3. verb. defunctus. num. 4. Et ita reoet vsque ad eandem ianuam funerale docere, & prosequi, eadem S. Cong. in *Brasien. 18. Iulij 1591. & in Nicotera. 5. Iulij 1595.**

Parochus secularis sicut deferri solam in propria Parochia, & in Parochia Fratrum, dum defuncti corpus in eorum Ecclesia sepelitur, ita Parochus Regularis in eodem casu, & eodem tempore poterit solam deferre, non solam in propria Parochia, sed etiam in Parochia defuncti. Ita S. Cong. Rit. sub die 20. Septem. 1628. nam Parochus Monachus ita potest cum sola ingredi Parochiam secularium, sicut secularis Parochus Monachorum Parochiam ingredi valet, S. Congreg. in *Asculana 29. Iann. 1619.*

In funeralibus est deferenda vnica tantum Crux illius Ecclesie, ad quam corpus transferretur, postquam sequi debent immediate personæ illius Ecclesie, & deinde cæteri secundum antenitatem, vt censuit S. Congreg. Riturum in *Noruen. 30. Septembris 1624. & in Andrien. 22. Nouembris 1631. ad 3. vbi intelligit, quomodo non iocentur Capitulum Cathedralis, sub quo omnes funus allocantes locedere debent. Et eadem sacra Congreg. Riturum in *Camerinen. 21. Nouembris. 1617. censuit vnicam tantum Crucem in cadaveribus offerendis esse deferendam, & illam esse debere illius Ecclesie, ad quem corpus defuncti deferretur: refertur Laurent. de Peyrins. de primleg. Regul. tom. 3. vbi de decretis missæ, sacra Congreg. decreto 10. in *resol. ad 4. pag. 567. Et hinc Censuras, & Sacristia Cathedralis, etiam quoddam***

quod sint amovibiles, quando interuenit Capitulum dictæ Cathedralis debent precedere proprio Parocho defuncti, eadem S. Cong. Rituum in ipsarum. 22. Martii 1631. Vnde Regulares Mendicantes quando vocantur ad funus, non possunt deferre Crucem inuito Parocho per eius Parochiam, ex Bulla Leonis X. incip. *Sacro approbante* *Concilio*, fol. 179. vbi limitantur consuetudine (quam vigere in tota Lusitania ocularis testis fuit) Hieron. Rodet. in *cuspido quæst. Reg. resol.* 109. n. 7. post Fr. Emm. *quæst. Reg. tom. 3. q. 28. art. 2.* ad dem tenet nouissimè Laurent. de Franchis de *conuersion. inter Episcopos & Regulares in quæst. var. q. 67.*

Crux propriæ Parochiæ defuncti deferenda 79 est in funeralibus, non autem Crux antiquæ Parochiæ, ex qua disincorporata fuit Parochia noua, de qua est defunctus, & vocati ad funus in eadem propria Parochia debent conuenire, sacra Congreg. Rit. in nudijs *Promissa Baren. 12. Martii 1631.*

Parochi defunctorum in Regularium Ecclesijs humandorum corpora vsque ad eandem Ecclesijs associare, ac etiam in illis permancere possunt, absque tamen eo quod in officio decantando villareni se iocomitant, sacra Congreg. negotijs Episc. & Reg. præposita in *Nicener. 5. Iulij 1615.* Vnde sacra Rituum Congregatio in *Tuliana de Baraxa sub die 19. Iulij 1636.* censuit non licere Curatis sepelire cadauera defunctorum, nec officia facere in Ecclesijs Regularium, absque expresse licentia Guardiani, aut Superioris Ecclesiarum ipsorum Regularium, non obstante contraria consuetudine: retest Laurent. de Peyrnis de *privileg. Regular. tom. 3. in fine*, vbi de nouis decretis S. Congreg. decret. 9. pag. 566.

80 Nam Clerus secularis postquam Christi fidelium cadauera in statum Religiosorum Ecclesijs sepelenda associauerit, in eisdem Ecclesijs super huiusmodi cadaveribus officium Defunctorum, Psalmos, Responsoria, aliasque preces, vel Orationes recitare, aut psallere non potest, sed ab ipsis Fratibus dumtaxat, hæc omnia peragenda sunt, eadem sacra Congreg. Episc. & Regularium negotijs præposita in *Turritana 24. Nouisbris 1617.* Et sacra Congreg. Rit. licet ait, *Quoties cadauera mortuorum ad Ecclesias Fratrum Mendicantium deferuntur officia mortuorum, & reliqua munia, quæ solent adhiberi in huiusmodi monasterijs, non à Canonici, vel à clero, sed ab ipsis Fratribus peragi debent, ut in sequenti declaratione sacra Congreg. Cardinalium Concilij Tridentini Insuper approbata consui, quoties cadauera mortuorum ad Ecclesias Fratrum Mendicantium deferuntur, officia mortuorum & reliqua munia, quæ in huiusmodi ministerijs adhiberi solent, non à Canonici, neque à Clero, sed ab ipsis Fratribus peragi debent, datum Romæ die 22. Aprilis 1625. Cosmas Card. de Torres Præf. Fagnanus secret. S. Congreg. Recept. Auton. Nouar. in sum. Bullar. tit. de Officio super cadauera defunctorum ad Ecclesias Mendicantium delatorum faciendis, eadem Sacra Cong. Rit. in *Camerin. 21. Nouemb. 1637.* quam retest. Laurent. de Peyrnis, *dist. tom. 3. pag. 567. & die 27. Nouisbris 1628.* quam retest. Lezan. *ad tom. 3. verb. defunctus n. 7.**

81 Officium enim in tumulandis cadaveribus in Ecclesijs Regularium non per Parochum, seu alios Presbyteros seculares, sed per eosdemmet Regulares fieri debet, non obstante quauis contraria consuetudine, ut tenent Genuen. in *praxi Neapol. cap. 76. num. 14.* Laur. de Franchis

d. tract. q. 68. censuit sacra Congreg. Rituum in *Engubina 12. Martij 1612. & 5. Iulij 1614. & in Placentina, & Lucina. 23. Martij 1619. & in Casanen. Cusatis Platis 12. Oclobris eiusd. anni, & in Sulmæ. 8. Augusti 1629. & in Andrie. 12. Februarii. & 2. Martij eiusd. anni.* Item sacra Congreg. negotijs Episcoporum & Regular. præposita *sub die 14. Ianuarij. 1604.* nullo modo licere censuit Regularibus quorumcumque Ordinum & Congregationum, tam Mendicantium, quam non Mendicantium, etiam specialis alicuius consuetudinis prætextu, & Parochias cum Cruce processionaliter, aut alia ad efferenda & leuanda defunctorum funera intrare, vel illa leuare, & efferre, nisi vocato & expedito proprio defuncti Parocho, eoque ibidem præserte, si tamen ipse aliter fieri non consentiat, & permittat, vel nisi requisitus venire expresse omnino recuset, retest. Anton. Nouar. *dist. loc. num. 4.* Et eadem S. Rituum Congregatio 5. Iulij 1631. ad relationem Eminentiſſimi, & Reuerendissimi Cardin. (Sancti Gregorij) respondit immemorabilem per Capitulum Andrien. præsentiam non esse probatam, & Officium super cadaveribus in Ecclesia S. Mariæ veteris Ordinis Fratrum Minorum de Obsequiantia ad ipsos spectare, non obstante consuetudine immemorabili.

Parochi non debent plus recipere per tumulandis cadaveribus exteriorum, quam ciuium, 83 sacra Congreg. Conc. *sub die 27. Maij 1617.* imò pauperum cadauera gratis sepelire debent, sacra Congreg. Episc. in *Cassan. 5. Maij 1617.* Nec plus percipere possunt in sepulchris quæ huc in Ecclesijs Regularium, quam in eis quæ sunt in proprijs, seu aliorum Clauicorum, Urbanis VIII. in *sua Constit. incip. Cum sint 11. Martij 1638.* retest. Laurent. de Peyrnis de *privileg. Regular. tom. 3. in fine*, vbi de *Constitu. nouissima Urbani VIII. Constit. 10. pag. 548.*

CAPVT XI.

De Hospitalibus, Confraternitatibus, & alijs pijs locis.

SVMMARIVM.

- 1 Hospitalis dicitur ab hospitibus, qui ibi gratis recipiuntur, vbi vero mercede soluta peregrini hospitantur, hospitium, vel donerſorium appellatur.
- 2 Xenodochium derivatum à Græco vocabulo interpretatur locus vbi peregrini gratis suscipiuntur.
- 3 Nosocomium dicitur locus vbi agrosi curantur.
- 4 Parabolani dicuntur iuxta iure munſtri Nosocomij, qui ad agrositatum curam adhibentur.
- 5 Brotophoriolum est locus vbi infantes aluntur, & nutriuntur.
- 6 Proctrophoriolum dicitur locus, in quo mendicij aluntur, & pauperes.
- 7 Orphanotrophoriolum dicitur locus vbi aluntur orphani.
- 8 Gerontocomium dicitur locus vbi senes pauperes, & infirmi curantur.
- 9 Grauiophoriolum dicitur locus vbi femina debilius sustentatrici habitant.

De Hosp. & Confir. & aliis piis loc. C. XI. 79

- 10 Leprosaria sunt loca seu sunt ab aliis in gratiam illorum qui morbo lepra percussu sunt.
- 11 Eleemosynaria dicuntur loca, & reditus ad eleemosynas faciendis deputata.
- 12 Loca pia generaliter nomine hospitalia appellantur.
- 13 Hospitalia quadam religiosa, & quadam non-religiosa.
- 14 Hospitalia religiosa dicuntur quod auctoritate Episcopi est contrarium, & etiam.
- 15 Hospitalia ex quibus dignescatur fuisse erectum auctoritate Episcopi ostenduntur.
- 16 Hospitalia in dubio presumuntur erectum ab Episcopi auctoritate.
- 17 Hospitalia potius presumuntur laicalia, & profanum, quam Ecclesiasticum.
- 18 Hospitalia auctoritate Episcopi sanctata, licet administrationem solum temporalem habeant, sunt materia simonia iure humano interdicta.
- 19 Hospitalia auctoritate Episcopi sanctata gaudent Ecclesiastica immunitate.
- 20 Hospitalia non religiosa sunt illa, quod ad libitum cuiusque persona sine Episcopi auctoritate sunt erectum.
- 21 Hospitalia etiam auctoritate Episcopi non sanctata adhuc est loca pia de iurisdictione Ecclesiastica, & gaudent privilegio Ecclesie.
- 22 Hospitalia bona an possint alienari sine solemnitatibus in rerum Ecclesiarum alienationibus necessariis, remissum.
- 23 Reformationis beneficio an gaudeant hospitalia remissum.
- 24 Gabella an debeatur ex bonis hospitalium remissum.
- 25 Falcidia, & Trebellonica an detrahantur ex iis, quae relinquuntur hospitalibus remissum.
- 26 Hospitalia an & quando sint beneficia Ecclesiastica, ostenduntur.
- 27 Beneficium appellatione veniant hospitalia quae non dantur in titulum, seu administrationem.
- 28 Hospitalia sui beneficia Ecclesiastica ubi unita fuerint Ecclesiae, seu Ecclesiastico beneficio, vel per viam electionis danda esse in titulum.
- 29 Clem. vnic. de sequell. possit, loquens in beneficio habet locum in hospitali.
- 30 Cap. 1 de elec. lib. 6. procedit in Hospitali.
- 31 Hospitalia data in titulum, vel administrationem si habeant beneficia annexa, vel reditus, aut praesentis Ecclesiasticos, tenentur ad seminary contributionem.
- 32 Hospitalia quae administrantur a laicis, & in quibus sunt bona laicorum, quae data non sunt in titulum, commendam, seu administrationem, non tenentur ad seminary contributionem.
- 33 Hospitalia unius diocesis habens beneficium annexum, quod est alterius diocesis, tenentur contribuere pro rata fractionem beneficij annexi seminary, in qua situm est beneficium.
- 34 Simonia materia non sunt hospitalia illa, quae prius auctoritate constituta fuerint secus si Praetati auctoritate constituta fuerint, ac proinde Ecclesiastica, vel religiosa essent.
- 35 Simonia lege canonica prohibita committitur etiam quando hospitalia Ecclesiastica essent, & religiosa.
- 36 Hospitalia in beneficium conferri omnino prohibentur.
- 37 Administratio, seu gubernatio piorum locorum

uni, & eidem persona ultra triennium committi non debet, nisi aliter in fundatione leci canonum repugnet.

- 38 Hospitalia potest in commendam conferri.
- 39 Rectores hospitalium praefici non possunt religiosa persona, nisi in his locis quae habent curam animarum annexam, Clerici autem seculares, & etiam laici praefici possunt.
- 40 Hospitalarii quae persona eligenda, ostenduntur.
- 41 Episcopo est reddenda ratio ab administratoribus de omnibus locis piis, sine ea sine publica, sine privata, Ecclesiastica, vel laicalia loca.
- 42 Administratores hospitalium debent Episcopo reddere rationem administrationis suae, nisi consuetudine, privilegio, & constitutione aliqua personis aliis ad id officium electis ratio esset reddenda.
- 43 Administratores piorum locorum etiam exemptorum nullam rationem reddentes posthac eam Episcopo reddere tenentur.
- 44 Ordinarius potest ab administratoribus hospitalium, aliorumque piorum locorum rationem administrationis exigere, donec curam Ordinario doctum fuerit de institutione in qua seculis expressit cautum sit.
- 45 Rationes per Ordinarium ab administratoribus piorum locorum non solum singulis annis, sed etiam pluries in anno repeti possunt.
- 46 Hospitalia, & pia loca omnia de iure communi sub iure iurisdictionis, & sollicitudinis Episcopi in cuius Diocesi sita sunt.
- 47 Concil. Trid. sess. 14. de reform. c. 8. non prohibet quin & indices seculares hospitalia, & cetera pia loca visitare possint, si hoc eis legitime competat.
- 48 Visitare non poterit Ordinarius hospitalia si in eis fundatione dictum sit quod ipsi non possint se intromittere in illius visitationem.
- 49 Ordinarius potest visitare hospitalia priuata, & corrigere, ac reformare in iustitiam, quae ad observandam voluntatem fundatorum pertinent.
- 50 Ecclesiasticus, & secularis non possunt se intromittere in visitationem hospitalis priuati in viciniliis, qui adificauit contra eius voluntatem.
- 51 Hospitalia administrata a Fratibus B. Iohannis Dei, non sunt exempta a iurisdictione Ordinarii, nisi solum quoad regularem observationem.
- 52 Exequutio aduersus administratores hospitalium condemnatur sine soli Ordinario reddita fuerit ratio, sine qua cum aliis deputatis ad ipsam Ordinarium spectat.
- 53 Concil. Trid. sess. 12. cap. 8. de reform. non habet locum extra visitationem in casibus etiam in iure non concessis.
- 54 Episcopus auctoritate potest in Rectorem hospitalium, praeficiarium, &c. qui negligunt, seu non versantur ut oportet in administratione, non obstant quacunque exemptione.
- 55 Visitare potest Episcopus omnia hospitalia, & pia loca etiam si sint priuata laicorum, & corrigere, ac reformare in casibus a iure concessis.
- 56 Hospitalia, & Confraternitates, quae sub immediata Regum protectione fuerint, non possunt Episcopi, nec eorum Officiales visitare.
- 57 Rex Hispania, & ceteri Catholici Reipublicae Principes

- Principes sunt protectores decretum S. Concilij Trid.*
- 38 *Carolus V. Imper. non solum Hispania, ubi regnabat, sed Germania ubi imperabat, & omni Orbe recipi Concilium Trident. curauit.*
 - 39 *Philippus II. Regia mandata expediri ut in vniuerso Regno seruarijntur decreta Concilij Trid. & Concilia Provincialia conueniri curauit.*
 - 60 *Rex Hispaniarum appellatur Concilij Trid. defensor, & tuitor.*
 - 61 *Visitare potest Episcopus diuinum cultum, & ornamenta in hospitalibus, qua sub Regum immediata protectione sunt.*
 - 62 *Hospitalia tantum, qua expressè reperiuntur sub immediata Regum protectione, continentur in exceptione Concilij Trid. sess. 22. de rector. c. 8. non tamen omnia, qua sua sunt in provinciis, & diocesis cuiusque Regni.*
 - 63 *Episcopo hospitali aliquid visitare volenti si opponatur exceptio quod sub Regum immediata protectione existat, ad ipsum Episcopum talis exceptionis cognitio, & definitio pertinere debet.*
 - 64 *Persona si deficiat qua in hospitali curari debent, quid faciendum de redditibus ostenditur.*
 - 65 *Hospitalitas commendatur.*
 - 66 *Confraternitas, & fratris unde dicantur ostenditur.*
 - 67 *Collegium, corpus, & Confraternitas, an & in qua differant ostenditur.*
 - 68 *Confraternitatum, seu Confratrium usus non damnatur.*
 - 69 *Collegia, qua principis, aut Senatorum consulti auctoritatis fuerint approbata, non damnantur.*
 - 70 *L. ff. de colleg. l. i. c. declaratur.*
 - 71 *Conuenticula appellantur congregationes plurium personarum sine legitima superioris auctoritate.*
 - 72 *Monopolia dicuntur quando plures, vel omnes alicuius ciuitatis mercatores coeunt, ut merces non vendantur, nisi certo pretio, qua subinde tanquam bono publico contraria improbantur.*
 - 73 *Collegia, qua Religiosis, & pietatis causa instituntur, permissa sunt.*
 - 74 *Confratria Religiosis, & pietatis intuitu instituta, licetè institui non possunt, nisi prius à Principe, aut alio legitimo superiore eorum statuta examinentur & approbentur.*
 - 75 *Confraternitates cum usu sacrum nemini absque Ordinarij licentia erigere licet.*
 - 76 *Clemens VIII. statuit ut Confraternitates non erigerentur nisi de consensu Ordinarij loci, & quod statuta confratrium ab eodem Ordinario examinari, approbari, & corrigi possunt.*
 - 77 *Confraternitates erigere, & statuta confirmare nemo potest imitari, vel inconsulto Episcopo, sed ad ipsum primariè quoad alios spectat.*
 - 78 *Confraternitates, in quibus opera pietatis exercentur, illi causis debent annoverari, etiam si Episcopi auctoritas deficiat.*
 - 79 *Relicta pias causas solui possunt hospitalibus, & Confratriis, in quibus opera pietatis exercentur, quomodo instituta sint absque Episcopi auctoritate.*
 - 80 *Confraternitates, qua habent hospitalia, seu Esopora cum campanis, & Altariis, religiose sunt loca, & religiosorum locorum privilegia gaudent.*
 - 81 *Confraternitates cum Episcopi auctoritate instituta pias sunt, & Ecclesiastica, ita ut si ipsa corpora conuenerint, ad forum Ecclesia pertineat cognitio.*
 - 82 *Bona spectantia ad Confraternitates Episcopi auctoritate ad pios usus instituta alienari non possunt sine solemnitatibus requisitis in rerum Ecclesiasticarum alienationibus, sed n. 88. latius.*
 - 83 *Confratres singuli, si merè laici sint, coram seculari Iudice conueniunt.*
 - 84 *Causarum spiritualium cognitio priuatiui ad solas Ecclesiasticas Iudices pertinet.*
 - 85 *Episcopi pertinet cognitio ubi agitur de recipiendis Confratribus, vel confraternitatibus de precedentibus in processibus publicis.*
 - 86 *Inspirationis Confraternitatum laicorum, an & quando sit laicale, vel Ecclesiasticum ostenditur.*
 - 87 *Usurpationis suspicio non cadit in inspirationatum spectantem ad Confraternitatem, aut non requiritur exaltior probatio.*
 - 88 *Gabella an debeatur ex bonis Confraternitatum si vendantur ostenditur.*
 - 89 *Confraternitates, & hospitalia an & quando gaudeant beneficio restitutionis in integrum ostenditur.*
 - 90 *L. Omnia, & l. orphanotrophos, Cod. de Episc. & cleric. procedunt in hospitalibus institutis auctoritate Episcopi.*
 - 91 *Quarta falcidia deduci non potest ex iis, qua relinquuntur Confraternitatibus, sine cum Episcopi auctoritate, sine absque ea institutis.*
 - 92 *Falcidia nulla deducitur de legatis ad pias causas.*
 - 93 *Tributaria non deducitur ex fideicommissis vniuersalibus, qua ad pias causas relinquuntur.*
 - 94 *Confraternitas una si heres instituitur, & alteri Confraternitas legata prestat, vel hereditatem restitueret graueat, an falcidia, vel erebellenica deducere possit ostenditur.*
 - 95 *Fideicommissum si vni relinquatur pro parte in causam piam, & pro parte non, an deducat falcidiam saltem pro parte?*
 - 96 *Tempus xl. annorum necessarè requiritur ad prescriptionem rerum pertinetium ad Confraternitates, & hospitalia, qua Episcopi auctoritate instituta sunt.*
 - 97 *Remedium cap. cedant integranda §. q. 1. an concedatur contra singulares successores pro recuperanda possessione rerum Confraternitatis, & hospitalium? ostenditur.*
 - 98 *Confraternitates de bonis suis temporalibus an teneantur contribuere in subsidio impositis per Papam ad fauorem Philippi Hispaniarum Regis super redditibus Ecclesiasticis ostenditur.*
 - 99 *Quarta Canonica an debeatur ex iis, qua Confraternitatibus relinquuntur remissè.*
 - 100 *Dilla de Confraternitatibus, & hospitalibus similiter accommodanda videntur Collegiis institutis pro sustentatione studentium pauperum.*
 - 101 *Confraternitates laicorum in publicis processibus debent precedere inter se iuxta Bullam Gregorij XIII.*
 - 102 *Confraternitates sanctissimi Refarij non cupitis precedentia*

De Hosp.& Confr.& aliis piis loc.C.XI. 81

precedentia super alias, quia ante illam habebat habitum.

- 104 *Confraternitas corporis Christi etiam in processione sanctissimi Sacramenti debet cedere locum digniori alius Confraternitatis antiquioribus.*
- 105 *Confraternitates laicorum incedunt ante Regulares.*
- 106 *Confraternitas non est, sed abusus ut Confraternitas laicorum precedat Clericis.*
- 107 *Confraternitates non possunt in eorum Ecclesiis per suos Capellanos facere solemniter collaborare, Confectiones audire, Sepelire, &c. absque expressa licentia Ordinarii & Parochi.*

HOSPITALITAS dicitur ab Hospitalibus, qui ibi gratis accipiuntur: ubi vero mercede soluta peregrini hospitalium, hospitalium vel diversorium appellatur. Est autem Hospitalis nomen generale peritios ad omnem speciem hospitalitatis cuiuscumque generis illa fuerit, & sic est quoddam hospitalis genus, quod dicitur Xenodochium, siue Xenon, à Greco vocabulo, id est, locus, ubi peregrini gratis suscipiuntur: de illo loquitur text. in cap. de Xenodochiis, de relig. domib. & in Clem. quia contrigit. pod. in glo. verb. Xenones, in c. qualibet, §. facimus 23. q. 8. Petr. Greg. fymag. iuris p. 2. lib. 15. cap. 28. ex n. 33. Stephan. VVeyms ad consuetudines 24. ex luro antiquo de sumptibus & per Concil. Trid. innotuit, consil. 16. num. 2. pag. 17. in princ. Item Nosocomium, vel Nosconium, dicitur locus ubi aegroti curantur, de quo in l. sacris, §. sed deo nobis, C. de Episc. & cler. Istocumque locorum ministri, qui ad aegrotantium curam adhibentur, Parabolani in iure vocantur, l. Parabolani, C. de iur. Duacen. lib. 2. de sacris Eccles. minist. cap. 1. q. Petr. Greg. dist. cap. 28. a. num. 15. Alciat. lib. 4. d. punct. c. 9. Guid. Panciroli. in thesouro iur. lib. 1. cap. 77. à princ. Berothrophium autem est locus ubi infirmes aluntur & nutriuntur, de quo in l. illud, §. C. de sacris Eccles. Petr. Greg. d. cap. 28. ex n. 4. Protophthalmum dicitur locus in quo mendici aluntur, & pauperes, de quo in d. l. facimus, & in d. illud, §. C. de sacris Eccles. Petr. Gregor. d. cap. 28. ex num. 7. ubi aduertit in huiusmodi loco solam recipiendos esse mendicos debiles, qui labore proprio suis corporibus necessariam victum quætere non possunt, vt ait text. in l. si quis ad declinanda 49. §. ubi autem C. de Episc. & cleris. Orphanotrophium dicitur locus ubi aluntur orphani, id est, parentibus orbati, de quo in l. orphanotrophos 30. C. de Episc. & cleris, & in Aub. de Eccles. §. fin. collas. 9. Petr. Gregor. d. cap. 28. num. 3. Galgauer. de iure publico, lib. 3. tit. 11. 9. Gerontozonum vero dicitur ubi senes pauperes, & infirmi curantur, in d. leg. illud, & in d. l. facimus, §. sed deo nostro Petr. Greg. d. cap. 28. num. 28. & 27. Et pelagium Papam 11. anno Christi 590. domum suam gerontozonum pauperum senum fecisse, ex Annals. refert Card. Baron. annal. Eccles. tom. 7. sub eodem anno in princ. vers. Insiguitur. Gerontophonium dicitur locus ubi senes debilibus sustentantes habitant, Host. in sum. de relig. domib. sunt & leprosi in gratiam illorum, qui morbo leprose percussu sunt, vt scortum habientes contagiosis periculum euitent, de quibus meminit text. in cap. 2. de Eccles. edific. & in Clem. 1. de proband. & in Clem. quia contrigit, de relig. domib. elemosynarum, quæ dicuntur

tur loca & reditus ad elemosynas faciendas deputata, quarum meminit d. Clem. 2. de proband. vbi glof. verb. elemosynarius d. Clem. quia contrigit. Et denique alia huiusmodi sunt pia loca, quæ sicut & suprà relata generali nomine hospitalia appellantur, licet diuersis nominibus secundum diuersos regionum mores soleant nuncupari, vt obferuatur d. glof. verb. elemosynarius, Mandosin reg. 1. Canon. 9. 9. Gootal. ad reg. 8. Cancel. glof. §. 5. 4. n. 1. & quod hospitalia sunt loca pia, & pia cause, vel Ecclesie equiparentur, tenent citati per Valenzuel. consil. 58. num. 9. nam licet sint puse propheta, in quibus nulla superuocis alicuius Ecclesiastici auctoritas accessit, & ideo religiosa & sacra non censentur; sunt tamen censenda pia, & ad vsum pium destinata, proindeque vniuersi appellatiore piorum locorum, caduotque sub dispositione Concilij sess. 22. de reform. cap. 8. & 9. nam Ordinarius semper suadaram habet inuentionem, imò ex officio ei incumbit, vt visitare ac dispicere possit an cuncta fiant secundum defuncti ordinationem. Ita Srephan. VVeyms d. consil. 16. n. 22. quæmuis Gabr. Petreus de manu Regis p. 2. cap. 17. num. 10. existimauerit locum quemlibet tunc dici pium quando opera pia in illo exercentur & auctoritate Episcopi, scilicet si auctoritate laicorum, cum credat tunc esse propheta, licet opera pia ibi exercerentur, cuius contrarium bene probat Benedict. Egidius in rep. l. 1. C. de sacris Eccles. §. 1. in initio n. 54.

Quorum quidem duo sunt genera, quædam enim sunt hospitalia religiosa, & quædam non religiosa, glof. verb. Ecclesie in d. Clem. 2. v. golin. de offi. Episc. cap. 24. in princ. num. 3. Hospitalia religiosa, seu Ecclesiastica dicitur, quod auctoritate Episcopi est constitutum, & erectum, cap. ad hæc de relig. domib. Titusq. de privileg. pia causa, in prefat. vers. item reliquit hospitalibus. Lambertinus de iure patr. lib. 1. p. 1. q. 1. princip. art. 1. n. 2. cum seq. Paul. consil. 36. num. 15. & 17. & consil. 44. num. 5. vel 4. Folc. de Visitat. lib. 2. cap. 13. num. 10. Guibet. exen. lib. 1. c. 5. n. 29. Anton. Gabr. eodem, sic de pia causa, concl. 2. n. 1. & 4. Mascard. de probat. concl. 869. Azcoed. l. 1. n. 26. tit. 1. lib. 4. noua recopil. & l. 1. n. 4. tit. 18. lib. 9. Ant. Roch. de Visitat. verb. hospitalia, Ioseph. Ludou. Præf. dec. 30. n. 6. & 7. & dec. 93. n. 36. & 45. Solis de cressit. lib. 2. c. 3. n. 1. Flamin. Paul. de resignat. benefic. lib. 1. q. 3. num. 43. Marc. Anton. Genuent. in præf. Archiepisc. Neapole. 17. Anton. Fabric. in præf. & theoricæ benefic. lib. 2. de xenedoch. & aliis locis piis, à princ. & præcipue ex n. 36. Hercul. Marefcot. var. res. lib. 2. cap. 5. à n. 2. v. golin. d. cap. 2. n. 1. Marra voto 169. n. 2. Card. Mantica, de iacris & ambig. conuen. lib. 25. tit. 6. num. 69. Flor. de Men. variat. lib. 2. q. 2. n. 179. cum seqq. Gilenson. consil. 104. Mari. Anton. var. res. lib. 1. res. l. 4. num. 1. Beoed. Egidius in rep. l. 1. C. de sacris Eccles. §. 1. in initio n. 54. Sebastian. Cæf. in relet. de Eccles. hierarchia, quæst. 2. proem. §. 5. n. 31. & disp. 14. §. 4. n. 3.

Ex pluribus autem dignificatur hospitalia fuisse erectum auctoritate Episcopi; primo si fuit edificatum in forma Ecclesie, & in eo fuerit erectum campouile, & ibi per Sacerdotem celebrentur Diuina, Ita Menoch. de præsumpt. lib. 3. pref. 132. num. 50. & pref. 76. num. 3. Mascard. concl. 869. n. 2. cum seq. Franc. Marc. Delphin. consil. 1017. num. 2. declarando vt per Lozet. de re benefic. lib. 3. q. 6. num. 28. & 29. Marra voto 169. n. 1. ubi etiam Ecclesiasticum censendum essent si habeat Altar-

82 Iuris Ecclesiastici vniuersi Lib II.

- et lapideum consecratur. Secundò si Episcopus constituitur ministrum, seu deputaret, Lambert. de interpretatione lib. 2. p. 2. q. 11. princ. part. 1. 2. num. 2. Gabr. d. 11. de p. causa, concl. 2. num. 1. Roman. conf. 477. num. 8. Mart. d. voto 169. num. 6. Rot. dec. 725. num. 2. 5. p. 2. d. 1. Tertiò si haberet nomen Sancti, sibi appropriat, Felin. in c. de quarta. n. 13. vbi & signa cognoscendi de consuet. Malcard. concl. 869. num. 6. in fine, Mart. d. voto 169. num. 5. Quando si in ea fuerit seruata hospitalitas per tempus antiquissimum. Gabr. d. concl. 2. num. 6. Quando si in eo essent sepulchra, vel cimiterium, Roman. d. conf. 477. num. 11. Mart. d. voto 169. num. 4. Magon. Lucens. decif. 19. num. 16. Ricciol. Eccles. Incubr. lib. 4. cap. 4. n. 4. vers. 3. Secundo si in eo baptizarentur, idem Roman. d. conf. 477. num. 2. Septimo si reciperet decimas, idem Roman. d. conf. 477. num. 1. Octauò si non solueret collectas, Roman. d. conf. 477. num. 5. Et non existentibus dictis signis hospitalitatis in dubio presumitur erectum absque Episcopi auctoritate. Aloy. Ricc. in collect. de consuet. lib. 4. cap. 4. n. 4. vers. 3. Et si in dubio, in dict. Clem. 2. de probat. vbi Imol. n. 16. vers. 6. verò non apparet, Auchan. n. 10. vers. quod in dubio, Abb. num. 1. in fine, Rebuff. de uenim. q. 15. n. 15. Gonzal. d. gloss. 5. q. 4. num. 24. Rota decif. 168. num. 5. apud Farin. p. 1. in postum. Aduerte tamen quod campanella, & Altare portatile posuim in hospitalitatis laicali, non faciunt quod sit Ecclesiasticum, quia non mutant eius naturam, Federic. de Senis conf. 130. Paul. conf. 34. n. 15. & 16. Rot. decif. 114. n. 1. & seq. p. 2. d. 1. nec beneplacitum Apostolicum petrum in aliqua alienatione bonorum ipsius hospitalis laicalis, facit mutare statum priuilegiū nec per hoc inferretur aliquod præiudiciū, quia presumitur petrum quatenus opus sit, Stephan. Gratian. discip. forens. cap. 168. num. 3. nec adhiberi debet contrarium operari, Steph. decif. 101. num. 13. p. 1. nec per hoc acquiritur aliqua possessio, vt possit dici Ecclesiasticum, Surd. conf. 127. num. 8. Steph. decif. 1027. n. 6. & decif. 1319. n. 2. p. 2. Beltrami ad decif. 161. Gregory XV. in c. Rota decif. 555. n. 1. p. 2. recent.
- 18 Ex quibus primò inferretur hospitalis huiusmodi auctoritate Episcopi fundata, licet administrationem solum temporalem habeat, esse materiam simoniz iure humano interdixit, vt per text. in cap. Saluator c. 4. 3. tenent. Suar. de Relig. lib. 4. de simon. c. 27. num. 11. cum seqq. Sebast. Caxar. d. 5. q. 1. in fine, & d. dist. 14. §. 3. num. 5. Bonacius de simon. 19 q. 4. n. 17. in fine. Secundò inferretur gaudere Ecclesiastica immunitate, ne delinquentes ad illa conuigentes extrahi valeant: ita Remig. de immunit. ampl. 7. Decian. in tractat. crimin. lib. 6. c. 24. n. 31. Malcard. de probat. concl. 869. n. 18. Farin. in crimin. q. 28. num. 36. & 37. Franc. Leo in thesauro furi Eccles. p. 2. cap. 13. num. 8. Suar. de Relig. tom. 1. lib. 3. cap. 9. num. 3. & 9. Mart. Ital. de immunit. Eccles. lib. 1. cap. 4. §. 8. Azor. in summa moral. p. 2. lib. 8. cap. 3. q. 2. Camill. Boell. in summa omniū decif. tit. 3. n. 64. Curi. Philipp. p. 3. §. 2. num. 1. Ludou. Miranda de iudic. quæst. 16. art. 7. concl. 2. in fine, Flores de Mens. var. lib. 2. q. 2. t. cum seqq. Nicol. Grac. de benef. part. 5. cap. 1. num. 601. Valasc. conf. 105. n. 43. Cusod. in praxi iudicium, verb. Eccles. n. 73. Sebast. Caxar. dist. 14. §. 4. n. 3. in fine. Vide sup. lib. 2. n. 67.
- 20 Hospitalitatis non religiosum est illud, quod ad

libitum cuiusque persone sine Episcopi auctoritate fuit erectum, cap. inter dictos, de donat. gloss. in cap. quidam 18. q. 2. quod quidem cuique permittitur est, & domum suam etiam ad tempus constituit hospitalem, sed non erit locus religiosus, & facit, Zabarel. conf. 13. num. 6. Abb. conf. 3. numer. 2. p. 3. Rot. decif. 30. n. 3. p. 3. recent. Steph. VVeyms d. consil. 16. n. 20. vbi tradit edificari posse hospitalia à quolibet etiam sine auctoritate Ordinarij, & hæc quia auctoritatem Ecclesiasticam nullam habent, censeri profana, minimeque religiosa. Loeter. d. lib. 3. q. 6. à n. 25. vbi quod nulli est interdictum hospitale erigere auctoritate priuata, & sine vlla participatione Episcopi, & quod tunc erit prophanium, Cabed. de parauis. Reg. Corona cap. 38. num. 2. Vgolin. d. cap. 24. in princ. n. 3. vnde non erit materia simoniz, nec Ecclesiastica immunitas gaudebit, vt ex Doctoribus supradictis bene colligitur.

Adhuc tamen videtur esse locus pius de iurisdictione Ecclesiastica, & gaudente privilegiis Ecclesiæ, quia ad hoc vt pius censetur, sufficit quòd institutus sit ad pia opera exercenda, vt bene obseruant Paul. de Castro conf. 167. ad fin. lib. 2. Roman. conf. 477. n. 2. Magdalen. de nam. testum in testam. reg. p. 2. cap. 2. num. 13. Felician. de Vega ad cap. cum sit generale, de foro comp. n. 43. Menoch. reuer. in re cap. num. 22. & 23. §. 6. & 7. Cardin. Tufch. tom. 4. lit. H. concl. 158. & concl. 163. n. 2. & 4. tom. 6. lit. P. concl. 338. Bobad. in sua poluice lib. 2. cap. 18. num. 288. Suar. de Relig. tom. 1. tract. 5. lib. 4. de simon. d. cap. 27. num. 11. Stephan. Gratian. discip. forens. tom. 1. cap. 34. num. 1. Castil. controu. lib. 1. de vifit. cap. 5. n. 24. Nicol. Grac. de benef. p. 5. cap. 1. num. 601. Valasc. conf. 105. n. 2. Sebast. Caxar. d. 5. q. 4. n. 7. & dixi supra num. 12. Sed ex professio an, & quando bono hospitalium licite sine solemnitatibus in rerum Ecclesiasticarum alienationibus necessariis alienari possint? 23 item, & quando restitutionis beneficio gaudeant? 24 vel ex ipsorum bonis debeant gabbellæ & ex his, quæ relinquuntur huiusmodi hospitalibus detrahantur falciæ, aut Trebellanica? dixi in meo tract. de officio, & potest. Episcopi §. 5. alleg. 75. n. 32. cum multis seqq.

Ex his omnibus iam poteris colligere resolutionem ad illud dubium an, & quando hospitalia iure sint beneficia Ecclesiastica; Si enim illa fundata fuerint priuata auctoritate, planum est non esse Ecclesiastica beneficia, nec inobinde in materia penali, vel etiam fauorabili venire appellatione beneficii: at verò si auctoritate Episcopi ita hospitale constitutum sit, vt Rector in perpetuum, vel ad eius vitam in titulum conferatur, non verò in administrationem, certum est beneficium esse Ecclesiasticum, vt satis expresse text. in d. Clem. quia contigit §. vt autem, de relig. domib. lib. 1. nisi in illorum fundatione secus constitutum fuerit, seu per electionem sit de Rector loci huiusmodi presidentum, & resoluunt gloss. verb. beneficia in Clem. vnic. de rerum permut. Flamin. Paris. de signis benef. lib. 1. c. 9. §. 1. n. 41. Valasc. conf. 105. n. 31. Zabarel. conf. 177. in princ. Gonzales d. gloss. 5. q. 4. n. 14. Caldetin. conf. 75. in princ. aliarum vnic. de supp. neglig. Nicol. Grac. d. p. 1. cap. 3. par. 101. Anton. Faber in theorica de re benef. de Xenodoch. & aliis locis p. 2. n. 16. Cardin. Tufch. num. 1. d. 1. concl. 19. n. 4. & 5. Vgolin. d. cap. 24. in princ. num. 4. Marell. contrariet. resol. lib. 2. cap. 3. num. 18. Sebast. Caxar. dist. 5. q. 4. n. 4. Sayto in florib. dec. 1. de relig. dem. Aloy. Rice.

De Hosp.& Confr.& aliis piis loc.C.XI. 83

- Ricc. p.3. *collet.* 540. *ampl.* 7. & p.5. *collet.* 1655.
 Rota *decif.* 168. *ad princ. apud Farn.* p.2. in *posib.*
 Lotter. *de re benefic.* lib. 3. q.6. *num.* 5. *cum seqq.* Ego
 ipse in *collet.* ad d. *Clem.* *vinc.* *num.* 4. Et quod ap-
 27 pellatione beneficiorum veniant hospitalia, quæ
 non dantur in regimen seu administrationem, re-
 soluit Rebuff. in *reg. de decimis.* n.73. & in *trac.*
de nominat. q.15. *num.* 23. Sacen. in *reg. de trien.*
possej. p.7. *num.* 4. Ioan. Franc. Pavin. *de pot. Capit.*
sede vacante. n.1. *quæst.* p.2. *num.* 5. Rot. *decif.* 739.
 n.9. p.1. *recent.* & fuit dictum in *Alexandrina Be-*
neficij. 18. Aprilis 1625. *etiam R.P.D. Merlini.* &
 38 quod etiam hospitalia beneficia Ecclesiastica sint
 ubi unita fuerint Ecclesiæ, seu Ecclesiastico bene-
 ficio, vel per viam electionis danda essent in ritum,
 resolut Aloyf. Ricc. p.5. *collet.* 1655. *dimis.* 2.
 & 3. Et in hunc sensum *Clem. vinc. de sequej. pos-*
 29 *sej.* loquens in beneficio habet locum in hospitali
 locum dicit Petre l.1. *vers. quæro* 23. *tit.* 10. *lib.*
 3. *Ordinam.* pag. 661. quem ibi refero in *collet.*
 30 *num.* 8. Et dispositio c.1. *de elect.* J.6. procedit quo-
 que in hospitalia, ut per Mascard. *de probat. coucl.*
 86. *num.* 24.
 31 Hinc etiam hospitalia data in ritum, vel ad-
 ministrationem si habeant beneficia annexa, vel
 reditus aut proventus Ecclesiasticos, tenentur ad
 seminarij contributionem, iuxta formam *Cap.*
Titid. sess. 23. *de reform. cap.* 18. *vers. & hospitalibus,*
 ita à S. Concilij Trid. Congregatione decimam
 referunt. Zetoli in *praxi Episcop.* p.1. *verb. hospita-*
le, vers. decimum dabitur. Aloyf. Ricc. in *decif. curia*
Archiep. Neapol. dec. 196. *num.* 6.7. & 8. pag. 4. Ego
 ipse *de officio, & potest. Episcop.* pag. 3. *alleg.* 77.
 32 *num.* 6. Quod quidem non sic procedit in hospi-
 talibus, quæ administrantur à laicis, & in quibus
 sunt bona laicorum, quæ data non sunt in
 ritum, in commendam, seu administrationem, Ca-
 33 *bol. Lufitan.* decif. 304. p.1. Sebalt. *Castat.* d.5.4. *num.* 4.
propè finem. Ac commendat. in *addit. ad recepi. legum*
Nauarra lib. 4. *tit.* 39. *l.1. §.2. de hospital.* n.13. ubi
 34 *num.* 5. etiam testatur resolutum hospitalia vnius
 Diocesis habens beneficium annexum, quod est
 clericali Diocesis, teneri contribuere pro rata
 seu quibus beneficij annexi seminario, in qua si-
 num est beneficium, de quo latè Fusc. *dell. cap.* 16.
num. 10.
 34 Hinc quoque provenit quodd simoniæ materia
 non sunt hospitalia illa, quæ privata auctoritate
 constructa fuerunt, & subinde nulla ratione re-
 ligioſa sunt effecta; & contrario autem simonia
 committitur in iis, quæ Ecclesiastica, vel religio-
 35 ſa sunt, quia constructa præſertim auctoritate, præ-
 habita tamen distinctione, videlicet, quod si pec-
 cato deneur illa, quæ in ritum data sunt, vel ali-
 quam habeant spirituale administrationem,
 tunc vera simonia committitur lege diuina prohi-
 bita; si verò nullam habeant annexam spirituale-
 lem, sed tantum temporale regimen cum cura in-
 firmorum, & peregrinorum, tunc non sunt ma-
 teria simoniæ, sine hospitalia huiusmodi commit-
 tantur ad tempus, siue in perpetuum, nam admi-
 nistratio temporalis non est res spiritualis, in S.
 Antonin. 3. *p.2.* n.11. *cap.* 5. *vit. Penom. in repot.*
cap. extirpanda. 5. quia verò *num.* 55. *de proband.*
Syluest. de benefic. part. 1. q.11. *num.* 14. Gam. *Lufi-*
fic. decif. *vit.* n.60. Verum etiam hoc casu quando
 Ecclesiasticum est hospitale, seu religioſum, simo-
 niam committi lege canonica prohibetur, ex reg.
 36 *teze.* in *cap. saluator* c.9. quatenus officia omnia
 Ecclesiastica vendi prohibet sub ratione Simonie,

concludant Suar. *d. lib.* 4. *de simon. cap.* 27. *num.* 11.
 etiam *segg. Bonac. de simon.* q.4. n.17. Sebalt. *Cast.*
d. 3.4. n.5.

In beneficium autem confecti hospitalia omni-
 36 nõ prohibentur, id est, administrato, quæ non
 debet in perpetuum dari; collatio verò benefi-
 cij est perpetua, unde hospitalis administratio
 committi dicitur, non conferri, Lotter. *d. lib.* 3.
 q.6. *num.* 46. ubi quoddam simplex hospitale siue
 prophatum fir, siue Ecclesiasticum, non est subie-
 ctum aliquod consensibile, sed tantum commisi-
 37 sibile; & propterea Vebanus V. Pontifex consti-
 tutione læta omnes hospitalium collationes in
 beneficium factas post Clementem V. constitutio-
 nem hac de re in Viennens. Concilio vidit, de qua
 in *dell. Clem. quia contigit,* cassavit, & irritas fecit,
 Postea Concil. Trid. *sess.* 23. *de reform. cap.* 8. con-
 38 siliuit administratio, seu gubernatio huiusmodi
 proem locorum vni & eodem personæ vltis enu-
 merium committatur, nisi aliter in fundatione
 loci cantem repertur, ut in d. *Clem. quia contigit.*
 5. *ut autem.* Zetoli. in *praxi Episcop.* p.1. *verb. hospi-*
pitale n.8. Aloyf. Ricc. in *collet. decif. part.* 5. *alleg.*
 1655. *vers. aduertendum.* Non enim debet quic-
 quam administrationis, & proventuum, quæ pro
 necessitatis pauperum sunt instituta, dominus
 perpetuus constitui. *Cap.* 1. in *fine* c.9.7. In
 commendam verò potest hospitale conferri, quia com-
 39 mendatum non fit proprietas, ut dicitur
lib. 3. in c.7. *de commendat.* præſertim verò ubi
 commendam non habet administrationem annexam,
 aut si per electionem à superiore confirmandam
 eidem loco sit de Rectore providendum, *dell.*
Clem. quia contigit. 5. *ut autem.*

Non possunt autem Rectores hospitalium præ-
 39 ſecti religioſæ personæ, nisi in his locis, quæ ha-
 bent curam animatum annexam, aut sunt mona-
 sterio subiecta; præſecti vero possunt Clerici (æ-
 40 culares tanquam Rectores, & laici quoque. Om-
 nes autem, præſertim ipsi hospitaliani, sunt eligendi,
 quæ sunt vii prouidi, & boni testimonij, quique
 sciant, velint, & valeant loca ipsa, eorumque
 iura vilitate regere, quia ad instar tutorum,
 & curatorum beneficiorum tenentur conficere, &
 iuramentum præſtare, & annis singulis admini-
 41 strationum suarum iis, qui præſunt rationem, red-
 dere compelluntur, Concil. Trident. *sess.* 23. *de reform.* c.9. Et regulariter de omnibus locis pijs Episcopis
 42 esse reddendam rationem ab administrato-
 ribus, siue ea sint publica, siue privata, Ecclesiastica,
 vel laicalia loca, dicit Mart. *de inuolunt.*
 p.2. *cap.* 18. *num.* 6. 9. 10. Armentad. in *addit. ad*
recepti. legum Nauarra lib. 1. *tit.* 1. *l.8. l.7. de Episcopis*
num. 88. ubi, *num.* 79. subdit hospitalium admini-
 43 stratores debere Episcopo reddere rationem admini-
 strationis suæ, etſi consuetudine, privilegio,
 & constitutione aliqua personis aliis ad officium
 electis ratio esset reddenda prædictæ admini-
 44 strationis, reddendam tamen Ordinario cum
 inuoluntate doctorum electorum, & *ibidem vers.*
item & administratores, attestatur fuisse decimam
 à Sacra Cong. piorum locorum etiam exempto-
 rum administratores nullam rationem reddentes
 posthac cum Episcopo reddere teneri, nisi aliis
 reddere solium fuerit, cum illis tamen præſentia-
 45 lier adhibendum esse Episcopum, qui quoties
 in dicto actu ad rationem computatorum adhi-
 betur, in condemnationem, vel abolitionem vniu-
 cum votum habere. Et idem Armentad. *l.* 4. *tit.* 19.
l. 2. §. 1. *de hospitalibus* n.5. refert resolutum Ordina-
 riarum

- narium posse ab administratores hospitalium, aliorumque piorum locorum rationem administrationis exigere, donec coram Ordinario eodem doctum fuerit de institutione, in qua secus expressè cautum sit, & tunc curare debere, vt quod ordinatum est obsecratur. Et non solum in singulis annis, vt Concil. statuit, sed etiam pluries in anno rationes repeti posse, præcipuè quando Episcopo constituerit illas dolose redditas fuisse, vel quando redditio non fuit finalis, & plena cum restitutione reliquorum resoluit Aloys. Ricc. in *praxi rerum fore Eccles. resol.* 1. 3. q. 2. edit. quem refert Ego ipse de officio, & potest. Episcopi tom. 3. alleg. 5. n. 73.
- 46 Omnia autem hospitalia, & pia loca de iure communi sub sunt insubordinationi, & sollicitudini Episcopi, in cuius Diocesi sita sunt, cap. de ex-nodochiis, de relig. domib. Altitiman. de Pifir. verb. etiam testam. rerum num. 2. a. Valenzuel. conf. 3. 8. n. 10. tom. 1. Lottet. de re benef. l. 3. q. 6. num. 14. Quare Concil. Trid. eadem sess. 2. de reform. c. 8. decidit vt Episcopi ius habeat visitandi hospitalia quæcumque, & elemosinas Montis pietatis, siue charitatis, & pia loca omnia quomodocumque nominantur, etiam si prædictorum locorum cura ad laicos pertineat, siue exempta sint, aut priuilegia, & omnia que ad pauperes sustentandos instituta sunt, ipsi ex officio cognoscere, & exequi possunt.
- 47 Quod quidem Concilij decretum dist. cap. 8. quatenus concedit facultatem Episcopis visitandi hospitalia, & cætera pia loca, non prohibet, quin & iudices eadem visitare possint, si hoc eis alijs legitime competat, vt per Armandat. in addit. ad recapit. legum Navarra lib. 1. tit. 6. de P'fistat. num. 68.
- 48 Si in fundatione hospitalis sit dictum, quod Ordinarius non possit se intromittere in eius visitatione, non poterit illud visitare, plures, quos refert & sequitur Diana moral. resol. part. 1. tract. 2. resol. 84. & testatur à S. Congreg. decisum Machado d. decem. 8. n. 8. & Armandat. art. 6. de P'fistat. n. 66. & censuit Rot. dec. 3. in princ. p. 2. recur. vbi fuit dictum posse Episcopum visitare, nisi aliter cautum sit in institutione.
- 49 Ordinarius potest visitare hospitale Principum, & corrigere, ac reformare in iis tantum, quæ ab obseruanda voluntate fundatorum pertinent, & habet exigendi rationem ab administratores ipsius hospitalis, vna tamen cum illi deputatis, quibus ex consuetudine reddenda est, vt refert Armandat. d. sit. 6. de P'fistat. num. 67. Unde colligitur non esse veram sententiam, quam post alios sequuntur Paris. conf. 3. 4. num. 16. lib. 1. & Valasc. conf. 1. 05. n. 1. dum portant Episcopum nullo modo posse visitare hospitalia, quæ sine ipsius auctoritate fuerunt erecta, nec in illis habere locum dispositionem cap. 2. §. deinde de consil. lib. 6. Moueatur primò per tex. in cap. septima 14. eodem tit. qui tamen ad rem non facit, fortius adducitur text. in c. vlt. eodem tit. iuncta glo. quæ ex eo credit Episcopum non posse procuracionem exigere, quia neque visitare poterat; sed nec textus ille bene adducitur; (quidquid aliter intelligat Beilencia. de charitativo subsidio q. 3. n. 8.) non enim agit de Oratoria priuata solum, sed ipsius quoque auctoritate Ordinarij erectis, præter quia, vt textus habet, monachi intendunt in eisdem celebrant, quod saltem absque Episcopi auctoritate nullus facere poterat, post alios Falc. de P'fistat.

lib. 2. cap. 1. 2. num. 6. Tandem considerant quod cum priuata hospitalia (quæ quidem Oratoris æquiparantur, & cum eisdem à pari procedunt, vt per Abb. cap. vlt. & Falc. d. cap. 1. 2. n. 6.) non sint Episcopo subiecta neque lege Diocesana, nec lege iurisdictionis, & idem in illis non habeant iura Episcopalia, sit consequens nullo modo posse ab illo visitari. Verum licet huiusmodi considerationem libenter agnoscamus, quod loca hæc priuata visitari non possint simpliciter, & absolute, neque quoad iura Episcopalia Episcopo subiciantur, non inde sequitur visitari posse saltem quoad cum finem, ac indecenter tractentur, & vt voluntas defuncti adimpleatur; vt satis probat Auth. de Eccles. sit. §. §. qui adificationem, ceteris 9. quoniam Valasc. vbi sup. n. 55. solummodo hoc admittit in casu negligentie, quando scilicet deputati ad administrationem negligentes sunt in adimplenda voluntate instituentis, vel alijs bona dissipant. In vita tamen illius, qui hospitalis, vel Oratorii priuati adificauit, nec Ecclesiasticus, nec secularis se potest intromittere, contra eius voluntatem. Caid. in Clem. quia contrarij n. 19. de relig. domib. Abb. num. vltim. in fine in d. cap. septima, & rem non habere dubium ex alijs affirmat. Valasc. d. conf. 105. num. 45. vers. adde. ex vulgari ratione, quod in re sua quilibet est moderator, & arbiter, in re mandata C. mandati.

Verum hac in re nimis confusè loquuntur Doctores, & ideo, vt prædicta breui compendio recolligamus cum Stephan. VVeyms de consuet. 16. n. 13. tenendum est istam visitandi, corrigendi, & rationes audiendi auctoritatem competere Episcopo generaliter & in vniuersum omni casu, exceptis dumtaxat tribus. Vno quando hospitalia sunt immediatè subiecta protectioni Regum, de quo infra num. 56. cum segg. Secundo quando in ipsa fundatione per fundatores laicos ex consensu Episcopi, vel alterius superioris Ecclesiastici expressè cautum est ne Episcopos intromittant, aut ne reuocentur administratores suis rationibus adhibere Episcopum, id enim postulauit verba Concilij Trid. sess. 2. de reform. c. 9. nisi secus fuerit in institutione, & ordinatione expressè cautum sit; nam vt hic expresse cauere possint fundatores, ex speciali consensu Ordinarij permissum ipsi est ne coningat laicos retrahi à fundationibus piorum locorum; eoq; sensu interrogata S. Cong. An stance prohibeantur in fundatione hospitalis quod Ordinarius non possit se intromittere in illius visitationem, nihilominus possit Ordinarius visitare, censui non posse; debet interim talis qualitas fundationis probari per eum, qui eam allegat, quia in dubio auctoritas Episcopi censetur fundata ex dispositione Concilij. Tertio quando fundator laicus ab hac superfluo est, & sue fundationis auctoritatem Episcopi, vel alterius superioris non adhibuit, nullæ quoque sunt partes Episcopi vt administrationi hospitalis se se possit immiscere; quia, in manu & arbitrio fundatoris permanet. Unde in facto consensu Thom. Noni. c. 61. Dux sunt, respondit ex dispositione Concilij decreti sess. 2. de reform. c. 9. hospitale quod Mercatores Perulini extruxerant absque auctoritate Episcopi, non subiacere visitationi Ordinarij, neque teneri illos administratores reddendis rationibus adhibere Episcopum: tum quia sit adhuc priuatum, siue licentia Ordinarij fundatum, cuius auctores et oscentur continuo viuere, eo quod collegium

collegium nunquam moriatur: tum quia Synodus Tridentina intelligit etiam solummodo remouisse consuetudines, & priuilegia, quæ contra Ordinarios erant introducta, non etiam immutasse dispositionem antiquorum Canonum; tum denique quia consilia Sacra Cong. respondit Ordinarios non habere auctoritatem visitandi hospitalia, aut Confraternitates, quæ à laicis reguntur, nisi in casibus à lute communi admissis, hoc est quæ vel Ecclesiastica sunt, vel fundatores suos non habent superstitis. Et adhuc Gabriel Pereira *d. cap. 17. num. 10.* qui existimauit hospitalia auctoritate laicorum fundatum esse prophetaum, licet opera pia io exerceantur, faretur adhuc in his posse Episcopum se intromittere, vt vident an Missæ, & alia opera pia adimpleantur, defuncto scilicet iam primo ipsius hospitalis fundatore, & *num. 13.* querit an Episcopi possint se intromittere in visitandis hospitalibus, seu Confraternitatibus in Ecclesiis Ordinum Militarium constitutis.

51 Hospitalia administrata à Fratibus B. Iohannis Dni non sunt exempta à iurisdictione Ordinarii, nisi solum quoad regularem obseruantiam. Sacra Congregat. in *Audientia 12. Ianuarij 1610.*

52 Eacundus aduersus administratores hospitalium condemnatos, siue soli Ordinario reddita fuerit ratio, siue vna cum aliis deputatis, ad ipsum Ordinarium spectat, Armand. *di. lib. 4. tit. 29. l. 1. §. 2. de hospitalib. n. 4.* vbi *num. 1.* subdit

53 Concil. Trid. *d. cap. 8.* non habere locum extra visitationem in casibus etiam in iure non concessis, & *num. 12.* ait quod cum Episcopi curare debeant vt hospitalia à suis administratores quomodolibet exemptis diligenter ac fideliter gubernentur, dubium non est quin illorum visitationem insinuare debeant, vt per illam cognoscere possint, quæ facere debeant administratores hospitalium. Et quod Episcopus animaduertit

54 possint Redorem hospitalium, leprosariorum, elemosinarum, & xenodochiorum, qui negligens, seu non versatur, vt oportet, in administratione, non obstante quacunque exemptione, probat text. in *d. Clem. quia conuenit*, & resoluunt Etiam à Cochie. *de iurisdictione Ordin. in exemptis p. 1. quæst. 45. num. 79.* Ego ipse *d. p. 3. alleg. 75. num. 12.*

55 Et denum quod Episcopus visitare p. officio omnia hospitalia, & pia loca quocumque nomine nuncupentur, etiam si sint priuata licetent, & corrigere, ac reformare in casibus à lute concessis, scilicet ob negligetiam, vel delapidationem bonorum, tenet Mat. *de iurisd. d. p. 2. cap. 18. n. 5.* Armand. *tit. de visitat. n. 74.* Ego ipse *d. alleg. 75. num. 12.*

56 Speciali fauore contra ordinarias regulas in hac materia constituta est, vt in hospitalibus, & Confraternitatibus, quæ sub immediata Regum fuerint protectione, se non intromittant Episcopi modo aliquo, nec eorum officiales, vt expresse Cocil. Trid. *d. cap. 8.* & notat Chuppin. *lib. 1. num. 11. tit. num. 5.* Ateneo. *l. 3. num. 9. tit. 14. lib. 4. noua recopil. Mart. de iurisd. d. p. 2. c. 18. n. 1.* Zipz. in *analytica postrema iuris Eccles. enarrat. lib. 3. tit. de relig. domib. à n. 8.* Perez de Lira de *anmorsar. & Capell. lib. 2. cap. 1. n. 49.* Ordin. Regia Lusit. *lib. 1. tit. 62. §. 42.* cuius meminit Cabed. de *patron. regia corana cap. 39. num. 3.* & *cap. 42. n. 5.* Paul. Fulf. de *visitat. lib. 2. cap. 13. num. 35.* Valsc. August. Barbo. de *iur. Eccles. Pars II.*

consil. 105. num. 61. Valenzuel. *d. consil. §. 8. num. 12.* Gabr. Pereira de *Mann Regia part. 1. cap. 17. n. 12.* Clarin. *controuers. forens. cap. 65. num. 1. cum seqq. vbi num. 3.* subdit non satis esse si protectioni Ducum subint, Machado in *sa persepe Confessor tom. 2. lib. 4. p. 6. tit. 7. decum. 3. num. 9.* Soluizan. de *Iure Indiar. tom. 2. lib. 3. c. 3. num. 59.* Ratio autem deducitur ex altitudine, & preeminetia Regie dignitatis, quam p. carens conuenit antecellere, vt ait text. in *cap. vltim. in princip. vers. nec aliquis, de offic. deleg. in 6.* quam rationem ad notat. 12. & vsu frequentes questiones exornant Lamberrin. de *reparat. art. 11. quæstio 9. p. 3. part. lib. 1.* Rebulli. in *praxi part. 3. Signatura à n. 61.* Cou. *pract. cap. 36. num. 2.* plures, de quibus Cened. ad *Decretal. collect. 79. num. 2.* cum quia Rex Hispanie, & cæteri Carolice Reipub. supremi Principes sunt protectores decretorum sacri Concilij Trid. vt ex eo colligitur *sess. 15. reformat. cap. 10. in fine.* Modern. de *promiss. regia part. 1. cap. 1. pral. 2. n. 73.* Et cum eodemmet Concil. *sess. 25. de reformat. c. 2.* statueretur, vt ipsum in Concilio Provincialibus, Synodiis, & Vniuersitatibus reciperetur, ideo in executionem talis decreti Carolus V. Imperat. non solum Hispanie vbi regnabat, sed Germania vbi imperabat, & omni Orbe recipi Concilium Trident. curauit, & in Augustano Concilio omnes Principes se submiserunt illi, ex Laurent. Surio in *comment. de Carolo V. an. 1547. & 1548. fol. miki 436.* & Philippus II. predicti Caroli filius dec. 21. Iulij 1564. Regia mandata expedit, vt in vniuerso Regno custodirentur decreta S. Concilij Trident. & Concilia Provincialia conuenienti curauit, iuxta ciuilem Concilij dispositionem, vt illud reciperent, prout attestatur Henrica in *historia an. dem Philippo II. lib. 6. cap. 1. an. 1564.* Fr. Emman. *quæst. regular. tom. 2. quæst. 63. art. 19.* Bobadil. in *sua politica lib. 2. c. 18. num. 194.* Valsc. de *dignitate Regum regnorumque Hispanie cap. 12. num. 5.* Vnde Concilij Trident. defensorum, & vniuersum Regem nostrum Hispaniarum appellant, ad quem pro defensione contentorum in Trident. recursum legitimum interponi posse resoluunt Statuz. de Pace in *pract. cap. 1. pral. vltim.* Bobadil. *di. cap. 18. num. 135.* Flores de *Mena versar. lib. 1. quæst. 4. numer. 35.* Videant ergo quantum iustissimè hac, & aliis prerogatiuis potuit Rex nostri Hispaniarum, & qualiter in eis manuerendus venit. Poterit tamen Episcopus in dictis hospitalibus visitare diuinum cultum, & ornamenta, vt per Gabr. Pereira de *mann regia part. 2. cap. 17. num. 12.* Duanam *resolus. moral. part. 1. tractat. 2. resolut. 100.* & respondit Gabr. Pereira decretum Concilij in *di. cap. 8.* procedere circa opera, quæ in illis locis exerceantur, & circa petendas rationes eorum, quæ ibi expendantur, non autem de visitatione circa cultum diuinum, quæ ad Episcopos necessarii & priuatiue spectat.

In hac tamen Concilij Tridentin. exceptione non continentur omnia hospitalia sita in prouinciis, & ditionibus cuiusque Regni; sed illa tantum, quæ expresse recipiuntur sub immediata Regum protectione, vt responderunt Illustrissimi Patres S. Concilij Tridentin. interpretes, teste Matra *di. cap. 18. numer. 4.* & Armand. *di. tit. 6. de visitat. numer. 71.* Et idcirco si Episcopo hospitalia aliquod visitare volenti opponatur exceptio quod sub

immediata Regum protectione existat, non ad secularem iudicem, sed ad ipsum Episcopum talis exceptio in cognitionem, & definitionem pertinere attestatur ab eisdem Illustrissimis Patribus decisum. Idem *M. t. d. cap. 18. n. 5. A. t. m. d. d. 6. de visitat. n. 7. A. ego ipse d. p. 3. alleg. 75. n. 20. refert me citato Ciarlin. d. c. 65. n. 4.*

- 64 Statuit præterea idem Concil. Trident. *eadem sess. 25. de reform. cap. 8.* vt si deficiant persone, quæ in hospitali curæ debent; vel per paucæ quandoque reperiantur, ne fructus illorum locorum deperant, vel in non pios vsus consumantur, in alium pium vsum, qui eiusdem loci institutionis sit proximior, ac pro loco, & tempore utilior, concertantur cum iudicio Ordinarii, nisi aliter sit in eius fundatione dispositum, quod officio ipsius Ordinarii erit obseruandum.

- 65 Est postremo notandum illud, quod monet Trid. Concil. *ead. cap. 8. vt* scilicet non solum, qui hospitalia, & alia pia loca quocumque titulo obtinens, impolitum illis onus, officiumve administrans, atque hospitalitatem, quam debent ex fructibus ad id deputatis actu exerceant, iuxta *dist. Clem. quia conuigir.* verum etiam quocumque beneficia Ecclesiastica obtinentes monachi, vt hospitalitatis officium à sanctis Patribus *Genes. 18.* frequentius commendatum, quantum per eorum proutus licebit, promptè benignèque exercere assuescant, præcipue verò Episcopus, docet Apostolus *1. ad Timoth. 3. & ad Tit. 1.* hospitalia esse oportere, quod ad Religiosos, vt colligitur ex *cap. decimas, vers. communis* *vita 16. q. 1. & ceteros quoque Clerici* extendendum facit *Canones* censuerunt, per *1. 42. dist. De hospitalitate* landanda, complectenda, & amanda conueniunt plura *Classan. in catal. gloria mundi part. 1. 1. conf. 46. Colm. in pragmat. in præm. 5. nam Ecclesiasti in gloss. hospitalitas 5. 36. Chopin. de sacra politia lib. 3. tit. 5. à princ. Illustriss. & reuerendiss. D. meus Roderic. à Conha in comment. ad *sim. dist. 42. n. 15. p. 3. 15. Ego ipse de officio, & potestate Episcopi p. 1. tit. 3. §. 9. verb. hospitalitas.**

- 66 De Confraternitatibus, quæ inter religiosa, & pia loca solent connumerari, vt aliquid in specie dicamus, circa eorum nomen, & institutionem prænotare oportet, Budzum in *prioribus annot. ad Pandectas sub tit. de officio questuarius pag. 4.* nomina etymologiam deducere à Græco *εἰς τὴν*, quas apud Aristot. interpretatur esse Conuenitus quosdam hominum quasi pagos præcipua sibi facta communiter habendam ab eo dictas quod cuniamque pureo uterentur, quia Græcè *εἰς τὴν* dicitur, indeque concluditur confraternitas dici quasi communem religionem. Verum hanc nominis deductionem reliqui Nonitines improbant; in primis enim Rebuff. *tom. 2. ad leges Gallicæ tit. de Confraternis, in princ. n. 10.* scribit à Græco *εἰς τὴν*, id est, puto sed longe perita videtur, cum propterea seu vicinior sit etimologia à Latinis nominibus, frater, & fraternitas, quasi societas, & simul fraternitas ad vnum cultum; quia omnes sunt vnum corpus in Christo, iuxta *text. in cap. ad mensam, in princ. 1. 1. §. 3. At Cou. in cap. speciei, in fine, de testam. ait* non damnare se hanc deductionem, sed opinari potius dici, quia fraternitas dicitur Christianorum collegium apud Cyprian. Hieronymum. Ambrosium & Tertullianum ibi referri, Paul. Fusc. *de visitat. lib. 1. cap. 1. 4. & 5. A. Azucud. 1. 3. à princ. tit. 1. 4. lib. 8. non recipit. confraternitas ex l. verum*

ff. pro socio, vbi socij dicuntur habere inter se ius fraternitatis, & monachi, qui eodem viuunt collegio, eandemque regulam profitentur, Frater dicuntur. Sed si aduertamus utraque illa etymologia, necessaria est, si ad dñm diuersi referatur; si enim agamus de nomine Confratres, & confraternitas, Latinum esse concedendum est, & nasci ex illis dictionibus con & frater, quasi simul vnum habeant ius fraternitatis: si autem agamus de nomine Confratriæ, quod magis accedit ad nostrum Lusitanum *Confrarias*, & Gallicum, *Confratres*, & Hispanicam *Confrarias*, non longè petitum est à verbo Græco *εἰς τὴν*, quatenus significat communem religionem, diuinumque cultum, sed perita maxime conuenit, tam ipsa notatio nominis, & vocis finis, quam ipsius rei significatio proprietas.

Ex quibus quasvis synonyma videantur, eandem habere significationem tria illa nomina, Collegium, corpus, & Confraternitas, diuersa tamen dum priora ostendit particula, & qua videtur *rub. ff. de colleg. & corpor. lib. 1. iuxta doctrinam gloss. in rub. ff. de iuris, & facti iuris*. Quare in us distinguendis laborant Doctores, sed rectè explicacione gloss. in *eadem rub. verb. corporibus*, & resolutione *Nau. conf. 3. n. 2. de foro comp. existimantis* nullam inest hæc dari differentiam, melius explicabimus cum Petr. Greg. *Synonym. iuris lib. 1. §. cap. 3. n. 4. Decian. tract. crimin. lib. 7. cap. 20. n. 1.* differre vt genus, & species: corpora enim dicuntur omnes Societates, & Collegia, Vniuersitates, patrimonias, & hæreditates; Collegium verò non dicuntur nisi de hominum vniuersitate: Confraternitas autem, prout videmus in vsu, dicitur propriè de congregatione plurium personarum Religionis seu deuotionis causa, vt circa nomen *quæstus* suprà aduertimus.

Non defuerunt tamen qui Confraternitatem, seu Confratriam vnum omnino dampnauerunt, ex ratione, quam posuit Budz. *citat. loc. 1.* quia potius epulones, seu coepulones dici possunt, quia plerumque epulandi magis quam diuini cultus gratia conueniunt, more Gentilium, ideoque lege Francicæ omnino improbatè referunt Rebuff. *dist. loc. & Duaren. tit. de hæred. lib. infus. cap. 2. vers. alia questio*, quod melius, lætque prolequimur Petr. Greg. *de Republic. lib. 1. §. 3. à princ.* atque etiam legibus Hispanicis, vt in *l. 3. tit. 1. 4. lib. 8. non recip. vbi Azucud. à num. 9. & Perez ad l. 2. tit. 1. lib. 8. Ordin.* & ipsi iure communi confirmari videntur in *l. 1. in princ. ff. de colleg. lib. 1.* vbi mandata Principum præcipitur Præsidibus prouinciarum ne periantur esse Collegia illicita, quæ sodalicia vocat, quo nomine Confraternitates comprehenduntur. Sed audiendi non sunt, quia ab hac prohibitione generaliter excipiuntur Collegia, quæ Principis, aut Senatusconsulti auctoritate fuerint approbata, vt probat *text. in l. 3. in vers. in summa ff. de lib. 1. §. 1. 4. Cuiac. lib. 7. obseru. 5. Petr. Greg. d. lib. 1. §. 3. n. 10. Decian. dist. c. 20. à n. 3. Mynsing. cens. 6. obseru. 2. n. 2. Aniles ad c. 2. Fratrum verb. Confederatio à princ. & n. 10. Nau. d. conf. 3. à n. 3. Menoch. de arbit. sent. 6. casu 397 à princ.*

Vnde cessat labor sententium de intellectu *text. in d. l. 1.* dum generaliter videtur improbare omnia Collegia, sodalicia: alij enim mendosam asserunt esse litteras, alij sola Collegia ibi impro-

bari quæ ob commutationes, & conuicia sunt instituta, sodalitates ibi appellati; vt prosequitur Cora memorabil. verb. Collegia. Sed facile est intelligere per vnam regulam de omnibus Collegiis, quæ à Principe, vel Senatusconsulto non sunt approbata, iuxta d. l. 3. vers. in summa. Inde etiam Conuenticula appellantur Congregationes plurimum personarum sine legitimi Superioris auctoritate in cap. multis, in princip. 16. dist. notant omnes in l. conuenticula C. de Episcop. & cleric. Bald. in cap. 1. §. conuenticula, per textum ibi n. 5. de pace iuram. firmanda, in vñbus feud. vbi Afflict. n. 23. Decian. d. cap. 10. à n. 17. Marta de iurisd. p. 2. cap. 23. à n. 1. Ad hanc etiam speciem pertinent monopoli; quando plures, vel omnes alicuius ciuitatis mercatores coeunt, vt merces non vendantur nisi certo pretio, quæ subinde tanquam bono publico contraria impobatur text. in l. 1. c. de monopol. & latè explicant Ferrand. in iuris part. lib. 1. cap. 64. Decian. d. lib. 7. cap. 21. & post Fr. Ludou. Lop. in vñsfrat. negotantium lib. 1. cap. 42. ac alios Azueved. l. 4. tit. 14. lib. 8. noua recap. Menoc. de arbit. cap. 369.

Potè inter Collegia non prohibita, sed magis lege permilla primum ac principalem locum obtinent ea, quæ religionis, & pietatis causa instituta sunt; vt expresse ad limitationem regulæ præcedentis negatur text. in d. l. 1. vers. sed religionis, ex quo Abb. in c. 1. in fine, de elect. general. regulam adducit quòd omne Collegium est approbatum à iure, quales esse inquit Confraternitates institutas pro alendis pauperibus, pro maritandis puellis, aut similibus, quod etiam resoluat idem Abb. conf. 3. a. n. 104. vol. 1. Felin. in cap. accedentes à n. 1. de prescript. & post eum Rebuff. d. loco, & plenè Azueved. d. l. 3. à prime. Nau. d. conf. 3. n. 3. Decian. d. cap. 20. n. 7. Verùm & illas Confraternitates religionis, & pietatis institutas licet institui non possent, nisi prius à Principe, aut alio legitimo Superiore earum statuta examinentur, & approbentur, prudentis legibus Castellæ constitutum est in d. l. 3. tit. 14. lib. 8. noua recapit. vbi latè prosequitur Azueved. à numer. 22. & ante eum Aules vñs sup. n. 10. Decian. d. cap. 20. n. 15. Gutier. canon. lib. 1. cap. 35. numer. 1. in fine, Marta d. p. 2. cap. 23. à n. 18. & 24. propter periculum, quod ex huiusmodi Confraternitatibus sub specie religionis institutis in Reip. damnum posse suboriri experientia ipsa compertum est, vt longo discursu prosequitur tradens modos, quibus Confraternitatum abusus possunt reformari, Pet. Greg. d. l. 1. §. de Republ. cap. 3. atque ita vsu obseruari in omnes Confraternitates etiam inueter. Religionis institutæ approbentur ab Episcopo vel alio Superiore, attestante Decian. & Azueved. citatis locis, in tantum quòd quærent Episcopo Chen. in India occidentali, an Clerici Societatis I. & S. v. necnon Regulæ Ordinis S. Dominici nouas Christi fidei sum secularium Confraternitates, seu Congregationes cum vsu sacrorum & aliq. loci Ordinarij licentia emere liceant S. Cong. Cardinalium negotijs Episcoporum & Regularium præpositi Illustrissimò Philonardo referente non licuisse neque licere censuit, sub die 6. Decembris 1616. Est enim ad hoc constitutio Clementis VIII. publica Romæ die 24. Decembris 1604. quam refert Paftec. in praxi Episcop. part. 2. c. 3. sub n. 1. expresse disponens vt Confraternitates non sint erigendæ, nisi de consensu Ordinarij loci, & quòd illarum confratrum ab Ordinario examinari, appro-

bati, & corrigi possint Et postmodum S. Ric. Cong. 77 in vna Elborn. 7. Octobris 1617. censuit quòd Confraternitates erigere, & statuta confirmare nemo potest inuito vel inconsulto Episcopo, sed ad ipsius priuatiuè, quòd alios spectat. Ex quibus apparet tutam non esse resolutionem, quam multis comprobata latè nectit Menoch. conf. 18. à num. 11. dum post Crauet. conf. 4. resoluè licetius esse sine Superioris auctoritate Congregationes, quæ sunt ob aliquem licitum finem. Et hæc de nomine & institutione Confraternitatum breuiter peruenire satis fuit.

Nunc verò est aduertendum de duobus posse dubitari. Primum, an huiusmodi Confraternitates tam quoad res, quàm quoad personas, Ecclesiasticæ, seu Religiosæ censendæ sint? Secundò an saltem vt pie, & privilegis gaudeant pie causat distinctione maxime opus est ad resolutionem plurium questionum, in quibus nonnulli frust. à & misetè contorquentur, diffidentiam non satis percipientes, & verumque confundentes, vt constat ex Gutier. d. cap. 35. per tot. Gabr. canon. lib. 6. tit. de pia causa, concl. 1. Fusch. de vñsfrat. lib. 2. cap. 24. à n. 5. Marta de iurisd. p. 4. c. 2. casu 113. n. 7. Aloy. Ricc. var. res. p. 3. res. 145. Nonat. in praxi elect. fore. lib. 1. c. 4. à n. 3. Ceual. de cogit. per vnam vul. p. 2. q. 32. in princip. Felician. de Vega in relect. ad c. 1. in fine generale 8. à n. 49. de fore. comp. & alijs itacem referendis. Quare circa verumque articulum sic subsistendum oportet. Aut enim institutæ sunt absque Episcopi auctoritate, & certum est minime Ecclesiasticas, aut religiosas esse censendas: ratio facilis est, quia hanc qualiterem, vt Ecclesiasticæ, seu Religiosæ fiant, secundum lus canonicum tribuere non possunt priuati absque Prælati auctoritate, vt per text. in c. ad hac, de relig. domib. notant ibi Doctores communiter, & alij, de quibus Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 5. n. 38. cum seqq. & prius itacem referendos Valsal. conf. 105. n. 7. Perez de Lara de Capellan. lib. 2. c. 5. à num. 5. vbi longum casus distinctionem plurimum casuum, illum omittit quando tractatur de bonis relictis Confraternitatibus fundatæ auctoritate Episcopi; sed ex iis quæ ibi resoluè, tunc non num. 15. in fine, videtur supponere religiosæ esse, vt statim offendimus. Pius tamen non esse afferunt nonnulli, quando auctoritate Episcopi institutæ non sunt. Sed contrarium fieri oportet; cum enim opera pietatis ibi exerceantur, pijs causis debent annoverari, etiam si Episcopi auctoritas deficeret, vt de hospitalibus siue ea institutis expresse resoluè Paul. de Castro conf. 167. ad fin. vol. 2. Abb. in cap. de xenodochiis n. 3. de relig. dom. Roman. conf. 477. n. 2. & post Bald. Anch. & alios, quos refert Tiraq. in praxi pia causa, pag. 1. vers. item relictum hospitalibus, tunc vol. sed alij in distinctis, & post Felin. Selu. & plures alios, Gabr. d. tit. de pia causa, concl. 2. n. 2. vers. contrarium, Bonad. in sua politica 2. cap. 18. numer. 228. in illa l. C. Card. Tusch. tom. 4. lit. H. concl. 158. & concl. 163. n. 2. & 4. & tom. 6. lit. P. concl. 338. Castill. lib. 1. de vñsfrat. n. 54. n. 24. plures per Nic. Garc. de benefic. p. 1. cap. 1. n. 606. in terminis Confraternitatum Benedictæ. Egid. in reperi. l. 1. C. de sacros. Eccles. part. 1. in intro. num. 54. vbi hanc rem dubio carere affirmat, cum constet tales Confraternitates nihil aliud quam diuini nominis cultum & honorum (in quo vera pietas consistit) tam in suis Sanctis, quàm in operibus charitatis erga proximos prospicere, intendere.

& exercere: vbi plura de Confraternitate san-
ctæ Misericordiæ in omnibus Portugalie ciui-
tariis, & omnibus scilicet illius oppidis ecclesiis &
fundata. Rot. decis. 373. num. 8. part. 2. recentior.
& eorum Coccin. decis. 210. latæ Antonij. Ricciul.
Eccles. lucubræ lib. 4. cap. 1. num. 13. cum seqq. vbi
probat.

- 79 Ex quibus planè colligitur, quod licet non-
nulli, quos refert Gabr. *dist. conclus. 2. in fine, &
conclus. 1. num. 17.* & Regens de Ponte *consil. 28.*
lib. 1. voluerint relicta piis causis solui non posse
hospitibus, & Confratris institutis sine Epi-
scopi auctoritate; longè verius est contrarium,
vt tenent Tirac. proamè citatus, Valasc. *dist.*
consil. 105. num. 38. Benedic. *Ægid. dist. locæ n. 55.*
& Ricciul. *citatus cap. 1. num. 13.* addens quod Do-
ctores asserentes Confraternitates laicorum non
esse loca pia, debent intelligi de Confraternitati-
bus, quæ consistunt in simplici collegio personarum
circa auctoritatem Ordinarij, vel exercitium
operis pii.

- 80 Interveniente autem Episcopi approbatione
de multis possumus dubitare, vel de ipsi Confrat-
ritas an sint Ecclesiasticæ, & de foro Ecclesiæ, si
corpus ipsum Confraternitatis conuocatur. Vel
de rebus ad ipsos spectantibus subiacent Eccle-
siasticæ, an verò seculari potestati, vel de personis
singularibus ipsorum Confratrum.

Si de ipsi Confraternitatum corporibus aga-
mus, aut queritur an sint loca religiosa, & loco-
rum religiosorum gaudeant privilegiis. Vel vtrum
pius cuius debeant annuuntari: Circa primum
distingendum est vtrum habeant hospitale, seu
Ecclesiam cum campanili, & Altaribus; & re-
ligiosa esse loca concedendum est: aut non ha-
bent hospitale, nec Ecclesiam; & negativè re-
sponderet, ex ea ratione, quia quando hospitale,
vel Ecclesiam non habent, rationem collegij, &
sicut personæ vicem sustinent, vt latissimo dis-
cussu comprobat Mart. de *inversid. p. 4. casu 113.*
num. 7. vique ad *num. 17.* licet perperam confen-
dat, cum hac consideratione quòd loca pia non
sunt, quæ diuersa est ab illo, quòd fauore piz
causæ non gaudeat contra proximè resoluta,
quomodo pia esse loca contendant multi, quos re-
fert Gabr. *de consil. 1. num. 5.* à quibus recedit cum
alijs *num. 9.* Quod secundum igitur quòd Confraternitates
cum Episcopi auctoritate institutæ piz sint, &
Ecclesiasticæ, ita vt ipsa corpora conueniantur,
ad forum Ecclesiæ pertineat cognitio; probatur ea
d. cap. de xenodochijs, iuncto
c. ad hac, & tenet Nicol. Garc. de beneficijs part. 5.
cap. 1. num. 605. iuncto argumento de loco ad rem,
seu ad personas, de quo in *l. 1. §. Offitius ff. ne quis
in ius*, cum alijs citatis per me in *tratt. de locis
communijs. argument. iuris loco 65. n. 1.* si enim au-
thoritas Episcopi facit loca religiosa, & de foro
Ecclesiæ, nulla ratio diuersitatis assignari potest,
quare Collegia ipsa personarum ex auctoritate
summi Pontificis aut Episcoporum instituta non
pertineant ad forum ipsius Ecclesiæ. Non obstat
recepta distinctio in *l. ult. num. 1. §. de colleg. iuric.*
quæ etiam deducitur ex *gloss. pen. in cap. 1. de le-
catis*, recepta per Cou. *præf. c. 5. §. 1. ad med. &
alios*, quos refert & explicat Decan. *tratt. crimin.*
lib. 4. cap. 9. num. 41. cum seqq. & de quibus Aze-
ved. *l. 10. num. 3. tit. 1. lib. 6. noua recapit. dum re-
soluit* quòd si Collegium vt Collegium conue-
niatur, inspicitur, an maior pars sit Clericali-
tatis, quia hoc ad Ecclesiasticum pertinet iudi-

cij, utpote secularis verò si maior pars sit laicorum.
nam si distinctio vera est (dubitat enim de ea De-
can. *vbi proxime*) debet intelligi de Collegiis
omnino profanis, vt in Vniuersitatibus studiorum,
de quibus nominatim agunt, non ita tamen ada-
ptatis Collegijs Episcoporum auctoritate funda-
tis ad pia opera, vt bene explicat Azeved. *d. l. 10.*
n. 27. cum seqq.

Si verò agimus de rebus ad ipsas Confraterni-
tates Episcopi auctoritate ad pios vsus institutas
spectantibus, vt Ecclesiasticas censendas esse ve-
rius est, & consequenter sine solemnitatebus re-
quisitis in verum Ecclesiasticarum alienationibus
alienari non posse, vt post Menoch. Lambert. &
Sfort. comprobat Gouet. *d. cap. 55. num. 3.* &
absque difficultate verum est quando Confrater-
nitates alicui Ecclesiæ, Capellæ, seu Altari vnan-
tæ, seu affixæ sunt, vt heque nullum vsu receptum
videmus. Ratio verò ea dictis facilis est, quia hu-
iusmodi Confratres Ecclesiasticæ sunt, propter
accidentem Episcopi auctoritatem, ac subinde de
foro Ecclesiæ sunt res, quæ in eorum dominio in-
corporantur, iuxta *reg. iur. in cap. vlt. de rebus
Eccles. velohm Carol. de Grassi. d. affectu 1. n. 121.*
Lotter. d. lib. 2. cap. 10. num. 5. Marc. Anton. *Varian.*
resolut. lib. 1. resolut. 66. num. 2. & resolut. 203. n. 1.
latè Muta *decis. 58. n. 19. & 21. cum seqq.* Ricciul.
d. lib. 4. c. 2. num. 23. quicquid dicit Capic. Latino
decis. 95.

Si autem de personis agamus ipsorum Confrat-
rum, cum supponamus necesse, nec vsu religioni
totum tradidisse, sed merè laicos remanere, cer-
tum esse debet quòd de foro Ecclesiæ non efficiuntur,
sed coram seculari iudice sunt conuocandi
in ciuilibus & criminalibus, si causas spirituales
non sint, vt notat expressè Paol. de Castro in *La-
tel. gium, num. 3. c. de hered. insti. & in Leon. senen-
tas, num. 2. & 3. §. de rebus dub. vbi Socin. num. 10.*
Alib. consil. 31. num. 2. part. 1. Valasc. d. consil. 105. n. 32.
Perez de Lara *d. cap. 1. ad num. 7.* & post Com. Pa-
nif. & alios, Mart. *d. part. 4. casu 113. num. 13.*
& bene Azeved. *d. l. 10. num. 26.* Man. Muta *dec. 58.*
num. 9. cum seqq. Rot. in *Remota Beneficentia S.*
Laurentij in Damase 22. May 1633. coram Reu-
erendissimo D. Coccino Decano, impressa per Alphòl.
de Leone de officio Capellani *part. 1. q. 4. num. 10.*
& 11. Carol. de Grassi de *effectib. clericali. §. 1. n. 1.*
num. 121. latè Ricciul. *Ecclesiast. lib. 4. c. 12.*
à princip. Ratiòque differentiæ inter bona, &
personas, ea est, quia bona efficiuntur ipsius Con-
fraternitatis, & in eam transeunt, sique vniuntur,
& incorporantur; & idèd tanquam connexa, &
adherentia rei piz, seu religiosa, religiosa etiam
efficiuntur, iuxta *reg. iur. in cap. quædam, de iudic.*
cum similibus. At verò personæ nullam faciunt,
vt supponimus, sui, aut suorum traditionem, sed
potius in seculo puri laici manent, sicut prius, sol-
lamque elemosinam pauperum vnius denarij præ-
stant, vt fructum spirituales bonorum operum
Confraternitatis intercedit, vel privilegio Eccle-
siasticæ sepulture interditi tempore, vt bene ex-
pedit *text. in c. ut privilegia, vers. suæ quoque de pri-
uileg.* & consequenter ratio quæ efficit vt bona,
seu loca pia, aut Ecclesiasticæ censentur, aperte
deficit, vt in personis idem debet iudicari.

Dicit, si causa spiritualis non sint, quia certum
est harum cognitionem priuatiue ad solos Eccle-
siasticos iudices pertinere, ita regulam *text.*
in cap. bene quidem 96. dist. 2. §. 1. & in c. quædam
de iudic. & in eisdem terminis Confraternitatem
notant

De Hosp.& Confr.& aliis piis loc C.XI. 89

notat Rebuff. in tract. in quib. causis seculares iudices, &c. num. 81. & post Saliz. Bobadil. d. n. 2. 18. Azeved. d. l. 10. num. 26. Nou. d. conf. 3. num. 5. & 6. de foro comp. atque etiam Mat. d. casu 113. n. 20.

85. Exemplum proponens si agatur de recipiendis, vel excludendis Confratribus, quia tunc primum iudicium spectat ad Rectorem Confraternitatis, à quo datur recursus ad iudicem Ecclesiasticum. Guter. Canon. quest. lib. 1. c. 35. num. 24. Lotter. de rebenefic. lib. 2. q. 10. num. 5. Ricciul. d. lib. 4. c. 12. n. 4. Idem respectu ordinationis, & consecrationis statutorum, quia hoc pertinet ad Episcopum, Ricciul. d. c. 12. n. 7. Idem ubi agitur contra Confratres pro delicto admisso in rebus spiritualibus, Steph. Guez. de septe. 5. 17. n. 5. Lotter. de rebenefic. lib. 2. q. 10. n. 2. Marcel. Vulpes in praxi c. 1. n. 10. Ricciul. d. c. 12. num. 6. Idem si controversia sit de precedentiia in promotionibus publicis, cum enim materia hæc vel spiritualis sit, vel laicali spiritualibus annexa, merito ipsius cognitio ad Episcopos pertinet, per Concl. Trid. sess. 25. de Regularib. cap. 13. & plenius per Concl. 13. Gregori XIII. quamvis enim ad Tridentinam auctoritatem quis possit respondere solum agere de controversiis inter Ecclesiasticas personas, quæ subinde non ratione materiae, sed personarum ad forum trahuntur: Ecclesiasticum, quo fortassis fundamento in hoc puncto controversiam de precedentiia sentire videtur Bobadil. dom. securè sentit Pistoris officium esse, scilicet, & diligenter componere hæc dubia de precedentiia Confratrum laicorum in possessionibus, & turbantes possessionem in carcere mittere, vel alias, prout opus fuerit, concitare: respondimus tamen appetitissimè prædictam Gregori XIII. Constitutionem potestatem hanc demandare Episcopis, non solum inter Religiosos, & alias Ecclesiasticas personas, sed etiam inter laicos confratres. Quod verbò Bobadil. testatur praxi receptum non negamus; si modò intelligamus Pistoris illud agere non per modum sine iurisdictionis, quasi ad eam pertineat ea dubia decidere, sed quatenus teneatur ex ipsius divinis, Canonicis, atque etiam civilibus legibus partes suas interponere, ne quæ molestia, vis, aut perturbatio rebus sacris, & divinis Officiis, aliisque actibus divinum cultum concernentibus inferatur, propter innatum illum ordinem, quem temporalis potestas ad spiritualia habere nesciunt, iuxta reg. cap. quoniam 10. dist. text. optim. in Extraneis. Item sanctam, vers. operes autem, de maior. & obediens.

86. Ex quibus primò inferretur resolutio illius controversiæ quæstionis, an Iurisdictionis Confraternitatum laicorum sit laicale, vel Ecclesiasticum? Et esse laicale, si Confratres non intendant, aut distinguantur aliquo signo religionis, & beneficium esset à laico fundatum, & de bonis profanis, tenent Felin. in tract. quando littere Apostol. limit. 4. vers. induxit etiam dilectam decemem, Roch. de iur. patron. verb. iur. num. 18. q. 3. Gambat. de potest. legari in conferendis. n. 414. Fulse. de Visitat. lib. 1. cap. 14. num. 12. ad finem, Cou. praxi. cap. 36. num. 8. Azeved. l. 1. num. 6. tit. 4. lib. 1. nona recopil. Zetol. in praxi Episc. part. 1. verb. insuscriptus, vers. 33. Azor. in suis moral. part. 2. lib. 5. & canon. quest. lib. 1. q. 22. n. 11. & fuit hæc articulus diligenter examinatus per Rot. in Romana beneficiis S. Laurentii in Damasco 22. Maij 1613. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano, & in ead. 6. Febr. 1628. coram Augo. Babos. de Iur. Eccles. Part. II.

ram R. P. D. Duran. inter eius decisioes imprecisas decis. 110. lute Ricciul. Eccles. lute lib. 4. cap. 13. Et licet Felin. Roch. & Cou. ubi supra & eadem Rot. decis. 574. part. 1. divers. hoc in sum. renouerint, quamvis Confraternitates huiusmodi pietatis causa iustitiae adherent, & sint affixæ alicui Ecclesie. Ego tamen contrarium sentio in hisce terminis, ex quo tunc Iurisdictionis non desinit qualicet ab ipsis personis, ex quibus Confraternitas constituitur, sed spectatur Ecclesia, cui hæret Confraternitas, si id aliquibus coequeatur deprehendi possit, ut bene resoluunt Lambert. de iur. patron. p. 1. lib. 1. q. 1. art. 10. n. 4. & 5. Nicol. Guez. de rebenefic. part. 5. cap. 1. num. 65. & idem ubi Iurisdictionis non spectat ad Confraternitatem ipsam, nec ad illius Confratres, sed solum ad præfidentes, qui semper laici sunt, ipsique Præsidentes præstant, nulla facta participatione cum eadem Confraternitate, nunc cum in hoc casu spectetur persona ipsorum Præfidentum, non autem locus, cui præfunt, erit dabit procul huiusmodi Iurisdictionis laicale, ut non semel censuit Rot. & signatæ in d. decis. 574. n. 7. & p. 7. secum. & in Valturana Capellania 7. Maij 1608. coram Card. Lancelot. iur. & in d. Romana beneficiis S. Laurentii in Damasco, coram Reuerendissimo D. meo Decano, quam coram Reuerendissimo P. D. Duran. & in Bergemen. Capellania 18. Maij 1629. coram R. P. D. Merlino, in princ.

Secundò inferat resolutio alterius quæstionis, an suspicio usurpationis eadem in Iurisdictionem spectante ad Confraternitatem, ita ut requiratur exactior probatio, de qua per Concl. Trid. sess. 25. de reformat. cap. 9. Et negatiue est respondendum cum Rot. in d. Bergemen. Capellania, ex eo quia Confraternitas non constituit aliquod Collegium publicum cum iurisdictione, seu potentia sed potius est privata quædam congregatio personarum ad exercitium pietatis instituta, & sic dici non potest volueritis, ut per Innoc. in cap. delicta, n. 9. & ibi Card. n. 7. de excess. Præl. Bald. in Auth. hoc ius peritulum, n. 12. C. de sacros. Eccles. & in d. quod pauperibus, n. 34. C. de Episcopis, & clericis. Alex. conf. 102. n. 2. vers. confirmatur lib. 7. Nou. conf. 3. de foro comp. Rot. coram Reuerendissimo D. meo Coccino decis. 473. n. 1. & 2. & cum nullum habeat iurisdictionem, aut publicam auctoritatem, seu potentiam hæc Confraternitas in loco, qualem habere solent Vniuersitates, & Communitates laicorum, seu Barones, de quibus loquitur Cocil. d. cap. 9. non capit presumptio usurpationis, quæ in illis vigere solet. Pute. decis. 55. & 56. lib. 1. in correctis, Menoch. de presumps. lib. 3. presumps. 90. num. 60. vers. est obseruandum. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 18. n. 69. ubi quod Sac. Congregatio declarat Concilium non intare ubi non tota Vniuersitas, sed certa illius pars damnavit; & Rot. decis. 798. n. 4. part. 1. divers. ubi de capitulo Ecclesie Titulonis. & decis. 219. p. 1. recur. quæ patet loquitur de iur. patronatus pro parte spectante ad Vniuersitatem Parochianorum; & in terminis Vniuersitatis Iurisdictionis Cracouiæ. quæ non habet publicam auctoritatem, vel iurisdictionem, in idem resoluunt Rot. in Cracouiæ. Parochialis 24. Ianuarij 1618. coram R. P. D. Merlino. Amplius cum huiusmodi Confraternitas videretur ab Ordinario, & corrigatur, apparet ea auctoritate non polleere Confraternitatem, ut Ordinatio fornicatioe Incurere ponerit, & quin ipse Ordinarius haud difficulter libertatem beneficij vindicare

voluerit, & sic excluditur timor usurpationis *Pu-
ce. d. decis. 55. in fine lib. 1. in correct. Rot. decis. 578.
num. 2. part. 4. diuers. & in Lucana Iurisconsultus de
Pedus 2. Decem. 1619. coram Reuerendissimo Se-
lentico.*

- 88 Tertio infertur resolutio controuersæ alterius
questionis. Verum bona ad Confraternitates
pertinentia licite possint alienari sine solemnita-
tibus in rerum Ecclesiasticarum alienationibus
necessariis? In qua partem affirmatiuam
generaliter, & indistinctè tueretur Bald. in *Amb.
Hoc ius portetium num. 3. C. de sacros. Eccles. Sequitur
Felin. in cap. 2. num. 11. vers. fraternitates, de foro
compet. Paul. de Cast. Petr. & alij, quos refert, &
sequitur Gabr. d. 212. de pia causa concl. 1. num. 11.
Rebuffin. compend. alienat. num. 56. & alij, de quibus
Guetier. d. cap. 35. num. 16. Redoan. de rebus Ec-
clesiasticis alienat. 27. n. 15. Bapista Costa de iuris,
& falli ignot. in comp. post infest. 98. num. 3.
Quorum fundamentum illud vnicum est quod
Confraternitates laicorum, & Collegia sunt me-
re profana, & secularia, & ideo solemnitates re-
quisitæ in alienationibus rerum Ecclesiasticarum,
iuxta cap. suis exceptione 12. q. 2. cap. nulli, &
per eos. de rebus Eccles. non alien. in illis locum ob-
tinere non possunt. Verum Guetier. d. cap. 35. à n. 22.
distingendum putat: aut enim, inquit, bona re-
linquuntur alicui Confraternitati, vt illi defer-
uiant, & ad libitum de illis possint disponere,
& concludit necessarias non esse prædictas so-
lemnitates rerum Ecclesiasticarum, & procedere
dictam Baldi doctrinam; aut inquit, Confraterni-
tates locus pius, vel Oratorum erectum est
principaliter vt factum sit, & Deo Opt. Max. di-
catur, & bona eo animo congesta, vt ad opera
Oratorij necessaria, nempe pro Missis, & ad pau-
peres subleuandos perpetua sint; & concludit
quod etiam si Episcopi consensus accesserit, loci,
& de bona pia & religiosa censenda sunt, &
consequenter sine Episcopi auctoritate, & aliis
solemnitatibus rerum Ecclesiasticarum alienari
non possunt. Verum hæc distinctio Gut. in mul-
tis peccat, nec aliqua ratione defendi potest. In
primis enim inadvertebat & falsò supponit Con-
fraternitates, aut alium locum pium cum Ora-
torio instrui posse, vt ibi Missæ dicantur sine
Episcopi auctoritate contra declarationem text. in c.
vnicuique. de consue. dist. 1. & receptissimam omnium
traditionem, de qua supra: falsum etiam apertè
est dictum secundum distinctionis membrum,
dum religiosa & Ecclesiastica censet bona Con-
fraternitatis, aut hospitalis, quando sine Episco-
pi auctoritate infirmantur, contra regulam d.
cap. ad hac, & receptam traditionem, de qua su-
pra. Falsum denique est, quod in primo membro
supponit posse sine illis solemnitatibus alienari
bona Confraternitatis instituta cum Episcopi
auctoritate quando relicta sunt, vt possint alienari
ad libitum pro necessitatibus Confraternitatis:
nam si in eius dominium transierunt, Ec-
clesiastica efficiuntur, ex statim dicendis. Hanc
Ioannis Guetieris distinctionem me improbat
testatur Rota in *Hortensia Reclariarum 26. Iunij
1630. coram R. D. meo Cassino.* Quare necessariò
recurritur est ad nostram resolutionem principalem:
vel enim Confraternitates institutæ sunt
absque Episcopi auctoritate, & de plano procedit
Baldi doctrinae & communis resolutionis quod
possint bona ad illam pertinentia licite alienari
sine Episcopi auctoritate, & aliis solemnitatibus*

rerum Ecclesiasticarum, ex ipsorum ratione quod
bona, & Collegia ipsa seu loca profana sunt: aut
Confraternitates, & hospitalia instituta sunt
cum Episcopi auctoritate, & procedit resolutio,
quam supra tradidimus, quod religiosa sunt, &
Ecclesiastica, & consequenter eorum bona vt Ec-
clesiastica iudicanda, & requiruntur solemnitates
rerum Ecclesiasticarum: & in terminis Con-
fraternitatum ita distinguunt Card. & Roch. quos
refert, & sequitur Gam. *Lysian. decis. ult. num. 6. &
ex antiquo Concil. Nansen. cap. 13. dum inquit,
de celestibus, vel Confraternitatibus quas conseruit vocat, quatum
rellum ad auctoritatem atque saluti animarum pertinet,
vltima autem nemo, &c.* Ex *sem. 1. c. onest. notat
Renar. Chopp. de sacra potestate lib. 1. cap. 6. num. 6. &
in hospitalibus plures refert. Anton. Gabr. d. con-
clus. 2. num. 9. & in. Valac. d. conf. 105. num. 14.
Malcard. d. conclus. 869. num. 11. Card. Tufch. d. lit.
H. concl. 163. à n. 9. Stephan. Gratian. d. corpore
forens. c. 5. 17. Muta decis. 58. num. 23. & 24. nouissi-
mè Ricciol. *Ecclesiasticis lib. 4. cap. 11. n. 13.**

Quod infertur resolutio ad aliam questionem
precedenti proximam, nec minus contro-
uersam, verum scilicet ex bonis Confraternita-
tum, si vendantur, gabella debeatur, quæ aliis
decima venditionis appellatur? In qua Doctores
sic communiter distinguunt: aut Confraterni-
tatum bona ad pios vsus relicta sunt, pro
Missis, scilicet, vel pauperibus alendis, virginibus
maritandis, & similia: vel in profanos ex-
penduntur, conuiuii scilicet, Indos, & similia.
Primo casu, inquit, vt gabella solutione liberat
esse huiusmodi Confraternitates, & Collegia:
exemplumque proponunt in Collegiis Salmana-
cie, & aliarum Vniuersitatum illustrium, pro
pauperibus scholasticis alendis; in posteriori
verò non ita: quam distinctionem ex Bald. tra-
dit Avendan. *de exequendis mand. p. 2. cap. 14. num. 32. &
post eum Gabriel. & Salaz. Garcia Giron-
da de gabell. 15. part. 7. in princip. num. 42. Lazarte
de decima venditionis in addit. cap. 19. num. 9. quos
sequitur Acced. 1. à n. 121. 181. 9. nota Re-
capit. & prout verba ad huc tenor transiit
Guetier. de gabell. lib. 6. quæst. 97. n. 18. & partem
sequitur Molin. de iustitia tem. 3. dist. 1. 67. 1. in
princip.*

Distinctionis fundamentum illud est quod
priori casu Confraternitates, & Collegia illa
pia sunt, eo quod in eis opera charitatis, & pie-
tatis exerceantur, atque subinde Ecclesiastica, Ec-
clesiasticæque priuilegio gaudere debent, ex reg.
Generalis trax. in l. omnia 34. C. de Episc. & cler. ex
qua vulgò colligitur per loca omnibus claudere
Ecclesiasticis priuilegia. Peteg. de imm. c. 4. n. 64.
Nouat. in *tratt. de elect. foris. lib. 1. q. 6. n. 8. Aloyf.
Ricci. in practi. tem. 3. refel. 142. quos refert &
sequitur Diana moral. resolut. part. 4. tract. 1. refel. 37.
Verum resolutio hæc difficultatem non re-
soluit, nam ex eo quod pia sunt collegia, vel
loca, vel quod ad pios vsus sunt instituta,
non sequitur esse Ecclesiastica, & religiosa,
nisi accesserit Episcopi auctoritas, ex dictis
supra, & consequenter si hoc pender ex illa
quest. quod bona sunt Ecclesiastica, vt à ga-
bella evitantur, oportebat distinguere inter
Confraternitates, & hospitalia, quæ Episco-
pi auctoritate, vel absque illa instituantur,
quemadmodum in hospitalibus expressè di-
stinguit Lazarte in *corpore tract. cap. 19. num. 90 &
post eum, & plures alios Gironda d. p. 7. in princ.**

De Hosp.& Confr. aliis piis loc. C. XI. 91

à num. 67. Azucud. l. 1. num. 4. Ego tamen aduerto exemptionem hanc à gabellis, omnibus illis tribus Principum secularium dari non solum Ecclesiis, & Ecclesiasticis personis, verum etiam specificè & individualiter piis locis, & causis, ut in auct. Item nulla communitas Ced. de Episcop. & Cleric. ibi, Ecclesiis, vel aliis piis locis; text. optim. in cap. non minus, de immunit. Eccles. ibi, de bonis Ecclesiasticis, & Clericorum, & pauperum Christi vobis deputatis, aduertit bene Molan. proximè citatus, & contra alios prædictorum lurum immemores Maza dist. p. 4. casu 14. Quare licet quod alios efficit, quæstiones pendentes ex eo, an bona sint Ecclesiastica, attendi oporteat, vtulm. Confraternitas, aut Collegium sint instituta auctoritate Episcopi; vt supra explicauimus; minimè tamen ista inspectio feruat ad præsentem art. de exemptione gabellarum, quia ad illum sufficit, quod bona ad pios vsus sint destinata, quod repentem in omnibus Confraternitatibus, & Collegiis, seu locis, quæ ad pios vsus construuntur, etiam sine Episcopi auctoritate, vt supra explicauimus.

Quandò infertur Confraternitates, & hospitalis Episcopi auctoritate instituta beneficio restitutionis in integrum gaudere. Probari, diximus enim huiusmodi hospitalia, & Confraternitates, quæ auctoritate Episcopi instituuntur, religiosa, & Ecclesiastica, censeri. Certum autem est Ecclesiastica loca, seu collegia iure minoris prædicto gaudere restitutionis beneficio, cap. 1. de restit. in integr. cap. 1. eod. tit. in 6. Clem. 1. eod. tit. facit reg. l. omnia C. de Episcop. & cleric. Ex qua Doctores possum norant hospitalia quæcunque omnibus Ecclesiasticis gaudere privilegiis, & post Felin. Roman. Balb. & alios prosequitur Gabr. de cons. l. n. 4. atque ita in his Confraternitatibus, & hospitalibus institutis Episcopi auctoritate indubitablem esse apud scribentes omnes hanc restitutionem testantur Sfort. in eleganti tract. de restit. in integrum p. 1. q. 1. n. 37. Et sic restitutionem in integrum hospitali Ecclesiastico esse concedendam aduersus aditionem hereditatis, resoluit Vincent. de Franchis decis. 282. & Maza vno 169. per tot. Ricciol. dist. lib. 4. cap. 11. num. 14. Circa alias verò Confraternitates, & hospitalia, quæ sine auctoritate Episcopi instituuntur, non leuis est inter scribentes controversia; quod enim indistinctè gaudeant prædicto restitutionis in integrum beneficio, tenent communiter scribentes, qui docent omnia loca, immo quod generalis est, omnium piam causam hoc habere privilegium, vt iure minoris restituantur, ex Ioan. Andr. Archid. & Dominicus d. cap. 1. de restit. in integrum lib. 6. & plurimos illos ex antiquioribus de quibus Tiraq. de pia causa, privileg. 138. Colta in cap. si pater, verb. ipsi pauperibus num. 4. sequitur Cald. Pereira in l. i. scriptura, verb. minoribus, num. 64. C. de in integrum restit. msa. Mastrill. Sicilia decis. 100. Aloyf. Ricc. in collect. decis. p. 1. collect. 648. vers. quare, & confrater Sfort. d. q. 3. n. 6. Ricciol. d. cap. 11. n. 4. Ex dictis autem constat omnia hospitalia, & Confraternitates licet absque Episcopi auctoritate instituuntur, pias causas censendas esse, & hospitalibus, & Confraternitatibus agentes eandem restitutionem sequantur Bald. & Paul. Castren. in l. Orphanotrophus C. de Episcop. & cleric. arg. text. ibi, quatenus equiparetur hospitali

lia minoribus, & aliis, quorum meminit Tiraq. ubi proximè, Mascad. d. cons. 869. num. 10. Miles, & alij, quos refert, & sequitur Sfort. d. q. 3. n. 46. & de confraternitatibus Miscicordiz. Cabel. Lamsis. decis. 51. num. 8. per tot. p. 2. Quorum fundamentum est præcipuum, ex d. l. Orphanotrophus, & ex generali alia conclusione, quam colligunt ex d. l. omnia, quod hospitalia, & alia pia loca gaudent omnibus privilegiis, quæ Ecclesiis conceduntur. Contrariam tamen sententiam quod scilicet huiusmodi hospitalia, & Confraternitates hoc privilegio tuati non debeant quando siue Episcopi auctoritate instituta sunt, expressè sequitur Anchaz. in cap. andreas, num. 9. de restit. in integr. cuius sententiam probant Gabriel. de cons. l. 1. num. 11. & cons. l. 2. num. 16. Gutier. d. cap. 3. n. 14. Valasc. d. cons. 105. num. 44. & post Corn. Cald. Pereira d. verb. minoribus num. 63. & plures alij citati per Sfort. d. q. 3. num. 45. & reliqui, qui sapè alibi in hoc proposito distinguunt an prædicta loca & Confraternitates Episcopi auctoritate instituta sint, necne. Quorum alij ea vtuntur ratione, quia putant Confraternitates, & hospitalia piis causis annueranda non esse, sed melius ex nostra ratione constituimus; diximus enim quod licet pia sint, Ecclesiastica tamen & religiosa non sunt, si Episcopi auctoritate non instituuntur, nullibi verò beneficium restitutionis piis causis indistinctè à iure conceditur, sed tantum Ecclesiis, & Ecclesiasticis, ac religiosi locis.

Ad argumenta verò in contrarium facile videtur responderi posse. In primis ad dict. l. omnia, respondemus solum procedere in hospitalibus institutis auctoritate Episcopi, vt ex communi sententia interpretatur Valasc. d. cons. 105. num. 12. Et ad d. l. Orphanotrophus, similiter responderi Anchaz. d. n. 9. in fine, & sententia videntur Mascad. dist. cons. 869. num. 9. Maza d. p. 4. casu 15. num. 15. atque etiam Cabel. dist. decis. 51. num. 1. & 11. quatenus in hoc puncto confidat prædictas Miscicordiz Confraternitates auctoritate Prelati, & Capituli fuisse institutas. Verum ex alio capite proferam sententiam, quæ indistinctè Confraternitatibus hoc concedit restitutionis beneficium, defendi posse non possum non affirmare; generaliter enim receptum est, non ita hoc beneficium restitutionis minoribus, & Ecclesiis concedi, vt aliis denegetur, in quibus idem fauor, & miserationis ratio repetitur, quales censetur omnes illi, quorum bona sub aliena cura sunt, vel per administratores gubernantur, vt in Republ. Ciuitate, villa, Castro, seu quacunque alia Communitate probat text. in l. Respubl. C. ex quibus causis maiores l. Rempubl. C. de iure Rep. lib. 1. iuncta equiparatio text. in l. 1. §. quibus si quodammodo vniuersitati num. Reipublicæ scilicet, cuiuslibet alicuius Collegij seu vniuersitatis personarum, & in fisco, furioso, prodigo, & similibus personis post Eucard. loc. 30. Mench. & alios, prosequitur Cald. Pereira dist. verb. minoribus à n. 6. & multi de quibus Alphen. collect. 650. & de omnibus, & singulis plenissime resoluit contrarius satisfaciens, & ostendens non solum ex generali clausula res ex quibus causis maior. Sed iure minoris prædictis omnibus succurrere Sfort. omnino videndus d. q. 3. n. 1. art. 1. 7. & y. num. seg. vsque ad finem quest. Quare si cunctis Communitatibus, seu Collegio huiusmodi restitutionem conceditur, quia per administratores

reguntur, irrationabile videtur tam denegare pijs locis, & Confraternitatibus; licet Ecclesiastica non sint, quia siue Episcopi auctoritate instituta fuerint. Accedit, quia non sine violentia restitueretur licetia text. in d. l. *Orphanotrophus*, ad ea hospitalia, quae cum Episcopi auctoritate instituuntur, immo equiparatio, quam text. facit, admissitiorum hospitalium, & tutorum minorum, nihil commune habet cum auctoritate Episcopi, sed omnibus hospitalibus etiam absque illa institutis maxime conuenit.

- 22 Sexto inferretur ex iis, quae Confraternitatibus siue cum Episcopi auctoritate, siue absque ea institutis relinquuntur, quatenus falciidiam deduci non posse. Probat, diximus enim omnes Confraternitates licet absque Episcopi auctoritate instituuntur, pias censeri, & inter pias causas esse annumerandas: sed constat de legatis ad pias causas nullam deduci falciidiam, iuxta text. in *Aurb. similiter. C. ad leg. Falciid.* & in corpore, vnde sumitur in *Aurb. de Ecclesiasticis. §. si autem haeres coll. 9. & ex l. §. quis ad declinandam ad fin.* ibi nulla falciidia in hac parte intercedens, C. de Episcopo, & cler. cum similibus; ex quibus ita hanc conclusionem tradunt scribentes omnes eisdem locis, ut constat ex latissime traditis per Tiraq. de priuileg. pia causa, priuileg. 26. Couar. in c. Raynaldus, de testam. §. 3. num. 7. Costa in cap. si pater, verb. Trebellianica, a num. 13. optime Hugo Donell. comment. iuris Civilis lib. 8. cap. 27. §. verum autem, Suid. de alimen. §. 8. priuileg. 18. a num. 2. me citato Ricciol. d. lib. 4. cap. 21. a num. 18. & sic habere commonem Doctorem omnium traditionem tam in scholis, quam in Palatijs, profiteretur Pereg. de fideicom. art. 3. a num. 62. Flores de Menar. quae lib. 2. c. 21. a num. 190. inde inferens ad quæst. de gabellis, de qua supra rex quibus nostram illationem ad Confraternitates ita deuenit Bald. Paul. de Castro, Socin. Alex. Dec. & alij, quos refert & sequitur Gabr. d. concl. 2. a num. 8. & post eum Gunter. d. cap. 35. a num. 12. Flores de Menar. ubi proximo, & in hospitalibus Castris, Felin. Blubar. & alij, quos refert, & sequitur idem Gabr. d. concl. 2. a num. 16. Valasc. d. conf. 105. a num. 39. Mascard. d. concl. 869. a. 12. Vnde manifestè conuincitur sententia, & fundamentum eorum, qui contrarium resoluiebant ex ea ratione quòd Confraternitates loca pia non sint, ut voluit Corn. & Paris. Quos sequitur Menoch. d. remed. 15. recuper. a num. 34. concessio enim antecedenti, negamus consequentiam: quauis enim ex dictis verum sit Confraternitates loca pia, seu religiosa non esse, sunt tamen pias causas annumerandas: de omnibus pias causis falciidiam non deduci expresse decidunt imperatores in d. *Aurb. Similiter*, cum similibus. Immo ipso iure Digestorum hoc priuilegium pijs causis fuisse concessum contendit Tiraq. d. loco, melius per text. in l. 1. §. ad municipium, & in l. Titia, in princip. ff. ad leg. falciid. contra Cuiac. resoluit Costa d. verb. Trebellianica. a num. 10. Pereg. d. art. 3. a. 62. & Donell. citato loco. Vnde etiam supposita communi
- 23 sententia, quae resoluit similiter ex fideicommissis vniuersalibus, quae ad pias causas relinquuntur, Trebellianicam non deduci, ut docet Bart. Bald. scilicet & alij in d. *Aurb. Similiter*, & plures, de quibus Tiraq. priuileg. 27. & post Gou. ubi sup. commonem esse veriusque iuris Doctorem sententiam, testatur Costa d. verb. Trebellianica, a. 21. Pereg. d. art. 3. a num. 62. cum seqq. Ricciol. d. lib. 4.

cap. 11. n. 17. sequitur etiam Trebellianicam deducendam non esse de eiusmodi fideicommissis si Confraternitatibus relinquatur, ut post Paul. Castris, notauit Mascard. Valasc. & Gunter. proximo citatis locis.

Vtrum autem si vna Confraternitas haeres instituat, & alteri Confraternitati legata portet, vel hereditatem restituere grauetur, falciidia, aut Trebellianica deduci possit? Partem pendet hæc quæstio ex illa generali, Vtrum priuilegiatus contra partem priuilegiatum utatur priuilegio suo; partem ex illa, quam in specie scribentes controuertunt vtrum pia causa contra aliam similiter piam, deducat falciidiam, aut Trebellianicam, de qua omnes in d. *Aurb. Similiter*, & alij de quibus Tiraq. priuileg. 26. Gabr. l. 4. commut. sit. ad Trebellian. concl. 21. a. 18. Costa. d. verb. Trebellianica a num. 13. Suid. d. priuileg. 18. a num. 6. & ad vtramque partem plures refert. Cuius communi contra communem q. 155. bene Pereg. d. art. 3. a num. 69. resoluens partem negatiuam esse veriorē, cum illis prosequere. Vtrum si fideicommissum vni relinquatur pio parte in causam piam, & pro parte non, deducat falciidiam solum pro parte? Vnde text. in l. si seruis §. ff. ad l. Falciid. Gabr. d. lib. 3. concl. 21. a num. 8. Pereg. d. art. 3. a num. 67.

Septimò inferretur ad præscriptionem rerum pertinetium ad Confraternitates, & hospitalia, quæ Episcopi auctoritate instituta sunt, tempus 40. annorum necessarium requiri. Probat, diximus huiusmodi hospitalia, & Confraternitates Ecclesiastica censeri, & vni talia eorum bona pijs gaudere priuilegijs, quæ rebus Ecclesiasticis conceduntur; sed constat res Ecclesiasticum minori spatium quam 40. annorum præscribi non posse, cap. ad aures, cap. illud, cap. de quarta, cum multis alijs, de præscrip. Igitur merito hanc illationem deducunt Abb. per text. ibi in cap. accedentibus, notab. 2. de priuileg. quatenus agens de præscriptione contra hospitalarios, exigit hanc 40. annorum præscriptionem, sequuntur Felin. in d. cap. quarta, a num. 2. Bald. de præscrip. p. 1. a num. 5. in princip. a num. 5. Padil. in l. 2. a num. 45. C. de fraus. ubi nam. 50. noncupantur agie de Confraternitatibus, Valasc. d. conf. 105. a num. 42. Azucod. d. l. 10. a num. 18. contrarium expresse resoluens in hospitalibus, & Confratris institutis siue Episcopi auctoritate, quia ex dictis persona sunt nec subinde Ecclesiæ gaudent priuilegijs; ut resoluunt ultra præcitaros, licet intelligendus Corn. conf. 127. a num. 27. volam. 2. & post eum Marca d. casu. 13. a num. 14. Quæ resolutio hæc ex nostra principali resolutione rectè deduci videatur, inaduerter tamen Abb. & reliqui ad eius comprobationem adducunt text. in cap. accedentibus; hospitalarij enim, de quibus ibi, verè Religiosi sunt, nec dubium est bona, quæ ad ipsorum pertinent Religionem, verè Ecclesiastica censeri. Quare melius probatur illatio ex eleganti decisione text. in *Aurb. de Ecclesiasticis. §. pro temporalibus. c. illar. 9.* vbi ex pæfide decidit contra Ecclesiæ, & alia loca venerabilia solum quadraginta annorum præscriptionem opponi posse; addit deinde hoc ipsum geeraliter seruandum esse in exactione eorum, quæ ad pias causas relinquuntur, ex quo ultra supra citatos ita notantur plures alij, de quibus Tiraq. tract. pia causa priuileg. 39. Cou. in reg. possessor. p. 2. a num. 3. vers. imò, Molina de lib. 2. tract. 2. disp. 72. vers. hoc verè priuilegiū, vnde absurdum

adfundum non erit si quis dicat hoc privilegio in materia præscriptiōis gaudere hospitalia, & Confraternitates ad pios vius, siue Episcopi auctoritate siue, absque ea fuerint instituta; cum enim ex dictis patet hospitalia & Confraternitates, in quibus prædicta opera exercentur, piis causis annuuntur, quia de his auctoritatis Episcopi efficit ne religiosi, seu Ecclesiastici sint, non tamen impedit quominus pia fiet, & tex. in d. §. pro temporibus, generaliter hoc quadraginta annorum privilegium concedat pro omnibus præscriptiōibus eorum quæ ad pia causas relata sunt, non rectè communis videtur in hoc proposito distinguere inter hospitalia, & Confraternitates, quæ auctoritate Episcopi, vel absque ea instituuntur, sed in omnibus indistinctè debet admitti reg. d. §. pro temporibus, & bene considerat Fulg. in l. omnes, n. 13. C. de sacros. Eccles. à quo ritibus eccedat Podil. in d. l. 2. n. 46. & notandus, & imus rectè Valsc. consil. 103. num. 42. ad fin. Ampliatu quæ hæc resolutio, ut procedat quando una Confraternitas contra alteram vult præscribere, ut in una Ecclesia contra alteram præscribere probat ex. in d. cap. ad aures, cap. illud. vers. Titusq. d. cap. de quarta, cum simili- bus, de quibus Titusq. d. prim. 2. vers. conseruam, Bald. ubi sup. n. 4. Cons. d. §. 2. n. 3.

98 Octavo infert Menoch. d. remed. 15. recuper. q. 4. & §. per tot. ad questionem, quam nouam dicit in ea materia verum scilicet remedium cap. redintegrand. 3. q. 1. concedatur contra singulares succellores pro recuperanda possessione rerum Confraternitatis, & hospitalium; inquit enim pendere ea nostra questione principali verum huiusmodi Confraternitates, & hospitalia sint loca religiosa? nam si talia sunt, proculdubio vera est pars affirmatiua, quod prædictum competit remedium, & consequenter ea nostra resolutione dabitur pro rebus hospitalium & Confraternitatum, quæ cum Episcopi auctoritate fuerint instituta, non ita quando absque ea instituuntur. Verum ostendit displicere questio, si sequamur magis communem, & praxi receptissimam resolutionem, quæ docet remedium illud omnibus competere tam Ecclesiasticis, quam secularibus personis violentis à rebus suis eiec- tis, vel alio modo oppressis, aut dolo deceptis, ut statuit ipse Menoch. ibi num. 13. Mantu. dial. 114. Valsc. de iure emphy. q. 18. num. 16. Gutier. Cons. lib. 1. q. 34. num. 4. cum seq. C. de ill. commun. contra commun. q. 53. per tot. Anton. Thesaur. Pedem. decis. 29. num. 1. in fine. Si verò studium se- quamus iuris rigorem, verius est nullum nouum remedium in eo esse. concedi laicis clericis, Episcopis, aut Ecclesiasticis personis, sed dum agit de Episcopis spoliatis rebus propriis, vel Ecclesiæ restituendis, intelligendum esse per remedia competentia secundum ius antiquum, rectè interpretatur Innoc. in c. cum ad sedem, de res. lictis, spoliat. Rip. & Alciat. quos refert & sequitur idem Menoch. ubi sup. num. 8. Sarnien. lib. 2. select. cap. 13. num. 2. & in tract. de reditib. Eccles. p. 1. cap. 4. num. 1. D. Barbosa in l. aliena 12. n. 45. ff. de se- lare matrim. & fundent, quia verumale non est Pontificem per verba vaga, & generalia nouum remedium concedere, & iuris Civilis rigorem abrogare, nulla de eo facta mentione, & talis solet, sed potius referre ea, quæ antiquis legi- bus, seu Canonibus erant concessa, ut significant illa verba, quæ ex originali referunt proximè

citati in synodalibus Patrum decretis, & legum edi- tis legitima suauum, &c. & quia ex contraria in- terpretatione ostenditur decisio text. in cap. sepe, de res. lictis, spoliat. ubi Pontifex aperte profectus contra iuris rigorem nouum concedere reme- dium spoliatis contra singulares spoliantium suc- cellores, quod verum non esset si per dictum cap. redintegrand. contra huiusmodi singulares suc- cellores sic generaliter erat prouisum.

Nono infertur resolutio ad questionem de subsidio imposto pe Papam ad suorum D. nostri Philippi Regis Hispaniarum super redditibus Ecclesiasticis, Confraternitates huiusmo- di debeant in eo contribuere de bonis suis tem- poralibus? In qua questione soluenda necessarium est recurrere ad nostram distinctionem: Con- fraternitates non sunt institutæ auctoritate Ec- clesiastica, nempe Apololica, seu ordinata, sed priuata tantum ipsorum fundatorum, & tunc non debent contribuere, quia licet sint loca pia, non tamen sunt religiosa, & ecclesiastica, aut Ecclesiastica auctoritate erectæ sunt, & tunc debent contribuere ex quo sunt loco non solum pia, sed religiosa, seu Ecclesiastica, ut probatur ex verbis Bullæ Pij IV. & V. super huius- modi subsidio, ibi, super annuum & singularem Cathedralium, etiam Metropolitanarum, Collegiatarum, & aliarum Ecclesiarum, &c. Capitularum, Conuentualium & aliarum mensurarum fructibus & red- ditibus & presentibus, &c. Quibus verbis com- prehendi videtur bona Collegiorum auctoritate Ecclesiastica erectorum, quod magis confirma- tur exceptione facta à Papa de hospitalibus acta hospitalitatem seruantibus, quod non teneantur ad dictam contributionem; ex qua remanet im- positio certa & firma in omnibus aliis hospita- libus acta eam non exercentibus, & similiter in omnibus locis piis, & religiosis auctoritate Ec- clesiastica institutis, ita Nicol. Garc. de benef. p. 5. c. 4. n. 613.

Decimo infertur resolutio ad questionem in hoc proposito admodum controuerso, verum scilicet ex his, quæ Confraternitatibus inchoquantur, quæta canonica debeant; quam læt resoluimus lib. 3. cap. 19. de Canonica portione, num. 17. cum seq.

Vndecimo infertur ex eadem ratione, dicta supra de Confraternitatibus, & hospitalibus esse similiter accomodatibus collegiis, seu semina- tiis institutis pro sustentatione studentium pau- perum, vel aliorum egenorum, quod sunt loca pia, & gaudent privilegiis Ecclesiæ, & de iudi- catione Ecclesiastica, & si sunt instituta, seu erecta auctoritate Ecclesiastica, non solum sunt loca pia sed etiam religiosa. Ita Garcia Gronda de gavelis p. 7. n. 44. Azuod. d. l. 10. n. 26. lib. 4. noua recop. Nicol. Garc. d. p. 5. c. 1. num. 612. Aloyf. Ricc. in praxi var. res. p. 3. res. 413. num. in praxi deff. 41. n. 1. Felicia de Vega in res. d. cap. cum sit gene- rale 8. n. 51. in segg. de fore comp.

Duodecimo infertur resolutio ad questionem, an Confraternitates inter se precedant. In qoa S. Rituum Congregat. in una Nepefina 10. May 1608. & in alia Thesaur. 19. May 1612. censuit Confraternitates laicorum in publicis proces- sionibus debere procedere, & precedere inter se iuxta Bullam Gregorij XI l. liocap. Exposuit. de qua Ricciul. d. lib. 4. cap. 16. Et quod Confraternitati sanctissimi Rosarii non competat prece- dentia superalialis, quæ ante illam habent habi- tum

- 104 tum, eadem S. Congregat. in *Bononiens.* 9. Decembris 1617. quod locum habere in processione sanctissimi Sacramenti respectu Confraternitatis Corporis Christi, quæ etiam illic debet cedere locum digniorem aliis Confraternitatibus antiquioribus, declarauit eadem Sacra Congregatio in *nusui* 30. Septembris 1618. Et quòd huiusmodi Confraternitates laicorum incedunt ante Regulares, quas sequitur idem Regulares, & postremo digniorem locum obtinet clerus secularis, cõsultu eadem S. Congreg. in *Messanem.* 7. Augusti 1621. Vnde consuetudinem non esse, sed abulum vi Confraternitas laicorum præcedat clericis, declarauit eadem S. Congreg. *Elmen.* 10. Ianuarij 1604. in 6. dub.

Confraternitates non possunt in eorum Ecclesijs per suos Capellanos facere sollempniter celebrare, Concessionem audire, sepelire, Sacramenta ministrare, & similia (quæ ad solum Parochum spectant) absque expresse licentia Ordinarij, & Parochi eadem S. Congreg. Rituum in *Napoli-tana* 18. May 1602. & in *Casarrangustana* 14. Ianuarij 1612.

CAPVT XII.

De Monasterijs, & religiosis domibus.

SVMMARIVM.

- 1 Continuatio materia.
- 2 Monasterium à Græce vocabulo solitaris locus propriè dicitur.
- 3 Canobium à Græca significatione desumptum, communis uita locus appellatur.
- 4 Monasterium, & Canobium idem sunt.
- 5 Conuentus à conueniendo dicitur.
- 6 Monasteria nona constructi sine auctoritate Episcopi, in cuius diocesi erigenda sunt, prohibentur.
- 7 Ordinarijs non licet dare licentiam construendi nouum monasterium nisi vocatu prius, & auditis Prælati Conuentualibus locorum, ubi edificandum est, & alijs interesse habentibus.
- 8 Monasteria olim in solitudine construenda erant.
- 9 Monasteria Monialium hodie extra ciuitatem constructi prohibentur, & quæ extra maria consistunt, in ciuitatem, vel oppidum reuocantur.
- 10 Monasteria Monialium non sunt erigenda nisi Ordinarijs locorum consentientibus, & in eis duntaxat loci, quæ more uita sunt.
- 11 Papa auctoritas etiam ultra Episcopi consensu requiritur in erigendis Regularium monasterijs.
De sola licentia Ordinarij nona possunt construere Monasteria.
- 12 Fratres Ordinis Carmel. discalc.
- 13 Monachi Cong. B. M. Felsen.
- 14 Superiores Cong. Cleric. Regul. S. Pauli.
- 15 Licentia erigendi noua monasteria de sola licentia Ordinarij remouit Vrbanus VIII.
- 16 Episcopus olim poterat cum consensu Capituli, aut Synodi Parochialem Ecclesiam in monasterium Religiosorum dedicare, non uero hodie.

- 17 Monasteria alia sunt Mendicantium, alia non mendicantium.
- 18 Religiosorum numerus quis habendus in monasterijs mendicantium ostenditur.
- 19 Monasteria nona etiam Mendicantium & Capucinorum, ac Societatis Iesu a rigi non possunt nisi in quolibet illorum duodecim Religiosi ex redditibus, & consuetis elemosynis sustentari valeant.
- 20 Monasteria duplicia, idest, monachorum simul, & monialium fieri prohibentur.
- 21 Monasteria omnia de iure communia sunt subiecta Episcopo, in cuius diocesi sita sunt.
- 22 Monasteria omnia Episcopo censentur subiecta nisi probentur exempta.
- 23 Monasteria ferè omnia Regularium sunt ex privilegio specialibus summorum Pont. ab Ordinarijs potestate exempta.
- 24 Monasteria Monachorum à quo tempore exemptionem hanc ab Ordinarijs inuiciditibus obtineant, ostenditur, & numerus seqq.
Exempti sunt ab Ordinarijs potestate,
- 25 Canonici Regulares à Paschale 11.
- 26 Cluniacensis Ordo à Clemente 1v.
- 27 Cassinens. Abbatia à Zacharia.
- 28 Camaldulensis Congreg. à Leone x.
- 29 Vallumbrosana Cong. à Paschale 11.
- 30 Cisterciensis Ordo ab Alex. 211.
- 31 Celestini Ordo ab Innocent. 1v.
- 32 Monachi B. M. montis Olimeti à Ioh. 11.
- 33 Monachi B. M. montis Virginis à Celestino 111.
- 34 Præmonstratenses ab Alexandro v.
- 35 Carthusienses à Bonifacio 1x.
- 36 S. Basilij Ordo à Gregorio x11.
- 37 Fratres S. Spiritus à Sixto 1x.
- 38 Fratres S. Antonij Viennens. ab Urbano 1x.
- 39 Predicantes à Gregorio x1.
- 40 Minores à Clemente 1v.
- 41 Cruciferi ab Urbano 111.
- 42 Carmelita.
- 43 S. Maria ab Urbano vi.
- 44 Minimi à Sixto 1v.
- 45 Theatini à Clemente 11.
- 46 Clerici regul. S. Pauli à Paulo 113.
- 47 Societas Iesu à Paulo 111.
- 48 Somascensis à Sixto v.
- 49 Ministrantes infirmis à Gregorio xv.
- 50 Fratres B. Iohannis de Deo à Paulo v.
- 51 Clerici Regulares scholarum piarum à Gregorio xv.
- 52 Monasteria quolibet, in quibus cura imminet animarum in illis quæ ad distant curam pertinet, sub iure immediati iurisdictionis, visitationis, & correctionis Episcopi, excepto monasterio Cluniacensi, & c.
- 53 Per exemptionem concessam monasterio capella illi subiecta non censetur exempta.
- 54 Monasteria in quibus exempta sunt de iure à lege Diocesana, ostenditur.
- 55 Capitula generalia debent in monasterijs exemptis per singulas Provincias, vel regna quolibet trioncio fieri.
- 56 Monasteria monialium quauis exempta, nisi Regularibus, vel Capitulis generalibus subiecta, ab Episcopo spirituali gubernari sua regenda.
- 57 Inuiciditio nulla est concessa Episcopo in monasterijs Sedis Apost. immediatè subiectis, nisi in conuentibus spiritualia.
- 58 Monasteria non sunt in habitacula clericorum secularium,

secularium, & multo minus laicorum con-
vertenda.

- 60 Monasterium de licentia Episcopi diocesani
bene potest destrui, & deseri, atque cum opus
fuerit in profani usus commutari in casu
magna alicuius necessitati, & rationabili
existente causa.
- 61 Regulares si in monasteriis quandoque defecerint,
clerici faculares in eis poterunt ordinari.
- 62 Monasteria monialium extra Urbem, Opidae
existentia, si Episcopo videbitur, ad vetera,
qua sunt in Urbe, reduci debent, vel ad nova
qua sunt.
- 63 Translatio monasterij monialium extra Urbem
existentis facienda est ad aliud monasterium
eiusdem Ordinis, & cum introitibus, & red-
ditibus, quos habebat.
- 64 Monasteria iam edificata deservere non possunt
Regulares nisi in manibus ordinarij, seu
Diocesani.
- 55 Fratres minores deserventes monasterium aliquod,
in quoque sitam legitimam civitatem habet in-
vispatronatus, non possunt dimissoria, offi-
cinas, seu alia loca monasterij eiusdem de-
struere, disolvere, seu alius donare.
- 66 Monasterium destructum si sis habentium bona
in communis, & transferatur alio, illa bona
acquiruntur illi monasterio ad quod monachi
transferuntur.
- 67 Monasterium si penitus destruitur, fuerintque
proinde monachi extincti, bona eius remane-
bunt in dispositione summi Pont.
- 68 Monasterium non habentium proprium, nec bona
in communis (ut sunt Fratres S. Francisci de
Observantia) si destructum sit, possunt eius bona
ex concessione Pont. transferri de priori-
bus locis ad alia loca.
- 69 Monasterium si transferatur seu mutetur de loco
in locum de iure communis, licentia Papa, &
Diocesani requiruntur, nisi ex privilegio
Pont. aliter sit canon.
- 70 Congregatio S. Benedicti in Portugalia ex pri-
vilegio Sixti P. potest cum consensu & assensu
Capituli generalis transferre eorum mona-
stera de loco in locum.
- 71 Prior, & monasterium S. Benedicti Vallidolei
potest ex concessione Pij I. & Pij IV. duo
vel tria monasteria iuxta interuentis causa
vivere.
- 72 Mendicantibus prohibetur edificare de novo
prope domos iam constructas Minorum nisi
spatium trecentarum canarum.
- 73 Edificia nulla construi possunt intra unum
milliare ab Abbatibus & locis Ordinis Cister-
ciens. sub excommunicationis poena.
- 74 Edificare, aut possessiones acquirere non licet
infra dimidium leucum à terminis posses-
sionum Carthusiensium.
- 75 Cavorum qualibet debet obtinere octo palmo-
rum longitudinem.
- 76 Ecclesias novas, & loca construere, vel alia de
novo recipere & habere non possunt quicum-
que Regulares prope domos Fratrum Pradi-
catorum, & Carmelitarum infra spatium
140. canarum.
- 77 Pauci Societatis Iesu habent privilegium ut
possint edificare infra 140. canas prope alias
Conventus.
- 78 Mendicantes Religiosi, qui sive li tria Papa loca
de novo accipiunt ad habendum, vel balle-

num recepta mutari, aut quous sive aliana-
tionis transferant, excommunicationem ne-
missi reservatam incurrunt.

- 79 Seculares prohibentur erigere excelsas domos,
& edificia prope monasteria Monachorum,
vel Monialium.

- 80 Monasteria coram quo iudice sint commendata
ostenduntur.

EQVITVR secundum genus Eccl.
sialicorum locorum ex ordine,
quem supra proposuimus, quz qui-
dem religiosæ domus vocantur, spe-
ciali vero nomine Monasteria, vel Cœnobita, aut
Conventus, claustra, vel collegia, aut cenobitoria
nominantur, quousvis largius sumptu vocabulo
etiam Ecclesiæ ipsæ, de quibus iam egimus, &
hospitalia quoque, de quibus, præcedens capite
tractauimus, Religiosæ domus soleant appellari,
vt in tit. de relig. domib.

Monasterium igitur Græco vocabulo solita-
rius locus proprie dicitur, cuius habitores Mo-
nachi appellantur solitarii, ac religiosi vi-
tam agentes: solebant olim Episcopi ob crimen
depositionis dignum clericos in monasteria de-
tradere, vt ibi tanquam in loco penitentis pec-
cata propria lugerent, & delinquendi amplius
ab ipso submoueretur occulsi, cap. siue dignum, §.
clerici, de homicid. eademque poena reclusionis in
monasterium infligebatur adultæ in sacre Cui-
li. Auth. Sed hoc §. si vero C. ad leg. Jul. de adulter.
Fr. Eman. quæst. regul. tom. 1. §. 22. art. 7. Hieron.
Roderic. in compend. qu. regul. resol. Cœnobium
verò à Græca itent significatione desumptum,
communis vitæ locus appellatur, à quo cœnobite,
id est simul vitam ducentes nominantur, quod
tamen vocabulum ad solos Religiosos aptatur,
vnde Monasterium, & cœnobium idem sunt c. 2.
in princ. de Ordine cognit. quod & Conuentus à
conuensiendo, & claustrum dicitur eo quod inde
egredi cuiquam propria auctoritate non liceat,
Caus. in Clem. 1. de statu Monach. Collegij, & Er-
mitorij nomina ex iis, quæ superà de Regularibus
diximus, declarantur.

Est autem sciendum quod monasteria noua
construi sine auctoritate Episcopi, io cuius Dic-
cesis erigenda sunt, prohibentur, cap. quidam, cum
seqq. 18. q. 2. Concil. Trid. sess. 25. de Regular. cap. 3.
Pis. lec. in praxi Episcop. p. 2. cap. 3. n. 47. Campan. in
diuer. Iuris Canon. rub. 1. 2. c. 13. n. 80. & 81. Fr. Lin-
dou. Micarda in manuali Prælator. tom. 1. §. 33. cap.
1. comel. §. Erasim. à Cochier. de iurisdictione Ordin.
in exemptos p. 1. §. 16. Hieron. Roder. in compendij
quæst. Regul. resol. §. 5. n. 3. Tambour. de iure Abbatie
tom. 1. disp. 5. §. 1. à princ. ita nec Religiosi exem-
pti possint edificare io loco non exempto absque
consensu Episcopi, Riccp. 4. de res. 168. Nouat. tit.
de monasteriorum edificis super Bullas D. V. Vrbani
VIII. n. 4. cuius tamen assensus fufficit post Ec-
clesiam constructam Ricc. de decr. 168. n. 2. Nouat.
vbi proxime n. 7. illum prestare non potest Vica-
rius. Calderin. conf. 4. de offi. Vicar. Nouat. d. loco
n. 6. Non requirit quando mutatur monasterium
de loco in locum, idem Nouat. n. 5. nec quando
Regulares vellent ampliare monasterium Fr. Em-
man. quæst. Regul. tom. 1. §. 49. art. 9.

Episcopi autem quem modum tenere debeant
in concedenda licentia pro monasterijs Regu-
larium nobis addiscendis ordinatur Clemens
VIII. in sua Constit. incip. Quoniam sub Dat. c. 9.
Julij

Julij 160. ibi, Declaramus locorum Ordinarios non posse licentiam ad nouos Conuentus cuiuscunque; Mendicantium Ordinis in ciuitatibus, & locis eorum Ordinaria iurisdictioni subiectis erigendis imperiari, nisi vocati, & auditu aliorum in eisdem Ciuitatibus, & locis existentium Conuentuum Priorum, seu procuratoribus, & aliis interesse habentibus, & causa seruatis seruanda cognita confiteris, &c. Que constitutio locum etiam habet circa erigenda monasteria Monialium, vt censuit S. Congreg. Conc. 19. Decembris 1620. & illius dispositio inducit formam, ita vt eius commissio viciet concessionem. *Gerard. discip. forens. tom. 3. c. 5. 27. Tamburin. d. rem. disp. 5. q. 1. n. 11. Alois. Ricc. p. 2. decif. 75. Anton. Nuzius. in sum. Bullar. tit. de monasteriorum adificatione super Bulla Clem. VIII. num. 2. vbi a n. 7. cum seq. in pluribus casibus dictam Bullam Clementis VIII. non habere locum ait, & primo vbi non adessent alij Regulares Mendicantes, per Rot. decif. 30. p. 3. d. 1. & in mutatione vnius monasterij in alium locum Ricc. decif. 168. p. 4. Ex in hospicio Ricc. eod. n. 4. decif. 139. Ex qua Constitutio colligunt Fr. Emmann. in addit. sum. tom. 3. cap. 146. n. 4. ad finem. Poetel. in dub. Regul. verb. monasterium. n. 1. Hieron. Rodet. d. refel. 55. n. 6. Ordinatio non licet dare licentiam huiusmodi nisi vocatis prius, & auditu Prelatis Conuentualibus locorum, vbi edificandum est, aliis interesse habentibus, illam Constit. Clementis VIII. ampliat, & innouat Gregorius XV. per aliam suam tunc. Cum aliis 17. Augusti 1622. dum expresse prohibet ne monasteria huiusmodi erigantur, nisi in eo saltem duodecim Fratres, aut Monachi, seu Religiosi inhabitare, ac ex redditibus, & conuentus elemosinis sustentari valeant: ac etiam Priores seu procuratores aliorum monasteriorum non solum in parochiis, sed etiam in aliis per quatuor milia passuum circumuicinis locis ad id vocati & auditu fuerint, & tali erectioni consentiant.*

8. Olim erant in solitudine monasteria huiusmodi construenda ne populari accessu deuotio Religionis impediatur, aut in ciuitatibus construuntur, Episcopi in eorum Ecclesiis Missas solemnes celebrare non debebant, ne propter concursum, & multitudinem populi Religiosorum quiete turbaretur, vt voluit Greg. Pont. in cap. luminoso 18. q. 1. Hodie vero monasteria quidem Monialium extra Ciuitatem constitui prohibentur, & que extra mœnia consistunt, in ciuitatem, vel oppidum reuocantur, ne malorum hominum prædæ & alijs facinoribus sint absque custodia exposita, Concil. Trid. sess. 25. de reform. cap. 5. in fine vers. & quia monasteria, Vgolin. de potest. Episcopali cap. 2. in princ. n. 1. Hieronym. Venero & Leyva in examine Episcopali lib. 6. cap. 21. n. 10. 13. Vnde S. Congreg. Cardinalium negotijs Episcoporum, & Regularium præpositorum, sub die 13. Septembris 1583. censuit monasteria Monialium non esse erigenda nisi Ordinariis locorum consentientibus, & nisi in iis duntaxat locis que muro cincta sunt, & in quibus adsint Presbyterorum secularium, vel Regularium copia ad audiendos eorum Confessiones, nisi in facultatibus haberent Moniales, vel Confessarium abunde assecurum sustentare valeret. Cetera vero decernunt eo respectu ne Moniales è domibus vicinis proficiantur, videlicet D. Sperl. in decif. foren. eccl. decif. 18. per tot. & præcipue à num. 10. vbi resoluit quod Moniales cogantur ad emendum à

vicino securitatem non prospiciendi per fenestras veteres, & vicinus teneatur vendere Monialibus seruitutem non prospiciendi per veteres fenestras, etiam si eius palatium sit insigne, & à num. 19. tenet quod Ecclesia cogit vicium ad vendendum domum etiam pro Templi, vel monasterij reedificatione, & pro viuidatio, eiusque ampliatione, & pro conuictu ipsi monasterio, & pro seminario puerorum, & pro Parochi domo.

Vltra præfatam Episcopi consensum in erigendis Regularium monasterijs desideratum, auctoritas quoque summi Pont. requiritur, nam in cap. 1. de excess. Prælat. lib. 6. & in cap. vni. de reliq. domibus, eodem lib. statum est Prelati Religionem recipere valeant Conuentum aliquem, seu locum, absque Sedis Apost. speciali indulgentia, non obstantibus quibuscunque priuilegiis, si de huiusmodi prohibitione non fecerint specialem mentionem, Hieron. Rodetic. d. refel. 55. num. 12. vbi citat se ipsum de officio, & potest. Episcopali p. 2. alleg. 26. num. 4. Tamburin. d. rem. 3. disp. 5. q. 1. num. 3. Nec Concil. Trid. cap. 3. in fine abrogauit dispositionem legis communis, sed præterea iudicauit, vt altera quoque adhiberetur Episcopi loci, vt declarauit Sacra Congreg. reſe Campan. d. num. 80. in fine. Quamuis Sorb. ad compend. Mendicant. verb. edificare, in sua annot. vers. circa 5. 20. & Fr. Emmann. quest. Regul. tom. 2. q. 49. art. 3. cum seq. existimauerint Episcopi talem licentiam esse necessariam.

Frates igitur Ordinis Carmelitarum Discalceatorum obtinuerunt, vt vbique de sola licentia Ordinarij possent noua construere monasteria, ex concessione fil. record. Pauli V. Constit. 10. incip. Ad Ecclesie, de anno 1605. Item Monachi Congregationis B. Mariz Fulensis ex indulgentia eiusdem Pauli V. Constit. 51. incip. Amplexibus 1608. Item Superiores Congregationis Clericorum Regularium S. Pauli decollati ex indultu eiusdem Pauli V. Constit. 64. incip. Ecclesie, 8. Maij 1610. Quoties tamen concessiones sue licentias erigendi nouos Conuentus reuocauit S. Congregatio Eminentissimorum DD. Cardinalium negotijs Episcoporum, & Regularium præpositorum, Gregorio XV. approbante sub die 17. Augusti 1622.

Nouissimè S. D. N. Vrbani VIII. Constit. 25. incipit. Romanus Pontifex, sub Dat. apud S. Mariam Maiorē sub annulo Piscatoris die 28. Augusti 1624. Motu proprio reuocauit, cassauit, abrogauit, & annullauit omnes, & quascunque licentias, ac facultates à nonnullis Romanis Pontificibus prædecessoribus suis concessas, etiam Motu proprio, vel alijs obreptas fundandi, erigendi, & instituendi vbique locorum monasteria, Domos, Collegia, Conuentus, & alia loca regularia quouis nomine nuncupata, seruata dumtaxat sacrorum Canonum, & Concilij Tridentini decretorum forma de sola Ordinarij licentia, seu etiam non seruata forma, & absque licentia huiusmodi, & hac quoad erectiones, fundaciones, & institutiones monasteriorum, Collegiorum, Domorum, Conuentuum, & aliorum Regularium locorum huiusmodi quæ suum nomen sorsum sunt effectum, præcipique ac interdixit Ordinum etiam Mendicantium, Congregationum, Societatum, & aliorum institutorum Regularium Superioribus quocunque nomine nuncupatis, ceterisque personis ad quos spectat, in virtute S. obedientias,

diennaz, ac sub prinatione vocis adiuu, & passu-
uz, nec non officiorum quorumcumque, ac inha-
bitabilis ad illa, & ad alia in futurum obtrunda,
nec non etiam excommunicationis ipso facto
incurrendis penis, licentiarum seu facultatum
huiusmodi reuocatarum, & annullatarum, siue
alio quouis pretexto, vel causa etiam quantum-
uis privilegiis noua monasteria, Collegia, Do-
mos, Conuentus, & alia loca Regularia huiusmo-
di nisi de es prelia Ordinatio licentia, ac seruata
in omnibus, & per omnia, sacrorum Canonum,
& Concilij Tind. nec non Constitutionibus, fel. re-
cord. Clementis VIII. que incipit, *Quonia ad in-*
stitutum sub Dat. Romae apud S. Marcan sub annu-
Piscatoris die 23. Julij 1603. ac decretoru de
mandato Clementis, necnon Gregorij XV. for-
ma recipere, erigere, fundare, seu alias quomodo-
libet instituire, seu incepia finire, & absolue-
re auctore, seu prefatum. De qua Constit. latet An-
son. Nouar. in syn. *Mitar. tit. de Monasteriorum*
adificat. super Bulla S. D. N. Urbani VIII.

16 Potest olim Episcopus cum consensu Capitu-
li, aut Synodi Paschalem Ecclesiam in Mo-
nasterium Religiosorum dedicare, & eidem de
Ecclesia fidei subiectis sine detrimento applicare, vt
in pluribus locis sacrorum Canonum continetur,
& precipue in cap. si Episcopus vbi. cum seqq. 12.
q. 2. in cap. quia in omni 12. q. 1. & in constitutioni-
bus, & cap. pastoralis, de donat. quod tamen hodie
non sine Romane Sedis auctoritate admittitur, ex
supra dictis.

17 Duo autem sunt monasteriorum genera tam
maiorum, quam minorum; quorundam enim sunt
monasteria Mendicantium, quorundam vero non
Mendicantium. Qui autem sunt Ordines mendi-
cantes, & qui de mendicantium privilegiis par-
ticipent, ostendimus lib. 2. cap. 41. de Religiosis

18 Ordinis preceptis. De quibus omnibus est nota-
ndum primum, quod in monasteriis Mendicantium
in tantum numerus Religiosorum haberi debet,
qui ex consuetis elemosinis, & paucis redditibus
monasterij commodum valeat sustentare, & si-
militer in monasteriis non Mendicantium non
debent super eorum numerum, qui ex redditibus
consuetis sustentari valeant, per se autem aliquo recipi,
ne non victus inopia in extra monasteria vagari,
aut fordidus actus exercere, vel habitum Reli-
gionis delectare compellantur, vt colligitur ex
cap. quous, de vita & honest. cleric. & 12. c. 1. &
c. auctoritate, de insti. & ex cap. unico, §. sancti, de
statu Regular. lib. 6. & ex Concil. Tind. sess. 25. de
Regularib. cap. 3. Et his incommotis melius pro-
videre volens Gregorius XV. Constit. 31. incip. Cum

19 alias de mense Augusti. 1622. prohibuit ne mo-
nasteria nona etiam Mendicantium erigi possint
nisi in quolibet illorum duodecim Religiosis ex red-
ditibus & consuetis elemosinis sustentari valeant,
& cum consensu aliorum Conuentuum
infra quatuor militaria existantium, & ad illa vo-
cati, & auditi fuerint, ac tali erectioni consensue-
rint; vel alias Ordinatis locorum constitutis Reli-
giosos monasterij fieri erigendi absque detrimento
Religiosis in monasteriis antea in Ciuitati-
bus, seu locis huiusmodi erectis degentium
ibi in numero duodecim commodum, & congruè
manutineri, & alii posse, Alioquin monasteria, &
loci huiusmodi posthac recipienda, in quibus
duodecim Religiosi, vt supra sustentari, atque in-
habitare non poterint, & actu non habitauerint
Ordinarij loci visitationi, correctioni, atque
August. Barbo. de iur. Eccles. Pars II.

omnimoda iurisdictioni subiecta esse intelli-
gantur, vt censuit S. Congr. Conc. in decretis de
electis. *Misurum §. sub die 21. Junij 1625. post*
meum tract. de officio & potest. Episcopi pag. 9. In-
cundum Lugdunensi. impressi & comprehendi Reli-
giones Capucinorum, & Societatis Iu sv, decla-
tauit eadem S. Congr. ibidem lib. 18.

Secundò quòd monasteria duplicata, id est Mo-
nachorum simul & monialium, omnino fieri
prohibentur, quia id scandalum multis efficitur,
vt lo plerique Concilij, & Pontificum decretis
continetur, de quibus in cap. diffinitus, cum seqq.
18. q. 2.

Tertiò quòd monasteria omnia de iure com-
muni sunt subiecta Episcopo, in cuius Diocesi
sunt sita, ut vt Episcopi vltius generales mona-
chorum quosdam ad professionem admittente,
alios repellere potuissent, & qui verò 16. q. 1. cap.
monasteria lib. 1. 18. q. 2. cap. videlicet 17. q. 1. gloff.
verb. Prælati in c. quous, de officio Ordinarij. Syl-
uestr. in sum. verb. Religio. §. 5. 4. Nau. in cap. non di-
catis 12. quest. 2. n. 63. vers. addo secundò Cabed. di-
uersis iuris argum. lib. 3. c. 18. in princip. Fr. Etman.
quest. Regul. tom. 2. quest. 63. art. 1. & art. 3. vtrubi-
que in princip. Campan. in diuersis iuris Canon. rub.
12. cap. 13. n. 1. vbi latet quòd propterea Episco-
pi de ipso iure communis intentionem fundantur
tam in ciuilibus, quam in criminalibus contra
Abbatē & Regulares habent omnia omnia mona-
steria Episcopo censentur subiecta, nisi probentur
exempta, & cum dilectis, de Relig. domib. Ex priuile-
giis verò specialibus summorum Pontificum
omnia fieri Regularium monasteria sunt ab Or-
dinariorum potestate exempta, siue privilegia di-
rectè, siue indirectè per communicationem tam-
quam largiantur exemptionem, & consequen-
ter monasteria his temporibus habent iurisd. & iurisdictionem
pleno iure quasi Episcopali. in iuxta doctrinam
gloss. receptæ verb. proprii in Clem. 1. de rebus
Ecclesie non alien. Nau. d. n. 33. vers. addo secundo,
vbi glossam illam singularem dicit, Cabed. d. lib.
3. cap. 18 in princip. Choquet. de iurisd. Ordin. in
exemptis p. 1. q. 17. num. 9 & 15. Campan. d. c. 13.
n. 2. Ego ipse de officio & potest. Episcopi p. 3. alleg.
105. n. 3. Cened. præs. & Canon. q. lib. 1. §. 26. n. 3.
Et non à tempore B. Gregorij I. vt videatur deduci
ex cap. quous si necessarium 18. q. 2. Sed potius per
eius successores omnes monachorum Congrega-
tiones, & monasteria ex speciali Sedis Apostolicæ
gratia, & summorum Pontificum benignitate ob-
tinentiam, ac omnimodam exemptionem obtri-
nuerunt, sicut tradit Alcan. Tambur. de iure Ab-
bat. tom. 1. disp. 15. q. 1. & tom. 3. disp. 5. quest. 11. à
princip. Ego ipse d. alleg. 105. n. 12 & potest ex libris
privilegiorum singulorum Ordinum, ex quibus se-
quentes notauimus.

Canonici Regulares supersuppouuntur à Dico-
cesano cum imperio soluti in 1. 2. & 3. & 4. priuile-
giis Paschalis II. directo Ordini concessis, etiam
in eius privilegiorum libro in princip. testat post
primum huius operis impressionem Tambur. d. lib.
3. disp. 5. q. 12. n. 15.

Cluniacense monasterium exemptum fuit ab
Ordinarij potestate per Clem. IV. anno 1265. die
2. Novembris. Pontificatus sui anno 1. vt habetur in
eius Pontificis Bulla relata per Renar. Chop. monast.
lib. 2. tit. 2. n. 20. Tamb. d. tom. 3. disp. 5. q. 12. n. 14.

Castinen. Abbatia exempta fuit ab omnium
Episcoporum, & Ordinariorum iurisdictione, per
privilegium Sedis Apostolicæ indultum à Zacharia

- Papa, qui Gregorio III. summo Pontif. successit, reſcripſit in *decreto. Caſinen. lib. 1. cap. 4. & apud Renat. Choppin. man. lib. 2. tit. 1. m. 4. in margine*. Nam licet Ordo ſancti Benediſti exemptionem aliquo modo habere videretur iam à tempore S. Gregorij Magni, vt colligitur ex *d. cap. quam ſe neceſſariu. ſeq. 18. q. 2.* tamen hæc Caſinen. Abbat omniſmodam exemptionem à Zacharia Papa obtinuit: totam verò Congregationem plenariè ab ordinariis, & aliorum iuriſdictione exempti Eugenius IV. vt patet ex eius Conſtitutione 9. incip. *Regulare vitam ſub Dat. Bononiæ pridie Kalend. Iulij 1436. Pontificatus ſui anno VI.* & eſt in Bullario nouo tom. 1. pag. 66. Vide Tamb. *d. tom. 3. diſp. 5. q. 11. n. 13.*
- 28 Camaldulenſis Congregationis exemptio data fuit à Leone X. *Conſtit. ſua 2. incipit. Eſſi à ſummo ſub Dat. Romæ 4. Non. Iulij 1513. Pontificatus ſui anno I.* eſt in Bullario nouo tom. 1. pag. 460. Tambur. *d. tom. 3. diſp. 5. q. 11. n. 16.*
- 29 Vallumbroſæ Congregatio licet à Paſchali II. & aliis ſummis Pontificibus ſub Diui Petri & Sedis Apoſt. protectione recepta fuerit, omniſmodam tamen, & plenariam omnium ſuorum monaſteriorum atque locorum, & perſonarum exemptionem ab ordinariis, & aliorum impetio obtinuit ab Innocentio I. *Conſtit. ſua incipit. Innocentius Episcopuſ, ſub Dat. Aſſiſi per manum Ioannis de Camerac. Auditoriſ contraktorum. S. R. E. Vicecancellarij Vicegerenti 12. Id. Iulij Incarnationis Dominicæ anno 1213.* Tambur. *d. diſp. 5. q. 11. num. 17.*
- 30 Cisterciens. Ordo ab omni Diocæſ. ſuoꝝ impetio, & iuriſdictione ſolutus fuit ab Alexan. III. ſummo Pont. *Idem. Nouembriſ 1161. Pontificatus ſui 40. III. vt patet ex eius privilegio incipit. Dilectis quod reſert Renat. Choppin. de ſacra poliſia foren. lib. 2. tit. 3. nu. 5.* Tambur. *d. diſp. 5. q. 11. num. 18.*
- 31 Celeſtinoꝝ Ordinem ab Episcoporum iuriſdictione immunem, & exemptum reddidit Innocentius IV. qui ecremum S. Benedicti de Monte Fano, eius Ordinis caput, ſub Diui Petri, & Apoſtolicæ Sedis protectione ſuſcepit 5. Kalend. Iulij 1247. *Pontificatus eius anno V.* Tambur. *d. diſp. 5. q. 11. n. 19.*
- 32 Monachorum B. Mariæ montis Oliueti Ordo omniſmodam, & plenariam exemptionem à Diocæſanorum iuriſdictione habuit à Iulio II. *ſua Conſtit. 12. incipit. Eſſi ad vniuerſos, ſub Dat. pridie Nov. Iunij 1507. Pontificatus ſui anno IV.* eſt in Bullario nouo tom. 1. pag. 421. Tambur. *d. tom. 3. diſp. 5. q. 11. n. 20.*
- 33 Monachorum B. Mariæ Montis Virginis Ordo etiam ab Ordinariis iuriſdictione exemptus fuit, cuiusque principale monaſterium, quod eſt totius Congregationis caput, ſub Diui Petri ac Sedis Apoſt. protectione, receptum fuit à Celeſtino III. *ſub die 4. Nouembriſ 1197. Pontificatus ſui anno VII.* Cum verò hæc Congregationem Leo X. vnitam & incorporatam habuiſſet Sacriſtæ hoſpitalis B. Mariæ Virginis Annunziata Neapolitanæ poſtmodum Sixtus V. *per eius Conſtit. munera 1000. Dudum ſeſſus record. ſub Dat. 27. Auguſti 1582. Pontificatus ſui anno IV.* eam à iuriſdictione dict. Sacriſtæ ſoluſit. Tambur. *d. q. 11. num. 22.*
- 34 Pæmonaſtæoſ ab Episcoporum iuriſdictione exempti fuerunt per Alexandrum V. anno Domini 1409. *ſub die 31. Iulij, Pontificatus ſui anno I. vt reſert Renat. Choppin. de ſacra poliſia lib. 1. tit. 3. num. 7.* Tambur. *d. tom. 3. diſp. 5. q. 11. num. 23.*
- Carthoſienſium Ordo plenariam exemptionem, & immunitatem ab Ordinariis, & aliorum iuriſdictione obtinuit à Bonifacio IX. *in eius Conſtit. 3. incipit. Bonifacius Episcopuſ ſub Dat. 17. Martij 1391. Pontificatus ſui anno I.* eſt in Bullario nouo tom. 1. Tambur. *d. tom. 3. diſp. 5. q. 11. n. 24.*
5. Baſilij Ordo iam penè collapſus à Gregorio XIII. inſtitutus, atque ab Ordinariis, & aliorum iuriſdictione exemptus fuit in eius *Conſtit. 3. incipit. Benediſtus Dominuſ ſub dat. Kalend. Nouembriſ. 1579. Pontificatus ſui anno VIII.* eſt in Bullario nouo tom. 2. pag. 6. & in noua collect. Bullarij Fr. Emman. *Conſtit. 12. eiusdem Gregorij Tambur. d. diſp. 5. q. 11. n. 25.*
- Fractes S. Spiritus in Saxiâ ſuperioritate, & iuriſdictione omnium Pſchilatorum, & aliorum, præterquam Magiſtri Genetilis, exempti fuerunt à Sixto IV. *ſua Conſtit. 22. incipit. Religioſis zelus ſub Dat. Idus Febr. 1483.* eſt in Bullario nouo tom. 1. pag. 368. Tambur. *d. diſp. 5. q. 11. n. 26.*
- Fractes S. Antonij Viennæ. Ordo exemptus eſt per multo privilegio ſummarum Pontificum, præteritum Vrbanij IV. Gregorij X. Benediſti XI. Nicolai IV. Martij V. Celeſtini III. Ph. II. & aliorum, quæ confirmata fuerunt à Clem. VII. *in ſua Conſtit. 2. incipit. Rationi congruit, ſub Dat. VI. Kalend. Decemb. 1623.* in Bullario nouo tom. 1. p. 558. Tambur. *d. tom. 3. diſp. 5. q. 11. n. 27.*
- Prædicatorum Ordinem à multis ſummis Pont. exemptum fuiſſe teſtimat eorum privilegia, & habetur in *compendio minorum conſuet. Religioſi, & præcipit à Gregorio XI. ſua Conſtit. 7. incipit. Virtute ſub Dat. 2. Martij 1374.* in Bullario nouo tom. 1. p. 226. & à Martino V. vt reſert Fr. Emman. *quaſt. Regular. tom. 2. q. 6. art. 5.* Unde colligitur Prædicatores communi privilegio clauſo in corpore iuris non eſſe exemptos, ſed proprio, & expreſſe probet Abb. in *cap. nuniſ grane. n. 4. de exceſſib. Præl.* quem citat Eraſm. à Cochæet de *iuriſdictione Ordinum in exemptis p. 1. q. 17. n. 4. fin. & num. 5.* ſubdit quòd Prædicatores citati coram ordinario comparere non teneantur ad allegandum exemptionem cum ſit notoria. Tambur. *d. tom. 3. diſp. 5. q. 11. n. 28.*
- Minorum Ordo à pluriſ ſummis Pontificibus exemptus fuit, & præcipue à Clemente IV. vt teſtatur Fr. Emman. *d. tom. 1. q. 62. art. 3.* Vide Alphoſ. Caſarubioſ in *compend. privilegiorum Fratrum Minorum verb. exemptis num. 3. 8. & 10.* & Eraſm. à Cochæet. *d. q. 17. num. 6.* Tambur. *d. tom. 3. diſp. 5. q. 11. n. 29.*
- Cruciferi approbati, & ſub Sedis Apoſt. protectione fuerant recepti ab Vrbanio III. in *ſua Conſtit. 1. incipit. Cum anteaſſet, ſub Dat. 7. Kalend. Aprilis 1187.* eſt in Bullario nouo tom. 1. pag. 30. Tambur. *d. tom. 3. diſp. 5. q. 11. n. 30.*
- Canonicæ pariter à iuriſdictione Ordinariis, & legatorum præſens ſunt exempti, adeo quod proſcripti, aut ſententiæ contra eos latæ ſint nullius roboris. Alphoſ. Caſarubioſ. *verb. exemptis num. 24.* Eraſm. à Cochæet. *d. par. 1. q. 17. num. 7. & p. 4. q. 46. num. 1.* Tambur. *d. tom. 3. diſp. 5. q. 11. n. 31.*
- Scutorum B. Mariæ Ordo ab ordinariis iuriſdictione exemptus fuit per Vrbanum VI. in *ſua Conſtit.*

Constit. 2. incip. *Sacrosancta*, sub *Dat.* 7. Id. Aprilis 1379. est in Bullario nouo tom. 1. pag. 218. Tambur. d. tom. 3. disp. 5. q. 11. n. 34.

44 Minimonum Odo receptus fuit sub protectione Sedis Apostolicæ sub Sixto IV. incip. *Constitut. V.* incip. *Sedis Apostolicæ* sub *Dat.* 6. Kalend. Iulij Incarnati Domini 1474. est in Bullario nouo tom. 1. pag. 335. Tambur. d. tom. 3. disp. 5. quest. 11. num. 35.

45 Theatini similiter recepti fuerunt sub protectione Sedis Apost. & à iurisdictione Ordinariorum exempti per Clementem VII. sua *Constit.* 38. incip. *Dudum*, sub *Dat.* 7. Martij 1533. in Bullar. nouo tom. 1. p. 605. Tambur. d. tom. 3. disp. 5. quest. 11. num. 36.

46 Clerici Regulares S. Pauli decollati sub protectione Sedis Apost. recepti fuerunt à Paulo III. sua *Constit.* 5. incip. *Dudum*, sub *Dat.* 1. Ianu. Kalend. Augusti 1535. in Bullar. nouo tom. 1. pag. 617. Tambur. d. q. 11. n. 37.

47 Societas Ixv recepta est sub protectione Sedis Apost. & à iurisdictione Ordinariorum exempta, atque multis privilegiis munita per Paul. III. sua *Constit.* incip. *Regimini* sub *Dat.* 5. Kalend. Octobris 1540. in Bullario nouo tom. 1. pag. 653. Tambur. d. tom. 1. disp. 5. q. 11. n. 38.

48 Clericos Regulares de Somasca exempti Sixtus V. sua *Constit.* IV. incip. *Aequum*, sub *Dat.* Kalend. Maij 1585. in Bullario nouo tom. 2. pag. 489. Tambur. d. q. 11. n. 39.

49 Mixtantes instituti eximuntur & multis privilegijs decorantur à Gregorio XIV. sua *Constit.* 17. incip. *Alui*, sub *Dat.* 10. Idem. Kalend. Octobris 1591. in Bullario nouo tom. 2. pag. 706. Tambur. d. tom. 3. disp. 5. q. 11. n. 40.

50 Clerici Regulares Minores à Sixto V. sua *Constit.* 81. incip. *Sacra Religione* sub *Dat.* 1. Iulij 1588. est in Bullario nouo tom. 2. pag. 629.

51 Frater B. Ioannis de Deo ab Ordinariorum iurisdictione exempti fuerunt per Paulum V. sua *Constit.* incip. *Romanus Pontifex*, sub *Dat.* 1. Roma apud S. Mariam Maiorem die 16. Martij 1619. Pontificatus sui anno XIV. in hac verba Ex vobis tam Congregationis S. R. E. Cardinali negotijs Episcoporum & Regularium praproposuerunt, quibus negotiationem huiusmodi maturè discutiendum, & referendum committimus, congregationem Ioannis Dei huiusmodi ac totius & singulari ipsius Congregationis domos superiores etiam Aliaorem, ac Fratres & personas, ac ministrantes, tam in Italia, quam Hispania, aliisque mundi partibus consistentia, & tam hactenus fundata quam de cetero fundanda, in his duntaxat, qua Regularia instituta iuxta constitutiones d. Congregationis Ioannis Dei à Sede Apost. approbatas & confirmatas concernunt, à superioritate, visitatione, correctione, ac etiam obedientia ordinariarum locorum & personarum & omnino Apostolica auctoritate tenere presentium, in perpetuum eximimus, absolvimus, & liberamus, ac eas in premissis duntaxat ab omnimoda Ordinariorum locorum iurisdictione perpetuo exemptas fore, esse declaramus. Tambur. d. tom. 3. disp. 5. q. 11. n. 41.

52 Clerici Regulares scholazum plarum similiter ab ordinariarum iurisdictione exempti fuerunt per Gregorium X V. sua *Constit.* incip. *Ad vobes*, sub *Dat.* 15. Octobris 1612. Tambur. d. quest. 11. num. 42.

53 In huiusmodi autem rebus, quæ ad curam animarum, & sacramentorum administrationem pertinent, monasteria quælibet, quibus cura imminet animarum, sub sunt immediate iurisdictioni, August. Barbosa de Iur. Eccles. Part II.

& correctioni Episcopi, in cuius Diocesi sunt sita, excepto monasterio Clunacensi, cum suis limitibus, & aliis monasteriis, in quibus Abbates Generales ordinum capitula secundum Ordinarium principalem habent, seu in quibus Regularium superiores iurisdictionem Episcopalem, & temporalem, in Parochos, & Parochianos exercent, salvo tamen eorum Episcoporum iure, qui maiorem in præfata loca, vel personas iurisdictionem exercent, vt Tridentinum Conc. decreuit sess. 25. de *Regul. cap.* 11. diximus latè lib. 1. c. 9. de *statu, & vna Regular.* Notandum est autem quod per exemptionem concedit monasterio, capella illi subiectæ non censentur exemptæ, vt Innocentius III. declarat in *cap. ex ore, de privileg. & de hoc exigimus hoc lib. in cap. 8. de Oratione & Capitulo*, n. 23.

Omnia tamen monasteria, etiam de iure communi, vt diximus, sine subiecta Episcopo, in nonnullis exempta sunt à lege Diocesana, veluti in Cathedrali solutione, quam facit Episcopo non tenetur, *cap. inter cetera, vers. monasteriorum* 10. q. 3. de quo infra lib. 3. in *cap. de Commun. pers.* videbimus. Item in parte eorum, quæ monasterio offeruntur, Episcopo non præstantur, aut in alia quacunque gravi, vel insolita exactione, *cap. cum pro visitatione* 16. q. 1. cum Episcopus monasteriis imponere prohibetur, *cap. quoniam sit necessarium* 18. q. 2. *cap. decimas* 16. q. 1. c. *scientes, de consens.* sicut & quietem eorum per populum frequentes, & Missarum solemnitates turbare *cap. Abb. & c. luminis* 18. q. 2. & supra offendimus. Et denique quoad legem Diocesanam omnia monasteria sunt exempta, quoad similes, quas diximus exactiones, quoad legem verò iurisdictionis, quæ in visitatione, & correctione consistit, non omnia sunt exempta, *cap. 1. de stat. monach. glof. notab. in princip.* 10. quest. 1. quamvis omnes Ecclesie in vtraque lege Episcopi sint de iure communi subiectæ, *per tot.* 10. q. 1. *cap. omnes Basilica* 16. quest. 7. & supra etiam lib. 1. in *cap. de poss. Episcoporum* offendimus. Quare possunt, & debent Episcopi monasteria visitare etiam exempta, iuxta distinctionem tamen, quam lib. 1. *cap. de Visitatione* descripsimus.

In monasteriis autem exemptis debent per singulas provincias, vel Regna quolibet triennio Capitula generalia fieri, vbi de statutis, & Ordinibus in Religione seruandis, & aliis opportunis negotijs tractetur; quæ in re li Religiosi Prælati fuerint negligentes, Metropolitani eadem Capitula conuocabit, & durante controuersia subduntur iurisdictioni Episcopi, vt disponunt in Concil. Trid. sess. 25. de *Regularibus*, *cap. 8.* & ex eo colligunt Nau. *conf.* 83. de *Regularib.* in *antiqu.* alius *conf.* 18. de *statu monach.* in *nostr.* Sayro in *floribus deas.* sub *tit. tituli. de regular.* de *des.* 89. Hieron. Veneto in *examine Episcop.* lib. 6. *cap. 8.* num. 12.

Monasteria quoque monialium, quamuis exempta, nisi Regularibus, vel Capitalis subint, ab Episcopo sunt tegenda, vt Tridentin. Concil. statuit sess. 25. de *Regular.* *cap. 9.* & ex eo docet Hieronym. Veneto d. lib. 6. *cap. 21.* num. 5. quod quidem de spirituali gubernio, non verò de temporali esse intelligendum, tenet Auzendar. in *addit. ad recipit. legum Navarra.* lib. 2. *titul.* 18. l. 7. de *religion* num. 93. vbi num. 94. subdit per decretum Concilij d. *cap. 9.* nullam iurisdictionem esse concessam Episcopo in monasteriis Sedi Apostolicæ immediate subiectis, nisi in

concentnentibus spiritalia, in temporalibus vero nihil agere posse, non enim possunt Ordinarij nec Regulares etiam in Capitulis, eorum Generalibus deputare particulares Religiosos cuiusmodi gradus, aut preeminentiam, etiam si Superiores monasteriorum fuerint in bonorum temporalium Monialium administratores, vt censuit S. Congreg. Cardinalium negotiis Episcoporum & Regularium prepositorum *sub die 22. Augusti. 1603.*

- 19 Monasteria non sunt in habitaculo clericorum secularium, & multo minus laicorum conuertenda, nec à secularibus gubernanda, nec commutanda sunt, vel vendenda, etiam ab ipso Episcopo sine consensu Capituli *cap. nemini, cum seq. 1.6. qm. 7. 2. peruenit col. 2. cum seq. 28. q. 2. cap. quæsi, cum seq. 19. qm. 3.* Hieron. Roderic. in *compendio quæst. regular. resolut. 35. n. 7.* Ludouic. Miranda in *man. Prælator. tom. 1. q. 1. concl. 1. vbi concl. 2. probat in casu magnæ alicuius necessitatis, & rationabili existente causa de licentia, consensu, & auctoritate Episcopi Diocesani bene posse monasterium destrui, & deseri, atque cum opus fuerit in profanos vsus commutari. Si vero Regulares quandoque defuerint, clerici seculares in eis poterint ordinari, *cap. inter. quatuor. de relig. domib. & dicemus latèlib. seq. in cap. 4. de beneficiis in genere n. 38.**
- 62 Monasteria Monialium extra Urbem, Oppidum exilientia (quod obiecta periculum hominum periculis sunt) si Episcopo videbitur ad vetera, quæ sunt in Urbe; reduci debent, vel ad noua, quæ sunt, inuocaco quoad hoc etiam brachium seculari, qui, & non obediens, vel id impediens per censuras Ecclesiasticas competeri, ita sancit Concil. Trid. sess. 25. *de Regularibus cap. 5. vers. & quia monasteria*, referunt Vgolin. *de officio Episcopi cap. 21. in princip. n. 1.* Hieron. Venero, & Leyua in *examine Episcopi lib. 6. cap. 21. num. 13. in praxi Episcopi p. 1. vers. Moniales §. 17. vbi refert decusum istam translationem faciendam esse ad aliud monasterium eiusdem Ordinis, & hoc*
- 63 quando immineat scandalum, vel propter supereminentis aeris pestilentis causam, additque monasterij translationem debere fieri cum immisibus, & redditibus, quos illud habebat. Debet etiam translatio huiusmodi fieri in auro, vt à paucis Moniales conspici possint, atque à personis grauib. & honestis, & lingue eis proximioribus coniunctis deducantur, prius resolutum assentit Armendar. in *addit. ad recap. legum Navarra lib. 2. tit. 18. §. 7. de Relig. num. 100. quæ refert* Ego ipse *de officio, & potest. Episcopi p. 3. alleg. 101. num. 20.*
- 64 Loca seu monasteria iam ædificata deserere non possunt Regulares nisi in manibus Ordinarij seu Diocesani. Ita Bonifacius VIII. in *cap. cum ex eo, de excessibus Prælat. lib. 6. super quo onerat consensum Generalis, Fr. Eminent. quæst. Regular. tom. 1. qm. 13. art. 6. 6. Laurent. Portel. in dubijs Regularibus verb. monasterium num. 4. & in addit. num. 7. Fr. Thom. de 123 v. de statu monachor. tom. 2. p. 3. super c. 2. reg. Carmelitar. pag. 157. Hieron. Roderic. in *compendio quæst. Reg. resolut. 35. num. 4. in fine.**
- 65 Minores Fratres deserentes monasterium aliquod, in quo quispam rituum legitimum habet iurisdictionis, ratione ædificationis, aut donationis, seu ob aliam aliquam legitimam causam, non possunt dominiona, officinas, seu

alia loca monasterij eiusdem destrere, diuendete, seu alius donare; nam hæc pertinent ad ipsos potentes & fundatores, quorum ius nobis tenent obsequare. Ita expresse habetur in *cap. exus qui seminat, de verbor. signif. & resoluunt Fr. Emman. d. art. 6. Cnidub. super reg. Fratrum Minorum c. 4. qm. 16. parit. 2. & cap. 6. qm. 5. Fr. Ludou. Miranda in *man. Prælator. tom. 1. q. 1. art. 2. concl. 2. Portel. d. verb. monasterium n. 8.* Hiern. Roder. d. *resol. 35. n. 8.**

Si monasterium habentium bona in communem, destructum sit, & transferatur aliud; illa bona acquiruntur illi monasterio, ad quod supradictum monachis transferuntur. Ita ex Ioan. And. resoluunt Fr. Ludou. Miranda d. *quæst. 3. art. 3. concl. 1.* Si vero monasterium penitus destruitur, nec aliud transferatur, ex eo quod non erant ibi monachi siue moniales; quia nempe fuit sibi prohibitum ob aliquam causam nouitatis, siue nouitatis recipere, suntque proinde extincti, nec remanuerunt nisi dum, vel res: tunc omnia monasterij huiusmodi destructi bona remanebunt in dispositione summi Pnt. & de eius licentia, & auctoritate applicabuntur alteri monasterio, siue Religioni; maxime si ad illud, seu ad istam aliqui eiusdem monasterij destructi Religiosi, seu Religiosæ transferantur, Ita idem Ludou. Miranda. *estatis loco concl. 2. subdens concl. 3. quod si monasterium destructum sit oon habentium proprium, neque alia bona in communem, qualia sunt monasteria omnia Ordinis S. Francisci Regularis Obsequantur, tunc ex concessione Clementis I V. & Leonis X. possunt erigendum monasteriorum bona transferri de prioribus locis ad alia loca, vbi sit monasterij alicuius translatio.*

De hoc communi licentia Papæ & Diocesani requiruntur, vt fratres transferant seu mutent monasterium de loco in locum, vt probatur in *cap. cum ex eo, de excessibus Prælat. dum equaliter, & passim inter loquitur de monasteriorum mutatione, & de erectione, constructione, siue noua ædificatione, ibi, seu habentur recepta mutare; neque Concil. Trident. d. 3. dictam dispositionem tunc, seu videtur reuocasset solummodo enim ait quod de cætero similia loca non erigantur sine Episcopo, in cuius Diocesi erigenda sunt, licentia prius obtenta; & sic nullam mentionem faciens de locorum mutatione, videtur voluisse, vt id remaneret in dispositione Iuris communis. Ita Fr. Emman. *quæst. Reg. tom. 2. quæst. 4. art. 4. Fr. Ludou. Miranda in man. Prælat. tom. 1. quæst. 33. artic. 2. Portel. in dubijs Regular. in addit. verb. monasterium num. 3. me citato in hoc loco Tamborin. d. tom. 3. disp. 5. quæst. 4. num. 2.* Hieronym. Roderic. d. *resol. 35. num. 4. afferentes Summ IV. maioribus, & Sixtum V. Congregationi B. Benedicti in Portugalia concessisse, vt eorum monasteria, cum consensu, & assensu Capitali Generalis possint transferri de loco in locum cum omnibus ad illa pertinentibus, Ordinarij, vel cuiusvis alterius licentia minime requiratur.* Idem Hieronym. Roder. in *d. compendio resolut. 96. num. 13. refert Pium II. & Pium IV. concessisse Priori, & monasterio S. Benedicti Vallisfletæ ad inuotiam Philippi II. Hispaniarum Regis, vt duo, aut tria monasteria, iusta interueniente causa, & de assensu monasteriorum vniuersorum, etiam oon vocatis eorum patrois, venire possint, dnm modo**

modo quæta confina in dictis monasteriis vni-
tis Monachi reporent; & quod possit trans-
ferre monasteria de locis sterilibus, & inaquosis, vel
de terris dominorum temporalium, qui eorum bona
occupant, ad alia loca magis comoda cum
suis redditibus, fructibus, & proventibus refert me-
citato in hoc loco Tambur. d. diff. 5. q. 4. n. 3.

- 72 Per privilegium Clementis IV. confirmatum
per Iulianum II. & alios Pontifices prohibetur
Mendicantibus edificare de novo prope Domos
iam constructas Minorum, nisi infra spatium
trecentarum canuarum pat. ætem mensuranda-
rum, vbi alias recte meclian loci dispositio non
permittit; quo privilegio præcedunt alij Men-
dicantes communicantes in privilegio, refert me-
citato in hoc loco Tambur. d. tom. 3. diff. 2. quæst.
3. num. 3. Item ex concessione Urbani IV. apud
compend. Cisterciens. verb. edificare. §. fin. nulla edi-
ficia construi possunt infra vnum militare ab
Abbatibus, & locis Ordinis Cisterciens. sub ex-
communicationis pena. Et ex privilegio Inno-
centij IV. apud Compend. Mendicantium verb.
edificare, in fine, infra dimidiam locum ad ter-
minis possessionum Carthusiensium, nec edifica-
re, nec possessiones acquirere licet. Ita refertur,
Portel. d. verb. monasterium num. 1. Hieron. Ro-
det. d. resol. 55. num. 5. Tambur. d. tom. 3. diff. 5.
quæst. 3. num. 4. & §. Ludovic. Miranda d. tom. 2.
quæst. 33. art. 4. concl. 1. subdens ex eodem privi-
legio quamlibet illarum canuarum obtinere debe-
re octo palmorum longitudinem, non obstante va-
ria locorum consuetudine.

- 76 Pro Fratribus Prædicatoribus, & postmo-
dum pro Carmelitis Clemens IV. statuit, &
privilegium eisdem concessit, vt non solum
Fratres Mendicantes, verum etiam alij qui-
cunque Religiosi, & Ecclesiasticæ personæ
vtriusque sexus, prope domos prædicatorum
Fratrum Prædicatorum, seu Ordinis de Mon-
te Carmelo nouas Ecclesias, & loca cons-
truere, vel alia de nouo recipere, & habe-
re non possint infra spatium centum quadra-
ginta canuarum pat. ætem mensurandarum,
vbi alijs per terram commodè mensurari non
possint. Et quod si quis contrarius conditionis
& status aliter agere præsumpserit, tam ipsa,
quam auxilium, & fauorem præstantes ipso
facto incurrant sententiam excommuni-
cationis, & nihilominus cuncta & singula
ab eis facta pro infectis habeantur, Ita
refertur Fr. Ludovic. Miranda d. ar. 4.
concl. 3. Portel. d. verb. monasterium, num. 3.
subdens Pauci societatis I. & V. habere privi-
legium, vt possint edificare intra centum
quadraginta cannas prope alios Conuentus,
& hoc privilegium illis solis concessum esse
à Gregorio XIII. innuit illorum compen-
dium verb. edificare §. 3. Tambur. d. diff. 5.
quæst. 3. num. 1. & §. vbi num. 8. refert S. D. N.
Urbani VIII. per suas litteras in forma Bre-
uis sub die 7. Iunij 1630. prohibuisse ne quis alia
Mendicantium monast. loca, Domos, seu Conuen-
tus, aut alia Regularia loca etiam vigore, per
textu quocumque privilegiorum per tres leu-
cas circueincta monasterium & Ecclesiam S.
Marie de Monasterio sine expressa Abbatibus,
& Monachorum prædicti Monasterij pro tempore
existentium licentia, construat, fundet, aut alijs
quomodolibet erigat, vel instaurat.

- 78 Mendicantes Religiosi, qui sine licentia Papæ
Angust. Barbo. de Iur. Eccles. Pars II.

loca de nouo accipiunt ad habitandum, vel ha-
bitus recepta mutant, aut quouis titulo alie-
nationis transferunt, excommunicationem ne-
mini referantem incurrere probat Clem. cupien-
tes, de parie, & ex illa colligit Silu. in sum. verb.
excommunicatio §. casu 44. num. 85. Nauze, in man.
cap. 27. n. 144. Gambaz. de casibus reuer. cap. 12.
num. 15. Laour. de fabulis, Indulgent. p. 1. c. 13.
num. 16. Filliuc. in quæst. moral. tract. 14. num.
245. Ego ipse de officio, & potest. Episcopi p. 3.
alleg. 50. num. 130. secundum Lug. inuen. impet. 1.
Cuius textus decisio intelligenda est etiam eo
casu, quo locus diuina desiccat esse de ipsorum
dominio, & habitatione, ac postea nouo iure
acquirant illum: cum secus dicendum sit vbi
Domas aliquæ Mendicantium coarctat, sed illæ
solum continud remanent in ipsorum domi-
nio, quia tunc licitum illis est ipsam de nouo
edificare sine inuersione dicte excommunicationis;
sicur viam possunt antiquæ edificatio ali-
quid de nouo addere, vel mutare in totum
Conuentum ad commodiorem locum, propter
aliquam causam: vt si propter sanitatem exis-
tentem ex valle mutant ad colles: nouum enim
dicunt, quod denud acquirunt, vel nouo qua-
ritur titulo, non autem quod tenuerunt, vel
augmentatur, & amplietur, Ita Lau-
nat. de Franchis in suis centurion. pag. mibi 109. p. 2. Lu-
dovic. Miranda d. res. tom. 1. qu. 33. ar. 5. Suis.
tom. 5. de casibus, diff. 23. sect. 5. num. 33. duabus
sequentijs, h. in sum. Roderic. in compend. quæst.
Reg. resol. 5. num. 10. h. in sum. d. tom. 3. diff. 5. qu.
1. num. 9.

Seculares prohibentur erigere ecclesias ou-
mos, & ædificia prope monasteria Monacho-
rum, vel Monialium, tamen quod ab ipsis vi-
deantur Religiosi, vel Moniales: imò nec Re-
ligiosis degentibus prope monasterium alioquin
Religiosorum licitum est sua in alium proten-
dere ædificia, vel ianuas aperire, à quibus pos-
sint prospectare interiora claustra Conuentus,
non obstante regula vulgaris Iuris, quod privi-
legium contra præter privilegium non videtur
suo privilegio, quæ fallit in eo, qui privile-
gium actu habet, & prædictè in eare, & specie
de qua igitur, patiturque damnum, seu lesionem
ab habente simile privilegium. Ita Fr. Emm. in
addit. sum. tom. 3. d. 145. num. 3. Portel. in du-
bijs Regul. verb. monasterium, num. 3. Hieronym.
Rodet. in d. compendio resol. 96. num. 11. Tambur.
d. tom. 3. diff. 5. quæst. 2. n. 4. Num impedimentum
præstari possit per Moniales ne conigua eis Ec-
clesia tutum erigat factum, siue campanariam
quodd prospectus ex illa intra eorum claustra haberi
possit: vide Carol. Marant. tom. 2. resp. 22.

Monasteria coram quo Iudice sine conue-
nienda, superest vt videamus 1. Inprimis
in causis temporalibus, in quibus monasterium
personam gent aduersi aliquid à laico pe-
tens, debet eorum convenire coram Iudice se-
culari; cap. cum sit generale, cap. si clericus, de
fore comp. nisi forte laicus destruxerit monaste-
rium, vel in eo sacrilegium commiserit, quia
tunc apud Ecclesiasticum Iudicem agendum
est, d. cap. cum sit generale, cap. conquestus, ord. titul.
Monasterium autem agens, & petens aliquid
apud Iudicem secularem, potest apud eundem
Iudicem reconueniri, iuxta communem
sententiam, nisi reconuentio sit super causa
criminali etiam citilliter tantum intentata, aut
supet

super te spirituali, vel spirituali annexa, aut causata sit per malitiam ipsius procurantis vt à monacho conueniatur coram tali iudice, vt ipse coram eodem ipsum reconueniat. sciens fore sibi maxime fauorabilem ipsammet Iudicem, iuxta ea quæ resoluimus lib. 1. c. 39. §. 2. quæst. 32. Vide Sanch. in præcepta Decalogi, tom. 2 lib. 7. cap. 31. num. 26, vbi cum Coa. prædic. cap. 7. num. 32. & Cabed. Lusitan. decis. 34. num. 9. & 13. part. 1. resoluunt monasteria Mendicantium & Monialium, etiam diuissima sint, gaudere privilegio miserabilium personarum, vt agantia contra hunc posita sint illum conueniant apud Iudicem. Canz Regiæ, secretæ non citato Tambur. d. disp. 5. quæst. 2. num. 7.

CAPVT XIII.

De Privilegiis Ecclesiarum & personarum locorum.

S V B M A R I V M.

- 1 Continuitio materia.
- 2 Fisco temporalis privilegium omnibus gaudet Ecclesia.
- 3 Militum privilegium gaudet Ecclesia.
- 4 Argamentum valet de militi armata milia ad militem ecclesiæ militem.
- 5 Alimentum valet de militi armata milia ad militem ecclesiæ militem.
- 6 Argumentum valet de alimentis ad piam causam.
- 7 Dotis privilegium omnibus gaudet Ecclesia.
- 8 Iure minoris gaudet Ecclesia in rebus suis con- sequenda.
- 9 Hospitalia, & cetera loca pia gaudem iure mi- noris.
- 10 Ecclesia gaudet omnibus dispositione in fauorem Reip. si ante identitate rationis, & vbi casus est applicabilis.
- 11 Imperij iure, & privilegium gaudet Ecclesia.
- 12 Possessio sine traditione non transferitur.
- 13 Dominium transfertur in Ecclesiam absque traditione fauere Ecclesia.
- 14 Quoties C. de rei vend. non habet locum in donationibus, & venditionibus sacris Ec- clesie.
- 15 Ecclesia semper possidere, & ius habere dici- tur.
- 16 Possessio semper manet penes Ecclesiam, licet moriatur Prelatus.
- 17 Donatio emittit bonorum presensium, & futu- rum est inualida, nisi sit facta Ecclesie, vel pio loco.
- 18 Donatio in dabo non presumitur nisi fauere Ecclesia.
- 19 Donatio licet ex causa ingratitudinis reuocari possit, tamen illa, quæ sit Ecclesie, propter ingratitudinem Prelati, seu Capitalis reuocari non potest.
- 20 Vendere rem suam nullus cogi potest.
- 21 Ecclesia potest cogere vicinijs conueniens ad v- dendam prædium vrbana pro sui ampliatione.
- 22 Donatio excedens valorem 500. aureorum est infirmata, nisi sit facta Ecclesie, vel pia cau- sa, quia tunc infirmationi non indiget.
- 23 Soluendi pro alio quamvis regulariter non possit agere sine testibus, Ecclesia tamen sine ea agere potest.
- 24 Ecclesia secularis habetur loco filij, & facit des- ficere conditionem si sine liberis sit.
- 25 Legata facta Ecclesie, vel alij pia loco non ve- niunt sub generalitate.
- 26 Legata pia reuocata censentur reuocato toto tes- tamento.
- 27 Legatum reliquum Ecclesia à substituto sub conditione si institutus heres non erit, debetur pure ab instituto, si heres erit, fauore pia causa.
- 28 Legatum reliquum Ecclesia pro exoneratione conseruita à demone ad mortem valet.
- 29 Dotatio facta Ecclesia absenti ante acceptatio- nem non potest reuocari.
- 30 Instrumenta contra se iumentur qui edere in fa- uorem Ecclesia.
- 31 Parientes locum non est in contractibus inimi- cati fauore Ecclesia.
- 32 Indebitum solutum Ecclesia non repetitur nisi solutum ex tali solutione ad paupertatem re- annectitur.
- 33 Legatum factum in fauorem Ecclesia, seu in causa piam, non recipit interpretationem, quæ illud minus sed absolute est prestandum.
- 34 Trebellanica & Falcidia non detrahuntur ex do- nationibus, & dispositionibus, ac legatis factis ad piam causam.
- 35 Opinibus in diuersis illa proualeat, quæ fauere Ecclesia, & pia causa.
- 36 Quilibet etiam sine mandato pro Ecclesia, seu pia causa agere potest.
- 37 Legata pia vt executioni mandantur, & vt cau- sa pia consequantur quod illis debetur, agere potest quilibet de populo.
- 38 Ecclesia valens dare certum quid, potest compelli ad faciendum, licet ante pro Ecclesia recipiat.
- 39 Dispositio tanquam perfecta erit valida si quis disponat post mortem eius bona esse Ecclesia.
- 40 Deminutio & possessio semel acquisita per Ec- clesiam nunquam vacat.
- 41 Ecclesia nunquam moritur.
- 42 Testamenti ad valorem septem testis requiruntur.
- 43 Testamentum, quo Ecclesia, vel alia pia causa est heres instituta, valet cum duobus testibus, etiam in foro seculari.
- 44 Mandatum factum ad pias causas non extinguitur morte mandantis.
- 45 Fumus in pia causa à testamento non repellitur.
- 46 In dabo pro pia causa est indicandum.
- 47 Contractus fauore Ecclesia claudicat.
- 48 Ecclesia quandoque lesa in contractu circa pre- stium per restitutionem in integrum, quid?
- 49 Prelatus si spoliatus possidentem rem Ecclesia, & conueniatur interdicto, Vnde vi, & opponas de domino Ecclesia, quid?
- 50 Privilegium per non usum, & de aliquid non fa- ciendo, non soluantur præstantia, in Ecclesia nō amittitur nisi spolio quadraginta annorum furis præscriptum.
- 51 Prelatus inquisitus de dilapidatione bonorum, inquisitione pendente, suspenditur ab admi- nistratione.
- 52 Sententia lata contra priuatum non retra- hitur prætextu instrumentorum nimir re- perierum.

- 33 *Patrum futura successione inter paganos reprobatur: inter milites habet vna vltima voluntas.*
- 34 *Favore Ecclesie, vel pia causa, quis creditor tenetur recipere partem solutionis.*
- 35 *Ecclesia favore proceditur ad definitum sententiam contra Prælatum dilapidatorem, ius non consistit.*
- 36 *Scriptura priuilegiata probat favore Ecclesie.*
- 37 *Microitrix favore Ecclesie à domo propria expellenda est.*
- 38 *Favore Ecclesie beneficium conferitur Clericis inuitis.*
- 39 *Remedium cap. reintegranda 1. q. 3. favore Ecclesie transit in successorem.*
- 40 *Dona & incepta dispositio præsuntur perpetua in edusis favore Ecclesie.*
- 41 *In causa Ecclesie potest in diu favorem Reitor venire contra factum proprium.*
- 42 *Favore Ecclesie, vel alterius pia causa fit extensio ex permixta rationis.*
- 43 *Ecclesia favore, seu pia causa incertiando nullo pacto vtiatur promissionem.*
- 44 *Favore Ecclesie forma potest esse procuratrix.*
- 45 *Rescripta iniuria lata interpretanda favore Ecclesie.*
- 46 *Per alienationem rei lata non est indulta renouatio legum favore putatis & auiam.*
- 47 *Inestiamenit quando præsuntur legatum ad pias causas.*

N Vnde videt postquam in communi et in specie de Ecclesia, aliisque locis piis diximus capitulis precedebimus; j superest ut aliqua principaliora Ecclesiarum et locorum huiusmodi priuilegia breuiter referamus; nonnulla autem sup. hoc lib. cap. 3. num. 169. tum seqq. alia inf. lib. 3. c. 27. referamus.

Primum igitur priuilegium est vt Ecclesia gaudeat omnibus priuilegiis sicut temporalis, ita vt de sico ad Ecclesiam valeat argumentum, dummodo subsistat identitatis ratio, & non repetitur contrarium in iure expresse, ita per l. s. v. C. de sacros. Eccles. docent. Tiraq. de princ. pia causa priuileg. 143. Menchac. de sacros. rescriptis. lib. 2. §. 18. num. 10. Marc. Anton. Genuenf. in pract. Eccles. tricenarius 9. quæst. 25. Marta de iurisdic. p. 4. c. 1. t. casu 11. num. 48. & casu 20. num. 22. Magden. de numer. testium in testam. regim. p. 1. c. 12. n. 9. p. 341. & alij per me citati in tract. de locis communib. argum. huius loco 40. n. 4.

II. Gaudet etiam priuilegiis militum. gloss. & Doctores in l. s. vt proponis Cod. de rei vendicac. & verb. imperatoris in c. acquirendum, de pecul. clericor. Euerard. in loco militum ad Ecclesiam, Iacob. Ant. de Mauro alleg. 41. num. 2. Marc. Anton. Genuenf. in pract. cap. 2. §. 1. num. 3. & §. 632. Galet. in Margarita casuum Conscientie verb. milites & Ecclesias valent enim argumentum de milite armate militie. ad militem celestem militem, vt per gloss. & Doctores in l. milites in princ. ff. de re iudic. & citatos per me in dicto tract. de locis communib. argum. Inri loco 71. n. 1. Marc. Anton. Genuenf. in pract. Eccles. q. 181. n. 3.

III. Gaudet quoque priuilegiis alimentorum, quando casus est applicabilis, & militat eadem ratio; cum enim causa alimentorum dicatur causa pia, & fauorabilis, l. Astia, vbi gloss. Bar. & alij, ff. de alimentis & cibis. leg. Card. Mantie. de con-

uict. vltim. vol. lib. 6. tit. 5. n. 22. & de citatis & ambig. comment. lib. 13. tit. 12. n. 1. Marc. Anton. Genuenf. dict. cap. 2. §. 1. num. 3. citari per me dict. tract. loco 7. num. 5. ideo de alimentis ad piam causam valeat 6 argumentum, vt ibidem probauimus dict. loco 7. num. 4.

IV. Gaudet omnibus priuilegiis doctis, Marc. Anton. Genuenf. d. q. 25. 1. num. 4. quia valeat argumentum à dote ad piam causam, Euerard. in sup. à dote ad piam causam, plures per me citati dict. loco 39. n. 1.

V. Gaudet iure minoris in restitutione consequenda, vt per text. in cap. 1. de re iur. restit. docent Bernard. reg. 2. 19. Cald. Petreia in l. s. curatorem, verb. minoribus n. 60. C. de in integ. restit. minor. Cusod. in praxi indic. verb. Ecclesia, n. 33. Aloyf. in praxi rerum fore Eccles. 103. in 1. edas. alijs res. fol. 88. in 2. d. Marc. Anton. Genuenf. d. q. 252. n. 5. plures, quos refero dict. tract. loco 40. n. 2. de quo late diximus sup. hoc lib. cap. 3. vers. 4. quo de etiam iure gaudent hospitalia, & cetera loca pia, quæ per administratores reguntur, Marc. Anton. de ordine iudic. p. 6. tit. de appellat. num. 85. Tiraq. de pia causa priuileg. 138. Valac. conf. 105. n. 44. Nicol. Garc. de benefic. p. 5. cap. 5. n. 602. Garc. Girona de priuileg. & exempt. explicat. n. 569. in fine, item & Capitula Cebed. Lufia. decif. 5. n. 1. n. 1. p. 1. ac Confraternitates, Mascard. de probat. concl. 369. n. 10. Gattier. canon. lib. 1. cap. 35. n. 14.

VI. Gaudet omnibus dispois in fauorem Reipub. stante identitate rationis, & vbi casus est applicabilis, ac contrarium non reperitur in iure decisum, tuoc enim æquiparatur, & valeat argumentum de vno ad alium; ita Euerard. in sup. legalibus loco à republ. ad Ecclesiam. Marc. Anton. Genuenf. in pract. Eccles. quæst. 252. num. 6.

VII. Gaudet priuilegiis, & iure Imperij gloss. verb. iure minoris in cap. auditis, de in integ. restit. Petreia l. 10. gloss. 4. post princip. siml. 10. lib. 4. ordina. Ceual. comment. contra communes q. 500. à princip. Marc. Anton. Genuenf. dict. quæst. 252. num. 7.

VIII. Licet possessio sine traditione non translocatur, gloss. verb. in rem, versic. nunquid possessio, in l. vlt. C. de sacros. Eccles. Tiraquell. in tract. de iure mariti §. 1. num. 2. & de iure mariti §. 1. gloss. 2. n. 43. & de consuetu. limit. 26. n. 5. Anton. Gom. l. 45. Tanti n. 4. & l. 40. n. 16. & l. 5. num. 27. Less. de iustis lib. 2. c. 3. dnb. 3. Rebell. de oblig. iustis, p. 1. lib. 1. q. 8. fol. 4. num. 18. tamen fauore Ecclesie dominium translocatur in Ecclesiam absque traditione, d. l. vlt. C. de sacros. Eccles. Ceual. tom. 4. q. 899. n. 178. Cald. Petreia de poss. tit. c. 6. n. 73. & de excoic. cap. 6. num. 20. Anton. Gom. comment. lib. 3. tit. de exempt. concil. 2. n. 15. Less. lib. 2. c. 1. dnb. 20. à num. 141. Sayin clan. Regia lib. 9. c. 10. num. 9. Marta de iurisdic. part. 4. casu 6. num. 19. & casu 172. Marc. Anton. Genuenf. in pract. Eccles. q. 141. ac proinde in donationibus, ac reuocitionibus illis factis non habet locum l. quæst. C. de rei vendicac. vt resoluunt Tiraquel. de rtrial. leg. 5. gloss. 2. n. 43. Mozz. de comprat. tract. de empt. e. do naturalib. empt. cap. 34. Moza in emptio iuris p. 1. tit. 9. in princ. num. 51. Marta de iurisdic. part. 4. casu 1. casu 19. num. 5. & casu 172. n. 1. cum seqq. Molto de iustis tract. 2. disp. 369. vers. quinque, alia 1. num. 7. Less. d. lib. 2. cap. 21. dnb. 20. num. 141. Rebell. d. lib. 1. quæst. 8. fol. 4. m. 17. & p. 2. lib. 9. quæst. 17. fol. 2. num. 23. Valer. Reginald. in pract. fore

fori panis, lib. 25. n. 364. Ioso. Salas de contrah. lib. 2. de emp. dub. 46. num. 4. Bonacio. etiam de contrah. disp. 1. quæst. 8. punct. 3. num. 17. versio. primus. Aloyl. Ricc. p. 1. decis. 177.

- 15 IX. Possessio Ecclesiastica nunquam dicitur vacua, quia Ecclesia semper possidere, & ius habere dicitur, raptores, s. in autem C. de Episcop. & clericis. Glig. de pensionib. q. 46. n. 9. & q. 47. Flauto. 16 Parit. de resignat. benef. lib. 1. q. 7. n. 30. & possessio semper manet penes Ecclesiam, licet moriatur Prelatus, quia Ecclesia oon moritur, Ioso. Garc. reg. 122. num. 9. Tiraquel. de iure confirmari par. 3. simu. 16. num. 3. Auzenda. l. 45. Tauri gloss. 6. num. 8.

- 17 X. Licet donatio omnium bonorum presentium, & futurorum sit inualida, l. omnes §. Lucius, ff. de his, quæ in fraud. cred. facta tamen Ecclesiæ vel loco pio est valida, l. itemus n. 4. vers. verum C. de sacros. Eccl. Tiraq. de privileg. pia causa priuileg. 10. Clar. §. denario q. 10. n. 3. Codi. in rub. de testam. §. 1. num. 6. Vincent. de Frach. decis. 168. num. 1. Anton. Gom. ad l. 69. Tauri n. 6. Vio. tom. 2. comm. op. tit. de donationib. num. 17. vers. sed salu. Spem. in specie testam. gloss. 11. n. 29. cum seq. & gloss. 12. à n. 41. Gam. Lufi. decis. 185. n. num. 2. Fr. Eman. quæst. regular. tom. 2. q. 47. art. 1. Card. Tusch. tom. 2. lib. 2. de iur. iust. q. 41. Molin. de iust. iust. lib. 1. disp. 280. vers. infra. Grot. de iuram. confirm. par. 1. cap. 11. n. 7. Cardol. in praxi iudic. & Adm. vers. denario, num. 12. Card. Mant. de sacros. & ambig. comment. lib. 13. tit. 18. Cald. Pereira de emp. cap. 30. num. 9. Marc. Anton. Genouen. in practica. quæst. 310.

- 18 XI. Quamuis donatio in dubio non presumatur, licet de indebito, vers. si verò, ff. de probat. cum latè adductis per Fatim. p. 4. decis. 136. vbi addit. Ius. D. nomen favore Ecclesiæ presumitur, Abb. & Felio. in cap. si causis, de fide instrum. Menoch. de arbit. casu 88. num. 7. Marc. Anton. Genouen. in practica. q. 14.

- 19 XII. Quamuis donatio ex causa ingratitudinis reuocari possit, l. vlt. C. de reuocat. donat. tamen illa, quæ sit Ecclesiæ, propter ingratum ordinem Prelati, seu Capituli reuocari non potest, quia consensus fidei Deo, qui est omnium gratiarum liberalissimus largitor, ut per Rip. lib. 2. respos. cap. 28. n. 30. Clar. §. denario q. 51. num. 5. Menoch. remed. 9. recap. num. 102. Azor. iust. moral. p. 3. lib. 11. c. 8. quæst. 5. Marc. Anton. Genouen. in practica. q. 307.

- 20 XIII. Quamuis collus cogi possit rem vendete, l. in iurim. C. de contrah. emp. l. nec emere, C. de iure delib. l. 5 §. iur. §. par. 5. vbi Gregor. Lop.

- 21 Ordin. Reg. Lufi. lib. 4. tit. 1. in princip. tamen Ecclesia potest cogere vicinos contiguos ad vendendam pueria vrbana pro fua ampliatione, ut per Gam. Lufi. an. decis. 75. Franc. Marc. p. 1. decis. 636. Vincent. de Franch. decis. 123. Mozz. de contrah. tit. de emp. cap. de rebu. qua emi. vel vendi possunt, n. 58. vers. salu. similiter, Marc. de iur. delib. par. 4. ceni. 1. casu 171. Reb. de obligat. iust. lib. 9. q. 18. num. 41. Molin. de iust. iust. lib. 2. dist. 341. Valer. Reginald. in praxi fori panis. lib. 25. num. 159. vers. etiam est Marc. Ant. Genouen. in practica. Eccl. q. 241.

- 22 XIV. Quamuis donatio excedens valorem quingentorum aureorum sit inidonea, l. sanctum, C. de donat. l. 8. cum seq. tit. 4. par. 5. vbi Greg. Lop. Ordin. Regia Lufi. an. lib. 4. tit. 6. vbi Patens meas plures Doctores refert; si fiat tamen Ecclesiæ, vel ad pias causas, inquisitione non eget,

curiosque sit valoris, ut per Tiraq. de privileg. pia causa privileg. 125. Doen. reg. 224. fallens 6. Ant. Gom. tom. 1. om. cap. 4. num. 10. Anton. Fab. in suo C. sub tit. de donat. definit. 12. Aloyl. Ricc. in collect. decis. p. 1. Collect. 177. vers. item de iure ad pias causas, Molin. de iust. iust. lib. 2. dist. 279. vers. huiusmodi, alia num. 3. Reb. de obligat. iust. p. 2. lib. 28. q. 7. Azor. d. par. 3. lib. 1. de donat. cap. 6. quæst. 7. Lecl. d. lib. 2. cap. 19. dub. 13. n. 102. Marc. Anton. Genouen. in practica. Eccl. quæst. 296. Sanchez. quæst. 69. num. 4.

XV. Quamuis regulariter soluens pro alio non possit agere sine cessione, Bart. & Calis. in l. Modestinus §. de solui. Ecclesia tamen sine ea agere potest, ut tenent Bald. in cap. vigilanti, de prescription. Marc. Anton. Genouen. in practica. lib. 9. 309.

XVI. Ecclesia secularis habetur loco filij, & facit deficere conditionem, si sine liberis, licet Monasterium duobus scilicet concurrentibus. Primò perpetuo clericus in clericatu perfeccerit; secundò, ut ius sine vite bona illa, quæ substituto restitutus est, de Ecclesiæ, vel in alia opeta pia expendat. Ita Menoch. de presump. lib. 4. presump. 83. à num. 55. Marc. Anton. Genouen. in practica. lib. 9. 47. Bellet. disquisit. cleric. par. 1. tit. de bonis cler. §. 10. Beccid. Agid. in resp. l. Titia ff. de condit. & demonst. p. 1. n. 45. Sanchez. in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 7. cap. 16. num. 3. aduertens clericum illum debere esse in Sacris constitutum, & continuo habitare in domo ipsius Ecclesiæ, oon autem in paterna.

XVII. Legata facta Ecclesiæ, vel alij pio loco oon veniunt sub generalitate, Mohedan. d. c. 145. alia §. de privileg. Achil. Pedroch. conf. 8. num. 117. Gregor. decis. 237. n. 11. & ideo non veniunt sub generali reuocatione legatarum facta per uisitationem. Guld. Papæ decis. 100. n. 5. Albi. decis. 111. num. 11. Sebast. Medic. de sepulch. par. 1. q. 15. num. 5. Franc. Parp. conf. 69. lib. 1. Ioseph. Ludou. concl. 24. vers. declaro quini. Sord. de alimen. tit. 8. priuileg. 29. num. 7. Arlemin. Tepas. tit. de admend. leg. in verb. legatis pia. Achil. Pedr. conf. 33. in fine. Nouaz. de privileg. miserabil. personarum priuileg. 34. & 68. nisi reuocato toto testamento, quia reuocata legata pia reuocata censentur. Guld. Papæ. d. decis. 100. Parp. conf. 34. num. 3. lib. 2. Caroc. decis. 85. Rimin. sen. conf. 110. num. 14. & 15. Scip. Roubta conf. 93. lib. 1. Mart. Mura. Sicilia decis. 41. n. 5. Camill. Borrel. in sum. omnium dec. tom. 3. tit. 20 de testam. à num. 263. Rot. decis. 721. vers. gradat. par. 2. recent. Quicquid dicat Abb. in cap. bona n. 2. n. 3. de postul. Viru. decis. 39. 2. num. 4. Sord. conf. 311. num. 6.

XVIII. Legatum relictum Ecclesiæ si substituto, sub conditione si institutos hæres non erit, debetur purè ab instituto, si hæres erit, fauore Ecclesiæ, vel aliter puer causæ, arg. l. 1. ff. de manumiss. testam. Tiraq. de priuileg. pia causa privileg. 62. Card. Mantica de comest. vltim. volunt. lib. 6. tit. 1. §. 1.

XIX. Legatum relictum Ecclesiæ pro exoneratione conscientie si damnavit ad mortem valet, & debetur, quia id oon est propèrè relinqueret, sed potius reddere debuit, ut per Tiraquel. in l. si inquam, verb. liberis, post n. 88. C. de reuocand. donat. Marc. Anton. Genouen. in practica. lib. 9. quæst. 487.

XX. Quamuis regulariter donatio facta absentis nemine pro ea acceptante oon valet, leg. absentis

absentiff. de donat. l. nec ambigi. C. ad. f. uita tamen
Ecclesie absentis, nemine pio ea acceptante
uol. ita Bald. in l. combi. in v. l. c. l. 2. de transact.
Castrum in l. decernimus. 10 fin. C. de sacros. Ecclesie.
Panorm. conf. 63. Quodam domina col. vlt. lib. 2.
Corne. conf. 215. Prima facie col. 4. lib. 2. An. Gou.
lib. 2. cap. 9. num. 1. Felin. in cap. 1. num. 7. de post.
Decian. conf. 1. num. 6. lib. 3. Ioseph. Ludou. Perus.
decif. 129. n. 18. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glos. 357.
num. 11. Marc. Anton. Genuen. in practica. Ecclesie.
q. 15. 1. Cudin. Mantie. de tacitis & ambig. conuen.
rem. 2. lib. 1. 3. tit. 7. num. 16. Molin. de iust. tract. 2.
dis. 26. 3. vers. Felinus tamen. Stephan. Gratian. dis.
cept. forens. c. 168. num. 3. 4. R. P. D. Alexand. Spectel.
lat. in decif. fori Ecclesie. decif. 81. num. 15. cum segg.
Sancetel. variat. resolut. q. 69. num. 3. tam ratio-
nem afferentes, quia quod donatus, vel promittitur
Ecclesie, vel pio loco, promittitur & donatur
Deo, qui vbiq. est presens, & acceptans, ac pro-
inde dici non potest donatio facta absentis. Quam-
vis contrarium, imò donationem pio loco, vel
Ecclesie absentis factam, nemine pio ea acceptan-
te, non valere, posseque reuocari ante accepta-
tionem, resoluant Casuensis lib. contrarius conf. 70.
num. 5. vers. propterea, glo. verb. alia causa, in fine,
in l. lald. C. de sacros. Ecclesie, vbi idem Casu. n. 6.
& Bald. num. 3. lat. Berol. in repet. cap. in presentia
num. 77. & seg. de probat. Betzand. conf. 18. vol. 5.
Clat. 5. donatio q. 1. 2. verb. vlt. Nart. conf. 233. n. 1.
vol. 1. Titag. de priuileg. pia causa, priuileg. 115. vers.
contrarium, Cou. in rub. de testam. p. 3. num. 13. &
lib. 1. var. cap. 14. num. 16. Molin. de primog. lib. 4. c.
2. num. 58. Suid. conf. 331. n. 29. Anton. Gabr. lib. 3.
commun. ut de verber. oblig. concl. 1. n. 7. 2. Guncer.
in repet. cap. quomodo patitur in princ. num. 55. de post.
lib. 6. & conf. 41. num. 5. Didac. de Paz quest. civilis
10. num. 2. Azced. l. 7. n. 10. vers. facitque optima
& singularis tit. 10. lib. 5. Recop. vbi Matzeno glos.
2. num. 10. Gam. Lufis. decif. 381. num. 3. Alexand.
Trentacinq. var. resolut. lib. 3. tit. de donat. resol. 1.
num. 4. Cancet. var. rem. 1. cap. 8. num. 29. Peregr. de
iure fisci lib. 4. tit. 7. n. 4. & 26. Sanchi. de Matrim.
lib. 2. disp. 6. num. 16. vers. Sanchi. de Matrim. dec. 7. n.
4. num. 8. Lelli. de iustit. lib. 1. c. 18. lib. 6. n. 41. Rebell.
de obligat. iustitie p. 2. lib. 8. q. 3. per eum. Steph. Geaz.
mibi visus sibi contrarius, discept. forens. tom. 1.
cap. 575. n. 2. Noguetol. leg. furis tom. 1. alleg. 26.
num. 133. Nec bene responderetur rationi, de qua
sapere, dum dicitur donantem Ecclesie videri do-
natore, non immediate, & ideo com in tali medio
sic defectus, non quoniam actionem; quia licet in
donatione facta pauperibus aliquid habeat proba-
bilitatis, quoniam cum facta hominibus, more hu-
mano debet fieri; nihilominus etiam hoc casu, ut
dicit Cyn. quem sequitur Catdin. Mantie. d. tit. 7.
n. 16. Deus ipse pro pauperibus semper con-
sensit, cum precipit in l. lica literis dan pauper-
ibus, ut in casu proposito minor esset difficultas,
quia donans Ecclesie licet immediate donare
Deo, cap. nulli liceat, luncta glos. cum ibi notatis,
12. q. 2. nam à communiter accedentibus meus
donantis non ferretur in rem creatam, cui donat,
sed in Deum, ut optime respondet Spectel. d. decif.
81. n. 17. & num. 4. 1. post Sanchi. d. disp. 6. n. 17.
Reginald. lib. 25. num. 81. Bonatin. de contrahib.
disp. 3. q. 1. 1. punct. 2. sub n. 1. vers. promissio, resoluit
donationem, vel promissionem Ecclesie per mo-
dam voti factam, tamen nullus acceptet, valere
statim in reuocabilit. Hinc quomuis mandatum
de donando non acceptatum donatoris obitu ex-

piet, ex reg. generali, quod mandatum morte
mandantis expirat, l. 2. §. sed si quis. & ibi lat. Barr.
ff. de donat. & l. mandatum C. mandari tamen si fiat
mandatum de donando Ecclesie, non expirat, sed
adhuc post mortem perscuerat, quia scilicet quis-
que presumitur ita tacite voluisse in morte, cum
opera pietatis tunc maxime sine necessitate: quare
ita resoluunt Bald. in Amb. si qua mulier. col. vlt.
C. de sacros. Ecclesie. Roman. conf. 119. in 1. concl.
Titag. de priuileg. pia causa priuileg. 82. Cou. lib. 1. var.
cap. 14. n. 16. Lelli. d. dub. 6. n. 46. Spectel. d. dec. 81.
num. 38. cum segg. vbi num. 35. uelut cum multis,
quos citat, donationem ne dum in Ecclesie, sed
etiam in cuiuslibet priuati fauorem post mortem
donatoris acceptari possit, quia cum ex ipsius pte
iam fuerit perfecta, quomuis reuocabilit. peti-
seuerat etiam post mortem usque ad acceptatio-
nem, quinimo videtur quodammodo confirmata
post mortem donantis.

XXI. Quomuis tunc in iudicio conuictus non
 teneatur regulariter edere propria instrumenta
 contra se actori petenti. c. 2. de prob. Socii. reg. 149.
 & seg. & reg. 212. Cened. ad Decretal. collect. 167.
 num. 6. in fauorem tantum Ecclesie teneatur quis
 edere instrumenta contra se. Bald. Abb. & Butr.
 in cap. 1. de probat. Marc. Anton. Genuen. in practica.
 Ecclesie. q. 174. n. 1. cum segg.

XXII. Fauore Ecclesie in contractibus inno-
 minatis non est locus penitentie, ut per Titag.
 de priuileg. pia causa. priuileg. 133. Card. Mantie. de
 tacitis & ambig. conuen. lib. 1. titul. 18. num. 13.
 Marc. Antoniu. Genuen. in practica lib. Ecclesie.
 quest. 476.

XXIII. Indebitum solum Ecclesie, non te-
 petitur nisi solvens ex tali solutione ad paupertatem
 reducere. Ludouic. Gom. in §. 2. maleficus
 num. 36. Infit. de altibus. Titag. de priuileg. pia
 causa. priuileg. 119. Menoch. de success. progressu lib. 3.
 §. 21. num. 6. Marc. Anton. Genuen. in practica lib.
 Ecclesie. q. 486. Motta de iurisdict. p. 4. cent. 2. causa 170.
 num. 1. Vide infra lib. 3. c. 27. n. 89.

XXIV. Legatum factum in fauorem Ecclesie,
 seu in causam piam, non recipit interpretationem,
 quare illud minus, sed absolute est prestan-
 dum, ita Calder. conf. 342. An legata facta Eccle-
 sie dimittant legitimam filij. vbi lat. Marc. Anton.
 Genuen. in practica. Ecclesie. q. 167. Et an pona-
 tur diminutione pio rata hie pactionibus non
 sufficiunt ad soluenda omnia legata, q. 259. Ex
 donationibus, & dispositionibus, ac legatis
 factis ad piam causam non detrahunt neque Tre-
 bellianica, neque Falcidia, Auth. similiter. C. ad leg.
 Falcid. Bart. lib. 1. conf. 6. in fine. Abb. conf. 32. n. 4.
 de Falcidia Marc. Anton. Genuen. vbi supra. q. 40. t.
 de Trebellianica Titag. priuileg. 27. Anton. Gabr.
 Commun. ut de Trebell. concl. 10. Cou. in cap. Ray-
 naldus §. 3. num. 7. de testam. Marc. Anton. Genuen.
 q. 571. num. 3. vbi num. 4. id ampliat si instituant
 hospitalia fundarum sine auctoritate Episcopi,
 ut non detrahant Trebellianica, Testamentaria,
 legata, donationes, & alia relictia in fauorem piz
 cause sue sustinenda, Bald. lib. 1. c. consil. 216. in
 fine.

XXV. In diuersis opinionibus illa prelatet,
 quare fuerit Ecclesie, & piz cause, & sic commu-
 nis opinio Doctorum non est attendenda, quan-
 do altera contracta fuerit piz cause, Roman. in
 Auth. similiter. C. ad leg. Falcidiam, Alin. in l. sunt
 persona in fine. ff. de relig. & sumpt. funer. Alex. conf.
 204. n. 12. de 6. Nic. Boer. conf. 40. vbi processu. n. 89.
 Marc.

Marc. Maur. *conf.* 121. *Quamuis communis opinio num. 3. vol. 2.* Genet. *conf. civilis* 50. *num.* 46. latè Mart. de *iurisd.* p. 4. *casu* 164. Quia Ecclesie fauor attendendus est. Rot. apud Paul. de Rubens *decis.* 97. *num.* 1. 2. *rem.* 3. *disors.* alijs *part.* 7. *re-*
centior.

XXVI. Quilibet etiam sine mandato pro Ecclesia, seu pia causa agere potest. Ita Specul. *de instrum. edis.* 5. *nunc aliqua, vers. sed nō.* Felin. *in c. fin. de accusat. Romani.* *in Amb. simuliter.* C. ad leg. Falcid. & *conf.* 69. *num.* 3. & *conf.* 428. *n.* 11. vbi soddit hinc quemlibet de populo posse agere vt legata pia executioni mandentur, & vt causæ pite consequantur quod illis debetur. Titag. *de priuileg. pia causa.* *priuil.* 151. quod quilibet de populo iudicatus agens pro pijs causis. Et hinc sententia lata in fauorem Ecclesie cum procuratore illegitimè confituro est valida, Marc. Anton. Genet. *in practica.* q. 414.

XXVII. Volens dare certum quid Ecclesie, potest compelli ad faciendum, licet oemo pro Ecclesia recipiat. Ita Archidiacon. per text. *ibi in cap. scimus.* 12. q. 1. Marcel. Maur. *allegationum tom.* 1. *alleg.* 36. *num.* 5.

XXVIII. Si quis disponat post mortem suam eius bonas esse Ecclesie, dispositio tanquam perfecta erit valida, & per eam quaeritur ius immediate Ecclesie, Paul. de Castro *conf.* 436. *volam.* 1. *in mui.* quem refert Marcel. Maur. *dist.* *alleg.* 36. *num.* 1.

XXIX. Dominium & possessio semel acquisita pro Ecclesia, nunquam vacat, Paris. *conf.* 124. *num.* 7. *lib.* 1. latè Iacob. Aeron. de Macao *alleg.* 17. n. 4. vbi amplius etiam mortuis Prelatis; Nam Ecclesia nunquam moritur, c. *liberti* 1. 2. q. 2. Mart. de *iurisd.* p. 4. *casu* 17. n. 9.

XXX. Quamuis ad testamenti valorem septem testes requirantur, hac consuetissima, in princ. C. de *testam.* 5. *sed cum paulatim, in fine.* eodem, Clar. *de testamentum.* q. 55. & 56. Matheo. de *probat. con-*
cilio. 1. 33. *num.* 14. cum seqq. Crass. *de testamentum.* q. 44. Sord. *conf.* 378. n. 9. Negreiros in *introd. vlt.* *volunt.* *lib.* 4. *cap.* 2. *num.* 9. illud tamen, quo Ecclesia, vel alia pia causa est hæres instituta, valet com duobus testibus, *cap. relatum* 11. de *testam.* vbi *gloss.* vlt. Abb. *notat.* 3. Cou. *num.* 2. Dec. in *l. ubi*
tam naturale. n. 6. ff. de *reg. iuris.* Tiraquell. *priuil.* 1. Mench. de *succession.* 5. 21. *num.* 3. Anton. Gorn. 1. 56. *Tauri* 2. *num.* 2. Gorn. *Lufit.* *decis.* 46. *num.* 1. & 8. & *decis.* 81. n. 4. Cened. ad *Decretal. collect.* 159. *num.* 1. & 3. Molin. de *iurisd.* *trist.* 2. *dist.* 134. Crass. *de testamentum.* q. 18. n. 2. Magdalen. de *numero* *test-*
rum in testam. requis. p. 1. *cap.* 12. n. 33. & etiam in foro seculari id ipsum obstatum tradunt gloss. *verb. improbatum in fine.* *in cap. cum esset.* de *testam.*

Coud. *num.* 1. in *d. cap. relatum.* *salon num.* 21. post Bart. & alios in *l. 1. C. de sacros. Eccles.* Gorn. *dec.* 81. *num.* 4. & procedat non solum in testamentis, quibus Ecclesia est hæres instituta; sed etiam in omoibus, in quibus alia pia causa reperitur instituta, resoluunt Imola in *d. cap. relatum.* *num.* 1. & Abb. *num.* 7. Paris. *conf.* 124. *num.* 6. *num.* 3. Mench. Viui & alij, quos refert & sequitur Crass. *d.* q. 17. *num.* 2. petrantur in indistincte, Gam. ad *l. deo.* Molin. *d.* *dist.* 134. aliud agens Valsc. *conf.* 145. n. 1. Intelligi procedat supradicta, vbi testamentum principaliter consideratur pium est, quia scilicet Ecclesia, vel alia pia causa est hæres instituta; secus verò vbi minus principaliter, quia stante institutione circa causam profanam, plura tamen in illo

pia legata relinquuntur, omoio requisitum solemnitas Iuris Civilis, si in foro seculari agendum sit, sin autem Iuris Canonici solemnitas sufficit, *cap. cum esset.* de *testam.* Ratio differentia est, quia actus formatur speciem, & dominatur ab eo, quod præualeat, argum. *Liquetur* 10. ff. de *statu hominum.* *tonda reg.* 1. ibi, *prima enim ratio ff. de auctor. iur.* *gloss.* vlt. recepta in c. *quamuis patrum.* de *patris.* *lib.* 6. & ideo cum hæredis institutio sit caput testamenti, 5. *ante hered.* *inst.* de *legat.* sic conlequens ab eadem vel pium, vel non pium testamentum fore denominandum.

XXXI. Mandatum factum ad pias causas non extinguitur morte mandantis, Antoo. Tugo *sent.* 81.

XXXII. Fœminis in pia causa à testimonio non repellitur, Felin. *in cap. 3. num.* 3. *vers. quod autem.* de *testib.* Dec. in *l. 2. num.* 5. ff. de *regul. iuris.* Couas. *in cap. relatum.* *num.* 5. de *testam.* Cnolet. *decis.* 49. n. 4.

XXXIII. In dubio pro pia causa est iudicandum, vt per text. in *l. sunt persona, in fine.* ff. de *relig.* & *sumpt. funer.* *cap. vlt. de re iudic.* tenent. Alex. *conf.* 121. in *fine lib.* 2. & *conf.* 71. *num.* 4. *lib.* 6. Calcan. *conf.* 107. *num.* 6. cum seqq. Anchar. *conf.* 46. *num.* 2. Mcnoch. *conf.* 224. *num.* 33. & *conf.* 429. *num.* 15. & *conf.* 1076. *num.* 9. Et testamenta ad pias causas secundum dispositionem Iuris Canonici sunt regolandæ, Ias. *in Amb. nouissima* n. 10. C. de *inoff.* *testam.* Felin. *in cap. Ecclesia S. Maria.* de *conf.* n. 88. Tom. Valsc. *tom.* 1. *alleg.* 68. *num.* 21.

XXXIV. Claudicat contractus finote Ecclesie, Pinel. *in l. 1. p. 3. n. 32. C. de bonis mat.* Sord. *decis.* 69. *num.* 23. Honded. *conf.* 8. n. 7. 2. *lib.* 1. Rot. apud Paul. de Rubens *dec.* 94. *num.* 65. *tom.* 3. *disors.* alijs p. 7. *recent.* & ideo potest Ecclesia stare contractui etiam nullo, iniuncta altera parte, sicut etiam est in electione Ecclesie recedente à dicto contractu nullo, Coud. *Manica de tacite.* & *ambig. canon.* *lib.* 25. *tit.* 6. *num.* 48. & 49. Verum ne altera pars sit in suspensio, potest contra Ecclesia ad declarandum an velis stare contractu, Sord. *d.* *dec.* 69. n. 23. *in fine.* Gonzalad. *reg.* 8. *Cancel. gloss.* 59. n. 93. Grat. de *benefic.* p. 2. c. 1. n. 75.

XXXV. Ecclesia quando est læsa in contractu circa prescrip pro restitutionem in integrum, non rescindit totum contractum, sed restituitur ad supplementum Pretij. Ita per doctrinam Bart. in *l. si quidem.* ff. de *prad. min.* resoluunt Mart. Ant. Genet. *in practica.* *Eccles.* q. 17.

XXXVI. Si prelatus spoliat possidentem rem Ecclesie, & conueniatur interdicto Vnde vi, & opponat de dominio Ecclesie, debet in illius fauorem super dominio pronuntiari, Alex. in *l. nunc aliter.* *h. nihil commune ff. de acquir. possess.* n. 50. Marc. Anton. Genet. *in practica.* *Eccles.* q. 138. *num.* 4. & n. 314. per tot. quos refert & sequitur D. Noguerol. *alleg.* *iuris tom.* 1. *alleg.* 26. *num.* 329. vbi n. 330. respondet ad cap. 1. de *restitu. spoliati.* quod in eius terminis Ecclesia non spoliatur, sed homines Ecclesie.

XXXVII. Quamuis priuilegium per non vsum decennio amittitur, *l. 1. ff. de iuridict.* & priuilegium de aliquo non faciendo, ne soluantur præstantiæ, vel simile, concessum personæ priuatae amittitur per vnicum contrasuentiorem, *cap. cum accepissent.* de *constitu.* nihilominus in Ecclesia siue priuilegium consistit io faciendo, siue in non faciendo, non amittitur ois ipso quodammodo annorum fuit præscriptum, c. *accidentibus.* vbi

vbi Innoc. & omnes, de priuileg. Marc. Anton. Genouen. *in practica. Eccles.* q. 154. resolut quod statum non tollitur per vacuum adum contractum si est fauorabile Ecclesie, licet in privato.

- XXXVIII. Regula est quod nemo priuilegi debet possessione sua ante sententiam, volumus 16. q. 4. Speciale tamen est fauore puz causz quod Prelatus inquisitus de dilapidatione bonorum ipsius, inquisitione pendente, suspenditur ab administratione, cap. fin. 1. q. 2. cap. *licet Heli, de firm. mact.* Marc. Anton. Genouen. *in practica. Eccles.* q. 574. n. 1. vbi ampliat procedere etiam si Prelatus vellet dare cautionem de indomitate terram Ecclesie, & quod bene administrabat, quia non erit audiendus.

- XXXIX. Sub pretestu instrumentorum nooiter reprobatorum sententia lata contra priuilegiatum non retractatur, *l. sub prece C. de re iudic.* bene tamen retractatur ex speciali fauore Ecclesie, Felio. *in cap. cum dilectus n. 18. de fide instr.* Marc. Anton. Genouen. *in practica. Eccles.* q. 181.

- XL. Pactum furuz successione inter paganos reprobatum, sed inter milites habet vim vltimz voluntatis, *l. licet. C. de pactis*; valet nihilominus fauore puz causz pactum successionis, vel hereditatis proprię dandę, Greg. Lop. 1. 3. *verb. casualiter sit.* 11. p. 5. Xui. *in rep. l. quoniam in priuilegiis*, vbi declaratur leg. Regim. 1. 1. n. 10. *post mod. vers. & idem erit si vltim pactum fiat ad puz causz*, Guillem. Bened. *in cap. Raymundo*, verb. *duas habens filias* n. 205. *de testam.* Titq. *de priuileg. puz causz priuileg.* 105. Anton. de Petra *de fideicom.* q. 4. *post n. 8. causa 2. limit.* 1. Sanch. *in preceptis Decalogi* tom. 2. lib. 2. c. 2. n. 11. Francisc. de Barry *de successione* lib. 2. tit. 3. n. 4. Marc. Anton. Genouen. *in practica. Eccles.* q. 185.

- XLI. Sicut libertatis fauore hntes creditores iuribus eorum recipere a seruo partem pretij siue solutionis, *l. cum hntes. §. item si decem. ff. de statu lib.* ita etiam fauore Ecclesie, vel conie, eius creditor tenetur recipere partem solutionis, Eucard. *in rep. legal. in l. de libertate ad pium causam.* Marc. Anton. Genouen. *in practica. Eccles.* q. 186. vbi quod Ecclesia, quę contraxit debitum pro vtilitate & necessitate, videtur illud contraxisse pro libertate, & redemptione animarum a manibus Diaboli quoad viuos, & a pennis Purgatorii quoad defunctos.

- XLII. Licet contra absentem, & contumacem non procedatur ad definitiuam sine non contestata, *l. quoniam frequenter, siue non contest.* Ecclesia tamen fauore proceditur ad definitiuam sententiam contra Prelatum dilapidatorem licet non contestata, vt per Marc. Anton. Genouen. *in practica. Eccles.* q. 208.

- XLIII. Quamuis scriptura priuilegiata sine die & anno non probet, probatur tamen fauore Ecclesie, Bald. *conf.* 331. *Reuer. Par.* vol. 2. Card. Tufi. *in pract. conclus.* tom. 1. *concl.* 7. n. 13. Marc. Anton. Genouen. *in practica. Eccles.* q. 227.

- XLIV. Meretrix a domino propria est expellenda Ecclesie fauore, si habet prope Ecclesiam, vel monachos. Marc. Anton. Genouen. *in practica. Eccles.* q. 342. & q. 243. tunc quod fauore Ecclesie non potest victus extollere domum suam si habet prospectum ad monasterium Monialium, nec facere fempiternam, sed debet claudere quo etiam Gurtz *de dec.* 86. n. 8. *vers. immo cogi potest.* Cabed. *Lusit. de dec.* 105. n. 4. & *de dec.* 125. p. 1. Molin. *de instur.* tom. 3. *dis.* 7. q. 7. n. 6. Bened. Aigid.

ad l. ex hoc iure. ff. de instur. & iure p. 1. cap. 6. n. 13.

XLV. Etiam si regula sit quod inuito beneficium non conferatur, *l. annus ff. de regul. iuris*; fauore tamen Ecclesie beneficium sine beneficiis Ecclesiasticis possunt conferri clericis inuitis, si uidente vtilitate, vel necessitate Ecclesie, vt per Marc. Anton. Genouen. *in practica. Eccles.* q. 286.

XLVI. Remedium *exrengranda* 1. q. 3. fauore Ecclesie transit in successorem, & possessio in successorem transit sine noua apprehensione, Gmid. *Papa de dec.* 355. Marc. Anton. Genouen. *in practica. Eccles.* q. 290. quia beneficium illius cap. principaliter fauore Ecclesie institutum est, idem Genouen. *q. 407.*

XLVII. Dubia & incerta dispositio presumitur perpetua etiam in odiosis fauore Ecclesie, vt per Marc. Anton. Genouen. *in practica. Eccles.* q. 308.

XLVIII. Quamuis nullus venire possit contra factum proprium, iuxta *lex. in l. post mortem ff. de adop.* tamen in casu Ecclesie potest in eius fauorem Redos venire contra factum proprium, vt per Marc. Anton. Genouen. *in practica. Eccles.* q. 312.

XLIX. Quamuis ditiones taxatim excludant omnes alias personas & calas preter expressas. *l. 2. C. de parib. qui filios dixerunt.* *l. ab et C. de gradu maior. cap. cum Ecclesia* *Summa de causa puz.* nihilominus fauore Ecclesie, vel alterius causę sit extensio ex patetate rationis, *glos. verb. aliam causam in l. licio C. de sacros. Eccles.* *Rip. in l. si conuente n. 86. ff. soluto matr.* Marc. Anton. Genouen. *in practica. q. 322.*

L. Licet incertitudo de iure civili reddat coo- tractum inuolentem, *l. iuratum ff. de verb. oblig. l. Titio cum testamento ff. de leg. 2. §. incertum, l. hntes de legat.* nihilominus fauore Ecclesie seu puz causę incertitudo nullo pacto vitiat promissionem, sed est redocenda ad certitudinem arbitri boni viri, dummodo scilicet possit incertitudo aliquando reduci ad certitudinem; ita Marc. Anton. Genouen. *in practica. Eccles.* q. 324. *per tot. & princip. n. 2. in fine, cum seqq.* *Notat. d. priuileg. miserab. per tot. priuileg.* 19. Alphons. de Leone *de officio Capituli* p. 1. *q. 1. §. scilicet.* 2. n. 20. *cum seqq.* vbi n. 2. ait quod quando legatum pro Millis est incertum ratione ipsius rei legatz, tunc commissarius potest expendere in operibus puz conuenientem quantitate secundum dignitatem personę & eius patrimonium, seu facultates, & *num. 15.* quando legatum est incertum ratione quantitas, tenet numeri Missarum, non exprimendo numerum canonis, nec quantitate elemosynę erogandam, tunc Missarum numerus & elemosyna pro illis erog. aut boni viri a biene taxanda est iuxta qualitate defuncti, & eius facultates, & n. 19. quęrit quid quando incertitudo est respectu Ecclesie, vbi Missę sint celebrandę & *numeris seq.* resolut materiam.

LI. Certum est familiam non posse esse pto- cententiam ad iudicia, *cap. seiscimus de relapsi. cap. infans §. iura* 3. q. 7. At fauore Ecclesie potest esse procuratrix, *cap. cum dilecti de confirm. vtil.* vbi *glos. verb. procuratrix*, Marc. Anton. Genouen. *in practica. Eccles.* q. 436.

LII. Licet rescripta iustitiz sint strictē interpretanda, *l. sedes de rescriptis* tamen fauore Ecclesie sunt late interpretanda, Innoc. *inc. Episcopus de rebz Eccles. non alien.* Marc. Anton. Genouen. *in practica. Eccles.* q. 448.

LIII. Per alienationem rei legatz non est induc- ta

inducta reuocatio legati fauore pietatis, & animarum, Bart. conf. 16. num. 1. & 2. lib. 1. Abb. conf. 3. 1. in princ. lib. 1. Capes conf. 1. 1. 5. n. 13. Cor. in memor. vers. Ecclesia vers. quinto, Titusq. de priuileg. pia causa, priuileg. 41. Verum contrarium, nempe legatum ex causa pia factum censeri reuocatum per alienationem rei voluntariam, resoluit melius Nazz. conf. 62. 3. n. 3. vers. non obstat, Menchac. de success. progressu lib. 3. tit. de legatis 5. 18. n. 10. Card. Mantica. de senect. ultim. volunt. lib. 1. 2. tit. 6. num. 5. Menoch. conf. 429. n. 7. cum seqq. & de presump. lib. 2. pres. 167. num. 17. Mascard. de probat. concl. 1287. n. 10. 2. cum seqq. Censuratum est enim, quod legatum libertatis seruo factum est pium & fauorabile, & tamen si testator alienet seruum, censetur reuocasse illud legatum, nisi illud redimat, ad test. in l. verum est. ff. de manum. testam. Alciar. conf. 174. lib. 9. Menoch. d. conf. 429. n. 7. & d. pres. 167. n. 18. Card. Mantica. d. tit. 6. n. 5. Mascard. d. concl. 1287. n. 10. 3. ita si res loco pio legata alienetur, extinguuntur legatum, verum si redimatur fauore pietatis reuocatur, Titusq. d. priuileg. 41. Card. Mantica. d. tit. 6. n. 5. & 6. Menoch. d. conf. 429. n. 7. Mascard. d. concl. 118. num. 112.

- 67 LIV. Quamuis testamenta inter que de prioritate, ac posteritate temporis non apparet, sese iniunctim confundant, adeo quod neutri hereditum

ex alterutro deferatur successio, ut voluit gloss. in verb. missus est, in l. fin. C. de edicto D. Hadriani. sellen. Anton. Gom. l. 45. Tauri num. 148. nihilominus si in alterutro die causa contineatur, hoc posterius factum presumetur fauore legatorum ad pias causas relictorum, ut per Anton. Gom. d. l. 45. Tauri n. 149. vers. quarto limita, Titusq. de priuileg. pia causa, priuileg. 35. And. de Belletis ad l. 1. C. de sacros. Eccles. n. 212. in decimo speciali circa vltimas voluntates, ubi etiam Lufur. Bened. Agid. p. 3. 5. 1. n. 8. & ibi n. 9. adducit quod quando in vno testamento pia causa, in altero profana scribitur, nec de prioritate constat, tunc licet de Iuris rigore ea neutro hereditum posse existere videtur, cum tamen incertum sit quem suprema voluntate vocauerit testator, sed cum in incerto voluntans ea sit interpretatio sumenda, quæ pietati magis fauet, equissimè existimatum est pietatis testamentum tanquam posterius factum, effectum habentem, quod si pia causa cum altera pia contendat, tunc faciendum quidem erit ex alterutro testamento hereditatem posse adiri, idque non tam ea aliquo pia causa priuilegio, quam ex coniectura de sancti voluntate, & sic ea certissima, & vulgatissima Iuris præceptis, quibus vltima voluntas vitumque appareat, obseruari iubetur.

IVRIS ECCLESIASTICI VNIVERSI

LIBER TERTIVS DE REBVS ECCLESIASTICIS.

CAPVT I.

De Rebus Ecclesiasticis in genere.

SVMMARIVM.

- 1 *Diviso materia huius libri.*
- 2 *Species quae reperiuntur rerum omnium Ecclesiasticarum.*
- 3 *Res Ecclesiasticae mobiles corporales quae sint ostenduntur.*
- 4 *Res Ecclesiasticae immobiles corporales, & incorporeales quae sint ostenduntur.*

Ecclēſia Miniſtros, idēſt, Eccleſiaſticas perſonas habeat, quorum miniſterio in diuino cultu, & Sacramentorum adminiſtratione vti-
tur, de quibus lib. 1. latē tractauimus; cū itēſt loca materialia poſſideat, in quibus Diuina peragere, alioque pios adus exercere valeat, ſicut lib. 2. oſtendimus, neceſſe eſt etiam vt res aliquas, ac bona etiam temporalia obſideat, quibus perſonae ipſae Eccleſiaſticae ſuſtentari, & loca ipſius regi, gubernari, & diuina valeant Officia celebrari. De huiusmodi igitur rebus, quoniam in iure Eccleſiaſtico multa deponuntur, agere hoc lib. 3. propoſuius, requirētes primō quae ſint res, & bona Eccleſiaſtica, & quomodo acquirantur & quibus, & quomodo etiam poſſideantur, & qualiter ornentur.

1. Io primus igitur eſt ſciendum quōd omnium rerum Eccleſiaſticarum, quādam ſunt mobiles, quādam vērō immobiles: Item quādam corporales, & aliae incorporeales, aliae quoque conſecratae, & aliae non conſecratae. Quōd autē alij res quoque ſpirituales adiciunt, veluti Sacramenta, haec in noſtro propoſito pro rebus Eccleſiaſticis propriē non ponuntur, nam de his alio ordine ſub ceſtis manetis agimus.

Auguſt. Barboſa de Iur. Eccleſ. Pars I I.

Res mobiles corporales ſunt, quibus Eccleſia indies in officiis, & miniſteriis vtitur, quia ſunt vaſa ſacra, lintheamina, atque ornamenta Eccleſiae, & altaris, ſicut veſtimenta ſacra, & imagines, ſanctae cruces & candelabra, & alia huiusmodi, quorum quādam ſunt ſacra, aut benedicta, quādam vērō natiuē. Res autē immobiles corporales ſunt praedia, vel agri, ac domus, & aliae huiusmodi immobiles poſſeſſiones. Incorporeales ſunt iura percipiendi fructus Eccleſiaſticos, quoniam diuerſa ſunt genera, quae generali nomine Beneficia nuncupantur; de omnibus ergo rebus huiusmodi ſpecialiter pertractabimus.

CAPVT II.

De vaſis ſacris, & veſtibus, ac aliis rebus ſacris in communi.

SVMMARIVM.

- 1 *Vaſa ſacra, & lintheamina ſacra quae dicantur, oſtenduntur.*
- 2 *Calix ex auro, vel argento tantum, aut ſaltem ex ſtanno olim ſolent, & nunquam ex vitro fieri permittitur.*
- 3 *Vaſa omnia miniſteri; Præſbiteri I. fecit antea, vel argentea.*
- 4 *Calix fieri prohibetur ex aere, vel ex aurichales, aut alia ſimili materia quae producit eruginem, & vomitum promouet.*
- 5 *Miſſam celebrare in ligno, aut vitro Calice prohibetur.*
- 6 *Pena depoſitionis ab officio, & beneficio impoſita eſt contra eum, qui vitreo Calice ligno.*
- 7 *Pena ex qua materia ſacrandi*

K

B Vaſa

- 8 Vasa omnia mysterij debent esse ab Episcopis consecrata priusquam ad sacros usus adhibeantur.
- 9 Episcopalis ordinis est vasorum sacrorum consecratio, & ideo non potest fieri per simplicem Sacerdotem, nisi quibus Papa concesserit.
- 10 Abbatem an possit vasa sacra consecrare ostenditur.
- 11 Calix, vel patena, aut aliud vas sacrum exaceratur si formam suam amittat & enormiter ladeatur, non vero per aliquem ictum à sabro infilitum.
- 12 Calix non exaceratur ubi separatio fit absque fractione, secus si cuppa separatio fiat cum fractione.
- 13 Calix, vel patena exaceratur si superficies aurea aut argentea omnino præterquam per usum continuum auferatur.
- 14 Vasa sacra si aurum amittant, & iterum darentur quoad illam superficiem, quæ tangit Corpus, & Sanguinem Christi, egent noua consecratione.
- 15 Vas sacrum pollutum forti sanguine, vel semini criminosa effusione præsertim notoria est purgandum.
- 16 Palla quæ, & unde dicatur ostenditur.
- 17 Palla linoßima, quæ?
- 18 Corporalia fieri debent ex puro paupis lino, non autem ex serico vel tincto panno.
- 19 Corporalia sunt Episcopo consecranda, vel ab Abbate.
- 20 Lintheamina, sive Mappa Alteri benedicuntur iuxta ritum Ecclesiæ.
- 21 Consecrata vasa non possunt nisi à consecratis viris contingi, vel quibus ex necessitate permittitur.
- 22 Consecrata, à feminis etiam sacris tangi aut lauari non debent.
- 23 Peluim nouam & propriam habere debent ministri altaris pro corporalibus ablundis.
- 24 Corporalia, purificatoria, seu sanguines lauare licet laicis, & feminis post primam ablationem factam à Sacerdotibus, vel Diacono.
- 25 Corporalia laia non opus est iterum consecrari.
- 26 Vestimentorum Sacerdotalium quibus in locis Iuris Canonici fitas mentio ostenditur.
- 27 Baculi, & Altera usus sunt corollarina, & cui vnum conceditur, alterum etiam concessum videtur.
- 28 Ornamenta omnia tam ministrorum quam altaris sunt per Episcopum benedicenda, non autem per simplices Sacerdotes etiam ex ipsius Episcopi delegatione.
- 29 Paramentorum, & aliarum rerum Ecclesiasticarum benedictio potest delegari à Sede Apostolica personis in dignitate Ecclesiastica constitutis, dummodo in eis non sit adhibenda sacra Vnctio, vel oleum sanctum.
- 30 Benedictio paramentorum, & vasorum Ecclesiasticorum, in quibus non adhibetur sacra Vnctio diuersis Abbatibus, & personis in dignitate Ecclesiastica constitutis per S. Cong. Rit.
- 31 Benedictio paramentorum non potest fieri etiam ab inferioribus Prelatis iure proprie, licet habeant territorium separatim, & iurisdictionem, nisi habeant ea, quæ sunt ordinis.
- 32 Prelati Regulares ex privilegio Leonis X. possunt benedicere paramenta suis ornamenta omnia Ecclesiastica pro suorum fratrum usu.
- 33 Vestes sacra, & alia ornamenta Ecclesiæ non probantur fieri ex materia profana.
- 34 Vestibus sacris non potest vis præterquam in Ecclesiâ, & ad diuinum cultum, ad quem instituta fuerunt.
- 35 Vfus sacrorum vestium quando permittitur, & quando prohibetur ostenditur.
- 36 Paramenta, sive ornamenta Ecclesiæ quando exerceantur, ostenditur.
- 37 Albu non indiget noua benedictione si ad eam reficiendam aliqua adiungantur quorum ad ditione adhuc prior figura remaneat.
- 38 Stola facta de planeta benedicta debet iterum benedici.
- 39 Imagines, crucis, campana, & candelabra per Episcopos benedici solent.
- 40 Paramenta Ecclesiastica cum fuerint vetustate consummata, incendio danda sunt.
- 41 Vasa sacra, corporalia, sacra vestes, atque Altaris palla munda, nisi ad asseruati debent.
- 42 Pignori obligari non possunt vasa sacra, & paramenta Ecclesiastica, præsertim laici, vel famini, nisi iussissima necessitate urgente.
- 43 Res Ecclesiæ ex quibus causis pignori dari possint ostenditur.
- 44 Decima beneficiorum si cuius ex causa concedantur, arum cultuiter, vel exaltiori prohibentur ex causa pignoris, vel distractionis capere, & quomodolibet occupari Ecclesiæ Calices, libri, & alia ornamenta.
- 45 Res sacra in usus profanos conuerti non debent, nec ad alios usus, quàm quibus dedicata sunt transferri.
- 46 Calicer patena, ceteraque vasa sacra etiam integra cum urgente necessitate venduntur, aut pignori dantur, debet id fieri ad vsus sacros, & seruicium, ac ministerium Ecclesiæ, & Altaris.
- 47 Vasa, aut vestimenta sacra, & Deo benedictione consecrata, si integra absque necessitate vendantur, vel epigrauerentur etiam ad vsus sacros, non quatenus sacra sunt, sed ratione materia, quæ constant, sacrilegium est, non simonia.
- 48 Vasa sacra licet Ecclesiæ possit ex iussu causis vendi laici, tamen prius consecrata, & consecrata esse debent.

DE rebus sacris Ecclesiæ primum conuenit vt tractemus. Hac autem sunt 1. præcipue vasa sacra, & lintheamina Eucharistiz vestimenta, & alia mobilia non proprie sacra, sed benedicta dicuntur. Vasa sacra sunt Calices, & Patenæ, & vasa ad custodiam Eucharistiz, & aliorum Sacramentorum, seu sacramentum Vnctionum, ex quibus Calices & Patenæ solum sacra Altaris vasa dicuntur, Iacob, de Grass. in aureis decis. p. 2. lib. 2. c. 14. n. 8. Sanchez in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. cap. 43. num. 16. Lintheamina vero sacra sunt palla, vel corporalia Peguez. de crimin. 2. 4. n. 11. & 12. vbi quod dicuntur vasa sacra, quæ sunt consecrata ad sacramentorum susceptionem, & ponit exemplum in vase, in quo reponitur oleum sanctum, refert Anton. Nouar. in sum. Bullar. tit. de sacrilegio n. 6. vbi n. 7. quod Calices & Thuribula dicuntur res sacra, & n. 8. idem de custodiis, in quo reponitur sanctissimum Sacramentum, & num. 10. quod potest velles Sacerdotum, Diaconorum, & aliorum, in quibus diuina Officia celebrantur, res sacra dicuntur, & numer. 11. an Crux dicatur res sacra, Gabr. Pereira de mann Regia part. 2. cap. 27. num. 10. vbi quod vestimenta, Crucis & nauicula iam proprie res sacra dicuntur, cum non olei vñctione

De Vasis sacris, & vestib. &c. Cap. II. 111

vnctione consecrantur, sed solum benedictionibus Ecclesiasticis.

- 1 De Calice, & Patenis censuit *cap. vi calix, de consecr. dist. 1. vt Calix quidem ex auro vel argenteo tantum fieri, aut saltem ex itano, quod Zepherinus Papa 1. in e. vasa, eadem dist. constituit, qui & ex vitro fieri permittebat; sed postea Vebanus I. cum tempore Ecclesia caput prædia retinere, omnia vasa missæ fecit aurea, vel argentea, vt habetur in e. videntes 12. quæst. 1. & refert Tribunenſe Concil. in d. e. vasa. S. Thom. in 1. p. quæst. 83. art. 3. ad 6. Censet lib. 4. versar. cap. 12. Fagundi 2 in quæque Ecclesia præcepta, præc. 1. lib. 3. cap. 21. n. 11. Ex æte autem, vel ex aurichalco Calix fieri prohibetur, aut ex alia simili materia, quæ producat ænigmam, & votum pronocat, vt inquit Remen. Concil. in d. e. vt Calix, quod etiam prohibet in ligno, ut vitreo Calice Millam celebrare, alterum enim vino repugnat, alterum vero fragilis materie exstist, Azor. iustit. moral. p. 1. lib. 10. c. 28. g. 3. Durand. in rationali diuinar. offic. lib. 1. cap. 3. num. 45. frater meus Simon Vas Barbosa trahit, de significatione mysteriis officii diuini cap. 26. num. 2. & contra eum, qui vitreo Calice ligno, constituta est pena de pollutionis ab officio, & beneficio, in cap. vlt. de elect. Miss. & tradit S. Thom. part. 3. quæst. 83. art. 3. Sylo. lib. 2. verb. Calix, num. 1. Illust. D. meus Roder. à Canha in comment. ad e. ridiculum 3. num. 4. dist. 12. Fagundi 2 d. cap. 21. n. 10. Raguc. de voce Canon. Ecclesia q. 31 Bonac. de Sacramen. dist. 4. vltim. p. 1. g. 9. num 16 in princ. Fr. Ioan. Sorian. Episcopi Acernæ, in expofit. Missæ prælud. 2. num. 12. & 13. Putens verò etiam eiusmodi materie cum Calice videatur esse debere, d. cap. vasa, d. cap. vt Calix; non est tamen addo necessarium cessante in ea, quam diximus, ratione, vt probatur in d. cap. vt Calix, in princ. Quare hodie plerumque ex æte fieri consueverunt, sicut & vis ad custodiam Euchariſtæ in locis vbi penuria preualet. De Patena vide Azor. d. cap. 18. q. 1. Ionoc. de mysteriis Missæ lib. 2. cap. 9. Lactant. de significatione mysteriis Missæ pag. 52. Simon Vas Barbosa d. arat. cap. 27.*

- 8 Debet autem huiusmodi vasa esse ab Episcopo consecrata priusquam ad sacros vsus adhibeantur, cap. vnic. in fine, de sacra Velt. Gulielm. Durand. in ration. diuin. lib. 1. cap. 8. n. 13. cum seq. 12. cob. de Gratia in aureis dec. p. 1. lib. 2. c. 4. n. 4. Henric. in summ. lib. 9. c. 28. §. 2. Fagundez dist. præc. 1. lib. 3. c. 21. num. 14. Azor iustit. moral. part. 2. lib. 9. c. 7. §. 1. hoc enim Ordinis Episcopalis est, Sbo. oz. de Vicario Episcopi lib. 2. quæst. 9. n. 8. & ideo non potest fieri per simplicem Sacerdotem, vt approbat confusio, nisi quibus Papa concesserit, Fr. Emmanuel. q. Regul. tom. 1. q. 19. art. 1. Miranda in manu. Prælat. tom. 2. q. 40. art. 1. concl. 14. Portel. in addit. dub. Regular. verb. benedicere, n. 2. Hieron. Roder. c. in compendio q. Regul. refel. 13. n. 1. vide inflex n. 28. Abbates verò secundum glo. verb. conſecrari in cap. Abbates, de prouide lib. 6. & Afcan. Tambor. de iure Abbatis tom. 1. dist. 33. q. 1. Fr. Emmà tom. 3. addit. sum c. 27. n. 1. Poncel. verb. Adhuc n. 2. Hieron. Roder. in compendio q. Regul. refel. 13. n. 5. eundem valent consecrare si ius habeant maiores Ordines conferendi, cum maius videatur perfonas quam res Ecclesiasticas consecrare, sed de hoc latè diximus lib. 1. c. de Abbatibus, vers. præter insignia, & vide Fagundez d. c. 18. n. 14.

- 11 Exccratur autem Calix, vel Patena, aut aliud vas sacrum duobus modis; primo si formam suam Auguſt. Barboſ. de iur. Eccles. Pars II.

amittat, & enormiter lèdator, argum. c. 1. de consecr. Eccles. vel Altar. sicut de Altari dictum est suprà lib. 2. c. 7. ex n. 9. non verò per aliquos idus à fabro inflicto, Arim. in verb. Calix, num. 4. Barthol. ab Angelo Dialogo 5. de Missa §. 23. Fagundez d. c. 12. n. 17. Azor. iust. moral. p. 1. l. 10. cap. 28. q. 5. Nec etiam excratur, vbi separatio fit absque fractione, vt accidit in Calice conuerti, cuius partes separatæ absque fractione, secus tamen dicendum si cuppa separatio fiat cum fractione, quia calix in tali conuerti amittit suam formam; & non est aptus ad vsum, ad quem fuerat factus, sum quia sicut Altare si remoueretur à tabula consecrata amittit consecrationem, ita eandem amittit calix si à pede cuppa separatæ tura Hicquæ d. 1. g. cap. 28. §. 2. Iur. H. Valer. Regim. in præf. feri parit. lib. 2. g. num. 200. Azor. d. p. 2. lib. 9. cap. 7. vbi se remittit ad dicta p. 1. lib. 10. c. 28. q. 7. Fagundez d. num. 17. Raguc. de voce Canon. in Ecclesia q. 32. num. 1.

Secundò excratur Calix, vel Patena, si superfices aurea, aut argentea omnino præterquam per vsum continuam auferatur, quia & hoc modo videtur formam amittere, quia tamen per vsum continuam succelluè non videtur amitti, per glo. in cap. Ecclesie, de consec. dist. 1. Vendum si huiusmodi vasa etiam auium amittant, & iteum deaurantur, quoad illam superficiem, quæ tangit corpus, & sanguinem Christi, egent noua consecratione, Ratio est, quia consecratio Calicis, & Patenæ fit præcipue propter contactum corporis & sanguinis, polita autem noua deauratione, contactus non potest fieri in parte consecrata, cum aurum additum consecratur non sit: ita Gulielm. Durand. d. lib. 1. cap. 6. n. 35. Suarez tom. 3. dist. 81. sect. 3. c. 3. vers. sicut verò, Fr. Emmanuel. in sum. tom. 1. cap. 149. num. 21. Valer. Reginald. d. lib. 29. num. 199. Azor. d. p. 1. lib. 10. c. 28. q. 4. & p. 2. lib. 9. cap. 7. q. 3. Fagundez d. cap. 21. num. 14. Vgolin. d. potest. Episcopi cap. 31. num. 3. vers. secundo. Pollum verò vas sacrum, forte linguis, vel feminis crumosa effusione, præsertim notoria, erit purgandum, & Sacerdotali benedictione reconciliandum, ut c. si mæum, cum seqq. de consecr. dist. 1. sicut de Ecclesia super ostendimus hoc eodem lib. c. 1. ex num. 16.

Pallæ, & Corporalia diuersas videntur accipere significaciones, quandoque enim palla sumitur pro superiori linco Altaris, super quo extenditur corporale, secundum glo. in cap. Altaris palla, de consec. dist. 1. per c. nemo il 2. eadem dist. Simon. Vas Barbosa de significatione mysteriis sacrificij Missæ cap. 25. num. 3. Alij pallas, idest corporalis interpretantur, vt dicte glo. in d. cap. Altaris, & in cap. sacras 23. dist. conuulsi, (inter quos est glo. in d. c. nemo.) Pallam accipiunt pro panno, quo post consecrationem Sacerdos manus exergit, & Calicem. Quare in d. c. nemo pro vtroque sumi videtur hoc verbum, idest, pro corporalibus & mappis, seu lincois Altaris, sed corporalia quidem vocantur sacras palle in d. c. sacras, lintheamina verò non consecrata dicebantur in d. c. Altaris palla, & probatur in c. annis, de consec. dist. 4. & in c. sin. de custodia Euchariſt. Hodie verò sacrate palle vocantur simpliciter corporalia, quæ supra Altaris lintheamina in sacrificio existunt, & sacra superponuntur mysteria. Palla aorem dicitur quæ Calicem superponitur, sed & pallium Altaris, quod vocatur, à palla donominatū videtur; dicta est autem palla, secundum glo. in d. c. Altaris palla, à quodā pallio muliebr,

- moliebri, quod *palla* vocatutalij vocati pallam opinantur, eo quod palliet vel abscondit sacrificij mysterium. Est & palla linostima in decretis Syluestri Papæ, quod est lintecolum lineum à lioo itamine dictum, cuius loco hodie est manipulus. Vide Fagundez d. c. 11. n. 31.
- 18 Corporalis igitur ex institutione Syluestri, & Eusebij summorum Pontificum fieri debent ex puro pannolneo, nouo autem ex seico, vel natio panno, sicut Domini Corpus fuit io. munda syodone iouolutum, Suarez tom. 3. in 3. diff. 81. f. 6. vers. tertio requiritur, Fagundez d. c. 11. n. 23. Scott. de sacrif. Missa lib. 3. cap. 5. n. 1. Fr. Diego de Guzman p. 2. de la excelencia del sacrificio de la ley E-nagelica c. 8. §. 1. & sunt ab Episcopo consecranda, vt probatur in cap. consulo, de consecr. diff. 11. vel per Abbatem, iuxta ea, que suprà diximus lib. 1. in cap. de Abbatibus, vers. prater insignia, quod de palla Calicis dicitur. Lintamina quoque siue Panno Altaris benedicuntur iuxta rram Eccle-siæ, vt io Pontificis. Est autem diff. etenda inter
- 21 sacrata & benedicta, quod que consecrata dicuntur, non possunt nisi à saceris viris conungi, scilicet, qui sunt in sacris tantum Ordioibus constituti, vel quibus ex necessitate permittitur, cap. non oportet, & cap. non liceat 23. diff. c. 1. diff. 24. c. in similitudine de consecr. diff. 1. Caidin. Bellarmin. de sacram. Ordinis lib. 1. c. 7. vers. alim tamen, Suarez de sacram. diff. 81. f. 6. art. 3. vers. tertium exemplum, ad fin. à feminis vero etiam sacratis tangi, aut lauari non debent, sicut Soter Pontif. Martyr.
- 23 In cap. omnis Presbyter, de consecr. diff. 4. docet, vt Ministri Altaris pelum ouam, & propriam habeant pro corporalibus abluendis, ne forte puluis Domini corporis nallè decidat: post primam ablationem (quæ fit à Sacerdotibus vel Diacono) licet laicis & feminis (si consuetudo ita se habeat, aut Episcopi licentia interueniat) lauare Corporalia, & purificatoria, seu sanguineos propter maiorem mundiciem: ita Syluest. verb. Missa 1. q. 2. §. 2. Soto diff. 13. q. 1. art. 3. vers. sed criminosus, Henric. in sum. lib. 9. c. 28. Suarez de sacram. diff. 81. f. 6. art. 3. vers. tertium exemplum, quos refert illustris. D. meus Roder. à Cunha in comment. ad cap. Ministrium 17. m. 6. diff. 29. addo Fagundez d. c. 11. num. 26. Lota verò corporalia non opus est iterum consecrari, cum lintei forma non mutetur, Raguc. diff. 9. §. 3. n. 2. Non consecrata autem, sed tantummodo benedicta possunt ab alijs quoque contingi, sed hac de re in segg. c. plebani differemus.
- 26 Vestimenta Sacerdotalia, quibus Sacerdos, & ministri Altaris arque Pontifices in Diuinorum celebratione videntur, omnunquam in sacris Canonibus nominantur, & quædam de eis status inueniuntur. Primus namque de Stola, qua Diaconi, & Sacerdotes videntur, plerumque loquuntur Canones sub nomine Orarij, vt in cap. Ministrum, cum segg. 13. diff. & in cap. vnum Orarium, cum præced. 23. diff. & in c. Episcopus Presbyter 11. quæst. 3. de eo latè egimus in c. 1. ad c. Monacho. 27. q. 1. Stephan. Durand. de ritibus Ecclesiæ lib. 2. c. 9. n. 14. Simon Vas Barbosa de significatis mysterijs officij diuini & sacrificij Missa cap. 18. de Stola m. 3. De Placeta quoque, vel Calula memorio Moguotinus Cõcil. in d. c. Episcopus Presbyter, & in cap. degradatio, de penis lib. 6. Respondet tunc hyacinthine veteris Pontificis, & Calula dicta quod veluti perna casti totum hominem conregat, de qua & eius mysteriosis significatis vide Fou-
- not. de offic. Ecclesiæ lib. 2. cap. 21. & 23. Pinel. de Missa sacrificij cap. 14. vers. la pianeta, Innoc. lib. 1. de myster. Missa c. 38. Scott. de sacrif. Missa lib. 2. cap. 8. num. 13. Simon Vas Barbosa diff. 17. art. 1. de significatis mysterijs officij diuini & sacrificij Missa c. 21. per tot. Ex de Diaconorum Dalmaticis Concil. Salegustiz in c. de iuniis 76. diff. atque Gregorius Pontif. in cap. communis 23. diff. Et hoc nomine appellantur, quia in Dalmaticæ tegioe Gæcia prouincie primo fuerunt io vsa, de quibus Durant. de ritib. Ecclesiæ lib. 2. c. 9. m. 17. & 27. Ft. Hieroo. Roman. de republ. Christi lib. 4. cap. 20. Orozo in el thesoro de la lengua Española, in verb. Dalmatica pag. m. 297. Simon Vas Barbosa diff. 17. art. 1. De Dandis quoque, & Mitra, ac Baculo, atque annulo Pastoralis, de quo pallio Archiepiscopali, alij Canones loquuntur, & præcipue in c. permissum id 1. 93. diff. & in d. c. Episcopus Presbyter 11. q. 3. & in cap. omne in fine, de sacra Vnct. & in cap. fin. de auter. & vsa pally, & in cap. Abbates, & in cap. vt Apostolica, de priuileg. lib. 6. Baculi & Mitæ vsus sunt correlatiui, & cui vnus conceditur, alterum etiam concessum videtur, vt c. coisuit S. Rit. Cong. in vna Treman. 8. Ianuarij 1605. & alia Argent. 7. Octobris 1606.
- Omnia autem huiusmodi ornamenta, tam
- 28 Mitistorum, quàm etiam Altaris, sunt per Episcopum benedicenda, vt probatur in cap. vestimenta, de consecr. diff. 1. ita vt simplices Sacerdotes illa benedicere non possint, secundum Vgolin. de potest. Episcopi cap. 3. numer. 4. vbi numer. 6. subdit illos nec ex ipsius Episcopi delegatione id efficere posse. Paramentorum autem huiusmodi, & alium rerum benedictio potest delegari à Sede Apostolica personis in Dignitate Ecclesiastica constitutis, dummodo in eis non sit adhibenda sacra Vnctio, vel oleum sanctum, quæ ab ipso manum Episcopo ordiato, & consecrato benedicenda, inungenda, & consecranda sunt, vt censuit Sac. Ratum Congregat. in Brixien. 9. Octobris 1610. Imolen. 14. Novembrii 1615. Iouen. 12. & 14. Martij 1616. Suenen. 3. Decembris 1616. Triorien. Tirailin. & Pistoiel. 2. Maij 1619. Comen. 15. Iulij 1619. Nouen. 21. Martij 1620. Trident. 7. Augusti 1621. Et ideo ad eadem sacra Rituum Congreg. iouenio concessam fuisse benedictionem paramentorum, & vsorum Ecclesiasticorum, in quibus non adhibetur sacra Vnctio, diuersis Abbatibus, Diaconis, alijsque personis Ecclesiasticis, vt in Aquilegien. 10. Aprilis 1599. Elen. 17. Maij 1600. Meten. 18. Novembris 1606. Ruthen. 9. Maij 1609. Aquilegien. 24. Aprilis 1610. Augst. 12. Aprilis 1614. Lucineo. & Gnesen. 4. Septembris 1621. Vnde infertur benedictionem paramentorum oio posse fieri etiam ab inferioribus Prælati iure proprio, licet habeant territorium separatam, & iurisdictionem, nisi habeat ea, quæ sunt Ordinis, vt coisuit Sac. Congregat. in multis 21. Augusti 1601. Prælati verò Regulares, Generales, & Prouinciales, quin verò Custodes, Guardiani sue Priores, & quicumque alij io alijs Religiois illis correspondentes possunt benedicere omnia supradicta Ecclesiastica paramenta, sine onamena ex priuilegio Leonis X. quod refertur in compend. Mendicant. verb. benedicere Ecclesiastica §. 14. & de illo meminit Fr. Emmanuel. quæst. regul. tom. 1. quæst. 19. art. 2. Hieronym. Roderic. in compendio quæst. Regul. refel. 13. num. 2.

De Vasis sacris, & vestib. &c. Cap. II. 113

Lezana in *sum. tom. 3. verb. benedictio num. 8. Fr. Landonic. Miranda in man. Pralat. tom. 2. quest. 40. art. 1. concl. 1. cum seq. & art. 2. concl. 1. quem refert de officio & potest. Episcopi p. 2. alleg. 27. num. 44. ubi in fine aduerso huiusmodi Pralatos Regulares vigore privilegii, de quo supra, possunt tantum praeferre Ecclesiastica sacramenta pro suorum Fratrum vltia solemniter benedicere, quod etiam obseruant Potest. in *sub. regul. verb. benedicere* 3. Hieron. Rodet. d. 106. l. 1. num. 2. in fine. Lezana ubi sup. num. 7.*

33 Non prohibetur autem sacras vestes, & alia ornamenta Ecclesiae ex materia profana, vel etiam muliebri veste fieri, quamuis aliqui per gloss. in cap. ad nuptiarum, de consecr. dist. 1. & in cap. ad hoc, de relig. domib. contrarium sentierint: quia per consecrationem Episcopo sanctificantur & templi Idolorum, quae in Ecclesias conuertuntur, & hac de re in leg. cap. agemus.

Statuit autem Aegheus Papa in d. cap. vestiment. de cons. dist. 1. de quolibet sacris vestibus peterequis in Ecclesia, vteretur, vel etiam tantum cultum ad quem insinatus fuerunt, neque ab aliis, qualem in Clericis sacris Ordinibus constitutus deinceps, volunt tamen Host. & Innoc. v. refert Syll. in *sum. verb. ordo* in fine, vt possit minor clericus cantare Epistolam etiam in veste sacra, modo manipulum non deferat, neque sacra contingat, nec id muneris praesente subdiacono exerceat, atque id ex graui tantum causa, & cum permissione Praelati Ecclesiae. Olim vero solus Rom. Pont. dabat ex privilegio vltum Dalmaticum Episcopis, & Diaconis, sicut & Archiepiscopis pallium, vt videtur colligi ex cap. com. 2. dist. Ornameta enim huiusmodi Ecclesiasticis vti praefertim ex noua institutione, ab ique Superioris permissione non licet, cap. peruenit il. 2. sum. seq. cap. Diacon. 93. dist. neque olim Diaconus alba nisi tempore oblationis, atque lectionis, neque dalmatica nisi in solennioribus festis vti permittebatur, d. c. Diaconus d. cap. de ieiunio 76. dist. Denique statuit Auehan. Concil. ne vestes, aut aliae res sacrae ad ouiprium ornatum, vel ad alios adus saeculares pertraherentur, ne dum improprie rebus, vel pompa saecularis luxuriae polluerentur, ad officium sacri ministerij viderentur insignia, argum. cap. hac de Relig. domib.

34 Exercent autem huiusmodi paramenta siue ornamenta, & amittunt, vt sic loquit, benedictionem, ac noua indigent, quando ita franguntur vt non sint apta ad vsum, ad quem fuerant destinata, aut non amplius priorem retineant figuram; ex quo prouenit Albam non indigere noua benedictione, si ad eam reficiendam aliqua adiungantur, quorum additione remanet adhuc prior figura, etiam si quae adduntur non sint benedictae; accessio enim sequitur principale, contra vero desinit esse benedicta, si ex ipsa abscondatur nautica, quamuis illi postea eadem nautica assuatur, nam per accisionem nauticae ita perfringitur vt non sit apta ad vsum, ad quem fuerat destinata, nec amplius tenet priorem figuram Ita Atmil. verb. benedicere num. 3. Angel. verb. benedictio num. 3. Barthol. ab Angelo dialogo 5. §. 265. Et ob hanc rationem, stola facta de plenera benedicta debet iterum benedici, quia ad ipsum est dara particularis benedictio & est mutata forma, quae dabat esse rei, Ita Paul. Fusc. de visitat. lib. 1. cap. 2. §. 1. v. Golin. de potest. Episcopi cap. 3. §. 1. num. 6. ubi etiam resoluunt quod si huiusmodi vestes beuionis factae sint, modo formam non mutant, benedicendas iterum non esse, & in fine subdit, quod si vti itis

August. Barbes de iur. Eccles. Pari 1 I.

ad Diuina non possumus, igne conburentur, et non ne ad profanos transferantur.

39 Aliae quoque res immobiles Ecclesiasticae, veluti Imagines, Cruces, candelabra, solcor per Pontifices benedici; nam de consecratione Imaginum meminit Adrianus I. Summ. Pont. in script. de imag. cap. 39. in 3. vol. Concil. & inter titus Ecclesiasticos hae quoque benedictiones habentur in Pontificali. Campanae quoque in Campana, vnde nomen sumplerunt, adiuuentur solemnem consecratione ab Episcopo inuogantur, ac baptizantur, & fides quidem populos conuocant ad Ecclesiam, & ad orandum inuitant, aeternis quoque spiritus fiant, & grandines, procellarumque turbines frangunt; de quo vide Angel. Roch. in special. tract. de campanis, & praecipue c. 5. de campanarum consecr. Celovim. Concil. de Constit. & consuetud. c. 14. Guillelmus Durand. in ration. diuinar. lib. 1. c. 4. Steph. Durand. de ritib. Eccles. lib. 1. cap. 22. Mort. Delt. disquisit. clerical. lib. 6. cap. 3. §. 33. ad fin. l. ff. vide in cap. sequenti in fine.

Restant nonnulla de rebus huiusmodi sacris in communi notanda. Primum enim statum est ad Clem. I. Rom. Pont. in d. cap. Alteris pallo, de consecr. dist. 1. vt cum fuerint res huiusmodi versutiae consummatae, incendio dentur, & cineres in Baptisterio, vel alio abstrito loco condantur, ne forte transuentum pedibus contendantur, refert Galgauer. de iure publico, lib. 1. tit. 67. n. 3. Secundum praecipit Ministris suis Ecclesia (sicut habetur in cap. relinquit de custodia Eucharist. vt hac omnia, praefertim vasa sacra, & corporalia, ac sacrae vestes, atque Altaris pallo munda & nuda assueturum Nimirum enim, ducunt in d. relinquit, videtur abstridum in Sacris sordet negligere, quia dedecore etiam in profanis, si vero hac a degradatis Ministris, aut aliis indignis in ministerio contraherent non ideo polluantur, nec noua indigere benedictione videntur, sicut a Romano Pont. est responsum in cap. a nobis, de Sacram. ad inter. art. Tertio hac omnia, & similia non solum omnino alienari vetantur, vt infra suo loco videbimus; verum nec pigori obligari, praefertim laicis, vel fœminis permittuntur, nisi iustissima necessitate urgente; sic enim inquit Remensis Conc. in cap. 1. de pignori. Nullum Presbyter presumat Calicem, vel patenam, vel vestimentum Sacerdotale, aut librum Ecclesiasticum tabernario, vel negotiatori, aut chilibe laico, vel famina, in vadium dare, nisi iustissima necessitate urgente. Ordin. Regia Lubit. lib. 2. tit. 24. Hispana lib. 7. tit. 2. lib. 1. noua recip. Couat. lib. 2. var. cap. 16. num. 8. Mozz. de contralt. tract. de pignori. cap. de rebus quae pignori dari non possunt n. 13. Vasquez in episcopo de pignori. c. 2. §. 2. n. 6. Bellet. de obligat. iust. p. 2. lib. 1. §. 4. quic. de obligat. contralt. pignori. num. 4. Azor. iustit. moralium p. 3. lib. 7. c. 6. §. 4. Fagundes in quinque Ecclesiae precepta. par. 1. lib. 3. c. 2. §. 1. n. 5. Guier. pract. lib. 3. §. 8. n. vbi n. 3. subdit causam praecipuam ad alienandas, seu pi-

41 giori dandas res Ecclesiae esse redemptionem captiuorum, & id ipsum propter immoens belli periculum, & ad carere detentos liberandos licere resoluunt Sard. decif. 367. num. 43. Met. in imper. iuris p. 1. tit. 1. §. 1. 6. n. 16. Mart. de iur. d. p. 4. c. 2. §. 10. n. 1. Nec non pro alimentis pauperum con solum Parochianorum, sed etiam exetorum, vt expressè tenent Couat. d. cap. 16. num. 8. var. Cernum rei Ecclesiarum, Sued. de aliment. tit. 8. princl. 46. n. 5. Praeterea si decimae beneficiorum cuius ex causa concedantur, casum collectores, vel exatores Ecclesiarum

K 3

delianum Calices, libros, & alia ornamento diuini officii depurata ex causa pignoris, vel distractionis capere, aut quomodo libere occupare prohibentur in Clem. 1. de decim. Postremum non debent res sacre in vsus profanos conuerteri, quia semel Deo dicatum non est ad vsus humanos vltimus transigendum, cap. quas semel 18. q. 3. reg. semel, ubi gloss. reg. in 6. nec ad alios vsus, quam quibus dedicata sunt, transferri debent, c. vestimenta dist. 23. cap. ad nuptiarum, de consecrat. dist. 1. Galtinet, de iure publico lib. 3. tit. 67. num. 2. in si se. Qui enim sacros Calices, vel corporalia sacra, aut vestes alias vertit in profanos vsus, homicidium committit sacrilegium, & vindictam vltionis diuinæ expectat, vt Baluaz Rex inexpectato accepit, quod de re videndus est Otigen. hemil. 10. in Lemie. S. Greg. Papa hemil. 11. in Euangelia. S. Thom. 2. 1. q. 88. art. 11. Fagundez de 2. m. 18.

- Non solum vigente necessitate vendi, nec pignori dari possunt Calices, & Patena, ceterique vasa sacra etiam integra, vt supra vidimus, sed etiam vltimus requiritur, vt non detur ad vsus licitos, & seruitium, ac ministerium Ecclesie, & Altaris, vt aduersus Fagundez d. cap. 2. 1. m. 19. & Raguc. de voce Canon. in Ecclesia quæst. 29. si tamen vasa, aut vestimenta sacra, & Deo benedictione consecrata absque necessitate venduntur, vel oppignentur etiam ad vsus sacros, & seruitium altaris Ecclesie, non quatenus sacra sunt, sed ratione materiarum, qua consistit, sacrilegium est, non simonia; est sacrilegium propter irreuerentiam, quæ fit rebus sacris, dum sine necessitate venales fiunt: non est simonia quia non venduntur qua sacra sunt pro pretio temporali, sed venduntur, qua consistunt ex tali materia, & ita venditur materia temporalis pro pretio temporali, vt per Nauar. in man. cap. 1. m. 205. Couar. lib. 3. var. cap. 16. num. 8. Molin. de iustis, crast. 2. dist. 240. vers. res item sacra, Fagundez d. cap. 2. 1. m. 20. Vasa etiam sacra licet Ecclesia possit ex iustis causis vendere licetiam petus contracta, & consilata esse debent, c. anrum, cum ibi notatis 12. q. 2. Galtet. in Margerita casuum Conscientia, verb. Ecclesia vasa sacra, & verb. sacrum 1.

solet rei sacra in profanam conuersio.

- 9 Sacrum differt à sancto, & Religioso, quia omne sacrum est sanctum, & Religiosum, non è conuerso.
- 10 Sacrum largi dicitur in iure Ecclesiastico quidquid est sanctum, vel religiosum.
- 11 Ecclesia quandoque dicitur sacra, aliquando etiam sancta, & religiosa nunquam.
- 12 Consecrationis origo ostenditur.
- 13 Dedicare, & consecrare differunt.
- 14 Noë primus dicitur Altare Domino consecrassè, Iacob vero primus fuit qui cum animalibus consecratione dedicationem fecit.
- 15 Moyses ex præcepto Domini consecrauit.
- 16 Episcopi & Sacerdotes post Christi ascensum consecrari ab Apostolis caperunt.
- 17 Tempia, & Altaria cum sacri olei vntione primum à B. Sylocho consecrata fuerunt.
- 18 Consecrationum species in Ecclesia quatuor sacramentorum scilicet, per se ipsum, locorum, & rerum.
- 19 Consecratio quænis præcipue in verbis, & elementis consistit.
- 20 Verba in quibus consistit consecratio, sunt certo verborum formula, qua super re consecranda præferuntur.
- 21 Elementa in quibus consistit consecratio, sunt autem ipsa, qua consecrantur, aut quibus consecratio ipsa præfertur.
- 22 Consecratio duplex in nonnullis rebus interuenit.
- 23 Eucharistia sacramentum solum in se ipso perficitur, cum reliqua sacramenta non nisi in persona eius, cui conferuntur, fiunt.
- 24 Sacramenta, & consecrationes quæ in certis speciebus, vel elementis consistunt, ostenduntur.
- 25 Moyses, qui & Rex & Sacerdos in populo dici potuit, non legitur fuisse perueniens sicut & Christus.

- 26 Vntionem species dua, una exterior, qua materialis est & visibilis, alia interior, qua spiritalis, atque invisibilis est.
- 27 Oleum consecrantur à exhibendam exteriorem ac visibilem vntionem, quod Chrisma, vel cathecumenorum, aut infirmorum alcum appellatur.
- 28 Chrisma in quibus adhibetur, ostenditur.
- 29 Consecrationis sacramento essentiale est oliuarum oleum, balsamum vero accidentarium.
- 30 Chrisma contingi non debet nisi à Sacerdotibus.
- 31 Oleum Cathecumenorum adhibetur in baptizandis, & consecratione altaris & sacerdotum ordinatione, ac in baptismali aqua consecratione.
- 32 Oleum infirmorum & extrema Vntionis, & campanis inferuit.
- 33 Vntionem olei non omnis consecratio recipit, nam præter Eucharistiam etiam sacrum Ordinum collatio, excepto Præbysterio sine vntione perficitur.
- 34 Consecrationis ad veram perfectionem quæ requirantur ostenditur, & num. seqq.
- 35 Minister nullus potest veram consecrationem efficere, qui consecratus ipse non fuerit.
- 36 Minister legitimus semper vera sacramenta, aut consecrationes conficit ex parte sui, quantum malus sit, iniquus, si alia essentia non emittat.
- 37 Minister legitimus quis dicatur ostenditur.
- 38 Minister malus non secus ac bonus confert gratiam cum sacramento anima bene disposita.

CAPVT . III.

De consecratione & benedictione in genere.

SVMMARIVM.

- 1 Continuatio, & diuisio materia.
- 2 Sacerdos nihil aliud est quam Deo dicere, & eodem modo res sacras efficere.
- 3 Consecrare proprie est simul facere, id est cum interueniunt, & opera plurimum personarum.
- 4 Consecratio non solum derivatur à sacrandis, sed res quoque sacra, & sacramentum sacrificii, Sacramentum, sacramentum, & sacrilegium.
- 5 Exsecratio est rei sacra in profanam conuersio.
- 6 Exsecrabilis dicitur quicquid abominabile, & nefandum videtur.
- 7 Exsecratio quandoque pro irratione accipitur, qua maledictis obstringitur si contravenierit iuramento.
- 8 Desecratio, seu profanatio proprie in iure vocari

De consecr.& bened.in gen.Cap.III. 115

- 39 *Augustinus in cap. quomodo, de consecr. dist. 4. c. declaratur.*
- 40 *Sacramenta à bonis Ministris sumere, & bonorum Sacerdotum Missas audire consecr.*
- 41 *Cap. Ecclesiam 1. q. 4. declaratur.*
- 42 *Consecraturus est quando debeat esse ieiunans.*
- 43 *Oleum non factum sacro admixtum sit sacrum.*
- 44 *Vinum admixtum sacro vino in Calice non sit sanguis Christi.*
- 45 *Consecrationis locus qui sit ostenditur.*
- 46 *Tempus consecrandi quod ostenditur.*
- 47 *Consecrationis effectus est dedicatio rei sacra quæ sit ad cultum divinum, & ad usum sacram.*
- 48 *Consecrationis effectus in sacris personis est spiritualis possessus acceptio ad ministrandum, & extendendum munus cuique Ordini aut dignitati annexum.*
- 49 *Ordo vel consecratio non addit vinculum spirituale inter Clericum vel Presbiterum, & Ecclesiam suam.*
- 50 *Consecratum semel, nefas est iterum consecrare, nisi esset excommunicatus.*
- 51 *Accidentalia quodammodo potius ex causa iterari ad reconciliationem potius quam ad consecrationem pertinentia.*
- 52 *Reconciliationis est prioris gratia reparatio, quæ per culpam amissa ab initio cum sacramento fuerat exclusæ.*
- 53 *Consecratio in quo differt à benedictione ostenditur.*
- 54 *Benedictio est prefationis, vel acquiescæ exclusio, argine sanctificationis infusus.*
- 55 *Benedictio nomen non tantum ad res, & personas ipsas, verum etiam ad hominum actiones, atque eorum futuros eventus, & ad irrisu, aduersusque fuganda pertinet.*
- 56 *Benedicere coniugis tripliciter, enunciatiue, optatiue & imperatiue.*
- 57 *Benedictio est triplex, una personarum, alia rerum, scilicet lecorum.*
- 58 *Benedictionem personalem solemnem qui dare possit ostenditur.*
- 59 *Benedictionem solènt dare non potest inferior Episcopo nisi fuerit ei ex privilegio concessa.*
- 60 *Abbas usum Mitra & Baculi habentibus est concessum benedictionem solemnem dare, nequeunt tamen publice per vias populo benedicere, nisi istud expressè in eorum privilegiis habeatur.*
- 61 *Benedictio solemnis unde traxerit originem ostenditur.*
- 62 *Benedictio personarum simplex quæ.*
- 63 *Benedictio rerum multiplex, veluti aqua, cinerum, candelarum, palmarum, olivarum, vestimentorum, ac linearum.*
- 64 *Aqua benedicta, quæ fit cum sale & exorcismo ad domos, & homines aspergendos, ad solum Sacerdotum spectat.*
- 65 *Aqua à solo Episcopo benedicitur cum vino & cinere ad reconciliandum consecratam Ecclesiam quæ violata fuerit, ac polluta.*
- 66 *Aqua benedicta ad multarum rerum benedictionem, consecrationem, & reconciliationem adhibetur.*
- 67 *Campanas benedicat, & Chrismate ungit Episcopus.*
- 68 *Episcopus potest prohibere ne campana pulsentur si non sint benedictæ.*
- 69 *Campana Sabbato sancto non possunt in aliqua*

Ecclesia etiam Regulari S. Iohannis Hierosolymitani pulsari ante pulsationem in Ecclesia Cathedrali vel Matrice.

- 70 *Campanæ ad saluationem Anglicanæ possunt in quacunque Ecclesia pulsari ante & post Ecclesiam Cathedrali, vel Matricem, si non adit consuetudo.*

V O N T A M consecrationis materia frequens in Iure Ecclesiastico habetur, & maximam obtinet in Ecclesia auctoritatem (cum & in materia fidei, & in personis, ac rebus locisque Ecclesiasticis præcipuum sibi vindicet locum) oportet ut postquam de ea in specie dum lib. 1. c. 2. de personis & rebus egimus, nunc de ea in genere latius pertractemus. Quia 10 re exponemus quid sit consecratio, & ubi originem duxerit, quot sint consecrationum genera in Ecclesia, in quibus consecratio ipsa consistat, qui possit consecrare, & quas res, vel personas, quomodo singulas sicut consecrationes, & quid in illis sit observandum: quo loco & tempore fieri debeant, qui sint consecrationis effectus: demum pauca de consecratione, & reconciliatione, & de benedictione nonnulla videbimus.

Priò id igitur consecrationis verbum à faciendo deducitur, *sacrare* autem nihil aliud est quàm Deo dicere, et eodem modo rem sacram efficere, ut probatur: *1. q. 2. c. 1. de rebus sacris, c. 1. de consecratione* verò propriè est simul sacrare, id est, cum intencu, & opæ plurius personarum concordia animo, & actione sacrare, *pudenda 1. q. 1. c. 1. de consecratione, c. 1. de consecratione*. Quamvis perit, *de consecratione, Eccles. vel Altar. quævis simplex consecratio dici solcat consecratio, à faciendo autem non solum consecratio, sed res quoque sacra, & Sacramentum, Sacrificium, Sacramentum, & sacrificium, & consecratio, seu desecratio denotatur.* Est enim rei sacre in profanum conuersio, unde execrabile dicitur quidquid obominabile, ac nefandum videtur. Verum quandoque *exsecratio* pro iuratione accipitur, quæ maledictio obstringitur, si contraveniant iuramento, *ut ait Augustinus. iuxta illud Genes. siat exsecratio inter nos, & inter reprobos* verò rei sacre in profanum conuersio vocari in iure solet desecratio, seu profanatio, & in sacris personis degradatio. Sacrum autem differt à sancto, & religioso, quod omne sacrum est sanctum & religiosum, non è conuersio: sunt enim murus, & portæ civitatis, quæ sanctæ dicuntur, eo quod violari non debeant, & ita homines sancti dicuntur, quoniam sacri non sunt, religiosi quoque locus dicitur sepultura, quoniam non sacra existit, verum in iure Ecclesiastico, etiam quidquid est sanctum, vel religiosum, largè dicitur sacrum, & è conuersio, & Ecclesia quandoque dicitur sacra, aliquando etiam sancta, & religiosa nonnunquam, *ut colligitur ex d. 5. sacra, inquit. de rerum divinis. & ex l. sanctum la. c. de sacros. Eccles. & ex Aut. religiosa domus, &c. & ex iur. de religiosis domibus.*

Duxit originem consecratio ob antiquis Patribus non solum in lege scripta, sed etiam in ipsa lege naturæ, cum altaria & tabernacula Deo consecrarent, & dedicarent, quorum primus videtur fuisse Noë, qui post diluvii aquas altare Domino dedicavit, & super illud obtulit holocausta, *ut habetur Genes. 3. licet enim primo Abel & Cain offerat Deo cæperint sacrificia Genes. 4.*

non tamen propter dedicationis auctores cathe-
runt; oblatio namque & sacrificium à consecra-
tione, & dedicatione differt non ambigitur,
quia quod sacrificatur, vel offertur consumitur;
dedicatum verò, aut consecratum durat & per-
manet. Sed notandum est rursus quod differunt
13 dedicatio, & consecratio, si has voces propriè,
& strictè velimus accipere, dedicatio enim absque
actuali consecratione fieri potest, actualis, verò
consecratio sine dedicatione non est, quamuis
nonnulla, quæ consecrantur, vñbus hominum
potius deputati videantur, vt Sacramenta, nihilo-
minus tamen ad Deum dedicatio illa refertur.
14 Næ ergo primus dicitur Altare Domino dedica-
se. Qui verò primus dedicationem cum actuali
consecratione fecerit, Iacob fecisse videtur, *Gen.*
28. & 31. de quo legimus, quod postquam de som-
no quoddam die euigilasset, in quo Dei visionem ac-
cepserat, tulit lapidem quem capiti suo supposue-
rat, & erexit in titulum, fundens oleum de super,
15 vocauitque nomen loci illius, Domum Dei; postea
verò Moysen ex præcepto Domini consecrasse le-
gimus *Exod.* 29. Aaron, & filios eius in Sacerdoti-
bus vngens oleo caput eorum, & manus cum aliis
tribus, qui in *Exod.* 4. cap. 29. describuntur. De-
inde etiam idem Moyses olei vñctioe tabernaculum
consecrauit, vñctis omnia, & Altare holo-
causti, & labrum cum basi sua, vt habetur *Exod.* 40.
Demum Salomon 3. *Regum* 8. & 1. *Paralip.* 7. tem-
plum Domino dedicauit. Si enim Iudei, qui
vñctæ legis defensoribus, hæc faciebant, imo si
& hæc faciebant scdæ erroris Gentilitas, teste Alea,
ab Alea. lib. 6. *genialium dierum* cap. 14. multo magis
et nos, quibus non solum veritas patefacta,
sed & gratia, per Iesum Christum Dominum quo-
notum data est, Templum Domino adificare, & quo-
to melius possimus ornare, eaque diuinis precibus,
& sanctis vñctioibus suis cum Altaribus, & vas-
is, vestibus quoque, & reliquis ad diuinum
cultum explendum vñctilibus deuotè, & solem-
niter sacrare.

16 Hinc ergo sumpsit Ecclesia ritum consecrandi
& dedicandi Domino loca, res, & personas, vt
habetur in *princip. de consecrat. dist.* 1. Et primum
quidem post Christi ascensum consecrari ab Apo-
stolis coeperunt Episcopi & Sacerdotes, cap. *perro*
66. *dist.* 1. Tempia verò, & Altera cum sacri olei vñ-
ctione primum à Beato Syluestro Pont. consecrata
fuerunt, vt sup. ostendimus lib. 2. *de Eccles. adif.*
& *consecr.*

18 Sunt autem plures consecrationum species in
Ecclesia: prima est Sacramentorum, secunda per-
sonarum tertio locorum, quarta & vltima rerum.
Prima consecratio in quinque tantum Sacramen-
tis adhibetur, videlicet in Baptismo, Confirmatio-
ne, Eucharistia, Ordine, & Extrema Vñctione,
in Penitentia verò, & Matrimonio non est conse-
cratio aliqua ob eam causam, quam iosa videbi-
mus. Secunda consecratio quatuor personarum
genera comprehendit, id est Episcopos, Presbyte-
ros, Clericos inferiores, & Virgoes, quoniam in
quolibet etiam Christiano in Baptismo, & sacro
Chrismate per vñcto consecratio inesse videatur, vt
colligitur ex *c. quod quidam* 1. *quæst.* 1. Sicut etiam
in Imperatore & Regibus qui iunguntur cap. *ve-*
nerabilem 34. vbi qui cum inungimus, de *elect.* Ca-
tholice Imperator. *quæst.* 1. 6. & 6. cum sequ. at illud
diuersa ratione vt ostendimus. Sed Episcoporum
quidem propriè dicitur consecratio, Abbatum verò
benedictio, & clericorum Ordinatio nominantur,

Panormit. in *cap. sicut pro certa, de simon.* Tertio co-
secratio est triplex, scilicet Ecclesiasticum, Carme-
torum, & Altarium. Quarta autem duplex, oem-
pe sacrorum vasorum, & linearum (sacris) scilicet;
item aquæ baptismalis, & olei pro Sacramentis
consecrandis. Erat & consecratio imaginum, vt
Adrian. Pont. testatur in *script. de imagin. cap.* 39. &
habetur in *Conc. Nicano XI. sess.* 6. quæ hodie fieri
non consuevit, vt *sup. cap. proximo* vidimus, vbi
etiam aliis rebus sacris egimus. Nunc verò de
consecratione ipsa quædam in genere annotabi-
mus.

Est autem primò notandum duo præcipuè con-
secrationum genera repetiri, vñquo quod propriè
& strictè dicitur consecratio, aliud quod benedi-
ctio nominatur, de qua breuiter in *fine huius cap.*
disceremus. Nunc verò de consecratione propriè
sumpta loquamur, quæ quidem ex supradictis spe-
ciebus ad duo genera redigi potest veluti ad Sa-
cramenta, quæ ad fidelium salu-em consuevunt,
& ad ea, quæ præcipuè ad diuinum cultum dedi-
cantur, consistit autem quævis consecratio, præci-
20 puè in verbis Clementis *cap. detrabe.* 1. *quæst.* 1.
Verba sunt centæ verborum formulæ, quæ supet
re consecranda profertur. Elementa verò sunt,
aut res ipsæ, quæ consecrantur, aut quibus conse-
cratio ipsa perficitur. In Sacramento namque En-
charistie elementum sive materia nihil aliud est,
quàm ipse panis, & vinum quod per consecratione
in ipsom Christum conuertitur, ita & in singulis
rebus quæ sine altius elementi interueniunt con-
secrantur; elementum autem, quo consecratio ple-
namque perficitur, est oleum, quod in Confirmatio-
nis Sacramento, & in Extrema Vñctione, & in sacro
Ordine adhibetur. Item in consecratione Eccle-
siarum, Altarium & sacrorum vasorum, in Baptismo
autem elementum præcipuum & necessarium est
aqua, accessorie verò oleum quoque adhibetur, vt
infra exponemus. Sacramentum autem Matrimo-
nij, & Penitentia sive elementis perficitur ex
pluribus, quæ assignari possent rationibus; hæc
enim duo Sacramenta in Lege veteri totitum
sumperunt, & absque elementis instituta fuerunt;
Christo autem in lege Evangelica confirmata,
quamuis tunc Sacramenta non essent. Io aliis ve-
rò Sacramentis & consecrationibus elementa ex
certis causis requiruntur, quæ io duobus illis Sa-
cramentis locum non habent, sicut neque in aliis
consecrationibus, quæ sine interueniendi elemento-
rum sunt: huiusmodi autem causas, vel rationes
inferius exponetur.

Sed inter hæc notare oportet quod in nonnul-
lis rebus duplex interuenit consecratio, videlicet
materie, qua Sacramentum ipsum perficitur, &
demum ipsius Sacramenti perfectio. Nam in Ba-
ptismo aqua prius consecratur, & oleum, quod in
aliis Sacramentis, & consecrationibus adhibetur,
per Episcopum consecratur, & demum fit Sacra-
menti perfectio, vel rei alterius consecratio, hoc
autem illis consecrationibus accidit, quæ cum
interueniendi alterius materie perficiuntur, excepta
Eucharistia, in qua ipsa materie consecratio est
ipsius Sacramenti perfectio vñco actus, & instan-
ti, solum enim hoc Sacramentum io se ipso per-
ficitur cum reliqua Sacramenta non nisi persona
eius, cui consecrantur, sunt, quia significant gra-
tiam, quam Deus confert auctoritate, in cuius perso-
na perficiuntur. Eucharistia vero signat ipsam da-
toem gratiæ sub illis speciebus contineri, & cum
sumitur, ipsam quoque gratiam cum ipso datorem
sumptam

sumptam demonstrat; consecratio autem materiz in ceteris Sacramentis non signat gratiam, quia non ipsa rei consecratio est Sacramentum, sicut in Eucharistia, sed eius usus tantummodo ad gratiam homini conferendam Sacramentum vocatur. Quare nec illa consecratio materiz, id est aquæ, vel olci decussata est Sacramenti, aut consecrationis alterius, *cap. 1. de Sacram. non inter glor. in §. prohibitio 95. dist. 5.* Sed quoniam fit ad signandam viciniam, & effectum Sacramenti, & ob id instituta est ab Ecclesia, propterea grauius delinquerat, qui absque venerationis causa non consecratam materiam adhiberet, ut probatur in *cap. unic. de Sacram. muner.* Sic quoque mixto aquæ in Calice, & vino in materia Eucharistie non sunt de essentia Sacramenti, ut suo loco ostendimus, quia tantum propter illud, quod significat, ita præcipit Ecclesia, grauius propterea offenderet, qui aduersus præceptum istud committere auderet.

²⁴ Quare autem in certis speciebus, vel elementis Sacramenta & consecrationes constituantur, diuersæ sunt rationes, secundum diuersa subiecta; nam Eucharistie Sacramentum in pane & vino fuit præterea institutum, quia ipse Christus à nobis corporaliter sumi voluit, ut animam nostram pasceret, & nutrebat, sicut panis, & vinum præ ceteris alimentis humanum corpus reficit & conseruat; Baptismum verò in aqua Christus instituit propter ablutionem animæ à maculis peccatorum, quam per aquæ illius contactum in nomine Sancti Trinitatis ipse Deus in anima operatur, licet aqua solet corporis sudores abluere. Ioannis autem Sacramentum oleum voluit adhiberi, tum ad gratiam Sancti Spiritus designandam, quæ per oleum denotatur; tum etiam ad modum animæ iocundam, quæ plenamque per oleum corporibus præstatur, ad exemplum quoque & imitationem antiquorum Patrum oleo consecrationes fuit, ut superius diximus, qui non modo tabernaculum, & vasa sacra, & Sacerdotes, sed Reges etiam oleo inungebant, & in his quoque gratiam, & virtutem diuinam signare videbantur.

²⁵ De qua Vnctione, quia in ea præcipue consecratio consistit, plenius est notandum, quod etiam Reges, & Sacerdotes antiquitus vngerentur, *Moysestamen*, qui & Rex & Sacerdos in populo dici poterat, non legitur fuisse perunctus, sic nec Christus Deus noster, legifer, & Sacerdos, qui de se ipso illud *Matth. cap. 16. est interpretatus Luca 4. Spiritus Domini super me* eo quod vixisset me, vnde Christi nomen Græcè est consequens,

²⁶ quod vñctum Latine significat, duas igitur esse Vnctionis species facit necesse est, sicut & Innocentius III. docuit in *d. cap. unic. in princ. de sacra Vñct. vñam* scilicet externam, quæ materialis est, & visibilis; aliam internam, quæ spiritalis, atque inuisibilis, comprobatur exteriori, siquidem visibiliter corpus inungitur, interiori vero inuisibiliter inungitur cor; & hac quidem tantummodo Christus, & *Moysestamen* inuncti fuerunt; veraque vero ceteri Reges, Sacerdotes & alij, qui hodie vñctionem ab Ecclesia accipiunt. De prima Tobobus Apostol. *S. inquit, infirmatur quis in vobis, inducat Presbyter Ecclesie, & arent super eum, ungetur enim oleo in nomine Domini* & *Marcus in Enang. 6. refert* quod Discipuli missi à Domino vñgebant oleo multos ægros, & sanabant. De secunda verò Ioannes Apost. ait. *Vñcti, igitur*

habentis à S. S. in vobis, ipsa enim vñctio dicitur vos de omnibus, de qua & David Psalm. 44. vñctio te Deus oleo laurus. Vñctio visibilis & exterior signum est exterioris, & inuisibilis vñctionis. Vñctio verò inuisibilis & interior per exteriorem signata virtus est, & potestas, ac diuina gratia bonitatis, quæ non aequè ab omnibus cum exteriori accipitur, sed ab his tantum, qui dignè atque canonicè eam per quam significatur, accipiunt.

Ad exhibendam igitur exteriorem ac visibilem vñctionem oleum consecratur, quod Christus, vel catechumenorum, aut infirmorum oleum nuntiat. Oleum namque virtutem habet pellendi infirmitates, membra debilia roborandi, & præstandi hominis officium operatur: fuit autem huiusmodi effectus, quos sanctus Spiritus in animam operatur, illius qui dignè suscipit Vñctiones. In Chrismate verò balsamum quoque mixtum oleo adhibetur mystica ratione; de qua in *d. cap. unic. de sacra Vñct. per oleum* namque nitor Conscientie designatur, iuxta quod legitur *Matth. 23. prudenter Virgines accipient oleum in vasculis cum lampadibus*, per balsamum verò odor famæ exprimitur, propter quod dicitur in *Isa. Sapient. sicut balsamum aromatizans odorem dedit, quare iterum institutio tam ab ipsis Apostolis, tum ab Apostolicis viris, id est Romanis Pontificibus descendit* Fabianus autem Pater, in *cap. luteris, de consecr. dist. 3. statuit* ut Christus quotannis in die Cæne Domini veteri combusto, per Episcopum renouaretur. Ei adhibetur Christus primo, atque præcipue ad Confirmationis Sacramentum præstantum, *cap. quoniam de sententia excommunicat. l. 6. & practerea ad consecrandum Episcopum, & Ecclesiam, vel Altare, Calicem quoque & Patenam, d. cap. unic. de sacra Vñctione*, atque ad inungendos eos, qui baptizantur, *cap. Presbyteris, & vñcti quis de alio, & cap. omni tempore, de consecr. dist. 4. d. cap. quoniam de sentent. excomm. lib. 6. & ad ipsius aquæ Baptismalis consecrationem, ut Canon antiquus testatur in c. in Sabbato, de consecr. dist. 4. qui præcipit, ut si quis in Sabbato sancto, vel Peonectis aqua consecratam ad aspersionem domus vellet accipere, ante Chrisma infusione accipiat.*

Confirmationis Sacramento essentiale est oliuatum oleum, Balsamum verò accidentarium, ut probatur in *cap. pastoralis, de Sacram. non inter*, vbi interrogatus Innocentius III. qui esset agendum de quodam confirmato oleo tantum? respondit non esse iterum, sed carere suppleendum si quid deesset; ergo si illud fuit Sacramentum sine balsamo, certum est balsamum non esse de necessitate Sacramenti, ita Nauat. in *man. cap. 1. num. 3. & consue. de sacra Vñctione num. 4. & 8. Sayr. de eis vñctis item l. 1. S. verò Confirmatio numer. 7. Valent. tom. 4. dist. 7. q. 1. puncto 2. vers. quæstio est autem*. Est enim Christus huiusmodi ab Episcopo benedicendum, non à simplici Sacerdote, eo quod diximus *lib. 1. cap. 1. §. 2.* Hoc autem ad ipsius Chrismales venerationem est institutum, quod coarctari ab omibus non debet, neque enim præter Sacerdotes hoc alijs contingere fas est, nec vili sub prætextu medicinæ, aut cuiuslibet rei, omnino uitam ad maleficium operandum donare Presbyter præsumere debet, ut in plebiscito Concilii est constitutum; cum verò ipsi Presbyteri quotannis à suo Episcopo illud exposcunt, ut colligatur ex *d. d. luteris, de consecr. dist. 3. & l. 6. quæ*

que diximus de officio & potest. Episcopi p. 2. alleg. 31. numer. 17. non quamlibet personam, sed saltem Subdiaconum intrare precipiuntur, in cap. Presbyteri id. 2. cum seq. de consec. dist. 4. illudque linceo, seu Chiridario imponere, sicut Sanctorem Reliquie asseruntur, & sub sigillo, vel clauibus custodire tenentur.

- 31 Oleum verò Cathethermentum præter Chiridarium etiam in baptizandis, & consecratione Altaris, & Sacerdotum Ordinatione, in baptismalis aquæ consecratione adhibetur, ut ostendimus d. alleg. 31. numer. 6. & in Vnctione quoque Imperatoris, de qua habetur in d. cap. venerabilem, de elect. & Regum etiam ut habetur in cap. unde, de sacra Vnct. & docent Scelus de benefice, p. 1. q. 1. numer. 1. 64. 155. Fufc. de Pysut. lib. 5. cap. 6. n. 5. Azor. iustit. moral. p. 2. lib. 10. cap. 5. q. 2. & 3. & alij citati per me d. alleg. 31. n. 7. cum seq. oleum autem infirmorum, & extrinsecus Vnctionis, & consecrandis campanis infunditur, ut in Pontificali.

- 33 Verum non omnis consecratio, olei recipit Vnctionem, nam præter Eucharistiam, ut supra vidimus, etiam sacrorum Ordinum collatio, excepto Presbyterio, sine Vnctione perficitur, cap. præterea, & ibi gloss. 13. dist. Sed sacra rei contractu Diaconatum, & Subdiaconorum consecratio efficitur, scilicet per Episcopatum manuum impositionem, & Calicis, ac Patenæ traditionem, ut lib. 1. vidimus, Minorum verò Ordinum collatio non proprie consecratio dicitur, neque enim hi sacri Ordines nominantur, et si tales quoque Domino consecrati dicantur, sicut & Virgines, & res alie nobiles, quæ ad vsum Ecclesiæ, aut Sacramentorum faciuntur, quarum potius benedictio quàm consecratio dicitur, exceptis linteaminibus Eucharistie, quæ ob ipsius Eucharistie contactum sacra dicuntur, et si oiei Vnctionem non requirant, ita & Sacramenta nonnulla sine Vnctione fiunt, ut suis quibusque locis ostenditur.

- 34 Videndum est igitur, quæ ad veram consecrationis perfectionem requirantur? & quidem sunt quatuor, quæ necessario requirantur, & sunt de essentia, videlicet, Minister verus, Materia debita,

- 35 Forma legitima, & intentio canonica; locus quoque debitus, & tempus legitimum est attendendum, & ritus quidem inuenti, qui etsi non sint de essentia, non tamen sunt omittendi. De ministro sciendum est neminem posse veram consecrationem efficere, qui consecratus ipse non fuerit, cap. qui perfectiorem, cum seq. 1. quest. 1. Sed nec omnis persona facta quamlibet consecrationem potest efficere, Presbyter namque simplex non omnia consecrare Sacramenta, ut alibi vidimus, inferiores quoque clerici, & sacrate Virgines consecrationem aliquam non efficiunt, sed solus Presbyter aliquas, solus verò Episcopus omnes potest consecrationes efficere, tantum clerici inferiores consecrationibus faciendis in ministerio deservit, & qui sunt in sacris Ordinibus constituti, ipsas sacras contingere valent, ceteri vero minime, quia scriptum est in cap. Maximilianum, in fine 81. dist. qui sancti non sunt, sancta tractare non possunt; quare statuit, quoque Bonifacius V. summus Pontifex, reliquias Sanctorum, quas sacre viæque sunt, nec Accipere audeat tangere.

- 36 Illud autem est notandum quod Minister qui si minister legitimus, semper vere Sacramenta, aut consecrationes conficit ex parte sui, quamvis malus sit & iniquus, si alia essentialia non

omittat, cap. Sacramenta 1. q. 1. c. Schismatici 24. q. 1. & ibi gloss. verb. non possunt 5. ex his 28. q. 1. c. Romanus, de consecr. ad dist. 4. Legitimus autem dicitur minister, primo si sit ordinatus, de hoc in qualibet consecratione est de essentia. Secundò, si habeat iurisdictionem, aut potestatem; hoc autem non semper est de essentia, nam Sacramenta omnia excepta Penitentia, & Matrimonio à ritè ordinatis etiam sine iurisdictione verè conficiuntur & conferuntur. Illa verò duo etiam iurisdictionem requirunt, ob rationem canonicam, & legalem, quam suis locis exponemus. In consecrationibus autem reliquis iurisdictione non est de essentia nisi quoad effectum, seu executionem in nonnullis, sine qui huiusmodi in aliena Ecclesia, vel Diocesi, aut in alienis personis, vel res, aut loca consecrare, vel excoere voluerit, pœnas Canonice sustinebit, ut de Diocesibus & Pærochis vidimus. Seauit autem Anacletus Papa in cap. Episcopus il. 7. quest. 1. ut si Episcopus in aliena Diocesi clericos, aut Altaria non permittit loci Ordinario consecrari, amotis iis, quos ordinauerit, id est, depositis, vel suspensis, Altaris tantum consecratio maneat, & transgressio Canonum vno anno à Missarum celebratione cessare debeat, sicut & de re aliena consecrata rescriptis Gregorius in cap. comperrimus 1. q. 6. ve si sit restitutioni obnoxia, ipsa quidem res sacra permaneat, eius verò pœnium reddatur, quia inquit, quod semel consecratum est, non debet ad profanum vsus restitui, ad vsum tamen sacrum, si erat res Ecclesiæ, vel clerici, restitui poterit, secundum gloss. ibi per text. in cap. Apostolicos 12. q. 16. & in quest. 17. quest. 4. Scimus verò alienum ordinatum in Sacris Domino non valente etiam restituendis, quamvis laico, cap. ex antiquis, cum seq. 54. dist. cum ea tamen distinctione, quam dispt. lib. 1. cap. 33. 5. s. numer. 131. posuimus quod quidem in pœnam ipsius Ordinati vult gloss. in d. cap. comperrimus, & in d. cap. Episcopus il. 7. q. 1. & in d. c. de hac, de relig. domib. esse constitutum, ut scilicet seruis ad seruitutem redeat, aliter verò in superiori causa amouetur; res autem examinata remanet consecrata, eo quod non deliquit. Verum cum neque male ordinatus semper deliquit, & potius huiusmodi in iniuriam ordinantis, quàm ipsorum pœnam amonendos esse legamus in cap. 1. in fine 70. dist. & in cap. vel non est tempus, de tempor. ordinat. Alia videtur ratio assignanda, quod rea inanimata iam consecrata idcirco retinetur, quia nec à laicis ultra tractari, nec in profanos vsus conuerti poterit, ut dixit Gregor. in d. cap. comperrimus, & habetur in d. cap. adhuc, de relig. domib. quæ ratio in persona sacra cessare videtur? citata quam non ita potest consecrationi iniuria inferri & si seruis ordinatus Domino restitutus, potest absque iniuria Ordinis apud eum esse, & ei in Diuini seruitutis, frequet. in fine 34. dist. ut supra d. lib. 1. cap. 33. 5. 1. m. 131. vidimus.

Sed redeundo ad potestatem consecrantis est attendendum, quod quando dicitur malum ministrum verum Sacramentum consecrare, vel consecrare non tantum de ipso Sacramento, aut characteris intelligitur, verum etiam de re, aut gratia Sacramenti, sed non æque in omnibus Sacramentis de effectu siue executione Sacramenti, licet Sacramentum ipsum cum gratia suscipiatur, in qua conferranda bonitas Ministri non est de substantia. Malus enim Minister (qui intelligitur extra gratiam constitutus, videlicet aut ob infirmitatem,

delicatem, aut ob peccatum mortale (non focus ac bonus Minister; id est in gratia existens, confert gratiam cum Sacramento animæ bene dispositæ, quam gratiam Deus, per seipsum tam in Sacramentis bonorum, quam malorum confert. Verum in Sacramentis bonorum per precēs, quas in eis conferendis fundunt, dat Deus gratiam, *cap. remissionem 1. quæst. 1. c. pen. vers. sufficit, de Pen. dist. 11.* In Sacramentis bonorum non per eorum precēs, quos non exaudit, sed absque eis gratiam digne suscipientibus infundit, adeo ut dici possit Deum confere gratiam, & per seipsum, & per bonos ministros; in Sacramentis verò malorum per se ipsum tantum eam conferre, sicut & sine Sacramentis quando voluerit, ita intelligendum videtur quod inquit Augustinus. *in cap. quomodo, de consec. dist. 4.* Sacramentum scilicet gratiæ Deum confere etiam per malos, ipsam verò gratiam non nisi per se ipsum, vel per Sanctos suos. vide ibi glossam in verbis per Sanctos, *cap. obtineri 1. quæst. 4. c. remissionem, 1. quæst. 1.* Quod verò idem dicit in *d. cap. quomodo, & in e. cap. remissionem, scilicet peccatorum remissionem avaros, aut homicidas, & alios criminosos non dare, quia eis non est dictum: Si cui remiseritis peccata, &c.* intelligere oportet per suas ipsorum precēs in Sacramentis gratiam non dare, nec eis dictum esse, *Si cui remiseritis*, quia id eis, qui Spiritum sanctum habebant, dictum fuit, & ita suo ipsorum verbo gratiam conferbant. Quare item Augustinus *d. c. quomodo, dicit, Quando exaudiat Deus homicidam precatem super aquam Baptismi, vel super oleum, vel super Eucharistiam, aut super caput eorum, quibus manus imponitur. Deus ergo, inquit, dat etiam ipso baptizante, sed non depravat Spiritum sanctum.* Quod verò scriptum in Canonibus, præcipue in *cap. hanc regulam 1. quæst. 1.* cum multis similibus, dicitur hæreticos in Sacramento gratiam nullam conferre, sed baptizatos ab eis oportere per manus impositionem gratiam Spiritus sancti ab Episcopo accipere, intelligitur de baptizatis in hæresi, vel in Schismate constitutis, *d. cap. hanc regulam, summo, & poterit ex cap. Paulianistæ ead. 1. quæst. 1. & ex d. cap. quomodo, & in cap. 1. de quibus, & cap. antiqua, cum similibus de consec. dist. 4.* quia sicut alij in mortali crimine constituti nullam gratiam ex parte sui reperire possunt donec reuertantur, sicut in specie de simoniacis expressum habetur in *cap. cum seqq. & in e. gratiam 1. quæst. 1.* Dicit eorum Ambrosius gratiam cum ordinaveris, non suscipiendi, quia gratiæ eam non meruisti. Ex hoc est quod dicitur in simoniacis ordinationibus non gratiam, sed spiritum mendacij, non benedictionem, sed maledictionem confecti in *d. cap. 1. cum seqq.* Nam si malus malo, aut infidelis infideli velit Sacramenta conferre, & ipsi qui faciunt, & quibus faciunt, inquit idem Ambrosius, relatus in *e. non sanus, 1. quæst. 1.* non solum non prodest, sed est ad iudicium. Si verò malus bono, aut infidelis fidelem eadem conferre voluerit, dicit Augustinus in *cap. si infusus 1. quæst. 1. & in d. cap. quomodo, quod Spiritus sanctus virtus Sacramenti, & lux pura ab illuminandis excipitur, nec perimundus transiens coinquatur. Quid si bonus malo, aut fideles infideli id præstet, nihil malo, aut infideli prodest, nec consecrati nocet, si ignoraverit, aut ex ea causa id egerit, quatenus de qualitate Ordinandi totum, *lib. 1. cap. 13. §. 1.* vidimus, facit textus in *cap. non prohibet, de consecr. dist. 2. & in cap. ex tenere, & in cap. fin. de tempore Ordinis.**

Verum etiam boni à malis Ministris Sacramenta fumentes, gratiam non amittunt, ut dictum est; confert tamen à bonis ministris ea potius sumente, & bonorum Sacerdotum Missas audire; quia facilius eorum precibus atque meritis, quod petitur impetratur, *d. cap. remissionem, ubi glossa 1. quæst. 1. d. cap. obtineri 1. quæst. 4.* Quomodo verò malus Sacerdos sit evitandus in sacrificio Missæ, diximus in collecta, ad cap. vltim. de cohabit. cleric. Quæ autem diximus de malo ministro in Sacramentis, eadem in cæteris consecrationibus intelliguntur, ut probat Gregorius in *cap. non nocet, 1. quæst. 1.* docens, non nocet malitia Episcopi neque ad baptismum infantis, nec ad consecrationem Ecclesiæ, omnia enim hæc non ab homine, sed à Deo sanctificationem accipiunt. Illud verò quod idem dicit in *cap. Ecclesiæ 2. quæst. 4.* Ecclesiæ scilicet, quæ pœstione facti consecrati, execrati potius, quam consecrati dici debere, dictum est in odium consecratis propter simoniacam pœstionem, quia nihilominus cum in tali consecratione essentialia concurrerint, est proculdubio consecratio vera, ut suo loco ostendimus. Postremo de personis consecrante notandum est quod Canones in *cap. quæd à Patribus, cum seqq. 75. dist.* statuerunt, ut consecratus debeat esse ieiunus, sicut & consecrandi; personæ, *cap. ut ieiunus, de consecr. dist. 5.* non est tamen præcepti necessitas in consecrante, præterquam in sacrosancto Eucharistiæ Sacramento, & sacrificio Missæ, & in iis consecrationibus faciendis, quæ inter Missarum solemnias fieri debent; qualis est sacrorum Ordinum collectio, ut in suis locis demonstravimus. Et hæc tenus de Ministro.

De materia verò consecrationis ad ea, quæ supra dicta sunt, hoc tantum addere oportet, quod scilicet ad commixtionem pertinet, cum namque verteretur in dubium, an oleum non factum facto admixturum sacrum fieret, an verò potius corrumperet sacrum? declaratum est ab Innocentio. III. in *cap. quod in dubiis, de consecr. Eccles. totum fieri consecratum, quod sacro miscetur, Fulc. de Pistr. lib. 1. cap. 6. summo, 10. Possesio. de offic. Curati cap. 9. summo. 1.* Ego ipse d. p. a. alleg. 3. sub numer. 17. quod & de aqua sacra, seu benedicta intelligendum videtur. Nec ideo minus sacrum est purandum, id quod miscetur, eo quod maior forte sit quantitas quam sit sacrum; quia virtus & dignitas partis sacre trahit ad se totum non sacrum; quod tamen fit eiusmodi tantummodo speciei, glossa in *d. cap. quod in dubiis.* Aliud tamen est de vino admixto sacro vino in Calice, non enim sit sacrum, nec sanguini Christi miscetur, nec sit sanguis Christi, iuxta ea quæ nominantur in *cap. cum Martha 5. quæst. 1. de celebrat. Missar. quia sanguis in Sacramento est cum corpore Christi venis, vinum vero, vel aliud admixtum miscetur accidentibus illis; ante consecrationem autem aqua admixta vino in Calice, transubstantatur in sanguinem, quia mixta vino transit in vinum, nisi tanta esset quantitas, quæ vinum corrumperet, *l. 5. quæst. 1.* De ratione verò quare si oleo consecrato eadem vini speciei in minori quantitate miscetur respectu talis vini permixti, læt egimus in collecta, ad d. 5. quæst. 1. summo. 8.*

De forma autem consecrationis, & intentione non

non est aliquid hoc loco dicendum quia nonnulla supra in specie vidimus. De loco autem consecrationis faciendæ beneolet et notandum quod in Ecclesia fieri qualibet consecratio debet, præsertim verò Sacramenta, & maxime omnium Eucharistia cum Missæ sacrificio non nisi in Ecclesia aut in loco ad diuinum tantum cultum dicto est faciendâ, *cap. Missarum, de consec. dist. 1.* cum similibus; nisi necessitas cõ Prælati auctoritate aliud exposcat, vt supra diximus *lib. 1. cap. 2. vers. circa 2.* Ordinis quoque Sacramentum in Ecclesiis insignioribus & palam fieri est constitutum, vt patet vidimus *ed. lib. 1. cap. 3. de Ordine proprii, vers. quinto.* Reliqua item Sacramenta magis congruè in Ecclesia ministrantur, vt *supra lib. 2. cap. 3. de immunitate Eccles. vidimus*, nisi necessitas vel utilitas animarum urgeat, nam & Extrema Vnctio in priuatis domibus datur, vt *vsus docet.* Aliæ quoque consecrationes in Ecclesiis fiunt, nisi (vt diximus) necessitas urgeat, docet namque vt res sacre non solum à Sacerdotis viris, sed etiam in Sacerdotis Deo locis celebrentur, *d. cap. Missarum.*

- 46 Tempus consecrandi in Sacramentis quidem est diuersum; nam in Baptismo olim erat tempus in Paschate tantum Resurrectionis, & Pentecostes, *cap. nouarum, cum seqq. de consec. dist. 4.* hodie verò quocunque tempore, & hora potest confecti ob mortis periculum, vt *vsus probat.* Consecrationis quoque tempus proprium est in festo Pentecostes, & etiam Resurrectionis, vt habetur in *con. Episcopii, de consecrat. dist. 5.* ex causa verò omni tempore potest confecti, arg. *cap. annus, si uel, ad idem dist. Ordinis Sacramentum quibus temporibus consecrandum, diximus supra lib. 1. cap. 3. num. 572. cum seqq.* Eucharistia autem Sacramentum non nisi ante prandium confici, aut confecti debet, nisi maxima instaret necessitas, vt ostendimus. Consecrationes Episcoporum, die tantum Dominica, & inter Missarum solemnias sunt faciendæ, *cap. fin. 1. dist. 6. quod si uel de elect. & lib. 1. cap. 10. de Episcoporum confirmat. & consecrat.* latè demonstratum est. Ecclesia autem & Altare omni tempore potest consecrari, etiam die non festiui, cõ magis decet, vt in die festiui id fiat, *cap. tua de consecrat. Eccles. vel Altar. & ostendimus supra lib. 2. cap. 2. de Eccles. adificat. & consec. vers. docet autem.* At consecratio fontis Baptismalis in sabbato sancto Paschæ, & Pentecostes fieri debet, *cap. in sabbato, de consec. dist. 4.* Consecratio verò Christmatis, & olei Catechumenorum, ac infantum in die Cœnæ Domini est faciendâ, *cap. litteris, de consecrat. dist. 3. cap. se referens, de celeb. Missarum.* Aliæ consecrationes quocunque fieri permittuntur, congruit tamen vt omnis consecratio ante prandium fiat, festis diebus, & ante, vel post celebrationem Missarum, illis exceptis, quæ in ipsa Missarum celebratione perficiuntur.

- 47 Consecrationis effectus sunt plures secundum diuersa genera consecrationum. Primum cuiusque consecrationis in genere effectus est dedicatio rei consecratæ, quæ si ad cultum diuinum, & ad usum factum, quamobrem non potest amplius in profanum usum conuerti, iuxta illud *Leuit. vii. 1. leg. si quis sepelietur ff. de relig. & sumpt. funer. cap. qui semel 19. quest. 3. cap. signa, cap. vestimenta, de consec. dist. 1. 1. reg. semel Deo, de regul. iuris in 6. Cæci, de Tota in Ambros. Ingressi. C. de sacrosanct. Eccles. verb. dedicant*

Deo, *cap. 1. num. 1.* & non nisi à Sacerdotis viris contingi, aut tractari, *cap. ad hoc, de relig. demerit.* quod in rebus tantum mobilibus intelligitur, nam Ecclesiæ & loca sacra, atque sacrate personæ propter communem usum, & ministerium fidelium contingi quidem possunt, violati autem, vel lædi absque sacrilegio non possunt, vt *supra lib. 1. cap. 39. de privileg. cleric. & lib. 2. in cap. 3. de immunit. Eccles. est demonstratum.* Effectus verò consecrationis specialiter in sacris personis, est spiritualis potestatis acceptio ad ministrandum, & exercendum munus cuiusque Ordini, aut dignitati appropriatum. Quod tamen attinet ad substantiam vinculi spiritualis inter Clericum, vel Prælatum, & Ecclesiam suam, nihil addit Ordo vel consecratio; quia vinculum illud contrahitur per electionem, ideo confirmationem; consecratio verò personæ electæ est quasi consummatio, & addat tantum potestatem exercendi ea, quæ sunt ordinis, vel Prælati. Ipsius autem Sacramenti licet & exteriorum effectus in quantum sunt Sacramenta, est gratia, quæ in singulis Sacramentois confertur, vt suo loco ostendimus. Consecrationis verò, Christmatis, aut clerici olei, vel aque Baptismalis effectus alius non est, quàm quod figurat virtutem, quæ in Sacramento est elementis illis confectio continetur, vt supra etiam diximus (nec enim consecratio illa de substantia est Sacramenti vt alibi dictum est.) Item non nisi à Sacerdotibus contingi possunt, vt similiter diximus.

Sequitur vt de re consecratione, & reconciliacione, ac deinde de benedictione aliquid breuiter dicamus; & quidem de reconciliacione ac reconciliacione, quid in specie iura disponant *supra lib. 2. cap. 4.* in materia violationis Ecclesiæ vidimus, in genere autem est hoc in loco de reconciliacione sciendum, quod propter Spiritus sancti vim ac virtutem, qui in consecrationibus operatur, ita vt quod semel ritè est consecratum, sicut iterum quod indelebiliter consecratum permanet 3 est ab Ecclesia constitutum in *cap. Ecclesiis 68. dist. 1. cum similibus*, vt semel consecratum nec sit iterum consecrari, sicut de Sacramentis impimentibus characterem vidimus, nam idem est in altarium quoque tetum, seu locorum consecratione seruandum. Huius rei rationem Cyprianus assignat in sermone de ablatione pedum, sic inquit. *Nemo sacro oleo litus iterum litus aut consecratus immo ipsi manum, vel ministerio derogat Sacerdotem quia communis est Spiritus sancti si auocari possit, quod ille faciat, vel aliena iustitiam emendare, quod ille semel statuit, & confirmat.* Ex certis tamen causis potest iterum consecrari, quas alibi sæpius vidimus, veluti si fuerit exercitata, quod quidem contingit cum res ipsa destruitur, ita vt non possit amplius dici talis, aliàs res ipsa moerente maneret consecrata, aut si ignoretur omnino quod antea fuerit consecrata; tunc enim non dicitur iteratum, quod antea factum fuisse nescitur, *c. reformantes 1. de consec. dist. 1. c. pla-cuit, cap. nulla, aram de consec. dist. 3. c. veniens, de Presbytero non baptizato, & diximus supra lib. 2. cap. 2. de Eccles. adific. & consec.* Loquitur autem de his iterandis, quæ de substantia sunt consecrationis. Ceterum quædam alia accidentaliter ex causa potuerunt iterari ad reconciliacionem potius, quàm ad consecrationem pertinentia; qualis est impositio manuum pro reconciliandis hæreticis,

De consecr. & bened. in gen. Cap. III. 121

relicis, dicit enim Augustinus in capite manus t. q. 1. quod manus impositio non ficit Baptismus reperi non potest; quid enim inquit, est aliud nisi super hominem deprecatio; unde & in Confirmationis Sacramento post Baptismum, & in Ordinibus confectendis, atque in Sacramento Penitentiae, & aliis fit impositio manuum, quae tamen non est consecratio, sed alterius doni iteratio, ac nouae gratiae traditio, verum nonnulla etiam in Sacramentis non iterantur, quae etsi Sacramenta non sint, proximè tamen ad Sacramenta accedunt, & ex eorum iteratione nonnihil collato semel Sacramento detrahi viderentur, veluti in Matrimonio, secundum nuptiarum benedictio, & in Penitentia sollemnis penitentiae iteratio, de quibus vide glof. in capite inr. autem, & secund. nupr. Reconciliatio verò est prioris gratiae reparatio, quae per culpam amissa, vel ab initio cum Sacramento facta exclusa, ut sup. lib. 2. c. 4. num. 27. cum seqq. ostendimus.

- 33 Nunc verò de benedictione notanda est primò differentia inter consecrationem, & ipsam benedictionem, quòd scilicet consecratio benedictionem continet, quòd è contra; benedictio enim est tantum profanitatis, vel nequiae exclusio, atque sanctificationis infusio, ac consecratio addit rei ipsius perpetuam ad diuinum cultum dedicationem maiori adstrictam vinculo ob grauiorem causam, ac propterea cum grauiori poenae adiectione contra rei sacre violatores. Praeterea benedictionis nomen laetius sumitur, ut scilicet non tantum ad res, & personas ipsas verum & ad hominum actiones, atque eorum futuros euentus, & ad tristia, aduersaque fuganda pertinet. Quicquid enim benedictum in Ecclesia, aut fit ad rei profanitatem detergendam, aut ad nequitiam immundorum Spirituum depellendam, aut ad aduersitatem fugendam, ex qua virrus, & sanctitas rei benedictae infunditur, & rerum, vel personarum prosperitas imperatur. Benedicere autem contingit tripliciter secundum S. Thom. scilicet eorumque, hoc est laudando, item operatiue, & imperatiue. Prima benedictio est, quam Deo tribuimus, cum toties eum benedicimus, & ad quòd semper in Scripturis factis inuocatur & tribuimur. Secunda est quam homo homini dare solet, non laudando solum, verum etiam bonorum aliquid imprecando, qualis est ille Psalmiste, Benedicite de Dominum ex Sion, ut videas bona Hierusalem. Ex hac si à Sacerdotibus datur ex Sacerdotali officio super res quidem benedicendas in Ecclesia, est imperatiua, quomodo verba operatiue profecti videantur. Tertia verò est, quam dat solus Deus per se, vel per ministros suos, hac autem est, quae effectus praedictos operatur, & hanc quandoque Deus dedit per se ipsum, Genes. quandoque verò per seruos, ut in Sacris litteris saepius contingit, & hodie in Ecclesia fidelibus benedicit per Pontifices, & Sacerdotes, & Religiosos viros; & de hac re ita loquimur hoc in loco: quae quidem largè sumpta potest esse duplex, una scilicet, quae datur à puro homine propter meritum sanctitatis, in quo Christus per gratiam inhabitat, sicut est illa, quae à sanctis Viris peti consuevit. Alia est quae datur propter meritum Christi alicui instrumentali applicatum, & in hac danda requiritur Ordo sacer, non autem Sanctitas necessarii; est autem huiusmodi benedictio triplex una personarum, alia rerum, tertia verò locorum.

Benedictio personarum alia sollemnis est, quem 8 in diuinis Officiis dat solus Episcopus in sua Diocesi, Archiepiscopus, vel Patriarcha in tota provincia sua dum visitat, & Legati Apostolice Sedis in locis suae legationis, & Romanis Pont. vbiq; terrarum, ut notatur in capite antiqua, de privileg. & habetur in Clem. fin. eadem sit. Vgolin. de offic. & potest. Episcop. cap. 31. §. 2. ex num. 1. Ego ipse in finibus israel. p. 1. alleg. 27. ex num. 69. vbi num. 64. post Piasce. in praxi Episc. part. 1. cap. 2. num. 3. vers. benedicite, & Moyf. Ricc. in praxi athen. resolut. 203. num. 5. tenet Episcopum celebrantem priuè in Diocesi aliena posse vti benedictione Episcopali cum verbis, Sit nomen Domini benedictum. Inferior verò Episcopo hanc benedictionem sollemnem dare non potest, nisi fuerit ei ex privilegio concessum, quod quidem Abbanbus vsum Mitre, & Baculi ex Apost. Sedis privilegio habentibus est concessum in cap. Abbas, de privileg. lib. 6. publicè verò per vias, aut per ciuitates, vel villas, & castella benedicere populus nequeunt, nisi istud expresse in eorum privilegiis habeatur, ut dicitur in citato cap. Abbas, Fr. Emman. quest. Regular. tom. 1. q. 18. artic. 1. Azor. influs. moral. part. 1. libro 2. q. 7. Piasce. d. cap. 2. in fine, & censuit Sacra Rituum Congregatio in vna Engubina 7. Iuly 1604. Idem quoque nonnullis Archiepiscopis eisdem insignia Episcopalia ex privilegio habentibus fuit esse indultum, & hac quidem benedictio sollemnis inde tracta videtur quod Aaron, & David, ac Salomon post holocausta, & pacifica populo benedixisse leguntur, in nomine Domini: quare huiusmodi benedictio per Pontifices post Diuina officia datur cum precibus ad Domini nomen directis. Alia est benedictio personarum simplex, quae fit à Presbyteris tantum in Missa, non autem praesente Episcopo sine permissione ipsius, iuxta illud Apostoli, miser à maiori benedicatur, non confero, cap. de iure 21. dist. cap. ministrare 26. quest. 6. cap. cum ad celebrandas, & consecras. dist. 1. Ego ipse, d. part. 2. alleg. 27. num. 66. Est & alia spiritualis personarum benedictio, cum scilicet nouis milites, aut monachos, vel Abbas sollemnem quodam ritu per Pontificem benedicunt, ut sancta seruat Ecclesia.

Benedictio autem rerum est multiplex, veluti 63 aqua, cinerum, candelarum, palmarum, & oliuatum, vestimentorum, ac linamentum aliarumque rerum vtenilium Ecclesiae, ciborum quoque ac earum rerum, quae benedicendis, aut consecrandis personis tradit Ecclesia, id est annuli, coronae, entis, & pilei, vexili, & aliarum rerum huiusmodi nihil enim sollemniter sine benedictione tradi solet ab Ecclesia. Atque benedictio, quae fit cum sale & exorcismo ad domos & homines aspergendos, ac fugandos daemones, atque ad venialia delicta ablucenda, cap. aquam, de consecr. dist. 3. cap. aqua, de consecr. Eccles. vbi citauimus Doctores in collectione de officio, & potestate Episc. p. 1. alleg. 28. a. n. §. 8. ad solum Sacerdotem pertinet, addit ut quidam voluerint quòd inferior irregularitatem incurrit, si cum praesumptis benedicere, sicut alia quoque exequi, quae ad maiores Ordines spectant, ut suo loco dicemus. Alia est aqua, quae à solo Episcopo benedicuntur cum vino, & cinere ad reconciliandam consecratam Ecclesiam, quae violata fuerit, ac polluta, d. cap. aqua, e. praepositi, de consecr. Eccles. & sup. vidimus lib. 2. in c. 4. de destruct. & violatis Eccles. adhibetur autem aqua benedicta ad 66 aliarum

aliarum quoque rerum benedictionem, necnon consecrationem, ac reconciliationem, omnis namque benedictio rerum, vel etiam personarum, io aque asperzione conficitur cum signi Crucis impressione, ac inuocatione sanctissimæ Trinitatis, thurificatione etiam & aliis ritibus quos seruauit S. mater Ecclesia. De benedictione vestimentorum atque aliarum rerum superius egimus, de reliquis verò rebus extant formulæ Ecclesiasticorum Rituum approbatæ.

- 67 Campanas deoique benedicite, & Chrismate ungit Episcopus, vt scribit Durand. in *rationali diuinarum, lib. 1. c. 4.* Stephan. Durant. de *ritibus Ecclesie, lib. 1. c. 22.* Vgob. de *officio Episcopi, cap. 31. §. 1. n. 2.* late Angel. Koch. in *speciali orat. de campanis, cap. 5. de campanarum consecratione, ubi etiam tradit formam & verba consecrationis.* Lessana. in *sum. rom. 3. verb. benedictio num. 14.*
- 68 Potest Episcopus prohibere ut campanæ pulsentur si non sint benedictæ, vt censuit S. Congreg. Rit. *Aprin. 5. Iulij 1614.* refert Lessana d. verb. benedictio num. 14. in fine.
- 69 Illud est aduertendum campanas. Sabbato sancto non posse in aliqua Ecclesia pulsari ante pulsationem io Ecclesia Cathedrali, vel Matrice, vt declarat eadem S. Congreg. Rit. *10. Iulij 1603.* & in Matrice. *2. Martij 1609.* & in Vconis *30. Decembris 1614.* & *14. Novembris 1615.* & in Syracusanis *3. Ianij 1617.* tam in Ecclesiis secularibus quam Regularibus etiam S. Ioannis Hierosolymitani, etiam prope, & extra muros existentibus, & etiam io Ecclesiis Constatenitana, ex eadem S. Cong. in Placentina *21. Augusti 1604.* & in Medice. Galati *9. Februarij 1608.* & in *Marisicis 6. Decembris 1621.* & in d. Venosini. Etiam si ad Ecclesia Collegiata, quæ habet omnimodam precepcionem supra Matricem, vt io Syracosina Medice *13. Febr. 1619.*
- 70 In alijs verò diebus per annum ad solutationem Angelicam indifferenter ante, vel post Ecclesiam Cathedrali, vel Matricem pulsari possunt campanæ, eadem S. Congreg. Rit. in Oriole. *11. Aprilis 1601.* nisi ad Ecclesia conseruato, quæ seruanda est, vt fuit resoluti io eadē causa sub die *21. Augusti 1601.*

CAPVT IV.

De Beneficijs Ecclesiasticis in genere.

SUMMARIVM.

- 1 Continuatur materia.
- 2 Christiani in primis Ecclesia solebant vendere pradia sua, verumque preia Apostolis tamquam Ecclesia Prælati afferebant, vt exinde Diaconorum manibus singulis distribuere.
- 3 Deinde magis expedire visum fuit ut ipsam pradia, sine immobili bona Clericis donarentur, ex quorum annuis redditibus ministrorum sustentationi perpetuo prorsus esset.
- 4 Clerici longo tempore plerique in locis nihil proprium possidentes ex communibus Ecclesiarum redditibus aliebantur, sed postea frugescente magis in dies charitate Clericis à communione recesserunt, & inde conuenientius visum fuit singulis Clericis beneficiorum titulos assignare, ex quibus vita necessaria sibi possent ministrare.

- 5 Beneficiorum titulus quo tempore esse competens ostenditur.
- 6 Dionysius Papa primis diuisti, & distinctione terminos Ecclesiarum, & Parochiarum.
- 7 Beneficia Ecclesiastica sunt indolita à Iure positiva.
- 8 Beneficij Ecclesiastici definitio.
- 9 Beneficium numeratur inter res incorporales, quod per se, id est per essentiam spirituale non est, sed quatenus ab officio spirituali dependet, propter quod exercendum datur.
- 10 In beneficijs tria distinguuntur, videlicet ipsum beneficium, seu obligatio ad illud, ius percipiendi certum redditus ex bonis Ecclesiasticis, & ipsi fructus.
- 11 Beneficium Ecclesiasticum non datur ad tempus, sed in titulum perpetuum.
- 12 Beneficia aliqua ut specialiter & privilegio possint non esse perpetua, non repugnat perpetuitati beneficij.
- 13 Beneficij de essentia est, quod sit perpetuum saltem quoad accipiendum.
- 14 Beneficium datur propter officium.
- 15 Beneficium Ecclesiasticum debet Episcopali auctoritate fundari.
- 16 Episcopi auctoritas dum in erectione beneficij deservatur, non est beneficium, sed res fiat in pendenti, nec aliquid iustitiam quæritur fundatori.
- 17 Beneficium ante Episcopi approbationem dicitur pro donatio, ac pium legatum, si ferri pro Missis celebrandis, vel pro anniversario, vel etiam in perpetuum quidpiam voluit sit.
- 18 Beneficium ante approbationem Episcopi potest concedi per laicum per modum tamen simplicis deputati facienda.
- 19 Capellania cum onere celebrationis Missarum constituta sunt auctoritate Episcopi censetur laicis, possitque ad eam meri laici promoueri.
- 20 Legatum factum cum onere celebrandi Missarum, tamen erectione seu institutione Oratorij in beneficium, nisi quid laicis, & temporale.
- 21 Episcopo prorsus in lumine fundationis beneficij examinari locum erectionis, dotis congruentiam, & futuram regimen.
- 22 Censensus expressus Episcopi exigitur in erectione alicuius beneficij, de quo si consuetudo omnia presumuntur ab eo diligenter exacta etiam circa congruentiam dotis.
- 23 Episcopi auctoritas in institutione beneficij ab initio presumitur si Ecclesia adificata reperitur in forma debita habere dote, & Rectori.
- 24 Beneficium ex quibus cognoscitur ostenditur, & num. seq.
- 25 Beneficium ut aliquid sit necessarium requisitum est quod conferri non possit nisi ab Ecclesiastica persona, non vero à laice.
- 26 Beneficij requisitum est quod sit conferendum Clericis, non laice.
- 27 Beneficium cognoscitur ex ipsius qualitate, quia vel aliquid spiritualitatis, annexum.
- 28 Beneficium cognoscitur ex modo providendi, quia debet providendi pure, & sine pacto, modo, vel condicione.
- 29 Beneficium conferri non potest illud sibi conferre, ac retinere.
- 30 Beneficium quo nomine nuncietur non est curandum.
- 31 Beneficij erectione, seu fundatio in indicanda tunc qualitate attendi debet.

De Beneficii Eccles. in Gen. Cap. IV. 123

- 32 Beneficij olimini status non attenditur quādo elarē censet de anctoris statu saciles laicalitatē, & temporalitatē.
- 33 Beneficiorum varia diuisiones
- 34 Beneficiorum omnium summa diuisio est quod alia sunt secularia, alia Regularia: secularia sunt quae secularibus Regularia quae regularibus conferri consueverunt.
- 35 Beneficium Regulare de iure amissio non potest conferri.
- 36 Beneficium Regulare potest dari iuxta decretum Censitū Triacensium professum, imō huius qui habitum nondum suscipere, modo habitum suscipere, & professionem emittere teneantur.
- 37 Clerici secularibus possunt conferri beneficia Regularia per Ordinarios oblatores in consilio Papa, dummodo habitum suscipere, & professionem emittere amittantur.
- 38 Ad beneficia regularia administrationem habentia nullus eligi debet, nisi prius professionem expressit emisit.
- 39 Beneficia Regularia secularibus, & converso conferri possunt in defectū regularium, aut frangat necessitas, puta quia idonei nō reperiantur.
- 40 Regularis Sacerdos in subsidium admittitur ad faculare beneficium Curatum.
- 41 Beneficia omnia secularia praesumuntur nisi ex aduerso Regularia probentur.
- 42 Beneficia omnia in dubio praesumuntur libera.
- 43 Beneficium faculare quomodo in Regulare transferretur, ostenditur.
- 44 Beneficia quae per 40 annos consueverunt regi per viros Regulares regularia dicuntur.
- 45 Beneficium Regulare obtentum per faculares per 40 annos, & ultra, efficitur faculare, concurrentibus aliquibus conditionibus.
- 46 Tempus 40. annorum requiritur ad praescribendum statum beneficij.
- 47 Papas inter omnia beneficia primum locum obtinent sed non propriū, ut n. 34.
- 48 Beneficia vacant per ademptionem summi Penitentis.
- 49 Episcopi beneficia habere dicuntur.
- 50 Beneficiorum appellationes in penalibus, aliisque stricta interpretatione Canonibus non veniunt Patriarchatus, Archiepiscopatus, & Episcopatus.
- 51 Dispensatio ad omnia beneficia, & quascunque dignitates, non extenditur ad Episcopalem propter excellentiam, & cultum illius.
- 52 Cardinalatus dignitas vtrū est beneficium ecclesiasticum.
- 53 Beneficia & dignitates in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis, quae
- 54 Dignitates omnes tam maiores quam minores appellatione beneficij ecclesiastici in favorabilibus, & in materia largē intelligenda comprehenduntur.
- 55 Ecclesia Parochialis, seu Curata, est beneficium ecclesiasticum.
- 56 Rectoria est beneficium ecclesiasticum, & ita dicitur, quia plebem & populum sibi commissum cum cura regit illius Rector.
- 57 Plebania, quae ita dicitur a Plebe, cuius curā gerit Plebanus, est beneficium ecclesiasticum.
- 58 Vicaria perpetua est beneficium ecclesiasticum.
- 59 Commenda perpetua est beneficium ecclesiasticum
- 60 Canonici praebendati Ecclesiarum Cathedralium, & collegatarum sunt beneficia Ecclesiastica.

August. Baebof. de Jur. Eccles. Pars I. l.

- 61 Canonici, sine Praebenda non potest dici beneficiarius.
- 62 Assisi, seu Adansienarij dicuntur beneficiarij.
- 63 Capelaniam in perpetuum auctoritate Episcopali instituta est beneficium Ecclesiasticum.
- 64 Praefectura coenae in viculum beneficij perpetui sunt verē beneficia ecclesiastica.
- 65 Hospitales Ecclesiasticae sunt beneficia si auctoritate Episcopi instituta & constituta sint, ut Rectoribus in titulum ad eorum vitam seu in perpetuum conferantur.
- 66 Beneficia Regularia obtinere dicuntur illi, qui possident, nempe illa quae ex fundatione, donatione aut Ordinarij, seu superioris institutione, vel saltem ex praescriptione Regularibus tantum conferuntur.
- 67 Beneficium Regulare est quando in eius fundatione statutum reperitur illud per Regulares administrandum.
- 68 Beneficium vi propriae naturae mutans fiat ex seculari in regulare quae requirantur ostenduntur.
- 69 Regularium beneficium nomina reformantur.
- 70 Beneficia Regularia quomodo manualia cum appellatione sint perpetua sunt verē beneficia ecclesiastica.
- 71 Vacatio per obitum, & remissionem datur in manualibus beneficiis.
- 72 Beneficia Regularia sunt duplicia, quaedam cellatina, quaedam electina.
- 73 Cellatina beneficia dicuntur quae instar secularium conferuntur auctoritate superioris.
- 74 Electina beneficia sunt, quae per electionem Canonice suffragij electorum conferuntur, ac cedentes Praetuli confirmatione.
- 75 Beneficij electini in litteris semper mentio est facienda si beneficium huius qualitatis sit.
- 76 Regularis est incapax pensionis obtinendae super beneficio faculari sine simplici, sine curato absque Romani Pont. dispensatione.
- 77 Canonicus Regularis, vel monachus Ordinis non Mendicantis potest eligi ad Episcopatum, vel aliam Praetorem facularem.
- 78 Praetuli Ordini tenetur tunc licentiam dare praefecto beneficium accipiendi si necessitas, vel utilitas Ecclesiae postulet.
- 79 Canonici Regulares an secularia beneficia Curata obtinere possint ostenditur.
- 80 Conventus Regularis si deficiat, & per Regulares reformari non possit, tunc Episcopus clericos faculares instituere poterit.
- 81 Beneficia omnia tam secularia quam regularia largē cernuntur sub beneficij appellatione.
- 82 Canonici appellationem veniunt etiam Canonici regulares.
- 83 Beneficium strictē sumptum intelligitur simplex tantum sine cura.
- 84 Ecclesia appellatione plerumque intelligitur beneficium principale Ecclesiae.
- 85 Ecclesia in civitate, vel diocesi appellatione non intelligitur Cathedralis nisi aliud exprimat.
- 86 Beneficium in materia obiecta est strictē interpretandum.

IDEAMVS iam de rebus Eccles. fix incorporalibus, quae sunt iura percipiendi Ecclesiae fructus, ac redditus, & generalit. acmine beneficiis nuncupantur.

De beneficiis igitur ecclesiasticis tractatur, primum tē scire volo Audite lector, in primis

primitiua Ecclesia Christianos vendere solitos prædia sua, eorumque pretis Apostolis, tanquam Ecclesie Prælati offerre, vt exinde Diaconorum manibus singulis distribueretur, prout cuique opus erat, vt constat ex *Act. Apost.* cap. 4. & 5. non quod Christiani ad talem bonorum communicationem lege aliqua adstringeretur; sed id faciebant ex libero pie voluntatis proposito, nonnisi quædam promissione, ac voto intercedente; sicut colligitur licet ex facto Ananiz, & Sapphyræ, de quibus ita scribit S. Chrysostom. *homil. 12. in Acta.* *Opotebat initio habere sua retinere, & non promittere, nunc autem postquam consecrasti, maius sacrilegium commissisti, ubi licebat tua retinere, cur ergo sacra fecisti, & postea accepisti.*

3 Deinde verb magis expedite visum fuit, vt ipsorum prædia, siue immobilia bona Ecclesiis donarentur, & consecrarentur, ex quorum annuis redditibus ministrorum sustentationi perpetuum prouisum esset, *cap. futuram, & seq. 12. quasi. 1.* & ex tunc quod Ecclesia corpori prædia & possessiones huiusmodi habere, ac retinere, de eorum fructibus, ac prouentibus stipendia cetera clericis, Ecclesie ministris communem vitam ducentibus, Episcopo præsidente, assignantur, *cap. videntes, cap. expedit, cap. duo sunt,* cum aliis 12. q. 1. dignum enim, & congruum visum fuit antiquis Ecclesie Patribus, vt qui diuinis adscribebantur obsequiis, Ecclesiasticis quoque stipendiis sustententur, *cap. cum ex officio, de præscript.* nam lex diuina *Deuter 18.* præcipit, vt qui Altari defuerit de Altari quoque viuere mereatur; Apost. *1. ad Corinth. 9.* refertur in *cap. Sacerdos 1. q. 2. & in cap. ex his 12. q. 1. & in cap. ecclesiastici, 12. q. 2. & in cap. de hoc 16. quasi. 1. & in cap. extirpanda, de præben.* Propterea ipse Numer. 18. *Aaron Sacerdoti, & filiis suis, qui Sacerdotio defuerant, primitias, & alia, quæ Deus offerbat, tu concessit, dicens, Omnis oblatio, & sacrificium, & quicquid pro peccato reddatur mihi, tuum erit. & filiorum tuorum, & iterum, Filius, inquit, Levi dedi omnes decimas Israel in possessionem pro ministerio, quæ seruunt mihi in tabernaculo sedent.* Denique Paul. ait ad *Corinth. 9.* *Si nos vobis spiritualia seminamus, magnam non est si nos carnalia vestra metamur, sicut & ipse Dominus in Euangelio Luca 10. præcipit discipulis, vt ab his, quibus beneficerent, acciperent, & comedere quæ eis apponerentur deberent.* *Dignus est enim, inquit idem Paul. t. ad Timoth. 5. operarius mercede sua.*

4 Poneb longo tempore clerici plerisque in locis nihil proprium possidentes ex communibus Ecclesiarum redditibus alebantur; quomobrem Canonici, id est Regulares dicti sunt, quis in commune viuentes ad certam viuendi normam stringebantur, in qua visque ad S. Gregorij & Augustini tempora permanserunt. *cap. quia, cap. seminus, cap. volo. c. non dicatis, cap. quoniam 12. quasi. 1.* Postea verb exigente magis in dies charitate, clerici à communione recedebant, vt constat ex text. Viuenti Pontifici, & ex S. Augustino in *cap. videntes, & in cap. habebat, ead. causa & quasi.* & inde tandem conuenientius visum fuit, parochias diuidere, & singulis clericis beneficiorum titulos assignare, ex quibus, vice necessaria vbi possent ministrare, vt cunctas ex *cap. 3. aliis vnde, 13. quasi. 1.* cuius verba infra referemus, & ex *cap. pastoralis, in princ. de ius, quæ sunt a Prælati sine*

consensu Capitali; & hinc beneficiorum tituli esse ceperunt.

Primum autem locus, & nullus alius antiquior s reperiunt, in quo ponatur vox hæc, *beneficium ecclesiasticum*, in hac, quæ vitæ significatio, est Concil. Mogontiacum, relatum in *cap. 1. de re eccles. adef.* quod celebratum est anno post Christum natum 813, vt refert *Caranz. in sum. Concil. sub eodem Concilio Aduenacensi cap. 41. pag. 311.* Sed multo antea beneficiorum Ecclesiasticorum nomen vituperauit ipse Beatus Innocentius I. qui sub ann. Christi 400. floruit, in *epist. sue 2. cap. 10. vol. 1. Couel. & cap. si monachus ad clericatum 16. q. 1.* vt refert Boët. *Episcopus comment. ad cap. 1. num. 33. de testam.* Prouit etiam multo antea præfæctæ vniuersalis Dionysij Pape diuino, qui scribens Severo Episcopo *Epist. 2. prout refertur in d. cap. vnde 13. q. 1. vbi sic ait. Ecclesias singulas singulis Presbyteris dedimus, parochias, & curas eis diuisimus, & unicuique sua proprium habere statimus; ita videlicet, ut nullus alterius parochia terminetur, aut sua induatur, sed sui vniuscuique sui terminus contentus, & taliter Ecclesiam & plebem sibi commissam custodiat, vt ante tribunal aterni Iudicis ex omnibus sibi commissis rationem reddat, & non inducitur, sed gloriam præ suis actibus accipiat; ex quo loco colligitur Doctores communiter præfatum Dyonysium Papam primum diuinit, & diuisisse terminos Ecclesiarum, & Parochiarum, vt tradunt Doctores citati in meis *Collectan. ad d. cap. vnde, & dixi lib. 1. cap. 11. de decimis, & parochiis, in princ.* indeque deducunt beneficia Ecclesiastica esse inducitur à iure positio, sicut resoluunt Seta, de *benef. part. 1. q. 4. Masili de reddit. part. 1. cap. 8. à princ. Moscon. de maiest. militantis Ecclesie lib. 1. part. 3. cap. 1. pag. 418. Azor. in *summ. moral. p. 2. lib. 9. cap. 1. quasi. 1. Loten. de re benef. lib. 1. quasi. 4.* Beneficij nomen magis à benefactoribus Ecclesie perpetuis, benefaciendoque simpliciter dedecere nullum quàm ad beneficiorum illorum referre similitudinem, quæ vel militibus elato dabantur, vel feudorum posses nomen inducunt; vt non à concessione illa latus in quendam quasi vsu fructum: quo quodammodo Ecclesiastica beneficia vulgo censentur, sed à liberalitate primorum beneficiorum, seu patronorum appellationem sunt adeptæ, ita Boët. *Episcopus comment. ad cap. 1. de testam. num. 44.***

Beneficium Ecclesiasticum à Doctores variè solet definiri, vt constat ex scribentibus in *rubr. de præben. & in reg. beneficium, de regul. iur. lib. 6. vbi l'ech. n. 2. Corral. de Sacerdot. par. 1. c. 2. n. 1. Duaren. de sacris eccles. minister. l. 2. c. 4. Hotied. de incomparabil. benefic. in præf. n. 2. Sebati. Medic. de definit. part. 2. cap. 16. Petri. Gregor. in *summ. rei benef. c. 6. n. 1. & synagm. iuris lib. 3. c. 2. Squillante de princ. cleric. cap. 4. num. 1. Quintan. ad Eccles. lib. 1. cap. 3. Gonzal. ad reg. 8. cancel. gloss. in princ. d. n. 2. Nicol. Gaude. benef. part. 1. cap. 2. Gabr. Petri. de manu Regia p. 2. c. 6. n. 1. & seqq. Moscon. de maiest. milit. Eccles. lib. 1. p. 3. fol. 419. nouissimè Gonzales de Saizedo de lege politica lib. 2. cap. 18. num. 11. sed non eius definitur, vt sit *cur perpetua, quoad ipsum accipientem spiritualibus antea non ad percipiendos redditus ecclesiasticos ratione spiritualis officij ecclesiastica auctoritate consueuerunt;* quibus verbis omnia comprehenduntur, quæ ad beneficium ecclesiasticum constitutendum Doctores requirunt, vt per Rebuff. *de pacificis possess. num. 287. cum seqq.***

- 10m. Nicol. de inoppar. lib. 1. num. 26. & cum hac definitione videntur coincidere, vel saltem partim diffinitione adductæ Azor. *instit. moral. par. 2. lib. 3. cap. 1. q. 2.* Lessi. de *instit. lib. 2. cap. 3. q. 4. num. 1.* Ant. Fabricii *præci beneficii. in prelat. par. 2. n. 30.* Paul. Layman in *Theolog. moral. lib. 4. tract. 2. cap. 1.* Sebalt. Czel. in *relect. de eccles. hierarch. par. 3. disp. 1. 2. q. 6. num. 34.*
- 9 Dixi *ius*, quia beneficium nomen inter res incorporales, quod per se, id est, per essentiam, spirituale non est, sed quatenus ab officio spirituali dependet, propter quod creandum datur, *cap. ult. de rescript. lib. 6.* explicant S. Thom. 2. 2. q. 100. art. 4. Soc. de *instit. lib. 9. q. 1. artic. 1.* Vgolin. tab. 1. de *simonia in genere cap. 34.* Nicol. d. c. 2. num. 6. & ideo in definitione adducta est, *ratione spiritualis officij*, quod ut melius percipiantur cum Suar. tom. 1. de *Rehg. lib. 4. de simon. cap. 24. num. 1.* & 2. Lessi. de *instit. lib. 1. cap. 3. q. 4. dubit. 1. nam. 1.* ac Paul. Layman in *Theologia moral. lib. 4. tract. 2. cap. 1. n. 2. vers. ratiom*, adnotandum duxi tria posse distinguere in beneficio. Primum est ipsum beneficium, seu obligatio ad illud, & hoc est omnino spirituale, non tamen est beneficium, sed fundamentum, & causa beneficii. Secundum est ius percipiendi certos redditus ex bonis ecclesiasticis, & hoc ius est propriè beneficium, nasciturque ex officio tanquam ex sua causa, & est quid spirituale, quia oritur ex re spirituali, nempe officio in quo fundatur, & cui inseparabiliter est annexum. Tertium sunt ipsi fructus, qui temporales dici possunt.
- 11 Dixi *perpetuum*, quia beneficium ecclesiasticum non datur ad tempus, sed in titulum perpetuum, ut in *cap. sanctorum 70. dist. glof. verb. 4. Romanæ Pontificibus in cap. si gratiæ de rescript. lib. 6. licet tex. in cap. dilecto, vers. praterea, de prebend. & in cap. ex parte, de concess. prebend. & in cap. postulatib. de rescript. l. ap. alleg. 6. num. 3. Aubl. dec. 1. num. 4. de offic. Vicar. Franc. Marc. Delphin. dec. 107. r. Quaritur an beneficium 1. & dec. 1. 20. num. 23. Roman. conf. 345. circa primum num. 13. Azor. *instit. moral. par. 2. lib. 3. cap. 1. q. 2. vers. ex his*, Lessi. d. dub. 1. num. 3. Card. Tusch. *præci. sanct. tom. 1. lib. 1. artic. 5. q. 1. n. 2.* Alphons. de Leone de officio Capellani. q. 1. q. 3. num. 46. Sed est aduertendum quod licet perpetuus de iure sit essentia beneficii, tamen supra citatos non tamen repugnat, ut speciali iure, & privilegio aliqua beneficia possint non esse perpetua, d. cap. si gratiæ, & ibi glof. Cassid. dec. 1. 2. num. 9. de preben. Nicol. Garz. de *benef. p. 1. cap. 2. num. 7.* Rot. in *Gerunden. personatus, & causa pia 17. Maij 1630. coram R. P. D. Perrosio*, impellens per Tamburin post 10. 3. de iure Abbatis dec. 14. num. 3. & 4. & per Alphos. de Leone d. q. 3. num. 48.*
- 12 Addidi, *quoad ipsum accipientem*, quia id semper in eo necessarium est, d. cap. sanctorum. ibi, in qua ecclesia quilibet iniuriatus est, ibi, *perpetuo persequeretur*, & 1. in iusta glof. *vers. perpetuo de capell. monach. lib. 6. licet ex parte dantis temporale esse possit, ut videtur est in beneficiis manualibus, de quibus in cap. cum ad monasterium, vers. ne alicui de statu monach. in Clem. omne. vers. promissa, de supplen. neglig. Præci. & de illis infra latius, & ideo de essentia beneficii esse quod sit perpetuum, saltem quoad accipientem, merito resolvunt Doctores communiter, ut constat ex Cassid. dec. 4. num. 2. & dec. 2. num. 9. de preben. C. de Gassis dec. 13. num. 7. ead. tit. Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 3. c. 1. q. 3. vers. 4. Augast. Barbos. de iur. Eccles. omni*,*

- quando Butari. dec. 1. 24. n. 4. Caus. dec. 639. n. 9.
- Sequitur *rationem spiritualis officij*, quia omne beneficium datur propter officium, quod in laudibus dantis consistit, ut per Turq. in *trall. Cessante causa p. 1. limit. 23. num. 10.* Cabell. *Luff. dec. 1. n. 4. p. 2.* Gonzal. ad reg. 8. *cancel. glof. 5. n. 8.* Nicol. Garz. de *benef. p. 1. c. 2. n. 60.* & p. 7. c. 11. m. t. Monet. de *diffinit. quotid. p. 2. q. 2. num. 40.*
- Demum subdidi, *ecclesiasticum auctoritate consti-* 15
tutum; quia beneficium ecclesiasticum debet episcopo in auctoritate fundari, glof. *verb. si beneficiorum vers. quia constat in Clem. de decem C. de Grass. dec. 1. 3. n. 9. de preben. Guid. Pap. dec. 1. 87. n. 1.* Betrand. *conf. 379. num. 2. lib. 6. Selu. de benef. p. 1. q. 5. num. 1. 9.* Gonzal. ad reg. 8. *Cancel. glof. 5. num. 7.* Melchior. Lotter. de *re benef. lib. 1. q. 5. n. 40.* Cavalet. dec. 6. 29. num. 8. Ego ipse de offic. & potest. Episcop. p. 1. p. 3. alleg. 70. post nam. 35. *vers. illud*, secundum Litigandum inspecti Rot. in *Monopolium hebdomada. Julij 1613. coram b. me. Patriarcha Manz. an. de. & in Melstien. legati p. 23. Januarij 1629. coram R. P. D. Dumerette, & dec. 788. num. 2.* apud 16
Farin. p. 1. in *postulatum, alias p. 3. recent.* Interim verò dum talis auctoritas desideratur, non est beneficium, sed res sit in pendente, nec aliquod iustipromissionis quatenus fundatur, Felina *cap. ex parte al. 2. num. 2. de rescript.* cum alijs per Rot. dec. 1. 36. 1. num. 3. p. 2. recent. Lotter. d. q. 5. cap. 55. diciturque simpliciter pia donatio, ac piam legatum, si forte 17
pro Missis celebrandis, vel pro annuatibus, vel etiam in perpetuum quidpiam relictum sit, Rebus. *in præci. cit. Quare iniuriatus sunt benef. n. 1.* Lotter. d. q. 5. num. 36. ubi num. 57. subdit, quod beneficium ante approbationem Episcopi potest concedi per laicum, per modum tamen simplicis deputacionis sacerdotis, & 4. 5. & 60. quod capellaniz cum onere celebrationis Missarum constituitur sine auctoritate. Episcopi consentit laicis, post- 18
tuncque ad eas mœt laici prefertari, & c. 6. t. dispensatur an sit necessaria iustificatio expressæ auctoritatis Episcopi in eligendo beneficio, vel sufficiat tacite 1. Et ad illud, quod legatum factum cum onere celebrandi Missas, carens tamen erectione, seu institutione Ordinarij in beneficium, est quid laicale, & temporale, vide Nauar. *conf. numero 5. & conf. 2. num. 1. de preben.* Guid. Pap. dec. 1. 87. n. 1. & 19
seq. Sarnen. in *reg. de annal. q. 2.* Gonzal. ad reg. 8. *cancel. glof. 5. n. 20.* & sit testolatum in *dist. 180. nepeliana hebdomada, & Melstien. legati p. 23.* Ad 20
ipsum igitur episcopatum pertinet in fundacionis limine examinare locum erectionis dotis congruentiam, & futurum regimen, Caldeta. *conf. ult. col. 1. vers. & ratio qua, de iure parren.* Lotter. d. lib. 1. q. 3. 1. am. 5. nec ideo sufficeret consilium, aut ipsius consensus petitio, nam exigitur consensus expressus, ut per Lambert. de *inopparren. lib. 1. p. 1. in 9. quæst. art. 2. n. 31.* de quo ubi constat omnia prædicta presumuntur ab eo diligenter excussa, etiam circa congruentiam dotis, Lambert. d. lib. 1. p. 1. quæst. 5. art. 1. & sequens est Rot. dec. 5. 21. num. 1. *part. 2. recent.* cuius meminit Lotter. d. q. 3. 2. num. 7. ubi intelligit de consensu adhibito in ipso fundacionis limine. Hæc autem Episcopi auctoritas in institutione beneficii ab initio præsumitur, si Ecclesia ædificata reperiatur in forma debita, habeat dotem, & Rectorem, ut per Cardin. *conf. 11. fab. num. 6. vers. item cancel.* Butari. *conf. 33. num. 1. lib. 1. Rota in Hippogregio. Capelle 3. Junij 1613. coram R. P. D. meo Pirronato.*
- Et ex prædicta definitione, & supra relatis, 24
1 3 apparet

- apparet quomodo cognoscatur beneficium Ecclesiasticum; cegocoscitur enim ex sequentibus. **Primo** ex persona praesidentis, quia est persona Ecclesiastica, est enim requirere necessarium, ut si aliquod beneficium, quod conferri non possit, nisi ab Ecclesiastica persona, Episcopo, vel Praeato non verò laico, cap. si quis deinceps, cap. si quis nulus 16. q. 7. Abb. conf. 47. *lib. de iure lib. 2.* Anchast. in reg. beneficium, n. 3. de reg. iuris lib. 6. Lamberio, de interp. lib. 1. q. 9. art. 3. num. 10. post princ. Aloyf. Ricc. par. 4. collect. 1042. vers. quoniam, Rebuff. de pacific. poss. n. 187. in princ. Rot. decif. 318. & 319. & 343. part. 2. diuers. Nicol. Garc. de benef. par. 1. cap. 2. num. 32. Flamin. de confid. p. 7. n. 6. Cordin. Tusch. tom. 1. lit. A. coneluf. 5. 4. num. 5. Rota d. decif. 788. n. 3. apud Farin. par. 1. in poss. Gabriel. Petreia de manu Regia p. 2. cap. 48. num. 6. vers. Quod sit, Alphos. de Leone de offic. capel. p. 1. q. 4. num. 35. **Secundo** ex persona, cui prouidetur, quia requiritur quoque est quod sit consecratorum clericorum, non laico, cap. cum adde de rescriptis, cap. ex litteris, de translat. cap. 2. de iuris. Selu. de benef. num. 2. Gig. de pens. q. 2. n. 12. Boët. decif. 171. Flamin. Paris. de pens. q. 2. n. 12. Boët. decif. 171. Flamin. q. 7. num. 7. laic. Card. Tusch. d. lit. A. coneluf. 56. per tot. laic. Gonzal. ad reg. 8. cancell. glof. 2. ex num. 60. Nicol. Garc. de benef. part. 1. cap. 2. ex num. 18. Ricc. ubi supra vers. tertium, & par. 5. collect. 1557. Gabr. Petreia d. cap. 4. num. 6. vers. quod sit, Alphos. de Leone d. q. 3. num. 35. & sunt consideratum in **Antopolitana hebdomada** 2. Julij. 1613. coram bo. me. **37** **Patriarcha, Almazanado, Terec** ex qualitate ipsius beneficii, quia habet aliquod spiritulitatis annexum, nam propter diuisionem officium datur beneficium cap. fin. de rescriptis in 6. Abb. d. conf. 47. n. 1. vers. tertium consideratur, Anchast. in d. reg. beneficium, num. 4. Aloyf. Ricc. d. collect. 1042. vers. secundum, Lamber. d. art. 3. num. 3. vers. tertio requiritur, Gonzal. ad reg. 8. cancell. glof. 5. num. 8. Flamin. de confid. q. 7. num. 12. Nicol. Garc. d. cap. 2. n. 7. ubi num. 49. ex hoc infert iudicem laicum de causa beneficii non posse cognoscere. **Quarto** ex modo prouidendi, quia debet prouideri puit, & hoc patet, modo, vel cooditione, cap. si quis datur, & seq. cap. si quis obtinetur 1. q. 3. cap. ex parte 1. de off. deleg. cap. 2. de elect. lib. 6. Abb. d. conf. 47. n. 1. vers. quoniam consideratur, Selu. de benef. in princ. n. 5. Rebuff. in praxi benefic. sit. requisita ad collationem bonam, num. 2. & 3. Gonzal. d. glof. 5. num. 15. Flamin. de confid. q. 7. num. 13. Nicol. Garc. de benef. part. 8. cap. 2. ex num. 1. nouissime Gonzales de Salcedo de lege politica lib. 2. cap. 16. num. 42. cum seqq. nec conferens potest sibi illud coferre, aut tenore, iuxta tex. in cap. fin. de iuris. & in cap. relatum, de praebend. Gonzal. d. glof. 5. num. 14. ubi num. 16. per Rot. & Doctores, concludit praedicta requisita esse substantialem in beneficio ecclesiastico, & **30** num. 17. aduertit non esse eorumdem quo nomine beneficium non capitur, verum beneficium, Capellania, Praebendonium, Officium, Portio, sive pensio, vel alio nomine vocatur, quia oumquam dicitur beneficium ecclesiasticum, si praedicta qualitates omni concutiant, ex quo non est vis, io nomine, sed potius attendi debet natura rei, quum simplex coominatio, arg. si vus gl. locati, & cap. ex **31** qua de suman.

Et ideo in iudicanda qualitate beneficii etc. alio, seu fundatio tantum debet attendi, cap. porro, de primiv. Rota in Ripana Oratorij 10. Maj 1593 coram vna memoria Gupio, & in Alstien. legati.

pj 24. Januarij 1619. coram R. P. D. Dannozaio ubi fuit dictum quid legitimum factum cum onere celebrandi Missas, non poterat dici beneficium ecclesiasticum, sed erat quid laicale, & temporale. Felin. in cap. ex parte 1. 2. num. 2. de rescriptis. Nau. conf. 5. num. 1. & conf. 7. num. 1. de praebend. Gonzal. ad reg. 8. cancell. glof. 5. num. 20. Sacien. in reg. de annali. q. 2. non obstat quod io prouisione facta ad suorum vicum possellurum addit iustitiorum Ordinarij, quia hic vltimus status, qui aliis attendi debuerat, iuxta cap. cum de beneficio, de praebend. lib. 6. non attenditur, quando clare constat de auctoriori statu, scilicet laicalitatis, & temporalitatis, Dec. conf. 126. n. 3. in fine. Rot. decif. 2. de praeb. n. 1. & decif. 188. num. 1. circa med. vers. quia licet part. 1. recent.

Beneficiorum variae sunt diuisiones, vt videtur **33** est apud Rebuff. in praxi sit. Quotplex sit beneficium, Hoid. de incompatibil. benefic. in praxi, nu. 7. Gonzal. ad reg. 8. cancell. glof. 7. num. 39. Nicol. Garc. d. p. 1. cum seqq. Lellu. de iuris. lib. 2. cap. 24. dicit. 2. Azot. iuris. moral. par. 2. lib. 3. cap. 1. p. 4. Viuan. in praxi iuris part. 1. lib. 1. cap. 1. ex num. 7. 5. vsque ad num. 178. Paul. Layman in Theologia moral. lib. 4. tract. 2. cap. 4.

Summa tamen omnium beneficiorum largè **34** sumptorum diuisio est, quod alia sunt secularia, alia Regularia. Secularia sunt, quae secularibus, Regularia, quae Regularibus conferri consueverunt, vt deducitur ex text. in cap. cum de beneficio 6. & in cap. cum singula 32. de praebend. lib. 6. & in Clem. 1. de supplen. neglig. Prales. & in Clement. 1. de elect. Concl. Trid. sess. 14. de reform. cap. 10. explicat Rebuff. sit. Quotplex beneficium sit. Hoid. de incompatibil. benefic. part. 1. n. 14. & num. 91. Lel. zechi. sit. benefic. num. 2. Conz. in cap. 2. num. 2. & 3. de iuris. Flamin. Paris. de rescriptis benefic. lib. 4. q. 5. Quiniano, eccles. lib. 1. cap. 4. num. 14. Gonzal. d. glof. 7. ap. princ. Azot. d. lib. 3. cap. 1. q. 4. Card. Tusch. tom. 1. lit. B. conel. 67. Aloyf. Ricc. in collect. decif. part. 4. collect. 761. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 574. num. 15. cum seqq. Campan. in diuers. Iuris Canon. n. 12. c. 7. num. 14. Nicol. Garc. d. c. 6. & num. 11. & part. 7. c. 10. & princ. Anton. Fabric. de re benefic. de seculari & regulari benefic. Hiero. Rodet. in compend. quest. Regular. resp. 15. n. 1. & 4. Viuan. d. c. 1. ex num. 79. in nouiss. impress. Sebast. Cae. in relect. de eccles. hierarchia disp. 14. §. 1. n. 2. Paul. Layman d. c. 4. num. 1. & 2. Squilanus de primiv. clerici. c. 4. num. 1. nouissime Tambur. de iure Abbatum sem. 3. disp. 9. q. 2. num. 4. ubi ceta mentum io hoc loco, & q. 6. & num. 1. Lotter. de re benefic. lib. 3. q. 8. n. 9. Gab. Petreia de manu Regia p. 2. c. 62. num. 4. Solorzan. de iure Indiar. tom. 2. lib. 3. cap. 16. Clericus secularis si tunc beneficium regulari per triennium possidetit vti seculari, praesumitur dispensatus ad illud vna diuina vti beneficium seculari, Rebuff. de pacific. poss. q. 10. n. 139. & 259. in fi. Rot. apud Marchi. de cons. p. 1. p. 368.

Licet olim attento iure communi fuerit controuersum an beneficium Regulari posset nominatio conferri. Affirmantibus gloss. verb. conferendum in c. beneficium de regulari. lib. 6. & Lancell. in fi. iuris canon. lib. 1. sit de regularib. §. & si coniugie, verbo conferendum. Negantibus verò de probabilibus aliis, cum nonitis bene sic Regularis sit inceptus, vti patet quod solus professus tunc conferendum, Clem. qua Regularis, de supp. neglig. Prales. Clem. no in agro, & iuxa Primatum, de stat. monach. Tameo iuxta decretum Concilij Trid. in d. c. 10. potest dari be- **36** neficium

De Beneficiis Ecclesiarum in Gen. Cap. IV. 127

- beneficium regulare non dum possessis, immo his, qui habitum nondum susceperunt, modo habitum suscipere, & professionem emittere tenentur, ut censuit Rota in *Carpenitorum Priorem* 19. Aprilis 1619. *coram bona memoria Baratto*, inter eius impensas decisi. 390. & ita S. Cong. declaravit clericis secularibus posse conferri dicta beneficia regularum per Ordinarium collatores, in consilio Papa, dummodo habitum suscipere, & professionem emittere omnino teneantur, cuius declarationis memini. Ego ipse in *Romif. ad d. s. 1. o. & de ea post Gonzal. titulus Saorch. in precepta Decalogi tom. 2. lib. 7. c. 4. n. 24.*
- 38 Ad beneficia vero administrationem habentia nullus eligi debet nisi prius professionem expresse emisit, ad hoc per *Rur. decisi* 234. lib. 2. in correctum, quia vi habetur in *cap. cum in magistrum de elect. in magistru assum non debet*, qui formam discipuli non assumpsit, nec sic proficiendus, qui subtile non novit, & declaravit sic. Congreg. his verbis. *Non prater Papam possint Ordinarii collatores regularia beneficia in tantum regularibus professi promereri conferre etiam secularibus, qui alius ordinis habitum omnino suscipere, & professionem emittere teneantur* Sac. Congreg. die 12. Decembris 1585. censuit iuxta hoc c. (scilicet 10. sess. 24. de refor.) posse etiam ordinarii collatores potuerit monachales, & canonicos regularibus promereri conferre, ne dum eum ordinis professi, sed etiam secularibus, qui habitum suscipere, & professionem emittere omnino teneantur, Abbati namque, & beneficia administrationem habentia non nisi profecti, iuxta canones per ordinarios conferri possunt. Ita referat Pafce, in *praxi Episcop. part. 2. c. 5. num. 2. p. 536. Campan in dicer. Iuris Canonici rub. 12. cap. 7. num. 16. Nicol. Garc. de benef. part. 7. cap. 10. num. 10. & de ea meminit Rota in Carpenitorum Priorem 20. Martij 1620. coram bona memoria Baratto*, inter eius decisiones impensas decisi. 463. num. 1.
- 39 Verum in subsidium, in defectum scilicet Regularium, adeo si vigeat necessitas, puta quia idonei non reperiantur, beneficia regularia secularibus, & de converso confecti possunt, ut probat text. in *inter quasor. de relig. damib. docent Rebuff. in concord. tit. de collat. q. volumus, vers. confirmatum, & in praxi tit. de dispensat. cum regular. num. 40. & in tract. novum. q. 5. num. 23. vers. saluti. nisi dovei non reperiantur*, Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glos. 8. num. 43. Nicol. Garc. de benef. part. 7. cap. 10. num. 16. Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 3. c. 26. q. 5.* Valer. Reginald. *in praxi fore. parit. lib. 10. tract. 3. num. 158. Paul. Layman in Theolog. moral. lib. 4. tra. 1. tit. 2. c. 4. n. 2. vers. excipe quare*. Salazar. d. lib. 3. cap. 16. num. 2. & quod Sacros Regularis in subsidium ut supra, admittatur ad secularia beneficia Cuiusmodi, probat Abb. in c. 1. de Capell. monach. quem referent, & sequuntur Capel. consil. 358. num. 25. Ioan. Bapt. Cost. *de remed. subsid. remed. 71. num. 2.* ubi intelligit, siue sit liberum, siue iurisdictionatum sit. Quare Abb. in d. l. cap. inter quasor., quem refert, & sequitur Azor. d. q. 5. docet hunc ordinem esse servandum, ut si aliquem eadem cœnobij fuerint, hi adhibeantur, si minus, ad vocentur alij Monachi alterius cœnobij, eiusdem tamen Ordinis, quod si nec hoc fieri queat, supponantur alij alterius Ordinis Religiosi, ut colligitur ex *relatum, ne clerici vel monachi*, quod si etiam hi desiderentur, tunc secularis clerici iuxta eorum locum sufficiunt, nec citato in hoc

loco Tambur. d. rem. 3. disputat. 9. quest. 92. num. 5.

In dubio autem omnia beneficia secularia præsumuntur, nisi ex aduerso Regularia probentur: huius præsumptionis ea est ratio, quia cum S. Dionysius Papa omnino beneficiorum titulos instituerit, & ipse non regularis, sed secularis fuerit, talia præsumantur beneficia omnia, quod fuit eorum usus, & deinde quia beneficia de secularibus convertuntur in Regularia, non è contrario, licet aliquando post secularizentur. Quare ita censuit Nau. consil. 8. num. 1. de *præben. in antiquis consil. 5. eod. tit. in novis*. Mascard. de probat. consil. 172. Zanol. in *prax. Episcop. part. 1. verb. beneficium vers. 12.* Couat. in *reg. possessor. part. 2. §. 1. n. 1.* Gonzal. d. glos. 7. in *princ. Cephal. consil. 358. d. 4. 7. cum seq. lib. 3.* Mart. Antonia. *var. resolut. lib. 1. resolut. 28. num. 4.* Nicol. Garc. d. c. 1. o. in *princ. Martescot. var. 1. resolut. lib. 2. c. 1. num. 67.* Ant. Fabric. d. tit. de seculari, & regulari benef. num. 7. Vult. d. c. 1. nam. 32. Lotter. d. lib. 3. q. 8. d. 93. Hier. Rodet. d. resolut. 15. num. 25. Sanchez in *precepta Decalogi tom. 2. lib. 7. cap. 19. num. 11.* Nam & beneficia omnia in dubio præsumi debent, tenet Vtiell. decisi. 130. n. 2. par. 2. Mantec. decisi. 358. num. 3. Rota Martini. *Pluribus san. iurisdictionum* 20. Februarii 1625. coram D. Ciccino Decano, ac simplex, Gregor. XV. decisi. 185. num. 3. ubi limitat, nisi aliud ex iuramento confusione, vel privilegio caveatur. Rota decisi. 375. sub. num. 2. p. 2. recitatur, Theodof. de Rubens in *singul. Rotap. 2. verb. beneficium §. 3. pag. 24. in fine*. Sed vñm Capellania fundata in Ecclesia regulari censetur in dubio Regularis, an vero secularis, dixi hoc lib. c. 5. n. 14.

Beneficiumulare, quod ante per clericos seculariales adinstitabatur, super 40. annos continuat, & pacifice ab uno, vel pluribus institutis Monachis 100. fuisse gubernatum, iuxta regulam formatum, & regulate dicitur, secundum Navar. d. consil. 8. d. num. 1. F. Emm. *quest. regul. tom. 2. q. 96. art. 2. vers. secundum requisitum*, Cal. Petreus de *renuac. emphit. q. 15. num. 20. cum seq. Gonzal. d. glos. 7. a. m. 8. cum seqq. Rota in Neocastren. Perichialis 11. Martij 1630. coram R. P. D. Duran. inter eius decisiones impensas decisi. 244. & sic beneficia, quæ per 40. annos, confecta sunt regi per viros Regulares, regularia dicuntur, ex Rebuff. de *regularia beneficia num. 1.* Gonzal. d. glos. 8. n. 31. Tambur. d. rem. 3. disp. 9. q. 6. num. 6. Lotter. d. lib. 3. q. 8. n. 110. ad seqq. ubi quod confectum fieri, non potest dici quod semel tantum factum est, & saltem duo actus sunt necessarii, Hieron. Rodet. in *compend. q. regul. resolut. 15. num. 28.* ubi post Sanch. d. cap. 29. num. 16. cum seqq. ponit sex conditiones, ut beneficium fiat ex seculari regulate: eodem modo è converso beneficium regulate obtentum per seculariales per 40. annos & ultra, efficiatur regulare, Felin. in *cap. in nostra num. 43. de rescriptis*. Achil. de *Grossis decisi. 3. num. 3. de resist. Cephal. consil. 358. num. 16. cum seq. q. n. 10. lib. 3.* Mascard. d. consil. 172. num. 21. o. & 20. Mart. Antonia. *var. resolut. 20. num. 5.* Sanch. d. cap. 29. num. 17. Concurrentibus tamen aliquibus conditionibus quas ipse Sanch. adducit ex num. 16. & non insuper peruenimus a. 68. Tempus enim 40. annorum requiritur ad præscribendum statum beneficij, ut per Anchar. in d. cap. cum de beneficio, statim in *princ. & ubi Franchin. §. Staphil. tit. de formis expellatur. §. obliata forma num. 4.* Rebuff. d. tit. regularia beneficia num. 1. Fusc. de *usufructu lib. 2. cap. 16. m. 14.* Cald. Petreus in *resp.**

promonasterio de Offera n. 1. Gonzal. d. gloss. 7. n. 8. & gloss. 8. n. 3. 2. Valat. conf. 99. n. 4. Sanch. d. lib. 7. cap. 29. num. 16. & ad impendendum novum statum regularitatis, vt fuit dictum in causa Neocastren. Parochialis.

- 47 Secularia beneficia sumpta pro iure percipiendi fructus inuito Ecclesie, sunt in multiplica differentia. Duodecim enim genera enumerantur, quorum primum est Paparus, quem inter omnia beneficia primum locum obtinere norant omnes per tex. *ibi in cap. 1. de malefici. ibi, beneficij nostri. Corral. par. 1. paraph. cap. 1. num. 3. Sclu. de benef. par. 1. quest. 1. n. 8. & n. 16. Rebuff. in praxi benef. p. 1. tit. 1. secularia beneficium quatuorplex fit, num. 2. Cened. ad Decretal. collect. 1. 46. n. 5. Gonzal. ad reg. 8. cancel. gloss. 4. n. 61. Hoiad. de incomparabil. benef. par. 1. cap. 1. n. 2. Flamin. Paris. de resignat. lib. 2. q. 1. & num. 5. Fulu. Pacian. de probat. lib. 2. cap. 18. n. 5. 1. Ant. Fabric. de re benef. tit. de maiorib. & minorib. benef. num. 22. Martia de iuris p. 2. c. 19. num. 1. Seba. Cef. in relect. de Eccles. hierarch. p. 3. disp. 1. 4. 5. 2. num. 1. Paul. Layman. d. cap. 4. num. 4. hinc notantes regulam 1. de regulari lib. 6. quod beneficium Ecclesiasticum line Canonica institutione obtineri non potest, procedere etiam in Papa, qui si Canonice non fuerit institutus a Concilio, de iure de sede, vt notatur gloss. 1. per tex. *ibi in c. si duo 79. dist. Quando autem dicatur non canonice institutus, diximus sup. cap. 1. num. 29. Vnde inferatur Doctores ad varios casus, in quibus leges Canonice quæ de beneficiis loquuntur, locum etiam habent in Papatu: & iuxta primis quod sicut beneficia omnia vacant ipso iure per promotionem ad Episcopatum, iuxta text. in cap. cum in canonicis, 5. cum versu de elect. vbi plures citati Doctores post am. 15. a. ita etiam vacant per ademptionem summi Pontificatus, vt de facto testatur illatur Hoiad. p. 1. cap. 1. in fine, multis rationibus confirmans à petre. Latiſſimè Hiei. Gabr. conf. 100. lib. 2. & de iuris iure communi receptum testatur Flamin. Paris. d. lib. 2. q. 1. n. 9. vbi a. num. 1. 3. eodem fundamento adducit, quod possit Papa renunciare Papatu, vt decidit tex. in cap. 1. de renunc. lib. 6. de quo licet Azor. d. p. 2. lib. 4. 6. per tot.**

- 49 Secundum beneficium simili ratione est Patriarchatus, tertium Archiepiscopatus, & quantum Episcopatus, nam Episcopi beneficia habere dicuntur in c. felix. 5. quod si quis, de pœni in 6. & de omnibus Sclu. de benef. par. 1. q. 2. num. 1. 4. & 17. Azor. d. c. 1. quest. 5. vers. nescio equidem, Mart. de iuris p. 1. cap. 39. num. 39. Gonzal. ad regul. 8. Cancel. gloss. 8. n. 39. vers. tertio, cum seqq. Viuan. d. c. n. 79.
- 50 Quamquam communè appellatione beneficiorum, prout fecimus in personis, etiamque stant in interpretatione Canonibus, comprehendendi non solent, sicut notatur Sclu. d. p. 1. q. 3. num. 25. cum sint quidam beneficiorum, ac dignitatum, vt dicuntur in c. de probat. & notatur gloss. verb. dignitatum in c. 2. vbi dicitur in 6. Martil. Columna de redditib. Eccles. p. 1. q. 21. n. 7. & de idem dispensatio ad omnia beneficia, & quascunque Dignitates, non extenditur ad Episcopalem propter excellentiam, & culmen illius, secundum Petre. de fidei. qum. art. 23. num. 8. Hoiad. de incomparabil. benef. par. 2. col. n. 77. Nicol. Garc. de benef. p. 1. c. 6. n. 66. testato Ego ipse de off. & potest. episcop. p. 2. alleg. 1. n. 7. Alced. in praxi Episcop. p. 1. c. 12. n. 1.

- 51 Quintum Cardinalatus, cum certum sit Cardinalis redditus Ecclesiasticos percipere ratione officij spiritualis, quod gerunt, sunt enim consula-

totes, fratres, & coadiutores Romani Episcopi, sicut appellantur in cap. fundamenta, de elect. in 6. etiam in Concilis, & à Concilio assistunt, vt ne tex. in c. per venerabilem, vers. sunt autem, qui filij sint legiti. Et ideo Cardinalium dignitatem verè esse beneficium Ecclesiasticum, resoluunt Sclu. d. p. 1. q. 2. n. 3. Hoiad. d. p. 1. c. 2. n. 3. Gonz. d. n. 39. vers. secunda, Petre. Gregor. res benef. c. 10. num. 3. Azor. d. c. 1. q. 5. vers. secundo beneficium, Mart. dist. c. 39. n. 1. Paul. Layman. d. c. 4. n. 4. vers. Cardinales, Ant. Fabric. de re benef. tit. de maiorib. & minorib. beneficiis, hinc notantes tenent Cardinales ad residentiam in suis titulis, & vacare beneficia omnia per allectionem Cardinalis dignitatis, & tenent ad horas Canonicas, & reliquos effectus, qui possunt esse eo, quod sit beneficium Ecclesiasticum.

6. Sextum beneficiorum genus in Ecclesiis Cathedralibus reperitur, in quibus sequentes inueniuntur gradus Ecclesiastici cum dignitate, & sunt reliquæ dignitates præter illas sublimis, de quibus supra, quæ duplicia beneficia dicuntur, videlicet Archidiaconus, de quo lae egimus lib. 1. cap. 1. 5. Archiepiscopus etiam dicitur cap. 26. Primicerius, cap. 28. Thesaurarius cap. 27. Primicerius Cantor. Pincernus, & Pincernus c. 28. in fine, Magister Scholæ, c. 29. Prior, c. 30. Et denique Canonici, c. 31. & extra Ecclesias Cathedralis alie reperiuntur dignitates Ecclesiasticæ, quæ inter huiusmodi duplicia beneficia connumerantur, videlicet Priores secularis qui in Collegiis tot præfident Canonico collegio, vt constat ex super scriptis, text. ibi, & Priore sancti Radigundi Pissamenſis in c. vlt. de maiorib. & obediens, de illisq. fit mentio in cap. cum Pissamenſis 3. c. cum causam 27. de elect. & illos dignitatem Ecclesiasticam habere testatur gloss. verb. conuentionalem in Clem. 2. de rescriptis. Azor. d. lib. 3. c. 20. Ant. Fabric. d. tit. de benef. cum dignis. d. n. 36. & alij citati per me c. 30. Abbates similiter, qui etiam in secularibus Ecclesiis cum dignitate, & iurisdictione reperiuntur, cap. ex transmissa, de renunciat. Azor. d. lib. 3. cap. 19. Azor. Fabric. tit. de maiorib. & minorib. beneficiis d. n. 5. 4. & de illis supra peculiariter egimus cap. 18. Plebanus de quibus tractauimus supra c. 19. Quamuis supradicti omnes, & alij, si qui sunt, dignitatem habere dicantur, tamen, appellatione beneficiorum largè sumptis vocabulo continentur, gloss. verb. beneficia, ibi, largè sumitur, vt comprehendat etiam dignitates, in Clem. Auditor, de rescriptis. Rebuff. in praxi. nominat. q. 9. n. 5. plures quos reperi in tract. de appellat. verb. vniuersis, in significat. appell. 2. 2. num. 1. omnes enim dignitates tam maiores, quam minores appellatione beneficii Ecclesiastici 10 fauorabilibus, & in materia largè intelligenda comprehenduntur gloss. 1. in reg. 1. de regul. iur. lib. 6. Rebuff. in praxi tit. secularia beneficium num. 4. cum seqq. Gonzal. d. gloss. 7. ex num. 39. Nicol. Garc. d. c. 6. n. 2.

Septimum dicitur Ecclesia Parochialis, seu Curata, cui cura totiusmodi propriæ, & finitæ sumpta, in iuncta est, de qua in Extraneis, Excebrabulo, vers. quantum, de probat. inter communes, Azor. d. lib. 3. c. 1. q. 5. vers. nescio, ibi, dicitur, Nicol. Garc. d. c. 6. n. 3. 1. & 6.

Octauum Rectoria, de Rectore enim meminit tex. in c. vlt. de probat. & in c. 3. de clericis agrot. qualis appellatur, quia plebem, & populum sibi commissum cum cura regit, iuxta text. in c. 1. de capell. communi & in c. 3. de vici, & bene, cleric. Petre. Gregor. Sinag. lib. 1. cap. 24. n. 1. 0. & 1. Ego ipse de officio & pot. Parochi p. 1. c. 1. n. 10.

De Beneficiis Ecclesiis in gen. Cap IV. 129

57 Nonum. Plebanus, que ita à lebe, cuius curam gerit Plebanus, de qua fit mentio in c. 2. de Clerici, vel monacho lib. 6. & agunt Petr. Gregor. d. c. 24. ex m. 12. & alij per me citati de officio & potest. Parochi. t. cap. 1. num. 4. cum seqq.

58 Decimum Vacantia perpetua, de qua in c. possulasti 27. de rescriptis. & in Clem. 2. de offic. Vicarii, est verè beneficium Ecclesiasticum, Flamin. Patil. de resignat. benefec. lib. 2. §. 1. num. 1. & a. Gonzal. ad reg. 8. cancell. gloss. §. 5. §. 3. m. 1. Azor. in fin. moral. part. 2. lib. 3. c. 6. §. 5. Petr. Gregor. d. c. 24. num. 15. & 16. & nos infra cap. 6. de Vicariis.

59 Undecimum, Commenda perpetua est verè beneficium Ecclesiasticum, vnde Commendatarij perpetui, qui sunt illi, quibus ad vitam beneficia commendantur in eorum fuorem propterea verè beneficium Ecclesiasticum habere dicuntur, & in eis locum habent lura omnia de beneficiis loquentia, Gonzal. d. gloss. §. 8. a. num. 2. Hoted. de incompatib. benefec. part. 2. c. 14. a. v. 6. Nicol. Garc. de benefec. p. 5. cap. 14. a. m. 45. Ego ipse de officio & potest. Episcop. p. 3. alleg. 19. m. 1. cum seqq. non ita fit temporales fuerint; nam temporalem Commendam beneficium Ecclesiasticum non esse resoluit gloss. verb. commendare in cap. nemo deinceps 1. §. de elect. & in c. 6. constitutis, de accusat. Hoted. d. c. 14. m. 7. Petr. Greg. d. c. 15. c. 3. m. 1. Suez. de relig. tom. 1. lib. 4. de sum. c. 27. m. 2. Ant. Fabr. in praxi & theoria rei benefec. de benef. in titulum. & commendam a. 4. Gonzal. d. §. 8. a. n. 3.

60 Duodecimum. Canonici Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiarum, quorum Canonicoz officium in duobus præcipue consistit, scilicet in Choro cum participatione divinum, & loco in Capitulo, ut colligitur ex c. relatum 9. & ex c. dilectum 19. & ex c. pro illorum 21. in fin. & ex c. dilecto 15. cum aliis, de verb. signif. cap. fin. §. in illis verbis præbendis, de concess. præbend. lib. 6. c. 2. m. Sede vacan. eod. lib. cum aliis adductis per Sebastian. Cæf. in relict. de Ecclesiæ hierarch. disp. 1. a. §. 6. m. 47. non verò Canonici, ut in d. c. fin. §. in illis, utque ideo Canonici sine præbenda non possunt dici beneficiarii, c. in nostra de rescriptis. vbi notant Abb. & Felin. Rip. in cap. cum ill. num. 36. de consuet. Rot. decif. 19. de præbend. in nouis, de quibus late in tract. de Canonici & dignitatibus cap. 1.

61 Decimotertium, Assijj, seu Mansionarij beneficium, qui videlicet in eisdem Ecclesiis adducit, & veluti permanentes officium canendi in Choro, & divina celebrandi obire tenent, de quo fit mentio in cap. quia Episcopis 2. quæst. 1. & in c. pen. vbi gloss. verb. assijj, de clericis, non resid. & de illis agunt late Alhenic. in dictionar. verb. Assijj. Scilicet de benefec. par. 1. §. 2. num. 47. Petr. Gregor. d. lib. 7. c. 13. a. num. 1. Azor. d. part. 2. lib. 3. c. 9. §. 1. Ant. Fabr. in praxi, & theoria benefec. de reliquis stipend. Ecclesie, ex num. 1. Vincent. Filiuc. tom. 3. tract. 4. cap. 1. num. 17. Missob. in praxi habenda consensum prælud. 2. 1. num. 6. secundum Romanam impressionem. Ego ipse de tract. de Canonici c. 4. num. 37.

62 Decimiquartum, Capellania in perpetuum suorum Episcopis instituta verè esse beneficium Ecclesiasticum, notant gloss. in Clemens. 2. de decim. Fusc. de visitat. lib. 2. cap. 1. & a. princ. Scilicet de benefec. part. 1. §. 5. num. 13. Rebuff. in facul. bene-

ficiu quoniam ex m. 14. Petr. Greg. d. lib. 1. §. 1. 29. num. 5. & in infra rei benefec. cap. 1. c. num. 10. Gonzal. ad reg. 8. cancell. gloss. §. 5. in princ. num. 68. Azor. d. p. 2. lib. 3. c. 9. §. 1. Ant. Fabr. in de Capellæ, & Capellanis m. 15. Nicol. Garc. de benefec. part. 2. c. 2. m. 55. & nos infra cap. 5.

Decimum quintum, Præstimonium collatum in titulum beneficij perpetui, verè esse beneficium Ecclesiasticum, colligitur ex text. in cap. ult. ibi, præstimonium, de concess. præbend. lib. 6. Concil. Trid. sess. 14. de reform. cap. 9. & sess. 23. etiam de reform. dum inter beneficia Ecclesiastica enumerant etiam præstimonium, seu præstimoniales pensiones, & tradunt Oldrad. cons. 81. num. 2. Hoted. de incompat. benefec. part. 2. cap. 8. a. num. 8. Azor. d. lib. 3. cap. 7. §. 1. Petr. de Lusa de annuif. & capellan lib. 2. c. 8. a. num. 53. Gonzal. d. §. 5. §. 2. num. 9. Nicol. Garc. d. p. 2. cap. 2. a. num. 17. Anton. Fabr. in d. praxi, & theoria benefec. de præstimon. a. 4. Illa autem, quæ fuerint solum stipendiis studentium, vel ministrantibus pro Christianæ fidei defensionis causâ consueta, absque aliquo onere spirituali (quæ videtur esse prima eorum origo, & constitutio) beneficia Ecclesiastica non sunt, vt verè adducunt Hoted. d. lib. 3. cap. 8. num. 11. Gonzal. d. §. 2. num. 10. Azor. d. §. 1. Flamin. Patil. de resignat. benefec. lib. 2. §. 1. a. num. 1. & 4. Anton. Fabr. in d. præstimon. m. 4. & 7. & de his videbimus ex profecto in cap. 8. de Præstimon.

Decimum sextum, Hospitalia Ecclesiastica, beneficia sunt, si auctoritate Episcopis instituta, & constituta sine, vt Reductoribus in titulum ad eorum vitam, seu in perpetuum conferantur, satis expresse text. in Clem. quia coniungit, §. ut autem, ibi, nisi in illorum fundatione factis constitutum fuerit, seu per electionem sit de R.lore loci huiusmodi providendum, de relig. domib. Gonzal. d. gloss. §. 5. a. num. 14. Matheos. var. resol. lib. 2. c. 3. m. 18. Nicol. Garc. d. p. 2. c. 4. a. num. 4. Anton. Fabr. in d. xenodoch. & alia loca p. a. num. 16. & nos late supra lib. 2. inc. 1. de hospitalibus. Et hæc quidem secularia beneficia largè sumpta.

Regularia autem beneficia obtinere dicuntur illi, qui possident nempe illa, quæ ex fundazione, donatione, aut Ordinarij, seu Superioris institutione, vel saltem ex participatione Regularibus tantum conferuntur; hæc enim Regularia in iure appellantur, iuxta text. & ibi notata per Doctores in c. 2. de capell. monach. & cap. cum de beneficio §. & in c. cum singula 32. de præbend. lib. 6. Gonzal. ad reg. 8. cancell. gloss. §. 2. a. num. 1. Nicol. Garc. d. part. 2. c. 6. num. 15. Rebuff. in praxi rit. Regularia beneficia, a. num. 1. Tambur. d. tem. 3. de iure Abbacum disp. 9. §. 3. a. num. 1. laze Sanch. in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 7. c. 19. ex num. 1. B-

67 ficiam ergo contingere potest beneficium esse regulare, priori modo, quando in eius fundatione illorum est id per Regulares administrandum, vt docent in dist. cap. cum de beneficio, Domin. & Franch. vterque num. 9. Rebuff. in praxi in præstimon. quoniam sit beneficium num. 5. & in concord. sit. de collat. rom. §. volumus, verb. Regularia, Hoted. de incompatib. benefec. part. 1. c. ult. m. 9. Azor. d. lib. 3. cap. 2. lib. 3. c. 26. §. 1. Tambur. d. dist. 9. §. 6. m. 3. sequitur Sanch. d. cap. 29. num. 14. vbi ex Domin. & Franch. subdit hoc statum non posse per Abbatem fieri, sed per Episcopum, nisi Abbas illi iurisdictione quasi Episcopali præditus sit, testat Hieron. Roder. d. resol. 1. §. num. 27. Posteriori modo dicitur beneficium regulare, quod tem-

potest ad legitimam prescriptionem sufficienti ab uno, pluribus regularibus institutis in eo Rectoribus, pacifice, & consensu gubernatum est, etiam si ante, vel post faciat quoadque in eodem instituantur, sicut faciat dicitur id, quod iuxta eundem modum per seculares gubernatum verumque probat *d. cap. cum de beneficio*, & tradit Sanch. *d. cap. 29. az. num. 15.* ubi dicit sex desiderari condiciones, ut beneficium propriam naturam mutans, fiat ex seculari regulate, vel ex regulari seculari, quatenus tamen testetur Hieron. Roder. *d. resol. 16. num. 18.* Prima est, ut tempore ad legitimam prescriptionem à iure positum administrationis sit in beneficium per seculares, ut fiat seculari, vel per regulares, ut fiat regulate, hoc autem tempus dicunt esse quadragenarium Doctores citati *hoc eundem cap. num. 45.* Tambur. *d. tom. 3. disp. 9. q. 3. num. 4.* Secunda conditio est ut possidentes id beneficium, sint in eo instituti, Hoved. *dist. cap. ult. num. 92.* Sanch. *d. cap. 29. num. 11.* Hieron. Roderic. *d. num. 18. vers. secundo.* Tambur. *d. q. 3. num. 5.* Tertia, ut sint in eo beneficio instituti tanquam Rectores, non vero tanquam Vicarii, vel conductiij clerici administrantes, Tambur. *d. q. 3. num. 6.* Quarta, ut adioministraret beneficium à Regularibus, tanquam regulare, ad hoc ut transferretur in regulate, Sanch. *ibidem num. 13.* Hieronym. Roder. *d. num. 18. vers. quarta.* Tambur. *d. q. 3. num. 7.* Secus si gubernaretur tanquam secularis ad ius clericorum secularium, ut si per clericum regularis Ecclesie Curat; vel si beneficium regulate seculari, vel seculari regulate ex dispensatione conferatur, et si possideatur per tempus quadragenarium, Selo. *de benef. part. 3. q. 1. num. 125.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 3. c. 26. q. 3. vers. & animadvertendum.* Quinta, ut confertis animo, & intentione beneficium conferat, ut velit impetrare illum statum beneficium, quem exprimit, Sanch. *ibidem num. 13.* Hieron. Roder. *d. n. 17. vers. quinta.* me citato in hoc loco Tambur. *d. tom. 3. disp. 9. q. 3. num. 9.* Sexta, ut beneficium Regulari possideatur bona fide à seculari, & seculari à regulari, Sanch. *ibidem num. 16.* Hieron. Roder. *d. num. 18. vers. Sexta.*

- 69 Nomina vero regularium beneficiorum sex ut plurimum à Doctores traduntur. Primum est Abbatia regularis, de qua in *c. quanto, de officio Ordin.* & in *cap. cum ad monasterium, de stat. monach.* & latè egimus *lib. 1. c. 18.* Secundum, Prioratus conventus, cuius mentio fit in *Clem. 2. de rescriptis.* Tertium esse volunt Prioratus claustralem, *d. cap. cum ad monasterium, & Clem. ne in agro, cod. tit.* Quartum Prioratum regularem, de quibus omnibus tractauimus *eodem lib. 3. cap. 30. de Prioratibus.* Quintum sunt Capellanie fundatæ in Monasterio Regularium, quia presumuntur regulares: ita Rebuff. in *praxi benef. in praxi. tit. quinquages. fit beneficium num. 6.* Saach. *d. cap. 29. num. 27.* Sextum est monachatus, qui coniungitur Doctores resoluunt monachatum per se esse beneficium regulate, ut ex doctrina glof. *verb. beneficii, in princip. in Clement. 2. de indic. resoluunt Selo. de benef. p. 1. q. 1. n. 76.* Rebuff. in *praxi d. tit. regularia beneficia n. 26.* Petr. Gregor. in *instit. rei benef. c. 10. num. 27.* Gonzal. *d. glof. 8. num. 15.* me citato in hoc loco Tambur. *d. dist. 9. q. 3. n. 4.*

- 70 Eiusmodi autem beneficia supra enarrata, & alia Ecclesiarum Ordinum Regularium, cum certa portione reddituum Ecclesiasticorum, pro ministerio spirituali & administratione Sacramentorum

in eisdem Ecclesiis exercenda, licet verè, & propriè beneficia Ecclesiastica esse, quamuis manualia existimauesit Azor. *instit. mor. part. 2. lib. 3. cap. 26. quæst. 12.* id quod cetera habent beneficium conuenientia præter id, quod est, potest ad notum reuocari, tamen non esse propriè beneficia, non desunt, qui probabiliter sustinent, eò quod de natura beneficij propriè, & simpliciter requiratur, ut sit perpetuum eo modo, quo explicatur in definitione beneficij in princ. huius cap. eouincit, & resoluunt Calder. *consil. 16. num. 5. de prebend.* Lud. Gom. *in de gratia expellat. n. 94.* Staphil. *de litteris gratis tract. de seruis expellat. in 9. forma n. 29.* Et Emmann. *quæst. regul. tom. 1. q. 34. art. 1.* Aualat. Germoo. *de indult. Cardin. 5. regularia n. 46.* Quorum tres priores ex hoc inferunt in reservationibus beneficium, quas facit Pontifex non clauda beneficia manualia, quod sola censetur reservare, quæ verè, & propriè beneficia dicuntur. Verùm ego te maturè discussa exillimo huiusmodi regularia aptitudine esse perpetua, nisi ea obtinentes amoueantur, & de illis iudicatur, ut de perpetuis prope sunt de futuraura, cum conferatur in titulum, & possint impetrari, licet obtinentes potius ratione obediunt, & ex vi professionis, quam ex natura eorum possint remoueri ad nuntium Superioris, qui potest quoque non remouere, ut distinguit Gambat. *de effec. Legati à latere lib. 4. tit. de prebendis. Legati in reservatione beneficij num. 14.* & seq. Gonzal. *glaf. 5. c. 5. num. 3. 1. & glof. 8. num. 25.* Rot. *decis. 739. num. 6.* & *decis. 772. p. 1. diuers.* Buazet. *decis. 944. num. 1.* me citato in hoc loco Tambur. *d. item. 3. disp. 9. q. 3. num. 25. in fine.* & in manualibus datæ vacatio per obitum, & remotionem glof. *verb. reuocari, propriè med. vers. scias in Clem. vni 5. promissa, de supplen. neglig. Prelat. vbi Card. num. 8.* Vital. *num. 9.* Nec regulares possunt amoueri sine causa, *Clem. 1. de supplen. neglig. Prelat. Rebuff. de pacific. pef. fess. num. 33. 1.* Selo. *de benef. part. 3. q. 1. num. 5.* & de remotione datæ recursus. Rebuff. *vbi supra* & fuit dictum in *Seguntina Tresauraria 29. Aprilis 1596. ceram bene mem. Orano, & in Mileuitana Prioratus Navarra 11. Ianuarij 1627. ceram Card. Virili.*

Beneficia regularia sunt duplicia, quædam collatiua, quædam electiua: collatiua dicuntur, quæ instat secularium consensu auctoritate Superioris: electiua autem, quæ per electionem canonicam suffragiis electorum conferuntur, accedente Prelati confirmatione, quod bene docet Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 12. cap. 21. q. 8. vbi quæst. 9.* disputat an quando collatiua sunt, pertineat collatio ad solum Abbatem, an potius ad ipsum conueniunt? Et quod semper debeat fieri mentio in litteris beneficij electiui, si beneficium huius qualitatæ sit, per *cap. cum in illis 16. 5. idu vero, de prebend. lib. 6.* resoluunt Menoch. *de arbit. cas. 201. num. 84.* Flamin. *Parif. de rescriptis. benef. lib. 10. quæst. 2. num. 35.* Card. Tusch. *tom. 3. lit. E. cunct. 90. per ver. vbi latè de beneficiis electiuis,* me citato in hoc loco Tambur. *d. item. 3. d. di. p. 9. q. 5. num. 5.*

Diximus *suprà n. 34.* secularia beneficia secularibus, Regularia Regularibus esse conferenda, quod adeo verum est, ut beneficium regulate nullo modo conferri possit clerico seculari, nec vice versa beneficium seculari clerico Regulari, nisi Pontifex dispenseret, ut ex iuribus, & Doctoribus ibidem citatis facile est colligere, quæ ad pen-

sonem

De Beneficiis Eccles. in Gen. Cap. IV. 131

tionem extendenda esse ait Sanchez in *precepta Decalogi* tom. 2. lib. 7. cap. 39. num. 94. ubi resoluit regulariter esse incapaces pensionis obtinendæ super beneficio seculari, siue simplici, siue Curato, absque Romani Pontificis dispensatione, eodem modo, quo Regularis nullus beneficij simplicis secularis capax esse potest, etiam ex dispensatione Episcopi, vt probat Lauert. de *Franchis de controuersis inter Episcopos & Regem in quæst. var. quæst. 86.* Sed hoc in ceteris casibus limitatur.

77 Primò si Canonicus Regularis, vel Monachus Ordinis non Mendicantis eligatur ad Episcopatum, vel aliam Prelatum seculari, sicut colligitur ex cap. quod *Dei timorem, de statu monach. ubi Abb. num. 5. & ex cap. anulus religiosus de elect. Et ordinis Praelatus tenetur tunc licentiam dare professo beneficij accipiendi, si necessitas, vel utilitas Ecclesie postulet, sicut docent Abb. in d. cap. quod *Dei timorem* num. 8. Fr. Emmanuel. d. tom. 1. quæst. 34. art. 4. & 5. Lessi. de *inst. lib. 2. cap. 34. d. ubi. 2.**

79 Secundò, vt Canonici Regulares secularia beneficia Curata obtinere possint, dummodo, si commodè fieri possit, focum seculari secum habeant, prout notat Syluest. in *sim. verb. religio 7. q. 3. & 4. Lessi. d. lib. 2. c. 4. num. 98. Sch. de benef. p. 1. q. 70. Roch. de iur. part. in verb. beneficium n. 8. & seg. Lambert. de iur. part. lib. 2. p. 1. q. 7. art. 19. latè Gabr. Pennozo lib. 1. *ius part. Canon. Regul. c. 7. 2. Tambur. d. tom. 3. disp. 9. q. 2. n. 10.* & sententia videtur Cooeli. Trid. sess. 14. de *reform. cap. 11.* dum vult Canonicum regularem translatum ad alium Ordinem non esse capax beneficij secularis Curati, tacite enim innuere videtur non translatum esse capax, vt ibi censuit Sacra*

80 Congregatio de *anno 1603.* Sed quæuis hoc viderem in Curia ad instantiam Canonicorum Regularium Lateranensium ita per aliquos Aduocatos approbatum, tamen non minimum mihi scrupulum innuit alia Doctorum resolutio asserentium dispositioni illius cap. quod *Dei timorem*, fuisse derogatam per concordatam Concilij Lateranen. sub Leone X. & sic iam non licere Canonicis Regularibus secularia beneficia Curata obtinere, prout significauit plures Pontifices apud Sanchez d. lib. 7. cap. 29. n. 71. Nicol. Garc. de *benef. p. 7. cap. 10. 31.* Quare hodie absque Papæ dispensatione Canonici Regulares ad Parochialem Ecclesiam non esse promouendum ducit Quistant. in *sum. Bullar. verb. Canonici Regulares*, Gonzal. ad *Reg. 8. Cancel. gloss. 7. num. 53.* Sanchez in *precepta Decal. lib. 7. c. 29. num. 71.* Mach. Anton. var. l. 1. *refol. 20. num. 3.* Noaz. in *sum. Bullar. tit. de Canon. Regular. n. 2.* Ludou. Misand. in *Man. tom. Prale. 1. q. 32. art. 3.* latè Lauert. de *Franchis de controuersis inter Episcopos & Regem in q. var. var. q. 86.* & declarat Sac. Congr. Cardinab. negotijs Episcoporum, & Regularium prepositum in *ona Cremonen. 1. Septembris 1603.* in hæc verba. *Canonici regulares non obstant cap. quod Dei timorem, non admittuntur ad curam Parochialem Ecclesiarum, absque Sedis Apostolicæ dispensatione.* Terrò vbi Ecclesia, seu Conuentus Regularis deficiat, ita vt consideratis loci, temporis, & personarum circumstantijs per Regulares reformati non possit, tunc Episcopus Clericos seculares ibi instituere potest, iuxta text. in cap. *inter quatuor, de re leg. d. ubi in c. 1. lib. 2. num. 2.* plures citati Doctores, Gonzal. ad *reg. 8. cancel. num. 43.*

Nicol. Garc. de *benef. p. 7. c. 10. n. 16.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 16. q. 5.* Paul. Layman. in *Theolog. moral. lib. 4. tract. 2. c. 4. num. 2. vers. excepto quartæ.*

Hæc omnia beneficia, tam secularia, quàm regularia largè continent sub beneficij appellatione solent, immo, & annuæ pensiones, quæ de Ecclesie redditibus præstantur, sed non sunt propriè beneficia, vt in *seq. cap.* ostendimus, & largius sumitur beneficium in materia fauorabili, ad est in fauorem Ecclesie potius, quàm personæ, ita vt etiam improprie sumptum beneficium comprehendatur, atque in materia contestationis vix, & morum, aut pluralitatis beneficiorum, & alia similia etiam continetur, qui perpetuus obinet Vicariam, cap. *postulasti, de re script.* prout etiam lata loquencia de beneficiis Curatis per receptationem aliorum similium amittendis, ac de ipsorum Receptoribus promouendis ad Sacerdotium, nec non de eorum etate in perpetuis Ecclesijs Parochialibus Vicariis locum habent. Clem. *unic. de offic. vicar. Flamin. Paris. de resign. benef. lib. 3. q. 1. num. 303. cum segg. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 5. 5. 3. num. 21.* & quòd continentur etiam beneficia regularia beneficiorum appellatione, resoluunt gloss. *ver. beneficium in Clem. 1. de de indic. vbi Card. q. 1. num. 13.* & Imol. num. 3. Gonzal. ad *reg. 8. Cancel. gloss. 8. n. 13.* & nomine Canonicos vocat etiam Canonicus Regularis, Nau. *commento 2. de regular. num. 4. & commento 2. num. 67. vers. ad de 14.* Flamin. *Paris. de resign. benef. lib. 1. q. 3. n. 88.* Rot. *decis. 667. num. 1. p. 4. d. iur. Hinc. reg. de infirmis resignantib. capit. beneficia regularia, quamuis de Regularibus nulla mentio fiat. Rebuff. in reg. de infirm. gloss. 1. vers. item quia. & gloss. 5. in princip. Rot. *decis. 736. num. 2. part. 1. diuers. Gonzal. ubi supra num. 14.**

81 Strictè verò sumptum beneficium intelligitur simplex tantum sine cura, quod certum titulum & proventus perpetuos in Ecclesia habeat, alia namque beneficia ex officio annexo nomen proprium consequuntur, veluti Parochialis, canonicatus & alia huiusmodi: generaliter autem beneficium est feudum Ecclesiasticum, vnde ad instar feudi in nonnullis prælati solum fidelitatis iuramentum, vt in cap. *reg. 21. de iur. iur.* testetur me citato in hoc loco Tambur. d. tom. 3. *disp. 9. q. 2. n. 8.* Papatus ergo non dicitur propriè beneficium, cum Papa non possit dici beneficiatus ab aliquo cui subiectionem debet, nisi Deo, neque monachus, aut alia officia regularium, præter Abbatiam perpetuam, propriè dici beneficia merentur, sunt etiam bona de mensa, quæ sub beneficij appellatione non continentur, & quicquid non habet spirituale officium in Ecclesia annexum, non dicitur propriè beneficium, non enim simpliciter huiusmodi beneficia dicuntur, sed Ecclesiastica beneficia nuncupantur, quare pensio, præstimonium, & similia non dicuntur propriè beneficia, & sic de redditibus Ecclesie præstantur, vt suo loco videbimus, testetur me citato in hoc loco Tambur. d. *disp. 9. q. 2. num. 9.* Appellatione verò Ecclesie plenusque intelligitur beneficium principale Ecclesie, veluti si de prouisione agatur, & quævis illi *de praben. in d. cap. quævis*, Stephan. de *litteris gratis tit. de forma expet. 5. nota forma, d. num. 32.* Cou. in cap. *alma mater. part. 2. 5. 1. num. 4.* Gonzal.

Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 9. num. 5. & gloss. 10. num. 3. Ego ipse in tract. de appellat. verbor. vtriusque Iuris significat. appellat. 85. num. 3. In provincia verò Ecclesie nomine in hac materia promissionis Cathedralis Ecclesie, & ipsa quoque Metropolitana Ecclesia continetur, & ita gloss. verb. promissio in d. cap. quomodo, & ibi Dominicus. num. 9. Anchar. num. 4. & Ffench. 8. Ego ipse d. appellat. 85. n. 5.

- 78 Denique in materia odiosa beneficium est strictè interpretandum, adeo vt quandoque appellatione beneficij non comprehendantur præbende, vt resoluunt plures per me citati d. tract. appellat. 32. num. 1. nec officia, aut dignitates, dixi ibidem. 10. sed tantum beneficia simplicia, argum. cap. vlt. de præbend. lib. 6. non enimquam verò Cuius beneficia non comprehenduntur, vt expressè resoluunt Gig. de pensib. q. 18. n. 9. Franc. Marc. Disputa. decy. 525. part. 1. Petr. Gregor. de benefic. cap. 6. num. 4. Alois. Ricc. in cellat. decy. part. 4. collect. 1. 117. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 6. ex num. 1. Ego ipse d. appellat. 85. num. 8. & idèò quando alicui prouideri mandatur, prouiso non estificiendi in beneficiis Cuius, gloss. verb. prouideri, per text. ibi in cap. cum in illis, de præbend. lib. 6. vbi Anchar. num. 3. & Franch. num. 5. Redussi in praxi de clausul. mand. num. 34. & ita de dispensat. ad plura beneficia n. 66. & ita. Tertia pars Signiorum, verb. qualitas n. 3. cum aliis citatis per me in collect. ad d. cap. cum in illis num. 4.

9 Consanguinitas infusantis Capellam deficientibus de consuetudine Portugallia ad Regem pertinet eius concessio, sicut aliorum bonorum vacantium.

10 Bona fidei commissaria a deficientibus consanguineis de Iure communi libera remanent, & alienabilia sunt, atque hereditaria.

11 Capellania primata auctoritate infirma licet non sint beneficia, tamen possunt tanquam opus pium visitari ab Episcopo, nisi aliud in fundatione cautum sit.

12 Capellania confertur in dubio beneficium si appareat de vna collatione, vel institutione Ordinarij effectum sortias, si verò appareat de illius initio, noluisse scilicet fundatorem eam facere collationem, tunc requiritur fuisse collatum vel beneficium spatio 40. annorum.

13 Capellanis proximioribus consanguineis clerice sua institutione dari solent qualiter proximior attendatur, & computetur, & an consecrator etiam vocati descendentes illegitimi, remissum.

14 Capellania fundata in Ecclesia regulari an consecrator in dubio regularis, an verò secularis ostenditur.

15 Capellania amonibiles sunt, quia licet infirma sint, & erecta auctoritate Episcopi, vt essent spiritualis, tamen non ex eo sunt existimanda beneficia ecclesiastica.

16 Capellanis amonibilibus, quia ecclesiastica beneficia non sunt, potest fieri renuatio sine causa, malitia cessante, & odie in amonente.

17 Capellania licet sit manualis, si tamen quis eam longo tempore possidet, acquiritur ius in quo est manutentendus, & spoliatus esset restituendus.

18 Simeniam non inducit pactum factum sine Papa auctoritate ratione Capellaniam amonibilibus.

19 Capellania amonibilibus ad titulum nemo potest ordinari, nisi sit in Capella Papa.

20 Capellania in perpetuum auctoritate Apostolice, vel Ordinaria erecta, & in titulum creata sunt ecclesiastica beneficia.

Capellanus perpetuum Capellania in titulum erecta.

21 Horum Canonici recitare tenentur.

22 Fori privilegio gaudet.

23 Ordinari potest ad titulum.

24 Capellania si sine secularibus praesumuntur de sua natura perpetua, & collatine.

25 Capella, & Capellania in quo differant, ostenditur.

26 Capellania, quae habet omnes celebrandi certas Missas, & coadiuandis in cura animarum in Ecclesia Plebanatus, requirit residentiam

27 Capellania cum Mansuetudine habita ratione ad redditus annorum fructuum utriusque beneficii, qui perquam tenuis sunt, ex Censilijs decretis incomparabilis non est, si tamen utrumque sit sub eodem tellio, vt simul retineri possint, apud Sedem Apostolicam dispensatione.

28 Capellania, cui adiunctum est omne deferendum in choro, obtineri non potest cum Canonici.

29 Capellania duas, vel tres sub eodem tellio vni-formes si quis per annum ex collatione Episcopi retinuerit, incidit in priuationem omnium ipse iure, nisi obstante Episcopi dispensatione.

30 Episcopus non potest compellere obtinentem Capellaniam

CAPVT V.

De Capellanis.

SVMMARIVM.

- 1 Capellania in dubio praesumuntur beneficia ecclesiastica.
- 2 Capellania in triplici sunt differentia.
- 3 Capellania, quae fundari solent in Hispania, vt in illis succedant clerici de parentela, licet sine perpetua usque ad exitum capellanorum, & habent caetera requisita ad ecclesiasticum beneficium constituendum prater auctoritatem & institutionem, seu promissionem Ordinarij, non sunt ecclesiastica beneficia.
- 4 Capellania, in qua succedunt clerici de parentela, ratio non tenet quis recitare diuinum Officium.
- 5 Capella cum enere faciendi celebrare certas Missas institutas de bonis temporalibus, sine auctoritate Episcopi, censentur laicales, & temporales.
- 6 Bona Capellaniarum primata auctoritate instituta laicalia reputantur, ac prouinde subiecta sunt potestati Principis, & magistratuum secularium, quomodo opera pia, & Missarum enera eis intinuita sine.
- 7 Capella primata auctoritate infirma tanquam profana iure sanguinis aut hereditarie deuoluntur in Lusitania ad instar fideicommissorum, seu maiestatum.
- 8 Successio Capellanorum primata auctoritate instituta in Hispania secundum leges maiestatum regulatur.

pellaniam ut ipſemet celebretur, licet in eius fundatione diſponatur quod capellam celebretur, nam iſti oneribus diſſimulatio reiſe per ſubſtitutione ſuſcipi.

- 31 Capellania habet etiam duarum Miſſarum qualibet hebdomada, non expreſſit quod Capellanus per ſe ipſum celebret, nō eſt Sacerdotalis.
- 32 Capellania fundacione ſtante cum diſpoſitione reſtatori quid quereſcuntque vacare promittitur Capellanus, qui celebret, vel dicat tot Miſſas qualibet hebdomada, non eſt neceſſarium preſtare Prebiterum, ſed ſufficit quod ſeruiat, & Miſſas dicat per ſubſtitutum.
- 33 Capellania Sacerdotalis declaratur in caſu propoſito.
- 34 Capellanus obligatus quotidie celebrare poteſt ex cauſa maioris honeſtatis quam Miſſam in hebdomada omiſſere ſi inſtitutio Miſſa dirigitur ad perſonam Sacerdotis.
- 35 Eleſtus ut quotidie celebret ſi deinde agrotaverit, non tenetur celebrare per alium, ſi infirmitas parum duraverit.
- 36 Capellanus inſtituitur, & obligatus ad celebrandum in certo templo, oratorio, & altari, male facit ſi Miſſas alibi celebret, peccatque mortaliter, non tamen tenetur ad illam reſtitutionem.
- 37 Capellanus, qui ex promiſſione, vel fundacione tenetur celebrare particulares Miſſas, male agere ſi alium celebret abſque iuſta cauſa.
- 38 Capellanus non poteſt alium elemoſynam accipere, & duobus obligationibus onera Miſſa ſatisfacere, niſi ſa fundacione expreſſit cautum ſit quod non teneatur ſacriſcium applicare.
- 39 Capellanus ad autum amovibilis, qui habuerit obligationem unius Miſſa qualibet hebdomada cum ſpendiſ legato, & confirmato de illo annis in illo annis, poteſt demandare celebrationem diſtinctam Miſſarum alteri cum elemoſyna conſueſa, retenta ſibi parte ſpendiſ debiti capellani.
- 40 Capellanus per ſe ipſum tenetur Diniſſe infernare poſita inſtitutione Capella tenoris, de qua ibi.
- 41 Capellanus in Eccleſia Cathedrali tenetur ad reſidentiam ſtante fundacione ſua Capella cum onere quarundam Miſſarum, & infernare in choro.

CAPELLANIA, quæ inſtituitur ab hoc præſertim, ut quis pro aliis Miſſam celebret, ſecundum Valgrom. 3. 20. 3. p. S. Thoma diſp. 234. q. 2. v. 25. deſignat ut ſit onus celebrandi annuatim Miſſam in Capella, vel Altari, Peregr. de Lais de anniverſ. & Capell. lib. 2. c. 1. n. 2. Alphons. de Leone de offic. Capellani part. 1. quaſt. 1. ſect. 2. n. 19. aſſerentes differentiam eſſe inter annuatium & Capellaniam, quia illud continet onus ſemel tantum in anno Miſſam celebrandi, ſcilicet vltimæ die mortis deſuncti, Capellania vero habet onus pluries Miſſas celebrandi ſingulis annis.

Capellanie (quæ in dubio præſumuntur beneficia Eccleſiaſtica ſecundum Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. num. 5. Perez de Lais de anniverſ. & Capell. lib. 2. c. 1. num. 59. Rot. in Elenx. Eremiterij 17. Februarij 1631. coram R. P. D. Merlino impreſſa per Paul. de Rubens deſciſ. 13. part. 6. r. Auguſt. Barboſ. de Iur. Eccleſ. Paris 11.

centur. n. 10. Alphons. de Leone de offic. Capellani part. 1. quaſt. 3. num. 38.) in triplici repetuntur differentia, quædam enim ſunt, quæ ſæpe fundari ſolent maxime in Hiſpania, abſque aliquo Episcopio, vel ætius Superioris auctoritate, ut in illis ſuccedant Clerici de parentela, vel alij, quos appoſuerint patroni laici deſuper nominati, vel aliter vocati ſunt, quædam vero ſunt, quæ, etſi auctoritate Prelati fuerint inſtitutæ, tamen ad certum tempus conferuntur, vel ad nutum amovibiles ſunt. Aliæ denique ſunt perpetuæ, auctoritate Apoſtolica, vel Episcopali erectæ, & in titulos creatæ, & dicuntur Capellaniz collatæ.

Præter licet ſint perpetuæ uſque ad obitum Capellanorum, & habent cætera requiſita ad Eccleſiaſticum beneficium conſtituendum neceſſaria, præter auctoritatem, & inſtitutionem, ſeu promiſſionem Ordinarij, nihilominus non erunt beneficia Eccleſiaſtica, quævis fundator eſſet Episcopos, ſi fundaretur illas tantum laicis, & de bonis propiis, non vero Episcopali auctoritate. Ita Nau. conſil. 7. de præbend. in nauſ. Squillone de primis clerici. cap. 4. num. 80. Nicol. Garc. de benef. part. 1. c. 2. num. 102. Rot. in Elenx. Eremiterij 17. Februarij 1631. coram R. P. D. Merlino, verſ. que verè impellit per Paul. de Rubens deſciſ. 13. num. 2. diſperſ. alijs part. 4. recent. Scip. de Rubens in aphoriſm. Episcopali. verb. Capellania, laud. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. ex num. 10. vbi a. 25. hinc colligit prædictum factum ratione talis Capellaniz ſine Papæ auctoritate non eſſe ſimoniacum, ex quo non eſt quid ſpirituale, cum beneficium Eccleſiaſticum non ſit, nec quid ſpiritualis auctoritate Episcopii erectum, & num. 27. quod non requiritur ætas 14. annorum requiſita ad obtinendum beneficium Eccleſiaſticum, & num. 30. quod ratione talis Capellaniz non tenetur quis ad obligationem Canonici officij recipiendi, quæ omnia aſſerunt Didac. Narbona de auct. ad omnes humanos actus requiſita anno 1. quaſt. 15. & Nicol. Garc. de benef. part. 1. cap. 2. ex num. 102. vbi dicit huiusmodi Capellanias perpetuas, fundatas, & ordinatas ſine auctoritate Ordinarij, quæ non ſunt ab eo approbatæ, & ſpiritualizant, non eſſe beneficia Eccleſiaſtica, nec ab ordinario conſecrari poſſe, ſed eſſe ſub pia diſpoſitione fundatoris, & eius hæredum, ſeu ſucceſſorum, quæ poſſunt tales Capellanas donare ſine Episcopio, quibus voluerint, dummodo ſint idonei, iuxta diſpoſitionem fundatoris. Vnde Capellas ſi cum onere faciendi celebrare certas Miſſas, inſtituas de bonis temporalibus, & ſine auctoritate Episcopii cenſeri laicales, & temporales, reſolvunt Guad. Pap. deſciſ. 187. Sacen. in reg. 8. de annal. q. 20. Nau. conſil. 5. n. 1. de præb. Spin. in ſpecul. ſtam. gl. 4. princ. n. 42. ideoque ad illas poſſe præſentari etiam laicos ſive vltio & Ordine tenente Abb. c. 2. n. 4. de caſu. Lamb. in præpar. 7. ar. 7. quaſt. 1. princ. 1. p. lib. 2. a. 6. circa finem, & ſuit dictum in Plixan. ad inſtitutionem Capella 16. Januarij 1505. cor. bo. mem. Fern. & in Metropoli hebdomada 4. Jul. 1612. cor. bo. mem. Patriarcha Meſſanenſis.

Et huiusmodi Capellaniz ſic priuata auctoritate inſtituta bona laicalia reputantur, ac proinde ſubſecta poteſtati Principis, & Magiſtratum ſecularium, quævis opera pia, & Miſſarum onera eiſi in iuncta ſint, ut egregie decide ſoluit. Regia Luſit. 1. 111. 62. 5. 39. Gam. Luſit. deſciſ. 188. num. 2. & 4. Perez de Lais de lib. 2. cap. 1. a. num. 31. M &

- & tanquam profane iure sanguinis, aut hereditario denoluntur in Lusitanis ad instar fidei commissorum, seu maioratum, secundum Cabed. *decis. 5. l. ex n. 4. parti. 2.* quem refert Sebastian. *Cz. l. in d. relict. q. 2. proem. §. 4. num. 15.* & successionem eorum in Hispania, secundum leges maioratum regulari post Gom. Padil. Molin. atque alios, testatur Gonzal. *de gloss. §. num. 3. 4.* & latissime explicat Petex de Lara *de capellan. & annuif. lib. 2. c. 2. à primis.* & id ipsum de Capellis Lusitanis Cabed. *Lusit. decis. 5. l. n. 4. cum seqq. parti. 2.* & inde etiam profuit immemorialis Portugaliæ consuetudo, quod deficientibus consanguineis instructis Cappellam, ad Regem pertineat eius concessio, sicut aliorum bonorum vacantium iuxta *Ordin. Reg. Lusit. lib. 2. tit. 26. §. 17.* quam in Capellis etiam procedere sæpius indicauit supremus Lusitanæ Senatus teste Gam. *decis. 193. & decis. 288.*
- 10 & Cabed. *ubi supra*, quomodo iure communi, deficientibus consanguineis, videretur resolendum bona libera remanere, & alienabilia fieri, atque hereditaria, in eo te. *garc. in Lquisolidum §. 6. §. prædium. ff. de legat. 1. & in l. pater filium §. 6. §. fundam Titianum ff. de leg. 3.* Molin. de *primis. lib. 2. c. 4. à num. 1.* Petex de Lara *ubi supra.*
- 11 Et licet Gonzal. *de gloss. §. 4. §. 3.* cum Parif. *conf. 3. 4. lib. 4. tenet*, quod Episcopus non habet in talibus Capellanis ius visitandi, tamen in hoc il- lum reprobat Garc. *d. cap. 2. n. 104.* nam quomodo non sint beneficia, sunt tamen opus pium, & sic quoad illius implementum non potest visitatio negari, vt latè explicat Valaf. *conf. 105. num. 55.* cum *seqq.* quem refert Sebast. *Cz. in relict. de Eccl. hierarch. p. 3. disp. 14. §. 3. in fine.* & resoluit Scip. de Rubic. *d. verb. Capellania, num. 2. in fine.* nisi aliud in fundatione cautum sit, vt in *cap. 8. & 9. Concil. Trid. sess. 22. de reform.* tangit Garc. *d. n. 104. in fine.* ubi n. 105. subdit in huiusmodi Capellanis vale- re ordinationem testatoris, seu fundatoris, quod Ordinarius non se intromittat in eorum proxi- mione, sed ad solos patronos spectet; & subdit ma- le agere Ordinarios, qui faciunt institutionem, & collationem de Capellanis contra voluntatem fundatorum, & testatorum, qui noluerunt eas esse collatas.
- 12 Quid si appareat de vna collatione, vel intor- tatione Ordinarij; dicat Garc. *ubi supra. n. 112. vers. rursum*, quod in dubio censetur Capellania bene- ficiam, cum tunc sufficit probare statum bene- ficii, & de ea, tanquam beneficio fuisse factam collationem per Ordinariam & effectum for- tem, vt probant n. 1. Vtrum quando constitutis fundatorem nobuisse facere Capellaniam colla- tionem, & beneficium, & sic de illius initio, suffi- cient fuisse collatam, vt beneficium, spatio 40. an- norum, vt habeatur pro beneficio, quia est causa, seu opus pium ad cuius præscriptionem tempus 40. annorum requiritur, *Auth. de Ecclesiis. §. pro temporibus, Tit. q. de primis. pie caus. priuile. 139. & 140. for. de in iure. p. 1. parti. 1. q. 1. art. 5. ex num. 31.* & sic in testamento Alphonse de Leone de officio Capellani *pari. 1. q. 1. §. 3. num. 40.* dum tenet quod potest Capellania prophana fieri Ec- clesiastica, si v. g. per tempus quadraginta anno- rum ter quaterque & etiam bis legatum in testa- mentum relictum vt celebraretur Missæ per Sa- cerdotem eligendum per heredes testantis, vt Capellaniam Ordinarius conferat oblatio, & presentatio per patronum. Vnde conuincitur non bene dixisse Petex de Lara *dist. lib. 2. cap. 1. à*

nam. 50. dum ait non requirit tempus 40. anno- rum, sed sufficere in proposito tempus ordina- tionis ad præscriptionem teri prophane requi- situm, ex Menesio *cap. si aquam, num. 46. C. de servit. & aqua, Valaf. conf. 105. num. 42.* Et hinc quoque, reuocatur Ceual. *commenda. contra commenda. §. 767. à 6. dum existimauit*, quod licet Capellania non sit collata ex sua fundatione, tamen si ex con- sensu patronorum expresse, seu tacite, vel ex negligentia efficitur collata, & postea iterum vacare contingit, licet opponatur, quod non sit collata, vitiositas illa est consideranda in pro- uisione illius.

De his Capellanis proximioribus consan- guineis clericis ex sua institutione dari solitis, & qualiter proximis attendatur, & compen- sat, & an censentur etiam vocati descendentes illegitimi, vide Petex de Lara *de annuif. & Capellanis lib. 2. c. 2. Nicol. Garc. de benef. p. 7. c. 15. latè, & eleganter Illustrif. D. Roderic. Cunha in comment. ad cap. neminem 1. dist. 70. ex n. 27. vsque ad num. 41.*

Vtrum autem Capellania fundata in Ecclesia Regulari censetur in dubio Regularis, an verò secularis; Dubium eleuat Fra. Enniam. *q. 1. regular. tom. 1. q. 1. §. 1. num. 3.* ubi resoluit propter solam fundacionem Capellaniam in Ecclesia Regulari manere Regularem, fauet Sanch. in *præcepta Decalogi, tom. 2. lib. 7. cap. 19. num. 27.* dum tenet Capellaniam præfata esse Regularem ex eo solum, quod sunt fundatæ in Ecclesiis Ordina- tum; in quam sententiam non inolegerat ex- pendi potest text. in *l. Minimum 61. in fine. §. de verbor. & in l. 3. de divers. & tempor.* Sed illa nihilominus intelligenda est procedente, nisi huiusmo- di Capellaniam à secularibus fundatæ, sint in Ecclesiis Regularibus, non vt à Regularibus obtineantur, sed à secularibus, quæ ratio præ- cipue facere debet, vt hæ Capellaniam præsumantur seculares, cum pro secularibus funden- tur, licet in Ecclesiis Regularibus. Ita de hac re consultus respondit Nicol. Garc. in *addit. ad tract. de beneficiis. parti. 7. cap. 10. num. 37. vers. sed hoc non obstat*, Sanch. *dist. 11. num. 27.* ubi sic etiam limitat rursus per seculares teneri solite sint.

Aliæ verò Capellaniam amouibiles sunt, quæ li- cet institutæ sint & erectæ auctoritate Episcopi, vt essent spirituales, tamen non ex eo sunt existi- mandæ beneficia Ecclesiastica. Ita Nau. *conf. 5. de preben. in maniff. Sayr. in florib. decis. sub eod. tit. dec. 5. bene Canale. decis. 639. n. 8. & 9. optimè Sebast. Cz. l. dist. 1. 4. §. 3. n. 2. ubi n. 3.* subdit non esse audiendum Nic. Garc. *d. p. 1. c. 1. ex n. 71.* Contra com- mune scribentium omnium sententiam con- tinentem Capellaniam etiam ad nutum amouibi- les, vel temporales, verè, & propiè beneficia esse Ecclesiastica, insistentem falso illo funda- mento, quod improbius scrip. *cap. præced. quod sei- licet nõ requiritur ad substantiam beneficii, quod detur in perpetuum*, tamen Garciz resolutio ad- mittenda magis videtur si semel aqua iterum per Ordinarium de Capellanis huiusmodi facta fue- rit collatio, quæ sola satis esse potest, vt Capella- niam etiam manens, & amouibilis reputari, & iudicari debeat Ecclesiasticum beneficium, vt de- fendit Gund. Pap. q. 187. n. 1. Rebuff. *de pacific. pos- sess. n. 349.* Nicol. Garc. *de beneficiis. p. 1. c. 5. l. 3. §. 1. cum seqq.* quos refert Roci. in *Geranden. personarum, & causa pia 17. Maij 1630. sermo R. P. D. Feratino.*

16 In his Capellaniis amovibilibus, quæ Ecclesiastica beneficia non sunt, potest fieri reuocatio sine causa, materia cessante, & odio in amouente, Selo. *de benef. par. 3. q. 68. in fine. N. commant. 2. de Regular. ann. 63. cum aliis citatis* & Garc. d. cap. 2. num. 88. Rot. decif. 325. num. 2. part. 2. recent. & coram Butart. inter eius decisiones impressas decif. 32. num. 4. & coram Cavalet. decif. 72. an. 5. ubi à princ. probat quoddam licet sit manualis, si tamen eam quis longo tempore possedit, acquirere ius, in quo est manutendendus, & spoliatus esset restituendus, nec in illis procedat reg. de triennali, quoniam possit amoueri, idem Garc. d. cap. 2. num. 89. refert Alphons. de Leone in *tratt. de offic. Capellan. part. 1. quest. 5. sect. 16. à n. 252. nec pactum factum ratione illius liti Papæ auctoritate inducit simulationem, vt per Verrall. decif. 356. part. 2. Rot. decif. 365. part. 2. Aloyf. Ricc. in *collect. decif. part. 4. collect. 78. in princ. Narbona d. 9. 1. 5. num. 8.**

19 Vnde ad titulum Capellanatum amovibilem neminem posse ordinari testatur Thoming. decif. 29. Mail. de *irregular. lib. 4. cap. 15. num. 4. Campen. in denerf. Iuris Canon. rubr. 8. cap. 4. num. 8. ad fin. Nicol. Garc. d. cap. 2. num. 83. Sebastian. Czfi. d. 5. 3. Ego ipse de offic. & potest. Episcop. part. 2. alleg. 29. num. 25. nil obstat in Capella Papæ, quia ad illam titulum poterit quis ordinari, vt docent Nau. *conf. 20. de tempor. ordinat. Szyt. in forib. decif. sub not. tit. decif. 59. Aloyf. Ricc. d. collect. 789. propè finem. vers. limita. & in praxi rerum fori Eccles. resol. 354. in fine, Molfes. *tratt. de sum. cap. 2. num. 77. Alphons. de Leone d. dist. part. 1. q. 3. num. 57. Ego ipse d. alleg. 29. num. 30. Et hucusque dicta de his duobus generibus Capellanatum, procedunt, & locum habent in Capellis, Altaribus, Oratoriis, & anniverfariis, atque aliis similibus, quia non sunt beneficia Ecclesiastica, ex quo vel Episcopi auctoritate instituta non fuerint, vel ad naturam remouibilia sunt, aut alia signa denotantia beneficium Ecclesiasticum non habent. Vnde Mandos in *reg. de annal. q. 1. 8. x. n. 1. & num. fin. lazè agit de singulis supradictis, & in quo differant, refert alius Gonzal. d. dist. gloss. 5. num. 61. Capellania enim non collatur, præstimonium, obusque Missarum, viduicia & synonymia nomina sunt, vt per Gratian. *discip. forens. x. 387. num. 73. Peteg. de laza anniverf. lib. 2. c. 1. num. 20. cum seq.*****

22 Aliæ denique Capellaniz in perpetuum auctoritate Apostolica, vel Ordinaria erectæ, & in titulos creatæ, sunt Ecclesiastica, & dicuntur Capellaniz collaturæ, gloss. verb. beneficium, in Clem. de decim. Folic. de *visitat. lib. 2. cap. 1. c. num. 2. & 6. cum seqq. Pet. Gregor. de re benef. cap. 1. c. num. 10. & synagm. Iuris lib. 1. cap. 29. an. 5. Pet. de Ledefina in *summ. p. 2. tratt. 9. c. 4. tractat. 6. Censual. commun. contra commun. q. 69. num. 19. Azor. in *summ. epistol. 2. lib. 3. cap. 8. q. 3. Zetoli in praxi Episcop. part. 1. verb. beneficium. 5. 1. & p. 2. not. verb. 3. 10. Scip. de Rubets in *apbor. Episcop. verb. Capellania, Narbona l. 35. gloss. 3. n. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.****

22 Et idem eorum Capellani ad Horas Canonicas recitandas tenentur, vt resoluunt Nau. de *orat. August. Barbof. de Iur. Eccles. Pars II.*

cap. 10. num. 7. Medin. in *simili. tract. q. 7. Azor. iustit. moral. p. 1. lib. 10. c. 3. q. 5. Valq. de benef. c. 4. art. 1. dub. 3. num. 10. Smead. de relig. tom. 2. tr. 4. lib. 4. c. 22. n. 22. Oliuet. Bonart. de *colat. horarum canonicarum lib. 1. c. 12. Squillane de *colat. cler. p. 1. n. 5. Villalobin *sumpt. 1. tr. 2. 4. diff. 8. n. 9. Trullench. in *præcept. Decalogi lib. 1. c. 7. dub. 12. 5. 3. num. 5. Sanch. in *confil. p. 1. lib. 2. c. 2. dub. 60. n. 4. Alphons. de Leone d. 9. 3. n. 64. Valer. Reginald. in *praxi fori pænit. lib. 30. n. 40. Molfes. Maldet. Foluc. & alij, quos retuli in *collect. ad cap. dolenres n. 6. de cele-brat. Adisar. quibus addo Sebask. Czfi. d. 5. 3. n. 5. Narbona ubi proximi.********

Irem videntur priuilegio, Salzed. *ad Beru. 22 in praxi. cap. 64. incip. Ceram secularium n. 11. & 12. Armendar. in addit. ad *recopil. legum Navarra lib. 2. tit. 19. de *fore compen. n. 16. Cened. Canone, quest. lib. 1. q. 4. num. 37. Ego ipse de *officio & potest. Episcop. p. 2. alleg. 12. n. 10. Squil ante de *privileg. cap. 7. n. 18. Torrealba de *iure foris lib. 15. cap. 6. num. 6.******

23 Et ad eorum titulum potest quis ad sacros Ordines promoueri, sicut ex aliis resoluunt Sebask. d. 5. 3. n. 4. & Illust. D. meus Rodenic. à Cunha in *comment. ad *princ. dist. 7. n. 9. Salzed. ad Bernard. in *praxi. cap. 1. 8. n. 9. vers. sed verum, ubi dicit hoc verissimum quando ab initio in fundacione interuenit auctoritas Episcopi, & datur in titulum perpetuum, & in *vers. ad id subdit defendi posse, quod licet in primordia Capellaniz fundacione non interueniente Ordinarij auctoritas; si tamen non resoluunt fundatoris voluntate postea Capellania in Ecclesiasticum beneficium fuerit erecta, n. 1. m. p. per collationem & Canonicam institutionem fundatoris; consanguineus, vel alius, qui ad eam vocatus est, eius nomine & titulo poterit ordinari. 24 Si autem Capellaniz sint seculares, præsumunt de sui natura perpetue, & collaturæ, Lasp. alleg. 9. num. 3. Card. conf. 57. num. 5. Calisad. dec. 4. num. 2. de *probend. Cavalet. decif. 73. num. 3.*****

25 Huiusmodi autem Capellaniz alio quando habent de per se Oratorium, seu Ecclesiam, aut eadem faciem cum plebe, vel sine illa separatam, & tunc magis proprie dicuntur Capellæ, vt in *rubr. & cap. 1. de Capell. monach. aliquando, Altare tantum, in aliqua *Edè facta, seu Templo ab aliis Altaribus diuisum, & tunc magis appellantur Capellaniz, vnde licet Apostolicæ de prioribus loquentes, danturque sub hac forma, videbent *Reliqui Capella N. posterioribus verò, N. perpetuo Capellane in *sacra *Edè, Templo, &c. explicat licet Pet. Greg. *synagm. Iuris lib. 1. cap. 29. num. 2. Azor. d. lib. 3. cap. 1. q. 5. ad fin. & cap. 2. quest. 1. Capellania si habet onus celebrandi certas Missas, & coadiuocandi in cura animarum in Ecclesia Plebanus, dicitur requirere residentiam. Ita referunt à Sacra Congreg. discitum Zetoli. in *praxi Episcop. p. 1. verb. beneficium 5. 1. vers. 3. Griuel. Deliana decif. 89. num. 10. tem. 1.*******

27 Capellania cum Mansionaria habita ratione ad redditus annuorum euictum vtriusque beneficii, qui perquam tenues sunt, ex Concilij decretis incomparabilis non est, si tamen vtrumque sit sub eodem tecto, vt simul retineri possint, opus est Sedis Apostolice dispensacione, vt referunt decusum Nicol. Garc. de *benef. p. 1. c. 5. n. 243. Armendar. in addit. ad *recopil. legum Navarra lib. 4. tit. 7. de pluralitate benef. a. 1. c. & 12.**

Capellania, cui adiunctum est onus deseruiendi di in choro, obtineri non potest cum Canonici, 28

non autem si habere simpliciter onus celebrandi Missam, nisi essent sub eodem tecto, quia tunc Apost. dispensatio necessaria erit, Nam. *cons. 25. de prebend. in versaeque edit. Sayr. in florib. decis. sub ord. tit. decis. 25. Nicol. Garc. d. c. 5. num. 243. in 3. declar. Armendar. d. loco 23. Gratian. Marchia decis. 155. num. 16.*

- 15 Capellanus duas, vel tres sub eodem tecto vni-formes non potest quis habere tanquam beneficii vniuersum. Ricc. p. 1. *praxis decis. 401. Alphons. de Leone d. p. 1. q. 3. num. 73. Si quis per annum ex collatione Episcopi retinuerit, incidit in priuationem omnium ipso iure, non obstante Episcopi dispensatione, vt per Nicol. Garc. d. p. 5. num. 98. Armendar. d. loco n. 18. Alphons. de Leone d. p. 1. q. 3. num. 73.*

Capellanus duas collatas in eadem Ecclesia non potest pater & filius simul obtinere, Azor. *instit. moral. tom. 1. l. 6. c. 4. q. 17. Ricc. p. 2. praxis resol. 369. Alphons. de Leone d. p. 1. q. 3. num. 74. Secus tamen erit si alter obtineat Capellaniam collatiuam, & alter non collatiuam, Nonat. in suis singul. concl. 5. n. 4. Campan. in diuers. Iuris Canon. rub. 11. c. 13. num. 67.*

- 30 Episcopus non potest compellere obtinentem Capellaniam vt ipse celebret, licet in eius fundatione dispositum quod Capellani celebrent, nam istis oneribus Missarum tecti per substitutos satisficit. Ita Sacram Congregationem respondisse attestant Bonacin. de Sacram. dist. quest. ult. *parit. 75. n. 1. Campan. diuers. Iuris Canon. rub. 7. c. 6. num. 13. Honobon. de Bonis de exam. Eccles. p. 1. tract. 4. d. 13. q. 121. Passec. in praxi Episcop. p. 2. c. 3. art. 3. num. 4. Azor. in praxi Episcop. p. 1. verb. beneficiis 5. 7. concl. 4. post conf. 8. Nicol. Garc. de benef. 7. c. 2. num. 85. Fagundes in quinq. Ecclesie precepta, praxi. 1. lib. 3. c. 9. Ego ipse de officio & potest. Episcop. p. 2. alleg. 24. n. 29. me citato in isto loco Diana resol. moral. p. 2. tract. de celebrat. Missar. resol. 18. vbi ex Passec. citato loco testis, quod tunc realiter Capellanus posset cogi ad Presbyteratum, quando in fundacione exprimeretur; quod debeat esse actus Sacerdos, & per se ipsum seruire, de quo etiam Fagundes dist. cap. 9. num. 5. Queris enim non fuerit expresse dictum quod Capellanus teneatur celebrare per se ipsum, vique potest celebrare per alium, Lep. alleg. 55. c. 117. num. 2. Gonzal. ad reg. 8. Concil. gloss. 5. n. 75. cum seq. Stephan. Gratian. Marchia decis. 155. num. 4. & discept. forens. cap. 133. n. 1. Alphons. de Leone de officio Capellani p. 1. q. 4. praxi 1. n. 98. Rot. decis. 635. num. 2. & 3. & decis. 719. num. 3. in fine. part. 2. recens. & decis. 108. n. 5. vbi adden. n. 15. coram Greg. X. Nec tenetur esse Sacerdos, quia in dubio non præsumitur, prærequisita à fundacione, nisi expresse id appareat, ita post Roch. Lambertini, & Riccardi soluit Alphons. de Leone de officio Capellani p. 1. q. 4. praxi 6. n. 108. & n. 110. cum Rota resoluit quod ex eo quod in prima fundacione vouerant ad capellaniam Titulum Sacerdotem tunc temporis, non sequitur quod voluerit omnes alios præsumendos ad eam debeat esse Sacerdotes, sed potius id præsumi debet factum, ex quo de facto Titulus erat Sacerdos. Et hinc idem Alphons. de Leone vbi supra num. 212. cum Squilante de privileg. cleric. cap. 4. num. 27. resoluit Capellaniam non habere Sacerdotalem ordinem adiunctum quoniescumque fundator dixit quod præsentetur, vel instituitur Capellanus, qui & Missas celebrat, quia tunc sufficit, vt præsen-*

tatus sit initiatus prima Tonsura, & ætatis 14. annorum; quia illa verba censeri potius debent posita ad onus quam qualitatem significandam, ad notat. per Peregrin. de Capellan. lib. 2. cap. 5. num. 8.

Vnde prouenit vt Capellania habens onus duarum Missarum qualibet hebdomada, non ex-presse quod Capellanus per se ipsum celebret, non est Sacerdotalis, Sacr. Congregat. Concil. teste Garc. in addit. ad sum. tract. de benef. part. 3. cap. 4. num. 15. Hinc etiam fit vt tante fundacione Capellaniam cum dispositione testatoris quod quociescumque vacaret, prouideretur Capellanus, qui celebret, vel dicat tot Missas qualibet hebdomada, non est necessarium præstare Presbyterum, sed sufficit quod seruiat, & Missas dicat per substitutum: eadem Sacr. Congregat. teste Conz. ad reg. 8. Concil. gloss. 5. n. 72. 80. & 83. Hinc quoque infertur Capellaniam instituam à testatore cum his verbis. *vt beneficiarius ipsius Capella omni die seu saltem quinq. dies in hebdomada celebrare teneatur, & si negligens fuerit, ipse beneficiarius incurrat penam duorum solidorum*, non censeri requirere personalem residentiam, nec exigere vt personaliter Missam dicat, eadem Sacr. Congregat. teste Garc. in addit. ad 7. part. cap. 4. num. 57. Hinc pariter colligitur Capellaniam non esse Sacerdotalem si in fundacione cœneatur Capellanum debere celebrare diuina Officia, quia ex illis verbis non adstringitur Capellanus per se ipsum Missas celebrare, sed tantum denotatur obligatio, & onus quod fundator imponit Capellaniam obtinenti. Ita Sacr. Congregat. testibus Quærant. in sum. Bullar. verb. *seruium Capellania*, Alphons. de Leone d. quest. 4. praxi 6. num. 217. vbi ex Rota in Aquilana Capellania 26. Martij 1629. coram R. P. D. Merlino subdit quod licet hoc casu possit per alium Missas celebrare, non tamen per alium potest celebrare diuina Officia, & num. 211. hæc tanto magis vera esse affirmat vbi fuit iunctum vt adiuuet dictus Capellanus Parochum in cura animarum, quia tunc non solum obligatur, sed debet esse Sacerdos, & num. 213. affirmat neque Capellaniam dici posse Sacerdotalem ex eo quod fuit dictum, vt instituitur Capellanus, vel Sacerdos, qui celebret per se, vel per alium tot Missas.

Vice versa sunt plures casus in quibus attentionis fundacionis verbis constat fundatorem velle vt Capellanus per se ipsum & personaliter Missas celebret, & non nunquam velle etiam quod Capellania sit Sacerdotalis requirens Ordinem Sacerdotis, vt in sequentibus. Primum quando fundator vtitur verbis negatiuis, videlicet, *non præsentetur nisi Presbyter vel Sacerdos, vel non præsentetur qui non fuerit Sacerdos*, tunc enim Capellaniam esse Sacerdotalem resoluit Peregr. de annuif. & Capellan. lib. 2. cap. 5. n. 20. Alphons. de Leone d. q. 4. praxi 6. n. 216. & censuit Rit. coram Cardinal. decis. 331. Secundum quod dicitur à fundacione fœnit dictum. *Ad Capellanum debeat præstari vnus Sacerdos bona conditiois, & famæ, Presbyter secularis*. Ita Steph. decis. 871. Idem erit dicendum vbi cœneatur quod præstari debeat Capellanus de sua linea masculina, & ea deficientes de linea feminina, etiam si sit clericus prima Tonsura, & vtrique deficientes extraneus, qui tamen sit Sacerdos, nam tunc respectu extranei Capellania erit Sacerdotalis, ita quod qualitas Sacerdotis requiratur de tempore presentationis, Rot. apud Vitian. post suam praxin

praxin iurisdiction. *decif. 19. n. 7. vers. prefuppositis.* Idem quoque dicendum erit ubi mandavit fundator quòd praesentetur Capellanus, vel Sacerdos, qui *Missam celebraret, & celebrare deberet, Rota coram Cavalier. decif. 436. in fine.* Denique hinc quoque colligitur Capellanum esse Sacerdotalem, ita ut possit conferri, ei qui intra annum valeat promoveri ad Sacerdotium, si in eius fundacione dictum sit, quod ad eam obeat praesentari vnus Capellanus, si de genere testatoris aliquis Presbyter inueniatur, aliis quicunque alius sit Sacerdos, qui Capellanus, teneatur facere singulis annis anniversarium pro anima testatoris, & teneatur Missas, & alia diuina Officia celebrare in eadem Capella iuxta facultatem, possibilitatem fructuum, & reddituum. Ita S. Cong. Conc. in *Salernitana 11. Ianuarij 1610. Ad decif. Mastruc. 19.* ubi sit differentia inter Presbyterum & Sacerdotem, fuit dictum non applicari ad causam, cum illa loquatur de obsequiis subsecuturis, in qua principaliter se fundat decisio, Sacerdotium quoque actu requiritur stante dispositione testatoris in fundacione duarum Capellanatum, ut per beneficiarios prouideantur clerici Sacerdotes, qui teneantur, & debeant Missas celebrare, & arbitrio Capituli deferuere; vel ipsis impeditur per alios substitutos à Capellanis eisdem, & à Capitulo approbandos. Ita S. Congreg. Concilij in *Maierni. S. Ianuarij 1618.*

34 Capellanus autem obligatus quotidie celebrare, potest ex causa maioris honestatis vnā Missam in hebdomada omittere, si instituto Missae dirigatur ad personam Sacerdotis, his vel similibus verbis, *regatur Capellanus, qui quousque celebrabit non autem si dicitur, per se, vel per aliam, nec etiam si instituto Missae dirigatur ad locum, puta si fiat hoc modo, datur quousque Missa in tali Ecclesia, vel in tali Capella, &c.* tunc enim Sacerdos, qui huiusmodi onus habet, sine vlla vacante teneatur quousque celebrare. Ita in parte *Nau. conf. 1. in antiquis, alias 6. in nouis, de preben. Sayt. in floribus decif. sub eod. tit. decif. 6. & 16. post Henric. Sà. Fr. Eman. Jener Laurent. de P. ynn. de primis leg. Regal. tit. 1. in addit. pag. 403. num. 23. Zanard. in decret. Theolog. p. 1. de sacram. Missa cap. 13. in prin. Vgolin. de offi. & potest. Episcopi cap. 1. n. 3. Fagnon. in quinque Ecclesiae praecipue. praec. 1. lib. 3. cap. 16. num. 11. Bonacin. de Sacram. disp. 4. q. ult. par. 7. §. nam. 16. & 17. Fraxinel. de oblig. Sacerd. sect. 4. concl. 4. §. 1. Diana d. tr. de celebrat. *Missar. resol. 28. Ego d. alleg. 24. num. 31. Addit tamen idem Diana p. 1. tract. 5. resol. 23. post Nald. in sum. verb. Missa nam. 7. & Homobon. de Bonis in consule. moral. tom. 2. p. 7. resp. §. 1. ex aliqua magna necessitate dicere etiam in Capellano aliquando per annum, puta quorundam sexages celebrare pro se ipso, vel sibi valde coniuncto, ad spectalem aliquam Dei gratiam, al. tēdēdam, id enim non negat prius Capellanum institutori, si de talis casu cogitasset, vel interrogatus fuisset.**

35 Qui vno eligatur, ut quousque celebraret, & deinde agrotaret, non teneatur celebrare per alios si institutus parum durauerit, sed ad quod dies ex hoc extendere non bene consistit. Nam Pet. Nan. de resp. lib. 2. cap. 2. nam. 210. & Nald. in sum. verb. Missa nam. 31. non obligat Capellanum ad faciendum per alium celebrare si per ipsum vnus, vel duorum mensium agrotaret. Buiolus aphorism. lib. 2. verb. Capellanus agrotans, Campanan. in diuers. Iuris Canon. rub. 7. cap. 6. n. 4. Laurent. de Peytio. August. Barbofide Iur. Eccles. Pars II.

de primis. Regulari. tom. 1. in additum. cap. 1. num. 24. pag. 405. non enim. autem, credibile est fundatorem voluisse ita stitit obligare, cum suam mentem non explicaret, nec certe est rationale tantum emungere. Diana vero d. tract. de celebrat. *Missar. resol. 27.* extendit vique ad 15. dies tantum, quod idem ait Bonacin. de sacra. disp. 8. q. ult. par. ult. 8. n. 17. Ego tamen d. alleg. 24. num. 32. probabilius affecto huiusmodi Capellanum infirmum excusari ab onere faciendi per alium celebrare, si agrotaret per octo vel decem dies; hanc sententiam tenent Fraxinel. d. sect. 4. concl. 4. §. 1. Mollet. in sum. Theolog. moralis p. 1. tract. 6. cap. 1. num. 79. Homobon. de Bonis de examine Ecclesiastico p. 1. tract. 4. n. 13. q. 1. 22. & alij per me citati ubi supra.

Capellanus institutus, & obligatus ad celebrandum in certo Templo, Oratorio, & Altari, male faciet si Missas alibi celebret, non enim ad licet, Imol. in cap. officij num. 27. vers. & hoc tenent de 10. Nam. conf. 8. num. 1. & eod. tit. in nouis Scraphum. decif. 1149. n. 2. & 3. Rota in Telesiana Constitucionum Synodali. tom. 9. Jan. 1624. coram Ruerendissimo D. mes Ceccone Decano; & hic talis celebrans extra Ecclesiam, in qua fuit per illos, qui elemosinas de decunt, ordinatum, peccaret mortaliter, non tamen teneretur ad villam restitutionem nisi aliquod sustinuerit. d. fundis subtraxerit. Ita Nau. in man. cap. 25. n. 1. 4. Azor. in sum. moral. tom. 1. lib. 10. cap. 24. q. 8. Melch. Phoebe decif. 106. n. 4. p. t. Melch. Retinso in obsequiis, fuit obsequi 7. num. 8. cum seg. Homobon. de Bonis de examine Ecclesiastico p. 1. tract. 4. cap. 1. §. 4. & 5. Fraxinel. de oblig. sacerdot. sect. 4. concl. 4. §. 9. n. 3. Fagnon. in quinque Ecclesiae praecipue. praec. 1. lib. 3. cap. 9. num. 7. Diana d. tract. de celebrat. *Missar. resol. 29.* ubi subdit ex potestate materiae Capellanus in hoc casu aliquando excusari, vel si, v. gr. bis vel in anno in tali sacello, siue Altari non celebrat. Episcopus vero ex iusta causa potest concedere ut Missa in alia Ecclesia, vel in alio Altari celebraret, si nequeat celebrari in loco constituto, colligitur ex textu in causa medicorum, vers. dum igitur, de consue. disp. 5. Abb. conf. 99. n. 5. vers. honestus enim, & in fine vers. ad tertium. Innoc. in cap. fraternitatis, de sepulch. Hicriq. in sum. lib. 9. cap. 22. §. 6. Iacob. de Grassi in auctor. decif. p. 1. lib. 2. cap. 43. n. 1. & 2. Rota in Telesiana Constitucionum. Veluti propter aënis intemperiem, vel bellorum tumultum, aut aliam quamlibet iustam causam, ut expressè resoluit Retinso d. obsequi. 7. num. 17. cum segg.

Capellanus, qui promissionem, vel fundacionem 37 teneatur celebrare certis, & particularibus Missis, veluti de Spiritu sancto, & de Beatissima Virgine, aut de Requite, male ageret si alias celebraret absque iusta causa, qualis erit si in eum diem incidat solemnitas altissimi Sancti, etiam si de eo celebraret officium simplex, & Sacerdos officiarum maiori deuotione in Missa de dicto Sancto licet enim ceteris paribus Missa de Requite magis defundis prodesset, cum eius preces ad animarum liberationem directè fundantur, supplere tamen potest vnus Sacerdos deuotio, vel Sancti illius intercessio, cuius suffragium in Missa imploretur, & licet testator dixerit quod singulis diebus dicatur v. g. Missa de B. Virgine, vel de Requite, haec verba tamen intelligenda sunt cuiuslibet modo, & moraliter, non debet praevalere voluntas testatoris Ecclesiae ordini, & iuri. Quare ita resoluit Emmanuel. Sà. verb. Missa num. 48. syla. in 3. p. q. 7. art. 9. ad 5. Polican. de offi. Curiae c. 2. num. 44. ad finem.

CAPVT VI.

De Vicariis.

SUMMARIVM.

Fraxinel. d. *frax. 4. concil. 4. 5. 4.* Homobon de Bonis de examine Ecclesiastico p. 1. *frax. 4. cap. 14. q. 126.* Laurent. de Percinis in *privileg. Admum. tom. 1. cons. fil. 5. Leonis X. n. 2.* Azor. in *sum. moral. p. 1. lib. 10. cap. 3. q. 5.* Gauant. in *rub. Missar. tom. 1. p. 3. tit. 13. num. 10. & 21.* Fagund. in *quinque Eccles. precepta p. 1. lib. 3. cap. 9. n. 6.* Villalob. in *sum. tom. 1. frax. 8. diff. 9. 1. n. 9.* Ioan. de la Cruz in *direct. con. seims. p. 1. de sacrif. Missa q. 4. dub. 2. concil. 2.* Ego ipse d. *alleg. 24. num. 31.*

38 Capellanus non potest nouum elemosynam accipere, & duabus obligatiombus voica Missa satisfacere, nisi in fundatione expresse cautum sit quod non teneatur Sacrificium applicare. Ita S. Cong. Concil. in *millis celebrationibus. Missarum 13. Iulij 1630.* Vnde Gauant. in *rub. Missar. p. 3. tit. 12. num. 5.* Ghilen. in *sum. verb. Missa celebratio n. 23.* Bonacin. & Homobon. quos refert & sequitur Dina. *moral. resol. p. 6. frax. 1. resol. 13.* resoluunt quod quando nullo modo constat de fundatione Capellaniz, cum nulla re peritur scriptura, sed solum constat ipsum Capellannum teneri quotidie celebrare in tali Ecclesia, teneatur obtinens Capellaniam Missæ sacrificium applicare pro fundatore.

Ille vero etiam ad notam amovibilis, qui habuerit obligationem vnius Missæ qualibet hebdomada cum stipendio legato, & confirmato de octo annis in octo annos potest demandare celebrationem dictarum Missarum alteri cum elemosyna confecta, iuxta morem regionis, tenente sibi parte dicti stipendij debiti Capellano. S. Congreg. Concil. in *Fanen. 7. Septembris 1630.*

39 Capellanus simplicis Capellaniz personale aliquod seruitium impendere minimè tenetur, sed illi per substitutum inferuire valet, iuxta generali consuetudine, Felin. in *cap. dilectus 162. n. 1. de rescrip. & in cap. cum omnes sub n. 3. de consue. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gl. 5. num. 80. & gl. 25. n. 76.* Stephan. Gratian. *Marchia decis. 155. n. 2.* Gou. p. 3. *cap. 1. num. 3. & seqq. Rot. decis. 483. num. 2. p. 1. d. n. & in Aquilana Capellania 16. Martij 1629. ceram R. P. D. Alerlino. apud Alphons. de Leone de offic. Capellani p. 1. q. 4. praxi 1. num. 100. quæ limitat nisi ubi viget specialis consuetudo, statutum vel Constitutio in contrarium, vel nisi appareret fundatorem aliter voluisse, potest eorum ille etiam huiusmodi simplicibus Capellanis re sedendi onus adiacere, cum illud sit iuxta dispositionem consuecme.*

40 Capellanus, quicquid eorum in certa capella celebrare Missam vnam quolibet die, & inferuire omnibus Horis Canonice in choro, & associari Cōfratres S. Caroli 10. omnibus functionibus, & processibus publicis toties quoties cōtingeret exire ab Ecclesia ad hoc ut possint participare de distributionibus quotidianis Capituli, prout ceteri Capellani inferuientes participant, non potest per substitutum deservire, Rot. in *dicta Aquilana Capellania apud Alphons. de Leone d. q. 4. prax. 1. n. 103.*

Capellanus per se ipsum tenetur Diuinis inferuire posita institutione Capellæ infra scripti tenore, videlicet, *Qui quidem Capellanus tenetur, & obligatus sit in quolibet hebdomada dicere in ipsa Ecclesia pro remissione peccatorum septem duas Missas, & deservire Ecclesia in Diuinis.* Ita S. Cong. Concil. in *Viterbien. 11. Ianuarij 1620.*

41 Et ideo Capellannus in Ecclesia Cathedrali, tenetur ad residendum tantum fundatorem suæ Capellæ cum onere quarundam Missarum & inferuendi in choro, cōiuncti ceteris S. Cōgreg. in *Ferrar. 7. Decembris 1627.*

- 1 Vicarij in Iure Ciuili qui dicantur, ostenduntur.
- 2 Vicarij in beneficiis sub duplici sunt differentia.
- 3 Vicarij perpetui quibus casibus constituendi.
- 4 Vicarij perpetui non possunt constitui absque relatione tunc Vicaria.
- 5 Vicarium perpetuum an, quando, & qua de causa Episcopus constituere debeat, ostenditur.
- 6 Vicarium perpetuum in quibus casibus Episcopus deputare non valeat, ostenditur, & num. seqq.
- 7 Vnus quando à tempore immemoriali facta est, & ex tunc constat Vicarius fuisse scientibus & consentientibus Ordinariis ad notum amovibiles, & nunquam Vicarium perpetuum fuisse constitutum, tunc Episcopus perpetuum Vicarium deputare nequit.
- 8 Vnus quando facta est per vnam partem, & concordia à Sede Apost. approbata cum claus. de seruando beneficio per Vicarium ad notum amovibilem, tunc nequit Episcopus deputare Vicarium perpetuum.
- 9 Beneficium quando est vniuersum monasterio Monachorum, aut Mendicantium, tunc Episcopus non potest deputare pro eius seruitio Vicarium perpetuum, quia debent Monachi nominare Vicarium, & Episcopus examinare, & approbare.
- 10 Beneficium si esset vniuersum ex privilegio remunerationis causa concessum cum claus. penendo Vicarium ad notum amovibilem, tunc non potest Episcopus deputare perpetuum.
- 11 Vicarium perpetuum nequit Episcopus constituere quando pro bene pacis & cessatione litium, resque beneficij gubernatione expediret nihil innovari, sed institui Vicarium ad notum amovibilem.
- 12 Beneficium Parochiale quando ex privilegio Pontificio post Trid. decretum concessum vniuersum esset cum claus. instituendi Vicarium ad notum amovibilem, tunc nequit Episcopus contra id privilegium Vicarium perpetuum constituere.
- 13 Erectio de Vicaria ad notum in perpetuum per Episcopum facta ex facultate sibi concessa per Concil. Trid. sess. 7. c. 7. de reform. non alterat unionem iam factam quoad exercitium cura.
- 14 Vicarius perpetuus adscriptus Ecclesia Cathedrali est de corpore Cathedralis, & consequenter debet incedere sub Cruce vniuersim.
- 15 Rector Ecclesiarum Parochialium, & perpetui seruandæ Vicarij, in quo conveniant, & differant ostenditur, & numero seqq.
- 16 Petio certa ubi monachi vel Canonici assignantur, & reliqui idem fructus Vicario relinquuntur, tunc ipse Vicarius principalis censeri debet.
- 17 Vicarij etiam perpetui ex sermone proprietate non comprehenduntur in dispositionibus qua de Recleribus

Reſtoribus Eccleſiarum faciunt mentionem, præcipue in materia pœnali, odiſa, vel exco-
municati.

- 18 Beneficium Eccleſiaſticum dicitur obtinere, perpetuus Vicarius, atque in eo locum habent omnes diſpoſitiones, quæ de beneficio faciunt mentionem.
- 19 Vicarij perpetui habent verum titulum.
- 20 Diſpoſita de beneficio curati habent locum in Vicaria perpetua.
- 21 Intra annua loquens de beneficiis curatis circa vacationem per aſſecutionem, & non promotionem, & de eorum aetate, locum habent in Vicariis perpetuis.
- 22 Pœna excomm. Excommunicabilis, de præbend. locum habet in Vicariis perpetuis.
- 23 Officium diuinum recitare tenentur Vicarij perpetui.
- 24 Ordinari poteſt ad titulum ſua Vicaria Vicarius perpetuus.
- 25 Pœna cap. de multa de præben. &c. licet canon. de elec. lib. 6. habet locum in Vicario perpetuo.
- 26 Vicarius perpetuus Reſtor cura animarum aliquando dicitur, licet propriè non ſit Reſtor.
- 27 Vicarius, Curatus, & Reſtor, aliquando vti ſynonyma variantur.
- 28 Cura animarum reſidet pœnes Prælatum, ſeu Reſtorem beneficij uniti, cura verò exercitium pœnes Vicarium in dicto beneficio unito deputatum.
- 29 Papa erigenda Vicariam perpetuam, & in Vicarium transferendo curam, nihil aliud fecit quàm conſtitueret illum aliu Reſtorem cura animarum, licet propriè non ſit Reſtor Eccleſie.
- 30 Vicarius perpetuus dicitur habere curam animarum, non autem Reſtor principalis.
- 31 Reſtor principalis ſi exiſtens Vicario perpetuo velit ſe ingreſſe in cura animarum, nullo modo poſſet.
- 32 Cura habitusalis eſt in illo, qui præſt. beneficio principali, cura tamen actualis eidem ſubiata tranſſata fuit in Vicarium perpetuum.
- 33 Vicariam erectione aliquando Vicario reſeruat tantum cura exercitium.
- 34 Cura actualis, & habitusalis, atque illius exercitium, & ſic tota nunquam, conſertur in Vicarium temporalem, & tunc ille eſt prouidendus per concurſum.
- 35 Vicaria perpetua Parochiarum unitarum, ubi tota cura in ea non fuit tranſſata, concurſu non conſeruitur, ſed ſolum ad nominationem illarum, quorum dignitati, vel Eccleſie Parochialis eſt unita & annexa, deputandi, & inſtituendi ſunt Vicarij.
- 36 Vicarius perpetuus non poteſt remunerari etiamſi Reſtor principalis moriatur.
- 37 Vicarius non poteſt ſubſtituere alium Vicarium, niſi eſſet conſuetudo in contrarium, vel ſubſtitutus poneretur ex cauſa parum duratura.
- 38 Reſtor, vel is, cui eſt beneficium unitum, in decimis habet fundatam intentionem.
- 39 Vicarius perpetuus de Iure communis in decimis fundatam habet intentionem pro ſua tantum cõgrua portione assignata, & adhuc quoad omnes decimas, ubi nullus adeſt Reſtor, vel non appareret de unione.
- 40 Portio competens ex fructibus beneficij assignan-

da eſt Vicario perpetuo Concil. Trid. ſeſſum in locis congrua portioſis assignanda Vicario moriunt.

- 41 Portionem congruam Vicariis assignandam antequam decernat Episcopus, quæ perſeruari oporteat, eſtenditur.
- 43 Portionem congruam definitis conſtituit Pij V.
- 44 Diſtributiones quotidiana, aliquæ interea numerantur in portione congrua Vicariis assignanda.
- 45 Nominatio Vicarij perpetui Parochialis unita ſpæſat non ad Ordinarium, ſed ad eum cuius eſt beneficium in quo exiſtit Vicaria, etiam quod Vicaria vacent in menſe referuata, ſeu cadant ſub alia reſeruatioue.
- 46 Concil. Trident. ſeſſ. 7. de reform. c. 7. & conſtit. Pij V. loquuntur de Vicariis illarum Parochialium unitarum, quæ ante Concil. non habebant Vicarios perpetuos, ſed amouibiles.
- 47 Vicarij, ſeu Parochi in Eccleſia exempta animarum curam exercere intendentes prius approbati & examinandi ſunt ab Episcopo iuxta diſpoſitionem, cap. per exemptionem, de priuileg. in 6.
- 48 Episcopus poteſt examinare, & approbare ſimiliter, non autem ad tempus Vicarios Eccleſiarum Parochialium unitarum & dependentium a religione Hieroſolimitana.
- 49 Examinare poteſt iterum Episcopus Vicarios Eccleſiarum Parochialium unitarum & dependentium a religione Hieroſolimitana ſuperuenerente rationabili cauſa, & ſuſpicioue ignorantiæ ad eſſectum c. 6. ſeſſ. 12. de reſectm.
- 50 Vicarij temporales dicitur, qui auctoritate aliqui in locum alterius ad tempus, vel ad voluntatem conſtitutionis ſufficitur.
- 51 Vicaria temporalis dicitur, quæ ad tempus, non in perpetuum duratura eſt.
- 52 Vicarius temporalis ex quibus cauſis à Iure probari conſtitui poſſit eſtenditur, & num. ſeqq.
- 53 Reſtor, quando è miniſterio & officio deiciatur, vel remouetur à loco, vel ſe ad Religioſa vita ſtatim conſert, temporalis Vicarius eſt conſtituendus.
- 54 Beneficium quando eſt unitum menſa Episcopi, vel Capituli, poteſt conſtitui Vicarius temporalis.
- 55 Vicaria perpetua quando unitantur, tunc ad unum poſſidentis inſtituitur Reſtor.
- 56 Vicarius deputatus amouibilis in vacatione Parochialis Eccleſie per Episcopum ſolum, in eumſi diaceſi Parochialis ſita eſt.
- 57 Vicarij temporales aſſumuntur alij vt mercenarij ab Eccleſiarum Prælati, Reſtoribus, &c.
- 58 Vicaria temporalis, ſeu ad unum amouibilis, non eſt beneficium, nec titulus beneficalis.
- 59 Vicariis temporalibus non inſtat regul. de annuali, nec illa ſubſciuntur reſeruatiouibus Apoſt.
- 60 Ordinari non poteſt quis ad titulum Vicaria temporalis.
- 61 Vicarij temporales non gaudent prerogatiuis, & emolumentis, quibus gaudent Vicarij perpetui.
- 62 Officium diuinum recitare non tenentur Vicarij temporales, niſi, &c.
- 63 Nominatio Vicariorum ad nutum amouibilium pertinet ad Prælatum monaſterij cui beneficium unitum eſt, & Episcopus ſolum debet approbare, &c.

64. Ius nominandi Vicarium in Ecclesia ad Regulares spectat.
65. Vicarius temporalis potest ad nutum amoveri per eum, qui illum constituit, & potest fieri reuocatio sine causa malitia cessante, non tamen ante annum servitij finem.
66. Vicarius temporalis nullo modo se iurare poterit reg. de tricenariis, quominus possit amoveri.
67. Vicaria perpetua, & temporalis ex quibus cognoscatur: ostenditur.
68. Doctores referuntur de Vicariis perpetuis Parochialium vniuersum agentes.

ICARIJ in Iure Ciuili late sumptio vocabulo dicuntur illi, qui in locum alterius Magistratus, absentes scilicet, mortui, vel impediti substituantur ab eis, qui a lege ad id potestatem habent, vt deductus ex l. i. ff. de tutor. & curat. datus ab his, l. Vicarius ff. de legat. i. C. de lib. i. quast. Papin. super l. 5. ff. de offic. Praecon. Morl. in imperio Iuris, tit. 1. in pralud. num. 84. In Iure autem Canonico multipliciter sumuntur, de quibus, & precipue de omni genere Vicariorum Episcopi laetiginus infra in speciali cap. de Vicariis Episcopis.

1. In beneficiis verò Vicarij sunt in duplici differentia, quidam perpetui, alij temporales dicuntur, secundum Abb. in c. extirpanda, §. qui verò, num. 5. de prebend. l. xli. Zechi. de benefec. & pens. c. 7. n. 9. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 3. cap. 6. Paul. Laiman. in Theolog. moral. lib. 4. tit. 2. cap. 5. n. 8. Claudi. Matr.
2. In dialog. de perpetuis, & generalibus Vicariis, p. 1. Perpetui sunt quando vnio Parochialium Ecclesiarum sit accessoria, nam tunc apponitur Vicarius perpetuus, cap. extirpanda, §. qui verò, de prebend. c. 1. de capitulo monach. c. 1. ead. tit. in 6. Clem. vnic. de officio Vicarij, cum aliis, de quibus Rebuff. in practi. beneficiis, de Vicar. perpet. a num. 1. Hoted. de incompatibilit. benef. p. 1. c. 15. n. 1. Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloss. §. 3. ex n. 10. Dicuntur etiam perpetui Vicarij, quos Ordinarij duxerint constitutos in quibuscumque beneficiis Curatis, quæ Cathedralibus, Collegiatis, seu aliis Ecclesiis, vel monasteriis, beneficiis, & collegiis, seu pijs locis, quibuscumque perpetuo vnio, & annexa reperiuntur, iuxta dispositionem Concil. Trid. sess. 7. de reformat. cap. 7. quod procedat etiam si in literis vnionis expressa sit clausula, vt possint deseruire per Vicarios amouibiles si literæ ante Concil. Tudent. emanauerint, non ita si post illud sub eadem clausula fuerint concessæ, prout referantur decisum Nicol. Garc. de benefec. p. 1. c. 1. n. 9. Flores de Menâ var. q. lib. 1. q. 10. a num. 3. cum seqq. Ego ipse de officio & potest. Episcop. p. 3. alleg. 72. n. 190. vbi etiam adducto non pugnat cum Concil. Trid. in dist. cap. 7. aliud eiusdem Concilij decretum sess. 15. de Regularibus cap. 11. dum supponit Ecclesiis monasteriis Vicarios remouibiles poni posse, eò quia illud in dist. cap. 7. non negat id; quod post in d. cap. 11. est statutum, sed relinquat arbitrio Ordinarium, vt si viderint expedire,
4. perpetuos ponant Vicarios, & vbi Ordinarius voluerit in executionem dicti decreti Concilij Vicarios temporales in perpetuos mutare; debet prius enigi Vicarium perpetuum, quis Vicarij perpetui tunc non poterunt iustitiam absque erectione tituli Vicarie, vt respondit Sacra Congregatio rescripto Nicolao Garcia de benefec. p. 1. c. 2. num. 15. vbi num. 18. post Flores d. q. 10. num. 30. & n. 10.

subdile, non posse Episcopum procedere ad executionem dicti decreti & positionem Vicarij perpetui, nisi citatis & auditis partibus, & n. 12. ait nec videre id posse fieri nisi in visitatione, quando beneficia sunt vnita monasterijs, & locis regularibus, & exemptis, & n. 8. post Nau. conf. 1. 1. n. 7. de statu monach. in nouis, Flores de Menâ d. q. 10. num. 47. resoluit nec posse Ordinarium libere, & sine causa id facere, quia eius arbitrio, & iudicio videtur relictum, vt colligitur ex illis verbis, felicitate providere procurent, & ex illis, nisi aliter expedire videbitur, quæ denotant arbitrium boni viri, & sic ratione regularum, & in hac motivatione inspiciendam esse expedientiam & vtilitatem Ecclesiarum, & addit Nau. citato loco, insillè posse appellari ab ordinario, si male arbitretur, quamvis appellatione eiusmodi non suspendatur eius sententia, quominus executioni mandaretur; deuolueret tamen iurisdictionem, quia causa cognita illam reuocaret.

In certa tamen casibus vigore Trid. in sepe citatoc. 7. non poterit Episcopus deputare Vicarium perpetuum. Primum quando à tempore immemoriali vnio facta est, & ex tunc constat Vicarios fuisse ad nutum amouibiles, scientibus & consentientibus Ordinariis, & nunquam Vicarium perpetuum fuisse constitutum. Ita Flores de Menâ d. q. 10. n. 44. Sanch. in principia Decalogi tom. 2. lib. 7. c. 19. n. 191. vers. tertio fallit. Secundo quando vnio facta est per viam pacti, & ex concordia à Sede Apost. approbata, cum clausula de seruando beneficio per Vicarium ad nutum amouibilem, tunc enim nequit Episcopus deputare Vicarium perpetuum, quia Trid. ead. c. 7. in clausula derogatoria contenta in eo decreto non meminit pacti, & concordia à Summo Pont. approbatorum, & vt his derogaretur, expressa mentio opus erat. Ita Flores de Menâ d. q. 10. n. 41. Sanch. d. n. 191. secundo fallit. Tercio quando beneficium vnium sit monasterio Monachorum, aut Mendicantium; tunc enim Episcopus non potest deputare pro eius seruitio perpetuum Vicarium, sed ad nutum amouibilem, sic enim testitur XI Prus V. decretum illud Concilij Trid. in dist. c. 7. in quodam Moxi proprio, incip. Ad exequendum pastoralis officij debui, subdat. Kalend. Nouemb. 1567. quem refert Stephan. Quarant. in sum. Bullarj, verb. Vicarius perpetuus debent autem Monachi nominare Vicarium, & Episcopus examinare, & approbare. Ita Flores de Menâ, d. q. 10. n. 40. Nicol. Garc. de benefec. p. 1. c. 2. n. 15. Sanch. d. n. 191. vers. fallit prima. Cui quidem Pij V. Constitutioni non obstat, nec derogat reg. 8. reformatoria mansum, vt multis probat Gonzal. gloss. §. 5. d. n. 59. cum seqq. nec etiam illi derogatum fuit per aliam Constitutionem Gregorij XIII incip. In tanta rerum & negotiorum mole, quam refert Quarant. verb. Privilegia regularium pag. mibi § 39. nisi vitra quod dicta Gregorij Constitutio duntaxat procedit quoad Vicarios Parochiales vniuersum monasterijs, postea idem Gregor. XIII. ore tenus renouauit dictam Pij V. Constitutionem, dummodo cum fratre, seu Religioso Vicario ad nutum amouibili pro monasterio pro subeundo animatum cura assignando vnus duntaxat alius Religiosus extra claustrum maneat, & non placeat, prout S. Concilij Trid. Congregatio declinauit, adeò quòd memoratis Pij V. Constitutio est hodie seruanda, ita attestatur Gonzal. l. gloss. §. 5. d. n. 59. Campan. in diuersis iuris Canonici rub. 7. c. 6. n. 121. Quare, quando ex privilegio remuneratoris causa

- causa concessio beneficium esset unitum cum clausula *parandi Vicariam ad munus amovibilem*, quia in generali privilegiorum derogatione, quam ponit Trident. *eodem c. 7.* non comprehenduntur privilegia remissionis gratia, concessa, ut ex multis probant Flores de Mena *d. q. 10. n. 46. Sauch. d. n. 191. vers. quare fallit*. Quinimo, quando pro honore pacis, & edificatione litium, & itaque beneficii gubernatione expediret nihil innovari, sed institui Vicarium ad munus amovibilem, tunc enim nequit Episcopus perpetuum instituere, quia Trident. id non libere Episcopi voluntati reliquit, sed vsum esse verbum arbitrium boni viti denotantibus, *hi, nisi ipsi Ordinarii pro bene Ecclesiarum regimine aliter expedire videbitur*. Quare ita docent Flores de Mena *d. q. o. m. 47. Sauch. d. n. 191. vers. Minus fallit*. Sexto quando particulariter, & per se fuit unita Vicaria perpetua, tunc enim nequit Episcopus Vicarium perpetuum instituere, quia Trident. non concedit ei facultatem solvendi unionem, sed assignandi Vicarium beneficio Parochi unito: ita Flores de Mena *d. q. 10. n. 48. Sauch. d. n. 191. vers. sexto fallit*. Septimo ubi ex privilegio Pontificio post Tridentini decretum concessio unitum esset beneficium Parochiale cum clausula *institui Vicariam ad munus amovibilem*, tunc enim nequit Episcopus contra id privilegium Vicarium perpetuum constituit, quia cum Trident. nequit potestatem Pontificiam restringere, cum derogavit privilegio, intelligitur de privilegio ante id decretum concessis, sic Nicol. Garc. *d. p. 1. cap. 2. n. 5.* Flores de Mena *d. q. 10. n. 49. vbi num. 50. exigit ut id privilegium ex certa scientia, aut Motu proprio, aut enim expressa Titulorum, derogatione, concessum sit*, subdit, ut intelligitur etiam derogatum illi Tridentini decreto si ex verbis privilegii constiterit eam fuisse Pontificis mentem; & in dubio dicit eam esse presumendam, eo quod illud Tridentini decretum satis notorium sit, & *n. 51.* animadvertit in praedictis casibus, in quibus non est integrum Episcopo Vicarium perpetuum in eo beneficio constituit, tenet curare, ut hoc deferviat beneficio, aliis poterit eam Vicarium perpetuum instituere, quia privilegium ob eius abulum amittitur, ut ex multis ibi probat.
- Illud advertere oportet quod excois de Vicaria ad munus in perpetuum per Episcopum facta ex facultate sibi concessa per Concil. Trident. *c. 7.* non alterat unionem iam factam quod exercitium curae, Causler. *decis. 595. num. 2. in fine*. Nec est amittendum, quod Vicarius perpetuus adscriptus Ecclesiae Cathedralis est de corpore Cathedralis, & consequenter debet incedere sub cruce eisdem, & non sub cruce collegiarum, ut declaravit S. Ricomus Congreg. in una *Massarum*, 21. Martii 1609.
- Rectores Ecclesiarum Parochialium, & perpetui eisdem Vicarij licet in aliquibus coequant, maxime tamen inter se differunt Rectores enim sunt principales personae in Ecclesia, ex qua primum, & principaliter cura incumbit, at vero Vicarij tanquam magis principales, & condutores Vicariam praestant operam, ut notat *glos. vlt. in cap. ad hoc, de offic. Vicar. & in cap. 5. v. v. annexa, de praebend. in 6.* recepta communiter per Doctores *ibidem*, & per Card. n. 10. Auzier. ad *Capit. Tirof. decis. 109.* Pet. Greg. rei *benefic. cap. 10. n. 26.* notantes mentem rubricam de *capellis Memoriorum*, sic concipi, non vero de *capellis Vicario-*

rum, sic & metior receptum est, quod ubi certa portio Monachis, vel Cononicis assignatur, & reliqui fructus Vicario relinquuntur, ipse Vicarius principalis censeri debet, & bonorum Ecclesiasticorum habere rei vendicationem, non ita ubi certa portio assignatur Vicario, ut patet in exemplo quondam, quando vniu. se accessit, notat *glos. v. v. necessitas in cap. expensis, de praebend. recepta communiter ex Abb. ibi num. 12. atque aliis, quos refert addito ad eundem Abb. in c. postulat, notat. 1. de rescriptis*. Atque colliges regulam, quod in dispositionibus, quae de Rectionibus Ecclesiarum faciunt mentionem, Vicarij etiam perpetui non comprehenduntur ex sermonis proprietate, praecipue in materia parochiali, odiosa, vel exorbitanti, ex notatis in *reg. odia, & in reg. qua à iure exorbitant, de Reg. iur. lib. 6.* Conveniunt tamen in eo quod principalis Rector atque etiam perpetuus Vicarius beneficium Ecclesiasticum dicitur obtinere hic respectu Vicarii, ille autem respectu Rectoris, seu parochiae: & constat, quia omnia, quae ad beneficium constitutum iure requiruntur, repetiuntur etiam in perpetuo Vicaria, ut patenter apparebit, ac proinde dispositiones omnes, quae de beneficio faciunt mentionem, in perpetuis Vicariis procedere, notant variis in locis scribentes, ut per Hoied. *de incompatib. benefic. p. 1. cap. 10. n. 1.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 9. cap. 2. n. 286. vers. & disposita*. & probat text. optimus in *d. c. postulat, 17. de rescriptis*, ubi, non enim careo beneficio debet dici, cum competentem de perpetuo Vicarij proveniunt, est provisum, *cap. Michael, de filijs Presbyt.* & ideo Vicarij perpetui Ecclesiastica esse beneficia tradunt Rebuff. *d. r. de Vicar. perpetuis n. 24. & in tract. nominat. q. 9. n. 8.* Aliis 7. Ludovic. Gont. *in reg. de idem q. 1. n. 2.* Hoied. *de incompatib. benefic. p. 1. cap. 15. ex n. 11.* Nau. *in man. cap. 23. n. 121. vers. ad 13.* Ioan. Quintin. *in repet. cap. de multa n. 27. de praebend. Lecti. de inspie, lib. 2. cap. 24. n. 3.* Gouzel. *d. glos. 5. q. 3. n. 19.* Azou. *instit. moral. p. 2. lib. 5. cap. 6. q. 6. & in cap. 29. q. 19.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 1. cap. 2. n. 95.* Ant. Eubtic. *in theoric. de re beneficiis, de offic. & administrat. ex n. 39.* Sebalt. *Cacl. in relect. de Eccles. hierarch. p. 3. disp. 14. §. 8. a princ.* Ego ipse *de appell. verb. vtriusque iuris significat. appell. §. 8. ex n. 4.* Nam tales Vicarij perpetui habent vetum titulum, *cap. ad hoc, de offic. Vicarj*, Gambat. *de offic. & potest. Legati de latere lib. 6. tit. de dispensat. num. 10.* Gont. *d. 5. 3. num. 10.* & dicuntur habere beneficia Curiae, Nicol. Garc. *de benefic. part. 7. cap. 2. num. 289.* quae enim dicuntur de beneficio Curiae, habent locum in Vicaria perpetua, Rebuff. *in tract. nominat. q. 6. n. 7. & q. 16. n. 13.* Gouzel. *d. 5. 3. n. 21.* Nicol. Garc. *d. num. 286. in fine.* Flamin. Paul. *de resignat. benefic. lib. 3. q. 1. n. 115. cum seqq.* Campaio *in divers. Jur. Canon. rub. 7. c. 6. n. 114.* Nauas. *conf. 11. n. 3. de statu Regul. in notis.*

Hinc omnia loca loquenda de beneficiis Curatis circa vocationem per affectum, & per non promotionem, & de eorum aetate, locum habent in huiusmodi Vicariis perpetuis, ut expressè probat *Clem. unic. de offic. Vicarj*, quae nihil novum in lucis circa Vicarios perpetuos per receptioem similem, admitteudos, nam certum est in dispositionibus quantumcumque parochialibus appellatione beneficij vicarios perpetuos comprehendit, cum in materia quantumcumque parochiali, & odiosa ea omnia comprehendantur, quae sub variis proprietatibus continentur, *l. cum lege. §. de*

- f. de testam. cum aliis plenè congestis à Titag. in l. si unquam. C. de reuocand. donat. in prescrip. n. 119. Cou. lib. 1. var. cap. 10. num. 7. & lib. 3. cap. 5. n. 8. ad fin. ut constat ex c. de mult. de prob. ibi quæritur receptis aliquod beneficium? ergo sequitur in ea decisione secundum rigorem disputationis Vicarios perpetuos Ecclesiasticum Parochialium comprehendere, ut notat Holes, d. 15. n. 18. & Petr. Gregor. rei benef. 7. n. 1.*
- 11 Vnde etiam in Vicariis perpetuis admittendum esse penam *Extraneæ. Extrahilis, de proband. ut* scilicet si quis secundum Vicarium reuocare contendat, veritatem amittat, & ad alia beneficia fiat inhabilis, quod scilicet *Extraneæ*, illa vitæ verbis generalibus, ut in *vers. qui verò deinceps*, ibi, *Perpetuum, seu officium, seu aliud beneficium*; ex quibus verbis hoc notauit *glos. verb. admittendus in d. Clem. vnic. recepta secundum Bonif. n. 47. ibidem. Azor. d. p. 1. lib. 3. cap. 6. quæst. 8.* Hinc etiam regula de idiomate habet locum in Vicario perpetuo, ut per Ludouic. Gom. *ibidem* q. 11. per tot. nec non reg. de annali, secundum Mandol. reg. 33. de *annali* q. 1. Gongal. d. 5. 3. n. 30. & segg.
- 12 Ex eadem quoque ratione ad Officium diuinum recitandum obligari Vicarios perpetuos resoluit Paul. Lym. in *Theologia moral. lib. 4. tract. 1. cap. 5. v. 8. vers. hu. posuit.*
- 14 Hinc quoque Sebati. *Ca. d. 5. 8. ex num. 5.* notat Vicarium perpetuum ad titulum suæ Vicariæ posse ordinari, quod etiam resoluit Salzed ad Bernard. *in pract. 18. numer. 7. in nouissim. impress. Valenzuel. conf. 64. n. 19. lib. 1. Campan. in dinerf. Valenzuel. conf. 64. n. 19. lib. 1. Campan. in dinerf.*
- 15 Iuris Canon. n. 8. c. 4. num. 8. Addit idem Sebati. *Ca. de loco, penam d. cap. de mult. de proband.* quod penitus in ipso iure opinens parochialem, aliam similem recipiens, procedere etiam in perpetuis Vicariis; sicut etiam penam *cap. licet canon. de elect. in 6.* contra obnuentes Parochialem si intra annum ad sacros Ordines non promouerentur, vel si legimus 15. honorum ætatem, non habuerint, iuxta text. in *cap. cum in cunctis s. in inferiorem, de elect.* procelere quoque in huiusmodi perpetuis Vicariis decidit, text. in *d. Clem. vnic. de offic. Vicar. & resoluat Azor. d. lib. 3. cap. 8. quæst. 5.*
- 16 Quæ omnia procedunt, & locum habent, siue vocetur Vicarius, siue Curatus, siue Rector, siue alio quouis nomine, ex Rebuff. in *trist. nominat.*
- 17 *quæst. 1. c. num. 48. vers. 19.* dicitur namque iste Vicarius perpetuus Rector curæ animarum, licet propriè non sit Rector Ecclesiæ, Abb. in *d. c. exparte. n. 3. de offic. Vicar. Vitalin. in d. Clem. vmen. n. 14. ed. iur. Aloyf. Ricc. in collect. decis. collect. 979. in princ. & sic aliquando prædicta illa nomina uti synonyma videntur, & vni ponuntur pro alio, *glos. verb. Rectoribus in Clem. 1. §. nonnulli quoque ubi Vitalin. n. 3. de excess. Pralat.**
- 18 Cora animarum residet penes Prælatum seu Rectorem beneficii vniuersi, curæ vero exercitum penes Vicarium in d. beneficio vniuerso deputatum, *cap. super eo, & ibi glos. de proband. in 6. Rota, decis. 1. de offic. Vicar. in nouis. Seraphin. decis. 109. n. 3. Butte. decis. 4. 36. num. 1. Rota in Romana Vicarie 8. Nouembrii 1631. coram Renerandissimo D. meo Ciccino Decano ubi fuit dictum quod cum Ecclesia S. Mariæ in viatralia esset Parochialis, & deinde Pius V. erigeret Vicarium perpetuum in ea, penes ipsam Vicarium est omnimoda curæ actualis: habitualis vero penes Capitulum, Oldrad. *conf. 63. num. 1. in fine, Roman. conf. 325. n. 3. Host.**
- in c. expensis, de prob. Mandol. conf. 20. n. 9. Hieron. Gabr. conf. 190. num. 7. lib. 2. & quod præterea Papa erigendo Vicarium perpetuum, & in Vicarium transferendo curam, nihil aliud fecit, quàm conseruare illum alicui Rectorem curæ animarum, licet propriè non sit Rector Ecclesiæ, Vitalin. in Clem. 1. num. 14. de offic. Vicar. Abb. in *cap. ex parte in 3. notab. ad iur. Card. in d. Clem. 1. n. 18. quæst. 9. vers. solutus, & conf. 3. col. 1. in fine. gnale ante. n. 1. vers. & hoc videtur.* auferendo curam à Capitulo, Nau. *conf. 11. n. 7. de clerici. non resid.* firma tamen remanente cura habituali penes Capitulum, Abb. in *cap. extraparte. §. quin verò num. 15. & in *cap. expensis, in fine, de proband. Cardin. in d. Clem. 1. n. 10. vers. solutus, de offic. Vicar. Franch. in cap. 1. de proband. in 6. Caputaq. decis. 359. num. 2. & 3. p. 3. Nauat. d. conf. 21. num. 8. Et in hunc sensum Vicarius perpetuus dicitur habere curam animarum, non autem Rector principalis, ut per Card. in d. Clem. 1. n. 10. quæst. 9. vers. indistinctè cum dicitur apud Vicarium, quod tamen effectum, & in Clement. 1. de interpretat. n. 8. vers. & singis propriè in effectum ipsi instanti sunt Prælati, Anchat. *conf. 404. num. 1. vers. nam Vicarius non recipit titulum à Rectore sed non ipso, & penes ipsum dicitur esse cura animarum, & exercitum.****
- Quod adeo verum est, ut si principalis, specto Vicario, velit se ingerere in curam animarum, nullo modo possit, ut in terminis dicit Abb. in *d. extraparte. §. qui verò, de proband. num. 15. in vers. ex quo sequitur quod Rector principalis non possit ibi exercere curam fori parochialis, sicut Azor. d. p. 1. lib. 3. c. 6. q. 1. ad finem, in vers. & ideo Rector Sacramenta conferre non debet, nec potest; sentit Anchat. in *cap. expensis, de proband. n. 6. in fine vers. Vicarij, à Canonicis in cura dependentiam non habent illo modo, sed autoritate iuris habet cura exercitum de per se, quem principalis Canonicus impedire non potest, nec in ipso se intramittere, sicut nec Episcopus inuito Rectore Ecclesiæ Parochialis possit administrare curam animarum, Scraphin. decis. 1005. n. 5. vers. non enim potest per se ipsum exercere, Rot. in Barchinonen. Vicaria 17. May 1634. coram R. P. D. Merlino.**
- Intellige procedere in Vicariis Parochialium vniuersam alteri beneficio indepedere, iuxta terminos declaratos per me in *collect. ad cap. vlt. de officio Vicarij*; quia tunc licet habitualis cura sit in illo, qui præest beneficio principali, alii, cura tamen actualis subleuata Rectori principali transferatur fore in Vicarium, Vitalin. in *Clem. 1. n. num. 8. de excessib. Pralat. Nau. conf. 21. num. 7. & 8. de clerici. non resid.* Campan. d. vñ. 7. cap. 6. n. 114. Gongal. d. d. 5. 3. num. 23. cum seq. & sic respectu Rectoris cura habitualis non est quandoque reducibilis ad actum: quod tamen pendet ab erectione in qua aliquando Vicario reuertatur tantum curæ exercitum, quod illi in vniõne demandatum erat, iuxta terminos decisionis Causæ. 553. num. 2. in fine; interdum vero in Vicarium etiam temporalem ne dum actualis cura, seu exercitum illius, sed etiam ipsa habitualis, & sic tota confertur, quo casu tales Vicarias conuocato confereodas esse censuit Rot. in Plixbanen. *conuocatus 1613. coram bona mem. Rimboldo, apud Fasinae. decis. 710. p. 2. vñ. A. 1.* verò extra hunc vltimum casum perpetuis Vicariis Parochialium vniuersam conuocato non confertur, sed solum ad nominationem illorum quorum Dignitati, vel Ecclesiæ Parochialis est vniuersa, & annexa, deputandos,

mundos, & instituendos esse Vicarios referunt per
S. Congreg. decilum Galet. in *Margarita casuum*
Conscientie, verb. *Vicarius*. 3. Nicol. Galet. de *benefic.*
p. 9. c. 2. n. 189. Aloyf. Ruc. in *praxi fori Ecclef.*
refol. 338. n. 1. vers. *secundum*. Vgolin. de *officio* *Epi-*
scopi. c. 50. §. 3. vers. *etiam*. Filiuc. tom. 3. tract. 41.
cap. 4. §. 147.

- 36 Vicarius perpetuus non potest remoueri etiam
si Rector principalis moriatur, d. cap. ad hoc, ibi,
non potest eundem ab Ecclesia remouere, de offic.
Vicar. Azor. in *insti. moral.* p. 2. lib. 3. c. 6. §. 7. Rebuff.
d. sit. de *Vicar. perpetuo*. n. 15. Hoste. de *incompatib.*
benef. part. 1. c. 15. n. 12. Gonzal. d. *gl.* §. 5. §. 3. n. 22.
Cald. Petreus de *empt.* c. 26. n. 24. vbi subdit quod
nec potest remoueri a succellere beneficiarij, qui
consensit institutioni.

- 37 Nec potest subleuari alium Vicarium, c. *Cle-*
ricus, d. de offic. Vicar. Matanz. de ordine iudic. part. 4.
dist. 5. aam. 22. Antles ad c. 4. Prætor. verb. *insti.*
nam. 7. Mench. *ibid.* c. 31. num. 21. Azor. *insti.*
moral. p. 2. lib. 3. c. 6. q. 2. 10. Aucand. de *extorq.*
mand. part. 1. c. 3. num. 5. vbi limitat quando ceteri
consuetudo in contrarium, vel Vicarius haberes
potestatem proponendi alium, vel substitutus
potesteter ex causa infirmitatis, vel ex alia parum
duratura. Nam licet industria Vicarij ad sui
consuetudinem sit electa, & in propria persona scilicet
debet teneatur, hoc tamen non impedit, quin si ex
causa impeditus fuerit alium loco sui substituere,
cui partes suas dimissio non ex toto, sed pro
parte committere valeat, c. cum Bertoldus de re
iudic. c. 1. de *procu.* lib. 7.

- 38 Quamuis de lure communi in decimis habeat
fundatam intentionem Rector, vel is, qui est be-
neficiarius vnitum, Cald. in *Clem. fin. ad finem*, de
decim. Caputaz. decif. 333. §. 3. p. 2. c. 3. p. 2. c. 339.
39 n. 3. & 4. p. 3. in eisdem tamen pro sua tantum con-
grua portione assignata habet quoque Vicarius
perpetuus de lure communi fundatam intencio-
nem, Ror. decif. 5. de offic. Vicar. in antiq. Caputaz.
d. decif. 329. n. 2. Campan. d. rub. 7. c. 6. num. 118.
immo quod omnes decimas, vbi nullus adest
Rector, vel non apparet de vntione, Ror. decif. 5.
de offic. Vicar. in antiq. Vitulin. in *Clem. 1. num. 7. de*
interp. Rebuff. in *tract. de congrua*, n. 110. vers.
tertius est, Gonzal. d. *gl.* §. 5. §. 3. n. 28. Nicol. Galet.
de *benef.* p. 9. c. 2. n. 299. vbi citat Ror. in *Pampilon.*
decimarum 14. Ianuar. 1591. coram Rubalo, vbi
dicit quod in istis Vicariis perpetuis de per se
existentibus, debet fieri concursus, sicut in aliis
Parochialibus.

- 40 Vicario huiusmodi assignanda est competens
portio ex fructibus beneficij, cum ex lure com-
muni per text. in c. *expurganda*, §. qui vult, de pre-
bend. vbi notat Abb. n. 3. in *fin.* Azor. *insti. moral.*
p. 2. lib. 6. c. 29. §. 2. lae Valenzuel. conf. 54. per Ror.
Ror. apud Paul. de Rubis decif. 230. n. 1. tom. 2. di-
uersif. cum ex Conc. Trid. quod si preterio locis
meminist huius congrue portiones. Pium quippe
in c. 2. sess. 6. de reform. ibi: Episcopi tanquam Sedes
Apostol. delegati per depurationem idoneorum Vicari-
orum, & congrua portione fructuum assignationem
providere debent, ne cura animarum negligatur. Se-
cundò in c. 5. sess. 7. etiam de reform. ibi: ipsi Ordi-
narii etiam per idoneorum Vicariorum depurationem,
et congrua portione fructuum assignationem omnino
provident, ut animarum cura nullatenus negligatur.
Tercio in c. 7. in eisdem sess. ibi: cum in ista parte
fructuum, aut maior, vel minor arbitrio ipsorum
Ordinarii a portione eorum super certa re assignanda,

ibidem depurandi, animarum cura laudabiliter exer-
ceatur. Quarto in c. 4. sess. 21. de reform. ibi: illis au-
tem Sacerdotibus, qui de nouo erant Ecclesie nuiter
electi, praeficiendi, competens assignetur portio Episcopi
ex fructibus ad Ecclesiam maricem quomodocumque
pertinentibus. Quintò in c. 6. eademmet sess. ibi: aut
Vicarios pro tempore deputare, partemque fructuum
eisdem pro sufficienti vici assignare, vel aliter prouide-
re possint. Secundo in c. 18. sess. 24. de reform. ibi: inde-
neam in ea Vicarium cum congrua eius arbitrio fra-
ctionem portione assignatione constituere, qui onera
ipsius Ecclesie sustineat, donec ei de Rectore prouide-
atur. Septimò, & vlt in c. 16. sess. 5. de reform. ibi:
illa deinceps in simplex beneficiam etiam assignatio
Vicario perpetuo congrua portione non conueniant,
quorum Concilij decretorum, meminit Valez.
conf. 54. n. 15. Multa tamen periclitari oportet an-
tequam Episcopus hanc de etiam congruam por-
tionem: nempe qualitates, & circumspectas loci,
beneficij, personarum, morum, regionis, & alia
quae plurima recensita à Rebuff. in *tractatu de*
congrua portione, q. 8. praecipue num. 61. Sued. de
alim. tit. 4. §. 2. §. 4. §. 5. Stephan. Grazian. *discep.*
forens. c. 33. §. 6. n. 17. & c. 339. Valenz. d. conf. 54.
num. 44. vbi dicit quod in taxanda, & assignanda
huiusmodi congrua portione, debet praecipue
haberi respectus ad quatuor, scilicet, ad condicio-
nem personae, Ecclesiae suae, regionis consuetu-
dinem, & Ecclesiae facultates, Rot. apud Paul. de
Rubis decif. 220. n. 11. tom. 3. diuersif. alius par. 7.
recens.

Quae de re post Concil. Trid. superuenit dicta
Pij V. Constitutio, quae circa congruam portionem
istam definitendam pro Vicariis Parochialibus, ita
statuit. Praeterea arbitrio facienda ita se con-
tineat, & arbitrari debere, ut non maior censum, nec
minor quinquaginta scutorum annuorum summa,
computatis omnibus etiam incertis emolumentis, &
aliis obuentioibus communitate percipi solitis, eis
omnino assignetur. Sic per hanc Constitutionem
censuit Rota apud Paul. de Rubis decif. 230. n. 2.
tom. 2. diuersif. alius p. 6. recens. vbi a. 3. subdit debere
computari incerta emolumenta, quae habent quā-
dam certitudinem, & n. 7. & 8. resoluit quod quan-
do à principio congrua semel est assignata, debet
Vicarius illa esse contentus, & sibi imputari si acci-
dat quod congrua sit nimis tenuis, nisi sit ita te-
nuis quod Vicarius se sustentare non possit.

Ex qua Const. Plana constat quotidianis distri-
butiones, aliaque in certa numerari in huiusmodi
portione, ut aduertit Gonzal. ad reg. 8. Caneel. §. 7.
proem. c. 185. & consuluit Ioann. Gutierrez. conf. 8.
quia secundum hanc Constitutionem declarari
praefata Concilij Trident. decreta tradunt Gutierrez.
d. conf. 8. à nam. 3. Gonzal. d. *gl.* §. 5. §. 3. num. 48. & seg.
Valenz. d. conf. 14. nam. 18. licet nam. 19. adducat
Florem de Mena var. lib. 1. q. 10. art. 3. num. 39. et
stimasse per dictam Bullam Pij V. solum limitari
decisionem Concilij sess. 7. cap. 7. & idem Valenz.
vbi supra num. 20. ait Gregor. XIII. reduxisse Bul-
lam Pij V. ad terminos Ions, & sacri Concilij Tri-
dent. Eleemosynas vero Altramio, funeralium
(addo & aliorum similium iurium Parochialium)
in congrua huiusmodi summandas non esse,
recte monuit Franc. Leo in *thesauro fori Ecclef.*
part. 1. c. 31. sub num. 6. id quod istuc percipit
Vicarius ex suo officio, & labore; & verbalibus
Constitutionis intelligatur de obuentioibus,
& emolumentis, quae sunt incertae respectu
summae, quae in specie ignoratur; venit ta-
men

men sacrificanda ex eo quod in preteritum communiter, atque, vtriusque, consuevit petiti.

- 43 Nominatio vicarij perpetui deputati Parochialis vniuersi spectat non ad Ordinarium, sed ad eum, cuius est beneficium, in quo erigitur Vicaria, vt clare statuit d. Constitutio Pij V. in illis verbis, *Voluimus insuper & ita mandamus, quod dicti Vicarij perpetui non ad liberam Ordinarij electionem, sed ad nominationem illorum, in quorum Ecclesijs vniuersis penitus, cum ipsorum Ordinarij, seu eorum Vicarij prout examini approbatione deponantur; & ita non semel declarauit Sacra Congregatio, teste Nicol. Garc. de benef. p. 5. c. 2. n. 294. & seq.* quae quidem Piana Constitutio in hac parte locum habet etiam quando Vicaria vacant in mense resecuato, seu cadunt sub alia reservatione, prout dictum fuit in *Trafanen. Vicaria* 13. *Officiorum* 259. quam testatur *Garc. d. cap. 2. num. 309. vbi num. 316.* subdit in eiusmodi vicariis perpetuis ex decreto Concil. Trident. in d. cap. 7. de quibus loquitur dicta Constitutio Pij V. vt dictum est, vacantibus in mensibus Apo. sit, seu alijs resecuatis posse fieri praesentationem, seu nominationem & deputationem, non obstante reservatione, ita tamen quod Vicarij deputari teneantur expedire nouam prouisionem, nec alius ad possessionem admitti possint, *ex dicta constit.* Pij V. quatenus statuit quod Vicarij perpetui pro tempore deponendi teneantur expedire nouam prouisionem, & soluere annuatim pro portione fructuum sibi assignata, pro qua debet fieri detractio in solutione quinquennij, & quod sic vult illa Constitutio non obstat reservationibus: si enim obstatent, & vt resecuatur à Papa essent Vicariae eiusmodi promittendae, non opus esset statuere quod expediretur noua prouisio, & soluere annuatim à Cancellaria defraudaretur; cum in prouisione à Papa facienda de illis quando vacant in mensibus resecuatis, seu sub alijs reservationibus, essent litterae expediendae, & soluenda annata, & sic Cancellaria non defraudaretur, quod insinuat Gonz. d. glof. 5. §. 3. ex n. 59. quatenus num. 63. existimet & male quod d. *Constit.* Pij V. graue Vicarios ad obtinendam nouam prouisionem etiam in mensibus Ordinariis.

- 46 Et licet Gonzal. d. glof. 5. §. 3. num. 57. existimauit supradicta locum habere, non solum in Vicariis, quae ante dictam Constitutionem non dabantur in titulum, sed post illam sic, verum etiam in Vicariis, quae ante dictam Constitutionem conferbantur in titulum perpetuum; tamen verius est eandem Constitutionem, & Concil. Trident. d. cap. 7. loqui de Vicariis illarum Parochiarum vniuersarum, quae ante Concil. non habebant Vicarios perpetuos, sed amouibiles, & sic non habere locum in Ecclesijs, in quibus ante Concilium Trident. Vicariae perpetuae iam erectae erant, vt censuit S. Congregatio, teste Nicol. Garc. d. c. 2. num. 311. vbi num. 312. subdit illud, quod dicitur in d. *Constit.* *vers. volumus, de deputatione Vicarij ad nominationem illorum, in quorum Ecclesijs vniuersis penitus, cum habeat locum in Vicariis perpetuis erectis ante Concilium, ex quo est Iuri antiquo conforme, vt in dict. cap. extendenda §. qui vero, & in cap. de Monachis, de proband. & in cap. unic. de Capellis monach. lib. 6. & in Clem. 1. de iurapatre. & num. 313. & soluit Vicarias perpetuas erectas ante Concil. Trident. comprehendi sub reservationibus beneficiorum; addit tamen in*

Hispania id non seruari, & num. 319. asserit censum esse illa beneficia, quae dicuntur Vicariae, quae tamen sunt beneficia de per se, & non Vicariae Parochiarum vniuersarum, & Vicariae erectae in Ecclesijs vniuersis abdicando ab illis eura, & transferendo eam in Vicarios, comprehendi sub reservationibus.

Et notandum Sacram Concilij Congreg. in 47 *Capuaquon. sub die 23. Jun. 1619.* censuisse Vicarios, seu Parochos in Ecclesia exempta animarum curam exercere intendentes, prius approbandos & examinandos esse ab Episcopo, iuxta dispositionem cap. per exemptionem, de privileg. lib. 6. Et eadem S. Congregatio in *Augustana iurisdictionis sub die 14. Decembris 1630.* censuit Episcopum posse examinare, & approbare Vicarios Ecclesiarum Parochialium vniuersarum, & dependentium à religione Hierosolimitana, addens Episcopum debere eosdem Vicarios, si idonei reperti fuissent, simpliciter approbare, non autem ad tempus, etiam si sint temporales, nec posse pro libito eosdem subicere nouo examini; superueniente autem rationabili causa, & suspitione ignorantiae, potent Episcopus examinare eosdem ad effectum, cap. 6. sess. 21. de reform. vt censuit eadem Congregat. in *Placentina sub die 26. Augusti 1628.*

Temporalis Vicarius ille dicitur, qui auctoritate alicuius in locum alicuius ad tempus, vel ad voluntatem consensuum sufficitur, vt per Gonzal. d. glof. 5. §. 3. num. 12. Layman d. n. 8. vers. Vicarij, Azor. *anal. moral.* p. 2. lib. 3. c. 6. §. 1. in fine. Et Vicaria temporalis dicitur, quae ad tempus, non in perpetuum duratura est; purè cessante causa, vti lapsa tempore, ob quam, vel vsque ad quod, talis Vicaria concessa est, Gonzal. d. glof. 5. §. 3. num. 37. Multis de causis iure communis concessis Vicarius temporalis constituitur. Primò, quando quis legitime duas, vel plures Ecclesias habet; in quibus seuerat, commoratur, & residere nequit, insinuat per se ipsum in vna, & in alijs Vicarium constituere iure compellitur, vt colligitur ex t. xi. in cap. 8. temporis 16. q. 111. Gonzal. d. glof. 5. §. 3. num. 12. Secundo, ratione negotiorum, & occupationum, quibus ipse Rector causa sui munitis, & officij deficiatur, quo Intere Episcopus plures Vicarios instituit, c. ad hoc, de officio Archid. cap. 1. de celebrat. Missar. Tertio, ratione peccationis ad pia, religiosi ique loca susceptae, & praesertim ad Terram sanctam, cap. fin. de voto. Quarto, ratione aegritudinis corporis, & valetudinis incommode, vt constat ex toto tit. de clericis, agror. Quinto, ratione iustae absentiae Episcopi auctoritate approbare; vnde ratione studij licentiae, vel aliter occupationis iustae, & idoneae, Rector Ecclesiae Vicarium habet, cap. non aperit, de consecrat. dist. 5. cap. relatum de clericis non residentibus, cap. cum ex eo, vers. porro septennio, de elect. lib. 6. Vgolin loco infra citando, vers. se, unde. Sexto, ratione diuersae nationis aliofemine, & linguae loquentis, cui Rector praeficitur, c. 5. de offic. Ordin. Septimo, causa habendi conciones ad populum, c. inter cetera, de proband. c. quid dei iuramentum, de statu Monach. nam causa necessitatis, vel utilitatis Ecclesiae Vicarius constituitur, cap. expressi, de proband. Octauo, cum Rector est ministerio, & officio deiecit, vel remouetur à loco, c. ad audientiam, de Ecclesiasticis, Vgolin. de offic. & par. Episc. cap. 1. §. 1. vers. postremo. Nono, cum Rector se ad Religiosae vitae statum conuertit, & in probatione versatur,

- Uelutur e. de Menachis, de prabend. Vgolin. de officio & potestate Episcopi. c. 5. §. 4. §. 5. c. vers. 3. Decimò cum id redit in maius diuini cultus incrementum, cap. stud. cap. abis. 7. quest. 1. Undecimò, vbi Ecclesiæ dispensantur conceditur alicui qui in minori ætate constitutus est, cap. 2. de ætate & qualitate.*
- 54 *vel vbi Parochus ipse Sacerdos non est, Vgolin. d. 5. vers. primo. Duodecimò, quando beneficium est vobitum mensi Episcopi, vel Capituli, tunc enim potest constitui Vicarius temporalis, glo. verb. ad mensam, in Clem. 1. de excessib. Prælat. Clemens. 1. de supplend. aeglit. Prælat. Azor. institut. moral. par. 2. lib. 6. c. 15. quest. 1. vers. item quando, Gonzal. d. glof. 5. §. 3. numer. 14. Quod tamen hodie limitatur per Constitutionem Pij V. vs supra ostendimus. Decimò tertio, quando beneficium simplex alteri cumbitur inungitur, quia tunc non solum constituitur Vicarius perpetuus, sed temporalis, glo. verb. Parochialium, in d. Clem. vnic. de offic. Vicar. Rota. decis. 73 §. 8. numer. 2. p. 2. diuers. Azor. d. §. 1. vers. quando.*
- 55 *vers. Gonzal. d. §. 3. numer. 15. Decimo quarto, quando Vicarius perpetuus vniuntur, nam tunc efficitur temporalis, & ad nuntum possidendi insinuat Retor. Gambat. de offic. Legati in terminis. 102. Hoi. ed. de incomp. benef. p. 1. cap. 15. n. 6. Gonzal. d. §. 3. numer. 16. Decimo quinto, in vacatione Parochialis Ecclesiæ, donec ei de Rectore prouideatur, Concil. Trident. sess. 24. de reform. cap. 18. in prius. cuius Vicarii deputatio spectat semper ad Episcopum, in cuius Diocesi Parochialis sita est, prout testitur decisum Aymend. in addit. ad recep. legum Nauarræ, lib. 2. tit. 1. lib. 7. de Episcopis, numer. 86. ac proinde in inferiores, qui non habent iurisdictionem quasi Episcopalem cum facultate congregandi Synodum, non possunt constituere Vicarium totolum Franc. Leo in hoc sacro foro Eccles. par. 2. cap. 28. numer. 5. §. 1. Nicol. Garc. d. p. 9. cap. 2. numer. 8. Massobro. in praxi habendi censuram requirit. d. ab. 8. c. 71. Ego ipse de offic. & potest. Episc. p. 3. alleg. 60. n. 3. & 4.*
- 57 *Alij verò temporales, vt mercenarii ab Ecclesiis Prælati, Plebanis, Rectoribus, Capellanis, perpetuis Vicariis, cæterisque quibuscumque Ecclesiæ um dominis, ad augmentum diuini cultus officij supplementum assumuntur, vt alijs legitimè impediti, aut debilitati præfati domini si fuerint, Coadiutores habeant, qui eorum subleuent officium, cap. ibid. §. 9. cap. vt quisque, de vita & honest. cleric. Sed de his Vicariis nihil in præsentiarum tractabimus, de alijs autem, quos magis propriè supra appellauimus, erunt inferius à nobis aliqua dicenda.*
- 58 *Hæc igitur Vicaria temporalis, seu ad nuntum amouibiles non est beneficium, nec titulus beneficalis, quia non constituitur in nuntum, sed est simplex salarium, seu stipendium, Calder. cens. 9. n. 2. de respons. Rebuff. de nominat. quest. 14. n. 62. & in praxi ritual de dispensatione ætatis, verb. caru perpetua Vicaria, Nicol. Garc. de benefic. part. 1. cap. 2. numer. 93. Gonzal. d. glof. 5. §. 3. numer. 33. Rot. in Salamantina Vicaria 15. May 1596. coram Card. Blanchetto.*
- 59 *Vnde in ca non intat. reg. de annali, Mando in reg. de annali, quest. 13. n. 1. §. 1. Gonzal. d. §. 3. n. 43. nec subiacent nominacionibus, Rebuff. in tract. nominat. q. 15. n. 48. Gonzal. d. §. 3. n. 44. nec comprehenditur in resecrationibus, glof. verb. effect causa mandati, in c. si pampor 30. de prabend. 1.6. Hoi. ed. de iacomp. benef. p. 1. cap. 15. n. 16. Pet. Gergori. rei benefic. c. 1. n. 16. & 17. Gonzal. d. §. 3. n. 45. Nec ad*

eius titulum potest quis facere Ordinibus insignitis, Masol. de irregul. lib. 4. cap. 13. numer. 4. Flamin. Parit. de resignat. benefic. lib. 2. quest. 6. n. 2. Salzed. ad Bernard. in praxi. c. 18. n. 8. vers. & carissime, Aloyf. Rice. in decis. curia Archiep. Neapol. decis. 190. p. 2. Gonzal. d. §. 3. n. 42. Campan. in diuers. lrru. Canon. rub. 8. c. 4. numer. 8. in fine, Ego ipse de officio & potest. Episc. p. 2. allegat. 19. numer. 35. Et aduenit Nicol. Garc. p. 1. cap. 2. numer. 91. quòd si de facto quis ordinetur, non ex eo mutabatur eius nuntus, seu qualitas. Et sic Vicarij temporales non gaudent 61 prærogatiuis, & emolumentis, quibus gaudent Vicarij perpetui, Gonzal. d. §. 3. numer. 40. Nec obli- 62 gatione ratione Vicariæ ad Horas Canonicas recitandas, exceptis aliquibus casibus, 1. primò, nisi aliquis speciatim deputatus sit ad Canonicum officium vicè alterius in choro canendum, 1. secundò, si Vicario plena administratio beneficii cum consensu, & auctoritate Episcopi, tamen si ad tempus vel cum potestate amouendi committatur, tunc enim in talia conditione ac potestate committi cõoscitur, vt omnia officia præfati vi- delicet principalis, cuius Vicarius igitur, officium non perfoluat, v. g. si alicui commendat Ecclesiæ interm dum beneficiatus puer, qui per se orare non potest, adolefcat, aut si Parochus, qui ob incurabilem infirmitatem beneficio præfati nullo modo potest, Vicarius seu Coadiutor ab Episcopo designatur, ita vt administrationem etiam in temporalibus habeat, & solum aliquam portionem congruam parochi infirmo relinquere debeat, iuxta doctrinam Abb. in cap. de Rectoribus, numer. 5. de instit. aut beneficium quod monasterio vniuntur est, auctoritate Episcopi committitur alicui Vicario, quomodo ad nuntum remouibili. Colliges hæc ex Sout. de Reig. tem. 1. lib. 4. de Heru Canon. cap. 22. numer. 15. Paul. Layman. in Theologia moralis lib. 4. tract. 2. cap. 5. n. 8. vers. semper aliam Vicarij.

Nominatio Vicariorum ad nuntum amouibilibus 63 pertinet ad Proceum, seu Prælatum monasterij, cui beneficium vniuntur est, & Episcopum solum debet approbare, & admittere, ac licentiam administrandi Sacramenta dare, si Vicarius idoneus inueniri fuerit, quem potest examinare, nec vlla alia requiritur collatio, aut insinatio, vt per Flores de Menz var. quest. 1. o. numer. 56. Nicol. Garc. part. 1. c. 2. n. 93. in med. Et quod in Ecclesia Regulari nominandi Vicarium ad Regulares spectat, fuit dictum in Iauena. Parochialis S. Antice 19. 64 Aprilis 1617. coram R. P. D. Duran. inter quos impetitos decis. 74 & impressa per Viui. post suam praxim jurisprætor. decis. 86. n. 2.

Hinc Vicarius temporalis potest ad nuntum amoueri per eum, qui illum constituit, Abb. in cap. edoceri numer. 10. de respons. Vitalian. in Clem. vnic. n. 56. in fine de officio Vicarij, Gonzal. d. §. 3. n. 39. non Rota sequitur illam opinionem, vt io beneficiis manualibus amotio fieri possit etiam absque causa, Causat. decis. 72. numer. 4. in fine, Thodof. de Rubrica in singular. Rota p. 3. verb. beneficium §. 5. pag. 55. Quæ tamen opinio procedit si non suble aliqua causis malitiæ, & præsumptio odij, Card. à Clem. 1. §. præmissa vers. seque parit. & ibi Imol. n. 44. Rota decis. 778. p. 2. diuers. Causat. d. decis. 72. n. 5. nam malicia cessante etiam sine causa potest fieri reuocatio. Scilicet de benefic. p. 3. quest. 68. in fine Nauar. commentum 2. de regular. numer. 65. Fr. Emmen. quest. regul. tem. 1. quest. 54. artic. 9. Nicol. Garo. d. p. 1. cap. 5. numer. 88. non tamen ante unum fer-

non autem si haberet simpliciter onus celebrandi Missam, nisi essent sub eodem testio, quia tunc Apost. dispensatio necessaria erit. Nou. *conf. 25. de prebend. in vetusque edit. Sayt. in florib. decis. sub v. d. it. decis. 25.* Nicol. Garc. *d. 5. n. 243. in 3. declar. Arrendas. d. loca 23.* Gratian. *Marche decis. 155. n. 166.*

Capellanus duas, vel tres sub eodem testio vni-
 19 formes non potest quis habere tanquam beneficia vniuersa. Ricc. p. 1. *praxis decis. 401.* Alphonsi. de Leone *d. p. 1. q. 3. n. 73.* Si quis per annum ex collatione Episcopi retineat, incidit in penationem omnium ipso iure, non obstante Episcopi dispensatione, vt per Nicol. Garc. *d. p. 3. n. 58.* Arrendas. *d. loca n. 18.* Alphonsi. de Leone *d. p. 1. q. 3. n. 73.*

Capellanus duas collaturas in eadem Ecclesia non potest pater & filius simul obtinere, Azor. *instit. moral. tom. 2. l. 6. c. 4. q. 17.* Ricc. p. 2. *praxis resol. 369.* Alphonsi. de Leone *d. p. 1. q. 3. n. 74.* secus tamen erit si alter obtineat Capellaniam collaturam, & alter non collaturam, Nouat. *in suis singul. cens. l. 3. n. 4.* Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub. 1. c. 15. n. 67.*

Episcopus non potest compellere obtinentem
 30 Capellaniam vt ipsemet celebret, licet in eius fundatione disponatur quod Capellani celebrent; nam istis oneribus Missarum testio per substitutos satisfit. Ita Sacram Congregationem respondit attestantur Bonocini. *de Sacram. dist. quatuor. vlt. punit. 7. §. 1. n. 1.* Campan. *diuers. Iuris Canon. rubr. 7. c. 6. n. 13.* Homoboni. de Bonis *d. e. examini. Eccles. p. 1. tract. 4. c. 13. q. 121.* Piasc. *in praxi Episcop. p. 2. c. 3. art. 5. n. 11.* Zetoli. *in praxi Episcop. p. 1. verb. beneficiarius §. 7. concl. 4. post conf. 8.* Nicol. Garc. *de benef. 7. c. 1. n. 85.* Fagundes *in quinquag. Eccles. precepta. prax. 1. lib. 3. c. 9.* Ego ipse *de officio & potest. Episcopi p. 2. alleg. 24. n. 29.* me citato in isto loco Dian. *resol. moral. p. 2. tract. de celebrat. Missar. resol. 18.* vbi ex Piasc. citato loco testat, quod tunc realiter Capellanus possit cogi ad Presbyteratum, quando in fundacione exprimeretur, quod debeat esse actu Sacerdos, & per se ipsum feruire, de quo etiam Fagundes *dist. decis. 9. n. 5.* Quicquid enim non fuerit expressa dictum quod Capellanus teneatur celebrare per se ipsum, vtrique potest celebrare per alium. Lep. *alleg. 35. §. 17. n. 1.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. n. 75.* cum seq. Stephan. Gratian. *Marche decis. 155. n. 11.* & *discepti forens. cap. 135. n. 1.* Alphonsi. de Leone *de offic. Capellani p. 1. q. 4. praxi 1. n. 98.* Rot. *decis. 635. n. 1. §. 3. & decis. 719. n. 3. in fine. part. 2. recent. & decis. 108. n. 5.* vbi adden. *n. 15. cora Greg. XP.* Nec tenetur esse Sacerdos, quia in dubio non presumitur, preterquiritur a fundacione, nisi expresse id appareat, ita post Roch. Lambertini, & Ricc. *resoluit Alphonsi. de Leone de Officio Capellani p. 1. q. 4. praxi 6. n. 108. & n. 110.* cum Rot. *resoluit quod ex eo quod in prima fundacione vocaretur ad capellaniam Titium Sacerdotem tunc temporis, non sequitur quod voluerit omnes alios presentandos ad eam debere esse Sacerdotes, sed potius id presumi debet factum, ex quo de facto Titius erat Sacerdos.* Et hinc idem Alphonsi. de Leone *vbi supra n. 11.* a. cum Squillante *de primat. clerice. cap. 4. n. 27.* *resoluit* Capellaniam non habere Sacerdotalem ordinem adiunctum quoriscumque fundator dixit quod praesentetur, vel instituatur Capellanus, qui & Missas celebret, quia tunc sufficit, vt penen-

tatus sit initiatum prima Tonsura, & etiam 14. annorum; quia illa verba censeri potius debent posita ad onus quàm qualitatem significandam, ad nunc. per Peregrin. *de Capellan. lib. 2. cap. 5. n. 8.*

Vnde provenit vt Capellania habens omnia
 31 duarum Missarum qualiter hebdomada, non expresse quod Capellanus per se ipsum celebret, non est Sacerdotalis. Sacri. Congregat. Concil. teste Garc. *in addit. ad sum. tract. de benef. part. 3. cap. 4. n. 15.* Hinc etiam fit vt si ante fundacionem Capellaniae tum dispositione testatoris quod
 32 quoriscumque vacaret, prouideretur Capellanus, qui celebret, vel dicat tot Missas qualiter hebdomada, non est necessarium praesentare Presbyterum, sed sufficit quod seruiat, & Missas dicat per substitutum: eadem Sacri. Congregat. teste Conzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. n. 72. 80. & 83.* Hinc quoque inferitur Capellaniam institutam a testatore cum his verbis. *Si beneficiarius ipse Capella omni die, seu saltem quinquies in hebdomada celebrare teneatur, & si negligens fuerit, ipse beneficiarius incurret poenam duorum solidorum*, non censeri requirere personalem residentiam, nec exigere vt personaliter Missam dicat, eadem Sacri. Congregat. teste Garc. *in addit. ad 7. part. cap. 4. n. 57.* Hinc pariter colligitur Capellaniam non esse Sacerdotalem si in fundacione caueatur Capellanum debere celebrare diuina Officia, quia ex illis verbis non adstringitur Capellanus per se ipsum Missas celebrare, sed tantum denotatur obligatio, & onus quod fundator imponit Capellaniam obtinenti. Ita Sacri. Congregat. testibus Quirant. *in sum. Bullar. verb. seruimus Capellani*, Alphonsi. de Leone *d. quatuor. praxi 6. n. 217.* vbi ex Rot. in *Aquilana Capellania 26. Martij 1639. coram R. P. D. Merlinio* subdit quod licet hoc casu possit per alium Missas celebrare, non tamen per alium potest celebrare diuina Officia, & n. 221. hanc tanto magis voca esse affirmat vbi sunt iniunctum vt adiuuet dictus Capellanus Parochum in cura animarum, quia tunc non solum obligatur, sed debet esse Sacerdos, & n. 223. affirmat neque Capellaniam dici posse Sacerdotalem ex eo quod fuit dictum, vt instituatur Capellanus, vel Sacerdos, qui celebret per se, vel per alium tot Missas.

Vice versa sunt plures casus in quibus attendis
 33 fundacionis verbis constat fundatorem velle vt Capellanus per seipsum & personaliter Missas celebret, & nonnunquam velle etiam quod Capellania sit Sacerdotalis requirens Ordinem Sacerdotis, vt in sequentibus. Primò quando fundator vult verbis negatiuis, videlicet, *non praesentetur nisi Presbyter vel Sacerdos, vel non praesentetur qui non fuerit Sacerdos*, tunc enim Capellaniam esse Sacerdotalem resoluunt Peregr. *de annu. & Capellan. lib. 2. cap. 5. n. 20.* Alphonsi. de Leone *d. q. 4. praxi 6. n. 236.* & censuit Rot. *cora Camaler. decis. 231.* Secundo quodque a fundacione fuerit dictum. *Ad Capellaniam debeat praesentari vnus Sacerdos bona conditionis, & fama, Presbyter secularis.* Ita Steph. *decis. 87. c.* Idem erit dicendum vbi cauetur quod praesentari debeat Capellanus de sua linea masculina, & ea deficiente de linea feminina, etiam si sit clericus prima Tonsura, & vtrique deficiente extraneus, qui tamen sit Sacerdos, nam tunc respectu extranei, Capellania erit Sacerdotalis, ita quod qualitas Sacerdotis requiratur de tempore praesentationis, Rot. apud Vitian. post suum
 praxin

proximam inſpirationem. *decif. 19. n. 7. verſ. preſuppofitis.* Idem quoque dicendum erit ubi mandavit fundator quòd præſentetur Capellanus, vel Sacerdos, qui *Miſſam celebraret, & celebrare deberet, Rotæ corâ Caaſer. decif. 436. in fine.* Denique hinc quoque colligitur Capellanum eſſe Sacerdotalem, ita ut poſſit conferri, ei qui intra annum valeat promovere ad Sacerdotium, ſi in eius fundatione dictum ſit, quod ad eam debeat præſentari vnus Capellanus, ſi de genere teſtatoris aliquis Preſbyter inſcribitur, aliàs quicumque alius ſit Sacerdos, qui Capellanus, ut neatur facere ſingulis annis anniverſarium pro anima teſtatoris, & teneatur Miſſas, & alias divinas Officia celebrare in eodem Capella iuxta facultatem, poſſibilitatem ſuam, & ſedendum. Ita S. Cong. Conc. in *Salernitana 11. Januarij 1620. Ad decif. Martij. 129.* ubi ſit diffrenna inter Preſbyterum & Sacerdotem, fuit dictum non applicari ad eamſam, cum illa loquatur de obſervantia ſubſequens, in qua principaliter ſe fundat decifio. Sacerdotium quoque actu requiritur ſtante diſpoſitione teſtatoris in fundatione duarum Capellaniarum, ut per beneficiarios provideantur clerici Sacerdotes, qui teneantur, & debeant Miſſas celebrare, & arbitrio Capituli deſervire; vel ipſis impediens per alios ſubſtitutos à Capellanis eiſdem, & à Capitulo approbandos. Ita S. Congreg. Concilij in *Maternen. 8. Januarij 1628.*

Capellanus autem obligatus quotidie celebrare, poteſt ex cauſa maioris honeſtatis vnam Miſſam in hebdomada omittere, ſi inſtitutio Miſſæ dirigatur ad perſonam Sacerdotis, his vel ſimilibus verbis, *ſignatur Capellanus, qui quotidie celebraret; non autem ſi adiungat, per ſe, vel per alium, nec enim ſi inſtitutio Miſſæ dirigatur ad locum, puta ſi fiat hoc modo, dicatur quodam Miſſa in tali Eccleſia, vel in tali Cappella, &c.* tunc enim Sacerdos, qui huiusmodi onus habet, ſine vlla vacante tenetur quotidie celebrare, ſi in parte Nau. conf. 1. in antiquis, aliis 6. in nouis, de preben. Sayt. in floribus decif. Jub. eod. ſit decif. 6. & 16. poſt Henric. Sâ. Fr. Emmanuel. tener Lauſen. de Peytin. de primat. Regal. 11. 3. in addit. pag. 405. num. 23. Zanard. in dicit. Theolog. p. 1. de ſacram. Miſſa cap. 13. in prime. Vgolini. de off. & pot. Episcop. cap. 14. n. 3. Fagnoli. 2. in quatuor Eccleſia præcepta, præ. 3. lib. 3. cap. 16. num. 11. Bonacin. de ſacram. diſp. 4. q. vii. pen. 7. §. num. 16. & 17. Fraxinel. de oblig. Sacerd. ſecl. 4. concl. 4. §. 1. Diana d. 11. de celebrat. Miſſar. reſol. 28. Ego d. alleg. 24. num. 3. Addit tamen idem Diana p. 1. ſtraſſ. 5. reſol. 23. poſt Nald. in ſam. verb. Miſſa num. 7. & Homobon. de Bonis in cauſis, moral. tem. 2. p. 7. reſp. 5. ex aliqua magna neceſſitate dicere eidem Capellano aliquando per annum, puta quatuor vel ſextes celebrare pro ſe ipſo, vel ſibi valde coniuncto, ad ſpecialem aliquem Dei gratiam; ut tuncdam, ad eum non negat prius Capellaniz inſtitutor, ſi de tali caſu cogitaſſet, vel interogatus fuiffet.

Qui vno eligitur, ut quotidie celebret, & deinde aggrauent, non tenentur celebrare per alios ſi infinitas parum durarent, ſed ad quod dies ex hoc extendatur non bene conſtat. Nam Veti. Nau. de reſol. lib. 2. cap. 2. num. 210. & Nald. in ſam. verb. Miſſa num. 11. non obligat Capellanum ad faciendum per alium celebrare ſi per ſpatium vnus, vel duos annos mentium aggrauaret. Baſil. in apboriſm. lib. C. verb. Capellani aggrauati, Campan. in diarij. Juris Canon. rub. 7. cap. 6. n. 14. Lauſen. de Peytin. Auguſt. Barboſ. de Ius. Eccleſ. Part. II.

de primat. Regulari tem. 4. in addit. cap. 1. num. 24. pag. 405. non enim aſunt, credibili. eſt fundatio-tem voluiſſe ita ſtrictè obligare, cum ſuam mentem non explicaret, nec certe eſt rationale tantum coniungere. Diana verò d. ſtraſſ. de celebrat. Miſſar. reſol. 27. extendit vique ad 15. dies tantum, quod idem ait Bonacin. de ſacram. diſp. 8. q. vii. p. 1. 8. n. 17. Ego tamen d. alleg. 24. num. 32. probabilius aſſero huiusmodi Capellanum inſtitutum excuſari ab onere faciendi per alium celebrare, ſi aggrauet per octo vel decem dies; & hanc ſententiam tenent Fraxinel. d. ſecl. 4. concl. 4. §. 1. 3. Multum ſem. Theolog. moralis p. 1. ſtraſſ. 6. cap. 1. nam. 79. Homobon. de Bonis de examina Eccleſiaſtice. p. 1. ſtraſſ. 4. c. 13. q. 122. & alij per me citati vbi ſupra.

Capellanus inſtitutus, & obligatus ad celebrandum in certo Templo, Oratorio, & Alari, male faciet ſi Miſſa alibi celebret; non enim ad licet, Imol. in cap. offij nam. 27. verſ. & hoc tenet de teſt. Nau. conf. 8. num. 10. ſed. 11. in nouis. Setaphin. decif. 1149. n. 2. & 3. Rot. in Toletana Conſtitutionum Synodali. 9. Junij 1624. corâ Reuerendiſſimo D. meo Coccone Decano; & hic talis celebratio extra Eccleſiam, in qua fuit per illos, qui elemoſynas de decime, ordinatum, peccat mortaliter, non tamen tenetur ad villam reſtitutionē niſi aliquid fuſſigium de fundis ſubtraheret. Ita Nau. in man. cap. 2. §. n. 134. Azor. inſtit. moral. tom. 1. lib. 10. cap. 24. q. 8. Melch. Phœbus decif. 106. n. 4. p. 1. Mich. Reinoſo in obſeruat. ſum. obſer. 7. num. 8. ſam. ſeq. Homobon. de Bonis de examine Eccleſiaſtice p. 1. ſtraſſ. 4. cap. 1. §. 1. 23. Fraxinel. de oblig. ſacerd. ſecl. 4. concl. 4. §. 9. n. 3. Fagundes in quatuor Eccleſia præcepta præ. 3. lib. 3. cap. 16. num. 7. Diana d. ſtraſſ. de celebrat. Miſſar. reſol. 29. ubi ſubdit ex paruitate materiz Capellanum in hoc caſu aliquando excuſari, ut ſi, v. gr. his vel in anno in tali ſacello, ſive Alari non celebret. Episcopos verò ex iuſta cauſa poteſt concedere vi Miſſa in alia Eccleſia, vel in alio Altari celebretur, ſi nequeat celebrari in loco conſtituto, colligitur ex textu c. non mediocriter, verſ. dam exigit, de cauſer. diſp. 5. Abb. conf. 99. n. 5. verſ. honeſtus erit, & in fine verſ. ad ſeruum, Innoc. in cap. fraternitatis, de ſepultur. Henric. in ſam. lib. 9. cap. 2. §. 6. Jacob. de Graſſ. in aurea decif. p. 1. lib. 2. cap. 43. a. 1. & 2. Rot. in Toletana Conſtitutionum. Velut propter æius intemperiem, vel bellorum tumultum, aut aliam quamlibet iuſtam cauſam, ut expreſſe reſoluit Reinoſo d. obſer. 7. num. 17. ſam. ſeqq.

Capellanus, qui promiſſione, vel fundacione tenetur celebrare certas, & particulares Miſſas, veluti de Spiritu ſancto, & de: Beatiſſima Virgine, aut de Requite, male ageret ſi alias celebret ali-que iuſta cauſa, qualis erit ſi in eum diem incidat ſolemnitas aliorum ſanctorum, etiam ſi de eo celebretur officium ſimplex, & Sacerdos officiarum maiori deuotione in Miſſa de dicto ſancto placet enim ceteris paribus Miſſa de Requite magis deſunctis prodeſſet, cum eius preces ad animarum liberationem directè fundantur, ſupplere tamen poteſt maior Sacerdotis deuotio, vel ſancti illius interceſſio, cuius fuſſigium in Miſſa implatur, & licet teſtator dixerit quod ſingulis diebus dicatur v. g. Miſſa de B. Virgine, vel de Requite, hæc verba tamen intelligenda ſunt cuſi modo, & modaliter, non debet præſtare voluntas teſtatoris Eccleſiæ ordini, & reui. Quæ ita reſoluunt Emmanuel. Sâ. verb. Miſſa num. 48. ſyluſt. in 3. p. q. 7. art. 9. ad 5. Poſſeum. de off. Curat. c. 2. num. 44. ad finem.

Fraxinel. d. *secl.* 4. *concl.* 4. §. 4. Homobon de Bonis de *examine Ecclesiastico* p. 1. *tratt.* 4. *cap.* 14. §. 126. Laurent. de Peiris in *privileg. Minim.* tom. 1. *con-*
stit. 5. *Leonis* X. n. 1. Azor in *statut. moral.* p. 1. lib. 10.
cap. 5. §. 5. Gauant. in *rub. Missar.* tom. 1. p. 3. *lit.* 13.
 num. 20. & 21. Fagund. in *quinque Eccles. precepta*
præcep. 1. lib. 3. *cap.* 9. n. 6. Villalob. in *sum. tom.* 1.
tratt. 8. *dist.* 9. n. 9. Ioan. de la Cruz in *direct. con-*
sciens. p. 2. de *sacrisf.* *Missæ* q. 4. *dub.* 2. *concl.* 2. Ego
 ipse d. *alleg.* 2. 4. num. 32.

38 Capellanus non potest nouum elemosynam
 accipere, & duabus obligationibus vnica Missa
 satisfacere, nisi in fundacione expresse cautum sit
 quod non teneatur Sacrificium applicare. Ita S.
 Cong. Conc. in nullius celebrationis *Missarum* 13.
 Iulij 1630. Vnde Gauant. in *rub. Missæ* p. 3. *lit.* 12.
 num. 1. Ghilen. in *sum. verb.* *Missa* celebratio n. 23.
 Bonacin. & Homobon. quos refert & sequitur *Diri-*
na moral. resol. p. 6. *tratt. resol.* 13. resoluunt quod
 quando nullo modo constet de fundacione Capel-
 laniæ, cum nulla re periculis scriptura, sed solum
 constet ipsum Capellanium teneri quotidie cele-
 brare in tali Ecclesia, teneatur obtinens Capella-
 niam Missæ sacrificium applicare pro fundatore.

Ille vero etiam ad nutum amouibilis, qui ha-
 buerit obligationem vnus Missæ qualibet hebdo-
 mada cum stipendio legato, & confirmato de octo
 annis in octo annos potest demandare celebra-
 tionem dictarum Missarum alteri cum elemosyna
 consuetæ, iuxta morem regionis, retenta sibi parte
 dicti stipendij debiti Capellano. S. Congreg.
 Conc. in *Fanen.* 7. *Septembris* 1630.

39 Capellanus simplicis Capellaniæ personalitatem
 quod seruicium impendere minime tenetur, sed
 illi per substitutum inferuire valet, attenta gene-
 rali consuetudine. Felin. in *cap. dilectus* 162. n. 1. de
rescrip. & in *cap. cum omnes* sub n. 3. de *consecr.* Gon-
 zal. ad *reg. 8. Canon. gl.* §. num. 80. & *gl.* 25. n. 76.
 Srephan. Gracian. *Marchia de iur.* 155. n. 2. Gut-
 t. p. 3. *cap.* 2. num. 3. & *seqq.* Rot. *decis.* 483. num. 2. p. 1.
diuers. & in *Aquilana* Capellania 26. *Martij* 1629.
 eorum R. P. D. Merino. apud Alphonsæ Leonæ
 de *offic. Capellani* p. 1. §. 4. *præxi* 1. num. 100. quæ li-
 mitat nisi ubi viget specialis consuetudo, statu-
 tum vel Constitutio in contrarium, vel nisi appa-
 reat fundatorem aliter voluisse, potest enim ille
 etiam huiusmodi simplicibus Capellanis tunc depen-
 di onus adiacere, cum illud sit iuris dispositioni
 conforme.

40 Capellanus, qui tenetur in certa capella cele-
 brare Missam vnâ quolibet die, & inferuire om-
 nibus Hociis Canonici in choro, & associare Cõ-
 fratres S. Caroli in omnibus functionibus, & pro-
 cessionibus publicis toties quoties cõtingent exire
 ab Ecclesia ad hoc vt possint participare de distri-
 butionibus quotidianis Capituli, pro vt ceteri Ca-
 pellani inferuiantes participanti, non potest pe-
 substitutum deferuire, Rot. in *dicta Aquilana* Capel-
 lania apud Alphonsæ Leonæ d. 9. 4. *præxi* 1. n. 103.

Capellanus per se ipsam tenetur Diuinis infer-
 uire posita institutione Capellæ infra caput teno-
 tis, videbatur, Qui quidem Capellanus tenetur, &
 obligatur su in quolibet hebdomada dicere in ipsa
 Ecclesia pro remissione peccatorum testatur duas
 Missas, & deferuire Ecclesia in Diuinis. Ita S.
 Cong. Concil. in *Viterbien.* 11. *Januarij* 1620.

41 Et ideo Capellanus in Ecclesia Cathedrali, tene-
 ri ad residendum in hanc fundacione suæ Capellæ cū
 onere quarundam Missarum & inferuendi in choro,
 cõsistit eadē S. Congreg. in *Ferrar.* 7. *Decembris* 1627.

CAPVT VI.

De Vicariis.

SVMMARIVM.

- 1 Vicarij in Iure Ciuili qui dicuntur, ostendi-
 tur.
- 2 Vicarij in beneficiis sub duplici sunt differen-
 tia.
- 3 Vicarij perpetui quibus casibus constituendi.
- 4 Vicarij perpetui non possunt constitui absque re-
 latione iuris Vicarie.
- 5 Vicarium perpetuum an, quando, & qua de cau-
 sa Episcopus constituere debeat, ostenditur.
- 6 Vicarium perpetuum in quibus casibus Episco-
 pus deputare non valeat, ostenditur, & num.
 seqq.
- 7 Vno quando & tempore immemoralis facta est,
 & ex tunc constet Vicarius fuisse scientibus
 & consentientibus Ordinariis ad nutum
 amouibiles, & nunquam Vicarium perpetuum
 fuisse constitutum, tunc Episcopus per-
 petuum Vicarium deputare nonquit.
- 8 Vno quando facta est per viam pacts, & concor-
 dia à Sede Apost. approbata cum claus. de
 seruando beneficio per Vicarium ad nu-
 tum amouibilem, tunc nequit Episcopus
 deputare Vicarium perpetuum.
- 9 Beneficium quando est vntum monasterio Me-
 nachorum, aut Mendicantium, tunc Episco-
 pus non potest deputare pro viis seruicio Vi-
 carium perpetuum, quia debent Monachi
 nominare Vicarium, & Episcopus examina-
 re, & approbare.
- 10 Beneficium si esset vntum ex privilegio remu-
 nerationis causa concesso cum claus. ponendi
 Vicarium ad nutum amouibilem, tunc non
 possit Episcopus deputare perpetuum.
- 11 Vicarium perpetuum nequit Episcopus consti-
 tuere quando pro vno pacis & cessatione li-
 tum, reliquæ beneficij gubernatione expe-
 ditur michi innotari, sed institui Vicarium ad
 nutum amouibilem.
- 12 Beneficium Parochiale quando ex privilegio
 Pontificis post Trid. decretum concesso vntum
 esset cum claus. instituendi Vicarium
 ad nutum amouibilem, tunc nequit Episco-
 pus contra id privilegium Vicarium per-
 petuum constituere.
- 13 Erectio de Vicaria ad nutum in perpetuum per
 Episcopum facta ex facultate sibi concessa
 per Concil. Trid. *sess.* 7. c. 7. de reform. non
 alterat vntum iam factam quoad exercitium
 cura.
- 14 Vicarij perpetui adscripti Ecclesie Cathedra-
 lis est de corpore Cathedralis, & conse-
 quenter debet incedere sub Cruce in fidei.
- 15 Rectores Ecclesiarum Parochialium, & perpe-
 tui eandem Vicarij, in quo conueniant, &
 differant, ostenditur, & numero seqq.
- 16 Perio certa ubi monachis vel Canonicis assigna-
 tur, & reliqui vntum fructus Vicario relin-
 quantur, tunc ipse Vicarius principalis cen-
 seri debet.
- 17 Vicarij etiam perpetui ex sermonis proprietate
 non comprehenduntur in dispositionibus qua de
 Rectoribus

Reitoribus Ecclesiarum faciunt mentionem, precipue in materia penali, odiosa, vel exorbitanti.

- 18 Beneficium Ecclesiasticum dicitur obtinere, perpetuus Vicarius, atque in eo locum habere omnes dispositiones, quae de beneficio faciunt mentionem.
- 19 Vicarij perpetui habent verum titulum.
- 20 Disposita de beneficio curato habent locum in Vicaria perpetua.
- 21 Iura omnia loquentia de beneficiis curatis circa vacationem per affectionem, & non promotionem, & de eorum aetate, locum habent in Vicariis perpetuis.
- 22 Penae extrinsecae, Excommunicabilis, de praebend. locum habet in Vicariis perpetuis.
- 23 Officium divinum recitare tenentur Vicarii perpetui.
- 24 Ordinarij possent ad titulum suae Vicariae Vicarij perpetui.
- 25 Penae cap. de multa de praebend. &c. licet canon. de elect. lib. 6. habet locum in Vicario perpetuo.
- 26 Vicarius perpetuus Reitor cura animarum aliquando ducitur, licet propriè non sit Reitor.
- 27 Vicarius, Curatus, & Reitor, aliquando vii synonyma variantur.
- 28 Cura animarum residet penes Praelatum, seu Reitorem beneficij uniti, cura verò exercitium penes Vicarium in dicto beneficio unito deputatum.
- 29 Papa erigend. Vicariam perpetuam, & in Vicarium transferendo curam, nihil aliud facit quàm constituere illum alium Reitorem cura animarum, licet propriè non sit Reitor Ecclesiae.
- 30 Vicarius perpetuus dicitur habere curam animarum, non autem Reitor principalis.
- 31 Reitor principalis si existens Vicario perpetuo vult se ingerere in cura animarum, nullo modo potest.
- 32 Cura habitualis est in illo, qui praest. beneficium principalis, cura tamen actualis eidem sublata translatam fuit in Vicarium perpetuum.
- 33 Vicaria in erectione aliquando Vicario reservatur tantum cura exercitium.
- 34 Cura actualis, & habitualis, atque illius exercitium, & sic tota nonnunquam, confertur in Vicarium temporalem, & tunc ille est providendus per concursum.
- 35 Vicaria perpetua Parochiarum unitarum, ubi cura in eas non fuit translata, concursu non conferuntur sed solum ad nominationem illorum, quorum dignitati, vel Ecclesiae Parochialis est unita & annexa, deputandi, & instituendi sunt Vicarij.
- 36 Vicarius perpetuus non potest removeri etiam si Reitor principalis moriatur.
- 37 Vicarius non potest substinere alium Vicarium, nisi effectus consuetudo in contrarium, vel substitutus poveretur ex causa parum duratura.
- 38 Reitor, vel is, cui est beneficium unitum, in decimis habet fundatam intentionem.
- 39 Vicarius perpetuus de Iure communis in decimis fundatam habet intentionem pro sua tantum cõgrua portione assignata, & adhuc quoad omnes decimas, ubi nullus adest Reitor, vel non apparet de unionis.
- 40 Portio competens ex fructibus beneficij assignanda

est Vicario perpetuo Concil. Trid. septim in locis congrua portione assignanda Vicario meminis.

- 41 Portionem congruam Vicarij assignandam antiquam decernat Episcopus, quae perferantur oporteat, ostendatur.
- 43 Portionem congruam definitis constitutio Pij V.
- 44 Distributiones quidam, aliq̃ae incerta numerantur in portione congrua Vicarij assignanda.
- 45 Nominatio Vicarij perpetui Parochialis unita spectat non ad Ordinarium, sed ad eum cuius est beneficium in quo erigitur Vicarius, etiam quod Vicarius vacet in mense reservatus, seu cadens sub alia reservatione.
- 46 Concil. Trident. sess. 7. de reform. c. 7. & constit. Pij V. loquuntur de Vicariis illarum Parochialium unitarum, quae ante Concil. non habebant Vicarios perpetuos sed amovibiles.
- 47 Vicarij, seu Parochi in Ecclesia exempta animarum curam exercere intendentes prius approbandi & examinandi sunt ab Episcopo iuxta dispositionem, cap. per exemptionem, de privilegiis in 6.
- 48 Episcopus potest examinare, & approbare simpliciter, non autem ad tempus Vicarios Ecclesiarum Parochialium unitarum & dependentium à religione Hierosolimitana.
- 49 Examinare potest iterum Episcopus Vicarios Ecclesiarum Parochialium unitarum & dependentium à religione Hierosolimitana superveniente rationabili causa, & suspensione ignorantis ad effectum c. 6. sess. 12. de reform.
- 50 Vicarij temporales dicitur, qui auctoritate aliquis in locum alterius ad tempus, vel ad voluntatem constituentis sufficitur.
- 51 Vicaria temporalis dicitur, quae ad tempus, non in perpetuum duratura est.
- 52 Vicarius temporalis ex quibus causis à Iure probatur constitui possit ostenditur, & nom. l. c. q. q.
- 53 Reitor, quando à ministerio & officio deiciatur, vel remouetur à loco, vel se ad Religiosam vitam convertit, temporalis Vicarius est constituendus.
- 54 Beneficium quando est unitum mensa Episcopi, vel Capituli, potest constitui Vicarius temporalis.
- 55 Vicaria perpetua quando unitum, tunc ad nuntium possidentis infertur Reitor.
- 56 Vicarius deputatus amovibilis in vocatione Parochialis Ecclesiae per Episcopum solum, in cuius diocesi Parochialis sita est.
- 57 Vicarij temporales assumuntur alij et mercenarij ab Ecclesiis Praelatis, Reitoribus, &c.
- 58 Vicaria temporalis, seu ad nuntium amovibilis, non est beneficium, nec titulus beneficalis.
- 59 Vicarij temporales non intra regul. de amovibili, nec illa subiacent reservationibus Apost.
- 60 Ordinarij non potest quis ad titulum Vicariae temporalis.
- 61 Vicarij temporales non gaudent prerogativis, & emolumentis, quibus gaudent Vicarij perpetui.
- 62 Officium divinum recitare non tenentur Vicarij temporales, nisi, &c.
- 63 Nominatio Vicarium ad nuntium amovibilem pertinet ad Praelatum monasterij cui beneficium unitum est, & Episcopus solum debet approbare, &c.

64. In nominandi Vicarium in Ecclesia ad Regulares spectat.
65. Vicarius temporalis potest ad nutum amoveri per eum, qui illum constituit, & potest fieri remoucio sine causa malicia cessante, non tamen ante annum servitij finitum.
66. Vicarius temporalis nullo modo in iurare poterit reg. de trionali, quominus possit amoveri.
67. Vicaria perpetua, & temporalis ex quibus cognoscatur: ostenditur.
68. De ceteris referuntur de Vicariis perpetuis Parochialium unitatum agentes.

ICAREE in Iure Ciuili late sumptio vocabulo dicitur illi, qui in locum alterius Magistratus, absente scilicet, mortui, vel impediti substituitur ab eis, qui a lege ad id potestatem habent, ut deducitur ex l. 1. ff. de tutorib. & curat. datis ab his. l. Vicarius ff. de legation. Cuius. lib. 1. quass. Papin. super l. 5. ff. de offic. Procons. Mod. in imperio Iuris, tit. 2. in prelat. num. 84. In Iure autem Canonico multipliciter sumuntur, de quibus & præcipue de omni genere Vicariorum Episcopi latè agimus infra in special. cap. de Vicariis Episcopis.

2. In beneficiis verò Vicarij sunt in duplici differentia, quidam perpetui, alij temporales dicuntur, secundum Abb. in c. extirpanda, §. qui verò, num. 5. de prebend. l. 1. c. 2. de benef. & cons. c. 7. n. 9. Azor. in sum. moral. p. 3. lib. 3. cap. 6. Paul. Laiman. in Theolog. moral. lib. 4. tit. 1. cap. 5. n. 8. Claud. Mart. in dialog. de perpensis, & generalibus Vicariis, p. 1. Perpetui sunt quando vni Parochialium Ecclesiarum fit accessio, nam tunc apponitur Vicarius perpetuus, cap. extirpanda, §. qui verò, de prebend. c. 1. de capellis monach. c. 1. eod. tit. in 6. Clem. vnic. de officio Vicarii, cum aliis, de quibus Rebuff. in praxi benefic. tit. de Vicar. perpet. a num. 1. Hoied. de incompatibilib. benef. p. 1. c. 1. n. 2. Gonzal. ad regn. 8. Cancel. gloss. §. 5. 1. ex n. 10. Dicuntur etiam perpetui Vicarij, quos Ordinarij duxerint constitutos in quibuscumque beneficiis Curatis, quæ Cathedralibus, Collegiatis, seu aliis Ecclesiis, vel monasteriis, beneficiis, & collegiis, seu pijs locis, quibuscumque perpetuo unita, & annexa reputantur, iuxta dispositionem Concil. Trid. sess. 7. de reformat. cap. 7. quod procedit etiam in littera vniõis expressa sit clausula, ut possint deferui- re per Vicarios amouibiles si litteræ ante Concil. Trident. emanauerint, non ita si post illud sub eisdem clausula fuerint concessæ, prore referunt de cõsum Nicol. Gasc. de benef. p. 1. c. 1. n. 9. Flores de Meno var. q. lib. 1. q. 10. a. num. 36. ann. seqq. Ego ipse de officio & potest. Episcopis. p. 3. alleg. 7. a. n. 190. vbi etiam aduerto non pugnat cum Concil. Trid. in dist. cap. 7. aliud eiusdem Concilij decretum sess. 25. de Regularibus cap. 11. dum supponit in Ecclesiis monasteriis Vicarios remouibiles poni posse, cõ quia illud in dist. cap. 7. non negat id; quod post in d. cap. 1. est statutum, sed relinquere arbitrio Ordinariorum, ut si viderint expedire,
4. perpetuos ponant Vicarios, & vbi Ordinarij voluerint in executionem dicti decreti Concilij Vicarios temporales in perpetuos mutare; debet prius erigi Vicaria perpetua, quia Vicarij perpetui tunc non potuerunt institui absque erectiõne tituli Vicariæ, ut respondit Sacra Congregatio re- fte Nicolao Gascia de benef. p. 1. c. 2. num. 15. vbi num. 18. post Flores d. q. 10. num. 80. & n. 10.

subdit, non posse Episcopum procedere ad executionem dicti decreti & positionem Vicarij perpetui, nisi citatis & auditis partibus, & n. 12. ait nec videre id posse fieri nisi in visitatione, quando beneficia sunt unita monasterijs, & locis regularibus, & exemptis, & n. 8. post Nau. cons. 1. c. 7. de stat. monach. in nouis, Flores de Meno d. q. 10. num. 47. resoluit nec posse Ordinarium libere, & sine causa id facere, quia eius arbitrio, & iudicio videtur testatum, ut colligitur ex illis verbis, felicio promittere procurator, & ex illis, nisi aliter expodire videbunt, quæ denotant arbitrium boni viri, & sic tractatione regularum, & in hac mutatione inspicendam esse expedientiam & utilitatem Ecclesiæ, & addit Nau. citato loco, iuste posse appellari ab ordinario, si male arbitretur, quamvis appellatiõne eiusmodi non suspendere eius sententiam, quominus executioni mandaretur; deul- neret tamen iurisdictionem, quia causa cognita illum reuocaret.

In certis tamen casibus vigore Trid. in sepa ei- 6
tate c. 7. non poterit Episcopus deputare Vicarium
perpetuum. Primò quando à tempore immemori-
tali vniõ facta est, & ex tunc constat Vicaria
fuisse ad nutum amouibiles, scientibus & con-
sentientibus Ordinariis, & nunquam Vicarium
perpetuum fuisse constitutum. Ita Flores de Meno
d. q. 10. n. 44. Sanch. in præceptis Decalogi tom. 2. lib. 8
7. c. 19. n. 191. vers. seruo fallit. Secundò quando
vniõ facta est per viam pacti, & concordia à Sede
Apost. approbatæ, cum claus. de seruendo beneficio
per Vicarium ad nutum amouibilem, tunc enim ne-
quit Episcopus deputare Vicarium perpetuum, quia
Trid. sess. 7. in clausula derogatoriæ contenta in
eo decreto non meminit pacti, & concordia à Sã-
mo Pont. approbatorum, & ut lex derogaretur, ex-
pressa mentio opus erat, ita Flores de Meno d. q. 10.
n. 41. Sanch. d. n. 191. secundo fallit. Tertiò quando
beneficium vnitum sit monasterio Monachorum,
aut Mendicantium; tunc enim Episcopus non
potest deputare pro eius seruitio perpetuum Vi-
cium, sed ad nutum amouibilem; sic etiam testrin-
xit Pius V. decretum illud Concilij Trid. in dist.
c. 7. in quodam Motu proprio, incip. Ad exco-
quendum pastoralis officij debitum, sub dat. Kalend.
Nouemb. 1567. quem refert Stephan. Quarant.
in sum. Bulary, verb. Vicarius perpetuus, debent au-
tem Monachi nominare Vicarium, & Episcopus
examinare, & approbare. Ita Flores de Meno, d.
q. 10. n. 40. Nicol. Gasc. de benef. p. 1. c. 2. n. 3.
Sanch. d. n. 191. vers. fallit prime. Cui quidem Pij
V. Constitutioni non obstat, nec derogat reg. 8. re-
seruatoria mentium, ut multis polat Gonzal.
gloss. §. 5. 4. n. 59. cum seqq. nec etiam illi derogatum
fuit per altam Constitutionem Gregorij XIII. in-
cip. In tanta rerum & negotiorum mole, quam refert
Quarant. verb. Priuilegia regularium pag. mibi §. 59.
nã vltia quod dicta Gregorij Constitutio duntaxat
procedit quoad Vicarios Parochialium vniarum
monasterijs, postea idem Gregor. XIII. ore tenus
reualidauit dictam Pij V. Constitutionem, dum-
modo cum fratre, vel Religioso Vicario ad nu-
tum amouibili pro monasterio pro subeunda ani-
marum cura assignando vnus duntaxat alius Reli-
giosus extra claustrum maneat, & non plures,
provt S. Concilij Trid. Congregatio declarauit,
ad id quod memorata Pij V. Constitutio est hodie
seruanda, ita attestatur Gonzal. l. gloss. §. 5. 4. n. 9.
Campin. in diuersis sacris Canonici rub. 7. c. 6. n. 125.
Quartò, quando ex priuilegio remunerationis
causa

- causa concessio beneficium esset vniuersum cum clausula *paucendi Vicarium ad nutum amouibilem*, quia in generali privilegio derogatione, quam ponit Trident. *idem c. 7.* non comprehenduntur privilegia remuneratorum gratia, concessa, vt ex multis probant Flores de Mena *d. q. 10. n. 46. Sanch. d. n. 191. vers. quomodo fallit.* Quinro, quando pro homo pacis, & cessatione litium, & quaque beneficij gubernatione expediret nihil innovant, sed in illius Vicarium ad nutum amouibilem, tunc enim nequit Episcopus perpetuum instituere, quia Trident. id non liberat Episcopi voluntati relinquit, sed vsum est verbis absterium boni vni denotantibus, *ab ipso Episcopo Ordinarius pro bono Ecclesiarum regimine aliter expedire videbitur.* Quare ita docent Flores de Mena *d. q. c. n. 47. Sanch. d. n. 191. vers. Quare fallit.* Sexto quando particulariter, & per se fuit vni Vicaria perpetua, tunc enim nequit Episcopus Vicarium perpetuum instituere, quia Trident. non concedit ei facultatem tollendi vniuersum, sed assignandi Vicarium beneficio Parochi vniuerso ita Flores de Mena *d. q. 10. n. 48. Sanch. d. n. 191. vers. sexto fallit.* Septimo nisi ex privilegio Pontificio post Tridentini decretum concessio vniuersum esset beneficium Patrochiale cum clausula *instituendi Vicarium ad nutum amouibilem*, tunc enim nequit Episcopus contra id privilegium Vicarium perpetuum constituere, quia cum Trident. nequeat potestatem Pontificiam restringere, cum derogaret privilegio, intelligitur de privilegio ante id decretum concessis, sic Nicol. Garc. *d. p. 1. c. 2. n. 5.* Flores de Mena *d. q. 10. n. 49.* vbi *num. 50.* arguit vt id privilegium ex certa scientia, aut Motu proprio, aut enim expressa Trident. derogatione, concessum fuit, subdit, vt intelligatur etiam derogatum illi Tridentini decreto si ex verbis privilegij constiterit eam fuisse Pontificis mentem; ac in dubio dicet esse presumendum, eo quod illud Tridentini decretum satis notorium sit, & n. 51. animaduertit in periculis casibus, in quibus non est integrum Episcopo Vicarium perpetuum in eo beneficio constituere, teneri curare, vt bene deseruiatur beneficio, aliis poterit cum Vicarium perpetuum instituere, quia privilegium ob eius abusum amittitur, vt ex multis ibi probat. Illud aduenire oportet quod erectio de Vicaria ad nutum in perpetuum per Episcopum facta ex facultate sibi concessa per Concil. Trident. *d. c. 7.* non alterat vniuersum iam factam quoad exercitium curae, Causlet. *decis. 595. num. 1. in fine.* Nec est omitendum, quod Vicarius perpetuo adscriptus Ecclesie Cathedrali est de compose Cathedralis, & consequenter debet incedere sub cruce eiusdem, & non sub cruce collegiatae, vt declarant S. Rituum Congreg. in vna *Maceraten. 21. Martij 1609.*
- Reitores Ecclesiarum Parochialium, & perpetui eandem Vicarij licet in aliquibus consuetudinibus, maxime tamen inter se differunt, Reitores enim sunt principales persone in Ecclesia, ex qua primo, & principaliter cura incumbit, & verò Vicarij tanquam minus principales, & coadiutores Vicariam præstant operam, vt notat gl'f. *ult. in cap. ad hac, de offic. Vicar. & in cap. si. verb. annexa, de proband. in 6.* recepta communiter per Doctores ibidem, & per Card. *a. 10. Ausiet. ad Cap. pell. Tholof. decis. 109.* Pet. Greg. *res benef. cap. 10. n. 26.* notantes merito rubricam de capellis *Monasteriorum*, sic concipi, non *vel de capellis Vicariis.*

rum, sic & merito receptum est, quod vbi certa portio Monachis, vel Canonici assignatur, & reliqui fructus Vicario relinquuntur, ipse Vicarius principalis censeri debet, & bonorum Ecclesiasticorum habere rei vendicationem, non ita vbi certa portio assignatur Vicario, vt patet in exemplo quotidiano, quando vnio sit accessoria, notat gl'f. *in cap. expof. in 1. de proband. recepta communiter ex Abb. ibi num. 10.* atque aliis, quos refert addito ad eundem Abb. *in c. pastoralis, notat. 1. de rescriptis.* Atque colliges regulam, quod in dispositionibus, quæ de Reitoribus Ecclesiarum faciunt mentionem, Vicarij etiam perpetui non comprehenduntur ex sermone proprietate, præcipue in materia penali, odiosa, vel exorbitanti, ex notatis *in reg. ada. & in reg. qua à iure exorbitant, de Reg. iur. lib. 6.* Conueniunt tamen in eo quod principalis Reitor atque etiam perpetui Vicarij beneficiu Ecclesiasticum dicuntur obtinere hic respectu Vicariæ, ille autem respectu Reitorie, seu prelatue, & constat, quia omnia, quæ ad beneficium conferendum iure requiritur, repetantur etiam in perpetui Vicaria, vt perueniens apparebit, & ex proinde dispositiones omnes, quæ de beneficio faciunt mentionem, in perpetui Vicariis procedere, notant variis in locis scribentes, vt per Hored. *de incompatib. benef. p. 2. cap. 10. n. 10.* Nicol. Garc. *de benef. p. 9. cap. 2. n. 286. vers. de dispensa. & probat text. optimus in d. c. pastoralis 27. de rescriptis ibi,* non enim carere beneficio debet dici, cum competenter de perpetui Vicariæ proueniens est prouisum, *cap. Michael, de filiis Presbyt. & ideo Vicarias prelatue Ecclesiastica esse beneficia tradunt Rebuff. dicit. de Vicar. perpetuis n. 24 & in trall. nominat. q. 5. n. 8. aliis 7. Ludovic. Gonz. in reg. de idiom. q. 1. n. 2. Hored. de incompatib. benef. p. 2. cap. 15. ex n. 11. Nau. in mana. cap. 23. n. 11. vers. ad 13. Ioan. Quintin. in repet. cap. de multa n. 27. de proband. Lessi. de instit. lib. 2. cap. 24. n. 3. Gonzal. d. gl'f. 5. §. 3. n. 19. Azor. in lit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 6. §. 6. & in cap. 29. q. 19. Nicol. Garc. *de benef. p. 1. cap. 2. n. 93.* Ant. Eadric. in theorie de re benef. sic. de offic. & administrat. ex n. 39. Sebast. Cæc. in relect. de Eccles. hierarch. p. 3. disp. 1. 4. §. 8. à princ. Ego ipse de appell. verb. *utrinque loris significat. appell. 3. ex n. 4.* Nam tales Vicarij perpetui habent verum ritulum, *cap. ad hoc, de offic. Vicarij, Gambat. de offic. & preest. Legati de latere lib. 6. tit. de dispensat. num. 10. Gonz. d. §. 3. num. 10.* & dicuntur habere beneficia Curata, Nicol. Garc. *de benef. part. 7. cap. 2. num. 289.* que enim dicuntur de beneficio Curato, habent locum in Vicaria perpetua, Rebuff. in trall. nomin. q. 6. n. 7. & q. 16. n. 13. Gonzal. d. §. 3. n. 21. Nicol. Garc. *d. num. 286. in fine.* Flamin. Paul. *de resignat. benef. lib. 3. q. 1. n. 115. cum segg. Campan. in diuers. lar. Canonar. 7. c. 6. n. 114. Nauat. conf. 11. n. 3. de stat. Regul. in notis.**

Hinc omnia iura loquentia de beneficiis Curatis circa vocationem per ascensionem, & per non promotionem & de eorum etate, locum habent in huiusmodi Vicariis perpetuis, vt expressè probat Clem. *unic. de offic. Vicarij, que nihil notat in locis circa Vicarios perpetuos per receptionem similem admitteados, nam certum est in dispositionibus quantumcumque penales appellacione beneficij vicario perpetuo comprehendit, cum in materia quantumcumque penali, & odiosa ex omnia comprehenduntur, que sub verbi proprietate continentur, cum leg.*

f. de testam. cum aliis plenè concessis à Titac, in l. si inquam. C. de reuocand. donat. in praf. n. 1. 19. Coo. lib. 1. var. cap. 20. num. 7. & lib. 3. cap. 5. n. 8 ad fin. vt constat ex c. de multa, de prob. ibi quicumque receperit aliquod beneficium: ergo fequitur in ea decifione fecundum rigorem difpofitionis Vicarij perpetui Ecclefiarum Parochialium comprehendendi, vt notat Hoied, d. c. 15. n. 18. & Petr. Grego. rei benef. c. 7. n. 1.

- 11 Vnde etiam in Vicariis perpetuis admittendum esse penam *Extraxam. Excecrabilis, de proband. vt fcilicet fi quis fecundum Vicarium retinere contemdat, veritatem amittat, & ad alia beneficia inhabilis, quòd fcilicet Extraxam. illa vituit verbis generalibus, vt in verf. qui vero deinceps, ibi, Perfonarum, seu officium, aut aliud beneficium: ex quibus verbis hoc notauit glof. verb. admittendis in d. Clem. vnde recepta fecundum Bonif. n. 47. ibi dem. Azor. d. p. 2. lib. 3. cap. 6. quæst. 8. Hinc etiam regula de idiomate habet locum in Vicatio perpetuo, vt per Ludouic. Gomefidem q. 11. per tot. nec non reg. de annali, fecundum Mandof. reg. 33. de vnicat. q. 13. Gongal. d. 5. j. n. 30. & feqq.*

- 12 Ex eadem quoque ratione ad Officium diuini recitandum obligari Vicarios perpetuos refoluit Paul. L. ym. in Theologia moral. lib. 4. tract. 2. cap. 5. n. 8. verf. hu pofit.

- 14 Hinc quoque Sebaf. Cæf. d. 5. 8. ex num. 3. notat Vicarium perpetuum ad titulum fuz Vicariæ poffe ordinari, quod etiam refoluit Salzed ad Bernad. in praf. 18. numer. 7. in nouiffim. impreff. Valenzuel. conf. 64. n. 29. lib. 1. Campan. in diurf. 2. lib. 3. c. 6. q. 2. ad finem, in verf. & ides Rellor Sa-

- 13 *Iuris Canon. rub. 3. c. 4. num. 8. Addit idem Sebaf. Cæf. citato loco, poenam d. cap. 6. de multa de proband. quòd priuatus fit ipfo iure opinens parochialem, aliam fimilem recipiens, procedere etiam in perpetuis Vicariis: ficut etiam poenam cap. licet canon. de elect. in 6. contra obtinentes Parochialem fi intra annum ad factos Ordines non promouentur, vel fi legitimam 25. annorum etatem, non habuerint, iuxta text. in cap. cum in cunctis 5. n. inferiora, de elect. procedere quoque in huiusmodi perpetuis Vicariis decidit. text. in d. Clem. vnicat. de offic. Vicar. & refoluit Azor. d. lib. 3. cap. 8. quæst. 5.*

- 16 Quæ omnia procedunt, & locum habent, fuz vocetur Vicarius, fuz Curatus, fuz Rellor, fuz alio quouis nomine, ex R. ebuff. in tract. nominat. quæst. 15. num. 48. verf. 29. dicitur namque ifte Vi-

- 17 *caricus perpetuus Rellor curæ animarum, licet propriè non fit Rellor Ecclefiæ, Abb. in d. c. ex parte. n. 3. de offic. Vicar. Vitalin. in d. Clem. vnicat. n. 24. sed. 2. Aloyf. Rice in collect. decif. collect. 979. in princ. & fic aliquando prædicta illa nomina vti fynonyma vtiuantur, & vnum ponunt pro alio, glof. verb. Relloribus in Clem. 1. 5. nemulus quoque vbi Vitalin. n. 35. de excess. Pralat.*

- 18 Cura animarum reidet penes Pizlarum feu Rellorem beneficij vniti, curæ vero exercitium penes Vicarium in d. beneficio vnito deputatum, cap. fuper ea, & ibi glof. de proband. in 6. R. ebuff. decif. 2. de offic. Vicar. in antiq. Seraphin. decif. 109. n. 5. Butate. decif. q. 36. num. 1. Rota in Romana Vicaria 8. Nouembris 1631. coram Reuerendiffimo D. mee Coccino Decano vbi fuit dictum quod cum Ecclefa S. Mariz in viatara effer Parochialis, & deinde Pius V. erigeret Vicarium perpetuum in ea, penes ipfum Vicarium effer omnimoda cura actualis: habitualis vero penes Capitulum, Oldrad. conf. 63. num. 1. in fine, Roman. conf. 525. n. 3. Hoff-

in c. expofuit, de prob. Mandof. conf. 20. n. 9. Hieron. Galit. conf. 190. num. 7. lib. 2. & quòd præterea Papa erigendo Vicariam perpetuam, & in Vicarium transferendo curam, nihil aliud fecit, quàm conferuere illum adu Rellorem curæ animarum, licet propriè non fit Rellor Ecclefiæ, Vitalin. in Clem. 1. num. 24. de offic. Vicar. Abb. in cap. ex parte in 3. notat. sed. 2. Card. in d. Clem. 1. n. 18. quæst. 9. verf. folus, & conf. 3. cel. 1. in fine, paulo ante, n. 1. verf. & hoc videtur. aufertur curam à Capitulo, Nam. conf. 11. n. 7. de clerico. non refid. fima tamen temamente cura habituali penes Capitulum, Abb. in cap. extripanda. 5. quia verò num. 15. & in cap. expofuit, in fine, de proband. Cardin. in d. Clem. 1. n. 10. verf. folus, de offic. Vicar. Franch. in cap. 2. de proband. in 6. Caputaz. decif. 330. num. 2. & 3. p. 3. Nauat. d. conf. 21. num. 8. Et in hunc fenfum Vicarius perpetuus dicitur habere curam animarum, non autem Rellor principalis, vt per Card. in d. Clem. 1. n. 10. quæst. 9. verf. indifinidè cura dicitur apud Vicarium, quoad euentum effectum, & in Clement. 1. de iur. patron. n. 3. verf. & magis propriè in effectum ipfi inftituti funt Pralati, Anchat. conf. 404. num. 11. verf. nam Vicarius non recipit titulum à Rellore, fed ab ipfo, & penes ipfum dicitur effer cura animarum, & exercitium.

Quod ad id verum effer, vt fit principalis, fpetto Vicario, velit fe ingerere in cura animarum, nullo modo poffet, vt in terminis dicit Abb. in d. extripanda 5. qui verò, de proband. num. 15. in verf. ex que fequitur quòd Rellor principalis non poffet ibi exercere curam fori parientialium, accet Azor. d. par. 2. lib. 3. c. 6. q. 2. ad finem, in verf. & ides Rellor Sacramento conferre non debet, nec poffet, fentit Anchat. in cap. expofuit, de proband. n. 6. in fine verf. Vicary, à Canonico in cura dependentiam non habent ille modo fide authoritate iuris habet cura exercitium de per fe, quam principalis Canonico impedire non poffet, nec in ipfa fe intromittere, ficut nec Epifcopus inuice Rellore Ecclefiæ Parochialis poffet affumere curam animarum, Seraphin. decifio. 1009. n. 5. verf. non enim poffet per fe ipfum exercere, Rot. in Barcinonen Vicaria 17. May 1624. coram R. P. D. Merline.

Intellige procedere in Vicariis Parochialium vniarum aliter beneficio independenter, iuxta terminos declarationis per me n. collect. ad cap. n. de officio Vicary: quia tunc licet habitualis cura fit in illo, qui pizet beneficij principi, ali, cura tamen actualis fublata Rellori principali transfata fuit in Vicarium, Vitalin. in Clem. 1. 2. num. 8. de excessib. Pralat. Nap. conf. 21. num. 7. & 8. de clerico non refid. Campan. d. rub. 7. cap. 6. n. 14. Gonzal. d. d. 5. 3. num. 1. 3. cum feq. & fic refpectu Relloris cura habitualis non effer quandoque reducibilis ad actum: quod totum pendet ab erectione in qua aliquando Vicario reuerfatur tantum curæ exercitium, quod illi in vnione demandatum erat, iuxta terminos decifionis Cavalet. 595. num. 2. in fine, interdum verò in Vicarium etiam temporalem ne dom actualis cura, feu exercitium illius, fed etiam ipfa habitualis, & fic tota conferat, quo cafu tales Vicarias concurfus confendas effer cenfuit Rot. in Fluxionen. concurfus 1615. coram bona mem. Rimbeldo, apud Farnac. decifio. 710. p. 2. recent. At: 3. verò etiam hunc vltimum cafum perpetuis Vicariis Parochiarum vniarum concurfus non conferri, fed folum ad nominationem illorum quonum Dignitas, vel Ecclefiæ Parochialis effer vnita, & annexa, deputandos,

mandos, & instituendos esse Vicarios referuat per S. Congreg. decisum Galet. in *Margarita casuum Conscientiarum*, verb. *Vicarius* 3. Nicol. Garc. de *benefic.* p. 9. c. 2. n. 189. Aloyf. Ruc. in *praxi fori Eccles.* refol. 338. n. 1. vers. *secundo*, Vgolin. de *officio Episcopi* c. 5. o. 5. 3. vers. *solano*, Filluc. tom. 3. traç. 4. 2. cap. 1. n. 147.

- 36 Vicarius perpetuus non potest remoueri etiam si Rector principalis moriatur, d. cap. *ad hac*, ibi, non potest eundem ab Ecclesia remouere, de *offic. Vicar.* Azor. *instit. moral.* p. 2. lib. 5. c. 6. q. 7. Rebuff. d. tit. de *Vicar. perpet.* num. 15. Hoved. de *incompatib.* benef. part. 1. c. 3. n. 12. Gonzal. d. *gloss.* 5. 3. n. 22. Cald. Pereira de *emp.* c. 26. n. 24. vbi subdit quod nec potest remoueri à successore beneficiarii qui consensit institutioni.

- 37 Nec potest substituere alium Vicarium, c. *Clerici* 4. de *offic. Vicar.* Marant. de *ordine iudic.* part. 4. dist. 5. num. 22. Antiles ad c. 4. *Prætor. verb. iustitia*, num. 7. Mench. *id.* lib. c. 31. num. 21. Azor. *instit. moral.* p. 2. lib. 5. c. 6. q. 7. 10. Auendum de *exequen.* mand. part. 1. c. 3. num. 5. vbi limitat quando ellet consuetudo in contrarium, vel Vicarius haberet potestatem proponendi alium, vel substitutus poneretur ex causa infirmitatis, vel ex alia parum duratura. Nam licet industria Vicarij ad sui constitutionem sit elicta, & in propria persona testideneatur, hoc tamen non impedit, quin si ex causa impeditus fuerit alium loco sui substituere, cui patres suas dummodo non ex toto, sed pro parte committere valeat, c. cum *Beroldam* de *re iudic.* x. 1. de *procurat.* lib. 7.

- 38 Quamuis de Iure communi in decimis habeat fundatam intentionem Rector, vel is, cui est beneficium vnitum, Card. in *Clem. fin.* ad finem, de *decim.* Capuzac. decis. 353. n. 3. p. 2. & decis. 339. n. 3. & p. 3. in eisdem tamen pro sua tantum congrua portione assignata habet quoque Vicarius perpetuus de Iure communi fundatam intentionem, Rot. decis. 5. de *offic. Vicar.* in *antiq.* Capuzac. d. decis. 339. n. 2. Campan. d. sub. 7. c. 6. num. 118. immo quoad omnes decimas, vbi nullus adest Rector, vel non appareret de vnione, Rot. decis. 5. de *offic. Vicar.* in *antiq.* Vitalia in *Clem.* 1. num. 7. de *interprou.* Rebuff. in *tratt. de congrua*, n. 110. vers. *terius est*, Gonzal. d. *gloss.* 5. 3. n. 28. Nicol. Garc. de *benef.* p. 9. c. 2. n. 199. vbi citat Rot. in *Pampilon.* decimarum 24. Ianuar. 1591. coram *Bubalo*, vbi dicit quod in istis Vicariis perpetuis de per se existentibus, debet fieri concursus, sicut in aliis Parochialibus.

- 40 Vicario huiusmodi assignanda est competens portio ex fructibus beneficij, item ex Iure communi per text. in c. *extorpenda*, 5. qui verò, de *praebend.* vbi nota Abb. n. 3. in fin. Azor. *instit. moral.* p. 2. lib. 6. c. 19. q. 2. lae Valenzuel. conf. 54. per tot. Rot. apud Paul. de Rubis decis. 230. n. 1. item 2. d. d. d. nam ex Conc. Trid. quod si preem in locis meminit huius congruæ portionis. Primò quippe in c. 2. *sess.* 6. de *reform.* ibi: *Episcopi tanquam Sedis Apostolicæ delegati per deputatos idoneorum Vicariorum, & congrua portionis fructuum assignationem prouideri debent, ne cura animarum negligatur.* Secundo in c. 5. *sess.* 7. etiam de *reform.* ibi: *Ipsi Ordinarii etiam per idoneorum Vicariorum deputatõe, & congrua portionis fructuum assignationem omnino prouideant, ut animarum cura nullatenus negligatur.* Tertio in c. 7. *in idem sess.* ibi: *cum tertia pars fructuum, aut maiori, vel minori arbitrio ipsorum Ordinarii portione etiam super certa re assignanda,*

ibidem deputande, animarum cura laudabiliter exerceatur. Quarto in c. 4. *sess.* 21. de *reform.* ibi: *illæ autem Sacerdotibus, qui de nouo erunt Ecclesie nuntius oritur præsentes, cõpetenti assignentur portio Episcopi ex fructibus ad Ecclesiam matricem quomodocumque peruenientibus. Quinto in c. 6. eadem *sess.* ibi: aut Vicariis pro tempore deputate, partemque fructuum eisdem pro sufficienti tunc assignare, vel aliter prouidere possint. Sexto in c. 18. *sess.* 24. de *reform.* ibi: aduentum in ea Vicarium cum congrua tunc arbitry fructuum portionis assignatione constituere, qui etiam ipsam Ecclesiam sustineat, donec ei de Rectoris prouideatur. Septimo, de vlt. c. 16. *sess.* 15. de *reform.* ibi: illa deinceps in simplex beneficium etiam assignare Vicario perpetuo congrua portione non conueniamur. quorum Concilij decretorum, memini Valenz. conf. 54. n. 15. Multa tamen persequi oportet antequam Episcopus hanc decernat congruam portionem: nempe qualitates, & circumstantias loci, beneficij, personarum, morum, regionis, & alia quinquiplurima recensita à Rebuff. in *trattatu de congrua portione*, q. 8. præcipue num. 61. Sord. de *alimento*, tit. 4. q. 25. n. 44. Stephan. Gentio. d. *disp.* forens. c. 336. n. 17. & c. 399. Valenz. d. conf. 54. num. 44. vbi dicit quod in taxanda, & assignanda huiusmodi congrua portione, debet præcipue haberi respectus ad quatuor, scilicet, ad conditionem personæ, Ecclesiæ suæ, regionis consuetudinem, & Ecclesiæ facultates, Rot. apud Paul. de Rubis decis. 220. n. 11. item 3. d. *invers.* aliis par. 7. recent.*

Qua de re post Concil. Trid. superuenit dicta Pij V. Constitutio, quæ circa congruam portionem istam definiendam pro Vicariis Parochialibus ita statuit. *Prælatorum arbitrio facienda ut se se continere, & arbitrarj debere, ut non maiorem centum, nec minor quinquaginta scularum annuorum summam, computatis omnibus etiam incertis emolumentis, & aliis obuentibus communiter percipi solitis, cui omnino assignetur.* Sic per hanc Constitutionem censuit Rota apud Paul. de Rubis decis. 230. n. 2. item 2. d. *invers.* aliis p. 6. recent. vbi n. 3. subdit debere computari incerta emolumenta, quæ habent quâdam certitudinem, & n. 7. & 8. resoluti quod quando à principio congrua semel est assignata, debet Vicarius illa esse contentus, & sibi imputet si accidat quod congrua sit nimis tenuis, nisi sit ut tenuis quod Vicarius se sustentare non possit.

Ex qua Constitutio constat quotidianas distributiones, aliaque incerta numerari in huiusmodi portione, vt aduertit Gonzal. ad reg. 8. *Cancel.* 5. 7. *proem.* n. 185. & consuluit Ioann. Gutierrez conf. 8. quia secundum hanc Constitutionem declarati præfata Concilij Tridentini decreta tradum Gutierrez d. conf. 8. à num. 3. Gonzal. *gloss.* 5. 3. num. 48. & *seq.* Valenz. d. conf. 54. num. 18. licet num. 19. aduertat Florem de Mena var. lib. 1. c. 10. art. 3. num. 39. estimasse per dictam Bullam Pij V. solum limitari decisionem Concilij *sess.* 7. cap. 7. & idem Valenz. vbi supra num. 20. ait Gregor. XIII. reduxisse Bullam Pij V. ad terminos Iuris, & sacri Concilij Tridentini. Eleemosynas verò Altiorem, funeralium (addo & aliorum similium iurum Parochialium) in congrua huiusmodi sumendas non esse, rectè monuit Franc. Leo in *thesauro fori Eccles.* part. 1. c. 31. sub num. 6. eo quod isthæ percipit Vicarius ex suo officio, & labore; & verbalibus Constitutionis intelliguntur de obsequioibus, & emolumentis, quæ sunt incertæ respectu summarum, quæ in specie igitur venit taxata.

- Resatur e. de Menachis, de prebend. V. golin. de officio, & potestate Episcoporum. c. 4. §. 2. vers. 5. Decimo cum id credit in maius diuini cultus incrementum, cap. alid, cap. nihil. 7. quæst. 1. Undecimo, ubi Ecclesia dispensatiue conceditur alicui qui in minori ætate constitutus est, cap. 2. de aetate & qualitate.
- 54 vel ubi Parochus ipse Sacerdos non est, V. golin. d. 5. vers. primo. Duodecimo, quando beneficium est vnicui mensis Episcopi, vel Capituli, tunc enim potest constitui Vicarius temporalis, gloss. verb. ad mensuram, in Clem. 1. de excessibus. Prælat. Clement. 1. de supplicand. neglig. Prælat. Azor. institut. moral. par. 2. lib. 6. c. 15. quæst. 1. vers. item quando, Gonzal. d. 5. §. 5. numer. 14. Quod tamen hodie limitatur per Constitutionem Pij 7. in supra ostendimus. Decimo tertio, quando beneficium simplex alteri consiliter inungitur, quia tunc non solet constitui Vicarius perpetuus, sed temporalis, gloss. verb. Parochialium, in d. Clem. vnic. de officio Vicar. Rota. decis. 73. §. 8. numer. 2. p. 2. diuers. Azor. d. 9. 1. vers. quando vers. Gonzal. d. 5. §. 1. numer. 15. Decimo quarto, quando Vicarie perpetue vniuntur, nam tunc efficitur temporalis, & ad nutum possidentis instituitur Rector, Gambac. de officio. Legati in veniend. n. 102. Hoied. de incom. benef. p. 1. cap. 1. §. 6. Gonzal. d. 5. §. 3. numer. 16. Decimo quinto, in vacatione Parochialis Ecclesiæ, donec ei de Rectoris prouidentur, Concil. Trident. sess. 24. de reform. cap. 18. in princ. cuius Vicarij deputatio spectat semper ad Episcopum, in cuius Diocesi Parochialis sita est, prout testatur decisum Atmend. in addit. ad recep. legum Navarra, lib. 1. c. 11. §. 8. lib. 7. de Episcopis, numer. 86. ac prout inde inferitur, qui non habent iurisdictionem quasi Episcopalem cum facultate congregandi Synodum, non possunt constituere Vicarium refulonem Franc. Leo in thesauro fore Eccles. par. 2. cap. 18. numer. §. 1. Nicol. Garc. d. p. 9. cap. 2. numer. 8. Masibocet. in praxi habendi concursus requir. 1. dub. 8. & 11. Ego ipse de officio & potest. Episc. p. 3. alleg. 60. n. 3. & 4.
- 57 Alij vero temporales, vt mercenarij ab Ecclesiasticis Prælati, Plebanis, Rectoribus, Capellanis, perpetuis Vicariis, ceterisque quibuscumque Ecclesiæ vni dominis, ad augmentum diuini cultus officique supplementum assumuntur, ut alijs legitimè impediti, aut debilitati præfati domini si fuerint, Coadiutores habeant, qui eorum subleuent officium, cap. alid. 7. §. 1. cap. vt quisque, de vita & honest. cleric. Sed de his Vicariis nihil in præfationis nostræ habebimus, de alijs autem, quos magis propriè supra appellauimus, et uot infens à nobis aliqua dicenda.
- 58 Hæc igitur Vicaria temporalis, seu ad nutum amouibilis non est beneficium, nec titulus beneficalis, quia non constituitur in titulum, sed est simplex salarium, seu stipendium, Calde. conf. 9. n. 2. de rescript. Rebull. de nominat. quæst. 14. n. 6. 1. & in praxi simul de dispensatione aetatis, verb. earum perpetua Vicaria, Nicol. Garc. de benefic. part. 1. cap. 2. numer. 93. Gonzal. d. 5. §. 5. numer. 35. Rot. in Salamanca Vicaria 15. Maij 1596. coram Card. Bianchetto.
- 59 Vnde in ea non intrat reg. de annali, Mandol. in reg. de annali, quæst. 13. n. 1. & 2. Gonzal. d. 5. §. 3. n. 43. nec subicitur ominationibus, Rebull. in tract. de nominat. q. 15. n. 48. Gonzal. d. 5. §. 3. n. 44. nec comprehenditur in reservationibus, gloss. verb. esset causa mandati, in c. si pauper 30. de prebend. l. 6. Hoied. de incom. benef. p. 1. cap. 1. §. 1. n. 16. Pet. Gregor. rei benefic. c. 1. n. 16. & 17. Gonzal. d. 5. §. 4. n. 45. Nec ad
- 60 Ang. Barthelemy de iur. Eccles. Part. I.

eius titulum potest quis sacris Ordinibus insigniri, Maiol. de irregul. lib. 4. cap. 1. §. numer. 4. Flamin. Parit. de resignat. benef. lib. 2. quæst. 6. n. 2. Salzed. ad Bernard. in praxi. c. 18. n. 3. vers. & variat. Aloy. Rucc. in decis. circa Archiep. Neapol. decis. 190. p. 2. Gonzal. d. 5. §. 3. n. 42. Campan. in diuers. l. iur. Canon. rub. 8. c. 4. numer. 8. in fine, Ego ipse de officio & potest. Episc. p. 2. allegat. 19. numer. 25. Et adertit Nicol. Garc. p. 1. cap. 2. numer. 91. quod si de facto quis ordinetur, non ex eo mutabitur eius natura, seu qualitas. Et sic Vicarij temporales non gaudent 61 potestatiua, & emolumentis, quibus gaudent Vicarij perpetui, Gonzal. d. 5. §. 3. numer. 40. Nec obli- 62 gaotur ratione Vicariæ ad Hæcæ Canonicas recitandas, exceptis aliquibus casibus, primò, nisi aliquis specialem deputandus sit ad Canonicum officium vicis alterius in choro canendum; secundò, si Vicario plos administratio beneficii cum consensu, & auctoritate Episcopi, tunc tunc ad tempus vel cum potestate amonendi committatur; tunc enim ea tacita condicione ac pacto committi censetur, vt omnia officia potestatiua videlicet principalis, cuius Vicarium igitur, officium non perfoluat, v. g. si alicui committetur Ecclesiæ interim dum beneficium puer, qui per se orare non potest, adolefcat; aut si Parochus, qui ob locutibilem infirmitatem beneficio puelle nullo modo potest, Vicarius seu Coadiutor ad Episcopum designatur, ita vt administrationem etiam in temporalibus habeat, & solum aliquam portionem congruam parochio infirmo relinquere debeat, iuxta doctrinam Abb. in cap. de Rectoribus, numer. 5. de iust. aut beneficium quod monasterio voutum est, auctoritate Episcopi committatur alicui Vicario, quamuis ad nutum amouibili. Colleges hæc ex Suar. de Relig. tem. 1. lib. 4. de Heru Canon. cap. 12. numer. 15. Paul. Layman. in Theologia moralis lib. 4. tract. 2. cap. 5. n. 8. vers. temporales autem Vicarij.

Nominatio Vicariorum ad nutum amouibilium 63 pertinet ad Priorem, seu Prælatum monasterij, cui beneficium vnitum est, & Episcopos solum debet approbare, & admittere, ac licentiam administrandi Sacramenta dare, si Vicarius idoneus inuenta fuerit, quem potest examinare; nec vlla alia requiritur collatio, aut institutio; vt per Flores de Mena var. quæst. 10. numer. 16. Nicol. Garc. part. 1. c. 2. n. 93. in med. Et quod in Ecclesiæ Regulari nominandi Vicarium ad Regulares spectet, fuit dictum in Iaruen. Parochialis S. Andree 19. 64 Aprilis 1627. coram R. P. D. Duran. inter eos impressos decis. 74. & impressa per Viui. post suam praxim, in rescript. decis. 86. n. 2.

Hinc Vicarius temporalis potest ad nutum amoueri per eum, qui illum constituit, Abb. in cap. edecret. numer. 10. de rescript. Vitalin. in Clem. vnic. numer. 16. in fine, de officio Vicarij, Gonzal. d. 5. §. 3. n. 39. non Rota sequitur illam opinionem, vt in beneficij manualibus amotio fieri possit etiam absque consensu, Causlet. dec. 72. numer. 4. in fine, Thodof. de Rubens in singulari. Rota p. 2. verb. beneficium §. 5. pag. 25. Quæ tamen opinio procedit si non subiect aliqua causa malitie, & præsumptio odij, Catd. à Clem. 1. §. præmissa vers. ex parte, & ibi Imol. n. 44. Rota decis. 778. p. 1. diuers. Causlet. d. decis. 72. n. 5. nam malicia cessante etiam sine causa potest fieri reuocatio. Selua de benefic. p. 3. quæst. 68. in fine Navarra, commente 2. de regul. numer. 65. Fr. Emman. quæst. regul. sem. 1. quæst. 54. eric. v. Nicol. Garc. d. p. 1. cap. 1. numer. 38. oon tamen ante annum ser-

N

uileij finitum, de quo vide Rebuff. in praxi benefic. par. 2. tit. de dispens. de non resident. numer. 18. & tam. 3. ad leges Gallican. de mater. possess. in benefice. artic. 9. gloss. unica. in praxi. Flores de Menz d. qu. 10. numer. 34. qu. 10. numer. 34. & nullo modo poterit se iurare rex de criminali, quominus possit amoueri. Mendos. reg. 34. quæst. 11. Rot. decis. 739. numer. 7. p. 1. diuersi. Nicol. Garc. d. c. 1. numer. 89.

Illud aduertere oportet quod ad sciendum an sit Vicarius perpetua, vel temporalis attendendus est vltimus status. Gonzal. d. gloss. 5. §. 3. numer. 18. Nicol. Garc. de benefice. p. 11. cap. 3. numer. 16. vbi subdit quod si non constet de erectione tituli in Vicarium perpetuum, & non presumitur, cum sit quid facti, non est attendendus vltimus status; nempe quod sit collatus ut Vicarius perpetua, nisi probetur spatium 40. annorum, & quod statet Bulla vniõis cum facultate ponendi Vicarium amouibilem & decreto imitanti videtur requiri immemorialis.

De Vicariis perpetuis Ecclesiarum Parochialium vniuersarum, qui plura scire cupit, legat Doctores in cap. extorpenda §. qui vero de proband. vbi Rebuff. in repet. & in cap. super eo, eodem tituli, in 6. & Clem. 1. de offic. vicar. & de inuicem. & in praxi benefic. tit. de Vicar. prep. & in tract. de congrua portione. Hoied. de incompatib. benefic. par. 2. c. 15. Garcier. conf. 8. Flores de Menz. var. quæst. 10. Azor. instit. moral. par. 1. lib. 3. c. 6. & lib. 6. c. 19. Nicol. Garc. de benefice. par. 9. c. 1. ex numer. 88 §. & par. 11. c. 2. Valenzuel. conf. 54 Gonzal. ad reg. 8. Can. gloss. 5. §. 3. Cस्पун. in diuersi. Iuris Canon. rub. 7. c. 5. numer. 11. cum segg.

10 Commenda non dantur Religiosis ob professionem tanquam ob titulum sed tanquam ob conditionem sine qua non censentur.

11 Officium militandi, quo adstricti sunt Commendatary pro Ecclesia desinunt, est temporale.

12 Commendatary sunt veri domini quorumcumque bonorum ante, & post professionem acquisitionem, ac proinde proprii de illis libere disponere.

13 Commendatary possunt libere testari non minus, quam alij secularis tam de bonis patrimonialibus, quam de redditibus suarum Commendarum.

14 Commendatary possunt de suis bonis etiam Commendarum intuitu acquisitionem maioratum instituire.

15 Indentes cum Commendatariis non tenentur parati in ludo restituere.

16 Clerici Ordinum Militarium in claustris viuunt, qui ex legitima licentia extra claustra vitam transigunt, in formam et aliam beneficia possunt testari.

17 Bonas res & redditus Commendarum non possunt perpetui Commendatary locare, seu alienare ad longum tempus sine solennitatibus, &c.

18 Commendatary Militarium non gaudent privilegio militum in testando, nisi actu sint in bello, seu in castris contra hostes tamen pugnantes.

19 Commenda Militares non sunt materia simoniae.

20 Simoniam non committit ille, qui pecunia procurat commendam militarem, aut illam vendit, sed peccat contra iustitiam.

21 Commendatary ratione Commende nullum beneficium obtinere dicuntur.

22 Commendatary de secularibus beneficiis promoueri possunt.

23 Milites Regulares militia S. Iacobi de Spotha non sunt incapaces beneficiorum secularium sine simplicium, sine Curatorum, nec etiam pensionum.

24 Equites Capellani Religionis Sancti Stephani praesentari valent ad Ecclesiasulares.

25 Fratres Ordinum Militarium in comuni viuunt, & cetero deputati sunt verè Religiosi.

26 Equites S. Iohannis Hierosolymitani verè sunt Religiosi.

27 Equites Ordinum Militarium, qui matrimonium contrahunt, verè Religiosi non sunt.

28 Equites Militares non solum sancti Iohannis Hierosolymitani, sed etiam sancti Christi, S. Iacobi & similes sunt ecclesiastica persona.

29 Religiosorum appellatio venit in quacunque materia etiam penalis & odiosa ex propria re sermonis Equites S. Iohannis Hierosolymitani, non sic alij, qui matrimonium contrahunt.

30 Religionem ingredi absolute vouens satisfacit votosi Religionem Equitum S. Iohannis Hierosolymitani ingrediatur, sed si ingrediatur alios Ordines militares, qui matrimonium contrahere permittunt.

31 Milites S. Iacobi Alcantaræ, & similes non comprehenduntur in Bulla Pij V. prohibente ne clericiulares, vel Regulares saecularium agitationi intersint.

32 Matrimonium ratum dissolui potest per professionem in Religione S. Iohannis Hierosolymitani, non in alio S. Iacobi Alcantaræ, & similibus.

CAPVT VII

De Præceptoribus, & Commendis
Ordinum Militarium.

SUMMARIVM.

1 Præceptores in aliquibus Religiosorum Ordinibus dicuntur superiores domorum administratores, & aliorum bonorum ad ipsos Ordines pertinentium.

2 Beneficia Regularia an vocentur annui redditus, quos Præceptores Ordinum precipiunt ostenditur.

3 Præceptoribus Religionis Hierosolymitanae sunt veri tituli, & beneficia ecclesiastica.

4 Præceptoribus Religionis Hierosolymitanae aptitudines sunt perpetuae, nisi eas obtinentes amouentur.

5 Vacat per obitum & remotionem datus in maternalibus.

6 Præceptoribus Militia, & Ordinis S. Iohannis Hierosolymitani vacant per promotionem ad Episcopatum, & sunt publicanda eorum resignationes.

7 Præceptoribus, seu Commenda Ordinis S. Iacobi, Caltraux, Alcantaræ, & similium Ordinum Regularium in quibus Milites non praesentant omnimodam castitatem sed coniugalem sunt ecclesiastica beneficia sed contrarium verius, ut n. 9.

8 Commendatary Ordinum Militarium, Religiosa persona sunt vel saltem ecclesiastica.

- 33 *Militēs Regularēs, qui matrimonium contrahunt, non comprehenduntur sub decreto Concilij Trid. ſcil. 15. de regular. cap. 15. bene tamen militēs Hieroſolymitanī.*
- 34 *Equites ſancti Ioannis Hieroſolymitanī comprehenduntur ſub decreto Concil. Trid. ſcil. 6. de reſorm. c. 3.*
- 35 *Teſtamenta an & quando Militēs regulares facere poſſunt teſtandū.*
- 36 *Hec Canonice an & quando tenentur recitare Militares Religioſi oſtenditur.*
- 37 *Militēs Regularēs an & quando ſibi privilegia gaudeant, & à ſolutione tributorum exempti ſint conſiderandi, remiſſi.*
- 38 *Filius illegitimus Commendatarij profeſſi Ordinum Militarium præter Hieroſolymitanum, nō eſt ſpurius, ac proinde per ſubſequens matrimonium legitimari poſſe.*
- 39 *Militēs S. Iacobi, Aleantiz, & Calatanz, & ſimiles excipit Bulla Clementis VIII. de largitione munerum.*
- 40 *Equites Hieroſolymitanī nihil proprii habere poſſunt, idcircoque bona ad Religionem pertinent.*
- 41 *Equites Hieroſolymitanī quicquid acquirunt Religioni acquirunt ſicut ceteri Religioſi.*
- 42 *Hereditas delata Equiti Hieroſolymitano poſt profeſſionem emiſſam acquiritur Religioni.*
- 43 *Equites Hieroſolymitanī nullam habent teſtamenti ſalutem.*
- 44 *Equites Hieroſolymitanī non poſſunt alienare bona Commendæ.*
- 45 *Equites Hieroſolymitanī non poſſunt ſe ingere- re in Commendā, niſi quatenus velis Religio, poſſunt tamē ex earū redditibus ſumere ali- menta, & expenſas ſacere.*
- 46 *Equites Hieroſolymitanī non habent velle nec nolle, quia dependens proſus à Magni Magiſtri voluntate.*
- 47 *Commendatarij perpetui Ordinum Militarium, excepta facultate alienandi, competens curia, qua verus Prelatus & beneficiarius conceduntur.*
- 48 *Militēs & Commendatarij Hieroſolymitanī tenentur illo artē præcipui vinculo prout ele- ctus beneficiarius in eo quod attinet ad ele- ctionem faciendam ex annuis redditibus.*
- 49 *Equites Hieroſolymitanī an ſuccedant in ſen- dat. 2*
- 50 *Equites Hieroſolymitanī non admittuntur ad fideicommiſſum perpetuum familia reſtitutum excluſus eccleſiaſtiæ.*
- 51 *Equites Hieroſolymitanī etiamſi degant extra Continentem ſi nunquam à ſuæ obediencia ſoluantur.*
- 52 *Equites Hieroſolymitanī ſunt incapaces pen- ſionis ſuper beneficio ſeculari.*
- 53 *Papa quando diſpenſat cum Militibus Hiero- ſolymitanis in voto caſtita- 2*
- 54 *Equites Hieroſolymitanī non admittuntur ad officia iuriſdictionalia, vel ad Magiſtratus ciuitatum*
- 55 *Eccleſia de alimentis modeſtis providere tenetur pauperum non ſua culpa ad inopiam reda- ctum.*
- 56 *Equitem Hieroſolymitanum ipſa Religio alere debet.*
- 57 *Militēs S. Iacobi, & ſimiles an poſſint conſecri cum ſacerdote ſeculari.*
- 58 *Monafterij B. Mariae de Roncualles deſcriptio- Auguſt. Baboſ. de iur. Eccleſ. Pars II.*

- 59 *Bona ſua quando Prior, & Canonici de Ronca- ualles capere commendare?*
- 60 *Commenda monafterij de Roncualles ubi ſua, & proprijs vocantur Præceptoria, ut nu- mero 61.*
- 61 *Eccleſia S. Mariae de Lyſiſmilaiſen in Regno Perungalia eſt Præceptoria monafterij de Roncualles.*
- 62 *Deſter Nanarrus inſignis litterarum & ſci- ſtanti- vir, aduerſum ſemper expertus fuit for- tiſſimus.*

In quibusdam Religioſorum Ordini- bus, præſertim ad militandum, vel excipiendo hoſpicio peregrinos, vel curandos ægros, ſur ſuſtentandos egenos inſtitutis, adminiſtrationis domo- rum, vel prædiorum, vel annuorum reddituum, vel quorumlibet bonorum ad ipſum Religioſorum Ordinem pertinentium, dicuntur Præceptores; quales apud Italos vocantur in Ordine Militum S. Ioannis Hieroſolymitanī, S. Antonij in ducell Viennæſi, Sancti Spiritus in Saxia in Alma Urbe, Huiusmodi Præceptores tribus votis obſiſcunt, & regulam ipſius Ordinis, & Religionis profeſſi, ab ipſo totius Ordinis Magiſtro, vel ab alijs ipſius nomine, & auctoritate in adminiſtrationibus domo- rum, prædiorum, & aliorum bonorum ad ipſum Ordinem pertinentium conſtituuntur, & certos annuos redditus, unde commodè ſuſſentantur, ex quibus aliqui eorum certam penſionem in ſuis certos & præſcriptos certos ipſius Ordinis regulam impendunt, & reliqui ſibi ſunt, ac retinent tan- quàm ſuz opetz & laboris mercedem. In Azot- inſtri. moral. p. 2. lib. 3. c. 16. q. 8. verſ. ſciendum, ubi q. 9. dicit mihi obſtere quominus annuos proventus quos Præceptores iſti percipiunt, & habent, benefi- ciiſ regulam vocantur habent enim ius eos exi- gendi, & capiendi ob miniſterium, & officium, quod præſtant, nec ſint Canonica inſtitutione huiusmodi proventus annui poſſidentur nem Superiorem auctoritate conſentunt; & non niſi clericis ipſius Religionis regulam & inſtitutum profeſſis. Nec dantur ad eorumque deſignatum tem- pus, ſed ad vitam ipſius Præceptoris, vel ſaltem ad nutum Superioris conſentientis, hoc eſt ad tem- pus inextinguibile, quod Superiori viſum fuerit, & qu. 10. reſolvit quod iuxta regulas Ordinum talia beneficia dicuntur Præceptoribus huiusmodi dari iure adminiſtrationis, & commendæ, & conſueti- tudinis, & dicuntur potius conferri. De com. mendis In- dorum, iuxta Solorzan. de iure Indiæ. tom. 2. lib. 2. per tot.

Et quod Præceptoriz Religionis Hieroſoly- mitanz ſint veri tituli, & beneficia Eccleſiaſtica, hiæ tradunt Caidin. Jacobat. de Concil. pag. 323. col. 2. verſ. ſicut dudum. Pute. deſciſ. 392. alias 382. n. 1. lib. 1. in correctis Flamin. Paſci. de conſid. q. 17. n. 3. Nicol. Gar. de benefi. p. 1. n. 4. n. 1. ob idque in eis locum habere Clem. 1. de ſequiſ poſſeſ. reſolvunt Paſci. 36. n. 16. & 17. lib. 4. Mohedan. deſciſ. 10. de cauſa poſſeſ. & prop. Rot. deſciſ. 56. p. 2. recenſ. & in Milenitana Prioratus Nanarra 11. Januarij 1637. coram Card. Virili.

Nec facit quod præſunt Præceptoriz ſint ad nutum emouibiles, quia Rota ſæpius reſolvit quod præceptoriz huiusmodi ſunt beneficia manualia, à quibus poſſunt militēs ad nutum Magni Magiſtri emoueri, ex Greg. XV. deſciſ. 109. num. 3. Mohed. deſciſ. 10. num. 1. de cauſa poſſeſ.

& Archi. de Giff. decif. 9. num. 3. de proband. testat. Theodof. de Ruben in fignif. Rota. p. 2. verb. *Præceptoria* pag. 81. Specell. in decif. fori Eccl. decif. 1. num. 17. Locut. de re benef. lib. 1. quæst. 36. num. 3. eorum etiam, quia, quicquid fit in manualibus secularibus, quæ non dantur in titulum, nihilominus istæ Præceptorie aptitudine sunt perpetuæ, nisi eas obtinentes amouerunt & de iis iudicatur ut de perperis, pro ut sunt de sui natura, cum conferantur in titulum, & possint imperari, licet obtinentes potius ratione obedientiæ, & ex vi profissionis, quàm ex natura earum possint remoueri ad nutum Superioris, qui potest quoque non remoueri, vt distinguit Gambus. de officio & potest. Legati de Later. lib. 4. tit. de potest. legati in refera benef. num. 14. & seq. Flamin. Paris. resign. benef. d. lib. 11. q. 1. num. 9. 1. & in manualibus datur vacatio per obitum & remotionem, glof. verb. *reuerari* prop. med. vers. *seias*, in Clem. vnic. 5. promiss. de suppl. negleg. Pralat. vbi Cardin. num. 8. Viralim. num. 9. Et ideo declarauit Gregorius XIII. Præceptorias huiusmodi Militiæ & Ordinis S. Iuannis Hierosolymitani vacare per promotionem ad Episcopatum, vt in sua constit. 8. incip. *Conuersionis*, sub dat. 3. Kalend. Maij 1583. quæ habetur in Bullarij noue tom. 2. pag. 467. & esse publicandas earum refectiones licet aliorum beneficiorum post Matut. decif. 86. num. 7. resoluit Flamin. Paris. de resign. benef. l. 1. q. 3. num. 106. & confiderat. q. 7. n. 1. vbi n. 14. & 15. subdit quod in Præceptoris cadit simonia, & confidentia. Quamuis Ioan. Quieten. in repet. cap. de multa, de proband. num. 8. & ex n. 263 existimauerit Præceptores aut Commendarios S. Iuannis non esse beneficiarios, nec habere beneficium, sed administrationem, & officium.

7 Et non solum Præceptorie Ordinis S. Iuannis Hierosolymitani, de quibus hucusque egimus, sunt beneficia ecclesiastica, sed etiam Præceptorie, seu Commendæ Ordinis S. Iacobi Calatrane, Alcanaræ, & similium Ordinum Nuntiarum Regularium, in quibus Milites non proficiuntur omnimodâ castitatem, sed coniugalem, vt resoluunt Raudouf. caus. 17. n. 19. Mando Lad reg. 19. q. ult. n. 7. Garc. de benef. p. 1. c. 4. n. 6. & 7. D. Specell. in decif. fori Eccl. decif. 5. n. 100. Mat. de iurid. parti. 2. s. 3. n. 2. & p. 4. c. 14. n. 16. Mendez à Castro in pract. Lusitana lib. 2. cap. 1. num. 10. Azor. in inst. moral. p. 2. l. 3. cap. 26. q. 9. Nau. de redditib. Eccl. q. 1. mon. 5. n. 6. & q. 3. num. 27. Morrin in trati. de confir. Ordinis S. Iacobi lib. 2. c. 5. 10. n. 4. Flamin. Paris. de resign. benef. p. 1. cap. 4. n. 6. Nouat. in lacerna Reglar. verb. *Præceptorie*, Mich. de Reinoso obseruat. 1. n. 30. & 45. Cabed. de patronat. Reg. Corona c. 15. ex num. 7. Ratio est quia Commendatarij dictorum Ordinum, qui ex Ecclesiastica institutione ministerio militanti aduersus Christi nominis hostes, Ecclesiasticos redditus percipiunt in titulum perperum commendæ dum viuunt, religiose personæ sunt, cap. cum & plantare 3. in princip. ibi, *fratres Templi, & Hospitalis, & alij religiosi, de primis. Ordin. Regia Lusit. lib. 2. tit. 3. in primis. ibi. Clerici de Ordine memores, ex Sacris, & beneficiis Commendatarij, & sacris Religiosis*, Reinoso d. obseruat. 1. n. 30. & 45. vel saltem Ecclesiasticæ, cum sint in Ordine approbato à Papa, Valasc. conf. 14. num. 8. Flores de Men. vari. quæst. 21. num. 194. & seq. & dicuntur ab aliquibus laici ad distinctionem clericorum, seu Ordinatorum, sicut consueuerunt monasteriorum, qui re verâ sunt persone

Ecclesiasticæ, & religiose, & tamen dicuntur laici, Hispani, *fratres leges*, ad differentiam religionis clericorum, vt in cap. ex eo, de elect. in 6. in fine. ibi, *vel conuersi laici cum clericis*, aduersus Nicol. Garc. d. cap. 4. num. 11. Et quousque sint in continuo amorum exercitio, hoc faciunt pro fide Catholica, quia pari modo omnes clerici etiam seculares dicuntur milites caelestes, & quousque pro Catholica Fide militare non desinunt, c. de gradatio 5. actualis, de penis lib. 6. glof. verb. *facere potest*, in l. miles 6. ff. de re milit. Gonzal. ad reg. 8. cancel. glof. 8. n. 66.

Verum licet hæc sententia sit probabilis, & rectè defendi possit; contrariam tamen probabilior mihi videtur, nempe Præceptorias, Dumtaxat nostri Iesu Christi, Militares vulgò Commendas Ordinis S. Iacobi, Alcanaræ, Calatrane, & similibus beneficia Ecclesiastica non esse, sicut bene resoluunt Philip. Comp. parti. 3. conf. 66. Maudof. reg. 6. Cancel. quæst. 11. num. 3. Petri. Georg. synagm. Iuris lib. 15. cap. 34. nouer. 2. Cabed. de patronat. Regia Corona cap. 15. à numer. 15. Gabr. Petreia de Mann. Regia parti. 2. cap. 48. num. 7. cum seqq. Melch. Phæbos Lusit. decif. 83. num. 10. cum seqq. tom. 1. Sarmient. de redditib. in sua defensorio aduersus. 55. num. 5. vbi dicit Nauarrum errasse, subdens de hoc hec informatum esse, cum eius pater, & frater fuissent Commendatarij, qui contra vtriusque rationis, nempe has Præceptorias non dari propter officium ecclesiasticum, seu spirituale, sed potius propter operam omnino temporalem, militariam scilicet, iō qua se strenuè exercent, neque aliquo sacro Ordine, vel etiam prima Tonsura eos insignitos esse oportet, neque onere diuini Officii recitandi adstringuntur, sed tantum ad certas preces, non ex vi Commendæ, sed ex professione, & regula; & sic frequenter laici pro temporalibus obsequiis concedenti dictæ Commendæ per Magistros Ordinum Militarium, quibus Commendarum libera dispositio conceditur, Phæbos d. decif. 83. num. 12.

Non obstat quòd hæ Commendæ non dantur nisi Religiosis, ac proinde videntur annexæ sacri Religio, quem consistere esse spirituale, quia responderetur huiusmodi Commendas non tradi Religiosis ob professionem tanquam ob titulum, sed tanquam ob conditionem, sine qua non conseruatur. Pontifex enim non vult illas Commendas conferri nisi professis, consequenter in recepturo huiusmodi Commendas requiritur professio, vt sit habilis ad eas recipiendas; non tamen hinc sequitur huiusmodi Commendas esse aliquid spirituale sicut si Pontifex præcipere bonis aliqua temporalia distribuere inter Religiosos, non ob id illa bona essent spiritualia, seu annexa titulo spirituali.

Nec obstat quòd Commendatarij ex Ecclesiæ institutione officio militanti adstricti sunt, pro Ecclesiæ defensione, quia responderetur hoc officium temporale esse, & ex eo quòd siue Ecclesiæ institutione pro Ecclesiæ utilitate, non pertinet ad beneficij naturam, sicut videmus in pluribus aliis, qui ministerijs temporalibus Ecclesiæ inserviunt, & propterea portionem aliquam reddituum Ecclesiasticorum percipiunt, & tamen apud omnes consueti beneficiarios proprios non esse, vt de Symbolijs OEconomæ, Syndico, & similibus diximus in trati. de Canonis. 12. num. 14.

De Præc. & Com. Ord. Mil. Cap. VII. 149

Ex qua ratione tam colligitur hos Commendatarios S. Iacobi & simulum etic vetus dominos quoruncunque bonorum ante, & post professionem acquiritorum, ac proinde posse de his omnibus bonis tam patrimonialibus quocunque titulo acquiri, quàm redditibus Commendarum, ita libere disponere, ac ceteros seculares, quia antiquissima consuetudo ita paupertatem eorum interpretata est Superiobus licentibus, & non contradicentibus, & redditibus commendarum titulo seculari his dantur nepe titulo militari, tunc quia sicut nec omnimodam & perfectam castitatem profiteantur, ita nec perfectam paupertatem, sed illam solum, quæ hodie est consuetudo ab eis servata; & ideo ita docent Alcocer lib. de ludo cap. 39. Fr. Emman. q. regul. sem. 3. q. 19. art. 7. & q. 75. art. 7. Bonacina. var. tral. q. 4. de oblig. benef. puncto 2. num. 24. ita in reg. Commendarum D. Iacobi in proam. vbi de voto paupertatis, Valac. conf. 108. à numer. 7. Molina Theologus de iustitia. tom. 1. diffinit. 1. 41. col. 3. versic. est verè rigida num. 6. Tambus. de iur. Abbatis tom. 3. disp. 21. q. 1. 4. n. 2. & 4. Plazbos. d. decif. 8. num. 18. Spegel in decif. fori eccles. decif. 2. num. 75. & 76. & decif. 21. num. 38. in fine. Scaph. decif. 587. per 101. Sanchez in precepta Decal. tom. 2. lib. 7. c. 8. n. 19. Hurtado de Mendoza in 2. 2. sem. 2. disp. 100. fol. 7. §. 119. Diana moral. resol. p. 5. tral. 14. moral. 2. resol. 94. Quamvis Nau. de redditibus eccles. q. 1. num. 95. & 96. & q. 3. n. 30. & 31. & in apolog. monitis 61. Moza in lib. infrascriptis de Commendarij tendant ad perfectionem, cap. 45. n. 50. Ayala in compendio regula ordinum Militarium, existimauit oportere teneri omnia bona prædicta in usus suos honestos expendere, & quod inspectum in opéra pia.

Vnde quamvis Nau. comment. de Regular. n. 56. creditur non esse integrum his Commendarijs testari secluso privilegio Apostolico, receptissima tamen consuetudo apud eos obtinuit posse quocunque libere illos testari non minus quàm alios seculares, tam de bonis patrimonialibus, quam etiam de redditibus suarum Commendarum; nam licet olim testari non possent, Innocent. VIII. & Clemens VII. in hoc dispensauerunt. Nec obstat Pium V. teuocasse licentias his concessas ad testandum, quia eius Motus proprius receptus non fuit quoad alios Commendatarios præterquam Sancti Iohannis, & illum expresse teuocauit Gregorius XIII. concedens eis facultatem testandi iuxta pristinam eorum consuetudinem. Ita Molin. de iur. 10. 3. disp. 604. in fine. Moza in tral. de confirmat. Ordinis. Mil. lib. 2. cap. 1. §. 18. num. 8. Hieron. Roderic. in compendio quest. regul. resol. 28. num. & resol. 135. num. 7. Gexian. d. cap. 880. n. 42. cum seqq. vbi sustinet hanc consuetudinem in Commendarijs aliarum Religionum præter Hierosolymitanam, de qua ioh. 1. x. n. 30. cum seqq. Machado. d. sem. 2. lib. 4. p. 1. tral. 1. docum. 4. n. 1. & n. 6. latè Sanchez in precep. Decalogi tom. 2. lib. 7. c. 8. n. 30. vbi n. 31. post. Molin. loco proxime citato.

Alus resoluti possunt quoque hos Commendatarios de vituliq. bonis maioratum instituere, non secus ac alios seculares, quibus addo Lxan. in dub. Regular. tom. 2. c. 5. n. 29. me citato in hoc loco Machado. d. sem. 2. lib. 5. q. 4. tral. 1. docum. 4. n. 2. & idem Sanchez d. c. 8. n. 32. cum Alcocer de ludo cap. 39. tenent iudicem cum his Commendatarijs non teneri patra in ludo testuere, quia cum hi Commendatarij sint verè domini omnium illorum bonorum, possintque de illis disponere,

instit. cuiuscumque secularis, verè transfusus illorum dominium perdendo in ludo, & num. 37. post illam in regul. Commendatariorum cap. 20. Motram in infrascript. Commendarij tendant ad perfectionem c. 45. 4. num. 3. firmat clemens Ordin. Militarium in claustris viucentium qui ex legitima licentia extra claustra vitam transigunt, inservientes alicui beneficio, possit testari, ea tamen conditione, vt quotannis inuenturum bonorum tempore præfixo Superiori præsentent, & dummodo quintam bonorum partem monasterio relinquant, & tercio quoquo anno petant à Superiore testandi licentiam. Bona autem res, & redditus ipsarum Commendarum non possunt perpetui Commendarij locare, seu alienare ad longum tempus, sine solemnitate à iure requisita, vt resolu. Hieronym. Roderic. in compendio quest. regul. resol. 8. n. 13.

Dicti tamen Commendarij Militationem, non gaudent privilegio militum in testando, nisi actu sint in bello, seu in castris contra hostes fidei pugnantes, vt constat ex l. militis. C. de re milit. & sed balthens. Instit. 200. resolu. Fr. Emman. in addit. p. 4. cap. 145. num. 2. quem testat, & sequitur Hieron. Roderic. in compendio q. regul. resol. 135. num. 8. An autem Hierosolymitani Milites possint testari, vide infra n. 42.

Ex quibus constat huiusmodi Commendas non esse materiam simoniarum, quia non sunt aliquid spirituale, sed temporale; conferuntur enim titulo laico, & dantur in subsidium, seu stipendium pro temporibus seruicijs; & administratio illarum laicis principalibus aliquando committitur; opus enim militare est opus temporale precio æstimabile, quod æstimationem suam non amittit, etiam si fiat ex voto, & referatur ad colum Dei. Ita Vichos. in resolu. de simon. num. 45. Arag. 2. 2. q. 100. art. 4. Suar. tom. 1. de relig. lib. 4. de simonia c. 17. n. 6. Vnde colligitur non committi simoniam ab eo, qui pecunia procurat Commendam Militarem, aut illam vendit, aut alteri confert, reservata pensionem eam sui, vel alterius suorum. Ratio est, quia non committit simoniam iuris Diuini, cum huiusmodi Commenda non sit res sacra; neque committit simoniam iuris humani, cum non extet ius Canonicum prohibens alienationem dictarum Commendarum intuitu religionis, & rerum sacrarum; peccat tamen contra iustitiam illam vendendo, quia vendens, vel et ipse Commendarius, vel magister Ordinis: si et ipse Commendatarius, certum est ipsum non posse huiusmodi Commendam vendere, cum non sit dominus Commendæ, sed usufructuarius, dum viuisset vero Magister Ordinis, nec ipse illam vendere potest absque licentia Papæ; quia ipse non est dominus, sed distributor, & dispensator constitutus à Papa ad distribuendum. Ita Mandos. in reg. 6. Cancel. qu. 1. num. 3. Petr. Greg. synag. juris lib. 1. §. cap. 34. n. 2. Cabod. de patronat. Regie Curie c. 15. à num. 15. Diana moral. resol. p. 6. tral. 8. iust. etiam. resol. 17. Suar. d. 2. 2. 7. n. 10. Filicor. tom. 4. tral. 45. cap. 6. n. 5. me citato in hoc loco Machado. d. sem. 2. lib. 5. p. 1. tral. 2. docum. 1. num. 4. Quamvis Azor. instit. moral. par. 1. lib. 3. cap. 6. q. 3. Nicol. Gax. d. c. 4. num. 7. Raph. de la Torre de Relig. tom. 2. quest. 100. artic. 4. disp. 3. tenent in venditione huius Commendarum committi simoniam, & Flamian. Par. d. lib. 2. de confidens. quest. 17. dicit in Preceptis committi simoniam, & confidenciam, nisi eorum opinione intelligamus

de Præceptoris Ordinis S. Iohannis Hierosolymitani, & licet Gabr. Periz *diff. part. 2. cap. 48. n. 9. vers. inferius*, dicat quod huiusmodi Commendæ non possint vendi, aut dari aliquo pretio, & n. 10. quod non possunt plures vni concedi; & quod in huiusmodi Commendis committatur simonia, dicit Sperellus *diff. decis. 21. numer. 37. in fine*.

- 21 Cùm ergo Commendatarij huiusmodi ratione Commendæ nullum beneficium obtinere dicantur, nec Militaris Ordinis causa veti religioſi ſint, cõquid ita vota ſubſtantialia non profitentur, ſed potius in voto paupertatis diſpenſati reperiuntur, vt infra dicemus ſequitur; illos de ſecularibus beneficiis provideri poſſe, quia leges Canonice, quæ ſecularia beneficia Religioſis, ſeu ſecularibus conſenſi prohibent, iuxta *cap. cum de beneficiis de prebend. 10. 6. cum ſimilibus* ad iſtos, qui verè Religioſi non ſunt, trahi non debent. Quare ita hanc partem ſecundùm Iuris rigorem probant Azor. *diff. lib. 1. cap. 1. quaſt. 2. in fine*, Gambat. *de officio & poteſt. legati de latere lib. 6. n. 2. 69. Sanchez in præcept. Decalogi lib. 7. c. 19. num. 102. & ex voto Cardinalis Pamphilij ſenioris ſic de ciſum fuiſſe teſtatur Nicol. Gæ. *diff. cap. 4. num. 18. & quomodo dubitet idem num. 22. & part. 7. cap. 10. num. 9. & 32. tamen poſtremum in addit. ad diff. c. 4. num. 24. aſſerit ſe vididiſſe quandam declarationem Sacre Congregationis ſub die 10. Novemb. 1609. quæ ſic ait. Congregatio Concilij conſuiſi Milites Regulares militiæ S. Iacobi de Spatha, aliſque huiusmodi non emittentes omnia ita vota ſubſtantialia, videlicet paupertatis, caſtæritatis, & obediencie, non eſſe incapaces beneficiorum ſecularium, ſine ſimplicium, ſine Curatorum, nec etiam penſionum. cuius declarationis memini Ego ipſe de officio & poteſt. Episcopii p. 3. alleg. 57. num. 173. quamvis hos omnes eſſe incapaces beneficij ſecularis, & penſionis ſicut alios religioſos, videantur ſuperponere Namar. *conſil. 27. n. 9. in ſolus ad 2. de regular. in antiq. & conſil. 10. num. 9. red. ſuis. in nouis*, Mandol. *de ſignatura gratiæ v. diſpenſatio Monachorum pro obſtinendis beneficiis in fine*, Vi. Einman. *quaſt. regular. tom. 1. qn. 34. artic. 6. & ſecundùm horum ſententiam eſt præxiſis datæ; & Cancellariæ Apoſt. vt audio*.**

- 22 Equites Capellani Religionis S. Stephani Papæ, & Martyris, quatenus habere poſſint Eccleſias proprias eadem Religioni ſubſcrites, præſentari valent ad alias Eccleſias ſeculares, & inſtitutionem, ac poſſeſſionem obtinere, vt habetur in libro ſtatutorum illius religionis Sancti Stephani fol. 26. & ſeqq. vbi ſunt reſoluc. deciſiones Rœæ Romanæ DD. Cardinalium Robuſterij, Seraphini, Pamphilij ſenioris, & Aragonij, ſicut atteſtauit Vivian. in praxi inſcriptum lib. 6. cap. 2. n. 16. ſecundùm utramque impreſſi. & in vocum reducit de ciſ. 2. 18. p. 1. reſcripſi. aliis in poſthum. Farin. quod fuit confirmatum quodam decreto Congregationis ſuper rebus Dataria, die 9. Septembris 1591. in quo ſtatuitur Equites Milites S. Stephani poſſe providere de beneficiis ſecularibus, quod decretum reſert Boſſi. *de triplici ſubtili privilegio ſec. 2. caſu 10. num. 11*.

- 23 De Militibus Ordinis Chriſti, S. Iacobi, Alcantare, Calatrave, S. Stephani, S. Lazari, & ſimilibus, in perſonarum aliqua ſunt notanda circa illam conſuetudinem quaſitionem, an ſint verè Religioſi, vel ſecundùm quid? In qua vt certa ab incertis ſeparemus, eſt aduertendum in huiusmo-

di Ordinibus, Fratres aſſe, & fuiſſe, qui in comuni vivebant, & vivunt, & ſacris Ordinibus inſigniebantur, ad chorum deputati, fuiſſe etiam Milites, qui in caſtris, & extra caſtrum verſabantur ad præliandum profeſſi. Conſtat diſtinctio, ex vſu; compertum enim eſt in omnibus prædictis Religionibus fratres eſſe, quos fratres Luſitani appellant, qui vitam Regularem proficiuntur, viventes in comuni & claſtro, ſub voina Prioris obediencia, choro inſervientes. Apud noſtros Luſitanos de Chriſti Ordine nemo eſt, qui neſciat nobiliſſimum illud monaſterium oppidi de Thomas, atque etiam Conſimbricenſem Academiam nobiliſſimum Ordinis Coll. gio concedo: rati: de Ordine S. Iacobi ſimiliter celeberrimus eſt Conventus Clericorum regularium in oppido de Palmella, quod etiam conſtat de Ordine de Auis in eodem nominis oppido. Habent etiam cœnobas Monialium ſimiliter Cruce ſignatarum, vbi nobiles mulieres proficiunt conſueverunt. Horum igitur Fratrum, & Monialium veram eſſe Religionem dubitandum non eſt, ſed potius apud omnes extra omnem eſt controuerſia, vt bene notant Ouedo in praxi Regni. part. 2. tit. 12. diſputat. 1. quaſt. 4. Azor. inſtit. moral. par. 2. lib. 13. cad. 1. quaſt. 2. verſ. ſciendum; quia omnia ſubſtantialia & neceſſaria ad ſtatum vetæ, & perfectæ Religionis, in illis reperiuntur; ſcilicet tria vota emiſſa in regula à Sede Apoſtolica approbata, & in manu Prælati traditionem perſonæ acceptantis, iuxta *cap. cum ad Monachum, de ſtat. regul.*

Certum eſt etiam in eiſdem Religionibus Milites exiſtere, qui extra claſtrum vivunt; non ad chorum, vel ſacros Ordines, ſed ad præliandum deputati, vt vſus docet, & in iſis tota verſantur controuerſia, in qua varij caſus ſubdiſtinguendi ſunt. Primus eſt de his Militibus, qui tamen prædicta vota emittunt, & ad omnimodam caſtæritatem obligantur, ita vt matrimonium contrahere non poſſint, vt ſunt Equites S. Iohannis Hierosolymitani, & hos verè eſſe Religioſos indubitemus eſt, quia omnia ſubſtantialia Religionis in illis reperiuntur, votum ſcilicet caſtæritatis, paupertatis & obediencie ſub regula à Sede Apoſtolica approbata, Machado d. p. 4. tit. 2. de iur. t. n. 1. & de iur. 6. n. 4. Azor. per text. ibi in l. 14. tit. 5. l. 3. Rev. ap. Carol. Tapia in amb. ingreſſi verb. monaſterii cap. 34. Maſtill. de magiſtras lib. 2. cap. 1. num. 35. & 36. Duenn. reg. 100. ampl. 5. & reg. 103. limit. 6. Solozano. de Indiarum iure tom. 2. lib. 2. cap. 5. num. 17. Lezana in ſum. quaſt. Regular. tom. 2. cap. 5. num. 5. cum ſeqq. Guſtan. diſcept. forenſ. c. 452. n. 24. & 27. & c. 580. à num. 1. Monet. de Conſervat. c. 10. num. 387. Campan. in diuerſ. Iuris Comm. rub. 2. cap. 16. n. 44. noviter Theodoſ. de Rubeis in ſingularib. Rota verb. Hieroſolymitani Milites tom. 2. plures reſcri. Doctores Guſta. conſ. 77. n. 10. Dodoſ. in politica l. 2. cap. 19. n. 1. Theſaur. iur. quaſt. forenſ. lib. 1. q. 18. n. 3. Lotter. de re benef. lib. 1. quaſt. 36. num. 30. Novat. in praxi tit. 6. & var. ſor. q. 69. ſect. 2. & in incerta Regular. verb. Milites num. 2. laic Carol. Mariana tom. 1. reſp. 6. n. 2. & 3. Ioan. Steph. Durand. quaſt. Iuris qn. 6. col. 6. Speell. in deciſ. ſor. recteſ. de ciſ. 2. 1. num. 9. cum ſeqq. ita apud poſt. in fine tit. 1. de manu. deciſ. 326. n. 4. & deciſ. 333. ſub n. 2. p. 1. recent. & deciſ. 87. n. 2. p. 2. etiam recent. Greg. XV. deciſ. 87. num. 2. & ibi add. n. 14. & 14. & hui diſt. in Egreſſum, Commenda 8. Junij 1616. coram R. P. D. Adria. eleganter de his S. Bernard. in ſermone

De Præc. & Com. Ord. Mil. cap. VII. 151

sermone ad Milites Templi c. 4. ad fin. in hęc verba. Ut patet dubium, quid pariter censiam appellandos Monachos videlicet, an Milites, nisi quod utrumque forsitan congruenter nominari, quibus noster deesse agnoscimus, nec Monachi mansuetudo, nec militis fortitudo. Quid verò non choro nec spiritualibus exercitiis, sed armis secularibus inserviant, substantiæ Religionis non repugnat, sed solum iuris humani prohibitioni veniant clericos, & Ecclesiasticas personas secularibus negotiis se immiscere, quam prohibitionem Pontifex, & Apostolica Sedes tollere potest, iuxta reg. cap. proposuit, de concess. prebend. cum similib. & Religionem concutientibus aliis substantialibus inducere in finem illum militandi pro Christiana Religione, sicut aliarum Religionum institutum alios nescitis habere fines à chori servitio diocesani; nec nobiscum pugnat Abb. in rub. de Reg. arb. num. 4. vers. Ego dubito, & alij qui eum sequuntur, Rot. decis. 59. t. n. 5. pars. 1. diuers. Mandol. super reg. 3. Cancel. q. 12. num. 3. Bolles. disquisit. clerical. tit. de prim. canon. 5. l. n. 37. latè Gonzal. ad regn. 8. Cancell. glof. 8. num. 57. videndus à num. 51. resoluentes Milites Hæreticos, quia matrimonium contrahere non possunt, largo modo dicit Religiosos, non enim intendunt his verbis negare hos natos veros esse Religiosos, sed ita loquuntur ad differentiam aliorum, qui matrimonium contrahunt, quos nec stricto nec largo modo Religiosos esse admittunt, atque ad differentiam regularium, qui perfectionem religionis & statum profitentur, choro dedicati, adducuntur particulam largo modo, quæ non tollit propriè esse tales, argum. text. in l. cum lego ff. de testam.

27 Secundus casus est de his Militibus, qui matrimonium contrahunt, quos verè esse Religiosos tenentur Gregorius Lopez, l. glof. 2. sit. 7. p. 1. Martin. de Hysla en el compendio y declaracion del Orden de Santiago, per tot. & principii cap. 1. & 2. Medina de sarro, hominum auth. lib. 4. controuers. 7. cap. 39. Menoch. diu. lib. 3. cap. 305. à n. 48. & de success. creat. lib. 3. §. 30. num. 33. cum seqq. Nazar. cons. 1. t. de Regularib. vbi de nobis Christi Militibus, & cons. 10. eod. sit. vbi de Militibus S. Sephanus, Forton. Garc. in cons. promissa S. Jacobi vers. materia. Buig. de Pace, & alij quos refert Fr. Emman. quæst. Reg. tom. 1. q. 1. art. 6. & q. 13. art. 2. Hieron. Llanas in methode p. 3. cap. 1. §. 1. ad fin. & §. 13. & 14. Flores de Menasuar. lib. 2. q. 21. num. 205. Valasc. cons. 108. n. 27. Cardin. Bellarm. tom. 1. lib. 2. cap. 3. vers. alterum genus. Gabr. Pereira decis. 58. num. 1. & 2. Mota de confirmat. Ordinis S. Jacobi lib. 1. per tot. Guicci. pract. lib. 2. q. 11. n. 2. Bobaldin. in sua polica lib. 2. cap. 19. n. 11. plures refert, & sequitur Sane. in præcipia Decalogi tom. 1. lib. 4. c. 16. n. 1. Iul. Cæc. Imbertan. in trakt. de iudiciis Regni, in præf. num. 42. Bambacat. in reper. cap. 1. §. qui clericus q. 2. num. 3. cum seqq. Rebell. de obligat. iuris par. 2. lib. 3. q. 4. num. 13. Mendez à Castro in præf. Lusitana lib. 1. cap. 2. n. 10. Carol. de Gmff. de effectib. clerice. eff. 1. n. 10. cum seqq. Nicol. Garc. de benefic. p. 1. cap. 4. m. 15. Balil. Pont. de impediment. Matrim. cap. 1. §. 4. Ioan. Valet. de different. inter otiaque forum, verb. mima, differ. 2. n. 22. Hieron. Cencido in trakt. de pauper. Relig. dñb. 60. num. 1. & 13. Diana resoluit. moral. part. 1. tract. 2. resol. 49. & p. 6. in tract. 8. resoluit. 17. Talamitta in trakt. de polygamia lib. 3. quæst. 2. n. 26. Ioan. Sanein. in electis disp. 49. n. 11. Lezana in sum. quæst. Reg. cap. 2. n. 2. tom. 1. latè Spectellin. de

cisionibus feri Eccles. decis. 2. num. 58. cum seqq. idem Lezana dist. 100. 2. cap. 5. num. 6. Parens meus in comm. ad Ordin. Reg. Lusitan. lib. 2. m. 1. §. ult. latè Reinolfo in practica obseruat. per tot. eam afferentes rationem, quia eorum Religio à Romano Pontif. approbata est sub certo modo trinum votum, obedientiam, paupertatis, atque etiam castitatis non omnimodè saltē conjugalis, quæ verè & propriè castitas est cap. Nyssena 3. dist. cum similibus.

Verum licet hæc opinio sit probabilis, & aliquando nobis antea, tamen hos Milites, qui sunt matrimonium contrahendi facultas conceditur, verè Religiosos non esse magis communiter receptum est, quia non spiritualibus vacant negotiis, nec in claustris viuunt, nec habitum & tonsuram gerunt clericalem, vel monachalem; sed secularibus armis studeant, & in castris, & Curis Principum commorantur, ac proinde magis laici, quam Religiosi esse videntur, quos oportet muni seculari cura vacare, ab omniq. strepitu temporali cessare soli Deo deuotos, vs optimè explicat S. Hieronymus relatus à Gratiano in cap. duo sunt. 12. quæst. 1. & vltimus matrimonium contrahere possunt, & consequenter deficit vnum ex votis substantialibus; nam licet castitas conjugalis, quam, isti profitentur, castitas dici possit dist. cap. Nyssena, non tamen ea est castitas, quam verè & perfectè religio exposcit, iuxta dist. cap. cum ad monasterium, cap. onic. de voto lib. 6. & communes resolutiones, ibi, ex quibus receptum est adde cense annexum votum castitatis omnimodè non solum conjugalis statui Religionis, vt si Pontifex Religioso facultatem faciat contrahendi matrimonium ex causa boni publici, vt sæpè fecisse legitur, non tamen manet verus religiosus, sed potius per hanc dispensationem fit de monacho non monachus, vt innuunt adductis latè explicat Sanchez de matrim. lib. 8. disp. 8. numer. 7. & 12. quibus addo Axor. institut. moral. part. 2. lib. 13. cap. 7. quæst. 1. Sayr. & alios per me citatos in collect. ad dist. cap. cum ad monasterium, Nec potest dici huiusmodi Milites Sancti Benedicti, aut Sancti Augustini regulam proficere eo modo, qui in ea continentur, illa enim obligat ad omnimodam castitatem, isti verò solum conjugalem viuunt. Nec refert quod in Constitutionibus Apostolicis, & Bullis istorum Oido, Religio frequenter appelletur, quia non negamus Religionem esse, sed solum non cūso propriè talem, vt licet respondeat aliquis verba illa intelligi oportere verè & propriè, adhuc reprobamus secundum omnem propietatem, Ordinem ipsam, Religionem appellari, quia in huiusmodi religionibus non solum repetunt milites, sed etiam Clerici, & Moniales castitatem simpliciter proficentes, & in Collegiis, seu Conuentibus commorantes; quare propriissimè Ordo ipse, qui ex his omnibus constat Religio dicitur, vnde ex his omnibus colligitur tractatus Milites licet aliquo modo participant aliqua pertinentia ad statum Religionis, non tamen simpliciter dici possunt Religiosos sed secundum quid, vt docent S. Thomas 2. 2. quæst. 186. artic. 4. ad 3. Sot. in 4. distinct. 27. quæst. 3. artic. 4. col. 9. & de iustitia lib. 7. quæst. 5. artic. 3. Sarmen. de reddit. Eccles. part. 4. cap. 1. numer. 13. Lazarus de decima vendit. cap. 19. numer. 92. Giorda de Cabelis part. 7. in princip. numer. 47. Azar. gon. 2. 2. quæst. 88. artic. 11. cap. 738.

ad vltim. argument. Azor. l. 1. q. 4. num. 3. tituli. 5. lib. 3. *nona Recop.* Emman. Sà in *aphorism. verb. Religio num.* 41. Valent. *rem.* 3. in 2. dub. 10. q. 4. *puncta* 12. Machado *d. rem.* 2. lib. 5. p. 4. *tract.* 3. *de sum.* 1. n. 2. Costa *conf.* 4. 1. vol. 1. Azor. *instr. moral.* p. 1. lib. 13. c. 3. q. 3. Molino *de iustis. tract.* 2. *disp.* 1. 4. 1. *vers. casu verè rigida.* & *disp.* 5. 23. n. 5. & *tom.* 4. *art.* 3. *disp.* 30. num. 5. Petr. de Ledesma *in sum. tom.* 2. *tract.* 10. cap. 8. dub. 2. *concl.* 1. Marc. de iuris *disp.* p. 2. cap. 13. num. 15. & p. 4. *casu* 113. num. 33. Iacobus Gressi *tom.* 1. lib. 3. *conf.* 1. 1. *de regular.* Mosel *in sum. Theolog. mor. tom.* 1. *tract.* 6. cap. 2. num. 30. Mnoet. *de Confermat.* cap. 10. n. 389. Trullench *in Decalog.* l. 2. c. 2. dub. 18. n. 2. Ludou. à Croce *in expofit. Bullæ S. Cruciatæ disp.* 1. cap. 6. dub. 1. n. 5. Rota *ceram Seraph.* *decif.* 583. & apud Postum *in fine sui tract.* *de manne.* *decif.* 326. n. 3.

- 18 Ex quibus iam primò colligitur diuersam esse questionem, an huiusmodi Fratres, & Milites veri sine Religioſi ab eis an ſint Ecclesiasticæ personæ prioris reſolutione an & quando religioſi ſint, patet ex dictis, in poſteriori verò licet gloſ. *verb. perſonant.* in cap. 1. *de verbor. ſignific.* lib. 6. & Petr. Greg. *ſynag.* *Iuris lib.* 15. cap. 3. 4. num. 3. perpetam & inadiuenter conſiderantes vtquamque queſtionem, in quo etiam vitio reperitur Azor. & ab eo citati *d. cap.* 9. 3. vtior eſt pars, quæ affirmat inter Ecclesiasticas perſonas eſſe connumerandos non ſolùm Milites S. Ioannis, & alios, quos veros eſſe Religioſos probauimus, ſed etiam alios Chriſti, S. Iacobi, & ſimiles, quos tales eſſe negauimus, vt bene reſoluit Valſc. *conf.* 14. n. 9. & *conf.* 108. *de num.* 15. Fr. Emman. *queſt. Regular. tom.* 2. q. 36. *art.* 7. *in fine.* Nodex à Caſtro *in praxi Luſit.* lib. 2. cap. 1. num. 10. Hicronym. Roderic. *in compendio queſt. regul. reſolut.* 28. n. 1. *Loctes de re benef.* lib. 1. q. 36. n. 35. & *ſeqq.* Speel. *in diſſerſis Eccleſ. dec.* 2. num. 99. Raudenſ. *conf.* 17. n. 9. me citato in hoc loco Machado *d. tract.* 3. *docum.* 1. num. 3. Et probatur, quia duo tæonem eſſe genera hominum, ſeu perſonarum optinere capiat text. in cap. *duo ſunt* 12. q. 1. Ecclesiasticorum, ſcilicet, qui Deo & Eccleſiæ inſeruiunt, & Liciotum, qui ſecularia exercent, inter liciotum autem cenſeri non poſſe huiusmodi Milites ea ratione oſtenditur, quia per profeſſionem io huiusmodi reguli à Sede Apoſtolica approbati ſegregati ſunt à populo, & liciot, & ideo habitum geſtante cruce inſignitum, diſtinctum ab habitu liciotum: inſuper ſeruatio Eccleſiæ deputantur ad præliandum pro ea tota inſtitutione ſui Ordinis, ergo neceſſario ſequitur inter liciot, ſed inter perſonas Ecclesiasticas ponendos eſſe, & conſequenter fori & Canonis priuilegio, ac immunitate gaudere, vt reſoluitur lib. 1. c. 39. *de priuileg.* *Clemtor.* n. 24. & *ſ.* 2. n. 46. & *ſ.* 5. n. 26.

- 19 Secundò colligitur reſolutio quæſtionis, an & quando appellatione Religioſorum veniant, & innellantur Milites, & Fratres Oſtendi Militarium? In qua venit etiam Hieroſolymitanos, & alios, qui omnimodam proſecutoris caſtitem, niſi verba nimis generalia ſint, velutiquamque Ordo, & c. teneat. Abb. *in d. rub. de regularib.* num. 4. & ſequitur Rot. & Gozual. poſt illam ſuprà citati in primo caſu, cum alijs, quos ipſi referunt. Contrarium tamen eſt reſoluedum prædicta retenta diſtinctione; vel eolm agimus de his qui omnimodam caſtitem proſecutus, quos diximus veros eſſe Religioſos, propriè eſſe negauimus, hos non comprehendendi in ſtatutis, & diſpoſitionibus, quæ Religioſorum ſaciunt mentionem ſacramur,

& procedit reſolutio Abb. In illis verò, ſcilicet S. Ioannis, & alijs, qui ea voto Matrimonium contrahere impediuntur, & oppoſitum eſt tenendum, & affirmandum, ex proprietate ſermonis venite appellatione Religioſorum in quacunque materia, etiam penali, & odioſa, ſi alijs de mente diſpoſitionis contraria non appareat, vt docuit gloſ. 2. *in Crem.* 1. *de decim.* recepta, & laudata à Doctores communiter, ſecundum Nauar. *conf.* 1. 2. num. 2. *de Regular.* Fr. Emman. *queſt. Regul.* tom. 2. q. 3. *art.* 7. & plures per me citatos de appellatione verborum vtique huius ſignific. *appell.* 23. 3. n. 6. Azor. *diſt.* lib. 13. s. 4. optimè improbus diſtinctione Abb. & aliorum inter materiam ſuauitabilem, vel odioſam, quod confirmatur ex recepta traditione, quæ docet in materia quacunque etiam penali venire omnia, quæ ſub proprietate verbi etiam lata coordinantur, vt de verbo *inſeſtabilis* probat text. in *heum leg.* & multis adductis latè D. Barboſ. *in rub. ſ. ſolutio matrim.* p. 4. n. 47.

Vnde ſi quis vocat abſolutè ingredi Religioſum, ſatisfacere voto ſi Religioſum Equitum S. Ioannis ingrediatur, reſoluit Azor. 2. 1. q. 88. *art.* 11. Fr. Emman. *in ſum.* p. 2. c. 97. num. 8. Azor. *diſt.* lib. 13. c. 4. q. 4. Fernandez *in Examines Theologia moral.* p. 3. cap. 7. §. 18. num. 10 B. Gil. Pont. *de imped.* *cap. Alarim.* cap. 19. §. 4. Regius *in reſolut. cauſum Conſcient.* cauſ. 53. n. 15. Hicronym. Cened. *de papiri.* *Relig.* dub. 10. n. 6. Fr. Barthol. de Vecchis *in praxi ſeruanda in admiſſu ad Religioſum ſtatim nunt.* *diſp.* 10. dub. 2. n. 4. Trullench *diſt.* 2. cap. 1. dub. 18. num. 2. me citato Sperell. *d. decif.* 31. num. 6. Lezaoz *d. rem.* 2. cap. 5. num. 44. Ego ipſe de appellatione verborum vtique Iuris ſignific. *appellat.* 233. n. 8. Quamuis contrariam teneat Cordob. *in ſum.* q. 148. Barhol. à S. Fauſto *in theſauro Relig.* lib. 1. q. 187. n. 3. Sanchez *in præceptis Decalogi* tom. 1. lib. 4. cap. 16. n. 12. Laurent. à Poſtel. *in addit. ad dubia regularia verb. Religioſus* num. 4. Secus autem erit ſi ingrediatur alius Religioſus, quæ matrimonium contrahere permittunt. ſuo enim voto non ſatisfacere docent Sor. *de inſtit.* lib. 7. q. 3. *art.* 3. Azor. & Fr. Emman. *proxime citatu legi.* Azor. *diſt.* lib. 13. c. 3. q. 2. Barhol. à S. Fauſto *diſt.* lib. 1. q. 186. Trullench *ubi ſuprà.* Quidquid dicant Mich. Medin. *de ſacramentorum nouis conſtitut.* lib. 4. cap. 39. Baſil. Pont. *d. ſ.* 4. & alij, qui putant huiusmodi Ordines Militantes eſſe vere & propriè Religioſos.

Sic etiam io Bulla Pij V. conſtitutum eſt ne Clerici ſeculares, vel Regulares tæonem agitationi inſerunt, quem reſecti & explicat Nau. *in man.* cap. 15. n. 19. Gutierrez. *canon.* lib. 1. c. 7. Sed Milites S. Iacobi, Alcanazæ, & ſimiles non contineri declarauit Gregor. XIII. vt teſtatur Azor. & Azor. lib. 12. cap. 4. *in fine diſt.* loci, Lezaoz *diſt.* tom. 2. c. 5. n. 19.

Sic etiam matrimonium ratum diſſolui poſſe per profeſſionem in Religione S. Ioannis, non ita in alijs S. Iacobi, Alcanazæ, Calatruæ, & ſimilibus, reſectè reſoluit Nau. *conf.* 3. *aliam* 2. *in nouiſ. de conuerſ.* *conuſat.* Hentig *in ſum.* lib. 1. c. 8. §. 6. *in ſol.* E. D. Barboſ. *in rub. ſ. ſolutio matrim.* part. 2. n. 12. Sanchez *de matrim.* lib. 2. *diſp.* 18. n. 8. nouiſimè Hieronym. Roderic. *in compendio queſt. regul. reſolut.* 28. num. 13. Ego ipſe *d. appellat.* 233. num. 9. Gratianus *diſceptat. forenſ.* tom. 5. cap. 880. num. 4. Sperellus *diſt.* *decif.* 21. num. 45. Lezaoz *d. rem.* 2. cap. 5. num. 8. Machado *d. rem.* 2. lib. 5. par. 4. *tract.* 2. *decim.* 60. §.

33 Tertio principaliter colligitur sub decem Concilij Trid. *sess. 25. de regular. cap. 15.* dum agitur de professione non emittenda ante decimum sextum ætatis annum, neque ante experium probationis tempus, Milites Regulares, qui matrimonium contrahunt, non comprehenduntur, sicut et solvunt Flamin. Paris. *de regular. benef. lib. 6. q. 2. n. 17. cum seg.* Azor. *d. lib. 1. c. 4. q. 2.* Lud. Beyer *respons. casuum Conscientie p. 4. casu 28.* Gonzal. *ad reg. 8. d. num. 61.* Seraphin. *decis. t. 2. n. 2.* quæ etiam repetitur impellens *1. diuersi. decis. 591.* Sanch. *de matr. lib. 7. disp. 44. n. 8.* & in præcepta Decalogi *lib. 5. cap. 4. n. 17.* Barthol. à Fanfio in *thesauro relig. lib. 5. q. 169.* Barthol. de Vecchis in *praxi obseruanda in admittendis ad Religionis statum nouis. disp. 11. d. n. 4.* Attendendum addit. *ad recapit. legum. Nauarra lib. 1. tit. 18. l. 7. de Relig. n. 7.* Nonus in *singulari. l. i. c. 1. n. 4.* Lezana *d. som. 2. c. 17.* Reinos in *obseruat. præli. obser. 1. n. 15.* me citato in hoc loco Ioan. Maria Natta in *lucerna Reg. verb. Milites num. 43.* Ego ipse de officio, & potest. *Episcopi p. 3. alleg. 101. num. 5. & d. appellat. 23. n. 10.* quod in Militibus S. Stephani nuncupatum agnosceat Nauar. *conf. t. n. 8. regular. Rot. d. decis. 591.* Aloyf. Ricc. in *praxi rerum fori Eccles. decis. t. in t. edit. a suis resol. 617. num. 6. n. 2. edit. Nauar. d. concl. 2. n. 4.*

Contra F. Emman. in *sum. som. 2. cap. 8. num. 2. conr. 1.* Stephan. Gratian. *discept. forens. c. 363. n. 17.* Hieronym. Ve nero in *Examine Episcoporum lib. 6. cap. 15. n. 7.* existimamus huiusmodi Milites Regulares in emittenda professione comprehenduntur sub dicto decreto Concilij.

Milites vero Hierosolymitanos comprehendunt sub illo decreto expressè tenent Flamin. *d. quest. 2. n. 120.* Azor. *d. cap. 4. q. 2.* Attendendum. *d. loco num. 16.* Fr. Barthol. de Vecchis *d. lib. 2. num. 4.* Ego ipse *d. alleg. 101. num. 8.* Aloyf. Ricc. in *collect. decis. 216.* Gratian. *discept. forens. cap. 457. n. 31. & cap. 880. n. 2.* Rota *decis. 779. ante num. 11. part. 3. recentior.* Sperell. *d. decis. 11. n. 49.* ubi alios citat, & reprobatur Gonzales contrarium tenentem, Lezana *d. som. 2. cap. 5. num. 17.* quod non ex alio procedit nisi, quod illi propriè Religiosi non sunt, isti vero ruximè.

34 Quando, inferitur sub decreto Concilij Trident. *sess. 6. de reformat. cap. 3.* dum disponit Ordinarios tanquam Sedis Apost. delegatos punire posse, & corrigere quemcumque clericum secularem, & regulares extra monasterium degentes, & delinquentes, non obstantibus quibuscumque sui Ordinis priuilegiis, comprehendendi debere si rigorem verborum inspiciamus, Religiosos Hierosolymitanos, quia verè religiosi sunt, vt diximus, nec posse se iuncte privilegio exemptionis, licet enim per illud eximantur à potestate ordinaria, non tamen à potestate Papæ tam exempti, cuius mandato & auctoritate hoc casu procedunt Ordinarij iuxta *reg. l. 1. §. qui mandatum ff. de officio eim.* atque ita quomodomodum isti dicere non possunt offendi suum privilegium exemptionis si Papa contra eos processerit, ita nec contra eandem exemptionem fecit Ordinarius procedens tanquam Apost. Sedis delegatus, quia ratione ita resoluunt se monia spectabiles priuilegia, Nauar. *conf. t. in antiq. alias 12. in noue de regular. quem ad litteram transcripsit Fr. Emman. quest. regul. som. 2. ar. 7.* sequuntur Azor. *d. lib. 1. §. cap. 4. quest. 3.* Aloyf. Ricc. in *collect. decis. p. 3. collect. 503.* Amplius primò, & decis. 23. n. 3. p. 4. S. 1. in *floribus decis. sub tit. de regul. decis. 16.*

Campian. in *diuers. l. i. c. 1. c. 13. n. 12.* Ego ipse *d. p. 3. alleg. 105. n. 15. & d. appellat. 23. n. 11.* me citato in hoc loco mei amicissimus Sperell. *d. decis. 1. num. 51.* Stephan. Gratian. *d. c. 779. num. 50.* Et idem Sperell. *d. decis. 1. n. 5. 4. ex.* Gonzal. tenet aliud decretum eiusdem Concilij Trid. *sess. 23. de Regular. cap. 19.* præscribens formam audiendi quemcumque Regularem, qui vi, vel metu vel ante tempus professionem emissit præteritis, comprehendere etiam Equites Hierosolymitanos tanquam veros Religiosos, Lezana *d. som. 2. cap. 5. num. 18.*

35 Quintò inferitur constituendam esse differentiam quoad faciendam testamta inter Milites Hierosolymitanos, qui tria substantialia Religionis vota emittunt, neque ab illo eorum obseruantia repetuntur dispensari, & inter alios milites S. Iacobi, Calatræ, Alcantaræ, & similes cum quibus circa vota magna ex parte dispensarum repetitur, & idè sub alia forma profiterentur, vt videtur est per Sarmien. p. 1. *defens. admonit. 56. num. 1.* ante finem, & in posteriores sicut verè religiosi dici non possunt, ita nullo iure testari de sua bonis prohibentur, ita cum S. Thom. Soro, & aliis obseruant Molin. *de primogen. lib. 2. cap. 9. num. 69.* Pet. Mohin. *de iustis. tract. 2. disp. 141.* Azor. *dist. lib. 3. cap. 1. q. 1. Villalob. conf. 108. num. 6.* iuxta declarationem, quam supra præstitimus hoc cap. num. 2. & 17. Non hic dicendum de prioribus, quia verè & propriè sunt Religiosi, vt per Sot. *lib. 7. de iustis. quest. 5. artic. 3. col. pen. vers. ex his ergo.* Greg. XV *decis. 109. num. 1. vbi num. 2.* procedere nit etiam Milites non sunt claustrales, sed præf. Commendæ, & decis. 87. num. 2. extendit procedere non solum ad bona, quæ ad eos pertinebant intuitu suæ Regionis, sed etiam ad bona patrimonialia, & aliunde quærit, refert Theodof. de Rubens in *singularib. Rot. p. 1. verb. Hierosolymitanam Milites.*

36 Scitò inferitur, solutio ad questionem illam, an & quando Milites religiosi ad Horas Canonicas recitandas tenentur, vt videbatur adhibenda distinctio prædicta de his, qui propnè sunt Religiosi, vel improprè, sed indistinctè resoluendum est neque hos, neque illos, si alius Clerici non sunt, ad Horas Canonicas ex præcepto obligari, vt enim diximus ipsorum institutio fuit non vt cho-ro inferuaret, sed armatæ militiæ, ac subinde solum tenentur ad certas preces in suis regulis scriptas, vt bene ex S. Thom. deducit Nauar. in *man. cap. 15. num. 97. & de Orat. cap. 21. num. 22.* Azor. *dist. lib. 1. §. cap. 4. quest. 5.* Lezana *dist. cap. 5. num. 32.*

37 An autem huiusmodi Regulares Milites fori privilegio gaudeant, & à tributorum solutione exempti sint censendi? Diximus *lib. 1. cap. 39. de privileg. Clericorum. §. 1. num. 46. cum seg. & §. 6. d. num. 26.*

38 Septimò inferitur filium illegitimum Commendatæ profecti Ordinum Militarium, præter Hierosolymitanum, non esse spurium, vt per Gutier. *præli. lib. 2. q. 1. n. 1. ad finem.* Asqued. *leg. 7. num. 14. ar. 9. lib. 3. noua recopilat.* Molin. *de iustis. tract. 2. disp. 141. in principio.* Melech. Phæbos *Lusit. decis. 68. per tot. som. 3.* Lezana *d. som. 2. c. 5. num. 41.* ac pròinde de subsequens matrimonium legitimum posse, de quo vide Coa. *de sponsal. p. 1. cap. 8. §. 2. num. 30.* Sarmien. *select. lib. 1. cap. 6. Fr. Emman. quest. Regul. som. 2. quest. 1. ar. 1.* Molin. *de primogen. lib. 1. cap. 2. num. 6.* Villalob. in *sum. p. 2. p. 468.*

trall. 35. diff. 10. num. 7. Hieron. Rodetic. in compend. quafi. Regal. refol. 76. num. 3. Quicquid di-
ctus Ordinum Equites fornicantes committere sa-
cilegium, castrumauerint Morta lib. 3. cap. 2. 5. 23.
num. 7. Et. Emmam. quafi. Regal. arm. 1. q. 13. art. 2.
Diana refol. moral. p. 3. trall. 2. refol. 30. vers. se-
cundo. Iac. Michael. de Remoto in obferuat. practi-
ce obferuat. 4. per totum. nouiffimè Specillan. decif.
feri Ecclef. decif. 2. num. 55. 10de aduocens tam
Equitem fornicatorem, quam mulierem, quæ cum
eo tem habuit, tenetū aperire Confelfatio huius-
modi circumftantiam, quæ mutat fpe ciem, & con-
fuit peccatum facilegi, nifi epi intelligant
moleque loquar de Equitibus S. Ioannis Hierofolymita-
ni.

- 39 Oñdū infertur S. D. Clementem VIII. in fua
Bulla de largitione manerum, quæ intendit Reli-
giofis numerum largitionem, vt pote Religioſæ
paupertati adueſionem, expreſſè excipere Milites
S. Iacobi, Alcanesæ, & Calatranz, ac ſimiles, ex
eo ſone, quia hi verè Religioſi non ſunt, Ioan-
Valer. de different. inter vtrunque forum, verb. mu-
nera num. 33. Beti Lucen. in explis. d. Bulla p. 2.
prinçip. Faul. in theſaur. Relig. lib. 8. quæſt. 203.
Diana moral. reſoluit. part. 3. trall. 7. reſoluit. 23. Le-
zana d. tom. 2. cap. 5. num. 20. vnde videtur inclu-
dere Milites Hierofolymitanos cū inibi non ex-
cipiantur.

- 40 Nond infertur Equites Hierofolymitanos vi-
vere & proprie Religioſos, vt ſuprà diximus na-
mer. 26. nihil proprij habere poſſe, diſponitur enim
in lib. ſtabulamentorum tit. 5. ſtabulum. 63. vt bona,
quæ poſſident, intelligantur ad Religionem per-
tinere, & Equites grauitur argrotantū tenetū in vi-
tute, S. obediencie omnia bona etiam mobilia, iu-
ta, & actiones manifeſtate, vt reſoluit Mohed.
decif. 10. de cauſa poſſeſſ. Loner. de re benef. lib. 1.
q. 36. num. 31. Rota decif. 435. n. 2. & ſeq. p. 3. diuerſ.
& decif. 87. num. 2. cum ſeqq. p. 2. recentior Stephan.
Gentian. diſcept. forenſium. 5. cap. 880. num. 12. cum

- 41 ſeqq. D. Sperell. d. decif. 21. n. 36. Quicquid enim
acquirunt huiusmodi Equites, Religioni acqui-
runt, prout ceteri Religioſi; Cæſar de Graſſi. dec. 1.
n. 11. de probat. Stephan. Gentian. diſcept. forenſium. cap.
363. n. 22. & cap. 880. num. 12. Rota decif. 435.
num. 2. p. 3. diuerſ. & decif. 133 ſub n. 2. p. 2. recentior.
Greg. XV. decif. 87. n. 12. vbi id intelligit etiam
in bonis propria indultis, & labore quaſiens, &
Belatun. in addit. num. 15. extendit etiam ad bo-
na patrimonialis, Sperell. d. decif. 21. num. 38. & ſub-
dit haben in libro ſtabulamentorum tit. 14. ſtabulum.
37. quod bona per Equitem acquiſita, ipſo ab hu-
manis diſcedente, applicari debent Commendæ,
inter cuius fines obitu, vel ſi intra nullius fines,
viciuſque commendæ, quidquid ſecus dicendum ſit
in Religionibus Equitum; Mſtrimonio vrentium
tam quod ad patrimonium, & acquiſita aliunde,
quam ex Commendis, vt dictum eſt ſuprà n. 12.
cum ſeqq.

- 42 Decim infertur huiusmodi delatam Equi-
Hierofolymitano poſt profiſſionem emiſſam ac-
quis Religioni, quæ poteſt illam adire, vel repu-
diare abſque ipſius miniſterio, Gentian. d. cap. 363.
n. 15. cum ſeqq. & d. c. 880. n. 30. Sperell. d. decif. 21.
n. 40 Rota d. decif. 333. p. 2. recentior.

- 43 Vndecim infertur huiusmodi Equites Hiero-
ſolymitanos nullam habere reſtaſſionem, huiusmodi eſſe inſtabiles, prout ceteri Religioſi, vt
per Gregor. XV. decif. 109. in prinç. vbi amplius,
quomodo non eſſent clauſtrales, ſed poſſeſſi Com-

mendæ, Carol. Marant. tom. 2. reſp. 6. num. 4. Mol-
leſſ. conf. 14. num. 4. 5. & 8. dñm reſoluit hos Mi-
lites non poſſe in vltima voluntate diſponere de
bonis ſive mobilibus ſive in mobilibus etiam per
ipſos acquiſitis ſine licentia in ſcriptis & in ſpe-
cie à Magno Magiſtro, ſeu Capitulo generali ob-
tenta, Azor. inſtit. moral. p. 1. lib. 13. cap. 5. quæſt. 2.
Sancho. d. lib. 7. cap. 8. num. 36. Nonas. in praxi elec-
tor. quæſt. 37. num. 5. Gentian. d. cap. 880. n. num. 8.
& num. 29. cum ſeqq. vbi latè quod conſuetudo
aliter diſponendi eſt cōtra ſactos Canones, & con-
tra ſubſtantiam ſegulari, licet ſecus ſit in alijs Mi-
litibus. Lezana d. tom. 2. cap. 5. num. 33. D. Sperell.
diſt. decif. 21. num. 4. vbi reſtaſſur Magnum Magi-
ſtrum poſſe licentiam concedere Equiti cuiusque
diſponendi de proprijs vel acquiſitis tam inter vi-
uos, quam in vltima voluntate, & ibi por. Gregor.
decif. 87. per tot. & decif. 109. in prinçip. & par.
2. recentior. decif. 87. & 177. ſubdit teſtari non
poſſe, licet ſit Conclauſta, non ſtante priuilegio
Conclauſis conceſſo; modo tamen ſummus
Pont. de eisdem Equitibus non cogitauerit, ſed
ſimpliciter conceſſerit Conclauſis dictum priuile-
gium.

Duodecim infertur præfixos Equites non poſ-
ſe alienare bona Commendæ, & ſi alienent, aliena-
tio eſt nulla, vt per Rot. decif. 977. part. 4. diuerſ.
cū non ſint domini, ſed tantū ſimplices ad-
miniſtratores, Sempb. decif. 1337. num. 11. Finc.
Nig. Cynac. lib. 2. contra. 212. num. 44. nec poſ-
ſunt ſe ingerere in Commendis, niſi quatenus ve-
lit Religio; quæ omnium Commendarum eſt do-
mina, Sempb. decif. 1460. num. 14. ipſi autem af-
ſimilantur depoſitarii, c. nemo, de elec. in 6. licet
non in omnibus, quia ex Commendis poſſunt ſu-
mere alimenta, & expenſas facere ex redditibus eor-
um, Cynac. vbi ſuprà n. 46. Rota decif. 672. n. 6.
p. 2. recentior. D. Sperell. d. decif. 21. num. 37. verſ. vnde,
vbi num. 24 quod nec quidem abſque licentia Ma-
gni Magiſtri, ſeu Capituli Generalis poſſunt bona
etiam nouiter quaſita alienare, non enim habent
velle nec nolle, quia dependent priuſus à Magni
Magiſtri voluntate, Greg. decif. 87. num. 4. Loner.
diſt. lib. 1. quæſt. 36. num. 30. Sperell. diſt. decif. 21.
num. 43.

Decimotertio infertur omnibus Commendata-
rijs perpetuis Ordinum Militarium, excepta ſa-
cultate alienandi, competere cuncta, quæ veris
Prelatiſ, & beneficiarijs conceduntur, Mohed.
decif. 10. de cauſa poſſeſſ. Molleſſ. confil. 14. num. 17.
& 18. vbi etiam quod poſſunt locare bona ſua-
rum Commendarum, ſeruata tamen forma Ex-
trauag. Ambitiſa, de rebus Ecclef. non alien.
Aloyſ. Ricc. in praxi alienat. rerum Ecclef. dec. 76.
num. 4. vbi etiam quod locationes ad longum
tempus factæ per dictos Commendatarios, ſeu
alienationes ſine ſolemnitatibus & cauſis requi-
ſitis in alienationibus rerum Ecclef. poſſint per
Conſecrationes Religionis reuocari, & reſtutū bo-
na ſic alienata ad Religionem, reſtut. & ſequi-
tur Stephan. Gentian. diſt. cap. 880. numer. 17. cum
ſeqq.

Decimoquarto infertur Militeri & Commenda-
tario Hierofolymitano tenetū illo aſſo, & ſe-
ueto præcepti vinculo, prout clerici benefi-
ciarij in eo quod ſtrictet ad eleemoſynam facien-
dam ex annuis redditibus, quos habent, & quos
Commendas appellant, cū ſine bona Eccle-
ſiaſtica, inuit quod illis ſupereſt, ſit debitum
pauperibus ex iure naturali, & diuino maleſcor-
dæ,

dix. & chaitratia, & secundum Canones, & legem iustitiae, iuxta opinionem Nuarri, quem tenet Azor. *instr. moral. part. 2. lib. 2. cap. 1.1. quæst. 5.* vbi tamen id absoluit non admittit, sed bene reſoluit eos tenet illa bona dispensare in viis permissis ab eorum statutu, & regulis, in quibus mandat ut aliquando impendant certam partem fructuum pro necessitatibus Ordinis, & reliquum sibi retineant, sed etiam omnes fructus suo nutu dispensant, dummodo quotannis in catalogum redigant quicquid habent, & Magno Magistro descriptum tradant, & alioquin tanquam proprietarii habuerint, & puniantur, eo quod contra perpetuam voto promissam facere, teneantur reſoluit & sequitur Stephan. Gratian. *dist. cap. 8.10. numer. 40. & 41.* Vide Sanchez. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 7. cap. 8. numer. 29.* Villalob. *in sum. tom. 1. tract. 2. diff. 5. numer. 7.* Hurtand. de Mendic. in 2.2. *disputat. 160. sect. 7. §. 119.* Ibi nota moral. *reſoluit. part. 5. tractat. 8. reſoluit. 30.*

49. Licet quinquies inferatur, tales Equites tanquam Relig. ſos non succedere in feudis, iuxta veterem opinionem, quam laſe compoſuerunt Roſentib. de feudis c. 7. *cap. 30. num. 11. & in l. i. O. fol. 54.* Menoch. *conf. 54. num. 14.* num. multis ſeqq. Carol. de Graſſis de *officiis clericis affectu 4. num. 68.* Fab. Annan. *addit. ad Vincent. Anna ſing. 107.* Stephan. Gratian. *d. cap. 880. num. 6. vbi num. 7.* cum duobus vituino loco citatis, ſubdit S. Ioannis Hieroſolymitani Religionem poſſe in vineſium habere feuda, cum ſit bonorum capax. Nouar. *in præxi deſ. ſeri. q. 3.7. num. 9.* Sanchez *dist. lib. 7. c. 1. §. 1. n. 47. & ſeq. Theſaur. iun. quæſt. foranſ. lib. 1. §. 18. per ſos.* Sperell. *d. deſ. 21. num. 6.1.* cum ſeqq. vbi in fine videtur ſiqui diſtinctionem Gratiani, & quòd ſaltem de conſuetudine ſuccedant in feudis, tenent Cmol. Tapia *in diſt. Arch. Ingreſſi. verb. ſua. §. 14. num. 19.* Marten. *Migros de adanc. arm. cap. 18. num. 410.* cum ſeqq. Marta de ſuccesſ. *legali. p. 3. q. 13. art. 6. per ſos.* Solorzan. *d. ſum. 2. lib. 2. c. 5. n. 17. & c. 17. n. 70.*

50. Decimoſexto inferunt tales Equites non admitti ad fides commiſſum perpetuum familiarium relictum, excluſis Eccleſiaſticis, vt per Anton. Fab. *Codice lib. 6. tit. 22. de fideicomm. dec. 13.* Aloyſ. Ricc. *in colleſt. deſ. 216.* Stephan. Gratian. *diſcap. forenſ. tom. 3. cap. 457. num. 28.* Sperell. *dist. deſ. 21. num. 65.*

51. Decimoſeptimo inferior dictos Equites etiam ſi deſunt extra Conſentem, & perſiciantur Pzceptoris, nunquam tamè à nexu obedientie ſolui, Greg. XV. *deſ. 109. n. 2.* cum ſeqq. Lotter. *d. lib. 1. q. 30. num. 31.* Sperell. *dist. deſ. 21. num. 66.* Vbi cumque enim ſub ſuperioris obedientia manent, cenſentur intra clauſtrum reſidere, Sperell. *d. deſ. 21. num. 107.*

52. Decimoſexto inferunt eorundem Equites vſque adèd eſſe verè & propiè Religioſos, vt propterea ſint incapaces penſionis ſuper beneficio ſeculari, ſicut priuilegiu beneficii, propterea ceteri Regulares incapaces exiſtunt, Gig. de preſcrip. *quæſt. 57. n. 5. & ſeq. Gambat. de officiis legatis lib. 8. tit. de penſion. num. 261.* Rota apud Marches. de *commiſſ. p. 1. §. 2. fol. 261.* vbi id extendit etiam ſi reſeruetur alieni ad commoditatem tamen Equitis Hieroſolymitani, Lotter. *d. lib. 1. q. 36. num. 28.* Sperell. *dist. deſ. 21. num. 67.* vbi num. 68. poſt Gambat. *lib. 6. num. 259.* & alios ſubdit reſeruationem penſionis eſſe validam ſi in eius litteris expreſſum fuerit ipſum re-

ſeruationem eſſe Equitem Hieroſolymitanum, quia ſtante hac narratio Papa reſeruando penſionem cenſetur diſpenſare.

Decimoſono inferitur, vt quemadmodum ſum 53 mus Pont. cum ceteris Regularibus non ſolet diſpenſare in voto ſolemnis caſtratus per profeſſionem emiſſo, niſi cum magna & vigenſiſſima cauſa, vt per Gratian. *dist. cap. 457. numer. 9.* cum ſeqq. & Sperell. *d. deſ. 21. num. 46.* Sic etiam de his Equibus Hieroſolym. dicendum eſt, vt nempe eadem magna cauſa requiratur in diſpenſand cum eis, quæ in aliis Regularibus requiritur, Ita Nap. *conf. 2. numer. 3. de conuerſ. ſing.* Gratian. *dist. cap. 457. numer. 12. & num. 36.* cum ſeqq. vbi ex Aragón. ſcitur cum illis Militibus nunquam fuiſſe diſpenſatum ob cauſam, quia non poterant ſeruare caſtratem.

Vigenſim inferitur Equites Hieroſolymitanos 54 tanquam veros Religioſos non admitti ad officia iudiſtictionalia, vel ad Magiſtratus ciuitatum, & per Vincent. de French. *deſ. 479. num. 1.* Caball. *reſoluit. crimin. vol. 1. caſe 64. num. 8.* Gratian. *d. cap. 457. num. 28.* Giurib. *crimin. conf. 22. num. 9.* Maſſiſ. *de magiſtr. lib. 2. cap. 6. num. 31.* Sperell. *dist. deſ. 21. num. 122 & deſ. 21. numer. 65.* vbi num. 4. poſt Vincent. de Franc. & Cabell. tenet quòd ſi de facto eorum aliquis ad ſecularia officia fuerit à Principe laico admiſſus, in cuiuſq. deliquit, vel in ſyndicato querelas habuerit, non poterit quidem per Principem, vel eius Miniſtros puniri etiam in pænas pecuniarias, ſed vii verus Religioſus ad ſua ſuperiora reuertendus erit: quicquid diſcretat Fe. Emmen. *q. regul. ſem. 2. q. 6. art. 13.* & Bobad. *in ſua politica lib. 2. c. 18. n. 232.*

Vigenſimoſecundo inferitur quòd licet Eccleſia de 55 alimentis modetiſtis providere teneatur: Patronum non ſua culpa ad inopiam reducant, c. nobis 5. *pro fundatione, de inſt. par. ſurd. de aliment. tit. 1. q. 59.* Campan. *in diuerſ. ſum. Canon. rub. 1. cap. 27. n. 22.* nihilominus Equitem Hieroſolymitanum can. 56 quam patronum ipſi Religio alere debet, Rota *deſ. 454. n. 3. & 5. part. 1. recentior.* citat Sperell. *dist. deſ. 21. num. 72.*

Vigenſimoſecundo inferitur adèd eos eſſe verè 57 Religioſos, vt poſſint conſecrari cum Sacerdote ſeculari non approbato ab Ordinario, propterea ceteri Regulares, quod in Equibus Hieroſolymitania veriffimum credo, non licet in alia ceterarum Militiarum Religionibus idem reſoluit Sanctius *in ſua ſolè. diſput. 49. num. 11. & 13.* & valde notandum dicat Diana *reſol. moral. p. 1. tra. 2. reſol. 49. an. ſin. & p. 2. tract. 2. reſol. 30.* ipſe tamen cogitandum relinquit, quia conſuetudo eſt in contrarium, vnde Sperell. *dist. deſ. 2. num. 123.* aduertit debere cauere tam ipſos Milites, quàm Confeſſarios, ne Confeſſiones inuolidari ſubſeant, & ne Confeſſarii ab Ordinariis puniantur, præſertim quia Sacra Congreg. dictam opinionem non admittit in Militibus Regularibus præter Hieroſolymitanos, vide Lexan. *d. ſum. 2. cap. 5. num. 45.* vbi dicit quòd cum in hoc attendenda ſit conſuetudo tam en, quæ fuit inter hos Milites ante Concilium Trident. quàm poſt illud, & hæc ſit in contrarium, & tandem non eſſe aſſentendum Ioannis Sancy ſententiæ, ſed vt ſalutem reiſciendam concludat.

Vigenſimoſexto inferunt ad commendas, ſeu 58 Pzceptorias, & ad eorum narrationem declarandam, quas poſſident Priores Canonici Regulares inſignis Monafterij B. Mariæ de Rompeſſalles, & à primordiis

primordiis rem percipiendo, presuppono cum insigni & notæ sanctitatis viro Doctore Nanarro huius Monasterij Canonico, in particulari quodam suo consilio propria mano signato, & adhuc inter impressa non inserto, quod in vertice Montia Pyrenæi, quæ parte mare Oceano alluitur, in horibus Regni Nauarræ est locus desertus, & insignis, cui nomen *Ronceualis*, qui à gloss. *cap. ult. 5. compescendi, de heret. lib. 6.* vocatur *Rengibatur*, & alibi *Ronsioualis*, sed creditus à Paulo Emilio dictus est *Ronceualis*, frigore, niue, gelu, imbris, & venis Borealibus rigidissimus, per quem omnes fratre peregrini, qui ab Italia, Gallia, & aliis Regnis à Puerco in Septentrionem sitis regionibus peregrinantur in Compostellam ad visitandum Corpus, & sepulchrum gloriosissimi Apostoli Iacobi, & similiter omnes fratre, qui peregrinantur ab Hispania in lumina Apostolorum Petri, & Pauli, & ad alia pia loca, in aliis præfatis in Septentrionem sitis transiunt, recipiuntur in hospitali in eo sito, quod est omnium generalium totius Hispaniæ præter Compostellanam antiquissimum fundatum & donatum à Carolo Magno, & aliis Regibus, præsertim Castella, Lusitaniz, & Nauarræ, vbi peregrini præfati sana, & ægroti excipiebantur, vt & nunc excipiuntur, fouentur, & liberantur ab omni tempestate, & necessitate famis, potus, & medicinæ, propter quam generalem charitatem in omnibus fratre Christianorum Regnis prædicti peregrini illas transientes donauerunt in vita, & reliquerunt per vitimas voluntates multa bona Ecclesiastica, Ecclesiastici scilicet, & secularia, licet videlicet, ad sustentandum prædictam hospitalitatem; ex quibus bonis fuit constructum monasterium per Priorum vnum, & Canonicos Regulares Ordinis S. Augustini gubernandum, sub inuocatione B. Mariæ Ronceualis, quæ duo vnita subiaceant immediatè sanctæ Sedi Apost.

19 Deinde ne bona sic dotata & relicta perirentur, aut dissiparentur, prædicti Prior & Canonici cõperunt commenda e singulis Canonicis ad nutum amouibilibus bona singulorum Regnorum, vt colligerent redditum bonorum omnium tam Ecclesiasticorum, quàm secularium; quæ in illa Regiois donata fuerunt prædictum monasterio, & hospitali cum onere reddendi rationem de receptis & impensis, quos Commendatarios, siue Præceptores appellauerunt, qui si procuratores ad administranda illa bona deputatos, Commendatarios inquam sequuti morem Hispaniæ, secundum quem illos Religiosos, quibus commendantur aliquot membra, vel portiones bonorum Religionis, appellant Commendatarios, quales sunt Commendatores Sancti Antonij, & S. Iohannis Hierosol. Præceptores autem secundum morem Gallicum appellant Cœlestines in *cap. cum deputati, de iudic.* in cuius casu relato à Panor. *ibidem*, Bernardus aliquantulum declarat, & latius idem Panor. *ead. cap. n. 1. & 2. & Fel. num. 1.* Et quia verba Commendatarius, & Commenda non sunt ita recepta à iure, & ab eius interpretationibus, sicut verbum Præceptor, ideo D. Carius Sanctissimi D. Papæ, qui erat Gallus tempore vniuersis infra dicendæ noluit in Bullis nominare præfaram Præceptorum Commendam, nec Præceptorum Commendatarium, sed Præceptorum more Gallico, & in Italia magis recepto.

60 His postmodum Commendatoribus, siue Præceptoribus idem Prior & Canonici ad tollendum fastidium reddendarum & accipiendarum ratio-

num concesserunt eas pro suis portionibus Canonicis, & certis pensionibus annuis monasterio & hospitali reddendis, & ita olim habebat dictum monasterium & hospitale in octo Regnis octo Commendatarios, siue Præceptores, quorum vnus erat is, cui commendabantur omnia bona, quæ prædictum monasterium & hospitale in nostro Regno Lusitanie, quem vocabant Commendatorem, seu Præceptorem, seu Præceptorem de Luymil io in diocesi Visensi, & omnium bonorum Regni Portu-galliz, & alium in Castella veteri, quem appellabant Commendatarium, seu Præceptorem del Villar, & alios sex in aliis Regnis, & ita sicut in cæteris Regnis, ita in Regno Lusitanie ab Ecclesiastica, & secularibus personis fuerant prædicto monasterio, & hospitali aliquot bona spiritualia, & plurima temporalia donata, & relicta, quæ per Canonicum, cui commendabantur vni legitimum procuratorum ad illorum redditus colligendos ab immemoriali tempore possessi fuerunt; eodem modo bona Castellæ commendabant alteri Canonico, & bona Galliz alteri, & alia bona aliorum Regnorum aliis.

Ex dictis colligitur prædictas Commendas 61 Ronceualis non esse de genere illarum, de quibus in hoc cap. egimus, nec de quibus agit *cap. nemo dantept, de elec. lib. 6.* per quas Ecclesiæ ipsæ commendantur ad tempus, vel in perpetuum custodandæ, & regendæ, aliquibus idoneis de quibus egimus in *cap. prædicti*, sed de genere illarum, quæ, vt dictum est, propria vocantur Præceptorum, & Commendatariorum Præceptores, quales Priores & administratores, qui præcipiunt in eis, quæ sunt faciendæ, licet more Hispano vocentur Commendæ, eo quod aliquot bona administranda commendatores Religioſi, præsertim ad nutum reuocabiles, de quibus sub nomine Prioratum agit Clem. 1. 5. *eadem, de suppl. negl. Præl.* appellando consuetudinem seruanti Ecclesiis, quæ intra bonas commendaras iouentur per alios Clericos, ita quod Monasterium Ronceualis non commendatur dictam Ecclesiæ B. Mariæ de Luymil in Lusitana Commendatori, vel Præceptor, vt eam curaret & regeret, per se neque per alium instituendum à se, quia Ronceualis monasterium non habebat talem iurisdictionem, cum non esset et pleno iure subiecta, sed vnica et ad hoc vt perciperet fructus eius, soluendo iustum stipendium Vicario temporali prius excommunicato & instituendo ab Ordinario loci: & hoc modo insignis Doctor Nauarrus fuit constitutus à monasterio suo de Ronceualis Commendatarius, seu Præceptor ad nutum reuocabilis prædictæ Ecclesiæ B. Mariæ de Luymil, qui tamen circiter quadraginta annos, & amplius fuit in possessione illius, & seruauit per clericum secularem quolibet anno ab Ordinario institutum, soluendo illi iustum stipendium, & reliquos fructus tam ipsius Ecclesiæ, quàm aliorum omnium bonorum in dicto Regno Portugaliz existentium sibi percipiendo, sed Ronceualis monasterio certam annuam pensionem soluendo.

Denique Philippus II, Rex omnium Hispaniarum Maximus mandauit Comiti de Olinares 62 apud Sedem Apostolicam Oratori suo, vt indicaret Doctori Martino ab Aspiqueta Nauarro tunc Romanæ sacre Penitentiariæ Prætorio Officiali perpetuo, & Commendatori, seu Præceptor prædictæ S. Mariæ Luymil, velle foam Regiam Maiestatem vt reuocaret prædictam Commendam

dam in manibus suæ Sanctitatis quo vniter eam prædicto monasterio, aut certe redoceret in statum, in quem bona eius ante tempus immemorabile pertinebant ad dictum monasterium Rôcualis, quod prædictis libenter efficit, & felicitis record. Greg. XIII. vnitus dictam Ecclesiam monasterio Roncualis, sine illam reduxit ad statum in quo à principio huiusmodi bona ad illud pertinebant. Mox fuerunt expeditæ litteræ Apost. per quas fuit facta hæc vnio, siue ad pristinum statum reductio, referuatis tamen fructibus eidem Doctori quoad vnus et loco pessionis annuat; ipse in fine scripturæ quam hac de te edidit, multum lamentatur de R. D. Don. Michael de Casto tunc temporis Episcopo Vicensi, in cuius diocesi sita est dicta Ecclesia S. Mariz de Luymul, eo quod noluerat quod dictæ litteræ Apost. exequerentur, vniique præfata effectum foretur, & nimis ipse Doctores defatigauerit suo bical, & facili stylo in ostendendo quam male procederet idem D. Episcopus in litterarum Apostolicarum executione retardanda, & multo prius in responsione, quam prælit, se consensum dicens simul ac Regia Maestas scilicet ad eum ut id faceret, quasi (addit ille) simplices litteræ Regis maioris ponderis essent, quam litteræ Apost. plumbæ, super te spiritualis expeditæ: nihilominus tamen vnio effectum sortita fuit, & Monasterium Roncualis fructibus & redditibus dictæ Ecclesiæ ad præfata iuxta formam dictarum litterarum Apost. gaudet. Sed non sine speciali obseruatione petra nescio hanc materiam, cum viderem Excellentiissimum Doctorem, de Republica Christiana optimè meritum, insignis litteraturæ & sanctitatis virum, cui plurimum debemus omnes literis Canonici professor, & de quo multum gloriatur nostra Hispania, semper in rebus suis acquiescendis, vel conservandis parum felicem fuisse, & positum ad sagittam, ut omnes illi contradicere, sicut videmus in hoc casu, & in succellu Cantuariæ sanctæ Ecclesiæ Conuenticulis, de quo transmissimè scriptum in e. si quando, de rescriptis, & in contradictione, quam à suis expectis fuit Romæ, ne Cardinalis crearetur, & in oppositioe, quam ei fecit Franciscus Simentino Hispanus Ror tunc Auditor excodendo voluntariis terminis, quæ tanto viso debebatur ideo mirum si aliquis, qui de suo discipulo gloriatur, eandem sentiat infelicitatem, & contradictionem, nam, ut dicit Tac, in vita Agricola, Fortuna vitæ est, cum pñdet, frangitur, Seneca, in Orlania,

Regum facit mortale genus,
Nec sibi quisquam sperdere potest
Firmum & stabile, perquam casus
Voluitur variis semper nobis
Metuenda dies.

Ouid, lib. 5. de Tristib.

Passim ambigua fortuna volubilis errat.

Nonnunquam enim Deus Opt. Max. felicitate, quæ iuxta Elchylj verbum, donum Dei est mortalibus, litterarum, & etradis donibus, ut aliis non tanto virore prædictis præstat tanquam fidelis distrahatur, demit, & conuocit vulgare illud dictum, in maximo ingenio minima fortuna. Optimè Seneca in Hercule furente.

Iniqua raro maximis virtutibus fortuna parat.

Aliquando non meriti, sed gratia Principis felicem reddit hominem, iuxta Cassiodor. lib. 1. epist. 43. dum ita ait, Non est maius meritum, quam gratiam iumentis regnarium.

August. Batbof. de Iur. Eccles. Pars 11.

- 1 Præstimonium nihil aliud sunt quam stipendia quædam instituta pro studentibus, vel militantibus pro Christiana fidei defensione.
- 2 Præstimonium dicitur quasi præstans munus, id est officium, seu obsequium.
- 3 Præstimonium ex genere suo verè, & propriè beneficium Ecclesiasticum dici non possunt, neque sub beneficiarum nomine comprehenduntur, sed contrarium tenent cuius n. 4. componitur utraque opinio n. 5.
- 6 Præstimonium vitium habeant enim spirituale annexum vel non, si apparent, tunc in dubio recurrendum est ad obsequianiam, & vltimum statum præstimonij.
- 7 Præstimonium in Hispania consuevit dari in titulum perpetuum beneficii.
- 8 Præstimonium obtinens ad eum titulum possunt ad sacros Ordines promoueri.
- 9 Idem Canonici recitare tenentur præstimonium obtinens.
- 10 Præstimonium vendi non possunt absq; labe simonia.
- 11 Beneficij in imperatione faciendi est mentio de præstimonio obtento.
- 12 Gratia de beneficio simplici vacante per obitum N. caput præstimonium vacans per obitum illius, si non sit dictum esse seruaturum.
- 13 Præstimonium non comprehendatur in expectatiua ad beneficium simplex, aut ad beneficium cum cura, vel sine cura, ostendatur.
- 14 Fori privilegia gaudens habentes præstimonium
- 15 Conc. Trid. sess. 15. de refo. c. 15. comprehendat etiam præstimonium nō illud filij illegitimi in Ecclesia in patres obtinere valeant.
- 16 Præstimonium residendum non requirit, nec ad aliquod seruaturum tenentur illi obtinens.
- 17 Præstimonium accipiens sine alio inseruiendi Ecclesia in aliis quam recitandis horu Canonici, non peccat, cum ad nihil aliud quam ad illas dicendas obligetur de preceptis.
- 18 Præstimonium in Hispania sunt quæ exigitur ut clerici in Ecclesia assidue commorentur, nec ut absentes aliquem in suum locum substituant.

PRAESTIMONIA nihil aliud sunt, quam stipendia quædam instituta pro studentibus, vel militantibus pro Christiana fidei defensione, atque ideo Præstimonium dicitur,

quasi præstans eiusmodi, id est officium, seu obsequium, ut docent Hostian. c. pñstulasti, de rescriptis. Olibrad. conf. 7. n. 2. Staphil. de literis gratia tit. de formæ expectati. form. 5. n. 1. Jacob. de Grassin. aureo decip. v. lib. 3. c. 97. n. 13. in fine. Anton. Fab. in Theorica de re benef. tit. de præstimonij in princ. Gonz. ad reg. 8. Cancog. gl. 5. §. 2. n. 6. Vnde cum ex genere suo oullum spirituale officium continent, ideo tunc propter nominis, tum propter naturæ diuersitatem verè & propriè beneficia Ecclesiastica dici non possunt, neque sub beneficiarum nomine comprehenduntur. Ita Ioan. And. in cap. vnic. de rerum permut. lib. 6. Domin. conf. 89. Abb. conf. 17. Illud de Iure per tot. lib. 2. Staphil. d. forma §. n. 1. & §. 1. ubi. Gom. in tract. de expectat. n. 9.

And. Gamb. in c. unic. de rerum perm. lib. 6. n. 66. Hoied. de incompat. benef. p. 2. c. 8. à n. 1. Petr. Gregor. de rei benef. c. 1. n. 9. Catd. Tufch. tom. 1. lib. A. cencil. g. n. 6.

4 Contrarium tamen, imò, præstimonium verè esse esse beneficia Ecclesiastica, & inter Ecclesiastica beneficia debere computari, probant multa Iura id ipsum clare demonstrantia, videlicet c. ult. de concess. præbend. lib. 6. ibi, præstimonium, Ecclesiæ, parochialibus, ruralibus, & aliis quibuscunque Ecclesiasticis beneficiis quæ particula, aliis, nacta sua est explicatione similium, & repetit similes qualitates in præcedentibus, per Iura & DD. quos citati in tr. de distinctionibus vsusq. dist. 16. n. 1. Item Concil. Trident. sess. 14. de reform. c. 9. ibi, beneficia vniuersi diocesis etiamque Parochiales Ecclesiæ, Vicaria seu præstimonium, aut præstimoniales portiones fuerint, & sess. 13. de reform. c. 18. post med. ibi, nec non beneficia aliqua simplicia, cuiuscunque qualitas, aut dignitatis fuerint, vel etiam præstimonium; ex quibus hanc partem, videlicet quod Ecclesiastica beneficia sint, tenent Oldad. conf. 8. 1. sub n. 5. vers. nam præstimonium sunt beneficia, Nicol. Mil. in repit. verb. beneficii appellatiue eminentur beneficia, Paulin. de officio & potest. Capituli, Sede vacante 1. q. secunda partis sub num. 5. vers. & idem descendum, Rebuff. in praxi tit. faculare beneficium quæ complex n. 16. Mandos. reg. 34. q. 12. n. 3. de monitor. q. 60. n. 3. Sandoval. de officio Canon. p. 3. c. 5. Fagundes in quinque Ecclesiæ præceptis. prac. 1. lib. 2. c. 4. n. 17. Iacob. de Grass. lib. 97. n. 23. Gonz. ad reg. 8. Canal. gloss. 5. 2. ex n. 7. Azor. in iust. moral. p. 1. lib. 3. c. 7. q. 1. Anton. Fabric. d. iust. de Præstimonio n. 4. Nicol. Garc. de beneficiis p. 1. c. 1. à n. 117. Perez de Lara de annuers. & Capellan. lib. 2. c. 8. n. 5. Sebast. Cæf. in relect. de Eccles. hierarchia p. 5. dist. 14. §. 5. n. 1. Torrelblanca de iura spirituali lib. 1. §. 6. n. 8.

5 Ex his duabus opinionibus posterior verior, & vagis communi doctorum calculo recepta est; eas tamen faciliè ad concordiam reduci possit existimo, sic distinguendo; aut loquimur de præstimoniis, quæ primam illam & antiquam retinent institutionem, & studentibus, aut militantibus liciis vtoplurimum dantur absque aliquo spiritali onere, sed in sola temporalitate consistens, & tunc procedit prima opinio, quam in principio retulimus; aut loquimur de præstimoniis, quæ clericis dantur in titulum perpetui beneficii, & habent annexum aliquod obsequium spirituale, sicut in Hispania frequenter clericis dari testantur præcitati, & tunc procedit secunda opinio quod sint beneficia Ecclesiastica. Hanc distinctionem, qua supradictæ contrarie componuntur opinionones, præstant Mandos. in reg. de annali q. 12. n. 3. vers. possit distinguere, Hoied. d. c. 8. n. 12. Flam. Paris. de resig. lib. 2. q. 1. n. 132. cum segg. Iacob. de Grass. dist. c. 97. n. 14. Anton. Fabric. d. iust. de Præstimonio n. 4. & 7. Gonz. d. §. 12. n. 10. Sebast. Cæf. d. §. 5. n. 8. & plures alij, quos refero in trati. de appella. verborum vers. que Iuris signis, appella. 3. n. 6.

In dubio autem si non appareat verum onus habeant spirituale annexum, vel non, tunc recurrendum est ad obseruantiam, & vltimum statum præstimonij, secundum Hoied. d. c. 8. n. 13. Gonz. d. §. 1. n. 13. Sebast. Cæf. d. §. 5. n. 9. & cum in Hispania consueua sint dari in titulum perpetuum beneficii, vt testantur Sor. de iust. 10. q. 5. artic. 3. cencil. 2. Salzed. ad Bernard. in praxi. 18. n. 9. Gonz. d. §. 2. n. 5. id esse præsumendum in fert Hoied. d. c. 8. n. 5. quæ illatio non placet Sebast. Cæf. ei-

tate loca itam quæ consuetudo Hispaniæ vniformis non elictum videmus huiusmodi præstimonium aliquando clericis in titulum dari, intendum verò laicis pro onere temporalis, tum quip primus eorum institutio fuit, vt darentur studentibus, & militantibus absque spiritali onere, ergo id præsumendum videbatur in dubio; quod sane non versatus in casu, quo apparet de consuetudine, vel vltimo Ecclesiæ statu.

Ex qua resolutione habente Præstimonium clericis solent dari in titulum, esse ecclesiastica beneficia, multa scitu digna colligere oportet, & primò colligitur obtinentes huiusmodi præstimonium ad eius titulum posse ad sacros Ordines promoueri, vt per Salzed. ad Bernardum d. cap. 18. n. 10. Sebast. Cæf. d. §. 5. n. 3.

Secundò colligitur teneti quoque ad hunc Canonice recitandas, vt per Nau. de Orat. 11. n. 9. Oliuet. Bonat. de oblig. horar. Cæf. lib. 2. c. 8. n. 4. Fagundes ubi supra, Azor. in iust. moral. p. 1. lib. 10. c. 3. q. 4. Sor. de Relig. tom. 2. tract. 4. lib. 4. c. 12. à num. 7. Paul. Laym. in Theolog. moral. lib. 4. tit. 2. c. 5. n. 6.

Tercio colligitur Præstimonium vendi non posse sine labe simoniacæ ita Sor. tom. 1. de Relig. lib. 4. de simon. c. 25. n. 4. Fillici. tract. 45. c. 5. ad fin. Bonac. de simon. q. 4. n. 14. Sebast. Cæf. d. §. 5. n. 7.

Quartò colligitur, impetratione beneficii faciendæ esse mentionem de huiusmodi Præstimonio obtento, vt per Nic. Garc. de benef. p. 1. c. 2. ex n. 12.

Quintò colligitur gratiam de beneficio simplici vacante per obitum N. capere præstimonium vacans per obitum illius, si non fuit dictum esse seruitorium; ita Nicol. Garc. d. cap. 1. n. 110. vlt. nam seg. subdit quòd in expectanda ab beneficii simplex, aut ad beneficium cum cura, vel sine cura, comprehenditur de Iure præstimonium, nisi ex consuetudine loci & communij vsu loquendi appellatione beneficii simplicis, seu beneficii cum cura, vel sine cura non venire præstimonium nisi specialiter nuncupetur, vel nisi doceretur de Iure curæ in contrarium.

Sextò colligitur habentes Præstimonium gaudere foni privilegio, Cæf. de iur. de concess. præb. Aloyf. Ricc. collect. 5. q. 4. ampl. 3. & in praxi verum furi Eccles. resol. 3. 17. vers. sufficere tertio, quem teste Ego ipse de officio & potest. Episcopi p. 2. alleg. 12. n. 11. me citato Torrelblanca d. iura spiritali. lib. 1. §. 6. n. 8.

Septimò colligitur, decretum Concilij Trid. sess. 23. de reform. c. 15. dum vetat filios illegitimos habere beneficium in Ecclesiis, in qua patres ministrauerunt, comprehendere etiam Præstimonium, ne illud ibi obtinere valeant; ita Quintanad. Eccles. lib. 1. n. 86. Sebast. Cæf. d. §. 5. n. 5.

Illud aduertere oportet Præstimonium huiusmodi residentiam non requirere, nec ad aliquod seruatum tenei illud obtinentes, posse tamen Præstimoniarium, vt præstimoniarium intrare chozum, & seruate Ecclesiæ tanquam præstimoniarium, & diuini interelle. Ita Puz. de iur. 3. §. 8. num. 3. & dist. 17. in fine. lib. 3. in correllis, de iununt Nau. de erat. misel. 44. num. 1. dum ait quòd accipiens Præstimonium sine animo in seruatum Ecclesiæ in alijs quàm recitandis Horis Canoniciis, non peccat, cū ad nihil aliud quàm ad dicendū eis obligetur de precepto, & Azor. in iust. mor. p. 1. lib. 18. c. 4. in fine, sic dicens. In Hispania videmus esse beneficia, quæ Præstimonium vocantur, quæ neque exigunt, vt clerici in Ecclesiis assidue cōmōrentur, nec vt absentes aliquem in sui locum substituāt. Quibus præstimonias les

præstimoniales portiones, requirere de Iure communi residentiam existimavit Menoch. de arbit. cent. 1. casu 101. n. 5. & idem Azor. p. 2. lib. 7. cap. 3. q. 1. vers. quarat aliquis.

C A P V T IX.

De Commendis beneficiorum secularium.

S V M M A R I V M.

- 1 Commenda est duplex, altera temporalis, altera perpetua.
- 2 Commenda temporalis dicitur fieri quando beneficium alicui datur ad tempus in custodiam, & administrationem ad visitationem Ecclesie.
- 3 Commendare nihil aliud est quam depocere.
- 4 Commendatarius sui depositarii similis.
- 5 Commendare ad tempus Ecclesia seu beneficium potest Episcopus, & alius quicumque inferior habens iurisdictionem quasi Episcopalem.
- 6 Parochiales Ecclesie, & alia beneficia, quibus inest cura animarum, non potest Episcopus ultra sex menses commendare.
- 7 Clerico aetate legitimum, & Sacerdotium habenti tenetur Episcopus Parochialem ad sex menses mensis commendare.
- 8 Parochiales poterant ab Episcopo per aliud semestre commendari, si finis primo semestri adhuc duraret eadem necessitas, vel visitatio.
- 9 Commenda, qua ad sex menses in Ecclesia Curatis fieri poterant ad Ordinarios iuxta c. nemo, de elect. lib. 6. amplius post Concilium loco non habent, cum debeant eis deputari Vicarius ad formam c. 18. sess. 24. de rebot.
- 10 Vicarius deputatus in Parochialibus donec providetur de Relecto spectat semper ad Episcopum, in cuius diocesi Parochialis est.
- 11 Inferiores, quibus habent iurisdictionem quasi Episcopalem cum facultate congregandi Synodum, non possunt constituere Vicarios in Parochialibus donec providetur de Relecto.
- 12 Commenda temporalis non dant ius in re, nec ad rem, & quandoqueque possunt revocari.
- 13 Episcopus, qui ad sex menses Parochialem commendavit iuxta formam c. nemo, de elect. in 6. potest ante semestre finitum, nuda sua commendationem revocare.
- 14 Commenda temporalis cessant per superuenientes huiusmodi titulares.
- 15 Extrauog. Injunctæ, de elect. inter communes non habet locum in commendis temporalibus.
- 16 Commendatarius temporalis non possunt agere spolio.
- 17 Commendatarius temporalis non faciens fructus suos, sicut nec depositarius, nisi quatenus ad congruam sustentationem sibi, & suis ministris opus sit, reliqua, quod superest, in visitationem Ecclesie convertere debet.
- 18 Commendatarius temporalis tenetur de fructibus rationem reddere.
- 19 Officium divinum recitare non tenetur habens Commendatum beneficium quoad exteriora, & publica servitia Ecclesie.
- 20 Beneficium habens integrè commendatum quoad totam administrationem tenetur recitare Officium divinum.

August. Barbof. de Iur. Eccles. Pars I l.

- 21 Officium divinum tenetur recitare ille, cui commendatur tota Ecclesia administratio auctoritate Papa quandoque beneficiarius puer non valet recitare.
- 22 Commenda perpetua conceditur in favorem personarum cum secularitate disponendi de beneficio sicut verus beneficiarius, & nullo modo ab alio quam à Papa fieri potest.
- 23 Commenda perpetua via aliquid per summos Pont. inventa est ostenditur.
- 24 Commenda perpetua dicitur dispensatio palliata ad obtinendum aliquid beneficium obtineri prohibitum.
- 25 Beneficium, seu Prioratus Regularis quando datur in Commendam perpetuam, non requirit professum.
- 26 Commenda perpetua beneficii est titulus Canonici.
- 27 Formula commendæ refertur.
- 28 Regula Cancell. de beneficiis sequentes habent locum in commendis perpetuis.
- 29 Commenda perpetua est irrevocabilis.
- 30 Beneficium commendatum in perpetuum alteri conferri non potest commendam durante.
- 31 Beneficij in impetratione habere fieri merito de commendam perpetua, aliis gratia erit nulla.
- 32 Illegitimus non dispensatus Commendam perpetuam habere non potest.
- 33 Incompatibilitas inducitur à c. de multa, de præbend. & Extrauog. excohibilis, eod. tit. inducit Commendam perpetuam.
- 34 Beneficia duo commendata in perpetuum, aut vnum iure tituli, & alterum commendatum in perpetuum, non possunt simul haberi sine iuris relaxatione quando alioquin sunt beneficia ipso iure incompatibilia.
- 35 Beneficium vnum in titulum, & alterum in commendam obtinere quis poterat, ante Concil. Trident.
- 36 Commenda perpetua & temporales ad materiam simoniae pertinent, si prelo fiant.
- 37 Commendatarius perpetui habentur ut titulares.
- 38 Pona c. licet canon. de elect. lib. 6. contra non promouentes se infra annum, habet locum in Commendatariis perpetuis.
- 39 Cap. quoniam Abbas, de officio deleg. dicere quod delegatus salta dignitati non expresse nemini proprio transire ad successorem, habet etiam locum in Commendatario perpetuo.
- 40 Commendatarius perpetuus habet liberam potestatem in temporalibus, & spiritualibus.
- 41 Presentare, eligere, & conferre potest Commendatarius perpetuus, sicut quilibet alius proprius.
- 42 Transigere super fructibus sui beneficii commendati, & eos vendere potest Commendatarius perpetuus.
- 43 Permutare cum alio beneficio in titulum dato, potest Commendatarius perpetuus.
- 44 Resignare etiam in favorem potest Commendatarius.
- 45 Commendatarius perpetuus tenetur verificare narrationem, sicut quilibet alius beneficiatus.
- 46 Officium divinum recitare tenetur Commendatarius.
- 47 Commendatarius Abbas iura quasi Episcopalia habens, est verè, & proprio Prelatus.
- 48 Abbas Commendatarius iura quasi Episcopalia habens potest esse delegatus Apostolici.

49 denunciantiones Matrimoniales ex causa remi-
mittere potest Abbas commendatarum, iura
quasi Episcopalia habens et ad soluitur qua fi-
rent in subiectis.

50 Concursum beneficiorum Curatorum non potest
facere Abbas commendatarum iura quasi Epi-
scopalia habens, nisi esset nullum habueritque
in congregandi Synodum, & legitimis consens
illa congregasse, & elegisse examinatores.

51 Commendatarium Abbatem existentem intra sunt
alicuius Diocesis etiam exempta, & habentia
iura quasi Episcopalia, non potest vocare
quem maluerit Episcopum pro ministrando
Sacramento Confirmationis suis populi, nisi
de licentia & consensu Episcopi, in cuius
Diocesi est Abbatia.

52 Commendatarius curam iurisdictionalem habent-
es tenentur residere, & Sacris initiari.

53 Commendatarius etiam Cardinalis tenetur con-
tribuire seminariis.

54 Abbatia an vacet per obitum Commendatarii
etiam perpetui sicut prius, & commenda ex-
tinguatur remissionem.

COMMENDA est duplex, altera
temporalis, altera perpetua, seu al-
tera in utilitatem Ecclesie, altera in
utilitatem Commendatarii cum fa-
cultate disponendi de fructibus, sicut verus be-
neficiarius, prout distinguunt bene, Nau. conf. 9.
num. 1. & 2. de prebend. in nouis, Lelt. Zech. de be-
nef. & pens. c. 7. Rom. conf. 3. 50. In casu, nu. 5. & 6.
Card. Tusch. tom. 1. lit. C. concil. 473. à princip. La-
cob. de Grassi in aureis decis. p. 1. lib. 2. cap. 97. n. 22.
Nicol. Garci. de benef. p. 4. c. 4. num. 7. Azor. in istis
moral. p. 1. lib. 6. cap. 3. 1. quast. 2. Sebast. Cæli in relict.
de Eccles. Hierarchy p. 3. d. 1. 1. 4. 5. 7. num. 6. Tam-
burin de iure Abbatum tom. 1. disp. 4. quast. 3. Paul.
Laym. in Theologia moralis lib. 4. tract. 2. cap. 5. n. 7.
Lotter. de re benef. lib. 3. quast. 8. num. 11. cum
seqq.

Temporalis Commenda dicitur fieri quando
beneficium alicui datur ad tempus in custodiam,
& administrationem, ad utilitatem Ecclesie, nam
commendate nihil aliud est, quam deponere, l.
commendare, ff. de verborum signif. l. Lucius 2. ff.
de positi. cap. 2. quod arbitrat, 22. q. 2. glof. verb.
commendare in c. nemo deinceps, de elect. lib. 6. Pute.
decis. 2. 1. num. 2. lib. 2. in coroll. Simon de reseruat.
q. 65. n. 2. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glof. 5. n. 38.
Nicol. Garci. cap. 5. n. 6. & Solozan. de iure In-
dianum tom. 2. lib. 1. cap. 15. num. 10. Commendata-
rius huiusmodi fit depositatio similis, glof. d. verb.
commendare, vers. idem est quod deponere. Menoch.
remed. 15. recuper. num. 38. cum seqq. Ego ipse de
officio & preb. Episcopi p. 3. alleg. 59. n. 10. Sed ha-
bet id apud depositario quod ex fructibus ali-
menta sibi comparet & expensas in retributionem
temporarii regiminis, & gubernij, iuxta senten-
tiam Archid. in cap. qui plures n. 1. 21. q. 1. Rebuff.
in praxi tit. de commendate num. 1. Rot. decis. 772.
sub num. 3. vers. eo quod magis p. 2. recent. quocir-
ca & sequitur Lotter. d. lib. 3. q. 2. num. 117. vbi
num. 119. ait quod hodie huius Commendæ usus
caeleuit.

Commendare ad tempus Ecclesiam seu bene-
ficiam potest Episcopus, & alius quicumque in-
ferior habens iurisdictionem quasi Episcopalem, vt
constat Gambat. de officio & potest. legati à latere
lib. 4. tit. de potest. legati à latere beneficiis

q. 21. num. 165. resoluunt flores de Mens var. lib. 2.
q. 14. n. 16. Tambour. de iure Abbatum tom. 2. disp. 4.
q. 1. n. 8. & 9. & Nicol. Garci. d. c. 4. n. 11. & 12. vbi
num. 17. hoc ait intelligendum de Commendis fa-
ctis in Ecclesie utilitatem, per quas non datur li-
centia disponendi de fructibus libere, illorumque
conuertendi in proprios usus Parochiales vti
Ecclesias, & alia beneficia, quibus inest animatum
cura, non potest Episcopus ultra sex menses com-
mendare, d. cap. nemo deinceps, Bol. conf. 164. Qui-
dam fuit, per 121. lib. 1. Card. Tusch. tom. 1. lit. C.
concil. 474. n. 1. Lambert. de iure parson. lib. 2. p. 3. q. 7.
art. 1. & p. 2. q. 1. art. 19. & 30. Monet. de commut.
vlt. volunt. c. 10. n. 378. Filiuc. tom. 3. tract. 41. c. 3.
n. 15. Ego ipse d. alleg. 59. n. 15. & clerico etiam 7
legitimam & Sacerdotum habentem, intra præfatum
tempus commendare tenetur, d. cap. nemo deinceps,
Azor. in istis moral. p. 2. lib. 6. c. 8. q. 7. quem refert d.
alleg. 59. n. 13. Didac. Narbona in tract. de atate ad
omnes humanas actus p. 2. 25. q. 3. 6. num. 5. & 6.
Si tamen finito vno semestre, adhuc duraret eadem
necessitas, vel utilitas, poterunt per aliud seme-
stre commendari, Gonzal. d. glof. 5. 58. n. 35. Azor.
d. q. 7. Ego ipse d. alleg. 59. n. 14. in fine.

Hodie per sacrum Concil. Trid. correctus est
teat. d. cap. nemo deinceps, vt sacra Congreg. decla-
tauit his verbis, Commenda, qua ad sex menses in
Ecclesie Curas fieri putari à Ordinariis, iuxta
c. nemo de elect. lib. 6. amplius post Concilium, lo-
cum non habent, cum debeat in eis deputari Vicarius
ad formam c. 18. sess. 4. refert Nicol. Garci. d. cap. 4.
n. 14. cuius quidem Vicarij de potestate, donec pro-
uideatur de Rectore, spectat semper ad Episcopum,
in cuius Diocesi Parochialis est, sicut ad eadem S.
Cong. decisum fuisse attestatur Amendani. in ad-
dis. ad recopil. legum Novarum lib. 1. tit. 18. l. 7.
de Episcopis n. 86. ac proinde inferre, qui non ha-
bent iurisdictionem quasi Episcopalem cum fa-
cultate congregandi Synodum, non possunt con-
stituire Vicarium eiusmodi, Fr. Leo in thesauro fori
Eccles. p. 2. c. 18. n. 52. Nicol. Garci. p. 2. c. 2. numer. 8.
Masib. in praxi habendi concursus requirit. 1. dub.
8. & 11. Ego ipse d. p. 3. alleg. 60. n. 3. & 4. quibus fue-
rit semel constitutus cum congrua, non poterit
sine causa remoueri, quia Episcopus non retractat
quod semel exequutus est pro executione Con-
cilij vt Masib. de requis. 1. dub. 26.

In istis autem Commendis temporalibus nullus
adeo titulus, nec datur ius in re, nec ad rem, &
quandocunque possunt reuocari, Ludouic. Gou.
in reg. de non tollendo iure quæst. q. 4. n. 22. Mand. in
reg. 32. Cancel. qu. 7. n. 2. Flam. Parisi. de resign. benef.
lib. 2. q. 17. n. 3. Gonz. d. glof. 5. 58. n. 37. Quintanad.
Eccles. lib. 4. n. 124. Ant. Fabric. in theoria de re be-
neficiis, de benef. in tit. 2. n. 4. Azor. in istis moral. p. 2.
lib. 6. c. 3. q. 5. Et quod etiam ob id Episcopus, qui
ad sex menses Parochialem commendauit, iuxta
formam d. c. nemo deinceps, possit ante semestre fi-
nitum nota suo commendationem reuocare, per
glof. in c. qui plures, 21. q. 1. & in c. si confiteri, de
accusat. resoluunt Garci. d. c. 4. n. 35. Ego ipse d. p. 3.
alleg. 59. num. 18. Vnde periperveniente nouo ti-
tulo cessant tales commende, Rom. conf. 350.
n. 3. Caput. decis. 146. n. 1. p. 1. nec de illis debet
fieri mentio in impetrat. one beneficiis, Pute. des.
272. n. 1. lib. 2. aliis dec. 274. in corollis, Gonzal. d.
5. 58. n. 41. Et in illa non habet locum, Extra-
uag. Inimicitia, de elect. inter comman. tenent. Flam.
Paris. de resign. lib. 7. q. 21. n. 30. Oldrad. conf. 179.
Quaritur. Card. Tusch. d. lit. C. concil. 475. n. 1.

- 16 Ideo Commendatarii temporales non possunt
 17 agere spolio, *Pute. decif. 203. lib. 3. in correct.* Nec
 faciunt fructus suos, sicut nec depositarii, *glos.*
verb. commendatus, vers. fed nunquid facit iste fructus
suos, in d. cap. nemo decept. *Nou. d. conf. 9. num. 2. de*
prebend. nisi quatenus ad congruum sustentatio-
- 18 nem suis, & suis ministris opus sit; reliquo, quod
 superest, in utilitatem Ecclesie convertendo, licet
 tradunt Roman. *d. conf. 350. num. 8. Rebuff. in praxi*
tit. de Commendis, num. 12. Pute. decif. 22. n. 3. lib. 1.
in correct. Card. Tusch. *d. lise. C. comelas. 475. n. 12.*
- 18 Quapropter tenetur de illis fructibus rationem
 reddere, *cap. placuit 10. q. 3. Hoved. de incampar.*
benefic. p. 2. cap. 14. num. 4. Flamin. Paris. d. lib. 2.
quaest. 17. num. 4. Gonzal. d. lise. glos. 5. 8. numer. 40.
 Et quamvis imola in *extimio. de rerum permut.*
 quem sequitur Gammar. *in cap. lise. 83. vers. contra-*
rium, eodem tit. lib. 6. teneant licitum esse per-
- 19 mutare Commendas temporales, tamen contra-
- 20 rium aliter vetitissimum Flamin. Paris. *d. quaest. 17.*
n. 6. dicens quod non possunt temporales, Com-
- 21 mendas resignari in fauorem, quia illudius non est
 perpetuum, bene tamen possunt simpliciter trans-
- 22 cipi in manibus Superioris.
- 19 Et ob eas rationes si quis alicui commendet
 beneficium quoad exteriora & publica servitia Ec-
- 23 clesie, non tenetur recitare ex vi huius com-
- 24 mendationis, verbi gratia, si beneficiarius propter
 negotia a sua Ecclesia abfuturus, commendet alicui
 clerico, etiam mercenario, ut inferatur pro eo
 toto illo tempore absentia, tunc ex vi huius one-
- 25 rias, quod so le suscipit, non tenetur talis substitu-
- 26 tione officium, nisi quatenus fuerit necessa-
- 27 rium, iuxta morem Ecclesie, illud canere publi-
- 28 ce in ea Ecclesia, cum sit illi commendatum obli-
- 29 gum publicum, & extremum ministerium, & obli-
- 30 gatio recitandi priuatum, semper apud proprietatem
 manet, ut vel aliam illam delegare non valeat.
 Ita Suar. *num. 1. de Relig. lib. 4. cap. 12. n. 14. Nicol.*
Garc. de benefic. p. 3. c. 1. n. 106. Squillante de oblig.
clerie p. 1. num. 12. Paul. Layman, d. cap. 7. num. 7. in
- 31 resolu. illum tenet recitare officium, cui com-
- 32 mendatur tota Ecclesie administratio, auctoritate
 Papae, quia hoc casu intelligitur Vicario commis-
- 33 sum totum beneficij onus, etiam quoad recitatio-
- 34 nem, ne Ecclesia priuatur viro officio.
- 35 Perpetua Commenda conceditur in fauorem
 personae cum facultate disponendi de beneficio si-
- 36 cut verus beneficiarius, vt in exemplis adductis
 per Hoved. *d. p. 1. cap. 14. num. 5.* & alios citatos à
 Flamin. *d. quaest. 17. num. 8. Lotter. de re benef. lib. 1.*
q. 17. num. 10. eam segg. & lib. 2. q. 33. num. 12. &
lib. 3. q. 8. m. 12. eam segg. vbi quiddam perpetua Com-
 menda confert libertatem potestatem administrandi
 tam in spiritualibus, quam in temporalibus, & per
 ea constituitur verus Praelatus, interdicta dumtaxat
 alienatione. Nullo modo ab alio, quam à Papa sic.

Ang. Barbo. de Lar. Eccles. Pars II.

ri potest, *En. de Falcon. de refer. q. 3. n. 1. Gambaz.*
d. in de potest. legum. commend. benef. n. 162. & seg.
Azor. in fine. mor. p. 2. lib. 6. c. 3. q. 19. Tamburin. de
inve. Abbatum tom. 1. disp. 4. q. 3. Ego ipse d. p. 3. n. 68.
n. 16. Nicol. Garc. d. c. 4. n. 13. & 22. vbi n. 23.
 contra Coch. subdit vt nec à Legato etiam de Late-

23 ri, nisi habeat à Papa speciale facultatem. Hu-

24 iusmodi Commenda via ad hoc per summos Pon-

25 tifices inuenta fuit, vt qui non est habilis ad ma-

26 trimonium, sit habilis ad commendam, & è contrario, vt
 aduerit Nicol. Garc. *d. c. 4. n. 24.* Vnde talis Cõ-

27 menda perpetua dicitur dispensatio pollicita ad ob-

28 tinendum aliquod beneficium aliis obtinere pro-

29 hibitum, Mando Reg. 33 q. 30. n. 3. Gonzal. *d. glos.*
5. 8. n. 6. Et quando beneficium, seu Priuatus
 Regularis datur in Commendam perpetuam, non
 requiritur professio, nec habens in Commendam
 beneficium regulare, cogi potest proficere Religio-

30 nem, sicut habens in titulum cogetur, nisi aliud
 in Bulla cõmendationis fuerit expiessum. Ita Coch.
infr. maior. lib. 3. tit. 6. n. 48. Nicol. Garc. d. c. 4. n. 27.
Tambur. d. disp. 4. q. 9. Ego ipse d. alleg. 59. n. 17.

Hæc igitur Commenda perpetua beneficij est
 ritus Canonicus, *c. dumtaxat. 2. de elect. d. e. simpli-*
res 21. q. 1. Nau. conf. 9. num. 1. de prebend. in nouis.
Aloyf. Ricc. in praxi rerum feri Eccles. p. 4. ref. 346.
Lotter. d. lib. 3. q. 8. n. 127. plures citat. Gonzal. d. lise.
glos. 5. 8. n. 2. vbi n. 3. subdit Commendam perpet-
 27 uam de beneficio parum, aut nihil dilare ab aliis
 provisionibus beneficiorum, & sic in illis Bulla
 ita dicit, *Pro commodum onera sustentare valeat, de ali-*
cuius substantiatione auxilium providere cupientes, tale
beneficium antequam Apostolica commendam & com-
mandamus, ac providemus, per te quamdiu vixeris,
obtinendum & possidendum, ita quod durante com-
manda huiusmodi de fructibus ac redditibus ipsum
disponere, & ordinare valeat, & c. quam formam ponit
 Rebuff. *in praxi. 1. de commendam. n. 28.* & sic obligat
 ad recitandum iuxta Officium resolu. Paul. Lay-

30 man. *in Theologia moralis lib. 4. tit. 2. c. 5. n. 7. in fine.*

Quare Regule Cancellarie de beneficiis lo-

31 quentes in Commendis perpetuis sibi videntur lo-

32 cum, vt de reg. de infirmis resignantibus, tradit ibi
 Ludov. Gom. *q. 13. Cassad. dec. 32. super reg. Gonz.*
d. glos. 5. 8. n. 13. Aloyf. Ricc. in collect. decif. par. 4.
collect. 999. in princip. Et de publicandis resignatio-
 33 nibus, Ludov. Gom. *ibid. q. 3. Gonzal. d. 5. 8. num. 6.*
 Aloyf. Ricc. *in d. praxi resolu. 346. n. 1.* Et de idio-

34 matis Ludov. Gom. *libid. q. 5. Mando Reg. 32. q. 7.*
num. 14. Gonzal. d. 5. 8. n. 21. Et de trienniali, Ludov.
Gom. ibid. q. 5. n. 10. eam segg. Gonzal. d. 5. 8. n. 22.
 Fab. decif. *4. C. de Episcopis & clericis, Aloyf. Ricc.*
d. resolu. 346. n. 17. Et de verisimili notitia, Lud. Gom.
ibid. q. 4. & Ioan. Cochier. n. 16. Cassad. decif. 3. n. 5.
 per reg. Gonzal. *d. 5. 8. n. 23.* Et de omne reg. 25. *Can-*
 35 cellaria de beneficiis vacaturis per promotionem ad
 Ecclesias, & monasteria, procedit etiam commenda
 perpetua, Rot. decif. 791. n. 8. *eum segg. p. 1. d. uers.*
Gonzal. d. 5. 8. p. 1. n. 32.

Hinc quoque prouenit, vt Commenda huius-

36 modi perpetua, sit inreocabbilis à Ludov. Gom. *in*
reg. de publicand. q. 4. Rot. dec. 791. n. 1. & p. 2. d. uers.
 Gonzal. *d. 5. 8. n. 29.* ita vt ea durante non possit be-

37 neficium commendatum alteri confert. Lud. Gom.
in reg. de impetr. benef. per obitum fam. Cardin. q. 6.
n. 4. n. 5. & in reg. de verisimili q. 4. n. 2. Gonzal.
d. 5. 8. ante n. 33.

³¹ Hinc etiam in impetratione alterius beneficij debet fieri mentio de tali Commenda, alijs gratia erit nulla, Capue. *decif. 3. num. 6.* Pute. *decif. 16. in fine lib. 2. in coroll.* Gonzal. d. 5.8. num. 17. Aloyf. Ricc. d. *collecl. 999. vers. item in impetratione.* Et illegitimus non dispensatus talem Commendam habere non potest, Rebuff. in *praxi tit. de Commenda. num. 63.* Gonzal. d. 5.8. n. 18. & requirit quocumque talis Commenda etatem, & alias qualitates legitimas, sicut verum beneficium, Capue. *decif. 127. n. 3. p. 1.* Gonzal. d. 5.8. n. 9.

³² Hinc quoque talis Commenda operatur incompatibilitatem indolam a cap. de multa, de proband. & Extraneis. *Execrabilis, unde tit.* Hoid. de incompatibil. *benef. p. 2. cap. 14. n. 16.* Gonzal. d. 5.8. n. 20. Aloyf. Ricc. d. *collecl. 999. vers. item talis, & d. refel. 346. n. 15.* Ita nec duo beneficia commendata in perpetuum, nec vnum iure rituli, & alterum Commendatum in perpetuum possint simul haberi sine iuris relaxatione, quando aliquin sunt beneficia ipso iure incompatibilia: vt ex Nau. in *manu. c. 25. n. 15.* resoluit Azor. *Instit. moral. p. 2. lib. 6. c. 10. §. 11. vers. cum dubio.* Flamin. *Parisi. de resig. lib. 3. q. 1. n. 310.* & colligitur ex Conc. Trid. *sess. 7. de reform. c. 4.* sic statuente. *Quicumque de cetero plura Curata, aut alia incompatibilia beneficia Ecclesiastica, sine per vnam vniuersi ad vitam, seu Commenda perpetua, aut alio quocumque nomme, & sit, contra formam sacrorum canonum, & praesentis Constitutionis Innocent. III. qua incipit, De multa, recepta in simul retinere praesumpserit, beneficiis ipsius iuxta ipsius Constitutionis dispositionem ipso iure, etiam praesentis Canonis vigore priuamus existat.* Quamuis Prosper de Angulino in *addit. ad Quaran. in summa Bulary. verb. beneficiorum resignationem causa 9. vers. secundum limitat.* & alij sentiant hoc Concilij decreto esse prohibitum ne quis plura simul beneficia incompatibilia habeat commendata, non tamen verum esse ne quis habeat vnum nomine & iure rituli, alterum commendatum etiam in perpetuum, quod vt vidimus sustineri non potest. Quamuis antea fecus dicendum foret: erat enim receptum posse quem vnum beneficium in ritulum, & alterum in commendam habere, vt per Caslad. *decif. 32. n. 7. super Regul. 4. vers. in quinta razonsis.* 16. p. 1. Capue. *decif. 147. n. 2. p. 1.* Pute. *decif. 325. n. 3. lib. 1.* & *decif. 274. n. 2. lib. 3.* Sayr. in *summa decif. sub tit. de proband. decif. 32.* Aloyf. Ricc. in *collecl. dec. 474. in med.* Gonzal. d. 5.8. n. 21.

³³ Hinc denique prouenit huiusmodi Commendas ad matetiam limoniae pertinere, pretio fiant, vt resoluit Suarez de *Relig. tom. 1. lib. 4. de siman. c. 21. n. 1.* Subest. *Caslad. 5. 7. prope fin.* Bonacin. de *siman. disp. 4. n. 14.* id ipsum resoluitur siue ille sint perpetuae, siue temporales. Ratio est quia haec Commendae continent spirituales iuriisdictionem, vel administrationem, cui temporales fructus annexantur, vel enim Commenda est temporalis, & sic Commendatarius acquirit iuriisdictionem delegatam, vel est perpetua, & sic acquirit iuriisdictionem ordinariam, vel quasi.

³⁴ Ex his apparet Commendatarios perpetuos haberi vt rituales, eosque & teporari rituales, & ideo dispositionem & iura loquencia de ritualesibus, seu de veteri Praetatis habere locum in illis.

³⁵ Hinc penes cap. *licet canon. de elect. lib. 6.* coepeta non promouentes se iossa annum, habet locum in his Commendatariis perpetuis, Clem. in *agro h. carorum. de stat. Monach. ab. infra annum computandum a tempore collationis & commissionis*, vbi per

commissionem intelligitur Commenda, Rebuff. de *pacif. possess. n. 42. vers. & sic tenetur infra annum.* Mandol. *reg. 32. q. 7. num. 10. & 11.* Gonzal. d. *glor. 5. 8. n. 7.* Et dispositio text. in cap. *quoniam Abbas 14. de offic. deleg. dicentis, quod delegatio facta 39* Dignitati, non expellit nomine proprio, manifestat ad successeorem, habet etiam locum in Commendatario perpetuo, Mandol. d. *reg. 32. q. 7. num. 8. & 9.* Flamin. *Parisi. de resig. benef. 1. 2. q. 17. n. 13.* Gonzal. d. *glor. 5. 8. n. 10. vers. ita.*

Commendatarius perpetuus habet liberam potestatem in temporalibus & spiritualibus Rebuff. de *pacif. possess. num. 41.* Flamin. *Parisi. d. q. 17. n. 1.* Gonzal. d. *glor. 5. 8. n. 13.* Potest praesentare, eligere, & conferre, sicut quilibet alius prouisus Rebuff. in *praxi tit. de commend. n. 68.* Gonzal. d. *glor. 5. 8. n. 14.* transigere super fructibus (sui beneficii) commendati, eos vendere, Capue. *decif. 3 sub n. 9.* Rebuff. de *pacif. possess. sub n. 40.* Gonzal. d. *glor. 5. 8. n. 19.* permutare cum alio beneficio in ritulum daco. *cap. fin. de rerum permut.* Rebuff. de *pac. possess. num. 38.* Peti. de *Petruo de permut. num. 9.* Bellon. *edictal. p. 3. q. 4.* Gonzal. d. *glor. 5. 8. n. 24.* & resignare etiam in suorum, Flamin. *Parisi. d. q. 17. n. 1.* Gonzal. d. *glor. 5. 8. n. 25.* Et tenetur verificare narratum, sicut quilibet alius beneficiatus, vt per Pute. *decif. 253. lib. 3.* per quam decisionem fuit recessum a *decif. 246.* eisdem Putei d. *lib. 5. in corollis*, in qua contrarium Rot. prius tenuerat. Et tenetur ad pensum Canoniarum pecum, vt per Nsu. de *erat. cap. 20. num. 16.* Mediana similis *ital. q. 2.* Azor. *Instit. moral. p. 1. l. 10. c. 3. quae. 6.* Valq. in *opusc. de benef. cap. 4. art. 1.* Bonacin. de *heru. Canon. disp. 1. q. 2. par. 4. n. 3.* Obligationes Bonae de *relig. Hierar. Canon. lib. 2. c. 4. n. 20.*

Commendatarius Abbas est alius iura quasi Episcopalia habens, qui verè & prop. est et Praetatus Dec. in *c. edecri. num. 4. de rescript. Bubac. conf. 2. num. 18. & 25.* Ludou. Gom. *super reg. de triennali q. 5. num. 17.* & *seq. Rebuff. conf. 77. n. 1.* Aloyf. Ricc. in *collecl. decif. 999. vers. item* Gonzal. d. *glor. 5. 8. num. 27.* Rot. *decif. 346. n. 2. p. 3. d. n. 7.* Duran. *decif. 610.*

Vnde potest et delegatus Apostolicus in *cap. statum. de rescriptis 6. vbi Ludou. Gom. n. 77. in 9. ampl.* Gonzal. d. *glor. 5. 8. n. 10.* Garc. d. *p. 4. cap. 4. num. 59.* Mallobri. de *Synodo diocesana c. 4. d. n. 3.* num. 38. Anton. Fabre. in *theorica de re benef. tit. de benef. in ritul. & commendam. n. 17.* Sebalst. *Caslad. in relecl. de Ecclef. Hierarchia disp. 24. §. 7. num. 5.*

Ac denunciations matrimoniales ex causa remittere potest, illas scilicet quae fiunt in suo territorio, iuxta Conc. Trid. *sess. 24. de reform. cap. 1.* sicut resoluit Pet. de Ledefina in *sum. p. 1. de sacrament. vbi Sacram. matrim. cap. 6. coroll. 7. dub. 1. vers. seguesse lo segundo.* Gonzal. d. 5.8. num. 28. Ego ipse de *officio, & p. 1. Episcopi p. 2. alleg. 3. n. 32.*

Contra Franc. Leon. in *theorica de Ecclef. p. 2. cap. 9. num. 55.* Arrmendat in *addit. ad recap. legum Navarra lib. 4. tit. 1. l. 1. de Matrim. num. 21.* exilumantes huiusmodi Commendatarios in eorum Abbatibus, in quibus habent iura quasi Episcopalia dictas denunciations non specialiter concessione Apostolica remittere non possit, Et contra Basil. Pont. de *Matrim. libro 5. cap. 10. numero 13.* silentem decem non permitti hanc facultatem Commendatario, licet eius Abbatia iura Episcopalia habeat.

50 Non potest tamen facere concursum beneficiorum Curatorum, sed hoc spectat ad Episcopum in cuius Diocesi est Abbatia exempta, qui electio magis idoneo mittit eundem ad Commendatarium pro collatione, ut censuit S. Cong. teste Garc. de benef. p. 3. cap. 2. num. 113. Si verbò oimomodam habeat iurisdictionem Episcopalem, nec alicui subdit, sed sit immediatè subiectus Sedi Apostolice, nullius Diocesis proprium territorium habens, si habeat ius congregandi synodum, & legitimè constit illam congregasse, & elegisse examinatores, potest concursum influere, examinare, approbare, omnisque illa facere, quæ contineatur decreto Conc. cap. 18. sess. 24. de reform. S. Cong. Conc. teste eodem Garc. de benef. pars. 2. cap. 2. num. 136.

Commendatarius Abbatie existentis intra fines alicuius Diocesis etiam exemptæ, & habentis intra quasi Episcopalia, non potest vocare quem maluerit Episcopatum pro ministrando sacramento Confirmationis sui populi nisi de consensu, & licentia Episcopi, in cuius Diocesi est Abbatia, ita censuit S. Congreg. Concilij.

52 Commendatarij curam iurisdictionalem habentes tenentur residere & Sacris initiari; per omnia enim æquæ sunt hodie commendæ titulus: eodem S. Cong. Conc. teste eodem Garc. de benef. p. 3. cap. 2. n. 166.

Commendatarios etiam Cardinalis tenetur cōtribuet feminatio, S. Cong. Conc. in Adriæ. 3. Decembris 1622.

An autem per obitum Commendatarij etiam perpetui vacet Abbatia sicut prius, & Commenda extingatur, ut expicit rescriptio; vide Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. §. 8. & n. 48. Garc. de benef. p. 4. c. 4. n. 61. cum seqq.

CAPVT X.

De Coadiutorii.

SVMMARIVM.

- 1 Coadiutoria est duplex, quædam temporalis & renouabilis, altera perpetua, & irrenouabilis, ac cum futura successione.
- 2 Temporales coadiutores, & renouabilis ille dicitur, qui propter suauitatem, & utilitatem Ecclesie adhibetur alicui cum Reclero ob egritudinem, vel infirmitatem animi, aut corporis saluo in illi, & ministrari impotenti, ut pro eo ministret.
- 3 Recler inuicilis suis non debet priuari beneficiis.
- 4 Cap. tua nos, de cleric. ægrot. declarat.
- 5 Episcopo, qui ex morbo non potest ueri in iuncto satisfacere, Coadiutor dandus est.
- 6 Religiosis Episcopo potest dari Coadiutor Episcopo.
- 7 Episcopo senio confecto ita licet Coadiutorem sibi assumere quem admodum & ægrot.
- 8 Presbiter ab hostibus capto Coadiutor datur in spiritualibus, & temporalibus.
- 9 Leprosi Ecclesie Reclero dandus est Coadiutor.
- 10 Patriarche debet dari Coadiutor.
- 11 Demeus, vel senior datur Coadiutor.
- 12 Illiteratus, & imperitus Parochialium Ecclesiarum Recleribus, aliat bonæ uita sunt, deputat Episcopus tanquam Sedis Apostolice delegatus, coadiutores pro tempore.

- 13 Illiterati, seu imperiti dicuntur illi, qui inhabiles sunt ad explandam eam, quæ incumbunt manuum, ac uerbi beneficiis, quod habent.
- 14 Coadiutor datus vigore Concilij Trident. sess. 24. de reform. c. 6. non erit attentatus quomuis sit excusatus post appellationem interpositam.
- 15 Coadiutor datus non confertur comprehensa in generali vicariatus commissione.
- 16 Recler de condutore providendum est propter auctam populi numerositatem.
- 17 Recler solus quando eodem tempore pluribus infirmis premere non potest, non datur iusta causa diuidenti Parochiam sed adhibendi ministri coadiutores.
- 18 Episcopus in uim Concilij Trident. sess. 24. de reform. c. 4. non potest erigere coadiutoriam, sed uigine cogere debet reclerem ad adiungendum sibi ut Sacerdotem, qui sufficiens Ecclesie in Sacramentis administrandi.
- 19 Episcopus non potest dismembrare partem cura animarum ad Ecclesiam Parochiam subiecta Religioni Hierosolymitana, & applicare alteri Ecclesie eiusdem loci sub pretextu quod populus esset numerosus.
- 20 Recler providendum est de Condutore quando suspensus est de dilapidatione bonorum Ecclesie.
- 21 Papa solus potest Episcopi Coadiutores dare.
- 22 Coadiutores deputant alius Episcopo inferioribus Legati, Nuncijs, & Episcopi.
- 23 Coadiutorum potestas pendet à forma dationis Coadiutorie.
- 24 Coadiutor Episcopo deputatus ob temporalia in temporalibus tantum liberam habebit administrationem, datur uero ob spiritualia, tunc potest conferre de consensu ipsius Episcopi.
- 25 Coadiutor datus Episcopo decemti tunc habet in spiritualibus, & temporalibus generalem, & liberam potestatem, & potest beneficia in Diocesi vacantia conferre, & illorum resignationes recipere.
- 26 Expensa necessaria administranda sunt Coadiutori pro tunc sufficiens uisum & fructibus beneficii ipsius coadiutori.
- 27 Vicarius seruatus Ecclesie, & administrans Sacramenta Parochiani pro Reclero infirmo conquirat emolumenta ipsius Reclero, & licita est ei reuocatio oblationum, & elemosinarum sibi salutarum.
- 28 Redditi Ecclesie quando coadiutori, & agrosam Beneficiario non sufficiens, prius providendum est infirmo Condutore, & deinde in subsidium tenentur Parochiani ad alimenta coadiutoris.
- 29 Coadiutoris concessio non liberat Coadiutum à residentia.
- 30 Coadiutor quicumque inhabilis, & illiteratus à residentia abesse non potest.
- 31 Coadiutores Reclerum Parochialium auctoritate Apostolice, instituti ad personalem residentiam ut Recler ipsi tenentur.
- 32 Coadiutoria perpetua licet olim concederetur, post Trident. Concil. minimè permittitur, sed à Pontificatu Sixti P. usque ad hac temporalem Dignitatem, & Canonicatibus Cathedralium, & Collegiarum Ecclesiarum conceditur.
- 33 Papa solus Coadiutoria concedit perpetuas, & cum futura successione.
- 34 Coadiutor perpetuus Archiepiscopi, & Episcopi,

- Et cum futura successione quam antea habuit, & iustitiam habeat, remittit.*
- 35 Coadiutori Episcopi cum futura successione non licet ingredi ciuitatem Pontificaliter.
- 36 Coadiutor Archiepiscopi cum futura successione non debet uti cruce in diuinis, nec in functionibus Pontificiis.
- 37 Coadiutor cum futura successione Archiepiscopi Pontificalia in Ecclesia exercere absente Archiepiscopo non potest capere.
- 38 Canonici sunt comprehendendi ut Coadiutori Episcopo solemniter celebranti, & Pontificalia exercenti semper assistant.
- 39 Canonici non debent accedere ad circules cum Episcopo Coadiutore.
- 40 Confessionem facere debet cum Sacerdote Canonico solemniter celebrante Coadiutor Episcopi.
- 41 Benedicere populo dum per ciuitatem incedit licet Coadiutori Episcopi cum futura successione, de licentia tamen eiusdem Episcopi.
- 42 Canonici debent omnino ire Coadiutori Episcopi ad Ecclesiam Pontificaliter accedenti ad ostium Ecclesie, quicunque discedentem ad idem ostium deducere.
- 43 Indulgentias largiendi facultatem non habet Coadiutor Episcopi.
- 44 Coadiutor Episcopus debet in Synodo Provinciali inter Episcopos provinciales loco sua promotionis sedere.
- 45 Coadiutor Archiepiscopus Metropolitae, Banonien, debet precedere vexillifero eiusdem ciuitatis.
- 46 Visitare limina Apostolorum tenetur Coadiutor Episcopus, & non Coadiutor.
- 47 Episcopo dandus est Coadiutor sufficienter habens qualitates Pastoralis officii requisitas.
- 48 Tenet litterarum Coadiutoris ante omnia inspicendas esse.
- 49 Coadiutores cum futura successione non sunt Beneficiarii, interim dum viuunt Coadiuti, nec habent ius in re, sed ad rem.
- 50 Coadiutoria cura futura successione non sunt vere & propriis beneficiis.
- 51 Papa Coadiutoriam cum futura successione concedendo non prouidet absoluti de beneficio.
- 52 Canonici Coadiutor cum futura successione vocantur Canonici filii.
- 53 Beneficium vacat per obitum Coadiuti.
- 54 Coadiutoria post mortem Coadiuti continet gratiam Coadiutoris.
- 55 Publicationi non subiaceat Coadiutoria.
- 56 Fructus ex beneficio Coadiuti consequi non potest Coadiutor.
- 57 Distributiones quotidianas lucratur Coadiutor absente Coadiuto ad ipsius Coadiuti utilitatem.
- 58 Coadiutor ut nihil proprius percipere debeat de fructibus, nec distributionibus aliquando disponitur, interim dum mandatur dari centum, nonnumquam plus, vel minus.
- 59 Officium Canonicum vacare non tenetur Coadiutor, sed proprietarius.
- 60 Professionem Fidei non tenetur emittere Coadiutor nisi cum fuerit successus locus.
- 61 Possessionem non capit Coadiutor, nisi post cessationem Coadiutoris.
- 62 Possessio non debet capi à Coadiutore post mortem Coadiuti, quia non sufficit prima capta viuente Coadiuto.
- 63 Coadiutor debet habere locum capta possessione post mortem Coadiuti, & non locum capta possessione viuente Coadiuto.
- 64 Possessio ab obitu Coadiuti numeranda est quauis prima decederet ad annos viginti.
- 65 Sedes eadem principalis Coadiuti non assignatur Coadiutori, sed illi debet sedare ultimo loco post omnes Canonicos.
- 66 Coadiutores quando aliquas functiones faciunt, quae pertinent ad suos Coadiutores, debent illas facere in nouissimo loco.
- 67 Canonici quomuis posteriori promissi procedunt Coadiutoribus, quacumque consuetudine in contrarium non obstante, nisi aliud in forma Coadiutoria cantetur.
- 68 Coadiutor in dignitate, absente vel impedito Coadiuto suo, praedictis omnibus Canonici, & habere debet idem prius statum, quod Coadiutor si prius esset, obtinere.
- 69 Casus praepositi decisis nouissimi in sacra Congregatione.
- 70 Coadiutor non censetur comprehensus in statuto quod ex aliqua causa sublatum facit Canonici.
- 71 Coadiutor non sibi optat, sed Coadiuto.
- 72 Coadiutor in ingressu non debet fabricae soluere quod est consuetum solus per Canonicos de nouo ingressus.
- 73 Index Apostolicus seu delegatus Papa non potest esse Coadiutor, nec designari Index Synodalis.
- 74 Coadiutor non gaudet privilegiis, & indultis de percipiendis fructibus in absentia.
- 75 Coadiutor non tenetur ad onera Canoniceorum inferiorum, licet teneatur ad onera sui Coadiuti.
- 76 Canonici iunior iuxta consuetudinem Ecclesiae, debet supplere vices hebdomadary absentis, vel impediti, & non Coadiutor.
- 77 Parna indutiales, & quae non habent rationem multa ordinaria, non possunt imponi Coadiuto, nec eius praedia ob culpam Coadiutoris.
- 78 Coadiutor non tenetur tempore conuersionis Coadiutoria habere Ordinem Presbyteralem, ubi statuto Ecclesiae tantum fuerit quid Canonici alii sui Sacerdos.
- 79 Coadiutor non tenetur se promoueri facere intra annum ad Ordinem requisitum, si nunquam resedit, seu infermit, quia Coadiutor non vult.
- 80 Ordinari non potest Coadiutor ad titulum Coadiutoria tanquam ad titulum beneficij, sed tanquam ad titulum pensionis, si ratione illius haberet congruam.
- 81 Officia ad quae Coadiutor electus est, non potest exercere Coadiutor.
- 82 Distributiones quotidianas non amittit Coadiutor si per se deseruiat absente vel non seruiente Coadiuto.
- 83 Habitus & Tonsuram clericalem deferre tenetur Coadiutor, & sibi privilegio gaudet.
- 84 Coadiutor gaudet reg. de annali, & tricenali possessione.
- 85 Mensibus datis causa recreationis gaudere potest Coadiutor, & illis consumere sicut principalis.
- 86 Coadiuti si ex forma litterarum Apost. nunquam teneantur Horis Canonicis interesse Coadiutores, quidam aliqua ex tribus causis expressis in c. vnic. de clericis non rebd. lib. 6. verò fuerint impediti, distributiones quotidianas lucratur prout de se si diuinis interessent.
- 87 Coadiutor potest infernari, & residere in Ecclesia excommunicato existente Coadiuto, sed non

non paret ad eius commodum, & utilitatem lucrari.

88 Coadiutor tenetur habere qualitates requisitas ad obtinendam prabendam exemplo resignatarii.

89 Coadiutores debent esse constituti in illa aetate, qua ad illud obtinendum beneficium requiritur.

90 Coadiutor promereri debet infra annum 2x quo residet, & inferius ad ordinem sua prabenda annexum.

91 Coadiutor extra Ecclesiam Cathedralis tanquam verus, & proprius canonicus consecutus est quoad praesentiam.

92 Coadiutor tenetur facere mentionem de obtento beneficio, quae habet solum ratione futurae successione, quia ipse exceditur.

93 Coadiutor quantum non sit in Sacris constitutus, potest omnia, & singula facere, quae sine paramenis sacris cum capta, & cura facere possit coadiutor si praesens esset.

94 Coadiutores tenentur Canonici inferuire & ministrare, prout tenentur inferuire proprio Canonico coadiuto in amobus functionibus canonicalibus.

95 Coadiutor firmus pro coadiuto non tenetur exire de Capitula in quo agitur de negotio ipsius coadiutoris.

96 Coadiutor, & coadiutor possunt simul in habitus canonicali interesse in processibus, & Misseriis solemnibus, principaliter in loco sibi debito, & coadiutor post omnes Canonicos.

COADIVTORIA est duplex quaedam temporalis, & reuocabilis; altera perpetua, & irrevocabilis, ac cum futura successione. Temporalis coadiutor & reuocabilis ille dicitur, qui propter facultatem, & utilitatem Ecclesiae adhibetur alicui eius Rectori ob egritudinem, vel infirmitatem animi, vel corporis factio iuvanti, & ministrare impotenti, ut pro eo ministret, & officium exerceat cum congrua portione ex redditibus beneficii ei assignanda. Ita Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 5. 9. ex num. 19. Nicol. Garc. de benef. p. 4. c. 5. a princip.

3 Iustum enim non est, nec rationi congruere videtur ut Rectores iuvantibus, ut supra effectus, suo priuato beneficio, quia afflictis non est danda assistentia. cap. Recltoribus, c. ex parte, caput fin. de clericali agere, c. 1. eodem tit. lib. 6. Nauar. conf. 1. eod. tit. Gonzal. d. 6. 9. num. 32. Garc. d. c. 5. num. 5. Nec contradi- citur in cap. tua nobis sit. ibi, debet officio remaneri, quia intelligitur quoad exercitum & actum, non vero de iure, & titulo beneficii. Ita Lancellos. in infir. Canon. lib. 1. tit. de coadiutor 5. 1. c. ult. Summ. 5. de consensu. 3. 1. feld. 2. ad fin. Campan. in divers. juris Canonici rub. c. 1. c. 7. n. 160. ante vers. addo. Garc. d. c. 5. n. 6. Salgado de protest. Regia tom. 1. p. 3. 2. num. 44.

4 Ex quibus autem causis coadiutores huiusmodi dari, & assignari debent, late habetur in tit. de Clericali agere, in Decretalis. & in libro Sexti, & apud Thom. Campan. in speciali tract. de coadiutoris Episcoporum, & Flami o Paris. de resign. benef. l. 7. g. 10. Et imprimis quod Episcopo, qui ex morbo non potest oneri insuncto satisfacere, Coadiutor aduocari sit, probat text. in cap. ex parte 5. de clericali agere. Flamin. Paris. de resign. benef. lib. 6. g. 5. n. 17. Camil. Borell. in sum. summum decis. tom. 1. tit. 9. n.

10. Et imprimis quod Episcopo, qui ex morbo non potest oneri insuncto satisfacere, Coadiutor aduocari sit, probat text. in cap. ex parte 5. de clericali agere. Flamin. Paris. de resign. benef. lib. 6. g. 5. n. 17. Camil. Borell. in sum. summum decis. tom. 1. tit. 9. n.

6. Cardin. Tusch. tom. 1. lit. 1. Cancel. 402. num. 2. Machado in su. perfectio Confessor tom. 2. lib. 4. pars. 6. tract. 18. docum. 1. n. 2. vers. la segunda Malcon. de maiest. milit. Eccles. p. 1. lib. 1. c. 8. fol. 135. vbi causa concedendae coadiutoriae enumerat, velon senectutem, infirmitatem pro maiori parte temporis, inuit illum impediat ob officio Pontificali, ut quia cecus est, vel laborat lepra, dementia, epilepsia, & similibus, ac tandem tam inhabilis, quod solum munus exercere non possit, refert occasionem Gonzales de Salzedo in lege politica lib. 2. c. 11. n. 37. Azor. in sum. moral. p. 2. lib. 3. cap. 1. q. 2. vers. para, & q. 8. resoluunt quod Religiosus Episcopus potest dari Coadiutor Episcopo. Hinc si quia impetraverit coadiutoriam sub narratione quod aliquis Canonici non potest amplius in choro propter adueniam valetudinem inferuire, id concludenter debet probare, Rota apud Paul. de Robeis decis. 137. numero 6. tom. 3. divers. vbi numero 8. quod infirmitas ad effectum coadiutoriae cum futura successione debet praestare perpetuum impedimentum, & eadem Rota apud eundem Paul. de Robeis decis. 308. numero 17. tom. 2. divers. alius part. 6. recent. tenet quod coadiutoriae gratia, & similes valere non possunt nisi coadiutoris omninam expiimat talem morbum, qui sit aptos impedire humanos actus, cum non sufficiat quaecunque inhabilitas, tot prava habendo asserentis indigere auxilio coadiutoris, & ibidem iuncto numero 23. subdit quod coadiutoriae gratia, obtenta sub peccato dolorum infirmitatis, valere non potest nisi quatenus illi sint consti- tui.

Vode Episcopo senio confecto ita licet coadiutorem sibi assumere, quemadmodum & aegrotis, ut resoluunt Anchaz. cens. 188. numero 7. Menoch. de praesent. libro 6. praesumpt. 46. numero 3. Gonzal. d. gloss. 5. 9. numero 11. Cardinal. Tusch. d. tom. 1. lit. 1. C. concil. 402. num. 2. nouissimè Didac Nabhona in tract. de aetate ad omnes humanas illis requis. anno 60. quest. 5. Machado in su. perfectio Confessor tom. 2. libro 4. pars. 6. tract. 18. docum. 1. numero 2. vers. Par deracho. Et probatur in d. capit. 1. alius vnic. de clericali agere. libro 6. vbi conceditur facultas Episcopo, qui ob senium, vel aliud impedimentum perpetuum suum officium oequit exercere, ut possit de sui consilio, & assensu Capituli, vel maioris partis vnum, vel plures Coadiutores assumere ad officium exercendum, & si Episcopus fuerit demens, vel nequiter exprimere quod velit, Capitulum, vel due partes eligere possunt predictos, & si io vtraque casu Episcopus tenuerit Coadiutores & dicat se illis non egere, Capitulum nihil ioouet, sed omnia ostendit Pontifici.

Præfati quoque ab hostilibus capro Cadiutor datur io spiritualibus, & temporalibus, c. si Episcopus de suppl. regl. Pralat. lib. 6. vt ex Redu. tradit Gonzal. d. 3. n. 28.

Leptoso Ecclesiae Rectori dandus est etiam Coadiutor ut probatur in capite de Recltoribus, & in capite tua nobis, de clericali agere. resoluunt Maior. de irregul. lib. 2. capite 18. cel. 3. Henricus in sum. libro 14. de irregul. cap. 18. in prin. Flamin. Paris. de resign. benef. lib. 5. quest. 3. numero. 20. c. libro 7. quest. 10. num. 8. Aloyf Riccios in prax. rerum fori Eccles. resolut. 494. numero 5. in 2. edit. latè Campan. in divers. juris Canonici rub. 11. capite 17. numero 154. cum sequentibus, vbi numero 60. subdit atque Condit. Pij V. post leprosum con-

ram ordinario libere resignare, non tamen ad id cogi inuitum, tamen non d ubitet quod habens curam animarum etiam inuito dandus sit Coadiutor.

- 10 Paralicco item debet dari Coadiutor, *cap. vit. de cleric. agros. Gonzal. d. 5. g. num. 14. Aloyf. Ricc. in d. praxi rerum fori Ecclesi. resolu. 494. num. 7. Scip. de Rubcis in aphorismis Episcop. verb. Coadiutor, num. 6.*

- 11 Dementi quoque, vel furioso datur Coadiutor, *vt in d. cap. omne. 5. si verò, de cleric. agros. libro 6. Anchar. consil. 188. Pifis, numero 7. Betrachin. de Episcopo part. 2. lib. 4. numero. 24. Nauaz. consil. 3. numero 2. ad. titul. Flamin. Parif. d. libro 7. quæst. 10. numero 9. Gonzal. d. 5. g. numero 23. Card. Tufch. d. consil. 402. numero 3. Aloyf. Ricc. in sua praxi part. 4. resol. 543. num. 4.*

- 12 Illiteratis, & imperitis Parochialium Ecclesiarum Rectoribus, si aliis honeste vixæ sint, deputat Episcopus tanquam Sedis Apost. delegatus, Coadiutores pro tempore secundum dispositionem Concil. Trident. *sess. 21. de reform. capite 6. & tradunt Sbroz. de officio Vicarij libro 2. quæst. 112. Salzed ad Bernad. in pract. capite 21. litt. C. in nouiss. edit. Franc. Leo in thesaur. fori Ecclesiast. part. 1. cap. 2. numero 71. Aloyf. Ricc. in praxi rerum fori Ecclesiast. decif. 574. in 1. edit. alijs resol. 494. in 2. Zetol. in praxi Episcop. part. 1. verb. Parochia 5. 7. vbi subdit procedere etiam in Parochiis exemptis, Grilenzon. consil. 5. numero 3. Vgolin. de officio Episcopi capite 54. in princip. numero 2. Campan. in diuersor. Iuris Canon. rub. 5. capite 5. Nauaz. in singularib. Cabemic. consil. 50. & 57. Scip. de Rubcis in aphor. Episcop. verb. Coadiutor, numero 3. Ego ipse de officio & potest. Episcopi par. 3. alleg. 53. num. 6. cum seqq.*

- 13 Illiterati, seu imperiti ad hunc effectum dicuntur illi, qui inhabiles fuerat ex ploranda et, quæ incumbunt muneri, ac oneri beneficij, quod habent, & secundum dignitatem, statum & officium ad quod assumuntur, ex adductis per Aloyf. Ricc. in d. praxi p. 4. resol. 547.

- 14 Hæc tantem Cadiutoris datio vigore Concilij citato loco non erit attentata, quamuis sit eacuta post appellacionem interpositam à sententia eius, qui iudicialiter processit, quia per illud decretum tollitur, appellatio ad effectum suspensiuum, sed non deuolutiuum, vt ex S. Congregationis, & Rotæ decisionibus probant Ricc. d. part. 4. capite 9. numero 9. & 10. Aloyf. Ricc. in d. praxi part. 4. resol. 546. Ego ipse d. alleg. 63. numero 10.

- 15 Nec comprehensa censetur in generali Vicariatus commissione, vt resoluunt Sbroz. d. quæst. 212. num. 2. Aloyf. Ricc. d. resolu. 494. num. 10. & in d. praxi p. 4. resol. 545. Narbona de appellat. a Vicario ad Episcopum par. 1. num. 210. Nauaz. d. consil. 56. num. 3.

- 16 Propter auctam quoque populi numerositatem prouidendum est Rectori de Coadiutore, vt docent Cæ. de Grassi decif. vnic. de Paroch. Gonzal. d. 5. g. num. 16. Aloyf. Ricc. d. resolu. 494. num. 8.

- 17 Non enim datur iusta causa dimidendi Parochiam, sed adhibendi ministros Coadiutores quando solus Rector eodem tempore pluribus infirmis prouidere non potest, Rot. in Aquilana nullitatis erratum 10. Maij 1613. cotem. R. P. D. mco Pirouano, iuxta pæ. per Pazinac. decif. 484. numero 5. part. 1. recent. Nec Episcopus in vim Concilij Trident. sess. 21. de reform. capite 4. potest erigere Coad-

iutoriam, sed vtrique cogere debet Rectorem ad adiungendum sibi tot Sacerdotes, qui sufficienter Ecclesiis in Sacramentis ad ministrandis, vt attestatur resolutum Ammendor. ad addit. ad recep. legum Nanaia lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episcopis, n. 43. Vnde S. Congreg. Conc. in vna Ofuslen. 12. Iulij 1631. censuit Episcopum oon posse diffinire paratem curæ animarum ab Ecclesia Parochiali subiecta Religioni Hierosolymitanæ, & applicare alteri Ecclesiæ eiusdem loci sub pretextu quod populus esset numerosus.

Et similiter quando est suspectus de dilapidatione honorum Ecclesiæ, prouidendum est ei de Coadiutore, vt ex Specul. Abb. & Mandos. testuit Gonzal. d. 5. g. num. 7. & Aloyf. Ricc. in d. praxi p. 4. resol. 543. sub num. 7.

Suspecti nunc vt videamus quis possit prefatis Coadiutores huiusmodi assignare. Si loquimur de Episcopis, & eorum superioribus, solus Papa illos eis dare potest, vt probatur in d. cap. omne. 5. si autem, de cleric. agros. libro 6. & resoluunt Gambaz. de officio, & potest. Legati de latere lib. 5. tit. de Coadiutor. num. 4. Flamin. Parif. d. libro 7. g. 20. numero 14. Quazant. in sum Bularij verb. Archiepiscopi auctoritat. numero 9. Gonzal. d. 5. g. numero 34. Campan. in diuersor. Iuris Canon. rub. 7. cap. 6. numero 105. vers. est tamen, Scip. de Rubcis d. verb. Coadiutor, numero 1. Ego ipse d. part. 3. alleg. 50. num. 8. Et de his Coadiutoribus dandis Episcopus aliquis diximus suprà lib. 1. cap. 16. de Vicariis, & Coadiutoribus, in fine.

Sed alijs Episcopo inferioribus. Coadiutores deputant Legati, Nuncijs, & Episcopi; nam cum possint instituere, & destituere, à fortiori poterunt Coadiutores dare, vt bene argumentatur Gambaz. d. lib. 5. tit. de Coadiutoribus, n. 3. & Gonzal. d. 5. g. num. 36.

Potest autem Coadiutorum huiusmodi pendere à formatione Coadiutorie, vt adducit Pannin. de vijs. par. 1. quæst. 2. numero 32. quem refert Flamin. Parif. d. lib. 7. quæst. 10. numero 19. At verò vbi de illa constare non potest, inspicendum est ex qua causa fuerit datus Coadiutor; nam si Episcopo ob temporalia deputatus repetitur, id est propter timorem dilapidationis, putà quia bene administrat spiritualia, sed timetur de dilapidatione, tunc videtur datus propter certam causam, & executioni illius causæ, & per consequens officium Coadiutoris vertitur circa temporalia, cap. venerabili, de offic. deleg. vnde in temporalibus libertatem habebit administrationem, ac prout in spiritualibus gubernare non poterit, nec beneficia conferre. quando verò datur ad spiritualia, vt quia datur infirmo, vel seni, tunc poterit conferre de consensu ipsius Episcopi. Ita Pannin. de officio, & potest. Capituli Sede vac. par. 2. q. 1. num. 8. Flamin. Parif. d. quæst. 20. ex num. 21. Sed quando datur dementi, tunc habet in spiritualibus, & temporalibus generalem, & libertatem potestatem, & potest beneficia in Diocesi vacantes conferre, & illorum resignaciones recipere. Ita Flamin. Parif. d. quæst. 20. ex numero 25. Azor. instit. mor. par. 2. lib. 3. cap. 2. quæst. 10. & libro 6. cap. 25. q. 15. Ergo ipse in eadem, ad d. cap. vnde, num. 9. & de officio, & potestate Episcopi par. 3. allegat. 63. n. 3.

Expenfæ necessitæ administrationis sunt Coadiutorum huiusmodi pro eius sufficienti victu ex fructibus beneficij ipsius Coadiutoris, c. de Reitoribus, in fine, cap. 2. n. de cleric. agros. d. cap. vnde, ante fin. red. tit. in 6. ibi, de promouendis Prælatum, ad quorum

18 Expensæ necessitæ administrationis sunt Coadiutorum huiusmodi pro eius sufficienti victu ex fructibus beneficij ipsius Coadiutoris, c. de Reitoribus, in fine, cap. 2. n. de cleric. agros. d. cap. vnde, ante fin. red. tit. in 6. ibi, de promouendis Prælatum, ad quorum

- quarum assumitur auxilium sumptus recipiat moderatus, &c. Concil. Trid. sess. 21. de reform. cap. 6. ibi, *partemque fructuum eiusdem pro sufficienti usui assignare, vel aliter providere possim quancunque appellatione & exemptione remota, &c.* Vide Anchar. c. 5. 279. *Questio proposita in fine, Gubar. d. tit. de Coadiutorib. v. 11. Card. Tusch. d. conclus. 402. num. 10. Gonzal. d. 5. g. a. 3. Aloyf. Ricc. in praxi rerum fore Eccles. resol. 494. n. 1. Azoc. in str. moral. p. 2. l. 3. c. 2. g. 9. Causmol. sem. 2. decis. consultiua 582 per tot. ubi quod Vicerektor servitus Ecclesie, & administrans Sacramenta Patochianis pro Rectione infirmo, consequitur emolumenta ipsius Reitoris, & licita esset retentio oblationum, & elemosynarum sibi factorum.*
- 18 Quando autem redditus Ecclesie Coadiutori, & exigenti beneficio non sufficiunt, alimentum potius danda esse Coadiutori quam beneficio infirmo, existimavit Azor. d. 9. 9. Ego tamen post Aloyf. Ricc. d. 11. pium magis putavi d. p. 4. n. 6. 1. n. ult. prius providendi debere infirmo Coadiutori, & deinde in subsidium teneri Patochianos ad alimenta Coadiutoris.
- 19 Coadiutoris cooffectio non liberat Coadiutorem a residentia, ut in Episcopo declaravit S. Congreg. negotiorum Episcoporum, & Regular. preposita in Navarra 7. Septembris 1619, quem referit lib. 1. cap. 16. in fine, & in specie quod Coadiutor quicunque inhabilis & illiteratus a residentia abesse non possit, ne aliis sit melioris conditionis status, & insufficiens, quam providus, & literatus, resolvunt Gonzal. d. 5. g. a. 30. Quarant. in sum Bullar. verb. *Residentia super praxi summissa, Garc. d. cap. 3. num. 8. Prefec. in praxi Episc. p. 2. cap. 3. num. 27. Vgolin. de officio Episc. cap. 15. §. 3. ad fin. & cap. 3. num. 5. Ego ipse d. p. 3. allegat. 63. num. 8.*
- 20 Nec ex eo quod Coadiutor residere tenentur, Coadiutores liberantur a residentia, quia repeti sacra Congreg. Conc. censuisse Coadiutores Reكتورum Patochialium auctoritate Apost. institutos ad personalem residentiam ut Reكتورes ipsos teneri prout nobis idonei testes sunt Galet. in Margarita casuum consens. verb. *Residentia 1. Aloyf. Ricc. in praxi rerum fore Eccles. decis. 564. n. 14. & decis. 502. in 1. edita aliis resol. 494. n. 14. & 7. resol. 393. ampl. in 2. edit. Coman. d. rub. 7. cap. 6. n. 104. Monet. de optine Canonica, cap. 4. n. 8. n. 157. Attendunt in addit. ad regulam Navarra lib. 2. tit. 33. de residentia, num. 171. Ego ipse d. parti. 3. alleg. 3. num. 78. Hactenus de Coadiutorio temporali, & revocabili nunc vero ad aliam speciem accedamus.*
- 21 Coadiutoria perpetua, & irrevocabilis, & cum futura successione quamvis olim facile concederetur iuxta formulam, quam ponit Mandos. reg. 11. Cancel. quest. 6. tamen post Concilium Trid. minime permittebatur, illud enim sess. 25. de reform. c. 7. vers. *In Coadiutoris, statueret ut nemini in quibusconque beneficiis Ecclesiasticis permitterentur perpetua, & irrevocabiles Coadiutorie cum futura successione, quod iuxta eius dispositionem fuit invariabiliter observatum usque ad Pontificatum Sixti V. sed ab eo usque ad hanc tempora huiusmodi Coadiutorie perpetue, & cum futura successione concessae fuerunt, & conceduntur in Episcopatibus Dignitatibus, Canonicatibus, & portionibus Cathedralium, & Collegiarum Ecclesiarum, à solo scilicet Pape, & non ab aliis, quamvis sit Legatus, seu Nuncius, ut*

docet Flamin. Panf. de resignat. benef. lib. 6. q. 4. n. 15. & lib. 7. q. 10. n. 14. Gonzal. d. glof. 5. §. 9. nu. 91. Monet. de distribut. quotid. p. 1. q. 1. num. 33. Garc. d. p. 4. c. 5. n. 19. Campan. d. rub. 7. cap. 6. n. 105. prope fin.

De Coadiutorie perpetuo Archiepiscopi, & Episcopi cum futura successione, & quem vobiscumque, & iurisdictionem habent, agunt Prop. de Augustin. addit. ad Quarant. in sum Bullar. verb. *Archiepiscopi auctoritas, antec. 13. n. 12. in fine, Prefec. in praxi Episc. p. 1. c. 1. n. 10. Coman. d. cap. 6. n. 107. qui referunt sequentem declarationem. Die Iovis 31. Ianuarii 1561. Congregatio Illustrissimorum DD. Cardinalium super sacris Ritibus ad dubio nomine Illustrissimorum DD. Cardinalium Poleochi, & Veronen. proposita, sic respondendum censuit.*

Ad primum dubium censuit Coadiutori cum futura successione non licere ingredi civitatem Pontificaliter, quia licet sit Coadiutor cum futura successione, ex quo tamen non habet iurisdictionem, sed ad rem, non debet recognosci tanquam Superior, & caput, sed ut Coadiutor, & eo magis, quia coningere potest, ut non succedat in Episcopatu, sed prior moriatur.

Ad secundum respondit ipsam non debere vii arce in diocesi, nec in sanctiombus Pontificis, nec dum incedit per urbem, cum Crux sit signum, & ornamentum dignitatis, & iurisdictionis, & Coadiutor vii arce caret.

Ad tertium censuit Coadiutorem Pontificaliter in Ecclesia exercere, absente Archiepiscopo vii posse caput, cum ea sit tantum ornamentum dignitatis Episcopalis, prout esse autem Archiepiscopo vii debet mantelletis, & rochetis, neque licere vngam Coadiutori vngam, & rochetis etiam absente Archiepiscopo, cum hoc proprium sit eius potestatem, quod est dignitas, & iurisdictionis.

Ad quartum respondit negatim cum una sedes non capiat duos.

Ad quintum censuit Canonicos esse compendiosos vi Coadiutori Episcopo solemniter celebrantibus, & Pontificaliter exercens semper sistant, alioquin indecorum videretur si Episcopus sine Canonicorum assistentia celebraret, necnon videretur esse contra decretum Concilii Trident. quod extensus huic etiam casui accommodari potest.

Quod circulares respondit Canonicos non debere accedere ad circulares, cum ipsi circuli debeat membrum unionem ad ipsum caput, & ex superius deductis constet Coadiutorem non debere esse caput.

Quo vero ad confessionem faciendam cum celebrante solemniter respondit decere ut Coadiutor Episcopus confessionem faciat cum sacerdote Canonice celebrante, & ut idem quoque benedicat in fine Missae populo presens Divinis benedictione Episcopali defraudetur, & iam est usus receptum, ut Episcopus benedicturus in fine Missae faciat etiam confessionem cum celebrante.

Ad sextum censuit licere Coadiutori, de licentia tamen Archiepiscopi benedicere populo dum per civitatem incedit.

Ad septimum respondit maxime decere ut Canonicis prestant obuiam Coadiutori Episcopo ad Ecclesiam Pontificaliter accedenti ad officium Ecclesiae, ex quo descendit ad idem officium deducere, immo esse valde commendandum si novus Canonicus officii, & urbanitatis gratia ad ipsius Coadiutoris adiaccederet.

Ad octavum respondit Coadiutorem non habere facultatem

facultatem largiendi Indulgentias, & sic eas Archiepiscopi nomine, si quas Archiepiscopus concedere voluerit, esse publicandas. Hanc declarationem Hispano idiomate transcripsit Machado *di. trall.* 18. de *canon. 2. num. 4.*

- 44 Innocentius quoque decisum Coadiutores Episcopum Veronen & Triden. in Synodo Provinciali Aquilei. debere inter Episcopos Provinciales loco suae promotionis sedere cum propriis tadtis fulgeant. Ita Cōg. S. R. m. sub d. 20. Septemb. 1566.
- 45 Item Coadiutorem Archiepiscopi Metropolitani Bononiens. debere precedere vexillifero eiusdem ciuitatis, declarauit eadem S. Congr. in Bononiens. 4. Maij 1591.

Item Coadiutor Episcopum, & non Coadiutorem teneri visitare limina Apostolorum censuit S. Congr. Concil. sub die 4. Augusti 1609.

- 46 Denique monet Concil. Trid. d. sess. 15. de re. form. 7. quod si quando Ecclesie Cathedralis vtgens necessitas aut euident vtilitas postulat Praelato dari Coadiutorem, is non alias cum futura successione detur, quam hanc causā prius diligenter à Sanctissimo Romano Pont. sit cognita, & qualitates omnes in illo concurrete certum sit, quae à Iure, & decretis eiusdem S. Concilij in Episcopos requiruntur, alias concessiones suppreptias censendas super his factas esse declarat. Ex quo Concilij loco colligit Flamin. Patif. *l. lib. 7. q. 10. n. 15.* Episcopo dandum esse Coadiutorem sufficientem habentem qualitates pastoralis officio requisitas, & n. 14. cum multis segg. refert plures causas, propter quas Coadiutores Episcopis sint concedendi, nam ideo Coadiutoriales cum futura successione deputandas ita euident vtilitas, & causa diligenter probata requirunt, quia huiusmodi Coadiutoria omni iure detestabiles sunt, & solo stylo inueniunt, Sanch. in *confil. moral. lib. 2. c. 1. dub. 64. n. 1.* Sebati. *Cast. de Eccles. hierarch. q. 1. proom. 5. 4. n. 19.* At iam pro doloriosis Coadiutoribus magis suum commodum quam Ecclesiae vtilitatem & necessitate prospiciunt, & mediante Coadiutoria, voluntaria & electiua successio conceditur pro consanguineo, vel amico, nulla habita de Ecclesiae necessitate ratione, vt videtur confiderere Gambat. *de officio legati lib. 5. tit. de Coadiutorib.* ibi, *de Coadiutoribus autem qui hodie dantur à Pontificibus cum successione ad possessionem impediti, &c. hodie non sunt Coadiutores, sed haeredes plerumq; pueri, qui nec dum Coadiutores sed paduogo indigerent, & quoscumque intrat fada successio in Ecclesiam Dei, &c.*

- 48 Nunc deueniamus ad hos Coadiutores Dignitatum, & Canoniciatum, & Portuorum Cathedralium, & Collegiarum Ecclesiarum hoc tempore dari solitos perpetuos, & irrevocabiles cum futura successione, quorum potestas, auctoritas, & officium cum à forma donationis Coadiutorie pendet, illius ante omnia est inspicendus tenor litterarum, ex Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. glif. 5. §. 9. num. 94.* qui vt plurimum continet vt per hanc donationem & depurationem constituatur quis, & deponatur alteri in Coadiutorem perpetuum, & irrevocabilem in regimine & administratione Dignitatis, seu Canoniciatus, & praebendae, quos ille obtinet in spiritualibus & temporalibus cum plena, libera & omnimoda facultate & auctoritate, & potestate omnia & singula, quae ad huiusmodi Coadiutoris officium de iure, vel consuetudine, aut alijs quomodolibet spectant & pertinent, faciens, ge-

tendi, exercendi, & procurandi, ita quòd durante Coadiutoris officio huiusmodi talis Coadiutor Coadiuto ablente, vice, & loco illius eidem Ecclesiae vti Canonicus seu Dignitas deferuire, stallumque in choro & locum ac vocem in Capitulo processionibus, & alijs adibus eiusdem Ecclesiae habere, necnon omnes & singulas praerogatiuas, preeminencias & honores, quos principalis ratione Canoniciatus, aut Praebendae, seu Dignitatis habet, & si praesens adesset haberet atque omnis & singula fructus, redditus, proventus, iura, obuentiones, distributiones quotidianas, & alia emolumenta quocumque etiam annuaria, manualia & alia quomodolibet nuncupata in quibulvis rebus consistencia, quae per ipsum principalem, si personaliter diuina Officia, tam diuina quam nocturna in eadem Ecclesia interesset lucubri, & percipi possint in omnibus & per omnia absque ulla prolaus differentia pro eo lucian & percipere libere, & licite valeat. Solet tamen apponi clausula, quod non possit, nec debeat Coadiutor nisi de ipsius principalis consensu & voluntate in dicto regimine & administratione quouis modo se intromittere, aut immiscere, neque praeretur Coadiutoria quouis titulo, seu causa quocumque petere, seu exigere, & deinde dicitur, quod cum primò tale beneficium per cessum, vel decetum, seu quamuis aliam dimissionem, vel amissionem, Coadiutor, vel alio quouis modo vacare contingit, & sic eodem Coadiutorie officio cessante conferatur, & assignetur eidem N. & in corporalem possessionem illius, & annexorum, iurum, & pertinentiarum, auctoritate Apostolica inducatur, & defendatur. Et notat Rota apud Paul. de Rubens *dec. 3. t. 3. n. 10. cum segg. 3. diuers. disp. 7.* recant quòd Papa in concessione harum Coadiutoriarum quòd facere censuit, primò prospiciat Ecclesiae, occurrendo tum praesenti illius necessitati propter infirmitatem Coadiutoris, tum futurae eiusdem vacationi. Secundo videtur vultisse providere Coadiutori de beneficio pizumendo tempus vacationis, quae est successura per obitum eiusdem Coadiutoris: sed principiter datur pro necessitate Ecclesiae, & non periculum, cui conceditur Coadiutoria, vid. Rota apud Paul. de Rubens *decis. 10. n. 11. & decis. 114. n. 33. item 2. diuers. alibi p. 6. recant.* non requiritur tamen tempore obitus Coadiutoris pro Coadiutorie nouae collatio cum absque aliquo ministerio gratiae Coadiutoriae ex primo iure sibi concessio effluatur, quis Papa in istis Coadiutoris ex nunc prout ex tunc facit collationem, Rota apud Marches. *de commissi. p. 1. pag. 466.*

Coadiutores igitur huiusmodi cum futura successione non sunt beneficiarij interim dum viuunt Coadiutori, nec habent ius in re, sed ad rem vt per Nau. in *cap. si quando, de rescript. prelat. §. n. 10. & in trall. de tras. c. si quando, de rescript. prelat. §. num. 10. & in trall. de tras. c. 10. n. 18.* Ludou. à Salaria in *trall. de iurisdi. aduocat. q. 19. num. 44.* Rot. *decis. 456. n. 9 par. 1. recant.* quia Coadiutoria huiusmodi non sunt verè & propriè beneficia, secundum Abb. in *c. de rectoribus, de clerico agri. Petr. Greg. de re benef. c. 1. n. 12.* Gonz. Mendez de Cabedo *diuers. iuris arg. lib. 4. c. 1. n. 8.* Azor. *in fine. moral. p. 1. l. 3. c. 2. q. 4.* Gonzal. *d. glif. 5. §. 9. n. 40. & 64. cum segg.* Anton. Fabr. in *theorica de re benef. tit. de officiis & administ. n. 20. cū segg.* Sebati. *Cajetan. relect. de Eccl. hierarchia p. 3. disp. 14. §. 9. à princ.* Nam

- Papa Coadiutoriam concedendo non providet absolute de beneficio, illud absolute concedendo, sed ad effectum providendi necessarii Ecclesie Butant, *decif. 78.*
- ⁵² Vnde Coadiutorem Canonici cum futura successione vocati Canonici fidem tradunt Gonzalez, *d. glof. 5. g. n. 107.* Monet, *de opt. Canon. q. 8. n. 143.* Ludou. à Sarauia *d. tract. de iurisd. adiunctorum q. 29. num. 12.*
- ⁵⁴ Per obitum enim Coadiutori dicitur beneficium vacare, Pute, *decif. 225. numero 3. lib. 3. in correlat.* Caualet, *decif. 16. num. 5.* & Coadiutor post mortem Coadiutori continet gratiam Coadiutoris, ex
- ⁵⁵ Pute, *d. decif. 215. n. 6. lib. 3. & decif. 98. l. 2. Gonzal. d. glof. 5. g. n. 5. & seq. Monet, d. q. 8. n. 143. ac poenone non subiacet publicationi, Ludouic. à Sarauia, *d. q. 29. n. 12.* Mandol. *de signatura gratia r. de Coadiut. verb. si Papa, Nouit. in sum. Bullar. r. de benef. assign. nam. 18.* aduertit Licua in exam. *Episc. lib. 4. c. 38. n. 6.* securus esse publicationem faciet, licet enim sit similis resignationi, est tamen quid diuer sum ab illa, Rota *decif. 10. num. 3. lib. 3. p. 3. diuers.* Gonzal. *d. 5. g. n. 69.* Caualet, *decif. 16. n. 4.**
- ⁵⁶ Hinc provenit quod Coadiutor consequi non potest fructus ex beneficio Coadiutori, Nau, *conf. 2. num. 3. de claris agror.* Ludouic. à Sarauia *d. q. 29.*
- ⁵⁷ ⁵⁶ Rota, *decif. 285. lib. 3. pars. 3. diuers.* Sed lucra- torum enim distinctio nonne quondam abente Coadiuto ad utilitatem ipsius Coadiutori, ita Trullench. in *Decalog. lib. 1. cap. 8. dub. 6. nam. 3.* vt censuit sacra Rituum Congreg. in una Colimbrien. 16. Septembris. 1606. in *dub. 6. & in alia Elberon. 15. Aprilis. 1606.* & ideo quando Coadiutor habet aliunde unde se valeat decenter sustentare, disponit nonnunquam, quod nihil prius percipere debeat de fructibus, nec distributionibus, prout fuit in casu in quo Nau. consultat *d. conf. 2. n. 3.* & Expè aliàs sit. Et interdum mandatur dari centum ducatos, & aliquando plus vel minus, prout partes inter se conveniunt ante portetam supplicationem, habita semper consideratione, ne Coadiutor egeat, refert Gonzal. *d. glof. 5. g. n. 96.* quia aliàs Coadiutor possit petere à Coadiuto congruam sustentationem, si de feruat vt Coadiutor Nau. *d. conf. 2. n. 210. dub. 36.* nisi aliud conueat in Coadiutoris huiusmodi, in qua hodie consuetum est poni clausula, quia partes ita conveniunt, quod Coadiutor non possit petere congruam, nec quicquam exigere quous titulo ratione Coadiutoris, vt ipse testatur Garc. *ubi proxime* subdens id procedere etiam si non naretur Coadiutorem habere beneficium, seu unde se valeat sustentare, quamvis si Coadiutor ob paupertatem magnam, non valeat decenter servare Ecclesie, possit excusari à servitio, nec principalis postest illum arctare, seu compellere, nisi dando ei aliquid quo decenter & honeste valeat deservire.
- ⁵⁹ Nec tenetor ad officium Canonici non recitandum, sed proprietarius, vt per Campg. de Coadiutore *Episcopi n. 8.* Nau. *d. c. si quando pral. 5. nam. 20. de reser. & de orat. c. 20. n. 18.* Gambati. *de offic. Legat. à laere lib. 4. n. 285.* Rodosm. *de simon. pars. 2. c. 28. de Reserib. Suarez de relig. rom. 2. tract. 4. lib. 4. cap. 22. nam. 19.* Sebast. Acofia. in *Bull. Crac. q. 75.* Molle. in *sum. Theolog. moral. tract. 2. c. 1. n. 44.* Azor. *instr. moral. par. 1. lib. 10. c. 4. q. 1. Valer. Reginald. in praxi fore. parit. lib. 30. num. 41.* Nicol. Garc. de *benefic. p. 3. cap. 1. n. 109.* Maldet. *de virtut. tract. 10. cap. 2. dub. 3. quæst. 2.* Olivet. Bonart. *de obligat. Ho. Angell. Barbof. de Iur. Eccles. Pars II.*

verum Canonici lib. 2. cap. 4. nu. 26. Bonacin. de *Honori Canon. diff. 1. q. 2. parit. 3. & num. 15.* Squillante de *oblig. cleric. p. 1. n. 14.* Ludou. à Sarauia *d. q. 27. n. 24.* Paul. Layman in *Theolog. moral. lib. 4. tract. 2. c. 5. n. 8. in fine.* Schaft. *Cælar. d. diff. 1. q. 5. g. num. 3.* Sanch. in *confil. par. 1. lib. 2. cap. 2. dub. 64. num. 3.* Me citato in hoc loco Trullench. in *præcepta Decalogi lib. 1. cap. 7. dub. 125. g. numero 10.* quicquid dicit Digna mor. *resol. par. 5. tractat. 15. mystic. 1. resol. 75.*

Nec tenetor ad fidei professionem, nisi com fuerit successione locus, vt contra Acolam de Andrada ad *Bullam Cruciatæ q. 73.* refolunt Nicol. Garc. de *benefic. par. 3. c. 1. num. 16.* Ludouic. à Sarauia, *d. quæst. 29. num. 37.* Ego ipso de officio, & potest. *Episcopi par. 3. alleg. 61. n. 18.* me citato Squillante de *privilegiis cap. 4. num. 79.* Macado *tract. 7. dec. 3. num. 2.*

Nec vterè capit possessionem nisi post cessationem Coadiutoris, Rot. *decif. 356. num. 6. par. 1. recent.* Ludou. à Sarauia *d. q. 29. numero 31.* non enim sufficit plena capta possessione vincente Coadiuto, vt declaravit sacra Rituum Congreg. in Patuina 30. Ianuar. 1616. & in d. Colimbrien. debet enim post mortem Coadiutori noua capta, eadem S. Congreg. in *Pasanijs 1. Junij 1616.* & ideo in una *Turulen. 21. Martij 1609.* censuit quod Coadiutor debet habere locum capta possessionis post mortem Coadiutori & non locum capta possessionis vincente Coadiuto, & in alia *Bergemen. 7. Augusti 1627.* censuit possessionem ab obitu Coadiutori numerandam esse, quamvis prior possessio caderet ad annos 20.

Nec assignatur eadem sedes principalis Coadiutori, sed sedere debet ultimo loco, post omnes Canonicos, prout decisis testatur Gonzal. *d. glof. 5. g. n. 101. & 109. cum seqq. Monet. de opt. Canon. cap. 4. quæst. 8. ex nam. 141.* Nicol. Garc. *d. par. 4. c. 5. ex nam. 66.* Schaft. *Cælar. d. g. n. 9.* Macado *d. l. 4. p. 4. tract. 7. deum. 1. n. 5.* Rot. *decif. 456. & decif. 637. part. 1. recent.* Ludouic. à Sarauia *d. q. 29. n. 41.* vbi tenet Coadiutores antianitatem non à die totum admissionis, sed à cessationis Coadiutoris die adipisci, Rota apud Marches. *commis. p. 1. pag. 468.*

Et quod Coadiutores viventibus Coadiutis sedere debent in ultimo loco post omnes Canonicos, & quando aliquas functiones faciunt, quæ pertinent ad suos Coadiutores: vt cantare Lectiones, præintonare Antiphonas, &c. prout debent illas facere in nouissimo loco, censuit S. Rituum Congreg. in d. Colimbrien. 16. Septembris. 1606. in *dub. & in Patuina 3. Decembris. 1616.* Brundunin. 18. Martij 1617. Calalen. 15. Iulij eiusdem anni, & 10. Decembris. 1619. & in Vincentin. 17. Augusti 1618.

Competit igitur præcedentia Canonici quamvis posteriùs promissa, nisi aliud in forma Coadiutoris caueatur, quacunque consuetudine in contrarium non obstare, eadem S. Congreg. in d. Colimbrien. 16. Septembris 1612. in *2. dub. Taurinen. 10. Novembris 1612.* & 3. Junij 1613. Brundunin. 8. Martij 1617. Elmen. 20. Aprilis 1619. Titafonen. 13. Iulij eiusdem anni, Detoonien. & Cælestingustana 26. Septembris. 1610. Bellunen. 23. Ianuarij 1621. Taurin. 29. Maij eiusdem anni, Calantenana 18. Augusti 1629. vbi fuit refoiurum Coadiutoribus nullam debeti ab aliis Canonici præcedentiam, Calalen. 10. Decembris. 1619. vbi fuit dictum Rituum Ecclesie Calalen. disponens

disponens quoddam Coadiutores gradatim ascedant, & præcedant possessionibus Canonicis, vel Iuri Canonico aduersarius seruandum non esse, sed Coadiutores post omnes cedere debere eundem locum, quem vigore statuti audierunt Apostolica minime confirmari, nec consuetudinis hanc legem præscriptam habebat tempore Coadiutoris scilicet illum cedere debere omnibus Canonicis proprietariis ingressis durante eius Coadiutoris. Quamuis Nicol. Garc. *dist. part. 4. cap. 5. num. 68.* ex Rotæ decisione crediderit Coadiutori Canonicis assignandam esse vltimam sedem post omnes Canonicos proprietarios existentes tempore suæ receptionis, & ingressus, acquirere tamen antiquitatem respectu Canonicorum post instantiam, & eos præcedere. Respectu eorum honoris nonquam sui futurus, subrogatus, vicegerens, delegatus, & similes eandem habent prærogatiuam quam principales. Pont. *decis. 15. num. 8.* Cabed. *Lus. decis. 4. num. 6. part. 1.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gl. 5. §. 9. num. 102.* & 103. Nicol. Garcia *dist. part. 4. cap. 5. num. 61.* Maltrill. *de magistr. lib. 5. cap. 15. num. 61.* Sic & in reuocantibus non possunt locum tenentes, siue Rectores, & Vicarii adiuuari principalibus, Feder. de Soto *conf. 302.* M. h. Ferso *de præcedent. q. 1. n. 28.* & 9. 15. n. 70.

68. Verum ubi Coadiutor in Dignitate esset, absente vel impedito Coadiutore suo, præcedit omnibus Canonicis S. Congr. Rit. in *Neironen. 21. Octobris 1619.* idemque prioris statum, quod Coadiutor, si præfens esset, obtineret, habere debet, ut censuit ead. S. Congr. in *Brundisio. 29. May 1611.* Vnde cum Stephan. Guenierius promissus de Coadiutoria Archidiaconatus primæ dignitatis. Neiron. quæfisset ab eadem Sacra Rit. Congr. quo in loco debere ipse sedere absente Archidiacono Coadiutore; item an ad ipsum spectent functiones quas faceret idem Archidiaconus, si præfens esset? eadem Sacra Rit. Congr. Eminenti. Card. Crescenzo referente censuit Coadiutori supradicto iuxta formam litterarum Coadiutoris competere locum, seu statum in quo sederet Archidiaconus Coadiutoris si præfens esset, necnon ad eundem Coadiutorem spectare functiones, quas obiret idem Archidiaconus si adesset, ita sub die 22. Octobris 1619.

69. Cum in certa Ecclesia Metropolitana sint duo Primicerij, & inter eos seruetur quoddam vacante primo Primicerio, secundus primicerius subiret locum primi, & efficeretur primus, prout verò in loco primi si secunduus, oritur controversia inter secundum Primicerium, & Coadiutorem primi, cui eorum absente, vel impedito primo Primicerio Coadiutor deberetur primus locus, & præcedentia, S. Congr. Rit. die 17. Julij 1631. utraque parte plene informatam censuit, in prædicto casu ad relationem Eminenti. Card. Pamphilij durante Coadiutoria, absente, vel impedito primo Primicerio Coadiutor primum locum & præcedentiam debere secundo Primicerio non autem Coadiutori primi. Primicerij: Coadiutores verò cessante, & facto loco futuræ successione secundo Primicerio effici primum, & in illius locum subintate, Coadiutorem verò effici secundum.

70. Nec intelligitur Coadiutor comprehensus in statuto, quoddam ex aliqua causa subiste facit Canonicos, eadem Sacra Congr. in *Elboren. 15. Aprilis 1608. in 3. dubio.* Quicquid dicit Garc. *cap. 4. num.*

89. Et Rotæ apud March. *de comm. part. 1. cap. 467.* censuit primò Coadiutor non peruari privilegio iubilatiois iam quæsitæ, secundò privilegium iubilatiois non suffragari Coadiutori, tertio Coadiutor non perferre suam iubilationem per festiuitatem Coadiutoris.

Nec sibi optat, sed Coadiutor, Monet. *de optat. 74. Canon. quæst. 8. num. 15.* 2. Loudon. Saravia *d. quæst. 29. num. 31.* & declarat eadem Sacra Rit. Congr. in *d. Columbræ. 16. Septembris 1606. in 3. dub.*

Nec in ingressu debet fabricæ soluite, quod est consuetum iulius per canonicos de nouo ingressos, Nicol. Garc. *d. p. 4. c. 5. n. 78.*

Nec potest esse Iudex Apost. seu delegatus Pat. vel designari Iudex Synodalis, quis ex dicendis Coadiutor non est verè dignitatis Prælati, seu Canonici, quamuis sit in seruitio Ecclesiæ, & sic non habet qualitates, c. *statutum d. de rescript. lib. 6.* Ita contra Acolum de Aodrida *ad Bullam Cruciatæ quæst. 5.* resoluit Nicol. Garc. *d. part. 4. cap. 5. in addit. post num. 130. dub. 28.* ubi subdit, propterea commendationem factam Dignitatem non transire in eius Coadiutorem, non solum quando fuit expressum nomen proprium, sed etiam quando non fuit expressum; quicquid dicit Machado *d. tract. 7. det. 1. n. 7.*

Nec gaudet privilegiis, & indulgentiis de preceptis piendis iusticiis in absentia, potest ratione studij, aut lecture in aliqua Vniuersitate, quibus Coadiutor gaudere potest, ex multis adductis per Nicol. Garc. in *d. addit. dub. 30.*

Nec tenetur ad onera Canonicorum iuniorum, licet teneatur ad onera sui Coadiutoris, quia licet sedeat post omnes Canonicos, id non est ex eo quod sit Canonicus iunior, sed quia non est verè Canonicus, & fulget aliena Dignitate non propria. Ita Nicol. Garc. in *d. addit. dub. 33.* declarat S. Rituum Congr. in *d. c. Columbræ. 16. Septembris 1606. in 7. dub. 76.* Vnde censuit in alia Elboren. 15. Aprilis 1606. quod Canonicos iuniores iuxta consuetudinem Ecclesiæ debet supplere vices hebdomadarij absentis, vel impediti, & non Coadiutor, licet sedeat post post vltimum Canonicum.

Nec potest pœnas judiciales, & quæ non habent rationem multæ ordinariæ, impositas ob culpam suam Coadiutor, aut eius præbendam imponere, non obiectis statuto contrario, quia esset iniustum & contra Ius, nisi foret fuisse à Papa ipse confirmatum, Ita Nicol. Garc. in *d. addit. dub. 34. in fine.*

Nec tenetur tempore concessionis Coadiutorie habere ordinem Presbyterialem, ubi statuto Ecclesiæ cautum fuit, quod Canonicus actu sic Sacerdos tempore promotionis, sed sufficit habere clericatum, & legitimam ætatem ad Ordinem requisitum. Ita Caput. *decis. 127. num. 1.* & 2. Gonzal. *d. gl. 5. §. 9.* Nicol. Garc. in *d. addit. sub. dub. 2.*

Nec tenetur se promoueri facere intra annum ad Ordinem requisitum si omnquam recedat, seu intermit, quia Coadiutor non vult, ex quo non habet exercitium Coadiutorie, sicut habet eorum habitum, & non actum, non tenetur ad Sacerdotium promoueri infra annum, ut diximus in *tract. de Paroch. cap. 5. n. 29.* Ita Nicol. Garc. in *d. addit. sub. die 23. vers. modo.* & ideo habilius requiritur in Coadiutor, nec hoc casu illa Coadiutoris sufficeret, nam stante statuto in Ecclesia Barbastreo, quod Canonicis, qui infra annum non fuerint promoti

promoti ad Subdiaconatum, amittant tertiam partem fructuum, & si infra alios duos annos non fuerint promoti ad Diaconatum, amittant medietatem fructuum, & si infra alios duos annos non fuerint promoti ad presbyteratum, amittant omnes fructus, & distributiones: quæ situm fuit an coadiutor datus Canonico non ordinato, ut supra possit lucrari fructus & distributiones pro coadiuto, si ipse fructuosus est ordinatus ad formam dicti statuti: Sacra Cong. die 1. Decemb. 1629. censuit Canonico supra dictum coadiutorem non lucrari fructus, nec distributiones medietate seu, tio dicti Coadiutoris.

80 Nec potest ordinari ad titulum coadiutorie, Salzed. ad Bernard. in præf. cap. 18. num. 7. Gonzal. d. gl. 5. §. 9. n. 8. Monet. de ept. Canon. cap. 4. §. 8. n. 169. Sebast. Casal. d. §. 9. n. 4. §. 9. Nicol. Garc. de benef. cap. 1. §. 1. n. 13. ubi subdit posse quem ordinari ad titulum Coadiutorie, si forte ratione illius haberet congruam, non tanquam ad titulum beneficii, sed tanquam ad titulum personis.

81 Nec potest exercere officia ad quæ Coadiutus electus est, nam in his, quæ speciali nominatione competunt Coadiuto, non venit Coadiutor, nec enim teptentatur. Ita Nicol. Garc. in addit. ad dist. cap. 1. sub n. 88.

82 Nec coabsente, vel non serviente augetur distributiones quotidianas Canonico Coadiuto, si per se deficiat, quia in causa Phœnani die 9. Septembris 1628. Sacra Congreg. Conc. censuit distributiones quotidianas deberi Canonico Coadiuto, infirmo, absente vel non serviente Coadiutione. latè Truloch. in Decalog. lib. 1. cap. 8. dub. 6. à num. 5.

83 Io multis tamen Coadiutorii effectus veri beneficiarii tribuantur, ut est ille quod tenetur habitura & consuetum clericalem deferre, & foci privilegio gaudere. Ita Nicol. Garc. d. cap. 5. numero 97. Armen. dat. in addit. ad recep. legum Navarra lib. 1. tit. 17. de for. comp. num. 16. Sebast. Casal. de eccl. Hierarchia dist. 1. §. 9. num. 8. Squillanc de privileg. cleric. cap. 7. numero 11. Machado d. ar. 7. decum. 2. Ego ipse de officio & potest. Episcopi part. 2. alleg. 12. n. 4. §. 9.

84 Gaudet regul. de annali, & trienniali possidere, ut apparet ex formalis Coadiutorie, Nicol. Garc. d. cap. 1. §. 1. n. 89. Gonzal. d. §. 9. à num. 118 & declaratur S. Rituum Congreg. in dist. Columbrun. 16. Septembris 1606. an 3. dub.

85 Et potest gaudere mensibus datis causa recreationis, & illos consumere sicut principalis, ita tamen quod dies per vnum ipsum consumpti non possint per alterum assumi, sed quoad ambos remaneant consumpti. Ita Gonzal. d. §. 9. n. 123. & seq. Nicol. Garc. d. cap. 5. n. 79.

86 Et ægrotans coadiutor aut aliq. legitime impeditus haberi debet pro presenti, & lucrari, sicut lucratur principalis, quando ipse coadiutor etiam ad serviens tempore superuenientis infirmitatis, seu impedimenti, aliq. possit dari locus fraudibus in decemtem ferentis Ecclesiæ, ita dum dubitaretur in sacra Cong. Conc. in causa Barbastren. an coadiutus impeditus, seu infirmo coadiutore teneatur inferre, si habilis sit ad effectum lucrandi distributiones. Die 9. Novembris 1630. S. Congreg. censuit si ex forma litterarum Apostolicarum coadiutor nunquam teneatur. Hoc Canonice interesse, coadiutores quoadvis aliqua ex tribus causis expellitur in cap. vices, de cleric. non resid. libro 6. recte fuerint impediti, distributiones August. Barb. de de iur. Eccles. Paris 11.

quotidianas lucrari perinde ac si diuini interest.

Potest inferre, & residere in Ecclesia excommunicata, quia non inferre, nec agere nomine excommunicati, sed nomine proprio, aut nomine Ecclesiæ, ut contra Gonzal. dist. §. 9. numero 128. ut Nicol. Garc. dist. cap. 3. à numero 81. ubi numero 85. subdit quod si forte Coadiutor aliquid de fructibus, seu distributionibus assignatum est pro congrua, seu servitio, ut assignando sit, id sibi poterit lucrari non obstante excommunicatione principalis, quæ sibi non alicui debet nocere, & numero 86. cum Gonzal. ubi supra numero 125. ne solale quod tunc Coadiutor non poterit lucrari pro Coadiuto excommunicato, & ad eius commodum & utilitatem, per cap. pastoralis, §. verum, de appellat. Cùm enim in hęcra Apost. coadiutorie dicatur quod inferre debet coadiutor pro coadiuto & pro ipso coadiuto lucrari, iure consequitur ut hoc privilegium intelligatur competere coadiuto, dummodo effectus habili & capax, Rota apud Marchesam de commissum. p. 1. pag. 467.

87 Et tenetur habere qualitates requisitas ad obtinendam præbendam exemplo refoctuarij, ut per Flaminio. Patif. de resignat. benef. lib. 4. §. 9. numero 19. Nicol. Garc. de benef. part. 7. cap. 4. an sine, Gonzal. d. gl. 5. §. 9. n. 6. & 90. Monet. d. cap. 5. n. 151. & 155. Ludovic à Saravia d. §. 29. n. 7. Campan. in diverso Juri Canon. rub. 7. §. 6. n. 103. ubi quod Coadiutores huiusmodi debent esse continui in illa ætate, quæ ad illius obtinendum beneficium requiritur, de quo etiam novissimè Squillanc de priv. cleric. §. 4. num. 79. me citato in hoc loco, Didac. Narbona de atar. ad omnes alij humanes reg. ann. 30. §. 6. vbi n. 4. quod huiusmodi ætas tempore gratiæ ædes debet, de quo etiam Machado. d. ar. 7. decum. 2. numero 2.

88 Et sic debet promoveri infra annum, ex quo residet, & inferat ad ordinem suæ præbendæ annum, ut per Nicol. Garc. d. §. 1. in addit. sub num. 130. dub. 23. vers. modo.

89 Extra Ecclesiam Cathedralem in absentia coadiutori, tanquam verus & proprius Canonico censendus, quod præmoientis veris Canonici convenientes, ut censuit Sacra Rituum Cong. in Pastoralis. 15. Martij 1608.

90 Et tenetur facere mentionem de obtentis beneficiis, quæ habet; sicut ratione futuræ successione, quæ ipse coadiutor, cum sit gratia beneficiis, seu de beneficio, Nicol. Garc. in d. addit. dub. 38. ubi addit totam gratiam vitari, & esse nullam, si non fiat mentio de obtentis coadiutoris, quia licet illa de se sit diuina, & separabilis tamen ex incentione Papæ, & ipsius coadiutoris est indivisa.

91 Et quamvis non sit in Sacra constitutus, potest omnia & singula facere, & exercere, quæ sine paramenti factis cum capis & cora facere posset coadiutor, si præsens esset, sacra Congreg. Rituum in Bononiæ. 19. Decembris.

92 Et ei tenetur Canonici inferre & ministrare, prout tenetur inferre proprio Canonico coadiuto in omnibus functionibus Canonicalibus, eadem Sacra Congregat. in Casalem. 10. Januarij. 1609.

93 Vtrum autem coadiutor serviens pro coadiuto debet exire de Capitulo in quo agitur de negotio ipsius Coadiuti? Et videtur respondendum, non debere exire, quia Coadiutor non agit, nec inferre

nomine coadiutori, licet eam repræsentet, quatenus agit & inseruit loco, & vice illius; sed agit & inseruit nomine proprio, seu nomine Ecclesie, & sic nihil impedit eum intercesse, & dare vocem in Capitulo in quo tractatur de negotio Coadiutori, unde videtur, quod posset Coadiutor dare suffragium seu vocem in electione præbende, quam præteriret coadiutor, & esset oppositor, & etiam pro eo suffragium dare; tunc & conseruatur coadiutor bene potest intercesse in Capitulo, & dare vocem seu votum ubi agitur de negotio Coadiutoris, nisi forte tractetur de re spectante ad ipsius coadiutoriam, quæ particulariter etiam spectet ad ipsum coadiutorem. Ita Nicol. Garc. d. p. 4. c. 5. §. 1. c. 103. Sebast. Cæf. d. 5. §. 9. n. 12, ubi n. 13, existimatur non esse inconueniens quod simul possint in habitu Canonicali intercesse coadiutor, & Coadiutor in Processionibus & Missarum solemnitate principalis in loco sibi debito iuxta antiquitatem suam, Coadiutor post omnes Canonicos; quicquid dicat Nicol. Garc. d. cap. 5. ex n. 107. Cochmat. conf. 95. per iur. vol. 2. Betsold. de pract. c. 2. n. 25. in fine, quorum fundamentum, quod vnum eorum Canonice repræsentant, solum concludit ne duplicem vocem habeant, vel duplices locentur distributiones, non quoad intercessionem, quæ diuersis respectibus utrique conuenit, quod in ead. in Ecclesia Rector principis vel talis, & Vicarius vel Vicarius inter se valeat, & vso recte videremus in Episcopo, & eius Vicario generali.

CAPVT XL

De Pensionibus.

SUMMARIUM.

- 1 Continuat, & diuisio materia.
- 2 Pensio unde dicatur ostenditur.
- 3 Pensio definitur vsu si certa per se ex aliquo beneficio, vel mensa ex causa ad tempus, non autem in perpetuum separata pendens à proprietate beneficii, quæ extrahitur, sicut usufructus à proprietate dependet.
- 4 Pensio extinguitur, & expirat morte pensionarii.
- 5 Pensio in quibus casibus in alium transferri possit.
- 6 Beneficium perpetuum dicitur, quia non dicitur per mortem extingui, sed vocare, et aliter concedatur.
- 7 Pensio est quoddam ius temporale, id est, ad tempus separatum & formale de per se distinctum ab ipso beneficio.
- 8 Dilecti referantur tenentes pensionem non esse beneficium ecclesiasticum, atque vocare appellatiue beneficium.
- 9 Mandata de providendo de beneficiis vsque ad certam summam non suffragantur ad providendum de pensione.
- 10 Pensionis ad titulum non potest quis ordinari nisi necessitas aut commoditas Ecclesie aliud suadeat, prout Episcopus indueatur.
- 11 Pensionarius ratione pensionis etiam clericatus, & in titulum data non tenetur diuino Officium, quod magnus dicitur, recitare, sed tantum Officium paruum B. Virginie.
- 12 Pensio quando reservata fuit in capite, seu perso-

na vniu, in commodum, & utilitatem alterius, ibi duntaxat ad officii, recitationem obligatur, in cuius commodum pensio constituta est.

- 13 Officium paruum B. Virginie non tenetur recitare ibi cum conferatur pensio absque praua conditione sicuti clericali.
- 14 Clericus Sacris initiatus, vel habens beneficium, formaliter pensionem, satisfaciit sua obligatione unica magni officii recitatione.
- 15 Pensio clerico assignata quod sit Ecclesiasticum beneficium ostenditur.
- 16 Pensio vel est meri temporalis, quæ laico datur, vel clericali, quæ datur in titulum clericis, ut commodius valeant sustentari.
- 17 Pensionem obtinentes habentur pro clericis ad effectum privilegii sibi contra citatos n. 18, quorum resolutio intelligenda est de pensionibus meri temporalibus, & sic datur titulo temporalis.
- 18 In Beneficij imperatione facienda est mære de pensione, quæ clericis assignatur loco beneficii, non sic de pensione data titulo temporalis.
- 19 Simonia materia non est pensio temporalis.
- 20 Pensio temporalis de stylo Curie non potest vendi, aut redimi propria auctoritate, alius rem erit simonia contra ius humanum.
- 21 Pensio clericali est materia simonia non solum contra ius humanum, verum etiam contra ius diuinum, ubi recepta est Pij V. constitutio.
- 22 Pensionarius non potest pensionem transferre accepto precio, vel reservatione sibi fructibus, aut eorum fructuum parte, etiam si alia, quia habeat facultatem illam transferendi.
- 23 Pensionarius non potest pensionem anticipatim quibusdam solutionibus extinguere priuata auctoritate.
- 24 Pensionarius absque simonia inuensus, vel alterius peccati labe potest pensioni propria auctoritate ordinare, nisi remittens pensionem ad illius titulum Sacris initiatus fuerit.
- 25 Pensionarius absque simonia labe potest alteri vendere, vel donare fructus sua pensionis, etiam ad totam vitam suam, modo illius titulum retineat.
- 26 Pensio clericalis, non verò temporalis collatio sola illegitima est inualida.
- 27 Illegitimus eatenus est incapax pensionis clericalis, quatenus est incapax Ordinis, qui illegitimus conferri non potest sine dispensatione.
- 28 Illegitimus praua dispensatione ordinatus eo ipso censetur & efficitur incapax pensionis absque particulari dispensatione.
- 29 Illegitimus professus sui incapax pensionis recipienda.
- 30 Pensiones data in titulum clericalem vocantur per matrimonium per verba de presenti contractum.
- 31 Transactio seu noua conventio inter titularum & pensionarium post contractum matrimonium per verba de presenti inita super pensionis solutione absque, sed Apost. benedictio non valet.
- 32 Milites Lauretani ex peculiari privilegio possunt retinere pensionem ecclesiasticam super beneficiis etiam iurisperitis, Regibus, vsque ad summam 200 ducatorum auri de Camera, non obstante matrimonio contrahendo, & bigamia.

- 33 Adilites SS. Mauritij & Lazari, etiam si contrahant matrimonium cum uirgine, & uirgine, remanent capaces retinendi pensiones usque ad summam ducatorum 400.
- 34 Adilites S. Stephani retinent pensiones usque ad summam 400. non obstant matrimonio contracto, & bigamia.
- 35 Pensiones, quæ laici dantur titulo merè temporali, per matrimonium contrahunt non extinguuntur.
- 36 Pensiones si sine reſeruatione pro officio aliquo comparabile cum matrimonio, per illud coarctatum non extinguuntur.
- 37 Pensio titulo clericali reſeruata non extinguatur per matrimonium, ubi cum clerico illam habente fuerit ſufficienter diſpenſatum per Papam.
- 38 Pensio datur in titulum clericalem vacat per promotionem ad Episcopatum.
- 39 Pensiones in titulum clericalem data vacant per professionem Religionis, non tamen militaris præter Hierosolymitanam.
- 40 Pensio in titulum clericalem excommunicato data non tenet.
- 41 Reſeruatione pensionis facta ordinata prima tuncſum ab alio Episcopo ſine litteris dimiſſoriu eſt nulla, ſecus ſi illa data fuiſſet titulo merè temporali.
- 42 Pensionem non poteſt clericus obtinere ante 14. annum, ſed ſylum Dataria obtinuit ſufficere ſepiem.
- 43 Filij & nepotes hæreticorum ſunt inhabiles ad pensiones acquirandas.
- 44 Incapaces beneficiarum ſunt etiam incapaces pensionis.
- 45 Pensionis reſeruatione ſuper fructibus beneficij ſecularis facta religioſe ſine diſpenſatione Papæ, eſt inualida.
- 46 Irregularis facta pensionis reſeruatione eſt nulla.
- 47 Pensionarius excommunicatus non facit ſuos fructus pensionis.
- 48 Filij clericorum non poſſunt habere pensiones ſuper fructibus beneficiarum, quia parentes eorum obtinent, vel alij obtinerunt.
- 49 Pensionem obtinens tanquam clericus, ſi incedat in habitum ſeculari, pensio ipſo iure remanens extinguitur.
- 50 Pensiones in titulum clericæ assignata per militiam conſentur vacare.
- 51 Pensionis nomen olim pro cenſu perpetuo, quod eccleſiis, vel rebus eccleſiaſticis perpetuo conceſſi ſolentur, accipitur conſuevit.
- 52 Pensio à beneficio diſſert non ſolum nomine, ſed etiam natura, & effectu.
- 53 Pensiones antiquioribus Eccleſiis temporibus non adeo in uſu fuerunt.
- 54 Origine, vel cauſa pensionum unde petitiſſimum deſcendat, oſtenditur.
- 55 Papa pensionem ſine cauſa imponere poteſt.
- 56 Episcopus poteſt reſeruare pensionem pro dono pacis, pro ſtudio alicuius ſcholaris pauperis, vel in utilitatem Eccleſiæ, pro concordia litis, pro pauperibus & egentibus, pro benemeritis, & pro uſu pæ.
- 57 Cauſa iuſta in Episcopo pensionem reſeruante eſt amor, quo ſuum ex fratre nepotem proſequitur, vel ut commendam S. Seripura operam dare poſſet.
- 58 Cauſa iuſta uirum litteratorem, & ſacris litteris ſtudentem eſt adeo ſaſerabilis, ut Episcopus Auguſt. Barboſ. de iur. Eccleſ. Pars II.

poſſet etiam contra Canones diſpenſare.

- 59 Episcopus cum maiori parte Capituli, & contra dicente minori poſſet ſtatueri, ut quilibet Canonicus de ſuis Præbendis conferat alicui pauperi ſcholaris ſtudenti certam quantitatem ſingulis annis in ſubſidium.
- 60 Episcopus poteſt mandare ceſſante poſſa quadrecipiens beneficium pinguius ſoluiſſet aliquam pensionem ſuo tempore duraturum ad coequandos fructus utriusque beneficij permitti.
- 61 Regularium Superior poteſt pensionem imponere in beneficiis ſuis Religionis manualibus, & amonibilibus, quæ ad proprietatem tranſeunt in Religionem.
- 62 Præceptum Generalis Aſilitiarum poteſt imponere pensionem in Commendis ſua Religionis ſpecificis ad illud ad ſauorem Religionis, ſive Equitum eiſdem Religionis.
- 63 Pensionem quis obtinere ualeat, oſtenditur.
- 64 Filij clericorum qui non ex legitime nati ſunt matrimonio, non poſſunt obtinere pensiones ſuper fructibus beneficiarum, quia parentes eorum obtinent, vel obtinerunt.
- 65 Filius legitimus non prohibetur habere pensionem ſuper beneficio paterno.
- 66 Paſtr clericus habens facultatem pensionem, quam poſſidet, tranſferendi, illam tranſferre poteſt in ſilum clericum.
- 67 Concil. Trid. ſeſſ. 25. c. 15. de reſorm. loquitur, quando pensio eſt reſeruata ſuper beneficio, quod habuit pater.
- 68 Præſentia officij omnibus Romani Curia conceſſa, ut laici, bigami, & clerici coniugati poſſent pensiones obtinere, fuerunt à Pio V. reuocata.
- 69 Cathedralis Eccleſia, quæ non redditus ſummam ducatorum mille, & Parochiales, quæ ſummam ducatorum centum non excedunt, uſque pensionibus, aut fructuum reſeruationibus prægruari non debent.
- 70 Pensio legitime impoſita eſt à beneficiato ſolueda atque ad id compelli poteſt non ſolum in futurum, ſed etiam in præteritum pro terminis diuerſis ante ſuam promiſſionem.
- 71 Pensionarius poteſt agere hypobecarin contra ſucceſſorem in beneficio, ſuper quo ſuis impoſita pensio.
- 72 Pensionarius in electione erit vel agere contra beneficij poſſeſſorem, vel contra hæredem deſuncti prædeceſſoris, in caſibus, in quibus hæres eſt obligatus, ſive contra prædeceſſorem in beneficio ſi adhuc uiuit.
- 73 Pensionario datur alio contra ſucceſſorem in beneficio pro terminis decurſis, & non ſolutis in uia prædeceſſoris, ſi contra eundem prædeceſſorem diligentia præceſſiſſet.
- 74 Pensio quibus caſibus extinguitur, oſtenditur.
- 75 Propoſitur cauſa dubia.
- 76 Index non poteſt incipere ab executione.
- 77 Reſignarius ante finitam litem intentatæ regreſſus ab non ſolutionem pensionis poteſt paucera offerendo illam ſoluere.
- 78 Pensionarius poteſt etiam ſine Papa nullitate in totum, vel pro parte remittere pensionem ſibi debitam, quaſi ius priuatum, & proprium.
- 79 Pensiones decurſus an amittat, qui vigore regreſſus ob illam non ſolutam obtinuit mitti impoſſibilem.
- 80 Opinio negatiua uerior uidetur, & probetur.

174 Iuris Ecclesiastici vniuersi Lib. III.

- 81 *Maximè in casu, quo pensionarius sub iuramento se obligauit ad pensionis solutionem.*
- 82 *Clauisulato manente pacto, quid operetur*
- 83 *In emphyteusi apposta operatur, ut emphyteus possit expelli ob non solutionem canonis, etiam si dominus diuersum illum receperit de praeiudicio.*
- 84 *L. apud Celsum. §. Labeo respondetur.*
- 85 *Ex quibus petuntur pensiones.*
- 86 *Interesse proprium homines excusat.*
- 87 *Proponitur dubium.*
- 88 *Distum Gig. expenditur.*
- 89 *Resoluitur.*
- 90 *Canonem recipiens post incursum caducitatem, videtur illum remittere.*
- 91 *Regressi renunciare quando, & quomodo, quis videatur.*
- 92 *Pensionarius quando non censetur renunciare regressi.*
- 93 *Pensio est enu: fructuum, & ipsi fructibus inhærens, & debita ab eo, qui fructibus percipit.*
- 94 *Pensio decursa debet solui ex fructibus ante decursu, & non de fructibus.*
- 95 *Condemnatus ad dandum hominem, si promissit illum tradere intra certum diem sub pœna, transiisse tempore non potest pulsari, ut soluat hominem, & pecuniam.*
- 96 *In materia feudali, & emphyteusica potens canonis praeiudicium, videtur remittere caducitatem.*
- 97 *Regressus extinguitur si alius fauorabilis.*
- 98 *Pensio exalta litteris non expeditis, redditur nulla stante decree in reservatione appensi solui, vigore litterarum Apostoli. de super conficiendarum, nec ante aliâ praeiudicium reservatio si nulla.*
- 99 *Ex soluto decree requiritur litterarum expeditio, quod apponitur in indultis Cardinalibus concessis, conferendis reservata.*
- 100 *Littera dicuntur expedita, quando sunt plumbata.*
- 101 *Pensio extinguitur, si nec redditur nulla stante decree, quod illa nulla sit, si non fuerit soluta vetè, & realiter, quamdiu vixerit religiosus.*
- 102 *Pensionem quando qui obtinet sibi reservari, debet facere mentionem de alia pensione super eodem beneficio reservata, alias secunda pensio ad sui fauorem est nulla.*
- 103 *Idem procedit in pensione translata.*
- 104 *Pensionis translatio etiam facta in articulo mortis est nonnulla grauiamen.*

VONIAM EXEAT consuetudo, ut in collationibus beneficiarum certæ quædam portiones, & eorum redditus aliquandoque assignentur, quæ pensiones vocantur, & in nonnullis rebus ad instar beneficiorum habentur, & beneficia prædicta, super quibus imposita sunt, continentur, propterea visum est in hoc loco, de hac quoque materia breuiter tractare, cuius si equeus est hodie vsus, & tractatus. Quo in se breuius videbimus. Quid sit pensio, & quid à portione, & prædicatione differat, & nunquid beneficii nomine comprehendatur præterea unde originem habuerint pensiones, & quibus de causis sint concedendæ, qui eas obtinere possint, vel minime, & demum de earum solutione atque extinctione.

Pensio igitur ita dicta, vel quia pendet à beneficio, unde extrahitur, sicut usufructus à proprie-

tate secundum Candin. in Clem. 1. de suppl. negligentia Prælati, vel quia appenditur, id est, soluitur, nam & quolibet annuo solutio dicitur pensio, & ipse pensionis solutio dicitur pensio. Azor. in sum. C. si propter publicas pensitas, variè definitur à Gig. in tract. de pensio. quæst. 1. num. 1. Zech. de benefic. & pensionib. c. 1. num. 1. Gambat. de officio legati de laetere, lib. 6. n. 9. cum seqq. Nam, in man. cap. 23. n. 111. & cons. 63. num. 6. de finem. Vgolin. tab. 1. de finem. in genere, cap. 28. §. 3. m. 3. Nicol. Garc. de benef. par. 1. c. 5. d. n. 162.

Definitur autem ut sit certa portio ex aliquo beneficio, vel mensa ex causa ad tempus, non autem in perpetuum separata, pendens à proprietate beneficii, à quo extrahitur, sicut usufructus à proprietate dependet. Dicitur certa portio, quia non in quota fructuum, vel in dimidia, vel tertia parte, & huiusmodi, sed in certa quantitate solet assignari, alioquin esset beneficium scindendum, quod non licet, cap. maioribus. de proben. cap. de cetero, & transmissib. potest tamen Romanus Pontifex ex aliqua causa hoc facere, qui est in beneficiis domus absolutus, Clem. 1. ut sit pend. Ex causa etiam concedi dicitur pensio, quia neque ipse Romanus Pontifex sine aliqua causa pensionem assignat, de quibus causis infra dicemus. Dicitur etiam ad tempus, non autem in perpetuum dñi, quia ad instar usufructus coarctatur, qui morte usufructuarii extinguitur, §. finem. Instit. de usufr. inuiciduum est autem pensionem de Ecclesiis proventibus pro beneficio assignare, & extrahenda. §. fin. de proben.

Et pensionem de vna in aliam personam transferri ad omnis continuationem vitandam, unde pensio expiat, & extinguitur morte pensionarii. Caput. de decis. 303. num. 5. par. 1. Flamin. Part. de resignat. benef. lib. 6. §. 4. num. 3. Nicol. Garc. de benef. par. 1. cap. 5. num. 239. vbi num. 240. & 251. cum seqq. subdit nec posse in alium transferri, nisi in tribus casibus.

Primo, quando in reservatione adest clausula transferendi, ut in pensionibus pro Palatinis. Secundo, quando de consensu ipsius pensionarii, & soluentis pensionem transferretur in alium auctoritate Papæ. Tercio, in viui privilegiorum concessorum militibus sancti Petri, & sancti Pauli, & nonnullis aliis officialibus Romanæ Curie.

Beneficium vero perpetuum dicitur, quia non dicitur per mortem extingui, sed vacare, ut alteri concedatur. De mensa autem, vel beneficio dicitur pensio separata, quia de quibuscunque Ecclesiæ redditibus dñi solent bona autem de mensa dicuntur, quatenus proprietates, & utilitas ad Ecclesiam pertinet, & necessitatibus Ecclesiæ in comuni, atque indigentium, non autem vnius tantum iam longo tempore seruatur, quod enim vnius tantum utilitati dederit, et si propius sit Ecclesiæ, vocabitur beneficium, aut ecodum, vel emphyteusis.

Præmissa pensionis ætymologia, & definitio, est disciendum an pensio sit beneficium Ecclesiasticum, quod est principale nostrum intentum. Quæstio hæc est admodum controversa, in qua vna sententia tenet pensionem non esse beneficium Ecclesiasticum, nec beneficii nomine intelligi, nec venire appellatione beneficii, videtur enim quoddam ius temporale, id est, ad tempus separatim & formale de per se distinctum ab ipso beneficio, ut habetur decis. 435. par. 1. diuers. & per pensionem non insit utatur quis Ecclesiæ, sicut per beneficium, & in multis differt à beneficio, & præcipue quod

Quod pensio non datur propter officium, sicut beneficium, ut per se patet, & infra videbimus: etiam differt à beneficio non solum nomine, sed etiam natura & effectu; ut infra ostendemus n. 5. Et adeo hanc partem tenent Dominici, Franc. & alij in eap. *quoniam* t. de *prabend.* in 6. Cancellus de pensionibus q. 1. 2. & ult. Summen. in *reg. de infirmis*, q. 16. & de *ammis* q. 21. & in *tract. de expectantia*, n. 74. & 92. Seld. de *benefic.* l. 9. §. 1. num. 11. Mando Reg. 19. Cancell. q. 11. n. 1. & conf. 55. num. 18. & conf. 139. Steph. de *litteris gratis* 9. forma *expectantiarum*, n. 27. Covar. *practic.* c. 36. n. 10. vers. *quoniam quiescit*. Palcoth. de *nebis* & *spur.* c. 58. num. 4. Silon. de *Justitia* & *iure* q. 63. art. 2. *conversus* 6. Card. Tolet. in *instru. Sacral.* lib. 3. c. 8. 2. num. 2. Cevalle. de *cognit. per viam violent.* à q. 6. n. 26. Filib. de *statu clerici* tract. 4. de *pension.* c. 1. num. 7. novissime Diac. Naibon. in *tract. de aetat. ad etates humanas alium requisita ante* 14. q. 39. num. 1. & ante 14. 13. num. 7. Vgolin. de *officio Episcopi* c. 26. §. 14. num. 2. Crescent. *decis.* l. 4. de *sen.* & *re iud.* Summatel. *var.* lib. 1. q. 42. num. 25. Cancell. de *Sacerdot.* part. 2. c. 4. Hoied. de *incomp. benef.* par. 1. in *prae.* n. 3. & p. 2. cap. 7. n. 4. Azcood. l. 1. num. 5. sit. 4. lib. 1. *nova recap.* Flamin. *Parisi.* de *resignat. benef.* lib. 1. q. 10. n. 64. & lib. 2. q. 15. num. 11. & li. 2. q. 4. n. 2. & seq. Quintanad. *Eccl.* lib. 1. cap. 3. num. 13. Gonzal. ad *reg.* 8. *cancell. glos.* 3. §. 3. n. 2. Sot. de *cenfur.* som. 5. *disp.* tract. 13. *sect.* 2. num. 7. Azot. *insu.* *moral.* par. 2. lib. 3. cap. 5. q. 2. & lib. 8. cap. 5. q. 4. Alois. Ricc. in *cellest.* *decis.* par. 4. *cellest.* 4. §. 1. & par. 3. *cellest.* 960. & in *decis. curia Archiep.* Neap. par. 2. *dec.* 71. num. 4. Flores de *Mena* *var.* lib. 3. q. 23. num. 35. Glitenson *com.* lib. 6. à num. 16. Marcelloc. *var.* lib. 2. cap. 18. num. 4. Anton. Fabric. in *prae.* & *theorica* *benefic.* de *pension. benef.* à num. 1. Nicol. Garc. de *benef.* par. 2. c. 3. num. 3. cum *seqq.* Anton. Ricciol. de *iure personar.* extra *terminum Eccles.* *axip.* lib. 5. cap. 19. n. 6. Steph. Galian. *discept. forens.* cap. 397. num. 11. cum *seqq.* Sebast. Caxl. d. 5. 13. à *prin.* & plures alij per me citati in *tract. de appellat.* ut verborum utriusque *litteris* *signis* *appell.* 3. 2. num. 3.

10 Ea hæc eadem sententia probati videtur ex text. in eap. *quoniam* 4. de *prabend.* lib. 6. quatenus decidit per mandata de providendo de beneficiis usque ad certam summam, providendi non posse de pensionibus, prout ex illo colligitur *glos.* ibi *verb.* in *pensione*. Cuius. in *Clem. per litteras* n. 5. in *fine*, de *prabend.* Ludovic. Gom. in *tract. expectat.* num. 92. Gigg. de *pensionibus* q. 28. unde datur intelligi pensionem beneficium Ecclesiasticum non esse, sed aliud longe diversum, licet text. ille in d. cap. *quoniam*, possit intelligi, ut procedat ex eo, quia dicta mandata de providendo, etsi solius liberalitatem concedentis, voluit terti contineant præiudicium, & sic favorabilia videantur: merito tamen odiosa sunt censenda, ob ambitionem, quoniam continent ex parte impetrantis, iuxta *reg. text.* in l. 1. *quoniam* 30. *vers. tantum*, C. de *Episcop.* & *cleric.* & *futuor d. cap. quoniam*, ibi, *ambitione impetrantes*, ac proinde nil minus in ad pensiones non extendantur, ut text. ille habet.

Vt prius probati videtur signum. Concil. Trid. *sess.* 21. de *reform.* cap. 2. ubi postquam laetatur ne quis deinceps clericus secularis; quoniam alius sit idoneus moribus, scientia, & ætate, ad sacros Ordines promoveretur, nisi prius legitime constet eum beneficium Ecclesiasticum, quod sibi ad victum honeste sufficiat, pacifice possidere, postea subiungit. *Patrimonium vero, vel pensionem obviantez or-*

dinari post hoc non possint, nisi illi, quos Episcopus indicaverit assignandos pro necessitate, &c. quibus verbis probatur ad titulum pensionis non posse quem ordinari, nisi necessitas, aut commoditas Ecclesie aliud suaderet, prout Episcopus iudicaverit, sicut ex hoc loco colligitur Gonz. d. *glos.* 5. §. 3. num. 4. Azot. *insu.* *moral.* par. 2. lib. 3. cap. 5. q. 3. novissime Gonzal. de *Salzedo* de *lege politica* lib. 2. cap. 16. num. 6. Ego ipse in *simili tract.* par. 2. alleg. 19. num. 74. unde videtur aperte colligi pensionem non esse beneficium Ecclesiasticum, quoniam responderi posset Concilium continere speciale prohibitionem, non ob id, quod pensio non posset saltem latè dici beneficium Ecclesiasticum, sed ne nimium crecesceret Ordinandorum numerus; & ideo ubi necessitas, aut commoditas Ecclesie postulaverit, quem ordinandum ad titulum pensionis, id Episcopi iudicio relinquat.

Deinde hoc ipsum probati videtur ex eo, quia pensionarius ratione pensionis etiam clericalis, & in titulum datur, non tenetur divinum Officium (quod magnum dicitur) recitare, sicut omnes quicumque beneficiarii obligantur, sed tantum tenetur recitare Officium parvum Beate Mariæ Virginis, sub eadem pena, sub qua beneficiarii tenentur ad recitationem divini Officii. Ita Azot. *insu.* *moral.* lib. 10. cap. 4. *ques.* 3. p. 11. Valq. in *epist.* de *benefic.* cap. 4. §. 2. *duh.* 4. num. 27. Molfes. in *Theolog. moral.* *tract.* 5. cap. 3. num. 46. Filliuc. *in quest.* *moral.* *tract.* 2. §. 3. q. 9. num. 273. Suer. *tom.* 2. de *relig.* *tract.* 4. lib. 4. cap. 22. num. 6. Oluer. Bonart. de *oblig.* *Horarum Canon.* lib. 2. cap. 9. Trolleuch. in *præceptis* *Dical.* lib. 1. c. 7. *duh.* 125. §. num. 6. Gonzal. de *Salzedo* d. cap. 16. num. 13. Bonacio. de *Horis Canon.* *disp.* 1. q. 2. *puncto* 4. num. 7. ubi etiam tenet quod pensionarius, in commendam, & utilitatem alterius, ille duntaxat ad Officij recitationem obligatur, & in cuius commodum pensio constituta est, & num. 8. & solui eum non teneri ad recitandum parvum B. Virginis Officium, cui confectus pensio absque penitus conditione status clericalis, etiam si forte daretur personæ Regulari, & num. 9. adjuvat pensionarius, qui, ut Clericus percipit pensionem, non ita tenetur ad recitandum Officium B. Virginis, quin satisfacere possit recitando Horas Canonicas, & num. 10. addit Cleticum factis iuramentum, vel habentem beneficium, simulque pensionem, satisfacere suæ obligationi, unica magni officij recitatione, etiam si parvum officium Beate Virginis non recitet, & num. 12. pariter observat eum, qui censetur pensioni solum in parte, non tamen remane immunitem, & exemptum ab obligatione divini Officii, quia dicitur adhuc pensionem ritulo clericali possidere, focus si liberaliter cessit pensionem in totum, & eadem sibi valde probabiliter dicendum videtur afferit de pensionario, qui consensit pensionem reddere, acceptis nonnullorum, ut quinq; vel sex annorum anticipata solutione. Ex quo fundamento datur intelligi pensionem non esse beneficium, cum alias pensionarius non ad Horas canonicas recitandas, ut faciunt beneficiarii omnes, sed tantum ex nova Pij V. Constitutione ad Officium parvum B. Mariæ tenentur, etiam quando pensio Clerico datur clericali titulo, ut intelligit Suer. d. lib. 4. c. 22. à num. 4. quem refert Sebast. Caxl. d. 5. 10. num. 5. Verum his omnibus non est difficile respondere, si adductas ante dictam Pij V. Constitutionem pensiones,

pensiones, quæ in titulum beneficij dantur pro onere spirituali perpetuo inseruendi Ecclesiæ, obfignatæ ad Hæres Canonicas, sed Pontifex præfatus considerans diſtas penſiones, partim videri ad beneficium accedere, partim vero à beneficiis recedere, medium quoddam ſequutus eſt. vt omnis qui vt Clericus penſionem, vel alias res Eccleſiaſticas percipit, teneatur ad prædictum officium paruum B. Virginis.

- ¶ Contrarium verò partem affirmatiuam, quod penſio ſaltem Clerico assignata Eccleſiaſticum ſit beneficium, probare videtur expreſſe text. in cap. ad audiendam 3. r. de ſcript. ibi, *penſiones ſeu alia beneficia*, expendendo particula illam, *alia*, quæ eſt implicata ſimilium, & in præcedentibus eandem repetit qualitatem, vt per Doctores, quos plena manu citauit in r. de diſtinctionibus vſurq. diſt. 26. num. 1. Vltiùs probatur, quia licet penſioem aliquando laicis dentur ratione alicuius ſeruitij temporalis, ſum tamen hodie frequentiffimè dantur clericis in ſtipendium ſuæ ſuſtentationis, & cum onere ſpirituali recitandi ſaltem prædictum Officium paruum B. Virginis, & idem cum dentur io perpetuum, io vitam, ſcilicet penſionarij, nihil deſicit de iis, quæ ad integram beneficij Eccleſiaſtici ſubſtantiæ conſtituendam neceſſaria ſunt, & quæ fundamentio penſiones, quæ hodie in vſu ſunt, Eccleſiaſtica beneficia reputantur, quia iam ex ſtylo Romanæ Curie introductum eſt, vt illæ regulatè ſeruentur non ſoleant, niſi Clericis, & ſiquando Pontifex reſcribat ad ſuorum non Clerici, ſolent apponere clauſulam, *poſſquam charactere clericali fuerit inſcriptum*, vt eſt etiam in Rota, & ſignatæ in Terulen. penſionis 11. Nouembri 1596. coram Ro. me. Penia. Quare hanc partem affirmatiuam tueritur, Gig. de penſionib. p. 1. q. 11. & 28. Rebuff. de nominis q. 9. n. 37. Rodoa. de ſimon. par. 2. §. 14. n. 18. Salzed. ad Bernad. in prædic. c. 6. §. 4. alijs 67. n. 10. nouiſſimè Gonxalez de Salzedo in lego politica lib. 2. c. 16. §. 1. n. 1. §. 4. n. 18.

- ¶ Ex quibus io vtramque partem adducta dubia reddidit hæc quæſtio, ſed vt certa ab incertis ſeparemus, pro illis vera reſolutione eſt prænotandum duobus modis poſſe penſiones conſtitui, vel enim ſunt merè temporales, quæ laicis dantur titulo merè temporali, veluti Decano paraphernaliotum Papæ, vel Cardinalium, aut bacchiſfori, vtrchiurgo, ſeritiæ, theſaurario, pulſatori campanarum, præfecto infirmorum, & ſimilibus, vel hoc expreſſe in illarum reſeruatione conuocet, hac vel ſimili clauſula. *Tibi quod penſio per præſentes reſerua loco beneficij Eccleſiaſtici non cedat, neque in numero beneficiarum Eccleſiaſticarum, ſeu penſionum etiam ſub eodem titulo conſtitutum inuret, aut illius taciturnitas in impetratione aliorum beneficiarum Eccleſiaſticarum deinceps per te facienda ſubreptionem, aut multatam aliquam faciat*, &c. vt vidi & legi in quadam reſeruatione expedita de hoc anno 1632. & tunc & in hoc caſu procedunt rationes, & fundamenda pro prima ſententia adducta. Vel ſecundò dantur in titulum, clericis ſcilicet, vt commodiù valeant ſuſtentari, vel ex cuius reſignationis, vel ceſſationis, ne ex ea nimium diſpendium patiantur, & tunc clericis ſunt, & loco beneficij assignantur, ac proinde de iſtis intelligitur ſecunda Voctorum ſententia, & rationes in illius corroboratiõnem adductæ. Hanc bimembrem penſionum diſtinctionem tradunt Gig. de penſionib. q. 67. n. 4. & conf. 3. n. 10. vſq. ad ſumum. Mand. reg. 19. Canon. q. 5. n. 1. dicit Clarius. de iur. vniuers. for. c. 25.

num. 18. cum ſeqq. Nicol. Garc. de benef. p. 1. c. 5. §. 2. n. 5. Sciaſt. Cæſ. in reſol. de Eccleſiaſt. iur. arch. par. 3. diſput. 14. §. 10. Bonacin. de ſimon. q. 4. §. 13. n. 1. & 2. Paul. Layman. in Theologia moralis lib. 1. tract. 5. p. 2. cap. 2. num. 8. & lib. 4. tract. 2. c. 18. n. 2. & ſic præfatus contrariæ opinioniones vbi ſunt, aut odia materia aliud non poſſulauerit, iuxta ſupradictam diſtinctionem facile componantur, & ſecundum illam ſunt infraſcripti intelligendi.

Primo, ex dicta diſtinctione colligitur reſolutio ad illam controuerſam quæſtionem, Vtrum penſioem obtrinentes ſon privilegio gaudent in qua duæ communes adinuicem contrarias teporè ſententias, vna tenet clericum priuè Tonſuræ, ſeu in minoribus conſtitutum habere penſionem gaudentem ſoni privilegio, quam defendunt Cæſcent. deſc. 14. de ſen. & r. iud. Laxanz de decim. vendit. cap. 19. num. 24. Salzed. loco præmiſſi citat, Vilaz. del parroquial de Calatayud. par. 4. §. 3. n. 12. Fr. Emman. in ſum. tom. 1. c. 1. §. 5. n. 11. Zanolin. præſ. Episcop. p. 1. verborum clericus, §. 1. dub. 2. Maza de Inreſol. p. 2. c. 32. n. 41. Benzon. in r. de cenſuram 1. lib. 3. diſp. 16. c. 1. verſ. poſtulat pag. 67. 2. Stephan. VVycms ad conſil. 24. ex iure antiquo, diſſumptæ, & per Conſil. Trad. in nouatæ conſ. 9. n. ſum. Vidaz. Navbona d. tract. de etate ad omnes humanas alius reſol. anno 14. quaſt. 5. n. 10. Suarez contra Regem Angliæ lib. 4. cap. 26. n. 9. Diana reſol. moral. par. 1. tract. 2. reſol. 30. & ſactam Congregationem deſidit obtrinentes penſionem haberi pro Clericis beneficiis ad effectum privilegij ſoni anteaſtutis Armentar. in addit. ad recap. legum Nauarra. lib. 2. tit. 19. de ſore compet. num. 3. & 7. D. Alex. Sperell. in deſc. fori Eccleſ. deſc. 66. num. 35. vbi ita loquitur. *Et teporè fuiſſe huiusmodi dubium præſidentis bonæ mem. Cardinalis Alciatus in ſacra Cong. poſitionum ſub die 6. Decemb. 1576. neceſſario conſultatum Clerici Polverni, qui penſionem Eccleſiaſticam habens non incedebat in habitu, & Tonſura, nihilque decretum fuiſſe. Nam prime aſpectu videbatur obſtare verba Concilij requirentis beneficium, & ſic re ipſa corpus beneficij, cuiusmodi non eſt penſio. Ex quatuor ea large modo & in materia ſuauitatis veniat appellatio beneficij, hæſitabant tamen Eminentiſſimi Patres an ſaner Eccleſia ſuaderet, vt non incedens in habitu & Tonſura gauderet beneficio ſeri, quemadmodum videmus alios idem Concilium non intellexiſſe appellatum beneficij venire penſionem, ut in cap. 2. ſeſſ. 2. cap. 23. ſeſſ. 3. c. 13. eadem ſeſſ. 23. Ex alia parte valde urgebat doctrina Gigam. in terminis de penſion. d. q. 92. n. 4. quæ in præci obſeruat Neapoli. Pomeis, & alibi, præſertim quia in dubio pro ſero Eccleſiaſtico eſt iudicandum; unde conſueſt Congregatio eſſe maturius deliberandum. Iterumque eodem caſu poſitio ſub die 13. rinfum remiſſi articulum decidendum ad Sanctiſſimum, qui Summus Pont. tunc Gregorius XIII. audita relatione Congregationis ſub die 18. eiuſdem menſis declarauit penſionarium cenſeri beneficiarium ad effectum gaudendi privilegio ſori Eccleſiaſtici, de quo loquitur Concilium d. c. 6. ſeſſ. 23. de reſer. &c. Hadreus D. Sperell. Et ego ipſe vidi originalem, & authenticam declarationem euſdem ſacri Congregationis hoc ipſum continentem, emanatam ad inſtantiam Illuſtriſſimi D. mei Rodet. à Cunha. tunc Episcop. portugaleſis, cuius memori de offi. & poſſ. Episcop. p. 3. alleg. 15. t. & hæc ſententia procul dubio procedit in penſionibus dans in titulum ſpiritualtem clericis, vt obſeruat Marc. Anton. Coch. lib. 5. tit. 8. n. 17. Diana moral. reſolus. par. 1. tract. 2. reſol. 30. Squillante*

de priuile. clericor. cap. 7. num. 20. in fine.

Altera autem sententia negat pensionarium gaudere priuilegio fori, & eam tenent Azeved. l. 1. n. 3. vix. sed an pensio, tit. 4. lib. 2. noua recep. Flam. Pat. de resignat. benef. lib. 1. q. 1. n. 70. & lib. 2. q. 15. num. 15. Gonzal. d. gloss. 5. §. 5. num. 6. in i. Catol. de Gallus de effect. clerical. effect. l. 1. n. 1198. cum multis segg. Aloys. Ricc. in decis. curie Archiep. Neapol. p. 2. decis. 7. l. 1. n. 1. & decis. 12. n. 10. ad fin. Nicol. Garc. d. c. n. 70. Cened. Canon. quass. lib. 1. q. 4. n. 32. cum segg. Bonacin. de legib. diff. 10. q. 2. punte 1. num. 1. Et licet Bellet. disquisit. clerical. tit. de fauore cleric. person. §. 8. num. 11. quem aliquando secuti fuimus, eam intelligere veli in pensionariis non excedentibus pensionem sexaginta ducatorum, tamen factus credo intelligendam de pensionibus merè temporalibus, & sic datis titulo temporalis, quod etiam tradit Sperel. d. decis. 66. n. 38. asserens hos Doctores saluari posse quod eos qui pensiones tanquam apud prophanam possident,

18 Secundo, ex eadem distinctione componitur alia non minùs inter Doctores controversa questio, vtrum impetrans beneficium teneatur facere mentionem de pensione, sicut de obtentis beneficiis, iuxta cap. si meum proprium, de preben. in 6. In qua antiqui tenent negatiuam partem, ex eo quod pensio non sit beneficium Ecclesiasticum. Ita Gonzal. d. §. 5. à n. 16. & plures citati à Nicol. Garc. d. c. n. 5. quorum relatio procedit in pensionibus datis titulo temporalis, ex Rebuff. de nominat. q. 9. num. 37. Gig. de pensionib. §. 67. num. 1. Gambar. Mandol. & alij, de quibus Garc. d. cap. 5. num. 76. Sebast. Casus d. §. 10. num. 10. At vbi de pensione, quæ Clerico assignatur loco beneficii, vt commodius sustentari valeat, vel ex causa religionis, seu cessionis, ne nimirum dispendium patiatur, necessario facienda est mentio in impetratione beneficii: nam, cum loco beneficii succedat, perinde est, ac si beneficium haberet, cap. ad audiendam, il. 2. de rescript. Gig. d. §. 67. conclus. 3. Menoch. de arbit. cas. 101. num. 3. Hoid. de incompatib. benef. par. 2. cap. 7. num. 1. Flam. Pat. de resignat. benef. lib. 2. quass. 15. num. 5. & lib. 6. q. 2. num. 13. & lib. 10. q. 2. num. 78. Lzl. Zech. de benef. & pension. c. 9. n. 2. Nicol. Garc. d. cap. 5. ex num. 81. cum aliis citatis per me, in collect. ad cap. 17. num. 4. de rescript. Sic in reservatione secundæ pensionis si nulla est facta mentio primæ pensionis, non sustinetur secunda, sed in totum corruit. Flam. de resignat. lib. 6. q. 2. num. 4. Garc. de benef. par. 1. cap. 5. §. 61. Mantica, dec. 111. num. 5. Loer. de re benef. l. 1. q. 38. n. 58. cum segg. Et quidem ipso iure, non autem ope exceptionis, aded vt nec reuocaretur, si prima pensio cessaret. Callad. decis. 3. n. 5. & decis. 4. num. 5. de pension. Ctescent. decis. 2. num. 1. & 3. de rebus Eccles. non alien. 1. Loer. d. q. 38. num. 39. quiauis etiam secunda pensio motu proprio reuocari fuisset. Callad. d. decis. 3. n. 4. de pension. Gig. de pensionib. q. 29. n. 4. quia non præsumitur quod Papa voluerit Ecclesiam duplici onere gravare, cap. mandatum, de rescript. Pat. Conf. §. 1. n. 14. lib. 4. Capoz. q. decis. 312. num. 3. & par. 1. Et vbi pensio secundæ sustinetur sufficit quod sit ficta mentio de pensione antiqua valida. Verill. decis. 31. n. 1. & 2. p. 2. Rota decis. 666. n. 2. p. 2. recent.

Remanet in hac materia videndum, vtrum pensionarius releuetur ab onere probandi per natiuitatem factam in supplicatione, quod super fructibus beneficii etiam aduersario reuocata pensio, & an impetrans petentem natiuitatem videatur pensioni

consentire? Hanc questionem dissoluit doctissimè morte suo D. Ioannes Ghisius in Romana Curia Advocatus integerrimus, & non casusum Paternus, vt quidam inducerentur dixit, cum eiles de ea pro veritate consultus, & respondit, quod licet Roc. in Elboren. pensio coram D. Prumens, & in Vlixbonen. pensio coram Andrea, quos citant aduens. ad Gregorium decis. 57. num. 17. in fin. teneatur, quod impetrans beneficium, si nater pensionem super eo reservationem, videtur illi consentire, & pensionarius non teneatur aliis ad illius iustificationem, & etiam in Auerfana pensio 30. Martij 1626. coram R. P. D. Merlino, tamen dubio in eadem Auerfana pensio repositio, & plenius discussio coram eodem D. Merlino, Rot. sub die 27. Martij 1628. à dictis decisionibus recessit, ea ratione, quod natiuitas pensionem faceret quidem beneficium esse pensionem quantum, sed non proprietate dicit eam fuisse valde reservatam, cum potueris nulliter reservari, quod ipse D. Merlino cum suo doctissimo ingenio, pluribus aliis comprobabat, & exorabat, & D. natus Decanus etiam in Meliten. pensio 7. Iunij. & 6. Novembris 1630. & ferè in puncto Mantica. decis. 105. num. 2.

Non obstat decisio eisdem D. Menli n. relatum pensio 1. Iulij 1530. quia in illo caso Franciscus, qui pensioni consensit ex super fructibus Canonici, eodem Canonico tamen resignauit cum expressione eiusdem pensionis ad fauorem Petri, qui Canonatum acceptauit, & literas expeditur, illarumque, vigore possessionem adeptus fuit, & consequenter omnia fuerunt consequenter facta, ita vt consensus Francisci fuerit consensus Petri, perinde ac si idem Petrus quoque pensioni consensisset, Pute. decis. §. 11. n. 2. & 3. lib. 2. in correctis & idè inter merito in d. Tolentana Rota transiit cum fundamentis decisionis Elboren. & aliorum, quæ sunt in contrarium, & ita in puncto declarat eodem Rot. in d. Auerfana pensio 27. Martij 1628. vbi, quod consensus predecessoris non præiudicat successoris, qui non habebat causam à consentiente: ergo secus est, & ita decisio Tolentana non discordat ab Auerfana. Nec obstat, quod sufficit consensus vndeque collectus: quia procedit in consensu prædicto ab initio, scilicet tempore reservationis, cum præstatur ad gratiam reservationis petendam, & ite liberat pensionarium à iustificatione gratie. Causaler. dec. 26. n. 2. secus est in consensu prædicto ex post, in puncto D. Coccinus decis. 40. num. 26. vbi quod nec obligatio de soluendo pensionem æqui pollet consensui. Minus obstat, quod pensio nateretur, vt Papa sciat beneficium, quod libi conferret, esse tamè minoris valoris, quia potius nateret, vt Papa non oneret idem beneficium noua pensione, ad quem effectum, vt natiuitas non sit falsis, sufficit quod litteræ reservationis huiusmodi fuerint expeditæ cum subsecuta pensionarij quasi possente exigendi: licet pensio sit nulla, Rot. in puncto dec. 759. num. 3. & 4. par. 2. recent. & idè non sequitur. Natiuitas pensionem esse reservatam: ergo consensus fuit pensionem esse validam, cum natiuitas possit intelligi de sola litterarum expeditione cum subsecuta quasi possessione, vt in d. decis. 759. quia consensio interpretatur, vt præiudicat consentienti minus quàm sit possib. Rot. decis. 1. 166. num. 5. & decis. 613. num. 6. & 7. par. 1. recent. Atque inter alia latus conditio, quod consensio ad vnum finem & effectum, non præiudicat quoad diuersum finem, etiam si sit tutus, Salic. in l. 1. num. 37. C. de censu.

confess. Sued. *decif.* 150. num. 6. & *decif.* 309. num. 3. Rot. *decif.* 127. num. 10. in fine, p. 1. recent. & sicut dum quis dicit se mutuo accepisse centum à Titio, non fatetur se esse debitorem Titij, quia confessio est ad excusandum, ne mutuum sibi ab altero petatur; ita impetrans potuit ad mouendum Papam narrare beneficium esse pensionem grauatam, non tamen quia pensio esset valida; sed quia de facto soluebatur, & ex consequenti instat dictum decisionum, quod narrans factum non propterea dicit esse legitime factum, cum validitas pensionis præsertim pendet à conseruata solutione dicti sui predecessoris, & sic à facto alieno; & debetur impetrans dictam pensionem narrare, ne si eam transiisset, Papa nouam pensionem reuocasset, vel etiam ne beneficium forte non sibi sed alteri contulisset; & nihilominus dari possit, quod pensio ita esset valida, sicut nulla ad instar prouisi de secundo beneficio dubio, aut inglorioso non tenetur dimittere primum, ne conigat ipsum vsumque catere, iuxta notata in cap. *commissa*, de elect. lib. 6. Seta-phin. *decif.* 997. n. 10.

- 19 Tertia, ex eadem distinctione dimanans, vt pensio temporalis non sit materia simoniacæ, quia est res temporalis pretio æstimabilis? & quamuis sit portio fructuum beneficii, & ita tamen separata à titulo spirituali, & illo nomine collata. Ita Sor. de *iusst.* lib. 9. quest. 7. art. 2. Videt. *releat.* t. de *simon.* num. 54. Suet. de *relig. rom.* 1. lib. 4. de *simon.* c. 26. num. 4. Lañ. de *iusstia.* lib. 2. c. 35. dñb. 22. n. 123. Filiuc. p. 3. *tratt.* 45. cap. 8. quest. 1. n. 2. Gilenzone. *conf.* 16. per tot. Rodoson. de *simon.* p. 2. c. 2. & n. 26. Sebalt. *Carl.* d. 5. 10. m. 3. Paul. Layman. in *Theolog. moral.* lib. 4. *tratt.* 10. c. ult. §. 5. num. 46. vers. *seruata*. Larè Lotter. de *re benef.* li. 3. quest. 29. n. 8. 4. cam segg.
- 20 De stylo tamen Curiae, qui facit legem absque Romani Pontificis auctoritate, non potest huiusmodi pensio vendi, aut redimi, qui quidem stylos induci potuit, vt sic omnes simoniacæ suspicio euitaretur, vnde vendentem, aut redimentem huiusmodi pensionem priuata auctoritate reum videti simoniacæ, contra ius humanum tenent Azot. *in iust.* moral. par. 2. lib. 8. cap. 10. quest. 10. Valer. Reginald. in *praxi fars parienis.* lib. 3. num. 276. Suarez.
- 21 d. cap. 26. num. 16. Filiuc. d. quest. 1. num. 3. At pensio clericalis est materia simoniacæ non solum contra ius humanum, verum etiam contra ius diuinum, vbi recepta est Pij V. Constitutio incip. *Ex proximo*, edita an. 1571. Ita Paul. L. yman. *del.* §. 5. num. 48. Bonacin. de *simon.* q. 4. §. 13. ex num. 4. vbi n. 3. resoluit pensionarium non posse pensionem transferre accepto pretio, vel reuocare sibi fructibus, aut eorum parte etiam si aliquem habere facultatem transferendi pensionem, & n. 7. quod pensionatus non potest pensionem anticipatis quibusdam solutionibus extingere priuata auctoritate, & num. 2. quod pensionarius non est reus simoniacæ, vel alterius peccati, libere cedendo pensioni propria auctoritate, nisi remittens pensionem ad illius titulum Sacris iniuriis fuit & n. 13. quod pensionarius absque simoniacæ labe potest alteri vendere, vel donare fructus sue pensionis, etiam ad totam suam vitam, modo illius titulum retineat, Rota semper tenuit quod collationes tegressuum & pensionum, quæ sunt quodammodo liberationes beneficiorum à seruitutibus, possunt fieri in manibus cuiuscunque, Achil. de *Gratiis* dec. 313. alijs 7. de *decim.* p. 2. Theodosius Rubens in *singularis.* Rota p. 2. verb. *Pensio*, §. 8. pag. 7. & ibidem in §. 5. dicit quod eadem Rota statuat de æquitate vt pro

pensionibus debitis hæredi Pensionarij defuncti prius conuinciantur hæredes titularis, quam petantur à succelloribus in beneficio, & citat Cascent. *dec.* 3. de *solu.* & Puz. *decif.* 189. n. 2. lib. 2.

Quarto ex eadem distinctione prouenit, vt sicut collatio beneficii facta illegitimo est inuálida, c. 1. de *fil. Presbyt.* lib. 6. ita etiam collatio pensionis clericalis, non autem temporalis, facta illegitimo pariter est inuálida. Ita Nauar. *conf.* 6. t. 1. num. 3. de *filij Presbyt.* Zerol. in *praxi Episc.* p. 2. verb. *pensionarij*, §. 1. Squilante d. §. 5. num. 23. Sanctarell. *var. resolut.* quest. 79. num. 24. Campan. in *diuers.* *Inre Canon.* rubr. 1. §. 1. cap. 14. num. 16. in princip. Paleon. de *noctis*, & *spur.* cap. 5. §. 8. a. num. 4. Gonzal. d. *glor.* §. 5. §. 5. a. num. 24. Seta-phin. *decif.* 1264. Nicol. Gasc. d. par. 1. cap. 5. num. 113. Stephan. Gratian. *discept. forens.* ca. 397. n. 11. Sebalt. *Carl.* d. §. 10. num. 6. Lell. de *iust.* lib. 1. cap. 3. §. 4. n. 203. Azot. *in iust.* moral. p. 2. lib. 8. c. 7. §. 6. Sed ætenuis est incapax huius pensionis illegitimus quatenus est incapax ordinis, quod illegitimus confect non potest sine dispensatione, & propterea si fuerit præiudicia dispensatione ordinatus, & etiam ceterum, & efficitur incapax pensionis absque alijs particulari dispensatione, prout resoluunt Gonzal. *glor.* §. 5. n. 24. Campan. rubr. 1. §. 1. cap. 13. n. 64. Aloyf. Ricc. in *decif.* *Curia.* *Archiep.* *Neapol.* p. 4. *decif.* 186. n. 1. Squilante d. c. 6. n. 24. tenet etiam opinione Gig. & Rebuff. perpendi Rota tenet hanc sententiam, prout attestantur Sacren. in *reg.* de *annat.* §. 2. in fine, Gambat. de *offic.* & *potest.* *Legati de latere.* lib. 6. n. 28. & sunt decisiones eorum Ordinem, telata in 1. par. *diuers.* dec. 425. & coram Card. Seta-ph. dec. 1264. num. 2. & coram Card. Blanchetto in *Aquien.* fructuum 14. *January* 1599. coram Litra, telata per Nicol. Gasc. in *addit.* ad p. 1. c. 5. n. 117. & in *Pueta* pensionis 20. *Decemb.* 1572. coram Rebufferie, in *Casraguila* pensio 19. *Febrary* 1595. coram Gupio, in *Melitense* pensio 14. *Maj* 1614. coram Ro. Ro. Burato impellit per Marchel. de *cens.* *sem.* 2. pag. 127. vbi quod perpetuo Rota seruat hanc opinionem, inter eius impressas dec. 53. n. 1. & coram Reuerendissimo D. m. Coccone Decano, *decif.* 3. n. 8. in eius impressis quæ citantur in *Regien.* *translacione* 14. *Maj* 1619. coram K. P. D. Merlino, & *Firmata* pensio 15. *Decemb.* 1627. coram R. B. D. Duran, in eius impressas *decif.* 117. & in alijs citatis à Theodosio de Rubens in *singular.* *Rota* p. 2. verb. *Pensio* §. 1. pag. 76. idco pensionis recipiendæ fit incapax illegitimus professus, & Maiol. de *irregul.* lib. 1. c. 10. num. 3. & 4. Sayr. de *consul.* lib. 6. cap. 1. n. 3. Sanch. in *precepta Decalogi* tom. 2. lib. 3. c. 5. n. 16. in fine.

Quinto, ex eadem distinctione infertur, quod sicut per matrimonium per verba de presenti contractum à clerico in maioribus Ordinibus constituto vacante eius beneficia cap. 1. de *clericis coniug.* vbi in *colleat.* num. 2. plures actuli Doctores, & insidà hoc eodem cap. 14. num. 7. Sic eodem modo vacabunt eius pensiones dære inuititulum clericalem, vt per Couat. de *spen.* *al.* par. 2. cap. 3. §. 3. sub n. 6. Clar. §. fin. q. 74. vers. *clericus*, in fine. Nauar. de *erat.* cap. 21. num. 53. Gog. de *pension.* quest. 14. Sal. d. d. ad Bernard. in *pract.* cap. 80. lit. E. vers. *amittit.* Ctuall. *commun.* contra *commun.* q. 147. num. 7. Flamin. Paul. de *regula.* *benefic.* lib. 1. q. 1. num. 15. & lib. 9. q. 2. n. 115. Gasc. de *marim.* lib. 7. dist. 45. n. 5. Card. Tufch. lit. P. *cancl.* 717. a. n. 8. Azot. *iust.* moral. p. 2. lib. 10. c. 10. Campan. d. rubr. 11. §. 14. n. 16. vers. *de celibat.* Fatimac. *fragm. crimin.* par. 1. verb. *clericus* n. 331. Carol. de *Gratiis* de *essetib.* clerical. *essetib.* §.

- offic. 5. n. 12. Catal. decif. 180. num. 1. Nicol. Garc. d. p. cap. 5. n. 107. Aoton. Ricciol. de iure personar. extra gram. Eccles. xxiij. lib. 2. cap. 3. à princ. Paul. Layman. in Theologia moral. lib. 4. tract. 2. cap. 18. n. 2. Squillante de priuileg. cleric. c. 5. n. 18. vbi n. 10. onestatur de stylo Curie huiusmodi pensiones per matrimonium vacare, etiam si nullo spirituali onere adiecto sint constitutz, Seb. Cxf. d. 5. 10. n. 1. Castro Palao in opere moral. tom. 1. tract. 13. disp. 2. punct. 11. 5. 10. num. 3. Thom. Valasc. allegat. iuris tom. 1. alleg. 40. num. 7. Alphons. de Leone de officio Capellani p. 1. q. 4. praxi 1. n. 59. & 60. Viuian. dec. 90. num. 13. Causale. decif. 180. vbi intelligit quando indubitanter constat de matrimonio. Gregor. XV. decif. 18. n. 2. Butaz. decif. 86. num. 14. Rot. in Notanda pensionis 11. Januarij 1610. coram Card. Sacrate, impellita per march. de commission. tom. 1. pag. 127. & in Casarugustana pensionis 16. Iun. 1610. coram Lancesio iur. & in Ferrate pensionis 14. Iunij 1614. coram bono iur. Ramboldi, & in Romana pensionis 10. Maij 1610. coram Reuerendissim. D. mot. Coccino Decano, & in Tulen. fructuum Præbatorum 31. Iunij 1619. coram eodem, vbi etiam fuit dictum post contractum matrimonij per verba de presenti non valere translationem, seu nouam conuentionem inter trularem, & pensionarium super eius solutione, absque Sedis Apostolicæ beneplacito, simpliciter & ibi dictum fuit ad istum effectum sufficere probati matrimonium præsumptiue, & hanc resolutione procedere, siue matrimonium fuerit validum, siue nullum, & de facto contractum, dummodo non fuerit nullum ex defectu consensus, quod etiam censuit eadem Rota coram Causale. decif. 166. per tot. Hinc optimè Casteln. conuers. forens. c. 36. num. 15. resoluunt clericum matrimonium contrahentem perdere beneficium, & pensionem, etiam si sponsa antequam ab eo carnaliter cognoscatur, Religionem ingrediatur, quo casu resoluuntur matrimonium, & tamen ipse non recuperat pensionem.*
- ³⁴ Illud aduertendum duxi, quòd Milites Laurentini ex peculiari priuilegio possunt retinere pensionem Ecclesiasticam, vsque ad summam ducatorum ducatorum anni de camera, nun obstante matrimonio contrahendo, & bigamis ex constit. Sixti V. quam refert. Flamin. Paris. de resignat. benef. lib. 6. q. 4. num. 51. Gregor. XV. decif. 18. n. 2. Reuerendissimus D. Coccinus decif. 159. n. 3. Rot. in Hieracen. pensionis 21. Iunij 1531. coram R. P. D. Peropis, cuius dispositio vendicat sibi locum non solum super beneficiis liberæ collationis, sed etiam iurisdictionis etiam Principum, & Regum, Rot.
- ³⁵ in Ternien. pensionis 15. Septembris 1600. coram Card. Sacrate similiter milites SS. Maocitij, & Lazari, etiamsi contrahant matrimonium cum vnica, & virgine, remanent capaces retinendi pensiones vsque ad summam ducatorum 400. anni de camera ex peculiari priuilegio ad suorum dictæ religionis indulto per fel. mem. Clementem VIII. in sua Constit. 102. §. 11. incip. Decret. 9. Septembris 1603. cuius priuilegij meminit. Rot. in Romana pecuniaria 26. May 1627. coram Card. Virili. Ita quoque Milites S. Stephani retinent pensiones vsque ad summam 400. ducatorum de Camera, non obstante matrimonio contracto, & bigamia, ex Constit. fel. record. Pauli V. 46. incipit. Dum genera 14. Kal. Iulij 1608. licet prius pro summa 100. ducatorum tantum retinebant, vt colligitur ex Seraphin. decif. 7. 8. n. 1. Milites etiam bigami Militiæ Christianæ possunt recipere pen-

siones vsque ad summam scutorum 300. Urbanijs VIII. Constit. 1. c. §. 13. incip. Inscrutabilis, 11. Kalend. Februar. 1623. apud Angel. Maniam Chie. tub. tom. 4. pag. 15. hic etiam Equites Pij retineant pensiones pro summa ducatorum 150. anni de Camera, Seraphin. d. decif. 758. Et de his meminerunt Antonius Ricciol. de iure person. extra gram. Eccles. xxiij. lib. 7. c. 3. num. 7. & 8. Valcoz. conf. 15. n. 10.

Verùm pensiones, quæ laicis dantur titulo merè temporali, per matrimonium contractum non extinguuntur, vt expresse resoluunt Ricciol. d. c. 3. n. 4. & 5. Grillenzon. conf. 36. num. 20. quod est conformis distinctioni nostræ, quam supra præstauimus. Idem dicendum si ille resenata sit pro officio aliquo compatibili cum matrimonio, veluti pro pulandis campanis, vel custodienda Ecclesia, vt per Gig. de pension. q. 14. n. 3. Rot. decif. 1079. num. 1. part. 3. lib. 3. diuers. Denique hoc ipsum in pensione titulo clericali resenata aliterendum existimo, vbi cum clerico illam habente fuerit sufficiens dispensatum per Papam, vt non obstante matrimonio possit retinere pensionem, licet eodem Gig. d. 3. 54. lib. n. 4. vers. quando autem appareret, concessa enim hac habilitatione nihil est quia retineri possit prolio non obstante matrimonio, licet agatur de pensione resenata, siue translata; cum in hoc nullum sit discrimen, Rot. coram Gregorio XV. decif. 18. num. 2. & 3. & de beneficio loquentes idem cognoscunt Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 42. num. 18. Carol. de Grass. de effectib. cleric. effectus 15. num. 19. & Squillante de priuileg. cleric. c. 4. n. 92.

Secundò, ex eadem distinctione dimanât, quod sicut per promotionem ad Episcopatum vacant beneficia, iuxta eum in constit. de elect. vbi citat plures Doctores in collect. n. 29. ita etiam vacabit pensio data in titulum clericalem, sicut resoluunt Gig. de pension. q. 56. num. 1. & conf. 149. num. 8. Seraph. decif. 9. c. Hieron. Gab. cap. 100. lib. 12. Flamin. Paris. de resign. benef. lib. 9. q. 1. nu. 121. Nicol. Garc. d. part. 1. c. 5. ex num. 110. & p. 11. cap. 6. n. 4. & 25. Squillante de priuileg. cap. 5. num. 45. Secbafi. Cxf. d. 5. 10. num. 11. vbi insinuat secus esse, si pensio data fuisset titulo merè temporali. Rot. decif. 133. part. 1. diuers. Sc apud. Marchesau. de commission. p. 1. pag. 637. vbi etiam quòd facultas retinendi pensionem concessa promotæ ad Episcopatum, non intelligitur cum facultate transferendi, quæ ante promotionem competeat, nisi fuerit expressa. ead. Rota apud. euodem Marches. pag. 638. vbi quòd pensio valeat per translationem Episcopi ad aliam Ecclesiam.

Septimò, iuxta eandem distinctionem vetius videtur, quòd sicut per professionem Religiosa vacant beneficia, iuxta cap. beneficium, de Regular. lib. 6. vbi plures citati Doctores in collect. ex n. 3. Ita etiam vacant huiusmodi pensiones in titulum clericalem date, vt per Gig. q. 17. Hieron. Gab. conf. 187. num. 1. lib. 1. Mantici. dec. 10. 4. n. 7. Nicol. Garc. d. p. 5. c. 1. ex n. 114. Sanch. in praxia Decalogi, tom. 2. lib. 7. cap. 4. n. 13. Molfesum sum. Theolog. moral. tract. 6. c. 3. num. 51. Lezana in sum. quest. Regul. tom. 2. c. 2. n. 20. & 23. Squillante cap. 5. n. 58. & d. cap. 5. num. 42. vbi ut idem dicendum fit de professione Equitum Militarium, S. Ioannis, S. Iacobi, & similibus. Rot. in nullum, seu Capuaequen. Pensionis 18. Aprilis 1616. coram bono iur. Martino Andrea, Mart. de Iurisd. p. 2. c. 32. num. 16. vbi limitat in ingredientibus Religionem Militarem,

præter Hierosolymitanum, Sebæ. Cæf. d. 5. et o. n. i. t.
sa fide, ubi infirmus fecus effe, si pœnio data fuiffet
titulo merè temporali.

- 40 Oñdud,iuxta eamdem distinctionem verum vide-
tur, quod licet beneficij collatio excommunicato
factam non tenet iuxta text. in *cap. postulatio*, &
de *cleric. excom. monit.* vbi plures citant Doctores in
collet. n. 2. ita etiam non tenet pensio in titulum
clericalem excommunicato data; sicut testatur
Cov. in *cap. alma mater*, p. t. §. 7. sub num. 2. ver-
mo. 5. idem in *pensione*. Vgolin. de *consecr. tab.* 2.
cap. 13 §. 2. num. 8. Suar. in *simili tra. diff.* 2. §. fell. 1.
num. 7. & 8. Flamen. de *refug. benef.* lib. 4. q. 3. n. 48.
Turman. de *confer. lib.* 2. diff. 1. c. 6. dub. 1. Valq. in
opus de excomm. dub. 6. n. 5. Cornejo in 3. par. §.
p. 2. c. 2. n. 8. Diana *mer. resol.* p. 5. tract. 9. resol. 103.
Ioan. Cochiet. eodem tract. cap. 3. num. 8. Henric.
in *similib. 13.* cap. 13 §. 2. Syc. de *confer. lib.* 2. cap. 5.
num. 1 c. 5. Aud. in *simili tract. par.* 2. cap. 6. diff. 5. dub.
5. Paul. Lysman. in *Theolog. moralis lib.* 1. tract. 5. p. 2.
cap. 2. num. 8. Squillante de c. §. num. 1 §. 5. Sanctae-
tor. *resol.* q. 7. num. 21. Mart. Alect. eod. tract. tom. 1.
lib. 2. diff. 6. cap. 4. vers. ex his duobus modis Nicol.
Garc. de *benef. par.* 1. cap. 5. num. 130. Valet. Regi-
nald. in *praxi fori pauen.* l. 3. 2. num. 45. Anton. Ric-
ciold. iure *persen. extra gremium Ecclesiae existent.*
lib. 4. cap. 6. num. 29. Campan. in *diuers. iuru canon.*
tabr. 1. cap. 14. num. 17. Rot. in *Pacen. pensio* 20.
Novembrio 1609. certam bonam Curiam, Mar-
canastoria

- 41 Nondū iuxta eandem distinctionem vicum quaque videtur, quod sicut collatio beneficii facit ordinatū primatū contra ab alieno Episcopo sine litteris dimissiois est nulla, secundum ea quæ latè referunt Nicol. Garc. d. part. 1. c. ap. 1. ex num. 14. Ita etiam referatū pensionis tali facta esse nulla, v. per C. de Gratias deserv. v. de preben. num. 3. Flamin. Paris. de resignat. benefic. lib. 4. q. 2. sub num. 60. Hicetonym. Gabr. senf. 18 t. num. 6. & senf. 186. n. 3. cum seqq. vol. 1. Nicol. Garc. d. 5. num. 143. Rot. in Firma pensionis 15. Decembris 1628. coram R. P. D. Duran. inter impressas deserv. 17. Sebati. C. de 5. 10. n. 11 in fine, vbi insinuat focus esse pensionis dato fuisset riuulo merè temporalis, Aloyc. Kacc. in censu. deserv. par. 5. censu. 1378. Carol. de Grass. de effectib. cleric. officiu. 1. n. 636. Squillace de prim. cleric. cap. 1. num. 12.

- 42 Decimo, iuxta eandem distinctionem dicendum videtur, quod sicut ante decimum quatuor annum non potest Clericus obtinere beneficium iuxta decretum Concilij Tridentini *sess. 23. de reform. c. 6.* sic nec pensionem, provi recte in Sac. Congregatione decilum Nicol. Garp. *d. 1. cap. 3. num. 129.* Etiam. Sā verb. *beneficium. n. 30.* Comparari in diversis *luris Canonici. rub. 7. cap. 6. num. 5. & rub. 1. c. cap. 1. num. 16.* Sā dicitur. *d. 7. num. 1. 7. in fine.* Ego ipse *de officio & potest. Episcoporum. 3. alleg. 60. num. 79.* & me cetero Squillante *dili. cap. 5. num. 12.*

Contra iul. Zech. de benef. & pensio. cap. 11.
num. 7. *Gug. de pensio. q. 13. num. 3.* Aloyf. Ricc. in
praxi reum feri Eccles. § 67. & part. 4. decis. 186.
Metenda conf. 29. Anton. Raguin. in vobis Eccles. dis-
ciplina ut de futuris Episcopis, quasi 4. Stephan.
Gentian. discept. 397. num. 17. Natura singul. Cau.
concl. 13 a. num. 10. Petrus de Lara in compend. vicia
hominis cap. 16. num. 7. Didac. Nabona de astate
ad omnes humanos aliosque requirit. anno 1495. num. 6.
licet anno 1496. § 9. affectat potius opinionem si-
bi magis amice. & cum procedat, exilimante

sufficere aetatem septem annorum; quibus fauet
 Stylus Dactylus, prout mihi constat.

Vnde cōmō, iuxta eandem difunctionem verum
etiam videtur, quōd sicut filij, & nepotes hereti-
corum sunt inhabiles ad beneficia in posterum
obtinenda, iuxta text. in cap. 5. *heretici*, de *heret.*
lib. 6. sic etiam sunt inhabiles ad pensiones acqui-
rendas, ut patet Nicol. Garc. de *benefic. part.* 1. c. 10.
§. 1. num. 74. Sanchez in *praecepta Decalogi tom.* 1.
lib. 5. cap. 28. n. 35. & 36. Farin. de *heresi* §. 191 §. 2.
n. 9. Sanchez et. in *similitudinib.* 34. dub. 2. num. 15.
Squillante de *privilegiis clericorum* cap. 4. num. 220. quia
in materia haecis verbum *beneficium*, accipitur
largē sumpto vocabulo, et Ricc. de *irre pferens*.
lib. 5. cap. 19. num. 7. tum quia incapaces bene-
ficiorum, sunt etiam incapaces pensionum, Sanchez
de *matrimon.* lib. 7. d. 5. p. 4. n. 9. Zerolin praxi Episc.
p. 2. ver. *Irregularitas* §. 8. & verb. *Pensio* §. 6. Nicol.
Garc. p. 1. c. 5. m. 12. Namur. cōf. 11. n. 12. de *tempo-
rali*. Cizilini contra *fontes* c. 10. §. 1. n. 1.

Hinc promittitur quod sicut exiit ex privilegio
Stat. IV. non possunt in Regis Castellæ & Legionis
beneficia obligare, cuius meminerit l. 14. c. 16.
tit. 3. lib. 7. recop. Mariana de rebus Hispan. lib. 14.
c. 16. & Gonzales de Salzedo de lege politica lib. 2.
c. 13. per tot. c. 17. n. 32. & plures citati per tot.
in consil. ad c. bona memoria de postul. Præl. ubi
idem privilegium concessum tunc Regis Lusitanie,
Gallie, Vngarie, Atagonie, Valentie, &
aliisq. ad pensiones obtinendas incapaces erunt,
cum eadem ratio inhiat in pensionibus, ac in
beneficiis, ut per Cou. præf. c. 36. n. 9. Postoles ad
Molin. 5. alienigenæ. Camil. Bozel de præstantia Re-
g. Cathol. c. 50. num. 41. Gabr. Pereira de mun. Re-
g. p. 2. c. 64. num. 18. Buldellin Theolog. moral. lib. 3.
disp. 33. n. 1. iterumq. & eleganter Gonzales de
Salzedo in lege politica lib. 2. c. 6. per tot. ubi etiam
quid dicendum in pensionibus constitutis in testa-
da de Erred.

Duoceclm̄ iuxta eandem distinctionem emanat, quod sicut cellario beneficii secularis facta Religio est invalida, *cap. cum beneficio de probat. lib. 6. in c. 118.* quæ sup̄ adduximus hoc lib. c. 4. n. 4. cum segg. ita referimus pensionis supra fructibus beneficii secularis facta Religio sine dispensatione summi Pontificis, rante est invalida, c. Mando. l. de signaturis gratis, tit. de pensionibus, vers. Admissus, lib. 2. de benef. & pensionib. cap. 1. n. 7. quos refert Sanctarell. var. ref. q. 79. n. 25. Illustissimus D. meus Roder. à Cunha in comment. ad c. 1. n. 4. dist. 5. Regulariter etiam ita est incapax pensionis super beneficio seculari, sicut est incapax ipsiusmodi beneficii, *Gig. de pensio. q. 57. n. 5. & 6. q. 16. n. 6. Nau. conf. 11. in ep. N. famularu n. 2. de temp. ord. Gosh. de officio & potest. legari lib. 6. tit. de pensionib. n. 1. 6. Rota apud Marches. de commensation. p. c. par. 162.*

Decimorumque, ex eadem distinctione provenit, 46
quod sicut collatio beneficii facta irregulari, est
inualida, ut diximus *de coll. cap. 1. §. 1. verſ. quare*, ita
etiam tulerunt pensionis facta eadem irregularitas
nulla, ut per Nau. *conſ. 63. n. 5. de ſum. & conſ. 44. n. 2. de homicid. Vgolin. de irregul. c. 63. §. 1. num. 3. Zecol. in praxi Epif. p. 2. verſ. irregulares*, §. 8. &
verſ. *pension. §. 6. Sayr. de reſcrip. lib. 6. c. 12. n. 5. Autl. end. iur. p. 7. diſp. 4. duſ. 6. concl. 3. in ſum. Campan. in diſcreſ. Iuris Canon rub. c. 1. c. 1. n. 5.*

Decimoquarto, ex eadem distinctione colligitur, quod si quis beneficiatus excommunicatus non facit fructus suos beneficii, quando est in excommunicatione

communicatione, & pastoralis officii, de appell. ubi notandum, ita nec pensionibus excommunicatus facit fructus pensionis, ex Suaz. nom. 5. de consor. disp. 13. sol. 1. quem refert Sacerdot. d. 4. 79. n. 19.

- 48 Decimo quinto, ex eadem distinctione emanat, quod sicut filij clericorum, qui non ex legitimo nati sunt matrimonio, prohibentur in Ecclesiis, ubi eorum parentes beneficium aliquod habent, aut habuerunt, obtinere aliud, neque in illis Ecclesiis ministrare, ut statuit Conc. Trid. sess. 25. de reform. c. 15. ita nec habere pensiones super fructibus beneficiorum, quae parentes eorum obtinent, vel alias obtinebant, ut idem Conc. Trid. pars. disponit, & infra diximus.

- 49 Decimosexto, ex eadem provenit distinctione, quod sicut non incidentes in habitu clericali, & ion suta, ipso facto privati sunt Ecclesiasticis beneficiis, ut statuit Sixtus V. in sua constit. incip. Cum sacrosanctam, sub die 5. Januarii 1586. cuius memini de offic. & potest. Episc. p. 2. alleg. 9. num. 12. ita obtinent pensionem tanquam clericus, si incident in habitu seculari pensio ipso iure remanet extincta, sique alia citatione, & iudicis decreto, ut sunt verba clara dictae constitutionis Sixti V. tradunt Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 15. in princ. num. 6. Nicol. Garc. de benef. p. 7. c. 1. n. 18. Rot. decis. 158. num. 16. p. 1. recent. & laud fuit dictum in Caseraugustana pensionis 3. Iunij 1612. coram R. P. D. mes Coccina Decano, & in Elliberen. pensionis 7. Iunij 1627. coram R. P. D. Pvalde, & in eadem 20. Decimb. 1618. coram R. P. D. Merlino. Requiritur tamen quoddam spatio tanti temporis in habitu seculari non inefficet ut communis opinio reputetur licita, Farin. in praxi crimin. p. 1. q. 8. n. 68. Ricciol. de iure persan. lib. 7. v. ult. num. 17. vide sup. lib. 1. c. 40. vers. contra non deferentes, ubi declaratur.

- 50 Decimoseptimo, ex eadem infertur distinctione, quod sicut per militiam censentur vacare beneficia, quae Clericis obtinebat; ut resoluimus lib. 1. c. 14. num. 31. ita & pensiones extinguuntur, si quae sibi in titulum fuit Clerico erant assignatae, ut per Laut. in Clem. 1. §. ad eam de suppl. negl. Pralat. quem ibidem sequitur Caic. in 6. quast. num. 5. & in Clem. 1. q. 18. num. 19. de rebus Eccles. non alien. Paul. de Roma in ira. de pension. 3. n. 4. Caccia lup. in simili tract. q. 15. Gig. in cod. it. q. 5. n. 2. Ricciol. de iure persan. extra gram. exist. lib. 7. cap. 5. n. 26. laud. Clarin. courrou forens. 36. n. 41. cum segg. ubi n. 5. subdit quod licet miles derelinquat militiam, si tamen non recuperat pensionem, quia iam extincta fuerat obitu auctoris ad militiam ipso iure, & simul extinctum non reuocavit, & idem Clarin. c. 115. n. 16.

- Decimooctavo ex eadem distinctione infertur videtur quod sicut Episcopi, & ceteri beneficiati Clerici teneantur ut minimum etrogare quartam partem fructuum siue reddituum in opera pia, vel medietatem residui congruo sustentationis, Hurtad. de Mendoz. in 2.2. vol. 2. disp. 160. sect. 1. §. 105. cum segg. Diana moral. resol. p. 5. n. 8. resol. 27. Ita etiam pensionem si pensio sit Ecclesiastica, Nau. de spol. cler. §. 1. n. 6. & §. 7. n. 7. Sacrament. de reddit. par. 3. c. 5. num. 7. Molin. de iust. tract. 2. disp. 145. num. 5. Hurtad. de Mendoz. dist. disp. 160. sect. 8. §. 117. Castr. Palao rem. 1. tract. 6. disp. 2. p. 1. n. 2. Diana de iust. 8. resol. 27. Quicquid dicat Vals. in opus. de elemosyna dub. ult. n. 2.

- 51 Pensionis nomen olim pro censu perpetuo, quod Ecclesiis, vel rebus Ecclesiae perpetuo concessis soluitur, accipi consuevit, & Eleutherius 18. Aug. Barbes de iur. Eccles. Pars 11.

q. 2. c. constitutus, de relig. domib. c. praxera, de censib. Vnde in eo significatio quoque ubi ex pensione, de qua hic loquimur, consistit differt. A beneficio autem differt non solum nomine sed etiam natura, quia beneficii natura est, ut perpetuo duret, nec morte extinguatur, ut statuitur, nec absque Ordinarii permissione valeat renunciat, & ut illud obtinens clericus esse debeat, in quibus, & aliis quoque directis est pensionis natura. Effectus quoque a beneficiis differt, quia pensio non habet beneficiorum effectum, nisi in supradictis casibus, & aliis nominatim exceptis, & ubi scilicet natura diuersa non repugnat: quia ubi illa non repugnat, idem est virtutis effectus: quare cum loquimur de clerico beneficiario in materia sustentationis, & victus, ut etiam comprehenditur qui obtinet pensionem, Doct. in c. quantum il. 1. de preben. in 6. & in ead. audientiam. il. 2. de rescript.

Vnde autem originem traxerint pensiones non satis competere habetur; hoc vero satis potest videri, antiquioribus Ecclesiae temporibus non adeo in vsum fuisse, cum non ita in antiquis Canonibus sicut in recentioribus de huiusmodi motena meorio habetur; nam de illa hic tantum mentio in d. c. Eleutherius, & in c. querelam, de elect. & in ea, extirpanda, §. fin. in fine, de preben. & in c. nisi essent, eod. tit. & in c. pastoralis, de his qui sunt a Pralat. & in c. quos sunt, de his, qui sunt a maiori parte Cap. & in c. constitutus, de relig. domib. & in c. praxera, de censib. & in c. quantum il. 1. de preben. in 6. & in Clem. vnic. de suppl. negl. Pral. & hoc omen in antiquis pro censu potius, aut portione, quam pro vera pensione, de qua agimus, sumebatur, ut ex iis, quae superius diximus, conicere licet. Ongo autem, vel causa harum pensionum inde potissimum defecit videri, quod scilicet de Ecclesiae possessionibus, aut redditibus caput necessitati, & meritis Clericorum, & religiosorum personarum, nec non licetum simili quodam ratione subiecerit, ut ex canone Symmachii Papae colligitur in c. possessiones 169. 1. qui ait, *Possessiones Ecclesiae sub quoqueque titulo, vel argumento alienari non possunt, nisi forte aut clerico bonorum meritorum, aut monasterio religionis iustitiam, aut certe peregrinis si necessitas largiri suaserit, sic tamen, ut his non perpetuo, sed temporaliter persuantur.* Cum ergo hac de causa res Ecclesiae ad tempus alienari permitterentur, non incongrue Patres censuerunt partem potius fructuum salubris quoad viuente assignare, idem quoque ex canone Gelasij Poot. in c. fin. 164. 6. compendebatur, sic enim ait: *Statuimus ut quascunque munificencias clericis, aut sibi seruicibus de rebus Ecclesiae in usum praedecessores dederint sacerdotes, subsequenter Pontifices nullatenus auferre praesumant.* Non ergo absurdum, ut adeo nouum debet videri, si beneficis clericis, aut etiam laicis seruicibus de Ecclesiae redditibus aliquid super censo beneficio ad victum assignetur, quando succedentes, etiam in eodem beneficio illud eis prohibeatur auferre, ex his namque causis pensiones assignari probantur: sed illa quoque causa probatur, vnde magis proprie pensionis impositio videtur utriusque, idque ab ipso B. Gregorio factum est, qui scilicet Episcopo propter agnitionem reouocantium sumptus debitos de eiusdem Ecclesiae redditibus quouique vixisset, ministrari praecepit, in c. quantum istis 7. quast. 8. nec non etiam ob meritis literarum, ac personarum sublimium, quas Romanus Pontifex maioribus beneficiis honorandas affirmat.

quando pensio reservata super beneficio, quod habuit patet, *Flam. d. 4. q. 2. n. 21. Beller. de quibus, cler. p. 1. tit. de discipl. clerical. §. 2. n. 3. t. Ali. y. C. l. c. d. d. p. 4. d. c. d. §. 1. 86. n. 1. 9. Vnde S. Congreg. Concil. in *Zamern. 9. Novembrii 1619.* censuit clericum reservatarium pensionis annue scutorum 100. super Ecclesia, quom ipse nunquam obtinuit, posse transferre medietatem ad favorem sui filij illegitimi.*

68 Privilegia quoque officiis omnibus Romanæ Curie concessa, ut laici, bigami, & clerici coniugati possent pensiones obtinere, sunt à Pio V. Romano Pontifice revocata, intendens in posterum plenos constituere, ne laici usquam pensiones possent Ecclesiasticas obtinere, cum hodie tantopere Ecclesia redditis, ac fructibus indigeat, non tantum in alendis clericis, & ministris, quàm in insinuandis Ecclesiis, & alendis pauperibus, nullique piis necessitatibus providendis, quibus de causis antea quoque in *Lutranen. Concil. de quo in cap. prohibemus, de censib.* fuerat constitutum, ut non liceret Prælati novam Ecclesiam imponere, vel veterem agere pensionem: quamvis plerumque censu potius, quam pensione, de qua hic loquimur, intelligitur vel à Concilio vero Trid. *sess. 24. de reform. cap. 13.* constituit, ne Cathedralis Ecclesiæ, quarum redditus summam ducatorum mille, & Parochiales, quæ summam ducatorum centum, secundum verum annum valorem non excedant, ullis pensionibus, aut fructuum reservationibus prægruentur, quæ quidem summa intelligitur iuxta valorem ducatorum loci, in quo est beneficium, ut referunt decemum Læi. *Zech. de Republ. Eccles. cap. 28. n. 4. pag. mibi 323. Galt. in margarita casuum conscientia, verb. Parochus, ubi & verb. pecunia 1. & verb. pensio 25. Aloy. Ricc. in praxi rerum furi Eccles. decif. 428. in 1. edit. alijs resolut. 165. num. 2. & resol. 644. in 1. edit. Nicol. Garc. in addit. ad tract. de benef. par. 1. ca. 5. n. 373. & in dictis tract. num. 375. asserit, quod in pensione, quæ constituitur super Parochiali, solet apponi clausula, damnoque remanente centum ducatis annuatim liberi pro Restitu. & quod verbum illud, liberi, importat idem, quod absque ullo gravamine, per Rot. decif. 128. par. 1. diversif. de qua clausula latè diximus in tr. de clausulis y. infrag. claus. 47. & 48. secundum Lugdonen. impress. & de officio, & potest. Parochi cap. 19. n. 15. cum seqq. Si enim lex civilis Falcidiana Legaris decrevit impoecere, ne hæres nimium prægruentur, ut habetur in princ. iussu, de leg. Falcid. (cum legatum sit delibario hereditatis, legatum ff. de legat. 2. si cum pensio beneficii) quanto consilium Canones, & Canonum servatores à gravaminibus Redditors Ecclesiarum servare debent indemnes? Verùm quia plerumque Chistio in pauperibus suis, quod nobis dispensandum tradidit, reddere decrevimus, illud Augustini, de quo in c. maiors 16. q. 7. cum hac in re, tum etiam in aliis causis impletur, cum ait, hoc salu solum, quod non accipit Christus. Statuit præterea Concil. Trid. *sess. 21. de reform. cap. 18.* ut pensiones minui possent ex occasione legitima, quia is, qui eas solvit, tenetur portiones aliquas Episcopo solvere ex causis Ecclesiæ opportunis; ut idem Concil. statuit proxime citato loco, ita & pensio immoderata redigi ad moderationem debet potest, vel quando in posterum incipit nimium prægravare, ut notatur in c. 1. de censur. & in c. præterea, de intro. par. Denique Nicolaus V. summus Pontifex statuit, ut haberet in regulis Cancellaria, ut litteræ*

August. Barbo. de Intr. Eccles. Pars II.

pensionis non expediantur in Curia, nisi is, qui pensionem est solvurus, præstet de ea re consensum.

Cæterum legitime imposita pensio est à beneficiario solvenda, atque ad id compelli potest, non solum in futurum, sed etiam in præteritum pro terminis decursis ante suam provisionem. Nau. *conf. 1. n. 3. & 4. & conf. 2. n. 3. & 5. de solut. Franc. Leo in thesaur. furi Eccles. p. 1. c. 7. n. 46. Mooet. de distribut. quæst. p. 3. n. 22. Decian. conf. 37. n. 12. & 14. vol. 2. Beller. de quibus, clerical. p. 1. tit. de clerico debitor, §. 8. à princ. Ita ut pensionarius agere possit hypothecaria contra successorem in beneficio, super quo fuerit imposita pensio, secundum Roman. *conf. 188. & Remin. jun. conf. 198. n. 9. vol. 3.* quos refert, & sequitur Beller. d. 5. n. 9. Rot. in *Tislerana pensiois 1. July 1610. coram R. P. D. Merlino.* In cuius tamen electione erit vel agere contra beneficii possesorem, vel contra hæredem defuncti prædecessoris in casibus, in quibus hæres est obligatus, siue contra prædecessorem in beneficio, si adhuc vivit, ut per Gig. d. 4. §. 9. n. 11. & 4. §. 1. n. 3. Rot. dec. 182. n. 1. p. 3. d. 1. d. diversif. Franc. Leo d. p. 1. c. 7. n. 51. Beller. d. 5. n. 10. ubi num. 11. cum Gig. d. 4. §. 9. n. 13. ademerit conductibilibus esse pensionario, quod potius agat contra possesorem beneficii, quam contra hæredem defuncti prædecessoris, quia contra possesorem beneficii procedit excoecutio, quatenus non solvat; si autem vellet agere pensionarius contra hæredem defuncti prædecessoris, tunc esset necessitas ioris odioem servare; in casu vero, quo pensionarius agat contra successorem, idem tamen successe habebit actionem contra suum prædecessorem, si vivit, vel eius hæredes, Ioan. Andr. in cap. non est in mora, de regul. iuris in 6. Federic. conf. 290. num. 6. Geminian. conf. 4. n. 9. & per tot. quos refert, & sequitur Beller. d. 5. §. 3. n. 1. & licet Rot. aliquando dubitaverit, an debeat actio pensionario contra successorem in beneficio pro terminis decursis, & non solutis iuxta prædecessoris, ut per Castid. decif. 3. & 4. de locato. Achil. decif. 3. de de pensio & Crescen. dec. 6. n. 3. & 7. de solut. ipse tamen postmodum tam concessit com hoc temperamento æquatis, si diligenter scilicet præcessissent contra eundem prædecessorem, ideo ut pensionarius nulla notari possit negligentia. Ita fuit dictum in vna *Canarien. pensiois 15. Januar. 1597. cor. Gipsie, & in causa Hispanen. pensiois 16. Decemb. 1577. cor. Cardis. Bianchetto, & in Oscon. & Barbabram. pensiois 19. Aprilis 1609. cor. Card. Lanceloni jun. & sapienter in alijs citatis in Neritum. pensiois 10. Iunij 1611. coram Grafer. XV. impressa per Farin. decif. 352. n. 2. p. 2. recent. & per Beltramia. decif. 107. n. 1. & per Campan. in diversif. iuris *Canen. rubr. 11. c. 14. n. 10.* referunt laeq. exornat Beller. d. 5. §. 3. n. 13. Franc. Leo d. p. 1. c. 7. n. 52. & 53. Nicol. Garc. de benef. p. 1. c. 5. n. 199. Scyth. Grat. decept. *ferens. d. 9. 4. n. 59.* Muelcoet. var. lib. 1. c. 18. Pacific. de Salumano interdictis decif. 99. & inspell. 3. 4. 4. n. 199.**

Sed dubitatur, an pensio posita super Canoniciatum, cuius Præbenda fuit dimissa, & alij adiodicata, debeatur à possessoribus præbende, vel potius ab obtinentibus Canoniciatum? Consultos de hoc dubio D. Ioannes Ghinius in Romana Curia Advocatus inezgerimus, & vtriusque ioris consultissimus, scripsit ad pensionem huiusmodi non tunc, qui possidet Canoniciatum, super quo pensio imposita fuit, quia ad hunc effectum non fuisse fuisse dimissam primam, & adsequotam novam præben-

Q 2

dam,

dam, nisi quoque fuerit tenentis titulus Canonici: quia pensio non dicitur reſeruaſa ſuper præditi præbendæ in mera temporalitate conſiſtentibus, ſed ſuper præbendâ, prout eſt ius percipiendi ex iſto, vel ex illo prædio, atque iſa dimittitur retentum, & ſola temporalitas, ſed teneatur idem Canoniciſtus cum ſua præbendâ: & cum illa temporalitas non ſit perpetuæ annexa Canoniciſtui, illius diſiniſti non facit, vt pensio deſinat eſſe reſeruaſa ſuper fructibus & præbendâ, ſuper quibus reſeruaſa fuit, *Gig. de penſionib. q. 63. n. 3. verſ. ſecundo caſu pulchre, Rot. decif. 8. n. 1. verſ. ſecundo caſu, de conſuetud. in nouis, Scraphin. decif. 1429. n. 4.* vbi quod onus penſionis non tranſit ad alium ob ſolum bonorum tranſlationem, ſed etiam ſi tranſſeratur titulus. Monet, *de diſtribut. quorid. p. 3. q. 8. n. 15. & 16. & de optione Canon. q. 7. q. 3. n. 47.* Gonzal. *ad reg. 8. canonic. gloſ. 34. n. 45. & ſeqq.* bene Gate. *de benef. in addit. p. 1. c. 3. n. 466.* Mantie. *decif. 173. n. 1. verſ. ſed cum dic. & fuit plenè reſolutorum in Lucana penſionis 29. Ianuar. 1618. coram bono mem. Vſaldo ſen. ſta. vt præbendâ, ſit inſeſepabilis; & ita non poſſit diſiniſti antiqua præbendâ, quominus diſiniſtur etiam Canoniciſtus, vt per eundem Gate. vbi ſuprà. Hinc licet quando pensio fuit reſeruaſa ſuper pluribus redditibus, cenſetur diſtributa pro rata, ita vt parte ipſorum diſmembraſa, pensio quoque cenſetur diſiniſti pro rata. Abb. *in cap. conſtitutus, num. 8. de relig. domib. Com. in compend. ver. ſignatura num. 87. verſ. & alius caſus, Mantie. decif. 224.* tamen procedit diſiniſti modo ſi diſmembraſio tituli, ſecus autem ſi diſmembrentur bona, Mantie. *dec. 173. Scraphin. d. decif. 1429. num. 4.* Quando enim tantum diſmembraſus fructus, ſufficit quod beneficio penſione grauato remaneant tot alij fructus, ex quibus pensio reſeruaſa ſolui poſſit, Scraphin. *vbi ſuprà num. 6.* Et quod plus eſt, dum pensio ex vtriſque debetur, quia ſunt diſmembraſa tituli, penſionarius habet electionem agendi ex duobus poſſeſſionibus, contra quem vel, & pro tota penſione, dummodo fructus ſint tantæ penſionis capaces, vt declarat Scraphin. *d. decif. 1426. n. 7.* Et adhuc eſt manutenuenda in ſus quaſi poſſeſſione exſtendi; quæuis ex aduerſo dicatur, quod fructus ſunt tenues; quia hæc exceptio, & aliæ huiusmodi ſunt ad penſionem tenendi, Gregor. XV. *decif. 275. num. 13.* & fuit dictum in *Lucana penſionis 21. Aprilis 1616. coram R. P. D. meo Pirmano, & in Fauentina penſionis 30. Ianuarij 1619. coram bono mem. Vſaldo ſen. & in Calaguriana penſionis 17. Iunij 1614. coram bono mem. Patriarcha Adan. nide.**

74 Extingnitur autem pensio morte ipsius pensionarij, per contrarium matrimonij, per promotionem pensionarij ad Episcopum, & per professionem in aliqua religione, ſicut etiam vacant beneficia, & in his omnibus caſibus notauimus ſuprà, & huciter tangit Squillante *de privileg. clericor. cap. 5. n. 42.*

75 Inter caſus extinctionum penſionis, ille eſt notabilis, quem ponit Rota in *caſa ciuicæ Plebis penſionis 15. Iunij 1616. coram bono mem. Cardin. Sacrate.* Fabius reſignauit parochialem, reſeruaſa ſibi penſione, cum facultate regrediendi ad parochialem caſu, quo pensio ſibi non ſolueretur, ceſſante reſignatario ſolueret penſionem, Fabius obtinuit ſe immitti in poſſeſſionem parochialis, prout reſtitit fuit immiſſus, & appellauit reſignatarius, & cauſam appellationis obtinuit commit-

ti in Rota cum clauſula, *Sine præiudicio legitime exercitiorum,* poſtea fuit concordatum, & reſignans tenuit reſignatario poſſeſſionem Parochialis, & per multum tempus exegit penſionem, mortuo demum reſignatario, & per illius obitum prouiſo Angelo ipſe dedit de extinctione penſionis, quæ ſi quod per dictum regreſſum reſignans ad Parochialem reſignatam pensio ad initia vſuſuſticias fuerit conſolidata, cum propnerate, ex cumularis per Gig. *de penſionib. q. 49. n. 7.* & hoc ſtante non poterit per ſimplicem concordiam inueter reſignatorem, & reſignatarium ſine nouo beneplacito Apoſtolico reuocare; vt reſoluit Gambas *de off. ſic. & poteſt. Legati de Luere, lib. 6. num. 483. cum plurib. ſeqq.*

Contrariam tamen ſententiam, quod ſcilicet pensio non fuerit extincta, tenuerunt Domini de Rota in cauſa ſupradicta, moti ex eo, quia iſt inter reſignantem, & reſignatarium, nunquam fuit finita, ſtante commiſſione appellationis, de qua ſuprà; tum ex eo quia iudex non poterat incipere ab executione, ſed debebat procedere ordinare canonizando regreſſum. Caſtodor. *decif. 4. de loca. 19. Gambas, d. lib. 6. n. 471.* Vnde reſignatarius de facili obtinuiſſet in primis reuocari remiſſionem hoc ſtante, quod iſt inter reſignantem, & reſignatarium non fuerit finita, pluribus rationibus ubi concluditur penſionem non fuiſſe extinctam; tum denique quia ipſe reſignatarius ante finitam licet poterat poſſeſſione, offerendo ſoluere penſionem, Sacren. *ſuper reg. de ſubrogandis queſt. 7. verſ. ſecundo caſu ſic, Rot. in Placencia Decanatus 15. Nouembrij 1595. coram bono mem. Penia,* atque ita non obſtat Gambas *d. lib. 6. n. 483. ſuprà allegatos,* quia loquitur, per ſententiam eſt canonizatus regreſſus, quod debet intelligi per ſententiam, quæ fecerit tranſitum in rem iudicatam; aliis ſententiæ per appellationem ſuſpenditur, & durante lite habetur, ac ſi non eſſet, & ipſemet Gambas *ibidem ſub n. 349. cum ſeqq.* admiſſit, quod reſignans licet pendente poſſit poſſeſſione, & tenuerit regreſſum.

76 Illud denique eſt aduertendum, poſſe penſionarium, etiam ſine ſummis Pontificis auctoritate, in totum, vel pro parte remittere penſionem ſibi debitam, quali prout, & proprium, vel iſt ostendunt Caſciulup. *de penſion. q. 30. n. 1. t. Gig. in ſimili tract. q. 45. n. 5. & q. 99. n. 8. & q. vlt. num. 8. & conf. 122. n. 7. & conf. 125. n. 6. & conf. 145. n. 6. Buſſat. conf. 126. n. 91. Flamin. Parif. de reſignat. benef. lib. 5. q. 2. num. 123. Franc. Leo in theſauro ſori Eccleſ. p. 2. c. 12. n. 79. Nicol. Guic. de benef. p. 1. cap. 5. n. 39. & ſpecialiter de remiſſione partis Gig. d. q. 99. n. 4. Aloyſ. Ricc. in coſtit. decif. p. 5. coſtit. 263. 3. verſ. item poteſt.*

77 Quæſtio eſt etiam in hac materia controuerſa, an penſio decurſa amittatur, qui vixit regreſſus ob illas non ſoluitas obtinuit immitti in poſſeſſionem beneficii illiſ amittere tenet Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 6. 17. n. 34.* vbi citat Alphons. Alvarez Guetero in ſpeculo Iuris Pontificij c. 6. *de penſionib. n. 6.* & Gig. *laet diſputantem de penſionib. q. 76 per rot. arg. rex. in Lapud. Celſum 5. Labro, de doli excepti, vbi quod condemnatus ad dandum hominem, ſi promiſit illum tradere intra certam diem ſub pena, tranſacto tempore non poteſt pulſari, ve ſoluit hominem, & penam.*

Contrarium tamen, his non obſtantibus, verius ſo mihi videretur, idque expreſſe colligo ex text. in l. *colonus ff. locati,* vbi dicitur, quod Dominus poteſt expellere

expellere colonum contumacem in soluendo, & petere pensionem, & in *Amb. Qui rem. C. de sacros. Eccles.* ubi dicitur quod Ecclesia potest expellere emphyteutam per biennium non soluentem, & habere pensiones, ac retinere melioramenta: & nullus dubitet posse dominum tunc expellere emphyteutam, & petere pensiones, quando incepit ab expulsiōe, ut resoluunt *Clar. in §. emphyteusis, quest. 10. post princ. Gig. de pensio. q. 73. n. 8. Suid. decif. 327. n. 14. Stephan. Gratian. discipul. forens. c. 633. n. 38. cum dubio segg.* vel saltem ab executione preteritarum pensionum cum protestatione, *Caid. Mant. de sacro, & ambig. comment. li. 22. tit. 33. n. 5. Canall. Borell. in summ. animum dec. 100. l. tit. 33. n. 146. Borsari. decif. 624.*

84 Et absque dubio hanc sententiam vetiorem existimo eo casu, quo pensionarius sub iuramento se obligauit ad pensionis solutionem: quia tunc iuramentum habet vim clausulæ, *raro manente pacto, l. si quis maior. C. de transact. Bald. in l. cum proponat, n. 2. vers. vltimus. C. de transact. Setaphim. de primil. iur. 100. primil. 81. Cardin. Tusch. 100. l. si. C. coucluf.*

85 300 n. 4. Clausula ista, *raro manente pacto*, operatur, quod debitum principale simul & iuxta exigi possint, & utrumque debeatur. *l. qui solum ff. de transact. d. l. cum proponat.* Solusius Tiber. in form. instrum. lib. 1. ca. 14. num. 10. & cap. 19. n. 14. Gutier. in repet. l. nemo potest. num. 413. ff. de legat. 1. Caid. Perera de empt. & vend. c. 30. n. 52.

86 Vnde in emphyteusi apollia operatur, ut emphyteuta possit expelli ob non solutionem canonis, etiam si dominus directus illum receperit de preterito, quia utrumque consequi poterit, videlicet canonem preteritum, & expulsiōem, quæ sunt compatibiles. *Alexand. conf. 196. n. 2. seg. vers. nec ad hoc obstat, & conf. 206. num. 2. vers. ad pradiutorum, vol. 7. Card. Tusch. d. coucl. 300. n. 1. Mart. de clausula p. 1. claus. l. 31. n. 7. quos refero in tract. de clausula v. sup. seg. claus. l. 28. n. 7.*

87 Non obstat dict. *l. apud Celsum, §. Labor*, quia ibi pœna succedebat loco rei debite, cum fuerit maior, quam res debita, & idcirco non illa summa inerat maiori, cap. 1. de arbit. lib. 6. l. 1. §. si stipulanti, ff. de verb. oblig. cum aliis citans per Card. Tusch. 100. n. 1. l. si. §. 2. n. 83. §. At verò in hoc casu regressus non succedit loco pensionum debeatarum, sed illis accedunt proinde utrumque peti potest, pensiones, scilicet preteritæ, & beneficium, ad nos per Bald. in d. l. cum proponat, n. 3. vers. secus casu, & ibi Paul. de Castro n. 2. vers. adde quantum casum.

88 Et maxime, quia pœnæ peruntur ex debito antiquo propter fructus beneficii perceptos, & regressus ob incursam contumaciam in non soluendo debitis temporibus, vel potius ex pacto expulsiōe initio in litteris Apollisicis reservationis: & tunc quando pœna sponitur loco contemptus, & postea res, & pœna peruntur ex diuersa causa, veluti si pœna petatur ex contumacia, vel ex pacto, & debitum ex actione antiqua, certum est, utrumque peti posse, ex additis per Bald. citatis loco, vers. sed si non petatur, ibi, interdam pœna, & Paul. ibidem vers. item adde quantum.

89 Verò, quia aliquando propium interesse homines excusat, & non sinit vera agnoscere, & idcirco vulgo dici solet; *In causa propria Advocatum quaere*, propterea hac de re consultis sapientissimis & valde iuris consultissimis D. Ioannē Ghiloum in Romana Curia primum, & integerrimum Advocatum, nunc verò Cameræ Apost. commissarium meritisimum, qui respondit, ut sequitur. *Aug. Barbo. de iur. Eccles. Pars II.*

Quæritur pro insigni viro D. Augustino Barbo. in scientia legali nemini secundo, & omnibus Iurisperitis, præsertim sacrorum Canonum Profissoribus, ob tot Opera cum summa eius laude impressa per maxime benemerito, an ipse, qui obtinens Thesaurarium insignis Ecclesiæ B. Mariz de Oliveira, illam resignauit ad fauorem Balthasaris, cum reservatione annuæ pœnæ ducatorum 200. aui de Camera, & regressus in euentum non solutionis, & tante mora eiusdem Balthasaris in soluendo pensionem huiusmodi, obtinuit etiam pet decisiones, & tunc iudicatus Rotales canonizati dictum regressum, hodie valeat petere, & exigere terminos dictæ pensionis decursos, & non solum, vel quoad ea per dictum regressum sibi præiudicauerit? Et pro veritate requirimus credentem non prohiberi dictos terminos petere vsque ad actualem illorum executionem.

Nam licet *Gig. in tract. de pensionibus in hac eadem questione*, teneat pensionarium, postquam obtinuit possessionem beneficii priuati ob non solutionem pensionis, non posse petere terminos decursos, ve in *quest. 76. n. 2. vers. ista non est animus*, quon sequuntur *Gustam. discipul. forens. 100. l. 1. c. 152. n. 19. & 100. l. 4. c. 17. n. 1. vers. insuper. cum seg. Paris. de resignat. lib. 6. q. 3. num. 30.* ubi quod regressarius recipiendo pensionem decursam videtur renouare regressum.

Tamen dictum Gigam, ita simpliciter intelledum non est verum; sed materia videtur potius distinguenda: nam, aut queritur de eo, qui si voluit, potuisset habere regressum; quia lapsus fuerat terminus soluenda pensionem, & nihilominus recepit eam, & tunc videtur regressum renouasse, quia, cum concernat tantum fauorem ipsius pensionarij, regressus testuatus intelligitur eo volente ita Gambat. de officio, & potest legari de lateris, tit. de pensionibus lib. 6. n. 489. vers. primus casu, & in terminis loquuntur *Castal. decif. 2. n. 3. post princ. vers. quod procedit, & decif. 3. n. 4. n. de locato. Capotaq. dec. 8. n. 1. p. 3. Paris. de resignat. lib. 6. quest. 3. n. 20. & 21. q. 3. n. 82. Patre. decif. 206. n. 2. lib. 1. & decif. 86 lib. 2. in correctis.* Sicut recipiens Canonem possit locum suum caducitatem, videtur illam remittere, *Specul. in tit. de locato, §. nunc aliquam, n. 34. vers. 150. queritur.* Suid. decif. 317. n. 26. Mantici. dec. 100. n. 1. ex eadem ratione, quod caducitas intelligitur domino volente, *Roland. d. conf. 37. n. 9. & conf. 82. n. 6 lib. 3. Castal. d. decif. 2. de locato & iste non est casus nollet.*

Aut loquimur de eo, qui egit in iudicio ad pensionem tantum, & de regressu nihil dixit, & eodem modo recipiendo pensionem saltem sine protestatione videtur regressum renouare. *Gumbat. d. lib. 6. n. 482. vers. secundus casu*, qui mouetur ex dicto Speculatoria ubi supra. Sed nec iste est casus nollet, hæc concilio etiam continet in se aliquam difficultatem: quia remissio intelligitur facta etiam si canonem, vel pensionem recipiat cum protestatione, *Gig. q. 73. n. 7. Mantici. d. decif. 100. n. 1. Suid. dec. 317. n. 26. Corbul. de causis priuatis ob non solui. canon. l. 1. n. 2.*

Vel denique veriamur in casu, quo pensionarius egredit utrumque, & hoc pronuntiatum super utroque, scilicet super solutione pensionis, & super regressu, prout est casus nollet; & tunc certe recipiendo pensionem etiam absque protestatione, non censetur renouare regressum, siue pensus sit de preterito, siue de futuro; quia, ut inquit idem Gambat, loco citato, num. 483. vers. tertius casu, per

per pronuntiationem indicis resolutus est titulus
possessoris, & consolidatur in pensionarium vtrius-
que regredi: unde nec tacite voc expressè bene-
ficium potest reuocari ad ipsius; quia semel exclu-
sus semper remanet exclusus: & deinde quia Papa
in regressus de nouo confert beneficium pensiona-
rium ex nunc, prout ex iure; adeo vt collatio cen-
sueam facta ab initio, Achil. *decis. 6. num. 4. de re-
nunc.* & propterea, quomodo ipse postea petat pen-
siones decursas, tamen non idcirco videtur renun-
tialle regressui, quia ex quo possessor semel bene-
ficium amittit ob non solutionem pensionis, non
potest abique nouo titulo illud recuperare; etiam si
regressarius consentiat, quia illius res non pen-
det ab eius voluntate, sed à Papa, quatenus velit ei
beneficium de nouo conferre. Gambat. *ubi supra*
num. 484. cum seqq. quem intellexit Rota in *ciui-
tatis Pictus pensionis 15. Iunij 1616. coram bona*
mem. Cardin. Sacrate contra canonizatus est re-
gressus per sententiam, quæ fecit transiitum in rem
indicatam, vt in hoc casu, quicquid contrarium
dicendum esset, sit index nullo modo pronuntiallet
super regressui, vt declarat idem Gambat. *dicto so-
cio num. 488. & seqq.* vbi, quod licet sola declaratio
pensionarii videatur inducere vacationem, tamen
magis æquitas dicitur contrarium si præsertim pen-
sionarius recepit pensiones sequentis temporis, &
facit C. puer. q. *decis. 10 par. 3.* vbi quod habens re-
gressum et p. l. iur. ex p. i. one *reg. de transmissi.* Mo-
hed. *decis. 1. de causis possid. & propt.* quia ex trien-
nali præsumitur nouus titulus, licet Rot. in *Cordub.*
Capellania 23. Novembris 1597. & sic etiam
Capitulum tenet post latam sententiam super regres-
sum requiri nouum titulum.

- 93 Non obstant rationes Gigas, d. g. 79. non enim
primò, quod scilicet pensio sit onus reale coha-
rens ipsi beneficio; quia in o. potius est onus fru-
ctuum, & ipsius fructuum inherens, & debita ab eo,
qui fructus percipit, vt late probat idem Gigas
resp. 29. num. 4. vers. prepterea quod, & idcirco pensio
decurrit de tempore, quo beneficium fuit occupa-
tum ab intruso, ab ipso solo ut soluenda, & non
à titulari, qui fructus de illo tempore non perce-
pit; Gigas per totum *dictum responsum*, & in eadem
questione intus siquidur *Bu. sic. conf. 361. n. 19.*
vers. secundo quid. adeo vt si contingat verum ti-
tularem post recuperatum suum beneficium con-
ueniri super pensione decursu durante intrusione,
ipse cedendo actiones contra intrusum libetari,
Pute. *decis. 10 lib. 1. in corrigis.* F. r. *conf. 37. n. 2.*
Burlas. decis. 763. n. 18. coram beneficiatusque lib. 4.
quia ratione, etiam si quis nullius beneficium re-
signet, non ipse resignans, qui per resignationem
nullam suam possessionem beneficii amittit, sed re-
signatarius, qui vigore resignationis quantumvis
nulla fructui percipit, Mohed. *decis. 3. de renunc.*
& idcirco etiam monui beneficium, qui non soluit
pensionem, successores non cogitur soluere pen-
sionem, nisi factis diligentibus contra hæredes præde-
cessoris. Gergor. *decis. 609. num. 3. & ibi adden. 7.*
& fuit me informante pro recolenda mem. Sci-
pione Collicchio viro laudatissimo ob eius emi-
nentes virtutes à sanctæ mem. Paulo V. ad Cardi-
nalarum dignitatem exaltatus, & Cardinalis sanctæ
Sofannæ nuncupato resolutum in *Larinen. pensio-
nis 7. Februarij 1620. coram Pbaldo sen.* & patitur
in isto casu successores cedendo actiones contra hæ-
redes prædecessoris libetari, Pute. *decis. 15. de*
pensionib. ergo, licet pensio cohareat beneficio, ta-
men magis inheret fructibus, illisque tantum se-

quitur, Gig. *disp. 29. num. 2. & 4.* Quod com-
probatur etiam ex alio, nam ratio, quare pensio im-
posita super fructibus, & disimbuendis quoti-
dianis debet solui à Capitulo, cui accreturæ pro-
pter non residentiam Canonici, qui illius reser-
uationi consenserat, non item ab ipso Canonico
iuxta opinionem Rotæ, vt in *decis. 133. per tot. p. 2.*
reuer. Garg. de benef. p. 1. c. 5. n. 296. Gonzal. decis. 5.
5. n. 44. quod non est, nisi quia de intentione Pa-
pæ, dum pensionem reseruat, obligare illos fru-
ctus, super quibus imponitur pensio, & non be-
neficium, vt est beneficium, vt per Rot. *ubi supra*
sub n. 3. qui propterea discutit pro ipsa pensione
afficti, & hypothecari, vt ibi & consequenter pen-
sionarius agere potest à hypothecaria contra quom-
cumque possessorem fructuum, Gig. *de pensioib.*
q. 51. Caccialop. *q. 9. vers. aut querimus*, cum aliis
citatis; quia pensio est onus fructuum, illisque, vt
dicti, inheret magis quàm beneficio, & ex con-
sequenti actio, quam habet pensionarius aduer-
sus possessorem fructuum perceptionem, non per-
ditur per regressum ad beneficium, vt vult Gigas d.
976.

Minusque concludit alia ratio eiusdem Gigan- 94
tis dicentis, quod cum regressarius succedat in be-
neficio, eius creditum confunditur, quia illa quo-
que cellat, ex prædictis, cum pensio decursa debet
solui ex fructibus antea decursis, & non de futu-
ris: quia ratione regressarius potest vtrumque pe-
tere, scilicet pensiones præteritas, & regressui;
quia ex quo debet vtrumque, per accretionem
vnius, non sequitur recunciationem alterius, Gambat.
ubi supra n. 19. vers. & dice.

Sed neque obstat text. in *Lapud Celsum. §. Labor.* 95
ff. de doli excepti. vbi quod commendatus ad dan-
dum hominem, si promissit illum tradere intra cer-
tum diem sub pœna, transacto tempore non potest
pulsari, vt solui à hominem, & pœnam, cum aliis
lunibus à Gigasius d. g. 76. ratio illius text. est,
quia postquam creditor allequutus fuit id, quod
principaliter debebatur, petendo pœnam videtur
in honestis quæstibus anhilare Socin. *in. conf. 23.*
n. 1. & per tot. lib. 2. & etiam valde bene, cum ibi in
fui statim debitus non esset nisi homo; idcirco
text. dicit iniquum esse hominem, & pœnam; pro-
pterea autem in casu nostro, in quo non est si-
ficienter consilium regressui, si recipiet tantum
suum beneficium, quia semper remanet in danuo
propter fructus perceptos, nisi consequatur vtrum-
que, scilicet, beneficium, & pensiones decursas, vt
tenet Gambat. *ubi supra n. 491.* Hinc iudicet pœna co-
ventionalis de iure Canonico debeatur, tamen
sustineretur semper pro quantum alterius partis inte-
rest, Roman. *conf. 510. n. 8. vers. est*, & olim, vbi
Mandol. *super verbis interesse*, & quando etiam ex
vno male facto resultat pœna civilis, & criminalis,
vt naturalis non confundat, Franc. in c. *felix. super*
hoc. num. 4. in 4. sum. extra. de pœnis, cum aliis per
Grazian. *discepti foref. tom. 5. c. 89. n. 9.*

Postremo non obstat, quod in materia feudali & 96
ciuiphysica pœnas canones præscriptas, videtur
t. interire & indicari: quia argumentum non ap-
plicatur casui nostro, si licet postquam fuit promi-
ssum super regressui, ex quo primas per senten-
tiam, educitur ad statum pristinum, in quo erat an-
te renunciationem iuxta naturam regressui, Gambat.
dicto lib. 8. n. 498. Achil. *decis. 7. n. 1. in fine. cum seq.*
de renunc. vbi quod Papa in regressu confert be-
neficium ex nunc, prout ex tunc, & idcirco collatio cen-
setur facta ab initio, Put. *dec. 306. n. 2. vers. quia di-*
crimatur,

cebat lib. 3. in *correctis*, indiget nova collatione, & novo titulo, qui non potest dari à priuato, Gamb. d. lib. 6. n. 483. & *vers. praeterea*, imò postquam fuit pronuntiatum super vetere, utrumque debet, regressarius sibi non praesudicat petendo tantum pensionis praetensas, idem Gamb. d. loco n. 490. *vers. & dico*.

97 Et ex eisdem non obstat, quòd extinctio regressus est actus fauorabilis, ut inquit Paris. *de regressat. lib. 6. q. 6. n. 39.* quòdque cessat ex sola voluntate ipsius regressarii, Capozuc. *dec. 1. n. 1. p. 3. Paris. d. q. 5. n. 58.* & per renunciationem factam coram notario, & testibus, Cuscent. *dec. 1. de renunc. Achil. dec. 6. ad iur. Paris. de regressat. lib. 2. q. 23. n. 16. vers. quare infero*; quia procedit antequam regressarius declaret velle redire ad suam beneficium, Pute. *d. dec. 306. n. 2. vers. quia debeat*, l. 1. in *correctis*, ubi quòd declaratur cessione ab initio fuisse nullam, vel si nolumus amplecti rigorem, sed aequitatem, quae dicit contrarium esse Gamb. ubi *supra* num. 489. *vers. tamen magna aequitas*; quae etiam mihi placet, quoniam non sit pronuntiatio super regresso, sed post sententiam, quia priuatus indiget noua collatione, quae, ut dictum est, non potest dari à priuato, tacitus consensus regressarii nihil prodest, quia etiam expressus esset inuolens, ex allegatis, Quere. & c. Ioannes Ghinus Advocatus. Hactenus vir iste doctissimus, cuius in consulendo auctoritatem tota agnoscat Curia, & ideo haec suae consilii rationi subiacuisse doctoris magni nominis Romae, Bononiae, & Neapolis, & nullus est, qui de hac doctrina dubitet, imò mirantur omnes in re adeò clara hallucinatum fuisse Giganteum virum alius doctissimum, & equòd petis est, ipsummet Gratianum, qui illum sequitur, articulo questionis minimè exanimato, vnde spero non esse amplius relinquendum disputationis locum.

98 Reddit utroque nulla pensio exacta litteris non expeditis itante decreto in refectione apponi solito, *regere litterarum Apud. de super consideratione, nec ante alias praesentis reformationis fuit nulla*, Ita Pute. *dec. 199. lib. 3. c. relictis, dec. 1. de praeb. Nicol. Garg. de benef. p. 4. c. 2. n. 43. & seq. Mant. dec. 184. per 10. & dec. 300. ubi num. 1. quòd nulla excusatio suffragari potest ad euitandam nullitatem pensionis, Rot. in *veronens. pensum* apud Marches. de *commis. p. 1. pag. 612. Rot. apud Gregor. XV. dec. 440. ubi Beltrami, num. 8. Cochiet ad reg. Cancell. de non iudicando in iuxta formam 25. alius 26. n. 38.* Quod quidem locum habet, etiam si litterae essent in parte expeditae, nam requiritur totalis et peditio, Sane. in *reg. de iudicando, q. 8. Tiber. in praei. Adulatoria Caus. lib. 3. c. 4. in addit. Rot. in d. Veronens. pensum*.*

99 Eodem modo ex soliti decreto requiritur litterarum expeditio, quòd apponitur in iudicatis Cardinalibus cunctis confectis refectione, ut libet, peccos prouisi de beneficiis teneantur intra sex menses litteras expeditae, alioquin dictis sex menses elapsis beneficia eo ipso vacent: & certum est illis non expidis infra dictum tempus ea vacare, ut per Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 15. num. 309. & 110. Rot. in *Platzboen. beneficij 22. Iunij 1622. & 19. Decembris eiusdem anni coram bona mem. Pvalde*, nisi penam huiusmodi fuerint à Datario impediti, ita ut infra dictum tempus litteras expeditae non prouenerint, sicut fuit refectionem in *Platzboen. beneficij 4. Decembris 1609 coram Cardin. Pamphilio iur. & in d. Platzboen. beneficij 29. Decembris 1622. coram bona mem. Pvalde*, De quo im-

pedimento dicitur constare, si coram Notario, & testibus fuerit institutum coram Datario pro noua prouisione, & protestatum, quòd per eos non fiat, quoniam expeditio fiat intra tempus praedictum, prout tradit Gonzal. in *loco mox allegato*, & Rotam d. *Platzboen. coram bona mem. Pvalde*.

Dicitur autem litterae expeditae, quando sunt, 100 plumbatae. Sane. in *reg. de non iudicando in forma suppl. quass. 5. num. 5. Rot. dec. 674. num. 1. & 2. part. 1. diuers. & alijs relatis Rot. dec. 270. part. 2. recent. quae est 440. apud Gregor. XV. Caus. dec. 4. num. 3. super regulis, Mandol. in reg. 8. quass. 3. c. 10. de benef. p. 4. c. 2. n. 56. Rot. in *Bisuntina pensum* 4. Iunij 1603. coram Card. Sacrae.*

Extinguitur etiam, siue nulla redditor pensio, 111 itante decreto, quòd illa nulla sit, si non fuerit. soluta vetè, & resoluta, quando viueret, ubi actualis, & veti solutio facta non fuerit, quoniam pensioarius constituitur de receptio, quia talis consilio non s' frangatur; Ferrent. in *amari. ad dec. 156. lit. A. Baratti, Rot. in Bergomen. pensum 7. Novembris, 1625. coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano, & 10 Parmensi pensum 27. Ianuarij, 1617. coram bona mem. Patriarcha Maxentio, & in Cernensi pensum 22. Martij, 1632. coram R. P. D. Verisio*, in qua, etiam continentur plures solutiones reales, ex quibus unica producta pormissae pensioarius obtinere manutentionem, ut scriptis Rot. respondet, & signasset in *Lucana pensum 21. Aprilis, 1617. coram R. P. D. meo Pirrauo, & in Spolemana pensum, 21. Iunij, 1619. coram bona mem. Pvalde sen. Attamen itante rescripto Sigonorum gratia, in quo fuit concessum arbitrium Rota super cumulatione petitorij, & possessorij, & es quo relaxatur totus rigor, & itante productione omnium solutionum, ex quibus apparebat non omnes fuisse reales, sed conficiamus, & quidem à praefato procuratore pensionarij, Rot. consulit esse locum cumulationi, prout prius in eisdem terminis responsum fuerat in *Cremensi. beneficij 26. Aprilis 1622. coram bona mem. Pvalde sen.* quia ex dicta solutione conficiatur pro pensionario producta apparet de nullitate tituli inuadh, & sic videbatur iustificatum decretum annullatum, quòd insinuat titulum, & possessionem tanquam habere vim decreti immutatis, ut in terminis huius decreti fuit dictum in *dec. 124. num. 3. inter impetratis Reuerendissimi D. meo Decani, & 10 Bergomen. pensum 7. Novembris, 1625. coram eodem & 10 Syracusana quarta 24. Martij 1581. coram Card. Bianchetto*, quam refert, & sequitur Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. vlt. n. 64. & Rotam d. Cernensi coram R. P. D. Verisio.*

Item quando quis obtinet sibi reternari pensionem, debet facere mentionem de alia pensione super eodem beneficio relictam, alia secunda pensio ad sui fauorem est nulla, quia si Papa si iussit beneficium illud esse gramam pensionem, aut illam nullo modo reseruasse, aut saltem illam diffinitius concessisset, quia non intendit Ecclesiam grauari duplici onere. Caus. dec. 3. num. 1. & per cor. de *pensionib. ubi num. 4. ampliat*, etiam si secunda esset refectione Motu proprio, Moher. *dec. 11. num. 1. vers. fuit tamen dubit. de iurato*, Capozuc. *dec. 298. & dec. 312. num. 3. vers. fuit insuper dictum, & num. 6. part. 2. lib. 2. Belli. dec. 162. num. 1. & 2. Rot. dec. 39. num. 1. part. 2. recent. ubi allegat alios dec. florent. & in Spolemana pensum 14. Ianuarij, 1622. coram Pvalde sen.* ubi quòd pensio esset nulla in totum: damnum autem tamen huius-

modi pensiones sine valide, ad quem effectum sufficit docere delinquentis reservationis cui sequuta quasi possessione exigendi, Rot. d. dec. 739. n. 1. & 4. inter quas computanda est pensio annua, quæ soluitur pro seruitio Sicilie, Paris. de resig. l. 6. q. 2. n. 47.

- 103 Quæ videatur procedere etiam in pensione translatâ, in his enim terminis est dicta decisio, Boët. l. 62. num. 3. *vers. contrarium*, quamvis ipse sustineat secundam pensionem esse validam, quia prima tempore translationis secundæ iam etat extincta, ut ibi, & merito: quia per translationem pensionis prorogatur seruitus beneficii, & ideo est odiosissima, Caputaq. decif. 306. num. 19. p. 2. & decif. 100. nam. 6. p. 3. Sed tamen, illis obo obstantibus, Rota tenuit contrarium, ut apud Crescent. decif. 1. de rebus Eccles. non alien. ubi quoddam licet quando constituitur secunda pensio, debeat fieri mentio de alia pensione vigente super eodem beneficio; tamen si huiusmodi expressio facta fuit in prima assignatione pensionis, & demum per pensionarium caesus, & in eodem supplicatione eadem similis pensio alteri assignetur, fuit tantum pro validitate pensionis, etiam quod antiquæ pensionis mentio non existeret; & hoc, quia Ecclesia ex hac, scilicet translatione, non recipit aliquid gratiam, ex quo si secunda pensio non valeret, prima remaneret valida, Anson. August. in epist. tit. de translat. pension. in princ. Rot. decif. 122. n. 9. & decif. 505. n. 4. p. 1. recent. & hoc sequuta fuit in Turulen. pensionu. 15. Decembris, 1700. coram bna mem. Card. Sacrao, & in Ferrer. pensionu. 14. Ianuarij, 1615. coram Card. Ferrerio, quæ est iuxta alias decisiones diversorum, quæ nuper prodierunt etiam recentiores non cupit, dec. 119. n. 1. p. 1. quæ est pars 3. & in Mantuana pensionu. 4. Decembris, 1626. 10. ram R. P. D. Aderlino, ubi latissime firmatur, quod ex latione pensionis nullum inferret Ecclesie præiudicium considerabile, sed censuale tantum, cum contingat aliquos circumstantias, etiam in nouis præiudici ipsi transferentibus, quamvis senioribus & quoddam propterea semoto præiudicio non requiritur aliqua expressio; si tamen etiam in retentione pensionis, quæ conceditur in hunc promotionis ad Episcopatum, non debent de necessitate exprimi ea, quæ in illius reservatione fuisse exprimenda, ex quo enim dispensatio præiudicium extinctionem pensionis, non adeo præiudicium considerabile, Rot. dec. 317. n. 6. p. 1. recent. & in Firmiana pensionu. coram bna mem. Card. M. lino apud Marchesan de commiss. p. 2. pag. 489. bene eadem Rota in d. Mantuana pensionu, sicut in ipsa translatione non est necessaria mentio iurispatronatus, dummodo facta fuerit in litteris prioris reservationis, Rot. dec. 503. n. 5. p. 1. recent.

- 104 Non obstat, quoddam per translationem pensionis prorogatus seruitus beneficii quia non est verum ex iam dictis, & ex dicta Mantuana, ubi quoddam quicquid antiquitus Rot. sententiis, hodie constants, & receptissima est sententia in Sacra Rota Tribunali, quoddam translatio etiam facta in articulo mortis non est nouum gratiam.

CAPVT XII.

De iurispatronatus.

SUMMARIUM.

- 1 Continuat, & diuisio materia,

- 2 Iurispatronatus definitur, ut ius honorificum suorum, & utile alicui competens in Ecclesia, & quoddam ordinarij consensu eam construxerit, fundauerit, vel dotauerit, aut id ad suum aueritum factum fuerit.
- 3 Iurispatronatus est triplex, ecclesiasticum, laicale, & mixtum.
- 4 Ecclesiasticum Iurispatronatus dicitur, quando de bonis ecclesiasticis fundatum & creatum fuit.
- 5 Ecclesiasticum censetur Iurispatronatus fundatum & creatum a clericis beneficiario, quem non constat habuisse bona patrimonialia, vel aliquid de quafra.
- 6 Ecclesiasticum Iurispatronatus dicitur, quod clericus habet nomine sua Ecclesia, vel aliqua Vniuersitas, sine Collegium Religiosum, seu clericorum.
- 7 Ecclesiasticum Iurispatronatus dicitur, quod competens laicis utriusque sexus religioni uiuentibus, & habitum Religiosum deferentibus, & gaudentibus privilegio fori & Canonis.
- 8 Ecclesiasticum est Iurispatronatus spectans ad Magistrum seu Militum Ordinem, & Militarium etiam coniugatorum, ratione Præceptorum, aut Commendarum.
- 9 Iurispatronatus expressè reseruat personis Ecclesiasticis censetur ecclesiasticum, etiam si esset fundatum ex bonis laicalibus.
- 10 Ecclesiasticum dicitur Iurispatronatus, quod licet originem habuerit ex patrimonio laici, fuit vel ab initio, vel fundatione, testamento, donatione, aut alio quouis titulo in Ecclesiam, Capitulum, seu Collegium ecclesiasticum translatum.
- 11 Res non privilegiata, quando pertinet ad privilegiam, amittit naturam antiquam, & efficitur res privilegiata.
- 12 Condicio apponi potest in fundatione ut Iurispatronatus reseruat personis ecclesiasticis non cadat sub reservatione sed habeatur pro merè laicali.
- 13 Laicale Iurispatronatus dicitur illud, quod laico, seu clerico ratione sui proprii patrimonij competit.
- 14 Iurispatronatus competens clericis respectu patrimonij, vel quia fundatoribus laicis successerant, vel quia illud ex suo patrimonio fundatum, non dicitur ecclesiasticum, sed laicale.
- 15 Laicale dicitur Iurispatronatus Confraternitatis laicorum, cum confratres non induuntur, aut distinguuntur aliquo signo Religionis, & beneficii sunt a laico fundatum, & de bonis propriis.
- 16 Iurispatronatus ecclesiasticum in laico titulo oneroso permutationis cum auctoritate Apost. translatum an destinatus esse Ecclesiasticum, & efficiatur laicale ostenditur.
- 17 Mixtum Iurispatronatus illud dicitur, quod pertinet partim ad ecclesiasticum, partim ad laicam & si tunc facta sit concordia de alterius vicibus præstante in tutum laici censetur totum Ecclesiasticum.
- 18 Mixtum Iurispatronatus ad effectum exclusionis reservationis censetur merè laicale.
- 19 Mixtum Iurispatronatus censetur merè laicale ad hoc, ut in eo non requiratur forma examinis per concursum.
- 20 Hereditarium Iurispatronatus est, quod transsit ad quoscunque heredes etiam extraneos, nisi

nisi in fundatione effectus expressum, quod transiret tantum ad heredem sanguinis de consensu ipsius.

- 21 In patronatu in dubio est presumendum hereditarium, & transitorium ad quoscumque; heredes etiam extraneos, ubi ex fundatione, vel aliunde de contrario non doceatur.
- 22 Gentilitium, sine familiaris in patronatu dicitur illud, quod compræsit & relatum est tantum illis de tali familia, & quando fundator expressis rationem conferuanda agnitionis.
- 23 In patronatu in dubio presumitur potius hereditarium quam gentilitium, nisi cum pronominibus semper fuisse habita mentis familia, & descendenti, nunquam vero hereditaria qualitate.
- 24 In patronatu quando dubitatur an sit gentilitium, leuius sufficiens probaciones.
- 25 In patronatu alium passivum, alium activum.
- 26 Patronus quare dicitur ille qui sui obitus patronatus ostenditur.
- 27 In patronatu antiquitas nullum, aut modicum habebatur.
- 28 In patronatu acquiritur ex fundatione alicuius Ecclesie, sine qua eam proprio solo suis sumptibus omnino construeret, sine etiam solum tantummodo, sine fundum eam edificandam obtulerit, transferendo totum illius dominium.
- 29 In patronatu acquiritur ex sola constructione sine fundi proprii assignatione, sed si in solo ab aliis dato qui propriis sumptibus Ecclesiam construxerit.
- 30 Ecclesiam constructam cum protestatione recuperandi expensas ab illa, tunc in patronatu non acquiritur constructus, sed Ecclesia, ex cuius bonis suis ipsa constructa.
- 31 In patronatu non acquiritur ex constructione necessario, non voluntario facta.
- 32 In patronatu acquiritur ex reedificatione, seu refectione Ecclesie penitus destrutta, seu diutina.
- 33 In patronatu ut acquiratur ex reparatione Ecclesie, requiritur totalis restauratio ipsius Ecclesie funditus diutina.
- 34 Ecclesia adeo diutina indicatur, ut reedificata dicatur, & acquisitum in patronatu, si non indigeat consecratione.
- 35 In patronatu acquiritur ex Ecclesie constructione absque alia reservatione, nisi illud expressis remittatur.
- 36 Constructione Ecclesie probata, cum assensu Episcopi saltem presumpto, non est necesse probare, alium assensum quoad acquisitionem.
- 37 Capellaniam non in abstracto fundari potest in Altari iam constructo, & in ea reservari in patronatu.
- 38 Ordinarius Diocesani consensus requiritur in fundatione & constructione Ecclesie ad acquirendum in ea in patronatu sine ille ante creationem in patronatu, sine postea, & quandoque interveniat.
- 39 Ordinarius nomine qui consensum præstare debet in creatione in patronatu, totum Ordinarius loci, in quo fundatur Ecclesia, etiam Prælati inferior episcopalem iurisdictionem habens, & Capitulum Sede vacante.
- 40 Vicarius generalis Episcopi non potest assensum præstare in creatione in patronatu, nisi ab hoc habeat speciale mandatum.

- 41 Ordinarius Diocesani si nolis consensum præstare creationi in patronatu, poterit compelli per Superiorem, alias ipse Superior consensus, si adhuc Diocesani tenent sine causa.
- 42 Consensus Ordinarius in creatione in patronatu, presumitur interuenisse ex diuturnitate temporis, adificatis capella cum insignibus, & armis, ac visitatione Superioris.
- 43 Tempus triginta annorum necessarium est ad presumendum consensum Ordinarii in in patronatu donatione, in eius vero creatione decennium sufficit.
- 44 Consensus Ordinarius in creatione in patronatu potest interuenire ex post facto.
- 45 Consensus tacitus Ordinarius sufficit pro creatione in patronatu, ille scilicet qui colligitur ex institutionibus ipsius factis ad presentationes patronorum.
- 46 In patronatu in Ecclesia Conventuali non potest fundari cum solo Episcopi consensu, sed est necessarium privilegium Apostolicum in limine fundationis, etiam ad effectum presentationis.
- 47 In patronatu quando presumatur fundatum ex privilegio Apostolico ostenditur.
- 48 In patronatu in tota Ecclesia regulari non acquiritur ex sola fundatione, & donatione sine particulari privilegio Apost. secus in Altiari constructo, vel construendo de ordine testatorum, quia tunc sufficit solum consensus Regularium.
- 49 Privilegium Apost. requisitum ad acquirendum in patronatu in Ecclesia tota regulari ex fundatione, & donatione ex cursu temporis, & observantia presumitur intervenisse in limine fundationis, licet non sit enunciatum, nisi ex facie instrumenti fundationis constaret adhibitum fuisse solum consensum Episcopi, vel alterius Prælati Papa inferioris.
- 50 In patronatu acquiritur ex assignatione dotis, sine certi redditus Ecclesie facta.
- 51 Patronatu in Ecclesia per emptionem nullus acquirere potest.
- 52 In patronatu per usurpationem non acquiritur, imò tale presumere valet, excommunicationis sententia subicitur.
- 53 In patronatu non acquiritur illi, qui fundum præstiti, si Ecclesia non à se, nec ab alio constructa, sed neque constructa Ecclesia, donec dotem ab aliquo competentem acceperit.
- 54 Patroni pro parte simul tres esse possunt, si singuli singulas causas acquirendi in patronatu præstiterint.
- 55 Dotem Ecclesiam an, & quando fiat patronatus ostenditur.
- 56 Dotem insufficientem, quod arbitrabitur Ordinarius, non acquirit in patronatu, sed dicitur bene facta.
- 57 In patronatu ut quis acquirat ratione secunda dotis, debet prius constare primam fuisse redemptam de esse ad non esse.
- 58 Dos ab initio fundationis sufficiens presumitur.
- 59 Ordinarius diocesani consensus requiritur in dotis datione, & assignatione ad acquirendum in patronatu.
- 60 In patronatu ad acquirendum tria copulatim requiri, fundum, constructionem, & dotationem, qui tenuerint, referuntur.
- 61 In patronatu ex sola datione, vel constructione acquiri, tenet receptor opinio.

- 62 *Insparrenatus honorificum ut acquiratur, sola sufficit constructio abique ulla reservatione, nisi expressè remittatur.*
- 63 *Iurisparrrenatus acquisiti in quibuscunque beneficiis facultates, & privilegia concessa abrogant Conc. Trid. etiam si dicatur in privilegio, quod esset eiusdem prorsus natura, & ceteris, ac si ex fundatione, & dotacione competere.*
- 64 *Insparrenatus quando constet esse ex privilegio, vel præsuntur, tunc immemorabilis non predesti, nisi privilegium sit ex causa onerosa.*
- 65 *Privilegium quando dicitur ex causa onerosa ostenditur.*
- 66 *Insparrenatus ex privilegio etiam cum amplissimi clausulis propter augmentum concessa, cadunt hodie sub reservatione reg. de mensibus, ubi augmentum non ascendit saltem ad medietatem.*
- 67 *Iurisparrrenatus titulus probatur ex authenticis documentis fundacionis, vel dotacionis, non autem privilegio, aut alterius qualitatibus, vel accidentibus extrinsecis aduenientibus.*
- 68 *Probatio vera Iurisparrrenatus est quando exhibetur instrumentum verè tituli fundacionis, vel dotacionis.*
- 69 *Insparrenatus probatur ex multiplicatis presentacionibus per antiquissimum tempus cursum, qui hominum memoriam excedat, etiam si nullum instrumentum fundacionis, vel dotacionis, ostendatur.*
- 70 *Possessio immemoralis verificatur in centum annis.*
- 71 *Centenaria quasi possessio presentandi inducit præsumptionem tituli dotacionis totalis, seu agnacionalis.*
- 72 *Insparrenatus probatur ex presentacionibus per ipsam centum annorum effectum sortitis, eo quod ex illis præsuntur titulus fundacionis, vel dotacionis.*
- 73 *Centenaria effectum in probatione iurisparrrenatus non tollit defectus modici temporis.*
- 74 *Possessio immemorabilis in probatione iurisparrrenatus requiritur etiam in priuatis personis.*
- 75 *Immemorable tempus ut probetur sufficit memoria quadraginta annorum, & quod de reliquo tempore testis dependat secundum auditum & famam.*
- 76 *Immemoralis per testes non dicitur sufficienter probata, si testes minime dicant quid non audierunt, nec viderunt contrarium.*
- 77 *Testes de immemoralis testificantes debent saltem habere 54. annos.*
- 78 *Immemoralis ut conficiatur tam in testibus quam in instrumentis, concurrere debent anni lapsi usque ad terminum centoresens meta, & non tempus decursum usque ad Concilij publicationem.*
- 79 *Immemoralis ut conficiatur tempus liti deducendum est tam in instrumentis quam in testibus, & tempus promissum Apost. in iurisparrrenatus probando.*
- 80 *Presentaciones multiplicata quauis interposita, & non successiuè probant iurisparrrenatus.*
- 81 *Presentaciones multiplicata dicuntur, si ad minus fuerint duæ.*
- 82 *Presentatio unica sufficeret ad probandum insparrenatus, si presentatus per 40. annos possiderit, nec vnaquam teneret casus nona presentacionis.*
- 83 *Alius quando habet causam successiuam, & per*
- maorem, necnon continuatam etiam scilicet requisitis, inducit præsumptionem sufficientem, quatenus sit iuricus.*
- 84 *Presentaciones continuata, & immemorales nihil suffragantur, ubi constaret a principio de initio iuridico.*
- 85 *Insparrenatus probatur ex presentacionibus etiam per 40. annos effectum sortitis, dummodo cum huiusmodi quadragennaria possessione concurrat publica vox & fama, vel alia præsumptiones, quæ vim habeant famæ.*
- 86 *Fama sola non sufficit ad probandum insparrenatus.*
- 87 *Enunuciatio centum annorum, & hominum memoriam excedentes probant insparrenatus.*
- 88 *Enunuciatio Ordinariorum multum defertur in probatione iurisparrrenatus.*
- 89 *Enunuciatio una, etiam si sit antiqua, non probat insparrenatus.*
- 90 *Enunuciatio plures ab una persona emanantes pro unica tantum habentur.*
- 91 *Enunuciatio plurium instrumentarum à diuersis Notariis confidorum tantum auctori, & hominum memoriam excedentes probant insparrenatus.*
- 92 *Enunuciatio plures & à diuersis personis non sufficit emanata, & antiquissima plenè probat insparrenatus etiam contra tertium.*
- 93 *Insignia alicuius familia scripta in Ecclesia probant insparrenatus, quando appareat insignia ita esse antiqua, prout est Ecclesia, vel capella, in qua adsunt, ut n. 94.*
- 95 *Insparrenatus probatur ex denominatione capelle alicuius familia seu ex epigraphis, aut literis scriptis in lapidibus Ecclesia mentionem facientibus de familia, vel ex inscriptione antiquissima in marmoribus, lapidibus, vel lignis posita in Ecclesia.*
- 96 *Sententia antiqua Episcopi, qua indicant ad presentacionem alicuius patris beneficium pertinere, probat insparrenatus.*
- 97 *Sententia antiqua existimabitur, quævis 50. retro anni completis lata fuerit.*
- 98 *Insparrenatus probatur ex literis institutionibus Apostolicis, quibus attestatur beneficium ad presentacionem alicuius auctori pertinere.*
- 99 *Papa semper præsuntur iuxta vocatam, & qualitatem beneficii, conferre, nec intendit præindicare patronis.*
- 100 *Insparrenatus non probatur ex certo subsidio alicui præsatis tanquam patrono.*
- 101 *Visitatorium libri non probat insparrenatus.*
- 102 *Concil. Trid. sess. 15. c. 9. de reform. nihil alterant circa probationem iurisparrrenatus in personis priuatis.*
- 103 *Nec grauis compresentatus diuina probatione cassante usurpationis præsumptiones.*
- 104 *Insparrenatus potest præscribi ab uno communi compresentum ipsius quadraginta annorum cum titulo celebrato.*
- 105 *Insparrenatus quando controuertitur incidenter, tunc simpliciter sufficit probatio, quando verò principaliter & effectiui, tunc plena, & concludens requiritur probatio.*
- 106 *Probatio plenior, & exaltior requiritur ad decendum verè tituli iurisparrrenatus in iis personis, seu Communitatibus, in quibus ius quasi plenumque ex usurpatione potius præsumi solet*

- 107 Probatio plenior & exaltior quæ & qualis dicatur, est iuxta arbitrium Iudicis, sum etiam determinata, & assignata à Concilio.
- 108 Forma tradita à Concilio Trid. sess. 25. de reform. cap. 9. in probando iurepatronatus persona potestis, est omnino observanda, etiam si concurrerit maior, vel æqualis potentia in Ordinario.
- 109 Concil. Trid. sess. 25. de reform. cap. 9. exaltiorum & pleniorum probationem requirunt in probando iurepatronatus persona potestis, procedit tam in petitorio, quam in possessorio.
- 110 Sufficit omnem possessionem.
- 111 Respicit etiam iurepatronatus fundata ante eius publicationem.
- 112 Presentationes continuata per tempus 50. annorum requiruntur in probando iurepatronatus persona potestis.
- 113 Presentationum continuatarum probatio in iurepatronatus persona potestis debet fieri per scripturam authenticam, non est tamen necessaria continuatio temporis in presentando, si probentur extrema, cum tunc media presumantur.
- 114 Presentationes continuata non sufficiunt, nisi sint effectum servita.
- 115 Effectivitas presentationum & promissionum familiarum de beneficio tanquam vacantis, probatur per alterius premissi obitum, vel renunciationem, vel per contractum matrimonij.
- 116 Presentatio unica non sufficit, si de fuerit effectivata ipso quinquaginta annorum ad probandum iurepatronatus persona potestis.
- 117 Probatio plenior & exaltior requisita à Concilio, in iurepatronatus persona potestis ita necessarius est faciendo per scripturam publicam, ut testium probatio remaneat exclusa, ut numero 122.
- 118 Scriptura authentica ad probandum iurepatronatus consistit Bulla Episcopi, consensus in scripto datum ad fundandum, construendum, seu dotandum.
- 119 Scriptura ut dicatur authentica, debet continere omnia requisita à Iure necessaria.
- 120 Instrumentum authenticum ut regulariter dicatur, non solum debet conscribi cum debitis requisitis ex dispositione Iuris communis, sed etiam interuenire debent solemnitates Iuris municipalis.
- 121 Scriptura authentica ad probandum iurepatronatus persona potestis censetur ipsa testium attestaciones in antiqua acta redacta, & in archivio publico reposita.
- 122 Presentationes continuata & effectivata ad probandum iurepatronatus persona potestis non sufficiunt preberi per testes, aut aliud æquivalent.
- 123 Enunciazione plures antiquæ Ordinariorum in collationibus emanata licet prebent iurepatronatus, nihil prebent tamen ad probandum presentationes ad effectum à Concilio requisitum.
- 124 Concilij Tridentini sess. 25. de Regul. cap. 9. menti satisfactum non videtur, quomodo ipsa collationum scriptura essent authentica.
- 125 Nec etiam si præstentur authentica scripturæ, quæ deperdita fuerint, probare per testes, iuxta formam c. olim. de privileg.
- 126 Preberi debet ex aliis fuisse cognitum de iurepatronatus.
- 127 Procuratorem fiscales in cognitione iurepatronatus citationis fuisse constare debet, eo quod de illius interesse agatur.
- 128 Persona, in quibus iurepatronatus ex usurpatione presumitur acquisitum, sunt omnes domini civitatum, castrorum, & locorum, Duces, Adorabiles, Comites, Barones, & alij quicunque domini perpetui iurisdictionem habentes.
- 129 Iurepatronatus usurpatione presumitur, si probetur cum qui est in illius possessione fuisse dominum illius loci, in quo est beneficium.
- 130 Potentia in loco quomodo non sit coniuncta cum iurisdictione, sufficit ut exigatur plena illa & exaltior probatio. Concilij Trid. sess. 25. de reform. c. 9.
- 131 Probatio eadem requiritur, quando ad iurepatronatus agit familia potestis & magna, prout requiritur, quando agit dominus castri.
- 132 Potentia probatur, ex divitiis, amicis, numerositate personarum, & familiarum, ac populari existimatione.
Potentes à Rea habentur, ut in eis usurpatione iurepatronatus presumatur.
- 133 Imperator,
- 134 Rex Aragonie,
- 135 Infans Portugallie,
- 136 Colomanes,
- 137 Sabelli,
- 138 Primi,
- 139 Caraccioli,
- 140 Nobiles Veneti.
- Facit presumi iurepatronatus usurpatione,
- 141 Familia potestis,
- 142 Magnas,
- 143 Barones, aliisque domini iurisdictionem temporalem habentes.
- 144 Iurepatronatus ex usurpatione etiam presumitur acquisitum in Universitatibus, seu Communitatibus etiam Parochianorum, etiam si parva sint, ut n. 135.
- 146 Iurepatronatus non presumitur ex usurpatione acquisitum, si non totum Universitatis, sed illius partis esse pretendatur.
- 147 Iurepatronatus non presumitur ex usurpatione acquisitum, si privata persona, seu familia habet iurepatronatus simul cum familia potestis.
- 148 Probatio præscripta à Concilio sess. 25. de reform. cap. 9. non est necessaria, si suspensus de usurpatione concurrat cum suspecto.
- 149 Suspicio usurpationis non cadit in iurepatronatus, cuius presentatio sufficit ad aliquam Communitatem.
- 150 Presumptio usurpationis per diu. plerumque qua vitatur Concil. Trident. sess. 25. de reform. cap. 9. an cadat in singulas cum iurisdictione in loco beneficii potestis taxativæ, vel demonstrativæ, & universalius ostenditur, & n. 151.
- 151 Presumptio usurpationis non cadit in Ecclesia domina castri, aut iurisdictionis temporalis.
- 152 Abbas in iurepatronatus habens temporalem iurisdictionem non requiritur ampliores illa probationes, quas Concilium expressit in iurpersonis, quibus presumitur usurpatio.
- 153 Probatio iurepatronatus coram Iudice ecclesiastico est facienda.
- 154 Iurepatronatus concessa à 50. annis citra Concilium Trident. debent revocari ab Ordinario

rio ad effectum, ut debeatur reuocari, vel confirmari.

- 136 *Insuper patronatus concessa à 40. annis circa Concil. interim dum residetur ab Ordinatione, patroni sua quasi possessione non sunt priuandi.*
- 137 *Patronus habet ius presentandi personam, quae eius Ecclesiae, cuius est patronus, Rector, seu Beneficiarius perpetui existat, dummodo sit habilis.*
- 138 *Minores 14. annis ad beneficium possunt presentari, quando hoc in fundatione expressè canitur.*
- 139 *Fundator beneficii si mandauit presentari clericum in minoribus constitutum, nec poterit presentari, & infans minor 14. annorum.*
- 140 *Fundator beneficii ante concilium Trident. si mandauit presentari clericum prima iussura, tunc poterit minor 14. annis presentari.*
- 141 *Insuper patronatus in electione si tantum sit, ut provideatur de beneficio quicunque clericus, non potest alicui clerico conferri, qui sit minor 14. annorum.*
- 142 *Ecommunicatus an possit presentare & ostenditur.*
- 143 *Episcopus vel alius ad quem institutio spectat, non potest absque patroni consensu Rectorem in eius Ecclesia instituere.*
- 144 *Collatio facta per Episcopum de beneficio in super patronatus absque consensu patroni manebit firma si post elapsum tempus ad presentandum, patronus non reclamauerit, nec contradixerit.*
- 145 *Patronus si per negligentiam excedit tempus sibi à iure statutum ad presentandum, poterit is, ad quem spectat, Rectorem eligere, atque instituire.*
- 146 *Scientia patronorum, ut deuolutioni sit locus, debet esse certa, nec sufficere interpretatio, & verisimilitas.*
- 147 *Ius presentandi conseruatur in uno ex patronis, qui scientiam huiusmodi vacationis non habuit, alius propter scientiam exclusus.*
- 148 *Tempus presentacionis profectum à iure est quatuor mensium à die vacationis scilicet quidem patronatus est laicorum: si uero est clericorum, sex mensium spatium constituitur.*
- 149 *Insuper patronatus mixtum assumit naturam ecclesiasticam.*
- 150 *Tempus ad presentandum non currit absenti, vel legitimè impedito.*
- 151 *Episcopus quando propter plurimum compatronorum diuisam presentacionem, seu quassationem super electione possit Ecclesiam ordinare? ostenditur.*
- 152 *Cap. quoniam in quibusdam, de iurpatronat. inducitur deuolutionem quando sit inter patronos, tanquam exheredatus, & rigorosum, non extendatur ad litem inter presentatos, nec inter patronos, & presentatos.*
- 153 *Patroni durante lite inter duos presentatos alium tertium presentare sine iure auocantis non possunt, nec etiam alium in locum unius presentati mortui.*
- 154 *Indignum si praesens patronus nisi infra tempus legitimum alium idoneum presentauerit, potest Episcopus per se electionem, atque institutionem perficere.*
- 155 *Indignum sciens praesentans ecclesiastica*
- persona, priuata sunt pro illa vice iure presentandi.*
- 156 *Indignum ex sola configuratione praesentans non incurritur poenae à iure latae.*
- 157 *Patronus ecclesiasticus si primum aliquem praesentauit idoneum, non potest variando aliquem, in eius locum presentare, sicut in patrono laico, cui variatio permissa est, semel tantum, & cumulatim, non autem priuatim.*
- 158 *Patronus laicus si secundo aequè idoneo presentato priorem non repudiauerit in Episcopi electione consistit, quem uoluerit instituere, nisi prius presentatio nulla fuisset, & inualida.*
- 159 *Episcopus poterit instituere quem uoluerit, ubi cumque inter plures cumulatim praesentatos ad idem beneficium omnia paria esse constituerit.*
- 160 *Ecclesia in super patronatus si est communalis sine interuentione patroni est facienda electio, sed ipse postulari debet consensus ad effectum ut patronus electionem approbet, & laudet.*
- 161 *Cap. nobis 25. de iurpatronat. declaratur.*
- 162 *Patronus presentare potest Prabendas, capellas, seu alia beneficia, quae exterius in Ecclesia Communalis.*
- 163 *Patronus si est clericus, aut Ecclesia, Papa, aut eius legatus de latere, potest absque eius presentacione instituere in eadem Ecclesia Rectorem; si uero sit laicus, id solum Papa potest.*
- 164 *Patronus laicus & ecclesiasticus in quibus differant, ostenditur.*
- 165 *Patronus putatorius debet presentare, & non alius, qui caret possessione, licet bonum ius habeat in proprietate.*
- 166 *Existens in quasi possessione in super patronatus, seu presentandi, ualide praesentat, & eius presentatio admittenda est, ac prouide iustitio sequenda.*
- 167 *Praesentatus ab existente in possessione presentandi, etiam quod uulgo designatur in possessionis, non debet amoueri.*
- 168 *Insuper patronatus possessio acquiritur etiam ex unica presentacionis sequenti institutione.*
- 169 *Possessio in super patronatus ut acquiritur, quae requiruntur ostenditur.*
- 170 *Praesentandi quasi possessio non transiit in heredes praesentantium sine noua apprehensione.*
- 171 *Praesentare alternis vicibus possunt singuli ex pluribus patronis, aut omnes simul in praesentacione concurrere, prout conuenitur inter eos, & si fuerint in praesentando discordes, maioris partis sententia praestetur.*
- 172 *Patroni unius defuncti plures heredes pro uno tantum simul patrono reputantur, & unius tantum uocem habebunt.*
- 173 *Patronus clericus etiam idoneus, & bennemeritus non potest se ipsum presentare.*
- 174 *Patronus etiam ad beneficium simplex se presentare non potest.*
- 175 *Procurator constitutus à patrono ad praesentandum, non potest se ipsum presentare, imo nec ipse patronus prius procuratorem deputare, qui eundem constituentem ad Ecclesiam uocacionem nomine.*
- 176 *Patroni plures possunt ex se ipsi unum nominare, & presentare, qui presentacioni à solis compatronis inter tempus debitum de ipso facta consentiat, non uero se ipsum praesentare.*
- 177 *Patronus potest filium suum presentare.*

- 198 Cap. consulti 15. de iure patron. delatur.
- 199 Patronus, qui unicus est si vellet suum de iure patronatus adipisci beneficium, qua medela ad illud assequendum vis possit, ostenditur.
- 200 Patroni si differant concordari, quid debeat Episcopum facere ostenditur.
- 201 Patronus a presentato nihil potest exigere temporale, nisi quod in ipsa fundatione constat impositum.
- 202 Presentatio est simoniaca, quando aliquid datur, vel promittitur pro habendo vocibus seu presentationibus patronorum, quamvis id fiat etiam ipso presentato ignorante.
- 203 Presentatio si fiat sub conditione, seu onere celebrandi Missam, minime erit simoniaca, nisi annui Missarum impositum presentato spectaret ad ipsum presentantem.
- 204 Conditiones, quae de iure insunt, non inducunt simoniam.
- 205 Patronus non potest promittere presentationem, antequam vacet Ecclesia, neque ante id tempus potestatem presentandi concedere.
- 206 Presentatus a patrono si est idoneus, non est repellendus seu in Ecclesia instituendus.
- 207 Patronus ipse etiam ecclesiasticus ius instituendi, aut destituenti Rectorem in Ecclesia non habet.
- 208 Insinuat regulariter ad Episcopum ordinarium selet pervenire.
- 209 Capitulum Sede vacante vice Episcopi insinuat.
- 210 Vicarius generalis Episcopi absque speciali eius facultate non insinuat.
- 211 Prelatus inferioribus potest ex causa speciali, nempe ex privilegio, seu prescriptione immemorabili, aut consuetudine legitime praescripta ius instituendi competere.
- 212 Insinuatio illa, quae fuerit facta in contraditorio iudicio, habebit vim definitivam, & causam attentatam.
- 213 Insinuatio ab alio quam ab Episcopo facta, vel eo qui vires ipsius sustinet, & presentatio alteri facta est ipso iure nulla.
- 214 Patronus debetur honor processioni respectu ultimi loci, si in illa provincia maior honor sit sequi quam praecedere.
- 215 Patronus alius debet preferri in praeminentiis honorabilioribus sed in digniori loci, ac anterioritate in suscipienda pace, iurificatione, & aliis consimilibus attributis.
- 216 Patronus ad inopiam vergentem alii Ecclesia, quamvis in summa egestate positus non sit.
- 217 Ecclesia debet dare alimenta patrono pauperi, si superest ultra id, quod necessarium est ad Deum cultum, & ministrorum alimentum.
- 218 Alimenta vinegra in domo propria patroni, & non in ipsa Ecclesia sunt praestanda, non solum praesentibus, verum etiam pro uxore, filiis, & familia.
- 219 Patronus ingratus non alienat ab Ecclesia.
- 220 Insipatronicus transit ad heredes patroni etiam extranei.
- 221 Insipatronicus transit ad heredes etiam cum universitate bonorum sed non dividitur inter eos, intelligendo ut ibi.
- 222 Bene iurispatronicus quando vendi, & in alium transferri possint ostenditur.
- 223 Insipatronicus consistens in aliqua villa, vel castro dato in decem cum ea villa, seu castro transit in maritum.
- 224 Dominium rei dotalis sicut illius possessio per matrimonium in maritum transit.
- 225 Insipatronicus transit in conductorem castri, aut villa, ubi illud est, & num. seqq.
- 227 Hereditate vendita, in qua consistit insipatronicus, in emptorem illud transit.
- 228 Fundo vendito, in quo existit insipatronicus in capella intra illud adificata translatum, & venditum quoque censetur ipsum insipatronicum.
- 229 Palatio vendito, maxime si aditus ad capellam non pateat aliunde quam per illud, venditum quoque censetur insipatronicus in illa consistens.
- 230 Curator hereditatis iacentis potest presentare ad beneficium insipatronicus dicta hereditatis.
- 231 Tutor potest valide presentare ad beneficium insipatronicus pupilo.
- 232 Insipatronicus in fructuarium universitatis bonorum transit.
- 233 Sequesteratus villa, vel castro, aut bonis, in quibus consistit insipatronicus si durante sequestro vacaverit beneficium, an sequester ad illud eligere & presentare possit, ostenditur.
- 234 Sequestratione voluntaria transit possessio in sequestrem, sicut in necessaria.
- 235 Cap. examinata 15. de iudic. declaratur.
- 236 Depositarius non potest presentare in iure patronatus annexae villa, vel castro penes se depositae.
- 237 Creditor, cui pignori facta villa, cui erat annexum insipatronicum, non potest valide in vacante Ecclesia presentare.
- 238 Publicato castro seu villa ob delictum patris delinquentis, cui consistebat insipatronicum annexum, inducitur, & accessorie ipsum insipatronicum publicatur.
- 239 Insipatronicus personale, & de per se principale, & distinctum non includitur in confiscatione bonorum, nec de per se iudex laicus illud potest confiscare.
- 240 Insipatronicus in feudatium, vel emphyteusum transit si villa, aut castrum, cuius est, insinuetur, vel in emphyteusum deat.
- 241 Insipatronicus de per se in feudum dari, aut vendi non potest.
- 242 Insipatronicus per se, aut precipue, citra simoniam vendi non potest, & talis venditio ipso iure non valet.
- 243 Venditione villarum expressione iurispatronicus eidem annexi, an transeat ipsum insipatronicum cum universitate vendita, ostenditur.
- 244 Insipatronicus transferri in alium per donationem.
- 245 Insipatronicus transit de uno in alium per permutationem.
- 246 Episcopi consensus requiritur in donatione, aut translatione seu permutatione iurispatronicus à laico in laicum faciende.
- 247 Vicarii generalis auctoritas non sufficit in donatione, permutatione, aut translatione iurispatronicus, nisi doceatur de speciali facultate.
- 248 Insipatronicus quando ex antiqua institutione delatum est filius, & nepotibus etiam non hereditibus, non potest per patrem assignari vni ex filiis in alterum praedictorum, etiam cum consensu Episcopi.
- 249 Insipatronicus Ecclesiae competentis non potest in alium transferri absque beneplacito Papa.

- 250 *Episcopi consensus non est necessarius in donatione, seu translatione facienda ab uno patrono laico, alteri compatrono socio, non sic compatroni filio.*
- 251 *Compatroni premissi inter se conueniunt, per mutationes, donationes, & cessiones facere absque Episcopi consensu.*
- 252 *Hæretici, ac successores patronorum possunt propria auctoritate absque superiori consensu facere concordiam de Rectore alterius vicibus presentando.*
- 253 *Patronus laicus ubi iuspatronatus donat, vel concedit religiosis locis, tunc consensus Episcopi necessarius non est.*
- 254 *Iuspatronatus cessat, & omnino amittitur de fructu Ecclesie, vel Capelle, aut deficientibus omnino redditibus, sine dote.*
- 255 *Patronus si patitur Ecclesiam erigi in Collegiatam, aut ministerium conferri absque reservatione, perdit in ea iuspatronatus.*
- 256 *Iuspatronatus amittitur, quando causa, propter quam quis erat patronus perempta est.*
- 257 *Iuspatronatus amittitur per non usum.*
- 258 *Est per defectum, aut extinctionem lineæ, & successorum in eorum natione institutum.*
- 259 *Patronus si Rectorem, vel alium clericum ipsius Ecclesie occiderit, aut mutilauerit, iuspatronatus ipso iure primatur.*
- 260 *Patronus si fiat hereticus, schismaticus, apostata, & c. iuspatronatus amittit.*
- 261 *Patronus si ingratus sit Ecclesie, perdit iuspatronatus.*
- 262 *Patronus si se ingerat in perceptione fructuum beneficij patronatus, aut ipsius bona usurpauerit primatur eo ipso iuspatronatus, & incurrit excommunicationem reservatam.*

piam, Ecclesia tenetur eum potius, quam ceteros pauperes ex redditibus, qui, deductis necessitatibus impensis, superfluit, alere, ac iuuare, cap. quicunque, si 2. cum seqq. 16. quest. 7. cap. nobis, de iure patron.

Ethoc iuspatronatus est triplex, Ecclesiasticum, scilicet, laicale, & mixtum, secundum Gonzal. ad regul. 8. cancell. gloss. 18. a. num. 4. Nicol. Garc. de benefic. part. 5. cap. 1. num. 153. cum seqq. Monet. de conuinculis, volum. voluti. cap. 10. num. 2. 20. cum seqq. quos rectero Ego ipse de officio, & preest. Episcop. part. 3. allegat. 72. num. 128. Cabed. de patronatibus Regia Corona cap. 1. num. 10. cum seqq. Alphons. de Leone de officio, Capellani part. 1. quest. 4. a. num. 1. 4. Ecclesiasticum dicitur multipliciter. Primo, quando de bonis Ecclesiasticis fundatum, & creatum fuit, iuxta cap. dilectus, de officio Legati, & cap. cum dilectus, de iure patron. vel de bonis intuitu Ecclesie questitis, glo. verb. in concessione in d. cap. dilectus, Flamin. Paris. de resignat. lib. 2. q. 4. a. num. 39. Vgolin. de officio Episcopi c. 3. in princ. a. 3. Gonzal. ad regul. 8. cancell. gloss. c. 8. n. 3. Vel denique à Clerico beneficiario, quem non constet habuisse bonâ patrimonialia, vel aliunde que sita, Roch. de iure patron. vel iur. n. 18. Lambert. i. ord. iur. lib. 1. p. 1. q. 8. art. 7. m. 17. Rot. decif. 615. n. 4. p. 1. recent.

Secundo, etiam iuspatronatus Ecclesiasticum dicitur quod clericus habet nomine sue Ecclesie, vel aliqua Vniuersitatis, siue Collegium Religiosorum, seu Clericorum, Rot. decif. 8. de iure patron. ab iur. Viuian. part. 1. lib. 1. cap. 3. num. 10. & sic quod competit laicis utriusque sexus religiosis viventibus, & habitum Religiosorum deferentibus, & studentibus priuilegio fori, & Canonis, vt resolu. Nicol. Garc. d. cap. 1. num. 556. quem refert Viuian. d. cap. 3. num. 3. vbi num. 3. hinc infert iuspatronatus spectans ad Magistrum, seu Militem Ordinum, & Militiarum, vt S. Jacobi, Calatrave, Alcantare, & similia, etiam coniugatus ratione Magistratum, preceptoriarum, aut Commendarum, esse Ecclesiasticum, & n. 3. post eundem Nicol. Garc. d. cap. 1. n. 555. idem ait de iurepatronatus, quod competit Episcopo ratione domini temporalis competentis eidem Episcopo occasione sue Ecclesie. Et quod iuspatronatus expressè reseruat personis Ecclesiasticis, censetur Ecclesiasticum, etiam quod esset fundatum ex bonis laicalibus, tenuit Rot. d. decif. 615. n. 5. par. 1. recent. vbi numeris seqq. subdit hoc procedere, etiam si vigore foundationis prebentio ob negligentiam Ecclesiasticorum deouluatur ad laicos.

Tertio, & illud quoque iuspatronatus Ecclesiasticum dicitur, quod, licet originem habuerit ex patrimonio laici, fuit tamen, vel ab initio, vel fundamine, testamento, donatione, aut alio quouis titulo in Ecclesiam translatum, aut in Capitulum, seu Collegium Ecclesiasticum, Canonico-rum Regularium, aut secularium, vel in aliquam personam Ecclesiasticam ratione Ecclesie, dignitatis, aut beneficii, vt probat c. vniuersum, de iure patron. lib. 6. Roch. de iure patron. verb. ius, qu. 7. num. 14. Lambert. in simili tract. lib. 1. qu. 1. art. 1. Rebuffus in praxi, tit. de præsenta. num. 5. & 7. part. 3. signatur, verb. nec non ius patronatus, n. 8. Couar. praxi. cap. 36. n. 2. & 5. Flamin. Paris. de resignat. benefic. lib. 1. quest. 4. num. 39. Gonzal. ad regul. 8. cancell. gloss. 18. n. 5. Valasc. conf. 163. num. 13. Nicol. Garc. d. c. 1. n. 553. Seraphin. decif. 142. n. 2. Rot. decif. 541. num. 4. part. 2. recent. mutata enim condi-

A NTEQUAM de beneficiorum collationibus pertractemus, videtur post pensionum tractum de his beneficiis agere, quæ sub iurepatronatus permanent institutos, nam & de huiusmodi iure in collationibus ratio habetur. Videndum est igitur, quid sit iuspatronatus, & unde originem traxerit, quid patrono competat ratione huius iuris, & quibus modis acquiratur, conseruetur, & probeatur, & denique quomodo transeat, & amittatur.

1. Solet itaque iuspatronatus sic quidem à Doctoribus diffiniri, vt scilicet sit ius honorificum, onerosum, & utile, alicui competens in Ecclesia, & quod de Ordinarii consensu eam construxerit, fundauerit, vel dotauerit, aut id à suis antecessoribus factum fuerit, ita in effectu Abb. in rubr. de iurepatron. num. 3. Roch. in simili tract. in princ. num. 3. & 4. Viuian. in praxi iurepatron. part. 1. lib. 1. cap. 2. num. 2. secundum nouissim. impress. notat, si dignatur, in Romana Curia amicus, utriusque iuris cognitio clarus, & incomparabili vitæ virtute excellens. Ius enim honorificum dicitur, quia habet honorem, vt Rector Ecclesie sue alius non institutus, quem is, quem ipse elegit, ac præferre auctoritate superiori, vt infra videbimus. Onerosum vero dicitur istud ius, quia patronus tenetur defendere Ecclesiam suam, ne eius bona deciperent, & amque, cum opus fuerit, reparet, atque impensis necessariis tegere, cap. filius 16. quest. 7. & supra de Ecclesiis vidimus. Utile tamen dicitur, quia si patronus vergeat ad ino-

- 11 conditione personæ, & bonorum conditio mutata videtur, Valsic. *de iure emphy.* §. 17. n. 15. col. 2. & quando res non privilegia tenent ad privilegium amicitie naturam antiquam, & efficitur res privilegiata, secundum Itaq. *de iure primog. in præs.* num. 133. D. Barbof. in *l. hares abfens. in princ.*
- 12 num. 176. ff. *de iudic.* Potest tamen in fundatione apponi conditio, ut iurpatronatus referatur personis Ecclesiasticis, non cadit sub reservatione, sed habeatur pro merè laicali, ut fuit resolutum in Romana iurispatronatus 31. Maij 1613. *coram bo. me. Card. Sacrate*, cuius meminit Lotter. *de re benef.* li. 2. §. 10. num. 4.
- 13 Laicale iurpatronatus dicitur illud, quod laico, seu Clerico ratione sui proprii patrimonij competit, glof. *verb. presentare. in Clemene. plures, de iurpatron.* Hinc *de incomparat. cap. ult. n. 113.* Monet. *de commun. cultum. volum. 2.* n. 10. num. 220. Vltian.
- 14 d. part. 1. lib. 1. c. 3. num. 11. Et in specie, quod iurpatronatus competens clericis respectu patrimonij, vel quia fundatoris locus succedunt, vel quia illud ex suo patrimonio fundatur, non dicitur Ecclesiasticum, sed laicale, resoluunt Abb. per tex. ubi in *cap. dilectum. in 4. de iurpatron.* Mandos. *super reg. 1. Cancell. §. 10. n. 7. Put. decis. 122. in princ. lib. 2. in coroll.* Cabed. *de patronatib. Regia Corona cap. 1. num. 1.* Alphonsi. de Leone *de officio Cappellani* p. 1. q. 4. num. 3. Roza in *Astoricu. Cappellaniz* 2. Februarij 1611. *coram Card. Pamphilio innovo.* Dicitur quoque laicale iurpatronatus Confraternitatis laicorum, cuius Confratres non induuntur, aut distinguuntur aliquo signo religionis, & beneficium fuit à laico fundatum, & de bonis profanis: ut per Fel. in *trast.* quando littera col. 7. circa med. limit. 4. *vers. induxit etiam dñam decemtionem*, Roch. *de iurpatron. verb. in n. 18. §. 3. Coo. pract. c. 36. n. 8. Gambas. de petiti. Legatus in consens. n. 414. Fufc. de visus. lib. 2. c. 14. n. 12. ad fin. Zetoli. in *praxi episc. p. 1. verb. iurpatronatus. vers. §. 3. Azcoed. 1. n. 6. in 4. li. 1. noua Recop. Nicol. Guez. de benef. par. 5. cap. 1. n. 604. circa finem. Azot. Instit. moral. par. 1. lib. 5. c. 18. col. 2. versum iurpatronatus esse profanum. Cened. *pract. & canon. quasi lib. 1. q. 22. n. 1.* quos refert, & sequitur Rot. in Romana beneficiati S. Laurentij in Damasco 7. Februarij 1618. *coram R. P. D. Duran.* totius eius impetissat *decis. 130.***
- 16 Vtrum autem iurpatronatus Ecclesiasticum in laicos titulo onerato permutationis, cum auctoritate Apostolica translatum designat esse Ecclesiasticum, & efficitur I tale? Affirmativa patet, quæ verior est, ex eo suadetur, quia quemadmodum quando à principio iurpatronatus est laicale, & deinde transit in Ecclesiasticas personas, efficitur Ecclesiasticum, & illius naturam assumit, ex Abb. in *cap. de monachis. num. 14. de probat. & in cap. 1. de iure patron. in 6. vbi Ioan. Monac. numero 4. prob. in addit. n. 27. Rebuff. de nouat. §. 8. num. 22. Crot. *conf. 391. n. 25. lib. 3. Card. Seraph. decis. 1420.* in dñis amicitias per me in *causis. ad cap. porro 7. num. 1. de primis & fuit resolutum in Leodeni parochialis 18. Decembrii 1623. coram R. P. D. Merlone.* Ita etiam è converso videtur, ut iurpatronatus exeat primordiale suam naturam, & dum tranfitio laicum, identidem efficitur laicale, ut in puncto arguit Borgnin. *decis. 22. num. 6. par. 1.* Attenditur enim personæ, quæ presentat, & quæ possidet ius presentandi, & prout illa est, ita etiam determinatur natura ipsius iurispatronatus Mobed. *dec. 9. in fine. de iurpatron.* Crescent. *decis. 9. respond. Achil. decis. 1. eod. etiam sit. Put. decis. 90. August. Barbof. de iur. Eccles. Part. II.**

lib. 3. & vulgatum est, quod si laicos ex iusto titulo, & cum sollemnitate efficiatur domoibus, & acquirit bona Ecclesiæ, hæc bona non dicuntur amplius Ecclesiastica, sed assumunt naturam, & qualitatem personarum, quibus ipsa bona coherant, & ideo efficiuntur in totum laicalia, & patrimonialia; late Meoch. *de success. creat. lib. 1. §. 10. num. 684. Sord. *conf. 338. n. 9. cum sequitur* ut ex illis legitima detrahi debeat, ut per Petegrin. *de fidei. art. 36. num. 7.* & fuit dictum in Romana legissima 16. Decembr. 1616. & 16. Mart. 1617. *coram bo. me. Card. Sacrate.**

Noo obstat, quod semper erit verum dicere hoc iurispatronatus fuisse fundatum ex bonis Ecclesiasticis; & quod hæc qualitas videatur inseparabilis, etiam si transeat ad laicos; & propterea adhuc tanquam Ecclesiasticum sit reputandum; quia hoc verum est, quando fuisse acquisitionis titulo lucratio; tunc enim iurispatronatus suam originalem teneat naturam; & ut verò si laicos fuisse adeopus hoc iurispatronatus titulo oneroso, mediante scilicet permutatione, & cum auctoritate Apostolica, videtur effici penitus laicale; & illud, quod à laico in permutatione datum fuit Ecclesiæ, videtur succedere loco illius iurispatronatus Ecclesiastici, aliquem in valde exorbitant loco versaretur Ecclesiæ, si utrumque, nempe, & quod illa dat, & quod recipit, Ecclesiasticum tamen esset, quod alienum omnino videtur ab honestate Ecclesiæ, quæ religiosa colit, & iudicat ex iustitia, non enim pariter contra iustitiam aliquid fieri in se vel in alium, ut dicit egregius text. in *cap. 1. §. sed diversum. de alien. fundi. in vltimis. fund.*

Mixtum verò iurispatronatus illud dicitur, quod 17. petunt pariter ad Ecclesiasticum, & pariter ad laicum. Felin. in *d. trast.* quando littera Apostolica, & c. ampl. 6. Gonzal. *d. glof. 18. n. 8. Monet. d. cap. 10. n. 120.* & si tunc sit facta conconditio de aternis vicibus presentando iuxta Clem. plures, §. in facilius, de iurpatron. in tuto laici censentur totum laicale, & in tuto Ecclesiastici censentur totum Ecclesiasticum, & vacans in tuto Ecclesiastici in mente Apostolico erit referendum, Ioan. Andr. in *cap. cum illis. §. fin. in fine. de probat. in 6.* & tunc Ecclesiasticus consumeret suum tornum; è contra si beneficium vacet in tuto laici, non cadet sub reservatione, & si provideretur tunc à Papa cum derogatione iurispatronatus mixti, non haberet locum derogatio, ad *decis. Achil. 15. aliis 2. de iurpatron. & Put. decis. 107. lib. 3.*

Hoc autem iurispatronatus mixtum ad eff. dom. 18. exclusionis reservationis censetur merè laicale, Cou. *pract. c. 36. num. 5. vers. & idem. Achil. decis. 3. de iurpatron. Put. decis. 157. lib. 3. Mandos. super reg. 1. Cancell. §. 10. n. 8. Cord. Seraph. *dec. 7. 19. n. 4. & dec. 1334. num. 7. cum aliis pluribus relatis per Gonzal. ad reg. Cancell. glof. 18. num. 21. & 14. & per Nicol. Gatz. de benef. p. 1. c. 1. n. 82. Lotter. de re benef. lib. 2. q. 10. n. 76. Coud. Causid. 147. n. 5. & dec. 619. n. 4. Rot. *decis. 574. n. 10. par. 1. divers. & decis. 641. n. p. 2. recus. & in Germoden. beneficii de Germoden 19. Aprilis 1602. coram Latio, & in Pierbini. iurispatronatus 4. Maij 1610. coram bo. me. Cardin. Sacrate.* Pro ut etiam censetur merè laicale ad hoc, ut in eo non requiratur forma examinis per eorum posita in Concilio Trid. *sess. 24. de refer. c. 18.* pro conferenda Parochialis, quæ sit iurispatronatus merè ecclesiastici, ut censuit S. Cong. Conc. quam refero de officio, & petiti. Parochia, c. 1. n. 126.**

- 10 Secunda est diuisio iuris patronatus, quia aliud est hereditarium; aliud familiare; hereditarium est, quod transiit ad quoscunque heredes etiam extraneos, cap. 3. de *interpatr.* C. *uic. lib. 2. var. cap. 28. num. 6.* Bonaccolium. 1. *commun. ap. lib. 1. tit. 5. n. 35. pag. 170.* Alcy CRicc. in *cel. lib. 2. cap. 5. §. 1. tit. 1025.* Cald. Petreia de *imp. cap. 1. §. 2. numero 16.* Grillenon. *conf. 7. §. num. 5.* Steph. Gratian. *discept. for. n. 645. n. 10.* Martellorum *resol. lib. 2. cap. 5. §. 1. Monet. de comm. vltim. volun. cap. 1. §. 1. num. 134.* Seraph. *decif. 364. num. 3. & 7. & decif. 378. num. 1.* Cizelin. *centorum forens. cap. 1. numero 2.* & alij per me citati de *offic. & pers. Episcop. part. 3. alleg. 7. 1.*
- 11 numero 3. nisi in fundacione esset expressum, quidd transiit tantum ad heredes sanguinis de consensu Episcopi, Roch. *verb. ipse vel 1. numer. 18.* In dubio enim ius patronatus est praesumendum hereditarium, & transiit ad quoscunque heredes, etiam extraneos, vbi ex fundacione, vel aliunde de contrariis non doceatur, Cast. in d. *Clem. plures, quafi 6. Anchar. numer. 7. & 11.* Lambert. de *interpatr. 2. part. 1. lib. 2. quafi. 2. num. 15.* Hicron. Gabr. *conf. 196. num. 5. lib. 2. Lottet. de re benef. lib. 2. §. 1. num. 19 & 20.* Maranta *lib. 1. centum. res. 16. num. 23.* Cizelin. *centum. 1. num. 19 & 20.* Noguerel. *tom. 1. alleg. 28. n. 1.* Rota *decif. 707. num. 8. par. 1. & decif. 756. num. 1. part. 2. recent. & coram Buratt. dec. 647. num. 1. & decif. 69. num. 2. & apud Post. *post. tracl. de manut. decif. 17. 2. num. 20.* & fuit dictum in *Florentina Canonica, 25. May 1616. oram be. me. Buratte*, inter eius decisiones impetitis, *decif. 183. n. 1. & in Pistorum. Parolarius, 9. Februarij. 1624. coram R. P. D. Merlino.**
- 12 Gentilium vero, siue familiare, dicitur illud, quod competit, & relictum est tantum illis de tali familia, vel in quo vocatur solum illi, qui sunt de genere testatoris, Gabr. *conf. 156. num. 2. li. 2. Cioffi. conf. 18. li. 1.* Ricci. *tracl. de interpatr. resol. 23. 2. n. 1.* Cizelin. *d. c. 18.* Millobot. in *sua praxi habendi censuram impraesent. & quando fundator expressit intentionem conferendae agnitionis, Rot. decif. 395. n. 1. p. 1. recent.* In dubio tamen praesumitur potius hereditarium, quam gentiliu, Innoc. in *rubr. de interpatr. n. 4.* Abb. in *c. cum filiis, n. 5. sed. 1. Hicron. Gabr. conf. 196. n. 5. li. 2.* Petri. *conf. 34. num. 10. li. 1. Rot. dec. 675. n. 1. p. 1. recent. & fuit dictum in Ascania iurispatronatus, 24. Februarij. 1616. coram Card. Ferrisio*, impetita per Vitiu. *post. praxim iurisp. decif. 23. n. 6.* Hic ve de praesumptio eliditur, ut ve potius praesumatur gentiliu quam hereditariu, si in eius promissionibus semper fuit habita mentio familie, & descendencie, nunquam vero hereditariae qualitates, vel quando per spem centum annorum nullus extraneus, nisi femina in eo praesentatur, ve fuit resolutum in d. *Florentina Canonica coram be. me. Buratto*, inter eius impetitas, *dec. 183. n. 2. & 23.* Et quando dubitatur an sit gentiliu, leuiores sufficiunt probationes, cum agitur non de illius substantia, sed de petentia, Rot. *decif. 675. n. 5. in fine. p. 1. recent.*
- 13 Tertia est diuisio, quam ponit Monet. de *commutat. vltim. volun. c. 10. n. 20.* quod scilicet ius patronatus aliud sit possessiuum, aliud adiuu. possessiuum est per quod certi de tali familia sunt praesentandi; aliud adiuu. per quod fit, ne quis beneficium conferat, nisi ad praesentationem talis personae, vide apud illum.
- 14 Quia tamen istud ius obtemperat; patronus vocatur ad similitudinem eius, qui libertorum suorum,

quos seruos manumisit, patronus vocatur, & ius habet successione in bona ipsorum, & ius istud ius patronatus leges appellantur, ve in l. 1. & per tot. ff. de *interpatr.* ad cuius rei exemplum, quia Ecclesiae per seipsum quotiens incurrit decedunt in totum. fuit factis Canonibus constitutum, ut qui Ecclesias fundarent, aut fundatas constituerent, vel docerent, quando ipsi essent superstites, quauis laici ceteris, cum illarum ac sollicitudinem obtinerent, eique de Rectore idoneo cum consensu Episcopi prouiderent, intrinsece institutio illius haberetur, quem ipsi non elegissent, aut praesentassent, ve colligitur ex c. *decurimus 16. quafi. 7.* Ius autem istud ius patronatus Canonis appellatur, ve per tot. tit. de *interpatr.* non tantum ad similitudinem patronatus legis, ve diuinos, verum etiam, quia Ecclesiae illius patronatus, aut iuralem suscipere videtur, qui tale ius obtemperat. Vnde etiam adnotatus dicitur, aut c. *us*, & quandoque vice dominus, vel guardiam habens, sicut colligitur ex cap. *quia clerici, vbi gloss. & c. praeterea, si de interpatr. & ex c. in singulis, in fine, de iur. manut. & ex cap. generali, de elect. lib. 6.*

Antiquius vero nullum, aut modicum ius patronatus huiusmodi habebatur, ut testat gloss. in cap. *pro membris 16. quafi. 7.* & tempore Galatij Papae patet nihil aliud proprij iuris in Ecclesiis habebant, quam processionis adiutum, seu (vbi alij vocant) frequentationem, qui Christianis omnibus in communione debetur, ut ipse Pontifex loquitur in d. c. *pro membris*, quod quidem (aliis diuersis exponentibus) videtur intelligi facilius, vel libertas amphior in ea Ecclesia commorandi, aut eam frequentandi; qui aditus omnibus quidem Christianis, ut inquit Pontifex, eis tamen liberalius concederetur, vel non ita facili ex causis communibus denegabatur. nam processionis honor, quem nonnulli intelligunt, hodie potius, quam olim innodatus videtur, ius vero praesentandi, quod per hoc verbum volunt exponi, non potest intelligere, cum Canon expresse de vtriusque tanquam de diuersis loqueretur in c. *nobis, de interpatr.* nec tunc quidem adhuc fuerat institutum ius praesentandi tempore Canonis antiquioris; nam postea in Toletano Concilio IX. de quo in d. cap. *decurimus 16. quafi. 7.* institutum fuisse videtur, & ipsius tantum superstitibus concedebatur, ut ibidem dicitur; postea vero eorum quaeque consanguinitate hereditas est iusdem concessum, cap. *filium, cap. considerandum, cum seq. c. 6. q. 7. a. 1. & sic per tot. de interpatr. & infra late videbimus.*

Non solum autem ex constructione Ecclesiae ius patronatus acquiritur, sed tribus de causis potest acquiri, cap. *nobis, cap. Abbas 16. quafi. 7. cap. monasterij, cap. filij, rad. causa & quafi. 1.* Lambert. de *interpatr. lib. 1. part. 1. artic. 20. quafi. 1. princ.* Cabr. de *patronatib. Regia Corona cap. 1. num. 1.* Prima est Ecclesiae alicuius fundatio, siue quis eam in proprio solo suis sumptibus omnino constitueret, cap. *Abbatem, 18. quafi. 2. cap. nobis, de interpatr.* siue etiam solum tantummodo, siue fundum ad eam edificandam obulerit, ac donauerit, Lambert. de *interpatr. part. 1. lib. 1. quafi. 2. artic. 2. num. 1. & 2.* & Doctores communiter; nec quilibet fundi donatio tantum ius patronatus, sed necessarium est, ut totum dominiu transferatur, ut post Lambert. *telusius Maditocum sua praxi habendi censuram, pralud. 7. dub. 18. secundum Roman. impress. Secunda est etiam sola constructio, siue fundi proprij assignatione,*

19 tione, sed in solo ab aliis dato ipse propriis sumptibus Ecclesiam construxit, *cap. monasterium. 16. q. 7.* alius enim si hæc fiant iuxta terminos *cap. ad andemiam. si. 1. de Ecclesiis. ad. &* cum protestatione recuperandi expensas ab ipsa Ecclesia, tunc iuspatione non illi acquiritur, sed Ecclesie, ex causa bonis fuit ipsa constructa, *gloss. verb. construxit. in cap. Apostolicos. 17. q. 2. Gonzal. d. gloss. 18. num. 33 Nicol. Gasc. de benef. par. 3. cap. 9. a. nu. 36. Monet. d. cap. 10. num. 10. 2. & seq. quia nec etiam acquiritur iuspationatus ex constructione necessarii, non voluntarie facta Lambertini d. par. 1. lib. 1. q. 4. princ. art. 7. Rot. decis. 167. a. 5. & p. 2. d. iur. & dec. 738. n. 1. p. 2. & ceteris in Cameracensi. penfionis 10. Decembrii. 1612. coram R. P. mee. Piroano & aliis Rot. decisionibus relatis, Ferentii. in annot. ad decis. Bar. 22. sub lit. A. n. 16.*

20 Hinc etiam ex reedificatione, seu reedificatione Ecclesie penitus destructæ, seu dirutæ, ita ut noua consecratione indigeat, acquiritur iuspationatus, scilicet verò si reedificaretur Ecclesia non penitus destructa, ita Abb. in *cap. de inop. par. 1. n. 1. & 11. & ibi B. 102. n. 56. 1. 1. n. 1. 5. si quis edificet. n. 4. ff. de no. op. ar. 1. Steph. de lib. gratia. 1. de modo, & forma impetrandi, §. sequitur videre. n. 6. Roch. de inop. par. in verb. construxit. n. 12. Lambert. eod. tract. p. lib. 1. q. 6. princ. art. 3. ex n. 13. Boulat. conf. 310. a. n. 3. vol. 3. Menoch. conf. 90. n. 17. & conf. 336. au. 5. cum seqq. Spin. in specul. testam. gloss. 4. princ. nu. 28. Zcol. in cap. Episc. par. 1. verb. iuspationatus. 5. ad finem, Scraph. decis. 518. & 907. Aloy. Riccan. collect. decis. p. 5. collect. 1199. Azor. iustit. moral. par. 2. lib. 6. cap. 19. q. 10. Nicol. Gasc. d. cap. 9. num. 51. Gonzal. ad reg. 8. Cancellar. gloss. 18. n. 33. Campan. in d. iur. canon rubr. 11. c. 1. n. 337. Mullar. in praxi habendi concursus. præbad. 7. dub. 22. n. 6. secundum Romanam impress. Viuiam. in praxi iur. 1. 1. c. 4. n. 6. Bened. Aegy. in repet. l. 1. C. de sacros. Eccl. p. 5. §. 1. n. 18. Rot. in Senen. beneficii. 8. Martii. 1596. coram Litta. & dec. 5. n. 4. p. 2. & ceteris in Admisen. Plebis iur. iuspationatus 21. Februarii. 1615. coram Reuerendissimo D. meo Coccino. & in Responsum Parochialis 3. Ianu. 1616. coram bo. me. Buaita. inter eius impetillas dec. 949. n. 7. vbi Ferentii.*

21 sub lit. A. Bened. Stephan. Guzman. dispens. 177. num. 26. vbi dicit quod ad adquirendum iuspationatus ex reparatione requiritur totalis testaturatio ipsius Ecclesie funditus dirute: vnde Boulat. d. lib. 1. conf. 310. num. 6. Campan. d. cap. 13. num. 339. & Rot. decis. 306. par. 3. d. iur. dicunt Ecclesiam adeo dirutam iudicari, ut reedificata dicatur, & iuxta prædicta acquiritur iuspationatus, si noua indigeat consecratione, per *cap. de fabrica. de consec. disp. 2.* ex qua quidem Ecclesie constructione acquiritur iuspationatus, absque alia reedificatione, nisi illud expresse remittatur, Viuiam par. 1. lib. 2. cap. 1. num. 9. Ferentii. in annot. decis. Buaita. n. 14. lit. B. quia probata constructione cum assensu Episcopi, si tamen præsumptum, non est necesse probare alium assensum, quoad acquisitionem, Causale dec. 336. ex num. 4.

22 Ad in Altariis constructio possit in abst. acto fundari noua Capellania, & in ea reuerenti iuspationatus 2. Affirmantem respondent Roch. in verb. & domus numer. 1. Lambert. d. lib. 1. p. 1. q. 5. art. 15. in princ. vers. nota tamen & quest. 6. art. 1. num. 10. vers. in circa. & fuit dictum in Gerunden. iuspationatus 22. Aprilis. 1612. coram Reuerendissimo D. meo Coccino.

23 In his tantum duobus causis consecratus eius reedificatus, Barbo. de iur. Eccl. par. 11.

quiritur, sine cuius auctoritate constructi Ecclesia non potest, vti lib. 2. cap. 1. ostendimus & sic Duxcessus Ordinarij consensus interuenire debet, ut probat d. cap. an. 1. 3. de iur. patron. Caldein. conf. 10. vers. nam auctoritas de iur. patron. Lambertio. lib. 1. par. 1. q. 2. art. 1. Rot. in Gerunden. benef. 1. Martii. 1510. coram Ortemberg. Ego ipse d. lib. 1. par. allegat. 70. numer. 20. & potest etiam ante creationem iuspationatus interuenire, & postea, & quandoque, Caldein. conf. 6. de iur. patron. Roch. verb. pro eo. quest. 4. numer. 9. Lambertini d. libro 1. par. 2. quest. 1. art. 10. & quest. 11. art. 16. nu. 5. Rot. in Pontina iur. patronatus 23. Martii. 1603. coram Reuerendissimo D. meo Coccino, & in Brissacien. iur. patronatus 7. Martii. 1612. coram bo. me. Pbaldo sen. Beltramo. in annot. ad decis. 420. Gregori. nu. 7. Rot. decis. 101. num. 7. apud Paul. de Rubis. cor. 3. d. iur. alius p. 7. & ceteris, vbi quod contentus Ordinarij in donatione iuspationatus, quandoqueque superueniat, valida donationem etiam in præiudicium tertij. Ego ipse d. alleg. 70. num. 21. vbi nu. 23. quod petendus est ab Ordinatio illius loci, in quo fundatur Ecclesia, & ann. 30. quod Ordinatij nomine in hac materia veni quilibet Prælati, etiam inferior, dummodo habeat Episcopalem iurisdictionem, & num. 31. amplius ad Capitulum Sede vacante, quem tamen consensum dare non possent Episcopi Vicarii generalis, nisi d. hoc habeat speciale mandatum, ut docent plures, quos sequitur f. radem par. 3. alleg. 4. n. 74.

24 Si verò nolite consentire Diocelanus, poterit compelli per Superiorem, alijs ipse Superior consentiat, si adhuc Diocelanus teneat sine causa, Mullar. in praxi habendi concursus, præbad. 7. dub. 7.

25 Vnde autem præsumatur ex lapsu temporis, si licet ab aliquibus 10. dubium renocari, 10. quo communis obtinuit ex duratione temporis, adificatione capellæ cum insignibus, & armis ac visitatione superioris, huiusmodi consensum præsumi, ut ex multis Sacre Rote decisionibus comprobamus d. p. 1. alleg. 70. n. 22. quibus addo Causale. dec. 265. num. 5. & regulariter tempus triginta annorum necessarium esse ad præsumendum talem consensum, firmavit Beltramin. ad Gregori. XV. decis. 420. n. 7. Rot. decis. 179. n. 1. p. 2. d. iur. & dec. 694. n. 5. p. 1. & ceteris & decis. 101. num. 6. apud Paul. de Rubis tom. 3. d. iur. Verum hæc in re optime consideratauit Rot. in Segobien. Cappellanie. 13. Januarii. 1613. coram bo. me. Pbaldo sen. quod licet supradicti procedant in donatione iuspationatus, in qua nullus potest considerari fuor Ecclesie, ac proinde requiritur spatium tanti temporis ad præsumendum talem consensum: tamen vbi agitur de eo præsumendo in erectione alicuius beneficii cum testatione iuspationatus, cum sit in fauorem Ecclesie, qui in eo visitari, ne beneficium iam erectioni suppeditatur ob defectum talis consensu, non videatur requiri spatium tanti temporis, ac proinde videatur sufficere decennium, ex quo agitur de modico præiudicio, ex Menoch. de præf. lib. 3. præf. 32. nu. 5. 4. eo maxime quia consensus Ordinarij potest interuenire ex post facto, ut supra diximus, & quia Ecclesia repetitur adiacente, interuenisse præsumitur, secundum Menoch. lib. 5. præf. 79. num. 4. Nicol. Gasc. de benef. p. 5. c. 9. n. 73. cum quia sufficit etiam tacitus, qui colligitur ex institutionibus ipsius factis ad præsentationes patrono. Roch. d. verb. præf. 8. n. 10. Rot. in Aquen. iuspationatus 7. Novembrii. 1601. coram bo. meo. Lancelotto. in penultima per Mauch.

Marchef. *de commission. par. 1. pag. 453.* Belsermin. *ad d. decis. 420. Gregor. XV. n. 7.*

- 46 Illud tamen quod hoc propositum est aduertendum, cum solo Episcopi consensu non posse inspatronatus in Ecclesia Conventuali fundari, sed esse necessarium privilegium Apostolicum in limine foundationis, etiam ad effectum presentationis: vt docent Host. *col. 2. & Abb. num. 9. in d. nobis. de irreg. Aloy. Ricc. in collect. decis. p. 5. collect. 1486. Pet. l. 1. col. 15. vers. in Ecclesia. tit. 6. lib. Ordinarum.*
- 47 p. 142. Setaph. *decis. 1305. n. 5. & decis. 1353. n. 5. & decis. 1395. n. 2. Rot. decis. 133. n. 1. p. 1. recent. vbi n. 2. subdit inspatronatus, presumi fundatum ex privilegio Apostolico, quando ultra temporis antiquitatem concurrat obsecrantia presentationum. Verum ad effectum preeminentiarum, & ad omnes effectus, excepto iure presentationis, & nominandi, potest in Conventuali inspatronatus ex constructione acquiri, secundum Lambert. *lib. 1. par. 1. artic. 7. vnde circa q. n. 3. Causet. dec. 265. n. 7. & 8.**

- 48 Vnde quodque in Ecclesia regulari non acquiritur inspatronatus ex sola foundatione, & dotatione sine particulari privilegio Apostoli, vt per Mohed. *decis. 240. alius 10. n. 3. de irreg. par. Causet. in reg. poss. p. 2. §. 10. n. 3. vers. alter casus, Lambert. lib. 1. q. 5. p. 1. art. 1. num. 108. & 11. Rot. decis. 563. vers. non obstat, & decis. 564. n. 2. & 3. decis. 572. num. 1. & decis. 574. num. 1. par. 4. diuers. & decis. 421. n. 2. par. 2. recent. Ferentill. alios commulans in annot. ad decis. 1. Burnet. num. 15. Intellige si inspatronatus esse reservatum in tota Ecclesia, secus vero si fuit reservatum in Altra constructa, vbi construendo de ordine restitoris in dicta Ecclesia regulari, quia tunc sufficit solum consensus Regularium, vt citato Paris. *consil. 3. §. num. 10. lib. 4. h. manit. Rot. in Segobien. Capellania 26. February, 1625. coram. v. Valde, in vers. non obstat secundo, testat. Ferentill. in annot. ad dec. 1.**
- 49 *Fur. art. num. 17. vbi num. 16. post. Setaph. decis. 1395. n. 3. ampliat decisionem d. cap. vbi, quomodo Ecclesia esset Conventualis habitus, & non solu. Privilegium autem periculum ex cursu temporis, & obsecrantia praelumini intensionis in limine foundationis, licet non sit firmiter enunciatum, Abb. in c. cura pastoralis, nu. 4. de irreg. Rot. decis. 363. n. 1. & decis. 373. num. 2. par. 4. diuers. nisi ex facie instrumenti foundationis constaret adhibitum fuisse solum consensus Episcopi, vel alterius Prelati, Papae inferioris, Anton. Gabz. *comm. tit. de presump. consil. 1. n. 57. m. 2. par. 1. recent.**

- 50 Tertia est dotis, siue certi redditus assignatio Ecclesie facta, *cap. filius & cap. quicumque 16. quast. 7. Vnde illud adductum per gloss. in d. cap. pia mentis, ead. q. 7. Patronum facient dot. adificatio suorum, & in Concil. Trid. sess. 14. de inspatron. cap. 12. sic dicitur, Nemo quacunque ratione, nisi Ecclesiam, beneficium, aut Capellam de novo fundaverit, & construxerit, suam erexit, qua tamen sine sufficienti dote fuerit, de sua propriis & patrimonialibus bonis competenter dotauerit, patronatum impetrare, aut obtinere possit, & debeat. Peremptionem autem patronatum in Ecclesia acquiri nullus potest, *cap. quia clericus 6. de irreg. par. quin potius, qui tale ius in Ecclesia emerit, est illo spoliandus, qui inspatronatus nec emi; nec vendi potest, cap. de iure, eod. tit. Azor. *instr. moral. p. 2. lib. 6. cap. 10. q. 8. Suarez. de Relig. tom. 1. lib. 4. de sum. cap. 28. num. 17. cum seq. Redonius de sum. part. 3. cap. 22. num. 12. Bonacin. in simili tr.***
- 51 q. 4. §. 1. num. 3. Sed neque per usurpationem acquiritur: tale autem quod per usuram volens excommunicationis sententiae subiaccere statueret in

*cap. generali, de elect. l. 6. cuius vim incurrunt Gamb. de casib. *restr. cap. 10. num. 2. in fine, & num. 3. Filluc. *tracuat. 14. num. 53. vers. vltimo. & num. 56. num. 99. vers. 4. & num. 106. & alij per me citati de offic. & potest. Episcopi par. 3. alleg. 50. num. 203. in impress. Lugdunen. Verum nec ita simpliciter patronatus ex superadditis causis acquiritur, vt statim causa praestita quis efficiatur patronus, quia si quis fundum solum praestiterit, Ecclesia, autem vel a se, vel ab alio non constituitur, nullum ius acquisivisse putatur, sed neque constructa Ecclesia, donec dotem ab aliquo competentem acceperit, nullum ius edificatoribus praebet, Ecclesia enim non dicitur in esse deducta, donec iura hae adint, gloss. in d. cap. pia mentis 16. quast. 7. Innoc. in cap. 1. de irreg. par.***

Satis est autem per aliquem id, quod deest, suppleti, vt inspatronatus acquiratur, qualiquod praestiterit, verum pro parte tantum ipse, & alter pro parte erit patronus, & ita tres possunt pro parte simul esse patroni, quia Ecclesia antiqua cuius constructa, aut fundatae non erat, ab aliquo competenter dotata, modo illud ante eius consecrationem fiat, vt lib. 2. in cap. de consecrat. Eccles. vidimus: nam per dotis assignationem in consecrata Ecclesia nullus patronatus acquiri, vt per gloss. notabilem in d. cap. pia mentis 16. quast. 7. & quomodo Ecclesia aliquid modicum habeat; qui tamen eam sufficienter dotauerit, antequam consecraretur, ex patronatum videtur acquirere, sed non idcirco de eo dicitur, qui iam constructam pro parte tepatate voluerit, vt colligitur ex Concil. Trid. sess. 14. de reform. cap. 12. vbi dicitur, *competenter dotauerit, & sic dotante in insufficienter, quod arbitratu Ordinarios, non acquirere inspatronatus, sed dici beneficium, tenent Lambert. in d. lib. 1. par. 1. q. 5. num. 11. Nicol. Gatt. d. par. 5. cap. 5. num. 52. Aloy. Ricc. in praxi verum for. Eccles. resol. 121. n. 3. vers. declaratur. Arzendum ad recap. legum Nannarum, lib. 4. tit. 30. libro 1. de irreg. par. num. 31. per ni neque acquirit quis ex augmento dotis, secundum gloss. in cap. pia mentis 16. quast. 7. vbi Arzendum, num. 3. & 4. Turrec. m. 6. Roch. de irreg. par. vbi b. & dotatur, quast. 2. num. 4. Lombosin. ead. tract. lib. 1. par. 1. quast. 6. art. 1. num. 1. & 2. & art. 2. num. 11. Aloy. Ricc. in d. praxi resolut. 150 Stephan. Gratian. *disceptat. forens. cap. 177. num. 24. & 25. Rot. decis. 511. par. 2. recent. & decis. 318. num. 5. p. 5. recent. refero Ego ipse de offic. & potest. Episcopi p. 3. alleg. 70. n. 15. & in collect. ad cap. quomodo 3. num. 9. de irreg. par. Debet enim prius constare dotem primam fuisse redditam de esse ad non esse, vt quis ratione illius secundae acquirat inspatronatus, vt bene ait Gonzal. ad reg. 8. Cancell. *gl. 18. m. 3.***

Illud autem animadvertere oportet, quod dos ab initio foundationis sufficiens praesumatur, *cap. nemo 100. de consecrat. dist. 1. Caldetin. in consil. 10. post med. vers. pro parte contraria, Vercell. decis. 62. par. 1. Gregor. XV. decis. 483. nu. 5. Rota in Tolentana *instr. patronatus, 11. February 1627. coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano, impressa per Visium. post suam praxim irreg. par. decis. 112. Quae sententia dicitur sufficiens dos, diximus lib. 2. cap. 2. num. 20. cum seq. In cuius dotis datione, & assignatione requiritur Diocesani consensus, sicut in fundatione, & constructione requiritur supra diaimus, qui Diocesanos antea qualitates dotantes exquirere debet,**

debet, & quomodo velit dotem constituere, & an sit congrua, & sufficiens, ut bene notat Viuan. in d. *praxi iurispas. lib. 2. cap. 4. a. 17.* secundum vltim. Romanam impressionem, & faciunt, quae tradi d. par. 3. alleg. 70. n. 9. cum seq.

- 60 Licet autem non debeat, qui velit ad acquirendum ius patronatus tria copulatim requiri, scilicet, fundum, constructionem, & dotem, siue ab vno, siue à duobus, Roch. de Custe de iure patr. in princ. num. 3. in fine, & num. 4. & in verb. *Ecclesia sandani*, num. 2. quest. 2. & verb. *constraxit*, n. 3. q. 3. & verb. *dotam*, num. 1. Abb. conf. 106. num. 2. col. 1. in fine, vers. *quod etiam*, par. 2. & in cap. ad audiendum, num. 4. de Eccl. adf. Ioan. de Anania conf. 24. n. 4. vers. *ad proba*, Gregor. Lopez. l. 1. gloss. 3. sit. 15. p. 1. Petz tam. 1. Ordiana. fol. 136. vers. *fundatione igitur*, fol. 137. vers. *quantis*, Monet. de commut. vltim. volum. cap. 10. 102. vers. *ego vero*, Nicol. Garc. de benef. p. 5. c. 9. n. 44. Cassand. dec. 6. n. 10. de iure repaera.

- 61 Tamen contraria opinio, quod scilicet ex sola constitutione, vel donatione acquiratur ius patronatus, receptior videtur, cum tunc alternativè loquuntur, & propterea vnum concurrere sufficit, ut probate videtur tex. in cap. nobis, & ibi gloss. in verb. *construxerit*, cap. quoniam, & ibi gloss. in verb. *fundatores*, de iure patr. cap. filius, cap. decernimus, cap. monasterium 16. q. 7. cap. significans, de testib. gloss. magna in cap. pio manet 26. q. 7. Abb. in c. ad audiendum num. 10. & 11. de Eccl. adf. & in c. propositum, num. 1. de f. iur. presby. & ibi additio, idem Abb. in d. cap. nobis, num. 3. Card. num. 3. Ioan. And. n. 6. & 7. Butr. num. 1. Boich. etiam num. 1. Apphar. in princ. & num. 6. Hostien. n. 1. de iure patr. Beroi. in cap. quoniam, num. 95. et d. 11. Host. in sum. de iure patr. num. 1. Abb. conf. 54. num. 1. par. 1. & conf. 59. num. 1. & 3. par. 2. Cardin. conf. 123. num. 2. vers. *ad quod respondet*, Ioan. de Anania conf. 24. vers. *stud proba*, & ibi Bologniet. num. 6. Menoch. conf. 245. n. 1. & 4. & lib. 3. de praesumpt. pref. 90. num. 4. & 5. Larbet. de iure patr. lib. 2. par. 1. q. 1. art. 1. a. 18. vers. *omnis igitur* ad 1. vbi reprobat Roch. Spin. in speculo testam. gloss. 4. princ. num. 18. & 29. Paul. de Civitatis de iure patr. p. 3. num. 1. Vgolin. de offic. & potest. Episcop. ca. 5. 1. a. princ. num. 6. Franc. Leo in thesauro fons Ecclesiast. par. 2. c. 6. num. Camil. Borell. in sum. num. dec. par. 2. tit. 3. 2. num. 23. Verill. dec. 113. par. 1. Rot. de iur. p. 1. dec. 598. n. 1. & p. 4. dec. 565. num. 2. eadem Rot. dec. 5. de iure patr. in acriq. Aloy. Ricc. dec. 72. n. 5. & seq. p. 1. & Concil. Trid. sess. 25. de reform. c. 9. & sess. 24. etiam de reform. cap. 11. vbi loquitur de alienatione, & dicit, sit reclusus ius patronatus ex fundatione, vel donatione.

- 62 Quoad acquirendum tantum ius patronatus honorificum, eorum est sufficere solum constructionem, de nobis, & ibi gloss. Abb. num. 5. Ioan. And. n. 15. de iure patr. Lambectin. dist. lib. 2. p. 1. q. 1. art. 7. n. 5. Ioan. de Anan. conf. 24. num. 4. vers. *ad proba*, & ibi Bologniet. n. 6. Franc. Leo de d. 7. num. 71. Mantel. dec. 244. num. 1. & etiam absque vila refectione, nisi expresse reimitatur, Lambert. d. lib. 1. p. 1. q. 1. art. 4. n. 2. Rot. dec. 1. de iure patr. in acriq. & fuit dictum in Iacea. per vnum 19. Noaembrii, 1591. coram Card. Phosphibus sen

- 63 Alteri vero acquiritur patronatus, in quibuscumque beneficia, facultates, & privilegia concessa, cum in vim patronatus, quam alio quocunque iure nominandi, eligendi, praestandi ad ea cum vacant (exceptis patronatibus super Cathedralibus

Ecclesiis, & aliis, quae ad quoscunque sublimis Principes intra Imperij in dominiis luna habentes pertinent, & quae in fauorem Auditorum Generalium concessa sunt) in totum procul atrogata, & licita cum quasi possessione inde sequuta intelligi statuit, ac decernit Concil. Trid. sess. 25. de reform. cap. 9. in princ. & per illud sic docent Flamin. Panf. de confident. q. 18. n. 239. & seq. Seraph. dec. 1395. n. 4. Gonz. ad reg. 8. Cancell. gloss. 18. testit. decilum Nicol. Garc. de benef. p. 5. c. 9. ex a. 115. vbi n. 117. subdit procedere, etiam si in privilegio habeatur ius patronatus competere non solum ex privilegio, sed ex vera, & reali fundatione, & donatione, quod etiam testatur Gonzal. reg. 8. gloss. 18. n. 97. & idem Garc. vbi supra a. 118. Similiter testolum testit hoc procedere, etiam si in privilegio dicatur, quod esset eiusdem procul naturae, & roboris, ac si ex fundatione & donatione competere, & aam. 119. 64 assent etiam decilum; quod quando constat de origine privilegij, vel praesumitur esse ex privilegio aliquid ius patronatus, & ad si immemorialis, illa non prodest testit, & sequitur Massob. in sua praxi habendi casusam prefat. 7. dub. 3. n. 85. & 86. secundum Romanam impressionem; & idem Garc. eodem. 2.9. num. 120. dicit idem in Rota Conc. Trid. d. cap. 9. non loqui de privilegiis concessis ex causa onerosa, Seraph. dec. 499. a. 4. Ad hoc autem, ut privilegium sit ex causa onerosa, speculari debet, an illud, quod expensum fuit, & qualitate concessio, quia vbi non equivalat, concessio ipsa iudicari potius debet gratuita, quam onerosa, ut censur Rota dec. 469. apud Farinac. par. 1. recent. & in Casuaragana de Maila 6. N. 6. N. 6. N. 6. coram R. D. meo Coccino Decano, impressa per Mailob. d. prefat. 7. dub. 3. n. 51.

Insimodum igitur ius patronatus ex privilegio 66 etiam cum amplissimis clausulis propter augmentum concessa cadunt hodie sub refectione reg. de mensura, vbi augmentum non ascendit saltem ad medietatem, Beltram. in annot. ad Gregor. dec. 397. ut citat Rot. in d. Casuaragana de Maila 6. N. 6. N. 6. coram R. D. meo Coccino, late Massob. d. dub. 3. per tot.

Sed, quia ius patronatus colore beneficia Ecclesiastica in seruientia à multis redigebantur. Idem idem Conc. Trid. d. c. 9. statuit modos aliquos probandi ius patronatus praeter ceteros secundum iura dispositionem adducendos, prout inferius sigillatim ostendimus.

Primo, ex attentis Concilii dispositione in d. 67 cap. 9. ius patronatus titulus probatur ex authentico documento fundationis, vel donationis, non privilegij, aut alienus qualitates, vel accidentis extrinsecae aduenientia. Ita ex eo colligitur Cassid. dec. 7. de iure patr. Mollis. in sum. Theolog. moral. tract. 6. cap. 5. num. 44. Campin. in iur. iur. Canon. n. 1. 1. cap. 13. num. 405. Monet. de commut. ult. volun. cap. 10. num. 210. Ego ipse de officio & potest. Episcop. p. 3. alleg. 72. n. 21. Rot. in Burgi S. Don. ius patronatus 20. Iuny 1622. coram R. P. D. Merlino, impressa per Viuiam. post suam praxim ius patronatus dec. 17. num. 1. & in Albanen. Prioratus 21. May 1603. coram bona mem. Penia, vbi fuit dictum quod nihil pertinet, quod Conc. d. c. 9. sustinet privilegium, quia non iustitiae ea, quae proueniunt ex fundatione, vel donatione legitime probata. Authentici enim documentis appellatione in hac materia venit Bulla erectionis, siue consensus Episcop. vel Summi Pont. in scriptis datus ad fundandum, construendum, siue dotandum, Alph. de Leone

Leone de officio Capellani p. 1. quæst. 4. praxi 2. num. 17. vbi num. 18. cum Rota probat Bullam exco-
municis idem esse atque instrumentum donationis, vel
donationis, & num. 19. tener etiam venire scriptum
publicum continet in dictam fundacionem, vel
donationem, et si non appareat ex de consensu Epis-
copi quia ille sufficit si sequatur, & num. 22. ait
sufficere ut tale instrumentum donationis solum,
vel fundacionem, seu constitutionem continet,
& n. 24. quod venit etiam testamentum vbi fun-
daci dotata, & n. 26. quod etiam continentur codi-
cilli, & n. 36. Sacra Cong. & Rota assent requiri pro
forma ut probatio fiat per authenticas scripturas, &
regulam esse constituendam quod probatio per tes-
tes non sufficiat. Sed quando haberi non potest
probatio existentie iurisdictionis per authenticas
documenta, ut supra dixi, Sacrum Concilium pro-
uidet quomodo eadem existentia probeat inter pri-
uatos, de quibus non potest esse suspicio usurpa-
tionis.

69 Secundo, probatur iurisdictionis ex multiplica-
tis presentationibus per antiquissimum tempore
cursum, qui hominum memoriam excedat, ex eod.
Conc. Trid. in cap. citato cap. 9. Ita Menonch. cons.
136. & de præf. lib. 3. præsumpt. 90. num. 3. cum segg.
Mal. 22. de prob. cond. 103. n. 9. Gonzal. gl. 18. n.
44. cum segg. Franc. Leo in thesauro fori Eccl. p. 2. c. 21.
n. 3. Camp. n. d. c. 1. ex n. 43. Monet. d. c. 10. n. 21.
Molles. d. v. cap. 5. n. 47. me citato in hoc loco. No-
guet. tom. 1. all. 28. n. 8. Ego ipse d. all. 72. n. 28. Ror.
dec. 148. n. 1. & dec. 111. n. 1. p. 1. rec. & dec. 64. n. 2.
p. 2. rec. Et etiam si nullum instrumentum funda-
tionis, vel donationis ostendatur, & quamvis in
dictis presentationibus nulla appareat facta mēio
fundationis, vel donationis, ut bene resoluunt Cōz.
d. l. 1. n. 46. Galat. in margarita casuum consens.
verb. iurisdictionis pag. 145. Mosel. d. v. c. 5. n. 47.
immod. Alcyf. Ricc. in praxi rerum fori Eccl. ref. 127.
n. 1. & in dec. Curie Archiep. Neapel. p. 4. dec. 35. 8.

70 Immemorialis autem possessio verificatur in cen-
tum annis, ut per Mat. Ant. var. res. lib. 1. res. 80. n. 11.
Franc. Leo in thesauro fori Eccl. p. 2. c. 21. n. 5. Gac.
de benef. p. 1. c. 1. n. 263. Aloyf. Ricc. de nouis probat.
iur. ref. 205. n. 6. Alphons. de Leone d. g. 4. praxi.

71 n. 46. Quia centenaria quasi possessio presentan-
di inducit præsumptionem tituli donationis totalis,
seu æquivalentis, secundum opinionem, quam Rota
tenet dec. 254. n. 10. vsque ad fin. lib. 3. p. 1. diuers. &
ceram Pute dec. 190. & 206. lib. 5. in correctis, eod.
Ror. decif. 112. n. 4. p. 1. rec. & in Parmen. prioratus
23. Januarij 1625. coram Reuerendissimo Seleucien.
& in larnen. Abbatia 3. Junij 1625. coram bene-
dicto Burato, inter eius impressas dec. 884. vbi Feret.
sub litt. A. concordantes adducit, resoluunt Hiccon.

72 Gab. nouf. 198. n. 5. lib. 2. Vnde probati iurisdictionis
ex presentationibus per sparium centum an-
norum effectum sonis, quod ex illis præsum-
atur titulus fundacionis, vel donationis, resoluunt
Gonzal. d. g. 18. n. 4. Ror. dec. 211. n. 1. p. 1. rec. & dec.
541. n. 2. dec. 647. n. 2. p. 1. rec. & in Flurina capella.
30. Maij 1616. coram R. P. D. meo Pirouano, im-
pressa per Viui. post praxim. iurif. dec. 63. n. 2. & in
Burgi S. Donni iurisdictionis, 20. Junij 1622. coram
R. P. D. Merlino, Cusale dec. 547. n. 1. & dec. 625.
n. 4. Buzac dec. 542. n. 1. & dec. 172. n. 1. vbi Feret.
n. 1. alius decif. refert. Nec modici temporis defectus
tolle huius centenarie effectum, ut per Lotet. de
re benef. lib. 2. g. 7. n. 63. Aloyf. Ricc. in tr. de nouis
probat. iurif. ref. 206. n. 6. & ref. 223. Ror. in d.
Florentina Capla impressa per Viuiam d. dec. 62. n. 3.

& in Burgi S. Donni iurisdictionis 9. Decembris
1622. coram R. P. D. Merlino. impressa per eundem
Viuiam, dec. 18. n. 6. & in eadem coram eodem, 20.
Junij eiusdem anni, impressa per eundem Viuiam.
dec. 17. n. 4. Alphons. de Leone d. g. 4. praxi 2. n. 47.

Quam quidem immemorialem pensionem 10-
telligimus requiri etiam in priuatis personis, non
obstantibus verbis illis Concilij Trid. in dist. c. 9.
alijsque secundum Iuris dispositionem, quia non res-
piciunt tempus. de quo iam expresse immediatè
supra disposuit, & voluit esse immemorialem: sed
respiciunt alios modos, nempe. per suam con-
structionem, & similia, quibus secundum Ius an-
tiquum probati poterat iurisdictionis: ut tempus
præcise, & semper etiam in ipsis priuatis debet
esse immemorabile: alias enim inconuenient indu-
ceretur correctio superioris dispositionis, quæ
non præsumitur: vnde etiam in priuatis ex more
Concilij requiritur centenaria, & non sufficit qua-
desageneria possessio, quando agitur contra libe-
ratem Ecclesie. Ita Franc. Leo in thesauro fori Eccl.
par. 2. cap. 6. num. 8. Campan. in diuers. Iuris Ca-
non rubr. 1. cap. 13. num. 415. Gac. de benef. p. 1.
cap. 9. num. 97. & 141. Et adeo ex forma Concilij
requiritur possessio immemorialis, dum deficit
instrumentum fundacionis, vel donationis, ut per
æquipollens non possit adimpleri, Coccin. dec. 25.
num. 2. & 3. Lotet. de re benef. lib. 2. quæst. 7. nu-
mer. 125. cum segg. Imò ista immemorialis posses-
sio, quando adest præsumptio usurpationis, cit-
comitripro etiam Concilio Trid. de Iure commu-
ni requiritur, Achil. de Gualf. decif. 4. num. 4. 9.
& 10. & dec. 6. de inrepar. Verall. decif. 128. num. 5.
lib. 2. Hiccon. Gab. cons. 192. num. 1. lib. 2. Mant.
decif. 39. n. 3.

Ad probandum hoc tempus immemorabile suf-
ficere memoriam quadraginta annorum, quod de re-
liquo tempore testis deposuit secundum auditum &
famam, iuxta doctrinam glori. communiter receptæ
in c. 1. de præf. lib. 6. vt per Bald. de præf. par. 2.
quinta pars, quæst. 6. num. 43. Cou. in reg. possessor.
p. 2. 5. numer. 7. Malcard. de probat. cancel. 138.
102. Gac. de expens. cap. 9. numer. 9. Molin. de
primis lib. 2. cap. 6. num. 51. Molin. Eccl. de In-
stit. tractat. 2. diffinit. 76. numer. 5. Monet. de de-
cim. cap. 5. num. 77. Aloyf. Ricc. in tractat. de nouis.

76 probat. iurisdictionis. ref. 70. Quia immemorabilia
per testes non dicitur sufficienter probata, si testes
minimè dicant, quod non audiverunt, nec viderunt
contrarium. Steph. dec. 1367. num. 1. & tunc tes-
tes debent habere sexaginta annos, si probatio
per eos facienda sit: sin autem per scripturas, & in-
strumenta, centenaria requiritur, ut per Flamin.
Parsl. de censuris. quæst. 28. num. 235. Gac. dist.
cap. 9. num. 92. & par. 1. c. 2. numer. 263. 2. ut
liberem debent esse testes quinquaginta quatuor an-
norum, secundum Hiccon. & Sole in locis commu-
nib. verb. ref. 10. Aloyf. Ricc. in d. praxi rerum fori
Eccl. ref. 118. in dist. tractat. de nouis. probat. iur.
iurisdictionis. ref. 70. Recenti XV. dec. 196. Ror. dec.
445. num. 1. par. 1. vicenti & dec. 248. sub num. 3.

78 par. 2. recent. Ego ipse d. alleg. 72. n. 37. Ad quem
immemorialem conficiendum, tam in testibus,
quam instrumentis concurrere debent anni cla-
pli vique ad terminum: ontouetiz moræ, & non
tempus decursum vique ad Concilij publicatio-
nem, vt referunt decifum Gonzal. d. gl. 18. nu. 89.
Parsl. in praxi Episcop. p. 2. c. 5. n. 7. post princ. vbi
etiam resoluunt attestare probata immemorabilia
presumi probatum iurisdictionis ex fundacione.
Vnde

79 Vnde tempus litis deducendum est, tam in instrumentis, quam in testibus, quando queritur, an sint de Antiquo, Rot. decif. 183. ante num. 1. p. 1. & decif. 233. in fine par. 4. diuersif. & decif. 160. sub num. 9. par. 1. recent. & in Nauarum honorum, 7. Junij, 1619. coram Cardin. Sacrate, atque etiam deducendum est tempus prouisionis Apost. prope non semel tenuit eadem Rota, vt constat ex allegatis in Aretina Capellania 18. Maij 1616. coram bona mem. Buratto, inest eius impressas, decif. 178. num. 4.

80 Circa verò requisitum aliud multiplicatarum presentationum notat Aloyf. Ricc. in praxi rerum fori Eccles. resol. 127. num. 2. presentationes multiplicatas, quomous interpolatas, & non successiuas, probare iurisdictionem, maxime si probetur perfectas presentationes effectuum fuisse ob successiuam presentationem petitorum praesentationum. Dicitur autem multiplicata presentationes, si ad minus fuerint duae, secundum Consilium, decif. 177. num. 2. p. 1. Matc. Anton. var. resol. lib. 1. resol. 109. num. 37. Aloyf. Ricc. in d. praxi rerum fori Eccles. resol. 127. in fine, Campan. d. 13. num. 415. quos refert Ego ipse d. alleg. 72. num. 31. & me citato in illo loco Aloyf. Ricc. d. tract. de nouis. prob. iurisdictionem ref. 67. & me citato in hoc loco Neguetol. tom. 1. alleg. 28. num. 8. Alphonsi de Leone d. 9. 4.

81 praxi 2. num. 48. Sufficeret tamen vnica presentatio, si is presentatus per quadraginta annos possederit, nec vnquam uenerit casus nouae presentationis, vt dicit gloss. vers. vno, vel pluribus, in e. cum de beneficiis, de proband. in 6. & ibi Franc. num. 3. Felin. in e. in nostra, num. 4. vers. etiam, de scriptis, gloss. verb. breuiatem, in e. cum Ecclesia Suriana, de causa possess. & prope, & ibi Bott. num. 36. Federic. de Senis cons. 214. num. 4. in prime. vers. ad id, quod queritur, Card. cons. 62. n. 8. Dec. cons. 134. num. 2. ante fin. vers. & in casu, Achil. dec. 5. num. 1. & in praxi.

82 de iurisdictione. Quia quando alius habet causam successiuam, & permanentem, nec non continuationem temporis requirit, inducit praesumptionem sufficientem, quomous sit vnicus, Abb. in e. fin. num. 17. vers. distingue tamen, de consuet. Dec. d. cons. 134. num. 1. circa fin. & vers. in toto, nec Sacrum Concil. Trident. circa probationes in patronatu priuato aliquid immutauit, vt diximus hoc ind. 2. num. 102. & ex his ita in puncto censuit Rot. in Bergomen. Capellania, 18. Maij, 1619. coram R. P. D. Merlinio.

83 In omni autem euentu, quod constaret de vitio iniurioso à principio, tunc continuatur humilitas presentationes, & immemorialis nihil suffragatur, vt per Gonzal. d. gloss. 18. num. 48. Piazec. d. 5. nu. 7. vers. non tamen. Mant. dec. 318. ex n. 1. Aloyf. Ricc. de nouis. probat. iurisdictionem. resol. 47. Rot. dec. 348. n. 3. p. 1. recent. metipsum d. alleg. 72. num. 67.

84 Tertiò probatur iurisdictionis ex presentationibus, etiam per quadraginta annos effectum sortitis, licet tempore cū humilitas quadragenaria possessione concurrat publica vox & fama, vel aliae praesumptiones, quae vim habeant firmæ. Cassal. dec. 4. num. 4. cum seq. de probat. Achil. decif. 6. eod. in. Alphonsi de Leone de officio Capell. par. 1. qu. 4. praxi 2. num. 60. num. seqq. Card. Mantic. decif. 318. num. 5. Caudin. Setaphin. decif. 107. in fine, & decif. 144. num. 6. Coccin. dec. 174. num. 2. Rot. decif. 77. num. 1. & decif. 311. num. 3. p. 1. recent. & dec. 360. ex num. 8. & decif. 694. nu. 6. p. 2. recent. & in Lucana iurisdictionem de Podio 26. Junij, 1619. con-

ram bona mem. Dunas, etio, & in Pifien. Capella 10. Ianuarij 1612. coram Card. Veraspio, & in Auximana beneficiarum, 6. Februarij, 1613. coram R. P. D. meo Piranato, & in Bergomen. Capellania, 18. Martij 1619. coram R. P. D. Merlinio, Buratto, decif. 172. n. 18. vbi num. 2. ait praedicta procedere, quando non constat de initio contrario, vel de precedenti statu libertatis, & decif. 338. num. 1. vbi in fine subdit quadragenariam, & famam copulatue requirit ad docendum de iurisdictione. Vnde fortis- 86-
simam solum non sufficere tenebant Stephan. Gratian. discept. forens. 310. num. 80. Aloyf. Ricc. in d. praxi rerum fori Eccles. resol. 130. & Neapol. decif. 274. num. 8. & 9. p. 4. Mant. decif. 198. num. 4. Garc. de beneficiis. p. 5. 5. num. 40. Ego ipse d. alleg. 72. num. 43. & seq. Rot. decif. 333. num. 5. p. 1. recent. & decif. 335. num. 2. p. 1. recent. Hoc tamen intelligendum est quoad plenam probationem iurisdictionis, veluti si controuersa esset cum Ordinatio, secus tamen quando sufficienti leuiores probationes, secundum Mant. decif. 318. sub num. 5. vers. nec obstat, quem citat Fersent. in annot. ad det. Buratto. tit. num. 21. Ad hanc quadragenariam probandam sufficit etiam vnica presentatio, si presentatus per quadraginta annos fuerit in possessione, nec vnquam euenit casus nouae presentationis, iuxta ea quae supra testolumus, num. 82. & in terminis Alphonsi de Leone d. qu. 4. praxi 2. num. 61. vbi num. 67. dissentit quomodo probetur fama in hoc casu cum dicta quadragenaria, & numer. 67. quod per quatuor testes cum enunciatione antiquis, aliisque ad articulum probatur fama, & numer. 72. querit an ista fama & vox sufficiat si sit quod capellania sit de iurisdictione tantum talis familiar, vel requiritur quod fuerit de fundatione, & donatione ab eadem familia, & n. 74. an possit probari existentia praedicta per solum famam obsequio quadragenaria.

87 Quarta probatur iurisdictionis per enunciationem centum annos, & hominum memoriam excedentes. Ita Garc. d. 9. numer. 21. Aloyf. Ricc. in det. Curia Archiep. Neapol. per 4. decif. 274. num. 3. & decif. 306. num. 4. & in tract. de nouis. probat. iurisdictionem. resol. 19. Rot. decif. 124. num. 4. & 5. p. 1. recent. Ego ipse d. alleg. 72. n. 40. & 41. Enunciatum enim Ordinatioem malum defertur in probatione iurisdictionis, quia praesumitur, licet qualitates beneficiorum, vt plerumque se reddunt difficiles ad instituendum, Mant. d. decif. 318. numer. 2. & decif. 350. num. 3. Coccin. decif. 219. in fine, & decif. 320. num. 3. Rot. decif. 318. n. 3. p. 1. recent.

88 Intellige tamen procedere pluribus concurrentibus: & primò, dummodo sint duae enunciationes, quia regulariter vnica non probat, etiam si sit antiqua, Rot. decif. 160. num. 6. & decif. 159. num. 1. p. 1. recent. & decif. 170. num. 3. p. 1. etiam recent. Secundò, dummodo ponantur à diuersis personis, & à diuerso fonte: quia si ab eadem persona provenirent, licet plures pro vnica tantum haberentur, Capotz. decif. 337. numer. 6. p. 3. Rot. d. decif. 388. numer. 1. p. 1. & d. dec. 189. n. 1. p. 1. diuersif. & decif. 295. num. 7. p. 1. recent. Belletatin. ad Gregor. XV. decif. 407. num. 6. Tertiò dummodo non emanauerint à personis suspectis, & interesse habentibus, ead. Rot. dec. 405. num. 2. p. 1. recent. Quarto, 91-
dummodo sint enunciationes plurium instrumentorum à diuersis Notariis confectorum, Achil. decif. 8. num. 2. de iurisdictione. Rot. decif. 518. nu. 2. & 3. p. 1. recent. & pleribus conclusionem, & declarationem

tionem comprobat Ferentill. in *annot. ad decif. Barar. 172. sub lit. T.*

- 91 Vnde enunciatias plures, & à diuerſiſ perſonis non ſuſpectis emanatas, & antiquiſſimas plenè probate iuſpatronatus eam contra tertium cenſurè non ſemel Roia, & ſignanter coram Burat. *decif. 807. n. 2. & in nullus, ſeu Squillacen. iuriſdictionis 4. Martij, 1616. coram bona mem. Martino Andrea, & in Burgi S. Domini iuſpatronatus, 20. Ian. 1622. coram R. P. D. Merlino.*

- 93 Quinò probatur iuſpatronatus per inſignia alicuius familie ſculptis in Eccleſia vt per Rip. in *cap. cum Eccleſia, num. 97. de cauſa poſſeſſ. Lambertin. de iurepatron. lib. 3. q. 5. ar. 4. n. 1. Roman. ſing. 480. Ferret. conf. 297. num. 9. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſ. 90. num. 10. & præſ. 130. n. 31. Aloyſ. Ricc. in *tratt. de nouiſ. probat. iuriſſ. refol. 233. Seraph. decif. 552. num. 2. & decif. 1141. num. 7. vbi, quòd concurrentibus aliis adminiſtris plenè probant iuſpatronatus, Coccin. decif. 230. num. 1. Duarte. decif. 917. num. 4. vbi Ferentill. Rot. decif. 14. ſub n. 3. ad fin. & decif. 318. n. 5. p. 1. recent. & decif. 348. num. 7. p. 2. etiam recent. & in *Lucana iuſpatronatus, 26. Iunij 1619. coram bonamem. Dunoſſo, impreſſa per Viuian. poſt. ſuum tract. de iurepatron. decif. 26. n. 13. & 16.***

- 94 Intellige, quando apparet inſignia eſſe ita antiqua, prout eſt Eccleſia, vel Capella, in qua adſunt, adeò quòd non poſſit aſſignari alia cauſa, ob quam fuerint appoſita niſi in fundatiõne Eccleſie, alias enim potuiſſent apponi ob reſtauratiõnem, vel ob elemoſynam, ex quibus iuſpatronatus non acquiritur, vt dicit Rot. in *Calagurritana præſentamentarum, 17. May, 1591. coram Gipsio, Coccin. d. decif. 230. num. 1. Card. Caulet. decif. 239. num. 8. quemuis eadem Rot. d. decif. 13. ſub num. 3. par. 1. recent. dixeriſ, quòd licet inſignia non appareant adeò antiqua, vt dici poſſit fuiſſe appoſita in fundatiõne, nihilominus ſuſſiſſigantur ad probationem iuſpatronatus, quia præſumuntur per patronos appoſita ad conſecrationem ſoi iuris.*

- 95 Sextò, probatur iuſpatronatus ex denominatiõne Capelle alicuius familie, Rot. dec. 694. num. 6. p. 2. recent. & coram Buratto dec. 927. num. 3. Seu ex epitaphiis, aut literis ſcriptis in lapidiſ Eccleſie mentionem facientibus de familia, vt per Lambert. de *iurepatron. p. 2. art. 4. quaſt. 10. princ. lib. 3. num. 1. Mascard. de probat. concil. 958. n. 18. Vt ex inſcriptione antiquiſſima in matronibus, lapidiſ, vel lignis poſitis in Eccleſia, & locis publicis, vt per Ferret. conf. 93. num. 9. lib. 3. Hier. Gabr. conf. 196. num. 9. lib. 2. Menoch. de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 71. num. 7. Aloyſ. Ricc. in *d. præſentamentarum ſeri Eccleſie refol. 123. num. 3. in fine, & in d. tra. de nouiſ. probat. iuriſſ. refol. 34. Gaze. diſt. 2. n. 9. num. 91. Molſe diſt. tract. 6. c. 5. num. 46. Ego ipſe diſt. allegat. 75. num. 50. Rot. decif. 374. num. 7. p. 2. recentior. & in *Mutinen. Plebana, 24. Nouembrii, 1623. coram Reuerendiſſimo D. meo Cocchino Decano.***

- 96 Septimò probatur iuſpatronatus ex ſententiã antiqua Episcopii, quia iudicatur ad præſentationem, alicuius patroni beneficiũ pertinere, vt per Putc. dec. 237. lib. 2. in correctis, Hæron. Gabr. conf. 198. num. 4. lib. 2. Aloyſ. Ricc. in *d. præſentamentarum ſeri Eccleſie refol. 123. & in tract. de nouiſſima probat. iuriſſ. refol. 233. num. 1. Ciatlin. controuerſ. forenſ. c. 58. num. 5. & cap. 107. num. 88. Lotter. de re benef. lib. 2. quaſt. 13. n. 152. Ciatlin. controuerſ. forenſ.*

cap. 57. Negueſiol. tom. 1. alleg. 28. num. 9. Rot. in Florentina Canonici 11. Decembrii 1615. coram bona mem. Buratto, inter eius impetruſ dec. 42. num. 17. & apud Poſſi. poſt. 17. de manu. dec. 172. n. 10. Antiqua autem exiſtabitur, quoties quinquaginta ſextò annis completis laus fuerit, vt per Stephan. Gratian. diſcept. forniſ. c. 310. ex n. 90. quem ſecreto Ego ipſe d. alleg. 7. n. 49. addo Campan. in diuerſor. Iuris Canon. rub. 2. c. 13. num. 421. Aloyſ. Ricc. de nouiſſima probat. iuriſſ. refol. 233. num. 2. Ciatlin. d. cap. 37. num. 7. Et proprietate ſi repetentur dec. ſententiæ laus ante Conc. Criden. hodie non probant iuſpatronatus ſi aliunde non iuſtificarentur, Gronlexon. conf. 147. n. 28. Ciatlin. d. c. 57. n. 8. & c. 107. n. 86.

Octauò probatur iuſpatronatus ex literis inſtitutionaliſ Antithiſ, quibus atteſtantur beneficiũ ad præſentationem alicuius patroni pertinere, vt reſoluunt Flamin. Pariſ. de reſignat. benef. lib. 8. quaſt. 11. num. 38. Mar. Antonin. var. reſol. lib. 2. refol. 80. num. 1. Aloyſ. Ricc. in *tra. de nouiſ. probat. iuriſſ. refol. 233. Ego ipſe d. alleg. 75. n. 47. Rot. decif. 376. & 1447. lib. 3. p. 3. diuerſ. quemuis aliqui Beneficiarij fuerint admiſſi vigote promouitum Apollolicatum, quò non mutant ſtatim iuſpatronatus, quia Papa ſemper præſumit iuxta vacaturum, & qualiſatem beneficiũ conferre, nec intendit per iudicare patroniſ, Gate. de benef. p. 5. cap. 5. à num. 113. me citato in hoc loco Noguetol. tom. 1. alleg. 28. num. 36. Caualet. dec. 390. num. 5. Rot. decif. 546. num. 3. p. 1. recent. & decif. 347. n. 2. & dec. 360. num. 14. ad fin. p. 2. etiam recent. & in *Lucana Canonici 23. Martij 1620. coram bona mem. Dunoſſo, & in Aſulanã Plebana 12. Ianuarij 1624. coram R. P. D. Merlino, & in Serana beneficij 28. Februarij 1626. coram eodem, quando, ſcilicet, verè conſtat de anteaſi ſtatu contrario, non autem ſi de illo non conſtat, viſum dictum in *Placuntina Plebe Carpineti 7. Nouembrii 1625. coram R. P. D. Pironano, & coram Caualet. dec. 252. n. 2. & dec. 266. n. 2.***

Non probatur tamen ex certo ſubſidio alicui præſtito, tanquam patrono, vt per Rot. dec. 1243. num. 1. lib. 3. p. 3. diuerſ. quam ſecreto Ego ipſe d. alleg. 32. n. 46.

Nec ex libris viſitationum, quia ſunt ad alium effectum, nempe quoad viſitationem perſonarum, & Sacramentorum, ita Piaſce. in *praxi Episcop. p. 2. c. 5. num. 7. Aloyſ. Ricc. in d. præſentamentarum ſeri Eccleſie refol. 123. n. 2. & in tract. de nouiſ. probat. iuriſſ. refol. 18. Molſe. d. tract. 6. c. 5. num. 45. Ego ipſe d. alleg. 72. n. 48.*

Hiſ, & aliis Iuris modiſ poterit probari iuſpatronatus in perſona priuati, in quibus Concil. diſt. cap. 9. nihil alterauit circa huiuſmodi probationem, aliàs ſecundùm Iuris diſpoſitionem faciendam, vt per Gonzal. d. gloſſ. 28. num. 54. & 55. Mont. de commut. vltim. volunt. c. 10. num. 210. & 214. Aloyſ. Ricc. in *d. tract. de nouiſſima probat. iuriſſ. refol. 82. Ciatlin. controuerſ. forenſ. c. 37. n. 1. Rot. decif. 758. n. 4. p. 1. diuerſ. & dec. 331. prope fin. p. 2. etiam diuerſ. & dec. 360. n. 2. & dec. 374. n. 1. p. 2. recent. & coram Caualet. dec. 360. n. 1. & coram Cocchino dec. 25. & in Florentina Capella 30. May, 1616. coram R. P. D. meo Pironano, impreſſa per Viuian. poſt. ſuum præſentamentarum ſeri Eccleſie refol. dec. 61. num. 1. & in Bergomen. Capellania 18. May 1619. coram R. P. D. Merlino.*

Nec etiam quando liſ eſt inter compræſentatos, qui non ſunt potentes in probando iurepatronatus,

tronatus, rigorose est agendum, quia Concil. diſt. c. 9. non grauat eos diuine probatione ceſſante uſurpationis ſuſpicionem, Caſſid. decif. 2. num. 5. de probat. & ſuit. dictum in *Firma iurispatronatus* 21. *May* 1591. coram *Orano*, & in *Florentina* Capella 10. *May* 1616. coram *R. P. D. meo Pirauano*. Imò hoc caſu leuioreſ admitti poſſe probationes tenent. *Gonzal. d. glaſſ.* 18. n. 59. & me citato *Al. yf. Ricc. d. ſtrat. de nouiſſima probat. iurispatr. reſol.* 105. num. 11.

104 Vnde prouenit, ut iurispatronatus poſſet præſcribi ab vno cetero aliuſo compoſitionum ſpatio 40. annorum cum titulo colorato, ſicut reſoluit *Lambert. de iurepatron. p. 2. lib. 1. tit. 5. q. 11. princ.* *Geller. d. verb. iurispatronatus. pag. 144. c. 1. Gonzal. d. glaſſ.* 18. n. 57. *Franc. Leo d. p. 2. c. 6. num. 3. in fine.* *Mat. Anton. d. lib. 1. reſol.* 108. n. 28. *Aloyſ. Ricc. d. ſtrat. de nouiſſ. probat. iurispatron. reſol.* 105. in fine, *Ego ipſe d. iul. 72. n. 68. Rot. decif.* 146. m. 5. p. 2. reſent. Quoniam operi publico inſcribi nomen eius, cuius pecunias id opus factum eſt, licet ſcripſit *Marcel. Treconſul. in l. opus nouum, §. de operib. publ. & Paulan. l. 2. §. ſed. tit.* inquit, ſi liberalitate, non neceſſitate debui reddimus ſuis ad opera publica perſpicenda conceſſiſſi, munificencia ſua ſeruiſſimo de inſcriptione nominis ſui operibus, ſi qua fecerit, capere per inuidiam non prohibetur. Et Imperator *Valen.* patet in *l. legatum §. de admin. rerum ad ciu. iur. peritoret* reſcriptis magnificentiæ eius, qui legauit municipio eſſe inſcriptionem notandum, *Alph. Jo. l. 1. n. 210 §. ſi certum ſit.* *Caſſan. in cauſa leg. gloria m. d. p. 1. conſid.* 38. concl. 13. *Caput. de regim. Reipub. l. in rub. n. 4. de Ponte de poſſeſſ. Prærog. tit. de diuerſ. proceſſ. rub. de inſignib. & armis n. 5.* Et huiusmodi inſcriptiones, diſſimulo nil continens, quod à uarietate alienum ſit, approbavit etiam *Rot. in Abulen. iurispatron. 16. Iunij 1628. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, Reſert. eodem Rot. in Romana Conſuetudin. 10. Aprilis 1630. coram R. P. D. Arriano, in fine.*

105 Sed non ſemper eſt eadem probatio in prioritate attendenda, quia debet diſtingui caſus à caſu, & ſic aduocare oportet iurispatronatus dupliciter controuerti poſſe, nempe, principaliter, vel incidenter. Incidenter eſt, quando de eo agitur quoad iuſtificationem gratiæ, & clauſulam iurispatronatus, vel quoad eius pertinenciã: & tunc ſemiplena ſufficit probatio. Principaliter uero, & obſtante controuerſia dicitur iurispatronatus, quando de eius exiſtentiã pro libertate Eccleſiæ ex parte Ordinarij, vel prouiſi Apoſt. agitur, & in iſto caſu iurispatronatus, ſicuti & dominatur, cum quo in probatione fraternitatis, plenam, & concludentem requirit probationem; ut bene & magiſtraliter docent *Achill. de Graſſ. decif.* 7. m. 3. & 4. de probat. *Scraphin. decif.* 83. 2. n. 1. & decif. 1120. n. 1. *Mantic. decif.* 208. num. 1. & decif. 144. num. 5. & decif. 360. num. 3. *Colcen. decif.* 25. n. 2. & 3. *Loſter. de re benefici. lib. 2. queſt. 7. num. 17. & ſeq. q. 13. num. 100. & ſeq. Rot. decif.* 512. num. 3. & decif. 788. part. 4. diuerſor.

106 In iſis uero perſonis, ſeu Communitatibus, in quibus ius quæſitum plerumque ex uſurpatione potius præſumi ſolet, pleniorẽ & exactiorem probationem ad ſuccedendum uerum ritulum requiritur, nec immemorialis temporis probationem talibus ſuffragari, niſi præſentationes etiam continuatas non minori ſaltem quàm quinquaginta annorum ſpatio, quæ omnes eſſectum fortiter ſint, authenticis ſcriptis probantur, ſta-

tuit Concil. Trident. d. c. 9. & aduenit *Monet. de commutat. vbi. voluit. cap. 10. n. 115.* quod ſta plenior & exactior probatio, quæ & qualis dicatur, eſt tum arbitratia Iudici, tum etiam deſerminata, & aſſignata à Concilio.

Quæ quidem forma à Concilio tradita, eſt omnino obſeruanda, etiamſi conuenerit maior, vel æqualis potentia in Ordinario, prout tenet *Nou. in ſingul. Camm. ſig. 95. n. 2.* *Beltramin. ad Greg. XV. decif.* 222. n. 17. verſ. & hac forma. *Loſter. de re benefici. l. 2. q. 13. n. 129. & ſeq. Aloyſ. Ricc. in er. de nouiſſ. probat. iurisp. reſol.* 109. *Rot. in Lucana iurispatron. 14. Iunij 1621. coram Reuerendiſſimo D. meo Cæcilio Decano, & in Ferrarien. Archiepſ. byterarum, 16. Iunij 1628. coram eodem, & reprobatã decifione iuris decimatis coram Card. Blanchetto ſitmauit eadem Rota in Sorana iurispatronatus 18. Aprilis 1603. coram bene memo. Card. Pamphilus, & in Tacen. Parochialis 23. Iunij eodem anno, coram eodem. Quamuis contrarium tenuerint *Hietonym. Gabr. decif.* 19. lib. 2. *Marcel. cor. var. lib. 2. c. 5. n. 6.* *Aloyſ. Ricc. in collect. decif. collect.* 1240. & in praxi rerum ſori eccl. reſol. 135. n. 2. & in decif. Curia Archiep. Neapol. p. 3. decif. 127. n. 1. *Viſuan. in praxi iurispatr. lib. 1. c. 5. n. 77.**

Et procedit illud conciliare decretum dictam exactiorem & pleniorẽ, probationem requirẽs, tam in pectorio, quàm in poſſeſſione, ut per *Goood. d. glaſſ.* 18. n. 23. *Aloyſ. Ricc. in d. ſtrat. de nouiſſ. probat. iurisp. r. reſol.* 84. *Gregor. XV. decif.* 222. n. 1. verſ. quod probatur, *Rot. decif.* 756. num. 31. verſ. unde ſequitur p. 2. rectus, & in d. Ferrarien. Archiepſ. byterarum, 16. Iunij 1628. coram Reuerendiſſimo D. meo Cæcilio Decano, in verſ. ſecundum, quia Concil. Trident. d. c. 9. ſuſtulit omnem poſſeſſionem. *Septim. decif.* 195. n. 4. verſ. ſequitur poſſes, & num. 5. verſ. & ex eo.

Reſcribit etiam iurispatronatus fundata ante eius publicacionem: quia licet lex futura reſpiciat, non præterita. *l. leges, C. de legib. tamen iſta lex, quamuis noua, eſt tamen iuris antiqui declaratoria, ac poſeinde trahi debet ad præterita, ut reſoluunt citati per me in collect. ad cap. 3. num. 3. de conſtit.* Et licet non inuenietur Doctorem in his terminis agentem; tamen legi non paucos de iurispatronatus fundato ante Concilium loquentes, qui pleniorẽ illam & exactiorem probationem in eo requirunt, ad probandum ritulum, ubi ex uſurpatione præſentatur: ita colligitur ex *Parif. de conſident. q. 18. nu. 110.* *Monet. de commutat. vbi. voluit. cap. 10. num. 104.* *Non. queſt. ſorens. lib. 1. Scraph. decif.* 1312. 1367. 1395. *D. 1421. Mantic. decif.* 89. 208. & 253. *Coccin. decif.* 25. Non obſtat doctio S. Congregationis, quam reſert *Aloyſ. Ricc. in decif. Curia Archiep. Neapol. p. 4. decif.* 257. quia non cadit ſuper d. c. Concilij, ut ipſe ſalò eſt iuſt. max. ſed ſuper cap. 12. ſeſſ. 14. de reſcriptis. quod vltimum intelligendum eſſe de iuribus patronatibus in futurum acquirendis poſt Concilium, non uero de acquiriſ, cenſuit illa decifio S. Congregationis à Riccio male allegata, prout eam reſerunt Attendat, in addit. ad recap. legum Navarra lib. 4. tit. 3. o. d. 1. de iurepatron. num. 22. *Cauagnol. in addit. ad conſ. 90. Meneſchij.*

Requiritur ab eodem decreto in verſ. In iſis autem perſonis, præſentationes continuatæ, ut ſcilicet vna ſequatur aliam, ex adductis per *Flamin. Parif. de conſident. q. 18. num. 125.* *Aloyſ. Ricc. in d. praxi rerum ſori Eccl. reſol.* 133. verſ. amplius ſecundo, & in d. ſtrat. de nouiſſ. probat. iurispatr. reſol. 113. num. 4.

num. 4. *resol.* 112. num. 2. ubi resoluit praefectio-
nes debere esse continuas solum per tempus
50. annorum, & *resol.* 120. ubi tempus 50. annorum
non requiritur, ut sit separatim ab immemorabili,

113 Quatum quidem praefectionum continuata-
tatem probatio debet fieri per scripturas authenti-
cas, *Rot. decif.* 199. num. 4. p. 2. *diuers.* Marc. fecit. *var. lib.*
2. cap. 52. num. 52. Aloyf. Ricc. in d. *trall. de nouiss.*
probat. iurisparr. resol. 118. Non est tamen necessaria
probatio continuata temporis in praesentando,
si probentur extrema, cum tunc media praesum-
antur, Callid. *decif.* 2. num. 7. de *probat.* Seraphin.
decif. 357. & *decif.* 1141. Aloyf. Ricc. in d. *trall. de*
noviss. probat. iurisparr. resol. 114. Rot. in d. *Florentina*
Capella, 30. May. 1616. coram R. P. D. mea Piramano
impressa per Viuium. *pass. suam praesent. iurisparr.*
decif. 61. num. 4. & in *Januen. Aduers.* 13. Junij. 1625.
coram bona mem. Borata, impressa per eundem *de-*
ces. 18. num. 4.

114 Nec sufficit continuata nisi sint effectum
formae, ut disponat clari verbis idem Concil.
Trid. d. c. 9. quae tales dicuntur, si sine confirmata
praefectionibus, Flamin. *Parl. d.* q. 28. num. 256.
Aloyf. Ricc. in d. *praxi rerum fori Eccles. resol.* 131.
vers. *amplius tenet*, Seraphin. *decif.* 1141. Multo
in sua *praxi habens consensum praesent.* 13. dub. 4. ex
num. 3. secundum Romanam impressam. Aloyf. Ricc. in
d. *trall. de nouiss. probat. iurisparr. resol.* 113.
& 116.

115 Rota saepius canonizavit doctrinam Oldradi
caus. 229. ubi dicitur probari auctoritatem praef-
fectionum, & prouisionum fidei de bene-
ficio, tanquam vacante per alterius prouisi obitu-
m, ut apud Seraphin. *decif.* 127. num. 1. & 2. &
decif. 1141. num. 1. vers. & ista, Gregorius XV *da-*
tes. 215. num. 1. ubi adden. num. 8. Card. Caiet. d.
decif. 625. num. 3. & in *Aquilana benefici.* 6. Aprilis,
1620. coram bona mem. Rembaldo, & in *Nullius, sen*
Taurinen. Priuatus, 11. Ianuarij. 1625. coram R. P. D.
Merino, & in *Januen. Parochialis*, 13. Martij. 1626.
& 19. Aprilis, 1627. coram R. P. D. Duran. inter eius
impressas *decif.* 25. & *decif.* 71. quae doctrina pro-
cedit, neminem quando beneficium vacauit per
obitum, verum etiam per renuntiationem: in
quibus terminis loquuntur Seraphin. *decif.* 317.
num. 2. Rot. *decif.* 433. num. 2. p. 2. recent. Card. Caiet.
decif. 124. in *proce.* & *caus.* 65. num. 6. & in *Lucana*
iurisparr. resol. 26. Junij. 1619. coram bona mem. Du-
nata, & in *Romana iurisparr. resol.* sen *beneficia-*
res. 9. Decembr. 1619. coram bona mem. P. baldi, & in
Noscripten. Parochialis, 30. Ianuarij. 1633. coram
R. P. D. mea Nauarra, & in *Solomon. benefici.* 9. Ju-
nij. 1623. coram eodem, & in d. *Nullius, sen* *Taurinen.*
Priuatus. Quomodo contrarium sentit eadem Ro-
ta *decif.* 164. sub n. 10. vers. *quomodo autem effectua-*
ria, p. 4. *diuers.* & in alijs, quae referet, & liquirit
Gonzal. d. *glos.* 18. num. 85. vers. *hoc tamen*. Habet etiam
locum dicta doctrina, quando beneficium va-
cauit per contractum matrimonij, & alius postea
ad illud praefectus, & prouisus fuit, Rot. in *An-*
aximana beneficiorum 6. Februarij. 1623. coram R. P.
D. mea Piramano.

116 Unde non sufficit vnica praefectio, licet Tue-
rit effectus spatio quinquaginta annorum, &
vbi quique Concil. Trid. d. c. 9. non contentatur vni-
ca praefectione, cum requirit plures, & quae ef-
fectus, ut ait Rot. *decif.* 557. sub n. 1. vers. *hoc au-*
tem, p. 4. *diuers.* & in *Serena iurisparr. resol.* 28.
Aprilis, 1603. coram bona mem. Card. Pamphilius.
Fecit enim, in *noviss. ad Borata decif.* 139. num. 12.

Probationem autem praedictorum omnium per
scripturas publicas necessarium esse faciendam sta-
tuit idem Concil. d. *caus.* 6. & ex eo colligunt Gon-
zal. d. *glos.* 18. num. 7. G. Gatz. d. *part.* 5. c. 1. num. 98.
& 113. Loster. de *re. benef. lib.* 2. q. 13. ex num. 1. 8.
Aloyf. Ricc. in d. *trall. de nouiss. probat. iurisparr.*
resol. 2.

Authentica verò scriptura quoad hoc propo-
situm censetur Bulla Episcopi, seu consensus in
scripto datus ad fundandum, constituendum, seu
dotandum, ut per Placc. in *praxi Episc. p. 2. cap.* 5.
n. 6. Viuium. in *praxi iurisparr. resol.* 1. *lib. 1. cap.* 5.
n. 12. Gatz. d. c. 9. n. 8. cum *segg.* Mollet. d. c. 5. n. 44. in
fina Aloyf. Ricc. in d. *praxi rerum fori Eccles. resol.*
125. in 2. *edit.* & *resol.* 116. resoluit, ut scriptura
dicatur authentica, debere continere omnia requi-
sita à lite necessaria, tam in consensione, quam
in extrinseca, & in *trall. de nouiss. probat. iurisparr.*
à resol. 1. *visque ad resol.* 65. ostendit, quibus casibus
dicatur instrumentum authenticum ad proban-
dum iurisparr. & ubi *resol.* 50. resoluunt quod
ut regulariter dicatur instrumentum authenti-
cum, non solum debet confici cum debitis re-
quisitionibus ex dispositione Iuris communis, sed etiam
intentione debent solemnitates Iuris municipalis,
& *resol.* 58. cum *segg.* tradit, quibus casibus de-
beat recognoscere instrumentum, ut dicatur authen-
ticum ad effectum probandi iurisparr. & *re-*
sol. 61. an debeat esse integrum, & integraliter
editi: & *resol.* 65. tenet instrumentum posses-
sionis capere per praedecessores beneficium dici
posse authenticum scripturam ad hunc effectum,
& *resol.* 50. num. 4. tenet quod consensus praesentis
per patrimonium in resignatione beneficii dictus scri-
ptura authentica ad effectum probandi iurisparr.
natus, prout illum refert Nuguetol. tom. 1. *alleg.* 28.
n. 38. Consensus enim patrimonium in resigna-
tionibus habetur loco praefectionis, & praefertur
quali possessionem praesentant, Cresc. *decif.* 1.
de *interp.* Hicron. Gub. *caus.* 162. in *fin. lib.* 2. Rota
apud Farin. *decif.* 260. n. 1. p. 2. recentior, & *decif.*
661. n. 5. p. 1. in *posib.* & apud Posit. *pass. trall. de*
manu. 17. d. n. 1.

Consensus quoque authenticae scripturae, quo-
ad hunc effectum, a plura testium attestacionibus in an-
tiqua acta redactis, & in archiuo publico repositis,
ut bene resoluunt Menoch. *caus.* 36. n. 23. Monet.
de *commutat. lib. val. c.* 10. n. 210. Campan. d. *prob.* 11.
c. 13. n. 410. Viuium. d. c. 5. num. 18. Aloyf. Ricc. in
noviss. probat. iurisparr. resol. 56. Ego ipse d. *alleg.*
72. num. 26. Rot. *decif.* 542. & 580. p. 4. *diuers.* per
egregiam doctrinam Angeli in *lib. col. 2. vers.* sed
Innocentius, C. de edito D. Andriani tollit.

Testium igitur probatio remanet exclusa: cum
enim Concil. Trident. d. *caus.* 9. requirit pro forma,
quod de praefectionibus consistit per auctoritates
scripturas, non sufficit praefectiones illas per
testes, aut aliud equipollens probare: ita Flamin.
Parl. de consensu, q. 28. num. 147. Gonzal. d. *glos.*
18. num. 79. & 80. Placc. in *praxi Episc. p. 1. c.* 5.
n. 5. Marc. fecit. *var. lib.* 2. c. 52. num. 2. Franc. Leo d.
c. 6. n. 6. Gatz. d. c. 9. num. 113. Aloyf. Ricc. in d. *trall.*
de nouiss. probat. iurisparr. resol. 3. Mantec.
decif. 89. n. 2. ubi quod ita respondit Sacra Cong.
Illustriss. Cardinalium Concilij Trident. Interpretum,
Beltramin. in *annot. ad Gregor. XV. decif.* 122.
num. 1. Rot. *decif.* 299. num. 4. & p. 2. *diuers.* & in
Huacens. iurisparr. resol. 28. Aprilis, 1616. coram
Card. Perapisa, impressa per Viuium. *pass. suam pra-*
sent. iurisparr. resol. 9. num. 9. & in *Calagritana*
iurisparr.

iurispatronatus de Piana, 2. Decembris, 1624. coram bona mem. Remboldo, & in eadem causa, 18. Decembris, 1626. coram Reverendissimo D. meo Coccino Decano, & in Ferrariorum Archiepiscopatu 16. Iunii 1628. coram eodem.

- 113 Unde licet noverit Ordinationem plures antiquæ emanare in collationibus probent iurispatronatus, Mantice, *decis. 318. n. 1. & decis. 330. num. 3. Rot. coram Reverendissimo D. meo Coccino Decano dec. 229. in fine, & decis. 230. num. 3. inter eius impetras, & p. 1. recent. decis. 318. num. 3. & in Castellanæ beneficii, 17. Martij, 1627. coram R. P. D. Durum, inter eius impetras decis. 75. tamen nihil profuit ad probandum huiusmodi præsentationes ad effectum à Concilio requiritur: ita ito terminis Scaphin, *decis. 1367. n. 5. & in Sarana iurispatronatus, 28. Aprilis, 1603. coram bona mem. Card. Pamphilio, & in Iacen. Parochialis, 27. Iunij 1603. coram eodem, & in d. Ferrariorum Archiepiscopatu in vers. atque in hac coram Reverendissimo D. meo Coccino Decano, & in Terracina, iurispatronatus, 20. Aprilis, 1620. coram R. P. D. Merlino, in qua reddi. ut ratio, quia cum Concil. de testibus omnino non confidat, ubi adeit usurpationis præsumptio, & adeo ipsius exclusus requiritur pro forma scripturas authenticas, necessarium sequitur, ut non sine admittendæ tales enunciativæ Ordinationum in collationibus emanare, quæ nihil aliud videntur esse, nec magis operari, quam testium depositiones, Fescenil. ad d. *decis. 139. n. 14.***

- 114 Nec iurisdictionem mentis Concilij videtur, quomodo ipse collationum scripturæ essent authenticæ: quia Conc. excludit omnem testimonium, non solum implicitum, sed etiam expressum, & requirit omnino scripturas authenticas ipsarum præsentationum, ita ut eodem scriptura, verum etiam probatio ipsa sit authentica, & authentice testantur: quod fieri non potest, nisi per scripturas, quæ confectæ fuerint super actu ipso præsentationis, & cadant super præsentationibus primariis ac directis: alias enim redderetur elusoria dispositio Concilij, quæ testis testes: nam sequeretur, semper posse admitti probationes factas per testes, si quando redigerentur in instrumenta, & in scripturas authenticas, quæ etiam hæc posset dici probatio per scripturas authenticas, ita singulariter Rot. in d. Terracina, iurispatronatus, coram R. P. D. Merlino.

- 115 Nec etiam quoad hunc effectum sufficeret, si prætendatur authenticas scripturas deperditas fuisse, illas probare per testes, tuxta formam cap. ult. de primat. cum similibus, ut bene resolvunt Flamin. Paris. de confident. §. 8. n. 258. Alois. Ricc. in d. præxi fori Eccles. resol. 136. & in decis. Curia Archiep. Neapol. §. 3. decis. 133. & in d. tractat. de novis. probat. iurispatron. resol. 119. & 121. latè ito puncto Rot. in Calaguritana iurispatronatus de Piana, 2. Decembris, 1624. coram bona mem. Remboldo. licet contrarium tueretur Marc. Ant. Genuen. in præll. Archiep. Neapol. cap. 6. §. 12. Garc. de benef. par. 1. c. 9. num. 133. quos noncupat refert, & reprobat Rot. in d. Calaguritana de Piana, coram Remboldo.

- 116 Illud est in hac materia maxima consideratione dignum, quod debet ex actis probati fuisse cognitum de iure patronatus, iuxta terminos Concilij d. c. 9. & non statim affectioni factæ per Ordinarium, Rot. dec. 421. n. 3. vers. minus ob stare par. 2. recent. & in d. Ferrariorum Archiepiscopatu, 16. Iunij, 1628. coram Reverendissimo D. meo Coccino Decano, August. Barbos. de iur. Eccles. Pars II.

cano, in vers. his possit. Et debet etiam constare fuisse citatum procuratorem fiscales, de cuius interesse agitur. Steph. *decis. 1395. num. 7. vers. nec fuit citatus, Rot. in Ferrariorum Archiepiscopatu.*

Supra nunc, ut videamus, quæ sint personæ, in quibus iurispatronatus plerumque ex usurpatione præsumitur acquisitus, & Gonzal. d. *gl. 18. n. 66. testatur Sacram Congreg. Concilij declarasse personis istas esse omnes dominos Civitatum, Castorum, & locorum, Ducum, Marchionum, Comitum, Barones, & alios quoscunque dominos petrarum iurisdictionem habentes.*

Præsumitur eum iurispatronatus usurpatio, si probetur eum, qui est in possessione iurispatronatus fuisse dominum loco illius, in quo est beneficium, Rot. *decis. 219. n. 1. par. 1. recent. & decis. 421. num. 1. & dec. 756. n. 3. p. 2. etiam recent.* Sicut et contra, quando patroni non sunt domini temporales loci, in quo fundatur est iurispatronatus, illud dicitur prius eorum ad effugendam usurpationis præsumptionem, Rot. dec. 364. num. 3. par. 2. recent. ubi fuit dictum, quod iurispatronatus probatur secundum quod ius commune disponit, & non secundum Concil. d. c. 9. quando patroni sunt personæ priuatae, & non domini temporales, pro ut refert Ego ipse d. *alleg. 7. n. 66. & sic comprehendit sub dispositione Concilij d. loco habentes iurisdictionem in loco, resoluunt Mohed. dec. 10. n. 2. de ineptis. Caputaq. dec. 128. p. 2. Pute. dec. 35. & 36. lib. 1. Greg. XV. *decis. 232. n. 1. Rota apud Pesti in fine sui tr. de mandato de manutenendo decis. 138. n. 13.**

Ex quo videtur inferri non habere locum formam datam à Concil. d. c. 9. circa pleniorum illam, & exactiorem probationem, si sola cooccurrent potentia prætenditum iurispatronatus ab illa iurisdictione, ut resoluunt Hieron. Gabr. *conf. 192. n. 3. & 4. lib. 2. Rot. decis. 374. p. 2. recent. & in Lucana iurispatronatus, 26. Iunij, 1619. coram bona mem. Davaletto sen. confirmata 2. Decembris eiusdem anni, coram eodem.* Verum ab hac sententia penitus tacebit eadem Rot. in d. Ferrariorum Archiepiscopatu, 16. Iunij, 1628. coram Reverendissimo D. meo Coccino, in vers. & prædicta, quæ reperitur impressa p. 5. recent. *decis. 197. asserens sufficientem potentiam in loco, quamvis non sit connexa cum iurisdictione, additque potentem præcedentem iurispatronatus ex persona propria, egerit eadem probatione, quia decretum Conc. d. c. 9. propter dictionem, plerumque, qua vitiosus, habet locum etiam quando cessat præsumptio usurpationis, si iurispatronatus præcedat in persona potentis, vel Magnate, siue Universitate, & testatur, Sacram Congreg. Concilij ita censuisse, reserente idem fuisse decretum in Sarana iurispatronatus 28. Aprilis 1603. coram bona mem. Card. Pamphilio sen. Eadem enim probatio requiritur, quando ad iurispatronatus agit familia potens & magna pro ut requiritur quando agit dominus Castri, Rot. *conf. 104. lib. 2. aliis 1273. lib. 3. p. 3. diuers. & decis. 342. eadem p. 3. & in sup. citata Ferrariorum Archiepiscopatu, in vers. si verò.* Potentia autem probatur ex diuitiis, amicis, numero sitæ personarum & familiarum ac populari existimatione, Doctores in l. c. ne lucas in potentiori, & in c. fin. ubi Card. n. 3. & 9. de alien. iudic. mouendi causa fallit Rota apud Pesti, d. dec. 218. n. 17. Sed, quia hæc non semper certa esse possunt, melius erit illa clauquid arbitrio, & religioni iudicantibus, ut in his terminis recent Bald. *conf. 151. sub num. 1. vers. nam illa lex libro 1.**

Rot. in *Lucana iurisdictione de Podio*, 14. Junij, 1621. coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano, & in d. Ferrar. Archiepiscopatus, in vers. in *proposita*. Et ideo potentia non presumitur in persona, quæ per Papam in Bulla nuncupatur nobilis vir, Rot. in *Aliphana iurisdictione* 1. Junij 1619. coram R. P. D. Gualtero, impetita per Alphon. de Leone d. 4. p. 1. praxi 2. n. 85.

Personæ, & familie nonnullæ potentes expressè per Rotam fuerunt canonizate ad effectum, vt in eis iurisdictionis usurpatio præsumatur, ac proinde plenior & exactior probatio, de qua in d. c. vers. in *personis*, requiritur: sunt autem quæ sequuntur.

113 Imperator, vt refert Pute. decif. 60. alijs 6 lib. 1. in *correlli*.

114 Rex Aragonie, Mohed. dec. 10. n. 4. de *intestat*.

115 Infans Portugallie Pute. decif. 57. alijs 55 lib. 1. in *correlli*.

116 Quilibet ex familia Columnæ, Caputæ, decif. 118. p. 1. Rot. decif. 199. lib. 2. diuers. & in *Lucana iurisdictione de Podio*, 3. Marij, 1621. cor. R. P. D. meo Coccino Decano, impetita per Viuiam. p. 1. suam praxim iurisdictionem, dec. 32.

117 Quilibet ex familia de Sabelis, Rot. in *Sabin. iurisdictione* 16. Octobris, 1594. coram Litta, & 6. Martij, 1596. coram Penia, & in d. *Lucana iurisdictione de Podio*, cor. R. D. meo Coccino Decano.

118 Ex familia Vrsinorum, Rot. dec. 84. lib. 3. p. 2. diuers. & decif. 199. num. 1. p. 2. etiam diuers. & in d. *Lucana iurisdictione de Podio*, coram R. P. D. meo Coccino Decano.

119 Et quilibet etiam ex familia Neapolitana de Caracciolis, Rot. in *Neapolitana Capellania*, 19. Ianuarij, 1571. coram bona mem. Card. Lancelotto sen. & apud Post. decif. 138. n. 16. in *fine*.

120 Et nobiles Veneti in Statu Venetorum, Rot. coram Steph. decif. 95. n. 6. & in d. *Lucana iurisdictione de Podio*, coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano, & apud Post. decif. 238. n. 16. in *fine*.

121 Item, quæcumque alia similis familia potens, Pute. dec. 55. cum seqq. & decif. 99. lib. 1. in *correlli*, Mare. Ant. var. refol. lib. 1. refol. 33. n. 2. Gac. d. c. 9. ex n. 8. Mantie. decif. 157. n. 5. Greg. XV. dec. 22. n. 1. Aloyf. Ricc. in *trall. de nouis probat. iurisdictionem*, refol. 99. cum seqq. Rot. dec. 5. p. 2. lib. 2. diuers. & decif. 532. p. 3. lib. 3. etiam diuers. & in *Lucana iurisdictione de Podio*, coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano, & in *Comacina & Ferraria. Praepositura*, 15. Decembris, 1625. coram bona mem. R. b. d. & apud Post. p. 1. d. *trall. mandati de mandatenon*, dec. 238. n. 16.

122 Vel aliter Magnas, Caputæ, decif. 128. n. 1. p. 2. etiam decif. 127. lib. 3. p. 3. diuers. Rot. in d. *Lucana iurisdictione de Podio*, coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano, & apud Post. d. *trall. decif.* 238. num. 16.

123 Sen Bato, alijsque dominis iurisdictionem temporalem habens, Rot. decif. 53. n. 1. & 6. p. 1. recent. Gonzal. d. *trall. 18. num. 66. vers. in his personis*, Aloyf. Ricc. in *praxi rerum fore Eccles.* 132. n. 1. Moisset. d. *trall. 6. c. 1. n. 61*.

124 Statuit insuper Concil. Trident. d. c. 9. iurisdictionem ex usurpatione etiam præsumi acquisitum in Vniuersitatibus, seu Communitatibus, etiam Parochianorum, vt ex eo colligit Causic. dec. 17. num. 7. p. 2. Gonzal. d. *trall. 18. num. 63*. Aloyf. Ricc. in *praxi rerum fore Eccles.* refol. 132. & in d. *trall. de nouis probat. iurisdictionem*, refol. 82. & 108.

vbi de Parochianis, Gac. de benef. p. 5. c. 9. n. 102. Mantie. decif. 134. num. 1. Rot. in *Calaguriana iurisdictione* promittendi de Viana, 15. Maij 1609. coram Penia, & 9. Maij 1616. coram bona mem. Rembalde, & 2. Decembris, 1624. coram eod. & in d. *Lucana iurisdictione de Podio*, 16. Junij, 1628. coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano in vers. & prædita, vbi ampliat, quamuis non habent iurisdictionem, in loco.

Quod quidem locum habet etiam vniuersitates, seu Communitates huiusmodi parue sint, vt in pancto resoluitur Gac. d. c. 9. n. 102. Aloyf. Ricc. in *praxi rerum fore Eccles.* refol. 135. & in collect. decif. p. 4. collect. 1240. & de nouis probat. iurisdictionem, refol. 101. meo custo Clarin. committers foras. 57. n. 13. Rot. decif. 481. n. 1. p. 1. recent. & in *Lucana iurisdictione*, 31. Ianuarij, 1620. coram bona mem. Duna. 7. 110. impetita per Viuiam. p. 1. suam praxim, iurisdictionem, refol. 18. n. 1. eadem Rot. in *nulius Archiepiscopatus*, 2. Maij 1588. coram Card. Panphile sen. & in *Calaguriana iurisdictione de Viana*, 18. Decembris, 1626. coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano, & apud Post. d. dec. 238. n. 18 & Paul. de rubis decif. 82. n. 18. 100. 3. diuers. alijs p. 7. recent. Et quamuis Parochiani, seu vicini, à quibus præceditur iurisdictionis sint pauci, not. apud Ricc. in d. *trall. de nouis probat. iurisdictionem*, refol. 82. eadem not. in d. Ferraria. Archiepiscopatus, coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano, in vers. & prædita.

Non præsumitur tamen iurisdictionis ex usurpatione acquisitum, si non totius Vniuersitatis, sed illius partis esse præsumatur, vt per Gonzal. d. *trall. 18. n. 69*. Aloyf. Ricc. in *praxi rerum fore Eccles.* refol. 135. in *fine*, & ex de nouis probat. iurisdictionem, refol. 102. & 107. Viuiam. d. c. 5. p. 77. met ipsum d. *trall. 72. n. 64*. not. decif. 210. n. 1. p. 1. recent. quæ loquuntur de iurisdictione pro parte spectante ad Vniuersitatem Parochianorum, & decif. 798. num. 4. p. 1. diuers. vbi de Capitulo Ecclesie Tyssionen. refert eadem Rot. in d. *Bergomen. Capellania*, 18. Maij, 1629. coram R. P. D. Merlino.

Sicut nec præsumitur, ac proinde necessario non est probatio præscripta à Concilio d. cap. 9. si priuata persona, seu familia habet iurisdictionem simul cum familia potenti, secundum Menoch. de *presumptis* lib. 3. p. 1. p. 99. n. 15. & 16. & conf. 654. not. decif. 154. sub num. 7. p. 2. recent. & in *Firmiana Altiari, de Doris*, 15. Februarij, 1610. coram bona mem. Card. Mazarin.

Provt nec etiam exigitur eadem probatio, si suspectus de usurpatione concitetur cum non suspecto, quin tunc Ordinarius temore suspecto, nihilominus libertatem beneficii non acquirit, suspicio illa non releuat; vt inter forma præscripta per Concilium; sed sufficit probatio ordinata Rot. in *Scutlana iurisdictione*, 12. Februarij, 1610. quæ est 89. inter impetitas bona mem. D. Card. Canallery, & decif. 224. n. 9. p. 1. recent. cum alijs, per eadem. ad decif. 112. num. 11. Gregorij XV. refert, & sequitur eadem Rot. in *Papien. iurisdictione*, 28. Iunij 1630. coram Reuerendissimo P. D. meo Firmiano, apud Alphon. de Leone d. 94. p. 1. n. 57.

Et in hac materia, meo iudicio, singularis decisio Rot. in d. *Bergomen. Capellania* 18. Maij 1629. coram R. P. D. Merlino, apud Alphon. de Leone d. *trall. quæst. 4. praxi 2. n. 89*. dum affert suspicionem usurpationis non cadere in iurisdictionem, cuius præsen

præsentatio spectat ad Coofraternitatem aliquam, quia illa non constituit aliquid collegium publicum cum iurisdictione, seu potentia, sed potius est priuata quidam congregatio personarum ad exercitum pietatis instituta, & sic dici non potest Vniuersitas, ex adductis per Innoc. in cap. dilecti, numer. 9. & ibi Cardin. numer. 7. de excess. Præl. Alexand. conf. 103. n. 2. vers. confirmatur, u. 7. Nau. conf. 3. de foro comp. Rot. coram Remerendissimo D. meo Cocchino Decano, dec. 472. n. 1. & 2. Item quando principaliter non est questio super libertate beneficii, sed solum agitur de pertinentia inter patronos, non requiruntur probationes iuxta formam Concilij, sed sufficiunt ordinatæ, Rot. apud Paul. de Rubcis dec. 83. numer. 18. cum segg. tem. 7. recent.

150 Sed dubium est, an præsumptio usurpationis per diuisionem, plerumque, qua fitur Concil. d. c. 9. cadat in singulos cum iurisdictione in loco, beneficii potentes, iuxtaque, vel demonstratiue, & vniuersaliter? In quo dubio videtur respondendum, præsumptionem usurpationis iurisdictionis e. Concilio vniuersaliter absque ulla restrictione & distinctione comprehendere omnes, & cadere in singulos potentes iurisdictionem habentes in loco, ubi situm est beneficium; quia dicta præsumptio, etiam si de facto, & actualiter cesset; adhuc tamen de iure, seu ex dispositione Concilij semper præsumitur: eam sanctum oritur ex potentia cum iurisdictione, & non abunde. Unde ut cesset talis præsumptio, necesse est, ut destruat, & penitus annihilaretur potentia cum iurisdictione: stat igitur illi dictio, plerumque, non taxatiue, & restrictiue, sed demonstratiue, & vniuersaliter. Quare quisquis sit iudicio, si petens iurisdictionem est potens cum iurisdictione in loco beneficii, præsumitur semper usurpator, & tenetur probare iurisdictionem ad formam Concilij, etiam si scilicet, & de facto in eo non adsit usurpator, quamuis etiam esset ipse potens, eiusque antecessores fundatores beneficii pii & iusti, bonique vite, pietatis, & auctoritatis. Colliguntur ex Aloyf. Ricc. in tract. de iur. probat. iurisdictionis resol. 109. Loetter. de re benef. lib. 2. questio 13. numero 129. & seg. Nouat. in singul. iur. canon. sing. 93. numero 2. Rot. dec. 590. p. 4. diuers. & dec. 119. p. 1. recent. & coram Mause. dec. 133. & Apud Viuiam. dec. 34. numero 1. & 2. in hoc dubio de potentia cum iurisdictione in loco, nouo semel meminimus, non quia utrumque secundum nostram opinionem supra positam requiratur, sed, quia Doctores & decisiones Rorales proximè citati cono hac phrasu loquuntur, eo quod illi existimant, potentiam præcedentium iurisdictionis absque iurisdictione non sufficere, quos tamen cum iudicio supra reprobat.

151 Nō obstat Seraph dec. 468. quia loquitur in diuersis terminis, videlicet, in casu usurpationis bonorum beneficii iurisdictionis per patronum, quo debet usurpator probari ad hoc ut incuratur excommunicatio ab aliqua persona, de qua in Conc. Trid. sess. 22. de reform. c. 13. cum tunc de iure non præsumatur talia usurpator, sicut ex dispositione eiusdem Conc. in d. c. 9. semper præsumitur. Neque contrarium velle videtur Moner. de communi. vlt. vlt. c. 20. n. 114. dum affert in tuo casu dictam diuisionem, plerumque, statè taxatiue; quia loquitur de personis potensibus, & Vniuersitatibus, comprehendendo, & includendo Imperatorem, Reges, & Principes habentes iura imperij, August. Barbos. de iur. Eccles. Part. I. l.

& Vniuersitates, ac Collegia in ordine ad studia vniuersitaria: verum, quia Conc. in d. c. 9. exceptio habet personas, respectibus exceptiois Moner. assumat, diuisionem, plerumque, statè taxatiue, sicut & taxatiue statè respectu potentium & Vniuersitatum habentium iurisdictionem simul cum aliquo priuato supra resoluimus numero 147. sicut & in aliis casibus quoadque non præsumitur prout Rot. dec. 124. n. 9. p. 1. recent. quum testor Ego ipse d. alleg. 71. n. 63. Præcipue statè in iure acquisitionis ex alia causa, ut fuit dictum in Leo. lian. Parachialu. 18. Decembrii, 1623. coram R. P. D. Merlino, in vers. nec etiam. Vel constituto de iustio ex instrumentis fundationis eadem Rot. dec. 11. n. 3. p. 1. recent. Aut statim iurisdictionibus similibus beneficiorum per tempus à Concilio requisitum, eisd. Rot. dec. 58. n. 2. p. 1. recent. seu continuatis iurisdictionibus quadraginta annorum, eadem Rot. d. dec. 48. n. 1.

Ecclesia, cum sit iustitiae coltrix, nec connumeranda inter Magnates, quibus cum Ordinarius ob illorum potentiam contradicere non possit, inde oritur præsumptio usurpationis, ut ponderauit Pune. dec. 57. & 59. lib. 1. dec. 3. & 8. de iurisdictione, idem præsumptio usurpationis non cadit in ipsa domina Castri, aut iurisdictionis temporalis, ut in paulo fuit resolutum in Rot. in d. Papien. iurisdictionis, 18. Ianij 1630. coram R. P. D. Pirandino, quæ repetitur impell. p. 3. recent. dec. 401. & declarauit S. Congreg. Concil. in Sublac. 12. Septembrii, 1621. in iurisdictionis Abbatis temporalis iurisdictionem habentis non requiri amplius illas probationes quas Concil. exposcit in his personis, quibus præsumitur usurpator. Non enim de Ecclesia domina Castri potest timere, ne quis ei contradicere valeat; quia semper subiectus suo Superiori absque contradictione aliqua, nec acquirendo iurisdictionis bona Ecclesie usurpare præsumitur, prout contra laicum suspicari potest, ex quo eidem Ecclesie acquiritur iurisdictionis; non autem hæredibus fundatoris. Abb. in cap. ad audientiam, numero 12. de Eccles. adific. Felin. in cap. cum venerabili, numero 32. de except. Roch. de iurisdictione, d. verb. & distat. q. 6. n. 16. Rot. in Mantuana bonorum, 17. Maij, 1617. coram. bona mem. Patriarcha Mantuensi, & dec. 648. p. 1. recent.

Probatio autem iurisdictionis coram iudice Ecclesiastico est facienda, sicut & omnes contra iurisdictionis ad Iudices Ecclesiasticos spectant, e. quanto, de Iudic. Ordin. Regia Lusitan. lib. 2. tit. 1. §. 7. ubi Patens meus plures refert, Cald. Petreia q. forens. conf. 5. numer. 6. & 7. Bernard. Greux. ad præf. c. amara Imper. lib. 1. concil. 38. confid. 1. Cabod. de parrot. Regia Corona, cap. 5. numer. 5. & c. 49. à n. 1. Armendar. in addit. ad recapit. legum Navarra tit. 4. l. 4. n. 41.

Iurisdictionis concessa à quadraginta annis citra Concil. Trid. debet reuerti ab Ordinario, ad effectum, ut debeat reuocari, vel confirmari, secus in illis, quæ fuerint concessa quadraginta annis ante Concilium, ut idem Concil. d. cap. 9. statuit de post. Nicol. Garc. tradit Fillium, in quæst. moralib. tom. 3. tract. 41. cap. 2. n. 62. censuit Rot. in Lucana canonizatio, 14. Maij 1590. coram Bualo, & dec. 4. numer. 4. p. 2. recent. Dum enim Concil. d. cap. 9. subicit examini, & reuocato Ordinarij iurisdictionis concessum est augmento à 40. annis citra, signum euidentis est quod vult cetera iurisdictionis ex augmento concessa ante 40.

annos valida remanere, Nicol. Gasc. *d. cap. 9. num. 104. & seq.* Beltramo. *ad Gregor. XV. decis. 197. ann. 6.* Interim verò dum reuidentur patronus sui quasi possessione non esse priuandos fuit dictum in *Bartholomaei Priuatis*, 11. *May*, 1609. *coram D. meo Coccino Decano* 3. & in *Cesaraugustana de Mella* 6. *Novembri*, 1617. *coram eodem*, quos test. Mallobr. in *praxi habendi concorsum*, *pralud.* 7. *Feb.* 3. *numer. 66.* secundam Romanam impressionem.

157 Habet autem patronus ius presentandi personam, quae eius Ecclesiae, cuius est patronus, Rector, seu Beneficiarius perpetuus existat, c. 1. *vers. adificari*, 16. q. 5. 5. *hic autem distigendum, & c. monasterium, vers. licet atque* 16. q. 7. c. nobis, *vers. scilicet tamen*, de *irrepatron. c. ad adiciendum*, de *Eccles. adificand.* dummodo sit habilis ad beneficia obtinenda, nec incapacitatem aliquam patiat, iuxta ea, quae diximus infra c. 13. de *collat. vers. quibus autem personis, eam seq.* quod circa aetatem 14. annorum requisitum ad beneficium simplex iuxta formam Conc. Trid. *sess. 23. de reform. c. 6.* requiritur, nam in beneficiis iurispatronatus locum habet cum absolute loquatur, prohibendo ne assumatur ad beneficium minor 14. annorum; ita Squillante de *privilegiis clericis*, cap. 4. *duob. 3. m. 62.* Mart. Anton. *ver. resolut.* lib. 1. *resol.* 132. *cap. 5. 1.* Aloyf. Ricc. *in decis. Curia Archiep. Neapol.* p. 3. *decis. 26. & par. 4. decis. 343.* quicquid aliud veliot Ioan. Maria Nouus. in *quasi-ferens*, p. 1. q. 71. *nam. 5. eam seq.* & in *noo Iure Pontif. concil.* 14. *au. 7.* Diana *merit. resol.*

158 p. 3. *art. 6. resol.* 64. Limitator, ne procedat, quando in fundario ex parte caueatur, etiam minores 14. annos posse admitti, ut fuit dictum in *Granaten. Capellania*, 12. *Januarii* 1607. *coram bona mem. Card. Marquemont*, quon test. Lotter. de *re benef.*

159 lib. 1. q. 32. *nam. 55.* & est *decis. 194. p. 2. recent.* Vel si fundator tacite id voluisset, nempe, si maodusuit praefecti clerico in minoribus constitutum: nam tunc etiam poterit praesentari, & institui minor 14. annorum, non obstante dispositione Concil. *d. c. 6. Rot. decis. 482. ad fin. par. 1. diuers.* Gasc. de *benef. par. 7. c. 4. n. 9. & 10.* Vel si maodusuit praesentari clericum pium consuevit, quis tunc poterit minor 14. annis praesentari, ut fuit resolutum in *Almopolitana beneficij* 6. *Junij*, 1621. *coram R. P. D. Merlino*; quod intelligitur, ubi fundatio facta est ante Concil. Trid. de quo tempore secundum Iuris communis dispositionem, clericus etiam praemissionem; & in septimo anno constitutus erat capax beneficii simplicis, cap. si eo tempore, de *rescript. & declarauit Rot. in Corduben. Capellania*, 5. *Decemb.* 1629. *coram R. P. D. Duran.* *dec.* 228. lo *impref.* Si verò iurispatronatus erectio ne cautum sit, ut prouideatur de eo quicumque clericus, non potest alicui clerico confecti, qui sit minor 14. annorum Sac. Congregat. Concil. *sub die 4. Augusti* 1615. *Dispositio iurispatronatus erectio*, quia in iure cautum est, non licere patroon ex intervallo post fundacionem addicere conditiones, Abb. in *c. cum delictis*, numero 5. de *consecrat. Roch. de iurispatri. verb. pro eo*, q. 13. c. 19. *Lambert. li. c. 2. q. 4. art. 4. n. 3. vers. & sic verteretur*, Monet, de *commis. vltim. volunt. c. 11. nam. 199.* Rot. in *Talarana Capellania maioris* 16. *Junij*, 1631. *coram R. P. D. Merlino*.

162 Sed an excommunicatus possit praesentare, videtur ab aliquibus id dubium reuocari; In quo quantum ad praesentationem iurispatronatus Ecclesiasti certum est, non posse, quia talis presen-

tatio confert ius, & aequalel electioni, quae ab eodem excommunicato facta non valet, ut colligitur ex *c. in manum*, de *irrepatr.* Ita Sayr. de *consecrat. lib. 2. c. 6. numero 7.* licet Suar. *tom. 5. disp. 14. sect. 2. numero 31.* aliter sentiat. Quantum ad praesentationem laicalem est valida, cum huiusmodi praesentatio non tribuat ius, sed sit quaedam expressio voluntatis, & sic quid fodi tantum. Ita Nicol. Gasc. de *benef. p. 5. c. 4. nam. 307.* Sayr. *d. num. 7.* ubi aduertit praesentationem tam in iure patronatus Ecclesiastico, quam in laicali, peccare mortaliter, cum vtiatur hominum communicatione, quae est peccata.

Non igitur absque patroni consensu Episcopus, vel alius, ad quem institutio spectat, Rectorem in eius Ecclesia instituit, alius enim nolla atque iura erit institutio, sed ab alio fiet iuxta patroni votum, ut vellet videtur Tolentano Concilio, de quo in *cap. decernimus*, ubi *gloss. 16. quest. 7.* quod quidem hodie seruabitur, ubi Episcopus nollet factum suum reuocare, quo casu ad Superiorem habetur recursus, atq. *cap. nullum*, de *irrepatron.* Sed Ego de *offic. & potest. Episc. par. 3. abeg. 72. & 171.* etno ialem collationem firmam esse, irritam tamen ex patronorum dissensu, veluti illis praesentantibus, aut expressis contradicentibus cum videretur sperni: ex tunc enim collatio iure reputabitur irrita, argum. *d. c. decernimus*; Unde, si fuerit elapsus terminus ad praesentandum, patrono non reclamante, nec contradicente, manebit omnino firma collatio, ut merito resoluunt Rebuff. in *praxi par. 3. signatura*, *verb. accens iurispatronatus*, *nam. 52. & de nomin. questio 17. numero 21.* Spin. in *speculo testament. gloss. 4. prime. numero 99.* Flamin. *Parisi. de resignat. lib. 8. q. 10. numero 11.* Zecol. in *praxi Episc. par. 1. verb. iurispatronatus*, §. 8. *ad. 8.* Cald. *Pereira de potest. eligendi*, c. 10. *nam. 24.* Nicol. Gasc. *dist. c. 9. num. 23.* Aloyf. Ricc. *in dist. praxi iurisp. Ecclesiast. resolut.* 154.

Verum, in nonnullis casibus valet institutio Rectoris facta absque consensu, & praesentatione patroni. Primo, si patronus per negligentiam excedat tempus sibi à iure statutum ad praesentandum, poterit, ad quem spectat, Rectorem eligere, atque instituire, ne Ecclesia diu sine Rectore permaneat, c. si verò, & *cap. nam se decet*, de *irrepatron.* c. 2. in *fine*, de *supplen. neglig. Pralat.* de quo vide quae diximus c. *seqq. vers. in primis*; dummodo prius cooisset de lapsu temporis à die scientiae patronorum, Caputaz. *decis. 248. num. 3. p. 3.* Steph. *decis. 380. nam. 1.* Rot. *decis. 173. sub nam. 1. & decis. 186. sub nam. 1. par. 1. recent.* Beltramo, in *annot. ad decis. 177. Greg. XV. nam. 9.* & fuit dictum in *Praten. beneficij* 24. *Februarij*, 1620. *coram bona mem. Buratto*, quae quidem scientia patroonorum, ut deuolutioni sit locus, debet esse certa, nec sufficit interpretatio, & verisimilis, Scraph. *decis. 1173. num. 3.* Rot. *dist. decis. 173. sub nam. 1. & decis. 186. sub numero 2. par. 2. recent.* Hieronym. Gabr. *conf. 185. num. 6. lib. 2.* Nicol. Gasc. de *benef. part. 10. c. 3. numero 3.* & ius praesentandi consecratur in vno ex patronis, qui scientiam huiusmodi, vocationis non habuit, alius propter scientiam exclusus, Rot. in *Spoleatana* 18. *May* 1590. *coram Card. Blanchette*, impressa per Gasc. *d. p. 10. c. 2. num. 41.* Tempus autem huiusmodi praesentationis praefinitum à iure, est quatuor mensium à die vocationis scilicet, si quidem patroonatus est laicorum. *Quoniam in quibusdam in fine, & c. cum propter, de irrepatr. in.*

iurepatr. c. unico, eod. tit. in 6. si vero est Clericorum, sex meosum spatium constituitur, in d. cap. cum de decat. & in c. unico. Ita Petrus l. i. tit. 3. lib. 2. Ordina pag. 59. Aloy. Ricc. in collect. dec. par. 1. collect. 119. & in decis. Curia Archiep. Neapol. decis. 128. n. 14. & 15. part. 1. Cardof. in praxi iudicum, verb. Ius patronatus, num. 13. & 16. Nicol. Garc. d. cap. 9. num. 209. quod quidem semel sit ad praefectum idem non solum habent Ecclesiastici patroni, sed & eorum causa compatiuntur laici Petrus ubi supra, Nicol. Garc. d. cap. 9. num. 120. Aloy. Ricc. in praxi aurea, ref. 558. Ego ipse d. alleg. 7. a. num. 132. & me citato Vuitaio. in praxi iurispatron. lib. 7. c. 1. num. 9. in vlt. impressi. vbi n. 10. post me eod. alleg. 7. a. num. 131. ampliat, etiam si laicos habeat maiorem partem, ius patronatus enim mixtum assumit naturam Ecclesiasticam, secundum Flamin. Passif. de resignat. benef. lib. 2. q. 4. nu. 50. Sed hoc non est absolute verum, per ea quae resoluunt Gabi. Pereira de mern Regia p. t. c. 7. num. 3. cum seqq. Melch. Phaez. Epist. decis. 114. per tot. tom. 2. Ego ipse de officio, & potest. Episc. par. 3. alleg. 60. n. 7. 10. vltima impressi. de anno 1641.

Non curit tamen praesentium tempus absenti, vel legitime impedito, vel si patronus sit absens Reip. caus. vel in iussu carceratus, vel si non habet totum accessum propter perhomerentiam alicuius iniuriam, cum Ecclesia sit pia, & cultrix iustitiae; Rebuff. de pacif. possess. num. 304. Flores de Mena var. q. 3. m. 4. vbi n. 5. subdit, quod absentia in dubio praesumitur, tunc Ego ipse d. alleg. 72. n. 138. & seq. vbi num. 136. ex Hist. Garc. conf. 183. n. 11. vol. 2. & Menoch. de praesumpt. lib. 6. praesumpt. 77. n. 14. teneo praesumptionem esse pro patrono, vel dicatur ignorasse vacationem, nisi fuisse probetur: & a. n. 10. late tradit an, & quando patronus praefectore contententibus corat tempus? Quid autem faciendum, quando vacaverit parochialis iurispatronatus Ecclesiastici, vel laicorum, & intra quod tempus eius provisio sit facienda, & quomododixi in tr. de officio, & potest. Paroch. c. 1. n. 124. cum seqq.

Secundo, si propter plures compatronos diuisa, vel discors praesentatio fiat, ad id vbi sine scandalo non valeat vnus ex praefectoris institutio fieri, poterit Episcopus Ecclesiam, ut melius secundum Deum ei visum fuerit, ordinare, c. quoniam in quibusdam, de iurepatr. Zecol. in praxi Episc. p. 1. verb. ius patronatus, §. 5. Et id ipsum facere poterit, si intra quatuor menses quatuor patronorum super electione non fuerit terminata, d. cap. quoniam, c. cum propter, 27. eod. tit. Titusq. de tr. ligatur. §. 11. gloss. 10. n. 37. Cald. Pereira de renouat. Emphy. q. 7. n. 13. Campan. in diuers. Iuris Canon. rub. 1. c. 1. n. 486. Ioan. Ant. Maffube. in sua praxi habendi concursus, requisi. 1. dub. 10. a. n. 14. Rot. decis. 586. nu. 1. p. 4. diuers. aut intra sex menses, si quatuor non super electione, sed super iure patronatus existerit, d. c. cum de decat. vbi gloss. c. si vera, eod. tit. Vnde octabis textum in d. c. quoniam, inducentem de uolutionem, quando hic est inter patronos, tanquam exorbitantem, & rigorosam, non extendi ad item inter praefectores, vt tenent Rota dec. 586. n. 7. par. 4. diuers. propt. nec etiam extendi hanc litem inter patronos & inter praefectores, resoluunt Ioan. And. in c. cum vos, num. 2. vers. unde iura, de offic. Ordin. vbi etiam Bott. n. 7. vers. iura ergo, & Imol. n. 7. vers. nec obstat, Lap. alleg. 78. n. 13. Rot. dec. 8. in fine, p. 1. rector. quatuor patroni, durante litem inter duos praefectores, alium tertium praesentare sine viro at-
Ang. Barbo. de iur. Eccles. Pars I I.

tenenti non possint, Sarnen. super reg. de subrogandu. q. 13. Couat. praxi. c. 37. n. 7. vers. quem rationem, Lancellos. de auctor. c. 4. in praxi. num. 608. Nicol. Garc. d. cap. 9. num. 217. Scriph. dec. 390. n. 6. cum seqq. Rot. decis. 504. num. 1. p. 1. rector. nec etiam alium in locum voius praesentari mortui secundum Calderin. conf. 1. sub tit. de iurepatr. Lap. alleg. 12. n. 3. Calad. decis. 3. n. 3. vt lites pend. Rot. dec. 306. n. 1. p. 1. rector.

Tertio, si patronus praesentet indignum, vel infra tempus legitimum alium idoneum praefectorem, poterit Episcopus per se electionem, atque institutionem perficere, c. ficuti in fine, de suppl. regis. Pralati. ead. auctoritatem, si 1. de Ecclesiasticis, quod quidem in eo Patronatu voluit praecurari textus esse intelligendum, qui ad Ecclesiasticas personas pertinet, & id ipsum insinuat c. cum vos, de offic. Ordin. ibi, in quibus Ecclesiastica persona praesentationem non habet, nisi scierit indignum praesentauerit: quia tunc huiusmodi Ecclesiasticae personae priuati sunt pro illa vice iure praefectorendi, gloss. verb. minus idonea. in c. d. cum vos, Steph. Gratian. discip. fortis. c. 8. n. 11. Mar. Ant. var. ref. lib. 1. ref. 19. n. vlt. Vgolin. de offic. Episc. c. 1. §. 1. n. 4. vers. secundo, quas tamen purnas non inueniunt illi, qui indignum ex sola confessione notum praesentant, quia purne huiusmodi pertinent ad solum externum, Sanch. de mern. lib. 3. disp. 16. n. 6. in fine. Fagundez in quinque Ecclesiasticae praec. 1. lib. 6. c. 1. num. 7. in fine. Nam, quod ad personas pertinet, etiam elapso tempore eis permittitur alterius idonei praefectio, modo intra terminum aliquem praesentauerit: interim vero, ne Ecclesia diu vacans dispendio pariat, idoneos in ea Vicarius, aut aëconomus ab Episcopo constitutus, d. c. cum vos, licet quippe Episcopus praefectores à patronis, si idonei non fuerint, repellere, Concil. Trid. sess. 14. de reform. c. 18. & sess. 15. etiam de reform. c. 9.

Quarto si patronus priuam aliquem praesentauit idoneum, & ante institutionem illius velut variando alium in eius locum praesentare, poterit Episcopus oon attenta hac secunda praesentatione, absque consensu patroni priorem praesentatam instigare, c. cum autem, de iurepatr. Quod quidem in patronatu Ecclesiasticarum personarum est intelligendum, quod in praesentatione variare non permittuntur, secundum citatos per me d. alleg. 71. n. 15. 1. quibus addo Sanch. in consil. moralib. lib. 2. c. 3. dub. 65. n. 3. quia eorum praesentatio vim electionis videtur habere, electio autem Ecclesiastica mutari non potest, c. publicato, de elect. cum aliis per me adductis d. alleg. 72. n. 154. Licet tamen verò variatio est admitenda & vltima praesentatio est attendenda antequam prius facta fuerit institutio, d. c. cum autem 2. c. passoralis 2. c. quod autem, de iurepatr. Intellige tamen, huiusmodi variationem permissam esse semel tantum, & cumulatim, oon autem priuati, id est non recedendo non permutando, sed solummodo addendo, & cumulando de quod autem, c. cum autem, c. passoralis, de iurepatr. Calderin. conf. 16. eodem tit. Nauar. in c. placuit, num. 167. cum seqq. de parit. district. 6. Gatic. de iurament. conf. par. 3. c. 3. num. 4. & 5. Rot. in Compostellana Parochialis, 30. February, 1610. coram. R. P. D. Martin. Roch. de iure patronatu, verb. honorificum, q. 10. Franc. Marc. decis. 488. post l. 6. p. 1. Titusque in l. bonus hoc sermone in reg. num. 15. ff. de verb. significat. Cald. Pereira de potest. elig. cap. 3. num. 10. Nicol. Garc. d. c. 9.

num. 14. Campan. in diuersi. Iuris Canon. rub. c. 1. c. 13. num. 440. vbi num. seq. subdit. quod si nihil addatur de variatione, aut cumulatione, & alteri simpliciter presentetur, tunc praesumendum est cumulatione, praesentem cum censeri debeat vii voluisse faciente à fore libi concessa variandi, & citat Lambectio. p. 2. lib. 2. q. 7. art. 22. n. 7. Gutier. d. c. 11. n. 5.

Verum conclusio illa, quod patronus laicus potest variare solummodo addendo & cumulando, habet plures limitationes, duasque principales: quarum prima est, quando accumulatio sit lite pendente, quia tunc vii auctoritas licita non est, Crotet. con. 63. n. 3. in fine. Crescen. dec. 10. de in reprob. Coo. praes. c. 36. n. 7. vers. versio quandoque, Lancelot. de auct. p. 2. c. 4. in frast. n. 58. Flamin. Paul. de resignat. benef. lib. 1. c. 9. n. 37. Gac. de beneficiis p. 5. c. 9. n. 27. Rot. dec. 442. n. 6. p. c. diuersi. & in Zamorensi iurispraxi. 30. Maij 1586. coram Orano, me citato in hoc loco Nogueroi. tom. 1. al. 18. n. 76. Nisi tamen haec non a praesentatio, sive accumulatio, fieret in colligationem, ita vt non inde difficultor euaderet exitus litis, nec diutius protraheretur iudicium: tunc enim cessat ratio c. 1. vt lite pend. vt bene per Roch. de iurpat. in verb. honorificum. q. 13. n. 13. Lancel. de auct. luo pend. in praes. n. 5. 6. & 590. Gac. d. c. 9. n. 20. & fuit dictum in Medinensi iurispraxi. 29. Ianuarij 1597. coram bona mem. Card. Blanchette, quae est impressa apud eundem Gac. de benef. p. 10. c. 3. n. 8. & in Arestiana Capellana, 24. Ianuarij, 1603. coram bo mem. Card. Periphalis, & in Romana iurispraxi. 9. Maij, 1603. coram bo. me. Insa. & in d. Compensatiana parochialis, coram R. P. D. Merlino, quia non liceret patrono lite pendente super titulo beneficij etiam cumulando colligantem praesentare, quando per illam praesentationem daretur occasio litigandi, & aperiretur via, ne lis finiret, Rot. dec. 216. n. 7. p. 1. recent. Si condita limitatio est, quando quis sub iuramento p. omittit non reuocare, nec etiam, quod imago est, cumulare: vbi enim patronus simpliciter promittit, & iuravit non reuocare, non dicitur contrahere per secundum praesentationem; quia reuera non reuocat primam, sed solummodo addit, & cumulat, ita vt Ordinatus possit etiam primum praesentatum institueret recte animadversione Cister. conf. 361. n. 4. lib. 1. Ripan. rub. de indic. n. 68. Lambert. de iurpat. p. 1. lib. 2. q. 4. art. 13. n. 3. & p. 2. lib. 2. q. 7. art. 16. n. 2. quos refert, & sequitur Bucfar. conf. 369. n. 4. lib. 4. & Rot. dec. 547. n. 4. p. 3. diuersi. Sed quod patroni signanter sub iuramento promittunt, quod non reuocent neque accumularent, tunc noua praesentatio in spreum religionis iuramentum non est attendenda. Regulariter enim, licet actus gestus contra prius emissum iuramentum suffocet, quamuis ipse contrahens efficiatur peritior, prout si quis promittit, & hauriet non reuocare procuratorem, tamen reuocatio facta subditur, c. fin. & ibi gloss. communiter approbata in verb. reuocatus, de procurator. lib. 6. l. 1. non reuocare testamentum, si reuocaret, dicitur quidem, sed valida est reuocatio, gloss. in cap. ultima voluntas 13. quastio. 2. quam extollit Cocar. in rub. de testament. par. 2. num. 13. vers. & ahararia. Et si quis contrahat sponsalia, & iuret se non contrahiturum matrimonium cum alia, si tamen contra facit, & contrahit cum alia, validum est matrimonium, & penitus irritatur prius sponsalia, vt ex text. in cap. siue ex litteris, de sponsalib. Quibus rationibus innisus ita

in his terminis praesentationis etiam consilium Alexand. conf. 16. n. 3. cum seq. lib. 3. cuius dicta ponitur Roch. de iurpat. in verb. honorificum. q. n. c. 1. num. 37. in princ. Nihilominus in terminis praesentationis contrarium est dicendum, quod illa scilicet, non attenditur contra iuramentum prius emissum, quoniam actus gestus contra emissum iuramentum sustinetur, quoniam talis actus est, qui libere & absolute pendet à sola voluntate facientis, prout est contrahere procuratorem, contrahere matrimonium, facere testamentum. Ita obferunt Crotet. in cap. quamuis pactum. p. 2. §. 2. n. 5. sub vers. sed in gloss. de pactis, lib. 6. Sanchez. de matrim. lib. 6. disp. 13. n. 5. Non potest enim quis per iuramentum efficere, quod actus ille non sit validus, nec coactore voluntate, ne valide velle possit, quod voluit alii, sed hoc est solum potestatis Superioris, vt doct. explicat Suar. de Relig. tom. 2. tr. de iuram. lib. 1. c. 1. n. 17. Sanchez. in praep. Dec. tom. 1. lib. 1. c. 1. n. 3. 2. At quoties actus non pendet à sui perfectione à sola voluntate facientis, sed vel in futurum à iure, vel expectat approbationem, & factum iudicis, prout est praesentatio, quae debet admitti ab Ordinatione mediante iollirutione, tunc iuramentum prius emissum impedit, ne Ordinatus teneatur approbare secundam praesentationem, nec instituire hunc secundo loco praesentatum, quia alius fieret particeps delicti, periculisque illud confoueret: ita in his terminis reprobat Alexand. dicitur Lambert. de iurpat. par. 2. lib. 2. q. 7. art. 16. per tot. vbi n. 4. dicit semari Alexandrum ita consilium, Grammat. conf. civil. 32. n. 8. & 9. Coo. in d. c. quamuis pactum. p. 2. §. 2. n. 5. vers. praedicta vbi conclusio. Ant. Gom. ad leg. 50. Tauri. num. 58. Gutier. d. c. 23. vers. hic autem non obstantibus. Spin. in speculo testamentor. gloss. 4. n. 77. Matien. l. 3. §. 13. num. 7. & r. 10. lib. 5. Recop. cum seq. late & eleganter Rot. in d. Compensatiana Parochialis, 20. Februarij 1630. coram R. P. D. Merlino, vbi respondit aliis fundamentis, quae in contrarium adduci possent.

Verum, si laicus secundo eque idoneo praesentato priorem non repudierit, in Episcopi electione consistit, quem voluerit instituire, d. cap. cum auct. 24. Clem. plures. in fine. de iurpat. cum ex praesentibus ab Ecclesia patrona prior tempore etiam in iure possit lit habendus, quod tamen ita est intelligendum, si vtraque praesentatio post vacationem Ecclesiae facta fuerit: nam si antequam Ecclesia vacaret, vnus facta fuerit praesentatio, nihil secundo permittitur, qui post vacationem fuit praesentatus; quia prior praesentatio nulla existeret, & invalida, cap. illud. de iurpat. Item praesentatio secundae etiam ab Ecclesiasticis facta eo casu est admittenda si prius fuerat minus legitime institutus aut praesentatus indignus, c. fin. eod. tit. si cur etiam institutio à laicis, vel Ecclesiae concessio non canonice facta irritatur, & alterius praesentatio admittitur, c. cum laici. & c. suggestum. eod. tit. Vbi quod autem inter plures cumulatione praesentatos ad idem beneficium omnia paria esse coostat, habens instituire poterit optare, & quem voluerit instituire, cum hoc casu locus sit gratificationi, gloss. verb. iudicio Episcopi, in d. c. cum auct. Rot. d. verb. honorificum, quastio. 15. num. 4. Caeli. de Gratias dec. 1. n. 9. de iurpat. Cald. Petrus de remu. emphy. q. 1. n. 35. cum seq. & q. 18. n. 13. Mar. Anton. var. res. 104. n. 2. in fine. Campan. d. c. 13. n. 4. 5. vbi n. 446. secus ait dicendum, si reliqua non essent paria.

Quoties

- 180 Quotid si Ecclesia iurispatronatus est conoventualis, instituit Episcopus sine praesentatione patroni, quia in Conventuali Ecclesia (ubi scilicet plures conuocatores ius habent eligendi Praelatum) electio Praelati ad Capitulum spectat, *ve lib. 1. c. de elect.* videmus, quia sine sortitione patroni est facienda; sed ipsius postulari debet consensus, *gloss. verb. beneficium. Abb. numero 8. Zabarel. & alij in dist. cap. nobis 1. de iurepatr. idem Abb. num. 1. in cap. cum terra, de elect. Roch. de iurepatr. verb. in Ecclesia, quest. 2. num. 1. & quest. 3. numer. 8. Paul. de Ciudad. part. 3. quest. 38. numer. 41. Lambettin. d. lib. 2. part. 1. g. 5. tit. 1. à num. 9. & art. 2. à princ.* qui intelligunt procedere in postulatione consensus, ad electum, ut patronus electionem approbet, & laudet, manente ipsius validitate quantumcumque illam rescouerit: nam, cum huiusmodi consensus tantummodo in obsequium, & remunerationem beneficii accepti postuletur, & tale obsequium, seu remuneratio non dicat praedictum consensus praecise esse obtinendum, tunc sit, ut talis consensus ita requiratur ut velit, nolite validitas electionis permanet, prout explicat Abb. in cap. sacrosancta, num. 6. de elect. Paul. de Ciudad. dist. 41. Roch. d. g. a. n. 2. Causier. d. decis. 3. 21. num. 5. & decis. 4. 3. Pro quo intellectu facit verbum illud, *beneficium, de quo in d. cap. nobis*, quod quidem supponit beneficium fieri, si patroni consensus non requiratur, prout in simili probat text. in cap. commissum, c. 6. de sponsalib. ibi *ratum. &c.* iuxta communem interpretationem, de qua ibi. Nec huic intellectui resistit arguere text. in c. Abbatem, d. 2. c. 8. g. 1. siquidem omnibus multis declarationibus de quibus communiter Doctores, sensus si dicat text. illum solum evocare habendam esse rationem ipsius patroni, & certiorum esse faciendum de electione Praelati in Monasterio, cuius patronus existit non vnde constituitur consensus patroni praecise esse requirendum, ut aliquid impedit, vel officiat electioni iam factae, prout voluit *gloss. 1. cap. principalis 63. dist.* Unde iam colligere non videtur veram sententiam *gloss. verb. beneficium in d. cap. nobis*, dum videtur velle, de necessitate praecisa forte postulandi assensum patroni, ita ut sine illo non conformetur electio: idem dicat apertius *gloss. verb. Princeps in cap. de hoc, de sumen.* sequitur Host. relatus à Zabarel. in dist. cap. nobis quest. 3. advertere namque debuisse solum postulari consensus in obsequium & reverentiam patroni ad illum tantum electum, ut eorum Discretano, si aliqua sciat opponat quae de iure debeat impedire confirmationem, prout relatuunt supradicti, aliis data confirmatione sine requirito consensu, vel iure non dato, permanet ipsa in sua firmitate, ut admittit Lambert. d. lib. 2. p. 1. quest. 5. art. 1. n. 9. Supradicta iuxta limitantur non procedere stante conditione in contrarium in eadem Ecclesia Conventuali apposta de consensu Episcopi in fundatione, constitutione, vel dotatione ipsius; siquidem illa praedicto modo opponi potest, ut quoniam patronus in eadem Ecclesia Conventuali Praelatum praesentare possit. Ita in specie Paul. de Ciudad. d. loca, Roch. 1. quest. 1. num. 1. Lambettin. d. lib. 2. p. 1. quest. 5. art. 1. numer. 2. Eodem modo limitari locum non habere respectu Praebendiarum, Capellarum, seu aliorum beneficiorum, quae existunt in eadem Ecclesia Conventuali: in his enim non datur inconvoniens, quominus patronos praesentare possit, ut probatur d. c. nobis, *versus secus tamen.* Concil. Trid. d. sess. 25. de reform. cap. 9. *versus reliqua.* Abb.

in cap. suggestum, num. 3. de iurepatr. Paul. de Ciudad. ubi supra Roch. d. g. a. n. 3. Lambettin. d. g. 5. art. 1.

Sentio, si patronus est clericus, aut Ecclesia, Romanus Pontifex, aut eius Legatus de latere, potest absque eius praesentatione instituire in eadem Ecclesia Rectorem, cap. dilectus, de offic. legati, cap. cum dilectus, de iurepatr. Si vero sit laicus, id solum Pontifex potest, *gloss. verb. quemquam praesentare, in d. cap. cum dilectus.* Cabed. de parsonatib. Regia Corona, cap. 35. num. 1. & 2. Vivian. in pract. Iurispatronat. lib. 1. 4. cap. 1. à num. 9. in ultimum impress. & dicitur lib. 1. cap. 8. *versus 37.*

Denique, si patronus iurispatronatus amittat, eius, de cetero praesentatio non attenditur: quomodo autem hoc ius amittatur dicemus infra *huc ad cap. n. 154. cum seqq.* Est autem circa praedicta notandum primum, quod differentia esse videtur inter patronum laicum, & Ecclesiasticum, ut ex his, quae diximus, coniciere licet. Porro patronus ecclesiasticus intelligitur persona ecclesiastica, quae nomine Ecclesiae, aut Monasterij, vel Capituli sit patronus, adeo ut alioquin nihil est in eo à laico patrono distinctum, ut supra diximus. Placet item Iuris videri Ecclesiam laicus patronis, quam ecclesiasticus dare; nam ecclesiasticus non potest, sicut laicus, in praesentatione variare; neque si praesentet indignum, excedere Iuris terminum ad alium praesentandum potest, sicut laicus posse videtur qui & dat Episcopo electionem, quem ex duobus quae idoneis praesentatis instituire velit, cum in praesentatione ecclesiastici patroni prior nominatus debeat prius institui, & denique laici praesentatio à solo Romano Pontifice potest contemni, cum Ecclesiastici praesentationem etiam Legatos perire valeat, ut proxime vidimus. Est & alia differentia ex Concilij Tridentini decreto, sess. 24. de reformat. cap. 18. quod patronos laicos ad parochialem Ecclesiam vnicuique eligi, & praesentare, atque examini subicere, alios ad examen teneri videtur admittere, & ex approbato vero dignationem, quoniam praesentet, eligere. Causa huiusmodi impaetatis ea potissimum esse videtur, quod istud iurispatronatus magis in laicorum fauorem ab initio probatur fuisse institutum in c. praemissis, cum seqq. & in cap. quicunque, cum seq. 16. quest. 7. ut ad iuvandum Ecclesiam patroni efficerentur, quod magis ipsi indigere quam personae Ecclesiasticae comprobantur, haec generalis causa videtur praeter eas causas, quae iuxta subiectam materiam specialiter diversitatem ostendunt, ut vidimus.

Restant quaedam de praesentatione notanda, requam de translatione iurispatronatus agamus. Notandum est igitur primum, quod patronus praetentatus debet praesentare, & non alius qui caret possessione, & licet bonum ius habeat in proprietate, ita per text. in cap. consiliarios, de iurepatr. testantur Roch. de Curie verb. competens, quest. 19. num. 39. cum seq. Gurier, consil. 4. num. 34. Goncal. ad regul. 1. Cancellar. gloss. 45. §. 2. num. 6. Salgado de protocol. regia tom. 1. par. 3. cap. 10. cum seq. Rot. decis. 167. num. 7. part. 1. diuersi. Existens enim in quasi possessione iurispatronatus, seu praesentandi, valide praesentare, & eius praesentatio admittenda est, ac promde in iustitio sequenda *gloss. 1. Innocent. Burt. numer. 1. Ancharan. num. 1. & 5. in d. cap. consiliarios, Roch. dicto verb. competens, g. 14. num. 28. & g. 23. num. 44. Aloyf. Ricc. in tr. de nouis prob. iurispatr. resol. 3. A. Scraph. dec. 1382. n. 4.*

Mantic. *decif. 86. num. 1.* Mascard. *de prob. concl. 173. num. 5.* Rot. *decif. 176. num. 3. par. 1. recent.* vbi bene: & in *Ferrariis. Archiepiscopatus. 16. Imij. 1618.*

- 187 coram R. D. moe Coccino, in *vers. & praelib. n.* vbi fuit dictum presentatum ab existente in possessione presentandi, etiam quod collum delegaret ius possessionis, non debere amoueri: latissime Ego ipse
188 in *collet. ad d. cap. consultat. in n. 5.* vbi n. 6. refert plures Doctores ad hoc, quod iurispatronatus possessio acquiratur etiam ex vnica presentantione sequuta institutione, de quo etiam Gac. *de benef. par. 5. cap. 5. n. 59.* Rot. in *Sarmen. benef. 9.* quam refert Aloy. Ricc. *de nouis probat. iurisp. refol. 119. & 116.* Postea de manu. *lib. 71. n. 53.* me citato in hoc loco Noguerol. *rem. 1. alleg. 18. n. 54.*

- 189 Ad acquiendum vero huiusmodi possessionem iurispatronatus, plura requiruntur: & primò, quòd ille, qui vult presentare, presentauerit bona fidei: secundò quòd presentatio fuerit admitta: tertio, quòd institutus fuerit habitus tanquam Rector in possessione Rectoriae: quattò, quòd presentans credat vti iure suo: quinto, quòd ille in cuius potestudinem possessio queritur, hoc faciat, & patiatur. Colliguntur hæc ex *Caldio. conf. 11. de iurisp. patron.* Roch. *de verb. comp. n. 14. à. n. 35.* Lambert. *lib. 1. par. 1. q. 3. art. 1. 10.* Aloy. Ricc. vbi proximi *refol. 114. n. 14.* in *q. Rot. in d. Ferrarien. Archiepiscopatus. rati.*

- 190 Sed est notandum, quòd hæc quasi possessio presentandi non transit in hæredes presentantium, sine noua apprehensione, *Aehl. decif. 5. de caus. possif. Caput. decif. 155. & 120. par. 1. Verall. decif. 120. par. 1. Rot. decif. 150. num. 1. & decif. 160. numer. 4. & decif. 337. num. 5. par. 1. recent.* Mantic. *decif. 88. numer. 5.* Rot. in *Lucana Parochiali. 7. Febr. 1610. coram be. me. Vbalde. & in Videna. na fideicommissi. 3. Aprilis. 1509. coram R. D. moe Coccino Decano, quam refert Aloy. Ricc. in *trall. de nouis probat. iurisp. refol. 126.* vbi fuit dictum, quòd licet presentans ab eo, qui est in quasi possessione presentandi debet insinui, hoc tamen intelligendum, quando constat de iurispatronatus, & quando illemet, qui hodie presentat, aliis presentat: quia Rota tenet illam opinionem, quòd possessio defuncti non transferatur in hæredem sine noua apprehensione, iuxta text. in *l. cum ha. eset.* vbi Doctores *ff. de acquir. poss. me citato in hoc loco Noguerol. d. cit. allegat. 28. numero 64.**

- 191 Secundò nota, quòd ex pluribus patronis singuli possunt alicuius vicibus presentare, aut omnes simul in presentatione concurrere, pro vt conueniunt inter eos, *Clem. plures. de iurisp. patron.* & si fuerint in presentando discordes, maioris partis sententia presentetur, *cap. quoniam 3. de iurisp. patron.* Mallob. in *suæ praxi habendi consensum. praelib. 7. dub. 2. n. 11.* secundum Roman. impetit, Marc. Anton. *var. refol. lib. 1. refol. 104. num. 1.* Aloy. Ricc. in *dist. praxi refol. 173.* Rot. *decif. 625. num. 1. & 3. par. 1. recent.* vbi numer. 3. subdit, quòd si à maiori parte electus fuerit indigens, & à minori presentans dignus sit, is virtutis admitti debet ad beneficium: quia vbi presentatio indigni scilicet fit à maiori parte patronorum, totum ius deuoluatur ad presentatum à minori parte, si presentatio fit à pluribus patronis, vti singulis, non autem à Collegio, vel Vniuersitate, vt obliuiscit

tantum vocem habebunt ad *Clem. plures.* Azucud. *l. 9. numer. 1. sit. 6. lib. 2. noua. recap.* enim potest diuidi inter eos patronatus, cum sit res incorporalis, *e. 1. de iurisp. patron.* Cou. *var. lib. 3. c. 29. n. 5 in princ. bla. tent. in rep. l. 1. potest n. 33. & 34. ff. de acquir. hered. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 45. p. 1. n. 6. Petregi. conf. 34. n. 1. in segg. vol. 1. Camp. d. rmb. 11. x. 13. ex n. 379.* quare plures hæredes non succedunt in ius illud in capita, sed in stirpes, vt infra videbitur.

Tertio nota, quòd patronus Clericus, etiam idoneus, & benemeritus, non potest se ipsum presentare, *cap. per nostras 26. de iurisp. patron.* Paul. de *Cittad. part. 6. quest. 48. artic. 3. num. 89. cum segg. Lambertin. d. lib. 1. par. 1. quest. 8. art. 1. num. 6. Flamin. Paris. de *resignat. benef. lib. 9. quest. 17. n. 11.* Campan. *de rmb. 12. c. 13. num. 398.* Mar. Anton. *var. refol. lib. 1. refol. 51. num. 1.* Ego ipse *dist. allegat. 61. num. 8.* Rot. in *Spolentana Capitania 16. Mar. 1613. coram be. me. Buratto. & in Regien. Iurispatronatus 15. Januarij. 1614. coram R. P. D. moe Permano. & in eadem 5. Martij. 1615. coram be. me. Vbalde.* Ratio est, quia in presentatione patroni de ipso facta vitium ambitionis reperiri censetur: nam, eum non solum prohibebatur illa, quæ per se mala sunt, verum etiam illa, quæ speciem mali presentant, & presentatio de se facta propter prædictum vitium in illo presumptum mali speciem habere censetur, argum. text. in *cap. quia in tantum. & in cap. cum indultum. de proband. merito* patronus se ipsum ad Ecclesiam patronatum vacantem presentare non potest.*

Vnde cum in *d. cap. per nostras*, solum de Ecclesiæ presentatione mentio haberetur videbatur inferri ad beneficium simplex se patronum presentare posse, vt probat Lambertio. *dist. lib. 2. p. 1. q. 8. art. 2. à numero 6.* Petregi. *conf. 18. num. 1. 5. lib. 5. Ioseph. Ludouic. concl. 4. 1. sol. 16. vers. ampliat. quinq. te Clasio. controuers. forens. 5. 9. numero 8.* vbi n. 13. declarat nisi sit primus fundator. Rot. in *d. Regien. Iurispatronatus. 15. Januarij. 1614. coram R. P. D. moe Permano.* Sed contrarium sententiam tenet Ioan. Andr. & communis in *præfati*: pro qua facit, quia *d. cap. per nostras*, agit de Personam, ad quem dicit patronum non posse seipsum presentare, & tamen constat Personatum esse beneficium simplex, *cap. super eo. de proband. lib. 6.* Facit etiam, quia ratio in qua text. in *d. cap. per nostras*, fundatur, & in decisione exprimitur etiam in simplicibus beneficiis reperitur, & colligitur ex *Coccol. Tild. sess. 24. de reformat. cap. 17. ibi, improba cupiditas affectu & ibi, vnum tantum beneficium, &c.* ac proinde dicendum est io illis etiam prohibitionem illius text. locum habere: licet enim aliqua decisio exorbuit etiam contra Iuris regulas sit, non est inconueniens, quòd accommodetur ad casus, de quibus non loquitur, si in illis verificatur ratio ipsius dispositionis: dummodo tamen in eadem dispositione exprimitur, peout notatur in *reg. adia. de regul. iuris, lib. 6.* & ideo Rota maritima discussa adhærere noluit opinioni Lambert. & sequacium, vt videre est in *Regien. Iurispatronatus. 5. Martij. 1615. coram R. P. D. moe Permano.* refert & sequitur Fettencl. in *annot. ad decif. 306. Buratti, l. 1. A.*

Quod adde verum est, vt nec procurator constitutus à patrono ad presentandum, possit se ipsum presentare, vt per Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 2. n. 57. & sequem* tefero Ego ipse *d. alleg. 72. n. 88.* imò nec ipse patronus poterit procuratorem deputare, qui eundem constitueret ad Ecclesiam vacantem nominaret

- 192 ex Rot. *decif. 568. num. 1. dist. par. 1. recent.* Plures tamen hæredes vnus patroni defuncti pro vno tantum simul patrono reputantur, & vnus

nominet Flamin. *dig. 17. numero 113. Caputq. de. el. 397. par. 1. Clarin. d. c. 59. nu. 11. Rot. dec. 185. par. 1. dimerf.* vbi etiam fuit dictum, quod si procurator deputatus fuerit a pluribus patronis ad presentandum, & vnum ex dictis constitutibus presentee, dummodo comparuerit nomine omnium, valet adus, refert Campan. *d. c. 13. numero*

196 399. quia etiam quando plures patroni sunt clerici, videlicet, aut vnus laicus, & alter clericus, possunt ex se ipsis vnum nominare, & presentare, cui presentationi a solis computronis intra tempus debitum de ipso facte consentiat, non vero se ipso presenter. *glos. verb. concedant. in c. consilium. 5. de inreparat. Koch. verb. honorificum. qu. 4. princ. numero 20. Abb. cons. 2. 5. vol. 1. Lambertin. d. lib. 2. par. 1. q. 8. art. 5. Aloyf. Ricc. in d. praxi resol. 179. n. 3. Mar. Anton. var. lib. 1. resol. 5. 1. num. 5. Ego ipse d. alleg. 7. 2. numero 91.*

197 Et quamuis iuxta supradicta patronus non possit se ipsum presentare, potest tamen filium, cum in illo, & quod sita persona diuersa, defecerint rationes, propter quas prohibetur patrono se ipsum presentare; cum quia filius patroni non debet esse deterioris conditionis, quam reliqui omnes extranei, qui per patronum parentem presentate possunt salis enim fauor, quem Ius Canonum in remunerationem beneficii patronis facere intendit, in illorum odium retorqueretur, contra reg. text. in l. quod fauore. ff. de legib. & in reg. quod ob gratiam. de regul. iuris. lib. 6. Quare ita resoluunt glos. d. verb. concedant. Paul. de Citad. par. 6. numero 3. Lamber. lib. 2. par. 1. quaf. 8. art. 1. Tit. de iure primog. 9. 3. numero 1. Richard. & Kirchou. tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 4. numero 5. & 6. pag. 167. Spin. in specul. testam. glos. 4. princ. numero 80. Azor. Infr. moral. p. 2. lib. 6. cap. 2. 1. quaf. 1. & 2.

198 Flamin. Parif. de resignat. lib. 9. q. 17. numero 122. & plures alij per me citati d. alleg. 7. 2. numero 93. Non obstat d. cap. consilium, quia tantummodo prohibet patronum filio suo Ecclesiam patronatam conferre; sicut similiter vniqueque extaneo conferre non potest. *cap. praterea. 4. de inreparat. non vero* prohibet in eadem Ecclesia patronata filium patroni per patrem presentari Praetrio, qui eidem institutionem exhibere renetur; idque manifeste colligitur ex verbis illius textus, ibi, *propria auctoritate designantur*, & ibi, *concedant*; quae quidem verba bene in collatione, minime vero in presentatione verificantur.

199 Si autem patronus, qui vnicus esset, vellet suum de iurepatronatus adscripti beneficium, qua medela ad illud assequendum vti possit, non abs te quaerit alius; Et vno ex duobus modis sibi succurrere posse tradunt communiter Doctores, quorum vnus est, vt Episcopus conferat dictum beneficium eidem patrono inherenti, atque assentiens huiusmodi collationi, vt longa serie post alios tuncatur Lamb. in par. 1. lib. 2. q. 8. art. 4. Clarin. d. cap. 59. numero 16. Alter vero est, & magis securus, vt patronus phocodet per viam de precatonibus & supplicationis facta Episcopo, vt ibi conferat beneficium, quo casu potest Ordinarius illum gratificando admittre, Lambertin. d. q. 8. art. 3. Ioseph. Ludov. exel. 42. vers. ampliat. 6. Zerol. in praxi Episc. cap. 1. verb. in patron. 5. 21. Rot. in d. Regien. in re par. 5. Janu. 1624. coram R. P. deo Pirruano. & in eadem. 5. Marii, 1625. coram bona mem. Vbalda. & in Barbiniano. benef. 1. May. 1625. coram eodem D. deo Pirruano, cum aliis citatis per Feten. till. in annot. ad dec. 316. Baratti. p. 19.

Quarto, quod propter discordiam patronorum, vbi diffinit concordare, nec potest alteri Ecclesiae prouideri, debet Episcopus ibi Missa celebrationem interdicere, & omnia claudere, ac Reliquas inde extrahere, donec ad concordiam venerint, c. si plures. 16. q. 2. c. 1. & 2. de inreparat. Lamb. t. d. lib. 2. q. 1. art. 31.

Quinto, quod patronus a presentato nihil potest exigere temporale, nisi quod in ipsa fundatione constat impositum, c. sicut. de supplen. neglig. Pralat. cap. praterea. de inreparat. Simoniaca enim dicitur presentatio, quando aliquid datur, vel promittitur pro habendis vocibus, seu presentationibus patronum. *cap. vemens. il. 1. vbi Abb. de Dec. in 2. not. Nauar. in man. cap. 23. numero 100. vers. nam cum quis. Roch. de Cate. de inreparat. verbo, & velle. quaf. 3. numero 19. Lamb. et. in simili tract. lib. 2. par. 1. quaf. 9. art. 8. Rot. in commun. capella. 16. Marii, 1595. & in Romana inreparat. 19. la. nari, 1601. coram bona mem. Card. Millino;* quamuis id fiat, etiam ipso presentato ignorante, *cap. per de elat. cap. nobis. de simon. Rot. dec. 185. numero 3. p. 1. dimerf. & in d. Commun. capella.* Si vero presentatio fiat sub conditione, seu onere celebrandi Missae, minime est simoniaca, nisi onus Missae impositum presentato presentari ad ipsum presententem, cum per tale pactum releuetur ab alio onere, vt fuit resolutum in Romana inreparat. natus, 10. Decembris, 1600. coram eodem Card. Alerio; vbi etiam habetur conditiones, quae de iure insunt, non inducere simoniam; ac propterea simoniaca non erit presentatio facta cum onere defendendi iura beneficii, recuperandi bona, & congerendi in vnum scripturas attinentes ad beneficium, cum haec spectent ad institutum in beneficio, vt per Lambertin. lib. 3. quaf. 2. in princ. numero 2.

Neque potest patronus promittere presentationem, antequam vacet Ecclesia, nec ante id tempus potestatem presentandi concedere, *cap. fin. de concess. prob. Castid. dec. 5. de inreparat. Cosim. in prag. sancti. lib. de collat. 5. reformationis in glos. verb. vacaturorum. vers. quemadmodum vnus, Nicol. Delphin. de inreparat. lib. 2. n. 103. Pot. dec. 138. n. 3. lib. 1. in correct. Nicol. Garc. de benef. par. 10. cap. 1. a numero 4. Rot. in Faentina beneficii, 13. Iuni, 1614. coram bona mem. Baratto. Inter eius impetillas dec. 6. 1. numero 1. vbi Feten. till. in annot. d. c. testat plures.*

Sexto, quod presentatus a patrono, si est idoneus, non est repellendus, sed in Ecclesia instituendus, alioquin ad Superiorem recursus habebitur, *cap. significasti. de inreparat.*

Septimo quoad ius instituendi, aut destituendi Rectorem in Ecclesia non habet, *cap. praterea. cap. quod autem. in fine. cap. querriam. cap. cum laici. c. consilium. de inreparat.* quamuis esset ecclesiasticus patronus, *cap. 1. 16. quaf. 1. cap. sicut. de supplen. neglig. Pralat.* Institutio autem regulariter ad Episcopum Ordinarium solet pertinere, d. c. 1. ex frequentib. de instit. 1. rod. tit. lib. 6. cap. cum satis, de offic. Archid. Lambertin. d. lib. 2. par. 3. q. 1. princ. art. 10. num. 1. Vgolin. de offic. Episc. cap. 5. 1. 5. 4. numero 1. Mar. Anton. var. resol. lib. 1. resol. 47. n. 6. & resol. 55. numero 1. in fine. quamuis aliis quoque ecclesiasticis personis vel Capitulis, aut Monasteriis si fundacionibus sit telicis; quia in ipsa fundacione conditio apponi potest, quod institutio spectet ad inferiorem, de consensu tamen Episcopi. Abb. in c. cum

cum dilecti, notab. 3. de consuet. Roch. de inreparatione, verb. pro eo, quod de Quacfasu consensu, n. 25. Lambert. in simul tract. lib. 1. par. 1. q. 9. prime, art. 1. num. 35. & 96. Mar. Antonia. ver. resolut. 2. a. num. 4. quod tamen hodie per decretum Consilij Triid. sess. 1. 4. de reform. c. 12. & 13. conuicti, quo cunctur, ut deinceps in fundatione, vel dotacione Ecclesiarum institutio Rectoris Episcopo, non autem inferiori sit referenda; Sede autem vacante Capitulum vice Episcopi instituit, cap. 1. de instit. 6. Quaram. in sum. Bullarj, verb. Capitulum Sede vacante, vers. quia conclusio, pag. 138. Nicol. Gar. p. 1. c. 7. numero 54. Ex Vicarius etiam vicente Episcopo abique speciali facultate id valet efficere, d. cap. ex frequentibus, cum citatis per me par. 3. alleg. 54. numero 70. Potest quoque Praetor inferioribus ius instituendi competere ex causa speciali, nempe, ex privilegio, seu praescriptione immemoriali, aut consuetudine legitimè praescripta, ut latè

- 109 probat d. n. 3. alleg. 72. numero 184. cum seqq. Institutio autem illa, quae fuerit facta in contradic-torio iudicio, habebit vim diffinitiuam, & causabit attentatam, gloss. verb. Iuanes, in cap. fin. de elect. in 6. Jo. n. Audi. in cap. auaritia, ante numero 4. versum facta Gemini. ante num. 8. Franc. num. 5. de elect. lib. 6. Rotari. Ferrar. in Archyepiscopatu 16. sumi, 1618. a. ram. Reuerendissimo D. meo Coccius Decano, vers. primo.

- 113 Quodlibet institutio ab alio, quam ab Episcopo, facta, vel eo, qui ipse ipso sustinet, & praesentatio alteri facta, est ipso iure nulla, atque inuálida, cap. illud, cap. relatum, de inreparatione, nisi (ut pia facti sumus) antiqua fundatio id alierit, quam Episcopo referens, & institutio ab ipso patrono proprio auctoritate facta, est iusta, d. cap. illud, sicut & illa quam Episcopo abique patroni praesentatione fecerit, cap. decernimus 16. glossa 7. ex ita casus exceptos, quos suprà exposuimus. In his autem ab Episcopo non possunt sine eius auctoritate distingi, cap. vnde, de Capell. Monach. lib. 6. patronus verò sicut nec instituere, ita distingere Rectorum non potest, ut diximus.

- 114 Nonò, quod praeminentiam, & vilitatem patrono obtemperantes, est, ducendum, illi debet honorem processionis, cap. nobis, de inreparatione, vbi gloss. verb. modesto Butt. numero 2. Abb. 5. & Anan. n. 9. Roch. verb. honorificum 4. 63. n. 98. Lambert. lib. 3. q. 1. art. 1. a. princ. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 6. c. 20. q. 2. Intellige de honore continuo processionis respectu ultimi loci illius, in quo patronus tenet praedare debet prope Praetorem in solemniprofessione, si in illa Provincia maior honor sit sequi, quam praedare, prout in specie resolut Angel. in summa, verb. Insparatus. Paul. de Cittad.

- 115 par. 6. q. 1. Nam patrono alius debet praferri in praeminentia honorabilioris Sedis dignioris loci, ac anterioritate in inspicenda pace, thurificatione, & aliis consimilibus, Roch. vbi proximi nu. 99. Mantica. decis. 244. numero 2. Fran. Leo. in thesauro Eccles. par. 2. cap. 16. cum. 72. Bellet. disquis. clerical. par. 1. tit. de Clerico debito, §. 4. nu. 10. versatio. Causale. decis. 321. num. 1. vbi n. 4. subdit pariter praeminentiam habere, ut possit defendere Ecclesiam, & denunciare personas lapidantes eius bonam, inuò & persequantur, ne à beneficio dilapidentur Roch. verb. onerosum, n. 5. Lambert. d. lib. 3. q. 2. prime. art. 5. necnon reuocare alienationem perpetuam, & indebitè factam, idem Roch. verb. honorificum sub. n. 10.

Patronum ad inopiam vergentem alii Ecclesia, ut probatur in d. cap. nobis, & in cap. quicunque, 116 ibi, suffragium, vnde, & c. 16. q. 7. Butt. n. 21. Abb. 6. Anan. n. 9. 20. d. c. nobis, Roch. verb. vtile. q. 1. numer. 1. Lambert. d. lib. 3. q. 3. art. 1. Gog. de po. iomb. q. 23. n. 1. Molin. de primogenit. l. 1. cap. 14. n. 21. Corduba de Laca in l. si quis à liberis, t. solent. n. 20. §. 1. §. 1. ff. de liber. agnosc. Suid. de alimen. tit. 1. q. 54. per 101. Gulizon. conf. 15. l. 4. n. 12. Campan. d. rub. 11. c. 27. sub n. 22. Rot. dec. 594. num. 3. p. 4. diuersi, vbi fuit dictum ad hoc ipsum patronum summam egestatem probare tenet. Sed ego existimo, non esse necessarium, quòd patronus in summa egestate positus sit, sed sufficere, quòd iam iam ad paupertatem deueniat, ita vt vtrum sit dicere, quòd iam secundum qualitatem suae personae sustentari non potest ex suis bonis, vel aliunde, puta ex aliquo opere suo, quòd licet, & honestè exercere possit, iteora qualitate suae personae, propter text. in d. l. si quis à liberis, §. si filius de liber. agnosc. Patet si expendat id imponente veniat ad inopiam, ut probat text. in cap. 1. §. sane, de stat. Monach. lib. 6. iuncta decisione text. in Inepor. Proculo 1. 2. §. in fine, vers. pueri §. de verber. signif. & ita in specie Lambert. d. lib. 3. q. 3. art. 3. n. 6. Quidquid gloss. verb. ad inopiam in c. quicunque, 1. 6. q. 7. contrarium velis, existimant oportere in summam egestatem esse deducendum patronum: contra quam, vltra praedictam rationem, riget text. in d. cap. nobis, ibi, ad inopiam vergat; quae quidem verba non requirunt nisi tantum illum casum, in quo iam ex his bonis commodè, vel aliunde sustentari nequeat, vt eleganter probat Iurisconsult. in l. si constante, §. 24. in princ. ff. solut. marit. vbi agens de illo, qui vergit ad inopiam, ad effectum, vt repetitio dotis contra illum intenteat, dicit talem esse, qualem constat iam aliquid minus habere ex illis bonis, quibus antea dos poterat praestari. Patet ibi, ex quo emendatissimi apparatus maris facultates ad dotis actionem non sufficere; prout tradit in specie Nouell. de dot. p. 6. q. 70. Campeg. eod. tract. p. 2. q. 19. Palas. in repet. c. per vestras, de donat. inter vir. & uxor. §. 17. & 18. Anton. Gom. §. 0. Tanti. n. 33.

Declarat, tunc denum Ecclesiam debere dare 117 alimentum patrono pauperi, si puerit, vltra id, quòd necessarium est ad Dei cultum, & ministrorum alimenta, ut per Abb. d. cap. noui, num. 6. & Butt. n. 12. Roch. d. verb. vtile, num. 1. & 2. Calfad. dec. 3. n. 2. de inreparatione. Roland. conf. 2. n. 33. lib. 1. Suid. de alimen. 7. q. 3. a. princ. Rot. dec. 454. p. 2. recent. Alimenta autem huiusmodi in domo propria patroni, & non in ipsa Ecclesia, sunt praestanda, & eubus in tract. congrua personis, n. 97. Corduba de Laca in d. l. si quis à liberis, §. solent. n. 28. Suid. de alimen. tit. 4. q. 14. num. 21. non solum pro se, verum etiam pro vxore, filiis, & familia, idem Suid. d. tit. 4. q. 18. num. 18. & tit. 7. q. 32. n. 30. Gulizon. conf. 15. l. 1. n. 15. in regra, scilicet, id est, cibos, potus, vestitus, lectum, & alia omnia, quae sub alimentorum vocabulo continentur, si ei suppetit facultates: idem Suid. d. tit. 4. q. 23. a. num. 12. ita vt ex fructibus sint deducenda, non verò ad euendenda est proprietates: idem Suid. d. tit. 4. q. 9. n. 1. & praestando amplius, & pinguius patrono nobili, quam ignobili, vt ait eod. tit. 4. q. 18. n. 15. Limita tamen in patrono ingrato, quòd non alitè ab Ecclesia, secundum Suid. d. tit. 7. q. 32. a. n. 6.

Nunc verò circa translationem iustipatronatus sciendum est, quòd ins istud non exingitur morte, sed transiit ad heredes patroni, etiam extraneos,

- ttaneos, cap. filius 16. q. 7. c. 1 de iurepatr. Coust. lib. 2. var. c. 18. n. 6. & alij per me citati d. p. 3. alleg. 71.
- 211 n. 3. Iudicis illi, quæ suprà notauimus; & ad huiusmodi hæredes transire etiam cum vniuersitate bonorum, sed non dissiuident inter eos, ex litteris, c. cum facimus de iurepatr. Lambert. lib. 1. p. 1. q. 5. art. 1. cum seqq. art. 5. & 6. & q. 8. art. 1. 1020. Garc. reg. 341. Emman. Coll. in cap. si pater, de test. lib. 6. p. 2. verb. Trebellianica, c. m. 7. q. 32. Ioseph. Ludou. commun. tit. de iurepatr. concl. unica, vers. declaratur secundò, cum seqq. Azot. Instit. moral. p. 2. li. 6. c. 10 q. 8. Menoch. de arbit. lib. 1. q. 1. d. cum. 49. D. Barthol. in l. diuorsio 5. si vir. cum. 46 ff. solut. matrim. Mar. Anton. var. resol. lib. 1. resol. 40. n. 5. & resol. 60. n. 13. & resol. 108. n. 21. Aloyf. Ricc. in collect. decis. p. 5. collect. 1679. Campan. d. m. 1. c. 13. n. 353. Intelligi, siue res principalis, cui annexum est ius patronatus, sit vniuersitas bonorum, siue sit res particularis; dommodo tamen illa iuspatronatus adheret, vt etiam illam, quasi suum principale seque dicatur: transit enim iuspatronatus cum bonorum possessione, quibus iuspatronatus inheret. Spin. in speculo testam. gloss. 4. prime. n. 111. Sued. de aliment. tit. 9. q. 1. n. 17. & 28. Suet. de Relig. rom. 1. trakt. 3. de simon. lib. 4. c. 28. n. 12. cum seqq. & n. 18. quod quidem colligitur ex d. cap. ex litteris, ibi, villa in qua Ecclesia sita est. ex quibus verbis apparet iuspatronatus de quo illic, annexum, & accessorium fuisse fundo, in quo Ecclesia fuerat edificata: nam, cum in illo textu partium interitio sit villam transire in totum per illam concessionem factam ad formam, veluti translatio principali, dixit Pontifex iuspatronatus veluti accessorium transire, quod necessario scqui debebat utrumque sui principalis, cui iuspatronatus adheret.
- 212 hæcebat, ex reg. necessarium, de reg. iuris, lib. 6. Intelligi etiam, & iuspatronatus habere quidem connexionem inter se, non tamen iuspatronatus coherere bonis, sed potius bona coherere ipsi iuspatronatus, hoc pacto, vt ipse possideat bonam cum hoc tamen onere, vt consulat necessitati, & egestati Ecclesie, cum opus fuerit, quæ tunc bona iuspatronatus vendi, & in alium transferri possunt, dum possidens illa bona potest aliquos fructus in sui vtilitatem conuertiere seu dum superfluo aliqui fructus præter illos, qui in vtilitatem Ecclesie conuertiendi sunt. Ita Suet. de Relig. rom. 1. lib. 4. de simon. c. 28. n. 12. Filliuc. tract. 4. c. 6. q. 9. n. 15. Dommodo tamen huiusmodi bona iuspatronatus cathis non vendantur ob iuspatronatus illis annexum, quia ipsum ius est spirituale, ac proinde non est pretio æstimabile, sed ipsa bona sicut pretio, æstimabilia, quæ exinde vendi possunt; quantum ex se æstimantur, non habitatione iuspatronatus, alioquin ipsum ius vendi censetur. Ita Vgolus de simon. tab. 1. c. 49. §. 2. n. 15. Suet. d. lib. 4. de simon. c. 28. n. 13. Bonacini de simon. q. 5. n. 6.
- 213 Ex quibus primò inferitur, iuspatronatus consistens in aliqua villa, vel castro dato in dotem, cum ex villa, seu castro, transire in maritum, vt per Palaz. in reposit. c. per nostras, de donat. inter vir. & uxor. §. 43. à princip. Boëz de decima tutorum. c. 23. 19. & in tract. de ven. meiorandis filialibus. c. 26. n. 1. Titaquo post leges canon. gloss. 9. n. 7. Molin. de primog. lib. 1. cap. 24. num. 3. Menoch. consil. 66. num. 17. Mauch. decis. 140. num. 2. & 13. Nicol. Garc. d. cap. 9. à n. 147. quos refero Ego ipse d. p. 3. alleg. 71. n. 38. quibus addo Aloyf. Ricc. in tract. de nouis. probat. iuris iuratum resolut. 191. num. x. Cuius illatiois

principale fundamentum est, quia negati non potest iuspatronatus annexum rei transire in illum, in quem censum rei dominium, vel saltem possessio transiret vt facientur scribentes in d. c. ex litteris, & Doctores suprà citati: constat autem dominium rei dotalis, licet illius possessionem, per matrimonium in maritum transire, l. dec. ancillam. c. de rei vend. & docent Coudub. de Lac. in l. si quis à liberis; §. si quis ex his, à n. 249. ff. de liber. agnos. Anton. Gom. d. 50. Taurin. §. 3. D. Bartholin. d. dotalem ff. solut. matrim. à n. 1. & 4. Si ergo iuspatronatus, & illius dominium, seu possessio transire in maritum, necessarium dicendum est, quod virtute illius poterit maritus præsentare, ac aliis dicamus manente Ecclesia patronata, deficere præsentationem ad illam; 3 vt in terminis concludit D. Bartholin. in l. diuorsio 5. si vir. n. 57 ff. solut. matrim. Accedit, quia dato matrimonio, fructus dotis ad maritum spectant, iuxta reg. text. in d. §. si vir, à qua regula potestas præsentandi excepta non reperitur; cum fructus iuspatronatus esse dicatur, gloss. vlt. in cap. cum Berolam. de reindus. & hæc est communis, & vtriusque sententia: quicquid dicant Abb. in cap. vlt. n. 2. de concess. prebend. tal. in d. §. si vir. n. 7. Felin. in cap. cum olim, de maior. & obed. & in cap. causam que n. 8. de prescripti. Guillelm. Bened. in c. Raynurus. verb. cetera bona. n. 37. Vnde iam appareret, quàm frustratoria sit dubitatio, in qua torquentur Doctores, vtum concurrente viro, & vxore ad præsentandum, quæ præsentatio sit præsentanda: quæ agunt Abb. d. n. 8. Lambert. d. lib. 1. par. 2. q. 10. art. 2. & 3. Titzquell. post leges canon. gloss. 9. n. 6. Cardin. Blantic. de tact. & ambig. commun. lib. 12. tit. 30. à n. 20. Campen. d. cap. 13. n. 362. Siquidem ex prædictis soli maritus ius præsentandi competere constat: vnde non solum præsentatio illius præferenda est, sed & alia per vxorem facta nequaquam admittenda.

Secundò inferitur in conductum castri, aut villæ, vbi est iuspatronatus, illud transire, vt clarè anuere videtur text. in d. c. ex litteris, dum ait iuspatronatus transire in conductorem villæ datæ ad firmam. Verùm in explicando, an hoc solum procedat in condictione ad longum tempus, an etiam in illa, quæ ad modicum sit: tunc variat Doctores. Nam Abb. in c. ita, c. ex litteris, n. 5. sub distinctione rem composit, dicens illam non procedere, vbi locatio ad longum tempus facta cernitur, ex aduerso verò adducta per Doctores contrarium tenentes, si ad modicum; sequuntur Palatin. reposit. c. per vestras, de donat. inter vir. & uxor. §. 43. col. 3. Roch. verb. ipse veluti, q. 26. num. 4. Lambert. d. lib. 1. p. 1. q. 8. art. 1. in princ. Cabolin. multilog. 145. inc. l. ius præsentandi, n. 3. p. 1. Molin. de primog. lib. 1. c. 24. à n. 2. Menoch. consil. 90. per tot. Spin. in speculo testam. gloss. 4. prime. n. 119. D. Bartholin. d. §. si vir. n. 58. Cened. ad Decretal. collat. 5. num. 10. Aloyf. Ricc. d. resol. 191. n. 5. Pro quibus facit efficaciter: quia locatio ad modicum tempus nollum dominium, nullamve possessionem transferre solet, vt docet Iuncosin. l. non solet ff. locati, in l. 1. genere 3. ff. de acquir. possess. sicut transire locatio ad longum tempus, vt probat text. in l. 1. §. quid autem, ff. de super. fic. constat manifestè d. cap. ex litteris agere de locatione ad longum tempus; id enim impotrat concessio ad firmam, vt tradit Barz. in l. 1. n. 8. C. de iure emptor. c. quod iuspecta lingua. Anglicana talis conventio sic appellata significat anuum censum, & vti talis censetur facta ad decennium, & imporat alienationem: quod quidem

dem videtur probare text. in cap. 2. de locat. dnm in
finc inquit ad firmam concedi posse decimas, de
quibus ibi agebatur, ita vt ad alienationem non
videtur extendi: sic planè inducit, contractum
istum ad firmam de se alienationem importare.
Deinde faciunt verba eiusdem c. luteris, ibi, vel
antequam, &c. quibus vult text. quod si presentia-
tus, à milite presentaretur, antequam esset subor-
ta controversia inter militem, & Abbatissim, ille
præualeat in Ecclesia, etiam si prædicta Abbatissa
obtinere: quod quidem fieri non poterat casu,
quo per solam locationem, de qua illic resultat
tantum detentio, qualis resultat ex locatione ad
modicum tempus; sed, quia possessio in eundem
militem translata fuit, iuxta text. in cap. consulta-
tibus, de iur. par. & in cap. quaralam, de elect. ad cō
necessario text. ille in d. cap. ex luteris supponit
prædictum militem non conduxisse villam ad
modicum tempus, sed ad longum; aliis non esset
possessor, vt text. supponit, sed solum detentor,
vt probat l. malè agitur, C. de prescript. 30. cuius
presentatio præterire non poterat, iuxta d. c. con-
sultantibus. Non deficerent tamen qui absolutè
tenuerint iurisdictionem annexam villæ, vel cas-
tro in his terminis transire solummodo, cum
datur in emphyteusim, feudum, cuius opinio-
nis auctor est Paul. de Castro cens. 262. incip. Ve-
nerabilis vir, vel. c. vbi n. 1. assens. d. c. ex luteris po-
tere vbi translatum est, vile donum, scilicet,
cum datur in emphyteusim, vel in feudum, expli-
cans illud verbum, ad firmam, de emphyteusi; &
hæc Pauli de Castro opinio indicatur communis
secundum Roch. verb. ipse, vel is, à quo n. 26. q. n. n.
58. Lambert. art. 2. q. 8. princ. par. 1. lib. 1. Ioseph Lu-
douic. 3. commun. epin. sub tit. de iur. par. concl.
vnic. vers. acquiritur etiam, pag. 534. col. 2.

286 Ego tamen nec vni, nec alteri assentior opi-
nioni, sed in eam fortassis sententiam deflecti pos-
se sentio, vt contractus iste ad firmam de quacun-
que locatione, & assensu concessio, quomuis bre-
ui, intelligatur: cum dispositio d. cap. ex luteris mi-
litem etiam, vbi Castum, seu villa locata fuit ad
modicum tempus, atque idè illius conductus,
tenquam patronatus beneficij existens in eodem
castro valeat presentare, si illius vacatio contin-
gat tempore conductus, vt videtur sentie
glos. verb. ad firmam, ibi, docent quidam, &c. in d. c. ex
luteris, sequitur ibi Host. col. ult. & apertius Zaba-
rell. q. 1. ad fir. Campan. d. c. 13. n. 158. Pro quibus
virget; quia per locationem ad modicum tempus
transit commoditas ipsius rei locatæ in ipsum
conductorem, ita vt illi liceat vt fini re condu-
cta vt probat text. in l. ex conductu, 16. in princ. ff. le-
cari tradit Bart. n. l. 5. ff. de iur. & in l. 1. n. 3. C. de
iure emphy. unde dicendum videtur, transire ius
presentandi, seu presentationem, quæ est com-
moditas, vel quidam fructus iurisdictionis, iuxta
doctrinam gloss. excepte verb. capitulo, ad fin. in c.
cum olim. de maior. & obediens. gloss. vlt. in c. Berol-
dus. de re ind. Facit etiam, quod quemadmodum
iurisdictionis est spiritualibus annexum, ita etiam
ius decimandi, & spiritualibus coniungitur, vs-
que ad id vt laici respectu illius dicantur habere
incapacitatem: probat text. in cap. causam que, de
prescript. & consuet. per locationem beneficij, etiam
ad modicum tempus dictam, ius decimandi transi-
te, & posse conductorem decimas percipere, vt
probat text. vbi Abb. n. 3. in d. c. 2. de locat. & in cap.
vlt. ne Prelatus vicarius, Titius, de rescript. l. n. 5. 1.
gloss. 7. n. 5. Duenn. reg. 249. Rebuffi. de decimis q. 10.

n. 34. Unde similiter non inconuenit, quod con-
ductor, etiam si laicus sit, mediante locatione rei
temporalis principalis, iurisdictionis eidem rei
annexum teneat, & illius fructus, hoc est, per-
sentationes percipiat: ex quibus hæc sententia
defendi potest, licet prima exceptio sit, & forsæt
melioribus nitatur fundamentis.

Tertio inferitur hæreditate vendita, in qua
consistit iurisdictionis, in emptorem illud transi-
te, vt per Roch. verb. ipse, vel is, q. 22. num. 40. Lam-
bert. d. p. 2. lib. 1. quest. 5. art. 15. Ioan. Garc. reg. 341.
Mox. de censur. lib. 1. ut de empt. & vendit. 5. de natu-
ralib. empt. & vendit. n. 41. vers. sed quæ. Molin. de
prim. lib. 1. c. 24. n. 25. Aloyf. Ricc. d. collect. 1679.
vers. infero, Salaz. de vsu, & consue. c. 12. n. 7. Matc.
Anton. Genet. in princ. Archiep. Neapol. c. 61. nu.
26. Sic etiam fundo vendito in quo existit iurisdictionis
in Capella intus illum edificata, transla-
tum, & venditum quoque censetur ipsum iurisdictionis
patronatus, vt per Beioi. in c. 1. n. 39. & in c. ex li-
teris, in ult. concl. de iur. par. Bart. Roman. Lambert.
& Ioseph. Ludou. quos refert, & sequitur Cam-
pan. d. c. 13. n. 355. Idem in palatio vendito, maxi-
mè si aditus ad Castellum non porcat aliunde,
quàm per illud, vt per Zabarel. in c. 1. num. secundum,
vers. idem dicit in palatio vendito, de iur. par. Boët.
de iur. 322. in fine, Betaxol. de censur. in princ. claus.
26. gloss. 13. lib. 1. Campan. d. c. 13. n. 356. Quic-
quid contractum teneat Innoc. Ioan. And. & Host.
in d. cap. ex luteris, & Ioseph. Ludouic. d. censur.
41. vers. declaratur septimo.

Quarto inferitur curatorem hæreditatis iacen-
tis posse presentare ad beneficium iurisdictionis
d. hæreditatis, vt per Campan. d. c. 13. n. 360. in
med. Aloyf. Ricc. in tract. de nouissima probat iurisdictionis
refel. 192. n. 5. Prout etiam tutor potest valide
presentare, secundum Federic. do Senis conf. 212.
in 1. dnb. Lambert. d. lib. 2. pag. 1. q. n. 1. art. 10. &
fuit dictum in Forelium iurisdictionis, 15. Otte-
brii 1599. & 15. May 1600. coram beato. Card. Læ-
celote, & sufficit, quod communiter reputaretur
tutor, etiam si esset minus legitimus, Socin. conf.
153. n. 3. lib. 2. Caputa. de iur. 132. in princ. p. 3. & fuit
resoluitum in dictis decisionibus coram Card. Lan-
celote, & in Segobien. Capellanis, 23. Ianuarij, 1623.
coram beato. memor. P. Valde.

Quinto inferitur iurisdictionis in usufructu-
arium vniuersitatis bonorum transire, vt per Roch.
d. verb. ipse, vel is, à quo in q. 28. à num. 62. Molin. de
primogen. lib. 1. c. 24. n. 3. Spin. d. gloss. 4. n. 113. Mo-
noch c. 66. n. 26. Cened. d. collect. 5. n. 5. Campan.
d. c. 13. n. 262. Aloyf. Ricc. d. nouissima probat iurisdictionis
refel. 194. & refel. 192. n. 6. Non transit tamen in fi-
dicommissionarium, sed remanet penes hæredem,
Bart. in l. quia perinde. 5. & ibi Nicol. de Neapol.
& Alex. ff. ad Trebell. Couar. var. lib. 2. c. 18. sub n. 8.
vers. quomodo & alia, Roch. d. verb. ipse, vel is, à quo, n.
20. & seq. Emin. à Colli in c. si pater, verb. Trebel-
licanice, n. 4. de testam. lib. 6. communem fuerat Mo-
lin. d. c. 24. n. 4. in fine, licet ipse tenet cōtrariam sen-
tentiam, & in And. in Pisen. beneficij 11. De-
cembrii 1619. coram ben. memor. P. Valde.

Sexto inferitur villa, vel castro, aut Bonis se-
questatis, in quibus consistit iurisdictionis, si don-
tante sequestro vacauerit beneficium, cuius ele-
ctio, vel presentatio ad sequesteratum villam, vel
Castum pertinet, sequesteratum ad illud benefi-
cium vacans eligere, vel presentare posse, vt per
Lambert. d. par. 2. lib. 1. q. 9. art. 3. Petz. d. 1. tit. 10.
lib. 3. Orsinian. Ioan. And. Imol. Felin. Roch. Gam-
bar.

- bat. Cofin. Cofin. Vestr. & plures alios, quos refert, & fequitur Nicol. Gasc. *benef. part. 3. cap. 8. num. 1.* quibus addo Godefr. *de iur. part. 3. cap. 7. num. 8. & 16.* Ceuall. *commun. contra commun. quæst. 740. a. n. 3.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. glof. 23. num. 17.* Cœced. *Canon. quæst. lib. 1. q. 10. per ut. A. 201. Inftit. moral. par. 2. lib. 6. cap. 23. q. 17.* Valer. Reginald. *in pract. feri part. 3. tract. 3. numer. 249.* Campan. *in diuerf. juris Canon. rubr. 1. f. 13. num. 360.* Alloys. Ricc. *in d. tract. de nouis probat. iurifpatron. refol. 132. num. 7.* Intellige procedere in fequeftatione voluntaria, quæ fit voluntate, & confenfu patrimonii; hoc enim poffeffio tranfit in fequeftrem, ut probat text. licet intelligendus *l. licet. g. rei depofitæ ff. depofiti.* fecus autem dicendum in neceffaria, quæ iubente iudice fit, in qua certum eft in fequeftrem poffeffionem non tranfire, nifi id exprefse adum fit, ut probat *l. inoff. ff. de acquir. poffeff. qui ita venit interpretandus; & idem fit prædicta lura conciliant, & intelligunt Gregor. l. op. 1. glof. 2. in 2. p. 3. Cancell. lib. 3. cap. 2. n. 12. Menoch. *remed. 3. inuen. a. n. 86.* Caioc. *de fequeft. p. 1. q. 4. a. n. 2.* Gom. *Lufit. det. 177. n. 3. & de iur. 151. n. 3.* Azucod. *ad rub. tit. 1. n. 7. cum feqq. lib. 4. noua recep. Cald. Petreia quæftion. form. lib. 1. q. 21. n. 3.* Sersaph. *decif. 46. n. 3.* Non obftat text. *in cap. examinatus. 15. de iur. quatenus probare videtur per fequeftrem etiam iudiciale non amitti poffeffionem;* quia refponderet cum Sahag. *ad cap. 1. n. 23. cum feqq. de fequeft. poffeff. in illo text.* Potiffimum minime decidere hanc quæftionem de fequeftata poffeffione; fed actorem ad inftitua tepellere, propter libellum inepitandum; quia ipfius Ecclefie proprietatem, feu iufpatronatus, & infimul fe poffefforem effe dicebat, quæ duo incompatabilia funt iuxta reg. text. *in lib. officium. g. ff. de rei vend. cum fimilib.**
- Ex qua ratione colligitur depofitarius non poffe præfentare in iufpatronatus annexo villæ, vel Caftro penes fe depofito, quia in eum villæ, vel Caftro penes fe depofito, quia in eum nec dominium, nec poffeffio tranferretur, iuxta glof. 2. *in fine, cap. bona fides, de depofito.* Anton. Gom. *l. 48. Tauri, num. 8. & rom. 2. var. cap. 7. num. 2.* Emman.
- Cofin. *in l. fi ex examine fallit. t. num. 7.* Eodem fere ratione videtur dicendum ereditorem, cui pignorat fuit coria, feu villa, cui erat annexum iufpatronatus, non poffe valde in vacante Ecclefia præfentare, ut per text. *in 4. cum Beroldus de fent. & re iudic. & foluunt Greg. 1. g. verb. emperade. in 15. par. 1. Rocli. verb. ipfe, vel iuratum. 6. Lambett. d. lib. 1. par. 2. q. 9. art. 1. n. 3.* Spin. *in fpecul. iustit. glof. 4. num. 118.* D. Barbof. *in l. diuerf. ff. de iur. num. 57. ff. de iur. matr. Cened. ad Decretal. c. c. 1. g. num. 15. & præf. canon. quæst. lib. 1. quæst. 10. nu. ult.* Nam certum eft propterea in creditorem iufpatronatus non tranfire, quia illius iuris, ficut & ipfius rei pignorate nullum dominium, nullave poffeffio in illum tranferretur, fed folùm nuda detentio, donec debitum perfoluatur à domino, ut probat text. *in l. si pignus. 37. ff. de pign. ult. & text. in l. 1. §. per formam. ul. 2. ff. de acquir. poffeff. ac poftmodum ad præfentationem faciendum dominium, vel faltem poffeffio in præfentante requiritur vel fundamentum validitatis ipfius, cap. querelam, de elec. cap. confultationibus, de iufpatron. merito effectum eft, ut propter rem pignoratam iufpatronatus illi annexum in creditorem non transeat. Nec obftat, quod ius præfentandi, fco præfentatio ipfa eft commoditas, vel quidam fructus iu-*

ufpatronatus, iuxta doctrinam glof. receptæ, *verb. Caput, ad fin. cap. cum olim, de maior. & obed. glof. ult. in d. cap. cum Beroldus*, qui fit. Ans à creditore percipiuntur: fatis fit enim, si ad contragat abfque poffeffione, & valde tamen ad effectum iustitiae, vel comparandi ex intentione contrahentis: ut per præfentatio, licet fructus figniholomius tamen talis est, cuius effectus non confistit folùm in facto recipiendis, hoc eft, præfentationis sed etiam dependet ab institutione per Episcopum facienda, qui validitatem illius, & merita præfentat indicare debet, & tenetur, iuxta text. *in c. decernimus. 16. g. 7.* Vnde, cum iufpatronatus iure non exhibetur, nisi illi, qui à vero patrono vel faltem à poffeffore iuris præfentandi præfentatur, ut fuprà dictum eft, recte fit, ut cum creditor, nec verus dominus, nec poffeffor fufcepta per illum per fentatio non valeat. Ad data conventionem de facienda præfentatione per creditorem, si per illum facta fit, nulla vlura committitur, si quidem in hac fpecie creditor nihil lucratur, quod debitori reftituere, vel in fauorem principalem computare tenetur, ac poftmodum vlura cellat, quæ aliis tepetur in receptione rei pecunie xftimabilis: & ita in fpecie refoluit Baro. *in d. c. ex litteris, de iufpat.* Pro quo etiam facit, quia de formis vluræ confistit in eo, quod pro vlura rei mutatur pretium à morante recipitur: vnde, cum præfentatio propter contrahentem, quam habet cum rebus fpirituahibus non recipit æftimatum em, eoque vlura in illa vlura dabitur, eo quod ex fe non poffit fubire vicem pretij, per quod prædictus vlus rei mortuæ appetitur, iuxta trifolios per S. Thom. 2. 2. q. 77. art. 2. in corpore. Abb. *in cap. ult. numer. 16. de iufpat. tot. lib. 6. de iuf. quæst. 1. art. 2.* Nau. *in man. c. 171. n. 107.*

Septimo inferitur, publicato Caftro, seu villa ob delictum patroni delinquentis, eo confistebat iufpatronatus annexum, indistincte, & accelforie, ipfium iufpatronatus publicant, de quo vide Doctores per me citatos *d. par. 1. ad reg. 7. 1. num. 45.* Iufpatronatus vero perfonale, & de per fe principalis, & distinctum, non includi in confiscatione bonorum, nec de per fe iudicem lacum ex defectu iurisdictionis poffe illud confiscare, sed remanere penes delinquentem, donec per iudicem ecclesiasticum prouideatur, tanquam indignus, ut pleniffime refoluunt poft auctoritates à fe relictos, Farind. *de heret. q. 150. §. 1. nu. 24.* Nicol. Gasc. *de benef. part. 3. c. 9. n. 23. cum feqq.* Sanchez *in præcepta Decalogi. tom. 1. lib. 1. cap. 19. à princip.* Anton. Ricciol. *de iure perfonarum extra gramina Ecclefia exiftentium. lib. 3. cap. 14.* qui cum olim fuisset in Romanaparcia mei amiffimus, effere in vtroque iure fuprà modum doctus, tandem poft duos Epifcopos obtentos, Ecclefie Cufentinx in Calabria præfatus, ibique anno præterito 1643, annis & meritis plenus ærumofam huius feculi vicem cum morte æternæ vitæ delicias patiens ta felaciter commutauit. Sandrael. *de heret. cap. 19. à princip.* quo cafu Ecclefiam liberatam acquirere tenuit Roc. *decif. 53. n. 9. p. 2. recte.* & in Lucania iufpatronatus, 12. Iunij, 1606. coram Reuerendiffimo D. meo Coccin. Decano, impreffa per Viuan. poft præfatum iufpatron. decif. 106.

Octauo inferitur, in feudatium, vel emphyteutem tranfire iufpatronatus, si villa, aut Caftro,

cui inest, infunderetur, vel in emphyteusum daretur, ut resoluunt Azor. *l. iust. moral. part. 2. lib. 6. cap. 20. q. 12.* Campan. *d. n. r. 1. 1. 2. 3. n. 561. de per se autem*

241 *transmissio iuspatronatus in feudum dari, aut vendi non potest. d. c. i. secundum d. c. ex litteris de iurepatron. Roman. c. 1. 18. Lambert. lib. 1. par. 2. q. 1. art. 29. num. 35. sed cum vniuersitate bonorum vtiq. potest, nisi hac precipue de causa vendi bona videantur, vt ius illud vendatur, est enim iuspatronatus*

242 *spirituali auctorem, & ideo per se aut precipue, circa simoniam vendi non potest. cap. de iure 16. de iurepatron. Roch. verb. vtile. q. 3. a. num. 8. Lambert. lib. 1. p. 2. q. 1. art. 1. 2. n. 17. Redoan. de simon. p. 3. s. 1. n. 22. Azor. d. lib. 6. c. 20. q. 8. Suarez. d. lib. 4. de simon. c. 18. n. 17. cum segg. Bonacini. de simon. q. 4. 1. 1. numero 3. & tunc talem iuspatronatus venditionem ipso iure non valere resoluunt gloss. verb. irritum. in d. c. de iure. Roch. verb. ipse, vel is. q. 25. n. 51. Lambert. libro 1. p. 2. q. 5. art. 1. n. 4. Concil. verò Trid. sess. 23. de reform. c. 9. decreuit, vt nulli liceat iuspatronatus in alios titulos venditionis, aut quocunque alio titulo transferre, Contra Canonicas sanctiones, poena excommunicationis propolita, & amissionis ipsius iuris, vt in eo decreto plenius continetur. Verum autem in venditione villarum cum expressione iuspatronatus eidem annexi transire ipsum iuspatronatus cum vniuersitate vendita? vide Roch. verb. ipse, vel is. q. 25. n. 46. Lambert. d. lib. 1. p. 2. q. 5. art. 20. Cou. lib. 2. var. cap. 18. n. 2. vers. huius veris rationibus. Rot. decis. 599. numero 4. & 5. recent. vbi videtur amplecti distinctionem Ioan. Andri. & Calde. in c. vnice, de iurepatron. lib. 6. distinctionem inter expressionem factam declaratione, vt tunc transeat iuspatronatus, & inter expressionem factam confirmatione, & tunc non transeat, quod melius decessit Sanch. in precepta Dotalogi, num. 1. lib. 2. c. 19. sub. 1. 2. cum hac vtiq. distinctione; vel si alienatio rei vniuersalis addita mentione iuspatronatus dicendo, & iuspatronatus, vel dicendo, & cum iuspatronatus: priori casu sit non transire in emptorem, vtiq. verò in posteriori dicat. Vide Cabed. de patr. Regia Corona. c. 3. n. 2.*

243 *Transfertur quoque in alium iuspatronatus per donationem. cap. iud. cum gloss. cap. ex infirma. c. vnica. & cap. praeerea, de iurepatron. cap. vnica. in lib. 6. Lambert. lib. 1. par. 2. q. 4. art. 1. Vgolin. de offic. Episcopi. c. 51. in primo. 6. vers. quarto. Aloy. Rice. in d. tract. de nouis. probat. iuspatron. res. lib. 86. Ego ipse d. par. 3. alleg. 7. 1. n. 20. vbi n. 2. quod in donatione omnium bonorum, iurium, & actionum venit iuspatronatus & n. 22. quod non venit in donatione generali facta à Rege, nisi de eo specifica fiat mentio.*

244 *Transfertur quoque iuspatronatus de vno in alium per permutationem, Roch. d. verb. ipse, vel is. q. 6. n. 18. Azor. d. cap. 20. q. 7. & per cessionem, Bruoc à Sole in locis commun. verb. iur. n. 15. Rot. decis. 736. n. 6. par. 1. recent. In hac tamen permutatione donatione, aut translatione, seu permutatione à laico in laicum facienda, consensus Episcopi requiritur Aloy. Rice. vbi proxime, res. lib. 187. Campan. d. rub. 1. n. 13. a. n. 365. Card. Mant. decis. 86. num. 5. Serap. decis. 384. num. 1. Rot. decis. 337. num. 4. & decis. 257. num. 1. par. 1. recent. in tantum, vt si fiat abique Ordinarii consensu, nulla sit, ex eadem Rot. decis. 736. par. 1. recent. qui tamen ex 40. annis praeteritis interuēisse praesumatur Mant. d. de c. 66. num. 10. prout praesumit statim deotionis cōsecratione, Lambert. lib. 1. p. 2. q. 19. art. 8. Dec.*

245 *Transfertur quoque iuspatronatus de vno in alium per permutationem, Roch. d. verb. ipse, vel is. q. 6. n. 18. Azor. d. cap. 20. q. 7. & per cessionem, Bruoc à Sole in locis commun. verb. iur. n. 15. Rot. decis. 736. n. 6. par. 1. recent. In hac tamen permutatione donatione, aut translatione, seu permutatione à laico in laicum facienda, consensus Episcopi requiritur Aloy. Rice. vbi proxime, res. lib. 187. Campan.*

246 *d. rub. 1. n. 13. a. n. 365. Card. Mant. decis. 86. num. 5. Serap. decis. 384. num. 1. Rot. decis. 337. num. 4. & decis. 257. num. 1. par. 1. recent. in tantum, vt si fiat abique Ordinarii consensu, nulla sit, ex eadem Rot. decis. 736. par. 1. recent. qui tamen ex 40. annis praeteritis interuēisse praesumatur Mant. d. de c. 66. num. 10. prout praesumit statim deotionis cōsecratione, Lambert. lib. 1. p. 2. q. 19. art. 8. Dec.*

247 *cent. 639. n. 6. seg. Franc. Macc. Dolphin decis. 473. n. 3. par. 2. Rot. decis. 707. n. 5. par. 2. recent. Auctoritas verò Vicarij generalis non sufficit, nisi doceatur de speciali facultate, vt per Calde. conf. 1. de offic. vicar. 1. inter. conf. 347. n. 7. lib. 2. Stephan. Gratian. discip. forens. c. 303. num. 10. cum segg. last*

Aloy. Rice. in tract. de nouis. probat. iuspatron. res. lib. 189. vbi ampliat, vt nec etiam valeret consuetudo in contrarium, Rot. decis. 337. n. 5. par. 1. recent. vbi ampliat, etiam absens sit Episcopus: & n. 7. dissentit, an donatio iuspatronatus facta sine consensu Episcopi post mortem donantis, possit ab Episcopo confirmari? & eadem Rota decis. 257. n. 1. d. p. 1. recent. tenet non sufficere confirmationem Vicarij, nisi doceatur de speciali facultate illi ad hoc concessa: & decis. 576. par. 2. recent. resoluunt, quod Vicarius non potest acquirere ius approbandi per consuetudinem. Quando verò ex antiqua institutione iuspatronatus delatum est filius, & nepotibus, etiam non hereditibus, non potest per patrem assignari vni ex filiis in aliorum praedictorum, etiam cum consensu Episcopi, secundum Molin. de primis. lib. 1. cap. 23. n. 10. & 31. Cou. d. lib. 1. var. cap. 8. n. 9. & 10. Stephan. Gratian. discip. forens. cap. 1. 77. numero 28. Verum autem iuspatronatus Ecclesiae competens possit in alium transferri abique beneplacito Papae? Negatiue censuit Rota decis. 146. n. 6. par. 1. recent.

Limitis tamen, quod suprà diximus de consensu Episcopi interuenire debere in donatione, seu translatione facienda de laico in laicum, vt non procedat, si fiat ab vno patrono alteri compensatione socio: quia tunc necessarius non est Episcopi consensus, Capota. decis. 234. par. 2. & decis. 231. n. 4. p. 2. vers. ill. decis. 311. n. 1. p. 2. Peteg. conf. 87. n. 6. vol. 3. Azor. d. par. 2. lib. 6. cap. 20. q. 6. Campan. d. cap. 23. n. 468. Pius. in praxi Episc. par. 2. cap. 1. num. 9. vers. descendentes. Zecoli. in simili praxi par. 1. verb. iuspatronatus. 5. 1. vers. secundum dubium, vbi dicit, quod licet possit fieri donatio compensatione sine consensu Episcopi; oia tamen filio compensationi abique illo, optimè Card. Pereira de res. emphy. cap. 8. num. 3. & de potest. elig. c. 1. n. 24. Quinimò, & possunt compensationi inter se conventiones, donationes, permutationes, & cessiones facere, abique Episcopi consensu, Pere. vbi suprà, Goozal ad reg. 8. Cancell. gloss. 45. §. 1. n. 8. imò & possunt heredes, ac successores patronorum propria auctoritate, abique Superioris consensu facere concordiam de Rectoris alternis vicibus praesentando, vt per Clem. plures. 2. de iurepatron. resoluunt Tiraquel. de iure primog. q. 17. opin. 6. n. 9. Cebed. ad Sextum collect. 7. n. 2. Azueci. d. 6. 2. tit. 6. lib. 1. noua recip.

At verò quando laici patroni iuspatronatus doant, vel concedit religiosi locis; huiusmodi consensus necessarius non est, d. c. illud 8. de iurepatron. d. cap. vnica. in lib. 6. Roch. verb. pro eo, quod. q. 2. a. num. 3. & q. 3. a. num. 46. Lambert. lib. 1. par. 2. q. 6. art. 4. n. 3. & q. 1. n. 3. Voisin. tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 4. n. 6. pag. 167. Azor. d. c. 20. p. 5. Steph. Gratian. d. c. 177. n. 3. Soria. d. tom. 2. de Relig. lib. 4. de simon. c. 18. m. 3. Ego ipse d. p. 3. alleg. 33. n. 26. vbi num. 27. Addo d. cum consensus requiritur, vbi donatio fit ab Ecclesia sicut Ecclesiam: quia sine illo Ecclesia alienare non potest, c. sine exceptione. 12. q. 3.

Admittitur autem iuspatronatus pluribus modis, siue casus. Primò enim, destructa Ecclesia, vel Capella,

Capella, aut deficientibus omnino redditibus, siue
dote, cellar iustpatronatus, & omnino amittitur, arg.
5. fin. *insti. de usufructu*. Gregori. XV. *de res. 405. n. 1.*
Vbi Adden. Viuian. in *prax. surrip. lib. 15. cap. 1.*
n. 1. m. *ultim. impress.* ita vt nisi ab eodem restituatur,
vel iterum doteatur iustpatronatus, ad eum non
revertatur. Roch. *verb. consuetud. g. 8. n. 12.* Viuian.
c. 1. n. 3. & 4.

Secundo, si patitur patronus Ecclesiam erigi in
Collegiatam, aut Monasterio conferri, absque re-
seruatione, petdit in ea iustpatronatus: cap. *nobis*, de
interp. aen. vbi gloss. *verb. capitula*, Maillob. in *praxi*
habendi concensum, *pralud. 7. dub. 5. n. 5. & pralud. 2.*
dub. 5. Viuian. d. c. 1. n. 12.

Tercio, quando causa, propter quam quis erat
patronus, petrepta est, vt per Paul. de *Cittad. de in-*
terp. aen. par. 1. in prima causa acquir. iustpatron.
quasi. 16. Lambet. de *interp. aen. lib. 3. quasi. 7. art.*
prima.

Quarto amittitur iustpatronatus per non usum,
si videlicet presentationes de Rectore Ecclesie fa-
cere patronus omiserit, & duobus saltem vicibus
Rektor fuerit absque presentatione institutus, ces-
sante, scilicet, eius legitimo impedimento, ita per
expressam cessionem, Abb. *cons. 106. cel. pen. lib. 2.*
Viuian. d. c. 1. n. 8. & 9.

Quinto perditur per defectum, eue extinctionem
linee, & successorum in cognatione institu-
torum: amisso suero, vel extincto iure patronatus,
Ecclesia, siue capella, sive beneficium liberta-
tem consequuntur: ita vt ab Ordinario libere con-
feratur. Translato vero hoc iure in alium, non est
ius parochiale, quod in Ecclesia habet Episcopus,
vilatenus minuendum, cap. *cum secundum*, de *inter-*
patron.

Sexto, si patronus Rectorem, vel alium Cleri-
cum ipsius Ecclesie occiderit, aut mutilauerit, eo
iure patronatus ipso iure priuatur, c. in *quibusdam*
§. sacri, & cap. *ad aures*, de *paris*. Viuian. d. lib. 15.
c. 1. n. 9. vbi n. 10. quod ius deuoluatur ad Ecclesiam,
aut facta est iniuria: & limitat, nisi id faceret ad sui
necessariam defensionem viui repellendo eum
moderatim inculpate tuelz, vel si eliceret mortem
eius non posset.

Septimo, si patronus fiat hæreticus, quia bonis
omnibus spoliatur, & iustpatronatus amittit, ad
not. in c. *fin. de hæreticis*, quod etiam procedit in re-
ceptatoribus, & defensoribus hæreticorum, in
schismaticis, apostatis, & excommunicatis in for-
deficientibus in excommunicatione maiori per an-
num, quando censentur vt hæretici, vt per Marc-
cot. *var. lib. 1. c. 83. n. 13. & 14.* Monet. de *commu-*
ultim. volunt. c. 11. n. 138. cum seq. Viuian. d. lib. 15.
c. 1. n. 6.

Octauo, si patronus ingratus sit Ecclesie, per-
dit iustpatronatus, vt per Sud. de *alimene. titul. 7.*
g. 32. *num. 9. & 19. & 4. 38. n. 2.* Viuian. d. lib. 15. c. 2.
num. 4.

Nono, si patronus sit ingratum in perceptione
fructuum beneficii patronatus, aut ipsius bona vfu-
pauerit: quia ipso iure priuatur iustpatronatus, &
incurrit excommunicationem reservationem, Concil.
Trident. *sess. 22. de reform. cap. 11. vers. quod si eius-*
dem Ecclesia, Gall. in *Margaria casuum consuet.*
verb. iustpatronatus, per Viuian. d. lib. 15. cap. 2. n. 13.
Franc. Leon. in *thesauro feni Ecclesiast. par. 2. cap. 21.*
num. 31.

CAPVT XIII.

De Collationibus, & reservationibus beneficiorum.

SUMMARIUM.

- 1 Beneficia multis modis canonice acquiruntur.
- 2 Collationis appellatur conuincitur presentatio, confirmatio, institutio, & omnis modus, per quem quis promouetur de beneficio.
- 3 Collatio beneficii est, à superiore gratuita facta concessio, qua & promissa dicitur.
- 4 Institutio, sicut & presentatio ad iustpatronatus pertinet.
- 5 Institutio est institutionis, vel collationis confirmatio, & missio in possessionem.
- 6 Beneficium acquiratur per renunciationem, permutationem, vocationem, vel accessionem.
- 7 Beneficium ita dicitur acquiri per optionem, si delictum, Canonici, aut Ecclesiastici de Collegio antiquiores vigore consuetudinis, vel statuti optent gradum meliorem prabendam de cetero, intra 20. dies, qui currunt simul omnibus optare volentibus, & computantur à die verisimilis scientia vacationis.
- 8 Antiquiores regulariter prius optare debent, quam iuniores.
- 9 Antiquiores in optans prabenda dicuntur non latere, sed receptione, & qui dimissi in Ecclesia militant.
- 10 Optare absens potest.
- 11 Excommunicatus an possit optare ostenditur.
- 12 Optare an possit eadem surdus, mutus, coadunus, & coadunator.
- 13 Optio locum non habet in beneficiis, seu prabendis, vel apud Sedem vacantibus, nec in beneficiis quomodocunque reseruatis, nec in mensibus Apostolicis, reseruatis per regul. 8. nec in beneficiis, qua permittuntur, & reseruantur.
- 14 Optio habet locum in prabendis, qua demittuntur ad Papam ex negligentia inferiorum in non conferendo intra sex menses.
- 15 Beneficia ecclesiastica quomodocunque vacantia de iure communi antiquae ad ordinarij dispositionem, & collationem pertinebant, in cuius Diocesi consistebant, excepta tamen suis auctoritas Papa.
- 16 Gratia beneficalis concedere coeperunt primis Romani Pont. monente quidem Ordinario, postea per rescriptum mandando, & quandoque executoris concedendo.
- 17 Innocentij IV. temporibus concedebatur, vt is, pro quo Romanus Pont. rescribat, possit beneficium vacantium obtinere, quod sibi videretur acceptandum.
- 18 Reservationes beneficiorum olim à Romanis Pōs. non fiebant, sed à tempore Innocentij III. fuerunt aliquaviso introducta.
- 19 Beneficia ea, qua apud Sedem Apost. vacare cognoscunt, collationi Summi Pont. reseruata censentur.
- 20 Promissus ab Ordinario de beneficio vacante apud Sedem, non habet titulum coloratum.
- 21 Beneficia illorum, qui in Vrbe degunt, ratione originis, vel domicilij, non sunt reseruata.

- si apud Sedem moriantur, nisi etiam Curiam sequantur, & Curiales existant.
- 11 Beneficia vacantia apud Sedem, licet dicantur etiam vacare in Curia, non tamen qua vacat in Curia, vel ratione obitus, vel alterius reservationis, dicuntur vacare apud Sedem, si deficiat qualitas curialitatis.
 - 12 Restrictio cap. presentis, §. fin. de prebend. in 6. est localis, ac proinde non comprehendit alia beneficia, quam ibius loci, in qua est ipsa Curia.
 - 13 Curiales ad effectum, ut per obitum illorum apud Sedem beneficium maneat reservatum, dicuntur illi qui Papa, aut Cardinalibus Romana Curia inferunt, aut illius occasione Curia in Urbe commorantur.
 - 14 Protentarii Apost. creati à Legatis de latere non dicuntur Curiales, quia nullum officium, neque seruitium in Curia habent, sed creati sunt Notarii h. noris causa tantum.
 - 15 Curialis ut quisemel fuerit, non sufficit ad hoc, ut beneficium suum per eius obitum apud Sedem reservatum muncent, nisi etiam probeur curialitas continuata usque ad mortem.
 - 16 Curialitas presumitur continuata usque ad obitum, nisi mutata probetur, sed aduersus hanc presumptionem admittitur leuius probatio, etiam per alias presumptiones, & coniecturas.
 - 17 Beneficia iurispatronatus laicorum non veniunt sub reservatione beneficiorum vacantium apud Sedem.
 - 18 Papa si provident de beneficio iurispatronatus laicorum, vacante apud Sedem cum derogatione iurispatronatus, valida erit promissio.
 - 19 Beneficia regularia veniunt sub reservatione beneficiorum vacantium apud Sedem.
 - 20 Indulgentia amplissima clausula concepta non cupiunt beneficium apud Sedem vacantia.
 - 21 Papa intra mensem à die vacationis providere debet de his beneficiis apud Sedem Apost. vacantibus, alioquin dicto tempore elapso valent collationes ab Ordinariis facta potestute ordinum.
 - 22 Littera de beneficiis vacantibus in Curia solent dari sub die obitus.
 - 23 Papa in ceteris beneficiis prater vacantia apud Sedem nullum est praescriptum tempus ad conferendum.
 - 24 Papa vivam purgare potest in conferendo beneficia vacantia in Curia, qua intra mensem non contulerat, si tamen res sit integra.
 - 25 Vacare apud Sedem, & vacare in Curia, in qua differant ostenditur.
 - 26 Reservationes quando inceperint, & à quibus innovata, aucta, & declarata fuerint.
 - 27 Reservatio est, alicuius beneficii ecclesiastici vacanti per habentem potestatem ad se facta advocatio.
 - 28 Reservatio alia generalis, alia specialis, & qua fit ostenditur.
 - 29 Reservatio, siue generalis, siue specialis, habens decretum irritans, operatur eundem effectum.
 - 30 Reservatio effectus est, ut Ordinarii collatio facta de beneficio reservato, nihil prosit, nec quidem titulum conferat.
 - 31 Reservationes cessant in Gallia, & Germania
 - 32 Beneficia affecta in quibus differant à reservatione ostenditur.
 - 33 Affectus Papa reseruit ex commendat, vel utant ad vitam, vel ex mandato de preiudendo, vel ex praesentione collationis nulla, vel ex renunciatione facta in manibus Papae, vel ex mutuo appositione super electione, &c.
 - 34 Beneficia vacantia per obitum S. R. E. Cardinalium, Sedis Apostolica dispositioni referuntur.
 - 35 Beneficia vacantia per obitum Officialium Sedis Apost. referuntur Sedis Apost. dispositioni.
 - 36 Abrenuntiationum de minori beneficia sunt reservata.
 - 37 Praesentiorum reservatio potest dici clausa in corpore loris.
 - 38 Papa familiares veri, & continui commensales, qui sint referuntur.
 - 39 Beneficia vacantia, & vacantia per promotionem ad Patriarchatum, Archiepiscopatum, Episcopatum, vel Monasteriorum regimina, sunt Sedi Apost. reservata.
 - 40 Beneficia vacantia per dispositionem, promotionem, translationem, aut munera consecrationis susceptionem auctoritate Apost. facta, vel fienda sunt Sedi Apost. reservata.
 - 41 Beneficia vacantia, & vacantia per assequutionem pacificam quoruncunque Prioratum, Dignitatum, Personatum, Officiorum Communitatum, Apost. auctoritate promissum, seu praesentiorum, sunt Sedi Apost. reservata.
 - 42 Beneficia, de quibus in concordia, vel discordia electi, vel postulati, sunt facta electis, vel postulatione, qua postmodum suis cassata seu repulsa, sunt Sedi Apost. reservata.
 - 43 Beneficia vacantia per excommunicationem, quando sunt Sedi Apost. reservata ostenditur.
 - 44 Beneficia quacunq; de quibus ordinarii collatores contra Concilii Tridenti decreta disposuerunt, & disponunt in futurum, referuntur Sedi Apost.
 - 45 Monasteria virorum valorem annuum 100. flor. aut communi estimatione excedentia, Sedi Apost. dispositioni referuntur.
 - 46 Beneficia vacantia, Sede Episcopali, aut abbatioli vacantia, dispositioni Sedi Apost. referuntur.
 - 47 Dignitates maiores post pontificalem in Cathedralibus valorem decem floz excedentes, & principales in Collegiatis Ecclesiis, sunt dispositioni Sedi Apost. reservata.
 - 48 Dignitates maiores post Pontificalem in Cathedralibus, & principales in Collegiatis Ecclesiis ex consuetudine provinciarum, & Ecclesiarum dignosci possunt.
 - 49 Prioratus, Praepositura, Praepositus, ac alia Dignitates conventuales, & Praepositorum generales Ordinum quoruncunque, sed non militarium, referuntur Sedi Apost. dispositioni.
 - 50 Familiarium, & continuorum commensalium S. R. E. Cardinalium beneficia, qua obtinuerint, & obtineant, eorum familiaritate durante sunt reservata, quamvis prius illa adepti fuissent, etiamsi sub ipsa familiaritate per obitum dictorum Cardinalium, vel aliis ruerint.
 - 51 Collectorum, vicariorum in quacunq; ciuitate, vel

De Collat & reseru. benef. Cap. XIII. 221

aut ducesse, & subcellerum fructuum, & prebatarum Cam. Apost. debitorum beneficiis, quae durante eorum officia obtinebant, sunt Sedi Apost. dispositioni reservata.

63 Subceller ad officium reservationis beneficii sufficit, quid aliqua temporis parte qui fuerit omni, quamvis subcellerium non acceptaverit, non exoneretur.

64 Subceller vane praesumitur, nisi ceterarum probetur.

65 Curiali beneficia sunt Sedi Apost. reservata, quae dum Curia Romana de loco ad locum transferretur, eam sequendo decedere contingeret in quouis loco, quantumvis etiam à dicta Curia remoto.

66 Cathedralium etiam honoris nancipatorum, & Coram Papa beneficia etiam sunt Sedi Apost. dispositioni reservata.

67 Curiales Papa qui sunt i. ostenditur.

68 Canonici in S. Ioannis Lateranensis, & Principis Apostolorum & B. Mariae Maiori, de Vrbe Ecclesiis, sunt Sedi Apost. dispositioni reservata.

69 Beneficia omnia ecclesiastica cum cura, & sine cura, regularia, & qualitercumque qualificata, extra Romanam Curiam vacantis, in singulis mensibus Ianuarij, Februarij, Aprilis, Maij, Iulij, Augusti, Octobris, & Novembris, sunt reservata.

70 Germania Regni beneficia vacantis in mensibus Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Novembris, Sedi Apost. dispositioni reservantur.

71 Casaraagastana Ecclesia canonicatus, & prebende, quae vacaverint in mensibus Ianuarij, Aprilis, Iulij, & Octobris, sunt reservata.

72 Beneficia vacantis in Abbazia S. Crucis Ordinis Camaldulens. diocesis Eugubina, Sedi Apost. dispositioni reservantur.

73 Abbazia S. Crucis Ordinis Camaldulens. situm in Collegio Germanico de Vrbe pro sustentatione nobilium Germanorum.

74 Haeresis propter crimen beneficia quacunque vacantis sunt Sedi Apost. reservata.

75 Simonia propter crimen beneficia vacantis reservantur dispositioni Sedi Apost.

76 Beneficia collata personis prohibitis propter sanguinitatem sunt reservata dispositioni Sedi Apost.

77 Beneficia quacunque recepta in confidentiam, quae vacant ipso iure, Apost. Sedi sunt reservata.

78 Parochialis beneficia collata, non servata forma Concilij Trid. sunt Sedi Apost. reservata.

79 Beneficia vacantis per delictum offendenti litigantes in Romana Curia, etiam iudices, advocates, & procuratores, testes, & Notarii, sunt Sedi Apost. reservata.

80 Beneficia vacantis ob non factam publicationem resignationis, reservantur Sedi Apost. dispositioni.

81 Beneficia vacantis per violationem sequestri, lites pendentes in Romana Curia, sunt Sedi Apost. dispositioni reservata.

82 Beneficia ibidem, qui se ipsi pro alio examini supponunt, vel annuatim pensionem offerant pro consequendo beneficio, &c. sunt reservata Sedi Apost. dispositioni.

83 Beneficia vacantis ob non declarationem habitum clericalem, sunt Sedi Apost. dispositioni reservata.

84 Beneficia per admissionem vacantis sunt Sedi Apost. reservata.

August. Barbof. de Iur. Eccles. Pars II.

85 Beneficia collata à Cardinalibus vigore suorum iudiciorum, sunt Sedi Apost. dispositioni reservata, quando ibi quibus fuerint collata, intra debitum tempus litteras Apost. non petierint.

86 Litigiosa beneficia sunt afflata Sedi Apostolica.

87 Litigiosa beneficia quod dicatur ostenditur.

88 Beneficia deaolata ad Papam Sedi Apost. dispositioni reservantur.

89 Afflata beneficia sunt reservata Sedi Apost. dispositioni.

90 Afflata beneficia in quibus casibus dicantur, ostenditur, & numeris seqq.

91 Papa si electoribus beneficij mandet, ut ad electum procedant, tale beneficium remanet affectum.

92 Affectum remanet beneficium per resignationem de eo factam in Curia quia Papa semel manam apposuit praedicens resignatarium, si resignatio vel sit inanimata, vel affectu animae non factis sequatur, & quid in resignatione ad favorem certa persona, ostenditur. ibi. v. g. 3.

94 Manus appositio Papa in resignatione, an, & quando faciat beneficium resignatum affectum ostenditur.

93 Beneficia reservata quous modo vacantis Sedi Apost. vacantes libere conferri Episcopus.

96 Regularum Cancellaria ius, & auctoritas per mortem Papa conditoris expirat.

97 Papa tempore assumptionis ad Summum Apostolicum apicem, sibi reservat aliquando beneficia vacantis, Sedi Apost. vacante, de quibus ordinarij collatores tunc minime dispoſuerint.

98 Beneficia reservata ratione temporis, non censentur reservata, si vacans Sedi Apost. vacans, scilicet si sint reservata ratione personarum, vel ipsius beneficij, ut ibi optimè explicatur.

99 Mandata illa de providendo, & expellendo ad beneficia vacantia nemini deinceps concedantur.

100 Expellendia sunt etiam fabulata.

101 Visitationes, seu Vicariae Ecclesiae Cathedralis vacantis à Papa deputatus beneficiorum conferendorum in ea diocesi habet facultatem.

102 Capitulum Canonicorum, aut Regularium quandoque ius habet beneficia conferendi ex consuetudine, aut privilegio.

103 Collatio beneficij, si ad Capitulum, & Episcopum simul spectet, alter sine altero non conferri potest, proterquam in duobus casibus.

104 Concilium generale, seu Collegium Cardinalium à potest Sedi Romanae vacantis ea beneficia conferre, vel alia negotia agere, quae sunt Romano Pontifici specialiter reservata.

105 Beneficia omnia sunt intra certum tempus conferenda.

106 Cathedrali, vel Regulari Ecclesiae vacante iuxta tres menses Praetuli electio, & Ecclesia collatio fieri debet.

107 Beneficia intra sex menses à die notitia vacationis numerando sunt conferenda.

108 Patrem, ubi neglexerit ad beneficium ecclesiasticum praesentari intra tempus sibi praestitutum, ante ius conferendi ad infirmum demittatur.

109 Praetuli Episcopo inferiori si legitime ius conferendi beneficia ecclesiastica habuerit, eo negligente conferendi potestas demittatur ad Episcopum.

- 110 *Capitulo Cathedrali Ecclesie negligente in conferendis beneficiis, quæ ad suam collationem separantur ab Episcopo pertinent, ad Episcopum sit deuolutæ.*
- 111 *Episcopo negligente intra debitum tempus conferre beneficia ad suam collationem separata à Capitulo iure proprio spontanea tunc deuolutio fit ad ipsum Capitulum, scilicet si iure speciali, vel deuolutæ.*
- 112 *Episcopus ubi fuerit exipsum, & Romano Pont. immediatè subiectum, tunc illo negligente potest ad solum Romanum Pont. non autem ad Capitulum deuolueretur.*
- 113 *Deuolutio fit si y, ad quos spectat, prouident indigni, seu inhabilibus, & incapibus.*
- 114 *Vicarius si contulerit beneficium indigno, non est Episcopum conferendi potestati priuatus.*
- 115 *Deuolutio gradatim de inferiori ad proximum superiorem faciendæ.*
- 116 *Papa in beneficiis inferiorum conferendis uti potest non solum iure deuolutionis, sed etiam iure prauentionis.*
- 117 *Deuolutio ex negligentia dimanans fit cum opere, & qualitate requisitis in prima promissione.*
- 118 *Collatio facta à collatore negligente post tempus elapsum est nulla, quantumuis postea deuolutio contingat, nec per huiusmodi suspensionem annalescat.*
- 119 *Ius conferendi per prauentionem perditur, aut ad tempus, aut in perpetuum.*
- 120 *Collationis ius prouidit, & optima ratione fuit ab Ecclesia institutum.*
- 121 *Regressus, & accessus ad beneficia vacatura antiquam permissi, aut concedi non debent.*
- 122 *Beneficia, antequam vacent, conferri, aut promitti non debent.*
- 123 *Pactum de futura successione in aliena hereditate prohibetur.*
- 124 *Officia temporalia promitti possunt, antequam vacent.*
- 125 *Officia temporalia potest Rex promittere in tempus quo vacent.*
- 126 *Coadiutores Episcoporum, vel Curarum cum futura successione in eorum Ecclesiis dari prohibentur.*
- 127 *Pactiones omnes, quæ labem simoniacam inducere possunt, prohibentur.*
- 128 *Permutationes, & resignationes reciproca, vel in fauorem alterius, cum observationibus debitis, & Ecclesia auctoritate fieri permittuntur.*
- 129 *Beneficia vacantia non possunt collatores sibi ipsis cifterra, & quid an possint procuratorem constituere ad sibi conferendum, ostenditur.*
- 130 *Beneficia illis tantum personis sunt conferenda quæ omni careant impedimento clericali.*
- 131 *Hæretici, eorumque fautores, receptatores, defensores, ærumpque filij usque ad secundam generationem beneficiorum sunt incapaces.*
- 132 *Crimen superuacuum non facit quem inhabilem ad beneficium iam obtinendum.*
- 133 *Filij, & nepotes hæreticorum, &c. qui tales esse, aut tales decessisse probantur, sunt inhabiles ad beneficia non autem filij illorum, quos emendatos esse constiterit.*
- 134 *Apostata.*
- 135 *Schismatici.*
- 136 *Excommunicati excommunicatione maiori.*
- 137 *Beneficium excommunicato collatum, seu resignatum, non potest ab ipso in conscientia retineri, sine excommunicatione sit lata de iure, siue ab homine.*
- 138 *Absolutio si quando non tollit incapacitatem præcedentem.*
- 139 *Excommunicatus uulter non est inhabilis ad beneficia consequenda.*
- 140 *Excommunicatus potest acceptare beneficium iam sibi, cum non erat excommunicatus, collatum.*
- 141 *Possessor triennalis non potest molestari ex eo, quod collatio sibi fuerat facta tempore, quando erat excommunicatus.*
- 142 *Excommunicatus post interpositam appellationem potest beneficium acquirere.*
- 143 *Dispensare an, & quando possit Episcopus, ut quis retineat beneficium obortum tempore excommunicationis, ostenditur.*
- 144 *Suspensi ab officio, vel beneficio, beneficia consequi non possunt.*
- 145 *Beneficia amitti qui contumaciter per annum stetit in suspensione.*
- Beneficia consequi non possunt,
- 146 *Irregulares,*
- 147 *Sademitæ notarij,*
- 148 *Bigami,*
- 149 *Aleatores.*
- 150 *Simoniaci in beneficio assequendo.*
- 151 *Clericus malè usurpans bona Ecclesiarum,*
- 152 *Clerici non beneficiati vestes publicè portantes contra decretum Concilij, Piumen.*
- 153 *Clerici concubinarij incorrigibiles,*
- 154 *Clericus coniugatus.*
- 155 *Coniugatus quicunque qui aliquem de sacris Ordinibus matrimonio durante, etiam nondum consummato, præsumit suscipere, nisi fernata Canonum regula, ad quodcunque beneficium promoueri prohibetur.*
- 156 *Coniugatus matrimonio durante ad sacres Ordines peruenire efficitur irregularis.*
- 157 *Secularis, & non professus regularia beneficia, in titulum Regularibus confecti non tenent, obtinere non potest nisi habitum eiusdem Ordinis omnino suscipiat, &c.*
- 158 *Religiosus uoluit Religionis non est capax beneficij regularis alterius Religionis.*
- 159 *Laicus nullus ecclesiastica beneficia quantumuis simplicia, consequi potest.*
- 160 *Clericus primatransfusa ab aliene Episcopo sine litteris, aut cum falsis dimissorijs, beneficia consequi non potest.*
- 161 *Filij Clericorum legitimè paternæ beneficia immediatè obtinere non possunt, & ad hoc egent dispensatione.*
- 162 *Canonitatem in Ecclesia, in qua pater obtinere non potest illegitimus per subsequens matrimonium.*
- 163 *Beneficium aliquod obtinere non potest minor 14. annis, sed standum fundationis statuti contrarium.*
- 164 *Episcopus non potest indulgere cuiquam, ut ante 14. annum beneficium obtineat.*
- 165 *Illiterati beneficia consequi non possunt; sed qui tales dicantur, ostenditur.*
- 166 *Infamis beneficium obtinere non potest.*
- 167 *Corpora uisitata beneficia consequi non possunt.*

- 168 Clerico incidenti in cecitatem, beneficium etiam simplex conferri non potest.
- 169 Periturus, vis infamis, beneficium consequi non potest.
- 170 Fily & nepotes offendentium Cardinalem beneficium obtinere non possunt.
- 171 Beneficia incompatibilia secundum formam prescriptam in Extravag. Execrabilis, dimittentes, inhabiles penitus ad quacunq; alia sunt.
- 172 Beneficium vnum curatum habens non potest aliud curatum, vel aliud incompatibile adipsi.
- 173 Beneficium curatum, aut personatum, vel dignitatem habens, si recipiat secundum simile, ipse iure vacat primum, & si illud retineo contemderit, etiam secundo spoliari debet.
- 174 Possessor pacifica quando dicatur, ut inducatur vacatio prioris beneficii ostenditur.
- 175 In beneficiis simplicibus residentiam requirentibus, vel aliis quomodolibet incompatibilibus, inducitur vacatio primi ipso iure per adpositionem secundi pacifice possesse.
- 176 Papa reformati est facultas dispensandi, ut sublimes, & litterati persone retentis minoribus, maioribus valeat beneficiis honorari.
- 177 Dispensandum est cum litteratis iuris circa beneficiorum pluralitatem.
- 178 Litterati est fovendum; cum hac tempestate miseri vagantur.
- 179 Beneficia simplicia, & qua sunt sine titulo, facilius pluralitatem admittunt.
- 180 Episcopus non potest plura beneficia simplicia ultra duo vni conferre, usque ad sufficientem eius sustentationem absque Apostolica dispensatione.
- 181 Episcopus poterit conferre beneficium habentiam in personibus Ecclesiasticis.
- 182 Episcopus, si de facto conferat tertium beneficium habenti duo beneficia simplicia, aliis ad sustentationem insufficientia, collatio terti est valida; sed, si iterum sui sufficienti vacant duo priora, & si continuaverit in possessione, recipiendo ex eis fructus vacant omnia.
- 183 Beneficium quod dicatur sufficiens ad congruam sustentationem ostenditur.
- 184 Collatio terti beneficii simplicis ei, qui alia duo habet sufficientia, potest fieri ab Episcopo, & potest recipi, sed non ad effectum retentionis omnium.
- 185 Beneficium vnum sufficiens habens, non potest retinere duo; & habens duo per se separatim insufficientia, sed simul iuncta sufficientia, non potest retinere tertium.
- 186 Per retentionem plurium simplicium beneficiorum an, & quando vacent omnia ipso iure ostenditur, & numeri seq.
- 189 Placuit Illustrissimi D. Paulus S. Congregationis Concilii Secretarij, & non. seq.
- 193 Beneficia simplicia de irregulanis laicorum sunt sicut caetera incompatibilia.
- 194 Promissi de beneficiis incompatibilibus, etiam simplicibus, non possunt se iuris eternali possidere.
- 195 Beneficium impetrans debet indicare, si quod aliud obtinet, aliis collatio est nulla, nisi in provisione Ordinarij, vti. seq.
- 196 Promissus ab Ordinario, ad validitatem sua gratie, nihil tenetur iustificare.
- 197 Data litterarum stabitur, ubi plures in eadem

- Ecclesia idem beneficium impetrarent, & prior impetrans praeferatur.
- 198 Data facit, ut gratia dicatur in rerum natura.
- 199 Grata an dicatur perfecta ex sola signatura ostenditur.
- 200 Collatio si facta sit duobus diversis eo die, nec appareat, cui prius facta fuerit prior est conditio possidentis.
- 201 Index nullus in Curia etiam Cardinalis debet indicare secundum tenorem supplicationis concurrentis gratiam, sed secundum litterarum expeditarum tenorem.
- 202 Bullarum expeditio de iure communi non requiritur quoad effectum, & effectum gratia.
- 203 Bullarum expeditio requiritur de sylo Curia quoad exercitium gratia, sine illius probationem, & canonizationem.
- 204 Supplicatio sola sine litteris sufficit, ubi non agitur de canonizatione gratia, vel ad effectum obtinendi simplicem absolutionem.
- 205 Supplicatio sola sine litteris sufficit, quando agitur possessorio pro manutentione in quasi possessione erigendi processionem.
- 206 Supplicationis sine litteris creditur contra supplicentem.
- 207 Signatura supplicationis si abicit ad probandam impetrationem, & praecedentem veram vocationem.
- 208 Rota procedit ad dispensationem dubietum cum sola supplicatione absque litteris.
- 209 Mandatum speciale requiritur ad acceptandam collationem beneficii, seu institutionem.
- 210 Mandatum speciale requiritur in apprehensione possessionis beneficii per procuratorem.
- 211 Mandatum ad acquirendam possessionem talis beneficii in individuo non requiritur.
- 212 Titulum multiplicatio datur in beneficiis libris & variis iterum potest quis se defendere, quamvis utroque titulo non possit agere.
- 213 Intellege in gratis diversis, non autem in contrariis.
- 214 Beneficiorum in collatione, aut qualibet provisione nihil est detrahendum iunctis quoribus, aut aliis qualitatibus in ipsorum beneficiorum fundatione, aut erectione constitutis.
- 215 Clerici minus nobiles non sunt a beneficiis consequendis repellendi, nisi propter viciu aliquod sint vitiores.
- 216 Statutum, siue consuetudo non valet, quod non admittantur ignobiles in Canonicos Cathedralium.
- 217 Clerici certa originis non sunt eligendi, sed undecunque sint, modo idonei existant, sunt ad beneficia admittendi.
- 218 Statutum prohibens Clericos forenses admitti ad Capitulum, tanquam illicitum, ambitiosum, & contra Ius non tenet.
- 219 Neophyti, si alius digni sint, & idonei, non sunt a beneficiis consequendis repellendi.
- 220 Conversi ad fidem sunt honorandi propter adeptam sacri Baptismi dignitatem, & non vituperandi.
- 221 Beneficij Ecclesiastici capax est ille, qui a Iudeis eriguntur duci.
- 222 Beneficia si aliquando conferantur, aut aliis contra Canones collatae sint, ipsa irrita est, si is, cui facta sunt, omnino sit de iure inhabilis ad beneficia consequenda.
- 223 Idoneus interfecti praesumitur is, cui Papa benefi

beneficium contulerit, etiam cum claus. Si idoneus fuerit.

- 224 Capsula obiciuntur impuritate, & ortum à parentibus impuris, vel infidelibus, incubit omni probandi.
- 225 Nemo natus inter Christianos, de iure grauius onere probandi se esse natum ex puris Christianis, sed in dubio præsumitur.
- 226 Collatio beneficij, antequam fiat, debent coram iudice executoris iustificari ea omnia, quæ sunt de narratiua substantiali gratia, ut illius executionis sit locus. Sed an, & quando, & in quibus casibus id verum sit ostenditur.
- 227 Narratiua duplex est, alia causa concessione, quæ debet plene, & concludenter probari; alia, quæ est pars gratiæ, cuius semiplena probatio sufficit.
- 228 Narratiua sufficit iustificari de falso.
- 229 Probatio plena requiritur narratiua, quæ est pars gratiæ, quæ adesse cõcurrit alterius iurati.
- 230 Casus tres distinguendi in materia iustificationis gratiæ.
- 231 Originale litterarum Apost. est producendum iuxta iudex, qui illas exequi debet, sit certus de iurisdictione.

In iure iam de omnibus generibus beneficiorum, nunc verò quomodo acquiritur, est videndum. Multis namque modis beneficia Canonice acquiritur, veluti per collationem, seu prouisionem, institutionem, seu investituram, per resignationem, seu renuntiationem, per vnionem, & accessionem, permutationem, optionem, electionem, postulationem, & translationem. Per emptionem verò, aut venditionem, seu quolibet illicitam occupationem minime, & alienationes, *vers. illud. 12. q. 2.* Verum electio, postulatio, & translatio locum habent præcipue in Episcopopatibus, & Prelatis, ac Dignitatibus electiuis atque ad personas ipsas eligendas spectare videntur, propterea de his *supra lib. 1.* egimus: hic verò de cæteris pertractabimus, quæ quidem omnia, electionem, scilicet, præsentationem, confirmationem, institutionem, & omnes modum, per quem quis prouidetur de beneficio, collationis appellatione contineri probant *Clem. vñc. iuncta gloss. verb. conferantur, in fine, de rerum permitt. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 16. n. 9. & citati per me de appellatiua verborum vñc. iuxta iuris sig. appell. 54. n. 1.*

- Est autem collatio beneficij, à Superiore gratuita facta concessio, quæ & prouisio dicitur: quia ista, cui est facta collatio, dicitur de beneficio prouisus, aut beneficium de persona prouisum. Impetrans beneficium à vero collatore si concutit cum eo, qui impetrat ab alio communiter reputato vero collatore, utique præferendus est, per *cap. susceptionum, de rescriptis in 6. Lap. alleg. 89. n. 14. in fine, & n. 15. Boer. decis. 150. num. 13. Rota in Afflicto. Canonizatus 25. Iunij 1599. ceram Litta.* Vbi fuit dictum non tenere collationem Canonizatus facta ab Episcopo Afflicto, qui tunc suspensus erat, quippe qui aliud beneficium in manibus eius resignatum fratri germano resignantis contra formam Constitutionis Pij V. 8. contulerit, nec suffragari quod communiter habebatur pro non suspensio, & quod propterea per *l. Barbarius ff. de offic. Præsid. debeat sustineri actus, quia d. l. Barbarius non poterat sibi vindicare locum stante concursu prouisi Apost. refert Dpetal. dec. 30. n. 35.*

Institutio autem, sicut & præsentatio ad inspirationatos pertinet. Beneficium namque iurisdictionis non dicitur proprie conferri: non enim Ordinarius personam eligit prouidendam, nec patronus ipse electum docuit prouidere, sed propriè Ordinarius dicitur instituire: patronus verò dicitur præsentare. Inuestitura verò est institutionis, vel collationis confirmatio, & missio in possessionem, & in Principibus beneficia conferentibus accipitur pro collatione ipsa, & conformatione, ut colligitur ex *cap. Adriani, & cap. in Sinodo 63. dist. 11.* æque in secularibus collatio feudi propriè inuestitura vocatur, ut in *lib. feudorum*, videre licet. Per resignationem, seu renuntiationem, & permutationem, vnionem, vel accessionem acquiritur beneficium iis modis, quos *infra* sui loci exponemus. Per opinionem verò beneficium ita dicitur acquirit, si videbitur, Canonici aut Ecclesiastici de Collegio antiquiores vigore consuetudinis, vel statuti optent gradatim meliores præbendas decedentium, hoc est, suas deteriores cum melioribus vacantibus permutant, ut Bonifacius VIII. constituit in *cap. volum. de consuetud. lib. 9.* quæ quidem optio regulariter fieri debet intra vngitidies, *dist. cap. vltim. Franc. Mauc. Delphin de consuet. 1258. num. 5. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 34. num. 75.* Monet. *de ops. Canon. cap. 4. à num. 1.* & curant simul omnibus optare volentibus, gloss. *verb. duntaxat in d. cap. vltim.* Gonzal. *d. gloss. 34. num. 76.* Monet. *d. tract. 5. m. 11.* Sed minus potest hoc tempus per Capitulum *Patris. consuet. 10. num. 17. vol. 4.* Monet. *d. s. 4. n. 3.* sicut & prorogari valet, ut docet Zerolus *in præm. Epist. p. 1. verb. Canonica, 57.* Monet. *d. s. 4. n. 7.* Computantur autem huiusmodi viginti dies à die veniens scientiæ vacationis *Gloss. verb. viginti, in d. vlt. Zerol. d. 57. num. 1.* *d. gloss. 34. n. 75.* cum tempus optandi præbendas non curat ignoratibus. Tiraq. *de retract. lib. 5. c. 35. gloss. 4. num. 14.* Monet. *d. tract. 5. m. 18. vbi n. 2.* notat, quod ad hoc, ut curat hoc tempus ad optandum, non sufficit ficta illa notitia, de qua *in Clem. vñc. g. ceterum, de concess. prebend. & num. 39.* firmat, probabile esse, quod si ij omnes, qui optare debebant, iussu impediti fuerint, durante tali impedimento illud tempus ius non curat, & à *n. 43.* ait, quod ubi etiam ipso iure curat illud tempus optandi, adhuc competet, tam minoribus ex causa ætatis, quàm absentibus, aliusve iussu impeditis integrum restitutio.

Antiquiores regulariter prius optare debent quàm iuniores, ut decidit text. in *d. c. vlt. Monet. d. tract. cap. 4. q. 1. n. 15.* Vbi cum Bellam. *dec. 239.* ait hoc ita procedere, ut huiusmodi antiquiores vigore statuti, aut consuetudinis de optando non semel duntaxat, seu pro prima vice seu quoties casus eueniret, modo si non est obstat, optare possint, cum hic actus sui natura repetibilis, seu iterabilis sit. Si Canonici antiquiores dissent optare intra legitimum tempus, itate sit periculum, ne illud labatur, ad damnum iuniorum, poterit iunior sequens optare præbendam, quam ille optare debebat, & tenebit opinio iunioris in euentum, quo senior, siue antiquior, intra tempus statutum non optauerit, ut per Tiraquell. *de retract. consuet. 5. 2. gloss. 1. num. 66.* Zerol. *dist. verb. Canonica, 57. conclus. 4.* Gonzal. *dist. gloss. 34. n. 76.* Monet. *dist. tract. cap. 5. questio. 1. numer. 3.* Intellige de antiquioribus non ætate, sed receptione, gloss. *verb. antiquiores, in d. cap. vltim.* Rota *decis. 6. num. 2. consuet. in antiq. & decis. 412. n. 2. p. 1. dist. 1.*

divers. Falcon. in tract. de referu. benefic. effluu. 49.
Miles in suo reperi. verb. consuetudo per quam dispo-
nitur. l. 1. Zerol. d. verb. Canonice. 5. 7. concl. vltim.
Azor. Inst. moral. p. 2. lib. 6. cap. 26. q. 1. 2. Gonzal.
ad reg. 8. Cancell. 5. pream. à n. 22. Monet. d. tract.
c. 4. q. 1. n. 15. Et sic antiquiores in opinione præ-
bendam illi dicuntur, qui ducius in Ecclesia mili-
tantur. Menoch. de arbit. casu 124. num. 5. & fue-
rant in possessione priores, licet sint in provisione
posteriores. Gonzal. d. gloss. 34. n. 49. Vnde anti-
quior non censetur ille, ac probe præfeten-
dus non est; qui cum prius esset Canonicus,
postea mutatur præbendam, & Canonicatum,
per impetrationem & collationem, sed præferri
debetur is, qui post primam illius receptionem,
ante tamen secundam receptus fuit in Canoni-
cum, vt post Pasitratfolue Monet. d. tract. 5. q. 1.
n. 12. Antiquior num sit ille, qui per Cameram
possessionem accepit is, qui eam postea per se
ipsum vel procuratores percipit? Vide Monet.
d. c. 5. n. 21. & 15.

10. Abiens optate potest, Monet. d. tract. cap. 49. 3.
 à num. 31. per procuratorem scilicet, Gonzal. d. gl.
 34. num. 12. Monet. d. c. 4. numero 52. cum segg. vbi
 numero 55. id amplius, tamen prædictor non ha-
 beat speciale mandatum, dummodo constitutus
 sit cum libera, & à num. 58. subdit, quid si procu-
 rator habet generale mandatum, vel negotiorum
 gestor optet nomine meo, & ego tamen habeam
 optionem, valebit optio. Nec ab optione huius-
 modi excluditur excommunicatus, secundum
 Cœc. in cap. alia mater. p. 1. 5. 7. num. 4. Gyg. de pen-
 sionib. q. 5. n. 15. Vgolin. de consur. lib. 2. cap. 13.
 §. 2. num. 15. Superius similis tract. lib. 2. cap. 6. numero
 23. Monet. d. cap. 4. à num. 26. vbi post n. 30. limitat,
 si ex speciali statuto, vel consuetudine optandus
 sit titulus, veluti quando portionarius optat Ca-
 nonicatum, vel Canonicus dignitatem, aut aliam,
 vbi requiritur in optione nova collatio, quod
 etiam tenent Gonzal. d. gloss. 34. n. 65. & num. 71.
 Sicut. sem. 5. de consur. disp. 13. sect. 1. num. 19. Nicol.
 Garc. de benef. p. 1. c. 1. §. 3. num. 48. cum segg. Anton.
 Riccin. de iure personar. cetera gremium. Eccles. ex-
 p. 1. lib. 4. c. 11. per tot.

11. Vbi antiquior propter aliquod corporis vitium
 repellitur ab Ordinibus annexi alicui præben-
 dæ, vel beneficio in Ecclesia Cathedrali, seu Col-
 legiari, non poterit quoque in ea Ecclesia optare
 vacantem præbendam, aut portionem, vt re-
 soluit Monet. d. c. 3. q. 46. à num. 109. & à numero
 117. obferuat clericum, qui excus est, postquam
 beneficium in Ecclesia aliqua Cathedrali, vel
 Collegiata obtinuit, non idcirco excludendum esse
 ab optione, quæ deinceps faciendæ occurrat: &
 n. 116. idem quoque dicendum putat de fudo,
 muto, & aliis similibus corpore vitatis: & à n.
 118. ait, peccatores etiam notorium regulariter,
 vt sic non esse excusandum ab optione: & à n. 136.
 tenet irregularitatem præcedentem receptionem
 Ordinis, aut beneficij, impedire quoque optio-
 nem. An autem condonator & condonatus optare
 possint, latè disputat idem Monet. vbi proximo, à
 n. 139. vbi n. 158. firmat Dignitatem, Canonica-
 tum, vel portionem in Cathedrali, vel Collegia-
 ri Ecclesia obtinentem, penitus optare posse, ac
 si non habent condonatem cum futura succe-
 ssione: & n. 163. dicit condonatore minime optare
 posse, de quo tamen vide, quæ latè scribunt Gon-
 zal. d. gloss. 34. n. 97. Nicol. Garc. de benef. p. 4. c. 5.
 n. 118. cum segg.

Oportet locum non habet in beneficiis, seu præ-
 bendis in Cuius, vel apud Sedem vacantibus, d. c. 13
 vlt. Simonet. de referu. benef. 45. n. 3. Falcon. in
 similis tract. q. 4. effluu. 1. Flamin. de resignat. benef.
 lib. 2. q. 20. n. 7. Azor. d. p. 2. lib. 6. cap. 26. q. 13. Mo-
 net. d. tract. cap. 3. à n. 12. Nec in beneficiis quo-
 modocunque tiferuatis, siue generaliter, siue spe-
 cialiter, Franc. Masc. Et pler. de cons. 1171. n. 1. p. 2.
 Flamin. Azor. d. q. 20. n. 3. Azor. d. p. 2. lib. 6. cap. 26.
 q. 13. Anstall. Germon. de indulg. Card. 5. etiam ex
 eo, num. 12. Gonzal. d. gloss. 34. numero 51. Nicol. Gar-
 de benef. p. 5. c. 1. n. 45. Monet. d. cap. 5. q. 3. à 51.
 Nec in mēibus Apostolicis, seu beneficiis referu-
 atis per reg. 8. Cancell. de alternat. vt in specie
 tradunt Paul. Granut. in addit. ad Simonet. de referu.
 benef. q. 45. verb. superfluum, Gonzal. d. gloss. 34. à n.
 1. Monet. d. q. 3. n. 78. Nec in beneficiis, & præben-
 dis, quæ permittuntur, & resignantur, siue in ipsa
 permutatione, & resignatione, Pet. Greg. de benef.
 cap. 39. num. 4. Ayor. d. p. 2. lib. 7. cap. 30. q. 7. Flam.
 Pat. d. q. 10. numero 1. Gonzal. d. gloss. 34. num. 35.
 & seg. Monet. d. cap. 3. q. 3. à n. 124. Habet tamē lo-
 cum in his fixendis, quæ deuoluuntur ad Pa-
 pam ex negligentia inferiorum in non conferen-
 do intra sex mēses à die notitiae vacationis, vt
 per Franc. Man. Delphin. de iur. 159. n. 1. p. 1. Gon-
 zal. d. gloss. 34. numero 75. Ayor. d. c. 16. q. 13. Monet.
 d. q. 1. n. 106.

Nunc verò de collationibus in genere pertra-
 ctamus, discuentes, scilicet, quis, & quæ bene-
 ficiis possit conferre, vbi de reservationibus age-
 mus, & quibus personis sint conferendi, & alia
 nonnulla circa beneficiorum acquisitionem.
 Quod ad primum attinet, est sciendum, quod de
 huius communis antiquo beneficiis ecclesiastica
 quomodocunque vacantis, ad Ordinarij disposi-
 tionem, & collationem pertinebant, in cuius
 Diocesi consuebant, gl. C. de Doctorib. in cap. fin.
 de suppl. neglig. Prelat. nisi ad alium ex speciali
 statuto, vel consuetudine pertineret. Excepta ta-
 men fuit semper auctoritas Romani Pontificis,
 qui nunquam totius Ecclesie Ordinarius in mul-
 tis casibus semper beneficia quocunque ad libi-
 tum consulte, c. si à Sede, de præbend. lib. 8. Clem. 1.
 in lite paud. habet enim vbique libertatem benefi-
 ciorum dispositionem, cap. 1. vbi gl. & Doct. de
 præbend. lib. 6. d. Clem. 1. Sæpius autem idem Ro-
 man. Pontifex consuevit Ordinariis mandare, vt
 alicui de beneficiis vacaturis prouiderent, ac
 præterea beneficiorum conferendorum sibi re-
 seruationes generales, & speciales fecit, vt osten-
 demus.

Est enim sciendum, quod ceperunt primum
 Romani pontifices gratis beneficiales concede-
 re monendo quidem Ordinarios, cap. capitulum,
 cum segg. de referu. postea per rescisum mandan-
 dando, & quandoque excusatores constituendo
 idem facere consueverunt, cap. consuetum, cap. ex
 infirmatione ad. sit. c. pro illis, de præbend. Clem. 1.
 de concess. præbend. Illud tamen obseruantes, vt pro
 vuo tantum Ordinarius grauentur: propterea
 enim in mandatis de prouidendo, clausulam ap-
 ponebatur, si per alio manserimus, c. mandatum,
 cum segg. de referu. Temporibus autem Innocen-
 tij IV. prout refertur in cap. 1. de concess. præbend.
 lib. 6. dabant facultas beneficium acceptandi, vt
 scilicet is, pro quo Romanus Pontifex rescribe-
 bat, possit beneficium vacuum obtinere, quod
 sibi videretur acceptandum. Cuiusmodi verò V. in
 d. Clem. 1. de concess. præbend. eandem gratiam intra
 mensem

226 Iuris Ecclesiastici vniuersi. Lib. III.

- 18 mensen tantummodo à die vacationis concedere volumus. Reservationes verò beneficiorum à Romanis Pontificibus non habent; quoniam, tempore Innocentij III. nonnullæ reservationes speciales super primo vacato, & pro cetera petitione sibi inuenerunt, vt colligitur ex cap. cum dilectum, de impetr. atque illud deinceps fuit vsu introductum, vt ea beneficia, quæ apud Sedem Apostolicam vacare consueverunt, Summi Pontificis collationi reuerentia intelligerentur: quam consuetudinem Clemens IV. Constitutione lata firmavit, de quo in cap. de prebend. lib. 6. c. 1. Ludovic. Gom. in reg. de triennali, 3. t. Rebuff. in prax. benefic. lib. 2. c. 16. n. 18. Fernus. n. 2. Florent. Paris. de resignat. lib. 2. c. 16. n. 18. Rebuff. in praxi Episcop. part. 2. verb. beneficium, §. 2. Cardinal Tusch. tom. 1. lib. 1. c. 1. concil. 76. Azor. in fin. moral. p. 2. lib. 7. cap. 3. o. g. Nicol. Garc. de benef. p. 5. cap. 1. n. 68. Rot. in Sabine, beneficij, 24. Martij, 1631. coram R. P. D. Versipio, vt percluderetur per Ordinatis præueniendi promotiones Apostolice procuratores in Curia constitutos ad conferendum, vt observavit gloss. verb. per se ipso, in cap. 1. de prebend. lib. 6. Flamin. Paris. d. num. 18. Rebuff. in praxi, de forma Vicariatus, num. 228. Valass. coif. 79. num. 6. vbi præsertim dicit prouisum ab Ordinato, de tali beneficio, nec habere iurum coloratum, quod antea dixerat Rot. decisio. 801. lib. 3. par. 3. diuers. Ludovic. Gom. d. questio. 31. num. 19.
11. Quod quidem locum non habet in his, qui in Vibe degunt ratione originis, vel domicilij, nisi etiam Curiam sequantur, & Curiales existant, d. cap. presens, vers. sanè si quis, Rot. decis. 616. n. 2. p. 4. diuers. & in Romana, beneficij S. Petri 27. Ianuarij, 1693. coram Card. Blanchette, quam testetur Nicol. Garc. de benef. p. 5. cap. 1. num. 83. & huiusmodi in alia Romana beneficij S. Petri, 8. Aprilis, 1621. & 20. Nouembris, 1624. coram R. P. D. meo Pirruano, & in Romana Capellania, 20. Nouembris, 1628. & 21. Martij, 1629. coram eod. Licet enim beneficia vacantia apud Sedem dicantur etiam vacare in Curia, non tamen, quæ vacant in Curia, vel ratione obitus, vel alterius reservationis, dicuntur vacare apud Sedem, si deficiat qualitas curialitatis; Sane. in reg. de triennali, §. 31. vers. & ideo pro clariori. Gonzal. d. gloss. 3. num. 49. & 5. Rot. in d. Romana beneficij S. Petri 8. Aprilis, 1621. coram R. P. D. meo Pirruano, & in d. Romana Capellania, coram eodem, Intellige tamen restrictionem §. sanè d. c. presens, esse localem, ac proinde non comprehendere alio beneficia, quam illius loci, in quibus ipsa Curia, vt ex mente gloss. ibi verb. moratur, tenet gloss. Gonzal. d. gloss. 3. num. 14. Lotter. de re benef. p. 2. c. 17. num. 73. & hanc intellectionem approbans semper stylus Datarie, quæ hanc distinctionem Curialitatis non obstat, nisi in beneficiis sitis in loco Curie, & dat in aliis, quæ vacent per obitum in Curia, prouisiones indistinctè vti de vacationibus apud Sedem: & fuit hæc eadem firmata, & perpetuè sibi constans Rotæ sententia, vt pro reservatione ex capite vacationis apud Sedem hæc qualitas Curialitatis in persona defuncti: & iuxta dispositionem dist. §. sanè, non sit attendenda, nisi quando agitur de beneficiis sitis in loco Curie, vt in Capellanis clericalibus, & aliis beneficiis Ecclesiarum Vrbis, super quibus emanant duces lites suprà citatæ. Ita eleganter

Rot. in d. Sabine, beneficij, 24. Martij 1631. coram R. P. D. Versipio.

Curiales autem ad effectum prædictum dicuntur illi, qui Papæ, aut Cardinalibus Romanæ Curie inferuntur, aut aliàs occasione Curie, in Vibe commorantur, Mandof. ad reg. 5. cancell. quest. 1. num. 18. vers. concludo igitur, Rot. decis. 616. num. 2. p. 4. diuers. & in d. Romana beneficij S. Petri 20. Nouembris, 1624. coram R. P. D. meo Pirruano. Przluo Capellania coram eodem; in qua præsertim fuit refo-

lutorum Protonotariorum Apostolicos creatos à Legatis de latere non dicti Curiales; quia nullum officium, neque seruitium in Curia habent, sed creati sunt Notarij honoris causa tantum; potestas enim omnimoda, tem in scribendis actis Martyrum, quam in aliis functionibus, quæ prius ad istos Protonotarios spectabant ex Cositi. Sixti V. & aliorum successorum, concessa fuit Collegio Protonotariorum participantium prius ad quod alios.

Non sufficit tamen ad effectum prædictum, quod quis semel fuerit Curialis, nisi etiam probeat Curialitas continuata vsque ad mortem, Anch. Aschid. Ioann. And. & Monach. in cap. presens, Mandof. in reg. 5. cancell. §. in fine, Rot. in dist. Romana beneficij S. Petri 20. Nouembris 1624. & 30. Martij 1626. coram R. P. D. meo Pirruano. Przluo mitur tamen Curialitas continuata vsque ad obitum, nisi mutata probeat, vt de familiaritate tradunt Sarmen. de impetrat. benef. per obitum famul. q. 13. num. 6. Rot. decis. 145. num. 4. p. 1. vacant. & de etuitate firmus Bart. in l. assumptio §. vlt. ff. ad municip. Menoch. de presumpt. lib. 6. pref. 15. num. 2. & pref. 42. n. 12. & de curialitate Mandof. super. d. reg. 5. §. 4. in fine, & num. 6. vers. ad illud. Verum aduersus hanc presumptionem admittitur leuior probatio, etiam per alias presumptiones, & coniecturas. Alcia. de presumpt. reg. 2. pref. 21. num. 12. & 13. Menoch. lib. 4. pref. 64. n. 65. Rot. in d. Romana beneficij S. Petri, 20. Nouembris, 1624. & 30. Martij, 1626. coram R. P. D. meo Pirruano, testetur F. tentil. in anno, ad dec. 140. Boratti. l. C.

Sub hac reservatione beneficiorum vacantium Apud Sedem non veniunt beneficia iurisdictionis laicorum, vt per gloss. verb. cellato, in d. cap. 2. vbi Gemin. num. 11. Franch. num. 8. & plures, quos testetur alleg. 47. num. 26. quibus addo Nouar. in sum. Bullar. sit. de beneficiis. referant. numero 6. refoleuit Rot. in Placentina Capellania, 19. Ianuarij, 1622. coram R. P. D. meo Cocchio Decano, & admittit in Cambræ. & Ferrar. Proposita, & beneficij 15. Decembris, 1625. coram bonæ mem. Remboldi; quod si Papa prouideret de beneficio iurisdictionis laicorum vacante apud Sedem cum derogatione iurisdictionis, posset quidem, cum sit dominus omnium, Nec beneficia regularia veniunt sub hac reservatione, Gonzal. gloss. 11. num. 2. me citato Nouar. vbi supra num. 7. Ego ipse d. alleg. 57. numero, 29. Nec Episcopatus, & Abbatæ, quia sunt specialia nota digna, Monach. num. 1. & Prob. ad eundem n. 41. & 48. in d. l. Lap. alleg. 48. vbi Mandof. lib. B. Cosim. in prag. sanct. sit. de elect. cap. licet. §. si alius, verb. ab hac, Franc. Marc. decis. 112. n. 3. p. 3. Pen. Gregor. de re benef. cap. 24. numero 1. quoniam in Abbas contrarium tenuerunt Simon. quest. 11. Gonzal. gloss. 9. a. num. 3. §. Nicol. Garc. de benef. p. 3. c. 1. n. 114.

Indulget autem etiam simplicissimis claufulis concepta non capiunt beneficia apud Sedem vacantia, nisi de illis præcipuum, ac præcisiu mentionem

mentionem faciant, ut in *d. cap. 1. nota* Lap. n. 4. Franch. num. 3. & Anchar. n. 1. Gemin. conf. 1. a. n. 4. Gom. *ad reg. de annale* q. 3. n. 19. Simonet. *de referu.* q. 73. n. 1. & q. 83. n. 4. Rota in *Salisburgen. Prepositura* 7. Junij 1612. coram Card. Peropio, & in *d. Sabinen. Beneficij.*

- 31 De his tamen beneficiis apud Sedem Apostol. vacantibus Pontifex intra mensem à die vacationis providere debet alioquin dicto tempore elapso valebunt collationes ab Ordinariis factæ potestate Ordinarii, petinde ac si nulla unquam reservatio extitisset, *cap. statum, de prabend. lib. 6. Ant. Fab. lib. 1. definit. forensis. 1. definit. 3. Gom. de expell. n. 2. 1. in reg. de triennali q. 2. 1. Simonet. de referu. q. 50. Rebuff. in praxi benefic. sit. de referu. n. 2. Nicol. Garc. de benef. 5. cap. 1. n. 96. Ioan. à Cochier super reg. 1. Cancell. n. 2. 2. vers. prima igitur Mallob. in praxi habendi concurs. requis. 7. dub. 48. secundum Romanam impress. ubi subdit hodie licet de beneficiis vacantibus apud Sedem soletur dari sub die obitus, vel cum dict. nuper: numeratur autem mensis iste à die vacationis, non scientiæ, gloss. verb. numerandum, in d. c. statum. Zanol. in praxi Episcop. p. 1. verb. referuato, vers. decimo. Anton. Fab. d. sit. 1. definit. 35. quod verum est in vacantibus apud Sedem nam in ceteris nullum est præfixum tempus ad conferendum, Aeneas de Falcon. q. 4. prime. effectus 20. Gaspar. de Petus. in trakt. de referu. quass. 5. Gnanot. ad Stemenet. q. 49. n. 14. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. 5. p. prem. a. n. 143. Nicol. Garc. d. c. 1. n. 97. Ego ipse d. p. 3. alleg. 57 sub n. 2. 4. Non operari tamen hac reclusio ad mensem, ut post mensis omnino excludatur Papa, ut conferre non possit, sed ad hoc tantum, ut post hunc mensem manus Ordinarii non censeantur vitæius ligare, & idem potest Papa mœrum purgare in conferendo beneficia vacantia in Curia, quæ intra mensem non contulerat, si tamen res sit integra: nisi Mallob. requis. 7. dubit. 49. quem tescro Ego ipse d. alleg. 57. sub n. 2. 4. iuxta Lugdunen. impressi.*
- 36 Denique hac de te te scire volo: aliud esse vacare apud Sedem, & aliud vacare in Curia: vacare enim apud Sedem est, quando beneficium vacat per obitum in Curia, iuxta d. cap. 2. d. c. statum d. cap. præfenti, de prabend. lib. 6. Vacare autem in Curia dicuntur beneficia, non solum quando vacant apud Sedem per d. cap. 2. sed plurius modis, quos prosequuntur Monet. de opin. canon. cap. 3. numer. 18. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 13. per ser. Nicol. Garc. d. cap. 1. 5. 1. à n. 68. voluit, quando in Curia privatio, aut alij vacationis modi inducuntur; ut per Monet. d. cap. 3. n. 36. Nicol. Garc. d. cap. 1. n. 73. ubi n. 79. subdit quod ubi privatio inducitur à iure, seu ex decreto propter actum positivum, beneficium dicitur vacare ubi sit actus, ob quem inducitur privatio à iure, seu decreto, unde beneficium vacans per sententiam privationis laram in Curia contra se defendentem, vel verum contumacem, qui de iure habetur pro præfenti, dicitur vacare in Curia, quia data talia præfentia, siue vera, siue ficta, propter talem contumaciam, etiam moraliter loquendo, verè, & realiter talis vacatio in Curia contingit, ut considerat Vetal. decis. 64. n. 1. & 2. p. 1. & dec. 127. p. 3. secundum quam intelligenda sūt Rota decis. 35. de prabend. in antiq. quatenus ponit regulam universalem beneficium vacare in loco, ubi quis eo privatur, ex doctrina Franch.

in d. cap. in præfenti, sub n. 4. vers. quare id addit, ubi tescro hunc inter casus vacationis in Curia; distinguens tamen inter effectum dictum, & consequentium, ut ibi per cum aliis allegans per Vetal. ubi sup. & Lotter. de re benef. lib. 2. quass. 127. n. 14. Quare, licet vacatio apud Sedem per d. cap. 2. quæ alias dicitur clausa in corpore iuris, sit vacatio in Curia: non tamen aliæ vacationes in Curia dicuntur vacationes apud Sedem, in puncto Ludovici. Gom. de triennali q. 3. 1. à princip. usque ad 5. secundum igitur, Cou. præf. cap. 36. n. 4. vers. ceterum ad hanc. Put. decis. 36. alias 38. lib. 2. in terreit. Rot. in Cerduben. Capellaniam, impetita per Nicol. Garc. dist. par. 5. p. 1. n. 421. Gonzal. dist. gloss. 13. n. 19. ubi sumat, quid sit vacare apud Sedem: & n. 48. tenet vacare apud Sedem, esse vacare in Curia: non tamen è converso, & n. 49. & 50. respondet ad gloss. verb. in Curia, in cap. dist. statum, quod vacare in Curia improprie dicitur vacare apud Sedem & n. 52. subdit, quod vulgarij dicti solet vacare in Curia, pro vacare apud Sedem, & n. 53. concludit, quod proprie loquendo, licet vacare apud Sedem sit vacare in Curia: non tamen è contra 3. ex Put. d. decis. 38. Et ego concludo, quod vacatio apud Sedem est vacatio per obitum vera: gliz autem vacationes dicuntur fictæ in Curia; & illa dicitur in corpore iuris clausa; aliæ verò non: quod non semel inter disputandum mihi animadvertit Consultanus noster Doctor Odonius Pinto, vtriusque iuris consultissimus, ac in Romana Curia Advocatus integerrimus.

Deum à Ioannes XXII. in Extravag. Ex debito, de elect. & à Benedicto XII. in Extravag. Ad regimen de prabend. reservata fuerunt Apostolicæ Sedi omnia beneficia electiva, & ea, quæ per obitum Cardinalium; & quorumcumque officialium Romanæ Curie vacarent. Verum, cum dictæ Extravagantes fuissent temporales, & cum condicione expirassent, ut de dict. Extravag. Ex debito, tradunt Marfol. reg. 1. Cancell. quass. 1. sub n. 1. Zanol. in praxi Episcop. p. 1. verb. beneficium. 5. 2. fallit. 5. Nicol. Garc. de benef. p. 5. cap. 1. n. 85. Lotter. de re benef. lib. 2. q. 27. num. 90. Et de d. Extravag. Ad regimen, docent. Nicol. Garc. d. cap. 1. n. 86. Lotter. d. s. 27. n. 97. idem ab Innocentio VIII. & aliis subsequenibus Romanis Pontificibus eandem reservationem ingouare, nactus, ac declarata fuerunt, ut in regulis Cancellariæ Apost. continetur, sigillatim inferius exprimentas diximus.

Sed antequam reseruatæ beneficia simul & affecta Sedi Apost. referamus, videndum est, quid sit reservatio, & quid affectio: & in quo differant? Reservatio dicitur, est aliquis beneficij Ecclesiasticalis vacaturæ per habentem potestatem ad se facta adnotatione, Aen. de Falcon. in trakt. de referu. q. 1. Iacob. Simon. end. trakt. quass. 1. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 32. à princip. Ioan. à Cochier. in reg. 1. Cancell. n. 1. 2. Vivian. in praxi iurisparr. lib. 1. c. 1. n. 5. Alia est reservatio generalis, alia specialis Generalis, quando Papa reservat beneficia, quæ tali modo vacabunt, v. g. quæ per ademptionem secundum in Extravag. Extravag. vel quæ in Curia vacabunt, vel beneficia Officialium, seu familiarum Papæ, & Cardinalium, ut in Extravag. Ad regimen. Simonet. de referu. q. 4. Denique quoties reservatio est in corpore iuris clausa, vel per Extravagantem inducitur aut per regulas Cancellariæ, ea generalis dici potest, Agid. Bellam. conf. 34. incip.

incip. Statut. cel. 5. vers. ad verum, Simonet. de re-
fer. q. 4. num. 3. & 14. Specialis verò reservatio est
quoad certum corpus beneficij reservatur
non tamen pro certa persona, vt quando reservat
centum Præposituram, vel Ecclesiam Cathedralium
sue dispositioni, vt in casu tempore de elect. an. 6.

40. *Æn. de Falcon. dist. tract. quest. 1.* Operatur tamen
eiusdem effectum reservatio, siue generalis sit, siue
specialis, habens decretum irritans. Mandol. in
rub. regularum Cancell. quest. 4. Effectus autem il-
lus est, vt Ordinarij collatio facta de beneficio
releuato nihil præstet, nec quidem titulum co-
loratum, Simonet. de refer. q. 48. & qui illud ob-
rinet, si spoliatur, non possit agere spolio, Simon.
de refer. q. 40. per 101. Ioan. à Cochier. d. reg. 1. à
num. 18. Et demum tanta est vis reservationis, vt
etiam si Papa daret alicui facultatem conferendi
omnia, & quæcumque beneficia; non tamen in-
cluderentur reseruata. Rot. decis. 3. de off. Legati,
in nouiss. *Æn. de Falconib. de referat. aff. an. 6.* Simonet.
eodem tract. q. 47. per 101. Ioan. à Cochier.
d. reg. 1. ex num. 17. Reservationes illas cessare in
Gallia, & Germania referunt Rebuff. ad reg. 4. Cancell.
in princip. & Simonet. de referat. quest. 1. n. 3.
quibus in locis plurimum Infrascriptorum au-
thoritate docent ex eo procedere, quis habent fa-
cultates beneficia conferendi reservationibus, & ex-
pectantibus non obstantibus, Galli, scilicet, à Leone
X. anno 1516. Germani verò à Nicolao V. Bene-
ficia quæquæ quousi modo vacatoria etiam reseruata
Episcopus libere confert, quod infra post nume-
rum 94. late declarabimus.

43. Quod ad beneficia affecta attinet, de quibus
infra post vers. 35. tractabimus, te scire volo, illa
in multis distare à reservatis: quia reservatio res-
picit actum verbalement & expresse, vt si Papa per
Constitutionem, aut solo verbo dicat, *reservamus*,
dicimus reservatio. Affectio verò respicit actum
realem, & factum, ex quo tacita reservatio oritur,
vt cum Papa apponit manum super dispositione
alicuius beneficij, etiam si pronuntio fuerit nulla,
vixit facta inuolubili, & capaci, vel propter subre-
ptionem, aut alium defectum, Simonet. in tract.
de referat. beneficij. q. 64. nam tunc dicitur affec-
tio, ita vt omnes inferiores amplius se intromitte-
re non valeant, vt declarant *Æn. de Falconib.*
de referat. præl. 3. Mandol. in præm. reg. Cancell.
3. num. 1. Butas. cons. 1. 6. an. 62. lib. 2. Gonzal.
ad reg. 8. Cancell. gloss. 3. a princip. Vian. d. cap. 1.
ex n. 59. Hinc dicitur, quod affectio Papæ indica-
tor, seu refulcet ex commenda, vel vixione ad
vitam, vel ex mandato de prouidendo, vel ex de-
creto appositio per Papam de dimittendo, vel ex
pauentione collationis nullæ, vel ex renuocatio-
ne facta in manibus Papæ, vel ex manu appo-
sitione super electione, de quibus omnibus infra
agemus post n. 86. nunc verò videmus, quæ sint
beneficia reseruata.

45. Primum igitur dispositioni Sedis Apostolice, reser-
uatur quæcumque beneficia vacatura per obitum
S. R. E. Cardinalium. Ita habetur in d. *Extrana.*
Ad regimen. inuocata per reg. 1. Cancell. & do-
cent Hictonym. Paul. in præf. Cancell. q. 6. benefi-
cia generaliter reseruata, vers. item beneficia Car-
dinalium. Ludovic. Gom. in reg. de impetrat. bene-
fic. vacan. per obitum famul. Card. q. 13. sub num. 11.
Butas. cons. 126. num. 9. lib. 2. Gonzal. ad reg. 8.
Cancell. gloss. 1. num. 6. Lotter. d. lib. 2. q. 17. n. 43.
& 85. Vian. in præf. iurisdictionum. lib. 1. q. 1. n. 14.
in vlt. in pref.

Secundò, Eiusdem S. Sedis Apostolice disposi-
tioni reseruatur quæcumque beneficia vacatura
per obitum Officialium Sedis Apostolice, videlicet,
Camerarij, Vicecancellarij, Notariorum, Audi-
torum, litterarum contradictarum, & Apostolici
Palatij causarum Auditorum, Consecutorum, &
Scriptorum litterarum Apostolicarum, ac Potentia-
tarij præfate Sedis, ad Abbateuorum, necnon
commensalium, & aliorum quorumcumque Ca-
pellaorum Sedis eiusdem, & etiam quorumcumque
Legatorum, siue Nuntiorum, ac in terris Ec-
clesiæ Romanæ Rectorum, & Thesaurariorum,
per Romanos Pontifices specialiter deputatorum,
seu missorum, aut deputandorum, aut mittendo-
rum in posterum, vbiicumque dictos Legatos, vel
Nuncios, seu Rectores, aut Thesaurarios, ante-
quam ad Romanam Curiam redierint, seu ve-
nerint, tebos eximi contigerit ab humis, vt in
d. *Extrana.* Ad Regimen. expressè dicitur, quæ
reservationes in eadem *Extrana.* expressè Apo-
stolice Sedis Officialis ante obitum eorum esse
desierint, quoad beneficia, quæ tempore, quo of-
ficiales erant, obtinebant, declarant nihilominus
beneficia quæ dicte Sedis Officialis, qui vario-
rum officiorum suorum huiusmodi eiusdem Sedis No-
tarij erant etiam dimissis ipsis officiis, & quando-
cumque assensum fuissent, sub huiusmodi reserua-
tionibus comprehendendi. Vnde Pot. decis. 157. lib. 1.
correll. ait per *Extrana.* beneficia Abbateuoro-
rum de minori esse reseruata, & Lotter. d. q. 17. n. 57.
in fine, per Rotam Ferrariam. Canonicius 26. Apri-
lis 1614. coram R. P. D. meo Perennat. et oct., reserua-
tionem Protoeotriorum posse dici clausam
in corpore Inris. Et est notandum quoad hunc affec-
tum reservationis, veros familiares, & continios
Pape commensales esse omnes Referendarios, &
alios Officialis ex Palatio Apostolico panem
habentes, Protoeotarios, Subdiaconos, Auditores
Roræ, Acolytos, Scutiferos, Secretarios, litterarum
Apost. scriptores, Cubicularios, ac Milites S. Petri,
& reliquos Officialis Romano Pontifici pro
tempore existent in Palatio deservientes, aut cu-
stodiam facientes, licet in eodem loco habitent,
nec habitent, nec forsan habitabunt, nec in
titulo comedent, nec comedant, nec in
futurum forsan comedant, vt statuitur in cons. 78.
& 79. Pauli III. & cons. 44. In his III. prout re-
ferunt Gonzal. d. gloss. 3. n. 17. & Ioan. à Cochier
in reg. 3. Cancell. n. 34.

Tertio. Beneficia quæcumque vacantia, & vaca-
tura, per promotionem ad Patriarchatum, Archie-
piscopatum, Episcopatum, vel Monasteriorum re-
gmina, sunt Sedi Apostolice reseruata, d. *Extrana.*
Ad regimen. *Æn. de Falcon. de refer. q. 1. princip.*
sub n. 12. Simonet. eod. tract. q. 17. Mandol. ad reg. 1.
Cancell. q. 13. & 14. Adria. Germon. de indult. Card.
5. Si verò, n. 30. Flamin. Paris. de reser. benefi-
c. lib. 3. q. 1. n. 76. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 3. n. 39. Nicol. Guic. de benefi. p. 1. c. 6. n. 30. Ego ipse
d. p. 1. alleg. 58. n. 66. vbi numeris leg. linc. iactamus
musan, & quando beneficia obtenta vacent per
promotionem ad Episcopatum.

Quarto. Beneficia vacantia per dispositionem, sive
pauentionem, translationem, aut maneris conse-
crationis possessionem Auditorum Apostolice, factas
vel fiendas, sunt Sedi Apostolice reseruata, d. *Extrana.*
Ad regimen. Flamin. Paris. de reser. lib. 2. q. 16. n. 17.
Gonzal. d. gloss. 3. n. 3. Ioan. à Cochier. ad reg. 1.
Cancell. n. 12. vers. quatuor, Vian. in præf. iurisdic-
tionum. lib. 2. q. 1. n. 16. in vlt. in pref.

Quintò.

51 Quintò. Beneficia vacantia, & vacatura per assecutionem pacificam quorumcumque Prioratum, Dignitatum, Personarum, Officiorum, Canoniarum, Præbendarum, Apostolica auctoritate provisorum, seu providendorum, sunt Sedi Apostolicæ restituta. *Extravag. Ad regimen, Simoet. q. 26. num. 1.* vbi declarat procedere non solum in vacatione, quæ provenit ex decreto Papæ, sed etiam ex dispositione totius, quamvis tale decretum non adit, *Burlat. cons. 526. n. 96. li. 2. Gonzal. d. gloss. 5. c. 2. n. 5. 1. Viuian. d. c. 1. n. 18. & 19. Loxer. de re benef. lib. 2. q. 17. d. num. 37.* Secus autem erit, si collatum fuerit secundum beneficium, non à Papa, sed ab Ordinario: quia tunc, si primum beneficium incompatibile vacaverit in mense Ordinationis, illius provisio spectabit ad Ordinarium, iuxta ea, quæ resoluunt Gonzal. gloss. 1. §. 5. 2.

52 Sextò. Beneficia quoque, de quibus in concordia, vel discordia electi, vel postulati, fuit facta electio, vel postulatio, quæ postmodum fuit cassata, seu repulsa, vel renunciata, admittitur reservatio, *vt in d. Extravag. Ad regimen, vers. necnon si farfao. Lidouic. Gom. ad reg. de trienniali, q. 3. n. 10. Hieron. Paul. in praxi Canon. §. sequuntur beneficia super quibus, Viuian. d. c. 1. n. 17. Ioan. à Cochier. in reg. 1. Cancel. vers. Sextus.*

53 Septimò. Beneficia vacantia per execrabilitatem, nempe, quando quis assequens fuit secundum beneficium incompatibile cum primo: quia non solum vacat primum, & est restitutum Sedi Apostolicæ, si ab eadem Sede secundum beneficium obtinuit, sed etiam si statim primum non dimittit, sed de facto illud cum secundo habere præcedat, vacat similiter secundum, & sic utrumque, & eorum provisio remanet Sedi Apostolicæ restituta, *Extravag. Execrabilis, §. qui verò deinceps, & §. quæ omnia, de præbend. Ioan. XXII. quæ etiam tenore est per regul. Cancel. reserunt Gonzal. dist. gloss. 5. c. num. 38. Ioan. à Cochier. vbi sup. vers. viuian.*

54 Octavò. Beneficia quorumcumque, de quibus Ordinarij collatores contra Concilij Trid. decreta disposuerunt, & disposuerunt in futurum, & ea etiã, de quibus per dictos Ordinarios, & alios collatores contra eisdem Concilij decreta formam dispositum fuerit dispositio summi Pontificis restituantur in reg. 1. Cancel. vt reserunt Gonzal. d. gloss. 5. c. num. 48. Ioan. à Cochier. vbi sup. vers. Dicimus. Viuian. d. c. 1. n. 23. Veluti, si conferant aliquod beneficium Curatum ei, qui vigesimum quintum suæ ætatis annum nondum attingit: quod est contra decretum eisdem Concilij, *sess. 7. de reform. cap. 3.* Vel, si conferant, Personatus, Officia, præbendas, Portiones, aut quolibet alia beneficia, quibus onera varia sunt annexa, puta, vt alij Missas, alij Euangelium, alij Epistolas dicant, seu content, iis qui ætatem, & cetera habilitates integrè habere dignoscantur, quod est contra decretum Concilij Trid. *sess. 2. de reform. c. 4.* Vel si conferant beneficium aliquod, etiam simplex, alicui, qui saltem Prima tonsura initiatus, & decimoquarto suæ ætatis anno constitutus non sit, quod est contra decretum Concilij, *sess. 23. de reform. cap. 6.* Vel, si conferant officia, aut dignitates, quæ Scholasticæ dicuntur, iis, quæ non sint Doctores, vel Magistri, aut Licentiat in sacra Pagina, aut in Iure Canonico, quod est contra decretum eisdem Concilij, *sess. 23. de reform. cap. 18. vers. de cetero.* Vel, si conferant aliquam ex Dignitatibus, quibus animatum cura subest, ei, qui sal-

tem vigesimum quintum suæ ætatis annum non attingit, & in clericali ordine versatur, doctrinam ad suum munus exequendum necessariam non habuerit, aut si conferant Dignitates, Canonicatum, seu portionem ei, qui eo Ordine sacro non sit initiatus, quem illa Dignitas, Præbenda, aut Portio requirit, aut in tali ætate constitutus, vt infra annum initiari non valeat, quod est contra decretum eisdem Concilij, *sess. 24. de reform. cap. 12.* Vel, si Præbendam Penitentianæ conferant alicui, qui Magister non sit, vel Doctor, aut Licentiat in Theologia, vel Iure Canonico, & annorum 40, quod est contra eisdem Concilij, *sess. 24. de reform. cap. 8.* Vel, si conferant beneficia hiis Clericorum, qui non ex legitimo nati sunt matrimonio, consistententia in Ecclesiis vbi eorum patres beneficium aliquod Ecclesiasticum habent, aut habuerunt, quod est contra decretum Concilij, *sess. 25. de reform. c. 15.*

Nond. Monasteria victorem annuum 1600. florenorum communi estimatione excedentia, vt in reg. 4. reserunt Ioan. à Cochier. dist. reg. 1. Cancel. vers. duodecimur, & Viuian. d. cap. 1. num. 31.

Decimò. Beneficia vacatura Sede Patriarchali, Primatiali, Archiepiscopali, Episcopali, aut Abbatiali, vel aliter collationis, seu collationis vacante per obitum, aut dimissionem, seu amissionem, vel priuationem vsque ad promotionem, vel provisionem successorum, & pacificam illorum possessionem adeptam, quando collatio, seu dispositio, ad quemlibet illorum, vel illarum pertinet, dummodo non sit simultanea cum alio, vel aliis, ac etiam ad alterius presentationem, vel electionem pertinet, vt per Bullam Pij P. locip. Sanctissimus, de anno 1576. in reg. 3. Cancellaria, in 2. p. reserunt Ioan. Gabr. cons. 197. lib. 1. Ioan. à Cochier. d. reg. 1. Cancel. cons. decimusquartus, Viuian. d. c. 1. num. 32. Ego ipse d. p. alleg. 57. ex n. 90. Iur. Nouat. in sum. Bullar. tit. de beneficiis vacantibus Sede Episcop. vacante, vbi multipliciter declarat.

Vndecimò. Omnes Dignitates maiores post Pontificales in Cathedralibus etiam Metropolitaniis, & Patriarchalibus necnon maiorem decem florenorum aut communi estimatione excedentes, principales in Collegiis Ecclesiis, vt in reg. 4. Cancel. in 1. par. reserunt Ioan. à Cochier. d. reg. 1. vers. decimusquintus. Viuian. d. cap. 1. n. 3. Aloys. Rucc. in collect. decr. p. 3. collect. 1670. Ego ipse d. alleg. 57. ex n. 94. Iur. Rot. in Arrian. Archiepiscopatu 26. Iunij 1637. coram R. P. D. Versilia, impetita per Paul. de Rubens d. decr. 136. tom. 3. de vers. alias p. 7. recen. vbi etiam quod vt hæc reg. 4. locum habeat, non solum requiritur qualitas dignitatis, sed etiam vt illius redditus excedat annum valorem decem florenorum, & à n. 8. attestatur Cancellarium in Dignitatibus vacantibus in Ecclesiis Cathedralibus, aut Metropolitaniis nunquam requirere expressionem valoris, sed sicca esse in Collegiis Quæ autem dicantur dignitates maiores post Pontificalem in Cathedralibus Ecclesiis, & principales in Collegiis, ex consuetudine provincialium, & Ecclesiarum, dignosci potest. gl. verb. electus, prope fin. in d. deliberatio, de offic. Legati, lib. 6. Azor. in 1. moral. p. 2. lib. 6. c. 3. q. 10. vers. per veram regulam, Flam. Paul. d. reg. benef. lib. 2. q. 1. n. 8. & 83. quos refert d. alleg. 57. n. 95. vbi n. 97. addo principale eam dici dignitatem, quæ in Ecclesia Collegiata omnium maxima est; & n. 98. intelligendo de dignitatibus principalibus adue-

& n. 100. & seqq. quod sub hac reservatione includitur vos tantum principalis qualibet Collegiata, nisi in aliqua Cathedrali efflent duae dignitates maiores post Pontificalem, & in Collegiata duae principales, aequales; quia ambe erunt reservatae: & n. 102. simpliciter etiam, ubi tantum addit & una dignitas, & quomvis prima dignitas esset unita Capitulo.

60 Duodecimō Prioratus, Praepositorum, Praepositorum, ac aliae Dignitates Conuentuales, & Praepositorum generalium Ordinum quoruncumque, sed non Militarum ut in eadem reg. 4. Cancell. in 2. p. referunt Ioan. à Cochier. d. reg. 1. vers. decimus sextum, Viuiam. d. cap. 1. n. 3. 4. Ego ipse d. alleg. 37. ex n. 103. ubi n. 104. addo, quod sub hac reservatione cadunt Dignitates principales Regularium, Conuentualium, seu Monasterii Fratrum, quae non reponuntur per Abbates, non tamen Prioratus, Praepositorum, & aliae Dignitates temporales, ut Ordinum Mendicantium: & n. 105. quod dum reservantur Prioratus Conuentuales, reuocantur Prioratus soliti dari in Commendam.

61 Decimoquintō. Beneficia familiarium, & controuentum commensalium S. R. E. Cardinalium, quae obtinuerint, & obtinebunt, (eorum familiaritate durante;) quomvis prius illa adepi fuissent etiam si ab ipsi familiaritate per obitum dictorum Cardinalium, vel aliis recesserint, ut in d. reg. 4. Cancell. in 3. p. & referunt Ioan. à Cochier. d. reg. 1. vers. decimus sextum, Viuiam. d. c. 1. n. 3. 5. Ego ipse d. alleg. 37. ex n. 106. ubi laud. qui dicantur familiares quoad hoc propositum.

62 Decimoquartō. Beneficia quoruncumque Collegiorum (vnicorum io quocumque ciuitate, vel diocesi, qui suo tempore officia exerceuerint,) & Subcollegiorum, fructuum, & proventuum Cameræ Apostolicæ debitorum; illa, videlicet, beneficia duntaxat, quae duos eorum officio obtinebant, & in quibus, seu ad quae ius tuoc eis competeat, ut in reg. 3. Cancell. referunt Ioan. à Cochier. d. reg. 1. vers. decimus sextum, Simonet. de reser. q. 3. Aloyf. Ricc. in collect. decis. p. 3. collect. 1647. Causat. decis. 16. Viuiam. d. c. 1. n. 37. Rot. in Cremonen. Canonici, 14. Ianuarij, & 13. Aprilis 1630. coram R. D. n. & in Casarugustana Canonici, 10. Iunij, 1630. coram eodem, quae repetitur impetita p. 5. recent. decis. 385. & eadem Rota coram Duoscento decis. 261. ad p. 5. recent. Ego ipse d. alleg. 37. ex n. 113. ubi n. 116. resoluo non requiri exercitiū officij Collectoris, ut eius beneficia sint reservata: & n. 118. addo reservata esse beneficia Subcollectoris vnicui in vna ciuitate, vel diocesi: hec ibi sit Collector generalis, vel in prouincia Subcollector generalis: & n. 123. quod, beneficia, quae Collectores habuerunt tempore officij, sunt reservata, etiam si ante officium illa obtinuerint, Et sufficit, quod aliqua temporis parte quae fuerit vnicui Subcollector, Rot. in Licien. Canonici, 19. Februar. 1629. cor. R. P. D. Duran. quomvis Subcollectoriam non accepit, aut exerceat, cum sola deputatio sufficit, etiam quod illum non viderit, nec receperit, iuxta magis receptam sententiam, Mandol. ad reg. 4. Cancell. g. 4. Simonet. de reser. q. 3. n. 8. cum seq. Aen. de Falcon. eodem tract. q. 3. princ. n. 16. Cochier. super d. reg. 4. n. 20. Vetal. decis. 14. n. 2. p. 2. Pute. decis. 329. n. 4. in correct. Rot. dec. 12. de Praebend. in nouis, & in dictis Cremon.

63 Canonici, & Casarugustana Canonici, ubi quoque fuit dictum, quod quia vnicui Subcollector praesumitur, nisi contrarium probetur.

Decimoquintō. Omnia & singula beneficia Ecclesiastica quoruncumque Curialium, quos dum Curia Romana de loco ad locum transferretur, eam sequendo decedere contigerit in quouis loco, quoruncumque etiam à dicta Curia remoto ut in reg. 6. Cancell. referunt Ioan. à Cochier. d. reg. 1. vers. decimus sextum, Viuiam. d. c. 1. n. 39. Ego ipse d. alleg. 37. ex n. 127.

Decimosextō. Beneficia omnia Cubiculariorum, etiam honoris oncupasorum, ac Curatorum suorum, ut in reg. 7. Cancell. referunt Ioan. à Cochier. d. reg. 1. vers. viginti, Aloyf. Ricc. p. 3. collect. 1695. Viuiam. d. c. 1. num. 40. Ego ipse d. alleg. 37. ex n. 129. ubi n. 131. addo Curiores Papae esse illos, qui habent locum ad instar Tribunalis, quod vulgo hancum Curiam, oncupasorum quorum officium est Cardinalibus tormentis Casellas, & Consistorio Papae, & alia similia, vocantur quae Curiores ad differentiam eorum, qui mandatarij dicuntur.

Decimosextimō. Quicumque Canonizatos, Praebendae, ac Dignitates, personarum, & officia in S. Ioan. Laurentis, & Principis Apostolorum, ac S. Mariæ Maioris de Vrbe Ecclesiis, necnon ad collationem, promotionem, & praesentationem, seu quomvis aliam dispositionem S. R. E. Cardinalium à Romana Curia absolutionem ratione suorum Episcoporum Cardinalatus, ipsorum Cardinalium titulum, & Diaconatum spectantis, quando absentia sua durauerit, Canonizatos, & Praebendae, Dignitates Personarum, & administrationes, & officia, ceteraque beneficia cum cura, & sine cura vacantia, & io intra vacatura, tum in eadem Vrbe quam in Ecclesiis, ciuitatibus, & diocesis dictorum Episcoporum consistoria, ut in reg. 8. Cancell. referunt Viuiam. d. c. 1. n. 41. Ego ipse d. alleg. 37. ex n. 132. Aloyf. Ricc. p. 3. collect. 1672.

Decimooctauō. Beneficia omnia Ecclesiastica cum cura, & sine cura secularia, & quoruncumque Ordinum Regularia qualitercumque qualificata, & vbi cumque existentia in singulis Ianuarij, Februarij, Aprilis, Maij, Iunij, Augusti, Octobris, & Nouembris mensibus, extra Romanam Curiam alia quam per unctionem quocumque modo vacatura, ut in reg. 8. alius 9. Cancell. de qua laud. d. alleg. 37. ex n. 140.

Decimooctidō. Beneficia Regni Germaniae vna-70 capitia in mensibus Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris, ut in Const. 1. Nicolai IV. & referunt Ioan. à Cochier. d. reg. 1. vers. 23. Viuiam. d. c. 1. n. 43. Ioan. à Cochier. d. reg. 1. vers. 23. Ego ipse d. alleg. 37. ex n. 144.

Vigestimō. Canonizatos, & Praebendae Ecclesiae Casarugustanae Metropolitanae de regulari in saecularem ecclesiam, quae vacauerint in mensibus Ianuarij, Aprilis, Iunij, & Octobris, ut in eius erectione fuit statutum, & referunt Ioan. à Cochier. d. reg. 1. vers. 35. Viuiam. d. c. 1. n. 55. Gonzal. d. gl. 51. n. 116. Ego ipse d. alleg. 37. ex n. 145.

Vigesimo primō. Beneficia vacantis io Abbacia S. Crucis Ordin. Camaldul. diocesis Eugubina per Const. 107. Gregorij XIII. incip. *Si Apostolica* de anno 1578. referunt Ioan. à Cochier. d. reg. 1. vers. 27. Viuiam. d. c. 1. n. 47. Ego ipse d. alleg. 37. num. 13. Sed deinde fuit vna haec Abbacia Collegio Germanico de Vrbe pro sustentatione oobilium Germanorum, qui in d. vrbe litteris, ac Theologiae affundunt operam vsuunt.

Vigesimo secundō. Beneficia cum cura, & sine cura secularia, & quocumque Ordinum, etiam S. Ioannis

De Collat. & reseru. benef. Cap. XIII. 231

Ioannis Hierosolymitani, & aliatum quatuordecim Militiarum regularia quocunque vacantia propter crimen heresis per *Constit.* 29. Pij V. incip. *Cum ex Apostolatus*, sub dat. 6. Kalen. Febru., 1366. in *Bullario nouo*, tom. 2. pag. 213. vt referunt Flam. Paris. de *resignat. benef.* lib. 2. q. 16. n. 29. Nic. Garc. de *benef.* p. 5. c. 1. n. 81. Gonzal. d. *glos.* 1. n. 101. Aloyf. Ricc. in *praxi rerum firi Eccles. resolu.* 133. vers. 1. Paflec. in *praxi Episcop. p.* 1. c. 5. ante num. 4. Azor. in *st. iur. p.* 2. lib. 6. c. 3. q. 1. 2. vers. Pij quoque, Vgolin. de *potest. Episcop.* c. 5. q. 2. vers. secundo, Vi- uian. d. c. 1. n. 45. Ioan. à Cochiet. d. *reg.* 1. vers. 25. Aloyf. Ricc. in *collec. dec.* 1. collec. 1. 699. Nouze, in *sum Bullar. tit. de beneficiis reseruatiob. ob hære- sim*. Ego ipse d. *alleg.* 37. n. 36.

75 Vigefimotertio. Beneficia vacantia per simo- niam, quia equiparant heresi, seu laice maiesta- tis crimini. cap. 1. vbi *glos. ult. de testib. lib. 6.* Franc. Leo in *thesauro firi Ecclesiastici* p. 2. c. 3. n. 36.

76 Vigefimoquarto. Beneficia collata per tonis pro- hibitis propter suum genus, veluti descendenti- bus ex sanguine infecto, aut ex genere, seu stripe de heresi condemnato, aut ratione alicuius parti- cularis statuti à Sede Apostolica confirmati, vel concessi, aut priuilegi per *Constit.* 66. Grego- rij XIII. incip. *In Ecclesijs*, sub dat. Idib. Nouembrii 1380. est in *Bullario nouo*, tom. 2. pag. 442. referunt Flam. d. q. 16. n. 31. Gonzal. d. *glos.* 1. n. 1. 2. Aloyf. Ricc. d. *resol.* 33. vers. seruo, Azor. d. *quest.* 1. 2. vers. Greg. XIII. Vgolin. d. *dist.* 5. 1. vers. seruo Ioan. à Co- chiet. d. *reg.* 1. vers. 26. Viuian. d. c. 1. n. 46. Ego ipse d. *alleg.* 57. n. 40.

77 Vigefimoquinto. Beneficia quocunque recepta in confidentiam, que vacant ipso iure à Apostolicæ Sedi sunt reuerfuta, per *Constit.* 85. Pij IV. incip. *Romanum Pont.* in *Bullario nouo*, tom. 2. pag. 110. & per *Constit.* 78. Pij V. incip. *Insolubilis*, re- ferunt Nan. in *manu. c.* 23. lib. 1. n. 10. vers. 3. Flam. de *resign. benef.* lib. 2. q. 16. n. 28. & de *confident. be- nef.* q. 7. Aloyf. Ricc. d. *resol.* 33. vers. septimo, Azor. d. q. 1. 2. vers. d. *alleg.* Pius IV. Vgolin. d. 5. 2. vers. septimo, Paflec. d. c. 3. n. 4. in *prin.* Franc. Leo d. cap. 5. n. 24. Ioan. à Cochiet. d. *reg.* 1. vers. 14. Viuian. d. c. 1. n. 44. Ego ipse d. *alleg.* 57. n. 41. Sanch. in *consil. moralib.* lib. 2. c. 3. q. 4. n. 13. vers. seruo panna, Fillius de statu clericor. r. 41. cap. 23. n. 16. nouissimè Gonzales de Salzedo de *lege palatice lib. 2. c. 16. n. 65.* vbi etiam quod fructus decursi Sedi Apost. Acquiruntur.

78 Vigefimosexto. Beneficia Parochialia collata non seruata forma Concilij Trid. sess. 24. de *refer.* c. 18. per *Constit.* 32. Pij V. incip. *In conferendis*, que habetur in *Bullario nouo*, tom. 2. pag. 119. referunt Flam. d. lib. 2. q. 16. n. 32. Azor. d. q. 1. 2. vers. eiusdem Pij V. Aloyf. Ricc. d. *resol.* 33. vers. octauo. Vgol. d. q. 2. vers. octauo Franc. Leo d. c. 5. n. 26. & 27.

79 Vigefimooctauo. Beneficia vacantia per deli- ctum offendens ligantes in Romana Curia eor- rumpunt Iudices, Advocatos, & Procuratores, tes- tes & Notarios, per *Constit.* 2. Alexandri VI. incip. *In emendanda*, in *Bullario nouo*, tom. 1. p. 400. referunt Rota decif. 161. p. 2. diuers. Gonzal. d. *glos.* 1. n. 105. Ioan. à Cochiet. d. *reg.* 1. Cancel. vers. 28. Vi- uian. d. c. 1. n. 48. Ego ipse d. *alleg.* 57. n. 55.

80 Vigefimono. Beneficia vacante ob non factam publicationem et signationis, per *Constit.* 83. Grego- rij XIII. incip. *Humane vix iudicia*, sub dat. Nonis Januarii, 1384. in *Bullario nouo*, tom. 2. p. 469. referunt Flam. de *resign. benef.* lib. 2. in *praxi*, n. 5. Quoniam, in *sum Bullar.* verb. *beneficiis resignariis publ.* Gonzal. d. *glos.* 1. n. 106. Nic. Genc. de *benef.* p. 1. 2. Aug. Barbof. de *Iur. Eccles. Paris I I.*

c. 3. d. n. 273. Ioan. à Cochiet. d. *reg.* 1. vers. 29. Viuian. d. c. 1. n. 49. Ego ipse d. *alleg.* 37. n. 46.

Trigesimo. Beneficia vacantia per violationem 81 sequentiu, lite pendente in Romana Curia, Clem. vnic. 5. si quis autem, de *sequest. possess.* Gorzal. ad *reg.* 8. c. cancel. 5. 7. *proem.* n. 8. & 59. Vtrum autem beneficium, quod vacat per violationem sequentiu, possit impetrari per quemcumque 1 & in compre- hendatur sub claus. sine alia quouis modivide Mo- hed. dec. 2. de *sequest. possess.*

Trigesimoprimum Beneficia illorum, qui se ipsos 81 pro aliis examini supponunt, vel annuas pensiones officiant, pro consequendis beneficiis, aut benefi- cia impetrant pro aliis, vt aliquid consequantur, vel quando pro se ipsis impetrant beneficia cum intentione illa resignandi, per *Constit.* 1. 2. Pauli IV. incip. *Inter ceteras*, sub dat. 17. Nouembrii 1557. in *Bullario nouo*, tom. 1. pag. 731. referunt Gorzal. d. *glos.* 1. n. 107. Ioan. à Cochiet. d. *reg.* 1. vers. 30. Viuian. d. c. 1. n. 30. Ego ipse d. *alleg.* 57. n. 56.

Trigesimosecundo. Beneficia vacantia ob non 83 declarationem habitus clericalis, per *Constit.* 92. Sixti V. incip. *Cum sacrosancta*, publicata Roma 18. Ianuarii 1589. in *Bullario nouo*, tom. 2. pag. 653. referunt Quatan. in *sum Bullar.* verb. *Habitus clericali.*

Trigesimotertio Beneficia omnia, que per re- 84 signationem, vel obitum auctoritate Apost. con- struntur cum deceto, quod prouisus beneficium tunc obtineat in manibus Epape intra duos men- ses, aut aliud tempus dimittit teneatur, & quod de eo per Sedem Apostolicam duntaxat prouideri possit, vt per Monet. de *epi. Canon. c.* 3. n. 44. Franc. Leo d. c. 4. n. 37.

Trigesimoquarto. Beneficia collata à Cardina- 85 libus vigore suorum Indultorum, quando illi, qui- bus fuerunt collata si extra montes intra quatuor menses, & si vltra montes intra octo menses nouas prouisiones non obtinuerint, ac licet res Apostoli- cas non expeditur, nam lapsu dicto tempore eo ipso vacant de nouo talia beneficia, & dispositioni Sedis Apostolicæ referantur per Cardinalium in- dultum prope fin. vt referunt Gonzal. d. *glos.* 1. n. 109. Ioan. à Cochiet. d. *reg.* 1. vers. 31. Viuian. d. c. 1. n. 51. Ego ipse d. *alleg.* 57. n. 52.

Trigesimoquinto. Beneficia litigiosa, que licet 86 non dicantur propud reuerfuta, tamen ad effectum, vt Ordinarius non possit prouidere, idem impo- nit litigium, quod reuerfuto, cap. 2. vbi *lita pend.* lib. 6. Gonzal. ad *reg.* 8. Cancel. 5. 7. *proem.* quest. 3. d. n. 126. & *glos.* 1. n. 111. Viuian. d. c. 1. n. 53. Ioan. à Cochiet. d. *reg.* 1. vers. 32. vbi id intelligendum esse ait in beneficiis impetratis propter crimen: quia tunc illa non sunt litigiosa, sed persona ac- cusata: vnde beneficium colligitur vacans per eius obitum in mense Ordinarij, potest Ordina- rius libere conferre, Simonet. de *reformat.* q. 10. n. 5. Quoad hunc effectum beneficium dicitur litigio- sum, quando igitur de iure fiscali super collatione fuit. Rota dep. 34. a. 2. p. 2. *recen.* de ex commif- sione cause appellationis ex citatione cum inhibi- tione, vt illius executione, ead. Rota dec. 45. 5. n. 1. p. 2. *recen.* Et idem non dicitur litigiosum, nisi lis sit super titulo: eadem Rota dec. 356. n. 3. in *fin.* p. 1. *recen.* vel quando non petitur vel quom, sed ve- luti conferendum, eadem Rota dec. 35. 5. n. 5. par. 2. *recen.*

Trigesimosexto. Beneficia deuoluta ad Papam, 88 secundum Flam. Paris. de *resignat. benef.* lib. 2. q. 16. num. 21. Ioan. à Cochiet. d. *reg.* 1. vers. 55. Viuian. d. c. 1. n. 57. cap. 1.

- cap. 1. *num. 15.* quamuis Gonzal. *d. gloss. 5. t. n. 109.* contrarium non probauit sentiat.
- 89 Tunc si in septuaginta Beneficia affecta, vt docet Ioan. à Cochier. *d. reg. 1. vers. 3. 4. Viulao. d. c. 2. n. 54.*
- 90 Multis autem causis dicuntur esse affecta beneficia. Primum, si Papa beneficium det in commendam, vel in eo administratorem apponet: nam ex oppositione manus Papæ to tali Commenda, remanet beneficium affectum, vt cessante Commenda, vel administratione Papa solus providere debeat, Gonzal. *gloss. 5. t. n. 1. cum seqq. Viuiam. dist. c. 1. n. 93.* qui ex aliis addunt hoc ipsum procedere in vnione facta de aliquo beneficio ad vitam aliquis. Secundò, si Papa concedat alicui mandatum de providendo de certo beneficio, eum ante vacationem, *Extravag. fin. 5. Romani, de proband. Simonet. de reser. quæst. 66. num. 1.* Flamin. Paris. *de reser. benef. lib. 1. c. 9. 18. num. 9.* Gonzal. *gloss. 5. t. n. 13.* Viuiam. *d. c. 1. n. 64.* Tertiò, si Papa apponet decretum alicui de dimittendo beneficium in eius manibus, de quo supra diximus n. 84. vide Gonzal. *gloss. 5. t. n. 14.* Viuiam. *d. c. 1. n. 65.* Quarta, si Papa iure præuentionis, ac præuocione interueniens, consulti alicui beneficium, & collatio non teneat ex aliquo defectu impetrantis, vel alijs firmissimis, quia amplius non poterit Ordinarius se intromittere in dispositione illius vacationis quamuis contigerit in suo mense Ordinario, Gonzal. *gloss. 5. t. n. 15.* Viulao. *d. c. 1. n. 66.* vbi cum Nicol. Garc. *de benef. p. 5. c. 1. §. 2. n. 138.* idem dicit vbi collatio facta fuit absenti, qui ante collationem decessit.
- 91 Quintò, si Papa electio Beneficij mandet, ne ad electionem procedat, si eo tempore *q. 5. de elect. lib. 6. An. de Falcon. de reser. prul. 3. sub num. 4.*
- 92 Gonzal. *gloss. 5. t. n. 19.* Viuiam. *d. c. 1. n. 68.* Sextò, beneficium remanet affectum per resignationem de eo factam in Curia, in qua Papa sententiam apponet, providendo resignatorem, si resignatio vel sit inualida, vel effusione non fuerit sequuta, Ludovic. Gom. *in reg. de infirm. reser. q. 33. n. 1. vers. 8. tenendo istum pariem.* Gonzal. *gloss. 5. t. n. 16.* Viuiam. *d. c. 1. n. 67.* qui de resignatione simplici sunt intelligendi: nam, si loquamur de illa, quæ fit in fauorem, contrarium sustinuit Rot. in *Lodien. Canonicius S. Dierysij, 15. May, 1616. coram R. P. D. meo Pirrano.* ex eo, quia quando resignatione emanauit ad fauorem certæ personæ, & non sustinetur, & interim resignans moritur, tunc secundum voluntatem Papæ limitatè manum apponetis ad vacationem per resignationem, ceteris beneficium vacare perobuium, secundum Achil. *decis. 14. de reser. spoliar. & decis. 419 p. 1. dicitur Flamin. Paris. de reser. benef. lib. 1. c. 9. t. n. 4.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. t. n. 49.* Nicol. *Garc. de benef. p. 5. c. 1. n. 155 & seq.* & fuit resolutum in *Valisoleuani Decretum 31. Decembris 1600. coram bene mem. Card. Mellino, & in Lodien. Canonicius*
- 94 28. Iunij 1623. *coram bene memoria Remboldi;* tam quia in illis resignationibus ad fauorem insensu resignantis non est resignatio, nisi quatenus acquiritur resignatario; nec intentio Papæ est admittenda, nisi iuxta intentionem resignantia, atque ita quatenus acquiritur resignatario: unde data resignatione inualida ex quacumque causa vacatio non contingit; quia ouingit ius ad resignante abdicatum, dum non acquiritur personæ nominatæ, & ea cessante cessat & voluntas Papæ apponetis ad vacationem ex vacatione per resignationem, post quam mouetur, in quancumque desiderat resignans, de hac est ratio, quam ponde-
- tavit Rot. *decis. 14. de reser. spoliar. proes Achil. & decis. 419 p. 1. dicitur Flamin. & prius dictum fuit per Achil. in cap. inter dilectos, n. 10. de excessib. Præl. & per alios vim non facientes, siue Papa provideat conditionaliter, siue purè, sed in præsumpta voluntate Papæ, quæ totum facit in distinguenda affectione secundum contingentiam casuum, prout aduertunt Lasp. in c. si nbs absent, & ibi Genm. *num. 18.* & Frachan. *1. q. 4. de proband. in 6. Anchat. conf. 58. in princ. Roman. conf. 33 §. n. 14.* Non obstat, quòd contrarium etiam, quando prouisio emanauit ad fauorem certæ personæ, & remanet ex aliqua causa inualida resignatio, & occurrat Dec. Roman. Simonet. Anchat. & alij quamplures allegati à Rot. *decis. 570. n. 4. p. 1. recitat. per Extravag. ad Romanum. 5. Remani quique de proband. inter communi.* quia text. ille loquitur, quando Papa beneficium referat, & in habet Ordinario, ne conferat, non nisi consummata prouisione Papæ semper secundum magistralem doctrinam Abb. in d. c. inter dilectos, n. 10. beneficium remanet affectum, quia quando mandauit confecti, siue de vacatore, siue de vacanti, inde constat de mente, vt Ordinarius non possit se intromittere, dum prouisio vacationem, & Ordinationem in ipsa vacatione tanquam Ordinarius Ordinationum, c. 1. de prob. in 6. c. si Papa, de priuileg. cod. lib. 1. *Roma. conf. 33 §. n. 6.* Ad vtrò d. *decis. 570.* loquitur in coadiutoria cum gratia præuentionis futuræ successione, quæ arguetur de subreptione ex falsa narratio, & cum eadem decisio iterum poceat sub die 9. Nouemb. eiusd. anni 1614. dictum fuit, vt congeritur, & videtur, an gratia esset inhihita; auctoritates enim in ea allegatæ non loquuntur de resignatione ad fauorem certæ personæ, quæ ob non loquentum effectum remanet inualida.*
- Beneficia etiam resignata quouis modo vacan- 95 tia Sede Apost. vacante libere cooptet Episcopus; quia tunc cessant regulæ referatioris, & omnes menses sunt Ordinarij, possuntque Episcopi tanquam ad ius commune redeuntis providere de beneficiis vacantibus in quolibet mense. Ita Caput. *decis. 86. p. 1. & decis. 114 p. 2.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. §. 5. proem. n. 46.* Ioan. à Cochier. *d. reg. 1. n. 12. vers. sexto, Massib. in praxi habend. concors. requis. 7. dub. 45.* Ratio est, quia per mortem Pontificis conditoris vis, & auctoritas regulæ Canonice expirat, Caput. *decis. 83. n. 3. p. 1.* Lud. Gom. *in proem. reg. 3. n. 1. Seraph. decis. 58. n. 12.* Palsco. *in praxi Episc. p. 1. §. 1. n. 1. vers. Seced. nem.* Zerol. *in simili praxi p. 1. verb. regula Cancell. 7.* Gonzal. *d. §. 5. proem. n. 5.* vbi n. 46. subdit, quod non solum erunt omnes menses Ordinarij ante assumptionem noui Papæ, sed etiam antequam faciat regulas Cancellarie, quæ semper fieri solent die immediatè sequenti dicitæ assumptioni; ita quòd si etiam in illo medio tempore ab assumptione usque ad editionem regularum vacaret aliquod beneficium in mētibz alijs referatarij nullum obstatulum Ordinarius habere diceretur, & n. 54. addit, quòd vt ligent huiusmodi regulæ, non est necessaria earum publicatio; & n. 56. quòd statim incipiant legere quòd effectum nullam adus in contrarium, non tamen nisi post publicationem quoad formam incurrendas; testat Ioan. à Cochier. *in proem. reg. Cancell. n. 6.*
- Quod præcedit, dummodo Papa tempore assumptionis ad summi Apostolatus apicem dicit 96 beneficia & de quibus Ordinarij collatores tunia minime disposuerant, non retulerunt, prout fecit

fecit S.D.N. Urbani VIII. reg. 68. Canc. ab eo no-
uiter addita, tenoris sequentis. Item S.D.N. promi-
di considerans consuevit quandoque Rom. Pont. pra-
dare fiores suos beneficia, quae vocantur Sede Apost. va-
care conseruati, & dispositioni sua reseruare, intendens
de beneficiis huiusmodi, tam Cancellariis, quam pa-
peribus Clericis, & aliis benemeritis personis pro-
videre, omnia & singula beneficia per regulas Can-
cellariae Apost. aut quilibet alius. Constitutio-
nes temporales Rom. Pont. pro eo tempore existentis
dispositionis quomodolibet, & ex quavis causa refer-
uati solita, quae ad die obitus felic. record. Greg. XV. pra-
dare fecerit sui usque ad diem supradictam septimam
Augusti vacauerunt, & de quibus per quoscunque
Ordinarios Collatores tunc dispositum non fuerat sua
dispositione reseruauit, decernens irritum, &c. reuertit
Mallob. in praxi habens concursus, requirit. 1. dub.
10. n. 2. secundum Roman. impressi.

- 98 Intellige supradictam principalem resolutionem
procedere, quando agitur de reservatione, quae sit
ratione temporis, prout in reg. 8. alius 9. tunc enim
reservatione, & affectio non contrahitur, nec indu-
citur, nisi in mensibus in d. reg. 8. statuitur vacatio
beneficii contingat, & ad effectum huius reservationis
consideratur illud tempus vacationis, Cassad.
det. 8. n. 9. & 12. de preh. Rot. decis. 774. n. 3. & 10.
lib. 3. p. 3. diuers. quia haec reservatio beneficii in-
ducitur solum in ipso obitu possessoris, & vacationis
contingentis tali mense Sedi Apost. ad conferen-
dam assignari, unde si talis vacatio contingeret Se-
de ipsa Apost. vacante, etiam si alius esset meo-
lus Apost. nihilominus collatio spectaret ad Ordina-
rium; quia vacatio Sedi Apost. impedit, & exclu-
dit reservationem, & regulam Cancellariae tunc non
perantur, & ita procedunt Doctores supra allegati, &
cōsiderat Gonz. d. 5. p. 1. p. 1. n. 94. post med. vers.
secus vero, & alij infertis alleganda. At verò quāto
agitur de reservatione, quae inducitur, vel ratione
personarum, ut puta quia possident beneficium erat fa-
miliaris Cardinalis, vel Collector, aut Subcollector,
seu alia adesse reservatio, quae personae pos-
sessoris adheret, vel ratione ipsius beneficii, vel
quia esset prima dignitas, Monasterium, vel alio
modo ratione rei affectum Sedi Apost. tunc enim
etiam si vacatio contingat Sede Apost. vacante, etiam
tamen collatio spectat ad futurum Papam, quia re-
servatio hoc casu non inducitur in ipso obitu pos-
sessoris, & sic in vacatione, quo tempore iam regula
Cancellariae expiratur: sed reservatio fuit indu-
cta, & iam iuxta à principio statim ac ille fuit fami-
liaris, Collector, vel Subcollector, seu beneficium
fuit prima dignitas, aut alio modo antea affectum
Sedi Apost. quo tempore regulae Cancellariae vige-
bāt, & suū effectū, nempe reservationē iam inducantur.
& quoniam Sede Apost. vacante dicitur regula Cancel-
lariae, tanquā auctoritate tunc desitisse, non indu-
cantur eo tempore reservationē, non inde tamē re-
servationes prius viuentis Papae, & regulas vigentibus
inductae, & infixae desinunt, nec expirant, bene-
ficiū semel affectum semper remanet affectū, d. Ex-
trauag. ad Roman. de preh. Anch. cons. 118. n. 3. Ge-
min. cons. 93. n. 16. qui hoc tunc finit dicit axioma
Rot. dec. 10. de preh. in nouo, & dec. 11. n. 2. & dec.
31. n. 1. et. 111. & in terminis reservationis ratione
familiaritatis & aliterius qualitates personalis, quod
etiam si familiaris, vel alius decedat Sede Apost. va-
care, nihilominus collatio spectat ad Papam, &
Ordinarius nō possit se intro mittere, tradit Gemi-
seu ponit Fel. ad d. illius cons. 93. n. 16. eidē Fel. in c.
in nostra, cerol. 2. n. 20. vers. & caus. de refer. Sam. su-
August. Barbof. de iur. Eccl. Pars I l.

per reg. de pub. res. 6. n. 6. vers. sic. etiam. Simonet. de
refer. q. 17. n. 1. vers. sed habet & n. 5. & etiam in termina-
tis reservationis ex eo, quod beneficium sit prima
Dignitas obsequat Gonzal. d. 5. p. 1. n. 93. vers.
quia sit prima dignitas, & vers. quia hoc recte proce-
dit, Nicol. Garc. de benef. p. 5. c. 3. n. 789. vbi n. 791.
refert ita Romam censuisse in Abul. Pars. 1. lib. 1.
24. Januar. 1594. seram. Ciraduba, quae omnia ita cle-
genter tradita de sumptis ex adductis Adrian. Archi-
diac. 5. Decem. 1615. seram. R.P.D. Merlin.

Mandata autem illa de providendo, quae in fa-
uorem alicuius dari solent, & gratias, quae expe-
ditur dicuntur ad Beneficia vacatura, nemini
omnino de cetero quouis colore concedenda esse
non habemus concessis valere statuit Conc. Trid.
sess. 24. de refer. c. 19. & per illud docet Gonzal. ad
reg. 8. Canc. 5. p. 1. n. 97. & seq. vbi n. 6. 3. subde
expectantibus esse omnino substat, quoniam si
sint de cōsensu Ordinationis, Mallob. in praxi hab.
concurf. pral. 23. in prin. 10. secundum Rom. im-
pressi. Lotter. de re benef. lib. 1. in apparatu. num. 16.
Quod etiam reservationes mentales, vel quascunque
gratias ad vacatura, id est, promissiones certorum
beneficiorum cum vacauerint, seu indulta ad alienas
Ecclesias, vel beneficia, idē Cōcil. d. c. 19. penitus
abrogant, nec etiam ex S.R.E. Cardinalibus con-
cedas esse decreuit. Reservationes autem mentales
dicebatur, quando Papa referebat beneficium vel in
specie, vel in genere, per Bullā, seu Breue, ut petitor
grate prouideret quā non exprimebat, sed in mēte
retinebat, secundum Gonzal. d. 5. c. 1. p. 1. n. 67. Et
hactenus de collatione Papae & Episcoporum autē
est sciendū, quod etiam Legatus Apostolicus Sedi
habet beneficiorum suae provinciae collationem, si
est Legatus de latere, vel potestatem habeat Legati
de latere, de quo late diximus lib. 1. c. 6. de Legato
& Nuncio Sedi Apost. vers. secunda.

Quarto loco, Visitator, seu Vicarius Ecclesiae
Cathedralis vacantis à Romano Pote, deputatus
beneficiorum conferendotum in ea diocesi habet
facultatem, quod ab alio deputatus visitator. facere
nequit, ut Beneficiis VIII. declaratur in c. fin. in fi-
ne de suppl. negl. Pral. lib. 6. vbi Dominicus. n. 3. Franc.
sub nu. 2. & Menoch. sub n. 1. & 2. Rebuff. in praxi
benef. p. 1. c. 1. de iur. n. 99. Cardof. in praxi iudicij
verb. visitatio. n. 14. Ego ipse de officio & potest. Epi-
scopi. p. 3. lib. 1. 1. n. 29. secundum Lugdun. impressi.
Neque Vicarius potest beneficium conferre,
nisi id ei specialiter permittatur, ut lib. 1. c. 1. n. 20.
ostendimus. Permissum enim Ordinatio collatio-
ni potestatem conferendi, quam habet alicui de-
mandare, ut patet in c. constitutus, de concess. preb.

Quinto, Capitulum Canonicorum, aut Regulatio
quandoque ius habet beneficia conferendi ex co-
suetudine, aut privilegio, sicut & aliquae Congre-
gationes Clericorum, & Abbates monachali, & alij pre-
lati inferiores Episcopis, qui Ecclesias, & benefi-
cia suis Praeueris, vel Ecclesiis annexa obtinent,
quorum aliqui etiam simul cum Episcopo possunt co-
ferre, & alij cōsiliū, vel assensum in collatione Epi-
scopi praestant, ut colligunt ex c. vni. c. 7. c. 7. vbi
& 5. vbi verò, n. Sede vacante, lib. 6. quoniam est no-
tandum, quod si ad Capitulum, & Episcopum simul
spectet collatio, alter sine altero conferre non potest
praeterquam in duobus casibus, videlicet, Sede Epi-
scopi vacante, & cum suspensus esset Episcopus
à collatione, vel maiori excommunicatione inno-
datus: in his namque casibus potest Capitulum per
se beneficia huiusmodi conferre: cōtra quoque po-
test Episcopus Capitulo à collatione suspensus, vel

excommunicatis Canonici beneficia conferre, quæ simul conferri debebant d.c. vnic. Quarant. in sum. Bullarij. verb. Capitulum Sede vacante, vers. que conclusio, pag. mibi. 138. Quid si collatio pertinet ad Episcopum tantum, cum consilio tamen Capituli, vel assensu, non possit Capitulum Sede vacante, huiusmodi beneficia conferre: suspensio tamen Episcopo & persistente in mora petendæ relaxationis à suspensione, possit Capitulum illa conferre. Ratio differentie est: quia Sede vacante beneficia Episcopi sunt reseruata Papæ; non autem Episcopo suspensio: sed, si Capitulum è conuerso, vel alius conferre deberet cum consilio Episcopi, defuncto Episcopo, vel in remotis ageretur, cò quod in breui eius presentia haberi non possit, absque ipso fieri collatio poterit d.c. vnic. 5. vltim. Ceterum extra prædictos casus Capitulum non potest à beneficiis conferre, quæ ad collationem Episcopi pertinent. c. illa, ne Sede vacante d.c. vnic. ord. titule, in 6. Presentibus tamen à Patronis, qui essent ad Episcopum instituendi, potest Capitulum Sede vacante instituere, c. 1. de insti. in 6. vt supra lib. 1. c. 32. de Capitulis, vers. 24. vidimus.

104 Concilium quoque generale, seu Collegium Cardinalium non potest, Sede Romana vacante, ea beneficia conferre, vel alia negotia agere, quæ sunt Romano Pontifici specialiter reseruata, gloss. inc. quæquam, de elect. lib. 6. iuxta quod sup. hoc lib. c. 3. prope fin. vers. Collegium nunc, exposuimus: laici vero de iure non habent beneficiorum conferendum potestatem, c. si quis deinceps. 16. q. 7. quin potius Clerici, qui inuestituram beneficii alicuius, aut Ecclesie de manu laicorum sine consensu & auctoritate Episcopi presumunt accipere, pœna excommunicationis afficiuntur, & si in ea persistunt, deponuntur, d.c. si quis deinceps, cum seqq. c. sacrosancta, de elect. c. in Lateranensi, de prebend. c. ex frequentibus, de institut.

105 Hæc autem potestas beneficia conferendi quandoque amittitur, quod præcipuè in duobus casibus contingere solet, quorum primus est deuolutio, alius vero priuatio. Circa primum sciendum est, quod beneficia omnia sunt intra ætuum tempus conferenda, quod ab Ecclesia est de finium, ne diu vacatio illorum plura valeat detrimenta afferre: quare est statutum in cap. ne pro desidia, de elect. & in c. dilectus, vbi gloss. de concess. prebend. vt Cathedrali, vel Regulari Ecclesia vacante intra tres menses Prelati electio, & Ecclesie collatio fieri debeat, vt lib. 1. c. 20. de elect. diximus. Cetera vero beneficia intra sex menses solum conferenda, cap. nulla, vbi Panor. de concess. prebend. cap. 2. cum seq. de supp. negl. Prelat. cum egijs per me de officio, & potest. Episc. p. 3. n. leg. 126. q. 40. & 41. secundum Lugdunens. impell. quod tempus à die nostrice vacationis cuncte incipit, quia diuersitatem, in fine, de concess. prebend. d. licet, de suppl. negl. Prel. Ego ipse d. alleg. 116. n. 42. vbi n. 41. & seqq. an intelligatur continuus, & n. 49. an & quando curat legem impeditis: & n. 60. quid non potest per Superiorem arctari. Quo elapso absque legitimo collatoris impedimento, vel privilegio, ad quem sua deuolutio, à nobis erit explicandum.

107 In primis vbi patronus negliget ad beneficium Ecclesiasticum presentem intra tempus sibi prestitum, iuxta ea, quæ diximus hoc lib. cap. 12. vers. habet nunc patronum, cum seqq. tunc ins. conferendi ad instantiam, tanquam ad proximum huius negotij Superiorem, deuoluetur, iuxta text. in c. 3. & in c. cum propter, & in cap. cum es de iure-

108

patron. docent. Card. in Clem. vnic. n. 5. & 9. cum seqq. de suppl. negl. Prelat. Panor. & alij communiter in c. 1. de concess. preb. Greg. Lop. l. 9. gloss. 1. tit. 16. par. 1. Rebuff. in praxi benef. tit. de deuolut. n. 3. 4. Roch. de iure patr. verb. honorificum. q. 33. Petr. Greg. synagm. iuris, p. 2. lib. 7. cap. 9. n. 18. Azor. in fin. moral. p. 2. lib. 6. cap. 26. q. 5. obseruantes hoc idem resoluendum, esse quomuis instantis fuerit Episcopo inferior, & cui ex aliquo specialia titulo, veluti prescriptionis, aut simili spectauit instantendi potestas; adhuc enim ad eundem ius conferendi in prædictis terminis deuoluetur, idque adeo vt Episcopos illud nullatenus pretendere possit. Quod adeo verum est vt procedat etiam in patronis Regularibus, adhuc enim, his negligentibus, collatio iuxta supradicta deuoluetur ad instantem; quomuis non sit Episcopus, sed alius ipsi inferior, vt bene soluit gloss. verb. dispositionem, in dist. Clem. vnic. quæ expresse sequuntur ibi Moles n. 33. Cardinal. n. 5. & Rebuff. d. tit. de deuolut. n. 26. Facta sit prædicta ad instantem deuolutio ex negligentia patroni non presentantis, instanti ad conferendum sex menses à die deuolutionis, & notitiam ad hoc munus selectur, tam si patronus esset laicus, cui soli quatuor menses ad presentandum competunt, iuxta text. in c. 1. de iure patr. lib. 6. & idè sic docent Roch. vbi sup. n. 63. Azor. d. c. 27. q. 11.

109 At vbi Prelatus Episcopo inferiori ratione, v. g. iurisdictionis quasi Episcopalis sibi legitime acquisita, habuerit ius conferendi beneficia Ecclesiastica, eo negligente, conferendi potestas deuoluetur ad Episcopum tanquam ad proximum Superiorem vt probent d. c. 2. de concess. prebend. Clem. vnic. de suppl. negl. Prel. Rebuff. d. tit. de deuolut. n. 25. Petr. Greg. d. n. 38. in fine, Azor. d. cap. 27. q. 4. nullatenus tamen ad Capitulum, Sede vacante, legendum Panorm. in cap. cum olim, sub n. 2. col. 2. in med. de minor. & obediens. Ioan. Monachus in cap. 17. n. 93. Quicquid contra sent Ioan. Andr. in d. cap. quæquam, Panorm. sibi contrarius in c. n. 3. ne Sede vacante, Petr. Greg. d. c. 9. n. 43. Et procedit hæc resolutio in Collatoribus etiam Regularibus horum enim potestas ex negligentia in conferendis beneficiis ad Episcopum deuoluetur, vt ipsa possit conferre tanquam Ordinaria, si illi exempti non fuerint: ac verò tanquam Sedis Apostolicæ delegati si exempti sint, & Romano Pontifici immediate subiecti, vt colligitur ex text. in d. Clem. vnic. Rebuff. d. tit. de deuolut. n. 37. & 39. Petr. Greg. d. c. 10. n. 38. Zetoli in praxi episc. p. 1. verb. beneficium vers. ad tertium, Azor. d. c. 27. q. 4. optimè id intelligentes de Episcopo illius loci, in quo sita fuerint beneficia, etiam si Collatores in aliis diocesis morantur, quod etiam vltia gloss. verb. locorum, in dist. Clem. vnic. tradit. Card. Petrus de empt. cap. 14. Nicol. Garz. de beneficiis, p. 5. c. 3. c. 8.

110 Capitulo Cathedralis Ecclesie negligente in conferendis beneficiis, quæ ad suam collationem separatim ab Episcopo pertinent, ad Episcopum tanquam immediatam Superiorem fit deuolutio iuxta text. in d. c. 2. de concess. prebend. vbi Panorm. n. 6. gloss. verb. Capitulum, in c. irrefragabili, de offi. Ordin. Rebuff. d. tit. de deuolut. n. 22. Petr. Greg. d. c. 9. n. 40. Azor. d. c. 27. q. 2. quomuis Episcopus ipse, tanquam Canonice, eorum collationi intereire debuerit: nam adhuc in his terminis, nisi eam dolose impeditur, & ita ipsum Capitulum in negligentiam induxerit, vt iure deuoluto, vt con-

Rot.

De Collat. & reseru. benef. Cap. XIII. 235

Rot. decis. 1. de supp. neglig. in nunciis, aliis decis. 313. exponit eleganter l. 9. tit. 16. part. 1. vbi Greg. Lop. Si vero collatio ad Capitulum, & Episcopum communiter spectauerit, tunc deuolutio ex capite negligentie, non fiet ad Episcopum, sed potius ad Archiepiscopum, tanquam ad proximum Superiorem, d. cap. postulat. d. l. 9. Partiarum.

- 111 Episcopo autem negligente intra debitum tempus conferre beneficia ad suam collationem separatim à Capitulo spectantia, tunc deuolutio fit ad ipsum Capitulum, d. cap. 2. de concess. prob. Rebuffi. Greg. Lop. & Azor. vbi proximi, Nicol. Garc. de benefic. p. 10. cap. 3. n. 3. & licet in hoc casu fiat deuolutio à Superiore ad inferiorem, id tamen ex eo procedit, quia licet expressum in iure reperitur, prout etiam in aliis casibus, de quibus in cap. ult. vers. quod si, c. dist. & in cap. 2. vers. si verò, c. dist. & in cap. cum sumus, q. 9. 3. Quod quidem locum tantum habet in beneficiis spectantibus ad collationem Episcopi proprio iure, non verò vbi ad eundem pertinet iure speciali, vel deuolutio: tunc enim hæc collatio, negligente Episcopo, non deuoluitur ad Capitulum, sed ad Superiorem, vt docent Abb. in d. l. 2. n. 6. & 8. de concess. prob. Felin. in d. cap. irrefragabili, n. 3. Franc. in cap. vbi, c. cum verò, n. 3. & 4. ne Sede vacante, n. 6. Rebuffi. d. tit. de deuolut. n. 21. Anastas. Germon. de indulg. Card. s. volumus, n. 36. Azor. d. cap. 2. q. 2. Nicol. Garc. d. cap. 3. n. 34.
- 112 Vbi verò Episcopus fuerit exemptus, & Romano Pontifici immediate subiectus, tunc illo negligente potestas ad solum Romanum Pontificem, non pertinet ad Capitulum deuoluitur, vt resoluunt Patres in d. l. 2. n. 7. & 8. Rebuffi. d. tit. de deuolut. n. 36. & in concord. tit. de collationib. s. si quis verò, in gloss. ad alium, vers. in exemptis. Roet apud Nicol. Garc. d. p. 10. c. 3. n. 3.

- 113 Fit quoque deuolutio huiusmodi, si iij, ad quos spectat, prouideat indignis, seu inhabilibus, & incapacibus, cap. cum in cunctis, s. fin. de elect. c. si compromissarius, cod. tit. in 6. de elec. de benefic. p. 10. cap. 3. n. 2. Card. Mantica. decis. 118. vbi ait, quod quauis non possit argui negligentia Ordinarii, nisi à die scientie, tamen ille debebat scire conditionem eius, cui contulit beneficium, quia ita præsumitur, cum antequam conferat, de vita & moribus illius debeat inquirere, & plenam eius noticiam habere, c. immunitas, de elect. cap. bona, l. 2. in fine. vbi Abb. n. 15. de postulat. Pral. Rebuffi. in praxi benefic. sub. tit. de penis contra collatores indignos conferentes, n. 5. Verum, si Vicarius contulit beneficium indigno, non fieri deuolutionem, nec esse Episcopum conferendi potestatem priuatum, nisi habeat talem collationem, resoluunt Rebuffi. in d. praxi tit. form. Vicariarius, n. 140. Stroboz. de officio Vicarij, lib. 3. quest. 37. quos refert Ego ipse in collect. ad d. cap. cum in cunctis, n. 38.
- 114 Estque faciendi deuolutio hæc gradatim de inferiore ad proximum Superiorem, donec perveniat ad Papam, d. cap. postulat. in Papam, l. d. c. 1. n. 7. Rebuffi. d. tit. de deuolut. n. 7. Mantica. decis. 160. n. 1. Rot. decis. 186. part. 2. recent. non tamen per hoc ligantur interim eius manus, quominus possit procedere ad collationem huiusmodi beneficiorum inferioribus collatoribus competentium, & eorum iudicialis legibus, & iuri eorum ordinatio defectu noluit, potest ex vi maioris potestatis sibi semper reservata conferre, quin prædictum deuolutionis ordinem spectare teneatur, ex reg. text. in c. cum dominus, 19. dist. & in c. cuncta per mundum, cum simili, lib. 9. 3. Ideo sic docent Rebuffi. d. tit. de deuolut.

n. 46. cum segg. Petr. Gregor. d. c. 9. n. 13. optine de soluentes summum Pont. in beneficiis inferiorum conferendis vti posse, non solum iure deuolutionis, sed etiam iure promotionis, iuxta text. in c. dudum, de prebend. lib. 6. vel iure concussus per cap. quia diuersitas, vers. nisi, de concess. prob. & in c. si eo tempore, de elect. lib. 6. Fit denique huiusmodi deuolutio ex negligentia dimanans, cum onere, & qualitatis requisitis in prima promissione: vt per Rebuffi. d. tit. de deuolut. n. 40. cum segg. Petr. Gregor. d. c. 9. n. 23. Guetier. conf. 1. n. 31. Azor. d. cap. 2. q. 8. Nicol. Garc. d. p. 10. c. 3. n. 42.

Collatio autem facta à collatore negligente post tempus elapsum, est nulla, quantumvis postea deuolutio contingat, nec per huiusmodi suspensionem conualescet, nisi denuo fiat, vt per text. in cap. ex parte, vers. non igitur, de concess. prob. & sol. uunt Felin. in cap. cum ex officio, num. 37. de præscrip. Rebuffi. d. tit. de deuolut. n. 31. Petr. Gregor. d. cap. 9. n. 23. Azor. d. cap. 2. q. 6. Nicol. Garc. d. p. 10. c. 3. n. 31. quod procedit, etiam si is, qui iure deuolutus à se potius contulit, habebat potestatem ad conferendum iure ordinatio: quod enim potuit, noluit, quod voluit, adimplere nequit, c. cum super, de officio deleg. l. multum interest, vers. si quis alteri, vel sibi. Ita docet Rebuffi. d. tit. de deuolut. n. 31. vbi n. 93. inde inferat casum notabilem. Hæc omnia de tempore conferendi beneficia intelliguntur aliud namque est de tempore presentandi, de quo sup. cap. proximo vidimus; & aliud de tempore eligendi, vt lib. 1. cap. de elect. visum est: & hoc quidem modo amittitur ius conferendi per deuolutionem; non tamen omnino, sed in eo tantum casu, & in collatione illa, quæ pro ea tantum vice est ad alium deuoluta, vt in cap. cum in cunctis, s. fin. de elect.

Per priuationem verò perditur ius conferendi, aut ad tempus, aut in perpetuum: ad tempus perditur ius conferendi in casibus, quibus collator à beneficio collatione suspensus est, vt in c. postulat. s. de cleric. excom. minis. & in cap. grane nimis, de prebend. quod quidem per se simpliciter parum seruatur, vt, scilicet, aliquis à collatione tantum beneficiorum suspendatur, sed quæ pro præfecto eam collatione facienda ex potestate priuatur in primum, veluti si electus scienter indignumque etiam casu sit deuolutus, vt in d. cap. cum in cunctis, s. fin. & in d. cap. cum in cunctis, de elect. aut cum maiori excommunicatione ligetur: quo casu est consequenter excommunicatione durante, ab huiusmodi collatione suspensus, d. cap. vnic. ne Sede vacante, in 6. in perpetuum, cum verò perditur collator ab ea dignitate depositus, quæ ob hoc ius habet annexum, vt beneficia conferat, aut cum eius beneficia Papæ, vel alicui retransferant, de quibus parum alibi commodius tractabimus.

Est autem sciendum, quod ius istud collationis prout, & optima ratione fuit ab Ecclesia institutum, &que Patribus ipsius Ecclesie munus hoc demandatum: quia enim beneficia ecclesiastica ex Christi & pauperum patrimonio sunt constituta, & spirituale munus, diuini quoque officium habet annexum, in eis propterea hereditaria successio, vel ea, quæ hereditarie successione in imagine retransferunt, sacris constitutionibus, & Patrum decretis sunt omnino contrarij: inò expressè interdicta, &que damnata, vt in cap. Apostolica, 8. q. 1. & in cap. ex transmissa, & in c. ad extirpandas, de filiis præbys. & in c. 1. de præb. & in cap. consulum, de iur. & in Concil. Trid. sess. 26. de reform. cap. 7. Quare fuit consuetudine,

constitutum, vt vacante beneficio, alius quilibet non debeat per seculariorem successorem illud acquirere, sed Christi minister idoneus ac dispensator fidelis illud ab Ecclesia consequatur.

- 121 Ac præterea fuit interdictionum primò regressus, aut accessus ad beneficia vacatura cuiusquam permitti, aut concedi per Concil. Trid. *cap. 7. quod intelligitur de accessibus, & regressibus, per cessum, aut decessum* habent enim speciem successionis hæreditariæ, & dabant occasionem captandæ mortis, vt per Paul. Fufesit. *B. sing. 1. princip. Aloys. Rocc. in praxi auct. res. 3. 37. Ego ipse in celsis. ad c. 1. n. 3. de proband. non auct. de illis, qui ob non solutionem pensionum causa resignationis concedi solent, vt tradunt Mandos. in reg. de imper. benef. vtr. per obitum. g. 3. 1. n. 3. Flam. Paris. de resignat. benef. lib. 6. g. 5. num. 1. 10. Interdictum quoque est indulta ad alienas Ecclesias, aut expectandas ad certa beneficia concedi, vt superius vidimus. Secundo, ne conferri debeant, aut promitti beneficia antequam vacent, ne desiderare quis mortem crediderit, videatur, in cuius locum & beneficium se crediderit successurum. *cap. 1. & 2. cap. constitutus, de concess. proband. cap. destanda, & c. ne capianda. sed. 1. in 6. Flam. Paris. de resignat. benef. lib. 6. g. 4. n. 104. Nicol. Garc. de benef. p. 1. cap. 1. num. 1. Valer. Reginal. in praxi parisi. lib. 3. o. 1. v. 3. num. 147. ficut & Gentilium legibus pactum de futura successione in aliena hæreditate eadem ratione prohibetur, vt probatur in l. ex eo instrumentum, C. de iur. i. l. i. l. fin. C. de patris, & quoniam dictum legum Canoniarum prohibitio solum in beneficiis ecclesiasticis, non vnde in officiis temporalibus procedat, vt bene tradunt Fr. Emmann. quest. regular. tom. 1. quest. 1. art. 6. col. 3. post princip. Cabed. de patronat. regia Corona. c. 1. num. 15. & 20. proinde temporalia huiusmodi officia potest Rex promittere in tempus, quo vacauerint Didac. de Brito in sua responsio pro Camere de Salinas q. 1. n. 11. Stephan. Gratian. discept. forens. tom. 5. c. 81 & n. 38. Patens meus in comment. ad Ordan. Reg. Lusit. lib. 2. tit. 98. in fine. Melch. Phaebo Lusit. dec. 1. Quicquid alter sentiat Valac. conf. 108. num. 18. tom. 2. & licet æquiparet officia, & beneficia ad effectum, vt non possint imperari ante vacationem, Rebuff. tom. 2. ad leges Gallic. tit. vi. benef. ante vacat. art. 2. gloss. 2. ad med. Promissio aotem, vel collatio de beneficio non vacante nullius est momenti, d. cap. 1. & 2. c. ex tenore, de concess. proband. vnde ea non obstare poterit beneficium illud, cum vacauerit, alteri conferri, cap. relatum, sed. 1. i. potest tamen beneficium aliquod, aut Ecclesia loco religioso applicari, vel vni, antequam vacet, vt scilicet, postquam vacauerit, locus ille immediatè succedat, & nullum intermedium iudicium fiat ei, qui illud obtinet, dum ipsum requirerit, & consultationibus, de donat. Conc. Trid. sess. 13. de reform. cap. 18. Tertio propter eandem rationem coadiutores Episcopis, vel Curatis cum futura successione in eorum Ecclesiis dari prohibetur, iuxta ea, quæ sup. l. 1. c. de Vicario, & c. aduocato Episcopis, vidimus. Sed à tempore Sixti conceditur, vt ostendimus hoc lib. 3. c. de Coadiutor. riu. Quare omnes pactiões, quæ vel simoniacam inducere possunt, iuxta c. cum probat. cum seq. de pactis, vel confidentiam aliquam successionis secundum Bullam Pij IV. & V. de confident. Omnesque contractus, & etiam transactiones de beneficiis Ecclesiasticis fieri prohibentur, c. constitutus, cum seq. de trans. Permutationes vero, ac resignationes recipiunt, vel in fauorem alicuius, & cum p. c. n. o.**

nis, ac fructuum reservatione, cum obseruationibus debitis, & Ecclesie auctoritate, fieri permittuntur, vt insit suis locis videbimus. Denique beneficia vacantia non possunt collatores illis ipsis conferre, sed ea aliter conferre tenentur. *fin. de instit. ad auct. de excess. Pral. Dec. conf. 35. n. 10. Mantu. dist. 34. Socin. conf. 1. 1. vol. 1. Paul. de Citrad. de iur. p. 6. g. 48. art. 3. Roch. cod. 1. v. vrb. honorificum, n. 10. Lambertin. in simili tract. lib. 2. d. i. g. 1. art. 2. 2. imò nec possunt ab eis procuratores constitui, cum facultate conferendi vique mandari collatores constituentes in beneficiis, siquidem per ipsos procuratores censentur constituentes de ipsos instituire, iuxta regul. text. in c. mulieris, §. i. de sentent. excomm. c. qui per alium, de reg. iuris. lib. 6. vnde, cum constitutis se ipsum instituire non possit, vique nec per alium, nempe procuratorem, id poterit efficere, qui non aliter constitui potest, quam post vacationem Ecclesie, propterea in c. vlt. de concess. prob. qua data vacatione maxima fraus refulcat respectu constituentis per constitutionem procuratorum. Accedit, quia procuratores non aliter potest in beneficio instituire, quam nomine ipsius constitutis, cuius personam in tali institutione representat, fateretur Lambert. d. lib. 2. p. 1. g. 8. art. 9. n. 3. quo dato necessariò videntur dicendum constituentem se ipsum in effectu instituit contra text. in d. vlt. de instit. & reg. vtr. in c. per nostras, de in iur. p. r. cuius ratio ambitionis etiam & maxime in institutione veritatur: & ita in specie hanc sententiam tenet Abb. n. 6. Ioan. Andr. & alij c. vlt. Zabarel. in cap. ex infirmatione, de in iur. p. r. Pavin. de potest. Capituli Sede vac. d. 2. g. 5. in fin. Roch. vtr. ipse, vel in g. 10. Lamb. p. art. 9. Quoniam contrarium teneat gloss. vrb. dantem, ad fin. in d. c. vlt. existimans procuratorem posse instituire dominum, cuius sententia potest procedere, quando dominus constitutus legitime transferre in alium omnimodum, & absolutam potestatem instituenti, ita vt is, qui liberatè recepit, debeat suo nomine confectis, non nomine eius, qui in cum hanc facultatem transiit, vt bene obseruat, Ioan. Andr. num. 4. Berr. num. 8. vtr. quare cum eadem gloss. Anch. col. vltim. n. 6. vers. quare gloss. Zabarel. num. 7. vers. auct. quare. Panor. num. 6. vers. & in fine, l. mol. num. 5. vers. in eadem gloss. Guid. Pape num. 3. vers. quare ponamus, in d. cap. vlt. Lambert. d. g. 9. art. 11. quod quidem est faciendum inferuente iusta causa concedendi, seu transferendi tali modo, ne aliàs fraus presumatur, vt aduertit Lambert. dist. 9. 8. art. 9. n. 4. & art. 5. c. ex n. 1.*

Quibus autem personis possint, aut debeant beneficia conferri est in præsentis videndum: sed de electis quidem, in quibus; scilicet, Prelatus eligitur, supra lib. 1. c. 10. de elect. Prelatum in genere ostendimus. Cætera autem beneficia illis tantum personis sunt conferenda, quæ omni carant impedimento clericatus, de quibus impedimentis similiter vidimus sed. lib. 1. c. 33. de ordine, in §. de qualitatibus ordinandis, nec illis designandis præcipitur se genere debet collari: quia celestas in approbatione personarum est de iure reprobata gloss. vrb. ceteris, in cap. fin. de elect. lib. 6. inducit namque suspensionem fraudis, Iacobus de Concil. lib. 7. art. 5. n. 144. Redoan. de alienat. rer. eccl. g. 2. n. 69. Nec ab eo dicit Thucydides apud Plutarch. in Alarab. Dux præcipue fuit contrarius ab bene consulendo, & iudicando, ceteris & ira. Sunt enim nonnulli, qui nec de iure, neque per dispensationem, nulli possunt ordinem clericatus accipere

accipere, qui nec beneficium ecclesiasticum assequi valent, nisi forte beneficium aliquod regulari Mooialibus competat. Aliqui vero sunt, qui ex diffinitione possunt, sicut minoribus Ordinibus initiati, & hi possunt beneficium aliquod simplex obtinere. Qui autem de iure inhabiles ad beneficia consequenda reddantur tot penam suam

- 311 Primò. Hæretici, eorumque fautores, receptatores, defensores, eorumque filij, usque ad secundam generationem; hi enim omnes ad beneficium quodcumque, aut officium ecclesiasticum admitti non possunt, adeo ut si admitterentur, irrita esset & nulla talis admissio, electio, vel collatio, cap. quicumque, §. hæretici, cap. consuetum, §. 1. de hæres. lib. 6. unde de beneficio iam obento ante declarationem tamen paterni seculi dicendum videtur, cum superueniens crimen non faciat per inhabilem ad beneficium iam obentum ut per Simanich. de carol. iust. tit. 19. num. 6. in Enchirid. tit. 69. num. 9. Clar. §. Hæretici num. 16. Orator. de ubil. par. 4. princ. cap. 9. Cou. lib. 2. cap. 8. num. 1. Hoied. de incom. benef. par. 1. cap. pen. num. 100. Petre. l. 1. tit. 7. lib. 3. Ordin. Decian. in tract. crimin. lib. 5. c. 45. num. 6. limit. 7. Menoch. cons. 805. n. 33. & cons. 808. num. 3. 6. Azeved. l. 1. num. 206. tit. 3. lib. 8. non recip. Petre. de Ledesma in sum. p. 2. tract. 2. cap. 6. post caut. 17. diff. 2. Patum. de origine S. Inquis. lib. 3. quest. 9. num. 203. cum seqq. Saz. de censur. tom. 5. disp. 43. §. 3. num. 1. in fine. Sanchez in praecepta Decalogi, tom. 1. lib. 2. c. 28. numero 28. Quicquid dicat Nicol. Gare. de benef. par. 11. cap. 10. n. 77. Squillante de priuileg. Cleric. c. 4. ex n. 216. me citato in hoc loco Tambur. de iure Abbatum tom. 3. disp. 9. q. 7. n. 2.

- 313 De filiis matrem & nepotibus omnium praedictorum est intelligendum; qui tales esse, aut tales decedisse, probentur, non autem illos, quos commendatos esse constituit, & penitentiam egerint. d. cap. statum. quoniam ante peccatam penitentiam obitio, dummodo tamen patet essent ad tam recipiendam, vt docent Carrer. de hæres. n. 241. vers. limita, nisi pater, Gundisalu. end. tract. qn. 243. Parif. cons. 2. v. 185. lib. 4. Sord. cons. 368. num. 14. Didac. Quantet. in quest. crimin. lib. 6. hæres. cap. 1. num. 1. vers. quod in praedictum est. Declan. d. lib. 5. c. 45. num. 5. vers. limita tertio. Sanc. d. lib. 2. c. 27. n. 26. Ant. Ricciol. de iure personarum extra gremium Ecclesiae existentium, lib. 5. cap. 30. num. 41. Fatioce, de hæres. quest. 191. §. 2. num. 64. Squillante. d. cap. 4. numero 217. Rot. in Colombien. Canoniam, 11. Iunij, 1616. coram hanc men. Card. Sacrate, ubi etiam fuit dictum non esse faciendam distinctionem inter sponte confessum & condemnatum. Secunda vero generalior in hac te pateriam tantum lineam comprehendit, ex linea vero materna ad primam tantummodo generationem pena extenditur, vt Bonifac. VI. l. exposuit in d. c. statum.

- 314 Idem, quod suprà diximus de hæreticis, dicendum est etiam de apostatis, cum ipsi hæretici sint, valent. 1. 2. disp. 1. quest. 12. post 1. notab. 2. Sanchez. d. lib. 2. cap. 7. num. 185. Squillante. d. cap. 4. num. 221. ubi num. 222. de schismaticis, item quoque resoluendum, ait, ubi schisma cum hæres coniunctum est, etiam post schismatis penitentiam, vt constat ex cap. qui diligens, de elect. Et nota, quod hæresis penam non impedit, quominus nec beneficium obtinendum habilis existat, prout

dinalium negotis Episcoporum & Regularium praepositorum sub die Januarii 1598. & me citato in hoc loco illius meminit Tambur. num. 3. disp. 9. q. 7. n. 2. in fine.

Secundò. Excommunicati omnes excommu-
nicatione maior inhabiles sunt ad quaecumque beneficia consequenda, alioquin collatio esset irrita, cap. postulasti, de clerico excommunicato missi. Gig. de pensionib. qn. 41. num. 2. Cou. in calma mater par. 1. §. 7. num. 1. Selu. de benef. par. 3. qn. 4. Rebuff. in concord. tit. de excomm. non vitand. vers. aduertendum est, & cons. 53. per tot. Hecuti. in similib. c. 3. §. 3. & cap. 13. §. 1. Mondos. de signa. gratia, tit. de praesent. vers. clausula, Philarch. de offic. Sacroto par. 2. lib. 13. cap. 12. Naur. in man. cap. 27. num. 21. & 271. vers. 8. alius num. 273. & cons. 13. num. 4. de clerico excommunicato. Squillante. de priuileg. Cleric. cap. 4. ex num. 130. & de obligat. Cleric. par. 3. ex numero 68. Tolet. in instrum. Sacerd. lib. 1. cap. 13. Flam. Parif. de resign. benef. lib. 4. q. 3. num. 42. cum seq. & lib. 5. q. 6. à num. 77. Vgolin. de censur. lib. 2. cap. 13. §. 1. Sayre end. tract. lib. 2. c. 5. à princ. Saz. etiam cod. tract. disp. 13. §. 1. Bonacin. in simili tract. disp. 2. q. 2. post 4. §. 1. Mat. Alec. in simili quoque tract. tom. 1. lib. 2. disp. 6. cap. 2. Azor. iustit. moralium part. 2. cap. 7. qn. 2. Ioan. Cochiet. de primis benef. cap. 33. num. 5. Laté Nizol. Gac. de benef. par. 7. cap. 13. à princ. Less. de iustit. lib. 2. par. 34. dub. 22. num. 128. & 129. Lezinas in sum. quest. Regul. verb. beneficium num. 5. Valet. Reginald. de praxi feri panis. lib. 32. num. 43. cum seqq. Campan. in diuersis luris Canonici, rub. 1. cap. 15. num. 1. Billet. disquisit. cleric. par. 1. tit. de disciplina clericali §. 10. num. 4. Anton. Ricciol. de iure personarum extra gremium Ecclesiae exist. lib. 4. cap. 6. per tot. Tambur. d. tom. 3. disp. 9. quest. 7. num. 4. Sanchez in epist. moral. lib. 2. cap. 2. dub. 10. notuissimè Gonzales de Salzedo de lege politica lib. 2. cap. 16. num. 63. & seqq. Antonin. Diana moral. resolu. par. 3. tract. 9. resol. 99. Rot. in Tuden. beneficij 5. Aprilis 1604. coram Pena & Pampident. Parochialis 8. Martij 1619. coram bona mem. André, & in Oxanen. Canonizatur 2. Martij, 1622. coram R. P. D. Merlin.

Amplia in quocumque genere beneficij Ecclesiastici, siue sint beneficia minora, siue sint maiora, vt Dignitates, Episcopatus; siue sint secularia siue Regularia; vt post alios docent Saz. d. §. 1. num. 4. Valet. Reginald. d. lib. 32. n. 48. Mat. Alec. d. tom. 2. lib. 2. disp. 6. cap. 6. vers. dabuam contigit, Anton. Ricciol. d. cap. 7. num. 21. & non solum in collatione huiusmodi beneficiorum, sed etiam in eorum permutatione, seu resignatione; Vgolin. d. cap. 13. num. 6. Flamin. d. lib. 4. qn. 3. n. 45. Sayre. d. lib. 5. num. 14. Azor. d. cap. 7. q. 4. Ioan. à Coch. cap. 33. num. 7. & 11. Nicol. Gare. d. par. 7. cap. 15. num. 15. Bonacin. de censur. disp. 2. quest. 2. post 4. §. 3. num. 6. Ricciol. d. cap. 6. num. 18. Et in pensionibus, quae dantur titulo spirituali; Saz. d. vers. dispens. 13. §. 1. n. 9. Villalobos in sum. tom. 1. tract. 17. disp. 1. num. 3. Gordon. in sum. tom. 1. lib. 7. §. 9. num. 41. Diana d. par. 3. tract. 9. resol. 103. Amplia etiam procedere etiam in foro Conscientiae, in quo beneficium excommunicato collatum, seu resignatum, ab ipso retineti non potest, vt per Vgolin. d. cap. 13. §. 5. num. 1. Sayre d. cap. 5. num. 21. Valet. Reginald. d. lib. 32. num. 48. in fine. Amplius etiam, quominus collatio sit facta Motu proprio, seu condum Con. d. §. 7. num. 2. Rebuff. in repet. d. cap. postulasti, num. 47. & d. tit. de excomm. non vitand. vers. aduertendum, Anton. Gabr. commun. tit. de claus. sub.

ful. conel. 2. num. 43. Nicol. Gac. d. cap. 1. numero 5. Mar. Altet. d. cap. 2. vers. similiter eadem ratio. Anton. Ricciol. d. cap. 6. numero 6. Amplia ratio, siue excommunicationis sit à fore, siue ab hominem in utriusque eadem militat ratio. Ita Rebuff. in repet. d. cap. postulasti. numero 46. Et in praxi benefic. sit. de forma noua praesentis, verbi. r. que oblatum, num. 4. Cou. d. 5.7. ante n. 2. vers. tertio consilii. Anton. Ricciol. d. cap. 6. numero 4. siue per sententiam generalem, siue particularem, Saz. ex. d. disp. 1.3. sect. 1. numero 30. Mar. Altet. d. cap. 2. vers. quare concludendum, par. 129. Amplia quoniam, etiam excommunicationis sit iniusta dummodo sit lata fuerit, ut per Rebuff. in repet. d. cap. postulasti num. 67. Cou. d. 5.7. num. 7. in fine. Lancel. de auct. par. 3. c. 24. q. 3. n. 8. Caldet. decif. 1. de prebend. Hentig. in sum. lib. 1. cap. 1. §. 1. in commento. lit. A. & cap. 1. §. 2. Saz. d. cap. 5. numero 10. Anton. Ricciol. d. c. 6. n. 34. Amplia si tunc, quamvis excommunicatus oon sit adhuc denunciatus; quia ad r. s. t. u. m. ut non possit obtinere beneficium denunciatio non est de substantia, cap. Rodolphus, vbi Felin. sub numero 8. vers. tunc quoniam de r. s. t. u. m. Cou. d. 5.7. num. 2. Decem. c. 1. §. 1. num. 4. Rebuff. conf. §. 3. num. 6. Cal. de Grass. dec. 1. n. 11. & 15. de sentent. excom. Franc. Marc. decif. 67. nam. 5. Coniunct. de Sacram. com. 2. disp. 1.4. dub. 9. num. 70. Aquil. de censur. par. 1. cap. 6. disp. 5. dub. 2. conel. 1. Diana d. par. 5. ar. 1. §. 9. refol. 99. vbi quod collatio beneficij facta excommunicato tolerato est inuálida. Amplia septimum quamvis sit excommunicatus occultus; nam nihilominus collatio est nulla; quia in his, quae geruntur iure priuato, nulla est diff. tentia inter excommunicatum occultum, & publicum, ut per Vgolin. d. cap. 1. §. 1. numero 2. Henric. d. lib. 1. cap. 3. §. 3. & c. 13. §. 1. Cou. d. 5.6. numero 2. vers. et principis, Nau. in man. cap. 27. numero 21. & 271. & 273. & conf. 13. num. 4. de Cleric. excom. Mandol. de signat. gratis. sit. de praesentib. vers. si tunc excommunicatus a censuris, Cal. de Grass. d. decif. 2. num. 12. Cal. de Grass. d. decif. 1. de prebend. Franc. Marc. decif. 967. num. 1. Saz. d. disp. 1.3. sect. 1. num. 25. & 50. Saz. d. cap. 5. num. 8. & 9. Salzed. de Bernard. in praxi. cap. 5. addit. 1. Lancel. de auct. par. 3. cap. 24. quod. 3. num. 7. Azor. d. par. 1. lib. 6. cap. 7. q. 8. Cawpon d. cap. 1. n. 11. Nicol. Gac. d. par. 7. cap. 1. numero 7. Aquil. de censur. par. 1. cap. 6. disp. 5. dub. 2. Less. de iust. lib. 2. 34. numero 117. Paul. Lysmarin Theolog. moral. lib. 1. ar. 1. §. 3. par. 2. cap. 2. numero 7. in princip. Amplia octauo, etiam si excommunicatus reputetur communi opinione pro absoluto; quia in hac materia, in qua agit ut excommunicatus sit intapax ad obtinendum beneficium, veritas praevalet opinioni. Ita gloss. verb. soler. in cap. fin. de sentent. excommunic. Abb. in cap. postulasti §. verum. n. 15. & ibi Franch. num. 11. de appellat. Rebuff. in repet. d. c. postulasti. num. 61. Mar. Altet. d. lib. 2. disp. 6. cap. 6. Anton. Ricciol. d. cap. 6. numero 12. quicquid dicat

138 Sperell. in decif. seri. actus. decif. 30. num. 18. Amplia nono, quamvis post collationem sequatur absolutio; quia sequens absolutio non tollit incapacitatem praecedentem, cum in istis spectetur initium cap. addum. de elect. Rebuff. in repet. d. cap. postulasti. numero 50. Cou. d. 5.7. sub. am. 2. vers. spum. Saz. d. disp. 1. ante n. 3. Nicol. Gac. d. cap. 1.3. nam. 8. Ioan. à Cochier. d. cap. 3. num. 8. Mar. Altet. de censur. tom. 1. lib. 2. cap. 2. pag. 217. sub lit. B. vers. item eadem conclusio. & cap. 7. in princip. Ant. Ricciol. d. cap. 6. num. 32. Et etiam excommunicatus esset absolutus cum coincidentia post aliquod

tempus, quia si post tempus praefixum ac reincidentium fiat sibi collatio, est nulla, non obstante quod non adfuerit aliqua Iudicis declaratio ut per integram consultationem respondit Dec. conf. 114. §. 5. & in cap. intellectus. num. 3. de indic. R. ipa. in cap. 1. num. 2. §. 1. ordem. it. Quas simplificationes me citato in hoc loco ponit Tambur. d. tem. 3. disp. 9. q. 7. am. 5. Et etiam ipse suam excommunicationem ignotet, quia oblitus est se eam incurrisse, aut falsò putat se valide absolutum, esse, quia est ignorantia excuset aliquem à peccato, non tamen reddit eum habilem ad aliquem actum ad quem aliis iohabilis est; ita Philip. Fab. de censur. in 4. sem. disp. 1. §. 9. c. 1. disp. 1. cap. 4. am. 193. Sanch. in opus. moral. lib. 1. cap. 1. dub. 10. num. 6. Villalob. in sum. tom. 1. ar. 1.7. diff. 9. numero 5. Turcio. de censur. lib. 1. disp. 6. d. n. 3. Rainud. de monit. par. 1. cap. 2. am. 19.

Limita tamen primo, ut oon procedat, si excommunicatus sit nulla, secundum Cou. d. 5.7. n. 5. Nau. in cap. cum contingit, de rescip. remedi. 6. nam. 9. & 11. Vgolin. d. cap. 1. §. 1. num. 2. Saz. d. c. 5. numero 10. Henric. d. lib. 1. cap. 1. §. 1. cap. 1. §. 5. 2. in commento. lit. A. Valer. Reginald. lib. 32. n. 47. Anton. Ricciol. d. lib. 4. cap. 1. §. 1. Limita secundò, quando excommunicatus superius post collationem vel electionem factam 1 quia licet nondum sit effectus, tamen valet. Anton. Ricciol. d. lib. 4. cap. 1. §. 3. numero 7. Rot. decif. §. 34. numero 10. par. 1. recent. Vnde potest excommunicatus acceptare beneficium iam sibi, cum non erat excommunicatus, collatum, quia in d. c. postulasti, quamvis inuálidatur collatio beneficij excommunicato facta, non tamen acceptatio, cum ibi tantum inuálidetur actio, per pet quam acquiritur iux ad beneficium. Et ideo ita docet Cou. d. 5.7. numero 5. & lib. 3. ar. 1.6. numero 4. Antoo. Gabr. commun. ter. de probat. con. 8. n. 43. Nau. in c. si quando, except. 10. n. 9. de rescip. Rebuff. in repet. d. cap. postulasti. numero 124. & d. c. de excommuni. non vitand. sub gloss. vers. serie fallit. Vgolin. d. c. 1. §. 1. numero 2. & 5. 2. numero 7. Saz. d. disp. 1.3. sect. 1. num. 15. & 16. Henric. d. c. 1. §. 3. Zetoli in praxi. Equiscop. par. 1. verb. beneficia. §. 5. dub. 3. & verb. excommunicatus causa formalis. dub. 8. Flamio. Pasifide resignat. beneficij. 10. q. 8. numero 39. Saz. d. cap. 5. numero 11. Azor. d. par. 2. lib. 6. cap. 7. q. 9. lib. 7. c. 23. q. 5. Gonzalad. reg. 8. Cancel. gloss. 8. numero 16. Rendina in promptu. recept. sent. in 7. numero 5. Bonaccia de censur. disp. 2. q. 2. puncto 4. §. 1. numero 9. Squillante de obligat. Cleric. par. 3. numero 73. & d. c. n. 145. Cawpon. d. c. 15. numero 19. Mar. Altet. d. lib. 2. disp. 6. c. 5. Aloyf. Ricc. in praxi. auren. refol. 124. Anton. Ricciol. d. lib. 4. c. 10. a princip. Diana d. par. 5. ar. 1. §. 9. refol. 101. Less. de iust. lib. 2. c. 34. dub. 21. num. 118. Quicquid contra sentiant Conioco de sacrum. tom. 2. disp. 14. dub. 9. num. 78. Layman. in Theolog. moral. lib. 2. ar. 1. §. 5. par. 2. c. 1. q. 3. numero 11. Hut. tad. de censur. disp. 6. de excommuni. diff. 3. numero 8. Raynaud. de monit. p. 2. c. 2. numero 29. prout etiam valide huiusmodi beneficij possessionem capit, secundum Henric. d. lib. 1. §. 3. Zetoli. d. verb. excommunicatus causa formalis. dub. 8. Saz. d. c. 5. numero 11. Azor. d. par. 2. lib. 6. cap. 7. q. 9. 10. Squillante d. cap. 4. numero 137. Limita temò, quando praefixus esset postessor triennalis, quia tunc oon potest molestari, non obstante, quod collatio sibi fuerat facta à tempore, quo erat excommunicatus: ita Nau. in d. cap. si quando except. 10. n. 6. Nicol. Gac. d. par. 7. cap. 1. §. 1. num. 7. Quicquid contrarium teoat Rebuff.

boff. de pacific. possessor. num. 253. Limita quod in eod, qui fuit excommunicatus post interpositam appellacionem, quia pendente causa appellacionis est capax collationis, vt per Rebuff. in repet. d. cap. postulat. in n. 72. Cou. d. 57. sub. n. 5. Mar. Alter. de censur. sum. 2. disp. 6. cap. 6. vers. unde. Anton. Ricciol. d. lib. 3. cap. 13. n. 4. vbi num. 5. hoc intelligit, quando est certum appellatorem esse validum, secus si esset oortorior eam non valere; quia frivola appellatio non suspendit iurisdictionem Iudicis, & n. 6. resoluit, quod quando appellatio esset dubia, tunc validitas, vel invaliditas collationis regulariter a futuro euentu, ita vt si constabit appellacionem fuisse legitimam, collatio erit valida, sin autem contrā, erit nulla. Limita quintō in oratione Papae, vel Legati facta in fauorem excommunicati cum claus. abolitionis in censuris ad effectum gratie duntaxat consequendum in litteris Apostolicis, apponi solita per illa verba, *Tēque a quibuscumq. &c.* de quo latē egimus in tract. de clausulis vsusq. claus. 179. per tot.

143. Potest Episcopus dispensare, vt quis retineat beneficium obtentum tempore excommunicationis, ex reg. quod omnis dispensatio, quae in Canone non reſervatur Papae potest ab Episcopo concedi, cap. nuper, de sent. excomm. cum ergo in hoc text. dispensatio non fit reſervata Papae, consequens est, vt possit concedi etiam ab Episcopo. Ita gloss. verb. dispensatum, in d. cap. postulat. vbi Abb. num. 8. & Rebuff. num. 64. Cou. in c. alma mater, p. 1. §. 7. n. 8. Duen. reg. 2. §. 2. num. 2. vers. contra quam. Vgolin. d. cap. 13. §. 1. n. 21. Gomez. in expof. Bullae Cruciat. d. 1. n. 57. Henricus in sum. lib. 24. c. 19. §. 2. Suaz. d. sect. 1. sub. n. 34. Sanchez. de matrim. lib. 8. disp. 5. n. 1. Azor. d. p. 2. lib. 6. cap. 7. qn. 2. Ant. Ricciol. d. lib. 4. cap. 12. n. 5. quillante d. cap. 4. num. 138. quae reſolutio procedit etiam in Episcopo, qui consulit beneficium excommunicato ignorantem, scilicet, & bona fide putans illum, cui facta est collatio, non esse, excommunicatum, vt per Abb. d. cap. postulat. n. 9. Suaz. d. sect. 1. sub. num. 36. Anton. Ricciol. d. 1. n. 57. & quamvis collatio non ſpectaret ad ipsum Episcopum, sed ad inferiorem collatorem, quia nihilominus ſufficit dispensatio Episcopi, Abb. d. num. 9. vers. & intelligit, dummodo tamen sit, ad quem ſpectat collatio, dispensationem conſentire, & non aliā vt docet ſcribit Cou. d. §. 7. n. 8. vers. ego verò non admitterem, quem ſequitur Suaz. d. n. 5. vers. addit. Pavorm. Vnde diſcitur non potest Episcopos, qui ſcientes contulit beneficium excommunicato, ex Abb. d. n. 9. vers. dum tamen. Sayro d. cap. 5. n. 22. vers. tertio, Anton. Ricciol. d. 1. n. 36. Nicol. Garc. d. c. 13. ex n. 48. nec quando ſimul cum excommunicatione concurrat ſcienter introitu in beneficium, vt per Nicol. Garc. d. c. 13. n. 88. Anton. Ricciol. d. c. 12. n. 13. vers. tertio declaratur.

144. Tunc ſuſpenſus ab officio, vel beneficio beneficium conſequi non poſſunt, ſed illorum ſunt incapaces, proſequitioque eis facta est nulla, c. cum dilectus, vers. quia obis de coſuet. & ibi gloss. verb. cessamus, c. per inquisitionem, de elect. gloss. verb. ſuſpenſum cap. cum bona de atate & qualis, vbi Abb. n. 8. & verb. irritas in c. tanta, de excess. Pralar. & verb. beneficium, in fine, in c. cupientes, c. ceterum, de elect. li. 6. Lambertini de irregulares, c. 1. p. 2. lib. 9. art. 2. Maiol. de irregul. lib. 3. c. 19. n. 10. Vgolin. de censur. cap. 4. de ſuſpenſ. c. 6. §. 7. n. 4. & cap. 8. §. 6. n. 1. Flamin. Puff. de reſign. benef. lib. 3. q. 6. n. 84. Leſſ. de iust.

lib. 2. c. 34. n. 116. Azor. Inſtit. moral. p. 2. lib. 6. cap. 7. qn. 2. Turrian. de censur. lib. 4. disp. 39. dub. 2. Nicol. Garc. de benef. p. 7. cap. 14. ex num. 1. Viſian. in praxi iuriſpatri. lib. 6. cap. 5. n. 16. Luyman lib. 1. tract. 5. par. 3. cap. 1. num. 3. Mar. Azor. var. reſolut. lib. 1. reſolut. 19. ex num. 1. Tambur. d. sem. 3. disp. 9. q. 7. num. 7. Sanchez. d. lib. 2. c. 2. dub. 15. Coninck. de Sacram. sem. 1. disp. 15. dub. 2. num. 7. Auila de censur. par. 3. disp. 1. dub. 10. Anton. Diacon. moral. reſol. p. 5. tract. 9. reſol. 100. & tract. 10. reſol. 2. vbi videtur tenore ſuſpenſio absolute ab officio, quamvis valide conſecti beneficium. Squillante de primis. Clericor. cap. 4. n. 148. vbi me citato alleg. 8. num. 14. ſubdit collationem eſſe ipſo iure oſtium: intelligit de ſuſpenſis ab omnibus Ordinibus, cum ſecus dicendum ſit in ſuſpenſio ab vno Ordine ſicco rationem quia ratione alterius Ordinis, quæ ſino ſuſpenſione habet, poſſet obtinere beneficium: text. optimus in cap. vel non eſt compo. de tempor. ord. Abb. in d. cap. cum bona, num. 6. Lambert. d. qn. 9. princ. art. 2. vbi ſubdit quod ſuſpenſus ab Ordine prebiteriali tantum non poſſet obtinere prebendam Sacerdotalem, ſed bene poſſet habere Diaconalem, Mar. Azor. d. reſol. 19. n. 6. Viſian. d. cap. 1. num. 16. in fine. Qui verò per annum contumaciter ſteterit in ſuſpenſione, non ſolam amplius acquirit beneficium coſequi, ſed & quæ interim acquirit, & ea, quæ primus obtinebat, amittit, expreſſe probat text. in d. cap. cum bona de atate, & qualis.

Quartō Interdicti perſonaliter beneficia conſequi non poſſunt, vt per gloss. verb. irritas, in d. cap. tanta. Lambertini d. q. 9. art. 3. Nau. in m. c. 25. n. 133. Vgolin. d. 2. ab. §. c. 13. §. 1. v. 2. Nicol. Garc. d. c. 14. n. 5. Viſian. d. c. 5. n. 21. Leſſ. d. lib. 2. c. 34. n. 116. Squillante d. c. 4. num. 150. Tambur. d. sem. 3. disp. 9. qn. 7. n. 8.

Quorū Irregulares beneficia conſequi non poſſunt, eiſque facta collatio ipſo iure eſt nulla, cap. 1. in fine, de cleric. pugnam in duobus, cap. 2. de cleric. vno ord. miniſt. cap. fin. de cleric. excomm. miniſt. Leſſ. de inſt. lib. 2. cap. 34. n. 120. Sanchez. var. reſol. 9. 79. num. 22. Squillante d. cap. 4. ex num. 151. Vgolin. de officio Episcop. cap. 50. §. 6. num. 4. Cou. in d. cap. alma mater p. 1. §. 7. num. 1. Nao. d. cap. 17. num. 149. vers. 6. alius n. 161. Sanchez. de opus. moral. lib. 1. cap. 2. dub. 14. Lenzani in sum. sem. 3. ver. beneficium. 7. Nicol. Garc. d. p. 7. cap. 11. à princ. Molin. de inſt. tract. 3. disp. 78. num. 2. Viſian. d. cap. 5. ex num. 37. Auila de censur. par. 7. disp. 1. dub. 6. Sayr. and. tract. lib. 6. cap. 2. num. 21. Tambur. d. sem. 3. disp. 9. qn. 7. n. 9. Turrian. de censur. lib. 8. disp. 58. dub. 2. Diana par. 4. tract. 2. reſol. 79. vbi conſtatim probabilem putat.

Sexto, Sodomiz oortorij ad beneficia conſequenda inhabiles ſunt, ac proinde collatio eis facta eſt nulla, vt reſoluimus de officio, & poſſet. Episcop. p. 1. alleg. 44. n. 18. addo etiam Viſian. d. c. 5. ex n. 100. Squillante d. cap. 4. n. 215. Tambur. d. sem. 3. disp. 9. q. 7. n. 10.

Septimo Bigami ſicut ordinati, ita pariter eccleſiaſtica coſequi beneficia prohibentur, vt per Rebuff. de pacific. poſſeſſ. 193. Cottal. de benef. p. 3. cap. 4. n. 2. Sayr. de censur. lib. 6. c. 5. num. 9. Auila. eod. tract. par. 7. disp. 8. dub. 1. Nicol. Garc. de benef. p. 7. cap. 6. n. 1. & 2. Tambur. d. sem. 3. disp. 8. qn. 7. n. 11. & propter collationem beneficij factam bigamo inuoluidem eſſe ſacerdotis, Nau. conf. 3. n. 1. de bigam. Flamin. Puff. de reſign. lib. 3. qn. 1. num. 192. etiamſi accedat Episcop. conſoſus, Azor. Inſtit. moral. p. 2. lib. 6. cap. 4. q. 12.

- 149 Ordinatio Aleutores beneficia consequi non possunt, ita ut collatio eis facta, si publici sint, ipso iure nulla sit, si occulte, veniat iuranda, Rot. decif. 426. par. 1. *diuersi*. Salced. ad Bernard. in pract. c. 3. lib. D. in nouis. edit. Flaminio. Patif. de resign. benefic. lib. 4. q. 3. ad fin. Valer. Reginald. in praxi fore parit. lib. 3. num. 199. Nicol. Garc. d. per. 7. cap. 8. n. 40. Carol. de Grassi. de effect. clerical. effect. 22. n. 17. Squillaote d. c. 4. n. 117. Tambur. d. tom. 3. disp. 9. q. 7. num. 11. Ego ipse de officio Episcopi, par. 2. alleg. 43. num. 2.
- 150 Nonnō Simoniaci in beneficio assequendo possit priuationem fuisse etiam inhabiles ad quacunque alia beneficia obtinenda, ex Consil. 5. Pij V. locipit. cum primū sub Dat. Kalend. Aprilis 1566. ibi, illis sit ipso iure priuati, & perpetuo sit inhabilis ad ea, & quacunque alia beneficia ecclesiastica obtinenda, Tambur. d. tom. 3. disp. 9. q. 7. n. 13. quæ quidem inhabilitas ad alia beneficia non incurritur ipso iure, donec delinquens condemnatur; vt docent Nau. conf. 9. n. 5. & conf. 9. etiam num. 5. de simonia, Petr. Nauis. de resist. lib. 3. cap. 2. num. 435. cum seq. Arragon. 1. a. q. 100. art. 6. dub. pen. Quicquid aliter sentiant Vgolin. de simonia. d. 4. cap. 6. § 6. Bonacin. ord. strat. q. 7. puncto 2. diff. 2. num. 3. Filluc. in quæst. moralib. tom. 3. strat. 45. quæst. 9. n. 26. Squillante d. c. 4. n. 205.
- 151 Decimō, Clerici malè vsuipso bona quacunque, vel iura Ecclesiarum aut locorum piorum, vel alius consensus ad id, aut consilium, vel opem prestans, post alias penas & beneficiorum priuationem etiam inhabilis fit ad alia quacunque beneficia consequenda, ex Con. Trid. decreto, sess. 22. in fine, de reform. cap. Tambur. d. disp. 9. q. 7. n. 14.
- 152 Vndecimō, Clerici non beneficiati, qui vestes publicæ contra decretum Concilij Vicensis, portare præsumpserint, inhabiles ad beneficia consequenda redduntur, iuxta ea, quæ in eiusdem Concilij decreto continentur, de quo in Clem. quoniam de vita, & benef. cleric.
- 153 Duodecimō, Clerici concubinarum incorrigibiles post multas penas, & priuationem etiam inhabiles ad beneficia consequenda redduntur vsque ad emendationem, arbitrio Ordinatorum suorum: vt statuit Conc. Trid. sess. 24. de reform. c. 14. Fatin. in praxi crimin. p. 5. q. 138. num. 54. & 66. Tambur. d. tom. 3. disp. 9. q. 7. n. 13.
- 154 Decimotertiō, Clericus coniugatus, etsi clericaliæ viuæ, beneficia tamen ecclesiastica, matrimonio durante, consequi nullatenus potest, cap. 1. cap. diuersis fallaciis, cap. cum decorem de Cleric. coniug. Hoied. de incomparib. benefic. p. 2. cap. ult. n. 76. Flamin. Patif. de resign. benefic. lib. 4. q. 2. n. 72. Cam. II Boetlin. sum. monium decif. tom. 1. tit. 8. num. 29. Valer. Reginald. in praxi fore parit. lib. 30. strat. 3. n. 149. Squillante d. cap. 4. n. 82. Campan. in diuers. rub. 11. cap. 14. n. 1. vers. 4. Tambur. d. tom. 3. disp. 9. q. 7. n. 18. Ciarlin. contr. foref. c. 53. n. 40. cum segg. & præcipue n. 46. vbi n. 10. dicitur coniugatum posse habere beneficium in stipendium, & non in titulum, Thom. Valasc. tom. 1. alleg. 49. à princ. Sanc. de matrim. lib. 7. disp. 44. vbi resolutum, quod licet non possit habere beneficium ecclesiasticum in titulum beneficii, potest tamen habere ratione stipendij, aut alterius ministerij temporalis, & num. vit. subdit Clericum coniugatum incapax esse pensionis, quæ titulo clericali confertur solet, nisi ex Summi Pont. dispensatione. Vnde à fortiori sequitur, Episcopum mi-
- nimè posse cum eo dispensare, vt habeat beneficium ecclesiasticum etiam simplex, vt tenet Selua de benefic. p. 1. q. 7. num. 17. & 18. Flamin. d. q. 2. num. 19. Sanch. d. lib. 7. disp. 42. num. 18. Nicol. Garc. d. p. 7. cap. 5. num. 4. Carol. de Grassi. de effect. clerical. effect. 6. n. 15. in fine, Gozzal. d. glof. 2. n. 69. Ciarlin. d. cap. 53. n. 42. vbi n. 47. resolutum clericum coniugatum posse habere beneficium vigore fundationis. Thom. Valasc. d. alleg. 49. num. 1. Squillante d. c. 4. n. 92. vbi Respondet ad text. in c. Iannes, de Cleric. coning.
- Decimoquartiō, Coniugatus quiconque, qui aliquem de sacris Ordinibus, in matrimonio du-
tante, etiam nondum consummato, præsumptim suscipere, nisi seruata Canonum regula, etiam ad quodcunque beneficium, vel officium Ecclesiasticum promoueri prohibetur, in Exirauag. Antiquæ, de voto, Ioan. XIIII. Palaz. in repet. cap. per vestras, de donat. inter virum & uxor. c. 5. 8. num. 17. Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 49. num. 2. Tambur. d. tom. 3. disp. 9. q. 7. n. 17. quia talis sic promouetur ad
Ordinem sacrum, efficiunt irregulares, secundum
Malol. de irregul. lib. 1. cap. 4. n. 10. Cou. de sponsal. p. 2. cap. 6. § 5. n. 2. Petr. de Ledesma de matr. quæst. 3. q. 1. art. 4. paulo post princip. Azor. Instit. moral. p. 1. lib. 1. cap. 14. quæst. 3. Hentig. in sum. lib. 1. cap. 39. § 1. Rebello de obligat. iur. p. 1. lib. 3. q. 12. n. 13. Baye. de consor. lib. 4. c. 14. num. 28. Bonacio. de matrim. q. 3. puncto 9. in fine n. 20.
- Decimoquintiō, Sæcularis, & non professus regularis beneficiis in titulum Regularibus conferri consueti, obtinere non potest, nisi habitum eiusdem Ordinis omnino suscipiat, & professionem emittat, vt statuit Concil. Trid. sess. 14. de reform. cap. 10. Tambur. d. tom. 3. disp. 9. q. 6. n. 7. intelligendo iuxta ea, quæ supra diximus cap. 4. de benefic. Eccles. in genere; sæcularis vero beneficiis Regularibus quandoque conceduntur, secundum ea, quæ sup. lib. 1. cap. 43. de stat. Monach. ostendimus. Ad quæ tamen omnino fit incapax Regularis de vno ad alium Ordinem transiisse sine conditione, aut promissione perpetuæ obedientiæ, & subscriptione vsque idem Concil. ad. sess. 14. de reform. c. 11. Ita & quandoque regularia sæcularibus conceduntur, non quidem in titulum, sed in commendam, vt supra de beneficiis exposuimus. Nec
Religiosum vnus Religiosis esse capacem beneficii regularis alterius Religionis, docent Rebusan. praxi Benefic. tit. dispensat. cum regular. à n. 2. Nau. commentio 4. de regular. num. 23. in princ. Fr. Emmian. quæst. regul. tom. 1. q. 34. art. 8. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glof. 8. num. 96. cum segg. Tambur. d. disp. 9. q. 6. n. 8. Sanch. in præcepta Decalogi, tom. 2. lib. 7. cap. 29. vbi num. 30. adducit oec. Pontificem solum esse concedere Regularibus gratiam assequendi beneficium alterius Religionis, nisi transferendo illos ad id Monasterium, ad cuius collationem beneficium assequuntur & num. 31. colligit integrum non eo esse duobus Religiosis duobus eorum Ordinum permutare beneficia regularia de licentia suorum Prælatorum; quia nescit est beneficii alterius capax, & citat Bellam. de prom. benefic. p. 2. q. 11. n. 2.
- Decimosextō, Læicus ecclesiastica beneficia, 159
quantumvis simplicia, consequi non potest, c. ex literis, de translat. & sup. lib. 1. c. 39. de priuileg. Cleric. ostendimus Campan. in diuers. Iuris Canon. rub. 11. c. 14. n. 11. vers. secunda. Vgolin. de offic. Episcopi, c. 30. § 6. n. 1. Iacob. de Gossim. ar. d. c. p. 1. lib. 1. c. 97. à n. 35. Tambur. d. tom. 3. disp. 9. q. 7. n. 19. Sed

De Collat.& referu.benef.Cap.XIII. 241

neq. Clericus ipſiarius prima Tona ab alieno Epifcopo five literis, aut cum falſis diſpoſitio-
nis licet p. talem Ordinationem ſine it
p. illas charactet; tamen non poterit obtinere be-
nefici-um, cum non habeat executionem Ordinis,
& quod ſi fit ſuſpenſus, & ideo nulla erit colla-
tio beneficij ei facta, Capitaq. decif. 126. part. 1.
Aloyſ. Ricc. in collect. dec. p. 5. collect. 1678. Flamin.
Par. de refignat. benef. lib. 4. queſt. 2. num. 58. Ego
iple de offic. & poteſt. Epifcopi part. 2. alleg. 8. num. 3.
Carol. de Graſſis de effectib. Clerici effect. 1. num. 636.
& effect. 15. num. 28. vbi cum Flamin. num. 96. idem
dicit de Ordinato ab Epifcopo hæretico, vel ſchiſ-
matico, aut excommunicato, vel ſuſpenſo, ſi hoc
ſciat ordinatus, quod etiam tenentur Syllueſt.
in ſum. verb. Irregularitas, queſt. 7. Maiol. de irregul.
lib. 4. cap. 22. Ego iple d. part. 2. alleg. 48. num. 4. ac
idem d. eundem eſt de ordinato per alium, vel ante
ratam ſine diſpenſatione. Carol. de Graſſis d. effe-
ctus 15. num. 34. & 38. vbi n. 13. idem aut de Clerico
privato privilegio clericali.

161 Decimoſextimo, Filij Clericorum ex legitimo
matrimonio procreati, in Eccleſiis, vbi eorum pa-
tres quodcumque habent, aut habuerint benefi-
cium, obtinere non poſſunt, cap. 2. & cap. cum de-
cem, & ſere per tot. de filiis Presbyt. Concil. Tri-
dent. ſeſſ. 25. de reſormat. cap. 15. quod cum id in il-
legitimis filiis tantum expreſſe conſtituit, ibi qui
non ex legitimo nato ſunt matrimonio, Tambur. d.
tut. d. diſp. 9. q. 9. n. 20. late Nouat. in ſum. Bullar.
tit. de illegitimis ad beneficia parentum non ſucceden-
tibus. Ex tenent aliqui, quos reſeruo de officiis & po-
teſt. Epifcopi p. 3. alleg. 65. n. 16. filios legitimis Cle-
ricorum poſſe adipiſci beneficia quocumque in ea-
dem Eccleſia, in qua genitori habuerunt, vel
etiam habent, par. c. ad hoc de filiis Presbyt. Sed hu-
iſmodi legitimis Clericorum filios paternam benefi-
cia immediate obtinere non poſſe, ſed mediate per
c. ex tranſmiſſa, & c. ad extirpandas, de filiis Presbyt.
etiam attenta nota Concilij Trident. diſpenſatione
in cap. 15. melius ſolent Salaz. ad Bernard. in
pract. cap. 50. num. 3. Fr. Erman. queſt. regul. tom. 1.
qm. 13. art. 7. Seraphin. decif. 1443. num. 6. Gonzal.
reg. 8. Conſol. gloſ. 5. n. 33. Nicol. Garc. de benef. part.
7. cap. 3. num. 18. & in addit. num. 29. in fine, Illuſtriſ-
ſimus D. meus Roderie. à Cunha in comment. ad
cap. 13. num. 5. diſp. 56. Vnde filius, quantumvis legiti-
mus, eget diſpenſatione ad obtinendum imme-
diate beneficium paternum, vt reſert decifum Ar-
mendar. in addit. ad recap. legum Nauarra, libro
ſecundo, titul. 29. libr. 1. de filiis Presbyter. nume-
ro 4. & Sacri Congregat. Concilij ſub die 23. Au-
guſti, 1631. cenſuit filium ex legitimo matrimonio
natum eget diſpenſatione, aliis ex gratia cõceden-
da, vt poſſit immediate obtinere beneficium de in-
terpretatione, quod obtinuit potest; ad quod be-
neficiam in fundatione ſunt vocati proximiores de
gewere. Et eadem S. Congregat. ſub die 17. Au-
guſti, 1626. declarauit, quod Canoniacum in
Eccleſia, in qua pater, obtinere non poteſt illegiti-
mus ex Canonico, qui fuit deinde legitimatus
per ſubſequent matrimonium. Cætera debita, que
circa hanc materiam occurrere poſſunt, ſan diſſolu-
mus d. alleg. 65. per tot. Et declarauit S. Congregat.
Concilij ſub die 23. Auguſti 1622. nepotem legiti-
mum ex filio illegitimo non compellendi decreto
Concil. d. cap. 17. & idem cenſuit in una Macra-
ten. 18. Nouembri, 1628. patrem non prohiberi
obtinere immediate beneficium filij fui illegiti-
mi.

Agul. Barboſ. de Iur. Eccleſ. Part. II.

Decimoſeptimo. Nec aliquis prima Tona ini-
tiam, aut etiam in minoribus Ordinibus conſtitu-
tus ante 14. ætatis annum beneficium aliquod po-
teſt obtinere, vt ſtatuit Concil. Trident. ſeſſ. 25. de
reſormat. cap. 6. docent Gregor. lib. 3. verb. quæſit
mon. ſu. 16. part. 1. Henric. in ſum. lib. 10. cap. 19.
§. 1. Pech. in reg. beneficium, de regul. iuris, lib. 6.
n. 27. verſ. ceterum, quod in iſtis, Guicci. canonice. lib.
1. c. 26. n. 33. Flamin. Par. de refignat. benef. lib. 3. q. 7.
num. 65. & lib. 4. q. 1. num. 7. & q. 11. num. 13. Petr.
de Ledelina in ſum. par. 1. de Sacram. Ordinis cap. 7.
verſ. de la prima, & part. 2. traſt. 7. p. 1. concl. 7. prope
fin. Aloyſ. Ricc. in collect. decif. p. 4. collect. 860. &
in praxi ſeri eccleſ. decif. 385. in 1. edit. diſus reſol.
331. & 325. num. 3. in 2. adu. & in decif. Curia Ar-
chiepiſcop. Neapol. p. 4. decif. 281. num. 2. Leſſe de in-
ſtit. lib. 1. cap. 34. diſp. 20. num. 109. Nicol. Garc. diſp.
part. 7. cap. 4. num. 8. Campan. in diuerſis luris con-
rub. 7. cap. 6. num. 2. Molſet. in ſum. Theol. mor. d.
traſt. d. cap. 7. num. 44. Homoboni de Bonis de exa-
mine eccleſiaſtic. p. 1. traſt. 1. cap. 10. q. 60. in princip.
verſ. quoniam, Armendar. in addit. ad recap. legum
Nauarra lib. 1. tit. 20. lib. 1. de ætate, num. 5. Nouat.
in ſingul. Canon. caucl. 13. Squillante d. cap. 4. nu. 59.
Ego iple d. par. alleg. 60. numero 73. Tambur. diſp.
tam. 3. diſp. 9. queſt. 7. nu. 21. non oportet tamen eſſe
explicum decernendum autem anſum ad beneficium
ſimplex obtinendum, ſed ſufficit ceceptum, vt bene
docent Henric. diſp. cap. 19. §. 2. Gallet. in margari-
ta caſum conſcientia, verb. benefic. num. 4. Cenall.
q. 523. num. 4. & q. 593. num. 18. Aloyſ. Ricc. de col-
lect. 810. verſ. ſimilia ſecundo, & decif. 325. num. 3.
verb. nibileminis. Azor. d. cap. 5. queſt. 7. in fine. Ar-
mendar. d. 1. de ſtatib. num. 5. Leſſe diſp. 2. cap. 34.
num. 109. Gonzal. d. gloſ. 5. numero 90. Campan. d.
cap. 6. num. 2. Nouſe. d. conſ. 13. num. 4. Thom. Va-
la. c. alleg. ſigis. num. 1. alleg. 8. Squillante d. cap. 4. nu-
mero 62. Ego iple d. alleg. 60. num. 76. Quæ qui-
dam prohibito de obtinendo beneficio ante illam
ætatem 14. annorum ſubſiſtit, neſum ſi per viam
collationis daretur, verum etiam preſentationis, ele-
ctionis, aut alterius cuiuſcumque prouiſionis, ſtante
gentene Concilij prohibitione, & ob verbum, ob-
tinere, de quo ibi: vt docent Mandol. de minori a-
rte cap. 4. num. 17. Campan. d. cap. 6. num. 6. Squill.
d. cap. 4. num. 62. verſ. & hac prohibito. Ego iple diſp.
alleg. 60. num. 78. ſtandum tamen etie fundacioni
ſtatuenti vt beneficium etiam minor 14. annorum
adipiſci valeat, cum ei derogatum non fuerit per
Concil. Trident. d. c. 6. vt reſeruat Gonzal. d. gloſ. 5.
num. 91. Aloyſ. Ricc. d. collect. 860. verſ. nunc ſimilia,
& primo, Campan. d. cap. 6. num. 2. in fine, Mallob.
in praxi habendi conſuſum, requiſ. 7. dub. 12. & re-
quiſ. 10. dub. 11. num. 30. ſecundum Romanum im-
preſſ. Nouat. d. concl. 13. num. 5. Squillante diſp. cap. 4.
num. 62. Rot. decif. 194. part. 2. recent. declarando,
iuxta ea, que diximus ſupra hoc lib. cap. 12. de in-
terpretatione. verſ. habes autem patrem, & eleganter
Ferentil. in annot. ad decif. 757. Buratti: in ere-
ctione autem interpretation. ſi cautum ſit, vt pro-
videatur de eo quicumque Clericus, non poteſt hu-
modi clerico conſecti, qui ſit minor 14. annorum.
S. Congregat. Concil. ſub die 4. Auguſti, 1629.
Vnde Epifcopus non poteſt indulgere eniquam, vt
ante 14. annum beneficium ſimplex obtineat, ſed
ſolus Summus Pontifex, vt per Azor. d. cap. 5. q. 9.
verſ. ſi quæra, Nauat. d. conſ. 13. num. 2. Armendar.
diſp. lib. 1. titul. 18. lib. 7. de Epifcopis, numero 102.
Aloyſ. Ricc. d. reſol. 331. numero 2. vbi in fine reſolu-
it, Epifcopum conſententem beneficium minori 14.

X

aquorum

242 Iuris Ecclesiastici vniuersi Lib. III.

annorum peccare mortaliter, & collationem esse nullam: reſero Ego ipſe diſt. alleg. 60. n. 7. ſ. intellexit ſupradicta procedere in beneficiis ſimplicibus: quæ autem ætas legitima ſit maioribus, veluti Papa, Cardinalibus, Episcopis. Dignitatibus, Canonis, & Parochiali ſeu aliis curam animarum habentibus, diximus ſupr. lib. 1. dum de vnoquoque particulariter agebamus.

- 165 Decimo nono, illiterati qui ſcilicet, ſcientiam, & litteraturam competentem, aptam & idoneam pro beneficio obtinendo non habent, beneficia conſequi non poſſunt, cap. illiterati, diſt. 36. cap. parientes, diſt. 55. Hic id de incompar. benefic. part. 1. cap. 24. n. 28. Flamin. de reſignat. benefic. lib. 5. queſt. 3. numero 25. Campan. in diuerſ. Iuris Canon. rub. 11. cap. 14. ex n. 5. Carol. de Graſſ. de eſt. lib. cleric. in preſul. n. 72. Squillante diſt. cap. 4. ex n. 98. Tamburin. diſt. tom. 3. diſp. 9. queſt. 7. n. 22. in tantum, quod collatio beneficii facta penitus illiterato ſic ipſo facto inualida, & irrita, ſecundum Flamin. diſt. queſt. 3. n. 76. Carol. de Graſſ. ubi ſupr. n. 71. Nauar. de erat. n. 5. lib. 3. n. 7. & n. 8. Azor. inſtit. mor. d. par. 2. lib. 5. cap. 6. queſt. 3. cum ſeqq. & c. 26. queſt. 1. Lell. d. lib. 2. cap. 34. n. 129. Nicol. Garc. d. p. 7. cap. 7. n. 12. Campan. d. rub. 11. cap. 14. n. 5. Squillante cap. 4. n. 193. quorum plures reſero Ego ipſe d. p. 3. alleg. 63. n. 11. vbi n. 5. aduertit ſecus eſſe dicendum de illis, qui non ſunt penitus illiterati, ſed beneficium acquirunt requiſita ad illud ſcientia eurentes, quia tunc proſuiſſo illis ſeu eſſe ipſo iure irrita, ſed venit irritanda, ex Conſ. Trident. ſeſſ. 7. de reform. cap. 3. ibi, omniſi irritetur; poterant enim interea addicere, & neceſſarium acquirere ſcientiam. Vnde, ſi ille poſtea litteras adducat, & eum, qui beneficium conſulit, non penitus poſtine collationis, tacta quadam collatione reſtituit, vt ex Salzed. & Belleſto, aduertit Squillante d. e. 4. n. 103. verſ. inquit tamen. Quæ autem ſcientia requiritur ad Papatum, Cardinalatum, Episcopatum, & alias inferiores. Dignitates, ad Canonatum, & Parochiale beneficium, diximus ſupr. lib. 1. dum de quolibet eorum ſigillatim agebamus.

- 166 Vigintiſimo. Infamis beneficium obtinere non poteſt, arg. Louic. C. de infam. lib. 12. cap. inter doctores, de exceſſ. Præſ. cap. infam. de regul. iur. lib. 6. accipiendo ibi dignitatem pro quolibet beneficio, ſecundum Lambert. de ineparron. 1. p. 2. lib. queſt. 9. art. 16. docet Duarenſ. de benefic. lib. 4. cap. 11. Petr. Gregor. d. benefic. cap. 37. n. 9. Nicol. Garc. diſt. part. 7. cap. 3. n. 3. Squillante d. cap. 4. ex n. 123. Tamburin. diſt. diſp. 9. q. 7. n. 23. non eſt tamen ipſo iure nulla collatio, electio, ſeu prouiſio facta infami, ſeu criminolo crimine non inducente irregularitatem, ſeu inhabilitatem ad beneficia: quia non eſt text. hanc militiam conuincens, vt per Ludouic. Goen. de grat. expectat. n. 87. Lell. d. lib. 2. c. 34. n. 126. Nicol. Garc. d. cap. 3. n. 47. Squillante d. cap. 4. n. 127.

- 167 Vigintiſimo primo. Corpore vitari, id eſt, illi, qui inſigniter corpore deformati ſunt, itaſt ſine notabili horrore aut ſcandalo miniſtri Eccleſiaſtici minime eſſe poſſunt, ad beneficium Eccleſiaſticum tanquam irregulares promoueri non poſſunt, vt per Squillante d. cap. 4. n. 192. Vnde clerico inſcienti in carcerem beneficium etiam ſimplex conſerri non poteſt, ex quo Hocas Canonas recitare nequit, Campan. diſt. rub. 11. verſ. verum 8. Nicol. Garc. d. part. 7. cap. 12. n. 21. Tamburin. diſt. tom. 3. diſp. 9. queſt. 7. n. 224. Lell. d. lib. 2. c. 34. n. 130.

Squillante d. cap. 4. n. 196. vbi n. 19. poſt Aloyſ. Rucc. in d. praxi fori eccleſ. reſol. 590. ſubdit Clericum laborantem morbo caduco non eſſe inhabilem ad obtinenda beneficia ſimplicia; ſecus, ſi beneficium requireret Ordinem ſacrum. Incidens tamen in irregularitatem, quæ naſcite ex defectu ad vnum vnius Ordinis, & non alterius iam ſuſcepti, poteſt obtinere beneficium non requirens maiorem vium, vt in caſu cap. 2. de clericis ager. Ita docet Sayr. de cenſur. lib. 6. cap. 2. n. 23. & Lell. d. lib. 2. c. 34. n. 131.

Vigintiſimo ſecundo. Petrus, vitæ infamis, beneficium conſequi non poteſt, vt per Mill. in reſp. verb. peritum, Clar. in præſ. 4. peritum n. 3. Campan. in riſu 37. Curia Archiepiſcop. N. cap. n. 12. & in diuerſ. Iuris Canon. rub. 11. cap. 19. n. 12. Squillante d. cap. 4. ex n. 410. Tamburin. diſt. 9. q. 7. n. 25.

Vigintiſimo tertio. Filij, & nepotes offendentium Cardinalem ad Eccleſiaſtica beneficia in poſterum obtinenda efficiuntur inhabiles, cap. felici, verſ. quid ſi quis prædictorum de panis, lib. 6. Decian. in trati. crimin. lib. 7. cap. 41. n. 32. Menoch. de arbit. caſu 551. n. 7. cum ſeqq. Farina. in præſ. crimin. part. 5. queſt. 112. n. 121. Sanch. in præcepta Decalogi, tom. 1. lib. 2. c. 28. n. 20. Tamburin. diſt. 9. q. 7. n. 26.

Vigintiſimo quarto. Non dimittentes beneficia incompatible ſecundum formam à Ioanne XXII præſcriptam in Extravag. Execrabili, de præbend. poſt priuationem eorum, quæ obtinebant, inhabiles penitus ad quæcunque obtinenda beneficia redduntur, vt in d. Extravag. verſ. quod ſi non fecerint, & in Extravag. vt quis de offic. Ordinarij, inter commun. Tamburin. diſt. 9. queſt. 7. n. 27.

Denique Habens beneficium vnum Curatum non poteſt aliud Curatum, vel aliis incompatible adipiſci. eſt enim in cap. vnice 8. pen. 10. q. 3. & in cap. 1. 2. q. 1. cum ſeqq. interdictum, ne plures Eccleſiæ vni præbeycto committantur, quia iure naturali prohibetur, ne quis plura ſimul beneficia obtineat, quæ iure diuino aſſiduam beneficiarj præſentiam requirunt; vt docent Caſtallian. de vita Chriſti part. 2. cap. 68. 4. ſol. 113. Conſol. reſponſ. moral. lib. 1. queſt. 73. Azor. d. p. 2. lib. 6. cap. 1. q. 5. Valer. Reginald. in præſ. fori pan. lib. 59. trati. 3. numero 277. Tamburin. diſt. diſp. 9. queſt. 7. numero 28. Vnde Thom. Cantici. lib. 1. ap. n. cap. 19. pag. 6. 7. & 10. non paucos plura beneficia poſſidentes inſeliciffima morte extinctos, & iſcicod dominatos eſſe commemorantes allegat, & Præſ. ſpirituale lib. 5. in floribus de apibus, cap. 6. 7. & 8. Quare, ſi quis Eccleſiam Cathedralẽ, aut Parochialem, aut Eccleſiaſticam Dignitatem, vel Præbendam aliam ex huiusmodi obtinens, accipiat, ſiquidem Romanæ Sedis auctoritate id egerit, ipſo iure vacat prima, cap. quanto, de tranſlat. Episcop. cap. de multa, vbi Doct. de præbend. cap. audiam, il. 2. de elect. cap. litteras, de conceſſ. præbend. cap. quia nonnulli, de cleric. non reſident. cap. 10. decet, de erat. & quid. Sed ſi abſque eius auctoritate id fiat, amicit veranque, nec conſuetudo contraria ſuffragetur, cap. 1. de cenſur. lib. 6. diſta. Extravag. Execrabili, Conſil. Tridentin. ſeſſ. 7. de reform. cap. 2. 4. & 5. Quæ quidem Extravag. & eius poma locum habet, etiam Dignitas, Perſonæ aut Officium ſit ſine cura, ita quod ad incurſum eius poenam non ſa neceſſarium retinere duo Curatane beneficium Curatum cum Dignitate, Perſona, vel Officio habebitibus curam animarum, ſaltem

tem

rem fori contentiosi: sed sufficit restitueret beneficium Curatum siue strictè, siue largè cum Dignitate, personatu, vel officio sine cura; vel duas Dignitates, Personatus, aut alia officia sine cura; aut Dignitatem cum personatu, vel officio sine cura, &c. Ita Scaphil. de literis gratia, tit. de var. mod. vacat. §. tertius vacatur modus m. 1. & tit. de qualib. & sitat. benef. §. huiusmodi, num. 7. alijs 41. Calladon. decis. 1. de consuet. m. 2. Mandol. ad reg. 1. Cancell. q. 14. Nauas. in c. si quando, de re scriptis, exceptis, 6. n. 5. & in c. accepta, de refer. spolia, appol. 10. in sol. m. 10. Azor. in sup. moral. par. 2. lib. 6. c. 13. q. 1. Nic. Garc. de benef. p. 11. c. 5. m. 24.

- 173 Vnde habens beneficium Curatum, aut Personatum, vel Dignitatem, si recipiat secundum simile, ipso iure vacat primum; & si illud retinere contenderit, etiam secundo spoliari debet; ut per text. in d. cap. de multa, innouatum per Concil. Trid. d. sess. 7. de re scriptis, 4. docent Bernard. in pract. cap. 49. in nouis editis. Guicci. conf. 10. Spio. in speculo testam. gloss. 3. a. num. 74. Viui. tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 9. m. 6. Flamin. Paris. de resignat. benef. lib. 3. g. 1. num. 51. Latè Flores de Meno var. lib. 2. q. 2. 3. à princip. hanc. in sup. moral. p. 2. lib. 7. cap. 16. q. 9. Monnet de opt. Canon. cap. 6. g. 6. num. 69. Nicol. Garc. de benef. p. 11. cap. 5. num. 7. Ad inducendum vacationem primi beneficii incompatibilis per affectuionem secundi, non sufficit collatio sola, & acceptatio eius, sed requiritur adeptio possessionis pacificæ secundi, vel quod per prosum sit, quomodo eam adificauerit. Ita per text. in d. cap. de multa, ibi, acceptis, mentio inflinens Flamin. Paris. d. lib. 3. q. 1. m. 139. Nicol. Garc. d. cap. 5. a. n. 100. Fecit. in annot. ad decis. 19. Burati. m. 18. Nec hæc vacatio prioris impeditur per pacificam secundi possessionem, si illius prius sit litigiosum: non enim requiritur, quod verusque, sed tantum secundi habetor pacificam possessionem, Less. de iustis, lib. 2. cap. 34. numero 141. Nicol. Garc. d. cap. 5. numero 107. & 108.

- 174 Quæ quidem possessio secundi pacifica debet esse non solum de facto, sed etiam de iure; id est, non litigiosa, sed abluque controversia iuris, & facti iudiciali, & extraiudiciali, Flamin. d. lib. 3. g. 1. à 130. Azor. d. 2. lib. 7. cap. 16. gn. 9. Nicol. Garc. d. cap. 5. m. 140. Setaphin. decis. 154. m. 1. & 2. vbi habetur, quod ad illud, ut non teneatur quis dimittere primum beneficium, sufficiens molestia etiam extraiudicialis, & de facto, & idem dicit decis. 997. m. 2. decis. 853. num. 3. Adden. ad Gregor. XV. decis. 451. m. 12. ac etiam intelligenda est non de possessione sibi, sed fructuum, & maioris potestatis eorum, Setaphin. decis. 93. num. 1. Azor. d. cap. 16. q. 7. Nicol. Garc. d. cap. 5. m. 123. Ego ipse d. p. 3. alleg. 57. num. 301. Ex c. ratione quia beneficiarius non habet in totum pacificam beneficii possessionem, nisi quando fructus huiusmodi, per se, vel per alium nomine ipsius percipiantur: 10 quibus terminis loquitur text. in cap. si ibi concessio, de prebend. lib. 6. & in specie testatur ibi Franc. num. 4. Callad. decis. 9. de causa poss. Staphil. de literis gratia, tit. de stat. & qual. benef. §. huiusmodi, numero 14. Honod. de incompatibil. benef. par. 1. cap. 3. num. 78.

- 175 Questio est controuersa. An in beneficiis simplicibus, residentium tamen requiruntur, vel alias quomodolibet incompatibilibus, per illud decretum Concilij d. cap. 4. inducatur vacatio primi ipso iure per adeptionem secundi? In qua de rigore Iuris negatur esse respondendum, alle-
Aug. Barboj de Iur. Eccles. Pars II.

tant Nou. conf. 17. de prebend. Sayr. in florib. dec. sub eod. tit. decis. 38. Flores de Meno d. qu. 13. a. num. 5. plures citati per Nicol. Garc. d. cap. 5. n. 80. Verum contrariam sententiam, & sic partem affirmatiuam, tenet Hoied. d. p. 1. n. 9. m. 5. dicens, quod per text. in d. cap. de multa, qui loquitur de Curatis, & Dignitatibus, & Personatibus extenditur ex d. decreto Concilij ad quæcumque beneficia incompatibilia; nam, ut dicitur in decis. 483. p. 1. diuersi. Concilium ibi loquitur de quibuscunque incompatibilibus vigore quoruncunque Canonum, nec se restringit ad d. cap. de multa. Quia dicit, praesentim, quæ dictio est ampliativa, & implicatorem in alijs, & includit alia iuxta ea, quæ dixi de dictum. vsu frequenter, dist. 377. & hoc est, quod denotat illa verba, ineta ipsius Constitutions dispositionem, etiam praesentis Canonis vigore, &c. quia dicit, beneficia quæcumque incompatibilia vacant ipso iure per affectuionem secundi, iuxta dispositionem text. in cap. de multa; sed quis ille non loquitur in quibuscunque incompatibilibus, etiam vigore praesentis Canonis illam extendentis ad quæcumque incompatibilia vacant, refert, & sequitur Nicol. Garc. d. cap. 5. a. num. 91. Quæ quidem sententia approbata fuit per S. Congregationem DD. Cardinalium Concilij Trid. Interpretum, ut idocui testes nobis sunt idem Nicol. Garc. d. cap. 5. m. 84. in 6. declar. Attendat, in addit. ad recap. legum Nenarra. lib. 4. tit. 8. lib. de benef. incompatibil. n. 17. Monet. de opt. Canon. c. 6. g. 6. m. 70. Aloyf. Ric. in praxi rerum fori eccles. decis. 393. in 1. edit. alia resolut. 33. m. 12. in 2. edit. attestantes eandem Sacram Congregationem censuisse in beneficiis requiruntibus residentiam, aut alijs quocunque modo incompatibilibus, etiam si Canonici sint, induci vacationem primi ipso iure per adeptionem secundi pacificè possidentis, item præcipit Nicol. Garc. d. c. 5. m. 381. in 3. & 4. declar. & Amendat. d. loco, n. 43. & 44. eandem Sacram Congregationem paciter censuisse decernentem Canonici duos simul absque dispensatione Apostolica per triennium, & ultra, utroque ipso iure esse priuatum, in tantum, quod possessor utriusque Canonici ex reg. de triennali possessionem tueri, & defendere non possit; testor Ego ipse d. p. 3. alleg. 62. a. m. 8.

Papæ nihilominus facultas est testata circa sublimis, & literatus personas dispensandi; ut reuocatis minoribus, maioribus valeant beneficiis honorari, d. cap. de multa, ibi circa sublimis vers. & litteratis personis, &c. quod Iohannes XXII. expressit de Cardinalibus & Regum filiis, ut in d. Extraneis. Extraneis, verbum enim, sublimis, id est, nobiles interpretantur Itaq. de nobilit. cap. 20. num. 13. & alij apud Aloyf. Ric. in praxi aures, resol. 446. num. 7. Sed an hæc nobilitas, de qua ibi agitur, sit illa, quæ moribus, & virtutibus acquiritur, an potius illa, quæ à sanguine ortum habet, tradunt Gamb. de offic. & potest. Legati à Latere, lib. 7. ex num. 39. Torreblanca de Magia lib. 3. de criminis punit. cap. 1. 2. ex num. 16. vnde apud eos. Et quod cum litteratis viris circa beneficiorum pluralitatem sit quoque dispensandum ex eod. c. de multa, colligitur Ludouic. Gom. in reg. de annali, g. 36. m. 3. Setaph. de literis gratia, forma 3. expellat. n. 3. Rebuff. in praxi benef. tit. de dispensat. ad plura benef. a. n. 43. & de priuilegijs scholasticis, prt. 39. Gambat. d. tract. lib. 3. tit. An legatus possit plura beneficia vni conferre, n. 37. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 4. m. 26. Aloyf. Ric. d. resol. 446. n. 1. Bollet. diff. quis,

quis clerici. p. 1. tit. de disciplina cleric. §. 4. n. 13. BERNARDUS de premissis. Iuris conf. 2. pruil. §. 2. ubi n. 2. subdit scientiam sine gradu Doctoratus ad dispensandum non inducere; quia hodie moribus receptum est non dispensari cum literatis, nisi habeant gradum Doctoratus, Licentiatum, siue Baccalariatus in Theologia, vel Iure Canonico, vt concluditur Rebuffi, d. tit. de dispensatione ad plura beneficia, n. 44. Gambart. d. lib. 15. nu. 138. Aloy. Ricc. d. resol. 446. n. 3.

- 178 Sel falso pœc Doctores isti non loquuntur, vt Cinales, dum credunt cum literatis dispensandum citra beneficiorum pluralitatem, si omnes ferè, qui literis incumbunt, quasi à consorcio Curialium segregati, nec vnus quidem beneficium, vt ipse literato conferendum, obtinere valeant: cum vix plurimum indignus iudebitur commendetur, & idè ignorantèr digniori postponatur: qua de re optime Aeneas Sylvius postea Pius II. in opuscula de moribus Germanorum, charta mihi 2045. ita loquitur. *Faueatur in Romana Curia, quam regunt homines, non omnia esse nichil, & plurima fieri digna correctione, nec ambigimus ipsi prima Verbe Antiquis, cum Christi Dei nostri Vacariatum assumunt homines remanere, ac propriam falli, errare, labi, & decipi posse. Sedenti p̄ Patres in thalamis: veniunt ad eos vni Cardinales, nunc Episcopi, nunc sancti alterius homines, & modò hunc, modò illum laudibus cumulant, de quibusque graui regimini adscribunt, adstruunt: credit Apostolica potestas, hisque beneficia mandat, quos commendat: accipit quæstio sit, ut aliquando virtus pecunia cedat; non quia Penitens probatè præferat aurum, sed quoniam interueniunt, sine, vt aiunt, mediatores, argenti, aut amicitia vixi indignam digni præponunt. Quod ego in propria persona expertus fui: nam cum de 13. Iulij 1630. Summo pontifici Vrbano VIII. in visitatio suo monis Quirinalis deambulanti occurrerem, & humiliter necessitatè meam exponerem, & quid adhuc contra intentionem suam non fuisset in præmium laborum meorum de aliquo subventionis auxilio succursus? p̄ cum Pio respondit doctissimus Pontifex. Domum ergo reuerfus mecum conicere non destiti, his temporibus in iure distributio descendendo, reddendoque fortunam, id est cæcam rerum humanarum arbitram, longè primas partes hæc dubiè obtineret: non sufficientem me diu, modòque per decennij transcursum, quo in illa hac Vrbe detineor, diligenter in multis libris componendis, edendisq; laborasse: & toto illo tempore studiis humilimodò occupatus, & penitus intentus: necludere, nec lodi, au conatuum spectator, seu in ocio esse vnquam visus fui: ob idque aulicis literis minime imbutus, locum & præmium amittere videretur; honores enim, aut ab iis generi necesse est, qui opibus, & necessitudinibus secretis suis prævalent; sub iis certè profusè fronteis petitionibus, qui ambiendo, efflagitando, se se venditando aulicos obundare, itaque etiam enecare sustinent; sic interdom affolent, faciuntque homines cynomina procaciores, (sic enim mulicam caninam vocant) vt quod impetrare non possunt, extorqueant; quod extorere, aut mereri nequeant, eblandiantur, & extundant: Restat, vt homines ingenui animi: & ex se se magis, quàm ex fortuna pendentes, quibusque omnis spes in se se est, si nullum humilimodò uacti sunt, qui apud Principem eis adesse optima fide velit, vt ipsi sibi deesse ac dignitatem suæ uolunt; itaque quæque (vita di-*

cum) personam aliqua in dignitate deliberare; Penetret igitur egregius viciis porius in secessu latere, aut in priuata vita coualescere, quàm turpiter, & obnoxie in platea innouescere. Magnum est autem solatium hoc modo patientis obsolescentia videre in hominibus indignis hoc notum insignia, Maiores & illud ex dicto Canonis seniores, qui cum multis ecclesiis statas spectasset, eorum, qui præclaras res gesserant, Equidem, inquit, male homines de me percontari, quamnam et causam quoque statim mihi posita non esset.

Beneficia verò simplicia, (vt ad rem redeamus) & quæ sunt sine titulo, facilius pluralitatem admittunt, cap. fin. vers. licet enim 70. dist. Qua de re Conc. Trid. sess. 24. de reform. cap. 17. decreuit, vt in posterum vnus tantum beneficium Ecclesiasticum, cuiuscunque qualitatis existat, singulis conferatur; quòd si ad eius vitam honestè sustentandam non sufficiat, licet nihilominus aliud simplex sufficiens eidem confecti, dummodo vtinamque personalem residentiam non requirat. Super quo S. Congregatio DD. Cardinalium Concilij Trid. Interperem declarauit non posse Episcopum plura beneficia simplicia vltra duo vai conferre, vsque ad sufficientem eius sustentationem abique Apostolica dispensatione; vt referunt Nicol. Garc. de benef. par. 1. cap. 3. numero 310. in 1. & 2. declara. Armentar. in addit. ad recopilat. legum Nauarra, lib. 4. tit. 7. de benef. incompetet. num. 32. & 33. & 34. Mallob. in praxi habendis consensum, requir. 7. dub. 16. Ego ipse d. par. 3. alleg. 62. numero 6. Poterit tamen conferre beneficium Episcopum habenti iam in pensionibus Ecclesiasticis sufficientem sustentationem, vt docent Azor. d. par. 2. lib. 8. cap. 10. quæst. 8. cap. 12. §. 6. Gonzal. ad reg. 8. Guncel. gloss. §. 5. §. 4. numero 12. Mallob. d. requir. 7. dub. 17. & referunt decisiu Nicol. Garc. d. c. 5. numero 310. dub. 4. Armentar. d. loco numero 37. in 4. resp. Ego ipse d. alleg. 62. numero 7. Et poterit conferri poterit secundum beneficium obtinenti primum sufficiens iuxta suum verum valorem, & honestam ipsius possidentis sustentationem, si tempore, quo secundum confectur, non sufficiat propter onus pensionis super tali beneficio impensum, dummodo prouisus post collationem sibi factam non consenserit pensioni. Ita Nicol. Garc. d. c. 5. numero 310. in 3. dub. Armentar. d. loco n. 73. in 3. dub.

Si verò de facto Episcopus conferat tertium beneficium habenti duo beneficia simplicia aliis ad sustentationem insufficientia, collatio tertij est valida: sed si tertium sit sufficiens, vacante illa duo priora beneficia; si minus, teneatur prouisus dimittere electum ex illis, & si continuauerit possessionem amboarum recipiendo ex eis fructus, veròque beneficium vacabit per S. Congregationem resolutum fuisse testatur Nicol. Garc. d. p. 5. c. 5. n. 310. in 1. & 2. dub. Armentar. loco num. 57. dub. 1. & 2. & in sermo respon. Vgolini d. officio Episc. c. 14. §. 2. n. 3. vers. teris, sed nouissime in eadem S. Concilij Trid. Congregatione proposito dubio, si Episcopus conferat tertium beneficium simplex & insufficienti habenti iam pariter duo simplicia insufficientia, an vacet primum, vel eorum vltimum, semel, bis, & iterum tandem sub die 13. Nouembriis, 1617. censuit vacare primum.

Quod autem dicatur beneficium sufficiens ad congruam sustentationem; arbitrio iudicis reliquiqua plùs, vel minus estimandum, consideratis

De Collat.& reseru.benef.Cap.XIII. 245

sideratis considerandis, qualitate, scilicet personarum, locorum & temporum, vt resoluunt Flam. *Patil. lib. 1. c. 6. n. 131. & seq. Menoch. de arbit. ca. 216. Zetoli in praxi Episc. part. 1. verb. beneficium, §. 7. concil. 8. prout. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 15. n. 19. Valer. Reginald. in praxi fori panis. l. 30. tract. 3. n. 185. Prosper de Augustino in addit. ad Quarran. in sum. Bullar. verb. beneficium resignationis, causa 8. Nicol. Garc. de beneficiis p. 11. cap. 3. n. 30. Mallob. in praxi habendi consensum, requir. 7. dub. 14. cum seq. Ego ipse d. alieg. 92. n. 11.*

134 De duobus vidi hac de re acerrime disputari in S. Congregat. Concilij Trident. hoc anno 1612. Primo, an collatio beneficii simplicis facta ab Episcopo, quorum duo priora erant sufficientia ad sustentationem, sustineatur ad effectum retentionis, vel saltem ad effectum receptionis? Secundo quod si ab Episcopo tertium potest conferri, an ex istius, & duorum priorum retentione per spatium vltimatum annorum absque dispensatione Apostolica vacarent omnia ipso iure. His dubitationibus, vt quidam doctus respondebat ad primum, collationem tertij beneficii simplicis, et, qui alia duo habet sufficientia, posse fieri ab Episcopo, & posse recipi, sed non ad effectum retentionis omnium, quod est generale in omni incompatibilitate, quod habenti vnum incompatibile, possit conferri aliud incompatibile, non ad effectum retinendi omnia, sed vnum, cap. *referre* cap. *praxia* de multa, c. *excipienda* §. qui verè, de *prabend. Extraord. exco. abbas. red. tit. Conc. Trid. sess. 7. de reform. c. 4. Nicol. Garc. de beneficiis p. 11. c. 3. n. 268. & 311. & S. Congreg. multoties de clarauit, vt apud eundem Garc. d. c. 3. n. 84. 88. 183. & 310. Et ad hoc propositum est maxima consideratione dignus, quod Concil. Trid. sess. 24. de reform. cap. 17. vtnr verbo *conferri*, in passiva significatione: diceretur enim conferre in actiua, si Episcopus non posset conferre. Neque alia declarationis allegata per Garc. sub. d. n. 310. quod Episcopus non possit conferre tertium, aduersantur: quia debent intelligi restrictè ad effectum retentionis; non autem ad effectum receptionis, vt contrarietas inter declarationes euincat, & vt censetur conformes dispositioni iuris à quo nec S. Concilium recedere voluisse declarat, dum profertur in d. c. 4. sess. 77. & in d. c. 17. sess. 24. in nouare d. p. dispositionem sacrorum Canonum.*

135 Ad secundum non est dubium, quod Concil. Trid. in d. cap. 17. approbat incompatibilitatem, quod scilicet, habens vnum sufficientem non possit retinere duo, & habens duo per se separatim insufficientia, sed simul iuncta sufficientia, non possit retinere tertium, vt per Hoied. de incompatib. part. 1. cap. 19. numero 1. cum seqq. Flamin. Patil. de resignat. benefic. lib. 3. quest. 1. num. 138. Nicol. Garc. d. l. c. 5. numero 268. & S. Congregat. in pressis ad d. l. cap. 17. super qua incompatibilitate plurimum simplicium etiam diuersæ contrariæ opiniones Doctorum, vt per Hoied. & Garc. citatis locis.

136 An autem per retentionem istorum simplicium incompatibilium ipso iure vacent omnia, est presentis instituti quaestio disputanda. In qua non potest negari, Sacram Congregationem pluries declarasse vacare omnia, vt in sequenti declaratione Obtinens beneficium Ecclesiasticum sufficiens ad beneficium sustinetur, quod fuit institutum ab Episcopo, ad illud beneficium sufficiens inuoluntarius ad presentiam patris laici, & vtrumque beneficium re-

tinuit, eorum denique fructus percipere per duo annos absque dispensatione Apostolice. quarum, quadam ex dictis beneficiis vacauerit? S. Congreg. censuit vtrumque ipso iure vacare. Quæ declaratio, & alie similes, cum loquantur de duobus beneficiis, prout eadem & maiori ratione in casu trium beneficiorum; Clement. si plures, de prabend. Garc. d. c. 3. n. 119.

137 Nihilominus videntur huiusmodi declarationes inducentes vacationem omnium ipso iure, restringi debere ad casum, in quo quis monitus retentione tentauerit, & presumpsit: non autem procedere simpliciter per lapsum sex mensium quia in rei veritate Concil. Trid. non inducit vacationem omnium ipso iure in d. l. cap. 17. sed solum in vltima d. l. c. parte: contra illos, qui tunc temporis plures Parochiales, aut vnum Cathedralium, & aliam Parochialem obtinebant, qui debebant cogi vna retenta, alias dimittere infra sex menses; alioquin omnia vacare ipso iure simul cum omnibus aliis beneficiis, & hoc in penam, quæ vltima pars Concilij, si bene consideretur, nihil habet commune cum aliis dispositis in eodem cap.

138 Quod verò attinet ad penam vacationis omnium ipso iure, de qua in d. l. cap. 4. sess. 4. in executionem executionis d. l. cap. de multa, de prabend. adnotandum est, quod nec hic casus retentionis plurimum simplicium non continetur sub dispositione d. l. cap. de multa, consequenter d. l. cap. 4. sess. 7. aut, si non continetur, censè non subiacer illius penali dispositioni, & aliunde non habetur talis pena, imò datur optio, vt quis retineat, quod maluerit, cap. *referre*, de prabend. vbi Doctores Abb. in cap. fin. numer. 7. de Clericis, non resident. plenè de communi attestant, Flamin. Patil. de resignat. benefic. lib. 3. quest. 1. numero 132. & 137. Roza decif. 484. part. 1. diuers. Si verò continetur, vt forè S. Congregat. continere censuit, propter illa verba d. l. cap. 4. aut aliis incompatibilia. & c. contra formam sacrorum Canonum, & præsens cap. de multa, noceat illa particula, *presertim* & in fine, etiam *presens* Canonis viget, vt adnotat Garc. d. l. cap. 5. numer. 91. & seq. huiusmodi penamissionis omnium beneficiorum debet intelligi iuxta dispositionem d. c. de multa, scilicet si quis contenderit, seu presumpsit retinere, quibus verbis in d. cap. de multa, significatur, si in iudicio contentiosè retinere tentauerit. gloss. verb. *contenderit*, in d. l. c. de multa, Roza decif. 484. p. 1. diuers. Quod si velimus non requiri monitionem, sed sufficere retentionem, quæ dolosa & malitiosa videtur, dum non adest dispensatio Apostolica, quo pacto verificati verbum *presumpsit* dicit Garc. d. cap. 5. numero 95. cum seqq. tamen negari non potest, si quoniam esset nimis rigor, vt de dolosa & malitiosa retentione quis condemnaretur in hoc casu, in cuius declaratione insudat ipsa Congreg. ob rei perplexitatem, cum presertim in causa hætenus tam dubia & implicata agatur de priuando aliquem inaudium omnibus suis beneficiis. Hætenus vir quidam doctus, & mei studiosissimus. Sed salua pace Illustrissimus & R. D. Franc. Paulorius eiusdem S. Congregationis Concilij Secretarius, vir sanctè Pontificij, & Cæsarei iuris studiosissimus, in suo voto contrarium sentit, quod per manus Eminentissimorum DD. Cardinalium transmissit sub die 5. Iunij 1653. & est, prout sequitur.

In precedenti Congregatione propositio dubio, 139

an si N. ab Ordinario prouisus de vno beneficio fuerit à Sede Apostolica de alio prouisus: & denique ab eodem Ordinario prouisus de tertio, eique tam duo priora anni valent scutorum 140. deductis oneribus, & sic ad congruum sustentationem sufficientia, quam tertium tetinuerit, ultra triennium absque dispensatione Apostolica, in quam omnia ista beneficia ipso iure vacauerint, ex dispositione Concilij Tridentini? Eminentiissimi Patres admissio quod agitur de tribus beneficiis simplicibus, & quod duo priora etiam ad sustentationem sufficientia, mandarunt discuti articulos: An collatio tertij beneficij simplicis facta ab Episcopo sustentetur ad effectum retentionis? an saltem ad effectum recipiendi, seu consequendi, quod si ab Episcopo possit conferri, an ex istius & duorum priorum retentione petendum tempus absque dispensatione Apostolica vacauerint omnia ipso iure, & si huiusmodi tertium beneficium ad nullum effectum pet tempus conferri poterit, an istud saltem ipso iure vacet?

Vt alibi dicebam, collatio ab Episcopo facta de tertio simplici beneficio habenti alia duo similia, præsertim ad sustentationem sufficientia, sustentetur ad effectum receptionis, seu consequutionis; non autem ad effectum retentionis; ex ratione, quod incompatibilitas sequitur ex retentione, non ex consequutione, nec ante possessionem quia plura beneficia, & simul obtinere dicitur ex cap. de ruita, & Extrinsec. Excebatilis, de preben. tenet Rota decif. Card. Seraph. 774. & in Salmonia 27. Martij, & 11. Decembris, 1785. coram bona memoria Orani; & ita loquitur Gaietio contrarium allegans de benefec. n. 11. c. 15. n. 311. à qua opinione non dissentit Sacra Congregatio, vt in sequentibus declarationibus. In vna Cariana S. Congregatione, &c. censui non prohiberi Episcopum insinuas ad beneficium obtinere duo alia simplicia, sed ipsum insinuas postea non posse illud vna cum duobus alijs prius obtentis vtrumque ad sustentationem in sufficientia retinere absque noua prouisione, seu dispensatione Apost. die 10. Maij 1607. Sacra Congregatio, &c. censui posse quidem Ordinarij haberi duo simplicia beneficia aliud conferre: sed quantum de priora sint ad obtinendum sustentationem insufficientia, non posse retinere simul cum tertio absque noua prouisione Apost. In vna Rouenna. 13. Nouembris 1629. dubitatum fuit, an habens duo beneficia simplicia, tertium de insinuatione ad presentationem patrimonij admittere Ordinarij assequi, & retinere possit absque dispensatione Apostolica; Sacra Congregatio censui, tertium beneficium simplex, etiam si de insinuatione, non posse retineri cum duobus alijs absque Sedis Apostolicæ dispensatione. Et in fortioribus de parochialis in vna Mediolanen. ad instantiam S. Caroli Cardin. Boetomzi dubitatur, si Ordinarij haberi parochialem Ecclesiam, possit eidem aliam parochialem conferre. S. Congregatio, &c. censui posse conferre, sed ad eam possessionem secundæ Parochialis vacante primam, quam Gregorius XIII. seruati mandauit 5. Septembris 1678. in lib. sig. 16 fol. 112. Ac propterea aliz declarationes registratæ à Barboza post cap. 17. sess. 24. & à Gaietio de benefec. p. 11. cap. 15. n. 310. quæ prima facie videntur aliquo modo repugnare, sunt intelligendæ de collatione ad dictum effectum retentionis non receptionis, seu consequutionis, cum hoc sacrum Concilium non recesserit à dispositione Iuris communis, ex supradictis declarationibus.

Eo autem ipso, quod collatio ab Episcopo facta de tertio beneficio simplici sustentetur ad effectum consequutionis seu receptionis; & non ad effectum retentionis; absque dubio intrat dispositio S. Concil. Trid. cap. 17. sess. 24. de reform. quod ex portione extensionis istius tertij cum alijs duobus præcedentibus, per triennium absque Apost. dispensatione omnia ipso iure vacent, cum ratione pluralitatis beneficiorum simplicium ad sustentationem sufficientem inducitur incompatibilitas in retinendo, ex dispositione eiusdem c. 17. ubi, vnam tantum beneficium, &c. & ibi, non sufficit, licet alind simplex, &c. Hæc enim dispositio data sufficientia primi beneficij simplicis inducit incompatibilitatem secundæ, & multo magis tertij absque dispensatione Apost. Rebuffi in sua praxi beneficiar. lib. 1. ac dispensatione araris, in verb. incompatibilitatis. 6. Card. conf. 3. prope fin. vers. araris, pest Barboza in Clem. gratis, de rescriptis, in gloss. verb. beneficium, col. 3. vers. Ego autem, usque ad vers. & in quantum, cum concord.

Et consequenter resolat vacatio omnium perpetrationem in illorum retentione ultra sex menses, ex dispositione d. c. 17. quod extendit Ius commune ad beneficia, etiam simplicia, Hoida de incompatib. lib. 1. cap. 9. sub nam. 5. vers. aduertendum tamen est, cum concord. Idem, sicut in dispositione loquitur, tam de Curatis, quam de simplicibus; ita dum in fine inducit vacationem ex punctione retentionis per tantum tempus, vtendo verbis, tam Parochiales, quam beneficia omnia, in necessariam consequentiam, illius dispositio locum habet, etiam in beneficiis simplicibus, cum ex retentione simplicis sufficientis ad sustentationem, resultet vt dixi, incompatibilitas, prout ex dispositione eiusdem sacri Concilij, & ita in puncto ceosuit hæc eadem Congregatio in sequentibus declarationibus. Obtinens beneficium Ecclesiasticum sufficienti iurisdictione ad presentationem patrimonij laici, & vtrumque beneficium retinuit, eorundem fructus percipit per duos annos absque dispensatione Apostolica, quatenus quodam ex dictis beneficiis vacauerit 25. Congreg. censui vtrumque ipso iure vacasse. In vna Salmantina 31. Maij 1607. S. Congregatio, &c. ad primam respondit huiusmodi duo beneficia esse conforma, cum sint ambo simplicia sub eodem iure non requirentia residentiam, licet diuerso nomine. Ad secundam primam beneficii an ob affectuacionem secundæ proculdubio ipse iure vacasse secundam vero ita demum vacare si vtrumque retinere sciens presumpserit. In vna Hispanen. Archiepiscopus supplicat declarari infra scriptum dubium. An casu, quo ex decreto S. Concil. cap. 17. sess. 24. de reform. per affectuacionem secundi beneficij vacet primum, & nihilominus illud habens continuat possessionem amorem, recipiendi in eis fructus, possit à Sede Apostolica fieri impertratio, tam de primo, quam de secundo beneficiis? S. Congregatio, &c. censui vtrumque vacare, an autem collatio ipseter ad Sedem Apost. remissi ad Sanctissimam. Itē, Obtinens beneficium Ecclesiasticum sufficienti ad beneficium sustentandum, fuit insinuas ab Episcopo ad aliud beneficium iurisdictionis, eorundem fructus percipit per duos annos, & ultra absque dispensatione Sedis Apostolicæ applicatur declarari, quodnam de dictis beneficiis vacauerit ipso iure, primum, an secundum, an vtrumque? Sacra Congregatio censui vtrumque ipso iure vacasse: & cum istis alia declarationes concordantur.

Nec tepognat declaratio registrata à Gaietio de benefec. par. 11. cap. 5. nam. 310. circa fin. & nam. seq. nam,

May 1626. coram R. P. D. meo Priuato; quod prece-
dit, etiam si Ordinarius prouideat vigore indult-
ti; quia oñmominus non definit prouidere mori
proprio, Put. decif. 393. num. 2. lib. 3. in correct. & se-
quens est Rota in dictis Leodien. Cancellatus, cor-
am R. D. meo Decano, & Priuato. Limitatur tamen
hæc reſolucio, quando Ordinarius prouideat ad
preces prouifi, Borst. decif. 484. num. 6. Et quan-
do prouifiſ ab Ordinario agit ad exclusionem
prouifiſ Apostoli, de beneficio, 3. parti. de reſeruat. rati-
one non ſu: tunc eodem tenetur probare vacatio-
nem ſuam, Ferr. conſil. 2. num. 7. 3. lib. 1. Put. decif.
266. lib. 3. in correct. Mareſcor. quart. reſolut. lib. 2.
cap. 2. numero 179. & ſeqq. quos teſert, & ſequitur
Fetcoſtill. in annotation. ad decif. 484. Borst. li-
tera A.

198 Reſtao nunc circa beneficiorum collationem
quædam adnotanda, & primò, quòd ſi contingat,
vt plures in eadem Eccleſia idem beneficium im-
petrent, ſtabitur datæ literarum, & prior impe-
trantis præſertur, cap. capitulum, de reſcript. etiam ſi
ſit in hora, vel puncto, Caſſad. decif. 20. numero 1.
de prebend. Meocho. de arbit. caſu 48. numero. 1. cum
ſeq. Rota decif. 9. numero. 2. cum ſeq. parti. 2. & decif.
88. numero. 5. lib. 1. parti. 3. diuerſ. Nam datæ facit,
vt gratia dicatur in rerum naturam, & tunc incipit
operari, cum prius ante datam poſſit lacerari, &
ſic tempus datæ inſpicieodum eſt, Felio. in cap.
zam. n. 18. & ſibi Abb. num. 5. Imol. num. 8. & 9. &
Zabarel. num. 7. de reſcript. Gig. conſil. 3. numero. 1. &
conſil. 54. num. 20. Bero. conſil. 107. num. 57. Rebuff.
ſuper concord. in tit. de reform. mand. Apoſt. verb. da-
num. Caputaq. decif. 180. num. 3. parti. 2. Rot. dec. 28.
num. 2. de reſcript. in aug. & coram Card. Seraph.
decif. 341. num. 9. Et ſignum nota trahitur ad tempus
datæ, Caſſad. in l. 1. num. 2. in fine. C. quante libel. Prin-
cipi dat. lucè Mandol. conſil. 16. num. 1. & 6. in fine,
verſ. ſi verò accipimus, cum riduſ ſeqq. l. vi. decif. 94.
num. 2. lib. 12. Rot. decif. 514. numero. 3. parti. 3. diuerſ.
Hicronym. Gabr. conſ. 193. num. 56. lib. 2. Steph. An.
diſcept. forenſ. cap. 191. ex num. 1. nec quicuiſ
aliquæ præcedentes diligenter attenduntur, cap. ſi
eo tempore, & b. Feñch. numero 1. in 2. notat. & in
cap. de duobus, de reſcript. lib. 6. Put. conſil. 43. num.
2. lib. 4. & plures cumulat Mandol. conſil. 16. num.
3. Dumque Papa ſignat, & ſciz huiusmodi gratia
appoſuendam eſſe per Datarium, qui eſt illius or-
ganum, certam diem, virtualiter declarat etiam,
quòd ſolum à die datæ deſcendit operari eius ſigna-
tura, & ſæpè ſæpius gratia non daturur ſub ea-
dem die, qua fuerunt à Pontifice ſignata, ita
ſuadente aliquæ ratione, & iocote ipſo Papa,
imò quòd plus eſt, etiam aliquando inſuſ de cau-
ſis laceratur ſupplicationes item ſignata, & Da-
tarius ex officio muneris ſoi ſupplicationibus
tam ſignatis, quàm ſignandis, vt ratio poſtulat, 63
ex n. 59.

199 Non obſtat, quòd ex ſola ſignatura dicatur per-
fecta gratia, Sacren. in reg. de inform. q. 18. n. 5. verſ.
nam nō eſt dubium. Caſſad. decif. 4. n. 2. de cauſa poſ-
ſeſſ. Rot. dec. 418. n. 3. p. 1. diuerſ. & apud Put. dec. 94.
lib. 2. in correct. imò & ſolo verbo Principis gratia
perficitur, Barz. in l. humanum, in fine verſ. breuiter.
C. de legib. Put. conſ. 5. num. 60. lib. 4. Rot. in Bona-
nien. de Binaris, 5. Martij. 1618. coram bona mem.
Andrea, quoniam nullus ſtao, quòd gratia recipiat
perfectionem à ſignatore Papæ, & quòd tamē hæc
perfectio incipiat à die datæ, quia oñſer Papam

ſignalle publicationem à die, ſub qua apparet da-
rata à Datario per ipſum Papam ad hoc munus
deputante: & ita hoc intelligit Caputaq. dec. 88
n. 2. & 3. p. 3. Put. d. dec. 94. num. 2. lib. 2. vbi inquit
quòd ſupplicatio præſumitur ſignata tempore da-
tæ, & quòd nōo admittitur probatio in contra-
riū, & Hicronym. Gabr. conſ. 193. num. 3. & 4. lib. 2.
Steph. Geat. d. c. 191. n. 1. cum ſeq. Colligatur hæc
ex optimè adductis in Aſen. Priuatis, 17. May
1617. coram R. P. D. Aſenſu, impetita per Viui.
poſt praxim iuriſſ. dec. 54.

Si verò collatio facta ſit duobus à diuerſis eo-
dem die, occurrat, cui prius facta fuerit, po-
tior eſt conditio poſſidentis, vt per Tiraz de pri-
mæ q. 17. apin. 1. n. 1. & apin. 2. n. 2. Meocho.
de arbit. caſu 48. n. 1. oñ ſeq. Zetoli. in praxi Epiſcop.
p. 2. verb. beneficium, verſ. 2. & alios, quos teſero de
officio & poſeſſ. Epiſcopi. p. 3. ad. 57. n. 3. vbi n. 14.
addo, quòd ſi eodum adepta poſſeſſione voos ha-
beat collatioem beneficij à Papa, alius ab Ordina-
rio, ſi non appareat de prioritate, præſertur, qui
à Papa impetrat, propter prerogatiuam conce-
deris, niſi in collatione Ordinarij apoſita hora,
& in collatione Papæ nomen, quia tunc collatio
Ordinarij præualeat vt ibidem dixi n. 16.

Secundo notandum eſt, quòd iuxta reg. 27. Cā-
cel. de non iudicando iuxta formam ſupplicationum,
ſed literarum expeditarum, nullum iudeus in Curia,
etiam Cardinalis, debet iudicare ſecundum teo-
eorem ſupplicationis contentis gratiam, ſed
ſecundum teoquem literarum expeditarum, quia
licet quoad eſſentiam & effectum gratiæ non re-
quiratur Bullarum expeditio de lure communi,
Caſſad. decif. 8. num. 3. de reſcript. ſpolar. Malicord. de
probat. conſul. 846. num. 41. de ſtylo tamen Curia,
& quoad exercitium gratiæ, ſine illius probatio-
nem, & canonizationem aliud dicendum eſt, cum
exequatur non aliter gratiam exequatur, oñs Bul-
lis expeditis, cum decem ab illis poteſtatis ipſoriſ,
& probatio gratiæ pendet, cap. poſterioriſ, ſi ſin.
de reſcript. Simonet. de reſervatione benefic. q. 55. n. 1.
Zetoli. in praxi Epiſcop. p. 2. verb. ſupplicatio, in prime.
VVamel. conſ. 1. num. 5. lib. 1. Vnde ſi non agatur
de canonizatione gratiæ, ſola ſupplicatio ſine li-
teris ſufficit, Caſſad. decif. 35. n. 2. ſuper reg. & dec.
8. de reſcript. ſpolar. & dec. 2. ſentent. & re. ind.
Caputaq. dec. 235 p. 3. Put. dec. 537. lib. 1. correct. Hic.
Gabr. conſ. 190. n. 13. lib. 1. Seraph. decif. 538. num. 4.
& dec. 775. num. 3. Gregor. XV. decif. 540. num. 6.
vbi Beltramin. in C. Buratt. decif. 540. num. 13. &
decif. 707. Rot. dec. 503. num. 4. p. 1. reſerta, ſicut etiam
ad effectum obtinendi ſimplicem abſolutoriam
licet ſecus ad effectum adiudicationis, Nic. Garc.
de benefici. p. 4. cap. 2. num. 33 & 34. Rota decif. 645.
num. 5. parti. 1. reſerta, & in illarum. Cancellatus, 19.
Aprilis, 1624. coram R. P. D. meo Priuato.

Si etiam ſupplicatio ſola ſine literis ſufficit,
quando agitur poſſeſſorio pro manuſcriptione in
quæ poſſeſſione exigendi poſſionem, Rot. in An-
conſana poſſionis, 10. Iulij, 1587. coram Plaro impreſ-
ſa per Nicol. Garc. de benefici. p. 1. cap. 5. n. 446. & ſuſe
dictum in Treſana poſſionis, 14. May, 1629. coram
R. P. D. Quirpo, Borst. dec. 542. n. 2.

Si etiam ſupplicationi ſine literis creditur
contra ſupplicantem, qui eam dedit, put. 6. dixe-
rit beneficium vacante in menſe Ordinarij, vel di-
xit valorem froctuum non aſcendere ad ducata
24. vel quid ſimile, Mandol. in d. reg. de non iudica-
de q. 8. n. 7. Bellam. conſil. ſuppoſito ſtatuo. cel. 7. verſ.
pato contrarium.

Signaturæ

207 Signaturæ quoque habetur ad probandum im-
petrationem, præcedentem veram vacationem,
Rot. dec. 332. alias 27. de reſcript. in nouisſ.

208 Denique Rota procedit ad diſputationem du-
biorum cum ſola ſupplicatione abſque litteris,
nam in ea derogatum non fuit d. 27. de
non indicando iuxta formâ ſupplicationis: quia
derogatio prædictæ regulæ eſt neceſſaria, quando
cauſa foret terminanda, & ſentenda ſententia: ſe-
cûs verò ad effectum diſputationis dubiorum, quæ
eſt actus merè extrajudicialis. Ita fuit reſo-
lutum in *Canalenſi* benef. 10. Junij, 1624. coram
bona memoria Patriarcha Manzanedo, & in
Necaſtrenſi. Parochiali, 28. Februarij, 1630 coram
Remerſenſi. P. D. Duran, in qua aliæ deciſiones reſe-
runtur.

209 Tertiò eſt notandum, quòd ad acceptandam
collationem beneficii, ſeu inſtitutionem, requiritur
ſpeciale mandatum, gl. verb. *habueris*, in cap. ſi
ibi abſenti, de præbend. Steph. de litteris gratia, in
de vi & effect. clauſ. in r. abſentiam. præſ. n. 4. Couarr.
lib. 3. variar. cap. 16. num. 4. & 5. Villalob. in 1. com-
mam apud lib. 4. tit. 14. m. 15. pag. 611. Brunet. à Sole
in locis commun. verb. *mandatum*, numero 14. Flam.
Paris. de reſignat. benef. lib. 10. q. 8. m. 34. Camill.
Borch. in ſumma omnium deciſ. in 1. tit. 66. num. 165.
Azor. inſtitut. moral. p. 2. lib. 7. cap. 23. q. 5. Mallob. in
praxi habendi concurſum. prælat. 21. n. 8. ſecundum
Roman. imprefſ. Rot. in Mendoniam. Communicat. 26.
Nouembriſi, 1616. coram bona memoria Buratto, in
tertiò clauſ. imprefſ. deciſ. 209. namque vlt. Et in poſ-
ſeſſionis beneficii apprehenſione per procurato-
rem requirit ſpeciale mandatum & non ſufficere
generale tradunt Couarr. d. cap. 16. numero 18. Fla-
min. Paris. d. lib. 10. q. 6. num. 13. Buratt. d. dec. 209.
n. 12. non requiritur tamen in individuo man-
datum ad acquirendam poſſeſſionem talis benefi-
cii. Alexand. in 1. 5. per procuratorem, ff. de acqui-
renda poſſeſſ. Ferret. conf. 220 num. 2. in fine. Rot. in
Auerſana benef. 1. Julij, 1610. coram bona memo-
ria Vbaldo. Et circa poſſeſſionem capiendam aduer-
ſus quòd Pius V. in nouo Extraneg. la-
iuntia, de elect. mandauit in quadam ſua Conſtit.
incip. *Santiſſimus in Chriſto Pater*, prouiſum à Se-
de Apoſt. de quocumque beneficio non poſſe poſ-
ſeſſionem illius adipiſci niſi litteris expeditis, &
capientem poſſeſſionem ex ſola ſupplicatione ſin-
gulari, litteris ſuæ prouiſionis non expeditis, omne
ius, quod in beneficio habet, amittere, & de
cætero ad illud obtinendum inhabilem reddi, cuius
conſtitut. meminit, & illam interpretatus eſt Io.
Ant. Nouat. in ſum. Bullar. tit. de beneficiarum poſ-
ſeſſione capienda.

210

211 Quartò eſt notandum, quòd in beneficalibus
datur multiplicatio titulorum, vt per Abb. nu. 4.
in cap. poſt electionem, de conceſſ. præbend. Caſſad.
de cauſa poſſeſſ. & propri. deciſ. 3. m. 5. Vezall. deciſ. 339. n.
4. p. 1. Coccin. deciſ. 47. numero 10. & dec. 317. n. 4.
Caualler. deciſ. 159. num. 6. & 7. Clarin. cap. 107. n.
90. Rota Lauuen. Abbatia 24. Maij 1624. cor. bona
memoria Buratt. & in eadem cor. eodem 5. Martij 1625
apud Viuiam. poſt. praxim ſuſcipiar. deciſ. 6. & 37. in
fine, & in Aluinenſi plebiu. ſen. ſuſcipiar. 27. Ianij
1625. cor. R. D. meo Coccino Decano, Et ratione ti-
tulum poteſt quis ſe defendere, quomodo vtroque
titulo non poſſit agere, vt in cap. vt quis duas,
de elect. lib. 6. ſicut bene declarant Abb. d. numero 4.
L. p. allegat. 132. num. 2. Roman. conſil. 433. num. 7.
Felin. in cap. in noſtra num. 2. de reſcript. Dec. in cap.
bona memoria 11. de appellat. ad idem eſt text. in 6.

212

conſtitutus, il t. de reſcrib. & in cap. ex litteris de re-
ſcrip. in integr. Caſſad. deciſ. 2. ſuper reg. & talis mul-
tiplicatio ſanæ deſectus, & iuxta ad conſuetum
dum ius quæſitum, Cæd. Manuſc. dec. 339. n. 8. Clarin.
centra reſcriptis, cap. 41. m. 11. Intellige notabi-
le hoc procedere in gratis diuerſis, non autem in
contrariis: quia ſufficit, vt duplex titulus tendat
ad eundem effectum, ſcilicet, ad collationem be-
neficii; non autem ad diuerſos, ſeu contrarios in
eadem perſona, ſecundum Roman. conſ. 359. n. 13.
verſ. quoad 2. vbi quòd habens ſimul in benefi-
cio conferentem ius in re, poſtea impetrat Com-
mendam, deſinit habere illum priuam titulum
conferentem ius in re, quia titulus Commendæ
non eſt illi conformis quoad eſſ. Nam, cum conſe-
cret ſolam detentionem, & diſtinct effectum in
multis: & in illis terminis tituli dicuntur contra-
rarij ſequuntur Felin. in d. cap. in noſtra. n. 2. verſ.
ſecundo intellige. Sed. de benef. p. 3. q. 29. col. pen.
verſ. ſiſtend. eſt limitandum, ſequitur etiam Rota in d.
Matinenſi, plebiu.

Quintò eſt notandum, quòd in beneficiarum
collatione, aut qualibet prouiſione nihil eſt de-
rogandum ſub detrahendo innoctia oneribus,
aut alia qualitatibus in ipſorum beneficiarum
fundatione, aut erectione conſtitutis: aliter autem
ſiſta prouiſio conſeſſa eſt ſubſpectu, vt ſtatuit
Conc. Trid. ſeſſ. 25. de reformatione. c. 3. latè Monet.
de commiſſ. vlt. voluit. cap. 10. n. 34. 8. cam ſeqq. etiam
pro vna vice. Vgolin. de officiis Episcop. c. 5. 2. 5. 1.
4. 8. Marc. Anton. Genuent. in praxi Archiepiscop. i.
Neapol. c. 14. n. 10. Nicol. Guc. de benef. p. 5. n. 1.
num. 111. & in qualibet collatione obſeruari
debet diſpoſitio cap. quam pio 1. q. 1. vt ſcilicet omnis
abſque pacto, omnique ceſſet conuentio, Spin. in
ſpeculo reſam. gloſ. 7. nam. 3. Sanch. in conſil. moral.
lib. 2. c. 3. dub. 34. num. 6. latè Gonzales de Salzedo
de lege politica lib. 2. cap. 16. numero 42. cum ſeq. Syl-
tius in reſolus. var. verb. ſimonia 2. cancl. 2. ſine viſu
autem ſimonia in obtinendis beneficiis licet pa-
ciſci de aliquo temporali reſtituendo pro recõ-
penſatione gratia, & ſpectato ſecundum com-
munem rationem labore, prout ex obligatione
onerato ſuſcipitur, vide Ghilini in præſ. reſol. caſ.
Conſeſſion. verb. *beneficiu* n. 7. Dian. reſol. moral. p. 6.
tract. 7. reſol. 42.

Sextò eſt notandum, quòd à beneficiis confe-
quendis non ſunt Clerici minùs nobiles, aut et-
iam non eminentis ſcientiæ (vbi non eſt adeò ne-
ceſſaria) repellendi, contraria conſuetudine, ſiue
ſtatuto minime obſtante, cap. venerabilis, 37. de
præbend. niſi propter vitium aliquod ſint viliores:
ſic enim intelligitur illud, quod de vilitate di-
citur in 6. inter dilectos, de exceſſ. Prælat. Vnde non
valere ſtatutum; ſine conſuetudinem, quòd non
admittantur ignobiles in Canonicos Cathed-
ralium per d. cap. venerabilis, tenet Abbat. numero
4. Bellet diſquiſit. clerici. 1. tit. de diſciplin. cleri-
cali. c. 1. nam. 7. Et hinc colligit Bennoſ de priuile-
gijs. Iur. conſult. p. 2. priuileg. 30. quòd, eſſi ſtatuto,
vel conſuetudine cæuetur, nobilem ſolum in
Canonicorum numerum in Eccleſiis Cathedrali-
bus admitti; illud tamen non ita in genere,
quàm virtute æque ſcieceſia nobili viro verifica-
tur. Vnde dicit gloſ. verb. *iudicia*, in e. quomodo 14.
q. 1. Petro piſcatore ſuſceſſorem quærimus, non Angu-
ſto, quòd in id referunt Felin. in c. cum à Deo n. 7. de
reſcript. Abb. in cap. conſtitutionis 2. de appell. Lum-
bert. de iur. patr. n. 2. 2. lib. 4. 5. Sed. de benef. p. 3.
q. 7. n. 1. iuxta med. Tſuz. de nobilitat. c. 29. num. 16.

230 Decimò, circa eandem materiam iustificatio-
nis gratia tres casus sunt distinguendi.

Primus est, quando proutius habet subroga-
tionem gratiosam, & tamen beneficium non est
reservatum aut affectum, vel litigiosum: & isto
casu, licet regulariter ad effectum immisionis de-
beat iustificari tota gratia principalis attamen se-
dus est, si non adsit legitimus contradictor; quia
isto casu iustitiam iudici etiam extrajudi-
cialiter solum subrogationem gratiosam, & in
istis terminis procedit decis. Card. Mautic. 71. nu-
mer. 16.

Secundus verò casus est, quando quis obtinuit
immisionem; & isto casu, si non adsit legitimus
contradictor in causa appellationis, iste, qui non
est legitimus, non potest opponere gratiam non
fuisse iustificatam; non quia executor possit con-
cedere immisionem oblique iustificatione gratia;
sed quia cum non adesset legitimus contradictor,
potuit executor extrajudicialiter se informare, &
se informatum credendum est; quia pro execu-
tore praesumitur, & in istis terminis procedit decisio
in causa Paen-puratis, 11. Decembris, 1609. co-
ram bona mem. Patriarcha Mauardo, & decil.
sanctae mem. Greg. XV. 221.

Tertius casus est, quando petitur immissio vi-
gore litterarum Apostolicarum. in quo distinguendum
est, quod aut adsit legitimus contradictor, & gra-
tia debet iustificari sicut in actis parte citata,
Mohedan. decis. 35. de renunciatio, per tot. Casus. de
Grass. decis. 12. n. 1. & 4. de probat. Gonzal. ad reg.
8. Cancell. gloss. 9. in annot. num. 228. nec non adsit
legitimus contradictor, & sufficit, quod iudex ex-
trajudicialiter se informet super iustificatione, ut
clare probant decisiones modò allegatae, & addo
Canales. decis. 664. n. 2. Rot. in Persona Beneficij 1.
Februar. 1630 coram R. P. D. Merlini, & ead. Rot.
dec. 71. num. 6. apud Paulade Rubens tom. 1. dinesf.
alijs p. 6. verum. Ratio cur in quoque casu gratia
debeat iustificari, illa est: quia semper habet tacit-
am conditionem, si praesentis veritate nitatur, sine
si ita esset: veris existentijs praesentis, l. fin. in
prin. C. de dinesf. resp. c. 2. de resp. vbi R. p.
num. 29. & hinc fit, quod omnis narratio ante
omnia est iustificanda, Roman. conf. 33. n. 2. Rot.
decis. 10. ad med. de probat. in novis, Caputaq. decis.
240. p. 2. & late exornat Gonz. vbi supra d. n. 228.
sum segg.

231 Undecimò notandum est originale litterarum
Apostolicarum producendum esse, ut Index, qui il-
las exequi debet, sit certus de sua iurisdictione, Rot.
decis. 2. de concess. probat. in novis, Ferrer. conf. 85. n. 4.
Pute. decis. 245. lib. 3. in correctis, Achil. decis. 2. de
esse deleg. & late Rot. decis. 143. p. 2. recent. & in
Barbafren. decimarum 14. Iunij 1624. coram bona
mem. Phal de sen. Probat. autem transcriptum extra-
ctum ex registro Palatii Apost. cui fides est adhi-
benda, Rot. decis. 18. de probat. in antiq. cum alijs in
Bergen. Abbatis, 14. Martij, 1612. & in d. Barba-
fren. decimarum, coram bona mem. Phal de sen. Iud.,
quod sufficit copia impetita ad faciendam iurisdic-
tionem iudicis, tenent Rot. decis. 689. in fine p. 4.
dinesf. in qua allegatur Put. d. decis. 245. & fuit
firmatum in Bonanien. pensiois, 1. Iunij 1616. co-
ram Card. Pamphilio inn. & cor. Cauder. dec. 644.
n. 4. vers. praeterea de exhibitis, & n. 9. & sequens est
in d. Barbafren. coram bona mem. Phal de, & prius in
eodem 10. Novembris 1623.

CAPVT XIV.

De Vacationibus beneficiorum.

SUMMARY.

- 1 Beneficium vacat per mortem naturalem benefi-
ciari.
- 2 Beneficium ita vacat per mortem beneficiari, ut
si ille miraculose resurgeret, non recuperaret
illud.
- 3 Religiosis ingressus, & professio emissi facit va-
care beneficium.
- 4 Religiosi Societatis IASV non amittunt possessio-
nem beneficiorum ab eis prius obtentorum, ni-
si post emissionem solemnem professionem, vel vo-
ta coadiutorum formarum.
- 5 Beneficia, & pensiones non vacant, nec extinguun-
tur per brenij vota in Societate IASV, sed
durant usque ad professionem solemnem.
- 6 Beneficium dicitur vacare per renunciationem,
seu resignationem ex causa permutationis.
- 7 Beneficium vacat ipso iure, si beneficium in mi-
noribus Ordinibus constitutum contrahens ma-
trimonium, aut sponsalia per verba de praesenti.
- 8 Matrimonium indubitanter debet probari, ut ex
eo inducamur vacationi beneficii, & non sufficit,
quod lata esset sententia pro validitate matri-
monij, si pendet causa restitutionis in inte-
grum.
- 9 Clericus post contractum matrimonium nullatenus
potest beneficia retinere, sed tenetur statim
illa dimittere, alias peccat mort.
- 10 Clericus matrimonium contrahens beneficio pri-
vatur, sine matrimonium fuerit consummatum,
sine non.
- 11 Clericus non recuperat beneficia, quae iam per
matrimonium contractum vacaverunt, etiamsi
post illius uxorem ingressa fuerit religio, non
sequens adhuc copula carnali.
- 12 Clericus ipso iure beneficio privatur per matri-
monium contractum, licet nulliter ex defectu
solemnitatis, vel in gradu consanguinitatis,
vel affinitatis prohibito, aut alias de facto.
- 13 Clericus contrahens matrimonium nulliter in
gradu consanguinitatis, vel affinitatis prohibi-
to, sine illud sit, sine neficiis, semper censetur
beneficium ipso iure privatum.
- 14 Pensionibus Ecclesiasticis privatur clericus con-
trahens matrimonium per verba de praesenti.
- 15 Regressus, & accessus, & alia quaecunque intra ad
beneficia Ecclesiastica competentia vacant per
matrimonium contractum per verba de praesenti.
- 16 Clericus in sacris constitutus de facto contrahens
matrimonium, beneficium est privatus per sen-
tentiam.
- 17 Vacatio beneficiorum non inducitur post sponsa-
lia per verba de futuro.
- 18 Matrimonium quando est nulliter contractum ex
defectu consensu Clerici, ante non dicitur in-
dulta beneficiorum vacatio.
- 19 Graui uxori, si Clerici, vel Presbyteri fuerint,
possunt legitime obtinere beneficium Ecclesia-
sticum, dummodo tale beneficium sit constitu-
tum iure Gratianorum.

- 10 Beneficium vacat per affectum alterius incompatibilis.
- 11 Parochialem Ecclesiam obtinens, si non ordinatur Sacerdos, infra annum vacare intelligitur Ecclesia illa, vel beneficium.
- 12 Beneficia vacant ipso iure per promotionem ad Episcopatum.
- 13 Papa in promotione ad Episcopatum consistorialiter decernit beneficia vacare eo ipso à die promotionis.
- 14 Beneficia de iure non vacant per promotionem ad Episcopatum in terra infidelium.
- 15 Per translationem Prelati ad aliam Ecclesiam vacat prima, litteris tamen expeditis, & ostenso Capitulo.
- 16 Electum si intra mensem à tempore electionis ei presentetur, vel à tempore sibi prestituto non consensit electioni de se facte, vacat beneficium.
- 17 Electum si intra tres menses post consensum electionis prestitum non petierit confirmationem, ipso facto priuatur iure per electionem quasit.
- 18 Electum, vel presentatum, quando ante confirmationem, vel institutionem per se, vel per alium se iniecerit, vel administraverit, priuatur eo ipso iure sibi quasito, & beneficium vacat, ut prius, secum in provisionibus Apostol.
- 19 Postulatus ius amittit per repulsiorem postulationem.
- 20 Electum per electionis cassationem amittit ius ex ea sibi quasitum.
- 21 Beneficium ipso iure vacat per militiam secularem.
- 22 Ecclesia pro derelicta habetur eo ipso, quod beneficium sit miles, ita ut Ordinarius iure possit illam alteri concedere.
- 23 Beneficium vacat, si habeatur pro derelicto per statum decem annorum.
- 24 Beneficium vacat ipso iure per non ostensionem tituli, seu dispensationem coram Ordinario, postquam beneficiatus munus fuerit.
- 25 Beneficium vacat, quando illud resignans non superuixit per viginti dies.
- 26 Beneficium ipso iure vacat ob non saltim publicationem resignationis, iuxta formam Constitutionis Gregorij XIII.
- 27 Beneficium curatum vacat ipso iure ob non seruatum formam Constitutionis Pi, Vān conferendis.
- 28 Beneficium vacat ipso iure per apprehensionem possessionis si conseruatur à Papa.
- 29 Beneficium vacat ipso iure per obitum Papa calculatoris, quando fuit collatum ad beneficium illius.
- 40 Beneficium vacat eo ipso iuxta decretum.
- 41 Scripserunt stellantes ad Cameram Apost. indebitè reuocari, & illas non resiliens, necnon scientes, & non reuocantes ipso iure beneficia amittunt.
- 42 Beneficium vacat ipso iure per alienationem rerum Ecclesie, sine ipsius beneficij saltim sine solemnitate Extremæ Ambictolæ.
- 43 Possessionem beneficij violenter ingrediens eo ipso perdit ius, quod ad illud habet, secum in se intrudente in possessionem alicuius ipsius beneficij.
- 44 Sequens violens, quod impossum fuit vigore sententia de iudicio in Romana Curia, prolata in causa beneficij, amittit ius, quod habet in beneficij.
- 45 Beneficium vacat per depositionem, seu priuationem.
- 46 Hæretici ob crimen vacant ipso iure beneficium, & Sedi Apost. est reseruatum.
- 47 Hæretici beneficia cum ipso iure vacent, possunt tamen vacatione impetrari ante sententiam criminis declaratoriam, & alteri conferri.
- 48 Hæretici ante sententiam declaratoriam non tenentur ad dimittendum beneficium, nec ad se ipsolaudam.
- 49 Hæretici in sententia criminis declaratoria non solum beneficium, sed etiam fructibus perceptis à die commissi delicti priuatur.
- 50 Beneficia, quæ factum obtenta per preces Hæreticorum, vacant ipso iure.
- 51 Simonia realis ob crimen vacat ipso iure beneficium.
- 52 Beneficium vacat ipso iure per crimen laici maiestatis.
- 53 Edictis litterarum Apost. ob crimen vacant ipso iure beneficia.
- 54 Cardinalem percutientem beneficia vacant ipso iure.
- 55 Episcopum occidentem, vel percutientem, amittit ipso iure illa beneficia, quæ obtinet in Ecclesia, cui talis Episcopus praest.
- 56 Relectorem suam Ecclesie occidentem perdit beneficia ipso iure.
- 57 Afflictum beneficia vacant ipso iure.
- 58 Beneficium illius, qui cæcerat Clericum, donec resignauerit suum beneficium, vacat, ipso iure.
- 59 Beneficia ipso iure vacant illorum, qui pro obtinendis beneficiis se ipsos pro aliis examini supponunt, vel auius personas offerunt.
- 60 Beneficia offendentes ligantes in Romana Curia, eorumque Iudices, Advocatos, & Procuratores, ac Notarios, vacant ipso iure.
- 61 Beneficia per confidentiam vacant ipso iure.
- 62 Sodomitæ ob crimen vacant ipso iure beneficium.
- 63 Beneficia eorum, qui non incedunt in habitu clericali, vacant ipso iure.
- 64 Beneficia vacant, aut ipso iure, aut per sententiam.
- 65 Crimen nullum etiam priuatione dignum inducit priuationem beneficij ipso iure, nisi sit iure canon.
- 66 Beneficium ubi vacat ipso iure, vacat in ipsomet pontificis, quo contrahitur matrimonium, aut emittitur professio, vel contrahitur delictum, &c.
- 67 Priuatus si post vacationem ipso iure meruerit, antequam dimittat possessionem, non non vacat beneficium per obitum illum, sed per militiam, professionem, incompatibilitatem, &c.
- 68 Delictum committens ob quod priuatur ipso iure, seu ipso facto beneficij seu officij publici, iam illorum amittit titulum, & dominium, ut non faciat fructus suos, & ad illorum restitutionem tenetur.
- 69 Beneficium quando vacat ipso iure, potest tamen vacans impetrari, ut vacatum; secus quando per sententiam effect priuatus.
- 70 Resignari non potest in fauorem alterius beneficij, quod semel vacauit ipso iure.
- 71 Beneficia vacant de iure tantum, aut de facto, aut de iure, & facto simul.

De Vacationib beneficior. Cap. XIV. 253

- 72 *Beneficium impetrans non tenetur de iure exprimere modum vacationis, exceptis Canonici-
tibus.*
- 73 *Vacationis nullo modo expresso omnis vacandi
modus continetur.*
- 74 *Vacationis appellatione venit omnis vacatio, seu
vacandi casus.*
- 75 *Si in supplicatione fiat mentio de vacatione sim-
pliciter, non expresso vacandi modo, compre-
henditur omnis casus vacandi.*
- 76 *Vacandi uno modo expresso, non venit alius.*
- 77 *Classi. Siue pramisso, siue alio quodvis modo,
intendit omnem modum vacationis, siue dire-
ctum siue indirectum.*
- 78 *Classi. Siue pramisso, &c. comprehendit va-
cationem apud Sedem, seu in Curia, & per
resignationem.*
- 79 *Classi. Siue pramisso, &c. debet restringi, ubi
fuerit dispositio datum modus vacandi.*

INDENDYM est nunc, quibus mo-
dis beneficia vacent, aut amittantur, ita
ut alteri confecti libere valeant: hoc autem
contingit multis modis. Primum
enim vacat beneficium per mortem naturalem be-
neficiarum. *de rescript. n. 6. Petr. Gregor. res. benefic. cap. 32. a. numer. 1. Pavin. de
effic. & potest. Capituli Sede vacante. prel. 7. num. 4.*
vbi dicit, quod ita vacat per mortem beneficium,
quod si miraculose beneficiatus resurgere, non
recuperaret illud, *Gonz. ad reg. 8. Cancell. gloss. 15
a. num. 4. Nicol. Garc. de benef. p. 1. t. cap. 2. a. num. 1.*
Viuiam, in *praxi. par. p. 2. lib. 5. num. 25. in ole.
impress. Lotter. de re benefic. lib. 3. quest. 10. a. princip.*
quorum plures hoc limitant, vbi beneficium sus-
ceptum esset habente potestatem, vel quando
est vritum, vel de mensa, vel Ecclesia non est nu-
merata.

Secundo per mortem civilem, veluti per ingres-
sum Religionis, & professionem emissam, c. be-
neficium, de regularib. lib. 6. Henric. in sum. lib. 12. c. 5. 3. 4. 40. *commen. lat. X. Flamin. Paul. de resig.
benef. lib. 5. q. 6. a. num. 6. 4. & lib. 7. q. 14. n. 28. Cald.
Petrus in q. i. curaturum, verb. improbat. num. 17. C. de in
iure resig. Fr. Emission. quest. Regal. num. 1. q. 37. art. 1. Sayr. in clau. regia. lib. 9. c. 5. n. 25. Sanch. de
matrim. lib. 9. disp. 33. n. 19. Gonzalex ad reg. 8. Cancell.
gloss. 15. n. 45. Nicol. Garc. de benef. par. 1. t. c. 9. & per tot. Ioan. de Gochet. in reg. 8. Cancell.
gloss. 7. post n. 19. vers. tertium, Molle. in sum. Theolo-
gia moralis. prel. 6. cap. 1. num. 18. Mallob. in pra-
xi habendo cecursum. reg. 1. dub. 2. num. 9. secundum
Roman. impress. Viuiam. d. c. 5. n. 49. lat. Alphons. de
Leone de offic. Capellani p. 1. q. 4. praxi t. num. 65
cum seqq. Fr. Barthol. de Vecchis in praxi seruanda
in admittendis ad Religionis statum Nouit. disp. 8.
dub. 7. n. 4. post mod. vbi cum Rot. decis. 543. n. 4. p. 2.
recent. subdit statim post professionem integrum
esse ei, ad quem spectat collatio, illud libere con-
ferre: quod etiam procedit in pensionis tenen-
ciati hoc lib. cap. 11. de pensionib. vers. septimo. Nō
sufficit ad hanc effectum vacandi beneficium, &
extinguendi pensiones professio Engiorum Mili-
tarium S. Iacob, Calataur, & Alcantar S. Ste-
phani, S. Lazari & similium, que non solemnem
professionem emittunt, ideoque sunt capaces be-
neficii ecclesiastici acquirendi, Setaphin. decis.
121. vbi loquitur de pensionis, secus de militibus
S. Iohannis Hierosolymitani, cum illi solemnem
professionem emittant, Sanch. in precepta Decale-
Angust. Barbos. de Iure Eccles. Pars II.*

gi tem. 2. lib. 7. cap. 29. num. 5. & 35. Alphons. de
Leone de quest. 4. num. 69. vbi num. 80. tenet quod
inertit dum beneficiarius est nouitus, non va-
cat beneficium, & facit fructus suos, & c. num. 87.
differt quoniam possit dispensare cum beneficia
proficiente ut retineat beneficium, & per con-
sequens non vacet ob eius professionem. Quoad
Religiosos Societatis Ix sv est aduertendum
possessionem beneficiorum ab eis prius obten-
torum admitti post emissionem solemnem professio-
nem, vel vota Coadiutorum formatorum, per que
redduntur omnino incapaces, bona, & cetera quæ-
cumque acquirendi, & retinendi, non autem per
emissionem simplicium votorum biennij, per
que iuxta dicte Societatis Constitutiones à Se-
de Apostolica approbatas tales Religiosi non
sunt incapaces retinendi dominium bonorum, &
beneficia, quæ in seculo habebant, vt diximas
lib. 1. cap. 41. de Religiosorum Ordinibus, vbi de
hac Religione latè egimus: quare beneficia, &
pensiones non vacant, nec extingui per dicta biennij
vota, sed durare vsque ad professionem solem-
nem, resolut. Sanch. in precept. Decal. tom. 1. lib.
7. cap. 4. n. 7. & cap. 17. num. 32. & c. 19. n. 16. & fuit
dictum. in nullis, seu Caputq. pensionis 18. April.
1616. coram bona memo. Martin. Andria. apud Al-
phons. de Leone vbi supra n. 68. & Apud Viuiam.
lib. 5. praxi c. 5. in fine.

Tertio, vacare dicitur beneficium per renun-
tiationem, seu resignationem, ex causa permuta-
tionis, vt in tot. tit. de renunciat. Flamin. Paris. de
resignat. lib. 1. q. 5. a. num. 15. Gonzalex ad reg. 8. Cancell.
gloss. 15. num. 8. Nicol. Garc. de benef. p. 1. t. cap. 3. a.
princip. Viuiam. d. cap. 5. num. 12. lat. Lotter. d. lib. 3.
q. 14. & Alphons. de Leone de offic. Capellani p. 1. q.
4. n. 105. cum seqq. & in sequenti cap. ostendimus.

Quarto, vacat beneficium, si beneficiarius in
minoribus Ordinibus constitutus contrahat ma-
trimonium, seu sponsalia per verba de presenti,
c. 1. & 3. de clerici coniug. c. vnic. mod. tit. in 6. reg. 58.
Cancalaria, Setaph. de iuribus gratia. tit. de variis ma-
dis vacar. 5. quoniam vacationis modus Capell. Thol.
decis. 139. Clar. 5. fin. q. 7. 3. n. 5. vers. clericus beneficia-
tus, Tit. q. de retratu leg. 5. 26. gloss. 1. n. 9. Bonacot.
comm. crim. p. 1. verb. clericus. fol. 26. verso. Couart. de
spons. p. 2. c. 6. §. 3. n. 4. Menoch. de success. progressu
lib. 5. 230. 36. Petr. Gregor. de re benefic. c. 5. n. 4.
Mallob. de probat. conclus. 18. t. Petz. L. vers. item,
quia, tit. c. lib. 5. Ordinem. Marien. in rmb. tit. 1. gloss.
1. num. 1. § 8. & l. 7. gloss. 1. 2. n. 2. 8. lib. 5. noua recep.
Flamin. Paris. de resignat. benef. lib. 1. quest. 1. num. 12.
Verall. decis. 125. num. 2. p. 1. Ceual. commen. contra
comm. quest. 145. Sayr. de censur. lib. 6. cap. 5. n. 10.
& seq. Pech. in re beneficium. n. 16. de regul. iur. 16.
Mazodol. de resign. gratia tit. de priuileg. vers. impetra-
tur beneficium, Spio. in speculo resig. gloss. 16. n. 43.
Gutier. praxi. lib. 2. q. 102. num. 3. Caldas Perceita de
potest. olig. c. 5. num. 14. Card. Tach. tit. C. cens. 392
& tit. M. cens. 148. Farnac. valer. crimin. par. 1.
lit. C. verb. Clericus, n. 345. Flaet. Reginald. in praxi
fori panis. lib. 10. tit. 3. num. 31. 2. cum seq. Gonzal.
ad reg. 8. Cancell. gloss. 15. n. 43. Nicol. Garc. de benef.
p. 1. c. 8. n. 1. cum seqq. Alloy. Ricc. in praxi rerum
fori Eccles. decis. 240. n. 1. cum edit. alias resol. 21. 2. in
2. dir. Less. de iustic. lib. 2. cap. 34. dub. 21. Giurba ad
consuetud. Messanenfer cap. 1. gloss. 1. par. 1. num. 39.
Cened. Canon. quest. lib. 1. quest. 10. num. 27. Sanch.
de matrim. lib. 7. disp. 42. num. 4. cum seqq. Azor. in sp.
moral. p. 2. lib. 7. c. 15. quest. 4. & 5. Carol. de Grassis
de effectib. clericalib. effectib. 15. a. n. 11. Aot. Ricciul.

de iure personarum extra gremiū Ecclesiæ existit. lib. 7. cap. 1. a. num. 3. Paul. Squillante de priuileg. Cler. ean. 4. num. 83. Filliuc. sem. 3. trañ. 42. cap. 8. num. 5. Iacon. à Cochier ad reg. 8. Cancell. gloss. 7. post. n. 18. vers. 2. Viuiam. d. cap. 5. num. 48. latè Lotter. d. lib. 3. q. 26. num. 5. 4. cum segg. Elcobat. de puritate probanda p. 1. q. 4. 5. 7. num. 55. nouissimè Translata de polygamia lib. 2. q. 4. n. 20. cum segg. latè Thom. Valalc. alleg. iuris tom. 1. alleg. 40. Alphons. de Leone de officio Capellani p. 1. q. 6. num. 57. cum segg. Rota in Lucana Capellania, 23. Februar. 1609. coram bona mē. Penia, & in Burgi S. Sepulchri beneficiis, 25. Maij 1626. coram R. P. D. Merlino, quorum plures cum gloss. 1. in d. cap. 1. de Clericis coniug. resoluunt huiusmodi vacationem induci ipso tunc, aded vt non requiratur contentia priuatorum: 1. quicquid dicat Fr. Emmam. in sum. tom. 1. cap. 123. num. 1. in 2. ed. nisi eius optiooem intelligamus procedere respectu possessionis, quam usi ipsoe Clericus dimittat: ad eam relinquendam est cogendus manu militari. Et quoad hanc effectum matrimonium indubitanter debet probari, vt ex eo inducatur vacatio beneficij: & oon sufficit, quòd lata esset sententia pro validitate matrimonij, si pendet causa restitutionis in integrum, Cardin. Caualet. decis. 180. num. 1. & 2. Vnde sequi inferunt Sanchez d. disp. 42. à num. 10. & Anton. Riccioli. d. cap. 1. a. num. 10. Post contractum matrimonium Clericum ouillatens posse beneficia tenore: sed teneri statim illa dimittere, alijs peccaret mortaliter, & teneatur restituere omnes fructus perceptos. Similiter inferunt, renunciationem per eum ad fauorem suam, nullius esse momenti, & posse statim post contractum matrimonium beneficia tanquam vacantia impetrare.

10 Amplia multis modis; & primò iure matrimonium fuerit consummatum, sine non: quia remanet nihilominus Clericus beneficio priuatus. Ita Capell. Thol. decis. 239. Pauso. de potestate Capituli Sede vacante. preind. 7. col. 3. Ceuall. commun. cōtra communes. q. 147. num. 1. Carol. de Grassis d. effectus 5. num. 13. Caualet. decis. 266. num. 2. Maloat. conclud. 182. num. 3. Anton. Riccioli. d. cap. 1. num. 17. Squillante d. cap. 4. num. 65. Lotter. d. lib. 2. q. 26. num. 72. etiam si post matrimonium contractum vxor ingressa fuerit Religioem, non sequuta adhuc copula carnali: quia non idè Clericus recuperabit beneficia, quæ iam per matrimonium contractum vacauerunt, vt per Butr. in d. cap. 1. num. 7. & Abb. numer. 6. Cou. d. 5. j. n. 4. & 9. Soyre. d. cap. 5. num. 14. Sanchez d. disp. 42. num. 6. Fatim. d. verb. clericus. num. 329. Nicol. Garc. d. 8. num. 3. Anton. Riccioli. d. cap. 1. num. 20. Squillante d. c. 4. num. 86. Amplia secundo, etiam si matrimonium nullum sit ex defectu solemnitaris, veluti, quia non est contractum coram Patocho, & testibus, vel alijs fuit contractum contra formam præscriptam à Concilio Trident. sess. 24. de reformat. matrimon. cap. 1. adhuc enim Clericus ipso iure beneficiis priuatur, vt in facti contingencia respondit Rota, cuius auctoritate ita resoluunt Stephan. Gratiao. discept. iurif. cap. 5. sub num. 39. & Anton. Riccioli. d. lib. 7. cap. 2. num. 32. quicquid contrarium post Fr. Emmam. & Veg. crediderit verius Nicol. Garc. d. cap. 8. num. 13. præterquam quòd ex defectu consensus ex Lotter. vbi supra num. 71. Vel etiam si contractum fuerit in gradu consanguinitatis, vel affinitatis prohibito, aut alijs de facto, quamuis ignatus impedimento

contraxisset vt per Cou. d. 5. j. sub n. 4. vers. quòd si in qui habet. Tiraq. de retract. lig. 5. 26. gloss. 2. nu. 9. Cartos. de benef. p. 1. cap. 10. nu. 10. Bonaccolerri. 1. eum. spin. lib. 1. tit. 7. n. 12. & 13. pag. 173. & tom. 2. lib. 9. tit. 7. num. 3. vers. & ita commun. pag. 467. Hippol. conf. 70. num. 16. Flamin. d. q. 1. num. 12. Sauchez d. lib. 7. disp. 42. & lib. 3. disp. 2. n. 3. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 15. num. 44. & gloss. 57. num. 44. Fsc. Molina de ritu nups. lib. 1. comp. 19. num. 147. vbi transcribitur hoc decisioem S. R. & in Lucana de Insula sancta 6. Iunij 1575. coram Card. Lancelotto seniore, cuius etiā meminit Anton. Riccioli. d. cap. 2. num. 10. quamuis contra tenet Nicol. Garc. d. cap. 8. num. 8. & seg. Lotter. vbi supra num. 79. cum segg. Et addit Riccioli. d. cap. 2. num. 24. conclusioem esse firmandam generaliter, vt siue sciat, siue uelias Clericus impedimentum, semper censetur ipso iure priuatus. Amplia tertio, vt per contractum matrimonium per verba de presentia clericus non solum priuetur beneficiis, sed etiam pensionibus ecclesiasticis, de quo latè diximus hoc lib. cap. 1. de pæsum. vers. quoniam n. 30. Amplia quarto, vt etiam per eundem matrimonium contractum à Clerico exprensus regressus, & accessus, aut alio quocunque iure ad beneficia ecclesiastica competentia, gloss. verb. clericali, in cap. 1. de clerice. coniug. lib. 6. vbi Ioan. And. num. 5. Gemin. num. 6. & Probamus. 5. Clar. d. q. 7. num. 5. Flamin. d. q. 1. n. 14. Ceuall. d. q. 147. n. 2. Säch. d. disp. 43. n. 7. Fatin. d. verb. clericus n. 330. Nicol. Garc. d. 8. n. 2. Ioan. Bapt. Costa de reingressu, disp. 84. num. 6. Giurba ad consens. Messam. cap. 1. gloss. c. p. 1. n. 44. Gurier. de matrimon. cap. 97. num. 4. Carol. de Grassis d. effectus 5. num. 14. Anton. Riccioli. d. lib. 7. cap. 1. num. 14. Denique amplia in Clerico cocontractore matrimonium in sacris constituto, quem etiam amittere beneficia tenent omnes initi citandi: inter quos tamen grauis est concertatio, an priuatio in hoc casu inferatur ipso iure, vel per sententiam: & in tali specie esse priuatum ipso iure censuerunt Abb. in d. cap. 1. de clerice. coniug. num. 7. & Zabarel. num. 2. Antier. ad Capel. decis. 240. num. 4. Cou. d. 5. num. 4. Azor. d. lib. 7. cap. 16. q. 5. Verum, a commonitæ ceteri Doctores existimant esse priuatum per sententiam: ita gloss. verb. dimittere. in d. ean. 1. Ioan. And. in cap. Ioan. de clerice. coniug. num. 23. vers. si verò, tenet Butr. num. 19. ad fin. Anch. num. 14. Imol. n. 24. Clar. d. q. 73. num. 5. Malcaed. ceteri, 182. n. 5. Nauar. in man. c. 25. n. 20. Hentiqu. in sum. lib. 7. c. 36. 5. Sanchez d. lib. 7. disp. 42. sub n. 4. Less. d. lib. 2. a. 34. n. 115. Nic. Garc. d. cap. 8. n. 17. Filliuc. d. trañ. 42. c. 8. n. 6. Anton. Riccioli. d. lib. 7. cap. 2. n. 12. vci à n. 14. rationes reddit, quare Clericus in minoribus constitutus priuatur ipso iure, non ita qui in Sacris est constitutus.

Limita pariter aliquibus modis, & primò iure sponsalibus per verba de futuro: per illa enim non iudici vacatioem beneficiorum tenent Butr. in d. c. n. 2. Abbatiem n. 1. Cou. d. 5. j. num. 4. Clar. d. q. 73. n. 3. Tiraq. de iure marit. gl. 1. 18. in 2. fin. Petreus ad tit. 1. lib. 5. Ord. pag. 4. Cald. Petreus in l. cur. au. verb. lapsi n. 27. col. 6. C. de in iure. res. num. 1. Fatin. d. verb. Clericus, 332. Gonzal. ad reg. 8. c. 2. col. 1. 5. n. 43. Sanchez d. lib. 7. disp. 42. n. 1. & 5. & disp. 43. n. 6. Nic. Garc. d. p. 1. n. 58. n. 19. cum segg. Gurier. de matr. 97. num. 1. Anton. Riccioli. d. lib. 7. c. 4. Squillante d. c. 4. num. 90. Lotter. d. lib. 3. q. 26. n. 74. Thom. Valalc. d. alleg. 46. num. 13. Alphons. de Leone de officio Capellani part. 1. quæstio 4. præ. num. 60. cum segg. Rot. decis. 772. sub num. 2. vers.

et quamvis p. 2. recem. Limita secundò, quòd matrimonium est nulliter contractum ex defectu consensus clerici: tunc enim non dicitur inducitur beneficiorum vacatio, vt per Abb. d. cap. 1. sub num. 7. vers. quandoque enim, Nicol. Garc. d. p. 11. c. 9. n. 10. & 11. Mallobi in praxi habet ad censuram, requis. 7. dub. 3. secundum Roman. impress. Squillan. d. cap. 1. 4. n. 89. latè Anton. Ricet. d. lib. 7. c. 2. n. 5. vbi n. segg. exemplificat in Clerico auctore, & impubere, in quo malicia non supplet ætatem, ac in contrahente per metum cadente non constantem virum: & à n. 7. disputat, ad prædicta procedant, vbi nullitas procedit ex defectu consensus mulieris; nempe, quia etiam amentis, vel impubes, aut consensus præstiterit metu compulsa, Clericus verò præstiterit consensum omni ex parte legitimum vide eundem. Limita tertio in Clericis, & Presbyteris Græcis, seu Orientalibus: hi enim possunt legitime obtinere beneficium ecclesiasticum, dummodo tale beneficium sit constitutum more Grecorum, scilicet, si esset beneficium Latinorum, vt per Casol. de Grass. d. effect. 5. n. 1. & 42. Piagg. in tract. de consuetud. q. 9. d. num. 5. Squillan. d. c. 4. num. 94.

20 Quintò, vacat beneficium per lileccionem alterius incompatibilis, cap. de multa, & de prebend. cap. quia nonnulli, de clericis non resid. Extravag. Excecrabilis, §. qui verò, de prebend. Concil. Trident. sess. 7. de reform. cap. 4. Gozzal. ad reg. 8. Cancell. 15. d. num. 9. Nicol. Garc. d. p. 11. c. 9. d. princip. Ioan. à Cochiet. ad reg. 8. Cancell. gloss. 7. post num. 13. vers. primus igitur, Mooet. de opus. Canon. cap. 3. quest. 5. num. 38. Vioian. d. lib. 5. cap. 5. num. 36. latè Lotter. d. lib. 3. q. 1. 3. Et de hoc vacationis modo plura diximus cap. præcedenti.

21 Sextò, si obtinens parochialem Ecclesiam nouo ordinetur Sacerdos infra annum, vacare intelligitur Ecclesia, vel beneficium, cap. licet canon. cap. si autem, cap. nonnulli, de elect. c. 6. Stephil. de luteria gratia, tit. de variis modis vacan. §. quartus principalis, Ioan. à Cochiet. ad reg. 8. Cancell. gloss. 7. post num. 13. vers. quartus, Vioian. d. lib. 5. n. 50. cum aliis per me citatis in tract. de offic. & potest. Parochi cap. 5. per tot. vbi largissime cum amplificationibus, & limit. hanc materiam declarauimus. Idem quoque est, si ad Subdiaconatum intra id tempus nouo ordinetur in casa, quo fuerit cum eo dispensatum, vt studiorum causa vique septennium promoueri ad sacerdotium minime teneatur, iuxta textum in cap. cum ex eo, de elect. lib. 6.

22 Septimò, per promotionem ad Episcopatum vacant ipso iure beneficia obtenta post adeptam possessionem, & consecrationem sequutam, vel postquam præfixum tempus ad consecrationem petendam lapsum fuerat, cap. cum in eum, §. cum verò, de elect. Concil. Trid. sess. 7. de reform. c. 9. sess. 23. etiam de reform. c. 2. Hoied. de incomp. p. 1. c. 4. Caputaq. decif. 403. & seg. & 400. p. 2. Ioan. à Cochiet. in d. reg. 8. Cancell. gloss. 7. post num. 13. vers. 9. Vioian. d. lib. 5. cap. 5. num. 56. Leffi. de iustis lib. 2. c. 34. dub. 27. Stephan. Gazian. discept. forens. c. 223. num. 3. Alzed. de præbend. Episcop. dignit. c. 3. nu. 76. me citato nouissime Gonzales de Salado de lege politica lib. 2. cap. 14. num. 6. cum segg. vbi à n. 8. latè disputat an tenentio beneficiorum valeat licet patroci consensu. Aloyf. Ricc. de collect. decif. p. 4. collect. 1213. vers. sexta, Lotter. d. lib. 5. q. 26. n. 50. cum multis segg. Nouat. in sum. Bular. tit. de beneficiis vac. auctibus per promotionem ad Episcopatum, vbi refert Bullam Iulij III. & ex Achil. de Galis de Aug. Barbof. de iur. Eccles. Pars I. I.

eif. 1. de elect. ait procedere in beneficijs, non autem in officijs: citati per meia collect. ad cap. cum in eum, lib. 2. num. 27. Verum de stylo Curie Romanæ vacatio hæc fit per solum promotionem ad Episcopum, non expectata possessionis apprehensione, vt testatur, Rot. Terdena. pensum, 2. Decembris 1585. coram Card. Blanchetto, & in Carthagen. pensum 13. Februar. 1604. coram Card. Pamphili. Stylus autem ex eo procedit, quòd Papa in promotione consistorialiter decreuit illi vacare eo ipso à die promotionis, Rot. in Capuz. Abbatis, 25. Maij 1610. coram bene mem. Dam. 20. & ideo eadem Rot. coram Seraphin. decif. 110. num. 2. articulo matratè discusso declarauit prædictum stylum procedere, quando Papa in actu promotionis, vel translatiois decreuit vacare beneficia, alijs, vbi non adest expresse decretum vacationis, standum est dispositioni iuris. Ita Fentil. in auct. decif. 464. Butan. lit. A. Limita in tertis infidelibus; quia per talem promotionem eorum beneficia de iure non vacant, vt docet Anastas. Germon. de indultis Cardin. §. si verò, num. 26. Nauar. conf. 14. num. 3. de elect. Ioan. à Cochiet. ad reg. 14. Cancell. num. 26. Flamin. Past. de resignat. benefic. lib. 3. q. 1. n. 9. & auct. 89. Azor. in sum. p. 2. lib. 7. cap. 16. num. 12. Nicol. Garc. de benefic. p. 1. c. 6. num. 44. Ego ipse de officio, & potest. Episcopi p. 3. alleg. 57. num. 74. & nouissime dec. 22. Decembris 1640. Sacra Congreg. Eminentiſſimorum Cardinalium Concilio Trident. interpretum, respondit per promotionem titularum non vacare obtentam curam animarum, seu residence non requirenti, vt in casa de quo agitur, nec resultare inappreciatam ad similia obtinenda. Sed ego pariter hoc ipsum intelligo, si Papa in promotione consistorialiter non decreuit ea vacare eo ipso, prout fecit, quando promouit R. D. Viuium, amicum nostrum, in Episcopum Salonen. de Decanatu, quem prius obtinebat in Ecclesia Pisana. De stylo & obseruantijs quo nominati per Regem Catholicam ad Episcopatum sui iuris patronatus, renunciant beneficia per promotionem huiusmodi vacatura in fauorem eorum quos ipse nominauit, vide Gonzales de Salzedo d. lib. 2. cap. 14. num. 21. cum segg. & citatos per me de officio Episcopi p. 3. alleg. 57. num. 76. in fine.

Octauò, per translationem Prælati ad aliam Ecclesiam vacant prima litteris tamen expeditis, & ostensis Capitulo, cap. tu episcopi §. translati, 7. quest. 1. cap. quare, de translat. Episc. Extravag. Immunita, de elect. inter contrauen. Flamin. Past. de resignat. benefic. lib. 7. quest. 21. num. 14. & quest. 23. num. 4. Ioan. à Cochiet. in d. reg. 8. Cancell. gloss. 7. post num. 1. vers. quartus, Vioian. d. lib. 5. cap. 5. num. 51. Sed quòd hoc erat nouissima declaratio, quæcque cauetur Dec. 14. Decembris 1614. Sac. Congregat. Illustriss. D. D. Cardinalium aegritus Episcoporum præposita S. D. N. approbante consensu Ecclesiam, à qua voluit transferri, seu quem dimisit Episcopum, vacare ab eo tempore, quòd idem Episcopopus ab illius vinculo absoluitur in Consistorio Sanctitatis sue, etiam ante expeditionem litterarum Apostolicarum, vel adeptam possessionem secundam Ecclesie, Refecto Ego ipse in collect. ad cap. 1. num. 5. de translat. Episcopi, & me citato Mallobi. in praxi habet ad censuram, requis. 1. dub. 9. secundum Romanam impress.

Nonò, si electus intra mensem à tempore electionis ei præsentetur, vel à tempore sibi præstato, non consensit electioni de se factæ, cap. cum

cum sit, electus vero, de elect. lib. 6. Menoch. de arbit. cas. 477. Ioan. à Cochier. reg. 8. Cancell. gl. 7. post nam. 13. vers. sextus. Viuian. d. lib. 5. c. 5. nam. 52. Aloyf. Ricc. de collect. 1213. vers. quartus. Gonzal. d. gl. 15. m. 50. Mallob. in praxi habendis concursam, requisit. 1. dub. 2. n. 11. secundum Roman. impress.

- 27 Decimò si electus intra tres menses post consensum electioni præstitum non petierit confirmationem: nam ipso facto priuatus iure per electionem quæritur, d. cap. quam sit 5. ceteris. Doctores citati per me lib. 1. c. 10. in princip.

- 28 Vndecimò, quando electus, vel præsentatus ante confirmationem, vel institutionem, per se, vel per alium se inuicem, vel administrauerit: nam eo ipso priuatus iure sibi quæritur, & beneficium vacat, vt prius text. est in cap. auaritia 5. de elect. lib. 6. Cæcilius de iur. 6. de iur. part. Rot. dec. 83. p. 3. diuers. Aloyf. Ricc. d. collect. 1213. vers. quinto. Gonzal. d. gl. 15. num. 52. Lupo, var. iur. abbat. tomo 1. tit. 4. c. 5. n. 6. Lotter. de re benef. tom. 1. lib. 2. q. 23. à princip. Intellige de electis ingerecibus se io administratione beneficiorum, non curando de confirmatione, ne se subminerent periculo cassationis: scilicet auctori in prouisionibus Apostolicis, in quibus non proceditur per viam confirmationis, cùm prouisio unico actu habeat validam electionem, & confirmationem, Rot. in Bracharen. Parochialis de Astoria. 13. Iuny 1605. coram Ortemberg. Aduertit bene Gonzal. dicto loco, quòd proxime præcedentes tres modi vacationis sunt impropij, quia per electum non dicitur vacare beneficium, sed semper durat prima vacatio, ex quo collatio non adest.

- 29 Duodecimò, per repulsionem postulationis, Extrauag. ex de iur. 5. huiusmodi. de elect. inter commun. Ioan. à Cochier. post. d. n. 13. vers. 12. Viuian. d. lib. 5. c. 5. n. 61.

- 30 Decimo tertio, per electionis cassationem, c. sap. p. 11. de elect. Ioan. à Cochier. post. d. n. 13. vers. 13. Viuian. d. c. 5. n. 61. Gonzal. d. gl. 15. m. 56. vbi num. 52. in fine, subdit, hos duos vltimos modos proprie dici non posse modis vacationum.

- 31 Decimo quarto vocat ipso iure beneficium per militiam saecularem: nam clericus miles efficitur ita dicitur à statu clericali alienus, vt proinde statim atque declaratur miles, videtur ipso facto beneficio renunciare, cap. vlt. vbi gl. verb. redeunt de cleric. coniug. C. lat. 5. fin. q. 1. 7. sub na. 6. vers. item clericus. Sig. de peag. q. 5. nu. 2. Flamin. Paris. de resignat. benef. lib. 1. q. 1. num. 22. & de confid. benef. q. 9. nam. 25. Fatim. fragm. crim. p. 1. lit. C. n. 183. Ioan. à Cochier. post. d. n. 13. vers. 10. Viuian. d. lib. 5. cap. 5. n. 58. Lotter. d. lib. 3. q. 16. num. 84. cum seq.

- 32 Cuiusmodi vocat ipso iure beneficium pro delicto haberetur, eo ipso, quòd beneficiarius sit miles, ita vt Ordinarius iure possit illam alteri concedere, ex Azor. arsit. moral. p. 2. lib. 7. cap. 15. in princ. Quod idem verum est, vt si ex integro redeat ad clericatum, non recuperet beneficium quauis non sit alteri collatum, quia iam per militiam suis inducta vacatio ex præsumpta, & spontanea ipsius militis voluntate, quæ proinde sine noua collatione non reuincit. Anton. Ricciol. de iure personar. lib. 7. cap. 5. numero 17. vbi num. 19. & 20. ex eadem ratione contra Jacob. de Grassi. cons. 11. de cleric. coniug. Item dicendum etiam etiam postquam fuerit in matricula militum descriptus, pœnere, & pœcis post diebus, antequam litra exerceat, deposito cingulo militaris, iteum velles clericales ipsius: nam nihilominus dicitur à statu clericali alienus, ita quòd

minus dicitur à statu Ordinis recessisse, ita quòd nona clericalis habitus transumptio ad recuperandam beneficium, quæ ante militiam obtinebat, & per militiam ipso iure vacatur, illi non sufficit: & numero 31. post multos, quos refert, refertur io Clerico in Sacris Constituto non censeri ipso iure inductam vacationem beneficiorum, sed magis venite inducendam per sententiam: & numero 33. ait quòd quauis per militiam dicitur ipso iure inducta vacatio beneficiorum, oñhilominus illa operaretur tantum quoad vacationem possessionis, adò vt si miles adhuc retineat possessionem beneficii, non potest aliter de beneficio penitus capere possessionem, nisi vel miles consentiat, vel primum ab eo auferatur possessio auctoritate iudicis. Illo etiam non citato, neque aliis vocato.

Decimo quinto, vocat beneficium, si habeatur pro delicto per spatium decem annorum, ad not. in ca. ex parte 8. vbi gl. verb. per decem annos, & ibi Abb. n. 2. de cleric. in resid. Paulin. de poss. Capituli Sede vacante. prout. 7. n. 12. vers. septimo, si habeatur pro delicto. Flamin. Paris. d. lib. 1. q. 25. n. 21. Gonzal. d. gl. 15. m. 64. Viuian. d. lib. 5. n. 66. Io. à Cochier. post. d. n. 13. vers. 17. latè Lotter. d. lib. 3. q. 26. cum seqq.

Decimo sexto, vocat ipso iure beneficium per non ostensionem tituli, seu dispensationis coram Ordinario, postquam beneficiarius monitus fuisse. Ordinary. 5. quòd si forte, vbi gl. verb. ex ipso, de officio Ordinary. lib. 6. innotatum per Coc. Trid. sess. 7. de reform. c. 5. Gonzales. d. gl. 15. m. 62. Mallob. in praxi habendis concursam, reg. 1. dub. 1. n. 23. secundum Roman. impress. Viuian. d. lib. 5. c. 5. n. 64. Ioan. à Cochier. post. d. n. 13. vers. 15. Lotter. d. lib. 3. q. 24.

Decimo septimo, quando resignans beneficium non superuixit per viginti dies, iuxta reg. 19. Cancell. ita Gonzal. d. gl. 15. m. 84. Viuian. d. lib. 5. cap. 5. num. 81. Ioan. à Cochier. post. d. n. 23. vers. 29. latè Lotter. de re benef. lib. 3. q. 15. per tot. nisi fuerit dicta regulariter derogatum, Flamin. Paris. de resignat. benef. lib. 1. q. 1. numero 2. vbi subdit, quòd hodie communiter, & de stylo derogatur illi regulari, quando resignans est abiens à Curia. Circa reservationem adducit Lotter. d. q. 15. ex num. 57. quòd beneficium sic vacans quatenus resignans fuisse dicta extra curiam in manibus inferioris à Papa siue simpliciter, siue ex causa permutationis non remanere effectum, aut reservationem, etiam si electus obitus conuigisset in mense Apost. neque ex diuerso euitari reservationem regulæ reservationis mensium, si post huiusmodi tentatum reservationem obitus verus conuigisset in mensis Apostolico. Sed quatenus resignatio fuerit facta in Curia remanere reservationem assensu, ex reservatione clausa in corpore Iuris c. 2. de prob. in 6.

Decimo octauo, vocat ipso iure beneficium non factam publicationem resignationis, iuxta formam constituti. Gregorij XI 11. de publicandis resignationibus. Flamin. Paris. de resignat. lib. 1. q. 7. Viuian. d. lib. 5. cap. 5. num. 82. Ioan. à Cochier. post. d. n. 13. vers. 30. latè Lotter. de re benef. lib. 3. q. 21. Gonzal. d. gl. 15. m. 83. vbi a. 86. subdit, quòd ista vacatio est ita fortis, & potens, vt quauis reliquæ omnes vacationes comprehendantur sub clausula vel alio quouis modo, vacatio tamen ista ob non factam publicationem nullatenus comprehenditur sub quibuslibet clausulis amplissimis, nisi speciatim exprimitur.

- 37 Decimonond, vacet ipso iure beneficium Curatum, ob non servatam formam Constitutionis Pij V. incip. *in conferendis*, sub Dat. 15. Kalend. Aprilis 1566, quam refert Quaran. in som. Bullarij, *verb. beneficiorum parochial. collator. Ita* Gonzal. d. gloss. 15. n. 88. Ioan. à Cochier, *ubi sup. d. n. 13. vers. 3. 1. Viui. d. lib. 5. c. 1. n. 84.*
- 38 Vigelimod, vacat ipso iure beneficium per apprehensionem possessionis ante litterarum expeditionem, si confatur à Papa, iuxta Const. 33. *Ally III. sub Dat. 27. May, c. 53. Mandol. ad reg. 27. de non iudicando iuxta formam supplicantis, q. 3. à n. 3. Rot. decis. 101. p. 1. d. n. 1. Ally. Ricc. d. collect. 1213. vers. *audencia*, Gonzal. d. gloss. 11. n. 98. Viui. d. lib. 1. n. 91. Ioan. à Cochier, *ubi sup. vers. 36. latè* Lotter. d. lib. 3. q. 9. per tot.*
- 39 Vigelimoptimod, vacat ipso iure beneficium per obitum Papæ collatoris, quando fuit collatum ad beneficium illius, *c. si gratus de rescript. in 6. Viui. d. lib. 1. c. 5. n. 88. Io. à Cochier. ubi sup. vers. 33.*
- 40 Vigelimolemod, vacat ipso iure beneficium iuxta decretum, quando, scilicet, Papa confert beneficium alicui & pponit in ipsa collatione decretum quod in fra tre mensis primum beneficium in illius mensibus dimittat, alias eo ipso vacet secundum anam, si non dimittit, iuxta formam decreti vacat ipso iure ultimum beneficium collatum vigore decreti, à die, scilicet capæ possessionis pacificæ, seu notitiæ eiusdem Gonzal. d. gloss. 31. n. 112. Io. à Cochier, *ubi sup. vers. 34. Viui. d. lib. 1. c. 5. n. 97.*
- 41 Vigelimotertid, vacant ipso iure beneficia retinentibus indebitè scripturas spectantes ad Cameram Apost. & illas non restituentibus, nec non scientibus, & non reuelantibus, ex Const. Iulij III. sub die vlt. Aprilis 1552. Io. à Cochier, *ubi sup. vers. 17. Viui. d. lib. 5. c. 1. n. 93.*
- 42 Vigelimogmod, vacat ipso iure beneficium per alienationem rerum Ecclesiæ si sine ipsius beneficii factum sine sollemnitate. *Externang. Ambitus, & reserues vtri de rebus Ecclesiæ non alienantur communes.* Petr. Greg. de re benef. 2.5. ubi 16. Gonzales d. gl. 15. n. 63. Mallob. in praxi habendi concensum, reg. 1. dub. 2. n. 24. *secundum Roman. impress. Io. à Cochier ubi sup. vers. 16. Viui. d. lib. 5. c. 1. n. 63.*
- 43 Vigelimogmod, per violationem ingressionem in possessionem beneficii: nam eo ipso perdat ius, quod ad illud habet, & vacat ipso iure, cap. cum, qui 28. de prebend. in 6. Couz. lib. 3. *ver. cap. 16. n. 7. Lell. de iustit. lib. 2. c. 4. n. 187. Ioan. à Cochier, ubi sup. vers. 13. Gonzal. d. gloss. 13. n. 68. & gl. 17. n. 46. Pontan. de ipsolus, lib. 1. c. 9. n. 91. cum segg. Zetoli. in praxi Episcopali, par. 2. *verb. possessione beneficii, vers. ad 2. Fatinae, in praxi crimin. p. 6. q. 173. n. 64. cum segg. Alloy Ricc. in collect. dec. 1. collect. 1475. Mallob. in praxi habendi concensum, regis. 1. dub. 2. n. 18. secundum Roman. impress. Viui. d. lib. 1. c. 1. n. 62. latè Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 22. per tot. Rot. dec. 66. n. 1. cum segg. apud Fatinae, par. 4. *in praxi crimin. Intellige, de intrudente se in beneficio, non autem in se intrudente in possessionem alienius prædij ipsius beneficii, cum sint diuersa, ad tradita per Titag. de retrat. lign. 5.6. gl. 2. n. 5. Rot. dec. 16. numero 10. par. 1. d. n. 1. & ita intellexit Rota in *Matuen. Canonici* 14. May, 1603. coram Card. Lancesoto iuu.***
- 44 Vigelimofezod, per violationem sequestri impositi vigore sententiæ diffinitivæ in Romana Curia, prolatæ in causa beneficiæ Clem. 1. de sequest. *posse & fruct.* Gonzal. d. gl. 15. n. 19. & 97. August. Barbo. de iur. Ecclesiæ. Pars I. l.

præm. n. 19. Molied. dec. 2. de sequest. posse. Ioan. à Cochier. ubi sup. vers. 14. Vi. d. lib. 5. c. 1. n. 63. Alloy Ricc. de coll. 1213. vers. soluto, viul. iurum, quando sequestrum fuisse appositum propter offensam Iudicis, latè Lotter. d. lib. 3. q. 12. n. 40. cum segg. ubi etiam de intellectu dicit Clem. & quod cum à iure exorbitet ad alios casus non extendenda.

Vigelimofezod, per depositionem, seu priuati-
tionem, cap. ex litteris, & cap. *grane de excessibus Pralat.* Mandol. in reg. 12. Cancel. q. 8. n. 100. 13. Viui. d. c. 1. n. 91. Mandol. ad reg. 3. Cancel. q. 8. n. 13. cum segg. Io. à Cochier. *ubi sup. vers. 33.*

Vigelimoozod, vacat ipso iure beneficium 45
propter crimen hæresis, cap. *ad abolendam* 5. 1. ubi, *sit omni beneficii spoliatio de heresi.* Flamin. Paris. de resignat. benef. lib. 3. quæst. 1. nam. 3. 1. & segg. Grilenzon. conf. 60. per tot. Petr. de Ledema in sam. par. 2. tract. 1. cap. 4. concl. 14. Azot. *in praxi. morali. par. 2. lib. 7. c. 17. princip.* Nicol. Garc. de benef. par. 1. cap. 10. nam. 60. cum segg. Gonzal. d. gloss. 11. nam. 56. Ioan. à Cochier. *ubi sup. vers. 18. Suarez de Fide dist. 21. sect. 1. in fine, Cast. Palao. tomo 1. tractat. 4. de Fide disputat. 4. puncto 1. numero 4. & 5. Trullench. in principia Decal. lib. 1. c. 3. dub. 11. n. 2. & dub. 12. n. 1. Viui. d. lib. 5. c. 5. n. 67. latè Lotter. d. lib. 3. q. 28. latè Alphons. de Leone de offe. Capell. p. 1. quæst. 4. praxi 1. erudit. 169. cum segg. Sanchez de benef. cap. 31. numero 1. ubi refert ex Pij V. Constitutione Sedi Apostolicæ relictorum ius conferendi beneficia, quibus Clerici priuati sunt propter hæresim, & nunquam intelligi esse collata huiusmodi beneficia, nisi in collatione fiat expressa mentio, quod beneficia vacauerint propter hæresim: quod adeò verum est, vt minimè requiratur sententia priuatoria, sicut docet Rebuff. in praxi par. 3. tit. de modis omittendi benef. numero 24. Couz. lib. 2. var. 68. numero 4. vers. *in huiusmodi.* Barlat. conf. 14. numero 18. lib. 1. Nau. confil. 19. de heresi. Rotas. *in praxi.* 73. Menoch. de abut. casu 416. numero 6. Pena in d. vlt. in praxi par. 3. commento 162. Suarez de censur. disp. 43. sect. 1. numero 4. & de fide, disp. 21. sect. 5. numero 10. Flamin. Azot. Gonzales de Ledema & Nicol. Garc. *lex proximi citatis, Fatinae. de heresi q. 189. numero 77. Sanchez de eodem tract. 5. 33. nam. 2. Valer. Reginal. in praxi feri punit. lib. 30. tract. 3. numero 318. Sanchez in praxia Decalogi, tom. 1. lib. 2. c. 16. numero 3. Anton. Ricciol. de inre personarum extra gremium Ecclesiæ exilij lib. 1. c. 19. n. 9. Rota. decis. 707. & 728. lib. 3. p. 3. d. n. 1. & in Columbrien. Canonici 13. Iunij, anni 1616. coram bono mem. Cardin. Sacrae, & alibi expressè. Quibus contrariam opinionem, nempe quod requiritur sententia priuatoria, tenent Castro de iustia hæreticorum punie lib. 2. cap. 9. quem sequuntur Simanch. de carbol. in iustia. tit. 46. numero 72. & Salzed. ad Berard. in praxi. cap. 114. Vittera. A. nam, licet istorum opinio in rigore dispositionis defendi optimè possit, vt obiectum de officio, & posse. Episcopali par. 3. allegat. 57. numero 33. prior tamen est adeò recepta, vt videatur ab omnium sententiâ discedere velle, qui illam impugnare auderet. Cum ergo beneficia hæretici ipso iure vacent, possunt tanquam vacan-
tia impetrari ante sententiam eiuusmodi declaratoriam, & alteri confecti; vt meritis aduertunt Grilenzon. d. confil. 60. numero 4. Barlat. confil. 14. numero 18. cum segg. lib. 1. Flamin. Paris. de resign. lib. 1. quæst. 3. numero 2. lib. 3. quæst. 1. numero 33. Decian. in tractat. arum. lib. 5. cap. 44. numero 26. Sanchez. d. cap. 26. numero 11. Accioli. d. cap. 19. numero 11.**

- 48 Sanctus *d. cap. 33. n. 8.* sed ante illam non teneatur bareticus ad dantendum beneficium, nec ad se solvendum, ut per citatos à Riccioli *d. cap. 19. n. 11.* quibus Addo Suar. *in d. trati. de Fide. dist. 21. sect. 5. n. 19.* & Sanctus *d. c. 33. n. 9.* licet in sententia huiusmodi criminis declaratoria non solum beneficium, sed etiam fructibus preceptis à die commissi delicti privetur, secundum Henrici *in sum. lib. 3. cap. 135. § 2.* Mol. *de inf. et. 2. dist. 86.* Ricc. *d. c. 19. n. 14.* Sanctus *d. n. 9.*
- 50 Viglimonond, vacat ipso iure beneficia, quæ fuerunt obtemperata per preces bareticorum, *cap. 2. §. ad huc. de baret. in 7. Gonzal. d. gl. 15. n. 68.* Azor. *in sum. mer. p. 1. l. 8. c. 13. §. 8. vers. Ultima pena.* Ioan. à Cochier *ubi sup. vers. 19.* Viuan. *dist. libro 5. cap. 5. n. 69.*
- 51 Tngelind, vacat ipso iure beneficium per crimen realis simonia commissæ, ut habetur in *Extranag. Com. deservibile; de simon. inter comm. Celsid. dec. 5. de simon. Cou. in reg. peccatum p. 2. §. 8. n. 7.* Menoch. *remed. 1. recp. n. 155. §. an. 336. & remed. 5. n. 68. & conf. 67. n. 4.* Caput. *dec. 102. p. 1. & dec. 23. p. 1. §. 1.* Flamin. *Parisi. lib. 7. q. 2. d. n. 12.* Gonzal. *d. gl. 15. n. 69.* Aloy. *Ricc. d. celsid. 1213. vers. nouo.* Paul. Comitol. *reipon. moral. lib. 6. c. 41.* Fatim. *fragm. erimin. p. 1. dist. C. n. 29.* Viuan. *d. lib. 5. cap. 5. n. 70.* Bonacin. *in trati. de simon. q. 7. p. 2. d. 2. dist. 1. d. n. 1.* Ioan. à Cochier. *ubi supra. vers. 10.* Iur. Lotter. *d. lib. 3. q. 39.* Alphon. L. de Leone *de officio Capellani p. 1. q. 4. n. 127. cum segg.* Pius V. in sua *Constit. incip. Cito primus. Sub Dat. Romæ Kalend. April. 1566.* in hac verba: *Qui beneficium, aut officium Ecclesiasticum simoniaco adpetu fuerit, ille similiter sit ipso iure priuatus, & ad fructuum omnium, quos perciperit, restitutionem teneatur, & perenni sit inhabilitas ad ea, & quacunq; alia beneficia Ecclesiastica obtinenda.*
- 52 Tngelomprimò, vacat beneficium ipso iure per crimen læsæ maiestatis, ut per Rebuffi. in *praxi benefic. d. de modis amittendi beneficia. num. 32.* Gonzal. *d. gl. 15. num. 72.* Ioan. à Cochier. *ubi supra. vers. 21.* Viuan. *d. lib. 5. c. 5. n. 72.* Iur. Lotter. *d. lib. 3. q. 30. per verbi n. 71.* quod pendoritis clericus ex commissio contra Romanum Pont. incurrit penam priuationis ipso iure, & *num. 81.* quod Romanæ Ecclesiæ loca insidentes, vel occupantes Maiestatis Rei declarantur, & ipso iure beneficio & officio Ecclesiastico priuantur, & *num. 121.* quod arma licentiarum deferentes veluti Maiestatis Rei priuantur ipso iure beneficiis, & *num. 123.* quod Alexandrina Constitutio contra offendentes colligantes, vel ministros Cuius inferit crimen Maiestatis, & penam priuationis ipso iure beneficiorum, & *n. 140.* quod franchitiam acclamantes, & eos fouentes efficiuntur Rei Maiestatis priuanturque beneficiis ipso iure, & *num. 141.* quod hañtorum receptatores & fautores subiacentur crimini Maiestatis, priuanturque beneficiis Ecclesiasticis ipso iure, & *n. 144.* disputat an clericus ob offensam Principis temporalis incurrat crimen læsæ maiestatis.
- 53 Tngelomsecundo & propter crimen falsitatis licentiarum Apostolicarum, *cap. ad falsariarum, de crimine falsi.* Petr. Gregor. *res benefic. cap. 26. numer. 12.* Gonzal. *d. gl. 15. numero 73.* Nicol. Garc. *dist. par. 11. cap. 10. numer. 170.* Azor. *dist. par. 2. lib. 7. cap. 17. quæst. 1. vers. quoniam.* Ioan. à Cochier. *ubi supra. vers. 12.* Viuan. *dist. lib. 5. cap. 5. numer. 73.* Lotter. *dist. lib. 3. quæst. 30. numero 90.*
- Tngelimosertidò vacat ipso iure beneficia petentibus Cardinalem, *scilicet, §. si qua verò, de pen. lib. 6.* Rebuffi *d. sit. de modis amittendi beneficia. num. 39.* Gonzales *d. gl. 15. n. 74.* Nicol. Garc. *d. par. 11. c. 10. n. 5.* Azor. *d. p. 2. lib. 7. c. 17. q. 1. vers. iterum.* Ioan. à Cochier. *ubi supra. vers. 33.* Flamin. *Parisi. de resignat. benefic. lib. 1. q. 10. in princ. & n. 24. & lib. 5. q. 1. n. 55.* Biallobrit. in *praxi habentis consensum. seq. 1. d. 2. n. 32.* secundum Romanam *impress. Viuan. d. lib. 5. cap. 5. numer. 74.* Lotter. *d. lib. 3. q. 30. n. 109. cum segg.* intelligendo iuxta ea, quæ *suprà dixi lib. 1. cap. 5. de dignit. & privileg. Cardin. vers. tertium.*
- Tngelimoquarto, vacat ipso iure beneficia occidentis, vel petentibus Episcopum illa, *scilicet, 55* licet, quæ obtinet in Ecclesia, cui talis Episcopus præfuit, *Clem. 1. §. si finis, de pen. Petr. Gregor. d. cap. 16. p. 10.* Azor. *d. p. 2. lib. 7. cap. 17. q. 1. vers. quoniam est.* Gonzal. *d. gl. 15. n. 75.* Nicol. Garc. *d. p. 11. cap. 10. n. 56.* Ioan. à Cochier. *ubi supra. vers. 14.* Viuan. *d. lib. 5. cap. 5. numero 75.* Lotter. *d. lib. 3. q. 30. numero 112.* si tamen Episcopus sit consecratus: nam qui occidit electum non dicitur occidere Episcopum, *veridiximus. sup. lib. 1. cap. 1.*
- Tngelimoquinto, vacat ipso iure beneficia occidentis Redictum for Ecclesiæ, *cap. in quibusdam 32. de pen. Rebuffi. d. sit. de modis amittendi beneficia. numero 45.* Turzan. *tomo 1. comm. opinio. li. 1. tit. 9. n. 50. pag. 185.* Petr. Greg. *d. c. 16. numero 13.* Hicton. *Gabr. conf. 196. numero. lib. 1. & conf. 187. n. 8. lib. 2.* Gonzales *d. gl. 15. a numero 77.* Nicol. Garc. *d. p. 11. c. 10. n. 57.* Lotter. *d. lib. 3. q. 30. n. 3. cum segg.* Fatim. in *praxi erim. p. 5. q. 11. n. 68.* ubi subdit hanc priuationem ipso iure specialiter procedere in beneficio illius Ecclesiæ, in qua videtur deliquisse, non autem in aliis beneficiis, quæ obtinet in aliis Ecclesiis, Ioan. à Cochier. *ubi sup. vers. 26.* Vi. vi *d. l. 5. c. 1. n. 77.* Lotter. *d. lib. 3. q. 30. num. 116.* Alphon. L. de Leone *d. q. 4. n. 14.*
- Tngelimo sexto, vacat ipso iure beneficia as-
sistendi, *cap. 1. de homicid. lib. 6.* Zerol. in *praxi Episcopi. p. 1. vers. priuatus.* 51. Gonzal. *d. gl. 15. numero 76.* Azor. *d. c. 17. q. 1. vers. si autem est.* Fatim. *dist. p. 5. q. 123. per ver.* Mallobrit. *d. argum. d. lib. 2. n. 34.* Ioan. à Cochier. *ubi supra. vers. 25.* Viuan. *d. lib. 5. c. 5. numero 76.* Iur. Lotter. *d. lib. 3. q. 31. n. 34. cum segg.* Alphon. L. de Leone *d. q. 4. n. 39. & latius à n. 50.*
- Tngelimo septimo, vacat ipso iure beneficium illius, qui cæcrauit Clericum, donec resignauerit solum beneficium, *Clem. sententiam, §. quod si inferior, de pen. Gonzal. d. gl. 15. n. 80.* Ioan. à Cochier. *ubi supra. vers. 27.* Viuan. *dist. lib. 5. cap. 5. numero 78.*
- Tngelimo octavo, vacat ipso iure omnia illorum beneficia, qui priu obtinendis beneficiis se ipsos pro aliis examini supponunt, vel annuas pensiones offerunt, aut beneficia impetrant pro aliis, ut ab illis aliquid consequantur, vel quando pro se ipsis impetrant beneficia cum intentione illa resignandi, reseruata sibi pensionem, vel non reseruata ad fauorem, ut cæcrauit in *Constit. 53. Pauli IV. sub die 16. Decembris 1557.* quæ inuogatur etiam excommunicationis in tales à qua absoluti nequeunt nisi à Pontifice, præterquam in mortis articulo & priuationis omnium beneficiorum obobtemtorum. Vide Ioan. à Cochier. *ubi supra. vers. 32.* Viuan. *d. lib. 5. c. 5. n. 83.* Lotter. *d. lib. 3. q. 29. n. 110. cum segg.*
- Tngelimonono, vacat ipso iure beneficia offendentium ligantes in Romana Curia, eorumque Iudices, Aduocatos, & Procuratores, vel Notarios,

De Vacationib. benefic. Cap. XIV. 259

Notarios, vthabatur in *Constit.* 11. Alexodri VI. incip. *In eminenti Sedis*, de qua Pute, dec. 97. cum *duabus* seqq. lib. 1. in *correll. Mandol conf.* 60. & 61. Gonzal. *dist. gloss.* 3. 3. n. 100. Ioan. Cochier *vbi sup.* *vers.* 38. Viulan. *dist. lib. 3. cap. 3. n. 94.*

- 61 Quadragesimo, vacat ipso iure beneficiis per confidenciam, vt pote quando quis resignat alicui beneficium sub confidencia, quod resignatus postea resignet alteri persone resignanti dilectæ, vel in aliis casibus cõfideis in *Constit.* Pij. IV. incip. *Romanum Pontifici*, sub dat. 17. Kalend. Iunij, 1564. & in *Constit.* Pij. V. sub dat. Kalend. Iunij, 1569. de quibus plenè Flamin. *Paride confideis benefic.* q. 68. per *tot. Bonacin de simon. q. 7. paritè l. 5. l. Lotter. d. lib. 3. q. 29. n. 105. cum seqq.* & hunc modum vacationis referunt Ioan. à Cochier *vbi sup.* *vers.* 20. Viulan. *dist. lib. 3. num. 103.*

- 62 Quadragesimo primò, vacat ipso iure beneficium propter crimè sodomitæ, ex *Constit.* 20. Pij. V. incip. *Horrendè publ. Roma* die 3. Septembri, 1568. vbi Licet. Chetub. *schol. 1.* Quatant. in *sum. Bulary verb. Sedamæ ad fin. Campani in diuersis canon. rub. 1. cap. 2. n. 10. Nicol. Garc. d. p. 11. c. 50. §. 2. n. 196. Ioan. à Cochier *vbi suprà*, *vers.* 28. Viulan. *dist. lib. 3. c. 3. n. 80. Lotter. d. lib. 3. q. 3. n. 59. cum seqq.* vbi. n. 68. quòd imprecationes ex hoc capite in Curis inperutabiles sunt. Ego ipse *de officio, & potest. Episcopii*, p. 2. alleg. 44. ex. n. 29.*

- 63 Quadragesimo secundo, vacat ipso iure beneficiis eorum, qui non incedunt in habitu clericali, vel alium sugiet non deferunt, vt statuit Sixtus V. in *Constit.* 30. incipit. *Cum sacrosancta*, sub. dat. 18. Ianuarij, 1589. de qua Lotter. *de re benefic.* lib. 3. q. 26. n. 91. cum *seqq.* requiritur tamen oecessariò, quòd spatio tanti temporis in habitu clericali incesse, vt communis opinioone reputaretur laicus, iuxta consil. Christoph. à Castell. 5. 49. quem probat Facin. in *praxi crimin. p. 1. q. 8. n. 68.* & resoluit Nauar. in *sum. Bulary. tit. de habitu clericali*, & idè vt Clericus in hac materia dicatur priuatus, non sufficit, si semel, aut bis incesse in habitu laicali, quia, licet prædicta Constitutio requirat gestationem habitus, oñhilominus debet intelligi cum aliqui modificatione, iuxta tradita per Felin. in *promem. Decretal.* dum exponit verbum, *conueniunt*, & sequitur Vrsill. ad Afflicto. *decis.* 24. n. 7. Et sic requiritur incesus in habitu laicali in locis publicis & populo frequentibus ac sine rationabili causa, vt purè amoris, nisi loco, aut amicitie gratia id contingat, ita benè Lotter. *dist. lib. 3. q. 16. n. 95. cum seqq.* iuxè Nauar. *d. tit. de habitu clericali*, vbi multis modis dispositionem dictæ *Constit.* limitat. Et aduersus quòd licet beneficiatus non incedens in habitu perdat beneficia, tamen requiritur sententia declaratoria, Achil. de Grassis *decis. vnic. de pœn. Marc. Anton. Genuens. in praxi Archiep. Neap. c. 7. n. 8. Gratii. discipul. forens. c. 440.* quoad scilicet amissionem fructuum beneficii, quia beneficiatus in foro Confenciæ ante declarationem Iudicis nullatenus tenetur ad restitutionem, vt per Viulan. in *candel. aureo tit. de habitu, & infra* q. 3. Nauar. *vbi suprà* n. 7. vbi secus putat quoad amissionem rituli, an possit, beneficium ante declarationem Iudicis à quocunque impetrari. Non ob id quòd beneficiatus perdit beneficium ob non gestacionem habitus, & confine, amicitie priuilegium clericale, Nauar. *vbi sup.* n. 8. aut Canon. *si quis. suadente* Gózal. *gloss.* 3. 4. n. 7. Gratian. *decis.* 168. in *addit. n. 8. Nauar. d. loco* n. 10. nec inhabilitatem incurrit ad obtinendam præsentationem, Rot. apud

Viulan. *post suam praxim Iosipharon. decis.* 62. Nauar. *dist. loco* num. 12. Quando vigore dictæ *Constit.* Sixti V. impetratum fuerit beneficium tanquam vacans ob clericalis habitus non delationem, necesse est vt coram cæcutione Apostolicæ possessor beneficii, aliis esto probatur illum publice habitum laicalem desulisse, processus erit nullus, & possessor debet in possessione beneficii manentem, vt multis probat D. Sperell. in *decis. fore. ecclesiasticis. decis.* 66. num. 20. cum *seq.* & n. 19. post Iacob. de Grassis, quem citat, tenet quod is, qui ex dicta Constitutione in priuationem incidit, tenetur in foro conscientie dimittere beneficium, & ante dictam dimissionem non est absolvens us, oñi sit persona gravis, & promittat dimittere, vel imminet dies Paschatis, vel sit spes dispensationis obtinendæ.

Quadragesimo tertio. Clerici abortum animarū procurantes ipso iure priuantur beneficiis quocumque simplicissimis, *Constit.* Sixti V. in *ordinis Bulary* 87. sub dat. *Rome* 4. Kalend. Nouembri, 1588. Itcob. de Grassis *in ardua dec. part. 1. lib. 2. cad. 63 sub num. 27. vers. sed an possit habere. Lotter. dist. lib. 3. q. 3. n. 32.*

Quadragesimo quarto. Clerici corruptores Iudicum, seu dantes & recipientes pro obtinenda iustitia vel gratia, priuantur beneficiis ipso iure, ex *Constit.* Gregorij XIII. in *ordina Bulary* 24. sub dat. *Non. Nouembri* 1574. vt refert Lotter. *dist. lib. 3. q. 2. n. 10. vbi n. 40.* quod illa Constitutio eos quoque efficit qui dant, vel promittunt pro obtinenda sententia iusta, & n. 42. quod non obiecit in minimo.

Nunc verò de vacatione beneficiorum est notandum primò, quòd beneficia vacant, aut ipso iure, aut per sententiam: hoc autem loco de priuatione tantum, quæ ipso iure contingit, vidimus, causas verò, ex quibus priuatio per sententiam fieri potest, aut debet, alio in loco referemus: sed

65 totent est cæciodum, oñm crimen etiam priuatione dignum, inducere priuationem beneficii ipso iure, nisi sit iure cautum; sed criminofus est priuandus per sententiam, & ita in dubio præsumitur, vt cum multis resoluit Nicol. Garc. de *benefic. part. 11. cap. 10. num. 3.* hãc verò est notandum, plotes effectus ex priuatione ipso iure facta resultat. Primus est, quod vbi vacat beneficium ipso iure, ratione alius casus ex suprà

66 relatus, vacat in ipso tempore puncto, quo contrahitur matrimonium; aut emittitur processus, vel cõtrahitur delictum, &c. ita Prob. ad Menoch. in *cap. fin. num. 19. de conf. Gonzal. dist. gloss.* 35. num. 141. Rota *dec. 707. num. 2. & 3. lib. 3. par. 3. diuers.* Viulan. *dist. lib. 3. c. 3. n. 120. Ioan. à Cochier in reg. 8. Cancel. gloss. 7. n. 21. vers. primus.* Secundus, si post

67 vacationem ipso iure motiatur priuatio, antequàm dimittat possessionem; tunc non vacaret beneficium per obitum illius; sed per meliorem, professionem, incompatibilitatem, vel alium causam, ex supradictis: nam prima vacatio impedit sequentem; & sic per obitum vacare non poterit beneficium, quod non habebat, ex quo prius ipso iure vacauerat *cap. susceptum, de rescript. in 6.* Flaminio. *Paride resignat benefic.* lib. 3. q. 25. n. 4. & lib. 12. q. 14. n. 35. Viulan. *dist. lib. 3. c. 3. n. 121. Ioan. à Cochier d. n. 23. vers. secundum.* Tertius est, quòd committens

68 delictum, ob quòd priuatur ipso iure, vel ipso facto beneficiis, seu officiis publicis, ita illorū amittit ritulum, & dominium, vt oon faciat fructus suos & ad illorū restitutionem tenetur. Hoiad. *de im-*

*comparib. benefic. p. 1. c. 1. §. m. 61. Gonzal. d. gloss. 75.
n. 150. Flamin. Parol. de resign. benef. lib. 1. §. 1. m. 81.
Vruijan d. lib. 5. c. 5. num. 125 Ioan. à. Cochier d. 17.*

69 *non. 23. vers. quartus.* Quartus est, quia; quando beneficium vacat ipso iure, potest tanquam vacuum imperari, ut vacans; sicut si quando quis per senectutem ellet priuandus Rebuff. in *prax. benef. iur. de modis amittendis benef. n. 52. & 53.* Flamin. d. 10. 1. n. 31. Gonzal. d. *gleff. 5. n. 148.* Nicol. Gar. d. s. 10. 1. n. 35. Ioan. d. Cochier d. n. 23. *vers. quartus.* Vltimus, d. lib. 3. cap. 5. n. 124. Quintus est, quia beneficium, quod semel vacauit ipso iure, non potest resignari in fauorem alterius: quia nemo potest tenebare, aut resignare, quod non habet. *cap. qui perfectiorem 7. 1. Flamin. Paris. d. lib. 1. q. 1. n. 5. & lib. 2. q. 2. n. 2.* vnde in his terminis iua tenet idem Flamin. lib. 3. q. 1. n. 21. Gözal. d. *gleff. 13. & n. 146.* Ioan. d. Cochier d. n. 23. *vers. tertius.* Vltimus, d. lib. 3. cap. 5. n. 122.

71 Secundò notandum est vt ex supradictis colligi-
tur, quòd vacante beneficio aut de iure tantum, aut
de facto, aut de iure, & facto simul, De iure tan-
tùm vacare dicitur beneficium, vt luri cùm quis ob-
tinet beneficium secundum cum pacifica possessione,
quod fit cum primo incompatible; eo namque
casu primum beneficium dicitur vacare de iure
tantum, *cap. de multis, de probat.* & suprà vidimus;
de facto autem non potest dici; quia adhuc pos-
seditur, *cap. cum nequius, de concess. probat.* similiter de iure
tantum vacare dicitur beneficium, non autem
de facto, quoniamcumque ipso iure ex aliis causis,
quas vidimus, vacat beneficium; retinetur tamèn
de facto, sicut etiam per obitum vacet, & aliqui
in eius possessione reperitur saltem coloratè, *d. c.
cum nequius, & c. licet Episcopus, de concess. probat.* De
facto autem tantum vacare dicitur beneficium, veluti
cùm quis indebitè est suo beneficio spoliatus,
*c. ad audiendum, & cap. Alio de his que vt meius
consequuntur, capitem cum quis, de restit. spoliatur.* quò
uis hoc casu non possit dici proprie beneficium
vacare: sed de facto tantum vacare dicitur benefi-
cium, cum, aliquis longo tempore est absens à be-
neficio, ita vt de eo nulla habeatur notitia: eo nò
que casu non est, qui de facto èdem beneficium in-
feruiat, nisi Vicarium rebusisset: de iure autè non
vacatur hoc casu: nam, etià alieni conferatur, non
obest reuertenti collare, nisi post Canonica m
nominatione fuerit in consummatione priuatus, *c. tunc,
vbi Panor. de Clerici, non resid.* De iure autem, &
de facto simul vacare dicitur beneficium ex quo-
cumque causa suprà expressa, vbi de facto non
retinetur à quoquam; specialiter, verò in re signatione
in qua expresse quis iuri suo renunciat, & de facto
à se beneficio abdicat, *cap. iuror, de probat.* De iure
autem proprie vacare dicitur quoad titulum; de facto
verò quoad possessionem: illa sanè est etiam
hæc differentia, quòd àm beneficium vacat, de iure
tantum potest conferri, non obstante alterius de-
detione, & ius acquiritur, cui est collatum, etiam
absenti, *cap. si tibi absenti, de probat. in 6* sicut de quò-
dò vacat de iure, & de facto simul. Verum, cùm de
iure tantum vacauerit, necesse est exprimere de-
detionem alterius coloratam aliquoq; impetra-
tione est inita, secus si absque villo colore esse de-
detio, *d. c. cum nequius, de concess. probat.* Sine co-
lore autem detentio dicitur, quando sine aliquo iure
est possessio. De facto tantum vacans benefi-
cium conferri non potest, vt vidimus.

71 Tenui est notandum, quod impetrans beneficium non tenetur de iure exprimere modum va-

caſionis, gloſ. verb. *quammis*, in Clem. 1. de prob. Do-
ctores in cap. *ſuſcepimus*, de *reſcriptis* 16. c. conceptus ra-
men Canonice ſuſcepimus, cum ſint diuerſorum ordinu;
& nullo vacationis modo expello omnis vacandi
modus continetur, gloſ. d. verb. *quammis*, Fel. c. in
noſtra, de *reſcriptis*. corol. 3 2. verb. & nota, quod ſi nul-
lus modus n. 27. & corol. 37. Sed de benef. p. 9. q. 13.
verſ. deſc. in quinq; qualitat; Menoch. de arbit. ca-
ſu 101. n. 100. Red. in prompt. *receptiſſ. ſe. 1. 2. tit. 7.*
n. 4. Vult ramen Papa, vt illa imperatio non va-
leat, quæ fit de beneficio vacante per modu in can-
cellaria exprimentum; & alia huiusmodi praxiſ in
regulis Cancellariæ Apoſtolicæ continentur.

Vocationis autem appellatione venit omnis vacatio, seu vacandi casus, gloss. verb. vacabuntur, in c. prius de re scriptis, lib. 6. gloss. verb. vacabitur, in c. cupientes, & verb. vacat, in c. qm̃a sepi, de prohib. lib. 6. Fulin. in cap. licet undigesimo lib. 2. a. de offi. deleg. 6. in c. ad positionem sub notab. 1. de accus. quos relecto in tr. de appellat. in verborum utriusque loris signific. appell. a. 66. n. 1. vbi n. 3. amplius procedere in materia etiam potest.

Vnde, si in supplicatione fiat mentio de vacatione simpliciter, ut nos expello vacandi modo, comprehenditur omnis casus vacandi; et idcirco impetrans beneficium, ut vacans, illud obtineat quocumque modo vacet, ut nosabiliter tradit Bald. *int. si quis sit stipulatus, ff. solus marit. à quo non auferit, l. ceteris institutis, s. cedere. Barba. conf. à. col. fin. vel non est bar. sol. à. Mandat. ad Lap. ad. 6. m. si. J. C.*

Quia vero regulariter expressio vno modo vacandi, non venit alius, *cap. fufceptum, de refcriptis. l. 6. idem foler in impetratione beneficij apponi claufula, five premissio, five alia quouis modo, &c.* per quam in cluditur omnis modus vacandi, sine directus, siue indirectus, etiam accellorius ex intentione concedentis, vt per *Caſſad. decif. 5. de proband. Paris. conf. 53. n. 120. lib. 3. f. amin. Paris. de refcriptis. beneficij. lib. 8. q. 7. n. 64. Ioan. à Cochier ad reg. 62. de claufulis in beneficiis vacan. pomen. n. 10. Rot. dec. 309. n. 1. p. 2. recent. & in Aretina Parochialis. 17. Iunij. 1629. coram R.P. D. Metmanno* : hæc reſolui in tra? de claufulis vsufreq. claus. 162. secundum Ludgandum. impress. vbi dixi comprehendere dictam clausulam etiam vacationem apud Sedem, seu in Curia & per resignationem. Verum, si fuerit dispositus darus modus vacandi, per deuolutionem scilicet, & consistit nullam aliam posse dari modi narrationis iustificationem, tunc ad eum huiusmodi clausula debet restitui, vt ad validitatem impetrationis in alio non suffragetur, *Caſſad. decif. 5. n. 3. de prob. Mohedan. dec. 17. red. tit. C. l. de Gualis dec. 14. n. 8. Rota in dicta Aretina Parochialis, coram. R. P. D. Metmanno.*

Denique notandum est Pium Papam IV. in sua 80
Constit. incip. *Cupientes unumque*, statuisse beneficia huiusmodi vacantia non posse impetrari per
 nepotes et consanguineos, affines, procuratores, soli-
 citatores et domesticos, vel familiares iudicis priuatis
 adeo vt prædicti iudices beneficiis à suis confer-
 re prohibeantur, de qua & illius iuxta prædictum
 agit *Nazari, ansum. Bullæ tit. de beneficiarum priuat.*
 vbi dicit hic consanguineorum appellatioue vene-
 re consanguineos vique ad quartum gradum de
 iure Canonico, & familiarium sub vocabulo vene-
 re magistrum ædorum, Cæceterium, Vicarium
 Episcoporum, non verò eius familiarem.

De Renun & permut.benef.Cap.XV. 261

CAPVT XV.

De Renunciatione, & permutatione beneficiorum.

S V M M A R I V M.

- 1 Renunciare quid significet, ostenditur.
- 2 Renunciatio est spontanea iuris proprii demissio, vel melius definitur, ut sit legitima beneficii demissio à superiori admissa.
- 3 Verba, renunciare, cedere, & resignare, inter se confunduntur, & vnum pro alio possum accipier.
- 4 Renunciatio de substantia est, quod à Superiore admittitur.
- 5 Renunciari potest literis ad beneficia, ac iuri ad rem absque superioris auctoritate.
- 6 Superioris auctoritas non requiritur in renunciacione beneficii litigiosi, ubi ius anceps est, & ambiguum.
- 7 Superior legitimus ad admittendam renunciacionem dicitur, non collator, sed is, qui potestatem habet infinuendi, & desinuendi. Renunciaciones admittere possunt.
- 8 Episcopus.
- 9 Inferior habens Episcopi iurisdictionem.
- 10 Superior omnis ecclesiasticus habens spiritualia.
- 11 Coadiutor datus Episcopo demensi.
- 12 Vicarius Episcopi habens speciale mandatum.
- 13 Capitulum sede vacante.
- 14 Beneficiarius in sola voluntate non consistit beneficium dimittere, sed ad Prælatum hoc spectat.
- 15 Beneficij in collatione inter Prælatum, & ipsum beneficiarium celebratus censetur quidam quasi contractus.
- 16 Renunciatio beneficii sine superioris auctoritate facta, an nullus sit momenti, ostenditur.
- 17 Cap. quod in dubiis, de renunciacione, declaratur.
- 18 Renunciatio, quando à Superiore admissa non est, valida est in prælaticum renunciantis, potest tamen per Superiorem repudiari.
- 19 Beneficiarium non vacat per solam renunciacionem à Superiore non admissam.
- 20 Cap. admonet, de renunciacione, declaratur.
- 21 Cap. susceptum, de testibus, in 6. declaratur.
- 22 Consensus duplicatus requiritur in resignacionibus in Curia Romana celebrandis.
- 23 Procurator resignantis potest post eius obitum, aut revocationem sibi intimam compelli per resignantium ad posteritatem consensum præstare.
- 24 Resignaturus potest punire, donec in libris Camera consensus fuerit expressus, non tamen assento moderno stylo, secundum quem primùm extenditur consensus, quam signetur supplicatio.
- 25 Superioris admissio, & acceptio necessaria est in renunciacione beneficii, ac sola parvis dimissio sufficit in cede etc.
- 26 Beneficiarium si absenti conferatur, poterit illud ante acceptationem inconfuso Prælato dimittere, postea verò non.
- 27 Beneficiarium vacare non dicitur per eum, cui facta sit in absentia collatio ante acceptationem

- 28 Electus ad aliquod beneficium potest cedere iuri suo, & electioni de se facta absque superioris licentia.
- 29 Electio per electionem acquiritur ius ad beneficium, non ius in re.
- 30 Cap. cum inter, 1. de electione, declaratur.
- 31 Electores publicato sermone facta electionis puniri non possunt.
- 32 Postulantes à postulatione retrocedere possunt, antequam à Superiore fuerit acceptata.
- 33 Renunciare potest unusquisque gratia sibi facta, aut expedita absque concedenti auctoritate.
- 34 Cap. duæ sunt 19. q. 1. declaratur.
- 35 Cap. sic rive, cap. clericatus, cum aliis, 16. q. 1. declaratur.
- 36 Cap. cum pridem, de renunciacione, declaratur.
- 37 Renunciatio beneficiorum duplex est, tacita, & expressa.
- 38 Beneficiarius in minoribus Ordinibus constitutus matrimonium contrahens, an tacite beneficio renuntiare videatur, ostenditur.
- 39 Beneficiarius consequens pacificam possessionem secundi beneficii incompatibilis cum priore, nec tacite, nec expressè illi renunciat, sed à lege ipso iure privatur.
- 40 Renunciatio tacita quæ sit, describitur.
- 41 Renunciatio tacita & privatio, in quo differat, ostenditur.
- 42 Renunciatio expressa, alia simplex & pura, alia condicionalis.
- 43 Renunciatio simplex & pura à iure recepta est, condicionali verò à iure reprobanda erat.
- 44 Beneficiarium quilibet potest suum beneficium cum accessu, regressu, pensioni & in fauorem, aut sub qualibet conditione coram Papâ renunciare.
- 45 Prælatus Papa inferiori condicionaliter renunciacionem tanquam simoniacam admittere non potest, contra citatur u. 48.
- 46 Episcopus, in cuius renunciacione condicionalis facta fuit, non potest rescilla condicione renunciacionem tanquam puram acceptare, & beneficium tanquam vacans ex vi sue potestatis ordinariæ conferre.
- 47 Alium sub condicione celebratum condicione non impleta nullum operatur effectum.
- 48 Renunciatio facta coram Episcopo, & ceteris ordinariis Collatoribus sub condicione reservationis, aut alterius rei temporalis, est simoniacæ.
- 49 Cap. nisi essent, de preben. declaratur.
- 50 Cap. vlt. de tertium Verum, declaratur.
- 51 Renunciatio condicionalis in fauorem certa persona absque illa pensionis reservatione, an coram Ordinario fieri possit, ostenditur, & n. 33. & 34. & 35.
- 52 Cap. vlt. de post. declaratur.
- 53 Cap. nemo, de simon. & in c. vnic. vlt. circa, vt ecclesi. benef. declaratur.
- 54 Cap. dilecto, de preben. declaratur.
- 55 Renunciatio coram Ordinario simpliciter facta ea intentione, & se, vt certa persona conferatur, non inducit simoniam, quamvis eidem beneficium collatum sit.
- 56 Renunciatio in utroque foro licitum est post renunciacionem libere & pure factam procurare, & humiliter postulare, vt beneficium illud certa persona conferatur.
- 57 Resignatio dum tractatur, optima præsertim est, omnia gerere camentibus si S. D. N. placherit

- 62 *Resignationes amones beneficiorum etiam simplices apud Ordinarios inferiores fieri prohibuit Pius V. permittit tamen in certis casibus, &c.*
- 63 *Constitutio 58. Pij V. habet locum in Parochialibus dimissis et alterius Parochialis affectu-um.*
- 64 *Resignans beneficium de suo interpretatur potest presentare quem vult ad idem beneficium, & Ordinarius tenetur distingere non obstantis Constitutione Pij V.*
- 65 *Renunciatio simpliciter facta ea manente, & spe, ut certa persona conferatur, an sit censenda simoniaca, & an licet renuncianti id procurare & ab Ordinario petere attentis Constitutionibus Pij V. ostenditur.*
- 66 *Renunciatio amittit omnino, quod in beneficio habet per parum & simplicem renunciationem à quocunque legitime superiore acceptam, & tanquam vacans potest à quolibet conferri.*
- 67 *Renunciatio an amittat etiam possessionem per simplicem beneficii renunciationem à Superiore admissam ostenditur, & n. segg.*
- 69 *Cap. solliciti, de restit. spoliat. declaratur.*
- 70 *Cap. accepto, de restit. spoliat. declaratur.*
- 71 *Resignans conditionaliter non amittit titulum, nec vultum in obitu abdicare censetur.*
- 72 *Beneficij robore si facta sit alteri, non vero ei, in cuius fauorem renunciatum fuit, tale beneficium vacare non censetur sed poterit resignans ex antiquo titulo possessionem continuare.*
- 73 *Resignans in fauorem certa personae se sui beneficii in abdicare non intendit, nisi beneficium resignatario acquiritur in cuius fauorem cessasse resignatio facta fuit.*
- 74 *Renunciatio ad fauorem certa persona, conditionaliter resignat, admodum scilicet, dicitur persona beneficium perfecte acquiratur, ac prout donec resignatio sui effectum sortita sit, & possessionem non amittit.*
- 75 *Renunciatio non probatur effectum, nec in abdicatur à resignante, donec littera fuerint executae, & beneficium resignatario acquisitum.*
- 76 *Beneficium non vacat, nec in abdicatur à resignante, si ex aliqua causa beneficium à resignatario quassum non sit.*
- 77 *Renunciatio est nulla, in qua non sit facta mentio, quid resignans reperirebatur ordinatus ad titulum beneficii resignati.*
- 78 *Permutatio beneficii est nulla, in qua non sit facta mentio, quod permutans reperirebatur ordinatus ad titulum beneficii permutati, nisi quando adeptus esset alterius pacificam possessionem.*
- 79 *Renunciatio, si reservata pensione resignaueris, & pensio non referatur, vel ex aliqua causa annullari contingat, nulla erit talis resignatio, & in abdicatur non censetur.*
- 80 *Conditionibus si reservatis in non abdicatur à resignante.*
- 81 *Beneficii titulus, & possessio per renunciationem dimissa non dicitur, nisi adimpleta conditio.*
- 82 *Pensio ubi in parte non subsistit, non erit reducibilis ad minorem quantitatem sed in totum ipsa gratia corruit, & resignans potest regredi ad beneficium resignatum.*
- 83 *Classula, Sive alio quomodo modo, & alia, adhuc per obitum N. &c. ac similes, sunt acceptoria ad resignantem narrata, & sic illa nulla sen invalida existente, nihil operantur.*
- 84 *Littera Apostolica, reservationis pensionis, ex quibus subreptitia dicantur ostenditur.*
- 85 *Renunciatio non solum titulum, sed etiam possessionem retinet, quando conditio adimpleta, & beneficium resignatario quassum non fuerit.*
- 86 *Procurator ad resignandum sub certo modo, & forma constitutus, mandati formam transgredi non potest, nisi resignantis conditionem meliorem fecerit.*
- 87 *Procurator potest transgredi formam mandati in his, quae nunquam, aut saltem difficilissimi concipi solent.*
- 88 *Procuratorem ad resignandum sub certa forma, & conditionibus constitutum, procurator autem mandati formam non obseruet, an huiusmodi resignatio sustineri possit, si resignans postea talem resignationem tacuit, aut expresse ratam habuerit ostenditur.*
- 89 *Renunciatio, ex quibus causis fieri possit ostenditur.*
- 90 *Debilis quis dicatur ad effectum, ut possit Ecclesiam suam renunciando dimittere ostenditur.*
- 91 *Senectus, quae Praetorem impotentem reddit ad exequendum officium pastorale, summi Pontificis arbitrio relinquuntur.*
- 92 *Ignarus intelligitur, qui ex defectu scientiae ita est Ecclesiae inutilis, ut nec ea mori, quae ad officij sui executionem sunt necessaria.*
- 93 *Criminosus ad renunciandum admittitur, si propter crimen admissum non fuit primarius.*
- 94 *Irregularis potest facili renunciare.*
- 95 *Odiosus plebis malitia potest cedendi licentiam petere.*
- 96 *Scandala danti cedere facili potest, ut illa emittantur.*
- 97 *Renunciare volens laboris vitandi gratia, aut alia minus legitima causa, non est audiendus.*
- 98 *Causa, propter quam Episcopi simplices beneficiarum resignationes recipere, & admittere possunt, referuntur numeri segg.*
- 99 *Constitutio Pij V. referitur.*
- 100 *Senio confecti qui dicantur, remittitur Iudicis arbitrio considerata personarum qualitate propter complexionum diversitatem.*
- 101 *Infirmi etiam causa legitima ad resignandum beneficium.*
- 102 *Corpore impeditum ad resignandum beneficium coram Ordinario admittitur, si impedi-mentum sit tale, ut non possit praestare id, ad quod tenetur.*
- 103 *Corpore vitiatum ad resignandum coram Ordinario admittitur.*
- 104 *Crimina committentes facilius ad resignanda beneficia admittuntur.*
- 105 *Censuris ecclesiasticis irretiti ad resignanda beneficia coram Ordinariis admittuntur.*
- 106 *Ecclesia, vel beneficio non potentes, aut non debentes inferre ad resignanda sua beneficia coram Ordinariis admittuntur.*
- 107 *Beneficium aliud, aut plura retinens facilius ad resignandum coram Ordinario admittitur.*
- 109 *Beneficia coram Ordinario resignare admittitur Religiosis ingressurum, vel matrimonium contrahentem, si statim re ipsa id exequatur.*
- 110 *Beneficia coram Ordinario resignare admittuntur, qui ab capitulis immunitas nequeant, vel non audent in loco beneficii residere securi.*
- 111 *Beneficium, ad cuius titulum quae promittitur fuit,*

De Renunc.& permut. benef. Cap. XV.263

si quis resignare velit, id efficere non potest, nisi facta mentione, quod fuerit ad illius titulum promotus

111 Ordinarii admittentes beneficium resignationis ex causis permissis, non debent illa conferre suis, aut admittentium consanguineis, & affinis, vel familiaribus, &c.

112 Renunciatio facta in manibus Ordinarii relictis, vel admissis, quando, & intra quid tempus debeat ab ipso Ordinario fieri, & a prout publicari ostenditur.

114 Beneficij resignatio ut validè fieri possit, quæ requirantur? ostenditur numeris sequentibus.

115 Renunciatio beneficij fieri debet liberè, & purè, sine aliqua pactione, aut conditione, &c.

116 Renunciatio beneficij facta coactè, vel per metum nulla est, & invalida.

117 Alius pecti propter metum, regulariter veniunt rescindendi.

118 Renunciatio beneficiorum in manibus laici fieri non potest.

119 Renunciatio omnino compellitur, qui renunciandi facultatem cum infantia petuit.

120 Resignationes reciproca inter illegitimos filios Clericorum, & ipsos parentes, nullum sunt momenti.

121 Beneficij suo renunciare quis potest, non solum per se ipsum, verum etiam per procuratorem Clericum, vel laicum.

122 Praesens in Curia personaliter tenetur consensum resignationi prestare.

123 Cardinales, quando resignant, praestant consensum per schedulam, quam mittunt Notariis, vel ipsi Notarii accedunt ad eorum palatia ad recipiendum consensum.

124 Beneficia quasint, in quorum resignationibus requiruntur etiam aliorum praeter resignantes consensus, reseruntur.

125 Beneficia omnia, quantumvis maxima, renunciari possunt.

126 Beneficij renunciari potest, etiam si resignans senex sit.

127 Infirmitas etiam mori vicino iure communi attento licitum est beneficia resignare.

128 Regula Cancellaria de infirmis resignantibus, reseruitur.

129 Beneficia omnia sub reg. de infirmis, comprehenduntur.

130 Beneficia in manibus Ordinarii resignata, an comprehendantur sub reg. de infirmis, si resignant infra viginti dies moriantur? ostenditur.

131 Beneficiarius potest beneficio renunciare, etiam si illud facit vacare debeat.

132 Beneficiarius beneficio suo ante adeptam illius possessionem renunciare potest.

133 Beneficij etiam ex re pensionis gratia renunciari potest.

134 Minor 25 annorum, maior tamè 14 beneficium absque curatoris auctoritate resignare potest.

135 Beneficia Apostolica Sedi reservata possunt non solum coram Papa, sed etiam coram Ordinario resignari.

136 Episcopi resignationes beneficiorum Sedi Apost. reservatarum recipere, non autem illa conferre possunt.

137 Beneficij reservatio ex renunciatione facta coram Ordinario, an dicatur ius à resignante abdicatum ostenditur.

138 Episcopus potest recipere resignationes beneficiorum existentium in sua diocesi, etiam in Curia, non tamen conferre.

139 Beneficium simpliciter, aut in saeuem quis resignare non potest, in quo resignans tempore resignationis nullum sui omnino habeat.

140 Beneficiarius propter crimen ipse iure beneficio priuatus, illi renunciare non potest.

141 Beneficia inirapatronatus sine consensu patroni, sine laici, sine Clerici, ille sit, renunciari ad saeuem, aut permutari non possunt.

143 Resignatio, seu permutatio beneficij spreto patrono facta, non est ipsa iure nulla, sed venit annullanda.

144 Papa in quibus casibus deroget inirapatronatus laicorum? ostenditur.

145 Beneficia electiua sine consensu eligentium resignari non possunt.

146 Beneficium, in quo alij sui reservatus regressus, non potest renunciari.

147 Beneficia litigia renunciari non possunt.

148 Beneficium vacat per resignationem à Superiore admissam.

149 Beneficiarius post simplicem, & prius ad beneficij renunciantem à Superiore admissam, an, & quando possessionem ulterius retinere valeat, ostenditur.

150 Renunciatus post admissam renunciationem beneficij, an, & quando possit beneficij fructus percipere, ostenditur.

151 Renunciatus post admissam renunciationem pensionem super beneficio impetitam, & contra illius enera amplius solvere non tenetur.

152 Renunciatus post renunciantem admissam Hæretici canonici recitare non tenetur, nisi ad eam recitandam ratione sacri Ordinis, aut aliuam obligetur.

153 Resignatarius à quo tempore dimittit Officium recitare tenetur? ostenditur.

154 Renunciatus post renunciantem admissam ad residendum amplius non tenetur.

155 Beneficiarius post legitimam resignationem non potest penitere, nec admissum beneficium iterum repetere.

156 Permutatio est reciproca quadam resignatio ad invicem inter permutantes facta.

157 Permutatio beneficiorum à partibus fieri potest, obstrata forma à iure præscripta.

158 Commutationem spiritualium pro spiritualibus lex Ecclesiastica ut plurimum sub ratione simonia non prohibuit.

159 Beneficiorum Ecclesiasticorum permutatio quando permittitur, & quando prohibetur, ostenditur.

160 Permutatio beneficiorum, qua fit sine Episcopi auctoritate, quare simoniaca indicetur? ostenditur.

161 Lex canonica tantum prohibet, ne partes ex sola auctoritate priuata nullo modo permutentur, seu de permutando per consensum absolute profuturum pacifcantur.

162 Permutationis negotium licet partibus inter se prius tractari, & concludere cum ordine, & submissione ad scientiam, & consensum legitimi Superioris.

163 Tractatus de renunciando certo modo beneficij non est prohibitus, sed pactio firma est prohibita.

164 Beneficia omnia liberè permutari possunt, quantumvis nondum illorum adepti possint.

- 165 Permutatio triangularis, vel quadrangularis prohibetur.
- 166 Beneficiorum reciproca resignatio est illorum permutatio, ac propterea utrumque vacare censetur.
- 167 Collatio de beneficiis causa permutationis resignatis facta aliis, quam ipsis permutare volentibus, non tenet.
- 168 Expectantes Apostolici non possunt acceptare beneficia ex causa permutationis vacantia.
- 169 Beneficium cum vacet renunciatione facta ex causa permutationis, non poterit ad illud reduci renunciatio sine noua collatione, etiamsi permutatio non sequatur effectum.
- 170 Permutare volentibus permixtum est ut adhuc integra resisterent.
- 171 Permutare volentes debent singuli beneficium in superioris manibus resignare.
- 172 Causa iusta requiritur in permutatione beneficiorum, quam Episcopus discernere & cognoscere debet, & quid sit, ostenditur.
- 173 Permutatio facta sine Superioris auctoritate erit simoniaca.
- 174 Ordinarii possunt simpliciter admistere beneficiorum permutationes.
- 175 Beneficiorum permutationes admistere possunt habentes iurisdictionem episcopalem, vel quasi, etiamsi forte dignitatem episcopalem non habeant.
- 176 Capitulum, Sede vacante, potest interponere auctoritatem in beneficiorum permutationibus, que non spectant ad collationem Episcopi tantum.
- 177 Vicarius generalis Episcopi non potest permutationes expedire, nisi mandatum habeat speciale.
- 178 Permutatio beneficii debet fieri cum beneficio, non beneficii cum pensione.
- 179 Permutatio cum pensione, aut alio onere facta, ab Episcopo, vel alio inferiori à Papa approbati, & admitti non potest.
- 180 Permutatio non potest fieri coram Episcopo, cum pascitur unus soluat omnes expensas, vel expendat suis sumptibus Bullas ad utrumque pertinentes.
- 181 Beneficia, quoniam inaequalia, in temporalibus permutari non possunt cum pensione, aut alia re pretio estimabile coram Episcopo.
- 182 Beneficiorum in permutatione requiritur consensus illorum, ad quos collatio electio seu presentatio pertinet.
- 183 Collatio beneficiorum vacantium ex causa permutationis debet intervenire post illorum resignationem à superiore admissam.
- 184 Collatio beneficiorum resignatorum ex causa permutationis vacantium, à Papa tantum facienda est.
- 185 Litterae permutationis beneficiorum simul expediri debent.
- 186 Publicatio facienda est in permutatione beneficiorum.
- 187 Constitutio Gregorij XIII. de publicandis resignationibus refertur.
- 188 Minor 14. annorum, cumque per Papam fuit dispensatum, tenetur publicare, & non publicando incurrit per ar. quamvis ignoret.
- 189 Publicatio facienda est, etiamsi Papa, in cuius manibus renunciatio fuit facta, moratur intra illud tempus datum ad publicandum.
- 190 Commendarum, & iurispatronatus resignationes comprehendit Constitutio Gregorij XIII. de publicandis.
- 191 Beneficia quacunque, etiam regularia, reservata, electiva, consistorialia minora comprehendit Constitutio Gregorij XIII. de publicandis, non tamen cessiones Episcopatum, Archiepiscopatum, & similibus.
- 192 Publicare tenentur impetrantes ob non publicationem.
- 193 Constitutio Gregorij XIII. de publicandis quando non habeat locum, ostenditur.
- 194 Tempus ad publicandum quandoque prorogatur, vel aduersus lapsum conceditur rescriptio.
- 195 Publicatio quibus verbis, & quomodo faciendar ostenditur.
- 196 Publicatio facta probatur ex instrumento, ubi Notarius refert se fuisse dictam publicationem in omnibus, & per omnia iuxta formam Casus Gregorij XIII.
- 197 Probatio negatiua non publicationis incumbit impetranti.
- 198 Publicatio presumitur facta per resignatarium, nisi in tribus casibus relatu.
- 199 Negatiua non publicationis quomodo probanda? ostenditur.

ROSE QUENOD non modos, quibus beneficia acquiruntur, aut vacant, de renunciatione, & permutatione videmus: ex renunciatione enim acquiritur beneficium ei, cui fit reuocatio, & idem beneficium vacare ex parte reuocantis intelligitur, vt vidimus. Renunciatio apud Iureconsultos, lingue Latine Professores vana significat: aliquando enim sumitur pro eo, quod est secedere, seu reuocant, vt in l. 1. in princip. ff. si mensur falsum modum dix. vnde reuelantes secreta Regis, renunciatores appellantur à Iureconsulto in leg. si quis aliquid. 38. ff. de penis, notat Alciz. in l. de testat. ff. de verborum signific. frequentius tamen accipitur pro repudiare, resignare, vel cedere, vt colligitur ex l. 2. ff. de diuor. l. 1. C. de ipsos. cap. ex parte, de cleric. agrot. cap. susceptionum. in fine, de rescript. lib. 6. tradit Ottomao, de verbor. signific. verb. renunciare, Thelaeor. verb. renunciatio, a princ.

Definitur autem renunciatio, vt sit spontanea & iuris proprii dimissio, vt tradunt Host. in sum. tit. de pactis. h. 1. num. 6. Pet. Gregor. Synagoga. iuris lib. 17. cap. 17. num. 13. Sebast. Mudices in tract. de definit. definit. 96. & est communis definitio hæc, ex Flamin. Paris. de resignat. benefic. lib. 1. q. 1. num. 30. Sed hæc definitio de iustitia substantiam non explicat, nec totum definitum comprehendit. Explicata igitur reuocatio planius definiti potest, vt sit legitima beneficii dimissio à Superiore admissa. Loco generis ponitur definitio: completior namque quencunque actum, per quem quis à se ius proprium abdicat, vt colligitur ex Mandos. in reg. de de infirmis, quest. 13. num. 8. Pet. Gregor. dist. cap. 17. numer. 14. quo sæpius in hac materia videntur Pontifices, vt colligitur in cap. si beneficia, de probat. lib. 6. Extraneus. Exterabilis, ead. titul. Ioan. XXI. Reliquæ vero particule loco diffinitionum apponuntur. Dixi, legitima, ad excludendum renunciations à Iure reprobatas, qualis est illa, in qua dolus interuenit: illa etiam, que de alieno beneficio, aut eorum inferiori Ordinario

De Renunc. & permut benef. Cap. XV. 265

dinario sine legitima causa celebratur: tales namque renuntiationes nullas sunt momenti, vt colligitur ex text. in cap. super hoc, de renunciat. cap. ad audiendum, de his que vult, dilectus, in fine, de prob. Dixi, beneficii; quia ad veram & propriam renuntiationem oportet, vt resignans habeat ius in re non autem ius ad rem: talis oamque iuris demissio, cessio potius, quam renuntiationis dici potest si ad veram & propriam verbi significationem attendamus, vt post Mandos. de signat. gratia, verb. cessiones, tradit Petr. Gregor. d. cap. 17. num. 21. non negamus tamen, verba hęc, renunciare, cedere & resignare, inter se confundi, & vnum pro alio passim accipi, vt notat Flamin. d. lib. 1. q. 1. numer. 70. Adde verba illa, à Superiore admissa, vt ostendat de substantia renuntiationis esse, quod à Superiore admittatur, vt notat Doctores in cap. admones, de reuoc. tradunt Rebuff. in reg. de inform. gloss. 1. num. 1. Meuch remed. 1. reg. num. 374. Nau. in acceptis apposit. 7. n. 28. Gonzil. ad reg. 8. Cancel. gloss. 1. 4. a. num. 11. Flamin. d. lib. 1. q. 1. 4. num. 1. Azou. in su. moral. p. 2. lib. 7. cap. 19. qu. 4. Vgolin. de officio Episcopi cap. 1. o. 5. 8. in princ. Nicol. Garc. de benef. p. 1. cap. 3. n. 129. cum seqq. vbi num. 127. id limitat, vt non procedat in renuntiatione litterarum ad beneficia, seu iuris ad rem: nam absque Superioris auctoritate renunciari potest licetis ad beneficia, ac iuri ad rem ad beneficium competentem, per electionem, presentationem, &c. & num. 249. patet limitat, vt non procedat in renuntiatione beneficii laicali, in qua, si tamen ius anceps sit, & ambiguum, Superioris auctoritas omnem decidat.

7 In proposito dicitur legitimus Superior non collator: sed is, qui potestatem habet instituendi, & destituendi, gl. in Clem. unica, de renunciat. Flamin. li. 7. q. 10. per tot. & q. 15. & 16. Azou. d. par. 2. lib. 7. cap. 19. q. 7. cum renuntiationem admittere iurisdictionis sit, ideo in manibus eius ad quem institutio, & destitutio pertinet, facienda est, Mart. in suo digest. num. 118. Resignatio, cap. 2. Veluti Papa cap. denique 6. q. 3. Flamin. d. lib. 7. q. 11. Legatus à Latere, cap. 1. Abbatem. §. fin. de elect. in 6.

8 Flamin. d. lib. 7. q. 13. Episcopus, cap. nullum. 16. qu. 7. d. cap. admones, de reuoc. Azou. d. lib. 7. c. 29. qu. 4. Vgolin. de potest. Episcopi. c. 1. o. 5. 18. a. princ. Flamin. d. lib. 7. q. 14. Gonzil. ad reg. 8. Cancel. gloss. 1. 4. a. n. 21. Item inferior habens Episcopalem iurisdictionem, Flores de Mena varior. lib. 3. q. 1. 4. n. 21. & sic omnis Superior Ordinarius Ecclesiasticus habens spiritualia, sive de visitat. lib. 2. cap. 28. num. 12. Flamin. d. lib. 7. q. 15. n. 18. Etiam à Coctier. de in. i. d. l. i. Ord. in exemptis p. 4. q. 68. in princ. Quapropter renuntiationes factę in manibus laice personę, etiam si habeat ius parochialis in eo beneficio, & quantum sit Rex, vel Imperator, oillus sunt tobocis, vt per Flamin. de resign. lib. 7. qu. 1. q. num. 14. Mastul. de i. 3. t. n. 11. Borell. in sum. decr. sum. 1. 2. c. 2. 6. de benef. resign. num. 1. Card. Mancic. decr. 160. n. 4. t. Aloyf. Ricc. in decr. p. 3. decr. 189. num. 5. Card. Tusch. in R. cens. 165. n. 1. & 2. per text. in e. quod in dubiis, de renunciat.

11 Item quod hunc effectum Superior ordinarius Ecclesiasticus est Coadiutor datus Episcopo de iure, cum in spiritualibus, & temporalibus generalitatem, & liberam potestatem habeat, Flamin. d. lib. 7. q. 10. a. n. 25. vbi a. num. 25. resolut, quod quando Coadiutor datur inferiori, vel leni, tunc cum consensu ipsius Episcopi renuntiationes valent recipere, Vicarius autem ipsius Episcopi non

potest renuntiationes admittere, nisi habeat speciale mandatum, vt per Rebuff. in de forma Vicar. n. 106. vbi notat de Vicario Episcopi, li. 2. q. 130. Zanol. in praxi Episcopi. p. 1. verb. renuntiationes, §. 4. l. amia. d. lib. 7. qu. 24. Aloyf. Ricc. in praxi auct. resol. 476. Azou. d. cap. 29. q. 4. Nicol. Garc. de benef. p. 1. cap. 3. n. 155. Ego ipse de off. in, & potest. Episcopi par. 3. alleg. §. 4. num. 66. vbi n. 67. addo, quod nec data speciali facultate admittendi renuntiationes absolute, & simpliciter facta, intelligitur data facultas resignata beneficia conferendi. Per eadem totam hęc resolutio, quę habet, renuntiationem beneficii receptam per Vicarium habentem ad hoc facultatem, subsistere, etiam si Episcopus obierit ante receptionem renuntiationis, si obitus eius ignorabatur, Paris. de resign. benef. lib. 7. q. 24. n. 35. Sicut de officio Vicar. lib. 3. q. 36. n. 10. Anall. Getmon de indultis Cardin. §. vbi quoad vixeris n. 63. refert & si quisit Petell. in decr. feri. Eccles. decr. 10. n. 16. vbi etiam dicit quod licet consensu vim faciant in ignorantia Vicarij, potest oihomilimus idem in foro externo dicendum, si ipse sciebat, quia l. Barbarus si fundat in communi alioquin etrore. Sed bene potest eam adiungere Capitulum Sede vacante, cum fungatur vice Episcopi, & in eius iurisdictione succedat, non autem conferre, Bellacomb. som. t. commun. opin. libro 1. tit. 1. numero 11. Quamvis in summa Bularij, verb. Capitulum Sede vacante. q. 10. prepe fin. verif. quoniam limitat. Flamin. d. lib. 7. q. 23. Nicol. Garc. d. p. 1. cap. 3. n. 256. & cap. 4. a. n. 75. Aloyf. Ricc. in praxi auct. resol. 243.

Ex quibus primò inferretur in sola beneficiarj voluntate non consistere beneficium dimittere, & seruendi manus ab se abdicare; sed ad Prelatum spectare ponderatis omnibus circumstantiis inspicere, vtrū iure sit Ecclesie renuntiationem admittere, an penitus repudiare. Sicut ab eius voluntate non dependet ratificare renuntiationem oillam, quia oio solum voluntas patrum, sed etiam satisfactio Papę in beneficiis requiritur, vt ex multis Rotę decisioibus probat Theod. de Rubens in singularib. Rota verb. resignatio beneficiorum §. 2. pag. 9. item, 2. ratio huius rei ea est, quia in beneficij collatione ioter Prelatum, & ipsum beneficium initus, & celebratus censetur quidam quasi contractus, per quem beneficiarius obligatur Ecclesie seruire i ipsa verò Ecclesia ad eundem per seruitio attenduo adstringitur, argum. text. in cap. nisi cum pridem, §. verum, de renunciat. ibi, sive media copulasti, quem ad id commodeat Felin. in cap. quia in Ecclesię sum. numero 14. de consue. & in cap. quoniam frequenter, §. porro, vt lite non contesti, Holl. in sum. eiusdem tit. num. 8.

Vnde iam colligo dubium esse doctrinam Innoc. in cap. quod in dubiis, numer. 1. de renunciat. ab omnibus receptam, vt testatur Flamin. lib. 7. q. 1. n. 9. dum absolute docet, renuntiationem sine Superioris auctoritate factam oillus esse momentis, per tot. quem putat expresse, in cap. non oportet, 7. q. 1. ibi, hoc factum prorsus irritum denunciat. Aduertimus oamque renuntiationem in proposito dupliciter posse considerari: sicut enim apud de verbalis renuntiatione beneficij ooodum à Superiore admissa: aut de reali; quę quantum beneficii in totum dimittit absque Superioris licentia, renuntiatione, seu potius demissio beneficij prioris modo considerata, quorumuis perfecta renuntiationis dici non possit, dum pendet Superioris admissio,

intetio tamen valida est ¹ quamdiu per Superiorem reiecta & repudiata non fuerit, vt videre est in dissoluendo quocunque contractu duorum consensu celebrato: dissensio enim vnus, dum alter voluntatem suam non declarat, quamvis non sufficiat ad contractum dissoluendum, est tamen validus ex se ad effectum, vt alter, si velit, ex sua parte dissentiat, & contractus omnino dissoluatur; non negamus tamen posse resignantem pernitere, quando renunciatio per Superiorem admissa non fuerit, ac proinde continuare suam possessionem, & sine nouo titulo ministrare, cum neque proprietatem, neque possessionem perdidisset. Ied res adhuc integra ducatur, iuxta reg. *tex. in l. si per eum ff. de condit. ob causam*, explicat Nau. *d. appof. 7. m. 28. Flam. d. lib. 1. q. 1. n. 6.* Si verò agamus de reali dimissione beneficii propria auctoritate facta, tunc potest beneficiarius per Superiorem compelli ad dimissionem beneficium iterum regredi, quantumvis aliud acceptasset, etque in Superioris potestate renouationem acceptare, & alteri beneficium conferre, vel cogere antiquum Pazarum, vt ad beneficium quod propria auctoritate dimiserat, iterum reuerteretur: & ita intelligitur *tex. in d. cap. non oportet*, cum similibus, nec in hoc casu nouus titulus erit necessarius: quia, quamvis per realem beneficii dimissionem, de qua agimus, beneficiarius possessionem amittat, tunc tamen proprietatem & titulum sui beneficii, quamdiu renunciatio per Superiorem acceptata non fuerit, vt post Innoc. *nm. c. Abb. 8. in d. e. quod in dubio de renou. tradit Zabari. in Clem. 1. eod. tit. n. 17. Menoch. de arbit. caso 201. n. 48. Rot. dec. 3. n. 2. de renou. Nau. ubi sup. nm. 15.* rationem reddi Flam. *d. lib. 7. q. 1. n. 39.* quia scilicet, possessio est quid temporale quod abq; Superiore amittitur. Vnde concludit Nau. *appof. 7. m. 12.* cum, qui per realem dimissionem beneficii possessionem amittit, si, antequam per Superiorem acceptetur, ad illud regreditur, incipere iterum possidere, & ad hanc notam possessionem apprehendendam Superioris auctoritatem prerequisite, & in hoc sensu defendi potest doctrina *gl. 2. in e. quod Dni de stat. marach*, quam alibi reprobatur Nau. *d. appof. 7. nm. 31.* male citatus à Flam. *d. lib. 7. q. 1. n. 31.*

¹⁷ Nec obstat *tex. in d. e. quod in dubio*, ibi sunt beneficia spoliandi, quali per renouationem, de qua ibi, resignans possessionem non amississet. Respondetur enim verba illa esse intelligenda respectu proprietatis, quam renouans retinet, quando

¹⁸ renunciatio per Superiorem admissa, non est, non verò de possessione, quam per nondum beneficii dimissionem amittat, vt docet Zabarel. *in d. Clem. 1. nm. 17.* Concludo igitur renouationem, quando à Superiore admissa non est, validam esse in praiudicium renouantis; posse tamen per Superiorem repudiari, & ita intelligendi sunt Doctores, dum vocant praedictam renouationem nullam respectu Superioris, validam tamen respectu renouantis.

¹⁹ Secundo inferitur non esse veram doctrinam Ludou. Gom. *in reg. de infirmis*, q. 19. dum affirmat per solam renouationem per Superiorem non admissam statim beneficium vacare, idem tenet Rot. *dec. 352. alia decis. 4. in nouis, sub tit. de renou. actum* si, vt super ostendimus, praeter renouationem à beneficiario factam auctoritate Superioris opus est vt beneficium vacare dicatur, rectè sequitur, per solam renouationem nondum admissam beneficium non vacare, Nec ob-

stat *tex. d. s. ad monet, de renunciat.* ibi, *te dimittere inconsultis* quibus verbis Roman. Pont. solum reprobatur renouationem, quae fit inconsulto, & ignorante Superiore, nec approbationem, aut consensum ipsius vterius praerequirat: cum verò consilium ad deliberandum exciit, non addit, *git ad sequendum, cap. cum dnm. de arbit. notat Tirsiq. Cessante causa limit. 20. n. 31. Anton. Gom. 5. q. 2. n. 29.* videbatur dicendum resignantem solum teneti Superiorem de resignatione admonere, non autem ipsius consensum expectare. Cui difficultati responderetur cum Communi verbum, *inconsultis*, quod consilium regulariter importat, pro consensu esse accipiendum *in d. cap. ad monet*, nec nouum est, consilium pro consensu secundum materiam subiectam à Pontificibus accipiendum, vt videre est *in s. nouis, & in cap. quante, de his que sunt, notat glo. in c. venerabili, de offic. deleg. Minus obstat tex. in cap. in scriptum, de rescript. lib. 6. ubi, per concessum eiusdem ipse proponere vacare, quasi sola cessio, ac dimissio beneficii vacationem inducat: respondemus enim *tex. illum* solum agere de duobus modis vacationis, per mortem, scilicet, & per resignationem eundem: verbum illud, *per cessationem*, solum ponitur ad differentiam alterius vacationis, quae fit per mortem, & accipiendum est seruatis seruandis, nempe de cessione à Superiore acceptata, de qua Pontifex regit in principio eiusdem *textus, resignans recepta*. Hinc fit, vt si resignans ante admissionem mortuus, beneficium per obitum, non per resignationem vacare dicatur, vt rescribit Pater. *dec. 9. 3. m. 6. lib. 2.* dicet communem Flam. *lib. 1. q. 4. n. 42.**

²² Quod tamen declarandum est, vt procedat in renouatione facta eodem Episcopo, vel alio inferiore, in qua primus consensus à Superiore admissus sufficiens est: secus dicendum in ea quae in manibus Romani Pontificis celebratur, in qua praeter primū consensum, secundus consensus desideratur: quod vt facilius percipiatur supponendum est in resignationibus in curia Romana celebrandis duplicatam requiri consensum: primū, qui à Curialibus parvus consensus nuncupatur, est ille, quem resignans praestat, tempore quo ipse, aut eius procurator porrigit supplicationem, in qua renouatio continetur: hanc autem supplicationem porrigit officialibus Summaris per quos in calce supplicationis apponitur summarium eorum, quae in ea continentur, quod Datarium Romano Pontifici legere, aut referre solet: Pontifex verò supplicationem signat per haec verba, *Fiat ut petatur*: postquam signata est supplicatio, & transiit per Reuocatores, mittitur Datarium, vt ipse apponat datam: deinde registratam à Notariis Cancellariis, vt tam inter Abbateuores distribuit: postea verò regreditur ad Cameram, vel ad Cancellariam, ibique per ipsum tenet resignantem, si praesens est, vel si abest, per illius procuratorem ad id specialiter deputatum, expressis iterum praestatur consensus ad aliquas fraudes vitandas, qui per Notarios in libris Cameræ, vel Cancellariæ extenditur, & à tergo supplicationis adnotatur. Inter duos autem consensum huiusmodi illa est potissima differentia: quia primus, qui ex supplicationis oblatione celebratur, dicitur consensum iormalis, datus volente gratia, & est de essentia & substantia ipsius: statim enim quod resignans, vel eius procurator supplicationem porrigit, in qua dicitur, quod ex tunc resignatur beneficium, si à Papa admissa sit, summa tenet renouatio, quae legitima Domini

De Renunc.& permut.benef.Cap.XV. 267

Domini consensus, & Superioris auctoritas intervenit: posterior autem consensus, qui extensus appellatur, pro essentia resignationis non requiritur, sed pro illius executione: quia quomodo renuntiatio per primum consensum à Romano Pont. admissum perfecta sit, non possunt tamen litteræ expediti sine extensione prædicti consensus, quibus non expeditis renuntiatio non prodest, cum sine litteris, nec possessio capi, nec fructus beneficii percipi possint. Colligitur hæc ex *Cañad. dec. 1. n. 4. de renunc. Mohed. dec. 60. Flamin. d. lib. 8. q. 7. à princ. & q. 8. n. 138.*

33 Vnde primò colligitur, procuratorem resignantis posse post eius obitum, aut revocationem sibi intimatam compelli per resignatum ad posteriorem consensum præstandum: quia eo ipso, quod procurator supplicationem portexit, iam ex sua parte adimplevit, quod potuit, & videtur perfecta resignatio, cum cetera in consequentiam veniant, nec mora, & retardatio, que in expeditione litterarum propter negotiorum multitudinem plerumque contingit, resignatario imputari aut nocere debet, sic limitata reg. text. in *Clem. vna. de renunciat. explicat Flamin. lib. 11. quæst. 11. num. 67.* Quæ resolutio licet vera sit, debito tamen adpotuerit in paxi admitti propter reg. Cancellariæ de *accedendis consensu*, quæ specialiter requirit, ut hic secundus consensus personaliter præstetur, vel saltem per procuratorem ad id specialiter deputatum: ea verò, quæ speciale mandatum requirunt, non potest generalis procurator, etiam in consequentiam exercere, ut notant Doctores in

24 cap. qui ad agendum, de procurat. libro 6. Secundò colligitur dubium reddi aliam eiusdem Flaminij opinionem lib. 8. q. 8. n. 69. & lib. 9. quæst. 15. n. 8. dum inquit resignantem posse penitere, donec in libris Cameræ consensus fuerit extensus: & ita videtur concludere post primum consensum à resignante, aut eius procuratore præstitutum esse locum penitentie, donec per secundum consensum extensum renuntiatio perficiatur, & tefere, & sequitur Ioan. à Cochiet. in reg. 44. de consensu in resignat. ex n. 124. Buisit. conf. 993. num. 8. cum seqq. Lotter. de re benef. lib. 3. q. 16. n. 18. cum seqq. Quod videtur ex diametro præcedentibus repugnare: nam si resignans, aut eius procurator post primum consensum compelli potest ad præstandum consensum extensum, quia ex parte sua gratia perfecta est, ut facit ipse Flamin. d. qu. 11. n. 67. rectè sequitur non posse iam prædictam renunciationem evocare: nisi illum intelligamus, antequam renuntiatio per Pontificem acceptata, & signata sit, quia ante Superionis acceptationem licitum est penitere, sed verba Flaminij huic sensum capere non possunt, cum admittit revocationem, donec in libris Cameræ consensus fuerit extensus: extenditur autem multò post acceptationem Pontificis: quare intelligendi est Flaminij opinio, ut procedat ex stylo Curie de suo tempore, secundum quem vsque ad extensum consensum licitum erat penitere. Cuius paxis ratio esse potuit, quia Pontifex acceptando renunciationem sub ea tacita conditione illam videtur admittere, si partes eadem voluntate vsque ad extensum consensum perstiterint, ut tenent Pute. decis. 15. de renunciat. Mohed. decis. 189. Cañad. decis. 1. & 2. de renunc. testatur Flamin. lib. 9. quæst. 15. num. 8. Rot. in *Faventina beneficii*, i. Ind. 1622. coram R. P. D. Nanarum. Cæterum distinctio hæc inter primum consensum & extensum iam est subleata, ut refert

Angst. Barbo. de Iur. Eccl. Paris I F.

Lotter. de re benef. lib. 3. q. 16. n. 59. & bodie ne fietet fraus in huiusmodi consensibus præstandis, & dubia tollerentur, quæ hinc inde oriebantur, primum consensum extenditur in Cancellaria, vel Camera, & adnotatur à tergo supplicationis, antequam illa à Sanctissimo signetur, & idco cessant omnia supradicta dubia, indeque frustratoria est indagatio temporis an sit præstitus consensus ante vel post datam extensam, quod vix olim quoque erat prædicabile, cum inter parvam datam, & extensam respectu temporis nulla sit differentia: nec quidquam sit quin eodem die quo supplicatio fuit signata parva data, valeat datarius eandem datam extendere: quemadmodum inutilis quoque remanet consideratio quod à tergo litterarum non ponitur annotati consensus, nisi post earum descriptionem, & soluta taxata: ita Lotter. d. n. 59.

25 Tertiò inferitur longam dari differentiam inter resignationem beneficii, in quo testamentum habet ius in re, & inter cessionem illius, in quo habet ius ad rem, quia in priori casu, dum sit vera & propria renuntiatio, Superioris admissio, & acceptatio necessaria est, ut supra ostendimus: in posteriori verò non requiritur, ut in moribus Superioris celebretur, sed sola potest dimissio sufficit, ut notavit tamen Boët. dec. 308. n. 1. secundum quam iudicavit Rota dec. 7. n. 3. de *interp. & dec. 8. n. 2. sed sit in moribus*. Ratio differentie est: quia eo ipso quod beneficiarius perfectum ius in beneficio acquirit statim Ecclesiæ ius competit, per quod ipsi Ecclesiæ infermitate compellitur, nec ab eius servitio se potest eximere, nisi Prælati cõsensus accedat: secus dicendum casu, quon beneficiarius ius tantum habet ad rem, quia ante collationem nullum Ecclesiæ considerari potest ius acquisitum, ad quod temeritèdum Superioris consensus requiritur. Intellige tamè per dicta in hoc coroll. procedere in simplicibus, & libere renunciatione: non autem in ea, quæ sit ad favorem certæ personæ, aut cum reservatione pensionis, quia tales renunciationes non admittuntur, nisi renuncians habeat ius in re, cum ius ad rem non sit tante potentie, ut possit in alium transferri, sicut notavit Rot. dec. 17. de *præben. in memis*, Flamin. lib. 3. q. 13. n. 3. Vnde, si absenti beneficium conferatur, poterit illud ante acceptationem inconsulto Prælati dimittere, postea verò minimè, quia per acceptationem consequatur ius in re, si tibi absenti, de *præben. in 6. c. fin. de censur. præben. sed lib.* quod sine Superioris approbatione dimittere nequit. Vnde notat

17. Gonz. ad reg. 7. Cancellaria, gl. 15. §. 2. n. 6. quod vacare non dicitur beneficium per eum, cui facta fuit in absentia collatio ante acceptationem. Hinc sit posse elatum ad aliquod beneficium cedere in re suo, & electioni de se factæ absque Superioris licentia, ut colligitur ex c. in *presencia, de renunciat. & ex c. ex ore, de iur. que sunt à mai. parte* Cap. quantum electioni de se factæ cõsensisset. Ratio est, quia per electionem acquiritur electo ius ad beneficium, non verò ius in re, iuxta text. in c. *quam sit, de elect. lib. 6.* notat Fel. in c. *in nostra*, n. 28. de *reser. Abb. in c. c. Berzelius, de re iud. Rot. dec. 6. de elect. in mem. Gum. in reg. de *novellendo iure quæstio. q. 1.* Nam in d. c. *accepta appof. 8. n. 7.* receptum fuitur Flamin. lib. 2. q. 23. n. 7. Nicol. Garc. de *benef. par. 1. c. 3. n. 1247.* Non obstat text. in c. *cum inter*, 21. de *elect.* ubi per mutam electi, & eligentium consensum, quasi coniugale vinculum contrahitur, quia intelligendus est text. ille cum gloss. ubi verbo, *quasi*: potest etiam intelligi, ut loquitur de viculo, quod ex sponsa*

268 Iuris Ecclesiastici vniuersi. Lib. III.

spontalibus de futuro resalut, vnde quemadmodum sponsalia solo contrahentium dissenſu diſſoluntur, cap. 2. de *ſponſalib.* ita vinculum illud mutuo electi, & eligentium conſenſu diſſoluitur, & ideo valet renunciatio, quæ in manibus electoris abſque Superioris licentia celebratur, vt noſcit gloſ. *verſ. renunciantur*, in cap. 2. de *tranſlat.* Præſertim vnde tenocius electioni de ſe factæ amplius oon exſtenditur, nec eius appellatio ad nouam electionem impediendam admiſtenda eſt, vt eam comuni reſoluit Flamin. d. q. 23. num. 9.

- 31 Hinc etiam colligitur vera differentie ratio inter electores, & poſtulantē: electores namque publicato ſcrutinio factæ electionis penitente nequeunt, iuxta textum in cap. cum inter, 21. c. publicatus, §. 8. de electi. Poſtulantē verò à poſtulatione retrocedere poſſunt, antequam à Superiore fuerit acceptata, vt probat cap. bona illa, 2. verſ. ſim de poſtul. Præſertim & diximus ſup. lib. 1. c. 10. de electi. Ratio differentie ea eſt: quis per Canonicam electionem acquiritur electio ius ad rem, vt ſuprà oſtendimus, quod ab eo abſque ipſius factio ſuſcepti non debet, poſtulatō verò nullomodo ex poſtulatione quæritur, c. pen. de poſtul. Præſertim Titus in l. hower, §. hoc ſermonem limis, 23. m. 1. §. de verb. ſignif. & c. buſſi in concord. tit. de Regia vnan. §. 1. verſ. per poſtulationem; nec locum quod poſtulatō inferret, conſiderabile eſt, nec in eius perſona iudicator, ſed à mera Superioris voluntate dependens: vnde priorio illius præiudicium non inferri conſiderabile, arg. l. ult. ad 33. fin. C. de condit. reſoluit. Padil in lib. 3. C. de iuris & facti ignor. Hinc denique ſi poſſe vnumquemque gratis ſibi factæ, aut expectantur, abſque concedētis auctoritate renunciare, vt colligitur ex diſſe. c. ex ore, de hie qua ſunt à maiori parti. Cap. c. 2. de reſ. in inter. Ror. der. 8. de renunc. in enig. Boet. dec. 308. m. 1. cum per illam ius ad rem tantummodo obſequatur, vt oſtat Zabaz in Clem. audier. de reſer.

- 34 Vltimò inferri difficilem reddi Pontificis deſiſſionem in c. dua ſunt, 19. q. 2. dum habet poſſe Preſbyterum, cui antimum cura commiſſa eſt, Eccleſiam ſuam diſmittere, etiam inſito ſuo Epilcopo, & ad Religionem tranſiſſe: difficultas in eo verſatur, quia ſi beneficiarius Eccleſiam ſuam diſmittere nequit, niſi ſui Prælati conſenſus accedat, vt ſuprà oſtendimus; non potente, aut quilibet alius beneficiarius inuito Epilcopo Religionem ingredi, & ſue Eccleſiæ ſeruitium deſerere, ne quod vna via prohibetur, alia admittatur, contra reg. cum quid vna via, 84. lib. 6. Cui difficultati reſpondere vitiatur gloſ. verſ. affatur in d. c. dua ſunt, cum qua tranſeunt omnes in c. licet de Regular. Parochum, ſeu quencunque alium beneficiarium, qui dimiſſio beneficio Religionem ingreditur, lege Spiritus Sancti duci, & ideo à lege ſeculari liberari. Sed contra prædictam interpretationem facit primum, quòd eadem Spiritus Sancti inſpiratione, qua Parochus mouetur, moueri poſſet ſecus, aut debitor, quia Spiritus, ubi vult, ſpirat, vt docet tex. in diſſ. cap. niſi cum pridem de renuncias. & tamen ſerui inuitis dominis, debetores inſoluitis creditoribus, propter eorum præiudicium ad Religionem non admittuntur, de ſeruis eſt tex. in cap. 1. c. 2. diſſ. 33. ubi plenè diximus, & ſuprà lib. 1. c. 14. de tranſſentibus ad Religionem. ideo Parochi ſue Parochus cum maximo eorum præiudicio deſerere non poſſunt, & ad Religionem conuolare, ſed potius cum B. Martino dicere debeuiſſet: *Domine, ſi adhuc populo tuo ſum neceſſarius, non recuſo*

laborem. Secundò, contra prædictam reſolutionem facit, quòd nullus de perfectionis ſtatu ad minus perfectum propie auctoritate tranſire poſſet, vt colligitur ex d. c. licet, de Regularib. cap. qui poſſ. ubi gloſ. verſ. latorem, cod. ſu. lib. 6. tradant ſcribentes in c. 1. c. in eſcriptis c. de vire. Sed Clericorum ſtatuſ perfectior eſt ſtatu Religioſorum iuxta rex. in cap. ſi vire, c. ſi clericatus, 16. queſt. 1. tradit S. Th. 2. 2. q. 184. art. 8. igitur Clericus propriam Eccleſiam, cui addiſtus, & intinclarus eſt, diſmittere, & ad Religioſorum vitam conuolato nequit. Temò verget, quod faciens contra publicam legem præcipientem, vt nullus in conſultio Superiore beneficium diſmittat, non eſt præſumendum, quòd Spiritus ſancti inſtitutio ducatur, vt docet Pontifex in d. cap. niſi cum pridem, verſ. ſed dicit, ibi, *quomodo Spiritus Dei agitur, qui contra Spiritum Dei agit* ac per conſequens non poterit Clericus propie auctoritate dimiſſio beneficio ad Religionem conuolare.

Hæc tamen oon obſtautibus vera eſt prædicta reſolutio de ſimplici ex d. c. dua ſunt, 19. q. 2. dum habet poſſe Parochum inuito ſuo Epilcopo Religionem ingredi, & in eo principaliter fundatur: quia, quomam Parochus accipiendo beneficium acti obligetur; id tamen intelligendum eſt, manendo in eodem ſtatu, non verò mutando illum in alium euidenter meliorem; qualis eſt ſtatuſ Religionis, nec Parochus quoad mutationem ſui ſtatuſ Epilcopo obligatur, ac omiſſio melioris boni ſub prædicta obligatione cadere non poſſit: hæc eſt vera ratio decidendi ad rex. in d. c. dua ſunt. Nec in contrarium facit, quòd ſtatuſ Religionis excellentior eſt matrimonio; & tamen poſt matrimonium copula conſummantur oon poſſet alter conſugum altero inuito Religionem ingredi, iuxta c. 1. c. c. x. publico, de conſ. conſug. ergo poſt matrimonium ſpirituale, quod fortius vinculum inſoluit, iuxta cap. inter corporalia, de tranſlat. Præſertim, oon licet beneficario ab Eccleſia diſcedere, & ad Religionem conuolare; quia reſponderet matrimonio conſummationem ſignificare indiſſolubilem inter Chriſtum cum Eccleſia per carnis aſſumptionem conuexientem; & ideo habere vinculum poſtmodò indiſſolubile, quod in ſpirituſali non datur, vt poſt alios reſoluit Gortier. l. 1. Canon. 2. 17. m. 33. Saach. de marrim. lib. 2. diſp. 19. n. 3. ad fin. Nō obſtat igitur, quæ ſuprà contra huiusmodi veram ſolutionem adduximus; nam ad primum reſponderi poſſet cum Sot. lib. 3. de inſtit. q. 3. à 2. Deum non acceptare obligationem melioris boni cum rectij præiudicio, vt colligitur ex cap. vna ſola in ſine 33. q. 5. tradit S. Th. 2. 2. q. 32. a 7. Vnde ſerui, debetores, & obligati ad rationabili inuitis huius, quibus præiudicant, Religionem ingredi prohibentur: beneficiarij non ita, quia noua illa obligatio, & electio melioris boni non cadit ſub prælati obligatione: quapropter ſuppoſita ſtatuſ mutatione in melius falſum eſt dicere talem beneficiarium ſue Eccleſiæ eſſe obligatum. Ad ſecundum verò reſponderet, factò Clericorum ſtatuſ perfectiorem eſſe ſtatuſ Religioſorum, vt conſtat ex d. c. ſi vire, c. alia, c. ſi clericatus, cum alim. 16. q. 1. decet S. Th. 2. 2. q. 184. art. 8. quomodo eſt ſtatuſ Religioſorum vita qualiſ regulari diſciplinæ ſubdita Clericorum ſecularium vita ſi præſtantior, iuxta rex. in c. 1. c. in d. cap. dua ſunt, 19. q. 1. ſtatuſ tamen clericaliſ Religionis ſtatuſ præſtantior eſt, quia præſtantiori, & apriori medio, mediante, ſcilicet, diuinis laudibus, & Altariſ muſticio, cui Clerici ſunt addiſti, ad diuinum dilectio

De Renunc.& permut. benef. Cap. XV.269

dilectionem dirigitur, vt explicat Caiet. *rem. 2. apu- cul. lib. 6. q. 1.* quare necessarium fatendum est Sacerdotis status perfectioris esse statum Monachorum, & idco dum aliarum ministerium Monachis per antiquos Canones non permittebatur, c. *nemo* *ex auctoritate* 16. q. 1. ad monachalem Ordinem Clerici, aut Canonici regularibus transire non liceat, iuxta c. 1. & 2. 19. q. 3. postquam tamen licentia fuit monachis esse Clericos, & vtique status comparabilis est, cellas dispositio *tex. in d. c. 1. 19. q. 3.* & idco Clerici Religionem ingredi non prohibetur, quia potius laudabile est suo statui clericali vitam addicere monachalem: & post S. Th. 2. 2. q. 189. *artic. 8. ad 2. resolut.* Soto *de iust. lib. 10. q. 7. ar. 3.* quare *tex. in d. c. sic vult.* & similia lura intelligi possunt secundum tempus primitiue Ecclesie, quo Monachi Sacerdotes non erant, vt ex Dionysio *de ecclesiast. hierarchia*, deducit Sebati. Medic. in *cicordia Decreti* 16. q. 1. *art. 1.* possunt tamen etiam intelligi pendente lura, vt solum disponant, quod Monachi predicare, Sacramenta ministrare, Missas publicas cantare, & similes actus exercere non prestantur: quia solus actus Religionis ex se non dat eis pontificiam talis facienda, nisi ab Ordinarius 36 committatur. At *tex. vero in d. c. cum pradem in vers. sed dices* respondetur agere de Episcopo, qui resignandi licentiam a Romano Pont. postulabat, vt Religionem ingrederetur quod Episcopus propria auctoritate non licet facere. Ratio est & quia quamvis contemplatiua Religiosorum vita tuncior & melior sit actus, iuxta illud Lucæ 10. *Maria optimam partem elegit* vt post S. Thom. 2. 2. q. 182. *art. 1.* docet S. Antonin. p. 1. r. 4. 10. c. 4. §. 2. Cassin. in *causal. gloria mundi* p. 1. 2. *consider. 32.* Status tamen Episcopalis Religiosorum statu perfectior est, vt multis rationibus confirmat S. Thom. d. q. 182. *art. 2.* vbi Caiet. *vers. ad tertium* & q. 188. *art. 6.* Nō sic dicendum de Parochis, quorum status, licet etiam veretur circa curam pastoralem, ex se tamen est imperfectior, ex S. Th. & ibi Caiet. 2. 2. q. 184. *art. 4.* & 8. pro quo expendi possunt plures differentie, quas inter officium pastorale competens Episcopus, & illud, quod Curatus competit, tradit Petr. Bollo. in *sua Occurrit Canonica*, 7. *Classic. 1.* §. 2. & Cap. 2. §. 2. n. 1.

§. I.

Renunciatio quod duplex sit? & an & quando coram Ordinario valide fiat?

37 **R**enunciatio beneficiorum duplex est, vna tacita, altera expressa. Tacita dicitur illa quæ à lura 38 te habet aliqua verborum expressio ficti intelligitur, vt docent Rebuss. in *praxi iur. de tacita renunc.* n. 2. Flamin. lib. 1. q. 1. n. 9. qui primū tacite renunciations exemplum ponit in eo, qui in minoribus Ordinibus constitutus matrimonium contrahit: nam iste tacite videtur renunciare beneficio, quod ante matrimonium habebat, cum exerceat actum clericæui omnino contrarium, vt colligitur ex c. 1. *quod à te de Cleric. conu.* & post gloss. Host. & Abb. ac alios ibi resolu. *Con. de sponsalib. p. 2. c. 6. §. 3. n. 5.* Mascard. *de prob. conu.* 132. n. 1. Bern. Diaz. in *praxi. cap. 38. nam. 5.* Sed hoc tacite renunciations exemplum, dato, quod in se verum sit, de quo etiam dubitari poterat, cum verba illorum luminum magis in priuationem per sententiam, quam ipso iure incursum sonare videantur, vt patet Augst. Barbos. *de iur. Eccles. Pars II.*

ex d. cap. *quod à te*, ibi *beneficiis sunt priuandi* illud tamen opinor, id totum potestati legis non tacite beneficiarj voluntarij, aut enunciationis esse tribuendum potuit enim lex, imò voluit vt beneficiarius, simul ac per verba de presentis matrimonium contraxisset, ius omne, quod in beneficio habebat, ipso iure amitteret, cum voluptatibus, & carnalibus desideriis, ac diuinis & Ecclesiasticis obsequiis insimul vacare non possit: non tamen vltè datur conclusura ex parte beneficiarj, ex qua colligamus, contrahendo matrimonium voluisse beneficio renuntiare, nec lex priuationem inducens se fundat in aliquo actu ad renunciandum ordinato, ex quo intentio renuntians verosimiliter deprehendatur; quod ad tacitam renunciations inducendum necessarium est: quare priuatio potius à lege indulta, quam renunciations dicenda est Secundum tacite renunciations exemplum adducit idem Flamin. d. q. 1. *ad num. 16.* de eò qui consequitur pacificam possessionem secundum beneficij incomparabilis cum priori: quia eo ipso priori renunciasse videtur; iuxta cap. *de multa*, & *de prob. Extraneas. Extraneas*, Ioan. XXII §. qui veri, eodem tit. Cōcil. Trid. sess. 7. *de reform. c. 4. & sess. 14. de reform. c. 17.* quæ lura sic interpretatur Mascard. *de prob. conu.* 183. Pen. Gregor. *Synag. iuris lib. 37. cap. 17. n. 1.* Hoved. *de incomparabil. benef. p. 1. cap. 13. n. 17.* & alij quos sequitur Flamin. d. n. 16. adducunt pro sua opinione textum, quem putant expressum in *Clem. gratia, de rescript. ibi, renunciasse videtur* quæ interpretatio ad predictam lura placere nō potest: quia ille, postterius beneficium accipiat, non intendit prius beneficium renunciare, sed perdere potius, & pari priuationis potnam à lege indultam: nam, si tacita renunciatio in hoc casu esse presumenda, quemodo in cap. *nam te, de atate & qualitate acceptanti* postterius beneficium conceditur electoratus in d. c. *de multa*, retinendo vtrūque, perditur etiam postterius, tanquam incomparabile cum priori Quare resoluendum puto, beneficiarium in proposito neque tacite, nec expresse priori beneficio renunciare, sed à lege ipso iure priuari, vt optime adeoertit Nouis in cap. *accepta, apposit. 8. n. 4. de rescript. spolia.* Nec contrarium probat *tex. in d. Clem. gratia*, quia responderi potest cum Nau. d. *apposit. 8. n. 7.* non valere argumentum de expectatiua, per quem renuncians consequitur tantum ius ad rem ad renunciations beneficij, in quo habet ius in re Deinde verba d. *Clem. gratia*, si rectè expendamus, neque de tacita, neque de expresse renunciations sunt intelligenda; sed de quadam priuatione à lege indulta, quæ quoad effectum de quo loquitur, vim renunciations habet, quod illius constitutionis auctor intellexisse credimus, et quod non dixit renuncians, led renunciare videtur: quod impropietate denotat, iuxta doctrinam gloss. *verb. videtur, in l. 1. §. de iessu. ff. de vi armata*, cum aliis per me citatis in *tract. de doli. in v. s. f. seq. dist. 4. 24. n. 1. secundum Lugdunens. impress.*

Renecit igitur his, & aliis tacitis renunciations exemplis adductis per Pen. Gregor. & Flamin. *vis supra*, planius describi potest tacita renunciatio, vt siquilla, quæ non ex verbis, sed ex actu ad renunciandum accommodato à iure inducitur. Potest proponi exemplum in casu c. *transmissa, de renunc.* vbi, sciuit Clericus bona, quæ Ecclesie suæ douauit, iterum repeti: quia ex tali repetitione colligitur predictam Ecclesiam voluisse dimittere. Potest etiam poni exemplum tacite renunciations in casu c. *ex ore, de iur. qua pñ à maior.*

vbi litigās super quadam pæpofitura, ex eo, quod colligantur suo reuerentiam exhibuit, iuxta suo renuntiāſſe creditur; quia utroque caſu ex parte beneficiarū interuenit factum ad renuntiandum ordinatum, ex quo lex talem pæſumptionē elicitur poſuit, & ideo ſi interueniſſet, ceſſabat omnis teſtamentatio interueniſſet, ceſſabat omnis renouantiationis pæſumptio,

41 Vnde iam colligo veram differentie rationē inter priuationem, & tacitam renuntiacionem: quia in priuatione quāvis beneficiarius expreſſe teſtetur ſe nolle, nec intendere per talem actum beneficium dimittere, talis teſtamentatio nullus erit momenti, & ea non obſtare poterit Priuatus beneficium conferre ex doctrina gloſſ. *verb. renunciare, in diſt. Clem. gratia, de reſcript.* quæ teſtamentatio tunc teſtoris teſtatur, quando vacatio primi beneficii ex tacita voluntate ipſius teſtamentatoris inducitur, non verò quando ex ſola iuris diſpoſitione, contra quam nihil valet teſtamentatio, cum nemo teſtamentum efficere poſſit, quòd leges priuationem inducentes in ſua diſpoſitione locum habeant iuxta reg. *l. nemo poſſit. ff. de legat. 1. & de hac teſtamentatione dicti ſunt, quod ſiquis conſecrata factio nihil operatur, ut in cap. cum Ad. de conſtit. & in c. quia dicitur de elect. lib. 6. enim alijs per n. e. citatis in tract. de axiomas, l. 1. ſi ſuper axiomas. 1. 9. 4. 2. 2. 2. Contrarium dicendum eſt in tacita renuntiacione, quæ cum ex verofimili mente partis colligatur teſtamentatio, teſtamentantis mentem declarat, & ſuos effectus operatur, quod ſequenti exemplo efficitur comprobatur. Notum eſt in iure, quòd ſi creditor cui res aliqua pro debito erat obligata eandem rem alteri obligare conſentiat, ius pignoris remiſſi videtur. per tex. in *l. Paulus. 1. 2. ff. quibus modis pignus.* Si tamen teſtamentator, ſe ſalua cauſa pignoris conſentiat, valida eſt talis teſtamentatio nec noua pignoris conſtitutio eidem nocet, vt docet Iureconſultus *l. ſi debitor. 2. §. 1. lib. 1. ſi ſalua cauſa pignoris. ad tit. Negligentia de pignor. 6. p. 5. memb. 3. 2. 6. D. Barboſin. 1. 1. ff. ſolutio marum p. 5. n. 64.* quia lex illo actu ad renuntiandum accommodato tacitam renuntiacionem induxit, quam teſtamentatio impedit potuit.*

42 Expreſſa autem renuntiatio eſt illa, quæ a reſignante verbo, aut ſcripto iuxta formam à iure preſcriptam celebratur. Hæc verò duplex eſt: altera ſimplex, & pura quæ ex mera liberalitate obſque vilo pacto & conuentione fit, altera verò conditionalis, quæ in ſuorum certe perſonæ, vel ſub aliqua conditione celebratur: meruerunt utriuſque Rebuff. in *praxi tit. de expreſſa renunciat. à in. 1. Panſ. conſil. 1. 9. lib. 2. Dec. & alij in cap. ex parte 1. 1. de offe deleg. Nau. in *Man. c. 13. n. 107.* Malcard. de probat. conſil. 1. 395. n. 10. & licet marginalis additio ad Put. decif. 418. lib. 1. in *corſet. & Flamin. 1. 1. q. 1. n. 3. & alij exiſtente renuntiacionem conditionalem à Summis Pontificibus etiam tempore Clementinarum fuiſſe incognitam; falluntur tamen, quia renuntiatio, quæ fit ex cauſa permutationis, conditionalis eſt, vt reſoluit Felin. in *cap. cum venerabilis de exceptionibus, Petr. Greg. d. c. 17. n. 3. 1. Hieronymus Gabr. conſil. 1. 99. lib. 2. Flamin. d. lib. 1. q. 2. n. 13.* & tamen conſtit. beneficiorum permutationes in iure quaſi paſſim admitti, vt conſtat ex *cap. vnic. de rerum permu. 1. 6. Clem. 1. ad ſis.* igitur conditionalis reſignatio à Summis Pontificibus cognita fuit. Inter utramque verò renuntiacionis ſpeciem duæ principales differentie à Doctōribus assignari ſoleant,**

Prima ſit, quòd ſimplex, & pura renuntiatio 43
hæc recepta eſt, & coram Diaceſano Epifcopo fieri poteſt, vt colligitur ex toto *tit. de renunciat. Rebuff. in praxi tit. de pura reſignat. à n. 1. Rip. in c. cum Ad. num. 23. de conſtit.* Renunciatio verò conditionalis à iure teſtamentata erat, iuxta gloſſ. *verb. dimittere, in cap. ex parte 1. 1. de offe delegat.* Praxis tamen, & ſtylus Romane Curie à multis ſæculis obſeruatus obſtinauit, vt hæc conditionalis renuntiatio à Romano Pont. admittatur, cuius meminit Colin. in *pragm. ſanct. tit. de Annat. in gloſſ. verb. ſimplices*, & Rebuff. in *d. praxi de renunciat. ex preſſa*, Mendof. *de ſignatura gratia, tit. de ingreſſu, verſ. notandum, Nau. d. cap. 13. n. 107. verſ. ad decimum.* Et ſic certum eſt poſſe quenquam beneficiarium ſuum beneficium cum ſocellu, regreſſu, penſione in ſuorum, aut ſub quolibet conditione coram Romano Pontifice renuntiare, cum à ſimonia, quæ prohibita, illa, ſcilicet, quæ à iure communis inducitur eſt, & ſententia Summi Pontificis omnino excuſet, vt notant gloſſ. *verb. ſimonia, in cap. cum prid. de pact. vbi Imol. n. 8. Cellad. decif. 2. de ſimon. n. 3. Scraphul. de litteris gratia. tit. de var. modis vacat. n. 28. Dec. conſil. 1. 41. n. 2. Redoan. de ſimon. p. 2. cap. 2. n. 18. Rot. in *Offen. penſionis 27. Iunij, 1601. coram R. D. meo Coccino Decano, & in Balnearieſis, ſimonia 17. Maij, 1614. coram eod. & illa de ſtylo Curie obſeruati teſtatur Nan. loco proximè citato, & Flamin. lib. 1. q. 1. §. 1. 4* Non ſic dicendum in Epifcopo, Legato, Nuncio, 45
vel quocunque alio inferiori Prelato, qui conditionales renunciationes tanquam ſimonicas admittere non poteſt, vt poſt Abb. & alios in *d. e. ex parte, de offe deleg. tradit Redoan. d. p. 2. cap. 10. à num. 1. Cou. lib. 1. var. cap. 5. num. 3. Socr. de Relig. tom. 1. ar. 1. 3. lib. 4. de ſimon. cap. 35. n. 2. Bonacio. de ſimon. queſt. 4. §. 14. ex num. 2. At Valent. tom. 2. diſp. 6. q. 16. part. 3. verſ. ſunt tamen, quem ſequuntur Palao tom. 1. tract. vlt. puncta 4. num. 2. & Diana licet dicat aliquibus non placere *reſolut. moral. p. 6. rr. 7. reſol. 4. 2. prope fin.* tenet quòd ſi reſignes beneficium ea intentione, & ſpe vt alteri abici à Superiore conferatur, aliàs non reſignaturus, non eris ſimonicus, ſi non intendas obligare Superiorem obligatione alia præter antidotalē.**

Quod adeò verum eſt vt Epifcopas, in cuius 46
manibus renuntiatio conditionalis facta fuit, non poſſit teſtamentatio conditione renuntiacionem tanquam purem acceperit, & beneficium tanquam vacans ei vi ſux poteſtatis ordinarie conferre, vt bene teſolunt Dec. in *cap. cum venerabilis num. 18. de except. Paris. conſil. 10. num. 18. lib. 4. Flamin. lib. 1. queſt. 5. num. 15.* ex eo, quia actus ſub conditione 47
celebratus conditione non impleta nullum effectum operatur, argum. textus in *§. ex conditionalis, Inſtit. de verbor. oblig. litem quia §. 1. de poſſit, nec actus cum qualitate geſtus teſtamentatio qualitate accepti poteſt, iuxta doctrinam Bart. in *l. Aurelius. ff. de lib. leg. recepta ex laſ. in l. non ſolum §. ſecundum, num. 2. ff. de nomi oper. nuncia. Felin. in cap. cum inter de re. iudic. Sed in forma ſpecifica eſt adimpledus, iuxta reg. *l. Admirus. l. qui heredi ff. de condit. & demonſtr. l. hæc exoratur per Flamin. . q. 5. num. 15.* cum vero renuntio beneficii ſub conditione facta proponatur, non poteſt Epifcopus conditione teſtamentatio beneficium tanquam vacans alteri conferre, neque per talem renuntiacionem ius à reſignante abdicat, ſed reſignatio habet pro infecta, ſi cum prædicta conditione & qualitate acceptata non fuerit. Pro qua opinione ponderari poteſt**

De Renun.& permut benef. Cap. XV. 271

potest text. in cap. si beneficia de prebend. lib. 6. & Clem. vnde de rerum perm. que ius nouum non statuit, vt perpetua ex aduerso opinio.

48 Quamvis contrarium, imò posse Legatum, Episcopum, vel quolibet alium Ordinarium collatorem conditionalem renunciationem factam cum clausula, non aliis, aliter, nec alio modo, reiecta conditione quasi simplicem admittere, & beneficium alteri conferre, minus bene existimauit Boët. in tractat. de preb. Legat. q. 2. quem sequitur Rodan. d. p. 2. c. 13. m. 19. Cou. d. cap. 5. m. 5. Pro quibus non facit, quòd per resignationem beneficii abfoluuntur vacat, vt colligitur ex cap. ecce. 7. q. 1. cap. ex transmissa, de renun. c. i. scriptum, de rescript. in 6. & ideo ad resignatum beneficium absque noua prouisione redire non licet, sed potest Ordinarius ex noua collatione prædictum beneficium conferre ex ex d. c. ex transmissa in fine, quia responderetur hæc tantum procedere in pura renunciatione, non autem in conditionali, de qua in præsentia agimus. Nec facit pro eis, quòd torpes conditiones à matrimonio carnali repelluntur, cap. fin. de condit. appof. ergo à fortiori à spirituali coniugio remoueri debent, iuxta text. in c. inter corporalia, de translat. Prælati. Quare reiecta conditione, tanquam turpi & Canonice institutioni contraria pura remanere videtur renunciatio: quia responderi potest æquiparationem, quam de matrimonio carnali ad spirituale facit Pontifex ibid. c. inter corporalia, non semper esse admittere, præcipue in hoc casu, in quo iure speciali condinotæ turpes à matrimonio repelluntur, iuxta d. c. fin. ad finem. e contra reg. l. 1. c. alius ff. de cond. ob turpem causam: & ideo argumentum de matrimonio carnali ad spirituale in proposito non procedit, imò prædicta conditio in matrimonio spirituali appofita actum potius vitaret, cùm naturæ Canonice institutionis contraria videretur, iuxta reg. d. c. fin. in prin. Nec denique iuuat, quòd renunciatio ex causa permutationis conditionalis est, vt omnes fatentur, & tamen si quis ex causa permutationis beneficium renunciat, quamvis permutatio ex altera parte non impletur, ex sola sua renunciatione titulum perdit, nec ad illud beneficium sine noua collatione redire poterit, vt colligi videtur ex text. in c. cum vniuersorum, de rerum perm. quem sic loquitur Abb. in d. c. cum venerabilis, n. 23. dicit communem Dec. ibidem, n. 18. Soc. in cons. 167. lib. 2. Ludou. Com. in reg. de triennali, q. 24. igitur per conditionalem renunciationem beneficium vacat, ac per consequens poterit Episcopus neglecta conditione beneficium tanquam vacuum conferre; quia responderetur resignantem ex causa permutationis, si permutatio effectum non consequatur, posse sine noua prouisione ad suum beneficium redire, vt colligitur ex Clem. vnde in fine, & ex verbis eiusdem text. ibi, non restitui faciat eisdem. quibus verbis Pontifex ostendit beneficium à recipiente quasi alienum detineri, & vti tale restituendum, & ideo per solam restitutionem absque alia Prælati prouisione sufficere, vt renuncians prædictum beneficium recuperare possit, quam sententiam contra communem tenent Ioan. Andr. in c. vnde de rerum perm. in 6. Imol. Felin. & Dec. in d. cap. cum venerabilis, Boët. decis. 96. & Ita feruari affirmat Rebuff. in praxi tit. de perm. m. 12. Pro qua sententia ponderari potest text. in d. cap. si beneficia, de prebend. lib. 6. cui Abb. & sequaces minimè satisfaciunt. Nec contrarium probant alia verba eiusdem cap. cum vniuersorum, idè, vt tamen

simpliciter venia tribuatur, quibus significare videtur Pontifici prædictam beneficii restitutionem ex æquitate pendere, quam ex iuris rigore fuisse concessam: responderetur enim comperturantes ibi inter se permittendis beneficiis tractasse, quòd iure facere non possent vt text. habet, ac proinde rectè per Pontificem beneficium suspendi, aut alia pena condemnari potuisse, nisi simpliciter venia daretur, vnde prædicta verba ad culpam, quam in renunciatione commiserant, non ad restitutionem de rigore iustitiæ referenda sunt.

Ex quibus iam colligitur renunciationem factam coram Episcopo, & ceteris Ordinariis collatoribus sub conditione reuocandæ pensionis, aut alterius rei temporalis, esse simoniacam, vt bene resoluunt gloss. verb. dimittere in cap. ex parte 1. de offic. deleg. Cassad. dec. 2. num. 3. cum seqq. de simon. Ron. decis. 46. lib. 2. p. 3. & decis. 96. p. 2. lib. 3. eadem p. 3. diuers. & in Balne regien. simonia, 17. Maij, 1624. cogam R.D. meo Coccino Decano, Sances d. lib. 4. de simon. cap. 35. numero 22. Filliub. tom. 3. ar. 44. cap. 8. qn. 10. num. 3. 4. Bonacin. de simon. q. 5. 14. num. 2. cum in hoc casu temporalis conditio in spiritualibus adicitur, per quam conuentio non fit gratuita, & absque continet, quod prænunciationem habere videtur, vt colligitur ex cap. tua nos, de simon. Neque contrarium probat text. in cap. nisi essent, de prebend. dum approbat arbitror compositionem sub ea forma celebratam, vt alter ex litigantibus super beneficio liti cederet, & certam pecuniam quocumque ab altero singulis annis recuperaret, cùm tamen simile arbitrium in c. vlt. de translat. & in c. 2. de arbitris, tanquàm simoniacum improbetur. Responderetur nanque ideo in d. c. nisi essent, contineri illam pecuniam quantitatem absque simonia haberi posse, quia con ex conuentione partium, sed ex arbitrorum prouidentia pro bono pacis id factum fuit. Colligitur hic intellectus ex Host. in dist. cap. nisi essent, ex Abb. & Imola in d. cap. 2. vbi Beron. à num. 48. communem dicit, plures referit & sequitur Padil. in l. vlt. num. 13. C. de translat. quod vt licet & absque simonia victio fieri possit, tita potissimum requiruntur. Primum, vt oulla inter partes conuentio, aut conditio, etiam pro bono pacis, interueniat, sed ex mera Iudicam prouidentia arbitrorum incipiat. Secundum, vt arbitri sint viri bonæ opinionis, etiam si priuati sint, qui nec ordinarij, neque delegati iurisdictionem habent. Tertium requisitum est, vt beneficium ad iudicet ei, qui Canonicum titulum habet, vel talis ex actis appareat, aliter non rationem iniustitia, sed simonia insuper committeretur; quia magis pro spirituali iure, quàm pro bono pacis pecunia data videtur; quibus concurrentibus cessat omnis suspicio simoniae, & aliquod temporale pro bono pacis ad vitam solius dantis dari potest, imò realis etiam pensio ad recipientem vitam in fructibus beneficii potest consisti, dummodo ab ordinatio Episcopo id fiat, qui solus post Romanum Pontificem pensionem ex causa constituit potest, vt colligitur ex cap. de cetero, & ex cap. veniens, de translat. & cum communi resoluunt Felin. in cap. ad audiendam, de rescript. Sig. de pensib. l. qn. 6. num. 4. Nec contrarium probat textus in dist. cap. vlt. de rerum perm. quia agit de arbitris iudicantibus, vt pars spirituali iuri renunciet, si temporalia acciperet: quo casu ex Iudicis mandato simonia excusari non potuit, cùm temporalia pro spiritualibus recipere, nec

superposita requisiti interuenissent, ad quæ datio temporalis referri possit: lógè aliter se res habuit in *d.e. nisi essent*, ubi pars iuri suo spirituali nõ cessit, sed habenti titulum, ad iudicatum fuit beneficium. Minus obstat textus in *d.e. 2. de arbit.* quia arbitrium ibi propter iniquitatem, & iniustitiam Clericorum malè arbitrantium, non propter simoniam imputatur, vt ex fere eisdem textus facillè colligitur.

52. Secundò, colligere resolutio ad illam difficilem questionem, vtrum renunciatio conditionalis in fauorem certæ personæ absque vlla pensionis reservatione coram Ordinatio fieri possit: In qua Bècè in *tratt. de pœss. Legati, canonica*, num. 112. Sor. de *instit. lib. 9. quest. 5. artic. 2. & Cou. 1. variat. cap. 5. num. 5.* contendunt validam, & licitam esse huiusmodi renunciationem conditionalem coram Episcopo factam in fauorem certæ personæ, dummodo inter resignantem, & resignatium nulla contentio, aut temporalitatis reponitio interueniat. Pro quibus primo facit, quòd illa tantum conuenticio tanquam simoniaca reprobatur, in qua temporale pro spirituali datur, aut aliquid interueniat, quod picturæ imaginem habere videatur; sed, quando beneficiarius renunciat beneficii cum pacto & conditione, vt certæ personæ conferatur, nihil temporale interuenit, quod pretij similitudinem habere videatur igitur talis conditio, tanquam simoniaca improbanda non est. Maior nota est, & probatur ex *cap. 1. cum seqq. 1. q. 1. c. nemo. cap. 1. in 1. de simon.* Minor patet, quia conditio de se simoniam non inducit, vt probatur *cap. significatum, de prebend.* Secundò, pro hac parte sic arguitur. Renunciatio, quæ sit ea causa permutationis, conditionalis est, & respectiua, in qua solum virtualiter continetur clausula *aut alius, alius, nec alio modo*, vt docent sentientes in *cap. vnic. de rerum permut. lib. 6. ibi, qui alius munus resignasset, &c. Clem. vnic. eodem tit. ibi, ex causa permutationis resignata, &c.* sed talis resignatio ex causa permutationis non solum sub virtuali, vt prædicta lura probant, sed etiam sub expressa conditione, vt alii aliterus beneficium habeant, valida & licita est vt colligitur ex *cap. ad questiones, cap. vlt. nulla gloss. verb. temporalis, de rerum permut. resolut. Couar. d. cap. 5. numero 5. Sor. d. cit. lib. 9. quest. 5. art. 2.* Igitur conditionalis resignatio ab Ordinationis collationibus tenenda non est, quod nostrum petebat argumentum; in cuius rei confirmationem adducitur textus in *d.e. cum vniuersorum*, ubi resignatio facta in fauorem tertij tanquam simoniaca non imputatur: quia simoniaca resignatio aded nocet contrahentibus, vt nec ipse resignans illud repetere, neque resignatarius retinere possit, vt post gloss. verb. pecunia, in *cap. super hoc, de renunciat. docet Tiraque. de retractu conuent. §. 26. gloss. 2. num. 10.* dicit communem Rebuff. in *praxi 1. de simonia n. 1.*

53. Constatum verò, immò prædictam renunciationem absque labe simoniæ fieri non posse, tenent glossæ, ordinationes 1. *quasi 3. gloss. 1. in cap. dilecto, de prebend. gloss. 1. in cap. ex parte, 1. c. de offic. deleg. & post Ordinarios præteritis locis præceptum factus Felin. in *cap. ad audientiam, §. 1. num. 3. de rescript. Rebuff. in praxi tit. de resignatione cond. nu. 1.* Lindou. Gouern. reg. de infirmis, quest. 12. Redoan. de *simon. part. 2. cap. 22. numero 14.* Nau. in *man. cap. 3. numero 107. & in cap. si quando, de rescript. except. 4.* Flam. lib. 1. 4. §. 1. 1. Bonacin. de *simonia, §. 4. §. 1. 4. n. 5.* & ita de stylo Curie obiter testatur Cal.*

lib. dec. 3. de renunciat. & dec. 3. de simon. Pro quorum lenientia tria in medium adduci possunt fundamenta: primum est, quòd in beneficiis omnis pactio tanquam simoniaca per sacros Canones reprobatur, iuxta textum in *cap. vlt. de pactis, cap. questum, de rerum permut.* sed resignatio facta sub conditione, vt *Tuio carseruatur*, pactum continet, iuxta reg. l. c. ff. de pactis, igitur simoniaca est censenda, quamvis ille in cuius fauorem renuncietur, alioquin sit dignissimus. Secundum est, quòd resignatio, vt valeat, libera esse debet, vt probat textus in *c. dilecto, de prebend. ibi, intendenti providi nepoti suo liberaliter resignanti, cap. ex parte, de offic. deleg.* Hæc autem liberalitas tollitur Ordinatione, si teneatur beneficia conferre illi, in cuius fauorem renunciatio facta fuit: non autem digniori cui alijs attento lute conferre tenebatur, ea doctrina S. Th. 2. 2. *quasi 6. §. 1. art. 2.* intelligendo tamen, prout citat *supra lib. 1. c. 19. num. 140. cum seqq.* Igitur conditionalis resignatio tanquam simoniaca, & sacris Canonibus contraria reprobatur. Tertium est textus in *clem. vnic. de rerum permut. ibi, concessione iure venientibus*, quibus significat, resignationem reciprocam ex causa permutationis specialiter permitti, quasi secundum iuris regulas licita non esse: alijs nulla permissio etiam necessaria, quia in his quæ sunt de iure humano, quæque non prohibetur, licet, *secundum §. quod est, ff. ex quibus causis maiores.*

Ego verò existimo prædictam renunciationis formam attento iuris rigore, non esse simoniacam, nec transgressores tanquam simoniacos puniendos, sacris tamen Canonibus inimicam esse non diffitens se proinde nec per inferiores Prælatos admittendam. Ad primam resolutionem tenendam mouet, quia si prædicta renunciatio esset simoniaca, proveniret hoc ex aliqua lege divina, aut humana Constitutione, quæ simoniam induceret; iuxta celebrem doctrinam gl. *verb. dimittens, in c. ex parte, de offic. deleg.* cum quæ omnes transgredi. Sed nulla lex divina, aut humana Constitutio tale renunciationem tanquam simoniacam reprobant: de lege divina patet, quia simonia diuini legibus prohibita tunc censetur, cum spiritualia supernaturalia, vel eius annexa, quæque talia sūt, verè pretio affirmantur; cum illa tamen tales passionis aut conuentionis natura sua non gratuite adhibentur, quæ venditionis imaginem præferunt, & quandam eorum affirmationem exprimit videntur, quod illis tantum casibus est admittendum, qui lute repetuntur expressi, in quibus lex aliquid velut simoniacum fieri prohibet: nam ad actum simoniacum iudicandum non sufficit, vt per legem improbetur, cum non omnis prohibitio actum simoniacum constituat, sed illa tantum, quæ aliquid circa spiritualia prohibet sub figura, & ratione simoniæ, quod imaginem habet contractus non gratuiti, vt colligitur ex *c. quoniam pira, ad aut pactiorem spiritualium, pactiorem de da odis temporalibus fieri vetat; postea verò dari non prohibet, quoniam prius venditionis habet figuram, postea verò oò tandem colligitur ex *c. 1. in 1. c. ad Apostolicam, de simon.* Planè in nostro casu, quando scilicet quis renunciat suum beneficium coram inferiore sub conditione, vt certæ personæ conferatur; nec datur reat. qui talem renunciationem tanquam simoniacam condemnat, neque quis de se talis est, qui iuxta formam, & naturam, imaginem pretij præferat, sed affectionem ad illam personam, in cuius fauorem renunciat.*

33 Ad secundam verò resolutionem firmandam circa renouacionem conditionalem in fauorem certæ personæ sacra Canonibus inimicam, & plurius de causis à Iure reprobata, mouet pariter; quia in spiritualibus illicitæ pactiones dari possunt, quæ nec contra ius diuinum, nec hominum simoniam contrariæ, vt videtur est in permutationibus, quæ de spiritualibus ad spiritualia absque interuentione rei temporalis siue auctoritate Superioris celebrantur, quas constat non esse simoniacas, sed tantum illicitas, & luri contrarias improbari, vnde illicitas pactiones distinguit Coccul. Trid. sess. 24. de reform. c. 14. & in litteris beneficiis clausula apponi solet, *ne simonia, aut alia illicita patris, &c.* vt optime aduertit Cou. d. can. 1. n. 4. Ratio autem ob quam talis conditio improberetur, ne ex parte resignantis apponi, aut ab Episcopo acceptari possit, colligitur ex can. plerique 8. q. 1. vbi Hilarius Papa in Romano Synodo decreuit, ne beneficiarj lo suum locum alios resignare, subrogare, aut eis gratificare possint; quia quæ Dei sunt, ab homine dari non possunt, sed auctoritate Ecclesiæ, quæ in Prælatum institutione consistit, conferenda sunt: vnde Pontifices pro regula constituerunt ne sanctuarium Dei hereditario iure, aut lingua affectu, sed libera electione deferatur, iuxta textum in can. Episcopo, & in can. Myster, & in can. Apostolica 8. quest. 1. cap. ad hoc, de decim. cap. consensio, de impetrat. & iuxta hanc interpretationem intelligendus est text. in cap. 1. de prabend. vt post Host. Ioan. Andr. Abb. Imol. in princip. Dec. n. 15. & alios ibi tradunt Ruff. in praxi, de dispens. ag. de sectu natal. num. 25. Ludouic. Gom. in reg. de infirmis, quest. 1. in princip. Mandol. de signatura gratia, §. dispensatio super defectu natal. num. 12. Hinc etiam sacri Canonis iustissimè prohibuerunt accessus, regressus, coadiutorias cum futura successioe, per quos beneficij, non simpliciter & liberè, sed certis quibusdam conditionibus beneficia resignant, vt colligitur ex cap. petiti, 7. q. 1. & ex Concil. Trid. sess. 25. de reform. cap. 7. Constat autem ex prædictis lumbus id non prohiberi ratione simoniarum veræ, aut præsumptæ; sed, quia repugnat, vt beneficia, quæ Dei sunt, & ad congruam Sacerdotum sustentationem instituta, iuxta text. in cap. cum secundum, de prabend. ex ministro rum potius voluntate, quàm ex Prælatorum ordinatione deferantur. Alia ratio ex eo desumitur: quia ille, qui verè, & absolute dominus non est, sed tantum administrator, conditiones adicere non potest, per quas Domolo prouidendum, aut successori grauen imponatur, vt in possessore maioratus, & aliis temporale dominium habentibus tesoluit Molin. de primogen. lib. 1. cap. 3. n. 2. & colligitur ex cap. 1. de soluis, & cap. ex presentium, de pignori. cum verò beneficiarius sui beneficij dominus absolute dici non possit, sed potius administrator cap. 2. de donat. eo ipso, quod administrationis curam dimittit, & in manibus Prælati beneficium renouat, grauen, aut conditiones ei imponere non potest, sed beneficio deservit, aut liberè dimittit teneat, iuxta textum in cap. ex parte, de offic. deleg. & in cap. dilecto, de prabend.

36 Nec contrarium probant Iura, & fundamenta pro communi adducta; ad textum in d. cap. vlt. de pectis, & similia Iura, dum habent omnem pactionem, & conventionem in spiritualibus reprobata; respondere potest illas tantum conuentiones

in spiritualibus prohiberi, in quibus temporale datur, retinetur, aut promittitur verè, aut præcipue: Ecclesiæ namque, vt omnem finistram suspensionem, & mali speciem remoueat, non solum veram, & realem spiritualium venditionem, sed omnes non gratuitas pactiones circa spiritualia prohibuit, in quibus temporale aliquid interuenit; quod pretij imaginem habere videtur; quamvis recta fuisse parium intentio, iuxta text. in cap. audiuimus, de simon. Trident. Concil. sess. 24. de reform. c. 14. Vnde verba illa vniuersalia, *omnis pactionis, amissionis, &c.* ad illas pactiones restringi debent, in quibus temporale aliquid interuenit: nec nouum est in Iure vniuersalia verba ad terminos habiles restringi; iuxta reg. l. 1. c. de sacros. Eccles. ed maxime, quia plures conuentiones in spiritualibus absque simoniæ labe dari possunt, vt colligitur ex cap. quæstiones, de versu permut. cap. significationum, de prabend. cap. ad audientiam, in illa gl. de rescript. cap. super eo, de translat. & pluribus aliis locis, in quibus conditiones in spiritualibus continentur, vt resoluit Couar. lib. 1. var. cap. 5. num. 4. Quod si quis vltius replicauerit ad singulos casus, tanquam simoniacas coadmandans, non semper specialem legem requirit, sed sufficere generalem; facile responderet id solum procedere, quando materia talis est, quæ sub generali prohibitione cadere possit: non sic dicendum in proposito, vbi nihil temporale considerari potest, in quo præcipue ratio simoniæ, & generalis prohibitio fundatur, leges verò pactiones circa spiritualia improbant non pertinent ad hanc renouacionem, quæ siue conuentione fit.

Nec obstat textus in d. cap. nemo, de simon. & 52 in cap. vnic. vers. circa, vt ecclesiast. benef. sine dumi. cons. quibus lumbus carolitas, & affectio animi in spiritualibus simoniam inducit, ac si tempore interuenisset. Sed non est negandum, quod conditio in fauorem certæ personæ à renunciatio appositæ ex carnalitate, & animi affectu procedat: igitur potens est talis conditio ad simoniam iocundandam; responderet eorum carnaliter animi in perditis lumbis non tanquam simoniacam, sed tanquam iniustam, & iniuriam in spiritualibus improbari, vt post alios resoluit Couar. d. cap. 5. n. 4. Flamin. lib. 14. q. 7. nu. 19. Nec Contrarium probat text. in d. cap. nemo; solum enim euincit non posse Presbyterum gratia, vel amore, seu consanguinitatis respectu, aut pro quocumque temporali emolumento peccatorem celare, & reconciliare impotentem, aut peccatorem à reconciliatione remouere; quia utrumque simoniacum est, scilicet, si in veroque temporale emolumentum, de quo egerat interuenisset, non autem si sola animi affectio, aut consanguinitatis respectus reperiretur, qui iniustitiam, non simoniam inducit.

Ad text. in cap. dilecto, de prabend. lib. 1. liberaliter resignauit, respondemus fatendo conditionalem renouacionem per inferiores Prælatos nequam admitti; sed potè & liberaliter esse faciendam: freuentem, solum renunciantis intentionem, & spem, quod suum beneficium certæ personæ conferatur, simoniam non efficere, vt docet Nau. in man. cap. 23. n. 197. non tamen inde sequitur talem conditionem, si de facto ab Ordine acceptetur, & beneficium illi conferatur in cuius fauorem fuit appositæ, actum efficere simoniacum. Nec text. in d. cap. dilecto, si rectè pooderetur, id euincit

euincit. Tex. similiter in d. *cap. unic. de rerum permutat. lib. 6.* tunc probatur, lare comuni intento, reciprocam beneficiorum permutationem eorum Ordinario fieri non posse, sed specialitate illius text. posset Prelatus telecta conditione beneficium alteri conferre, ut interpretatur gloss. *verb. dimittere in d. c. ex parte de officio deleg.* Reboffi, in *praxi tit. de renunciatis condit. in prime. Coo. d. c. 5. n. 5* Nec, quod prædicta conditio tanquam simoniacæ periculum tex. improbetur, sed ex aliis causis, & rationibus, quas suprà diximus.

- 59 Vnde & fortiori, reuocatio eorum Ordinario simpliciter facta est intentione, & spe, ut eorum personæ confecturæ, intenta communi opinione non inducat simoniam; quamvis eidem beneficium collatum sit, ut notat gloss. *verb. preter in d. c. ordinarius 1. q. 1. Nau. in man. cap. 23. num. 107. & conf. 38. de simon. & alij, quos sequitur Flamin. d. lib. 14. q. 6. num. 5.* Imò in utroque caso licitum est renouantur post renunciationem liberè & potè factam procurare, & humiliter postulare, ut beneficium illud eorum personæ confecturæ, ut colligitur ex text. in *cap. iua nos in 2. respons. de simon. resoluente Cassiodor. decis. 2. ad tit. Fellos in cap. ad euentum num. 2. de rescript. S. Antonin. p. 2. tit. 2. cap. 5. §. 11. Nau. d. n. 107. Redoan. de simon. part. 1 cap. 25. Sicut d. lib. 4. de simon. num. 1. & vers. hoc ergo. Quatant. in sum. Bullary. verb. beneficii resignatio, vers. pro complemento Viles Reginald. in *praxi feri pæmi. lib. 13. n. 140.* Filliuc. in *quæst. moralibus. tom. 3. tract. 45. cap. 8. §. 9. num. 26.* RATIO est: quia ad simoniam constituendam dazio temporis, aut saltem pactum, & conditio dadi necessariò requiritur. Secunda tamen species, & humiles supplicationum preces simoniam non efficiunt, ut notat Nau. d. cap. 23. n. 100. nisi renunciatus intendit spem ipsam in pactum & conuentionem deducere; talis enim intentio simoniz peccatum efficit secundum communem sententiam, de qua Nau. conf. 11. 38. & 43. de simo. resoluti Flamin. d. q. 1. num. 11. Et idè, dum tractatur resignatio, optima præseruatio est omnia gerere ea intentione, si S. D. N. placuerit, & ab eo approbare fuerit, Felin. in *cap. ad audientiam il. 2. col. 3. num. 3. de rescript. Anan. in c. audimus col. 2. n. 2. de collat. deleg. Nau. conf. 48. alibi 33. de simon. Rot. in *Balneteg. en simonia 17. Adaj 1624. coram R. D. meo Cocco.***

- Haftenus resoluta Iure communi attento re-
62 cte procedunt, omissimè tamen Pius V. *Constit. 58. incip. Quanta Ecclesia*, omnes resignationes beneficiorum, etiam simplices, apud Ordinario infiores Motu proprio fieri prohibuit: postea verò voluntatis gratia simplices reuocationes permisit: ita tamen vt nec verbo, nec signo, nec intentione in alterius suorem fiant, nec consanguineis, affinis, aut familiaribus resignantibus, seu confectis denegetur, pena nullitatis, & alia grauissimis impositis: & ita observari testatur Flamin. lib. 11. q. 5. num. 12. vide infra n. 112. quod idem Pontifex iterum confirmauit alia Constit. circa confidentias beneficiorum, quæ Constit. habet locum etiam in Parochialibus dimissis ob
63 alterius Parochialis afectionem, ut censuit S. Congregatio negotijs Episcoporum & Regularium præposita *sub die 19 Decembris, 1620.* Non
64 habet tamen locum in resignante beneficium de suo iurisdictionis; hic enim potest presentare, quem vult ad dictum beneficium, & Ordinarius tenetur inspicere, non obstante dicta *Constitutio*

Pij V. in §. *cauant*, ita S. Congreg. Conc. in *Viterbiens. 18. Martij 1628.*

Quibus suppositis dubitari potest, an hodie propter prædictas Pij V. Constitutiones simoniacæ sit censenda reuocatio simpliciter facta eam mente, & spe, ut certe personæ confecturæ: & iofimul, an licetis renunciatio id procurare, & ab Ordinario petere? Dubitationis responsum præhibeat verba illius Constit. quæ incipit *Quanta*, ibi *nec futuri successores ab eis dicta verba, nunc, aut eda siquæ designentur, &c.* quibus tamen responderetur in prædictis verbis non imponi præceptum subditis resignantibus, sed solum Prelatis conferentibus, cum ad eos solum referatur, imò nec præceptum imponebant, sed solum admonitionem vt ex verborum forma, & contextura colligitur: quia in *vers. videtur Pontifex verb. cauant*, in *sequenti vers. inquit, Ceterum precipimus, & vniuersis interdiciamus &c.* Deinde lex humana interdicta actus non iudicat nec potest, *cap. 2. nobis 2. de sent. excomm. cap. vlt. de simon.* igitur nec renunciantis intentionem, quæ ad actus externos non exit sunt ergo prædicta verba intelligenda de intentione expressa, vel tacita in conuentionem deducta, ut explicat Flamin. d. q. 6. num. 7. Nau. conf. 38. num. 3. *de simon.* Ad alteram verò Constit. de confidentiis per quam omnis spes & intentio tanquam simoniacæ videtur condemnata, satisfaciunt idem Nauac. in *man. c. 23. §. n. 109.*

Secunda verò principalis differentia, quæ inter simplicem & conditionalem renunciationem consideratur, ea est; quia per potam & simplicem renunciationem à quocunque legitimo Superiore acceptatam amittit censuram rursus omne, quod in tali beneficio habet, & tanquam vacans à quolibet impetrari, & confecti potest, ut post Abba. Imol. & alios in *cap. sollicitudine de resist. spulsa. tract. Cassid. decis. 4. col. 114. Pont. decis. 158. n. 4. lib. 3. & est volgare, quod hic resignans regulariter omnem proprietatem, & titulum amittit, *cap. super hoc, de renunciat. Rot. decis. 597. num. 1. p. 1. diuers. & in Leodiens. Communicati S. Pauli 25. Iunii 1521. coram Card. Perruchio, & in Nucerina Perruchio 28. Iunii 1630. coram R. P. D. Maimanno & coram Card. Canaler. decis. 104. num. 2. & est recepta sententia, de qua Doctores oon dubitant. In eo verò versatur controversia, an per simplicem beneficii renunciationem à Superiore admissam renuntians possessionem etiam amittat, ita vt beneficio simpliciter restituendus non sit? In qua communis obinuit renunciantem non solum beneficii proprietatem, sed etiam possessionem perdidit, neque, ad nudam dectionem, quam reuocet, esse restituendum, si ab ea desiciatur: ut Innoc. in *cap. super hoc, de renunciat.* communiter receptus ex Nau. in *cap. accepta de resist. spul. opposit. 6. num. 5. Flamin. lib. 5. q. 3. num. 7.* Pæcipuum socem huius opinionis fundamentum desumitur ex *dilecto cap. accepta*, vbi Pontifex decidit exceptionem spontaneæ renunciationis impedire beneficij restitutionem: quia scilicet, renunciatio ante spoliū facta fuit: ex eo autem beneficiarius post spontaneam renunciationem non dicitur à possessione desitisse quia tempore delectionis iam possessionem non habebat, quam per renunciationem perdidit: contrarium dicendum, quando de renunciatio post spoliū facta fuit; quia eo ipso, quod renunciatio post spoliū facta proponitur, iam constat spoliū per talem renunciationem possessionem, quam oon habet, non di-
ostitete**

mittere, sed solam proprietatem, & titulum resignasse, & idem exceptio renunciationis factae post spoliū, cum proprietatem respiciat, non obstat spoliato restitutionem petenti, iuxta text. in *d. cap. solliciti*: illum text. cum *d. cap. accepta*, conciliare nititur *glos. 2. in d. cap. solliciti*, communiter recepta per Bero. ibi *num. 26. Nau. appof. t. m. 4. Menoch. remed. 1. recaper. numer. 197. Anton. Gabr. commun. sit. de restit. spoliat. concl. 3. n. 57. quod totum fundatur in eo, quia renunciatio ante spoliū, titulum & possessionem amittit; post spoliū verò amittit tantum titulum, quem habebat, non verò possessionem, à qua per spoliatum iam erat delectus. Deinde, esse beneficiarius per spontaneam renunciationem possessionem non amittere, amittit saltem titulum, qui ad petendam restitutionem in beneficiis necessarius est, saltem coloratus, patitur etiam notorum proprietatis defectum, per quem restitutio impeditur: utrumque communis sententia probat, quam sequuntur plures telari per Cou. *pract. cap. 2. 3. num. 4. Menoch. remed. 1. 3. recaper. n. 458. & ita feruim in praxi testatur Collectan. in cap. in litteris de restit. spoliat. Caldos. decis. 4. rod. sit. Steph. in signatura iustitia. 5. verum. n. 12. Vnde necessarium videtur facendum beneficium post spontaneam renunciationem non esse restituendum si à beneficio deiciatur.**

63 Quae tamen doctrina, licet communis sit, & in praxi seruanda in rigore luti venios potio beneficiarium per renunciationem non amittere possessionem, in qua sicut antea, insistit, & idem restituendum, si ab ea deiciatur. Mouetur, quis in temporalibus non aliter possessio amittitur, quam si possidens eam dimittere intendat, vt docet Iurecon. in *l. si quis vlt. differentia. l. 3. §. in amittenda. l. quem ad modum. §. de acquir. posses.* Cum verò regula haec in beneficiis limitata non reperitur, idem statuendum est. Pondero etiam pro hac parte, quod per solam beneficiorum collationem possessio, antequam apprehendatur, non acquiritur, vt colligitur ex *cap. cum venisset*, ibi, *non dū esset possessio adepta, de instit. cap. licet, de prebend. in 6.* igitur per solam renunciationem, quae stricti iuris est, & strictius interpretanda, antequam ex animo possidens non dimittatur, perditur. Vnde, si beneficiarius post renunciationem, antequam possessionem teneat, eandem licet inuēit, valide tamen, continuatur, & si ab ea deiciatur, restituendus erit, vt post Imol. in *c. super eo, de renunciat. tenet Ror. decis. e. eodem in. in nouis*, quos refert Anton. Gabr. *commun. sit. de restit. spoliat. concl. 1. n. 59. Nau. ubi sup. appof. 7. n. 5.* Pro qua etiam sententia adduci possunt multi, qui contendunt, eum, qui post renunciationem dū beneficium retinet, & in eius possessione insistit, spoliatum esse restituendum, quantūcūque renunciatio praecedisset: ita post Abba. *n. 7. Bero. 25. in d. cap. solliciti*, tenent plures, de quibus per Menoch. *remed. 1. recaper. n. 199.* igitur per renunciationem beneficii eius possessio non amittitur, quia diuturna insistentia & detentio possessionem supplere non potest, iuxta text. in *l. 1. C. de prescript. 3. §. de off. litem filium, C. de petit. hered.*

69 Nec contrarium euincit text. in *d. cap. solliciti*, quia licet probet renunciationem factam post spoliū non impedire restitutionem, oio tamen

euincit à controuerso sensu renunciationem ante spoliū semper restitutionem impedire, quasi per eam & proprietatem, & possessio amittatur, vt communis existimat; sed tantum concludit posse aliquo casu obitare, quando, scilicet renunciatio cum proprietate possessionem simul dimittitur, quod nullquam contingere potest, vbi spoliū renunciationem praecedat. Non obstat etiam text. in *d. cap. accepta*, omittit enim maleis, de quibus per Nau. *ibidem appof. 1.* probabilitus recte potest spoliatum, de quo tibi, non egisse iudicio possessorio ex interdicto, unde vi, sed possidisse restitutionem illi beneficii per temerarium petitorium, contra quod exceptio renunciationis, & quocūque alia proprietatem respiciens opponi potest. Suadet hic intellectus ex vltimis eiusdem text. verbis, ibi, *perpetuam silentium imponatur*, quae verba iudicium petitorum respiciunt iuxta *cap. cum Ecclesia, de causa posses. 1.* possessorio recte conueniunt, in quo spoliatus succumbat, proprietatis tamen questio eidem solus manet, *cap. significauerunt, in fine, de restit. cap. ex conuentione, de restit. spoliat.* Nec verba text. in *d. cap. accepta*, communem intellectum patiuntur: quia, si text. ageret de renunciatione ante spoliū, ad id. dū, vt proprietatem & possessio amittit censetur, & impeditur restitutio, vt communis existimat, frustra Pontifex expendere spontaneam renunciationem, cum & coacta, & facta per meram validam esset merito iure, iuxta *c. 1. de her. 3. qui vi, & potens esset ad titulum; & possessionem inferendam, vt aduenit Nau. d. appof. 1. n. 1. vers. quoniam*. Deinde fuit à Pontifice ponderata in *d. cap. accepta*, renunciationem factam coram legitimo Superiore, cum etiam, per eam, quae abique eo sit, perdatur possessio, secundum communem sententiam, de qua Nau. *ibi n. 3.* Quare plurius textualiter intelligitur de remedio petitorio, quod spoliatus intencuit, iuxta *cap. sol. tit. quem intellectum poss. glos. 1. ibi, sequitur Imol. in d. cap. solliciti, Xuar. alleg. 23. n. 16.* Minus obstat posterius fundamentum pro communi adductum ex notorio tituli defectu, qui per renunciationem inducitur, quia non omnis renunciatio est notoria, ac per consequens non omnis renunciatio notorum tituli defectum inducit: porrit etiam quis nulliter renunciare, in quo casu, nec patitur tituli defectus, nec impeditur restitutio, vt post Ror. resoluat Gabr. *d. concl. 1. n. 60.* sola denique possessio absque titulo colorato sufficiens est ad restitutionem petendam, vt contra communem resoluat Abb. *n. 3. Imol. n. 8. Bero. 86. in d. cap. ex litteris, de restit. spoli. Cudol. in cap. ex parte, ind. sit. & alij vt per Menoch. remed. 1. recaper. n. 459.*

Sed quomodo per simplicem, & ac parum resignationem à superiore admissam renunciatio tus omne, quod in beneficio habebat, ipso iure amittat, vt huc vique probauimus, per resignationem tamen conditionalem, nec titulum amittit, nec vilius ab se abdicare censetur, nisi conditionibus impletis, quae si ad vagum, & in forma specifica seruatae non fuerint, petinde est, ac si resignatio facta non esset: colligitur haec differentia ex *reg. l. qui heredi, l. Manus. §. de condit. & demonst. cum alijs adductis per Flamin. d. lib. 1. §. 3. num. 15. tradit in specie Paris. *conf. 5. n. 7. lib. 4. l. litem. n. onst. 86. lib. 3.* Pote. *decis. 1. 45. lib. 1.* Mandol. *de signatura gratia, sit. de rescriptis. c. 1.**

Ex qua resolutione iam primò inferitur, quod si beneficii collatio facta sit alteri, non verò ei, in cuius

276 Iuris Ecclesiastici vniuersi Lib. III.

cuius fauorem renunciatum fuit, tale beneficium vacare non censetur, sed poterit resignans ex antiquo titulo possessionem continuare. Ratio est: quia resignans in fauorem certe persone à se sui beneficii ius abdicare non intendit: nisi beneficium resignatum acquiratur, in cuius fauorem cessio, seu resignatio facta fuit; neque Pontifex resignationem pro alio, quam pro eo, admittit: intendit ita Cassad. *decis. 3. n. 1. de renunc.* Mandos. *de signatura grata. c. 10. de resignat. à priore. Rebusiam praxi. 1. de benefic. posses. n. 146. Borsat. conf. 411. n. 5. lib. 4. Flamin. d. 9. n. 47. cum segg. Rot. in Leodien. Canonizatus S. Dionysij. 25. May. 1628. cor. R. P. D. mox Pirrmano.* Tum, quia resignans ad fauorem certe persone conditionaliter resignat, dummodo, scilicet, dictæ persone beneficium periculis acquiratur, & pendeat donec resignatio sit effectum sortita, ius & possessionem non amittit, Achil. *decis. 10. n. 1. & de resit. solas. Mohed. decis. 36 per tot. de renunc. & suis dictum. in Cardub. praxim. coram. 4. May. 1503. coram bona mem. Card. Lancelmo. in Leodien. Canonizatus. 25. Iuny 1621. coram Card. Versipio. & in alia Leodien. Canonizatus 27. Martij. 1623. coram Reuerendissimo D. mox Coccino Decano. & in Romana Canonizatus S. Maria in via lata. 29. May. 1624. & in Alsten. Canonizatus. 28. May. 1625 coram bona mem. Buratto: nec prohibetur eff. Quatio, nec ius abdicatur à resignante, donec litteræ fuerint executæ, & beneficium resignatum acquisitum Rot. coram Gregor. XV. *decis. 159. n. 6. & fuit dictum in Abulen. & Zamoren. beneficiorum. 16. Iuny 1464. coram Prusia. impellat per Garc. de benefic. p. 6. cap. 2. num. 126. & in Burgen. Canonizatus. 28. Aprilis 1597. coram Card. Pamphilio sen. impellat per Marcholan. de commiss. tom. 1. pag. 143. & in Ampurien. beneficij 17. February 16: 4. coram R. P. D. Merlino. & in Nucerna Parochialis 28. Iuny 1630. coram R. P. D. Motinano. vbi extenditur, quamuis resignans tanquam economus ab Ordinario deputatus beneficium administrasset: quia huiusmodi actus non concludit necessarii, quod resignans habuerit animum abdicandi à se beneficium, & possessionem in euentum, in quem illud perpetuum non acquireretur resignatio: nam deficiente hac conditione ius remanet prores resignantem, donec ea punificetur, Achil. *decis. 4. num. 1. de renunc. permut.* & in terminis possessionis capiz per resignationem, etiam volente resignante: si verò beneficium non acquiratur resignationis est decesso Mohed. *vie. de renunciat.* quam sequens est Rot. in d. Nucerna Parochialis, & hæc dicitur inueniri resignantis, vt dixit etiam Rot. in Leodien. Canonizatus S. Dionysij. 25. May. 1616. Coram R. P. D. mox Pirrmano. Hinc resignans non cadit à super beneficio, nisi litteræ Appellat. in forma dignum, ad fauorem resignantij expeditur, executio- nis fuerint demandæ, vt dixit Rota coram Borat. inter eius impellat *decis. 871. & in dicto Ampurien. beneficij coram R. P. D. Merlino.* Hinc eadem Rota in Colubriens. Canonizatus 4. February 1632. coram R. P. D. Merlino. impellat per Paul. de Reberis *decis. 91. & num. 3. tom. 2. diuers. lib. 3. p. 6.* Recens. dicit, quod si quata resignatio sit fuerit expedita in forma dignum, per quam dicitur dumtaxat mandatum de prouidendo: quatenus resignatarius repetatur idoneus, nullumque tributur ei, dem resignatarius in te, nec à resignante ius prout ius abdicatur, nisi postquam grata mediantem collatione facta resignatio fuerit execu-**

timni mandata. Pendente lit. super validitate, vel invaliditate resignationis, & an sint purificatæ conditiones, antequam resignatarius adipiscatur possessionem, datur resignanti manutentio, etiam contra resignatarium, saltem respectu detentationis Rot. *decis. 1. de renunciat. in nouis.* cum alio in Leodien. Canonizatus S. Pauli. 25. Iuny 1621. coram Card. Versipio. Secus autem, si resignatarius reperiatur in possessione, quia ipsi, non resignanti danda est manutentio, Rot. *decis. 92. p. 2. recent.* in qua alia decisiones referuntur.

Secundū inferitur beneficium non vacare, nec 76, ius à resignante abdicari, si ex aliqua causa beneficium à resignatione quantum non sit, v.g. si excommunicatus sit, si sit laicus, si absens sit & acceptare noluerit, aut ante acceptationem moriatur, quia in his, & similibus casibus resignans per resignationem nullum ius amittit. Potest etiam poni exemplum in eo, qui beneficium inusperatarius abique patroni consensu, aut legitima delegatione resignauit, quia eo casu resignatio nulla est, & ius penes resignantem remanet, vt tenent Borsat. *conf. 411. n. 4. communis ex Flamin. d. 9. n. 96.* idem dicendum de eo, qui resignauit in manibus non habentis facultatem recipiendi resignationem, vt testatur Guido *conf. 172.* aut si verus beneficij valor à resignatario expressus non fuerit, quia, cum resignatio ob verum valorem non expellum nulla sit, nec ex ea resignatario ius quatuor propter regulam de valore exprimendo, & communem sylum, restet sequens ius apud resignantem illatum manere, vt post Boet. *decis. 243. n. 8. resoluta Flamin. vbi sup. n. 107.* aut denique si in resignatione non fuit facta mentio, quod resignata reperiebatur ordinatus ad titulum beneficii resignationis, contra sententiam Concil. Trid. *sess. 21. de reformatione. c. 2. Flamin. d. 2. vbi de resign. lib. 2. n. 36. & 39. Gonn. ad reg. 8. Cancell. glis. 5. n. 10. 35. Nicol. Garc. de benef. p. 2. c. 5. n. 19. 2. cum segg. & fuit firmatum in Leodien. Canonizatus S. Ioannis 28. Iuny 1621. coram bona mem. Remboldo. & in Ilerden. Canonizatus 2. Decembris 1624. coram bona mem. Buratto. inter eius impellat *dec. 838. n. 13.* quod procedit etiam in resignatione ex causa permutacionis, Rot. *decis. 614. p. 3.* nisi quando quis adeptus est i pacificam possessionem beneficii permutari, Gregor. *decis. 441. n. 3.* Reuerendissimus Coccinus *decis. 317. Borsat. d. decis. 838. n. 13.**

Tertū inferitur, quod si resignata reueruatur penfione resignauit, & penfio non reueruatur, aut si reueruata sit, in minori tamen summa, quam à resignante fuerit pæfixita, vel si reueruatur penfio ex aliqua causa annullari contingat; quia in his, & similibus casibus nulla erit talis resignatio, & ius à resignante abdicatum non censetur, ad tradita per Capuzq. *decis. 216. p. 1. Flamin. d. lib. 1. d. 3. n. 82. cum segg. & n. 117. Scaphin. dec. 21. n. 1. Barot. decis. 833. n. 3. Rot. decis. 419. & decis. 699. num. 4. p. 1. diuers. & decis. 92. n. 5. p. 1. recent. & decis. 4. n. 2. & decis. 432. n. 2. p. 2. recent. & in d. Leodien. Canonizatus S. Dionysij. Ius enim non abdicatur à resignante non seruatis conditionibus, Flamin. *d. lib. 1. d. 4. n. 7. Hieron. Gabr. conf. 185. n. 2. cum segg. lib. 1. Stephan. Giran. disp. forens. cap. 7. 46. n. 20. & 21. Rot. in Ferdand Abbatis. 5. May. 1614. n. 9. & decis. 833. n. 4.* & titulus re possessio non 81 dicitur diuifia, nisi admittat conditione, Flamin. *d. 9. 14. num. 10.* Nec vbi penfio in parte tantu subfistat, etiam reducibilis ad minorem quantitate, quia dicitur resignans consensu, & sic in eum ipsa*

ipsa gratia conruit, & resignans potest regredi ad beneficium resignatum, ut fuit resolutum in *Tolentana pensione*, 28. *Lanuarij*, 1591. coram *Cyprio*. & in *Vincentina pensione*, 21. *Maij* 1610. coram *R. P. D. n. Pironato*, impetrata per *Farin. decis.* 160. num.

83. *a. p. 2. recem.* Nec refert, quod resignatarius non retineat beneficium ex causa resignationis, si fuerit nulla, sed ex aliis causis, de quibus in litteris qui etiam tunc tenent stare conditioni pro confirmatione iuris resignantis, cum clausula, *sive alio quouis modo*, vel alia, *adhuc per obitum N.* & similes sint acceptiores ad resignationem narratam, & sic illa nulla, subrepticia, seu invalida existente, nihil operantur, *Pute. decis.* 167. lib. 3. in *correll.* & fuit late deductum in *Melfanen. regressu*, 14. *Lanuarij* 1622. coram *bona mem. P. Valdo*.

84. Vnde, si in supplicatione dictum sit pensionem à resignante impetitam tertiam partem fructuum non excedere, cum tamen excedat, aut beneficium, super quod pensio constituitur, liberum esse, cum tamen alia iam esset gravitas, de qua in supplicatione mentio facta non fuit: certum est tales litteras tanquam subrepticias, viciari, & resignantem ad suum beneficium posse regredi. In eo verò magna est difficultas, an si resignans per aliquot annos pensionem percepisset, possit ex post facto suum beneficium recuperare, an veto pensio in eo, quod excedit, ad iustam gravitatem reducenda sit? In qua difficultate distinguendum puto inter eum, qui bona fide renunciavit, putans pensionem legitime constitutam, & inter eum, qui sciens pensionis litteras esse subrepticias, eandem nihilominus per aliquot annos percepisset. Priori casu, neque titulum, neque possessionem renunciatus amittit; sed ad suum beneficium libere redire potest; cum ius quæsitum non sit ei, in cuius favorem emicnavit neque resignans titulum aut possessionem dimittere intendat nisi casu, quo alteri cum effecta acquiratur. In posteriori verò casu titulum non amittit, qui per collationem nulliter factum in resignationem transire non potuit; amittit tamen possessionem, quam solo animo potuit amittere, & ex tali pensionum perceptione dimississe creditur, quicquid *Flamin. ubi sup. a. n. 80.* aliter involuit. Idem, quod de pensione diximus, de reservatione accessus, regressus, vel de reservatione omnium fructuum, aut medietatis dictum volumus, quia, si reservatio iuxta formam à resignante præfixam facta non sit, sui beneficii titulum non amittit, cum consensus conditionalis conditione non impleta perinde sit, acsi perfectus non fuisset; ita resoluit *Hier. Gabr. conf.* 185. lib. 1. plures decisiones allegat *Flamin. dell. quest.* 3. numero 78.

85. Quartò infertur resignantem non solum titulum, sed etiam possessionem retinere, quando condicio adimpleta, & beneficium resignatorio quæsitum non fuerit, nisi aliunde colligatur possessionem dimittere voluisse, iuxta celeberrimam doctrinam *Nan. in c. accepta. vnde quest.* 7. n. 21. & 31. de *restit. spoliat.* Vnde colligunt aliqui posse resignantem fructus sui beneficii percipere, quando possessio per resignatarium quæsit non fuerit, & ita non à tempore noticie, sed à tempore apprehensæ possessionis per resignatarium etus ad resignantem pertinere, de quo loco disputandum erit.

86. Quintò, & vltimò infertur: procuratorem ad resignandum sub certo modo, & forma constitutum, mandati formam transgredi non posse: quòd si in favorem alterius, non verò nominati, vel si dicitur forma, aut cum minori pensione resignatio

August. Barbosa de Iur. Eccl. Pars II.

facta sit, nullius erit momenti, neque resignans titulum & possessionem amittit, imò si gratia iuxta supplicationis & mandati formam reformatam non fuerit resignans aduersus resignatarium spolio agere poterit, si beneficii possessionem ingressus sit, cum mandatum non fuerit iuxta suos fines observatum. Colligitur hæc doctrina ex *reg. l. diligenter ff. mandati, cap. cum dilecta, de reproc. cap. cum aliquid officio deleg.* tradit in specie *Scrapp. decis.* 265. *Barla. conf.* 380. num. 15. *Rebuff. in praxi. tit. de publicana. gloss. vltim. num.* 32. *Flamin. lib. 9. quest.* 17. numero 3. Limitatur tamen doctrina supraposita, ut non procedat, quando procurator non servando formam mandati, resignantis conditionem nichilominus efficit: verbi gratia si maiorem pensionem eidem reservari fecerit: tunc enim licet non secundum verba, sed secundum mentem resignantis cum mandatum observatur, ut post alios tenet *Flamin. d. quest.* 17. num. 146. Declaratur tandem prædicta doctrina, ut non procedat in his que nunquam, aut saltem difficillimè concedi solent; quia cum impossibilia reputentur, à mandato resciluntur, & pro non appositis habentur, iuxta *reg. l. ad iur. 5. conf. ff. de legat. 2.* potterique procurator supplicationem reducere ad eam formam, quæ resignanti fuerit velior, si Datarius supplicationem iuxta formam mandati admittere noluit, dummodo constet procuratorem facta omni diligentia obtinere non potuisse, ut tradit *Pute. disp.* 524. *alios 521. numero 2. lib. 2.*

Ex qua declaratione infert *Flamin. dell. quest.* 17. num. 141. quod si datum sit mandatum ad renuntiandum beneficium, reservata certa pensione cum facultate transferendi, & procurator iuxta formam mandati supplicationem portigat, Datarius verò clausulam transferendi concedere noluit, imò eam à supplicatore casset, vel si mandavit, ut resignatio fiat cum reservatione omnium fructuum, Datarius autem solum medietatem concedat, quia in his & similibus casibus resoluunt *Flamin.* validas esse tales renunciations, & in Romana Curia passim admitti, licet mandati forma ad vnguem observata non sit: quam doctrinam libenter admittimus, quando mandatum rem prope impossibilem contineret, quæ rari fieri consuevit; non verò si aliquando soluta fuit concedi, & novè à Romano Pont. iussis aliquibus de causis interdicta est, v.g. si Romanus Pontif. qui tunc præest, renunciations cum reservatione omnium fructuum admittere solet, & successor tales renunciations fieri omnino prohibeat: tunc enim non credo posse procuratorem mandati formam immutare, licet pro eo tempore forma in mandato expressa difficillima videatur; quia non constat eam fuisse mentem resignantis, qui fortassis aliter renunciaret non intendit, quàm si omnes fructus sibi referentur, prout paucis antè annis fieri consuevit, in cuius rei confirmationem facit, quia mandatum ad resignandum strictissimè est interpretandum, ut notat *Parisi. conf.* 143. n. 35. lib. 3. *Barla. conf.* 395. *Rebuff. in praxi, tit. de procurator. ad resignand. constitutus n. 11.*

Solet tamen in proposito controversi, si quis procuratorem ad resignandum sub certa forma, & conditionibus constituat; procurator autem mandati formam non observet, an huiusmodi resignatio sustineri possit, si resignans postea talem resignationem tacite, aut expresse ratam habuerit? In qua difficultate resolvendum puto non valere prædictam resignationem, quoniam resignans eandem ex post facto ex variis actibus ratificaverit. Ratio est; quia consensus per procuratorem contra

A 2 formam

formam mandati prædicti, nullius est momenti, vt post. *Alex. conf. 1.1. num. 4. lib. 1. num. 6. Doc. conf. 7.7. num. 1. lib. 1. tradit Bursat. conf. 395. num. 1. lib. 4. Ratificatio non retrotrahitur, quando actus à principio nullus fuit, ex Baroli doctrina in *observare. ff. de offe. procurs. recepta per Alex. conf. 16. n. 99. l. 6. Paul. conf. 49. num. 6. l. lib. 1. præcipue in beneficiis: in quibus Superioris consensus desideratur, qui in tali ratificatione non datur: unde, cum legitime Superioris auctoritas in beneficiorum renunciationibus requiratur, quæ à principio nullat, in ratificatione verò nullo modo interuenit, rectè sit ratificatio collationis nullæ nullius esse momenti, vt docent *3. ind. conf. 189. Flam. dub. quæstio 17. num. 7. 2. Scd. ius omne apud resignantem remanisse, ex doctrina Abb. in *c. cum olim, 19. de re iudic. atque etiam possessionem, si resignans renunciationem fuisse nullam probabiliter ignorabat, quæ doctrina licet in se dubia videatur per text. in *l. licet 36. ff. de iud. vbi iudicium per saltem procuratorem nulliter agnatum, accedente domini consensu confirmatur, nobilitas tamen non pugnat text. ille, cum ad renunciandum veròque consensus renunciantis scilicet, vt legitime Superioris infirmum requiratur, qui in simpliciter ratificatione non requiritur. Quare ad prædictum renunciationem ratificandam noua renunciantis, & Puncificis approbatio est necessaria, quod efficacia comprobatur per reg. *C. et l. 44. in xij. quam expressus, & formalis consensus in renunciationibus prærequiritur, qualis non est ille, qui in ratificatione requiritur. Amplius tandem imprædicta doctrina, vt procedat, etiam in mandato appolita sit clausula *pro procuratori bene visum fuerit expedire quia per eam de stylo Curie libera potestas procurator circa causam principalem data non censetur, sed potius circa expeditionem litterarum, ad quam prædicta clausula referenda est vt cum Bursat. *d. conf. 3. / 5. numero 25. resoluunt plures citati à Flamin. *d. quæst. 17. num. 42. Aliiter dicendum si appolita sit clausula *et forma videm procuratori bene visum, quia hæc sufficiens est ad maiorem, seu minorem constitutionem, durando pensum resignanti non alteri relictum, vt iuris confirmat Flamin. *vbi sup. num. 82. Illud in hac materia singulare, & scdm dignissimum existimo, resignationem, scilicet, fieri non posse ad fauorem procuratorem ad resignandum constitutorum, qui mandatum acceperant, secus si non acceperant, quia, si in vno mandato plures fuerint constituti procuratores, qui illud acceperunt, poterit resignare ad fauorem alterius compromissatoris, qui non acceperat, cum tunc ille reputetur extraneus ita Roa in *Romana Canonici S. Maria in lata via, 29. May 1624. coram bona mem. Bursato inter eius impressas decis. 797. n. 1.************

§. II.

Quibus ex causis renunciationes beneficiorum valide fiant.

89 **E**X certis causis potest quisquam Prelatus Ecclesiam suam cum Superioris licentia renunciando dimittere, vt habetur in *c. nisi cum pridem, vbi gl. & Doctores de renunciat. quæ quidem solent his verbis comprehendi:*

Debitis ignorans, male consensu irregularis,

Quem mala plebs edis, datus scandala, cedere possit. & hæc quidem causæ ad duas præcipuas rediguntur, scilicet, ad vtilitatem Ecclesie, & ad salutem

propriam, vt dicitur in *cap. quidam eodem tit.*

Debitis intelligitur talis infirmare, vel impotentia, 90 qua redditus ad officij executionem inutilis, aut valde difficilis, *d. c. nisi cum pridem, ibi alia vero causa est debilitas corporis, &c. Gig. de residentia Episc. cap. 17. num. 12. Fulc. de vifu lib. 2. c. 38. num. 1. Flamin. de resign. benef. lib. 6. quæst. 3. num. 13. cum sequ. aut si non potest absque mortis periculo in loco Ecclesie sue permanere *cap. ad supplicationem, eod. tit. de renunciat. Et verò, qui est lenio confectus, si nihilominus sit Ecclesie utilis, non datur renunciandi facultas, sed potius ei conditor adiungitur *c. 1. eod. tit. Senectus autem, quæ Prelatus impotentem reddit ad exequendum officium pastorale, Iudicis, hoc est Summi Pontificis relinquitur, vt per Menoch. de arbit. *casu 15. n. 3. Malicard. da probat. concl. 129. num. 8. Flam. *d. q. 3. n. 36. & q. 6. n. 5. cum seqq. Marc. Anton. Genesl. c. 53. n. 1. Rendina in prompt. recept. *sent. num. 1. prope fin. in Misel. n. 4.******

Ignarus intelligitur, qui ex defectu scientie ita 91 est Ecclesie inutilis, vt nec ea notie, quæ ad officij sui executionem sunt necessaria, *d. c. nisi cum pridem, ibi, pro defectu quoque scientie, Gig. *d. 17. num. 13. Fulc. *d. 2. n. 4. vers. ex defectu. Flam. *d. quæst. 3. n. 67. vbi n. 83. ampliat, vt propter defectum scientie non solum sit concedenda licentia Prelato potestati & volenti renunciare, sed etiam non potest, poterit, compelli, vt renunciet, & n. 84. interpretatur verbum, *quæst. de quo in d. c. nisi cum pridem, id est, debet, aliquando tam ardens in homine charitas esse potest, vt scientie defectum supplere valeat *d. c. nisi cum pridem, ibi, & ideo imperfectum scientie, &c. vt de Macedonio, & Ant. Anachoretis cuiusvis disciplinæ in expertis ob eorum incredibilem charitatem Sacerdotio dignis, referunt Salzed. ad Bernard. in *pract. c. 21. lit. A. in fine, vers. aliquando, Maior. de irregul. lib. 1. c. 3. n. 4. cum seqq. Flam. *d. q. 3. n. 113. cum seqq. Bellet. *disquisit. clerici p. 1. tit. de disciplina clericali. q. 4. n. 37. Sed hoc casu quoque datur conditio secundum ea, quæ sup. lib. 1. c. de Vicario, & Coadutor. ostendimus.*********

Male consensu intelligitur, qui, propter, crimen 92 admissionis, ex quo non fuit priuatus, petit renunciare, eo quod propterea officij sui executioni impedimentum aliquod videatur habere, *d. c. nisi cum pridem, ibi, propter conscientiam enim criminis, &c. vbi Abb. n. 3. Redon. de simon. p. 2. c. 13. n. 11. Gig. *d. 17. n. 12. Fulc. *d. 2. n. 2. vers. & de primo. Flam. *d. q. 3. num. 8. vbi hoc intelligit eo tantum casu, quando committit crimen, quod post peccatum poenitentiam impedit Ordinis executionem, & citat gl. *verbo, sed dicitur axat, vers. quia ergo, cap. nisi cum pridem, & In hoc n. 2. & 3. ac Abb. n. 7.*****

Irregularis eadem ratione potest facillè renun- 94 ciare *d. c. nisi cum pridem, ibi persona verò irregularis, &c. Guid. *d. c. 17. num. 20. Fulc. *d. cap. 18. num. 7. Flamin. *d. q. 3. num. 176. vbi n. 177. subdit, quod stante huiusmodi irregularitate Prelatus cogi potest renunciare.****

Quem mala plebs edis, aut populus, quem regis, 95 si tam diutè cruciatus existat, aut ad id moribus ipsius Prelati aduersarius, vt in eis quicquam amplius proficere non valeat, potest cedere licentiam potest: *d. c. nisi cum pridem, ibi, propter malitiam autem plebis, &c. vbi Host. numero 4. & Abb. numero 10. Guid. *d. cap. 17. numero 18. Rebuss. in praxi benefice, r. 1. de resignat. expressa. Fulc. *d. cap. 18. num. 5. l. lamin. *d. q. 3. n. numero 117. nam & Apostoli Iudeis aduersariis discesserunt, & ad gentes se conuertebant, Actus. 13.****

Dans scandala etiam cedere facile potest; ut scilicet, scandala evitentur, quibus aliter providere non potest d.eap.nisi cum pridem, ibi, programi quoque scandalo, S.Thom. 2. 2. q. 185. art. 4. vers. respondeo. Roman. sing. 794. incip. An Episcopus, Matil. sing. 634. n. 2. Cou. in reg. peccatum part. 1. in initio, Franc. Marc. Delphin. de res. 944. nom. 1. p. 1. Anton. Ricciol. de iure personarum extra primum Ecclesia existens lib. 9. c. 3. nom. 8. Bollet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de discipl. cleric. 15. m. 19. ubi Ampliat. etiam si ipse non sit in culpa scandalum, Gig. d. cap. 17. Fulse. d. cap. 28. numero 6. Maior. de irregular. lib. 1. cap. 2. nom. 4. cap. 13. nom. 7. Flamin. d. quest. 3. nom. 153. vbi n. 176. declarat; ut quoties cogitur Praelatus tunc cunctare ob scandalum, si sit danda compeniam, aut contraccambium reddendum, vel possit viatere, & non habeat mendicare.

97 Ceterum laboris vitandi gratia, vel ambitus, aut avaritiae causa, aut alia minus legitima causa remonere volens, non est audiendus, cap. sit ut, & per tot. 7. quest. 1. d.eap.nisi cum pridem. 5. Verum, Flamin. dist. quest. 3. a nom. 2. nec ratione inquisitionis vel humilitatis, d.eap.nisi vers. sed dices, Flamin. d. q. 3. a nom. 227.

98 Causa verò, propter quas Episcopi, & alij facultatem habentes, simplices ut supra beneficiorum resignationes recipere, & admittere possunt, referuntur in Consil. 48. Pij V. incip. Quam Ecclesia sub dat. Kalend. Aprilis, 1568. quoniam reuertunt Quare, in in sum Bulary. verb. beneficiorum resignationes, Flamin. de resignat. lib. 5. quest. 6. numero 2. V. golin. de officio Episcopi, cap. 50. 6. 18. n. 3. & de ea meminit Io. Anton. Nouat. in sum. Bullar. tit. de benef. resignat. & permutat. cuius particula quoad hoc propositum sic habet.

99 Post hac Episcopi, & alij facultatem habentes eorum diaconat. renunciationes recipere & admittere possunt, qui aut senio confecti, aut valedunt, aut corpore impediti, vel cauti, aut criminati obnoxii censurisque Ecclesiasticis irretiti, aut nequantes, aut non debent ecclesiae, vel beneficio inferuire, seu qui unum, aliud, vel plura beneficia obtinuerint, vel quia ad aliud contrahere promoverint, Religionem quoque ingressi vel maximam contrahunt, si statum postea id re ipsa ex quo non deservit, quoniam cum ex alio casu acciderit, qui Constitutione sit record. Innocentij Papa III. de dimittendis Cathedralibus Ecclesiis edita continentur, qui etiam ob capitales inimicitias nequeant, vel non audent in loco beneficii residere securi, sed neque horum vilius sacro Ordine, nuncupant, nisi religionem ingressi viderentur, vel modo beneficium, vel officium ecclesiasticum resignare, nisi alio de ei sit, quo in via possit commodè sustentari. Ad hac beneficiorum & officiorum permutationes admittunt, qua Canonici sacrorum, & Apostolici Constitutionibus permittuntur. Caneant autem episcopi, & alij predicti, ut omnes electores praefectores, & patrum in ecclesiasticis quoniam laici, quoniam sunt, non verbo quidem, nisi, sed signo futuri in huiusmodi beneficiis, & officiis successores ab ipsis resignantibus, aut alias eorum significatione, vel bene de designentur, aut de his assumendum promissio inter eos, vel etiam interio qualis, quoque intercedat. Ceterum precipimus, atque interdicens, ut ipsi Episcopi aut alij collatores de beneficiis & officiis resignandis predictis, aut suis, aut admittentem consanguineis, affinis, vel familiaribus, etiam per fallacem circuitum multiplicatum in extraneos collationem audent providere: quod si fecerint, etiam quicquid praeter, vel contra formam predictorum fuerit à quocunque temere attentatum, id totum ex nunc vires, & effectum decernimus non habere, qui verò contra fecerint, ut in eo, qui deliquit, puniantur, à beneficiis, & officiorum collatione, nec novae electione, presentatione, confirmatione, & institutione, pro ut cuique competierit, pendu suspensi renunciant, donec remissionem à Romano Pontifice meruerint obtinere, & qui talia beneficia, seu officia receperint, eos predictis penitus volumus subiacere. Et nihilominus in eos, qui sic suspensi conferre, eligere, presentare, confirmare, vel instituere ausi fuerint, excommunicationis quoad personam, quoque ad Caput, & Conuentus à diuina suspensionis sententia ipsi facto promulgamus, quibus etiam nullus alius, quoniam ipse Romanus Pontifex, siue absolutionis, siue relaxationis gratia, excepto mortis articulo, valeat impartiri, prohibemus, & litteris nostris predictis nihilominus in ceteris omnibus perpetuo valituri non obstantibus, &c.

Sensio confecti. Qui autem tales dicantur, remittitur Iudicis arbitrio, considerata personarum qualitate propter complexionem diversitatem, Menoch. de arbit. casu. 59. n. 3. Elamin. d. 5. q. 6. n. 8. Prosper de Augustino in addit. ad sum. Bullar. verb. beneficiorum resignationes in princ. Marc. Anton. Genuen. in praxi Archiepiscopi. N. cap. d. c. 53. m. 1. in nota edit. Nouat. d. tit. de benef. resignat. 2. in princip.

Valedunt, in infirmitas igitur est causa legitima ad resignandum beneficium, Flamin. d. q. 6. nom. 9. Prosper de Augustino. ubi supra vers. secunda. Valedunt, qui dicantur, etiam Iudicis arbitrio relinquunt Menoch. d. casu. 60. Marc. Anton. Genuen. d. c. 53. vers. aut valedunt, Nouat. d. nom. 2. vers. secunda est infirmitas.

Corpore impediti. Si impedimentum sit tale, ut non possit prestat id, ad quod tenetur, vel alias ipsi Ordinario videretur esse sufficiens, Propter de Augustino dist. loco vers. tertia. Ioan. Anton. Nouat. dist. nom. 2. vers. tertia, Marc. Anton. d. cap. 53. Flamin. dist. quest. 6. m. 31. & 32. vbi in nom. 36. exemplificat in octo morborum generibus, videlicet, in leproso, in scabioso, in heretico, in paralytico, in apoplectico, in habente morbum comitialem, in lussuato, in laborante morbo Gallico, prodecente vicio per corpus, in habente tremulas, vel chitragram contumiam.

Vel vitati. Flamin. d. q. 6. Prosper de Augustino. ubi supra, vers. quarto, Nouat. d. n. 2. vers. sexta ubi exemplificat in sex corporis deformitatibus, scilicet, in ceco, in claudico, in habente manum mutam, vel articulatam manus ad vendum inefficaces, in habente cum penitus abscissum, aut aded contractum, vel ligneo pede sit opus, in gibboso, & tandem in dimittio qualibet parte corporis notabili.

Crimini obnoxii. Quia crimina committentes facilius ad resignanda beneficia admittuntur, cum ad eorum priuationem iura commenant, Fulse. d. cap. 28. numero 25. Flamin. dist. quest. 6. numero 57. Nouat. dist. numero 2. vers. quinta, Prosper de Augustino dist. loco vers. quinta, qui exemplificat in casibus in quibus ob crimen commissum venit beneficio priuatus, videlicet, in homicida, in simoniac, in adultero, in concubinario, qui post admonitionem non resipiscit, in sustinente excommunicationem per annum, in periuero, & in blasphemio. Huiusmodi criminosi inquisitione pendente, etiam post receptas probationes, & conelutim in causa, imò & pendente appellatione à sententia priuationis, simpliciter possunt beneficiis eorum ordinario renunciare, modò si fiat mentio criminis, & processus incepti, nisi crimen illud renunciantem indignum redderet. Flamin. dist. libro 3. questio 16. numero 23. Prosper de Augustino loco proximo citato. Marcus Anton. Genuen. cap. 1. in notis.

Censurisque Ecclesiasticis irretiti. Ita Fulse. d. c. 18. cap. 1. in notis.

280 Iuris Ecclesiastici vniuersi, Lib. III.

nom. 1.4. Flamin. d. q. 6. n. 67. Prosper de Augustino d. loco, vers. sexta. Marc. Anton. Gennef. d. c. 53. Nouar. d. nom. 2. vers. quarta, & hanc censuram diuidit in excommunicationem, suspensionem, & interdictionem, & querens de verborum signific. vbi diximus; & in e. de appell. verb. seruisque iuris signific. appel...

106 *Ani nequeunt, aut non debent Ecclesiam, vel beneficium inferuire* Referunt Flamin. d. l. quest. 6. numero 9 r. Prosper de Augustino d. loco, vers. septima. Notat. d. nomer. 2. vers. octaua, qui exemplificant quoad primam partem in Clerico bannito, in demoniaco, & in muto effecto; quoad secundam partem, de illis, scilicet, qui etsi possint, non tamen debent Ecclesiam, vel beneficium deferuire, exemplificant in Clerico turpiter, & scandalose vivente, in lunatico, in patiente florenschi languorem, & sic vomitum, in illiterato, & habente morbum caducum.

107 *Sen, qui vnu aliud, aut plura obtinuerit beneficia, referunt* Flamin. d. q. 6. a. nom. 108. Prosper de Augustino d. loco, vers. octaua. Nouar. d. l. n. 2. vers. nona, iuxta ea que dixi sup. hac l. 1. 3. de collat. vers. 24.

108 *Vel que ad aliud contigerit promoueri* Referunt. Flamin. d. quest. 6. nom. 157. cum segg. Prosper de Augustino d. loco, vers. nona, quia talis resignatio non tam dicitur fieri propria voluntate, quam necessitate, iuxta text. in cap. de multa, de probend. & in Extranoq. Externabilis, vers. qui verò deinceps, eodem titulo, inter c. omnia.

109 *Religionem quoque ingressi, vel matrimonium contrahentes, si statim ipsa id exequantur* Referunt Fuld. d. cap. 12. numero 18. Flamin. d. l. quest. 6. a. numero 163. Nouar. d. nom. 2. vers. decima, Prosper de Augustino d. loco, vers. decima, qui viam differentiam constituent inter Religionem ingredientem, & matrimonium contrahentes: quia, si Ordinarius admittit renunciationem illius, qui vult matrimonium contrahere, illo contracto de presenti potest conferre illud beneficium: verò admittat renunciationem illius, qui vult ingredi Religionem, statim non potest conferre illud beneficium, sed debet expectare per annum, iuxta quem potest exire.

110 *Qui etiam ob capitalis inimicitias nequeunt, vel non audent in loco beneficii residere seueri* Referunt. Fuld. d. l. cap. 12. numero 8. Flamin. d. l. quest. 6. numero 169. Prosper de Augustino d. loco, vers. undecima. Marc. Anton. Gennef. d. c. 53. numero 4. Oriuntur autem capitalis inimicitia ex lite super omnibus bonis, vel maiori illorem parte, ex criminali accusatione, vel si moueatur questio status, ut l. de resoluunt per me citati de officio & potest. Episcopi. p. 2. alleg. 41. n. 11. cum segg.

111 *Sed ne horum vltus, &c.* Ex his verbis colligitur maximè debet obstruere Episcopos, ut coram eis renunciantes, si sint in Sacris constituti, habeant aliunde, vnde vivere, & vicem commodè sustentare possint. Prohibet quoque Trid. Conc. sess. 21. de reform. cap. secundo, ne beneficium ad cuius titulum quisquam promotus fuerit, ipse resignare valeat, nisi facta mentione, quod fuerit ad illius titulum promotus, quo quidem casu minime tunc erit dimittenda ista resignatio, nisi consilio, quod aliunde vivere commodè possit ipse reus illis, & aliter factam resignationem irritam esse decernit ita Flamin. d. libro secundo, quest. 6. numero 36 & 39. Aloys. Ricc. in praxi rerum fari Eccles. decis. 314. in 1. edit. d. ius res. 172. nom. 1. in fine, & nom. 2. in 2. edit. Gonzal. de reg. 8. Cancell. gl. 5. q. 10. nom. 34. Nicol. Garc. de benef. p. 2. cap. 217. vbi nom. 214. subdit etiam in foro conlicite nullum esse, Campan. in d. iur. iur. Canon. rub. 8. cap. 6. nu. 2. Amendan. in addit. ad recep. legum Navarra 1. 2. tit. 8. lib. 1. de partimon. n. 21. vbi n. 22.

cum Garc. ibi sup. n. 193. in 5. Congregatione Concilij fuisse decilum pro forma traditam esse, ut resignans teneatur facere mentionem le aditulum beneficii resignati fuisse promouent, adeo quod per acquipollens adimpleri non possit, quod etiam fuit reuolutum in Rota in vna Leoden. Caneuicani Sancti Iacobi 28. Iuny 1621. coram bona memoria Remboldo.

Ceterum praecipue, &c. Collige ex his verbis Ordinariorum admittentes beneficiorum resignationes ex dictis causis, non debere illa beneficia conferre suis, aut admittentium consanguineis, & affinibus, vel familiaribus, etiam per circumum quia si hoc facerent, hanc resignationem praesumeretur tacite & indirectè facta ad suorum, que coram eis fieri non potest. Ita Flamin. d. libro 5. cap. 6. numero 180. Villaloban. sim. tom. 1. tract. 37. diff. 3. nom. secundo, Filline com. tertio tract. 45. c. 8. numero. 29. Sancti in opus. moral. libro secundo, cap. tertio dub. 36. numero. 24. Franc. Len in thesauri fari Eccles. part. secunda, cap. tertio, numero 69. Prosper de Augustino d. loco, post undecimam causam, vers. & quare, me citato Nouar. d. loco numero 22. vbi n. 23. cum Ricc. decis. 40. p. 4. dicit hanc prohibitionem esse extendendam ad alias vacationes, & numero. 24. cum eodem Ricc. p. 3. decis. 81. limitat in beneficiis parsonarum, & in parte non videtur huiusmodi Conflictationem in Hispania seruari, sed esse ab ea supplicatum, & asserit Nicol. Garc. de benef. p. 1. cap. 3. numero. 270. Calisto Palao tom. 2. tract. 13. diff. 6. puncta 1. 5. 1. nom. 7. Alphons. Moscos. in sum. tract. 15. c. 10. n. 2. Diana moral. resol. p. 5. tract. 14. resolus. 26. Ponat autem contra Ordinarios talia attentantes promouitur in d. censur. vers. Qui verò contra fecerint, quas quidem incurrit licet eas ignorauerint, ut aduertunt Flamin. d. q. 6. n. 221. Nicol. Garc. d. p. 1. c. 3. n. 271. Prosper de Augustino d. loco, post undecimam causam, vers. & quid Ordinarij, Non tamen per solam admissionem resignationis, sed ita demum si fuerit sequens collatio, Trinitan. decis. 7. p. 1. Nouar. d. ris. de benef. resign. n. 2. vbi numero 22. addit potnam praedictam non incurrit quando resignatur beneficium ad effectum vniendi fabricae Ecclesiae.

Restat nunc, videamus, quando, & intra quod tempus recessio, vel admissio resignationis faciat in manibus Ordinarij debeat ab ipso Ordinario fieri, & a promissio publicari: in quoadest expressa dispositio in Censur. Greg. n. j. X 111. de publicandis resign. i. n. cip. Humano vix iudicio. in hanc verba. De beneficiis autem, quae deinceps in manibus Ordinarij collationem etiam Cardinalium, etiam indulta, & facultates ad hoc ab Apostolica Sede habentium, ac Legatorum etiam de laere, & Delegatorum etiam speculandi eiusdem Sedis extra Romanam Curiam resignari, etiam ex causa permutationis contigerit, ipsi intra mensem negarij vniuersi in admissum, vel reiectum resignationis huiusmodi, & si per eos facta erit promissio resignari beneficij iuxta Apostolicas, & alias Canonicas Sententias omnino absoluant, & qui per praesens fuerint iocera tres menses à die sibi facta promissionis illa publicet, & possessioni beneficij capias modo, & forma supradicta, & quin illis elapsis nulla sit eius promissio, & beneficium vacare cessatur ex ipso Ordinarij, & alij praedicti, qui hoc, aut eis praescribitur non profecerint, eo casu, potestare disponendi de ipsi beneficiis sint ex vico priuati, eorum diffusio, ne ipse ad Sedem Apostolicam deuoluta existant alius idem ad ipsa Sede diuocant, modo, & forma praedictis concedatur. huius Conflicti meminit Nouar. in sum. Bulgar. tit. de beneficij resignat. possessione iura certum tempus capiendi; licet enim de iure Canonico nullum tempus

111

113

66

De Renunc & perm.benef.Cap.X V. 281

fit præferat ad capiendam possessionem beneficiorum, nihilominus à Sanctissimo Gregorio XIII. fuit sanctorum collationum, seu promotionem beneficij resignati in manibus Ordinarij esse faciendum intra mensem, & quod ille, qui de eo promissus fuerit intra tres menses à die subiectæ provisionis illam publice, & possessionem beneficij capiat, quibus elapsis nulla est eius proscriptio, & beneficium vacare censetur ipso iure, & ad sanctam Sedem Apostolicam ex sit: quod quidem tempus vnius mensis ad promotionem faciendum non currit, nisi à die scientiæ factæ resignationis *Novar. d. loco num. 3. & num. 6.* vel iure mentis dictæ Constitutionis satisfactum si non fuisset possessio capta ob meritum, & vniu ipsi proscriptio illam, puta quia in loco beneficij adfuerint viri annuati & *num. 18.* post Cocein *decis. 147.* libet non suffragari ad penam eandem cum possessionem capiam per procuratorem resignatij abique speciali mandato. Hinc ex dicta Constit. colligitur *lamin. de resignat. lib. 11. quest. 1.* *num. 6.* quod in resignationibus quæ sunt extra Curiam, ij, coram quibus fiunt, debent admittere vel recipere illas renunciationes intra mensem, & intra eundem conferre beneficia illa vacantia per resignationem, si eam admiserint, subdens, quod hoc non fuerat confideratum per reg. Cancellarij, nec per supradictam constitutionem Pij V. & quod optima ratione videtur possum, ne fiat frans & sic notat quod restringitur tempus, ut confectus intra mensem, idem annus *etiam lib. 11. quest. 1. num. 10. & 13.* referunt, & sequuntur Nicol. *Garc. de benef. part. 1. cap. 1. numero 185. & 357.* Iouan. Cochur in *reg. de publicat. resignat. num. 13.* *versus sed in tereff.* vbi dicit, quod Ordinarius locorum, vel Legatus de Latere, in quorum manibus fit resignatio beneficij, præscribitur spatium vnius mensis, ut admittant, recipiant, & conferant, & promissus debeat publicare, &c. Verum, quoad tempus conferendi, horum resolutio non videtur tuta: nam particula, & in *d. consus.* Gregorij XIII. d. sumit ex proinde orationem separatam facit, quasi dicat, quod negotiorum promissionibus resignati beneficij iuxta Apostolicas & alias Canonicas sanctiones omnino absoluant, & sic collationis tempus regulari debet iuxta dispositionem Iuris communis in *cau. nulle 2. de excess. preb. de sola enim admisso, & reiecto 0.* in quibus cadere possent frans, censentur restitui, & limitari ad mentem: de promissione enim id negotium dei potest, ut ex sequenti exemplo apparet: nam, cum certum sit, attentam dispositione Concilij Trid. *sess. 14. de reform. cap. 18.* concutium in Parochialibus etiam vacantibus per resignationem esse faciendum, & per *Constit. Pij V. incipit. In conferendis.* ad conferendum semel sit concessum, nec fuerit hinc Constit. per supradictam Gregorij derogatum, videbatur contrarietatem implicare, si intra mensem faciendi esset collatio huiusmodi Parochialibus præcedente concursu, ut aduertit Maffobr. in *sua praxi habenda consensu, requirit. 7. dub. 1. secundum Romanam impress.*

114 Vt igitur resignatio beneficij fieri possit & valida existat, adeo ut per eam vacare beneficium intelligatur, & libere possit alteri conferri requiritur primo potestas, seu facultas renunciandi, quæ non facile, aut ex quacunque causa sed tantum ex his, quas vidimus, causis esse concedenda.

115 Secundo requiritur, quod resignatio fiat libere & pure sine aliqua pactione, aut conditione, vel modo, alijs imoniacæ est & nulla, *cap. cum pridem. cap. sine de public. causa noi, de simon. Flamin. lib. 14. Angust. Barbos de Iur. Eccl. Part 1 l.*

9. 3. m. 1. Nicol. *Garc. de benef. p. 1. cap. 3. m. 145.* & supra laze *egimus.*

Tertio requiritur, ut resignatio fiat sponte, alioquin facta coactè, vel per metum nulla erit, ac invalida, *cap. Abbas, cap. ad audientiam. de his, qui vi, metusve causa sunt, Rebuffi. in praxi beneficiar. de resignat. ment. extorta. & tu. de vi in resignat. adhibita, Cocein. de benef. part. 1. cap. 8. num. 10. & 11. Flamin. lib. 11. quest. 1. & 2. Valer. Reginald. in praxi fore parit. lib. 30. tract. 3. num. 146. vers. 1. Nicol. *Garc. d. part. 1. a num. 1.* hoc est, venit recipiendum, *d. cap. Abbas, ibi, debent in irritum reuocari.* Fortun. *Garc. de ultimo finit. lib. 1. num. 190.* Nam in *cap. accepta, opposit. 1. num. 11. de resit. special. Flamin. d. lib. 13. q. 2. in princip. Valer. Reginaldus d. tract. 3. num. 333. Azor. instit. moral. part. 2. lib. 7. cap. 27. q. 1.* Actus enim gestus ob metum regulariter veniant rescindendi, *Schol. Medice. de casibus fore p. 1. q. 7. m. 62. Anton. Gons. tom. 3. v. 1. c. 4. n. v. c. ad fin. casu 6. Gregor. Lop. 1. 56. verb. de resit. tit. 1. part. 1. M. Anselm. conf. 2. m. 17. Scaplin de privileg. sacrum privileg. 1. 1. adu princip. Sayr. in elam regis, lib. 2. cap. 2. n. 10. Fatin. fragm. crimin. p. 1. lit. M. n. 25. Sanchez. de mar. lib. 4. dub. 8. n. 4. Guic. eod. tract. cap. 76. a num. 2.**

Quandò quòd fiat in manibus legitimi Superioris, qui sit persona ecclesiastica, ut supra diximus *x num. 7.* Vnde in manibus laici non potest beneficium renunciatio fieri, alioquin resignatio est irrita, *cap. ad aures, cap. quid in dubio de renunciat. Flamin. de resignat. lib. 7. q. 9. ex n. 8.*

Notandum est item, quod qui renunciandi facultatem cum instantia petiit, & obtinuit, communiare omnino compellitur, quia id aut propter eammodum Ecclesiæ suæ, aut propter saluam suam possumitur petiit, *cap. quidem, de renunc. Causid. decis. 1. num. 3. & decis. 1. num. 7. de renunciat. Mandol. in reg. de infirmis resign. q. 9. num. 4. Maiol. de irregular. lib. 3. cap. 6. V. c. de visis lib. 1. c. 18. m. 1. Valer. Reginald. in praxi fore parit. lib. 30. tract. 3. num. 328. vers. aduerse. Flamin. de resignat. lib. 5. q. 1. n. 4. cum segg. vbi n. 59. aliter procedere nedum in simplici beneficio, sed in habente Dignitatem ecclesiasticam, etiam Episcopalem, & num. 62. amplius, sine fuerit petita & habita licentia à Papa, siue etiam ab alijs inferioribus Ordinarijs, & num. 63. siue fuerit hæc licentia petita & obuenta per se, siue per alios, de mandato tamen, & ad instantiam beneficiatorum: & a num. 67. attestatur decisionem *d. cap. quidem*, hodie non procedere in beneficijs inferioribus, & Dignitatibus, quæ expeditio extra Constitutorum, quia in his licita est potestas post petiitum & obuentam licentiam renunciandi, donec consensus fuerit extensus in Camera, vel in Cancellaria, & a n. 68. testat procedere etiam hodie in Episcopis, qui si petierint, & obtinuerint licentiam, possunt postea eogi resignare.*

Item notandum est, quod resignationes recipiuntur inter illegitimos filios Clericorum, & ipsos precientes, ut, scilicet, aliter beneficium conferantur, nullius momenti existere decreuit Concil. Trident. *sess. 15. de reform. capit. 15.* quin petiit in fraudem factorum Canonum, & illius decreti factas vult censeri, ac propterea ipsi Clericorum filios nullatenus suscipiantur, *Nazar. conf. 5. in antiquis conf. 10. in nonis, de renunciat. Sayr. in floribus decis. sub eod. tit. decis. 1.* Flamin. *de resignat. libro 14. quest. 9.* quod quidem Concilij decretum disposuit tantum circa receptas resignationes post ipsum Concilium in fauor filiorum faciendas, Armen. *in*

282 Iuris Ecclesiastici vniuersi Lib. III.

addit ad recep. legem Nauarra, lib. 2. tit. 10. de filiis, Presby. num. 43.

111. Præterea notandum, quod potest quicumque non solum per se ipsum, verum etiam per procuratorem vnum, vel plures coniunctim, vel diuisim Clericum, vel laicum, beneficio renuntiare, c. 1. de procurator. in 6. Flamin. de resignat. lib. 9. quest. 3. ex num. 19.
112. Præsentem tamen in Curia personaliter præstare debet consensum, idcirco non poterit constituisse procuratorem, Flamin. lib. 8. quest. 8. n. 21. quoniam sit constitutus in magna dignitate etiam Cardinalatus. Vnde videmus Cardinales, quando resignant præstare consensum per schedulam, quam mittunt Notariis, vel ipsi Notarii accedunt ad eorum palatia ad recipiendum consensum, vt tradit Nam. in d. accepta, opposit. 7. n. 27. de resus. sp. aliter vero fit in Camera quando præstatur ibi consensus Notarii Camerae admittunt procuratores etiam presentem, Flamin. d. lib. 9. q. 12. & lib. 8. q. 8. n. 23.

114. Denique notandum, quod dicitur ad effectum perficiendæ resignationis requiratur consensus resignantis vel cedentis, sunt tamen aliqua beneficia quæ aliorum adhuc requirunt consensum pro validitate resignationis, vt sunt beneficia iuris patronatus, in quibus requiritur vltra consensum resignantis, & admissionem Papæ, etiam patroni, sine laicijs verbis Clerici, Roch. de Curie in tractat. de irregulat. verb. honorificum, col. 3. Conar. præf. cap. 16. num. 9. Flamin. d. lib. 8. quest. 10. num. 4. & 5. vbi scribit, quod humilissimi consensus potest præstari ante provisionem, in promissione, & post provisionem. Secundò beneficia electus, in quibus debent consentire ij, qui ius eligendi habent, Zabarell. in Clem. vnic. n. 18. de renunc. Flamin. d. q. 10. n. 11. Tertiò, beneficia, quæ sunt ad nominationem alicuius Cardinalis: nam in his consensum ipsius requiri scribit idem Flamin. d. q. 10. num. 4. sed in aliis beneficiis, quæ non sunt ad nominationem Cardinalium, non requiritur eorum consensus, si illa per eorum familiares resignentur, vt tenet idem Flamin. dist. questio 10. numero 2. De his omnibus latius infra ex num. 142.

§. III.

Qua beneficia resignari possunt.

125. Omnia beneficia, quantumuis maiora, renuntiare possit colligitur ex generalitate text. in cap. adnunc. ibi, vniuersis personis tui, &c. de renunc. & in cap. 1. eodem. tit. lib. 6. notant. Vucq. in cap. ex part. num. 12. de rescript. Boer. decis. 105. num. 4. Belam. in tractat. de perm. benef. 3. p. in princip. n. 3. & alij, quos refert, & sequitur Flamin. de resignat. lib. 2. quest. 1. num. 1. adducentes pro fundamento huius conclusionis vulgare illud principium, quo docetur vnanquamque fauori suo, tam in temporalibus, quam in spiritualibus renuntiare posse, l. pen. C. de pactis, cum. quem periculosum, 7. quest. 1. quod licet in se verum sit, beneficiis tamen ecclesiasticis non rectè adaptatur, quoniam resignatio, non ex mera cedentis voluntate, sed ex legitima causa à Superiore admissa dependet, caput. 1. cap. nisi cum primum, de renunciat. Vnde patronalia beneficia, & Ecclesiæ non numerantur, & etiam illa, quæ cadunt sub consuetudine operandi, ac Hospitalia in titulum collata resignari possunt, vt tradit Viuiam. in præf. inuic. par. lib. 13. cap. 10. ex num. 32. & etiam Summus ipse Pontifex, vt supra diximus lib. 1. cap. 2. num. 211. vbi etiam num. 212. late

egimus, an deberet apud aliquem huiusmodi resignationis Summi Pontificatus ficti, cum non deus Superior, qui illam possit acceptare?

Amplius primò, vt procedat etiam resignans sene sit vt post Archid. in can. nihil 7. quest. 1. resoluunt Mandol. in reg. de infirmis, quest. 4. num. 7. Flamin. lib. 3. quest. 17. & num. 1. licet talis renuntiatio difficiliter admittatur ex Rouill. in rr. de iust. p. 2. cap. 14. num. 2.

Amplius secundò, in infirmis etiam morti vicinis quibus huc communi attentio licet non est beneficia assignare, vt colligitur ex can. quoniam, 7. questio 1. contuluit Dec. conf. 224. Roman. conf. 342. Mandol. d. quest. 4. num. 7. idque duobus potissimum fundamentis suaderi potest: primò, quia legitimi actus infirmis non denegantur: vnde testamentum condere, matrimonium contrahere, testimonium dicere, & similes actus sibi non prohibitis speciatim efficere possunt: de testamento est text. in l. 2. ff. de testam. l. subueni. C. rod. in matrimonio probæ text. in c. 1. vers. leprosi autem, vbi Abb. & Doct. de coning. leprosi. tenetur Communem Alex. in l. 1. qui possunt ff. de lib. & post. de testimonio agut text. in cap. quoniam frequenter, vers. nisi forte, vt lite non contest. Secundum fundamentum colligitur ex capitulo pridem, vers. alia verò causa, de renunciat. vbi inter alias causa, ob quas beneficiarius resignare potest, commemoratur infirmitas, per quam ægrotus impotens redditur ad postulare munus extendendum, plane quo quis morti magis vicinior est, eo magis impotens efficitur ad munus subeundum: igitur ægrotus etiam morti propinquus beneficium renuntiare potest. Dixi, hoc communi assensu, vt ostenderem contrarium hodie practitari per reg. Cancelaria, de infirmis resignantibus, qua cauetur, quod si quis in infirmitate constitutus, siue simpliciter, siue ex causa permutacionis, beneficium resignauit, & postea infra viginti dies à die præstati consensus computandos de ipsa infirmitate descessit, si beneficium per talem resignationem consecutus, collatio nulla sit, & beneficium per obitum vacare censetur: quam regulam, à Bonifacio VIII. prius conditam, deinde à cæteris Pontificibus confirmatam, & in multis additam offendit Ludouic. Gom. in præf. eiusdem reg. num. 8. Flamin. lib. 12. in princip. & num. 2. cuiusque varias rationes conuenit Dec. conf. 224. num. 2. Mandol. in eadem reg. quest. 1. num. 3. q. 15. n. 11. Rebuff. in præf. benef. tit. de infirmis resignantibus. gl. 1. n. 2. Prima ratio fuit, ad cuiusdam fraudes, quæ Ordinariis collatoribus, & habentibus expectantias fieri poterant, si infirmis licitum esset beneficia sua vsque ad extremam diem renuntiare, vt colligitur ex cap. 1. de renunc. lib. 6. ex quo regulam hanc fuisse deductam prouincit Ioan. And. in cap. vlti. de collat. de regem. Sola de benef. part. 1. quest. 18. Castid. dec. 32. & num. 5. & alij quos refert Flamin. d. lib. 12. quest. 1. num. 3. quod mihi efficaciter non probant, quia in d. cap. 2. non consideratur dolus & fraus ex parte infirmæ renunciantis, sed potius ex parte illius, qui tenet beneficium renuntiantem, vt in eo expectantia, aut altera iuxta locum habere possit, & ita beneficium infirmis fortè pinguis sibi conferatur. Per contrarium verò in regula de infirmis, si fraus aliqua consideratur ex parte infirmæ renunciantis, est potius presumenda, qui cum beneficia per mortem diuinitate cogatur, vult potius consanguineo, amico, aut Ordinario in cuius mense renunciat, gratificari, quam habenti expectantiam, aut alteri Ordinario in cuius mense decedere potest, beneficium libere diuinitate. De-

indq

inde in d. cap. 2. ad fraudem presumendam tria considerantur, tempus renunciationis, beneficium pingue, & gravis infirmitas: verò in reg. de infirmis, venit omne beneficium, ut infra tempus ad viginti dies coactum, iussu levis infirmitas, resignatio insuper facta contra formam regulæ annullatur: quare, licet fateatur prædictam regulam ad fraudes evitandas emanasse, non tamen pro eo ex d. e. 2. fuisse desampnam. Altera ratio fuit, ne infirmus de beneficiis per viam successioneis disponente videatur contra reg. text. in c. 1. de probend. c. ad decem, cap. ad abolendam, de filiis Presbyr. Illa enim, quæ Dei sunt, ab homine dari non possunt. can. plerique 8. q. 1. Alias rationes ad prædictam regulam assignare nititur Cunct. conf. 88. n. 12. l. 1. & Flamin. d. lib. 12. q. 1. An. 25.

- 119 Beneficia omnia sub dicta reg. de infirmis, comprehenduntur, ut in ea tradit Reb. gl. 5. etiam patrimonialia Mandol. q. 15. n. 10. in fine, Gom. q. 21. Flamin. d. lib. 12. q. 3. n. 10. & præceptoris, si sunt perpetue, & datur in titulum perpetui beneficii, Mandol. q. 20. & Commende, Rebuff. gl. 7. & etiam quæcunque beneficia, etiam restructa, licitiosa, & electa Azor. q. 1. d. 7. cap. 28. & regularia Rebuff. gl. 5. in fine Anastasius German. de indolis Card. 5. Regularia n. 33. ac etiam in patronatus, Gom. q. 17. Flamin. d. lib. 12. q. 3. n. 28. Azor. d. lib. 7. c. 28. q. 6.

- 130 Illud tamen controversum est, an sub illa regula comprehendantur beneficia in manibus Ordinarij resignata, si resignans infra viginti dies innotat Negativam partem sequuntur, Dec. conf. 224 n. 4. Mandol. d. reg. q. 16. Papon. lib. 3. art. 2. in fine. 1. quia verba illius non continent renunciationibus, quæ sunt extra Curiam, cum dicat viginti dies à die prædicti consensus, non verò à die resignationis esse computandos; planè in renunciationibus, quæ sunt coram Ordinariis in ipso actu renunciationis præstatum consensus, nec alius extensus viterius requiritur: ergo verba illius regule his renunciationibus adaptari non possunt, quinò non solum verba, sed etiam rationes, in quibus prædicta regula fundatur, in renunciationibus coram Ordinarij factis deficere videntur, cum infirmus coram Ordinariis non possit renunciare in favorem, sed tantum simpliciter, ut supra ostendimus, ac proinde omnis fraudis suspicio, & hæreditæ successioneis figura deficere videatur. Contrarium tamen, imò regulam de infirmis, habere etiam locum in renunciationibus coram Ordinarij celebratis, resoluit Gom. in d. reg. q. 16. Castad. dec. 31. n. 9. Reb. in praxi sit. de infirmis res. gl. 12. n. 3. & de nominis. q. 16. n. 18. Flamin. d. lib. 12. q. 3. n. 8. VVancleconf. 257 n. 12. de probend. Azor. d. lib. 7. cap. 26. q. 1. cum ratio fraudis, in qua regula illa principaliter fundatur, in quacunque renunciatione locum habere possit, & verba, prædicti consensus possint quoque in Ordinarij verificari, apud quos consensus in ipso actu renunciationis præstatum, inter quæ viginti dies numerantur, cum tamen in renunciationibus in Romana Curia celebratis à die consensus extensi computari debeant.

- 131 Amplia tertio, ut locum habeat, etiam si beneficium statim vacare debeat, adhuc cuius beneficiarius tale beneficium renunciare potest, cum interim ius habeat in re, quod per renunciationem transferre possit. Poni potest exemplum in eo, qui Parochiam Ecclesiam obviat, & in fine anni, intra quem promoveri tenebatur, iuxta e. licet canon. de elect. lib. 6. prædictum beneficium resignavit,

talis nanque resignatio ultima die anni fieri potest, notant Anchar. in c. commissa, de elect. in 6. Castad. dec. 27. de locat. Rot. dec. 38. de probend. communem dicit Flamin. lib. 3. q. 2. n. 8.

Amplia quarto in beneficiario, qui nondum sui beneficii possessionem adeptus est; quia tale beneficium ante apprehensionem possessionem renunciare potest, ut resolvunt Anchar. in c. ad audientiam 31. numer. 2. de rescript. Burg. in cap. ceterum, num. 16. 1. end. tit. Petr. Gregor. synagm. iuris. lib. 17. cap. 17. n. 16. Nauconf. 4. n. 2. de finem. Flamin. d. lib. 2. q. 26. Boët. dec. 308. n. 1.

Amplia quinto, in beneficio cujus pensionis gravato quod resignans simpliciter, seu, in favorem resignare potest, dummodo aliam pensionem sibi non reservet: quia tunc tenebatur prioris pensionis valide referre mentionem facere, Ita resolvunt Gig. de presen. q. 29. Castad. dec. 5.

Amplia sexto in no re 25. antequam, maiore tamen 14. talis nanque, si beneficium in ecclesiasticum habeat, illud absque curatoris auctoritate resignare potest, ut notant gloss. verb. quomodo, & in cap. ex parte, de rescript. special. communiter recepta, ut per Abb. num. 14. & alios ibi, Coulib. 1. var. cap. 5. numer. 2. & 3. Flamin. d. lib. 2. quæst. 7. numero 11. Azor. in sit. moral. p. 2. lib. 7. c. 20. q. 9. Valer. Reginald. in praxi fore patet. lib. 30. rr. 3. n. 34.

Amplia septimo, in beneficiis Apostolicæ Sedis restructis. possunt enim non solum coram Romano Pont. sed etiam coram Ordinariis resignari, quia restructio solum afficit beneficium quoad potestatem conferendi, non tamen quoad potestatem renunciandi, ut resolvunt Roca. dec. 4. de renunciat. in novis, & dec. 8. numer. 9. de probend. Hieron. Gabr. conf. 189. numero 6. libro 2. Petrus Gregorius synagm. iuris libro 17. c. 17. Flamin. libro 2. quæst. 16. numero 3. & libro 7. quæst. 14. numero 6. Vitiuz in praxi iuris patronat. lib. 3. cap. 10. num. 3. 35. & sic poterit Episcopus resignationis dictorum beneficiorum recipere, non autem illa conferre, ut proxime citati Doctores adnotant. Sed an ex tali renunciatione dicatur ius à renunciantis abdicatum; distinguendum est cum Ainea Falcon. de ceteris benef. quæstione 4. assert. tertio vers. ad quod, si de facto, numero nove aut beneficium erat restructum ratione personæ obveniens, ut putat, quia esset familiaris, vel officialis & tunc per renunciationem factam coram Ordinario non vacat, non quia restructum, sed quia renuncians erat exemptus à iurisdictione Ordinarij; aut verò est restructum specialiter ad favorem certæ personæ, & tunc vacat, Roca. in Castad. de beneficium 10. Decembris, c. 617. a. r. R. P. D. Merlino. in vers. nec videtur.

Amplia octavo. ut possit Episcopus recipere resignationes beneficiorum existentium in sua Diocesi, etiam in Curia, non tamen conferre, quia tunc beneficia dicuntur in Curia vacare per resignationem, & id eo casu collatio palam ad Summum Pontificem spectat Ita Coulib. 1. var. c. 10. lib. num. 8. Flamin. lib. 7. q. 14. n. 23. Prosper de Augustino in addit. ad Quarant. verb. beneficium resignations prope fin. vers. an ante Ordinarij, qui tamen adhibere hanc cautelam in conferendo, ut exeat ab Urbe ad hoc, ut dicantur in aliena Diocesi.

Licitum primum illam regulam, quæ docemur omnibus licitam esse beneficia sua quæcunque illa sint, simpliciter, aut in favorem resignare, ut non procedat in beneficio, in quo resignans tempore resignationis nullam ius omnino habebat, ut

ex Boër. & alius colligit Flamin. lib. 3. q. 1. n. 2. c. Lancel. de attent. c. 5. n. 3. 4. c. statione cap. quod inueni 5. de inuenerat. vnde fit beneficiarius propter crimina ipso iure beneficio priuatus illi renunciare non possit. vt pñt Flamin. ar. in infra, num. 18. de refcript. tradit Hicton. Gabr. conf. 106. n. 11 lib. 2. Robuff. conf. 64. n. 4. Nau. conf. 1. n. 12. de refcript. & alij per me citati supra hoc lib. cap. 14. prope fin. ante verſ. ſicundum notandum.

141. *Lamiae secundò, in beneficio, ad cuius titulum quis
fuit ad sacros Ordines promotus, quòd resignare non
potest, nisi facta mentione, iè ad illius titulum
fuisse promotum, & aliunde commode posse viue-
re; aliter facta resignatio nulla erit, vt explicè de-
creuit Concil. Trident. sess. 21. de refer. cap. 2. Fla-
min. l. b. 2. q. 6. a. n. v. & diximus suprà hoc cap.
super verba Constit. Piane. n. 111.*

141. Limita tertiò. In beneficiis, ut si patronatus, que sine consensu patroni, siue laici, siue clericus ille sit, renunciari ad finem, aut penitus non possunt, ut post alios resoluitur Roch. de *inre-gation. verb. beneficium, quæst.* 3. *Puz. decis.* 40. 2. lib. 1. *Cou. pract.* 1. §. 5. *Famini lib.* 2. q. 4. m. 4. & lib. 7. *quæst.* 1. 4. m. 8. *Vinn. in practi. iur. patronat. lib.* 13. cap. 10. m. 2. *cum sequant. vlt. impress.* *Corrad. ad reg.* 8. *Canell. gloss.* 1. 8. m. 2. & *gloss.* 4. m. 20. *Coccin. decis.* 174. m. 3. *Rota decis.* 427. m. 1. *per. 1. recent.* *Gratian. discipulat. forensium.* c. 3. §. 3. *Calab. de patronatibus Regis Canon.* c. 10. & 11. ubi late dicitur an Ecclesia Regis patronatus possit renunciari in finem alicuius. vel cum alia

143 potest constitui in Episcopo auctoritas, vel cum alia
petuntur sine consensu Regis. Religatio igitur,
seu permutatio sperto patrono facta non est ipso
iure nulla, sed venit annullanda, nisi expressus aut
tacitus patroni consensus superueniat, aut Pon-
tificis derogatio, que in iurapatronatus hincorum
expressa requiritur, vt post Felin. in *tratt. quando
littera Apostolica necesse patronis resoluit* Couar
dict. c. 36. & Cabell. dicit. *tratt. de patr. Regis Corona
cap. 11. num. 3. vbi n. 6.* iudicat in patronatibus Re-
gis non valere transactionem Ecclesie absque

144 Regis confensio, & illi infusio. In quibus verò car-
tibus Romanus Pontifex derogationes concedere
soleat, frequentius tradunt Sclu. de *benefic. p. 2.*
quest. 13. & Rebuff. in *tradi. nominat. quest. 15. n. 9.*
hodie de rogat in totum in casibus infra scriptis.
Primo, in vacatione perobitiani apud Sedem. Secundo,
in vacatione per resignationem ex causa
permutationis. Tertio, quando beneficium, vel
insupponatur est litigiosum. Quarto, quando pa-
troni in presentatione commiserunt sonum.
Quinto, quando petuio est pro filio patroni, vel
compro. Sexto, quando insupponatur est mix-
tum. Mohidan, *decis. 156. in fine*, quia in tali mix-
tura eminet qualitas patronatus licalis. Flamin. *de lib.*
lib. 3. g. 4. Nicol. Gare. de *benefic. part. 1. c. 1. §. 11*
n. 181. Vidi dubitari an coadiutor possit dari
in beneficio patronato confensio patroni? & inveni
Lambert. de *insep. 1. p. lib. 2. g. 6. princ. art. 20.* re-
solventem quòd cum coadiutorum dare lapia ordi-
nationem status Ecclesie, & in eo vertatur interfe-
re Ecclesie, quam patroni defendere tenentur, ideo
requiri patronorum consensum asserit, siue coadi-
utor deat ut sit futurus & perpetuus successor,
siue ut sit temporalis eo quod titularis sit senex,
infirmus, vel debilis, etiam in terminis *c. tunc*,
de *clericis agrot. lib. 6.* Inrelligendum tamen duxi
hanc resolutionem casu, quo necessitas Ecclesie
adeo non vrget ut quarcunque dilatio illi no-
ceat possit, quia tunc poterit deputari coadiutor

etiam sine patris consensu per Ordinarium, vel
iuxta terminos *dist. capit. vic.* dummodo tamen
quamprius et ab eoque tutor assensus, quem, vellet
notare, constet fidei Ecclesie necessitate praes-
tasse tenebatur; fuit enim ista per modum prohi-
bitionis, quae idcirco non inveniatur in Ecclesia. Re-
buff. *de sent. praescript. praefat. num. 17.* Duran. *dec. 74.*
num. 41. & ideo Ordinarius sua ordinaria auctoritate
potest deputare vicarium seu economum in be-
neficio vacante de inepatronatus interim & quous-
que de rectore promittit: aut cognoscitur de iuri-
bus dignitatum, Duran. *ad dec. 74. n. 10.* Vbi *num. 39.*
post Federic. de Senis *conf. 95. n. 3. vers. item super eo.*
resolvit quod vicarius potest deputari per Ordi-
narium sine consensu patris.

Limita quoque, in beneficiis electiois, quæ sine
consensu eligentium resignari non possunt, Card.
in *Clem. viii. numero 18, de renunciat.* Flamin. lib. 8.
9. 10. num. 11. *Vitman. de lib. 13 cap. 10. numero 28.*
vbi numero 29. pariter resoluit non posse resignari
beneficia vana? antequam vno sortitur. eff. cum,
nisi resignatio sit facta coram Papa ad suum em alie-
nus cum narratio vitionis, & numero 31. quod nec
illa, super quibus concessæ sunt expeditiones à Sede
Apostolica resignari possunt.

L'mita quicquid in beneficio, in quo alij fuit re-
feruata regis, ut per Mandosin praxi *signatur*
gratia, verb. regreſſu cal. ſerua, Vtall. decif. 215. in
prime parti. 1. Viuiat. d. lib. 23. cap. 10. num. 38. vbi
numero 46. poſt Caſſid. decif. 4. numero 4 de leges,
ſubſide pariet non poſſe reſignari beneficiu, quan-
do is cui ſuper illo referuata eſt penſio, agit pro ea
non ſolam contra beneficiatum ad priuationem, ſeu
ad reſeſſum.

Limita sexto, in beneficiis litigiosis, Lancell. 147
de attent. lib. 2 cap. 4. num. 254. Flamin. lib. 2. quest.
3. a num. 1. vbi num. 56. & 57. subdit id non procedi-
tere, quocies lis esset super priuatione beneficii,
nisi priuatio peteretur ad eam adiudicandam ab
alio Azor. in fist. moral. pari secunda libro 7. cap. 1. 29.
quest. 5.

§. IV.

Qui fiat renunciationis effectus?

Primus renunciacionis eff. dicitur, ex quo reliqui
143
contingunt, per resignacionem à superiore ad-
mittant beneficium vacare; argum. text. in *capa.
susceptione de rescripto libro 6.* cum tennariis ins con-
tine, quod in beneficio habebat, ipso facto amittat,
*cap. quod in dubio, de renunciat, flum. de resignat.
lib. 1. qua. 2. numer. 17.* Vini. in *praxi iurisperen.
lib. 1. cap. 10. ex numero 6. in ultimis impress.* ita vt
ab eo omnino Ecclesia maneat soluta, vt colligitur
ex *text. in cap. ex transmissio, eodem titul.* Vnde non
potest resignans in beneficio resignato amplius le
intromittere, sed quoad illum per mortuo repu-
tatur, vt bene notant gloss. *verb. cedentem in cap.
quoniam, 3. de prebend. in 6. Campan. in diversis. l. i. de
Canon. rubr. 1. cap. 27. num. 60. vers. alterum quod in
dicta.*

Secundus renunciacionis effectus est non posse 149
beneficiarium post simplicem, ac puram renunciacionem
renunciacionem a Superiore admissam, possessionem
vltimam vltimis retinere; sed statim de idoneo Pastore
beneficium providendum, vt ex Concil. Trident. & aliis
scriptis colligit Flaminio libro 1. questione 7. numero 7.
Vintjan. de cl. cap. 10. num. 11. aliter dicendum in re-
nunciacione conditionali in fauorem cuius personae
celebrata.

De Renunc.& potuit benef. Cap. XV. 285

celebrata, in qua Rebuff. in *praxi tit. de financia resignat. n. 27.* Rodiniac. in *trait. de benef. cap. 14. n. 26.* & Flamin. ubi supra resoluendum ponant posse resignantem beneficii possessioni incumbere, & omnia ad illud spectantia excoercere, donec resignatarius eiusdem possessionem apprehendat: quia, cum in resignatione condicionali ius à resignante non abdicatur, nisi resignatario cum effectu fuerit quæsitus, nec illi ante captam possessionem quæquam censetur, rectè sequitur posse resignantem usque ad illud tempus possessionem retinere. Ego verò prædictam opinionem dubiam existimo: quia, antequam de naturali & vera possessione, aut de civili & iusta: si de vera & naturali per simplicem resignationem, illa non admittitur vt *sup.* ostendimus: si de iusta & civili usque ad possessionem per resignatarium apprehensam, durare potest: cum resignans amisso titulo iustam & civilem possessionem amittit: perdit autem titulum suum ac ius resignatio fuit quæsitum.

250 Tertius renunciationis effectus est, non posse resignantem post admissam renunciationem beneficii fructus percipere, cum per illam canonicus titulus sit extinctus, sine quo beneficium iustè possidendi nequit quod in simplici ac pura resignatione de plano procedit, quoad fructus à solo separatis ante dictam renunciationem, Rot. dec. 279. p. 2. recent. quam refero de offic. & potest. Episcopi. p. 3. alleg. 117. n. 2. in volum. impress. in condicionali resoluendo fuit controversum est, ac poëinde variis opinionibus testantur scribentes, vt per Rebuff. in *praxi tit. de financia resignat. n. 40.* & in *trait. nominat. q. 14. n. 157.* Rodiniac. de benef. c. 14. n. 26. Ioan. Garc. de expens. q. 16. Cou. lib. 1. var. c. 15. n. 12. Molin. de primogen. lib. 3. c. 11. Gam. Inst. dec. 128. Casalcan. dec. 44. n. 4. Guëtes. canonie. quest. lib. 1. cap. 33. Flamin. lib. 1. q. 6. a. n. 10. Cabod. diuers. in res. argum. c. 3. n. 18. D. Barbosa in d. diuersis. par. 2. in prime. n. 49. ff. soluto matrimonio. Castil. de usufructu. lib. 1. c. 79. Hieron. Gabr. conf. 193. lib. 1. Cuall. commun. contra commun. q. 161. Nicol. Garc. de benef. p. 2. c. 2. n. 125. Visian. d. lib. 1. c. 10. ex n. 8. Rot. dec. 279. p. 2. recent. Ego verò in hac questione tres casus diuersos considerandos esse existimo: primum ad illud usque tempus, quo ius à resignante abdicatur, & resignatario quæritur: secundum, quando ea de re resignanti plenè non constat: tertium à tempore noticiæ, donec beneficii possessio per resignatarium capta sit. In priori casu, cum in condicionalibus resignationibus ius & dominium à resignante non abdicatur, nisi resignatario purificatis conditionibus translatum sit interim resignans dominus est, & integros beneficii fructus facit suos. In secundò verò casu, nempe, ab eo tempore usque ad tempus scientiæ, cum resignans bonæ fidei possessor sit, & iustam possessionem præcedenti titulo adhuc collocatam retineat, sicut quilibet bonæ fidei possessor, fructus percipere & retinere potest, iuxta distinctionem, quam inter exantes, & consumptos tradunt Bart. & Doctores in *lex diuersa ff. de rei vendit. & in l. certum C. eodem.* Cou. lib. 1. var. cap. 3. n. 6. D. Barbosa. ubi supra n. 46. cum seq. In tertio verò casu, scilicet, à tempore scientiæ usque ad apprehensam possessionem, quoscunque resignans percipit, aut percipere potuit, deductis expensis, tanquam male fidei possessor resignatario restituere teneatur: quod verò scientia in proposito requiratur, explicat Flamin. de D. Barbosa d. dist. locis.

Quartus effectus est, non tenere resignantem post admissam renunciationem pensionem super beneficio impositam, & cetera illius onera amplius soluere, quia, cum pensio onus sit reale super fructibus beneficii imposuit, vt post Ioan. And. & alios in cap. nisi essent de prebend. resoluunt Gig. de pensib. q. 6. 3. n. 2. Boet. conf. 161. lib. 4. & alij plenè per me citati de offic. & potest. Episcopi. p. 3. alleg. 120. n. 1. secundum Lugdunum. impress. & resignans post admissam renunciationem fructus amplius percipere nequeat, vt supra ostendimus, rectè sequitur, resignantem ad futuras pensiones, & cetera onera realia non obligari, ad decusas tamen usque ad diem renunciationis teneri, vt cum communi resoluunt Flamin. lib. 1. q. 8. n. 18. quæ doctrina, licet in simplici renunciatione vera sit, in condicionali tamen fallit, quando resignans post admissam renunciationem fructus usque ad tempus scientiæ bona fide percipit, tunc enim ad pensionem quoque pro eo tempore obligatur. Quare planius dici potest, resignantem tantum ad pensiones, census, collectas, & cetera onera realia teneri quoad beneficii fructus suos fecerit, imò si post solutam pensionem fructus restituere cogatur pensiones iam solutas rectè computabit, vt post Gig. conf. 124. n. 1. resoluunt Flamin. d. quest. 8. n. 41.

Quintus effectus est, non teneri resignantem post renunciationem admissam Hocis canonicas recitare, nisi ad eas recitandas ratione sacri Ordinis, aut aliunde obligetur, vt tradunt Nauarr. in *trait. de Hocis cum cap. 7. n. 1. & in cap. accepta. oppos. 3. n. 21.* Flamin. lib. 1. q. 9. a. n. 1. quia, cum ad id ratione beneficii teneretur, eo dimisso cessat obligatio, arg. text. in cap. cum cessante, de appell. Facit efficax ratio: nam si ille, qui sui beneficii fructus non percipit, nec per eum stetit quominus perciperet, à diuino Officio recitando deobligatur, vt cum Palud. & alij resoluunt Nab. d. c. 7. n. 28. à sacrosancto in nostro casu, ubi resignans, nec fructus percipit, nec vllum iam in beneficio ius habet: quod si interim dum sibi de renunciatione legitimè non constat, fructus bona fide percipiat, eundem ob obligatione non deobligarem. De resignatario autem à quo tempore diuinum Officium recitare teneatur, controversum est? Nam in d. cap. 7. statim post collationem teneri existimat, cum per eum ius in beneficio consequatur, c. si n. hi absenti, de prebend. lib. 6. Flamin. vero d. q. 9. cum comuni, & magis recepta sententia resoluunt resignatarium post captam possessionem obligari, quia tunc fructus incipit recipere, & ab eo tempore esse computandos sex menses per Leonem X. & Pium V. præfinitos ad primationem fructuum incurrendam, de quibus per Nau. in man. cap. 15. n. 121. & conf. 14. de celebrat. Missar. di. 17. eodem tit. in n. 10. Ego verò Flamin. sententiam admittentem in præbendis Ecclesiarum Cathedralium, & alijs beneficiis, quorum fructus solis præsentibus debentur, nec ad resignatarium, nisi post apprehensam possessionem, pertinere incipit: in alijs vero beneficiis, quorum fructus post resignationem successoris reuertuntur, resignatarium post collationem ad diuinum officium obligarem, cum iam beneficii dominium obtineat, & fructus in effectu consequatur, & in hoc casu Nam. opinioni adhaerendum puto.

Sextus renunciationis effectus est, resignantem post renunciationem admissam ad residendum amplius non teneri, cum per renunciationem obligatio

251

252

253

254

cuius fauorem renouatum fuit, tale beneficium vacare non censetur, sed potest resignans ex antiquo titulo possessionem continuare. Ratio est:

- 73 quia resignans in fauorem certe personæ de sui beneficii ius abdicare non intendit: nisi beneficium resignatio acquiratur, in cuius fauorem cessio, seu resignatio facta fuit; neque Pontifex resignationem pro alio, quam pro eo, admittit: intendit ita Callid. *decis.* 3. n. 1. de *renunc.* Mandol. de *signatura gratis*, in de *resignat.* à princ. Rebuffi. in *praxi*, in de *benefic. posses.* n. 146. Barlat. *conf.* 411 n. 5. lib. 4. Flamin. d. q. 3. n. 47. *cum segg.* Rot. in *Leodin. Canonici* S. Dionysij. 25. May, 1628. cor. R. P. D. 74 *meo Pironano*. Tum, quia resignans ad fauorem certe personæ conditionaliter resignat, dummodo, scilicet, dictæ personæ beneficium perfectè acquiratur, ac proinde donec resignatio sit effectum sortita, ius & possessionem non amittit. Achil. *decis.* 10. n. 1. & 4. de *resig. spolia*. Mohedan. *decis.* 36 per tot. de *renunc.* & fuit dictum, in *Corduben. praxim* in *uotum*. 4. May 1503. coram bona mem. Card. Lancello. in *Leodin. Canonici*, 25. Iunij 1621. coram Card. Verospi. & in alia *Leodin. Canonici* 27. Martij, 1623. coram Reuerendissimo D. meo Coccius Decano, & in *Romana Canonici* S. Maria in qua lata, 29. Maij, 1614. & in *Athen. Canonici*, 18. Maij 1613. coram bona mem. Buratt. nec probatur effectum, nec ius abdicat: resignans, donec litteræ fuerint executæ, & beneficium resignatio acquisitum Rot. coram Gregor. XV. *decis.* 159. n. 6. & fuit dictum in *Abulen. & Zamoren. beneficiorum*, 16. Iunij 1464. coram Penia, impressa per Garc. de *benefic. p. 6. cap. 2. num.* 126. & in *Burgen. Canonici*, 28. Aprilis 1597. coram Card. Pamphilus sen. impressa per Marchesam. de *commis. sum.* 1. pag. 143. & in *Amptanen. beneficij*, 17. Februarij 1614. coram R. P. D. Merlino, & in *Nucerina Parochialis* 28. Iunij 1630. coram R. P. D. Metmanno, ubi extenditur, quamuis resignans tanquam economus ab Ordinato deputatus beneficium administrasset: quia huiusmodi actus non concludit necessitè, quòd resignans habuerit animum abdicandi à beneficio, & possessionem in euentum, in quem illud perpetuò non acquireretur resignatio: nam deficiente hac conditione ius remanet penes resignantem, donec ea purificetur. Achil. *decis.* 4. *num.* 1. de *renunc. pennis*. & in terminis possessionis capte per resignatum, etiam volente resignante: si uero beneficium non acquiritur resignatio est *decis.* Mohed. ubi. de *renunciat.* quam sequuta est Rot. in *d. Nuterina Parochialis*, & hac dicitur intentione resignantis, ut dixit etiam Rot. in *Leodin. Canonici* S. Dionysij. 25. May, 1616. Coram R. P. D. meo Pironano. Hinc resignans non cadit super beneficio, nisi litteræ Apostol. in *forma dignum*, ad fauorem resignanti expeditur, executioni fuerint demandatæ, ut dixit Rota coram Buratt. inter eius impressas *decis.* 871. & in *dicta Amptanen. beneficij* coram R. P. D. Merlino. Hinc etiam Rota in *Columbren. Canonici* 4. Februarij 1613. coram R. P. D. Merlino, impressa per Paul. de Rubens *decis.* 92 à *num.* 13. *sum.* 2. *diuers.* alijs p. 6. *recent.* dicit, quòd si grata resignatio fuerit expedita in *forma dignum*, per quam datur dimissarum mandatum de prouidendo; quatenus resignantius repetitur idoneus, nullumque tributur etiam resignatio ius in re, nec à resignante ius præuium abdicatur, nisi postquam gratia mediante collatione facta resignatio fuerit execu-

tionis mandata. Pendente licet inq. validitate, vel inuvaliditate resignationis, & an sint purificatæ conditiones, antequam resignatarius adipiscatur possessionem, deuit resignanti manneant, etiam contra resignatarium, saltem respectu detentationis Rot. *decis.* 1. de *renunciat.* in *nois*, cum alijs in *Leodin. Canonici* S. Pauli, 25. Iunij 1621. coram Card. Verospi. locus autem, si resignatarius tepetatur in possessione; quia ipsi, non resignanti danda est manutentio, Rot. *decis.* 92. p. 2. *recent.* in qua aliz decisiones referuntur.

Secundo inferitur beneficium non vacare, nec 76 ius à resignante abdicari, si ex aliqua causa beneficium à resignatio quæsitum non sit, v.g. si excommunicatus sit, si sit laicus, si absens sit & acceptare noluerit, aut ante acceptationem moriatur, quia in his, & similibus casibus resignans per resignationem nullum ius amittit. Potest etiam poni exemplum in eo, qui beneficium iurisdictionis absque parroci consensu, aut legitima delegatione resignat, quia eo casu resignatio nulla est, & ius penes resignantem remanet, vt tenent Barlat. *conf.* 411 n. 4. communis ex Flamin. d. q. 3. n. 96. idem dicendum de eo, qui resignauit in manibus non habentis facultatem recipiendi resignationem, vt testatur Guido *conf.* 172. aut si verus beneficii valor à resignatio expressus non sit, quia, cum resignatio ob verum valorem non expressum nulla sit, nec ex ea resignatio ius quæritur propter regulam de valore expiemento, & communem stylium, testè sequitur ius apud resignantem illatum manere, vt post Boët. *decis.* 143. n. 8. resoluit Flum. ubi *sup.* n. 107. aut demique si in resignatione non fuit facta mentio, quod resignans tepetebatur ordinatus ad titulum beneficii resignati, contra formam Concil. Trid. *sess.* 21. *de reform. c. 2.* Nam. Pacif. d. *tratt. de resign. lib.* 2. q. 9. n. 36. & 39. Gonz. ad *reg. 8. Camerl. glof.* 5. §. 10. n. 35. Nicol. Garc. de *benef. p. 2. c. 5. n. 192. cum segg.* & fuit firmatum in *Leodin. Canonici* S. Iouanis 28. Iunij 1621. coram bona mem. Rembeld. & in *Alerden. Canonici* 2. Decembris 1614. coram bona mem. Buratt. inter eius impressas *dec.* 838. n. 13. quod procedit etiam in resignatione ex causa permutationis, Rot. *decis.* 614. p. 3. nisi quando quis adeptus est pacificam possessionem beneficii permutationis, Gregor. *decis.* 441. n. 3. Reuerendissimus Coccinus *decis.* 317. Buratt. d. *decis.* 838. n. 13.

Tertiò inferitur, quòd si resignans referuata 79 pensione resignantis, & pensio non referuatur, aut si referuata sit, in minori tamen summa, quam à resignante fuerit præfixita, vel si referuata pensionis ex aliqua causa annullati contingat, quia in his, & similibus casibus nulla erit talis resignatio, & ius à resignante abdicatum non censetur, ad tradita per Caputaq. *decis.* 216. p. 1. Flamin. d. lib. 1. q. 3. n. 8. *cum segg.* & n. 17. Scraphin. *dec.* 21. n. 1. Buratt. *decis.* 833. p. 3. Rot. *decis.* 419. & *decis.* 699. *num.* 4. p. 3. *diuers.* & *decis.* 92. n. 5. p. 1. *recent.* & *decis.* 4. n. 2. & *decis.* 432. n. 2. p. 2. *recent.* & in d. *Leodin. Canonici* S. Dionysij. ius enim non abdicatur à resignante non fetuatis conditionibus, Flamin. d. lib. 1. q. 14. n. 7. Hacten. Gabr. *conf.* 183. *nu.* 2. *cum segg.* lib. 1. Stephan. Gatian. *discep. forens. cap.* 746. n. 10. & 11. Rot. in *Verduni Abbatis*, 5. Maij 1614. n. 9. & *decis.* 833. n. 4. & titulus ac possessio non 81 dicitur dimissa, nisi adimplata conditione, Flamin. d. q. 14. *num.* 10. Nec ubi pensio in parte non 82 substituit, erit reducibilis ad minorem quantitatem, quia deficit resignantis consensus, & sic in totum ipsa

ipsa gratia coarctat, & resignans potest regredi ad beneficium resignatum, ut fuit resolutum in *Tele-tana pensionis*, 28. Januarij, 1591. *coram Ciprio*. & in *Vincentina pensionis*, 21. Maij 1610. *coram R. P. Duceo Pironato*, impressa per Farin. *decif.* 160. num.

- 83 *2. p. 2. recent.* Nec refert, quod resignatarius non retineat beneficium ex causa resignationis, si fuerit nulla, sed ex aliis clausulis, de quibus in literis quod etiam tunc tenetur stare conditioni pro consecratione iuris resignantis, cum clausula *sine alio quouis modo*, vel alia, *adhuc per eundem N.* & finis sine accessione ad resignationem narratam, & sic illa nulla subrepticia, seu invalida existente, nihil operantur, *Pate. decif.* 167. lib. 3. in *correll.* & fuit late deductum in *Messanen. regressus*, 24. Januarij 1622. *coram bona mem. Faldio*.

- 84 Vnde, si in supplicatione dictum sit pensionem à resignante impolitam tertiam partem fructuum non excedere, cum tamen excedat, aut beneficium, super quod pensio constituitur, liberum esse, cum tamen alia iam esset gravamen, de qua in supplicatione mentio facta non fuit: certum est tales litteras tanquam subrepticias, vitari, & resignantem ad suum beneficium posse regredi. In eo verò magna est difficultas, an si resignans per aliquot annos pensionem percepisset, possit ex postfacto suum beneficium recipere, an vero pensio in eo, quod excedit, ad instam quantitatem reducenda sit? In qua difficultate distinguendam puto inter eum, qui bona fide renunciavit, putans pensionem legitimè constitutam, & inter eum, qui sciens pensionis litteras esse subrepticias, eandem nihilominus per aliquot annos percepisset. Priori casu, neque titulum, neque possessionem renunciatus amittit, sed ad suum beneficium libere redire potest; cum ius quæsitum non sit ei, in cuius finem enunciavit: neque resignans titulum aut possessionem dimittere intendit nisi casu, quo alteri cum effectu acquiratur. In posteriori verò casu titulum non amittit, qui per collationem nullius factum in resignatarium transire non potuit; amittit tamen possessionem, quam solo animo potuit amittere, & ex tali pensionum perceptione dimisisse creditur, quicquid *Flamin. d. sup. §. n. 80.* aliter innuit. Idem, quod de pensione diximus, de reservatione accessus, regressus, vel de reservatione omnium fructuum, aut medietatis dictum volumus, quia, si reservatio iuxta formam à resignante præstitam facta non sit, sui beneficii titulum non amittit, cum consensus conditionalis conditione non impleta petende sit, ac si præstus non fuisset, ita resolvit *Hier. Gabr. conf.* 185. lib. 1. plures decisiones allegat *Flamin. d. sup. §. numero 78.*

- 85 Quando inferitur resignantem non solum titulum, sed etiam possessionem retinere, quando conditio adimpleta, & beneficium resignatarium quæsitum non fuerit, nisi aliunde colligatur possessionem dimittere voluisse, iuxta celebrem doctrinam *Nau in c. accepta appof. 7. n. 2. §. 3. de rescript. folio 11.* Vnde colligunt aliqui posse resignantem fructus sui beneficii percipere, quando possessio per resignatarium quæsitum non fuerit, & ita non à tempore notitia, sed à tempore apprehensæ possessionis per resignatarium etus ad resignantem pertinere, de quo loco disputandum erit.

- 86 Quintò, & vltimò inferre: procuratorem ad resignandum sub certo modo, & forma constitutum, mandati formam transgredi non posse: quòd si in fauorem alterius, non verò nominati, vel si directæ forma, aut cum minori pensione resignatio *August. Barbo de iur. Eccles. Paris 11.*

facta sit, nullius erit momenti, neque resignans titulum & possessionem amittit, imò si gratia iuxta supplicationem & mandati formam reformata non fuerit resignans aduersus resignatarium spolio agere poterit, si beneficii possessionem ingressus sit, cum mandatum non fuerit iuxta suos fines observatum. Colligitur hæc doctrina ex *reg. l. diligenter ff. mandati, cap. cum dilecta, de rescript. cap. cum olim de officio deleg. tradit in specie Scraph. decif. 265. Barlat. conf. 380. num. 1. Rebuff. in praxi. tit. de publicatione. gloss. in num. 32. Flamin. lib. 9. quæst. 17. numero 3.* Limitatur tamen doctrina superius posita, ut non procedat, quando procurator non seruando formam mandati, resignantis conditionem nichilominus efficit: verbi gratia si maiorem pensionem eidem resignari fecerit: tunc enim licet non secundum verba, sed secundum mentem resignantis eius mandatum observatur, ut post alios tenet *Flamin. d. quæst. 17. num. 46.* Declaratur tandem prædicta doctrina, ut non procedat in his quæ nunquam, aut saltem difficillimè concedi solent; quia cum impossibilia reputantur, à mandato relictuntur, & pro non apposis habentur, iuxta *reg. l. Julianus, §. confiter, ff. de legat. 2.* potestque procurator supplicationem reducere ad eam formam, quæ resignanti fuerit velior, si Datus supplicationem iuxta formam mandati admittere nolit, dummodo consensu procuratoris facta omni diligentia obtinere non potuisset, ut tradit *Pate. d. sup. §. 24. alius §. 12. numero 2. lib. 2.* Ex qua declaratione inferit *Flamin. d. sup. quæst. 17. num. 141.* quod sit datum sit mandatum ad renunciandum beneficium, reservata certa pensione cum facultate transferendi, & procurator iuxta formam mandati supplicationem porrigit, Datus verò clausulam transferendi concedere nolit, imò eam à supplicatione cassat, vel si mandauit, ut resignatio fiat cum reservatione omnium fructuum, Datus autem solum medietatem concedat, quia in his & similibus casibus resolvit *Flamin.* validas esse tales renunciationes, & in Romana Curia passim admitti, licet mandati forma ad vnguem observata non sit: quam doctrinam libenter admitterem, quando mandatum tenet prope impossibile continetur, quæ raro fieri consuevit; non verò si aliquando solita fuit concedi, & novè à Romano Pont. iussis alijs quibus de causis interdicta est, v. g. si Romanus Pontifex: qui tunc præstet renunciationes cum reservatione omnium fructuum admittere solent, & successor tales renunciationes fieri omnino prohibeat: tunc enim non credo posse procuratorem mandati formam immutare, licet pro eo tempore forma in mandato expressa difficillima videatur; quia non constat eam fuisse mentem resignantis, qui fortasse aliter renunciare non intenderet, quam si omnes fructus sibi reservarent, propterea paucis ante annis fieri consueverat, in cuius rei confirmationem facit, quia mandatum ad resignandum strictissime est interpretandum, ut notat *Paul. conf.* 143. n. 35. lib. 3. *Barlat. conf.* 395. *Rebuff. in praxi, tit. de procurator. ad resignand. consuetudinis n. 12.*

Solent tamen in proposito controversari, si quis procuratorem ad resignandum sub certa forma, & conditionibus constituit; procurator autem mandati formam non observet, an huiusmodi resignatio iustitiam possit, si resignans postea talem resignationem tacite, aut expresse ratam habuerit? In qua difficultate resolvendum puto non valere prædictam resignationem, quamvis resignans eandem ex postfacto ex varijs adibus ratificauerit. Ratio est, quia consensus per procuratorem contra-

formam mandati præfici, nullius est momenti, vt post. Alex. conf. 2. i. num. 4. lib. 1. num. 6. Doc. conf. 7. num. 1. lib. 1. tradit Barbat. conf. 395. num. 11. lib. 4. Ratificatio non retrotrahitur, quando actus à principio nullus fuit, ex Bartoli doctrina in l. observare. ff. de offic. procurs. recepta per Alex. conf. 16. n. 99. l. 6. Patit. conf. 49. num. 6. lib. 1. præcipue in beneficiis: in quibus Superioris consensu desideratur, qui in tacita ratificatione non datur: vnde, cum legitime Superioris auctoritas in beneficiorum renunciationibus requiratur, quæ à principio nulliter, in ratificatione vero nullo modo interuenit, rectè fit ratificationem collationis nullæ nullius esse momenti, vt docent Guid. conf. 189. Flam. dist. questio 17. num. 7. 3. Sed ius omne apud resignantem remansisse, ex doctrina Abb. in c. cum olim, 19. de re iudic. acque etiam possessionem, si resignans renunciationem fuisse nullam probabiliter ignorabat, quæ doctrina licet in dubia videatur per text. in l. licet 56. ff. de iud. vbi iudicium per saltum procuratorem nulliter agitarum, accedente domini consensu confirmatur, nobilitatem tamen non pugnat text. ille, eum ad renunciandum verumque consensu renunciantis, scilicet, vt legitimi Superioris insensu requiratur, qui in simplicis ratificatione non reperitur. Quare ad prædictam renunciationem ratificandam noua renunciantis, & Pontificis approbatio est necessaria, quod efficacius comprobatur per reg. Caneel. 44. iuxta equam expressus, & formalis consensus in renunciationibus prærequiritur, qualis non est ille, qui in ratificatione reperitur. Amplius tandem in prædicta doctrina, vt procedat, etiam in mandato appositum sit clausula, vt procurator bene visum fuerit expedire quia per eam de stylo Curie libera potestas procuratori circa causam principalem data non censetur, sed potius circa expeditionem licitarum, ad quam prædicta clausula referenda est vt cum Barbat. d. conf. 3. 5. numero 25. resoluunt plures citati à Flamin. d. quest. 17. num. 42. Aliet dicendum si appodita sit clausula, & forma eadem procuratori bene visum, quia hæc sufficiens est ad maiorem, seu minorem constitucendum, denudato penso resignanti non alteri referetur, vt multis confirmat Flamin. vbi sup. num. 81. Illud in hac materia singulare, & sem dignissimum existimo, resignationem, scilicet, fieri non posse ad fauorem procuratorum ad resignandum constitutorum, qui mandatum acceperant, secus si non acceperant quia, si in vno mandato plures fuerint constituti procuratores, qui illud acceperant, poterit resignare ad fauorem alterius compromissoris, qui non acceperat, cum tunc ille reputetur extraneus, ita Rota in Romana Canonica curia S. Maria in lata via, 29. Maij 1624. coram bona mem. Baratto inter eius impressas decis. 797. n. 1.

§. II.

Quibus ex causis renunciationes beneficiorum valide fiant.

89 **E**X certis causis potest quisquam Prelatus Ecclesiam suam cum Superioris licentia renunciando dimittere, vt habetur in c. nisi cum pridem, vbi gl. & Doctores de renunciat. quæ quidem solent his verbis comprehendi:

Debitis ignarus, male consensus, irregularis, Quem mala plebs edis, danti scandalum, cedere possit. & hæc quidem causæ ad duas præcipuas rediguntur, scilicet, ad vtilitatem Ecclesie, & ad salutem

propriam, vt dicitur in cap. quidam eodem tit.

Debitis intelligitur tali infirmitate, vel impotentia, 90 qua redditur ab officij executione inanis, aut valde difficilis, d. c. nisi cum pridem, ibi alia vero causa est debilitas corporis, &c. Gog. de residendo Episc. cap. 17. num. 1. Fule. de vici lib. 1. c. 28. num. 1. Flamin. de resign. benef. lib. 6. quest. 3. num. 1. 3. cum seqq. aut si non potest abique mortis periculo in loco Ecclesie suæ permanere cap. ad supplicationem, eod. tit. de renunciat. Ei verò, qui est lenio confectus, si nihilominus sit Ecclesie utilis, non datur renunciandi facultas, sed potius ei conditor adiungitur c. 1. et. et. Senectus autem, quæ Prelatum impotentem reddit ad exequendum officium pastorale, Iudicis, hoc est Summi Pontificis arbitrio relinquatur, vt per Menoch. de arbit. casu 15. n. 3. Maior card. de probat. concl. 1295. num. 8. Flamin. d. q. 3. n. 56. & q. 6. n. 5. cum seqq. Marc. Anton. Genuesi. c. 53. n. 1. Rendina in prompt. recept. sent. 1. 3. p. 1. in l. de iudic. n. 4.

Ignarus intelligitur, qui ex defectu scientie ita 91 est Ecclesie inutilis, vt nec ea norit, quæ ad officij sui executionem sunt necessaria, d. c. nisi cum pridem, ibi pro defectu quoque scientie, Gog. d. 17. numer. 13. Fule. d. c. 28. n. 4. vers. ex defectu, Flamin. d. quest. 3. n. 67. vbi n. 83. ampliat, vt propter defectum scientie non solum sit concedenda licentia Prelato petenti & volenti renunciare, sed etiam si non petat, poterit, compelli, vt renuntiet, & n. 84. interpretatur verbum, potest de quo in d. c. nisi cum pridem, id est, debet; aliquando tam ardens in homine charitas esse potest, vt scientie defectum supplere valeat d. c. nisi cum pridem, ibi, & ideo imperfectum scientie, &c. vt de Macedonio, & Ant. Anaeoretis causis discipulæ in expertis eo eorum inere dibilem charitatem Sacerdotio dignis, referunt Salced. ad Bernard. in præf. c. 2. lit. A in fine, vers. aliquando, Maior de irregul. lib. 1. c. 12. n. 4. cum seqq. Flamin. d. q. 3. n. 112. cum seqq. Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de disciplina cleric. c. 4. n. 37. Sed hoc casu quoque datur conditor secundum ea, quæ sup. lib. 1. c. de Picario, & Coad. inter. ostendimus.

Male consensus intelligitur, qui, propter criminem 92 admittum, ex quo non fuit priuatus, petit renunciare, eo quod propterea officij sui executio impedimentum aliquod videatur habere, d. c. nisi cum pridem, ibi, propter consensum enim criminis, &c. vbi Abb. n. 3. Redoan. de simon. p. 2. c. 13. n. 1. Gog. d. c. 17. n. 12. Fule. d. c. 28. n. 2. vers. & de primo Flamin. d. q. 3. num. 8. vbi hoc intelligit eo tantum casu, quando committitur crimen, quod post penitentiam penitentiam impedit Ordinis executionem, & citat gl. verbo, sed dumtaxat, vers. quæ ergo, cap. nisi cum pridem, & Innoc. n. 2. & 3. ac Abb. n. 7.

Irregularis eadem ratione potest facillè renun- 94 ciare d. c. nisi cum pridem, ibi persona verò irregulari, &c. Guid. d. c. 17. num. 20. Fule. d. cap. 18. num. 7. Flamin. d. q. 3. num. 176. vbi n. 177. subdit, quod stante huiusmodi irregularitate Prelatus cogi potest renuntiare.

Quem mala plebs edis, aut populus, quem regit, 95 si tam duce ceruicis existat, aut alio moribus ipsius Prelati aduersarius, vt in eis quicquam amplius proficere non valeat, potest cedendi licentiam petere, d. c. nisi cum pridem, ibi, propter malitiam autem plebs, &c. vbi Host. numero 4. & Abb. numero 10. Guid. d. cap. 17. numero 18. Rebuff. in præf. benef. vt de resignat. expressa. Fule. d. cap. 28. num. 5. Flamin. d. q. 3. n. numero 117. nam & Apostoli Iudeis aduersariis discernerunt, & ad gentes se conuerterunt, Actus. 13.

Dans scandala etiam cedere facile potest; vt scilicet, scandala euincitur, quibus aliter providere non potest d. cap. nisi cum pridem, ibi, prout quaque scandala, S. Thom. 2. 2. q. 185. art. 4. vers. respondet: Roman. sing. 7. 9. q. incip. An Episcopus, Marfil. sing. 6. 34. m. 2. Con. in reg. peccatorum part. 1. in initio, Franc. Marc. Delphin. decif. 944. num. 1. p. 1. Anton. Riccioli. de iura personarum extra gremium Ecclesie existent lib. 9. c. 3. num. 8. Buller. disquisit. cleric. p. 1. tit. de discipulis clericis. §. 15. m. 19. vbi Ampliat, etiam si ipse non sit in culpa scandalum, Gig. d. cap. 17. Fulc. d. cap. 28. numero 6. Maior de irregular. lib. 1. cap. 2. num. 4. & cap. 13. num. 7. Flamin. d. quest. 3. num. 153. vbi n. 176. declarat; vt quoties cogitur Prelatus renunciare ob scandalum, ei sit danda compensatio, aut contracambium reddituum, vt possit viuere, & non habeat mendicare.

97 Ceterum laboris vitandi gratia, vel ambibus, aut amaritiae causa, aut alia minima legitima causa renunciare volens, non est audiendus, cap. si quis vir, & per tot. 7. quest. 1. d. cap. nisi cum pridem §. Verum, Flamin. d. d. quest. 3. d. num. 216. nec ratione inspirationis vel humilitatis, d. e. nisi vers. sed dicitur, Flamin. d. q. 3. d. num. 227.

98 Cause vero, propter quas Episcopi, & alij facultatem habentes, simplices vt supra beneficiorum designationes recipere, & admittere possunt, referuntur in Consil. 58. Pij V. incip. Quante Ecclesie sub dat, Kolnd. Aprilis, 1568. quam referunt Charant. in in sum Bullarij. verb. beneficiorum designationes, Flamin. d. de resignat. lib. 5. quest. 6. numero 2. V. golin. de officio Episcopi cap. 50. §. 18. n. 3. & de ea meminit Io. Anton. Nouat. in sum Bullarij. de benefic. resignat. & permittat. cuius particula quoad hoc propositum sic habet.

99 Post hac Episcopi, & alij facultatem habentes eorum dictarum renunciationes recipere & admittere possunt, qui aut sentio consilij, aut valedunt, aut corpore impediti, vel vitiosi, aut crimini obnoxij consensuque Ecclesiasticis iuribus, aut nequeant, aut non debeant Ecclesie, vel beneficiis inferuire, seu qui unum, aliud, vel plura beneficia obtinuerint, vel quos ad aliud contingerit promoueri, Reliquum quoque ingressi vel matrimonium contraxerint, si statum pfectum ad se ipsos excoquantur, denique cum quos ex alio casibus acciderint, qui Consuetudine se record. Innocentij Papa III. de dimittendis Cathedralibus Ecclesiis edita continentur qui etiam ob capitis inuincibilis requeunt, vel non audent in locis beneficij residere & seceri, sed neque verum in his sacro Ordine, nuncupatum, nisi religionem ingressi valeant vltimo modo beneficium, vel officium ecclesiasticum resignare, xifi alius de ei sit, quo in vira possit commodum sustentari. Ad hac beneficiorum & officiorum permutationes admittit, quia Canonici sanctimoniali & Apostolici Constitutionibus permittuntur. Caneant autem Episcopi, & alij predicti, itemque omnes electores, praefatores, & patroni cum ecclesiasticis quam laici, quicumque sint, non verbo quidem, non, vel signo futuri in huiusmodi beneficiis, & officiis successores ab ipsis resignantibus, aut alias eorum significatione, vel huiusmodi designentur, aut de his assumendum promissio inter eos, vel etiam intentio qualiscunque intercedat. Ceterum precipimus, atque interdiciamus, ne ipsi Episcopi aut alij cellatores de beneficiis & officiis resignandis predictis, aut suis, aut admitterentem consanguineis, effusibus, vel familiaribus, etiam per fallacem circuitum multiplicationem in extraneos collationem audere prouiderent: quod si fecerint, etiam quicquid prater, vel contra formam predictam fuerit, & quocunque temere attentatum, id reum ex nunc vires, & effectum decernimus non habere, qui vero contra fecerint, vt in eo, quo deliquerint, August. Bubo de iur. Eccles. Pars II.

permutant, à beneficiorum, & officiorum collatione, nec non electione, presentatione, confirmatione, & institutione, pro vt cuique competierit, & ad suscipi remaneat, donec remissionem à Romano Pontifice meruerint obtinere, & qui talia beneficia, seu officia receperint, eos predictis pannis volumus subiacere. Et nihilominus in eos, qui sic suspensi conferre aligerent, presentare, confirmare, vel instituere ausi fuerint, excommunicationis quoad personas, quo verò ad Capitula, & Consensus à diuina suspensionis sententia ipse facto promulgamus, quibus etiam nullus alius, quam ipse Romanus Pontifex, siue absolutio, siue relaxatio graui exceptio mortis articulo valeat impartiri, prohibemus, & luteris nostris predictis nihilominus in ceteris omnibus perpetuo valitur non obstantibus, &c.

Sensu consilij. Qui autem tales dicantur, remittitur Iudicij arbitrio, considerata personarum qualitate propter complexionem diuersitatem, Menoch. de arbit. cap. 59. n. 3. Elamin. d. 5. q. 6. n. 8. Prosper de Augustino in addit. ad sum Bullarij. verb. beneficiorum designationes in princ. Marc. Anton. Genuensis praxi Archiepiscopi. N. cap. 1. c. 53. m. 1. si non edat. Nouat. d. tit. de benefic. resignat. 2. in princip.

Valedunt, Infirmitas igitur est causa legitima ad resignandum beneficium, Flamin. d. q. 6. num. 9. Prosper de Augustino vbi supra vers. secunda. Valedunt, qui dicantur, etiam Iudicij arbitrio relinquunt Menoch. d. cap. 60. Marc. Anton. Genuensis. d. c. 53. vers. aut valedunt, Nouat. d. num. 2. vers. secunda est infirmitas.

Corpore impediti. Si impedimentum sit tale, vt non possit prestat id, ad quod tenetur, vel aliis ipsi Ordinatio videretur esse sufficiens, Propter de Augustino d. d. loco vers. secunda. Ioan. Anton. Nouat. d. d. num. 2. vers. secunda, Marc. Anton. d. cap. 53. Flamin. d. d. quest. 6. m. 3. & 32. vbi ad num. 36 exemplificat in octo morborum generibus, videlicet, in leproso, in scabioso, in herculeo, in paralytico, in apoplectico, in habente morbum comitalem, in lunatico, in laborante morbo Gallico, prodente vlcera per corpus, in habente tremulas, vel chisagum continentem.

Vel vitiosi. Flamin. d. q. 6. Prosper de Augustino vbi supra vers. quarta. Nouat. d. d. 2. vers. sexta vbi exemplificat in sex corporis deformitatibus, scilicet, in ceco, in claudico, in habente manum mutilam, vel articulos manus ad vnum inefficaces, in habente crura penitus abscissam, aut ad hoc contractum, vt ligno quale sit opus, in gibboso, & tandem in diminuto quolibet parte corporis notabili.

Crimini obnoxij. Quia crimina committentes facilius ad resignanda beneficia admittuntur, cum ad eorum priuationem iura continent, Fulc. d. cap. 28. numero 25. Flamin. d. d. quest. 6. numero 57. Nouat. d. d. numero 2. vers. quinta. Prosper de Augustino d. d. loco vers. quinta, qui exemplificat in casibus in quibus ob crimen commissum venerit beneficio priuatus, videlicet in homicida, in simoniac, in adultero, in concubinario, qui post admonitionem non resipiscit, in sustinente excommunicationem per annos, in periuro, & in blasphemio. Huiusmodi criminosis inquisitione pendente, etiam post receptas probationes, & conuictum in causa, imò & pendente appellatione à sententia priuationis, simpliciter possunt beneficiis coram ordinario renunciare, modo fiat mentio criminis, & processus incepti, nisi crimen illud renunciantem indignum redderet. Flamin. d. d. libro 3. questio 16. numero 23. Prosper de Augustino loco proxime citato. Marcus Anton. Genuensis. cap. 53. in arce.

Censurisque Ecclesiasticis irretiti. Ita Fulc. d. c. 18. cap. 53. in arce.

num. 14. Flamin. d. g. 6. c. 67. Prosper de Augustinò d. loco. vers. sexta. Marc. Anton. Genuini. d. c. 53. Nouat. d. num. 2. vers. quarta, & hæc censura diuiditur in excommunicationem, suspensionem, & interdictionem, quæritur, de verbor. signific. vbi diximus; & in tr. de appell. verb. triusque iuris signific. appell...

- 106 *Aut nequeunt, aut non debent Ecclesia, vel beneficium inferre* Referunt Flamin. d. l. quest. 6. numero 91. Prosper de Augustino d. l. loco, vers. septima. Nouat. d. num. 2. vers. octaua, qui exemplificat quoad primam partem in Clerico bannito, in dæmoniaco, & in muto effecto: quoad secundam partem, de illis, scilicet, qui tñi possunt, non tamen debent Ecclesiæ, vel beneficio dæsnare, exemplificat in Clerico impotente, & scandaloso viuentē, in lunatico, in patiente stomachi languore, & sic vomitum, in illiterato, & habente morbum caducum.

- 107 *Sen, qui vnum aliud, aut plura obtinuerit beneficia, referunt* Flamin. d. g. 6. a. num. 108. Prosper de Augustino d. l. loco, vers. octaua. Nouat. d. l. m. 2. vers. nona, iuxta ea quæ dixi sup. hoc l. 1. §. de collat. vers. 24.

- 108 *Pel quis ad aliud centigis promereri* Referunt Flamin. d. quest. 6. num. 157. cum segg. Prosper de Augustino d. l. loco, vers. nona, quia talis resignatio non tamen dicitur fieri propria voluntate, quā necessitate, iuxta textum cap. de multa, de prebend. & in Extranoq. Execrabilis, vers. qui verò deinceps, eodem titulo, inter canonici.

- 109 *Religionem quoque ingressi, vel matrimonium contrahentes, si statim ipsa id exequantur.* Referunt Fusc. d. capit. 28. numero 18. Flamin. d. l. quest. 6. a. numero 163. Nouat. d. l. m. 2. vers. decima. Prosper de Augustino d. l. loco, vers. decima, qui viam differentiam constituant inter Religionem ingredientem, & matrimonium contrahentes: quia, si Ordinarius aduulit renunciationem illius, qui vult matrimonium contrahere, illo contracto de præsentia potest conferre illud beneficium: si verò admittat renunciationem illius, qui vult ingredi Religionem, statim non potest conferre illud beneficium, sed debet expectare per annum, iuxta quem potest exire.

- 110 *Qui etiam ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco beneficii residere securi.* Referunt Fusc. d. l. capit. 28. numero 8. Flamin. d. l. quest. 6. numero 169. Prosper de Augustino d. l. loco, vers. undecima. Marc. Anton. Genuini. d. c. 53. numero 4. Oriuntur autem capitales inimicitie ex lite super comibus bonis, vel maioris illorum parte, ex criminali accusatione, vel si moueatur quæstio status, vt hæc resoluunt per me citati de officio & potest. Episcopi. p. 2. alleg. 41. n. 11. cum segg.

- 111 *Sed nec horum tollit, &c.* Ex his verbis colligitur maxime debere observare Episcopos, vt eorum eis renunciantes, si sint in Sacris constituti, habeant aliunde, vnde viueat, & vitam commodè sustentare possint. Prohibet quoque Trid. Cone. sess. 21. de reform. capit. secundo, ne beneficium ad cuius titulum quicquam promotus fuit, ipse resignare valeat, nisi facta mentione, quod fuerit ad illius titulum promotus, quo quidem casu minime tunc esse dissuadenda ista resignatio, nisi consilio, quod aliunde viuere eūmodò possit ipse remittitis, & aliter factam resignationem irritam esse decernit Ita Flamin. d. l. loco, vers. secunda, questione 6. numero 36 & 39. Aloys. Ricc. in praxi rerum fori Ecclesiæ. decis. 314. in 1. edit. alius res. 272. num. 1. in fine, & num. 2. in 2. edit. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. c. 10. num. 34. Nicol. Garc. de beneficiis p. 2. cap. 217. vbi num. 114. subdit, etiam in foro conscientie nullum esse, Campus in diuers. iur. Comm. rub. 8. cap. 6. in 2. Amendat. in addit. ad recip. legum Navarra l. 2. tit. 8. lib. 1. de parimon. n. 21. vbi n. 22.

cum Garc. vbi sup. n. 393. in S. Congregatione Concilij fuisse decernit pro forma traditum esse, vt resignans teneatur facere mentionem se ad titulum beneficii resignati fuisse promotum, adeo quod per acquipollens adimpleri non possit, quod etiam tunc resoluunt in Roma in vna Leodien. Cancellaria. Sessio 18. Iuny 1621. coram bone memoria Remboldo.

Ceterum præcimum, &c. Collige ex his verbis Ordinariorum admittentes beneficiorum resignationes ex dictis causis, non debere illa beneficia conferre suis, aut admittentium consanguineis, & affinibus, vel familiaribus, etiam per circumuentionem quia si hoc facerent, hæc resignatio præiudicaretur tacite & indirecte facta ad sanctorum, quæ eorum eis fieri non potest. Ita Flamin. d. l. loco, cap. 6. numero 180. Villalob. in sum. tom. 1. tract. 37. diff. 32. num. secundo. Fillius rem. tertio tract. 45. c. 8. numero 29. Sanchez in opus. mor. d. libro secundo, cap. 2. in dub. 36. numero 24. Franc. Leo in thesoro fori Ecclesiæ. part. secunda, cap. tertio, numero 69. Prosper de Augustino d. l. loco, post undecimam causam, vers. & quare, me citato Nouat. d. l. loco numero 22. vbi n. 23. cum Riccardis. 40. p. 4. dicit hanc prohibitionem non esse extendendam ad alias vacationes, & numero 24. cum eodem Ricc. p. 3. decis. 81. limitat in beneficiis paruenam, & in parte non videtur huiusmodi Constitutionem in Hispania feruari, sed esse ab ea supplicatum, alicui Nicol. Garc. de beneficiis p. 1. cap. 3. numero 270. Cañero Palao tom. 2. tract. 13. diff. 6. puncto 2. §. 1. num. 7. Alphons. Melcol. in sum. tract. 15. c. 10. n. 2. Diana mor. d. resolut. p. 5. tract. 14. resolut. 26. Porro autem contra Ordinarios talia attentantes pronuntiat in d. consilio, vers. Qui verò contra fecerint, quas quidem incurrit licet eas ignorent, vt adducunt Flamin. d. g. 6. n. 221. Nicol. Garc. d. p. 1. c. 3. n. 271. Prosper de Augustino d. loco, post undecimam causam, vers. & quid Ordinarij, Non tamen per solam aduulsiōnem resignationis, sed ita demum si fuerit sequuta collatio, Triuulsi. decis. 7. p. 2. Nouat. d. l. loco de beneficiis resign. n. 21. vbi numero 22. addit potum prædictam non incurrit quando resignatur beneficium ad effectum vniendi fabricæ Ecclesiæ.

Restat nunc, videamus, quando, & intra quod tempus reiectio, vel admissio resignationis factæ in manibus Ordinarij debeat ab ipso Ordinario fieri, & à proliis publicari: in quo addit expressa dispositio in Causis. Gregorij X l. 1. de publicandis resign. incip. Humano ius indicio, in hæc verba. De beneficiis autem, quæ deinceps in manibus Ordinarij collationem Carliuoluntariam indultis, & similitates ad hoc ab Apostolica Sede habentur, ac Legatorum etiam de latere, & Delegatorum etiam specialiter eiusdem Sedis extra Romanam Curiam resignatorum, etiam ex causa permutationis contigerit, ipsi intra mensem negotiorum vniuersi aduulsiōni, vel reiectiōni resignationis huiusmodi, & si per eos facta erit, promissioni resignanti beneficii iuxta Apostolicam, & aliam Cancellariae Sactionem emisso absoluant, & qui sic promissus fuerit, intra tres menses à die sibi facta promissionis illa publicet, & possessioni beneficii capiat modo, & forma prædictis, alioquin ibi elapsi nulla sit eius promissio, & beneficii vacare censeatur eo ipso, Ordinarijque, & alij prædicti, qui hoc, vti eis præscribitur, non perfecterint, eo casu, potestare disponendi de ipsius beneficii sui ex vice priuati, eorum dispositio, eo ipso ad Sedem Apostolicam deuoluta existant alio idemque ab ipsa Sede duxatur, modo, & forma prædictis concedatur, huius Constitutionis meminit Nouat. in sum. Bullar. tit. de beneficiis resignator. possessione mora certum tempus capiendi, licet enim de iure Canonico nullum tempus

De Renunc & perm.benef.Cap.X V. 281

fit postquam ad capiendam possessionem beneficii-
rum, nihilominus à Sanctissimo Gregorio XIII.
fuit lancum collationem, seu pretensionem benefi-
cij resignati in manibus Ordinarij esse faciendam
intra mensem, & quod ille, qui de eo prout fuit
inter tres menses à die sub facta provisionis illam
publiet, & possessionem beneficij caput, quibus
elapsis nulla est eius provisio, & beneficium vacare
cenderit ipso iure, & ad sanctam Sedem Apost.
dequoniam ex sit: quod quidem tempus vnius
mensis ad provisionem faciendam non curat, nisi à
die scientie factae resignationis. *N. u. d. loco num. 3.*
¶ *num. 6.* refoletur menta dictae Constitutionis satis-
factum si non fuisset possessio capta ob metum, &
vini ipsi provisioni illatum, perā qua in loco benefi-
cij adessent viti amari & *num. 18.* post Coccin
dec. 147. subdit non suffragari ad petnam eandem
dem possessionem captam per procuratorem resi-
gnatarij ab eque speciali mandato. Hinc ex dicta
Constitu. colligitur l. *lamin. de resignat. lib. 11. quast. 1.*
num. 6. quod in resignationibus quae fiunt extra Curiam,
qj coram quibus fiunt, debent admittere vel
reiciere illas renunciariones intra mensem, & intra
eandem conferre beneficia illa vacantia per resi-
gnationem, si eam admittere, subdems, quod hoc
non fuerat consideratum per reg. Cancellarij, nec
per supradictam constitutionem Pij V. & quod opti-
ma ratione videtur positum, ne fiat frans & sic no-
tat quod resignatio tempus, ut constat intra men-
sem, idem annuit eodem *lib. 11. quast. 5. num. 4. 10.*
& *15.* referunt, & sequuntur Nicol. Garc. de benef.
part. 11. cap. 1. numero 185. & 357. Ioan. de Cruchet
in reg. de publicat. resignat. num. 15. vers. sed hoc inter-
est. vbi dicit, quod Ordinarius locorum, vel Lo-
gatus de Latere, in quorum manibus fit resignatio
beneficij, prescribitur spozum vnius mensis, ut ad-
mittant, reiciant, & conferant, & promissus debet
publicare, &c. Verum, quoad tempus conferendū,
horum resolutio non videtur certa: nam particula,
de, in d. consuet. Gregorij XIII. d. singit ac pro-
inde orationem separatam facit, quasi dicat, quod
negotium provisionis resignati beneficij iuxta Apo-
stolicas & alias Canonicas sanctiones omnino ab-
solvant, & sic collationis tempus regulari debet iux-
ta dispositionem loris continuis in cas. *nulle 1. de*
consec. probat. de sola enim admisso, & reiecto 10. in
quibus eandem possetu frans, censentur test. itae, &
limitate ad mensem: de provisione enim id nequa-
quam dici potest, ut ex sequenti exemplo apparet:
nam, cum certum sit, attenta dispositione Con-
cilij Trid. *sess. 14. de reform. cap. 18.* concursus in
Parechialibus etiam vacancibus per resignationem
esse faciendum, & per *Consil. Pij V. incipit. In con-*
ferenda. ad conferendum semestris sit concessum,
nec fuerit huic Constit. per supradictam Gregorij
derogatum, videbatur contrarietatem implere, si
intra mensem faciendi esset collatio huiusmodi Pa-
rechialis praecedente consensu, ut adnerit Mallob.
in sua praxi habendi consensum, requisit. 7. dub. 1. se-
cundum Romanam impress.

114 Ut igitur resignatio beneficij fieri possit & valida
existat, adeo ut per eam vacare beneficium intelli-
gatur, & liberè possit alteri conferri requiritur pri-
mo potestas, seu facultas renunciandi, quae non fa-
cile, aut ex quacunque causa sed tantum ex his, quas
vidimus, causis esse concedenda.

115 Secundo requiritur, quod resignatio fiat liberè
& purè sine aliqua pactione, aut conditione, vel
modo, aliàs simoniaca est & nulla, *cap. cum pridem.*
cap. fin. de patris. c. sua res, de simon. Flamin. lib. 14.

August Barbus de Iur. Eccl. Pars I 4

9. 3. n. 1. Nicol. Garc. de benef. p. 11. cap. 3. n. 145.
& suprà latè egimus.

Tercio requiritur, ut resignatio fiat sponte, alio-
quin facta coactè, vel per metum nulla erit, ac in-
valida, *cap. Abbas, cap. ad audientiam, de his qua vi,*
metu seu causa sunt, Rebuff. in praxi beneficij. tit. de
resignat. metu coacta, & tit. de vi in resignat. adhibi-
ta, Corat. de benef. part. 1. cap. 8. num. 10. & 11.
Flamin. lib. 13. quast. 1. & 2. Valer. Reginald. in
praxi fore parit. lib. 30. tract. 3. num. 146. vers. 1.
Nicol. Garc. d. part. 1. à num. 1. hoc est, venit res-
ciscenda, d. *cap. Abbas, libi, debent in arrium re-*
renuati, Fortun. Garc. de ultimo fidei. lib. 1. num. 190.
Nat. in cap. accepta, opposit. 5. num. 11. de resit. spet-
lia. Flamin. d. lib. 13. cap. 2. in princip. Valer. Regi-
naldus d. tract. 3. num. 133. Azot. vltim. ad. part. 2.
lib. 7. cap. 17. q. 1. Actus enim gestus ob metum regu-
lariter veniunt resciscendi, Schaft. Medic. de casti-
bus *fert p. 1. q. 7. n. 51.* Anton. Gonn. *tem. 3. v. 1. c. 4.*
n. 1. ad fin. casu 6. Gregor. Lop. 1. 56. verb. de sepe,
tit. 5. part. 3. M. nocheron. 2. n. 17. Scaphin. de prin-
cipal. an. privileg. 1. 1. o. v. princip. Sayr. in clau. regia,
lib. 2. cap. 2. n. 10. Farin. fragm. crimin. p. 1. tit. 1. n. 15.
Sancti. de mar. lib. 4. dub. 8. n. 4. Guict. cod. tract.
cap. 76. à num. 1.

Quandò quòd sit in manibus legitimi Superio-
ris, qui sit persona ecclesiastica, ut suprà diximus, et
num. 7. Vnde in manibus laici non potest beneficiu-
m renunciarum fieri, alioquin resignatio est irrita,
cap. ad aures, cap. quod in dubio de renunciat. Flamin.
de resignat. lib. 7. q. 9. ex n. 8.

Notandum est: item, quod qui renunciandi fa-
cultatem cum instantia petit, & obtinet, renunciar-
e omnino compellitur: quia id aut propter com-
modam Ecclesiae suae, aut propter salutem suam pec-
caminis potest, *cap. quidam, de renunc. Cassid. de*
est. 1. num. 3. & dec. 1. num. 7. de renunciat. Mandol.
in reg. de infirmis reser. q. 9. num. 4. Maior. de irregu-
lar. lib. 3. cap. 6. Fu' c. de visitat. lib. 1. c. 18. n. 1. Valer.
Reginal. in praxi fore parit. lib. 30. tract. 3. num. 128.
vers. aduerse. Flamin. de resignat. lib. 3. q. 18. n. 48. *num*
segg. vbi n. 59. asserit procedere nequum in simplici
beneficiato, sed in habente Dignitatem ecclesiasti-
cam, etiam Episcopalem, & *num. 62.* ampliat, siue
fuerit petita & habita licentia à Papa, siue etiam ab
aliis inferioribus Ordinariis, & *num. 63.* siue fuerit
hac licentia petita & obtenta per se, siue per alios,
de mandato tamen, & ad instantiam beneficiato-
rum: & à *num. 67.* attestans decisionem d. *cap. qui-*
dem, hodie non procedere in beneficiis inferioribus,
& Dignitatibus, quae expediuntur extra Consisto-
rium, quia in his licita est praesentia post petitam
& obtentam licentiam renunciandi, donec consen-
sus fuerit extensus in Camera, vel in Cancellaria, &
à *n. 68.* rectet procedere etiam hodie in Episcopis,
qui si petierint, & obtineant licentiam, possunt
postea cogi resignare.

Item notandum est, quod resignationes recipre-
re inter illegitimos filios Clericorum, & ipsos pe-
rentes, ut, scilicet, alter alterius beneficium conse-
quatur, nullius momenti existere decrevit Concil.
Trident. *sess. 25. de reform. cap. 15.* quin potius in
fraudem sacrorum Canonum, & illius decreti fa-
ctus vult censeri, ac propterea ipsi Clericorum filiis
nullatenus suffragentur, Natan. *conf. 5. in aequa alia*
conf. 10. in nouis, de renunciat. Sayr. in floribus dec.
sub cod. tit. dec. 1. Flamin. de resignat. libro 14.
quast. 9. quod quidem Concilij decretum disposuit
tantum circa reciprocas resignationes post ipsam
Concilium in fauorè filiorum faciendas, Arzendum in

A a 3 addit.

282 Iuris Ecclesiastici vniuersi Lib. III.

addit ad recep. legum Navarra, lib. 2. tit. 10. de filiis, Prebys. num. 43.

- 111 Præterea notandum, quod potest quisquam non solum per se ipsum, verum etiam per procuratorem vnum, vel plures coniunctim, vel diuim Clericum, vel laicum, beneficio renunciare, c. 1. de procurator. in 6. Flamin. de resignat. lib. 9. quest. 3. ex num. 19.
- 112 Præfens tamen in Curia personaliter prestare debet consensum, idcirco non poterit constituere procuratorem, Flam. lib. 8. quest. 8. n. 22. quoniam sit constitutus in magna dignitate etiam Cardinalatus. Vnde videmus Cardinales, quando resignant prestare consensum per Ichedulam, quam mittunt Notariis, vel ipsi Notarij accedunt ad eorum palatia ad recipiendum consensum, vt tradit Nau. in d. accepta, apposit. 7. n. 27. de rescriptis, sp. aliter vero fit in Camera quando præstatur ibi consensus Notarij Camerae adiuncti procuratores etiam præfensum, Flamin. d. lib. 9. q. 1. 2. & lib. 8. q. 8. n. 23.

- 113 Denique notandum, quod licet ad effectum perficiendæ resignationis requiratur consensus resignantis vel cedentis, sunt tamen aliqua beneficia quæ aliorum adhuc requirunt consensum pro validitate resignationis, vt sunt beneficia iuris patronatus, in quibus requiritur vltra consensum resignantis, & admissionem Papæ, etiam patroni, siue laici, siue Clerici, Roch. de Curia in tractat. de irregul. verb. huiusmodi, col. 3. Couar. pract. cap. 16. num. 9. Flamin. d. lib. 8. quest. 10. num. 4. & 5. vbi scribit, quod huiusmodi consensus potest præstari ante promotionem, in promotione, & post promotionem. Secundò beneficia electiua, in quibus debent consentire ij, qui suis eligendi habent, Zabarell. in Clem. vnic. n. 8. de renunc. Flam. d. q. 10. n. 11. Tertio, beneficia, quæ sunt ad nominationem alicuius Cardinalis: nam in his consensum ipsius requiri scribit idem Flamin. d. q. 10. num. 4. sed in aliis beneficiis, quæ non sunt ad nominationem Cardinalium, non requiritur eorum consensus, si illa per eorum familiares resignentur, vt tenet idem Flamin. dist. questio 10. numero 2. De his omnibus latius infra ex num. 142.

§. III.

Quæ beneficia resignari possunt.

- 115 Omnia beneficia, quantumvis maiora, renunciari posse colligitur ex generalitate text. in cap. ad mones. libi, vniuersis personis tui, &c. de renunc. & in cap. 1. eodem. tit. lib. 6. notat. Burg. in cap. ex part. num. 12. de rescriptis. Boët. decis. 105. num. 4. Belham. in treatat. de perm. benefic. 3. p. in princip. n. 3. & alij, quos refert, & sequitur Flamin. de resignat. lib. 1. quest. 1. num. 1. adducens pro fundamentum huius conclusionis vulgare illud principium, quo docemur vnusquemque suam rem, tam in temporalibus, quam in spiritualibus renunciare posse, l. pen. C. de pactis, can. quoniam periculosum, 7. quest. 1. quod licet in se verum sit, beneficiis tamen ecclesiasticis non rectè adaptatur, quoniam resignatio, non ex mera cedentis voluntate sed ex legitima causa à Superiore admittenda dependet, caput. 1. cap. nisi cum priore, de renunciat. Vnde patrimonialia beneficia, & Ecclesie non nomenantur, & etiam illa, quæ ex dunt sub consuetudine operandi, ac Hospitalia in titulum collata resignari possunt, vt tradit Viuian. in practi. irregul. lib. 13. cap. 10. ex num. 31. & etiam Summus ipse Pontifex, vt supra diximus lib. 1. cap. 2. num. 211. vbi etiam num. 212. late

egimus, an deberet apud aliquem huiusmodi resignatio Summi Pontificis fieri, cum non datus Superior, qui illam possit acceptare?

Amplius primò, vt procedat etiam resignans senex sit vt post Archid. in can. nihil. 7. quest. 1. resolu. Mandol. in reg. de infirmis, quest. 4. num. 7. Flam. lib. 3. quest. 17. & num. 1. licet talis renunciatio difficilis admittatur ex Rouill. in tr. de iust. p. 1. cap. 14. num. 2.

Amplius secundò, in infirmis etiam morti vicinis quibus iure communi attentio licita est, et beneficia assignare, vt colligitur ex can. quoniam, 7. questio 1. consulti Dec. conf. 124. Roman. conf. 341. Mandol. d. quest. 4. num. 7. idque duobus modis: in fundamentis laudari potest: primò, quia legitimi actus infirmis non denegantur: vnde testamentum condere, matrimonium contrahere, testamentum dicere, & similes actus sibi non prohibitos speciatim efficere possunt: de testamento est text. in l. 2. ff. de testam. l. inermis. C. eod. in matrimonio probat text. in c. 1. vers. leprosi autem, vbi Abb. & Doct. de coning. leprosi. Item Communem Alex. in l. 1. si quis postumus ff. de lib. & postb. de testimonio agit text. in cap. quoniam frequenter, vers. nisi forte, in lite non contest. Secundò in fundamentum colligo ex cap. auctorem pridem, vers. alia verò causa, de renunciat. vbi inter alias causa, ob quas beneficiarius resignare potest, connumerantur infirmitas, per quam ægrotus impotens redditur ad pastorale munus exercendum; planè quo quis mori magis vicinior est, eo magis impotens efficitur ad alium munus subsumendum: igitur ægrotus etiam mori propinquus beneficium renunciare potest. Dixi, iure communi attento, vt ostenderem contrarium hodie praticari per reg. Cancellorie, de infirmis resignantibus, qua cauetur, quod si quis in infirmitate constitutus, siue simpliciter, siue ex causa permutacionis, beneficium resignauit, & postea infra viginti dies à die præstiti consensus computandos de ipsa infirmitate decesserit, si beneficium per talem resignationem constitutus, collatio nulla fit, & beneficium per obitum vacatè censetur: quem regulam, à Bonifacio VIII. prius conditam, deinde à cæteris Pontificibus confirmatam, & in multis additam ostendit Ludovic. Gom. in prefat. eiusdem reg. num. 8. Flam. lib. 12. in princip. à num. 2. cuiusque varias rationes conueniunt Dec. conf. 214. num. 2. Mandol. in eadem reg. quest. 1. num. 3. q. 13. n. 1. Rebuff. in practi. benefic. tur. de infirm. resignat. gl. t. n. 2. Prima ratio fuit, ad evitandas fraudes; quæ Ordinariis collatoribus, & habentibus expectaciones fieri poterant, si infirmis licitum esset beneficia sua vique ad extremam diem renunciare, vt colligitur ex cap. 2. de renunc. lib. 6. ex quo regulam hanc fuisse deductam putant Ioan. Andr. in cap. vlti. de collat. de reg. Selu. de benef. part. 1. quest. 18. Cassid. dec. 32. n. 5. & alij quos refert Flamin. d. lib. 12. quest. 1. num. 3. quod mihi efficaciter non probatur, quia in d. cap. 1. non consideratur dolus & fraus ex parte infirmi renunciantis, sed potius ex parte illius, qui temere beneficium renunciat, vt in eo expectaciones, aut alternatius locum habere posset, & ita beneficium infirmi fortè pinguis sibi conferatur. Per contrarium verò in regula de infirmis, si fraus aliqua consideratur ex parte infirmi resignantis, est potius presumenda, qui cum beneficia per motum dimittere cogitur, vult potius consanguineo, amico, aut Ordinario in cuius mense renunciat, gratificari, quam habenti expectacionem, aut alteri Ordinario in cuius mense decedere potest, beneficium liberè dimittere. De-

inde in d. cap. 2. ad fraudem praesumendam tria considerantur, tempus renunciationis, beneficium pingue, & grauis infirmitas: verò in *reg. de infirmis*, venit omne beneficium, ut infra tempus ad viginti dies contractu, sufficit levis infirmitas, resignatio insuper facta contra formam regulæ annullatur: quare, licet succedat prædictam regulam ad fraudes ciuitandas emanasse, non tamen puto ex d. c. 2. fuisse desumptam. Altera ratio fuit, ne infirmas de beneficijs per viam successione disponere videatur contra *reg. text. in c. 1. de praebend. c. ad decorem, cap. ad abolendam, de filijs Presbyt.* Illa enim, quæ Dei sunt, ab homine dari non possunt *can. plerique 8. q. 1.* Alias rationes ad prædictam regulam assignate niteur *Crauc. conf. 88. n. 12. l. 1. & Flamin. d. lib. 12. q. 1. n. 25.*

- 119 Beneficia omnia sub dicta *reg. de infirmis*, comprehenduntur, vt in ea tradit *Reb. gl. 5.* etiam patrimonialia *Mandol. q. 15. n. 10. in fine, Gom. q. 21. Flamin. d. lib. 12. q. 3. n. 10. & præceptoris, si sunt perpetue, & datæ in vicium perpetui beneficij, Mandol. q. 20. & Commensale, Rebuss. gl. 7. & etiam quæcunque beneficia, etiam reuerata, litigiosa, & electa *Azor. p. 1. l. 7. cap. 2. 8. & regularia Rebuss. gl. 5. in fine Anastasius Geron. de indultis Card. 5. Regularia n. 33. ac etiam iuris patronatus, Gom. q. 17. Flamin. d. lib. 12. q. 3. n. 28. Azor. d. lib. 7. c. 28. q. 6.**

- 130 Illud tamen controversum est, an sub illa regula comprehendantur beneficia in manibus Ordinarij resignata, si resignans infra viginti dies moriatur. Negatiuam partem sequuntur *Dec. conf. 214. n. 4. Mandol. d. reg. q. 16. Papon. lib. 3. art. 2. ar. 1.* 2. quia verba illius non conueniunt renunciationibus, quæ fiunt extra Curiam, cum dicat viginti dies à die præstiti consensu, non vult à die renunciationis esse computandos; planè in renunciationibus, quæ fiunt coram Ordinarijs in ipso acta renunciationis præstatur consensu, nec alius extensus viterius requiritur: ergo verba illius regule his renunciationibus adaptari non possunt, quinimò non solum verba, sed etiam rationes, in quibus prædicta regula fundatur, in renunciationibus coram Ordinarijs factis deficere videntur, cum infirmus coram Ordinario non possit renunciare in fauorem, sed tantum simpliciter, vt supra ostendimus, ac proinde omnis fraudis suspicio, & hæreditaria successione figura deficere videtur. Contrarium tamen, imò regulam de *infirmis*, habere etiam locum in renunciationibus coram Ordinarijs celebratis, resoluit *Gom. in d. reg. q. 26. Callad. dec. 31. n. 9. Reb. in præci. ut. de infirmis resig. gl. 1. 2. n. 3. & de nominat. q. 16. n. 18. Flamin. d. lib. 12. q. 5. n. 8. VVamel. conf. 157. n. 12. de praebend. Azor. d. lib. 7. cap. 26. q. 1.* cum ratio fraudis, in qua regula illa principaliter fundatur, in quacunque renunciatione locum habere possit, & verba, præstiti consensu possunt quoque in Ordinarijs verificari, apud quos consensu in ipso acta renunciationis præstatur, inter quæ viginti dies numerantur, cum tamen in renunciationibus in Romana Curia celebratis à die consensu extensi computari debeant.

- 131 Amplia tertio, vt locum habeat, etiam si beneficium statim vacare debeat; adhuc enim beneficium tale beneficium renunciare potest, cum interim ius habeat in re, quod per renunciationem transferre possit. Poni potest exemplum in eo, qui Parochialem Ecclesiam obtinuit, & in fine anni, intra quem promoueri tenebatur, iuxta *c. licet canon. de elect. lib. 6.* prædictum beneficium resignauit,

talis namque resignatio vltima die anni fieri potest, notauit *Anchar. in c. commissa, de elect. in 6. Callad. dec. 127. de locato. Rot. dec. 38. de praebend. com. n. 10. d. lib. 3. q. 1. n. 8.*

Amplia quarto in beneficiario, qui nondum sui beneficij possessionem adeptus est; quia tale beneficium ante apprehensam possessionem renunciare potest, vt resoluit *Anchar. in c. ad audientiam 31. numer. 2. de rescript. Burg. in cap. ceterum, num. 161. ad. tit. Pet. Gregor. synag. in. lib. 17. cap. 17. n. 16. Nam. conf. 4. n. 2. de finem. Flamin. d. lib. 12. q. 26. Boët. dec. 308. n. 1.*

Amplia quinto, in beneficio onere pensionis gravato quod resignans simpliciter, seu, in fauorem resignare potest, dum nudo alium pensionem sibi non restituit: quia tunc tenebitur pocius pensionis valide reuerata mentionem facere, Ita resoluit *Gig. de pension. q. 29. Callad. dec. 5.*

Amplia sexto in n. ore 25. an inuocant, maiore tamen 14. talis namque, si beneficium in ecclesiasticum habuit, illud absque curatoris auctoritate resignare potest, vt notauit *gl. 1. verb. quomodo, & in cap. ex parte, de rescript. solut. communiter recepta, vt per Abb. mon. 14. & alios ibi, Cou. lib. 1. am. cap. 5. numero. 1. & 3. Flamin. d. lib. 12. quæst. 7. numero 11. Azor. in. lib. 1. p. 2. lib. 7. c. 10. q. 9. Valer. Reginald. in. præci. fore. p. 1. lib. 30. tr. 3. n. 334.*

Amplia septimo, in beneficijs Apostolicæ Sedi reuerata. possunt enim non solum coram Romano Pont. sed etiam coram Ordinarijs resignari, quia reueratio solum afficit beneficium quoad postulatatem conferendi, non tamen quoad postulatatem renuntiandi, vt resoluit *Rota. dec. 4. de renunciat. in. n. 1. & dec. 8. numer. 9. de praebend. Hieron. Gabr. conf. 189. numero 6. libro 1. Petrus Gregorius synag. in. lib. 17. c. 17. Flamin. d. lib. 12. quæst. 16. numero 3. & libro 7. quæst. 14. numero 6. Viulan. in. præci. in. lib. 1. p. 2. cap. 10. num. 3. 35. & sic poterit Episcopus resignationes dictorum beneficiorum recipere, non autem illa conferre, vt proxime citati Doctores aduertunt. Sed an ex tali renunciatione dicatur ins à renunciantis abdicatum, distinguendum est cum *Enes Falcon. de rescript. benefic. quæst. 4. aff. tertio vers. ad quod, si de facto, numero nouo* aut beneficium erat reueratum ratione personæ obijctis, vt puta, quia esset familiaris, vel officialis & tunc per resignationem factam coram Ordinario non vacat, non quia reueratum, sed quia renuncians erat exemptus à iurisdictione Ordinarij; aut verò est reueratum specialiter ad fauorem certæ personæ, & tunc vacat, *Rot. in. Casalen. de beneficiis n. 10. Decembriis, 16. 17. coram R.P.D. Martino in. vers. nec vid. etiam.**

Amplia octauo, vt possit Episcopus recipere resignationes beneficiorum existentium in sua Diocesi, etiam in Curia, non tamen conferre, quia tunc beneficia dicantur in Curia vacare per resignationem, & id eo casu collatio palam ad Summum Pontificem spectat *Ita Cou. lib. 3. var. c. 10. sub num. 8. Flamin. d. lib. 12. q. 14. n. 2. Prosper. de Angulino in. add. ad. Quarant. verb. beneficiorum resignationis. præci. in. vers. an autem Ordinarij, qui tamen adiungunt hanc causam in conferendo, vt exeat ab Urbe ad hoc, vt dicantur in aliena Diocesi.*

Amplia nono, vt possit Episcopus recipere resignationes beneficiorum existentium in sua Diocesi, etiam in Curia, non tamen conferre, quia tunc beneficia dicantur in Curia vacare per resignationem, & id eo casu collatio palam ad Summum Pontificem spectat *Ita Cou. lib. 3. var. c. 10. sub num. 8. Flamin. d. lib. 12. q. 14. n. 2. Prosper. de Angulino in. add. ad. Quarant. verb. beneficiorum resignationis. præci. in. vers. an autem Ordinarij, qui tamen adiungunt hanc causam in conferendo, vt exeat ab Urbe ad hoc, vt dicantur in aliena Diocesi.*

Amplia octauo, vt possit Episcopus recipere resignationes beneficiorum existentium in sua Diocesi, etiam in Curia, non tamen conferre, quia tunc beneficia dicantur in Curia vacare per resignationem, & id eo casu collatio palam ad Summum Pontificem spectat *Ita Cou. lib. 3. var. c. 10. sub num. 8. Flamin. d. lib. 12. q. 14. n. 2. Prosper. de Angulino in. add. ad. Quarant. verb. beneficiorum resignationis. præci. in. vers. an autem Ordinarij, qui tamen adiungunt hanc causam in conferendo, vt exeat ab Urbe ad hoc, vt dicantur in aliena Diocesi.*

Amplia octauo, vt possit Episcopus recipere resignationes beneficiorum existentium in sua Diocesi, etiam in Curia, non tamen conferre, quia tunc beneficia dicantur in Curia vacare per resignationem, & id eo casu collatio palam ad Summum Pontificem spectat *Ita Cou. lib. 3. var. c. 10. sub num. 8. Flamin. d. lib. 12. q. 14. n. 2. Prosper. de Angulino in. add. ad. Quarant. verb. beneficiorum resignationis. præci. in. vers. an autem Ordinarij, qui tamen adiungunt hanc causam in conferendo, vt exeat ab Urbe ad hoc, vt dicantur in aliena Diocesi.*

Amplia octauo, vt possit Episcopus recipere resignationes beneficiorum existentium in sua Diocesi, etiam in Curia, non tamen conferre, quia tunc beneficia dicantur in Curia vacare per resignationem, & id eo casu collatio palam ad Summum Pontificem spectat *Ita Cou. lib. 3. var. c. 10. sub num. 8. Flamin. d. lib. 12. q. 14. n. 2. Prosper. de Angulino in. add. ad. Quarant. verb. beneficiorum resignationis. præci. in. vers. an autem Ordinarij, qui tamen adiungunt hanc causam in conferendo, vt exeat ab Urbe ad hoc, vt dicantur in aliena Diocesi.*

Amplia octauo, vt possit Episcopus recipere resignationes beneficiorum existentium in sua Diocesi, etiam in Curia, non tamen conferre, quia tunc beneficia dicantur in Curia vacare per resignationem, & id eo casu collatio palam ad Summum Pontificem spectat *Ita Cou. lib. 3. var. c. 10. sub num. 8. Flamin. d. lib. 12. q. 14. n. 2. Prosper. de Angulino in. add. ad. Quarant. verb. beneficiorum resignationis. præci. in. vers. an autem Ordinarij, qui tamen adiungunt hanc causam in conferendo, vt exeat ab Urbe ad hoc, vt dicantur in aliena Diocesi.*

Amplia octauo, vt possit Episcopus recipere resignationes beneficiorum existentium in sua Diocesi, etiam in Curia, non tamen conferre, quia tunc beneficia dicantur in Curia vacare per resignationem, & id eo casu collatio palam ad Summum Pontificem spectat *Ita Cou. lib. 3. var. c. 10. sub num. 8. Flamin. d. lib. 12. q. 14. n. 2. Prosper. de Angulino in. add. ad. Quarant. verb. beneficiorum resignationis. præci. in. vers. an autem Ordinarij, qui tamen adiungunt hanc causam in conferendo, vt exeat ab Urbe ad hoc, vt dicantur in aliena Diocesi.*

Amplia octauo, vt possit Episcopus recipere resignationes beneficiorum existentium in sua Diocesi, etiam in Curia, non tamen conferre, quia tunc beneficia dicantur in Curia vacare per resignationem, & id eo casu collatio palam ad Summum Pontificem spectat *Ita Cou. lib. 3. var. c. 10. sub num. 8. Flamin. d. lib. 12. q. 14. n. 2. Prosper. de Angulino in. add. ad. Quarant. verb. beneficiorum resignationis. præci. in. vers. an autem Ordinarij, qui tamen adiungunt hanc causam in conferendo, vt exeat ab Urbe ad hoc, vt dicantur in aliena Diocesi.*

Amplia octauo, vt possit Episcopus recipere resignationes beneficiorum existentium in sua Diocesi, etiam in Curia, non tamen conferre, quia tunc beneficia dicantur in Curia vacare per resignationem, & id eo casu collatio palam ad Summum Pontificem spectat *Ita Cou. lib. 3. var. c. 10. sub num. 8. Flamin. d. lib. 12. q. 14. n. 2. Prosper. de Angulino in. add. ad. Quarant. verb. beneficiorum resignationis. præci. in. vers. an autem Ordinarij, qui tamen adiungunt hanc causam in conferendo, vt exeat ab Urbe ad hoc, vt dicantur in aliena Diocesi.*

Amplia octauo, vt possit Episcopus recipere resignationes beneficiorum existentium in sua Diocesi, etiam in Curia, non tamen conferre, quia tunc beneficia dicantur in Curia vacare per resignationem, & id eo casu collatio palam ad Summum Pontificem spectat *Ita Cou. lib. 3. var. c. 10. sub num. 8. Flamin. d. lib. 12. q. 14. n. 2. Prosper. de Angulino in. add. ad. Quarant. verb. beneficiorum resignationis. præci. in. vers. an autem Ordinarij, qui tamen adiungunt hanc causam in conferendo, vt exeat ab Urbe ad hoc, vt dicantur in aliena Diocesi.*

Amplia octauo, vt possit Episcopus recipere resignationes beneficiorum existentium in sua Diocesi, etiam in Curia, non tamen conferre, quia tunc beneficia dicantur in Curia vacare per resignationem, & id eo casu collatio palam ad Summum Pontificem spectat *Ita Cou. lib. 3. var. c. 10. sub num. 8. Flamin. d. lib. 12. q. 14. n. 2. Prosper. de Angulino in. add. ad. Quarant. verb. beneficiorum resignationis. præci. in. vers. an autem Ordinarij, qui tamen adiungunt hanc causam in conferendo, vt exeat ab Urbe ad hoc, vt dicantur in aliena Diocesi.*

Amplia octauo, vt possit Episcopus recipere resignationes beneficiorum existentium in sua Diocesi, etiam in Curia, non tamen conferre, quia tunc beneficia dicantur in Curia vacare per resignationem, & id eo casu collatio palam ad Summum Pontificem spectat *Ita Cou. lib. 3. var. c. 10. sub num. 8. Flamin. d. lib. 12. q. 14. n. 2. Prosper. de Angulino in. add. ad. Quarant. verb. beneficiorum resignationis. præci. in. vers. an autem Ordinarij, qui tamen adiungunt hanc causam in conferendo, vt exeat ab Urbe ad hoc, vt dicantur in aliena Diocesi.*

Amplia octauo, vt possit Episcopus recipere resignationes beneficiorum existentium in sua Diocesi, etiam in Curia, non tamen conferre, quia tunc beneficia dicantur in Curia vacare per resignationem, & id eo casu collatio palam ad Summum Pontificem spectat *Ita Cou. lib. 3. var. c. 10. sub num. 8. Flamin. d. lib. 12. q. 14. n. 2. Prosper. de Angulino in. add. ad. Quarant. verb. beneficiorum resignationis. præci. in. vers. an autem Ordinarij, qui tamen adiungunt hanc causam in conferendo, vt exeat ab Urbe ad hoc, vt dicantur in aliena Diocesi.*

De Renunc. & potest. benef. Cap. XV. 285

celebrata, in qua Rebuff. in *praxi tit. de summa renunciat. n. 27. Roffiniac. in trakt. de benef. cap. 14. n. 26.* & Flamin. ubi supra resoluendum putant posse resignantem beneficii possessioni incumbere, & omnia ad illud spectantia exercere, donec resignatarius eiusdem possessionem apprehendat: quia, cum in resignatione conditionali ius à resignante non abdicetur, nisi resignatario cum effectu fuerit quæsitum, nec illi ante captam possessionem quæsum censetur, rectè sequitur posse resignantem usque ad illud tempus possessionem retinere. Ego verdè prædictam opinionem dubiam existimo: quia, antequam de naturali & vera possessione, aut de civili & iusta: si de vera & naturali per simplicem resignationem, illa non admittitur vt *sup. ostendimus*: si de iusta & civili usque ad possessionem per resignatarium apprehensam, durare potest: t. cum resignans amissio titulo iustam & civilem possessionem amittit; perdit autem unum suum ac ius resignatio fuerit quæsitum.

350 Tertius renunciationis effectus est, non posse resignantem post admissam renunciationem beneficii fructus percipere, cum per illum canonicus titulus sit extinctus, sine quo beneficium iuste possideri nequit quod in simplici ac pura resignatione de plano procedit, quoad fructus à solo leprore ante diem resignationis, Rot. dec. 279. p. 2. recent. quare refero de offic. & potest. Episcopi, p. 3. alleg. 117. n. 2. in ultimis impressis. In conditionali verdè lites controversum est, ac proinde varias opiniones referunt scribentes, vt per Rebuff. in *praxi tit. de summa renunciat. num. 40.* & in trakt. n. 26. q. 14. n. 157. Roffiniac. de benef. c. 14. num. 26. Ioan. Garc. de expens. q. 16. Com. lib. 1. var. c. 15. n. 12. Molin. de primogen. lib. 3. c. 11. Gam. Lysit. dec. 128. Canalcan. dec. 44. n. 4. Guicet. canonie. quæst. lib. 1. cap. 33. Flamin. lib. 1. q. 6. a. num. 10. Cabed. diues. iuris argum. c. 3. n. 18. D. Barbo. in l. diuersis par. 2. in princ. num. 49. ff. soluto matrimonio, Castill. de usufructu, lib. 1. c. 79. Hieron. Gabr. cons. 192. lib. 1. Ceuall. commun. contra canon. q. 61. Nicol. Garc. de benef. p. 2. c. 1. ex n. 125. Viuian. d. lib. 1. c. 10. ex num. 8. Rot. decif. 279. p. 2. recent. Ego verdè in hac questione tres casus diuersos considerandos esse existimo: primum ad illud usque tempus, quo ius à resignante abdicatur, & resignatario quæritur: secundum, quando ea de re resignanti plenè non constat: tertium à tempore noxiæ, donec beneficii possessio per resignatarium capta sit. In priori casu, cum in conditionalibus resignationibus ius & dominium à resignante non abdicatur, nisi resignatario purificatis conditionibus translatum sit interim resignans dominus est, & integros beneficii fructus facit suos. In secundò verdè casu, nempe, ab eo tempore usque ad tempus scientiæ, cum resignans bonæ fidei possessor sit, & iustam possessionem præcedenti titulo adhuc collocatam retineat, sicut quilibet bonæ fidei possessor, fructus percipere & retinere possit, iuxta distinctionem, quam inter exstantes, & consumptos tradunt Bart. & Doctores in l. ex diuerso ff. de rei vendic. & in l. eadem C. eodem Com. lib. 1. var. cap. 3. n. 6. D. Barbo. ubi supra num. 46. cum seq. In tertio verdè casu, scilicet, à tempore scientiæ usque ad apprehensam possessionem, quoscunque resignans percepit, aut percipere potuit, deductis expensis, tanquam malæ fidei possessor resignatario restituere tenetur; quæ verdè scientia in proposito requiritur, explicant Flamin. & D. Barbo. d. distis locis.

Quartus effectus est, non tenere resignantem post admissam renunciationem pensionem super beneficio impositam, & cetera illius onera simpliciter solvere, quia, cum pensio onus sit reale super fructibus beneficii impositum, vt post Ioan. And. & alios in cap. nisi esset de prebend. resoluunt Gig. de pensio. q. 63. n. 2. Becat. cons. 561. lib. 4. & alij plenè per me citati de offic. & potest. Episcopi. p. 3. alleg. 120. n. 1. secundum Legumem. impressi. & resignans post admissam renunciationem fructus amplius percipere nequeat, vt supra ostendimus, rectè sequitur, resignantem ad futuras pensiones, & cetera onera realia non obligari, ad decursas tamen usque ad diem resignationis teneri, vt cum communi resoluunt Flamin. lib. 1. q. 8. n. 18. quæ doctrina, licet in simplici renunciatione vera sit, in conditionali tamen fallit, quando resignans post admissam renunciationem fructus usque ad tempus scientiæ bona fide percipit, tunc enim ad pensionem quoque pro eo tempore obligatur. Quare planius dici potest, resignantem tandem ad pensiones, census, collectas, & cetera onera realia teneri quandiu beneficii fructus suos fecerit, imò si post solutam pensionem fructus restituere cogatur pensiones iam solutas rectè computabit, vt post Gig. cons. 124. num. 1. resoluunt Flamin. d. quæst. 8. num. 45.

Quintus effectus est, non teneri resignantem post renunciationem admissam Horas canonicas recitare, nisi ad eas recitandas ratione sacri Ordinis, aut aliunde obligetur, vt tradunt Nauarr. in trakt. de Horis canon. cap. 7. num. 19. & in cap. accepta, oppos. 5. n. 21. Flamin. lib. 1. q. 9. a. n. 1. quia, cum ad id ratione beneficii tenetur, eo dimisso cessat obligatio, arg. text. in cap. cum cessante, de appell. Facit efficax ratio: nam si ille, qui sui beneficii fructus non percipit, nec per eum sitit quominus perciperet, à diuino Officio recitando deobligatur, vt cum Palud. & alij resoluunt Nau. d. c. 7. n. 28 à fortiori in nostro casu, ubi resignans, nec fructus percipit, nec vllum iam in beneficio ius habet: quod si interim dum sibi de renunciatione legitime non constat, fructus bona fide percipit, eundem ob obligatione non deobligarem. De resignatario autem à quo tempore diuinum Officium recitare tenetur, controversum est: Nam in d. cap. 7. statim post collationem teneri existimat, cum per eam ius in beneficio consequatur, c. si tibi absenti, de prebend. lib. 6. Flamin. vero d. q. 9. cum communi, & magis recepta sententia resoluunt resignatarium post captam possessionem obligari: quia tunc fructus incipit recipere, & ab eo tempore esse computandos sex menses per Leonem X. & Pium V. præfinitos ad priuationem fructuum incurrendum, de quibus per Nau. in man. cap. 25. n. 122. & cons. 14. de celebrat. Missor. aliis 17. eodem tit. in nouis. Ego verdè Flamin. sententiam admitterem in præbendis Ecclesiasticarum Cathedralium, & alijs beneficiis, quorum fructus solis presentibus debentur, nec ad resignatarium, nisi post apprehensam possessionem, pertinere incipiunt: in alijs vero beneficiis, quorum fructus post resignationem successorii refluuntur, resignatarium post collationem ad diuinum officium obligarem, cum iam beneficii dominium obtineat, & fructus in effectu consequatur, & in hoc casu Nau. opinioni adhaerendum puto.

Sextus renunciationis effectus est, resignantem post renunciationem admissam ad residendum amplius non teneri, cum per renunciationem obligatio

151

152

153

154

gatio residendi in predicto beneficio omnino cesset, ex recepta omnium sententia, quam sequitur Flamin. lib. 1. q. 10. n. 2. quam Ego in resignante in finem interium, dum fructus bona fide percipit, limitandam, & declarandam existimo, iuxta

155 *supra dicta.*

Scipimus & vltimus effectus est non posse beneficiarium post legitimam resignationem penitere. nec dimissum beneficium iterum repetere argum. text. in cap. ex transmissa, de renouat. cap. quam periculosum, 7. q. 1. tradit. Nam. in cap. accepta, oppositum 7. n. 26. de rescript. fol. Menoch. de arbit. casu 201. num. 47. Flamin. lib. 1. q. 1. quest. 12. consueq. Viuian. in praxi iurisperitron. lib. 13. cap. 10. num. 16.

§. V.

De permutatione beneficiorum.

156 **D**E permutatione beneficiorum agentes, quæ nihil aliud est, nisi quorundam reciproca resignatio ad invicem inter permutantes facta, Castiad. decis. 1. num. 2. de rerum permut. Flamin. de rescript. lib. 11. q. 1. n. 19. Gonzalad. reg. 8. Cancel. gloss. 14. n. 40. obseruandum est, in permutandis beneficiis iure præscriptam esse formam certam, sicque ea obseruata fieri à partibus posse illorum permutationem, cap. ad quæstiones, de rerum permut. e. vnc. eodem tit. lib. 5. Clement. vnc. eodem tit. Anon. de Curie in suo compend. Iuris Canon. par. 3. sub tit. de rerum permutat. col. 3. in fine & col. 5. in princip. Ioan. Nicol. in Enchirid. Sacer. tit. 5. c. 5. n. 3. & c. 8. n. 4. & 5. Rebuff. in praxi sub tit. de permut. n. 53. & 53. Petr. Gregor. Synagm. iuris lib. 17. cap. 17. n. 31. & 32. Corrad. de Sacerdot. p. 1. c. 9. n. 2. & 3. Cou. lib. 1. var. cap. 5. n. 6. Sec. de instit. lib. 9. q. 7. artic. 1. Synest. in sum. verb. permutatio, 2. q. 5. Redcan. de simonia par. 3. cap. 12. à num. 5. cum sequent. Azot. in instit. moral. par. 2. lib. 7. cap. 29. quest. 18. Less. de instit. lib. 2. cap. 31. arbit. 3. à num. 22. Suar. de Relig. tom. 1. lib. 4. de simon. cap. 32. à princip. maximè numero 4. cum seqq. Vgolin. de officio Episcopi cap. 50 num. 3.

157 **E**t quamuis lex ecclesiastica vt plurimum substitutionem simoniæ non prohibuerit commutationem spiritualium pro spiritualibus, secundum Less. d. arbit. 3. & Suar. d. lib. 4. c. 32. n. 1. innot. c. 30.

158 **N.** cum seqq. tamen commutationem beneficiorum ecclesiasticorum, etiam si spiritualia sint non omnino permittit, nec etiam reliquit in sua licet & honesta natura, quam vt potest terminata ad spiritualia ex se habet de iure diuino, vbi nullus alienus temporalis pro spirituali illicitus respectus à parte rei habitus fuerit, hinc eam sub quibuscumque solemnitatibus, ne scilicet occulte & ex pincta, sed ex Episcopi auctoritate fieret, ita circumscribit, vt aliter factam commutationem, & prohibuerit, & simoniam in d. c. ceteris. Etiam, quod eam solum permittit, vbi sit ex auctoritate Episcopi: at verò ex sola priuata factam prohibuerit, eoulat ex Concil. Turonen. in cap. quæstionem, de rerum permut. & in cap. maioribus, & in cap. cum olim, & in cap. cum vniuersorum, eod. tit. Quod autem aliter factam beneficiorum commutationem, quantum à parte rei simpliciter, & absque interuentu pecuniæ, vel alterius temporalis æquivalentis fiat, lex Canonica in d. Concilio Turon. simoniam quia prohibitam indicauit, verum etiam est, vt satis probatur ex d. cap. quæstionem, ibi, præsertim

passione præmissa; quæ circa spiritualia, vel annexa spiritualibus libere semper continet simoniam, si eadem verba cum Suar. d. cap. 32. num. 3. intelligamus, non de pactione dandi temporale aliquid pro spirituali, sed de sola simplici pactione, per quam expeditur ipsa commutatio, quasi non circa illam, sed circa hanc solum per ordinem ad dictam Concilij Turonen. prohibitionem in eo text. dubitatio vertatur.

Ratio autem huius prohibitionis ea est: quia licet titulus beneficiorum ecclesiasticorum sit spiritualis, cum tamen habeat proventus temporales, eoque ita spiritualibus functionibus annexos, vt ex illo necessitate quidam dimanent, iuxta text. in cap. vlt. de rescript. n. 6. & c. cum secundum, de prob. proindeque probabiliter contingere possit, vt in commutationibus huiusmodi titulorum minor eorum ratio, quam temporalium proventuum haberetur, sique ageatur principaliter de dando temporali pro spirituali, ideo iure optimo, vt hæc nudi species & occasio ab omnibus Christianis, medum ab Ecclesiasticis personis maximè in pertractandis spiritualibus rebus cauenda extenuetur, itaque, vt beneficiorum commutationes non occulte, ex priuata solum, sed Episcopi auctoritate fierent; aliter autem commutatio beneficiorum simoniaca esset, ac si spiritualia, quæ in eis sunt principalia pro temporalibus fructibus, qui sunt accessorii, darentur, vt bene explicat Suar. d. lib. 4. c. 31. n. 5. iuncto n. 12. præp. fin. Nec aduersus hanc resolutionem obstat, quod in beneficiis ecclesiasticis temporales proventus sunt tantum accessorii respectu tituli spiritualis, ac proinde quod non debeant esse in consideratione, sed solum principale, ex reg. l. 1. ff. de auctor. tutor. iuncta reg. accessorium, de reg. iuris, lib. 6. quia respondetur, id quidem procedere ex natura rei, si non pervertatur ille ordo, per quem secundum illam accessorium sequitur principale, quia tandem homines sapè hoc ordine abutentes pro modo suæ malitiæ, & commodi temporalis, amant accessorium magis quam principale; subindeque morale periculum insurgit, ne quando videatur principale pro principali videlicet tituli beneficii spiritualis pro alio spirituali titulo permutare, permittent potius pro accessorio, scilicet, pro fructibus temporalibus, merito lex canonica huiusmodi permutationem beneficiorum, ac si verè, & à parte rei in hunc illicitum modum conciperetur, absolute prohibuit fieri ex sola auctoritate priuata permutationem.

Prædicta vero ecclesiastica prohibitio de permutatione beneficiorum ecclesiasticis nil ampliùs expressum continet, nisi quod partes ex sola auctoritate priuata nullo modo permittunt, seu de permutatione per consensum absolute præstitum pacificantur, absque arbitrio legitimi Superioris, vt constant ex d. c. cum olim, & ex d. c. cum vniuersorum, qui possit cuncta timari, siueque arbitrii interpositione finitram quamlibet suspicionem exterminare, iuxta reg. text. in c. in præsentia, de renouat. cum similibus: illo vero interueniente poterant beneficia ab ipsiusmodi partibus permutari d. c. quæstionem, vers. si autem. d. c. vnc. & d. Clem. vnc. Azot. d. q. 18. Less. d. arbit. 3. Suar. d. c. 32. à princip. maximè n. 4. cum seqq.

Vnde fit consequens licite partibus negotium permutationis inter se priùs tractare & concludere, cum ordine & submissione ad scientiam & consensum legitimi Superioris. Ratio est, quia in his terminis nil gestum dici potest occulte

De Rēnunc.& permut. benef. Cap. XV. 287

tē, & auctoritate priuata, cōm totum referant ad ipsum Superiorem, ac proinde euidem arbitrium censura iuris interuenire cōueniat in eodem tract. ex reg. l. *offe toto*, cum ibi notatis ff. de hered. i. *offe*. prout etiam tractatus de renunciando certo modo non est prohibitus, ideo pūctio firma est prohibita, *capite cum pridem* 7. de pallis Innoc. in *capite tunc*, *in fine*, de *finem*. Caccialup. de *pensu*. q. 19. num. 16. Rot. in *Balioeregien. finima*, 17. May 1624. coram Rēuēndissimō D. meo Coccino. Hinc ex modō resolutis non potest censeri prohibitus huiusmodi tractatus, imō eum positius permittimus esse in hunc sensum constat ex ea ratione: quia aliter magna ex parte inutilis redderetur facultas illa permutandi cum auctoritate Superioris partibus concessa, quippe quod moraliter loquendo non potest ut plurimum ad permutationem pertinere, nisi mediante partium tractatu, per quem inter se conueniant, & intelligant huius negotij circumstantias: unde succedit reg. text. in l. 2. ff. de *instituti. omni. iudic.* & in cap. P. & G. de *offe. deleg.* Quare ita docere Synch. in *sum. verb. permutatio, quest.* 3 Bonacin. de *finem. quest.* 4. §. 12. num. 5. vbi *numero* seq. cum Suar. d. cap. 31. num. 7. Reginal. lib. 23. *numero* 162. addit volentes inter se beneficia permutare, posse inter se pactum inire, sēque obligare ad persistendum in conventionione donec Superior consensum denegaverit, ac proinde eis liberum non esse à conventionione recedere, antequam Prelatus consensum denegat.

Beneficia omnia liberē permutari possunt, ut constat ex *res. iur. de rerum permut.* Soaz. d. lib. 4. cap. 34. num. 1. non solum quæ habentur in titulum, sed etiam in commendam, Azor. decif. lib. 7. cap. 29. q. 11. Flamin. lib. 2. q. 17. & citati à Nicol. Garc. de *benef. par.* 11. cap. 4. *numero* 12. quatenus nondum illorum adepta sit possessio, quia bene insinuat, non tamen possessionem, potest cum alio commutari, Petr. de Percul. de *benef. benefic. part.* 1. *numero* 1. & 2. Bellam. *codem tract. par.* 2. q. 1. Gambaz. in *capite vnic. de rerum permut.* lib. 6. *numero* 86. Nicol. Garc. d. cap. 4. *numero* 15. vbi a *num.* 23. late ostendit an, & quando beneficia vnitā possunt permutari: Intellige, dummodo hæc permutatio fiat inter duos non triangularis vel quadrangularis, Capuraq. decif. 325. p. 2. Gonzal. d. *glor.* 14. *numero* 58. Nicol. Garc. *cod. capite* 4. *numero* 22. & modò fiat de proprijs beneficijs, ut ex alijs resoluat idem Garc. d. *loco nunc* & 16. vnde *numerus* seqq. Insuet non possit fieri permutatio non de iure ad rem, nec valere permutacionem, quando vnus ex permutantibus non habet ius in beneficio.

Quando inter aliquos beneficiorum fit permutatio, fieri intelligitur beneficiorum reciproca resignatio, ac propterea vtrumque vacare censetur nam ex permutacione inducitur vera beneficij vacatio cum titulo, & possessione Doct. in c. *unic. de rerum permut.* lib. 6. Bellam. de *permut. benef.* p. 9. q. 1. Petr. de Percul. *ibid. tract.* p. 2. n. 21. 21. & 42. Flamin. lib. 11. q. 5. a *num.* 20. quatenus non debeant nisi permutantibus beneficia ex illa causa resignata conferri: nam aliàs collatio de beneficijs causa permutationis resignatis facta alijs, quàm ipis permutare volentibus, non tenet ut expressè probat Clem. *unic. de rerum permut.* tradit Cou. lib. 1. var. c. 5. vbi iussit, quòd ante decisionem illius res. etiam veteri iure competere Prelatum, coram quo est facta renunciatio, ex causa permutationis.

ex summo iuris rigore, seculsa aequitate in potuisse licetē conferre beneficium ecclesiasticum, cui renunciatio fuerat, sicut si ex simplicis renunciatione vacaret, & sic iam de æquitate ipsius tantum permutantibus conferri debent, ut etiam expectantes Apostolici non possint acceptare beneficia ex causa permutationis vacantia. d. *capite vnic.* Azor. d. lib. 7. c. 30. q. 8. Flores var. lib. 1. q. 23. n. 10. Unde, cum beneficium vacet renunciatione facta ex causa permutationis, non potest ad illud redire renunciatus sine noua collatione, etiam si permutatio non sequatur, seu non teneat, nec habeat effectum, gloss. *verb. simpliciter*, in d. *capite cum vniuersum*, de *rerum permut.* Sch. de *benefic. p.* 3. q. 24. Gambaz. in d. *cap. vnic.* ex n. 62. Rebutus. *praxi tit. de permut.* n. 11. & 16. & de *pact. posses.* num. 166. *alias* 145. Mascard. de *prob. concl.* 1401 n. 3. Rox. decif. 1. & 4. de *rerum permut.* in *nuis*, & in *Girarden. permutacionis* §. laly 193. coram Litta, & in *Casalen. beneficiorum*, 10. Decembris 1627. coram R. P. D. Adrian. Nicol. Garc. d. c. 4. n. 5. vbi n. 10. ex Gonz. gl. 15. §. 2. n. 40. addit quòd si duo resignant sua beneficia ex causa permutationis, & facta collatione vni, alter decedat ante factam sibi collationem, superflus non habet regressum ad beneficium à se donatum, quia quousque eum permutatio habuit effectum, quousque superflus, cui fuit collatum beneficium à commutante resignatum antequam ipse suum resignaret, possit ambo, si incompatibilia non sint illo decedente retinere, cum per eum non stet, quin permutatio adimpleatur; at si commutans, qui resignauit, decederet ante factam collationem superflui, qui nondum suum resignauerat, cum permutatio iam non possit habere effectum, non debebit illud beneficium superflui, sed liberē promouebitur, tanquam vacans per dictam resignationem. Quamuis, si permutatio non habuit effectum permutantes posse redire ad sua beneficia absque noua collatione existimauerint Fresl. in *rub. de renunciat.* n. 51. Flamin. lib. 2. q. 14. n. 22. Ceuall. *commun. contra commun.* q. 61. n. 6. Azor. d. lib. 7. c. 29. q. 21. Lell. d. c. 34. n. 195. permutatio tamen est ipsi permutare volentibus, ut adhuc integrare solent, l. 1. ff. de *rerum permut.* l. 1. *si permut.* ff. de *condict. causa data* & cum per alterum steterit, ne permutatio sequatur, alius est ad suum beneficium resiliendus d. cap. cum *vniuersum*.

Requiritur denique in permutatione, primò renunciatio vtriusque beneficii in manibus Superioris. c. 1. de *rer. permut.* lib. 6. Marc. Antonin. var. *resol.* lib. 1. *resol.* 111. *casu* 19. Racc. *cellet.* 2267. Nouat. d. *tit. de benef. resignat.* num. 7. nam permutare volentes debent singuli beneficium in Superioris manibus resignare, d. Clem. *unic.* altero enim recusante non fiet permutatio d. *capite vnic.* Fit autem resignatio huiusmodi cum conditione permutationis, & nihilominus directè à resignatione illa conditionali, quæ fit in fauorem alterius, quæ quidem sine Romani Pontificis auctoritate fieri nequit, eò quòd in eam facile labes simonie cadere possit, quam Ordinarius purgare non potest c. ex *parte* 1. de *offe. Ordin.* Azor. *instit. moral.* p. 3. lib. 12. de *finem.* cap. 22.

Secundò requiritur ista causa, quam Episcopus dilquirere & cognoscere debet, c. *quæstion.* de *rerum permut.* Rebut. in *praxi tit. de permut.* num. 29. Duaren. de *benef.* lib. 8. c. 3. Bellam. de *permut. benef.* 6. p. in *prin.* & q. 1. Nic. Garc. d. c. 4. n. 44. Nouat. in *sum. Bullar. tit. de benef. resignat.* n. 2. Et quamuis

nis non defuerint, qui decant, hanc causam debere esse necessitatis, vel vilitatis Ecclesie, non autem personarum, ex quorum numero sunt Boër. dec. 205. n. 7. Flamin. lib. 1. §. 1. n. 24. Zerol. in *praxi Episcop. p. 1. verb. remoueat. seu permuat. §. 3. dub. 5.* Cardin. Tuch. lib. P. cancl. 365. m. 5. qui ex Gem. conf. 105. n. 5. vilitatem vtriusque Ecclesie requirit, tamen sufficere expedientiam, seu vilitatem personarum permuantium, videntur tenere glof. verb. *vilitatis. in d. c. c. vniuersorum. vbi Abb. n. 7.* Petr. de Perul. de *permuat. benef. §. 3. q. 2.* & 7. Lambert. de *irregular. §. 2. lib. 2. q. 6. art. 6. n. 39.* Gambar. in *d. c. vniuersorum. dum sit*, posse etiam fieri permutationem atenta vilitate personarum, Vgolin. tab. 1. de *simonia. c. 27. §. 1. n. 6. in fine*, dum sit, quod simonia non committit, qui ob inimicitias, ob pestilentiam aeternam, & huiusmodi causas beneficium permuat. Aloyf. Ricc. p. 1. dec. 411. Nicol. Garc. d. c. 4. ex n. 45. vbi bene intelligit, modò non refertur Ecclesie damnosa, sed vilitas saltem consequatur: & n. 49. subdit sufficere elusam ex parte vnius ex competuntibus, modò ex parte alterius non sit in damnum Ecclesie considerabile. & n. 52. resoluit non presumi in dubio permutationem factam ex iusta causa, nec credi Ordinario dicenti, se facere illam iusta de causa, nisi probetur illa, finem est facta cum causae cognitione, & n. 100. *non segg.* credendum esse aut permutationem non in fraudem, sed ex honesta affectione processisse, cum delictum presumendum non sit, nisi contrarium vigeat coniectura. Facta autem permutatione cum causa, si postea ea deficiat, non poterit annullari dicta permuat, vt in facti contingentia se respondisse affert. Nouat. vbi supra numer. 16. vbi numer. 17. tenet Episcopum non posse dispensare in defectu causae, vel vilitatis, & numer. 18. & 19. quod consilio de causa vel vilitate Ecclesie tenetur Ordinarij admittere permutationem, & si illam admittere recusauerit, dabitur appellatio ad superiorem.

- 173 Tertiò requiritur auctoritas Superiorem, nam sine ea permuat facta erit simoniaca, d. c. *quasi in vbi Abb. numer. 3. de ratione permuat.* Vgolin. de *simonia. cap. 27. §. 1. numer. 6.* Azot. d. lib. 7. cap. 29. q. 1. Suarez de *Relig. tract. 3. lib. 4. cap. 32.* Nouat. d. loco numer. 8. Sanchez in *opusc. rescrib. lib. 1. cap. 3. dub. 38.* & sic propria auctoritate beneficia sua permuantes, illis priuantur per sententiam, d. cap. *non olim. eod. tit.* Petr. de Perul. de *Perm. benef. part. 2. numer. 30. alias §. 1.* Less. d. lib. 2. cap. 35. numer. 100. Nicol. Garc. d. cap. 4. ex numer. 16. vbi numero 59. addit hodie per *Extravag. Cum deestabile*, de *simonia. in princ.* videri illis ipso iure priuari, & incurere excommunicationem, de qua ibi in §. *Statuentes.*
- 174 Et Superior in hac materia intelligitur non solum Papa sed etiam Episcopus proprius loci, in quo est situm beneficium. d. cap. *quasi in vbi Abb. numer. 3. de ratione permuat.* d. cap. 1. *cod. tit. lib. 6.* Petr. de Perul. 1. par. 9. *q. 1. numer. 27. alias 46.* & par. 4. in *princ.* numer. 42. *alias 69.* Azot. d. lib. 7. cap. 29. q. 4. Nicol. Garc. d. cap. 4. numer. 60 Bonacin. de *simonia. q. 4. §. 12. numer. 7.* & si sunt beneficia in diuersis diocesis, fieri debet libera resignatio in manibus vtriusque Ordinarij, vel quilibet in manibus sui Episcopi, vel alter alteri committat, quod melius videtur, glof. verb. *collectionem in capite 1. de ratione permuat. in 6.* Nicol. Garc. d. cap. 4. numero 65. Nouat. vbi supra numer. 10. Et quatenus Flamin. lib. 5. *quest. 6. numero 231.* creditur minùs bene hodie Episcopos

non posse admittere beneficiorum permutationes, eo quòd Plus V. in *Constit. sua 42.* suspendit facultates Ordinariarum recipiendi resignationes, & permutationes beneficiorum, donec deus modus, & postea in *alia Constit. sua 58. incip. Quanta.* dando modum resignationibus, nihil locutus fuit de permutationibus. Sed ipse non aduertit ad d. *Constit. §. 8.* per se transscriptam in *princ. d. quest. 6. quae in vers. ad hac.* expresse concedit Ordinarijs facultatem admittendi beneficiorum permutationes, quae Canonica sanctionibus & Apostolicis Constitutionibus permittuntur, & ideo concessum esse Ordinariis admittere permutationes simpliciter secundum loci commune, merito censuit Zerol. in *praxi Episcoporum part. 1. verb. remoueat. seu permuat. §. 3. dub. 1.* Flores de Menz *varia libro 3. quest. 24. numero 21.* Vgolin. d. tab. 1. de *cenfur. cap. 27. §. 3. numer. 3.* de *de offio Episcopi cap. 50. §. 19. numer. 1.* Nicol. Garc. d. cap. 4. numer. 62. & seg. Bonacin. d. §. 12. numer. 7. in *fine*, vbi ampliat, etiam vnum beneficium sit pinguis altero, & in quolibet mense etiam Apostolico, vt censuit S. Congr. Episcoporum sub die 24. Maij 1583.

Episcopi nomine aliqui Doctores intelligendum putant illum solum, qui iurisdictionem & dignitatem suam episcopalem habet, per text. in d. cap. *quasi in vbi Abb. numer. 3. de ratione permuat.* idem numerus deserte videtur, & in d. cap. *unico*, ibi, in *manibus tuis ipse resignat*, &c. Alij verò intelligendum putant quemlibet collatorem, ad quem spectat collatio beneficij, etiam si forte nec dignitatem, nec iurisdictionem episcopalem habeat, vt per Syluest. verb. *permuat. 2. numer. 2.* & Angel. eod. verb. numer. 5. Sed omnes ferè melius intelligunt eum, qui iurisdictionem habet Episcopalem, vel quasi, etiam si forte dignitatem Episcopalem non habeat. Ratio est, quia haec facultas conuenit Superiori ratione iurisdictionis, non verò ratione dignitatis. Ita Abb. in d. cap. *quasi in vbi Abb. numer. 3. de ratione permuat.* numer. 12. & 148. Flores diff. *quest. 24. numer. 21.* Azot. diff. cap. 29. *quest. 4.* Bonacin. diff. *quest. 4. §. 12. numer. 7. vers. alij verò.* Nicol. Garc. d. cap. 4. numer. 70. vbi n. 71. subdit, quòd Episcopus habens collationem, seu ius conferendi beneficium in aliena diocesi ex consuetudine, vel alio iure speciali, non potest admittere resignationem illius, etiam ex causa permutationis, Vnde poterit Capitulum, Sede vacante, interponere auctoritatem in beneficiorum permutatione, quando eorum collatio spectabat communiter ad Episcopum, & Capitulum, & quando beneficia pertinent ad collationem tertij, non autem si spectarent ad collationem Episcopi tantum, vt diximus lib. 1. cap. 32. de *Capitulo. vers. 16.* Vicarius verò generalis Episcopi non potest permutationes expedire, nisi mandatum habeat speciale. Bellam. part. 1. *quest. 3.* Azot. d. cap. 29. *quest. 4.* Nicol. Garc. d. cap. 4. numer. 74. vbi subdit, non fufficere, quòd habeat potestatem conferendi: & censuit Rox. in *Barchinens. benef. §. 3. luly. 1628. coram R. P. D. Duran.* Si autem Episcopi ipsi voluerint permuat aliquo beneficio, quae ipsi possident in sua diocesi, ex dispensatione Apostolica coram Metropolitano id efficere poterunt, qui quoad hoc instat proprio Episcopo habetur, Suarez diff. lib. 4. cap. 32. numero 9. Filioc. tract. 45. cap. 7. *quest. 8.* numer. 20.

Et in permutationibus, quae coram Episcopo fiunt, duo maxime sunt animaduertenda. Primum, vt permuatio beneficij fiat cum beneficio; non

De Renunc.& permut.benef.Cap.XV.289

verò beneficij cum pensione. Ratio est: quia Episcopus non potest facultatem sibi in iure præscriptam excedere: in iure autem permisum est Episcopo solo, ut approbet, & admittat permutationes beneficiorum: & cum veniunt in materia potius odiosa, quam favorabili, vt potest contra dispositionem antiquorum Canonum, generaliter prohibentium quamlibet pactionem in beneficiis, non est facienda extensio à permutatione beneficiorum ad permutationem pensionum, vt optime resoluit Bonac. d. 5. 12. n. 8.

179 Alterum est, quòd permutatio huiusmodi parè fiat: nam, si cum pensione, aut alio onere facta proponatur ab Episcopo, vel alio inferiore Papa approbatur, & admitti non potest, vt docent Suar. d. lib. 4. cap. 35. num. 4. Lessl. lib. 2. cap. 35. n. 86. Filluc. dist. tract. 45. c. 7. n. 26. Bonacin. d. 5. 12. sub n. 8. vbi n. 9. hinc resoluit, non posse permutari auctoritate, vel etiam Episcopi, permutari beneficium cum pensione temporali, aut commenda militari, vel alia re temporali, alioquin committeretur sanonia non solum iuris canonici, verum etiam diuini. Vnde colligitur, non posse eorum Episcopo fieri permutationem cum pacto, vt vnus soluat omnes expensas, vel expediat suis sumptibus Bullas ad vtutemque pertinentem: quia non est pura permutatio, licet eorum Papa fieri soleat, vbi ei exprimitur, & ipse consentit. Ita Azor. instit. moral. part. 3. lib. 12. cap. 12. quest. 4. Sot. dist. lib. 4. c. 34. ad fin. Nec etiam beneficia, quamuis inæqualia, in temporalibus permutari possunt cum pensione, aut alia re pretio æstimabili eorum Episcopo, aut alio inferiore Papa, etiam si pensio, aut alia res temporalis exigatur ratione beneficij pinguioris, quod cum tenuiori permutatur: quia non esset pura permutatio, nec huiusmodi compensatio fieri posset re pretio æstimabili, quin vendatur id quod est spirituale in beneficio: nam excellens fructuum beneficij est annexus beneficio, seu titulo spirituali, ac proinde emi non potest separatus à titulo, etiam à permutantibus separari nequeat sola Episcopi auctoritate. ita Sot. de instit. lib. 9. quest. 3. artic. 2. c. 7. art. 2. Couil. lib. 2. varior. cap. 1. num. 8. c. seq. Nam in man. cap. 23. num. 100. vers. 3. Sot. d. lib. 4. cap. 34. num. 10. Filluc. d. tract. 45. cap. 7. quest. 11. Valler. Reginald. in praxi feri pænis lib. 2. 3. num. 164. Contra Caiet. d. 12. quest. 100. art. 4. Fabien. verb. beneficium, 3. num. 15. Syluest. verb. permutatio, 2. quest. 6. existimantes in permutatione beneficiorum inæqualium in fructibus temporalibus licitum esse compensare numerata pecunia illam fructuum inæqualitatem, modo permutatio fiat auctoritate Prælati.

182 Quandò requiritur in permutatione consensus illorum, ad quos collatio, electio, seu præsentatio pertinet: quia ipsorum interest, quauis Episcopus totum debeat expedire, gl'of. verb. collationem. in d. c. de rebus permutatis, lib. 6. vbi Franc. num. 6. cum seq. & Gambat. n. 110. 112. 118. c. 121. Rebuff. d. tit. de perm. num. 20. c. 1. Lessl. d. cap. 34. n. 198. Azor. d. lib. 7. cap. 19. q. 6. c. 32. Suar. d. lib. 4. cap. 32. n. 12. Nicol. Garc. d. cap. 4. n. 71. Bonacin. dist. 9. 4. 5. 12. num. 3. vers. vltimum. Vnde beneficium iuris patronatus non potest permutari sine consensu patroni, vt resoluit Monet. de conuent. vltim. volum. cap. 10. n. 369. Serephan. Gratian. discept. forens. 815. Roc. in Geruaden. beneficij de Agulana, 8. Martij, 1627. c. 21. February, 1628. eorum R. P. D. Pirræus.

183 Quindò requiritur post resignationem, quæ in Angl. Barbos. de iur. Eccl. Pars II.

permutatione debet interuenire, à Superiore admittam, collatio ipsorum beneficiorum tunc vacantium, Bonif. in d. Clem. 1. num. 17. Petr. p. 4. n. 42. alijs 69. Lessl. lib. 2. cap. 34. n. 1. Nicol. Garc. d. c. 4. num. 85. quauis Gonzal. gl'of. 14. n. 43. c. gl'of. 15. 5. 2. a. num. 37. existimauerit, admissiorem resignationis ex causa permutationis continere in se eandem collationem: dummodo beneficia ipsa non sint reservata, sine generaliter, sine specialiter, quia tunc collatio à Papa tantum facienda est. Azor. d. lib. 7. cap. 39. quest. 10. En. de Falconib. de reseruat. q. 4. effect. 3. Mandos. ad reg. 1. Cancellaria quest. 13. Nicol. Garc. d. cap. 4. ex num. 82. Roza in Casalen. beneficiorum, 10. Decembris 1627. eorum R. P. D. Merlane.

Secundò requiritur, quòd litteræ permutationis simul expendantur, Roc. decif. 7. de consuetud. in acriq. Vigolin. de officio Episcopi 5. 50. 4. 20. n. 3. vers. tertio.

Secundò requiritur, vt antequam possit accipiatur, publicatio fiat de hac permutatione in Ecclesia permutatis iuxta formam Constitutionis Gregorij XIII. incip. Humana vix indolis, de qua agitur infra 5. sequenti, quamvis quoad resignationes, & permutationes eorum Ordinario factas, illam constit. non videri vlti receptam in paribus Hispaniæ, referat Nicol. Garc. d. p. 1. cap. 5. 5. 4. num. 189.

De publicandis resignationibus.

5. VI.

Gregorius XIII. in sua constit. incip. Humana vix indolis, sub dat. noui Iunij, 1583. relata per Flamin. de resignat. libro 11. in præfat. & per Quatrat. in sum. Bullar. verb. beneficiorum resignationem publicationem Locet. de re benef. lib. 3. q. 21. num. 1. & Nomaz. in sum. Bullar. tit. de benefic. resign. publicat. primò statuit, quòd omnes resignationes, etiam causa permutationis de quibuscumque beneficiis, nec non cessione litis, & iurium beneficij per cessionariam permutationem non possessi saltim in manu Papa, & super eis promissiones, seu mandata de providendo, publicari debeant cum litteris Apostolicis de super consensu intra sex menses, si beneficium intra menses fuerit, ultra vero, intra nouem à data concessionis gratia, non autem à die præstiti super ea consensu numeranda. Secundo, quòd ipsa publicatio fiat in Cathedrali, & in beneficij Ecclesia, vel Ecclesia, si illud in pluribus sit, & si Ecclesia est ruralis, in Parochiali, intra cuius limites consistit: & si locum Bellos, pestis alijsue manifestis periculis subiacet, in proxima Parochiali, dum frequens populus ad Massarum solemnem conuenerit, palam omnibus predictis litterarum Apostolicarum, ac iurium transumptum authenticum exhibendo, clarique & intelligibili voce pronuntiando resignationem, seu cessionem, ac beneficij qualitatem, & nomenclationem, nominisque, & cognominem resignantis, seu cedentis, ac illius, in cuius fauorem gratia facta est, ita vt hac omnia possint ad notitiam ibi existentium verifimiliter peruenire, & de quibus scriptis exemplo collato valuis aliarum Ecclesiarum affixum relinquatur. Tertiò, quòd intra dictum tempus gratiam habens, possessionem beneficij etiam litigiosi, & à cedente non possessi vigore litterarum Apostolicarum de super concessarum, nec alijs apprehendere debeat: & si propter litem, vel aliud legitimum impedimentum nequinerit, saltem litteras Apostolicas cum eorum publicatione, si tunc facta

aut Iudici, seu executori illarum, vel ut ad quos per-
tinet, intra idem tempus presentare, & apud illum, vel
illud pro ipsarum litterarum executione iurare, & pos-
sessionem huiusmodi possideri petere renuntiare, alius
gratia sit irrita, & inanis, nullaque alia gratia super
huiusmodi beneficio, seu iure cesso sit, quibus concessa
fuerit, suffragatur; sed ipsi inhabiles, & incapaces
sunt ad huiusmodi beneficia quandocunque obtinenda,
ipsaque sine iura ab ipsa statim prima resignatione,
sen cessione, etiamsi illa alias nulla, & inuálida essent,
vacauisse, & tunc vacare censentur eo ipso, &c.
Quarto, quod resignationes beneficiorum, etiam ex
causa permutacionis, in manibus Ordinariarum, &
aliorum inferiorum à Papa facta infra mensem de-
beant admitti, vel riteci, & prouiso, si per eos fa-
cienda erit, fieri, & prouisi infra tres menses à die
facta prouisionis illam publicet, & possessionem bene-
ficii capiat modo & forma predictis, alioquin nullatenus
prouiso, & beneficium vacare censetur eo ipso,
eiusque dispositio ad Sedem Apostolicam deuoluta
existat.

- 188 Ex quibus clare apparet, quando, quomodo, &
vbi beneficiorum resignatorum publicatio sit fa-
cienda, quæ est pars resignationis, vt ex pluribus
Rote decisionibus firmat Theod. de Rubis in
singularibus Rota part. 2. verb. publicatio §. 3. pag. 88.
& procedit etiam in minore 14. annorum, cum quo
per summum Pontificem fuit dispensatum ad huius-
modi beneficia resignata obtinenda: quia, licet in
minore cesset ratio franciæ, quam dicta Constit.
considerauit, vigent tamen alie, quæ sunt æquæ
principales, propter quas requiritur publicatio be-
neficiorum resignatorum, de quibus per Flamin.
libro 11. quest. 1. intelligendum est præsupposita
ignocantia ex parte ipsius minoris ex comitatu om-
nium sententia, Flamin. dist. lib. 11. quest. 4. memo-
ro 62. quæ refert Prosper de Augustino in addit.
ad Quarta in sum. Bullarj, verb. beneficiorum resi-
gnat. publicatio. vers. irrita amplia. Debet quoque
publicatio fieri, etiam si Papa, in cuius manibus
renunciatio fuit facta, moriatur, intra illud
tempus datum ad publicandum intra eundem ter-
minum præscriptum. Ratio est: quia renunciatio
huiusmodi iam habuit suum effectum, tunc tem-
poris, quo Papa vivebat, per cuius obitum superue-
niens non potest tolli, cum sit iam causatus, Fla-
min. dist. libro 11. questione 1. numero 32. Prosper de
Augustino. vbi sup. vers. quinto amplia, vbi intelligit,
nisi propter impedimentum Sedis vacantis, quia
tunc ius non redditur, Bullas expedire non possent.
Et huiusmodi publicatio facta cum solis literis ex-
peditis in forma Dignum ante obtentam prouisionem
ab executoris sufficiens est, quia Constitutio
consentatur publicatione solius mandati de prouiden-
do, quod tamen non dicitur prouiso, Rota
apud Marches. de commiss. part. primap. 370.

- 190 Comprehendit autem dicta Gregorij Constitutio
renunciations Commendatarum, & iurispatri-
natus, Seraphin. decis. 1289. Nouar. d. loco num. 9.
Flamin. d. lib. 11. quest. 5. num. 32. & hospitalium,
tam quæ dantur in titulum, quam quæ dantur in ad-
ministracionem, Flamin. dist. lib. 11. quest. 3. numero
45. Prosper de Augustino vbi supra, vers. quarto
amplia. Nouar. d. loco numero 8. Lotter. dist. libro 3.
quest. 21. num. 28. vbi numero 9. post Rot. decis. 662.
ex numero 1. & decis. 666. ex num. 1. part. 4. diuers.
Seraphin. decis. 1309. num. 1. & 4. subdit necessi-
tatem publicandi intrare in simplici resignatione,
seu dimissione in manibus Ordinarij. Comprehen-

quoque beneficia quæcunque etiam Regularia Fla-
min. dist. quest. 3. num. 86. Nouar. dist. loco num. 6.
relicta ibidem num. 4. electa ibidem numero 30.
& denique beneficium, sine sit simplex, sine cum di-
ginitate, sine non, & beneficia consistorialia mino-
ra: vt Abbacie, & similia, quæ etiam sunt consistoria-
lia, solent tamen prouideri extra Consistorium; le-
cūs in cessione Episcopatus, & Archiepiscopatus,
& similiarum, vt late probat idem Flamin. d. lib. 11.
quest. 3. per tot. Procedit in beneficiis etiam parui
redditus, nam constitutio loquitur de quibuscun-
que beneficiis, Nouar. d. loco num. 10. & num. 14.
extendit etiam ad beneficia ad uicem amouibilia.
Comprehendit etiam resignationes nullas, seu inuálidas,
vi in ipsa dicitur, & refert Nicol. Garc. dist. part. 11. cap. 3. numero 276. vbi num. seq. id limitat,
quando resignatio est nulla ex defectu consensūs:
quia tunc verè non est resignatio: & numero 279.
pariter limitat, vbi resignatio fuerit nulla, quia resi-
gnans, in Sacris constitutus non habet aliunde,
vnde commodè vivere possit, vt Papa vult. Item
comprehendit impetrantes ob non publicationem:
quin & ipsi tenentur publicare, Seraphin. decis.
1064. numero 5. Nicol. Garc. dist. cap. 3. num. 301.
& cauetur. in ipsa Constit. Lotter. d. lib. 3. quest. 21.
num. 22.

Non habet tamen locum dicta Constitutio Gre-
goriana in beneficiis vacantibus per adeptionem
aliorum intra decretum apponi solitum de dimittendo
liberè in manibus Sanctissimæ intra duos men-
ses, vt ex decisione Rotæ resolut Nicol. Garc. dist. cap. 3. numero 334. Nec in translatione personis in
aliquem, Ludonic. Gom. in regul. de publicandis
questione 10. Prosper de Augustino vbi supra, vers.
secundo limita. Nec in simplici cessione ad fauorem
eius, qui iam existeret in possessione Caualer. de-
cisione 458. numero 4. & 5. Lotter. dist. libro 3. que-
stione 21. num. 8. Nec quociens prætextu legitimi im-
pedimenti publicatio fieri non poterit, vt cauetur
in ipsa Constit. Prosper de Augustino vbi supra
vers. tertio limita Sayr. decis. 4. de renunc. Nouar.
dist. loco numero 24. Nec quociens Datarius signata
supplicatione mandaret adolicuius instantiam
iure ex apporri, vt nihil transeat, dommodo citauerit
partem aduersam coram ipso Datario ad dicendum,
quare vult impedire ipsius supplicationis registra-
tionem, & per consequens litterarum expeditio-
nem, & insurre, vt supplicatio relaxetur: quod
si datarius ex causa sibi benè visa noluerit ip-
sam dimittere, adhuc excusabitur resignatarius
à publicatione, modò vñs fuerit diligentia per
totum tempus datum ad publicandum perse, vel
per procuratorem ad petendam supplicationis re-
laxationem. Flamin. decisio libro 11. questione
13. à numero 112. vsque ad numero 120. vbi nu-
mero 121. subdit idem esse dicendum, si resigna-
tarius ex eo, quod fuerat carceratus, literas expedire,
nec per alium poterat, vel ipsæ literæ expedire de-
tinerentur à Iudice, modò precesterit coram eo No-
tario, & testibus, per ipsum non stare, nec culpa sua
tempus transire: refert Prosper de Augustino vbi
supra, vers. quarto, & demum limita. Nec etiam
habet locum in Condiutoria, vt dixi supra hoc li-
bro capit. 10. numero 55. Nec quando resigna-
tarius decesserit intra tempus datum ad publican-
dum, nam cum ipse resignatarius iam mortuus sit,
intra tempus datum ad publicandum, non intrat
Bulle potius, ex quo iam non est, qui debeat publi-
care. Nouar. dist. loco num. 19. Nec Bulla obstat
resigna

De Renunc.& permut.benef.Cap.XV.291

renunciatio non est capere beneficij possessionem ex resignatione, sed ex alia vacatione propter causas generales, sive premissis, sive alio quocumque modo vacaverit, &c. Garc. d. par. 2. c. 3. n. 332. Nouaz. d. loc. n. 21. vbi n. 12. declarat etiam non habere locum in beneficiis vacantibus per ademptionem aliorum, & n. 27. declarat non habere locum in beneficiis electis, & n. 28. post Greg. XV. dec. 188. n. 2. resoluit iussuere publicationem fieri ab altero ex perennantibus.

194 Nec denique dicta Constitutio habet locum, quoties fuisse prorogatum tempus à Sum. Pont. vel restitutum concederetur aduersus lapsum temporis præfati, scilicet, tribus concurrentibus: primum, vt si allegaret resignantem adhuc viuere, hoc insisteret, si super hoc fundetur ipsa restitutio: secundum, vt postea fiat publicatio infra illud tempus in prorogatione concessum: tertium, vt illa prorogatio non operetur, si medio tempore esset ius alteri acquisitum per collationem factam ab eodem Summo Pont. Ideoque apponi solet clausula præscripta iuxta tertij, hoc modo. Et dummodo tempore datæ præsentium non sit alicui ob lapsum tempus huiusmodi in dicto beneficio specialiter ius quæsitum, & dicta publicatio intra quatuor menses proximis fiat, & cum expressione, quod ius ex dicto beneficio nullo fructus percepit. Flamin. d. lib. 11. qu. 7. n. 69. Prorogatio autem prima datur ad quatuor menses, & sic formatur supplicatio *Beatissime Pater. Aliis beneficiis simpliciter vacantibus in Ecclesia per liberam resignationem N. de illo, quod obtinebat in manibus S. V. sive factam & admissam de voto S. V. Oratori N. Apostolica auctoritate providendi mandatum fuit. Cum autem Pater Sancte, dictus Orator certis ex causis prædictis resignationem huiusmodi iuxta formam Constitutionis Gregorij Papa XIII. Prædictis vestris de publicandis similibus resignationibus eductam infra tempus in ea præfixum publicari facere non speret. Supplicat igitur humiliter S. V. Orator præfatus, quatenus sibi specialem gratiam faciens non solum ius sibi à dicta Constitutione præfixum, infra quod adhuc existit ad alios quatuor menses à fine præfationis novem mensem computandos, quibus duratibus resignationes huiusmodi publicare, ac omnia alia iuxta præfata Constitutionem quomodolibet teneri facere, & adimplere liciti & libere valeat, Apostolica auctoritate prerogare, extendere, & ampliare dignetur de gratia speciali, non obliuimini præfata, ac aliis Constitutionibus & Ordinationibus, ceterisque contrariis quibuscumque, cum clausula opportuna, &c. Alia prorogatio datur item ad tres menses, & alia ad duos, &c. sed illæ prorogationes censentur factæ cum eisdem qualitatibus, & conditionibus, quibus actus fuit celebratus. Pro eo verò, qui obtinuit prorogationem, & petit aliam, datur hæc clausula: Et cum decreto, quod Orator resignationem præfaram publicare, & alia in dicta Constitutione contenta adimplere omnino teneatur intra tres menses proximis, alias præfatus gratia nulla sit in ipso, & dummodo ob lapsum dictorum mensium prorogatorum non sit habens alicui in dicta Ecclesia specialiter ius quæsitum, Per signaturam iusticie sæpe sapienter conceditur restitutio in integrum aduersus publicationem non factam, Card. Mant. dec. 113. Nou. d. loc. n. 20.*

195 Publicatio, vt mandat dicta Constitutio Gregoriana, facienda est in Ecclesia beneficij resignati, vel in Cathedrali Ecclesia, vel Metropolitana, aut alia superiori Ecclesia, cui beneficium resignavit. Barbo. de iur. Eccles. Par. 11.

gnatum, vel cessum subest, vbi frequens populus ad Missam solemnia conuenit, sine diebus festis, sine non, exhibitis litteris Apostolicis, vel etiam transumpto authentico, & declaratione qualitatis beneficij, nominis, & cognominis resignantis, ac illius in cuius fauorem cuiusmodi gratia facta est, ita vt verisimiliter hæc omnia possint ad omnium notitiam peruenire, sic dicendo: *Notum sit omnibus, quatenus N. resignauit in manibus sue Sanctitatis beneficium simplex Ecclesia N. huius civitatis, seu beneficium curatum Ecclesia loci de N. domus duceps, & de ea facta est gratia N. ut constat ex his Bullis, seu litteris Apostolicis, aut transumpto authentico, quas in manu habeo.* Nec opus est litteras ipsas legere, nec earum datam, Flamin. d. lib. 11. q. 6. n. 41. Nic. Garc. d. 3. n. 290. cum seq. debetque talis publicatio fieri alta & intelligibili voce, nec in choro tantum, sed in ipsa Ecclesia: unde publicatio facta in choro, eorum Canonico, & Presbyteris duntaxat, est nulla. Flamin. d. quæst. 6. n. 18. Nicol. Garc. d. 3. n. 294. Insuper affigitur valis Ecclesie diploma, quod continet ea, quæ dicta sunt, nimirum, resignationem, ac beneficij qualitatem, & innocationem, nominis, & cognomina resignantis, ac illius, in cuius gratiam facta est, & sufficit, quod sit simplex charta, vt innunt verba dictæ Constitutionis, *Scriptumque de his omnibus exemplo collato, vnde dicitur Ecclesiarum officium relinquatur*, Flamin. d. q. 6. n. 36. & 39. Nicol. Garc. d. 3. n. 295. vbi n. 296. subdit sufficere affigi in una portæ, quamvis Ecclesia plures habeat, & n. 297. ex Flamin. testatur praxim habere, vt assignetur copia integra ipsarum litterarum. Ideoque cum requiruntur actus publici, non satis erit, si resignatus publicè nullus sit in possessionem beneficij, cum vltra illud requiratur solemnitas publica; quicquid dicat Aur. Fab. lib. 1. definit. forens. tit. 2. definit. 14. & 39. Publicatio verò facta probatur ex instrumento, vbi Notarius refert se fecisse dictam publicationem in omnibus, & per omnia, iuxta formam Constitutionis Gregorij XIII. quæ ratio sufficit, vt firmat Flamin. Par. lib. 11. q. 6. n. 51. & 63. quem sequitur Roc in Coleman. Canonicus S. Psal. 26. April. 1627. coram bone mem. Vbaldo, impellente per Vitiun post præfixum, in scriptum, decis. 52. anno 1. Sic etiam facta censetur quando intra tempus quæ accepit possessionem beneficij populosam, id est coram multis personis, secus si coram aliquibus particularibus, ad not. per Gemin. conf. 75. incip. In causa n. 2. vers. secundo dicitur, Abb. conf. 99. incip. Illud in præfentiarum, nom. 2. & seqq. vol. 1. Theodol. de Rubens singular. Rota tom. 2. p. 3. pag. 183. 56.

197 Dubium autem est in hac materia, verum incumbat onus probandi non publicationem, an impetranti beneficium, tanquam vacans ob publicationem non factam; an verò resignatio, qui ad illam tenebatur: Flamin. d. lib. 11. q. 1. quæst. 4. in vltimaque partem hanc questionem dilucit, & tandem resoluit impetranti probationem negativæ incumbere Ratio est: quia negatius qualicumque sit, probanda est per eum, qui in ea suæ intentionis fundamentum facit, & eo magis quia præsumitur factum, quod de iure erat faciendum. Decianus conf. 446. numero 7. Claret. conf. 32. nom. 5. & conf. 449. nom. 11. Et ideo publicatio præsumitur facta per resignatarium, & quidem in tempore, nec tenetur id probare, maxime si ipse possederit. per triennium beneficium resignatum quia ex triennali præsumitur publicatio, vt fuit resolutum sæpius in Rota, teste Nicol. Garc. d. Bb 2 p. 12.

p. 11. c. 3. n. 313. & Theodof. de Rubens in *singulis Rata par. 2. verb. publicatio* §. 1. licet, si probatur non publicatio, non proficit triennalis, imò nec decennalis possessio. Flamin. d. lib. 11. q. 6. num. 92. & 112. vbi n. 19. expresse tenet, regulam de triennali minimè potestè resignatorio non publicatè: in tribus tamen casibus id limitatur, & primò, quando sumus in spolio: nam tunc nec triennalis huius efficitur produceret, vt præsumatur publicatio. Flamin. d. lib. 11. q. 14. numero 31. Prosper de Augustin. *cicero loco, vers. quom conclusiorem*. Nicol. Garc. d. cap. 314. Secundò, si Superior ex officio procedens vellet videre publicationem; quia tunc teneretur resignarius cum exhibere. Flamin. d. q. 14. num. 35. cum segg. vbi num. 37. id intelligit, nedum in Episcopo, & in eius Vicario visitante, sed etiam in ministris Cameræ Apostolicæ: & n. 38. id restringit, quod Superior constituit se aduersarium eius, qui beneficium obtinet; quia tunc nec compelli potest ad eam probandum titulum, nec etiam ipse cognoscere de titulo. Tertio, quoties ipse resignatus peteret suam gratiam canonizari ad aliquem effectum: nam tunc deberet, sicuti & titulum, illam probare. Flamin. d. q. 14. n. 39.

199 Impetrans igitur beneficium vacans ob non factam publicationem à resignatio, teneat docere de non publicatione & negatiuam huiusmodi plenè & conclusiuè probare Gregori. XV. *decis. 210. Nouar. d. loco n. 19.* Sed qualiter hæc negatiua probari debeat difficile est intelligere, & difficilis ad praxim reducere. Quidam putant, id assigni posse per testes, per quos affirmatiua sciri potest, verbi gratia per Canonicos, & alios Clericos eiusdem Ecclesiæ, qui in ea solent dubis festiuis diuinis interesse, vel per personas, per quas actus publicationis fieri oportebat, vt sunt Notarii, Flamin. d. q. 14. ex n. 60. Prosper de Augustino d. loco, n. 19. *vers. iudas autem probandi*. Item ex non petitione possessionis infra tempus, & ex eo, quòd infra tempus datum ad publicandum non habuit resignatus collationem, sine qua possessio adipisci non potest: nam Constitutio intelligitur de valida possessione, & apprehensio possessionis sine collatione nulla est, c. 2. *ne Sede vac. cap. 2. de priuileg.* Nicol. Garc. d. cap. 3. ex num. 319. adden. ad *Grac. decis. 188. num. 3.* Verum, ne fidus his probandi modis: quia impetratio ex illis minimè vnitur iustificanda, nisi huiusmodi negatiuam non publicationis probaueris per confessionem partis, vel quòd litteræ non fuerint expedite intra tempus ad publicandum, vt fuit resolutum in *Ripana beneficij 17. Aprilis, 1600. coram bone memor. Cardin. Sacrate*, cuius meminit Nicol. Garc. d. par. 3. num. 316. Lotter. d. lib. 3. g. 31. num. 25. cum segg. Sed prior modus de confessione partis de non facta publicatione, tutus non est: nam inde non concluderetur negatiua absoluta non publicationis, cum potuerit fieri per resignantem, cui nec minus ea permissa est ex dicta Constitutione Gregori. XV. *decis. 288. numero 2.* Lotter. d. q. 21. num. 21. At vltimus modus tutior est & irrefragabilis, cum Constitutio vellet publicationem fieri cum litteris ipsi originalibus, aut earum transumpto, Rota in *Mediolanen beneficij 14. Aprilis 1614. coram Cardin. Sacrate*, cuius meminit Lotter. d. *questio. 21. numero 16.* Et idem est, quando litteræ fuerint expedite intra tempus datum ad publicandum, ad finem tamen termin. ita vt non potuerint deferri in tempore ad locum, vbi esse fa-

cienda publicatio, Flamin. d. *quest. 14. 56. & 57.* Prosper de Augustino *loco proxime citato*, Nicol. Garc. 1. cap. 3. num. 317. vbi n. 318. subdit, negatiuam non expeditionis litterarum probati ex diligentibus factis in Cancellaria, Camera, & registro secundo parte citata: & dum perquiretur in Curia, an aliquando habuerit Rota pro probata huiusmodi negatiuam, nihil potuit inuenire.

CAPVT XVI.

De Vnionibus beneficiorum:

SUMMARIUM.

- 1 Vnio est duorum, vel plurium beneficiorum aut Ecclesiarum ab Episcopo, vel alio superiore facta annexio.
- 2 Diuisio materia.
- 3 Vniuntur quædam sunt perpetua, quædam temporalia; & quæ sunt ostenditur.
- 4 Vnio in dubio præsumitur facta potius contemplatione Ecclesiæ, quam persone.
- 5 Vnio fit tribus modis.
- 6 Vnio fit primo modo, ex duobus beneficiis vnum fiat, & quid operetur ostenditur.
- 7 Vnio fit secundo modo, vt vna Ecclesia alteri subiciatur, seu vnum beneficium alteri accessorie.
- 8 Beneficium accessorie vniuntur per vniuentur manet extinctum, & fit prædium beneficij principalis.
- 9 Beneficium accessorie vniuntur exprimi non debet.
- 10 Vacare nunquam censetur beneficium accessorie vniuntur.
- 11 Littera unionis accessoria non dicuntur litteræ beneficiales, sed de proprietate, & re priuata.
- 12 Causa unionis non dicitur causa beneficalis.
- 13 Cap. 1. de filiis Presbytri in 6. non habet locum in Parochialibus accessorie annexis.
- 14 Episcopo ipsorum ad simplex beneficium promouere licet, cui est accessorie annexa Parochialis.
- 15 Accessorium sequitur naturam sui principalis, quomodo accessarium fit magis dignum, & pretiosum quam ipsum principis, cui annexatur.
- 16 Cap. licet canon, de elect. in 6. non habet locum in Parochialibus Ecclesijs accessorie vniuntur.
- 17 Promissus sufficit esse constitutum in ea etate quam requirit beneficium, cui Parochialis accessorie reperitur vniuntur.
- 18 Cap. si mecum propeto, de prebend. in 6. non procedit in beneficio vniuntur accessorie.
- 19 Postessione capta Ecclesia, seu beneficij principalis, etiam alterius ibi vniuntur intelligitur capta.
- 20 Concil. Trid. sess. 24. de reform. c. 18. super habendo concursa in vacatione Parochialium locum non obtinet in vniuntur accessorie.
- 21 Vnio tertio modo fit duorum beneficiorum, seu Ecclesiarum inuicem agnè principaliter.
- 22 Episcopatus duo aque principaliter vniuntur reputantur vna diocesis, & Episcopus potest residendo in vna explere solium alterius.

- 23 Castellana, & Hortana ciuitatum Episcopatum aquae principaliter sunt vniti.
- 24 Resoluantur dubia circa hos duos Episcopatus aquae princip aliter vnitos.
- 25 Valentin. & Sulmonen. Episcopatum aquae principaliter vniti sunt.
- 26 Clericus vnus Episcopatus non est ad carceres alterius etiam vniti ducendus.
- 27 Clericos ex vna Diocesi ad aliam vnitam pro suis causis ire cogere non potest Episcopus.
- 28 Calaguritanas, & Calciatens. Episcopatus est vnitus, & vnica Diocesis, & vnicus Decanat.
- 29 Episcopus potest facere quatuorcuque beneficiorum vniones, etiam si illa reseruatia sint à Pontifice, sine tamen possessione, seu expellatibus praedictis, nisi reseruatia esset perpetua.
- 30 Beneficia quae seminatio vnire possit Episcopus ostenditur.
- 31 Beneficia sua diocesis non exempta vnire potest Episcopus, quatenus eorum collatio ab Episcopo negligentiam deoluca esset ad Papam.
- 32 Beneficia sua Diocesis, licet de laro communi liceret Episcopo vnire cum alijs aliena diocesis, accedente consensu Episcopi illius, hodie attento Coac. Trid. non licet.
- 33 Parochiales Ecclesia Monasteriis quibuscunque, aut Abbatibus seu Dignitatibus, sive Prabendis Ecclesia Cathedrali, vel Collegiatae, sive alijs beneficiis simplicibus, aut Hospitalibus vniri prohibentur.
- 34 Vniones Parochialium, quae fiant pro fundatione, dotatione, augmento seu conseruatione Collegiorum, & aliorum pium locorum ad fidei catholicae defensionem, & propagationem sustineri possunt.
- 35 Vnio aliquot beneficiorum simplicium potest fieri singulis Prabendis seu Cathedrali, & Collegiatarum insignium, non omnibus simul indistincte vnus, aut plura beneficia.
- 36 Beneficium sua Diocesi seculari potest Episcopus alicui Religioso vnire.
- 37 Causa vnionum faciendarum, aut est necessitas, aut utilitas Ecclesiarum.
- 38 Necessitas faciendi vnionis quae fit ostenditur.
- 39 Utilitas faciendi vnionis est, quando propter fructuum tenuitatem non inueniuntur Clerici idonei ad deferendum.
- 40 Citatio eorum omnium, quorum interest, requiritur in vnione facienda per Episcopum, non tamen est necessarius vocanda plebs.
- 41 Rector, siue possessor beneficii non est vocandus in vnione facienda per Episcopum.
- 42 Capituli Ecclesia Cathedralis consensus requiritur in vnione facienda per Episcopum.
- 43 Canonici si consentire nolint, & ista causa vnionis faciendi subest, possent compelli.
- 44 Consensus Capituli defectum quolibet opponere potest.
- 45 Capituli consensus satis est, si postea accedat.
- 46 Capituli consensus an requiratur in vnione faciendi per Legatum ostenditur.
- 47 Vnio facta ab Episcopo ipsi capitulo non valet.
- 48 Episcopus non potest vnire Ecclesiam subiectam Abbati, aut alijs inferiori Prelato absque illius consensu.
- 49 Vicarius & consensus parrochi sine ecclesiastici, siue laici, ac inferioris collatoris, & rectorum requiruntur in vnione per Episcopum faciendi.

Angost. Barboza de Iur. Eccl. Pars II.

- 50 Beneficium inuipatrenatum absque patrenum consensu per Episcopum vniri non potest, & quid, si vnietur per Legatum de latere: vide ibi.
- 51 Vnio ex defectu solemnium quibus casibus fiat irrita ostenditur.
- 52 Vnio ex falsa causa impetrata an sit irrita ostenditur.
- 53 Papa solus potest vnire Episcopatus.
- 54 Episcopus potest vnire beneficia, & Ecclesiam suam diocesis.
- 55 Legatus à Latere potest ex causa rationabili, & legitima vnire beneficia sua prouincia, quae conferre potest.
- 56 Vicarius, generalis Episcopi non potest beneficia vnire nisi specialiter sibi ab Episcopo committatur.
- 57 Capitalum Sede vacante potest vnire beneficia, quae potest Episcopus, dummodo per interuentionem iurisdictioni episcopali nihil detrahatur.
- 58 Archiepiscopus vnire potest beneficia in sua diocesi.
- 59 Abbat, atque alij Prelati Episcopo inferiori, quando possunt vniones facere, ostenduntur.
- 60 Vnio non praesumitur, sed probari debet ab eo, qui factam dicit.
- 61 Vnio probatur per instrumentum, seu litteras ipsius vnionis, & ex diuturnitate temporis immemoriali.
- 62 Vnio probatur ex verbis et auctoritatibus plurimum instrumentorum antiquorum, modo originem haberent à diuersis personis non suspectis.
- 63 Vnio probatur in antiquis ex testibus de publica voce & fama.
- 64 Vnio probatur ex dismembratione, quae per necessitate praesupponit vnionem.
- 65 Vnio quando dicatur sortiri effectum?
- 66 Reg. 12. Cancell. remouet vnionem non se extendit ad vniones factas ex causa necessaria puta ex causa dotis pro beneficij erectione, vel pro augmento dote necessario pro sustentatione cultus diuini.
- 67 Vniones perpetuae à 40. annis citra factae examinari ab Ordinariis, tanquam à Sede Apost. delegatis possunt.

EQUIVALENTIA, vt de Vnionibus beneficiorum dicamus, quibus nonnumquam beneficia acquiruntur, t in sopetionibus vidimus. Vnio autem est duorum, vel plurium beneficiorum, aut ecclesiarum ad Episcopum, vel alio Superiore facta annexio: dicta vnio quia ex duobus, vel pluribus fit vnus tantum, Ioan. Baptista Caccialop. in tractat. de Vnionibus, artic. 1. Rebuff. prax. benefic. tit. de Vnion. benefic. ex a. 1. Lancell. in lit. Canon. lib. 2. tit. d. Vnion. §. 2. Nicol. Garc. de benefic. p. 1. c. 2. §. 1. Vgol. de off. Episcopi. p. 1. c. 5. §. 2. num. 1. Azor. in lit. moral. part. 2. lib. 6. cap. 38. §. 1. Sanch. in precepta Decalogi tom. 3. l. b. 7. cap. 19. num. 245. vbi subdit nomine Ecclesiarum comprehendunt Episcopatus; nomine autem beneficiorum quaecunque alia beneficia maiora, vel minora, regularia, vel secularia, & dignitates includi.

Et in hac materia agitur, aut de ipsarum Ecclesiarum Vnione quoad iurisdictionem, vel subiectionem; aut beneficiorum ipsorum quoad fructus & redditus. De primo genere egimus supra lib. 1. vbi de Diocesis, & Parochiis est tractatum.

Bb 3

tum. De secundò verò, id est de beneficiorum Vnionè, quòd ad fructu, præcipue attinet, hoc in loco videbimus.

- 3 Huius igitur Vnionis duo sunt genera: quædam enim sunt Vniones perpetuæ, & quædam temporales. Perpetua Vnio est illa non solum, quæ fit contemplatione Ecclesiæ, vt scilicet duæ Ecclesiæ interuicem vniantur *cap. 1. ut Sede vacante c. cum venissent, de infirmis*, quæ idem perpetua dicitur, quia Ecclesiæ nunquam moritur *cap. si grauior, de refer. in 6.* sed etiam respectu beneficiorum potest Vnio perpetua fieri, si videlicet exprimitur, vt perpetuò dñet sicut constat ex *c. expofitis de proband. ibi, de capellâ in perpetuum amittenda* ad nos. per Rebuff. *de rit. de Vniomb. benef. num. 7. & 8.* Hoied. *de incomparabil. benef. p. 2. c. 3. n. 2.* vel quando dicitur *ad perpetuum rei memoriam*, vel *beneficium Sedis Apost. d. cap. si grauior* banch. *de cap. 23. numero 145.* ubi subdit quòd quoniam est perpetua, solet in ea dici, *in perpetuum vniuntur* Temporalis vero est Vnio, quæ ad tempus est facta: non autem, vt in perpetuum fit duratura, & est illa, quæ fit contemplatione personæ, non autem Ecclesiæ, vel beneficii immortali enim personâ Vnio expirat, *cap. nouis. versum plura caruiffet de Sede vac. cap. quorâ Abbas de offic. deleg. Rebuff. d. rit. de Vniomb. benef. n. 9. & 10.* Hoied. *ead. num. 1.* Sanch. *d. num. 145. vers. temporalis.* Sed ea quoque, quæ fit ad beneficium ipsius Papæ superstitis, non autem Apostolicæ Sedis, intelligitur temporalis; quia eo Pontificis mortuo similiter expirat Vnio, nisi ante fuisset ab eodem extinguita, *d. cap. si grauior*, cum ibi notatis.

- 4 In dubio autem Vnio præsumitur facta potius contemplatione Ecclesiæ, quam personæ, quòd Ecclesiæ potius funtendum sit, cuiusque necessitati, aut utilitati in his Vnionibus consulatur, & consequenter erit intelligenda perpetua *d. c. ut Sede vac. c. requisisti, de testam.* Rebuff. & Hoied. *in lo in proxime citatis* adnotant. Sicut & illa, quæ fit ad commodum Reclorum pro tempore, vt commodius viuere, ac sustentari valeant, quæ ratione beneficii facta dicitur: hæc enim quauis non principaliter, secundum tamen contemplatione Ecclesiæ intelligitur facta, & consequenter perpetua, nisi expresse fuerit, eam duraturam quoqueque fructus Ecclesiæ diuturnius pinguioribus, aut ad beneficium ipsius Papæ, non potest capere vacationem ex resignatione ad suorum ceteræ personæ Callad. *dec. 3. de reuoc. Angel. de legatione. contrad. quest. 15. art. 5. numero 147.* etiam si apposita sit clausula *per cessum*; vel *decessum*, cum locum habeat in resignatione simpliciter, non autem in resignatione ad suorum Callad. *d. dec. 3. Angel. d. art. 5. & n. 145.* ex ea ratione quia in resignatione ad suorum beneficium nunquam videtur vacare cum eo temporis momento, quo ab vno auferitur, statim in alium transferatur.

- 5 Tribus porriusimò modis fit Vnio, vt tradunt gloss. *verb. vniro, in cap. & temporis* 16. q. 1. *& verb. vniendo, in cap. 1. de Sede vacante*, Rebuff. *d. rit. de Vniomb. benef. n. 11. & in repet. c. extirpanda, q. qui verò de proband. in 4. præmissi* Petr. Greg. *de benef. cap. 20. num. 11.* Hoied. *d. cap. 3. sub num. 2.* Azor. *d. cap. 27. q. 1.* Nicol. Garc. *d. benef. p. 11. cap. 2. n. 3.* Sanch. *d. lib. 7. cap. 29. n. 146.* Tambor. *de iure c. Abbasum tom. 3. disp. 15. q. 5.*

- 6 Primo modo fit Vnio, vt ex duobus beneficiis vnum fiat, sicut præbatur ex *cap. decimas, ad fin. 16.*

quall. 1. Operatur vt consuetudo, & privilegia data vni, competant alteri; & si iunc contraria meliora, & fauorabiliora consueverunt, Petr. de Perul. *de vnion. cap. 2. num. 3.* Pet. Gargot. *d. c. 20. num. 15.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloss. 5. q. 7. n. 28. & 55.* Nicol. Garc. *d. cap. 1. n. 10.* Tambor. *ubi sup. num. 2.* Operatur etiam quòd Canonici qui sunt in vna Ecclesiâ, sint in alia, & faciant vnum corpus Petr. de Perul. *d. erall. cap. 2. num. 6. & cap. 2. num. 3.* Nicol. Garc. *d. cap. 2. num. 11.* & sic beneficia vnus Ecclesiæ censentur esse, & alterius, Pute. *dec. 432. lib. 1. in interest.* & hic modus videtur parum frequens.

Secundo modo fit Vnio, vt vna Ecclesiâ alteri subiacatur, seu vnus beneficium alteri accollitur vniatur, & tunc vnum tantum est beneficium principale; acc. si nec vnus vnium per vnionem ideo manifeste extinguitur Doctores in *cap. cum accessit, de consuet. gloss. verb. Ecclesiâ in Clem. per litteras, de proband.* Nicol. Garc. *p. 3. c. n. 5. 10.* & fuit factum prædium beneficii principalis Gumbat. *lib. 5. de pretest. Legari de lauro n. 155.* Verall. *dec. 349. n. 2. p. 3.* vt ac si non esset, exprimi non poterat. Seren. *in reg. de idemate q. 11. ad med. vers. si per vnam adherentia, Clariât Card. cons. 30. n. 1. ad fin. in vers. parochia enim adherens pro nulla assumatur, per tex. ad cap. statum, de elect. lib. 6. Menoch. *cons. 14. n. 24. vers. cum vnus est principaliter alteri accesserit*, iunc de accessio, vt pedissequa non curatur, nec de illa expedit facere mentionem; nunquam enim censetur vacare Rota *decis. 114. num. 5. p. 2. diuers. Lud. Gom. in reg. de triennali q. 8. n. 2.* Seraph. *dec. 1011. n. 1.* Gonzal. *d. gl. 5. q. 7. n. 7.* Nicol. Garc. *d. p. 12. c. 2. n. 5.* Rot. *dec. 638. p. 2. reuertat* ac proinde in eo nullus vallet instigare, *trans. in cap. 1. n. 7. versum obstat de fil. Probati. lib. 6.* Nicol. Garc. *p. 13. cap. 5. numero 19.* quia solummodo regimen, & titulus profanus in beneficiarium transit, Rot. *decis. 2. de excess. Prælat. in nouiss. Callad. dec. 3. n. 2. de indi. Maric. decis. 350. n. 1.* Nicol. Garc. *p. 5. c. 2. numero 170.* in tantum quòd litteræ Vnionis huiusmodi non dicantur litteræ beneficiales, sed de proprietate, & re profana, Rota *dec. 2. num. 5. de rebus Eccles. non alienari. in auct. Practicabilia Rote impressa post 2 p. dec. diuers. tit. de Vniomb. 15.* Nicol. Garc. *p. 12. c. 2. n. 33.* & eam Vnionem non dicitur causâ beneficiis, Callad. *dec. 3. de indi. num. 1.* Gonzal. *d. gloss. 5. q. 7. n. 17.* & sic super benefice, vt vno non citi his super beneficio Mentis. *dec. 339. n. 1.* Nicol. Garc. *d. p. 12. c. 2. n. 31.**

Vnde primo inferitur text. in *cap. 1. de filijs Presbit. in 6.* prohibentem Episcopum cum illegitimis dispensare ad Parochiales Ecclesias, aliaque beneficia cum animarum habentia, non esse intelligendum de annexis accessoriis, vt bene docet Azor. *infirm. moral. p. 2. libro 6. cap. 3. q. 14.* Gonzal. *d. gl. 5. q. 7. n. 18.* Stephan. Gratian. *discept. forens. c. 275. m. 47.* Campan. *in diuersis huius Canon. rib. 1. c. 13. u. 83.* quos refero *de officio & potest. Episcopi p. 2. allegat. 45. n. 24.* resoluentes licet Episcopo ipse non ad simplex beneficium promouere, cui est accessorie annexa Parochialis, vel alterum beneficium curæ animarum coniunctum; idque non ex alia ratione, nisi quia Parochialis per vnionem accessorie factam beneficio simpliciter, cui per se nulla animarum cura inest, nomen, & titulum amittit, vt in prædictione est omnimodis naturam, & conditionem beneficii simplicis assumens Azor. *lib. 6. c. 28. q. 10. in fine*, Nicol. Garc. *p. 12. c. 2. n. 195.* Nan. *cons. 10. n. 3. de maiorib. & pcedent. in nouis*, ex illa vulgari regula

Accessorium

- 13 *Accessorium sequitur naturam sui principalis*, quæ procedit, etiam si accessorium sit magis dignum, & pretiosum, quàm ipsum principale, cui annexitur, secundum D. Barbol. in l. cum prator §. fin. 211. ff. de iudic. Caed. Tuich. tom. 1. dist. 4. cancl. 76. n. 26.
- 14 Secundò inferitur text. in d. capit. cum de elect. lib. 6. dum decidit obtinentes Parochiales Ecclesias debere attingere 25. annum, & infra annum ordinari, non habere locum in Parochialibus Ecclesiis accessorie vnitis, vt tenet gloss. ibi verb. *Parochialis, vers. quid si Ecclesia*, Rebuff. in praxi tit. de non promotis intra annum, num. 29. vers. *ideò qui procedit* Boët dec. 319. num. 7. Azor. d. lib. 6. cap. 3. num. 8. vbi reddit rationem, quia id quod ad alterum accedit, sequitur naturam principalis, ad quod accedit, & idè censuræ Sacra Congregat. Concilij sufficere preiudicium esse constitutum in ea aetate, quam requirit beneficium, cui Parochialis accessorie reperitur vnita, prout refertur Galt. in *Margarita casuum conscientie*, verb. *Canonici* §. et verb. *Paroch.* Gonzal. ad reg. 8. Cancl. gloss. 9. num. 4. Nicol. Garc. d. part. 12. cap. 2. num. 26. Aloyf. Ricc. in praxi rerum fori Eccles. res. fol. 111. in 1. edit.
- 18 Tertiò inferitur textum in cap. si motu proprio. de prebend. in 6. dum habet, quòd quando Papa habuit beneficium conferre aliud, si non fiat mentio beneficii obtenti, licet sit modicum grata est subreptitia, & nulla, non procedens in beneficio vnito accessorie, sufficit enim in impetratione exprimi tantum principale, Menoch. de arbit. casu 201. n. 67. Rota dec. 786. num. 3. p. 1. diuers. Flamin. Farl. de rescript. benef. lib. 10. q. 1. num. 36. Campan. d. 4. 13. num. 19. Nicol. Garc. d. p. 12. c. 2. num. 10. & per collationem principalis habetur vtiqueque, gloss. verb. *de iure in cap. gratia, de rescript.* lib. 6. quam ibi sequuntur Domin. de Franch. n. 6. & tenet Rota in *Verdumen. Decanatus* 9. Martij 1590. coram Card.
- 19 *Lancelotto*, impressa per Nicol. Garc. p. 5. c. 1. n. 270. Et capta possessione Ecclesie, seu beneficii principalis, etiam alterius illi vniti, intelligitur capta, Ferrer. conf. 216. n. 8. Gonzal. d. gl. 1. §. 7. n. 6.
- 20 Quarta inferitur Concil. Trid. sess. 24. de reform. cap. 18. super habendo concursu in vacatione Parochialium, locum non obtinere in vnitis accessorie, vt censuit S. Congregatio Concilij, prout nobis idonei testes sunt, Galt. in *Margarita casuum conscientie*, verb. *beneficium*, Gonzal. d. gl. 5. §. 7. n. 13. & gl. 6. numero 161. Nicol. Garc. p. 9. c. 2. n. 193. Aloyf. Ricc. in praxi aetate, res. fol. 181. quos refert de offic. & potest. Episcopi p. 3. alleg. 60. num. 25 & seq.
- 21 Tercio modo fit Vnio duorum beneficiorum, seu Ecclesiarum inuicem atque principaliter, vtique manente Episcopatu, vel Parochiali, vt prius erat, & tunc vtique Ecclesia erit principalis, fructusque quælibet suis primægijs, & habebit tota statuta, idque operabitur Vnio, vt idem sit beneficarius, Episc. aut Parochus vtiqueque, gloss. verb. *vt in d. temporis* 26. quest. 1. & verb. *vnio*, in d. cap. 1. ne Sede vacante. Rota dec. 114. num. 7. p. 1. part. 1. diuer. Gonzal. gl. 5. §. 7. num. 112. cum seqq. Nicol. Garc. d. part. 12. cap. 2. n. 7. Tambor. d. dist. tom. 3. disp. 1. quest. 1. numero 4. latè Stephan. Gracii. disceptat. forens. tom. 4. cap. 615. vbi per totum ex prof. suo disputat, an pro Episcopatibus Vnienbus & Tuicenis aequè principaliter vnitis vnus tantum, vbi Episcopus Sedem habet, sit constituendus Vnienis generalis. Ecce respectu Episcopi duo Episcopatus aequè principaliter vniti reputantur vna diocesis, & potest residendo in vna explere factum alterius, vt ait Rebuff. d. dist. tit. de Vnionib. benef. numero 16.

intendit alius per me adductis de offic. Episcopi p. 3. alleg. 54. num. 131.

Pro Episcopo Cuiusvis Castellane, & Hortane, posita Constitutione sel. record. Eugenij 1 V. super vnione Ecclesiarum ciuitatis Castellane, & Hortane, An residens Episcopus in aliquo loco eius diocesis, quomodo nō residens in ciuitate Castellana, & Hortana, satisfaciat sua obligationi circa residentem? Secundo, in qua ex dictis ciuitatibus sit primo inchoanda Synodus, & an Episcopus possit cogere Clerum illius ciuitatis, in qua in ea non celebratur; ad interessendum illi? Tercio, an, quando Episcopus confisit Christum in vna ex dictis ciuitatibus, Clerum illius ciuitatis, in qua illud non conficitur, teneatur illud ab Episcopo accipere. & an Episcopus ad illi interessendum possit cogere Clerum illius ciuitatis? Quarto an Clerus Hortanus moneatur ad recipiendum oleum sanctum in preteritum sui proprii Episcopi, accipiens illud ab alio, non possit alius panis plicari, ultra peccatum mortale. Quinto, an Episcopus volens in ciuitate Castellana agnoscere causas ciuitatis Hortane, & illius diocesis, & sic e contra possit per se ipsum illas cognoscere, scribente Notario, quem melioris, non solum processum causarum, verum etiam visitationum? Sextò, an Episcopus existens in diocesi Hortana, in negotiis tunc peragendis illius diocesis possit, se denominare Episcopum ciuitatis Castellane, & Hortane, aut Hortane, & Ciuitatis Castellane, & quomodo etiam debeat denominari, quando existens extra residentiam, committit aliquid peragendum in aliqua ex dictis Diocesibus?

Sacra Congregat. Concilij sub die 8. Iunij, 1624. respondet ad primum, Episcopum in aliquaparte determinari ex diocesis residentem sua obligationi circa residentiam vtique satisfacere, dum in aliqua ex suis Cathedralibus resideat, temporibus à Conc. prescriptis decreto c. 1. vers. *eadem interim adducit*, sess. 23. Ad secundum, proximam futuram Synodum esse indicendam & celebrandam in ciuitate Castellana, in qua ad presens Episcopus reperitur, deinde verò in ciuitate Hortana, & sic deinceps singulis annis obseruari debere, absque tamen preiudicio paritum, tam in pretérito, quam in possessione iudicio, & donec articulus precedentia plenè cognitus, & definitus fuerit. Ceterum ad Synodum in altera ex dictis ciuitatibus celebrandam nequaquam teneri accedere Clerum alterius ciuitatis. Ad tertium Clerum vnius ciuitatis non solum teneri sacram oleum accipere ab Episcopo illud in sua ciuitate conficiente, verum etiam egi posse eadem Episcopo in eiusmodi ministerio assistere ad sacrorum Canonum prescriptum. Ad quartum posse puniri ab Episcopo. Ad quintum Episcopum in vna ex dictis ciuitatibus existentem posse per se ipsum cognoscere causas alterius ciuitatis, vel diocesis adhibito Notario sibi bene viso, tam in processibus conferendis quam in aliis visitationis conscribis, sed tamen debere eum habere rationem, vt id non passim sed raro, & aequè ex causa sua, & in arduis tantum, & in grauioribus negotijs, ne constituto vnus eludatur. Ad sextum, quomodocumque Episcopus in ciuitate Castellana, vel eius diocesi existens, ciuitatis Castellane & Hortane Episcopus est appellandus, ita e converso dum in ciuitate, vel diocesi Hortana morari trahit, Hortane, ac ciuitatis Castellane Episcopi vniuersari eum, atque inscribi debere. Quid si extra diocesis resideat, in negotiis ad ciuitatem & diocesis Hortanam pertinentibus, Hortane, & ciuitatis Castellane; in spectantibus verò ad ciuitatem Castellana, & illius diocesis, ciuitatis Castellane, & Hortane. Episcopum esse denominandum, 8. Iunij, 1624. Cosmus Card. de Torres.

gatio residendi in predicto beneficio omnino cesset, ex recepta omnium sententia, quam sequitur Flamin. lib. 1. q. 10. n. 2. quam Ego in resignante in fauorem interini, dum fructus bona fide percipit, licentiam, & declarandam existimo, iuxta

155 *supra dicta.*

Sequitur & vltimus effectus est non posse beneficiarium post legitimam resignationem petere nec diuinitus beneficium iterum repetere argum. text. in cap. ex transmissa, de renunti. cap. quam periculosum, 7. q. 1. tradit. Nanus. in cap. accepta, oppositum 7. n. 26. de rescriptis. fol. Menoch. de arbit. casu 201. num. 47. Flamin. lib. 1. q. 1. cum seqq. Vinton. in practi. inuolunt. lib. 1. cap. 10. num. 16.

§. V.

De permutatione beneficiorum.

156 **D**E permutatione beneficiorum agentes, quae nihil aliud est, nisi quorundam reciproca resignatio ad inuicem inter permutantes facta, Castald. decis. 1. num. 2. de rerum permut. Flamin. de rescriptis. lib. 1. q. 5. n. 19. Gonzalad. reg. 8. Cancel. gloss. 14. n. 40. obseruandum est, in permutandis beneficiis à iure praescriptum esse formam certam, scilicet ea obseruata fieri à pastibus posse illorum permutationem, cap. ad questiones, de rerum permut. c. vnde. eadem tit. lib. 5. Clement. vnde. eadem tit. Anton. de Cure in suo compend. iuris Canon. par. 3. sub tit. de rerum permutat. col. 3. in fine & col. 5. in princip. Ioan. Nicol. in Euchirid. Sacer. tit. 5. c. 5. n. 3. & c. 8. n. 4. & 5. Rebuff. in praxi. sub tit. de permut. n. 52. & 53. Petr. Gregor. Synagm. iuris lib. 17. cap. 17. n. 31. & 32. Corrad. de Sacerdot. p. 1. c. 9. n. 1. & 3. Cou. lib. 1. var. cap. 5. n. 6. Soc. de iustis. lib. 9. q. 7. artic. 2. Syluest. in summ. verb. permutat. 2. q. 5. Rodan. de simonia. par. 3. cap. 12. à num. 5. cum sequent. Azor. in sist. moral. par. 2. lib. 7. cap. 19. quest. 8. Less. de iustis. lib. 2. cap. 35. dubit. 3. à num. 22. Suar. de Relig. tom. 1. lib. 4. de simon. cap. 32. à princip. maxime numero 4. cum seqq. Vgolin. de officio Episcopi cap. 50. num. 3.

158 Ex quomodo lex ecclesiastica ut plurimum sub ratione simoniae non prohibuit commutationem spiritualium pro spiritualibus, secundum Less. d. dub. 3. & Suar. d. lib. 4. c. 32. n. 1. uniuerso c. 30.

159 n. 5. cum seqq. tamen commutationem beneficiorum ecclesiasticorum, etiam si spiritualia sunt non omnino permittit, nec etiam reliquit in sua licita & honesta natura, quam utpote terminata ad spiritualia ex se habet de iure diuino, ubi nullus aliquid temporalis pro spirituali illicitus respectus à parte rei habitus fuerit, imò eam sub quibusdam solemnitatibus, ne scilicet occulte & ex priuata, sed ex Episcopi auctoritate fieret, ita circumscribit, ut aliter factam commutationem, & prohibuerit, & simoniacam inducuerit. Etenim, quod eam solum permittit, ubi fit ex auctoritate Episcopi: at verò ex sola priuata factam prohibuerit, constat ex Concilio Turonensi. in cap. questionum, de rerum permut. & in cap. maioribus, & in cap. cum olim, & in cap. cum vniuersum, eod. tit. Quod autem aliter factam beneficiorum commutationem, quauis à parte rei simpliciter, & absque interuentu pecuniae, vel alterius temporalis reuoluentis fiat, lex Canonica in d. Concilio Turonensi simoniacam quia prohibeam indicant; verum etiam est, ut satis probatur ex d. cap. questionum, ibi, praesertim

passione premissa; quae circa spiritualia, vel annexa spiritualibus libere semper continet simoniae, si eadem verba cum Suar. d. cap. 31. num. 8. intelligamus, non de passione dandi temporale aliquid pro spirituali, sed de sola simplici passione, per quam expeditur ipsa commutatio, quauis non circa illam, sed circa hanc solum per ordinem ad dictam Concilij Turonensis prohibitionem in eo text. dubitatio variaretur.

Ratio autem huius prohibitionis ea est: quia licet titulus beneficiorum ecclesiasticorum sit spiritualis, cum tamen habeat proventus temporales, eoque ita spiritualibus functionibus annexos, ut ex illo necessitate quadam dimanent, iuxta text. in cap. vlt. de rescriptis. in 6. & c. cum secundum, de prob. proindeque probabiliter contingere possit, ut in commutationibus huiusmodi titulorum minorum ratio, quam temporalium proventuum haberetur, siquae ageretur principaliter de dando temporali pro spirituali, ideo iure optimo, ut hae mali species & occasio ab omnibus Christianis, etiam ab Ecclesiasticis personis maxime in pertractandis spiritualibus rebus cauenda extirparetur, statuit, ut beneficiorum commutationes non occurrat, ex priuata solum, sed Episcopi auctoritate fierent; aliter autem commutatio beneficiorum simoniaca esset, ac si spiritualia, quae in eis sunt principalia pro temporalibus fructibus, qui sunt accessorii, darentur, ut bene explicat Suar. d. lib. 4. c. 31. n. 5. uniuerso n. 12. prepe. fin. Nec aduersus hanc resolutionem obstat, quod in beneficiis ecclesiasticis temporales proventus sunt tantum accessorii respectu tituli spiritualis, ac proinde quod non debeant esse in consideratione, sed solum principale, ex reg. l. 1. ff. de auctor. tutor. iuncta reg. accessorium, de reg. iuris, lib. 6. quia respondetur, id quidem procedere ex natura rei, si non pervertatur ille ordo, per quem secundum illam accessorium sequitur principale, quia tandem homines sapè hoc ordine abutentes pro modo suae malitiae, & commodi temporalis, anant accessorium magis quam principale; subindeque morale periculum insurgit, ne quando videtur principale pro principali videlicet titulum beneficii spirituales pro alio spirituali titulo permutare, permittant potius pro accessorio, scilicet, pro fructibus temporalibus, merito lex canonica huiusmodi permutationem beneficiorum, ac si verè, & à parte rei in hunc illicitum modum conciperetur, absolute prohibuit fieri ex sola auctoritate priuata permutationum.

Predicta vero ecclesiastica prohibitio de permutationibus ecclesiasticis nil amplius expressum continet, nisi quod partes ex sola auctoritate priuata nullo modo permittant, seu de permutando per consensum absolute praescriptum paciscantur, absque arbitrio legitimi Superioris, ut constat ex d. c. cum olim, & ex d. c. cum vniuersum, qui possit cuncta timari, & exque arbitrij interpositione sinistram quamlibet suspicionem extirminare, iuxta reg. text. in c. in praesentia, de renunti. cum similibus: illo vero interveniente poterant beneficia ab ipsiusmet partibus permutari d. c. questionum, vers. si autem. d. c. vnde. & d. Clem. vnde. Azor. d. q. 18. Less. d. dub. 3. Suar. d. c. 32. à princip. maxime n. 4. cum seqq.

Vnde fit consequens licere partibus negotium permutationis inter se prius tractare & concludere, cum ordine & submissione ad scientiam, & consensum legitimi Superioris. Ratio est, quia in his rebus nil gestum dici potest occulte

De Rēnunc.& permut. benef. Cap. XV.287

et, & auctoritate primata, cōm totum refectur ad
ipsum Superiorem, ac proinde euldem arbitrium
censura iuris interuenire cōuenit in eodem tractu
ex reg. l. *offe tota*, cum ibi notatis ff. *de hered. inst.*
163 prout etiam tractatus de renunciando certo modo
non est prohibitus, sed pōctio firma est prohibita
capite cum pridem 7. de pallis Innoc. in capite
tua, num. 5. in fine, de finem. Cacciaup. de pensio.
q. 19. num. 16. Rot. in Balneoregen. finonia, 17.
May 1624. coram Reuerendissimo D. meo Coccino.
Hinc ex modo reloluis non potest censeri prohi-
bitus huiusmodi tractatus, imō cum potissime per-
missum esse in hunc sensum constat ex ea ratione:
quia aliter magna ex parte inuolus redderetur facul-
tatis illa permutandi cum auctoritate Superioris
partibus concessa, quippe quod moraliter loquēdo
non potest ut plerumque ad permutationem
perueniri, nisi mediante partium tractatu, per
quem inter se constiterit, & intelligant huius
negotij circumstantias: unde succedit reg. text.
in l. 2. ff. *de iurisdic. omni. iudic. & in cap. P. &*
G. de offi. deleg. Quare ita docent Synch. *in sum.*
verb. permutatio, quest. 3 Bonacin. de finem. quest.
4. §. 1. num. 5. vbi numero seg. cum Suaz. d. cap.
32. num. 7. Reginal. lib. 23. numero 262. addit
volentes inter se beneficia permutare, posse inter
se pactum inire, seque obligare ad persuitendum in
conscientia donec Superior consensum denega-
uerit, ac proinde eis liberum non esse à conuen-
ione recedere, antequam Prelatus consensum den-
get.
164 Beneficia omnia libere permutari possunt, ut
constat ex toto titulo. *de rerum permut. Suaz. d. lib. 4.*
cap. 34. num. 1. non solum quae habentur in titu-
lum, sed etiam in commendam, Azor. decif. lib.
7. cap. 29. q. 11. Flamin. lib. 2. q. 17. & citati à
Nicol. Garc. de benef. par. 11. cap. 4. numero 12.
quantis nondum illorum adepta sit possessio, quia
bens ius in re, non tamen possessionem, potest
etiam alio commutari, Petr. de Peru. *de permut.*
benefic. part. 1. numero 1. & 2. Bellam. eodem tract.
par. 2. q. 1. Gambat. in capite vni. de rerum permut.
lib. 6. numero 86. Nicol. Garc. d. cap. 4. numero 15.
vbi a num. 23. late ostendit an, & quando bene-
ficia vniua possint permutari: intellige, dummodo
hæc permutatio sit inter duos non triangularis vel
quadriangularis. Capueq. *decif. 325. p. 2. Gon-*
zalez, d. glof. 14. numero 58. Nicol. Garc. eod. capite
4. numero 22. & modo fiat de proprijs beneficijs,
ut ex alijs resoluit idem Garc. d. loco nunc o 16. vnde
de numeris segg. infert non possit fieri permutatio-
nem de iure ad rem, nec valere permutacionem,
quando vnus ex permutantibus non habet ius in be-
neficio.
166 Quando inter aliquos beneficiorum sit per-
mutatio, fieri intelligitur beneficiorum reciproca
renunciatio, ac propterea vtrunque vacare con-
suevit nam ex permutacione inducitur vera beneficij va-
cacio cum titulo, & possessione Doct. in c. *vnica*
de rerum permut. lib. 6. Bellam. de permut. benef. p.
9. q. 1. Petr. de Peru. d. tract. p. 2. n. 21. 21. &
42. Flamin. lib. 11. q. 5. a num. 20. quantis non
debent nisi permutantibus beneficia. ex illa causa
designata confecti: nam alijs collatio de beneficijs
causa permutationis significans facta alijs, quam
ipsis permutare volentibus, non tenet ut expresse
probat Clem. vnic. de rerum permut. tradit. Coa. lib.
1. vtr. c. 5. vbi subdit, quod ante decisionem illius
tractatus vtriusque compertum Prelatum, coram
quo est facta renunciatio, ex causa permutationis.

ex summo iuris rigore, selecta æquitate in po-
tuisse licetē conferre beneficium ecclesiasticum,
cui renunciatio fuerat, sicut si ex simplicis renun-
tiatione vacaret, & sic iam de æquitate ipsis tantum
permutantibus confecti debent, ut etiam expectan-
tes Apostolici non possint acceptare beneficia ex
causa permutationis vacantia. d. *capite vni. Azor.*
d. lib. 7. c. 30. q. 8. Flores var. lib. 1. q. 15. n. 20.
Vnde, cum beneficium vacet renunciacione facta
ex causa permutationis, non potest ad illud tendere
renunciatio sine nota collatione, etiam si permuta-
tio non sequatur, sicut non tenet, nec habet effec-
tum, gloss. verb. *simplicitati, in d. capite cum vni-*
uersorum, de rerum permut. Seta. de benef. p. 3. q.
24. Gambat. in d. cap. vni. ex n. 62. Rebuffi in pra-
xi tit. de permut. n. 11. & 16. & de pacif. possit. num.
166. alias 145. Mascard. de probat. conu. 1401 n. 3.
Rot. decif. 1 & 4. de rerum permut. in nouis, & in
Gironden permutacionis 5. July 1593. coram Litta,
& in Casalen. beneficiarum, 10. Decembris 1627. cor-
am R. P. D. Merlino. Nicol. Garc. d. c. 4 n. 5 vbi n.
10. ex Gonz. gl. 15. §. 2. à n. 40. addit quod si duo
resignant sine beneficijs ex causa permutationis, &
facta collatione vni, alter decedat ante factam sibi
collationem, supersetes non habet regressum ad be-
neficiū nā se dimissum, quia quousq. cum permuta-
tio habuit effectum, quousq. supersetes, cui fuit
collatum beneficiū à compertumque resignacionem
antequam ipse suum resignaret, possit ambo, si in-
compatibilia non sint illo decedente retinere, cum
per cum non sit, quin permutatio adimpleatur;
at si compertumque, qui resignauit, decederet ante
factam collationem supersetis, qui nondum
suum resignauerat, cum permutatio iam non possit
habere effectum, non debebit illud beneficiū
supersetis, sed libere providebitur, tanquam va-
icans per dictam resignacionem. Quamuis; si per-
mutatio non habuit effectum permutantes posse
redire ad sua beneficia absque noua collatione ex-
istimauerit Froel. in rub. de renunciacione. n. 51. Flam.
lib. 1. q. 14. n. 12. Crenall. canonum. contra canon.
q. 461. à n. 6. Azor. d. lib. 7. c. 29. q. 21. Actif. d. c. 34. n.
195. Permissum tamen est ipsis permutare volen-
tibus, re adhuc integra restitue, l. 1. ff. de rerum per-
mut. l. si permut. ff. de condit. causa data & cum
per alterum steterit, ne permutatio sequatur, alius
est ad suum beneficiū restituendus d. cap. cum vni-
uersorum.
170 Requiritur denum in permutatione, primo ren-
tunciatio vtriusque beneficij in manibus Superio-
ris. c. 1. *de rer. permut. lib. 6. Marc. Antonin. var.*
resol. lib. 1. resol. 112. casu 39 Rice. cellul. 2267.
Novat. d. tit. de benef. resignat. nu. 7. nam permuta-
te volentes debent singuli beneficiū in Superioris
manibus resignare, d. Clem. vni. altero enim re-
curante non fiet permutatio d. capite vni. Fit autem
resignacio huiusmodi cum conditione permutationis,
& nihilominus differt à resignacione illa con-
dicionali, quæ fit in fauorem alterius; quæ quidem
sine Romani Pontificis auctoritate fieri nequit, eod
quod in eam facile labes simoniae cadere possit,
quam Ordinarius purgare non potest c. ex parte 1.
de offi. Ordin. Azor. instit. moral. p. 3. lib. 12. de
finem. cap. 22.
172 Secundo requiritur iusta causa, quam Episco-
pus disquirere & cognoscere debet, c. *quosdam, de*
rerum permut. Rebuffi in praesi tit. de permut. num.
19. Douzet. de benef. lib. 2. c. 3. Bellam. de permut. ben-
ef. 6. p. in princ. & q. 1. Nie. Garc. d. c. 4 n. 44. Nouat.
in sum. Bullar. tit. de benef. resignat. à n. 2. Et quam-
uis

nis non defuerint, qui dicant, hanc causam debere esse necessitatis, vel voluntatis Ecclesie, non autem personarum, ex quorum numero sunt Boër. dec. 205. n. 7. Flamin. lib. 1. §. 5. n. 24. Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verb. *renunciatio seu permutatio*, §. 3. dub. 5. Cardin. Tuch. lib. P. concl. 36 §. 1. qui ex Gemin. cons. 105. n. 5. voluntatem vtriusque Ecclesie requirit, tamen sufficere expedientiam, seu voluntatem personarum permutantium, videtur tenere glof. verb. *voluntati in d. c. cum vniuersorum*, vbi Abb. n. 7. Petr. de Perul. de perm. benef. 3. p. q. 2. & 7. Lambert. de irregul. 8. p. 2. lib. 4. §. 6. art. 6. n. 39. Gambar. in d. c. cum n. 9. dum ait, posse etiam fieri permutationem attenta voluntate personarum, Vgolin. tab. 1. de simonia c. 27. §. 1. n. 6. in fine, dum ait, quod simoniam non committit, qui ob inimicitias, ob pestilentem aërem, & huiusmodi causas beneficium permutat. Aloyf. Rice. p. 1. dec. 41. Nicol. Gare. d. c. 4. ex n. 45. vbi bene intelligit, modò non resultet Ecclesie damnum, sed utilitas saltem consequatur, & n. 49. subdit sufficere causam ex parte vnius ex competuntibus, modò ex parte alterius non sit in damnum Ecclesie considerabile, & n. 51. resoluere non presumi in dubio permutationem factam ex iusta causa, nec credi Ordinario dicenti, se facere illam iusta de causa, nisi probetur illa, finon est facta cum causæ cognitione, & n. 100. cum seqq. credendum esse ut permutatio non in fraudem, sed ex honesta affectione processisse, cum delictum præsumendum non sit, nisi constans appareat coniecturæ. Facta autem permutatio cum causa, si postea ea deficiat, non potest annullari dicta permutatio, vt in facti contingencia se respondisse asserit. Nouz. vbi supra numer. 16. vbi numer. 17. tenet Episcopum non posse dispensare in defectu causæ, vel utilitatis, & numer. 18. & 19. quòd consilio de causa vel utilitate Ecclesie tenetur Ordinarij admittere permutationem, & si illam admittere recusauerit, dabitur appellatio ad superiorem.

- 173 Tertiò requiritur auctoritas Superioris, nam sine ea permutatio facta erit simoniaca, d. c. *queritur*, vbi Abb. numer. 3. de ratione perm. Vgolin. de simon. cap. 27. §. 1. numer. 6. Azor. d. lib. 7. cap. 29. qu. 3. Suar. de Relig. trat. 3. lib. 4. cap. 32. Nouz. d. loco numer. 8. Sanchez. in epist. mor. dist. lib. 1. cap. 3. dub. 38. & sic propria auctoritate beneficia sua permittentes, illis primatur per sententiam, d. cap. cum olim. et. tit. Petr. de Perul. de perm. benef. part. 2. numer. 30. alius §. 1. Lessl. lib. 2. cap. 35. numer. 100. Nicol. Gare. d. cap. 4. ex numer. 16. vbi numero 59. addit hodie per Extraneos. Cum destitabile, de simon. in princ. videri illis ipso iure priuari, & incurrere excommunicationem, de qua ibi in §. *Staturum*. Et Superior in hac materia intelligitur non solum Papa sed etiam Episcopus proprius loci, in quo est situm beneficium. d. cap. *queritur de rerum perm.* d. cap. 1. rod. tit. lib. 6. Petr. de Perul. 2. par. q. ult. numer. 17. alius 46. & par. 4. in princ. numer. 42. alius 69. Azor. d. lib. 7. cap. 29. q. 4. Nicol. Gare. d. cap. 4. numer. 60. Bonacin. de simon. q. 4. §. 12. numer. 7. & si sunt beneficia in diuersis diocesis, fieri debet libera resignatio in manibus vtriusque Ordinarij, vel quilibet in manibus sui Episcopi, vel alter alteri committit, quod melius videtur, glof. verb. *collectionem in capite* 3. de rerum perm. in 6. Nicol. Gare. d. cap. 4. numero 65. Nouz. vbi supra numer. 10. Et quatenus Flamin. lib. 5. quæst. 6. numero 231. crediderit minùs bene hodie Episcopos

non posse admittere beneficiorum permutationes, eò quòd Pius V. in *Constit. sua* 42. suspendit facultates Ordinariorum recipiendi resignationes, & permutationes beneficiorum, donec deus modus, & postea in *alia Constit. sua* 38. incip. *Quanta* dando modum resignationibus, nihil locutus fuit de permutationibus. Sed ipse non advertit ad d. *Constit.* §. 8. per se transcriptam in *princip. d. quæst. 6.* quæ in *vers. ad hac* expresse concedit Ordinarijs facultatem admittendi beneficiorum permutationes, quæ Canoniciis sanctionibus & Apostolicis Constitutionibus permittuntur, & ideo concessum esse Ordinarijs admittere permutationes simpliciter secundum Ius commune, merito sententiæ Zerol. in *praxi Episcoporum part. 1. verb. renunciatio seu permutatio* §. 3. dub. 1. Flores de Mena varia libro 3. quæst. 24. numero 21. Vgolin. d. tab. 1. de consens. cap. 27. §. 3. numer. 5. de officio Episcopi cap. 50. §. 19. numer. 1. Nicol. Gare. d. cap. 4. numer. 62. & seq. Bonacin. d. §. 12. numer. 7. in fine, vbi ampliat, etiam vnum beneficium sit pinguius altero, & in quolibet mense etiam Apostolico, vt censuit S. Congr. Episcoporum sub die 24. May 1583.

Episcopi necine aliqui Doctores intelligendum putant illum solum, qui iurisdictionem & dignitatem suam episcopalem habet, per text. in d. cap. *queritur*, *vers. si autem* dum soli Episcopo idem munus deferre videtur, & in d. cap. *unico*, ibi, in *manibus suis ipsa resignans*, &c. Alij verò intelligendum putant quemlibet collatorem, ad quem spectat collatio beneficij, etiam si forte nec dignitatem, nec iurisdictionem episcopalem habeat, vt per Sylvest. verb. *permutatio*, 2. numer. 1. & Angel. eod. verb. numer. 5. Sed omnes ferè melius intelligunt eum, qui iurisdictionem habet Episcopalem, vel quasi, etiam si forte dignitatem Episcopalem non habeat. Ratio est, quia hæc facultas consentit Superiori ratione iurisdictionis, non verò ratione dignitatis. Ita Abb. in d. cap. *queritur*, numero 4. Gambar. in d. cap. *unico*, numer. 112. & 148. Flores dist. quæst. 24. numer. 17. Azor. dist. cap. 29. quæst. 4. Bonacin. dist. quæst. 4. §. 12. numer. 7. *vers. alij verò*. Nicol. Gare. d. cap. 4. numer. 70. vbi n. 71. subdit, quòd Episcopus habens collationem, seu ius conferendi beneficium in aliena diocesi ex consuetudine, vel alio iure speciali, non potest admittere resignationem illius, etiam ex causa permutationis, Vnde poterit Capitulum, Sede vacante, interponere auctoritatem in beneficiorum permutatione, quando eorum collatio spectabat communiter ad Episcopum, & Capitulum, & quando beneficia pertinent ad collationem tertij, non autem si spectant ad collationem Episcopi tantum, vt diximus lib. 1. cap. 32. de Capitula, *vers. 16.* Vicarius verò generalis Episcopi non potest permutationes expedire, nisi mandatum habeat speciale. Balam. part. 1. quæst. 3. Azor. d. cap. 29. quæst. 4. Nicol. Gare. d. cap. 4. numer. 74. vbi subdit, non sufficere, quòd habeat potestatem conferendi: & censuit Rot. in *Barchinonen. benef.* 3. July, 1628. coram R. P. D. Duran. Si autem Episcopi ipsi voluerint permutare aliqua beneficia, quæ ipsi possident in sua diocesi, ex dispensatione Apostolica coram Metropolitano id efficere poterunt, qui quoad hoc institutus proprij Episcopi habetur, Suarez dist. lib. 4. cap. 32. numero 9. Filive. trat. 45. cap. 7. quæst. 8. numer. 20.

Et in permutationibus, quæ coram Episcopo sunt, duo maxime sunt animaduertenda. Primum, vt permutatio beneficij fiat cum beneficio, non

De Renunc.& permut.benef.Cap.XV.289

verò beneficij cum pensione. Ratio est: quia Episcopus non potest facultatem sibi in interdictum preceptum excedere: in interdictum preceptum est Episcopo solo, ut approbet, & admittat permutationes beneficiorum: & cum versetur in materia potius odiosa, quam favorabilis, vitiose contra dispositionem antiquorum Canonum, generaliter prohibentium quamlibet permutationem in beneficiis, non est faciendi extensio à permutatione beneficiorum ad permutationem pensionum, ut optime resoluit Bonac. d. 5. 12. n. 8.

179 Alterum est, quod permutatio huiusmodi purè fiat: nam, si cum pensione, aut alio onere facta proponatur ab Episcopo, vel alio inferiori Papa approbatur, & admitti non potest, ut docent Suar. d. lib. 4. cap. 3. 1. num. 4. Less. d. lib. 1. cap. 3. n. 86. Fillius d. lib. 1. cap. 3. n. 26. Bonacin. d. 5. 1. sub n. 8. ubi n. 9. hinc resoluit, non posse prius auctoritate, vel etiam Episcopi, permutari beneficium cum pensione temporali, aut comenda militari, vel alia re temporali, alioquin committeretur simonia non solum iuris simpliciter, verum etiam diuini. Vnde colligitur, non posse coram Episcopo fieri permutationem cum pacto, ut vinolentur omnes expensae vel expediti tuis sumptibus Bullas ad vitiumque pertinentes: quia non est pura permutatio, licet coram Papa fieri soleat, ubi et exprimitur, & ipse consensit. Ita Azor. instit. moral. part. 3. lib. 1. cap. 1. quest. 4. Soc. d. lib. 4. c. 3. ad fin. Nec etiam beneficia, quamvis inaequalia, in temporalibus permutari possunt cum pensione, aut alia re pretio aestimabili coram Episcopo, aut alio inferiore Papa, etiam si pensio, aut alia res temporalis exigatur ratione beneficij pinguioris, quod cum tenuiori permutatur: quia non est pura permutatio, nec huiusmodi compensatio fieri posset re pretio aestimabili, quin vendatur id quod est spirituale in beneficio: nam excessus fructuum beneficij est annexus beneficio, seu titulus spiritualis, ac proinde eum non potest separatus à titulo, cum à permutantibus separari nequeat sola Episcopi auctoritate. Ita Soc. de instit. lib. 9. quest. 3. artic. 2. & q. 7. art. 2. Com. lib. 2. varior. cap. 5. num. 8. & seq. Nam. in man. cap. 23. num. 100. vers. 3. Soc. d. lib. 4. cap. 3. 4. num. 10. Fillius d. lib. 1. cap. 3. quest. 11. Vallet. Reginald. in praxi feri parit. lib. 2. 3. num. 264. Contra Caiet. 2. 2. quest. 100. art. 4. Tabieri. verb. beneficium, 3. num. 15. Sylvest. verb. permutatio, 2. quest. 6. existimantes in permutatione beneficiorum inaequalium in fructibus temporalibus licitum esse compensare numerata pecunia illam fructuum inaequalitatem, modò permutatio fiat auctoritate Praelati.

182 Quartò requiritur in permutatione consensus illorum, ad quos collatio, electio, seu praesentatio pertinet: quia ipsorum interest, quamvis Episcopus totum debeat expedire, glori. verb. collationem. in d. c. de rebus permutatis, lib. 6. vbi Franc. num. 6. cum segg. & Gambas. n. 110. 112. 118. & 121. Rebuff. d. tit. de perm. num. 20. & 21. Less. d. lib. 4. cap. 3. n. 198. Azor. d. lib. 7. cap. 1. q. 6. & 31. Suar. d. lib. 4. cap. 3. 2. n. 11. Nicol. Garc. d. cap. 4. n. 72. Bonacin. d. lib. 1. cap. 3. 2. n. 11. vers. versum. Vnde beneficium iuris patronatus non potest permutari sine consensu patroni, ut resoluitur Mones. de consent. ultim. volun. cap. 10. n. 369. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 835. Roc. in Gerardo. beneficij de Agulana, 8. Martij, 1627. & 21. February, 1628. coram R. P. D. Pirronio.

183 Quintò requiritur post resignationem, quæ in Angli. Barb. de her. Eccl. Paris 11.

permutatione debet intervenire, à Superiore admittam, collatio ipsorum beneficiorum sic vacantium, Bonif. in d. Clem. 1. num. 17. Petr. de Petr. p. 4. n. 42. alias 69. Less. lib. 2. cap. 3. n. 1. Nicol. Garc. d. c. 4. num. 85. quamvis Gonzal. glori. 14. n. 43. & glori. 15. 5. 2. d. num. 37. existimauerit, admittitorem resignationis ex causa permutationis continere in se vacatam collationem: dummodo beneficia ipsa non sint reservata, sine generaliter, sine specialiter, quia tunc collatio à Papa tantum facienda est. Azor. d. lib. 7. cap. 19. quest. 10. Az. de Falconib. de reservat. q. 4. effect. 3. Mandol. ad reg. 1. Cancellaria quest. 13. Nicol. Garc. d. cap. 4. 2. num. 82. Roza in Casalen. beneficiorum, 10. Decembris 1627. coram R. P. D. Merlino.

Secundò requiritur, quod litterae permutationis simul expediantur, Roc. de off. 7. de consensu in antiq. Vgolin. de officio Episcopi p. 4. c. 5. 20. n. 3. vers. tertio.

Septimò requiritur, ut nequam possit accipiatur, publicatio fiat de hac permutatione in Ecclesijs permutatis iuxta formam Constitutionis Gregorij XIII. incip. Humano vix indicio, de qua agimus infra §. sequenti, quamvis quoad resignationes, & permutationes coram Ordinario factas, illam constit. non videri vix receptam in paribus Hispanijs, referat Nicol. Garc. d. p. 1. cap. 3. §. 4. num. 189.

De publicandis resignationibus.

§. VI.

Gregorius XIII. in sua constit. incip. Humano vix indicio, sub dat. mens. Iunij, 1583. relata per Flamin. de resignat. libro 11. in praxi. & per Quarant. in sum. Bullarj, verb. beneficiorum resignationem publicationem Lotter. de re benef. lib. 3. q. 21. num. 1. & Nouat. in sum. Bullarj, tit. de benef. resign. publicat. primo statuit, quid omnes resignationes etiam causa permutationis de quibuscunque beneficiis, necnon cessione litu, & iurium beneficij per cessionarium tempore cessionis non possessi facta in manu Papa, & super ea promissiones, seu mandata de promouendo, publicari debeat cum litteris Apostolicis desuper confectis intra sex menses, si beneficium intra menses fuerit, ultra verò, intra novem à data concessionis gratia, non autem à die praestiti super ea consensu numerandi. Secundo, quid ipsa publicatio fiat in Cathedrali, & in beneficij Ecclesia, vel Ecclesijs, si illud in pluribus sit, & si Ecclesia est ruralis, in Parochiali, intra cuius limites consistit: & si locum Belli, gestis, alijsque manifestis periculis subiacet, in proxima Parochiali, dum frequens populus ad Missarum solemniam conuenerit, palam omnibus praedictis litteris Apostolicis, eorumque transumptum authenticum exhibendo, claraque & intelligibili voce pronuntiando resignationem, seu cessionem, & beneficij qualitatem, & vacationem, nominatque, & cognomina resignantis, seu cedentis, ac illius, in cuius fauorem gratia facta est, ita ut hac omnia possint ad notitiam ibi existentium verisimiliter pervenire, & de quibus omnibus scripto exemplo callato valis aliarum Ecclesiarum officium relinquatur. Tertiò, quod intra dictum tempus gratiam habens, possessionem beneficij etiam litigiosæ, & à cedente non possessi vigore litterarum Apostolicarum desuper confectarum, nec alijs apprehendere debeat: & si propter litteras, vel aliud legimum impedimentum requirerit, saltem litteras Apostolicas cum eorum publicatione, si tunc facta

erit iudici, seu executori illarum, vel iis, ad quos pertinet, intra idem tempus presentare, & apud illum, vel illud pro ipsarum litterarum executione iurare, & possessionem huiusmodi iustitiae petere renatur, alioquin gratia sit irrita, & inanis, nullaque alia gratia super huiusmodi beneficiis, seu iure cesso iis, quibus concessa fuerit, suffragetur; sed ipsi inhabiles, & incapaces sint ad huiusmodi beneficia quandocunque obtinenda, ipsaque sine iura ab ipsa statim prima reservatione, seu cessante, etiam si illa alius nullo, & inuolida essent, vacauisse, & tunc vacare censentur eo ipso, &c. Quarto, quid reservationes beneficiorum, etiam ex causa perennationis, in manibus Ordinarium, & aliorum inferiorum à Papa facta inframensem debeant admitti, vel reici, & prouiso, si per eas faciendi erit, fieri, & promissum infra tres menses à dat facta provisionis illam publicet, & possessionem beneficii capiat modo & forma predicti, alioquin nullam erit promissio, & beneficium vacare censetur eo ipso, cuiusque dispositio ad Sedem Apostolicam deuoluta existat.

- 188 Ex quibus clare apparet, quando, quomodo, & ubi beneficiorum resignatorum publicatio sit faciendi, quae est pars resignationis, vt ex pluribus Rota decisionibus firmat Theod. de Rubis in singularibus Rota part. 2. verb. publicatio. §. 3. pag. 88. & procedit etiam in minore 14. annorum, cum quo per summum Pontificem fuit dispensatum ad huiusmodi beneficia resignata obtinenda: quia, licet in minore cesset ratio transitus, quam dicta Constitutio considerant, vigent tamen aliae, quae sunt aequae principales, propter quas requiritur publicatio beneficiorum resignatorum, de quibus per Flamin. libro 11. quest. 1. intelligendo etiam praesupposita ignorantia ex parte ipsius minoris ex communis opinionis sententia, Flamin. dist. lib. 11. quest. 4. numero 62. quem refert Prosper de Augustino in addit. ad Quarant. in sum. Bularij, verb. beneficiorum resignatorum. vers. tertio amplius. Debet quoque publicatio fieri, etiam si Papa, in cuius manibus renunciatio fuit facta, moriatur, intra illud tempus datum ad publicandum intra eundem terminum praescriptum. Ratio est: quia renunciatio huiusmodi iam habuit suum effectum, tunc temporis, quo Papa vivebat, per cuius obitum superuenientem non potest tolli, cum sit iam causatum, Flamin. dist. libro 11. questione 1. numero 32. Prosper de Augustino. ubi supra. vers. quinto amplius, ubi intelligit, nisi propter impedimentum Sedis vacantis, quia tunc ius non redditur, Bullas expedire non possit. Et huiusmodi publicatio facta cum suis litteris expeditis in forma Dignam ante obitum provisionem ab auctoritate sufficiens est, quia Constitutio contentatur publicatione solius mandari de promittendo, quod tamen non dicitur promissio, Rota apud Marches. de commissis. part. prima p. 370.
- 190 Comprehendit autem dicta Gregorij Constitutio renunciations Commendatam, & interpatronatus, Seraphin. decis. 1289. Nouar. d. loco num. 9. Flamin. d. lib. 11. quest. 1. num. 32. & hospitalitatem, tam quae dantur in titulum, quam quae dantur in administrationem, Flamin. dist. lib. 11. quest. 3. numero 45. Prosper de Augustino ubi supra, vers. quarto amplius. Nouar. d. loco numero 8. Loxtet dist. libro 3. quest. 21. numero 28. ubi numero 9. post Rot. decis. 662. ex numero 1. & decis. 666. ex num. 1. part. 4. diuers. Seraphin. decis. 1309. num. 1. & 4. subdit necessitatem publicandi incurre in simplici resignatione, seu dimissione in manibus Ordinarij. Comprehendit

quoque beneficia quaecunque etiam Regularia Flamin. dist. quest. 3. num. 86. Nouar. dist. loco num. 6. reuertuntur ibidem num. 4. Electio ibidem numero 30. & denique beneficium sine sit simplex, sine com dignitate, sine non, & beneficia consistorialia minora: vt Abbatis, & familia, quae etsi sine consistorialia, solent tamen prouideri extra Consistorium; tunc in cessione Episcopatus, & Archiepiscopatus, & similium, vt late probat idem Flamin. d. lib. 11. quest. 3. per tot. Procedit in beneficiis etiam parui redditus, nam constitutio loquitur de quibuscunque beneficiis, Nouar. d. loco num. 10. & num. 14. extendit etiam ad beneficia ad vnum amonibilia. Comprehendit etiam resignationes nullas, seu inuolidas, vi in ipsa dicitur, & refert Nicol. Garc. dist. part. 11. cap. 3. numero 276. ubi num. seq. id limitat, quando resignatio est nulla ex defectu consensus: quia tunc verè non est resignatio: & numero 279. pariter limitat, ubi resignatio fuerit nulla, quia resignans, in Sacris constitutis non habet aliunde, vnde commodè viuere possit, vt Papa vult. Item comprehendit impetantes ob non publicationem: quin & ipsi tenentur publicare, Seraphin. decis. 1064. numero 5. Nicol. Garc. dist. cap. 3. num. 301. & cauetur. in ipsa Constit. Loxtet. d. lib. 3. quest. 21. num. 22.

Non habet tamen locum dicta Constitutio Gregoriana in beneficiis vacantibus per adeptionem aliorum iuxta decretum apponi solitum de dimittendo liberè in manibus Sanctissimij intra duos menses, vt ex decisione Rotali resoluunt Nicol. Garc. dist. cap. 3. numero 334. Nec in translatione pensionis in aliquem, Ludonic. Gom. in regul. de publicandis questione 10. Prosper de Augustino ubi supra, vers. secunda limita. Nec in simplici cessione ad favorem eius, qui iam existeret in possessione Camer. decis. 458. numero 4. & 5. Loxtet. dist. libro 3. questione 21. num. 8. Nec quoties praeiure legitimi impedimenti publicatio fieri non poterit, vt cauetur in ipsa Constit. Prosper de Augustino ubi supra vers. tertia limita Sayr. decis. 4. de renunc. Nouar. dist. loco numero 14. Nec quoties Datarus signata supplicatione mandaret ad alium instantiam in ea apporri, vt nihil transeat, dummodo citaverit partem aduersam eorum ipso Dataro ad dicendum, quare vult impedire ipsius supplicationis registrationem, & per consequens litterarum expeditionem, & instare, vt supplicatio relaxetur: quoddam si datarius ex causa sibi bene vult noluerit ipsam dimittere, adhuc excusabitur resignatarius à publicatione, modò vius fuerit diligentia per totum tempus datum ad publicandum perse, vel per procuratorem ad petendum supplicationis relaxationem. Flamin. decisio libro 11. questione 13. à numero 112. vsque ad numero 120. ubi numero 112. subdit idem esse dicendum, si resignatarius ex eo, quoddam fuerat carceratus, litteras expedire, nec per alium poterat, vel ipsa littera expedire detinerentur à Iudice, modò postea coram eo Notario, & testibus, per ipsum non stare, nec culpa sua tempus transire: refert Prosper de Augustino ubi supra, vers. quarto, & demum limita. Nec etiam habet locum in Condiutoria, vt dixi supra hoc libro capit. 10. numero 55. Nec quando resignatarius decesserit intra tempus datum ad publicandum, iam cum ipse resignatarius iam mortuus sit, intra tempus datum ad publicandum, non inter Bullas pertinet, ex quo iam non est, qui debeat publicare. Nouar. dist. loco num. 19. Nec Bella obstat resigna

De Renunc.& permut.benef.Cap.XV.291

renunciatio nolenti capere beneficii possessionem ex resignatione, sed ex alia vacatione propter causas generales, sine processu, sine alio quavis modo vacaverit, &c. Garc. d. por. 2. c. 3. n. 332. Nouay. d. loco n. 21. vbi n. 22. declarat etiam non habere locum in beneficiis vacantibus per ademptionem aliorum, & n. 27. declarat non habere locum in beneficiis electis, & n. 28. post Greg. XV. dec. 188. n. 1. resolutur iussitque publicationem fieri ab altero ex permutantibus.

194 Nec denique dicta Constitutio habet locum, quodvis fuisse prorogatum tempus à Sum. Pont. vel restitutum concederetur adversus lapsum temporis praefati, scilicet, tribus concurrentibus: primo, vel si allegaret resignantes adhuc vivere, hoc iussitque, si super hoc fundatur ipsa restitutio: secundum, ut postea fiat publicatio infra illud tempus in prorogatione concessum: tertium, ut ista prorogatio non operetur, si medio tempore ellet iussitque acquiescentem per collationem factam ab eodem Summo Pont. idoque apponi solet clausula praerogativa iuris tertij, hoc modo. Et dummodo tempore datae praesentium non sit alicui ob lapsum tempus huiusmodi in dicto beneficio specialiter ius quaesitum, & dicta publicatio interea quatuor menses proximis fiat, & cum expressione, quod orator ex dicto beneficio nullus fructus percepit. Flamin. d. lib. 11. qm. 7. a. 69. Prorogatio autem prima datur ad quatuor menses, & sic formatur (supplicatio) *Beatus Pater. alias beneficio simplex vacante in Ecclesia N. per litteras resignationem N. de illo, quod obtinuit in manibus S. V. sponte factam & admissam de voto S. V. Oratori N. Apostolica auctoritate providendi mandatum fuit. Cum autem Pater Sancte, dictus Orator certu ex causis praedictis resignationem huiusmodi in forma Constitutionsis Gregorij Papa XIII. Praedecessoris vestri de publicandis similibus resignationibus editam infra tempus in ea praefixum publicari facere non speret. Supplicat igitur humiliter S. V. Orator praesens, quatenus sibi specialem gratiam faciens non nisi menses sibi à dicta Constitutione praefixos, infra quos adhuc exiit ad alias quatuor menses à fine praefixorum novum mensium computandos, quibus durantebus resignationem huiusmodi publicare, ac omnia alia in ea praefata Constitutione quomodolibet tenetur facere, & adimplere licite & libere valeat, Apostolica auctoritate prorogari, extendere, & ampliare dignetur de gratia speciali, ut oblationibus praefata, ac alia Constitutionibus & Ordinationibus, ceterisque contrariis quibuscumque, cum clausulis opportunitatis, &c. Alia prorogatio datur item ad tres menses, & alia ad duos, &c. sed istae prorogationes censentur factae cum eisdem qualitatibus, & conditionibus, quibus actus fuit celebratus. Pro eo verò, qui obtinuit prorogationem, & petit aliam, datur haec clausula: Et cum decreto, quod Orator resignationem praesentem, quod, & alia in dicta Constitutione continetur adimplere omnia tenetur intra tres menses proximis, alias praesens gratia nulla sit eo ipso, & dummodo ob lapsum dictorum mensium prorogatorum non sit habentis alicui in dicta Ecclesia specialiter ius quaesitum, Per signaturam iussitque saepe saepius conceditur restitutio in integrum adversus publicationem non factam, Card. Marc. dec. 113. Nov. d. loc. n. 20.*

195 Publicatio, ut mandat dicta Constitutio Gregoriana, facienda est in Ecclesia beneficii resignati, vel in Cathedrali Ecclesia, vel Metropolitana, aut alia superiori Ecclesia, cui beneficium resignavit. *Angust. Barbosae Jur. Eccles. Pars II.*

gnatum, vel cessum subest, ubi frequens populus ad Missarum solemniam convenit, sine diebus festis, sine non, exhibitis litteris Apostolicis, vel eorum transumpto authentico, & declaratione quantitaris beneficii, nominis, & cognominis resignantis, ac illius in cuius fauorem eiusmodi gratia facta est, ita ut verisimiliter haec omnia possint ad omnium notitiam pervenire, sic dicendo: *Notum sit omnibus, quatenus N. resignavit in manibus sua Sanctissimis beneficium simplex Ecclesia N. huius civitatis, seu beneficium curiarum Ecclesia loci de N. huius diocesis, & de eo facta est gratia N. ut constat ex his Bullis, seu litteris Apostolicis, aut transumptis authenticis, quas in manu habet.* Nec opus est litteras ipsas legere, nec earum datam, Flamin. d. lib. 11. q. 6. nu. 41. Nic. Garc. d. c. 3. n. 290. cum seq. debetque talis publicatio fieri alta & intelligibili voce, nec in choro tunc, sed in ipsa Ecclesia: unde publicatio facta in choro, coram Canonicis, & Presbyteris duntaxat, est nulla. Flamin. d. quod. 6. n. 18. Nic. Garc. d. c. 3. n. 294. Insuper affigitur valis ecclesiae diploma, quod continet ea, quae dicta sunt, nimirum, resignationem, ac beneficii qualitatem, & invocationem, nominis, & cognominis resignantis, ac illius, in cuius gratiam facta est; & sufficit, quod sit simplex charta, ut innuit verba dictae Constitutionis, *Scriptum de his omnibus exemplo collatis, valis Ecclesiarum Ecclesiarum officium relinquatur*, Flamin. d. q. 6. n. 56. & 59. Nicol. Garc. d. c. 3. n. 295. vbi n. 296. subdit plures affigi in vna porta, quoniam Ecclesia fluxus habeat, & n. 297. ex Flamin. testatur praxim habere, ut assignetur copia integra ipsarum litterarum. Ideoque cum requirantur actus publici, non satis erit, si resignatus publice missus sit in possessionem beneficii, cum ultra illud requiratur solemnitas publica; quicquid dicat Ant. Fab. lib. 1. definit. forens. tit. 2. definit. 14. & 59. Publicatio verò facta probatur ex instrumentis, ubi Notarius refert se fecisse dictam publicationem in omnibus, & per omnia, iuxta formam Constitutionis Gregorij XIII. quae relatio sufficit, ut firmat Flamin. Paris. lib. 1. q. 6. n. 51. & 63. quem sequitur Rot. in *Calenien. Canonici* S. Prisl. 16. Aprilis; 16 27. coram bona mem. Vhaldo, impressa per Vitian. post praxim. insensum. decis. 5. n. 200.

197 Sic etiam facta censetur quando inter tempus quod accepit possessionem beneficii populosam, id est coram multis personis, secus si coram aliquibus particularibus, ad nec per Gemin. conf. 75. incip. *In causa*. 2. vers. *secundo dicitur*, Abb. conf. 99. incip. *Illud in praesentiarum*, num. 2. & seq. vol. 1. Theodol. de Rubec. singular. Rota tam. 2. p. 3. pag. 183. 46.

Dubium autem est in hac materia, verum incumbar onus probandi non publicationem, an impetranti beneficium, tanquam vacans ob publicationem non factam; an verò resignatio, qui ad illam tenebatur? Flamin. d. lib. 1. q. 6. n. 54. in vtriusque partem hanc questionem ducit, & tandem resolvit impetranti probationem negativae incumbere Ratio est: quia negatio qualiscunque sit, probanda est per eum, qui in ea suae intentionis fundamentum facit, & eo magis quia periculum est factum, quod de iure erat faciendum. Decianus conf. 446. numero 7. Craet. conf. 22. num. 5. & conf. 449. num. 11. Et ideo publicatio praesumitur facta per resignatarium, & quidem in tempore, nec tenetur id probare, maxime si ipse possederit. per triennium beneficium resignatum quia ex trienniali praesumitur publicatio, ut fuit resolutum saepius in Rota, teste Nicol. Garc. d. B b 2 P. 123

p. 11. c. 3. n. 313. & Theodof. de Rubéis in *singulis Rota par. 2. verb. publicatio* §. 1. licet, si probatur non publicatio, non propter triennalis, imò nec decennialis possessio. Flamin. d. lib. 11. q. 6. num. 91. & 112. vbi n. 19. expresse tenet, regulam de triennali minime potest esse resignatio non publicatio: in tribus tamen casibus id limitatur, & primo, quando sumus in spolio: nam tunc nec triennalis huic effectum produceret, ut per amatur publicatio. Flamin. d. lib. 11. q. 14. numero 31. Prosper de Augustin. *citar loco, vers. quum conclusio* Nicol. Garc. d. esp. 314. Secundo, si Superior ex officio procedens vellet videre publicationem; quia tunc teneretur resignatarius eam exhibere. Flamin. d. q. 14. num. 13. cum segg. vbi num. 37. id intelligit, nedom in Episcopo, & in eius Vicario visitante, sed etiam in ministris Cameræ Apostolicæ: & n. 38. id restringit, quoties Superior constituitur ad adiudicandum eius, qui beneficium obtinet; quia tunc nec compellere poterit ad eam probandum titulum, nec etiam ipse cognoscere de iure. Tertiò, quoties ipse resignatarius poterit suam gratiam canonizari ad aliquem effectum: nam tunc deberet, sicut & titulum, illam probare, Flamin. d. q. 14. n. 39.

199 Impetrans igitur beneficium vacans ob non factam publicationem à resignatio, teneatur docere de non publicatione & negatium huiusmodi plenè & concludenter probare Gregori. XV. *decis. 210. Nouar. d. loco n. 19.* Sed qualiter hæc negatio probari debeat difficile est investigare, & difficilis ad praxim reducere. Quidam putant, id, asseque posse per testes, per quos affirmatiua sciri potuit, verbi gratia per Canonicos, & alios Clericos eiusdem Ecclesiæ, qui in ea solent dictis festinis diuinis interesse, vel per personas, per quas actus dedicationis fieri solebat, ut sunt Notarii, Flamin. d. q. 14. ex n. 60. Prosper de Augustino d. loco, n. 19. *vers. modos autem probandi.* Item ex non petitione possessionis infra tempus, & ex eo, quod infra tempus datum ad publicandum non habuit resignatarius collationem, sine qua possessio adipisci non potest: nam Constitutio intelligitur de valida possessione, & apprehensio possessionis sine collatione nulla est, e. 2. *ne Sede vac. cap. 2. de priuileg.* Nicol. Garc. d. esp. 3. ex num. 319. adden. ad Greg. *decis. 288. num. 3.* Verum, ne fidas his probandi modis: quia impetratio ex illis minime veniret iustificanda, nisi huiusmodi negatiuum non publicationis probaueris per confessionem partis, vel quod litteræ non fuerint expedite intra tempus ad publicandum, ut fuit resolutum in *Riparia beneficij 17. Aprilis, 1600. coram bona memor. Cardin. Sacro*, cuius meminisse Nicol. Garc. d. par. 3. num. 316. Lotter. d. lib. 3. q. 21. num. 15. cum segg. Sed prior modus de confessione partis de non facta publicatione, tutus non est. nam inde non concluderetur negatiua absoluta non publicationis, cum potuerit fieri per resignantem, cui nec minus ea permissa est ex dicta Constitutione Gregor. XV. *decis. 288. numero 2.* Lotter. d. q. 21. num. 21. At vltimus modus rucior est & irrefragabilis, cum Constitutio vellet publicationem fieri cum litteris ipsis originalibus, aut earum transcripto, Rota in *Mediolanen beneficij 14. Aprilis 1614. coram Cardin. Sacro*, cuius meminisse Lotter. d. *questio. 21. numero 16.* Et idem est, quando litteræ fuerint expedite intra tempus datum ad publicandum, ad finem tamen terminata, ut non potuerint deferri in tempore ad locum, vbi erat faci-

enda publicatio, Flamin. d. *quest. 14. 56.* & 57. Prosper de Augustino *loco proxime citato*, Nicol. Garc. 1. esp. 3. num. 317. vbi n. 318. subdit, negatiuum non expeditionis litterarum probari ex diligentibus factis in Cancellaria, Camera, & registro secroto parte citata: & dum perquirentur in Curia, an aliquando habuerit Rota pro probata huiusmodi negatiuum, nihil potuit inuenire.

CAPVT XVI.

De Vnionibus beneficiorum:

SUMMARIUM.

- 1 Vnio est duarum, vel plurium beneficiorum aut Ecclesiarum ab Episcopo, vel alio superiore facta annexio.
- 2 Diuisio materia.
- 3 Uniones quedam sunt perpetue, quedam temporales; & quæ sint? ostenditur.
- 4 Vnio in dubio præsumitur facta potius contemplatione Ecclesiæ, quam persona.
- 5 Vnio fit tribus modis.
- 6 Vnio fit primo modo, ut ex duobus beneficijs vnum fiat, & quid operetur? ostenditur.
- 7 Vnio fit secundo modo, ut vna Ecclesia alteri subiungatur, seu vnum beneficium alteri accessorie.
- 8 Beneficium accessorie vnium per unionem mouet extinctionem, & fit prædium beneficij principalis.
- 9 Beneficium accessorie vnium exprimi non debet.
- 10 Vacare nunquam censetur beneficium accessorie vnium.
- 11 Littera unionis accessoria non dicitur littera benefices, sed de proprietate, & re priuata.
- 12 Causa unionis non dicitur causa beneficalis.
- 13 Cap. 1. de filiis Presbyteri in 6. non habet locum in Parochialibus accessorie annexis.
- 14 Episcopo ipsorum ad simplex beneficium promouere licet, cui est accessorie annexa Parochialis.
- 15 Accessorium sequitur naturam sui principalis, quomodo accessorium sit magis dogmæ, & pretiosius quam ipsum principale, cui annexatur.
- 16 Cap. licet canon. de elect. in 6. non habet locum in Parochialibus Ecclesijs accessorie vnium.
- 17 Promissus sufficit esse constitutus in ea ætate, quam requirit beneficium, cui Parochialis accessorie reperitur vnium.
- 18 Cap. si mox proprio, de præbend. in 6. non procedit in beneficio vnio accessorie.
- 19 Possessione capta Ecclesia, seu beneficij principalis, etiam alterius illi vniri intelligitur capta.
- 20 Concil. Trid. sess. 24. de reform. c. 18. super habendo concussa in vacatione Parochialium locum non obtinet in vnio accessorie.
- 21 Vnio tertio modo fit duarum beneficiorum, seu Ecclesiarum inuicem aequè principaliter.
- 22 Episcopatus due aequè principaliter vniri reputatur una diaccesi, & Episcopus potest residendo in vna expleri saltem alterius.

- 23 Castellana, & Hortana civitatum Episcopatum aque principaliter sunt uniti.
- 24 Resolvuntur dubia circa hos duos Episcopatus aque principaliter unitos.
- 25 Valen. & Sulmonen. Episcopatum aquę principaliter uniti sunt.
- 26 Clerici vnus Episcopatum non est ad carceres aliorum etiam vnus ducendus.
- 27 Clericos ex vna Diocesi ad aliam vniam pro suis causis ire cogere non potest Episcopus.
- 28 Calaguritani, & Calciaten. Episcopatus est vnus, & vnica Diocesis, & vnica Decanatus.
- 29 Episcopus potest facere quoruncunque beneficiorum vniam, etiam si illa reservata sint à Pontifice, sine tamen possidens, seu expectantia praedictis, nisi reservata esset perpetua.
- 30 Beneficia quae semel vnire possit Episcopus ostenduntur.
- 31 Beneficia sua diocesis non exempta vnire potest Episcopus, quatinus eorum collatio ab Episcopi negligentiam deuoluta esset ad Papam.
- 32 Beneficia sua Diocesis, licet de iure communi liceret Episcopo vnire cum aliis aliena diocesis, accedente consensu Episcopi illius, hodie attento Conc. Trid. non licet.
- 33 Parochiales Ecclesiae Monasteriis quibuscunque, aut Abbatibus seu Dignitatibus, seu Praebendis Ecclesiae Cathedralis, vel Collegiatae, sine aliis beneficiis simplicibus, aut Hospitalibus vniri prohibentur.
- 34 Vniones Parochialium, quae sunt pro fundatione, dotatione, augmento seu conseruatione Collegiorum, & aliorum pieium locorum ad fidei catholicam defensionem, & propagationem sustineri possunt.
- 35 Vnio aliquos beneficiorum simplicium potest fieri singulis Praebendis tenentibus Cathedralium, & Collegiatarum insignium, non omnibus simul indissolubili vniam, aut plura beneficia.
- 36 Beneficium suae Diocesis faculare potest Episcopus alicui Religioso vnire.
- 37 Causa vnionem faciendarum, aut est necessitas, aut utilitas Ecclesiarum.
- 38 Necessitas faciendae vnionis quae sit, ostenditur.
- 39 Vtilitas faciendae vnionis est, quando propter fructuum tenuitatem non inueniuntur Clerici idonei ad deferendum.
- 40 Citatio eorum omnium, quorum interest, requiritur in vnione faciendae per Episcopum, non tamen est necessarius vocanda plebs.
- 41 Rector, siue possessor beneficii non est vocandus in vnione faciendae per Episcopum.
- 42 Capitali Ecclesiae Cathedralis consensus requiritur in vnione faciendae per Episcopum.
- 74 Canonici si consensu nolunt, & ista causa vnionis faciendae abesse, possunt compelli.
- 43 Consensus Capituli defunctum quilibet opponere potest.
- 45 Capituli consensus satis est, si postea accedat.
- 46 Capituli consensus an requiratur in vnione faciendae per Legatum ostenditur.
- 47 Vnio facta ab Episcopo ipsi capitulo non valet.
- 48 Episcopus non potest vnire Ecclesiam subiectam Abbati, aut alicui inferiori Praelato absque illius consensu.
- 49 Vacatio & consensus paroni sine ecclesiastici, sine laici, ac inferiori collatoris, & electorem requiruntur in vnione per Episcopum faciendae.
- Augustin. Barbof. de iur. Eccles. Pars II.
- 50 Beneficium inriparatum absque patrimonii consensu per Episcopum vniri non potest, & quid si vnatur per Legatum de latere: vnde ibi.
- 51 Vnio ex defectu solemnium quibus capibus fiat irrita ostenditur.
- 52 Vnio ex falsa causa impetrata an sit irrita ostenditur.
- 53 Papa solus potest vnire Episcopatus.
- 54 Episcopus potest vnire beneficia, & Ecclesiam suae diocesis.
- 55 Legatus à Latere potest ex causa rationabili, & legitima vnire beneficia sua prouincia, quae conferre potest.
- 56 Vicarius generalis Episcopi non potest beneficia vnire nisi specialiter sibi ab Episcopo committatur.
- 57 Capitali Sede vacante potest vnire beneficia, quae potest Episcopus, dummodo per ealem vniam iurisdictioni episcopali nihil detrahatur.
- 58 Archiepiscopus vnire potest beneficia in sua diocesi.
- 59 Abbat, & alij Praelati Episcopo inferiores, quando possunt vniones facere, ostenduntur.
- 60 Vnio non praesumitur, sed probari debet ab eo, qui factam dicit.
- 61 Vnio probatur per instrumentum, seu litteras ipsius vnionis, & ex diuturnitate temporis immemorialis.
- 62 Vnio probatur ex verbis enuntiatis plerumque instrumentorum antiquorum, modo originem haberent à diuersis personis non suspectis.
- 63 Vnio probatur in antiquis ex testibus de publica voce & fama.
- 64 Vnio probatur ex dismembratione, quae per necesse praesupponit vnionem.
- 65 Vnio quando dicatur sortiri effectum?
- 66 Reg. 12. Cancel. reuocatoria vnionum non so extendit ad vniones factas ex causa necessaria praeter ex causa dotis pro beneficii erectione, vel pro augmento dotis necessario pro sustentatione cultus diuini.
- 67 Vniones perpetuae à 40. annis citra factae examinari ab Ordinariis, tanquam à Sede Apost. delegatis possunt.

SEQUITUR, vt de Vnionibus beneficiorum dicamus, quibus nonnumquam beneficia acquiruntur, & in sequentibus vidimus. Vnio autem est duorum, vel plorum beneficiorum, aut ecclesiarum ab Episcopo, vel alio Superiore facta annexio: dicta vnio quia ex duobus, vel pluribus fit vnus tantum, Ioan. Baptista Caccialup. in tractat. de Vnionibus, artic. 1. Rebuff. prax. benefic. tit. de Vnion. benefic. ex n. 1. Lancell. in lib. Canon. lib. 2. tit. 4. P. vnus. 5. Nicol. Garc. de benefic. p. 1. c. 1. n. 3. Vgol. de offic. Episcopi, p. 1. c. 5. 2. num. 1. Azor. in lib. moral. part. 1. lib. 6. cap. 3. §. 1. Sanch. in praecepta Decalogi tom. 3. l. 6. 7. cap. 29. num. 245. vbi subdit nomine Ecclesiarum comprehendendi Episcopatus; nomine autem beneficiorum quaecunque alia beneficia maiora, vel minora, regularia, vel secularia, & dignitates includi.

Et in hac materia agitur, aut de ipsarum Ecclesiarum Vnione quoad iurisdictionem, vel subiectionem; aut beneficiorum ipsorum quoad fructus & redditus. De primo genere egimus supra lib. 1. vbi de Diocesibus, & Parochiis est tractatum.

- 15 *Accessorium sequitur naturam sui principalis*, quæ procedit, etiam accessorium sit magis dignum, & pretiosius, quam ipsum principale, cui annectitur, secundum D. Barboſ. in l. cum prater §. fin. 211. ff. de iudic. Card. Tufch. tom. 1. dicit. A. conel. 76 n. 26.
- 16 Secundo inferitur text. in d. cap. dicitur canon, de elect. lib. 6. dum decidit obiectantes Parochiales Ecclesias debere attingere 25. annuum, & infra annum ordinari, non habere locum in Parochialibus Ecclesiis accessorie unitis, vt tenet gloss. ibi verb. Parochialiu, vers. quid sit Ecclesia, Rebuff. in praxi. tit. de non promotis intra annum, num. 29. verb. idem qui procedit Boer dec. 319 num. 7. Azor. d. lib. 6. cap. 8. num. 8. vbi reddit rationem, quia id quod ad alterum accedit, sequitur naturam principalis, ad quod accedit, & idem censuit Sacra Congregatio Concilij sufficere promissum esse constitutum in ea etate, quam requirit beneficium, cui Parochialis accessorie reperitur unita, prout refertur Galet in Margarita casuum conscientie. verb. Canonici §. & verb. Paroch. Gonzal. ad reg. 8. Concel. gloss. §. num. 4. Nicol. Garc. d. part. 12. cap. 2. num. 26. Aloyſi. Ricc. in praxi rerum fori Eccles. resol. §. 11. in 1. edit.
- 18 Tercio inferitur textum in cap. si motu proprio. de prebend. in 6. dum habet, quod quando Papa habenti beneficium confert aliud, si non fiat mentio beneficii obtinenti, licet sit modicum gratia est subrepticia, & nulla, non procedit in beneficio unito accessorie, sufficit enim in impetratione exprimi tantum principale, Menoch. de arbit. cap. 201 n. 67. Rota dec. 786. num. 3. p. 1. diuersi. Flamin. Fasli. de resignat. benefic. lib. 10. q. 1. num. 36. Campan. d. c. 13. num. 19. Nicol. Garc. d. part. 12. c. 1. num. 20. & per collationem principalis habetur verumque, gloss. verb. de iure in cap. gratia, de rescript. lib. 6. quam ibi sequitur Domin. de Franch. n. 6. & tenet Rota in Verdunen. Decanatus q. Maris 1590. coram Card.
- 19 *Laxellotto*, impressa per Nicol. Garc. p. 5. c. 1. n. 270. Et capta possessione Ecclesiarum sui beneficii principalis, etiam aliterius illi uniti, intelligitur capta, Ferrer. conf. 216 n. 8. Gonzal. d. lib. 1. §. 7. n. 6.
- 20 Quod inferitur Concil. Trid. sess. 24. de reform. cap. 18. super habendo concursu in vacatione Parochialium, locum non obtinere in unitis accessorie, vt censuit S. Congregatio Concilij, prout nobis idonei testes sunt, Galet. in Margarita casuum conscientie, verb. beneficium, Gonzal. d. lib. 5. §. 7. n. 13. & gl. 6. numero 162. Nicol. Garc. p. 9. c. 2. n. 193. Aloyſi. Ricc. in praxi auren. resol. §. 81. quos reſecto de offic. & potest. Episcop. p. 3. alleg. 60. num. 25 & seq.
- 21 Tercio modo fit Vnio duorum beneficiorum, seu Ecclesiarum inuicem æque principaliter, vtrique manente Episcopo, vel Parochiali, vt prius erat, & tunc vtrique Ecclesia erit principalis, fructusque quælibet suis primilegiis, & habebit ius statuta, id. iure operabitur Vnio, vt idem fit beneficiarum, Episc. aut Parochus vtriusque, gloss. verb. vnde in d. c. tempore 16. quest. 1. & verb. vnde, in d. cap. 1. ut Sede vacante. Rota dec. 114. num. 7. p. 1. diuersi. Gonzal. d. lib. 1. §. 7. num. 12. cum seqq. Nicol. Garc. d. part. 12. cap. 2. num. 17. Tambur. d. tit. 2. d. 3. p. 1. quest. 1. numero 4. latè Stephan. Gratia. decis. forensi. tom. 4. c. p. 655. vbi per totum ex pens. flo. disputat, an pro Episcopatibus Viterbien. & Tuscianen. æque principaliter unitis vnus tantum, vbi Episcopus Sedem habet, sic constituendus Vtarius generalis. Et sic respectu Episcopi duo Episcopatus æque principaliter uniti reputantur vna diocesis, & potest retidendo in vna explere factum alterius, vt ait Rebuff. d. tit. n. 12. de Puenib. benefic. numero 16.

in iudic. aliis per me adductis de offic. Episcop. p. 3. alleg. 54. num. 31.

Pro Episcopo Civitatis Castellane, & Hortane, postea Constitutione sel. record. Eugenij 1 V. super vnione Ecclesiarum civitatis Castellane, & Hortane, An residents Episcopus in aliquo loco cum diocesi, quamvis non resident in civitate Castellana, & Hortana, satisfacta sua obligationi circa residentium? Secundo, in qua ex dictis civitatibus sit primo inchoanda Synodus, & an Episcopus possit cogere clerum illius civitatis, in qua in ea non celebratur, ad interessendum illi? Tercio, an, quando Episcopus confert Christina in vna ex dictis civitatibus, Clerum illius civitatis, in qua illud non conficitur, teneatur illud ab Episcopo accipere. Et an Episcopus ad illi interessendum possit cogere Clerum illius civitatis? Quarto, an Clerus Hortanus movetur ad recipiendum elem. sacrum in spectum sui proprii Episcopi, accipiens illud ab alio, possunt alius parvi plicis, ultra pecuniam mortale. Quinto, an Episcopus volens in civitate Castellana agnoscere causas civitatis Hortane, & illius diocesis, & sic & contra possit per se ipsum illas cognoscere, scribente Notario, quem maluerit, non solum processibus causarum, verum etiam visitationum? Sexto, an Episcopus existens in diocesi Hortana, in negotiis tunc peragendis illius diocesis possit, se denominare Episcopum civitatis Castellane, & Hortane, aut Hortane, & Civitatis Castellane, & quomodo etiam debeat denominari, quando existens extra residentiam, committit aliquid peragendum in aliqua ex dictis Diocesibus?

Sacra Congregatio Concilij sub die 8. Iunii, 1624. 24 respondet ad primum, Episcopum in aliquaparte alterutrum ex diocesis residentem sua obligationi circa residentium vtrique satisfacere, dum in aliqua ex suis Cathedralibus resident, temporibus & Conc. prescriptis decretis. 1. versumdem interim admonet, sess. 23. Ad secundum, proximam futuram Synodum esse indicendam & celebrandam in civitate Castellana, in qua ad presentem Episcopus reperitur, deinde verò in civitate Hortana, & sic deinceps singulis annis observari debere, absque tamen preiudicio partium, tam in petitorio, quam in possessorio iudicio, & donec articulus precedentia plene cognitis, & definitis fuerit. Ceterum ad Synodum in altera ex dictis civitatibus celebrandam nequaquam teneri accedere Clerum alterius civitatis. Ad tertium Clerum vnius civitatis non solum teneri sacrum elem. accipere ab Episcopo illud in alia civitate conficiente, verum etiam cogi posse eadem Episcopo in eiusmodi ministerio assistere ad sacrorum Canonum prescriptum. Ad quartum posse parvi ab Episcopo. Ad quintum Episcopum in vna ex dictis civitatibus existentem posse per se ipsum cognoscere causas alterius civitatis, vel diocesis adhibito Notario sibi bene viso, tam in processibus conferendis, quam in actis visitationis considerandis, sed tamen debere cum habere rationem, ut id non passim, sed rari, & æque ex causa fiat, & in ordinis tantum, & in gravioribus negotiis non constituto vnius eludant. Ad sextum, quemadmodum Episcopus in civitate Castellana, vel eius diocesi existens, civitatis Castellane & Hortane Episcopos esse appellandos, ita & converso dum in civitate vel diocesi Hortana morà trahit, Hortana, & civitatis Castellana Episcopum vncupari eum, æque inscribi debere. Quod si extra diocesis resident, in negotiis ad civitatem & diocesis Hortanam pertinentibus, Hortana, & civitatis Castellana, in spectantibus verò ad civitatem Castellana, & illius diocesis, civitatis Castellana, & Hortana. Episcopum esse denunciandum, 8. Iunii, 1624. Cosmus Card. de Torres.

- 25 In causa Valuen. & Sulmonen. fuit dictum, quod cum superioribus annis Capitulum & Clerus Valuen. sapienti conquesti essent apud S. Congregationem, quod etiam tunc peculiares carceres in Palatio Episcopali Valuen. vbi Episcopi Vicarius morabatur, nihilominus Episcopus predecessor, cum aliquis è diocesi Valuen. in carcerem erat contineendus, ad Sulmonen. Ciuitatem duci mandaret, in maximum eorum damnum, & incommodum.
- 26 S. Congreg. Concilij Trident. 17. Ianuarij 1604. dedidit. litteras ad Episcopum infrascripti tenoris, videlicet: *Quandam Amplius tua Valuen. & Sulmonen. Ecclesia Dei, & Apost. Sedis gratia preest, ipsam vtriusque ciuitatis Diocesani a quo proficere decet, & propterea cum aliqui ex illis Valuen. in carcerem furris conuictis, non ad Sulmon. ciuitatem decedunt, sed carceribus Valuen. Palatij Episcopali, vbi Amplius tua moratur, mancipare debent, ne accedat scandalor. carceris etiam interius incommodum, ac verum necessarium defectum, quas ultra propriam patriam, consanguinei res agere suppeditant, id summa equitas postulat, & ab Amplius tua observari mandas. Illustrissimi Patres Conc. Trid. Interpretes.*
- 27 In alia causa Sutrina, & Nepesina, conueniens Sutrina Ciuitatis Capitulo de Episcopo, qui adstringit Clericos ex Sutrina ad Nepesinam ciuitatem ire pro suis causis. Eadem igitur Cong. sub die 11. Maij, 1594. mandauit Episcopo, quod si ita est, Vicarium suum deputet in ciuitate Sutr. & mander Officialib. Curia Nepesina, ne Clericos Sutr. in aliquo molestant, nec se ingerant.
- 28 In alia causa Calaguriana, & Calceen. iuris corrigendi inter Episcopum Calaguritanum, & Capitulum Calciaren. præsupposito, quod Episcopus Calaguritanus, & Calceen. sit vnicus, vnica diocesis, & vnicus Decanus, necnon præsuppositis decisionibus Rotaribus in hac causa factis, dubitatum fuit in hac S. Congreg. Concilij Trident. An per idem S. Concilij caput. 6. sess. 25. de reform. sit derogatum consuetudini inmemoriali à Capitulo præfata, videlicet, quod Episcopus velens procedere ad prouisionem, correptionem, & ceterationem Capitularium Calciaten. delinquentium ad præscriptum dist. cap. 6. teneatur hoc facere in ipsa ciuitate Calceen. & in carceribus ibidem assignatis, vbi denum, aut tribunal habet. Die 7. Septembris, 1630. S. Congreg. Emin. Illustrissimum Ca. d. Concil. Trident. Interpretum procuratoribus, & Advocatis vtriusque partis auditis, iurisque, & rationibus hinc inde allatis mature perpenso consuit per S. Concilij Trident. d. cap. 6. sess. 25. de reform. huiusmodi inmemoriali consuetudini fuisse derogatum.

His ita præmissis videndum est, quorum beneficiorum vniones fieri possint, & quibus ex causis faciendæ sint, & quis eas facere valeat, & quomodo factæ probentur, ac quando dicantur fortiter effectum.

§. I.

Quorum beneficiorum vniones fieri possint.

- 29 Episcopus potest facere quoruncunque beneficiorum vniones, etiamsi illi reservata sint à Pontifice, vitæ possidentis, seu expectantis præiudicio, id est, non ut statim habeant effectum in possidentis, vel expectantis præiudicio, sed postquam il-

lus dimiserit. Ita Abb. in dist. cap. sicut vitare, de excess. Prælat. numero 7. & ibi Anchar. num. 5. Card. num. 3. quæst. 3. Mar. Socio leg. arr. 4. quæst. 6. num. 64. Gamb. de rñc. & potest. Legat. de latera, lib. 1. tit. 1. cit. de potestate Legati in vniendo, num. 63. Rebuff. d. res de vnionibus beneficiorum numero 31. Hoied. de incompatibil. benefic. p. 2. cap. 3. num. 7. Nicol. Gare. de benefic. p. 12. cap. 2. num. 9. Sanch. in præcepta Decalogi l. 7. c. 29. num. 150. Præterquam si reservatio beneficij esset perpetua respectu collationis illius à Romano Pontifici facienda, vt coniungit in prima Dignitate post Pontificalem eiusdemque Ecclesie Cathedralis, quæ reservata manet semper per regulam Cancellariæ, & idem non potest vniri per Episcopum, vt per Hoied. d. num. 7. Nicol. Gare. d. cap. 2. num. 9. Sanch. dist. num. 150. vers. posterior. Vbi idem dicit, quando reservatio non solum collationem respectu tituli concernebat, sed reservauerat Pontifex certam Ecclesiam suæ collationis: tunc enim ea verba generalia impediunt prorsus Episcopi dispositionem circa illud beneficium, ad not. per Abb. in d. cap. sicut vitare, numero 7. Angustar. etiam hac potestate iure antiquo concessa Episcopis faciendi quoruncunque beneficiorum vniones, etiamsi illa reservata sint, per Concil. Trident. sess. 11. de reform. cap. 5. vbi id quoque potestate delegata efficere valeant, vt constat ex illis verbis, ibi, possint Episcopi etiam tanquam Apostolica Sedis delegati, &c. & sic eis licet vitæ potestate procedere, & tunc ad solum Pontificem appellari poterit, iuxta ea, quæ huc notamus de offic. & potestate Episcopi. p. 3. alleg. 92. Cum Episcopus delegatus in causa sibi delegata maior sit, quàm legatus, etiam maiorem cum Capitulo, quàm Legatus constitutionem non habeat, tamen sicut Legatus, ita etiam Episcopus tanquam Apostolicæ Sedis delegatus sine consensu Capituli beneficia vnire potest. Nam, cons. 1. c. de offic. delegati in nouis, deest in antiq. Sayr. in florib. dec. sub eodem tit. dec. 10. Sed contrarium esse dicendum, vt notat addit. ad d. cons. Namur, dicens aduertendum referri Sacram Congreg. censuisse contrarium, Nicol. Gare. dist. part. 1. cap. 2. num. 158. Sanch. d. cap. 29. num. 182. cum seqq.

Beneficia aliquot simplicia cuiuscunque qualitatis, & dignitatis fuerint vel etiam præimonialia, vel præimonialia portiones, annuatim, etiam, ante vacationem sine cultus diuini, & illa obtinentium præiudicio seminario incorporare, & vnire valet Episcopus, etiam si sint reservata, vel affecta, est decreto Concilij Trid. sess. 23. de reform. cap. 18. vers. nec non beneficia, Paul. Fulc. de Pfrat. lib. 1. cap. 16. num. 9. quod intelligitur, dummodo non vniant beneficia omnia simplicia, Alouy Ricc. in præci rerum fori eccles. dec. 492. & 720. in 1. edit. dñs ref. 583. num. 4. & resal. 6. 10. n. 10. in 2. edit. Molfes in summa Theolog. moralis, tract. 6. cap. 14. n. 60. Ego ipse de officio & potestate Episcopi, p. 3. alleg. 77. n. 20. nec aliquot simplicia ad collationem inferiorum spectantia, neque Canonici, aut beneficia inispiratoris etiam ecclesiastici, nec reservata Sedi Apost. post ipsorum vacationem, nec propterea vacantia in mensē resequitur, quia per Episcopum hæc omnia seminario vniri non possunt referuntur decisiu Molfes in sum. Theolog. moralis, tract. 6. cap. 14. n. 62. Franc. Leo in thesauris fori eccles. p. 1. cap. 16. num. 33. Nicol. Gare. dist. c. 1. n. 102. & idem citat, si Episcopus viret beneficia ante ipsorum vacationem, si tempore vnionis erant affecta, vt quia erant Subcollektorum, familiarium, Militum, vel officialium Curie, vt resoluit Nicol. Gare. dist. cap. 1. num. 106. & nouissime fuit

- fuit refolutum in fequenti cafu. *Præfuppofito*, quod Archiepifcopus Brundufius de anno 1610. ſeu alio veteri tempore poſt tamen annum 1502. vnierſis ſeminario Brundufio nonnulla beneficia ſimplicia per Epifcopum Oritanum ante eius promotionem obtenta, quæſcendum Extraneis. Ad regimen, cum ſunt deſerta, & conſequenter vniri nequeant, petunt diſſam vnionem declarari nullam, & inuoluam. *Sacra Cong. Cardinalium Concilij Trid. Interpretum conſult. ſi beneficia huiusmodi ab Epifcopo Oritano tempore ſua promotionis obtinebantur, tanquam propterea ſedi Apoſtolice reſtruat a minime potuiſſe vniri Seminario Brundufio, & vnionem, ut ſuperius proponitur, factam ab Archiepifcopo nullam præſuiſſe, atque irritam eſſe C. Card. de Torres Lingiola auctem beneficia Epifcopus ſeminario vniri non poteſt; quia aliud eſt beneficium non reſeruatum, aliud vero litigioſum, Nicol. Garc. de benef. p. 1. cap. 5. numero 155. Rot. in Corduben., præſimilis 13. Ianuar. 1623. certum bonum. Patriarcha Adæſſæ. Seminariæ enim cui cetero Concilij Trid. eſt facta vnio per Epifcopum, cuius vigore poſſidet, dicitur legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem gratioſe ſubrogato, licet non doceat de validitate vnionis, vt ex multis Rotæ deciſionibus reſoluit Angel. de legitimat. contrad. q. 15. art. 5. n. 145.*
- Beneficia quoque ſue diœceſis non exempta vniri poteſt Epifcopus, quauis eorum collatio ob Epifcopi negligentiam deuoluta eſſet ad Papam, quod alio iure deuoluatur, alio autem vnitur. Deuolutio enim concernit titulum, impeditque non illud Epifcopus in titulum dare valeat, vnio autem reſpicit proprietatem. Ita Abb. in d. c. ſic ut vnire numero 6. Anchar. n. 5. Mar. Socin. ſen. d. n. 67. Boët. deciſ. 346. ad fin. Azor. inſtit. moral. p. 2. lib. 6. c. 28 q. 15. quos reſert, & ſequitur Sanch. d. c. 29. n. 149.
- Beneficium ſue Diœceſis integrum erat Epifcopo de iure comuni vniri cum altero alienæ diœceſis, accedente conſenſu Epifcopi illius, vt bene reſoluit Mar. Socin. ſen. in d. cap. ſicut vnire, art. 4. q. 13. n. 80. & art. 6. cancl. 11. cum duabus ſeqq. At tunc Concilij Trid. decreto ſeſſ. 14. de reſer. cap. 9. nulla ratione id licet, cum ita diſponat. Beneficia vnus diœceſis, atque Parochiales Eccleſie Vicaria perpetua, aut ſimplicia beneficia, ſeu præſimonia, aut præſimoniales portiones fuerint, & ratione augeſci cultum diuinum, aut numerum beneficiorum, aut alia quocumque de cauſa alterius diœceſis beneficio, aut Admonaſterio, ſeu Collegio, aut loco etiam pio perpetuo non vniantur. Ita per hoc Courtilij decretum obſeruant Paul. Falc. de Viſit. lib. 2. cap. 26. num. 24. Zetoli in praxi Epifcop. p. 1. verſ. Vnde 8. Nicol. Garc. d. cap. 2. n. 85. Valer. Reginald. in praxi ſeri panis lib. 3. traſſ. 3. num. 102. Aloyſ. Rice. in praxi rerum ſeri Eccleſ. deciſ. 492. in 1. edit. aliis reſoluit. 383. num. 5. limit. 5. in 2. edit. Sanch. d. cap. 29. n. 180. Sanch. in conſil. moralib. lib. 2. c. 2. dñb. 3. num. 1. Ego ipſe d. p. 3. alleg. 66. n. 9.
- Parochiales Eccleſie Monafterijs quibuſcumque aut Abbatijs, ſeu Dignitatibus, ſive Præbendis Eccleſie Cathedralis, vel Collegiatæ ſive alijs beneficiis ſimplicibus, aut Hoſpitalibus Miſiſſiue vniri prohibet Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reſer. cap. 13. quod non ſolùm de ipſorum Parochialium vnione intelligendum videtur; ſed etiam de aliqua parte fructuum ipſarum, vt reſert deciſum Aloyſ. Rice. in praxi rerum ſeri Eccleſ. 492. in 2. edit. aliis reſol. 381. num. 5. verſ. limita ſexto
- in 2. edit. Saluari tamen, & excipi poſſunt vniones,

quæ ſunt pro fundatione, dotatione, augmento, vel conſecratione Collegiorum, & aliorum piorum locorum, ad fidei Catholice deſenſionem, & propagationem, bonarumque artium cultum, vt reſoluit Gonzal. gloſ. 5. 7. numero 46. Et ſub illo decreto vnique non comprehenduntur Parochie; quæ certos fines non habent, ſed certum tantum populum, & per certas familias diſtinguuntur, vſque adeo vt Sacramenta promiſſiue non adminiſtrantur, vt audiui obſeruari in ciuitate Aquilina, (ſicut reſert deciſum idem Gonzal. gloſ. 6. numero 96.

In Eccleſijs Cathedralibus, & Collegiatis inferioribus, vbi frequentes, adeoque tentas præbende ſimul cum diſtributionibus quocumque, vt ſuſtinendo decenti Canonicoſum gradu pro loci, & perſonarum qualitate non ſufficiant, licet Epifcopus cum conſenſu Capituli aliquos ſimplicia beneficia, non tamen regularia, iſis vnire, vt expreſſe ſtatuit Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reſer. c. 15. quod cum vtrius d. particula 97, quæ ſecutur ad præbendas, clare deſiderat, vt vnio fiat ſingularis præbendis diſtributis, non autem menſe Rot. deciſ. 565. p. 2. recent. & idem ſingularis præbendis ſingularia beneficia vnire debere, non omnibus ſimul indiſtincte vniri, aut plura, reſoluit Hier. Gabr. conſ. 188. num. 3. & 4. lib. 2. Scroph. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 274. num. 34. in fine Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 37. num. 25. vbi etiam tenet Concil. d. loco non concedere facultatem vnendi menſe Capitulari, ſed omnibus præbendis ſingularum Capitularium: quod etiam tenent Aloyſ. Rice. in collect. deciſ. p. 4. collect. 1067. in fin. & d. reſ. 379. n. 5. Nicol. Garc. d. c. 2. n. 171. Ego ipſe d. alleg. 67. n. 9.

Beneficium ſue diœceſis ſeculare poteſt Epifcopus alius Religioni vnire, vt cum multis reſoluit Azor. d. lib. 5. cap. 28. q. 29. Sanch. d. c. 29. num. 148. vbi n. 187. id licetum quoque aſſerit ſtantibus decretis Concilij Tridentini cum duplici tamen limitatione, prior ſit, vt beneficium non ſit extra diœceſim, in qua eſt monaſterium; quia Trid. d. ſeſſ. 14. de reſer. cap. 9. interdicit vnire beneficia alterius diœceſis, vt ſuprà oſtendimus: poſterior eſt, ne beneficium illud vnendum, ſit Curatum, quia Trid. ſeſſ. 24. de reſer. cap. 13. prohibet vnire beneficia Curata loco religioſo, ſicut vidimus ſuprà.

§. II.

Quibus ex cauſis Vniones faciendæ ſint, & qua forma, & ſolemnitas in eis requirantur.

Faciendarum Vnionem cauſa, aut eſt neceſſitas, aut vtilitas Eccleſiarum, cap. expreſſiſſe, de præbendis. Rebuſſ. d. tit. de vnionib. num. 58. Hoied. de incomp. benef. p. 2. c. 3. num. 8. Azor. d. p. 2. l. 6. cap. 28. q. 4. & 13. Nicol. Garc. de benef. p. 12. c. 2. n. 108. Sanch. in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 7. c. 29. num. 161. quia eſt contra Iura, quæ volunt, vt diſtincti ſint cuiusque Eccleſie, & Parochie limites, fructus, & Reſtores, vt ſuprà lib. 1. cap. de diœceſibus, & Parochijs vidimus.

Neceſſitas autem faciendæ Vnionis eſt, ſi dñe Eccleſie, vel præbendæ adeo ſint tenues, vt ad vſum duorum Reſtorum non ſufficiant: hoc enim caſu poteſt eorum vnio fieri, niſi aliud obſtet, cap. vnio 10. q. 3. cap. poſtquam 164. 1. Clem. in

298 Iuris Ecclesiastici vniuersi Lib.I II.

in agro, §. ad hoc de stat. Monach. Concil. Trident. sess. 21. de reform. cap. 1. ibi propter eorum paupertatem. Quando autem, & quæ Ecclesia pauper, aut tenuis dici possit, hoc relinquitur arbitrio Superioris, gloss. in Aurb. Præterea, C. unde vir, & vxor. Si etiam Ecclesia ab hostibus sit destructa, vel delolata, potest alteri vniri, d. cap. 2. de relig. domibz. Et denique Ecclesiarum vniuntur, aut populi d'crementum, vel incommodum, Religiosis quique deformitas, & mutatio temporum necessitatem pleniusque tribuitur vniendi, cap. 2. & c. fin. §. hospitalitatis 25. q. 2.

- 39 Vtilitas autem est quando propter fructuum tenuitatem non inueniuntur Clerici idonei ad defensionem, vt probatur in d. cap. expofitiss, & in d. capite 1. ne Sede vac. ibi ne pluri fuisset persona, quam Ecclesie videremur, Rebuffi. d. et. de Vniouib. benefic. n. 39. Hoied. d. p. a. c. 3. n. 8. Azor. d. lib. 3. cap. 28. q. 13. Vgolin. de offic. Episcop. cap. 5. 2. in princ. num. 4. vel vt diuinus cultus augeatur vt colligitur ex text. in c. ex parte de constit. Sanchez d. capite 29. n. 161. in lib. vbi numero 162. hinc inferri exigit causæ cognitionem in huiusmodi vnioue faciendâ, ita vt licet Ordinarius vniouem faciens debeat prius inquirere & cognoscere de causa vniouis, & si Papa illam facit, exigatur, vt etiam de causa inquiratur in paribus, aliis vniou recoocatur.

- 40 Requiritur quoque in vnioue faciendâ per Episcopum, vt cientes ij omnes, quorum interest, Clem. 1. §. ad hoc, de stat. Monach. Hoied. d. c. 3. n. 9. vers. secundum quod Azor. d. lib. 6. c. 28. quest. 14. Nicol. Garc. d. cap. 2. num. 203. non tamen est necessitudo vocanda plebs, licet videatur quodammodo interesse, quia interdum laborat contra sua propria comendâ, Rebuffi. in praxi benefic. reg. 21. Cancell. de vniou. gloss. 11. numero 1. 11. & 12. Hoied. d. c. 3. numero 9. Nicol. Garc. d. c. 2. num. 219. & Sanchez. d. cap. 29. num. 163. qui tamen aduertunt

- 41 audituri debere, si causam iustam impediens vniouem allegauerit. Nec est vocandus Rector, siue possessor beneficij, aut si vacet defensor illius, sed, eis non citatis, poterit Episcopus vniouem facere, vt expresse deciditur in Clem. 1. de rebus Eccl. non alien. Rebuffi. d. gloss. 11. n. 8. Hoied. d. c. 3. numer. 9. vers. sed vtram, Setaph. decif. 1459. num. 13. Ioan. à Coeliert in reg. 22. Cancell. de vniou. n. 28. Nicol. Garc. d. p. 1. 2. cap. 2. n. 214. & num. 215. subdit procedere etiam in vnioue faciendâ per Legatum. Ex ratio: est quia etsi beneficium illud nondum vacans alteri vniatur, nullum possessor illius damnum inferatur, eod quod vniou illa non situritus sit effectum, donec ipse moriet, vel alio modo dimiserit beneficium, cap. consultatibus; de deuot. n. 10. quod si replices præiudicium generare: quia impeditur, ne cum alio permutari valeat, vel in gratiam alterius illi renuncietur, respondent Rebuffi. d. gloss. 11. n. 9. & 10. Hoied. d. cap. 3. n. 9. Azor. d. c. 28. q. 11. Id præiudicium non esse considerabile, eod quod permutatio illa, & resignatio pendeat à voluntate Superioris, & sunt modis extraordinarij comparandi beneficia: quare id præiudicium cedere debet vilitati communi.

- 42 Requiritur etiam in Vnioue faciendâ per Episcopum consensus Capituli Ecclesie Cathedralis, vt expresse deciditur in d. Clem. 2. de rebus Eccl. non alien. Pet. de Petra. de Vniou. cap. 5. quest. 7. Gambat. de offic. & potest. Legati de latere, lib. 1. tit. de potest. Legati in vniouendo, numero 58. & 108. Rebuffi. d. gloss. 11. num. 2. Hoied. d. cap. 3. num. 9. Azor. d. c. 28. q. 12. Nicol. Garc. d. c. 2. ex num. 145. vbi n. 152.

cum seqq. subdit Vniouem posse fieri, per Episcopum absque Capitulo, vbi hoc habuerit consuetudo immemorialis Sanchez. d. c. 29. n. 164, & quoniam Rotæ olim decif. 445. num. 5. p. 2. receit. vifum fuerit consensum Capituli esse solemnitate propter Ecclesie vilitatem desideratam, nihilominus eideus Rotæ decif. 318. numero 15. p. 5. receit. magis deinde placuit consensum Capituli in vnioue non fuisse inductum in eius fauorem, sed potius pro forma & solemnitate, per doctrinam Nicol. Garc. de c. 2. numero 164. & Aloyf. R. cc. in praxi fori eccl. dec. 487. numero 2. Trazius enim non requiritur sollemnis, à lae in rei ecclesiastica alienatione petrus, cum ille nullibi desideretur, nec hæc Vniou tacionem veræ alienationis subeat, vt per Boët. decif. 345. n. 2. Hoied. d. cap. 3. numero 9. vers. sed vtram, Nicol. Garc. d. cap. 1. n. 146. Sanchez. d. c. 29. numer. 1. 72. Quid si Canonici consensum noluerit, & iusta causâ Vniouis faciendâ subeffer, possent compelli, vt docent Rebuffi. d. gloss. 11. num. 3. Mar. Socin. sen. in d. cap. sicut vnire art. 6. concl. 1. n. 91. Azor. d. qn. 12. Et defectu consensus Capituli quenslibet possit opponere, contra nonnullos censuit Rot. decif. 147. numero 5. par 1. diuers. & in Percellen Pionis, 23. Aprilis 1610. coram Cardin. Lancelotto iun.

43 Et hæc consensus Capituli satis est, si postea accedat. arg. text. in cap. cum vos, de his qua fiunt à Prel. & cap. coram, de inuocation. Boët. decif. 345. n. 3. & 4. Rebuffi. d. gloss. 11. n. 10. & 11. Hoied. loco proxime citato, subdens in dubio præsumi huiusmodi consensum interuenisse ex temporis diuturnitate, Nicol. Garc. d. cap. 2. num. 147. Sanchez. d. cap. 29. num. 165. Stephan. Grazian. discipuli forens. cap. 578. num. 32. Aloyf. Ricc. id d. praxi decif. 198. num. 16. p. 4. Rotæ decif. 133. num. 9. p. 2. diuers. & decif. 455. num. 5. part. 1. recent. & decif. 318. num. 42. part. 2. recent.

46 In vnioue tamen faciendâ per Legatum, consensus huiusmodi non requiritur, eod quod Legatus nullum consensum cum Capitulo habeat, vt habet Episcopus, vt per Num. quest. 10. n. 1. de offic. de leg. Hoied. d. cap. 3. num. 9. Nicol. Garc. d. cap. 2. n. 150. Sed distinguendum esse existimo inter eum ealem, quo eam vniouem faciat ex Pontificia commissione, in qua consensus Capituli intentio non fiat, & inter illum, quo id faciat ex sua potestate ordinaria, ita vt in primo non exigatur consensus, quia tunc non vniat, vt Ordinarius; sed vt Pontificis delegatus: quare, Pontifex potest absque consensu Capituli vnire; ita & ipse: in secundo vero exigitur consensus capituli, quia tunc non ampliorum in beneficijs vniendis habet potestatem, quam Episcopus: si ergo hic indiget consensu Capituli: ergo & ille. Ita distinguunt Mar. Socin. sen. in d. c. sicut vnire art. 6. concl. 14. numero 115. & Sanchez. d. c. 29. n. 166.

47 Vniou autem facta ab Episcopo ipsi Capitulo non valet, cum quis non possit autorizare in facto proprio, d. Clement. 2. §. fin. cuius decisio procedit quando vniou Capitulo principaliter & directè, non verò quando in consequentiam, & indirectè est in vilitatem Capituli, vt bene ex alijs trad. Nicol. Garc. d. cap. 1. 2. numero 168. & seq. Vniou enim facta per Episcopum mensis Capitulari non potest fieri absque Sedis Apost. auctoritate S. Cong. Concil. 13. Septemb. 1609. & 11. Februarii 1611. vt refert Argel. de legitimo contradit. quest. 15. art. 5. numero 62.

48 Rursum, si Ecclesia sit subiecta Abbati, aut alij inferiori

inferiori Prælati, non potest Episcopus eam vnire
trabique illius consensu, vt bene tradunt Card. in
Clem. 1. §. ad hoc, numero 1. oppos. 1. & 2. de statum
Monach. Mari. Socin. sen. in d. cap. sicut vnire, art. 4.
q. 5. m. 6. 2. qui optime ait, err. 6. n. 95. concl. 4. exigi
quoque consensum Clericorum consensumque Capituli
cum eo Prælati inferioris & concl. 5. n. 96.
bene etiam dicit, exigi quoque consensum Capitu-
li Ecclesiæ Cathedralis: refert, & sequitur Sanch.
d. cap. 29. n. 167.

49 Insuper requiritur in Vnione vocatio, & con-
sentus patroni, sicut ecclesiastici, sine laici, ac infe-
rioris collatoris, & electorum, dist. Clem. vic. 4. ad
hoc de statum Mon. Conc. Trid. sess. 24. de reformat.
cap. 15. ibi, cum patronorum consensu, &c. Boët. de-
cif. 345. num. 4. in fine Roch. de irregul. verb. huius-
modi, num. 8. Lambert. cod. trall. lib. 3. quest. 6. to-
10 art. 2. Connat. pract. cap. 31. num. 10. & 11. Fulc.
dist. lib. 2. cap. 26. num. 26. Flamin. de regim. benefe.
lib. 1. quest. 4. num. 11. Zerol. in practi. Episcop. p. 1.
verb. vnio, §. 7. dub. 4. Azor. d. c. 18. quest. 12. Nicol.
Garc. d. cap. 2. num. 102. Sanch. d. cap. 29. num. 168.
me citato in hoc loco Tambur. de iure Abbatum tom.
3. dist. 15. q. 1. num. 9. nam beneficium iurispatronatus
absque patronorum consensu per Episcopum
vniri non potest. Ros. in Verellen. vnioms 13. Apri-
lis 1610. coram Cardin. Lancolotto iur. Si autem à

Legato de Lurete fiat hæc vnio, exigunt quoque pa-
troni consensu si iurispatronatus sit secularis: si au-
tem sit Ecclesiasticus, tunc potest illi derogare, ac proin-
de absque eius consensu vniorem facere vt constat
ex cap. cum dilectis, de irregul. Cambaz. d. lib. 5.
tit. de potestate Legati quoad vnioms benefe. Lambert.
d. q. 6. art. 1. num. 4. vers. & idem dicitur. & art. 2. n.
pen. Rebuff. d. tit. de vnioms num. 28. Azor. d. q. 12.
vbi subdit non posse derogare, quando iurispatronatus
est mixtum, partim seculari, & partim Eccle-
siasticum, ob hancque & gratiam laici patroni ut
laici à fundandis Ecclesiis facile auocentur, addique,
cum patronus est laicus, non iure fundationis, vel
dotacionis Ecclesiæ, sed sola consuetudine, vel præ-
scriptione, aut privilegio possit hinc patronatus dero-
gari per Legatum à latere, refert Sanch. dist. c. 19. n.
169. vbi numero 170. ait, quod consensu Capituli
non necessariū præcedere debet, sed satis est, si vni-
onem subsequatur, vt supra diximus: ita similiter satis
est subsequi consensum patroni, & Prælati illius in-
ferioris, siueque Capituli, quorum consensum diximus
exigi.

51 Harum solemnizationum distincta sit ipso iure irri-
ta vnio in tribus casibus Primus est, quando non
eitantur ij, quorum interest, quos necessariū citan-
dos esse dicimus. Secundus est, quando non præ-
missa causæ cognitione vnio fit. Vtrumque docent
Rebuff. dist. reg. 21. Cancel. gloss. in princ. Azor.
dist. libro 6. cap. 18. questio 14. Si verò Ordina-
rius, vel legatus in ipsa vniione emittit adhibuisse
causæ cognitionem, & solemnitates requisitas, &
& repperisse causas esse veras, videtur standum eius
assertioni, & præsumendum esse pro vniione, do-
nec contrarium probetur, etiam si processerit parte
non vocata; quia forte nullus tunc aderat, qui de-
beret vocari, Nicol. Garc. dist. capite 2. numero 121.
vbi numero 126. id intelligit, quando causæ & so-
lemnitates requiritæ nominatim, & in specie expri-
muntursecus in genere. Tertius est, cum non expri-
mitur, valor beneficii vniendi, vt expresse habetur
reg. 12. Carol. de vnioms, vbi Alphons. n. 1. Ioan. à
Cochier. lib. B.

52 Vtrum autem, si in cæteris seruetur debita

forma, sit Vnio irrita, ed quodd ex falsa causâ sit
impetrata? Est distinguendum inter Vniõnem 'fa-
ctam à Pontifice, & vnem illam, quæ facta fuit per
inferiores ab eorum, si fiat à Pont. hoc ex falsa causâ
allegata, erit ipso iure irrita; quia in rescriptis Pon-
tificis intelligitur semper clausula, si preces veritate
nitentur, capitulo 2. de rescriptis. Ita docent. Mid.
in repet. verb. vnio, numero 6. statim in princ. Re-
buff. d. reg. 21. de vnioms. gloss. 5. in fine. Bellam. de-
cif. 617. Castad. decif. 1. in fine, de vnioms. Nicol.
Garc. dist. capite 1. numero 115. vbi numero 116.
id intelligit, quauis vnio facta sit motu proprio,
Sanch. d. capite 29. numero 176. Si verò fiat per
Ordinarium, seu alium inferiorem Pontifice, non
est ipso iure irrita, sed irritanda venit ob ex-
ceptionis; quia, cum vnio concedatur ex causâ
necessaria, magis concernit iustitiam: quàm gra-
tiam id autem distat inter rescripta gratiæ, & iustitiæ,
quod illa per subreptionem obtenta sunt ipso iure ir-
ritæ: quare quicquid virtutis eorum factum fuerit, est
nullius proius momenti: hæc autem valida sint, do-
nec ope exceptionis elidantur, id est, donec aduer-
tatur, contra quem impetrata sunt, excipiat; allegans
ea esse subrepticia. quare processus virtutis illorum
factus valebit, si de subreptione non excipiatur: &
idè sic docent Mar. Socin. sen. in d. cap. sicut vnire,
art. ult. quest. 2. num. 144. Rebuff. d. reg. 21. de vnioms.
m. gloss. 5. in fine, & gloss. 6. casu 1. vbi subdit
potest non posse in beneficium impetrari tanquam
vacans, donec vnio illa irritetur, Azor. d. lib. 6. cap. 18.
q. 14. Quauis vniõnem factam per Ordinarium ex
falsa causâ etiam seruata iuris forma, esse ipso iure
nullam existimam. tunc, Abb. in d. capite sicut vnire
n. 6. & conf. 107. num. 7. vol. 1. Boët. decif. 345. in fine,
Hoied. d. c. 1. n. 16. Midol. d. reg. 13. q. 6. n. 3. Nicol.
Garc. d. c. 2. n. 113.

§. III.

Quis Vniões facere valeat, & quomodo fa-
cta probentur, ac quando dicantur for-
tita effectum.

Papa solus potest vnire Episcopatus, cap. sicut
vnire, de excessib. Prælat. & plures Doctores
citauimus lib. 1. cap. 2. vers. non, qui etiam potest
vnire omnia alia beneficia, Petrus de Petul. de vni-
onibus, capite 4. num. 2. Rebuff. in practi. benefe. tit. de
vnioms benefe. num. 23. Azor. insti. moral. p. 2. lib. 6. c.
28. q. 6. Nicol. Garc. de benefe. part. 12. cap. 2. n. 60.
& 61.

Episcopus potest vnire beneficia, & Ecclesias
sue diocesis, d. cap. sicut vnire, Nicol. Garc. d. cap.
2. ex n. 61. Sanch. in practica Decalogi tom. 2. lib. 7. c.
29. ex num. 147. & supra §. 1. ostendimus qualiter
potestas hæc vniendi concessa Episcopis sit im-
mutata, ampliatæ, innouata per decreta Concilij
Trident. Quæ quidem potestas dupliciter restrin-
genda est. Primò nisi beneficia illa essent exempta
à iurisdictione Episcopi, quia tunc nequirit Episcopus
ea vnire; vt pote, quæ suæ dispositioni sub-
iecta non sunt; & idè tunc vnio pertinet ad Pon-
tificem, ita Rebuff. dist. tit. 9. de vnioms. benef.
numero 22. Hoied. de incompatib. benef. part. 2. capite.
3. numero 7. Ioan. à Cochier. in d. reg. 2. de vnioms.
n. 23. in princip. Erasim. à Cochier. de iurisd. ordin.
in exemptis, p. 4. qu. 131. Secundò, dummodo vnio
sit perpetua; enim sit temporalis, est interdicta
Episcopo, quia vniões ad vitam beneficiarj
sunt odiosæ, tanquam introductæ contra formam
Iuris

De Fruct. benef. in gen. &c. Cap. XVII. 301

eodem causa, 10. Martij, 1623. coram R.P.D. meo Pirouano, D. Ferentil. vbi supra, n. 7.

- 64 Denique probatur vniō ex dismembratione, quæ per necessit. præsupponit vniōnem, Oldrad. conf. 1296. n. 4. Capuac. d. decif. 344. n. om. p. 3. Gōzal. ad reg. 8. Cancell. glof. 53. Rot. n. 34. decif. 371. n. 1. p. 1. recent. Binn. d. decif. 660. n. 4.
- 65 Per reg. 12. Cancellarie ab omnibus Summis Pontificibus fieri solitum, renouatur omnes vniōnes, annexiones, incorporationes, &c. factæ quibuscumque Ecclesiis, Monasteriis, Dignitatibus, Vniuersitatibus, & alijs prius locis, quæ sunt non sunt fortit. effectum. Dicitur autem vniō fortit. effectum quoad reg. & decretum Concilij Trid. sess. 7. de reformat. cap. 6. & sess. 23. de reformat. c. 9. vers. *in super accessio*, quando ipsius vigore fuit capta possessio, alijs non, & sic non sequuta possessione ante illam reg. quæ per omnes Pontifices postmodum assumptionis ad Pontificatum cum alijs publicatur, & succedente vacatione potest de beneficio, tanquam verè vacante, legitime provideri. Ita Ioan. à Cochit in dist. reg. 12. n. om. 21. Mandol. quæst. 3. & 5. Hinc d. de incens. benef. part. 3. n. om. 21. Nicol. Garc. dist. part. 1. cap. 1. 81. cum seq. Mallob. in praxi habendi concurrens pral. 3. dub. 4. n. 3. secundum Rom. impress. Aloyf. Ricc. in praxi rerum fori ecclef. refel. 376. n. 2. vbi n. 6. tenet, vt vniō dicatur fortit. effectum, non requiri fructuum perceptionem ex ipsa possessione capta: quod etiam contra Mandol. tenet Nicol. Garc. dist. cap. 1. n. om. 29. vbi n. om. 29. 3. ait nec pariter requiri, quod possessio sit pacifica. Quæ tamen regula Cancellarie non se extendit ad vniōnes factas ex causa necessaria, puta ex causa dotis pro beneficij creatione, Pute. dec. 319. lib. 1. Garc. de benef. part. 12. cap. 1. n. om. 283. cum seqq. Valenzuel. conf. 2. n. om. 55. cum seqq. Rot. dec. 109. ex n. om. 14. apud Paul. de Rubcis tom. 2. diuers. Seraphin. decif. 982. sub n. om. 1. Caualet. decif. 435. n. om. 3. & decif. 449. n. om. 6. & fuit dictum in Trassen. vniōnis. 1. 2. Nouemb. 1593. coram Gyrio, & in Perrina vniōnis, 1. Aprilis. 1596. coram Card. Blanchetto, Binnat dec. 134. n. 9. vel pro augmento dotis necessarij pro sustentatione cultus diuini, vt per Mohed. decif. 7. n. om. 1. de pral. Crescent. decif. 1. n. om. 1. in fine, de Paroch. Rot. decif. 1143. lib. 3. part. 2. diuers. Marc. Ant. Gentil. in praxi. Ecclef. q. 440. Mallob. de pralud. 13. dub. 4. n. 3. 6. & 14. Monet de commut. vltim. vol. 1. n. 389. & 470. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glof. 53. 7. n. 4. Garc. d. d. 2. n. 283. vers. & licet, Seraphin. d. decif. 982. in prine. Beltramin. ad decif. 419. Gregorij X V. lit. A. Caualet. d. decif. 449. n. 4. Lotter. de re benef. lib. 1. q. 29. n. 15. Nec se extendit ad vniōnes factas seminaris, nec ad alias factas auctoritate Concilij Trid. Flamin. de regu. lib. 2. q. 9. n. 18. cum sequent. Gonzal. d. glof. 53. 7. n. 46. & seq. Valenz. conf. 2. n. om. 54. nec ad illam, quæ fit ex causa onerosa, in recompensam, Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glof. 53. 7. n. om. 10. Nicol. Garc. d. 2. n. 297. vbi n. 189. in fine, cum eodem Gonzal. tradit, quod non habet locum dist. reg. quando vnus Ordo supprimatur in totum, & eius beneficia applicarentur alteri.

- 67 Vniōnes perpetuæ à quadraginta annis citrà factæ examini ab Ordinarijs, tanquam à Sede Apostol. delegatis possint, & quæ per subreptionem, vel obreptionem obtentæ fuerint, irritæ declarari debeant illæ verò, quæ à dicto tempore circa concessæ, nondum in toto, vel in parte fortit. sunt effectum, & quæ deinceps ad eam instantiam sunt, ipsi eas ex legitimis, aut alijs rationabilibus causis
- Angust. Barbof. de Iur. Ecclef. Pars I L

coram loci Ordinario vocatis quorū interest veritificandis, factas fuisse constitutæ, per subreptionem obtentæ præsumuntur, ac propterea nisi aliter à Sede Apostol. declaratum fuerit, vniōnes omnino careant, vt expressè statuit Concil. Trid. sess. 7. de reformat. cap. 6. & referunt Zexol. in praxi Epifc. part. 1. verb. vniō. 5. 6. & verb. Vistatæ, vers. decimum dub. Paul. Fusc. de Vistat. lib. 2. cap. 26. n. om. 1. & 23. Flores de Meno var. lib. 3. quæst. 23. numero 50. Hi autem quadraginta anni computandi sunt à die, qua Tridentinum auctoritate Apostol. est promulgatum, Azor. dist. part. cap. 28. vltim. Sanch. d. lib. 7. cap. 29. n. om. 178.

Vniōnem ille potest dissoluere, & renouare, qui potuit illam facere, & Episcopus non solum à se factam, sed etiam à Papa, vel Legato ex Ordinaria potestate potest renouare, cessione, scilicet, causa, propter quam facta fuit: vel alijs ex causa necessarijs, & vtilitatis Ecclesie: vel, quia redimenda maioris damnum, & ad huiusmodi vniōnem renouandam requiritur causæ cognitio, & consensus Capituli, ac vocatio defensoris, quod totum aduertunt Azor. dist. libro 7. cap. 29. quæst. 5. & 6. Nicol. Garc. dist. part. 12. cap. 2. ex n. om. 301. vsque ad numerum 308. vbi numero 309. subdit, quod renouatio vniōnis operatur, quod Ecclesia vnita remaneat in statu antiquo, & sicut erat ante vniōnem.

CAPVT XVII.

De Fructibus beneficiorum in genere, & de successione in bonis Clericorum.

S Y M M A R I V M.

- 1 Bona Clericorum in quintuplici differentia repa- riantur.
- 2 Fructus, vel redditus beneficiorum in quibus consistant, ostenduntur.
- 3 Bona propria in Ecclesia primitiua primiti istis temporibus, neque ipsa Ecclesia, nec Christiani possidentur.
- 4 Laici Christiani cum summo potestate in primitiua Ecclesia crescere cupissent, bona propria ex commissione retinere ceperunt.
- 5 Clerici quando approbasse permiffum exiit bona habere, ostenduntur.
- 6 Parochia diuisa fuerint, singulaque singulis Presbyteris Ecclesie assignantur.
- 7 Episcopi in plerisque Ecclesijs habent tertiam partem fructuum, & reliquis partes habent Rectores Ecclesiarum cum onere fabricæ.
- 8 Pauperibus quarta pars beneficiorum debita nulla contraria consuetudine tollitur.
- 9 Clerici an habeant dominium in redditibus, & fructibus ratione suorum beneficiorum acqui- sitis, ostenduntur, & numeris sequentibus.
- 10 Dominium ille dicitur habere, qui habet ius dis- ponendi nomine proprio in suam vtilitatem lege non prohibente.
- 11 Clerici secundum aliquos quandoque vsuarij, nonnunquam, tam in vita, quam in morte vsufructuarij dicuntur.
- 12 Cap. sicut 47. dist. declaratur.
- 13 Bona, quæ, superius ex beneficijs, an sine pau- peribus eroganda.

- 14 Dominium bonorum ecclesiasticorum quomodo dicatur esse penes Clericum, ostenditur.
- 15 Papa an mutauerit bonorum ecclesiasticorum naturam ea diuidendo?
- 16 Auctoritas Luc. 11. quod insuperest, &c. declaratur, & n. 17. 18. & 19.
- 17 Fructus necessarij indicantur, qui ad beneficiarij, & ipsius familia sustentationem necessarij indicantur; & quales dicantur, ostenditur.
- 18 Fructus beneficiorum, qui ad congruam sustentationem necessarij non sunt, sed superflui, in pauperes, & pios vsus erogare debent beneficiarij.
- 19 Fructus beneficiorum superflui possunt à beneficiario infusi in pauperes cuiuscumque loci, vel in alios pios vsus.
- 20 Pauperes dicuntur illi, quibus elemosinam querunt, & qui vitam ex suo patrimonio commode, & honeste iuxta sui status conditionem traducere non possunt.
- 21 Clerici turpiter, vel in profanos vsus expendentes fructus beneficiorum, & bona insuta Ecclesia quaesita, licet grauiter peccent, non tamen ad restitutionem tenentur.
- 22 Cap. Episcopus, 12. q. 1. cap. placuit in princ. 12. q. 3. declaratur.
- 23 Clerici possunt patrimonium habentes illud conseruare, & redditus ecclesiasticos in vsu proprio expendere.
- 24 Cap. Clericos. cap. pastor. cap. si quis. 1. q. 2. cap. illi autem. cap. si priuatum. 12. quæst. 1. declaratur.
- 25 Beneficiarius viuens ex redditibus patrimonij, aut insutens bona patrimonij in utilitatem Ecclesie, vel in alia opera pia, potest tantumdem ex beneficij fructibus capere, illudque ut voluerit insumere.
- 26 Beneficiarius debet sibi de beneficij fructibus, & prementibus superfluis expendere in pios vsus.
- 27 Beneficiarius potest fructus sibi superfluos in opera hospitalitatis expendere.
- 28 Beneficiarius potest distributiones pro sua libertate, & arbitrio disponere, & iuxta sua voluntatis nutum impendere.
- 29 Beneficiarius potest pro suo arbitrio disponere, expendere, & testari de his, quæ sibi obueniunt ratione stipendij personalij.
- 30 Pensionem ecclesiasticam percipient ex aliquo beneficio, non potest, ut voluerit, eam dispensare, & proprio testamento de redditibus ex ea percipiis testari.
- 31 Commendatarij Equites S. Iacobi, & similes de fructibus, & redditibus Commendarum ita liberè disponere, & expendere possunt, ac ceteri seculares.
- 32 Beneficiarius potest ex beneficij fructibus alere filios non solum legitimos, verum etiam spurios, dum aliunde non habet, quo ipsos aliat.
- 33 Filium illegitimum potest sua conscientia accipere sibi necessaria ad alimenta ex bonis ecclesiasticis patris, & Camera Apost. tenetur ei consulere ex bonis patris, quæ ipso subiecit.
- 34 Beneficiarius seruum inopem, ac fratres egenos alere potest, & alios quoque pauperes consanguineos.
- 35 Emptor ex fructibus, & redditibus Ecclesie, sunt ipsius Ecclesie.
- 36 Beneficiarius ex fructibus beneficij moderatam, & rationabilem partem filia spuria, vel serui tradere potest, dum aliunde non habet, quo istis consulat.
- 37 Cap. 3. de arbit. declaratur.
- 38 Cap. de cetero. cap. veniens de transact. declaratur.
- 39 Beneficij redditus capi possunt ad tempus in causam indicari pro debito patrimoniali, vel alterius speciei.
- 40 Beneficiarij de suis redditibus, vel pensionibus ac similibus bonis ratione Ecclesie quaesitis in alias personas prater Ecclesiam, testari non possunt, ex legis humana prohibitione.
- 41 Ecclesiarum bona fructus, & redditus non debent malè à beneficiariis, & eorum Palatis impendi.
- 42 Bona Ecclesiarum Beneficiariis data non sunt, ut eorum discant nepotes, nec ut alia exigant palatia.
- 43 Benedictus XI. dicere solebat Pontificis non habere nepotes.
- 44 Nicolaus IV. cognatis, & affinis nihil plus debere dicebat, quam cimus bono.
- 45 Clemens IV. solebat dicere, Pontificibus Romanis filie non esse, nec eis licere, quod suum non esset, propinquis dare.
- 46 Pius V. dicere solebat, se ad summum Pontificatum à Deo vacatum fuisse, ut Ecclesie sue, non ut consanguineorum, aut commodi inferiret, aut cupiditati.
- 47 Clerici de suis propriis, & patrimonialibus bonis, aut aliunde quam per Ecclesiam licitè acquisitis possunt pro libito liberè disponere, & ad heredes transmittere.
- 48 Clericus, si tempore, quo adeptus est beneficium, nihil proprij habuisse probetur, quicquid mortuus reperitur habere, presumitur de Ecclesie redditibus comparasse, scilicet si conspiceret, antea adeptum beneficium bona habuisse, ipsiusque beneficij redditus temere esse.
- 49 Peculium relictum à Clerico, an sit de bonis Ecclesie profectitium, an vero prius aliunde quaesitum, si dubietur, erit pro Ecclesia presumendum.
- 50 Bona ut manifestè appareant, quæ sunt Ecclesie, & quæ beneficiarij, debet eiusdem scriptum Ecclesie nomine ab eodem beneficio confici.
- 51 Oblationes, & relictæ fidelium, ut Ecclesie donata inter Ecclesie bona depurantur.
- 52 Clericus, vel Palatus damnorum aliquod Ecclesie bonis inferens, refectur de propriis bonis tenetur.
- 53 Successorum tria genera possunt in bonis ecclesiasticis ius habere.
- 54 Clericorum in bonis patrimonialibus, vel quasi, succedant cognati eorum, aut consanguinei, vel alij, qui de iure ciuili ad intestatam essent legitimi successores, quibus deficientibus, succedunt Ecclesie, quibus serui tenentur.
- 55 Ecclesia immediatè succedit in bonis eius intemum acquisitis, & in aliis, de quibus testari libere poterat, in eo casu, quo legitimos successores non habet.
- 56 Fiskus in bonis laicorum deficientibus hereditibus in subsidium succedit.
- 57 Ecclesia in bonis Clericorum duobus modis succedere potest.
- 58 Papa bonorum ecclesiasticorum administrationem quatenus habet, & quomodo ex publica causa, &

& pre universalis Ecclesie statum illareferre valeat? ostenditur.

61. *Spoliorum nomine qua veniant? ostenditur.*
62. *Spolia in quibus partibus Sedes Apost. sibi vendit? ostenditur.*
64. *Bona decedentium Clericorum sibi non competentia occupat, quas parvas incurrit? ostenditur.*
65. *Papa, seu Ordinarius potest concedere Clerico egeni pradium, quod in loco Ecclesie à se dimissa construxit, quoad vixerit, modò eo moriente ad Ecclesiam reverteretur.*
66. *Expensas, quas Clericus in meliorandis rebus Ecclesie de suo patrimonio fecit, tam ipse, quam eius heres repetere potest.*
67. *Clericus ut de fructibus beneficiorum suorum testari possit, an consuetudine introduci possit? ostenditur.*
68. *Molina de Iusticia, tract. 2. disp. 147. concl. 7. reprobat.*
69. *Consuetudine introduci potest, ut Clerici testentur ad pia de immobilibus, quae aliis inuicem Ecclesie comparantur.*
70. *Consuetudo valet, secundum quam in aliquibus Hispania locis mortuo beneficiario Episcopus de mobilibus, aut se mementibus bonis ipsius beneficiarii elegit suum.*
71. *Clericus non potest beneficij sui redditus alteri ultra triennium locare, nec ad duo triennia, eo adiecto pacto, ut post primū incipiat secundū.*
72. *Beneficiarius potest obligare se obligatione personalis ad dandam commoditatem, & in percipiendo fructus ad multos annos, vel durante eius vita.*
73. *Triennium, ultra quod Clericus non potest locare beneficij sui redditus, computandum est ex tribus fructuum collectionibus.*
74. *Locatio facta ultra triennium, an in totum vitetur? an verò quoad triennium sustineatur, ostenditur.*
75. *Fructus beneficij ecclesiastici qualiter inter heredes beneficiarii defuncti, & successores in beneficio sint dividendi, ostenditur, & numeris seqq.*
78. *Bulla Iulij III. quod disponat quoad hanc materiam, refertur.*
79. *Bulla Iulij à I. de fructibus beneficiorum post mortem beneficiatarum, non est usque recepta in Hispania, nec in Lusitania.*
80. *Bulla Iulij à I. est usque recepta in statu Mediolanen. non tamen in provincia, ut n. 51.*

simile deputentur. Quorum bonorum genus est reddituum ecclesiasticorum, qui directè deputantur ad ministri sustentationem ratione tituli, beneficij, & residentiae. Patet in redditibus, qui ratione Officij ecclesiastici perpetuo percipiuntur. Tandem alia sunt, quae actuali intercessione deputantur, & haec distributiones quotidianae dicuntur. Nunc de duobus posterioribus bonorum generibus est tractandum: videbimus namque, in quibus rebus fructus beneficiorum consistere soleant; & quomodo debeant dispensari? Tactus igitur, vel redditus beneficiorum consistunt, aut in possibilibus bonorum immobilium, veluti agrosum, domorum, & similibus immobilium bonorum, aut in decimis, vel primitiis, & oblationibus, aut in canonica portione, & distributionibus quotidianis, de quibus singulis in specie pertractabimus. Nunc verò solam de fructibus in genere differemus, videbimus, an Clerici in eis dominium habeant? & quomodo eos dispensare debeant, ac in alium transferre?

Pro quorum omnium faciliiori cognitione quinque potissimum tempora consideranda sunt. Primum igitur tempus fuit, in quo neque Ecclesia, neque Christiani, tam Clerici, quam laici, nec in communi, neque in particulari bona propria possidebant; sed Evangelicam perfectionem imitantes omnia sibi oblata vendebant, pecuniamque ad Apostolorum pedes ponebant, ut suis, & ceterorum indigentium necessitatibus subvenirent, dividebant singulis, prout cuique opus erat, patet *Act. cap. 4. prope fin. ibi. Nec quisquam errorem, quae possidebat, aliquid suum esse dicebat; sed erant illius omnia communia.* & ibi, *Dividebant autem singulis, prout cuique opus erat, & Iuan. 13. post princ. ibi. Locales habens, ea, quae mittebantur, portabat, & sumus, cap. habebat, cum multis ibidem, 12. quest. 1. eleganter Boët. Epo in comment. ad cap. 1. de testam. num. 8 ibi, Hierosolymis initio post Christum redimimus, & in Calce reversum, fideles (qui postea dici coeperunt Antiochae Christiani) bona sua dividebant, primumque in commune conferentes, potissimum propterea quod Hierosolymis imminere accidit, sibi quae proficere esset migrandum. Quod idem duranibus postea districtissime persequentiombus salutaribus sub Imperatoribus passim Christiani cuncti, non alii penes Ecclesiam constituitis tunc bonis, quam pecuniis muneribus, quae toti communis erant, prout quilibet habebat opus, distribuuntur, & in pauperes erogantur. Quae Ecclesia facies ad Imperatoris Constantini Magni tempora perduravit, ut ex Ecclesiasticis passim liquet historiis, &c.*

Secundum tempus fuit, quod cum numerus fidelium summo tempore exercebatur, & ideo eorumque, nec in communi vitam agere, nec ad victum, aut vestitum necessaria eisdem suppeditari possent, laici Christiani coeperunt bona propria ex commissione retinere: Clerici verò, & Ecclesiae adhuc communem vitam agebant, nihil proprium habentes in particulari; praedia tamen illo tempore à fidelibus donata, vel aliis quaesita materialibus Ecclesiis tradebantur, quibus Episcopi praesidebant: ut ex illorum redditibus, & decimis, & oblationibus, aliisque elemosinis Clerici communem vitam ducentes sustentarentur, *capit. videretur, capit. expedit, cap. duo sunt, cum aliis 12. questioe 1. cap. ultim. cap. decima, 16. quest. 1. & eruditè notavit Cardin. Baron. ex verbis Constantini Imp. tom. 1. anal. anno Christi 57. Apud Eusebium lib. 10. histor. cap. 5. colligitur, quantum ipsi*

Christiani (dicuntur ibi) non solum ea loca, in que conuenire solent, sed alia etiam habuisse cognoscuntur, que non primum ad singulos, sed ad eius totius ipsorum Communitatem, id est Christianorum spectabant, singulis, qui ea possident, mandas vellem, ut omnia per legem quam supra posuimus absque ulla controuersia Christianis, id est sacris ipsorum, & Communis reddant, &c. Et infra in relictis ad Annelum has vocat possessiones ad Catholicam Christianorum Ecclesiam pertinentes, quibus priuare fucant Superiores Gentiles Imperatores, praesertim per Diocletianum, & ideo eas mandat Ecclesiae restitui. Et Pius Papa primus in Epist. 2. decretali, conuenit quod pradia diuini vltibus tradita, quidam humanis vltibus applicarent; fuit autem Pontifex vndecimus à Petro prope annum domini 140. & indicat consuetudinem illam fuisse adeo antiquorum, ut reuocessente charitate iam concessit introduci abusus aliquis intra talia bona. Eiusdem meminit Urbanus I. Epist. 1. ubi originem illius consuetudinis declarat, dicens. Videntes, Sacerdotes summi, & alii, atque Lemae, & reliqui fideles plus utilitatis posse asserre, si hereditates & agres, qui vendere solebant, Maritimus Ecclesiae & ex sumptibus eorum trahere, &c. Et infra. E quibus Episcopi & fideles dispensatores eorum omnibus communem vitam degera volentibus ministrare cunctis necessaria debent, &c. Optimè Boët. Epo in comment. ad d. cap. 1. de testam. num. 8. & 9. ibi. Ceterum libere tandem Christianis obique venientibus, atque Sedem fixam inuenimus, postquam templum passim sunt erecta, diuices Episcopatum Christianorum distulit, Respublica quadam ecclesiastica sine hierarchia palam agitata; tum demum caperant Ecclesiae maribus per homines pios ipsa pradia dari, vel ceteri, quorum potentiam non praesentium diuitiarum erat, sed vniuersae posteritatis posse abunde sufficere sine Cleri spectantur vltibus sine Ecclesiarum tum ornamenta tum facta tella, sine pauperum cura, &c. & infra. Dum quidem post Constantini tempora permansisse videtur bonorum illorum omnium ecclesiasticorum communio, vix aliis reperiis clericis, quam qui communionem bonorum sequeretur, aut certe per paucos, &c. Et de hoc tempore in illis terminis intelligendus est S. Thom. 2. 2. questio. 4. art. 8. in corpore, dum inquit bona ecclesiastica communi Praetatis ad erogandum aliis, sicut bona Reipub. communia Rectoribus: loquitur enim attento hoc tempore ante bonorum distributionem, de quo statim; vel quod magis placet, loquitur de proprietate bonorum ecclesiasticorum, quorum consuetudine Praetatis incumbit, ut satis deprehenditur ex facto S. Thomae Archiepiscopi Cantuariensis, de quo disputat in eodem articulo, & ideo nec secum pugnat in opinione.

5 Tercium tempus fuit, in quo Clerici argere ferebant exere rebus propriis: & ideo fuit eisdem approbatio permittendi, ut parentum portumonia, vel bona aliunde quæsitâ habere possent; ita tamen ut proprium habentes nihil caperent de bonis deputatis ad pauperum, & laicorum sustentationem. Meminerunt huius temporis. cap. clericos, cap. Pastor Ecclesiae, cap. si quis propter. cum multis ibidem 1. 1. quest. 2. cap. errit ego, cap. Episcopi, cap. Episcopus 12. quest. 1.

6 Quartum tempus fuit, in quo Parochiae sunt diuise, singuleque singulis Presbyteris Ecclesiae assignatae, bonaque Ecclesiarum quoad redditus in quatuor partes distributa; vna Episcopo, seu Diocessano; altera Parochio; tertia fabricæ; quarta hospitibus, peregrinis, & pauperibus, cap. vltis, cap.

Vltima, cum sequitur quatuor, cap. de redditibus, cap. cognominis, e. mos est, cap. sanctorum 12. q. 2. cap. 1. de Ecclesiasticis. Executio autem, seu applicatio huius diuisionis per Episcopum fieri solebat, d. cap. concesso. De quo tempore Boët. Epo in comment. ad dist. cap. 1. n. 12. de testam. ibi. Sed cum paulatim communio in viuendo, sicut solet, discorsus pareretur, Episcopi praesertim plus aequi sibi famocibus, quæ ceteris Clericis frequentius conuenientibus facta tandem fuit eorundem bonorum partitio talis, ut Episcopus tum pro se solo, tum probabilitatis exercenda necessitate, quartam omnium diuisionum partem retineret, & reliquis Clericis aliam quartam acciperet, & fabricæ cederet pars item quarta peribis denique pars reliqua quarta se tamē ut omnes Ecclesiarum praesentis communionis redigerentur in massam communem, seu commune corpus, ex quo deinceps quicquid ad singulos rediret iure partitionis huius, id communi massa decederet, & quicquid singulis de sua portione fortassis ad vltâ necessitatem, de ceteroque sui trauisionis superfluis, id rursum in communem rediret, non enim cessauit bonorum in vniuersum communio, sed cum Episcopo conueniendi consuetudo, &c. & latius num. 45. cum sequitur.

Quintum, & vltimum tempus est hodiernum 7 quod Episcopi exceptis bonis, quæ suæ mentis in solidum sunt applicata, & insuper Capitalis Sedium Cathedralium, in plerisque Ecclesiis habent tertiam partem fructuum, reliquis partes habent Rectores Ecclesiarum cum onere fabricæ circa ornamenta necessaria, vestes sacras, vasa, & alia id genus; & denique circa eam partem Ecclesiae, quæ dicitur Sancta Sanctorum, vulgo, Capilla maior, nam cum fieri potuerit ut vnica quarta bonorum ecclesiasticorum pars, quæ ex illa quadripartita eorundem diuisione cessit reliquis Clericis, omnino sufficeret ad eos extra communionem praesertim alendos, eo quod suu prosum sit alere famuliam singulos, necessario videtur in consequentiam venisse, ut illa portio quadrimembri non amplius obstrueretur, sed omnes ornamenta bonorum Ecclesiae communionem penitus inter solos Episcopum & Ecclesiam reliquam diuiderentur, ut animaduertit Boët. Epo in comment. ad dist. capitule 1. numero 55. Quod enira ad illam partem attinet, quæ Episcopo, aut Clericis, vel fabricæ dicitur diuidentia, hodie in his tantum locis obtinet, ubi talis est consuetudo, text. cum glof. notabili in cap. de his, in fine, 11. quest. 1. Doctores in dist. cap. 1. de Ecclesiasticis; quia iam omnes Episcopi, aut Clerici, nec omnes Ecclesiae indigent, ut Ecclesiarum Rectores eis subuenire teneantur, eam proprios redditus separatos plerique Episcopi, & Capitula Clericorum, nec non fabricæ Ecclesiae obtineant, ita ut rigor illi de quarta parte fructuum eroganda remittatur; quadrimembri enim illa bonorum partitio iuris fuit humani, seu positiuæ, vel vel alio iure vel consuetudine mutari potuit, ut resoluit Boët. Epo in comment. ad dist. capit. 1. numero 56. non tamen Clerici absoluitur, quin teneantur Ecclesiae vti; vel etiam Episcopo indigenti iuxta consuetudines, vel statuta locorum tubernare, & de portione quidem debita Episcopo infra sua loco dicemus. Quarta vero 8 pauperibus debita nulla contraria consuetudine tollitur, quin saltem in foro conscientie debeatur; quia inopia pauperum semper est praesens; sed hoc quoque ita exponitur, ut detractis sibi ad viduum necessariis, quod inesset, pauperibus eroget, vel in utilitates Ecclesiae expendat: ita tamen, ut pauperum necessitates Ecclesiae ornamentis 9

De Fruct. benef. in gen. &c. Cap. XVII. 305

preponantur, vt eleganter probant Sancti Ecclesiæ Doctores Hieronymus, & Ambrosius in cap. *aurum* & in cap. *gloria Episcopii* 12. q. 2.

9 Quibus sic præmissis maxima est inter Doctores controuersia, vtutem Clerici dominum habeant in redditibus, & fructibus ratione suorum beneficiorum acquisitis, in qua tres reperiuntur contrariæ sententiæ. Præma tenet, Clericos dominos non esse, sed solummodo dispensatores, vt sibi aliamere valeant, & illis, qui sibi inferunt, necessaria ad sustentationem, ita vt redditus illi non proprii, sed communes, hoc est, sibi & pauperibus erogandi, vel si superflui, in utilitatem Ecclesiæ conuertendi sint: quod si aliter fecerint, furtum committunt, & sacrilegium, & ad restitutionem tenentur. Huius sententiæ auctor fuit Archid. in princip. 43. dist. & in cap. si Episcopus 12. q. 1. & in cap. statum 5. auctorem, num. 13. de rescript. lib. 6. Innoc. in cap. de rectorum de etas & qualis. act. tennis Natus de reddit. etel. q. 1. n. 17. & in apoloq. q. 1. num. 14. 17. & 38. Læz. Zanchin de primil. Eccl. priuil. 11. 6. num. 13. Barbus. conf. 33. n. 1. vol. 1. vbi excludit ita tenendum esse, plures ex Theologis, qui hanc partem sequuntur, refert Azor. anst. moral. p. 2. lib. 8. cap. 7. vers. prima igitur sententia, & vers. quod attinet, subdit hanc opinionem cum iure Canonico, & Sanctorum Patrum testimoniis plurimum conuenire, Paul. Comit. respos. moral. lib. 1. q. 70. & 71. pro quibus expenditur primæ cap. 1. §. ordinandus, vers. quomodo etiam 24. dist. ibi, aliena ripere conuincitur, qui ultra necessaria sibi retinere probatur. cap. 1. 12. q. 3. cap. ult. in prius. ibi, quicquid habent Clerici, est pauperum 16. q. 1. bonus text. in e. sicut hi, ibi, esurientium panis est, 47. dist. ergo exceptis necessariis ad suam sustentationem, ceterarum, quæ superflue, dominum non habent: quinam, si ceteræ, furtum, vel sacrilegium committere dicuntur, cap. quod autem 23. q. 7. ibi non sint illa vestra, sed pauperum, ibi, quorum procuratorem quodammodo gerimus, inuncta reg. cap. 2. de iur. Secundò ad priuati facit, quod bona ecclesiastica fuerint Ecclesiis donata pia fidelium deuotione, id ministrorum, & pauperum congruam sustentationem: debebatur enim omni iure inspecto ministro laboranti iusta merces, & præmiu laboris. Vnde iura passim vocant bona ecclesiastica, stipendia sanctis laboribus debita. vlt. 1. q. 2. constans hæc ex plethore sacre Scripturæ vltis Math. & Luca 10. D. Paul. 1. ad Timoth. 5. c. p. choricitatem e. quicquid 12. q. 2. cap. non secundum 26. de prebend. ergo saltem vtrum, quæ superant congruam sustentationem, dominum habere non possunt. Confirmatur hæc ratio ex eo, quia alienatio iulius est momenti, quæ fit sine causa contra voluntatem domini prohibentis, vel destinantis rem ad alios vsus: ita Doctores communiter in l. filius familiaris, §. Duxi. ff. de legat. 1. & in l. 2. de vscap. pro empt. & in Clem. quia contigit, de relig. damib. Igitur cum fideles ad principio bona sua Ecclesiis donauerint ad ministrorum & pauperum sustentationem, atque ita saltem tacite prohiberint in alios vsus transferri, fit consequens extra hos terminos dominum non posse penes Clericos remanere. Vltimò, in idem expenditur innuente propemodum Sanctorum Patrum auctoritates congestæ ad S. Th. 2. 2. quest. 185. artic. 7. princip. ad Nam. Soco, Sarmien. & aliis citatis à Cenedo ad Decretales collect. 12. num. 5. & ad Sextum collect. 15. in fine. Igitur contra tot Sanctorum Patrum auctoritates oppositum affirmari non potest, eo maxime, quia

August. Barbof. de iur. Eccl. P. art. 11.

dominium vnus rei non potest penes duos esse in solidum, l. si vt certo, §. si duobus, ff. commodati inunctis his, quæ tradunt Pinel in l. 1. p. 3. ex n. 10. C. de boni mater. Gam. Lufitan dec. 244. dominum autem horum bonorum est penes Christum, d. cap. cum secusdam, cap. tua nobis, 26. versum enim de decim. cap. cum ex eo 34. de elect. libro 6. licet enim omnia bona, tam profana, quam ecclesiastica sint Dei, & ipsius Christi, iuxta illud Psalmi 23. Domini est terra, & plenitudo eius, orbis terrarum, & vniuersi, qui habitant in eo, ista tamen specialius sunt eius, cap. saluator 1. q. 3. cap. conuenior 23. q. 8. Abb. in. c. cum effes, n. 29. de testam. Nau. d. lib. 2. de redditu q. 1. n. 19. & in apologia, q. 1. monit. 24. n. 8. Icon. Valer. de differre. inter vtrumque forum, verb. inuicem differre. 1. num. 3. Ergo simul penes Clericos esse non potest.

Secunda sententia prius directè contraria est S. Thome. d. q. 185. art. 7. in corpore, vers. de his autem, qui licet ex iustis principalibus articulis de Episcopis examinauerit, satis id ipsum iustitiam de ceteris ministris, vt quemadmodum Episcopi de portione suo vsui deputata possunt in vita, tanquam de suis patrimonialibus, disponent absque villo peccato contra iustitiam, & ideo ad restitutionem minime tenentur, quantum male impendunt, ita similiter Clerici disponente valent de portione suo vsui destinata, ita quod sanctus Doct. rectè expensis manifestè agit supposita diuisione bonorum ecclesiasticorum inter ministros pauperes, Ecclesiam, fabricam, de qua supra meminimus, quo tempore inspecto satis significat, Episcopos & Clericos redditus suorum beneficiorum ita proprios facere, vt de illis eodem modo disponente valeant, quo de patrimonialibus, quod si eisdem redditibus abutuntur, nullam iustitiam legem offendere, nec ad restitutionem malè expensarum teneri, sed solummodo peccare contra legem charitatis, clarius supposita eadem boueum diuisione. Idipsum expresse idem S. Thomas quodlibeto sexto questione octaua articulo duodecimo ad tertium in hæc verba. *Aliter ergo dicendum de illis ecclesiasticis bonis, quæ principaliter suis attribuenda necessitatibus ministrorum, sicut sunt prebende, & alia huiusmodi: nam in prioribus bonis peccatum committitur non solum ex abusu, sed etiam ex ipso rerum conditione, dum aliquis in suos vsus assumit, quod est alterius, & ideo tenetur ad restitutionem, tanquam defraudator, res aliena in sua distributione: de alijs verò bonis, non committitur peccatum, nisi per abusum, sicut & de patrimonialibus dictum est: unde non tenetur quis ad restitutionem, sed solum ad penitentiam peragendam.* Plautè, qui hæc verba S. Thome perlegerit, quantum maxime scrutari vult, non inficiabitur in ea fuisse opinionem, vt existimaret redditus beneficiorum, & fructus bonorum patrimonialium æquiparari, eisdemque regulis consistere quoad dominium & legem iustitiæ in materia restitutionis: quævis enim Nauar. atque alij arbitrentur S. Th. in alia fuisse opinione gratis videtur dictum contra ista verba & mentem: ad alia verò loca eiusdem S. Th. quæ Nauar. & aduersarij expendunt, vt situdent contrariam opinionem tenuisse, & doct. respondet Sarmien. de redditibus p. 2. cap. 2. vbi pro hac S. Thome opinione plures refert Doctores. Fuit hæc opinio glul. verb. proprietatem, in cap. duo sunt 12. q. 1. Caiet. 2. 2. q. 6. 2. art. 5. Abulen. super Math. c. 6. q. 7. 4. Adrian. 4. dist. 4. q. 9. art. 3. concl. 2. Max. Ledefma 2. 4. q. 18. art. 5. col. pen. Soc. lib. 10. de iust. q. 4. art. 3. Cou. in cap. cum in officio, n. 6. de iust. Sarm.

Cc 3 de

de redditibus. p. 4. cap. 6. num. 2. Marfil. de Columna in simili. tract. p. 1. cap. 1. & cap. 5. & 35. ubi recepit quinqueaginta quinque Canonistas, ac sexdecim Theologos hanc sententiam scitantes, & Archidiaconum confutantes, Cler. in §. testamentum q. 27. vers. quarto videndum, ubi hanc esse communem, tenendam, & à consuetudine approbatam opinionem dicit Benzonde fuga in bello peste, & fame lib. 2. q. 2. art. 3. Bancz. 2. 2. q. 32. art. 6. dub. ult. & ibi Azagon. Valent. tom. 3. disp. 10. q. 3. paucl. 7. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 142. Spin. in speculo testam. gloss. 14. sub num. 4. D. Barbol. in l. diuortio. p. 1. n. 59. ff. soluto matrim. Gutier. prael. lib. 2. q. 114. Nicol. Gaxe. de benefic. part. 2. cap. 1. num. 5. Cordub. lib. 1. quest. theol. quest. 18. Valer. Reginald. in praxi fori parisi. lib. 30. tract. 3. num. 78. Lecl. de iustit. lib. 2. c. 4. dub. 6. num. 44. Valq. de reddit. cap. 1. §. 2. dub. 1. Mollet. in summa Theologia moralis tract. 6. cap. 10. n. 42. Sanch. in precepta Decalogi tom. 1. lib. 2. c. 20. n. 24. Fillius in quest. moralis tom. 3. tract. 43. cap. 4. n. 7. & tract. 4. cap. 6. quest. 8. Bonacin. var. tractat. disp. 4. de oblat. ratione benefic. paucl. 2. num. 3. Squillante de obligat. Cleric. p. 4. num. 28. Pro quibus primo expenditur Auth. Presbyterus de Episcop. & Cleric. ibi, quolibet modo ad dominum eorum, & ibi quest. castrensi sum. cap. vlt. de Cleric. non resid. lib. 6. ibi, dominum, cap. peruenit, cap. constitutus, cap. quod quibusdam, de pascuis. Secundo, fortius videtur, quod si in suo bonorum, quæ à principio erant communia emptioni similis est est. etiam, ut vel dominium transferat, si fiat inter dominos, vel inter alios v. ac prenda conditionata: ergo cum ecclesiasticorum bonorum, quæ à principio erant communia, diuisio facta fuerit postea d. c. de redditibus d. cap. quatuorcentis multis ibidem t. 2. q. 2. sit conseruata, supposita illi diuisione, cum multis ibidem C. commun. vtriusque iudicij. Vltimo facit, quia ille dicitur habere dominum, qui habet in disponendi nomine proprio in suam voluntatem lege non prohibente, vt ex Bart. in l. §. differentia, u. Aff. de acquir. poss. obtrahit Bald. in cap. 1. col. 1. de postul. Prælat. Rebuff. in concord. in proam. gloss. verb. dominus, Felin. in cap. que in ecclesiasticum num. 40. de causis. Alciat. lib. 12. parerg. cap. 13. Contr. lib. 3. cap. 3. numer. 1. Cotul. lib. 6. miscel. cap. 20. Soc. de iustit. lib. 4. quest. 1. art. 1. Pinel. in C. de boni mater p. 2. num. 2. Medin. in C. de resit. quest. 1. Ant. Gom. l. 4. tauri num. 5. Planz. hac omnia, quoad omnes particulares continentur Clericis respectu suorum reddituum: habent enim ius disponendi nomine proprio ad suam voluntatem in vltis lege non prohibitis: dantur namque huiusmodi redditus ministris expendendi in propriis vltis, neque reperitur lex aliqua, quæ post diuisionem eorum voluminem vltis concessit, vel prohibuit eisdem vti nomine proprio vt patet: igitur nihil est, quod impediat verum dominium respectu suorum portionum, vt sanctus Thom. & citati docent.

11 Tertia sententia est illorum, qui mediam ferre inter utranque partem sequuntur viam, vt scilicet beneficiarius in vita æquiparetur usufructuario, in morte vltisio. Ita gloss. 2. in c. quia nos 3. de re. statum. gloss. verb. obitu in cap. vlt. de postul. Cleric. & vlt. reueruari in cap. presenti de offic. Ordini. lib. 6. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 10. num. 37. & 43. Menoch. consil. 6. num. 32. & de arbitrat. cas. 433. n. 55.

Fr. Ermetan. quest. regni tom. 3. quest. 74. art. 4. vers. quarta ratio. D. Barbol. in l. diuortio in princ. part. 2. num. 5. cum seqq. Valde de parit. cap. 36. numero 4. Card. Petita de reuelat. empio. cap. 5. num. 43. & de empio. cap. 16. n. 1. Cotán cap. cum in officio n. 6. de testam. Mench. de success. creta lib. 3. §. 2. num. 3. Bognin. decis. 44. num. 3. part. 1. Sud. conf. 333. num. 9. & seq. lib. 1. nonisimè D. Alexand. Spertell. in decis. fori eccles. decis. 82. num. 9. & à Rota recipitur, vt in decis. 45. de probat. in antiq. & decis. 76. t. & 809. p. 1. diuers. & decis. 240. num. 6. apud Farin. p. 1. reuer. & eorum Card. Seraph. decis. 594. numero 7. & eorum Card. Cauter. decis. 104. numero 7. Vnde Beneficiarius posse quidem eius vltis ante de fructibus beneficii ad instar usufructuarii ad libitum disponere; & eo decedente secundas esse leges de vltisio loquentes, tenent Redoan de spol. eccles. §. 9. num. 51. Marefc. varior. lib. 2. cap. 2. num. 9. & 10. Sud. diss. conf. 333. num. 7. Bognin. diss. decis. 44. num. 1. cum seqq. p. 1. Seraph. decis. 594. num. 8. Coccin. decis. 476. Rota apud Card. Seraph. de commiss. p. 1. pag. 424.

Ex his tribus sententiis secunda S. Thomæ longè verior est, quàm prima: vnde ad fundamenta, quæ pro prima firmanda suprâ adduximus, necessesse est, vt respondeamus. Ad primam igitur ex d. cap. 1. §. ordinandus, vers. quomodo, & ad d. cap. Episcopus, cum aliis ibi citatis, facile responderetur iura illa, & similia procedere ante diuisionem in quatuor partes, cuius suprâ mentionem fecimus, quo tempore bona omnia ecclesiastica communia erant, nec ministri poterant aliquid accipere vltis propriam sustentationem: tunc enim, si aliter prædictis bonis utebantur, & fuerunt, & sacrilegium commitebantur: verò text. iura & rationes, quæ pro secunda S. Thomæ sententia adduximus, procedunt post factam diuisionem propter efficacia fundamenta inibi expressa, vel aliter intelligi possunt verba Hieronymi in d. cap. sicut 47. dist. ibi, esturientibus panis, &c. vt hinc prolata lato modo, & improprie ad maiorem exaggerationem vt per Card. in cap. cum in officio, 7. numero 1. t. de testam. S. Thom. 1. quest. 66. art. 7. Soc. lib. 5. de iustit. quest. 3. art. 4. vlt. aliter, vt per Caiet. 2. 2. quest. 118. artic. 4. ad 2. Cor. in reg. peccatum. p. 2. §. 1. num. 3. & lib. 3. var. cap. 14. num. 5.

Ad secundam libenter agnoscimus bona illa pia fidelium donatione donata fuisse Ecclesis ad congruam ministrorum, & pauperum sustentationem, vt iura ibidem citata euincunt: vnde illo tempore bona erat congrua, eroganda fore pauperibus omnia, quæ superflua, iuxta illud Lucæ 11. Quod superest, &c. Ceterum, cum post diuisionem deputata fuerit Clericis certa portio, quæ eisdem pro congrua sustentatione conceditur pauperibus quoque alia pars fuerit distributa, iam in lege iustitiae Clerici non teneantur ad pauperum sustentationem: licet enim fabrica, & pauperes suarum portionum dominium acquiruntur & Clerici, vt suprâ pro dicta secunda sententia consideramus: vnde alienatum, quoniam Clerici faciunt de suis redditibus non dicitur facta contra, sed secundum domini voluntatem, vt patet, cum ipsimet domini sint.

Ad tex. verd in d. cap. cum secundum, & in d. cap. tua nobis, cum similibus, in quibus probatur dominium bonorum ecclesiasticorum esse penes Christum, respondetur intelligenda esse illa iura de dominio pleno & absoluto, quod vt clarius patet, sciendum est dominum in hac specie tripliciter capi: aliud est supertum, quod maxi-

numa

De Fruct. benef. in gen &c. Cap. XVII. 307

mom, & absolutum vocatur: aliud medium, seu subalternum: aliud infimum, seu minus proprium. Primum, ut est ius disponendi de re ad libitum, solum competit Deo iure creationis, & Christo iure redemptionis, qui specialius habet hoc absolutum dominium in rebus Ecclesie: & in hoc casu intelligitur illud Psalmi 23. *Dominus est terra, & plenitudo eius*, habetur in d. cap. tua nobis, docet S. Augustinus de fide ad Petrum cap. 45. *Comar. libro 3. var. cap. 6. d. num. 8.* Ioan. Valer. *dist. differ. 1. n. 10.* Secundum est, quod habemus in rebus propriis, & & deservitur, quod sit ius disponendi nomine proprio in sua utilitatem, lege non prohibente, vel in quocunque viam lege permittitur: & hoc modo iuratur dominum *totu iur. ff. de acquir. rer. domini. quod dominum habent tam laici, quam Clerici*, non solum in bonis suis profanis, & patrimonialibus, sed etiam in redditibus occasione beneficiorum suorum acquisitis, iuxta opinionem, quam sequimur, & sicut veri domini, possunt ea alienare, & donare, & eis uti pro libito lege permisso, *l. sed. et si. §. consulari, ff. de pet. hered. l. in re mandata, ff. mandata.* Tercium & ultimum dicitur illud, quod est ius disponendi de re lege non prohibente in bonum tantum commune. *Bart. in l. si quis vi §. differens, num. 4. ff. de acquir. poss. Bald. in c. 1. col. 1. de poss. Pral. Felin. in c. qua in Ecclesiarum, numero 40. de consue. Rebuff. in concordant. proam verb. dominum*, quale est illud, quod habet Summus Pontifex in beneficiis, & bonis Ecclesie, ut ea distribuatur in bonum commune, ut docet S. Thom. 2.2. q. 100. *art. 1. Soc. lib. 3. de iust. q. 6. art. 2. col. pen. & illud*, quod Princeps in suis subditis, & in bonis illorum habet, quod infimum, & improprium dicitur, quippe qui non in suam, sed communem subditorum utilitatem exerceatur, de quo gloss. *verb. omnia*, per tex. *ibi* sic necessarium intelligendum, in l. 3. *vers. que enim, C. de quadrien. praescript. iuncta teg. l. item si verberatum 45. §. 1. versum si forte. C. de rei vendic. l. 1. C. quibus ex causis heret pro premio*, iunctis iis, quae tradunt Titia *q. de nobilit. cap. 6. n. 6. Marant. de ordine iudic. p. 3. num. 25. Anton. Gabr. Commun. tit. de iure quæsto. cap. 1. n. 9. Soc. de iust. libro 4. q. 4. art. 4. Cou. in reg. peccatum. p. 2. §. 9. n. 8. Nouat. de spol. Cleric. q. 17. n. 4. ad mod. Pinel. in rub. de rescind. vendit. p. 2. cap. 2. n. 29. Franc. Patrit. Sentent. lib. 2. de regno, & Regis iustit. Ioan. Valer. *d. differ. 1. n. 12.* de quo in praesenti materia nulla nobis disputatio est, quippe cum ad potestatem publicam spectet, non verò ad privatam singulorum utilitatem.*

15 Non obstat aduersus huiusmodi responsiones ad contraria adductis, si quis videretur vrgere diuisionem non iuralem, nec mutare potuisset talium bonorum naturam, argument. *Clem. quia conuigit. de relig. dom.* vnde etiam hodie eandem retinere conditionem, ut quæcumque superexceuerint, pauperibus erogentur, nec conuigat abutendum, quod bona contra dominorum voluntatem in alios vius expendantur, quia responderet multipliciter: & primo diuisionem illam factam fuisse à Summis Pontificibus, penes quos est potestas committendi defunctorum voluntatem in alios vius, *d. Clem. quia conuigit*, cum citatur per me de offitio & potest. *Episcop. part. 2. alleg. 85.* Vnde nullum est abutendum, data causa per illam diuisionem Pontifices mutasse talium bonorum naturam. Secundo responderetur, quod cum communia vltimum negligi soleant, & ex communiōne frequenter rixæ, & contentiones insurgant, *cap. dilectissimi ibi, per iniquitatem*, secun-

dum veritatem sensum, 12. *questione 1.* idè diuisio facta fuit, ut per eam vniuersique eorum, inter quos fieret, dicere possent, meum, tuum, &c. arg. *dist. c. dilectissimi*, vnde non inueniunt, quod bona illa à principio communia, postea diuisa, per diuisionem mutassent naturam atque ita in potestate transissent, contra primatum bonorum naturam posset vniuersique dicere, hoc meum, tuum, &c. Tercio responderetur bona illa fuisse à principio Ecclesie donata cum onere, ut in Ecclesiis, monasteriis, & pauperum eederent alimoniam, postea verò Episcopis, ministris inferioribus, Ecclesiis, & pauperibus singulas partes assignatas; vnde cum iuxta bonorum subditum sit prædicto oneri satisfactum, non est cur vntus alicuius portio ambat, sed sua contentus, tanquam vntus dominus, de sua disponat in vius proprius lege non vetitus, & id. d. sicut iniustum foret, ut post assignatas singulas singulis laborantibus incederet, teneretur alter alteri ex lege iustitiae de suo contribuere; ita in proposito affirmandum est. Denique responderi potest diuisionem non immutasse bonorum naturam qualiter solummodo, ut ita, quod commune erat, fieret singulorum, quod ex causa factum per habentem potestatem nec diuina, nec humanæ legi repugnat. Si autem contra hanc responsionem, dum qualitates mutationem admittit, replicetur de sacro Concil. Trid. *sess. 5. de reform. capitulo 5.* facile responderetur agere de promissione particulari beneficiorum à partibus impetrata contra qualitates eorumdem impositas in cessione, vel fundatione, *ibi, in beneficiarum collatione, & in fine*, ibi, *aliter facta promissio subreptoria censetur*: non verò in mutatione qualitatum facta per legem Summi Pontifex in bonum commune, de qua in antiquissima illa, & iustissima bonorum diuisione, multo ante Concil. Trid. à pluribus Conciliis approbata ab omnibus Summis Pontificibus totiusque Ecclesie, vius & consuetudine recepta.

Nec etiam obstat auctoritas illa Lucæ 11. *quod superest, &c.* dum probat iure diuino primatum, & potestatem Apostolorum instituto inuictum esse rebus, ut quod superest dent in elemosinam: ergo stante hac lege diuina non potuit humana donum transferre eorumque superfluum, ac proinde non humana solùm, sed diuina quoque: lex testatur, & disponere prohibet, tanquam de rebus alienis Cui difficultati respondere conatur Sarracient. *de redditibus. part. 4. cap. 1. num. 6.* legem illam diuinam generalem esse, & indeterminatam; determinationem verò factam hoc, vel illo modo, tali, vel tali tempore, sub hac, vel illa quantitate, quod superest, expendatur, legem esse, non diuinam, sed humanam; & idèd supposita determinatione legis humanæ, tam in portionem diuisionem, quam in beneficiorum cessionem, si quis illud, quod superfluum, in pauperes non expendat, nulla lex diuina offenditur, nec aliquod iustitiae preceptum violatur. Itaque idem sarracient. ex doctrina S. Thom. 2.2. *quest. 85. articulo 1. ad 1. & questione 87. articulo 1.* contendit innumeris pro modum exemplis probari posse, legem humanam determinare legem diuinam generalem, cuius determinationibus si satisfiat liberantur subditi à lege diuina naturali. Vnde, cum lex illa, *quod superest, &c.* iam determinata sit per legem humanam sua vniuersique portio assignata, si satisficiat huic determinationi liberantur Clerici à lege diuina generali, ac subinde ex præcepto iustitiae non tenentur pauperibus, quod superest, erogare, quia potuit Ecclesia

fructibus beneficiorum à tali onere exemptos assignare Clericis loco stipendij.

- 17 Verum hæc Sarnienti consideratio ad auctoritatem Lucæ *dist. capitulo 11.* nec in se vera est nec difficultatem tollit. Primum quia non video, cur magis lex illa de superfluo dando pauperibus, sit generalis, quam lex de honorandis parentibus, de non iturando in vanum, non furando, & similibus, si ad strictam verborum significationem respiciamus; sed lex nulla humana potest contra vltim ex illis in particulari aliquid determinare, ergo nec contra illam, quod superest, &c. Deinde facit, quia eadem diligenter enumeramus omnes legum humanarum determinaciones. Quoniam plura exempla adducit Sarnient. *dist. loco*, nullam inuenimus, quæ contra legem diuinam generalem aliquam statuat, quinimò totæ sunt in obliuiscencia illarum, & vt ad praxim, seu executionem reducantur, vt rectè innotenti constabit; hæc tamen lex humana (quæ beneficia crexit; singulasque singulis ministris portiones diuisit, vt Sarnient. vult, & nos defendimus.) non agit de obliuiscencia illius legis diuinæ de superfluo dando pauperibus, neque illam ad praxim, seu executionem perduxit, quinimò de applicanda singulis portione libera ab omni onere: igitur non potest dici determinatio illius legis diuinæ: erit quidem determinatio alterius, cuius *supra* meminimus, in plenius lucæ Papinæ locis: *Dignus est operarius mercede sua*, quia lex hæc diuina generaliter docet, cuiusque laboranti deberi in premium laboris, non tamen determinat quantitatem, tempus, nec locum: unde, quod quarta pars debeatur: quod in suo beneficio quis tantum, ac talem portionem habeat, determinatio dicitur, non quidem respectu legis diuinæ de eo quod superest dando pauperibus, sed alterius longe diuerse, nempe de congrua laboranti mercede dissimulanda.

- 18 Quare, reiecta Sarnienti responsione, *Sot. libro 10. de iustit. quest. 4. articulo 3. colum. 8.* distinguendum putat inter bona tempore primitiue Ecclesiæ à fidelibus donata & inter decimas, & cetera omnia, quæ post beneficiorum creationem data sunt, vt prioribus onus inhaerent legis diuinæ in iumentum ad erogandum pauperibus, quæ superexcrescerent, idque ex debito iustitiæ speciali, quæ tenentur omnes, in quos à Domino, cum aliquo onere res transferuntur arg. *leg. vltim. §. vltim ff. de corr. emp.* cum aliis: posterioribus vero assumat nulla lege diuina tale onus fuisse in iumentum; & ided cessare debitum iustitiæ. Verum, neque hæc responsio placet: quia Sotus non probat bona illa à principio cum onere fuisse donata: quinimò, etsi illud concederemus, non tollitur difficultas ex auctoritate Lucæ 11. secundam quam, quod superest, in pauperes erogandum est.

- 19 Idcirco his, acque aliis explosis, locus ille facillimè vniuo verbo abique tot laboribus intelligitur cum S. Thom. 2. 1. *quest. 32. artic. 5. & 6.* vt solummodo in vniuo casu sit in precepto, data scilicet, extrema necessitate ex parte recipientis, quæ tamen, nec in dante, nec in suis contingat; in cæteris vero aliis speciebus de consilio procedat, & ided non obligat transgressorem, argum. *cap. nullus, 62. de reg. iuris, in 6.* cum ibi reholuit. Insuper considero locum illum generalem esse in quacunque persona tam ecclesiastica, quam seculari: unde ex illo contra eam, quam sequimur, opinionem, nihil efficaciter colligi potest. & in hunc sensum reducit S. Thom. *dist. art. 5. ad 2. 1.* Auctoritatem Basilij,

siue simillima est cum Amb. de quo *in c. sicut hi 47. dist.*

Quibus hic præmissis sciendum est fructus & proventus beneficij alios esse necessarios ad congruam ipsius beneficiarij sustentationem; & necessarij amena dicuntur, qui ad beneficiarij, & ipsius familiæ sustentationem necessarij indicantur, habita ratione scientiæ, & literariæ, nobilitatis, aut dignitatis, quam beneficiarius obtinet, aut loci, in quo beneficium habet: maior enim quantitas necessaria est in ciuitate, quam in villa; in loco, vbi est inopia, quam vbi est annonæ copia; in Prælato, quam in simplici Sacerdote: quia, cum non sit par omnium conditio, æquum non est, vt eadem pars omnibus assignetur. Quare res resoluunt Molin. de *iustit. tract. 2. dist. 145. Gonzal. ad reg. 8. Carol. gloss. 1 §. numero 39. Molici. in sum. theol. moral. tract. 6. c. 9. num. 42. Filluc. tract. 47. cap. 7. quest. 4. num. 19.* & citati per Nicol. Garc. de *benefic. part. 1. cap. 5. numero 310.* Et in assignanda quantitate culibet beneficiario sufficiente hanc rationem habebunt Nan. de *Orat. Misel. 6. num. 7. Azor. instit. moral. part. 2. lib. 6. cap. 10. quest. 9.* Filluc. *dist. quest. 4. num. 20.* vt, videlicet, pro beneficiario infirmo locus ea quantitas sufficiat, quæ ipse, famulus vnus, coquus, & equus ali possint; pro beneficiario Doctore, aut simili, ea quantitas fiat cist, quæ ipse, famuli duo, coquus & equus, iuxta patriæ morem sustentari queant: pro beneficiario nobiliori ea quantitas ad victum assignetur, quæ ipse, famuli tres, vel quatuor, qui duo cum curru, coquo, & thedario ali possint, & sic de cæteris habita ratione qualitatæ personæ, aliarumque circumstantiarum; Cardinalibus vero aliqui Doctores mille aureos in singulis menses sufficere arbitrantur, exceptis Cardinalibus Principibus, & nepotibus Summorum Pontificum, à quibus mille aureos singulis hebdomadis ad sui, & familiæ sustentationem tuta sufficiencia infirmi posse nonnulli Doctores existimant. Sed in his omnibus arbitrio boni & prudentis viri standum esse censet. Cæteri autem fructus superflui indicantur. Circa vtiq; expendendos magna versatur differentia: necessarij enim ad congruam sustentationem dispensari possunt ad libitum Clericorum, seu beneficiatorum, sicut possunt bona patrimonialia, vel quasi: quamobrem in illis casibus, in quibus beneficiarij non teneantur bona patrimonialia, vel quasi patrimonialia in opera pia expendere, nec teneantur fructus beneficij sibi ad congruam sustentationem necessarios in pia opera erogare; quia huiusmodi fructus traduntur, tanquam merces seruitij præstiti: sicut autem operario liberum est mercedem insinere, in quos voluerit vsus; ita etiam beneficiario liberum est, fructus necessarios ad congruam vitæ sustentationem expendere, in quos voluerit vsus: & ided ita docent Con. in *cap. rem in officio, n. 2. de testam. Nauar. de redditib. q. 1. mouit n. 6. Sanch. in præcepta Decalogi to. 2. lib. 6. c. 14. Ioan. Valet. de differ. inter vtrumque forum, verb. *misera differ. 1. num. 14.**

Illis autem fructus, qui ad congruam sustentationem necessarij non sunt, sed superflui, in pauperes & pios vsus erogare debent beneficiarij, peccarent enim grauius, si in profana opera expendere, verb. gr. ad tirandos amicos, vel consanguineos, vel illis facerent amplas donationes, non vt pauperibus, sed ad eorum statum, & pompam augendam: quia ita iubet Concil. Trident. *sess. 25. de reform. capitulo 1.* tum quia appellantur patrimonium Christi,

- Christi, bona Ecclesie, pauperum, in c. 1. 12. q. 2. & in c. quicquid 16. q. 1. & in c. cum ex eo, de elect. lib. 6. Ideo iam docent Nau. de redditib. q. 3. monit. 4. Monit. de distribut. quest. p. 3. q. 1. num. 15. Molf. d. cap. 9. n. 48. Ioan. Valer. de different. inter utrumque forum, verb. donatio, differ. 7. & non est necessarium fructus huiusmodi superfluos impendere in pauperes, vel pios vsus illius loci, in quo beneficium habetur, quia hoc nullo iure catur: sed fufficit, ut in pauperes cuiusvisque loci, vel in alios pios vsus infundat, ut bene Nauar. de redditib. Eccles. quest. 1. monit. 27. Molin. de instur. tract. 2. disp. 146. Azor. d. p. 2. lib. 7. c. 10. q. 2. Nominatim pauperum intelligi, non solum illos, qui ostentim elemosinam querunt; verum etiam illos, qui vitam ex suo patrimonio commodè & honestè, iuxta sui status conditionem traducere non possunt, ut per Valer. Reginald. in praxi fori parit lib. 30. tract. 3. numero 101. Nauar. Azor. & Molin. citatis locis, Jacob de Graff. in auro decif. par. 1. lib. 2. cap. 100. numero 4. ubi hinc inferit, quod si homo illustri genere, vel eminenti scientia habeat victum suum fide iuxta decetiam suam indumenta, societatem, & alia necessaria non habet, & solo victu sine dedecore status sui contentus esse non potest, negari non debet, quin ille secundum se mendicare debeat: & numero 28. subdit, posse beneficium de beneficii sui redditibus expendere non tantum ea que decetie, & qualitas beneficii necessaria videntur, sed etiam quæ conditionem persone decere videntur, seruata ratione generis, gradus, & ordinis.

- Ex quibus primo inferitur Clericos turpiter, vel in profanos vsus expendentes fructus beneficiorum, & bona introitus Ecclesie quæstia, licet grauiter peccent, non tamen ad restitutionem teneri, ut bene resoluit S. Thom. Adrian. Præpof. Dried. & alij plures, quos refert, & sequitur Con in capite cum in offi. numero. 3. vers. quantum de testam. Jacob de Graff. in auro decif. p. 1. lib. 2. c. 100. n. 17. Soc. lib. 10. de inst. q. 4. art. 3. Spin in speculo testam. gloss. 14. rub. 18. Martin de Ledem. 2. 4. q. 18. a. 5. dub. ult. Anton. Molin. in instur. Sacerd. tract. 2. cap. 15. §. 2. & c. 16. §. 1. Rebello de obligat. in st. p. 2. lib. 1. 2. q. 1. num. 10. ubi ait opinionem contrariam Nauarri, nec à praxi, nec à communi sententia hoc tempore admitti, Less. d. lib. 2. c. 4. n. 43. Molin. disp. 144. n. 19. vers. huius itaque consensus Bonacin. d. disp. 4. puncto 4. n. 1. Less. de instur. lib. 2. c. 3. dub. 6. n. 43. Vgolin. de offi. Episcopi c. 14 §. 9. & §. 11. Tambur. tom. 3. de iure Abb. disp. 11. q. 15. n. 11. & denique sequatur illi omnes, qui Clericos veros esse dominos suorum reddituum arbitrantur, quos pro opinione S. Thomæ super citauimus, ac tandem innumerati propemodum, quos refert Sarmien. Marfil. & alij etiam à Cened. ad Decretal. collect. 1. 2. num. 5. vers. pro contraria tamen. Nunquam enim vidimus Ecclesiam coigisse Clericos sic turpiter expendentes ad restitutionem pauperibus faciendam: quia dominus etiam abstinendo re propria, ad restitutionem nullatenus obligatur. arg. l. sed est 28. §. consulsus ff. de perit. hered. l. in re mandata. C. mandari, cum vulgaribus. Quamvis Alexand. de Alea, Richard. Gabr. Maior. Palind. & alij, quos refert Con. d. n. 1. & post Abb. Felin. & alius Burg. in c. 1. n. 28. de empt. & Nouar. in man. c. 17. n. 94. & in apologia de redditib. quest. 2. monit. 7. & post Ludou. Beiam. Ioan. Valer. de different. inter utrumque forum, ver. beneficium different. 4. prope fin. & ver. testamentum different. et. Czar Colla lib. 1. var. dabitur,

luris, cap. 40. Salon. in vita B. Thomæ à Villanova, cap. 12. & 13. conuarius existimauerint Pro quibus nihil faciunt c. 1. vers. unde 44. de cl. ibi, Tiv. Sacerdos, de Altari viuere, non luxuriose permittitur c. 1. vers. quemadmodum 24. dist. vbi Hieron. inquit agens de Sacerdote: Aliena rapere conuincitur, &c. & c. ult. in princ. 16. quest. 1. dum idem Hieron. inquit, omnia, quæ Clerici habent, ultra congruam sustentationem pauperum esse: quia responderetur huiusmodi auctoritates esse D. Hieronymi, qui fuit tempore antiquo ante fidam bonorum distributionem unde nil mirum, si rapere, & furari dicerentur Clerici, qui superflua in pauperes non erogabant: modo autem, cum sua vnicuique portio fide assignata, locum non habet, ut licet ipsa demonstraturum Nec etiam pro illis faciunt caput. Episcopus, 12. q. 1. cap. placuit, in princ. 12. quest. 3. quia responderet Con. d. numero 3. Iura illa cō tendere, & soluta concludere illicitum esse, siu peccaminosam talem ecclesiasticorum reddituum distributionem, non verò restitutionem esse obnoxiam. Bene denique facit syllogismus, cui plurimum de fectis solent contrarie sententia Auctores, videlicet, omnis ille qui furatur, ad restitutionem tenetur cap. si res aliena 14. q. 6. cap. peccatum, de regul. iuris, lib. 6. sed Clerici furantur redditus, quos turpiter expendunt; igitur, &c. quia concessa maior, negamus minorem: non enim clare constat bona fidelitatem à principio fuisse donata expressè cum illo onere erogandi in pauperes; cum vel maximè, quia tri constaret, cum iam vnicuique sua sit portio, sicut neque pauperes erogando in alios vias ad restitutionem tenerentur ex eo, quia domini sunt effi: sue portionis, ita de Clericis omnino affirmandum est.

Secundò inferitur posse Clericos patrimonium habentes illud consensare, & redditus ecclesiasticos in vias proprias expendere: non enim cogitur quis propriis stipendiis militare, etiam si diuites sit cap. charitatem in fine 12. q. 2. vel de proprio facere beneficium cap. prearia, prope fin. eadem causa & quest. & consensare redditus ecclesiasticos, qui sunt Clericis, veluti merces suis laboribus deputata. c. pen. ibi Clerici omnes, & ibi, stipendia similibus laboribus debita 1. q. 2. c. cum secundum de prebend. unde seruatur æquitas ministrando, & recipiendo sustentationem: nam, quod possunt aliunde habere, est per accidens. Ideo ita tenent Con. in c. 1. de testam. n. 1. Soc. lib. 1. de instur. q. 4. art. 3. Nau. de redditib. q. 1. n. 78. Sarmien. in simili et. p. 1. cap. 11. n. 18. Mench. illust. cap. 105. n. 9. Jacob de Graff. in auro decif. p. 1. lib. 1. cap. 100. numero 23. Menoch. de arbit. casu 145. num. 5. Molin. de instur. tract. 2. n. 145. Staz. de Relig. tom. 3. tract. 3. lib. 4. de sum. cap. 46. n. 7. Bonacin. var. tract. disp. 4. puncto 2. n. 6. plures apud Cened. ad Decretal. collect. 33. n. 4. Tambur. d. disp. 11. q. 15. num. 14. Quamvis contradicant Decan. cap. Episcopus num. 6. de prebend. Adrian. in 4. rie. de refect. q. 3. 2. Palud. ibidem, dist. 14. q. 1. Maior etiam in 4. q. 11. in fine Sylvest. in sum. verb. summa, quest. 16. Non obstant cap. Clerici, cap. pastor. si quis 1. quest. 2. cap. illa autem c. si primarum, 12. q. 1. c. ult. 16. q. 1. quibus iuribus probatur illum, qui sumptibus propriis sustentari potest, ab Ecclesia stipendia accipere non debere: quia responderet Suar. d. c. 46. numero 8. non esse ecclesiasticas leges sed dicta quedam Hieronymi, Augustini, & Prosperi, que legem positum non faciunt, sed declarant ea, que magis decet statum clericalem, & licet interdum videntur verbis si

guificantibus

grauantibus granem culpam; non idem ita lo-
quantur; quia id per se malum est: sed quia in tali
statu facile committi potest, cum magis ad con-
gregandas diuitias, quam ad iuuuendum pau-
peribus Ecclesiasticis redditibus viuatur. Vel, si ma-
gis placet, responderi poterit text. in d. capite Clari-
tatis procedere antequam tempore antiquo, quo bona
Ecclesie erant sollemniter destinata ad alendos
pauperes Christianos, & Clericos egenos, vt facis
intuitus certe 1. q. 1. aduertunt Soc. d. 4. 3. Sam-
mient d. par. 1. cap. 5. n. 17. Con. in d. c. 1. de testam.
n. 2. vers. prima. Ad text. vero in d. c. illi autem, fa-
cilis respondetur procedere inspecto eodem tem-
pore antiquo, quo Ecclesia Catholica veluti nou-
um germen, florescente incipiebat, & Apostoli-
cis Concilijs ita addita, vt multitudinis Christi-
anorum esset cor vnum, & anima vna: omnia nam-
que erant communia, nemo sibi aliquid proprium
vendebat, d. c. illi autem, in fine, refert plures,
quos sequitur Cou. d. num. 2. prope finem. Unde à
fortiori poterit beneficiarius viuens ex redditibus
patrimonij, aut infusus bona patrimonij in vir-
litatem Ecclesie, vel beneficij, vel in alia opera pia,
tantumdem ex beneficij fructibus capere, illudque
vt voluerit infundere; quia ipse non est deterioris
conditionis, immo, quia hoc nihil aliud est, quam
quendam compensatio, que inter naturæ licita est.
Ita Syl. in sum. verb. Clericus, 4. questio 14. Less.
d. c. 4. n. 38. Nam de redditibus g. 1. monit. 4. n. 3.
Valer. Reginald. in praxi fore pame. lib. 30. tract.
3. numero 99. vers. sextum Filline in quest. moral.
tom. 3. tract. 43. c. 3. q. 7. & numero 9. Contra Ro-
doan. de spoliis, q. 3. §. 1. n. 2.

- 29 Tercio infertur beneficium debere, quod sibi
de beneficii fructibus, & pensionibus impendat,
expendere in pios vsus, vt in vsu sibi Eccle-
sie, domus religioſe, & hoc veniunt videtur, etiam si
parati fructus, & pensiones à beneficio recepti,
incorporati iam sint, reliquis ipsius beneficiarij bonis,
tunc, quia per huiusmodi incorporationem, &
visionem non sunt bona patrimonialia, vel quasi;
nec beneficiarius efficitur dominus, & absolutus;
sed cum obligatione expendendi superfluos, in pios
vsus. Ita Nauar. de spoliis Cleric. §. 1. numero 1.
& seq. & de reddit. Eccles. q. 1. mon. 26. numero
1. & mon. 30. numero 1. Filline tract. 43. capite 1.
quest. 5. Scip. de Rubens in apertis Episcop. verb.
fructus n. 7. nisi de suo victu parcius viuendo ali-
quid seruauerit, quia tunc etiam in non pios vsus
illud erogare poterit, Iac. b. de Grassi d. p. 1. lib. 1.
capite 10. n. 21.

- 30 Quarto infertur beneficiarium posse fructus sibi
superfluos in opera hospitalitatis expendere, vt do-
mi peregrinos, aduenas, aut etiam amicos, &
notos excipiendo, vel titulo pauperum parentibus
& consanguineis tradere: sic enim non dicim pro-
fane erogare, cum hoc sit opus charitatis, & ve-
banitaris, si subito modo fiat intra præscriptos pruden-
tiae limites: non tamen licetum est huiusmodi
fructibus liberali & magnifica donatione, aut in
ludos, aut canibus ad venationem alendis, aut in
seculari pompa infundere: quia non diceretur in
pios vsus intromitti, sicut non nunquam licitum foret,
aliquos beneficii fructus in ludos, aliaque honestas
& moderatas animi recreationes spectata clericatus
conditione expendere, quod totum arbitrio boni &
prudens viæ regularis oportet, ne citato in hoc loco
Tambur. de iure Abbatum tom. 3. disp. 15. quest.
15. numero 13.

- 31 Quod infertur beneficium posse distribu-
gines pro sua libertate & arbitrio dispendere, &

iuxta suæ voluntatis nectum impendere, non solum
quia est dominus distributionum, vt colligitur ex
cap. vnic. de Clericis non resid. lib. 6. vbi vniuersar
municipales diuini Officii dominium distribu-
tionum acquirere, si Choro interfuit: verum etiam,
quia distributiones traduntur ob ministerium per-
sonale tanquam merces operis, & tanquam si pen-
diam laboris, & consequenter sunt bona quasi pa-
trimonialia, quorum beneficiarius absolutus est do-
minus. & idem sic docent Dominic. in cap. present.
9. de offic. Ordin. lib. 6. numero 16. cum duobus se-
quentibus, vbi Franc. numero 10. & in d. cap. vnic.
§. quia vero, a numero 3. Sylvest. in sum. verb. Cle-
ricus, 4. quest. 4. numero 3. Conar. in d. cap. cum
officiis n. 4. Pauli, conf. 33. n. 10. tom. 4. Grassi.
communis §. testamentum q. 34. in pr. n. 17. Gon-
zal. ad reg. 8. Cancell. §. 7. proam. n. 168. Monet.
de distrib. quodammodo p. 3. q. 1. n. 18. & quest. 4. n.
12. Iou. Valer. d. verb. Admonera, differ. 1. num.
14. Galetan margarita casum consensum, verb. fran-
ctus Filline tract. 43. cap. 3. quest. 10. Tambur. d.
disp. 11. q. 15. n. 15. Sonh. d. lib. 2. c. 1. dub. 46.
quomodo contrarium teneat Nau. de reddit. quest. 1.
monit. 30. n. 2.

Sexto infertur ex eadem ratione posse beneficia-
rium pro suo arbitrio dispendere, expendere, & ce-
ssari de his, que sibi obueniunt ratione stipendij,
personalis, vt quia erat Doctor, aut bonus scriptor
sive etiam de his, que acquisiuit ex officiis desua-
torum, ex amicitiarum, ex Sacrificio Missæ,
aut occasione audiendarum Confessionum, aut pro
concionibus, & similibus, sicut de patrimonialibus,
quia hæc non sunt bona beneficij, sed super-
dium propriæ industriæ & laboris quorum bene-
ficiarius absolutus est dominus. vt per Nau. de spoliis
Cleric. §. 1. n. 2. in fine, & de redditibus, q. 1. mo-
ni. 19. Grassi d. quest. 34. numero 2. Iacob.
de Grassi in arvis dec. p. 1. lib. 2. cap. 100. n. 19.

Septimo infertur cum, qui percipit pensionem
ex aliquo beneficio, non posse, vt voluerit, eam
dispendere, & proprio testamento de redditibus ex
ea percipere testari: quia pensio equiparatur bene-
ficio in hac materia, vt per Nau. de redditibus, q. 1.
monit. 31. numero 1. & §. & de spoliis §. 8. n. 8. per
Extrauag. Pii V. de spoliis Cleric. quam citat rod. §.
8. in princip. Rodoa. de spoliis eccles. q. 3. n. 12. &
de rebu. Eccles. rub. 33. q. 1. ad fin. Nicol. Garc. de
benefic. p. 1. c. 5. n. 161. Filline tract. 43. cap. 4.
q. 12. Oppositum tamen tenent Gig. de pensib. lib.
quest. 51. n. 2. quem refert. & sequitur Con. in d.
cap. cum in offitio, n. 6. in fine Menoch. de arbit.
casu 171. n. 12. Nald. verb. fructus, num. 7. Galet
in margarita casum consensum, verb. fructus, vers.
distributiones, Zetoli in praxi Episcop. verb. Pen-
sionarius, §. 25. Azot. instit. moral. p. 2. lib. 7. cap.
9. q. 12. & lib. 8. cap. 11. q. 4. & §. me citato in hoc loco
Tambur. d. disp. 11. q. 15. n. 17. Sanch. in opus.
moralib. lib. 2. c. 2. dub. 17. n. 4. cum seq. ex eo,
quia hodie pensiones non solent pro ecclesiasticis
beneficiis deputari, & idem regulariter laici non
nunquam assignari vidimus: cum quia traduntur ad
sustentandam Clericis vitam, ac proinde rependantur
necessaria ad hoc vitam etiam, quia vili Canice re-
ceptum est, vt pensiones de curia, & nonnulla solu-
ta trahant ad sustentandam vitam, denique quia Concil.
Trid. sess. 24. de reform. can. 1. loquitur de habenti-
bus beneficia, non autem de pensionariis. Ego tamen
cum Conar. de spoliis p. 2. c. 5. §. 6. Ludon. Com.
in reg. de triuual. q. 1. c. 1. prim. Mand. in reg. 16
de concursu super beneficio q. 36. & alijs citatis per me hoc
lib.

De Fructib. benef. in gen. & c. Cap. XVII. 311

lib. cap. 11. de pens. statim post princ. distinguen-
dum puto inter pensionem ecclesiasticam, quæ con-
ceditur ad titulum beneficii aliquo onere spirituali
adfecto, & inter illam, quæ ad talem titulum non
conceditur; primo casu procedit opinio Namarii:
secundo vero Gigantis, Con. & aliorum, nec ad
summam aliud evincunt vniuersæ partis funda-
menta Extrarag. autem Pii V. non est simplex &
absoluta; sed secundum quid, & ad effectum, quem
Pius V. intendit.

34 Octavo inferitur, non posse Commendatarios
Equites S. Jacobi, & Calatravæ, Alcantaræ & si-
miles, de fructibus & redditibus Commendatum
ita liberè disponente, & expendere, ac ceteros saecu-
lares, ex rationibus & fundamentis, quæ latè ad-
ducimus hoc libro cap. 7. de præscript. vers. ex qua
ratione.

35 Nonò inferitur, beneficiarium posse ex fructibus
fructibus alere filios, non solum legítimos, verum
etiam spurios; dum aliunde non habet, quo ipsos
alât: hoc enim est opus pietatis, ex qua pater
tenetur erga filios, vt per Palat. in rep. c. per vestras,
de donat. inter §. 23. n. 13. Aucund. res. i. o. n. 3.
D. Barbo. in l. 1. p. 4. n. 13. ff. soluto matr. Nam. de
spolijs Cleric. §. 1. g. n. 10. cum segg. Molin. de iustit.
erati. 2. disp. 146. Azor. insit. moral. p. 2 lib. 7. cap.

36 10. q. 10. Fillius. tract. 4. §. 4. q. 19. n. 36. Tambur.
disp. 11. q. 15. n. 16 qui etiam afferunt filium
illegitimum posse tuta conscientia accipere sibi ne-
cessaria ad alimenta ex bonis ecclesiasticis patris, &
Cameram Apostolicam teneri ei consulere ex bonis

37 patris, quæ spolio subiecit. Imò & locorem inopem,
ac frates egentes alere posse, & alios quoque pau-
peres consanguineos resoluunt Corduba de Lara in
l. si quis à liberis §. idem rescripti n. 95. & segg.
D. Barbo. in d. l. 1. p. 4. n. 132. ff. soluto matr. vnde
de aliment. tit. 1. q. 25. n. 18. & 18. Nicol. Garc. de
expens. cap. 3. num. 32. Nau. in apolo. de reddi-
tib. q. 2. manit. 16. n. 2. D. Roderie. à Cunha in
comment. 2. ad cap. omnia. n. 4. disp. 31. Jacobo de
Graff. d. p. 1. lib. 2. cap. 100. n. 27.

38 Decimò inferitur culpa ex fructibus, & reddi-
tibus Ecclesiæ fieri ipsius Ecclesiæ, vt aperte habe-
tur ex Carthag. Conc. III. in c. pla vir, 12. q. 3 &
ex Conc. Tolet. IX. in cap. Sacerdotes 1. 2. q. 4 & ex
Conc. Agathen. in cap. Presbyter 1. 2. q. 4 & ex Cõc.
Brachar. III. cap. 8. in cap. quicunque, eadem causat
q. vbi statuitur, quòd non possint illa donari alieni,
vt ex Concil. Hâlpalen. I. in cap. fixum 12. q. 5. &
in cap. res in Episcopatu. 12. q. 2. & docetur Sacri-
ment. de redditib. eccles. p. 3 cap. 2. n. 1. cum segg. vbi
n. 5. subdit, quòd ipso facto dominium transfer-
retur in Ecclesiam, Azor. insit. moral. p. 1. lib. 7. cap.
10. q. 1. Con. in cap. 1. de testam. n. 5. Redoan. de
spol. q. 3. n. 27. Molin. in sum Theolog. moral. tract. 6.
cap. 9. n. 56. Valq. de redditib. eccles. cap. 1. §. 3.
dub. 1. per res. Valer. Reginald. in præci ferè pau-
per. lib. 30. n. 10. Fillius. tract. 45. cap. 4. q. 6. n. 9.
Tambur. d. disp. 11. q. 15. n. 18. Ratio est; quia
bona ex pecuniis & fructibus beneficiarium empta
subiunguntur Cameræ, & sicut Apostolico, vbi est
vñs spoliorem ex Constat. Pii IV. & Pii V. Ergo non
sunt bona quasi patrimonialia ipsius beneficiarij;
tum, quia Ecclesiæ comparatur pupillo, minori,
& ciuitati; sed empta à rotore, curatore, vel admini-
stratore, ex pecuniis pupilli, minoris, vel ciuitatis
sunt ipsius minoris, pupilli, vel ciuitatis, ex cuius
pecuniis empta sunt, l. si res preposui. C. de rei vindic.
ergo etiam empta à beneficiario ex pecuniis Eccle-
siæ sunt Ecclesiæ.

Vndecimò inferitur posse beneficiarium ex fru-
ctibus beneficii moderatam & rationabilem dotem
fil. x. spuat, vel foroc tradere, dum aliunde non ha-
bet, quo illis consulat: nam dos in locum alimenta-
rum sufficit, & subrogatur. Sicut ergo licitum est
alere, ita etiam competentem, spectato beneficiarij
gradu, dotem tradere. Ita Anton. per text. ibi in
c. p. 3. de arbit. Palat. in repet. cap. per vestras. de do-
nat. inter virum & uxorem. §. 1. 3. numero 12. Sylu. in
sum. verb. Cleric. 4. quest. 1. §. Nau. de spolijs Cleric. §.
19. nu. 19. cum segg. vbi numer. 12. limitat pro-
cedere in filiis, qui aliunde non haberent, quo se alci-
rent, Molin. de iustit. tract. 2. disp. 146. Mart. de iurisd.
dist. part. 4. casu 163. Valer. Reginald. in præci ferè
pau. lib. 30. tract. 3. num. 101. & segg. bus. & plu-
res alij, quos illi refertur, Jacobo Anton. de Mauro
alleg. 6. à num. 8.

Sed quaerendum à nobis est, quid sit in causa,
quòd cum Clericus foroc dotem dederit insit, qui-
dem secundum supra resoluta, iudicauerit, tamen
text. in dist. capite 3. de arbit. arbitrium pernicio-
sum, quo Clericus ex fructibus beneficii cogatur
promissam foroc dotem soluere: etenim consuetio
Clerici fidei interpositione firmata, qua quinque
solidos foroc in dotem promittit annuatim soluen-
dam ex decimis suæ Ecclesiæ, licita est, & ab omni
simoniae labe remotissima, quippe cum nullum om-
nino spirituale deure pro temporali, sed temporalis
obligatio soluendæ dotis executioni deure, & ad-
impleatur ex fructibus beneficii, qui in mera tem-
poralitate consistunt: ergo arbitrium in ea forma
peccatum nullam iniulitæ, aut simoniae labem
innotuit, eo maxime quia, vt expendit Cened. dist.
colleff. 102. numero 2. Clerici verum habent domi-
nium reddituum Ecclesiasticorum & quia tales de
illis possunt disponente, vt supra latè ostendimus.
Contra eundem text. in capite 3. non parum obstat,
quòd Clericis liberum est alienare fructus suorum
beneficiorum, idque ad vitam alienantis, capite de
cetero, & capite veniens. 8. de transact. vel saltem ad
sepecentium, capite vlt. ne Prælati vires suas, vbi glof.
vlt. caput. 2. de locat. Cleric. 1. de rebus Ecclesiæ, non
alien. quoniam enim Ecclesiæ, Ambrosius, ille titulus
inter, communis, secundum aliquorum intellectum
prohibeat alienari, vel etiam vltra triennium locari
bona immobilia, Ecclesiæ, vel mobilia pretiosa Deo
dicata, iuxta priora verba eiusdem Extrarag. à qui-
bus Paulus II. ibidem exorditur, non tamen prohi-
bet alienationem fructuum talium bonorum: vnde
tempore illius Extrarag. liberum erat beneficiariis,
redditis & oblationibus locare vltra triennium, &
etiam alienare saltem ad modicum tempus dist. Clem.
2. obseruare Doctores communiter, Con. lib. 2. vlt.
capit. 16. numero 4. Aucund. de exequend. mand. ca-
pit. 4. num. 31. Rodoan. de rebus Ecclesiæ quest. 6. de lo-
cat. rerum Ecclesiæ & Extrarag. à nu. 4. Cened. dist.
colleff. 102. num. 3. qui in hunc sensum prius videri
intelligendum S. Concil. Trident. sess. 25. de reform. cap.
11. vers. locat.iones verè; & tandem ipse Cened. ha-
rum difficultatum mole oppressus affirmat ex diamet-
etro pugnare cum decisione d. c. 3. & tem hanc vix
adeò esse difficilem, vt velut ænigma obscurissimum
interpretatione indigeat, ad maiorique ingenia re-
mittendum.

Quare Anton. in d. cap. 3. num. 11. Imol. n. 13. Abb.
notab. 2. communis ex Titio de retratu lig. §. 1. glof.
7. num. 50. D. Barbo. in dist. 1. part. 4. n. 13. vers. &
notab. intelligitur propterea in sæpè citato c. 3. dam-
nari arbitrium, tanquam perniciosum, quia præ-
stabit facultatem creditori, vt ipse possit propria
auctoritate

authoritate sibi capere fructus beneficii, donec sibi satisfieret de debito contra *reg. l. non est singulis. 137 ff. de reg. iur.*, cum his, quae *Cum in c. quomodo pascunt in initio, 2. p. n. 6. Valise. conf. 173. a numero 17.* Sed non placet; tam quia id, quod praecipitur ex sententia arbitrorum, non dicitur capi propria auctoritate, vt patet, nec in aliquo offenditur d. *reg. non est singulis*; tum etiam, quia licet verbum, *capere*, & verbum *accipere* differant in eo, quod Iureconi. expenditur in *l. aliud est capere 71. ff. de verbor. signif.* nunquam tamen importauit, quod quis propria auctoritate capiat, vel accipiat, quando illud per Magistratus faciendum est. Existimo tamen rem esse facillimam, & abique villo labore. text. in *d. c. 3. intelligendum cum gloss. 2. & 3* ibi propterea arbitrium dantur, quia, vt text. habet, poterat in posterum perniciosum existere Ecclesiae, veluti si post mortem Clerici foror, & ipsius maritus eadem decimas retinere consentirent, vt quando Ecclesiam libus & impensis, & quod graue est per iudicium, arg. *l. minoribus, 6. in fine*, cum multo ibidem, *ff. de minor.* qui intellectus euidenter constat ex rationibus, & verbis text. ibi, *quoniam huiusmodi arbitrium Ecclesiae posset in posterum perniciosum existeret*; praeterea, cum arbitrium fuerit abique vlla temporis praesumptione absolute conceptum, & ita in perpetuum, arg. *l. 1. ff. pro socio, gloss. verb. eius, in d. Clem. 1.* vnde alienationem continetur d. *Clem. 1.* & adeo abique debitis solemnitatibus, & videndi vtilitate valere non poterat text. ibi, cum his, quae *Con. d. c. 16. in prin. & a n. 1. Valise. conf. 76. n. 2.*

⁴¹ Quo supposito intellectu, parum obstat, quae *Cens. d. loco* in contrarium expendit. Ad primum enim libenter agnoscimus licitam esse conuentionem, quia Clericus etiam ex redditibus beneficii forori ducem promissit, neque vitam in se aut iniustitiae aut senectutis labent inuoluerit; & ideo arbitrium neutro ex his capite impediari; sed ex eo, quia vel in posterum esse poterat Ecclesiae perniciosum, vt text. habet, quia alienationem continet, vt modo considerauimus; quod autem beneficiarii verum dominium habeant suorum reddituum, & & quia tales de eisdem valeant disponere, vt constat ex supra reuoluis, non potest operari, vt arbitrium Ecclesiae perniciosum inuolueretur arg. *l. nemo potest 18. cum sua materia, ff. de legat. 1.* Ad vltimum negandum est liberum esse beneficiariis alienare redditus suorum beneficiorum ad vitam, siue alienantis, siue percipientis, vt fatis constat ex *d. capite 2. d. capite vltimo ne Praetati vicesint*, d. *gloss. verb. cum*, per text. ibi in *d. Clem. 1.* Ad text. vero in *d. capite de caetero, & de c. veniens*, respondetur, si supponamus Iura illa agere de transactione ad vitam solutimodo transigentium abique villo successorum praedictio, atque ita ibidem non dari veram & absolutam alienationem, de qua Iura & Doctores loquuntur, dum prohibent alienare prohibent transigere, *l. si non solum 4. C. de praed. minorum* quo supposito respondetur *d. capite de caetero, & de c. veniens*, agere de transactione, & ita de compositione super re dubia, & licet incerta, vt constat ex reciproca transactionis definitione, ac finibde certo dici non posse, qualisnam ex transactionibus rem ad suam Ecclesiam spectantem alienet, cum sub iudice lis sit, vt supponimus, & coningere possit, vt dans certam quantitatem ad nihil maiorem posset per sententiam condemnari, & vice versa, & ideo non mirum, si huiusmodi compositiones ad vitam dancia

authoritate Iudicum factae sentiri perecipiantur; quia directe non offendunt regulam *cap. sine exceptione. 12. quest. 2.* neque in *de rebus Eccles. non alien* sed nihil ex his descendit arbitrarium, de quo agimus: quippe cum ita abstinere, & in infinitum conceptum posset in posterum reddi Ecclesiae perniciosum, propter illa, quae modo expendimus.

⁴² Duodecim inferitur pro debito patrimoniali, vel alterius speciei redditus beneficii capi posse in causam iudicari, non in perpetuum, sed ad tempus, donec debitum satisfiat, damnatione Clerico relinquatur necessaria ad satisfactionem; i quod autem in perpetuum capi non possit, probat text. sic necessarium intelligendus in *d. c. 3. de arbit. vbi Abb. numero 2. Turq. de retractu lig. 6. 1. gloss. 7. non. 50. arg. c. 2. de locato d. c. vlt. ne Praetati vicesint, d. c. de caetero d. c. veniens, & de translat. c. nisse sent. ad finem de probend. c. praeterea. 8. & ibi gloss. pen. de censib. Ratio est, quia redditus beneficii capi non possunt à iudice in causam indicati, quando notabile praesumptione Ecclesiae interrogat, & alienatio inuolueretur abique iuris solemnitatibus, vt supra ostendimus *corol. 3.* sed vnumque inconueniens resultat, quando redditus beneficii capiuntur in perpetuum, etiam in causam indicati, vt insinuat *d. c. 3. ibi, perniciosum existere & ibi, Ecclesia. vbi, glossa verb. existere* testatur praedictum hoc de iure Ecclesiae non inferri; de facto tamen considerat interrogari in eo, quod ille, cui ex causa decem redditus fuerant indicati, Clerici dotantis mortem eos retineret, in quo Ecclesiae condicio satis deterior redderetur, gloss. *d. verb. existere Abb. n. 2. & omnes in d. cap. 3. Ignit. &c.* quae quidem ratio praedicti sic considerata cessat, quando ad iudicatum legitimum fit ad tempus, donec debitum persoluitur, *d. cap. 2. de fideiuss. ibi, tandem, &c. Valise. conf. 76. n. 2.**

⁴³ Decimo tertio inferitur, quod licet secundum vltiorem sententiam, beneficiarii suorum reddituum, vel portionum, supposita diuisione, verum & proprium dominium habeant, vt supra reuoluimus; de illis tamen bonis, vel similibus ratione Ecclesiae testatis in alias personas praeter Ecclesiam testari non possunt ex legis humanae prohibitione. Probatur. Is, qui neque ex defectu aetatis, vel intellectus, neque ex defectu dominij, aut ex vi alterius inhabilitatis testari nequit; sed ex eo solum quia lex propter debitum charitatis interdixit, testari non potest ex sola legis humanae prohibitione: sed de huiusmodi bonis Clerici testari nequeunt, non ex defectu aetatis, aut intellectus, neque ex defectu dominij, aut ex vi alterius inhabilitatis; sed ex eo solum, quia lex interdixit, ne officio charitatis offensa fieret: igitur hoc totum ex legis humanae prohibitionem factum consilii debet. Maior constat: quia vbi proponitur testator verum dominium cum legitima aetate, & intellectu, nec alia datur inhabilitas, sed solum ne speciem ingratitudinis incurat, nunc in officio charitatis nequidem concludenti, sed iustioris deficiat, nullam inuenimus legem dum non neque naturalem, neque posituam, quae testari prohibeat; sed solummodo legem humanam antiquorum Canonum, & praecipue Apost. *con. 77. item. 1. Coucl. c. vlt. de peccol. Cleric. & in simili in Episcopis constitutum est in capite Episcopi 12. quest. 1. cap. rei in Episcopatu 12. quest. 1. c. fixum 12. quest. 5. Minus patet ex suppositione Igitur, &c. Probant *corol. Doctores in c. cum in officio, & in c. quia nobis, & in c. relatum cum**

cum similibus, de testam. Nec contrarium probat d. c. cum in officio sibi, antiquis Canonibus, si intelligamus non de prohibitione alicuius legis divinae, sed solius humanae vetantis testari de predictis bonis in alias personas praefer Ecclesiam, cuius inquit quaesita fuerunt, ut supra probauimus: eò maxime, quia vltimatum est apud Pontifices, quando aliquid lege divina, etiam iudiciali statutum fuit, illius expressè meminisse. Patet exemplum in c. cum esset, 10. vers. quia verò, c. relatum sibi, quoniam, & c. de testam. c. 9. nouit 13. in princ. de iudic. c. in omni 4. in princ. de testibus cap. Parochianos 14. cum multis ibid. de decim. cap. quoniam 4. de censib. lib. 6. & alibi passim: ergo, cum in proposito nullius legis diuinae mentio fiat in d. c. cum in officio, sed solummodo antiquorum Canonum; satis probabile est nullius legis diuinae, sed humanae tantummodo prohibitionem referri, quod ibi Conuenero 5. vers. septimo, expressè facit. Quamuis omnes Auctores concordantes Clericos dominos non esse reddituum totorum beneficiorum, in effectu velut eisdem testari prohiberi etiam ex lege diuina naturali, quae factum prohibet, & omnem in iustam dispositionem de re aliena: quia omnia iura, quae ad hoc comprobandum allegant, procedunt ante diuisionem in quatuor partes, de qua supra egimus: quo tempore bona omnia ecclesiastica communia erant, nec ministri poterant aliquid accipere ultra propriam sustentationem: itaque enim, si aliter praedictis bonis vtebantur, & factum, & factilegium committebant.

44 Quapropter Ecclesiarum bona, fructus, & redditus non debent male à beneficiariis, & eorum Pretulatis impendi: illis enim tamen licet erogare, quantum ad vitam honeste, & cum dignitate, vel mediocriter sustentandum satis esse videatur reliquam autem ex pecunia partem, ne otiosa in arca sit, nulliūque profus vlti, omnem pauperibus erogandam censio, non propter hominum tantum gloriam, quae res quidem nos vanitatis nomine redargueret: non commodorum causa nostrorum, vilitatisque uegetia, quod sine dubio in sordidissimo quaestio poneretur; non denique inhonestae cupiditatis, libidinisque causa, qua in re intemperantiae crimine merito damnaretur, sed propter honestatem ipsam maxime & charitatem; pauperibus, inquam, speculatiue virtute viti, non improbis, scelestisque hominibus, si tuis etiam his, qui singulari in dominis, & beneuolentia & fide sunt; non scurris, sycophantibus, adulatores, quod plerumque fit; non denique diuitis affluentibus, sed his omnino, quos, ut dictum est, egentissimos, rerumque omnium inopia laborare non ignorant; atque ille quidem maxima laude dignissimus censeri debet, qui magno animo, pio, excelsio miserrimorum hominum indigentiam, non precibus aliorum, vel flagitationibus defangatur, sed vltro, benignè, prolixèque subleuat.

45 Meminerint tandem bona huiusmodi, non sibi data esse, ut suos dilectant nepotes, nec ut alta erigant palatia & Italia semper, in domibus Regum sine ad hoc usus; nec consanguineis diuitibus alia tradere possunt, quam illa, quae sibi parèe viuendo suberantur: nam sicut illa extant, ita etiam consanguineis licet tradere possunt, ut per Squilante de oblig. Cleric. p. 1. a. 16. Nolin de inst. tract. 2. disp. 146. quem refert Bouat. var. tract. disp. 4. de obligat. benef. puncto 1. m. 14. subdem Concil. Tri. sess. 25. de reformatione. 1. non extendi ad huiusmodi casum, cuius verba, quia pulchra sunt admodum in pre-

August. Barbof. de iur. Eccles. Pars II.

sentiarum annexenda duxi. Omnino vero eū interdici ne ex redditibus ecclesiasticis consanguineos, familiarē suos angere studeat cum & Apostolicum Canones prohibeant, ne res ecclesiasticas, quae Dei sunt consanguineis dantur; sed si pauperes sunt, ut pauperibus distribuunt; eas autem non distrabant pios distantes illorum causa. Ex quibus verbis clare constat non esse iudicandum de fructibus beneficiorum, siue de bonis patrimonialibus quia in istis habet Clericus liberam potestatem disponendi, & tam in vita, quam in morte ea dandi consanguineis, etiam vltra statum habentibus; & sic distribuit illis verò ecclesiasticis non sic ampla ei tribuitur potestas, nisi iuxta terminos à nobis supra perpositos. Certè præclarum exemplum est Benedicti XI. qui nullum ex suis propinquis ad aliquid Ecclesiae munus accessit: dicere namque solebat, Pontifices propinquos non habere, ut refert Matth. Tymp. in speculo Eccles. signo 104. Nicolaus IV. in cognatos, & affines ita semper affectus fuit, ut iis nihil plus deberet diceret, quam cuius bono. Itaque hoc quasi domestico vinculo expeditus, eò facilius omnes suas curas in communibus Ecclesiae commodis curandis defigebat Clem. IV. qui cum ante Pontificationem duas filias legitimè suscepisset, vni in Monasterio collocare triginta tantum libras dedit; alteri, quae marito suae conditionis nuptae, trecentas libras dotis nomine numerauit & hac conditione, ne quid amplius peteret: Habuere & nepotem Clericum, quem ex tribus praebendis, quas habebat, vnam ut eligeret, & reliquas diminere coegit. Instansibus amicis, ut potius nepoti maiora tribueret, respondit se Deo non auzem carni & sanguini acquisitorum & Pontificibus Romanis filios non esse, nec eis licere, quod suum non erat propinquis dare, refertur Matth. Tymp. ubi sup. sign. 15. Pelag. de planctu Ecclesiae. libro 2. capite 15. Vnde, quia lectu incunda, & fructuosa est epistola, quam ad nepotem Petrum Gosium scripsit eius verba subiungit. Adulter de nostra promotione gaudentibus, nos soli sumus, qui certius immeritam omnibus expromimus idcirco quod alius gaudium nobis subministrat meriti & factum. Satis vti scias, qualiter his auditis debes te gerere, si vti volumus, quod humiliter soluto debet esse, nec enim, quod nos vehementer humiliter, debet nostras extollere maxime cum honor huius saeculi momentaneus sit, & sicut res transiit manuum. Nec ad nos te nec fratrem tuum, nec ex alij nostris aliqui venire volumus sine nostro speciali mandato quia ipso sua fratris tui, si scias venire praesumeres, oportet, ut rediret eo fufus, sed neque in sororis tuae nuptijs quaras propter nos diuertere: nec enim nos habere propinquos, nec ut aliqui adintoret, si tamen ea filio militis dispensaueris in trecentis libris Turonensis tibi proponemus subuenire, & si alia quaesieris, nec à nobis denarium sperare visis: & hoc ipsum secretissimum esse volumus, & tibi, & mari saluamoda non esse. Vnde etiam scias, quod nulli nullatenus de saeculo nostro sub nostra sublimationis obtentu inflari volumus: sed tam Modestum quam Caelium illius viros habere volumus, quos habere si effemus, in simplici clericum Sybylum visis, & dic ei, quod loci non meret, sed remaneat apud Salsum, & omnem matritatem, & habitus honestati adheret, & preterea, apud nos pro aliquo non praesumit assumere: nam & ei, pro quo fuerit, essent inuitiles, & ipsi, qui rogauerint, dānos. Et si forte per aliquos ex hac causa munera offerantur, ea respice, si vult nostris gratia retinere. Saluta matrem, & fratres.

Plus V. Cardinalem Alexandrinum nepotem rebus agendis suam adiutorem se adhibuit, ut suam ipse auctoritatem retinendo, non vni omnia defectet.

deferret, sed graviora quæque ipse cognosceret, & cum amplissimum Patrum consilio moderaretur: Et cum multis Magnates, & Principes viri aliquando ei subicerent dones, & alia propinquis data subsidia, tenuiora videri, quam talis, tantique Principis cognatus deceret, pollicique largiori manu cum illis agi, respondit: *Quia etiam de his mediocri, ac salua conscientia dedimus, sepe nobis venit in mentem dubitare, hæc enim bona sunt Ecclesie, in eos tantum sacros usus, non ad luxum, aut ad diuitias propinquis à sanctis legibus destinata. Et ad summum Pontificatum à Deo vocatum fuisse dicebat, ut Ecclesia sua, non sit sanguineorum, aut commodi inferretur, aut cupiditas interfect Gabm. in eius vita, lib. 6. 14. Illud etiam liquet Magnatem quandam titulos & fortunas illustrem misisse, qui filium, nepotem Pontificis, Cardinalis Alexandrini fratri non sine petampla dote uxorem offerret, tam vnam ob rem, ut Pontifici sanguine iungeretur, cui Pontifex respondit, eius voluntati magnam habere re gratiam, veritatem nec Durcis, nec Marchionis, nec Baronis titulos velle se in suam gentem inducere, quibus honorum insignis nunquam antea claruisset. De hoc eodem nepote, qui vivebat apud fratrem suum Cardinalem, & suum habebat separationis magistrum, alloquutus Pontificem ipsum Cardinalis ipsum Oeconomi, cum familiam angere dicere oportere famulis domino Antonio Hieronymo assignandis. Tum Pontifex: *Quisnam verus est?* inquit, *ipse dominus Antonium Hieronymus?* Cum ille Cardinalis Alexandrini fratrem responderet, subitaneus Pontifex: *Cui, ait dominus Antonius?* Antonius est, & erit Antonium, non dominum Antonium: eique famulum vnum, vel alterum iussit accubari, addens velle ut sibimet ipse ministraret, ut amica: ita habetur in Epistola. 3. aliquorum grauium virorum de gestis Pij impressa per Fr. Archangelum Caracici de Papalca, Procuratorem canonizationis eiusdem Pij V. *Quis mihi des,* exclamabat S. Bernard. in epist. ad Eugenium antequam mori, videre Ecclesiam Dei, sicut in diebus erat antiquis, quando Apostoli lacebant retia in caputem, non in caputem argenti, vel auri sed in caputem animarum?*

- 10 Decimo quæto insinuat de suis propriis & patrimonialibus bonis, aut aliunde, quam per Ecclesiam acquisitis, Clericis disponere prohibito posse, & ad hæredes transmittere, capite Episcopi, cum seqq. 12. quest. 1. cap. de laici, vers. Episcoporum, 12. quest. 2. cap. 1. cap. seqq. 12. q. 3. cap. 1. & 2. 12. quest. 4. cap. 1. Et quia nos, cap. redatum, il 2. vers. ceterum, &c. requisisti, de testam. Con. in d. capite 1. de testam. num. 3. & numero 11. Molin. de primog. lib. 1. cap. 10. n. 26. Marta de iurisdic. p. 6. casu 24. n. 3. & casu 26. ex n. 1. Jacob. de Grass. in auri detis. p. 1. lib. 1. c. 1. 100. n. 29. vers. rursus Sanchez. in epist. moral. lib. 2. c. 2. dub. 50. Sed & pecuniarum intuitu Ecclesie, vel clericatus questum, nisi sit profectum, id est, de bonis, vel redditibus Ecclesie acquisitum, patrimoniale intelligitur, ita ut transferatur ad hæredes, sicut notatur in cap. si manifesta 12. q. 1. Verum, si Clericus temore, pro adeptus esse beneficium, nihil proprii habuisse probetur, quicquid mortis reperitur habere de immobilibus bonis, aut etiam mobilibus, non modice æstimationis presumunt de Ecclesie redditibus comparasse: & ideo transire non poterunt ad hæredes, cap. 1. de pecul. Cleric. At, si constituerit ante adeptum beneficium bona habuisse, ipsiusque beneficii redditus tenuis esse,

tunc semper bona, quæ reperta fuerint, presumuntur potius quesita ex bonis Clerici, quam Ecclesie, Abb. in d. c. 1. n. 3. & in d. cum affert, n. 24. de res. Rom. conf. 346. Beroni. conf. 7. n. 7. vol. 1. Rot. decif. 182. n. 7. & 10. p. 3. diuers. Mascard de probat. cemel. 117. n. 31. & 32. Bellet. disquisit. clerical. p. 1. cit. de bonis Cleric. §. 6. n. 8.

In dubio autem, an peculium relictum à Clerico sit de bonis Ecclesie profectum, an verò potius aliunde questum? erit pro Ecclesia presumendum, ut ad hæredes defuncti non transeat, cap. quicumque. in fine, 12. q. 3. notatur, in d. c. 1. cum seqq. de pecul. Cleric. Menoch. de arbit. casu 195. n. 9. & de presump. lib. 3. pref. §. 3. Marta de iurisdic. p. 4. casu 24. n. 10. Petr. Enriq. conf. 17. n. 4. Bellet. d. cit. de bonis Cleric. §. 10. a princip. Rot. in Arbo. ren. spoli 17. hony 1624 coram bon. mem. Patriarcha Mantzanedo. Quod si Clericus aliquid proprium obdinebat, ignoretur autem, de quibus rebus in specie, vel cuius quantitas sit peculium questum, quod in morte ipsius reperitur, erit inter Ecclesiam, & hæredes defuncti diuidendum, cap. 1. in fine, 12. q. 4. arg. cap. Sancto, & ibi Host. de success. ab intest.

Ad huiusmodi autem ambiguitates tollendas, cum Canonici non patientur, ut neque Ecclesie bona minuantur, aut pereant, neque Clerici in rebus propriis damnum patientur, statuerunt in cap. manifesta. cum seqq. 12. q. 1. & in cap. c. 1. quest. 3. ut manifesta esse debeant, quæ ad Ecclesiam pertinent, & ut sint etiam manifeste res propriæ Clerici, vel Episcopi, aut cuiuscunque Prelati, ac propterea si Clericus, vel Prelatus de bonis Ecclesie alia bona, præteritum verò immobilia acquisierit, debet eius rei scriptum Ecclesie nomine conficere; non autem propriis visibus deponere, cap. 1. & fin. 12. quest. 4. cap. Præbyter. de pecul. Cleric. ne irruator rerum ecclesiasticarum iudicaret. capite 1. 12. quest. 3. sed neque alieno nomine potest Clericus eadem usurpare, cap. inquirendum. de pecul. Cleric.

De his autem rebus, vel bonis, quæ Clericis, vel Prelatis post beneficium adeptum conferuntur, vel donantur, aut accedunt, ita quidem est Canonibus definitum, ut si sint oblationes, vel relictæ fidelium, quæ pro salute animarum suarum Ecclesie intuitu relinquuntur, aut etiam ipsi non cum Ecclesia offeruntur: quia id pro redemptione animæ suæ, non pro commodo Sacerdotis probantur offerre, non quasi suæ propria, sed ut Ecclesie donata inter bona Ecclesie deputentur, nisi, videlicet, tales finet, quæ pro victu, aut necessitate personarum ad quotidianos usus donantur, quamuis etiam pro anima offerantur, cap. Episcopi 12. q. 1. c. Pontifices 12. q. 3. d. cap. requisisti de testam. d. cap. inquirendum, de pecul. Cleric. Et Pius IV. in sua Bulla incip. Grane nimis, prohibuit beneficia quoscunque testari, donare tam inter vivos, quam causa mortis, codicillis facere, legare acquisita in fructibus Ecclesiasticis etiam ad sanorem piæ causæ absque licentia S. Sedis Apost. cuius meminerunt Nald. in sum. ver. beneficium n. 4. Nouat. in sum. Bullar. tit. de beneficiis fructibus prohibitis testari. Sanè quicquid Presbytero intuitu tantum commodi sui ex am. cinia, vel cognatione, quocunque modo donatur, aut etiam Ecclesie per huius commissum, ut scilicet, ipsa illud alteri prestare grauetur, inter facultates suas Ecclesia numerare, aut retinere non poterit cap. quicumque 12. q. 3. d. c. Pontifices, in fine.

Præterea,

De Fructib. benef. in gen. &c. Cap. XVII. 315

33 Porro, si Clericus, vel Prelatus damnum aliquod Ecclesie bonis intulerit, aut quia alienauit, aut verò defecit statuere in cap. *Episcopus, qui filios* 12. q. 2. & in cap. 212. *quest.* 4. ut restitueret de propriis bonis teneatur, sicut contra quosque, si ipse pro rebus Ecclesie detrimentum in bonis suis pertraheret & id comprobare poterit, est ei de rebus ipsius Ecclesie satisfaciendum.

Mutuis modis, & aliquibus casibus possunt Clerici de bonis & fructibus Ecclesiarum intra acquirere disponere. Primum si sunt Cotiales & incolae vrbis, ac eius Romani originarii in vrbe, & eius districti intra decem milliaria decedentes, isti enim possunt libere disponere de fructibus, & emolumentis iurorum beneficiorum, & similiter non faciunt spolia de bonis in dicta vrbe, & eius districtu productio exiitibus, *Paulus I in sua Constit. incip. In eminenti, sub die 8. Aprilis 1606.* cuius meruerunt Nald. in *sum. verb. Clericus* n. 45. & Nouat. in *sum. Bullarj tit. de beneficiorum fructibus* num. 4. quo privilegio minime gaudent beneficiarii beneficia personaliter resignantes requirentia obtinentes, si extra residendum decedant, iuxta *Constit. Pij IV. de anno 1564.* contra non residentes editam quorum bona ex ecclesiasticis fructibus acquisita Cameræ Apost. applicat, sub lata eidem licentia generali eis concessa, & specialia, si eam obtinuerint, quam eis saluam esse vult si residant. Secundo de distributionibus quocumque poterunt testari, Azor. Ft. Emman. Vgol. Bellet. & alij, quos refert & sequitur Natur. *vbi supra* n. 11. Tertio de pensionibus, idem Natur. *num.* 14. Quando ex causa renunciationis, idem Natur. *d. loco num.* 7. Quinto de bonis & rebus acquisitis occasione beneficiorum, quæ sibi acquisiuit parce viuendo, ut per Garc. de *benefic. p. 2. cap. 1. num.* 9. Nald. *d. loco num.* 15. Nau. *d. tit. de beneficiorum fructibus* n. 5. Greg. XV. *decr.* 401. n. 6.

36 Hæcque dicta deseruiunt, ut scire possimus, de quibus rebus Clerici mortuos disponere possint aut minime. Nunc verò est perquirendum in casu, quo nullum fecerint testamentum, aut factum iuribus non subsisteret, seu esset defuncti voluntas habuerit, quis in bonis eorum succedere debeat, quia in re sciendum est tria genera locorum posse in huiusmodi bonis habere, videlicet, eos, qui legitime de iure ab intestato succedunt; item Ecclesiam, cui seruauit, tertio, Romanum Pontificem, seu Cameram Apost.

37 Quod enim ad primos successores attinet, respondendum, quòd in his tantum bonis, quæ transmissi possunt ad hæredes, quæ scilicet, patrimonialia verè aut quasi patrimonialia existunt, id est quæ inuentu magis personarum, quàm Ecclesie, quamvis ratione Ecclesie sint acquisita, de quibus ostendimus Clericos posse testari, succedunt cognati eorum, aut consanguinei, vel alij, qui de iure ciuili ab intestato essent legitime successuri, cap. *Episcopi* 12. q. 1. cap. *sunt manifesta*, cap. *fixum*, cum similib. 12. q. 1. *Auth. de eccl. tit. 5. si quis Episcopus*, Roland. *conf.* 12. num. 19. & 61. vol. 4. Bellet. *disquis. cleric. p. 1. tit. de bonis Cleric.* §. 14. num. 1. His vero defunctis (aut quis non extet, aut quia ex causis iure expressis à legitima successione excluduntur, succedet Ecclesia, cui seruauit c. *fin.* 12. q. 5. *et acquisiti*, c. *relatum* 2. de *testam. c. 1. de success. ab intest.* *verpus conf.* 73. 8. col. 2. *Peregr. de iure fisci*, l. 4. tit. 3. *et 10.* Azor. *insit. mor. p. 2. lib. 2. c. 3. quest.* 11. Bellet. *d. tit. de bonis Cler.* §. 14. num. 3. Si tamen sit Clericus coniugatus, eius vxor in bonis illius præ-

Angust. Barbos. de her. Eccles. Pars II.

feretur Ecclesie, d. c. *sunt manifesta* 12. q. 1. *si quis Presbyter, C. de Episc. & Cler.* quòd enim canones aliqui indistinctè affirmant Clericis ab intestato decedentibus non alios quàm Ecclesiam succedere, vt in cap. *quicumque in fine*, 12. *quest.* 5. & in cap. *fin.* 12. q. 5. & in c. 1. de *success. ab intest.* hoc per alios Canones exponitur, vbi alios non habent legitimos successores, sicut colligitur ex d. c. *Episcopi*, & ex d. c. *sunt manifesta*, & ex d. c. *quicumque*. cum aliis. Hoc tamen consilium in c. *Episcopi*, qui filius, 12. q. 1. vt qui legitimos successores non habet, si condere testamentum voluerit, alium, quàm Ecclesiam, non relinquar hæredem.

De secundo igitur genere successorum dicetur, quòd non solam in bonis Ecclesie vel inuita Ecclesie, acquisitis, de quibus Clericus testari non potest, cognati exclusi, immediate succedunt Ecclesie, cui seruauit, est enim est beneficium, quòd moriens obtinebat, c. *illud*, cum similibus 12. q. 2. c. *fin. de pecc. Cleric. c. 3. relatum* 2. de *acquisiti*, de *test.* d. c. 1. vbi gloss. & Doctores, de *success. ab intest.* sed etiam in ius, de quibus testari libere poterat, in eo, scilicet, casu quo legitimos successores non habeat, c. 2. & §. 12. q. 3. sicut in bonis laicorum eo casu ius in substitutione succedit, l. 1. c. *de bonis vacan.* lib. 10. *Ordin. Reg. Luisi* lib. 2. tit. 26. §. 17. & apud Castellanos l. 3. tit. 15. p. 6. & l. 12. tit. 8. lib. 3. *mon. recap. Mol. de iust. ar. 2. disp.* 16. c. *concl.* 11. *Surd. de adm. tit.* 1. q. 1. d. num. 16. Cabed. *Lysian. dec.* 51. & §. 2. & 61. d. n. 1. p. 2. ubi continget, vt Clericus aliquis intestatus decedat, qui in pluribus Ecclesiis beneficia obtinebat, eo casu bona illius inter omnes Ecclesias illas erunt diuidenda, pro rata beneficij quòd à singulis obtinebat, de c. *relatum* §. *fin. de testam. arg. cap. 1. vers. Si vero* 12. q. 4. Quod si beneficium erat in Alcatu tantummodo, vel Capellæ Ecclesie, non Ecclesie ipsa sed Capella, sive Chapellanus successor in bonis huiusmodi, vel eorum parte succedet, vt notatur in d. c. *fin.* 12. q. 5. & in d. §. *si quis Episcopus*, in *auth. de ecclesiasticis titulis*.

Porro, dum dicimus Ecclesiam succedere, duobus modis intelligendum inuenimus: aut enim Ecclesia illa est Collegiata, seu Conuentualis, & eo casu Collegium ipsam vel Conuentus, aut Congregatio, non autem Episcopus vel successor in beneficiis succedere intelligitur c. *illud* 12. q. 2. c. *relatum* 2. *vers. nomine*. Aut Ecclesia est simplex: & tunc succedat in beneficio illius Ecclesie vel Capellæ solus pro Ecclesia ipsa, vel Capella succedet, quare non patronus Ecclesie, vel Capellæ succedet in bonis defuncti, quamvis etiam esset persona ecclesiastica, in bonis vero eorum, qui beneficium absque Ecclesie alicuius, aut Capellæ administratione obtinebant, si nullum legitimum successorem habuerint, Collegium vel Conuentus aut Congregatio, ad quam ille pertinebat, vel Episcopus ei deficiente, vel ex loci consuetudine in omnibus bonis succedet d. c. *requisiti* in *fin. de test.* Host. in *sum. de success. ab intestato* §. *quid sit Ecclesia*.

Vtrum circa hæc omnia sciendum est quòd ad tertium genus successorum attinet, quòd cum Romanus Pont. tanquam Christi Vicarius omnium bonorum ecclesiasticorum administrationem de iure obtineat, & supremum ius in omnibus Ecclesiis, & beneficiis habeat, cap. *si à Sede de prebend.* in 6. Clem. 1. *et lit. pend.* quatuor Episcopus singulis, & Ecclesiarum Rectores hoc ius in suis diocæbus & Ecclesiis, atque bonorum ecclesiasticorum administrationem, quantum, & quomodo Ecclesie necessarium, atque expediens videbatur, dimiserit.

D d 2 &c

de propterea etiam fluxerit, vt bona, & redditus Ecclesiarum vacantium ipsius Ecclesiis, vel in eorum vtilitatem expendendi, vel successori in beneficio dimittendi affectuarentur; nihilominus ius illud superemum, quod in huiusmodi bonis obtinere dignoscitur, non adeò à se abdicant, vt nouis emergentibus causis non valeat de huiusmodi rebus, prout necessitas, vel vultus Ecclesiarum iussit, libere disporre, atque tractare. Hinc est, quòd multoties consuevit fructus Ecclesiarum vacantium aliquibus Episcopis ad certum tempus concedere, pro subleuando onere debitorum, quo Ecclesie grauibantur, *cap. tua de verb. signif. c. si propter, de re script. in 6. cap. si tibi, de prebend. anter. lib. Extravag. postulasti, eodem tit. inter commun.* Hinc est etiam, quòd de fructibus beneficiorum vacantes certam pensionem alteri ab Ecclesia persoluentem certis de causis sæpius assignauit, vt *supra de pensionibus*, vidimus. Rursus & hinc est, quòd fructus aut bona vnius Ecclesie alteri ex causa aliqua perpetuo tradidit, & vnuit, aut partem eorum alteri tradendam constituit, vt de vniuersibus vilius est. Et denique hinc est, quòd pro subleuandis oneribus Cameræ Apost. & ad subueniendum necessariis impensibus, qui pro vniuersalis Ecclesie statu, his præteritis temporibus inflare nescuntur; tum partem fructuum beneficiorum vacantium, qui ab eadem Sede conferuntur; tum etiam bona Clericatum decedentium eo modo, quem exposuimus, sibi, & Cameræ Apostolicæ reservare censuit, ac debere constituit, de quo etiam exemplum in *Extravag. ad vniuersales, vers. ut quia propter assiduas, de transg. & pace inter em. necnon decimam*, vel aliam partem fructuum omnium beneficiorum, pro certo tempore sibi, aut Principibus secularibus ex publica causa plerumque exolui præcepit. Vide: *Extravag. declarationis, de detrim. inter com. S. Antonin. p. 2. tit. 4. c. 3. §. 4.*

61 Nunc verbò circa bona Clericorum decedentium, quæ spolia nominantur ex Summorum Pontificum Pauli III. & Innocentiorum Constitutionibus, & ad earum intelligentiam breuiter est notandum, quòd nomine spoliatorum, ac tantummodo bona etiam immobilia ad prædictam Cameram declarantur pertinere, quæ à persona ecclesiastica desuncta etiam Regulari ex bonis, vel redditibus ecclesiasticis mediata, vel immediata quæsitæ fuerint, aut redditus ipsos, vel fructus exstantes: ex patrimonialibus verbò, vel quasi patrimonialibus, de quibus, scilicet possit testari, nihil nisi ea quæ ex illius negotiatione quæsitæ fuissent, quæ sibi etiam tanquam spolia exoluit Apostolica Sedes: sed neque emptæ, aut comparatæ ex Ecclesie fructibus, ex quibus Ecclesia, vel beneficium percipit, redditus vel ipsæ donauit Ecclesie, per *capit. fin. de preb. Cleric.* nec ornamenta, aut vestimenta, vel vasa sacra, & alia huiusmodi ad cultum diuinum parata, etsi nondum sine Ecclesiæ tradita, quia in iis Ecclesia succedit, neque lignea quadam vniuersalia domus, veluti scæmæ, vel cathedra, aut mensa, & arcæ, & similia lignæ, vel lapideæ etiam de Ecclesie fructibus comparatæ, quæ vult in desunctorum domibus conservari. Et denique nulla bona Clericorum, qui dum viuere, beneficia eorum, vel pensiones valorem 30. ducatorum cameralium non excedebant, nec fructus ante litterarum Apostolicarum expeditionem, aut aliis male perceptos & beneficiorum Italie reservatorum, vel affectorum, dum vacant, & Clericorum bona extra residendum morientium spoliatorum nomine sibi debere consti-

tuit. Cæterum reliqua bona immobilia emptæ, vel etiam reatificatæ, aut restituta ex fructibus ecclesiasticis, nisi (vt præfatus sumus) profusa ecclesia ac vultu successoris hæc facta fuerint *d. e. fin. de preb. Cleric.* & mobilia omnia veluti vestes & suppellectilia lineæ, nec non gemmæ, & alia pretiosa, atque pecuniarum se mouentia, & iumenta, & cætera animalia, & denique iura, & actiones, sine credito, & ea quæ Ecclesie illi aut beneficio debentur à die tantum vacationis ipsius Ecclesie vsque ad diem perfectionis, seu provisionis, aut collationis, vel commendæ de ipso beneficio faciendæ per ipsam Cameram exigenda, & omnes fructus, ac redditus iam percepti, vel saltem à solo separari, & eidem debiti ad ipsam Cameram spoliatorum nomine pertinebunt. Vide quæ diximus in *tr. de appellat. verborum vniuersique iura signif. appellat. 2. §. 7.* & de spoliis clericorum latè tracto in *speciali tr. de spoliis*, Ricc. in *praxi restit. 4. §. cum seq. p. 3. Ioan. Anton. Natus in sum. Bullar. tit. de spoliis clericor. super Bullæ Pii V.*

63 Et hoc quidem etsi in omnibus per vniuersum Orbem Ecclesie Romana Sedes ipsi valeat vendicare, per totam Italiam tantum, & non vltra Montes, & maria vult ad huiusmodi manum extendere: sed neque eorum, qui in Vibe Romana decesserint, aliquid nomine spoliatorum percipere intendit, imò alibi quoque intra Italiam, vbi spolia huiusmodi ad Episcopales mensas ex consuetudine, vel privilegio aut ad ipsas Ecclesias decedentium penitus nescuntur, aut non conferuntur spolia huiusmodi perquiri, nihil horum nomine exigit. Ex denique eorum, qui ex privilegio ipsius Sedis de bonis huiusmodi testari poterunt, nihil etiam intestati decesserint, exigere intendit: cum autem Ecclesia quælibet, aut quicumque in huiusmodi bonis succedens etiam onera ipsius Ecclesie à desuncto relicta sustinere, ac debita persolvere teneatur, quæ scilicet, pro necessitate tantum ipsius Ecclesie, aut pro sumptibus necessariis ipsius desuncti, contraria fuerint. *capit. 1. in d. gl. & ibi Doctores de futuris. caput 2. cod. titulo c. quid quibusdam de fidelibus. cap. præfatus, in fine, de officio ordin. in 6. sic quoque Cameræ Apost. eius Ecclesie, cuius spolia percipit, onera, ac debita similia exsoluere consuevit.*

64 Si verbò aliquis etiam Prelatus vel Ordinarius, cui hoc non competere, bona huiusmodi decedentium Clericorum occupare, aut in vltis suos conuertere præsumeret, suspensionis, & interdicti sententiis subiacere constituit. Bonifac. VII. in *d. cap. præfatus, de officio Ordin. lib. 6.* & ne vltimetur, hinc constitutum in *cap. si vbi 1. §. 1. vbi verbò ex privilegio, aut consuetudine, vel alia rationabili causa huiusmodi percipiuntur, ea tantum bona competere intelligantur, quæ solius debitis, & quæ sint, & iis referantur, quæ fuerint necessaria pro famulis, ministris, ac incumbendis oneribus vsque ad nonos redditus suppetendis ex ipsis reperta fuerint supercelle, vt idem Pontifex statuit in *d. c. præfatus.**

65 Poteest tamen Ordinarius, aut Romanus Pontifex Clerico, qui in loco Ecclesie, aut ipsius Ecclesie nomine prædium, aut vineam, vel aliud simile construxit, si viuens Ecclesiam illam dimiserit, illud ei, quoad viderit, concedere possidendum: præteritum si egerit; modo eo moriente ad Ecclesiam reuertantur Doctores per text. ibi in *d. c. fin. de preb. Cleric. Bonifac. cons. 2. §. 6. n. 93. & seq. vel 3. Bell. de signis. Cleric. p. 1. tit. de bonis Cleric. §. 4. n. 2. Marc. Anton. Genualdian præfatus. ecclesiasticæ quæst. 114.*

De Fruct. benef. in gen. &c. Cap. XVII. 317

per res. Ioan. Ant. Nouat. d. sic de beneficiorum fructibus num. 3. Expensas tamen, quas in meliorandis rebus Ecclesie de suo patrimonio fecit, tam ipse, quam eius heredes repetere potest, Sord. conf. 333. n. 32. Paul. Comitoli. resp. mor. p. 1. quest. 82. in fine ubi intelligit nisi fecerint animo donandi, Steph. Gratian. discept. forens. cap. 117. n. 26. Card. Petri. de emp. cap. 27. n. 2. Bollet. d. 4. n. 3. ubi n. 5 cum Abb. in d. cap. fin. num. 2. notat, quod Clericus, qui ex industria sue personae rem Ecclesie meliorem fecit, non potest repetere, quod sic ex industria sua impendit, sed illud cedit Ecclesie.

67 Verum autem consuetudine introduci possit, vt Clericus de fructibus beneficiorum suorum licite testari possit, securusque in conscientia sit? Partem affirmatiuam defendunt Cou. in cap. cum in officiis n. 9. de testam. ubi testatur consuetudinem hanc introductam esse in tota Gallia, & Hispania, scientibus, & consentientibus Summis Pontificibus, ac ceteris Prelatis, vt constat ex l. 4. §. 5. tit. 2. l. pars. 1. & ex Ordin. Regis Lusitan. lib. 2. tit. 18. §. 7. in fine, adducunt Duen. reg. 366. n. 11. Soc. de iust. lib. 10. q. 4. art. 3. Sarmien. de redditib. p. 4. cap. 1. an. 8. Salzed. ad Bernard. in pract. cap. 13. lit. A. Cened. ad Decretal. collect. 1. n. 1. Viui. tom. 1. apud. 4. ad fin. Molin. de primog. lib. 2. c. 10. a. n. 3. Kiec. in collect. decif. col. 171 b. Nauar. ubi supra n. 12. Boët. Epo in decem. ad cap. 1. de testam. num. 84. cum seqq. Pro quibus expenditur primo c. cum tibi 18. de verbor. signific. c. presenti 9. ibi vel. consuetudine, iam praescripta a, & ibi, consuetudine, seu alia, de offic. Ordin. lib. 6. Extraneus. Insper. 2. de elect. Ioan. XX. (quibus habetur valere consuetudinem, quia introductum est fructus beneficiorum vacationum per aliquod tempus ad defunctum pertinere, vel ad alias personas prater Ecclesiam, respectu cuius fuerunt acquisita. Secundo facit, quia potest Summus Pontifex concedere Episcopis facultatem testandi de bonis quæsitis inuita Episcopatus, vt resoluit Doctores per me citati in collect. ad cap. 1. num. de testam. pia Papa nihil aliud facit, quam prerogare, siue extendere ad gerendos actus vltimæ voluntatis administrationem eorumdem bonorum, quam in vita habebant. si ergo Papa hoc facit, & facere potest, quare id ipsum in minoribus terminis circa Clericos inferiores non poterit legitima consuetudo à tanto tempore in tota Ecclesia catholica obseruari? est enim, vt Doctores arguunt, de privilegio ad consuetudinem, & vice versa, bonum argumentum, vt notate per text. ibi in l. 3. §. dultus aqua ff. de aqua quæstiona, c. super quibusdam §. prerogata, de verbor. signific. c. 1. de præscrip. in 6. & declarat citati per me in tract. de locu. comm. argum. lura, loco 88. num. 1. Igitur, &c. Tercio expenditur, quia alias sequeretur omnes beneficiarios totius herede vniuersalis Ecclesie in peccato mori, & in statu damnationis, si talem damnosam consuetudinem, quam neque Pontifices nostris temporibus, nec ulla hucusque condemnauerunt: quia, vt recte considerat Cou. d. n. 9. ad finem princip. Papa in c. relatione 12. vers. licet autem, de testam. approbans consuetudinem ad pia, non reprobat hanc, que inodo frequentissime obseruatur: planè non est par credere, quod si Summi Pontifices intelligerent, ut animas illaqueari, & in peccato mori, controuersiam hanc inter Doctores, tam acriter agitam non dicerent, de clarando hunc statum periculosum, & consuetudinis deformitatem: quod cum hucusque non fecerint, facis probabile esse conuerti, consuetudinem vt licitam, & rationabilem, ab eisdem approbati Angust. Barbof. de her. Eccles. Pars 12.

Quibus consequens est verum non esse sententiam Molin. de iust. tract. 2. disp. 147. conclus. 7. ad finem, dum putat consuetudinem, de qua agimus, quamvis legitimo tempore inductam, efficere non posse, vt beneficiarij licite, hoc est, sine peccato, vel inter viuos, vel per vltimam voluntatem, expendant bona inuita Ecclesie quæsitia in vius non pios; quia, vt ille ait, expendere talia bona in vius non pios est illicitum, & contra ius naturale aduersus quod nulla consuetudo vim habet, poterit tamen consuetudo hanc facere, vt valide talia bona impendant per vltimam voluntatem in vius pios, quemadmodum valida est donatio eorumdem bonorum inter viuos ad eosdem viuos. Rationem huius rei considerat, quia solo iure humano subleuata est beneficiariis facultas testandi ad quoscunque vius: consuetudo autem legitima principia vius habet contra ius humanum c. de consuetud. Qua in re in multis peccauit Molin. Primo, iam affirmat consuetudinem, quamvis legitimo tempore inductam facere non posse licitam consuetudinem huiusmodi bonorum in vius non pios, quia contra ius naturale: si enim consuetudo ex eo capite est peccaminosa, si consequens, necessarii valere non posse, d. capite vltimo, cap. fin. vers. cum generaliter, de præscrip. Secundo dum putat donationem eorumdem bonorum inter viuos factam in vius non pios quamvis validam, esse tamen peccaminosam, quia, cum illa, secundum regulas in materia consuetudinis sit approbata (siue cum vltiori sententia Clericos veros esse dominos affirmemus, siue largos administratores) siue in pios, siue in non pios alias licitos exerceatur, & illa legis auctoritate fiat; nullum peccatum inuoluit arg. l. Graculus 4. cum ibi notatis C. de adulter. cap. qui peccat. 23. quest. 4. igitur utroque casu affirmandum est consuetudinem & validam, & licitam: si enim solummodo offendi ius humanum, vt fateretur idem Molin. necessario sequitur, quod sicut validè, ita & licite potuit introduci.

Secundo consequens est posse à fortiori consuetudine introduci, vt Clerici testentur ad pia de immobilibus, quæ alias inuita Ecclesie comparauerunt, cum ea sola legis humane prohibitio impediat testari, tam de immobilibus, quam de mobilibus inuita Ecclesie quæsitis, consuetudo alijs legitime præscripta maxime ad pia potest oppositius introducere etiam in immobilibus, iuxta d. cap. vlt. de consuetu. l. de quibus ff. de legibus, cum alijs. Inuit maxime, quia non minus potius est consuetudo, quam privilegium, arg. d. §. dultus aqua, d. c. super quibusdam §. prerogata. Cum ergo privilegium concedi valeat, vt Clerici de immobilibus testentur ad pia, post alios Decian. conf. 512. num. 8. similiter consuetudine introduci posse affirmandum est, vt fateretur Nau. de reddit. q. 3. monit. §. n. 1. affirmans consuetudinem in his terminis solum offendere legem humanam, & idè legitime introduci posse, iuxta reg. l. 2. c. que sit longa consuet. cum modo citatis. Nec obstat, quod d. c. relationem, vers. licet, solum approbat consuetudinem testandi ad pia de mobilibus, quasi videatur improbare consuetudines testandi de immobilibus, etiam ad pia, vt voluit Card. in d. oppos. 1. ad finem. Barbof. cum in off. iur. moti ex eo potissimum, quod immobilia alienari non possunt, abique debito solemnitatibus, & evidenti utilitate, c. sine exceptione 12. q. 2. per res. de rebus Eccl. non alien. Responderetur enim dupliciter: & primo d. vers. licet directè non improbi consuetudinem testandi ad pia de immobilibus, & idè

parum virgere. Secundò, quòd ecli dicitur pruhiret, ad immum prohibitio est legis humane, contra quam legitima consuetudo admittitur, vt pulam est, & sicut in specie Nau. vbi proxime. Ad aliam vt: Caudin. considerationem responderetur non habere locum stante consuetudine in contrarium legitime prescripta, de qua agimus; vel melius dicendum in proposito non agi ex immobili Ecclesie, sed de illis, que Clerici inuicem Ecclesie comparauerunt, & in quibus adhuc retinet dominium, quo casu sumus extra terminos d. c. sine exceptione, cum aliis.

Tertio consequitur admittendam fore receptam
71 consuetudinem, quam vigere in aliquibus Hispaniis locis, & apud nostros Lusitanos restant Nau. de ipsius Clerici. g. 9. n. 6. & g. 16. n. 1. Molin. d. disp. 147. col. 9. & 10. secundum quam mortuo beneficiario Episcopus de beneficiis, aut se morientibus bonis ipsius beneficiarij eligit, vnum, sine mancipium sit, sine mula, aut alia res pretiosa, siue illa fuerit introducta in consolationem Prelati, de morte sui beneficiarij, vt Nauar. vult dicto loco; siue ad sedandas lites, vt Molin. contendit eadem col. 10. parui enim momenti est hæc dispositio; etenim consuetudo legitime prescripta potens est, vt bona, que Ecclesie, vel futuro successori debentur reuocari, iustis de causis in hanc, vel illam personam transferantur d. cap. cions tibi de test. quia legem diuinam non offendit, sed solam humanam: talis est hæc circa lictuosa. Igitur &c. Quia in re obicit notamus contra Nau. d. g. 16. & Molin. d. col. 10. in fine, dum putant lictuolam non nisi in vltis pios ab Episcopo expendendam esse: vnde vizio vertunt eandem Prelato, quòd malam vltis locis 100. aureorum, quam pro lictuosa accepserat, illicet donauit cognato suo diuiti: si enim consuetudo hoc iusta de causa introduxerit, vt in vltis profanos alios lictos expendatur, sine dubio illud facere poterit, vt ex iis, que circa generalem consuetudinem in simili super retinuit, manifeste patet.

De his fructibus & redditibus ecclesiasticis aliqua sunt notanda: & primò, quòd potest Clericus beneficij sui redditus alteri locare; non tamen adeò ad longum tempus, vt locatio huiusmodi ad feudum, vel ad alienationem videatur extendi. c. vlt. de locato; quare nonnulli dixerunt, vsque ad septennium, c. fin. cum gl. in Prelati vices suas; alij verò vsque ad nouem annum tantum posse fieri locationem, Panor. in l. c. vlt. Postremo Paulus II. Summus Pontifex in Extravag. Ambrosia de rebus ecclesie. non alien. inter communes. declarauit non posse locationes huiusmodi ultra triennium fieri. Com. lib. 2. var. c. 16. n. 4. Perez ad tit. 7. lib. 5. Ord. pag. 102. Mascard. de prob. concl. 60. n. 18. Azored. l. 33. tit. 3. lib. 1. noue Recop. Caroc. de locato. p. 3. tit. de rebus. Ecclesie locand. concl. 5. 6. & 9. Marta voto 104. Gelencon. cons. 86. d. n. 1. Valc. in epist. de redditib. t. 1. g. 1. dub. 1. cum seqq. Cald. Pereira de resol. empty. cap. 2. n. 18. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 7. cap. 10. g. 3. & p. 3. lib. 8. tract. de locato. c. 3. g. 3. Squillante de obligat. Cleric. p. 2. ex n. 33. Less. de instit. lib. 1. c. 14. dub. 2. n. 68. Bonacin. sig. tract. lib. 1. tract. 1. de alienat. bonorum ecclesie. p. 2. p. 2. n. 2. Vnde ad duo triennia locati non possunt, etiam adiecto pacto, vt post primum, insuper secundum, Cou. d. n. 4. Bonac. d. p. 2. n. 14. Scutell. de instit. epist. 43. theor. 115. & citati per me de officio & potest. Episcopi. p. 3. all. 95. n. 17. Cum autem promissio de re locanda non sit locatio, nec alienatio, seu obligatio personalis alienan-

di poterit beneficiarius obligare se obligatione personali ad dandum commoditatem, & ius percipiendi fructus ad multos annos, vel durante vita ipsius beneficiarii. quia hoc pacto non dicitur rem ecclesiasticam alienare, cùm nullum ius rei transferat in alterum, sed solam obligare personalem. Ita Gutier. Canon. lib. 2. cap. 15. Quatant. in sum. Bullar. 2. verb. alienatio rerum ecclesie. n. 18. vers. 3. Molin. de instit. tract. 2. disp. 466. num. 5. vers. in tertia autem, Filline. in qq. mor. tom. 3. tract. 44. cap. 2. g. 1. q. 8. Bonacin. d. q. unica, p. 2. sub n. 14. vers. addo cum Adolina. Hinc dicit Roa. coram Duran. decis. 181. n. 4. quòd titulares bene possunt obligari ad annuam pensionem ex fructibus beneficiorum soluendam, vita sua durante, iuxta doctrinam Bart. in l. codicillis g. infante n. 4. ff. de legat. 2. in panctu Vitalin. in Clem. 1. ann. 47. de rebus Ecclesie non alien. que Clementina & alia lura, que ex auctoritate citari possunt, loquuntur in venditione, & locatione, seu aliis similibus contractibus, ex quibus transfertur ius percipiendi fructus iure proprio, & propria auctoritate, qui idem quodammodo alienationes dicuntur.

Triennium huiusmodi computandum est ex tribus fructuum collectionibus, ita vt si ex quolibet triennio vnos tantum fructus percipiant, tunc triennium pro vno anno computari debet, & locatio ficti poterit vsque ad nouennium, sicut docent Cou. d. cap. 16. n. 6. Gutier. Canon. lib. 1. cap. 8. numero 12. Nouar. in tract. de alienat. rerum ecclesie. numero 11. Quatant. d. verb. alienatio rerum Ecclesie, num. 18. Valq. d. opus de redditibus, t. 2. g. 2. dub. 6. n. 30. Cardin. Mantie. de iacris & ambig. conuent. tom. 1. lic. 5. tit. 3. num. 22. Cald. Pereira d. cap. 2. num. 31. Azor. d. p. 2. lib. 7. c. 10. g. 3. & lib. 9. cap. 2. g. 2. Marc. Anton. Gentien. in praxi Archiep. Neapol. cap. 60. num. 10. Filline. d. tract. 44. c. 2. g. 3. Bonacin. d. p. 2. n. 24. vers. aduertendum, Ego ipse de officio & potest. Episcopi. p. 3. alleg. 95. n. 4.

Vtrum autem locatio facta ultra triennium in totum vicietur, aut quoad triennium sustineatur? 74
Questio est dubia, in qua vna opinio tenet, hanc locationem in totum nullam esse, nec quoad triennium sustineri, vt probari videtur ex verbis dicta Extravag. ibi nullum omnino sit rebus, & momenti, que propter illam particulam, omnino omnes annos comprehendit, ac omni ex parte locationem annullat. Quare ita docent Bart. in auth. qui rem, num. 6. & ibi Iason. num. 21. C. de sacros. Ecclesie. Cou. d. c. 16. num. 5. Pinel. in l. p. 3. n. 75. in fine C. de bonis mor. Gutier. in repet. l. nemo potest. n. 55. ff. de legat. 1. Valc. de iure empty. g. 19. n. 15. Cald. Pereira. de resol. empty. c. 2. n. 30. & de empty. c. 32. Squillante de obligat. Cleric. p. 2. n. 35. Azor. d. p. 2. lib. 7. c. 10. g. 4. & lib. 9. c. 1. q. 4. Card. Mantie. d. lib. 5. tit. 3. in princip. Valq. d. cap. 2. g. 2. dub. 5. Stephan. Grat. discept. forens. cap. 162. num. 12. Camil. Borel. in summ. annuam decis. tom. 1. tit. 16. num. 5. Rot. apud Farin. decis. 30. p. 1. recent. Altera opinio ex diametro contraria tenet locationem rerum Ecclesie factam ad plures annos, validam manere quoad dictum triennium, per reg. vtile, de reg. iur. lib. 6. eamque sustinent l. d. in auth. si quis riuus. C. de sacros. Ecclesie. Clar. in 5. empti. tit. 5. g. 6. & in 5. deman. 110. q. 17. num. 2. Molin. de primog. lib. 1. cap. 2. n. 28. vers. contrarium. Molin. de instit. tract. 2. disp. 467. col. 2. Perez l. 1. tit. 7. lib. 5. Ordinem pag. 103. col. 1. Stephan. Quart. d. verb. alienat. rerum ecclesie. n. 18. Gam. Lysit. dec. 390. Vgolin. de officio Episcopi, cap. 14. g. 5. num. 5. vers. 4. Rebel. de obligat. instit. part. 2. lib. 1.

De Fruct. benef. in gen. &c. Cap. X V I. 319

l. 1. q. 6. Aloys. Ricc. in praxi rerum fori ecclesiast. res. fol. 102. in 2. edit. Quas contrarias opiniones adhibita distinctione ad concordiam reduximus *dist. part. 1. alleg. 95. numero 11. cum seqq. vt.* scilicet prima procedat, quando tempus licitum ab illicito separari non potest, veluti si constiterit, contrahentes ad minus tempore non esse contrahituros, vel quando pro multis annis datur vnicui pretium seu merces. At verò secunda opinio procedit, vbi tempus licitum ab illicito separari potest; quod erit si ex contrahentis appareat, contrahentes etiam pro tempore licito contrahituros, & non dari notabile illorum interesse, etiam si contrahens non daret pro omni tempore.

75 Secundò adnotandum valde dubium esse qualiter fructus beneficii ecclesiastici inter heredem beneficiarii defuncti, & successorem in beneficio sint diuidendi? In primis attento iure communi, quidam censent fructus huiusmodi inter beneficiarium defunctum, seu etiam renouantem, & successorem esse diuidendos pro rata anni, arg. *l. diuortio ff. solutio marum.* cum cum beneficiarius decessit propter onera maximonij *l. pro oneribus. C. de iure dorum* inducenda videtur dispositio, & decisio *d. l. diuortio.* Idem hanc partem sequuntur *Con. lib. 1. var. 15. a. n. 12.* Flamin. *Parif. de confid. benef. quest. 35. num. 49.* Sarmient. *de redditib. eccles. lib. 4. cap. 6. num. 13.* Elcobat. *de rationib. num. 2. comput. 10. num. 13.* Molin. *de primogen. lib. 1. cap. 11. numero 4.* Guic. *canon. lib. 1. quest. 33.* Zerol. *in praxi Episcop. p. 1. verb. beneficium. §. 6. & p. 2. verb. renouatio §. 2. Parlat. differ. 1. 20. §. 1.* Castil. *quod. lib. 1. de usufructu. c. 79. à princ.* Marc. Anton. *Genuens. in praxi. Archiep. Neapol. §. 3. in anno. num. 11.* Mol. *de iustis tract. 1. disp. 6. §. 35. num. 7.* Nicol. Garc. *de benef. p. 2. cap. 1. num. 97.* Tilliuc. *in quest. iur. d. 10. 3. tract. 4. cap. 6. quest. 6. num. 44.* quorum opinionem procedere posse in locationibus domorum, & similibus in quibus sua portio singulis diebus respondet etiam si dies solutionis non adueniat, ait Bonacin. *var. tract. disp. 4. de obligat. benefic. puncto 3. n. 7. vers. 7. vers. ego tamen, in princ.* quod etiam prius animaduertat Monet. *de distrib. quod. part. 3. q. 4. num. 24.* assertis meritis admitteri posse opinionem Cou. de rata temporis, quoad fructus, qui percipiuntur ex domibus locatis propter rationem, quam asser. idem Con. non quidem *d. num. 12.* sed *num. 4.* Vincent. de Franch. *decif. 79.* Suid. *conf. 333. n. 3.* Hieron. Gabr. *conf. 191. n. 2. vol. 2.* Honded. *conf. 84. numero 17.* cum seqq. coll. 2. Sperell. *dist. dec. 82. num. 16.*

76 Alij verò fulsinent fructus à solo separatos inextinguibiles ad successorem, non autem ad heredes prædecessoris, vt per multa iura concludit Calderin. *conf. 2. num. 2. & vers. tertius casus, de pecul. Cleric. & Isl. conf. 75. num. 6. & seq. vol. 3.* Card. *conf. 110. num. 2.* Suid. *conf. 333. n. 6. vers. contrarium tamen, cum pluribus seqq.* Ioan. Valer. *de different. inter verumque forum, verb. beneficium, differ. 2.* Rota in *Palentina fructuum, 26. February, 1580. coram bona mem. Card. Lancelotto seu. & in nullius, seu Romana pecuniaria, 4. Iunij, 1593. coram Card. Blanchetto, imprecisa per Machet. de commissi. par. 1. pag. 424. n. 3. & in Papien. fructuum, 21. February, 1621. coram bona mem. Remboldo.*

77 Cæteri autem magis communiter tenent ad heredem defuncti transire fructus ante obitum eius, qui beneficium habebat, collectos; pendentes vero

ad Ecclesiam, vel successorem in beneficio pertinere: quia Clerici in vita æquiparantur usufructuariis, qui faciunt suos fructus iam collectos, & à solo separatoratos, & eos transmittunt ad heredes. Ita gloss. *verb. primi anni, in cap. si propter, vbi Dom. num. 9. & Franch. num. 5. ac alij, de rescript. in 6. gloss. etiam verb. rescripti, in cap. presentium, vbi Prob. ad Adonach. num. 1. de offic. Ordin. in 6. Host. in cap. fin. n. 5. & ibi Zabarel. Imol. & Barbat. de pecul. Cleric. Antonius Cocier. in sing. verb. Clericus, Nicol. Gimen. in enchirid. benef. tit. 4. de gratis expell. num. 24. Nau. de reddit. eccles. quest. 2. monitum 13. & conf. 7. sub tit. de success. ab intestato, & conf. 3. de pecul. Cleric. & conf. etiam 3. de donat. D. Barbol. in d. l. diuortio. p. 1. n. 4. & n. 56. Bellet. *disquis. Cleric. par. 1. tit. de bonis Cleric. §. 15.* Rendina in *promptuar. recept. sen. tit. 50. n. 6. tom. 1.* Monet. *de distrib. quod. p. 3. q. 4. n. 21.* Bonze. loco proxime citato.*

Superenit tamen Bulla Iulij 11. incip. *Mora proprio*, edita & publicata de anno 1550. qua expressè disponitur fructus, vbi non spectant ad Cameram tanquam fructus, spectare ad successores, etiam quòd naturati fuerint tempore beneficiarii, dummodo realiter, & cum effectu percipi non fuerint, & alijs proprijs bonis non incorporati, etiam quòd per beneficiarios non steterit, quatenus illos exegerint, imò etiam si pro eorum exactiōne omnem diligenciam iudicialiter agendo adhibuerint, cuius Bullæ meminit Rota in *Mediolanen. fructuum 9. Martij, 1592. coram Orano, & in allegato nullius, seu Romana pecuniaria, & in Papien. fructuum, Natur. in fine, Bullar. verb. tit. de beneficiarum fructibus non exalter in vita beneficiari, Alexand. Sperell. in decif. fori eccles. decif. 82. n. 13.*

79 Sed dubitatur, an dicta Bulla Iulij 11. sit vñ recepta in Regnis Hispaniarum, & in statu Mediolanen. imm. 11. Quoad Regna Hispaniarum Nauarr. *conf. 4. de success. ab intestato, & Nicol. Garc. d. cap. 1. num. 10.* asserunt dictam Bullam in illis Regnis non esse vñ receptam, & generali consuetudine in illis innotatum, quòd heredes beneficiariorum succedant in fructibus à solo separatis, & nondum exactis, quam Rota firmat in pluribus Regnis sub eodem nomine Hispaniæ comprehensis, nempe, pro Regno Castellæ in *Palentina fructuum 26. February, 1580. coram Card. Lancelotto seu. & pro Regno Nauarræ in Pampilonen. fructuum apud Guidobon dec. 50. & pro Regno Cordubæ in Corduben. beneficiorum, 24. February, 1620. coram bona mem. Card. Camaleris, & pro comitatu Cataloniæ in Barchinonen. fructuum, 4. Iulij, 1607. coram bona mem. Iusto. & in eadem 10. Decembris, eiusdem anni, & 3. Decembris, 1610. coram Reuerendissimo D. meo Cocino Decano, & in Gerunden. fructuum, 24. Maij, 1599. coram bona mem. Iusto, & pro Regno Lusitanie in Brachoren. fructuum, 3. Decembris, 1627. coram R. P. D. meo Prouiso; quia Hispaniæ appellatiōne venit Lusitania, vt dicit Nau. *conf. 1. n. 1. de decimis, quem refert de appellat. verborum versisque iuris significat. appellat. 115. n. 1.**

80 Quoad statum Mediolanen. pariter asserunt dictam Bullam in eo non esse vñ receptam, Cavalcan. *dec. 30. num. 1. par. 5. & Nicol. Garc. d. cap. 1. n. 103.* Sed contrarium firmat Rota in dicta Papien. fructuum, coram bona mem. Remboldo. in hæc verba *Nec obstat, quòd dicta constitutio non fuit vñ recepta, vel quòd saltem præsumptiua obseruantia dicta Constitutionis elidit ex iuribus ponderatis in Mediolanen. fructuum, 9. Martij, 1592. coram bona mem. Orano, quia præterquam quòd videbatur, quòd dicta Constitu-*

fructus fuerit publicatus, habentque decretum irritans, non possit dari de non usu ipsius, nec minus praetendi quod fuerit per contrarium usum abrogata, ex deducit per Gabr. de claus. l. 6. concil. l. 4. Rota dec. 157. n. 3. p. 1. an recens. Cessat enim difficultas, ex quo etiam dicta Constitutio circumscripta dicti fructus in exaltis spectant iuxta dispositionem iuris communis ad successores, ut dictum est, non verò ad heredem. Nec obstat, quod dicta dispositio locum non habeat, quando in contrarium videtur consuetudo. Caldeirin. d. c. 2. ante fin. vers. p. 1. concludendum. Con. in cap. cum in officio, num. 6. de testam. quia non probatur, quod ad sit aliqua consuetudo in contrarium in ciuitate Papien. quia tamen plene, & concludenter probanda erat. gloss. in l. 1. in verb. probatur. C. quia si longa consuet. Alex. cons. 137. n. 9. lib. 2. Sord. cons. 313. num. 23. Cass. de Cassis. dec. 6. n. 5. de proband. cum aliis per Mant. de sac. & ambig. conuen. lib. 3. tit. 9. num. 72. Nec dici potest, quod dicta consuetudo sit probata ex quadam emendatissima eiusdem July III in Breui, seu litteris anni 1553, quoniam copia datur, quicquid esset dicendum, an dicta littera essent in forma probanti, & verum dicta enunciativa, utpote quia emanauit ad patris suggestionem, probet, & praesertim quia, ut aliqui ex Dominis dicunt, Papa in dicto Breui non dicit, qui d. suis deducta, ut apparet ex littera dicti Breui, & insuper visum fuit, quod, dum Papa narrat, quod in statu Mediolanen. antiqua vixit consuetudo, quod ipsius personarum ecclesiasticarum ad eam heredes transierant, huiusmodi narratio intelligi debet de fructibus sic exaltis, & in heredes recedunt, aut de bonis ex fructibus sic exaltis emptis, quae vere & proprio dicuntur spolia Clericorum, quia spolia sunt verum ad beneficiarios spectantia, & quae in eorum peculio reperiuntur, ut in paulo fuit dictum in Romana, seu Vercellen. pecuniaria, coram bonamem. Card. Seraphino, quae est inter impressas dec. 594. num. 5. non autem de fructibus in exaltis, quos idemque Julius per Consil. ut supra dictum est, ante dictum Breui edictum voluit pertinere ad successores, adeo quod dicta narratio non possit deferre ad probandum aliquam consuetudinem quoad dictos fructus in exaltis, de quibus agitur, sed tantum quoad spolia dicti fructus exaltis, quae sunt extra contrarium. Et in omnem eventum ad effectum de quo agitur sufficit, quod ex dicta narratione Breui non remouet clarè probatum, quod ad sit in statu Mediolanen. talis consuetudo quoad fructus in exaltis, cum maxime huiusmodi consuetudo esset plene & concludenter probanda, ex supra allegato. Haec tenet Rota in dicta Papien. fructuum.

82 Haec quae circa non receptionem dictae Bullae ex relata decisione colliguntur, habent locum in statu Mediolanen. non verò in Provincia: nam Papiam cuius illa dec. meminit; est de Statu, non verò de de Provincia: quia exempta & immediatè subiecta est Sedi Apost. pro Provincia autem adest optima Constitutio Concilij Provincialis Mediolanen. P. II. tit. de fructibus ecclesiast. vers. si verò. ubi agens de diuisione fructuum, & prouentuum, praescribit modum alendi successorem, qui onera sustinere debet illius beneficii, ex quo antecessor fructus percepit, sic eleganter disponit. Fructus enim à solo separatur, et in consuetudinem exaltis fuerint, et reconditi, modo ille beneficiarius heredes priusquam maturati essent in successores praeiudicium à solo minime separauerint, & parte colonica duntaxat excepta, heredibus ipsi: pendentes autem successoribus in beneficio, excepta ita parte colonica, aduincamus, quod si fructus omnes à cum beneficiario obit, à solo separatus fuerint,

omnes quidem heredem sint; in tamen antecessoribus beneficii satisfaciunt. At si Parochialis Ecclesia sit, vel beneficium requirat residuum personalem, successor eam partem relinquere tenebatur, quae Ordinarius arbitrio deservienda ad ipsum vellet, & reliqua omnia sustinenda, usque ad novos fructus sufficiens, habita, temporis, & quantitas anni redditus ratione. Si verò fructus in adiutorem locatarius, annuus censibus, similibusque consistant, ad totam tempore diuidantur. Pensiones autem pro fructibus bonorum simplicis locatione debite, & loco fructuum succedentes, sine duos salutaris efferit, sine non, ad eum omnino pertineant ad quem fructus pertinere supra decretum est. Quod verò ad alium ratione beneficii per beneficium contrarium attinet, cuiusmodi sunt decima, pensio non soluta, salarium conditoris, reparatio bonorum immobilium, ornamenta Ecclesiae aliaue huius generis, si superioribus annis contrarium appareat, ipsius beneficiarii heredes credentibus integre satisfaciunt. Si verò eo anno, quo ipso decesserit, fructuum percepit, & tempore rationem habebit Episcopus, ut scilicet pro rata fructuum, quam quisque percepit, & tempore quo non fructus percipiuntur, aliumque persoluant.

Utum fructus beneficiorum peti possint coram iudice laico? vide Mart. de iurisd. p. 2. cap. 40. in fine.

CAPVT XVIII.

De Distributionibus quotidianis.

SUMMARIUM.

- 1 Distributiones quotidianae ita dicuntur, quae iuxta cuiusque meritum, ac laborem, & qualitatem distribuuntur.
- 2 Distribueri est suum cuique tribuere.
- 3 Distributiones quaedam sunt, quae non distinguuntur à praebendis, & quaedam, quae à praebendis separatae, atque distinctae sunt.
- 4 Quotidianae dicuntur distributiones, sunt, quae quotidie distribuuntur, sunt, quia distribuuntur illi, qui quotidie Horis Canonici, diuinisq. Officiis intersunt.
- 5 Distributiones proprio designantur, ut sint stipendia quaedam personalia, quae ex redditibus Ecclesiae Canonici, & Beneficiorum, seu Clerici Cathedralium diuini Officii intercessionibus pro diuino Officio tribuuntur.
- 6 Beneficia manualia dicuntur distributiones quotidianae, quia ad manum dantur illi, qui diuinis Horis intersunt.
- 7 Distributiones quodammodo beneficia proprio, hoc est, pro ecclesiasticis ritibus supra dicti non possunt.
- 8 Distributiones non veniunt appellatione reddituum beneficij, nec appellantur fructuum.
- 9 Distributiones quotidianae non veniunt appellatione reddituum, & prouentuum, dum de corpore beneficii non sunt, sed percipiuntur ratione beneficii personalis.
- 10 Distributiones quotidianae secundum aliquos tunc computantur inter fructus, redditus, & prouentus beneficii, quando agitur de sola consideratione, & affirmatione beneficii, quae in beneficio solet exprimi ad hoc, ut Papa scias valere ipsius.

- 11 Distributiones saltem largi fructus dici possunt, secundum substantiam materiam.
- 12 Distributiones iustitiam fuerunt, ut preter spiritualia premia, quæ à Deo pro diuini Officii Clerici consequuntur, etiam, temporale stipendium pro viliu in Ecclesia recipient.
- 13 Distributiones dantur propter interessentiam, tanquam propter causam, & ratiorem formalem.
- 14 Concil. Trid. sess. 11. de reform. c. 3. refertur.
- 15 Distributiones quotidianæ, quæ acceptæ fuerunt interiti parte fructu Dignitatum alienum Ecclesia, assignari debent, non duobus tantum Honor Canonici, sed etiam reliquis omnibus aliis, quibus non interfuerit, distributionem amittit.
- 16 Pars tertia in distributiones conuertenda non potest deduci, nisi ex Canoniciatibus, & aliis beneficiis residuum requiruntibus in Cathedralibus, seu Collegiatis existentibus.
- 17 Pars aliqua fructuum beneficiorum, quæ sunt extra Ecclesiam Cathedrali applicanda distributionibus, non potest detrahi, nisi ipsa beneficia essent incorporata prebendis canonicis.
- 18 Pars tertia in distributiones conuertenda, ex omnibus Dignitatibus detrahenda est, nisi distributiones non habent, quamuis item in Capitale tenent.
- 19 Pars tertia in distributiones conuertenda deduci debet de fructibus, non secundum taxam antiquam, sed secundum valorem currentem.
- 20 Pensiones, & alia omnia legitimè imposita deducenda sunt prius, quam detractio tertia partis in distributiones conuertenda fiat.
- 21 Episcopus potest Dignitatibus, Personatibus, & Officiis statueri certam officij & sermij formam præter solitam, & pro lucratur tertia parte prebende in distributiones conuersa.
- 22 Distributiones, ubi essent sufficientes, & tolerabiles, tertia pars fructuum prebendarum applicanda distributionibus detrahi non potest.
- 23 Licentia causa studiorum etiam obtenta a Sede Apost. non excusat ab amissione cæterarum distributionum quotidianarum.
- 24 Licentia concessa percipiendi fructus in absentia, distributiones huiusmodi absentibus debentur, si totum in eis constat.
- 25 Canonici Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum compentis ius percipiendi quotidianas distributiones.
- 26 Canonici dispensati in aate temporis ius percipiendi distributiones: sed, an compentis vox in Capitulo est extenditur.
- 27 Canonici supernumerarii, & eremici cum expellatone prebende, compentis ius percipiendi distributiones.
- 28 Canonici supra numerarij cum expellatone prebende, habent statim emola iura Canonici, veluti statim in Choro, & vocem in Capitulo, nisi consuetudo aliud habeat, & in aliis casibus ibi relatu.
- 29 Canonici plenum, ius, neque quotidianas distributiones habet ille, quem Papa mandas simplicior recipi in Ecclesia, in qua est certus numerus Canoniceorum, neque derogat certa numero, aut mandas recipi cum plenitudine iuris canonicalis.
- 30 Graduum non habens, sine illo sit simplex, sine cura futura succedente, distributiones quo-

tidianas lucratur.

- 31 Distributiones duplicata debentur habenti Dignitatem, & Canoniciatum ex vi consuetudinis, vel dispensationis in eadem Ecclesia.
- 32 Distributiones quotidiana debet assignari singulis Honor Canonici, & Missæ Conuentuali.
- 33 Conuendo valet, ut distributiones quotidiana tribuantur non modo iis, qui integris Honor non interfuerint, verum etiam non omnibus, sed aliquibus, & certis duntaxat.
- 34 Canonici de quotidianis distributionibus, potest pro suo libito & arbitrio dispendere, etiam per vltimam voluntatem.
- 35 Canonici transmissis solum ad successores, heredem suum distributiones quotidianas ad ratam temperis, quo diuinit in quolibet anno interfuit.
- 36 Distributiones quotidianas qui lucratur.
- 37 Ad interea Rota percipiunt distributiones in absentia.
- 38 Inquisitores contra hereticam prauitatem percipiunt distributiones in absentia.
- 39 Distributiones percipiunt in absentia, etiam officij durante.
- 40 Collector generalis Camera Apost. Subcelleræ, Advocati, & Procuratores fiscales, Notarij in causis spoliarum.
- 41 Archidiaconus, vel Canonicus visitans Ecclesiam, iura, vel redditus sua Prebende, non amittit distributiones quotidianas: secus si visitans ex officio, & iure sibi competenti.
- 42 Archidiaconus visitans Ecclesiam, iura, seu redditus sua prebende, non potest percipere fructus illius Canoniciatus quem obtinet ex dispensatione.
- 43 Penitentiarij, si dum recitantur diuina officia, audiunt in Ecclesia confessiones, percipiunt quotidianas distributiones, etiam si audias confessiones peccatorum venialium, & non reservationum.
- 44 Theologus, diebus quibus legit, habendus est tanquam presens in Choro pro tota die.
- 45 Concilio generali interefferentes, tanquam Theologi, vel Canonici, lucratur distributiones quotidianas.
- 46 Concilio Provinciali, vel Synodali interefferentes distributiones quotidianas percipiunt.
- 47 Cura animarum incumbentes imminenti sua Dignitati, vel Canoniciatui, dum sunt in actu administrandi Sacramenta, distributiones quotidianas lucratur.
- 48 Canonicus ab Ecclesia non est adstrictus, absens ex Pontificis privilegio potest percipere quotidianas distributiones.
- 49 Canonicus missus à suo Episcopo ad visitanda Limita Apostolorum eius nomine, & ceteris ipsum Episcopum ad eadem Limita, distributiones quotidianas lucratur.
- 50 Canonicus Ecclesia Cathedrali, Sede vacante, electus in Vicarium generale, Officialem, & Visitatorem, non percipit quotidianas distributiones, si absit à Choro.
- 51 Distributiones quotidianas non debentur Canonici, qui mouere Vicarij Episcopi fungitur.
- 52 Obsequi datus ab Ecclesia, aut etiam repelialis causa capus, & decetius, distributionibus quotidianis priuandus non est.
- 53 Distributiones quotidianas non amittit absens pro enidens voluntate Ecclesia, Rata consuetudine. Sec.

- 53 *Canonicus Procurator Capituli, & pro negotiis Capituli assistens, tanquam praesens reputandus est.*
- 54 *Absenti à sacris Ecclesiae pro defensione in iurim ipsius Ecclesiae, vel sui beneficii debentur fructus, & distributiones.*
- 55 *Infirmus, qui personaliter diuini Officii interesse non potest, quotidianam percipit distributionem in absentia.*
Distributiones quotidianas in absentia luuntur,
- 56 *Debitum in curibus, vel tibiis,*
- 57 *Cecis,*
- 58 *Pedagum laborans.*
- 59 *Medicinum famens, vel sanguineminiatus,*
- 60 *Sanitatis causa balnea petens,*
- 61 *Lepram, aut alio morbo exunguiso laborans.*
- 62 *Infirmi tunc distributiones in absentia luuntur, quando diuini Officii interesse consueverunt, dum erant sani.*
- 63 *Distributiones quotidianas percipere possunt infirmi, quoniam propterea culpa in infirmitatem inciderunt.*
- 64 *Senio ita confectus, ut residere, & interesse diuini non possit, percipere debet quotidianas distributiones.*
- 65 *Absens à choro, ac etiam à ciuicibus, ob metum, ne occideretur ab inimicis, à Principe, &c. percipere debet quotidianas distributiones.*
- 66 *Timentis redire ad patriam, vel in ea commorari ob bellum ciuile, aut externum, potest percipere distributiones.*
- 67 *Possit ob causam absentem à sua Ecclesia distributiones quotidianas percipere, si probaretur ex antiqua consuetudine eas dari solitas absentibus ex iusta causa.*
- 68 *Carceratus iniussu luatur distributiones quotidianas si ueniat absolvendus.*
- 69 *Canonicus, qui per vim ab alio detinetur, & propterea non potest in illa Ecclesia diuini interesse Officii, potest distributionem lucrari.*
- 70 *Exulatus iniussu non amittit quotidianas distributiones.*
- 71 *Excommunicatus iniussu luatur distributiones quotidianas, quoniam absit à choro, si eo tempore, quo excommunicatio iniussu in eo lata fuit, praesens erat in loco beneficii.*
- 72 *Distributiones quotidianas amittit iniussu excommunicatus.*
- 73 *Suspensus iniussu ab officio, vel beneficio, luatur distributiones quotidianas, quoniam diuini Officii non interfit.*
- 74 *Distributiones non luuntur suspensus iniussu ab officio, vel beneficio.*
- 75 *Interdictus iniussu ab Ecclesia ingressu luatur distributiones.*
- 76 *Distributiones quotidianas amittit iniussu interdictus.*
- 77 *Private iniussu debentur fructus, & quotidianae distributiones.*
- 78 *Canonici celebrantes, dum diuinum officium recitantur, luuntur distributiones, si ad celebrandum compulsi fuerint ab eo, ad quem pertinet, vel si consuetudine, &c.*
- 79 *Distributiones quotidianas amittunt ipse iure ante ullam iudicis sententiam, non interuentis diuini Officii.*
- 80 *Canonici obligantur sub onere, & obligatione restitutionis distributionem psaltere, seu canere in Choro cum aliis, & non satisfaciunt,*

- si solum assistant, &c. contra cientes n. 81.*
- 82 *Caplicet, de praebendis &c. vnic. de Clericis non residentibus in 6. declarantur.*
- 83 *Canonici satisfaciunt Choro interessendo, & faciundo, ut Capellani, & cantores canant in illa Ecclesia; ubi talis viget consuetudo.*
- 84 *Distributiones quotidianas amittunt dormientes & confabulantes in Choro, non in totum, sed proportionaliter pro parte correspondens defectibus, ut n. 85.*
- 86 *Distributiones non interessentium diuini Officii, accrescunt aliis Clericis, qui illis interstunt.*
- 87 *Concil. Trident. in c. 3. sess. 21. de reformat. & in cap. 3. sess. 22. etiam de reform. de numeris seqq. declaratur & consuevit.*
- 90 *Distributiones absentium an debeantur, non solum illis interessentibus, verum etiam aliis, qui iuris fisione censentur interessentes ostenduntur.*
- 91 *Episcopus, & Capitulum non potest amittere distributiones ob non residentiam remittere, aut condonare illi ipsi, qui eas amittit.*
- 92 *Canonicorum consensus non potest facere, ut qui non interfuit diuini, habeat distributiones quotidianas, & neque statuto, nec lege id potest constriui.*
- 93 *Capitulum totum per consuetudinem non potest concedere, quod absens luatur distributiones quotidianas, etiam si per momentum temporis darentur absentem.*
- 94 *Distributiones praeferunt retinere post Concilium Trident. prohibitum est, quoniam absit omnis fructus, & censura.*
- 95 *Canonicus potest distributiones, quas alter amiserat sibi iam applicatas, & traditas postea illi ipsi denare.*
- 96 *Transactio fieri potest sine superioris auctoritate, quando controuersia oritur super distributionibus praeferunt; sed, an id licet super fueris distributionibus, seu super iure illas in futurum percipiendi ostenditur, numero 97.*

QUAE distributiones quotidianae non solum fructus sunt beneficiorum, ut videmus, verum etiam nonnunquam per se beneficia, ut infra videbimus, propterea de his hic primum agemus & incipiendo ab etymologia nominis aduertendum est, distributiones dici, quia iuxta cuiusque merita, ac laborem, & qualitatem distribuuntur: nam distribuere est suum cuique tribuere, lib. 1. ff. familiae herc. Harum quaedam sunt, quae non distinguuntur à praebendis, sed ipsamet praebendarum vice funguntur, ut sunt distributiones illarum Ecclesiarum, quarum fructus omnes in communem reponuntur, & Canonicis distribuuntur, de quibus in cap. elum, de verbor. signif. & apud Decian. conf. 4. §. num. 13. vol. 1. Menoch. conf. 436. num. 35. quaedam vero sunt distributiones à praebendis separatae atque distinctae, quales sunt distributiones illarum Ecclesiarum, in quibus Canonici certas habent praebendas, & propterea quotidianas distributiones, quae dantur interessentibus diuini Officii, de quibus in cap. fin. de praeb. 6. & in cap. vnic. de Cler. non resid. sed. lib. & in cap. vltim. de concess. praebend. sed. lib. Paris. conf. 33. num. cro 7. & conf. 34. numero 4. cum seq. vol. 4. Cou. lib. 3. var. cap. 13. numero 1. Dec. conf. 69. n. 1.

n. 1. & 2. vol. 1. & conf. 41. n. 4. vol. 5. Menald. conf. 17. num. 4. vol. 1. Galec. in margarita casuum confert. verb. distributiones. 1. Barthol. à S. Fausto de Horis canon. lib. 3. q. 1.

Quotidianæ autem dicuntur, siue quia quotidie distribuuntur, siue potius quia distribuuntur iis, qui quotidie Horis canonicis, diuinisque Officiis inter-
 10 sunt, quasi quotidianum, & diuinum stipendium, seu denarii diuini, vt docent Con. d. c. 13. in princ. Monet. de distrib. quot. p. 1. q. 1. à n. 9. Azor. iustit. mer. p. 1. lib. 7. c. 7. in princ. Trullench. in præcepta
 5 Deuologi lib. 1. c. 8. dub. 1. num. 1. Barthol. à S. Fausto d. lib. 3. q. 1. qui varias afferunt distributionum limi-
 tulmodi distinctiones, & magis proprie definuntur, vt sunt stipendia quedam personalia, quæ ex redditibus Ecclesiæ (præter præbendam, aut portionem
 certam pro beneficio competentem) Canonicis, & Beneficiariis, seu Clericis Cathedralium diuinis
 Officiis interessentibus pro diuino Officio tribuuntur, quæ etiam inualuata, beneficia nuncupantur, in
 d. cap. olim, & in d. cap. vnic. de Cleric. non resid. lib. 6. siue, quia ad manum dantur iis, qui diuinis Horis
 interant, vt voluerunt Prob. ad Monach. in d. cap. vnic. n. 3. & Franc. Duaren. de benef. lib. 7. cap. 4. paulo
 6 post princip. siue quia pendunt, & tribuuntur à ma-
 nu eas distribuentis illis duntaxat, qui Ecclesiis in-
 seruunt, & pro ratione seruij prout existimant
 7 Steph. Durand. de reb. eccl. lib. 3. c. 1. §. num. 3. quem
 citat Monet. d. p. 1. q. 1. n. 3 non est tamen propria
 appellatio illa, quia quotidianæ distributiones, be-
 neficia propriè, hoc est, pro ecclesiastico cirulo sum-
 ptu dici non possunt, vt resoluunt citati per me de
 appellat. verbor. vniuersusque horu significat. appellat.
 17 §. n. 4.

8 Quod aded verum est, vt appellatione redditum
 beneficij non veniant distributiones, vt constat ex
 cap. licet. de præben. ibi, prouentus suos ecclesiasticos
 faceretis integrè ministrari; nolumus tamen, vt quo-
 tidianis distributionibus percipiant, & cap. 1. de prin-
 leg. lib. 6. & probamus d. tract. de appellat. ver-
 borum vniuersusque horu signif. appell. 2 §. 1. num. 5. & ibi
 citatis addo Barthol. à S. Fausto d. lib. 3. q. 1. & San-
 ctærel. verbor. ref. q. 6. n. 14. Propterea etiam com-
 prehenduntur appellatione beneficiorum, sicut colligi vide-
 tur ex Conc. Trid. sess. 14. de reform. c. 12. vers. præte-
 rea, vbi cum constitisset sancta Synodus eos, qui
 obtinent Canonicatus, Dignitates, Præbendas, aut
 Portiones in Ecclesiis Collegiatis, si ultra tres men-
 ses absuerint, primo anno priuari dimidia parte fru-
 ctuum, quos ratione præbendæ, ac residentie fecer-
 unt suos, & si iterum eadem vlt fuerint negligenti-
 a, priuari omnibus fructibus, subdit postea, di-
 stributiones verò, qui statim horu interfuerint, reci-
 piamus; dictio enim illa aduersaria, verò, posita inter
 fructus, & distributiones, aperte ostendit ea inter
 se potius aduersari, quàm quod alterum alterius ap-
 pellatione contineri possit, & ideo sic docent Con-
 sil. 3. cap. 1. §. 1. num. 1. Cæd. de Grassis dec. 5. num. 1. de
 præben. Cassad. dec. 5. non de clericis non resid. Rot. dec.
 3. §. 3. n. 1. part. 1. & dec. 1. 170. num. 2. part. 3. di-
 uers. Alexand. Spereil. in dec. fore eccl. dec. 96.
 n. 2. Ojeda de incompat. benef. p. 1. cap. 1. n. 5. Elcob.
 de ratiocin. cap. 29. n. 17. Rot. dec. 3. §. 3. n. 1. & 1. p. 1.
 diuers. vbi quid hæ distributiones non dicuntur fru-
 ctus beneficiorum, sed potius dantur ratione ceru
 ministerij personales, Modern. de præben. Regia p. 4.
 cap. 1. num. 6. §. cum segg. Carol. Matant. tem. 1. con-
 trouers. resp. 18. n. 51. pag. 127. Fr. Emmanuel quæst. re-
 gul. Liom. 2. q. 7. art. 4. Azor. iustit. moral. p. 1. lib. 7.

Valq. in opus. de benef. cap. 10. §. 3. Macign. de di-
 strib. c. 7. num. 4. Barthol. à S. Fausto d. lib. 3. quæst. 3.
 & est communis sententia, de qua Sanctærel. d. q. 6.
 à num. 6. Nec denique appellatione reddituum, &
 prouentuum, dum de corpore beneficij non sunt, sed
 percipiuntur ratione seruij personalis, cap. licet. ve-
 bis, cum glos. de præben. & cum hac parte transe-
 verior opinio, de qua per Cæd. de Grassis dec. 5. de
 præben. Achil. dec. 38. num. 2. de pension. Grilenzon.
 conf. 81. n. 2. & alios congestos per Monet. d. p. 1. q. 6.
 & idem fuit firmatum in Ratiocin. pensionum, 10. Iu-
 nij, 1588. coram bona mem. Card. Paphilio seu. & in
 Calagurritana pensionis, 16. Decemb. 1589. coram bo-
 na mem. Peria.

Verum licet hoc regulare sit, tamen quando agi-
 tur de sola consideratione, & estimatione beneficij,
 quæ in litteris solet exprimi, ad hoc vt Papa omni-
 bus computatis sciat valorem ipsius secundum vltim
 communem loquendi: tunc quia comparatio non
 fit ad effectum gratandi, sed ad alium, nempe
 sustinendi gratiam pensionis intra valorem præbendæ
 beneficij, debent distributiones quotidianæ com-
 putari inter fructus, redditus, & prouentus benefi-
 cii, secundum Gemin. in cap. fin. num. 1. & Franch.
 numero 1. de rescript. in 6. Cassad. dec. 5. vnic. de Cleric.
 non residen. Boët. dec. 3. 40. ante num. 4. Sed nec hæc
 declaratio videtur adinuenienda quia Gemin. & Fran-
 ch. non distinguunt casum à casu, sed simpliciter te-
 nuent distributiones comprehendendi: quorum opinio
 aduersatur veriori suprà relaxat: at Boët. refert qui-
 dem opinionem Gemin. ante numero 4. sed immedia-
 te contrarium adducit, & sequitur. Nec attendit-
 ur in narratis litterarum Apost. communis vltus lo-
 quendi, secundum vulgarem sermonem: sed modus
 loquendi literaliter, ex quo gratia in litteris est
 Latine concepta, Bald. in lege, circa fin. ff. de legie.
 hered. Cassad. dist. dec. 5. vnic. numero 4. de Cleric. non
 resid.

Eti in aliquibus casibus variant distributiones
 sub nomine fructuum, ed quod saltem largè illæ fru-
 ctus dici possunt, secundum Pute. dec. 2. §. 19. num. 3.
 & 4. lib. 1. in correctis, & alios citatos per Monet.
 d. part. 1. q. 7. num. 13. & q. 7. num. 8. tamen compre-
 hensio eorum non semper, & indistinctè sequitur,
 sed secundum subiectam materiam regulari debet,
 atque ita dum agitur de fructibus alicuius Canonici-
 catus non habentis præbendam, aliove fructus præ-
 ter distributiones quotidianas, tunc per expressio-
 nem fructuum etiam distributiones erunt compre-
 hensæ, ne dispositio otiosa remaneat, Gemin. in cap.
 præfatus, num. 19. de off. Ordin. lib. 6. Prob. ad Mo-
 nach. in dist. cap. vnic. num. 6. & 6. de Cleric. non
 resid. Tiber. Decan. conf. 43. n. 1. 4. vol. 1. Trullench.
 d. lib. 1. cap. 8. dub. 1. num. 1. idem videtur in casu Mo-
 hed. dec. 6. de præben. vbi agitur de condemnatione
 fructuum in causis beneficiaribus super beneficiis
 Capitularibus propter stylos Rote, ex quo non fit
 condemnatio, nisi cum fructibus percipit, & qui
 percipi poterunt, Potan. & alij citati per Monet.
 dist. quæstio 6. numero 16. & secundum eandem
 subiectam materiam, Rot. in Orislen. Canoniarum,
 10. Iuuj 1620. coram bona mem. Rembelda, dicit nar-
 ratum non esse iustificatum, quod Archidiacono-
 tus nullo proeunte haberet ad effectum illum tene-
 reudi infimal cum Canonicatu, dum habebat di-
 stributiones quotidianas: quia, si Papa euisset ta-
 les habere, non dedisset retentionem Canonicatus:
 eodem modo intelligendus venit Cassador. dec. 6.
 de præben. ad sustinendum prouisionem Apost.
 seipsum

respectu beneficii, etiam quod nihil dixerit imperans de quotidianis distributionibus, pendente lite precepti: quia subiecta materia, id est, equitas iudicabat, ut in expresse fructuum comprehendatur pro sustinenda gratia prouisionis beneficii, quam acquiritur Domini de Rota non considerant: pro sustinenda pensione sine causa reuerata, & si queratur de ratione differentie inter vnum, & alium casum, illa parens est, quia prouisio beneficii utilis est Ecclesie propter seruicium: pensio vero sine causa odiosa est de sui natura, & onerosa Ecclesie. Non obstat decis. 550. num. 3. part. 1. recent. quia eo casu reuocatio legebatur super omnibus fructibus, iuribus, obsequiis & emolumentis, & sic per verba vniuersalia, que non cadunt in præsentem lecturam, que si extarent, aliter certe esset dicendum propter decisionem *Reatina pensio* supra allegatam.

11 Instituta fuerunt distributiones huiusmodi, ut prout spiritualia præmia, que à Deo pro diuinis Officiis Clerici consequuntur, etiam temporale stipendium pro victu ab Ecclesia reciperent, *cap. clericum victum* 20. dist. ac propterea etiam frequentius, ac diligentius pro Officiis diuinis recitandis ad Ecclesiam conuenirent, *dist. c. vnic. de Cleric. non resol. lib. 6. Vigolin. de officio Episcopi, cap. 19. §. 2. num. 1. Trullench d. lib. 1. cap. 8. dub. 1. in fine. & dub. 3. num. 1.* & sic datur propter intercessionem tanquam propter causam, & rationem formalem, Monet. *dist. part. 1. §. 4. n. 15.* nec summa committitur, cum imprints dentur, ut Deo insculant, & muneris sui obcam, Vigolin. *de sumis. tab. 1. c. 5. §. 6. n. 4.* ac propterea est constitutum in c. *lucet de præbend. ut inter alios tribuantur diuinis Officiis, aliis vero minime, quacunque contraria consuetudine non obstante;* & qui eas, cum præsentem non fuerint, recipere audent, earum dominium non acquirant, nec faciant eas suas, sed ad earum restitutionem teneantur. *d. cap. vnic. Excipiuntur autem multi casus, de quibus infra.*

12 Ne qua ex parte minuat diuinus cultus, sed ei debitum in omnibus rebus præstetur obsequium, statuit Concil. Trid. *sess. 21. de reformatione cap. 3. in Ecclesiis, tam Cathedralibus, quam Collegiatis, in quibus nullæ sunt distributiones quotidianæ, vel ita tenues, ut venüsilliter negligantur, tertiam partem fructuum quoruncunque, reddituum, tam Dignitatum, & Canoniarum, quam aliorum omnium eiusdem Ecclesie beneficiorum, separari debere, & in distributiones quotidianas converti, que inter omnes diuinis interessentibus proportionaliter iuxta distributionem Episcopi dividantur.* Vnde S. Congreg. Conc. censuit *distributiones quotidianas, que acceptæ fuerunt in tertia parte fructuum Dignitatum alicuius Ecclesie, assignari debere, non duali tantum Horis Canonice, sed etiam reliquis omnibus aliis, quibus qui non interfuerint, distributionem amittit, ut referunt Nicol. Garc. de benefic. part. 3. cap. 2. num. 489. Vigolin. de officio Episcopi, cap. 19. §. 2. num. 4. Petr. Enriq. theor. 2.1. Monet. de distribut. quotid. p. 1. q. 3. num. 1.*

13 Hæc tertia pars non potest deduci, nisi ex Canonicitatibus, & aliis beneficiis iudicialiter requiritibus in Cathedralibus, seu Collegiatis existentibus, quia extra Ecclesiam Cathedrali, vel Collegiatam decretum Conc. *dist. sess. 21. cap. 3. de reformatione* locum non habet, ut censuit S. Congreg. Conc. quam referunt Garc. d. p. 1. c. 2. num. 473. cum seq. Vnde detrahi non potest aliqua pars fructuum beneficiorum,

que sunt extra Ecclesiam Cathedrali, applicanda distributionibus, nisi ipsa beneficia essent incorporate Præbendis Canonicalibus. *Pia-fecchi praxi Episcopi. p. 2. cap. 3. num. 7. vers. de distributionibus, Zerol. part. 1. verb. distributiones quotidianæ, §. 2. Aloy. Ricc. in praxi rerum feri eccles. resol. 288. num. 3. vers. de distributionibus, Detrahenda quoque est huiusmodi tertia pars ex omnibus Dignitatibus, ut clare disponit idem Conc. *sess. 21. cap. 3. de reformatione*, quantum de iure parationis sui, nisi repugnet fundatio, cui in d. cap. 3. *sess. 21. & 22.* non est derogatum, Garc. d. cap. 1. num. 492. & seqq. Non comprehenduntur tamen Dignitates, quæ, etsi iocum habent in choro, nullas tamen habent distributiones quotidianas, nec sufficientes præbendas, vel fructus tenues, que retineri possunt cum Canonicis, ubi est consuetudo absque alia dispensatione, per *cap. licet, de consuetud. in 6. ex Nicol. Garc. dist. cap. 7. num. 483.* & ita facienda est deductio ex illis Dignitatibus, quarum fructus sunt illius Ecclesie, in cuius choro hæc Dignitates sedem habent; secus vero si nullus fructus perciperent ex illis Ecclesie, sed haberent proprios, & distinctos à mensa Capitulari, idem Garc. d. cap. 7. num. 465. Et aduertat Episcopus, quod quando vitus est remediis *dist. cap. 3. sess. 21.* in detrahenda tertia parte ex Dignitatibus, non potest vi remediis alterius *cap. 2. sess. 22.* in detrahenda ex illis alia tertia parte; ita ex sententia S. Congreg. idem Garc. *dist. cap. 7. num. 472.**

Hæc deductio facienda est de fructibus non secundum taxam antiquam, prout est in libris Capitularum, sed secundum valorem currentem Garc. d. part. 3. cap. 2. num. 467. & cap. 4. n. 22. Aloy. Ricc. in praxi rerum feri eccles. resol. 488. num. 3. & ita secundum verum valorem, & non secundum taxam præbendarum, idem Garc. d. part. 3. cap. 2. num. 467. Et antequam ista deductio fiat, deducenda sunt prius pensiones, & alia onera legitime imposita, quando ista durauerint; sed de nouo imposita non comprehendunt istam tertiam partem, idem Garc. d. cap. 7. num. 468. ubi etiam, quod de fructibus alteri reuerentiam non ista detractio, donec reuerentia vixerit. Et non simile quod huiusmodi assignatio, ut supra faciendæ intelligatur deductis oneribus, censuit S. Cong. Conc. *sub die 7. Aprilis 1629.*

Episcopos potest Dignitatibus, Personatibus, & Officiis ita uerere eorum Officij, & seruicij forum præter solitam pro lucranda tertia parte præbende in distributiones conuersa. Ita ex S. Congregationis sententia Garc. d. p. 3. c. 2. num. 490. Armentas in addit. ad recopilacionem Nauarra lib. 1. tit. 18. lib. 7. de episcopis, n. 81.

In illis Ecclesiis, in quibus distributiones non sunt regulariter tenues, sed pingues, licet sint aliquæ Hore, que non habent distributiones, aut tenues, debent eis rationabiles assignari, detrachendo aliquam partem fructuum à præbendis; non autem ab aliis distributionibus cæteris Horis assignatis: idem Garc. d. c. 2. n. 484. Monet. de distribut. quotid. p. 2. q. 3. n. 1. Nam, ubi essent distributiones sufficientes & tolerabiles, tertia pars fructuum præbendarum applicanda distributionibus detrahi non potest. *Pia-fecchi sup. Aloy. Ricc. dist. resol. 388. n. 2. Zerol. p. 2. verb. distributiones quotidianæ.*

Licentia causa studiosum etiam obnoxia à Sede Apost. non excusat ab amissione cæterarum distributionum quotidianarum, ut refert decimum General. ad reg. 8. *Causa 1. §. 7. proom. 179.* Sed, ubi nulla est Canonicoorum, aut Clericoorum Præbenda

que sunt extra Ecclesiam Cathedrali, applicanda distributionibus, nisi ipsa beneficia essent incorporate Præbendis Canonicalibus. *Pia-fecchi praxi Episcopi. p. 2. cap. 3. num. 7. vers. de distributionibus, Zerol. part. 1. verb. distributiones quotidianæ, §. 2. Aloy. Ricc. in praxi rerum feri eccles. resol. 288. num. 3. vers. de distributionibus, Detrahenda quoque est huiusmodi tertia pars ex omnibus Dignitatibus, ut clare disponit idem Conc. *sess. 21. cap. 3. de reformatione*, quantum de iure parationis sui, nisi repugnet fundatio, cui in d. cap. 3. *sess. 21. & 22.* non est derogatum, Garc. d. cap. 1. num. 492. & seqq. Non comprehenduntur tamen Dignitates, quæ, etsi iocum habent in choro, nullas tamen habent distributiones quotidianas, nec sufficientes præbendas, vel fructus tenues, que retineri possunt cum Canonicis, ubi est consuetudo absque alia dispensatione, per *cap. licet, de consuetud. in 6. ex Nicol. Garc. dist. cap. 7. num. 483.* & ita facienda est deductio ex illis Dignitatibus, quarum fructus sunt illius Ecclesie, in cuius choro hæc Dignitates sedem habent; secus vero si nullus fructus perciperent ex illis Ecclesie, sed haberent proprios, & distinctos à mensa Capitulari, idem Garc. d. cap. 7. num. 465. Et aduertat Episcopus, quod quando vitus est remediis *dist. cap. 3. sess. 21.* in detrahenda tertia parte ex Dignitatibus, non potest vi remediis alterius *cap. 2. sess. 22.* in detrahenda ex illis alia tertia parte; ita ex sententia S. Congreg. idem Garc. *dist. cap. 7. num. 472.**

Hæc deductio facienda est de fructibus non secundum taxam antiquam, prout est in libris Capitularum, sed secundum valorem currentem Garc. d. part. 3. cap. 2. num. 467. & cap. 4. n. 22. Aloy. Ricc. in praxi rerum feri eccles. resol. 488. num. 3. & ita secundum verum valorem, & non secundum taxam præbendarum, idem Garc. d. part. 3. cap. 2. num. 467. Et antequam ista detractio fiat, deducenda sunt prius pensiones, & alia onera legitime imposita, quando ista durauerint; sed de nouo imposita non comprehendunt istam tertiam partem, idem Garc. d. cap. 7. num. 468. ubi etiam, quod de fructibus alteri reuerentiam non ista detractio, donec reuerentia vixerit. Et non simile quod huiusmodi assignatio, ut supra faciendæ intelligatur deductis oneribus, censuit S. Cong. Conc. *sub die 7. Aprilis 1629.*

Episcopos potest Dignitatibus, Personatibus, & Officiis ita uerere eorum Officij, & seruicij forum præter solitam pro lucranda tertia parte præbende in distributiones conuersa. Ita ex S. Congregationis sententia Garc. d. p. 3. c. 2. num. 490. Armentas in addit. ad recopilacionem Nauarra lib. 1. tit. 18. lib. 7. de episcopis, n. 81.

In illis Ecclesiis, in quibus distributiones non sunt regulariter tenues, sed pingues, licet sint aliquæ Hore, que non habent distributiones, aut tenues, debent eis rationabiles assignari, detrachendo aliquam partem fructuum à præbendis; non autem ab aliis distributionibus cæteris Horis assignatis: idem Garc. d. c. 2. n. 484. Monet. de distribut. quotid. p. 2. q. 3. n. 1. Nam, ubi essent distributiones sufficientes & tolerabiles, tertia pars fructuum præbendarum applicanda distributionibus detrahi non potest. *Pia-fecchi sup. Aloy. Ricc. dist. resol. 388. n. 2. Zerol. p. 2. verb. distributiones quotidianæ.*

Licentia causa studiosum etiam obnoxia à Sede Apost. non excusat ab amissione cæterarum distributionum quotidianarum, ut refert decimum General. ad reg. 8. *Causa 1. §. 7. proom. 179.* Sed, ubi nulla est Canonicoorum, aut Clericoorum Præbenda

24 da, vel portio, sed totam in distributiones beneficiorum consistit, concessa, licentia percipiendi fructus in absentia, distributiones illæ huiusmodi absentibus debebantur, ut probatur in *dilect. capit. cum alium*, de verbor. signif. gloss. in cap. licet 32. de prebend. vbi Abb. & alij communiter, gloss. pen. in d. cap. vnic. de Clero. non resid. in 6. Rebut. de privileg. schol. priuileg. 31. n. 12. Horat. Lat. eod. tract. priuileg. 98. vers. priuilegiis. Patib. conf. 32. a. num. 7. lib. 4. Aym. cons. 135. n. 24. Bonni. de privileg. iurif. cons. p. 15. num. 8. & ideo si esset aliquis Canonicus sine Prebenda, deberetur ei distributiones pro interesse, sicut & aliis, c. dilectus, de prebend.

25 Ius percipiendi quotidianas distributiones competit Cathedralium, & Collegiarum Ecclesiarum Canonicis, ut probatur in d. vnic. de Clero. non resid. lib. 6. & in Clem. 2. de atate, & qual. in Extrav. neminem, la 1. §. preterea. de prebend. inter commun. & constat ex cap. licet, de prebend. & ex Conc. Trid. sess. 21. de reform. c. 3. & sess. 24. etiam de reform. c. 12. vers. preterea, & etiam Clericis eandem Cathedralium, & Collegiarum Ecclesiarum, ut clare colligitur ex d. cap. vnic. ibi, consuetudinem, quam Canonici, & alij beneficii in se Clerici Cathedralium, & aliarum Collegiarum Ecclesiarum distributiones quotidianas, &c. innot. lectura d. Clem. 1. & Conc. Trid. d. cap. 12. vers. preterea, late probat Monet. de distribut. quotid. p. 2. q. 1. ex num. 1. Sanchez. ver. res. q. 12. a. princ. Barthol. a S. Fausto de Herm. canon. l. 3. quæst. 7.

26 Competit quoque ius percipiendi quotidianas distributiones Canonico dispensato in atate: nam eo ipso, quod fuit sic dispensatus, & promissus de Canonizatu, prebenda, fructibus, & stalla, debet admitti ad distributiones quotidianas, prout alij Canonici: ea ratione, quia Concil. Trid. c. 4. sess. 21. de reform. & Clem. vi §. de atate, & qual. locum non habent in impedito defectu atatis, nec legitime dispensato, sed solum in negligente, & nolente, ex gloss. verb. legitimus, in d. Clem. vi §. & censuit S. Cong. Concil. in habendo resolutionibus antiquis; in vna Romana, 10. Julij 1627. & in diamontis Politiani 13. Januarij 1619. & nouissime Carol. de Analdis Clericus S. Miniae in atate sue anno 16. promissus à Sanctissimo D.N.D. Urbano VII. ad Canonizatum obtinendum in Cathedrali eiusdem civitatis, petiit declarari, se vocem in Capitulo habere, ac distributiones quotidianas, dum Divinis Officiis interesset lucrari. Die 15. Septembris 1629. S. Cong. Cardinalium Conc. Trid. interpretum secundum ea, quæ proponuntur, censuit prædictum Ordinem vocem in Capitulo habere, & distributiones quotidianas, dum Divinis Officiis interesset, lucrari. Sed quoad vocem pro indubitato teneo, illas decisiones procedere ex sufficientia dispensationis; alias enim contrarium verius existimo, & resolvit Rosa in Seven. Archipresbyteratus 13. Iunij 1606. coram bone mem. Card. Lancellotto iur. in hæc verba. Nec obstat, quid Felin. dicit in c. postulat. n. 11. de rescript. dum tenet, quod dispensatus, ut possit habere prebendam habentem sacrum Ordinem antea, non sit dispensatus ut possit habere vocem in Capitulo, cum dispensatio operetur, sine illa accessoria, nempe super Canonizatu, quia loquitur in minori, qui eget duplici dispensatione ad obtinendum Archidiaconatum, & dispensatione ad obtinendum sacrum Ordinem, cui est, votum antea, propter sua impedimenta, ita ut dispensatus quoad unum, non sit dispensatus quoad aliud, &c.

August. Barbof. de Iur. Eccles. Pars II.

Et non solum ad illos, qui sunt de numero Canonico- 27
nicorum, pertinet ius percipiendi quotidianas distributiones, sed etiam supranumerariis, & etiam cum expectatione prebende, ut docent Ludovicus Gomez in tract. de gratia expectat. n. 28. Staphil. de forma exed. form. 1. n. 8. & 11. Hoiel. de incomparabilitate beneficiorum p. 1. c. 12. num. 6 per text. in cap. cum Ad. Ferraricensis, de consuet. hi enim Canonici recepti ultra numerum, habent statim omnia iura Canonica, veluti Italiani in choro, & vocem in Capitulo, atque ideo possunt eligere, & esse delegati Papæ, & habere prærogativas omnes, quibus ceteri Canonici gaudent; sicut tradunt Doctores in d. cap. cum Ad. Ludou. Gom. de gratia expectat. num. 35. & 38. Staphil. d. form. 1. a. num. 1. Hoiel. d. cap. 12. num. 6. nisi sit consuetudo, quod Canonici huiusmodi ultra numerum excepti non habeant iura Canonica, Felin. in d. cap. cum Ad. num. 23. in fine, Staphil. d. form. 1. n. 11. & 12. aut nisi esset consuetudo, quod Canonicus non possit administrare iura Canonica, nisi prius fuerit installatus, Doctores in d. cap. cum Ad. vbi Rip. num. 18. Vel nisi etiam recepti in Canonico quis sit, non simpliciter, sed cum hoc, quod sit supranumerarius: nam iuxta consuetudinem, quod Canonici noluerant transgredi numerum, & ius integrum de nouo creare, iuxta text. in cap. dilectus, de prebend. sed solum illi dare quoad ius extraordinarium, & præparationem ad futurum ius integrum obtinendum. Abb. in d. c. cum Ad. num. 31. in fine, Felin. num. 23. vers. hab. conclusionem, & Rip. num. 188. Et denique non habet plenum ius Canonice, neque quotidianas distributiones ille, quem Papa mandat simpliciter recipi in Ecclesia, in qua est certus numerus Canonicorum, nec derogat certo numero, aut non mandat recipi cum plenitudine iuris Canonice, ut per Abb. in d. c. cum Ad. n. 32. Rip. num. 189. Steph. Gratian. discept. forens. c. 87. n. 8. Menoch. cons. 179. num. 22. Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 19. n. 48. Latet Monet. d. part. 2. q. 1. a. num. 4. vbi n. 20. subdit Canonicos Ecclesiarum non numeraturos, de quibus meminit text. in d. cap. dilectus, de prebend. capaces esse distributionum quotidianarum.

Quotidianarum quoque distributionum capax 30
est obtinens in Ecclesia Cathedrali, vel Collegiata Dignitatem, Canonizatum, aut portionem, cui ab habente ad id potestatem datus sit Coadiutor simplex, ut resolvit Monet. d. p. 2. q. 1. n. 22. vbi num. 24. subdit Episcopum inter Ordinario possit dare talem simplicem Coadiutorem Archidiacono ratione sui officij, ut habetur in cap. fin. de Cleric. egrot. Idem dicendum, vbi Coadiutor datus esset à Summo Pont. cum futura successione: nam etiam tunc Coadiutus capax est quotidianarum distributionum, ac nullum talem habet Coadiutorem, ut per Nam. cons. 1. alijs 2. n. 23. & 6. de Cleric. egrot. Gonzalad. reg. 8. Cancel. gloss. §. 9. num. 15. S. Cong. Concil. in Urbana 9. Sept. 1628. censuit distributiones quotidianas debere Canonico Coadiuto, infirmo, vel non seruiente Coadiutore.

Dignitatem & Canonizatum ex vi consuetudinis, vel dispensationis in eadem Ecclesia habenti debentur distributiones duplicata, ut resolvunt Doctores per text. ibi in cap. cum olim de sent. & re iudic. Duen. reg. 206. limit. 4. Con. lib. 3. var. c. 1. §. 6. Nam. de Orat. miscal. 60. num. 15. Hoiel. d. p. 1. cap. 12. a. num. 15. Rebut. in praxi iur. de dispensat. rationes at. vers. in Cathedralibus, ad fin. Azor. instit. moral. part. 2. lib. 7. cap. 7. quæst. 13. Adrian. Negant. in

E 6 sflua

filium respont. q. 194. *num. 3.* Naldin *sum. verb. Canonici. num. 3.* Vbi in *opusculo de benef. cap. 4. dub. 1.* s. 3. Barthol. à S. Paulo de *Horis canonicis. lib. 3. q. 22.* Filline in *quest. moralib. tom. 3. tract. 41. c. 6. num. 3.* Roc. in *Pisana distributionum 3. July 1628. coram. Card. Virili. Monet. d. p. 2. q. 4. per tot. vbi à num. 19.* subdit, quod obtinens duos Canonicatus in duobus Ecclesiis extra dispensationem, nequit duplices habere distributiones, & quidem si eodem tempore diuina Officia recitentur; & quod si ex dispensatione Apost. Canonicus qui sit in pluribus Ecclesiis, tunc pro tempore, quo in eisdem diuinis interest, iocari poterit vbiq; distributiones, cum id faciat, ad quod illis tribuuntur, & alioquin iussu retineat utrumque Canonicatum, me citato in hoc loco Trullench d. lib. 1. cap. 8. *art. 5. n. 2.*

- 32 Singulis Horis Canonicis, & Missæ Conuentuali debent distributiones quotidianæ assignari, gl. *verb. ordinationem, in d. omis de Cleric. non resid. in 6. & verb. Canonici, in Clem. 1. de celeb. Missar. Sanctærel. var. resol. quest. 12. à num. 4.* Monet. d. p. 2. q. 3. ex *num. 1. vbi n. 46.* rationabiliorum & honestiorum aut esse ordinationem, quæ omnibus Horis, ac singulis suam propriam distributionem portionem assignat, & *num. 14.* subdit, quod potest etiam, & fortasse debet non modo ipsi diuinis Officiis, verum & supplicationibus, Conuentibus, Capiculis, & aliis similibus, quæ committunt à Clericis Ecclesiarum Collegiatarum obcurrunt, portio aliqua distributionum quotidianarum assignari: & *num. 15.* resoluit, quod ad Episcopatum, & vnanquamque Ecclesiam spectat statueret, quantum portio distributionum utriusque Horæ Canonicæ, diuino Officio, ecclesiasticæ functioni assignanda sit; & *n. 20.* quod distributiones quotidianæ assignatæ intelliguntur Horis, ac diuinis Officiis, non quouis modo, sed integris & completis.

- 33 Valet tamen consuetudo, vt distributiones quotidianæ tribuantur non modo iis, qui integris Horis non interfuerint, verum etiam non omnibus, sed aliquibus, & ceteris duntaxat, vt colligi videtur ex *Clem. 1. de statu, & qual. vbi gl. verb. circa huius, Card. quest. 17. Anselm. 8. l. in 1. c. 33. circa med. ibid. Duen. reg. 2. c. 6. l. in 2. Roch. de Curie in *reper. a. fin. num. 485.* aliis *fest. 5. num. 43.* de *confus. Hoid. dist. part. 3. cap. 17. n. 11.* Monet. d. p. 1. q. 3. n. 43. vbi n. 47. ait indemandum huiusmodi consuetudinem, quod, nimirum qui aliquibus Horis interest, omnes distributiones etiam ceteris Horis aliis assignatas acquirat, requiri aliquam rationem, & præterea spatium quadraginta annorum, iuxta *tex. in dist. cap. fin. cum ibi traditur per gl. & Doctores de consuet. idem tamen Monet. vbi supra num. 50.* fatetur non valere consuetudinem, quod distributiones vnius diei vnicuius Horæ acquirantur.*

- 34 De his quotidianis distributionibus potest Beneficiarius pro suo libito, & arbitrio dispoſere, etiam per vitium voluntatis, & iuxta suæ voluntatis notum impendere, quia earum dominus est, vt diximus hoc eodem *lib. cap. 17. numero 3.* Et transmittit solum ad successorem, hæredemve suum, distributiones quotidianas ad ratam temporis, quo diuinis in quolibet anno interfuit, atque Ecclesiæ interfuit, cum datur pro labore, & seruitio singulis diebus preſtito, vt resoluit Monet. de *dist. trib. quoad. part. 3. quest. 6. numero 28. cum sequentibus.*

- 36 Superest nunc, vt aliqua dicamus de his distributionibus herandis, amittendis, & quibus illæ

amittæ, accrescant, & an remitti, & donari valeant. Et quoad primum sciendum est, distributiones quas tidianas lucrari, quos *supra* illarum capaces esse monuit, si diuinis Officiis interest, quibus assignatæ faciunt, iuxta ea, quæ *supra* reſoluimus, *verf. singulari horæ n. 32.* exceptis iis, qui etſi à Choro abſint, & præſentes diuinis Officiis non ſint: ex privilegio tamen, vel alia rationabili cauſa has quotidianas distributiones, tibi non obſtante abſentia, lucrantur. Et idem.

Audiores Rotæ Romanæ percipiunt fructus, & distributiones suorum beneficiorum in abſentia, ac si actualiter interſſent diuinis Officiis, ex *Conſtit. Clementis VIII. incip. Conuenit. ſub dat. mens. Auguſti, 1525.* Ita docuit Læz. Zech. de *Repub. eccleſiaſt. cap. 11. n. 2.* Cened. *praſt. & Canon. quest. lib. 1. n. 65.* Ego ipſe de *officio, & poſſ. Ep. ſep. p. 3. alleg. 53. n. 155.* & me citato in illo loco, Sanctærel. *var. reſol. q. 11. n. 1.*

Inquiſitores contra hæreticam prauitatem gaudent privilegio percipiendi fructus, & distributiones quotidianas in abſentia in fidei fauorem à Paulo I II. & Pio V. ſibi conceſſo, vt per Rotas d. *pril. ul. Auguſti. n. 420. & in tract. de hæretic. ſing. 96. Spin. in ſpeculo reſp. gloſ. 3. princ. n. 78.* Garc. de *benef. p. 3. c. 2. n. 356.* Memestipium d. *alleg. 53. n. 156.* me citato in illo loco, Sanctærel. d. q. 11. n. 3.

Collector generalis Camere Apoſt. Subcollector, Advocat, Procuratores Fideles, & Notarii in causis ſpoliorum, & aliorum iurium dicte Camere eorum officio durante lucrantur distributiones quotidianas in abſentia, vt ex *Conſtit. Sixti V. ſub dat. 8. Martij, 1590.* colligitur Monet. d. p. 1. q. 1. n. 112. Sanctærel. d. q. 11. n. 6. Ego ipſe d. *alleg. 53. num. 157.* Ioan. Anton. Nouar. in *ſum. Bullar. tit. de Subdeſſorib. n. 2.*

Archidiaconus, vel Canonicus viſitans Eccleſiam, iura, vel redditus ſuæ præbende, non amittit distributiones quotidianas, cum viſitando præſentia iura, & loca, ſerviat Eccleſiæ iure viliſſi per Nicol. Garc. d. p. 3. c. 1. n. 333. *cum ſeq. Azor. inſtit. moral. p. 2. lib. 7. c. 7. q. 10.* Monet. d. p. 1. n. 63. Cened. *diſt. q. 1. n. 36.* metipſum d. *alleg. 53. num. 163.* me citato in illo loco Sanctærel. *diſt. quaſt. 11. n. 9.* & me citato in hoc loco Trullench d. lib. 1. c. 8. *dub. 12. in princip. n. 13.* Si verò non viſitaret propriam Eccleſiam iuxta diſcreſſis, etiamſi illam viſitaret ex officio, & iure ſibi competenti, hinc non poterit percipere distributiones, vt reſolvit decimum Monet. d. q. 1. n. 63. Cened. d. q. 1. n. 36. & 74. Garc. d. c. 2. n. 332. *Armen. in addis ad recep. leg. Nou. lib. 1. tit. 6. l. 6. de Viſit. n. 81. & 108.* Sanctærel. d. q. 11. n. 10. Ego ipſe d. *alleg. 53. n. 126.* Et hoc caſu durante viſitatione non poſſet Archidiaconus percipere fructus illius Canonicatus, quem obtinet ex diſpenſatione, vel ex illius Eccleſiæ conſuetudine, ſtante, quod fructus Canoniciſtus diſtingui ſint à fructibus præbende; niſi pro tribus menſibus vacationis cauſa à Conc. permiſſis, vt reſoluitur aſſentantur Garc. d. c. 2. n. 332. in 2. *dub. & Armen. d. l. 6. de Viſit. n. 82.*

Percipientarius, ſi dum recitantur diuina Officia, andiat in Eccleſia Confeſſiones, percipit quotidianas distributiones, vt reſolvit decimum Aloyſ. Ricc. in *praxi rerum fore eccleſ. decif. 498. in 1. edit. aliis reſol. 389. numero 5.* in 2. *edit. & reſol. 477. numero 6.* Salazar. de *Mendoza in libro de inſtit. Canon. Peniten. 5. 6.* Vgolin. de *offic. Episcop. cap. 19. num. 6. verſ. tertio excipitur.* & cap. 33. *num. 3.* Monet. de *diſtrib. quoad. p. 2. q. 11. num. 64. cum ſeqq. Campan.*

Campani in *diuersis Canonibus*. 7. c. 6. n. 17. Barthol. à S. Fausto de *Horis canon* lib. 3. q. 74. Garc. de *benefic.* p. 5. c. 4. num. 12. 4. & *seqq.* Bonacin. de *Horis Canon.* q. 5. p. 1. §. 5. Rague. de *voce Canon* in *Capitulo* q. vlt. n. 7. Ego ipse d. p. 3. alleg. 5. §. 1. num. 180. & alleg. 5. §. 5. 30. me citato hoc in loco Sanctarel. var. *refoluit* q. 7. num. 13. lat. Trullench. *diff. lib.* 1. cap. 8. dub. 12 §. 5. Machado in *su. perfero Confessor* som. 2. lib. 4. p. 5. *tratt.* §. 1. docum. 5. Etiam audiatur Confessiones peccatorum venialium, & non reformationum, ex Garc. n. 12. Monet. n. 6 §. 5. Sanctarel *proxime citatus* locis; dummodo tamen intra Ecclesiam non videretur extra etiam infernum Confessiones audire, Garc. in *addit. ad p. 5. cap. 4. num. 12* in fine Ego ipse d. alleg. 5. §. 5. n. 3. quodquid dicit Machado d. *tratt.* docum. 5. n. 3.

- 43 Theologus seu obtinens præbandam theologalem dicibus, quibus legibus habendus est tanquam præfens in choro, non modo pro illis horis, ut si manet legat pro Horis matutinis, & Missa solemnium, sed etiam pro tota, & percipere potest distributiones quotidianas, ita declarante Gregorio XIII. decimum referunt Garc. d. c. 1. num. 118. Aloyf. Rice. in *d. praxi rerum fore eccles. refol.* 386 n. 6. & *refol.* 389 n. 6. Nald. verb. *distributiones* n. 9. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.* §. 7. *proam.* n. 180. Armentas. *diff. tit. de residentia Canonorum* n. 68 Monet. d. p. 2. q. 10 n. 27. & q. 11 n. 75. Bonac. d. q. 1. p. 1. §. 6. Ego ipse d. p. 3. alleg. 5. §. 6. n. 6. me citato in illo loco. Sanctarel. *diff.* q. 11. n. 15. Sanctan. *confil.* p. 1. lib. 2. c. 1. dub. 95. n. 5. me citato in hoc loco Trullench. d. lib. 1. c. 8. dub. 12. §. 6. Machado d. lib. 4. p. 4. *tratt.* §. 1. docum. 7.

- 44 Concilio generali interelentes locumque distributiones quotidianas, ut resoluunt. *Conc. in prag. session. tit. de color* §. 1. in *gloss. in fine*, Iacobus de *Concil. lib.* 4. art. 6. ad fin. Rebouf. in *praxi* p. 3. *tit. de dispens. de non resid.* n. 34. Salzed. ad Bern. in *praxi*. c. 5. §. 1. C. *vers. quatuor casus*, Cened. d. q. 1. n. 67. Ego ipse d. alleg. 5. §. 1. num. 158. me citato in illo loco Sanctarel. d. q. 11 n. 7. Sed contra Cened. Monet. d. p. 2. q. 11 n. 90. quia isti non abfuit causa villaris Ecclesie vniuersalis; in eo tamen omnes conueniunt Canonum non esse primandum distributionibus, quando tanquam Theologus, vel Canonista Concilio generali interest, missus à suo Capitulo, ut ibi intersit nomine Capituli: quia tunc abesset in voluntate suæ Ecclesie, & eius rem villier gerere censeretur, Cened. n. 67. *vers. ad not.* Monet. n. 91. Sanctarel. n. 7. in fine, Ego ipse n. 158. *proxime citatus* locis: sicut etiam possit percipere distributiones, si à Capitulo translationis causa mittatur ad Pontificem, vel Principem, vel ciuitatem: quia tunc abesset causa suæ Ecclesie. Ita Monet. d. q. 11 num. 92. Sanctarel. d. q. 11 n. 8.

- 45 Concilio Provinciali, vel Synodali interelentes distributiones quotidianas percipiunt, ut resoluunt Salzed. ad Bern. in *praxi* 2. §. 1. *lit. C. vers. idemque paratione*, Cened. d. q. 1. num. 68 *vers. idem paratione*, Sanctarel. d. q. 11 n. 22. Barthol. à S. Fausto d. 13. q. 5. 2. Castro Palao *rem. 2. disp.* §. 3. n. 5. me citato in hoc loco Trull. d. lib. 1. c. 8. dub. 12. in *princip.* n. 7.

- 46 Animarum curæ incumbentes immunitati suæ Dignitati, vel Canoniciatui, dum sunt in actu administrandi Sacramenta, vel alia exercendi, quæ spectant ad ipsam curam, distributiones quotidianas locantur, & tanquam præfens in choro habentur, ut referunt decimum Franc. Leo in *thesouro fore eccles. p. 3. c. 2. n. 24*. Aloyf. Rice. d. *refol.* 389. num. 4. Rague. de *voce Canonici* in *Capitulo*, q. vltim. August. Barbof. de *Iur. Eccles. Pars II.*

num. 6. Garc. d. c. 2. num. 335. Armentas. d. 1. tit. 23. l. 2. §. 2. de *residentia Canon.* n. 58. Cened. d. q. 1. n. 75. Zerol. in *praxi Episc.* p. 1. *verb. distributiones* n. 3. *vers. secundo debentur*, Lat. Zech. de *Repub. eccles.* c. 24. n. 6. Barthol. à S. Fausto d. lib. 3. q. 76. Bonac. d. q. 5. p. 1. §. 7. Ego ipse d. alleg. 5. §. 1. n. 127. & me citato in illo loco, Sanctarel. d. q. 11 n. 11. me etiam citato in hoc loco Trullench. *diff. cap.* 8. dub. 12. §. 7. Vide S. Cong. Cardinalium negotiis Episcoporum & Regularium præpositorum in *London.* 24. *Nonemb.* 1617. censuit, Canonum à choro abfentem occasione *fermari cura eius Canonici annexæ, quod utas distributiones locari, tanquam si esset præfens, ideòque Episcopum curam animarum eodem Canonico asserere, & Missionario sibi, quinque scilicet servitibus beneuolentia conferre non debere.* At si haberent curam animarum ut aliis Ecclesiis, dum in eis resident, ac Sacramenta administrant, non possunt percipere distributiones, quas percipient, si in Ecclesia Cathedrali, vel Collegiata, in qua habent Canoniciatui, vel Dignitates, resident, ut resoluunt Monet. d. p. 2. q. 11 n. 69. Sanctarel. d. q. 11 n. 13. Barthol. à S. Fausto d. lib. 3. q. 76.

Canonici ab Ecclesia, cui est adscriptus, abfens ex Pontificis privilegio, potest percipere quotidianas distributiones, ut resoluunt Genun. n. 4. & Franc. n. 3. in *cap. vnic. de Cleric. non resid.* lib. 6. Cened. d. q. 1 n. 26. Sanctarel. var. *refol.* q. 10. num. 1. Barthol. à S. Fausto d. lib. 3. q. 83. Castro Palao *rem. 2. disp.* §. 3. p. 1. §. 5. 10. Trullench. d. lib. 1. c. 8. dub. 12 §. 13.

Canonici missus à suo Episcopo ad visitanda Limina Apostolorum, cuius nomine, & cõsentis ipsam Episcopum ad eadem Limina, ex *Constit.* Sixti V. distributiones quotidianas locatur, ut per Aloyf. Rice. in *d. praxi decif.* 498. in 1. edit. *diar. refol.* 389 n. 5. in 2. edit. Garc. d. c. 1. m. 349. Monet. *diff.* p. 2. q. 3 n. 18. Armentas. *ubi supra*, n. 62. Franc. Leo d. c. 2. n. 23. Barthol. à S. Fausto d. lib. 3. q. 52. Ego ipse alleg. 5. §. 1. n. 159. me citato in illo loco, Sanctarel. *diff.* q. 11 n. 14. vbi in fine cum Garc. subdit idem esse dicendum in aliis Præbendis, licet non sint ex Capitulo, me citato in hoc loco Trullench. d. lib. 1. c. 8. dub. 12. in *princ.* n. 8. vbi limitat si ab Episcopis aliarum Ecclesiarum mittantur.

Canonici Ecclesie Cathedralis, Sede vacante, electus in Vicarium generalem, Officiale, & Visitatorem, non amittit distributiones, si abfuit à choro, quamvis ob huiusmodi officia ei salarium assignetur, ut resoluunt Cened. d. q. 2 n. 72. Sanctarel. q. 11 n. 18. Barthol. à S. Fausto d. 13. q. 68. Vt in quotidianas distributiones illi non percipere, præcipit vbi consuetudo cum abfentem non excusaret, melius resoluunt Monet. d. p. 2. q. 1 n. 83. Ego ipse d. p. 3. alleg. 5. §. 4. n. 266. Et Canonici, qui manere Vicarij Episcopi funguntur, non debent quotidianas distributiones, si Horis Canoniciis non interfit, etiam si à tempore immemoriali obferuatum sit, ut debeantur, resoluit Trullench. d. c. 8. dub. 8. in *princ.* n. 6. & censuit S. Cong. Concil. Bullæten. 18. Decemb. 1627. & ante, idem tenebat testè Garc. in *addit. ad suum tratt. de benef.* p. 1. cap. 2. n. 348. Ratio est, quia non abest ex iusta causa, cum Vicarius deferatur soli Episcopo, & non Ecclesie, Rox *decif.* 22. 2. m. 5. p. 2. *diuers.*

Obfès datus ab Ecclesia, aut etiam repræfentatum causa capessens, & detentus distributionibus quotidianis primandus non est, ut resoluunt Monet. *diff.* p. 2. q. 5. n. 16. *consequ.* quem referro d. alleg. 5. §. 1. n. 165.

Abfens pro euidenti voluntate Ecclesie distributiones quotidianas non amittit, præcipue stante

- consuetudine, quoddam Canonico missus à Capitulo pro aliquo seruitio ipsius Ecclesie, seu Capituli, percipiat omnes fructus, & quotidianas distributiones, vt per *q. vñ. de cleric. non resid. lib. 6. tenent Aloyf. Ricc. in d. praxi rerum fori eccl. ref. 389 q. 2. Scraphin decr. 1239. part. 1. Gare. d. c. 2. n. 362. Armendas d. loco. num. 7. 3. & 9. latè Trullench. d. lib. 1. c. 8. dub. 12. in princ. Machado d. tract. 4. decem. 7. Barthol. à S. Fausto d. lib. 3. q. 48. vbi intelligit, si alius Choro interesse solebat, & absens in eundem suæ Ecclesie utilitatem, hoc est manifestam. S. Cong. Concil. 31. Januarij. 1603. vbi intelligit. dummodo*
- 33 non sit ei constitutum salarium. Et quod Canonico Procurator Capituli, & pro negotiis Capituli assistens, tanquam præsentem reputandus est, & habere debet distributiones quotidianas, censuit S. Cong. Rit. in Saanen. 21. Augusti 1604.
- 34 Absenti à seruitio Ecclesie pro defensione iurium ipsius Ecclesie, vel sui beneficii, debentur fructus, & distributiones, Bart. à S. Fausto d. lib. 3. quest. 52. num. 1. Scraphin decr. 1098. num. 5. Cast. Palao re. 2. disp. 3. §. 3. num. 10. Trullench. d. lib. 1. cap. 8. dub. 12. §. 1. num. 1. & 2. & fuit dictum in Affen. fructum 15. Martij 1615. coram bone mem. Patriarcha Mazarino, & in Calaguritanis fructum & distributionem 26. Martij 1614. coram bone mem. Ph. de sen. S. Congreg. Conc. teste Gare. in addit. ad tract. de benefic. p. 3. c. 2. n. 49. censuit, quod absentia instam. censetur habere, qui super iuribus Ecclesie sua litigat, quod intelligitur, & locum habet etiam si nulla præcederet Episcopi licentia secundum Carol. Macign. de Horis Canon. c. 68. n. 14. Bartolà à S. Fausto d. lib. 3. q. 59.
- 35 Infirmus, qui personaliter diuinis Officiis adesse non potest, quotidianas percipit distributiones in absentia. Ita probat cap. 1. de Cleric. non resident. l. 6. & resoluunt Con. lib. 3. var. cap. 13. n. 8. Nam conf. 2. num. 3. de Cleric. non resid. & de Horis can. cap. 11. num. 10. Seli de benefic. p. 4. quest. 6. n. 9. Fule de visit. lib. 1. c. 16. n. 25. vers. & infirmus. c. 20. n. 16. Thom. Azz. in tract. de infirmis. p. 1. c. 50. num. 25. Hoieda de incomparib. benef. p. 1. c. 17. n. 25. Ludou. Gom. in reg. de infirmis reg. q. 9. vers. 47. Spin. in speculo testam. glof. 9. princ. n. 30. Guier. canon. lib. 1. cap. 1. num. 140. Frane. Leo in thesauro fori eccl. p. 3. c. 1. n. 1. Plalec. in praxi Episcop. p. 2. c. 3. n. 9. vers. infirmus, Azor. in fust. moral. p. 1. lib. 7. o. 7. q. 10. Gare. d. p. 3. c. 2. n. 363. Monet. d. p. 2. q. 5. n. 48. & q. 6. n. 1. Vgolin. de officio Episcop. c. 19. §. 2. n. 6. vers. exspirat, Carol. de Grassis de effectib. clerical. effect. 1. n. 1171. Cast. Palao rom. 2. disp. 3. punct. 9. §. 1. num. 1. Trullench. d. lib. 1. cap. 8. dub. 8. num. 2. Machado in su. perfetto Confessor rom. 2. lib. 4. p. 4. tract. 4. decem. 1. n. 1. Armendas d. lib. de residentia Canonice. num. 75. Raguc. d. q. 1. n. 8. Cened. d. quest. 1. num. 7. Sanctarel. v. res. q. 8. a princ. Bonacin. de Horis Canon. dist. 3. quest. 5. punct. 1. Barthol. à S. Fausto eod. tract. lib. 3. q. 26.
- 36 Veluti, si ad Ecclesiam se conferre non possit: quia est debilis in cruribus, vel tibiis, Menoch. de arbit. casu 60. n. 14. & seq. Monet. dist. q. 6. num. 16. Cened. d. quest. 1. num. 13. Bartol. à S. Fausto d. lib. 3. quest. 31.
- 37 Vel, si sit cæcus: puta quia lumen oculorum amissit, & prospera non potest Missas, & diuina officia celebrare, Monet. d. p. 2. q. 6. num. 16. Cened. d. q. 1. num. 13. Aloyf. Ricc. in praxi rerum ref. 397. Trullench. dist. dub. 8. num. 6. vers. an autem cæcus S. Congreg. negotiis Episcoporum & Regul. preposita in Alarum. de mense Aprilis, 1619. S. Congreg.
- Conc. sub die 11. Augusti, 1618. & sub die 20. Iulij 1629.
- Vel, quia prodraga laborat, idem Monet. d. p. 2. q. 6. n. 18. & Cened. d. q. 1. num. 13. Trullench. dist. de loco. num. 6.
- Vel, quia medicinam sumit, aut sanguine minuitur, Jacob. de Grassis avaris decr. p. 2. lib. 3. cap. 15. n. 10. Monet. d. p. 3. q. 6. n. 8. Trullench. d. cap. 8. dub. 9. n. 2. Cened. d. q. 1. n. 7. Bartol. à S. Fausto d. lib. 3. q. 30. Ego ipse d. alleg. 53. n. 169. me citato in illo loco, Sanctarel. d. q. 8. n. 4.
- Vel, quia sanities causa ad balnea, vel alium locum itet, Monet. d. q. 6. num. 10. Cened. d. q. 1. n. 11. Sanctarel. d. q. 8. n. 4. me citato in hoc loco Trul. dist. dub. 8. n. 3. pro fin. Ego ipse d. alleg. 53. n. 169.
- Vel quia lepra, aut alio morbo contagiose cogitur ab Vrbe discedere, Monet. d. q. 6. n. 11. Cened. d. q. 1. n. 12. Ego ipse d. alleg. 53. n. 170. me citato in illo loco, Sanctarel. d. q. 8. n. 5.
- Inellige, si dumtaxat sani, consueuerint interesse diuinis Officiis, alias secus Azor. d. c. 7. quest. 11. Val. in opusculo de benefic. 4. dub. 3. Macign. de Horis canon. c. 7. n. 56. Cened. d. q. 1. n. 9. Monet. d. q. 6. n. 21. Ioan. Valez de different. inter vtrumque forum. verb. Hora canonica, differ. 2. Bartol. à S. Fausto d. lib. 3. q. 17. Ego ipse d. alleg. 53. n. 167. me citato in illo loco, Sanctarel. d. q. 8. n. 5. me citato in hoc loco, Sanctarel. dist. dub. 8. n. 5. quicquid cum Petr. Navarra dubiet Machado d. tract. 4. decem. 1. n. 2. Intellige etiam si infirmitas illi obueniat in loco vsu residentie, non extra, vt per Con. lib. 3. var. c. 13. n. 8. Guier. canon. lib. 1. c. 1. n. 1. Valq. in opusculo de benefic. 4. §. 3. n. 189. nisi absentia sua, Ecclesie ex iusta causa interueniret, vt per Monet. de distrib. p. 2. q. 6. n. 19. Cast. Palao rom. 2. tract. 7. disp. 3. punct. 9. §. 1. num. 6. vers. caterum, Bonac. de Horis Canon. disp. 2. q. 5. punct. 1. n. 6.
- Et his omnibus infirmitatibus decetui possunt distributiones quotidianas percipere, quomodo propria culpa in eas inciderint, vt bene resoluunt Pet. Nam. de res. lib. 6. cap. 2. dub. 4. num. 239. Guier. dist. c. 1. num. 138. Zerol. in praxi Episcop. p. 1. vers. distributiones, §. 1. vers. 6. Azor. d. c. 7. q. 11. Macign. de Horis canon. c. 7. n. 58. Gare. d. p. 3. c. 2. n. 363. Nald. in sum. verb. distributiones, n. 1. Monet. d. q. 6. n. 12. Cened. d. q. 1. n. 8. Bartol. à S. Fausto d. lib. 3. q. 28. Ego ipse d. alleg. 53. n. 168. me citato in illo loco, Sanctarel. dist. q. 8. n. 6. Cast. Palao rom. 2. disp. 3. punct. 9. §. 1. n. 3. me citato in hoc loco Trullench. d. lib. 1. cap. 8. dub. 8. n. 4. Machado d. tract. 4. decem. 1. n. 4.
- Senio ita confectus, vt residere, & interesse diuinis non possit, modò animas consueuerit, percipere debet quotidianas distributiones, siue resoluunt, de iuribusque referunt Azor. d. lib. 7. c. 7. q. 1. Frane. Leo d. c. 2. n. 27. Monet. d. p. 2. n. 7. Armendas. d. loco. n. 73. Cened. d. q. 1. n. 15. Aloyf. Ricc. d. ref. 389. num. 7. Bartol. à S. Fausto d. lib. 3. q. 34. Ego ipse d. alleg. 53. n. 164. me citato in illo loco, Sanctarel. d. q. 8. n. 12. vbi n. 13. asserit iudicis arbitrio standum esse, cum quis propter senectutem exculatur, quominus possit in Choro interesse diuinis Officiis, & tamen possit lucrari distributiones, me citato in hoc loco Trullench. d. dub. 8. num. 6. Machado dist. tract. 4. decem. 1. num. 5.
- Absens à Choro, ac etiam à ciuitate ob metum, ne occideretur ab inimicis, à Principe, &c. potest percipere quotidianas distributiones, vt docent Con. lib. 3. var. cap. 13. n. 8. vers. sed etiam eadem ratione Azor. d. c. 7. q. 11. Gare. d. c. 1. n. 351. Monet. d. part. 2. q. 5. n. 71. Cened. d. q. 1. num. 20. vers. ad eundem iur. Sanctarel.

Sanctarel. var. refel. q. 9. n. 2. me citato in hoc loco Trullench. d. cap. 8. dub. 9. num. 5. Vnde S. Congreg. Conc. die 17. Septembris, 1616. ad instantiam Joannis Blasij, Canonici Carpen. qui ex facto Principis temporalis loci residere non poterat, censuit dandam esse ad Ordinarium litteras, ut Capitulum cogeret ad integras distributiones ei assignandas usque ad mensis Aprilis futuri. Ceterum ipsi Joanni Blasio significari voluit, ut interim curet Canonici non resignare, vel permutare, aut rationem aliquam inire quia & sibi, & Ecclesie indemonstrati consuevit sit. Dno. 12. Aprilis, 1617. prerogata fuit licentia ad alias sex menses cum eo, quod interim curet, &c. Et die 23. Septembris, 1617. prerogata fuit ad alias sex menses sine spe alterius prerogationis.

66 Timens redire ad patriam, vel in ea commorari ob bellum civile, aut extrinsecum, potest percipere distributiones, ut tenent Sfort. Odd. in tract. de in integ. restit. artic. 9. num. 92. Menoch. de arbit. casu 153. num. 12. Sanctarel. d. q. 9. num. 4. Machado dicit. tr. 4. docum. 2. n. 4.

67 Pectus ob causam absens a sua Ecclesia distributiones quotidianas percipit, si probatur ex antiqua consuetudine eas dari solitas abscentibus ex iusta causa, Menoch. d. casu 153. n. 10. Sfort. Odd. d. art. 9. num. 94. Monet. de distribut. p. 2. q. 5. n. 76. & 77. Bonacin. de Hori. Canon. disp. 2. q. 5. puncto 2. n. 7. Barthol. à S. Fausto eod. tract. q. 35. Sop. de Ruben in aphorism. Episcop. verb. pectus, n. 4. Trullench. d. lib. 1. capit. 8. dub. 9. num. 4. laze Ciarlin. controu. forens. c. 25. per tot. me citato Machado d. tract. 4. docum. 1. n. 3. & nouissime S. Cong. Conc. in Mediolanen. 9. Novemb. 1630. censuit Canonici, qui ex causa pectus absint, non debere quotidianas distributiones, nisi pectus graueretur, & probetur legitima consuetudo, quod distributiones huiusmodi dari consueverint abscentibus ex iusta causa: quando autem dicatur pectus transgredi, ut sit in iusta causa absentia, relinquendum esse iudicio Episcopi.

68 Carceratus iniuste lucratur distributiones quotidianas, si veniat absolvendus, ut per Cou. lib. 3. var. cap. 15. n. 8. vers. vltimam, Niz. conf. 10. & consil. 11. n. 5. & seq. de Cleric. non resident. Lax. Zech. de Republ. ecclesie. 24. n. 6. Sayan. flosbui de sub illo tit. de Cleric. non resid. decis. 9. Zanol. in praxi Episcop. p. 1. verb. distributiones § 8. Ceual. comm. contra communes. q. 85. n. 1. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glof. 5. q. 9. n. 15. Azor. inq. moral. p. 2. lib. 7. cap. 7. q. 2. 1. Maciagn. de Hori. Canon. cap. 71. num. 66. Armenhar. d. art. de residencia Canon. n. 78. Garc. d. c. 2. n. 362. Monet. d. p. 2. q. 5. num. 80. Nald. in sum. verb. Distributiones n. 10. Grillenzon conf. 163. per tot. Bonacin. de Hori. Canon. disp. 2. q. 5. puncto 2. § 1. Barthol. à S. Fausto in simili tract. lib. 3. q. 32. metipsum d. alleg. 53. n. 178. me citato in hoc loco Sanctarel. d. q. 9. n. 15. & me citato in hoc loco Trullench. lib. 1. cap. 8. dub. 10. p. 3. Machado d. tract. 4. docum. 1. n. 3. & censuit S. Cong. negotiis Episcoporum & Regal. preposita sub die 5. Decembris, 1600. & S. Cong. Conc. die 9. May, 1616. dam respondit, contraria consuetudine non obstante debere Oratori, de quo ibi, distributiones quotidianas totius temporis, quo propter denegationem distributionum in tempore indebitae incarcerationis abfuit à residentia, ut recurreret ad Sacram Congregationem pro declaratione super dicta denegatione.

69 Vnde poterit Canonici lucrari distributiones, cum per vim ab aliquo detinetur: & propterea non potest in illa Ecclesia dinis inire Officiis, ut resoluit Nat. d. conf. 11. n. 4. Iacob de Grassis an August. Barbof. de Iur. Eccles. Pars I L

reus dec. p. 2. c. 15. n. 10. Azor. d. c. 7. q. 10. Monet. dicit. p. 2. q. 5. n. 54. Cened. d. q. 1. n. 20. vers. quinte. Sanctarel. d. q. 9. n. 8. Trullench. d. c. 8. dub. 9. n. 6.

Exulatus iniuste non amittit quotidianas distributiones, ut docent Cou. d. cap. 13. n. 8. vers. decimo, Ceual. d. quest. 535. n. 16. Bernard. Siondus de officio. Eccles. p. 6. cap. 17. circa mod. Cened. d. q. 1. n. 43. Sanctarel. d. q. 9. n. 9. Castro Palao tom. 2. disp. 3. punct. 1. § 3. n. 3. me citato in hoc loco Trullench. d. cap. 8. dub. 10. n. 2. in fin.

Excommunicatus iniuste lucratur distributiones quotidianas, quammis abfit à Choro, si eotempore, quo excommunicatio iniuste in eo lata fuit: presens erat in loco beneficii sui, solitudo erat diuinis Officiis aut impedimentum excommunicationis adesse, ut resoluit Cou. d. c. 13. n. 8. vers. ceterum. Henricus in sum. lib. 13. c. 13. § 4. in fine, Sord. de aliment. tit. 1. q. 82. n. 5. vers. alias fecit. Syet. de cens. libro 2. c. 5. n. 27. Anila eod. tr. p. 2. c. 6. disp. 1. dub. 2. encl. 1. Bonac. in simili tract. disp. 2. q. 2. puncto 4. § 1. n. 5. & de Hori. Canon. disp. 2. q. 5. puncto 2. § 2. Monet. dicit. p. 2. q. 15. n. 32. Castro Palao d. puncto 2. § 2. n. 4. me citato in hoc loco Trullench. d. c. 8. dub. 11. n. 1. Machado d. tract. 4. docum. 4. per tot. Sanctarel. d. q. 9. n. 9. Bartol. à S. Fausto de Hori. Canon. lib. 3. q. 36. Ego ipse d. alleg. 53. n. 174. & in collect. ad c. postulator, § 1. n. 4. & 15. de appellat. Secus autem dicendum, si iniuste excommunicatus sit quia tunc quotidianas distributiones eo ipso amittit, nec eas recipere, ut probatur in d. cap. postulator § verum, de appellat. vbi Papa ait excommunicato preuentus ecclesiasticis meritis subtrahi, cum Ecclesie communio denegatur: nomine autem preuentum ecclesiasticorum contineri quotidianas distributiones decidit Bonifacius VIII in Extrauag. unic. vers. & quia non occurrat de decem inter communes. Ita Cou. d. cap. 13. n. 8. vers. 12. Rebuff. in cap. postulator § 1. n. 84. de Cleric. excom. minis. Vgolin. de censur. tab. 2. c. 12. in princ. n. 2. Flam. Paulus resignat. benefic. lib. 4. q. 3. n. 52. Gutier. Canon. lib. 1. cap. 1. ex n. 90. Monet. d. p. 2. q. 15. n. 18. Garc. de benefic. p. 7. cap. 13. n. 125. Bonac. de censur. disp. 2. quest. 2. puncto 4. § 2. n. 7. Marc. Alex. in simili tract. tom. 1. lib. 2. disp. 6. c. 8. vers. ad dubitationem, Bartol. à S. Fausto de Hori. Canon. lib. 3. q. 37. Anton. Riccioli. de iure personarum extra gradum Ecclesie existens. lib. 4. cap. 14. n. 7. Rot. in libere fructuum, 17. Novembri, 1629. coram R. P. D. Gislerio.

Suspensus iniuste ab officio, vel beneficio, lucratur distributiones quotidianas, quammis diuinis Officiis non interfuit, ut docent Monet. dicit. p. 2. q. 15. n. 46. Cened. d. q. 1. n. 56. Bonacin. dicit. puncto 2. § 4. Squillante de obligat. Cleric. p. 4. n. 25. Ego ipse d. alleg. 53. n. 176. me citato, in illo loco Sanctarel. d. q. 9. num. 13. Castro Palao tom. 2. disp. 3. puncto 1. § 2. n. 4. & § 5. me citato in hoc loco Trullench. d. lib. 1. cap. 8. dub. 11. n. 3. Machad. docum. 4. num. 3. Secus autem dicendum in iuste suspensus ab officio, quia distributiones minime dantur eis, qui diuinis Officiis non interfuit, quemadmodum suspensus ab officio intercellit nequit. Ita Nat. d. conf. 11. n. 6. Vgolin. dicit. tract. de censur. tab. 4. cap. 6. § 3. in fine, vers. postremum excipiuntur, Sanchez de marrim. lib. 3. disp. 5. sub num. 10. Monet. d. q. 1. n. 37. Bonacin. de censur. disp. 3. q. 6. puncto 2. n. 16. Castro Palao vbi supra n. 9. & Trullench. d. dub. 11. n. 4. Idem quoque concludendum in suspensus iniuste à beneficio, ex Vgolin. dicit. tab. 4. capitulo 8. § 7. numero 4. quod est de mente communium, qui de suspensione scripturæ: fatentur enim hunc esse proprium effectum suspensionis

à beneficio, vt omnibus prouentibus, & emolumentis ipsius beneficij priuatur vt inter ceteros videtur est apud Sayr. *de censur. lib. 4. c. 6. num. 9.* & 10. licet ille num. 1. velit adhuc suspensum à beneficio, si interit diuini, lucrati distributiones, in qua opinione est singularis, neque eius ratio viget. Limitat tamen post Vgolin. Couar. & Sayr. hanc resolutionem Monet. *d. loco num. 40.* vt suspensio etiam à beneficio, vbi aliunde non habet, vnde se sustentet (subueniendum fit de fructibus ipsius beneficij), vbi suspensio pro pena lata est; non autem si pro contumacia: nam, cum tunc pendendo ab ea le eximere, & liberare possit, non est ei subueniendum de diuersis redditibus, ac fructibus, nisi summa necessitas adsit.

- 75 Interdictus iniussu ab Ecclesia ingressu, lucrator distributiones: quia nec eas amittit, cum Ecclesia interdicitur, si causam non dedit interdictio, & solutus esset diuini Officii interesse, vt resoluunt Paril. conf. 3. 2. num. 14. vel. 4. Cened. d. quest. 1. n. 90. Monet. *dist. par. 1. q. 16. num. 29.* nec citato in hoc loco Trull. d. dub. 11. n. 1. Machado. d. docum. 4. n. 6. Sicut nec est priuandus distributionibus huiusmodi, quando Ecclesia fuit polluta, si pollutioni causam non dedit, Cened. *dist. q. 1. num. 60.* Bonacin. d. puncto 2. § 6. Sanctarel. d. quest. 9. num. 14. Trullench. *dist. dub. 11.*

- 76 num. 8. Iuste vero interdictus amittit ipso iure quotidianas distributiones, nec eas recuperat, Monet. *dist. q. 16. n. 46.* vbi n. 50. ampliat procedere, siue interdictum latum sit à iure, siue ab homine: & n. 52. ampliat etiam procedere, licet iste Canonicus fuisset in alia ciuitate interdictus ab ingressu Ecclesie: & num. 33. limitat in festiuitatibus, quæ habentur in eadem ciuitate, §. in festiuitatibus, de sens. excomm. lib. 6.

- 77 Priuato iniussu debentur fructus, & quotidianæ distributiones, ceteræque emolumenta, quæ præsentibus tantum, & interuentibus lucrati causa fieri consueuerunt pro toto eo tempore, quo ob dictam priuationem munera huius beneficii incumbencia obire, atque Horis Canonici interesse non potuit, vt censuit S. Congr. negotijs Episcop. & Regul. præposita, 16. May, 1625. & S. Congreg. Conc. sub die 21. Iunij, eiusdem anni, in vna Aquilana partis auditis, declarauit Capitulum teneri, ceterumque esse restituere fructus, distributiones, ceteraque emolumenta iniussu priuato. De irregulari, deposito, & degradato, vide Trullench. d. dub. 11. num. 9. & 10. Machado. d. tract. 4. doc. 5. & 6.

- 78 Canonici celebrantes, dum diuina Officia recitant, lucrantur distributiones, si ad celebrandum compulsi fuerint ab eo, ad quem pertinet: vel si consuetudine fuerit introductum, quod Clerici recedentes à Choro ad celebrandum Missam, dum preces horarum recitantur, eas lucrantur: secus verò erit, si compulsi non fuerint, vel consuetudo id non habeat. Ita Gonzal. ad reg. 7. Cancell. §. 7. præsum. numero 180. Piale. in praxi Episcop. p. 2. cap. 3. n. 8. Franc. Leo in thesoro fidei eccles. p. 1. c. 1. §. 3. n. 6. Gallen. in marg. ar. casuum conscient. verb. distributiones p. 81. Alloy. Ricc. in praxi rerum fidei eccles. dec. 494. in 2. edit. alijs resol. 385. num. 2. edit. & in det. Curia Archiep. Neapol. dec. 115 par. 4. Theodol. de Rubens inter discipulos, forens. Stephani Gratian. cap. 298. num. 21. Attenuat. in addit. ad recap. legem Nauarra. lib. 2. tit. 23. lib. 2. §. 2. de residencia Canon. n. 81. & 83. Bonacin. de Sacram. disput. 4. q. vlt. puncto 7. §. 1. num. 7. & de Horis Canon. disp. 2. q. 5. puncto 3. §. 4. Squillan. de obligat. Cleric. p. 1. num. 122. Cened.

d. q. 1. n. 76. Monet. d. p. 2. q. 1. num. 5. 2. Sanctarel. d. lib. 1. var. resolut. q. 7. num. 10. Barthol. à S. Faust. d. lib. 3. q. 73. latè Trullench. *dist. lib. 1. cap. 8. dub. 12. §. 4. 5.* Congreg. Conc. in Gallen. 29. Iunij, 1628. in resp. ad 4.

Videndum iam, qualiter distributiones quotidianæ locantur ab interuentibus diuinis Officiis, & quibus casibus absentes illas lucrari possint: superest vunc, vt videamus, quomodo amittantur? & quibus accretant? & an ab alijs male perceptæ possint per Clericos condonari, vel remitti, ita super eisdem transigi?

Dico igitur primò, non interfectis diuinis Officiis ipso facto ante vllam Iudicis sententiam quotidianas distributiones amittere, vt patet ex cap. 2. vnic. §. qui verò, de Cleric. non resol. lib. 1. & colligitur ex Conc. Trid. sess. 14. de reform. cap. 12. reform. distributiones, docent Monet. de distribut. quoad. p. 3. q. 7. à num. 71. Sanctarel. var. resol. lib. 1. q. 1. §. 1. num. 1. nec citato in hoc loco Trullench. d. lib. 1. c. 8. dub. 10. num. 8.

Non interfectis autem dicuntur, qui vel absint 89 à choro, exceptis iis, qui ex priuilegio, vel infra causam tanquam præsentibus ibidem reputantur, de quibus supra meminimus, vel in Choro præsentibus ibi non cantant cum alijs: obligatur enim Canonici sub onere, & obligatione restitutionis distributionum pällere, seu cantare in choro cum alijs, & non satisfaciant, si solùm assistant, & intersint Horis, & per Capellanos, & alios Beneficiarios pällant, ipsi verò vel ibi, vel domi priuatiim recitent Horas, quia instructio Canonizarum est, vt non adsint tantum in choro, sed vt canteo assistant, & ob id eis dantur distributiones. Ita per Conc. Trid. d. cap. 12. reform. omnes verò, tenent Nam. de Ora. cap. 10. num. 47. & cap. 11. n. 4. 1. & misel. 79. Sandozal. de officio diuino, p. 6. cap. 16. Lud. Lopin. instruat. conscient. p. 2. c. 90. Læz. Zech. de Republ. eccles. cap. 24. de Canon sub numero 6. Iacob. de Grassi. in auctor. de p. 1. c. 5. n. 12. & c. 5. 2. num. 22. & cap. 53. num. 4. & 5. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 145. num. 3. Fernandez in exanimat. Theolog. mortuorum part. 4. cap. 5. §. 12. num. 2. Suar. de Relig. tom. 2. tract. 4. lib. 4. cap. 12. num. 8. cum seqq. Paul. Coenot. respons. moral. lib. 1. q. 6. 2. à n. 2. Petrus de Ledelma in sum. p. 2. tract. 9. cap. 4. concl. 1. difficle. 2. Azoc. instr. moral. part. 1. lib. 1. o. c. 1. q. 12. Læz. de instructio. lib. 2. cap. 34. num. 184. Squillan. de obligat. Cleric. part. 1. à num. 60. Paul. Layman. in Theolog. moral. lib. 4. tract. 2. cap. 7. num. 6. Oliuier. Bonart. de obligat. Horarum Canon. lib. 2. cap. 23. num. 9. Tambur. de iure Abbatis tom. 2. disp. 10. q. 3. n. 4. prope fin. Barthol. à S. Faust. de Horis Canon. lib. 3. q. 13. latissime Sebast. Carl. in relect. de ecclesiast. iurarchia diffinit. 12. §. 1. n. 7. cum seqq. S. Cong. Conc. sub die 20. Aprilis. 1602.

Contra Nemas. in instruat. Confess. part. 1. cap. 14. §. 11. ad fin. Petrus. Nemas. de restitu. lib. 2. cap. 2. 2. n. 21. Valer. Reginald. in praxi fori punit. lib. 18. à n. 175. Nicol. Garc. de benefic. p. 3. cap. 2. num. 514. Monet. de distribut. quoad. part. 2. q. 2. per tot. Cened. d. lib. 1. quest. 1. per tot. & præcipue à n. 14. Ioan. de la Cruz in direct. conscient. præc. 3. ar. 3. dub. 7. concl. 4. Gauant. in comment. ad rub. Missalis, tom. 2. tract. 1. c. 5. n. 4. Anton. Diana resol. moral. p. 2. tract. de Horis Canon. resolut. 6. existimantes non pällentes distributiones suas facere, licet non cantant, sed priuatiim, vel voce submissa recitent.

Et pro illis non faciunt nonnulla Iura, quæ interuentibus, non verò cantantibus distributiones 82 debent

deberi affirmant, vt vs in *cap. lices, de prebend. ibi, qui intersunt Horis Canonicis, exhibentur, cap. vnic. de Clericis non resident lib. 6. ibi, qui eisdem officij in ipsius Ecclesia adfuerint, recipientur*, Concil. Trid. d. c. 11. *vers. distributiones ibi, qui stant horis interfuerint, recipientur*, cum aliis: quia responderet ex iuribus illis, qui probant distributiones quotidianas deberi, & tribuendas, esse interuentibus, vnde concludere negatiue, scilicet solis interuentibus esse tribuendas: affirmatiue autem, quod debeantur intra modum, & formam prescriptam à Iure, & Ecclesiarum statuta

- 83 Posset tamen huc vltima sententia, quam relictis retineri in iis Ecclesiis, in quibus viget consuetudo, aut statuta, vt Canonici, & beneficiarij Choro satisfaciunt interuolendo, & faciendo vt Capellani, & cantores cantent, & psallant, & reliqua exequantur musica, vt facili admittant Doctoris posterioris sententia, atque etiam plures ex iis, qui primam sequuntur, vt videre est apud Petr. Nau. d. lib. 2. cap. 117. & 222. Azor. d. q. 6. Nicol. Garc. d. c. 2. n. 512. Suar. d. c. 12. n. 11. & 13. Cened. d. q. 1. n. 12. Less. d. cap. 34. n. 185. Squillante d. obligat. Clericor. p. 1. n. 61. in fine, Olmeri Bonart. d. lib. 2. cap. 13. n. 13. Paul. Laymann. d. n. 6. *vers. Dico secundo* Anton. Diana d. resol. 6. in fine, Sebast. Cxl. d. 5. 1. n. 11. Trullench d. lib. 3. d. 7. à princip. Barthol. S. Fausto de Heru Canon. lib. 3. q. 14. per tot vbi n. 15. subdit valere hanc consuetudinem, etiam post Concilium Trid. & Pij V. Constitutionem, ex quo consuetudo est optima legem interpretis, l. si de interpretatione. ff. de legib. cap. cum dilectus, de consuet. cum aliis per me citatis de axiomat. iuris vsus frequenciam. 56. n. 6.

- 84 Et quotidianas distributiones non solum amittunt necesse psallentes, & canentes in Choro cum aliis, vt supra resoluiimus, sed etiam ibi dormientes, vel confabulantes, vt per Jacob de Grassi. d. lib. 2. c. 51. n. 1. Frausip. in direct. eccl. discipline tit. de residentia Vg. in sum. p. 1. cap. 118. Petr. de Ledes. ma. d. tract. 9. c. 4. con. vlt. diff. 1. & 2. Raph. de la Torre in 2.2. q. 83. de Heru Canon. controu. 10. disp. 9. n. 5. Suar. de Relig. tom. 2. lib. 4. c. 14. n. 9. Squillante de obligat. Clericor. p. 1. n. 61. Anton. Diana d. tract. de Heru Canon. resol. 7. me citato in hoc loco Trullench in Decalog. lib. 1. c. 8. dub. 3. n. 6. Barthol. à S. Fausto d. lib. 3. q. 17. vbi de illo, qui sponte animo distracto diuinum Officium persoluit, vel ad locos recitantes non attendit. Quamuis Nicol. Garc. d. p. 3. cap. 2. n. 514. asserat Canonicos notabiliter confabulantes in choro peccare mortaliter, non tamen teneri ad restitutionem distributionum,

- 85 Intellige, tamen, quod supra dixi de quotidianis distributionibus amittendis ab illis, qui in Choro cum aliis non cantant, vel ibi dormiunt, aut confabulantur, vt non procedat quoad totas distributiones: sed proportionaliter pro parte correspondente defectibus, quos commisit, nam, qui in Choro non cantat, vel dormit, aut confabulatur in totum non deest suo muneris, ex quo exhibet presentiam suam, & partem etiam cantus implere videtur audiendo cum attentione: vnde ex ratione defectus in canendo submisit ex natura rei videtur vt diuini partem distributionum non lucrificat, sicut aduertunt Suar. d. capite 12. numero 10. Squillante d. part. 1. n. 61. quia licet isti non cantent, quatenus tamen interfuerint, & presentia sua Choro ad Christatatem conciliant, aliquam partem distributionum merentur, vt ex Fr. Lud. Lopez, & Beia

tradit Sebast. Cxl. d. 5. 1. n. 17. Trullench d. dub. 3. n. 6. in fine.

Distributiones non interuentium diuinis Officiis, accrescant aliis Clericis, qui illis interfuerint, vt per glol. verb. pa. 1. diuidas in Clem. 1. de state & qual. & verb. suspensio, in Clem. 2. de vita & honest. Cleric. Cassid. dec. vnic. de Cleric. non resid. Nauarri. in Adam. cap. 25. n. 123. de Orat. cap. 6. n. 4. & mis. ell. 59. n. 9. Gig. conf. 144. n. 30. Azor. iust. moral. p. 2. lib. 7. cap. 7. q. 8. & 9. Monet. de distrib. quotid. p. 3. q. 6. n. 16. Sancti car. var. resol. q. 1. n. 2. Barthol. à S. Fausto d. lib. 3. q. 87. me citato in hoc loco Trullench d. lib. 1. cap. 8. dub. 10. n. 2. Alique continuè probatur ex d. cap. vnic. de Cleric. non resid. lib. 6. & ex Concil. Trid. d. cap. 12. *vers. distributiones, ibi, qui stant horis interfuerint, & s. f. 21. de ref. cap. 3. ibi in distributiones quotidianas, qua inter Dignitates obducuntur, & ceteros diuinis interuentibus proportionaliter, &c.*

Verum obstat decretum eiusdem Concilij 22. de reform. capite 3. dnm decidere videtur Portionem distributionum iis contingentem, qui non interfuerint, applicari debere fabricæ Ecclesiæ, quatenus indigat, vel alant, seu pio loco, auxilio Ordinarij. Sed illud potest intelligi stante consuetudine, vel statuto, vt non accrescant interuentibus, sed in Ecclesiis vtilitate conueniantur, secundum Franc. Marc. Delphin. dec. 882. n. 6. & 7. p. 2. Franc. Monald. conf. 27. n. 4. Vel vbi omnes adfuerint à diuinis Officiis, quia tunc distributiones quotidianas Ecclesiæ applicandas esse resolunt Cassid. dec. vnic. n. 3. de Cleric. non resid. Gig. d. conf. 144. numero 30. Couaz. lib. 3. var. cap. 13. numero 7. Azor. d. cap. 7. q. 8.

Melius tamen Nau. mis. ell. c. 9. de Orat. numero 9. vtramque Concilij Trid. decisionem ad concordiam reducit, vt scilicet d. c. 3. f. 21. d. c. 12. f. 24. intelligantur de distributionibus ordinarijs, & proprijs, que constituantur de fructibus communibus lucrificandis ab obuentibus communiter Officia diuina; aliud vero capite 3. f. 21. intelligatur tantum de distributionibus extraordinarijs, & improprijs, quæ de redditibus particularibus Dignitatum, Personatum, & Officiorum constituantur lucrificandæ ab eis solis, qui humilissimi beneficia habent, implendo Officia, & seruicia diuina eis ab Episcopo prefatibunda, ac designanda: & idem. ibid. Nam. has extraordinarias merito aliis non accrescere, quibus ordinariæ accrescunt, quoniam hæc de communibus fructibus constituntur pro Officiis communiter ab omnibus obuentis; illæ verò de fructibus particularibus prefatarum Dignitatum, Personatum, & Officiorum pro Officiis, ac seruiciis à solis ex obinentibus faciendis, & obuentis. Hanc Nauarri ad vtrumque Decretum conciliationem sequuntur Paul. Fulc. de Fisitat. lib. 1. cap. 15. n. 15. Gallen. in margarita casum consent. verb. Officium diuinum. pag. 190. Azor. d. cap. 7. q. 8. Campan. in diuersor. heru Canon. rub. 7. cap. 6. numero 15. *vers. consilij*, Monet. d. p. 3. q. 6. n. 29.

Ego vero aliter prefata Concilij Trid. decreta esse concilianda existimo, vt scilicet d. cap. 3. f. 21. sequantur in Dignitatibus: à quibus ordinariæ tertiam partem fructuum in distributiones quotidianas conuertendo separare potest, & dato, quod distributiones quotidianæ non sint tenues, & in odium obtinentium Dignitates, & negligentiam relidere, & quando illa tertia pars ita subtrahat per non seruientes amittitur, locis pijs est applicanda Ac verò d. cap. 3. f. 21. vt loquatur solum, quando

distributiones ita sunt tenues, vt negligantur: & hoc casu tertia fructuum pars ita separata, & in distributionibus ab Ordinario conuersa, si per non seruantes amittatur, proportionabiliter seruientibus accrescit, vt refert decimil Nicol. Garc. de benef. p. 1. cap. 2. n. 465. & declarat sacram Cong. Concil. testatur Rot. in Astoricensi residentia 6. Iunij, 1616. coram R. D. meo Cecilio Decano, impressa post tract. de distribut. quod. Alexandri Monet.

90 Vtrum autem distributiones absentium debeantur non solum actu interuentibus, verum etiam alijs, qui iuris fictione censentur interuentis, vt qui addunt ex causa infirmitatis, vel in Ecclesia suae suae vilitatem, vel ob illam, ac rationabilem corporis necessitatem? Solum debetur actu interuentibus constare ex cap. vnic. ver. statum. de Cleric. non resid. lib. 6. Bonifac. VIII. indistincte mandat, ac statuit, vt quotidianas distributiones iis Canonicis, & Clericis Collegiarum Ecclesiarum tribuantur, qui diuinis Officijs adhaerent, atque adeo cum eas quoque distributiones complectantur, quas ii qui non interuent, acquirunt, si interuent; necessarium est, eas acquiri, & accrescere iis, qui interuent. Hoc idem colligitur ex Cone. Trid. sess. 21. de reform. c. 3. vbi decernitur quotidianas distributiones diuidendas esse inter obientes Dignitates, & ceteros diuinis interuentis; & clarius ex d. c. 12. sess. 24. de reform. vbi statuitur, vt distributiones ii, qui statim horis interfuerint, recipiant; reliqui vero quantis collatione, aut remissione exclusi his careant. Facit etiam: quia, cum maiorem laborem subeant reliqui Canonici, quando aliquis eorum abest, meritis maioris mercedis loco illis debetur humiliorum distributiones iure accrescendi: ex quibus & alijs hanc partem defendit Barthol. à S. Fausto de Heris Canon. lib. 3. g. 88.

Dico secundo, quod attinet ad amissas distributiones condonandas, vel remittendas, non posse Episcopum, neque Capitulum amissas distributiones ob non residentiam remittere, aut condonare illi ipsi, qui eas amiserunt, vt expresse statuitur in d. c. 12. vers. distributiones vero, & docent Nau. de Heris Canon. c. 21. misel. 14. n. 48. & conf. 7. n. 1. de Cler. non resid. Menoch. de arbit. casu 429. n. 6. Piaset. in praxi Episc. p. 2. c. 3. in fine pag. 124. Armentar. in addit. ad recap. legum Nauarra, lib. 2. tit. 23. de resident. rub. An Canonici, vel alij habentes Dignitatem teneantur residere in sua Ecclesia? n. 90. & 91. Gallet. in marger. casuum conscient. verb. Distributiones 4. Rot. in Hispanen. distributionum 2. May 1603. coram R. D. meo Cecilio, est prima inter impressas post tr. de distrib. quod. Alexandri Monet; Ego ipse d. p. 3. alleg. 53. n. 150. me citato in hoc loco Sanctarell. var. resol. q. 13. n. 7. & me citato in hoc loco Trullench. d. lib. 1. c. 8. dub. 16. n. 2.

91 Consensus enim Canonicorum non potest facere vt qui non interfuit diuinis, habeat distributiones quotidianas, & neque statim, aut lege id potest constitui, sicut resoluit Nau. de Heris canon. c. 5. n. 20. & c. 21. n. 63. Menoch. d. casu 429. n. 6. in addit. Mendez de Cabedo diuersi. Iuris arg. lib. 1. c. 9. Bernac de Sacram. disp. 4. q. 2. punctis 7. 8. 5. n. 8. Aloyf. Ricc. in praxi rerum fore. eccles. dec. 49. 3. in 1. edit. alias resol. 384. n. 7. in 2. edit. Imò nec totum Capitulum per consuetudinem potest concedere, quod

92 absens lucretis distributiones quotidianas, etiam si per momentum temporis duxerit absentia, vt tenent Aloyf. Ricc. d. res. 384. n. 8. Steph. Gent. diff. erpe. forens. c. 166. n. 31. in dist. Hispanen. distributionum.

Et quamvis nonnulli existimauerint non esse prohibita remittere distributiones praeteritis, si absit omnis fructus, & consentio, sed solum esse prohibitum consensio de remittendis distributionibus in futurum, vt probabiliter putat Monet. d. p. 3. q. 5. n. 8. cuius opinio attento Iure communi veta est, si crederetur gloss. verb. suas, in d. c. vnic. quae id dicit, tamen post Coneil. Trid. id amplius non licet, vt sentit Nauar. de orat. misel. 59. n. 3. dum tenet sententiam illius gloss. esse per Coneil. Trid. sublatam. Steph. Durand. de ritib. Eccl. lib. 3. c. 25. n. 5. dum dicit praedictam glossam esse nunc defendendam, Azor. d. lib. 7. c. 7. q. 9. quos refert, & sequitur Sanctarell. d. q. 13. n. 6. vbi addit hanc opinionem hunc tempore esse communem, & future cuius diuino: quia alioquin daretur occasio Clericis absentandi se à Choro. sperantes sibi faciendam esse remissionem à suis Concanonicis amicis, & ita quoque ipse Canonicus cogere, saltem ex gratitudine, remittere distributiones alijs Canonici in diminutionem cultus diuini.

Poterit tamen Canonicus distributiones, quas alter amiserat, sibi iam applicatas, & traditas postea illi ipsi donare; quia nulla collatio potest iuripici, cum donetur id, quod iam amissum est, & per alios perceptum. Ita gloss. verb. suas, in d. c. vnic. & ibi Gemin. in 5. qui vero n. 10. de Cleric. non resid. lib. 6. Nauar. misel. 59. de Orat. n. 3. & 5. Azor. d. c. 7. q. 9. Monet. d. p. 3. q. 5. n. 6. Sanctarell. d. q. 13. n. 5. me citato in hoc loco Trullench. d. lib. 1. cap. 8. dub. 16. n. 4.

Dico tertio, quod attinet ad transactiones super distributionibus faciendas, quod vbi dubium aliquod, vel controversia oritur super distributionibus praeteritis hoc est, quarum percipiendarum dies iam cessit sine perceptu fuerint sine non, transigi potest, etiam sine Superioris auctoritate. Ratio est: quia illae distributiones sunt merè temporales sicut fructus decimarum, qui ideo vendi possunt, & alienari, cap. fin. ne Praetuli vires suas cap. 2. de iurato vbi gloss. & Doctores Monet. de decime. 5. q. 3. concl. 1. tum etiam, quia inper praeteritis alimentis transigi potest, Surd. de alim. iur. 8. primum. 56. n. 94. Ex quibus ita tenet Monet. de distrib. quod. p. 3. q. 5. n. 21. cum seqq. me citato in hoc loco Trullench. d. lib. 1. c. 8. dub. 16. n. 7.

Super futuris autem distributionibus, seu super iure illas in futurum percipiendi, sine Superioris auctoritate transigi non potest. Ratio potest esse quia ius percipiendi distributiones in futurum spirituale est, vel saltem spirituali annexum, cum immediatè competat ratione beneficij, vel Canonicatus cap. dilectus, id 1. de praebend. cum alijs adductis per Monet. de distribut. quod. p. 2. q. 18. n. 53. me citato in hoc loco Trullench. d. lib. 1. c. 8. dub. 16. n. 8. ac proinde super eo transigi non potest sine Superioris auctoritate, ad tex. in cap. praeteris id 1. & cap. super eo, & de transig. & plenè resoluti Monet. d. p. 3. q. 5. à n. 14. vbi n. 17. limitat nisi detur pro spirituali aliud spirituale quoad validitatem aut requiri auctoritatem Superioris, vt habetur in cap. statim, de transig. & transig.

CAPVT XIX.

De Canonica portione Episcopali.

SYMMARIVM.

- 1 Canonica portio ex redditibus, & promouibus Ecclesie obuenientibus detrahatur, & Prælati debetur.
- 2 Canonica portio ita dicitur, quasi pars à Canonibus instituta, & approbata.
- 3 Canonica portio duplex: una, quæ debetur Episcopo ab Ecclesiæ sue diocesi: & alia, quæ debetur Ecclesiæ Parochiali, seu Rectori.
- 4 Canonica portio Episcopali debetur Episcopo ex omnibus legatis, quæ sunt quibuscunque Ecclesiæ, aut piis locis sue diocesis, nec non ex decimis, &c.
- 5 Canonica portio debetur Episcopo inuita cura pastoralis, tribus passimque ex causis.
- 6 Canonica portio debetur Episcopo intelligitur: ubi, id de consuetudine observatur: contraria autem consuetudo, vel privilegium tollit illam Episcopo.
- 7 Episcopus super Canonica portione fundatam habet intentionem de iure communi.
- 8 Canonica portio Episcopalis quanta fuerit, & hodie sit ostenditur.
- 9 Canonica portio Episcopalis debetur etiam Prælate inferiori, qui habet in ea Ecclesia iurisdictionem quasi Episcopalem.
- 10 Canonica portio Episcopalis penitus abrogata est in aliquibus Hispaniæ diocesis, & loco illius subrogatum fuit ius quoddam Episcopali, quod vulgo dicitur, laicatura.
- 11 Legatum si relinquatur loco exempto, non debetur Episcopo canonica portio.
- 12 Episcopus neque exigat, neque percipit iura Episcopalia in locis exemptis.
- 13 Ecclesia exempta, quæ Capellæ, vel populam non exemptum habuerit, tenetur Episcopo ad Canoniam portionem, nisi populus ille pleno iure subiectus esset Ecclesiæ exemptæ.
- 14 Ecclesia pleno iure dicuntur ad aliquem pertinere, quando utroque iure, id est, in spiritualibus, & temporalibus, eadem subiecta sunt.
- 15 Canonica portio Episcopalis an debeatur, si fiat legatum Ecclesiæ exemptæ tempore mortis, subiecta verò tempore testamenti ostenditur.
- 16 Canonica portio Episcopalis non debetur ex legato pauperibus relicto, vel consanguineis intuitu pietatis.
- 17 Canonica portio an debeatur omnibus, quæ Confraternitatibus relinquuntur? ostenditur, & numer. 18.
- 19 Clem. dudum, de sepulch. declaratur.
- 20 Canonica portio an debeatur ex relictis Hospitali?
- 21 Hospitalia ad pia instituta sine Episcopi auctoritate, licet ecclesiastica non sint, sunt tamen loca pia, cum in eis opera pietatis exercentur.
- 22 Canonica portio non debetur de iur. quæ pro ornamentis, cereis, fabrica Ecclesiæ, & ceteris, de quibus in cap. vi. de testam. relinquuntur.
- 23 Clem. 2. §. verum, de sepulch. declaratur.

- 24 Canonica portio non debetur ex legato relicto pro operibus piis: si excoerces illud distribuere in fabricam, luminaria, & ornamenta Ecclesiæ, vel in concernentia diuini cultum.
- 25 Canonica portio an debeatur de relictis pro refectione Ecclesiæ matricis, adificatione, & reparatione Ecclesiarum, Monasteriorum, & Hospitalium, si Ecclesiæ huiusmodi, Monasteria, seu Hospitalia non indigent, adificiis, vel refectione parietum? ostenditur.
- 26 Canonica portio non debetur ex donatione facta Ecclesiæ inter vivos.
- 27 Canonica portio non debetur ex legato pro maritandis duobus pueris singulis annis, & pro una puella consanguinea.
- 28 Episcopus, cui legatum relictum est, an possit simul canonicam vendicare portionem? ostenditur.
- 29 Legatum, quando relinquatur alicui, eo adiecto, ut amplius non petat, eo ipso quid acceptat, videtur debito renunciasse.
- 30 Testator si exprimat se non aliter legare, quam sub conditione, ne Episcopus canonicam portionem exigat, & Episcopus legatum acceptet, non potest ultra legatum aliquid amplius exigere.
- 31 L. doctorem 1. §. vi. ff. de fundo docti. declaratur.
- 32 Beneficiarius testator, si absolute legat Episcopo, an possit ille, & laicuras exigere, & legatum vendicare? ostenditur, & n. 33.
- 34 Episcopus an possit non solum legatum, sed etiam Canonicam portionem vendicare, stante fraude ex parte testatoris modicum legatum? ostenditur.
- 35 Episcopo si quid fuerit relictum, Cathedralis Ecclesiæ de eo poterit Canonicam petere portionem nisi testator expresse, ut nihil quaratur Ecclesiæ, quamvis quando relinquatur Ecclesiæ sub eadem conditione, ne Episcopo acquiratur, reiecta conditione communicatur legatum.
- 36 Episcopo, vel Ecclesiæ, quando aliquid absolute relinquatur iuxta eosdem si diuiso, sicut etiam est faciendum, quando Episcopo, & Ecclesiæ, communiter relinquatur.

EQUITYR Canonica portio

quæ scilicet ex relictis, & promouibus Ecclesiis obuenientibus detrahatur, & Prælati debetur, c. 1. cum seq. 10. q. 1. cap. de his & cap. decernimus, 10. q. 1. cap. constitutum, 16. q. 1. Clem. dudum, de sepulch. d. 2. Canonica portio, id est, pars à Canonibus instituta, & approbata, Sylvest. in sum. verb. Canonica portio, n. 1. Et Ludovic. Miranda in man. Prælat. tom. 2. q. 8. art. 1. in pr. Ego ipse de officio & potest. Episcopi, p. 1. alleg. 86 num. 1. Et duplex est: una, quæ debetur Episcopo ab Ecclesiæ sue diocesi, d. cap. de his, cum similibus cap. officii, cum seq. de sepulch. de qua agemus in hoc cap. alia, quæ debetur Ecclesiæ Parochiali, seu Rectori, quæ quanta Parochialis quandoque dicitur, de qua in c. 2. tractabimus.

Canonica portio Episcopalis debetur Episcopo ex omnibus legatis, quæ sunt quibuscunque Ecclesiis, aut piis locis (sæ diocesis, d. cap. de his, cum seqq. 10. q. 1. c. vbi scimus. cum seqq. 12. q. 1. hoc est intra suam diocesim existentibus, Lap. de Castillione §. quia de Canonica, à num. 8. Vbi d. par. 2. cap. 4.

q. 7. in prin. Solorzan. de iure Indiar. tom. 2. lib. 3. c. 22. n. 14. necnon ex decimis, & ex his: quæ occasione funeris obueniunt Ecclesie cap. conuergente de offic. Ordin. vbi gl'of. verb. mortuoriorum, gl'of. notabilis in cap. cum alim de censib. & denique de omnibus, quæ pro anima relinquuntur, cap. Prouisores, 12. q. 3. c. requisisti, de testam. Franc. Leo in thesaur. forei eccles. p. 2. c. 14. n. 6. Aloyf. Rice. in praxi aurea, refal. 209.

5 Debetur autem Episcopo curæ pastoralis intuitu, sicut etiam Rectori Parochialis Ecclesie, cap. 1. cap. de his de sepult. tribus potissimum ex causis: prima est, in recognitionem superioritatis, sicut cætera iura Episcopalia, de quibus in c. conuergente. de offic. ordin. & cap. de quarta, & in cap. auditus, de præscript. Secunda ob communicationem, quæ inter Episcopos, & Ecclesias sibi subiectas reperitur, cap. requisisti, versificas, de testam. Tertia, ob curam, & calcite pabulum, quod impatiunt Ecclesie inferioribus, ut satis constat ex cap. 1. ubi, calcite pabulo, de sepult. Ita Lap. de Canonica portione. p. 2. n. 1. Et hæc aliquando legitima, ut in c. officij, de testam. aliquando Canonica portio nuncupatur, ut in c. vlt. ad. tit.

Ita debita Episcopo hæc portio intelligitur, vbi id de consuetudine obicitur, contraria autem consuetudo, vel privilegium tollit illam Episcopo, c. de quarta, de præscript. d. c. officij in fine, de testam. Paron. inc. certificari, de sepult. Syluest. in sum. verb. Canonica portio. 1. quest. 1. num. 3. in fine. Azor. instit. moral. par. 1. lib. 5. c. 12. q. 3. Fr. Ludon. Miranda d. tit. tom. 2. q. 4. art. 5. c. 2. Machado in superperfecto. confessor tom. 2. lib. 4. p. 6. art. 9. decem. 4. m. 2. & 4. quæ addunt ad illam præscribendam, si consuetudo sit cum titulo, sufficere tempus quadraginta annorum: si vero sit sine titulo, requiri tempus, cuius in contrarium initij non sit memoria; quorum rationem adducunt: nam cum ius commune sit pro Episcopo, & consequenter cum præsumptio sit contra possidentem, qui solvere renuerit, oportet quod titulum alleget, & probeat, per quem talis præsumptio tollatur; quod non fit nisi modo prædicto; Episcopus enim super hac Canonica portione fundam habet intentionem de iure communi, Seraph. decif. 449. num. 4. Gregor. X. V. decif. 19. n. 1. Roc. decif. 32. num. 5. p. 1. diuers. & dec. 402. num. 1. par. 2. recent. & fuit dictum in 1. Paten. decimarum 12. February, 1608. coram bone mem. Card. Sacro. Nunc 8 descendendo ad plura dubia in hac materia resoluenta.

Et primò, quæro, quantafuerit hæc portio? Sol. in d. cap. de quarta, in prin. n. 1. affirmat in hæc nullibi repertam certam quotam præsumtam, argumento text. cui innititur in d. cap. certificari, 9. de sepult. & hæc sententia in effectum fuit Abb. in d. cap. ult. n. 1. de testam. sed miris bene textum illum citant, cum Clemens III. ibidem manifestè doceat attento iure pluries certam quantam fuisse determinatam: patet ibi in vers. cum autem. Quare gl'of. verb. conditio in d. c. ult. cui similis, verb. mortuoriorum in d. cap. conuergente, arbitrantur hæc in re ad consuetudinem recurrendum; ex eo, quia iure nihil certum reperitur: aliquando enim portio importabat partem dimidiam, cap. 1. de sepult. aliquando tertiam, cap. 1. ibi tit. aliquando quartam, d. cap. requisisti, d. cap. de quarta, cum super 8. de sepult. Clem. Dudum. vers. verum, ibi tit. Sed hoc non est dubium soluturæ, neque iura ad concordium reducere, & merito improbat per Covar. in d. cap. ult. in prin. Et idè dicendum atque In-

re certam portionem fuisse definitam, quartam, scilicet partem reddituum ecclesiasticorum, & oblationum, cætarumque obventionum, quæ iuxta pietatis Ecclesiis inferioribus acquirabantur, bonas tex. in cap. concessi, 12. quest. 2. cum est cum multis ibidem, eadem causa & quest. Postea vero tertia pars fuit assignata iuxta varietatem provinciarum, eo adiecto onere, ut Episcopus incumberet fabricæ Ecclesiæ inferiorum, ut in nostra Lusitania factum probat c. præsens cap. vno, cum aliis ibid. 10. quest. 3. Si tamen agatur de illis bonis, quæ defunctorum iudicio relinquuntur Ecclesiis inferioribus, tertia pars ad Episcopos pertinet absque illo onere, d. c. 1. de sepult. vbi de hac tertia agitur, neque aliter oneris mentio fit, d. cap. certificari, eod. tit. aliquando quarta, interdum medietas iuxta diuersarum provinciarum diuersas consuetudines, d. cap. certificari, de cap. requisisti, in prin. ex aliis Covar. in d. cap. ult. in prin. Berachin. de Episcopo, lib. 4. in 4. part. num. 40. Aloyf. Rice. in praxi aurea refal. 209. c. 1. Fr. Ludon. Miranda d. tit. q. 4. art. 8. art. 1. plures apud Solorzan. de iure Indiarum tom. 2. lib. 3. c. 12. num. 12. cum seqq.

Secundò quæro, vtrum hæc Canonica portio ita dicatur Episcopalis, ut non debeatur alij, quam Episcopis? Resp. in hac materia Episcopi nomine venire quemcumque alium Prælatum inferiorem, qui habet in ea Ecclesia iurisdictionem quasi Episcopalem. Ratio est, quia Canonica hæc portio est de lege iurisdictionis Episcopo debita iure Episcopali, secundum Innocent. in cap. 1. de statu Monach. Vbald. in tract. de Canonica portione, cap. 1. num. 4. quod cum huiusmodi Prælati habeant in Ecclesiis sibi pleno iure subiectis, habere etiam debent cum omnibus enolumentis connexis, & annexis; ita Vbald. d. tract. cap. 4. quest. 4. prin. num. 1. vers. notandum.

Tertiò quæro. Vtrum vbiq; hæc quantafit in vfu? Resp. in aliquibus Hispaniæ diocesis loco illius, quæ penitus abrogata est, subrogatum fuisse ius quoddam Episcopale, quod vulgò dicitur, *Lindusa*, quæ solui solet ex bonis immobilibus beneficiarj mortui illius Ecclesie, quæ habebat quartam huiusmodi, & in aliquo locis est certa quantitas argenti, vel in materia: in aliis est pretiosior supellex, quam habent beneficiarj prædicti, de qua Luduol. egi de officio & potest. Episcopi par. 3. alleg. 83. numero 6. insit hæc res. lib. capitulo 23. num. 32.

Quartò quæro. Vtrum si legatum relinquatur loco exempto, debeatur Episcopo Canonica portio? Partem negatiuam, quæ vera est, tenent Syluest. in in verb. Canonica portio. quest. 3. num. 4. Argel. eod. verb. n. 7. Lap. d. tract. q. 4. Vbald. eod. tract. cap. 4. q. 6. Ludon. Miranda d. q. 48. art. 1. Ratio est: quia Episcopus neque exigat, neque percipit iura Episcopalia in locis exemptis: cap. Innocent. 13. quest. 2. c. cum Episcop. 7. de offic. Ordin. lib. 6. vbi gl. recepta verb. exempto. Si vero Ecclesia exempta capellas, vel populum non exemptum habuerit, tenebitur Episcopo ad Canonica portionem, ut per Ioan. Andr. in c. in nostro, de sepult. Lap. d. tract. q. quia, n. versificando queritur. Vbald. d. cap. 4. quest. 5. & 8. Est. Coctet. de iurisd. Ordin. in exemptis, par. 4. q. 6. n. Tamborin. de iure Abbatum. 2. d. diff. 16. quest. 13. in fine. nisi populus ille p'cno iure subiectus esset Ecclesie exemptæ, Vbald. d. tit. c. 4. quest. 9. num. 3. Pleno autem iure dicuntur Ecclesie ad aliquem pertinere, quando vtroque iure, id est, in spiritualibus, & temporalibus, eidem subiectæ sunt. gl'of. verb. pleno iure,

inve, in e. cum & plantare. §. in Ecclesiis, de privileg. vbi dixi.

- 15 Quindò quæro, Vtrum hæc Canonica portio debeatur, si fiat legatum Ecclesie exemptæ tempore mortis, subiectæ verò tempore testamenti. Resp. sequentes distinguendo casus. Primus est, si viroque tempore, testamenti, scilicet, & mortis, exemptio sit, non debetur canonica portio ex rationibus antea dictis. Secundus, si subiecta sit tempore testamenti; exempta verò tempore mortis, non debetur quoque Canonica, quia inspicitur conditio, & status temporis, quo legatum eodit, non verò quo legatur, *l. post. dum. ff. quando dies legati, l. que legata ff. de regul. iur. l. ap. d. §. quia, n. 12.* Tertius si exempta sit tempore testamenti; subiecta verò tempore mortis, debetur Canonica: quia inspicendum est tempus mortis, non autem testamenti, *l. si ceciderit, ff. de rebus dub. Vbald. d. cap. 4. q. 7. n. 3.*
- 16 Secundo quæro, Vtrum ex legato pauperibus relicto, vel consanguineis incertis pietatis, debeatur Episcopo Canonica portio? Partem negativam quæ vera est, sequuntur *glos. verb. decrevi, in capite 2. de sepult. & verb. Trebelianica, in cap. si pater, de testam. libro 6. Abb. in cap. ult. numero 7. cod. tit. Tiraq. de privileg. pia causa privileg. 28. Roman. conf. 233. numero 1. vers. et si fallit, Vbald. d. trall. 5. numero 10. & 11. & cap. 6. numero 15. & 50. Franc. Leo d. cap. 14. num. 9. Azor. d. cap. 12. q. 9. Moneatur duobus potissimum: primo, quia de relictis pauperibus absque alicuius loci determinatione, nullibi reperitur inunctum, quòd portio debeatur: patet, quia sollemniodo reperitur certum deberi de relictis Ecclesiis, vel aliis piis locis, text. *in d. cap. requisisti, & in d. cap. ultim. de testam.* Denique quia, quando pauperibus relinquuntur absque aliqua loci restrictione, legatum censetur relictum personis; in quibus terminis portio non debetur, vt censet *ex precitatis iuribus; Vbald. vbi proxime, Fr. Ludon. Miranda d. quest. 48. art. 3. consil. 3 licet, quando cum loci determinatione, censetur magis haberi respectum ad locum, quam ad personas, l. amicum, 20. in fine, ibi, datum templo, ff. de annis leg. Vnde, quamvis in posteriori casu portio debeatur, non tamen in priori, iuxta modò dicta. Hinc, si quid legentur certo alicui Clerico, vel leprosis, qui in certo loco cunctantur, vel Religiosis in certo loco congregatoribus, habito respectu ad locum, portio Episcopo debetur, quicquid aliter sentiat Azor. d. cap. 1. §. 10.**
- 17 Septimò quæro, Vtrum ex iis, quæ Confraternitatibus relinquuntur, portio, seu quarta Canonica debeatur? Partem negativam tenetur *glos. 3. in d. cap. 2. de sepultur.* dum resoluunt pro relictis in pauperum usus nihil esse deprehensum, & per text. *in l. si quis ad declinandum. §. in omnibus, C. de Episcopis, & Clericis,* quatenus illud ipsum disposuit, notat Bald. ibi num. 19. Abb. conf. 11. dabitur. 1. vol. 1. Roman. conf. 477. à numero 18. & alij. de quibus Petr. de Vbaldis de Canonica portione quest. 14. numero 15. & plures, de quibus Tiraquel. de pia causa privileg. 28. & post Rebass. Menoch. remed. 15. recap. numero 32. & magis communis est Guicier. Canon. 1. capite 35. numero 13. atque etiam Marta de iurisdic. part. 4. cent. 2. casu 113. num. 19. Azor. d. lib. 9. cap. 12. quest. 11. qui omnes mouentur vltra text. an d. l. si quis ad declinandum, ex ea ratione, quia solum Iure reperitur expressum, vt huiusmodi quarta præstetur ex iis, quæ relinquuntur Eccle-

siis, vel piis locis, c. officij. x. ult. de testam. At contra huiusmodi Confraternitates, pia loca non esse, neque ea, quæ eis relinquuntur, locis relinqui, sed personis. Certum contrarium sententiam, quòd de illis, quæ Confraternitatibus relinquuntur, quarta indistinctè debeatur, tenuit Lap. in trall. de Canon. portione, n. 13. & 16. & multis argumentis confirmat Petr. de Vbaldis in suali trall. q. 14. à n. 18. & post eum, Barbatiam, & alios. Communem perficitur, & sequitur Coman. officij, n. 12. de testam. & eam verba transcribens Guicier. d. c. 35. n. 7. Acced. *lib. 10. n. 27. tit. 1. lib. 4. vna recap. 10. Boët. Epo in comment. ad c. officij 13. n. 23. de testam.* adducti fundamento & quia, vt quarta hæc debeatur, non requiritur quòd Ecclesiis, vel locis piis relinquatur, sed iussit, quòd sit relictum in causam piam, vt probare videtur text. *in d. c. requisisti. in princ. de testam.* ibi, *restituere pro anima sua legat,* iuncto ibi, *Episcopus debet de illis secundum diuersas consuetudines tertiam, vel quartam portionem habere.*

Pro faciliiori tamen huius questionis resolutione sequentes casus distinguere oportet. Primus est, quando Confraternitates Episcopi auctoritate eliguntur, & alicui loco sacro, aut religioso, seu Capellæ vnice iunt, vel affixæ, & in his certum est procedere opinionem Lapi & aliorum, qui eam sequuntur, resolucentes deberi Canonica portione: quia in toto rigore in illis verificatur verba prædictorum Luciani, quæ indistinctè decidunt quantum deberi de relictis Ecclesiis, vel piis locis. Secundus casus est de Confraternitatibus merè profanis, quæ neque auctoritate Episcopi, neque ad pia opera exercenda instituntur: exemplum proponit Bald. in collectis inuentorum, vel Scholasticorum, & similium artium profanarum; & in his secus procedit ipsius resolutio, & aliorum; qui eam sequuntur, resolucentes quantum non deberi: quia, cum non sint loca pia, cessat ratiò fundamentum eam exigendi. Tertius casus est, & in quo tota versatur difficultas, de Confraternitatibus, scilicet, quæ ditionis causa faciunt institui Episcopi auctoritate, vt ibi celebrentur diuina, & alia pietatis opera exercantur: nam indistinctè ex illis quantum deberi dicendum videbatur: etiam Ecclesiæ, aut alio religioso loco affixæ non sint, ex ratione, quam ex Com. & aliis secundo loco retulimus, quòd, scilicet, pia sint causæ, & quia in iurisdictione sunt Episcopi: atque ita cessat fundamentum Romani, de quo proxime.

Contrarium verò in rigore Iuris probabilius mihi videtur; eò quòd ex illis solum quantum deberi Iure expressum reperio, quæ Ecclesiis, vel locis piis relinquuntur, quæ non sunt Confraternitates, quæ nulli Ecclesiæ, Hospitali, Capellæ, aut alij pio loco adherent, seu vniuntur. Nec aliud probat text. *in d. c. requisisti:* quia ex eius lectura constat manifestè facere Pontificem differentiam inter ea, quæ pro animæ salute relinquuntur personis: cum ergo consistat, Confraternitates huiusmodi loca non esse, sed potius corpus quoddam fidum plurimum personarum representantem, non videtur quòd ex iis quarta solui debeat, iuxta motum Baldi, Romani, & aliorum, qui hoc ipsum consuevit ex auctoritate text. *in d. l. si quis ad declinandum in fin. tit. §. omnibus,* vbi aiunt probari de relicto pauperibus nullam portionem dedecere Pylatos. Nec etiam obstat Clem. dudum, de sepult. vbi habetur, teneat Religiosos solvere quantum. Ecclesiæ Parochiali de relictis quibuscunque ipsi Fratres iunctus pietatis: quia responderetur taxum agere de quarta debita

debita Ecclesiis. Parochialibus, in qua longè diuer-
sae rationes dantur, vt text habet. Insuper responde-
tur ibidem agi de relictis Monasteriis, vel Fratribus,
habito respectu ad illa loca, seu Monasteria, in quib-
us commorantur.

10. Quid quæro. Verum, si à testatore relinquatur
aliquid Hospitali, debeat Canonica portio: Com-
munis distinguit inter Hospitalia auctoritate Episco-
pi constructum, & inter illud, quod sola priuata
auctoritate, vt de relictis priuati Canonici portio
debetur, non sic dicendum de posteriori. Pareat: quia
quando aliquid relinquatur Ecclesiis, vel locis piis,
Episcopo sua debetur portio, d. c. officij, d. c. ult. de
restitu. bonus text in d. c. requisisti, vers. secus de sup.
probatum. Planè Hospitalia auctoritate Episcopi
constructum, locus pius est, c. ad hac 4. de relig.
demib. l. in tantum, 6. vers. sacra autem, ff. de verum
dici. cum latè adductis supr. hoc l. c. 11. in princ. &
suis dicitur: quia benedictione quadam sanctitatis
constitutio dedicatur in vsum pium, explicat post
S. Th. & alios, Nau de spolijs Cleric. 4. 17. n. 7. quæ
specialis dedicatio cum Episcopali benedictione non
datur in Hospitali, quod sola priuata auctoritate con-
structum est. Igitur, &c. Ita in effectu obsequant &
distingunt Abb. conf. 31. n. 2. vel. 1. Sylu. in sim.
verb. Canonica portio. 4. 1. Aut Gabr. lib. 6. commun.
tit. de pia causa, concl. 2. n. 17. Valasc. conf. 106. n.
13. & 14. Card. Tufch. tom. 4. lit. H, concl. 164. &
tom. 6. verb. quarta, concl. 2. n. 22. & 33. Fr. Ludou.
Miranda d. q. 18. art. 3. concl. 1. Et quamvis Hospita-
libus ad pia sine Episcopali auctoritate instituta quar-
tam deberi ex ea ratione dicendum videretur; quia,
licet Ecclesiasticis non sint tamen sunt pia loca, cum
in eis opera pietatis exercantur, Tiraq. in prefat.
pia cause pag. 1. vers. item relictum Hospitalibus Aut.
Gabr. d. concl. 2. n. 2. vers. eorum, Bobadil. in suap-
hrica, lib. 1. c. 18. n. 28. Card. Tufch. tom. 4. lit. H,
concl. 138. & concl. 163. n. 2. & 4. & tom. 6. lit. P,
concl. 358. exquisita tamen ratione contra Card.
conf. 125. contrarium resoluit Rom. d. conf. 477. n. 15.
& 19. quia, scilicet, quarta debetur Episcopis ra-
tione iurisdictionis spiritalis, & curæ, quam habent
in Ecclesiis suis, & idè in locis exemptis, quia sive
iurisdictioni, non subiiciuntur, huiusmodi quartam
non deducunt, vt probat text. in d. Clem. dudum, 4.
vlt. de sepulch. Quare, cum huiusmodi Hospita-
lia, etiam si pia sint, Episcopo non subiiciantur, vt
resoluit Doctores citati, non videtur ex illis hu-
iusmodi quartam deduci posse.

11. Nonò quæro. Verum de his, quæ pro ornamen-
tis, cereis, Fabrica Ecclesiarum, & cæteris, de quibus
in d. ult. relinquuntur, Canonica portio Episco-
po debeat? Negatiuè resp. d. c. ult. vbi Abb. num. 2.
Cou. num. 4. Petri de Vbaldis de Canonica portione, c. 8.
Lapez de trad. p. 2. n. 14. Ludou. Miranda d. q. 4. art.
2. concl. vbi idem dicit, si legeretur pro dictis
ornamentis redimendis, ornandis, vel reparandis.
Franc. Leo d. c. 14. n. 6. Azor. d. c. 12. q. 7. c. 3. n. 4. &
5. Perez de Lara de vniuers. & Capell. lib. 1. cap. 25.
n. 56. & 57. Valasc. conf. 105. ex num. 11. Horat. Vil-
contus in conu. iuris lit. Q. pag. 241. Sclezan. d. lib.
3. c. 12. n. 30. Boët. Epo in comment. ad cap. requisisti
15. n. 33. de testam.

12. Non obstat Clem. 2. §. tertium, de sepulch. vbi Ca-
nonica portio indistinctè solui percipitur de om-
nibus obuentibus non obstantè consuetudine,
vel iure in contrarium; quia sunt, qui respondent,
d. c. ult. non procedere in Fratribus Minoribus, &
Pardiacastibus propter specialem decisionem d. §.

verum, ita gl'f. ibidem, verb. de iure. Abb. Alber.
& alij, quos refert, & sequitur Cou. in ad. cap. ult.
num. 6. ex illamantem correctoriam esse Constitutionem
d. §. verum. & idè ad alios quàm Prædicato-
res, & Minores nullatenus extendendam, arg. l.
quod verò 13. ff. de legib. reg. qua à iure, 28. de re-
gul. iuris, in 6. Verum, quamuis hic respondendi
modus vtilissimus sit respectu portionis debitæ Ec-
clesiis Parochialibus, vt text. habet, iuxta terminos
controuersie, quæ exclusæ fuit inter Rectores, &
Parochos Ecclesiarum Parochialium, & inter præ-
dictos Frates, vt satis deprehenditur ex principio
d. Clem. 2. respectu tamen portionis Episcopo debi-
tæ, de qua agimus, defectu non potest; quia res-
pectu illius non recessit dictus §. verum à ditione
d. c. ult. in quo non solum agitur de portione de-
bita Episcopo, sed etiam de illa, quæ spectat ad
Ecclesias Parochiales: vnde, quamuis exorbitet eis-
a portionem Ecclesiarum Parochialium, quæ solui
iabetur, vt constat ex eod. §. non tamen circa por-
tionem Episcopalem, de qua non agit, arg. l. præ-
cipimus C. de appellat. idè respondemus §. illum
agere de illa portione diuersa: proindeque nobis-
cum non pugnat.

Decimò quæro. Verum ex legato relicto pro
operibus piis, debeat Canonica portio, si execu-
tores illud distribuerint in fabricam, luminaria, &
ornamenta Ecclesie, vel in concernentia diuinum
cultum? Negatiuè respondet Cou. in d. c. ult. n. 7. Et
ratio est: quia distributio, quam facit executor, cen-
setur facta ab ipso testatore, l. vnum ex familiis, §. 1.
ff. de legat. 1. licet si executores distribuerent lega-
tum in vsum non privilegiatum locorum piorum.

Vndecimò quæro. Verum de relictis pro restau-
ratione Ecclesiarum, ædificatione & repa-
ratione Ecclesiarum, Monasteriorum, & Hospita-
lium, ac aliorum piorum locorum, debeat Ca-
nonica portio, si Ecclesiis huiusmodi, Monasteri-
is, seu Hospitalia, non indigent ædificis, aut re-
fectione parietum? Questio est dubia, in qua ne-
sic frans Episcopo, aut Parochiali fiat, Canonica
portionem esse detrahendam resoluit Cou. in d.
c. ult. n. 4. vers. gl'f. tamen, Fr. Ludou. Miranda d. q. 4. n.
3. concl. 1. vers. tertio, Azor. d. c. 12. q. 3. c. 3. Con-
trarium tamen tenentur Goff. Card. Barbat. in d.
c. ult. rehat ab eodem Cou. cit. loco; sequitur Franc.
Leo d. c. 14. num. 8. per res. in c. vbi. 12. q. 2. Verum
Rot. in Syracusana quarta, 5. Marcy, 1586. coram
Seraphino, in prella per Quarant. in sim. Bularij,
verb. Quarta Episcopalis, censuit hac in re atten-
dendam esse formam legatij: si enim testator vult
statim, vel in singulos annos solui aliquid pro res-
tauratione Ecclesiarum, quoties ea indigebat, tunc
seruari poterit prior sententia: si verò legat pro res-
tauratione Ecclesiarum, quoties ea indigebat tunc
posterior sententia contraria etiam sequenda: & sub
hoc articulo cadunt etiam relicta pro subuentio-
ne Ecclesiarum respectu luminarium, ornamentorum, &
aliorum ad cultum diuinum pertinentium, ex his
namque non debetur quarta d. c. ult. Si verò vltus est
indeterminatus, & non destinatus perpetuo cultui
diuino, tunc debetur quarta d. c. parte, il. 3. de verb.
signif. d. c. requisisti, de testam. Ad perpetuum autem
cultum diuinum censetur factum legatum, quod res-
linquitur, vt annuatim fiat festum alicuius Sancti,
vel vt dicatur officium in vna Capella, sed quod
constituatur præbenda, Altare, aut pulpitum, &
aliud huiusmodi; quia tunc non debetur Canonica
portio, secundum Innoc. in d. c. ult. Frac. Leo d. c. 14.

n.9. in prim. Azot. d.c. 11. n.7. Fe. Ludou. Mitanda d. q. 48. a. 3. concl. 1. vers. quia, vni in vers. sexto, subdit de oblationibus non debetur quantitas.

- 16 Duodecimo quæro, an ea donatione facta Ecclesie inter vivos, quinta huiusmodi debeatur? Non debetur resoluunt Syluest. in sum. verb. Canonica portio, q. 4. Azot. d.c. 1. q. 7. casu 8. Fe. Ludou. Mitanda. d. q. 48. a. 3. concl. 1. vers. & tandem septimo.

- 17 Decimo tertio quæro. Vtrum ex legato pio mandandis duobus puellis singulis annis, & pro vna puella consanguinea debeatur Canonica portio? Non debent censuit Rot. in d. Syracusana quarta. ex eo, quia, aut sunt pauperes, & non debetur quarta, cum legatum sit factum personis, & non locis, ut in p. detrimimus non sunt pauperes, & tunc nec etiam debetur; quia ultra præfatam rationem militat alia ratio, quod scilicet tale legatum non dicitur pium, & idcirco eo quarta non debetur, vt patet supra dictum fuit.

- 18 Decimo quarto quæro, Vtrum Episcopus, cui legatum relictum est, possit infirmam Canonica vendicare portionem? Cuius dubij resolutionem aliqui Doctores incepti petunt ab alienis decisionibus, verum, scilicet, debitor legatus censetur legatum cum debito compensare tenens dubium nostrum diuersum est ab alio: patet, quia Canonica portio non debetur Episcopo à testatore legante, sed ab eo, illis, & Monasteriis, quibus legata pia relictæ sunt; unde testator respectu portionis debitor non est, sed Monasteria ipsa, vel Ecclesie legatariæ. Aliunde igitur præsentis dubij resolutio est petenda, quia tenendum omnino est, Episcopum, cui testator legatum absolute reliquit, posse illud vendicare, & Canonica petere portionem. Probatur ratione: quando duo ex diuerso capite, & à diuersis personis debita concurrunt, & non datur animus compensandi ex parte legantis, utrumque debitum peti potest: iuxta l. Titia. 29. §. qui Marco. ff. de annu. leg. sed quando testator absolute legat Episcopo, & locis piis, concurrunt duo ex diuerso capite, & à diuersis personis debita. Deinde ex ea parte legantis non proponitur animus compensandi cum Canonica portione. Igitur, &c. Maior est manifestatio: quia nihil est, quod impediatur vtriusque debiti petitionem. Minor ostenditur: quia proponitur legatum legitimè relictum, & Canonica portio, quæ debetur à locis piis, respectu quorum testator debitor non est, vt supra diximus, & omnino cessat cōfectura compensationis, cum nullum proponatur debitum ex parte Episcopi, & testatoris respectu Canonice portione, atque ita deficient termini necessarii ad compensationem. Igitur, &c. Quare ita resoluunt Ant. n. 6. Abb. n. 4. & Con. n. 3. Boët. Ep. à n. 14. per text. ibi in d. c. officij. 1. de testam. & plures citati à Jac. Vald. in addat. ad Xar. l. 1. tit. de les. arbit. ab n. 36. vers. sed pone. Dixi, absolute, quia, si testator sub conditione legauerit Episcopo, vt contentus legato nil amplius petat de Canonica portione, & Episcopus acceptauerit, nil amplius valebit exigere, vt probat text. in d. c. officij vers. consilium teni: vbi omnes resoluunt. Ratio est: quia quando legatur alicui, eo adiecto, vt amplius non petat, eo ipso quod acceptat, videtur debitor renouisse, d. c. officij, vbi penultimè, &c. iuncta reg. l. non ab vno. §. 5. de leg. 1. ita Alex. in l. si cum detem. 23. §. si pater. m. 2. ff. solut. matr. Rom. cons. 79. lib. 2. Socium. cons. 173. m. 1. lib. 2. communiter receptum ex aliis affirmat Crall. §. legatum q. 16. m. ult. Sed hac de re infra latius.

Ang. Barbosa de Iur. Eccles. Pars II.

Decimo quinto quæro. Vtrum si testator exprimat, se non aliter legare, quam sub conditione, ne Episcopus Canonica portionem caigat, & Episcopus legatum acceptet, possit nihilominus ultra legatum aliquod amplius exigere? Negatiue respondet text. in d. c. officij, ibi, non poterit: iuncta ratione renouationis, cui innititur. Non obstat l. de aalem. 1. §. 5. ult. ff. de funde doli. vbi habetur quod si debitor dotis minorem quantitate mulieri in hereditate reliquerit, sub ea conditione, vt hereditate contenta nil amplius petat, licet hereditatem acceptet, quod deest, ad debitam dotis quantitatem poterit exigere: quia responderet, propterea ibidem non obstante aditione hereditatis, & dictæ conditione adiecta, potuisse nihilominus mulierem exigere supplementum; quia debitum dotis non est ab illa temibile. l. licet. 1. §. ff. de pall. dat. Auth. sine à m. C. ad Felician. simili fuit solutio tollitur difficultas de conditione adiecta in legitima filij, tum quia consensus filij lege improbat; tum vel manum, quia cum lex omnem conditionem, & grauamen remoueri à legitima, iam legatum parum manet, & idcirco nil impedit, quominus agere possit ad supplementum, vt probat text. in l. si mandata. 3. r. §. & generaliter. ff. de iust. testam. reg. l. sciimus. 36. §. repletiorem illis est.

Decimo sexto quæro. Vtrum si Beneficiarius testator absolute legat Episcopo, possit ille, & iustitiam exigere, & Legatum vendicare? Inchoata autem est ius quoddam Episcopo in aliquibus Hispaniæ diocesis subrogatus loco Canonice portione, quæ in illis penitus abrogata est, & soluitur ex bonis mobilibus beneficiarj motui, & in aliquot locis est certa quantitas argenti, vel in materia, in aliis est pensio super illis quæ habebat prædicta Beneficiarius. Huius dubij pars affirmatiua funderetur ex d. c. officij. 14. de testam. vbi habetur, quod si testator absolute legat Episcopo, potest ille absque compensatione legatum infirmum, & Canonica petere portionem: ergo similiter de inchoata, & legato affirmandum est. Confirmatur hæc ratio: quia inchoata, vt diximus, subrogatur in locum Canonice portione, ergo eisdem, quibus illa, regulis consistit, quia subrogatum sapit naturam, &c. habetur in l. si cum 10. §. qui inuariat. ff. si quis cautionem. cum aliis citatis per me in tract. de axiom. iuris v. infrag. axiom. 2. 13. m. 1. Secundò, quia, si Episcopus non possit legatum, & inchoatum exigere, nullum foret discrimen inter eum casum, quo legatum absolute relictum est, & inter illum, quo conditio adicitur, vt legato cōtētus inchoatum petere nequeat: consequens est falsum: ergo & antecedens. Consequentia bona est. Minor manifesta est, per text. in d. c. officij vbi inter vtrumque casum notabilis differentia constituitur. Sequela patet: quia quando conditio adicitur, non vtrunque, sed alterum tantum peti potest, ita in d. c. officij. in 1. p. ibi, non poterit exigere. Vltimò, quod vbi debitum non est à testatore, sed à tertio, nullus fit compensacionis locus. Iaf. m. 10. Dec. m. 1. §. Doctor, communiter in auct. præterea, C. unde vir, & ex vir. communem ex aliis testatur Crall. §. legatum. q. 16. m. 10. Planè testator videtur debitor respectu inchoati, et si non necessarius, cū nulla lege cogatur, sed ad summum voluntarius: in quibus terminis saltem secundum communem non admittitur compensacio. Igitur, &c.

Ego tamen in hoc dubio nondum per alium excuro, vt certa ab incertis separare possim, sequentes casus distinguere operæ precium duxi.

F F Primus

Primus ille est, quod si testator ea conditione legatum Episcopo relinquit, ut illo contentus luctuosum non exigit, si Episcopus legatum accipit, luctuosam petere non poterit: quia ipsi videtur renunciasse, ut constat ex *d. officij*, & ex *his*, quae *supra* diximus. Secundus, si fraudulentus Episcopo legatum vel donatio fiat, & postea de fraude constiterit, poterit Episcopus testamento legato, vel compensationem luctuosam exigere. Probatum manifeste ex *d. officij*, ad finem. Tenuis, quando beneficium testator absolute legat Episcopo, non poterit Episcopus legatum, & luctuosam in simul retinere. Probatum aperte. Non luctuosam vetē debitor est neque enim illa exigitur ab aliqua Ecclesia in fictione, ut de Canonica portione diximus: deinde neque ab aliquo tertio, sed ab herede, prout defunctum repræsentat. Nau. de *spol. Cleric.* §. 9. m. 7. Mol. de *iustit. tract.* 2. dist. 1. 47. col. 10. Vltimus testator debitor est non voluntarius, sed necessarius, quippe cum ex vi consuetudinis cogatur, velit, nolit, luctuosam solvere, ut modò citati resoluunt: ergo non solum secundum nostram, sed etiam secundum communem sententiam censetur legasse animo compensandi. Consonant illa omnia, propter quæ Doctores omnes arbitrantur debitorem necessarium in dubio censi cum debito compensare vellet: (si aliis, propinquantur terminis habiles, quod res verimque deus iurata, vel aliter, de quo adeo exemplum, in *d. §. si pater*, & in *l. rei iudicata*, §. 6. §. luredi, vbi gl. verb. *procurator ff. solus mar.*) Nec contrarium probat text. in *d. cap. Officij*, in principio huius dubij expensus quia facile respondetur agere in terminis longè diuerfis. Patet: quia Canonica portio ibidem non est debita ab ipso testatore, sed ab Ecclesiis legatariis: & idem, ut sæpè diximus, non dantur terminis habiles ad compensationem. Longè aliud in proposito dicendum, cum luctuosam vetē sit debita ex parte beneficiarij. Ad confirmationem verò dicendum cum Nau. & Molina *dictis* locis, luctuosam non subrogari in locum Canonicae portione, sed consuetudine fuisse introductam, ut lites circa spoliatum extinctionem, quæ frequenter oriebantur, cessarent, sicut ait Molina. *d. col.* 10. lit. C.

34 Decimo septimo quærit. Verum stante fraude ex parte testatoris modicum legatum, ut Episcopus defraudet, possit ille non solum legatum sed etiam Canonica portione vendicare? Affirmatiuè respondere videtur text. in *d. cap. officij*, *verf. si verè*; si aduerfatiuè intelligamus ad præcedentia, *d. cap. requisisti*, *verf. si verè istud*, *cap. ult. de testam. cap. in nostra*, in *§. aolem*, *verf. nisi dele. de sepulch.* Vbi enim testator modicum legat Episcopo, ut nihil amplius exigit, quamuis accipiet, si fraudem interuenisse probetur potest testamento, vel compensationem legatum, integram exigere portionem; dummodò tamen sciens, & prudens fraudem commissam, nihilominus tamen non accipiet: quia aduerfatiuè, de qua in *d. verf. si verè*, non est referenda ad *verf. quod si*, immediate præcedentem: in quo absque vlla fraude interueniente, quinimò à fortiori illa stante, potest Episcopus, cui absolute legatum relictum est, & legatum, & Canonica portione vendicare, ut suo loco explicauimus: cum tamen in *d. verf. si verè*, resoluitur solummodo data fraude posse Episcopum integram ex legatis portione exigere: 1. est ergo aduerfatiuè referenda ad *verf. Consultationi*, in hunc sensum,

ut licet, quando testator adiecit conditione Episcopo legat, amplius petere nequeat, Canonica tamen portione, incrementum fraude, petere possit iustitio legato, vel legitime compensato.

Sicut Episcopo sua portio competit, si quid Ecclesiæ relinquitur, ut *supra* vidimus: & conuerso, si quid fuerit relictum Episcopo, Carbedialis Ecclesiæ de eo poterit Canonica petere, nisi testator expresse, ut nihil quantum Ecclesiæ: quia tunc diuisio factenda non est, sed totum cedit luctu Episcopi. Ita habetur in *cap. requisisti* 13. in *verf. & hoc verum est, de testam.* quamuis quando relinquitur Ecclesiæ sub eadem conditione, ne Episcopo acquiritur, reiecta cenditne communicatur legatum differentie rationes proponit gloss. *verf. exprimat*, in *d. cap. requisisti*; aliquid, apud Lap. de *Canon. portione*, §. num. 23. Petrus de Vbald. *red. ar. d. §. 1.* inter quas illa videtur probabilior, quam præstat gloss. *d. verf. exprimat*, quia Ecclesiæ est corpus mixtum, cuius caput est Episcopus, *cap. mens. 4. de his, que fiunt à Prel.* Unde non potest Ecclesiæ sine illa considerari: quia maneret monstrum sine capite, contra e. cum non liceat, de *prescript.* potest verò Episcopus considerari ut privata persona sine Ecclesiæ, & idem in secundo casu supposito conditione non datur communicatio bonorum; datur verò in primo, ut text. habet.

36 Hinc provenit, quod quemadmodum quando Episcopo, vel Ecclesiæ aliquid absolute relinquitur, inter eosdem sit diuisio: Ita etiam quando Episcopo, & Ecclesiæ coniunctim relinquitur, diuisio faciendā est, *dist. cap. requisisti*, *verf. quod si relinquitur*, & *verf. si verè*, & aliter casus in eo conueniunt, quod in utroque diuisio faciendā est secundum Canonica portione, differunt tamen maxime, quod in priori Episcopus, & Ecclesiæ censetur coniuncti ab homine, nempe, ab ipso testatore. Unde & illa alia insurgit notabilis differentia, quod in priori, si Episcopus suæ portione renunciet, non accrescit Ecclesiæ, & vice versa, si Ecclesiæ renunciet, Episcopo non acquiritur: non sic dicendum in posteriori. Ratio est: quia in coniunctis à lege non est locus inter accrescendi, *l. Procula*, 20. ff. de *legat.* 2. secunda dicendum in coniunctis ab homine, *l. re comuni*, *lit.* 87. vbi omnes, ff. de *legat.* 3. *l. vnic.* C. *quando non per. pariter*. Ita Bart. Paul. & omnes in *dist. 1. & Procula*, vbi Petrus affirmat omnem communem esse doctrinam nemine discrepante, discutit, & melius declarat Alciat. *lib. 4. Parados. cap. 8. in fine*. De Canonica portione latè & ex professo tractatur Lap. de *Castellione in vol.* 7. *tract. Doct.* Petrus de Perulio, & Petrus de Vbaldis, & Bartholomæus de Huto, de *duabus quartis*, *lib. 5. & 6. tit. 13. part. 1.* vbi Greg. gloss. 1. Bemichin. in *repositis* *verf. Quarta Episcopalis*, & in *tract. de Episcopo part. 4. lib. 4. num. 40.* Ioan. Hugo de *officio quæstor. Patriarchæ, cap. de Canonica part.* Bernard. Regal. §. 37. Ioan. Garcia. *reg. 400.* Fr. Emman. *quæstion. Regular. sem. 1. quæst. 35. artic. 1.* Ioan. Baptist. Costa de *portione rata quæst. 144. num. 6.* Quæritur in *sum. Bullarij* *verf. Quarta Episcopalis*, Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 9. c. 18.* Guriet. de *inram. conform. part. 2. cap. 4.* Ioan. Francisc. Leo in *thesauro furi ecclesiæ part. 2. c. 14.* Seraphin. *decis. 1. 449.* Mitanda in *manuali Prælat. sem. 2. quæst. 48.* Raph. de la Torre 2. *a. sem. 1. ex num. 7. pag. 447.* Petrus de Lara

De Cathed. & Quarta decim. Cap. XX. 339

de Capellan. & anniver. lib. 1. cap. 25. mon. 54. cum
segg. Ioan. Filic. de sacra Episcop. antior. cap. 18.
cum segg. Hout. Vilconus in conclus. loris ltr. Q.
pag. 121. Inl. Lator. amicus meus, varior. lucubrat.
titul. 2. cap. 17. latr. Solozan. de sacra Indiar.
tum tom. 2. lib. 3. cap. 21. Ioan. Machado ex su
perfecto Confessor tom. 2. lib. 4. part. 6. tract. 9. do
cum. 4.

pellere possesores terrarum ad solvendum deci
marum si constet esse intra limites 1, & terminos
Parochie.

QUADAM est portio Episcopo de
bita, quæ dicitur Cathedralium,
& illi solvitur in honorem Cathe
dræ Episcopalis gloss. per text. ibi
in cap. conquirentes, de offic. Ordin.
Flamin. Paril. de confidens. qu. 5. n. 6.
Solozan. de sacra Indiar. tom. 2. lib. 3. cap. 22. num. 39.
in fine, & ab alijs appellatur Synodaticum n, quia in
Synodo annis singulis celebranda ab omnibus vo
catis ad illam præstari consuevit, ut innot. text. in
cap. ult. de causa posses. & propriis. ad hoc ut Episco
pi ad Synodum celebrandam allicerentur, sicut dixi
mus de officio, & potest. Episcopi, part. 3. alleg. 130.
num. 4.

Ecce debetum est, ut donata Ecclesia ab Epi
scopo, non intelligitur hoc eius donatum, sed solui
à donatario debeat, ut probatur in cap. pasteris, de
donation. ubi gloss. verb. Cathedralium, quia Episco
pus non potest ab illo eximere, Etiam à Cochier.
de iurisdict. Ordin. in exemptos, p. 1. q. 3. num. 4. vers.
quarto.

Quod adeo verum est, ut pro tota libertate Ca
thedralium non curat præstare contra Episcopum,
Bald. de præscript. in 5. part. quest. 16. Henric. Botat.
de Synodo p. 3. n. 86. Zerol. in præxi Episcop. p. 1. verb.
Cathedralium, §. 4. Aloyf. Ricc. in præxi antea, refel.
182. num. 1. cum tamen in parte præfixis possit non
dubitare, Abb. in d. cap. pasteris, & Botat. de Syn
odo p. 2. n. 90. nec per contrariam consuetudinem
alterari possit, negaverunt Zerol. & Aloyf. Ricc. citatis
locis.

Episcopus potest à singulis sue diocesis Eccle
siis Cathedralium exigere, gloss. in cap. quicunque
16. quest. 6. Paril. conf. 22. num. 2. lib. 4. Machado ex su
perfecto Confessor tom. 2. lib. 4. p. 6. tract. 9. docum. 5. n.
2. Butatt. dec. 578. n. 10. Rot. in Catalogis ania iurisdi
ctionis. 26. Iunij, 1604. coram bona mem. Penia. Fiebat
autem illius distributio in festo Nativitatis, & Re
surrectionis Domini, ut habetur in cap. alim. de
consist. Zerol. d. verb. Cathedralium, §. 1. Aloyf. Ricc.
d. refel. 182. num. 1. præterquam à Monasteriis, & inter
cetera 10. q. 3. ibi, Monasteriorum tamen Episcopi ab
hac solutionis pensione seu onere ipsa enim à lege dice
cesana sunt exempta, & cum pro visitate 16. quest. 1. c.
quom. sit, 18 q. 1.

Taxam verò ponit gloss. verb. duos solidos in d.
cap. conquirentes, & dicitur in capite 1. 10. quest. 3.
ut nullus Episcoporum pro suis diocesis ambulans
præter honorem Cathedralis sue, id est, duos solidos,
aliud aliquid pro Ecclesia tollat; qui solvendi sunt
secundum taxam, quæ antiquitus solvi consu
euit, Sord. anst. 454. numero 12. Aloyf. Ricc. d. refe
lut. 182. numero 1. Aliquando tamen plus, vel mi
nus iuxta consuetudinem exigitur gloss. verb. duos
solidos, in d. capite 1. quia in eustaxatione, & so
lutione attendenda est propria, vel diversarum
Cathedralium consuetudo bona & rationalis,
Zerol. d. ver. Cathedralium §. 1. Aloyf. Ricc. d. nu
mero 1. in fine, Placc. in præxi Episcop. p. 2. num. 10.

Alia est portio Episcopo debita, quæ quarta
decimarum appellatur: nam, cum olim Episcopi
essent pauperes, fuit statum in Conc. Anteliani
nensi, 1. cap. 16. relato in cap. antiqui, 10. quest. 1. ut
ipsi de his, quæ in Altario oblatione fidelium
conferebantur, medietatem sibi vendicarent,

FF 2

CAPVT XX.

De Cathedralico, & Quarta decimationum.

SVMMARIVM.

- 1 Cathedralium solvitur in honorem Cathedralis Episcopalis.
- 2 Synodaticum appellatur portio quadam Episcopo debita; quia in Synodo annis singulis celebranda ab omnibus vocatis ad illam præstari consuevit.
- 3 Cathedralium non intelligitur donatum Ecclesia donata ab Episcopo, sed solui à donatario debet.
- 4 Episcopus non potest eximere à Cathedralico.
- 5 Præscriptis contra Episcopum non currit pro tota libertate Cathedralici, sed bene in parte.
- 6 Cathedralium per contrariam consuetudinem alterari potest.
- 7 Episcopus potest à singulis sue diocesis Ecclesiis Cathedralium exigere.
- 8 Cathedralici distributio fitur in festo Nativitatis, & Resurrectionis Domini, præterquam à Monasteriis.
- 9 Monasteria à lege diocesana sunt exempta.
- 10 Taxa Cathedralici quæ sit ostenditur.
- 11 Consuetudo bona, & rationalis propria, vel diversarum Cathedralium, attendenda est in taxatione Cathedralici.
- 12 Quarta debetur Episcopo ex omnibus decimis Ecclesiarum Parochialium sui Episcopatus sine ulla onere fabricæ.
- 13 Quarta decimarum debetur Episcopo iure præstari.
- 14 Verbum, habere, dominum importat.
- 15 Quarta decimarum Episcopo debita est legi diocesana.
- 16 Episcopus fundat intentionem suam super quarta decimarum.
- 17 Procedere videtur contra Rectorum, à quo Episcopus exigere debet suam canonice portionem, non autem contra Parochianos incolas, qui tenentur respondere de decimis sue Rectori, & non Episcopo.
- 18 Episcopus de iure communi non habet fundatam intentionem in quarta decimarum contra laicos.
- 19 Episcopi officio Iudicis subveniendum est ad agendum contra laicos pro sua quarta decimarum.
- 20 Officium Iudicis nobile competit Episcopo contra laicos pro recuperatione sua quarta decimarum, ne obligati cum iactura Episcopi per retentionem illarum locupletentur ob carentiam directæ utilitatis.
- 21 Index etiam non requiritur potest ex officio cum August. Barbof. de Iur. Eccles. Pars II.

Postea decretum extitit, vt ex Parochialibus tantum certam oblationum, decimarum, & frugum portionem haberent, vt colligitur ex c. de his, & ex c. decernimus ead causa, & quest. cum onere tamen fabricæ Ecclesiarum, cap. 1. & c. vni, 10 quest. 3. Denique quantum tantum deberi Episcopis ex omnibus decimis Ecclesiarum Parochialium sui Episcopatus sine vilo onere fabricæ, determinat nonior Canonices in d. c. vni, & in cap. conuenerunt, de offic. Ordin. & in c. quoniam, & in c. dudum, de decem. & in c. de quarta, de prescript. Zetoli in præxi Episcop. part. 1. verb. decima, §. 10. Suae. de Relig. tom. 1. lib. 1. de diuino cultu, c. 28. num. 9. Franc. Leo in thesaur. fori ecclæs. p. 2. c. 14. n. 33. Canelet. decis. 447. & 648 Rot. dec. 31. n. 5. p. 2. diuers. & dec. 302. n. 1. p. 2. recent. vbi sumatur breuilexentia ex communi Canonistarum assensu, nempe, Abb. Card. Butr. Ioan. Anch. & Rebuff. plenè fuit firmatum in Numerari. decimarum, 5. Decembris, 1629. coram R. P. D. meo Porroane.

- 15 Est enim indubium quantum huiusmodi deberi, & quidem iure proprietatis per illa verba, habens quantum de imationem, de quibus in d. c. conuenerunt; & cuius verbi, h. beas, natura est dominium importare, h. habere duobus modis accipitur, apud se quia habere, ff. de verb. signif. cum aliis per me citatis in tract. de dist. vsu frequenter dist. 130. ex numero 1. se vndum Lugdunon. impress. & non sine ratione, propter contradictionem, & vniuersalem curam, quam habet Episcopus in Ecclesiis subiectis, Butr. post Host. & alios in c. cum contingat, n. 9. versitem quia, de decim Innoc. in c. requisisti, n. 3. de testam. Tyndar. in tract. de decim. n. 1. Monet. eod. tract. c. 7. concl. 6. n. 14. in fine. Vnde sequitur hanc quantum esse legis diocesanæ, Erasim. à Cochuet. de inuicibil. Ordinaris in exemptis p. 1. quest. 15. n. 6. à qua exempta sunt Monasteria, idem Cochuet. d. part. 1. questio 16.
- 16 Sed non exiguum dubium est, à quo hæc quarta sic de iure Episcopo debita, possit idem Episcopus exigere, vel à laicis Parochianis immediate, vel à Rectoribus illam percipientibus? Pro cuius dubij resolutione sciendum est Iura hæc de reuocata solam indifferenter statueri, quod Episcopus fundat intentionem suam super quarta decimarum, vt in cap. quoniam, ibi, sua parte retenta, cap. dudum, ibi, intentione sua de hoc communi fundata, d. decim d. cap. vni 10 quest. 1. d. cap. conuenerunt, de offic. Ordin. c. fin. de success. ab intest. Host. Abb. Card. Butr. Ioan. Anch. in d. cap. de quarta, idem Host. Ioan. Andr. & Abb. in d. cap. cum contingat, quorum auctoritate Rot. firmavit hanc opinionem esse communem, & Rebuff. eandem tenuit, de decim. questio 7. numero 11. Gonzal. ad reg. 8. Concl. gloss. 6. numero 87. & 88 Seraphin. decis. 1449. numero 4. vbi reprobant opinionem illorum, qui tenebant istam quantum non de iure communi, sed de consuetudine ad Episcopum pertinere.

- 17 Quæ quidem opinio videtur benè procedere contra Rectorem, à quo Episcopus exigere debet suam Canonice portionem; non autem contra Parochianos incolas, qui tenentur respondere de decimis suo Rectori, & non Episcopo, cap. cum contingat, de decim. ibi, quod cum percipio decimarum ad Parochiales Ecclesias de iure communi pertineat, & cap. cum in tua, eod. tit. ibi, aliqui Parochialibus exsoluantur; ad quas de iure communi spectat perceptio decimarum, Castren. conf. 38. per tot. part. 1. Seraphin. decis. 1149. numero 5. Gregor. XV. decis. 159. numero 2. Sed hanc contrarietatem sen-

tians Hostiens. illam conciliat in d. capite cum contingat, numero 1. vers. unde: nam verum est, quod d. cap. quoniam, & d. cap. dudum, dicunt Episcopum fundare suam intentionem in portione Canonica, & d. cap. cum contingat, & d. cap. cum in tua, autem de iure communi decimas spectare ad Ecclesias Parochiales, sed inquit ille, Episcopus fundat quoad Canoniam: Parochialis verò Ecclesia quoad alia, & ita vna dispositio aliam non destruit, sed benè inter se continentur, & Ioan. Andr. in d. cap. cum contingat, numero 4. sequitur hanc distinctionem: praterea, aut Rector non est in causa, aut negligit exigere decimas, & Episcopus pro sua portione Canonica potest agere iure proprio, aut vult agere pro omnibus decimis, & etiam potest, sed nomine Ecclesiæ Parochialis, cui tenetur illas conseruare, d. cap. fin. success. ab intest. Hostiens. in d. cap. cum contingat, numero 2. & Ioan. Andr. in d. cap. quoniam, numero 3. adherentes Ordinarios habere fundatam intentionem, etiam quoad petitionem nomine suarum Ecclesiarum Parochialium, quod etiam admittit Rot. in Carmen. decimarum, 13. Martii, 1584. coram Orato, & per hanc distinctionem continentur decisiones eorum huiusmodi. Card. Pamphilio, & bona mem. Iusto in Conchen. decimarum dell' Infantado, quæ referuntur in decis. 442. 485. & 520. part. 1. recent. & postmodum coram bona mem. Martino Andrea 18. Decembris, 1617. in quibus fuit firmatum Episcopum habere in præditi decimariorum ius reale, & coequale cum Rectoribus, & esse inter se quasi portionarios, & prout tales non occupantur per Host. in d. cap. quoniam, numero 2. & Ioan. Andr. numero 3. quæ realitas, & coequalitas tolli non potest per negligentiam, aut malitiam Rectorum non compensantur, cum sic fundata in proprio iure immediato; non autem mediato ex persona Rectorum: similiter si idem Rector est in causa, & Episcopus simul agentes contra laicos Parochianos, minor esset difficultas: quia uterque agit ex iure suo, & admittitur ista simultanea actio in Carmen. decimarum 22. Aprilis, 1602. coram bona mem. Pous: ac demum quando Rector neque est in causa, aut negligit, sed esse, aut agere, aut negligere non potest: quia decimæ ad ipsum non pertinent, qui est causæ noster, tunc iura non prohibent, quin Episcopus fundet intentionem suam contra laicos, & alios quoscunque pro decimis parochialibus, d. cap. fin. de success. ab intest. d. cap. dudum, de decim. & idem admittitur in Fossanen. decimarum, 12. Martii, 1591. coram Gipro: ex quibus patet, consequentiam, quam faciunt Castren. in d. conf. 38. & Gregor. decisio 519. non esse tutam, quod decimæ debent percipi à Rectoribus, & ab ipsi Episcopis exigunt quantum, & sic mediate, non autem immediate à laicis: quia est d. cap. cum contingat, & d. cap. cum in tua, expresse dicant perceptionem decimarum de iure communi pertinere ad Ecclesias Parochiales, non tamen excludunt Episcopos, quin & ipsi fundent intentionem quoad eorum Canonice portionem, iuxta distictum cap. quoniam, & distictum cap. dudum, de de im. attentat. compatibiliter, quam ponit Hostiens. vt dicebam in distictum cap. cum contingat, numero 1. vers. non obstat. Ita latè Rot. in Numerari. decimarum, 7. Maii 1627. coram R. P. D. meo Pironaro.

Verum, quamvis supradicta videantur sustinere posse; tamen magis placet conclusionem firmare

De Cathed. & Quarta decim. Cap. XX. 341

mare Episcopum de iure communi non habere feudatam intentionem in quarta decimarum contra laicos, ex verbis d. cap. conquirentis, de officio Ordinarii, ibi, *in annis his iuribus in prefatis Ecclesiis contentis existens non amplius ab eis exigat*, &c. ex quibus dicebatur actionem fuisse relictam Ordinariis contra Rectores, non autem contra laicos, contra quos in tex. aliqua actio non dirigatur: quam ponderationem prius Rota fecit coram Gregorio XV. d. dec. 519. num. 2. &c. remittit coram Seraphino d. decif. 1449. numero 5. &c. fundatur in auctoritate Abb. antiqui in d. cap. conquirentis, num. 5. Panor. ante num. 3. Card. n. 4. Bellam. num. 12. gloss. marginalis, in d. cap. conquirentis, Castr. conf. 38. per tot part. 2. quae opinio poterit comprobari ex d. c. de quarta, de praescript. in quo admittitur Rectorum praefcribere posse quartam hanc decimarum quae si laicis esset exigenda, non daretur praescriptio Rectori defectu possessionis, siue quae praescriptio non procedit gloss. in l. male agitur, &c. ubi Bald. a. 6. C. de praescript. Bartol. in l. 3. §. ex contrario, num. 4. ff. de acquir. posses. Castr. in l. 1. n. 12. C. de servitut. fugit. Nec obstat, quod cum haec quarta decimarum debeatur in proprietate Episcopo, & ratione coniunctionis, & vniuersalis curae, quam habet in Ecclesiis subiectis ex supra allegatis, verba dict. cap. conquirentis, inferant quidem actionem competere Episcopo contra Rectores, sed quod eadem denegetur Episcopo contra laicos ad tollendam actionem realem, quae datur pro decimis praeteritis consequendis contra eodem laicos ex Abb. in cap. cum non ab homine, in 6. ed. tit. de decim. Rebuff. in simul tract. q. 9. n. 9. hoc non firmetur in contextu neque per necesse inferatur: unde videbatur adhuc vigere responsionem supra datam, quod consequentia non sit una, quam Castr. & Rota supra allegari scilicet, non amplius ab eis exigat: ergo a laicis non exigat, quia simul esse potest quod Rectores decimam integram percipiant, & eo casu Episcopus non possit petere suam quartam a laicis, qui per integram solutionem consequuntur sunt liberationem, & prout ad hunc casum se restringunt Abb. antiqui, & Abb. Panor. à quibus alii Canonistae rationes simpliciter reassumuntur: id tamen in aliis casibus, quando sunt decimae inexactae, aut quando negligendo Parochus non est in causa: aut dum ad illam decimam non pertinent, remaneat integra actio Episcopo agendi pro sua quota contra quemcunque debitorem, actione reali sibi de iure competenti, & intente dispositiones d. cap. quamvis, & d. cap. iudam, de decim. Quoniam responderetur sufficere pro fundamento conclusionis firmatae ex dispositione d. cap. conquirentis, actionem pro quarta decimarum esse directam contra Rectores, non autem contra laicos, & quod opinio Abb. & aliorum supra relatorum in hac parte non habet contradicentem, ita vt ab eis, tanquam à casu legis, non sit recedendum saltem penult. numero 21. Quid de pallis, Becc. conf. 23. numero 6. Surd. dec. 229. n. 36. Non tamen Episcopus aliis remediis erit destitutus ad agendum contra laicos & ita officio Iudicis ei subueniendum esse existimo, quod semper datur aequitas, quando defuit actio ad consequendum, quod suum est, vel ad compellendum aliquem ad implendum, id, quod actione non potest adstringi, cap. 1. de offe. Iudicis, l. Quoniam, ff. de annali leg. ubi Bartol. numero 1. Olach. dec. 40. numero 7. Surd. de aliment. tit. 3. q. 3. n. 24. & conf. 123. n. 20. Rot. dec. 503. nu. 4. coram Gregorio XV. & solet concedi ad instar actionis Agniti. Barbof. de her. Ecclie. Pars II.

nis, Bart. in l. 1. n. 10. ff. de iurisd. omnium Iudic. quem sequuntur Abb. in d. cap. 2. n. 2. Imol. n. 4. Felin. etiam num. 4. dicentes, quod etsi officium Iudicis idem non sit quod actio, latè tamen sumpto vocabulo idem potest dici per l. actionis verborum, de action. & oblig. l. quod si minor, §. fin. ff. de minorib. Negoziant de pignoris a. memb. 2. p. n. 51. Cum igitur laici cogi possint per Rectores ad praestationem decimarum, Rectoresque teneantur de exactis quantum dare Episcopo: bene intrare debet Iudicis officium nobile ad compellendum obligatos ad solutionem decimarum, vt Episcopus, quod finem est, consequi possit, Rector negligente agere, vel nolente, aut non valente, ne per malitiam, aut illorum negligentiam, vel voluntatem, ius suum amittat, quod quidem respicit aequitatem, in qua fundatur officium Iudicis nobile, l. si ne & Titam ff. si certam pos. Socin. ius. conf. 52. nam. 3. lib. 2. Nat. conf. 534. nam. 6. Roland. conf. 1. nam. 5. v. l. 1. Surd. de aliment. tit. 2. q. 1. nam. 17. Ita Rot. in d. Nouarian. decimarum, §. Decembris, 1629. coram R. P. D. meo Pirman.

Non obstat, quod Episcopo debeatur quarta decimarum solum respectu casuum quae percipiuntur ab Ecclesia, Ioan. And. in d. cap. conquirentis, na. 40. Rot. decif. 519. coram Gregorio XV. vt propterea Episcopus non possit dirigere actiones contra Parochi nos ante exactiorem ab Ecclesia factam, sed officium Iudicis nobile plus de facto Ordinariis tribuere non possit, quam quod habeant de iure contra laicos, à quibus non possunt exigere, vt ex verbis d. cap. conquirentis, firmatur in d. dec. 519. coram Gregorio XV. ergo contra eos Iudicis officio nobili experiri non poterit, quia, si probatur Rectorem decimam à Parochianis percepisse non potest Episcopo ab eis, tanquam quod iam liberationem sint consequuti, denud eas exigere. Ceterum, quia Parochiani adhuc debitores sunt in hac parte, intrat officium Iudicis nobile, ne obligati cum iactura Episcopi per retentionem decimarum locupletentur ob carentiam directae actionis, Imol. in c. licet causam, n. 23. de probat. Felin. in c. ex parte 1. numero 18. de offe. deleg. Cale. conf. 18. numero 24. Nenizan. conf. 20. n. 24. Barb. conf. 6. fin. lib. 1. quod officium Iudicis est magis in materia decimarum intrare debet, in qua si non soluantur, concurrat periculum animarum, c. prohibemus, de dec. propterea Card. in Clem. dispensasam, n. 28. de iudic. post Guillel. & alios dicit, quod Index, etiam non requisitus, potest ex officio compellere possessiones terrarum ad solvendum decimas si ei contigerit esse intra limites, & terminos Parochiae. Nec etiam obstat, quod impotentia, voluntas negligencia, aut malicia Rectoris non sufficiat ad hoc vt competat officium Iudicis nobile contra Parochianos, cum Episcopus possit dirigere actiones suas ad solutionem quartae, quae debetur contra Rectorem: nam si exegit dicebatur libertatem solvendo Rectori: si verò non exegit, agere poterit ad interesse, quod succedit loco quartae debite, Dec. conf. 2. n. 3. Curt. ius. in l. vnam in fine ff. si certam petat. quia in secundo casu non intrat aequitas, in qua fundatur officium Iudicis, vt Rectoris soluant debicum Parochianorum, aut tanquam non valentes solvere debitores decimarum locupletentur cum damno Episcopi actione carentis: ita fuit statum in dicta Nouarian. decimarum 11. Martij 1630. coram eodem R. P. D. meo Pirman.

Illud quoque, quod ex causa aliqua conferunt Praetati à suis Ecclesiis exigere pro subsidio aliquo, dicitur charitativum subsidium, de quo in *cap. sequenti* est particulariter tractandum.

CAPVT XXI.

De Charitativo subsidio.

SVMMARIVM.

1. Charitativum subsidium dicitur charitatis auxilium: quia à principibus ex charitate peti debet.
2. Charitativum subsidium petitur, quando redditus propria Ecclesia non sufficiens pro oneribus incumbendis.
3. Episcopi, & superiores Praetati data manifesta, & rationabili causa licet possint subsidia cogere (cum charitate tamen, & debite moderamine) ad charitativum subsidium, quo suis consulant necessitatibus.
4. Beneficium tenetur quis ei referre, à quo aliud accipit.
5. Episcopus, quando à Clero suo exigere vult charitativum subsidium, debet facere cum consilio Capituli sui, & etiam ipsorum Clericorum.
6. Charitativum subsidium non est iure aliquo definitum, quantum debeat esse.
7. Nullus cogi debet ad maiorem solite contributionem charitativum subsidii.
8. Papa ab omnibus Clericis, & Ecclesiis potest subsidium charitativum exigere.
9. Exemptio generalis non censetur eximere à subsidio charitativum per Papam imposito, nisi quia speciali privilegio ab huiusmodi onere nominatum eximeretur.
10. Cardinales in Ecclesiis titularum suorum charitativum subsidium petere possunt.
11. Legatus Papa habet ius exigendi charitativum subsidium ab Ecclesiis provinciae sibi delegatae.
12. Patriarcha, Primas, & Archiepiscopus ab Ecclesiis, & Clericis sua provincia extra diocesim suam iure tale subsidium exigere non possunt.
13. Cap. praeterea, de elect. declaratur.
14. Cap. cum Apostolici, vers. sustinemus, de censib. declaratur.
15. Praetati Episcopo inferiores iure quidem non possunt ab Ecclesiis sibi subiectis charitativum subsidium exigere, nisi hoc privilegio, vel consuetudine sibi competat.
16. Cap. dictum 24. dist. declaratur.
17. Dicta in praefationibus alicuius dispositionis censetur in fine repetita.
18. Abbates, vel priores non possunt exigere charitativum subsidium ab Ecclesiis secularibus vel regularibus Monasteriis sibi pleno iure subiectis.
19. Conditor, seu administrator datus Episcopo per Papam, vel Ecclesiae Cathedrali vacanti potest à subditis illius Ecclesiae charitativum exigere subsidium.
20. Commendatarius perpetuus Ecclesiae Cathedralis

lis potest ab eius subditis exigere charitativum subsidium.

21. Vicarius generalis Episcopi non potest tale subsidium exigere, nisi speciali ipsius Episcopi mandato.
22. Causa ad Charitativum subsidium exigendum debet esse manifesta, & rationabilis, ne subditi graventur, pluraquam par est.
23. Causa rationabilis praesumenda non est ad exigendum charitativum subsidium, In ista causa ad subsidium exigendum est,
24. Consecratio, & Bullarum expeditio,
25. Expensa in negotiis totius diocesis communibus pertractandis
26. Fabrica sua Ecclesiae.
27. Iter ad Papam, Imp. seu Regem ob sua Ecclesia vel diocesis commune bonum,
28. Visitatio Luminum Apostolorum,
29. Iter ad Concilium Provinciale,
30. Expensa necessaria facta in aduentu Imperatoris, Regis, vel principis.
31. Episcopus potest ex iusta causa non solum semel, sed etiam pluribus vicibus charitativum subsidium exigere,
32. Charitativum subsidium à personis Clericorum ratione suorum beneficiorum, & propter eorum redditus peti potest.
33. Charitativum subsidium annis sustinent beneficiarii ratione Ecclesiarum, quas habent, & quid si illa sint in confinio duarum diocesium, ibid. n. 14.
34. Clericus non tenetur solvere charitativum subsidium, nisi de fructibus, & redditibus beneficiorum
35. Clericus pauper, ut patet quia ex beneficio redditibus nihil habet ultra commodum, & honestum vultum, minimi cogi potest ad charitativum subsidium praestandum.
36. Clericus, si nullum ecclesiasticum beneficium habeat, non est cogendus solvere charitativum subsidium, quatenus amplius possideat patrimonium.
37. Laici non tenentur ad subsidium charitativum solvendum
38. Successor in beneficio solvere subsidium cogitur, quod antecessor beneficii non solvit.
39. Pensionarius debet pro rata pensionis solvere charitativum subsidium, non autem clericus possidens beneficium tenebitur solvere solidum.
40. Pensio, seu census imponitur super fructibus beneficij,
41. Redditi non dicuntur nisi illi, qui supersunt deducto censu, vel pensione.
42. Vfructuarius tenetur ad collectas, & onera realia, quatenus fructuum imponuntur.
43. Pensionarius in iure aequiparatur vfructuariis
44. Pensio auctoritate Papa alicui assignata ex stylo Curiae, est immunitas & libera ab omni onere etiam subsidij charitativum.
45. Charitativum subsidium non est solvendum Episcopo de quotidianis distributionibus
46. Hospitalia causa communis pietatis extrinseca quando titulum beneficij habent, obligantur ad subsidium charitativum.
47. Hospitalia, quae auctoritate Episcopi constituta non sunt, & fundata, gravari nequeunt onere subsidij charitativum.
48. Capitulum, seu Canonici Ecclesiae Cathedralis

tenentur

subsidium ab Ecclesiis provincie sibi delegatæ Bellencin. d. tra. de charit. subd. q. 1. Azor. d. q. 5. vers. quid dicendum.

- 12 Patriarcha, Primas, & Archiepiscopus ab Ecclesiis, & Clericis suæ provincie extra diocesim in iure tale subsidium exigere non possunt. Ratio est: quia attentio iure Archiepiscopi, & ceteri Primates regulariter non possunt in subsidio fuorum Suffraganeorum in iurisdictionem exercere, nisi quantum iure repetitur ex prelio, cap. conquestus 9. q. 3. cap. duo simul 9. de offi. Ordon. cap. sicut vniuersi in fine de excess. Prelat. cap. 1. in princip. de foro cōpet. lib. 6. cap. 1. de suppl. negl. Prelat. eod. lib. cū adductus per me lib. 1. cap. 8. de Archep. seu Metropol. Planè nullibi repetitur in iure eadem, quod Archiepiscopi valeant à subsidiis Suffraganeorum exigere subsidium. Igitur, &c. Propter quæ ita resolutus Dominicus, & alij quos refert & sequitur Bellencin. d. tra. q. 2. n. 1. Azor. d. cap. 4. q. 5. vers. sed dubia quæstio est. Non obstat cap. præsens, de elect. quia respondetur, solum agere de expensis factis à Capitulo vacante Sede pro negotio electionis: deinde non loqui de bonis Ecclesiarum inferiorum, quæ ad Suffraganeos spectant, sed de bonis Camere ecclesiasticæ Patriarchalis, vt rectè post alios intelligit Bellencin. d. q. 1. n. 6. Sed non inde sequitur, posse Archiepiscopos in nostris terminis subsidium exigere, quamvis solam procuratorem, de qua in sequenti cap. agendum erit. Ad res verò in d. cap. cum Apostolus, vers. sustinemus autem respondetur, intelligendum esse continuatè ad §. probemus, immediate præcedentem in sensu aduersatiuo, in hunc modum: Prohibemus, ne Episcopi subsidio suo gravare presumant salus, & exactionibus sustineant tam, quod Episcopi pro multis &c. cū charitate moderatè ab eis valeant auxilium postulare, atque ita dictus vers. non est referendus ad §. remouetur, Quæ circa, qui restrictiue loquens fuit circa æquiparationem numerum Lateranensis Conc. præfinitum. Ratio est: quia in dubio relatio facienda est ad illud, quod proximè, & immediatè antecedit argum. cap. cum dilecti 6. libi non ad superiores, &c. de donat. ita in terminis Boer. quem refert, intelligit Menoch. d. casu 178. n. 1.

15 Prelati Episcopo Inferiores iure quidem non possunt ab Ecclesiis sibi subiectis charitativum subsidium exigere, nisi hoc privilegium vel consuetudine ibi comperat, vt bene resoluunt Archidiaconi in cap. iuxta sanctum 10. quæst. 1. Host. & alij cum quibus communem dicit Bellencin. d. tra. q. 4. Abb. in d. cap. cum Apostolus, num. 6. & Cardin. n. 1. Cened. d. collect. 11. §. n. 7. ad fin. Duen. reg. 91. Aloys. Ricc. d. collect. 5. 1. Azor. d. cap. 1. q. 5. vers. quid dicendum, licet Tambur. de iure Abbatum tom. 3. disputat. 10. quæst. 2. num. 1. Pro quibus non leuiter expenditur d. cap. cum Apostolus §. probemus, vers. Archidiaconi, verò, aduersatiue ad §. præcedentem, vt quamvis Episcopi possint, Archidiaconi verò, siue Decani minime: est enim hæc proprietas aduersibj verò, respectu præcedentis dispositionis c. statum 11. §. cum verò, iuncto gloss. 1. de rescript. lib. 6. cum alijs per me citatis in tra. de electionibus vsus reg. d. q. 10. n. 1. secundum Lugd. impres. Deinde expenditur vniuersalis negatiua, ibi nullas exactiones, quæ omnes in vniuersum excludit, arg. cap. solitas, ad fin. de maior. & obed. & aliorum, quæ adduximus d. tra. 2. §. numer. 1. illis exceptis, quæ lege specialis, vel consuetudine fuerit introducere, planè legē nō inueniemus, quæ inferioribus Prelatis circa charitativum subsidium exigendum de-

derit potestatem. Igitur, &c. Non obstat cap. dilectum 94. dist. per quod oppositum tenent ibi Archidiaconi sibi contrarius n. 1, quia respondetur magis pro nostra sententia adduci posse, vt per Bellencin. d. 3. 4. solum enim arguit à maiori ad minus, in hanc sententiam, si Episcopus non licet in Presbyteros tyrannidem exercere, à fortiori nō licebit Archidiaconis: deinde text. ille dicit, Episcopus non licere, satis demonstrat, non agere de subsidio charitativo, quod satis liquet, vt palè est. Nec etiam obstat, quod Concilium præfatum d. §. probemus, in vers. sustinemus, concessit Episcopis potestatem exigendi charitativum subsidium, quod potestatem ceteri debet repetitum infra vers. Archidiaconi circa Prelatos inferiores, ad dicta in præfationibus alienius dispositionis censetur in fine repetita. l. Titia 1. d. §. 1. ff. de verbor. oblig. item quia 4. §. ult. ff. de pact. Bart. in l. pact. nouissima. C. illa in. l. son in l. si quis in fundo vocabulo, n. 39. ff. de leg. 1. 1. Cagnol. in l. 2. num. 196. C. de pactis interpret. qui respondetur, hanc doctrinam procedere, quando in præfationibus fit mentio, quod interius aliquid apponit: tunc enim, etsi expresse non apponatur, repetitum censetur, non autem quando in præfationibus nulla eius rei facta mentio reperitur, vt in d. §. probemus vbi de solis Episcopis fit mentio circa exactionē subsidij, de inferioribus verò Prelatis in dubio: non autem, vbi ex coniecturis aliud deprehenditur, vt in d. §. probemus ea aduersatiua Archidiaconi, verò & ea vniuersali negatiua nullas, vt supra explicamus.

Vnde Abbates, vel Priores non posse exigere charitativum subsidium ab Ecclesiis secularibus, vel Regularibus Monasteriis sibi non pleno iure subiectis resoluunt Bellencin. d. tr. q. 3. vbi n. 2. ex Cald. conf. 3. de censib. addit Præpositum, siue Præfectum totius Ordinis regularis posse huiusmodi subsidium petere à Monasteriis Ordinis sui pro sūperius necessariis ad gubernationem Ordinis, si aliter ratione præfaturæ non habeat bona, quæ ad onus sustentandæ de situata sufficiant, de quo Tambur. d. disp. 10. q. 2. num. 2. vbi n. 4. de Abbati- bus habentibus territorium & diocesim.

19 Conditor, vt administrator datus Episcopo per Papam, vel Ecclesiæ Cathedrali vacanti potest à subsidiis illius Ecclesiæ exigere charitativum subsidium, ad hoc in c. si cui, de elect. lib. 6. & in c. in fin. de suppl. negl. Prelat. eod. lib. Bellencin. d. tra. q. 8. Idem de commendatario perpetuo Ecclesiæ Cathedralis aium Bellencin. vbi sup. q. 6. Azor. d. q. 3. vers. Commendatarius Tambur. d. disp. 10. q. 2. n. 3. Vicarius generalis Episcopi non potest tale subsidium exigere, nisi specialis ipsius Episcopi mandato: hoc enim nullo iure est illi concessum, & proinde in generali mandato, quod accipit ab Episcopo, non continetur, Bellencin. q. 21. Azor. d. c. 14. q. 5. vers. Vicarius.

22 Causa autem ad tale subsidium exigendum debet esse manifesta & rationabilis, ne subditi grauentur, plusquam par est, vt dicitur in dist. c. conquestus, & in dist. c. cum Apostolus §. probemus. Quænam dicatur manifesta, & rationabilis causa quoad intentionem, nil certum in iure definitur, sed arbitrio Iudicis relinquendum arbitrantur, gloss. verò, rationabilis in d. §. probemus, recepta, vt per Abb. num. 4. in fine, Card. num. 2. Anton. num. 10. Cardin. in Clem. 1. §. 1. num. 4. de excessib. Prelat. Hippol. in l. quæstionis modum, num. 6. ff. de quæst. Bellencin. d. tra. q. 5. vers. 15. numero 6. alij, quos citati & sequitur Menoch. d. casu 178. num. 2.

- me citato in hoc loco Tamburini d. disp. 10. q. 3. num. 2. Pro quibus adducitur in simili c. non minus 4. prope finem, apertissime. similia glof. verb. tantum necessitate, de immuni. Ecclief. Illud addo, in dubio causam rationabilem praefumendam non esse: quia textus in d. c. cum Apostolus 6. prohibemus, non solum requirit causam rationabilem, sed quod sit manifeste talis ut causam dubium excludat, adverteit doct. Bellencin. d. q. 18.
- 24 Plures rationabiles causas ad huiusmodi subsidium exigendum cumulant Doctores, quarum septem vii principales referant, & prima est, si exigat pro sua consecratione, & Bullis expedendis, Grammat. decif. 88. quem refert Aloyf. Ricc. d. col. 32. dummodo expensas factas non excedat, ut censuit S. Cong. Episcoporum sub die 24. Maij, 1583, vel pro solutione debitorum, quae Episcopus contraxit pro iure Eccliefae iure tuendo, videlicet, quando multa, & magna sunt debita, & aliunde ex bonis Eccliefae solus commodum nequeunt. Vtr. & Imol. in d. cap. conquirente Pafec. in praxi. Epif. cap. p. 2. cap. 22. n. 11. Azor. d. cap. 14. quest. 4. in princip. Tambur. d. disp. 10. quest. 1. n. 3. Secundo, si Episcopus magnas fecerit expensas in negotiis totius dioecesis communibus petrandis. Azor. d. d. c. 14. q. 4. vers. secunda, vel si lites magnae in bonis Eccliefae moueantur. Menoch. d. casu 178. num. 12.
- 26 Tambur. d. disp. 10. q. 3. num. 4. Tertia, si pro fabrica suae Eccliefae, vel alia re continente illius publicam utilitatem, vel conservationem, fecerit magnam emptionem, Oldrad. cons. 140. incip. Circa propositionem q. Bellencin. d. d. disp. 10. quest. 1. n. 3. vers. tertia. me citato in hoc loco Tamburini d. disp. 10. q. 1. n. 5.
- 27 Quarta, si iter fabricatus sit ad Papam, vel Imperatorem, aut Regem, seu suae Eccliefae, vel dioecesis, aut etiam totius Eccliefae generalis commune bonum, Innoc. in c. 1. circa fin. de statu. Mon. Bellencin. d. d. disp. 10. quest. 1. n. 3. vers. quarta. Azor. d. d. disp. 10. quest. 1. n. 3. vers. quinta. Pafec. d. c. 2. n. 11. Sexta, si vellet ire ad Concilium Provinciale, Bellencin. d. d. disp. 10. quest. 1. n. 3. vers. sexta. Tambur. d. disp. 10. q. 3. num. 7. Lauret. de Franchis de contram. inter Episcopos & Regul. q. 10. q. 71. prope fin. vers. tertia, ubi de aliis causis. Marc. Anton. Genucci. in praxi Epif. Neapolitana cap. 71. n. 8. Azor. d. q. 4. vers. sexta. Quarta in sum. Bullar. verb. Concilium Provinciale, num. 8. ubi intelligit quando Episcopus esset pauper, qui non haberet ad faciendum expensas. Septima, si impensis necessarias, & alienius momenti fecerit in adiutorem Imperatoris, vel Principis, praeteritum si ab eo habeat Regalia, dummodo Clericos, & Eccliefas nimium in hoc gravare, vel ad hoc compellere non debeat. Bellencin. d. d. disp. 10. quest. 1. n. 3. vers. septima, me citato in hoc loco Tamburini d. disp. 10. quest. 1. n. 3. vers. 8. Et existente qualibet ex praedictis causis, potest Episcopus non solum semel, sed etiam pluribus vicibus, quoties, scilicet rationabilis causa subsistat, charitativum subsidium exigere, Bellencin. d. d. disp. 10. quest. 1. n. 3. vers. 8. Azor. d. d. disp. 10. quest. 1. n. 3. vers. 8.
- 32 Reita nunc videre, à quibus personis charitativum subsidium exigi possit? In primis à personis Clericorum ratione luorum beneficiorum, & propter eorum redditus peti posse, per text. in d. d. cap.

conquirente, & in d. c. cum Apostolus, docent Nau. cons. 10. in antiquis 5. in nouis, sub tit. de censib. Sayr. in floribus decif. sub eodem tit. decif. 10. sine bona, sine mala fide possessor beneficij sit, Azor. d. d. c. 14. q. 6. vers. Clerici. Si verò contingat, ut Clericus Eccliefam habeat in vna dioecesi, in alia verò praedia, & possessiones, ex quibus fructus beneficij percipit, debet solvere subsidium beneficij in eam dioecesi est Eccliefae: quia tale onus sustinent beneficij ratione Eccliefarum, quas habent. Ita Bellencin. d. d. disp. 10. quest. 1. n. 3. Azor. d. d. disp. 10. quest. 1. n. 3. At si Eccliefae in confinio duarum dioecesium caisset, ambo Episcopi se concordare debent, vel alterius vicibus subsidium exigant, arg. Clem. plures, de vocationem. quod si conuenire tentant, tunc iure poterit Archiepiscopus praecipere, ut conueniant, eo quod talis eorum discordia est Eccliefae damno. Ita Bellencin. quest. 1. n. 3. Azor. d. d. disp. 10. quest. 1. n. 3. vers. quid dicendum.

Cum ergo Clericus non teneatur solvere huiusmodi subsidium, nisi de fructibus, & redditibus beneficiorum, ut docent Bellencin. d. d. disp. 10. quest. 1. n. 3. & 2. q. 3. & 34. in princip. Reuig. de Gonn. in simili tract. q. 37. cum seq. & q. 40. & 41. in princip. Monet. de distrib. quod. p. 3. q. 9. n. 2. in princip. si ille pauper fuerit, vtpote quia ex illi beneficij redditibus nihil habet ultra commodum, & honestum victum, minime cogi poterit ad tale subsidium praestandum: nam certe gravaretur, si eorum victus minueretur. Ita Bellencin. d. d. disp. 10. quest. 1. n. 3. Azor. d. d. disp. 10. quest. 1. n. 3. vers. quid dicendum. Monet. d. q. 9. n. 2. in princip. sic nec etiam cogendus foret, si nullum ecclesiasticum beneficium habeat, quamvis ampla possideat patrimonium, Bellencin. d. d. disp. 10. quest. 1. n. 3. Azor. d. d. disp. 10. quest. 1. n. 3. vers. in super. Vnde à fortiori non teneantur laici, ut colligitur ex c. quia cognovimus 10. q. 3. Quamvis enim in d. 5. prohibemus indistincte habeant, posse Episcopum huiusmodi subsidium à subditis petere, & tam Clerici, quam laici tales dici possunt, tamen de Ecclesiasticis hoc est intelligendum, ut loquitur d. c. conquirente, & adducunt Bellencin. d. d. disp. 10. quest. 1. n. 3. Azor. d. d. disp. 10. quest. 1. n. 3. in princip.

Successor in beneficio solvere subsidium cogitur, quod antecessor beneficij non soluit, arg. l. Imperatores ff. de expens. & l. haerent ff. de usufr. coluunt Bellencin. d. d. disp. 10. quest. 1. n. 3. Azor. d. d. disp. 10. quest. 1. n. 3. in super. ubi subdit posse Episcopum continere successorem, vel antecessorem, si adhuc vivus sit, ut maluerit, & subsidium petere.

Pensionarius debet pro rata pensionis solvere charitativum subsidium, non autem Clericus possidens beneficium teneatur solvere solidum, seu pro omnibus fructibus, ex seqq. Primo, quia census, vel pensio imponitur super fructibus beneficij. Bellencin. d. d. disp. 10. quest. 1. n. 3. Gig. de pensionib. quest. 38. in princip. Ergo, eodem exactio subsidij fiat ab Ecclesiis iuxta redditus, seu fructus illarum, d. d. cap. conquirente, ibi, pensio fructibus, & ibi, non amplius ab eis exigit, sic consequens, veluti onus reale dividendum fore inter beneficij possiderem, & pensionarium pro rata fructuum percipientem. Imar in simili cap. tua nobis 26. prope fin. de decim. ubi onus solvendi decimas quod reale est, caput pastoralis. 28. vers. fructus autem, ibi simul dividitur inter colonum, & dominum fundi ad effectum, ut vniquisque pro rata ex fructibus, quos perciperit, decimas solvere teneatur: sic aliis pensionarius pro rata tenetur contribuere pro seminario, Concil.

Concil. Trid. sess. 23. de reform. cap. 18. *vers. ad hanc autem.* Vltimus facit quod redditus non dicuntur nisi illi, qui superant deducto cenitu, vel pensione, quæ non dicitur esse in suis redditibus, antecedens constat ex l. non amplius 26. in princip. ff. de leg. 1.

42 *sed si hoc 61. §. 2. ff. de condit. & demonstrat.* Vltimo suadet id ipsum: quia usufructuarius tenetur ad collectas, & onera realia, quæ ratione fructuum imponuntur, l. hollenus 3. l. arbor 66. in fine, ibi, ad usufructuarius pertinet. l. si pendentes 34. §. si quid clauarum, cum aliis ibidem, ff. de usufr. & quemadmodum. l. quæro 28. ff. de usufr. leg. vbi Bart. & Doctores communiter, lastr. in l. res obligat. n. 10. ff. de leg. 1. Petal. in l. si quis seruum, in princip. ibi. rimo. Gigas d. q. 38. n. 1. Pinel. in l. 1. cap. de bonis

43 *mauer. p. 2. n. 72. vers. septimo, ex supra dictis.* Genu. *Lusitania decis. 145.* Sane pensionarius in iure æquiparatur usufructuario, post alios Gig. vbi proxime num. 2. Igitur, &c. Propter quæ hanc partem sequuntur plures, quos refert, & sequitur Bellencin. d. q. 37. Gig. d. quest. 38. Azor. d. c. 14. q. 6. vers. si quæraz Flamin. Pauli. de confid. benef. q. 25. n. 7. Trullenchi. in Decalog. lib. 1. cap. 8. sub 18. n. 2. Sed tenetur Curæ stylus habet, vt pensio auctoritate Papæ assignata alicui sit immunitas, & libera ab omni onere etiam subsidij charitatis; Tambur. d. tom. 3. disp. 10. q. 1. n. 7. & idem quando Papa Clerico pensionem assignat liberam ab omni subsidio charitatis, Rector beneficij debet ex toto illud solvere.

44 De quot. danis d. sit. buacionibus non est soluendum Episcopo charitatum subsidium: quia illud soluere non tenentur Clerici, nisi de fructibus, & redditibus beneficiorum, vt supra ostendimus: nomine autem fructuum, & beneficiorum non continentur quocunque distributiones, vt supra vidimus hoc lib. cap. 18. de distribut. quotid. paulo post princip. Et id. b. loc. docet Bellencin. d. trall. q. 76. Gózalad reg. 8. Cancel. 7. prom. n. 174. Monet. de distribut. quotid. part. 3. q. 9. a. num. 19. Tambur. diff. tom. 3. disp. 10. q. 1. n. 10. me citato in hoc loco Trullenchi in Decalog. lib. 1. c. 8. sub 17. n. 5.

45 Hospitalia causa communis pietatis extructa, quando titulum beneficij habent, obligantur ad subsidium, Bellencin. d. trall. q. 38. Azor. d. cap. 14. q. 6. in vers. si se reger, qui etiam resoluit, quod si huiusmodi Hospitalia auctoritate Episcopi fundata non sint, graui nequeunt onere subsidij quia religiosa & sacra loca non sunt, & possunt ad profanos vsus redire priuata fundacionis auctoritate: sed tamen si Episcopi auctoritate fundentur, eum ab illis sicut ab Ecclesiis suæ diocesis exigere subsidium charitatis, & alia iura episcopalia Episcopus possit.

46 Capitulum, seu Canonici Ecclesiæ Cathedralis tenentur Episcopo suo præstare charitatum subsidium, quando ab eo petuntur ex legitimis causis, de quibus dictum est supra, quia foris ipsi debent ei subuenire, quàm ceteri, cum dignus sit quod membra subueniant capiti suo, quàm extraneis, arg. cap. cum non liceat. de præscript. c. requisisti, de testam. docet Bellencin. d. trall. q. 17. Remig. Gonni in simili trall. q. 38. Monet. d. q. 9. num. 10.

47 Monasteria non tenentur præstare Episcopo charitatum subsidium. Ita Iou. Andr. Butr. Imol. in c. dilectum, de offic. Ordin. Innoc. in c. 1. de statu Monach. Bellencin. d. trall. q. 16. Remig. in simili trall. q. 21. Fr. Emman. quest. regul. tom. 2. q. 66. art. 1. & 2. Azor. d. cap. 14. q. 6. vers. item non potest. Tambur. d. tom. 1. disp. 10. q. 4. a. n. 1. & admittit stante consuetudine Lauter. de Franchis in controuers. inter Epi-

scopos & Regulares in var. quest. q. 7. Ratio est: quia exactio charitatum subsidij est de lege diocesana, & non iurisdictionis. Bellencin. vbi sup. quest. 28. 50 Etiam. à Cochier de iuris. Ordinarj in exemplar, quest. 25. num. 8. à qua lege diocesana Monasteria sunt exempta, c. de pro censibus. 16. q. 1. & c. de statu Monacho.

Non obstat Clem. 1. & 2. de censib. vbi dicitur 51 Religiosos debere soluere iura episcopalia, & subre onera, nisi se tueri possint speciali privilegio Papæ, & consuetudine: quia respondetur, ibi iuramentum esse de Monasteriis habentibus Ecclesias seculares sibi subiectas, quæ Ecclesiæ, antequam Monasterio subicerentur, soluere consueverant Episcopo tale subsidium charitatis, & alia iura episcopalia, ac proinde censentur vnita Monasterio cum suo onere, cum quo transiit res, cap. pastoralis, de decim. cap. quia Monasterium, de relig. damib. ita Azor. loco proxime citato, Etiam. à Cochier d. num. 9. vers. limitata primò. vbi in vers. limita secundo, subdit quod, si Monasterium habeat populum, ratione illius tenetur ad omnia, quæ sunt legis diocesane, & per consequens ad charitatum subsidium, me citato in hoc loco Tambur. d. tom. 3. disp. 10. q. 4. n. 6. vers. nec obstat.

48 Fraus S. Ioannis Hierosolymitani, siue eorum Vicarij in Parochialibus Religioni prædictæ vniti, non tenentur, neque compelli possunt ad solutionem charitatum subsidij, vt censuit S. Cong. Conc. in Angliana 4. Decembris, 1630. 52

Exemptæ Ecclesiæ non tenentur præstare Episcopo tale subsidium, vt per Card. in Clem. frequent 5. nonnulli in 3. oppos. de excessib. Prælat. vbi Anchar. in vers. 8. notat Bellencin. d. trall. quest. 32. Azor. d. q. 6. ver. item non potest. Etiam. à Cochier de iurisdiction. exemptos p. 4. q. 9. per totum. quod maxime procedit, si exemptio sit data cum plena libertate, id enim importat exemptionem, non modò à iurisdictione, sed etiam ab omnibus, quæ sunt de lege diocesana, inter quæ charitatum subsidium numeratur, vt supra dictum fuit: ita Bellencin. d. l. q. 32. n. 8. Etiam. à Cochier. d. q. 9. n. 1. Limitatur tamen prin. d. nisi exempti habeant populum non exemptum, quia eius respectu ex. g. possit huiusmodi præstatio. Bellencin. d. q. 32. n. 5. vers. & pro rationibus. Etiam. à Cochier. d. q. 9. n. 2. Limitatur secundò, nisi in privilegio exemptionis appositæ esset clausula vulgaris, videlicet. *Valimus autem, quod Ecclesiæ huiusmodi exemptæ cum charitate, Priori cum Episcopo suo remaneant.* Abb. conf. 102. incip. Omnipotentis Dei postulare suffragio, vol. 1. Bellencin. d. q. 32. in fine. Etiam. à Cochier. d. p. 1. q. 9. n. 9. & p. 4. q. 9. n. 3. 54

Subdij præscribere non possunt, vt subsidium 56 præstare non debeant: quia hoc esset præscribere contra charitatem, & sic præscriptio non possit habere iustam causam, seu iustam fomentum, tum, quia petere tale subsidium, pendet à facultate superioris causa rationabili subsistente, idem ibi non curit præscriptio, quæ non currit in iis, quæ sunt facultatis, iuxta notata per Innocentium in c. cum Ecclesiæ Sotriana, de causa posses. & in c. bene. d. 2. de possid. Prælat. Quare ita resoluit Bellencin. d. trall. q. 50. Azor. d. c. 14. q. 7.

CAPVT XXII.

De Procurazione

SUMMARIUM.

1. Verbum, procuratio, accipitur pro sustentatione, & procuratio, pro sustentatione.
2. Procuratio in tres species diuiditur.
3. Procuratio unica est, quamvis modi, quibus inducitur variis sint.
4. Fessio est unica, quamvis plures, & variis fiat modi, quibus acquiritur.
5. Procuratio apud Pontifices passim dicitur sustentatio, vel resfessio illa, qua Ordinarius ratione visitationis, vel legatis Apost. iure legationis debetur.
6. Procuratio moderata & honesta esse debet, attentis facultatibus Ecclesiarum, & omnibus aliis circumstantiis, prout accessoria visitationis, & suorum resfessio postulauerit.
7. Procuratio, qua ratione visitationis annexa fuerit statuta, ostenditur.
8. Procuratio visitationis, iure communi attento, debetur etiam ad Ecclesiam suis sacra civitatem, in qua visitans ipso commoratur, domum & familiam habet, secus attente Concilio Tridentino.
9. Simonia vitium cessat in procuratione exigenda iam non in pretium visitationis, sed in stipendium laboris concedatur.
10. Visitare semel in anno potest Prelatus, & unicam recipere procurationem, nisi data causa intulerit oportere pluries visitare.
11. Episcopus, quamvis pluries visitet, non potest plures quam binas exigere procurationes.
12. Episcopus non potest pro annis futuris procurationem ratione visitationis exactionem remittere.
13. Procuracionem pro solutione an sine tantummodo obligat Ecclesiarum redditus, an vero laici quousque contribuere teneantur, ostenditur.
14. Procuratio soluenda est Episcopo visitanti beneficium ad Cardinalis possessionem.
15. Hospitatio, Oratoria, & alia pia loca ecclesiastica auctoritate erecta non teneantur Episcopis soluere procuracionem.
16. Hospitalia sola data in ritulum, vel administrationem, si habeant beneficia annexa, vel redditus, non prout ecclesiastica, tenentur soluere pro seminarario.
17. Procuratio a solis locis visitatis debetur.
18. Procuracionem visitacionem soluere non adstringantur hi, qui non fuerant visitati.
19. Regulares a procuracionem contribucionibus suis omnino liberi, nisi Parochialem aliquam Ecclesiam Conuentus suo uniam haberent.
20. Prescriptio omnia prohibetur contra procuracionem ratione visitationis iure communi debitam manente visitandi onere.
21. Prescriptio admittitur contra procuracionem, qua ratione visitationis iure aliquo speciali debetur.
22. Procuratio prescribi potest infirmis cum visitandi onere.
23. Prescriptio omnis prohibetur contra procuracionem, sine totum sine partem.

24. Prescriptio contra procuracionem non prohibetur respectu modi.
25. Prescriptio prohibetur contra procuracionem futuram, ne scilicet, in futurum eximatur qui ad solutionem illius.
26. Prescriptio non valet per quam Clerici in praedictum aliorum eximantur a procuracione, ita ut reliqui ad integram procuracionem teneantur.
27. Ecclesia specialis privilegio exempta an teneatur ad procuracionem, ostenditur.
28. Procuratio non debetur Episcopo visitanti Ecclesias Parochiales varias, & dependentes a Religione Hierosolymitanica a Vicariis eandem Ecclesiarum.
29. Privilegium speciale quare potius sit eximeretur a procuracione, prescriptio vero minime, ostenditur, & na. 30. cum seqq.
30. Privilegium in quacumque materia, & prescriptio immemorialis, si non in vim prescriptiois saltem in vim privilegii acquirantur.
31. Prescriptio in quibus rebus simpliciter, & absolute prohibetur, agens non allegat tempus immemorabile, in vim prescriptiois, quia succumbet, sed potius allegare debet titulum, vel privilegium, & ad illius probationem docere de immemoriali possessione.
32. Prescriptionem simpliciter, & absolute si lex prohibeat, nulla prescriptio, quamvis longissima, qua talis potest privilegio acquirari.

L T A plures acceptiones, de quibus per Calepin. Thesaur. & alios, verbum *procuratio*, accipitur pro sustentatione, & procuratio, pro sustentatione, ut ex aliis obsequant idem Calepin. & Thesaur. in quo sensu frequenter iure Canonico procuratio importat sustentationem, quae aliquando prandium, intendum convivium, nonnumquam refectio dicitur; de qua passim in *lit. de censibus*, in *Decretalibus*, *Sexto*, & *Clem.* & iuxta hanc acceptionem procuratio in varias species distribuitur, ut per gloss. & Doctores, *ia. accedentes, de prescript. gloss. 1.* & omnes in *cap. procuraciones, de censib.* meminit *Clem. 2.* ibi, *de consuetudine*, vel de *iure*, & in *vers. ipsi, eod. tit.* *Macian. de visitat. n. 3.* in effectu *Paulin. ia simili rali*; *p. 1. q. 4. a. 21.* & *q. 9. n. 3. 4.* *Folc. de visit. lib. 1. c. 1. n. 1.* Communis divisio tres species considerat, quarum una debetur ratione visitationis, ut constat ex *c. cum ex officio, vers. nos* igitur *de prescript. c. cum venerabili, d. c. procuraciones* in princip. *cap. cum auper. 2. 3. de censibus, cap. 1. ibi, procuraciones a locis antea receptis visitatis*, eodem *tit. lib. 6.* Alia ex vi consuetudinis, vel alterius iuris specialis, *cap. seminum*, in princip. *18. quest. 2. cap. scientes 3. de censibus*, iuncta regula *capit. cum Apostolicum 42. de summo*, Tertia, ex pacto legitime celebrato, tempore, scilicet licet, fundationis, *c. Eleutherius, ibi, tempore*, quo, *dec. 1. 8. q. 2. cap. praeterea 23. vers. praesenti, de iurepatr. cap. quanto 26. de easib. ibi, ab ipso primordio*, & ibi, *procuracionem ecclesiasticam, dec. V. nica* tamen est procuratio, quamvis modi, quibus inducitur, variis sint, sicut alias secundum versionem sententiam vocam dicimus esse possessionem, *Alciat. in l. 1. n. 22. vbi Doct. ff. de acquir. possess. Cou. ia reg. peccatum p. 2. in initio, n. 4. Valac. de iure emphyg. q. 18. num. 5.* per text. quem sic intelligunt in *l. 5. 1. 1. sunt genera, vers. & ia sam. ff. de acquirenda possess. quamvis*

quamuis plures & varij sint modi quibus acquiritur, veluti in traditione clauium, in conspectu rei, *l. clauib. 7. §. 4. ff. eod. tit. in conspectu l. quod meo 18. in princ. ff. eod. in refectione viusfructus, l. quifquis C. de donat. Et denique ex vi consuetudinis, de qua in c. 2. de consuet.*

5 Procuratio igitur apud Pontifices passim dicitur sustentatio, vel resectio illa, quæ Ordinariis ratione visitationis, vel Legatis Apost. iure legationis debetur. De prioribus agit *cap. conquirentes, de offic. Ordin. dist. cap. procuratores, dist. cap. cum ex officio*, de posterioribus verò *dist. cap. accedentes, cap. cum instantia, de censibus. Clement. 1. eodem tit.*

6 Intellige procuracionem huiusmodi non detractionem & honestam esse oportere, attentis facultatibus Ecclesiarum, & omnibus aliis circumstantiis, prout necessaria visitantium, & suorum iustitio postulauerit, *cap. scripta, 14. in fine, dist. cap. cum instantia, 17. vers. sanè dist. cap. cum venerabilis, ad fin. de censibus, dist. cap. conquirentes, cap. vi. prope fin. 10. quæst. vii.* Sic enim finis per institutionem præsentis obtinebatur, & visitantes, non quæ sua sunt, quætere videbuntur; subditique munus onerabuntur, quod citius iura sua morè intendunt. Quamobrem Concil. Lateranen. in *capit. cum Apostol. 6. de censibus*, certum equitum numerum præsumunt, quos secum ducere possent Prælati visitantes: prohibuitque, ne canonicos, & aibus venatorijs vtentur: quæ de re vltra Doctores ibidem, vide latè nouitiores citatos per Cened. ad *Decretal. collect. 115. à princ.* Dixi autem facultatibus Ecclesiarum, tum propter text. in *d. c. scripta* vbi gloss. *verb. facultates d. cap. cum instantia vers. sanè d. cap. conquirentes*, ibi, *per facultatibus*, tum vel maxime, ne aliàs iningeret iniquitas, quod Ecclesia pauperum quæ, vel plus contribuere cogatur ad procuracionem, quam opulenta, & redditibus affluent, iuxta *112. in dist. vers. sanè. Dixi, prout necessaria visitantium*, &c. tum vt reuerentia epulas, *d. cap. cum Apostolus, vers. neque sumptuosas*, vbi gloss. & omnes: vnde S. Hieronymus, in *cap. Ecclesia 35. dist.* docet inuehi in Prælatos, qui lapsa coniugio, & epulas moliti labori conquisitis procurant, quibus æterna præparati tormenta ex Euangelij loco restatur; quæ vtiqum Prælati in viis perhorrescant, *capit. gloria Episcopi 12. quæst. 2. nam etiam, vt significat refectionem illam in visitantibus, non verò in pretio pecunia numerato inuitis Ecclesiis exigi posse, cap. 1. §. procuratores*, ibi, *in visitantibus expensarum tantum recipiaris*; quoniam nec volentibus, *cap. 2. ibi, pecuniam, vel etiam à volente, de censibus in 6. in nouam hodie quoad penam per Concil. Trid. sess. 14. de reformat. c. 3.* quauis postea iure nouiori à Bonifac. VIII. in c. 3. *ibid. tit. in 6.* aliud fuerit statutum, vt consentientibus Ecclesiarum Rectionibus possent visitantes pecuniam recipere, ibi, *visitantium. Qua in re considerandum est cum gloss. verb. concedimus, in d. cap. Felix, Bonifacius ius nouum constituisse respectu Gregorij X. quia in dist. capit. 2. contrarium disposuerit, interim tamen se rediit ad ius antiquum, quo id ipsum iam fuerat statutum in *cap. relatum 10. quæst. 3.* hodie tamen seruatur dispositio sacri Concilij Trid. *d. c. 3. prope fin. vers. exceptis tantum, & vers. tamen.* Quibus ita præmissis ad dubia aliqua venio in hac materia non contemnenda.*

7 Primò quæto. Qua ratione procuratio visitationi annexa fuerit statum, & quare lex Canonica eam constituerit ab Ecclesiis visitatis præstan-

dam esse, Archiepiscopis & Episcopis visitantibus, quibus pro spiritualium administratione ad congruam eorumdem fluxus, & onerum sustentationem assignantur redditus opulenti, qui pro his omnibus satis sufficiunt, *arg. cap. cum ab omni, vers. nos, de vita, & honest. Cleric.* Varias rationes congerit Masian. *de visit. numer. 37.* inter quas probabilior videtur illa, quæ colligitur ex *dist. cap. cum ex officio, vers. quia secundum, & ex cap. Episcopus, de offic. Ordin. lib. 6.* scilicet, quod cum visitantes ipsi iura tantum in visitatam Ecclesiam, quæ visitant; metiò ab eisdem præstantur procuratores, & tenetorialis sustentationem: licet enim redditus Episcopatus, vel Archiepiscopatus sufficiant etiam ad huiusmodi opus visitationis peragendum, nihilominus lex Canonica prouidet intellexit, ne contineretur negotium bono publico maxime contrarium, sed facilius expediretur, & vt visitantes burgis alliciantur, neque perirentur difficultatibus in visitantibus loco ad locum deferendis, aut in eisdem inquirendis per Episcopatum, vel prouinciam, satis, & vtilius esse procuraciones visitantibus solui, vt sic toti incumbant visitationi, & prouentus, quos illi interim non capiunt, cedant in alios viros, & necessitates communes, vt bene considerat Abb. in *dist. cap. cum ex officio, numer. 9. & in dist. cap. procuratores, numer. 5.* Masian. vbi supra, & alij, sic in simili, vt Episcopi ad Synodum celebrandam alliciantur, statum fuit, vt Cathedralium in honorem Cathedralis solueretur ab omnibus vocatis ad Synodum, vnde & Synodotici dicunt, pro quo duo solidi ad est, duo autem persolui iubentur, *d. cap. conquirentes, vbi gloss. 1. c. placuit. 10. q. 3. gloss. in sum. ead. quæst. Botz. de Synodo, n. 38. & 81. Con. de numeris, c. 3. §. 2. n. 8. iunctis his, quæ diuinus hoc l. c. 19. prope fin. vers. praterita est sciendum.* Habet autem solutio in Synodo, vt Episcopi ad Synodum conuocandam facilius inuitentur, nec reformidarent maiores expensas tunc futuras: sic sanè iure communi attento, procuratio visitationis deberet etiam ab Ecclesiis suis intra ciuitatem, in qua visitans ipse commoratur, & domus & familiam habet, *c. venerabili 14. de censib. vbi Doctores, Marian. vbi supra n. 35. ad med. Sued. de aliment. tit. 4. q. 12. n. 9. Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de bonis Cleric. §. 11. m. 2. Azor. instit. mor. p. 2. lib. 3. c. 14. q. 4.* Quamuis attenta noua dispositione Concilij Trident. d. c. 3. ibi, *pro temporaria tantum necessitate*, contrarium sit omnino resolucendum, quando Episcopus possit redire ad domum, vt tenet Marc. Anton. Genouen. in *pract. Archiepiscop. Neapol. c. 35. n. 9.* quem refero Ego ipse *de officio, & potest. Episcopi, part. 3. allegat. 73. num. 46.* & ita declarasse Sacram Congreg. restatur Piuscan praxi Episcopi, *part. 2. cap. 3. num. 65. versum autem visitat.* Cessat igitur simoniz vitium in huiusmodi procuracione exigenda, cum non in pretium visitationis, sed in stipendium laboris concedatur, ex Sancti Thom. 2. 2. quæst. 100. art. 3. ad 3. Soc. lib. 9. *de instit. quæst. 6. art. 1. vers. addit autem*, qui tamen putat Episcopis habentibus alijs redditus pingues, ex quibus sustentari valeant, non esse satis tutum accipere procuraciones huiusmodi: sed hæc sententia iure non probatur; imò refragari videtur text. in *dist. cap. cum ex officio*, & pleneque similes; dum absolue loquuntur, nec distinguunt inter Episcopos pauperes, & inter eos, qui pingues redditus habent, & tutus dum constituit procuracionem in stipendium laboris, quo iura conscientia accipitur,

tur, etiam ab his, qui alios opulento habent redditus, iuxta illud, *Uigilans est, operarius mercede sua*, Luca 10. & Paul. 1. ad Corinth. 9. c. 1. ad Timoth. 5. & iuxta si nulla, de quibus in *cap. cum secundum, de proband.*

10. Secundo quæro. Vtrum si Plures plures quam semel in anno visitantur, plures possit in anno exigere procuraciones? Partem negativam, quod semel in anno visitatur, & vicinam recipere in anno valeat procuracionem, fundat saltem à communiter accid. tribus: *dist. cap. euagere te*, & ibi, *visitationem communem*, & ibi, *non amplius*, idque multo antè Iure reperitur expresse in *cap. relata*, ibi, *per annum, c. de decimis*, ibi, *vicinis vicibus*, & ibi, *per singulos annos 10. quest. 1. Concil. Trid. sess. 14. de reform. cap. 1 ibi, quotannis*, Falc. de visitat. lib. 1. c. 1. n. 13. nisi Episcopus data causa intellig. xerit oportere plures visitare, *cap. regenda*, ibi, *circumire, ut sibi visum fuerit. 10. quest. 1. c. non semel, in princ. 17. q. 2. c. mand. vices 6. vers. nisi forte de offic. Archid.* & saltem quod bis in anno *capit. cum venerabilis*, 2. 1. ad finem, de censibus. Verum, quoad procuraciones exclusionem videtur adnecendum, ex repetita visitatione plures in anno licet ex iusta causa non promerere totidem vicibus exigi posse procuraciones, quod sane Ecclesiis inferioribus maxime foret onerosum, & idcirco merito potius in exitu in d. *caum venerabilis*, quatenus decreuit, ne Episcopus, quamvis plures visitet, plures possit quam binas exigere procuraciones: qui textus non respiciendum visitationis ad binas vices, sed solummodo circa procuracionis receptionem, quia Pont. ibidem declaravit ius dubium circa peticiendum procuraciones, & duas non excedat.

11. Tertiò quæro. Vtrum Episcopus possit expresse procuracionem huiusmodi ratione visitacionis exolvendam remittere? Negativam partem pro annis futuris videtur amplecti *gl. verb. penitus*, ibi, *sed non est verum, in c. cum ex officio, de prescript. 20. d. c. cum venerabilis*, de censib. late explicant Abb. à n. m. 1. 2. c. 14. Imol. col. 1. post alios, Felin. à n. 7. Paul. à n. 12. in d. *c. cum ex officio*. Marian. de visitat. à n. 17. multipliciter declarant.

12. Quarto quæro. Vtrum redditus Ecclesiarum sint tantummodo obligati pro solutione procuracionum, an verò laici quoque contribuere teneantur? Pars, quæ affirmat, Ecclesie solummodo tenet, iuadetur ex insubis, quibus procuratio Ecclesiis visitatis iniungitur, iuxta earum facultates: laicorum verò nulla fit mentio, *cap. convergentes*, ibi, *pensatis facultatibus terminand. de offic. Ordin. cap. 1. §. deinde*, ibi, à locis tantum recipere visitatis, de censibus lib. 6. *capit. cum Apostolus 6.* ibi, *facultatibus Ecclesiarum*, cod. tit. *dist. cap. supra*, ibi, *secundum facultates*, vbi gl. vlt. obiectur, in specie *gl. verb. laicos*, in d. *cap. 1. Hinc*, & Monach. citati à Domin. in *dist. capit. 1. in princ. ann. 9.* Et facit, quia cum procuratio sit onus reale super beneficio, non personale super personam, quæ solvere debet, idcirco S. Cong. Conc. in *Nervonensis 11. Septembris 1631. censuit procuracionem solvendam esse Episcopo visitanti beneficium à Cardinali possessori*. Contrarium tamen defendit *gl. vlt. in cap. p'ccatis. 10. quest. 1. gl. verb. subdatus*, in *capit. eademdem*, 10. quest. 1. Archid. Ioan. Andr. & Imol. quorum opinionem de Iure veritatem affirmat Domin. à d. ann. 9. Pro quibus efficaciter expenditur illud Pauli 1. ad Corin. th. 9. *qui spiritualia seminant*, &c. & quia nemo cogitur suis stipendiis militare, vt habetur in proposito in *dist. capite cum ex officio*.

Augst. Harbof. de Lr. Eccl. Pars I. L.

de prescript. *dist. cap. si Episcopus, 6. de offic. Ordin. lib. 6.* Ergo cum minus visitandi, & labor impensus æque dirigatur in Clericos, Ecclesias, & laicos, æque ab utroque procuratio debetur. Insuper expenditur *dist. cap. eademdem*, vbi agitur de visitandis subditis, tam Clericis, quam laicis & solummodo prohibetur, ne immoderate & cum scandalum aliquid procuracionis nomine exigatur: sicut *dist. cap. placuit*, ibi, *alia die conuocata plebs*: si intelligas cum *gl. vltim.* ibi de alia die, tam in labore, quam in mercede. Propter quæ hæc pars posterior in puncto Iuris verior est; quamvis consuetudo aliud receperit, vt Domin. & modo citati rectè agnoscunt. Iura autem pro adfectibus adducta oppositum non probant, quia solum euincunt pro ea parte, quia ab Ecclesiis visitatis procuratio solvenda est, illud commenturandum fore iuxta Ecclesiarum facultates.

Quinto quæro. Vtrum Oratoria, Hospitalia, & alia præ loca ecclesiastica auctoritate erecta teneantur Episcopo solvere procuracionem? Negativè respondet text. in *cap. ultum de censibus*. Azor. instit. moral. part. 1. lib. 3. *cap. 42. quæstion. 1. Nouat. in episcopo neni iuris Pontifici, cunctis 5. numero 3. Masc. Anton. Genucul. in præf. Archiep. Neapol. cap. 17. numero 2. Alroy. Ricc. in p'xi rerum feri eccles. part. 4. refel. 151.* Ratio est: quia, licet huiusmodi loca ecclesiastica sint, & vii talia subiciantur Diocesis quoad iura episcopalia, *capit. de Monach. 12. de proband. capit. omnes Basilic. 16. quest. 7.* cum aliis; quia tamen loca his locis deputata ad alios vius pios destinantur, ne fiat contra insistentis voluntatem, merito ad huiusmodi procuraciones omnes, vel ad aliud simile non tenebuntur, vt colligitur ex *dist. capit. vltim.* Vnde est, quod loca hæc non tenebuntur pro seminario contribuere, de quo in Conc. Trident. sess. 13. de reform. *capit. 18.* sola enim Hospitalia data in dentum, vel admirationem, si habeant beneficia annexa, vel redditus, aut promerentur ecclesiasticos, teneantur solvere, vt à S. Cong. decretum refertur Zetoli. in *praxi Episc. part. 1. verba hospitalitatis*, vers. *decimum dubium*, Attendant. in addit. ad recap. legum Nauarre, lib. 4. titul. 29. l. 1. §. 2. de hospitalitatibus numero 13. Ego ipse de offic. & prest. Episcop. part. 3. alleg. 77. numero 6. & affirmat iudicatum Cabed. Lusit. decis. 104. in fine, part. 1. ergo similiter ad procuracionem, vel Cathedralium non tenebuntur; quia nec habent titulum beneficii, nec beneficia annexa, neque redditus, aut promerentur ecclesiasticos: adnecumque nāque, loca hæc ab Episcopo visitari possunt, ne inhonestè tractentur, *arg. c. 3. de relig. demib. negamus tamen ad procuracionem, Cathedralium, vel seminarium tenet, optimè Card. in Clem. quia contringit, illa sit. numero 18. Valasc. d. conf. 103. n. 46.* qui aliam huius rei rationem reddit; quia hoc nullibi in Iure reperitur expresse, quod alio casu erit admittenda, si quæret aliquis, cur Episcopus, saltem eo visitacionis modo laborem subiens, non possit ad huiusmodi Hospitalibus, & aliis locis mercedem recipere, iuxta supra citata S. Pagnin. loca: illi enim satisfieri potest, respondendo; quod eum illud in Iure non reperitur expresse, quintum oppositum per d. vlt. Episcopi contenti esse debent redditibus suorum Episcopatum pro congrua mercede.

Sextò quæro. Vtrum procuratio hæc à solis locis locis visitatis debeatur? Partem affirmatiuam defendit *gl. vlt. in cap. supia 14. de censib.* communiter recepta, vt per Doctores ibi, *gl. 2. in cap. visitam-*

di 18. *quest. 2. Abb. num. 17 in fine. Card. opposu. 11. Paris. n. 11. & omnes in d. c. cum ex officio, relouentes, quod si Praelatus ex alia causa veluti pro negotiis propriis, aut aliud agens ad locum accesserit, procuratio hæc minime debeat. Pro quibus expenditur c. post. *princ. in vers. deinde ibi, & locis tantum recipere visitati. de censu. l. 6. vbi Dominicus n. 3. Franch. n. 2. metib. 3. & communis, qui recte aduertit quod si pælatius transierit per vnum locum ad visitandum alium, non sit procurandus ab illo, obferuant modo citati: Iunat *dilt. cap. procuraciones 23. ad. tit. in princ.* Consonat maxime, quod, cum procuratio ratione laboris in visitando impensis debeat, vt supra ostensum est, extra eam causam exigi nequit, arg. c. cum cessante 60. in *princ. de appell. Quare 5. Cong. 18 Cardinalium negotiis Episcoporum, & Regularium prefecutorum in vna Spoleto 17. Augusti 1577. 19 censuit quod ad contribuendum, aut futurum procuraciones visitationum non adstringuntur ij, qui non fuerint visitati. Vnde ab huiusmodi contributionibus sunt omnino liberi Regulares, nisi Parochialem aliquam Ecclesiam Conuentui suo vnitam haberent. Oppositum tamen, imò etiam ex alia causa procuracionem debet defendit *gloss. 1. in d. c. cum ex officio*, ex verbis eiusdem text. ibi, *transitum faciens, & ibi, necesse habuit declinare.* Sed *gloss. in duobus* decipitur, primo, dum putat procuracionem, de qua ibi, esse diuersam ab illa, de qua in h. c. tractamus, cum tamen ibidem expressè agatur de procuracione debita ratione visitationis, contra quam prescriptio non admittitur; non verò agitur de illa, quæ ratione hospitalitatis debetur, de qua in c. Ego 24. *vers. legamus, de iur. Abb. n. 2. in d. c. cum in iustitia.* Secundo decipitur, dum in effectu credat verba illa, *transitum faciens*, importare transitum ob aliam causam diuersam à visitatione; cum tamen de sola illa agatur, & de transitu necessario ad eandem, patet ibi, *necesse habui, &c.****

Septimò quero, vtrum prohibita sit prescriptio 10 contra procuracionem debitam ratione visitationis? In quo dubio verior sententia tenet, omnem prescriptiõnem prohiberi contra procuracionem ratione visitationis Iure communi debitam, manente visitandi onere: nam omnis prescriptio tollens visitationem Iure communi indultam, merito prohibetur, vt colligitur ex *dilt. cap. cum ex officio, de prescript. ibi, nec contra visitationem, &c.* at prescriptio contra procuracionem ratione visitationis Iure communi debitam, saltem iuris presumpcione, tollit in effectu visitationem ipsam, quam Ordinarij presumunt negligere, & omittit admissa prescriptio contra procuracionem, quæ ad visitationem petendam inter constituitur, vt supra diximus: igitur, &c. & ita hanc rationem satis persentit Pontif. in *dilt. cap. cum ex officio*, dum dicit, contra procuracionem ratione visitationis debitam prescribi non posse, quemadmodum nec contra visitationem ipsam: eandem rationem probant omnes in *dilt. cap. cum ex officio*, Marian. *de visitat. à numero 7. Bernard. reg. 604. Fulc. de visitat. lib. 1. numero 16. Zerol. in praxi Episcop. part. 2. verb. visitati, §. 6. dub. 8. Azor. instit. moral. part. 2. libro 3. cap. 42. questione 13. & seq. Aloyf. Ricc. in dilt. praxi part. 4. resol. 154. aduertentes procuracionem esse annexam visitationi, ac subinde de illa, & de ista circa prescriptiõnem idem esse iudicium, arg. *cap. super eo, de Parocho. Dixi, Iure nonnulli debemus.* quia de hac agit *dilt. cap. cum ex officio*: & ita excluduntur 11 procuraciones, quæ ratione visitationis iure aliquo*

speciali debentur, contra quas non prohibetur, sed admittitur prescriptio, per quam manente procuracione debita Iure communi, non tollitur, nec efficitur inutilis visitandi potestas: & ita obferuant post Inol. Card. & alios *ubi supra*, Marian. *dilt. tit. de visitat. numero 54. Felin. in dilt. cap. cum ex officio, numero 15. Bernard. dilt. reg. 604. vers. sexto.* Iunat illud vulgare: quia facilius tollitur, id quod competit iure speciali, quàm quod Iure communi nixitur. l. cum §. militia ff. de milit. testam. Adieci, manente visitandi onere; quia eo manente prohibetur prescriptio, & viger incommuniens, de quo supra: aliàs enim (nisi aliud obstat) in suis cum visitandi onere procuratio præcibus potest: quia non tollitur, nec impeditur tantum visitatio, quæ à prescribente exercenda est; in quem sensum possunt accipi verba *dilt. cap. cum ex officio*, ibi, *quoniam alius contra eandem prescribere possit verumque.* nam, quia Pontifex ibi incipit à procuracione, de qua erat controuersia, merito dictio illa, *verumque*, intelligenda est de vtraque infimal, id est, procuracione, & visitatione; non verò de vna, vel altera per se: quia procuratio absque visitatione non prescribitur, licet incipiendo à visitatione, possit illa, quæ iure speciali competit, absque procuracione prescribi, aut quando transferitur, vel abj accumulatur.

Intellige omnem prescriptiõnem prohiberi contra 12 procuracionem, vt supra, siue totam, siue partem, veluti cum minuitur quantitas alias soluenda: inna d. cap. cum Apostolorum, de censibus Extr. n. 1. illo titul. inter commones: idque inuenit *gloss. 1. in fine, in cap. relata 10. quest. 1. Abb. numero 13. & alij*, vt per Felin. *num. 16. & Paris. num. 10. in d. cap. cum ex officio*; quæ sententia inuadet ex illius verbis, *quæ ratione visitationis debetur*: siquidem procuratio, quæ debetur ratione visitationis, & illa integra, de qua in *dilt. cap. cum Apostolorum*; & rursus ex eod. text. ibi, *nec aliquo modo, &c.* nam aliquo modo prescribitur contra procuracionem, si quoad aliquam eius partem admittatur prescriptio. Iunat & ratio, quam supra adduximus, sicut enim omnemitter, & negligere visitatio admissa prescriptiõne contra totam procuracionem; ita etiam si contra partem illius notabilem admittatur manente residua, quæ fortasse minima, cum non sufficiat, Ordinarius de suo expensus à visitatione retardabitur, & consequenter cum eadem si ratio in parte, quæ in toto, idem vtrouque dicendum est, arg. l. que de tota. ff. de rei vendic. Ex quibus hæc sententia non est improbabilis licet Doctores communiter, vt per Abb. *dilt. numero 13. & Marian. de visitat. numero 47. & 55. & alios*, contradicant, admittentes prescriptiõnem contra partem procuracionis: quorum opinio non probatur hodie per *dilt. Extr. 1. vt existimant Felin. & Paris. ubi supra*: quia text. ille non approbat prescriptiõnes minuentes procuracionem, de qua ibi, sed consuetudines, in quibus longè diuersa videtur ratio: & insuper veli. ille referri potest ad consuetudinem alioquin loci, vel provincie, vt intendunt Abb. num. 17. post alios Paris. 11. in d. c. cum ex officio; Anch. & communis in c. ult. de cens. l. 6. Marian. *ubi sup. 56.* quorum sententia licet non probetur in d. c. cum ex officio, quod de prescriptiõne, non verò de consuetudine agit, satis tamen probatur in d. cap. ult. iuncto c. irrefragabili in *princip. ibi, nulla consuetudo, de offic. Ord.* Verùm id hodie locum non habet ex Conc. Trident. *sess. 24. de reform. cap. 3. vers. in his verò, qui*

text. de consuetudine propria intelligendus est iuxta rit. de consuetud. unde non habet locum in præscriptione; tum, quia decisio illa, tanquam exorbitans à iure communi, de quo in dist. cap. ult. restringenda est ad consuetudinem propriam, de qua loquitur, non verò extendenda ad præscriptionem, quæ ex proprietas sermonis differt à consuetudine, ut patet ex rit. de prescript. & ex rit. de consuetud. cum etiam, quia in consuetudine admittenda viget multò maior, & longè diuersa ratio, cum in ea detur frequentia actuum totius multitudinis, vel maioris partis, pro qua magis præsumitur, & cui magis fuitendum est, ut in super, quam in consuetudine rationabilis esse debeat, capit. ultim. de consuet. necessarium in eo supponitur ratio, seu causa aliqua iusta, per quam corroboratur: ac verò in præscriptione nec ratio eiusmodi requiritur, nec multitudinis, vel maioris partis, sed vniuersitatisque singularis præscribentis actus supponitur.

- 24 Intellige etiam præscriptionem in proposito non prohiberi, respectu modi, vel scilicet, procuratio potius in fructibus his, vel illis, quam in pecunia, vel è conuerso, seu iuxta alium quorundam modum diuersim præstari, ut observant Doctores communiter in dist. cap. cum ex officio; ex Felin. à numero 13. Marian. ubi supra à numero 59. Bernard. dist. reg. 604. vers. 1. iur. glof. recepta. verb. compositiones, in Clem. 2. de censibus, & quod habetur in cap. exigit, illo lib. 6. & in Concil. Trid. dist. c. 3. vers. sit tamen in optione.

- 25 Intellige tandem prohiberi præscriptionem contra procuracionem futuram, ne, scilicet, in futurum extoratur quis à solutione illius; admittitur tamen præscriptio contra procuracionem præteritam, id est, annorum præteritorum, secundum omnes: quia cessat ratio, quam super expendimus, cum nullum veretur præiudicium visitationis, quæ iam pro illis annis præcessit; sed solius Ordinarii, qui quantitas solvenda est, & contra quem præscribi posse aperte docent Pontifex in dist. capit. cum ex officio, ibi, quatenus aliter, contra eundem, &c.

- 26 Ostendit quarto. Verùm valeat præscriptio, per quam Clerici in præiudicium aliorum eximuntur à procuracione, ita ut reliqui ad integram procuracionem teneantur? Pars negativa, quæ verior est, efficaciter suadetur ex d. cap. cum instantia, ibi, nullam habere volumus excusationem, & ibi, etsi longissimo tempore, & ibi, cum longissimo: planè vniuersalis illa negatio satis demonstrat præscriptionem neminem excusare à procuracione, idè idè neque ad effectum transferendi onus in reliquos; sic enim aliquem excusaret, quod text. negat: deinde expenditur exceptio ibi adiecta, nisi forte, quæ regulam firmat in contrarium, l. nam quod liquide, ff. de pen. leg. ergo senectus privilegio speciali nullus excusari potest; ac subinde præscriptio potens non est transferre onus in reliquos; quia sic absque pen. legio excusaretur præscribens, contra text. in dist. capit. cum instantia. Insuper adducitur. dist. cap. accedentes, tam in serie, quam in verbis: cum enim Ordinarii maioris Ecclesie conuenerent, se exonerare ab onere procuracionis debite legis, onusque hoc transferre in reliquos ex vi præscriptionis, text. inquit, quod nisi privilegio ostendant se immunes, omnino cogendi sunt: quia id, quod omnibus imminet, ab omnibus debet comportari: ergo text. vtrumque probat, quod nec præscriptio liberat præscribentem, nec potens est in alios trans-

ferre: quia iam nec omnibus comportaretur, contra text. ibi, inquit, quia deterior reddere conditio illorum, quibus procuratio ratione visitationis debetur, cum non ab omnibus procuracionem accipiant, sed cogantur à certis recipere: deinde visitationis bonum aliquatenus impeditur, cum visitationis aliquo modo recedatur visitare illos, à quibus videlicet nil omnino ob eam causam fore percepturos, & tandem facilius tollitur exactio procuracionis, quam alij non ita forte possunt, licet quando omnes insimul competant, arg. l. si sita vulnerratur §. 1. §. ultim. in fine, ad leg. Aquil. c. mandata 6. in prim. de prescript. Propter quorum aliqua hanc partem sequuntur Abb. in dist. cap. cum instantia, & in dist. cap. accedentes numero 5. vbi Card. glof. ultim. Felin. ubi supra. 6. vers. ceterum, qui vtrumque dubij partem probabilem affirmat, ita ut neutri adherere videantur, quo pacto intendit excusare Abb. ibi contrarium cap. 26. numero 1. libro 2. & conf. 94. numero 2. libro 1. qui sequuntur Ioannem, & alios, affirmat præscriptionem fore, ad effectum, ut reliqui ad integram procuracionem teneantur, sequitur expressè Felin. in dist. cap. cum ex officio, numero 11. post Lap. Greg. Marian. & alios, quos refert Bernard. reg. 64. limit. 2. sed prior opinio verior est, vixit litteræ d. cap. cum instantia, & similitum magis consona.

Nonò quarto. Verùm Ecclesie speciali privilegio exemptæ teneantur ad procuracionem? Negativo respondit. dist. cap. cum instantia, vers. nisi forte, ibi, speciale privilegium, de censib. d. cap. accedentes, ibi, per speciem, Clem. 1. coditit. Iuxta efficax ratio: etenim id, quod omnibus incumbit, per viam regulæ, quæ aliter aliquid disponit, ita incumbit, vt nisi inde specialem ostendant exemptionem, minime liberentur, dist. cap. accedentes, iuncta reg. vulgari, de qua in l. 1. ff. de reg. iur. & in Leum qui 22. ff. de prob. cum aliis: atque ita in proposito observant omnes in prædictis locis, Azor. in sit. moral. p. 2. lib. 3. c. 42. q. 12. & idè S. Cong. Concil. Augustana 14. Decembris 1630. censuit procuracionem non deberi Episcopo visitanti Ecclesias Parochiales unitas, & dependentes à Religione Hierosolymitana à Vicario curandam Ecclesiarum.

Quid autem sit in causa ut privilegium speciale potius sit eximere à procuracione, præscriptio verò minime dubium est in hac materia non contemnendum. Communis arbitratr differunt rationem in eo esse, quia speciale privilegium habet scientiam ex parte illius, qui potest concedere, quæ stante expressè tollit in calu particulari legem à se latam, aliis obligantem, arg. l. quidam consulebant, §. 7. vers. sed etsi ff. de re iudic. l. barbarus ad fin. ibi, sed etsi scisset, ff. de officio Prætor. iuncta dispensationis natura, de qua per glof. receptum in c. secundum requisiri, vers. nisi reger. 1. quest. 7. Præscriptio verò potius ut plurimum non habet scientiam ex parte legislatoris: unde illo ignorante, non debet censeri voluisse in sua lege dispensare: quia consensus non fertur in illud, quod omnino ignoratur, l. qui var. 49. vers. vterque, ibi, qui ignorat, hoc est, qui non consensit, ff. de furtis: quod si fortasse, inquit Communis, daretur scientia præscriptionis in legislatore, tunc perfectio eandem omnino vim haberet cum privilegio: sic aliàs consuetudo tunc habet viam legis, quando ab illo inducitur, qui habet potestatem ferendi legem, l. de quibus 30. vers. quid enim interest, ff. de legibus: sic, qui patitur vitæ capione non finiri, alienare dicitur, quando aliàs alienandi potestatem habet, l.

alienationis verbum 28. ff. de verbor. signific. adiectis Pincl. in *Auth. nisi* num. 28. vers. *verum* igitur. C. de bonis matron. Cum ergo speciale privilegium possessionis sit concessum ab illo, qui potest, & in se includat scientiam, sit consequens omnino validum. Contra verò in primata præscriptione, in qua protius deficit huiusmodi scientia. Ita Abb. committit receptus *num. 3. in d. c. accedentes*, plures per Felin. ibi num. 6. vers. *quoniam*, & Abb. conf. 94. n. 2. lib. 1.

- 30 Verùm Communis ex multis displicet: quatenus enim negari non possit in privilegio speciali dari scientiam, & consensum ex parte Principis existimatis subditum à legis obligatione: supponimus enim expressum ipsius privilegium, in quo iuxta verborum tenorem, & proprietatem expella repositur voluntas, ut *l. non aliter* 67. ff. de legat. 3. cap. humane aures 22. quest. 5. cap. intelligencia, de verbor. signific. tamen in dubio, & in hac materia, in qua difficile solet concedi, non crediur emendasse, dist. cap. instantia, vers. nisi, ibi, quod non credimus, &c. actutudine inaduerteretur expeditum præsumitur, nec aliter executioni mandatur, quam si secunda infuso subséquatur, Abb. *num. 6. in dist. cap. cum instantia*; unde de primo ad vltimum in dubio non præsumitur scientia, nec consensus in concedente, & per consequens communis differtentia ratio non est absolute vera. Deinde confunditur: quia sequeretur præscriptionem quantuncunque immemorabilem minime equiparari privilegio, quia in illa quantuncunque immemorata non reperitur scientia aut consensus in Principe; quod tamen est absurdum, contra lib. 3. §. distus aqua, ff. de aqua quod. & c. super quibusdam, 26. §. præerea, de verbor. signific. Et tandem quia sequeretur quòd consuetudo, quamvis immemorata & præscripta legitime, nunquam posset vincere legem, cum in illa vltimam non detur scientia legislatoris, cap. 1. de consuet. lib. 6. quod tamen est contra reg. cap. vltim. de consuetud. l. 2. C. que sua longè consuetudo, quòd si dicamus in consuetudine dari consensum generalem Principis approbantis per viam regulæ consuetudines rationabiles, & legitime præscriptas, ut in dist. c. vltim. similiter in primata præscriptione datur consensus legis per viam regulæ approbantis legitimas præscriptiones, per tot. ff. de vltim. & per tot. de præscrip. cum aliis: ergo Communis nullo modo defendi potest. Quare *glos. 1. in d. cap. Cartholica* 11. distinguit inter illa quæ privilegio tantum haberi possunt, & inter illa, quæ etiam per alios modos acquiri valent, ut in prioribus privilegium & præscriptio minime equiparentur; itaque procedant iura, quæ in proposito privilegium tantum admittunt, præscriptionem verò repellunt: quia exemptio à procuratore, de qua hic, solummodo per privilegium haberi potest, cap. cum instantia, cum sup. adductis, Glossæ distinctionem sequitur, & auream dicit Felin. in dist. cap. accedentes, numero 6. in princ. per text. in cap. contra morem 100. dist. Sed Glossæ opinio multò minus placet, & petit principium: id enim est, quod quæritur, quid sit in causa, cur illa privilegio comparari valeant, præscriptione verò minime; cum hæc duo æquiparentur, dist. §. distus aqua, & dist. §. præerea, cap. duo simi, de offic. Ordinar. cap. cum coniug. a. 1. §. de foro compet. Deinde coarctat ex eo, quia etiam ubi solum adiectivum privilegium, admittitur quoque equiparatio 3. de qua in dist. §. distus aqua, & in dist. præerea.

Quapropter, ut dubium hoc à Doctoribus non plane solutum, decidatur, oportet certa ab incertis separare, & sic aduicere satis probabile esse privilegium, in quacunque materia, & præscriptionem immemorabilem non in vim præscriptoris, saltem in vim privilegii equiparari, text. optimus in dist. §. distus aqua, & in d. §. præerea, Doctores statim citandi. Ratio est: quia, cum lex in quacunque materia legitimam ahas Principis Privilegium approbet, & admittat in specie d. cap. cum instantia, & possum alibi, præscriptio autem immemorialis loco privilegii habeatur, & ut tale reputetur, dist. §. distus aqua, consequens est dicere, in quacunque materia, ubi legitimam Principis privilegium admittit, admittendam quoque immemorabilem præscriptionem, saltem in vim privilegii. Dixi, in quacunque materia, ut comprehenderem non solum illam, in qua præscriptio absolute prohibetur, ut in proposito dist. c. cum instantia, vers. cum in istum, d. cap. accedentes, d. cap. cum offic. ubi lex 24. vltim. ff. de usu cap. l. vltim. publicæ 2. ff. de via publicæ l. præscriptio 3. C. de operib. publ. l. 3. it. 29. par. 3. cum aliis, sed etiam à fortiori illam, in qua regulariter præscriptio admittitur, l. vltim. cap. 9. ff. de vltim. cum aliis, in quibus pro regula constituitur res omnes regulariter præscribi posse. Dixi si non in vim præscriptoris, &c. ut significarem lege simpliciter, & absolute prohibente præscriptionem, neque etiam immemorabilem admitti in vim præscriptoris; tum quia lex generalis, quantuncunque odiosa, comprehendit omnes species, quæ sub verborum proprietate continentur, l. cum lege ff. de testib. l. 1. §. quod autem ibi, quod non puto verum ff. de alca lusu l. si servitus 22. ff. de servitut. vrb. cap. aduicium, de decimis, tum vel maxime, quia lex prohibens præscriptionem, potius famosabilis, quam odiosa censenda est, quippe cum per illam siue ingreßus ad præstium naturæ, & ius antiquum: ut in specie posuit alios Barlae, conf. 23. n. 21. lib. 1. Roland. conf. 59. num. 3. lib. 4. Vnde, cum præscriptio ex verbi proprietate etiam immemorabilem comprehendat, nihil impedit, quòd ius comprehenditionem: quamvis oblique efficiat fundamentum contradicant *glos. verb. præscriptum* in *Auth. de cetero commutationis*, collat. 5. Communis, ut per Tiraq. de retrallu tit. 2. §. 1. *glos. 2. num. 22. & 25. Pincl. in Auth. nisi* numero 19. C. de bonis matron. Roland. conf. 21. a numero 33. libro 2. Gabr. *tem. tit. de præscrip. concl. 1. numero 27*. Itaque licet immemorialis possessio non admittatur in vim præscriptionis secundum vtiorem sententiam iuxta modò dicta admittitur tamen in vim privilegii, si possessor allegaverit pro se tempus immemorabile, cui lex vique adeò defect, ut præsumat titulum, seu privilegium in eo, qui tanto tempore possedit, dist. §. distus aqua dist. §. præerea, cum aliis.

Qua in re Advocati debent esse cauti, ut in rebus, quibus præscriptio similiter, & absolute prohibetur, agens non alleget tempus immemorabile in vim præscriptionis: scilicet enim succumbet: sed potius allegare debet titulum, vel privilegium, & ad illius probationem docere de immemorabili possessione: tunc enim in vim privilegii admittitur, quòd in vim præscriptionis omnino prohibetur, dist. cap. distus aqua, sic intelligendus, l. 1. §. vltim. ff. de aqua pluvia: fuit hæc differtentia Ripæ in l. quomodo numero 41. & 102. ff. de fluminib. vbi D. Barbosa in primatu sibi Greg. l. 7. limit. 2. tit. 19. p. 3. protulit illos refert & sequitur Avenda. de exequendis modis.

mand. p. 1. cap. 12. a. n. 6. Malcard. de prob. concl. 1277. num. 24. & 29. Contr. lib. 1. var. cap. 17. n. 5. Mench. id. lib. 5. Bo. a. n. 11. pures, quos referunt, & sequitur Valac. conf. 141. a. num. 10. Cabed. Lysie. decis. 41. p. 2. Quamvis contradicant Abb. in cap. Apostolica, n. 12. de his, que sunt à Pralat. sine conf. Cap. Felin. num. 4. in cap. censum qua. de praescript. Raim. in Litem potest. col. 155. ff. de legat. 1. Aym. de antiquis. temp. p. 4. 5. ubi dicitur num. 52. plures citati à Cou. dist. loco. Quibus non multum suffragatur, quod si praescriptio immemoralis admittitur in vim privilegij, saltem praesumpti; iam id, quod vna via prohibetur, alia admittitur, contra reg. cum quid B. 4. de regul. iuris, lib. 6. Insuper iura prohibentia praescriptionem mutant illud in contra reg. cap. etiam autem lex, 4. dist. respondetur enim, praescriptionem, que vna via prohibetur, alia non admitti, etiam in vim praescriptionis immemoralis possessionis; cum adversus tituli praesumptionem admittatur probatio in contrarium per modos legitimis, quibus constat titulum, vel Privilegium fuisse invalidum, vel aliter iure probatum.

33 Deinde, pro eiusdem dubij resolutione advertendum est, (scilicet praescriptione privilegij propter tempus immemorabile, de qua modo dixi), si lex simpliciter, & absolute praescriptionem prohibeat, nullam praescriptionem, quamvis longissimam, qua talem, posse privilegio equiparari. Ratio est: quia supposita prohibitione lex resistit praescriptioni, d. ubi lex, iuncta reg. Litem dubium, & ideo non proponitur aliquid, quod privilegio valeat equiparari: neque enim equiparatio verificari potest, nisi quando concurrat praescriptio valida, & que iure subsistit, quae in proposito dari non potest, propter reg. d. l. ubi lex, cum sup. adductis. Confirmatur idipsum quia privilegium, cum sit à legitimo Superiore indultum contra legem humanam, non ita prohiberi potest, & insultum praesum, quando idemmet legislator data causa possit oppositum indulgere: nec enim libi praecipere potest, l. pen. ff. de recep. arbit. iuncta reg. cap. propositus. 4. de concess. probend. gloss. recepta in cap. requisitus, vers. nisi rigor. 1. q. 7. Cum ergo contra quancunque praescriptionem continetur absoluta legis prohibitio, ut supponimus, pro privilegio autem expressa legislatoris voluntas potentis, & volentis in sua lege discurrere, d. cap. propositus, nequaquam dicendum est praescriptionem qua talem privilegio posse equiparari: si alia, quamvis legis, & consuetudinis eadem sit potentia, ita ut omnibus, & per omnia equiparetur, cap. consuetudo 1. dist. cap. ult. de consuetud. si tamen consuetudo, vel quia rationabilis, vel quia non legitime praescripta expressè improbetur, nullatenus legi equiparabitur, d. cap. ult. ad fin. Sic quamvis privilegium, & consuetudo equiparentur, d. 5. propterea, cum aliis, si tamen consuetudo in specie reprobetur, ut in cap. quante 3. de consuetud. nullatenus admittitur text. ibidem quamvis privilegium omnino approbatur, c. peruenit. 9. 5. dist. Vnde, quia eo casu consuetudo in specie reprobatur, privilegio minime equiparatur, ex Iuribus modò citatis: sic tandem in terminis cap. 2. de Penit. lib. 6. consuetudo in specie reprobata minime equiparabitur privilegio: vnde quamvis consuetudo introducere nequeat, ut aliquis absque sui Superioris licentia sibi valeat eligere Confessorem, in privilegio tamen aliud dicendum erit, text. ibidem, in princip. & in vers. nulla.

34 Quibus perhabitis iam facilius dubium resolveretur, si dicamus propter privilegium potius esse August. Barbof. de Iur. Eccles. Pars I. l.

eximere à protractione: praescriptionem verò minime; quia contra legem simpliciter, & absolute prohibentem nulla admittitur praescriptio in vim praescriptionis, ut supra ostendimus; privilegium verò sic: quia nec prohibetur, neque prohiberi potest, cum sibi legislator praecipere non possit, neque antea liberata dispensandi, ut pariter supra consideravimus: & huc est ratio immediata, propter quam privilegium admittitur; praescriptio verò minime: vnde equiparationi locus esse non potest. Si verò videretur quis virget, quae sit ratio, propter quam lex prohibuit praescriptionem, non autem privilegium, respondendum illam esse, quia lex non ita tribuendam censuit praescriptioni, sicut privilegio, quod immediate à Superiore emanat cum causae cognitione.

CAPVT XXIII

De Oblationibus.

SUMMARIUM.

- 1 Oblationes generaliter sumpta quid importent? ostenditur.
- 2 Oblationum appellatione continentur quicquid fidelis offert Deo, & Ecclesiae, sine sine res mobiles sine immobiles.
- 3 Oblationum tres sunt species.
- 4 Oblationum usus antiquissimus.
- 5 Oblationes, quae in usus ministrorum expendantur, sunt de iure parochiali.
- 6 Laici non debent recipere à Clericis oblaciones.
- 7 Parochi non debent candelas benedictas transmitti ad ades secularium, sed in Ecclesiam populus eas recipere tenetur.
- 8 Oblaciones, & anniversaria pertinent ad Rectores, & Vicarios Ecclesiarum Ordinum Militarum, & non ad Commendatarios, sem Praepositos eorum.
- 9 Oblaciones non debentur ex precepto, nisi in quatuor casibus enumeratis n. 10.
- 10 Parochiani quando soliti fuerint in quibusdam festivitatibus certas facere oblaciones, illis neglectis, aut non praestitis, possunt per Superiorem cogi ad illam consuetudinem servandam.
- 11 Consuetudo, licet à principio voluntaria, & minime obligatoria, sensum potest habere vim legis, & obligare.
- 12 Oblatio ut verè dicatur oblacio, & sit Deo accepta, & qua requirantur? ostenditur. Oblaciones offerre non possunt.
- 13 Dissidentes fratres.
- 14 Pauperes opprimentes.
- 15 Sacrilegi.
- 16 Extraneos sive sui ab Ecclesia.
- 17 Repetentes.
- 18 Patientes.
- 19 Mortuorum publici.
- 20 Oblaciones extra Ecclesiam ad sustentationem debita exigi possunt ab illis, qui offerre prohibentur.
- 21 Oblaciones alicui capella in Ecclesia existens non Capitane, sed Ecclesiae, & Rectori debentur.

- 23 Oblationes, quae sunt in Altari, in dubio presumunt fieri intuitu Ecclesiae.
- 24 Oblationes, quae sunt in capella, vel Oratorio sine intra Parochia sine non Oratorio sed ipsi Parochiali ad iudicari debent.
- 25 Oblationes factae in Capellis, ubi erecta sunt distincta beneficia, Parochiali, & Parcho, non capellae, & Beneficarij cedunt.
- 26 Oblationes factae in capella depolita in pariete domus alicuius personae priuatae, Parochiali quoruntur, nisi fuerint contemplatione domini domus.
- 27 Oblationes, quae sunt tempore Inhibiti, vel anno Sancto in Ecclesia Cathedrali spectant ad Archiepiscopatum eiusdem Ecclesiae, non autem ad Episcopum.
- 28 Oblata celebranti in Ecclesia, cedunt Rectori.
- 29 Oblationes, quae sacris Imaginibus deferuntur, an debeantur Episcopo, vel potius Parcho, ostenditur, & n. 30.

- O**BLATIONES, licet generaliter sumptae impotent omnes actiones, per quas quaecunque res ad diuinum cultum exhibentur, vt explicat Sor. de instit. libro 9. questionis 3. art. 1. & ita in verbo, oblatio, sic accepto, decima & primitia continentur, vt aduertit in specie Syluest. in sum. verb. decima, n. 1. sicut continentur omnia illa, quae Deo Op. Max. offeruntur, prout in decima patet ex illo Gen. cap. 28. in finalibus verbis, ibi, decimas offeram tibi, &c. & Numer. cap. 18. ibi, decimarum oblationem in primitia probat text. in cap. 1. 1. 6. q. 7. ibi offerent, in cunctis verbis praecedentibus, stricti tamen, & propter oblationes dicuntur res illae, quae intuitu Religionis immediate Deo ab hominibus absque immolatione exhibentur, vt scilicet, vel in vnum Ecclesiae, vel in vnum ministerium cedant, iuxta illud Matth. 5. Si offers munus tuum ante Altare, &c. & Deuter. capitulo 23. ibi, non offeres mercedem, &c. &
2. Mala hic capitulo 1. ibi, si offerat, &c. explicat Sor. dist. quest. 3. art. 1. Et sic oblationem appellatione contineri quicquid fidelis offert Deo, & Ecclesiae, per capionem inter, de verb. signif. docent Odrad. conf. 293. in fine, Isidor. Molcon. in maiest. militum. Eccles. l. 1. p. 3. cap. 3. pag. 466. Card. Tulch. in 1. l. 1. O. cancell. 11. n. 3. quos refero in tr. de appellat. verbor. vtriusque Iuris signif. appellat. 172. n. 1. quibus addo Bonae. de legib. q. vltim. puncto vlt. n. 1. & de suspensionibus in particulari. disp. 3. quest. 3. puncto 6. n. 3. sine sint res mobiles, siue immobiles, nec refert testamento legentis, vel aliter donentur, c. qui obligationes, cap. Clerici, 13. quest. 1. Mar. Socin. in tral. de oblation. libel. 1. Troill. Maluaz. in simili tral. feret per tot. Azco. inst. moral. p. 1. lib. 7. c. 17. q. 8. Monet. de decim. c. 2. num. 9. Galgan. de iure publico, lib. 3. tit. 3. n. 1. Nam oblationum tres sunt species: prima dicitur donatio rei inter viuos facta Deo, & Ecclesiae: secunda dicitur donatio causa mortis, quae fit pro animae redemptione, & solet in mortuorum appellari, c. indigne, 1. 2. q. 2. tertia dicitur vidualis, & est illa, quam faciunt fideles, dum offerunt ad Altare, vel ad manum Sacerdotis, cap. causa, d. cap. cum inter, de verbor. significat. Rebuff. de decim. quest. 1. num. 17. Hieron. Casan. in episcopo de iuribus Parochialib. tit. 3. cap. 3.

- 4 Oblationum vsus antiquissimus: coeperunt au-

tem tempore Cain, & Abel, vel secundum alios tempore Noë, vt in Gen. 4. & 8. vbi dicitur Noë edificauit Altare Domino, tollens de cunctis pecoribus, & vnicuique mundi, & obtulit illa in holocausta super Altare, & in lib. Numer. c. 6. vbi habetur, quod Principes Israel obtulerunt munera coram Domino, scilicet plaustra testis cum duodecim bobus, & alia quae praecepit Dominus. Et in lege Graeciae, dum pauper in Altari, vel Ecclesia, tempore Missae, panis, oleum, vinum, mel, cera, & alia huiusmodi offerri consueverunt, antiquissimus quoque vsus exiit, vt constat ex Canonibus Sexu Synodi, & in can. 28. Trulano declaratur, quia ratione possunt fructus aliqui, v. g. vae, non vt distribuuntur cum Eucharistia, sed vt benedicantur can. 57. dicitur non oportere offerre ad Altare lac, & mel, quod Suar. de Relig. c. 1. lib. 1. de diuino cultu, c. 4. n. 2. cauetur potius propter aliquas superstitiones, quae ex oblatione mellis, & lactis, introducebantur: & quoniam ibi Suar. nullam exprimat causam, iuxta tamen eam fuisse ad obuiandam multorum haereticorum insaniam, qui putabant materiam sanguinis in sacrificio ecclesiastico esse lac, contra quos definitum fuit in Conc. Bracharen. III. celebrato circa annum 675. cum malum adhuc serperet, iterum oblatum est i sacris oblationibus lac a Patribus, qui Canones Trulanos edidit triginta plura annis post celebrationem tertij Bracharen.

Oblationes igitur, quae in vsus ministeriorum respondent, sunt de iure parochiali, c. quia Sacerdotes 13. cap. Sanctorum 14. 10. q. 1. l. Regia Castella, tit. 19. part. 1. & super illis omnibus, quae sunt intra Parochiam, habet Parochus fundatam intentionem. Marc. Socin. de oblation. libel. 1. 8. q. 6. Troill. Maluaz. eod. tral. in 4. dub. col. 7. Laurent. de Franchis de controuers. inter. Episcop. & Regular. in ver. quest. 69. quia illis propter Sacramentorum administrationem sunt debita, sicut in sum. tit. de Paroch. n. 3. vers. & hoc Presbyter, Roman. conf. 356. num. 2. vers. item in oblationibus. Ioan. Ande. in cap. cum qui, numero 3. de probat. lib. 6. vbi Auzan. n. 3. Gem. in 5. numero, n. 9. Rot. in Hispan. Primitiarum, 13. May, 1622. coram R. P. D. Nauar. Vnde laicos non debere recipere a Clericis oblationes, nec aliquam in hoc consecutionem esse admittendam, resoluit Aloyf. Ricc. in praxi p. 4. refel. 165. num. 5. vbi n. 6. id limitat, si fuerit consuetudo introducta, prout est in tota Italia, per quam in festo Purificationis B. Virginis laici recipiunt oblationes candelarum benedictarum a Sacerdotibus. Caueat tamen sibi Parochus huiusmodi candelas benedictas transmittere ad aedes secularia, sed iuxta laudabilem, & obseruatam ab Ecclesia vniuersali consuetudinem in Ecclesia populus eas recipere teneatur, vt censuit S. Congreg. negotijs Episcop. & Regular. praeposita, in vna Reglione de anno 1581. & celebrata, qui distribuit candelas, cineres, & palmas, de quo capite distribuere teneatur, vt censuit S. Rituum Cong. sub die 18. Iulij 1626.

Vnde oblationes, & annuatimaria pertinere ad Rectores, & Vicarios Ecclesiarum Ordinum Militarum, & non ad commendatarios, seu Praeceptores eorum, quia illa non veniunt appellatione decimarum, quae tantum conceduntur, & debentur Commendatariis, resoluit Fr. Etman. q. regul. c. 1. quest. 34. art. 7. Didac. de la Motta de confirm. Ordin. S. Iacobi, lib. 2. c. 1. §. 10. probat. 8. pag. 193. nouissimè Hieron. Roder. in comp. d. q. Regul. refel. 15. num. 18.

Quare gloss. verb. oblationes in c. statim, 16. q. 9.

9. 1. an detur perceptum de soluendis oblationibus. In quo dubio secutū tenendum est oblationes non deberi ex precepto, cum illi in sacris Canonibus nullquam appareat: nam illud *Exodi cap. 23* est dictum ceremoniale, & docet Card. *conf. 6. ad fin. de relig. domib. Attil. in sum. verb. oblatio. num. 3. Grilenzon. conf. 55. a. n. 2. & conf. 167. n. 27. Azor. inf. mer. p. 1. lib. 7. c. 7. q. 12. Less. de iud. lib. 2. cap. 39. dub. 6. num. 34. Suaz. de relig. tom. 1. tract. 2. lib. 1. c. 5. n. 2. Gabr. Pereira de manu Regia p. 1. cap. 15. num. 1. Guri. canon. lib. 2. cap. 2. num. 153. Fr. Philip. de la Cruz de decim. fol. 107.*
10. Limitatur tamen hac resolutio in quatuor casibus enumeratis à S. Thom. 2. 2. *quest. 86. art. 1. & à Hieron. Casar. in epistula de iuribus parochiarum. 5. n. 4.* & non solum àb Aloyf. Ricc. in praxi, p. 4. ref. 295. num. 3. Primus est, cum debentur per modum census, pensionis, aut compensationis antea factae cum Ecclesia, Angel. in sum. verb. oblatio. n. 1. Grilenzon. d. conf. 167. num. 18. Trullench. d. c. 3. dub. 13. num. 3. Secundus, cum debentur ex testamento, legato, donatione, voto, &c. Rebuff. de decim. q. 1. num. 24. Trullench. ubi proxime. Fr. Philip. de la Cruz citato loco. Tertius, quando ministri Ecclesiae non habent congruam sustentationem. Tenetur enim Parochia ex precepto naturalis & divino ad exhibendas oblationes Presbyteris ministrantibus spiritualia, ubi ipsi Presbyteri indigentes sunt, nec habent unde possint ibi necessaria ministrare. Soc. de iustit. lib. 9. q. 3. art. 1. Guri. canon. lib. 2. capite 21. numero 139. qui addunt praedictis Parochianos per viam excommunicationis hoc casu compelli posse ad eas soluendas, nisi tanta inopia laboreat Parochiani, quod ei sufficienter providere non possint, quo casu in anibus vicium querere debet non Parochiani onerosos existat. Quartus, cum alicubi oblationes consuetudine sunt introductae: nam, ubi extaret, quod in quibuscumque festinationibus Parochiani soliti sint certas facere oblationes, illis neglectis, aut non praestatis, possunt per Superiorem cogi ad illam consuetudinem servandam, & videtur dici de consuetudine per decem annos recepta. Ita Namart. in man. capite 13. numero 19. referunt Azor. & Suaz. citatis locis, soluenda ipse Suaz. num. 7. circa tertium casum esse advertendum, obligationem, de qua ibi, verificari, quando necessitas ministrorum oritur ex eo, quod Parochiani non solum decimas sufficientes ad sustentationem suam, si solvereint, non darent talis obligatio: addeque n. 8. non curare hanc obligationem Parochiani, quando ad pauperes, & tenues sunt, ut non possint conficere ad congruam Parochi sustentationem.
11. Sed circa vicium casum advertendum, hac consuetudinem, licet à principio voluntariam, & minimè obligatoriam, sensum posse habere vim legis, & obligare, quia acceptata est, & praescripta, ut obligatoria. Ita Guri. Canon. lib. 1. cap. 21. num. 140. Azor. d. lib. 8. cap. 3. oaliss. 27. q. 12. Less. de iustit. lib. 2. cap. 39. dub. 6. num. 34. Suaz. d. cap. 5. n. 12. ubi num. 21. & Less. num. 39. citato loco, addunt ad huiusmodi praescriptionem sufficere decennij tempus, Patet de Lara de universis, & Capitulis cap. 12. num. 11. cum multis sequentibus. Et hac de re late agit Gabr. Pereira d. p. 1. cap. 15. ferè per tot. ubi tamen à num. 10. ad tres casus materiam reducit. Primus est quoad oblationes lato modo sumptas, prout sunt legata pia, & redditus annui, qui pro operibus pijs exolventur, & peragendis retinquantur, Suaz. diff. cap. 5. numero 4. hac inquam oblationes

tam respectu primi donantis, seu contrahentis, quàm successorum continet obligationem iustitiae, ut in foro contentioso exigi possint, ita Gabr. Pereira diff. cap. 15. n. 10. ubi quod pro his oblationibus non agitur penitentie in foro Ecclesiae, sed mixtum, ita ut praeventioni sit locus. Secundus est quando oblationes sunt respectu exequiarum, vel alterius operis ab illis ministris peragendi, qui ad illud officij necessitate non tenebantur, quibus si aliquid ex consuetudine solet praestari, exigi potest sine simoniae laebe, vel tanquam mera solutio laboris accidentalis, vel ad ipsius ministri sustentationem, nā hoc casu non vetudinem non reperiri probatur, resolvit Gabr. Pereira diff. cap. 15. numero 11. subdens, si petantur tales oblationes consuetudine dari clericis pro talibus oblationibus, laicos ad iudicium Ecclesiae trahi posse, cum hac omnia sint spiritualibus annexa, & Ecclesiae foro reservata. Tertius est quando oblationes petuntur per ministros, qui ratione proprii officij illa opera exhibere tenebantur, veluti quando Parochus pro mortuorum obsequiis, vel sacramentis praestandis aliquid praetextu consuetudinis exigit, & hoc casu adducit Gabr. Pereira d. capite 15. numero 13. quod si consuetudo à pia fidelium devotione incipit, post assignatam Parochi congruam sustentationem, adhuc ex parte offerentis vilis considerari potest, ut casu dandi subsistat, & persumamus voluntatem obligandi in offerente, qui si desistat, nec velit offerre, poterit à suo Episcopo compelli, quia cunctis casibus debeat procedere cognitio an illa consuetudo legitimam habeat initiationem, ut simoniacā, vel laudabilem iudicetur, hac discussio est mere Ecclesiastica, prout late ibi comprobatur, & à numero 14. disputat an laici negantes tales oblationes, nunquamque eas soluisse, vel non ratam fuisse obligationem ex actibus oblationem, debet pro his pullari in iudicio seculari, vel Episcopi.

Ut oblatio verè dicatur oblatio, & sic Deo accepta, tria requiruntur, secundum Paroch. in capite sine de verb. signific. primum, quod offerens sit Christianus, quia Ecclesia ab infidelibus non recipit oblationes, nisi fortè damnum passa sit ab eisdem, pro quo tamen non oblationes, sed earum recipit estimationem, ut notatur in cap. quanto, de vsur. sed nec aliquid quod fuerit oblatum idolo, Ecclesia recipit, ut in Concil. Eliber est constitutum. Secundò requiritur, ut offeratur Ecclesiae: nam, quod penitentie personae offertur, non est propriè oblatio, sed donatio, aut Eleemosyna, etiam si Ecclesiasticae personae donetur. Tertiò, ut res oblata sit licitè, & honestè acquisita, alioquin pro oblatione non recipit, d. cap. causa, de verb. signific. capite quia in omnibus, de vsur. cap. rex transmissa, de decim. Illicite autem intelligitur acquiruntur quicquid ex furto, usuris, vel alio illicite exercitio, aut ex meretricio est acquisitum: nam Eccles. 38. legitur: *Donis iniquorum non probat Altissimus, nec respicit in oblatione iniquorum, nec in multitudine sacrificiorum eorum propitiabitur peccatis.* Hoc idem affirmat S. August. libro de verb. Domini. ferm. 15. & S. Greg. in pres. in lob. ait: *Nullum iniquorum abominabile: Deo sunt, vota iniquorum placabilia: neque enim omnipotentis indolis, quid, & a quo deus inspiciuntur: hinc scriptum est: Respexit Dominus ad Abel, & ad manerem eius, ad Cain autem & ad manerem eius non respexit.*

Idè gloss. verb. dona. in cap. 2. distinct. 90. septem enumerat personarum genera, quibus prohibitum est oblationes offerre. Primum, dissidentium fra-

- etiam cap. oblationes 90. diff. Castro Palao d. trall. 10.
 15 *disponit. p. 18. n. 3. Tullench. d. dub. 1. n. 1.* Secundum pauperes opprimendum. d. c. 2. Fulc. de visitat. lib. 1. c. 24. n. 19. S. Thom. 2. 2. q. 86. art. 3. Suaz. de Relig. tom. 1. lib. 1. de diuino cultu. c. 7. d. n. 4. vbi n. 10. intelligit de oblationibus tantum, quæ sunt ad Altare.
 16 Tertium sacrilegiorum, cap. diuino 12. quæst. 2.
 17 Quartum extrahendum seruos suos ab Ecclesia, ad quam confugerat. x. mirer. 17. quæst. 3. Gambacurt. de immunit. Eccles. lib. 8. c. 1. num. 10. Ludou. Correa in repet. cap. inter alia de immunitate Eccles. p. 4. n. 7. prope fin. vers. quinta Quintum raptores, cap. super, in repet. cap. inter alia de immunitate Eccles. p. 4. n. 7. de raptorib. Suaz. de relig. tom. 1. trall. 2. d. 1. c. 6. num. 6. Sextum viuariorum, cap. qui in omnibus, de usufr. Suaz. tom. 5. de censur. diffinit. 3. 1. sect. 2. n. 7. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 2. num. 95. Azor. in praxi fori pœnit. lib. 7. cap. 38. alia 27. quæst. vlt. qui intelligunt de oblationibus, quæ sunt in Altari ad officium Missæ, Squillante de obligat. Cleric. p. 4. n. 90. nouissimè Bonacin. de suspensionibus omnibus in particulari diffinit. 3. quæst. 3. puncto 6. Septimum pœnitentium, cap. quos quis de censur. diff. 4. vbi additur hanc penam extendi non debere, nisi quando respectu delictum, quod idem est, ac non extendi debere ad alios casus, etiam si similes esse videantur, Syluest. verb. decima, n. 8.
 Sentit eadem gloss. d. verb. dona, publicas meretrices non posse oblationes offerre: quia eas recipi prohibentur Deuterum. 23. n. 17. & admittit S. Th. 2. 2. quæst. 86. art. 3. ad 1. dum ait in veteri Lege tales oblationes propter immunditiam prohiberi: in noua autem Lege propter scandalum, & similiter quæst. 32. art. 7. ad 1. eandem reddit rationem, tum propter scandalum, tum propter reuerentiam, ideò Suaz. d. cap. 6. num. 8. docet lectuò scandalum, bene posse Ecclesiam oblationes meretricum accipere, vt etiam aliorum peccatorum, licet publici sint, dummodo scandalum non detur, nec ipsorum oblata ita male putata sint, vt veris dominis restituiri debeant, aut aliis operibus charitatis sint obnoxia, puta sustentationi parentum, filiorum, &c. de quibus idem Suaz. d. c. 6. num. 6. & 7.
 21 Videtur hanc prohibitionem ex parte offerentis esse pro oblationibus spontaneis tantum, de quibus Ainos cap. 4. num. 3. ibi vocat oblationes voluntarias, & Numer. cap. 19 numero 39. & Deuterum 16. num. 10. alioquin supra enumerati mercedem reciperent de sua iniquitate, vt gloss. Archidia. & Turrecrem. n. 2. sub iure in d. cap. 2. At Suaz. d. c. 6. num. 10. cum seque mercedem pro omnibus esse intelligit, subditque eas in Ecclesia inter Missarum sollemnia accipiendas non esse, vt tales peccatores confundantur, licet tamen oblationes debeat ad sustentationem exigi possint, & compelli Parochiani, vt eas tradant extra Ecclesiam, quia modus, & locus vbi offeruntur, est valde accidentarius: & probat ex c. quæsto, de usufr. addit verò pretium oblationum, quæ ex conuoluntate debentur, sed non ad sustentationem, accipi posse ab iis peccatoribus extra Ecclesiam, sed non exigi.
 22 Oblationes factæ alicui Capellæ in Ecclesia existenti, non Capellano, sed Ecclesie, & Rectori debentur, Felin. in c. dilectus, num. 1. de offic. ordin. Socin. de oblat. libel. 18. quæst. fin. nisi appareat reliquum esse intaim ipsius Capellæ, non Ecclesie, Marc. Anton. Gentien. in praxi Archiepiscop. N. cap. cap. 71. numero 14. Aloyf. Ricc. in praxi part. 4. resolut. 296. numero 1. Hieron. Caraz. in epist. de iuribus paroch. 23 titul. 3. capite 9. vbi subdit, quòd in dubio obla-

tionem, quæ sunt in aliquo Altari, presumuntur fieri in iura Ecclesie. Sic etiam oblationes, quæ sunt in Capella, vel Oratorio suo intra Parochias fines, non Oratorio, sed ipsi Parochiali ad iudicari debent, resoluunt Troill. Maloet. de oblat. dub. 4. numero 29. Mar. Socin. eod. trallat. diff. libel. 18. num. 9. & 10. Franc. Marc. Delphin. decif. 36. 5. n. 2. part. 1. Rebuff. de decim. quæst. 1. numero 29. Ferret. consil. 143. numero 4. Rip. de oblatum Eccles. resposns. 1. numero 2. cum seq. Decian. consil. 16. num. 8. lib. 2. Borgnin. decif. 17. numero 71. part. 2. Pedem. decif. 99. num. 2. Guizet. eodem lib. 2. cap. 22. num. 139. Franc. Leon. in thesauro fori eccles. part. 3. cap. 28. num. 19. & 31. Mar. Antonius. variat. resolut. lib. 1. resolut. 112. casu 2. Hieronym. Caraz. diff. tit. 3. cap. 10. Rota decif. 256. part. 1. recent. Adò vt procedat, etiam si oblationes fierent in Capellis, vbi erecta essent distincta beneficia: quia nihilominus Parochiali, & Parochio, non Capellis, & Beneficiatis cederent, Abb. in d. cap. pastoralis, num. 2. Socin. d. libel. 18. num. 10. Fulc. de visitat. lib. 1. c. 14. n. 12. Maluoc. d. dub. 4. num. 29. Rota decif. 308. num. 2. part. 2. recent. & in Hispan. Primitiarum. 3. May 1611. c. rem. R. P. D. N. auarro. Addit Caraz. d. tit. 3. cap. 21. oblationes factas imaginari depictas in pariete domus alicuius persone priuati, Parochiali quæri, intra cuius fines sicut est paries, nisi offerens obulit contemplatione domini domus, puta si talis esset pauper, vel offerens sciret dominum domus ex consuetudine conueneret oblationes in suas necessitates, vel in pios vsus: additque non oblat cap. hanc consuetudinem 11. quæst. 1. qui loquitur de oblatis in Ecclesia, non in loco profano.

Oblationes, quæ sunt tempore Iubilæi, vel anno Sancto in Ecclesia Cathedrali spectant ad Archiepresbyterum eiusdem Ecclesie, non autem ad Episcopum: nam, cum Archiepresbyter habeat curam animarum, & Sacramentorum administrationem, habet per consequens de iure communi fundatam intentionem in omnibus oblationibus, idque priuatiuè ad Episcopum vt per Abb. in cap. quomodo notab. 1. de decim. Maluoc. de Oblatim. dub. 4. n. 401. Ferret. consil. 143. num. 4. Hieron. Caraz. diff. tit. 3. capite 22. Aloyf. Ricc. d. resolut. 296. num. 6. Roc. in Beneuentana spoli. 2. Decembris, 1585 coram Orato. quam citat Bellet. disingit. clerical. part. 1. tit. de bonis Clericor. 5. 3. num. 19. vbi num. 50. refert plura, quæ veniunt oblationis nomine. Oblata celebrant in Ecclesia eodem Rectoris Hieron. Caraz. d. tit. 3. cap. 13. in princip. vbi in fine resoluunt, quòd oblationes, quæ sunt in Missa de ipso, quæ celebratur a Parochio in aliena Parochia, debent esse celebrantis, cum eius contemplatione dentur.

Questio est dubia, an oblationes, quæ sacris Imaginibus deferuntur, debeantur Episcopo, vel Parochio. Et multi partes Episcoporum timent, vt Angel. in diffur. incip. In resurgenti. in 2. dub. Maluoc. de oblat. in 4. dub. num. 14. Pet. de Vbald. de Canonice portione. c. 4. q. 16. refert Declan. consil. 16. sub. n. 7. lib. 2. Attamen verior, & hodie receptissima est sententia quòd, siue in parochiali polite sit huiusmodi Imagines sacre, siue extra, intra tamen limites Parochie, habet fundatam intentionem Parochus super omnibus oblationibus contingentibus intra limites suæ Parochie, & ad eum spectat, vrgensque est text. in cap. pastoralis, & ibi Canonista, de his, quæ sunt à Præl. sine consensu Cap. & text. in cap. hanc. 10. quæst. 1. & in cap. dilectus, de offic. Ordin. vbi Abb. numero 4. qui subdit in vers. quoad

quod primum. Episcopo solum debent oblationes quando sacre Imagines reperiuntur extra omnem Parochiam, Felin. *ibidem* in princip. & numero 3. & Abb. in c. quoniam, numero 1. decim. ubi significat, quod spectant ad Parochum, & non ad Episcopum, Capell. Thol. dec. 483. Ferret. conf. 143. qui bene distinguit num. 2. 3. & 4. Azot. *instit. moral.* p. 1. lib. 7. cap. 38. quæst. 13. Decian. qui fuit pro Parocho contra Episcopum in his oblationibus, quæ iconi Sanctissimi Crucifixi offerbantur, consuevit. d. conf. 16. per tot. lib. 1. Gucier. Canon. quæst. 1. c. 2. n. 62. Marc. *variar. resolut.* lib. 2. c. 42. n. 6. 7. & 8. Bellet. *disquisit. clerice.* part. 1. tit. de bonis Clerici. §. 1. n. 3. & 6. Aloyf. Ricc. in *decis. Curia Archiep. N. capel. part. 4. dec.* 170. n. 7. tunc citato Trenchard d. lib. 3. c. 4. dub. 13. c. 8. Marc. Auton. Genicul. in *pract. ab. eccles.* q. 130. & hanc eandem opinionem videtur amplecti S. Thom. 2. 2. q. 86. art. 2. præsertim resp. ad 2. argum. & expresse sequitur est Ror. in *Aquilana nollitatis erectionis*, 10. Decembris, 1610. coram P. R. D. meo Pirenaus quæ est decis. 156. p. 1. recent. & in *Bononiensi* 30. Decembris 1585. & eodem die 1587. coram Orato, ubi dictum fuit oblationes factas in Ecclesia Cathedrali spectare non ad Episcopum, sed ad Archiepiscopum, qui curam animarum ibi exercebat: & idem respondit Sacra Congregatio Eminentiſſimorum Interpresum. Concilij Trident. in *una causa*. Ius enim universale habet Parochus intra limites sue Parochiæ, mediisque est inter Deum, & populum unde quoadmodum dogmata, & Sacramenta, quæ proveniunt à Deo, exhibet populo, vice verâ exhibet Deo ea, quæ sunt populi, nempe, preces, & oblationes, & qui Altari ſervant, de Altari participant, ut egregie ratiocinatur S. Th. d. art. 2.

30 Ex quoniam hæc conclusio sibi locum vendit, nisi oblationes in certum vñm ex pietatis offerentium voluntate fuerint destinatæ; in dubio enim solummodo spectant ad Parochum, quoniam à Fidelibus præstantur ad certum finem, pro Missis, scilicet, & fabrica, tunc ad Parochum nullo modo spectant, & voluntas eorum, qui Eleemosynam, seu oblationes dederunt, præcisè servari debet, ut præcitant Doctores movent, & præsertim adduc. ad Capell. Tholof. d. decis. 483. Martescor. c. 42. numero 1. lib. 2. Aloyf. Ricc. d. dec. 170. numero 1. Ror. in *Bracharen. Oblationum*, 17. Decembris, 1612. coram Card. Pauphili. inn. Atamen advertendum est, quod non habet quidem fundatam intentionem Parochus ad effectum, ut hoc casu oblationes converteret in proprium, cum debeant in viam à largientibus destinatum erogari. Verum administratio harum oblationum, etiam tali casu, ad Parochum videtur spectare ex eodem iure Parochialitatis, & quia ratione oblationes spectant ad Parochum, nisi fuerint in determinatum vñm datæ, eadem, imò & maiori ratione ad eundem Parochum spectat saltem administratio oblationum, quoniam in certam causam sunt erogandæ; cum & repulsiuè de istis oblationibus Parochus debeat esse fidelis administrator, ac dispensator, partim conservando in proprium vñm partim erogando in illis, quæ concernunt cultum divinum, & partim ad pauperum inopiam subleuandam, ut per S. Thom. *loc. prælegato*, & de harum oblationum distributione idem sanctum fuit in c. *Palteraca*, & in cap. *quatuor*. 11. q. 2. & quod huiusmodi oblationum solus Parochus habeat administrationem, dixit Abb. in c. *post alios* num. 1.

vers administrationem autem de his, quæ fiunt à Præf. sine cons. Cap. & Ferret. d. conf. 143. num. 4. vers. & quod. Plurimum tamen admittendam esse consuetudinem in hac materia Oblationum, tradunt omnes, ut per Mar. Socin. de *oblat.* lib. 18. num. 17. 18. & 16. Maluct. *ead. tract.* p. 4. n. 62. Ferret. conf. 178. Decian. d. conf. 16. num. 1. Aloyf. Ricc. d. decis. 170. n. 2. Stephan. Gratian. *discept. forens.* 393. n. 26. Ex ex Theologis admittit Soc. de *instit.* lib. 2. q. 3. art. 2. vers. quicquid. Ita eleganter Ror. in *Luxen. Sarzanen. oblationum* 3. Febr. 1617. coram R. P. D. Merlino.

In plerisque diocesis Regni Portugaliz, & alibi viget antiqua consuetudo ut ex bonis & rebus à defuncto relictis debeatur, ac danda sit Parochis melior vestis, siue suppellex, aut vas aliquod argenteum, seu alia res mobilis, quam ipse Parochus elegerit, pro cuius consuetudinis validitate pugnant Cassiodor. *de vine. de casibus in princ.* Com. var. lib. 1. c. 17. n. 3. vers. si feni latè Gucier. *conic. lib.* 2. c. 1. n. 160. ubi n. 161. idem procedunt atq. aciemendum esse in veste scilicet Parochiani decedentis existentis penes futores nonnullam sita, nec complen electa vigore dictæ consuetudinis à Rectore Ecclesiæ Parochialis. Hoc ius Parochi ad meliorem suppellectilem defuncti luctuosæ vocatur apud nostros Lusitanos, quia ex luctu ob mortem defuncti exigitur, siue defunctus in prædicta consuetudine, quamvis propriis abessectis possit vocari gaudiosa eam habere debentibus, ut advertit Gucier. d. c. 1. n. 161. in fine, qui affirmat luctuosam quoque vocari apud suos Civitates, de qua dñi aliqua lapsi à hoc *ead. lib.* 19. n. 10. & de officio & potest. Episcoporum. p. 3. alleg. 83. sum. 6.

CAPVT XXIV.

De Quarta parochiali, seu Canonica portione.

SYMMARIVM.

- 1 Canonica portio indulta est iure Canonico præter Sacramenta, quæ ministrat Parochus suis Parochianis.
- 2 Canonica portio de iure est quarta, & potest induci per consuetudinem, quod sit medietas, vel tertia, & quæ consuetudo in hoc attendenda sit ostenditur.
- 3 Ecclesia illa, apud quam defunctus fuerit sepultus, tenetur partem eorum, quæ ille pro anima sua eidem Ecclesiæ reliquit, Parochiali Ecclesiæ tradere, in qua domicilium defunctus habebat.
- 4 Religiosi omnes, etiam Mendicantes, tenentur solvere quamvis funeralem, quando quis elegit sepulturam apud suam Ecclesiā: & quid apud Ecclesiā Mortuorum ibidem.
- 5 Quarta funeralis semper pro relictis censetur, etiam si id non exprimitur.
- 6 Quartum funeralem solvere non tenentur Religiosi, seu alij, qui sunt excepti à solutione quarta per privilegia concessa ab habentibus potestatem.
- 7 Clem. dudum, de sepult. debet specialiter derogari, non autem generaliter, ubi Religiosi excusantur à solutione quarta funeralis.

- 9 *Communicatio non extenditur ad ea, quae sunt alius prauidicialia.*
- 10 *Claus.* Salua iustitia Ecclesiarum Parochialium, apposta in privilegio specialiter derogante Clem. dudum. de sepult. non officit, quin per ealia privilegia non concedatur exemptio à solutione quartae funeralis.
- 11 *Privilegia habentes non soluendi quartam funeralem, si licentiam obtinuerint adificandi aliquod Monasterium cum condicione, ut adificaretur sine prauidicio iurum Ecclesiarum Parochialium, à solutione eiusdem quartae non eximuntur.*
- 12 *Regulares, qui 40. annis ante confirmationem Concilij erant soliti soluere quartam Parochiae, vel Episcopo, iam etiam post Concil. tenentur soluere, licet ex privilegio soluere non tenerentur Episcopo, vel Parochiae sed alijs personis.*
- 13 *Regulares non tenentur ad solutionem quartae, quoniam Ecclesia sunt adificata ab annis 40. citra, & sunt exempti per privilegia.*
- 14 *Confirmatio Pp. V. Etsi Mendicantium, fuit per Gregorium XIII. redacta ad terminos Concilij, non autem reuocata.*
- 15 *Ecclesia, vel Monasteria adificata 40. annis ante Concilij confirmationem, quae non erant solita soluere quartam funeralem, ad illam etiam post Concil. non tenentur.*
- 16 *Quarta funeralis usque ad quartam exclusiue potest praescribi spatio decem annorum absque titulo: ac consuetudo 40. annorum cum titulo, aut immemorabilis requiritur, ut praescribatur infra quartam, vel ut nihil debeatur.*
- 17 *Quartam funeralem tenentur heredes mortuorum soluere Parochiae.*
- 18 *Parochianus, quando elegit sepulturam in aliena Ecclesia, & legatum aequalem reliquis propriis, an censetur legasse animo compensandi in quartam portionem legatorum, quae reliquis Ecclesia extranea ostenditur.*
- 19 *Quarta funeralis debetur Ecclesiae in qua Parochianus consuevit audire diuina, & recipere Sacramenta.*
- 20 *Religiosis Parochialium de Iure debetur quarta funeralis.*
- 21 *Vicario perpetuo, vel temporali, & etiam Sacerdoti conducto, ac habenti curam Parochianorum, debetur quarta funeralis, si nullus adesset Rector.*
- 22 *Cathedrali Ecclesiae debetur quarta funeralis, vel praescriptione, vel ex eo, quod illam sibi reseruant, quando Parochia fuerunt erecta in signum superioritatis.*
- 23 *Quarta funeralis non debetur Parochiae, intra cuius fines viator decessit, si ante consuetudinem in ciuitate, quae diu sepeliendi peregrinus, & viatores spectet ad Ecclesiam Cathedrali.*
- 24 *Parochianus, si in una Ecclesia solet audire Missam, in altera vero recipere Sacramenta, Canonica portio debetur ei, à quo recipit Sacramenta.*
- 25 *Quarta funeralis quando non constat ex consuetudine, vel alia ratione, cui debeatur, Episcopo, vel Parochiae, in hoc dubio praefertur Parochiae.*
- 26 *Quarta funeralis debetur Parochiae, ubi quis habet domicilium, licet obierit defunctus in villa, ad quam se consulens animo redeundi.*
- 27 *Quarta funeralis sua Parochiali Ecclesiae debetur, etiam si quis egrotus ad aliam deferri se fecerit, & ibi mortuus fuerit.*
- 28 *Quartam funeralem Ecclesia Parochiali debet, qui in agitudine constitutus se cum bonis suis ad Religionem in alia Ecclesia transfulerit, secus si iam bona sua Monasterio, aut alteri Ecclesiae dederit.*
- 29 *Sepultura electa apud Ecclesiam, ubi defuncti Maiores solent ab antiquo sepeliri, quartam funeralem ei non debetur, sed Ecclesiae, in qua consuevit audire diuina, & recipere Sacramenta.*
- 30 *Parochialis Ecclesia culpa Parochi interdicta, si in alia eius Parochianus sepeliatur, nihil percipit de illis, quae occasione illius sepultura obueniunt.*
- 31 *Defunctus, si, dum vixit, elegit sepulturam in alia Ecclesia, proutquam Parochialis effectus interdicta, huiusmodi sequens interdictum non tollit quartam Parochialem, quae antea deberi ceperat.*
- 32 *Parochiae quartam funeralem quae alij sine petere possit ostenditur.*
- 33 *Renunciatio Canonica portionis in damnum Ecclesiae Cathedralis, vel Parochialis facta, nullius est valoris.*
- 34 *Compositiones, & pacta super iuribus Parochialibus facta inter Praelatos Conuentuales, & Parochos, quando sunt valida ostenduntur.*
- 35 *Renunciare iniqua sine de non soluendo quartam, quando per unum, vel binos alios conuentus censentur Religiosi ostenditur.*
- 36 *Quarta funeralis debetur de omnibus, quae obueniunt ratione funeris.*
- 37 *Funeralia dicuntur, quae ratione sepulturae obueniunt, & quocumque occasione funerum ad Ecclesiam pertinent, & ea, quae cum funere portantur.*
- 38 *Quarta funeralis debetur Parochiae ex funeralibus sequenti die post suum solemneri pompam factis.*
- 39 *Quarta funeralis non debetur Parochiae de candelis, quas Fratres, & alij Presbyteri in funeralibus praemanibus deponere solent.*
- 40 *Interdictorum, seu cererum Confraternitatum secularium funera affectantium quarta funerali; Parochiae minime debetur.*
- 41 *Quarta funeralis debetur de candelis, seu ceris accensis, quae circa Crucem, & cadaver defuerunt.*
- 42 *Intersticia, ceri, & candela, quae per viam defuerunt, & circa cadaver accenduntur, sunt diuidenda pro aequali portione inter Parochiam defuncti, & illum, ad cuius Ecclesiam defunctus deferretur.*
- 43 *Quarta funeralis debetur de illis, quae dantur pro Missis dicendis.*
- 44 *Quarta funeralis debetur de armis, liberis, banderis, culcijs, seu pabulo, quae in feretro defuerunt, nisi aliter sit ex consuetudine, vel privilegio.*
- 45 *Quarta funeralis non debetur de illis, quae offeruntur in funere alicuius, qui de facto contra voluntatem Fratrum in eorum Ecclesia, v. g. tempore interdicti sepelitur.*
- 46 *Quarta funeralis, an, & quando debeatur de illis, quae offeruntur in funere alicuius, Non nisi ostenditur.*
- 47 *Quarta funeralis non debetur de legatis factis Ecclesiae, vel locis pijs pro fabrica, ornamentis ceruijs*

cercis, luminaribus, & anniversario post sex-
tum diem.

48 Canonica portio debet solui de rebus quomodolibet donatis, seu relictis, sine sit donatum vni ex Regularibus, sine toti Monasterio.

49 Quarta funeralis non debetur de vestibus non datis pauperibus.

50 Quarta funeralis debetur de omnibus illis, quare institutionis relinquuntur Monasterio, sine aliis pijs locis non verò de iis, quare restat in pios usus inest distribui.

51 Quarta funeralis debetur de omnibus legatis factis Ecclesie, in qua quis elegit sepulcrum, si relinquuntur ratione loci, non autem ratione persone, neque in fraudem.

52 Quarta funeralis non debetur ex legatis factis Monasterio, quod sit exemplum per privilegium, & ex legatis factis Ecclesie, in qua relictum non sepelitur, & ex legatis factis Ecclesie, vel locis pijs, ornamentis, cercis, luminaribus, anniversario post sextum diem, & ex legatis relictis Ecclesie pro fabrica.

defu, cui legatus, preteritis titulum locatium, & duobus titulis concurrentibus potior est condicio tituli onerosi, quam locatium. Si denique nulla est consuetudo Parochialis in Ecclesia, nulla in Ecclesia legataria, sed in alijs Ecclesijs eiusdem diocesis est aliqua consuetudo, tunc si est vniuersalis, debet servari diffinisse servabitur, quæ est magis conformis iuri communi.

A quo debeat Quarta Parochialis?

Ne Parochialium Ecclesiarum Rectores, quibus etiam incumbit animarum, debitis fructibus subditijs, statum fuisse cap. 1. de sepulchris. & in Clem. dudum, eod. tit. vi. Ecclesia illa, apud quam talis fuerit sepulchris, teneatur partem eorum, quæ defunctus pro anima sua eidem Ecclesie reliquit, Parochiali Ecclesie tradere, in qua domicilium defunctus habebat. Ita docent Lal. Zech. de Reputat. eccles. cap. 18. de Parochia, numero 18. Menoch. de presumpt. libro 1. presumpt. 109. numero 56. Fr. Emtan. quest. regul. tom. 1. q. 39. art. 2. in princ. Fr. Atcham. Caraccia in tract. de quarta funerali, cap. 1. Ludon. Miranda in man. Pralat. tom. 2. quest. 49. art. 10. concl. 1. Jul. Lauror. var. iudicat. tom. 1. tit. 2. c. 17. n. 35.

Amplia, vt omnes Religiosi, etiam Mendicantes, teneantur solvere huiusmodi quartam quando quis elegit sepulcrum apud suas Ecclesias, d. Clement. dudum, §. verum. Ioan. Maria Nouat. in lucerne Regular. verb. Quarta, in princ. Vt de Fratibus B. Mariz de Victoris Ordinis Minorum S. Francisci de Paula Dixit Roc. in Gravaten. quarta funeralium, 21. Maij, 1640. eorum hunc mem. Card. Caceris, inter eius impetitas decis. 101. & quamvis Azor. d. part. 2. lib. 9. cap. 13. questio 5. §. insuper, concedit id non extendi, quando quis elegit sepulcrum apud Monasteria, seu Ecclesias Monialium Ordinis Minorum, & Predicatorum, ibique de facto sepelitur, quia, inquit, d. Clement. dudum, loquens de Fratibus, cum sit penalis, non est extendenda, sed restringenda: tamen hoc nullo iure probatur post Concilium Trident. d. capite 13. cum in illo generaliter in quibuscumque locis pijs, ac Monasterijs, vbi solita esset perfolui, id observari precipitur; unde, quantum ad hoc, consuetudini loci standum esse omnino censio, idque innuere videntur illa verba Tridentini, solita esse perfolui, idcirco id absolute tenet Portel. d. verb. Canonica portio, numero 8. referens quandam Bullam Pij V. vbi expresse fit mentio de Monialibus, & eorum Monasterijs, & declarat Pontifici non deberi quartam, seu portionem Canonicam de Missis, & alijs relictis Fratibus, & Monialibus, ac eorum Monasterijs, refert & sequitur Hieron. Roderic. in compend. quest. Regular. refol. 18. num. 17. Et istam quartam ita Ecclesie Parochiali deberi, vt ecclesio sepulchre in aliquo Monasterio nulla sit, si Parocho non relinquatur quarta existimant Host. in sum. de sepulch. §. apud quam Ecclesiam, vers. vel non reddatur. Sed contrarium est vetitis, quia semper debetur quarta, & pro relictis censetur, etiam id non exprimitur, Abb. in cap. de his in 2. mor. de sepulchris. Greg. Lap. §. vers. si non de xasen. tit. 13. par. 1. Fr. Emtan. d. quest. 39. art. 6. Miranda vbi supra, art. 12. Hieronym. Roder. d. refol. 18. n. 7.

Limita primò in Religiosis, seu alijs, qui sunt 7
exempti

ANONICA portio, quæ ab

alijs Quarta Parochialis dicitur, inducta est Iure Canonico propter Sacramenta, quæ ministrat Paro-

chus suis Parochianis, id est, pro-

pter omnes, quod in eorum admini-

stratione subit, cap. 1. c. relatum, cap. de huius de sepulchris.

Nouat. forens. quest. 2. 2. num. 8. tom. 2. Alosy. Ricc. in

praxi, par. 4. refol. 299. num. 1. & 2. Hieron. Roderic.

in compend. quest. Regular. refol. 18. num. 1. Est

illa portio quæ debetur Parocho ex omnibus, quæ

obveniunt ratione funeris alicui Ecclesie vbi eius

Parocho huius sepelitur, Alphons. de Leone de offic.

Cappellani p. 1. quest. 5. sect. 8. num. 96. De iure est

quarta, cap. cum super de sepulchris. Clem. dudum, eod.

tit. port. fit tamen induci per consuetudinem, quod sit

medietas, vel tertia, cap. antiquus, 10. q. 1. & c. certifi-

cari, de sepulchris, Bald. lib. 4. cons. 70. Lap. de Canonica

portione, cap. 1. num. 4. Jul. Lauror. var. iudic. tom. 1.

tit. 2. cap. 17. ex num. 4. Card. Tusch. lit. Q. concl. 23.

Vgolin. de officio Episcopi, c. 17. n. 2. Hieron. Roderic.

vbi supra Quæ consuetudo debet esse rationalis, &

legitimè præscripta spacio 40. annorum, quod in-

telligitur de quarta non expressa à iure: si verò sit

expressa à iure, sufficit consuetudo, etiam non præ-

scripta, Petr. de Vbaldis de Canon. port. p. 2. cap. 5.

Ludon. Miranda in man. Pralat. tom. 2. quest. 48. art. 5.

concl. 1. vbi intelligit necessarium tempus illud qua-

draginta annorum ad hoc, vt valeat consuetudo,

quod datur Episcopo, vel Ecclesie Parochiali vbi a

dimidia partem; vt puta quod datur due par-

tes ex tribus, vel quod datur clera quartam par-

tem, id est, minus quarta pars: ac verò ad hoc, vt

datur infra dimidiam, vel quartam partem, non

est necessarium, quod huiusmodi consuetudo sit

præscripta supradicto 40. annorum numero; sed

sufficit numerus decem annorum, Jul. Lauror. loco

proximè citato, vbi à numero 8. post Sebast. Medic.

de sepulchris, questio 7. adducit, quod quando in Ec-

clesia Parochiali non est certa consuetudo, quan-

tum exigat, tunc ea servari debet, quæ viget

in Ecclesia, cui legatur: si verò in Ecclesia Pa-

rochiali est vna consuetudo, & in Ecclesia, cui

legatur, est altera, tunc inspicitur consuetudo

Ecclesie Parochialis, quæ præteritis titulum onero-

rum propter administrationem curæ: sed Ec-

exempti à solutione quartæ per privilegia concessa ab habente potestatem, Fr. Enmann. dig. 39. art. 2. Nouus d. verb. quarta n. 2. Archangel. Caraccia de quarta funerali, cap. 1. Gmel. de iuram. confirm. p. 2. cap. 4. n. 1. vbi loquitur de Bulla Pij V. & de Patribus Theatinis Cleueis Regularibus dixit Rot. in Licen. quarta funerali, 15. Januarij, 1618 coram Reuerendiss. D. meo Decano; & de Fratibus Praedicatoribus in Hispanen. quarta funerali 4. Iunij, 1590. coram bonamem. Card. Pamphilio sen. de quibus etiam Steph. Gratian. discept. forens. c. 925. à princ.

- 8 Declara limitatorem procedere, dummodo per privilegia fuerit specialiter derogatum d. Clem. dudum de sepulc. non autem generaliter, Rot. in d. Granaten. quarta funeralium, per cap. ex parte de capellis Monach. Rot. dec. 112. p. 1. diuerso de quartæ bene Petri de Valdis de Canon. paroch. cap. 6. n. 8. vbi quod dicta Clem. dudum, derogant etiam per clausulas generales, si consistit de voluntate Principis derogare volentis, omnibus in contrarium obstantibus.

- 9 Ita autem est necessarium, vt derogetur dicta Clem. dudum vt si in aliquibus privilegiis concessis, v. g. Praedicatoribus, fuerit dicta Clem. specialiter derogatum, & hæc eadem privilegia fuerint communicata Religioni Sancti Francisci de Paula; non communicentur, nec extenditur dicta derogatio in finem Religionis Sancti Francisci de Paula, vt in his terminis fuit tenum in d. Granaten. quarta funeralium, & in Vallesletana quarta funerali, 19. Aprilis, 1606. coram Iusto: quia communicatio non extenditur ad ea, quæ sunt aliis particularia.

- 10 Et licet huic Clem. per aliquod privilegium fuisset derogatum; si tamen fuit opposita claus. Salua iustitia Ecclesiarum Parochialium, non censetur Pontifex per talia privilegia concessisse exemptionem, ita vt non renouetur solutio quartæ funeralium, Rot. in d. Vallesletana quarta funerali. Contrarium tamen tenebat Reuerendiss. D. Coccius in suo voto, quia statim specifica derogatio dicta Clem. dudum, hæc clausula debet intelligi quoad alia, non quoad expressa, alias privilegium inferretur de voto, & hoc credo verum: quia licet privilegia debeant strictè interpretari, non tamen ita debent intelligi, vt desinatur.

- 11 Sublimis, vt non procedat, quando habentes huiusmodi privilegia, habuerint licentiam edificandi aliquod Monasterium, cum conditione, vt edificaretur sine preiudicio iurium Ecclesiarum Parochialium, Rot. in d. Granaten. quarta funeralium, 31. Martij, 1610. coram bon. mem. Cardine Consalio, inter eius impetratas dec., quia hæc conditio est valida, cum res ad suam naturam redeat, c. 1. & vlt. de passis, in 6. c. ab exordio, 3. diff.

- 12 Secundò limita, vt non procedat in Regularibus, qui 40. annis ante confirmationem Concilij, erant solij solvere quartam Parocho, vel Episcopo: hi enim etiam post Concilium teneant solvere eandem quartam Episcopo, vel Parocho, licet ex privilegio hæc quarta non solueretur Episcopo, vel Parocho sed aliis personis, vel locis, Rot. in d. Vallesletana quarta funerali, 19. Aprilis, 1606. coram Iusto. & in d. Licen. quarta funerali, 15. Januarij, 1611. coram Reuerendiss. D. meo Decano & clara sunt verba Concilij Trid. sess. 25. de reform. c. 1. quæ sequuntur: Decernit sancta Synodus, vt quicunque, in loci iam ante annos 40. quarta qua

funeralium dicitur, Cathedrali. aut Parochiali Ecclesia solua esset persolus, de postea fuerit ex quocunque privilegio alia Monasterium, th. sp. ad huc, aut quibuscunque loci p. in concessa, eodem post hæc integre in. e. & eadem portione, qua antea soluebat, Cathedrali, seu Parochiali Ecclesie persoluantur, non obstantibus concessibus gratis &c.

Ex hac secunda limitatione colligitur illos Regulares non taceat ad solutionem quartæ, quoniam Ecclesie sunt edificatæ ab annis 40. citra, & sunt exempti per privilegia, vt censuit S. Congreg. Concilij ad d. cap. 13. Rot. in d. Licen. Fr. Archang. Caraccia d. cap. 1. fol. 10. §. nec sacri Concilij Fr. Hieron. Roderic. in conspect. quest. regul. ref. 13. num. 2. & declarat Pius V. Constit. sua incip. Etsi Medicinam 17. Kalend. Julij 1567. vt refert Caracc. loco citato, & Gutier. de iuram. confirm. p. 2. cap. 4. num. 1. Cuius Constitutionis verba, quæ hæc de regantur, sunt, quæ sequuntur: Quartam autem funeralium de qua sess. 25. cap. 13. nequaquam solvere teneantur Monasteria, quæ a 40. annis circa fundata existunt, postquam Consilium ipsum loquitur tantum de Monasteriis ante annos 40. fundatis, quia ipsam quartam solvere consueverant, & vbi solui consuevit ad rationem, & aliorum, quæ in aliquibus partibus deferri conigerit tempore, quod defunctarum corpora ad sepulturam deferuntur, autem de Missis, seu legatis, vel aliis, Fratribus ipsius, seu Monialibus relictis, aut alia quomodolibet donatis solui debet, sicque intelligi: Concilij decretum quoad quartam huiusmodi solvendam debere decernimus. P. vero non est consuetudo solvendi quartam huiusmodi, de nullo supra scriptorum solui debere declaramus. Quæ Constitutio licet loquatur simpliciter de Monasteriis edificatis à 40. annis citra Concilij confirmationem, nulla facta mentione de privilegiis, tamen ita est intelligenda, quia per Gregorium XIII. die 10. Octobris, 1586. cuius Constitutionem refert Nauar. in Manu. c. 27. in fine, fuit redacta ad terminos Concilij non autem evocata, vt in declaratione, quam refert Fr. Archang. Caraccia in fine tractatus, & in declarationibus impressis Concilij sess. 23. de reform. cap. 15. ab Episcopis, & sequitur Rot. in d. Licen. cuius particula, quæ ad rem proximam facit, ita se habet: Nec obstat Concil. Trid. sess. 25. cap. 15. de Regularibus quia, cum istud Monasterium sit fundatum post publicationem Concilij, & quatenus esset fundatum ante, cum non esset solutum solvere dictam quartam, Concilium ei non obstat, vt declarat Sanctissimus Pius V. in sua Constit. de anno 1567. quam refert Archang. Caraccia de quarta funerali, capite 1. Gutier. de iuram. confirm. part. 2. cap. 4. numero 3. Emman. Rodet. in quest. regul. tem. 1. quest. 11. art. 2. & ita resoluit Congreg. Illust. interpretum, vt refert Rodet. loco prædicto. Nec est verum, quod prædicta Constitutio Pij V. fuerit reuocata, per Gregorium XIII. vt in eius Bulla, quam refert Nauar. Man. cap. 27. in fine, quia cum dicta Bulla Pij plura contingeret, per Gregorium redacta fuit ad terminos Concilij, vt censuit Congregatio Illustris interpretum, sicut testatur Caraccia loco citato, qui etiam in fine tractatus refert ipsam declarationem, & bene aduertit Gutier. vbi supra hæc tenas Rota. Vide Lezan. in sum. quæstion. Regulari. cap. 3. num. 12. & 13.

Tertiò limita in Ecclesiis, vel Monasteriis edificatis 40. annis ante Concilij confirmationem, quæ non erant solui persolvere dictam quartam: nam tunc ad illam etiam post Concilium non teneantur, vt in d. capite 13. Cons. Fr. Archang.

De Quarta Par. seu Can. port. C. XXIV. 36 r

chang. Caraccia d. c. 1. § secundum est fol. 20. Pius V. in d. Conste. quam referunt idem Caraccia, & Fr. Emman. citatis locis.

16 Quarta limita, vt non procedat in iis personis, seu Ecclesiis, quæ præscripserunt portionem Canonica: nam, cum alibi soluantur dimidium, alibi pars tertia, alibi pars quarta, vsque ad quartam exclusiue, potest præscribi spacio decem annorum absque titulo: ad hoc autem vt præscribatur infra quartam, vel vt nihil soluantur, requiritur consuetudo 40. annorum cum titulo, aut immemorabili, Alexand. conf. 196. numero 15. *verf. de præscriptioe libro 2. Sylu. in sum. verb. Canonica portio, numero 2. & 3.* Lap. de Castellione de Canon. portione, capite 2. num. 64 & 65. Petr. de Vbald. de Canon. parochiali capite 1. num. 3. & seq. & cap. 6. num. 34. & seq. Molin. de iust. traçt. 2. disp. 215. num. 7.

17 Et quammis quartam funeralium non teneri hæredes mortuorum solvere Parocho, nec aliquod aliud existimantur Fr. Archang. Caraccia de quarta funerali capite 4. ante med. *verf. hac sit mea sententia. per cap. 12. 14. 15. xij. quæst. 2. cap. nou. sacri. & cap. cum Ecclesia, de finima, contrarium tamen videtur verius, vt tenent Cozar in cap. officij, num. 9. verf. nec obstat de reftam. sub tit. de legatorum imputar. in debuit, in noua impress. Antuerpienfi, Molin. d. disp. 215. num. 5.*

18 Sed quando Parochianus eligit sepulturam in aliena Ecclesia, & legatum æquiualens relinquere propriæ, an censetur legalis animo compensandi in quartam portionem legatorum, quæ reliquit Ecclesie extraneæ? Quæstio dubia est, in qua vna sententia tenet tale legatum imputari in quartam: ita Gregor. Lop. libro 5. verb. de mai. iur. 1. part. 1. Fr. Emman. d. quæst. 39. art. 6. vbi refert Feder. de Senis conf. 5. vbi latè, & loquiter etiam in casu, quo legatum esset minùs quartæ Canonica, Anton. Imol. Abb. in d. capite officij, Salyc. Alex. & Corn. in Auth. preterea. C. de vir. & vxor. idem tenent Ludon. Miranda d. tom. 2. q. 48. art. 11. c. mel. 2. Portel. in dub. Regularib. verb. Canonica portio, num. 7. nouissimè Hieron. Roderic in compend. quæst. Regular. refol. 18. num. 8. Altera verò tenet legatum, & portionem integrè soluentem esse Ecclesie Parochiali ab Ecclesia extraneæ, bonus text. in Clement. 2. §. verum, ibi largiri integrè tenentur, de sepultur. vbi gloss. verb. integrè interpretatur, non esse mündum Canonica portionem; iuxta cap. 1. ibi, integratim faciendam, eod. tit. lib. 6. Secundò expenditur, quod respectu Canonice portionis soluentis ab Ecclesia extraneæ, testator non est debitor, sed solummodo Ecclesia ipsa: pater ex d. capite 1. cum ergo non esset debitor ex parte testatoris, quamuis à tertio verè debitor sit, deficiente termini necessarii ad compensationem. Tertiò facit, quia, vt supponimus, testator absolute absque conditione legauit Ecclesie Parochiali, sicut in terminis huius quartæ legauerat Episcopo: ergo, sicut quando absolute legat Episcopo, potest ille, & legatum, & Canonica portionem petere, vt per text. in d. capite officij, de testament. infra resoluiamus, ita quando absolute legat Ecclesie Parochiali, poterit Ecclesia & legatum, & portionem ab Ecclesia extraneæ sibi debitam exigere absque vlla compensatione. Vltimò, de fortius verget, d. cap. requisisti verf. scitis autem, de testament. vbi, quando aliquid legatur Episcopo, & aliud capellis, Monasteriis, aut aliis

piis locis, quod legitur Episcopo etiam, est infirmum cum Canonica portione, quam habet ex legatis Ecclesiarum inferiorum: ergo similiter in proposito Parochus legatum obnecabit, & Canonica portionem absque vlla compensatione. Propter quæ hanc partem sequuntur gloss. d. verb. largiri, in d. §. verum. Card. ibi num. 20. Cozar in d. cap. officij, num. 6. aliàs num. 9. sub tit. de legatorum imputatione in debuit, in noua impress. Non obstat cap. ex his 4. de sepultur. vbi probati videtur, Parochianum debere Canonica portionem Ecclesie Parochiali, à qua Sacramenta percipit, in stipendium sui laboris, sicut respectu decimarum, quas soluit tenetur, verè debitor est ipsi Parocho, à quo spirituale pabulum recipit, cap. cum contingat, de decim. quia responderet extraneas Ecclesias, quibus Parochiani ibidem sepulturem eligentes legata reliquunt, debitrices esse Canonice portionis, non verò Parochianos ipsos: patet, si recurramus ad verba dicti §. verum, ibi, disternit Ordinum Fratres, & ibi, largiri integrè tenentur; quæ verba relata ad Monasteria, seu Ecclesias extraneas, satis demonstrant ipsasmet teneri ad solutionem huiusmodi portionis, d. cap. de his, ibi, ipsi Ecclesie, à quibus assumpsi sunt.

Cui debeat Quarta funeralium, & quæ actione peti possit?

Quarta funeralis debetur Ecclesie, in qua Parochianus consuevit audire Diuina, & recipere Sacramenta, capite cum quæ, de sepultur. in 6. Fr. Emman. quæstio Regul. tom. 1. quæstio 39. artic. 5. Rut. decis. 376. numero 1. part. 1. recitat. vbi de Ecclesia Parochiali. Et sic de iure debetur Reçtoribus Parochialium, dist. Clem. dudum, §. verum, Vgol. de officio Episcop. capite 17. numero 11. Mantio decisio 294. Causar. decis. 101. num. 1. Rot. in Mediol. quarta funeralium, 14. Martij, 1621. coram R. P. D. Merlino. vbi etiam fuit dictum ex hac sola Iuris assidentia Rota non solere, mentionem impartiri in aliis causis non iurisdictionalibus, & sic vbi nullus adesset Reçtor, debetur Vicario perpetuo, vel temporali, & etiam Sacerdoti conducto, ac habenti curam Parochianorum, cap. requisisti, de testament. cap. cum ex eo, de elect. Aloys. Ricc. in praxi part. 4. resolutio 299. num. 4.

Item debetur Ecclesie Cathedrali, vel præscriptione, vel ex eo, quòd illam sibi reseruauit, quando Parochie fuerint erectæ in signum superioritatis, Rot. d. decisio 376. numero 1. & 3. & tunc inter Clericos Ecclesie diuidetur cura non relincente penes certam personam, Aloys. Ricc. d. resoluzione 299. numero 4. Vnde stante consuetudine in cinitate, quòd ius sepeliendi peregrinos, & viatores spectet ad Ecclesiam Cathedralē, quarta funeralis non debetur Parocho, intra cuius limites viator relictus pro delicto, & habilitatus cum cautione decede, vt censuit S. Congr. Concil. in Pisaurum. 22. Iannarij, 1628.

Et si in vna Ecclesia solet Parochianus audire Diuina, in altera verò recipere Sacramenta, Canonica portio debetur ei, à qua recipit Sacramenta, cap. 1. de sepultur. Fr. Emman. d. quæst. 39. art. 5. Syluest. in sum. verb. Canonica portio, num. 11. Sed si vtrique habet ius funèrandi, credit Greg.

Lop. l. in glos. las Sacramentos. p. 1. §. p. 1. quod sit locus praesentationi, per e. duobus de rescriptis. in 6.

- 15 At in dubio, quando non constat ex consuetudine, vel alia ratione cui debeatur, Episcopone, an Parochio praefertur Parochus, quia habet magis specialem curam, quam Episcopus, qui habet generalem, & quia Parochus debetur quarta ex causa onerosa, d. cap. 1. de sepult. Petr. de Vbaldis, de quarta Canonica, 2. p. cap. 8. n. 1. 4. in fine, & vel 2. alienum, Abb. in cap. ceteris, n. 1. 1. de sepult. Episcopo vero, ex causa lucrativa, Vbald. ubi supra, n. 1. 4. & potior est conditio praetendens ex causa onerosa, ad tex. in l. Sanctissimus. C. de iure delicti. Ro. in Neritonen quarta funeralis, 9. Junij 1608. coram bona mem. Patriarcha Mantuano.

- 16 Amplia primò principalem conclusionem, vt procedat, etiam si quis propter bellum, aut pestem, in villam, seu alium locum se contulerit, & ibi diem suum obierit, quia, nihilominus quarta funeralis debetur Parochiae, vbi habebat domicilium, si discessit animo sedetendi, vel animi gratia. Ita Fr. Emmanuel. quest. Reg. tom. 3. q. 46. art. 3. Miranda d. tom. 2. q. 48. art. 9. concl. 1. Villalob. in sum. p. 1. tra. 3. 1. diff. 7. n. 3. Fr. Hier. Roder. in comp. quest. Regul. ref. 18. n. 1. 2. per Ioan. Andr. in e. si quis, de sepult. in 6. & Abb. in e. de his, ex l. in Decretal. vbi quatuor casus considerat.

- 17 Amplia secundò, vt procedat, etiam si quis agrotus in vna Parochia, ad aliam deferri se fecerit: quia nihilominus primæ Ecclesiae sua portio debetur, Syluest. in sum. verb. Canonica portio, n. 15.

- 18 Amplia tertio, etiam si quis in ægritudine constitutus se cum bonis suis ad Religionem in alia Ecclesia transulerit: quia nihilominus si ex eadem infirmitate decederit, Canonica portio Ecclesiae Parochiali debetur; secus autem, si sanus bona sua Monasterio, aut alteri Ecclesiae dederit: casus est in cap. de his, de sepult. Fr. Ludon. Miranda, in mon. Prales tom. 2. quest. 48. art. 9. concl. 3. refert, & sequitur Fr. Hieron. Roder. in comp. quest. Regul. ref. 18. n. 1. 5. Vnde Tirac. de retrad. lig. 2. §. 1. glof. 8. n. 2. 3. colligit Canoniam portionem non deberi Ecclesiae, cuius Parochianus Religionem ingreditur, & pendente anno professionis obiit, nisi ingressus esset animo excedendi, vt obferunt Lal. Zech. de Republ. eccl. c. 28. de Parochia, n. 18. fallent. 3.

- 19 Amplia quarto, vt procedat, etiam si quis Ecclesia vna dimissa, vbi Maiores sui sepulturam elegerant, licet sua Parochialis non esset, alibi sepulturam elegerit: quia etiam tunc non Ecclesiae dimissae, seu Parochiali debebitur Canonica portio, vt habetur in cap. 2. de sepult. libr. 6. Ludon. Miranda, dist. tom. 2. quest. 48. art. 9. concl. 4. quia electa sepultura apud Ecclesiam, vbi defuncti Maiores solent ab antiquo sepeliri, quarta funeralis ei non debetur, sed Ecclesiae, in qua confuevit audire Divina, & recipere Sacramenta, Azor. d. 1. §. 4. 8. Villal. in sum. p. 1. tra. 3. 1. diff. 7. n. 3.

- Limita, si eo tempore, quo defunctus est in alia Ecclesia sepultus, Parochialis Ecclesiae erat interdita: quia, cum nullus possit in ea sepeliri, ius erat aliis Ecclesiis sepeliendi, ac consequenter ea relictâ integrè percipiendi, quæ occasione illius sepulture obtinuerunt. Ita Gemin. in cap. 1. de sepult. libr. 6. Fr. Lud. Miran. d. tom. 2. q. 48. a. 10. concl. 10. Sylva. d. verb. Canonica portio, n. 8. §. septimus, vbi loquitur, quando Ecclesia culpa Parochi est iuste

dicta, non defuncti Parochiani, quod etiam tradunt Fr. Emmanuel d. tom. 1. q. 3. g. 9. 3. Azor. d. p. 2. l. 9. c. 1. §. 4. 4. casu 3. & 6. Miranda d. 48. a. 10. Portel. in addit. ad dubia Regul. verb. Canonica portio, n. 3. Hier. Roder. d. ref. 18. n. 4.

Quòd si talis defunctus antea elegerat sepulturam in alia Ecclesia, priuilegium Parochialis est interdita, non videtur interdictionem sequens tollere quartam Parochialem, quæ antea debetur cæperat, & idem respondendum videtur in aliis casibus, quibus non deferretur defunctus ad Parochialem Ecclesiam, si antea alibi elegerat sepeliri, quam dictus casus eueniret; imò est nullam antea elegerit sepulturam, sed erat ad Parochiam deferendus, alibi tamen circa culpam Parochi sepeliatur, non debet quartam suam amittere; quam tamen, perderet, si culpa sua, vel negligentia, defunctus ad aliam Ecclesiam se delatus: est enim ratio attendenda, ob quam huiusmodi portio est instituta: non enim pro sepultura tantummodo est instituta, sed pro onere etiam, quod ipsis Curatis incumbit subsidii suis ea, quæ ad salutem perueniunt, ministrandi, ne debitis, & necessariis beneficiis defraudentur. dist. c. 1. cap. de his, de sepult. cum operarii mercedis exhibitio debeatur, vt dicitur in d. Clem. dudum, vers. vnum.

Vnde Parochus quartam funeralium potest petere tanquam debitum, & mercedem laboris, quasi actione locati, Feder. de Senis, conf. 3. n. 10. 9. vel conditione ex Canone, vel actione ex testamento, Petr. de Vbaldis de Canonica Parochiali, c. 3. n. 2. vbi lazè, Lapide Castellione de Canon. portione, n. 56.

Renunciatio Canonice portiois in damnum Ecclesie Cathedralis, vel Parochialis facta, nullus est valor, nisi fiat cum protestatione, quòd per hoc non fiat praesudicium iuri Ecclesie: compositiones tamen, & pacta super iuribus parochialibus facta inter Praelatos Conuentuales, & Parochos, sunt valida, etiam si celebrata sint absque licentia Superiorum, Provincialium, scilicet, vel Generalium, damnum sunt licita, & honesta, & sunt cum consensu Conuentus, non irritantur per sequens Capitulum generale, vel Provinciale, ex decreto Leonis X. in Concilio Lateranensi. Imò, etiam si dictæ compositiones, seu Conuentiones sint repugnantes, dista Clem. dudum. §. ceterum, quia ibi tantum reuocantur factæ ante illam, non verò faciendæ de nouo, vbi Fr. Emmanuel quest. regul. tom. 1. quest. 39. art. 8. & tom. 3. 46. art. 4. Azor. dist. part. 2. lib. 9. cap. 12. quest. 4. Syluest. dist. verb. Canonica portio, quest. 2. Fr. Ludon. Miranda ubi supra, art. 12. licet ibi contendat in dista Clem. etiam reuocari conuentiones futuras, & non tantum præteritas: sed Leo X. fuit post illam, & potuit ius commune reuocare, vt bene notat Portel. verb. Canonica portio, n. 9. & 10. Ita Fr. Hieron. Roder. in compend. quest. Regul. ref. 18. n. 9.

Neque per vnum, aut binos actus contrarios censendi sunt Religiosi renunciare iuri questionato de non soluendo quartam, nisi talis solutio facta sit per spatium annorum, iuxta dispositionem Iuris, in cap. accedentibus, & in cap. si de terra, de privileg. quia privilegium ad non faciendum non perditur vno, aut bino actum, capit. cum accessissent, vbi gloss. de eo. §. n. imò, etiam si per dictum spatium annorum soluta sit quarta, adhuc præscribere non tepet, quia contra bona & iura

De Quarta Par. seu Can. port. C. XXIV. 363

& iura Regularium, omnium centenaria cunctis per-
scriptio ad iustitiam Ecclesiarum Romanarum, ex quodam sin-
gulari privilegio Eugenij IV. Vide Miranda d. q. 78
art. 13. Portel ubi supra, n. 8.

De quibus solui debeat Quarta Parochialis.

36 Quarta funeralis, seu Canonica portio debe-
tur de omnibus, quæ obveniunt ratione fune-
ris, scilicet in die fune-
ris, Fr. Emman. *quæst. regul.*
tom. 1. q. 39. art. 2. in princ. Couai. *in cap. ult. num. 7.*
de testam. vbi post Abb. air moribus receptum
esse, ut Ecclesiarum parochialis quarta portio à Mo-
nachis solvatur, ex his tantum, quæ offeruntur
tempore, quo funus, seu exequia defuncti cele-
brantur, Molin. *de iust. iust. 2. disp. 215. num. 4.* vbi
quod debetur de omnibus oblationibus, & com-
modis fune-
ris, Sylach. *in sum. verb. Canonica por-
tio, num. 7. & 15. vers. ubi* quod hoc procedit de
consuetudine, Pet. de Vbaldis *de Canon. paro-
chiali, cap. 4. num. 10.* Et Pius V. in *sua Cruxis* incip. *Es-
t Mendicantium*, declaravit huiusmodi quartam
debere solui de his, quæ offeruntur in die fune-
ris ex Concil. Teld. quod ita interpretatur, se-
quitur hanc declarationem Fr. Emman. *d. art. 2. in
fine*, Archang. Caracc. *de quarta funerali, q. 3. vers.
superius*, fol. 45. Gutier. *de iuram. confirmat. p. 2. c. 4.*
num. 3. Ioan. de la Cruz *de statu Relig. par. 2. cap. 9.*
dub. 5. vers. vers. conclusio, & Benedictus XI. inter
Constitutiones Predicatorum pag. 72. sic ait: *no-
stra verò intelligatur hoc casu, quæ cum funere defu-
nctorum, & idem declarasse Sixtum dicit Molin. iusta
disp. 215. n. 9.*

37 Functalia igitur dicuntur, quæ ratione sepul-
turæ obveniunt, cap. cum liberum, cap. postea, de se-
pulture. Albetici in *l. sermo alienus*, 116. §. interpret. num. 13.
ff. de legat. 2. Aloy. Ricc. *in praxi verum fore Eccle-
sias* 670. num. 1. aliis refel. 571. num. 4. in 2. diu. &
p. 4. refel. 300. Et quæcumque occasione funetum
ad Ecclesiam perueniunt, Federic. de Senis *conf.*
6. num. 2. in princip. vbi subdit, quod mortuaria,
seu funeralia dicuntur, quæ occasione fune-
ris deocurrunt, etiam præter voluntatem mortuentis.
Item & ea, quæ cum funere portantur, gloss.
verb. funeralibus, in diu. Clem. dudum, vbi Zabarel.
vers. verum, numer. 4. Azot. *instit. iust. par. 2. c. 6.*
cap. 1. q. 13. *verb. funeralia*, Vbald. *Ad alt. cap. 4. num.*
16. Rub. conf. 23. num. 5. Betrach. *in Repertor. verb.*
quarta parochialis. Enniquæ *conf. 86. au. 9.* Portel *in
dub. rigul. verb. Canonica portio, n. 5.* Hieron. Rodet.
in compen. quæst. Regul. refel. 18. n. 3. Roi. in *Elneu.*
in iuram. Parochialis 6. Iunij 1631. *seram Reuer. D.*
Quæpi, nunc Episcopo Pampilonen. Apud Al-
phonf. de Leone *d. q. 5. feli. 8. num. 122.* Siue, ante-
quam corpus sit in terra conditum, siue post, &
vsque ad trigessimam diem, & quandiu sit memo-
ria de funete, Caldetin. *conf. 4. de sepult.* vbi in casu,
quod propter pestem non potuit dari obitus fo-
lenniter tumulus, Ioan. Franc. Leo in *thesauro fore
ecclesie* p. 2. c. 14. n. 12. Aloy. Ricc. *d. refel. 571.* vbi in
casu, quo exequia post diem fune-
ris faciuntur fa-
cile cum maxima pompa, Syl. *in sum. verb. Cano-
nica portio, num. 15. vers. vers. ubi* Zabarel. *in d. Clem.*
dudum, §. verum, vers. vers. quæpi, ubi refert opinio-
nem aliquorum, cum, cum funus dicatur à funibus
quibus mortui ligari consueverant, & postquam
mortuus tenet est conditus, funes amplius locum
non habent, parare funeralia non dici, nisi
quandiu corpus est in funibus extra tectam. Sed,

Aug. Barthofe de iur. Ecclesie II

inquit, *desipio, qui sic sapio, nec insipientem est in hoc
scientia Grammaticorum* 36. *aff. c. si quis.* Die ergo
melius, quod sine ame corpus reconditum terra, sine
pasta, obituaria occasione fune-
ris, dicuntur funeralia
& debetur Canonica. Quicquid dicam Couai. *etc.*
de testam. n. 6. Fr. Emman. *d. sem. 1. q. 39. a. 2. in fine*,
Ioan. de la Cruz *de statu Relig. p. 2. c. 9. dub. 5.* Got-
tier. *de iuram. confirm. p. 2. c. 4. n. 3.* Caraccia *de quærta
funera. 1.* Molin. *d. disp. 215. n. 9.* vbi, quod hoc
coactum est Mendicantibus per privilegium, &
ita consuetudine servatur.

Ex his forsitan patet refulatio ad questionem
præteritis temporibus venerilam, verum si Pa-
rocho in die fune-
ris data sit sola caedolam, & fa-
cum quarta; & deinde sequenti die solenniori
pompa, magno, scilicet, adhibito Religiosorum,
Confraternitatum, & Presbyterorum numero in
alta Ecclesia, vbi mortuus sepulchre mandatus
fuerat hesternæ die, pro eius anima solennis Mis-
sa canetur cum distributione candelarum, & in-
structionum io maiori quantitate diei præcedentis,
debeat ex his quoque Parocho quarta? In qua
controversia Sacra Congregatio, negotiis Episcopo-
rum, & Regularium præposita semel, & iterum par-
tibus hinc inde auditis die 3. Augusti 1621. ne-
mine discrepante, censuit deberi quartam Parocho
ex funeralibus secundo loco factis, cuius meminit
Alphonf. de Leone *de officio Capellani p. 1. q. 5. feli.*
8. m. 120.

Non loquimur de candelis, quas Fratres, & alij
Presbyteri in huiusmodi funeralibus præ manibus
portare solent, has enim deferentes sibi quærun-
t, nec alia portio de eis debetur, ut declarat Ben-
dictus XI. vbi supra, ubi, de candelis autem, quas
Fratres portant, portiones petantur, tradunt Iul. Laur.
ver. Incubitat. tit. 2. c. 3. sub n. 78. Alphonf. de Leone
de officio Capellani q. 5. feli. 8. m. 119. Hier. à Sorbo in
compendio privileg. verb. Canonica portio, pag. 103.
Pialet in *praxi Episc. p. 2. c. 1. de visitat. Regular. §.*
funeralibus etiam, pag. 190. Fr. Emman. *d. q. 39. art.*
2. Fr. Archang. Caraccia *de quarta fune-
ris, c. 3.* Quic-
quid tenetur gloss. *verb. funeralibus, in fine* in d. Clem.
dudum. Caldet. *conf. 4. de sepult.* & Federic. de Senis
conf. 4. n. 8.

Item Sacra Congr. Cardinalium negotiis Episcopo-
rum, & Regularium præposita sub die 5. Martij,
1616. à Parochis monij S. Petri Anglerum Erma-
na diacepsi consulta, Eminentiſſim. Lamellini refe-
rente, respondit, interſtitionem, seu ceterorum Cen-
fraternitatum secularium funera associantium quartam
funeralium eidem Parochis minime deberi. Et
idem de interſtitionis, quæ portantur à locis piis
ad associandum prosperos personas ad sepulturam,
declaravit eadem S. Congr. 29. Novembris
1588.

Debetur quoque quarta funeralis de caede-
lis, seu cereis accensis, quæ circa Crucem, & Can-
dæm deferuntur, Pet. de Vbaldis *de Canon. Pa-
rach. cap. 4. num. 10.* Fr. Archang. Caraccia *de quærta
funerali, cap. 3. vers. præfata etiam.* Et de can-
delis oblaris Federic. de Senis *d. conf. 4. numero 8.* Et
huc de re sciendum est, quod die 21. Martij,
1629. S. D. N. Urbanus VIII. approbavit decretum
Congregationis R. R. DD. Praefectorum Urbis, habita-
ceram Eminentiſſimæ Vrbis Vicariae, in qua ad effe-
ctum remouendi diſſenſiones, & ad evitanda scan-
dala, ac alij iusti de causis, resolutum fuit,
& declaratum, tam interſtitionia, cetera, & cande-
las, quæ per viam deferuntur, quam etiam omnia ea,
quæ circa cadauera, antequam terra tradantur, in

H h 2

quibus

quibuscunque primariis Ecclesiis dividenda fore, & esse pro aequali portione inter ipsos Parochos, & ministros aliarum Ecclesiarum, quoruocunque etiam Regularium, & Nationalium, seu alius privilegiatarum. Ac propterea quando huiusmodi interstitia, seu cerui, & candelas in profatis Ecclesiis pro celebrandis divinis Officiis praesens corpore accedunt, sicut Officio extinguenda, & cuiquam medietatem assignandam esse.

- 43 Item debetur quarta de illis, quae dantur pro Missis dicendis, glossa, verb. *funeralibus*, in d. Clem. dudum, §. verum. Bald. in repetit. cap. si pater de testament. lib. 6. in 6. g. Alexand. consil. 196. num. 5. & 16. vers. nec exonerarentur in fine. 2. Sylvest. in Sum. verb. Canonica portio, num. 6. vbi quod de legato factio Restitutor Ecclesiae, in qua quis eligit sepulturam, pro Missis dicendis debetur quarta, Vbald. de Causa portione, cap. 4. num. 5. & cap. 7. vers. quod si testator. Ego ipse de officio, & potest. Episcopi. part. 3. allegat. 86. num. 20. cum sequ. Iul. Laur. var. lucub. tom. 1. tit. 2. cap. 7. de prescripto & recentis funerandis more num. 18. me curato Alphons. de Leone de officio. Capellani 9. 4. §. 8. num. 115. Quicquid dicat F. Emman. d. g. 39. nu. 2. in fine, nisi eius opinionem procedere dicamus de consuetudine, vel propter privilegia.

- 44 Item debetur de armis, libris, banderis, culcitra, seu pallio, quae in festo discurrunt Petri, de Vbaldis, d. c. 4. n. 10. Oldrad. consil. 211. num. 7. vbi de rebus, pannis feticis, seu aureis vestibus, puta stamine, vel culcio, per cap. cum inter nos, de verbor. significat. & cap. in nostra, de sepulchris. vbi speciale dicitur in Hospitalitatis, in equis, &c. ergo in contrarium est ius commune. Contrarium tenet Caracciola de quarta funerali, cap. 2. vers. adiuncti in d. n. c. 1. quod citando procedere de consuetudine, & declarat Pius V. in d. sua Constitut. incipit. Et si mendacium, quam sequitur Fr. Emman. d. tom. 1. g. 49. art. 2. Fallit in equis, & armis, quae relinquuntur in subsidium Tertii fundat. Molin. durall. d. disp. 215. n. 8. per c. in nostra de sepulchris.

- 45 Primò, limita principale resolutionem in illis, quae offeruntur in funere alicuius, qui de facto contra voluntatem Fratrum in eorum Ecclesiis, v. g. tempore intendit sepeliri. Albet. in l. sermo alieno, 116. §. interpretatur, 2. §. de legat. 1. Fed. de Senis consil. 139. Gem. in c. 1. de sepulchris lib. 6. Fr. Emman. tom. 1. g. 39. art. 3. quia non debetur quarta in causa prohibito. cap. ex parte, cap. liberum, cap. in nostra, de sepulchris. Sylvest. d. verb. Canonica portio, n. 8. §. 7. vbi quod tenetur corpus, & omnia, quae habuit, restituit; Fr. Emman. d. tom. 1. g. 39. n. 3. vbi restringit in illis Religionibus, sive Ecclesiis, quae habent privilegia, vel tempore intendit possint in eorum Ecclesiis aliquos sepelire.

- 46 Secundò limita in illis, quae offeruntur in funere alicuius Novitii mortui in Religione, Anchar. & Franch. in cap. nullus, de tempore ordin. in 6. Sylvest. d. verb. Canonica portio, n. 8. §. quartus. Fr. Emman. d. tom. 1. g. 39. art. 4. vbi extendit limitationem, etiam si mortuus fuerit in domo parentum, ad quam se contulerat, vt curaretur, de quo etiam Villalob. in sum. p. 2. trall. §. 1. differt. 7. n. 10. Fr. London. Miranda d. tom. 2. p. 4. art. 9. concl. 1. Azor. d. p. 2. l. 9. c. 13. g. 4. vers. quod si in Monasterium, casu 3. Hiet. Rod. de compend. 99. Regul. resel. t. 8. m. 5. Restrigitur etiam in limitatio multis modis; & primò, vbi quis morbo iam affectus ingressus est in Religionem, & ibi Novitius ob illum morbum mortuus est;

quis tunc quarta debetur, Sylvest. d. verb. Canonica portio, n. 8. vers. quartus. Molin. d. disp. 215. n. 4. Secundò, restringitur in eo, qui perit cum habito Fratrum sepelitur, Sylvest. d. verb. quartus. Tertio restringitur in Novitio, qui non habuit propofitum mutandi vitam, Petri de Vbaldis, de Canon. Paroch. c. 6. n. 24. Sylvest. d. n. 8. vers. quartus. Quarto restringitur in his Confessoribus, qui ingrediuntur in loca religiosa, retentis bonis suis: quia etiam de legatis factis per ipsos debetur Canonica portio. Sylvest. d. verb. Canonica portio, n. 12.

Tertio, limita in legatis factis Ecclesiis, vel locis piis, pro fabricis, ornamentis, cereis, luminariis, annuario post sextum diem, & aliis ad cultum divinum perpetuum. Molin. d. disp. 215. num. 8. Quicquid teneat Paul. de Eleazar. in Clem. dudum, §. verum, de sepulchris. Alex. consil. 196. n. 3. lib. 2. Sylvest. d. verb. Canonica portio, n. 15. §. secunda, cum sequ. vbi quod debetur de relicto pro construenda Capella, Petri de Vbaldis, de Canon. Paroch. c. 4. n. 22. Cald. consil. fin. de sepulchris. vbi de relicto pro planeta.

Canonica portio debet solui de rebus quomodolibet donatis, seu relicto, d. Clem. dudum, §. verum, & ibi glossa, de sepulchris. siue sit donatum vni ex Regularibus, siue toti Monasterio, d. Clem. dudum, vbi glossa, verb. indistincte, Feder. de Senis consil. 4. n. 4. latè Genin. consil. 46. vbi etiam si fuerit donatum vni Fratrum, & consanguineis, Sylvest. d. verb. Canonica portio, n. 15. §. sexta, Petri de Vbaldis d. c. 4. Vr de donatis causa mortis loquitur, d. Clem. dudum, in §. verum, Sylvest. d. verb. Canonica portio, num. 8. in fine, Petri de Vbaldis, d. c. 4. n. 29. etiam si donatio causa mortis, vel legatum factum in instituta sit solum in vita, glossa, verb. datis, in d. Clem. dudum. Sed contrarium tenent propter privilegia, vel consuetudinem, Fr. Emman. d. g. 39. art. 2. vbi refert declarationem Pij V. Molin. d. disp. 215. n. 4. vbi ait hoc non procedere, si fiat in fraudem, per Abb. in c. de his, de sepulchris. Et quod non debetur de vestibus datis pauperibus, tenet Fr. Archangel. Caraccia d. quarta funer. cap. 3. vers. in super, cum funere. Ioan. à Cruce de statu Relig. p. 1. c. 9. dub. 3. Nec de frumento in illis regionibus, in quibus datur, Caraccia vbi supra, vers. de frumento vero. Non procedit supradicta resolutio in donatis in vita, & in funerate, Oldrad. consil. 215. n. 13. Petri de Vbaldis, d. c. 4. n. 21.

Quarta funeralis debetur de omnibus illis, quae iure institutionis relinquuntur Monasteriis, siue aliis locis piis, Molin. d. disp. 215. num. 4. per Abb. in cap. 1. num. 7. de sepulchris. Sylvest. d. verb. Canonica portio, numero 10. Alexand. consil. 199. num. 6. lib. 2. Item debetur de relicto pro anima Alexand. d. c. 1. consil. 196. numero 7. Non tamen debetur de illis, quae testator in pios usus iussit distribuere, in vasis, luminaria, & ornamenta Ecclesiae, Couar. in cap. ult. numero 8. de testam. quia ab ipso testatore censetur facta haec distributio, l. vnum ex familia, 8. c. ff. de legat. 1. vbi Dyn. Barr. & Doctores, Fr. Archangel. Caraccia, d. c. 4. vers. quare non videtur. Declaratur tamen haec resolutio, vt non procedat, quando aliquis Regularis electus est executor, & distribuatur aliquam summam pro suo arbitrio, & ipse in Fratres distribuere, quibus nihil erat relicto, glossa, verb. oblationibus, & verb. indistincte in d. Clem. dudum, Sylvest. d. verb. Canonica portio numero 15. vers. secunda, vbi loquitur etiam, quando Fratres nihil est relicto, sed mandatur executoribus, vt deat, & promittant aliquid Fratres.

Fratribus. An quarta debeatur de illo, quod relinquatur vni ex Regularibus? Vide Fedetie. de Semin. conf. 4. Caldein. conf. 7. de sepul. Albert. in l. sermo alieno 126. §. incipit, n. 10. ff. de legat. 1. n. 12. & 13. Petr. de Vbaldis d. cap. 4.

- Debetur etiam quarta funeralis de omnibus legatis factis Ecclesie in qua quis elegit sepulturam, cap. 1. & 2. de sepul. Oldrad. conf. 224. num. 18. Sylvest. d. verb. Canonica portio, in fine, Comar. in c. vlt. num. 2. de testam. l. 1. Euman. tom. 1. q. 39. ar. 2. 2. princip. Molin. d. disp. 1. §. 4. vbi quod quarta debetur de omnibus, quae relinquuntur in viuentis voluntate, etiam si legata facta sint Praedicatoribus, aut Mendicantibus, Albert. in d. l. sermo alieno §. incipit nam. 10. ff. de legat. 1. Com. in c. vlt. num. 8. de testam. per d. Clem. dudum. Quae tamen procedunt, si legatum relinquatur ratione loci non autem ratione personae, neque in fructibus, Sylvest. d. verb. Canonica portio §. 1. m. 7. Oldrad. conf. 225. m. 16. qui tamen iudicatur de dicit quartam debeti.

- Id limitatur aliquibus modis, & primo, ut non procedat in legatis factis Monasterio, quod sit exemptum per privilegium, Sylvest. d. verb. Canonica portio, num. 8. Fr. Eman. quest. Regal. tom. 3. q. 46. ar. 1. & tom. 1. quest. 39. ar. vlt. Ioan. de la Cruz de fiam Relig. p. 2. quest. 5. dub. 5. Archangel. Caraccia de quarta funerali, cap. 2. Secundo, ut non procedat in legatis factis Ecclesie, in qua testator sepelitur, Albert. dist. n. 10. Oldrad. conf. 225. num. 1. Sylvest. d. verb. Canonica portio, num. 8. §. sextus, per glot. in c. 1. de sepulch. quod non procedat, si legatum factum est Ecclesie, ad hoc vt constituat Capellam in Ecclesia, in qua est sepulchrum. Alex. conf. 96. num. 5. libro 2. Zabarel. in d. Clem. dudum, §. verum, questione 16. vel si est factum in fraudem Ecclesie Patrichialis Tituli, vt non procedat in legatis factis Ecclesie, vel locis pijs pro ornamentis, cereis luminariis annuatio post festum diem, Old. d. conf. 225. num. 20. Molin. dist. disp. 1. §. 8. Quarto, vt non procedat in legatis relictis Ecclesie pro fabrica: quia ex tali legato non detrahatur quarta, Com. in cap. vlt. num. 5. de testam. quod verum est, si Ecclesia tunc indiget reparatione, sed si non indiget, Com. vbi supra.

- 7 Primitia quantitas non est determinata in iure, ideo consuetudini standum est.
8 Primitia debent solui illi Parochia, in qua praedia existunt, si consuetudo non sit contrarium.
9 Primitia sunt omni praediale, non personale.
10 Clerici, qui terras colunt, tenentur soluere primitias.

PRIMITIA dicuntur quasi primi fructus terrae eo anno collecti quia dantur prima, vt aduertit Sylvest. in sum. verb. decima, n. 1. in fine, Azuc. insti. moral. p. 1. lib. 7. c. 17. q. 1. nonnullam F. Philip. de la Cruz Valsconcellos in tract. de decim. & primitiis, fol. 105. Sunt res, per quas initia, seu primitia frugum in recognitionem diuini beneficii, quod iucundissimos terrae tractus fulcipientes, Deo, tanquam Creatori, & datori illorum rependantur, quasi damus Domino, quod ab eo acceptimus, & ideo merito primitiam, & optimam damus horum bonorum primitiam, & optimam Auctori. De his primitiis loquitur. Exod. c. 20. ibi Decimas, & primitias non retardabis reddere, & cap. 25. Primitias frugum terrae tuae deferres in domum Domini Dei tui, & cap. 26. Primitia ab omni homine, &c. & Deuter. cap. 26. ibi: Tolle de cunctis frugibus tuis primitias, &c. 18. omnes primitias, &c. & de eis ait tex. in cap. decimas, vers. oportet autem 16. quest. 7. & Fagnus. in quinque Eccles. praecipua lib. 4. cap. 1. Trullench. in Decalog. lib. 5. c. 3. dub. 12. Machado ensu perfero Confessor. tom. 1. lib. 2. p. 4. tract. 10. decim. §. num. 1. & 2. Rota in Terraten. primitiarum 27. Iannary, 1633. coram R. P. D. Bualbella, impressa per Paul. de Rubis decif. 261. num. 2. tom. 2. diuers. lib. 6. recent. Quae non solum dabantur ab hominibus in veteri Lege, vt & populo Dei, sed etiam à Gentilibus: & Romani non gustabant vinum, aut nouas fruges, priusquam Sacerdotes primitias libassent, vt referunt Alexand. ab Alex. diu. rum genial. l. 5. c. 18. Plin. l. 18. c. 2. Et Athenienses Apollini dabant primitias crinum, cum ex ephelis excelsissent, ad exemplum Thebei, qui post suam putritiam primas comas, quas primo tototidit, Phaebo, & Alcutorio, aut Libero in primitias obulit.

Quomodo videatur primitias ex sua origine esse voluntarias, non necessarias, & sic de consilio, non de praeccepto; Deus enim illas non vult, nisi sponte oblatas, vt legitur Exodi c. 25. vbi Dominus loquens Moysi dixit: Loquere filiis Israel, ut tollant michi primitias, ab omni homine, qui offert voluntas, accipietis eas. Tamen dicendum, quod ex consuetudine non dandi primitias Deo de frugibus terrae, inducitur ingratiitudo contra Deum, qui abundanter nobis bona concedit, Rel. de decim. q. 1. n. 21. Vnde ne eius benignitatis obliui videamus, tales primitias sic de iure naturae soluere tenentur, vt beneficii benefactore debeamus, & Christiatis 11. q. 2. & vox Dei tale datorum dilexisse ostenditur, quia tua 12. q. 1. nam primitiae eiusdem iuris diuini esse videntur, cuius sunt decimae, vt patet ex c. reuertuntur, in prin. ibi, in decim. & primitiis, &c. 1691. Guicet. can. lib. 2. c. 21. n. 6. Fr. Philip. de la Cruz d. ar. fol. 105.

Vbi autem extet consuetudo illas dandi, tunc etiam debentur de praeccepto, Suar. de Relig. tom. 2. lib. 1. cap. 8. num. 16. Caltr. Palao tom. 1. tractat. 10. p. 1. n. 2. Villalob. in sum. tom. 2. tract. 13. diff. 5. n. 1. Machado d. tract. 10. decim. §. num. 4. Hieron. Carac. in opusculo de Baribus Paroch. tit. 4. c. 3. vbi cap. 4. dicit, quod quantitas non reperitur terminata in libris

CAPVT XXV.

De Primitiis.

SUMMARIUM.

- 1 Primitia dicuntur, quasi primi fructus eo anno collecti.
- 2 Primitia sunt res, per quas initia, seu primitia frugum in recognitionem diuini beneficii Deo Creatori rependantur.
- 3 Primitia non solum dabantur ab hominibus in veteri Lege, sed etiam à Gentilibus.
- 4 Primitia ex sua origine videntur esse de consilio, non de praeccepto.
- 5 Ingratiitudo contra Deum inducitur ex consuetudine non dandi illi primitias de frugibus terrae, qui abundanter nobis dona concedit.
- 6 Primitia debentur de praeccepto, vbi extat consuetudo illas dandi.

August. Barbof. de Iur. Eccles. Pars I L

H h 3 Moylis,

Mosis, sed S. Hieronymus *super Ezech.* dicit, quoddam ex Maiorum traditione inductum fuit, ut maior pars primitiarum esset quadragesima, minor sexagesima, & erat in arbitrio solventis dare maiorem vel minorem partem de fructibus terræ: de animalibus autem dabant tantum primogenituram, quamuis alij dicant, quoddam decens daretur vnum, & qui tot animalia non habebat, dabat æstimationem pro pretio, alij quoddam centesimo numero daretur vnum; sed in hoc, cum nihil sit determinatum in Iure standum est consuetudini: quod etiam aduertit Azor. *dist. cap. 27. quest. 4.* Et sic ex determinatione Ecclesiæ homines hodie obligantur ut Primitias soluant secundum patris consuetudinem, *lib. 4. tit. 19. part. 2. verb. S. Thomas pag. 219.* qui tenet quoddam licet S. Thom. 2. 2. *quest. 86. artic. ult. vel.* Primitias non esse de necessitate solvendas, nihilominus Rota eorum Achil. *decis. 307. alias 2. de decim.* incip. *in eadem*, censuit istam opinionem Iuribus non subsistere, quia licet libertas sit fortè quoad quantitatem, non autem quoad necessitatem solvendi. Dubitatum fuit in sacra Congreg. *Council in Romanen. sub 2. July 1610. an Regulares possent recipere triticum, vvas, ligna, & similia antequam Parochus reciperet suas primitias? & respondit non esse id prohibitum Regularibus, prout tenebat Lezana in sum. quest. Regular. cap. 12. numero 41. v. ad decimum.*

- 8 Solui autem Primitiæ debent illi Parochis, in qua prædia existunt, si consuetudo non sit in contrarium, ut per Rebuff. *de decim. quest. 1. à num. 6.* Azor. *d. cap. 27. quest. 7.* Locum. *Beia respons. casuum Consilient. p. 1. casu 52. vers. his prænotatis*, Trullench. *d. cap. 1. sub 12. num. 5.* Rota. *d. decis. 261. num. 3.* Fagundes *in quinque Ecclesiæ præcepta. præ. 5. lib. 4. cap. 2. num. 4.* ubi reddit rationem, quia primitiæ sunt omnis prædiale, non personale: offeruntur enim Deo pro recognitione domini naturalis, quod habet in omnes fructus terræ, & *num. 5.* post Natur. Fr. Emman. & alios subdit Clericos, qui terras colunt, teneri solvere primitias. Vnde Primitiæ de
9 Iure pene & decimæ, debentur Ecclesiæ Parochiali, & in hoc Rector fundet intentionem suam, Rota. *in alia Terracenon. Primitiarum 26. Ianuarij, 1637. coram bona mem. Piromoro*, impressa per Paul. de Rubets *decis. 192. num. 1. com. 3. divers. alias part. 7. recent.* ubi *num. 3.* quoddam primitiæ debent monasterio curam animarum habenti in proprietate, non autem Rectori actui habenti curam.

- 3 *Decima, prout in iure consistunt, sunt in spirituali, seu spiritualibus annexum dependent.*
4 *Decima pars potius, quam vigesima, vel alia quæta electa fuit à Domino: quia denarius numerus erat primæ terminus numerorum, cum ultra eum non procedatur, nisi iteretur.*
5 *Decima duplici modo considerantur, vel respectu congruæ sustentationis, vel habito respectu ad quotam.*
6 *Decima respectu congruæ sustentationis non solum humanæ, sed etiam ex iure diuino posita, & naturalis debita sunt.*
7 *Decima non habito respectu ad congruam solummodo iure humano debita sunt.*
8 *Leges tam ceremoniales, quam iudiciales, Evangelica Lege lata cessant.*
9 *Decima alia prædiales, personales appellantur; priores debentur ex fructibus prædiorum, posteriores ex fructibus hominis industria, & ministerio questus.*
10 *Decima prædiales ex Lege veteri debebantur, & percipiebantur, personales vero, licet olim possent solui, non tamen erant in obligatione.*
11 *Decima tam prædiales, quam personales, stant congruæ sustentatione, pro temporum locorum, & personarum qualitate mutationem recipere possunt.*
12 *Decima, & primitia sunt in precepto obligantes.*
13 *Oblationes regulariter in precepto esse non dicuntur.*
14 *Decima primitia, & Oblationes in quo differant breviter ostenditur.*

ATERIA decimarum passim tractatur tam à nostris, quam à Theologis quos omnes plena manu citavi in collect. ad rubr. in *Decretalis*, sed quia sunt hæc in re plenes Sacrae Rotæ decisiones & & doctrinæ non vulgares ab alijs, qui in Romana Curia non versantur, profus ignoræ & ideo illis Lectorem priuandum esse non existimavi, ac proinde pro faciliiori totius materiæ dispositione eam in §§. diuidendam duxi, & in primis ostendam quid sit decima: quomodo diuidatur? & in quo differat à primitiis, & oblationibus? Deinde ex quibus rebus perfoluatur? & in §. 1. & quibus personis soluenda? & in §. 2. à quibus personis? & in §. 3. quis sit competens Index in causa decimarum? & an; & quando summaria, & executiva, & quibus penis afficiantur illas non soluentes? & demum quid possit compositio, & transactio in decimis auctoritate Papæ, & Episcoporum facta, ut in §. 4.

Et primò sciendum decimas esse res, quæ ab Ecclesiæ ministris ratione ministerij Sacramentorum perfoluuntur, de quibus agit illud *Leuit. cap. 27. & Genes. cap. 8. in fine*, ibi *Decimas offeram tibi*, & *Numeros. cap. 18. ibi, Decimarum, &c.* & *Deuter. cap. 14. ibi, Decimam partem separabis, &c.* Definiri solet, ut sit annuum bonorum licet questuum quæta pars Deo, cuiusque ministris diuina institutione, humanis verò constitutione, distante etiam naturali ratione debita, secundum Turretrem. *in cap. reuelimini, v. 17. 16. quest. 1. Soc. de instit. lib. 9. quest. 4. artic. 6.* Couat. *lib. 1. var. cap. 17. num. 2.* Rebuff. *de decimis, quest. 4.* Mover. *in simili tractatu, cap. 2. à princip.* Vel secundum alios,

CAPVT XXVI.

De Decimis.

S Y M M A R I V M.

- 1 *Decima sunt res, quæ Ecclesiæ ministris ratione ministerij Sacramentorum perfoluuntur.*
2 *Decima definiri solet, ut sit annuum bonorum licet quæstuum quæta pars Deo, cuiusque ministris diuina institutione, humanis verò constitutione distante etiam naturali ratione debita.*

vt sit decima pars fructuum, ad quam petendam ius competit Ecclesijs Parochialibus ratione ministerij Sacramentorum. Sic fiant decimæ, prout in Iure consistunt, sunt ius spirituale, seu spiritualibus annexum dependenter, cō quod illæ dependent ab officio spirituali, nempe, ministerio Sacramentorum; prout censet S. Thom. 2. 2. q. 87. art. 3. idque procedit, siue decimæ competant in titulum, siue in proprietatem, ex Card. in *Clem. dispensationem*, q. 14. de iudic. Decima igitur pars potius quam vigesima, vel alia quous electa fuit à Domino: quia decennarius numerus erat primus terminus numerorum, cum ultra eum non procedatur, nisi iteretur, & sic aliquid perfectiōis habet, vt per S. Thom. d. q. 87. art. 1. Titag. de prescript. q. 1. gloss. 4. in princip. Petr. Burg. de mystic. numer. tit. de numero denario, Tyndar. de decim. n. 29. Rebuff. eodem tit. q. 2. n. 8.

Decimæ duplici modo considerantur, vel respectu congruæ sustentationis, vel rursus habito, respectu ad quosdam, seu partem, quæ de rebus acquisitis soluenda est. Meminerunt huius diuisionis S. Thom. 2. 2. q. 87. art. 1. in corpore, Soc. d. q. 4. art. 1. vers. prima conclusio. Conn. d. cap. 17. num. 2. nouissime Trullench. in precepta Decalogi lib. 3. cap. 1. dub. 1. num. 3. Inter utrunque modum illa est differentia, quia si decimæ priori modo considerentur, non solum ex humano, sed etiam ex Iure diuino positiuæ, & naturali debent fuisse, vt resoluunt plures relati à Cou. d. n. 2. de Iure humano probat text. secundum vnum intellectum in cap. parochianos de decim. De Iure diuino positiuæ deducitur ex illo Christi Domini, Luc. cap. 10. ibi. *Dignus est operarius mercede sua*, & ex illo D. Pauli 1. ad Corinth. capite 9. *Nemo suis stipendijs militans vnquam*, &c. De Iure naturali similiter constat, siquidem euidenter ratione naturali oportet stipendium, seu sustentationem accipere ab illis, quibus seruicium aliquod necessarium ministratur: constat autem administrationem diuini cultus & verum spiritualium maxime esse necessariam: vnde Iure naturali conuincitur aliquod stipendium, seu sustentationem esse ioluendam, vt concludit illud D. Pauli d. capite 9. ibi. *Si nos vobis spiritusalia seminamus, magnam non est, si nos carnalia vestra metamus*. Facit illud Christi Domini Luc. d. cap. 10. Et iuxta hunc sensum accipienda est communis Canonistarum sententia, qui docent decimas à Deo institutas esse, & iure diuino nunc quoque deberi, ex quorum numero sunt gloss. in cap. a vobis, & in cap. super, de decim. Tyndar. d. tract. à num. 10. Rebuff. eod. tract. quest. 1. num. 14. Paul. Fulc. de vitiis lib. 1. cap. 21. num. 40. Perez. l. 1. tit. 5 lib. 1. ordin. col. 117. Ceuall. quest. 437. Bonacof. commun. opin. lib. 1. tit. 10. num. 2. cum seqq. pag. 185. Nicol. Rulmer. decis. 2. num. 4. libro 4. Ioseph. Ludou. Pers. decis. 106. num. 33. Grilenxon. conf. 163. n. 22. Petr. Gregor. sponsum Iuris lib. 2. c. 21. Anastas. Gemmon. de sacris annuat lib. 3. cap. 19. à num. 11. Camil. Borrel. conf. 20. num. 14. cum sequentib. cent. 1. & de compromiss. q. 2. gloss. 1. num. 314. & in sum. omnium decis. 200. l. 1. tit. 19. de decim. à n. 2. Trullench. d. dub. 1. num. 4. Petegrin. decis. 143. n. 3. & 4. & ex Theologis sequuntur Andr. Hispan. in reg. decimarum, conf. decima est de Iure naturali num. 1. 5. 6. & 15. Alber. Pigh. lib. 3. hierarchia ecclesiast. cap. 7. Fagundes in quinque Ecclesiæ precepta. princ. 5. lib. 1. cap. 1. Villalob. in sum. part. 1. tract. 33. diffie. 1. num. 2. Castro Palao in opere moral. tom. 2. tract. 10. disp. vnica pundo 1. n. 4. Machado en su perfecto Confessor.

tom. 1. l. 2. part. 4. tract. 10. docum. 1. num. 7. Et eisdem Rot. in Cordanen. decim. de Lucerna, 7. February 1639. coram R. P. D. Merlino, dicit quod decimæ à Iure diuino institutæ & preceptæ sunt in subdium, & alimentum Sacerdotum, & Dei ministerium, vt Populo spiritualia ministrarent temporalibus non egeant, & sic dicuntur de sanctuario Dei, & iure cibis in domo Domini, & etiam in recognitionem dominij vniuersalis ipsius Dei.

Si verd decimæ posteriori modo considerentur, solummodo, Iure humano debent fuisse, vt patet ex text. in d. cap. Parochianos, & in cap. in quibusdam 5. ille quippe, cum multis ibidem, de decim. in quibus terminis procedit sententia Theologorum acceptatione Iure humano, & Pontificio decimas deberi; qui sunt Hugo de S. Victore lib. 1. de Sacram. part. 1. cap. 4. & 11. S. Thom. d. q. 84. art. 1. in corpore, S. Antonin. part. 2. sum. tit. 4. cap. 3. q. 5. Asten. part. 2. sum. lib. 6. tit. 35. rub. de decim. Abulen. in math. cap. 23. q. 90. Henric. in sum. lib. 7. cap. 27. § 1. & lib. 14. cap. 1. § 1. Azor. in sum. moral. part. 1. lib. 7. cap. 23. quest. 4. Monet. de decim. cap. 1. 4. num. 11. Less. de instit. lib. 2. cap. 19. dub. 1. num. 5. cum seqq. Suarez de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 1. cap. 10. & 36. Villalob. d. diffie. 1. à num. 4. Fagundes d. cap. 1. num. 3. Castro Palao d. pundo 1. num. 4. Ex nostris Canonistis Cou. lib. 1. var. cap. 17. num. 1. & 3. Nauaz. in Mon. cap. 21. num. 28. & 31. & de redditib. eccl. q. 1. num. 59. num. 2. & conf. 2. n. 3. de decim. Guicet. can. lib. 2. c. 21. num. 2. & 7. Ioan. Garc. de expens. c. 9. ex num. 90. D. Barbo. in l. Titia. l. num. 35. ff. soluta matrim. Valenzuel. conf. 114. tom. 2. Brito in cap. 2. de locato part. 2. à num. 30. Mench. illustr. cap. 89. num. 1. in fine, Ceuall. commun. contra commun. quest. 437. Trullench. d. l. 3. cap. 3. dub. 1. num. 7. Azcuad. ad l. 1. num. 4. & 5. tit. 7. lib. 1. vna Recop. Mar. Anton. var. libro 1. quest. 77. num. 3. in fin. Fontanel de pñis nupcialib. tom. 1. de eis. 4. gloss. 19. p. 1. num. 5. Frauc. Carale. ad leges Regiæ cap. 6. de decim. ex num. 6. Ramirez de lege Regiæ q. 31. num. 3. & 4. Castill. de tertius tom. 7. cap. 10. num. 3. & 9. D. Solozan. de Indiar. gubern. lib. 1. cap. 21. numero 45. & hoc modo decimæ, nec Iure naturali, nec diuino positiuæ obligant debent fuisse. De Iure naturali patet: quia Ius naturale, licet dicatur soluendum esse stipendium, seu dandam sustentationem, vt supra dictum est, non tamen concludit decimam partem magis, quàm tertiam, vel quartam esse soluendam. De Iure positiuæ obligante idem constat, siquidem non apparet aliquod Ius diuinum obligans, quod determinet decimam partem esse soluendam: solum enim dicitur operarium dignum esse mercede sua, in loco supra citato. Quod autem decima iubeatur dari in Lege veteri, illa quidem non obligat, siue aliquo modo decima censetur ad legem ceremonialem pertinere; siue, vt verum est re vera iudicalem legem in decima consideremus, prout considerat S. Thom. d. quest. 87. art. 1. in corpore, Soc. d. q. 87. art. 2. & Archid. in d. cap. decima, num. 3. 16. q. 1. & quod leges illæ, tam Ceremoniales, quàm iudiciales, Evangelicæ Legē lata cessant, & vim legum amiserunt, iuxta illud Pauli ad Gal. d. cap. 3. & 4. & ad Hebr. cap. 7. & 8. & ad Ephes. cap. 2. resoluunt Doctores per text. ibi in cap. vnica. de purific. post partum, tradunt in specie S. Thom. Soc. & Cou. vbi supra. Ex quibus inferunt decimam quantum est necessaria ad sustentationem Ecclesiæ, & ministeriorum, præscriptione non tolli, vt ex Couar. optime resoluit D. Barbo. ad l. competis. 6. num. 79.

C. de prescript. 30. Vtrum autem consuetudine, vel vlti longissimi temporis præscribitur & acquiritur liberatio à solutione decimarum, quæ debentur Ecclesiæ? Vide late Peregr. *tom. 1. canf. 14. n. 18. cum feqq.* vbi etiam disputatur, an idem sit dicendum vbiuis decimandi repetitur ab Ecclesiæ infusum laico.

- 9 Nonnulli Doctores decimas in triplici constituant diff. tenia: putant enim quasdam esse prædiales, seu reales, prout sunt illæ, quæ ex fructibus prædiorum colliguntur, nonnullas appellare personales, vt sunt illæ, quæ nomine personarum, puta ex lucro humana industria quæsitæ comparantur, alias denique mixtas esse arbitrantur, prout dicunt esse illas quæ ex fructibus pecorum percipiuntur, eò quod partim ratione loci in quo pascunt, partim ratione personæ, cuius industria custodiuntur, æstimant debitas esse prout in specie tradunt Hest. in *sum. l. ius tit. 5. n. 2.* Maior. in *3. sentent. dist. 37. quest. 38. in princ.* Salust. & Angel. in *sum. verb. decima. in princ. Azor. d. lib. 7. cap. 34. quest. 3.* Monet. *cap. 3. num. 9.* Fagundez *d. precepto 5. lib. 1. cap. 2. num. 1.* Fr. Philip. de la Cruz in *tract. de decimis num. 4. fol. 6. cum feqq.* Sed hæc triplex diuisio nequaquam placet, tum propter tex. in *1. pascendum ff. de usur.* tum etiam, quia vix dari possunt reales, quarum perceptio, etiam ex personæ industria non resisteret. Quare dicendum est decimas ad duas tantum species attentò Iure reduci posse, iuxta tex. & quæ ibi notant Doctores, in *exp. ad Apostolica. de decim.* & ita aliæ sunt prædiales, aliæ verò personales appellantur: priores sunt, quæ debentur ex fructibus prædiorum, posteriores verò, quæ debentur ex fructibus humana industria, & ministerio quæsitis. Inter quas species illud est discrimen: quia priores ex Legge veteri debebantur, & percipiuntur. At verò posteriores, licet olim possint solui, non tamen erant in obligatione, vt aduertit S. Thom. *d. quest. 87. art. 2. in corpore* modo tamen à Romanis Pontificibus constitutæ inueniuntur, iuxta tex. in *dist. cap. ad Apostolica.* & in *cap. pastoralis, de decim.* tradit S. Thom. vbi proxime Couar. *d. cap. 17. num. 8. vers. tertio.* Nau. *conf. 1. à num. 7. de decim.* Datur tamen in prædictis decimis quadam convenientia, quòd scilicet congrua sustentatione prædictæ decimæ pro temporum, locorum, & personarum qualitate mutationem recipere possunt, & sic ex consuetudine, privilegio vel constitutione Ecclesiæ potest maior, vel minor quantitas prædicandæ illius iudicium institui. Nam cum pro prædictis qualitatibus leges humanæ mutationes recipiant ex tex. in *canon debet, in princ. de consensu. & assensu.* & decima tam prædialis, quam personalis respectu cenæ, & determinatæ partis sit à Legge humana instituta, merito effectum est, vt stante congrua sustentatione intra illius limites circa extensionem, vel diminutionem decimæ: maior vel minor pars designari possit ex Ecclesiæ privilegio, seu constitutione, vel consuetudine legitimè præscripta, prout in specie resoluit Sot. *d. q. 4. art. 1. vers. quarta conclusio* & antea S. Thom. *d. art. 1. in corpore, in finalibus verbis.* Couar. *d. 17. num. 8.* Salust. *verb. decima. num. 10.* Quicquid contrarium teneat gloss. vlt. in *d. cap. in quibusdam. 5. ille quisque, de decim.* quam explicat Sot. in *d. art. 1. col. pen. dum in decimis prædialibus talem improbit consuetudinem ex defectu rationabilitatis, quæ quidem rationalitatem necessitudo supponenda est, vt consuetudo operetur.*

- 12 Inter oblationes, primitias, & decimas, illud

discrimen est, quòd licet decimæ, & primitiæ sint in præcepto obligantæ, prout in decimis probat text. in *c. decima, ibi, sed tardius dare, peccatum est, & ibi decima ex debito requiruntur, & qui eas dare noluerit, res alienas inuadit, 16. q. 1. S. Th. d. q. 87. art. 1.* Sot. *d. q. 4. art. 1.* in primitiis probat text. in *c. 1. vers. perites autem 16. q. 7.* tradit gloss. in *c. 1. de decim.* optimè defendit S. Thom. *a. 1. q. 86. art. 4. & Sot. vbi sup. art. 4.* nihilominus tamen Oblationes regulariter in præcepto esse non dicuntur: de ratione enim Oblationis est quòd sponte fiat iuxta illud *Exod. cap. 3. ibi, ab omni homine, qui offert vltionem, accipietur earumque spontanea oblatio dici non potest illa, quæ ex vi præcepti facta est, argum. tex. in princ. In fine de obligat.* In aliquibus tamen casibus oblatio poterit esse in præcepto, quia precedente profectione, consuetudine, seu alio actu oblationem inducente, iuxta tex. sic intelligendum in *c. qui oblationes in 1. cum feqq. 10. q. 1.* vel si Parochus non sufficientibus decimis egeat respectu congruæ sustentationis, tradit gloss. in *cap. annis Christianis de cens. dist. 1.* recepta communiter ex Cou. qui alios refert, *d. cap. 17. n. 3.* vel aliis similibus casibus, iuxta quæ intelligendus est tex. in *d. c. annis Christianis, & in cap. statimur 16. q. 1.* vt aduertit Sot. *d. q. 4. art. 1. col. 4.* de quo latè diximus *r. 24. à num. 6.* Breuior autem 14 & communis illa est distinctio, quòd decimæ sunt quæ pars frugum, & aliorum licite acquiritorum, debita ex præcepto Ecclesiæ ministris, at verò primitiæ sunt frum primæ, quæ nascuntur fruges, seu prima frugum pars; oblationes autem quicquid Deo, vel Ecclesiæ, eiusve ministris voluntariè exhibetur, regulariter loquendo. Ita Sot. *d. q. 3. art. 1. & q. 4. art. 1.* Rebuffig. *1. n. 17. cum feqq.* Tyndar. *ex n. 84.* Monet. *a. n. 10.*

§. I.

De Rebus, ex quibus decima persoluantur.

S V M M A R I V M.

- 1 Decima, tam prædialis, quam personalis, de omnibus fructibus ex prædio, vel hominis ministerio productis, ex quibus parita fuerint, de necessitate præcepti sunt solvenda.
Decimam solvunt,
- 2 Frumentum, & granum,
- 3 Palsea,
- 4 Fenum,
- 5 Fabæ, & alia legumina,
- 6 Noces, & amygdalæ, & castanæ,
- 7 Oliva,
- 8 Folia mororum,
- 9 Saccharum,
- 10 Piscis,
- 11 Apes, seu fructus earum,
- 12 Lac, lana, & fœtus animalium, cum matris sunt,
- 13 Venatus, & aucupium.
- 14 Pasca,
- 15 Logna,
- 16 Fenum,
- 17 Linum, & canabæ,
- 18 Negarium, & arisficium.
- 19 Stipendia militum,
- 20 Advocatio, procuratio, merces, & salarium.

21 Furna,

- 21 *Furna,*
 22 *Lapidicina,*
 23 *Fodina metallorum,*
 24 *Atrolenda.*
 25 *Decima an ex hereditate legata, vel donatione sit solvenda ostenditur, & numerus seqq.*
 26 *Decima de fructibus illiciti acquisiti solvenda non est.*
 27 *Fructus, qui ex alio hominis, & illius ministerio personali acquiritur, in duplici sunt differentia.*
 28 *Fructus acquisiti ex causa iniusta, & iniuriola, licite tamen retenti, dupliciter considerari possunt.*
 29 *Mercetrices, & histriones tenentur de rigore intra ex proprio ministerio acquisiti decimam persolvere, & post peraltam penitentiam est ab illa accipienda.*
 30 *Decima est solvenda ab usurario, vel ab alio iniuste detinente ex fructibus prady, quod potius usuraria, vel male retenta comparatur.*
 31 *Decime prediales ex fructibus sunt solvenda absque aliqua impensarum deductione.*
 32 *Expensa in decimis predialibus quare non deducatur inspicitur, & a seq.*
 33 *Fructus aliquando accipiuntur civiliter, aliquando naturaliter.*
 34 *Fructus diversimodè accipiuntur in decimis predialibus, ac in decimis personalibus.*
 35 *Expensa in decimis personalibus quare deducatur inspicitur.*
 36 *Colonus partiarum proportionem suam in solvenda decimis non deducit expensas.*
 37 *Decima integri, & sine diminutione solvenda sunt, prout quare ex fructibus deducantur expense, tribuitur, & censetur.*
 38 *Decima, ubi debetur, integra solvi debet.*
 39 *Parochus ad excludendas fraudes potest custodire apponere, ut prohiberi facere, ne fructus ex agris offerantur, nisi soluta prius decima, vel quod ipse, aut eius nuncios sit prefatus.*
 40 *Fructus omnes Ecclesie debentur, excepto caso decimarum predialium, non aliter insolviuntur quam de aliiis expensis.*
 41 *Decima duplex de vna & eadem re, sine de eodem solvi non debet.*
 42 *Redecima est contra ius.*
 43 *Redecima potest acquiri prescriptione immemorabili, vel quadragesima cum titulo.*

DE C I M I S, tam prediales, quam personales, de omnibus fructibus ex pendo, vel hominis ministerio productis, ex quibus petite fuerint, necessitate precepti sunt solvenda, lib. 1. de decim. Andr. Hispan. in reg. decimar. vers. decima suis interrogant. Monet. de decim. c. 4. n. 1. Suarez. de Relig. tom. 1. tracl. 2. lib. 2. c. 3. §. 4. n. 1. & 4. Guilenxon. conf. 165. & n. 23. Aloyric. in praxi aurea, resol. 109. Fagund. in quoque Ecclesia precepti. prac. 1. l. 1. c. 2. n. 2. & c. 4. n. 1. Hic Carac. de iurib. paroch. tit. 5. c. 17. Tullench. in Decalog. lib. 3. c. 1. dab. 2. à prior. Probatur. Siquidem decime tam prediales, quam personales debent correspondere spiritualibus, ratione quorum administratores debentur sunt, & constat omnia spiritualia fidelibus administrari, unde necessitas dicendum est ratione omnium temporalium ex illorum fructibus deci-

mas, tam prediales, quam personales, ex necessitate precepti esse persolvendas, ut deducit S. Thom. 2. 2. q. 87. art. 1. in corpore, ex auctoritate D. Pauli 1. ad Corinth. cap. 9. Accedit, quod decime ex intentione Ecclesie sunt institutæ ad congruam sustentationem ministeriorum, ut supra dictum est, ac proinde æquissimum erat, ut non in ceteris tantum rebus, sed in omnibus, quæ vniuersique ad suæ vitæ subsidium acquirunt, contribuerentur. Dixi, ex necessitate precepti, ad significandum teneri omnes ad decimas solvendas sub precepto peccati mortalis, iuxta text. i. a. c. peruenit, & in c. frequens, de decim. iuncto text. in c. nemo t. q. 3. cō quod subtrahunt illud, quod spiritualium ministris debitum est; ex lege iustissima, prout resoluit Couar. lib. 1. c. 17. n. 4. S. Thom. 2. 2. q. 87. art. 1. ad 4. Scot. lib. 9. de iust. q. 3. art. 1. sol. 9. vers. primò ergo. Castro aduersus hereses, verb. decime, ubi conuincit contrariam opinionem Hæreticorum, qui voluerunt arguere iniustitiam in iustissimo, & sanctissimo precepto.

Ex his ergo fructibus debetur decima. Primò, ex omni frumento, & grano, & nō est, de decim. Rebuff. q. 8. n. 3. Monet. c. 4. n. 2. vbi n. 3. idem dicit in palca. Suarez. tom. 1. de relig. lib. 1. de diuino cultu, c. 3. §. 4. n. 2. Fagund. d. prac. 1. l. 1. c. 4. n. 2.

Secundo, ex vino, & c. nō est. Tertiò, de oleo, & melle. Rebuff. d. q. 8. a. 8. Monet. d. cap. 4. n. 10. Mantie. decis. 341. n. 1. vbi etiam de cicco.

Quarto, ex faba, & aliis leguminibus, cap. 3. de decim. lib. 1. de blado, & vniuersi leguminibus. Rebuff. d. tracl. q. 5. n. 4. Fagund. d. lib. 1. c. 4. n. 3. Monet. d. cap. 4. n. 4. vbi n. 11. Subdit, quod si huiusmodi legumina colligantur in pæna quantitate, ita ut solum sufficiant ad quotidianum usum, tunc ad usum Rectoris ex illis decima ita dari possit, ut hodie ex meo horto Curatus sumat, quantum sibi opus est illo die: sin autem in magna quantitate, ita ut aliis vendantur, tunc de his integra decima soluetur; & idem est dicendum de hortis olitocis, in quibus tantum herbe, ut caules, & alia olera crescant vendendi gratia: seruanda tamen est consuetudo, quod decime oleum soluantur in pecunia, & non in speciebus, ut tenuit Rot. in Pampilonen. Vicaria, 5. Iulij, 1563. coram Ciprio.

Quinto, ex nucibus, amygdalis, castaneis, & aliis fructibus arborum, cap. decima 6. q. 1. d. c. nō est, c. cum hominibus, de decim. Bertrand. conf. 247. vol. 3. Rebuff. d. q. 5. n. 5. Monet. d. c. 4. n. 5.

Sexto, ex oliuis, nisi proprietatum exiguitatem per multum temporis spatium decima soluta non fuerit, ut dictum extitit in Caste. men. decimarum 26. Martij 1618. coram Card. Praspio.

Septimò, ex foliis mororum, saltem ex consuetudine, Scraph. decis. 817.

Oktavo, ex ficcharo, Fetter conf. 195. n. 2. Rot. in Medulanen. decimarum, 8. Febr. arij 1610. coram bona mem. Card. Margaremont. impressa per Fatim. decis. 223. pars. 1. recent. Pute. decis. 80. lib. 2. in correctis, ubi habetur, quod ad effectum decimarum ficcharum dicuntur fructus naturalis, & ex re elementata proueniens potius, quam fructus industrialis: nam, licet, simpliciter loquendo, ficcharum dicatur fructus industrialis, iuxta glossam l. diuerso, ad lit. G. ff. de rei vendicac. & in cap. grauis verb. fructus, de resiss. spoliar. cum in eo magna industria hominis requiratur, prout dicunt in legibus, ut in grano, vino, & oleo, tamen quoad effectum

effectum decimarum reputatur fructus naturalis; quia, nisi preuentia Dei operaretur, vana esset omnis industria personae, vt dicit Abb. in cap. cum non fis, *ostab. 1. de decim. & in c. non est, notab. etiam s. ead. tit.*

- 10 Nonde, ex piscibus, vt suis dictum in *Placitum*, decimarum piscium, c. 1. *Incarn. t. 3. l. 68. coram Oradino*. Abulc. vero in *Mart. c. 2. §. 1. 60. vult de piscatione, quae fit in flumine publico, siue priuato, siue proprio, absque solutione pensionis, soluendas esse decimas de lucro piscationis: de piscatione vero, quae fit in ligno, vel flumine, aut alio loco, propter quum soluitur pensio, soluendam esse decimam de proventus, per cap. *peruenit*, de decim. de quo etiam Fagund. d. lib. 5. n. 4. deducenda tamen sunt expensae, & pecuniae factae in emendis, & reficiendis rebus, & cymbis ad piscationem destinatis, & in comendis haeritis, Fagund. d. *prac. §. lib. 1. c. 2. num. 10.**

- 11 Decimae de apibus, seu fructu earum, hoc est, cera, & melle, c. *nuncius, de decim. vel de pecuniis*, quam ex melle & cera habuerunt vendentes, Rebuff. d. g. 8. n. 5. Monet. d. c. 4. n. 18. vbi subdunt, solui debet, vbi apes constitunt, quod etiam ait Fag. d. c. 5. n. 13. De apum exarumibus, aluentibusve soluendam esse decimam, vt habet consuetudo, tenet Az. n. d. c. 3. §. 9.

- 12 Vnde decimae, ex lacte, lana, foetu, & aliis fructibus animalium, quorum decima soluitur illi Ecclesiae, in cuius Parochia animalia pascunt, & morantur, *glos. verb. personales, in cap. ad Apostolica 30. de decim.* Si vero in vna Parochia pascant in hyeme, & in aestate in alia, vel in vna pascant conuulso, & in alia laceant, & morantur, tunc diuidi debent decimae inter has Parochias, vt per Greg. Lop. l. 6. tit. 20. par. 1. Rebuff. d. *trall. g. 6. num. 25. cum segg. Perce ad tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 116. Menoch. conf. 398. num. 36. & num. 40. Suar. de Pace in *pract. tom. 1. §. 5. num. 8. cum segg. Suar. de Relig. tom. 1. trall. 2. lib. 1. cap. 5. num. 2. cum segg. Steph. Fagund. de septem Ecclesiae praecip. *prac. §. lib. 1. cap. 5. num. 3. cum segg. Basil. Pont. de Sacram. Matrim. lib. 5. cap. 1. §. 3. num. 23. & 24. vbi n. 25. resoluunt, quando huiusmodi oves nec pascuntur, nec morantur per villam anni patrem in terris Ecclesiae domini sui, sed in aliis, nullam partem decimarum debent Ecclesiae Parochiali domini, sed illis, vbi pascuntur & morantur, Monet. d. c. 4. num. 16. vbi num. 17. resoluunt decimam lactis debent illi Ecclesiae, vbi extrahitur, & caseorum illi, in qua fiunt, de foribus decimae non debentur statim vbi nati sunt, sed cum illi nutriti sunt, nec indigent lacte materno. Ita Ande. Hispan. in *reg. decimarum g. 1. 4. num. 5. Rebuff. d. trall. g. 6. n. 3. §. 3. Vinc. de Franchis decif. 114. Suar. d. lib. 1. cap. 37. num. 6. Fagund. d. *cap. 5. n. 1. & 14. Monet. de decim. cap. 6. num. 14. Aloy. Ricc. in practi. aurea, resol. 252. vbi rationem assignat: quia, si animalia ipsius statim natis consignarentur, esset inutilis talis decimatio, & sic medius esset illam non pascere.*****

- 13 Duodecimae de venatione, d. cap. non est. Rebuff. d. g. 8. n. 5. Monet. d. c. 4. n. 19. vbi n. 21. idem dicit de aucupio,

- 14 Decimae tertio de pascuis, hoc est, pastura iumentorum, quae locatur, vbi venditur, cap. *commisum, de decimis. Card. in Clem. num. 15. de decim. Rebuff. d. g. 8. n. 21.*

- 15 Decimae quarto de lignis, Rebuff. d. *quasi. 8. num. 26. Azot. d. *cap. 35. quasi. 9. nimirum, vt ex de-**

cem fasciculis decimas soluitur Reftori illius Pastoriae, vbi ligna creuerant, Monet. d. c. 4. n. 13.

Decimoquinto ex feno, quod in fasciculis alligatum redigitur, cap. *peruenit §. de decim. Rebuff. d. quasi. 8. n. 9. Fagund. d. *prac. §. lib. 1. c. 4. n. 4. Monet. d. c. 4. n. 6. vbi addit, quod si herba crescat solum, pro pascuis iumentorum, id tunc faciendum, quod de leguminibus, & herbis horarum supra diximus.**

Decimosexto, ex lino, & canape. Rebuff. d. g. 8. num. 8. Monet. d. cap. 4. num. 8. vbi idem dicit de croco,

Soluitur quoque decima de omni negotio, & artificio, c. decima 16. g. 1. lib. 1. de negotio, & artificio *solue decimas, Rebuff. d. g. 8. n. 19. Monet. d. c. 4. n. 24. Sed in nostra Hispania consuetudine receptum est quod ex opificio & negotiorum lucris decimae non soluantur, vt tradunt Sor. de Iustis, lib. 9. g. 4. art. 1. col. 3. Nau. in man. c. 21. n. 31. Gutierrez. canon. lib. 2. cap. 31. num. 33. Suar. de Paz in *pract. p. 1. tom. 2. c. 5. n. 3. 4. Azueid. l. 1. n. 1. 2. & l. 4. per tot. tit. 5. lib. 1. Recop. Solorzan. de Indiar. gubernat. lib. 1. cap. 21. num. 40. Azot. d. c. 35. §. 7. Vigueriam in aliquibus diocesis soluit per famuli, qui stipendium pro suo seruitio quotannis accipiunt, decimam stipendiorum soluit, Molin. de iustis, trall. 1. d. *disput. 75. Vnde pro locis vbi haec non viget consuetudo, colligimus de negotiatione soluendam esse decimam, d. cap. non est, cap. pastoralis, de decim. Rebuff. d. g. 8. num. 18. Monet. d. cap. 4. num. 25. Item de militia, seu capis in iusto bello, d. cap. non est: quin & de stipendiis, quae milites habent, Rebuff. d. g. 8. num. 1. vbi numerus segg. idem dicit de aduocatione, procuratione, mercede, salario, & de omni lucro aduentitio, & profectio: de furnis quoque decima soluitur, hoc est, de comodo illorum, siue illud io pane, siue in pecunia, siue in quouis alia te consistat, Rebuff. d. g. 8. num. 20. Monet. d. cap. 4. num. 32. Item, de lapidicinis decimae soluuntur, Azot. d. cap. 35. §. 9. non quod ex decem lapidibus deent vnus, sed ex pecunia, quam inde quis locatur Ecclesiae, vbi audit Dominus decimam soluit, Rebuff. d. g. 8. num. 32. Monet. d. cap. 4. num. 33. vbi num. 34. idem dicendum sit de argenti, & auri, aliorumque metallorum fodinis. Et denique de molendinis, vt si decem sextaria, siligines, tritici, seu aliterius grani molendini nomine quis lucruet, teneatur vnum pro decima solvere, cap. ex transmissa, de decim. quod si pecunia pro molendini portione soluatur, ex illa pecunia decima soluitur Ecclesiae, in qua situm est molendinum. Rebuff. d. g. 8. num. 6. Monet. d. cap. 4. num. 35.***

Ex quibus inferitur primo resolutio ad illam quaest. an ex hereditate, legato, vel donatione decima sit soluenda? In qua partem affirmatiuam vultur Abb. in c. 3. *pastoralis* a. n. 3. dicens contrarium ex consuetudine obseruari, & in cap. *peruenit*, num. 2. de decim. & Fagund. d. *praecip. §. lib. 1. cap. 2. d. num. 5. Pro qua sententia facit primo: quia decimae attento iure soluenda sunt de omni lucro: patet ex text. in d. cap. *pastoralis* ibi, *quasi de lucro decimas persoluedas*, &c. & non est negandum hereditatem, legatum, & donationem lucrum continere, & a talis lucratuius provenire. Facit insuper, quod res hereditarie, legatae, vel donatae sunt bona mobilia, vel immobilia, prout in institutione, legato, vel donatione reperitur: hereditas enim nihil aliud est, quam successio in vniuersum ius defuncti, ex text. in l. *hereditas*, 142,*

nu. ff. de regul. iur. : & tamen constat, de omnibus bonis acquisitis decimam esse persolvendam, ut expressè text. in *dist. cap. non est, ibi, de omnibus bonis decime sum ministris*, &c. Facit denique, quia decime solvuntur in recognitionem vniuersalis dominij, iuxta text. in *cap. sua nobis, 16. vers. cum enim, de decim.* & in honorem Dei, qui dignatus est totum dare, iuxta text. in *capit. decima, 16. quæstio- ne 1.* quæ quidem recognitio, & honor verificatur in soluenda decima de hereditate, legato, vel donatione.

16 Contrarium tamen sententiam tenuerunt Innoc. in *dist. capit. non est numero 2.* Syluest. in *sum. verb. decimas, numero 12.* Rebuff. *dist. quæst. 8. numero 3.* Monet. *dist. cap. 4. numero 37.* Pro qua facit primo : quia decime solummodo solvuntur ex fructibus à terra, vel ab hominis ministerio productis, ut suprà notauimus, & videmus res hereditarias, legatas, vel donatas, non esse fructus ex terra, vel hominis ministerio productos, sed ex alterius hominis voluntate dependere : unde videtur dicendum, quòd de illis decime non debentur. Facit secundò : quia in Lege veteri Dominus dedit ipsas terras, & possessiones ; & tamen constat, non ex ipsis, sed ex ipsarum fructibus sibi dare decimas iussisse, iuxta illud *Numer. cap. 18.* ac proinde cum Romani Pontifices circa decimas constitutas imitarentur Legem veterem, necessariò videtur dicendum voluisse, vt magis de ipsarum rerum (quæ per illos titulos transferuntur) fructibus, quàm de eisdem rebus decime soluerentur. Facit denique : quia, si de rebus hereditariis, legatis, vel donatis decime soluerentur, utique quàmuis res, præsertim immobiles omnes, ad Ecclesiam peruenirent, quod quidem non continet.

17 Gloss. igitur verb. *negotio, in dist. capit. decima 16. quæst. 1.* existant facienda esse differentiam inter hereditarium, quæ provenit ex testamento, & inter illam, quæ accipitur ab intestato, ita vt in priori casu decima debeat, minime vero in posteriori : sequitur Azor. *instit. mortal. part. 1. libro 7. cap. 35. quæst. 8.* quæ distinctio fundatur in eo, quòd in priori casu lucrum cernitur, & ita procedat prior sententia : in posteriori vero casu, debitum reperitur, iuxta text. in *l. scripto 6. solim. ff. unde liberi, quæ conciliatio placere non potest in primis, quia, licet hæres ab intestato ex voluntate expressa defuncti non succedat, l. qui liberi, 8. ff. hoc verbo, ad finem, ff. de vulgari, nihilominus tamen contra illius voluntatem succedere non dicitur, imò magis ex ipsius verosimili mente, in qua lex ipsa fundatur ad heredis successionem constituendam, ac proinde quæuis supposita lege debitum videatur, tamen censetur procedere ex voluntate defuncti, qui potens de hæreditate disponere, non disposuit : & ita dicendum est hæredem quantumcumque ab intestato lucrum recipere. Conueniunt rursus : quia illud, quod Advocato pro patrocinio, mercenario pro mercede tribuitur, debitum est, & quidem efficax, vt probat text. in *l. qui operas 38. vbi omnes ff. locati, resoluunt, Duen. reg. 66. limit. 1.* Anton. Gom. *variacion. tom. 2. capit. 4. numero 3.* ex quo lucro decima persolvenda est, vt facit gloss. *dist. verb. negotio*, & omnes suprà citati propter text. in *dist. cap. decima, ibi, de artificibus*. &c. & in stipendio militis admittit Innoc. per text. ibi, in *dist. capit. non est*. Soc. libro 9. *de instit. quæstione 4. artic. 2. col. 4.* quod quidem debitum esse nemo negabit. Unde gloss. *quæsi de lucro, in dist. capit. pastoralis*, aliam facit*

distinctionem inter hæredem filium, qui suis est & inter hæredem extraneum : ita ut priori casu decima minime sit soluenda, & posterior opinio procedat : contra vero in posteriori casu ; in quo prior opinio procedere potest ; sequitur eandem sententiam Syluest. *dist. verb. decima, numero 12.* Mouetur gloss. quia, cum filius post mortem patris respectu hereditatis illius non dicatur de nouo acquirere, sed magis dominium terrarum continuare ; iuxta text. in *l. in suis ff. de liber. & posthum.* ibi, *ut nulla videatur hereditas fuisse*, &c. & ibi, *non hereditatem percipere*, &c. decima soluens, magis ex re propria, quàm ex lucro illam soluere diceretur quod est inconueniens. Contra vero in posteriori casu, in quo, cum re vera lucrum acquiratur, decima soluenda esse putat secundum priorem opinionem. Mouetur etiam, quia respectu iure pater, & filius vna persona censentur, l. vltim. *C. de impub. & adu.* unde, cum pater ex eisdem bonis decima non debebat, *dist. 1. in suis, ibi, quia cum vno patre quodammodo domini existimantur*. Sed hæc glossæ consideratio similiter non placet, siquidem licet filius post mortem patris deatur tunc de nouo acquirere propter continuationem dominij ; non tamen negandum est, aliquo tempore de nouo acquiuisse, & tunc saltem quoad possessionem, ac subinde respectu illius acquisitionis verificentur fundamenta prioris sententiæ. Accedit, quòd licet filius de nouo non acquirat dominium eius, quod aliàs in vna patris eidem communicatur, non tamen negandum est, de nouo acquirere dominium naturale, quod mediante traditione transfertur, & sic lucrum comparare.

Quare ego resoluendum existimo, quòd si hereditas, legatum, vel donatio fiat de ipsis rebus fructiferis, simul cum fructibus, sine dubio decima persolvenda est, quòd tunc temporis censetur dari, seu relinqui cum suo onere, ut expressè probat text. in *dist. cap. pastoralis, vers. fructus autem*. Si vero fieri contingat de ipsis rebus, in quibus fructus non reperiuntur, tunc decima non debetur iuxta fundamenta posterioris sententiæ. Nec pro priori contraria refutatur text. in *dist. cap. pastoralis*, dum agit de lucro, & in *dist. capit. non est*, dum agit de bonis : siquidem reponetur ita illa esse intelligenda de lucro, & de bonis, quæ ex fructibus dicuntur reuoluitur, propter quòd fructus esse censentur, & in quibus ratio prædictæ recognitionis verificatur.

Secundò inferitur de fructibus illicitè acquisitis decima non esse soluenda. Diximus suprà soluendas esse decimas de omnibus fructibus, ex quibus fuerint petite : atqui ex fructibus illicitè acquisitis decime non petuntur. Igitur, &c. Probatur corollarium text. in *cap. ex transmissa 23. vbi gloss. verb. licitè*, Abb. *numero 3.* Innocent. & alij, *de decim.* S. Thom. 2. *quæstione 87. articulo 2. ad 2. Soc. libro 9. de instit. quæstione 4. articulo 2. col. 5.* Pro pleniori tamen huius articuli declaratione sciendum, quòd fructus, ex quibus decima solvuntur, dupliciter considerari possunt : vel enim sunt reales, qui ex aliquo predio producuntur, vel rursus sunt personales, qui per ministerium personæ acquiruntur. Inter vtiqueque modum illud est discrimen, quòd de prioribus, siue licitè, siue illicitè acquirantur, seu percipiantur, semper decima soluenda, & recipienda est. Patet, si expendamus, tales fructus ab ipsa terra, quæ de illis decimam persolvere obligata est, produci, & in illa intell. 2o
subij

subinde à quocunque possessore de illis decima
esse perfoluendam, iuxta texta text. *cap. à nobis* 14.
de *decim.* & idē sic resoluitur glof. *verb. negato*, in d.
cap. decime, vbi Tertre. num. 5. & *verb. licet*, in d.
cap. ex transmissa. Abb. in *cap. pastoralis* num. 3. &
in *cap. commissum etiam* num. 3. & in *cap. cum homi-*
nem 6. de *decim.* Tyndar. d. *trai.* num. 49. Rebou.
ord. trati. quest. 5. num. 18. Azot. *instit. moral. part. 1.*
lib. 7. cap. 35. q. 13. Monet. d. *cap. 4. num. 39.* Contra
verò in posterioribus secundum distinctionem mo-
dò referendam.

- 10 Deinde sciendum est fructus, qui ex actu homi-
nis, & illius ministerio personali acquiruntur, in
duplici esse differentia: quidam enim sunt, quo-
rum acquisitio, & retentio iniusta est, & iniuriola,
veluti factum, & aliud simile: alij verò sunt, quo-
rum acquisitio, licet respectu actus sit iniusta, retentio
tamen non est in se iniuriola, nec iniusta, prout
in meretrice, & histrione. Inter vtrumque modum
illud est discrimen, quòd de prioribus nequaquam
decima recipienda est, nec perfoluenda. Patet, si ex-
pendamus huiusmodi fructus necessariò esse veris
dominis restituendos, iuxta *reg. peccatum, de regul.*
horis, lib. 6. & circa illos dari repetitionem, & rei
tales in effectu non dici fructus ipsorum acquiten-
tium, ex *regul. non possunt. ff. de iure fisci*; ac pro-
inde decimari possunt, vt concludunt Tyndar. n. 5.
& Rebou. *proximè citatis locis*, Fagundes d. *pra-*
cept. 5. lib. 1. cap. 1. n. 14. cum seqq. Monet. d. *cap. 4.*
ex n. 42. ne alias acquirens contra dominij volunta-
tem, de eisdem fructibus disponere dicatur: non sic
dicendum in posterioribus, iuxta distinctionem mo-
dò ponendam.

- 11 Denique sciendum fructus acquisitos ex causa ini-
usta, & iniuriola, licet tamen retentos, dupliciter
considerari: vel enim acquirere non perstiter in tali
causa iniusta, tueri, seu iniuriola; vel rursus adhuc
in eadem perseverat. Inter vtrumque modum illa
est differentia, quòd in priori casu, attento iure, fru-
ctus decimari possunt, & decimæ ex illis recipiun-
tur: contra verò in posteriori casu, in quo licet de-
beantur, Ecclesia tamen decimas, attento iure, non
recipit, ne aliis recipiendo videatur acquiritum
improbiter approbare, & illorum peccatis commu-
nicare, ad quod alludere videtur illud *Deute-*
ron. capit. 23. ibi: Non offeret mercedem prostitu-
ti, &c.

- 12 Ex his colligo primò meretricem, & histrionem
teneri de rigore iuris ex proprio ministerio deci-
mam perfoluere, & post peccatum penitentiam
esse ab illis recipiendam. Constat siquidem tales ac-
quirentes, licet turpiter faciant in acquirendo, non
tamen turpiter retinent, *l. 4. §. sed quod meretrici, ff.*
de condit. ob turpem causam; ac proinde de rigore
Iuris teneri ex prædictis acquisitis decimam solvere,
& postquam penituerint, ab illis esse recipiendam,
prout in specie resoluitur glof. *verb. licet*. Innocent.
Abb. numero 3. & alij, in d. *cap. ex transmissa*,
S. Thom. 1. 2. *quest. 87. artic. 2. ad 2.* Cov. in *reg.*
peccatum, part. 2. §. 11. numero 1. cum seqq. Monet.
d. *cap. 4. num. 49.* Licet Sot. lib. 6. de *instit. quest. 4.*
art. 2. vers. ad 2. dicat talem opinionem nullibi
prædicari, nec talium decimarum, observationem
perstari.

- 13 Colligo secundò decimam esse soluendam, & re-
cipiendam ab usurario, vel alio iniuste detinente ex
fructibus prædij, quod pecunia usuraria, vel male
retenta comparatur: nam, licet usurarius pecuniam
mediante usura acquisitā restituere teneatur, quam

soluens restituere potest, vt tradit glof. in *cap. debi-*
tores, de iurcur. communi ex Coudib. 3. *var. c. 3.*
num. 7. Baptista *commun. de usuris, mon. 46.* ni-
hilominus tamen præstare illud tali pecunia com-
paratum, & ipsius fructus (dum aliunde potest) re-
stituere non teneatur ex *reg. text. in l. §. ex ea, l. 6. C.*
de rei vendicac. tradunt in specie plures, quos re-
fert, & sequitur Cov. d. *cap. 3. num. 6.* Baptista d. *l.*
loto, num. 56. Sot. lib. 6. de *instit. quest. 1. artic. 4.*
Nauar. in *man. cap. 17. num. 15.* Medina de *rebus per*
usuram acquisitis, quest. 4. Quicquid aliter intendam
Bald. in *l. 1. num. 12. C. pro facio.* Doc. in *l. certi con-*
ditio §. ult. num. 3. ff. si certum petatur. & alij, quos
referunt Adrian. de *restit. tract. de usura, §. occurrit,*
vers. ad 3. Accedit, quòd fructus prædij reales sunt,
ac subinde cum decimæ prædiales sint ille, quæ ex
illis colliguntur, necessariò, siue licitè, siue illicitè
recipiuntur, decimæ perfoluendæ sunt: iuxta superà
resoluta: sic celsè opinio Baldi, & eius fundamentum,
& hanc sententiam tenet Monet. d. *cap. 4.*
num. 28. aduertens ibi post Tyndar. num. 51. & post
Roiz *Laman. decis. num. 215.* de *usur.*, aliisque per
usuram acquisitis solui non posse decimam portionem.
Vtrum verò de minimis, etiam licitè acqui-
sitis, decima sit soluenda? Dicendum est, quòd non:
siquidem indecens est, & rationi minime consen-
taneum, quòd ministri Ecclesiæ sint exactores mi-
nimum, cum id virtuti liberalitatis repugnet, &
vitium auaritiæ in personis, maxime ecclesiasticis,
improbetur, iuxta text. in *cap. auaritia, de elect. in 6.*
iuxta decisio tex. in *cap. consens. de penit.* Nec ob-
stat generalitas, quòd de omnibus fructibus solu-
enda est decima, siquidem applicatione omnium non
veniunt minima, argum. *l. fuso, ff. de integ. restitu.*
vbi tamen consuetudo loci aliud suaderet, illi stan-
dum erit.

Tertiò inferitur decimas prædialibus ex fructibus
esse soluendas absque aliqua impensarum deductione:
ne probantur text. in *cap. non est, vers. volumus* text.
melior in *cap. pastoralis, vers. expensas*, text. opt.
in *cap. sua nobis, de decim. tradunt gl. verb. præce-*
dat, in capit. pen. illorum. & verb. fructus, in capit.
gratis, Cand. vbi Doctores de *restitu. in l. fructus, ff.*
solutu marum. Titac. de *restitu. lig. §. 15. glof. 1. nu-*
mero 10. & de primigeni quest. 74. num. 6. Ioan. Garc.
de *expens. cap. 1. num. 17.* Sot. de *instit. lib. 6. quest. 4.*
art. 2. Cened. ad *Decretal. collect. 66.* D. Barbo. in *l.*
fructus, n. num. 6. & 16. Rebou. *quest. 11. numero 3.*
Menoch. de *arbit. casu 215. numero 2.* Gama Lu-
sitan. *decis. 150. numero 1. & decis. 332.* numero 1.
Ranchin *part. 3. concl. 301.* Valac. de *inre emphyt.*
quest. 17. numero 10. Perez *titul. 5. libro 1. Ordin.*
pag. 125. Zecolan *præci Episcop. part. 1. verb. decima,*
§. 9. Cal. Petreia de *empt. cap. 17. numero 75.* Valac.
Reginald. in *præci for. penit. lib. 19. numero 101.* Sme.
de *Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 1. cap. 35. numero 4.* Less.
de *instit. lib. 2. cap. 39. de decimis, dub. 3. n. 16.* Camill.
Borel. in *sum. omnium decis. tom. 1. tit. 19. de decim.*
num. 10. Monet. de *decim. cap. 9. q. 4. n. 18.* Trolle nch.
d. c. 3. *dub. 3. n. 1.*

Rationem attem, quare expensæ ex his decimis
non deducantur, cum aliis fructibus intelligantur de-
ductis expensis, ex d. *l. fructus*, cum similibus dis-
ficile erit intelligere: nam glof. *verb. credimus, in*
dist. cap. pastoralis, existimat limitandam esse re-
gulam d. *l. fructus*, in decimis prædialibus, in qui-
bus speciale esse putat, vt expensæ non deducantur:
sequitur Bart. in *dist. l. fructus, numero 6.* dicē com-
munem Legislatori Addit. ad Bernard. *reg. 301. vers.*
text

sexta. Sed conuincitur manifestè: in primis, quia prædicti non assignant congruam rationem talis specialitatis: tum, quia *l. fundus*, qui §. 1. ff. fam. ercisc. ibi. *nullus casus*, &c. propter lignum vniuersale, *nullus*, talem specialitatem non solum in decimis, sed etiam in quocunque alio casu excludere, seu denegare videtur: quemadmodum enim dictio, *omnes*, nihil excludit, iuxta reg. Iuricons. in *l. Inlitanus*, aliis incip. *restituerem ff. de legat. 3.* cum aliis citatis per me de *diction. vsusfreq. dict. 141. num. 1.* Ita quoque dictio, *nullus*, nihil admittit, & omnia excludit, *dict. 119. num. 1. & 2.* Tum denique, quia *dict. cap. tua nobis. vers. cion enim*, aperte significat id ipsum, quod disponit in decimis, procedere etiam in fructibus, qui debentur dominis temporalibus, quorum prædia ab aliis coluntur. Secundo loco alij Doctores existimant propterea tales expensas non deduci, quia decimæ prædiales iubente solutæ integre, vel cum integritate, vt probatur in *d. cap. non est, ad fin. ibi. cum integritate. &c. & in d. cap. tua nobis, in fine, ibi. cum integritate, &c. Concil. Teid. sess. 1. de reform. c. 1. ubi. integrè persoluantur* (subinde, cum deducantur, ubi quæ integros fructus reddere tenetur, arg. *l. vlt. ibi. super integra, &c. C. ad leg. Falcid.* merito inquit illi, deductio expensarum non contingit in decimis prædialibus persolvendis: ita in specie Roman. in *l. fructus*, post alios Tiraq. *d. §. 1. §. gloss. 1. num. 9. Addn. ad Bernard. ubi sup.* Sed neque huc ratio placet, siquidem prædicta iura, & alia similia, dum de integritate decimarum loquuntur, non constituent aliquod ius nouum, imò respondent consuetudinibus, vt patet ex *d. cap. tua nobis. in princ. ibi. tua nobis fraternitas intromittit*, ac subinde ex eo, quod respondet, attento iure decimas esse solutendas absque expensarum deductione, iubente eadem cum integritate persolui: tum, quia verior, & receptor sententia est impensas esse deducendas, etiam si quæ integros fructus restituere teneatur, vt resoluunt plures citati à Tiraq. *ubi supra numero 8.* Tercio loco, nonnulli pro vera ratione indaganda existimantur, faciendum esse distinctionem inter restitutionem omnium fructuum, & inter illam, quæ sit de aliqua certa illorum parte, seu quota, veluti quando agitur de quarta, vel quinta restituta: ita vt in priori casu procedat reg. *dict. l. fructus*, & intelligatur *d. cap. gratus de restit. spoliar.* minime verò in posteriori casu: tunc enim patant absque vlla expensarum deductione, semper verbum, *fructus*, esse intelligendum. Ita in proposito Abb. num. 9. & alij in *dict. cap. pastoralis*, plures relati à Tiraq. *ubi sup. num. 17. & de primis cap. 74. num. 9. Capie. decis. 10. à num. 12. Viu. decis. 4. num. 14. Monet. dict. cap. 6. num. 1.* Sed nec hæc ratio placet: repugnat enim decisioni tex. in *dict. l. fructus*, ubi non ponitur verbum, *omnes*, sed simpliciter, & absolute agitur de fructibus, & sic de parte, seu quota illorum in qua quoad hoc non appareret diuersa ratio: sic tamen verbum indefinite prolatum, si negatue conieperit, æquipolet vniuersali, iuxta text. in *l. 1. §. quod autem*, ibi, *inductum non dabo, ff. de alic. iusu. & alic.* si tamen affirmatiue fuerit conceperit, particulari censetur equipollere, vt deducitur ex text. in *cap. licet canon. iurto capis. statutum, de elect. libro 6. ac proinde necessario succedit reg. *l. quæ de tota. ff. de rei vendit.**

aliquando enim accipitur ciuilitè, aliquando verò naturaliter. Priori modo capitur verbum, *fructus*, secundum censuram & interpretationem Iuris Ciuilis: posteriori verò sumitur secundum naturam, & veritatem rei, & iuxta verbi proprietatem. Inter duos modos illud est discrimen, quod verbum, *fructus*, ciuilitè acceptum non aliter intelligitur, quam deductis expensis factis gratia eorundem fructuum, & quod illis deductis expensis in residuo interpretatur lex Ciuilis consistere veritatem, quæ ex fructibus recipitur: sic procedit tex. in *dict. l. fructus, & in l. 1. C. de fructib. & litum expens. & dict. l. fundus qui, ff. fam. ercisc.* Non sic dicitur, si verbum, *fructus*, naturaliter accipitur: tunc enim fructus absque expensarum deductione considerari debent. Patet, si expendamus fructus prout Dei auctoris beneficio proveniunt, esse quosque in fundo nascuntur, & percipiuntur, & videmus omnes fructus absque vlla expensarum deductione nasci in fundo, & Dei beneficio provenire. Sic alius solent homines, præsertim rustici, & Iuris Ciuilis ignari, dicere tot le fructus percipere, quot nati, & collecti sunt in fundo, intelligentes verbum, *fructus*, naturaliter, & secundum rei veritatem absque vlla impensarum deductione.

Deinde sciendum est verbum, *fructus*, diversi- 37
modè accipi in decimis prædialibus, ac in decimis personalibus: siquidem in prioribus accipitur naturaliter, & secundum rei naturam, & verbi proprietatem: in personalibus verò ciuilitè, hoc est, secundum interpretationem, & censuram Iuris Ciuilis. Ratio huius differenciæ illa est: quia Deus Opes Max. in Lege veteri instituit decimas prædiales, quas Levitis præstari iussit, respectu ad Ius Ciuile futurum, nec ad illius futuram interpretationem, & censuram, sed ad naturam, & veritatem rei: ac proinde, cum decimæ prædiales, licet hodie ex auctoritate Ecclesiæ debeantur, sunt tamen influentia ad exemplum, & similitudinem illarum, quæ in Lege veteri debebantur: vnde merito effectum est, vt in decimis hodiernis prædialibus verbum, *fructus*, intelligatur naturaliter, prout in fundo percipiuntur, & Dei beneficio proveniunt: ac verò cum personales decimæ debeantur ex sola auctoritate Ecclesiæ, nec vltimè de illis in Lege veteri sit præceptum, vt adactret S. Thom. *dict. quest. 87. artic. 1. ad 1. merito effectum est, vt illis iure humano intentis, & post ius ciuile institutis, verbum, *fructus*, non naturaliter accipitur, sed ciuilitè, hoc est secundum eisdem iuris humani, & ciuilis interpretationem, & censuram, & sic decimas personales regulariter debent expensis prius deductis, per tex. in *dict. capis. pastoralis* docent R. bull. *dict. tract. quest. 11. numero 4. Vin. dict. decis. 4. num. 11. & 12. Tiraq. dict. §. 15. gloss. 1. numero 14. Trullench. dict. capis. 3. dub. 3. numero 3. Monet. capis. 6. numero 31. ubi numero 33* subdit debent non solum deductis expensis utiliter erogari, vt in mediocribus, verum etiam voluntariis, damnum in frandem factæ non sint. Nec refragantur tex. in *dict. c. non est, de decimis. ibi, de bonis prædictis, &c. innoxis* veris præcedentibus, ibi, *de negotiatione de ipsa militaria, &c.* Satisfit enim, si dicamus text. illum in sua generalitate citæ expensas non deducendas ad decimas prædiales esse restringendum, ut aliis absurdum determinari contra tex. in *d. cap. pastoralis*: & licet determinari respiciens plura determinabilia, solet illa æque determinare, iuxta tex. in *l. iam hoc iure, vers. incongruent enim ff. de vulgari*, id tamen non procedit, quando colligi*

36 Quare ex mente S. Thom. 1. 2. *quest. 87. art. 2.* pro declaratione, & vera ratione indaganda sciendum est, primum verbum, *fructus*, duplici modo accipi: Aug. Barbof. de Iur. Eccles. Pars 1. l.

colligitur expresse contrarium ex alia decisione, quæ expresse obstat videtur, prout est text. in *dist. cap. pastoralis*.

- 38 Ex his primò colliguntur rationes, propter quas decimæ prædiales absque deductione expensarum sunt solutæ; minime verò percionales: & vltimò id ipsum non inceptè deprehenditur ex text. in dicto *cap. tua nobis*, & aliis, de quibus in *tit. de decim.* dum in proposito expenditur, quod Deus Dominus est terræ, & plenitudinis, & sibi reuertantur decimas omnium fructuum terræ in signum vniuersalis dominij; ac subinde videtur decimam partem fructuum accipi debere eodem modo, quo Deus Dominus est terræ & plenitudinis eius. Nec restatur dicere, quod quando domino restituntur fructus à colonis in quota, verbum, *fructus*, non ciuili-ter, sed naturaliter accipitur, & sic fit restitutio absque impensarum deductione, *dist. cap. tua nobis*. Satisfit enim, si aduertamus id procedere, supposita natura conventionis, quæ quidem inter dominum, & colonum non fieri solet fructibus naturaliter consideratis, hoc est, de fructibus, quos Deus de terra dedit; ac proinde nil mutari, si debeat restitui sine deductione impensarum, prout dicit text. sic intelligitur in *dist. cap. tua nobis*: scilicet verò, si fiat mentio de fructibus simpliciter, & non detur alia coniectura, vel consuetudo, quæ stante supponatur prædicta natura conventionis iuxta supra resoluta; quod tamen limitandum est, illante rationabili consuetudine, qua data expensæ deducuntur ex decimis prædialibus; si tamen congrua portio remaneat ministrantibus spiritualia: quoniam, sicut consuetudo efficere potest, vt decima alteretur, vel diminuat, manente congrua sustentatione iuxta supra resoluta; sic etiam eadem consuetudo efficere potest, vt ex decima parte fructuum deducantur expensæ, quarum deductio in effectu nihil aliud importat, quàm quod minor efficiatur portio, quæ illis non deductis maior erat.

- 39 Colligitur secundò communis partiarum pro portione sua in solvendis decimis non deducere expensas. vt probat *dist. cap. tua nobis*, ibi, *sicut colonus de parte fructuum, &c.* Valde de iure emphite. *questione 30. numero 9.* Menoch. de arbit. *casu 213. numero 2.* Ioan. Garc. *dist. cap. 1. numero 22.* Sard. *decis. 294. numero 1.* D. Barbo. in *dist. 1. fructuum numero 18.* Suar. de Rehg. *tom. 1. tract. 2. libro 1. cap. 19. numero 13.* Idem Monet. *dist. cap. 6. numero 40. cum seqq.* vbi *numero 41.* cum Azor. *instit. moral. part. 1. libro 7. cap. 34. questione 4* agens de colonis, & quemodo, & cui Ecclesiæ solvere debeat decimam? Distinguunt in hunc modum: Aut colonus colit vnum, seu pro certis mensuris à domino dandis, & tunc soluit Ecclesiæ parochiali personalem decimam, tanquam de lucro sua perloret; quo casu intelligendus est text. in *cap. quest. in fine, 16. quest. 1.* aut demum colonus conducit totum prædium, siue vnum, siue pro certis mensuris domino solvendis, & tunc debet colonus solvere integram decimam ex omnibus fructibus Ecclesiæ parochiali.

- 40 Colligitur tertio integrè, & sine diminutione solvendis esse decimas, priusquam ex fructibus deducantur expensæ, tributa, & census, aut vlla alia debita, d. *cap. tua nobis*, ibi, *decimam reddere siue diminutione, &c.* Cou. var. lib. 1. *cap. 17. num. 1. col. 1.* *Lex de instit. lib. 2. c. 39. dub. 3. num. 16.* Suar. d. lib. 1. *cap. 15.* Cald. Pereira de empt. *c. 5. n. 7.* Decima enim vbi debetur, integra solui debet, Rot. *decis. 469.*

n. 1. & *decis. 541.* in *fine. p. 1. recent.* & id. nec propter iteritatem deneganda est, Rebuff. *q. vlt. n. 22.* Monet. *c. 8. num. 61.* nec preterea, quod sibi debetur, cum in fructus decimas non admittatur compensatio, Rebuff. d. *q. vlt. num. 15.* Cened. ad *Decretum collect. 66. num. 2.* Monet. d. *cap. 8. num. 61.* Quare non est Iuri consonum quod in aliquibus locis agricultores faciunt dum in suis aris ante decimationem ex cumulo tritici elargiuntur elemosinas Religiosis, nisi id legitima consuetudine approbatum fuerit, Villalob. in *sum. part. 2. tract. 35. diffie. 2. num. 7.* Trullench. d. lib. 3. *cap. 3. dub. 3. num. 2.* de quo etiam laudat Fr. Philip. de la Cruz de Valencellos in *tract. de decim. & primit. 5. n. 8.* in *fine. pag. 91. cum seqq.* Ad excludendas igitur fraudes potest Curator custodes apponere, vel prohiberi facere, ne fructus ex agris afferantur, nisi soluta prius decima, vel quod ipse, aut eius nuncius sit præsens, vt aduertit Cou. d. *cap. 17. num. 8.* Valde d. *q. 36. n. 15. col. 2.* Perez l. 2. *tit. 5. lib. 1. Ord. pag. 132.* Hieron. de Laurent. *Aurion. decis. 54. in fine.* Suar. d. lib. 1. *cap. 37. num. 7.* Rebuff. *quest. 5. num. 13.* Cened. *dist. collect. 66. n. 3.* Camill. Borel. in *sum. omnium decis. 1. tit. 19. n. 78.* Monet. *q. 6. num. 4.*

Colligitur quardò, excepto casu decimarum prædialium, reliquos Ecclesiæ fructus debitos non aliter intelligi quàm deductis expensis, Fagund. *dist. præc. 3. lib. 1. c. 2. n. 18.* Patet, si expendamus Ecclesiæ nullibi habere privilegium, quod ex fructibus eidem debitis non deducantur expensæ, ac proinde in illa procedere regulam text. in d. *1. fructus*: cum contrarium non reperitur expresse, prout in specie aduertit Tirag. vbi *sup. n. 3.* Pro quo facit etiam text. in d. *cap. gratus*; qui agens de fructibus debitis Ecclesiæ, intelligit deductis expensis, prout intelligit gloss. & omnes ibi. Sic sanè in hoc sensu rectè defendi potest communis explicatio Legislatorum supra relata, dum dicit speciale esse in his decimis prædialibus, ita vt specialitas in eo verificetur, quod in decimis prædialibus fructus non accipiantur secundum censuram Iuris Ciuilib, de qua in *dist. 1. fructus*, sed secundum rei naturam, & veritatem.

Quardò, & vltimò inferitur de vna, & eadem re siue de eodem acervo duplicem decimam solui non debere, gloss. verb. *deducendas*, in *c. pastoralis*, de *decim.* Gigg. de *pers. q. 5. num. 3* & Azuend. l. 7. in *prin. tit. 5. lib. 1. nota Recop.* Ex idè reddecima, seu duplex decima est contra Iur. Innoc. in *c. cum non sit a n. 1. de decim.* Abb. in *c. cap. sint a. 6. ante fin. vers. alius sequeretur eod. tit. Soc. de *instit. lib. 2. q. 4. art. 2. vers. hinc superius colligebatur*, in *fine*, Honcala de *decim. p. 2. proposit. 6.* Scraph. *decis. 148. num. 9.* Rot. in *Carden. reddecimarum*, 19. *Novemb. 1607. c. 27.* Martij. & 10. *May 1613. coram Reuerendiss. D. meo Cecilio Decano* Quatenus, scilicet, petitur secunda decima de tributo, vel pensione, quam recipit domini propter locationem prædij, ex cuius fructibus decima fuit ante soluta: tunc enim cum semel decima de fructibus prædij sit soluta non debet solui secunda decima de pensione, quia locatio censetur facta salua decima. Ita Ioan. And. in *capitulum non sit num. 4. vers. unde dicit*, Innoc. *ibid. numero 2. vers. in domino autem fundi*, Collect. *num. 3.* Anch. *numero 4.* Host. *num. 6.* Card. *num. 1. vers. & ex hoc, de decim.* Villain. in *Clem. Religiosi n. 25. cum seqq. eod. tit.* Rot. in *dist. Carden. reddecimarum*, 19. *Novemb. 1607. coram D. meo Cosimo Decano.**

Prescriptione tamen immemorabili, vel quadragena

ingenaria cum titulo potest reddecima acquiri, vt censuit Rota in *Conchen. reddecimarum*, 1. Februarij, 1591. *coram Gipsio*, & in *Cardaben. reddecimarum*, 18. May 1618. *coram Reuerendiss. D. meo, Coccino*, *Decimis*, & illam sic acquisitam soluendi obligationem, eiusque substantiam non alterat, nec mutat seminis, seu qualitatris mutatio in padio decimatorio facta, secundum *Hoflin sum. §. & vtrina praescribi, vers. decimis quare, de decim. Redussi. quest. 5. n. 94. cum segg. Rot. in d. Conchen. reddecimarum, coram Gipsio*.

§. II.

De personis, quibus decima soluenda sunt.

S V M M A R I U M.

- 1 Decima aliquando sumuntur pro iure ipso percipiendi fructus decimarum, aliquando importat ipsam perceptionem, seu ipsos fructus.
- 2 Decima, quatenus importat ipsum ius percipiendi fructus decimarum, in laicos cadere non potest, scilicet si ipsam perceptionem.
- 3 Decima considerata, vt ius percipiendi fructus decimarum, post dissolutionem Parochiarum adeo solui Parochia competit, vt nullus alius illam habere possit.
- 4 Decima totius diocesis ante Parochiarum dissolutionem ad solos Episcopos spectabant.
- 5 Parochia singula singulis Presbyteris in dissolutione fuerunt constituta, singulisque Parochia territoria per suos terminos diuisa.
- 6 Parochia vulgo dicitur totius illi ambij, quo plebs eidem Parochia deputata continetur.
- 7 Decimarum perceptio ad solos Parochos de iure communi pertinet.
- 8 Parochus, & alij, quos ipsi ad participandum de decimis admittunt, de iure communi habent fundatam intentionem respectu omnium decimarum intra sua Parochia limites existentium.
- 9 Parochi in petitorio non tenentur aliter probare decimas sibi competere, sed contrarium asserti incumbit eis probandi.
- 10 Iuris communis assistentia in decimis non suffragatur Parochis ad effectum obtinendi maintenancem.
- 11 Cap. quoniam, de decimis, declaratur.
- 12 Cap. dudum, eod. tit. declaratur.
- 13 Episcopus respellit Cardenalibus dicere propriam, & immediatam Parochiam, non vero aliorum Parochianorum.
- 14 Decima, quae non sunt intra certam Parochiam, spectant ad Episcopum.
- 15 Decima spectant ad Episcopum in illis diocesis, in quibus Parochia non sunt distincta.
- 16 Decimarum perceptio iure communi attento pertinet ad capellam, quae mouit, & legitime in Parochiam fuerit erecta, quantuncumque intra limites alterius Parochia erigatur.
- 17 Ecclesia matrix de iure communi fundata est quoad decimas praeliales sua Parochia.
- 18 Ecclesia matrix, si consensit assignationi limitum, & fundationi Parochia, tunc censetur remisisse ius decimandi, & alia iura Parochialia quoad illam portionem limitum.

August. Babo. de Iur. Eccles. Pars II.

- 19 Ecclesia Parochialis de nouo erecta fundatam habet intentionem super decimis contra Ecclesiam matricem, cui prius decima debebatur, si Episcopus illas non Parochis ad praescriptum Concilij assignauit.
- 20 Noualia debentur Parochia, in cuius finibus surgunt.
- 21 Parochiani tenentur denunciare, & Parochum certiorare facere ad decimas praeliales recipiendas, statimque post collectos fructus illas persolvere, nisi aliud consuetudine sit intraditum.
- 22 Decimas consuetas tardius dantes peccant mortaliter.
- 23 Decima debentur statim, absque eo, quod a Parochis petantur.
- 24 Parochiani non tenentur decimas debitas deferre in herosa Clericorum, etiam si sint publica, nisi consuetudo sit in contrarium.
- 25 Parochi alij decima non est soluenda, praeterquam illi, apud quem ecclesiastica Sacramenta suscipiuntur.
- 26 Decima personales attento iure non alij Parochis debentur quam illi, apud quem suscipiuntur ecclesiastica Sacramenta.
- 27 Decima personales in multis Hispaniarum partibus sunt in usu.
- 28 Decima personales non spectant ad Ecclesiam habitantem carneram, sed domicilia.
- 29 Parochianus habens duo domicilia, si vnum necessarium est principale, soluet decimam personalem: si vero in utroque aequaliter se collocat, inter utrumque diuisetur.
- 30 Artifex, si habeat domicilium in confinio duarum Parochialium, tenetur decimas soluere illi Parochia, ubi est pars domicilij, in qua semper laborat.
- 31 Decima praeliales soluntur ex praeliis, suis intra propriam Parochiam, vel in aliena Parochia.
- 32 Decima personales, & praeliales intra propriam Parochiam constituta, non alij, quam proprio Parochio sunt persoluedae.
- 33 Decima in aliena Parochia constituta, cui Parochus praelialis scilicet, ac sacramentalis, sint soluenda, recurrentum est ad consuetudinem.
- 34 Decima in aliena Parochia constituta, cui Ecclesia debeantur, non est iure expressum.
- 35 Decennium sufficit ad introducendam consuetudinem, cui ex duabus Ecclesiis parochialibus debeantur decima: immemoriali vero, aus quadragenaria cum titulo requiritur, si ageretur inter Ecclesiam parochialem, & alteram cui ius resistit.
- 36 Decima in aliena Parochia constituta; semota consuetudine, potius praeliales, quam baptismalis Ecclesia sunt soluenda.
- 37 Omnia fructus dicuntur industriales, & non naturales.
- 38 Oves, si dimidia parte anni pascant in Ecclesia praeliali, dimidium totius decimae illi persoluedum est: reliquum vero dimidium pro rata temporis Ecclesia Parochiali, si altera dimidia parte anni in eadem oves pascant.
- 39 Decima omnium diuidentur inter duas Parochias, si in eorum una inaeant, & dormiant, & in alia pascant.
- 40 Oves quando nec pascuntur, nec merantur per totam anni pariem in Ecclesia domini sui, sed in aliis; nulla pars debetur Ecclesia parochiali domini, sed illi, ubi pascuntur, & merantur.

- 41 Cap. commissum, de decim. declaratur.
- 42 Decima ex omnibus non est soluenda Ecclesie illarum regionum, per quas pascendo transiunt facientes, & rediens in domicilium.
- 43 Spoliatus per Parochum à perceptione decimarum, quas intra ipsius Parochiam possidebat, non aliter est restituendus, quam si ostendat titulum, vel causam iustam, qua possesse easdem iustificetur.
- 44 Cap. in literis, de rest. spoliati. declaratur.
- 45 Cap. cum Ecclesia Sutrina, de causa posselli, & prop. declaratur.
- 46 Laici spoliati decimis agentes inter dilecti, Vnde vi, aut sine ante omnia restituenda: ostendunt, & n. 47.
- 47 Decima absque Parochia an praescribi possint, ita ut contra praescriptionem aliquis illas exigit à Parochiano ostenditur, & n. 48.
- 48 Praescriptio non est admissenda, si non detur capacitas possidendi in praescribentis.
- 49 Laici decimas possidere, & praescribere non possunt.
- 50 Laicus potest possidere decimas, quas vtri, & praesumptio constans obtineat esse ante Lateran. Concil. & praescribere contra laicum qui ante Lateranensem acquisierat.
- 51 Laicus decimas praescribere potest, si privilegium Papa accedente eius fama ulleget, & ad eum probationem tempus immemorabile ostendat, ex quo praesumptio iuris resultat titulum privilegii allegatus.
- 52 Laicus in decimis percipiendis tuus est, si accedat fama privilegii, seu feudis obtineat ante Concilium Lateran. immemorabile praescriptione allegata.
- 53 Decimas, qua insit, & ex legitima concessione à laico obtineantur, potest laicus contra laicum praescribere.
- 54 Decima absque Parochia praescribi possunt, praecedente titulo cum sitae quadraginta annorum.
- 55 Praescribitur contra illum, qui habet decimas, de iure speciali sufficiens de iure fidem probare.
- 56 Ecclesia una, ut praescribit decimas Episcopo de iure communi debetur, quas tamen Episcopus nunquam possidet, sicut praescriptio sola quadragenaria cum scientia, & presentia Episcopi.
- 57 Praescriptio percipiendi decimas intra alienam Parochiam ad reuocata non extenditur.
- 58 Interpretatio stricta facienda est in praescriptione.
- 59 Decimas tristici in aliena Parochia praescribentis, seminario mulierum, vel alio, non priuatiui decimis illorum, qua de nouo ibi sunt.
- 60 Decimas praescribentis in una parte fundi maxime per limites designati, in ut vni dicitur, si postea in altera Parochia suas reuocata, decima praescribentis soluenda est.
- 61 Decimas personalia Parochianorum habitantium in aliquo loco praescribentis, si quis de nouo ad illum locum venerit, praescribens ubi illi decimas habebat.

minit huius diuisionis S. Thom. 2. 2. *quasi*. 87. art. 3. Inter quos modos illud est discrimen: quia, si priori modo consideretur ius illud, est ius speciale dependenter. Ratio est: quia, cum competat propter ministerium spirituale, ab eodemque ministerio dependet, merito veluti quoddam accessorium eidem ministerio ius spirituale dependenter appellabitur: non sic dicendum de perceptione fructuum, quae quidem res temporales est, eo quod in rebus temporalibus consistit, quas res constat ad hominis alimoniam ordinari. Sic sane priori modo decima considerata in laicos cadere non potest, prout notauit glossa. & communis ibi in cap. causam qua, de praescrip. gloss. 1. & communis in cap. quoniam 17. de decim. post alios Couar. var. lib. 1. cap. 17. num. 6. Mench. illustrum cap. 89. m. 6. Gutier. canon. lib. 2. cap. 21. num. 64. & 71. Marc. Anron. Genouen. in praescrip. et les *quest.* 39. num. 1. Ioseph Sella decisi. 162. m. 10. Moneta de decim. cap. 3. *quasi*. 3. num. 17. Martellus lib. 1. var. c. 95. m. 19. Castill. lib. 7. de ier. c. 10. m. 5. Reynoso obscur. 30. m. 4. eo quod laici non possunt administrare spiritualia, à quibus inseparabiliter dependet, iuxta tex. in cap. 1. ibi iure Sacramentorum, 16. q. 7. & in cap. rna 25. in princ. de decim. obliuioni S. Thom. 4. art. 3. Sor. lib. 8. de iustis q. 4. art. 3. Couar. c. 17. m. 1. Contra verò erit, si posteriori modo decima consideretur: tunc enim in laicos cadere potest, ut docet Pont. in cap. 2. de locat. faciet communis ex Tiraq. de retrah. leg. 4. gloss. 7. m. 11. Rebuffi. de decim. q. 10. m. 34. dammodò tamen non sit periculum habilem ad transferendum dominium, & producentem vsucapiendi conditionem, prout colligitur ex tex. sic intelligendo in d. c. 2. de locat. in vers. ita tamen, eo quod per talem titulum laicos habere decimas, datur iuris resistentis, de quo in d. c. 1. 16. q. 7. & in c. fin. vers. quod autem 16. q. 1. & in c. peruenit. 1. *quasi*. 3. qua quidem resistentia inficitur, & impeditur saltem possessio ciuilis, & iusta, hoc est, habilis, sine qua praescriptio non procedit, iuxta reg. sine possessione, de regul. iuris, lib. 6. & ita etiam intelligi potest decisio tex. in d. cap. causam, qua, ut procedat quoque in decima posteriori modo considerata: non enim par credere est in illo tex. imo omnino ineptum videtur laicum ibi contentuisse decimas ad se pertinere, tanquam proprium stipendium pro spirituali ministerio, quod constabat ab ipso prestari non posse.

Quibus praemissis, iam potest decima priori modo considerata post diuisionem Parochiarum ad eò solis Parochis competere, ut nullus alius illam habere possit. Probatur: etenim cum decima priori modo considerata illis solummodo competat, qui ad populi soluentis salutem spiritualis ex obligatione officij ministrant, & soli Parochi hoc efficiunt ministerium, ut per Sor. lib. 9. de iustis *quasi*. 4. art. 3. col. 3. Suarez. de paroch. part. 2. dist. 3. 2. sect. 1. & numer. 2. rectè sit, ut illi soli, & nullus alius, talem decimam recipere possint post factam Parochiarum diuisionem, quia ante illam decimae totius diocesis ad solos Episcopos spectabant, qui soli pro illo tempore erant Parochi, quibus scilicet, totius plebis diocesana cura imminerebat, iuxta tex. in cap. Episcopum, & in c. percipimus, 12. *quasi*. 4. ceteri autem Presbyteri, veluti idem condutores, ex tex. in cap. in nouo 2. dist. 2. ad eorundem Episcoporum nutum promissæ, modo in hac, modo in illa Parochia pastorale munus exercebant. Postmodum verò facta reddidit ecclesiasticorum diuisione iuxta tex. in cap. de redditi-

DECIMA. quod hoc propositum, duobus modis potest considerari: aliquando enim sumitur pro iure ipso percipiendi fructus decimarum, aliquando verò importat ipsam perceptionem, seu ipsos fructus qui decimarum nomine capiuntur. Me-

Matrim. lib. 5. cap. 1. §. 3. n. 21. Rotam Patem. decimarum dei. Hebrero, 9. Iunij, 1603. & 21. Iunij, 1604. coram Reuerendiss. D. n. Coccino Deano, & in Placina decimarum personarum de Truxillo, 18. Martij, 1618. coram bona mem. Burasso, iur. eius impetitis decif. 164. & in Cochen. decimarum del Infamado, 18. Decembris, coram bona mem. Martino Andrea.

- 15 Sic etiam in illis Diocesisibus, in quibus Parochie non sunt distinctae, solus Episcopus dicitur totius Diocesis vniuersalis Parochus, ac proinde ei debentur decimae, *cap. fin. vbi gloss. de Paroch. Rebuff. d. q. 7. n. 9. Azor. inst. moral. part. 1. lib. 7. cap. 36. quest. 9. Rot. dec. 109. n. 5. p. 2. diuers. Mones. d. 6. 7. n. 10. Buzas. d. decif. 164. nu. 2. & fuit resolutum in d. Causam decimarum, coram Card. Persilio. Et in Regnis Hispaniarum Ecclesie Cathedralis, Dignitates, & nonnulla alia beneficia sunt fundata super decimis, & ideo Parochi in illis Regnis non possunt dici habere intentionem fundatam contra huiusmodi Beneficiarios super decimis, sed teneantur probare, vt dixit Rot. coram Gregor. XV. dec. 429. n. 6.*

- 16 Ex his colligitur primò, decimarum perceptionem, iure communis attento, pertinere ad capellam, quae nouiter & legitime in Parochiam fuerit erecta, quamcumque uetera limites alterius Parochiae ingatur. Pater, si expendamus in illa repetiri Parochiam, quem supponimus legitime oblatum ad administranda spiritualia in sui populi salutem, ac proinde nihil minus, si iure communis inspecto perceptio decimarum ad illum spectare dicitur, iuxta suprà resoluta in specie resoluunt Abb. num. 8. & Doctores communiter in dist. cap. cum contingat. Nec refragat text. in cap. Ecclesia, & in cap. quicumque 16. quest. 1. dum dicitur, nouas Ecclesias constituendas non esse cum prauidio antiquorum, saltem quoad decimas; insinuat enim, si aduersus, iura illa non procedere, quando ex iusta causa, & conuictione iustitiam, interueniente Episcopi auctoritate, & aliis requisitis non deficientibus, capella in Parochiam erigitur, iuxta terminos text. in cap. ad audiendam illi 1. de Ecclesiis. Concil. Trid. sess. 21. de reformat. cap. 4. prout in specie intendit gloss. in d. cap. Ecclesia, facit rex. in cap. siue uir de excess. Praet. Sic sane praedicta iusta causa, & necessaria non potest Episcopus Capellae nouiter erectae deputare certam Parochiam cum prauidio Ecclesiae baptismalis, cuius consensus ad talem depurationem necessarius est, prout in specie aduertit gloss. verb. antiquiores, in dist. cap. quicumque, Lamb. de iurapop. lib. 1. part. 1. quest. 4. art. 8. Rebuff. quest. 6. ad num. 9. & multoties praedictae Capellae erectio solet fieri cum quadam transiitione, & compositione celebrata inter Ecclesiam antiquam, & ipsam Capellam circa decimas, fructus, & oblationes recipiendas, non constituendo Vicarium in eadem Capella, sed mercenarium per Parochum Ecclesiae antiquae designandum; quod si Capella habens Parochiam intra limites alterius inueniatur, & non consistit de iusta, & necessaria causa Parochiae depurationis, & sic dubium proponatur, illam quidem interuenisse, & reliquis solemnitatibus praesumendum est, iuxta resoluta per Archid. in c. nemo, num. 3. de consec. dist. 1. Felan. in cap. de quarta, num. 12. de praescript. quae sententia data temporis diuturnitate, praedictum annorum, extra controuersiam procedi, siquidem licet solemnitas extinguitur, qualis est Episcopi consensus, & interuentio iustae, & necessariae causae, ea se non praesumat,

iuxta reg. tex. in l. quicumque 15. §. ult. ff. de publican. rem alt. resoluunt Boet. decif. 14. n. 2. Gam. Luj. decif. 48. ad num. 3. diuturnitate tamen temporis interueniente necessarii praesumuntur, iuxta reg. tex. in l. si filius. C. de pet. hered. tradit communis per reg. in l. cum in rem vers. ff. de usuris, & in c. peruenit, de temp.

Secundò colligitur Ecclesiam matricem de iure communi fundatam esse quoad decimas praedictas suae Parochiae. Ita gl. verb. de iure communi, in d. cum contingat. Rebuff. d. q. 6. n. 12. Suarez. de Relig. 2. lib. 1. de decim. c. 28. Rotam in Nouarian. decimarum, 7. Maij 1627. coram R. P. D. mo Pironano. Si uero Ecclesia matris consent assignationi limitum, & fundationi Parochiae, tunc censetur remissile ius decimandi, & alia iura parochialia quoad illam portionem limitum, qui nouae Ecclesiae assignati sunt, Rebuff. d. q. 6. n. 10. Mones. d. c. 7. n. 30. Rot. decif. 313. num. 6. p. 1. in praesent. alijs p. 4. ratem, ubi quòd ecclesia noua Parochia intra fines antiquae, noua Parochia habebit decimas, quae alijs competisset antiquae, etiam si hoc in noua erectione minime conuictum, *Groz. decif. forens. tom. 3. c. 45. n. 14. Ita vt Ecclesia parochialis de nouo ecclesia fundatam habeat intentionem super decimis contra Ecclesiam matricem, cui prius decimae debebantur, Rot. in Mediolan. decimarum de Carliano, 8. Martij, 1616. coram bona mem. Martino Andrea, & in Comen. decimarum, 28. Iunij, 1632. & 27. Nov. 1636. coram Card. Sacrao, & in Lancon. decimarum de Caffico, 21. Maij, 1615. coram R. P. D. mo Pironano, & in Mediol. decimarum S. Iuliani, 6. Ianuarij 1613. coram Card. Pamphilio iun. ubi uult hoc procedere, quando dismembratio est facta simpliciter, non autem, quando est facta cum claus. sine prauidio alienum, Calderin. conf. 1. de decim. Abb. in d. cap. cum contingat, num. 8. in 4. casu, post Butt. num. 8. in fine, vers. quandoque intra limites, idem Abb. in cap. ad audiendam, num. 1. de Ecclesiis. & conf. 8. ad vers. hanc insuper lib. 1. Paris. conf. 73. num. 1. lib. 4. Menoch. conf. 73. num. 20. Rouin. conf. 169. num. 78. & non est necesse, quòd tales limites assignentur: sed sufficit, quòd matrici, cui debebatur decimae, & primatui, in erectione nouae Parochiae, relinquantur solae primitiae ex gentia, Rotam in Mediolan. decimarum, de Carliano, per inclusionem enim primatuium excluduntur decimae, & consensus assignatae Parochiali nouiter erectae, arg. rex. in Leim Praet. ff. de ind. & in l. maris, ubi gloss. praescript. C. de procurat. stante maxime consensu praepositi Ecclesiae Matricis in ipsa dismembratione. Aduertendum quoque est, Rot. in d. Mediolan. decimarum de Carliano de hac còclusionem dubitasse, an scilicet, decimae absque alia assignatione, & dismembratione facta per Episcopum transirent ipso iure in Ecclesiam parochialem nouiter erectam, propter Conc. Trid. sess. 21. de reformat. c. 4. ibi, assignentur portio archiepiscopis Episcopis, & ideo causam remissile ad Eminenti. S. Congr. Conc. Trid. Interpretes, qui patribus auditis sub die 11. Martij, anno 1617. consequuntur decimas ad Ecclesiam matricem pertinentes non transire ipso iure in Parochialem Ecclesiam nouiter erectam, sed remanere apud Ecclesiam matricem, nisi eas Episcopi nouo Parocho ad Praescriptum Concilij assignauerit.*

Quid autem dicendum de decimis Parochialis vniuersae monasterio alicui, an penes ipsum remaneant, vel Vicario sint adiudicandae? vide Rotam apud Taurin. in fine tom. 3. de iure Abbatis dec. 102. num. 1. cum seq. ubi quòd monasterium tanquam

- quam Parochus ratione curæ, quæ in illud transiit, debet indistinctè percipere omnes decimas; & citat Rebuff. *de decim.* q. 7. n. 4. & §. 9. n. 83. Monet. *de strat.* c. 1. n. 2. Rota *decis.* 3. n. 1. p. 2. *diuersi* & *decis.* q. 69. n. 1. & *dec.* 5. q. 1. n. 4. p. 1. recent. & apud Tambur. *in fine d. tom.* 3. *dec.* 102. n. 1.
- 10 Tenend colligitur debent noualia Parochiæ, in cuius finibus surgunt, d. c. cum conuagat, & d. c. quoniam, de decim. Quid si noualia appareant inter duas Parochias, & nesciatur intra quam illarum, quia ignorantur limites, tunc inter illas fiet diuisio, vt voluit Henric. Boich. *in c. personis*, col. 1. de decim. vel Episcopus, cui voluerit, iudicio suo concedat, secundum Rebuff. *d. strat.* q. 1. n. 4. n. 5. per d. c. quoniam, vbi habetur, quod tunc Episcopus secundum discretionem à Deo sibi dat. n. vel alij Ecclesiæ deputatæ, vel ad opus suum retinere debet. Si vero limites quouo modo apparent, pro modo, & portione limitum cuiuslibet eorum Parochiarum debet assignari, vt disponitur in d. c. quoniam, & notat Rebuff. *d. strat.* q. 1. n. 4.
- 11 Quando colligitur Parochianos teneti dentur, & Parochum certamen facere ad decimas recipiendas, statimque post collectos fructus illas persolvere, ad quoniam solapnem d. bene esse patenti, quoniam per Parochum, vel eius Pœcuratorem fuerit petita, alia peccatum mortale incurritur, ita gloss. *verb. fructibus* in cap. cum bonis, de decim. Cuius lib. 1. var. cap. 17. num. 8. vers. sermo. Rebuff. *d. strat.* q. 13. num. 1. Fagundes *d. præc.* 5. lib. 1. c. 4. num. 11. Gueter. *canon.* lib. 2. cap. 21. num. 43. Suar. *d. lib.* 1. cap. 36. num. 10. & cap. 37. num. 2. Quid enim decimæ graduales solui debeant statim ac fructus collecti sunt, probat expresse text. in d. c. cum bonis, ubi *fructum frugibus collectis*, & c. Lael. Zech. *de primis*, eccles. *prim.* 120. num. 11. Rebuff. *d. strat.* q. 12. n. 1. & §. 3. Campan. *in diuers. locis Canon.* rub. 12. c. 13. num. 160. Guid. Pap. *decis.* 70. vbi etiam intelligit, statim, ad est, quanto citius possunt, Aloys. Rocc. *in præc. athen. pœlat.* 152. num. 1. Paul. Layman. *in Theolog. moral.* lib. 4. *strat.* 6. c. 5. num. 1. Castro Palao *tom.* 1. *strat.* 10. *diffus. vnic. part.* 8. num. 4. me citato in hoc loco Trullench. *dist. lib.* 1. cap. 3. *duh.* 4. num. 1. Monet. *d. strat.* cap. 6. q. 1. n. 8. vbi n. 9. cum Reb. *d. q.* 12. n. 2. & Azor. *d. lib.* 7. c. 14. §. 1. tenet sufficere quod fructus sint collecti, licet granum sit cum palea, & n. 5. subdit valere consuetudinem, vt decimæ graduales non soluantur statim, sed certo tempore.
- 12 Vnde mortale peccatum incurritur consuetas decimas tardius dantes resoluunt Machel. *de commissis.* part. 1. cap. 16. sub n. 17. Campan. *dist. rub.* 12. c. 13. num. 155. imò tenet solvere, vel non tene debentem, quando frumentum, vel vinum petiit, si decimæ solute non fuerint, statim ac fructus collecti sunt, vel scilicet, iuxta consuetudinem monito Curato, vt decimam reciperet, voluit gloss. *verb. fructibus*, sequoitur Rebuff. *d. quest.* 1. n. 2. Monet.
- 13 d. c. 6. num. 10. debentur enim statim abique eo, quod à Parocho petantur, vel exigantur: quia dies ipse, siue tempus solutionis pro creditore interpellat, Rebuff. *d. q.* 12. num. 7. Gueter. *d. cap.* 21. num. 44. Paul. Layman. *in Theolog. moral.* lib. 4. *strat.* 4. cap. 5. n. 1. in fine.
- 14 Non tamen prædicti Parochiani tenentur decimas debitas deferre in hec ulla Clericorum, etiam si sint publica, cum ad id nullus pacto, nullam legem obligentur, vt in specie tradit Guid. Pap. *decis.* 283. Adrian. *quodlib.* 5. art. 1. §. 2. licet contrariū teneant Doctores communiter, vt per Gutier. *d. cap.* 21. n. 43. quorum sententia poterit procedere data consue-

tudine in contrarium, quæ non datur, imò, inspecta illa, Clerici solent mittere pro decimis ad agros, fundosque tempore collectionis, vt testatur Gutier. vbi supra num. 45. nam in hac res standum est consuetudini legitimè prescriptæ, Suar. *d. cap.* 17. num. 7. Fagundes *dist.* cap. 4. num. 12. Castro Palao *dist.* puncto 8. num. 5. Trullench. *dist. duh.* 4. num. 2. Sac linè teptemodum est sine decimis, Suar. *d. cap.* 17. num. 5. lib. 1. asserentis Parocho non petere suas decimas tempore collectionis, postea petere non posse, contra quem est gloss. *verb. fructibus*, & illam opinionem tanquam falsam improbat Covarruias *dist.* cap. 17. num. 8. vers. 8. & Rebuff. *d. strat.* q. 13. num. 50.

Inferitur secundò alij Parocho decimam non esse soluendam, præterquam illi, apud quem ecclesiastica Sacramenta suscipiuntur. Diximus suprà decimam priore modo consideratam post diuisionem Parochiarum, idè solis Parochis competere, vt nullus alius illam habere possit: atque nulli alij sunt Parochi ad hunc effectum, nisi illi, apud quos ecclesiastica Sacramenta recipiuntur, vt docet text. in cap. 2. de Paroch. Igitur, & c. Probant consuet. text. in cap. ult. ibi, nec ab his temporalia exigant, de Paroch. ex. melior. in cap. quest. 16. quest. 1. & in cap. 2. vers. ubi, de decim. & in cap. ad decimas, de res. solut. lib. 6. tradunt S. Thom. 2. 1. quest. 137. art. 3. Syluest. *verb. decima*, num. 14. Rebuff. *dist. strat.* quest. 14. num. 16. & quest. 14. num. 39. & quest. 6. num. 12. me citato in hoc loco Trullench. *dist.* 3. c. 3. *duh.* 5. num. 1. Verùm isti Doctores nimis generaliter loquuntur, & ad indiuidua minime deueniunt nec de quibus decimis intelligant, ipsi dicunt. Quare pro terminorum cognitione, & pleniori huius collarij declaratione sciendum est primò decimas dupliciter considerari: alie namque personales sunt, alie verò prædiales appellatur, prout se præp. hoc cap. meminuimus, inter quas, quoad nostrum propositum, illud est discrimen, quod priores, attento iure, non alij Parocho debentur, quàm illi, apud quem suscipiuntur ecclesiastica Sacramenta, vt probat text. in cap. ad Apostolica 20. vers. inueniunt, de decim. & in cap. fin. de Paroch. resoluunt Syluest. *verb. decima*, numer. 14. Rebuff. *dist. strat.* quest. 1. num. 2. & quest. 6. a num. 14. & quest. 13. num. 63. Gutier. *præc.* lib. 1. quest. 17. numer. 8. Suarez de Relig. tom. 1. *strat.* 2. lib. 1. capite 21. & 22. numer. 8. Monet. *dist. strat.* cap. 7. ex numer. 21. Basil. Pont. *de sacrament. Matrimon.* lib. 5. caput. 13. §. 3. num. 19. Fagundes *dist. præc.* 5. lib. 1. caput. 3. a numer. 1. Rota apud Tambur. in fine tom. 3. *de iure Abbatis* *decis.* 97. num. 3. vbi quod decimæ sacramentales vt debeantur, necessitudo requiritur administratio Sacramentorum, & num. 4. quod decimas exigere non potest Rector sacramentata non administrans, & num. 5. quod decimam sacramentalem solutio exingitur cum persona tum interitu, & num. 6. quod decimæ sacramentales ab eo qui domicilium mortuum non debentur priori Curato, sed secundo. Ratio est, quia, licet proprius Parocho sua persona, & illius ministerio prædicta Sacramenta administrat, quandoque oportet, vt ille, in cuius fauorem fit prædicta administratio, eidem Parocho soluat decimas de illis, quæ ex propria persona, & illius ministerio acquiritur, qui Parocho esse non desinit, etiam si Parochianus causa comitandi Regem, vel fugiendi pestem, vel recreandi animam, vel agenda aliqua negotia, vel denique causa belli eadem illam Parochiam relinquit absque tamen animo transferendi domicilium

In perpetuum, prout colligitur ex *tex. in cap. 3. de septuag. lib. 6.* aduenit in specie *Nao. conf. 2. num. 5. de decim.* quomodo per accidens in eadem Ecclesia per totum tempus absentia non recipiat Sacramenta: & optime obferuat Baf. Pont. *l. eo proximo citato*, huiusmodi decimas personales, si alicubi sint in vfu, (prout sunt in multis Hispaniarum partibus, vt attestantur *Nao. in man. cap. 21. num. 3. Gutier. d. cap. 21. num. 34. Rot. in Placentina decimarum de Truxillo, 15. Nouembrii. 1621. coram bona mem. Buratto*, inter eius impreflas, *dec. 572. nam* vt plurimum non esse in vfu docent *Sa. verb. decima, num. 1. & Suarez d. lib. 1. c. 21.*) non spectare ad Ecclesiam habitationi connexam, sed domicilio, quia decimæ istæ persoluentur ad sustentationem eorum, qui spiritualia ministrantur, quia transiunt hæc onera cum persona, non enim inbarent rei: quare æquum videtur, vt illi Ecclesie soluantur, quæ spiritualiter fidelem alit Sacramentis, æque doctrinæ. Vnde subdit idem Baf. Pont. quod si quis mutet domicilium, licet habeat in alia Parochia possessiones, illi debentur, vbi domicilium habet; & licet non mutet domicilium, si tamen extra suam Parochiam laboret, etiam per magnam anni partem semper decimas personales soluet illi Ecclesie, vbi habet domicilium; quia ibi per se recipit diuina, licet ex accidenti, occasione absentie, contingat quandoque alibi recipi Sacramenta, de quo etiam *Fagundes d. p. 5. lib. 1. c. 4. n. 2.*

Quod si contingit habere duo domicilia, si vnum accessorium est, principali soluet; si verò in vtroque æqualiter se collocat, inter vtunque diuidetur. Ita *Rebuff. de decim. quest. 6. num. 5. Suar. d. lib. 1. cap. 21. num. 2. Fagundes d. cap. 3. num. 4. vbi num. 6. subdit*, quod si quis artifex habeat domicilium in confinio suarum Parochialium teneatur decimas personales soluere illi Parochie, vbi est pars domicilij, in qua semper laborat: & *num. 7. addit*, quod si dubitetur, de qua Parochia domicilium sit, tunc inspicendi est ianua, seu porta illius principalis. In posterioribus verò prædialibus non sic dicendum, sed secundum distinctionem infra referendam.

Sciendum est quoque decimas prædiales in duplici esse differentia: alia enim veniunt soluendæ ex prædij suis intra propriam Parochiam, alia verò colliguntur ex prædij suis in aliena Parochia, inter quas illa est differentia, quia priores etiam sine dubio non debentur alij, nisi Parocho, à quo Parochianus recipit Sacramenta ex ratione proximi dictæ: & ita probat *tex. in d. cap. ad decimas, & in d. cap. quoniam*, & sic procedunt *tex. in d. cap. quest. 1. & in d. cap. 2. de decim.* contra verò posteriores, quæ si non soluuntur Ecclesie prædiali, vtique iniuria quodammodo inferri videretur illius Parocho, cum sit paratus ministrare Sacramenta dominis prædiorum, tum etiam, quia daretur consensio Parochianus contra bonum publicum illarum terminos statuens, iuxta *tex. in cap. 1. dist. 80. & in c. 13. q. 1. & consequenter* resularet maximum inconueniens, quod considerat *tex. in d. cap. cum sint homines, & in cap. super eo, de Paroch. & in cap. quicunque, & in cap. licet, 16. quest. 1.* Vnde decimas prædiales spectare ad Ecclesiam intra cuius fines sita sunt prædialia, *cap. cum sint homines, cap. cum in 1. cap. cum coniugas de decim. Rebuff. de decim. q. 9. Rota apud Tambur. in fine tom. 3. de iure Abbatis decif. 98. num. 1. vbi num. 14. resoluunt Ecclesiam prædialem præsumi percepisse decimas omnium fructuum, exceptis illis, quæ probantur altari solu-*

te, & dec. 99. num. 7. ait quod Parochus prædialis habet ius decimarum vniuersale, & in genere respectu quorumcunque fructuum etiam nouorum.

Ex his colligitur primo decimas personales, si-
cut prædiales, intra iamen propriam Parochiam co-
stitutas, sine dubio non alij, quam proprio Parocho
esse persoluentas. Patet si expendamus nulli alij ni-
si illi esse debitæ iuxta resoluta, & quod sint insti-
tuta ob ministerium Sacramentorum, quod quidē
in personis exercetis: & ita probant *tex. in d. cap. ad Apostolicæ, & in d. cap. 2. & alia* iuxta supra citata, re-
soluunt Syluest. Reb. & alij post eos relati.

Colligitur secundo, non sic dicendum esse
in decimis in aliena Parochia constitutis, in quibus
recurrendum est ad consuetudinem, vt inquit *tex. in d. cap. cum sint homines, & per illum sic docent*
Abb. conf. 58. num. 2. vers. ex his argumentis. Cou. d. cap. 17. nu. 8. vers. 4. Petz. l. 1. post. princ. vers. huius-
modi aut decima, 11. 5. lib. 1. Ordin. pag. 126. & l. 1. in princip. 11. 6. rod. lib. 1. pag. 133. Gutier. quest. 1. 1. quest. 17. num. 2. & 5. canon. lib. 1. cap. 21. num. 58
Pute. decif. 150. num. 4. vers. tamen istis, lib. 1. Rota decif. 163. num. 3. p. 2. dimiss. & decif. 274. num. 1. & decif. 183. part. 2. reuoc. & in Abulen. decimarum, 17. Decembris, 1627. coram Reuerendiss. D. meo Coeio
Decano, vers. tertio tollitur, ubi fuit dictum, quod si
ageretur inter Ecclesiam prædialem, & Sacramen-
talem, cui decimæ deberentur, tunc random est
consuetudinis & eadem Rota in *Placentina decima-*
rum 10. Mayi, 1628. coram R. Coccone Decano, im-
pressa per Tambur. in fine tom. 3. de iure Abbatis
decif. 98. num. 2. Patet, si expendimus, in huius-
modi decimis non esse iure compertum, euanam
Ecclesie debeatur, *Achil. dec. 6. num. 2. de decim.*
Pute. decif. 176. num. 4. lib. 1. & propterea in eorum
solutione Iuris obliuiscitatem repenti, vt foretur
Pontifex in *dist. cap. cum sint homines, & in d. cap. ad*
Apostolicæ, 60. proinde, cum confusio sit optima
legum declaratio, *cap. cum dilectis, de consuetud. vti-*
que ad illum in hac dubietate erit recurrendum, vt
secuturis procedatur nec aliud cunctis necessarium
tex. in l. Imperatores in princip. de public. siquidem
intelligi potest de oneribus aliis realibus, quæ ra-
tione rei debentur: nos verò agimus de decimis,
quæ, licet reales appellentur, non tamen ratione
rei, sed ratione personæ debentur, quæ quidem
consuetudo per decennium inducitur, eò, quod
non contra ius expellitur, sed magis præter ius
sensetur propter obliuiscitatem illius, quod per il-
lam declaratur, ac proinde nullum, si longo
tempore, hoc est, per decennium, relictæ iudica-
tur, iuxta gloss. receptam in *cap. vlt. verb. consuetu-*
dine, de consuetud. lib. 6. obferuant in specie *Achil.*
decif. 3. num. 5. de decim. Abb. in d. cap. cum sint homi-
nes in fine, Cou. d. num. 8. vers. 4. Rebuff. d. tra. d. 13
num. 47. & 60. Monet. d. tra. l. c. 5. num. 102. Gutier.
dist. cap. 21. num. 58. Quicquid contradicit gloss
in *d. cap. cum sint homines*. Quod quidem intelli-
gendum est de prædij noualibus, in quibus præ-
dicta consuetudo verificatur, secus verò si antiqua
sint, & per tempus sufficiens alij Ecclesie parochia-
li decima sint acquisiti: tunc enim longioris tem-
poris consuetudo erit necessaria, vt tenet à notabi-
ssimis *corol. q. 11. Intellige* quoque, supradictam
resolutionem, dum habet sufficere decennium ad
introducendam consuetudinem huiusmodi, vt ha-
beat locum, quando agitur inter duas Ecclesias
parochiales, sed si ageretur inter Ecclesiam paro-
chiale, & alteram, cui ius rebus sit: tunc enim re-
quireretur immemoralis, aut quadragenaria con-
suetudo.

titulo. Rebuff. d. g. t. 3. n. 83. cum seqq. Rot. in Cula-
guriana decimarum. 19. Martij 1610. coram Curd.
Cauderis. Et manifestum in possessione exigendi
decimas per totum oedum ex propria persona, sed
etiam nomine Ecclesie, & solet dari, ut in causa
Toscanen. decimarum. 2. Martij 1622. coram R. P. D.
meo Pirenano.

36 Colligitur tertio, semota consuetudine, & talis
decimas potius prædiali, quàm bapti finali Ecclesie
esse soluendas, si quidem pro illa & æquitas, & ali-
quis rigor iuris, in quo æquitas fundatur, repetitur
ex prædiali consideratione. Iuvat decisio Iustif.
conf. in l. Barbarius ff. de offic. Præf. ubi æquitas in
efficaci iuris ratione fundata prævalet alicui iuris
rigori, non tamen scripto appetit, propter tex. in l.
prospexi ff. qui, & a quibus Accedit, quòd licet præ-
dictæ decimæ ratione personæ debeantur, ut suprà
proxime consideravimus; non tamen oegindum
est, ab ipso prædio deberi, & ita debitas esse Eccle-
siae prædiali, cui idem prædium manet obligatum,
& in quo eadem Ecclesia ius acquirit: ac sive inde,
cùm prædium sit prædictæ Ecclesie ad extendendum
preteritum monasterium, quod per accidens suppo-
nitur in mutatione domicilij non existeret, aliquo mo-
do id duci potest, ex reg. tex. in d. l. Imperatores. Sic
alijs infideles commotantes in terra Christiano-
rum, & habentes possessiones in aliqua Parochiali
Ecclesia, eadem tenentur decimas solvere; quos ta-
men constituit non recipere in illa alioque ministre-
rium spirituale, propter ostendimus, in f. 3. corol. 1.
Facit tandem, quia apparet ratio boni publici, quod
ex effectu contrario periclitatur in parochialium
confusione; quod quidem bono privato semper
anteponitur: unde videtur dicendum, prædictæ Ec-
clesiæ prædiali tales decimas esse soluendas, prout
in specie multis sentire videtur tex. in d. c. cum sint
boniæ, ibi, quia difficile nimis videtur, &c. tradunt
S. Th. 2. 2. q. 87. n. 3. ad 2. Cov. d. n. 8. ver. 2. Sylvest.
verb. decima. n. 14. Nau. conf. 2. n. 7. de decim. Gutier.
d. lib. 2. c. 1. n. 4. Achil. decij. 3. n. 1. de decim. Pote.
decij. 176. n. 3. lib. 3. Rot. in Placeatini decimarum
10. Maij 1628. coram Reuerendiss. D. meo Caccino
Decano.

37 Inferitur tertio, quid dicendum de decimis
ovium, quæ ad varias partes transeunt, cuiusnam
Ecclesie soluendæ sint? Et in primis pro Ecclesia
domicilij, seu baptis finali facit, quia fructus ovium
dicuntur illarum fructus industrialiæ, & non na-
turales, secundum Bald. in l. Ancilla. C. de furis, cò
quòd multum in illis operatur domus, & custodis
industriæ, ut aduertunt Covar. var. lib. 1. part. 3. num.
6. M. noth. de arbitrar. casa 12. à num. 3. §. 19. &
vbi tales dicendi sunt personales, veluti acquiritur
per hominis personam, & illius ministerium: con-
stat autem decimas personales absolute, & in to-
tam soluendas esse illi Parochia, apud quem eccle-
siastica recipiuntur Sacramenta, ut notavimus corol.
proximo, & talis est Parochus domicilij, licet
per accidens ad alium locum se transferat Pa-
rochianus, iuxta tex. in cap. 3. de sepultur. dicitur
tamen licet fiat translatio sine alicuius contri-
butione, & conservandi domicilium, propter tex. in l. 4.
§. in l. assumpta. §. filius, vers. viris prudentibus, ff.
ad municip. §. in l. penult. de Segator. §. in cap. ex
parte, & in cap. postulasti, de foro comp. Facit etiam
tex. in cap. commissam, ibi, in tunc Parochus com-
municat, &c. de decim. Pro Ecclesia verò loci, ubi
ovis pascunt, facit, quia decimæ animalium in-
ter prædiales consumantur, tradit gloss. verb.

personales, in dist. cap. ad Apostolica, de decim. com-
muniter receptæ ex Nuar. dist. conf. 2. a. num. 7. 20
subinde semota consuetudine, prædictæ Ecclesie
prædiali in totum, & absolute persolvendæ sunt,
prout eadem gloss. affirmat. Facit insuper doctrina
Host. a. sum. de decim. §. 1. quem sequitur Angel. &
Sylvest. in sum. verb. decima. num. 1. dum appellant
decimas mixtas illas, quæ ex fructibus animalium
persolvuntur: unde non est verum dicere, quòd
soluendæ sint illi Ecclesie, in cuius Parochia com-
municantur, iuxta reg. tex. in l. Imperatores, ff. de pu-
blicitate.

Quapropter resoluendum videtur, quòd si oves
dimidia parte anni pascunt in Ecclesia prædiali,
dimidium totius decimæ illi persolvendum est,
reliquum verò dimidium pro tam temporis Eccle-
siae parochiali, si altera dimidia parte anni in ea-
dem oves pascunt: 1. ita in effectu gloss. verb. per-
sonales, in dist. cap. ad Apostolica, §. 5. Th. m.
dist. quest. 87. articuli. 3. ad 2. Gregor. Lop. lib. 9.
titul. 20. part. 1. Rebuff. dist. 2. quest. 6. numer. 25.
cum seqq. Suar. de Pace in prult. tom. 2. part. 1. cap. 5.
num. 8. eam sequentibus. Suar. de Religione. com. 1.
traff. 2. lib. 1. cap. 5. num. 8. cum sequentibus, me cura-
to in hoc loco Trolench. d. c. 3. dub. 5. num. 4. Monet.
d. traff. cap. 4. num. 16. vbi ait decimas quoque divi-
dendas esse inter duas Parochias, si in eam vna
loceant, & dormiant oves, & in alia pascant, & agun-
dez de septem Eccles. præceptis, præf. 3. lib. 1. cap. 5.
num. 10. Basil. Pont. de Sacram. Astarum. lib. 9. cap.
15. §. 3. num. 25. §. 24 vbi num. 25. resolvit, quando
huiusmodi oves nec pascuntur, nec morantur per
villam anni partem in Ecclesia domini sui, sed in
alijs, nullam partem decimarum debere Ecclesie
parochiali domo, sed illi, in qua pascuntur, & moran-
tuntur. Nec prædictæ resolutioni resistitur dice-
re, quòd decimæ animalium propter industriam,
& ministerium hominis in illis acquiritur oc-
cellarium, sunt personales, ac subinde sine aliqua
diminutione esse persolvendæ Ecclesie baptis-
mali. Satis fit enim, si adiectas industriam, & mi-
nistrium hominis tantummodo convincere præ-
dictos fructus animalium non esse potè usura-
les, hoc est, naturaliter productos, & in quibus
solummodo natura operatur; nihilominus tamen
reales esse, & non personales, sicut sunt segetes,
& alij plantis, in quibus multum opera, & in-
dustria hominis repetitur, qui simulat ex rebus
natura producente, & iuvante producti reales
dicuntur: nequaquam verò personales, qui
tantummodo sunt illi, qui sine te aliqua per ho-
minis personam, & illius ministerium acquiritur,
prout sunt illi, quæ ex artificio, & ministerio pro-
veniunt.

Ad tex. verò in dist. cap. commissam, respondetur
illum quidem agere de animalibus, quæ existunt, &
pascunt in eadem Parochia baptismali, cui Mona-
chi, de quibus ibi, ex prædictis animalium fructibus
decimas solvere volebant, allegantes constructionem
Monasterij sui factam in territorio eiusdem Eccle-
siae, quia reiecta allegatione Pontifex iubet, vti eadem
Ecclesie, sicut antea, decimæ persolvantur: quæ qui-
dem resolutio intelligenda est, attento iure, non ta-
men data consuetudine, quæ in hac specie maxime
consideranda est.

Verum verò decima sit soluenda ex prædictis
animalibus Ecclesie illarum regionum, per quas
la, seu oves pascendo transire faciunt, & re-
tineant in domicilium? Dicendum est, quòd non:
liquidem

liquidem licet cundo, & redeundo pascant in pascuis prædictorum Ecclesiarum, hoc tamen nutrimentum minimum est, & parum considerationis: unde, cum de minimis decima soluenda non sit, arg. *l. scilicet ff. de in iureg. reser. l. si oleum §. fin. cum l. seq. ff. de deo.* cum alius per me citatus in *trall. de axiom. iuris vsufreq. axiom. §. 50. num. 1.* necessarium videtur dicendum prædictis Ecclesiis nil deberi loco decimarum. Accedit, quia, ut aduertit Nauar. *vbi supra num. 3.* moraliter loquendo, videtur impossibile prædictis iudicare quenam quantitas prædictis Ecclesiis solui debeat, & quinam sit valor illius: vnde necessarium dicendum est non esse faciendam maiorem impensam, nec maiorem laborem assumentum, quam sit res ipsa, propter quam assumentur.

- 43 Inferius quaerit spoliatum per Parochiam à perceptione decimarum, quas intra ipsius Parochiam possidebat, non aliter esse restituendum, quam si ostendat titulum, vel causam iustam, qua possessio eiusdem iustificetur. Diximus *supra in princip. huius §.* ut cito lute, decima priori modo consideratam post diuisionem Parochiarum ad eò solis Parochis competere, vs nullus alius illam habere possit: a qui resistente lute comuni, & illius presumptione, spoliato, sumentque spoliatori, non est spoliatus restituendus, donec ostendat titulum, vel causam sufficientem, qua presumptio aduersus illum retulans purgata sit, legitur, &c. Probat corol. text. optim. in *cap. decimas ibi nisi eademem decernit, &c. de reser. lib. 6.* Innoc. in *cap. in litteris vbi Beio. nu. 87.* dicit communem, *cod. tit. in antiq. Rep. in cap. cum Ecclesia Surriana. col. pen. de causa posses. Felin. in cap. ad partitionem, num. 7. de accusat. Cou. lib. 1. var. cap. 17. n. 6. Nau. in cap. accepta. opposit. 10. n. 7. & 21. de reser. lib. 6. Mench. *ibid.* cap. 86. à princ. & cap. 89. nu. 4. Rebuffi. *de decim. q. 13. n. 83.* Monc. *cod. trall. c. 5. n. 81. Guier. l. 2. Canon. c. 21. n. 74.* Anton. Gabr. *commun. sub tit. de reser. spoliat. concil. 1. nu. 107.* Menoch. *remed. 1. recaper. à num. 367.* Pro quibus etiam facit: quia, si alius restitutum concederet non purga prædicta iuris presumptione, & tunc lex concedens talem restitutionem iniusta censetur, vel lute consentiens, vs spoliatus in peccato, & in retentione iniusta perseueret contra domini voluntatem, ad quem ex prædicta iuris presumptione pertinere dicitur decima, de qua agitur, ad quod aludere videtur *tex. ad d. c. ad decimas ibi, iniuste occupasse, &c.**

- 44 Nec contra corol. obstant verba generalia *tex. in dist. cap. in litteris, de reser. spoliat.* & ratio illius in fine posita, si dicatur similiter ius restitui illi, qui absque Canonica iustificatione tenet ecclesiasticum beneficium, iuxta *reg. 1. de reg. iur. lib. 6. & cap. 1. de iustit.* Siquidem responderetur restituentiam iuris restituentem ex defectu iuris, solam reperiri in proprietate beneficii, non vero in possessione illius, quæ quidem, licet iniusta, vera tamen data capacitate possidentis repetiri potest absque Canonica institutione, eò quod beneficia sua namta sunt possessibilia, dum quis aliquando possidendi capax per vsum adequatum, & sufficientem tanquam domus apprehendit, iuxta definitionem possessionis, vt proinde illi nimirum si in *dist. cap. in litteris, restituitio spoliato concedatur contra spoliatorem*, non offensa Canonica institutione aliqua, quod quidem significare videtur *tex. ille* in ratione, quam assignat de perdone restitucendo: contra vero

in decimis, de quibus agimus, quarum possessioni ex defectu Parochiarum commune videtur resistere: Verum aduersus talem intellectum urget: quia defectus Canonice institutionis videtur arguere existentiam iuris non solum circa proprietatem, verum etiam circa possessionem: & ita verbum, *et tamen, in d. reg. beneficium*, non tantum ad proprietatem, sed etiam ad possessionem referendum est, vt multi Doctores arbitrantur. Sic aliis, deficientie titulo, fructus recipi non possunt, prout in specie resoluunt Couar. *de sponsal. p. 2. c. 6. §. 8. nu. 8.* Hoid. *de incomp. benefic. p. 1. c. 12. à princ.* Menoch. *vsufreq. cap. 16.* qui quidem fructus recuperetur, si sine titulo legis restituentia non daretur circa possessionem beneficii ex *tex. in l. bona fidei ff. de acquir. rerum dom. & ex his, quæ resoluunt Couar. vbi supra num. 16. & in reg. possessor. part. 2. §. 2. num. 7.* Nauar. in *princ. de Penit. dist. 6. num. 23.* Urget insuper quoddam defectus Parochiarum, etiam si arguat restituentiam iuris in proprietate decimarum, non tamen arguit illam necessariam circa possessionem, data capacitate retinentis: nulla enim datur lex, quæ talem possessionem inficiat propter defectum Parochiarum, arg. *tex. in cap. causam qua, de prescrip. & in cap. probemas de decim. in vob.* colligitur ex *tex. in dist. cap. ad decimas ibi, possedisse.* Urget denique: quia idem *c. ad decimas* procedit etiam data supradicta restituentia circa proprietatem, vt Doctores ibidem facere videntur. Vnde melius responderetur quod, licet fateamur, aduersus spoliatum à beneficio dati legis restituentiam, dum titulum, vel causam sufficientem non ostendit, nihilominus tamen eadem lex non assinit spoliatori, prout assinit Parochio, quando à perceptione decimarum intra suam Parochiam alium spoliatus quo casu procedit *tex. in d. cap. ad decimas.* Et secundum hoc Corollarium sic explicatur declaratur *tex. in cap. in summatione, de procuratorib. vbi habens plura beneficia incompatibilia, ab altero spoliatus restituitur, & in cap. licet, de proband. lib. 6.* tunc res soluitur per Abb. in *d. cap. in litteris, num. 24.* plures quos refert Nau. in *d. cap. accepta. n. 6. Cou. d. cap. 17. num. 6.* Sic aliis si laici proponatur spoliatus ab alio laico spoliatore sine alia ostensione tituli, & iustificatione restituendus est ad perceptionem decimarum, quantumcumque spoliator vellet probare ad se illud ius pertinere, prout in specie dicit communem sententiam Mench. qui plures refert. *ibid. cap. 89. num. 5.*

Mec similiter testigatur *tex. in cap. cum Ecclesia Surriana, de causa posses. & propr.* vbi ius commune restituit Clericis spoliatis potestatem eligendi Episcopum, & assistebat Canonicis Ecclesie Cathedralis spoliatoribus, de quibus ibi, ve illic faceret Pontifex in illis verbis, *Canonica iustitia, &c.* & tamen *tex. supponit*, absque vlla tituli ostensione prædictos Clericos fore restituendos, nisi in simul actum fuisset petitorio, in quo Clerici defecerunt. Siquidem omnis visus explicacionibus, de quibus Abb. *num. 44. Rip. num. 1. à ibidem, & alij relati à Couar. dist. cap. 17. num. 7.* latissime Mench. *d. c. 86 à princ.* ex mente nonnullorum Doctorum respondent præceptores in *d. c. cum Ecclesia*, propterea non fuisse factam restitutionem, quia Clerici, de quibus ibi, non breui tempore, sicut in *dist. cap. ad decimas.* (prout illi intelligunt aduersus, aliquando, ibi posuit) possessionem habuerunt, sed diuturnam, & longam quasi possessionem, eò quod constet ex *litteris*, non tantum

in una, vel in duabus, sed in tria in Episcoporum electionibus infimul cum Canonice concurrere. Patet ex text. ibi, *electio trium Episcoporum*, &c. insuper non solum per se, sed etiam per suos praelectores concurrere. Patet ex princip. text. *vers. verum, ibi, ipsi ac praedecessores eorum*, &c. ex qua durissima quasi possessione insurgit praerogativa tituli praecedentis, & ex illa interdictum possessioni eligendi, iuxta reg. text. in l. *cum de in rem vers. ff. de usuris, & in l. si filius. C. de petis. hered.* qua de causa text. ille expendit tres illas electiones: alias enim ad probandum possessionem per se solus sufficiebat vicus actus, qui effectum sortirentur, iuxta reg. text. in c. *consultantibus, de iovepar.* communis ex Con. in reg. possessor. p. 3. in princip. numero 6 quae quidem explicatio similiter probabilis est, & vii talis defendi, & teneri potest, prout defensus in collect. ad d. cap. ad decimas numero 7. & 8. Sed tamen videtur aliquo modo: quia assistentia trium electionum, de necessitate non continet longinquitatem temporis, siquidem poterant Episcopi electi brevi vivere tempore. Videtur insuper: quia text. non expendit illas tres electiones in causa possessionis; de qua ibi dicitur non agebatur, (tunc enim videtur: tantum electio sufficiebat;) sed in causa pericorij, super qua sententia prolata fuit. Videtur tertio: quia text. in dict. cap. ad decimas, indistincte loquens, talem distinctionem temporis non facit, quae quidem facienda erat, si de necessitate requireretur. Videtur denique: quia adverbium, *aliquandiu*, positum in dict. cap. ad decimas, etiam longinquitatem temporis, licet non magnam, importare solet, & proinde videtur inconueniens, ut possessio in illo text. iust. fuerit: recurrere ad longinquitatem temporis. Quare advenimus in dict. cap. cum Ecclesia, per evidentem praesumptionem constare de titulo, siquidem in illo text. Clerici, de quibus ibi, ex scientia, & patientia Canoncorum fuerunt accepti ad electionem faciendam, ex qua scientia, & patientia viginti praesumptionem resiliuit praerogativam, sine qua non est verosimile, Canonicos recipere Praedictos Clericos: unde necessarium ducendum est in specie illius text. Clericos habuisse titulum, vel saltem aliquid locotituli, & de illo constare, iuxta reg. lib. 3. C. de formis. quo quidem titulo, seu causa sufficiente iustificabatur possessio, qua iustificata text. supponit Clericos fore restituendos, si solum remedio possessorio agatur.

46 Vtrum autem laici spoliati decimis agentes interdictio vide vi, sint ante omnia restituendi? Quaestio est in praesenti non contentenda: in qua resolvendum existimo, quod si laici sint spoliati decimis, id est, iure decimandi, & petendi decimas, & agant praedicto interdicto, nequaquam restituendi sunt, ex eo, quia, cum necessarium sit possessionem probare, iuxta c. *cap. solimanibus, in fine, de offic. deleg.* & laici praedictum ius decimandi nullo modo possidere possunt, cap. *causam, quae de praescript.* iuxta communem intellectum, quinimo illius iuris sunt omnino incapaces, quia dependet a spiritualibus, scilicet, ab administratione Sacramentorum, & officio spirituali, ubi tanquam accessorium inseparabiliter adheret, cap. 1. ibi. *iure Sacerdotum, 16. quast. 7. cap. quoniam, 17. de decimis.* cum similib. recte fit, ut laici spoliati, tanquam omnino praedicti iuris incapaces, nullatenus contempnat restitucio, & circa hunc casum nulla potest esse difficultas.

Tota vero controversia versatur, quando laici 47 spoliatur fructibus ipsis temporalibus, qui decimarum nomine ipsi nomine proprio solvantur ex aliquo titulo temporali, manente iure spirituali decimandi penes spiritualium ministros, in qua distinguendi sunt duo casus. Primus est, quando laici spoliatur decimas ab alio laico, & contra illum agit interdictio vide vi. in quo restituendum, contra illum restituendum esse, ut tenet Brixien. relatus à glori. verb. *praesumuntur*, in d. c. ad decimas, glori. 1. in cap. 1. 14. quast. 1. sequuntur alij, ut per Gabr. *commun. sub tit. de restit. spoliat. concl. 1. a num. 71.* Berol. in cap. *item, cum qui a num. 45. eod. tit.* observat praxis Galliae ex Guid. Pap. *de restit. 1288.* Doctores communiter, ut per Mench. *liber. cap. 89. n. 5. Con. d. 2. 17. num. 6.* Cuius rei ratio est, quia, cum laici proponatur spoliatus decimis, quas possidebat, necessarium sequitur illum esse restituendum, si agat interdictio, vide vi iuxta vulgares regulas Quicquid contrarium teneant glori. d. verb. *praesumuntur*, statim in princip. & alia verb. *commode*, in c. *ex parte, de restit. spoliat.* & frequentius videntur Doctores probare, infra Frane. in d. cap. ad decimas. Abb. n. 19. in princip. & à Mench. d. c. 89. num. 4. Debebant enim considerare non esse necessarium, quod laici probare possent possessionem decimarum specialiter ei prohibitam, quando ipse laicus spoliatur ab alio laico, contra quem etiam est iuris praesumptio, idque ex eo, quia prohibitio legis aeterna, & post Concil. Lateran. respectu possessionis decimarum adversus laicos operabitur, ne habeant civilem, & iustum earum possessionem: & tamen, quod sufficit ad praedictas decimas praescribendas; non tamen exinde sequitur laicum non posse habere naturalem, & iniustam decimarum possessionem, qualem habet quicumque praedo, quae sufficiens sit, ut spoliatus restituatur, iuxta d. c. *in litem, de restit. spoliat.* Alter casus est, quando laici spoliatur ab eo, cui ius commune assistit, veluti à Parocho intra suam Parochiam, iuxta terminos text. in d. c. ad decimas, in quo secure refoletimus restituendum non esse, nisi evidenter doceant se vel ex privilegio Romani Pont. vel ex concessione feudali ante Lateran. Concilium, vel alio simili modo probaverint se possessionem decimarum fuisse legitimè assequutum Cuius rei ratio est: quia, si Canonice spoliatus decimis à spoliatore intra suam Parochiam restitutione denegatur, nisi evidenter discuerint se illarum possessionem legitimè assequutos, iuxta d. c. ad decimas, quia, levisset, ius commune resistit illis, & insinuat assistit huic, à functioni multò magis id ipsum locum habebit, si à Parocho intra suam Parochiam laici spoliatur decimis, cui multò magis resistit ius commune, & iuxta hanc causam possunt intelligi Doctores, quos citat Con. d. num. 6. in princip.

Insertur quindò resolutio ad illam quast. vtrum 48 decimae abique Parochia praescribi possint, ita ut vitent praerogativa aliquis illas exigat à Parochianis? In qua partem negativam in specie tractat S. Anton. p. 1. tit. 4. c. 3. §. 5. vers. *Et nota.* videtur sentire S. Thom. 2. 2. q. 87. art. 3. ad 3. Pro qua facit primò text. in c. *pervenit* ibi, *decimas*, &c. 16. quast. 1. ubi text. dicit abique Parochia decimas obtineri non posse. Facit rursus: quia ius percipiendi decimas est accessorium ministerio Sacramentorum, & ita vii tale sine praedicto ministerio, tanquam sine fundamento existere non potest: unde cum

eum præscribens, qui Parochus non est, minime dicitur minister alioquorum Sacramentorum, necessitudo videtur dicendam, absque Parochia decimas non esse præscripibiles. Facit tertio, quod decimæ debite sunt in recognitionem vniuersalis domini, & subiectionem, iuxta *text. in cap. tua nobis, de decimis* & tamen constat prohiberi illa præscribi, quæ in talem recognitionem perfoluntur, ut probat *l. compert. C. de præscript. triginta, resoluunt Abb. n. 18. Felin. & alij in cap. ad auditionem, de præscript. iuxta decisio text. & quæ ibi notant Doctores in cap. cum non liceat, de præscript. Facit quarto, quia non debet operari præscriptio illa, quæ omnino tollit Sacramentorum administrationem, & animarum saluti præiudicialis morum correctionem, & fideliū reformationem auferre potest, arg. *text. in cap. cum ex officio de præscript. Constat autem, data præscriptio, quæ decimæ absque Parochia exiguntur, tolli, ac saltem diminui Sacramentorum administrationem, & consequenter morum correctionem, & reformationem auferri, eo quod Parochus videns sublatum sibi ius decimandi, difficile incipiat ad exercenda sepius dicta, quæ animarum saluti sunt maxime necessaria.**

Contrariam tamen sententiam tenuit in specie *glos. verb. componendum, vbi Abb. n. 5. in c. pro de decimis. Com. lib. 1. var. c. 17. n. 8. vers. 2. Rebuff. d. trall. q. 13. n. 63. Guicet. lib. 2. Canon. c. 21. n. 60. Monet. d. trall. c. 5. n. 107. Rot. in Florent. Parochialis, 21. Maij, 1630. coram Reuerend. D. meo Coccone Decano, & est communis sententia. Pro qua in primis faciunt multa iura, quæ possunt in decimis præscriptionem recipiunt, ut est *text. in c. ad Apostolicam, & in c. cum sint, & in c. cum tangit, & in c. dudum, de decimis. & in c. de quarta, & in c. ad aures, de præscript. & in c. 1. eod. tit. lib. 6. & in c. si tante §. pen. de decimis lib. 6. Facit rursus, quia privilegium, & præscriptio æquiparantur, ut vulgo deducitur, & est *text. in c. super quibusdam, vers. præterea, de verb. signif. & in c. accedentes, in fine, vbi gl. de excess. Prelat. & non est negandum, mediante privilegio decimas acquiri posse absque Parochia: probat *text. in c. tua 25. §. 1. de decimis. facientes omnes in d. c. consens. quæ, de præscript. Com. d. c. 17. n. 13. Guicet. conf. 5. num. 2. & 17. Facit etiam quia omnes res, in quibus dominium repetitur, nisi specialiter prohibeantur, præscriptionem recipiunt, iuxta *text. in c. 2. & in c. auditis, & in c. accedentes, & in c. cum ex officio, de præscript. & constat ius decimandi esse in dominio Parochi administrantis Sacramenta iuxta super resoluta in prius huius c. Insuper, nullam dari prohibitionem particularem, quæ decimæ præscribi prohibeantur. Facit denique, quia quemadmodum attentio iure Parochi ius decimandi reſtatuatur itaque attentio eodem iure Canonico Ecclesiæ Cathedralis ius Episcopum eligendi reſtaturum est, iuxta *text. in c. 1. cum multis ibidem, de elect. quod quidem ius eligendi præscriptionem recipere constat ex *text. in d. cap. cum Ecclesia, de causa posses.*******

Quibus fundamentis hæc communis sententia vix videtur, quæ retenta, non obstant supradicta pro contraria opinione fundamenta. Ad primum enim de *text. in d. cap. peruenit*, satisfit, si dicas in illo *text. & similibus*, tamum prohiberi Monachis iura parochialia usurpare; non tamen negat temporali habili ad præscribendum possidentes mediante illo acquirere posse, ut aduertit Guicet. *d. numero 60. Ad secundum dicendum est verum quidem*

esse, quod ius percipiendi decimas necessarium est prædicto ministerio Sacramentorum; non tamen est inconueniens, ut præscribat manente congrua Parochi sustentatione, in qua principaliter, immediate, & inseparabiliter ius percipiendi fundatur, & contra quam præscriptio dari nequit. Vnde, quantum præscribens Parochus non sit, lex tamen, dum particulariter non prohibuit, voluit, ut tale ius mediante præscriptione in illum transferretur, iuxta *reg. text. in l. usufructum ff. de usu. cap. Ad tertium responderet *text. in d. l. compert.*, procedere in bonis publicis, in quibus dominium, & possessio non repetitur; & ideo non verificari in iure decimandi: quod quidem, licet publicum habeat auctoritatem, eo quod decimæ sunt institutæ in prædictam recognitionem; tamen respectu ipsius Parochi, ius particulare est. Ad quartum denique fundamentum satisfit, si aduertamus, manente congrua sustentatione ex se mediante præscriptione non auferri, nec diminui Sacramentorum administrationem, sicut non auferitur, nec diminuitur morum correctio, nec fideliū reformatio: quod secus est, si præscriptio congrua Parochi sustentationem auferat, quæ quidem ex supradicta consideratione dari nequit, veluti contra ius diuinum, contra quod procedere non potest, arg. *text. in cap. vltim. de præscript. iunctis additis per me supra lib. 1. cap. 2. ex numero 119.**

Intellige supradictam sententiam procedere de 49 ta capacitate possidendi in præscribente: si neminem talem capacitem præscribens non habuerit, nequaquam præscriptio admittenda est, Abb. Felin. & alij in d. c. consens. quæ, Com. libro 1. var. cap. 10. num. 4. Anton. Gabr. common. lib. 5. tit. de præscript. concl. 1. n. 16. Pereg. de iure fisci, lib. 6. tit. 8. n. 18. & 19. Patet, si expendamus sine possessione præscriptionem procedere non posse, iuxta *reg. sine possessione, de regul. iur. in 6. Monet. de decimis c. 4. n. 80. ac proinde, qui possessionem habere non potest, nequaquam præscribere valet: si alius solum personæ Ecclesiasticæ, non verò laici, ius decimandi præscribere possunt: siquidem ille capax fuit: isti verò minime valent spiritualia administrare, quoniam ratione decimæ perfoluntur: ac subinde illæ bene, isti verò minime possunt decimas possidere, & præscribere, prout in specie probat *text. in d. c. consens. quæ, de præscript. Balb. de præscript. p. 4. princ. q. 7. n. 53. & 1. p. 1. d. n. 56. Com. d. lib. 1. var. cap. 27. n. 6. vers. quarta, Rebuff. d. trall. quest. 13. d. n. 67. Gionagnol. conf. 27. n. 5. & 4. lib. 2. Ioseph. Ludov. Perul. decis. 106. n. 8. & 9. Ansthal. Germon. de sacrorum immunit. lib. 3. c. 19. d. n. 50. Guicet. præf. lib. 1. quest. 15. d. n. 2. Valasco. de iure emphyt. q. 17. n. 15. Stuz. d. lib. 1. c. 17. n. 3. Azor. inſtit. moral. par. 1. lib. 7. cap. 16. q. 11. Gilchem. de præscript. par. 3. c. 8. d. n. 16. Pereg. d. tit. 8. n. 18. & conf. 74. vol. 1. Camill. Bortel. in sum. annuū decimarum 120. v. c. 2. n. 114. Roç. apud Paul. de Rubica. decis. 103. num. 10. tom. 3. decis. alius par. 7. recent. & in Corduben. decimis de L. n. c. 29. Maij 1638. coram Merlino. Et procedit in omnibus decimis, quocunque titulo etiam temporalis, à laico percipiendis, ut multis argumentis ex profecto comprobant Beroi. conf. 21. n. 8. Coa. & alij quos refert Guicet. præf. lib. 1. quest. 16. d. princ. & plures alij, quos plene adducit Gilchem. d. cap. 8. num. 17. & ita omnes sentire affirmat, & sequitur Stuz. d. cap. 27. n. 1.**

Limitatur tamen, ut locum non habeat quoad decimas, quas verè & perſcriptiõe conſtat obtentaſſe ante Lateranenſem vel ſi agatur de præſcribente contra laicum, qui ante Lateranenſem acquiſiverat, vt ex aliis reſolunt. *Con. d. c. 17. n. 5. verſ. ſed, ſi dubitetur*, & multis adductis Gilchen *d. c. 8. n. 19. Suar. d. c. 17. n. 4.* quia, cum eo tempore à Prælatiſ inferioribus in feudum laicis dari poteſtate conſtituant, ceſſat prohibitiõ legis, ex qua poſſeſſio, vel præſcriptio ipſa poteſt impediri, nihilve repugnat quòd ea, quæ ab inferioribus Prælatiſ in feudum obtineri poterunt præſcriptione etiam acquiri valeant, imò vulgarẽ acquiſitionem præſcriptioniſ & privilegij, de qua *in d. c. ſuper quibſdam, verſ. præterea de verb. ſignif.* cum ſimilibus, & ideo ſic cenſus. *Rota d. dec. 103. n. 3. & 9. tom. 3. diuerſ. alijs p. 7. recent.*

Quòd autem ſuprà diximus laicos, ſcilicet, nulla præſcriptione, etiam immemorabili, decimas acquirere poſſe, intelligendum eſt, vt procedat, ſi præſcriptio allegetur, vt talis propter defectum poſſeſſionis quæ debet eſſe ciuiliſ, id eſt, inſta, & probata à lege quoad omnes ciuiliſ affectus, & in materia, de qua agimus; non eſt legibus ſimpliciter approbata, ſed potius damnata, vt colligitur ex *d. cap. cauſam qua bene Rota d. dec. 103. n. 7.* Verum, ſi privilegium Summi Pont. allegetur, quod ſolùm in hac materia ſufficit, & ad eius probationem tempus immemorabile fuerit oſtenſum, tunc præſumptione iuris probato immemorabili tempore probatur titulus privilegij allegatus; cum enim decimæ titulo temporalis ex conceſſione Pontiſficiſ laico acquiri poſſint, iuſtitiam præſumendum eſt, quòd ſi tot annorum intervallo nemo ipſi quæſtionem mouit, iuſtum initium habuit poſſeſſio vt per text. *in d. cap. ſuper quibſdam, & l. 3. §. duſtus aqua ff. de aqua quod. mul. itaque alia explicat Gabr. d. iur. de præſcript. concl. 1. à n. 44. late Maſcard. de probation. concl. 1377. à n. 17. Card. Tuleſ. tom. 6. lit. P. concl. 550. à n. 4.* Ex quibus ad noſtrum caſum de laico decimas præſcribente, vt incumbere debeat, ſi immemorabile tempus in vim præſcriptionis allegauerit, & tamen tendens, ſi in ſua poſſeſſione privilegium Romani Pont. alleget, & in probationem oſtendat poſſeſſionem temporis immemorabilis, docent poſt alios àſe telatos *Con. d. n. 5. verſ. ſed ſi dubitetur.* Menoch. de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 36. n. 4. Menoch. illuſtr. c. 89. n. 7. Maſcard. d. concl. 1377. n. 32. Gilchen *d. c. 8. n. 23. Suar. d. c. 17. n. 4.* in quo tamen aduertimus, quod communiter requiritur ultra tempus immemorabile, quòd probetur fama privilegij habiti à Romano Pont. vel inferioribus Prælatiſ ante Lateranenſem, ex Beroti *conſ. 21. numero 15. & Rebuff. d. quæſt. 11. num. 69.* Menoch. d. præſ. 36. num. 5. Quamvis ab illis recedant Con. Gilchen. & Suar. *proximi citatiſ laici.* Vnde accedente fama privilegij,

ſeu feodi obtenti ante Concil. Lateranenſem, immemorabili præſcriptione allegata, laicum tutum eſſe tenuit læt. *Roc. decif. 215. per rat. p. 2. diuerſ. & in Paupil. decimarum, 3. Martij, 1613. coram R. P. D. meo Coccone Decano, & alij, vt per addit. Monet. de decim. c. 5. numero 118. in vlt. edit. vbi cum eadem Rot. in Valentina decimarum, 2. Iremij, 1611. coram Card. Cavaletto, inter eius impetruſ decif. 158. numero 3. & in Toletana decimarum, 4. Decembris, 1615. coram bene mem. Donozetto ſubdit ſolum immemorabilem præſcriptionem ſuffragari perſonæ Eccleſiaſticae ad acquiſiendam ius decimandi. Immemoriales enim extenuſ ſuffragantur laico circa*

Anguſt. Barboſ. de iur. Eccle. Pars II.

perceptionem decimarum, ſi addatur & concurrat vel fama privilegij, vel recognitiõ, vel aliud æquipollens probetur, Menoch. *conſ. 191. num. 43. Roc. decif. 215. n. 2. par. 2. diuerſ. Scraph. decif. 101. num. 1. Mantie decif. 289. numero 2. Coccin. decif. 3. ead. Rota in Cordata decimarum de Lucerna 7. Februarij, 1639. coram R. P. D. Merlino, & in eadem 29. Maij, 1638. coram R. P. D. Carillo quæ decifiones reperiuntur impreſſæ in fine part. 6. Antonini Diani.*

An autem decimas, quæ inſtè, & ex legitima conceſſione à laicis obtinentur, poſſit laicis contra laicum præſcribere, ſolet ab aliquibus in dubium reuocari? In quo affirmatiua ſententia verior eſt: quia per illam legitimam conceſſionem laici patrimonium, & quodammodo profana, & laicales efficiuntur, ex generali reg. text. in *l. Paulus, alijs per procuratorem ff. de acquir. hered. c. 1. §. verum de iure parum. in 6. cum ſimilibus, in quibus probatur mutata perſonæ poſſidentis conditione mutari etiam ipſorum honorum conditionem. Quare ita tenet Fel. in *d. c. cauſam, quæ nom. 4. & poſt Caſſan. Bald. & alios Mench. d. c. 89. n. 3. Valde de iure emphyt. q. 17. n. 5.* qui omnes poſt Felin. intelligunt procedere in decimis, quæ titulo perpetuo fundi, vel ſimili ſunt penes laicos; non ita ſi ad tempus et ſi fuerint conceſſæ, atque ita reſpectu ſulius iuris ad laicos ſpectantis, non verò vt aliquo modo cedat in Eccleſiæ potendiũ.*

Intellige ſecundò ſupradictam reſolutionem, videlicet, decimas abſque Parochia præſcribi poſſe procedere præcedente titulo in præſcriptione cum ſpatio 40. annorum: ſiquidem, deficiente illo, præſcriptio non admititur, niſi immemorabilis: conſtat namque titulum eſſe neceſſarium ad præſcriptionem, quando illi ſos commune reſtitit, vt in ſpecie probat eleganter text. in *c. 1. de præſcript. lib. 6.* ac proinde cum præſcriptio decimarum in aliena Parochia reſpiciat Iuri communi, neceſſariò dicendum eſt titulum ad illam requiri, quo porgitur præſumptio male fidei, reſultans ex talis Iuris reſiſtencia, prout in ſpecie aduertit Inuol. & communis eſt Rip. ibidem. n. 13. in *c. Eccleſiaſtica Sarrina de cauſa poſſeſſ. & prop. Con. var. lib. 1. c. 17. n. 7. & 8. ad fin. Paſtil. in lib. 2. c. de ſeruit. n. 19. Rebuff. de decim. q. 13. n. 8. Mench. illuſtr. c. 87. n. 1. Guizet. lib. 2. canon. c. 21. n. 60. & 67. Roc. in Civitate decimarum 18. Maij, 1596. coram Ciprijs, & in Cauſa decimarum, 1. Martij, 1604. coram Ortemberg, & in Taurinen. decimarum, 168. Maij, 1607. coram Reuerendiſſimo D. meo Coccone Decano, & in Sabinen. decimarum, 1. Julij, 1609. coram eodem, & in Neutrien. decimarum, 26. Februarij, 1631. coram R. P. D. meo Pirmano, vbi ſuit dictum, quòd ſi agatur de præſcribenda quota in totum, non ſufficit poſſeſſio ſed requiritur implicitus titulus per immemorabile cum fama privilegij; vel explicitus cum quinquagena quæ eſt impreſſa per Tamburin. in ſine tom. 3. de iure Abbatis decif. 101.*

Ad præſcribendam verò contra illum, qui habet decimas de iure ſpeciali, puta ex donatione, ſufficit præſcribere bonam fidem probare gloſ. verb. *titulum, prope fin. verſ. & ſecundum hoc poſſemus in c. 1. de præſcript. lib. 6.* Buer. in *c. peruenit n. 14. de cenſib. Anchar. conſ. 162. ſub n. 1. Balb. de præſcript. 1. p. 1. princ. q. 8. n. 6. Roc. in Canoben. decimarum, 20. Aprilis, 1592. coram Cardui. Pauphilis ſen. & in Valentina decimarum de Carola, 2. Maij, 1603. coram eodem. Item, ad hoc vt vna Eccleſia præſcribat decimas Epilcopo de Iure communi debitas*

KK quas

quas tamen Episcopus nunquam possedit, cum non agatur de iure quæsito amittendo, sed de iure non quæsito, sufficit præscriptio sola quadragenaria cum scientia, & patientia Episcopi. Ita Ripa. num. 25 in c. ad decimas de causa possess. & prop. & ibi Abb. num. 46. Felin. c. si diligenti num. 7 circa fin. vers. secunda reformatio, de præscript. Ro. in d. Sabien. decimarum, l. July, 1609. coram Reuerendiss. D. mes Cocino Decano.

58 Intellige tertiò præscriptionem percipiendi decimas intra alienam Parochiam, ad nonalia non extendi. Patet, si expendatur præscriptioem privilegio comparari iuxta reg. d. cap. super quibusdam, vers. præterea, cum aliis supradictis; ac tibi deinde cum privilegium percipiendi decimas non extendatur ad nonalia cap. successum, cap. 1. in 2. §. 1. de decim. cap. 1. in princ. & §. 1. d. ibi lib. 6. Con. lib. 1. var. cap. 17. num. 13. Gutier. d. cap. 2. l. 1. num. 116. merito dicendum est præscriptionem percipiendi decimas ad nonalia non esse trahendam: & ita in specie probat text. opt. in cap. cum contingat. 29. de decim. & in c. vlt. §. vlt. eod. tit. lib. 6. Cou. d. cap. 17. num. 13. Rebuff. d. tra. quæst. 14. num. 18. & 25. Gutier. d. c. 2. l. 1. num. 77. Moner. de decim. cap. 4. n. 79. & cap. 5. num. 170.

59 Pro quibus etiam facit, quia in præscriptione debet fieri stricta interpretatio, vt aduertit Marian. Socin. conf. 27 §. vol. 1. Moner. d. cap. 4. num. 81. ac proinde cum nonalia ante non possideantur, ad illa trahi non potest iuxta illud, quod colligitur ex reg. sine possessione, de regulis Iuris, in §. 6. tantum præscriptum, quantum possideantur in materia decimarum tenentur Gutier. d. c. 2. l. 1. num. 78. cum seqq. Giouagn. conf. 28. n. 1. lib. 2. Pute. decis. 107. lib. 1. Rota apud Tambur. in fine tom. 3. de iure Abbatum decis. 99. num. 8. hinc inferentes quòd decima vnus speciei præscripta, non censetur præscriptum ius percipiendi decimas aliarum specierum. Sic alias præscribenti decimas in vna villa, seu Parochia, in qua sunt prædia diuersa, & habentia diuersos terminos, si aliqua penitus inculta de nouo redigantur ad cultum, decima inde proueniens soluenda non est, sed illi, ad quem de iure communis decima eiusdem villæ spectabat, vt tradit Rebuff. d. quæst. 14. n. 9. Gutier. d. c. 2. l. 1. num. 80. quod quidem temperandum est procedere respectu ipsius agri, non verò supposito illo respectu fructuum eiusdem: nam, si ager, ex quo sylue cardus, feni, aut herbe redditus percipiebantur, & ex his decima, vel alia portio præscribenti soluebatur, de nouo fuerit proscissus, & ad colituram redactus, ex eodem agro decima erit persolueda ex frumento, vel alio quocunque fructu, prout bene aduertit Gutier. d. c. 2. l. 1. num. 92. & Moner. d. c. 4. n. 89. Parum enim refert fructus ipsius agri esse mutatos, cum præscriptio realis debeat censeri, id est, concernens terram, non speciem fructuum percepturam, vt observat idem Gutier. d. loc. n. 94. 103. & 107. alioquin esset in potestate soluente pressare aliquem decimis, contra text. in c. cum in tua, de decim. Sic sane, si quis præscriperit decimas tritici in aliena Parochia seminato millo, vtique non præstabit decimis illorum, quæ de nouo ibi seruntur, secundum Anch. in d. c. cum contingat. in fine communis ex Cou. præf. c. 38. num. 5. in princ. Rebuff. d. tra. q. 14. n. 19. & q. 6. n. 35. Gutier. d. c. 2. l. 1. num. 81.

60 d. loca. Sic similiter, si quis præscriperit decimas in vna parte fundi, maxime per limites, & clausuram designari, ita vt vnus dicatur, si postea in altera parte fiat noualis, decima præscribenti soluenda est, vt per Rebuff. d. quæst. 14. num. 20. Abb. conf. 71.

vol. 2. Gutier. d. cap. 2. l. 1. n. 101. Moner. d. tra. cap. 4. num. 84.

Sed ad maiorem dictorum declarationem distinguendum est inter eam, quo Parochus percipit decimas ex antiquis fructibus iure vniuersali & reali concernente ipsam terram seu prædia, & ratione calis vniuersalis, & ob vniuersitatem prædij eidem Parocho decima deberetur ex terra etiam nummulari culta, & ex fructibus post culturam nascentibus, qui in locum antiquorum fructuum subrogantur, & comprehenduntur sub iure vniuersali, & generico decimandi: ita procedit text. in cap. cum in tua, & notant ibi Doctores, & signanter Buer. numero 2. & §. Anan. 3. de decim. Abb. conf. 71. num. 2. vers. secunda principis dicit lib. 2. Cou. var. lib. 1. c. 17. num. 13. Decian. conf. 22. n. 33. & 34. l. 1. Rumin. iur. conf. 679. n. 99. Gutier. d. c. 2. l. 1. n. 94. 96. 114. cum seqq. lib. 2. Giouagn. conf. 28. n. 3. & seq. lib. 1. quia mutatio fructuum, seu plantationis non mutat, aut minuit obligationem soluendi decimam, de nouis fructibus, sicut prius soluebatur de aliis, Buer. n. 2. & 1. in d. c. cum in tua, Rebuff. d. q. 14. n. 25. Card. Mant. dec. 341. n. 1. Modern. Bouson. var. resol. lib. 2. c. 95. n. 16. Et inter eam, quo Parochus percipit decimas ex iure particulari solum quoad certam speciem fructuum, & tunc lectus est, quia prædium non dicitur effectum decimale, sed omnes decimantis restringitur ad illos fructus particularis speciei domatæ; & iis cessantibus, cessat etiam decimatio, nec vltimus transiit, aut excluditur, c. cum contingat, & ibi Buer. n. 4. vers. quandoque diffinita strata d. 2. quia sic concordat textum in c. ex parte, & in c. cum in tua, cum dispositione dictæ decretalis in c. cum contingat, & sequitur Anan. 7. in fine de decim. & in c. tua, eod. tit. quoniam textum non fuisse promulgatum ad aliud quàm ad hoc decidendum, tradit Callan. conf. 14. n. 17. Abb. in d. c. cum contingat. n. 9. Rebuff. conf. 133. n. 8. & decim. q. 6. n. 35. in fine.

Sed dubitari potest, quid dicendum, quando quis præscripsit decimas personales Parochianorum habitantium in aliquo loco, & aliquis de nouo ad illum locum venerit? Respondendum videtur quòd præscribens ab illo decimas habebit: ita in specie Gutier. d. c. 2. l. 1. num. 112. eò quòd talis præscriptio respectu habentium in illo loco realis est, & præscriptio causata à iure reali extenditur ad omnes illos, aduersus quos præscriptum non fuit: quidem tunc non dicitur præscriptio in vna persona ad aliam extendi, sed iam facta respectu generis comprehendit speciem, quæ offertur, quamvis aduersus illam specificè præscriptum non sit, ex doctrina Bart. in l. miles ita §. 2. ff. de milit. testam. Accedit, quòd semota aliqua peripia ex illa Parochia, & in aliam se transfereute, præscriptio manens in genere habitantium, illam personam non sequitur, eò quòd adhuc in eodem genere verificatur: vnde similiter de nouo veniente præscriptio in eodem genere habitantium manebit, ac subinde talis veluti pars illius generis in eodè contenta decimam personalem soluere tenetur.

§. III.

De quibus personis decima sint persolueda

SUMMARIUM.

1 Parochiani omnes fideles, nisi exempti proponantur, ad solutionem decimarum sunt obligati.

- 1 Reges, Principes, ac etiam ipsi pauperes, tenentur ad decimarum solvendum.
- 2 Iudas, & alij infideles non tenentur ad solutionem decimarum personalem.
- 3 Decimas praelatas solvere cogendi sunt Iudei, & infideles, respectu possessionum, quas sunt in provinciis Christianarum, non verò respectu illarum, quas infideles in suis provinciis habent, ut num. 5.
- 4 Clerici in quantum sunt fideles, non habita respectu ad clericatum, tenentur solvere decimas Parochialibus Ecclesiis, in cuius territorio commorantur.
- 5 Clerici ex istis beneficiis, in quibus tanquam tales considerantur, non sunt debitorum decimarum.
- 6 Clerici non tenentur ad solutionem decimarum ex fructibus suorum beneficiorum.
- 7 Parochi non sunt solvenda decima ex pradiis eiusdem Ecclesiae, quarum fructibus ipsi Clerici clerici alii iure vivunt.
- 8 Clerici tenentur solvere decimas ex fructibus pradiorum secularium, quae seculari iure, puta hereditario, emptorio, vel alio quocumque titulo comparantur.
- 9 Clerici ex lucris, ac redditibus suis temporali titulo acquisitis per se, & personali debite obligantur ad decimas praestandas Sacerdoti parochiali, à quo Sacramenta percipere debent.
- 10 Privilegio Romani Pont. potest dari exemptio à solutione decimarum, dummodo introitus congrua, & sufficienti sustentatione remaneat.
- 11 Privilegium Papa potest aliquis, sine in parte sine in totum, eximere à solutione decimarum, manente sufficiente Parochi sustentatione.
- 12 Privilegium, quod quis, sine in parte, sine in totum, à solutione decimarum simpliciter eximitur, non extenditur ad novitia, quae ex post facta sunt.
- 13 Privilegium de percipiendis decimis simpliciter concessum ad novitia non extenditur.
- 14 Cap. ex parte il. 3. de decim. declaratur.
- 15 Religiosi omnes sunt exempti privilegio in iure scripto, à solutione decimarum, & novitiis novitio, quae propriis manibus, seu sumptibus excipiunt.
- 16 Cistercienses, Templarij, & Hospitalarij privilegio in iure scripto non tenentur solvere decimas pradiorum suorum, quae propriis manibus, aut sumptibus excolunt.
- 17 Privilegia Cisterciensibus, Templariis, & Hospitalariis concessa circa decimas non solvendas, non suffragantur respectu pertinentis ceterorum, neque respectu arrendatariorum, acque respectu pradiorum locatariorum ad pecuniam.
- 18 Cap. ex parte il. 1. de decimis remanentem est per text. in cap. nuper. 34. codici ut. non vero quoad partem, ubi agitur de animalibus, ut num. 47.
Obtinent exemptionem à solutione decimarum pradiorum suorum, quae propriis manibus, & sumptibus excolunt.
- 19 Monachi Cassinij, & Cluniacenses,
- 20 Monachi Congr. Cassiniae.
- 21 Monachi Congreg. S. Benedicti Vallisoleae.
- 22 Monachi Eremitae Camaldulenses.
- 23 Monachi B. M. Mariae Virg.
August. Barbof. de Iur. Eccles. Pars II.
- 24 Sylvestrini,
- 25 Fratres R. M. de Mercede.
- 26 Fratres S. Antonij Vianen.
- 27 Cruciferos,
- 28 Fratres Prædicatores,
- 29 Fratres Conventuales S. Franc.
- 30 Canonici Regulares S. Salvatoris,
- 31 Monachi S. Basilij,
- 32 Minimi S. Francisci de Paula,
- 33 Carthusiani,
- 34 Meniales S. Clara.
- 35 Cap. nuper. 34. de decim. est necessaria derogatio expressa in privilegio exemptionis à decimarum solvendo.
- 36 Exemptio à decimis non suffragatur, nisi in specie derogetur cap. nuper 34. de decim.
- 37 Privilegium habentes non solvendo decimas de agris, quos propriis manibus, vel sumptibus colunt, debent solvere decimas de agris, quos aliis colendis tradunt.
- 38 Privilegia exemptionis à solutione decimarum sunt personalia, non autem realia, & ideo non transiunt ad colonos arrendatarios, seu emptores pradiorum.
- 39 Papa commutando privilegia alicuius Religionis, in quibus adeo expressa exemptio à solutione decimarum, alteri Religioni, non censetur etiam communicasse exemptionem à solutione decimarum, nisi de hac exemptione fiat specialis mentio.
- 40 Parochi in auctoritatem est in possessione exigendi decimas ratione pradiorum acquisitorum per Regulares, donec doceatur de sufficienti privilegio.
- 41 Pradia decimarum solutionis obnoxia ad Regularem Monasterium transiunt cum suo onere, ac proinde Regulares tenentur illas solvere parochialium Ecclesiarum Rectoribus, quemadmodum tenebantur laici priusquam haec ipsa in Monasterij proprietatem transivissent.
- 42 Privilegia exemptionis à solutione decimarum amittuntur, si incipiant esse eorum inter laicum Ecclesiam parochialiam.
- 43 Privilegium quando dicatur permittere ledere, spectat ad declarationem Papae.
- 44 Religiosi omnes privilegio in iure scripto eximuntur à solutione decimarum de nutrimentis animalium, quae ipsi nutriunt.
- 45 Leprosi in communione viventes de horreis suis, qui sunt in circumscriptione domus, & nutrimentis animalium suorum, decimas solvere non coguntur.
- 46 Episcopi non potest alicui concedere immunitatem à solutione decimarum per viam privilegij.
- 47 Episcopi non potest contra Caecilium dispensare.
- 48 Episcopus potest interponere decretum, & consensum in compositione super solutione decimarum.
- 49 Episcopus potest decimas, quas nunquam possedit, post earum recuperationem, vel illas ad episcopum suum revocare, vel secundum discretionem à Deo sibi datam, alteri Ecclesiae concedere.
- 50 Decimas, quas aliquando possedit Episcopus, si revertantur ad mensam episcopalem, non potest ipse transferre in personam, quae unquam mortua.
- 51 Decimas aliis Ecclesiis concedere potest Episcopus cum aliqua causa.

per præceptum indictum illi populo, ut solueret eis decimam partem fructuum, alij non comprehendebantur: quod similiter Ecclesia pro suis Sacerdotibus ad instar illius præcepti imperavit suis subditis, quo præcepto illos, qui illius fidem nunquam amplexi sunt, nequaquam comprehendit, ut eleganter Soc. lib. 9. de iust. quæst. 4. art. 4. col. 4. in fine. Unde necessarium dicendum est infideles ad tales decimas persolvendas nullo modo obligari: quod quidem aliquatenus temperandum videbatur, ut procedat respectu ipsarum decimarum, non respectu satisfactionis illius interesse, quod Ecclesia parochialis est præceptum ab alio Christiano, qui poterat in eadem Parochia habitare: tale enim Ecclesia petere poterat, ne aliis defraudaretur: & ita in specie tradit gloss. verb. *protestari*, in d. cap. *ita nobis*. Abb. in d. cap. de terris num. 6. Soc. d. art. 4. col. 3. ad fin. licet prætextus ille, quod Ecclesia defraudaretur, non mihi solidus videatur: quia decima personalis debetur intuitu laborum d. c. decima 16. quæst. 1. d. cap. ad Apostolicam, & cap. ex transmissa, de decim. ergo hac ratione posset Ecclesia parochialis interesse persequi: ad quocunque nobili fideles non laborant, vel indutiam non exercent, propterea quod si nobiles ibi non habitarent, possent in illis domibus habitare artifices, vel alij industriosi homines, ex quibus posset Parochialis decimam recipere, ut bene observat Riccio d. c. 9. n. 4.

Ad decimas vero prædiales persolvendas cogendi sunt Iudæi, & infideles, respectu tamen possessionum, quas ipsi in terris Christianorum tenent emptionis, vel alio comparantur: prout colligitur ex textu in d. c. de terris ibi, *vel possessiones penitus remanentiendas*, & ibi *compellat*, quæ verba non verificantur, nisi respectu possessionum, quæ sicut in provinciis Christianorum, & melius ex *quanto, pe. n. de usuris*, ibi, *quæ à Christianis*, &c. Xar. alleg. 28. n. 4. & 5. Azor d. lib. 7. c. 14. q. 1. Valign. opus. de benef. cap. 1. §. *unic. dub. 9*. Moner. disto. c. 5. n. 36. ubi extendunt ad Paganos, Turcas, & Hæreticos. Probatur ratio: etenim, cum decimæ prædiales ab eisdem præditis, ad illas obligari ita debeant, ut respectu illorum onera realia censcantur, & infideles teneantur ad omnia onera realia respectu possessionum, quas in provinciis Christianorum possident, arg. text. in d. l. *imperatoris ff. de publican. & vellic. recte fit, ut prædicti infideles, respectu talium decimarum, autem tunc, debitorum esse censcantur, prout Sylvest. tradit verb. *decimas nom.* 13. Accedit, quia Ecclesia non debet fraudari à suo iure quæsitio in prædio propter infidelitatem acquirentis, à quo iure necessitas fraudatur, si decimæ prædiales in hoc casu ab infidelibus non solvantur, prout considerat text. in d. cap. de terris, *vers. ne forte*, & in d. cap. *quanto, in fine*. Verum autem ista decimarum solutio fiat ab infidelibus, ut de decima formalij, aut vero itaque de onere annexo? Old. cons. 91. Mantu. cons. 138. col. 2. & Abb. in d. c. de terris sub num. 5. videntur tenere, quod fiat tanquam de decima vera, & formalij, ex eo, quod decimarum realium solutio est de iure divino, d. c. *ita nobis*, de decim. ex proinde ad eam obligantur etiam infideles, quia & ipsi tenentur recognoscere Deum, ut supremum Dominum. Sed concessum, quod, scilicet, solutio fiat, ut de onere, per text. in d. c. *quanto*, §. *fin. de usur.* innuere videtur gloss. in d. c. de terris, dum rationem assignat, quod ad eam spectat fructuum onus, ad quem spectat fructuum perceptio: sequitur Suar. d. lib. 1. cap. 16. ex num. 6. v. *que ad nom.* 13. vbi n. 8. & 1. Ad fundamentum con-*

August. Barbos. de Iur. Ecclæ. Pars II.

trariæ sententiæ respondet præceptum de decima realibus persolvendis esse quidem de iure positivo, quod non fuit datum omnibus hominibus sed populo Iudaico, & consequenter hodie non extendi nisi ad fideles.

Ar vero respectu possessionum, quas infideles in suis provinciis habent, non tenentur ad decimas prædiales persolvendas, eo quod esset in præiudicium acquirentium per Ecclesiam, & in ipsi infidelibus cessat ratio, propter quam debitorum decimarum constituitur. Non obstat quod sicut Ecclesia parata est infidelibus Baptizant, & deinde alia Sacramenta ministrare; ita quoque videatur illos teneri in Christianismum nomina sua, dare, & sacramenta suscipere: & idcirco ratione sacramentorum decimæ debeantur, ut in *præiudicium cap.* diximus, utique dicendum videbatur voluntatem infidelium non esse Ecclesie importandam, & sic non debere defraudari à suis decimis, quæ eidem Ecclesie debentur. Scitis enim dicendo cum Soc. d. art. 4. col. 4. in princip. quod licet omnes mortales ad fidem suscipiendam teneantur, donec tamen illam proficiantur, nequaquam nostris legibus obligantur, neque nostris Parochis obedire tenentur, quando præceptum daretur in illos dirigere, iuxta illud Pauli 1. ad Corinth. 5. *De his, qui foris sunt*, &c. ac subinde cum cesset obligatio legis, cessat quoque obligatio persolvendi decimas, quantuncunque ex parte Ecclesie non deficiat voluntas administrandi illis Ecclesiastica sacramenta. Quod si possessiones iam aliquando in potestatem Christianorum pervenerunt tunc non solum decimæ ex illis persolvendæ sunt, & infideles illarum tunc debitores in futurum; verum etiam tempore prædicto considerato ratio habetur præteritarum decimarum, si perdidit possessiones iterum ad gremium Ecclesie reducatur: nam, cum talia prædia non ita transierint in infideles, quin penes illos dominia, & obligationes retineantur, ita ut recuperata assensu rei veritate, vel saltem iure postliminii apud Christianos semper existere censcantur, ut probat opt. text. in *cap. prima ditione* 16. q. 1. *facit text. in l. i. capitis 20. vers. verum ff. de captivis*, resolvit D. Barbos. in l. *divortio* §. *interdum*, num. 7. *ff. solutio marum* recte fit, ut respectu illorum propter ius Ecclesie quæritum prædicti infideles debitores decimarum etiam præteritarum censcantur: adnerit in specie Abb. in d. cap. de terris num. 5. in fine, dicens debere Ecclesiam, cui debetur, cum illis misericorditer agere.

Inferat secundo, Clericos, in quantum sunt fideles, non habito respectu ad clericatum, teneri solvere decimas Parochia illius Ecclesie, in cuius territorio commorantur. Diximus supra, omnes fideles Parochianos, nisi exempti proponantur, ad decimas solvendas obligari: atque Clerici habitantes in territorio alicuius Ecclesie, fideles Parochiani sunt; nec enim, ex eo quod sunt Clerici, debentur à subiectione Parochie suæ iuxta resolutionem per Doctores in c. *omnis viri quæ sit*, de paroch. & paroch. Igitur, &c. Probant eorundem text. in cap. 2. *vers. ubi vero*, & in cap. *commassum* 4. de decim. tradunt S. Thom. 2. 2. quæst. 87. art. 4. Soc. lib. 9. de iust. quæst. 4. art. 4. Cou. qui alios refert, in d. lib. 1. cap. 17. n. 8. *vers. 1. Leti de iust. lib. 2. c. 39. dub. 5. n. 21*. Gonet. lib. 2. can. quæst. 2. 2. n. 16. Fagundes d. præc. §. lib. 2. cap. 2. n. 1. Trullench. d. c. 3. dub. 10. num. 2. Villalob. in *sum. part. 2. tract. 13. diffie. 4*. Caltr. Palao rom. 2. tr. 10. *disput. omne puncto* 11. n. 3. & 4. Clerici vero, ut tales considerati, non sunt debitores decimarum

KK 3

cc

ex illis bonis, in quibus tanquam tales considerantur: siquidem sic considerati non sunt Parochiani, de ratione enim Clerici est, vt alius spiritualia ministrat; ac proinde cum decimæ ratione administrationis spiritualium debeantur à Parochianis, quibus illa facta est, vtique Clerici, quibus, in quantum tales, prædicta administratio non fit, & propterea non dicuntur Parochiani, ad decimarum solutionem non tenebuntur.

- 8 Ex his iam primò colligitur Clericos non teneri ad solutionem decimarum ex fructibus suorum beneficiorum. Pater, si expendamus respectu illorum fructuum, non Parochianos, sed Clericos ministrantes spiritualia considerari: unde nil mirum, si ex illis soluere decimas non teneantur: ita in specie probat text. in d. c. 1. in princip. qui necessariò sic intelligendus est, eò quod Pontifex ibi adduxit exemplum Leuitarum, quos constat nihil aliud possedisse, quam decimas, quas loco beneficiorum obtinebant, vt habetur *Isue cap. 25. in fin. & Num. cap. 18.* ac proinde vt similitudo recte procedat, text. ille in princip. necessariò intelligi genus est de beneficiis Clericorum prout in illis solentur S. Thom. & Soc. ubi *suprà*, vel interpretandus, vt probet Clericum non debere decimas soluere Clericis ex illis decimis, quas ipse percipit, sicut ait Rebuff. q. 1. n. 6. Monet. d. c. 5. q. 1. num. 8. & Azor. d. cap. 24. quest. 5. Quicquid aliter, atque aliter intelligere nituntur Perez l. 1. *prope fin. vers. est & aliud est.* 3. lib. 1. Ord. pag. 67. Suaz. d. tract. 2. de decim. lib. 1. cap. 17. num. 23. Franc. Leo 4. *thesauri fori eccles. p. 2. c. 12. de decimis q. 1.* 3. Beller. *disquisit. clerice part. 1. tit. de Clerico de hære.* q. 12. n. 35. Viler. Reg. in *praxi fori pœnit. lib. 1. q. 1. n. 38.* Valq. in *opuse de benef. cap. 1. q. vltima.* d. h. 8. Marc. Anton. Gentili. in *pract. ecclesi. lib. 1. q. 1. n. 38.* Paul. Layman in *Theologia moral. lib. 4. tract. 6. cap. 5. num. 1. Cell. de instit. lib. 2. c. 3. q. 9. d. h. 5. num. 2.* 3. vbi intelligit de Clerico eiusdem Ecclesie Machado d. tract. 10. decim. 2. num. 1. Sic sanè decimæ non sunt soluendæ Parocho ex prædiis eiusdem Ecclesie, ex quorum fructibus ipsi Clerici clericali iure viuunt, prout in specie solentur Doctores *suprà citati*, si modo prædicta prædia etiam dotalia Ecclesie fuerint intra limites eiusdem, aliàs secus, vt radunt gloss. *verbo nullo in c. 1. de censib. Abb. num. 6. in d. cap. 2. & in cap. nuper. notat. 1. de decim. Rebuff. d. q. 5. num. 20. Cou. d. lib. 2. cap. 17. num. 8. vers. sciendum Azor. d. quest. 5. Valer. Reginald. d. num. 38. Gutieri d. cap. 1. n. 5. 4. Beller. d. q. 1. num. 36. Quicquid indistinctè contrarium sentiant gloss. 2. in d. cap. 2. ibi, hoc intellige de aliis Ecclesiis, de qua Clerici non debent dare decimas. S. Thom. d. art. 4. Balb. de *prescript. part. 5. princip. quest. 7.* Vtrum ex fructibus personalibus, quos ipsi Clerici ex officio clericali accipiunt, soluere teneantur decimas personalibus? Dicendum est, quod similiter non teneantur, ex supradicta ratione: & ita facit, Cou. d. cap. 17. num. 8. vers. 1. Monet. d. c. 5. num. 4.*

- 10 Colligitur secundò Clericos teneri soluere decimas ex fructibus prædiorum secularium, quæ seculari iure, puta hereditario, emptionis, vel alio quouis titulo compararunt. Pater, si ex pendamus respectu huiusmodi prædiorum magis Parochianos, quam Clericos considerari, ac proinde nil mirum, si decimas soluere teneantur. Ita in specie probat text. in d. cap. 2. vers. ubi professò, sic necessariò intelligendus, tradunt Soc. d. q. 4. art. 4. Cou. d. cap. 17. num. 8. vers. primum hinc constat, Azor. d. q. 5. Monet. d. cap. 5. num. 3. latè Aloyf. Ricc. in *praxi re-*

rum fori eccles. decif. 605 in 1. edit. aliis resol. 419 in 2. edit. vbi probat Clericum teneri soluere decimas de eo quod percipit ex patrimonio, ad cuius titulum sunt ordinarij archiepiscopi me citato Trullench d. d. h. 10. num. 2. Machado d. decim. 2. num. 6. Cardol. in *praxi iudic. verb. decima num. 8.* Valq. in *opuse de benef. cap. 1. q. vltima.* d. h. 8. Suaz. d. item. 1. de Relig. lib. 1. cap. 17. num. 1. 3. vbi quod etiam Episcopi ad decimas prædiales seculari titulo possessionis teneantur, & num. 16. Marc. Anton. Gentili. in *pract. eccles. quest. 6. 28. num. 1.* dum ait quod omnes Clerici, qui diuina ab aliis accipiunt, teneantur de patrimonialibus soluere decimas prædiales, Caltr. Pa. 20 in *opere moral. tom. 1. tract. 10. disputat. vltima, punct. 1. num. 3. & 4.* Villalob in *sum. p. 1. r. 33. diff. 4.* Fagundez in *quinque Ecclesie præcepta prax. 5. lib. 2. c. 7. num. 2. cum seqq.* Trullench d. lib. 1. cap. 3. d. h. 10. num. 5. Quod ampliandum est primò, siue prædicta prædia sint in aliena, siue in propria Parochia: vtroque enim casu procedit ratio, de qua *suprà*. Ampliandum est quoque, siue Clerici sunt Rectores earundem Ecclesiarum, vt aduertunt S. Thom. & Cou. locis *proximè citatis*, siue Episcopali, seu quacumque alia dignitate præfulgeant, iuxta text. per locum à speciali in cap. quest. 16. quest. 1. Guetier. d. cap. 1. 2. num. 1. Nec refragatur dicere, quod Prælati exempti non subint Parochia, arg. text. vbi gloss. & Doctores in cap. vlt. de pœnit. & remiss. Siquidem respondetur, illos Prælatos non subesse Parocho per accidens, quia, scilicet, aliter subiacerent nempe Romano Pont. vel Patriato superiori; sed nihilominus attendi reit natura Parochianos esse sicut sunt alij fideles, arg. text. in d. c. vltima *verbo scimus*, & inde est, quod illorum familia remanet subiecta ipsis Parochiis, vt aduertit Soc. in d. d. diff. 18. quest. 4. art. 2. col. b. facit etiam d. cap. quest. 1.

Colligitur tertio Clericos ex lucris, ac redditibus suis temporali titulo acquisitis per se, & personaliter debito obligari ad decimas præstandas Sacerdoti parochiali, à quo sacramenta percipere debent, vt per Cou. d. c. 17. num. 8. vers. primum, hinc constat. Suaz. d. l. 2. r. 17. num. 21. Rebuff. d. q. 5. n. 9. Fagund. d. præ. 5. lib. 1. cap. 2. n. 2. Monet. d. cap. 5. n. 4. Paul. Layman in *Theologia moral. lib. 4. tract. 6. cap. 3. num. 2.* vbi aduertit, quod licet hæc resolutio hodie nullum vtum habeat in decimis necè personalibus quippe quas ne laici, multò minus Clerici pendere, re tolens, locum tamen habet in terris nonalibus quas si excolat Clericus, cum ante nullum, aut modicum fructum afferrent, ad decimas Parocho suo ex illis soluendas obligari incipit, non per accidens ratione rei, siue terræ, sed per se, & ratione propriæ personæ.

Vtrum pro clariori intelligentia eorum, quæ Doctores passim inuolunt in ea questione decidenda: An ex bonis Ecclesiasticis, & prædial. titulo spirituali effectus pro dote Capitularum, & aliorum beneficiorum deputatis, & assignatis, teneantur ipsi beneficiarij decimas soluere? aliqui sunt distinguendi casus.

Primus est, quando ipsa prædia sunt secularia, & seculari titulo, veluti emptionis, hereditatis, vel alio simili possidentur à Clericis etiam eorum animarum habentibus, tam in propria, quam in aliena Parochia, & tunc nullus dubitet ea decimarum solutioni obnoxia esse: ipsa prædia per se illi oneri sunt subiecta, res autem cum suo onere transit, & per accidens est quod nunc à laico, nunc à Clerico possideantur: cum quia cum illa prædia pos-

sidentur

De Decimis, Cap. XXVI. §. 3. 391

videantur titulo seculari, sunt affecta onere decimarum, ac si essent secularia, & resoluunt, Doctores supra citati num. 10.

Secundus est quando prælia sunt dotalia Ecclesiarum Parochialia, ad Parochi sustentationem in fundatione applicata, tunc enim decimarum solutioni obnoxia non esse per text. in cap. novum genu 2. de decimis. resoluunt gloss. ubi, verb. a Clericis, Rebuff. d. quest. 5. num. 6. in princip. Suar. d. cap. 17. num. 16. in fine, Cusod. d. verb. decima, num. 8. Marc. Anton. Gentien. d. quest. 6. 128 num. 4. in med. Fagundes d. cap. 7. num. 9. Trullench. d. dub. 16. num. 4. post med. Filluc. in sum. tom. 1. tract. 27. cap. 8. quest. 3. n. 163. & 168. Bonacin. de præceptis Ecclesiæ, disp. vlti. quest. 5. par. 1. prop. 1. n. 8. Paul. Layman in sum. quest. moral. lib. 4. tract. 6. cap. 3. num. 3. Ratin est, quia cum ad ipsos pertineat ministrare sacramenta, & consequenter recipere decimas, à quibus ipsi ministrant, non obligantur aliis solvere, quia non est preter se qui eas de iure lucratur, & recipiat: & sic intelligendi sunt omnes verbi Theologi resolucentes Clericos non teneri ad solvendas decimas prædiales ex redditibus Ecclesiarum, quos percipiunt, seu ex fundis ad eam spectantibus, ut loquuntur de Clericis in quantum Parochi sunt, & Parochianis sacramenta administrant, ac decimas ab eis percipiunt ipsam id infinitum verba, quibus se explicare student, de Clericis intelligentes in quantum sunt ministri Altaris spiritualia populo seminales, & Clericali iure, de decimis scilicet Ecclesiæ, viunt vel ex prædiis ipsi Ecclesiæ Parochiali pro dote, & sustentatione Curati relictis, vel ratione beneficii, ex cuius fundatione onus est illi inferuendi, aut simul cum Parocho de decimis pro dote participant, quod in parte infirmat Petr. de Ledefin. in sum. tom. 1. tract. de Relig. concl. 7. ibi, *Los Clerigos en quanto Clerigos, esto es en quanto viuen de los diezmos, y de otras cosas que se les dan por el ministerio espiritual, y Ecclesiastico; no estan obligados a pagar los diezmos, &c.*

Intellige hunc secundum casum, si ea prædia pro dote dictæ Ecclesiæ assignata, inter limites eiusdem constituta sint, aliis secus, ut per Cos. d. numero 8. vers. Secundo, Rebuff. d. quest. 5. num. 19. Guicet. dist. cap. 21. num. 54. Azor. d. cap. 14. quest. 5. Valer. Reginald. in praxi feri parit. lib. 19. n. 83. Bellef. disquisit. Cleric. part. 1. tit. de Clerico debet. §. 12. num. 36. Mover. dist. quest. 5. num. 7. quos refert Ego ipse de Parocho, cap. 1. §. 5. n. 9. & in collect. ad d. cap. novum genu sub. num. 2. vers. Ex quibus colligitur, Trullench. dist. dub. 10. num. 1. Villalob. in sum. p. 2. tract. 53. diff. 4. num. 3.

Tertius casus est quando prælia constituta sunt pro dote alienius beneficii Ecclesiastici, vel Capellaniz collaturæ, cui ex fundatione nulla animarum cura imminet, licet casu illam habeat, qui Capellaniam obtinet, & hic est casus noster. In quo due reperiuntur sententiæ: Vna fuit parti beneficiati Petri Stephani, & affirmat Clericos non teneri de fundis Ecclesiæ, eorumque fructibus, ex quibus iure Clericali viuunt, decimas solvere. Ita l. 2. tit. 20. part. 1. vbi loquens de personis, qui decimas Deo dare teneantur, circa Clericos ita decidit. *E esso misuno es de los Clerigos, ca tambien lo daran ellos dar, como los legos de todo lo que auieren: fueras ende de aquellas heredades que han de las iglesias do sirven, &c.* l. 2. tit. 5. lib. 1. Recop. vers. T de todos las otras bienes que han, que no sean de sus iglesias, &c. S. Thomas 2. 2. quest. 87. artic. 4. vers. Respondet, dum ait

quod Clerici in quantum Clerici sunt, id est in quantum habent Ecclesiasticas possessiones, decimas solvere non teneantur, Soc. dict. Ioh. 9. quest. 4. artic. 4. duabus conclusionibus proposuit questionem sic factam: *Vna est: Clerici, in quantum Clerici, hoc est in quantum de decimis, quas pro suo spirituali munere recipiunt, & de Ecclesiæ fundis, quorum fructibus Clericali iure viuunt, nullas teneantur solvere decimas. Altera: Clerici non quantum Clerici sed qua ratione seculari iure, vel hereditaria vel emptoria, vel quomodo alio terrarum possident secularis, decimarum sunt debitores, &c.* Rebuff. de decimis quest. 5. n. 63. ibi, Clerici etiam de prædialibus, sed non de dote Ecclesiæ decimas solvunt, per d. c. eod. &c. Azagor. d. quest. 57. S. Thomas art. 4. vers. *Littera hinc art. ibi: Prima conclusio, Clerici in quantum Clerici, hoc est in quantum de decimis, quas pro suo spirituali munere recipiunt, & de Ecclesiæ fundis, quorum fructibus Clericali iure viuunt, nullatenus teneantur decimas solvere, &c.* Pet. 2. l. 2. in fin. tit. 1. lib. 1. Ord. pag. 67. ibi: *Ej & aliud privilegium, scilicet quod Clerici in quantum de decimis pro suo spirituali munere recipiunt, ac de fundis Ecclesiæ, eorumque fructibus iure Clericali viuunt, nullas teneantur solvere decimas, cap. novum genu, de decimis. Domin. Soc. &c. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 87. concl. 4. ibi: Los Clerigos en quanto Clerigos, no tienen obligacion de pagar diezmos de sus rentas Ecclesiasticas, &c.*

Et id eo casu, quo prædia pro dote Ecclesiæ data in propria Parochia existant, locum habere admittunt Gregor. Lop. in l. 2. verb. heredes, tit. 10. par. 1. & Rebuff. d. tract. de decimis quest. 5. num. 19. Ex in his terminis procedere, & intelligendas esse leges Regias supra citatas dicit Guicet. d. lib. 2. c. 23. n. 57. assertens locus esse quando sunt in aliena Parochia, vel admittunt vbi decimæ debebantur primum illi Ecclesiæ, cui postea prædium donatum est, tunc enim has decimas extingui resoluunt Villalob. d. tract. 2. 3. diff. 4. num. 4. Filluc. d. tract. 27. cap. 8. quest. 8. n. 178. in fin. Less. d. lib. 2. c. 39. num. 23. vbi intelligit d. cap. novum genu, de Clericis eiusdem Ecclesiæ, & prædiis ad eandem Ecclesiam pertinentibus: addens peritetea quod in fine d. cap. dicitur Clericos illos, qui a Clericis spiritualium ministrorum labores recipiunt decimas eis debere intelligendum vel de decimis personalibus, vel bonorum patrimonialium, vel certe de Clericis coniugatis, ut glossa sentit.

Et tunc magis locum habebit hæc sententia, si illi Capellani, siue beneficiarii ex debito, Ecclesiæ intersint, qui debentur decimæ ut per Sylvest. in sum. verb. decima, quest. 7. dum tenet Clericos inferuientes Ecclesiis quibus decimæ debentur, non teneri illas solvere, quem refert Azor. in sum. moral. part. 1. lib. 7. cap. 14. quest. 5. in princip. & in fine concludit Clericos ideo decimas solvere non debere Ecclesiæ, in qua inferuunt, quia ipsi in ea Ecclesia sunt Parochi adimores, Franc. Ley in thesaurus feri Eccles. part. 2. cap. 12. num. 57. Filluc. in sum. tit. 2. et. 2. c. 8. §. 8. n. 178.

Alter sententia negatitia, cui tanquam probabiliori adhæreo, tenet Clericos respectu prædiorum, quæ titulo beneficii, aliove spirituali acquirerunt, perinde ac laicos obligari ad decimarum solutionem, Ita qui sequuntur.

Abb. Panor. in cap. 1. de censib. num. 4. ibi: *Nota quod de dote Ecclesiæ præstatur firmiter Ecclesiæ sustinere, & ex hoc inferunt ad quest. gloss. vtrum debeat solui decima ex dote Ecclesiæ: & tandem gloss. concludit quod sic, si prius illa prædia erant tributaria, &c.*

Couar. var. lib. 1. cap. 17. numero 8. vers. Secundo, vbi dicit communiter receptum ex pradiis Ecclesiarum Parochiarum, vbi ita sunt, decimas soluendas esse.

Azoued. l. 1. num. 12. cum seque. sit. 5. lib. 1. noua Recopil. vbi proposito dubio, An ex donatione Capellae decima debeatur; puta si quidam laicus instituit Capellam, & pro dote eius fundum fructificum constituit, nam ex fructibus illius fundi percipere debeat decima Ecclesiae Parochiali, sub cuius districtu fundus ille constitutus est? Partem negatiuam sustinet ex eo, quia recte, & quae aliis decimales erant, quamuis transierant in Clericum, vel aliam Ecclesiam, decimandae sunt in Ecclesia, vbi antea decimabantur, quia transierunt cum onere suo, text. in cap. pastor alius, & ibi gl. de decim.

Aloy. Riccio in praxi rerum fori Ecclesiae de 605. num. 4. cum seque. alius resolu. 4. 9. secundum nouam impress. idem tenet huius perissimum fundamentis. Primum, quia decimae de omni fructu, & ab omnibus soluendae sunt, cap. ex parte, de decim. ex quo euidenter apparet neminem excipere. Secundum, quia ita Clerici sicut laici percipiunt sacramenta in Ecclesia Parochiali, & propterea eidem Ecclesiae decimas persolvere debent, cap. Apostolica, de decim. Tertio, quia onus soluendi decimas est appositum rei, & non personae, Abb. in cap. cum homines n. 6. de decim. Azoued. d. l. 1. num. 13. & ideo si ad Clericum perueniant, transierunt cum suo onere, l. traditio ff. de acquir. rer. dom. alienatio. ff. de contrab. emp. l. si debitorum, C. de distract. pignus.

Petrez mihi vius libi contrarius, l. 1. tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 123. ibi: Ex pradiis istius censur. pradium Ecclesiae, siue Capellanae, siue Oratorio in dorem assignatum, esse decimarum exactioni subiectum, &c.

Marc. Anton. Gemelli. in praxi cap. Ecclesiae dist. quest. 628. num. 3. vbi resoluit quod Clerici, qui diuini ab aliis percipiunt, quales sunt omnes, qui non sunt curati, tenentur de dote beneficii decimas Ecclesiae Parochiali soluere.

Azoued. l. 1. moral. par. 1. lib. 7. cap. 24. alias cap. 25. quest. 5. vbi tenet humiliori decimas praeiales esse à Clerico persoluendas, quia etsi decimales sint Ecclesiae pradia, sunt tamen illi oneri tubocata, & ea seruuntur affecta: tum quia praedium alter non potuit in Ecclesiam transferri nisi cum onere: tum etiam, quia vna Ecclesia non potest cum alterius damno extrui, fundari, decarive: tum quia non debet cooperari vni Altari, ut alterum cooperetur: tum denique, quia ex cap. Ecclesiae, & cap. quicunque 16. q. 1. & cap. super de decim. colligitur pradia collata ad Monasterium fundandam nequaquam liberari à lege & obligatione decimarum persoluendae.

Franc. Leo in thesauro fori Ecclesiae dist. par. 1. cap. 12. num. 55. vbi resoluit quod Clerici tenentur soluere decimas etiam ex pradiis decalibus Ecclesiae.

Suar. de Relig. d. tem. 1. lib. 1. cap. 17. num. 12. vbi tenet quod soluere tenentur decimas Clerici ex pradiis Ecclesiasticis sive bonis beneficiorum, quando subduntur Parochorum curae in Sacramentorum receptione, id est, quando non sunt illorum coadiutores in cura animarum, ac vi tales cum illis decimis participant.

Less. de iustit. d. lib. 2. cap. 39. num. 21. concludit non videri vniuersè verum conclusionem illam, quod de pradiis Ecclesiasticis non teneantur Clerici soluere decimas. Valer. Reginal. in praxi fori par. 1. lib. 9. cap. ceterum. 37. ibi, De Clericis autem peculiariter notandum est, respectu pradiorum, quati-

tulo patrimonij alieue non spirituali acquisierunt ipsas perinde ac laicos obligari, prout D. Thoin citata q. 87. artic. 4. ad 1. expresse. Et ratio est, quod talia pradia per se sunt subiecta ei oneri, resque cum suo onere transeat ab vno ad alium, quem Clericum esse non laicum tantum est accidentarium ex cap. ex litteris, de pignus. Et deinde subdit S. Thomam dicentem ex pradiis Ecclesiasticis non debere decimas intelligendum loqui de pradiis, quae antequam alicui Ecclesiae darentur, nulli alteri Ecclesiae decimae ex illis debebantur.

Inferitur tertio resolutio ad illam quest. verum privilegio Romani Pontificis possit dari exemptio à solutione decimarum? In qua patrem affirmatiuam in ipse tenentur Doctores communiter in cap. è nobis, de decim. Dec. conf. 113. num. 2. Couarb. 1. cap. 17. num. 9. Louet. conf. 5. num. 8. & Caen. quest. lib. cap. 21. num. 26. & 130. Fr. Ludou. in cap. in man. Pral. tom. 2. q. 49. artic. 6. Monier. de decim. cap. 5. num. 16. Less. de iustit. lib. 2. c. 19. dub. 5. Suar. d. lib. 2. cap. 18. num. 1. Pagnandez d. praxi. 1. lib. 2. c. 4. n. 1. Piatec. in praxi Episcop. p. 2. cap. 4. n. 63. inuicissimè Hier. Roderie. in compendio quest. regular. resolu. 50. num. 2. cum seque. 1. Solerzan. de Indiarum gubern. lib. 1. c. 1. num. 50. cum seque. Trullench in Decalog. lib. 1. cap. 5. dubitat. 11. num. 2. & 5. Tambur de iure Abbatum tom. 1. dist. par. 5. q. 17. num. 30. late Rota in Corduben. decimarum de Lucena 30. Jan. 1637. coram bone mem. Coccino, impressa per Paul. de Rubicis decis. 193. num. 9. cum seque. tom. 3. diuersor alius p. 7. recent. vbi num. 16. tenet quod si Papa eximat aliquem à solutione decimarum, si venerint in decimis antiquis, non est facienda mentio in privilegio exemptionis quod ad alium spectaret decimarum, siue de iure communi, siue de iure speciali, licet ex privilegio, donatione, aut praerogatione. Et quod Papa non solum potest laicos immunes facere à solutione decimarum, verum & capaces percipiendi decimas ab aliis laicis, Couarb. cap. 17. n. 11. plures ac propemodum infinitos refert D. Solerz. d. tract. 5. de Indiarum gubern. lib. 1. c. 1. num. 10. vbi n. 13. post Gregon. Lop. alium Ramirez & alios tenet posse Papam concedere alicui Principi laico fauore Fidei quod percipiat decimas omnium locorum Paganorum, aut Ichismaticorum, aut haereticorum, quos poterit subigere, ut patet in decimis Regni Granatae, & Valentiae, & Indiarum pro quibus faciunt plura lura, quae circa solutionem decimarum de privilegiis Romanorum Pontificum mentionem faciunt, prout est text. in d. cap. à nobis ibi, exempti sūt in cap. suggestum 9. & in cap. ex parte 10. & in cap. ad antiquitatem 12. & in cap. pen. de decim. & in cap. si terra 6. & in cap. accidentibus 15. & in cap. dudum 31. de prael. Faciunt etiam plura alia privilegia, quae non solum aliquibus Religiosis circa decimas non soluendas à Summis Pontificibus sunt concessa, de quibus infra mentionem facimus; sed etiam Regi Catholico pro Regnis Granatae, & Valentiae, ac aliis Proceribus portorum Hispaniarum, vt colligitur ex dec. 701. p. 1. diuersor & decis. 665. par. 3. recent. quae quidem privilegia nequaquam Pontifices concederent, si ad illa concedenda possentur uon haberent.

Labrant tamen Gloss. & Canonistae nostri, tenentes decimas esse de iure diuino, in assignanda ratione, ob quam contra illud dispensare videtur Summus Pater. cum tan en alioquin non possit, vt videtur probari ex cap. sunt quidam, & statuta 25. q. 1. cap. litteras, de res. sp. cap. cum ad Monasterium, in fine, de statu Monach. & tenentur plures, quos

De Decimis. Cap. XXVI. §. 3. 393

plenam rem citam *suprà*, lib. 1. de personis, cap. 1. de potest. & auctor. Romani Pont. mem. 119. in primis glof. verb. *exemptus in dict. cap. 1. nobis*, existimatur, per talem concessionem exemptionis non tali omnino Ius naturale, aut diuinum, quo debeat congrua sustentatio, sed solum limitari in illo casu particulari, quo suo privilegio aliquem eximit à solutione decimarum, quod quidem prædicta glof. existimatur non esse inconueniens, ut fiat à Pontifice. Sequitur glofæ explicationem Doc. *ubi supra* & in cap. cum ordinem, in prin. de rescript. dicit receptum *Mench. illustr. cap. 89. mem. 11.* Verum hæc Glofæ explicatio non placet: continetur enim imprimis, quia supposita illius explicatione non valeret tale privilegium exemptionis absolute iusta causa, cō quod sine illa deficit potestas dispensandi in Iure naturali, & diuino, ut ostendimus *dict. cap. 1.* & tamen apparet prædictum privilegium validum esse, quantuncunque sine iusta causa concedatur, ut farentur multi ex *suprà* relatis. Communetur etiam, quia talis causa iusta non presumetur in dicto privilegio, nisi per ipsum concedentem esset expressa, iuxta tradita per doctores in *cap. quæ in Ecclesiis de censu*, quod tamen non videmus in multis privilegiis, quæ circa exemptionem decimarum sunt concessa; prout plura repetiuntur. Vnde alij Doctores existimant Pontificem non aduersari Iuri naturali, & diuino in concedenda exemptione decimarum cō quod tamen modo illud ius decimarum eodem diuino, & naturali Iure debitum dicitur remittere, prout in effectu tradit *Gutier. dist. cap. 11. numero 26.* & ante illum aperte Sylvest. verb. *decim.* *mem. 1.* Pro qua declaratione facit, quia in decimis, sicut in aliis rebus spectantibus ad Christi patrimonium, habet Ecclesia ius administrationis, ut resoluit Abb. *mem. 10.* & alij in *cap. cum super, de caus. possess. & propr.* Quocirca, sicut procurator cum libera administratione tenetur habere speciale mandatum ad distrahendas res domini sui constitutis, iuxta text. in *l. procurator, ff. de procurat.* ita quoque Ecclesia censetur habere prædictum speciale mandatum, ac subinde nil mirum, si Pontifex suo privilegio distrahens remittat prædictum debitum decimarum, iuxta reg. tex. in *cap. sine exceptione, 1. q. 1.* Sic similiter idem Pontifex dispensat in voto, cuius obligationem Iuris diuini esse constat: quæ quidem explicatio, licet defendi valeat, nobis tamen explicare non potest: siquidem illa remissio fieri potest à Pontifice circa illa, quæ sunt in illius administratione, & nullum nisi Ecclesiæ refertur præiudicium, iuxta reg. tex. in *cap. 1. de prebend. lib. 6.* nihilominus tamen, dato aliquo præiudicio in tali remissione, ius naturale, & diuinum offenditur, arg. tex. in *cap. 1. vers. nec ver, de causa possess.* quod præiudicium apparet fieri Parocho, cuius quæritur etiam ad recipiendas decimas à suis Parochianis. At *Monetal. c. 1. q. 1.* putat Papam posse aliquibus immunitatem à decimis concedere; non autem in vniuersum præceptum de decimis solutendis tollere: quia primo casu Iuri humano Pontifici, non verò naturali, aut diuino derogat; in secundo verò, quia tale decretum esset irritabile, nec continens Christianæ Reip. cuius interest spiritualium ministris inopes non esse; & quia Iuri naturali, & diuino congruit, ut laborantes in vinea Domini mercedem aliquam decemtem à laicis accipiant, quique spiritualia seminant, temporalia metant. Sed nec hæc explicatio difficultatem absoluit.

Quare Ego pro vtra declaratione aduertendum existimo, exemptionem decimarum dupliciter posse considerari: vel enim talis est, per quam ministri sustentatio offenditur: vel eius talis proponitur, quæ concessa adhuc remanet prædicti ministri congrua, & sufficienti sustentatio. Meminit huius distinctionis *Couar. lib. 1. cap. 17. n. 9. Gutier. dist. c. 21. numero 29.* Hoc supposito resoluendum est in priori casu privilegium Romani Pontificis fieri non posse, ut talis exemptio procedat; siquidem congrua ministri sustentatio, quæ in hac specie offenditur, & aufertur, Iure diuino debita est, ut *suprà* ostendimus; quod quidem Ius diuinum, & naturale privilegium Romani Pont. offendere nequit. Non sic dicendum in posteriori casu, in quo per privilegium illius, talis exemptio concedi potest: siquidem præceptum de solutendis decimis, quatenus excedit prædictam congruam ministri sustentationem, non est diuinum, seu naturale, sed solum humanum, contra quod privilegium dari potest.

Ex his colligitur primò, posse privilegium aliquod, siue in partem, siue in totum eximere à solutione decimarum: utroque enim casu, manente sufficienti sustentatione Parochi sustentatio, verificatur ratio, de qua *suprà*, prout in specie resoluit *Cou. citato loco, Gutier. dist. cap. 11. numero 19. Azor. dist. libro 7. cap. 17. quest. 6. D. Solorzano. de Indiarum gubernat. libro 1. cap. 11. numero 32.* Nec obstat dicere, quod axioma illud diuinum *1. Dignus est operarius mercedem suam*, sine dubio adstringit omnes illos, ad quorum utilitatem operarius ipse laborat, ac subinde omnes debere concurrere in ministrando cibis iuxta illud Pauli *1. ad Corinth. 9. ibi: Quis suis stipendiis ministravit unquam?* vnde cum Parochus ad omnium Parochianorum utilitatem laboret, videtur dicendum, quod quantuncunque ille Parochus sufficientem habeat alimoniam; nihilominus tamen, attento Iure naturali, & diuino, debitores sunt decimarum, & consequenter nullas ex prædictis Parochianis potest privilegio eximi, saltem in totum, à solutione decimarum. Satis fit enim, si aduertamus prædictum axioma procedere quidem collectivè, ita ut in illa Parochia ab alia immediate Parochia habeat cibum, hoc est, congruam sustentationem pro ministrandis spiritualibus omnibus illis, qui in eadem continentur, & eandem construunt: non verò procedat distributivè, ita ut singulis ex eadem in individuo, nisi aliud Ius humanum addatur, teneantur. Pro quo facit, quod a consuetudo potius fuit, ut homines à decimis personalibus in totum excusarentur, quorum multi in illo tempore, sicut & modò, alios non habebant, nec habent fructus, ex quibus decimas solvere possent: & non est dicendum, quod magis operetur consuetudo, quam privilegium Romani Pont. arg. tex. in *cap. 1. de consuet. libro 6.* & per consequens, quod auctoritas illa non distribuitur, sed collectivè intelligenda est. Facit etiam, quia, ut Doctores fatentur, non privilegio fieri potest, ut tanta quantitas persolvatur, & videtur dicendum maiorem, vel minorem quantitatē non variare obligationem solvendi decimas in suo fundamento, arg. tex. in *ultim. ff. de fundo inst. ac proinde si privilegium manente congrua sustentatione aliquem, vel aliquos in parte eximere potest, utique dicendum est in totum eodem manente eadem sustentatione eximere posse.*

Colligitur secundò privilegium, quo quis, siue in partem, siue in totum à solutione decimarum
14
 ..
 simpli

- simpliciter estimatur, non extendi ad nonalia, quæ ex possib. q. o. orta fuerint. *Pater*, si expendamus huiusmodi privilegium de decimis non soluendum esse quidem ordinari; tum, quia contra ius procedit; tum etiam quia Parochi præ iudicium in se continet, ac subinde data in aliquibus illius operatione, in aliis, quantum fieri potest, restringendum est, iuxta reg. text. in l. 1. §. 1. *qui a Principe*, ff. ne quid in loco publico, uic. reg. adia, de regul. iur. l. 6. & ita in specie tradit Rebuff. *dist. tract. quest. 14. num. 3.* reuertit alios, & sequitur Guicci. *dist. cap. 2. n. 130* Mouet. *cap. 4. num. 67.* nouissimè Hier. Roder. in *compendio quest. reg. resol. 5. o. num. 6.* Accedit, quia privilegium de percipiendis decimis simpliciter concessum, ad nonalia non extenditur, prout in specie probat text. in c. 2. §. 1. de decim. lib. 6. Luc. resoluit Con. d. lib. 1. *uer. e. 17. n. 13.* ex eo, quia tale privilegium ex prædictis duobus odiosum, restringendum est. Quod si privilegium concedatur de non soluendis decimis de propriis laboribus factis, tunc etiam nonalia, quæ propriis sunt manibus, comprehenduntur, iuxta text. in *ead. audientiam 12. & in c. ex parte il. 1. de decim. Rebuff. d. q. 14. num. 18.* Guicci. *d. c. 2. n. 31.* Mouet. *cap. 4. num. 68.* Accedit, quia privilegium, quantumcumque sit odiosum, ut supra dictum est, & ut tale in dubio stricte intelligendum ex Guicci. *dist. conf. 5. num. 1.* nihilominus tamen, non restringitur, imò iuxta concedentis intentionem, semper intelligendum est secundum propriam significationem, ita ut illa comprehendatur, quæ in propria veritate significatione: docet in specie. Dec. *conf. 113. num. ult.* Rebuff. *d. tract. quest. 13. num. 32.* & constat appellatione laborum propriè nonalia contineri, ut probat text. in *d. ad audientiam*, text. sic intelligendus in *capit. quid per fons, de verbor. significat.* ac subinde nil rurius, si in tali privilegio nonalia, quæ sunt manibus, comprehenduntur: & ita in effectu tenet Mouet. *d. cap. 4. num. 68. vbi n. 69.* subdit, privilegium soluendi decimas nonalium intelligendum esse de his nonalibus, in quibus alter non habet tempore dæe immunitatis quasi possessionem iuris percipiendi decimas, per text. in *ead. pen. de privileg. & in cap. statuto in prin. de decim. in 6.*
- 16 Verùm obstat maxime text. alius difficilis in *cap. ex parte il. 2. de decim.* quatenus probat privilegium ecclesiasticæ personæ concessum, ut sibi accipiat decimas suorum prædiorum nonalia comprehendere: quia, quando minus conceditur, etiam minus concessum esse videtur; de cuius intellectu multa tradunt Con. *dist. c. 17. num. 13.* Guicci. *d. cap. 2. n. 130. 136.* cum segg. Menoch. *conf. 36. num. 21.* Rebuff. *d. tract. q. 14. Valsè conf. 5. num. 9.* Suarez. *d. tract. 2. de decim. lib. 1. cap. 24. num. 4.* Mouet. *dist. cap. 4. num. 65. & 66.* Stephan. Gazian. *disp. forens. cap. 782. num. 15.* Castill. *sum. 7. de test. cap. 14. n. 14.* Inter quos ille videtur melior intelligendi modus, quod procedat ex recte concedentis, & maxime, quia in eo text. non agitur de privilegio percipiendi decimas in aliena Parochia; hoc enim restringendum erat, idque colligitur ex illis verbis, ibi, *parochiarum suarum*; & in his terminis rectè conuenit ratio; quia, cui minus conceditur, minus concessum esse videtur: nam quidam consueverant ad Abbatem in ipsius Parochia decimas nonalium non petere, vel quia eas non possidebat, vel quia prescriptione, aut alia ratione eas amiserat; vel denique, ut ex integra refert Rebuff. *dist. d. c. 1. num. 2.* quia Episcopus decimas nonalium cuidam Canonico concederet, unde pri-

uilegium hoc Pontifici hoc casu favorabile debet centeri; quia per illud sit regressus ad ius commune, iuxta reg. text. in l. si non, §. pater, ff. de pater, cum vulgaribus. Sed ille Rebuffi intellectus ex originali, & integra, quam refert, nequaquam defendi potest: et quia, si benè aduertamus; integra relata per Rub. non est originale *dist. cap. ex parte*, nec villo modo pertinet ad eius speciem, imò super alia longe diuersa emanauit, idque constat non solum ex verbis utriusque, in quibus longe distat littera vnius ab alio, & in integra non habetur verba, sicut nec ratio scripta in illo text. verum etiam, quia text. ille agit de Abbate S. Columbe Senon. in Episcopatu Parisien. & illi Abbati facta fuit concessio, de qua agit text. & ad eundem, ut ex superscriptione constat, diuinitur Decretalis; at verò integra per Rebuffum relata agit de casu, qui conigit in Episcopatu Nouarien. Prouincie Mediolanensis. & iuxta superscriptionem eandem Rub. diuinitur ad Rectorem Ecclesiæ Beatæ Alarie, cui decimarum facta fuerat concessio; tum etiam, quia in præfata integra non dicit Papa Rectorem, de quo agit secundum ius, & ex vi primæ concessionis posse percipere nonalium decimas, sed potius ex noua indulgentia concedit id ita ut quandoque vixerit Canonici: qui eas nonalium decimas percipiebant, & sententiam pro se obtineret, nullam eadem in perceptione præiudicium infunderet, sed tamen eo monito indulgentiam Papa prædictas decimas Rectori, & illi Ecclesiæ. At in *dist. cap. ex parte*, alibi non indulgentia ex rigore iuris communis, tanquam indubitatum decidit Papa Abbatem posse decimas nonalium percipere, ut constat ex littera, ibi, *exigere suum potest*, iuncta ratione, quæ sequitur. Quare retenta mente communi, quod text. agit de privilegio percipiendi decimas (sicut summarium contra verba Pontificis privilegium non soluendi) tentari posset, privilegium illud idem comprehendere, & veteres, & nonalium decimas, quia concessum fuit sub ea forma pleniori, scilicet, de laboribus terræ parochiarum suarum integraliter decimas percipias, quæ verba, & privilegij formas ex intentione concedentis omnes decimas vcludunt. Sed, quia ratio, quam text. in fine reddit, non satis conuenit huic intellectui, non apparet, aut iure probatur Pontificem in privilegio percipiendi decimas alienas, quod est magis nocuum, & odiosum, quàm sit illud non soluendi, ex traditis per Rebuff. *dist. questione 14. numero 18. & 30.* admissile illas diuersas formas, quas alibi expendimus.

Ego igitur probabilis existimo *d. cap. ex parte*, non agere de privilegio, aut concessione speciali circa decimas recipiendas, sed magis de concessione iuris communis, per quam eodem attempto, potuisset Abbas ille, vel Parochus quicumque percipere decimas de laboribus terræ Parochiarum suarum. Sensus ergo est, cum tibi concessum sit (scilicet, à iure cõmuni) quod minus, &c. & ita in effectu ille text. explicat id ipsum, quod habetur in *c. cum cingat, vrf. vnde, de decim.* & integra relata per Rebuff. scilicet, nonalium decimas pertinere ad Parochos, quibus absolute, & cum integritate decimarum una Parochiarum iure communi concessæ sunt: cui intellectui satis conueniunt verba text. Siquidem concessum, propriè loquendo, dicitur etiam illud, quod lege, & iure communi tribuitur, *l. 2. in prin. ff. ne quid in loco publico, & vulgo dictum. Frustra precibus impetrato, quod à iure commune conceditur.* Insuper, con-

gruit ratio, quam rex. ille in fine reddit, quippe
que propriè, & absolute loquendo vera est, & pro-
cedit in his, quæ à luce comuni conceduntur,
sicut & in aliis fœdibus; non ita verò in cæteris,
quæ iure singulari, & ex privilegio contra lucem com-
mune conceduntur, sicut nec in reliquis odiolis,
iuxta *rex. cui licet, de regul. iur. in 6. & l. non de-
bet, eodem tit. cum iis, quæ sed tradunt scribentes*
ibidem. Et iuxta hunc intellectum, dubitanda ratio
in eo esse potuit, quòd Episcopus, vel alius præn-
dens decimas nomaum, in quarum possessione Ab-
bas non existeret, arbitrabatur illas ad Abbatem
non pertinere; quia de noma insurgebant: & fœ-
tasse etiam ex eo, quòd Abbas non viam tantum,
sed multas Parochias habebat, ut constat ex litteris,
ibidem *parochiarum suarum*; quas tamen ex dispen-
satione, & in quibusdam casibus iure expressis
istè potuit obtinere, & consequenter in eisdem ex
concessione iuris decimas nomaum exigere. Nec
revertitur hoc intellectus obstat. *cap. iuxta 25. in fine, de
decim. Quoniam vltima alius intellectus Abb. & alio-
rum vtriusque, & tradita per gloss. 1. & Doctores in
cap. peruenit, 1. quæst. 7. & post Fortium Com. libro 1.
art. c. 17. num. 13. Rebuff. dist. quæst. 14. num. 1. &
25. tex. ille non agit de concessione decimarum
simpliciter, & absolute facta, sed de illa, per quam
decimæ antiquæ, quas Ecclesia possidebat, alicui
concedebantur, veluti in feudum, in qua specie non
includuntur decimæ nomaum, & necessaria est ad
hoc nova, & specialis concessio, iuxta c. 2. in princ.
ubi notat gl. in casibus positione, & alij, de decim. l. 6.
siquis facis intendit d. c. iuxta ibi, præfatus decimationis
antiquæ, & clarius ibi, non sit extendenda licentia,
sed restringenda, quæ verba significant concessionem,
de qua tex. agit, quippe quæ referebatur ad decimas
antiquas, non nisi per extensionem nomaum decim-
arum includere potuisset.*

17 Inferitur quartò, Religiosos omnes esse exemptos
privilegio in luce scripto à solutione decimarum de
nomaibus tantum quæ propriis manibus, seu sum-
pibus excolunt, ut probatur in *cap. ex parte il 1.
de decim. & docent ibid. Host. num. 4. Butt. num. 9.
& Anch. n. 3. Rebuff. dist. quæst. 14. num. 45. Mo-
net. d. cap. 4. num. 56. Guicci. quæst. 1. num. 1. Sum. d.
traff. 1. lib. 1. cap. 19. num. 1. Fagnan. d. præf. 5. lib. 2.
c. 3. à num. 7. Lezana in sum. 3. verb. decima n. 1. cum
seqq. Lauet. de Franchis de contram. inter Episc. &
Regul. quæst. 7. Rex. in Carthaginen. decimarum, 16.
Februarii 1615. coram bona mem. Ducozeste. Intelligi-
ge procedere in his tantum nomaibus, quæ deserv-
iunt pro vsu Monasterij, ut expresse declarant in
in illo tex. Abb. n. 3. Ioan. de Ann. & Anch. num. 1.
Rebuff. d. q. 14. circa p. quos refert & sequitur Rot.
in Carduben. decimarum, 21. Maij 1617. cor bona mem.
Patriarchæ Montisatodi. Limita triplex hanc illa-
tionem, & primò, ut locum non habeat, ubi nomalia
ab istâdem exemptis aliis traduntur excolenda, sicut
colligitur ex dist. c. ex parte, ibi, propriis manibus, Re-
buff. d. q. 14. n. 17. Monet. d. cap. 4. num. 58. Secundò,
nisi pacto expresse ad hoc teneantur, gloss. verb. la-
borum, in d. cap. ex parte, Rebuff. d. quæst. 14. n. 53.
Monet. d. cap. 4. num. 59. Tertiò, nisi soluendo tacite
renunciaverint privilegio suo, Gloss. dict. verb. la-
borum, Rebuff. d. q. 14. num. 54. Monet. d. 4. num. 60.*

18 Privilegio quoque iure scripto Cisterciensibus
Templarj, & Hospitalarij non tenentur solvere de-
cimas prædictorum suorum, quæ propriis manibus,
vel sumptibus excolunt, ut expresse probatur in dist.
cap. ex parte il 1. & in cap. licet, eodem tit. quod

quia quidam intelligebant, solum de nomaibus,
Pont. inc. ad audientiam, eodem tit. exponit intelli-
dictum indultum debere, non tantum de noma-
ibus, sed etiam de prædijs, quæ propriis manibus à
Reugiosis prædictis coluntur. Quod intelligitur
etiam de prædijs, quæ post Concil. Lateranen. Cis-
terciensibus acquirunt, ut eiusdem acriter disputata re-
soluit Rot. Pampilonen. decimarum, 10. Decembrij
1615. coram Reverendiss. D. meo Cocino Decano præ-
fectum propter privilegia. Sumo 1 V. ibi: Singulares
personas disti Ordinis, præstantes decimas, iam de
possessionibus habitis ante, & post Concil. quoniam de ca-
teris habendis, quæ propriis sumptibus excolunt, & ex-
colunt, referunt Renaz. Chopin. de sacra potestate, 3.
tit. 1. num. 8. Fr. Emman. in collect. Bullarum Apost.
pro Regularibus, Bulla 5. Martin. 8. Quoniam pri-
vilegia cum sint personalia, idcirco non suffragantur
respectu portionis colonorum, & in puncto privi-
legiorum Cisterciensium est decis. Putei 522. lib. 2.
& dicit Rot. in Tolentana decimarum 17. Junij 1611.
coram Reverendiss. D. meo Cocino Decano. Nec etiam
suffragatur respectu attendatariorum, etiam ipsi
Fratres aliquam culturam exigam adhibent. Ser-
raph. decis. 827. num. 3. cum seqq. Prout nec etiam
suffragantur, si prædia locentur ad pecuniam: tunc
enim in nihilo Cisterciensibus exemptos esse non so-
met tenetur Rota, & signanter decis. 2. de privileg. in
antiq. & coram Paxe. decis. 150. lib. 2. in correct. &
part. 2. divers. decis. 13. num. 4. & seq. & in Cartha-
ginen. decimarum, 26. Novembrij, 1600. coram bona
mem. Pena.

Verum dispositio disti cap. ex parte il 1. quoad
supradicta renovata est per tex. in cap. super 34. de
decim. quo attentò Cisterciensibus, & omnes Regu-
larijs, qui gaudent iisdem privilegijs, de terris alienis,
& in posterum acquirendis, etiam si eas propriis
manibus, & sumptibus excolant, debent solvere
eisdem decimas, quas antea domini terrarum solve-
bant, vel se inter ipsos componere: verba enim text.
clara sunt: Decimus, ut de alienis terris, & an-
do acquirendis, etiam si eas propriis manibus, aut sum-
ptibus excolant, decimas persolvant Ecclesie, quibus
ratione prædictorum antea solvebantur: nisi cum ipsæ
Ecclesie aliter duxerint comprehendendi. Et idcirco omnes
scilicet Religiosi per specialia privilegia à Summis
Pontif. exemptionem obtinuerunt à solutione deci-
marum prædictorum suorum, quæ propriis manibus,
& sumptibus excolunt, & de multis meminit Fr. Lu-
don. Miranda d. rem. 1. q. 49. art. 1. in canel. & non
cuparim de concessio pro Monachis Cælestinis, &
Cluniacensibus testatur Renaz. Chopin. monasticum.
lib. 2. tit. 1. n. 5. Tamb. de iuro Abbatum 10.1. disp. 15.
q. 17. n. 13.

19 Ex pro Monachis Congregationis Cassinen. alijs
S. Iustine de Padua, est privilegium Eugenij 1 V.
sub dat. 7. Kalend. Martij 1424. relatam per Fr. Em-
man. in d. collect. Bullarum disti Paxe. Bulla 7. Tam-
bur d. q. 17. n. 9.

20 Ex pro Monachis Congregationis S. Benedic-
ti Vallisolei est privilegium Clementis 7 11. sub dat.
8. Decembrij 1530. de quo in eodem Bullario noma
tam. 2. Bulla 7. eisdem Pont. Tambur. dist. quæst. 17.
num. 15.

21 Ex pro Monachis Eremitæ Camaldulensibus, & Con-
gregationis S. Michaelis de Murano adest privilegium
Leonis X. sub dat. 5. Nov. Julij 1513. §. 2. re-
latum in eodem Bullario noma, tam. 1. Bulla 2. eisdem
Pont. & per Tambur. dist. quæst. 17. num. 10.

22 Ex pro Monachis Beate Mariæ Montis Virginis
adit

- adest priuilegium Celestini I II. *sub dat. 4. Nouembrii* 1097. *relatum in eodem Bullario nouo tom. 1. Bulla 3. eiusdem Pont. & per Tambur. d. q. 17. n. 17.*
- 16 Et de Syluestris adest priuilegium Innocentij IV. *sub dat. 5. Kalend. Iulij* 1247. *relatum in eod. Bullario nouo tom. 1. Bulla 5. eiusdem Pont. & per Tambur. d. q. 17. n. 18.*
- 17 Et pro fratribus B. Marie de Mercede adest priuilegium Gregorij IX *sub dat. 6. Kalend. Iulij* 1373. *relatum in eodem Bullario nouo tom. 1. Bulla 3. eiusdem Pontif. & per Tambur. d. q. 17. n. 22.*
- 18 Et pro Ordine S. Antonij Viennensis ad est priuilegium Clementis VII. *sub dat. Kalend. Decembrii* 1523. *relatum in eodem Bullario nouo tom. 1. Bulla 1. eiusdem Pont.*
- 19 Et pro Cruciferis adest priuilegium Vrbani I II. *sub dat. 7. Kalend. Aprilis* 1187. *relatum in eodem Bullario nouo tom. 1. Bulla 1. eiusdem Pont. & per Tambur. d. q. 17. n. 24.*
- 20 Et pro Fratribus Prædicatoribus adest priuilegium Gregorij XI. *sub dat. 2. Non. Martij Pontif. sui anno 4. relatum in eodem Bullario nouo Bulla 7. eiusdem Pont. & per Tambur. d. q. 17. n. 26.*
- 21 Et pro Fratribus Conuentualibus Ordinis S. Francisci adest priuilegium Sixti IV. *sub dat. pridie Kal. Decembrii, anno Incarnat. Dom. 1474.*
- 22 Et pro Canonicis Regularibus S. Salvatoris adest priuilegium Iulij II. *sub dat. 4. Non. Aprilis* 1512. *relatum in eod. Bullario nouo tom. 1. Bulla 30. eiusdem Pont. & per Tambur. d. q. 17. n. 19.*
- 23 Et pro Monachis S. Basilii adest priuilegium Gregorij XI II. *sub dat. 8. Kalend. Iulij* vt per Tambur. *d. q. 17. n. 20.*
- 24 Et pro Ordine Minimorum S. Francisci de Paula adest priuilegium Iulij II. *sub dat. 5. Kalend. Augusti* 1506. *relatum per Laurent. de Peirinis tom. 1. priuileg. disti. Ordini, Bulla 2. eiusdem Pontif. §. 19. & per Tambur. dist. q. 17. n. 25.*
- 25 Et pro Carthusianis est priuilegium Martini V *sub dat. 8. Kalend. Octobris* 1420. *relatum in eodem Bullario nouo tom. 1. Bulla 1. eiusdem Pont. & per Tambur. d. q. 17. numero 25. Et de omnibus me citato in hoc loco. Nouit. in Lucerna Regular. verb. decima num. 2. Lczana in sum. quæst. Regul. tom. 3. verb. decima num. 3.*
- Et quamuis omnes supradictæ Religiones priuilegijs Summorum Pontificum se munierint, ne solvere tenerentur decimas pærdiorum suorum, quæ propriis manibus, ac sumptibus excolunt, propter derogationem *dist. cap. ex parte il. 1. & d. cap. super*, tamen ubi consuetudine legitime præscripta, & allegata vt supra, introductum fuerit, vt Religiosi hac exemptione fruatur absque alio priuilegio, derogatione illa non obstat, existimo eos non esse hac de re molestandos, cum poterit exemptio illa legitimo titulo fundato in plenissima exemptione ne eis concessa *in cap. quæst. 1. & in cap. decimas, 16. quæst. 1.* vique ad hodiernum diem continuari, postiori derogatione non admissa, potest in Hispaniarum partibus exemptionem adesse mihi retulit vir Religiosus, & testium dicta legit: nec mirum, si derogatio in dictis Iuribus contenta, tunc nõ fuisset in executionem deducta, quia tempore, quo illa emanauit, Hispania è manibus Maurorum de recentibus recuperata Clericorum numerum sufficientem non habebat, qui animarum curæ incumbere, quem cum Religiosi libenter susceperent, æquum tunc visum fuit (vt creditur) illos non fuisse priuilegio exemptionis sibi concessa *in dist. cap. decimas*,

ad quod furtim respicere videtur lex antiqua Hispaniæ *5. tit. 20 p. 1.* quæ dum loquitur, de quibus prædictis decimas solvere debent Religiosi, ita concludit: *Esse missos seruos, si labrassen erredades agenas por sus manos, o por sus desposas, caso se pueden escusar, que non den diezmos dellas, otro tal seruo, si ellos diessen á otro tales erredades, que si ellos las labrassen, non darían diezmos dellas.* Quod cõ magis aduertendum videtur, itane consuetudine huiusmodi in illis partibus, si Religiosi ex inflicto Clerici fuerint communiter viuentes: quia, cum iis, Monachis, & Regularibus exemptionem concessit, *dist. cap. decimas*, & derogatio in posterioribus iuribus tantum loquitur de Monachis, & Religiosis, videtur quoad alios nihil ibidem innovari: inclusio enim vnus est exclusio alterius, *cap. noue, de præsumpt.* cum citatis in collectis. *ibid. n. 4.* & hoc sine præiudicio iurium alicuius.

Moniales non solum S. Clare, verum etiam & aliæ quæcunque Regulares personæ, quarum redditus, & promeritis ecclesiastici adesse iure tenent, & exiles, quod de illis sustineant non possunt; sed pro habenda viæ suæ sustentatione necesse habent mendicare, & elemosinas publice petere, decimas non tenentur persolvere. Ita ex quadam Extrinsec. Bonifacij VIII. *incip. Decimas* refert Fr. Lud. Miranda *in man. Pralat. tom. 2. q. 49. art. 13. in concl. Rota apud Tambur. in fine tom. 3. de iure Abbatum decis. 96. n. 1. & tom. 1. dist. 13. q. 17. n. 29. Nouit. in Lucerna Regular. verb. decima n. 5.* Præterea, Abbates, Conuentus, & Moniales Sanctæ Clare per priuilegia Sixti IV. Leonis X. Clementis VII. & Pauli III. confirmata à Gregorio XIII. & quibuscunque terris, & possessionibus suis, quas per se, vel colonos, seu seruitores excoli, & cultuaria faciant, aut in posterum fecerint, nullas decimas, & primitias parochialibus Ecclesiis, & aliis persolvere tenentur, nec ipsæ, aut possessionum earundem coloni ad earum solutionem à quocunque cogi possunt. Ita refert Fr. Euzman *quæst. regular. tom. 2. q. 44. art. 5. & tom. 3. quæst. 34. art. 15.* Fr. Ludov. Miranda *d. art. 13. vers. & præterea.* Hieron. Roder. *in compendio quæst. Regul. refol. 50. num. 4.* Portel. *in dubijs regularibus, verb. decima, num. 3.* vbi refert in Portugallia præxim esse in conuentibus pro decimis soluendis à Monialibus de possessionibus colonis conductis, Rota *in Concheb. exen. primitias decimarum. 30. Iannarij* 1589. *coram Orato, quæ est decis. 24. part. 2. diuers. & canonizatur ab eadem Rot. in eadem causa 12. May 1623. coram hunc mem. Burato, inter eius impressas decis. 704.* De bonis autem emptis tenentur Abbatissa, & Moniales ad soluendas decimas, & primitias Parochiali Ecclesiæ, vt refertur decisum Portel. *dist. verb. decima, n. 4.* & Hier. Roder. *dist. ref. 50. sub. num. 5.*

Comerçij, vel Confratres mediæ Crucis del Thao Ordinis Hierosol. decimas ex bonis suis patrimonialibus, prædijs, possessionibus, agris, & terris omnino integrè & realiter persolvere debent etiam si ipsa bona patrimonialia per proprias personas, & proprios colonos ab eis colantur: at si aliqui ex prædictis Confratribus mediæ Crucis obulerint suas personas Religioni, & ad illi inseruiant, nunc & eo casu sunt exempti à decimis personalibus duntaxat, quæ in fructibus dictorum bonorum patrimonialium, possessionum, & prædiotorum non consistunt, etiam si propria industria & labore percipiant. Si verò obulerint personas, & omnia sua bona Religioni, ita vt sine verè donati professi, & nõ coniugati, & in ipsa Religio

Religionem fuerit translatum dominium, & possessio eorundem bonorum, non possunt molestari super decimis rebus de ipsis bonis oblati. prout ceteri profecti eiusdem Religionis Hierof. vigore suorum privilegiorum hactenus illis concessorum, confirmaverunt. Ita statuit Clemens VIII. in sua Constit. incip. *Que ordini Ecclesiastico*, sub die 2. Decembris 1600. Qui deinde Romanus Pontifex in alia sua Constit. incip. *Romanorum decet Pontifex*, sub die 17. Ianis 1602. Motu proprio, & ex certa scientia declaravit quæcumque, qui hactenus habitum de decupione hospitalis sancti Iohannis Hierosolitam ex speciali ipsius & Apost. Sedis indulto, quam ab ipsa, nec Magistro, & Consuetu eiusdem Hospitalis inuenerunt, aut in posterum quodocumque susceperunt, & si in licitis illis, aut pro tempore exstantis Romani Pont. super huiusmodi habitus inceptione, & in forma Brevis expeditis & expeditis, quod omnibus, & singulis privilegiis, gratiis, indultis, exemptionibus, prerogatiis, & preminentiis, quibus alij eiusdem Hospital. fratres de decupione, aut alias, uti, frui, potiri, & gaudere solent, & possunt, ac potuerunt quomodolibet in futurum, sine aliqua differentia frui, potiri, & gaudere possint, & debeant, specialiter, & ex nominatum concessum fuerit, nihilominus nullis omnino gratiis, & privilegiis, ac foci, & exemptionis à decimarum solutione frui, ac potiri debere, sed ad solutionem eandem decimarum in omnibus, & per omnia teneri, & obligari esse.

Virgines, & viduæ, ac forsan aliae mulieres tertij Ordinis sancti Francisci, sancti Dominici, sancti Augustini, Beate Mariæ de monte Carmelo, Redemptionis Capivorum, Minimorum, & sanctissimæ Trinitatis, ac forsan aliorum Ordinum, Beate annupiaræ, quæ non in communi, vel sub clausura, sed in propriis quæque domibus, aut alienis separatè vivunt, ac in parochiis, ubi degunt, Sacramenta Ecclesiastica recipiunt, quorumcumque privilegiorum prædictis, seu quibusvis aliis Ordinibus, quibus sunt aggregatæ, Apost. seu alia quavis auctoritate concessorum, seu approbatorum, & confirmatorum prætextu, à solutione decimarum, seu aliarum rerum Parochiis, quarum fines dictæ mulieres existunt vel aliis Ecclesiis alioquin debitorum, non sunt exemptæ, *constit. Clementis VIII.* incip. *Roman Pontificis*, sub die 12. Septembris 1600.

Patres Societatis I s s v à Paulo & Gregor. & alius Summi Pontificibus plenissimam exemptionem à solutione decimarum obtulerunt: quibus privilegiis reuocatis & derogatis, Leo XI. in sua Constit. incip. *Impositi nobis*, seu die 23. Aprilis 1605. Motu proprio & ex certa scientia statuit, decrevit, & ordinat, ut ex tunc deinceps perpetuis futuris temporibus Societas I s s v, & illius domus etiam probutionum, atque Collegia, & loca quæcumque vbiuis locorum in Regnis Castellæ, & Legionis existentia ratione prædorum, possessionum, vinearum, Olivætorum, terrarum, hortorum, & bonorum quorumcumque que tunc possiderent, quomodocumque, & venduntque ad eos pertinere, aut per eos acquisita fuerint, & etiam eorum, quæ in posterum perpetuis futuris temporibus ex Sede Apost. Domorum, seu Collegiorum fundationibus, aut aliis largitionibus, donationibus legatis, testamentis, codicillis, seu vltimis voluntatibus donatæ acquirere, & non solum eorum, quæ locare & arrendare solent, sed etiam eorum, quæ per proprios colonos, ac propriis quoque manibus

excolant, loco decimar, vigintiannæ scilicet, ex singulis viginti unum eorum fructum cuiuscumque generis, & speciei, quos in illis colligent, necnon pecorum, & aliorum animalium, quæ in illis eruerint piscationum, avium, aliarumque rerum & specierum, de quibus de iure, vel de consuetudine decimar solent, Ecclesiis quibus alioquin circumscriptis dictis privilegiis decimas periculi deberet, periculis teneantur, & obligari existant, & quia evenire poterit ut Religiosi dictæ Societatis alia prædia, possessiones, terras, & bona exemptionis titulo locationis ab aliis conduxerint, ipsi colant, aut colant faciant, non vigintiannæ, sed integram decimam iis Ecclesiis, quibus & prout antequam ipsi Religiosi illa tenerent, debebatur, pariter solvere teneantur, & obligari existant. Ad huiusmodi autem vigintiannæ, seu decimæ solutionis hortos, seu viridarias, quæ apud eorum domos, seu Collegia intra civitates, & oppida habuerint, necnon etiam vniuscuiusmodi prædiorum in agro pro vniuscuiusque domo, seu collegio, quod tamen interius circumdatum sit, & quatuor tanquam illarum partium numerum non excedat, exempta esse voluit, & ordinavit, decrevit ipsos Societatis I s s v Religiosos ad medietatem decimæ, seu vigintiannæ & integre decimæ humanitatis respectu solutionem faciendam de cetero omnino teneri, & ad id censuræ, & penis Ecclesiasticis construngi posse.

Postmodum Gregorius X V. in sua Constit. edita sub die 15. February 1622. eidem Societati concessit quod ex tunc de cetero perpetuis futuris temporibus omnia & singula illius domus, Collegia, & loca vbiuscumque in Castellæ & Legionis Regnis dumtaxat existentia prædicta, & futura ad solutionem, & præstationem decimæ integre, & dimidiæ ratione prædiorum, possessionum, vinearum, Olivætorum, terrarum, locorum, & aliorum bonorum quorumcumque eiusdem Societatis in eiusdem Castellæ & Legionis Regnis dumtaxat, & quæ propriis manibus, ac sumptibus, & per proprios colonos tunc excolebant, & pro tempore excolerent, seu prædia, possessiones, olivæta, & alia bona huiusmodi ad societatem, illiusque domos, & Collegia, & alia loca prædicta ex eorum fundatione, aut aliis largitionibus, donationibus, legatis, testamentis, codicillis, aut aliis vltimis voluntatibus, unionibus, applicationibus, concessionibus, emptionibus, & aliis acquisitionibus, & aliis quomodocumque extenuis iam essent acquisita siue in posterum ad eandem Societatem, Religiososque illius deferri contigisset, nisi prout alij Mendicantes solvere consueverant, minime tenerentur. Leonis prædecessoris litteris in aliis omnibus firmis, & illis remanentibus, Apostolica auctoritate concessis, & indultis.

Denique S D N. Urban VIII. in sua constit. incip. *alias à felici record.* sub die 20. Novemb. 1623. Motu proprio, & ex certa scientia Gregor. X V. litteras, omniaque & singula in eis quomodolibet contenta & expressè perpetuo reuocavit, cassavit, abrogavit, & annullavit, itavit neque in possessione, nec in petitorio dictæ Societatis, illiusque domibus, Collegiis, & aliis locis Regularibus, eorumque personis, & bonis sustinere possint, & c.

Circa præfata privilegia primo est adnotandum, quod in quolibet eorum, & in aliis, si quæ fuerint, est expressè derogandum dispositioni *dist. capit. super.* quod cum sit Conciliare, censetur habere elausulam derogatiam ad futura dispositiones, adeo quod sit propriè necessaria illius derogatio

expressa, vt docet Marchef. *de cōmissiōe* p. 2. pag. 596 n. 1. & 2. in *old impreg.* Tambur. *de iure Abbatum* tom. 1. *disp.* 1. §. q. 17. n. 18. Campanus *in dūerf. l. i. Canon. rub.* 1. c. 1. §. 1. n. 154. Rot. *decif.* 121. & *seq.* p. 1. *dūerf.* & in Oriolen. *decimarum* 2. 1. Maij 1586. & 9. Iunij *in* *idem* *anti. coram Orato.* & *coram Cava-*
 38 *ler.* inter eius impressas, *decif.* 229. n. 5. in qua fuit dictum exemptionem à decimis non suffragari, nisi in specie derogetur *d. cap. super.* & *coram Card. Pamphilo iun.* in *Viterbien. decimarum* 25. Iunij 1618. & *coram Burat.* *d. decif.* 704. n. 1. vbi latè, & eleganter Ferrent. in *amot.* n. 13. & apud Tambur. *in fine.* p. 3. *de iure Abbatum* *decif.* 94. & *decif.* 95. n. 4. vbi quod derogatio specialis *d. c. super.* acquiritur tam in privilegio exemptionis à decimis quam communicationis, & *decif.* 96. n. 2. latè Noguerol tom. 1. *alleg.* 39. num. 24.

Est aduertendum secundò quòd priuilegium habentes non soluendi decimas de agris, quo propriis manibus, vel fumptibus colunt, debent soluere decimas de illis, quos alijs, colendos tradunt, vt probat expressè tex. in *cleric.* 11. *de decim.* & tradunt Azor. *in* *l. p.* 1. lib. 7. c. 2. §. 7. *Super. de Reliq.* tom. 1. *tratt.* 1. lib. 1. cap. 19. num. 13. Tamb. *de iure Abbatum* tom. 1. *disp.* 1. §. q. 18. *sub* n. 5. Ratio est, quia priuilegia exemptionis à solutione decimarum sunt personalia, non autem realia, & ideo non transeunt ad colonos, attendendos, seu emptores prædictorum, aut fructuum, vt non semel censuit Rot. & signauerit *decif.* 13. p. 2. *dūerf.* & *coram Seraph.* *dec.* 27. n. 1. & in *Placentina decimarum* 17. Decemb. 1584. *coram Card. Blanchetto.* & in *Pampil. decimarum* 15. Decemb. 1615. *coram R. D. meo Cocchino Decano.* & in *Leodiens. decimarum* 20. Decemb. 1628. *coram Card. Virili.* refert me citato in hoc loco Trullench. *d. 2. §. dub.* 1. n. 4. in *prin.*

Aduertendum quoque est tertio Papam communicando priuilegia alienis Religiosis, in quibus adeò expressa mentio à solutione decimarum, alteri Religioni, non censeri etiam communicasse exemptionem à solutione decimarum, nisi de hac exemptione fiat specialis mentio, cum difficile concedatur, vt per Bur. *conf.* 19. n. 9. Bald. in *l. fiftulas* §. *frumenta ff. de contrab. emp.* Cremen. *sig.* 103. Fel. in *c. fider.* n. 3. *de rescript.* Trullench. *d. dub.* 1. num. 4. *post med.* Puz. *decif.* 65. lib. 3. Seraph. *dec.* 99. n. 2. Camaler. *decif.* 147. n. 10. Rot. in *Valentina decimarum*, 28. Nouemb. 1603. *coram Card. Lancetotto iun.* & in *Cardub. decimarum* 13. Maij 1623. *coram bona mem. Patriarcha Mantuano.* & in *Conchen. de unan.* 1. 1. Maij 1623. *coram bona mem. Buratto.* inter eius impressas, *decif.* 704. & apud Tamb. *in fine* tom. 3. *de iure Abbatum* *decif.* 96. n. 1. vbi quod communicatio priuilegiuorum non comprehendit exemptionem à solutione decimarum, de quibus nulla in ea facta est mentio: quia exemptio à solutione decimarum non solet concedi, vel saltem cum magna difficultate. Trullench. *ad præcepta Decalogi* lib. 3. cap. 1. *dub.* 1. n. 4. *vers.* *huc fit* me citato in hoc loco Noguerol tom. 1. *alleg.* 39. n. 17. Quod quidem procedit, etiam si Papa in dicta communicatione priuilegiuorum fecerit mentionem de decimis: quia, si non appareat de expressa mentis concedentis, verbum, *decima*, refertur potest ad decimas extraordinarias, quæ imponuntur ab homine; non autem ad ordinarias, & prædiales, quæ sunt debite de iure divino: & hoc maxime prouenit in communicatione priuilegiuorum, in qua non derogatur *d. c. super.* quòd cum contineat constitutionem conciliarem, censetur habere clausulas derogatorias ad frequenter dispositiones, & ideo

requirit specificà derogationem, vt supra diximus n. 37.

Est notandum etiam quòd, quòd Parochus manutenuendus est in possessione exigendi decimas ratione prædictorum acquisitionum per Regulares, donec doceant de iustitienti privilegio, vt censuit S. Cong. Conc. in *Fisum.* 1. 4. Aprilis 1630. refert me citato Trullench. *d. c. §. dub.* 1. n. 4. *post med.* nam prædicta decimarum solutioni obnoxia ad Regularem. Monasteria transeunt cum suo onere, ac prouinde Regulares tenentur illas soluere parochialium Ecclesiarum Rectoribus, quemadmodum tenebantur laici, priuilegium bona ipsa in Monasterij proprietatem transierunt: ita eadem S. Congr. in *confis. Ripan. Vrinanen.* & *Firmen.* 4. & 18. Decemb. 1627. & in *Callien.* 1. Septembris 1629.

Aduertendum denique est priuilegia huiusmodi exemptionis à solutione decimarum amitti, si incipiunt esse enormiter laesiva Ecclesiarum Parochiali, quæ habet intentionem de iure fundatam in decimis, *sup. gestum c. dilecti* & ibi glori. *verb. enormiter de decim.* cap. *quid per sonale, de verborum signif.* Rebuff. *dist.* 9. 1. 4. n. 55. Menoch. *conf.* 136. n. 9. vbi 12. Rot. in *specie, de priuilegio Cytherensium, in Pampil. decimarum* 6. April. 1615. *coram R. D. meo Cocchino Decano,* vel saltem moderati iuxta tex. in *c. 1. §. vbi autem, de decim.* lib. 6. Rot. in *d. Pampil.* ad declarationem verò Papæ spectat, quando dicatur priuilegium enormiter laedere, secundum Abb. in *d. cap. suggestum* n. 4. nisi alteri, puta iudicio Rote, Papa conualerit, vt cunctis in *d. Pampil. decimarum.* An autem, & quando Religiosi non videntes etiam ex negligentia, vel ignorantia, speciali priuilegio exemptionis illos à solutione decimarum, prædicent iuri suo ex tali priuilegio obstituto? vide Hieron. Roder. *d. resol.* 50. n. 5. Priuilegium exemptionis à decimis amittitur per solutionem per quadraginta annos factam, Rota apud Tambur. in *fine* tom. 1. *de iure Abbatum* *decif.* 96. vbi n. 1. quòd Priuilegium amittit priuilegiarius per non vltim quando per eum fiat quominus priuilegio vtatur, & num. 9. quòd priuilegium exemptionis concessum alicui Ordini non amittitur per non vltim vnus tantum monasterij, sed eius ius confirmatur si in cæteris monasterijs sit in vltim.

Inferitur quòd Religiosis omnes priuilegio iure scripto eximi à solutione decimarum de nutrimentis animalium, hoc est, de animalibus, quæ ipsi nutriunt, vt expressè habetur in *d. c. par. 1. §. 1. de decim. l. Regia* 4. tit. 20. p. 1. ibi. *Que todas las Religiones, quales quiera que sean, non deben pagar diezmos, ni de sus buerrias, ni de las ganadas que crían.* Petr. Greg. *synagm. beris.* p. 1. lib. 1. c. 14. n. 7. & c. 11. num. 10. Hoc tamen procedit in his tantum, quæ deseruiunt pro vltim Monasterij, vt expressè declarat ibi Abb. n. 3. Ioan. de Anania n. 2. Anchar. etiam num. 2. Rebuff. *d. q. 14. circumsu.* Monet. *d. c. §. num.* 17. & in animalibus, quæ ipsi Religiosi nutriunt suis fumptibus; non autem in illis, quæ dant alijs nutriendi. Clem. 1. vbi glori. *verb. animalibus, & verb. reueri, de decim.* Abb. in *dist.* *cap. ex parte.* in *fine.* & ibi Anchar. *dist.* n. 2. *versus dist.* etiam Henric. Boich. num. 2. *vers.* *quod intellig.* Bur. in 3. not. Rebuff. *d. quest.* 14. numero 57. vbi dicit: quòd si dentur alijs tendenda, & custodienda, requiritur, quòd vesperi redcantur ad Monasterium: quod etiam tenet Monet. *dist.* cap. 5. num. 14. Rot. in *Cochen. decimarum* 13. Iunij 1614. *coram bona mem. Patriarcha Mantuano,* vbi ait dispositionem *in dist.* cap. *ex parte* non esse reuocata per *d. c. super.* de decim. quòd hanc partem quia ille tex. loquitur de decimis prædialibus, & non gregum, circa quos nihil innouauit, vt expressè sentit Bur.

- Butr. in dicto ex parte prope fin. vers. relinquitur ergo.
- 48 Infertur sextò, per privilegium in lute senipetu leprosis in communi viuentes de hortis suis, qui sunt in circuin domus, & de nutrimentis animalium suorum, decimas solvere cogi non debere vt voluit Pomus in cap. 2. de Ecclesiasticis. Hispan in tr. regul. decimarum. quest. 12. n. 2. Rubiff. d. tr. q. 5. n. 21. Monet. d. c. 5. n. 35. Rot. in d. Canen. decimarum 13. Iunij 1614. coram bona mem. Patriarcha Manzanedo, vbi fuit dictum, quòd ad hoc, vt sit locus exemptionis, de qua in d. c. 1. leprosis debere communiter viuere, & simul congregatos extare iura vt si adellet Hospitali, in quo curantur etiam leprosi, quando ad aliud accederent ibidem alij infirmi cæteris morbis laborantes, & leprosi retinerentur separati ab alijs infirmis, adhuc non haberet locum d. cap. 1. quia leprosi non videntur constituere corpus separatim, cum talis separatio fiat ad cuiuandam contagii, & cum penilegium dist. cap. 1. sit speciale, non videntur extendendum ad Hospitali comenaleprosis, & alijs infirmis, quòd etiam ead. Rota confirmat in Corduben. decimarum 22. Martij 1617. coram Patriarcha Manzanedo, impressa per Tambur, d. loc. decis. 94. vbi in fine, refert hospitalia tractum B. Iuannis de Deo non gaudere penilegijs leproforum.
- 49 Infertur septimò Episcopum non posse alicui concedere hanc immunitatem ad decimarum solutionem per vim privilegij, vt docet Rubiff. de decim. q. 5. n. 28 & 32. Fagundes d. prac. 5. lib. 1. c. 4. n. 6. tum, quia sunt à Papa assignata singulis Ecclesijs, c. 1. 23. q. 1. tum, quia in Conc. Cabillon. statutum fuit, ne Ecclesijs antiquis constituta decimis priuarentur.
- 50 Ecclesia, cum seqq. 16. q. 1. Episcopum autem non potest contra Concilium dispensare, gloss. singularis verb. in aate, in cap. cum dilectum, de elect. plures per me citati de officio, & potest. Episcopi p. 2. alleg. 11. m. 21. Potest tamen Episcopus remittere decimas, maxime suæ mensis debitas, ex iusta causa vt habetur in cap. quia circa, de primileg. Item poterit Episcopus interponere decretum, & consensum in compositione super solutione decimarum, c. 2. de transact. Rubiff. d. tr. q. 13. n. 15. cum seqq.
- 52 Monet. eod. tr. cap. 5. n. 119. Item poterit Episcopus decimas, quas nunquam possedit post earum recuperationem vel illa ad opus suum retinere, vel secundum discretionem à Deo sibi datam, alteri Ecclesie concedere, c. quoniam de decim. Rot. in Sabon. decimarum 1. Iulij 1609. cor R. Dimeo Coccino Decano.
- 53 Illas verd, quas aliquando possidit, si reuertantur ad mensam episcopalem, non potest transferre in personam, quæ nunquam moritur, ne adimatur spes dissolutionis, eadem Rot. in Taxim. decimarum 12. Iunij 1607. cor bona mem. Card. Marquemont. Et deinde poterit decimas concedere alijs Ecclesijs cum aliqua causa, & plures, c. statim, & c. fin. 16. q. 1. Monet. c. 5. n. 60. Vtall. decis. 340. p. 3. Rot. in Canen. decimarum 5. Maij 1600. coram Card. Pamphilio sen.
- 55 Vnde à fortiori colligitur regulariter Episcopum non posse ius percipiendi decimas laicis concedere, c. bene quidem 96. dist. c. penult. 1. q. 4. c. venerabilis, de confirm. test. Rubiff. d. tr. q. 5. n. 32 & q. 13. m. 73. In concessione enim decimarum, & iuris decimandi laicis facienda, est adeò necessaria antequitas Sedis Apost. vt non sufficiat immemorabilis absque fama privilegij, vel recognitione feudali, lo. And. & alij in c. cum Apostolica, de his, que sunt à Pralat. Fel. in c. causam, qua n. 3. de prescript. & in cap. cum contrarij. sub n. 4. vers. si tamen, de foro

comp. Rot. in Toletana iuris decimandi 27. Aprilis 1584. coram Card. Blanchetto. & in Mediolanen. rescriptis permutatis 21. Maij 1597. coram Card. Pamphilio sen. & in Taurinen. decimarum, vers. supposito autè 12. Iunij 1607. coram Card. Marquemont. & in Ferrarien. decimarum 13. Iunij 1617. cor. Card. Pamphilio iun. ead. Rot. decis. 115. n. 2. & 3. p. 2. diuers. & decis. 02. n. 1. p. 1. recent. Seraph. decis. 1102. m. 1. Alias decisiones refert Theodof. de Rubiis in singul. Rot. tom. 2. p. 2. circa stylum & obseruantiam Rota, verb. laicum §. 1. pag. 61. vbi attestatur in Rota receptum esse quod quali possessio immemorabilis decimandi non suffragatur laico, nisi etiam fama privilegij, vel recognitionis ab Ecclesia, vel aliud equipollens concurrat. Rota in dictis decisionibus Corduben. decimarum de Lucena.

Et aduerte confirmationem beneplaciti Apost. 57 quando est reservata in concessione iuris decimandi facta laicis, non peritiam ex lapsu 30. annorum, & vltà, cum obseruantia respectu illius iuris propter inopacitatem laici nihil oportet, Alexand. conf. 70. n. 4. lib. 3. Rot. in d. Mediolanen. rescriptis permutatis, & in d. Ferrarien. decimarum. Potest 58 tamen Episcopus alicui laico ex iusta causa, puta, quia Ecclesiam, eiusve patrimonium à tyranni oppressione liberare, concedere, ad vitam, aliudve tempus, non quidem has percipiendi decimas, sed ipsarum decimarum fructus, vt eas nomine, & titulo Ecclesie consequatur, vt voluit gloss. & magis communiter Doctores in c. quoniam, de decim. Rubiff. d. tr. q. 10. n. 34 & q. 13. n. 110. Conar d. c. 17. n. 5. Azor. d. lib. 7. c. 36. q. 11. & 14. qui tamen id tantum concludit de brevi tempore, non ad vitam. Item, poterit concedi ab Episcopo cum consensu eius, de cuius interesse agitur, non in vim privilegij, sed alienationis cum eam cognitione, & alijs solemnitatibus, text est in c. 2. de his, que sunt à Pral. Rubiff. q. 5. n. 35. Monet. d. c. 5. n. 62. quæ runc iam non erit spirituale ius tali laico concessum, cum spiritualia non ministrat, sed temporale, hoc est, fructus & commoditas decimarum, quæ quid temporale sunt, Abb. in cap. ad hoc, n. 2. de decim. Azor. d. lib. 7. c. 36. q. 11. & temporales decimæ non sunt propriæ decimæ, vt aduertit Bald. caus. 419. vel. 1. sed sunt certæ decimationes, seu annuæ prestationes in quantitate frumenti, vel pecunie, & descendentes à iure temporali, & ex contractu pro rebus debitis, Rot. in Ferrarien. decimarum 16. Iunij 1615. coram R. P. Dimeo Perroneo, impressa decis. 420. p. 1. recent.

Ante Lateranensem Concilium sub Alexandro III. 59 de anno 1179. poterant inferiores Prelati decimas titulo feudi, vel alio temporalis laici concedere, sed ex eo fuit illis hoc prohibitum, vt per text. in cap. cum Apostolica de his, que sunt à Pral. & in cap. 1. §. sanè, de decim. 1. 6. tractum Conalib. 1. var. cap. 17. m. 5. versum Menoch de prescript. lib. 6. pref. 86. n. 2. D. Barbof. in l. Titia n. 4. versum non obstat secundò ff. soluto matrim. Guier. pref. lib. 1. quest. 14. m. 5. & quest. 15. n. 4. Azor. in sua moral. part. 1. lib. 7. cap. 36. quest. 12. Fagundes d. prac. 5. lib. 3. c. 1. m. 32. Monet. d. cap. 5. n. 66 & in hoc omnes conuenire profitentur, & sequitur Suar. de Relig. tom. 1. tr. de decimis. lib. 1. cap. 26. m. 2. & 3. In dubio autem, si decimæ laicis concessæ repertantur, & nesciantur, an possint, vel ante Concilium Lateranensem fuerint concessæ, post Concilium concessæ censentur, Berol. conf. 21. m. 14. lib. 1. Rot. in Taurinen. decimarum, 12. Iunij 1607. vers. non obstat, coram Card. Marquemont, quæ respectu impressa

decis. 1912.9. p. 2. recens. & fuit dictum in German.
inversipalmarum, 22. Aprilis 1612. coram Reueren-
diss. D. mro Goccino Decano, verquantum attinet.

- 61 Verum hæc communis resolutio in se vera non est, si aduertamus multo ante Concil. Lateranen. hoc ipsum prohibitum fuisse ab Urbano 11. *in cap. decimas 39. in ord. 16. quæst. 7. & manifestius in cap. 1. Episcopum, vel Abbatem, in vijs suis, qui annos fidei centum præcedit hoc Concil. Lateranen. vt videtur est apud citatos per Aragon. 1. 2. quæst. 87. art. 3. Quare, si materia bene periclitetur, nullus textus inuenietur, qui prober, potuisse laicos licite retinere decimas à Prelatis inferioribus concessas, sed solum, quod obsecras ante Concil. Lateran. possunt transferre in locum religionem de consensu Episcopi, quod non ex ea ratione promittit, quòd eas licite retinent; sed magis, quia hoc voluit Ecclesia permittere ad vitanda scandala, velius indicans, si decimas, quas laici cum animarum suarum periculo illucite detinebant, sponte dimitterent aliis Ecclesijs, vel Religiosis locis, quàm si eos ecclesiasticis censuris, vel modis alijs cogere ad restitutionem faciendam eidem Ecclesijs, ad quam pertineant, vt aduertit Rebuff. d. r. q. 10. n. 22. & medius Giltchen, de præscript. p. 3. c. 8. n. 7. nec omnino displicet Stat. d. c. 16. n. 3. dum resolut, Concilium non concedere laicis, vt decimas concessas à Prelatis inferioribus retineant; sed ne transferant in alios absolute, vt in cap. prohibemus de decim. nec Religiosis sine Episcoporum auctoritate, vt in d. cap. cum Apostolica: quæ prohibitio inducta ad priuationem minime operatur concessionem, iuxta reg. l. legata similiter ff. de adim. l. erat. cum similibus.*

- [illegible]

- ⁶³ Circa verò potestatem transferendi decimas à laicis retentas, tres casus distinguere oportet. Pri-

non est de laicis intrusis, qui sine titulo aliquo decimas decimebant; hi enim necessarii tenebantur illis restituere Ecclesie, ad quam de iure pertinebat, cui Episcopus consensu suo piazudicium facere non potest, iuxta reg. generalem. *tex. in cap. id quod nossum, ff. de reg. iur. v. si aliter Suaz. dist. 6. c. 16. numero 10.* Secundus est de decimis, quas laici obtinere titulo feudi perpetui habiti ab inferioribus Prelatis, qui etiam ante Lateranensem Concilium erat inualdus secundum nostram opinionem, & procedit in his penmissio huius Concil. vt eas de Episcoporum consensu transferre sufficit in aliam Ecclesiam, vel religionum locum, neque sit necessarium facere restitutionem eidem Ecclesie, ad quam pertinebant, vt expressè probat *tex. in d. c. cum Apostolica, in vers. quia verò, in d. eo fine, & ex vltimis verbis dist. 4. sane, dum semper hanc Lateranensis Concil. prohibitionem, & concessionem restringunt ad decimas, quas laici titulo feudi perpetui ante Lateranensem obtinebant; atque ita non procedere in aliis, que sine humilimo titulo feudi perpetui in laicum sunt alienate.* Tertius casus est, quando decimæ à laicis titulo iusto, & valido in perpetuum obtentæ sunt, vel à Summo Pont. vel alijs Prelatis, qui sufficienter potestate ad hoc fuerint muniti, & in eo non videtur necessarius Episcopi consensus, vt in locum religionum transferantur, prout in donationibus tertiariarum, quas à Summo Pont. obtinent Lusitanie, & Castellæ Reges, communiter receperunt est post Soc. *de iust. lib. 9. quest. 4. articulo 3. & quest. 7. articulo 1.* & post Gregor. Lop. & alios, Ioan. Garc. *de expensis capitulo 9. numero 97. & post Gutier. D. Buzbol. in l. Tertia num. 42. vers. addè, ff. soluto matr. Cabel. Lusit. decisi. 63. num. 5. part. 2.* vnde etiam in laicis transferri posse reholunt Mench. *idist. cap. 89. numero 1.* Ioan. Garc. *dict. cap. 6. à numero 97. Gutier. præf. lib. 1. quest. 15. numero 6.* Ceval. *commun. contracommun. questione 167. Cabel. dist. decisi. 73. numero 8.* Gilchen. *dist. cap. 8. à numero 6.* contra Covarr. & plures alios, quos refert, & sequitur Azor. *dist. libro 7. cap. 36. quæstione 15.* Et ostendit: quia, si humilimo decimæ titulo feudi perpetui iusto, & valido semel in laicum sunt alienatæ, efficiuntur ipsius patrimonium, nec in dispositionem cadere possent, an restitutio sit faciendæ Ecclesie, ad quam de iure pertinet, siquidem, postquam in perpetuum alienatæ sunt in laicum titulo iusto, & valido, non pertinet iam ad Ecclesiam aliquam: & tamen *tex. in cap. cum Apostolica in vers. iudicet in his decimis, quæ ad Ecclesiam aliam pertinebant, decidit, necessarium non esse eidem Ecclesie facere restitutionem, sed sufficere, quòd religioso loco, vel alteri Ecclesie fiat: ergo non de decimis titulo obtentis, sed iusto modo prædicto, scilicet, habito à Prelatis inferioribus, iura ista sunt intelligenda.*

Inferitur octavo, consuetudinem habere vim, & efficaciam ad eximendos Parochianos à solutione decimarum. Diximus supra, Parochianos, nisi exempli proponentur, esse obligatos ad decimas perfoluendas: atque consuetudo habet vim & efficaciam, per quam obligatio praedicta auferretur; & habet enim vim legis humanae, iuxta l. 1. c. *qua si longa consuet. capis. consuetudo* 1. *diff.* qua lege humana decimae institutae sunt, vt supra notauimus. Igitur, &c. Probant eorol *glaf. verbo praesumpt.* in *cap. ubi cognoscitur* 10. *quasi 3. glaf. ult. in cap. in quibusdam, §. fin. de decim.* Secus lib. 9. de *instut. quesi. 4. art. 1. col. antepen.* sicut alios *Comar. lib. 1. var. cap. 17. numero 8.* Curior.

De Decimis. Cap. XXVI § 3. 401

Gutier. *cimon lib. 2. cap. 21. n. 31. Rebuff. de decim. q. 13. num. 46. Monet. eodem tract. cap. 5. q. 1. num. 89. me citato Trullench. d. dec. 11. num. 7. Cistr. Palao d. tract. 10. diff. vme. p. 4. num. 1. Scraphin. dec. 1204. Rot. in Nouarien. decimarum, 16. Februario, 1651. coram R.P.D. Damo Pirouano, Fr. Ludotico. Miranda in ma. Prates. tom. 2. quæst. 49. ar. 5. Cabed. Lufit. decif. 105. num. 2. part. 1. vbi ait indicatum valere consuetudinem in modo, & tempore soluendi, quæ multipliciter declarant. Decimarum enim solutio regulatur ab obsequiis, Scraph. dec. 1047. n. 6. Rota decif. 440. num. 3. p. 1. recent. quæ quidem, nec non consuetudo, seu præscriptio acquisita in vno loco non extenditur ad alium. Solozan. de gubernat. Indiar. lib. 1. cap. 21. num. 10. Sed Ego, omissis variis eorum declarationibus, existimo, pro vera huius coroll. intelligentia, faciendam esse distinctionem inter consuetudinem, quæ in auctoritatem ab ipso Parocho, vt illi congrua sustentatio non temeratur: & tunc verum est dicere talem consuetudinem non valere, siquidem illi distinctum, & naturale offendens rationabilis esse negrit. Secus verò, si illa operante adhuc remanet prædicta sustentatio, quæ casu procedit hoc coroll. prom. in privilegio super à notamus, eò quòd maneat congrua sustentatio solum remanet obligatio iuris humani, contra quod operari potest consuetudo ex reg. texan. cap. vltim. de consuet. si tamen talis consuetudo rationalis fuerit, prom. ille tex. requirit: & sic cessat labor plurimum Doctorem, quos refertur Con. & Gutier. dist. locis.*

65 Ex his colligitur primò, defendendam esse consuetudinem, quæ introductum est, vt ex certis fructibus nulla decima, vel aliqui illius portio percipiatur. Pater, si expensam manente congrua sustentatione ministri, in reliquis tantummodo ius humanum per exemptionem violatur, ac subinde nil mirum, si talis consuetudo rationalis obliuiscitur, prout in specie tradunt Con. var. lib. 1. cap. 17. num. 8. verif. 7. Rebuff. d. tr. q. 1. 3. n. 46. Azcoz. d. lib. 7. cap. 37. q. 2. Monet. c. 5. n. 9. 2. in fine.

66 Colligitur secundò, valere consuetudinem, vt ex certis fructibus, præsertim, oleo decima non soluitur, Con. loco proxime citato, Azcoz. d. 37. q. 9. Monet. d. c. 5. n. 94. vbi n. 9. subdit valere quoque consuetudinem, vt de minutis decimarum non soluantur, Castill. dist. ann. 7. de ter. cap. 2. n. 8. Canecc. variat. tom. 1. c. 23. num. 12.

67 Colligitur tertio, valere quoque consuetudinem, quòd ex eodem prædio ius Ecclesiæ decimas maiores percipiat, & alia minores, Host. in cap. cimon in tua. 6. respondemus, quem ibi omnes sequuntur, de decim. Rot. in Cauchen decimarum, 1. Iulij, 1561. coram Card. Pamphilio sen. & in Nouarien. decimarum, 26. Februario, 1651. coram R.P.D. Damo Pirouano.

68 Colligitur quarto, posse ex consuetudine decimas vni Ecclesiæ aliàs debitas, alteri adscribi, & solui, tex. in cap. cimon fuit humines & in cap. ad Apostolicam, de decim. Con. dist. cap. 17. num. 8. Pericz lib. 1. post princ. verif. huiusmodi autem decima tit. 1. lib. 1. Ordin. pag. 116. & lib. 3. in princ. tit. 6. cod. lib. pag. 133. Fagundes dist. præf. 5. lib. 3. cap. 1. num. 4. Gu. præf. lib. 1. q. 17. n. 2. & 5. Rebuff. d. tr. q. 13. num. 47. vbi n. 4. 8. limitat, id non procedere in decimis, quæ limitibus adherent, hoc est, in prædiis, quæ limitibus proxima sunt, refert & sequitur Monet. d. c. 5. n. 97. & 98. vbi n. 101. post Con. d. n. 8. verif. quartæ, fortiori ratione, concludit in hac specie sufficere consuetudinem decem annorum, cum ea non sit contra Angeli Barbo de bo. Excof. Pars I. l.

ius, sed pariter: & n. 103. post eundem Con. dist. num. 8. verif. decimo, resoluunt, quòd in aliis casibus consuetudo, quæ circa decimas obferuanda est, requiritur, & sufficere, vt sit quadraginta annorum, & quod tex. in c. 1. de præf. in 6. qui contrarius videtur, procedit in præscriptione, non autem in consuetudine. Quando autem agitur ad effectum excludendi Parochum à decima de iure debita debet consuetudo non solvendi integras decimas probari cum requisitis immemorabilis, seu legitime præscriptionis, R. buff. q. 13. n. 53. & segg. & n. 69. Ana. Gab. commun. tit. de præf. cons. 1. n. 16. & 18. Scraphin. dec. 1404. n. 2. Stephan. Grazi. discept. for. c. 59. n. 16. Rot. dec. 474. n. 5. & decif. 469. n. 2. p. 1. recent. & decif. 161. n. 3. part. 2. recent. & in Augustana decima: um, 28. Martij, 1651. coram R.P.D. Pualdo.

Colligitur quintò, consuetudinem operari posse circa omnes decimas personales in pluribus Provinciis, eò quòd non obstat illarum exemptiones appari manere prædictam congruam ministrorum sustentationem, vt tenent, quumvis alia ratione moti, Tutec. in exp. reuertimus 16. quæst. 1. art. 7. n. 11. Paris. cons. 15. col. 1. vol. 4. V. m. Neapol. decif. 4. n. 46. Conar. dist. 17. num. 8. Monet. d. c. 5. n. 92.

Colligitur denique, in soluendis decimis considerandum esse consuetudinem, vt tradunt Valenzuel. caus. 49. az. num. 1. Castill. d. tom. 7. cap. 2. num. 4. Vin. tom. 1. commun. spin. lib. 1. tit. 10. n. 11. pag. 187. Gutier. præf. lib. 1. quæst. 19. n. 3. Azcoz. d. lib. 1. n. 12. tit. 5. lib. 1. num. Recopil. d. lib. 6. num. 4. cod. tit. & lib. Zerol. in præf. Episcop. part. 1. verif. decima. 5. & 8. Suar. de Relig. n. 1. tract. 2. lib. 1. cap. 21. n. 5. & c. 30. num. 2. Cabed. Lufit. decif. 205. num. 2. part. 1. Rota apud Tambur. in fine tom. 3. de iure Abbacum dec. 98. num. 3. & dec. 99. num. 1. & coram Puteo decif. 154. num. 6. cum segg. lib. 1. & coram Canecc. decif. 73. & decif. 107. a. num. 1.

Sed dubitari potest, quæ consuetudo in solutione decimarum sit attendenda, locine viciniore, an loci, vbi prædia existunt, vel vbi fit solutio decimarum, an Diocesis? Sub distinctione sic respondendum erit: aut nulla adest consuetudo in loco, vbi sita sunt prædia, aut fit solutio decimarum, vel si adest, est dubia, & tunc attendenda est consuetudo loci viciniore, vel loci predominantis. Archil. decif. 3. num. 2. 6. & 8. subtit. de decim. Item, si in loco vbi fit solutio decimarum, vel sita sunt prædia, nulla adest consuetudo in loco verò viciniore adest aliqua consuetudo, & in loco dominantis adest diuersa consuetudo, & tunc attendenda est consuetudo loci viciniore, non verò loci dominantis, aut ius commune. Pute. decif. 176. lib. 3. in correctis. Aut in loco, vbi sita sunt prædia, adest particularis consuetudo, & illa tunc est attendenda. Item, si in loco adest aliqua consuetudo, & in diocesi alia, & tunc etiam attendenda est consuetudo loci particularis, & non diocesis: ita Pute. decif. 176. num. 6. & 7. lib. 3. Canecc. decif. 95. num. 3. & decif. 107. num. 1. Trullench. dist. lib. 1. n. 10. 11. Rota in Tuden. decimarum. 19. Novemb. 1591. coram Card. Pamphilio sen. & in Civit. decimarum. 18. Martij, & 28. Iulij, 1596. coram bona mem. Penia. Rota apud Tambur. d. decif. 98. num. 5. 6. & 7. & dec. 49. n. 4. Consuetudo enim specialis præferenda est generali. Rota in Calaguriana decimarum. 19. Martij, 1610. coram Card. Cande- ris, inter eius impectas, dec. 106. & in Hispanen. decimarum. 18. Iul. 1612. coram bona mem. Pualdo. Item & attendenda est potius ex consuetudo, quæ fauet Parochiali, quàm quæ fauet prædiali, cum sit ratio

tationabilior, & conformior iuri communi. *Cont. iun. c. 2. in fine. Afflic. decif. 30. num. 9. Rot. in Segobien. decimarum. 10. Oñob. 153. coram Alexandrino, & in Pado. decimarum. 10. Iunij, 1598. coram bona mem. Card. Milino.*

Dubitari etiam potest quanto tempore hæc consuetudo inducatur? Decimum sufficere tenent *Abbia cap. cum sint homines n. 6. de decim. Achil. decif. 3. num. 1. eod. tit. Pute. decif. 155. alius 1. 14. num. 1. lib. 1. & Rot. decif. 163. part. 2. dinors. & apud Tamburin. in fine tom. 3. de iure Abbatum decif. 97. num. 9. præcipue quando agitur inter duas Ecclesias, cum non fit contra, sed propter ius. *Rota d. decif. 163. n. 4. p. 2. dinors. & eodem Causales. decif. 73. & decif. 95. num. 2. in princ. & apud Tambur. ubi sup. decif. 99. num. 3. ubi num. 9. subdit quod decimandi possessio decennalis requiritur ad inducendam consuetudinem ad favorem Ecclesiæ sacramentalis contra Ecclesiæ prædialem; secus verò quando agitur inter possitorem prædiorum, Rota apud Tambur. d. decif. 97. num. 1. t. Vel quando inducitur consuetudo non solvendi decimas, quia tunc quadraginta anni requiruntur, quamvis, si de præscriptione agitur, ducentum requiritur tempus, ut tenent *Conus. dist. lib. 1. var. cap. 17. num. 8. vers. decima. Perez l. 1. vers. est tamen sic. 5. lib. 1. Ordin. pag. 124. Gutier. d. r. 21. num. 65. Paslad. d. cap. 39. num. 9. Solorzano d. lib. 1. cap. 13. num. 26. Monet. d. cap. 1. num. 103. ubi n. 104. subdit titulum non requiri ad hanc consuetudinem, licet ei adscribitur iuris contentum præsumptio, & respondet ad text. in *dist. cap. 1. de prescript. lib. 6. qui contrarius videtur, ut procedat in præscriptione, non autem in consuetudine, Valenzuel. conf. 146. num. 16. eum seq. tom. 1. Rota apud Possinim in fine sui tract. mandati de manutendo decif. 28 t. num. 3. Concurrunt tamen scientia & patientia dominorum qui ad eas de cimas exigendas ius habent, itaque non sufficit scientia & patientia laboratorum, afflictorum, & conductorum, *Gronagnol. conf. 18. n. 18. & 19. lib. 2. Post d. r. obferu. 35. n. 84.*****

§. IV.

Quis sit Index competens in causa decimarum, & an & quando sit summaria, & executiva, & quibus panis afficiantur eas non soluentes, & quomodo componi, & transigi super illis possit?

SUMMARIUM.

- 1 Decimarum controversia in pectorio, ubi questio iuris est etiam incidens, spectat ad Iudicem ecclesiasticum: ad facilem verò, quando questio est meri facti.
- 2 I. si ex plagis §. in clivio. ff. ad leg. Aquil. declaratur.
- 3 Index ecclesiasticus an de possessione decimandi cognoscat? remissus.
- 4 Causa decimarum reputatur profana quoad effectum remissus.
- 5 Decimarum in casu proceditur summarie, præcipue quando est inter Clericos, quibus de iure debentur decime, & eos, qui solvere de-

- 1 bent, & quando questio fuerit inter duas Ecclesias super iure percipiendi decimas.
- 6 Minus nomine Ecclesia pro decimis non solutis restitutionem, vel personalem actionem, vel ex officio Iudicis contra laicos agere possunt.
- 7 Decimas solvere appellatione remota cogendi sunt subditi, sed limitatur ibi tribus modis.
- 8 Decimarum collector, quando modum excederet, ab excessu potest appellari.
- 9 Decimarum debitor non potest prætextu eius, quod sibi debetur, decimas denegare.
- 10 Onus solvendi decimas est reale, & sequitur possessorum.
- 11 Possessor fundi pro decimis præteritis conveniri potest.
- 12 Fundus censetur tacite hypothecatus pro decimis.
- 13 Tribunal ex certo fundo debitum, transit in quemlibet possessorum.
- 14 Censu possessor pro præteritis redditibus tenetur non excusio principali venditorum.
- 15 Decimas non solvens, cum teneatur, excommunicari potest, ac debet, immensio præmissa.
- 16 Decimas subrahentes, siue non soluentes, vel eorum solutionem impediens, absoluti non possunt, nisi plena restitutione sequatur, vel saltem remittatur ab eo, cui debentur, vel denique impotentes sint ad restituendum.
- 17 Parochus an possit denegare Sacramenta iis, qui nolunt solvere decimas, remissus.
- 18 Vicarius an possit imponere interdictum personale contra remittentes solvere decimas, remissus.
- 19 Sepultura ecclesiastica priuari debet, qui solvere tenentur decimas, neque eas soluit, aut restituit Ecclesie.
- 20 Religiosi Confessarii, sed maxime Ordinis Prædicatorum, & Minorum, tenentur hortari, & monere fideles ad solutionem decimarum.
- 21 Religiosi omnes excommunicantur in Clem. 1. de decim. qui decimas Ecclesiis debitas usurpant.
- 22 Religiosi, qui aliqui, ut audientes à decimarum Ecclesiis debitarum solutione retrahant, in sermonibus suis, vel alibi præferre præsumunt, excommunicationem ipso iure incurrunt.
- 23 Religiosi sub pena suspensionis ipso facto ab officio prædicationis præcipitur, ut conscientibus conscientiam faciant de solvendo decimas, quoties à Recloribus Ecclesiarum ad hoc requiruntur.
- 24 Compositio facta inter personas ecclesiasticas nomine suarum Ecclesiarum super decimis in futurum solvendas, valet, modo causa cognita à Superiore facta interueniat, consensu quoque, seu auctoritate Episcopi, vel alterius Superioris accedat.
- 25 Cap. veniens de transact. concordatur cum c. 1. eodem tit.
- 26 Compositio super decimis in futurum solvendas, si fiat inter Parochos sine auctoritate Episcopi, vel Superioris, non in totum vitatur, sed valet pro vita compositionum.
- 27 Compositio de decimis præteritis non solum cum ecclesiasticis personis, sed etiam cum laicis fieri potest sine auctoritate Superioris.

DECIMARUM controversia in pectorio, ubi questio iuris est etiam incidens, spectat ad Iudicem ecclesiasticum: ad facilem verò solum, quando questio sit meri facti, an nimirum, talis perceperit, vel soluerit, seu etiam an percipiat, seu

- absoluti posse tenent. *Novar. in man. cap. 17. num. 59.*
Molin. cit. loco. Ioan. Valez. *de different. inter. terran-*
que forum, verb. absolutio differ. §. 5. Novar. d. cunct.
6. num. 3. ex ea ratione, quia Concil. loco citato, non
prohibet absoluti, nisi cum, qui pro tunc tenentur re-
stituere, quique peccat non restituendo. Paupertas
autem à decimarum solutione non excusat, nisi sit
tanta quod si eas solueret debite, fame periret. Ioan.
Ande. d. e. cum homines verb. perfoluere, & ibi Abb.
n. 5. & alij, de decim. Rebuff. eod. tract. 9. §. 14. &
seg. Franc. Marc. decif. 198. num. 6. & seg. p. 1. Roa
apud Tambur. in fine 10. 3. de iure Abbatarum decif. 95.
num. 7. & non sufficit aliquo modo de ea in genere
constare, cum quando agitur de paupertate respectu
certi, & determinati effectus debet de ea constare
specialiter respectu illius effectus. Ruin. conf. 81.
n. 6. lib. 5. Roa decif. 17. num. 1. part. 1. & decif. 48.
n. 1. & seg. p. 2. divers. & apud Tambur. d. decif. 95.
n. 8. vbi n. 9. tenet quod decimas solvere non tenentur
Moniales, quæ pro eorum sustentatione necesse
habent mendicare, & elemosinæ publice petere.
- 17 An autem Parochus possit denegare Sacramenta
 18 iis, qui nolunt solvere decimas? Vide Aloyf. Ricc.
in decif. Curia Archiep. Neap. decif. 195. privi.
part. 4. Et an contra retinentes solvere decimas,
possit Vicarius imponere interdictum personale?
 19 Vide eundem Ricc. d. p. 4. de. 380.
- 19 Is quoque, qui solvere tenetur decimas, neque
 eas solvit, aut restituit Ecclesie, debet ecclesiastica
 sepultura penari, text. est in cap. prohibemus, de deci-
 mis Rebuff. dist. quest. ult. n. 16. And. Hilpin reg. de-
 cimarum. quest. 1. n. 6. Spin. in speculo testam. glof. 2.
 princip. num. 20. Monet. d. cap. 8. num. 7. 4. Iul. Laur.
 variis in lucubr. tom. 1. tit. 2. c. 15. n. 48. Trullench.
 d. c. 3. dub. 1. n. 19. Lauret. de Franchis d. loco §. 80.
 Vide supra §. 16. n. 50.
- 20 Religiosi Confessarii, sed maxime Ordinis Præ-
 dicatorum, & Minorum, tenentur hortari, & mo-
 neri-e fideles ad solutionem decimarum, vt probatur
 in cap. discretioni vestra, de decimis 6. vbi dicitur,
 quod Gregorius IX. mandauit districtè Fratribus
 Predicatoribus, & Minoribus, ne talia, quæ audien-
 tes à decimarum, seu altarium rerum Ecclesiis debi-
 tarum solutione retrahant, vel aliis animas corrumpant
 audientium, in sermonibus suis, vel alibi pro-
 ponere præsumant; in id verbo, & opere informem
 eosdem, vt ad solutionem prædictarum promptè vo-
 luntatis animo sint intenti. Sed ad tollendum scrupulum
 Eugenius I V. concessit, quod Fratres Minores
 non teneantur facere conscientiam de decimis
 in confessionibus, nisi quando fuerint requisiti ab
 Ordinariis, & quod tunc sufficiat dicere: Facio tibi
 conscientiam, & inderere peccatorem, quantum
 pascitur, ad solvendum; non tamen propter hoc
 teneantur denegare absolutionem. Ita refertur Colle-
 ctur. primil. in comp. verb. Absolutio quas seculari-
 res, 2. §. 2. Fr. Ludon. Miranda in manuali Prel. tit. 2.
 quest. 49. art. 14.
- 21 Excommunicationis vero sententiæ subsistent
 ipso facto illi Religiosi, qui aliqua, vt audientes à
 decimarum Ecclesiis debitam solutione retrahant,
 in sermonibus suis, vel alibi, proferre præsumunt,
 vt habetur in Clem. expientes, de penis. vnde colligi-
 tur Religiosum non affici hac excommunicatione,
 dum alicui mandat, vt alteri, qui decimas
 onere tenetur, inuadeat, ne soluat: hic enim non di-
 citur aliquid proferre ipsius audientibus, qui decimas
 solvere debent, vt bene resoluitur Suaz. de cens.
 dist. 23. sect. 5. numero 37. Fillius. tract. 14. cap. 8.

quest. 8. numero 146. Bonac. dist. quest. 8. punct. 13.
 numero 3. vbi numero 4. addit ad incurrendam illam
 excommunicationem non sufficere per se verba
 proferre ex inaudientia; sed requiri dolam, &
 scientiam, cum intentione retrahendi audientes à
 solutione decimarum.

Religiosis quoque præcipitur in d. Clem. expien-
 tes, sub pena suspensionis ipso facto ab officio præ-
 dicationis, vt consentibus conscientiam faciant de
 solvendis decimis, quoties à Recltoribus Ecclesia-
 rum ad hoc requiruntur: si autem scienter negli-
 gant consentibus conscientiam facere de solvendis
 decimis, dum à Recltoribus Ecclesiarum requirun-
 tur, suspensionem incurrunt, quæ suspensio durat,
 donec consentibus conscientiam fecerint: quod si
 iterum, antequam negligentiam oblata opportu-
 nitate purgent, id est, antequam conscientiam con-
 sentibus faciant, præsumuntur perficere, vinculo
 excommunicationis obstringuntur. Hæc colligi-
 tur ad incurrendam istam excommunicationem duo
 requiri. Primum, vt Religiosi requisiti sint à Re-
 cltoribus Ecclesiarum, & scienter non admo-
 nuerint penitentes de solutione decimarum: quæ obtem-
 perant, si non admonent, dum requisiti non sunt, excom-
 municationem non incurrunt, ex declaratione Eu-
 genij I V. Ita Syluest. verb. excommunicatio, 9. nu-
 mero 89. Tab. eod. verb. 5. casu 45. Angelus. verb.
 7. casu 44. Fillius. cap. 33. num. 42. Hieron. Roder.
 in compend. quest. reg. resol. 10. numero 8. vbi sub-
 dit requisitionem debere fieri Dominica prima,
 quarta, & vltima Quadragesimæ, & in festis Ascen-
 sionis Domini, Pentecostes, Natiuitatis S. Iohannis
 Baptiste, Assumptionis, & Natiuitatis B. Mariæ
 Virginis, iuxta dispositionem d. Clem. contra Caiet.
 verb. excommunicatio, cap. 66. & Nauis in mar. cap. 27.
 numero 145. hæc expresse non requirunt. Secun-
 dum, vt prædicare præsumant, nondum purgata ne-
 gligentia: si verd purgata negligentia concione-
 tur, excommunicationem non incurrunt, quia in
 text. dicitur, *si prædicare præsumperint, prædicta*
negligentia non purgata. Ita Caiet. Sayt. Fillius. &
 alij citatis locis.

Excommunicantur etiam in Clem. 1. de decim. 23
 omnes, ac quicumque Religiosi, qui decimas Ec-
 clesiis debitas, & ad ipsos iure aliquo, vel causa le-
 gitima non pertinentes usurpant, aut usurpare au-
 dent dolis, & malis artibus; & qui prohibent Ec-
 clesiis decimas folvi ex animalibus suorum famili-
 arium, vel pastorum, vel ex aliis animalibus, quæ suis
 permittuntur, vel ex illis, quæ in Ecclesiis fratri-
 dem emunt: & si admoniti, ex his intra mensem
 non desistunt, aut si id, quod ausu temerario vfu-
 purant, intra duos menses post admonitionem non
 restituerint iis, quibus iure debetur, excommunica-
 tioni subiciuntur, quæ nulli iuro restituant: refe-
 runt Gambarop. de casibus referu. cap. 11. num. 7.
 Azot. iust. moral. part. 1. libro 12. capitulo 13. qua-
 sitione 13. Ruiner. in card. censurarum extra Bullam.
 capitulo 3. exception. 15. Fillius. tract. 14. num. 125.
 vers. quinta inuissimè. Bonac. de cens. extra Bull.
 dist. 1. 1. quæstione 8. punct. 12. Lauret. de Franchis
 in dictis controuers. inter Episcopos & Regal.
 quæstione 77. & 78. Ego ipse de officio & potest. Episcop.
 cap. part. 3. alleg. 40. numero 223. secundum Lugd.
 impress. Ex quib. text. in dist. Clem. 1. generaliter
 loquitur, ibi, *Religiosi quicumque*, ideo non solum
 viros Religiosos, verum etiam feminas Religio-
 sas comprehendit, vt per. glof. ibi verb. *quicun-*
que, Saytus de cens. libro 3. capitulo 34. numero 241.
 Muz.

Mar. Alter de conf. vbi de susp. disp. 17. cap. 1. col. 5. ver. *mutandum tertio*, Bonac. d. p. 10. 12. q. 10. 2. vbi etiam post *Paul. de conf. disp. 51. sect. 6. num. 9.* addit istam excommunicationem extendi ad Equites Militares, qui verè sunt Religiosi.

- 24 Compositio facta inter personas Ecclesiasticas nomine suarum Ecclesiarum super decimas in futurum solvendas, vt, scilicet, decimæ vni Curato, vel Parochiæ debite, alteri Parochiæ, & Curato soluantur in posterum, valet, modo causæ cognitio in Superiore facta interueniat, consensuque, seu auctoritas Episcopi, vel alterius Superioris accedat, cap. *veniens, de transact. c. 12. multiplici, de decim. ruin. conf. 142. vers. clarum est, num. 15. vol. 5. Rebuff. in trall. de decim. quest. 13. à n. 16. Capuc. dec. 165. p. 3. Bonafcol. tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 10. num. 12. p. 186. Marc. Ant. Gruenian. praxi Archiep. N. ap. c. 60. n. 19. Franc. Leo in thesaur. for. eccl. p. 4. cap. 1. num. 2. in fine. Bollet. disp. cleric. p. 1. tit. de Clerico debitor, §. 5. n. 31. Azor. inst. mor. p. 1. lib. 7. c. 16. quest. 5. Monet. de decim. c. 5. q. 7. num. 126. Bonac. de legib. disp. ult. q. 4. p. 10. 11. §. 5. & de simonia, q. 4. §. 1. §. 5. n. 4. vers. secundo, si transigentes. Trullench. d. cap. 3. dub. 11. n. 14. Fagund. in quinq. Ecclesie præcip. præc. 5. lib. 3. cap. 1. n. 2. vbi n. 18. idem dicit de transactio: & n. 5. subdit quod valet compositio inter personas Ecclesiasticas nomine suarum*
- 25 Ecclesiarum facta de consensu Episcopi, seu Superioris, vt de rebus minime nulla solvatur decima: item, vt non soluantur decima integra de vino oleo, frumento, &c. & n. 14. quod potest compositio fieri auctoritate Episcopi cum laicis, super tempus, & locum solvendum decimarum. Non obstat d. c. *veniens* quatenus videtur exigere consensum, seu auctoritatem Apostoli. quia vel ibi agebatur de magno præiudicio, videlicet, soluenda tantum tertia parte decimæ: vel quia nulla causa interueniret utilitatis, necessitatis, vel alia similis: vel, quia hæc erat proprie transactio: illa verò, de qua in cap. 1. de transact. quod contrariari videtur, compositio erat: vel denique, quia in Parochia, in qua erant prædia, de quibus transactio facta fuerat de non soluenda, n. si tertia parte decimarum, coloni Monasterij à Parocho etiam recipiebant Ecclesiastica Sacramenta. Ita Monet. d. q. 7. num. 137. Duo igitur requiruntur ad valorem istius compositionis super decimas in futurum solvendas, vt, scilicet, causæ cognitio præcedat ab Episcopo, vel Superiore facta; & consensus, seu auctoritas eiusdem Episcopi, vel Superioris, ita vt non sufficiat solus Parochi consensus, secundum Rebuff. d. q. 13. n. 11. Fagund. d. c. 1. num. 5. & 4. Appellatione autem Superioris in hac materia venit quilibet Prelatus Episcopo inferior, modò habeat iurisdictionem quasi Episcopalem, secundum Rebuff. d. q. 13. n. 23. & 24. Fagund. d. c. 2. n. 5. & 6. id ampliatur ad Vicarium Episcopi generalem, declarantemque huiusmodi compositionem, si fiat inter Parochos sine auctoritate Episcopi, vel Superioris, non in totum vitari, sed valere pro vita compositionem: non enim mortuo eo, qui illam fecit, successor præiudicat, d. c. 2. de transact. Duen. reg. 127. in fine Rebuff. d. q. 13. n. 25. Bonafcol. tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 10. n. 12. p. 186. D. Barbosa in l. si filiosum §. si n. 10. ff. soluto matr. me citato Trullench. d. c. 3. dub. 11. n. 12. Rot. in Mediolanen. decimarum, 10. Aprilis, 1606. curam Reuerendissimi D. meo Cocino Decani & dec. 585. n. 3. p. 1. recent. & in Augustana decimarum, 28. Martij, 1631. curam R. P. D. P. 10. 12.

De decimis verò præteritis non solum cum Ecclesiasticis personis, sed etiam cum laicis potest fieri compositio, sine auctoritate Superioris Ita gloss. & Doctores in c. vt super, de rebus Eccles. non alien. Rebuff. d. q. 13. n. 25. & 31. & in trall. except. n. 117. Fagund. d. c. 2. n. 7. vbi n. 17. idem dicit de transactione Monet. de decimis c. 5. n. 118. vbi reddit rationem, quia tunc non agitur de tollendo aliquo iure Ecclesiæ, sed solum de commodo illius Parochi, ad quem illæ decimæ iam spectant, refert me citato in hoc loco Trullench. d. c. 3. dub. 11. n. 23. vbi num. 17. idem de transactio.

CAPVT XXVII

De Legatis ad pias causas.

SYMMARIUM

- 1 Continuat, & diuisio materia.
- 2 Legatum ad pias causas dicitur quicquid in ultimo voluntate intantum Dei relinquatur.
- 3 Legatum non fuerit relictum intantum pietatis, & amore Dei, an secus, colligitur ex qualitate personæ, cui relictum est.
- 4 Causa, vt si pia, requiritur, vt interueniat pietas personæ, & vt fiat causa pietatis.
- 5 Legatum ad pias causas apparet factum ex qualitate personarum legatariorum, & ex causa legati.
- 6 Causa pia non est, si quis dimittit leges, quatenus amore Dei se legare offerat.
- 7 Testamentum, vel legatum factum in fauorem priuati, qui non est pauper, non dicitur ad piam causam, licet in tali testamento, vel legato dicatur, quod amore Dei testator id facit.
- 8 Legatum piam non est, vbi pauper legasset aliquid non intantum pietatis.
- 9 Legatum factum pauperi censetur intantum pietatis relictum, vbi testator non expresserit, quo titulo reliquerit.
- 10 Legatum piam an censetur, si aliquis legat con sanguines suos pauperi ostenditur.
- 11 Legatum dicitur factum ad piam causam, si fiat pro uniuerso.
- 12 Relictum pro anima, quid dicatur, ostenditur.
- 13 Relictum ad piam operam, quid, intelligitur, ostenditur.
- 14 Libertatis causa est causa pia.
- 15 Libertatis causa an nix pia causa præsertim sit ostenditur.
- 16 Relictum pro monachunda paupercula, intelligitur ad piam operam.
- 17 Legatum pro maritandis pauperibus pueris relictum, vel pro eorum doti, intelligitur ad piam operam.
- 18 Legatum pupillis, vel pro alimentis pauperis relictum, intelligitur ad piam operam.
- 19 Studij causa relictum, saltem largo modo, intelligitur ad piam operam.
- 20 Relictum pro constructione monumenti, vel pro reficiendis Ecclesiis, intelligitur ad piam operam.
- 21 Relictum pro anima, latè sumpto vocabulo, intelligitur, quod pro bono publico legatur.

De Legat. pijs causis. Cap. XXVII. 407

- 22 *Index Ecclesiasticus, & secularis, in quibuscumque ultimis voluntatibus exequendis in se, non habito respectu ad personam testatorem, iurisdictionem à iure obtinet.*
- 23 *Miserabilium personarum causa ad cognitionem pertinet Episcoporum.*
- 24 *Defunctorum voluntates adimplere satis pius est.*
- 25 *Voluntas defuncti impleri potest ab executore intra tempus praefinitum, aut illud verò elapsam, neque seculari, neque Ecclesiastici Indices se possunt intromittere.*
- 26 *Antequam concedatur à lege, ut executor adimplere teneatur voluntatem defuncti, dummodo de praesenti agatur, & executor legitime teneatur.*
- 27 *Nulli, C. de Episcopis & Cler. in quibus terminis loquatur, ostenditur.*
- 28 *Episcopus si executor, ut voluntas defuncti in praesenti adimplatur, transacto anno.*
- 29 *Executio testamenti impeditur ante aditam hereditatem.*
- 30 *Index potest, vel ex officio, vel ad partis petitionem, si alium compellere heredem, ut exequatur testatoris voluntatem, simul atque adierit hereditatem.*
- 31 *Spatium à lege concessum pro exequendis ultimis voluntatibus, non incipit currere, nisi post aditam hereditatem, & mutationem subsequentem ad effectum, ut potestas exequenda ad Episcopum devolvatur, vel ut heres primario emolumentis.*
- 32 *Potestas exequendi ultimas voluntates devolvitur ad omnes habentes quasi Episcopalem iurisdictionem.*
- 33 *Dicitur. Diocesanus, propriè comprehendit omnes habentes quasi Episcopalem iurisdictionem.*
- 34 *Motio necessaria est, etiam ad effectum, ut data aegritudine heredem, ad Episcopum devolvatur exequendi potestas, & an tunc sufficiat unica motio, ostenditur, num. 35. & an necessarius sit à Indice personaliter faciendus, an verò per nuncium, vel epistolam ostenditur n. 36. & an sufficiat generalis, an verò specialis requiratur ibid. n. 37.*
- 38 *Tempus à iure, vel ab homine praefinitum, an curat ignoranti, & legitime impedito ostenditur.*
- 39 *Tempus unius anni, simileque spatium à lege praefinitum ad executionem ultimarum voluntatum, an possit à iudice restringi ostenditur.*
- 40 *Episcopus an non solum possit, sed etiam teneatur exequi testatoris mandata, consilio legitime de executoris negligentia, ostenditur.*
- 41 *Testator si secundum executores constituit, interdicitque, ut ad Episcopum executio devolvatur, an nihilominus possit ipse exequi, vel executoris compellere, ostenditur.*
- 42 *Testator si prohibet, ne executores rationes reddere compellantur, an valida sit rationis remissio?*
- 43 *Favor animarum publicus est, ita ut nemini liceat eisdem renunciare.*
- 44 *L. Aurelio 21. §. ult. ff. de liber. leg. declaratur.*
- 45 *Electio papillorum, vel pauperum, inter quos quatuor distribuenda sit, si alicui committatur elapsis anno cum aegritudine electoris, an devolvatur ad Episcopum electis, sicut executio ostenditur.*
- 46 *Legatum, quando non potest impleri de iure, nec de facto, potest in alium usum converteri.*
- 47 *Pecunia legata ad aliquem usum, si non sufficiat, tunc in alium usum converteri potest.*
- 48 *Legatus usus quando non potest adimpleri, tunc in alios pijs usus converteri poterit.*
- 49 *Monasterium si in certo loco testatoris iussu constructum non potest, tunc in alio construi poterit.*
- 50 *Missa si nequeat celebrari in loco constituto, tunc iure poterit concedi, ut in alia Ecclesia, vel in alio Altari celebraretur.*
- 51 *Sacerdos celebrans non in determinata Ecclesia, vel Altari minimè satisfacit.*
- 52 *Divina celebrari debent in illa Ecclesia, vel loco, in quo iussa sunt celebrari.*
- 53 *Ecclesia determinata pro Missis celebrandis, si esset violata, aut Capella impedita, tunc in alia Ecclesia iussu poterit celebrari.*
- 54 *Legatum si esset factum ad unum usum navita necessarium, tunc in alium usum pius eidem Ecclesia magis necessarium commutari poterit.*
- 55 *Defuncti voluntas commutari valet, etsi de facto tantum impleri non possit, quatenus de iure posset impleri.*
- 56 *Episcopi auctoritate potest fieri commutatio voluntatis defuncti ex iusta, & rationabili causa.*
- 57 *Episcopus pro una tantum vice, & ad tempus potest cum consensu heredem voluntatem defuncti alterare.*
- 58 *Commutatio ultimarum voluntatum non potest absque Papa auctoritate fieri, ubi nulla, vel minus legitima causa subesset, nisi urgeat aliunde necessitas commutandi, & non possit Papa adiri.*
- 59 *In commutationibus ultimarum voluntatum faciendis tria sunt principè observanda.*
- 60 *Testator si iniecit certam quantitatem expendi singulis anni, vel inter pauperes, vel ad virgines maritandas, potest executor totam quantitatem in singulis primo anno expendere.*
- 61 *Executor datus ad bona inter pauperes distribuenda, an sibi possit tanquam pauperi distribuere, ostenditur.*
- 62 *Misissarum numerus propter Eleemosynam tenuitatem, an, quando, & à quibus reduci possit?*
- 63 *Episcoporum, & Prælatorum Ordinum facultas reducendi Misissarum onera, intelligenda est de illarum oneribus ante Concil. Trid. impositis, & iusta interveniente causa.*
- 64 *Episcopus vigore Concilij Trid. potest reducere numerum annuariorum, & Officiorum pro defunctis.*
- 65 *Missa in fundatione Ecclesia imposita, aut in beneficiis requirituribus in sui fundatione certum numerum, non potest Episcopus reducere, & ad minorem numerum revocare.*
- 66 *S. Cong. Conc. ademit Episcopis in diocesana Synodo, & Generalibus in Capitulis generalibus, vel aliis quomodolibet, facultatem reducendi onera Misissarum celebrandarum.*
- 67 *Privilegia pia causa quæ?*
- 68 *Legatum ad pijs causas in testamento defuncti se conferat validum, & omnino praestandum, quatenuscumque de mento testatoris constituitur.*
- 69 *Testamentum ad pijs causas imperfectum ratione voluntatis invalidum est.*

- 70 Testator, si velit pro salute animæ suæ piæ relinquere incertum heredem, veluti pauperem Christi, miserabiles personæ succedat; valida erit dispositio huiusmodi.
- 71 Pauperum generalis institutio, quæ Titius voluerit, an valida sit, ostenditur.
- 72 Testamentum, quod heredi instituitur alterius voluntati committitur, non valet, si institutio fiat ad piæ causæ.
- 73 Captatoria voluntas in testamento, tanquam boni moribus contraria improbat; tamen fauore piæ causæ valet.
- 74 Filius, si etiam de consensu patris, testari non valet, nisi testetur ad piæ causæ.
- 75 Religiosi non possunt heredes institui, si bona in communione obviare non valent.
- 76 Fratres, Minores Ordinis S. Francisci, tam de familia, quam reformati, sunt capaces legatorum, quæ unica præstatione, seu solutione adimplentur, tam in pecunia numerata, quam in aliis speciebus.
- 77 Fratres, Minores non sunt capaces annuorum reddituum perpetuorum, etiam si illa relinquatur adelicis onere perpetuo celebrantis Misseram.
- 78 Fratres, Minores non sunt capaces annuariae reddituum perpetuorum, quæ illi relinquuntur in stipendium Misseram, & diaconum Officiorum celebrandorum.
- 79 Legatum annuum quando continet præstationem medicam, seu minime quantitatis, tunc illius capaces sunt Fratres, Minores, etiam tamen contrarium sequitur alij.
- 80 Legatum annuum reddituum perpetui factum Fratribus, seu potius Ecclesiæ, & Sacristia Fratrum Minorum, non ad ipsum vicium, sed ad seruum diuini cultus usum omnino sustinetur.
- 81 Legatum factum sub aliqua conditione, non existit personam ipsam, eas legatur.
- 82 Legatum ad piæ causæ potest, si heres differt adire hereditatem, aut illam repudiet.
- 83 Legata videtur effecta fuisse caduca, si in hereditate non fuerint repertæ distinctæ institutione prolationis legatarum.
- 84 Falcidia, & Trebellianica de legatis ad piæ causæ non est detrahenda.
- 85 Falcidia non deducitur, ex relictis Confraternitatibus.
- 86 Trebellianica non deducitur ex fideicommissis vniuersalibus, quæ ad piæ causæ relinquuntur.
- 87 Piæ causæ an contra aliam piæ causam deducas Falcidiam, & Trebellianicam?
- 88 Donatio, vel legatum factum loco pio construendo, est validum.
- 89 Legatum Ecclesiæ factum Iure Civili in debitum, si illi solum fuerit, repertum non potest.
- 90 Legatum factum Ecclesiæ, quam in specie non expressit deservit, ad id ut ignoretur, quam voluerit intelligere, non erit inuolidum.
- 91 Testator si legat Ecclesiæ S. Mariæ simpliciter, & plures eiusdem nominis reperiantur, erit Parochiali Ecclesiæ præstandum legatum, si altera ex Ecclesiis huiusmodi inuocationis sit Parochialis; in dubio autem, quia hiæ inde æquales vrgens cællura eius nominis, pauperiori legatum præstandum est, ut n. 92.
- 92 Testator si duas habuerit Ecclesias Parochiales, in quibus promissæ, & æqualiter recipit ecclesiastica Sacramenta, & legauerit Parochiali vtriusque huiusmodi legatum sustineatur, ostenditur.
- 94 Monasterium Monialium si concurrat cum Monasterio virorum Mendicantium, & illud cum non Mendicantium, an præferenda sit in proposito Monasterium mulierum, & Mendicantium ostenditur.
- 95 Legata relictæ in piæ causæ in minus solenni testamento, in quo causæ profana facit heres instituta, non valet.
- 96 Legata profana in testamento ad piæ cum dabo, vel tribus testibus conseruantur.
- 97 Testamentum auctum, & signis conditum nihil valet, secus ad piæ causæ.
- 98 Legatum piæ, & piæ causam continens sustinetur, si tali scriptura, seu legato subscribitur datum testis.
- 99 Legatum factum in fauorem animæ seu in causam piæ, non recipit interpretationem, quæ illud minuat, sed absolute est prædandum.
- 100 Dispositio sola scriptura non sufficit in foro exteriori, si non fuerit subscripta a testibus, quantum fuerit scripta manu testatoris.
- 101 Scriptura dispositio si facta fuerit in fauorem piæ causæ, valet, etiam nullis adhibitis testibus.
- 102 Testamentum seu legatum ad piæ causæ, si fiat pro salute animæ, debet fauorabiliter sustineri, nec de apicibus iuris est in eius validitate disputandum.
- 103 Statutum laicorum inducens æquum probatium vel solemnisationem circa legata piæ, & disposita ad piæ causæ, non valet.
- 104 Quilibet de populo potest agere, ut legata piæ executioni mandentur, & ut causæ piæ consequantur, quod illi debetur.
- 105 Legatum tali anno, vel tempore, debetur in fine anni, si factum in causæ piæ, ubi debetur in principio.
- 106 Legatum quando efficitur genericè, debet intelligi de re minori, nisi efficitur pro causæ piæ.
- 107 Legatum pro dotandis puellis, potest dari puella iam nupta sine dote, vel cum dote medica; secus si legatum fiat pro virgibus maritandis.
- 108 Legatum factum pro maritandis puellis pauperibus, extenditur etiam ad viduas mulieres pauperes.
- 109 Puella si quis legatæ mille, ubi nupsit, his centum auri si ingreditur monasterium, his centum cõsequatur si ingressa fuerit monasterium.
- 110 Ecclesiæ si testator aliquid reliquit, cum prohibitione ne alienetur, sine causæ tamen expressione, talis prohibitio nullius erit momenti.
- 111 Legatum rei aliæ, quam testator suam esse ignoranter putauerit, Ecclesiæ, seu piæ causæ relictum valet.
- 112 Ecclesiæ quantumcumque absque beneficio immunitatis adeat hereditatem, vltra vires hereditariæ nunquam tenebitur.

NONIAM fructus, & redditus beneficiorum, de quibus tractare profequimur, quandoque etiam in legatis, seu rei. Et in vicinis morientium dispositionibus consistunt, de legatis huiusmodi hoc in loco conuenit, ut tractemus: quæ in se compendiose videbimus, quæ vtrique dicantur legata ad piæ causæ: ad quem eorum executio pertineat, an, & quando valeant in aliud opus commutari, & demum quæ specialia habeant præ cæteris legatis priuilegia?

- 1 Quod igitur ad primum attinet, legatum ad pias causas dicitur quicquid Ecclesie relinquatur, nam relicta Ecclesie, capellæ, aut monasterio pio loco & consequenter ad pias causas, *glos. verb. ad pias, in aurb. de ecclesiis §. si autem heres, Titac. in prefat. sui tract. de priuileg. pia causa. vers. primum igitur.*
- 2 Card. Mantica. *de consuetudinibus volut. lib. 6. tit. 1. n. 18.* Magdalen. *de numero testium in testam. requisi. c. 1. n. 26. & cap. 2. n. 1.* Quia relicta Ecclesie dicuntur relicta Deo pro salute anime, & est conuersio, ex eodem Magdaleno *d. cap. 1. n. 17.* Item dicitur legatum ad pias causas quicquid in ultima voluntate iuxta iur. Dei relinquatur. Abb. in *protesto Decretal. in §. Gregorius dicitur. n. 25. & 26. vbi Felin. verb. Gregorius Episcopus. n. 25.* Titac. in *tract. de priuileg. pia causa in prefat. 3.* Sanchez. *de matrim. l. 1. disp. 4. n. 9.* Ex qualitate enim persone, cui relictum est legatum, colligitur an fuerit relictum intuitu pietatis & amore Dei, an fecus, Alberic. in *l. nulli. n. 24. c. d. Episcopus & Clerici.* Cardin. Mantica. *de consuetudinibus volut. lib. 3. tit. 1. n. 37.* Imò Bald. in *l. illud. n. 1. c. de sacros. Ecclesie.* ait duo requiri
- 3 ad hoc vt causa sit pia: primum in quidem vt interueniant personæ secundum vt fiat causa pietatis inde legatum ad pias causas censeri factum ex qualitate personarum legatarum, & ex causa legati testolunt. Menoch. *de presump. lib. 4. presump. 1. §. n. 2.* & Card. Camaler. *decis. 27. n. 2.* Eleganter Bened. *de Algid. Lucic. in rep. l. c. de sacrosanct. Ecclesie. part. 3. §. 1. numero 4.* vbi ait legatum pium tripliciter considerari posse. aut enim pium dici ait propter recipientem personam, vel solum propter causam, in quam legatur, vel denique propter intentionem agentis, licet id ultimo loco relictum locum habeat in solo tribunali diuino.
- 4 Ex quo inferit Bald. *curare loco,* quod si quis diuiti legat, quatenus amore Dei se legare astringat, non esse causam piam: quia deficit pietas in persona, cui res legatur, refert & sequitur Sanchez *dist. disp. 4. numero 9 in prin.* nam quod legatur diuiti non est ad pias causas, vt patet ex *dist. illud.* & tenet Lop. *alleg. 1. n. 4. in fine, Anchar. conf. 25. numero 5. vers. praterea aduertendum.* Card. Mantica. *dist. tit. 3. numero 27.* Card. Tusch. *nom. 6. lit. P. cons. 33. n. 6. 2.* & consular Bald. *conf. 330 lib. 7.* dicens quod testamentum, vel legatum in fauorem pauperum, qui non est pauper, non dicitur ad piam causam, licet in tali testamento, vel legato diceretur, quod amore Dei testator id faceret: nam pietas non stat in nomine pietatis, sed in substantia veritatis *l. 1. c. de mendicant. lib. 1.* Quiescoid tenet Mare. Ant. Genouen. in *practicab. ecclesie. q. 446.* quam sequi videtur Nouat. in *addit. ad Fland. de Franchis. decis. 565. in fine vers. delegare.*
- 5 Hinc etiam inferunt idem Bald. & Sanchez *proxime citatis locis,* quod si est contra pauperem legasset aliquis non intuitu pietatis, non esset legatum pium: quia deficit pietas in causa: in dubio tamen, vbi testator non expresse, quo titulo reliquerit censetur legatum factum pauperi intuitu pietatis relictum, id, quod pauperibus, si quis ad deducendum, *c. d. Episcopus & Clerici.* Bald. *d. n. 1.* Cardin. Mantica. *d. tit. 3. n. 2. c.*
- 6 Sed si aliquis legat consanguineo suo pauperi, an censetur legatum pium? Controuertunt Doctores: quidam negant, ex quoque numero fuit Bald. in *aurb. Similiter, numero 5. C. ad leg. Falcid. & ibi Rot. in numero 3. Dec. conf. 120. numero 4. Cephal. conf. 216. numero 23. Alciat. conf. 213. numero 13.*

Aug. Barbof. de Iur. Eccles. Pars I & I

libro 9. Menoch. *de presump. libro 4. presump. 113. à numero 6.* Sanchez. *dist. disp. 4. numero 9. vers. fine quando.* Pro qua opinione facit text. in *l. tutor. §. quæ interibus, ff. de excus. tutor. vbi legatum censetur potius relictum ratione causæ naturalis, & consanguinitatis, quam accidentalis.* dicit enim quod legatum relictum filio, quem pater dedit tutorem eius fratri, ei debetur, licet sit à tutela excusauerit, quia magis videtur ei relictum tanquam filio, quam tanquam tutori, & sic attendi debet causa naturalis consanguinitatis, & non accidentalis pietatis. Facit etiam *capit. requisisti, de testam. vbi relictum factum Episcopo à consanguineo, censetur potius factum ratione consanguinitatis, quam dignitatis.*

Contrarium verò, imò huiusmodi legatum pium esse, & intuitu pietatis & non consanguinitatis relictum, merito iustitiam *lul. conf. 85. col. 2. in prin. vers. n. vol. 1.* Boet. *decis. 94. numero 2.* Alex. *conf. 159. ad fin. vol. 7.* Guicci. *conf. 26 numero 8.* Titac. *de priuileg. pia causa, in prefat. n. 16 & 17.* vbi in hanc sententiam videtur magis inclinare, Mare. Arcon. Genouen. in *practicab. ecclesie. questione 573.* vbi respondet ad *dist. l. tutor, §. quæ interibus, & ad dist. capit. requisisti,* bene Bened. *Agid. in reprob. dist. l. 2. c. de sacros. Ecclesie. p. 1. §. 1. n. 6.* vbi verum putat, cetero cunctis nullo S. spiritus motu, sed sanguinis & amicitie affectione omnino ductum testatorem reliquisse. Mouetur præcipue, quia in dubio præsumendum est testatorem, dom cograt de sua salute pauperi consanguineo legasse, vt animæ suæ consular, cum anima cunctis rebus ac personis sit auerpendenda. *l. sanctimus in fine, c. de sacros. Ecclesie. capit. cum infirmitas, de penus & remiss.* Tum quia consanguinitatis ratio non impedit quia possit præsumi tale legatum esse relictum ex misericordia, pietatis cum elemosyna magis sit facienda consanguineis pauperibus, quam aliis personis, *capit. non sunt 86. dist. glos. in cap. 1. de cubab. cleric. & malit. vbi Abb. numero 4. Afflic. decis. 290. n. 10.* Er eo maxime locum habet hæc opinio, & præsumitur potius legatum esse factum intuitu pietatis, quam consanguinitatis, quando in legato non fuit adhibita sollemnitas Iure communis requisita: non enim credendum est quempiam elegisse viam, per quam suum iudicium impugnetur *libro 3. ff. de mil. l. testam.* & in dubio capienda est illa peremptoria, per quam dispositio valeat, *l. quoties, ff. de reb. dub. vel quando in legato relictum pauperi consanguineo sit mentio paupertatis, quia tunc pium esse sentitur Guicci. & Sanchez, licet in principali resolutione discordes existant.* Er hoc verum esse credit Magdalen. *de numero testium in testamento requis. c. 2. caput. 2. numero 4.* quando legatum esset modice quantitas, & proportionabile ad subueniendam paupertati, secus si esset excessum: quia tunc videtur potius fieri ex affectu humano ratione consanguinitatis, & amicitie, quam causa pietatis. Vide late Clarin. *construens ferens. cap. 33. n. 101. cum seqq.*

Dicitur quoque legatum factum ad piam causam si fiat pro salute anime & pro remissione peccatorum, & amore Dei, *aurb. & cum, de appellat. cognesc. §. si vnam de prædictis, circa med. glos. in l. si quis Titio. ff. de legum. 2. Paul. de Caltr. conf. 167. numero 2. libro 2.* Titac. in *dist. prefat. de priuilegiis pia causa, vers. item relictum pro anima, Alexand. conf. 209. libro secundo Emman. Costa in cap. pater 1. verb. in suo testamento numero 8. cum seq. de*

M m testa

testament, lib. 6. P. Molina de iustis, tract. 2, disput. 134. Magdalen. dict. part. 2, capite. 1, numer. 23. & capite. 3, numer. 79. cum segg. Valasc. conf. 145. numer. 5. Thom. Valasc. alleg. iura tom. 1. alleg. 68. numer. 4. Benedicte. Aegid. in d. repet. lib. 1. C. de sacros. Eccles. p. 3. in initio n. 1. Ciardin. controu. forens. c. 5. n. 9. & c. 33. num. 25.

- 12 Relictum autem pro anima intelligitur non solum quod quis legat pauperi, P. Molina de iustis tractat. 2, disput. 134. in prime. Lett. in finis tract. lib. 2. cap. 19. dub. 2. num. 4. Cardin. Mantu. dict. cit. 3. numer. 22. Ciardin. dict. cap. 5. numer. 8. & cap. 21. numer. 17. Nauas de redditibus eccles. quass. 1. mon. 26. numer. 4. addens hoc esse verum, quomodo testator non dicat scilicet facere amore Dei, vel misericordis pauperis, verum etiam quod relinquatur Ecclesie pro celebratione Missarum, & alimentis clericorum, seu Religiosorum, seu pro constitutione, vel denamēto ipsius Ecclesie, Roman. conf. 23. numer. 5. & ibi Apostilla, in verb. causis, Federic. de Senis conf. 217. vbi de legato relicto Fratribus Prædicatorum, vel Minoribus, Cornel. conf. 18. numer. 10. colum. 4. vbi de legato factio Conuentus Clericorum, Magdalen. dict. part. 2. cap. 2. numer. 22. vbi de relictis pro luminariis, cereis, annuatibus, & ceteris ad perpetuum cultum diuinum, siue etiam temporalium pertinentibus. Item quod relinquatur hospitalibus, vel aliis locis in quibus pauperes, & infirmabiles personæ fouentur, aut alia charitatis opera exercentur, latē Magdalen. dict. part. 2. cap. 2. numer. 2. cum multis sequentiibus, vbi numer. 13. quod relicta Orationis, Altaribus, & Capellis dicuntur relicta ad pias causas, & num. 17. cum sequentiibus, subdit relicta Imagini Saluatoris Domini nostri, eiusque Gloriosæ Virginis Genitricis Mariæ, vel alicuius Sancti, dici relicta ad pias causas, siue Imago sit depicta in Ecclesia, siue Altari, aut alio loco sacro, siue in aliquo muro, & loco privato & domo profana, talis enim pictura, per quam repræsentatur Saluator, B. Maria, & ille Sanctus, dicitur res sacra & religiosa, iuxta gloss. in l. statua, ff. de usufruct. & num. 24. cum segg. relinquitur relicta Collegiis sacris, & religiosis, Confraternitatibus etiam secularibus, & personis instituta ad exercenda opera pietatis & charitatis, Templariis, Hospitalariis, Mililibus, Fratribus de Penitencia, seu tertij Ordinis S. Francisci, Eremitis qui eligunt solitariam vitam, & Conuentibus dici relicta ad pias causas.

- 13 Ad pia quoque opera intelligitur relictum. Primum quod pro redimendis captiuis relinquatur, ut in leg. nulli, C. de sacros. Eccles. Tiraquel. in dict. prefat. tract. de primis pias causis, versum relictum pro redempcione, Magdalen. d. p. 2. c. 2. n. 47. cum segg. sic Petrus de Lara de Capellan. & annu. lib. 1. cap. 22. a princip.

- 14 Secundò pro exarcerandis carceratis, Crauer. confil. 3. numer. 10. & latē eleganter Petrus de Lara dict. lib. 1. capite. 22. numer. 25. cum sequentiibus, vbi quòd Dominus noster nos instruit alere, & liberare carceratos, quomodo esse miserendum, & beneficiendum, licet in istis patiuntur, cum carcerati dicantur personæ miserabiles, & carcer nequi patitur mortis. Et enim causa libertatis pia causa est, Sarmient. lib. 2. select. capite. 7. num. 3. prefat. Alexand. Tremsing. variar. resolut. lib. 1. tit. de pia causa, resolut. 1. numer. 4. Magdalen. part. 1. capite. 12. numer. 12. dicens quòd legatum libertatis dicitur pium, quia contrarie actum pietatis, & numer. 13. quod valet argumentum de libertate ad pias causas, latē Bene-

dict. Aegid. in d. c. 1. C. de sacros. Eccles. p. 3. §. 1. à n. c. vbi n. 2. intelligit quomodo ea causa pietatis animo relicta non sit.

Libertatis causam aded fauotabilem quidam existimant, ut cuilibet alij pias causæ eam præferant, cuius opinionis non paucos, nec parue auctoritatis viros retulit Tiraq. in d. prefat. quoniam etiam videatur, & in l. si vngam, verb. donatum largitus n. 319. cum segg. C. de reue. donat. Idque non loci ratione probare videbantur deducta ex reg. Si vinco vincem me, à furiori vincam te, de qua in l. de accessibus, ff. de diuers. & tempor. præscripte, quoniam pias causæ legatum filiorum legitimam nunquam minuit, ut in cap. quicumque 17. quod. 4. Auth. si qua mulier, vbi notant Doctores, C. de sacros. Eccles. & tamen libertatis legatum non solum minuit filium legitimam, sed etiam aufert in totum, ut notant omnes, per text. ibi in l. Papinianus §. quarta autem, ff. de inst. testam. Vnde libertatis legatum ipsa legitima fauotabilis esse euidenter colligitur, ut notat Fulgos. n. 3. & Paul. qui hoc mirandum dicit in d. §. quarta autem, num. 4. quod tamen ibi gloss. & communiter Doctores, ut constat ex Paul. d. num. 4. & Tiraq. locis supra citatis, existimant esse contrarium per Auth. de tricus & semis §. 5. probemus collat. 3. Sed Bened. Aegid. d. p. 3. §. 1. probat non esse veram conclusionem, quam deducunt Doctores ex d. §. quarta autem, legitimam, scilicet, per libertatem, minui, aut tolli, quis nulla inquit ratio petie, ut quod patens gravitate præstiterit naturali, & ciuili, iure debitum tollere, aut minuire posse, de quo copiosè agnat Cald. Pereira in l. si curaretur, verb. lesi, n. 15 §. 8. C. de in integ. restit. minor. & Valasc. conf. 67. n. 3. §. 14. Vide apud illos. Imò addit Benedicte. Aegid. cit. loco, non semper, & indistinctè libertatis causam alteri pias causæ præferendam esse; cum magis conueniat pietati in pias causas pro ea consulere, & iudicare, cui subeunda seruitutis æternæ periculum imminet. Vnde, inquit, si in proposita questione captiuorum redemptione cum seruatorum libertate concurreret, illorum potius quam istorum causam eligerem, tam propter aspectus seruitutis in iugum, quod apud infideles patiuntur; quam & præcipue propter infidelium conuersationem scandalis, & periculo plenam, & animum salutis admodum periculosam.

Tertiò, ad pia opera intelligitur relictum, quod pro monachanda pauperula legatur. Bald. in d. l. illud. num. 2. C. de sacros. Eccles. Alex. conf. 190. n. 7. & 8. lib. 6. quomodo talis forma esset consanguinea ipsius testatoris legantis: non enim ob consanguinitatem tale legatum desinit esse pium Bald. cit. loco, Alex. conf. 13. numer. 9. cum deductis suprà n. 10. vers. contrarium.

Quartò, quod pro mirandis pauperibus puelis relinquatur, Crauer. d. decis. 27. & 49. & ita pro eorum dote, Rom. conf. 69. col. 1. Socin. conf. 8. n. 35. lib. 4. Anan. conf. 57. latē & eleganter.

Sexiò, quod pro alimentis pauperi relinquatur, §. 1. nulla, ff. de aliment. & cibariis. Crauer. conf. 199. n. 10. Tiraq. in d. prefat. p. 3. Magdalen. d. p. 2. c. 2. n. 34. vbi excedit ad legata relicta personis miserabilibus & oppressis viduis, & aliis humano auxilio destitutis, & n. 37. id intelligit quando quis verè pauperibus, & miserabilibus personis legasset causa pietatis motus, non consanguinitatis, vel amicitie ratione, Nouas. vbi sup. vers. & legatum alimentorum.

Septimò quòd relinquatur causa studij dicere ad.

De Leg ad pias causas. Cap. XXVII. 411

ad pia opera relictum, Horn. Luti. in *tratt. de primis leg. Scholar. in primis*. 1. Ruin. luo. *conf.* 117. n. 15. Hunded. *conf.* 57. numer. 9. lib. 2. h. non sicut & propriè, saltem largo modo, pium esse intelligimus, iuxta distinctionem Bald. in l. 1. n. 20. ff. de legat. 2. & Cuman. *conf.* 28. col. 2. *vers.* nec hoc dicitur, & Baldum sequitur lat. in l. 1. n. 3. C. de sacros. Eccles. & in leg. 1. in fine solus matr. sentit Thaq. in *dist. prefat.* *vers.* ut relictum causa studij, circa fin. qui post relaxat utramque opinionem, videtur resideret in hac tanquam vltima, Roman. *dist. conf.* 117. numer. 13. dum ait in casu suo cessare difficultatem, quia legatum erat factum pauperibus, latè Bened. Egid. in *dist. repet. leg. 1. C. de sacros. Eccles.* par. 3. §. 6. à princip. ubi tenet causam studij, quo ad faciem Theologiam dignitatem, piam semper esse, eam vero, quæ dirigatur ad Sactorum Canonum disciplinam, piam esse existimat, si tali personæ iuris Canonico operam dandi relictum fuerit, cuius ea vice professio aut iam sit, aut esse speretur, quæ huius studij disciplinæ ecclesiasticæ vobis infertur, & numer. 3. & 4. displicat quod dicendum in relictis causa studij iuris Civilis, & Medicinæ, & numer. 6. relictum relictum alicui causa studij non iudicari ut pium, si legatum pro necessitatibus studij expensis aliunde prouidum extaret, & numer. 10. quod relictum scirent homini locupletis quamvis testator dicit quod pro amore Dei, seu pro anima relinquunt, non iudicabitur ad pias causas relictum. Magdalen. *dist. par. 2. cap. 2. num. 7.* ubi ait, legatum causa studij dicit legatum ad pias causas largo modo, eo respectu, quod respicit utilitatem publicam, & favorabilem causam, non autem strictè, Cusina. d. c. 5. numer. 10.

10 Oportet quod relinquitur pro constitutione monumenti dicitur quoque relictum ad pia opera. Menoch. *de presumpt. lib. 4. pref.* 115. numer. 25. Intrig. *fin. cap. 97. numer. 150.* quos refert & lequitur Aloyf. Racc. in *praxi rerum fore reles. part. 4. resolut.* 351. numer. 1. Magdalen. *dist. part. 2. cap. 1. numer. 13.* ubi idem dicit de illo, quod reliquitur pro sepultura, & pro sepeliendis mortuis, seu funeris impensa, de quo etiam Nouat. in *addit. ad Vincens. de Franchie decif.* 565. *vers.* & quod pro sepultura.

Nonò quod relinquitur pro reficiendis Ecclesiis, Barbat. *consil.* 6. lib. 3. Sind. *conf.* 62. numer. 5. & seg. latè Aloyf. Racc. *de resolut.* 351. Nouat. *de elect.* & variat fore *quest.* 5. 1. *sect.* 2. sub numer. 22. in vlt. *impress.*

Decimò. Relicta facta pro incertis & malè oblati sine dubio dicuntur relictà ad pias causas, ex quo sunt pro exoneracione Conscientie, & salute animæ testatoris, Titaquel. in *dist. prefat. vers. item relictum pro incertis*, Magdalen. *dist. part. 2. cap. 1. numer. 73.* cum seqq. latè Nouat. in *addit. ad dist. decif.* 565. Vancius de Franchis *vers.* addo autem, latè Bened. Egid. in *dist. repet. l. 1. C. de sacros. Eccles.* par. 3. §. 7.

11 Latè sumpto vocabulo relictum pro anima intelligitur quod pro bono publico legatur, veluti pro restauracione pontium, vel viarum: *glos.* in leg. 1. §. ad municipium. ff. ad leg. Falcid. Nouat. *ostate loco vers.* & pro refectioe, aut pro ciuitatis custodia, & publicorum locorum, argum. capis. 2. de immen. Eccles. & notatur in *dist. leg. illud*, modo necessitatem loca huiusmodi parentur: quia tunc presumuntur legata illa pro bono publico, & personarum utilitati, ac consequenter pro anime salutis relictà: sed si non

Aug. Barbo. *de iur. Eccles. Pars I l.*

adesset eius rei necessitas, nullam habet speciem legari ad pias causas, arg. *dist. capis. 2. & capis. non munus, & capis. aduersus, de immen. eccles. & leg. ad infrastruere, C. de sacros. Eccles.* Vbi verò pro huiusmodi necessitate relinquitur pro legato ad pias causas, omnino accipietur, paterque quod eius exequio ad ecclesiasticos non spectabit, ubi ius Ecclesie aliqua ratione non attingeret. Et aduertit Marc. Anon. Genuent. *practiceb. eccles.* *quest.* 438. quod relictum Ecclesie pro salute anime preloquitur relictum pro malè oblati, & restitutione facienda, vel ex liberalitate, vel pro peccatorum remissione.

De hac autem legatorum piorum executione sciendum, quod in his, seu quibuscumque vltimis voluntatibus exequendis in se non habito respectu ad personas testantium, iurisdictionem à iure obtinet, non solum ecclesiasticis Iudex, verum etiam secularia, *Audent. de Eccles. re. §. si quis adificationem, collat.* 9. quippe cum talis executionis cognitio lege, & consuetudine ad vniuersum forum æquè principaliter spectet, *leg. hereditas §. 3 in fine, ff. de petit. hered.* ubi *glos. vltim.* bonus text. in *dist. leg. nulli, 28. prope fin. ibi, vel in vtri clarijssimi Doctorum Provincia, vel in vtri Episcopi notariam deferendi, C. de Episcop. & Cleric. Audent. hoc amplius, C. de fideicom. Abb. *nom. 4.* & Cou. etiam *num. 4. in capis si heredes, de testam. vltim.* in lib. 1. n. 29. ff. de leg. 2. Henric. Bortz. *de synodo §. p. art. 2. numer. 175.* Petala in *leg. quam ex familia, in princip. num. 28.* ff. de legat. 2. Valasc. *conf.* 105. numer. 61. à Poete *consil.* 37. numer. 3. lib. 2. Marc. de success. *legat. rem. 2. part. 4. quest.* 15. art. 2. numer. 1. me citato in hoc loco Crotol. Marant. *rem. 1. resp.* 124. num. 3. latè Molin. *de inst. tract. 2. dist.* 250. Iuuen. Concil. Trident. *sess. 22. de reform. cap. 8. in princip.* Cuius rei ratio reddi potest: quia, vt ex Nouel. confidetur Sarmien. lib. 1. *selecl.* cap. 11. numer. 13. istis conuentione est omnia facta ad pietatem spectantia, quia talia, etiam ad Episcoporum cognitionem pertinere vnde est, quod causæ miserabilium personarum ad cognitionem pertinent Episcoporum, *cap. super quibuslibet, 26. vlt. in fine, de verbor. signifi.* ubi *glos. vlt. cap. si quis de potest. lib. 2. quest. 3. Palat. in repet. rub. de donat. inter vir. & uxor. notat. 2. num. 3. Couat. *pract. cap. 65. numer. 1. in fine princip.* Sanè hoc, quod est adimplere defunctorum voluntates, satis pium est, *Audent. de her. & Falcid. §. si verè expressim. collat.* 1. pen. §. illa, C. de necess. seru. her. ubi Bald. Paul. Salyc. & omnes d. l. *nulli in fine, ibi, pietate non caret, cum his, quæ Titaquel. in tract. de mort. p. 7. decif. 5. n. 8. Gut. in l. vno posse, n. 308. ff. de legat. 1. cum vel maxime quia satis pium est defunctorum animas, saltem per indirectum, à pietatis Purgatorii liberare: quod quidem fit, quando iuste illorum voluntates executioni mandantur, *arg. c. in his, 5. in fine, de rapto. lib.* Quibus omnibus consequens est, in terminis inter seculares, & ecclesiasticum locum fuisse pietationi, vt in specie resoluat Couin. d. c. si heredes, n. 1. Anch. *conf.* 156. in fine, Dec. in c. Ecclesia, num. 38. de consil. Molin. d. *dist.* 250. in *primitia cel. seq.* Quis autem præferendus sit pro executione piorum legatorum, an Episcopus originis, an domicilij, vel potius relictà vide latè Cusina. *sentent. forens. c. 1. à num. 15.****

Secundò, circa sparia executoribus competentia, ad exequendas testantium voluntates ordinandum tria inter se, longè diuersa posse considerari: vel enim spatium fuit à testatore præfixum; vel à lege; vel denique speciali Principis beneficio

M m 2

beneficio concessum est. Primo casu voluntas impleri potest ab executoro intra tempus præfixum; ante illud verò elapsum, neque seculares, neque ecclesiastici Iudices se possunt incommittente, etque cogere, vt intra breuissimum tempus adimpleat. Ita expressè Abb. in cap. nos quidem, numer. 10. de testament. vbi Couar. numer. 1. in 1. conclus. affirmat communem ex aliis Molin. dist. disp. 251. in princ. idque à priori facile deprehenditur ex ratione generali, secundum quam pro lege seruari iubetur, quicquid testator iussit disponit, *Amb. de nuptiis, §. dispensat. collat. 4.* Illudque Doctores citati hacin re viterius considerant: quòd si fortasse testator priorem terminum præfixum vsque ad certam tempus, eo adiecto, vt si per huiusmodi tempore executor adimplere non possit, sequenti anno exequatur, tenebitur tunc contra Iudice probare se non potuisse perficere intra priorem terminum, vt tunc secundum eisdem concedatur, vel rectius, & sic de cæteris, Molin. vbi proximi.

Secundo casu, quando à testatore nullum tempus præfixum est, à lege conceditur annus; dummodo de profanis agatur, & executor legitime moneatur, *Amb. de hered. & Falcid. §. si quis autem non implet, collat. 1.* (Tex. enim in dist. leg. nulli, in id vulgo citari solitus, dum vnus anni spatium præfixum, in nostris terminis non loquitur, neque de executoribus agit, sed solummodo Episcopos cogit, vt post vnus anni spatium, captiuorum omitteret, & soluta pro illis pretia manifestare teneantur; quod est aliud diuersum. Deinde text. ille agit de pijs relictis, vt post alios aduertit Antou. Gom. lib. 36. Tauri, numer. 1.) Couar. in dist. cap. nos quidem, numer. 2. vers. secunda conclusio, Molin. dist. disp. 251. column. 2. vers. quando à testatore, quo anno transacto Episcopus sit executor, vt voluntas defuncti impleatur, Gabr. Petreia de manu Regia, part. 1. cap. 16. numer. 5. Duanresolue moral. part. 1. tractat. 2. resolut. 98. Sin autem legatum prius fuerit, omnino intra sex menses adimplendum est, *Amb. de ecclesiast. 215. §. si autem heres, vers. si autem legatum, collat. 9.* Abb. in dist. cap. nos quidem, numer. 10. & Couar. in princip. Communius vt per Podlin leg. necessitatem, numer. 14. C. de bonis, qua liber. Molin. dist. fac. column. 2. prope fin. Quamvis autem in plerisque Iuribus amplioris spatij mentionem factam reperimus, vt constat ex dist. cap. nos quidem, ibi, intra annum, dist. *Amb. de ecclesiast. 215. §. si quis adificationem, ibi, intra quingens annos, illud ita accipiendum est; quia breuiori tempore opus adimpleri non poterat: longè aliter dicendum, vbi intra sex menses opus prius expediri valet, iuxta dist. vers. si autem, licet aliter resoluant plures, quos refert & sequitur Couar. dist. numer. 6. vers. quinta conclusio.*

Vltimo tandem casu, specialis Principis beneficio concessum dicitur, quando non obstat termino à testatore, vel lege præfixito, Princeps ex causa aliquando breuius, aliquando longius elongatur, & hoc duobus, siue à testatore, siue à lege præfixitis æquiparatur, eisdemque operatur effectus: supradictam autem terminus, siue à testatore, siue à lege præfixitis, nun aliter incipit, quàm à tempore aditæ hereditatis, argum. leg. à filio. 1. §. in princip. ibi, postquam legatum suum acceperis, §. de aliment. & civ. leg. & in *Amb. de hered. & Falcid. §. illud quousq. ibi, post aditionem, collat. 1.* Iuxta leg. unica, §. in nouissimo, ibi, nisi fuerit adita, C. de caduc. tollend. Ratio à priori illa est, quia ante aditam hereditatem executio testamenti impeditur, neque

aliter cum effectu valent relicta in testamento, nisi adeatur, leg. si nemo 9. cum l. seq. ff. de testament. iur. glo. verb. liber, in leg. qui filio 38 ff. de heredi. instit. quam singulare dicunt plures, vt per Couar. in dist. cap. nos quidem, numer. 3. cum his, quæ Gom. leg. 24. Tauri, numer. 1. vers. 9. Mench. de success. §. 27. numer. 4. Collis in cap. si pater, verb. deferuntur, numer. 3. de testam. l. 6. Viu. rem. 1. opus. 143. atque ita in terminis Abb. m. 1. & communius in d. cap. nos quidem, Couar. d. n. 1. Roch. de inop. par. verb. sanxit, q. 10. Molin. d. disp. 251. col. 1. In legatis verò pijs à tempore institutionis testamenti, seu publicationis, sex mensium spatium connumerandum est, vt manifestè colligitur ex d. §. si autem heres, vers. si autem legatum.

Tertio est summo potè notandum, longè aliud esse cogere executorem, vt exequatur testatoris voluntatem: aliud verò agere ad effectum, vt, illo negligente, ad Episcopatum, vel secularem Iudicem deuoluatur potestas exequendi, priusquam hæc eisdem hereditatis emolumentum, & sic de cæteris. Primo casu, si solummodo de conditione agatur, vbi testator aliud non exprimit, nullum spatium præfixum est, quomodo potest Iudex, vel ex officio, vel ad partis petitionem statim compelli hæc eisdem simul atque aditæ hereditatem, arg. l. item, qui. 4. l. 5. quousq. ff. de verb. oblig. leg. quod decimus, 105. ff. de solut. leg. cedera diem. 213. vers. vbi erga, ff. de verbor. significat. in leg. omnibus obligatibus, 14. ff. de reg. iur. §. omnis obligatio, in princip. vbi glof. recepta verb. confestim. Insistit de verbor. obligat. quibus libus docemus, quòd quousq. obligatio ex contractu, vel quasi orta est putè debitorum statim peti potest. Planè spatium vnius anni, vel alterius temporis à lege concessum prædictas regulas non infringit: & idè relicta statim peti possunt, vt in præxi seruari vidimus, eò maxime, cum spatium illud non in fauorem hereditum, aut executorum, sed solummodo de functionum fuerit præfixum, vt infra demonstrabimus; & idè illo iurati nequeunt, quominus statim cogi valeant, vt ex Abb. Couar. & aliis concludit Molin. dist. disp. 251. column. 6. & idè aduertit Boed. Aigid. in rap. Leg. 1. C. de sacros. Eccles. part. 6. §. 1. numer. 27. quòd aliquando potest Episcopus ante legalis termini, lapsum cogere hæredes & executores ad implendam defuncti voluntatem per censuram Ecclesiasticam, vel interdictam administrationem bonorum illius, cum scilicet constituerit defuncti bona esse, è quibus legata solui commodè possint, & ita defuncti voluntas ante legis terminum executioni mandari. In secundo, si vltimus agatur ad effectum, vt ad Iudicem deuoluatur exequendi potestas, vel, vt heres priuatur emolumento, spatium à lege conceditur, de quo sup. egimus; quòd siue non aliter currete incipiet, quàm post aditam hereditatem, & monitionem subsecutam, d. cap. nos quidem, in quo agitur ad effectum, vt potestas exequendi ad Episcopum deuoluatur, & tamen præcisè requiritur monitio hæredis: præter ibi, eam commoneat, & ibi, non per se adificetur. Iuxta ratio; quia sententia, qua aliquis de negligentia condemnatur, & suo iure priuatur, ne testatoris voluntatem exequatur, nullatenus ferri potest, nisi in conuictum, vel sponte confesum, l. de vniuersa, ff. de re iud. m. m. quinquam. 2. q. 1. c. 1. de caus. possej. & prope eò maxime, quia ex iore exequendi in plerisque casibus plures commoditates possunt insurgere, de quibus infra. Extremum ergo, quòd si copulatiuè agatur de potestate exequendi deuoluenda in Iudicem, &

in simili de privando hærede, aliòve executore suis emolumentis, à fortiori monito necessaria erit, ut probat *d. Auth. lex amplius, dist. 5. illud quæritur*, affirmans tamen, quod licet solummodo agatur de potestate devolvenda, privando hærede executionis iure, adhuc monito requiritur, per *dist. capit. nos quidem, de reg. dist. 1. in quoque*. Tandem ostenditur id ipsum ex eo, quia ubi agitur de condemnanda hærede negligentia, devolvendaque ex eo capite executione ad Iudicem, necessaria consequitur, quod hæres, & executor hæreditario emolumento privantur, ac subinde cum ex primo posterius consequitur, neque primum, neque secundum, absque monitione fieri potest: quamvis enim multum maius præiudicium insurgat ex privatione emolumenti; tamen etiam quale insurgit ex privatione executionis: quod sane notabile est, silem si consideretur, quatenus antecedens, à quo privatio emolumenti consequitur.

- 31 Quibus breviter prænotatis, ad aliquas questiones descendere oportet: & primò quæritur. Vtrum potest exequendi ultimas voluntates devolvatur ad solos Episcopos, an vero ad omnes habentes quasi Episcopalem iurisdictionem? Affirmativam partem tenent Abb. in *cap. Joannes, nu. 2. de testam. & ibi Covarruvias num. 1. Molin. de iust. tractat. 2. de punit. 150. ad ult. & probat. dist. cap. Joannes, ibi, per D. de launum*, quod verbum propriè comprehendit omnes habentes quasi Episcopalem iurisdictionem, gloss. verb. *Discretarius*, in *Clem. unic. de foro comp. Sacch. de matrim. lib. 3. dist. 39. num. 14. & 16. Flores de aliena variet. lib. 3. quæst. 14. num. 9.* Ego ipse in *tract. de appellat. verborum utriusque iuris signific. appell. 73. num. 1.* Et quamvis gloss. in *Clem. 1. de iur. patr.* videatur tenere, quod appellatio Discretarii simpliciter, & absolute, solus Episcopos continere, non alius inferior quantumcumque iurisdictionem habeat quasi Episcopalem; hoc tamen procedit in illis, quæ potius exigunt officium dignitatis Episcopalis, quam ius iurisdictionis, ut advertit Covarr. *in d. 1. Ego ipse de appell. 73. num. 2.*

- 34 Secundò quæritur. Vtrum necessaria sit monitio, etiam ad effectum, ut data negligentia hæres ad Episcopum devolvatur exequendi potestas: autem affirmativam defendunt Abb. *nu. 5. & 10. in cap. nos quidem, de testam. Covar. ibid. nu. 2. ubi citat Anch. Carden. Bald. Roch. & alios*; sequitur Padil. in *Auth. hoc amplius, num. 16. de iudic. pro* quibus primò d. facit, quod Gregorius Papa, tam in *dist. cap. nos quidem*, quam in *originali lib. 3. epistol. iudic. 12. Epistol. 10. lummopet* in iungit Episcopo laudatio, quod si Theodolia Religiosa femina, vel in loco constituto, vel si ibidem fieri non possit, alibi, iuxta Episcopi arbitrium neglectis ordinat. Monasterium, vel per calliditatem distulerit, tunc per Episcopum ordinetur. Patet ex verbis originalis, ibi, *negligentia, vel calliditate distulerit*, & ibi, *tunc volumus, ut si fuerint iuxta sua adfuerint studia*. Planè, neque de neglig. nra, neque de calliditate conveniunt poni, abique eo, quod prius moneretur, ut alle tex. habet: cum ergo non aliter in Episcopum devolvatur exequendi potestas, nisi præcedente prius negligentia, vel calliditate hæredis, ut idem tex. habet, sit cons. quens, etiam ad hunc solummodo effectum necessaria esse monitionem. Secundo expenditur, quod huiusmodi monitio, seu notificatio facta hæredi ad convincendum ipsius negligentiam, resolvatur in citationem. Planè secundum te-

gulas: *Nemo pœssit condemnari absque citatione*, arg. *et. de caus. poss. ergo* solummodo ad eff. cum, ut patet ex negligentia potestas exequendi ad Episcopum devolvatur, monito esse necessaria. Tertiò facit sententia Abb. *in cap. n. 9. de iudic. quem sequuntur plures*, ut per Menoch. *de arbit. cas. 498. n. 35. dum habet*, quod si statuto casum fuerit Iudicem teneri iota certum tempus causam sibi commissam definire, intelligitur, si à partibus fuerit interpellatus, aliter neque morosus iudicabitur, neque pot. nam incutiet: ergo similiter, ut ipsum visus anni, vel aliud à lege præfixum excurat curat, etiam ad eff. cum de devolvendi ad Superiorem, monitio necessaria erit.

Tertiò quæro. Vtrum in proposito, unica tantum monitio sufficiat? Pro parte affirmativa vigent maxime tex. in *cap. nos quidem, de testam. ibi, con. memorat. & in c. una nobis, in fine, ibi, monitione præmissa, redd. & in d. Auth. hoc amplius, ibi, monitum*, dum loquuntur in numero singulari, abique reliquis duplicatione adiecta: & in terminis docent Bar. Salicet. & Doctores communiter in *dist. Auth. hoc amplius, vtr. lafon. num. 3. & Padil. num. 16. Greg. Lop. l. 8. gl. 1. m. 10. p. 1. Guillem. in c. Raynarius verb. absque liberis, l. 2. n. 201. plures per M. noch. de arbit. cas. 498. cum 35. Cened. ad Decret. collect. 1. 14. nu. 3.* Oppositum tamen, imò quod bina saltem requiratur monitio, defendit gloss. *verb. monitis, in d. Auth. hoc amplius. Alex. in l. ult. ff. de fidei, pro ut illud tenet Guillem. d. n. 201. per tex. in Auth. de ecclesiast. 5. si quis autem pro re dempt. vers. si autem, qua hoc facere, ibi, semel, & secundo, collat. 5. Auth. licet. C. de Episcop. & Clericis, ibi, semel, vel bis*. Sed has contrarias opiniones fudere distinctionis conciliant Covar. in *c. si hæres, n. 2. de testam. & Abb. in d. n. nos quidem, n. 1. v. scilicet prima procedat, quando agitur de privando hærede p. annuam; secunda vero, quando nactus de privando hærede ante anuum, commodi sibi ex testamento delatis; ex eo, quod legata pia exequi neglexerit, quo casu bina silem monitio requiritur. Ego tamen ex mente Iurum aliter sic componendas esse existimo. Velenim agitur solummodo de devolvenda exequendi potestate, abique eo, quod hæres, vel executor suo priventur emolumento: vel vltimus agitur de privatione talis emolumenti: primo casu unica monitio requiritur, & sufficit, & procedit prima opinio, in secundo saltem bina desideratur, & procedit altera sententia. Ratio differentie illa est, quia longe gravius præiudicium velatur in eo, quod quis suo emolumento privetur, quam in eo, quod ius exequendi sibi auferatur, cum inibi à lat. hoc executionis liberetur; & ideo silem formaliter, & immediatè luctum non admitti: unde secundo casu cautius agendum est, arg. *verb. periculum, 3. an pr. de elec. l. 6. l. 1. ad, quod nescit, l. 1. ff. de reg. iur.**

Quartò quæro. Vtrum hæc monitio necessario sit à Iudice per sonalem faciendam, an vero per nuncium, vel epistolam? Quod personaliter faciendam sit à Iudice, tenent Paul. & Angel. *l. 2. vbi laf. n. 3. in d. Auth. hoc amplius. At ibi d. c. nos quidem, n. 10. plures, quos refert, & sequitur Guillem. d. verb. absque liberis, l. 2. n. 199. & 203. & alij citati à Cened. de elec. l. 14. n. 3.* Pro quibus facit tex. prima facie expreſſus in *d. c. nos quidem, ibi, eam componemus, & in d. Auth. hoc amplius, ibi, monitum à Iudice*. Oppositum tamen, imò sufficere, quod per Iudicem, vel per nuncium, epistolam, aut publicum ministerium moceatur, sequuntur plures, ut per Padil. *in d. Auth. hoc amplius, n. 16. Greg. Lop. d. l. 8. gl. 1. in. 10.*

part. 6. Coius opinionis illud est vnicum fundamentum, quia extento Iure, monitiones, citationes, & alia id genus, fieri possunt inter subditos per Iudicem, nuntium, epistolam, vel aliud simile, gl. vit. recepta in *l. sanctimus* 1. 3. *C. de indic. Sanè* huiusmodi regula non repetitur limitata in monitione, de qua agimus: ergo stare debet, arg. *l. precipimus, C. de appellat.* Ego tamen vtriusque opinionem breui distinctione ad concordiam reduci posse existimo. Aut enim agimus de decreto monitionis, seu de precepto, quod fiat, & tunc nullus præter Iudicem poterit monitionem de cetero: i. patet, quia præceptum est actus legitimi Superioris, quod ab alio imponi non potest, iuxta reg. *l. ubi ff. de iurisd. em. Iudic. cap. ult. de consil. l. 6. c. ubi, vers. quod præcipitur* 1. 4. q. 1. in specie, pen. ubi, à re legitima citatum ad causam, de fore comp. cum his, quæ S. Th. 2. 2. q. 88. a. 1. Hippol. in *l. de vineque* 1. 1. q. 1. ff. de re iudic. Itaque de re iudic. ligna, §. 8. gloss. 9. num. 10. & in hoc casu procedunt text. in *d. c. nos quidem, & in d. Auth. hoc amplius, & Doctores pro prima opinione citati.* Aut rursus agimus de insinuatione, seu notificatione huius monitionis iam à Iudice decretæ, quæ executioni scienda est; & tunc, vel per Iudicem fieri potest, si velit, vel per nuntium, aut epistolam, vt fundamentum pro posteriori opinione adductum rectè concludit.

37 Quinto quæro, Vtrum sufficiat monitio generalis, an verò specialis requiratur? Quo in dubio Fell. in *c. cum sit Romana* n. 10. vers. 9. de appellat. Henric. de Synodo Episcoporum, p. 3. art. 2. n. 179. Scilicet plures per eos citati abundantur generaliter sufficere. Mouentur ex eo, quia, cum Episcopi, vel alij seculares Iudices, vt plurimum probabilem habeant ignorantiam de ipsis executoribus, qui quotidie constituuntur, specialis vt plurimum fieri non potest, & ideo iusta reputari debet generalis monitio. Ita Henric. ubi proxime, ubi id intelligere videtur, de convincenda in genere executionem negligentem, quasi secus dicendum foret, si ageretur de convincenda negligentia in specie alicuius executoris, peius ad hoc tam exequendi potestatem, quam suo emolumento: quia tunc specialis monitio necessaria erit.

38 Sexto quæro, Vtrum tempus à Iure, vel ab homine præfixum, curat ignorantem, & legitime impedito? Pro parte negotii fiat regula *l. in fine, C. de annal. except.* & in fortioribus terminis, etiam data culpa ex parte impediti, quæ tamen non sit ordinata ad calum, s. q. n. a. diuersimod. §. vers. sic tamen de cenceff. præben. Iuxta maximè text. in *d. c. nos quidem, de testam. si expendantus primò Gregorium ibi agere contra foriniam heredem, quæ delictuū testatoris in monasterio construendo indebitè prolehebatur. Sanè* ignorans, & legitime impeditus, non dicitur indebitè protrahere: deinde, si consideremus loqui de hærede communia, quæ ignorans dici non potest, supposita monitione: tandem, si aduertamus text. agere de executione, quæ implete negligenter, patet ibi, implere neglexit, planè verba hæc important contempnum, & malitiam, quæ non potest dari in probabili ignorantia, vel legitime impedito, iuxta resoluta in reg. *ignorantia, de reg. iur. lib. 6. & in d. l. in fine*, ibi, *qui enim insuare eos poterit, &c.* aduertunt Abb. Imol. Rom. & alij citati à Cou. in *d. c. nos quidem*, nu. 3. ad fin. & n. 4. Angel. Arctia. in tract. de testam. gloss. 97. n. 1. & pro regula statuit Roch. de iur. par. verb. consilium q. 11. Itaque de prima pia causa, prinol. 97. Padil. d. Auth. hoc amplius, n. 16. ad fin. Couan. Clem. si fuerit p. 3. in princ. n. 4.

vers. ad hoc, Pinel. in Auth. nisi n. 46. C. de bonis matrem. Viu. sem. 2. opin. 104. Quamvis contrarium, imò etiam legitime impedito, & ignorantem tempus curare possit Specul. quem refert, defendat Card. in *d. c. nos quidem*, n. 4. vers. 6. quære, Bald. in *l. captiuorum, ad fin. C. de testam. mil. Felin. in c. cum iure*, n. 10. limit. 3. de excepi. plures, vt per Cou. d. n. 4. per c. ubi §. 1. de testam. lib. 6. nisi eorum resolutio intelligatur, vbi impedimentum superueniens executioni sua natura perpetuum sit, saltem vt diuturnum, v.g. mors, absentia in remotis, quia si hoc casu non curret, vel in totum, vel ex magna parte inutiles redderetur testatoris voluntas, quod tamen non ita contingit, vbi impedimentum non est perpetuum, neque diuturnum, v.g. ægritudo temporalis, & absentia in propinquo, sicut rectè considerari palam fiet; & fauore tamen conscientie defuncti tempus curari oportebit, & impeditis, vt in legatis piis, & fauore alimentorum, Itaque de prima causa, prinol. 97. Sued. de alim. sic. 8. prinol. 3. 2. num. 8. Grot. de iur. p. 3. num. 14.

Septimo quæro, Vtrum spatium vnus annus, similèque à lege præfixum ad executionem vltimarum voluntatum, possit à Iudice restringi? Paris affirmatiua, quæ verissima est, ex eo quæderetur; quia in legatorum præstatio illud obseruandum est, quod verisimilitudo facit, testatoris voluisse præstatum, *l. cum res 49. in princ. ibi, vers. simile est, cum veluisse, &c. ff. de legat. l. cum ita, quæ Bartol. ibid. in princ. Abb. prope fin. Cou. n. 6. in c. indicante, de test. Petalita in l. si quis seruum, in pr. n. 5. ff. de leg. 2. Planè nullus inficiabitur satis verisimile esse testatorem voluisse, quando citius fieri posset, omnem suam vltimam voluntatem adimpleri, arg. *l. C. de sacros. Eccl. in c. ff. am. l. 2. ff. de reg. iur. cum vulgar.* Igitur, &c. Iuxta maximè d. l. cum res, in princ. Vbi habetur, quod si hæres copiam habet rei legatæ, tenetur abique mora eandem præstare, si demum 7. 4. §. in pecunia ff. de legat. l. ibi, *Consentis heredi medicum tempus, &c.* aduertit glo. verb. medicum, in d. §. in pecunia, facientur Abb. in *d. c. nos quidem*, n. 11. priores, vt per Cou. d. n. 5. Padil. in *d. Auth. hoc amplius*, n. 9.*

Octauo quæro, Vtrum consilio legitime de negligentia executoris, non solum possit, sed etiam teneatur Episcopus exequi testatoris mandata? De potentia nulla est dubitatio, quod teneatur, ostenditur primò ex *d. c. nos quidem*, in verbis importantibus præceptum, ibi, *per te adhibetur & ibi, assignetur*: quæ verba, cum à Pontifice in Episcopum dirigantur, omnino vident præceptum inducere, iuxta doctrinam S. Thom. 2. 2. q. 88. art. 1. & Sor. de iust. lib. 7. q. 1. art. 2. similia ferè reperiantur in cap. si hæres, 6. eod. tit. de testam. Consonat ratio, etenim suppositis executorum negligentia, ad Episcopum deuoluitur executio, vt illorum defectum suppleat, vltimèque testantium voluntates, quam cito fieri possit, adimpleantur. Sanè si in his terminis nullum Episcopum censetur iniunctum præceptum, non ita bene executorum suppletur negligentia, neque tam citò adimpleantur testantium voluntates, vt palam est. Igitur, &c. Propter quæ fasus probabile existimamus, quod licet expresse Doctores non assint Episcopum de præcepto teneti, sed solum illud facere, vt per Abb. num. 5. in *d. cap. si hæres*, ubi Couar. num. 4. Henric. de Synodo, 3. par. art. 1. num. 173. ex mente tamen Iurum secundum probabilem testatorum voluntatem, præceptum in his terminis negari non potest.

Nonò quæro, Vtrum, si testator secundus cre-

curatorem constituat, interdicitque, ne ad Episcopum executione de voluatur, possit ipse nihilominus exequi, vel executiones compellere. Affirmatiuum partem probat, tex. opt. in c. *maioribus*, 17. de *testam.* ibi, licet etiam ad testatorem id contingeret interdici, ubi gloss. verb. *interdici*, Anb. licet in prin. C. de Episcop. & Cleric. Auth. de eccl. iur. §. si quis autem pro redempt. vers. licet collat. 9. sequuntur plures, ut per Cott. in d. c. *maioribus*, 6. Rip. in l. *interdici*, c. 127. ff. de legat. 1. Mench. de success. §. 3. n. 8. Sarmient. *testat. lib.* 1. c. 1. n. 13. plures in simili, ut per Valac. *consul.* 105. n. 17. Spm. in *speculo testat. gloss.* 28. princ. n. 10. Mart. de iur. dist. p. 4. casu 88. ad n. 14. & casu 113. n. 31. Cald. Petreia de namin. *emph.* q. 19. n. 56. Fr. Leo in thesaur. *ver.* eccl. p. 4. c. 2. n. 46. Et pro hac parte facit, quod in testat. voluntates sunt reiciendae, l. *seruo* 1 c. 6. §. ult. ff. de legat. 1. tunc plura incepta est testatoris prohibens, ac Episcopum inquit de non impleta illius voluntate, quia in effectu tribuit executioni occasionem delinquendi, contemnendi- que pias fortasse testatoris voluntates, contra reg. l. *communi* 5. ff. de pat. in dotat. cap. *ex parte*, pen. de *ausuet.*

- 41 De cimo quarto. Verum, si testator prohibeat, ne executiones rationes reddere compellantur, a valida sine rationis remissio? Partem negatiuam probat, tex. in Clement. *unic.* in fine, de *testament.* ibi, *quocumque non obstante*; docent Salicet. Dyn. & alij antiquioribus, quos refert Jacob. de Canib. de *execut.* *ver.* voluat. p. 3. §. *non* in fine ad n. 1. post Card. in d. Clement. q. 1. plures ut per Cott. in cap. *maioribus*, 6. de *test.* Fr. Emmanuel. *quasi. regular.* tom. 3. *quasi.* 70. art. 5. *prope finem* de per me de *effic.* & *potest.* Episcop. p. 1. alleg. 82. n. 28. quibus addo Ioann. Bapt. Thoro *prim.* 139. à Pontet *conf.* 37. n. 6. & 7. l. 2. Nicol. Matant. *resp.* 10. n. 15. & *resp.* 22. n. 51. *item*, ut nos citat in hoc loco, pro quibus primo facit reg. dist. l. *communi* 5. & l. si *unum* 28. §. *ult.* ff. de *patris*, secundum quam omnis remissio doli fuerit omnino nullae. Unde testator remittere non potest usufructuario cautionem de vendendo, & fruendo arbitrio boni viri, l. *pen.* C. ut in *posse leg.* ubi gloss. *ult.* l. 1. C. de *usufructu*, Bart. in l. *nemo potest*, n. 3. de legat. 1. receptus, ut per Alciat. ibi, n. 29. Visu. 20. 1. *apud*, 30. Clar. in *pract.* §. *testamentum*, q. 64. Sic quatuor distributio aliquas quantitates relinquatur coefficienti executoris, adhuc distribuitur tenebatur reddere rationes ad effectum, ut si male distribuatur, per Superiorem enuenderet, ut arg. gloss. *verb.* *oneram* in Clement. 1. de *interparr.* adducit et alios dist. Padilla affirmans plures iudicatos in l. cum *quidam*, n. 1 c. ff. de legat. 2. Expenditur etiam pro citatis Doctoribus, quod fuor animarum publicus est, ita ut nemini liceat eidem renunciare, arg. l. *liber homo* ff. ad leg. Aquil. c. *conringit*, §. 6. de *usufructu* ex tunc in specie cap. *ult.* de *except.* lib. 6. gloss. in sum. §. 9. §. 9. *ult.* post prin. in cap. *inter Monasteria*, 20. de *ver. iudic.* Felin. in c. *laos*, num. 1. & od. iur. Tiraq. de *restit. in cens.* §. 1. gloss. in sum. 37. planè *licet* per indiduum in eo, quod rationes ab executoribus per competentem iudicem exigantur, veniunt fuor animarum, dum opera à testatore inuoluntate integrè & cùd adimplentur, & ipsorum animarum piis operibus à pona Portatorij liberantur, argum. cap. *in laos* §. in fine, de *rapit.* & in *col.* de *rapit.* Non obstant text. in l.

- 44 Aurelio 21. §. ult. ff. de *liber. leg.* ibi, *quasi* inueniatur *testis* memo *faciatur*, l. si quis *rationes* 10. l. *peritur* 31. *officio* iur. quia cum Padilla in l. cum *necessaria*, 18. n. 3. C. de *fideicom.* poterit respondere, quod loquantur de damno, si quod forte in posterum

executor administrans receperit in suo patrimonio, ex eo capite, quod alicui negotia gesserit. Vel melius, ut intelligatur de libertatibus facta citra administrationem præteritam, Bart. receptus in d. l. Aurelio, §. *Caius*, n. 8. & in d. l. *quidam decedens*, in pr. Jacob. de Canib. d. loco, Alex. *conf.* 61. n. 7. vol. 4. Vel denique, ut remissæ censentur rationes de futuro quoad illa, quæ leui, vel leuissima culpa in ipsa administratione fortasse consergerint, non autem si dolo, vel lata culpa, quæ dolo æquiparatur, l. *quod Nerva* ff. *depositi*, euenisset: licet eorum testator non possit executori remittere obligationem reddendi rationes, quareous includit remissionem doli, vel late culpæ, argum. d. l. si *unus*, §. *ult.* idèd non obstant tali remissione executor reddere cogatur, si tamen testator solummodo respiciat ad remittenda illa, quæ vel leui vel leuissima culpa contingerent, bona erit remissioque intelligit gloss. *verb.* *sententia*, in d. l. *quidam decedens*, gloss. *ult.* in d. l. *licet* necessitate, Card. in d. l. *Clem.* *unic.* q. 11. Gutier. in d. l. *nemo potest*, n. 2.

Vndecimò quarto. Verum si alicui committatur electio pupillorum, vel pauperum, inest quos quantitas distribuenda sit, elapso anno cum negligentia electoris deuoluatur ad Episcopum electio sicut executio? Partem affirmatiuam tenent in d. cap. *nos quidem*, Anch. n. 10. Imol. num. 14. & Couaz. num. 7. Molin. de *inst. iur.* 2. dist. 17. *ult.* *ult.* plures ut per Padilla in l. cum *quidam*, n. 27. ff. de legat. 2. ubi in praxi communiter feruari affirmat. Idque efficaciter probatur: quia, sicut, quando testator cetorum legat, v. g. & hæres neget præstare legatum, deuoluatur ad Episcopum potestas adimplendi, ut apud omnes in confesso est; ita, si legauerit potestatem eligendi, vel nominandi, & elector intra annum non eligat, similiter deuolui debet; neque enim, etsi maxime elaboremus, aliquam assignabimus differentiam rationem: sicut namque primo casu vltima voluntas adimpletur per legatæ præstationem, ita secundo per electionem, vel nominacionem, legitur, &c. Secundo ostenditur quia quando distributio pecuniæ fieri iubetur personis ab electore nominatis, nominatio est pars ipsius distributionis, vel saltem antecedens necessarium, sine quo distributio fieri non potest, ut paterget, cum distributio, seu executio in Episcopum transferatur, ut satis probat l. nulli, 28. C. de Episcop. & Cleric. Similiter necesse est, ut transferatur ipsa electio sine qua distributio fieri non potest, iuxta reg. l. 2. ff. de *iur. iur.* *amm. iudic.* cap. *præterea* §. de *eff. deleg.* Vltimò expenditur, quia, quando alicui competit electio & is debito tempore non eligit statim perimitur eligendi potestas, d. l. cum *quidam*, *vers.* *idem aut.* & *vers.* *videtur enim*, ubi Petal. n. 8. & Padilla. num. 13. Molin. de *primogen.* l. 2. c. 4. n. 42. Cum in proposito elector debito tempore non eligeret, pretempa censeri debet electio respectu ipsius electoris; & idèd ubi testatoris voluntati satisfactum, cum eligendi sine ceteris de incertis, oportet, ut ad Episcopum talis potestas deuoluatur. Propter quæ hæc opinio receptior & verior est, quamvis opposuerim, imò ad Episcopum non deuolui potestatem eligendi, teneant Bart. n. 9. ubi additio ad eundem in d. l. cum *quidam*, plures, ut per Felin. in cap. si quis *contra*, n. 2. de *foro compet.* lach. à Canibus de *execut.* *ult.* *volunt.* p. 3. num. 14.

Citæ executionem autem huiusmodi legato rum omninquam solet accidere, ut committetur voluntas defuncti, si in alium vsum conuerterendum videatur, id, quod ad cetum vsum fuit testa-

mentro relicto: quod quidem fieri potest, quando legatum non potest impleri de iure, nec de facto, veluti si relicto sit, vt Monasterium edificaret. Superiores autem auctoritas haberi non possit, sine qua de iure edificari non potest, c. nemo de consec. dist. 1. cum citatis per me l. 2. c. 1. n. 6.

- 47 Aut si necessitas ad edificationem non habeatur, sine quibus de facto constructi non potest, veluti si pecunia legata ad aliquem usum non sufficeret, quia tunc in alium usum conuertere potest, vt resoluunt Bertachin. in trall. de Episcopis lib. 4. p. 4. n. 71. Ruch de Cuitre de iure patrum. verb. construxit, quast. 11. Lambert. ad trall. lib. 1. p. 1. q. 4. art. 12. Aloyf. Ricc. in collect. dec. p. 3. collect. 5. 58. vers. ioria causa.
- 48 Monet. de comm. ult. volunt. cap. 5. numer. 330. Ego ipse de officio. & potest. Episcopis. p. 3. alleg. 83. numer. 7. Aut si vius legatus non potest adimpleri: quia in alios vius conueniri poterit, secundum Guid. Papz decr. 5. 56. Aloyf. Ricc. d. collect. 5. 58. vers. prima. Monet. d. c. 5. n. 312. me citato Tulleoch. in Decalog. lib. 7. cap. 18. dub. 12. numer. 30. vers. versio. Ego ipse d. alleg. 83. n. 8. Veluti si Monasterium to certo loco testatoris iussu constructi non potest, Gambar. de officio. Legati ad latera, lib. 6. d. numer. 123. Aloyf. Ricc. collect. 5. 58. in fine. Ego ipse d. alleg. 83. numer. 10. Aut si Missa nequeat celebrari in loco constituto: quia tunc iure poterit concedi, vt in alia Ecclesia, vel in alio Altari celebraretur, vt colligunt ex tex. in cap. non mediocriter, vers. dum igitur, de consec. dist. 5. Atb. conf. 96. numer. 5. vers. beneficium eum, & in fine, vers. ad verum, Innocentius cap. fraternitatem de sepulch. Henric. in sum. lib. 9. cap. 12. 56. Jacobus de Grassi in antea de cis. p. 1. lib. 2. cap. 53. n. 1. & 2. Rota in Tolotana Constitutum Synodali. 9. Iunij, 1624. citam Reuocandis. D. mro Cocino Decano. Licet enim Sacerdos celebrans in non determinata Ecclesia, vel Altari, intinimé iustitiat, Syluest. in sum. verb. Missa. t. q. 30. in fine Nauar. de erat. cap. 5. numer. 3. & 12. Jacob. de Grassi d. cap. 53. numer. 9. Azor. in inst. moral. p. 1. lib. 10. cap. 24. quast. 8. Vgolin. de officio. Episcopis. cap. 14. numer. 4. Fr. ximel. de Sacramentis obligat. sess. 4. concl. 4. 3. q. cum diuina Officia celebraretur in illa Ecclesia, vel loco, in quo iussu sunt celebrari, Nau. conf. 14. numer. 10. de testam. in antiquis. alias conf. 8. nu. 10. ad eundem tit. in nouis, Scraphin. dec. 1. 149. n. 2. & 3. Rot. in dist. Tolotana Constitutum Synodali.
- 53 otholominus tamen, vbi iustum subest impedimentum, veluti si Ecclesia determinata esset violata, aut Capella impedita, tunc in alia Ecclesia iussu poterit celebrari, Jacob. de Grassi. d. c. 1. 3. n. 12. Azor. d. c. 24. q. 4. Fraximel. d. concl. 4. 5. 1. Marc. Anton. Genuens. in man. Prælat. c. 7. 2. a. n. 4. Vel deoque si legatum esset factum ad vsum non ita necessarium, quia tunc in alium vsum eidem Ecclesie magis necessarium commutari poterit. Aloyf. Ricc. in collect. dec. collect. 1270. vers. limita sexto. Marc. Anton. Genuens. in praxi Archiepiscopis. Neapol. c. 19. in ult. impress. & in praxi. Eccles. q. 23. Vgolin. de officio. Episcopis. cap. 6. t. 5. Mut. de iuris d. p. 4. casu 74. n. 17. & 11. Monet. d. c. 5. n. 314. Ego ipse d. alleg. 63. numer. 12. Intellige tamen, quod vbi quis pietatis animo aliquid in pias causas reliquit, quod in causam a testatore designatam expendi non potest, in similem pietatis vsum conuertere debet, vt tenet Bened. Agyd. in repot. l. 1. c. de sacros. Eccles. p. 3. 6. 3. numer. 10. aduenitque n. 16. quod in omnibus casibus, in quibus ex hac pte voluntatis contestatur res in alium vsum expendenda est, debet quidem expendi in alium vsum similem illi, quem pteceperat testator, si id fieri poterit.

Ita quoque voluntas defuncti commutari valet si de facto tantum impleri non possit, quamvis de iure possit impleri: licet etiam testator expresse se nollet, vt committeretur, licet probatur, d. cap. nos quidem, de testam. quia voluntas testatoris est secundum ius commune interpretanda, vt res magis valeat, quam pereat. cap. Abbate, de verb. signific. Si vero impleri quidem de facto possit, & de iure autem nimimé, veluti si ita legatum esset, vt in Ecclesia fierent ea, que non debent, aut aliud simile, necesse non est commutari, quia tale legatum ipso iure nullum est, & inutile, ad not. per gloss. in l. 1. ff. de condic. instut. Verum, si aliquid implendum legetur, quod de se non est indecens, sed tantum circa modum, vel locum, non esset implendum de iure: veluti si taceatur, vt in domo propria ipsius defuncti Missæ pro anima sua celebrarentur, quod ius ecclesiasticum prohibet, aut quod aliud simile non est legatum inutile. Lagain. ff. de vjfructu legat. sed poterit testatoris voluntas in eo commutari, quod secundum ius illud fiat, quod ipse contra ius mandauerat fieri, d. cap. nos quidem. Ea vero legata, quæ de iure, & de facto possunt adimpleri, non sunt facile commutanda. Quare cum inter testatorum voluntates consensu, fuit constitutum in Clem. quia contingit, de relig. dom. vt in quolibet communicatione faciendi, quantumcunque legatum impleri non possit, Ecclesie auctoritas requiratur. Nec superaddita obstat, quod vbi voluntas testatoris adimpleri non potest, legatum reddatur caducum, vel habetor pro non scripto, & idco conuertitur in vtilitatem hæreditis, vel grauiti. pater filium 36. 5. Tufculanum l. vixit. 5. in primo. C. de caducis testam. quia respondetur cum gl. Abb. n. 1. 3. & Coa. n. ult. in d. l. nos quidem, Tirac. de primil. pia causa, primil. 8. non obstante mutatione luti, legatum neque fieri caducum, neque haberi pro non scripto, idque fœuere pte causæ.

Est ergo sciendum, quod vbi subest causa legitima commutandi, & potest auctoritate Episcopi commutatio fieri, quam tamen non nisi ex iusta, & rationabili causa fieri debet. Statuit Conc. Trident. sess. 22. de reform. cap. 6. quod refert Monet. de comm. ult. volunt. c. 6. a. n. 86. & n. 10. apertè docet iustam, vel rationabilem causam de per se sufficere ex eo, quia cum sit commutatio ex causa necessaria illa necessitas iusta, hoc est non iniusta esse debet. Pro vna tantum vice, & ad tempus potest Episcopus cum consensu hæreditis voluntatem defuncti alterare, tractat Mar. Socin. in trall. de oblation. lib. 19. n. 19. Cuch. iustis maior. lib. 1. tit. 9. numer. 62. Vgolin. d. c. 61. numer. 7. Aloyf. Ricc. d. collect. 558. vers. quanto Monet. d. cap. 5. n. 312. citati à Gutier. conf. 1. n. 19. qui contrarium tenet, Ego ipse d. alleg. 83. numer. 14. vbi tamen post Nicol. Garc. aduerto, hoc non procedere attenta dispositione Concilij Trid. sess. 25. de reform. cap. 5. quod prohibet Episcopis tollere, etiam cum consensu patroni qualitates in fundatione beneficiorum appolias. Vbi verò nulla, vel minus legitima causa foret, non poterit absque Romani Pontificis auctoritate commutatio fieri, d. Clem. quia contingit, iuncta gloss. verb. Sedis Apostol. Melch. Phorb. Lufi. dec. 47. n. 1. cum segg. tam. 1. Cened. praxi. & canon. quast. lib. 1. quast. 35. numer. 12. & citati per me d. alleg. 83. numer. 1. nisi vigeat aliunde necessitas commutandi, & non possit summus Pontif. adiui, vt per Monet. d. c. a. numer. 348. Conc. vero Trid. sess. 22. de reform. cap. 6. hæc de re statuit vt in huiusmodi communicationibus (quas ex iusta tantum & necessaria causa fieri debere asserit) Episcopi

Episcopi tanquam Sedis Apost. delegati summarie, & extrajudicialiter cognoscant, nihil in precibus tacita vertare, vel suggesta falsitate fuisse narratum, priusquam commutatione huiusmodi ab eadem Sede obtemperanti executioni mandentur.

59. In commutationibus autem faciendis tria sunt præcipue observanda. Primum est, quod, licet commutatio voluntatis in casibus permittatur, ut vidimus; non est tamen nisi in solum vsum pium faciendâ, ut ex his, quæ hæcenus diximus, percipitur potest: nec enim in vsum profanum est convertendum, quod piam testamenti voluntate semel est Deo dicatum, neque contra defunctorum voluntatem est quicquam, quoad fieri potest, commutandum. Quare est etiam secundo loco observandum, ut in eum quoque pium vsum, qui voluntati defuncti sit proximus, & saluti animæ suæ utilis, convertatur, sicut de conversione fructuum locorum piorum sollicitudine causa statuit Concil. Trident. sess. 25. de reformatione, c. 8. Tertio observandum erit, in faciendâ commutatione ex quacunque causa, vel saltem ex ea, quæ est ex parte rei, consensus hæredis gratuari, necnon legatarij quoque requiratur, cum utriusque interitus defuncti voluntatem non præcise ferant, ad not. per Doct. in d. Clem. quia contingit.

60. Verum, si testator iusserit certam quantitatem expendi singulis annis, vel totæ pauperes, vel ad virgines mantandas, possit executor totam quantitatem in solum primo anno expendere? Paris affirmat, quæ vera est, satis ostenditur ex reg. l. stipulatio ista 38. h. inter certam ff. de verbor. oblig. leg. post mortem 1. 2. de fidei. l. uxorem 39. §. Scenola, ff. de legat. 1. quibus habetur grauius restituere post mortem, posse statim in vsum restituere. Secundò expenditur, quod præmatu hæc distributio multò magis fauet animæ defuncti arg. cap. in litteris in fine de rapit. c. anime 1. §. 2. unde melius facta, seu opportunius indicari debet, quippe cum magis secundum defuncti voluntatem facta sit, arg. leg. in testamentis 1. §. de reg. iur. in l. in conditionibus 1. §. de condi. & demonstr. igitur præmatu fieri poterit: quoniam, si testator iussisset, hoc hæredem libenter facturum, statim fieri præcepisset: observant Bald. in d. l. post mortem aam. 1. o. Dec. aam. 2. vbi Cagnol. num. 7. communem testatorem in l. cum tempus ff. de reg. iur. in l. Con. in cap. tua nobis, n. 2. de testam. Anton. Gom. l. 7. Tauri, num. 7. Mench. de successione 5. §. 7. num. 19. Petrus in l. cum pater, 79. §. 5. filia 4. §. de legat. 2. referi plures, affirmans olim & nunc sibi viciorum videri opinionem. Padil. in l. 1. vnum ex fam. in princ. n. 1. §. ff. de leg. 2. Molin. de inst. tract. 2. disp. 249. col. 2. in prin. Non obstat d. l. cum pater §. 5. filia, quia respondetur cum Padil. d. l. cum vnum ex fam. nu. 13. quod ibidem faciendâ erat restitutio personæ incertæ de ceteris hoc est, vni ex liberis filius fideicommissarius, nepotibus, scilicet, testatoris, ad quas personas superstitibus haberi potest affectio, & idem spectandum erit tempus à testatore præfixum: contra verò in distributione inter pauperes faciendâ, testator iussit personas incertas de incertis, ad quas nullam potuit habere affectionem secundum iuris censuram. Vel aliter responderet, quod ibidem faciendâ erat restitutio vni ex nepotibus testatoris, qui vivus reperiretur tempore mortis fideicommissarius: unde cum privilegio illius non admittitur præmatu restitutio, liquidum fieri potest, ut ipse solus vivat tempore mortis fideicommissarius, & mortuus sit ille, cui de præfenti sit resti-

tutio: ut verò in nostris terminis distributio faciendâ est in certis de incertis: quo casu nemo ius habet: & idem nulli sit præiudicium ex præmatu distributione. Illud est annoandum quod executor deputatus ad distribuendâ bona inter pauperes, non videtur, quod possit vnum tantum eligere, & illi solum omnia dare, sed debet inter plures bona distribuere, servato modo, c. spualia 8. §. dist. ibi, ut abunde pluribus, ac conciliandis fauoris gratia, ultra modum fluere, Dec. Magdalen. de numero testium in testam. vnum §. 2. c. 1. nam. 43. vbi num. 45. subdit quod è contra executor, qui tenetur eligere pauperem in singulari, possit inter plures bona distribuere.

Et videm executor datus ad bona inter pauperes distribuendâ possit sibi tanquam pauperi distribuere? Solut ab aliquibus in dubium reuocari in quo inspecto iure, & mente testatoris, & verborum proprietate collecta, patem negariorem viciorem doco, tex. in d. c. 1. aam. ibi, non dubitat alius vbi, Dec. & ibi, cum secundum defuncti voluntatem, Dec. plene iussus à testatore pauperibus distribuere, distribuendo sibi, non facit secundum defuncti voluntatem, arg. l. si mandauero 12. §. si sibi contum. mandari, vbi mandans per verba, cui vult, (quæ omnimodum in dando libertatem important, cum quidam 24. in prin. de legat. 2.) censetur prohibere mandatum, ne sibi capiat: quod si fecerit, mandati fines excedit, ut iuxta habet. Secundo adducitur Ansh. quibusque modis, ibi, interdicitur accipere. C. de sac. Eccles. iuncta reg. qui iuris. 1. o. ff. de iuris. amn. iud. cum aliis. Tertio facit, quod inter danem, & accipientem debet dari differentia personalis, c. vlt. de inst. arg. c. de iur. 4. de Baptis. cap. per vestras 2. 6. de iur. p. glof. recepta in cap. cum in iure 13. de test. Tandem expenditur suspensum esse, & minus idoneum executori, si sibi capere possit, iuxta reg. l. si quis legatam 6. ff. de fuis. per ver. C. de his, qui sibi adscribant. Propter quoru aliqui in effectu, si aliud non addatur, hanc partem sequuntur Bait. vbi addit lit. B. in d. §. si sibi citam n. 1. C. ad in. Clem. vlt. n. 22. de test. plures citati à Legum. c. c. r. r. r. g. ab illis §. causam n. 1. ff. de offic. Ordin. Polat. in rep. rub. de donat. inter virum & uxorem §. 6. nu. 42. & in effectu huic opinioni, sibi ex cepto casu extreme necessitatis, annuere videtur S. Thom. 2. 2. q. 6. a. 1. §. ad 4. & denique oppositum solummodo in foro Conscientie cum auctoritate Episcopi, vel Confessarij, quando aliorum pauperum grauior non fuerit miseria, defendendum Sot. l. 4. de inst. q. 7. art. 1. ad 3. col. 15. Martin. Ledesma 2. 4. q. 1. §. 8. art. 1. vlt. sed vtile est dariam, post Bald. Anch. & Calder. quos testat. & sequitur Nau. in Man. cap. 23. n. 123. & de Orat. c. 7. nu. 14. iode inferentes ad beneficium, & similes, qui in penam fructus amiserunt, eosque pauperibus restituere tenentur, ut sibi, si pauperes sint, capere possint in foro Conscientie, concurrentibus modò adiunctis.

Sed an possit in solum solum pauperem distribuere, non dicim qui dubitem, Communis tenet quod possit, dummodo non in totam hereditatem filios vel coniunctos elige, sed in partem minimam, purâ quoad alimentaria Card. Mantica. de consuet. lib. 6. tit. 5. n. 9. & 10. Surd. de alim. tit. 1. q. 94. n. 5. Bened. Agid. in rep. n. C. de sacros. Eccles. p. 6. §. 1. aam. 29. vbi intelligit quando legatum vel hereditaria voius duntaxat pauperis, & non plurium alimentis sufficere possit, & aam. 30. si in inter intelligit procedere si pater non habet unde solum alere possit, alijs enim distributionis huiusmodi filius

filios particeps effici non poterit, & ubi etiam dis-
ponat electione commissa Priori fratrum Predica-
torum, an possit eligere Fratres suos.

- 62 Circa relictis vnde pro Missis defunctorum di-
cendis perpetuo, certis per annum diebus, cum pro-
pter eorum numerum in nonnullis Ecclesiis, vel
propter elemosinam tenuitatem non possit pie
testamentum voluntari plenè satisfieri, Concil. Trid.
sess. 25 de reform. cap. 4. dicit facultatem Episcopis, ut
in Synodo diocesana, & Abbatibus verò, & Geo-
ralibus Ordinibus in suis Corporalis generalibus, re-
diligenter perspecta, possint in suis Ecclesiis, ubi
predicta necessitas inest, pro sua conscientia statuere
circa hæc, quidquid magis ad Dei honorem &
cultum, atque Ecclesiarum utilitatem viderint ex-
pedire, ita tamen ut si aliquid de voluntate testa-
mentum hac in re commutetur, semper commemo-
ratio saltem illorum defunctorum habeatur, qui sunt
animatum salute legata illa ad hos vltus relique-
runt: cui commemorationi satisfieri posse, vel in
Memento, vel in collecta post Vgol. de offic. Episc. c.
61. num. 1. resoluit Monet. de communi. vlt. volun-
tas. cap. 3. §. 76.

- 63 Quæ quidem Episcoporum, & Prælatorum
Ordinum facultates intelligenda est de oneribus
Missarum ante Concil. Trid. impositis, prout à S.
Congreg. fuisse decerni referunt Hier. à Sorbo in
anno. ad compend. priuileg. Regal. verb. Missa, §. Con-
fect. in sum. priuileg. Ordinum Mendicant. tit. 19. de
dimin. Offic. & Missar. celebrat. c. 3. Galpar. Palla-
zel. de reuend. cap. 60. Fr. Emmo. in Gregul. tom. 1. q. 43.
art. 1. Ludou. Miranda in man. Pralat. tom. 1. q. 41.
art. 2. 4. concl. vnde Faxinel. de oblig. Sacerdot. sess. 7.
in rem. §. 5. num. 2. Aloys. Ricc. in decis. Curia A-
stiep. Neapol. dec. 35. num. 3. in fine. p. 4. Anton. Diana
moral. resol. p. 1. r. de celebr. Missar. §. 1. Ego ipse de
offic. & pæf. Episcop. p. 2. alleg. 29. n. 5. Intelligen-
da quoque est eadem facultas Episcopis & Prælati-
bus concessa iuxta interueniente causa, secundum Fr.
Emmo. in sum. priuileg. cap. 25. ad fin. alibi cap. 25.
cancil. 13. Nou. conf. §. 9. n. 9. de celebr. Missar. Molto. de
Instit. trall. d. 2. disp. 249. Boos. de Sac. disp. 4. vlt.
punct. §. 5. n. 1. Faxinel. d. §. 1. num. 1. ubi in ver-
sum quia trallatur, subdit iustam causam esse, si
curia temporis Clericorum, aut Religiosorum nu-
merus est diminutus, & Ecclesiæ, vel Monasterij
redditus extenuentur, vel impense maiores fiant, &
cætersi huiusmodi, retento Ego ipse d. alleg. 29. n. 2.
me non citato in illo Aloys. Ricc. d. Neapol. dec. 35.
num. 3. p. 4.

- 64 Vnde vigore Conc. Trid. diff. cap. 4. poterit Epi-
scopus reducere numerum anniuersariorum, & of-
ficiorum pro defunctis, ex Quasi. in sum. Bullarij,
verb. Missa pag. mihi 402. Galet. in margarita ca-
sum conscientia verb. Missa 4. Pilec. in praxi Epi-
scop. p. 1. c. 3. n. 15. in fine, Aloys. Ricc. in praxi fori
eccles. decis. 404. in 1. adit. alibi resol. §. 41. n. 2. in 2.
edit. Moer. d. cap. 5. n. 67. quod retento Ego ipse d.
alleg. 29. n. 4. Aonuerlatia, scilicet, in totidem Mis-
sas conuertendo, Vgol. d. c. 61. n. 1. Monet. d. c. 5. n.
370. & seq. ubi n. 268. resoluit posse Episcopum re-
ducere numerum Missarum, non modo, quæ pre-
scribuntur in testamentis, & aliis similibus dispo-
sitionibus causa mortis, sed etiam quæ in donatio-
nibus, & aliis actibus inter vivos. Non poterit au-
tem reducere & ad miuorem numerum reuocare
Missas in fundatione Ecclesiæ impositas, vi consue-
to S. Congr. prout nobis idocui testes sunt Pilec. d. c.
3. n. 11. Ludou. Miranda d. art. 34. concl. vnde in fine,
Aloys. Ricc. d. resol. 341. ex n. 4. Monet. d. c. 5. n. 376.

Ant. Disis d. p. 1. trall. de celebr. Missar. resol. 1. Ego
ipse d. alleg. 29. n. 9. aut in beneficiis requiritibus
in sui fundacione certum numerum Missarum, ead-
em S. Congr. sic resoluente, vt testatur Bonac. d.
§. 2. num. 10. Galet. in Margarita casum conscientia,
verb. beneficium pag. 24. col. 2. & verb. Missa, vltim.
Nald. ead. verb. n. 18. Possessio de officio Curat. c. 2. n.
35. §. 9. Nec deoique poterit diminuere Missas par-
ticulares votuus, vel pro defunctis, quæ iuxta dis-
pendijs sigillatim à particularibus personis petito-
rum, nisi consensos eorum, quibus illæ debentur,
habentur, quod raro, vel nunquam acci-
dere potest, vt resoluente Naud. diff. consil. 9.
num. 9. & consil. 11. numer. 1. de celebrat. Missar.
Faxinel. diff. §. 7. in rem. d. §. 5. num. 3. Ego ipse
d. alleg. 29. n. 11.

Nouissimè S. Congr. Illustriss. Card. Concil. Trid. 66

Interpretum in decretis de celebrat. Missar. publica-
tis, & Typogr. R. Cameræ impressis de anno 1625.
S. D. N. Vrbani VIII. auctoritate sibi specialiter at-
tributa decretis, ac primo distictè prohibet, atque in-
terdicere, ne Episcopi in diocesana Synodo, aut Gene-
ralibus in Capitulis generalibus, vel aliis quomodolibet,
reducant onera ista Missar. celebrandarum, aut post idem
Conciliū impoſita, aut limine fundationis, sed pro his
omnibus reducendis, aut moderandis, vel commutandis, ad
Apostolicam Sedem recurratur, quæ re diligenter per-
specta ad statum quod magis in Domino expedire ar-
bitrabitur, aliquando reducentes, moderantes, & com-
mutationes huiusmodi, si quas citra huius prohibitionis
formam fieri cogeris, immo nullas atque inanes
decreuit. Præterea, ne in Ecclesiis in quibus onera
Missar. in perpetuū impoſita sunt, Sacerdotes in eis,
vt par est, adimplendis eo repidiore, & seruiore red-
dantur, quod onera huiusmodi, cum nulla, aut parua sint
utilitate ciuicis, statim atque decreuit, vt pecunia,
ac bona mobilia Ecclesijs, Capitulis, Collegijs, Hospi-
talibus, Societatibus, Congregationibus, Monasterijs,
Communitatibus, ac locis omnibus, tam secularibus, quàm
Regularibus, atque illorum personis in futurum sim-
pliciter acquirenda cum onere perpetuo Missarum ce-
lebrandarum ab eis, ad quos pertinet, sed penam inter-
dicti ab ingressu Ecclesiæ ipso facto incurrenda à dia-
conis acquirunt, statim deponi debeant penes ad eam
sacram, vel personam fidei, & facultatis idoneam, ad
efficiendum illa, seu illorum pretium quamprimum inue-
nienda in bonis immobilibus fructiferis cum expressa,
& indiuidua mentione oneris, quod illis annexum re-
peritur, ac si eadè bona immobilia auctoritate apostoli-
ca deinceps alienari cogeris, eorundem pretium sub
eadem pena, vt supra deponi, ac in aliis bonis stabili-
bus eidem fructiferis cum eiusdem oneris repetitione,
atque annexione conuertri debeant. Super quibus de-
cretis eadem sacra Cōgregatio S. D. N. Vrbani Papa
VIII. approbante, sliquo editis declarationes,
quæ originales, & in Typographia R. Cameræ
Apost. impressis vidi de anno 1626. Et quod hæc
potatem declarationis, etiam fante legatæ ad totum pro
redutione oneris, vt supra impoſiti ab eis, ad quos per-
tinet, Sedem Apost. esse aduertenda, quæ abique vlla
impensa id statuit, quod magis in Domino conueniens
esse iudicauerit: verumtamen, si in ipsa beneficii ere-
ctione expressè cautum fuerit, vt liceat Episcopo immen-
sum onus reducere, ac moderari, legè hanc fundamen-
tis, quæ decreta hac de re edita non suffulcrunt esse
valida, & obseruanda. Deinde declarat aut penam in-
terdicti, & alia supra in decretis appoſita non com-
prehendere, nisi suscipientes, quatuor primatos Sacer-
dotes onere perpetuo Missarum celebrandarum, sine
licentia Episcopi, vel etiam generalis Fiscarij, aut
Generalis

Generalis, vel Provincialis. Per hæc Decreta fuerunt reuocata privilegia Regularium circa publicationem Legatorum Miltarum, post eorum publicationem summum Pontificem concessisse Fratribus Ordinis Minorum monasterij Iansenis, vt Legata Militum perpetua & oneri annexa in piam ad rationem quinquaginta leucorum monetæ Ratiæ per quilibet. Missa quocidiana reducereatur, restant March. de Sacram. Ordini traît. 1. p. 2. c. 20. num. 7. Diana moral. resolut. p. 6. traît. 6. resolut. 11. vbi resolut. 10. post eundem Marchin. d. traît. 3. p. 1. cap. 19. num. 31. tenet per verba Sacre Congreg. non censeri reuocationem privilegij moderandi Missis & anniversariis ad testatores ante. Concilium relictæ, quod mihi debum videtur.

67 Nunc verò restat, vt privilegia quædam præcipua videamus, quæ specialiter faturæ pæ æm legatis huiusmodi supra cetera legata conceduntur, quoniam plura emittuntur Barthol. Socin. in solent regularium, quæ 72. poine, & Ande. Tiraq. in traît. de privilegiis pæ causæ, qui 167. enumerat privilegia. Plura etiam emittuntur Ioan. Baptista de Theo. in singularib. piam causarum, & in summa privilegiorum piam causarum: nos verò ea tantum quæ præcipua, & certiora esse videntur, sub compendio enumerabimus.

68 Primum ergo, cum defectu testamenti etiam legatum in factum videtur, § ante heredes, Insist. de legat. si tamen legatum sit ad pias causas, censetur validum, & omnino præstandum, quocuiusque, videlicet, de mente testatoris, & de potestate legandi constituitur, caput. indicente, de testam. capit. cum dilectus, de success. ab intest. & notatur ins. 1. C. de sacer. Eccles. quia ad valorem dispositionis ad pias causas, sufficit quod testator potuerit disponere, & quod de facto disposuerit, idque constitit ipsi heredi, Cou. in capit. cum esset, numero 8. de testam. Moh. de iust. traît. 2. dist. 134. vers. quin verò, Lazze. de manut. quest. 6. num. 72. & 73. Valq. in episc. testam. cap. 2. num. 27. Lessi. de iust. lib. 1. cap. 19. n. 7. Alphons. de Leone de officio Cappellani p. 1. q. 5. sect. 5. num. 54. vbi etiam post Lazze. vbi sup. num. 32. & Jacob. de Grassi in moru. decis. p. 1. cap. 8. num. 10. resoluit talem posse cogi per censuram ad exequenda dicta legata pia in testamento minus solenniter scripta. Et ideo legata pia debent etiam quod fuerint relictæ in minus solenni testamento, reuolunt Camar.

69 Ier. decis. 168 Alphons. de Leone citato loco. Testamentum enim ad pias causas imperfectum ratione voluntatis inualidum est, vt bene resoluit Mench. de successib. § 22. num. 7. Clar. § testam. mentum q. 7. num. 4. Greg. Lop. d. 13. gl. 1. sit. 1. p. 6. Cou. in capit. relictum il. 1. num. 10. in princ. de testam. Tiraq. de primi pia causa prinil. 7. in princ. Aluazad. de conuict. morte defuncti, lib. 3. cap. 15. num. 12. in fine, Anton. Gom. l. 3. Tauri. n. 106. Cened. ad Decretal. collect. 9. l. 5. Magdalen. d. p. 1. cap. 5. a prime. Valac. conf. 7. a. num. ult. Guilielmus c. Romanus, verb. testamentum, d. 1. num. 71. de testam. V. no. temp. 2. canonum. ap. lib. 6. tit. 13. n. 96. Sord. decis. 192. a. n. 11. Quicquid contrarium teneat Part. in testamento num. 2. ff. de fideicom. lib. 1. quem sequitur Abb. in cap. 1. n. 2. de success. ab intest.

70 Secundò, cum de Iure communi hæres certus sit nominandus, vt valeat testamentum, d. § ante heredes, Insist. de legat. l. in tempus. 3. quæres ff. de hered. inst. leg. hoc consuetissima, in princ. C. qui testament. fac. poss. Manic. lib. 8. tit. 4. numero 1. & a. cum seqq. Thom. Valac. tom. 1. alleg. 68. vbi quod est dandus

curator bonis; si tamen testator velit pro salute anime suæ pæ relinquere incertum hæredem, veluti pauperes Chelli, aut miserabiles personas incertas, valida erit dispositio huiusmodi, l. id quod, & l. nulli, c. de Episcop. & Cleric. gl. 1. verb. dispositionem, in cap. cum tibi, de testam. Tiraq. privileg. 55. & 56. Rebuffi. de privileg. schol. prinil. 133. Cened. d. collect. 9. num. 3. Mench. de success. § 27. num. 42. Mench. conf. 292. num. 12. Petrus de Lara de amittit & Capellan. lib. 1. cap. 10. num. 97. cum seqq. Buccaron. de different. inter iudicia civilia, & criminalia. d. differ. 100. num. 18. Garc. Girona de prinil. & exceptis. explicat. n. 1371. & n. 1303. reuolunt, quod pauperes coniunguntur semper sunt præficti in legato generaliter relictæ, latè Magdalen. par. 2. cap. 3. num. 18. & 19. vbi num. 21. insidit dictum supra de incertitudine personarum, esse quoque diuindum de incertitudine rerum, vt ad pias causas non vtiatur, licet alias videretur, & num. 22. addit quod quomodocumque incertum ad principio non vtiatur relictæ ad pias causas, ita nec si ex post facto incertum supueniat, puta si testator iussit consui monasterium in certo loco, vbi ex aliqua causa postea constitui non possit, vel quia pecunia legata in aliquem certum piam vtiatur, non sit ad illud sufficiens per hoc legatum non extinguatur, sed in aliquam aliam piam causam committi debet: & numero 23. addit quod si hospitale, vel monasterium, cui legatum est factum, interitus dilabatur, non extinguatur legatum, sed debetur aliis pauperibus, & remanet apud Papam, & Romanam Ecclesiam, quæ reprobatur Doctrina immortalem, cui relictum non censetur.

Verùm autem generalis pauperum institutio, quos 71 Titius voluerit, valida sit? Partem affirmatiuam indistinctè probare videtur Bart. ins. illa institutio. n. 9. ff. de hered. inst. Paul. in l. capitanus. n. 3. C. de testam. milit. plures vt per Cou. in c. cum tibi ad num. 10. de testam. in effecta alij, quos refert, & sequitur Tiraq. prinil. 8. in princ. Collant. si pater vbi b. pauperes n. 5. de testam. lib. 6. Pro quibus Colla tria possumus expendere, vt ostendat de iure, semoto favore pæ causæ, ita resoluendum fore: primum, quia, si pauperum institutio simpliciter facta valet, vt supra reuoluntus, si fortiori valere debet, vbi non omnimoda illa, & absoluta incertitudo proponitur, sed restricta ad certam personam. Deinde, considerat, quia, si aliqua ratione, huiusmodi institutio posset de iure periclitari, maxime foret ex regula, & ratione d. illa vt patet neque enim aliud proponitur, quod magis obstat videtur: sed hoc in proposito non impedit. Probatur: quia institutio illa, quos Titius voluerit, idem vitiosa est, quoniam Titio non declaratur nullus est, qui deprehendatur hæres institutus. Ceterum hæc institutio pauperum, quos Titius voluerit, non posset videri iudicialiter vitiosa, cum non omnino pendet à voluntate Titij. Patet, quia Titio non declaratur, aut non eligente, simpliciter manent omnes pauperes hæres instituti, ex Part. Suar. Cou. & aliis communiter receptam affirmat Coll. vbi proximè per text. in l. si quis Titio. 17. §. 1. cum quidam 24. l. cum pater. 79. §. hereditatem il. ff. de legat. 1. verum. 8. §. cum quidam ff. de rebus d. l. fideicommissaria 46. vers. ult. ff. de fideicom. lib. 1. Igitur, &c. Oppositum tamen, imò hoc non attento iure communi, sed ad summum ex gratia & favore pauperum procedere defendit Franc. in d. c. si pater. num. 63. de testam. lib. 6. ex eo, quod regulæ generales, de quib. in d. l. illa, & in §. incertis, Insist. de legat. restantur,

ganetur. Ego verò pro harum opinionum concordia distinguendum propter inter casum, in quo generalis pauperum institutio quoad substantiarum committitur libere alterius voluntati, & inter illum, in quo sola electio, vel declaratio voluntatis, aut similis executio. Primo casu, neque attentio iure communi, neque fauore pie causæ valeat potest, vt potest, contra substantiarum vitium voluntatis, & contra reg. dist. l. ita dist. §. cum quidem, innotio summario, quæ in proposito nullibi reperitur limitata: & hoc sensu, neque opinio Bart. Pauli, Tiraquel. Cou. & Cozzæ in prædictis locis vera est; neque tam attentio iure communi, quàm fauore pie causæ defendi potest. In secundo verò attentio iure communi valet institutio, nec villos pie causæ fauor desideratur quoad intentum, quia non substantia, sed sola electio, seu declaratio committitur, quod nullo iure improbat. dist. l. si quis Titio d. l. cum quidem; & in hoc sensu nullus pie causæ fauor necessarius est, contra Franc. vbi proximi, & tunc solummodo Bart. Pauli, Cozzæ, & aliorum opinio de iure procedit.

- 72 Tertiò, cum non valeat committitur illud testamentum, quo hæredis institutio alterius voluntati committitur, d. l. ita instituitur, Crass. verb. instituitur, quest. 18. numero 3. valida tamen erit huiusmodi institutio, si ad pias causas fiat, vt per tex. in cap. cum tibi, de testam. & in l. fidei commissaria 46. in princ. ff. de fidei commissu libere. Olan. in huiusmodi. l. ex n. 4. & ex numero 5. Conan. comment. iuris Cincius, l. 10. cap. 6. numero 5. Anton. Gabr. lib. 6. com. tit. de pia causa cancl. 3. numero 6. Clar. ff. testamentum q. 6. numero 6. Tiraq. prim. 6. 4. & in tract. de mort. part. 7. declar. 5. numero 14. Anton. Gom. lib. 3. 1. Tauri. num. 4. Sarmen. lib. 2. sed cap. 4. num. 8. Petrus Magdalen. de numero testium in testam. requis. part. 2. cap. ex num. 18. Manent. l. 1. glo. 1. & seq. & libro 6. glo. 3. tit. 4. lib. 5. noua recap. Crass. d. 5. 2. institutio quest. 18. numero 8. Cou. in dist. cap. cum tibi n. 12. Padul. in l. de legat. 1. 3. num. 50. Valac. conf. 68. n. 4. & conf. 145. num. 5. latè Benedicte. Aegid. in repet. l. 1. C. de sacros. Eccles. p. 6. §. 1. à princ. vbi n. 24. dicit differentiam esse inter hanc dispositionem, pui causis quas Titius voluerit centum, & illam, pui causis si Titius voluerit centum; nam primam valere secundum ius ordinarium, secundam verò stricto iure non valere resoluit, & numero 25. aliam differentiam assignat, quod scilicet in prima dispositione Titio non eligente non deficit legatum, sed eligendi facultas ad Episcopum deouoluitur, cui executio testamenti de iure competit, nulla ad id designata persona à defuncto; in secunda verò tantum defecta conditione, sub qua relictum fuit, deficit relictum, & num. 26. tertiam aliam differentiam inter dispositiones prædictas assignat, quod in illa, pui causis centum velutis si Titius voluerit, cogi non potest Titius intra tempus à lege definitum pro executione vicinarum voluntatum, vel postea vt decideret aut vellet deberi relictum, sed eius voluntas libera & posita in virumis eventum erit expectanda, ita vt tandem dispositio in suspensio sit, quandoque voluntatis sue declarationem suspenderit ille. In dispositione verò illa, pui causis quas Titius voluerit centum, cuius arbitrio, piam causam casum electio commissa est, ad eligendum cogi poterit, non quidem necessitate potestatis, sed consuetudinis, ita vt si intra præscriptum terminum non eligat, eligendi facultas ad Episcopum deouoluitur, & num. 27. sub his quod aliquando potest Episcopus ante legalis terminum lapsum cogere hæredes & executores ad imple-

dam defuncti voluntatem per censuram ecclesiasticam, vel interdicta administratione bonorum illius, cum confiteretur defuncti bona esse, à quibus legata solui commode possint; & num. 28. aliam quartam differentiam assignat, quia in illa dispositione, sancti Petri Ecclesie centum, si illius voluerit, non potest Ioannem aliam Ecclesiam, etiam pauperem, & quæ relictum commode magis indiget, loco nominare à defuncto eligere etiam de discreta consensu; in illa verò dispositione, pui causis quas Titius voluerit, libere Titij arbitrio piam causam electio commissa est.

Quartò, cum captatoria voluntas in testamento tanquam bonis moribus contraria improbetur, l. captatoria 70. ff. de hered. instit. d. captatoria 11. C. de testam. multo tamen fauore pie causæ valet, Burr. in l. 1. n. 64. C. de sacros. Eccles. communis vt per Abb. conf. 32. n. 3. Iason. in d. l. captatoria num. 12. vbi Dec. n. 16. C. de testam. mili. Tiraq. prim. 64. Padul. in l. 1. n. 50. ff. de legat. 2. Crass. d. 5. institutio quest. 18. n. fin. sub distinctione, Bened. Aegid. in rep. l. 1. C. de sacros. Eccles. p. 6. §. 1. num. 6. cum seqq. Alexand. Trentacinq. ver. res. lib. 1. tit. de pia causis esol. 1. à princ. qui hoc ipsum colligit. ex d. c. cum tibi, dum probare putant in pui causis omnem periculum iuris Ciuilis prohibitionem sublatam esse, & ideo voluntates captatorias, quammis aliis iure prohibitas in pui admitti & expendi, quod ratio, propter quam inhiheret captatoria voluntas, est ad vitandas fraudes, & dolum futurum, & denique ad vitandum occasionem captandæ mortis alienæ; sed in Ecclesiis, & ceteris pui causis, cessant omnino fraudes, & prædictæ occasiones, arg. cap. per tuas 3. de dona. & in cap. sum, de panis, bonus tex. in cap. ult. 20. q. ult. leg. i. & c.

Quintò, cum filiusfam. etiam de consensu patris testari non valeat, l. qui in potestate. l. filiusfam. 15. l. si filiusfam. 19. ff. de testam. princ. Instit. quibus non est permittum facere testam. Ordin. Regia Lusitan. lib. 4. tit. 81. §. 3. vbi Patens meus plures Doctores refert vbi tamen ad pui causas testetur, valide facit, cuius opinionis auctor est Burr. in l. 1. num. 23. per tex. ibi. C. de sacros. Eccles. sequitur Alexand. in l. si testam. numero 4. C. qui testam. facere poss. testatur Communem Cou. in rub. de testam. p. 3. num. 23. alij, vt per Tiraq. prim. 78. Mench. de success. §. 22. n. 8. vers. contrarium, testatur etiam Communem ex aliis in indicando, & consulendo esse seruandam, Crass. ff. testamentum q. 17. num. 12. Molin. de inst. tract. 2. disp. 138. vers. dubium, alij n. 8. Stephau. Grat. discip. forens. c. 79. num. 20. Thom. Valac. alleg. iuris tom. 1. alleg. 29. num. 115. Lusit. Aegid. in repet. d. l. 1. C. de sacros. Eccles. p. 6. §. 7. n. 16. Quamuis oppositum teneant Croc. in l. frater à fratre n. 11 §. C. de consuet. indeh. Tiraq. d. prim. 78. vers. contrarium, Iason. Io. Ande. & alij, quos refert, & sequitur Mench. d. n. 8.

Sextò est, qui hæres iustitue de iure non potest, quandoque tamen legari potest ad pias causas, veluti Religiosis, qui nec proprium in communis obtinere possunt; & ideo nec hæredes institui valent, Clem. exini. 5. capientes. de verb. signif. Mich. Grat. tom. 2. commun. opin. lib. 6. tit. 14. numero 32. pag. 71. Fr. Esmann. quest. regular. tom. 2. quest. 78. art. 1. cum seqq. legari tamen eis possunt redditus annui pro alimentis ad modicum tempus, Sord. compend. prim. Ateudicant. verb. legata, in suis auent. vers. si verò aliquid auentem, non perpetuum, Esmann. Sà in aphor. verb. Relig. numero 57. Cordub. in reg. sancti Francis. cap. 6. quest. 1. 1. prim. 3. item & in perpetuum ad eorum diuini cultus usum, vt ad frumentum, vel

vium

De Legad pijs causis. Cap. XXVII. 421

vinum necessaria munera confectionis, oleum pro lachryis, ornamenta, calices, &c. Card. in d. Clem. Exim. numero 11. & Anch. num. 18. & 21. Cordub. d. 9. i. p. 11. N. conf. 13. num. 1. in anti- quis, alias 9. num. 3. sub tit. de testam. Menoch. conf. 1014. num. 16. & 37. Fr. Emman. quæst. regul. tom. 2. q. 126. ar. 5. Riba de iur. de iur. Secretarij 183 v. cap. 13. fol. 191. Verum, quia post hæc scripta inveni doctissimam S. Roræ decisionem in vna Romana com- putatione, 10. Aprilis 1630. coram R. P. D. Mer- lino, optime resolucentem quæ reperitur in pressis p. 3. recent. decif. 165. & de illis materia læt Carol. Mar- tana tom. 1. cap. 41. ad tribus conclusionibus ex illa desumptis hanc materiam à Doctores inuicem tam explicare oportet præsum duxi, prout sequi- tur.

76 Prima est conclusio, quod Fratres Minores Or- dines S. Francisci, tam de Familia, quàm reformati, sunt capaces legatorum, quæ vnica solentur, seu præstatione adimplentur, tam in pecunia numerata, quam in alijs speciebus, vt puri frumentum, vinum, oleum, & stabulum, dummodo tamen duo copulatiue concurrant. Primò, quod legatum fuit modo licito, atque ipis Francis iuxta eorum Constitutiones permissum, hoc est, vt in eorum necessitates conuertatur, vel nullas explicetur vñs, sed absolute illis legatur quo casu præsumitur legatum eo modo, quoad lega- tum valorem necessarius est; non autem hæc modo illicito, & illis prohibitum, vt pura, si legentur bona stabilia ad excolendum, vel locandum: tunc enim, cum legatum capiat substantiam à modo, siquidem Fratres Minores ex se non sunt rei im- mobilis relictæ capaces, sed ratione solius modi illis liciti capaces redduntur, vtique legatum con- uertit, nec etiam æstimatio debetur. Secundò, quod legatum quantitas non sit ingens, & immoderata, quæ sapientia thesaurizationem, ex qua violenter votiu- ta paupertas, & videtur fieri in fraudem, hoc est, relinquit hereditatem (sub nomine legati, sed modica, & lappetens ad solam necessitatem, & ex- ecutionem officiorum sui Ordinis, quod relinquitur arbitrio Superioris, attentæ pecuniarum, & tem- porum qualitate, & conditione locorum, atque alijs circumstantiis. Ita ad notam Regulæ S. tan- cillæ sumuntur Summi Pont. Nicolai III. in d. c. exim. & Clem. V. in d. Clem. Exim. de verbis. signific. & tradit Bart. in tract. Miseric. libro 2. dist. 1. numero 1. cum segg. Bald. in Auth. legressi. num. 59. C. de sacros. Eccles. Carl. Zabarelin d. Clem. Exim. 5. prouide n. 11. & ibidem Anch. num. 13. & 15. Buzan cap. an presentia num. 25. vbi etiam Felin. num. 52. ad fin. de probat. Gabr. concl. 1. n. 4. de legat. Naur. conf. 8. num. 1. & 2. de testam. Progreff. de iure fisci. lib. 3. tit. 14. n. 2. & concl. 10. & 11. Menoch. conf. 1014. à num. 4. cum segg. usque ad fin. Fr. Emman. quæst. regu- lar. tom. 2. q. 127. ar. 1. per tot. Cordub. super Reg. S. Francis, cap. 6. quæst. 8. super 2. p. 11. Hieron. à Polyvio Capucin. super dicta Reg. cap. 6. num. 62. & 72. bene Sanch. in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 7. cap. 26. n. 10. usque ad 19. & num. 28. Nec deficit ratio: quoniam per receptionem huiusmodi legato- rum non prouidetur tali necessitati Fratrum, nec ex- cluditur mendicitas, ita vt precatio, & ostiatio sibi querere victum non cogatur, vt præcipitur ioc. 1. de relig. domib. 6. cap. n. 11. il 2. de excess. Pralat. Sed hæc legata sunt quedam elemosynæ, quæ nolum tribuere dominum, proprietatem, aut pos- sessionem, quæ eopugnans eorum statui; nec tol- lunt, quin Fratres diuine innituntur prouidentia,

Angust. Barboza de iur. Eccles. Part. II.

& quemadmodum Fratres sunt capaces donationis sub modo licito; ita etiam legati, quod est que- dam donatio, & legatum, Instit. de legat. Sanch. d. lib. 7. c. 26. n. 10. Sanch. Capuccinus super Reg. S. Fran- cisci c. 6. fol. 305.

Secunda est conclusio, quod Fratres Minores non 77 sunt capaces annuorum reddituum perpetuorum, etiam si illa relinquuntur ad hoc onere perpetuo cele- brationis Missarum: ita videntur decidere tex. in d. d. Clem. Exim. vers. cumque annui redditus, de ver- borum signific. in 6. & idem voluit glof. verb. Ate di- cationem, in c. quendam, de elect. in 6. & in d. c. 1. de relig. domib. eod. lib. Abb. in d. cap. n. 11. 2. sub num. 1. & ibidem Ioan. Andæ. Anch. num. 2. de excess. Pralat. Geminian. conf. 40. num. 8. cum segg. quod est etiam inter consilia Fulgii. 104. Bald. in d. Auth. lo- gressi. num. 59. C. de sacros. Eccles. Barc. l. legatum n. 2. ff. de capitis dimin. Zabarelin in d. Clem. Exim. d. 6. etiamque annui redditus, per tot. Federic. de Senis conf. 11. n. 4. & 5. Naur. conf. 8. n. 3. cum segg. de testam. Poly- Capucin. super Reg. S. Francis, cap. 6. num. 56. vbi testatur Capu- cinos non admittere huiusmodi legata, Sanch. Thelaur. Capucin. super d. Reg. capite 26. Sanch. d. cap. 16. num. 34. læt Marten. d. c. 1. num. 6. cum segg. Quæ quidem conclusio licet possim ratione subornare: quia nihil est, quod magis arcti- fice paupertati Minorum repagetur, quam reddi- tus annui, qui, cum sint certi, & determinati sa- pienter vniuersis proprietatem, atque inter immo- bilia commutantur in d. Clem. Exim. 5. cumque an- nui, & ibidem notant Doctores, & læt in his ter- minis Borrel. conf. 17. num. 13. per quorum possessio- nem in perpetuum prouideretur Fratrum necessita- ti, & penitus excluderetur mendicitas, vel in ea certe mentiretur, quod est abominum, vt in l. si quis, C. de censib. & censib. lib. 11. in propositio Bald. in d. Auth. legressi. num. 60. ad fin. C. de sacros. Eccles. Si qui Fratres reciperent huiusmodi annua legata, & obligationes perpetuas, etiam per Missas, & anni- uersarias celebrandas, tractu temporis nedum men- dicitatem desererent, sed constans pleribus annuis redditibus, qui superabundarent ad alimenta, & vitæ sustentationem, aperte discederent, quod ef- fect magnam absurdum eorum statui repugnans, vt perpendit Naur. d. conf. 8. numero 6. & Sanch. Thelaur. Capucin. d. capite 6. fol. 108. qui ampli- us asserit super hoc emanasse Constitutionem Leonis X. prohibentem receptionem huiusmodi legato- rum. Et denum modum similis legati, vt quo- tantis aliquod solatur semper, secundum eorum Constitutiones est illicitus: à modo autem capere substantiam legata facta minoribus, dicit Bald. in d. Auth. legressi. num. 59. Sanch. d. lib. 7. cap. 26. num. 18.

Et: quoniam ab hac opinione, quoad annuifera- 78 tia perpetua relictis minoribus in stipendium Mis- sarum, & diuinorum officiorum celebrandorum, dissentire videtur Syluest. in Sum. verb. legatum, il 2. sub numero 4. vers. verum Petrus, quem sequi- tur Fr. Emman. quæst. regul. tom. 2. q. 127. ar. 4. & Fr. Thom. à 125 v. M. A. R. I. A. dilectissimus Cæmel- in expost. Reg. S. Francis, p. 3. c. 3. vers. postum præ- terea, idem Fr. Emman. in sum. tom. 1. c. 299. in verb. limosina n. 8. Hieron. Roder. eius ex fratre nepos in compendio quæst. Regul. resol. 88. n. 19. Miranda in ex- post. regul. c. 6. 3. diff. 12. fol. mibi 416. vers. Perro fin embargo, Villalob. in sum. p. 2. ar. 55. diff. 33. etiam quoad ista annuifera hæc procedit supra firmata conclusio, & militans præallegatæ ratio-

N a n a

422 Iuris Ecclesiastici vnuerſi Lib. III.

nes, annuſque redditus, ex eo, quod ſit debitus incuſo Miſſarum, non definit eſſe annuus redditus, qui ſemper minoribus eſt interdicitur: & ſententiam Sylueſtri, ac aliorum, doctè reprobatur Saneh. *d.c. 16. n. 42.* contra quam refert per duo Capitula generalia ita fuiſſe definitum, & Capitularis Ordinationes teſtatur ſe vidit Sord. *de alimentis. 3. q. 4. n. 13.* addens, quod in vno huiusmodi Ordinationum Guardianus, vel alius Praeſatus proceſſant debet, quod non intendant legatum acceptare, immò abſoluè repudiat, & concordat Cordub. *ſuper Reg. S. Franciſci, c. 6. q. 1. t. art. 4. verſ. ſi verò legatum.*

- 79 Nec aduerſatur Federicus de Senis *conf. 12. Abb. conf. 63. lib. 2. Zabarel in d. Clem. xxiij. §. cūque annui redditus, Menoch. conf. 1014. c. 4. q. 4.* & alij quorundam Federici de Senis, & Abbatorum dicto ceteri innuuntur, firmant quod Fratres Minores ſunt capaces annui redditus non perpetui, ſed ad tempus, vt puta ad vicem vnius Fratris, maxime annui, vt inquit Abb. & hæc opinio Feder. temperanda eſt, vt procedat ſolum, quando legatum annuum continet præſtationem modicæ, ſeu minimæ quantitatis, & eſt ad modicum tempus, quod reputatur decennium, vel minus Ita declarat Abb. *d. conf. 63. ſub n. 6. verſ. ſed ego habeo opinionem ſeguer. Hierò Polut. ſuper Reg. S. Franciſci c. 6. n. 68. ad fin. verſ. ego verò credo. Cordub. ſuper d. Reg. cap. 6. q. 11. p. 1. 3. ad finem, vbi quod licet huiusmodi opinio in rigore literæ poſſit videri contra d. Clem. xxiij. tamen in ſenſu æquitate non eſt contra eum, Sorb. in compend. promulg. Mendicant. verb. legatus, in ſuis auctor. verſ. modicum autem tempus, & cum hoc temperamento opinio Federici de Senis, & Abb. videtur etiam amplecti Saneh. *d. c. 36. n. 36. ad finem.* Imò, quod Minores ſunt incapaces cuiuscuſque annui redditus, etiam exiguæ, tenet Gemin. *conf. 40.* quod eſt inter conſilia Fulgoſij 104. Decan. *cap. præſentia, n. 20. 3. de prob. Tiraq. in tral. de induc. in rebus exog. nam. 158. verſ. quinquageſimo, quinq. Quicquid diuerſi quaſt. in re. c. 22. n. 39. Socin. de oblatione libello 8. n. 35. cum ſeqq. in quam ſententiam videtur etiam inclinare Bart. in tr. Minoris. lib. 2. diſt. 6. c. 3. vbi monet Fratres, vt ab huiusmodi legatis penitus abſtineant.**

- 80 Tertia conſuſio, quod legatum annui redditus perpetui factum Fratribus, ſeu potius Eccleſiæ, & Sacriſtæ Fratrum Minorum, non ad ipſorum vſum, ſed ad cultum diuini cultus vſum, vt ad frumentum, vel vinum, neceſſaria materię conſecrationis, oleum pro lampadibus, ornamenta Altarium, Caliceſque, omnino ſuſtinetur, vt appertet de iur. Feder. de Senis *conf. 12. numero 4. & ibi adden. Butr. in c. in præſentia n. 25. de prob. Abb. conf. 63. n. 4. lib. 2. Card. Zabarel in d. Clem. xxiij. §. c. 3. vbi Anſchard. n. 18. & 25. de verb. ſignif. Bald. in Auth. legreſ. ſi n. 59. C. de ſacroſ. Eccleſ. Anan. *conf. 30. n. 3. cum ſeqq. Menoch. conf. 1014. n. 36. & 37. Coldub. in Reg. S. Franciſci. c. 6. q. 1. p. 1. 3. Fr. Eman. quaſt. regul. rem 2. q. 127. art. 5. Saneh. d. lib. 7. c. 26. n. 42. Fr. Thom. d. l. 5. v. MARIANA ſuper Reg. S. Franciſci, p. 5. c. 3. col. 3. verſ. ſed an ſeri poſſit, Fr. Hier. Polut. Capucin. ſuper d. Reg. cap. 6. n. 70. Et eſt ratio: quia legatum non continet commoditates Fratrum, ſed diminutionem: nec adueſatur eorum paupertati: ſiquidem cum mendicatis Fratrum Minorum in eo verſetur, vt quotidie ex pietate Chriſti fidelium alimentis mendicent quorum nomine veniunt ſolum corpori neceſſaria, vt eorum potus, habitatio, veſtes, legatis, ſ. de dimitt. & cibor. leg. l. vltima, ſ. de verbor. ſignif. vtique huiusmodi legato non in-**

fringitur, nec tollitur hæc eorum mendicitas, vt pote quod non in alimenta, ſeu victuaria, & veſtitum ipſorum cedere debeat: ſed in neceſſaria cultui diuino, vt bene ratiocinatur Bart. in d. tral. Minoris. libro 1. num. 18. Abb. *d. conf. 63. num. 2.* & alij ſuprà allegati, & præſertim Saneh. *d. cap. 26. num. 2.* & tale legatum nullibi reperitur prohibitum, quod non dicitur Fratribus relictum, ſed ſacris ædibus & Templis, atque aliud eſt Eccleſia, aliud Monafterium, vt per Sylueſt. verb. legatum il. 2. num. 4. Nat. *conf. 9. de teſtam. Fr. Eman. d. q. 127. art. 5. ex quo male ſenſiſſe videtur Azor. inſtit. mor. p. 1. lib. 12. cap. 25. q. 55. negans ſuſtineri ſimile legatum qui reprobatur per Saneh. vbi ſuprà n. 42.*

Septimò, cum legatum factum ſub aliqua conditione non exeat perſonam ipſam, cui legatur: ſed ea ante conditionis euentum deſiciente, nulli de cætero debeat legatum, ſi tamen ita fuerit ad piam cauſam legatum alteri ſimili, aut ad alium piam vſum ſimilem, erit præſtandum, quia talis præſumitur fuiſſe voluntas deſuncti, niſi ratione ipſius tantum perſonæ, quæ deſicit, aut loci pji, non autem alterius, mens teſtatoris declarata conſtat, l. vltima §. ſi autem aliquid ſub conditione, C. de caduc. tollen. Bart. in l. pater §. Teſtatorum, ſ. de legat. 3. in dubio autem præſumetur proptia cauſa, & ad aliam piam cauſam tranſſuctur, arg. l. ſunt perſonæ ſ. de reliq. & ſump. ſuer.

Octauidò, cum certa legata non ſiſt adita hereditate petantur, legatum tamen ad piam cauſam peti poſſet, ſi hæres diſſicet adire hereditatem, aut illam repudiet, Panor. in *cap. relatum il. 1. de teſtam. Capell. Tholoſ. q. 89. Franc. Marc. q. 446. latè Benedicte. Agid. in d. c. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ. p. 3. §. 2. n. 14. pro vtraque parte plures reſert Doctores, & latè diſputat Magdalen. d. p. 2. c. 3. n. 29 cum multis ſeqq. & tandem n. 35. ſequens diſtinctionem Lapi alleg. 98. n. 4. in fine, diſtinguit, quod aut loquimur inſpecto rigore Iuris Ciuilis, & procedit opinio quod legata pia non debeantur hereditate non adita: aut loquimur inſpecta diſpoſitione, & acquiritur Iuris Canonice, & procedit alia opinio quæ intercepta eſt tenenda, ex quo illa aditio hereditatis eſt ſolennitas Iuris Ciuilis poſitiua, & quedam nimia ſubtilitas, vt dicit Con. in c. Reginaldus §. 3. ſub n. 11 in 8. in caſu de teſtam. & n. 40. idem Magdalen. ſubdit quod in his legatis ad piam cauſam licet diſſeratur hereditatis aditio, vel pendat terminus ad conſiciendum inuentarium, non tamen diſſeratur eorum executio.*

Illud hæc in re maxime eſt obſeruandum, quod ſi in hereditate non fuerint repetæ res deſtinatæ à teſtatore pro ſolutione legatorum, tunc legata videntur effecta fuiſſe caduca, ad d. l. ſi ſic §. ſi minus ſ. de legat. 1. cum concord. quando, ſcilicet, eadem oratione, & vnicui verborum contextu contineretur legatum, & vnde, vel ex quibus pecuniis debeat illud ſolui, & ſic apparet teſtatorum non habuiſſe pro diſtinctis rem legatum, & ſolutionem eiudem, ad quem effectum conſiderat Caſtr. late infra citando vniuſam, vel dupliciteram orationis, vt latè ponderat Laderg. *conf. 159. per tot.* tunc enim, quia ſolutio dicitur adiecta cauſa taxationis, & limitationis, ſi pecunie illæ non reperiantur, corruit legatum, vt bene per Rot. dicitur 11. n. 8. & 9. de teſtam. in autig. Card. Munnice de cometi. volum. volum. lib. 9. rit. 3. num. 20. Menoch. *conf. 1163. n. 15. & 16. plenè Laderg. d. conf. 159. Modern. Mantuan. controu. forenſ. cap. 336. n. 11. & 12. Verum, ſi teſtator primo legauit abſoluè, & per orationem perfectam, & deinde*

De Leg.ad pias causas. Cap.XXVII. 423

deinde separatim mandavit legatum solvi ex certis
tobis, seu pecuniis, tunc tales pecunie non dicuntur
adfectu taxatione, sed demonstratione, adeo vt licet il-
lae non fuerint immixtae, legatum sit praestandum ex
reliquis hereditarie, iuxta *l. quidam testamenti ff. de le-
ga. 1. & q. de distinguendo tradit Caltr. conf.
3. 3. numero 3. lib. 2. Alex. conf. 116. numero 3. lib.
7. Bero. conf. 17. num. 23. lib. 1. Simon de Pratis conf.
117. num. 14. Hecron. Gabr. conf. 109. num. 9. lib. 21.
Maz. conf. 6. n. 14. & segg. lib. 1. Rot. dec. 3662. n.
1 p. 1. divers. & in Romana Comput. avarum, 10. Apris
lib. 1630. etiam R. P. D. Merlin.*

84 Nunc, cum de legatis aliis, si maioris sint quanti-
tatis, certa pars detrahi possit, quae Falcidia, aut Tre-
bellianica a rebus nominatur, vt per tot. *Instit. de le-
ge Falcid. de legatis* tamen ad pias causas non est
detrahenda, calidam, quae Falcidia dicitur, iuxta tex.
in *Auth. similiter, C. ad leg. Falcid. & in corpore
vnde innuitur, in Auth. de eccles. tit. 5. fin. autem heres,
coll. 9. Tit. de primleg. pie. causa, prin. lib. 26. Con-
tra p. Raynaldus lib. 3. num. 7. Capell. Tholoz. quest.
83. Vincent. de Franch. dec. 63. num. 14. Coila
in cap. 5. pater, verb. Trebellianica n. 13. Vgo Donelli.
comment. circa Causam lib. 8. cap. 27. 5. verum autem,
Sind. de alien. tit. 8. primleg. 18. a numero 2. Peregr.
de fidei comm. art. 3. a n. 6. Flores de Mena ver. lib. 2.
6. a. n. 90. Mart. de iust. p. 4. cent. 2. casu 180. Car-
linus. 17. n. forens. 23. n. 10. Mench. de success. progr.
l. 3. p. 1. n. 2. 4. Sind. de Pratis de interp. ultim. vol. lib.
4. inter. 1. dub. 12. n. 5. Mones de commut. ultim. vol. 4.
9. n. 306 & 334. Mangil. de imputat. 9. 119. a n. 10.
C. mail. de vna, & altera quarta ad cap. Raynaldus, de
testam. n. 2. n. 14. 1. cum segg. vbi constat, non contra
omnes tenere videtur, nec illa, quae Trebellianica
appellatur, Dec. conf. 44. num. 90. verum non obstat etiam,
vol. 3. Crasili Trebellianica a. 6. n. 1. Peregr. de fidei
commut. art. 3. n. 6. Ioan. Anton. Bellon. conf. 84. num.
25. & 26. vbi quod neque filius de fideicommissio
relicto Hospitali, vel alteri pie cause Trebelliani-
cam detrahere potest, non magis quam extraneus,
Galet. in margarita causam commutata, verb. legatus*

85 ad pias causas, vbi declarat, id procedere, si ab in-
itio certum est fideicommissum debere pervenire ad
piam causam. Vnde Falcidiam non deduci ex re-
lictis Confraternitatibus, resolunt Misicard. de proba-
t. c. c. 1. 869. num. 12. Guicci. etiam lib. 1. cap. 35. n.
12. Flores de Mena d. n. 19. Cabed. p. 1. dec. 51. num.
2. Suez de Reliq. tom. 1. lib. 4. de simon. c. 27. num. 12.
Mones de commut. ultim. volum. 2. 10. n. 479. cum
segg. Bened. Egid. in l. ex hoc iure. ff. de instut. &
iure tom. 2. c. 9. n. 16. cum segg. quicquid dicat Carual-
lo add. cap. Raynaldus p. 1. n. 150. neque ex relictis
Hospitalibus, vt per Anton. Gabr. lib. 6. Commutatum,
tit. de pia causa, mod. 2. n. 16. Maynard dec. 29. lib. 2.
Ioseph. Lindou. Perus. dec. 3. a. n. 8. Aloy. Riccio in col-
lect. dec. 3. p. collect. 64. 8. vers. infestus tertio, Valic.
conf. 109. num. 39. nec ex relictis pro alimentis, iuxta
ea, quae resolunt Corbius. de Lara in l. si quis a
liberto 5. verum, num. 17. ff. de liber. agnos. Sord. de prin-
cip. l. 8. num. 4. Vnde etiam ex fideicommissis vnaet-
salibus, quae ad pias causas ystinguuntur, Trebellia-
nicam non deduci, docent Bald. Salicet. & alij in
d. *Auth. similiter* & plures, de quibus Titaz. prin. lib.
27. Coila de verb. Trebellianica, num. 11. Peregr. d. ar.
3. a num. 61. Similiter deduci non posse Falcidiam
vel Trebellianicam de legato, vel hereditate, quae
pervenire possit ad causam piam, etiam si non per-
veniat immediate, sed aliquo primo legatario, seu
fideicommissario intermedio, resolunt Coila d.

verb. Trebellianica n. 16. Sord. d. tit. 8. prin. lib. 2. n. 3.
Simon de Pratis de interp. ult. volunt. lib. 4. inter. 1.
dub. 12. n. 5. Mangil. d. q. 119. n. 11. & 16.

Vtrum autem pia causa contra aliam similiter 87
piam deducat Falcidiam, aut Trebellianicam? vide
Titaz. prin. 2. Anton. Gabr. lib. 7. commun. tit. ad
Trebellianicam, tom. 11. a mon. 8. Coila d. verb. Tre-
bellianica, num. 13. Molin. de iust. et iur. l. disp. 213.
vers. secundum casum, Mangil. d. q. 118. num. 13. Sord. d.
prin. l. 8. a n. 6. Azced. l. 10. num. 22. tit. 3. lib. 3. re-
cap. Morta in imperio Iuri p. 1. tit. 5. in prin. d. n. 27.
vers. neque. Cuius commun. contra commun. q. 155.
Peregr. d. ar. 3. n. 69. resolventes, partem negativam
esse veriorum: cum illis prosequere, Vtrum si fidei-
commissum vni relinquatur pro parte in causam
piam, & pro parte non, deducat Falcidiam saltem
pro parte? Vide in arg. tex. in l. si ferus 33. ff. ad
leg. Falcid. de legat. l. 1. n. 8. Peregr. d. ar. 3. n. 69.

Decidendum donation facta loco construtione, qui 88
adhuc non exat, aut dere, cuius traditio, aut
possessio est incerta non valet, adeo vt si eue-
niat non debeat; quia ab initio non valuit, caput.
Abbas sanct. de simon. & re indic. lib. 6. Donatio tamen
similis, vel legatum factum ad pias causas semper est
validum, & non efficitur caducum, Coman caput. 3.
num. 12. de restam. Marc. Anton. Gentili. in practi-
cib. Eccles. cap. 26. prope fin. Condu. in compendi.
Bullar. ad Cap. 5. Pauli P. schol. 1. Iac. Stephan. Gra-
tiam. discipuli forens. cap. 34. 8. a n. 30. vbi n. 37. assertit
non oblati tex. in d. cap. Abbas de re iudic. in ultim.
in eo preiudicatur nullitas donationis, quae fit mo-
nasterio construtione, quia non est decisio nec re-
sponsio Papae, sed tantum allegatio scripti, cum ibi
narrantur prout omnia, quae ligantes hinc inde ad-
ducebant, vt videre est per eandem Gratianum.

Vndecimo, legatum Ecclesiae factum inter Civili 89
indebitum, si illi solutum facit, respectu non potest,
vt per tex. in §. fin. *Instit. de obligat. qua ex quasi
contract. Titaz. de prin. pie. cause prin. lib. 25. Horaz.
Luigi de primleg. schol. prin. 1. Mench. de success.
creat. lib. 3. §. 11. num. 6. Mart. de iurisd. p. 4. c. 2.
cap. 170. & vno 111. num. 6. vide supra lib. 2. c. 13.
n. 12. nam quod semel datum est Ecclesiae, non po-
test ulterius revocari, Felin. in cap. Ecclesia S. Ma-
ria n. 97. de constit. & iur. ad Apostolicam num. 2. de
simon. Mart. d. vno 111. n. 8.*

Duodecimo, legatum Ecclesiae factum quam in 90
specie non expresse defunctum, adeo vt ignoretur,
quam voluerit intelligere, non erit inualidum:
nam, si Ecclesiam S. Manz simpliciter nominavit,
& plures eiusdem nominis reperiantur, erit Para- 91
chialis Ecclesiae praestandum, si altera ex Ecclesiis
huius invocationis sit Parochialis, *Auth. de eccl.
tit. 5. §. si quis in nominis*, & ibi gloss. vers. verb. domini-
cium, collat. 9. Molin. de iust. et iur. l. disp. 197. in prin.
arg. l. qua conditio 39. §. vbi ff. de condi. & demonst.
Con. in eadem sententia 1. de restam. Titaz. prin. 16.
Mench. de success. §. 27. num. 43. Coila in c. si pater
verb. pauperes, n. 13 de testam. l. 6. Padil. in l. cum quida
n. 6. ff. de legat. 2. Ant. Gom. l. 3. 2. Tauri n. 4. & vno
n. 12. c. 11. n. 8. Grassi §. legat. q. 8. a. n. 5. Sanchez in c. si
mor. p. 2. lib. 4. c. 2. dub. 8. Tullucian Decret. l. 7. c. 18.
dub. 12. n. 1. 3. in med. Bened. Egid. in rep. d. 1. c. de sac.
Eccles. in initio §. 1. m. 4. cum segg. vbi ad plures qua-
siones. In dubio autem, quia hinc inde iniquales ve-
rent coniecturae eius nominis, pauperiori legatum
praestandum est, vt expresse d. §. si quis in nominis. gl.
vlt. in d. c. indicante, & omnes petuntur tanquam
sine dubio. Ant. Gom. d. 1. n. 8. vers. ultima conclusio.

Grail. d. 5. legatum q. 6. 4. n. 5. Molin. d. d. 1. 197. col. 3. Probatum ratione: testator in dubio, dum alteri suum mentem non aperuit censetur illi Ecclesie legare voluisse, respectu cuius sic legando maius opus charitatis exercet, & plus sue anime conlulit, arg. cap. anima defensorum, & cap. pro obituariis, cum cunctis ibidem 1. 3. q. 2. c. de sepulchris in literis, de reprobis. iuncta glof. l. pater, C. de feruis. & aqua, sed legando Ecclesie pauperiori manus opus charitatis exerceat, pliusque sue anime conlulit, vt per se patet. Igitur &c.

- 93 Si autem testator duas habuerit Ecclesias Parochiales, in quibus promiscue, & equaliter recipiat Ecclesiastica Sacramenta, ita vt nullo argumento elicta sequatur, vel alias discerni valeat, de qua Ecclesia intellexerit, vt legatum, vt institutio sustineatur, questio est dubia? In qua locum fore gratificationi Episcopi, qui eligit ex illis, quem maluerit, cui totum legatum prefabit, tenetur Abb. d. c. audiente n. 4. Communis, vt per Cou. 2. quos cum aliis refert, & sequitur Costa d. verb. pauperes, num. 1. 3. Padilari. cum quidam, n. 6. plures, cum quibus Communem dicit Grail. d. q. 6. 4. n. 5. in fine, Molin. d. d. 1. 197. col. vlt. in princ. Sanchez. & Trullench citatis locis. Bened. Agid. in d. intro. num. 48. vbi id intelligit quando nullo modo possit apparere de qua Ecclesia magis fecerit testator. Pro quibus expenditur primò in simili cap. quoniam 1. 3. vers. aliquis, de decim. vbi habetur, quòd si res fuerit vtriusque dubia, ita vt nulla coniectura comprehendi valeat, ad quam Parochiam notalia pertineant, tunc in arbitrio Episcopi erit decimas, cui Ecclesie maluerit, deputare, aut in opus suum retinere: ergo similiter in proposito locus erit gratificationi, arg. cap. 2. vers. quod si forte, de Paroch. iuxta ratio: siue enim Episcopos vni, vel alteri Ecclesie applicauerit, & que bene consulerit animæ defuncti, & bonum ab ipso perueniens æquè bene obinetur: igitur, si cum eo pacto voluntas testatoris adimpleatur, gratificationi locus esse debet. Oppositum tamen, imò quòd vna & altera Ecclesia equaliter sit adiuuenda, ita vt Episcopus in perindecum vnius non possit alteram eligere, defendit post Barbat. quem refert Cou. d. num. 1. sequitur Molin. d. col. vlt. petrauit Costa d. num. 1. 3. arg. tex. in cap. 2. vers. cum ab eo, de sepulchris. in 6. vbi habetur, quòd si quis duo habeat domicilia, in quibus equaliter commoretur, & in alio loco sepeliturum eligat, Canonica portio æqualiter diuidatur inter vtriusque vtriusque domicilij Ecclesiam. Sed hæc opinio contra Communem non caret dubio: quia, cum testator vni dari iussit, & modò inter duas legatum diuidatur contra illius sit voluntatem, quod est absurdum, contra reg. l. sed si ante 10. ibi, quia non ita, &c. ff. ad Trebel. Idcirco communis verior est: tex. autem in d. num. 1. versum ab eo, cum quo consonat c. relatum 1. 2. in fine, de testam. agnoscere portionem, que attento iure debetur Ecclesie Parochiali: unde, cum vtrique sit æquè Parochialis, vt supponitur, inter vtriusque vt dicta Canonica portio diuidatur, necesse est: nos vero agimus de legato, vel relicto, quod testator, cum sciret duas esse Ecclesias Parochiales, vni tantummodo dare iussit, unde ne contra illius fiat voluntatem diuisio locus habere non potest.

- 4 Vtrum verò si concurrat Monasterium mulierum cum Monasterio virorum Mendicantium, & istud cum non Mendicant, præferenda sint in proposito Monasteria mulierum, & Mendican-

tium? (iuxta terminos, in quibus legari potest Mendicantibus, vt per Grail. verb. legatum, quasi. 7. quem vide.) Pro parte affirmatiua, que vera est, expenditur primò l. cum multa, 20. C. de decim. ante mpt. vers. cum melius, l. per iuncta glof. vlt. ff. vt in pof. fess. leg. Item textum iuncta glof. ad intentionem allegant Bar. in l. 2. num. 3. 4. ff. de vulgaribus Socin. Inson. Dec. & alij citati à Costa, in §. cum bello, verb. cum filio numero 13. qui omnes tenent in dubio concurrente æquali paupertate pro Monasterio mulierum indicandum esse, quibus addit Hippol. singul. 248. nec est impossibilis illa ratio, cui innixuntur, quorum viri operari possunt, & sibi victum querere, arg. l. quisquis §. ad filias C. ad leg. l. l. m. i. & sic in terminis resoluit Petr. Enric. cons. 37. num. 6. Cardin. Mantie. de consil. vltim. volum. lib. 8. tit. 6. n. 6. vers. & ex hoc, Spin. in speculo testam. glof. 1. 2. in princ. n. 4. 3. in princ. l. Bened. & Agid. in rep. d. l. 1. C. de sacros. Eccles. in intro. n. 46. vbi num. 47. resoluunt quòd si inter religiofas seminariarum domos aliquæ sit mulieribus, post æquæ ætatem vitam male perditam ad meliorem commisit deputata, relicto hinc positis, quàm Religiofarum Virginitatem donari applicandum sit.

Duodecimo, legata relicta in pias causas in modis solenni testamento, in quo causa profana fuerit hæres instituta, valere contendunt Cou. in cap. relatum, 1. 1. num. 3. de testam. & Molin. de iustit. tract. 2. d. 134. col. 3. Sed contrarium mihi probabilius videtur: cum nullo in his terminis reperitur finis scriptus, prout ostendimus, idcirco regulis ordinatis stare oportet, arg. l. placuit. §. ibi, æquitasque scripta, C. de iudic. Prima igitur est: quia, vbi testamentum nullum est, & ipsa hæres institutio inutilis, valere non possunt accessoria respectu illius, qualia sunt legata, quantumque pia, l. 1. ad finem. ff. de vulgaribus iuncta reg. l. hanc principalem ff. de reg. iur. reg. accessoria, ced. tit. l. 6. planè in proposito testamentum nullum est quoad ipsam hæres institutionem. Igitur, &c. Secunda, quia vbi ex testamento hæreditas adiri non potest, legatæ non debentur, l. si nemo 1. 4. 2. ff. de reg. iur. 1. plures ex testamento minus solenni hæreditas adiri non potest, quinimò res deducitur ad casum intestati, princip. l. iustit. de hæred. que ab int. defer. Tertia quia legatum liberatissimum pium in iure censetur, l. 1. §. si autem, C. de communis seru. mortuis. l. primo gradu 2. §. ff. quæ in fraudem cred. & tamen legatum libertatis non debetur ex testamento nullo l. si iure 1. 1. C. de testam. d. 1. C. si in illa causa testam. Igitur, &c. propter quorum aliqua hanc sequuntur lison. in l. hanc consuetudinem & imperfecto numero 10. C. de testam. alij, vt per Tit. q. primi. 80. vers. sed è diverso, Menche. de successione. §. 2. 1. num. 1. 2. dicitur ex aliis r. c. p. t. c. m. Grail. d. verb. testamentum, §. 18. num. 6. Bened. Agid. in rep. l. 1. C. de sacros. Eccles. §. 5. 2. num. 15. ad princ. vbi quòd Capellæ (quarum frequentissimas est vias in Lusitania) valeant in testamento minus solenni tanquam dispositiones ad pias causas.

Legata autem profana in testamento ad pia cum duobus, vel tribus testibus confirmatum: nam, sicut destructo subiecto perunt accidentia eidem inherentes, d. l. eam principalem: illo stante, manent & conseruantur, d. reg. accessoria; cum ergo legata profana se habeant per modum accidentis, sit conseqens omnino conseruari: facit tex. in auct. quod sine, ibi, & alij legat. C. de testam. auct. maxime, quia in omni dispositione, & plurimum attenditur id quod principale est, l. quatuor, 10. ff. de

De Leg.ad pias causas. Cap.XXVII. 425

de statu gemit. l. i. ubi prima enim ratio, ff. de auctor. tutor. Sequitur hanc partem in specie Anton. in cap. quod clericus, num. 10. col. 6. de foro compet. plures enim quibus est communis, vt per Tiraq. de priuileg. pia causa, priuileg. 30. in priuileg. Cou. in d. cap. relatum l. 1. num. 2. Colta in d. cap. si pater, vrb. in suo, num. 12. Clar. §. testamentum, q. 6. n. 8. plures, & communis vt per Graff. d. §. testamentum quest. 18. num. 7. Molin. d. disp. 134. col. 1. laic Magdalen. d. p. 2. c. 7. Quamuis opposita, imò testamentum solummodo sufficit quoad causam piam institutam, non quoad legata profana, crediderit Iason. in l. 1. num. 18. C. de sacros. Eccles. licet cogitandum tuncquid prorectoribus, Mench. de sacros. §. 2. num. 11. in fine pro quibus non facit tex. in d. §. ex imperfecto, quia respondet Cou. d. num. 2. procedere, quando admixtio personarum extantia facta est in ipsa principali dispositione, nempe, in hæredes institutione, in quibus terminis procedere ait l. vlt. ad fin. C. famul. erit. Nos vero agimus in aliis longe diutius, nempe, quando admixtio facta est in minus principali dispositione, nempe, in legatis: unde est, quòd, si in ipsa principali dispositione tam pia causa, quam non pia fuissent hæredes instituti, & testamentum caretet legem testamenti numero, in finitio quoad non pia prius foret inuicilis, vt circa personas extantes in d. §. ex imperfecto aduertit Couarubi proximi, contra Alciat. ubi d. l. 1. vera liber.

57 Decimoquidam, dicitur testamentum nouu & signis conditum nihil valere, ex tex. in l. inbennus C. de testam. Couar. in cap. cum tibi, monero 4. red. tit. Cardin. Mantuc. de comest. lib. 4. tit. 4. num. 6. Magdalen. de numero testium in testam. requisit. 2. cap. 3. n. 9. Flores de Mena var. lib. 1. q. 1. num. 44. Cald. Petreia quest. forens. conf. 24. num. 8. cum seqq. valet tamen ad pias causas, iuxta gloss. magiam communiter approbatam in dist. c. cum tibi, Tiraq. priuileg. 8. Petr. Magdalen. de numero testium in testam. requisit. p. 1. cap. 12. num. 35. & §. 2. cap. 3. n. 10. Clar. §. testamentum, q. 6. num. 7. Card. Mantuc. de comest. vltim. volunt. lib. 4. tit. 3. num. 15. & tit. 4. num. 8. Cenedad Decretal. col. test. 91. n. 2. Cardos. in praxi iudicium, verb. testamentum, num. 84. Anton. Trigo sing. 105. & in legatis, Capel. Theol. §. 89. n. 4.

98 Decimoquarto, legatum pium, & piam causam continens sustinetur, si tali scripturæ, seu legato subscribant deo testes, vt patet ex cap. relatum il. de testam. vbi notant scriberes, & Couar. n. 1. versus hac verè Decretalis, Federic. conf. 117. num. 2. Alex. conf. 4. num. 6. & conf. 131. num. 2. vol. 7. Tiraq. de pia causa, priuileg. 1. Clar. in §. testamentum, quest. 6. n. 2. Card. Mantuc. de comest. vltim. volunt. lib. 4. tit. 3. n. 4. Molin. d. inst. tract. 2. disp. 134. Less. in simili tract. lib. 2. cap. 29. dñb. 2. n. 4. Boët. dec. 93. Car. Caualer. dec. 27. num. 2. afferentes, altem esse praxim verisique fori, latissimi Magdalen. d. part. 1. c. 3. à prin.

99 Decimoquinto, legatum factum in fauorem animæ, seu in causam piam, non recipit interpretationem, quæ illud minuat, sed absolute est præstandum: ita Calderin. conf. 341. Questio est notabilis, testator reliquit centum aureos pro centum Missis celebrandis in tali Ecclesia pro anima sua, erudit quod augeret elemosyna præstanda sacerdotibus, an teneatur hæres supplere mercedem, vel si diminutendus numerus Missarum ad rationem mercedis, vide Marc. Anton. Genicul. quest. 179.

Decimosexto, quamuis sola scriptura defunctis non sufficiat in foro extortio, si non fuerit subscripta à testibus, etiam si fuerit scripta manu testatoris per tex. in cap. cum esset, & in d. c. relatum, il. 1. de testam. dum ait testamentum debet fieri coram duobus, vel tribus testibus, Alex. conf. 76. num. 23. & 13. vol. 3. Socin. in cap. 189. d. num. 64. vol. 2. Ioann. Valer. de different. iur. vtriusque forum, verb. testamentum diff. 1. num. 7. Tamen si scriptura facta fuerit in fauorem pie causæ valebit etiam nullis adhibitis testibus, Menoch. conf. 167. dñb. 10. & conf. 224. num. 59. cum seqq. Card. Mantuc. de comest. vltim. volunt. lib. 6. tit. 3. num. 13. Ex an Melibon numerus auctori debeat, si res legata pro onere Missarum creuit, vide eundem Genicul. q. reg. Cou. in d. cap. relatum, num. 11. Magdalen. d. p. 2. cap. 3. num. 7. vbi notat, quod testamentum ad pias causas valet absque vbo prioris teste si de voluntate testatoris aliter quam per testes constare possit. Et in super quod testamentum factum subscripta manu testatoris, Couar. in d. cap. relatum num. 12. de testam. Azemed. l. 1. num. 31. tit. 4. vbi §. Recop. Valic. conf. 67. Cabed. decif. 129. num. 12. part. 1. Thom. Valic. tom. 1. adleg. 6. num. 10. nam cum scriptura, testamentum, seu legatum ad pias causas fiat pro salute animæ, & iustitia naturali, debet firmiter sustineri, neque de apicibus iuris est in eis validenter disputandum, ex d. de re iudic. Bald. conf. 201. in fin. lib. 1. & hoc procedit etiam in foro extortio, secundum Tiraq. de priuileg. pia causa, priuileg. 4. Couar. conf. 307. n. 8. lib. 3. Menoch. d. conf. 224. n. 66.

Decimo septimo statutus laicorum inducens potestatem prohibitionem, vel solennitatem circa legata pia, & disposita ad pias causas, valet, Calder. conf. 23. Anan. conf. 17. non longe à prin. vbi scribit statutum, quod vltima voluntas non possit periri, nisi per instrumentum, non habere locum in legato ad piam causam, & Abb. conf. 12. num. 1. cum seqq. lib. 2. ac Bald. conf. 118. resoluunt omnem solennitatem, omnesque regulas iuris Civitis cessare in testamentis, & legatis ad pias causas, & solum ius gentium seruari, iuxta solam voluntatem attendi. Vide sup. lib. 2. c. 13. vers. 17.

Decimo octauo quilibet de populo potest agere, vt legata pia executioni mandentur, & vt causæ pie consequantur, quod illis debetur, Roman. conf. 69. num. 8. & conf. 418. n. 1. Tiraq. de priuileg. pia causa, priuileg. 151.

Decimonono Licet relictum, vel legatum tali anno, vel tempore debeat in fine anni, ex l. qui hoc anno ff. de verb. obligat. tamen in causa pia debetur in principio, ex tex. in l. si ita fidei libertas relicta ff. de manumiss. testam. Tiraq. de priuileg. pia causa, priuileg. 22. Ioan. Baptista de Toro in sum. priuilegiorum piam causam priuileg. 11.

Vigesimo. Licet regularetur quando legatum esset iure gentium, & debeat intelligi de minori res vel in omnia, nihilominus fallit si efficiatur propria causa ex tex. in l. Titia, §. fin. de auro, & arg. leg. & ibi Doctores, nisi, vt obicitur Cardin. Mantuc. de comest. vltim. volunt. lib. 6. tit. 3. num. 16. obstatet testatoris paupertas. Unde si testator nobilis reliqueret culicem pro suo funere, & debetur illi Ecclesiæ culicem auri velleret, & non de serico nigri coloris, ita Ioann. Bapt. de Toro in sum. priuileg. 12. Alouf. Ricc. in decif. Curia Archiep. Napol. part. 2. decif. 44. Hinc etiam legatum factum Ecclesiæ de Florentis, intelligitur de magnis, Marc. Anton. Genicul. in praxi. eccl. q. 133. n. 4. Ioan. Bapt. de Toro in d. sum. priuileg. 126.

Vigesimo primo Legatum pro docandis puellis, potest dari puellæ iam uxatæ sine dote, vel cum modica dote, locus autem si legatum fiat pro vna

gibus maritandis. Ita Nauarr. in *quæst. forens. q. 125.*
& alij penes ipsum, qui n. 6. notat quod legatum fa-
ctum pro matrimonio puellarum potest dari puellæ,
quæ habet aliquam dotem, sed non iuxta eius con-
ditionem, & nobilitatem.

108 Vigesimoquarto. Legatum dictum pro maritan-
dis puellis pauperibus, debetur etiam, & procedit
quoad viduas mulieres pauperes. *consil. 53.*
Ioan. Baptista de Toro *d. sum. prinis. 84.*

109 Vigesimoquinto. Si quis legaret alicui puellæ si im-
plicit mille, si autem monasterium ingrederetur bis
centum, si monasterium ingreßa fuerit bis centum
consequi debet. Vide *d. officio, & potest. Episcopis. 3.*
alleg. 83 n. 18. & ibi citatis addo Ioan. Bapt. de Toro
in *sum. prinis. eorum pia causa prinis. 242.* Iacob.
Bledan in *defensio. Fidei in causa Adversarior. tract.*
2. cap. 5. §. absque. 4. fol. 159. Antonin. *Diana moral.*
resol. 1. tract. 2. resol. 52. & tract. 6. resol. 29. Tru-
lenti. in *Decalog. lib. 7. c. 16. dub. 9. n. 13.*

110 Vigesimoquarto. Si testator Ecclesiæ aliquid reli-
quit, & alienari prohibuit, idque non ex expressa
causa, propter quam sic fieri voluit, nec ullius alterius
personæ respectu, quam ipsius Ecclesiæ, tamen prohi-
bitionem nullius esse momenti resoluit Bened.
Agid. in repet. l. 1. c. de sacros. Eccl. p. 5. §. 2. n. 1.

111 Vigesimoquinto. Alienæ rei legatum etiam quam
testator suum esse ignorauerit existimauerit, Ecclesiæ,
seu piæ causæ relictum valet, ut per Titum de prin-
cip. *pia causa prinis. 66.* ubi hoc etiam comprobatur
argumento libertatis, quæ seruo alieno ignorantes re-
licta valet, latè Bened. *Agid. in repet. d. l. 1. c. de sa-
cros. Eccl. p. 5. §. 2. n. 1.* ubi n. 3. hoc probandum di-
citur, sine v. i. i. i. tanquam coniuncta persona censum-
atur, quia mater nostra est, *cap. qui abstulerit 12. q. 2.*
sine alia simili, aut etiam maioris affectionis, ut
ita alienæ rei legatum relictum semper valeat, quan-
vis suam esse existimans legauerit testator, ex l. cum
alienum rem, alias cum rem alienam. C. de legatis, &
nam. 5. resoluit quod si quis pauperi extraneo rem
alienam ignoranter legauerit pietatis incuita, valebit
legatum, cum in propinquo etiam si diues sit, valeat
legatum alienæ rei ignoranter relictum piis causis
valere, etiam ubi heres institutus testatori coniu-
ctus est, & n. 7. cum seqq. agit de intellectu a. filius
mater de testam.

112 Vigesimo sexto. Cum Ecclesiæ iustitiæ sit entrix &
auctrix (nec enim patitur obira institui aliquid fieri
in se, vel in alterum, ut dicit egregius tex. in c. 1. §.
sed diuersum de alien. seu in vñ. seu d.) quæcumque
quoque obique beneficium inuentarij adeat hereditatem
vltra vires hereditarias nunquam tenebatur, cessante
videlicet aduersus eam sinistra illa malignandi circa
res hereditarias, præsumptione. Ita Bart. n. 46. Andr.
de Bess. n. 138. in d. l. 1. c. de sac. eccl. & ibi latè Bened.
Agid. n. 17. cum seqq. ubi n. 18. ampliat quod
Ecclesiæ hæres relictæ non solum creditores, ac le-
gatus vltra vires hereditarias nunquam tenetur
non factis inventario, sed etiam quod ex legatis ipsius
quantum falsitatem potest deducere.

2 Bona immobilia Ecclesiæ donata tempore nascentis
Ecclesiæ vendebantur.

3 Ecclesiæ quando cuius prædij possidere, & n. 4.

5 Constantinus Imp. Romanam Ecclesiam disami-
nit.

6 Donatio à Constantino facta probatur re pluribus
Pontificum decretis.

7 Item ex scriptis imperatoris Ludouici I.

8 Item ex scriptis Ioannis Imp.

9 Dominia Pontifices Romani nunquam neglex-
runt.

10 Imperator, antequam coronetur, non Imperator sed
Romanorum Rex appellatur.

11 Bernardi elegans auctoritas refertur.

12 Ecclesiæ ratio bona immobilia datur possidere, &
num. 13.

14 Bona Ecclesiæ immobilia dicuntur vota fidelium
pretium peccatorum, & patrimonium pauperum.

15 Bona Ecclesiæ conseruanda sunt atque tuen-
da.

16 Bona Ecclesiæ præscribi possunt.

17 Præscriptio quadragenaria in rebus Ecclesiæ de-
siderata procedit in rebus Hospitalium, &
aliorum piarum, quæ instituta sunt in pauperum
vsum.

18 Ecclesiæ vna præscribitur contra aliam præscriptionem
quadragenariam.

19 Præscriptio quadragenaria requiritur contra prin-
cipatum, qui cum Ecclesiæ communem habet rem
aliquam indivisibilem.

20 Ecclesiæ, quæ successit principati, cuius res immobilia
præscriptis exuperat, restitit temporis residui,
quod deficit ad præscriptionem complendam,
potitur Ecclesiæ pro rata suo privilegio qua-
dragenaria annorum.

21 Præscriptio quadragenaria an, & quando requira-
tur contra Ecclesiam, latè ostenditur.

22 Præscriptio quadragenaria non requiritur in rebus
Ecclesiæ mobilibus.

23 Præscriptio non nisi per centum annos admittitur
contra Ecclesiam Romanam.

24 Bona Ecclesiæ si conferuntur, non autem usur-
pentur, quid faciendum ostenditur.

¶ GIMVS iam de rebus incorporabilibus, ac de corporalibus mobilibus,
sequitur ut de immobilibus videamus, quæ quidē sunt agri, vel pecu-
dia, domus, & oppida, eorumque
possessiones, & alia his, quibus ple-
runque prædix sunt Ecclesiæ, aut beneficia, de quo-
rum adhuc fructibus, vel redditibus, & bonis perca-
uimus.

Est autem primo loco notandum, quod initio
nascentis Ecclesiæ bona immobilia, si quæ Ecclesiæ
erant oblata, vendebantur, sicut in Actibus Aposto-
licorum legitur *cap. 4.* ipsi enim Apostoli, iuxta do-
ctrinam Domini Redemptionis Fidelibus suadebant,
ut bona sua potius venderent, & pretium ad Eccle-
siam deferrent: ipsi verò Apostoli pecuniam ipsam
singulis diuidebant, prout cuique opus erat, ac desin-
ceps, etiam si bona immobilia Ecclesiæ donarentur,
vendebant ea Pontifices, & Prælati ac de pretio pau-
peres & ministri Ecclesiæ iuvabantur, nec enim tunc
tempora commodum erat Ecclesiis bonorum immo-
bilium curam, & sollicitudinem gerere.

Postea vero ante tempora Urbani I. Summi Pont. 3
Ecclesiæ cepit prædij possidere, ex quibus primo
emerpunt Clericis, & Notariis sumptus deputari,
qui

CAPVT XXVIII.

De Bonis Ecclesiæ immobilibus.

SUMMARIVM.

1. Immobilia Ecclesiæ qua dicuntur.

qui gesta Martyrum diligenter conquisita confcribere cupit, videt Vibantius in epistolis suis, prout habetur in cap. ult. 1. 2. *quæst.* 1. hac de re sic quidem scribit: *Agror, & prædia fideles capere Ecclesiis matricibus tradere, quorum proximis ante pedes Apostolorum antea offerbant, cum visum est plus utilitatis offerri posse, si hereditaret, & agror, quas vendebant, traderent Ecclesiis, quibus præstabant Episcopi, id quid ex sumptibus eorum, tam præsentibus, quam futuris temporibus plura, & elegantiora ministrare possent fideiibus communitate vitam ducentibus, quam ex pretio ipsorum; ipsa verò res in ditione singularium Parochiarum Episcoporum (qui locum tenent Apostolorum) erant, & sunt usque adhuc, & futuris semper debent esse temporibus.*

4 In alio autem loco de hac ipsa re scribit Melchisedes Papa, relictus in cap. futurum 12. q. 1. in hæc verba: *Future Ecclesiarum in Gentibus Apostoli præmiis, ut addiderit prædia in Indes minime sunt adepti, sed per ista sacramenta ad fundum egressi. At verò cum inter turbes, & adversa mundi succresceret Ecclesia, eosque pervenit, ut non solum Gentis, sed etiam Regni Principes, qui beati totius Orbis Antarchum sentiebant, ad Fidem Christi, & Baptismi Sacramento concurrerent. E quibus vir religiosissimus Constantinus I. fidem veritatis patienter adeptus, licentiam dedit per universum orbem sub suo degente imperio non solum fieri Christianos, sed etiam fabricare Ecclesias, & prædia tribuere posse constituit. cum his, quæ loquuntur. Et paulo infra: *Ab illo etiam tempore, & deinceps, viri religiosissimi non solum possessiones, & prædia, quæ possederant, sed etiam semetipsos Domino consecraverunt.**

5 Constantinus igitur Primus divino miraculo per manus Beati Sylvestri à lepra quæ perensilis, erat mundatus per lanacrum regenerationis, ad Fidem Domini nostri Iesu Christi primus omnium Imperatorum convertitus fuit, ut habetur in d. c. futurum. 12. q. 1. 1. & in d. divi, sancta gloriæ c. de naturalibus lib. licentiam omnibus dedit fabricandi Ecclesias, & Christianis fieri, ut latè dicitur in d. cap. futurum, & in c. Constantinus d. 96. & in cap. fundamenta, de elect. lib. 6. ac Ecclesiis pro anima relinquendi quicquid vnicuique placuisset, cum ante dispositionem l. 1. c. de sacros. Ecclesie prohibitum esset & interdictum relinquere collegio Christianorum, Ecclesiis, & aliis locis pijs, eo quia ante Constantinum, cuius fuit hæc lex edita ad Populum Romanum, ut patet ex superscriptione, ceteri Romani Imperatores erant infideles, & Christi nominis impium persecutores, ut refert Magdalen. de numeratione in testam. requisit. 1. cap. 12. n. 18. Et sic Ecclesiam Romanam, quam veram Christiani Vicarii Sedem agnoverunt, & est veneratus multis Civitatum, & Provinciarum possessionibus dotavit, & alias quoque Ecclesias suis sumptibus erectas multis prædiorum possessionibus ditavit, atque donatis plurimis exornavit, d. cap. futurum, vers. deinceps, & cap. Constantinus 96. d. 1. & colligitur ex scriptis B. Gelasij Papæ de gestis S. Sylvestri, prout habetur in 1. volum. Concil. post Concil. Neocæsariense, ubi inter cetera dicitur: *Pro Pontificatu apud non viles, sed magis quam terreni imperij, dignitas, gloria, & potentia decoretur, nec tam Palatii nostrum Læværentis, quam Romanæ Urbis, & omnes Italia, sine Occidentalis regionum provincias Jeta, civitates, Romano Pont. & universis Papa Sylvestro concedimus, atque relinquimus, & ab eo, atque à successoribus eius per pragmaticum consensum decernimus disponenda, atque sibi S. Romanæ Ecclesie concedimus permanentes*

da, &c. Postmodum posteri ores duo Longobardorum Reges, Aribertus, & Luitprandus liberales etiam in Ecclesiis Romanas fuerunt, qui tamen nihil novè illi donaverunt, sed quod olim fuerat eius proprium, partim ex donatione Constantini, partim aliunde, quodque superiores Longobardorum Reges ei eraderat ademerant, id benigniter eidem tandem restituerunt, ipso teste Patulo Decano de gente & origine Longobardo, lib. 6. de gestis Longobardorum cap. 10. & 13. Deinceps verò Carolus Magnus, & Ludovicus Pius, alique Principes p. singulariter Ecclesiam Romanam partim contra Longobardos rursus insolentes, partim contra similes alios Ecclesie Romanæ hostes inuenerunt, & in pristinum restituerunt splendorem. Novè Maxthildis Etruriæ Comitissa, Imperatorio fata sanguine Germanico, Princeps optima piissimæque suas ditiones amplissimas Ecclesie Romanæ testamento reliquit sub annum Christi 1060. quæ nunc singulariter patrimonij S. Petri nomine censentur, & optima quæque totius Italie loca complectuntur, ut testatur Boet. Epo de Regalibus, vel iure Principum lib. 1. n. 307. pag. 179.

Sed cum nonnulli donationes huiusmodi impugnare nitantur, affirmantes, aut falsò factum describi, aut factum viribus caruisse, dicuntque Constantini scriptum rem esse apocrypham, & alia plura, ut præter Hæreticos tuerentur Laurentius Valla, qui conscripsit librum de falsa donatione Constantini, & id fuit exilio multatus, & liber interdictus, Ignæus donationes n. 22. c. de donat. inter. vir. & ux. Cagnol. in præm. Digestor. l. 7. 9. Vald. in tr. de coronat. Imp. p. 79. cogitur nonnulla, quæ pro eius defensione diximus in collect. ad c. Constantinus 98. d. 1. diff. compendiosè hic referre. Nam præter Gelasij Papæ auctoritatem, quæ proximè adduximus, idem quoque Canon antiquus in d. c. futurum 12. q. 1. & in cap. relatum 10. q. 1. ibi, patrimonium Ecclesie, Nicolaus I. V. in c. fundamenta, & ne eorum de elect. lib. 6. Clemens V. in Clem. unic. vers. ipsaque omnia, & innot. atque alij evidenter affirmant. Idem tenent Vincent. Beluze, in specul. hist. & S. Anton. in Chron. p. 1. qui etiam dicat non esse certum, quòd, & quantum donaverit, & dicat tamen quòd fuit potius restitutus, quam donatus, cum talia essent fidei Christi donatio, cuius Vicarius est Summus Pont. Item Host. in sum. de immo. Eccl. 6. pen & fin. Panoc. in cap. per venerabilem, qui filij sunt leg. Restat. in tr. de Imp. q. 1. ubi concludit validum extitisse. Aug. Steuchus in lib. de donationibus Constantini contra Vallam, Card. Turrec. de pot. Eccl. lib. 1. cap. 43. Corbet in tr. de potestate regia, q. fin. n. 3. Aluar. Pelag. de planitu Eccl. lib. 1. c. 4. 5. & lib. 2. c. 19. Dried. de libens. Christi. l. 1. c. 9. pag. 10. Mancosera. 100. Jacobus de Concil. lib. 10. art. 8. de donat. Constantini. Con. lib. 4. novior. c. 16. n. 8. Hieronym. de Monac. de finib. regendi. c. 12. n. 11 cum seq. Acuold. Albertin. in rep. rub. de heres. q. 2. num. 27. Can. de locu theolog. lib. 11. cap. 1. 5. vers. quod deinde. Mexia in Hist. Imper. in vita Constantini. cap. 3. 4. de la donation. Alphonse de Mendoza in quodlib. quæst. 4. scholasti. §. 4. vers. quinto, Barlaz. conf. 124. num. 36. Nan. in cap. novit de indic. notab. 3. n. 77. Turrian. l. 2. c. 42. Cenall. comm. contra clemmas. q. 345. Trac. Leo. in thesaur. fidei eccles. p. a. c. 1. n. 22. Mart. de iurisdict. p. 2. cap. 30. Molin. de infir. et al. 2. disp. 2. §. Suaz. de legib. lib. 4. cap. 6. n. 6. Caz. Bellar. in cannes Catholicorum. 1. contr. 3. de Romano Pont. lib. 2. c. 17. vers. hac omnia, & lib. 5. c. 19. vers. quarto. Card. Baron. annualem eccles. 4. anno Christi 134. Constantini 19. laud. & eleganter Illustrissimus

D. mens Roder. à Cunha in comment. ad c. Constantinus 14. dist. 96. latè etiam Boet. Epo tom. 1. tit. de iurisdic. eccl'es. temper. q. 3. de donat. Constantini magni, vbi multi refutat illos, qui de ea subdubitant. nouitissimè Gonzales de Salzedo in l. politica lib. 1. c. 6. n. 3. cum seq.

- 7 Ideoque (si scripsit, quæ nomine Imperatorum passim circumferuntur, fides est adhibenda (ex scripto Ludouici I. Imperatoris probatur, prout refertur in c. Ego Ludouicus, 63. dist. qui scribens Palschali I. Summo Pont. eandem videtur donationem confirmare: sic enim agit. *Ego Ludouicus Imp. Augustus status, & concedo per hoc pactum confirmationis nostra tibi B. Petri Principi Apostolorum, & per te Vicario tuo Domini Palschali Summo Pont. & vniuersis Pape, & successoribus eius in perpetuum, sicut prædecessoribus nostris usque mortis in vestra potestate, & diuine tenuissis, & dissipatis, Romanam ciuitatem cum ducatu suo, & suburbiorum, &c.*

- 8 Quod verò constat plerisque Imperatores post Constantinum Romanæ, & Italianæ possedisse; hoc quidem, tunc usurpatione, tum etiam ipsorum Romanorum Pont. permissione concessisse probatur; qui Imperatores ipsi, tanquam portiois ad resistendum hostibus Ecclesiæ, dominia, non tantum dominis, sed veluti adiutoribus dimittebant: quod quidem ex scripto Othonis Imp. in c. tibi diuini 63. dist. comprobari videtur, qui Ioanni Romano Pont. iuramentum prestans, iuxta cetera inquit. *Et in Roma nullum placitum, aut ordinationem faciam de omnibus, quæ ad te, aut Romanos pertinent sine tuo consilio, & quicquid de terra Sancti Petri ad nostram potestatem venerit, tibi reddam, & cuiusque Italianæ regionem commiserit, iurare faciam illi, ut adiutor tuus sit ad defendendum terram Sancti Petri, &c.*

- 9 Non ergo admittendum videtur, quod quidam affirmant Romanos Pontifices antiquitus dominia huiusmodi neglexisse, eò quòd nullum ius sibi in eis competere noverint, cum prædicti Imperatores contrarium omnino facerent in d. c. Ego Ludouicus & in d. cap. tibi domini 63. dist. Quòd si quis dominia huiusmodi; quæ Ecclesiæ possedit, & possidet, ea esse concederit, quæ à Carolo Magno, & aliis post eum Principibus illi tradita & donata fuerant, ut habetur in gestis ipsius Caroli Magni, & Pipini, & in dialogo Pij Papæ, non propterea donationem à Constantino factam improbat.

- 10 Nec illa ratio omittenda videtur in huius donationis comprobationem, quod, scilicet Imperator, antequam coronetur, non Imperator, sed Romanorum Rex appellatur, quod idè fieri asserit Aiciat. in tract. de duello, quæst. 2. eò quòd per donationem Constantini fuerit diminutum imperium: cum verò à Romano Pont. fuerit coronatus, quasi in compensationem dicitur Imperator, qui eandem quoque confirmare videtur in iuramento, quod ipsi Romano Pont. præstare consuevit, ut in Clem. vii. de iurict. Quod verò de hac in historiis probaturum Auditorum mentio non fiat, eius rei ratio est; quia tunc temporis, cum tales Auctores historias conscriberent, donatio ipsa non erat effectum sortita, neque de ea præter scriptum ipsius Constantini, quod supra adduximus, aliud apertè constabat.

- 11 Denique impium esset atque erroneum opinari tot Romanos Pontifices, Christi Vicarios, & vique viros Sanctissimos, qui dominis huiusmodi necnon prerogatiuis, ac concessionibus ab ipso Constantino Ecclesiæ factis vti suæ, & vultum, errasse

sanctamque Romanam Ecclesiam in re tanti, momenti errore adhuc detineri. A Sanctis autem Ecclesiæ Doctores Pontifices hac in re nullatenus improbantur, quamuis eos reuenter admoncant, ne in rebus huiusmodi temporales, ac terrenis effectum inordinatè constituant, quemadmodum B. Bernard. lib. 4. de considerat. ad Eugenium, scribit his verbis. *Petrus nescitur præcessisse aliquando, vel gemmis ornatus, vel ferris, non telum aure, non velum equo albo, nec stipatum milite, nec circumstrepentibus septus ministris: in his successisset, non Petro, sed Constantino: consulo toleranda pro tempore, non affectanda pro debite, & quæ sequuntur.*

Vt igitur ad propositum redeamus Ecclesiæ rebus bona immobilia dicuntur possidere; ut latè probant contra Hæreticos, qui vicio vertunt Ecclesiam habere bona temporalia: Calisto in lib. contra hereses, verb. Ecclesiæ heresi 4. Albert. Pyg. de eccl'es. hierarchia, cap. vlt. Sci. de iuris lib. 7. quæst. 4. ar. 5. quod neque contra Evangelicam legem esse probatur, quia usquequum venit Dominus Ecclesiæ oblata possideri: singulis tantum vix perfectionem querentibus consuebat, ut bona sua vendentes pauperibus erogarent, quod tunc temporis etiam ab Ecclesiâ fieri expediebat; successibus verò temporibus vitium visum est oppositum obierunt, ut colligere ex cap. videntur, 12. quæst. 1. Et adhuc Gregorius Papæ, atque Ecclesiæ Doctores doctrina, & exemplo roborant: ait enim ipse relatus in cap. fin. 12. quæst. 2. de Monasteriis in specie loquens. *Religiosam vitam eligentes contra nos sportes consideratione perspicere, ne cuique necessitas acrisse aut desideret faciat, aut vultu conversationis infringat.* Idcirco præcipit ipse Pontifex, domum quandam, vel hortum iuris S. R. E. atque hospitium, quæ intra eandem domum ianta concludit, cuiusdam femine eradi proprietatis iure proculdubio possidendam, ut tam ipsa, quam quæ in eius loco, honorique succederet, eadem quieto, & inconculsa iure valeat possidere.

Omnitimes sanctiores Benedicti; Remigij, Paulini, Hilarij, & aliorum exempla, qui pro Ecclesiis, ac Monasteriis suis, bona quæcunque immobilia perpetuò possidenda à Fidelibus oblata acceperant, ac possederunt, vide cap. expedit, 12. quæst. 1. Porro, cum Ecclesiæ suæ dominus etiam temporalem tradiderit gladium, ut libro 1. cap. 1. comprobauimus, non videndum est inconueniens, sit vna cum spirituali dominio etiam temporalem tradiderit possessionem. Quare in Conc. Constantien. (cuius quidem decreta non omnino improbatæ fuerint) damnatus fuit error dicentium, Constantinum Imper. errasse dotando Ecclesiam, atque Imperatores, & dominos seculares à diabolo fuisse seductos, ut bonis temporalibus Ecclesiam dotarent, quomodo erronei præiudicet, & damnant Verbanus I. Summus Pont. in d. cap. videntur, in fine, 12. quæst. 1.

Nunc autem de bonis huiusmodi Ecclesiæ immobilibus, aut alterius generis est notandum primum, quòd hæc sunt oblationes fidelium, qui facultates proprias Ecclesiæ tradiderunt pro ministris ipsius Ecclesiæ sustentandis, & ad cultum diuinum exercendum, & alimenta pauperibus eroganda, & propterea hæc ipsa bona Ecclesiæ dicuntur vota fidelium, pretia peccatorum, & patrimonium pauperum, ut in cap. indiget, 12. quæst. 2. & in cap. quia iuxta, 16. quæst. 1. quorum potestatem coram Prelati gerunt, qui Ecclesiis præstant. c. quod autem, vers. si autem 23. quæst. 7. & idè non tantum propria

De Bonis Eccles. immob. Cap. XXVIII. 429

propria, sed vt commensurata, ea tenere, cuique vti præcipiuntur, vt in cap. siue exceptione, l. 2. quest. 2. vel tanquam communia pauperum: ubi etrogare, cap. res Ecclesie, ead. quest. vt supra hoc lib. cap. 17. de fructibus benef. ostendimus.

Secundò, quòd bona huiusmodi conferenda sunt, atque tenenda, & si que debentur Ecclesie, exigenda sunt, aut recuperanda, non quidem per contentionem, neque propria auctoritate, sed per Iudicem pacifice exposcendo, vt colligitur ex cap. 1. cum seqq. 16. q. 6. & ex l. 2. de præscript. Quid verò de eorum viupatione, aut alienatione fuerit constitutum in Capitulis seqq. ostendimus.

Tertiò, quòd c. c. conferenda bona Ecclesie Canonice constitutur, si quis tamen per temporis ab ipsis Canonibus definita re ecclesiasticis nullo titulo, & bona sine ita possederit, vt nullo tempore rem alienam esse cognouerit, possessionis tempore impleto res illa à iuribus Ecclesie intelligitur associata, & possessori acquiritur, per tot. 16. quest. 4. cap. ad aures, c. illud, vigilanti, c. si diligenti de præscript. Tempus autem huiusmodi possessionis, quauis olim esse videretur 30. annorum, l. 1. 16. q. 4. cap. qua situm, in fine, l. 1. quest. 3. ad quadraginta tantum hodie extenditur, cap. de quarta, d. cap. illud de præscript. Con in reg. possessio, p. 2. num. 3. versummo Paul. in l. 2. a num. 4. C. de senatus. Mouet de decimis quest. 9. numero 154. Mol. de iuris tract. 2. disp. 72. a numero 1. Lell. eod. tract. lib. 2. cap. 6. dub. 8. numero 151.

Quæ quidem resolutio de hodierna præscriptione quadragenaria in rebus ecclesiasticis desiderata procedit in rebus hospitalium, & aliorum piorum locorum, que instituantur in pauperum vsum, Titiaq. de pra. cons. priuile. 39. Couar. dist. p. 1. q. 2. num. 3.

Valeat. con. 101. num. 42. Molin. d. disp. 72. num. 3. Et in vna Ecclesia præscribitur contra aliam, Roc. decif. 203. num. 1. p. 1. recent. & in præscribendo in drom Ecclesie dazo, cap. sunt, vbi glossa consue.

Eccles. cap. ad aures, ibi, omnes presue, de præscript. Bald. de præscript. l. p. 5. num. 1. Paris. conf. 17. numero 58. lib. 1. & in primato, qui cum Ecclesia communem habet rem aliquam indissolubilem, Bald. vbi supra, num. 35. Abb. in l. cap. de quarta, num. 19. & Paris. num. 17. Et tandem in Ecclesia, que successit primato, cuius res immobilis præscribi coepit, siquidem respectu temporis residui, quod deficit ad præscriptionem complendam, potitur Ecclesia pro rata suo privilegio 40. annorum, ex Bart. Bald. lal. n. 36.

& communis in Auth. quas actiones, C. de sacros. Eccles. Abb. vñst. l. 4. num. 1. lib. 2. & in dist. cap. de quarta, num. 10. vbi Paris. num. 18. Balb. vbi supra, num. 31. per text. quem prædictis expendunt in Auth. quòd si. C. de longi tempor. præscript. & seq. d. si sit. 6. ff. de iure si sit, contra glo. magnam in fine, in dist. Auth. quas actiones, communiter reprobat ex lal. quænam cum sequatur Mench. de success. creat. §. 1. o. n. 41. ad med.

Intellige primò, vt procedat tantum in rebus, quæ principaliter, non in his, quæ secundariò pertinent ad Ecclesiam, vt per glo. verb. principaliter, in cap. ad audientiam de præscript. Secundò, intellige tantummodo locum habere in his, quæ sunt Ecclesie quoad verum, & proprium dominium pro quibus competit rei vindicatio, sed verò, si sint illius ratione quasi domini, pro quibus Publiciana conceditur, insitit enim in his tempus ordinatum, ex Baldan. siue autem, si diuibus ff. de publi. in rem. ad. Angel. Imol. & aliis in l. vfucapionem ff. de vfucap. lal. in l. vltim. num. 13. & in d. Auth. quas actiones, num. 2. C. de sacros. Eccles. Bald. vbi supra, num. 14.

Tertiò intellige obonere tantum in rebus immobilibus, & in his, quæ iuris centura tales intelliguntur, in quibus contra priuatos requiritur præscriptio decem, vel plurium annorum: siquidem & in his etiam requiritur quadragenaria contra Ecclesiam, & de iis tantummodo agunt text. in dist. cap. illud, & in cap. ad aures, & in cap. de quarta, cum aliis.

His consequens est, quadragenariam præscriptionem non requiri in rebus Ecclesie mobilibus, quauis aliqui contrarium teneant, quorum sententiam falsò dicit communem post Liga. Bellam. in d. cap. illud n. 1. vel fortasse erat Communis suo tempore, sed non hodie. Consequens tñdem est actiones temporales, quæ à lege ad certum breue tempus tantummodo sunt institutæ, & contra priuatos ante decennium finiantur, vt est actio redhibitoria, quando minoris, prætorica, cum similibus, de quibus in tit. de adit. edicto, & l. 2. C. de edicto. ad. iun. & in princ. Instit. de perpetuis, & temporal. contra Ecclesiam eodem breui tempore finit, nec requiritur annos 40. vt intendit text. in Auth. hac Constitutio in fine, ibi, nihil penitus, glo. verb. durantiis, in d. Auth. quas actiones. vbi post alios lal. n. 4. obicit Abb. num. 9. & Burg. num. 57. in capite cum causam, de empt. dicentes id maxime notandum ad limitationem totius ferè tituli de præscript. Felin. in d. cap. de quarta, in fine, Corlet. in sing. præscript. 2. Balb. vbi supra, a numero 12. Denique intellige non procedere in Romana Ecclesia, contra quam rerum ipsius præscriptio non nisi per octuaginta annos admittitur ex privilegio Imperatorum, & Romanorum Pont. cap. fin. dist. 16. quest. 3. cap. ad audientiam, & cap. fin. de præscript. dist. Auth. quas actiones, & dist. l. fin. C. de sacros. Ecc. Boët. decif. 164. n. 24. & 25. Couar. in d. reg. possessor p. 2. §. 2. num. 3. Balb. l. p. 5. a num. 16. Pinellus Auth. nisi, num. 57. C. de bonis matris. Molin. dist. tract. 2. disp. 72. vers. secundum a. num. 4.

Quartò, quòd vt facilius bona Ecclesie conferantur, non auctem vfurpentur, aut præscribantur, est constitutum in cap. manifesta l. 2. quest. 1. vt manifesta debent esse ea, quæ ad Ecclesiam pertinent, iis præsertim, qui circa Episcopos sunt, Presbyteris, & Diaconibus, vt li Episcopo transis inopinatuz conuigetur, res Ecclesie non deperant, ac propterea Prælati decedentibus prouidentur in cap. charitatem, cum seqq. ead. quest. 1. per confessionem inuentarij, aut oeconomi institutionem, vel Vicariorum deputationem, ne interim, Sede vacante, bona & iura ecclesiastica vfurpentur, & malè deperant, vt alibi quoque argimus, & in sequenti cap. plenius ostendimus.

CAPVT XXIX.

De Bonorum ecclesiasticorum vfurpatione, aut subtractione.

S V M M A R I V M.

- 1 Bona Ecclesiarum malè dilabi, aut vfurpari, vel indrè alienari, canonice non parantur.
- 2 Ecclesiarum bona quomodo conferenda?
- 3 Bona sua vnaquæque Ecclesia destina regoucat,

cat, & ipsius Prælatus nota esse debent.

4. Inuentarium de bonis, & rebus Ecclesie quomodo conficiendum?
5. Bonorum custodia Episcopi defuncti ad quos spectet in Hispania?
6. Bonorum ecclesiasticorum raptores, fures, vel inuolantes, aut usurpatores, quae pœnas incurrant?
7. Excommunicatio ipse iure incurritur, à qua solum Papa dispensat, quando cum effractione spectatur Ecclesia.
8. Immoibilium rerum Ecclesia subtrahit ubi prohibetur? ostenditur.
9. Prælati ipsi, vel Rectores Ecclesiarum à propriis Ecclesiis surripientes, vel usurpantes, quae pœnas incurrant?
10. Clerici bona Prælatorum decedentium subripiunt, quae pœnas incurrant?
11. Ecclesia Cathedralis, vel Regularis, aut Collegiata vacante, si eius bona à Prælatu dimissa, vel vacationis tempore ebrietas, qui occupauit, quae pœnas incurrit, ostenditur.
12. Concilium Tridentinum aduersus præsumentes usurpare bona Ecclesie, quae pœnas imponit? ostenditur.
13. Patronus bona Ecclesia, sui iurisdictionis, usurpat, eo ultra alias pœnas priuatus existit.
14. Clerici bona Ecclesia usurpare præsumunt, vel usurpatum assensum, vel consensum præstant, quae pœnas incurrit? ostenditur.
15. Crimen usurpationis bonorum Ecclesia sacilegijs pœna, & excommunicatione, atque suspensione, interdictione, & priuatione dignum est.
16. Prælatum non tenetur vim vi repellendo resistere rapienti bona Ecclesia per vim, aut imperium.
17. Usurpatio bonorum Ecclesia personis ecclesiasticis, non sacerdotibus ac laicis, est interdicta.
18. Ecclesia vacante non permittitur Clericis illius nequam de rebus, Ecclesia pro labore accipere.

Non Ecclesiarum utilitatem, & clericorum, ac pauperum sustentationem bona Ecclesiarum male dilabi, aut viuari, vel indebitè alienari Canones non puniunt, sicut in præsentia, & seq. capit. est videndum.

Quia enim non tantum à laicis, verum etiam plerumque ab ipsis Clericis, aut Religiosis, necnon Prælati aut Ecclesiarum ipsarum Patronis, bona, & res Ecclesiarum, præsertim verò vacantium, aut piorum locorum subtrahi, & usurpari indebitè consueverunt, ut insinuat text. in capit. monemus, cum seq. 12. quest. 2. propterea non solum sub Rectorem singularem Ecclesiarum cura, & administratione, & omnia sub dispositione Episcopi viuiscunt, quæ diocesis esse debent, sæpius fuit constitutum, & signanter in capit. Episcopus, cum seqq. 12. quest. 1. necnon Romani Pont. auctoritate cuncta gubernari, ut in aliis locis ostendimus: verum etiam modus ac norma singulis Prælati, atque Rectoribus est præscripta, quæ valent bona, & res cuiuscunque Ecclesie ab inuasionibus, atque usurpationibus, siue subtrahitionibus defendere, ac conservare.

Primum enim statuitur in capit. fons manifesta, 12. quest. 1. ut vnaquæque Ecclesia bona sua distinctè cognoscat, & non solum vnius Ecclesie bona ab

alterius bonis, sed etiam à Rectoris ipsius, vel Prælati rebus dignoscantur: ait enim text. proxime citatus: *Sunt manifesta vel propria Episcopi, & manifeste dominica, ne Ecclesia ob ignorantiam rerum Pontificis detrimentum patiantur*: ac propterea de acquisitis tempore Prælaturæ, quod Ecclesie nomine referendum, quidque inter propria ipsius Prælati sit annuncietandum, iura declarant per tot. 12. quest. 3. & 4. & in capit. requisiti, de testam. Præterea, quia vacantibus plerumque Ecclesiis solent bona eorum facile deperire, non solum ipsi Prælati ea nota esse debere, verum etiam Presbyteris, atque Clericis suis, id est, Canonicoeum Capitulo, est constitutum in capit. manifesta. 12. quest. 1. Inferiorum verò Ecclesiarum etiam maior Prælati, aut eorum patrono, vel aliis, si qui iuri, eorum specialiter curam habentibus: mortuo autem Prælati, vel alia de causa ab Ecclesie prælatione remoto præcipitur in capit. charitatem. 12. quest. 2. vt conuenientibus æconomis, cunctisque Clericis prioribus, siue Canonici, aut aliis, ad quos spectare dignoscitur, inuentarium de bonis, & rebus Ecclesie conficiatur in quo omnia, quæ reperta fuerint, subtiliter describantur, nec quicquam de rebus ipsis quasi pro labore huiusmodi inuentarii consiciendi tollatur: quod quidem inuentarium coram Iudice ecclesiastico debet tantum confici, vt in specie testatur Franc. Marc. Dolphin. dec. 105. par. 1. Mart. de iurisd. part. 4. casu 122. numero 16. quicquid dicant Cabed. Lusi. decif. 84. par. 1. Ceual. de cognit. per vim violentia, per q. 76. numero 13. sunt autem omnia sub custodia Pontificum Ecclesie, aut eorum, qui ad id delegabuntur, vique dum aliis ordinetur Episcopis, vel Prælati, vt disponitur in capit. non liceat alicui, 12. quest. 1. licet in regulis Hispaniæ, ad quos ius presentandi, & nominandi ad Archiepiscopatus, & Episcopatus spectat, crederem bonorum custodiam Episcopi defuncti ad illos pertinere, vt docent Palat. in vtradiet. rub. de donat. inter verum, & vax. numero 18. Cabed. Lusi. decif. 84. par. 1. de patronatibus Regis. Corant. cap. 37. num. 7.

Sanè contrarium, aut bonorum ecclesiasticorum raptores, aut fures, vel inuolantes, aut usurpatores, vt de crimine sacilegijs reos, pœnae plurimæ statuantur in capit. nulli liceat, in fine, & in capit. prædica, & in capit. hoc tenet, in fine, & in capit. in legibus. 12. quest. 2. & in capit. qui oblationes il. 2. in fine. 13. quest. 2. Decian. in vtradiet. crim. libro 6. cap. 30. in princ. & numero 18. & 19. cum seqq. Petr. Gregor. synag. iuris, libro 33. cap. 18. numero 2. Card. Tsch. tom. 7. lib. 5. cancl. 6. à numero 4. Ad quam sacilegijs speciem pertinet illud, de quo in capit. conuesti, de sent. excom. quando, scilicet, cum effractione spoliatur Ecclesia, quo casu excommunicationem ipso iure incurrit, à qua post denunciationem solus Romanus Pont. potest absolueret, Doctores communiter resoluunt; licet aliis non concurrentibus his duobus, scilicet spoliacione violenta, & effractione, nullam excommunicationem incurri probatur in capit. ultimum de furtis, vel sententia opus est, vt in capit. conuesti, de fero comp. prout hæc Iura conciliat Nau. in Man. capit. 27. numero 94. vers. 8. & post alios Salzed. ad Bernard. prælat. cap. 87. lit. D. & hinc dispensans committent testatur, & sequitur Suaz. tom. 5. de censur. diff. 2. à numero 4. Sayr. in simili tract. lib. 3. cap. 29. à num. 14. quem admodum etiam Iure Civilis propter immunitatem criminis pœnam mortis impositam esse post Anchar. & Bot. decif. 354. à num. 5. comprobatur Decian. d. lib.

De Bonis Eccl. vſurp. aut ſubtr. C. XXIX. 43 1

dl. lib. 6. cap. 33. num. 15. Petr. Gregor. dl. lib. 33. c. 15. num. 14.

- 8 Quomodo autem vſurpacio huiusmodi per plerofque Canones interdicta, & damnata, hic breuiter offendemus. Et de immobiliū quidem rerum ſubtractione ſtatuitur in *cap. quicumque militum, cum ſeqq. 12. queſt. 2. & cap. de rebus, ead. queſt. vt quicumque militum, vel cuiuſcunque ordinis, aut profeſſionis perſona pradia eccleſiaſtica à quocunque Principe ſeculari: vel ab inſinitis Episcopis, ſeu Abbatibus, aliſque Eccleſiarum Reſtoribus ſuſceperit, vel inualerit, aut eorum conſenſu tenuerit, niſi eadem pradia Eccleſie reſtituerit, excommunicationi ſubiaceat. De nocturnis verò deſtructoribus, aut incendiariis, necnon de inuadentibus terras Eccleſie, vide *cap. cum deuotiſſima. 12. queſt. 2. cap. ſi quis Eccleſiam. 17. queſt. 4. Decian. diſt. cap. 33. num. 15.**

- 9 De his verò, quæ Prælati ipſi, vel Reſtores Eccleſiarum à propriis Eccleſiis ſurripiunt, vel vſurpant, ita quidem ſtatuitur in *cap. monemus, & in cap. non habemus. & ſeq. 12. queſt. 2. vt nullus Episcoporum, vel ſacerdotum, rem tituli ſui vſurpare præſumat; ſed neque Eccleſie redditus, qui exſolui debentur, amittit, vel dimittit, aut manetis caſa pertenerit auferre, ne Eccleſia Dei ad nihilum redigatur: quod verò Eccleſie eſt inſolubile ablatum, reddere compellatur. Qui verò de Eccleſie fructibus agros, vel pradia quacunque ſibi ipſis comparant tantam rerum dominicarum inſuſionem crimine teneantur, niſi admoniti eadem Eccleſie conſulerint, vt habetur in *cap. 1. 12. queſt. 3. Et qui neglectis, aut diſmictis Eccleſie ſue rebus quaſtum ſibi proprium auxerit, quicquid in rebus Eccleſie minuit, ille reſtituat, ex cuius rebus, vel fructibus ſuis conuiſus fuerit ampliſſe labores *cap. quicumque. 12. queſt. 4.***

- 10 De Clericis verò bona Prælatorum decedentium ſucipientibus ſic quidem antiquitus ſtatuebatur in *cap. hoc huius, & in cap. non licet, & in cap. illud. & in cap. laici. 12. queſt. 2. vt de ſuſcepto Antiftite, vel adhuc etiam in ſupremis agente nullus Clericorum, cuiuſlibet ordinis, graduſue exiſteret, quicumque de domo eius rei mobilis, ſeu ſupellectilis, aut immobilis rei Eccleſie ſurripere auderet, aut conſentire inuadere, nihil ſortito, nihil dolo ſupprimere, auferre, aut abſcondere: ſed ſi, ſi domus conuiſa eſt, ſubſtantiis ſibi vno, vel duobus fideliffimis, omnia vique ad tempus ſubſtituendi Pontificis conſeruaret. Quod ſi quacunque occasione aliquis eorum, vel domini facultate quippiam abſtulit, aut dolo aliquo ſurripſiſſet, vt reus ſacrilegij prolixiori anathemate errare condemnandus. Sed, ſi inſtrumenta aliene ſcripſerit, quibus Eccleſie poſſeſſio firma tenetur, ſupprimeret, vel negare, aut auertere, vel fortale trudere præſumpſiſſet quicquid inde damni illatum fuiſſet Eccleſie, de propriis facultatibus redderet, *c. ſi quis de Clericis, 12. queſt. 2. Poſtea verò magis ſpecialiter hac de ſancitum fuit in cap. generalis de elec. lib. 6. vt qui Eccleſiarum vacantium patronatus, vel iura quacunque, aut bona, quæ ſibi non competunt, vſurpauerint, aut occupare præſumpſerint necnon Clerici, & Religioſi id fieri procurantes, excommunicatione ipſo iure incutiant: qui vero Clerici, cum deberent, ſe talia præſumcibus non oppoſuerant, è fructuum perceptione Eccleſiarum ipſarum pro rata temporis, quo culpabiles hac in re exiſterint, ſuſpenduntur.**

- 11 Vacante verò Cathedrali, aut Regulari, vel Col-

legiata Eccleſia, ſingulares perſonæ, Capituli, vel Conuentus, quæ bona ipſarum Eccleſiarum à Prælato diſmiſſa, vel vacationis tempore obtinentia occupauerint, inter ſe diſſerint, ſortipauerint, dilapidauerint aut conſumpſerint, ab officiis, & beneficiis eo ipſo ſuſpenſionem incurſant, in eaſque perſiſtant, donec plenè reſtituerint, quicquid de bonis perceperint ſupradictis, vt habetur in *cap. quia cap. de elec. lib. 6. tangit Sum. tom. 5. de cenſur. diſp. 28. ſeſt. num. 6. Prælati verò, aut qui collationem, vel præſentationem dignitatum, vel beneficiorum inferiorum obtineant, ſi cum ea vacare conſigerit, bona in ipſis inuenta, aut vacationis tempore obtinentia occupare, aut in vſus ſuos conuerrere quoquomodo modo præſumpſerint, niſi id aliquo iure, vel ratione eis probetur competere, (quo etiam caſu intelliguntur poſſe occupari, quæ ſolus debitis, aut neceſſariis oneribus ſupportandis, ſuperſunt, ſi Episcopis ſunt, ab ingreſſu Eccleſie; cæteri verò ab officio, & beneficio vique ad reſtitutionem ſuſpenduntur, vt dicitur in *cap. præſentis, de offic. Ordin. lib. 6. Boer. dec. 340. num. 2. vbi dicit, quod hic text. proximè citatus loquitur generaliter in omnibus, & quibuscunque Eccleſiis alicui ſubiectis, ſeu ad collationem, ordinationem, præſentationem, vel cuſtodiam, &c.**

Sed & Tridentinum Conc. ſeſſ. 12. de reform. *cap. 13. vltim. de huiusmodi rebus decreuit, vt ſi quis Clericorum, vel laicorum, quacunque ſi dignitate, etiam Imperiali, aut Regali præfulgent, alicuius Eccleſie, ſeu cuiuſvis beneficii eccleſiaſtici, aut quoruncunque piorum locorum, & Monachorum Pietatis, iuſtificationis, bona, cenſus, ac iura etiam ſeu alia, fructus, emolumenta, ſeu quacunque oblationes, quæ in miniſtrorum & pauperum neceſſitates conuerti debent, quocunque modo, vel via, aut arte, vel colore in proprios vſus conuerrere, illiſque vſibus præſumpſerit, ſeu impedire, ne ab iſis, ad quos de iure pertinent, percipiantur; ſi archiepiſcopi tandiu ſubiaceat, quandiu ea omnia, quæ ad eum quoquo modo peruenierint, etiam ex donatione ſuppoſite perſonæ, Eccleſie, cuiusque adminiſtratori, ſiue beneficiario integre reſtituat, ac deinde à Romano Pont. abſolutionem obtineat: ſi quo Villagut de rebus Eccleſ. reſtitution. lib. 1. c. 1. n. 5. cum ſeqq. Accuſ. l. 11. num. 2. tit. 2. lib. 1. Recop. Sum. tom. 5. diſp. 12. ſeſt. 6. num. 12. Sayr. de cenſur. lib. 5. cap. 3. n. 26. Azor. inſtit. moral. p. 1. lib. 5. cap. 17. queſt. 10. in mod. Vgolin. de officio Episcopis, cap. 8. §. 4. n. 1. Valer. Reginald. in praxi ſor. p. 1. lib. 30. traſt. 3. n. 154. verſ. 13. Franc. Leo in theſauro ſor. eccleſ. p. 1. cap. 15. num. 44. Paul. Cemin. tol. reſpon. moral. lib. 6. queſt. 133. n. 2. Et addit Oſtan. Glorie. reſp. 12. num. 7. hodie huiusmodi vſurpantes iuriſdictionem, fructus, redditus, aut proventus pertinentes ad eccleſiaſticas perſonas ratione Eccleſie, ſeu beneficiorum, incidere in cenſuram Bullæ Cornæ reſeruatæ, Vtrum autem requiratur, vt tales habeant ſcientiam, quod prædicta bona occupata ſint? Eccleſie; vide Aloyſ. Ricc. in deſic. Curia Archiepiſ. Neapol. deſic. §. 1. part. 4. vbi deſic. 303. diſputat. qualiter hæc ſententia probetur?*

Quod ſi eius Eccleſie patronus fuerit, etiam inrepatronatus vltra prædictas penas ipſo iure priuatus exiſtat, vt ſtatuitur in *diſt. cap. vltim. Comely Trid. Gall. in Adargaria caſum Conſcient. perbiſſa patronatus pen. quem reſeto Ego ipſe in collect. ad cap. præſentem. quem de inrepatron. Franc. Leo in theſauro ſor. eccleſ. p. 1. c. 2. n. 31. Viniſian. in praxi inſurpation. p. 1. lib. 13. cap. 3. num. 1. Clericus verò, qui huiusmodi*

modi crimen factio, vel consilio, aut assensu commiserit, eisdem poenis subiacet, & quibuscumque beneficiis priuatus sit, ad quocumque alia beneficia obtinenda inhabilis efficiatur, & à sacrorum Ordinum executione, etiam post integrum satisfactionem, & absolutionem arbitrio Ordinarii suspendatur, Concil. Trid. d. cap. ult. in *Man. cap. 23. n. 110.* Valer. Reginald. in *praxi feri poenit. lib. 30. tract. 3. n. 354. in fin.* Molfes. in *sum. Theolog. moralis, tract. 6. c. 7. n. 39.*

- 15 Est ergo ex his, quæ vidimus, annotandum, quod ad eò Canones rerum ecclesiasticarum usurpationem damnant, & execrantur, vt crimen hoc sacrilegij poena, & excommunicatione, atque suspensione, interdictione, ac priuatione, dignum existunt, imò etiam homicidij poena eos teneri indicat Stephanus Papa in c. 1. 12. *quest. 2.* dum ait: *Qui Christi pecunias, & Ecclesie auferit, fraudat, & rapit, ut homicida in conspectu Iudici deputatur.* Nec per se tantum rapientes, aut occupantes verum & ij, qui consilium, vel opem, & assensum præstiterint, necnon hi, qui eum debeant, se non opposuerint, poenis similibus eodigni iudicantur.

- 16 Hæc tamen in te illud notandum videtur, quod docet Ambros. Prælatum scilicet, non teneri rapienti per vim, aut imperium resistere, vim vi repellendos ait enim in *cap. si tributum. 1. q. 1. Si tributum petat Imperator, non ei negamus, agros Ecclesie soluunt tributum: si agros desiderat Imperator, potestatem habet vendicandorum, tollat eos, si liberum est; Imperatori non doro, sed non nego.*

- 17 Præterea, etsi personæ ecclesiasticæ plus iuris in bonis Ecclesie, quam laici probentur habere; eorum tamen usurpationes, non secus ac laicis, est interdictione, quin potius gravioribus poenis eos, quam laicos pro huiusmodi crimine afficiuntur, vt videmus; cum earum cura, & administratio ipsis sit credita, & nihil inde quàm sibi ad vitium necessaria quotidie assumere valeant, *cap. Episcopus & cap. ex his 12. quest. 1.* Vnde Symmachus Pappa, in *cap. indigne. 12. quest. 1.* Indigne, inquit, ad Aliam de præpore permissum, qui res ecclesiasticas auidas inuadere, aut iniuste possidere, aut iniqua, vel iniuste defensione in eis perdat. Valde ergo iniquum, inquit, & iniquum sacrilegium est, ut quocumque, vel pro remedio peccatorum, vel salute, vel reque animarum suarum vniuersique venerabili Ecclesie conuenerit, aut certe reliquerit, ab eis, quibus hæc maxime seruati conuenit, id est, Christianis, & Deum timentibus hominibus, & super omnia à Principibus, & primis regionum in aliud transferri, vel conuerti permittatur.

- 18 Sed neque Gregorius Pontifex in d. cap. *charitatem. 12. quest. 2.* quicquam de rebus Ecclesie ab ipsis Ecclesie Clericis pro labore accipi vacante Ecclesia permittit, vt vidimus: quod tamen alterius ciuitatis, vel Parochie Clericis pro ea laborantibus videtur permittit *ibidem. vers. visitationis.* Hoc autem maxime Prælati maioribus interdictione, scilicet, Ecclesiarum, præsertim subiectarum sibi, bona usurpare, ne maiores, inquit text. in c. *nullo Episcoporum. 12. quest. 1.* enormiter locupletentur, & minores inde pauperes inueniantur.

Denique qui res, aut bona Ecclesiarum male usurpauerit, aut detinuerit, Ecclesia satisfacere est compellendus, Petr. Greg. de *Republ. lib. 3. cap. 7. num. 17.* & plenius in sequenti cap. ostenditur. Et de nonnullis Principibus, qui propter ecclesiastica iura per ipsos violata graniter, & horribiliter fuerant puniti, Boet. Ep. lib. 3. de *Regalib. num. 256. &*

seq. pag. 160. & notabilis est casus, quem testat Petrus venerabilis Abbas Cluniacensis lib. 2. de *miraculis*, his verbis. *Comitem Marticensem, qui occupabat tyrannicè res Ecclesiarum, fuisse rapinarius selemis u demone, qui in forma equitum cum equo nigro venit, ingressus eius domum, ostia sua eduxit intus, in suis equum ascendere, inque aera sublimari, nec vniquam postea comparui, &c.* & ex Tristrem. lib. 1. *annoium Francor.* non dissimilem casum Dagoberti Regis Galliarum refert Petr. Gregor. de *Republ. lib. 13. cap. 17. num. 16. & 18.* & Martin. Magnet. de *advocat. armat. cap. 5. num. 123. & cap. 9. num. 513.* Bobadil. in *politicis. p. 2. c. 18. n. 325.*

CAPVT XXX.

De Rerum ecclesiasticarum alienatione.

SUMMARIUM.

- 1 Alienationem rerum ecclesiasticarum sacri prohibent Canones.
- 2 Alienationis verbum continet emtionem alium, per quem dominium transferatur.
- 3 Ecclesia quando incepit bona possidere?
- 4 Diuisione materis.
- 5 Alienare res, aut bona Ecclesie sue, nullus olim poterat, inconsulto Episcopo.
- 6 Papa non licet pro qualibet iniuncta necessitate, & sine censuris Ecclesie sibi in Christo credidit impie dissipare.
- 7 Prælati debet procedere alienationem.
- 8 Consensus, atque subscriptio Capituli, aut aliorum, ad quos pertinet, est requirenda in alienatione rerum Ecclesie.
- 9 Ecclesia, cuius bona alienantur, si fuerint irregularitates laicorum, eorumdem consensus extendendus est in huiusmodi alienationibus.
- 10 Regularium bona, & quando alienari possint?
- 11 Cuius, ex quibus possunt res Ecclesie alienari quatuor sunt.
- 12 Alienus possunt res Ecclesie, si vergeat in alienum, aut alia similis causa necessitatis extrema.
- 13 Alienatio rerum Ecclesie propter utilitatem fieri potest.
- 14 Pastorali boni aduentus filiorum alienari prohibita casu maioris utilitatis distrubere potest.
- 15 Alienare potest rem Ecclesie legitimus administrator subsistente evidente utilitate, etiam si res Ecclesie dominus sit cum conditione, ne alienentur.
- 16 Utilitas Ecclesie debet plene probari, & non statui assertum alienantis.
- 17 Utilitas Ecclesie de tempore alienationis debet probari evidenti.
- 18 Ecclesie res alienantur ob pietatem.
- 19 Res si sit magis Ecclesia damnofa quàm utilis restit alienantur, etiam sine solennitate, dummodo id iudicet necessitas.
- 20 Res Ecclesie quando in emphyteusim concedi possunt?
- 21 Bona in emphyteusim concedi solita quando dicantur?

- 22 *Contractus emphyteuticus de rebus Ecclesie, ut
valide fiat, qua requiruntur.*
- 23 *Res ecclesiastica quando possit perpetuo in em-
phyteusm dari*
- 24 *Generationes quomodo intelligantur, quando res
datur in tertium, vel quartam generatio-
nem?*
- 25 *Fundum ex rebus Ecclesie quomodo constan-
dum?*
- 26 *Fundum quid sit?*
- 27 *Precoria de rebus Ecclesie fieri non possunt.*
- 28 *Fiduciones de rebus Ecclesie ab antecessoribus
facta, quomodo obligent successores?*
- 29 *Bona Ecclesie pignori, aut hypotheca obligari
quando possint?*
- 30 *Locari res Ecclesie in perpetuum, vel ad longum
tempus non potest, sed hodie nec ultra trien-
nium.*
- 31 *Locaciones rerum ecclesiasticarum, quae ex presen-
tata pecunia, atque anticipatis solutionibus fi-
unt in prauidicium successorum, in beneficio
fieri prohibentur.*
- 32 *Iurisdictiones ecclesiasticae alii locari, aut facul-
tates nominandi, vel deputandi Vicarios in spi-
ritualibus à candidis oribus per se, vel per alios
exerceri prohibentur.*
- 33 *Cancellaria Episcopalis redditus locari non pos-
sunt.*
- 34 *Emolumenta tempore vacationis Sedis Episco-
pali pronuntia ex iurisdictione, & sigillo,
aut aliis venduntur, neque ad Vicarium, ne-
que ad Capitulum spectant, sed debent futuro
successori reservari.*
- 35 *Pactum in locacionibus in prauidicium alterius
Ecclesie appositum nullam obligationem indu-
cit.*
- 36 *Decimarum fructus laici locari possunt.*
- 37 *Ecclesia ipsa laici prohibentur locari.*
- 38 *Permutare potest Episcopus terras duarum Ec-
clesiarum sua diocesis in vicem, amborum par-
tem accedente consensu.*
- 39 *Permutationes in damnum Ecclesie, aut sine cau-
sa fieri omnino prohibentur.*
- 40 *Solemnitates eadem requiruntur in transactione
super ra Ecclesie, aut minoris, qua requiruntur
in alienatione, nisi minor retineat licet aliquid
det, vel faciat.*
- 41 *Transactio de re Ecclesie, & minoris valet pro-
pter dubium litis evictum, etiam non probata
Ecclesie utilitate.*
- 42 *Legatum, vel hereditatem sua Ecclesie vel illam
potest solus Prelatus repudiare.*
- 43 *Servi inuiles alienari permittuntur.*
- 44 *Præbende quoque seu beneficia, & bona, quæ di-
cuntur de mensa, alienari prohibentur.*
- 45 *Extraneus, Ambrosius, & dissolutus*
- 46 *Alienantes bona Ecclesie, quæ pœnas incurrunt?*

neque pignori, aut specialis hypothecæ titulo obli-
gare, cap. nulli licet, de rebus Ecclesiarum alien. nec
aliquid de rebus Ecclesie sibi creditis committere,
vendere, vel donare, dict. can. Diaconi. & can. pro-
coria, l. 2. quest. 2, aut quoquo modo distrahere,
cap. quicquid. cum seqq. eadem causa, & quest. 2.
l. 10. quest. 2. Alienationis tanque verbum hæc in
re latè accipitur ut contineat non solum venditionem,
& donationem, sed etiam permutationem,
& emphyteusm, can. l. 10. quest. 2. can. alienationes.
& c. sine exceptione. l. 2. quest. 2. dict. cap. nulli licet.
de rebus Ecclesiarum alien. ubi gl. & Panor. de sic
omnem actum per quem dominium transferat l.
alienationis verbo. ff. de verbor. signific. l. fin. C. de re-
bus alienis non alienandis l. 1. C. de fundo dota. Card.
Tulch. proli. concl. tom. 1. lit. A, concl. 157. per m.
Sord. decis. 102. num. 21. & decis. 273. n. 2. & decis.
326. num. 27. & plures alij per me citati in tract.
de appellativa verbor. variisque iuris significatione, ap-
pell. l. 4. num. 1.

Huius prohibitionis ratio vt euidenter pa-
teat, tria sunt nobis tempora consideranda. Pri-
mum illud fuit, quo in primitiva Ecclesia, fer-
uente calore Fidei confluentes ad eam seque-
bantur Christi consilium, iuxta illud sacri elo-
quij relatum in cap. 4. Alter. Si viri perfecti esse,
&c. probat etiam consensum cum seqq. l. 2. quest. 1.
vendebant omnia bona sua, & portabant, ac po-
nebant precium ante pedes Apostolorum, & ex
illo victus ministrabatur omnibus Christi fide-
libus communem vitam degentibus. Secundum
tempus fuit, quo Christiani coeperunt habere
bona, & fuit statum per Sacerdotes, & Leui-
tas, quod non amplius venderentur preda, sed
Ecclesiis traderentur, vt ex illorum fructibus &
proventibus victus Christi fidelibus indigentibus,
& ministris ministraretur. can. expedit, cum mul-
tis seqq. l. 2. quest. 1. Tertium tandem tempus fuit,
quo Clerici coeperunt habere bona propria, &
tunc de redditibus Ecclesie non sustentabantur;
quoniam, & administratio rerum ecclesiasticarum
fuit restricta Episcopis, ne possint alienari, nisi de
Ecclesiarum consilio, & vt meliora prospicerent
& crescente enim auaritia, necessarium fuit huiusmodi
interdictum, & hoc tempore nunc vivimus. Hanc
temporum distributionem adnotat Reduan in tract.
de rebus Ecclesie non alien. quest. 3. n. 32. & seq. Pa-
nor. in dispensat. incip. Titum; & in cap. postulasti,
m. 4. de rescript. Soc. de iustis. lib. 7. quest. 4. ar.
5. Cast. in libro contra hereses, verb. Ecclesia, heresi
4. Simanch. de iustis. carbol. cap. de Papa, nu-
mero 15. Vnde iustitiam vsum fuit, vt quando-
quidem bona Ecclesie non erant alienis potestati-
tis, sed in communi ordinata ad pauperum, & mi-
nistrorum vsum, facileque dissiparentur; solent
enim communia negligi argum. l. 1. C. quando, & qui-
bus querat pœna, lib. 10. interdictetur Prelatis
de illis aliquo modo disponente, vt etiam in legibus ci-
uilibus circa res minorum fuerat interdictum, vt pa-
ter ex titulis de rebus eorum, ne tamen quod in gra-
tiam Ecclesiarum inuentum erat, in odium, & dam-
num redanderet, obuiante l. quod favore. ff. de reg.
iuris. & cap. quod ob gratiam, cod. tit. in 6.

Sed, vt tota hæc materia clare explicetur, viden-
dum est in primis, quæ persone alienare res Ec-
clesie non valeant, & quo alienationis genere non
possint: item quæ res verè alienari prohibeantur,
& nunquid hoc semper de iudicandis sit verum: &
denum, quæ pœna malè alienantibus fuerit con-
stituta.

P O S T bonorum ecclesiasticorum
virsupationem, de eorum aliena-
tione videamus. Quia in re primo loco
sciendum est quod licet prohibent
Canones rerum, & bonorum eccle-
siasticorum virsupationem, vt pro-
ximo cap. ostendimus, ita quoque eadem de causa
eorum alienationem interdixerunt, vt l. 10. q. 2. per m.
c. res in Episcopatu, c. Diaconi, cum multis seqq. l. 2.
quest. 2. & per totum tit. de rebus Ecclesie alienat. vel
non, ita vt nulli liceat rem Ecclesie (sæ, præsertim
immobilem, alienare, siue etiam mancipium fuerit,
August. Barbof. de iur. Ecclesie. Pars II.

5 Materiam hoc ordine explicantes aduertimus, quod olim iur. u. poterat res, aut bona Ecclesie sine inuentio Episcopi alienari. *capit. abbasibus. cap. placuit. 12. questione secunda.* Episcopus uero eas tantum res Ecclesie alienare, aut subditis alienandi facultatem concedere poterat, quae Ecclesie plus incommodi, quam utilitatis afficerent, aut ea de causa, ut meliora prospicerent. *capit. sine exceptione, cum sequent. capit. non licet Papa 12. questione secunda.* aut si de propriis rebus tantum Ecclesie contulisset, quantum alienare uoluerit, *capit. si quis qualiter, eadem causa, & quest. 12.* sed neque id poterat Episcopus facere absque consensu Capituli, *d. capit. placuit.* Eadem quoque lex Romano Pont. circa res Apostolicae Ecclesie ponitur, ubi Synmacho Papa *in d. capit. non licet Papa:* quod tamen uidetur decidere non licere Praet. pro qualibet iniusta necessitate, & sine causa res Ecclesie sibi à Christo concessitas, ut prouiderent, & fideliter dispensarent, impie dissipare, & hoc pacto intelligi debet sunt Archid. & antiqui Doctores assentes Papam non posse extra graue peccatum temere Ecclesie bona largiri consanguineis, ut per Archid. *in capit. 1. dist. 10.* Extollit hoc Panorm. *in capit. consuetum. col. 3. de relig. demer. & in capit. dudum. il. 2. col. pen. in fine, de elect.* Felin. *in capit. qua in Ecclesiis. num. 44. de consuet.* & *in capit. ad audiendum. num. 2. de praescript. Dec. in capit. Episcopus. numero octauo. de prebend.* Sed, quoniam non recto iudicio plerumque bona Ecclesiarum in graue eorum damnum etiam ab Episcopis alienabantur, fuit postea constitutum, ut nullus, inconsulto Romano Pont. quolibet alienationem facere posset, sicut inferius ostendetur.

7 Nec est ignotandum aliquam fieri distinctionem inter abolutam alienationem (ueluti venditionem, aut donationem,) & permutationem, infundationem, emphyteusim, locationem, & pignoris, aut hypothecae obligationem. ut ex infra dicendis clarius apparebit. In ea ergo alienatione, quae per venditionem, aut donationem liberam fieri debet, antequam Romani Pont. esset necessaria auctoritas, certa forma seruanda fuerat instituta, ut, scilicet, primo tractatus precederet, an expediret Ecclesie, necne, uel causa legitima extaret, ut in *Ambrosiana, hoc ius paruenim. Cod. de sacrosanct. Eccles. cap. sine exceptione. 2. quest. 2. cap. 1. in uel. glof. de rebus Ecclesie non alienandis, lib. 6.* Rebuff. *in compend. alienatione, numero undecimo, cum sequentibus, & à numero 81.* Couar. *var. libr. 2. capit. 17. numero primo.* Redoan. *de rebus Ecclesie non alienandis, rub. dist. tractat. Separat. decis. 108. sub numero sexta.* Theodof. *de Rubis singul. Rota tem. 2. part. 4. circa alienationem rerum Ecclesie obseruat. 6. 5. 7.* ubi dicit quod uetus tractatus fuit, & in *compendio alienat. eccles. num. 174. & numero 178.* Ciarlin. *controu. cap. 195. numero 4.* Est enim tractatus consiliatio de faciendi alienatione, & an expediat, & quae res potius alienari debeant, ita Rebuff. *in compendio alienat. num. 11. & 81. cum sequentibus.* Auendan. *de excepted. mand. cap. 4. num. 34.* Petr. Gregor. *Synagm. iuris lib. 2. cap. 8. numero 9.* Roduan. *de rebus Ecclesie non alienandis, quest. 23. per res.* Scandub. ut consensus, atque subscriptio Capituli, aut alioquin, ad quos pertinere, esset requirenda, *dist. cap. sine exceptione, cap. 2. & cap. pastoralis, de denot. cap. 1. & cap. iura. de his, quae sunt à Pralat. cap. vi super. 5. fin. de rebus Eccles. non alienandis. precipue*

in alienatione bonorum mensae Episcopalis separatae à mensa Capituli, quia tunc requiritur consensus Capituli *glot. uerbi deservire in fine, in c. 1. de rebus Eccles. non alien. ubi Gemm. n. 7 in fine, & Franc. n. 20.* Theodof. *de Rubis in d. compendio alienat. n. 167.* Et sic omnes capitulares generaliter inuit eligendi. Franc. Marc. *der. 779. n. 8 p. 1. Azueud. ad Curiam Pifum. lib. 2. c. 2. n. 6.* Et debet de hoc praecise constare, non illud, Roland. *conf. 90. n. 37. & 38. lib. 1. Sured. conf. 431. n. 69.* Castil. *quest. lib. 4. c. 44. n. 30.* Et in humiliori congregationibus debent introcere duae partes saltem ex tribus Capitularium ill. nulli, ubi DD. *ff. quod cuiusque uis. non. Rol. d. conf. 90. n. 19.* Alex. Tuenac. *in uer. res. lib. 1. sit. quod cuiusque uis. non. res. lib. 1. n. 3.* Card. Mantice. *de tacitis & ambig. conuent. lib. 4. tit. 7. n. 10.* Textid. ut Superioris adesset auctoritas, ueluti Episcopi. *in uenditionibus. 17. q. 4. Archid. in o. in uenditionibus. 17. q. 4. Imol. per text. ubi col. 2. in c. 1. de rebus Eccles. non alien. Consil. 2. uer. c. 17. n. 1.* Theodof. *de Rubis ubi super. 5. intellige de Episcopo discreto in qua Ecclesia sita est, & non debet interuenire auctoritas Episcopi sub cuius territorio res sita est, ita contra plures à se relatos resoluit Hormodil. in addit. ad Gregor. Lopez part. 5. tit. 5. l. 4. glof. 8. prime.* Ceterum, si Ecclesie, contra bona alienantur, fuerint iurisdictiones laicorum, eorundem consensum exigendum esse in huiusmodi alienationibus, dicunt (licet non probent, nec obstat in praxi) Ioan. Ande. *in addit. ad Specul. sit. de empr. 5. non. uidentur. uer. ceterum.* Cardin. Clem. 1. *col. 2. de decim. Dec. conf. 174. in fin. Rebuff. in comment. ad d. sine exceptione in glof. uer. ad tractatum, pag. 112.*

In Regularibus autem non exemptis iterabitur 10 idem, quod in Ecclesiis inferioribus, & satis significat Clem. 1. *de rebus Eccles. non alien. dist. 1.* quod siue Praelatus habeat Conuentum, siue non, nihilominus consensum sui Superioris exigere debet, ueluti aliter intelligatur illa uerba à Doct. tribus ibi. *Quod si sine exemptis Praelati, immediati Superiori* (qualis Provincialis, uel Minister aut Summus Pont.) *conferatur requiritur* succedit enim huiusmodi Praeceptum immediatus loco Episcopi, secundum Panorm. *in Clem. ut in agro 5. ad hoc de statu monach. Innoc. & Imol. in c. si uisus de translat. Callan. in consuet. Burgund. rub. 9. 5. 9. n. 26.* In alienatione bonorum monasterij requirunt consensus Conuentus, uel Congregationis generalis, Berachin. *de Episcopio lib. 4. p. 4. q. 39. num. 113.* Rebuff. *de alienat. rerum Eccles. num. 82.* Roderie. *d. tit. de tractatu.* Et licet eorum aliqui bona ex particularibus priuilegiis alienare possint, quae referunt Fr. Eyman. *in collect. prim. p. 459.* Aloyf. Ricc. *in praxi rerum sacri eccles. fol. 53. num. 3. & 4.* Tamen S. Cong. Conc. sub die 7. Septembris, 1624. in iussu S. D. N. Phoni VII. illa praebuit. *etiam rerum, & bonorum immobilium, & praefixorum mobilium alienationem, cuius decisionis n. mini d. alleg. 95. post. num. 60. in impress. Lugdun. Alienatio enim rei Ecclesie, ubi sit ex causa necessitatis, illi statim quaecumque exitum habet, admodum sit uoluitate. sed an uero 5. 1. ff. de nega. gestis.* Si uero fiat ex causa utilitatis, non sufficit cum uoluitate eorum sed requiritur Ecclesiam fieri locupletiorum, *l. si pupilli in prae. ff. de reg. gest. Rota decis. 65. num. 4. part. 2. de res. Theodof. de Rubis in d. compendio alienation. rerum eccles. lib. 1. num. 90. & 91. pag. 249.*

Cantur autem, ex quibus possint res Ecclesie alienari, quatuor à Doct. tribus referuntur, uidelicet, Ecclesie necessitas, & utilitas, pietas quoque, atque

acque incommoditas. In alienationibus bonorum ecclesiasticorum requiruntur duo culpatione, & solemnitas, nempe beneplacitum Apost. & causa nempe necessitas evidens ac indubitata, cap. 1. de rebus Eccles. non alien. libro 6. Donat. Anton. de Marinis resol. lar. cap. 6. per tot. Caste. Palao. trall. 11. disp. vnc. §. 2. n. 1. & seqq. Surd. cons. i. 81. num. 14. Rot. dec. 160. n. 1. & dec. 178. num. 1. & 10. par. 1. d. i. d. i. & dec. 430. n. 1. & 10. par. 1. d. i. d. i. 178. num. 1. & 4. p. 2. recent.

- 12 De iure alienari, possunt res Ecclesie, si vergeat res alienum, aut alia similis causa necessitatis extorreat. *Auth. hoc ius perititum*, que habetur etiam in cap. hoc ius 10. q. 1. cap. ad nostram de rebus Eccles. non alien. Pileoc. in praxi Episcop. p. 1. c. 9. n. 32. vrf. esset item Quaranta in sum. Bulla in verba alienatio rerum Ecclesie, xi. 42. Vgolin. de potest. Episcop. c. 14. §. 7. n. 5. vrf. tertio.

- 13 Ita etiam propter utilitatem potest fieri alienatio, vt scilicet res melior, atque etiam vtilior habeatur, d. cap. hoc ius. nonissime Theodof. de Rubis ubi supra observat. 8. pag. 237. & infra de permutatione dicendum: & sic à simili, patet fiam. bona ademerit filiorum alienari prohibita, causa maioris utilitatis distrahere potest, i. fin. §. pen. vrf. non autem. C. de bonis, que lib. ibidem in pedigo, cui bonorum administratio interdicta est. lege ii. cui bonis. ff. de verb. obligat. lege cui bonis, ff. de natat. in tutoris adest text. in l. si pupillorum. §. ult. ff. de rebus cred. & in lib. 1. et quia tutor vrf. iam. ergo. C. de admin. tutor. in bonis dotabilibus est text. in lib. ita constante. & in l. muni. vrf. monente ff. de iure dot. Varia species in materia proloquuntur. Rodoa. d. trall. q. 19. numero 98. cum segg. Tiraq. de iure meriti glol. 8. n. 57. Pincelant. p. 3. n. 1. C. de bonis mar. Covar. var. lib. 2. c. 26. n. 8. & c. 17. n. 2. Molin. de primis lib. 4. c. 4. & c. 6. d. print.

- 14 Amplia, resolutionem procedere, etiam si res Ecclesie donata sit cum conditione ne alienetur: adhuc enim, siue prohibitio alienationis fiat à lege, siue ab homine, in dubio legitimis administratores, subsistente evidente utilitate, rem potest alienare, vt tenent in specie Arezin. cons. 25. numero 5. Claud. in l. si quis am. §. dicit. col. 3. ff. de legat. 1. Bal. in *Auth. res qua num.* 23. C. communis de leg. Rodoa. ubi supra. etiam cum alienatio in hac specie prohibita non censatur, sed ponit ex mente prohibentis permittit, nec defectus intentionis possit considerari, ratione cuius speciale mandatum requiratur, iuxta text. in l. transactio. C. de transact. glol. recepta verb. mandato, in capite qui ad agendum, de procurator. in 6. reced. sic, vt si aliis rite celebratur hoc est, obsecutus solemnitatebus iure requisitis, valida firmitur res. c. perempt. il. 2. de iuricri. & in capite scriptura, de voto. insuper reg. glol. recepta in libro tale patitur §. fin. ff. de patris, scilicet id, quod disponens venissimiliter dispoñeret, si de eo cogitasset debet per disposito haberi, cum in id expendit Mol. de primis lib. 4. cap. 4. numer. 6. Quamvis glol. col. in fin. vrf. alii dicunt, in cap. rerum, de cond. appo. recepta ex Alex. in d. §. Dicit, num. 11. tenet: vt notiorum esse eorum sententiam, qui consueverunt rem Ecclesie donatam, ne alienetur, non possit, etiam in casu alias permisso, alienari, quantumcumque necessitas vergeat, ac subinde evidens utilitas occurrat.

- 15 Vtilitas Ecclesie debet esse manifesta, & Giouagn. cons. 21. numer. 14. lib. 1. Ciatlin. contron. cap. 105. 48. ita. conditio Ecclesie patenter melior fiat & locupletior, Caf. de Graffis dec. 4. numero 7. sub hoc rie Rot. 6. num. 48. 10 & 23. & dec. 167. num.

Angust. Barbof. de iur. Eccles. Pars 11.

5. & 7. par. 5. d. i. d. i. & dec. 243. num. 5. apud Paul. de Rubis num. 3. d. i. d. i. & tam plene probari, vt non stetur assertioni alienantis, Bar. in l. si facta, ff. de castren. pred. Feder. de Senus con. 143. circa fin. Alex. cons. 160. num. 1. lib. 6. Roland. cons. 11. num. 19. libro 1. Rot. dec. 181. numero 3. par. 1. & dec. 475. num. 1. ead. par. 1. d. i. d. i. necesse est, quod negotium utiliter sit receptum; sed requiritur Ecclesiam fieri locupletiorum, i. si populus in suis de negotio gestu Archid. in d. cap. siue exceptio, numero 5. in glol. sed nonne. 12. q. 1. & ibi Laurent. de Rodolph. n. 14. & eam referunt. Laurent. de Peytius de prout Reg. ad cons. 8. Vrf. n. 111. p. 3. s. non. si. Ciatlin. contron. siue finem iudicium cap. 105. numero 119. & illius tenet talis est. Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretum rerum experimento edocta quidem Religionem accipiant detractum ex bonorum immobilium & gratiosum mobilium detractionibus, quas crebro faciunt Regularis Apostolicis privilegii immixti, ac prout operapreteritis pntas illorum facultatem aliqua ratione compescere: specialis Sanctissimi Domini nostri inf. Gen. alibus, & Provincialibus Capitulis, vel Congregationibus, Abbatibus, Generalibus, & quibuscumque aliis Superioribus Regularibus cuiusvis Ordinis, Congregationis, Societatis, instituti intra fines Europae existentibus omnium rerum & bonorum immobilium, ac pretiosorum mobilium alienationem, et omneque patulum, per quod ipsorum dominum transierit, censui perpetui, seu vitalitatis hypothecam, locacionem, & c. d. uctum cetera trionum, concessione in feudum, vel emphyteusim, praterquam in casibus à iure permittit, fieri perpetuo prohibet, atque interdictit, absque illius Congr. Concilii expressa licentia in scriptis & gratis concedenda sub pena priuationis omnium officiorum, que tunc obtinebant, vocis, actus, & passus, ac perpetua inhabilitatis ad illa in posterum attingenda, qua ipse factus absq. alia declaratione incurram subacta etia Generalis & Provincialis illa moderandi ac relaxandi facultate, penus nobilemque Apostolicarum Constitutionum, & prout felici recod. Pauli I. qui incipit, Ambrosia, in suo robore permansuris. Alienationes verb. patris, censui, hypothecae, locaciones, condictiones, & concessiones quascumque, contra huiusmodi prohibitiom facienda, Satisfacti sue utilitatis ipso iura nullas atq. irritas decernit. Non obstantibus Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis, in futurum quacumque personarum atque Ordinis tam Mendicantium quam non Mendicantium, Militarium etia S. Iohannis Hierosolymitani, Congregationis, Societatis, ac consus aliorum instituti etia necessario, & in individuum exprimentis Monasteriarum, Conuentuum, Collegiorum, domorum, ac locorum Regularium quacumque, necnon illorum etiam vramentum, confirmationem Apost. vel quavis firmitate alarabaturat, si iurari, vel consensum habu, etia incommutabilibus, exemptionibus, quascumque iudicibus, & privilegiis sub quibuscumque tenentibus, & foris, & cum quibuscumque etia derogatoriis derogantibus, aliisque efficacibus, & insolutis clausulis, necnon irritantibus decretis etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolica potest. ai plenitudine, aut aliis quomodolibet etia per vramentum communicationis seu extensionis concessis, & iterum vicibus approbatis, & innovatis, etia per illorum sufficienti derogatione de illis, promissis tenentibus, & foris specialis, & individua, & de verbo ad verbum non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quavis alia expressio habita, & aliqua alia exigenda forma seruanda esset, tenores huiusmodi presentibus pro expressis habentibus quibus quoad ea, que praedictis decreto ac prohibitioni aduersant, illis alias in suo robore

robore permanere, *specialiter, & expresse Sanctitatis* *sua auctoritate derogat, ceterisque contrariis quibuscunque.* Datum Roma die 7 Septembris 1614. Colm. Card. de Torres, Locut. sigilli; Prosper Fagnanus sacre Congr. Secret. Cum post editum Decretum de rebus Regularium non alienandis compertum sit Regulares, qui eodem Decreto prohibentur censui inponere super bonis ad eorum Monasteria pertinentibus, loco censuum huiusmodi pecunias ad cambium vel mutuum accipere cum solutione lucri cessantis, & damni emergentis. Cumque ex huiusmodi contrariis eludatur mens sacra Congreg. cui impruvis in totis suis consiliorum Religiosorum iudicamentis, quae ex impossibilitate censuum huiusmodi plurimum laedantur. S. U. N. approbante distans, & declarans huiusmodi contrarium esse contra mentem Decreti sui supra editi; ideoque non licere Regularibus pecunias, ut proponitur, accipere, ac si acceptas, in ipsius Decreti penam ipso facto incidere. Datum Roma 11. Martij 1616. Colm. Card. de Torres. Locut. sigilli. P. Fagnanus. Rect. Nouar. in sum. Bullarium sic. de alienat. rerum Regularium prohibita, numero 2. & 13. vbi num. 9. addit sub his Decretis non comprehenduntur Clericorum Regularium Theatinarum Superiores, ut apparet ex sequenti declaratione. Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Triod. interpretum censui Religionem Clericorum Regularium Theatinarum quamdiu iustitiam superius propositam (hoc est, non retinendi bona aliqua immobilia) retineat quoad bona immobilia non comprehenduntur in prohibitione nuper edita de rebus Regularium non alienandis. Colm. Card. de Torres. Prosper Fagnanus S. Congr. Sec.

- 17 Et ista vtilitas de tempore alienationis debet probari euidenter, id est, clara, & indubitata, Bald. cons. 156. circa ante. vers. praeterea, Corn. cons. 144. numero 3 lib. 2. Barba. cons. 4. in princ. lib. 1. diuersimodo attenditur tempus vltimae alienationis, non autem tempus alienationis antiquae, Carol. de Galis dec. 3. num. 16. de rebus Eccles. non alien. Quia etiam vtilitas in concessione emphyteusis bonorum Ecclesiae consideratur de tempore vltimae concessionis, Cas. de Galis dec. 4. de reb. Eccles. Stephan. Grat. disp. 1. forens. cap. 379. num. 12. & 17. Rot. apud Paul. de Rubis dec. 152. num. 16. item 3. diuers. aliis part. 7. recent. Et propterea non sufficit, quod Ecclesia non fuerit damnificata, sed requiritur licetum de tempore alienationis, dist. c. siue exceptione 12. quast. 2. vbi Bellam. num. 1. & Gemina. 2. vers. in hac quast. Imol. in c. ad aures. 1. de rebus Eccles. non alien. Rot. dist. dec. 152. num. 13. optime Rot. in Bonon. deolutionis 16. Nouemb. 1621. coram Reuerendissimo D. meo Cocino Decano.

- 18 Ob pietatis quoque, veluti pro redemptione captiuorum, aut propter alimenta pauperum, vbi aliter prouideri non potest, res Ecclesiae alienantur, § sacra l. si de rerum diuis. facimus. C. de sacros. Eccles. cap. & sacrorum. cum seq. c. a. num. 1. quast. 2. Niceph. lib. 9. h. i. eccles. c. 46. citati per me de officio, & potest. Episcopi. p. 5. alleg. 95. num. 58. quibus addo Hermosill. ad Greg. lib. 1. §. glof. 1. num. 3. cit. 5. part. 5. Sicut etiam propter necessitatem Ecclesiae, ita etiam propter necessitatem pauperum res Ecclesiae, quae pro vtriusque commodo, ac sustentatione Ecclesiae conferuntur, iuste pro vtriusque necessitatibus alienantur, cuius rei doctrinam, atque exemplum B. Ambrosij lib. 1. offic. relati in d. cap. a. num. 1. atque aliorum, prae oculis habemus, qui etiam sacra vasa pro huiusmodi causa confringebant, ut venderent, d. cap. & sacrorum.

Praeterea, si res sit magis Ecclesiae damnosa, quam vtilis, ut de alienat. d. cap. siue exceptio. cum seq. d. cap. non liceat Episcopi, nisi iustitiamodo, 1. etiam sine iustitiamodo, diuersimodo id in hac necessitas, 10 qualis erit vitandi expensas, ut prebat text. sic intelligendus in d. cap. terrulas, 12. quast. 2. & tenent. glof. in l. nisi iusta, in princ. §. de iustel. & ration. dist. 1. Barr. in l. 1. C. de agricul. lib. 1. 1. lat. in libro 2. numero 10. §. de officio eius, Alciat. in l. proprii. §. de verb. signif. Hermosill. in addit. ad Greg. Leg. lib. 1. glof. 1. num. 29. item 5. part. 5. vbi post Canale. dec. 45. num. 34. part. 1. P. Molin. d. disp. 468. cum alii tenent id procedere quando bona essent aquosa, syluosa, sterilia, inundata, & infertilia. Vnde in emphyteusim alia Ecclesia tantum concedi possunt res solum immobiles, quae praecedente tractatu nullam affere videntur Ecclesiae vtilitatem, ut sunt riuinae, quas Ecclesia restaurare non potest, & incoliti quoque agri, aut exortatae syluae, aliqua similia, Auth. praeterea, C. de sacros. Eccles. cap. hoc iur. §. perperam, & cap. a. num. 10. quast. 2. d. cap. siue exceptionis, & cap. terrulas, 12. quast. 2. cap. 2. ad aures, de rebus Eccles. non alienat. Cum vero consueverunt in emphyteusim tantum, quando ad Ecclesiam reuertuntur, quamvis redactae sine meliores, dari tamen alteri in similem emphyteusim non prohibentur, ad hoc per Quaran. d. verb. alienat. rerum Ecclesiae, num. 39. & 40. Zerol. in praxi Episcopi. cap. verb. alienat. rerum Ecclesiae, §. 3. Tambur. d. tem. 3. disp. 14. quast. 6. & 10. me citato in hoc loco Ioseph. Vela Hispan. dissert. 1. §. num. 76. & citato per me d. alleg. 95. num. 29. Quod si darentur aliter, quam dari consueverunt, in praedictum Ecclesiae, non valeret concessio, nisi eo modo, quo antea dari consueverat, lat. in Auth. qui rem. num. 21. C. de sacros. Eccles. nam ad hoc vt res solita alienari possint sine iustitiamodo concedi, requiritur vt daret eadem causa primae concessionis, & res perueniret in statum primo, neque sit mutata, sed etiam si consueverit, & fuerit mutata. Borgin. dec. 30. n. 8. 10. 48. §. 3. §. 5. & dec. 31. numero 11. cum seq. Schrad. de feudis pari. 4. cap. 2. num. 20. Cas. de Galis dec. 4. num. 17. de reb. Eccles. non alien. Seta. h. dec. 1490. numero 7. Rot. apud Paul. de Rubis dec. 243. n. 17. item 3. diuers. aliis part. 7. recent. Vt autem bona in emphyteusim concedi solita dicantur, sufficit vnica concessio, & esse clausus 40. annos, Gau. dec. 341. num. 4. Cephal. cons. 155. §. num. 30. cum seq. lib. 2. Card. Pereira de reuocat. emphyt. quast. 16. n. 10. post med. vers. consuetudo autem, Camill. Borel. in sum. omnium dec. p. 1. cit. 31. n. 136. Pualic. in praxi Episcopi. cap. 2. cap. 5. n. 3. 2. vers. secundus. Mac. Anton. Genicul. in praxi Arch. Neapoli. cap. 660. n. 5. Rota tamen in pluribus causis ampliatam est illam sententiam quod alienari solitum probatur vel per duas alienationes cum cursu 40. annorum, vel per vniam solemniter factam, ita dec. 160. num. 5. p. 2. diuers. & in aliis citatis à Theodof. de Rubis d. loco obseru. 9. §. 2. pag. 140. & in compendio diuersarum rerum eccles. num. 22. pag. 245.

Contractus emphyteuticus vt valide fiat, vtriusque partis consensus accedere debet, scilicet, Ecclesiae dantis, & emphyteusum accipientis. Ecclesiae vero nomine intelligitur in hac re Praeatus ipsius, seu beneficiarius, aut Rector, de iis, videlicet, rebus quae in emphyteusim aliis dari consueverunt, quas Rector ipse perse, cum ad Ecclesiam reuertitur, alteri eodem modo, & non alio, nisi in maiorem Ecclesiae vtilitatem concedere potest. Si vero sit res, quae ante in emphyteusim non dabatur requai

requiritur Prælati maioris auctoritas, qui quidem h. ius de iuris scripti rigore alius non est, quam ipse Romanus Pont. *Extracrag. Ambrosius, de rebus Eccl. non alien.* Verum in rebus modicis solet Pontifex id Episcoporum auctoritati dimittere, & Legatus etiam Apost. expresse concedere declarando de rebus, quæ ultra quinque, vel decem ad summum antea de annuis redditibus præstare non solcant: in quibus etiam emphyteutico iure concedendis seruanda erit solemnitas, quam de rebus ecclesiasticarum alienatione demonstrauimus.

23 Quamuis quilibet primus possit rem suam perpetuam in emphyteusum dare, id est, donec aliquis de linea ipsius accipiens extiterit, & pensio debita persoluitur, §. *ades, l. iustitiam, de loca. l. i. c. de iure emphe.* De re tamen ecclesiastica fuit olim constitutum, vt dari non possit, nisi pro ipso inscipiente, & filijs nepotibus eius: in perpetuum verò fieri omnino non poterat, cap. *Apostolicus, l. i. quest. i. Anst. de non alienat. §. alienationis*; vbi gloss. *verb. in perpetuum.* Sed postea permittum fuit, vt res, vel loca destructa, & ex quibus nulli redditus percipiuntur, nec per Ecclesiam ipsam valent meliores, possint perpetuo in emphyteusum concedi, *Anst. de alienat. & emphyt. §. si vero quadam, & §. licentiam, cap. hoc iure perrexit, §. perpetuum, & §. si quis verò l. o. quest. i.* Sed tunc ea seruari debent, quæ in absoluta alienatione requiruntur, d. c. *siue exceptio l. 2. q. 2. de rebus Eccl. non alien. in 6.* Hanc dubium igitur est, quod res huiusmodi, quæ in perpetuum dari possint, etiam in tertiam, & quartam generationem, aut aliud tempus dari poterunt, prout conuenit fuerit inter partes.

24 Cum autem res datur in tertiam, vel quartam generationem, queri solet, quomodo generationes huiusmodi intelligantur, an scilicet primas, in cuius persona fit ipsa concessio, prima generatio intelligatur: an verò filius illius. Sicut in materia gradum primus gradus à patre intelligitur filius, cum stripes gradum non faciat; Ad quod dicimus, veram esse, & communiter receptam distinctionem Bartolæ etiam per Bald. in *Anst. si quis ruinam, num. 4. C. de sacros. Eccl. quod vbi emphyteusum vel feudum conceditur alicui vique ad tertiam generationem, vnaqueque persona dicitur constituere vniam generationem, ita vt veniant solummodo & recipiens, & filius, & nepes: secus autem, si addatur, ad eius, vel ad ipsius generationem, & hoc secundo casu veniunt recipiens, filius, nepos, & pronepos. Hanc distinctionem sequuntur Isid. in libro 1. num. 166. C. de iure emphyt. Alex. in l. quid dicitur, l. 30. num. 23. circa fin. versum puto. ff. de verb. oblig. Bellon. in consil. 80. n. 7. Cephal. consil. 58. l. num. 24. Hieron. Gabr. consil. 90. in princ. l. 1. Menoch. consil. 115. num. 18. & consil. 88. §. num. 2. & consil. 1066. n. 10. Hooded. consil. 54. num. 12. lib. 1. & consil. 30. num. 58. lib. 1. Marellor. var. resal. lib. 2. c. 5. §. num. 1. Simon. de Præst. consil. 88. per tot. Hieron. Papon. consil. 86. & 187. Randerf. Pisana dec. 42. n. 48. p. 1. Rota apud Verall. dec. 18. part. 2. & in Farsen. villa Caprola, 20. Maij. 1591. coram Penia, & in Baroniens. beneuolus, 18. Martij. 1611. coram R. D. meo Cecilio, quæ est dec. 305. num. 1. part. 1. reor. & in Assisien. emphyteusum, 27. Iunij. 1629. coram R. P. D. Merlino. Ratio differentie assignari potest: quia quando simpliciter dicitur ad tertiam generationem, dominus directus considerat generationes in abstracto, & absolute, non autem respectu, & tanquam generationes alicuius certe personæ; & ideo tot lex*

Angust. Barbos. de iur. Eccl. Pars II.

minos, & gradus constituit in concessore, quos sunt persone, & sic in tertia persona terminatur concessio, veluti in tertia generatione, quocies enim apponit dictionem, *eius*, vel *ipsius*; tunc in concreto, & respectu considerat generationes tanquam proueniens à primo receptore, & tunc bene intrat distinctio inter generantem, seu causam generationis, & ipsam generationem: & hoc casu debent dari eius successioni successores proueniens à receptore, & ab eo distincti, & consequenter ad constituendum tertiam generationem comprehenduntur pronepos, vt bene per Pap. d. consil. 86. n. 14. cum seq.

Contra Rosench. de feudis l. 7. c. c. l. 19. n. 16. & in schol. de H. Mart. de tuncis, & ambig. comment. l. 2. tit. 25. num. 23. cum seq. existimantes etiam in concessione facta alicui vique in tertiam generationem, comprehendunt pronepos.

De feudis verò constituendo ex rebus Ecclesiæ, est sciendum, quod antiquitus quidem licebat, Ecclesiæ Prælati bona aliqua Ecclesiæ suæ alicui benemerenti in feudum concedere, cap. per nos, de donat. auctentia tamen rei quantitate, & consuetudine regionis, d. c. per nos & ceterum, cod. tit. Postea verò fuit constitutum, vt feudum tantummodo iam concessa legitimis successoribus traderetur: nona autem fieri omnino non possent, l. 1. & l. de feudis. Sed nec Romanus Pont. cunctas Ecclesiæ, an castra, vel terras qualescunque Ecclesiæ in notum feudum concedere de potestate ordinaria valet, d. c. non licet Papa, l. 2. quest. 2. cap. ad auctoritatem, cum ibi notatis, de præst. vt hodie quoque statuerent Pius V. Gregorius XIII. & S. D. N. Verbanus VII.

Et autem feudum, beneficium vel immobilia alicui ex beneuolentia, aut propter benemerita concessum, cuius proprietatem apud dantem remaneat, & usufructus verò, atque possessio ad recipientem eiusque legitimis successores pertinet, sicut in concessione fuerit expressum, vt talis domino concedendi fidelitatem præstare teneatur, & eius linea deficiente, res illa libeta ad donum reuertatur.

27 Precariæ quoque, quæ emphyteusis narum sequeuntur, qui videntur, de rebus Ecclesiæ fieri non possunt, nisi ad vitam accipientis, cap. precaria, l. o. quest. 2. & ibi gloss. & nihilominus debent de quinquennio in quinquennium reuocari, cap. 1. de precor. Est autem usufructus, præstatio de rebus Ecclesiæ in recompensationem alicuius rei, quæ iure proprietatis Ecclesiæ datur, gloss. in dicto cap. precaria. Doctores in dicto cap. 1. Ex potest p. ea re duplicem, aut triplicem de rebus Ecclesiæ fructuaria vt concedi, in cap. precaria l. o. questio 2. si autem aliter contra formam præscriptam factæ fuerint, non teneantur successores promissa seruare, cap. 2. de precor. ad cap. precaria.

28 Nam, neque fideiussores de rebus Ecclesiæ ab antecessoribus factæ nisi de mandato Prælati, vel Capituli pro Ecclesiæ utilitate factæ fuerint, aut pecunia mutuo accepta in Ecclesiæ commodo impensa preberetur, non obligant successores, cap. pen. de fideiuss. vbi in collect. plura citauimus. Nemo enim grauat Ecclesiam suam pro alienis debitis potest, neque litteras, aut sigilla concedere, quibus Ecclesiæ valeat obligari, alioquin non obligatur Ecclesiæ tali verò suspensione multatur, cap. 2. de solut. cap. veniens, de transact. cap. quid quibusdam de fideiussoribus nisi aliquid pro obsequio Ecclesiæ præstitis promissum extiterit, cap. quicunque suffragio, l. 2. quest. 2.

19 Sed neque pignori, aut hypothecæ bona Ecclesiæ obligari, nisi seruata prædicta forma non possunt, sed malè obligata reperi possunt, & restitui debent: *cap. nulli locat. de reb. Eccles. non alien. cap. 1. de pignor.* dictum non licere facere vasa Ecclesiæ pignori dare, nisi magna & urgente necessitate: in illis tamen nuncque est, ut si causa aliqua funderet alienationem, ad alia mobilia prius dilecturatur, quam distraherent vasa diuino cultui destinata, ut satis explicatur. De cetero in *d. cap. 1. Rip. in l. obligatione, & numero 54 ff. de pignor. text. optinus in c. e. a. enim, §. hoc im. ibi, superius, 10. quæst. 2.* Nec obstant *cap. & sacrum, & c. aurum, 12. quæst. 2.* quia sunt intelligenda, quando alio modo meliori non possunt in libertatem reuocari ab hostibus capci: tunc enim satis viget necessitas.

30 Locari autem res Ecclesiæ in perpetuum, vel ad longum tempus non potest, *cap. ad audientiam, de reb. Eccles. non alien. cap. nulli, ad. tit. cap. quædam, & Prælati vicer. suar.* Nec mirum: nam per has locationes vtile dominium conductori quæreretur, arg. *text. in l. 1. §. qui in perpetuum, in iust. l. pen. ff. si ager, vel sig.* Olim vique ad nouem annos fiebant huiusmodi locationes, & gloss. in *cap. vestra, de locato. & in Clem. 1. de reb. Eccles. non alien.* Hodie verò ultra triennium fieri nequeunt, *Extr. aug. Ambrosius, cod. tit. Cou. varior. lib. 2. cap. 16. num. 4.* Redouit. in *tratt. de reb. Eccles. non alien. q. 58. n. 21.* Cruc. de *locato, p. 3. sub tit. de reb. Eccles. locato. concl. 1. 6. & 9.* Scott. in *selecl. constit. thes. 117.* Bonacin. *rr. 2. de alienat. bonorum eccles. quæst. 10. p. 10. 2.* Theodol. de Rubels in *d. compend. num. 30.* Tamb. de *iure Abbatis tom. 3. disp. 14. q. 1. cum segg.* Ego ipse *d. alleg. 95. num. 3. vbi n. 4.* aduerso triennium illud esse computandum ex tribus fructuum collectionibus, ita ut si ex quolibet triennio vnus tantum fructus percipiatur, tunc triennium pro vno anno computari debet, & locatio fieri potest vique ad nonennium: & *d. num. 5.* latè disputo, an locatio facta ultra triennium, in totum viget, an quoad triennium sustineatur: & *d. num. 19.* pariter disputo, an fructus rerum ecclesiasticarum possint etiam ultra triennium locari: & de quibus vide Ciarlin. *contr. forens. cap. 105. & n. 127. cum segg.*

31 Ille verò locaciones rerum ecclesiasticarum, quæ repræsentant pecuniam, acque anticipatis solutionibus finit in prædicium successorem, in beneficio fieri prohibentur, ut statuit Concil. Trid. *sess. 25. de reform. c. 12.* Archiep. Bononiens. *p. 4. sub tit. de locat. rerum eccles. pag. 27. 1. cum segg.* Bellet. *disquisit. clerica. p. 1. tit. de Clerico debitor. §. 4. Pilecc. in praxi Episcop. part. 2. cap. 4. num. 65. in fine, vers. locationes, Rebello de obligat. infir. p. 1. lib. 4. quæst. 5. n. 4.* Marc. Anton. Genens. in *practicab. Eccl. quæst. 166.* me citato in hoc loco Tamb. *d. disp. 14. q. 3. num. 2.*

32 Prohibet etiam idem Concil. Trid. *d. cap. 1. i. iurisdictiones ecclesiasticas aliis locari, aut facultates nominandi: i vel deputandi Vicarios in spiritualibus à conductocibus per se, vel per alios exerceri, ut docent Iancel in *instr. Cæsar. sub tit. de fomeria, §. de monach. Sbroz de officio Vicarij lib. 1. quæst. 54.* Ludou. Beia *respons. casuum confient. p. 1. casu 37.* Suarez *d.**

33 *Relig. tom. 1. lib. 4. de fomer. cap. 20. num. 5.* Tambrein. *d. quæst. 3. num. 2. in fine.* Vnde redditus Cancellariæ episcopalis locari non posse, sed debere per proprios Episcopis ministris exerceri, consuit S. Congreg. negotij Episcop. & Regul. præposita *sub die 16. Augusti 1592.* Sic etiam emolumenta tempore vacationis Sedis Episcopalis proueniencia ex ru-

nisdictione, & sigillo, aut alijs vndeque, neque ad Vicarium, neque ad Capitulum spectant: sed debent futuro successori reſeruati, si ad Episcopum Ecclesia non vacante permiserint: ita Sancta Congreg. Concil. in *Agrigena, 17. Aprilis, 1617.* Hinc quoque quantum funeralem locari non posse resoluit d. S. Congreg. negotij Episcoporum, & Regularium præposita in *Consuetina, 14. Decemb. 1592.* me citato in loco isto Tamb. *d. disp. 14. quæst. 3. num. 3.*

Præterea, omne pactum in locationibus huiusmodi in prædicium alterius Ecclesiæ appositum, nullius roboris, vel momenti existit, nullumque obligationem inducit, *c. plerique, de pactis.*

Decimarum autem fructus, quamuis Clericis potius, quam laicis locari debeant, tamen etiam laicis locari possunt, cum quibus Ecclesiæ conditio melior fieri potest, contrario etiam Episcopi statuto non obstant: ita tamen quod locatio huiusmodi ad fructum, vel ad alienationem non videatur extendi: *cap. vestra, de locato Ecclesiæ veto ipse, laicis prohibetur locari: quia nullam de reb. ecclesiasticis d. bene dispositionem habere, cap. secundum in fine, iuncta gloss. ne Clerici, vel Mon.*

Quòd verò ad permutationem attinet, est sciendum, quòd potest Episcopus de Iure antiquo terras duarum Ecclesiarum sue diocesis inuicem amburū partium accedente consensu permutare, beneplacito Sedis Apost. accedente, *cap. 1. de reb. Eccles. non alien.* Aloyf. Ricc. in *praxi rerum firi eccles. decif. 74. in 1. adit. alia resol. 6. in 1. adit. Ego ipse d. alleg. 95. numero 17.* & si alterius prædium valore præponeret, pecunia alterius partis compensare, *d. cap. tit. hoc in iure, §. sed & permutare, capitul. ad quæstiones de rerum perm. Permissum est quoque Principi, rem suam maiorem, vel æqualem cum re Ecclesiæ permutare, si id rationabilis causa exposcat, *capitula 1. de rerum perm. Cæteris quoque laicis in eundem Ecclesiæ vtilitatem bona sua cum bonis Ecclesiæ licitum est permutare, ut notatur in d. cap. de rerum perm. c. in cap. in super. §. fin. de reb. Eccles. non alien.* Alioquin permutationes in damnum Ecclesiæ, aut sine causa fieri omnino prohibentur, *cap. precaria, in fine 10. quæst. 12. Diocenis, & cap. 1. sine exceptione 12. quæst. 1. secunda præteritum verò, quæ vacante Sede, aut Ecclesiæ essent facienda, d. cap. precaria, ead. causa, & quæst. De temporalibus autem ad spiritualia permuto fieri non permittitur; de spiritualibus verò ad spiritualia permittitur, *cap. ad quæstiones, cap. exhibitæ, de rerum perm.***

In transſatione semper te Ecclesiæ, aut minoris requirunt eadem solemnitates, quæ in alienatione, *Aym. conf. 323. sub num. 1. vers. dico, quid Prælati.* Federic. de Senis *conf. 94.* Bartol. in *l. vbi etiam laici, num. 2. ff. de translat. Riminal. conf. 129. n. 3. lib. 5.* Rebuff. de alien. rerum Eccles. *numero 66.* Rodan. de reb. Eccles. non alien. *c. 1. n. 12. & 18.* Theodol. de Rubels in *d. compend. alienat. rerum Eccles. n. 36. pag. 145.* Rota apud Marchesian. *p. 1. pag. 112.* Stephan. Gazian. *disposit. forens. tom. 3. cap. 476. num. 16. cum segg. & plenius tom. 5. cap. 84. num. 8.* vbi de comuni, & num. 3. allegat plures decisiones Rotaes. Capotaq. *decif. 106. part. 1. decif. 38. part. 1. Coccin. decif. 301. num. 1.* Rota in *Cenchen de emat. de Belmonte, 9. Maij, 1616. eadem bona me. Volder. Adden. ad Gregor. XV. decif. 418. numer. 17.* Et quauis ista conclusio non procedat, quando minor retinet, licet aliquand des, vel faciat, Bartol.

vbi sup.num. 2. Inf.num. 2. Ruin. conf. 129.num. 3. l. 5. attamen, si bona minoris sint penes aduersarium, & in transactione agatur, vt penes ipsam remaneant. transactio sine solemnitatibus non valet. Bart. & Inf. in d. l. omni. num. 2. per gloss. in l. cum hi. §. si vni. in verb. transactio. ff. de transactio. Pinel. in lib. 1. part. 3. post num. 45. in fine, C. de busa mater. Rocas Bononiensis transactio. 14. Iunij, 1628. coram R.P.D. Ghislerio.

- 41 Valer autem transactio de re Ecclesie, & minoris propter dubium litis euentum, etiam non probata Ecclesie utilitate, Mohed. decis. 1. de transact. & decis. 3. de locato. Rot. decis. 582. sub numero 1. versic. minus obstat. p. 1. diuersi, quod tamen procedit respectu causae, non vero respectu solemnitalis, quae omnino requiritur, cum vnum sine alio minime sufficiat. Doctores in d. sine exceptione, 12. quae. 2. vbi Laurent. de Rodolph. num. 17. Dec. in Auth. qui rem. n. 2. l. C. de sac. Eccl. Con. var. lib. 3. cap. 17. n. 2. Rot. dec. 178. in prin. p. 1. diuersi. & in d. Bononiensis transactio.

- 42 In repudiatione, seu remissione legati, vel hereditatis, aut rei Ecclesie non inceptorate (sufficere Praetatum, cum ille, seu Beneficiarius, possit praedicare Ecclesie in acquirendis, et voluit Fedene. de Senis cap. 9. Panor. in cap. 106. num. 9. de his, quae fiunt à Prelat. & in cap. 1. de dato lator. in l. legatum, num. 16. ff. de legat. 1. Papeol. in cap. verum, num. 13. de candid. epop. Cagnol. in l. non fraudator. ff. de regul. iur. Lambett. Julio 3. de interpretat. artic. 9. quae. 2. prin. Rebaut. in compend. dicitur. numero 9. Hombon. de Bonis de exco. iur. eccl. tractat. 9. capitulo 21. q. 67. in fine, Aloyf. Rice. in praxi rerum fore eccl. decis. 96. in 1. adit. aliis resol. 8. in 2. edit. Scott. in selecl. consil. epist. 2. Bonacin. var. resol. 1. quae. unica, p. 2. n. 33. var. sed mihi. Facit l. qua. antem. ff. qua. in fraudem credit. dum explicat prohibita alienatione suorum in bonorum debitori in fraudem creditoris non prohiberi repudiationem legati, quia inquit, non videtur alienare de suo patrimonio, Facit etiam l. si sponsus, §. si maritus. ff. de donat. inter virum, & uxorem. quo loco probatur, quod licet viro prohibeatur forum profundere patri nonum donationibus in uxorem; tamen testamento legatum à testatore, ea conditione, vt si maritus illud repudauerit, ad uxorem deferatur, valet repudatio mariti facta animo donandi uxori rem legatam; quia non minuitur patrimonium. Facit denique gloss. celebres verb. meliorer in cap. vltim. 16. quae. 1. 6. commendata à Felin. in cap. verum. num. 12. de foro comp. Roch. in cap. vltim. num. 168. de consue. Prob. in centur rub. de integ. resol. lib. 6. numero 18. Euerard. in loco 58. ad probandum, Praetatum posse in acquirendis praedicare Ecclesie, vt etiam potest alieno nomine possidere suo dominio, iuxta text. in l. ex libris Sabiniensis. Cod. de acquir. possess. Quamuis contrarium, imò solum Praetatum legatum iure Ecclesie relictum repudiare non posse contra Federic. tenuerint Alexand. in dist. l. legatum, numero 13. Felin. si recte expendatur in cap. contingit. libro 1. numero 9. de sentent. exco. Andr. Sicul. in cap. 1. super. col. 2. de rebus Eccles. non alien. Socin. regul. 110. Beroi. in cap. 1. num. 115. de integ. resol. Redoan. de rebus Eccles. non alien. quae. 2. cap. 12. à prin. Vnde posse solum Praetatum, seu Rectorem remittere caducitatem emphyteutice Ecclesie, resoluunt lator in dist. Legatum numero 18. Quare. dist. verb. alienatio rerum Eccles. numero 44. limit. 13. Clar. in §. emphyteusis, quae. 10. versic. sed non

quid. Vgolin. de officio Episcopi, cap. 14. §. 7. num. 5. versic. quare, in fine, Ego ipse dist. ult. §. 5. numero 64.

Et quod de rebus, aut praediis Ecclesie non alienandis statuitur, idem quoque de leuiss, seu mancipiis ab Ecclesia possessis esse constitutum; nam, sicut minus vtilia, & ita inuiciles serui alienari permittuntur, quò, scilicet, sunt fugitiui, aut qui de fuga reuocari retineri non possunt. cap. Abbas §. 4. dist. cap. terratus, & cap. seq. 12. quae. secunda, cum vero his de causis manumittuntur, debet praecavere eorum penes Ecclesiam remanere, vt, scilicet, sint liberi Ecclesie, c. Episcopus qui, cliberti, ead. causa, & quae. & haec quidem omnia de iure antiquo fuerant constituta, quod nihilominus, res omnes Ecclesie, tam mobiles quam immobiles, corporales, & incorporales, sacras, & non sacras prohibuit alienari, cui etiam leges Imperatores suffragantur in Auth. hoc ius, & l. facimus. C. de sacros. Eccl. Auth. de non alienat. rebus Eccles. per rat. §. sacra. Inst. de rerum diuis.

Nam praebendae quoque, seu beneficia, & bona, quae dicuntur de mensi, alienari expresse prohibentur, cap. alienationes, versic. 12. quae. 1. cap. 1. super. & cap. possessiones de rebus Eccles. non alien. Verum magis immobilia videbantur alienari prohibita, & ea, quae seruando seruari possunt, praesertim vero ad cultum diuinum deputata, Doctores in dist. cap. nulli licet de rebus Eccles. non alien. exceptis peccatis, & similibus, quae sapienti solent in commercium venire, eò quod vni quotidiano hominum inserviant, quae, etsi possint seruando seruari, non tamen alienari prohibentur, Alberic. in d. Auth. Hoc ius paritatem: quod vero seruari non potest, illud solet intelligi, quod ante triennium contrahitur, gloss. in l. vici. Cod. si aduersus ususfr. arg. d. cap. terratus, cum seqq. 12. quae. 2. Notandum est tamen, quòd si Ecclesia res tales possideat, praesertim peccata, & similia ex quibus fructus anni eliciuntur, non poterunt alienari, si ad Ecclesie redditus sint deputata; facilius tamen poterunt cum bonis stabilibus commutari.

Quoniam vero, vt superius diximus, propter alienationes huiusmodi graui detrimenta Ecclesiae patiebatur, & plerique ambitiosi cupiditate decemti immobilia & pretiosa mobilia Deo dicata, ex quibus Ecclesiae, Monasteria, & pia loca reguntur, atque illustrantur, & eorum ministri aluntur profanis vitiis applicare, atque cum maximo illorem, ac diuini cultus detrimento exquisitis medijs vsuare, aut alienare non verebantur propterea Romanus Pont. Paulus II. in Extrat. Ambrosia de rebus Eccles. non alien. expresse prohibuit omnium rerum, & bonorum ecclesiasticorum alienationem, aut omne pactum, per quod ipsorum dominium, transferretur, concessio, hypothecam, locationem, & conductionem vltra triennium, nec non infundationem, vel contractum emphyteuticum (praeterquam in casibus à iure permittis, ac de rebus & bonis in emphyteusim ab antiquo concedi solitis, & tunc in Ecclesiarum euidenti utilitate, ac de fructibus, quae seruando seruari non possunt, pro instantis temporis exigentia,) inconsulto scilicet Romano Pontifice, Omnes nihilominus canones, & decreta antiquiora hac de re innouanda, & confirmanda, qui & decreta edidit de Conuersione officio, quibus Papa in concessionibus facultatum alienandi, aut permittendi cognitionem euidenti utilitati Ecclesiae mandare consuevit. De

cuius

eius materia vide Doctores citatos in collect. ad eundem, quibus addo Gabr. Percira *de manu Regia part. 1. c. 17. n. 3.*

- 46 Facta autem alienatio, vel permutatio, aut quilibet concessio, vel obligatio de rebus Ecclesie contra formam, aut prohibitionem, tam Canonum antiquorum, quam etiam huiusmodi novarum Constitutionum, nulla est, atque irrita; quinimod præcipue rescindenda, *cap. sine exceptione, vers. totia, cap. Diaconi, in fine 11. questio 1. cap. 2. cap. ad audientiam, cap. ad nostram, de rebus Ecclesie non alien. capitulo 2. eod. tit. in 6. Marta decif. 86. Anton. Nau. in sum. Bullar. titule de alienat. bonor. ecclesie numero 3. pag. 95. Præsertim verò, si à Regibus, vel Principibus ad preces fortè aliquorum tale quid factum fuisset, & insuper talia præsumens, depositionis aut suspensionis, necnon excommunicationis poena afficerent, *capit. Apostolice, in fine, & cap. fin. 10. questio 1. dist. capit. 2. illo tit. in 6. Extraneag. Ambrosia. Et præsertim, is, qui Ecclesie damnum inuitat alienando, aut permutando, seu quomodocumque concedendo, vel obligando bona ipsius, aut viurpando, vel negligendo, compellitur ipsi Ecclesie satisfaccere, & damna, quæ intulit, de bonis propriis refarcire, *dist. capit. fin. 10. questio 1. cap. manifesta, 12. questio 1. nisi fortè aliquid ipse de rebus propriis Ecclesie contulerit, quia poterit ratum haberi, quod de Ecclesia minime, pro ea videlicet, quantitate, quam ipse Ecclesie contulit, cap. si illi, & capit. si quis quilibet, 12. questio 1. & cap. si Episcopus, 12. quest. 9.***

cipere poterit eo verò naturaliter mortuo, ad sequentem de familia maioratu transire debet.

- 10 Pendem, cuius seruitium reale est, personale, quod honestè per Monachum, seu per idoneum substitutum præstari possit, transiit in Monasterium durante vita seculari professi.
- 11 Emphyteusi Ecclesiastica, & profana, an & quando in Monasterium transire, ostenditur, & n. 12. & 13.
- 14 Clericus in emphyteusi, Capella, Maioratu, Ducatu, aut quocumque Regno succedere potest, dummodo in institutio non repugnet exclusi.

CELLIA, Monasteria, & Clerici, an, & quando successione capotes sunt, in Regno, Ducatu, Marchionatu, Comitatu, Maioratu, feudo, & emphyteusi, est satis apud Doctores controversatum sed, ut certa ab incertis separemus, quid in his tenendum sit, dilucide ex dictis apparet.

Quantum ad Regnum attinet, in consensu est apud omnes Monasterium in Regno non succedere, cum quia suprema dignitas est, quæ omnes temporales dignitates procedunt, ut post Barol. & Platon. in l. 1. c. de dignit. lib. 12. tradit Cassin. in notat. gloria mundi, part. 5. vers. 137. vnde valde indecens videtur, ut per Monachum, seu potius per Monasterium regia dignitas, aut imperatoria Maiestas representetur, arg. ten. in cap. hoc regnum in fine 7. quest. 1. gloss. 1. in cap. scriptis 17. quest. 2. recepta communiter, ut per Molin. de primogen. lib. 1. cap. 13. numero 80. Anton. Gom. lib. 40. Temi, numero 66. Pelicci. de maioratu. 2. par. questio 1. numero 17. Cald. Percira de nominat. emphy. questio 6. num. 14. Et Eman. quest. regul. com. 2. quest. 78. artic. 12. vers. ad argumenta. Menoch. de presumpt. libro 4. presumpt. 83. me citato in hoc loco Tambur. de iure Abbatum tom. 3. dist. fin. 11. questio 4. num. 21. Deinde Rex habet aliqua onera, & ministeria personalia, quæ per se ipsius exequi tenetur, qualia sunt maiores Regni vrbes visitare, convocare ad comitia, & eisdem interesse, vasallos defendere, & si opus fuerit, bellare, & plura alia de quibus libro 7. tit. 1. & l. 2. tit. 15. part. 2. sic mentio; & tamen certum est, Monasterium in his bonis succedere non posse, quæ personale ministerium prærequirunt, prout in feudo, vbi seruitia debita à vasallis per substitutos præstari nequeunt, probat cap. 1. §. si quis, vers. qui Clericus, si de feudo defuncti, & cap. 1. de mil. vof. qui arma bellica tradunt post alios Molina dist. lib. 1. capitulo 13. numero 48. Duen. regul. 101. Roland. conf. 25. libro 1. Molin. de iustit. tit. 2. dist. 1. 40. & 613. num. 3. Vnde, si in feudo, in quo personale seruitium requiritur, Monasterium repellitur, quantum magis in Regno, vbi proprii Regis presentia necessaria est.

De Ducatu verò, Marchionatu, & similibus dignitatibus idem omnino videtur dicendum, cum propter personalia munera, quæ in Regia dono Regi licuendo, quæ tamen per substitutos præstari nequeunt, ut aduertit Gregor. Lop. lib. 11. tit. 1. par. 2. Bard. conf. 275. lib. 2. Xant. in l. quoniam, limitat. 11. numero quarto; cum, quia prædictæ dignitates ea mente, & tacita conditione à solo Rege creantur, ut sua presentia & apparatus regiam

Maiestatem

CAPVT XXXI. & VI. T.

De Bonis Ecclesie per successionem non deferendis.

SVMMARIVM.

- 1 Monasterium in Regno non succedit.
- 2 Monasterium in Ducatu, Marchionatu, & similibus dignitatibus non succedit.
- 3 Monasterium in primogenio etiam vasallos, & iurisdictionem habentibus, succedere potest.
- 4 Monasteria bonorum, incapacia in maioratu succedere non possunt.
- 5 Monasterium bonorum capax succedit in maioratu, etiam si illi annexa sit iurisdictionis temporalis, dummodo per substitutum præstari possit, nisi expressè per institutorem appellatur.
- 6 Maioratus instituitur potest, quem vellet, à sui maioratus successionem omnino repellere, & quolibet legem rebus suis imponere.
- 7 Maioratus instituitur quomodo tacite Monasteria repellere potest.
- 8 Monasterium non excludit substitutum, nec ad maioratus successionem admittendum, quoties per effecit conuictur ex mente testatoris deducit apparerit, voluisse instituentem Monasterium repellere.
- 9 Monasterium bonorum capax, nisi ab institutore exclusum reperitur, totum maioratus commoditatem, iterum dum Monachus vivit per-

Majestatem in publicis actibus condecorare possint, notatur *glos. verb. centum*, in *cap. quis si verò, de pascu. tenen.* Tandem iussit tecepta consuetudo, quæ Monasterium ad successionem Regni, Ducatus, Marchionatus, & similibus dignitatibus, nunquam advenit, de qua meminit Molin. *d. cap. 13. num. 44. Auctan. ad l. 40. Tauri glos. 4. n. 45. me citato in hoc loco Tambur. d. c. 4. n. 22.*

3 In reliquis autem primogeniis vasallos, & iurisdictionem habentibus maior est consuetudinis, sed communis obtinuit. Monasterium in illis non succedere ex verosimili mente instituentium, qui nomen & familiam conservare intendunt, & aliis fundamentis adductis per Molin. *d. capitulo 13. numero 22. Anton. Gom. dist. libro 40. Tauri, num. 66. Mazien. libro 1. tit. 7. glos. 1. numero 18. libro 5. nona Recop. Menoch. de pres. 83. numero 45. P. Molin. dist. disp. 625.* Contrarium vero defendit Auctan. *dist. 4. numero 39. Fr. Eman. dist. art. 12. me citato in hoc loco Tambur. dist. quest. 4. num. 23.* quod nihil in rigore iuris verius videtur; nec video vrgens fundamentum, aut efficacia rationes, quare Monasterium ab his patrimonialibus primogeniis vasallos, & iurisdictionem habentibus penitus excludatur: ad alia verò, quæ iurisdictionem non habent, interim dum Monachus vivit, liberè admittantur, cum vtroque casu nominis, & familiaris conservatio requiratur, imò per Religiosum interim dum vivit, conservetur, vt communis opinionis fuerint Doctores. Deinde plurima, imò fere omnia primogenia iurisdictionem habentia habent illam bonis patrimonialibus annexam, non verò primo, & principaliter separata: unde, si Monasterium in bonis patrimonialibus succedit, quare iurisdictionem eandem accessorium retinere non potest, cum nulla speciali lege talis successio in capax reddatur. Pro eadem tandem parte facit text. in *cap. eum dilectum, de ordine cognit. cap. Abbat. de sen. & re iudic. in 6. cap. volentes*, per locum à speciali, *de sum. Mon.* & alia intra quæ ponderat Fr. Eman. citato loco, quibus probatur, Monasteria, tam vicorum, quam Minialium, vasallos, & iurisdictionem possidere: & quomodo officium iudicandi Monachus quoad actuale exercitium prohibeant esse videatur, non tamen prohibeant idoneos ministros eligere per quos iustitia partibus ministraretur: quod text. in *capitulo ultimo ne Clerici*, vel *Mon.* expresse admittit, & ita nihil impedit, quominus Monasterium iurisdictionis sit capax, cūque si non per Monachos propter negotiorum frequentiam; saltem per laicales ministros exercere possint.

4 De maiori est magis dubium explicare, quid tenendum, in quo certum est, & indubitabile, Monasteria bonorum incapacia, quæ sunt Fratrum Minorum, iuxta text. in *Clem. Exant. de verb. signif. Domus insuper, & Collegia Societatis*, vt testatur P. Molin. *d. iustit. tract. 2. disp. 130. in princ. & disp. 623. num. 2.* in maiori succedere non possit, sed ad sequentem vocatum maiore bona pertinere, ac si primus vocatus non fuisset, iuxta text. in *l. 1. §. qui habebat. ff. de bon. poss. contra tab.* cum incapax successionis pro mortuo naturaliter reputetur, *l. 1. §. sed et si parvus ff. de iung. cum emancip.* & ita primus hic casus extra controversiam est, vt resolvunt Molin. *d. l. 1. c. 19. num. 64. Pelas d. p. 2. q. 3. num. 6. Auctan. d. glos. 4. n. 10. P. Molin. d. disp. 623. num. 2.* Fr. Eman. *d. nom. 2. q. 78. in princ.* Carol. Topia in *Auth. Ingressi. C. de sacros. Eccl. verb. suat. l. 6. c. 11.*

Quando verò Monasterium bonorum capax est in comuni, est quoque certum illud esse capax successiois maiore, etiam si maiore annexa sit iurisdictioni temporalis, dummodo per substitutionem præstari possit, sicut supra de successione primogeniorum vasallos & iurisdictionem habentium resolutum, & consensim tangit Hieronym. Roden. in *6. compendio quest. regul. resolut. 73. num. 20. in princ. Valenzuela conf. 13. num. 43.* nisi Monasterium per instituentem expresse à sui maiore successionem repellatur, potuit enim maiore institutor, quem vellet, omnino repellere, aut institueri, & quilibet legem rebus suis imponere, iuxta *l. 1. C. de sacros. Eccl. vt expresse resolvunt Conat. lib. 1. var. cap. 19. num. 10. & 11. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 12. num. 54. Padilin l. cum acerrimus, num. 43. C. desiderem. Card. Mantie. de consuet. ult. volunt. lib. 1. var. 7. num. 20. Spin. in speculo rellam, glos. 12. prim. n. 330. Pelas d. p. 2. q. 3. num. 4. Cald. Petrus de nom. emphy. q. 7. num. 11. Carol. de Tapia in *Auth. Ingressi verb. suat. cap. 10. num. 11. C. de sacros. Eccl. Guier. caus. lib. 1. cap. 13. n. 6. Cabed. l. iust. decis. 133. n. 6. & 9. p. 1. Sanch. in preceptis Decalogi, tom. 2. lib. 7. cap. 15. num. 6. Hieron. Roden. d. nom. 2. Villalob. in sum. p. 1. var. 30. dist. 10. dist. 10. num. 7. me citato in hoc loco Trullench. in preceptis Decalogi, c. 16. dist. 9. n. 23. Non obstat, ut in *Auth. de fidei iussu. Episcopus 5. sed hoc præfati cellar. 9. & in Auth. msi regas. C. ad Trebell. & in c. in præfatione, de probat.* ubi si institutioni, vel substitutioni alicui factæ apponatur illa conditio, si sine liberis decesserit, & grauat Monasterium ingrediatur, talis conditio inani, & pro non scripta habetur, & Monasterium excludit substitutionem: quia respondetur hoc procedere in dubio; non tamen quando constat de voluntate disponentis, qui Monasterium voluit excludere, & substitutionem præferre. Nec etiam obstat, quòd, scilicet, prædicta conditio, ut, scilicet, Monasterium in maiore succedat, pro non adiecta debet haberi, ne Religiosis professio impediatur: néve quis à vita monastica repellatur, iuxta sicut illa relictur conditio, quæ à carnali matrimonio avertit, *l. 1. §. hoc 62. §. vlt. l. quærit 22. ff. de condit. & demonst.* à fortiori relictenda videtur illa, quæ à matrimonio spirituali deterret, vt resolvunt Felin. numero 37. Parif. numero 137. in dist. cap. in præfatione Roland. conf. 35. numero 25. libro 3. quin respondetur, non esse presumendum, quovisquam tam facili, & levi occasione ab ingressu Monasterij avertendum, cum Religionem ingredientem parum de bonis temporalibus sint solliciti, quibus omnino tenentur iuxta *cap. cum ad Monasterium de statu Mon. nec postpetatem professentibus hæc possint esse impedimento*, vt advertit Guier. libro 1. caus. capitulo 32. numero 37. eo maxime quia bona non à Monacho in particulari, sed à Monasterio possidentur, & illa, quæ in comuni possidentur, facilius negliguntur.**

Maiore instituit non solum expresse Monasteria repellere potest, prout supra resoluimus, sed etiam tacite, quando scilicet, descendentes ex proprio corpore procreatos, vel filios legitimos & naturales ad sui maiore susceptionem solum vocavit, aut similes vocatus apposuit, ex quibus constat, voluisse instituentem de filiis tantum naturalibus, & per naturalem generationem procreatis; non verò de interpretatis intelligent, & lege inductis, idque ex eo comprobatur quia text. in dist. §. sed hoc præfati, per interpretationem, & iuris fictionem procedit, quæ tunc

tunc solum locum habet, quando ex coniectura mente testatoris colligitur voluntatem suam interpretationi subiacere voluisse: ubi verò verba disponentis clara sunt reg. illius text. locum habere non potest, vt docet *Grotius d. capite 32. numero 46.*

8. *Olisch. decif. Pedem. 26. num. 11. tom. 1.* Vnde communis, & magis recepta sententia obuiuit, Monasterium non excludere substitutum, nec ad maiorem successione admittendum, quoties per efficaces coniecturas ex mente testatoris deductas apparet voluisse influentem Monasterium repellere, vt post *Dec. conf. 259. num. 3. resoluunt Couar. lib. 1. var. capite 19. numero 11. Mantie. d. lib. 1. tit. 7. numero 20. Grotius. d. lib. 1. capite 32. numero 27. Olisch. d. decif. Pedem. 126. num. 24. Hieron. Rodet. in compendio quest. regul. resolut. 72. num. 4. Tambourin. me citato in hoc loco, de hore abbatum 10.3. disp. 11. q. 4. num. 16. & plures alij per me citati in tractat. de appellatua verborum vniuersi iuris signifi. 99. n. 146. Idque multo planius procedat in successione maioratus, de qua agimus; tum propter perpetuam familie consecrationem, cui testator promittere intendit, vnde efficaciter coniectura excludendi Monasterium resultat, vt docet *Pach. in d. l. cum arat. §. mi. n. 44. Card. Mantie. d. 11.7. num. 21.* tum quia quoties testator filij aut descendentes substituit, tales substitutos Monasterium non excludit, cum naturalis ratio, & paterina pietas animam successione conferret *Leferiscripta ff. vnde liberis l. filio ff. de liber. & posth. & est communis sententia, quam tenent propepudum infinita a me citati d. appell. 99. num. 1.**

9. Monasterium bonorum capax, nisi ab influente exclusum reperitur, totam maioratus commoditatem, interum dum Monachus vivit, percipere potest: eo vero naturaliter mortuo, ad sequentem de familia maioratus transire debet, nec perpetuum in Monasterio remanere potest. Hæc resolutio, quo ad primam partem, comprobatur ex eo, quia huiusmodi Monasterium ratione sui Religiosi proficisci, successione capax est, nec villa sufficiens ratio assignari potest, quare etiam successione maioratus quoad illius commoditates capax non sit; atque ita hæc primam partem acceptam fuerunt *Anton. Gum. d. l. 40. Tam. n. 66. Molin. de primogen. lib. 1. c. 13. numero 95. Valenzuel. conf. 295. n. 43. Gam. Lusi. decif. 6. P. Molin. d. disp. 623. num. 2. Matien. l. 1. tit. 7. glof. 1. n. 16. lib. 1. vnde Recop. Fr. Emman. d. 9.70. art. 12. vers. 4. Posterior verò pars, quod scilicet Religioso naturaliter mortuo in sequentem vocatum maioratus transcat, facile suadetur: quia maioratus successio ex primi instituentis vocatione vim habet, neque Religiosus sua professione ceteris successibus in institutione vocatis prioritari potuit, ac per consequens eo mortuo succedere debet is, qui alias successus erat, si Religiosus in seculo moreretur, vt supra citati explicant. Quæ quidem resolutio procedit, etiam si maioratus institutor expressisset, vt bona maioratus de familia nunquam egrediantur, aut quod semper in sua generatione remaneant, quia non obstantibus prædictis clausulis Monasterium bona maioratus, & eius commoditates percipere potest: Ratio est: quia Monachus per professionem non desinit esse de familia & generatione instituentis, neque per professionem iura sanguinis amittit, vt colligitur ex capite 1. 18. q. 1. l. ult. C. de Episcop. & Cler. notauit & glof. 2. in fine, in capite præfate 10. questione 3. communiter recepta ex *Tuaz. de retrat. n. 1. §. 1. glof. 8. n. 19.**

Et de nobilit. cap. 26. n. 8. Vnde cum Monachus de familia sit, & iura omnia cognationis, & iurata retineat, vt docet *P. Molin. d. §. 179. Gam. d. decif. 6. num. 4.* in eo clausula, & conditiones imprædictæ vniuersantur, dummodo alie non proponantur, ex quibus appareat, instituentem voluisse Monasterium à suo maioratu penitus repellere, ita vt nec etiam ad vicam successoris Religionem proficentis maioratus bona, & commoditates ad Monasterium pertineant, sed statim ad proximiores successores transcat, vt docent plures citati *à Grotius. d. c. 32. num. 30. P. Molin. d. disp. 623. num. 3.*

De feudo, cuius seruitium reale est, aut personale, quod honeste per Monachum, seu per idoneum substitutum peritari possit, tenendum in Monasterium transcat, durante vita feudatarij proficisci, vt post *Bald. & alios in cap. qui Clericum, si de feudo fuerit contra. tenent. Afflic. dec. 320. n. 2. Crin. cap. 1. n. 2. de milit. vasallo, Dec. in cap. in præsentia, de probat. Colla in cap. si pater, verb. si abique liberis n. 62. Tapia in Auth. ingressi verb. sua, cap. 14. per tit. C. de sacros. Eccles. Clat. §. fructum q. 78. n. 1. Card. Pereira de nomin. emphyt. q. 6. num. 2. Hieron. Rodet. in compendio quest. regul. resolut. 66. n. 5. Tambourin. d. q. 4. n. 24. & 25. cum seqq. quod declarandum, & ampliandum est, vt procedat, etiam si feudum vasalles, & in feudum annexum habeat, vt post *Bald. num. 15. Salicet. num. vlt. in Auth. nisi rogati C. de Trebell. Syluam cō. 3. n. 59. li. 1. Capie decif. 10. n. 20. Gam. d. decif. 6. num. 1. Menoch. conf. 519. n. 1. Fr. Emman. d. art. 12. vers. tertio, Hier. Rodet. loco proxime citato: quoniam contradicant *Solorz. d. tom. 2. lib. 2. c. 17. Säch. d. lib. 7. c. 15. n. 42.***

Et multipliciter principalem resolutionem lenitè *Tamb. d. q. 4. n. 16. cum seqq.* vt Tabia vbi supra. Et de clero in minoribus *Marc. Ant. Gentili. in practica lib. 6. & 7. cum seqq.* vbi de Monacho, Moniali, Episcopo, & Militi Hierosolymitano, de quo supra hoc lib. c. 7. n. 46. De Cardinalibus, eo quod in materia feudorum non reperiatur privilegium negat, vna sententia posse succedere in feudis, vt per *Barbat. de Cardin. q. 5. n. 23. Rimin. iur. conf. 527. n. 44. lib. 5. Menoch. conf. 202. n. 140. Intrigl. de feudis cent. 2. art. 1. n. 16. l. & seqq.* Contrarium verò certius, quia talis dignitas non debet esse detrimentum, sed potius incrementum asferre; & ideo in tali casu admittuntur ad seruendum per substitutum, *Duen. reg. 103. fallent. 14. Anna sing. 70. Panciroli. conf. 111. n. 2. Anast. Geron. de sacros. inman. lib. 3. c. 6. n. 66. Zech. de Republ. Christ. tit. 3. de Cardinal. n. 9. prim. 11. Mart. de iurisd. p. 4. casu 97. num. 5.*

De emphyteusi est distinguendum inter ecclesiasticam, & secularem, ita vt ecclesiastica durante vita Monachi in Monasterium transcat, nisi per dominum intra biennium renouetur: secularis quoque in vita Monasterio acquiritur, neque ita per dominum renouari possit. Prior pars huius resolutionis confirmatur ex eo, quia ea omnia in Monasterium transcat, quæ si Monachus in seculo remaneret, retineret, dummodo personale quibus non exigant, sed tale, quod ab ipso Monasterio commode adimpleri possint, qualis est solutio pensionis, quam Monasterium prestare rectè potest: atque ita hanc resolutionem comprobare videtur *glof. in Auth. ingressi. C. de sacrosanct. Eccles. communiter recepta, vt per Mol. de primogen. libro primo capite 13. numero 61. Pinella in l. 1. Codic. de bonis mat. part. 1. num. 46. Gam. d. decif. 6. num. 1. Valase conf. 101.*

conf. 101. num. 7. Quod tamen limitatur, si Ecclesia emphyteusim intra biennium à Monasterio reuocauerit, quod efficere potest per text. in *Auth. de alienat. & emphyteusi*. §. 1. *vers. si verò contingeret* quem pro hac sententia ponderat Bart. in *d. Auth. Ingressi* num. 36. communiter receptus ex Dec. in *d. cap. in presentia* num. 77. Iaf. in *l. 1. num. 100. C. de emphyt.* Clar. §. *emphyteusis* §. 3.

11. Potestior verò pars supradictæ resolutionis, quæ de profana agit emphyteusi, facile probatur: nam, licet duabus de causis ad emphyteusim alienandam directi domini consensus requiratur: prima, vt dominus, si rem emere velit, cæteris emptoribus pro eodem pretio præferatur: secunda, vt videat, an nouus emphyteuta sit de personis in contractu emphyteutico prohibitis, vt probat text. in *l. ultim. C. de iure emphyteut.* & in *cap. potuit, de locato*; in donationibus tamen solius tenetur dominum requirere, vt donatarium agnoscat emphyteutan, vel causam alleget, quare cum non adquireat, vt post glof. Bart. & alios in *d. l. ultim.* tenet Cabed. *decif.* 103. num. 3. & *decif.* 104. num. 1. part. 1. Aliqui tamen repetuntur casus, in quibus emphyteuta non solum alienare, sed etiam rem ipsam irrequisito domino tradere potest, de quibus Cabed. *d. decif.* 104. num. 4. Valde. *de iure emphyt. quest.* 14. ad num. 10. & *conf.* 113. num. 9. & Ego ipse in *collekt. ad d. l. cap. potuit*. Præcipuus autem casus, in quo domini consensus non desideratur, est in alienatione à lege inducta, qualis est illa quæ ex professione resoluitur, *Auth. Ingressi*. C. de sacros. Eccles. & post glof. in *l. pater*, §. *heliarius* Agrippa. ff. de legat. 3. resoluat Bart. in *l. si ita* §. 5. *callege*. ff. de verb. oblig. Iaf. in *l. si filiusfam.* §. *dini*. ff. de legat. 1. Cald. Pereira de *renouat. emphyt. quest.* 19. num. 12. atque ita emphyteusis pro professione in Monasterium transit, neque poterit dominus directus illum durante vita Monachi à Monasterio auferre, vt constituit Barf. *conf.* 47. & 57. lib. 1. me citato in hoc loco Tambur. d. q. n. 19.

13. Obstat tamen doctrina glof. *verb. prohibentur*, in *d. cap. potuit*, recepta communiter ex Imol. ibi, numero 24. Iaf. in *d. l. ultim.* num. 90. & aliis, quos sequitur Cald. Pereira *d. quest.* 19. num. 17. Clar. §. *emphyteusis*, *quest.* 33. quæ inter alias personas prohibitas, ad quas emphyteusis deuenire non potest, Ecclesiam, & Monasterium enumerat propter ipsius potentium, difficilem pensionis exactionem, incertam redditionis spem, & consolatiouis emolumentum: vnde infert communis, emphyteusim Ecclesiæ, aut Monasterio abique directi domini consensu, nec donari, nec legari posse, nisi ad effectum, vt pretium habeat, argum. *l. si filiusfam.* §. *si quid alius*, ff. de legat. 1. ac proinde consuetudine introductum fuit vt intra annum talem rem vendere renatur, secundum Specul. Ioann. Andr. & alios, quos refert Imol. & Iaf. *ubi supra*. Vnde concludit Clar. *quest. questione* 33. Valde. *d. l. ultim.* §. 101. num. ultim. nullam quoad hoc inter Ecclesiam, & secularem emphyteusim differentiam esse constituendam, cum utroque casu emphyteusis à Monasterio reuocari possit. Verum, licet hæc opinio in pæxi recepta, & in iudicando sequenda sit, vt testantur Cald. Pereira *d. l. ultim.* §. 17. cum segg. Valde. *d. conf.* 101. numero 8. de ea tamen merito dubitari potest: quia nullo intereum reperitur, Monasterium esse prohibendum, durante vita Monachi, emphyteusim retinere, neque per dominum reuocari posse: nisi de eo expresse in emphyteusis scriptura caueatur: & ita intelligi potest text. in *d. l. ultim.* ibi, *his tamen personis*,

quæ non non solum in emphyteusis contractionibus uocari, ita vt sensus sit, posse dominum tempore contrahens prohibere, nec ad Monasterium, Clericum, militem, Capicarium, aut similes personas emphyteusis permitti; non tamen inde loquitur, Monasterium ipso iure esse prohibendum, quod sensu videtur Fulgos. in *d. l. ultim.* & in eo inter Ecclesiasticam, & secularem emphyteusim differentia constituitur, quia in Ecclesiastica aliquæ personæ repetiuntur exceptæ, quæ talem emphyteusim retinere non possunt, nisi Ecclesia consentiat, iuxta text. in *d. Auth. de alienatione*, *vers. si verò contingerit*. In seculari verò non ita, nisi de eo in contractu emphyteutico expresse caueatur. Incommoda autem, quæ Doctores, & communis considerant, per accidens contingunt, & in considerationem venire non debent, vt in simili aduertit Cabed. *Lafian. decif.* 130. num. 1. part. 1. Deinde esto, fatetur, Monasterium à iure prohibitiu ceteri, vt communis existimat, id solum concludit tacite, aut saltem generaliter prohiberi, quod legalem alienationem non impedit, nisi expresse prohibitio adiecta sit, vt docet Cald. Pereira *ubi supra* num. 23. imò sentari potest, nullam in hoc casu, nec legalem, nec conventionalem alienationem reperiiri, cum interim dum Monachus uiuit, ipsius persona, non verò Monasterium, tanquam discreta consideretur: nec ex eo, quod emphyteuta per Religiosum ingressum potentior effectus sit, amittit ius, quod in emphyteusiam antea habebat.

De interpositione quoddam transeat in Monasterium, resoluunt Lanbert. de *interpos.* lib. 1. p. 1. 2. *quest. prius* art. 3. n. 4. Petz. l. 1. *gl. de iure succed.* *vers. possunt*, art. 6. lib. 1. *Ordin. Concord. Decret.* *collekt.* §. n. 12. Valenzuela *conf.* 335. n. 46. *ubi numeris* segg. hoc multipliciter probat. Verum autem Abbates, & ceteri Prælati Regulares possunt ciuitates, oppida, castra, vallos, ac iurisdictionem temporalem habere: vide Tambur. de *iure Abbatum* tom. 3. *dist.* 12. §. 1. & 2.

Huculque egimus de Monasterio, & in illo resoluta ad Ecclesiam quoque trahi possunt: superest nunc, vt de Clerico agamus, in quo est aliter resoluendum, videlicet, illam in emphyteusi, capella, maiorata, Ducatu, atque etiam in Regno succedere posse, dummodo in institutione non reperiatur exclusus. Cuius rei ratio assignari potest, quia Clericus cuiuscunque successioni capax est, nec in iurisdictione, aut quæcunque temporalis potestas, etiam suprema, cum sacerdotio repugnat, vt contra ipsum Calanum, & alios Hæreticos resoluat Cardin. Bellarm. in *controuerf. cathol.* lib. 5. de Romano Pont. cap. 5. Molin. de *inst.* tom. 1. *disput.* 29. quæ pluribus auctoritatibus, & rationibus sustentitur: non pugnat cum aliqua diuina, aut humana lege Romanæ Pontif. & alios Ecclesiæ Prælatos, in locis sibi quoad temporalia subiectis, vnamque, spirituales scilicet, & temporalem potestatem exercere: quod aperte confirmatur ex text. in *cap. per venerabilem*, *vers. rationibus*, ibi, in Ecclesiæ paruitas, qui filii sunt leg. cap. *ultim.* me Clerici, vel Adu. lib. 6. cap. *inter dilectas*, de fide infirmum. vt videtur est in Primatæ Bracharenf. Bracharenf. domino, & in Reuerendissimo Conimbicensi, Arganili Comite, quorum meminit Molin. ubi proxime debent tamen Sacerdotes huiusmodi temporalia, quoad ea, quæ illis non decernuntur, & iurisdictionem spiritualium sibi asserere possunt, per ministros seculares exercere. Non obstat text. in *cap. presens* 20. q. 3. quia respondetur: cum Abb. in *cap. inter dilectos*

dilectos, numero 5. de fide instr. Comitum illum filios habuisse, vt ex littera patet, quibus fortè Comitatum sponte renunciauit; seu, quod purò verius, Monachum esse, qui Comitatum retinere non potuit, vt colligitur ex littera text. ibi, *vt filium suum nouus Monachus foret, & in locum eius succederet*, atque ita prædictam resolutionem maiore, emphyteusis capella, & cæteris bonis vinculatis obseruat communis sententia ex Abb. *in dist. cap. inter dilectos num. 5.* quem refert, & sequitur Auz. Gom. l. 40. *Tauri, num. 66.* Leciriel *de primog. lib. 1. quest. 24. num. 16.* Gregor. Lop. l. 2. tit. 15. *part. 2.* Molin. *de primog. lib. 1. c. 13. num. 97.* De Regno autem habemus nos Lusitani domesticum exemplum in Henrico, Presbytero Cardinalis qui Sebastiani Regi in Regno successit, cuius etiam memi-

nit Molin. *d. dist. 623. num. 6.* Quæ omnia sunt intelligenda, nisi in creatione emphyteusis, maiore, iam capellæ, appositæ sit clausula quæ Clericos à successionē repellat; quæ tamen in dubio præsumenda non est. Vnde infert Molin. *d. l. 13. n. 100.* Clericum non esse repellendum ab eo maiore, de cuius institutione non constat, sed ex sola consuetudine, aut immemoriali prescriptione subsistit, nisi occurreret casu aliquis Clericus à tali maiore iam fuisset exclusus per tempus ad præscribendum sufficiens; tunc enim seruandum erit, quod in aliis similibus casibus obseruatum fuit. In fundo denique id ipsum, quod supra de Monasterio bonorum capace, & Monacho diximus, de Clerico etiam dicendum purò, per text. *in c. qui Clericus, si de fundo fuerit controu. cap. 1. de vasallo mil.*

F I N I S.

L A V S D E O.

SYLLOGE

SYLLOGE IVRIVM,

Quorum explanatio lucem accipit in
hoc opere Iuris Ecclesiastici.

Ex Digestis.

Ad leg. Aquilam.

L. si ex plagis. §. in clivio. part. 2. pag. 403. n. 2.

De collegiis illicitis.

L. 1. 1. 36. 70

De doli mali & met. excepte.

L. apud Celsum. §. Labeo. 2. 185. 84

De fundo dotali.

L. dotalem §. vlc. 2. 337. 31

De liber. leg.

L. Aurelio §. vlc. 2. 415. 44

Ex Codice.

De Episcopis, & Clericis.

Titulus est nullus, ex quo disponit sine iurisdictione de rebus & personis Ecclesie. 1. 475. 67

L. 1. & 2. 1. 408. 59

L. 2. 1. 487. 22

L. nulli, in quibus terminis loquatur. 2. 417. 27

L. omnis, & l. Orphanotrophos, procedunt in hospitalibus institutis auctoritate Episcopi. 2. 91. 91

De ord. iudic.

L. 1. prope fin. quocies 3. regula non procedit ubi datur omnimoda incompetencia. 1. 415. 42

De rei vindic.

L. quocies non habet locum in donationibus, & venditionibus factis Ecclesie. 2. 103. 14

De sacros. Eccles.

Titulus etiam est nullus, ex quo disponit sine iurisdictione de rebus, & personis Ecclesie. 1. 475. 67

L. 1. & vlc. 2. 48. 213

Augst. Barbo de Iure Eccles. vno.

De testibus.

L. nulli non habet locum quando testes sunt omnino exempti. 1. 415. 91

Vbi in rem actio.

L. 2. 1. 412. 119

Ex Decreto.

Cap. 1. dist. 34. 1. 515. 81

Cap. 1. dist. 99. 1. 93. 8

Cap. Adrianus, il 2. 1. 11. 54

Cap. Clericos. 1. q. 2. 2. 309. 27

Cap. Clericos, verb. Ordo. 21. dist. 1. 107. 6

Cap. continua, 11. q. 1. 1. 396. 4

Cap. contra statuta. 15. q. 1. 1. 43. 96

Cap. de Syracusanis, 18. dist. 1. 129. 12

Cap. Diaconi. 18. dist. 1. 360. 12

Cap. dictum. 94. dist. 1. 344. 16

Cap. Dominus. ad fin. 3. dist. 1. 360. 9

Cap. dñe. 19. q. 2. 2. 168. 34

Cap. duo simul. 9. q. 3. 1. 108. 77

Cap. ecce. 99. dist. 1. 29. 27

Cap. Ecclesiam. 1. q. 4. 2. 119. 41

Cap. Episcopus. 1. q. 1. 2. 309. 25

Cap. filius, vel nepotibus. 16. q. 7. 1. 435. 578

Cap. illi autem. 1. q. 1. 2. 309. 27

Cap. Imperator. 96. dist. 2. 396. 3

Cap. in nouo. 11. dist. 1. 7. 19. 2. 354. 9

Cap. in sancta. 91. dist. 1. 362. 27

Cap. in synodo. 63. dist. 1. 11. 54

Cap. lectores. 32. dist. 1. 373. 57

Cap. legimus. 83. dist. 1. 117. 10

Cap. olim. 91. dist. ibid.

Cap. pastor. 1. q. 2. 2. 309. 27

Cap. peccatis. 15. dist. 1. 362. 27

Cap. petimus. 1. q. 2. 1. 432. 178

Cap. Petrus. 8. q. 1. 2. 10. 46

Cap. placuit in princ. 11. q. 3. 2. 309. 25

Cap. Praesul. 1. q. 4. *hodie locus non habet.* 1. 73. 52

Cap. per te. 23. dist. 1. 41. 94

Cap. Presbyteri. 34. dist. 1. 376. 58

Cap. priusquam. 18. dist. 1. 129. 12

Cap. quomodo, de consecr. dist. 1. 2. 119. 39

Cap. regna. 23. q. 5. 2. 435. 188

Cap. renouantes. 22. dist. 1. 294. 15

Cap. sacrorum. 61. dist. 1. 121. 69

Cap. si Clericos. 16. q. 1. 168. 35

Cap. si primatum. 11. q. 1. 2. 309. 27

pp Cap

Sylloge Iurium.

Cap. si quis 1. q. 1.	ibid.
Cap. si vis 17. q. 1.	1.594.144
Cap. sic vinct 16. q. 1.	1.168.35
Cap. si quis 47. dist.	1.106.12
Cap. fors 16. q. 1.	1.368.10
Cap. Synthesi, & Fastinianus 1. q. 1.	1.395.1
Cap. unde 8. q. 1.	1.10.45

Ex Decretalibus.

De Apostat.

Cap. 1.	1.411.73
---------	----------

De arbitris.

Cap. 3.	1.311.40
---------	----------

De auctor. & vsu pallij.

Cap. vlt.	1.111.108
-----------	-----------

De causa possessionis.

Cap. cum Ecclesia Sutrina.	1.381.45
----------------------------	----------

De censibus.

Cap. cum Apostolis, vers. Sustinemus.	1.344.14
---------------------------------------	----------

De Clericis ægrotantibus.

Cap. tua nos.	1.165.4
---------------	---------

De Clericis non residentibus.

Cap. vnic.	1.331.82
------------	----------

De decimis.

Cap. commissum.	1.381.41
Cap. dudum.	1.377.12
Cap. ex parte il 1. <i>renocatum est per text. in cap. nuper 34. eodem tit. non verò quoad partem, ubi agitur de nominalibus.</i>	1.395.10. & 47
Cap. ex parte il 3.	1.394.16
Cap. nuper, <i>est necessaria derogatio expressa in privilegiis existentibus a decimarum solutione.</i>	1.397
Cap. quoniam.	1.377.11

De electione.

Cap. 1.	1.111.70
Cap. cum inter.	1.167.30
Cap. Ecclesia vestra, il 1.	1.133.10
Cap. praterita.	1.344.13
Cap. quia propter.	1.151.197
<i>Non habet locum in postulatione, & collatione.</i> 1. 148.160	
<i>Eius dispositio non se extendit ad inferiores dignitates in Collegiis existentibus.</i> 1.148.161	
<i>Eius forma non habet locum in electionibus inferiorum dignitarum.</i> 1.149.174	

De foro competent.

Cap. 1. & cap. significasti.	1.454.72
------------------------------	----------

De immunit. Ecclef.

Cap. inter alia, <i>quare de laicis meminere, & non de Clericis.</i>	1.39.147
--	----------

De iudiciis.

Cap. cum non ab homine.	1.413.82
Cap. examinatus.	1.217.135
Cap. vlt.	1.431.177

De iure patronatus.

Cap. consultit.	1.213.198
Cap. nobis.	1.211.1

De officio Archidiaconi.

Cap. vlt.	1.409.66
-----------	----------

De officio delegati.

Cap. praterita.	1.415.93
-----------------	----------

De officio Ordinarij.

Cap. cum ab Ecclesiis Prelatis.	1.133.10
---------------------------------	----------

De pactis.

Cap. vlt.	1.273.56
-----------	----------

De præbendis.

Cap. de multa <i>comprehendit etiam Cardines.</i> 1.73.58	
Cap. dilecto.	1.273.58
Cap. licet.	1.371.81
Cap. nisi essent.	1.271.50

De priuilegiis.

Cap. 1.	1.129.26
---------	----------

Qui Clerici, vel vouent.

Cap. consultit.	1.594.143
Cap. vlt.	1.595.151

De rebus Ecclef. non alien.

Cap. vlt.	1.48.114
-----------	----------

De renunt.

Cap. admonet.	1.166.10
Cap. cum eisdem.	1.169.36

De rerum permut.

Cap. vlt.	1.271.51
-----------	----------

De rescript.

Cap. Rodolphus.	1.161.67
-----------------	----------

De restit. spol.

Cap. accepta.	1.175.70
Cap. in litteris.	1.381.44
Cap. sollicitudine.	1.275.69

De sent. & re iudicata.

Cap. cum causa.	1.48.115
Cap. perpendimus.	1.411.73

De simonia.

Cap. Mathaeus.	1.355.164
Cap. nemo.	1.173.57

De statu Monach.

Cap. cum ad monasterium, in fin.	1.48.131
----------------------------------	----------

De transact.

Cap. de cetero.	1.311.41
Cap. veniens.	ibid.
Concordatur cum cap. 1. eod. tit.	1.406.15

De

Sylloge Iurium.

De translat. Episcopi.

Cap. inter corporalia. 1.148.71

De vita & honest. Clericorum.

Cap. 1. 1.378.10. & 1.411.74
Cap. pen. 1.311.60

Ex VI. Decretalium.

De decimis.

Cap. 1. §. sanè. 1.400.61

De elect.

Cap. 1. procedit in hospitali. 1.83.30
Cap. licet canon. non habes locum in parochialibus
Ecclesiarum accessorie omittit. 1.295.16
Cap. fin. non servatur in parochialibus, que sunt in
Rom. Curia. 1.158.348

De filiis Presbyt.

Cap. 1. non habes locum in Parochialibus accessorie
annexis. 1.294.13

De foro competenti.

Cap. 1. & 1. 1.108.77

De homicidio.

Cap. 1. 1.413.84

De immunit. Ecclef.

Cap. 1. 1.48.111

De poenit.

Cap. 1. & ibi gloss. 1.472.47

De præbendis.

Cap. si motu proprio non procedit in beneficio univo
accessorie. 1.295.18

De Regulatibus.

Cap. 1. non est correctum per Clem. fin. cod. tit. 1.
596.161

De relig. domibus.

Cap. ult. §. confirmatos, in fin. 1.384.50

De rescript.

Cap. susceptum. 1.166.11

Ex Clementinis.

De censibus.

Clem. 1. & 1. 1.346.51
August. Barboza de Iure Ecclesiæ univ.

De privileg.

Cap. 1. intelligitur de iis criminibus, quorum graui-
tas non immunitatem tollit Ecclesiæ. 1. 39.
150

De rescriptis.

Clem. Auditor, comprehendit quoque Cardinales, 1.
73.59

De sepultur.

Clem. 1. §. verum. 1.336.23
Clem. dudum. 1.315.19
Debet specialiter derogari, non autem generaliter
ubi Religiosi eximuntur à solutione quarta fu-
neralis. 1.360.8

De sequest. possell.

Clem. vnic. loquens in beneficio, habet locum in ho-
spitali. 1.83.19

Ex Extraneag. commun.

De rebus Ecclef. non alien.

Extran. Ambitiosæ. 1.439.45 *

De Regularibus.

Extran. Viam ambitiosæ. 1.387.80

Ex Concilio Tridentino.

De Reformatione.

Sess. 6. cap. 3. 1.618.118
Sess. 14. cap. 17. 1.175.150
Sess. 11. cap. 3. & Sess. 12. cap. 11. cap. 3. declarantur, &
conciliantur. 1.331.87. & seqq.
Sess. 12. cap. 9. non habet locum extra visitationem in
casibus etiam in iure non concessis. 1.85.53
Sess. 23. cap. 3. 1.628.14
Sess. 24. cap. 1. circa concessiones factas Regibus
nominatis Episcopis, nihil dicitur innuendum. 1.
124.89
Ibid. cap. 4. loquitur de copulatione illorum, quo-
rum interest doctrinam Christianam docere, &
non de copulatione puerorum, seu parentum. 1.
164.6
De non predicando contradicente Episcopo quas
Regulares, intelligitur de illo tempore, & ho-
ra, qua Episcopus predicare voluerit. 1. 192.
12
Ibid. cap. 8. non prohibet quin & indices saculares
hospitalia, & cetera pia loca visitare possint, si
hoc eis legis iure competat. 1.84.12
Ibid. cap. 13. 1.163.12
Ibid. cap. 18. super habendo concursu in vacatione
parochialium, locum non obtinet in univ. acce-
ssorie. 1.295.10
Ibid. cap. 20. non sustulit modos legitimas, quibus
ex iuris dispositione sortitur forum. 1. 454.

Sylloge Iurium:

De Regularibus.

Scil. 15. cap. 4. <i>Non interdicis appellationem ad superiores, sed recessum à monasterio prout ad eundem Superiorem.</i>	1.627.111
Ibid. cap. 6. <i>Non derogas dispositioni cap. quia propter de elect.</i>	1.248.158
Ibid. cap. 14.	1.628.115
Ibid. cap. 16. <i>Decretum vendicat sibi locum etiam in iis, qui excedunt annum 16.</i>	1.609.155
Ibid. cap. 19.	1.616.104
<i>Ibi, nemo Regularis.</i>	1.587.79

Ex sacra Scriptura.

Ex Marthzo.

Cap. 18. <i>Data est mihi omnis potestas in Celo & in terra.</i>	1.5.10
--	--------

Ex Luca,

Cap. 11. <i>quod superest, &c.</i>	1.307.16. & seqq.
--	-------------------

Ad Titum.

Cap. 1.	1.117.9
Canon. Apostol. 15.	1.376.56
Breve Iulij 111.	1.457.107

INDEX

INDEX RERVM, & Verborum notabilium.

Prior numerus Partem, alter Paginam notat, tertius est marginalis: ubi verò unus solus est numerus, id de priori pagina esse intelligitur.

A

ABBATES dignitatem locum post Episcopum obtinens pars 1 pag. 215 n. 1
Abbat in sacris generalibus Conciliis immediate post Episcopos sedere debent. 2
Abbatem prae aliis sunt honorandi, quia habent dignitatem, & cum Praetoria multa communia. 2. 2. 4. 5
Praetorum appellatione vacuus Abbat. 4
Abbas dicitur sponsus Ecclesiae, & eo motus Ecclesia viduata dicitur. 8
Abbas dicitur Ordinarius in Ecclesiis sibi subiectis, sicut Episcopus, & potest esse Iudex in causis suarum Ecclesiarum subiectarum. 9
Consensus Episcopi sicut requiritur in alienatione bonorum Ecclesiae, ita consensus Abbatis in alienatione bonorum Ecclesiae, subiectae Abbatis. 10
Abbas Joachum tempore Vahani III. multa perdidit scriptis. 11
Joachum Abbas fuit prophetiae dono praeditus. 12
Abbas antiquus qui scriptis in iure Canonico suis sancti Miniani Abbatis. 13
Panormitanus abbas scriptis in iure Canonico, & fuit Abbas Monasterii Monacensis, Reverendatus Papa, & Auditor Camerae, & tandem Cardinalis. 14
Abbas ab Hebraeo, sive Syro vocabulo dicitur esse quasi Pater. 15
Abbas etiam cultores dicitur, qui stante tyrannorum persecutione esse in Episcopis abbatibus, & nominati sunt sunt Archimandrita, quasi Principes eorum, qui in castris habitabant. 215. 16
Abbatem quidam sunt seculares, & quidam Regulares. 17
Abbatem seculares sunt illi, qui beneficia Ecclesiastica obtinent cum titulo Abbatis. 18
Abbatem seculares quidem sunt, qui non solum in Clericis, verum etiam in laicis sibi subiectos quasi Pontificales suae Episcopales iurisdictionem exercent; alii sunt praedictis longe inferiores. 19
Commendatarii Abbatem illi vocantur, quibus Abbas recipit, tunc commendatarius. 20
Abbatem Regulares aliqui populum, & territorium proprium habent, in quo Episcopalem iurisdictionem, & aliquando temporalem exercent, ac locorum Ordinarii dicitur. 21
Abbatem Regulares alii sunt sub Regularibus tantum subditos habentes, quorum regionum gubernationi praefecti sunt. 22
Monasterium quomodoque olim fuit tantummodo Abbatem in superiorem agnoscebat, & illi tantum, & non aliter subiectus, postea cum Monasteria Regiones ab Episcoporum iurisdictione summopere praeilegis se eximere, factum est, ut uni generali Abbati tantum eorum capiti obedirent. 24
Abbatem quidam sunt solo nomine, qui Regulares sub se subditos non habent. ibid.
Abbatem originem traxerunt à primis illis Eremi Patribus quorum primus cum titulo & beneficio Abbatis fuisse

Abbatem debent esse professi eiusdem Religionis in cuius Praetorem sunt eligendi. 2. 116. 16
Eligere ut quis possit Abbatem, tacita professio sufficit, ut verò possit eligi necessarium requiritur expressa. 27
In Ordinibus sacris constituti esse debent Abbatem electores. 28
Eligentes Abbatem non sunt per excommunicationem, vel aliam censuram, aut Ecclesiasticam inhabilitatem ob eligendum suspensi. 29
Eligendi in Abbatem, vel Praetorem Regularem debent habere 25. annos incognitos. 30
Professio expressa debet esse eligendus in Abbatem, & Praetorem Regularem. 31
Electio Religiosi assumpti in Abbatem, vel Praetorem alterius Religionis est nulla, etiam si dignus non reputetur in illa religione qui possit eligi. 32
Eligendus in Abbatem debet esse Presbyter. 34
Electus in Abbatem non debet esse corpore vitiosus, homicida apostata, pedulus prodigus, neophytus, vel patiens defectum aliquem animi vel corporis. 3. 117. 16
Abbas unus non potest duobus Monasteriis praefici. 38
Abbas debet esse in regione castus, humilis, talis, misericors, discretus, & sobrius, & ut sit turbulentus, & animus, nec nimis, & obstinatus, nec zelotypus, & nimis suspiciosus. 39
Electio Abbatis à quibus sit facienda. 40
Benedicti à proprio Episcopo debent Abbatem omnes perpetui, qui Monachis praesunt. 4. 118. 45
Benedictio Abbatem non nisi in die Dominico, vel festo sit. 41
Benedictio Abbatis intra annum ab electione computandam postulanda est. 44
Abbatem semel benedicti, si deinde ad aliam Abbatem eligantur, non sunt iterum benedicti. 45
Episcopus si terro requiritur benedictio Abbatem sine causa remoueat, poterit ipse abbas non expectata benedictione Officium administrare, & Oratores minores conferre. 46
Abbas dicitur quis ante benedictionem, & potest uti Baculo, & ceteris Pontificalibus. 47
Episcopalia insignia Abbatem plurimi ex Apostolica Sede privilegio habent, scilicet vsum Mitrae, & Baculi Pastoralis. 48
Abbatem habent ius solemniter benedicens in propriis tantum Ecclesiis, quae ad eos pertinent pleno iure, videlicet post Missarum solemniam, Vesperas, & Matutinum Officia tantum. non autem alibi dummodo non sit praesens Episcopus. 49
Abbas 5 Mitrae Pauci Romae, potest in eo Monasterio benedictionem solemnem post Missarum, Vesperarum, & Matutinum solemniam elargiri ex privilegio, etiam si benedictione huiusmodi aliquis antea Cardinalis, vel Sacerdos Apostolicus Legatus praefatus fuerit. 50
Benedictionem praeterea mox episcoporum per vias minimè dase potest Abbas vsum Mitrae, & Baculi habens. 5. 279. 54
Baculo Pastoralis videntur Abbatem. 55
Abbas archiepiscopalem debet Baculum Pastoralem & con-

Index Rerum.

Abbas plures recitantes, qui speciali Sedis Apostolicæ privilegio habent usum Pontificalium. 119-121
Abbas generalis quorundam Ordinum Monachalium ex privilegio Summorum Pontificum habent facultatem deferendi in Priorum Regularium habitum. 16
Monasterium etiam præfate Episcopo possunt associari Abbates generales deferendi. 17
Abbas insignia Pontificalia deferendi ius habens præcedit non habentem. 110-118
Cum Monasteria incedere extra claustra minime licet abbas. 119
Abbas dicitur habere usum & ceterum Pontificalium potius ad decorem suarum Ecclesiarum, quam ad significationem eorum, ad quæ in Episcopo faciunt instituta. 120
Paramenta & ornamenta Ecclesiarum sibi tantum subiectum benedicere possunt Abbates, & ubi vigeret consuetudo vndecumque ad se venientia. 121
Benedicere licet velles, & Pallas altaris abbatibus ea consuetudine licet, non autem sine ea. 122
Abbas, qui est benedictus, vel qui ea privilegio Sedis Apostolicæ habet ut Pontificalia exerceat possit, potest omnia facere benedicere, illis exceptis in quibus vultio requiritur. 123-124
Consecrationem illam efficere abbatibus non licet in qua vultio requiritur, nisi est specialis Sedis apostolicæ privilegio fuerit indultum, ut Calices, Altaria, lapides, & alia in quibus vultio requiritur, consecraret, & benediceret. 124
Abbas, exempti habentes ius Baculum deferendi, & Mitram, possunt Minores Ordines conferre suis subditis, non solum Monachis, verum etiam & laicis in quos Ordinatus habent iurisdictionem. 125
Abbatibus & aliis quibuscumque quantumvis exemptis, & nullis Diocesis non licet attentio Concilii Trid. conquam qui Regulas subditas non sit, Tonsuram, vel Minores Ordines conferre. 126
Abbatibus non possunt conferre Minores Ordines aliis Regularibus sibi non subditis, qui dimensiones speciales sortem superiorem, & speciem licentiarum Episcopi loci habuerint, nec etiam aliis secularibus suorum superiorum dimensiones afferentibus, quousque plures contrarium sentiant. 127-128
Dispensare in interdictis possunt Abbates in omni causa quo primam clericalem Tonsuram, minoresque Ordines suis subditis Regularibus conferre possunt. 129-130
Nonnulli conferre non possunt Abbates minores Ordines, qui facultate illos conferendi Regularibus sibi subditis gaudent. 130
Abbas Monachos suos absolvere possunt à peccatis omnibus, & omnibus, nisi aliter à iure specialiter referantur. 131
Abbas à sententia excommunicationis pro iniuria Clericorum Monachos suos absoluit ea ipsius Papæ concessione. 132
Abbas, & ceteri Prælati Regulares absoluit suos subditos à votis, & iuramentis. 134
Abbas habentes territorium cum iurisdictione Episcopali respectu subditorum territorij habere potestatem eos absolviendi à votis, & iuramentis. 135-136
Dispensare non possunt Abbates hodie cum suis Monachis, ut illi ad factos Ordines in minori ætate promoveantur. 137
Dispensare potest Abbas cum apostata Monacho à Religione, ut ministrare in Ordinibus possit, ad maiores Ordines promovendi, nisi in apostata fuerit Ordinatus. 138
Monachus ut Ecclesiastica officia aut dignitates consequi possit, dispensare valet abbas si Episcopi consensus accedat. 139
Dispensare potest abbas in irregularitate quam Monachi contraxerunt accipientes Ordines in eorum iurisdictione ignoranter, non autem si scienter. 140
Monachus ut habeat propriam cellam in Monasterio ab aliis separatam dispensat abbas. 141
Abbas dispensat in irrisoria & delectis ciborum, & in sordibus & operibus manuum. 142
Abbas exempti, cui alias cessante exemptione Synodo interesse debent, ea Capitulis generalibus subduntur, hodie autem accedere tenentur. 143
Monasteria sibi subdita ea officio visitare tenentur Abbates. 144
Abbas curare debent, ut in suis Monasteriis sacre Scripturæ habeantur. 145
Abbas circa Monachos suos in his omnibus etiam & diligentiam adhibere debent, quæ à sacris Canonibus

de eorum vita & moribus statuantur. 146
Penitentes monachos imponere, aut veritas agere in Priorem, & aliis beneficiis subdicionem suam prohibere abbatibus. 147
Abbatibus interdictis ne sine consensu Capitali Clericis in Ecclesiis in quibus habent iurisdictionem perirent. 148
Abbatibus prohibetur ne aliquem de sacro fonte suscipiant. 149
Abbas non possunt de causis Matrimonialibus cognoscere, publicas penitencias imponere, & Indulgentias concedere, ac alia similia Episcopis dignari. 150
Abbas vsum Mitre & Baculi ex privilegio apostolicæ habentes in Clericorum degradatione assumi possunt. 151
Missas Capellaniarum, & annuatiarum ius de causa ad minorem numerum Abbates & Generales Ordinum in suis Capitulis Generalibus reducere possunt, non sic hodie. 152
Administratio bonorum Conventuum spectat ad Abbates, præterquam in adiuv. 153-154
Abbas, qui Ordinarij sunt, & habent iurisdictionem quasi Episcopalem, regulariter possunt omnia que sunt iurisdictionis. 155
Dimissiones concedere Clericis secularibus sibi subditis possunt Abbates Ordinarij, qui habent ius visitandi, & Synodum Congregandi. 156
Confessarios ad secularium Confessiones audientes possunt Abbates qui Ordinarij sunt, & habent iurisdictionem in quasi Episcopalem approbare. 157
Dedicationes matrimoniales admittere possunt Abbates etiam Commendatarij in eorum Abbatibus in quibus habent iura Episcopalia. 158
Matrimonii contrahendi interesse potest Abbas Ordinarius habens iurisdictionem quasi Episcopalem. 159
Dispensandi & absolviendi facultatem concessam Episcopis per Concilium Trid. sibi, & ceteris, cap. 6. non habent Abbates Ordinarij iurisdictionem quasi Episcopalem habentes. 160
Dispensare in omnibus casibus in quibus valet Episcopus, potest Abbas Ordinarius quasi Episcopalem iurisdictionem habens. 161-162
Prædicationibus licentiam dare ad prædicandum in suo districtu, & eos approbare potest Abbas Ordinarius habens iurisdictionem quasi Episcopalem. 163
Beneficia etiam Curata conferre potest Abbas Ordinarius iurisdictionem quasi Episcopalem habens. 164
Consecrari de Curatis vacantibus eorum se, vel eius Vicario facere potest Abbas Ordinarius si ius habeat Congregandi Synodum. 165
Synodum, & Constitutiones Synodales facere potest Abbas Ordinarius quasi Episcopalem iurisdictionem habens. 166
Abbas Ordinarius iurisdictionem quasi Episcopalem habens potest sicut Episcopus ad Concilium generale, seu Provinciale admittere, & vocari, & in eo habere vocem decisivam. 167
Beneficiis primatibus, & resignatibus simplicibus potest antea interponere Abbas Ordinarius iurisdictionem quasi Episcopalem habens. 168
Executores omnium vltimarum voluntatum ad plas causas potest esse Abbas Ordinarius iurisdictionem quasi Episcopalem habens. 169
Visitare subditos suos potest Abbas Ordinarius habens iurisdictionem quasi Episcopalem. 170
Pontificalia in suo districtu exercendi licentiam concedere potest alio Episcopo Abbas Ordinarius iurisdictionem habens quasi Episcopalem. 171
Matrimonialibus de causis cognoscere potest Abbas Ordinarius iurisdictionem habens quasi Episcopalem. 172
Indulgentias, que solite sunt dari Episcopis, concedere potest Abbas Ordinarius iurisdictionem quasi Episcopalem habens. 173
Abbas possunt primam Tonsuram suis Monachis, & Regularibus conferre. 174-175
Abbas, seu Prior habens usum Mitre & Baculi, etiam solemniter celebrare, debent habere suos ministros. 176
Debet incedere in Ecclesia in habitu decenti, & non Casicali. 177
Non tamen associari ex sua domo, nec accipi dum ad Pontificaliter celebrandum vadit. 178
Debet in Ecclesia sue iurisdictioni subiecta præfate Episcopo sedere in sede iuxta Episcopum, vel apud Episcopum à sinistris, vel à conspectu illius. 179
Potest

& Verborum.

Potest absente Episcopo, suos Canonicos assumere ad sibi
assistentium. 116
Abbas quando plures sunt in eodem loco, debent in pro-
cessionibus incedere quisque cum suo Clero, & in suo
loco. 117
Abbas non licet in sua Ecclesia ubi paribendū sunt re-
vues, cas ad pauciores numeros reducere. 118
Abbas potest dispensare Caput illegitimitate ad quatuor Or-
dines monachos. 119
Abbas aliquis abbas exempli non potest Ordines in ea
conferre, licet sit Episcopus. 120
Abbas in multis equiparatur Episcopo. 121
Abbas dignitas in officiis non comprehenditur sub no-
mine dignitatis. 122
E apectans non capit abbatiam, quæ non cadit sub nomi-
ne beneficii cum speciali nota sit digna. 123
Abbas, & beneficia Regularia experitur secularibus com-
mendari tempore Leonis IV. 124
Abbas, & beneficia administrationem habentis ad nomi-
nem prater Summum Pontificem possunt conferri, nisi pro-
fissa. 125
Inquisitio quomodo facienda, & processus fabricandus de
promoveandis ad Abbatias, & Monasteria, quæ in Con-
sistorio provideantur. 126
Abbas S. Crucis, & Ordinis Camaldulensis suis viciis Collegio
Germanico de Vrbe pro sustentatione nobilium Germa-
norum. 127
Inquisitio qualiter facienda circa quosdam etiam,
qui in Consistorio promoveendi sunt, vel confirma-
di ad dignitates Abbatiales & Priores ac regimina
Monasteriorum, vel alias Regularium Praeficiantur
128
Legitimus ad abbatialem dignitatem, vel alias Prelatu-
rum Regularibus absque Summi Pontificis dispensatio-
ne alium non potest. 129
Abbas non potest in monasterio calce et vestire ad hunc
Ecclesie non sibi licet. 130
Abbas, si in Prioratu si propter feudum teneret persona-
liter praestare iuramentum fidelitatis alteri domino fe-
udali, potest cum honesta societate calce, modo statim
prostat iuramentum cruciatum. 131
Abbas, vel Prioratus eligenda est non minor aetate 40. de
que octo annis post capicam potestatem laudabiliter
vivat. 132
Dispensare non potest Episcopus in aetate 40 annorum in
Abbatibus requiritur. 133
Electione abbatibus, quæ ætatem 40. annorum requiritur
non habet, si in monasterio non desunt alii Mon-
achos quadraginta atque habiles, licet non aled id-
oneo licet electio nulla. 134
Illegitima eligenda non est in abbatibus absque
dispensatione apostolica seculari Religiosum privi-
legium. 135
Bigamia, & quæ post castitatis votum praevicacata est, non
est in abbatibus eligenda. 136
Infamis abbatibus de non potest. 137
Vigilantia non debetur ad abbatibus manus, nisi ubi
non esset impartitendi illi benedictionem specialem
Vigilantia propriam, seu consecrationem. 138
Abbas, aut Prioratus capere officium suorum trionio
non eligenda de nob ad causam officii absque Sedis Apo-
stolice aut Congregationis thesauri. 139
Abbatibus foris possunt succedere in officio foris si Canoni-
ce eligantur. 140
Abbatibus in electione due partes Monachorum concurrere
debent nisi alia faciat loci consuetudo, & si fuerint dis-
cordes, potest Episcopus deponere vnam. 141
Votum in electione abbatibus seu Prioratus non potest
dare Superior, aut Senator ubi inter Monachos circa
causam electionem discordia carerit. 142
Superior Caput Monachum in electione non potest prout
interueniendi electioni abbatibus. 143
Constitutio Gregorii XIII super mutatione officii Abba-
tialis ac Prioratus Monachum in Italia existentium sin-
gulis quibusque trionio, observantur in omnibus Mo-
nasteriis monasteriis quorumvis militum etiam Hie-
rosolymitanorum. 144
Abbatibus electio S. Clara per sebedalas, & vota ferretur
celebranda, sedis facta omnino irrita est, Monachum
vero sufficit quod fiat per vota, seu iustitia otentur cap-
ta, dummodo secreto non amur. 145
Abbatibus in electione potest Episcopus cum suo Vic-
tario, seu Secretario, vel alio ab ipso assumpto vota singu-
larium Monachum otenentur capta audire. 146
Abbatibus, seu Prioratus electionibus potest Epi-

scopus vna cum Superioribus Regularibus interesse ab-
que vna tamen monasteriorum impensa. 147
Regularis tenentur diem electionis Abbatibus Episcopo
significare, cumque usque ad praefinitum tempus ca-
pitale. 148
Abbatibus omnes prater Clarissas extra Italiam possunt fi-
nito trionio selegi. 149
Abbatibus trioniales non solent benedici. 150
Abbatibus, quæ sunt per praefinitionem & institutionem,
possunt esse perpetuas. 151
Officium Abbatibus quod sit. 152
Abbatibus potest cum Monachibus suis dispensare circa iura
alia regularia, vsum carcerum, & lachrimarum, sine oia-
ram, & car. 153
Abbatibus quando possit precepta spiritualia suis Monachibus
imponere. 154
Abbatibus debet certiorum facere Episcopum de tempore
professionis ante mensum. 155
Abbatibus non potest Virgines velare, nec Monachos benedi-
cere, nec dispensare in votis Monachum, nec ea commu-
tare, bene tamen laicis. 156
Abbatibus quæ in Monasterium monasterii erant. 157
Abbas non dicitur, qui statim est rectorum. 158
Abbas in seculari Ecclesia pro distinctione iurum ipsius Ec-
clesie, vel sui beneficii debetur fructus, & distributio-
nes. 159

Absolutio.

Papa solus absoluit seu commutat quicunque vota, videlicet
calitatis, Religiosis, praefinitionis Romanæ, Hiero-
solymitanæ, & Compellitaneæ. 160
Ordinis sola potestas quam Sacerdotes in ordinatione
accipiunt, non sufficit ad absolendum, sed vicius
requiritur potestas iurisdictionis. 161
Iurisdictione ad absolendum in articulo mortis datur
amici Sacerdoti non approbato, licet tamen Ecclesiastico
in Ordinem ad salutem æternam, quæ nobis commu-
nicanda est virtute Sacramentorum. 162
Ecclesia potest auferre iurisdictionem, & impedire
Sacerdoti haretico, aut periculo non valde absoluit.
163
Absoluitur in quibus in Bulla Cæne Domini, aut ordinario
loco rectoris prohibuitur est omnibus religiosis causa-
nis Ordinis vigore quorumcumque privilegiorum. 164
Absoluit possunt Episcopi ab eorum communicatione, & alia
censuris suis tantum, vel nomen i. servatis. 165
Absoluit quandoque possunt Episcopi in certis casibus Pa-
pæ reservatis. 166
Absoluit possunt Episcopi in culpa peccati in quibuscum-
que casibus occultis, etiam Sedi Apostolice, rectoris delin-
quentes quosque sibi subditi in sua Diocesi per se-
ssos aut per Vicarium ad ad specialiter deputatum in fo-
ro confitentem sed an possint hanc potestatem absolven-
di aliis communicare. 167
Absoluit possunt Episcopi in crimine haretici otulo in
confessione soto per se ipsos tantum, non per Vicarios
168
Absoluit sequens non tollit incapacitatem praecedentem.
169
Apostolum sequitur naturam sui principalis, quamvis ap-
pellatum sit magis dignum, & potius, quam ipsum
principale, cui amicitur. 170
Apostolus & regibus facit gratiam conditionalem. 171
Accessus secularium ad monasteria Monachum permitti
non debent sub pretexto eas docendi sonum cymbala-
rum, vel alius instrumentum, aut etiam musicum, vel
canonem, etiam ad cratem. 172
Accessus Hæreticorum ad monasteria Monachum permitti
non debet ad loquendum cum illis. 173
Aegyptus alieni Epistolam legit ea consuetudine. 174
Acolytus Græco vocabulo sic appellatur, Latine Sepone
potest intelligi. 175
Acolytus debet prius ab Archidicono iustis qualiter in
Officio suo se habere debar. 176
Acolytus omnes sunt introducti de iure Cinili ac pro-
fissa

& Verborum.

Altari propter execrationem non exerceatur Ecclesia, se-
cus è converso, intelligendo ut ibi. 23.
Mulier ad Altare accedere prohibetur, aut ministrare.
2.6.1.14.
Altari in quo Episcopus solemniter Missam celebra-
vit, Presbyter eodem die non potest aliam celebrare. 25.
Altari iam constructo potest in abstracto fundari nova
Capellana, & in ea referari in parsonatus. 2.6.1.
27.
Altaria de iure parsonatus in Ecclesiis Regularium exi-
stentia, si propter vetustatem ruinam nascantur, quid
faciendum. 28.
Visitare non potest Episcopus Altaria in Regularium
Ecclesiis, etiam per secularium Confraternitates
constructa. 29.
In Altari portatili celebrari prohibetur. 20.
Eius periculis. 11.12.33
Ambrosio est inordinatus appetitus honoris terreni, & ampli-
tudinis dignitatis. 2.12.6.28

S. Ambrosius.

Fuit S. Ambrosij ad necem à quo instituti, & quando in-
cepit. 1.514.24
Anachorita, vide Eremita.
Anaphora nimirum Actuarij erroribus confut. 2.16.24
Arcula pro educandis non adus. 1.6.24.15
Armeniam fuisse publicam est, ita ut nemini liceat eidem
renunciare. 2.415.41

Amnistia.

Fratres Minores non sunt capaces Amnistiarum
perpetuarum, quæ illis relinquuntur in stipendium
Militum, & diuinitum Officiorum celebrandum.
2.411.4

Vide Censura.
Amicus in digito deferre Clericis prohibetur nisi quibus
competit ex officio, vel dignitate. 1.322.23

Annus probationis, vide Probationis annus.
Antonius Rosellus, & Petrus Ferrandus capta occasio-
ne sua falsaliquando in Papam disseminebant. 1.
40.66

Antonius Aegyptius cum post Paulum Thebanum super-
uivisset, socii huius instituti habuit, & multorum Mo-
nachorum Abbas fuit. 1.512.7

S. Antonij Eremite Ordo à quo, & ubi institutus, &
quando incepit, & sub quo reformatus f. r. 545.
2.6

Fratres S. Antonij Abbatis in Flandria à quo instituti,
& quando incepit. 1.519.164

Apostata, vide Immortuus.

Apostoli pacem cum Petro habuerunt potestatem. 1.7

Apostoli non ordinationem in suis, & particulis Eccle-
siis, sed generalem in vulnibus Orbem, pacemque
cum Petro, atque ita extraordinariam potestatem ac-
ceperunt. 1.7.17

Apostolorum Petri & Pauli laudes. 1.5.11

Apostoli laboribus manibus suis se quemquam graui-
tatem. 1.5.17.115

Apostolici fratres à quo instituti, & quando cepit. 1.
154.155

Appellari potest ab Episcopis ad Archiepiscopos. 1.106.

Episcopus si post interpositum ab eo appellationem
promouetur in Archiepiscopum, ex debito tenetur
alteri illam causam delegare. 1.106.14

Appellari potest ab Episcopo ad Archiepiscopum non solum
in spiritualibus, sed etiam in temporalibus. 15

Appellari potest ad Archiepiscopum, etiam iurisdictione
Episcopi fuerit à Papa excoisatus causa in qua Episco-
pus prout sit censetur. 16

Appellari non datur à delegato Episcopi ad Archiepi-
scopum, sed ad Episcopum delegatum, nisi Episcopus
delegatus causam in fraudem. 1.107.49

Appellationem de iurisdictione non tollit Conc. Trid. sess. 1.
de Reg. cap. 13. 2.616.180

Aqua benedicta, quæ fit cum sale & exorcismo ad do-
mos, & homines aspergendis, ad solam Sacramentum
spectat. 2.121.44

Aqua à solo Episcopo benedicitur cum vino & cinere, ad
reconciliandam consecratam Ecclesiam quæ violata
fuerit, ac polluta. 45

Aqua benedicta ad meliorem rerum benedictionem,
consecrationem, & reconciliationem adhibetur.

Aquila, De Diabolo. 1.362.24
Archidiaconus Græco vocabulo dicitur quasi ministrum
principis. 1.28.5
Archidiaconus principaliter habet Dignitatem post Episco-
pum. 2
Archidiaconus est dignus Archiepiscopus, & Primicerius
in voce, loco, & administratione. 3
Archidiaconus de iure est prima dignitas in Cathedralibus
Ecclesiis. 4
Archidiaconus, qui oculus Episcopi dicitur, in omnibus
Ecclesiis, ubi fieri potest, eligendus est, qui sit Magister,
scilicet Doctor, aut Licentius in Theologia, vel iure Cano-
nico. 5
Intellige de iis tantum Archidiaconis, qui vel etiam ha-
bent animarum, vel iurisdictionem, iura tunc de officio
Archidiaconi. 1.28.6.6
Archidiaconi iurisdictionem contenciosam habentes
debent esse Doctores, & promoti in publico gyna-
sio. 7
Archidiaconus nullus reperitur in tota Hispania,
qui totum illum rursus communiis teneat potesta-
tem. 8
Archidiaconi in Hispania non obligantur esse Doctores, aut
Licentii. 9
Arta 2. p. annorum regulariter in Archidiaconis habent
curam annexam, in aliis, quibus ea non inest, annu-
m compendi sufficiens. 10
Visitare Clericos quos debet Archidiaconus certo quo-
que anno, si Episcopus ipse non possit. 11
Archidiaconus quare dicatur oculus Episcopi. 12
Visitacionem si quam Archidiaconus legitime exerceat
confiscat, assumpto Notario de eorum, ut Episcopus fa-
cere potest per ipsum tantum debet. 13
Archidiaconus ad visitacionem expedendam potest Episco-
pus terminum præscribere comitatum, & equita-
tem. 14
Distributiones quodammodo non amittit Archidiaconus
interim dum visitat Ecclesiam, iura tunc redditus
sue præbende. 15
Distributiones quodammodo non recipit Archidiaconus,
qui propriam Ecclesiam non visitat, sed solum Eccle-
sias sue Diocesis. 16
Archidiaconus dum visitat Ecclesiam sue præbende,
non recipit fructus illius Canonice, quem obineat
ex dispensatione, vel ex illius Ecclesie consuetudine.
17
Archidiaconi ad officium pertinet Episcopo ministrare, &
solemniter celebrare Episcopo sacrum Evangelium
eum valaciter, eligere, & illud designare qui illud & Epi-
scopum canent. 18
Lectores, & responsoria diuini Officii Lectibus, &
Cantibus assignantur pertinet ad Officium Archidia-
coni. 19
Archidiaconus tanquam prima Dignitas post Pontificalem
in Choro aliis superior, & maior habetur. 20
Vasa diuina Ecclesie vasis dicuntur sedulo custodire per-
tinet ad Archidiaconum. 2.127.11
Clericos ad Ordinem promouendos, examinare, atque
probare, eosque Episcopo nomine S. Ecclesie ordina-
dos offerre debet ad Archidiaconum. 21
Episcopo sollempniter, vel etiam Missam solemnem, &
Vespas audire à dextris assidet Archidiaconus. 22
Archidiaconus respicit, ut Primicerius, & Sacrista vel cu-
stos inuicem sibi mactis sollicitudinem diligenter exe-
quantur. 24
Abbas, & Abbatis in sede sua collocat Archidia-
conus. 25
Iurisdictionem licet inferioriorem in malis habet Archidia-
conus. 26
Clericorum licet, & iurgia, modica tamen, audit Archi-
diaconus. 27
Beneficiorum primat, & auctoritate Episcopi punit Archidia-
conus. 28
Censuras imponit Archidiaconus, non tamen sine Episco-
pi auctoritate. 29
Archidiaconus instituit in beneficiis curam animarum ha-
bentibus auctoritate tantum & mandato Episcopi, vel
si hoc habet ex persequutione. 30
Archidiaconus ratione sui muneris non potest curam com-
mittere animarum. 31
Beneficiorum in possessionem corporalem mittit Archi-
diaconus institutus ab Episcopo. 32
Iurisdictionem quando habet Archidiaconus. 33
Archidiaconus post Episcopum dicitur esse Vicarius in om-
nibus. 34
Vicarij

Index Rerum,

Vicarij minoris exerceat Archidiaconus ipso iure absque aliquo facto, Episcopo absente, & eius Officiarius, non auctore Sede vacante. 1.188-191

Archidiaconus, etiam si prima dignitas, vel unica, tenetur assistere Episcopo celebranti ad id cogendus est pariter, & ceteris Ecclesiasticis. 1.186-186

Archidiaconus & Vicarius Episcopi in quo differat. 1.188-186

Archidiaconi iurisdiclio hodie per consuetudinem est immixta. 187

Archidiaconus de iure maior est omnibus post Episcopum, & Archiepiscopum eius subiacet iurisdictioni. 188

Consuetudo in aliquibus Ecclesiis introducta ut Archipresbyter, vel Thesaurarius, aut alio Dignitas Archidiacono prefertatur. 189

Archipresbyter in civitate Padovae ex antiqua consuetudine praefertur Archidiacono, & quomodo probetur hanc consuetudinem. 190

Archidiaconus cui de iure praefertatur Archipresbyter. 1.189-191

Archidiaconus de iure praefertur Archipresbytero in administratione, cum in divinis Archipresbyter praecedat Archidiaconum, nisi Archidiaconus sit etiam in Presbyteratus Ordine constitutus. 192

Archidiaconus Sacerdos in celebratione Missarum solemnium, absente Episcopo est praefertendus Archipresbytero. 1.189-191, 1.189-191, 1.189-191

Archidiaconus, & Archipresbyter si in funeralibus de eadem Cathedrali concurreant, danda est praecedentia Archipresbytero ratione stolarum. 1.190-191

Archidiaconus si sit prima dignitas, debet exerceat officium Presbyteri assistens cum principali Episcopo celebrante, illique candleam, & palmam benedictam ministrare. 190

Archidiaconus dum in assistentia est apud Episcopum, intelligitur praefatus in choro, sicut in Ecclesia Cathedrali, quamvis alia. 191

Archidiaconus, qui sustinet Baculum Episcopi dum celebrat solenniter, thurificandus est immediate post Diaconos assistentes. 192

Archidiaconus, qui sit ex privilegio Proto-notarius, non lucetur fructus, & distributiones sui Archidiaconatus si cum habuit Proto-notariatum in Ecclesia, choro, procectionibus, & divinis Officiis assistat. 193

Proto-notarij habuit vii non potest Archidiaconus in publicis actionibus, in assistentia Episcopi, nec in aliis actibus sibi tanquam Archidiacono competentibus. 194

Archiepiscopum, & Archiepiscopum.

Ioannes Hurtado Dominicus Archiepiscopum Tolitanum Casolo V. debeatere constantissime reuerentiam. 1.195-196

Bartholomaeus de Martyribus praepo obedienciae coactus suis Marchatensem Archiepiscopum accepto. 1.196-197

Archiepiscopi & Pastores quomodo differant in praefata sententia Crucis. 1.196-197

Archiepiscopus dictus est quasi Princeps Episcoporum, quia omnibus iuxta Provinciam Episcopos praefert. 1.197-198

Archiepiscopus, & Metropolitanus idem sunt. 198

Archiepiscopus aliquot nonnullum Metropolitanus non est, velati si nullum habuerit Suffraganeum. 1.197-198

Ordinis respectu in substantia id est, respectu characteris, nullus plus habet Archiepiscopus quam Episcopus. 199

Archiepiscopus maiorem sollicitudinem habet quam Episcopus, respectu executionis & executionis. 199

Archiepiscopus praefertur ceteris Episcopis honore & est persona magis privilegiata. 200

Archiepiscopus praesentia aliquando appellatur antistes Metropolitanus, nonnullumque ius Metropolitanum, interdu Archiepiscopatus dignitas. 201

Archiepiscopi in Diocesi sui habent omnia iura, potestatem, & obligationes, quas ceteri Episcopi in suis Diocesis obtinent. 202

Archiepiscopus si ex factis, qui sibi promerant ex Pallio, absque illo valido, & firmis sunt. 203

Electus in Episcopum Suffraganeos confirmat Archiepiscopus. 204

Archiepiscopus in consecratione sui Suffraganei electi & confirmati in Episcopum, intervenit debet, vel eam committere, nec alij Episcopi sine eius mandato consecrari debent sed hodie non servatur. 205

Archiepiscopus vocare potest Suffraganeos pro consecratione aliorum Suffraganeos, qui per illum vocati accedere tunc. 206

Archiepiscopus potest Suffraganeis iniungere, ut sermone faciant quod tenentur in Metropolitanis. 207

Archiepiscopus singulis saltem triennis ad Synodum Provinciale Suffraganeos convocare potest, in qua est praesens & Index principum. 208

Archiepiscopus curare debet ut Suffraganei sui apud suas Ecclesias resident, & probare in scriptis eorum absentiam, & absque legitimis causis illis non abscentibus applicare fructus facient Ecclesiae, aut pauperibus locis, & ceteris contumacia denunciantur. 209

Archiepiscopus potest compellere Suffraganeos iustitiam subditi ministrare, & facere id, quod debent. 210

Suffraganeum ad faciendam Synodum quovis compellere potest Archiepiscopus, & cum cogit ut contheneat econoniam, & Archiepiscopum totalem, & ad electionem Seminarii si negligenter fuerit. 211

Archiepiscopus quandoque potest suspendere, interdicere, & excommunicare Suffraganeos. 212

Vicarius Archiepiscopum illo absente potest Suffraganeum suspendere, interdicere, & excommunicare. 213

Archiepiscopus potest excommunicare Vicarium, vel Officialem Episcopi Suffraganei, subditoque causa rationabili. 214

Causae rationabiles, quae sunt vel possint Archiepiscopum excommunicare Vicarium Episcopi Suffraganei. 215

Archiepiscopus potest supplere Suffraganeorum negligentiam circa id, quod licet debent. 216

Archiepiscopus absolvit quem non vult absolvere Episcopus. 217

Episcopo de negante dispensationem quando est debita, Archiepiscopus dispensare potest. 218

Dispensatio datur debita ratione personae, aetatis, loci, temporis, pietatis, necessitatis, & utilitatis Ecclesiae. 219

Archiepiscopus potest cogere Episcopum ut constituit sibi Vicarium quando non est idoneus ad regendum, vel commodi regere non potest. 220

Archiepiscopus non potest supplere negligentiam Episcopi Suffraganei non praesentando consensum alicui actui, in quo ipse consensus ad validitatem necessarius desideratur. 221

Archiepiscopus potest Episcopum Suffraganeum ad consecrandum cogere. 222

Archiepiscopus est Index Ordinarios Suffraganeorum suorum. 223

Archiepiscopus in ipsos Suffraganeos nullam habet potestatem, nisi quatenus expensum in iure reperitur. 224

Archiepiscopus de civibus tantum causis Suffraganeum cognoscere potest, sed contrarium existit S. Coe. g. 225

Sententia in subditos Suffraganeorum lata potest Archiepiscopus corrigere, & confirmare. 226

Archiepiscopi causa, quae ad iure communi specialiter illis demandatur, aut per appellationem deconvolvunt, aut dum videntur competere dignoscuntur, nullam in subditos Suffraganeos potestatem habent. 227

Archiepiscopus in subditos Suffraganeos in causis appellationis iurisdictionem exerceat. 228

Archiepiscopus potest cognoscere inter illos, qui se sponte offerunt liti super illa re, de qua est appellatum, non autem inter eos iustitias. 229

Archiepiscopus in causa appellationis ab interlocutoria pronuntiationis bene appellatum remanet Index in toto negotio principali. 230

Archiepiscopus debet cognoscere, vel delegare causas appellationum, quae ad ipsos deferuntur iure Metropolitanis in tota, vel in illius Diocesi & quo est appellatum, & non potest alibi, nisi de consuetudine hoc illi competat. 231

Archiepiscopus potest in Diocesi Suffraganei habere iudicem, aut tribunal eadem pro appellationibus iudicandis propter commoditatem litigantium, absque consensu ipsius. 232

Archiepiscopus praesentare potest consensum non exhibitum ab Episcopo, supplendo eius negligentiam in eo praesentando, ubi actum fuerit remedio appellationis. 233

Licentiam assistendi matrimonio si Episcopus iniuste denegat, potest Archiepiscopus eam praestare per viam appellationis. 234

Archiepiscopus non potest compellere subditos Episcopi. 235

ad perhibendum testimonium in causa appellationis, nisi aliud sit de consecratione. 66

Archiepiscopus non potest cognoscere de nullitate sententiarum inter subditos Suffraganeorum abique appellatione. 67

Archiepiscopus quando continet subditum sui Suffraganei, Episcopi eorum ipso, non appellatur ab Episcopo ad Archiepiscopum, sed appellatur ad superiorem Archiepiscopum. 70

Archiepiscopus iurisdictionem habet in subditos Suffraganeorum circa consecrationem totam Provinciam. 71

Archiepiscopus iurisdictionem habet in subditos Suffraganeorum & ipsi nuncios, & familiae suae iniunctum inopuerunt. 71

Crimina notoria subditorum Suffraganeorum libere punire potest Archiepiscopus omni tempore, abique appellatione, & extra visitationem. 73

Quilibet elemosinarum per totam Provinciam mittens potest Archiepiscopus pro fabrica Ecclesiae Metropolitanae. 78

Edicta per totam Provinciam mittere potest Archiepiscopus in casibus ad suam iurisdictionem pertinentibus. 79

Indulgentias per totam Provinciam concedere potest Archiepiscopus, etiam si non sit in actu visitationis, dummodo statuta generalis Concilii non recedat. 80

Prædicationis officium per totam Provinciam aliquibus interdici potest Archiepiscopus. 81

Exultat à tota Provincia potest Archiepiscopus delinquere in sua Diocesi. 82

Archiepiscopus potest indicare subditum Suffraganei in sua Diocesi delinquentem. 83

Abbatem, & Regularem Praetores negligentes compellere potest Archiepiscopus ut Praedicationem Evangelii sui in Ecclesiis Parochialibus subiectis Monasteriis in nulla Diocesi cessentibus. 84

Archiepiscopus conuocare potest Regularem in cuius Provincia Monasterium sub immediata Sede Apostolica protectione sita fuerit, negligentes excoqui Decretum Concilii Tridentini sess. 15 de Regulis. 85

Archiepiscopus exceptis iurisdictionibus potest absolute subditum Suffraganeum & ab Episcopo suo iniuncte excommunicationem querelantem, nec absolutionem momento Archiepiscopo obtinere valentem. 87

Archiepiscopus potest visitare Provinciam, & procuratorem à subditis Suffraganeorum suorum egerere. 88

Archiepiscopus dum actu visitat Dioceses Suffraganeorum, potest absolute illorum subditos, tam per se, quam per alios. 89

Dispensare in foro conscientiae potest Archiepiscopus audiendo Confessionem in Penitentialibus dum actu visitat Dioceses Suffraganeas. 90

Visitare Dioceses Suffraganeorum non potest bodie Archiepiscopus, nisi causa cogens, & probata in Concilio Provinciali. 91

Archiepiscopus dum visitat Provinciam, non potest Ordinare, nec concedere litteras dimissorias, nec Chrisma, nec exercere iurisdictionem fori contentiosum in subditos Episcopi Suffraganei, nisi in criminibus notatis, & contra impedientes eius iurisdictionem. 92

Archiepiscopus vocat Episcopos Suffraganeos ad Concilium Provinciale. 93

Archiepiscopus potest depurare Vicarium, seu Officialium in Ecclesia Suffraganea, si infra octo dies post mortem Episcopi Capitulum non prouiderit, vel non Monachum elegerit, sed eo mortuo, Capitulum potest infra octo dies creare alium. tot. & sequenti.

Archiepiscopus, qui renunciat Episcopatu, & sic loco, & non Dignitati, non potest caetero Pontificalia in Diocesi, & Provincia renuntiata, etiam cum concessa Archiepiscopi succedentis, & Suffraganeorum. 110

Archiepiscopus qui renunciat, non potest amplius vel Pallio, sed debet terminare penes se, & cum illa sepeliri. 110

Archiepiscopus ante receptionem Pallii aibit de prouentibus Ecclesiam recipere potest. 111

Archiepiscopus sine Pallio non potest ea munera obire quae sunt porcellatis, Ordinibus, & iurisdictionis. 112

Archiepiscopus ante Pallium acceptum potest Suffraganeorum suum electum per alios Suffraganeos consecrare, & alia Pontificalia per alium exercere, dummodo non

sit in mora petendi Pallium. 112

Archiepiscopus infra tres menses à die Consecrationis, vel Consecrationis, tenetur à Romano Pontifici Pallium petere. 114

Archiepiscopus cum Pallio, quomodo intra, & extra Provinciam sit sepeliendus. 119

Archiepiscopus ad aliam Ecclesiam transiens ut non possit Pallio prioris Ecclesiae, neque Pallio sui praedecessoris deponi. 120

Archiepiscopus si renunciat Archiepiscopatu caetero Pontificalia, tam in Provincia, quam alibi, non potest vel Pallio, etiam Episcopi permittent. 121

Archiepiscopus, qui sponte sua suo Episcopatu abdicauit, si iterum ad eandem Ecclesiam eligatur, alio indiget Pallio. 122

Archiepiscopus si perdat Pallium à Papa acceptum, vel casu igne comburatur, poterit abique illo Pontificalia munera caetero. 124

Archiepiscopus transiens per totam Provinciam, etiam in locis exemptis, potest ante se deferri sacre Dominicum Crocem, etiam extra visitationem, nisi effectus praefatus Legatus Papae, vel Cardinalis nunc Legatus. 125

Archiepiscopus ante Pallium acceptum non facit ante se eandem deferri, quia statim ille accepto ad benedictionem eleuatur Crux. 126

Crux Archiepiscopi in Cathedrali recepti à Canonica praecedat inter Crocem & Archiepiscopum necnon sit nisi Dignitatem, & Canoniam. 127

Archiepiscopus occurrentes per totam Provinciam benedicit de cruce eleuata & eadem, signum Crucis formans etiam in loco exempto, tam solemniter, quam priuatum. 129

Archiepiscopus potest in tota Provincia diuina Officia in Pontificalibus celebrare, & ab aliis in sua praesentia celebrari facere. 130

Archiepiscopus in tota sua Provincia pro celebratione in Pontificalibus potest rollorare Sedem. 131

Iurisdictione, vel officio non vult Archiepiscopus in sua Provincia, sine licentia Episcopi loci, vel superioris exempti. 132

Archiepiscopus potest in tota sua Provincia admonere Monachos, & alios Regulares vagabundos, & apostatas vel sedentes ad sua Monasteria. 133

Vide Episcopum, Metropolitanum.

Archipresbyter post Archidiaconum habet dignitatem. 134

Archipresbyter dicitur quasi Presbyterorum primus, secundum praedictum. 135

Archipresbyter vocatur Decanus Presbyterorum. 136

Archipresbyter est duplex, unus verbanus, & alius curialis. 137

Verbanus Archipresbyter est qui in Verbo degerat dignitatem suam in Cathedrali, vel Collegiata Ecclesia. 138

Curialis, vel foraneus Archipresbyter est qui tunc Ecclesiae praestitit Parochiali, seu Plebanus. 139

Officium Archipresbyteri cunctis in Cathedrali Ecclesia quod sit de iure commune. 140

Missa distribuit inter Diaconos, & Canonicos Archipresbyter, non semper tunc, sed succedunt per ordinem. 141

Archipresbyter si non poterit, vel noluerit celebrare Missam sibi incumbentes, non potest pro suo arbitrio casu alteri delegare, sed alius Dignitatem, & Canoniam per ordinem substantiam in eius locum. 142

Archipresbyter non debet se intrumittere in regimen chororum, quod ad solum Cantorem pertinet. 143

Archipresbyter quamuis sit prima dignitas in choro, debet tamen eandem primam, ac dignitatem locum celebrare. 144

Archipresbyter quomodo dicatur in cap. 21 de officio, Archipresbyter. 145

Sacerdotes Cardinalibus praefecti. 146

Episcopo solemniter celebranti assistit Archipresbyter, & Sacerdotibus tunc praescripti, ut faciat se vestibus indunt. 147

Penitentes in feria quarta Claeram ab Ecclesia expellit Archipresbyter, & feria quinta in Cena eorum reconciliantur Episcopo representant. 148

Fontes benedicti Archipresbyter, & Penitentiam, aliaque Sacramenta pro Episcopo eo infirmo, vel absente ministrant. 149

Archipresbyter est quasi Parochialis Sacerdos omnium post Episcopum, videlicet in administratione Sacramentorum. 150

Cathedralis dicitur Parochia totius claustrae, vel diocesis. 151

Index Rerum.

- Vacatio per obitum, & remotionem datur in manualibus beneficiis. 71
- Beneficia Regularia sunt duplicia, quædam collata, quædam electiva. 72
- Collata beneficia dicuntur quæ iussu secularium conferuntur auctoritate superioris. 73
- Electiva beneficia sunt, quæ per electionem Canonicam suffragia electorum conferuntur, accedente Prælati confirmatione. 74
- Beneficia electiva in litteris semper mentio est facienda, si beneficium bula qualiter sit. 75
- Regularis est inaspex Personæ obtinenda super beneficio seculari simpliciter, sine curato absque Romanæ Pont. dispensatione. 76
- Beneficia omnia tam secularia quam regularia laici continentur sub beneficii appellatione. 1. 73. 81
- Beneficium aliqd sumptum intelligitur simplex tantum sine cura. 83
- Papatus non dicitur propriè beneficium. 84
- Beneficium in materia odiosa est iuste interpretandum. 2. 1. 18. 87.
- Beneficium quando est vitium monasterio Manichæorum, aut Mendicantium, tunc Episcopus non potest deputare pro eiusdem Vicarium perpetuum, quia debent Monachi nominare Vicarium, & Episcopus examine, & approbare. 8. 140. 9
- Beneficium si esset vitium ex privilegio remunerationis causa concessio cum claus. ponendi Vicarium ad totum amovibilem, tunc non potest Episcopus deputare perpetuum. 8. 143. 10
- Beneficium parochiale quando ex privilegio Pontificis possit. d. de rebus concessio vitium esset cum claus. instrumenti Vicarium ad totum amovibilem, tunc requirit Episcopus contra id privilegium Vicarium perpetuum constituere. 14
- Beneficium perpetuum dictum, quia non dicitur per mortem extinguí, sed vacare, vt aliter concedatur. 8. 174. 6

Beneficiorum collatio, reservatio.

- Beneficia multis modis canonice acquiruntur. 2. 114. 1
- Beneficij collatio est, à Superiore gratuita facta concessio, quæ & promissio datur. 3
- Beneficium acquirunt per remunerationem, permutationem, virotem, vel accessionem. 6
- Beneficium ita dicitur acquiri per optionem, si videlicet Canonici, aut Ecclesiastici da Collegio antiquiores vigore conferendi, vel statim operi gradatim meliores paribus decedentem, intra 30 dies, qui currunt simul omnibus opere volentibus, & computantur à die veridicis scilicet vacationis. 7
- Beneficia Ecclesiastica quomodocunque vacantia de iure communi assigno ad ordinarij dispositionem, & collationem pertinebant, in eorum Diocesi concessant, excepta tamen sunt auctoritas Papæ. 2. 115. 15.
- Gratias beneficiales concedere competunt primùm Romani Pont. monendo quidem Ordinarios, postea per rescriptum mandando, & quandoque executoris concedendo. 16
- Innocentij IV. temporibus concedebatur, vt is, pro quo Romanus Pont. restitueret, posset beneficium vacantium obtinere, quod ibi videretur acceptandum. 17.
- Beneficiorum reservationes olim à Romanis Pont. non fiebant, sed à tempore Innocentij III. fuerunt aliquæ vñ introductæ. 2. 116. 18
- Beneficia ea, quæ apud Sedem Apost. vacat contingunt, collationi summi Pont. reservata censentur. 19
- Provisio aut Ordinatio de beneficio vacante apud Sedem, non habet nulum coloratum. 20
- Beneficia illorum, qui in Vrbe degunt, ratione originis, vel domicili non reservantur, si apud Sedem moriantur, nisi etiam Curiam sequantur, & Curiales existant. 21.
- Beneficia vacantia apud Sedem, licet distant etiam vacare in Curia, non tamen quæ vacant in Curia, vel ratione obitus, vel alterius reservationis dicuntur vacare apud Sedem, si desint qualitas curialitatis. 22.
- Rescriptio cap. præfati. §. sunt de parben. in 6. est localis, ac proinde non comprehendit alia beneficia, quàm illius loci, in quo est ipsa Curia. 23
- Beneficia iurisdictionis laicorum non veniunt sub reservatione beneficiorum vacantium apud Sedem. 24.

- Papæ si provident de beneficio iurisdictionis laicorum, vacante apud Sedem cum derogatione iurisdictionis, valida erit provisio. 29
- Beneficia regularia veniunt sub reservatione beneficiorum vacantium apud Sedem. 30
- Indulget etiam amplissimis clausulis concepta non capiunt beneficia apud Sedem vacantia. 31
- Papæ intra mensem à die vacationis providere debet de his beneficiis apud Sedem Apost. vacantibus, alioquin dicto tempore elapsa valebunt collationes ab Ordinariis factæ postulare ordinari. 2. 117. 32.
- Litteræ de beneficiis vacantibus in Curia solent dari suo die obitus. 33
- Papæ in rebus beneficiis præter vacantia apud Sedem nullum est præfixum tempus ad conferendum. 34.
- Papæ morali purgare potest in conferendo beneficia vacantia in Curia, quæ intra mensem non concessant, si tamen sit integra. 35
- Beneficia electiva non veniunt in mentis de providendo, nisi de electione esset facta specialis mentio. 36. /
- Beneficia affecta in quibus differtur à reservatione. 2. 117. 41.
- Ad. d. d. Papæ resultat ex commendâ, vel virotem ad vitam, vel ex mandato de providendo, vel ex prævisione collationis nullæ, vel ex renunciatione facta in manibus Papæ, vel ex manus oppositione super electione, &c. 44
- Beneficia vacata per obitum S. R. E. Cardinalium, Sedi Apostoli dispositioni referuntur. 45
- Beneficia vacata per obitum Officialium Sedi Apostoli referuntur Sedi Apostoli dispositioni. 46
- Abbatiorum de minoribus beneficia sunt reservata. 47.
- Protonotariorum reservatio potest dici clausa in corpore litteræ. 48
- Beneficia vacantia, & vacatura per promotionem ad Patriarchatum, vel Monasterium regimini, sunt Sedi Apostoli reservata. 50
- Beneficia vacantia per dispositionem, permutationem, translationem, aut munus conferentium iurisdictionem auctoritate Apostolicâ, vel Sedi, sunt Sedi Apostoli reservata. 51
- Beneficia vacantia, & vacatura per allegationem factam quomodocunque Prioratum, Dignitatem, Personatum, Officium, Canoniatum, Apost. auctoritate provisionum seu providendorum, sunt Sedi Apostoli reservata. 2. 119. 12
- Beneficia, de quibus in concordia, vel discordia electi, vel postulat, sunt facta electio vel postulatio, quæ postmodum fuit cessata, seu repulsa sunt Sedi Apostoli reservata. 52.
- Beneficia vacantia per eorum obitum, quando sunt Sedi Apostoli reservata. 54
- Beneficia quæcumque, de quibus Ordinarij collatores contra Concilij Tridentini decretum disponunt, & disponunt in futurum, referuntur Sedi Apostoli. 55
- Beneficia vacatura, Sedi episcopali, aut abbati vacatura, dispositioni Sedi Apostoli referuntur. 57
- Familiarium, & conuocorum commensalium S. R. E. Cardinalium beneficia quæ obdormierunt, & obdormierunt familiaritate durante, sunt reservata quibus prius illa adepi fuissent, etiam ubi ipsa familiaritate per obitum dictorum Cardinalium, vel alia recederent. 61
- Collectorum, vaicorum in quacunque ciuitate, vel diocesi, & subcollectorum fructuum, & proventus Cam. Apostolicæ totum beneficia, quæ dorante eorum officio obdormiebant, sunt Sedi Apostoli dispositioni referuntur. 62
- Subcollector ad effectum reservationis beneficiorum sufficit, quod aliqua temporis parte quæ fuisse vnus, quomodo subcollector non acceptaverit, aut exercuerit. 63
- Subcollector vaicorum præsumitur, nisi contrarium probetur. 64.
- Beneficia omnia Ecclesiastica cum cura, & sine cura, regularia, & quomodocunque qualificata, extra Romanam Curiam vacantia, in Signis, in vrbibus Iamarij, Tribunarij, Aprilis, Maii, Iulij, Augusti, Octobris, & Novembrij, sunt reservata. 2. 120. 49
- Germaniarum Regni beneficia vacantia in mensibus Ianuarij, Martij, Maii, Iulij, Septembris, & Novembris, Sedi Apostoli dispositioni reservantur. 7

& Verborum.

Beneficia vacantia in Abbazia S. Crucis Ordinis Camaldulensis, diocesis Eugubina, Sedis Apostolice dispositioni referantur. 1-110, 71.

Beneficia propter eximiam beneficia quatenusque vacantia sunt Sedis Apostolice referantur. 74

Simonia propter eximiam beneficia vacantia referantur dispositioni Sedis Apostolice. 8-81, 75

Beneficia collata personis prohibitis propter suam gravitatem sunt referenda dispositioni Sedis Apostolice. 74

Beneficia quatenusque tractantur in consistorium, quae vacant ipso iure, Sedis Apostolice sunt referenda. 77

Parochia beneficia collata, non servata forma Concilii Tridentini, sunt Sedis Apostolice referenda. 78

Beneficia vacantia per debitum offenduntur legationis in Romana Curia, ceteraque iudicibus, advocatis, & procuratoribus, vel aliis. Notarii, sunt Sedis Apostolice referenda. 79.

Beneficia vacantia ob non factum publicationem registrationis referantur Sedis Apostolice dispositioni. 80

Beneficia vacantia per violationem sequenti, licet pendente in Romana Curia, sunt Sedis Apostolice dispositioni referenda. 81

Beneficia illicite, quae ipso iure pro aliis examini supplicanti, vel annuas pensiones accipiunt pro consecutione beneficii, &c. sunt referenda Sedis Apostolice dispositioni. 82.

Beneficia vacantia ob non delationem habentis clericali, sunt Sedis Apostolice dispositioni referenda. 83

Beneficia per admissionem vacantia sunt Sedis Apostolice referenda. 84

Beneficia collata a Cardinalibus vigore suorum indultorum, sunt Sedis Apostolice dispositioni referenda, quando illi quibus factum collata, inter debitum tempus litteras Apostolicas non expeditur. 85

Litigiosa beneficia sunt affecta Sedis Apostolice. 86

Litigiosum beneficium quod dicitur. 87

Beneficia devoluta ad Papam Sedis Apostolice dispositioni referantur. 88

Beneficia affecta sunt referenda Sedis Apostolice dispositioni. 1-132-89.

Beneficia affecta in quibus casibus dicantur? 90 & seq.

Papa si electoribus beneficii mandat, ne ad electionem procedant, tale beneficium remanet affectum. 91.

Affectum remanet beneficium per resignationem de eo factam in Curia in qua Papa semel manum apposuit providendo resignationem, si resignatio vel sit invalida, vel affectualem non fuerit secunda, & quid in resignatione ad faciem certae personae? 92-93.

Manus appositio Papae resignatione, an & quando faciat beneficium resignatum affectum. 94

Beneficia referenda quomodo vacantia Sede Apostolica vacante libere conferri Episcopo. 95

Papa tempore assumptionis ad Summi Apostolatus apicem, sibi referat aliquando beneficia vacantia, Sede Apostolica vacante, de quibus ordinarij collationes tunc minime disposuerint. 96-111, 97

Beneficia referenda ratione temporis, non censentur referenda, si vacent Sede Apostolica vacante, sed si sint referenda ratione personarum, vel ipsius beneficii, ut ibi optime explicatur. 98

Mandata illa de providendo, & expectantiae ad beneficia vacantia nemini dimittere conceditur. 99

Vicarius seu Vicarius Ecclesiae Cathedralis vacantia a Papa deputatus beneficiorum conferendorum in ea diocesi habet facultatem. 100

Capitulum Canonicorum, aut Regulatum quandoque non habet beneficia conferendi ea conferenda, aut privilegio. 101

Collatio beneficii, si ad Capitulum, & Episcopum simul spectet, aliter sine altero conferri non potest, praeterquam in duobus casibus. 102

Congregatio generalis, seu Collegium Cardinalium non potest sine Romano vacante ea beneficia conferre, vel alia negotia agere, quae sunt Romano Pontifici specialiter referenda. 103-104, 106

Beneficia omnia sunt iuxta certum tempus conferenda. 105.

Cathedrali, vel Regulari Ecclesiae vacante iuxta tres menses Praetuli electio, & Ecclesiae collatio fieri debet. 106.

Beneficia intra sex menses a die notitiae vacationis numerantur, si conferenda. 107

Paninus, ubi neglexit ad beneficium Ecclesiasticum Arquis. Barlos de iur. Eccl.

perferant intra tempus sibi praefinitum, tunc ius conferendi ad indultum devolvitur. 108

Praetuli Episcopo inferiori, si legimus ius conferendi beneficiis Ecclesiasticis habuisse, eo negligente, collatione potestas devolvitur ad Episcopum. 109

Capitulum Cathedralis Ecclesiae negligente in conferendis beneficiis, quae ad suam collationem fuerint, in ab Episcopo p. nissent, ad Episcopum sit devoluta. 110

Episcopo negligente intra debitum tempus conferre beneficia ad suam collationem separatam a Capitulo iure proprio sp. dicitur, tunc devolvitur ad ipsum Capitulum; sed si iure specialis, vel devoluta. 111

Vicarius, si collatis beneficium indigno, non est Episcopo conferendi potestate priusatus. 112

Detractione gradum de inferiori ad proximum superiorem facienda. 113

Papa in beneficiis inferiorum conferendis vel potest non solum iure devolutionis, sed etiam iure percursoriois. 116

Devolutio ex negligentia dimittitur si cum onere, & qualibet requiritur a primo promittente. 117

Collatio facta a collatore negligente post tempus elapsum, si nulla, quantumvis postea devolutio contingat, nec per huiusmodi sup. etiam iuratum committitur. 118

Ius conferendi per priuationem perditur, aut ad tempus, aut in perpetuum. 119

Collationis ius promittit, & optima ratione fuit ab Ecclesia inhibita. 120

Regr. ius, & accessus ad beneficia vacantia cuiquam permissi, aut concedi non debent. 121

Beneficia, a quoque vacent, conferri aut promitti non debent. 122

Beneficia vacantia non possunt collatores sibi ipsis conferre, & quid non possunt percuratorem constituere, ad sibi conferendum. 123-129

Beneficia illis tantum personis sunt conferenda, quae omni carcat impedimento clericatus. 130

Haereticis, coramque, fautoribus, reprobis, & infames, eorumque filij, vique ad secundam gratulationem beneficiorum sunt incapaces. 131-135

Crimin. superiorem non facit quem inhabilem ad beneficium cum nobiscum. 136

Filij, & nepotes haereticorum, & qui tales esse, aut tales deesse probentur, sunt inhabiles ad beneficia, non autem filij illorum, quos emendatos esse censuerit. 137

Inhabiles sunt ad beneficia conferenda. 138

Apostatae. 139

Schismatici. 140

Excommunicati excommunicatione maiori. 141

Beneficium excommunicato collatum, seu resignatum, non potest ab ipso in conspectu retineri, sine excommunicatione sit lata de iure, sive ab homine. 142

Indigno beneficium scienter conferens priusatus est conferendi potestate, & propter conscientiam negligenter devolvitur ad superiorem beneficium incapax collatum. 143-147

Episcopo debet prius scire conditionem eius, et collat beneficium, & ita praesumitur. 148

Vicarius habens specialem potestatem ad conferendum beneficium, si indigno coarctatus, non est Episcopo conferendi potestate priusatus, nisi Episcopus talem habuerit collationem. 149

Excommunicatus colliter non est inhabilis ad beneficia conferenda. 150-151

Excommunicatus potest acceptare beneficium iam sibi, cum non erat excommunicatus, collatum. 152

Excommunicatus post interpositam appellationem potest beneficium acquirere. 153-154

Dispensant an, & quando possit Episcopus, ut qui resineat beneficium obtinent tempore excommunicationis? 155

Saltem ab officio, vel beneficio, beneficia consecuti non possunt. 156

Beneficia amittit qui contra iuratum per annum stetit in su. sp. sione. 157

Beneficia consecuti non possunt. 158

Irregulares. 159

Sodomitae notorii. 160

Bigami. 161-162

Aliciores. 163-164

Simoniaci in beneficio assumendo. 165

Clericus male usurpans bona Ecclesiarum. 166

Clerici

Index Rerum,

Clerici non beneficiati velles publicè portantes contra de-
f. decretum Concilij Vicens. 152
Clerici concubini in incorigibiles. 153
Clericus coniugatus. 154
Coniugatus quicumque, qui aliquem de facie Ordini-
bus matrimonio ducere, etiam nuptiarum confum-
mato, psumit suscipere, nisi servata Canonum sepa-
la, ad quoscunque beneficium promoveri prohibetur,
157
Secularis, & non professus regularia beneficia, in titulum
Regularibus conferri consuevit, obtinere non possit,
nisi habitem eiusdem Ordinis amicum suscipiat, Gr. 1.
140. 157.
Religiosus vnus Religionis non est capax beneficij re-
gularis alterius Religionis. 158
Laiici, nulla Ecclesiastica beneficia, quamvis simpli-
cia, consequi possit. 159
Clericus prima consensu ab alio Episcopo hoc litteris,
per eum saluamissimis, beneficia consequi non po-
test. 160
Filij Clericorum legitimi paternam beneficia immutare
obtinere non possunt, & ad hoc eorum dispositio. 161
Beneficium aliquod obtinere non possit minor. 14.
aonit, sed standum fundationi statutoi coartatum.
163.
Episcopus non potest indulgere cuiquam, vt ante 14.
aonum beneficium obuiat. 164
Illiterati beneficia consequi non possunt & qui tales di-
cantur? 165
Infamis beneficium obtinere non potest. 166
Corpore vitiani beneficia consequi non possunt.
167.
Clerico incidenti in euitatem, beneficium etiam simplex
conferri non potest. 168
Poenitus, vti infamis, beneficium consequi non potest.
169.
Filij & nepotes offrociationi Cardinalium beneficia ob-
tinere non possunt. 170
Beneficia incompatibilia secundum formam prescriptam
in Statutis, Excois, dimittentes, inhabiles poenius
ad quoscunque alia sunt. 171
Beneficium vnum curatum habens potest aliud curatum,
vel aliud incompatibile adipisci. 172
Beneficium curatum, aut personatum, vel dignitatem ha-
bens recipit secundum simile, ipsi huc vacat primum,
& si illud restitueri contemnerit etiam secundo spoliari
debet. 173
Possessio pacifica quando dicatur, vt indicatur vacatio
primis beneficij. 174
In beneficiis simplicibus residentiam requiruntibus, vel
aliis quomodolibet incompatilibus, inducitur vacatio
primi ipso iure per adeptionem secundi pacifice
possessum. 175
Papae reseruata est facultas dispenendi vt sublimis, & li-
terare personae recentis minoribus, maioribus valeant
beneficiis honorari. 176
Dispensandum est cum literatis iuris circa beneficiorum
plurimam. 177
Beneficia simplicia, & quae sunt sine titulo, facillius plurali-
tatem admittunt. 178
Episcopus non potest plura beneficia simplicia ultra du-
m vnus conferre sique ad sustentationem eius sustentationem
absque Apostolicis dispensatione. 180
Episcopus poterit conferre beneficium habenti iam in
pensionibus ecclesiasticis. 181
Episcopus, si de sacro constat tertium beneficium ha-
benti duo beneficia simplicia, alias ad sustentationem
insufficientia, collatio tertij est valida, sed si iterum
sit sufficienter vacante duo priora, & si continuentis
possessione, recipiendo ex eis fructus vacante omnia.
182.
Ecclesiam quod dicatur sufficienter ad congruam sustentationem.
183
Collatio tertij beneficij simplicis ei, qui alia duo ha-
bet sufficientia, potest fieri ab Episcopo, & potest
recipi, sed non ad effectum retentionis omnium. 1.
141. 184.
Beneficium vnum sufficienter habens, non potest retinere
duo & habere duo per se separatim insufficientia, sed
simul iuncta sufficientia, non potest retinere tertium.
185.
Per retentionem plurium simplicium beneficiorum,
eo & quando vacante omnia ipso iure 1. 186. &
189.
Beneficia simplicia de incorporatione laicorum sunt sicut

cetera incompatibilia. 187
Frouit de beneficiis incompatibilibus, etiam simplicibus,
non possunt se tunc in eadem possessione. 194
Beneficium imperator debet indicare, si quodallud obinet,
alias collatio est nulla, nisi in pmissioe Ordinis.
195. & seq.
Dare literarum statuit, vbi plures in eadem Ecclesia
idem beneficium imperator, & prius imperator
per eorum. 197
Modorum ferecile requiritur ad acceptandam collatio-
nem beneficij, sic institutionem. 249 209
Mandatum speciale requiritur in apprehensione posses-
sionis beneficij per procuratorem. 210
Mandatum ad acquiescendum possessionem talis beneficij
in indiuiduo non requiritur. 211
Titulos multiplicando dantur in beneficiis, & ratio-
ne illorum potest quis se defendere, quamvis vtroque
titulo non possit agere. 212
Intellige in gratia diocesis, non autem in contraria.
213.
Beneficium in collatione antequam benedictione nihil est
detrahendum in collatione, aut alim qualibet in
ipsum beneficium fundatione, aut erectione consti-
tutus. 214
Clerici minus nobil: non funt ad beneficia consequenda
repellendi, nisi propter viciam aliquod sur viciore.
215.
Statutum, sur confectum non valet, quod non admi-
tatur ignobiles in Canonicos Cathedralium. 216.
Clerici extra originem non sunt eligendi, sed vndeque
sunt, modo idonei, casum sunt ad beneficia admi-
nandi. 217
Neophyti, si aliis d'g'i sint, & idonei, non sunt ad bene-
ficiis consequendis repellendi. 219
Beneficij Ecclesiastici capax est ille, qui ad iudicis originem
ducit. 220
Beneficia si aliquando constanter, aut alia contra Ca-
nonem collatio fiat, ipsa irrita est, si va, cui facta sunt, non
aut sit de iure iobabilis ad beneficia consequenda.
221.
Inonem lottiofecit psumitur in, cui Papa beneficium
conuenerit, etiam cum claus. si alius fuerit.
222.
Capituli abbatibus importatam, & ordm ad parati-
bus impunit, vel iudicibus, incumbit onus probandi.
224
Nemo oras inter Christianos, de iure granatur hunc
probiudi se esse natum ex parte Christianis, sed in
dubis psumitur. 225
Collatio beneficij, antequam fiat, debent eorum iudice
excois sufficiat ea omnia, quae sunt de natura
substantiali gratia, vt illius executione sit loens.
sed an, & quando & in quibus casibus id verum sit
226.
Regressus, & accessus, ac alia quomunque iura ad be-
neficia Ecclesiastica competentia vacant per matri-
monium coactum per verba de praesenti. 227.
Clerici in sacris constitutus de sacro contrahunt matri-
monium, beneficia eis poenius per sententiam.
228.
Vacatio beneficiorum non iudicatur per sponsalia per
verba de futuro. 229
Matrimonium quando est nulliter contractum ex defectu
concois Clerici, tunc non dicitur indm a beneficie-
rom vacatio. 230
Graeci vacati, si Clerici, vel Presbyteri fuerint, possunt
legitime obtinere beneficium Ecclesiasticum, dummo-
do tale beneficium sit constitutum more Graecorum.
231.
Beneficium vacat per afectionem alterius incompatibilia.
232.
Patriarchalem Ecclesiam obtinent, si non ordinetur Sa-
cerdos, infra annum vacare intelligitur ecclesia illa,
vel beneficium. 233
Beneficia vacant ipso iure per promotionem ad Episcopatu-
rum. 234
Papa in promotione ad Episcopatum consistorialiter
decretis beneficia vacare eo ipso a die promotionis.
235
Beneficia de iure non vacant per promotionem ad Episcopatu-
m iuris iudicium. 236
Per transiitionem transferri ad aliam Ecclesiam vacat
prima, lincis tamen expeditis, & ostensis Capitula.
237.

& Verborum.

Beneficiorum vacatio.

- Beneficium non vacat per mortem presentis, qui non fuit institutus. 2 17. 239
- Beneficium vacat per mortem naturalem beneficiarii. 2 23. 1
- Beneficium ita vacat per mortem beneficiarii, ut si ille mitaliosse resingeret, non recuperaret illud. 2
- Religiosis ingressis, & profectio emissis facit vacare beneficium. 3
- Religiosi Societatis I s v non amittunt possessionem beneficiorum ab eis prius obsecratorum, nisi post emissionem solennem professionem, vel vota condicioem formatorum. 4
- Beneficia, & personae non vacant, nec extinguuntur per bonum vota io Societate I s v, sed durant vique ad professionem solennem. 5
- Beneficium dicitur vacare per renunciationem, seu resignationem ex causa permutationis. 6
- Beneficium vacat ipso iure, si beneficiarius in minoribus Ordinibus constitutus contrahat matrimonium aut spolia per verba de praesentio. 9
- Matrimonium indubitante debet probari, ut ex eo induatur vacatio beneficii, & non sufficit, quod illa esset fecerit pro valitudine matrimonii, si pendet causa reformationis in integrum. 2 24. 8
- Clericus post contractum matrimonium nullatenus potest beneficia retinere, sed tenetur statim illa dimittere, alias peccat morte. 9
- Clericus Matrimonium contrahens beneficio priuatur, siue matrimonium facit consummatum, siue non. 10
- Clericus non recuperat beneficia, quae iam per matrimonium contractum vacauerunt, etiam si post illud vixit ingressus faciat religionem, non sequitur adhuc copula carnalis. 11
- Clericus ipso iure beneficiis priuatur per matrimonium contractum, licet nulliter ex de facto sollemnizatus, vel in gradu consanguinitatis, vel affinitatis prohibito, aut alias de facto. 12
- Clericus contrahens matrimonium nulliter in gradu consanguinitatis, vel affinitatis prohibito, siue illud fecit, siue occidit, semper tenetur beneficiis ipso iure priuatus. 13
- Beneficium ipso iure vacat per militiam saecularem. 2 26. 31.
- Beneficium vacat, si habeatur per deservitum per spiritum de eadem amorem. 11
- Beneficium vacat ipso iure per non ostensionem tituli, seu dispensationis eorum Ordinatio, postquam beneficiatus monitus fuerit. 34
- Beneficium vacat, quando illud resignat non superuenit per viginti dies. 35
- Beneficium ipso iure vacat ob non factam publicationem resignationis, iuxta formam Constitutionis Gregorii XIII. 36
- Beneficium curatum vacat ipso iure ob non servatum normam Constitutionis Pij V. in confectandis. 2 27. 17.
- Beneficium vacat ipso iure per apprehensionem possessionis, si constitutus a Papa. 38
- Beneficium vacat ipso iure per obitum Papae collatoris, quando fuit collatum ad beneplacitum illius. 39
- Beneficium vacat ipso iure in decreto. 40
- Scripturas spectantes ad Cameram Apostolicam indubitanter retinentur, & illas non restituerunt, nec non scientia, & non reuelantur ipso iure beneficiis amittunt. 41
- Beneficium vacat ipso iure per alienationem totum Ecclesiae, siue ipsius beneficii secundum sine sollemnitate *Canonica*, *Antiqua*. 42
- Possessionem beneficii violenter ingredientem eo ipso perditur, quod ad illud habet sibi in se intrudentem in possessionem alius ipsius beneficii. 43
- Sequentium violenter quod impossibile fuit, vigore sententiae definitur in Romana Curia prolati in causa beneficii ciali, amittit eos, quod habet in beneficio. 44
- Beneficium vacat per dispositionem, seu priuationem. 45
- Haereticus ob crimen vacat ipso iure beneficium, & sed Apostoli est refectum. 46
- Haereticus beneficia cum ipso iure vacent, possunt tamen vacantia impetrari ante sententiam criminis declarationem, & alteri conferri. 47
- Haereticus ante sententiam declarationem, non tenetur ad admitendum beneficium, nec ad se spoliandum. 2 28. 48.

August. Marf. de Iur. Ecclae.

- Haereticus in sententia criminis declarationis non solum beneficio, sed etiam studiis perceptis a die commissi delicti priuatur. 49
- Beneficia, quae fuerant obsecrata per peccata Haereticorum, vacant ipso iure. 50
- Simoniaci realiter ob crimen vacat ipso iure beneficium. 51.
- Beneficium vacat ipso iure per crimen laesae maiestatis. 52.
- Falsitatis litterarum Apostoli, ob crimen vacant ipso iure beneficia. 54.
- Cardinalem percutientis beneficia vacant ipso iure. 54.
- Episcopum occidentem, vel percutientem amittit ipso iure illa beneficia, quae obtinet in Ecclesia, cui talis Episcopus praesedit. 55
- Rebentem suae Ecclesiae occidentem perdit beneficia ipso iure. 56
- Affidit beneficia vacant ipso iure. 57
- Beneficium illius, qui exercebat Clericum, donec resignaverit in beneficium, vacat ipso iure. 58
- Beneficia ipso iure vacant illorum, qui pro obtinendis beneficiis se ipsos pro alia examina supponebant, vel alicuius personae offerebant. 59
- Beneficia officialium ligantes in Romana Curia, eorumque Iudices, & duncas, & procuratores, ac Notarios, vacant ipso iure. 60
- Beneficia per consuetudinem vacant ipso iure. 2 29. 61
- Sodomis ab eremico vacat ipso iure beneficium. 62.
- Beneficia eorum, qui non incedunt in habitu clericali, vacant ipso iure. 63
- Beneficia vacant, aut ipso iure, aut per sententiam. 64.
- Crimen nullum crimen priuationis dignum inducit priuationem beneficii ipso iure, nisi de iure causam. 65.
- Beneficium ubi vacat ipso iure, vacat in ipsomet pando, quo contrahitur matrimonium, emittitur, profectio, vel contrahitur de hisdem. 66
- Priuationis si post vacationem ipso iure moritur, antequam dimittat possessionem, tunc non vacat beneficium per obitum illius sed per militiam, profectioem, incompatibilitatem, &c. 67
- Delictum committens, ob quod priuatur ipso iure, facit ipso facto beneficium, seu officium, publicum, illius amittit titulum, & dominium, ut non faciat fructus suos, & ad illorum restitutionem tenetur. 68
- Beneficium quando vacat ipso iure, potest quoque vacare impetrari, ut vacuum, seu quando per sententiam effectus priuatus. 2 30. 49
- Resignatio non potest in fauorem alterius beneficium, quod semel vacauit ipso iure. 70
- Beneficia vacant de iure tantum, aut de facto, aut de iure, & facto simul. 71
- Beneficium impetratum non tenetur de iure capere modum vacationis, exceptis Canonibus. 72
- Beneficium non vacat, nec ius resignare obditur, si ex aliqua causa beneficium a resignatario quatenus non sit. 2 31. 74.
- Vide Vacatio.

Beneficiorum collatio.

- Beneficium in collatione inter Praelatum, & ipsum Beneficiarium celebratur confectus quidam quasi contractus. 2 32. 15.
- Beneficium si absecuto conferatur, poterit illud ante acceptationem in conspectu Praelato dimittere, postea vero minime. 2 33. 16
- Beneficium vacare non dicitur per eum, cui facta fuit in absentia collatio ante acceptationem. 27
- Beneficium collatio si facta sit alteri, non verò ei, in cuius fauorem renunciarum fuit, tale beneficium vacare non confectus, si potest resignare ex antiquo titulo possessionem continuare. 2 37. 72

Beneficiorum permutatio & renuntiatio.

- Beneficium permutatio est oula, in qua non fuit facta mentio, quod permutatum reperirebatur ordinari ad titulum beneficii permutatio, nisi quando adeptus esset alicuius pacificam possessionem. 2 38. 78
- Beneficium titulus, & possessio per renunciationem dimissa non dicitur, nisi adimpleta conditione. 81
- Vide Renuntiatio, & Resignatio.
- Beneficia omnia sub egi. de infirmis, comprehenduntur. 2 39. 129.

Q 9

Beneficia

Index Rerum,

Beneficia in manibus Ordinarij resignata, an comprehendantur sub r.g. *de infirmis*, si resignant infra viginti dies moriantur? 110
Beneficio curiam onere pensionis gratuito recusat potest. 133
Beneficia iurispatronatus sine consensu patroni, sine laico, sine Clerico ille sit, renunciant ad fructum, aut permittant non possunt. 145
Beneficia quaecunque, etiam regularia, resecrata, ecclesiastica, constitutoria minor comprehendi Constitutione Gregorij XIII. de publicandis, non tamen ecclesiones Episcopatum, Archiepiscopatum, & similia. 190.
191
Publice recenseantur impetrantes ob non publicationem. 192
Constitutio Gregorij VIII. de publicandis quando non habet locum? 193
Episcopio iurium ad simplex beneficium promovere licet, cui est accessione annexa Parochialis. 194.
14.
Beneficiorum fructus, vel redditus in quibus consistant. 1.
101. 2.
Pauca per quarta pars beneficiorum debita nulla contraria consideratione tollitur. 1. 104. 8
Beneficij redditus capi possunt ad tempus in causam iudicatis per debito patrimoniali, vel alterius speciei. 1. 111. 42
Clericus non potest beneficij sui redditus altari ultra triennium locare, nec ad duo triennia, eo adiecto pacto, ut post primum incipiat secundum. 1. 111. 77
Beneficium tenetur quia ei conferre, à quo aliud accipit. 1. 143. 4
Beneficia, & ecclesiastica stipendia dantur propter officium. 1. 178. 17.
Beneficium acceptans in vim eorum supplicationis debet illud accipere cum omnibus qualitatibus dictis supplicationibus. 1. 441. 17
Beneficiorum fructus, vide *Fructus, Bona, Reditus*.
Ecclesia ad potus æquales Clericis prohibitum. 1. 104. 77.
Beneficium, vide *Immunitas*.
Bonum spe vit impendit deus, & deque institutione, ac potestate Ecclesiastica optime merita, 1. 114. 84

De Bonis in genere.

Bona, quæ ante laicorum erant, & ad Clericos, & Ecclesias pertinebant, an gaudeant privilegio exemptionis? 1. 450. 11 & 149.
Bona semper ac perpetuo immunita sunt à quibuscunque oneribus secularibus tam præteritis, quam futuris. 1. 493. 31.
Bona, quæ à privatis habuit Ecclesia, sed ad eulorum dominum, & officium spirituale sunt destinata, sunt immunita semper ab omnibus tribus, &c. 1. 494. 14.
Bona, quæ possidet Ecclesia sive temporali, & iure civili, ut titulo venditionis legatur, aut alio similium gaudeant privilegio exemptionis. 1. 494. 14.
Clerici sua bona patrimonialia, ac beneficiorum excoli facere possunt animalisque ad hunc effectum necessitatem emere, & vendere valeat 1. 110. 127
Bona, & substantia totum, qui instat religionem facta professione ipso iure sunt monasterij. 1. 603. 113.
Bona quæcumque tanquam propria, vel eorum nomine possidere, aut tenere prohibetur Religiosis. 1. 612. 72
Bona fidei commissaria deficientibus consanguineis de iure communi libera remanent, & alienabilia sunt, atque hereditaria 1. 114. 10
Bona, quæ supersunt ex beneficiis, an sint pauperibus eroganda. 1. 106. 13
Bona Clericorum in quinquaginta differenda repetuntur. 1. 101. 1.
Bona propria in Ecclesia primitiva primis illis temporibus, neque ipsi Ecclesia, nec Christiani possidebant. 1. 103. 3.
Laici Christiani cum summo tempore in primitiva Ecclesia crescere cepissent, bona propria ex commissione retinere ceperunt. 4
Clericis quando approbatione permittitur estitit bona habere. 1. 104. 7
Dominium bonorum ecclesiasticorum quando dicatur esse per Christianum. 1. 104. 14
Papa an mutaverit bonorum ecclesiasticorum naturam ea

dividendo? 1. 107. 13
Filius illegitimus potest sua conscientia accipere sibi necessaria ad alimenta ex bonis ecclesiasticis patris, & Camera Apostolice tenetur ei consilium ex bonis patris, quæ spolio subiecit 1. 311. 363
Bona v. manifeste apparent, quæ sunt Ecclesiæ, & quæ beneficiarj, debet eius rei scriptum Ecclesiæ nomine ab eodem beneficiario constare. 1. 314. 134
Clericus, vel prælatum dantium aliquod Ecclesiæ bonum interitus, resecratione de propriis bonis tenetur. 1. 315. 13.
Successorum tria genera possunt in bonis ecclesiasticis habere.
Clericorum in bonis patrimonialibus, vel quasi, succedunt cognati eorum, aut consanguinei, vel alij qui de iure civili ob iustitiam essent legitime successores, quibus deficientibus, succedunt Ecclesiæ, quibus iterum, 17.
Ecclesia immediatè succedit in bonis eius iurium acquisitis, & in alijs, de quibus testati libere potest in eo casu, quo legitimos successores non habet. 18.
Fidei in bonis laicorum deficientibus hæreditas in subdium succedit. 19
Ecclesia in bonis Clericorum duobus modis succedere potest. 60
Papa bonorum ecclesiasticorum administrationem quæsumus habet, & quomodo ex publica causa, & pro universalis Ecclesiæ statu illa referre vult. 61.
Bona decedentium Clericorum sibi seu competenti occupant, quas penas incidunt? 1. 116. 44

Bona Ecclesiæ immobilia

Immobilia Ecclesiæ quæ dicuntur. 1. 416. 1
Bona immobilia Ecclesiæ duntaxat tempore mortis ecclesiæ venduntur. 1
Ecclesia quando capis prædij possidere. 14
Constantinus Imper. Romanum Ecclesiam ditavit. 1. 417. 5.
Donatio à Constantino facta probatur ex pluribus Pontificum decretis. 6
Item ex scripto Imperatoris Ludovici I. 7
Item ex scripto Othonis Imp. 8
Ecclesiæ rectè bona immobilia dicuntur possidere. 1. 418. 11
11.
Bona Ecclesiæ immobilia dicuntur vota fidelium, pretium peccatorum, & patrimonium pauperum 14
Bona Ecclesiæ transferenda sunt, atque iocunda. 1. 419. 1.
Bona Ecclesiæ præteritis possunt. 14
Bona Ecclesiæ v. consecratorum, non auctem usurpatorum, quid faciendum 14

Bonorum Ecclesiasticorum usurpatio, aut substractio.

Bona Ecclesiæ male dilahi, aut usurpari, vel indebitè alienari canonem non pavent. 1. 450. 2
Bona Ecclesiæ quomodo conservanda? 2
Bona sua vixque Ecclesiæ distincta cognoscit, & ipsius Prebiteri nota esse debent. 3
Incensurium de bonis, & rebus Ecclesiæ quomodo conservandum? 4
Bonorum custodiam Episcopi defendi ad quos spectet in Hispania? 5
Bonorum ecclesiasticorum repentes, furti, vel iniustitiae, aut usurpationes, quas penas incidunt? 6
Excommunicatione ipso incutitur, à qua solus Papa dispensat, quando cum effractione spoliatur Ecclesiæ. 1.
Immobilia, totum Ecclesiæ subiectio ubi prohibetur, 1. 451. 1.
Prælati ipsi, vel refores Ecclesiarum à proprijs Ecclesiis usurpantes, vel usurpatos, quas penas incidunt? 9
Clerici bona Prælatorum decedentium subripientes, quas penas incidunt? 10
Ecclesiæ Cathedrali, vel Regulari, aut Collegiata vantage, si eius bona à Prælato dimissi, vel vocatiis tempore obventuria quis occupaverit, quas penas incidunt? 11
Concilium Trident. aduersus præsumptos usurpare bona Ecclesiæ, quas penas imponat? 12
Patrimonia bona Ecclesiæ sui iurispatronatus, usurpantes, eo vltra alias penas primus exilio. 13
Clericus bona Ecclesiæ usurpare præsumens, vel usurpationi assensum, vel consensum præstans, quas penas incidunt? 1. 451. 14
Crimen

& Verborum.

Crimen vſurpationis bonorum Eccleſie ſacrilegi poena,
& excommunicatione, atque ſuſpenſione interdicto,
& priuatione dignum eſt. 15
Præſentes non cunctos vim vi repellendo reſiſtere ſapienter
bona Eccleſie per vim, aut impetum. 16
Vſurpato bonorum, Eccleſie perſonis Eccleſiaſticiſ non
ſecus ac laiciſ, eſt interdicta. 17
Eccleſia vacante non permittitur Clericis illius quie-
ſcam de rebus Eccleſie pro labore accipi. 18
Bona in emphyteuſim concedi ſolita quando dicantur. 19
416 21
Bona Eccleſie pignori, aut hypothece obligari quando
poſſunt. 217 29
Bona conſuegentium ad Eccleſiam, vide *Reſcripta*.
Reſcriptum eſt locus ubi infantes abſeuer, & nutrinantur.
215
ſ. *Reſcripta* Religioſi, à quo inſtituti, & quando inceperint 1
111.143

C

Cæſariæ ſunt Eccleſie canonice, & pœbende, quæ
vacauerint in menſibus Ianuarii, Aprilis, Iulij, &
Octobris ſunt reſcripta. 210 10 11
Cadaverum omnia conditioſa ſuper terram exiſtentia amove-
ri iubentur, & inſia terram defunctorum corpora collo-
cari. 217 28
Calice ſacro Ordini non à ſure diuino adiunctus ſunt. 1.
116.17
Calix ea auro, vel argenteo, aut ſalem ea ſtaone
alim ſebat, & noſtraque ea vitro ſeri permittitur.
211 12
Caliſi ſeri prohibentur ea xre, vel anethalco, aut alia ſimili
materia quæ producit ſtuporem, & vomitionem prouo-
cat. 4
Miſſam celebrare in ligneo, aut vitreo Calice prohibe-
tur. 5
Poena deſignationis ab officio, & beneficio impoſita eſt
coſua eam, qui vitreo Calice ligneo. 6
Caliſ, vel patena, aut alia vaſa ſacra excoſtor ſi formam
ſuam amittit & enominat laudatur, non vero per aliquos
iſtoſ à ſacro inſtitutoſ. 11
Caliſ non excoſtor ubi ſeparato ſit abſque fractione, ſecus
ſi coſp ſeparato ſit cum fractione. 12
Caliſ, vel patena excoſtor ſi ſuperficiſ aerea, aut argen-
tea omniſco prætereque per viam coſueuſum autia-
tur. 13
Caliceſ, pateneſ, & æteraſque vaſa ſacra etiam integra cùm
vigore neceſſitate veſtantur, aut pignori dantur, debet
ſeri ad uſus aſcor, & ſeruitum, ac maſterium Ec-
cleſie, & Altaria. 1.124 46
Camalduleſium Ordinem à quo inſtitutoſ, & quando, &
de reſcripta quæ appellat modis Corone. 1.132.
61
Camalduleſes in eremo degentes poſſunt recipere Ca-
ſubſtantiaſ poſita licet non obſcena licentia ab eorum ſup-
erhibentur. 1.166.185
Canonicus Cardinalis officioſiſ qualis. 1.180 96
Canonicus benedicti, & Clauſtraleſ rugit Episcopos. 2. 124.
47
Episcopos omneſ prohibere ac campanæ pulſentur ſi non
ſunt benedicti. 48
Campanæ ſubſano ſando non poſſunt in aliquo Eccleſia
etiam Regulari ſ. Ioannis Hieroſolymitano pulſui ante
pulſationem in Eccleſia Cathedrali vel Matrice. 69
Campanæ ad ſolationem Angelicam poſſunt in quocum-
que Eccleſia pulſari aſcor, & poſt Eccleſiam Cathedralē,
vel Matricem, ſi non ad conſuetudinem. 70

Camella.

Parochus non debet candelas benedictas tranſmittere ad
alioſ ſecularium, ſed in Eccleſia populoſ eaſ recipere
tenetur. 2.111.7
Caneſ, & accipitres ad venandum non licet Clericis ha-
bere, ſi ad voluptatem venari inſentia. 1.111.79
Caneſ, quilibet debet obſistere octo palmorum longi-
tudinem. 2.101.75
Pater Societatis Jeſu habet privilegium vi poſſit inſiſ-
tere inſia 149. canonat proye alioſ Canonici. 101.77

De *Canoni*, ſi quis ſuſtente 17.9.4. privilegio.

Gaudere privilegio *Can. ſi quis ſuſtente*, Clerici etiam

primæ Toſſuræ. 1.131.1
Toſſurati etiam non ſervantes requiſita ad privilegium
ſori. 3
Coniugati Clerici cum uoca, & virgine incedentes in
habitu Clericali & Toſſurati. 1.131.4
Irregularitateſ, ſuſpenſi, ſeu excommunicatione Clerici, 5
Degradati verbaliter tantum Clerici. 6
Clerici morti. 7
Non gaudere privilegio *Can. ſi quis ſuſtente*, Clericiſ
hereticiſ. 8
Bigamus Clericiſ. 9
Clericiſ enominatibz ſe immiſcent. 10
Clericiſ in minoſ qui dimiſo habito, &c. 11
Clericiſ, qui ante Baptiſmum Ordinem ſuſcepit. 12
Clericiſ, qui per abſum excoſtor aſcor inſpicioſam
13
Clericiſ publicè excoſtor officium laicoſis, aut canoniciſ.
14
Famoli & filij Clericorum. 1.131.15
Religioſi utriusque ſexus approbati à Sede Apoſtolica.
Religioſum poſſidentes Canonici privilegio gaudet.
16
Gaudere privilegio *Can. ſi quis ſuſtente*, Religioſiſ etiam
bigamiſ. 19
Communiſ, ſeu conſectiſ Religioſorum. 20
Nouitiij. 21
Tertiarj collegialiſ viceoſ. 22
Excoſtor, qui in commoſtate viuunt ſub aliquo Parlati.
23
Equiteſ S. Ioannis Hieroſolym. & S. Iacobi, Alexanre, &
ſimileſ. 24
Maſum violentiam appellatone quid conſideretur in
materia *Can. ſi quis ſuſtente*. 1.134.15
Peſcuſſio, ſive aſio violentia ad Cenſuram Canoniciſ incoſ-
tendam requiritur quod talis ſit, ut ſufficiat ad peccatum
mortale. 16
Aſio iniuſtoſ, ſeu contumeliſ ad cenſuram Can-
onicam debet eſſe exterior, ac temporalis. 27
Clericum detincentem in cuſtodia publica, vel in loco pri-
uato, ex quo non poſſet eſſe, excommunicationem
Canoniciſ incurrit. 28
Index ſeculariſ deſignando, vel curando Clericum deſecti
in coſtodia, vel in domo aut, poſtendo cuſtodes ad do-
mum, qui Clericum excoſtor capſum, incurrit excom-
municationem Canoniciſ. 29
Clericum excommunicationem virandum expellens per vim
ab Eccleſia dum Divina celebrant, non incurrit Cano-
niciſ excommunicationem ſi ad ipſum expellendum vi opus
fuerit. 30
Clericum deſectiſ per vim ac aliquiſ iocundior eam pec-
catus, aut ne ipſe Clericus committat aliquod homici-
dium, non incurrit Canoniciſ excommunicationem.
31
Clericum verbis tantum deſignando contra eius volunta-
tem, an incurrit Canoniciſ excommunicationem.
32
Sponeſ in Clericum, ſeu equam, aut aliud ſuper eum ef-
fundens incidit in excommunicationem Canoniciſ.
1.131.11
Episcopos aliquod per vim, & iniuriam de manu Clerici
vel corpore eius, ſive ſciendoſ veſtem, aut per illam
Clericum detinens, incurrit excommunicationem Cano-
niciſ. 34
Maſcupum per fraudem Clericoſ tranſſendens ouila vi ad-
hibita non incurrit excommunicationem Canoniciſ.
35
Clericum occidens per cibum vel potum veneno inſectum
incidit in excommunicationem Canoniciſ. 36
Mouialiſ grauida, quæ ſibi poſſit poſitionem mortific-
ram ſecuri, non incidit in excommunicationem Canoniciſ.
37
Abſortum Monialiſ procurat, eique potum proſcioſus, il-
la conſequente oſo incurrit excommunicationem Cano-
niciſ. 38
Clericum volentem & conſentientem peccatiſ incurrit
excommunicationem Canoniciſ. 39
Clericus, qui ſe paſſus verberari, non incurrit excommuni-
cationem Canoniciſ. 40
Clericus, qui ſe ipſum inſerior ſi percutit, excommunicationem
Canoniciſ incurrit. 41
Manoſ, vel coſculos verberari Clericum, ſi ſequo-
tor preſidio, incidit in excommunicationem Cano-
niciſ, quoniam mandans peccatiſia ductuſ reſcoſtatiſ
modatum, quæ reuocatio non ſuit maniſſa mandata-
rio. 1.131.45
Mandatoſ

Index Rerum.

Mandata verberari Clericum si moritur ante manum incisionem, tunc non erit excommunicatus, quousque desceat post eius mortem mandatarum Clericum percuterit. 45

Consulens percutiorem Clerici incidit in excommunicationem Canonis, quamvis tunc accuset consilium si sumit non credat consilium renouasse propositum. 44

Mandata tacite verberari Clericum, incidit in excommunicationem Canonis. 45

Mandata verberari Clericum incurrit excommunicationem Canonis, quamvis mandatarum excusetur hoc mandata. 46

Mandata inferri Clerico iniuriam verbalem, non includit re excommunicationem Canonis, quamvis mandatarum excusetur hoc fecerit illius iniuriam personalem. 47

Clerici percutiorem satam habens etiam sine suo mandato, sed nomine suo tacite, incidit in excommunicationem Canonis. 48

Percutiorem Clerici ratam habens tantum in corde, non est quoad Ecclesiam ligatus excommunicatione Canonis. 49

Clerici percutiorem qui potest prohibere, & non prohibet, incurrit excommunicationem Canonis. 50

Emphyteuta Clericus si non vult solvere Canonem, potest dominus aqua manu cum capite abique metu & excommunicationis demodo non tangat personam. 2. 190. 3

Officiale seu minister Principis si violenter arcendo tabulum Clericum percutit, non incurrit excommunicationem Canonis si hoc fecerit abique animo iniuriandi. 54

Abolutionem ab excommunicatione Canonis nullus regulariter impariari valet, nisi Papa excepto recenti mortis periculo. 85

Perclusio Clerici, ubi fuerit levis, potest Episcopus ab excommunicatione absolueret. 56

Perclusio levis, quae dicitur. 57

Perclusio in platea, vel in Ecclesia etiam levis dicitur atrox iniuriarum. 58

Canones qui non distinguunt, generaliter, & iudicialiter debent intelligi, vel comprehendant Clericos & laicos. 2. 18. 1. 18.

Canonem recipiens post interam eaducitatem, videtur illam scire. 2. 18. 1. 50

In materiis feudali, & emphyteutici petens canonem praeteritum, videtur scire eaducitatem.

De Canonica portione Episcopali.

Canonica portio ex redditibus, & proventibus Ecclesiae obvenientibus detrahatur, & Praetatis debetur. 2. 111. 5

Canonica portio ita dicitur, quasi pars à Canonibus instituta, & approbata. 2

Canonica portio duplex, una, quae debetur Episcopo ab Ecclesia sua diocesis; & alia, quae debetur Ecclesiae Parochiali, seu Rectori. 1

Canonica portio Episcopalis debetur Episcopo ex omnibus legatis, quae sunt quibuscunque Ecclesiae, aut pia loca sua diocesis, necnon ex decimis, &c. 4

Canonica portio debetur Episcopo intuitu curae pastoralis, tribus potissimum ex causis. 3. 114. 1

Canonica portio debita Episcopo intelligitur ubi id de consuetudine observatur: contra autem consuetudo, vel privilegium tollit illam Episcopo. 6

Episcopus super Canonica portione fundatam habet retentionem de iure communi. 7

Canonica portio Episcopalis quanta fuerit, & hodie sit. 8

Canonica portio Episcopalis debetur etiam Praetato inferiori, qui habet in ea Ecclesia iurisdictionem quasi Episcopalem. 9

Canonica portio Episcopalis penitus abrogata est in aliquibus Hispaniae diocesis, & loco illius integram fuit loci quoddam Episcopale, quod vulgo dicitur, luctuosa. 10

Legatum si relinquatur loco exempto, non debetur Episcopo canonica portio. 11

Episcopus neque exigit, neque percipit iura Episcopalia in locis exemptis. 12

Ecclesia exempta, quae Capellam, vel populum non exemptum habuerit, tenetur Episcopo ad Canonica portione, nisi populus ille pleu iure subiectus esset Ecclesiae exemptae. 13

Canonica portio Episcopalis an debeatur, si fiat legatum Ecclesiae exemptae tempore mortis, si subiectus vero tempore testamenti. 2. 111. 15

Canonica portio Episcopalis non debetur ea legato per scriptum relicto, vel consanguineis in iura pietatis. 16

Canonica portio an debeatur ea illis, quae Confraternitates relinquuntur. 17. 18

Canonica portio an debeatur ex relictis Hospitali. 2. 114. 10

Canonica portio non debetur de illis, quae pro ornamentis, cretis, fabricis Ecclesiae, & ceteris, de quibus in cap. vi. de testam. relinquuntur. 11

Canonica portio non debetur ea legito relicto pro operibus piis: si exactiones illud distribuantur in fabricam, luminaria, & ornamenta Ecclesiae, vel concernentia divinum cultum. 14

Canonica portio an debetur de relictis pro reparatione Ecclesiae matricis, adificatione, & reparatione Ecclesiarum, Monasteriorum, & Hospitalium, si Ecclesiae beneficii, Monasteria, seu Hospitalia non indigent adificatione, vel refectione parietum. 15

Canonica portio non debetur ea donatione facta Ecclesiae inter vivos. 2. 117. 17

Canonica portio non debetur ea legato pro maritandis duobus puellis singulis annis, & pro una puella consanguinea. 17

Episcopus, cui legatum relictum est, an possit infirmam canonicam vendicare portionem. 18

Canonica portio inducitur iure Canonico propter Societatem, quae ministrat Pauperibus suis Parochianis. 1. 259. 1.

Canonica portio de iure est quarta, & potest induci per consuetudinem, quod fit modeste, vel testis, & quae consuetudo in hoc attendenda sit. 1

Remunatio Canonica portione in damnum Ecclesiae Cathedralis, vel Parochialis facta, nullius est valoris. 2. 114. 11

Parochianus, si in una Ecclesia solet audire Missam in altera vero recipere sacramenta, Canonica portio debetur ei, à qua recipit sacramenta. 2. 114. 14

Canonica portio debet solvi de rebus quomodolibet donatis, seu relictis, sive sit douatum vel ea Regularibus, sive toti Monasterio. 2. 170. 48

Vide etiam Parochialis.

Canonice appellatio vocat etiam Canonatus regularis.

Canonatus in S. Iohannis Lateranensis, & Principis Apostolorum, & S. Mariae Maioris de vrb. Ecclesiae, sunt Sedes Apost. dispensationis reservatae. 2. 110. 40

Canonatum in Ecclesia, in qua pater, obtinere non potest illegitimus per subsequens matrimonium. 2. 141. 142

De Canonico Capitulo.

Canonici Collegiatum Ecclesiarum non obligantur assistere Episcopo Pontificali celebranti in alia ecclesia. 1. 116. 17

Canonici dum in Palacio apostolici non expectant Pontificali ter velientem ad effectum illum comitandi sedes sunt ministrande. 19

Canonico collegio, seu Capitulo Cathedralis Ecclesiae & Cathedralis servatur quidam Ecclesia. 1. 10. 6. 5

Canonici cuiusvis Cathedralis bipartiti erant & considerati possunt. 2

Canonici compelli possunt ad consentiendum si colline, & iusta causa rationis facienda subest, quando consensus Capituli in viam fatigata per Episcopum requiritur. 2. 108. 11

Sacramenta nova & antiqua mutare possunt Canonici abique consensu Episcopi, &c. 2. 109. 14

Canonici faciant Choro interficendo, & faciendo, ut Capellani, & cantores cantent in ius ecclesiae, ubi talis erget consuetudo. 2. 111. 23

Canonico Regularium S. Augustini Ordo creatus ab eodem Sancto in civitate Hipponeensi anno 157. septem post familiam cetericam. 2. 114. 97

Canonici Regulares praecedunt Monachis Cassinensibus. 56

Canonici Regulares in apostolicis promoti videntur habitus quo videntur Clerici seculares in apostolicis promoti. 57

Prescriptio nisi servagium annorum non currit contra bona, & iura Canonico Regularium. 58

Canonico Regularis gaudet omnibus gratiis, privilegiis, & indultis congregationis Cassinensis, & eligunt sibi Conser

& Verborum.

Confessores amplexibus facultatis. 49
 Canonici Regulares sancti Augustini, & Monachi eiusdem
 Ordinis recitant singulis diebus quatuor officia ieiunium
 Sacramenti. 100
 Canonici Regulares Lateranenses de quo, & ubi instituti, &
 quando in op. not. 101
 Canonici Regulares Lateranenses non tenentur accedere ad
 processiones. 102
 Canonici Regulares Lateranenses communicant in singulis
 gratia tam spiritualibus, quam temporalibus cum
 moribus Castitatis, & Canonici Regul. S. Salvato-
 ris. 103
 Canonici Regul. Lateranenses non licet absque permisso sum-
 mi Pontificis eorum amovatur ad tempus, multoque
 minus beneficiis Canonici. 104
 Canonici Regulares S. Rufi de quo, & ubi instituti, & quan-
 do incepti. 105
 Aquo, & ubi instituti, & quando incepti. 107
 Canonici Regulares Arosini. 107
 Canonici Regulares S. Victoris. 108
 Canonici Regulares Præmonstratenses. 109
 Canonici Regulares Manteuani. 110
 Canonici Regulares sancti Sepulchri. 111
 Canonici Regulares S. Cracis Comitibus. 112
 Canonici Regulares Grometari de quo instituti, & quando
 incepti. 113
 Canonici Regulares VVindesemensium de quo instituti, &
 quando incepti. 114
 Canonici Regulares Frigienari de quo instituti, & quando
 incepti. 115
 Canonici Regulares S. Salvatoris de quo instituti, & quando
 incepti. 116
 Canonici Regulares S. Gregorii in Alga de quo instituti, &
 quando incepti. 117
 Canonici Regulares S. Petri de monte Cerbulo de quo insti-
 tuti, & quando incepti. 118
 Canonici Regulares ob sancti monachi antiquis erat con-
 sistentium. 119
 Canonici Regularibus clericatus essentialiter competit. 120
 Canonici regulares Monachi quando prohibentur ad co-
 natus Principum accedere. 121
 Canonici regularibus Congregationis Lateranensis, etiam de
 licentia sui Generalis non licet absque permisso sum-
 mi Pont. assumere curam animarum etiam ad tempus,
 & multo minus beneficium curatum ad tempus. 122
 Canonice Procurator Capituli, & pro negotiis Capitu-
 li assidens, tanquam prefatus reputandus est. 123
 Canonici Regularis, vel monachi Ordinis nō Mendican-
 tis potest aliquid Episcopatum vel aliam Prælatum se-
 cularem. 124
 Canonici Regulares ad secularia beneficia Castro obtinere
 possunt. 125
 Canonice pœnitentia, vide Ecclēsia.
 Canonice schola sine instituta in Ecclesia Cathedrali. 126
 Cantor, qui est Dignitas in Cathedrali, debet suum magnum
 obire, vel per se ipsum, vel per Vicecantorem, & se ad-
 mendum, & ab Episcopo approbandum. 127
 Cantoris munus quod sit. 128
 Canonici simplex vel figurati non permittuntur in Ecclesia
 Monialium à personis secularibus, bene tamen inter ip-
 sas. 129
 Capella plerumque accipitur pro modica Ecclesia. 130
 Capella hodie ex communi vñ loquendi apud nostrum pro
 locum in Ecclesia accipitur cum aliam aliquam ecclesia, vel
 dotata, in qua suspensorum obnoxia. 131
 Capella unde dicatur. 132
 Capella tribus modis fit appellatur. 133
 Capella in privata domibus haberi possunt quemadmodum
 Oratoria. 134
 Capelle in Ecclesia sine non transeunt in fructibus pro solu-
 tione decimarum, nisi de eis mensio specialis habeatur. 135
 Exempta Ecclesia nō intelligitur etiam Capella exempta
 in eadem Ecclesia sita, nisi capelle cum Ecclesia ipsa
 eximatur. 136
 Capella, vel altar in Ecclesia existens, & propriis redditibus
 habens non reputatur beneficium ab ecclesia separatum
 quous Ecclesiam ecclesia. 137
 Capella ecclesia in ecclesia, & dotata cum episcopi auctorita-
 te dicatur beneficium ecclesiasticum. 138

Capellas in Regularium ecclesiis etiam per secularium
 Cooperatorum constitutas visitare non possit Episco-
 pos. 139
 Capella plures in eodem Altari sub eadem invocatione
 cum diversis oneribus Missarum an possint ab uno reti-
 neri. 140
 Capella priuatum Palatiorum immunitatis privilegia
 non gaudet. 141
 Capellam institutionem maioribus, similes, licet in multis
 differant. 142
 Capella cum more sacrosancti celebrare certas Missas in-
 stituta de bonis temporalibus, sine auctoritate Episcopi,
 censetur laicales, & temporales. 143
 Capella priuata auctoritate iustitiae tanquam priuata
 nec sanguinis nec hereditatis deimittitur in Lus-
 tacia ad instar fideicommissorum, seu maioratum. 144
 Successio Capellam priuata auctoritate institutam
 in Hispania secundum leges maioratum regulan-
 tur. 145
 Coniunguenda iustitiam Capellam deficientibus de
 consuetudine Portugallicæ ad Regem pertinet eius
 concessio, licet alioquin unoquoque vacarent. 146
 Capella & Capellaniam in quo differant. 147
 Capellam cum more celebrationis Missarum consuetum
 sine auctoritate Episcopi censetur laicales, possuntque
 ad eas more laici pertineri. 148
 Capellaniam in dubio presumuntur beneficia ecclesiastica.
 149
 Capellaniam in triplici sunt differentia. 150
 Capellaniam que fundari solent in Hispania, vel in illis
 succedant clerici de parentela, licet sint perpetue usque
 ad obitum Capellani, & habent cetera requisa ad
 ecclesiasticum beneficium eodem modo prater aucto-
 ritatem & institutionem, seu priuilegium Ordinarium,
 non sunt ecclesiastica beneficia. 151
 Capellam, in qua succedunt clerici de parentela, ratione
 non tractus qui tractantur in Officium. 152
 Capellaniam bona priuata auctoritate institutam in la-
 icis reputantur, ac potius subiecta sunt potestati Prin-
 cipis, & magistratum secularium, quamvis opera pia, &
 Missarum opera eis iniuncta sint. 153
 Capellaniam priuata auctoritate instituta licet non hoc
 beneficia, tamen possunt tanquam opus piam visitari
 ab Episcopo, nisi aliud in fundatione eorum sit. 154
 Capellaniam censetur in dubio beneficium si appareat de
 una collatione, vel institutione Ordinarium officium
 fortiori, si verò appareat illius initio, vel alio scilicet
 fundatore cum facere collationem, tunc requiritur
 fuisse collatum ut beneficium ipso 40. auctoritate
 155
 Capellaniam proximioribus consanguineis clericis sua in-
 stitutione arde solus qualiter proximari attendatur, &
 competit, & an censetur etiam vocari descendentes
 illegitimi, remittitur. 156
 Capellaniam fundari in Ecclesia regulari an censetur in du-
 bio regularitatem variò secularis. 157
 Capellaniam amovibiles sunt, que licet instituta sine, &
 creata auctoritate Episcopi, vel essent spirituales, ta-
 men non ea eo sunt existimanda beneficia ecclesiastica.
 158
 Capellaniam amovibilibus, que ecclesiastica beneficia non
 sunt, potest fieri revocatio sine causa, malitia cessante,
 & odio in amovendo. 159
 Capellaniam licet sit manualis, si tamen quis cum longo tem-
 pore possidet, acquirit ius in quo alii manutenebunt, &
 ipsius esset restituendus. 160
 Similium non induit pactum factum sine Episcopi aucto-
 ritate ratione Capellaniam amovibilibus. 161
 Capellaniam amovibilibus ad nulum oemo potest ordinari
 nisi sit in Capella Papæ. 162
 Capellaniam in perpetuum auctoritate Apostoli, vel Ordina-
 ris erecta, & in titulari creatæ sunt ecclesiastica beneficia.
 163
 Capellaniam si sint seculares presumuntur de sui natura
 perpetue, & collatione. 164
 Capellaniam, que habet oves celebrandi certis Missis, &
 eoadiuvandi in cura animarum in Ecclesia Plebanorum,
 requirit residendum. 165
 Capellaniam cum Mansionaria habita ratione ad redditum
 annuorum fructum versusque beneficii, qui proquam
 tempus sunt ex Concilio decessit incompatibilis non
 est, si tamen utrumque sit sub eodem rectore, ut simul
 retineri possunt, opus est Sedi Apostolicæ dispensatione.
 166

Index Rerum.

Capellania, cui adiunctum est onus deferendi in choro, obiter non potest cum Canonatu. 10
 Capellania dicitur, vel tres sub eodem, vel uno uniformes si quis per annum ex collatione Episcopi retineat, in eadem parochiam omnium ipso iure, non obstant Episcopi dispensatione. 11, 16, 19
 Episcopus non potest compellere obtinentem Capellaniam, ut ipse celebret, licet in eius fundatione dispensatus quod capellani celebrent, nam istis casibus Milium recte per substitutos facit. 10
 Capellania habens onus duarum Missarum qualibet hebdomada, non capessit quod Capellanus per se ipsum celebret, non est Sacerdotalis. 11
 Capellania fundatione sponte cum dispensatione restituta quod quocumque vacante possideretur Capellanus, qui celebret, vel dicat per Missas qualibet hebdomada, non est necessarium prestare Presbyterum, sed sufficit, quod faciat, & Missas dicat per substitutum. 11
 Capellania Sacerdotis declaratur in caso propolito. 12
 13, 14
 Capellanus dicitur, qui in Ecclesia Monachorum curam exerceat. 13, 17
 Capellanus perpetuus Capellania in titulum erigitur. Huius Canonici rectore tenent. 13, 17
 Fori privilegio gaudet. 13
 Ordinari potest ad titulum. 14
 Capellanus obligatus quotidie celebrare potest ex causa maioris beneficii vnam Missam in hebdomada omnino in infirmitate Missa dirigatur ad personam Sacerdotis. 13, 17, 18
 Capellanus institutus, & obligatus ad celebrandum in certo templo, oratorio, & aliam, male tenet si Missas alibi celebret, peccatque mortaliter, non tamen tenetur ad viam restitutionem. 16
 Capellanus, qui ex promissione, vel fundatione tenet celebrare particulares Missas, male ageret si alias celebret absque iusta causa. 17
 Capellanus non potest nonam elemosinam accipere, & omnes obligationibus vicia Missa satisfacere, nisi in fundatione expresse cautum sit quod non teneat applicare. 17, 18, 19
 Capellanus ad nutum amovibilis, qui habet obligationem vnius Missae qualibet hebdomada cum stipendio legato, & confirmato de octo annis in octo annos, potest demandare celebrationem dictam Missam alteri cum elemosina, tunc tibi parte stipendi debiti capellano. 19
 Capellanus per se ipsum tenetur Dignitas inferius posita institutione Capellaniae. 19
 Capellanus in Ecclesia Cathedrali tenetur ad residendum sponte fundatione sua Capella cum onere quarundam Missarum, & in servandis in choro. 19
 Capellanus similis cultus, aut officia compositione Clerici prohibetur. 19, 20, 24
 Capellani ita confusos portare debent Clerici, ut aures pateant. 19
 Capellanus mortuus Episcopo tenetur eius mortuus Regi decurari, ut Rex nomine personam Summo Pontifici ad providendum de Episcopatu vacante. 19, 24
 25
 Capitula quaeque etiam Regularium non possunt aliquid statui contra textum in cap. quia propter, de elect. 1. 1. 24, 26
 In omnes, quibus regulares vivunt in electionibus seuorum Praetorum, semper inchoat diffinitionis. 26
 Capitula Generalia Regularium, seu Generales eorumdem Regularium Superiores supplere non possunt defectus occurrentes in censurandi electionibus ubi non servatur forma in cap. quia propter, de elect. 26
 Capituli consensus non requiritur in administratione bonorum, & reddituum Ecclesiae. 104, 3
 Capituli consensus requiritur in rebus Ecclesiasticis alienatione, quae ad Cathedralam Ecclesiam pertinet. 107, 7
 Capituli consensus requiritur in vniore vnius Ecclesiae alteri Ecclesiae, seu Dignitati, vel praebenda per Episcopum facienda. 8
 Capituli consensus non sufficit in vniore facta ab Episcopo ipsi Capitulo, cum non possit auctoritate in facto proprio, nec si fieret alicui Dignitati, vel Praebenda Capituli. 108, 11
 Capituli consensus non valet in vniore a Legato de Latere facienda. 11

Suppletio Canoniam & beneficiorum, non permittitur Episcopo sine consensu Capituli. 11
 Capituli consensus in multis casibus exigatur, ita quod sine ipso ab Episcopo factum fuerit, nullus sit laboris, & momenti. 14
 Capitulum potest statui si interueniat praesentia, & consensus Episcopi in concementibus statum vniuersalem Ecclesiae, seu in illis, quae tangunt particularia ipsius Capituli negotia. 109, 11 & seq.
 Capitulum non potest statui contra ius commune etiam interueniente consensu Episcopi. 17
 Capituli consensus in Episcoporum statibus vel negotiis plurimque est requirendus. 110, 19
 Capituli consensus per Episcopum est requirendus, non autem consensus exigendus in promotionibus edicendi, Bénédictio, natus, dirigendus, atque deducendus & 111, 20
 Capituli sui consilium requiritur tenere Episcopos ad designandum quibus Canonizandis quibusque Odo impo-
 nitur debet esse annuus. 112
 Capitula Cathedralium Ecclesiarum vocanda sunt, & admittenda ad concilia Provincialia. 11
 Capitula Collegiata, quae Episcopalem iurisdictionem habentia ad Synodum Provinciali, non sunt vocanda. 11
 Episcopus an teneatur sequi Capituli consilium in decernendo, an statuendo, quae vili fuerint opportuna in synodo. 11
 Capitula Ecclesiarum ex manifesta, & rationabili causa possunt esse a Diocesis in Ecclesia Cathedrali, vel Collegiata, & diuina Officiorum celebrationem suspendere. 11, 11, 14
 Capitulum etiam semota aliqua speciali consuetudine celebrationem inducere potest. 11
 Canonici abesse a ciuitate, an sint vocandi in omnibus negotiis pertinet ad Capitulum. 11
 In negotiis agendis per Episcopum cum consensu Capituli, non facit Episcopus nuncius vni, vel duobus Canonici facit maiorem partem, & sic attendenda ibid.
 Reuolutio sit ad Episcopum tanquam ad immediatam superiorem propter negligentiam Capituli Cathedralis Ecclesiae in concedendis beneficiis, quae ad suam collationem separatum ab Episcopo pertinet. 16
 Legata facta Canonici in dubio, an censantur relictis Capituli. 11
 Capitula Sede vacante inuentarium de rebus Ecclesiae conseruare tenent. 11, 17
 Vicarium infra octo dies post mortem Episcopi constituere, vel existentem confirmare omnino tenetur Capitulum. 11
 Administratio iurisdictionis cessat penes totum Capitulum ante electionem Vicarii infra octo dies factam. 11
 Capitulum Sede vacante ad Vicarii Capituli electionem iuratus vicibus decurrit potest, absque causa tamen non debet. 10
 Capitulum Sede vacante non astat ad constituendum Vicarium intra illos octo dies, sed cessat potest de per se administrare. 11
 Capitulum quomodo non teneat eligere personam in Vicarium de gremio ipsius Capituli, si tamen adesse idcirco exierit prius est praetendendum. 11, 14, 17
 Capitulum Episcopali Sede vacante eligere valet in Vicarium generalem Canonice eiusdem Ecclesiae, qui in eadem ciuitate, & Ecclesia curam quoque gerit animarum. 18
 Canonici ex gremio Capituli in Vicarium Sede vacante electi de tempore diuino Officiorum suo annui, & officio incumbens, distributiones quotidianas non percipiunt. 19
 Capitularis Vicarius qui simul est Canonici, si in Choro interueniat cum Canonici apparuit re distributiones quotidianas lucratur, debet sedere in loco proprio sui Canonici antiquioribus non precedendo. 40
 Archidiaconus seu alia Dignitas maior post Pontificalem praesentem Vicario Capitulari etiam non sit Canonici. 41
 Capitularis Vicarius occupare non debet in Ecclesia sedem Archidiaconi, sed debet sedere in alia sede pontificali. 41
 Capitulum Sede vacante in commissione Vicarii potest iterum semper praesentare, quo elapso eius iurisdictione expiet. 43
 Capitulum 43

& Verborum.

Capitulum potest Vicarium eligere cum clausola quod non daret nisi per annum.

Capituli Vicarius magis expedit ut eligatur liberè ab ipso vici conditione iurisdictionis, & assignatione officiorum.

Capitulum si constituerit Vicarium simpliciter absque temporis limitatione: eius officium durat durante sedis vacatione.

Capituli Vicarii electione facta, non potest Capitulum illum reuocare, nisi ex causa bene visa sacre Congreg.

Capitularis Vicarius debet esse Doctor in aliqua Vniuersitate, non verò à persona priuata.

Capitulum, ubi non est Doctor, potest in ipso actu deputationis Vicarii dare ei consultorem Doctorem sibi bene visum paribus non suspectum.

Doctor Theologus non potest esse Vicarius Capitularis Sede vacante.

Ætas viginti trium annorum permitti potest in Vicario Capitulari, si alius est idoneus, non tamen capere.

Capitulum si infra octidies post mortem Episcopi non prouideat de Vicario, vel non idoneum elegerit, poterit Archiepiscopus deponere Vicarium, seu Officiale in Ecclesia suspensum.

Capituli Vicarius Sede vacante non potest cognoscere de causis delegatis Vicario generali Episcopi, nec eorum dispositiones Matrimonii impedimenta, & licetias in forma dignum, que huiusmodi Vicario Episcopi solent committi.

Dispositiones Matrimoniales directæ Episcopi, & Vicari generali, si Sedes vacare contingat, non possunt per Vicarium Capitularium expediti.

Capitulum, seu Vicarius Capitularis Sede vacante non potest eorum commissiones Apostoli in forma dignum, & alia directas Episcopo, vel eius Vicario generali instructi officii, vel sub nomine dignitas.

Capitularis Vicarius Sede vacante executioni demandari poterit literas Episcopo per sanctam Congregationem directas, & ab illo non recipiatur, necnon illud, quod Episcopo mortuo per Bullam, seu Breue in causis iurisdictionem importunius concessum erat.

Capitulum Cathedralis Ecclesie Sede vacante in ius Episcopale subintrat, & potest omnia facere, que sunt iurisdictionis, nisi expresse prohibita reperiuntur.

Absoluitur ab eacommunicatione potest Capitulum, à qua poterat absoluit ipse Episcopus, nisi ei fuerit à Sede Apostolica specialiter interdicta potestas.

Confirmare electos, & presentatos per patronos instituit potest Capitulum Sede vacante.

Concessores pro calibus Episcopo referentis assignare potest Capitulum Sede vacante.

Excommunicationes, & alias censuras, & apertas infirmitate, & casibus corrigere potest Capitulum, quatenus defunctus Episcopus poterat.

Cognoscere de criminibus hæc potest Capitulum Sede vacante.

Visitare potest Diocesim Capitulum Sede vacante, & sic omnia loca, que poterat visitare Episcopus.

Capitularis Vicarius Diocesim visitare potest quomodo id à Capitulo specialiter ei non fuerit commissum.

Capitulum Sede vacante potest Diocesim visitare per se, vel per alium.

Capitulum Sede vacante potest tunc demum Diocesim visitare, quando lapsus est annus à Postrema Antistitis visitatione.

Capitulum potest visitare Diocesim post lapsum annum à die vltimæ visitationis per Episcopum factæ, tempore triennii non expedit, licet dicatur Episcopum concessisse visitare singulis trienniis.

Cognoscere de audis causis potest Capitulum Sede vacante.

Statuta concedere potest Capitulum Sede vacante, que ad statum Ecclesie pertinent, & queque durante debeant etiam tempore Episcoporum succedentium.

Capitulum circa quotidianas distributiones nihil potest statuere.

Capitulum non potest habere pro presentibus Dignitates, vel Canonicos, qui nunquam in Ecclesia testentur, & fidei professionem nondum emiserunt.

Defensorum vltimas voluntates eorum potest Ca-

pitulum Sede vacante quatenus iure ordinario committitur Episcopo.

Religiosis plurimum voluntatum earumque compellere potest Capitulum Sede vacante ad reddendas administrationis rationes.

Rationem ab administratoribus plurium locorum exigere potest Capitulum Sede vacante.

Vicarium generale in spiritualibus, & temporalibus constituere potest Capitulum Sede vacante.

Depondere, & interdiciere potest Capitulum Sede vacante.

De pensare ratione Episcopalis iurisdictionis, cum illegitimitas ad beneficium simplex potest Capitulum Sede vacante.

Dispensare, & absoluiere vigore Cœcil sess. 24. de reformatione cap. 6. potest Capitulum Sede vacante.

Charitativum subsidium exigere potest Capitulum Sede vacante.

Capitulum non potest statum concedere quod charitativum subsidium in futurum ex parte miseretur.

Capitulum cognoscere potest de causis in prima instantia vigore Cœcil sess. 24. de reformatione cap. 20.

Matrimonium celebrando assistere potest Capitulum Sede vacante, & alii Sacerdotes assistendi licentiam concedere.

Licentiam concedere potest Capitulum Sede vacante, quam dare possit Episcopus.

Licentiam adhibendam Ecclesiam, ut aequilatur ius patronatus concedere, potest Capitulum Sede vacante.

Pontificalia exercendi in Ecclesia vacante licentiam concedere potest Capitulum Sede vacante ratione Episcopi.

Licentiam ut nonnulli disponant de bonis temporalibus concedere potest Capitulum Sede vacante.

Indulgentias concedere potest Capitulum Sede vacante.

Oeconomos parascere potest Capitulum Sede vacante.

Portiones congruas assignare, ut recognoscere potest Capitulum Sede vacante.

Commendare Ecclesias, sive beneficia ad tempus potest Capitulum Sede vacante.

Presentatos Clericos à patronis admittere, sive instituire potest Capitulum Sede vacante.

Resignationes beneficiorum recipere potest Capitulum Sede vacante.

Permutationibus beneficiorum auctoritatem prestare potest Capitulum Sede vacante.

Visiones ex causa facere potest Capitulum Sede vacante, dummodo per eas iurisdictioni Episcopali nihil detrahatur.

Capitulum Sede vacante, non potest suppressere quodcumque beneficium, & sibi vnire.

Confessores approbare, & expellere potest Capitulum Sede vacante per Vicarium à se electum.

Commutare vltimas voluntates potest Capitulum Sede vacante in casibus in quibus de iure communi possit Episcopus.

Matrimoniales causas cognoscere potest Capitulum Sede vacante.

Capituli auctoritas an etiam in iis, que requirunt speciale mandatum, transcat in Vicarium.

Capitulum Sede vacante extra visitationem ex defectibus contra certas personas inquirere potest.

Capitulum potest manus suspendendi contra officiales exercere.

Capitulum Sede vacante potest facere ea omnia, que competant Episcopo tunc presepia, non autem alioquin, hoc est, iurisdictione ordinaria, non uerum delegata.

Exempto visitare non potest Capitulum Sede vacante.

Monasteria Monialium, que visitat Episcopus auctoritate Apostolica, non potest visitare Capitulum Sede vacante.

Capitulum Sede vacante non concedit Episcopo in iurisdictione, que illi competere iure aliquo speciali, sive accidentali.

Beneficia spectantia ad solam collationem Episcopi, conferre non potest Capitulum Sede vacante.

Quid si beneficia spectant ad collationem Episcopi cum consensu

Index Rerum.

consensu, vel consilio. Et quid si ad eundem Episcopum pertinere iure devolutum. 1.115.170

Donationem iurisdictionis confirmare non potest Capitulum Sede vacante. 111

Præbendam, seu Portionem in suppressione non sufficit Capituli consensus. 112

Capitulum Sede vacante succedit in ius exercendi Potestatem per Vicarios Episcopos. 113

Dimissio litteras Clericis sine diœcesis dare potest Capitulum Sede vacante, ut ab alio Episcopo ordinetur, post annum à die vacationis concedere potest Vicarius Capitularis etiam infra annum laicis, qui expectant præsentari per patronos ad aliqua beneficia. 114

Dimissio etiam ad primum Tonsuram non potest Capitulum, seu Vicarius Sede vacante infra annum concedere. 115.116

Penam Concilii sss. 13 cap. 10, incurre Capitulum, seu Vicarius Sede vacante concedens dimissiones infra annum vacationis, quousvis illis usus non fuerit is, cui concessa fuerint. 117

Dimissio litteras ad primum Tonsuram concedere potest Vicarius Capitularis etiam infra annum laicis, qui expectant præsentari per patronos ad aliqua beneficia. 118

Dimissio ad Ordines dare non potest Capitulum Sede vacante infra annum, etiam habere: restrictionem distinctam. 119

Dimissio concedere post annum, spectat ad Vicarium, & non ad Capitulum. 120

Capitulum Sede vacante non potest infra annum vacationis dare licentiam Episcopo commoranti in ciuitate, vel diœcesi, ut ordinet Regulares. 121

Testimonium idoneitatis facere potest Capitulum Sede vacante. 122

Capitulum ante lapsum anni vacationis Sedis poterit obtinere facultatem à Sede Apostolica de suscipiendo Ordines cum licentia (sui Ordinarii), hanc licentiam subordinatam concedere. 123

Capitulum infra annum concedere potest Episcopo ex tunc exercitum Potestatem & ordinationem priorum subditorum, non tamen subditorum vacationis Sedis. 124

Dimissio infra annum Capitulum per Vicarium à se electum concedere potest actus beneficiis tam habitis, quam habendis. 125

Actus necesse beneficii recepti, & recipiendi qui dicantur. 126. & seq.

Disposuit potest Capitulum Sede vacante, seu illius Vicarius: interitus tempore cum ordinatione in vim suam litterarum dimissorialium. 128

Dimissio litterarum à Capitulo Sede vacante tunc, & re- de concessa per ingressum moderni Episcopi non capit. 129

Capitulum Sede vacante contrauentionem deuoto Omit. Trid. sss. cap. 10. quam peruenit incurre. 130

Capitulum Sede vacante potestas intelligitur de Capitulo Cathedrali. 131. p. 134

Forma erandi Vicarium Capitularem. 132

Capitulum Ordinationis priuatiue ad Episcopum, illique habens visitandi, & congregandi Synodum, non comprehendit sub dispositione Concilii Trid. sss. 14. de reform. c. 10. 133. 766.

Capituli consensus defectum quilibet opponere potest. 134. 44

Capituli consensus satis est, si postea accedat. 45

Vide Pius.

Capitula generalia. vide Admonitionum.

Capitula à quo instituta, & quando incipiant. 134. 4

Capitulum non potest ad quemcumque alium Ordinem, vel Congregationem transire, nisi, &c. 135. 13

Cap. Odoardus.

Præbendam subsidium cap. Odoardus, de scilicet, competit Clericis non habentibus vnde suis satisfaciant creditoribus. 136. 1

Bursum viride defuncto Clerici prentes privilegium cap. Odoardus, eorum iudicibus Vrbis, & cæterum visitatoribus. 137

Beneficium cap. Odoardus, etiam si valeret nisi instantibus creditoribus, vel voo ea pluribus aduersus ipsum debitorum. 138

Cap. Odoardus, beneficium potentes debent citari facere creditores, ita ut non obstat illius exceptio alicui creditori non citato. 4

Debitum tenetur consisti ad hoc post sententiam po-

teor beneficium cap. Odoardus. 5

Paupertatem, & miserabilitatem probare debet etiam per communem estimationem, seu reputationem petens beneficium cap. Odoardus. 6

Reditus habens, qui non excoluit stuta viginti quinque probat suam paupertatem ad effectum gaudendi privilegio cap. Odoardus. 7

Privilegium cap. Odoardus, ut quis frui valeat, sufficit summariè constare de paupertate. 8

Clericus admittit ad beneficium cap. Odoardus, extra carere parte voo instanti, seu voo opponente. 9

Admissus ad beneficium cap. Odoardus, potest compelli ad præstandam cautionem de soluto cum ad pinguiorem sortem vocatur. 10

Cautio præstanda per admissum ad beneficium cap. Odoardus, debet esse pignoratitia, seu fideiussoria, aut Cautio, si aliter non possit, iuratoria. 1. 102.

Capit. Clericorum quid significet in medio italiam, & in exterrimis cap. italiam. 1. 107. 11

Ceter. vide Immunitas.

Cardinalatus ad dignitatem qui fiat, vel non fiat assumendi. 1. 11. 15

Cardinalatus cum aliis beneficiis Ecclesiasticis an sit incompatibilis. 1. 60. 14

Actus ad Cardinalatum requisita quæ desiderantur. 1. 62. 18

Bigamam ad Cardinalatus celsitudinem non solet Papa promouere. 1. 61. 19

Antoniæ Rosellus, & Ioannes Ligoanes quousvis litteris, insignes, tamen qui etiam bigami, Cardinalatus dignitatem nunquam obtinere poterant. 40

Cardinalatus est enteris Ecclesiasticis dignitatibus prætorioris, & est maior dignitas post Papam. 1. 71. 16

Cardinalatus ad dignitatem euectus eo ipso à patria potest esse solutus. 1. 72. 19

Cardinalatus ab interitu, Papa defuncto, statim sunt moventi, & per decem dies capendi à die mortis Pontificis componendi. 1. 73. 19

Cardinales de obitu Pontificis solent certiorari ab interitu per litteras particulares à Secretario S. Collegii subscriptas. 68

Cardinales presentes, decem diebus durantibus, desuper Pontificis celebrare debent caquas. 65

Cardinalis quando dedit vocem vii in seruitio, & in accessu accedat alteri, accessus huiusmodi sit equalitatis, non priuatiue. 1. 18. 94

Cardinalis Asestus alicuius Ecclesie, an existeret à relictionis, si vellet Papa vii eius consilio, sapientia, & industria, remittendo illum apud se. 1. 19. 83

Cardinales Apostolorum quousque exemplo instituti fuerunt, qui Christo Domino in terris tanquam Pontifici assistere videbantur. 1. 17. 4

Cardinalium Ordo quousque suam primordiale originem, & adumbrationem hunc est diuini. 1. 18. 1

Cardinalis nomen ante tempora B. Syluestri extitisse non coexistit, voo ab ipso credidit adinuentum. 6

Episcopi dignitas antiquior maior fuit quam Cardinalis, quousque Cardinales per humilliora charitatis opera se exercebant. 7

Innocentius IV. ipis Cardinalibus cum à Summo Pont. ad Terras Ecclesie regendas mitteretur, tubum pileum dibus tradidit. 8

Paulus II. biterum purpureum omnibus Cardinalibus, non tamen Regularibus dedit. 9

Cardinales à Ordinibus Regularibus exempti cum prius de antiquo more pontificis biterum eiusdem coloris, cuius erat habitus Religiosis in qua fuerant profecti, Gregorius XIV. illis priuim concessit voo tibi biteri. 10

Cardinalium Ordo triplex est bodie, Episcoporum scilicet, Presbyterorum, & Diaconorum. 1. 19. 11. 11

Cardinales à Summo castrum Pontifice creatus. 43

Cardinales ex omni oratione viai selectissimi eligendi sunt. 1

Rosentens, seu eacommissa super Cardinalium promotione ouillatus fuit faciendum. 14

Filius vtriusque sexus etiam ex legitimo matrimonio, vel ex eo nepotem habentes, in Cardinales promoueri nequeunt. 1. 19. 16

Cardinalis esse non potest frater ea voo parente germano, vel patruelis consobrinus, aut amittimus alicuius Cardinalis vruenti, 17

& Verborum.

Extraneis, aut annexis nepotibus ex fratre, vel sorore
Cardinalis plene prohibetur assumi ad Cardinalatu-
m. 1.60. 19
Episcopi an etiam valeant Cardinales. 1.60. 19
Cardinales, qui sunt Episcopi, non excommunicantur si residen-
tia eo ipso quod sunt Cardinales, assilant Romano
Pontifici. 10
Cardinales in Curia Pontifici assilere debent. 21
Cardinalis aliquis ovis pasci effectus ecclesie profectus si
Papa assiliret, posset alicui ecclesie dari episcopus.
21.
Monachus, seu Regularis cum Cardinalis eligitur, non
absolvitur ab illa, quae sunt de sancta regula, &
ita non acquirit dominium, nec testari potest. 1.61
24.
Monachus in Cardinalem promovesse necesse portare
habitum suae Religionis, sed illum deponere non
tenetur excommunicationem. 21
Regularium Cardinales promovesse potest in Baptismo
& Confirmatione esse tutor. 26
Religiosus Cardinalis ab obedientia Superiorum Reli-
gionis, soli Pontifici subiectus manet, & a reliquis obli-
gationibus Regularibus absolvitur. 27
Cardinalium in creatore exigenda sunt omnia, quae
de Episcoporum practico doctorum vita, aetate, doctrina,
& ceteris qualitatibus sunt constituta. 28
Cardinalis ad officium eligendus habere debet indultum
singularem, idem exploratum, & in omni maximum
potestatem. 29
Illegitimi, etiam per sequens Matrimonium legitima-
ti, ad Cardinalatum dignitatem non sunt promove-
di. 1.61. 10. 37
Inhabiles propter defectus, vicia, aut impedimenta, ad
sacros Ordines non possunt in Cardinales vilo
quam tempore assumi. 37
Lechissimi, & puellelles vici in Cardinalium colle-
gium adhiberi debent. 38
Aetas in Cardinalibus secundum communes regulas
necessaria est, non tamen impedimento est quomi-
nus Papa minores aetate creare possit. 38. 39
Illegitimitas à labe Cardinalium curis immo-
vis debet. 41
Sponsus per Eugenium IV. in Cardinalem electus ante-
sequum galeum accepit & vira dilectae. 1.61. 16.
Cardinales non solent assumi nisi vici in scientia, ac
verum superiores excellentes, Magistri, seu Licentiat in
Iure Canonico, seu Romano. 17
Scientia in Cardinalibus exigens, quae in eligendis Epi-
scopis desideratur. 38
Cardinales in electioe Papae vocem habent, etiam si
generis Cardinalitatus eis traditus non esset, neque os
elatum, aut si elatum, nondum apertum fuisset. 1.61.
41.
Papa de plenitudine potestatis etiam subiecta facta
proponere potest facere Cardinales, qui non habeant qua-
litates requiritas. 42
Cardinalium numerus summorum Pontifici arbitrio auctus,
& diminutus fuit, potest & hodie augeri minuique potest,
cum res haec possibiles sint. 44
Cardinalium veterum numerus qualis olim fuisse & qui
hodie. Ibid.
Episcoporum Cardinalium Tituli quot olim fuerint, &
hodie sint. 1.64. 41. 61
Presbyterorum Cardinalium Tituli olim erant 28. omne
verò 30 praesentantur. 46. 64
Diaconorum Cardinalium Tituli quot olim fuerint, &
hodie sint. 47. 65
Constitutio Sixti V. circa Cardinalium Titulos referatur
48.

Cardinalium dignitas, privilegium, officium

Cardinales dicti sunt quasi Romane Ecclesiae cardines,
seu, quia Sedi Apostolicae, quae axis est, & cardo altorum
Ecclesiarum, funt. 1.69. 1
Officium sicut eundem regem, ita Ecclesiae Cardinalium
consilio roboratur. 1.70. 2
Cardines Obia dicuntur Cardinales 1
Consilium quandoque appellatur Cardinales, quia
Papa in Ecclesia universalis gubernanda assiluit. 4
Cardinalium consilio utitur Papa, praesertim in aeternis Ec-
clesiae negotiis. 5
Cardinales fratres appellantur, cum eos simul, & eorum
Consilium nominat, nam eam Consilium singu-
los alios appellat, ovis sunt Episcopi Cardina-
les. 6

Angli. Earl of de la Roche.

Cardinales dicuntur Dial.
Luminis Ecclesiae. Ibid.
Luceant audentes. Ibid.
Pater spiritualis. Ibid.
Maximi. Ibid.
Columnae Ecclesiae. Ibid.
Cardinales representant Ecclesiam. 8
Regibus acquiescunt Cardinales, & in eis residet tota
Majestas Christianae Rei. 9
Reges locum cedunt collegio Cardinalium. 10
Romana Ecclesia speciales ducunt Cardinales. 11
Vinculum indissolubile cooratur inter Papam &
Cardinales. 12
Cardinales familiares, & socii Papae dicuntur. 13
Cardinales Patritius, & Senatoriam dignitatem habent.
14
Collegium atque Senatum constituunt Cardinales.
15
Cardinalis electus statim à patris potestate solutus est. 16
Pater corporis Papae dicuntur Cardinales ad instar Sena-
torum. 17
Cardinales dicuntur facere vovum corpus cum Papa, sicut
Cononici cum Episcopo. 18
Cardinales sunt lateri Papae, & idem cum mittuntur, Legati
dicuntur de laere. 19
Papa speciale caput est Cardinalium, & ipsi sunt specia-
lia membra eius. 20
Cardinales habent quendam communicationem cum Pa-
pa, sicut membra cum capite. 21
Officium Cardinalium est assilire Romae Pontifici. 22
Cardinales tenentur residere in Curia ubi Papa residet,
nec possunt ab illa recedere sine eius licentia. 23
Episcopi praecedunt Cardinales, & substantur se
gradu minus à eis Episcopis facti fuissent Cardinales.
1.71. 24
Cardinales sunt hodie Episcopi, Archiepiscopi, & Pa-
trarchis propter officium, dignitatem. 25
Collegium Cardinalium membrum honorabilissimum est
quod habet Ecclesia. 26
Summum & excelsum dicitur. 28
Gremium Romane Ecclesiae appellatur. 29
Papa rebus. 30
Appellatio non excedit ab eis sententia. 31
Papa à Cardinalibus non caigit fidelitatem sicut ab
Episcopis. 32
Iurisdictionem Episcopalem habent Cardinales in Ec-
clesiis quibus sunt Titulares, & in aliis eorum Titu-
lis subiectis. 33
Matrimonium inter se in suis Titulis, vel aliis interces-
sant facultatem concedere possunt Cardinales. 34
Insignibus Pontificis vici, & solemniter benedicere in
Ecclesiis solum Titulorum possunt Cardinales.
35
Beneficia conferendi habent Cardinales in Ecclesiis
Titulibus, quando sum in Verbo. 36
Vilitate possunt Cardinales personas subiectas trine
Titulorum. 37-37
Cardinales possunt in personas sibi subiectas ratione
Titulorum excommunicationis, suspensionis, & interdi-
cti penas inrogare. 38
Vicarii Cardinalium pro suis Titulis possunt fulminare
censuras Ecclesiasticas, & reliqua facere, quae sunt
iurisdictionis Episcopalis. 39
Ordines minores in propriis Titulis sunt Subdiaconi & fa-
miliaribus possunt conferre Cardinales Presbyteri, &
Diaconi, quoniam Episcopi non sunt. 40
Cardinales hostiliter desequi, aut in persona offendere
qui ausus fuerit, plurimas, & gravissimas penas incur-
rit. 41
Cardinalem offendentes sacrilegium committunt. 42
Injames persequi sunt. 43
Habent pro beneficiis, & diffidatis. 44
testamentum faciliorem actum, & passum, amittunt
45
Domus offendendum Cardinalem denuntiat. 46
Bona offendendum Cardinalem confiscantur. 47
Locutionibus, & seculis praevaricant, offendentes Cardina-
lem, & libere ad domos reuertuntur. 48
Officiis omnia, & beneficiis spiritualibus, & tempo-
ralibus praevaricant. 49
Filii, ac nepotes offendendum Cardinalem, praevaricant
omnibus beneficiis & dignitatibus Ecclesiasticis,
& ad illas impetuum obtinenda affectuatur inob-
edientes. 1.71. 50
Testes quot requirantur ut Cardinalis possit de crimine
dumtaxat. 51
K c Cardinalis

Index Rerum,

Cardinalis à solo Romano Pontif. damnatur, vel deponitur, non excommunicatur. 1. 74. 53
 Cardinales ad includendum sub regalis Cancellaria, & aliis Confessionibus generalibus. 54. & seq.
 Cardinales tenentibus beneficia comprehenduntur sub reg. de infamis. & Const. de publicanda religiosisibus, & de non importando beneficio vicariis. 54
 Refutationes factæ per Papam Cardinales ligant. 57
 Dispositio generalis omnia non comprehendit Cardinales, quia specialis nota digni sunt. 60
 Cardinales obstantes et, qui ad supplicium ducti, possunt illum vestire, auspicio legendo libere. 1. 74. 61
 Appellatio non datur à sententia ex voto Cardinalium, seu coelecta lata. 62
 Cardinali affertur se esse Legatum ereditur circa Ordinarium possellare, quamvis literas sua legationis testis non exhibeat, id est, quæ sunt communi legato communia. 63. 66
 Cardinali attestanti de speciali mandato Sedis Apostolicæ aut de mente Summi Pontif. ereditur absque literis sui mandati, nisi de se ipso asserat. 64
 Cardinalis dictus de consuetudine Curie statuit in his, quæ dicta vel facta sunt coram eo. 65
 Cardinales soli Legati à Latere nunciantur extra Curiam missi. 57
 Cardinales habent potestatem reddendum Camere Apostolicæ. 65
 Suspensionis, vel interdicti sententia in constitutione Pontificis promulgata Cardinales non afficiuntur nisi specialis eorum mentio facta sit. 69
 Cardinales in communis sibi Ecclesiis à Sede Apostolica possunt beneficia conferre & iurisdictionem exercere autem et ipsam possessionem, & obsequium fluctuantem. 71
 Cardinalis dictum hunc iuramento aliquam sinit perjurum. 71
 Cardinales sine iuramento testificantibus non ereditur in preiudicium actus. 71
 Cardinali affertur statum tibus simul concurrentibus, videlicet quando Papa est present, ad quem facile recurrere potest, & assensum daretur non preiudiciale sententia, & veniens assensum. 74
 Cardinali affertur aliquid actum in præsentia Papæ vel dicenti sibi viam voti oraculo à Papa mandatum fuisse, citari debet. 75
 Cardinales otio obstat, dative contritione Concilium congregare possunt. 76
 Privilegia omnia Episcopis ob statum dignitatem ad Cardinales ferre extendi solent propter maiorem eorum dignitatem. 77
 Cardinales gaudent privilegio Episcopis concessio in cap. quia periculum, de sententia excommunicata, & in cap. videretur, de penitentia, & remissis. 78
 Lites, & causas inter Cardinales quomodolibet restantur à Papa appellatione remota decidenda sunt. 79
 Privilegio immunitatis Ecclesiasticæ gaudent Cardinales cum domus, in quibus extat Oratorium, ubi divina Officia celebrantur, quod in Vebe obli fecerunt. 80
 Declarationes Cardinalium quam vim & auctoritatem habeant latæ. 8. & seq.
 Beneficia familiarium Cardinalium non possunt conferri per Papam sine consensu Cardinalis pariter. 1. 77. 84
 Cardinalis Legatus quacunque facultatem habens conferendi beneficia, non confert vacantis per obitum familiaris Papæ. 85
 Familiariter suos indicat priuatiue quoad alios Cardinales. ibid.
 Vestibus ex duobus tantum coloribus, nempe tabulo violaceo vitur Cardinalis. 86
 Titulus Eminentiissimi, & vestre Eminentiæ vna cum antiquo Reserendissimi sit proprius & peculiaris Cardinalitici dignitatis. 87. 87
 Officium Cardinalium præcipuum quod sit. 1. 79. 88
 Papa etiam in quæstionibus fidei, &que reliquis arduis occurrat Cardinalium consilium exigere de necessitate. 89
 Cardinalium appellatione veniunt tantum S. R. E. Cardinales. 1. 80. 100
 Cardinalium testandi facultas de rebus quæstis iuribus Cardinalatus, remissis. 101
 Cardinales Legati habent privilegium verendi insignis Apostolicæ dignitatis. 1. 84. 118
 Curia à quo tempore inceperit, & sub qua regula. 1. 110. 124
 Carmelitanus Ordo est vnus de quatuor Ordinibus Men-

dicantibus. 25
 Carmelitar præcedunt Fratres B. Mariæ de Monte Redemptionis captiuorum. 26
 Carmelitar habent exemptionem à iura funeralium. 27
 Carmelitar discalceati inceptum à S. Theresia, eius Ordo fuit approbatus à Gregorio XIII. 29
 Carmelitarum Ordo discalceatorum definit à reliquo corpore Ordinis cum proprio Generali à Clemente VIII. 30
 Carmelitarum discalceatorum Congregatio in Italia ab Hispanica separatur. 31
 Carmelitar discalceati sunt de quatuor Ordinibus Medicorum, illorumque gratia omnibus perscrutatur. 32
 Carmelitar discalceati ad processiones accedere non coguntur. 35
 Carmiui vscii in loco domicilii non possit qui discende manet ex oppido domicilii vbi est ieiunium sed tantum perueniens ad locum vbi non est ieiunium. 1. 168. 37
 Carthusienses à quo instituti, & quando inceperint. 1. 169. 182
 Carthusienses à solitudine distrzhi prohibeantur. 183
 Castinensis Ecclesia habebat suum Episcopum vsque ad annum 1550. quo ibi fuit sanctus Brocardus. 1. 532. 16
 Castinenses Abbates post S. Benedictum licet non essent Episcopi, iura tamen episcopalia, & omnimodam iurisdictionem semper exercuerunt, diuicimque habebant. 17
 Castinæ, votum ea voce appellari cepit illud, quod Ecclesia sua præcepto annuati Ordinibus facit. 1. 171. 18
 Castitatis obligatio Ordinibus facis conuenit non contingit immediatè ex constitutione ecclesiæ, sed ex proprio voto non expresse, sed facto ipso & tunc casus ecclesiæ præcepto. 19
 Causæ Papæ referantur non transeunt cum prociat Legati à latere commisione. 1. 68. 118
 Causæ, qui accidunt in Archiepiscopatu Vltabonensi, referantur. 1. 10. 12
 Cathedralium solitas in honorem Cathedralis episcopalis. 2. 119. 2
 Cathedralium non intelligitur doctum ecclesiæ donata ab episcopo, sed solui à donatore debet. 2. 319. 3
 Episcopus non potest cedere à Cathedrali. 4
 Prescriptio contra episcopum non currit pro tota libertate Cathedralis, sed bene in parte. 5
 Cathedralium per contrarium consuetudinem alterari potest. 6
 Episcopus potest à singulis suis diocesis ecclesiis Cathedralium exigere. 7
 Cathedrali distributio fæbat in festo Natiuitatis, & Resurrectionis Domini, præterquam à Monasteriis. 8
 Cathedrali tunc quæ sit. 10
 Constructio bona, & rationalis propria, vel diuersitas Cathedralium, anteceditur est in ratione Cathedrali. 11
 Confessio, vel tabernaculi nisi longioris incensis causa ingredi prohibentur Clerici. 1. 111. 71
 Cauponum institutio non fuit voluptatis causa, sed necessitatis. 1. 114. 72
 Causæ maiores, & ad primum gradum mesi Imperii pertinet, sancti Sedi in sigum specialis privilegii ecclesiæ suæ. 1. 118. 12
 Nunci, & Legati etiam de Latere causas in Causis Ordinariorum iudicium prestantes ad se auocare non possunt, nisi per viam legitimam appellationis ad ipsorum Tribunal deferantur. 1. 121. 118
 Auditor Camere, nec quisvis alius iudea Romanæ Curie potest de causis in prima instantia cognoscere, nec monitoria decernere ad cathedras patet à suis domiciliis. 129
 De causis possessionis beneficiislibus in tribunaliibus secularibus cognoscant Galli. 1. 148. 161
 Lusitani. 166
 Hispani Castellani. 1. 149. 163
 Gallici. 164
 Atagomites. 165
 Germani. 166
 Burdigalenses. 169
 Mediolanenses. 168
 Pedemontani. 169
 Vtici. 170
 Ioseph

& Verborum.

Iudea Ecclesiasticus solus competens est in causa possessionis beneficiorum. 173
Iudice laicus non potest de iure cognoscere de possessione beneficiorum, vel rei spiritualis contra Clericum. 174
Causa possessionis rei spiritualis, est spiritualis. 175
Seculares de causis Ecclesiasticis cognoscere est perniciosissimum. 176
Seculares non possunt ad se adducere causas Ecclesiasticas, vel ad Ecclesiasticos pertinet, etiam quando Episcopi fuerint negligentes in eis iudicandis. 177
Papa conservandam si quæ viget in laicis cognoscendi de causis aliquibus Clericorum omnium rationem etiam consensum præstat. 178
Causa laicalis totam respicit dispositionem, & ad illam generaliter insuit, ac ea ex colligitur coargua interpretatio. 179
Causæ beneficiales non comprehenduntur appellatione causarum civilium, & criminalium. 180
Causa criminalis dicitur proprie quando principaliter agitur ad commodum publicum ex delicto tantum, seu ad publicam vindictam. 181
Causa civilis civiliter intentata dicitur quando pro delicto principaliter agitur in iudicio ad commodum privatum, pro potest fieri pecuniaria parti applicanda. 182
Causa criminalis mixta dicitur ubi pars partim parti, & partim sibi venit applicanda. 183
Causæ beneficiales dicuntur Rotalet & beneficiales. 184
Causarum spiritualium cognitio privative ad solos ecclesiasticos iudices pertinet. 185
Causa, renunciare, cessare, iure se confundunt, & vnum per alio passim accipiunt. 186
Odiosus plebis malitia potest ecclesiasticam licentiam petere. 187
Secundum deos credere facile potest, vel illa evitentur. 188
Vide *Remaneant*.
Censuram ante relaxationem debet consistere, saltem ex nunti relatione, non potest fieri realiter, vel per officium executionem. 189
Censuræ possunt pro punitione redditibus reoceri non ea-
casso principali redditorum. 190
Censura S. Marci Fiant. à quo instituti, & quando in-
cipiunt. 191
Charitativum subsidium dicitur charitatis auxilium: quia à principio ea charitate peti debet. 192
Charitativum subsidium prius, quando redditus pro-
prie Ecclesie non sufficiunt pro oneribus incumben-
tibus. 193
Episcopi, & superiores Prælati data manifesta, & ratio-
nabili causa licet possint subditos cogere (cum cha-
ritate tamen, & debito moderamine) ad charita-
tivum subsidium consensum necessitatem. 194
Episcopus quando à Clero suo exigere vult charitati-
vum, debet facere cum consilio Capituli sui, & etiam
ipsum Clericum. 195
Charitativum subsidium non est in aliquo deficiente,
quantum debet esse. 196
Nollos cogi debet ad maiorem solis contributionem
charitativum subsidii. 197
Papa ab omnibus Clericis, & Ecclesiis potest subsidium
charitativum exigere. 198
Exempti generaliter non censentur calere à subsidio
charitativo per Papam impositum, nisi speciali pri-
vilegio ab huiusmodi onere nominatim carente-
tur. 199
Cardinales in Ecclesiis titularum suorum charitativum
subsidium petere possunt. 200
Legatus Papæ habet ius exigendi charitativum sub-
sidium ab Ecclesiis provincie sibi delegatæ. 201
Parva, Primas, & Archiepiscopi ab Ecclesiis, &
Clericis suis provincie extra diocesim suam ius tale
subsidium exigere non possunt. 202
Prælati Episcopo inferiori iure quidem non possunt ab
Ecclesiis sibi subiectis charitativum subsidium exige-
re, nisi hoc privilegio, vel consuetudine sibi compete-
at. 203
Abbas, vel priores non possunt exigere charitativum
subsidium ab Ecclesiis secularibus vel regularibus
Monasteriis sibi pleno iure subiectis. 204
Coadjutor, seu administrator datus Episcopo per Pa-
pam, vel Ecclesie Cathedrali vacanti potest à subditi-
bus Ecclesie charitativum exigere subsidium. 205
Angl. Barth. de iur. Eccl. 1.

Commendatarius perpetuus Ecclesie Cathedralis po-
test ab eius subditis exigere charitativum subsidium. 206
Vicarius generalis Episcopi non potest tale subsidium
exigere, nisi specialiter Episcopo mandato. 207
Causa ad charitativum subsidium exigendum debet esse
manifesta, & rationabilis, et subditi gratentur, plus-
quam par est. 208
Causa rationabilis præfata non est ad exigendum
charitativum subsidium. 209
Iusta causa ad subsidium exigendum est Consecratio, &
Ballarum capedio. 210
Episcopi in oecumenis totius diocesis communibus per-
tinentiis. 211
Fabricæ sive Ecclesie. 212
Iuxta ad Papam, imp. seu Regem ob fax Ecclesie, vel
diocesis commune bonum. 213
Vicarius Lincolniensis Apollonius. 214
Iuxta ad Concilium Provinciale. 215
Episcopi occasione factæ in adventu Imperatoris, Regis
vel Principis. 216
Episcopus potest ex iusta causa non solum semel, sed
etiam pluries vicibus charitativum subsidium exi-
gere. 217
Charitativum subsidium à personis Clericorum ratione
idem beneficiarum, & propter eorum rationem peti po-
test. 218
Charitativum subsidium quoniam sufficiunt beneficiarii ratione Ec-
clesiarum, quas habent, & quid si illæ sint in consilio
deorum diocesis. 219
Clericus non tenetur solvere charitativum subsidium,
nisi de fructibus, & redditibus beneficiarum. 220
Clericus pauper, vixit quia ea sui beneficii redditibus
omni habet vixit commodum & honorarium vicem,
minime cogi potest ad charitativum subsidium præ-
standum. 221
Clericus, si oculum ecclesiasticum beneficium habet,
non est cogendus solvere charitativum subsidium,
quantum impla possidet patrimonium. 222
Laici non tenentur ad subsidium charitativum solven-
dum. 223
Successor in beneficio solvere subsidium cogitur, quod
antecessor beneficii non solvit. 224
Pensionarius debet pro rata pensionis solvere charita-
tivum subsidium, non autem clericus possidens bene-
ficii redditibus solvere subsidium. 225
Charitativum subsidium non est solummodo Episcopo de
quondam distributio. 226
Hospitalia ex sua communi pietatis custodia, quando
titulum beneficii habent, obligantur ad subsidium
charitativum. 227
Hospitalia, quæ auctoritate Episcopi constructa non
sunt, & fundata, graui acquiescent onere subsidii
charitativum. 228
Caritativum seu Canonici Ecclesie Cathedralis tenentur
Episcopo pro parte charitativum subsidium quan-
do ab eo petuntur ex legitimis causis. 229
Monasteria non tenentur præstare Episcopo charita-
tivum subsidium. 230
Charitativum subsidium ex quo est de lege diocesana, & non
iurisdictionis. 231
Præter S. Iohannis Hierosolymitanus, seu eorum Vicarii in
Parochialibus Religionis prædictæ vult non reco-
tatione compelli possunt ad solutionem charitati-
vi subsidii. 232
Ecclesia exempta non tenentur præstare Episcopo cha-
ritativum subsidium. 233
Charitativum subsidium cogi potest ab exemptis respectu
populi non exempti, quoniam habent. 234
Clerici, & salutationibus inter se non licet Clericis. 235
Chorepiscopi olim erant quasi suffraganei, & Vicarii Ep-
iscoporum. 236
Chorepiscopi minores erant Episcopis, Presbyteris autem
aliquo modo superiores. 237
Chorepiscopi erant quidam Presbyteri, qui in pagis, aut
oppidis loco Episcoporum eorum solmarum exerce-
bant, acceperant eorum Vicarii constituti ad ali-
qua Episcopalia munia obeunda. 238
Chorepiscopi quæ prohibentur facere, & quæ conferre
eis licet. 239
Chorepiscopos alios fuisse extradiocanos, qui vixit
Episcopalem consecrationem accipiebant, nonnulli ex-
stimant. 240
Episcopi quoque fuerunt Chorepiscopi. 241
Chorepiscoporum Ordo quare ab Ecclesia damnatus fuerit. 242
Angl. Barth. de iur. Eccl. 1.

& Verborum.

auxilium postquam delinquent iniecit manum in Clerum, & vel de iure dederit. 14
 Pueri, & alij militum iene pacem, seu non habentes iudicium ad peccandum, non incidunt in excommunicationem Canonis. 15
 Baptizatus qui non fuit, nullam excommunicationem incurrit si Clericum percussit. 16
 Indus percussus Clericum non incidit in excommunicationem Canonis. 17
 Clericum percussus si ignoravit probabiliter illum esse Clericum, non incidit in excommunicationem Canonis. 18
 Clericum Iuvenem percussus castissimus esse Clericum Iacobum, excommunicationis sententiam non effugit. 19
 Clericum hunc vultus percutere si ab eo abster, & esu sine fratre interuentionem percussit alterum Clericum proxime adstantem, non incurrit excommunicationem Canonis. 20
 Clericum Titium percussit, vultus percussit Seim laicum, excommunicationem Canonis non incurrit. 21
 Clericum per locum, & non ex odio, vel inimicitia, aut indignatione percussit, non incurrit excommunicationem Canonis. 22
 Clericum percussus casu fortuito non incurrit excommunicationem Canonis. 23
 Clericum leuiter autem, vel percussit, igitur illa percussio, vel violentia indicitur peccatum veniale, non incidit in censuram Canonis. 24
 Clericum percussus non incidit in censuram Canonis si percussus cauetur indicitur peccatum veniale tantum, quomodo ex intentione, quam habuit percussendi, percussit mortale. 25
 Clericum aggreffum detinens, seu percussus in defensionem sui vel alieni corporis, non incidit in excommunicationem Canonis, dummodo modus defensionis non abutatur, & ea incontinenti aggrefforem subsequatur. 26
 Laicus percussus a Clerico si dictum Clericum causa defensionis percussit ubi timor percussus non adit, incidit in excommunicationem Canonis. 27
 Aggreffus si Clericum non poterit vitare nocentem sine ignominiosa fuga nisi se de cecidendo, & eque de causa Clericum percussit, non incurrit Canonis censuram. 28
 Mulier percussit Clericum possidit suam factio aliquo reuocata, non incurrit excommunicationem Canonis. 29
 Clericum carpitur inuentum cum propria vxore, matre, filia, aut sorore in ipso adu inuentionis percussus non incurrit excommunicationem Canonis. 30
 Inuentus turpet cum matre, & quis dicitur. 31
 Matris, sororis, vel filiae amplexus in terminis cap. si verum si de fornic. c. cum. venit propria mater locut, & filia, non tamen adplexus, nec amplexus, cap. si. 32
 Filia appellatio in terminis si de fornic. c. cum. non comprehendit illegitimam. 33
 Vxoris nomine venit sponsa de presenti, non autem de futuro. 34
 Clericum percussus causa correctionis, non incidit in excommunicationem Canonis, si habet facultatem, & iustitiam in eum. 35
 Pater an possit filium in faciem conspuere sine nota excommunicationis. 36
 Magister percussit discipulum Clericum inuicem discipulus, vel correctionis, non incurrit excommunicationem, modo non percutiat principaliter ex odio, vel ira. 37
 Iudex laicus, siue punita persona, qui videt Clericum preparatum ad inuicem alterius, & non adit eos Praetor, tunc illum ligare valet, & capere ut ipsum confiteri Episcopo suo Superiori. 38
 Clericum detinens per modicum tempus pro tuitione suae personae non facit ipse Clericum laico possit, & detinere offendere non incidit in excommunicationem Canonis. 39
 Iudex laicus, vel eius familia capiens Clericum in aggrauatione delicto, vel notum cum magna suspitione criminis inuentum, non incidit in excommunicationem Canonis si eum ita praesens Superiori. 40
 Creditur, vel Iudex Clericum delictorem ea causa tituli baptizati ubi fuga rimetur non incurrit excommunicationem Canonis, dummodo eum quatenus citius remittat ad suum Superiorem. 41
 Clericum percussus pro defensione, vel recuperatione

forum bonorum non incidit in excommunicationem Canonis, si hoc faciat cum moderamine inculpata tate, & aliter non possit vim repellere. 42
 Clerici in communi Societate viuentes si manu se percussit, possunt ab Episcopo absolui. 43
 Clericum percussus si ob capitalis iniuriam non possit Romam alire, potest absolui ab Episcopo etiam eas ea culpa contraxerit. 44
 Clericus custodendo eorum Ecclesiastico se esse laicum, non sibi praesumat se vera non sit. 45
 Clericus in minoribus potest in totum Ordini Clericali sententiae facto, non verbo. 46
 Privilegium non Clerici ad saculare trahatur iudicium, quare iuris publici dicatur, & toti Ordini concessum. 47
 Episcopus tenetur adscribere ad sententiam Ecclesiae Clericum in minoribus constitutum, vel prima rursus iniuriam petentem absolui. 48
 Clericus prima tonsura, qui post dimissum habuit, & Tonsuram clericalem deliquit, pro delicto in Causa seculari citatus fuit, deinde reuocatum habuit cum Tonsura Ecclesiae inferre corpore, non potest ad Iudice seculari quoad personam puniri, nec talis Iudex potest pro eius suum imponere. 49
 Clericus, qui in ferendo testimonio eorum seculari Iudice delinquit, non potest ab eodem Iudice & puniri. 50
 Clericus, & laicus si simul delinquant, non est uterque condemnandus eorum Iudice Ecclesiastico in criminibus sua natura merè secularibus. 51
 Clericus crimine laice maiestatis committens fori privilegium non amittit. 52
 Clericus delictum laice monere; vel ipsos transmissis committens, bodie potest ad seculari Iudice potest. 53
 Clericus in minoribus Ordinibus constitutus, si delictum committat, & postea habuit, & Tonsuram retineat, vel eorum ducat, ab Ecclesiastico est puniendus. 54
 Clericus elegatus a Curia Ecclesiastica, si durante relegatione ecclesiae laice relicto habuit clericali, & frangit relegationem pro hac factura ab Ecclesiastico est puniendus. 55
 Clericus hares laici extra iam licet cum defuncto si ligetur instantia, an teneatur eorum seculari Iudice iudicium, & potest. 56
 Clericus in actione realia rem, an possit condemnari eorum seculari Iudice. 57
 Clericus cui sit et denunciata ut emptorem laicum defendat, an teneatur et facere eorum seculari, an valet trahere possit causam ad forum Ecclesiasticum. 58
 Clerici ab omni fordido gaudeat, an ignominioso artificio abstinere debent, quibus vero non suppet ea faciendo, possunt honesto aliquo auxilio victum quaerere. 59
 Clericus etiam Iudice laico recipiens depositum, & promittens restituere qui de iure, & an possit ab eodem Iudice cogi ad restitutionem. 60
 Clerici quae pro honestate, ac bonis moribus vitare recusat. 61
 Clericus fideiobens pro laico de stando iuri, & iudicium soluendo, non potest condemnari eorum Iudice seculari ad soluendum dictam fideiobitionem. 62
 Tutoris, aut Curatoris alieuius laici officium gerens Clericus, potest etiam laico civiliter contenti pro conuentionibus officium praedictum, sed officium hoc debet per Iudicem Ecclesiasticum. 63
 Clericus per Regem admittus ad aliquod officium seculari, & Regem, si in ipso delinquit, non potest puniri ab ipso, praecipue si non fuerit tunc minoris. 64
 Clericus a solo Iudice Ecclesiastico arguenti, & Iudici debet per contractibus, & obligationibus talis tempore, quo erat laicus. 65
 Clericus in scandalis tenetur subire iudicium eorum Dominio fandi etiam laico. 66
 Clericus in scandalis potest conueneri & reconueneri eorum Dominio etiam laico non solum quando de propitiate, sed etiam quando de sola possessione fandi agitur. 67
 Clericus in fraudibus etiam dominum fandi non conuenitur ubi agitur contra illum ad amissionem fandi criminaliter, aut civiliter per crimine. 68
 Clericus potest reconueneri eorum Iudice seculari, quando sufficiat ipse Clericus est actor in causa merè civilis contra laicum. 69
 Clericus potest reconueneri eorum Iudice seculari non solum super eadem re, sed etiam super penitus diversis.

Index Rerum.

Clericus agens iudicio retinenda eorum Iudice seculari, potest eorum eo conueniri. 139

Clericus agens eorum laico obstringitur renunciatione usque ad finem, etiam si postea a conventionione velit desistere, ubi res adhuc integra non est. 140

Clericus potest reconueniri eorum Iudice laico non solum Ordinatio, sed etiam delegatio. 141

Clerici Regulares de Somachia. 142

Clerici Regulares ministrantes infirmis. 143

Clerici Regulares pauperum. Matris Dei. 144

Clerici seu Ecclesiastici personam non ligantur statuto laicorum edito super iure, quod vocatur conuicti. 147. 149

Clericus emphiteuta non est conueniendus eorum Iudice laico ad satisfactionem laudemi. 151

Clericus in possessione beneficii, quod apud seculares Iudices conueniri possit, tenetur & iustitiam moli. 159

Clericus si solvere promiserit, in eum locum remittendus est, nisi non non sui Iudici & Episcopi id fecerit. 161. 164. 75

Excommunicatione Bullae Coenae claus. ut non incurrit recipiens aliquem à Clerici propria sponte, & voluntate omnino libera testamentis. 166. 14

Clerici omnes tam in Sacris quam in minoribus Ordinibus, & prima censura constituti, etiam excommunicati, suspensi, interdicti, irregulares, &c. & quomodo non habeant requisi praerogatas à Conc. Trid. sess. 13. de refor. c. 6. gaudere privilegio immunitatis. 15

Clerici parochianos, ad cuius ritum sunt conuocati, sed & omnia parochianos omnino libera sunt à laicorum exactionibus. 148. 28. & seq.

Clerici tenentur propter commorem villitatem, viam ante domum reparare. 149. 18

Clerici tenentur alibi per statuta, & consuetudines seculares ad solvendum onera reale, quod propter momentum, nemorem, & praediorum custodiam legitime praedictis imponitur. 15

Clerici secundum aliquos tenentur per seculares statuta ad solvendas collectas pro rata, quae imponuntur generaliter per custodienda vineas, vel pratis, & agris. 40

Clerici iuxta nouissimum sententiam obligantur per statuta municipalia, ut si in ipsorum praedictis aut viciniis nascantur vermes, locustae, aut alia nociva, propriis impensis expellant aut occidant. 149. 41

Statuta laicorum circa damna illata ab animalibus in agris alienis, comprehendunt secundum aliquos, animalia Clericorum. 41

Clerici obligantur per statuta laicorum impositione tributis pro reparatione morum, pondum, viarum, &c. praecedente exactione, summi Pontificis. 43

Clerici cogendi sunt ad morum custodiam quando necessitas illos custodiendi ita grauis sit ut ex statu laici non sufficiat. 45

Clerici tenentur secundum aliquos ad collectas impositas propter famem, & pestem. 45

Clerici cogendi possunt per Episcopum ad lignem extinguendum, vel ad custodiam portuum quando ab hostibus inuaditur. 46

Clerici tenentur edito Principis pueris beneuolentiam monetari, & tantum pretia frumenti. 149. 47

Clerici expendentes pecuniam vltra taxam, seu valorem à Principe praescriptum, aut vendentes frumentum vltra pretium lege statutum, peccati contra iustitiam, & tenentur ad restitutionem. 48

Clerici si suum frumentum, vel alias res venales velint exponere, obligantur laicorum statuti iuxta reum pretia taxantibus. 49

Clerici tenentur iusto pretio res comestibiles vendere, alioquin si plures vendant eum res infames, peccant & obligantur illud plus restituere. 50

Clerici tenentur vendere oleum, & cetera vidualia cum iusta & approbata modica vendente. 51

Clerici & Ecclesiastici tenentur ex vi directiva, seu in conscientia ad seruandas leges ciuiles in commune bonum, quae non minus Ecclesiasticis quam laicis congruant. 52

Pensio pro congrua sustentatione deoquasi non potest Clerici inuocari remedium c. Ordinaris. 1. 503. 18

Clerici non possunt cogi ad baptizandum mulieres. 1. 506. 70

Clerici si in Regno Neapolitano habitauerint in domo pro comuni, & iudicio cum fratribus, & nepotibus laicis, illi laici solum habent immunitatem ne cogantur hospitare milites, sed tenentur contribuere in pecunia. 71

Clerici non possunt dari maiores in testamento, aut cogi ad suscipiendum tutelam legitimam. 72

Clerici si velint possunt esse maiores legitimam praesumptionem coadjuuantes. 73

Clerici non possunt tutelae suae testamenti executionem suscipere cogi eorum Iudice seculari ad reddendas rationes. 74

Tutelam bonorum suscipere poterit Clericus, & Episcopus. 75

Tutor hominibus dicitur, qui datur ut parillas sit tutor bonorum. 76

Clericus semel admissus ad beneficium c. Ordinaris, potest iterum admitti etiam post rem iudicatam. 1. 502. 13

Beneficio cap. Ordinaris renouari potest. 14

Clerici omnes suae in Sacris, sive in minoribus Ordinibus constituti gaudent privilegio cap. Ordinaris. 15

Clerici in minoribus constituti non gaudent privilegio cap. Ordinaris in casu, quo foci privilegio non gaudent, 16

Clerici coniugati quoad bona non gaudent privilegio cap. Ordinaris, nisi vxore mortua habuissent scilicet. 17

Non gaudent privilegio c. Ordinaris, de solut. Clerici excommunicati. 18

Clerici qui falso afferunt se idoneos habere facultates. 19

Clericus dolo veritas cum creditore. 20

Laicos effectus Clerici post debent contrahe in fraudem. 21

Clericus exerceat illicitam negotiationem. 22

Clericus qui debita contraria sub spe gaudendi hoc beneficio. 23

Clericus, qui in ludo, vel luxuriose viuendo bona consumit. 1. 501. 14

Clericus condemnatus per viros scientias conformes. 15

Clericus obligatus in forma Camerae. 26

Clericus obligatus ad professionem solutendam. 27

Clericus contra actus adione reali. 28

Clericus conuictus pro debito descendente ex delicto. 29

Clericus debitor alienus, qui esset ipso pauperior. 30

Clericus debitor rationis depositi penes se facti. 31

Clericus haeres non confecto iocundatur. 32

Clericus, qui administrat bona aliena. 33

Clericus priuatus, vel suspectus de fidei. 34

Clericus qui negat debitum. 35

Laicos fidelitatem clerici non gaudet privilegio c. Ordinaris. 36

Clericus fidelitatem laici gaudet privilegio c. Ordinaris. 37

Clericos concubinatores in sacris vitare non tenentur per Excomm. l. ad vitandam, nisi per iudicem fuerint publicati & deueniati. 1. 501. 14

Clericos publicos concubinatores inducere ad sacramenta admittenda, vel Missam celebrandam nulla nequitie cogente etiam post Excomm. l. ad vitandam, est peccatum mortale. 1. 511. 45

Clerici sodomitae deponuntur, & in monasterio ad perpetuam poenitentiam aegrotant deinde. 46

Clerici sodomitae in Ordinibus ministrantes, vel celebrantes non sunt irregulares. 47

Clerici sodomitae per Canon. p. 8. omni privilegio clericali, officio, beneficio & dignitate priuati depraedantur, quod in sacro extremi, non aeterni conscientiae locum habet. 48

Clerici sodomitae quasi ex vi consensu exerceant solam inclaudunt sub huius constitutione. 49

Clericorum vita & beneficia.

Clerici in maioribus Ordinibus constituti, vel ecclesiasticis omnibus beneficiis vestiti saltem forma & coloris decetis, ac clericali tonsura suo ordini coequeantur semper vtiatur. 1. 506. 1

Clerici in minoribus vt foci privilegio gaudent tenentur habitu clericalem & tonsuram simul de erte, & non sufficit gestare habitus, vel coronam. 3

Clericus prius tonsatus beneficiarius vt foci privilegio gaudet non tenetur habere requisita Coonili etiam si ante constit. Sixti V. de habitis & tonsura. 4

Clericus, qui comam nacti, excommunicandus est. 1. 507. 9

Comam ouerientes peccant mortaliter. 10

Aboluitio sacramentalis Clerici comam nomenibus negari, vel deseri potest. 11

Clerici omnes à crapula, & ebrietate abstinere debent. 12

114. 75

Clerici Hospitalitatem à quo institui, & quando incipit. 1. 511. 140

Clerici ita communis à quo institui, & quando incipit. 1. 512. 145

Clerici Regulares Theatini à quo institui, & quando incipit. 1. 513. 158

Clerici Regulares S. Pauli decolati à quo institui, & quando. 159

& Verborum.

quando ceperint. 179
 Clerici Regulares Somatici à quo instituti, & quando inceperint. 179
 Clerici boni Iesu Ramonensis à quo instituti, & quando ceperint. 179
 Clerici Muri Dei Lucæ à quo instituti, & quando inceperint. 179
 Clerici pauperes matris Dei scholarum piam à quo instituti, & quando inceperint. 181
 Clerici Regulares Societatis Iesu à quo instituti, & quando inceperint. 181
 Clerici Regulares minores à quibus instituti, & quando inceperint. 181
 Clerici Regulares ministrantes infirmis à quo instituti, & quando inceperint. 181
 Clerici Regulares ministrantes infirmis plura disimulantes à quibus Societatis Iesu 181
 Domus profectus Clericorum Regularium ministrantium infirmis non possunt habere sedem. 181
 Clerici Regulares ministrantes infirmis dividuntur in quatuor provincias per Italiam, & Siciliam. 181
 Clerici longum tempore plenissime in locis nihil proprium possidentes ex communibus Ecclesiarum redditibus sustentantur, sed postea singente magis in dictis charitatis clerici à communione recesserunt, & inde convenientium visum fuit singulis clericis beneficiorum titulos assignare, ea quibus vitæ necessaria sibi possent ministrare. 181
 Clerici Ordinum Militiarum in claustris vacantium, qui ex legitima licentia extra claustra vitam transigunt, infirmis alicui beneficium possunt restari. 181
 Clerici an habent dominium in redditibus, & fructibus ratione locorum beneficiorum acquisitis. 181
 Clerici secundum aliquos quandoque vsuarii, nonnunquam iam in via quam in morte usufructuarij dicuntur. 181
 Clerici possunt patrimonio habentes illud conferre, & redditus ecclesiasticos in vias proprias expendere. 181
 Clerici de suis propriis, & patrimonialibus bonis, aut aliunde quam per Ecclesiam legitime acquisitis possunt pro libito libere dispendere, & ad beatas transmutare. 181
 Clerici, si tempore, quo adeptus est beneficium, nihil proprii habuisse probetur, quicquid mortuus reperiatur habere, pertinetur de Ecclesie redditibus comparasse, secus si contingeret, ante adeptum beneficium bona habuisse, ipsiusque beneficii redditus tenues esse. 181
 Papa, seu Ordinarius potest concedere Clerico egentij pradium, quod in loco Ecclesie à se dimissa constituitur, quoad vixerit, modo eo mortuo Ecclesiam revertatur. 181
 Vile Canon
 Clerici Papam Regulares quosdam consensus infirmis ferunt. 181
 Monachorum institutum quod fuerit? 181
 Clericorum Ordo à quo institutus, & quando? 181
 Coadiutor Episcopi datus Augustinus laici Canonici ut quod per se ipsos exercere non possunt, alijs sibi adiutoribus committere debeant. 181
 Coadiutor in propriis dicitur, qui Episcopo, aut Reclori infirmo, vel scio confecto, aut aliquo administratori adiungitur, ut in officio, & administratione coadiuvet. 181
 Coadiutor Episcopo dari non potest, vel constitui, absque Romanæ sedis auctoritate. 181
 Causa concedendi Coadiutorem Episcopo refutatur. 181
 Coadiutoris officium quod sit? 181
 Coadiutoris concessio non liberat à residentiis. 181
 Temporalis coadiutor, & reuocabilis ille dicitur, qui propter suorum, & viliorem Ecclesie adhibetur alicui eius Reclori ubi aggrauatum, vel infirmatum animi, aut corporis scio infirmis, & ministrant impotentem, ut pro eo ministret. 181
 Episcopo, qui ex morbo non potest oneri iulongo satisficere, Coadiutor dandus est. 181
 Religiosus Episcopus potest dari Coadiutor Episcopo. 181
 Episcopo scilicet confecto si licet Coadiutorem sibi assumere quemadmodum & egrotum. 181
 Paruli ab hostibus capto Coadiutor datus in spiritualibus, & temporalibus. 181
 Leproso Ecclesie Reclori dandus est Coadiutor. 181

Paralytico debet dari coadiutor. 181
 Dementi, vel insensato dari Coadiutor. 181
 Illiteratis, & imperitis Parochialium Ecclesiarum Recloribus, si alias bonitate vitæ sint, deputat Episcopus tanquam Scdis Apostolicis, coadiutores pro tempore. 181
 Illiterati, seu imperiti dicuntur illi, qui inhabiles sunt ad exploranda ea, quæ incumbunt munci, ac oneri beneficij, quod habent. 181
 Coadiutoris datus vigore Concilij Trid. sess. 22. de reform. c. 6. non erit attentata quomodo sit excoisa post appellacionem interpositam. 181
 Coadiutoris datus non censetur comprehensio in generali vicariatus coadiutoris. 181
 Reclori de coadiutore presidendam est propter actum populi nomenclaturam. 181
 Reclor solus quando eadem tempora pluribus infirmis providere non potest, non datur iusta causa dividendi Parochiam, sed adhibendi ministros coadiutores. 181
 Reclori presidendam est de Coadiutore quando suspensus est de lapidatione bonorum Ecclesie. 181
 Papa solus potest Episcopo Coadiutorem dare. 181
 Coadiutores deputant alius Episcopo inferioribus Lagari, Nuncijs, & Episcopis. 181
 Coadiutoris concessio pendet à forma dationis Coadiutoris. 181
 Coadiutor Episcopo deputatus ob temporalia in temporalibus tantum liberam habet administrationem, datus vero ob spiritualia, tunc poterit consensu de consensu ipsius Episcopi. 181
 Coadiutor datus Episcopo dementi tunc habet in spiritualibus, & temporalibus generalem, & liberam potestatem, & potest beneficia in Diocesi vacante conferre, & illorum resignationes recipere. 181
 Expensis necessariis administrandis sunt Coadiutori procius sufficienti victu & fructibus beneficij ipsius coadiutori. 181
 Redditi Ecclesie quando coadiutori, & egrotanti beneficiario non sufficiunt, prius presidendam est infirmo Coadiutor, & deinde in subsidium tantum Parochiani ad alimenta coadiutoris. 181
 Coadiutoris concessio non liberat Coadiutorem à residentiis. 181
 Coadiutor quicunque inhabilis, & illiteratus à residentiis abesse non potest. 181
 Coadiutores Reclorum Parochialium auctoritate Apostolica, infirmis ad personalem residentiam ut Reclori ipsi tenentur. 181
 Coadiutoris perpetua licet olim concederetur, post Trid. tamen Concil. missimè permittitur, sed à Pontificatus Sani V. vsque ad hæc tempora in dignitatibus, & Canoniciis Cathedralium, & Collegiarum Ecclesiarum conceditur. 181
 Papa solus Coadiutoris concedi potest, & cum futura successione. 181
 Coadiutor perpetuus Archiepiscopi, & Episcopi, & cum futura successione quam auctoritatem, & iurisdictionem habet, tenuissimè. 181
 Coadiutori Episcopi cum futura successione non licet ingredi ciuitatem Pontificaliis. 181
 Coadiutor Archiepiscopi cum futura successione non debet in cruce in diuina, nec in functionibus Pontificaliis. 181
 Coadiutor cum futura successione Archiepiscopi Pontificalia in Ecclesia externa absque Archiepiscopo vii potest capere. 181
 Canonici sunt compelliendi ut Coadiutori Episcopo solemniter celebranti, & Pontificalia exercanti semper assistant. 181
 Canonici non debent accedere ad titulos cum Episcopo Coadiutore. 181
 Confessionarius facere debet cum sacerdote Canonico solemniter celebrante Coadiutor Episcopi. 181
 Beneficere populo dum per ciuitatem incedit licet Coadiutori Episcopi cum futura successione, de licentia tamen eiusdem Episcopi. 181
 Canonici debent obuiam ire coadiutori Episcopi ad Ecclesiam Pontificaliis accedenti ad officium Ecclesie, eumque discedentem ad idem officium deducere. 181
 Indulgentia largienti faciliorem non habet coadiutor Episcopi. 181
 Coadiutor Episcopi debet in Synodo Provinciali licet Episcopos provinciales loco suæ promotionis sedere. 181

Index Rerum,

Coadiutor Archiepiscopi Metropolis Bononiensis debet praecedere vexilli fero eiusdem civitatis. 45
 Visitare limina Apostolorum tenetur Coadiutor episcopus, & non Coadiutor. 46
 Episcopus dandus est Coadiutor sufficiens habens qualitates Palatrali officio requisitas. 47
 Coadiutores cum futura successione non sunt Beneficarii, interim dum vivunt coadiutori, nec habent ius in re, sed ad rem. 1. 169. 49
 Coadiutor cum futura successione non sunt verè & propriè Beneficia. 50
 Papa coadiutoriam cum futura successione concedendo non providet absolute de Beneficio. 51
 Coadiutor canonici cum futura successione vocatur Canonici filius. 1. 169. 52
 Beneficium statat per abitum coadiutori. 53
 Fructus ex Beneficio coadiutori consuevi non possunt coadiutori. 54
 Distributiones quotidianas locatur coadiutori absente coadiutori ad ipsos coadiutori visitantem. 57
 Coadiutor ut oñibus paratis percipere debeat de fructibus, ac distributionibus aliquando disponatur, interdu mandatur dari eorum, nonnunquam pluri, vel minus. 58
 Officium Canonici recitare non tenetur coadiutori, sed sed propriarius. 59
 Professorem Fidei non tenetur emittere coadiutor nisi cum fuerit successioi laicus. 60
 Possessionem non capit coadiutori, nisi post cessationem coadiutorie. 61
 Possessio nova debet capi à Coadiutore post mortem Coadiutori, quia non sufficit prima capta vivente Coadiutori. 62
 Coadiutor debet habere locum caput possessionis post mortem Coadiutori, & non locum caput possessionis vivente Coadiutori. 63
 Possessio ab obitu Coadiutori nemetanda est quamvis prima decederet ad annos viginti. 64
 Sedes eadem principalis Coadiutori non assignatur Coadiutori, sed ille debet sedere ultimo loco post omnes Canonici. 65
 Coadiutores quando aliquas functiones faciunt, quae pertinent ad fons Coadiutori, debent illas facere in nominis loco. 66
 Canonici quamvis possessionis prout procedunt Coadiutoribus, quacunque consuetudine in contrarium non obstat, nisi aliud in forma Coadiutoria causetur. 67
 Coadiutor in dignitate, absente vel impedito coadiutori suo, praecedat omnibus Canonici, & habere debet idem status suum, quod coadiutori si praesens esset, obicitur. 2. 170. 68
 Casus proponitur decisus novissime in sacra Congreg. Rituum. 69
 Coadiutor non censetur comprehensus in statuto quod ea aliqua causa regulari facit Canonici. 70
 Coadiutor non sibi obstat, sed Coadiutori. 71
 Coadiutor in ingressu non debet fabrica solvere quod est consuetum solum per Canonici de novo ingressus. 72
 Index Apostolicus, seu delegatus Papa non potest esse Coadiutor, nec designari iudea Synodali. 73
 Coadiutor non gaudet privilegio, & indultis de percipiendis fructibus in absentia. 74
 Coadiutor non tenetur ad omnia Canoniceorum iuramentorum, licet teneatur ad omnia, sui Coadiutori. 75
 Canonici iuvante, inane coadiutoriam Ecclesiae, debet supplere vices hebdomadarii absentia, vel impedit à coadiutori. 76
 Prae iudicialis, & qui non habent rationem multa ordinaria non tenetur tempore concessus Coadiutoria habere Ordinem Presbyteralem, ubi statum Ecclesiae eorum fuerit quid Canonici actu sit Sacerdos. 77
 Coadiutor non tenetur se promoturi facere intra annum ad Ordinem persequitur, & nunquam recedit, seu interviit, quia Coadiutor non valet. 79
 Ordinari non potest coadiutor ad titulum coadiutoria tanquam ad titulum beneficii, sed tanquam ad titulum possessionis, ratione illius habere congruam. 2. 171. 80
 Officiis ad quae Coadiutor electus est, non potest accedere Coadiutor. 81
 Distributiones quotidianas non annis Coadiutori. 82

per se deficiat absente vel non serviente Coadiutori. 82
 Habitus & Toofuram clericalem deferre tenetur Coadiutor, & fari privilegio gaudet. 83
 Coadiutor gaudet reg. de annali, & trienniali possessione. 84
 Membris datis causa recreationis gaudere potest Coadiutor, & illos consumere sicut principalia. 85
 Coadiutori ea forma lit. tertium Apostoli quatuor tenetur Horis Canonice interesse, Coadiutores quando aliqua rebus causis expressis in exp. rene. de clerico non resid. lib. 6. verè fuerint impediti, distributiones quotidianas lucratur pende ac si Divinis interessent. 86
 Coadiutor potest inferuire, & residere in Ecclesia eam communicato easdem coadiutori, sed non potest ad eas commodum, & visitantem lucrari. 87
 Coadiutor tenetur habere qualitates requisitas ad obtinendam praebendam exemplo figurantur. 88
 Coadiutores debent esse consistenti in illa aetate, quae ad illud obtinendum beneficium requiritur. 89
 Coadiutor promovendi debet iuxta annum ea quae recedat, & inferuire ad ordinem sua praebenda annexam. 90
 Coadiutor eadem ecclesiam Cathedrali tamquam verum, & proprius Canonici censendus est quoad praeminentiam. 91
 Coadiutor tenetur facere mentionem de obitu beneficii, qui habet saltem variat fuisse successiois, quae ipsi conceditur. 92
 Coadiutor quamvis non sit in sacris constitutus, potest omnia, & singula facere, quae sunt paramenti facia eum capta, & coram facere possit coadiutori si prius est. 93
 Coadiutori tenetur Canonici inferuire & ministrare, prout tenentur inferuire proprio Canonico coadiutori in omnibus functionibus canonice libus. 94
 Coadiutor servitus pro coadiutori non tenetur caire de Capitalo in quo agitur de negotio ipsius coadiutori. 95
 Coadiutor, & coadiutori possunt simul in habere canonice interesse in processibus, & Missarum solemnibus, principalis in loco sibi debito, & coadiutori post omnes Canonici. 1. 173. 96
 Coadiutores Episcopis, vel Curia cum futura successione ius eorum Ecclesiae dari prohibentur. 2. 136. 126
 Coadiutoria est duplex, quodam temporalis & reprobabilis, altera perpetua, & irrevocabilis, ac cum futura successione. 2. 163. 2
 Episcopus in vim Concilii Trid. sifist. de reform. c. 4. non potest eligere coadiutorem, sed vique cogere debet rectorem ad adiungendum sibi tri Sacerdotibus qui sufficiat Ecclesiae in Sacramento administrandi. 2. 166. 18
 Teor litterarum Coadiutoriae ante omnia inspicientes est. 1. 168. 48
 Coadiutoria post mortem coadiutori continet gratiam coadiutoria. 2. 169. 34
 Publicationi non subiacet coadiutoria. 35
 Cessatio 1. 17. quomodo debeat matrimonium de praetori dissolvi per haerem lupanarium alterius conjugii. 173. 39
 Cessatio à quo inferri, & quando interpretari. 1. 136. 69
 Cessatio Abbas Generis visitat monasteria Ordinis ubique locum & auctoritas, hoc cuius praesentia cogit Capitulum generale. 1. 136. 70
 Canoniam Sacerdotibus indixit Calixtus Papa. 1. 310. 42
 Canoniam accessoria sunt ad Ecclesiam. 1. 63. 8
 Conventum est locus consecratus, in quo fidelium corpora sepeliuntur. 1. 136. 70
 Conventum Sexto vocabulo dicitur quasi dictionem mortuorum. 3
 Conventum initium habuit ab Abraham. 4
 Conventum non omnis Ecclesia habere potest, sed solum illa quae populum habet. 6
 Conventum fuit ab Episcopo designanda. 7
 Ecclesia consecrata, & etiam conventum ei congruum praefatur consecrati. 8
 Ecclesia polluta, seu violata, & conventum ei congruum violatur, non tamen polluta conventum congrua Ecclesia, ipsa Ecclesia polluta censetur. 2. 66. 9
 Conventum duo si sunt congrui pariter intermedium cum consecrati duo, vna violata, aut polluta, non proinde aliud est pollutum. 10
 Conventum reconciliatur ea ratione qua Ecclesia. 41

& Verborum.

- Commetrij consecrati reconciliatio non est commendanda
aliter, quam Episcopo. 12
- Commetrium ab Episcopo benedictum quoad consecra-
tionem, sacilegium loteridum, & poluere, ac pollui
reconciliatio pati passu procedunt. 13
- Capula in commeterio habita, & sanguis, ac semini
peccaminosa effusio, sacrilegia sunt, & proinde loci
circumstantia de necessitate confessionis est. 14
- Commetrium an, & quando gaudeat immunitate ecclesie-
stica remittit. 15
- Commetria pro fidelium mortuorum corporibus sepelico-
nis insuetudine sunt. 16, 17, 18
- Censura dicebatur, qui in ciuitatibus habitatores simul
viuum dicebant. 19, 20, 21
- Commetrium non plures sunt Ordines distinctos. 22
- Canola mulierum quare non dicitur. 23, 24, 25
- Commetrium à Graeca significatione desumptum, communis
vix locus appellatur. 26, 27
- Commetrium & Monasterium, idem sunt. 28
- Vide *Monasterium*.
- Cognis per viam violentie aduersus Iudices ecclesiasti-
cos, an aduersetur dispositioni Concilij, & casus ab
incursu censurarum Bullarum in Cora Domini. 29, 30
- Collatio appellatio coelectos praesentatio confirmatio,
insinuatorio, & omnis modis, per quem quis prouide-
tur de beneficio. 31, 32, 33
- Collatio si facta sit duobus diebus in die, nec appareat,
cui prius facta fuerit, potior est condicio possidentis. 34
- Collatio, & reservatio beneficiorum, vide *Reservatio*.

Collecta.

- Excommunicationem testatam Bullarum in Cora Do-
mini incoerens qui collatam decimas, & alia onera,
Clericis, &c. imponunt. 35, 36, 37
- Vide *Collatio*.
- Collegium Cardinalium Sede Apostolica vacante exercere
non potest quae ad Pontificis potestatem & iurisdictionem
eum vixit pertinent, nisi viget necessitas. 38, 39
- Constitutiones summorum Pontificum non possunt
corrigi, immutari, vel modificari, nec eis quicquam
addi, vel detrahi per collegium Cardinalium Sede
Apostolica vacante. 40
- Collegium Cardinalium Sede Apostolica vacante non potest
erigere Cardinales. 41
- Fileas vel alia insignia Cardinalitatis non potest dari
per Cardinales Sede Apostolica vacante, nec claudi,
vel aperiri ea. 42
- Collegium quodlibet per Congregationem debet habere Prae-
sulum eligere, nisi obest consuetudo, vel privilegium, aut
contraria superioris voluntas. 43, 44
- Collegium consistere potest in duobus, ad minus, & ad eos
spectabit electio. 45
- Collegium postquam in duobus saltem sacerdotibus constituto
potest nihilominus totum ipsum in unum reduci,
& in eum conferri, aliter mortis, penae, suspensio-
nis, vel excommunicationis. 46, 47
- Collegium soli facere possunt Clerici itaqueque Clerici,
quod licet non nisi alicuius vniuersitatis, professionis,
vel alius facere non est permittum. 48, 49
- Clericos potest constituisse vniuersitatis causa reli-
giosis, & pro coelectis eis lacumbeantibus, & vniuersita-
tem facere sine Episcopo. 50
- Collegium, corpus & Coelectus, an & in quo diffin-
dantur? 51, 52, 53
- Collegia, quae principis, aut Secusconsecrati auctoritate
sacris approbata, non damnantur. 54
- Collegia, quae Religiosis, & pietatis causa instituantur,
permittuntur. 55, 56, 57
- Vide *Religio, Priuilegium*.
- Collegium, aut commetrium nullum cum demone ha-
berendum. 58
- Color subus permissio tantum Cardinalibus & vniuersi-
tatis Episcopis. 59, 60, 61
- Commissarius & inboecia coelectus fugienda. 62, 63, 64

Commenda beneficiorum secularium.

- Commenda Militares non sunt materia simoniae. 65, 66, 67
- Simonium non committit ille, qui pecunia procat
commendam militarem, aut illam vendit, sed peccat
contra iustitiam. 68
- Commenda non datur Religiosis ob professionem tan-

- quam obsequium, sed itaque ob conditionem, siue
qua non conferuntur. 69, 70, 71
- Bona, res, & redditus Commendatum non possunt per-
petui Commendatarij locum, sed alioquin ad locum
tempus fore solentur, &c. 72, 73, 74
- Commendae monasterij de Roncesvalles ubi sunt. 75, 76
- Et proprius vocatur Proceptor. 77
- Commenda est duplex, altera temporalis, altera perpetua. 78
- Commenda temporalis dicitur fieri quando beneficium
aliter datur ad tempus in subditiis, & administrationem
ad viliorem Ecclesiam. 79
- Commendare nihil aliud est quam deponere. 80
- Commendare ad tempus Ecclesiam seu beneficium pos-
test Episcopus, & alius quicumque inferior habens iurisdictionem quasi Episcopalem. 81, 82, 83
- Parochiales Ecclesiae, & alia beneficia, quibus inest cura
animarum, non possunt Episcopus vltra sex menses
commendare. 84
- Clerico tamen legitimam, & Sacerdotium habenti
teorici Episcopus parochialem ad sex vique menses
commendare. 85
- Parochiales putantur ab Episcopo per aliud semel
commendari, si finito primo semel ad alium ducant
eandem necessitas, vel vilitas. 86
- Commendae, quae ad sex menses in Ecclesijs Curati fieri
possunt ab Ordinariis iuxta a. n. n. de elect. lib. 6. am-
plius post Concilium locum non habent, cum debeant
in eis deputari Vicarii ad formam cap. 13 § 1. de reor. 87
- Commendae temporales non dantur in re, nec ad rem, &
quandocumque possunt reuocari. 88, 89, 90
- Episcopus, qui ad sex menses Parochialem commendat
iuxta formam cap. n. n. de elect. lib. 6. potest ante
semel finem, non suo commendationem reuo-
care. 91
- Commendae temporales cessant per superuenientes nouas
circumstantias. 92
- Extra. n. n. de elect. inter communes non habet
locum in Commendis temporalibus. 93
- Officium diuini recitare non tenetur habens Com-
mendatum beneficium quoad exteriora, & publica
seruitia Ecclesiae. 94, 95
- Beneficium habens integre commendatum quoad
totam administrationem, tenetur recitare Officium di-
uinum. 96
- Officium diuinum tenetur recitare ille, cui commen-
datur tota Ecclesiae administratio assistente Pa-
pe quando beneficiarius potest non valet recitare. 97
- Commenda perpetua conceditur in faciem personae
cum facultate disponendi de beneficio sicut verus
beneficiarius, & nullo modo ab alio nisi a Papa fieri
potest. 98
- Commendae perpetuae via ad quid per summos Pontifices
veniunt? 99
- Commenda perpetua dicitur dispensatio palliata ad ob-
tinendum aliquod beneficium obtinere prohibitum. 100
- Beneficium, seu Prioratus Regularis quando datur in
Commendam perpetuam, non requiritur professio. 101
- Commenda perpetua beneficii est titulus Canonici. 102
- Formula commendae refertur. 103
- Regula Canonici de beneficiis loquentes habent locum
in Commendis perpetuis. 104
- Commenda perpetua est irrevocabilis. 105
- Beneficium commendatum in perpetuum alteri confer-
ri non potest commendam durante. 106
- Beneficij in impensatione debet fieri mentio de com-
menda perpetua alias gratia est nulla. 107, 108, 109
- Illegitimus non dispensatus Commendam perpetuam
habere non potest. 110
- Incompatibilitatem indistinctam & de multis de proband. &
Extra. n. n. de reor. lib. 1. c. 1. inducit Commenda
perpetua. 111
- Beneficia duo commendata in perpetuum, aut vtrum
iure tituli, & alterum commendatum in perpetuum,
non possunt simul habere sine iuris relaxatione
quando aliquo iure beneficii ipso iure incompati-
bilia. 112
- Beneficium vtrum in titulum, & alterum in com-
mendam obtinere quia poterat ante Concilium Tridentinum. 113
- Commendae perpetuae & temporales ad materiam simoniae
pertinent, si pretio sunt. 114

Index Rerum.

Commendatarij Abbates non veniunt appellacione Religio-
gioforum. 1. 617. 15
Commendatarij Ordinum Militarium, Religioſæ perſonæ
ſunt, vel ſunt eccleſiaſtica. 1. 148. 8
Commendatarij Militarium non gaudent privilegio mu-
litum in reſtando, niſi a ſuo ſuo in bella; ſed in caſibus
contra hoſtes Fidei pugnantes. 1. 149. 11.
Commendatarij ſunt veri domini quorundamque bono-
rum aut, & poſt profeſſionem acquiſitorum, ac proinde
poſſunt de illis libere diſponere. 12
Commendatarij poſſunt libere reſtaſi non minus, quam
alii ſeculares tam de bonis patrimonialibus, quam de
reſſibus ſuorum Commendarum. 13
Commendatarij poſſunt de ſuis bonis etiam Commenda-
rum introitu acquiſitis maioratum inſtituere. 14
Ludentes cum Commendatariis non tenentur parti io
ludo reſtituere. 15
Commendatarij ratione Commendæ nullum beneficium
obtinere dicuntur. 1. 150. 17
Commendatarij de ſecularibus beneficiis providi poſ-
ſunt. 16
Commendatarij perpetui Ordinum militarium, excepta
ſeculare alienandi, campant cuncta, quæ viſi Præ-
latis & beneficiariis conceduntur. 1. 154. 47
Commendatarij ſi deſignati ſimiles. 1. 160. 4
Commendatarij Equites S. Jacobi, & ſimiles de fructibus,
& redditibus Commendarum ita libere diſponunt, &
expendi poſſunt, ac ceteri ſeculares. 1. 161. 14
Commendatarij temporales non poſſunt agere ſpolio. 1.
10. 16.
Commendatarij temporales non faciunt fructus ſuos ſicut
ord. de poſſunt, niſi quatenus ad congruam ſuſtentatio-
nem ſibi, & ſuis miniſtris opus ſit reliquo, quod ſuper-
eſt, in uſum ſuam Eccleſiam convertendo. 17
Commendatarij temporales tenentur de fructibus ratio-
nem reddere. 18
Commendatarij perpetui habentur vi ſeculares. 1. 162. 17.
Penam, ſiſti canon de elec. lib. 4. contra non promove-
nt ſe infra annum, habet locum in Commendatariis
perpetuis. 18
Cap. quoniam Abbas, de officiis deleg. dicitur quod delega-
tio facta dignitati non expreſſo omnino proprio tranſit
ad ſucceſſorem, habet etiam locum in Commendata-
rio perpetuo. 19
Commendatariis perpetuis habet liberam poteſtatem in
temporalibus, & ſpiritualibus. 40
Præſentare, eligere, & conſecrare poſſunt Commendatari-
us perpetuus, ſicut quilibet alius proſuit. 45
Tranſigere ſuper fructibus ſui beneficii commendati,
& eos reddere poſſunt: commendatarius perpetuus. 46
Permutare cum aliquo beneficio in titulum dato, poſſunt
Commendatarij perpetui. 45
Reſignare etiam in fauorem poſſunt Commendatarij.
44
Commendatarij perpetui tenentur verificate narrationem,
ſicut quilibet alius beneficiarius. 47
Officium diuini ſecraris tenentur Commendatarij.
46
Commendatarij Abbas iura quaſi Episcopalia habent. eſt
verè, & poſſunt Prælati. 47
Abbas Commendatarius iura quaſi Episcopalia habens
poſſet eſſe delegatus Apollolicus. 48
Deſignacione matrimonialis ex cauſa remittere po-
teſt Abbas commendatarius, iura quaſi Episcopalia
habens illas ſolitas quæ ſecus in ſuo territorio.
49
Concurſum beneficiorum Curatorum non poſſunt facere
Abbas commendatarius, iura quaſi Episcopalia
habens, niſi eſſet nullus, habueritque ius congregan-
di Synodum, & legitime conſuet illa congregaſſe, &
elegiſſe examinatores. 1. 163. 10
Commendatarius Abbas exiſtens intra ſpatium alicuius
Dioceſis etiam exemptæ, & habentis iura quaſi Episcopalia,
non poſſet vocare quem voluere Episcopum
pro miniſtrando Sacramento Confirmationis ſuis po-
pulis. niſi de licentia & conſuſu Episcopi, in cuius
Dioceſi eſt Abbas. 51
Commendatarij etiam iuriſdiccionem habentes veniunt
reſidere, & ſacris initiari. 52
Commendatarij etiam Cardinalis tenentur contribuere ſe-
minario. 53
Abbas an valeat per obitum Commendatarij etiam
perpetui ſicut prius, & commendam extinguere? re-
miſſus. 54
Communiſarius Apollolicus nominatus, qui ad certam cau-
ſam mittitur terminandum, aut ad quendam minoram ne-

gotia. 1. 3. 9
Communiſarius non extenditur ad ea, quæ ſunt aliis prae-
dictalis. 1. 360. 9

Communio.

Diaconus Sacerdos alio non exiſtente poterit in cauſa
neceſſitatis ſacram Communioem deferre ſi pro-
prie Sacerdos abſit, vel praeſens deſectore ſolus. 1. 377.
15.

Communiſarius vltimorum voluntatum ſciendū tria ſunt
principia obſervanda. 1. 477. 19

Comedia.

Clerici ſpectacula, comedias, fabulas, choreas, & alia
his ſimilia vitare tenentur. 1. 512. 36

Conſilio interſiſſe non licet Clericis. 37

Comediarum impudicorum auctores mortificari criminis
rei ſunt. 38

Comedias audire ob ſolam vanam curioſitatem abſque
periculo probabili lapſus, eſſe ſcandalum non eſt
peccatum morale. 39

Comparari poſſunt inter ſe conſuetudines, permutaciones,
donaciones, & ceſſiones ſacere abſque Episcopi conſenſu.
1. 111. 151.

Concilij generalis decretis non cenſentur derogatum per
clauſulas generales in privilegiis appoſitis conſuetas, niſi
expreſſa mencio fiat, vel expreſſe ſit reſervata auctoritas
Papæ, & ſolus Apollolicæ. 1. 148. 161.

Interpretatio diſpoſicionis Concilij citra proprios ex-
emptores Episcopi, quod intelligatur in locis tan-
tem, ubi Episcopus habet iuriſdiccionem tempo-
rali, reſtituitur. 1. 477. 80

Conclauſiones, ſediciones, &c. vide Ecclēſia.

Conſuetudo quomodo ſoluitur, & qui in eo intare poſ-
ſunt, & debent. 1. 13. 66

Conſueſe ingredientes poſt ipſum clauſum, vel Cardina-
les inus exiſtentes, alloquuntur, amicum mittentes, vel
ſcripturam, quas penam incurant. 1. 14. 68

Cibus, & potus intra conclauſe portandum qualis, &
quæ perſonæ conſtitui debent pro illo inſpiciendo &
perſecutando. 49. 74

Conclauſum ſuper iuribus Eccleſiæ quando facere poſſit
Capitulum. 1. 109. 13

Conclauſum Clericorum à Indice Ecclēſiaſtico pro modo
ſaculatum poſſunt poſſunt. 1. 409. 61

Conſueſe eſt nullus in quo cum examinatores Synoda-
libus interuenit alter, qui non erat examinatus Syno-
dalis. 1. 151. 189

Condemnari ad dandum hominem, ſi promiſit illum tra-
dere intra certum diem ſub poena, tranſigendo tempore
non poſſet poſſari, vi ſoluit hominem, & penam. 1.
136. 45.

Conſuetudines, quæ de iure inſunt, non inducunt ſimoniam. 1.
117. 104.

Conſuetudo prædictorum Ecclēſiaſticorum, ſeu Fructuum
beneficiorum, vel decimarum eorum Indici Ecclēſiaſtico
ſunt conuenienti. 1. 111. 64

Conduſtori ſuccedere poſſunt Clerici. 1. 154. 117

Conſueſe irregularis aliis ab Episcopi libere approbata
ipſis inuicem licet ab audiendis conſueſionibus ſuſpen-
dere, niſi ex noua cauſa, & quæ ad conſueſiones per-
tenent, aut ob non ſeuſuram interdictum. 1. 440. 104

Confefſio.

Sacerdos non approbatus inualide Confefſiones audit
1. 117. 35.

Ordinatus locorum non poſſunt admittere audiendi
Confefſiones ſaculorum omnibus ſimul volui con-
ueniunt regularibus conſeſſariis ſacra Cong. Episcopi,
& regulari. inconſulta. 1. 440. 107

Episcopus concedens ſaculorum Regularibus iudico-
darum Confefſionem ad beneplacitum, illam pote-
nt ad libitum reuocare. 109

Episcopus poterit Regulares vtrunque à ſemetiſſo ap-
probatoſ ſuſpendere, aut expellere à Confefſionibus
audiendis, ſi illi cum ſcandalo, aut aliis inhoneſtis
viuant, vel aliquo delictum committant, propter
quod rationabili Episcopi iudicio videantur à con-
fefſionibus ſuſpendendi. 109

Regularis à prædeceſſoribus Episcopi examinatus, &
approbatus, ad Confefſiones perſonarum ſecularium
audiendas à præſente Episcopo ſuccedere pro maio-
ritate conſueſionis ſue quiete poſſunt iterum examina-
110

& Verborum.

Episcopos & com nona causa, neque ad Confessiones ipsas
concurrunt, neque ad regulares simplices, &
sine, villa temporis praefinitione ad eas audiendas ad-
missos, non tenent ipsas regulares edicere an ca-
dem causa subditos. 1. 64. 1. 11

Confessus, & commendandus de facto, vide monasterium
Confessus, mappe probant dummodo sine fraude servatis ser-
vanda. 1. 164. 11

Confessus probant lapides, seu columnae terminorum.
14

Instrumeta pro consensibus facta illos probant. 35

Confessus probantur et consensibus plurium instrumen-
torum, praesentem uocatis aduocatis. 16

Testes quomodo sunt de auditu & singularibus, probant
confessus, si rationem reddant dicti sui. 17

Confessus fama publica, & antiqua probat. 18

Protestationes plures imperfectae ad constituendam unam
perfectam admittuntur in probandis antiquis consen-
sibus. 39

Probatio levis fidei non fit omnino plena, sufficit in
probatione consensum. 1. 164. 40

Confirmatio sacramentum est administrandum cum Flu-
iali, Mitra, Stola, & Baculo Pastoralis. 1. 166. 41

Confirmatio sacramentum spiritus non tenetur,
enim non iustus conferre potest in omni tempore
etiam in die festis, & post praedictum. 44

Confirmare debet episcopus in omni loco, honesto tam-
quam Palatio episcopali. Hic melius & decetius
semper fit in Ecclesia, quam in fit specialiter interdita.
45

Confirmare subditos nullo episcopo potest in alie-
nis Diocesis, absque licentia episcopi Diocesani, sub
pena suspensionis ab exercitio Pontificalium. 1. 167. 46

Confirmare alicuius subditos in Diocesi sua quilibet epis-
copus poterit absque cura. 47

Confirmationem recipere praetextibus aetate Ordines ca-
pogligentia, & extra consensum peccati mortaliter. 1. 171. 48

Confirmationis sacramentum effectuale est oliuorum oleum,
balsamum vero accidentarium. 1. 172. 49

Vide Oratio

Confirmatio & consecratio Episcopi, vide Episcopus.

Confirmatio, & fratres vnde dicuntur. 1. 166. 66

Confirmatio, Collegium & corpus, an & in quo dis-
tinctum. 67

Confirmatio, seu Confirmatum vbi non dimina-
tus. 68

Confirmatio cum ipsa sacrorum necesse absque Ordina-
rii licentia exigere licet. 1. 177. 69

Clementis VIII. haec ut Confirmatio non exi-
geretur nisi de consensu Ordinarii loci, & quod statuta
confirmatum ab eodem Ordinario examinari, approbati,
& sigilli positi. 74

Confirmatio exigitur, & statuta confirmatio nemo po-
test uocare, vel inconsulto Episcopo, sed ad ipsum pri-
marum quoad alios spectat. 77

Confirmatio, in quibus opera pietatis caeterorum, iis
causis debet annumerari, etiam si episcopi auctoritas
deficiat. 88

Confirmatio, quae habent hospitalia, seu Ecclesiam
cum campanis, & altariis, & ceteris suis loca, & reli-
giosorum locorum privilegia gaudent. 1. 188. 89

Confirmatio cum Episcopi auctoritate instituitur pie
fuit, & ecclesiastica, ita ut si ipsa corpora conuocauit-
tur, ad forum Ecclesiae pertinet cognitio. 89

Bona spectantia ad Confirmationem Episcopi auctoritate
ad prius vbi instituta alicui non possunt sine
solemnitatibus requiritur in eorum ecclesiasticum alie-
nationibus sed n. 88. latius. 81

Confirmatio singulis meritis laici sunt, coram seculari iudice
conueniendi. 11

Episcopi peritos cogitatio vbi agitur de recipiendis
Confirmatis, vel de conuentione est de praecedentia in
processibus publicis. 1. 19. 85

Instrumeta Confirmatio laicorum, an & quando fit
laicale, vel ecclesiasticum. 1. 19. 86

Vicarius iudicialis non cadit in interpositionem spe-
dante ad Confirmationem, aut non requiritur ex-
hibitor probatio. 87

Gabellae de decatur ex bonis Confirmationum si ven-
dantur. 1. 20. 89

Confirmationes, & hospitalia, an & quando gaudent be-
neficio restitutionis in integrum. 90

Confirmatio una si haec instituitur, & alteri confir-
matio legita praestat, vel haereticam, restituitur

gratetur an Falcida, vel Trebellianica deducit possit. 1.
91. 92

Quarta falcida deducit non potest ex iis, quae relin-
quuntur Confirmationibus, huc cum episcopi au-
thoritate, sine abique ea colligitur. 93

Tempus xl. annorum necessario requiritur ad prescrip-
tionem eorum pertinentium ad Confirmationem,
& hospitalia, quae episcopi auctoritate instituta sunt.
97

Remedium cap. redintegranda 1. q. 1. an concedatur con-
tra singulares successores pro incertis possessionibus
setum Confirmationis, & hospitalium. 1. 97. 98

Confirmationes de bonis suis temporibus an teneantur
contribuere in subsidio imposto per Papam ad fa-
uorem Philippi Hispaniarum Regis super redditibus
ecclesiasticis. 99

Quarta Canonica ad debeant ex iis, quae Confirmationibus
relinquuntur remittit. 100

Dicta de Confirmationibus, & hospitalibus similiter
accommodata videtur Collegii solutis pro
sustentatione studiorum pauperum. 101

Confirmationes laicorum in publicis processibus de-
bent praecedere iotes se iuxta Bullam Gregorii XIII.
102

Confirmationes Ecclesiasticis Rosarij non competunt praeceden-
tiam super alias, quae ante illam habent habitum.
103

Confirmationes corporis Christi etiam in processione san-
ctissimi Sacramenti debet cedere locum digniori aliis
Confirmationibus antiquioribus. 104

Confirmationes laicorum locum ante Regulares. 105

Confirmatio non est, sed ab aliis ut Confirmationes laico-
rum praecedat Clericis. 106

Confirmationes non possunt in eorum Ecclesiis per suos
Capellanos facere solemniter celebrare, Confirmationes
audire sepelire, & ceteris abque capella licentia Ordinarii
& Pastori. 107

Confirmatio Religionis, & pietatis iuribus infirmis, licet
infirmitas non possunt, nisi prius a Principe, aut alio legiti-
mo superiorem eorum statuta examinentur & approbentur
1. 177. 74

Vide Confirmationes.

Congregatio totius Societatis Iesu cessit cuiusque iuri
provenienti ex concessione Concilii Tridentini. sess. 15.
de Regulari. cap. 3. ad habenda bona immobilia in com-
muni in domibus professorum, vel eorum Ecclesia. 1.
613. 85

Consecratio, & Benedictio.

Consecrare Ecclesias, & Calices, quantum annorum sit Or-
dini Episcopali, cum tametsi sit sacramentale, potest a
Papa Sacerdoti committi. 1. 113. 11

Consecratio qui Deo non sunt per Ordines, ordinem officij
exerceat non debent. 1. 175. 15

Consecratio in solis virgibus locum habet, & ab Episcopo
solo possunt virgines consecrari. 1. 161. 16

Consecratio Virginum in quibus facienda. 17

Consecratio Virginum non nisi in die Dominico, & inter
Missam solemnem facienda. 18

Moniales virgines ante 25. annum completam non bene
consecrantur. 19

Consecratio Virgum est ordinis Episcopalis, & non po-
test delegari non habenti illos ordines. 20

Consecratio benedicens virgines non amplius est in
vfu, ea tametsi seruanda est, si ubi viget. 1. 613. 11

Moniales quae sunt ordinis Mendicantium non con-
secrantur. 22

Consecrare, & dedicare est idem. 1. 75. 23

Consecratio a fornicis etiam faciatu trigui aut humani non
debet. 1. 113. 24

Consecratio proprie est finalis facere, id est cum inten-
tione, & opera plenum personarum. 1. 113. 25

Consecratio non solum designatur a sacramento, sed et quo-
que sacra, & sacramentum, sacriscentum, Sacerdotium, Sa-
cramentum, & Sacrilgium. 26

Consecrationis origo. 27

Consecrare, & dedicare differunt. 28

Nos primus dicitur Alrae Domino consecratus, Iacob
vero primus fuit qui cum actuali consecratione
dedicationem fecit. 1. 114. 14

Moni ea precepto Domini consecrati. 29

Episcopi & Sacerdotes post Christi ascensum consecra-
ti ab Apostolis ceperunt. 36

Templa, & Altaria cum sacri olei vactione prius in
& ceteris

Index Rerum.

R. Sphæra consecrata fuerunt. 17
Consecrationum species in Ecclesia quatuor, sacramentorum, scilicet, p. vinarum, locorum & rerum. 18
Consecratio quatuor præcipue in verbis, & elementis consistit. 19
Verba, in quibus consistit consecratio, sunt certæ verborum formulae, quæ iuxta se consecranda præferuntur. 20
Elementa, in quibus consistit consecratio, sunt aut res ipsæ, quæ consecrantur, aut quibus consecratio ipsa perficitur. 21
Consecratio duplex in nonnullis rebus iurecoit. 22
Oilum consecratus ad exhibendam exteriorem ac visibilem vocationem, quod Christus, vel sancti nomen, aut infirmorum oleum appellatur. t. 217.
 27
Consecrationis ad veram perfectionem quæ requiritur. t. 128 34. & seqq.
Minister nullus potest veram consecrationem efficere qui consecratus ipse non fuerit. 15
Minister legitimus semper vera sacramenta, aut consecrationes conficit ex parte sui, quomodo malus sit & iniquus, si alia essentialia non omittat. 16
Vide Minister.
Consecratus an & quando debeat esse letanus? t. 119. 42
Consecratus licet quis sit? 45
Tempus consecrati quod? t. 110. 46
Consecrationis effectus est dedicatio rei factæ, quæ sit ad cultum diuinum & ad usum sacrum. 47
Consecrationis effectus in sacris personis est spiritualis potestas accepta ad ministrandum, & excipendum muneris cuique Ordini aut dignitati anatum. 48
Ordo vel consecratio non addit vinculum spirituale inter Clericum vel Presbyterum, & Ecclesiam suam. 49
 59
Consecratus semel nefas est iterum consecrare, nisi esset excommunicatus. 50
Accidentalitè quædam potuerunt ex causa iterari ad re-consecrationem potius, quam ad consecrationem pertinere. 51
Consecratio in quo differat à benedictione? t. 111 15
Consecratio, vel dictio vi in electionibus collegialiter, & simul in vnum præfertur, est generaliter in omnibus explicanda per Capitulum, & vniuersitatem. t. 249.
 172
Consecratus in vnum, & certo tempore cregebatur in electionibus, ante suum cap. quia præter de illis. 173
Consecratio agere cessat non completa forma. t. 444.
 42
Consecrationes Conciliales de Fide non disponentes potest tollere Papa. 147. 159
Consecratio Pij IV. confirmationis Cons. Trid. habet decretum irritans, quod irritat, & destruit, omnia, quæ sunt in contrarium, ipso iure inficit ritum, & potestatem. 160
Consecratio 48. Pij V. habet locum in Parochialibus dimissis ob alieus Parochialis affectionem. t. 174.
 61
Consecratio Pij V. reuocatur. t. 179. 99
Consecratio Pij V. Episcopi monasterium, fuit per Gregorium XIII. reuocata ad terminos Concilij, non autem reuocata. t. 160. 4

Consuetudo.

Doctores de consuetudine attestanti non creditur. t. 10. 122
Consuetudo vt indocet contra Canones, requiritur scientia, & expressus consensus Pope etiam quanteunque temporis ipsam illa fuerit seruata. t. 157. 191
Consuetudo immemorialis licet habeat vim privilegij, non est tamen verum privilegium. t. 111. 159
Consuetudo contra libertatem Ecclesiæ, & SS. Patrum in iustitia, iustitia est. 195
Consuetudo Ecclesiæ, & Curie Romane est attendenda cum illam mandas Episcopis, & Iudicibus ecclesiasticis obsequari. t. 178. 88
Consuetudo quod familiares Episcopi non godeant privilegio sui, non legitime probatur, neque actus particularis præiudicat vniuersali iurisdictioni Ecclesiæ. 89
 89
Consuetudo non potest tribuere ius laicis imponendi ecclesiis, & contra ecclesiasticis. t. 197. 60
Consuetudo, licet à principio voluntaria, & minime obligatoria, tamen potest habere vim legis, & obligare. t. 355. 12

Consuetudo specialis præcedenda est generali. t. 401.
 71
Consuetudo illa potest esse attendenda, quæ fuerit parochialis, quàm quæ fuerit parochialis Ecclesiæ. 74
Consuetudo præceptum in Matrimonio ante Ordinem constituta à tempore Apostolorum vsque ad bodiernum diem sine aliqua interruptione, perdurauit. t. 169. 19
Apostolorum post vocationem ad Apostolatum illi vniuersis via non fuerit, sed continentes veri, Apostolice vitam profecti. t. 168. 25
Sacris insignitis aut potestatem Episcopi incensæ, vel contemptu, an ad continentiam adducatur? t. 168. 26
Generalitèr consuetudinem parium legem accipitur. t. 143.
 19
Contractus celebrati, vel delicti commissi ratione potest quis in prima instantia cognoscere, quomodo non sit loci Ordinarius. t. 454. 76
Contractus verba sunt intelligenda secundum statuta, & consuetudines illius loci, in quo fuerint contracti. t. 456. 42
Contractus factus à Lusitano extra Regnum debet regari secundum solennitates loci, ubi celebratus est. 91
Contractus inuidiosus eo respectu, vt vel in totum debeat approbati, vel reprobati. t. 456. 43
Contractus emptionis, venditionis, locationis, & huiusmodi. t. 607. 122
Vide Ecclésiæ.
Conuenticus desomites ex negatis portionis. t. 459. 126
Conuenticus appellantes congregationes plurium personarum sunt legitima superioris iurisdictionis. t. 87.
 71
Conuentus à conueniendo dicitur. t. 87. 7
Conuentus Regularis si debeat, & per Regulares reformari non possunt Episcopus clericos faciales ibi insinuare poterit. t. 137. 80
Conuersa Monialium debet esse potestatis virgo, prædicta qualitatibus necessariis, capitaliter, vniuersisque secretis Monialium admissa. t. 651. 40
Dos non spectetur in Conuersis Monialium admittendis, sed necessitas moralitatis. 42
Moniales Franciscane primam regulam obseruantes prohibentur tantum recipere Conuersas. 42
Moniales & Claræ regulariter non habent Conuersas, nec eis ancillæ laicæ dantur in communi. 43
Conuersæ Monialium nullo modo permitti debent, vt exant, aut vident se finit ad effectum elaudendi, vel aperendi ianuam monasterij, sed ad munera alieni caritatis elusam degenet committuntur. 44
Conuersæ ad moralitatem pauperum subsistentiam receptæ, vt ad conuenientiam elemosynas mittantur, quibus qualitatibus prædictis esse debent. t. 45
Conuersas ad querendum, mittere non possunt Moniales si ex redditibus commode sustineri valeant quacunque consuetudine non videntur. 46
Conuersæ vbi sint ad querendum, non sunt puellæ educandas casu intrudenda abique Sedis Apostolicæ licentia. 47
Vide Moniales.
Conuersæ & Monachij differunt. t. 651. 3
Conuersi & oblati differunt. 5
Conuersi ad fidem sunt honorandi propter adeptam fidem Regularitatis dignitatem, & non vituperandi. t. 150. 120
Conuersæ in ipso quod ingreditur monasterium, possunt emittere professionem. t. 591. 113

Continuum.

Episcopus non debet adesse conuocatio, nec consentire quod in illis interueniant fabule, &c. t. 151. 12
Conuocatio beneficia in Ecclesiis fieri possunt absque peccato ob mortam phisiam, aut Solis usum. 13
Conuocatio beneficij, & que sunt gratis charitatis, & dilectionis, possunt Clerici interficere. 54
Lectio diuinorum Scripturarum toti clericali conuocatio miseri debet. 55
Conuocatio factum in ingressu in conuocatum. t. 607. 119
Vide Ecclésiæ.
Corporalia fieri debent ex puro panno lino, non autem ex serice, vel tincto panno. t. 112. 18
Corporalia sunt ab Episcopo consecranda, vel ab Abbate. 19
Corporalia, purificatoria, seu sanguineo laure licet laicis,

& Verborum.

laici, & famuli post primam ablationem facta à Sa-
cerdotibus, vel diacono. 84
Corporalia lota non oportet iterum reuenerari. 15
Corpus, Collegium & Confraternitas, an & in quo dis-
tanti. 2. 86. 67

Corpus Dom.

Papa non potest committere non Presbytero, vi consue-
tus Corporis Christi. 2. 156. 16
Sacerdotes rite ordinati etiam potest ab Ecclesia hære-
tici, aut excommunicati valde conficiunt Corpus
Christi. 87
Iure diuino propria potestas ad dispensandum Christi
Corpori est penes Sacerdotem, poterit tamen illam in
causa necessitatis Diacono committere. 18
Crucifera per Germaniam, Belgium & Galliam, à quo in-
stituta, & quando incepit. 1. 150. 156
Calculariorum etiam honoris nomenclaturam, & Curso-
rum raptu beneficiorum omnia sunt Sedis Apostolicæ dispen-
sationi reuerentia. 2. 150. 66
Curatores Papæ qui sunt? 67
Curia Ecclesiæ Religioſis Hierosolymitanis tenetur
sicut alij Curati ad omnes functiones præstandas, ac
proinde ad assistentiam pro conferendis oleis, & ad
profectionem. 1. 199. 83
Personæ ipsæ quæcumque eorum animarum exerceant
in Regularium Ecclesiis subſtant immediate Episco-
pi quoad curam. 84
Curati appellantur à cura, quam de regeſdis omnibus susce-
perunt. 1. 137. 15
Curia ad effectum, vi per obitum illarum apud Sedem
beneficia maneat reſerua, dicitur illi, qui Papæ, aut
Cardinalibus Romanæ Curie inferunt, aut aliam ce-
ſatione Curie in Vibe commemorant. 2. 116. 14
Prætoriarj Apost. creati à Legatis de lare, non di-
cuntur Curiales; quia nullum officium, neque ſerui-
tium in Curia habent, sed creati ſunt Notarij huius
cauſa tantum. 25
Curialis vi quis ſenſel fuerit non ſufficit ad hoc, vt be-
neficia vi per obitum apud Sedem reſerua maneat, niſi
etiam probetur curialitas continuata viſus ad mo-
tem. 18
Curialium beneficia ſunt Sedi Apost. reſerua, quos dam
Curia Romana de loco ad locum tranſſerit, tam ſe-
quendo decedente conſeruit in quouis loco, quantum-
cumque etiam à dicta Curia remota. 2. 150. 45
Curialium præſumitur contineri viſus ad obitum, niſi
mota probetur, ſed aduerſus hanc præſumptionem
admittitur leuiter probatio, etiam per alias præſump-
tiones, & conſuetudines. 2. 116. 17
Cultus bonorum Episcoporum deſuncti pertinet ad Regem.
1. 124. 26
Cultu ille dicitur, cui ea, quæ Eccleſie competunt, custo-
denda committuntur. 1. 196. 8
Cultus ſunt tantum miniſtri Sacriſtitie, eisdemque addi-
tus. 9
Cottidis ad Officium quæ ſpectent. 10

D

Damaſus fuit primus qui ſe ſeruum ſeruum Dei oo-
mniauit. 1. 10. 10
Deuotum qui conſequi vult, nullis Concil. Tiden, Du-
etro tenetur eſſe Magiſter, vel Doctus, aut Licentiat
in Theologia, aut Iure Canonico. 1. 191. 9
Deuotus de iure nullam habet iuriſdictionem cum ca-
teris iure Prælatum in Capitulo, etiam ipſe eſt part. 2.
171. 19
Deuotus dum locum Archiepiscopatus in Eccleſia obtinet
tanquam ſubrogatus eadem poſſit quæ Archiepiscopatus,
& licet ratione cunctis Dignitat. 40
Decanus ſolet appellari munus ille, qui alienius ordinis
primus eſt. 1. 191. 8
Decanus quare appellatur, qui inter Canonicos alioquin
Eccleſie primus tenet. 1. 194. 1
Decanus de iure nullam habet iuriſdictionem, ac proinde
non ſunt in Dignitate, niſi pro tali habentur. 1. 195. 5
Decanus in tota ſunt Hiſpania, & Gallia in Cathedralibus
primus locum obtinet, & dicitur maior Dignitas poſt
Pontificalem. 5
Decanus in Capitulo, & in Collegio habet primam vocem. 4
Archidiaconus ubi non adeſt, in illius locum ſuccedit
Decanus. 5
Decano Capituli & non Canoni pertinet aliquæ præmo-
nentie in t. h. o. 9
Decima reſpectu congruæ ſuſtentationis ad legis diuina
Auguſt. Barboſa de Dr. Eccleſie.

debitum reſeruantur, reſpectu quoque ad conſuetudinem
1. 9. 9.
Decima Eccleſie ſunt Parochiali ab iis, qui ad id tenentur,
integre, & legitime perſolui debent. 1. 145. 47
Decimis concessis ſuper fructibus beneficiorum quæ inclu-
duntur. 2. 44. 177
Decima beneficiorum ſi omnia ex cauſa concedantur, et-
iam collectores, vel exactores prohibentur ex cauſa
pignoris, vel diſtractionis capere, quomodolibet occupa-
re Eccleſiarum Calices, libros, & alia ornamento. 1. 113.
44.
Iudex etiam non requiſitus poſſet ex officio com-
pel-
lere poſſeſſores terrarum ad ſoluendum decimas, ſi ei
coſſet eſſe intra limites, & terminos Parochie. 2. 345. 28
Decima ſunt res, quæ Eccleſiarum miniſtris ratione mini-
ſterij ſacramentorum perſoluantur. 2. 166. 1
Decima deſinit ſolet, vt ſi omnia bonorum liciti quo-
ſuorum quora pars Deo, cuiusque miniſtris diuina inſti-
tutione, humana verò conſuetudine diſtante etiam natu-
rali ratione debita. 2.
Decima, poſuit in iure conſiſtunt, ſunt in ſpiritualia ſeu
ſpiritualibus antea non dependentes. 2. 167. 13
Decima pars poſita, quæ vigesima, vel alia quora quæ
ſunt à Domino; quia decimas numerus erat primus ter-
minor numerorum, cum vltra non preceſſerant, oſi ter-
retur. 4
Decima duplici modo conſideratur, vel reſpectu congruæ
ſuſtentationis, vel habito reſpectu ad quoram. 5
Decima reſpectu congruæ ſuſtentationis non ſolum huma-
no, ſed etiam ex iure diuino poſita, & naturali de-
bita ſunt. 6
Decima non habito reſpectu ad congruam ſolummodo
iure humano debita ſunt. 7
Decima alie prædiales, alie perſonales appellantur; priores
debentur ex fructibus prædiorum, poſteriores ex fructibus
hominis induſtriae, & miniſterio quæſitis. 2. 168. 9
Decima prædiales ex lege veni debentur, & percipi-
buntur, perſonales autem, licet olim poſſent ſolui, non
tamen erant in obligatione. 10
Decima tam prædialia, quam perſonales, ſunt congrua
ſuſtentatione; pro temporum, locorum, & perſonarum
qualitate mutationem recipere poſſunt. 11
Decima, & primitiæ ſunt in precepto obligant. 12
Decima primitiæ, & Oblationes in quo differant. 2. 168. 14

De rebus, ex quibus decima perſoluantur.

Decima tam prædiales, quam perſonales, de omnibus
fructibus ex prædio, vel hominis miniſterio productis,
ex quibus petri fuerint, de neceſſitate precepti ſunt
ſoluenda. 2. 169. 1
Decimarum ſolunt,
Fœmentum, & granum, 2
Falea, 3
Vinum, 4
Faba, & alia legumina, 5
Noces, & amigdalæ, & caſtane, 6
Olinæ, 7
Folia mororum, 8
Saccharum, 9
Fiſci, 1. 170. 10
Apex ſeu fructus ærum, 11
Lac lana, & ſortes animalium, cum muniti ſunt, 12
Venatio, & aucupium, 13
Paſcuæ, 14
Ligna, 15
Fœrum, 16
Linum, & canape, 17
Negotium, & artiſcium. 18
Stipendia militum, 19
Aduectio procuratorum, merces, & ſalarium. 20
Furæ, 21
Lapidicina, 22
Fœdina metallorum, 23
Molendina. 24
Decima an ex hereditate, legato, vel donatione ſit ſoluen-
da? 25 & ſeqq.
Metretices, & biſtiones tenentur de ſignis laici ex pro-
prio miniſterio acquiſitis decimam perſolueret, & poſt
peractam penitentiam eſt ab illis accipiendo. 2. 172. 10
Decima eſt ſoluenda ab viuariis, vel ab alio inſtitu-
tione ex fructibus prædij, quod pecunia viuaria, vel
male reuocant comparant. 21
Decima prædiales ex fructibus ſunt ſoluenda abſque alio
quali imperſurum deductio. 24
Expensis in decimis prædialibus quare non deducunt? 15
Decima

In dex Rerum.

Decima de fructibus illicitè acq̃uistis soluenda non est. **17-2-9.**

De personis quibus decima soluenda sunt.

Decima aliquando sumitur pro iure ipso percipiendi fructus decimarum, aliquando impositus ipsam percipiendi fructus, seu ipsos fructus. **174-1**

Decima, quatenus imposita ipsam ius percipiendi fructus decimarum, in laicos cadere non potest, sed in ipsam percipiendam. **2**

Decima considerata, ut ius percipiendi fructus decimarum, post divisionem Parochiarum solo solus Parochia competat, ut nullus alius illam habere possit. **3**

Decima variis diocesis ante Parochiam divisionem ad solus Episcopos spectabant. **4**

Decimarum perceptio ad solas Parochias de communi pertinet. **177-78**

Parochus, & alij, quos ipsi ad participandum de decimis admittunt, de luce communi habent fundatam intentionem respectu unius decimam iura sua Parochia limitibus essentialium. **8**

Parochi in petitorio non tenentur aliter probare decimas sibi competere, sed contrarium adiectum incumbit onus probandi. **9**

Iuris communis assensus in decimis non suffragatur Parochia ad effectum obtinendi manutentionem. **10**

Decima, quatenus sunt intra certam Parochiam, spectant ad Episcopum. **11**

Decima spectant ad Episcopum in illis diocesis, in quibus Parochia non sunt distinctae. **178-179**

Decimarum perceptio iure communi attento pertinet ad capellam, quae mouet, & legitime in Parochiam fuerit erecta, quantumcumque intra limites alius Parochia erigatur. **16**

Ecclesiae matris de iure communi fundata est quoad decimas parochiales sua Parochia. **17**

Ecclesiae matris, si continet assignationem limitum, & fundamenti Parochia, tunc censetur remittere ius decimandi, & alia iura parochialis quoad illam positionem limitum. **18**

Ecclesia parochialis de nouo erecta fundatum habet intentionem super decimis contra Ecclesiam matrem, cui prius decima debebatur, si Episcopus illas nouo Parochia ad prescriptionem Concilij assignauit. **19**

Parochiani tenentur decimare, & Parochus certum facere ad decimas parochiales recipiendas, statimque post collectionem fructus illas restituere, nisi aliud consuetudine sit introductum. **179-180**

Decimas consecras sanctius dantes p. eam mortali. **21**

Decima debentur statim, absque eo, quod à Parochia petantur. **22**

Parochiani non tenentur decimas debitas deferre in lucra Clericorum, etiam si sint publica, nisi consuetudo sit contraria. **23**

Parochia alij decima non est soluenda praequam illi, apud quem ecclesiastica Sacramenta suscipiuntur. **24**

Decima personales attento iure nouo alij Parochia debentur quam illi, apud quem suscipiuntur ecclesiastica Sacramenta. **25**

Decima personales in eo multis Hispaniarum partibus sunt in uia. **26-27**

Decima personales non spectant ad Ecclesiam habitationi conuocant, sed domicilio. **28**

Parochianus habens duos domicilia si non accessorium est principalis, solus decimas personale: si uero in utroque aequaliter se collocat, iures utranque diuidit. **29**

Attenta, si habeat domicilium in confinij duarum Parochialium, tenetur decimas soluere illi Parochia, ubi est pars domicilij, quo semper laborat. **30**

Decima parochiales soluuntur ea parochia, suis iura propriam Parochiam, vel in aliena Parochia. **31**

Decima personales, & parochiales intra propriam Parochiam constituta, non alij, quam proprio Parochia sunt persolenda. **32**

Decima in aliena Parochia constituta, cui Parochia, parochialis, scilicet, ad Sacramentalia sunt soluenda, recutandum est ad consuetudinem. **33**

Decima in aliena Parochia constituta, cui Ecclesia debeatur, non est iure capessenda. **34**

Decimam sufficit ad introducendam consuetudinem, cui ex duabus Ecclesiis parochialibus debeatur decima: immemorabilia uero, aut quadraguarum cum similibus requiritur, si ageretur inter Ecclesiam parochialem, & alteram, cui ius resistit. **35**

Decima in aliena Parochia constituta, semota consuetudine, potius parochialis, quam baptismali ecclesiae sunt soluenda. **36**

Oues, si dimidia parte anni pascantur in ecclesia parochiali, dimidium totius decimae illi persolendum est, saltem uero dimidium pro tota temporaria ecclesia Parochiali, si altera dimidia parte anni in eadem oues pascant. **37**

Decima ouium diuidenda sunt inter duas Parochias, si in earum una lactant, & dormiant, & in alia pascant. **38**

Decima ex ouibus non est soluenda ecclesiae illarum regionum, per quas pascendo transiunt faciant, & reducunt in domicilium. **39**

Spoiliatus per Parochiam à perceptione decimarum, quas intra ipsam Parochiam possidebat, non aliter est restituendus, quam si uisus sit titulum, vel causam in iustam, qua possessio eiusdem inflicteretur. **40**

Laii spoliati decimis agentes interdum, unde vi, au sunt ante omnia restituentur. **41-42-43**

Decima absque Parochia non praescribi possunt, ut uirtute prescriptionis aliqua in illas ongas à Parochianis. **44-45**

Laii decimas possidere, & praescribere non possunt. **46**

Laii possunt possidere decimas, quas uerè, & praesumptiue contra ipsos habent ante Lat. tamen. Concil. & praescribere contra laicum qui ante Lat. tamen. acquirit. **47-48**

Laii decimas praescribere possunt, si privilegium Papae accedente eius fama alleget, & ad eius probationem tempus immemorabile ostendat, ex quo praescriptione iuris relinquitur titulus privilegij allegatus. **49**

Laii in decimis percipiendis iuris est, si accedat fama privilegij, seu de feudi obtenti ante Concilium Lateranense. immemoriali praescriptione allegata. **50**

Decimas, quae iustè, & ex legitima euertere à laicis ubiueantur, possunt laici contra laicum praescribere. **51**

Decima absque Parochia praescribi possunt, praecedente titulo cum spatio quadraginta annorum. **52**

Praescribenti contra illum, qui habet decimas, de iure speciali sufficit bonam fidem probare. **53**

Ecclesia una, ut praescribat decimas episcopo de iure communi debitas, quas tamen episcopus onquam possidet, sufficit praescriptio sola quadraginta annorum scientia, & potestate episcopi. **54-55**

Praescriptio percipiendi decimas intra alienam Parochiam ad noua non extenditur. **56**

Interpositum iudicium faciendum est in praescriptione. **57**

Decimas tituli in aliena Parochia praescribentis, seminario militis, vel alio, non praescribunt decimas illorum, quae de nouo ibi fuerunt. **58**

Decimas praescribentis in una parte fundi, maxime per limites designati, ita ut uis debeat, si posita in aliena Parochia sit quousque, decima praescribentis soluenda est. **59**

Decimas personales Parochianorum habitationis in aliquo loco praescribentis, si aliquis de nouo ad illum locum uenerit, praescribentis ab illo decimas habebit. **60**

A quibus personis decima sint persolenda?

Parochiani omnes fideles, nisi exempti proponantur, ad solutionem decimarum sunt obligati. **61-62**

Reges, Principes, ac etiam ipsi pauperes, tenentur ad decimas solutionem. **63**

Judai, & alij infideles non tenentur ad solutionem decimarum persolendam. **64**

Decimas parochiales soluere cogendi sunt Iudai, & infideles, respectu possessionum, quae suas in prouinciis Christianorum. **65-66**

Non uero respectu illarum, quas infideles ipsi in sua prouincia habent. **67**

Clerici in quantum sunt fideles, non habent respectu ad clericatum, tenentur soluere decimas Parochia illius Ecclesiae, in cuius territorio quatuorantur. **68**

Clerici

& Verborum.

Clerici ex illis hoois, in quibus tanquam tales considerantur, non sunt debitoris decimarum. 2. 390. 7
Clerici non tenentur ad solutionem decimarum ex fructibus suorum beneficiorum. 8
Parocho non sunt solvenda decima ex pradiis eiusdem Ecclesie, quorum fructibus ipsi Clerici clericali iure vivunt. 9
Clerici tenentur solvere decimas ex fructibus pradiorum secularium, quae seculari iure, post hereditario, emptionis, vel alio quouis titulo comparantur. 10
Clerici ex lucris, ac redditibus suis temporali titulo acquisitis per se, & personali debito obligantur ad decimas pradiis sacerdoti parochiali, & quo Sacramenta percipere debent. 11
Privilegio Romani Pont. potest dari exemptio in solvendo decimarum, dummodo ministris congrua, & sufficiens sustentatio remaneat. 2. 394. 22
Privilegium Pape potest aliquo, siue in parte, siue in totum, eximere a solutione decimarum, manente sufficiencye Parochi sustentatione. 2. 394. 23
Privilegium, quo quis, siue in parte, siue in totum, a solutione decimarum simpliciter eximitur, non extenditur ad nonnulla, quae ea postfacto orta fuerint. 14
Privilegium de periculis decimis simpliciter concessum ad omnia non extenditur. 2. 394. 25
Religiosi omnes sunt exempti privilegio in iure scripto a solutione decimarum, de novislibus tantum, quae propriis manibus, seu sumptibus excolunt. 2. 395. 27
Cistercienses, Templarij, & Hospitalarij privilegio in iure scripto non tenentur solvere decimas pradiorum suorum, quae propriis manibus, aut sumptibus excolunt. 18
Privilegia Cisterciensibus, Templariis, & Hospitalariis concessa circa decimas non solvendas, non suffragantur respectu portionis colonorum, neque respectu attendatariorum, neque respectu pradiorum locatarum & penuniarum. 19
Obiunt exemptionem in solutione decimarum pradiorum suorum, quae propriis manibus, & sumptibus excolunt. 20
Monachi Castellani & Cluniacenses, 2. 395. 21
Monachi Cong. Cassini. 22
Monachi Cong. Benedicti Vallisoleatani. 23
Monachi Eremi Camaldulens. 24
Monachi B.M. Montis Virg. Sylvestriani. 2. 396. 26
Frater B.M. de Mercede. 27
Frater S. Antonij Vicens. 28
Crucifidi. 29
Frater Pradicatorum. 30
Frater Conventuales S. Franc. 31
Canonici Regulares S. Salvatoris. 32
Monachi S. Basilij. 33
Misiini S. Francisci de Paula. 34
Carthusiani. 35
Moolales S. Clarae. 36
Expensis in decimis personalibus quare deducantur? 2. 397. 38.
Columnas pasticias pro portione sua in solvendis decimis non deducit expensas. 39
Decima intergrè, & sine diminutione solvenda fuit, proutquam ex fructibus deducantur expensis, tributa, & censos. 40
Decima, ubi debetur, integra solvi debet. 41
Patrones ad custodiendas fraudes potest custodes apponere, vel prohiberi facere, ne fructus ex agris effructantur, nisi soluta prius decima vel quod ipse, aut eius onocius sit praesens. 42
Fructus omnes Ecclesie debent, excepto caso decimarum perditionem, non aliter intelligantur quam deductis expensis. 43
Decima duplex de voa & eadem se, siue de eodem solo non debet. 44
Exemptio in decimis non suffragatur, nisi in specie derogetur cap. super. 14. de decimis. 2. 398. 38
Privilegium habentes non solvendi decimas de agris, quos propriis manibus, vel sumptibus colunt, debent solvere decimas de agris, quos alii colendo tradunt. 39.
Privilegia exemptionis a solutione decimarum sunt personalia, non autem realia, & ideo non transeunt ad colonos, attendatarios, seu emptores pradiorum. 40.

Amplius. Barbo. de iur. Ecclie.

Papa communicando privilegia alicuius Religionis, in quibus adest expressa exemptio a solutione decimarum, alteri Religioni, non censetur communicasse exemptionem a solutione decimarum, nisi de hac exemptione fiat specialis mentio. 41
Parochus manducandus est in possessione exigendi decimas ratione pradiorum acquisitorum per Regulares, donec doceatur de sufficienti privilegio. 42
Pradia decimarum solutioni obnoxia ad Regularium Monasteria transeunt cum suo onere, ac tandem Regulares tenentur illas solvere parochialium ecclesiarum Rectoribus, quemadmodum tenentur laici, proutquam bona ipsa in Monasterij proprietatem transiissent. 43
Privilegia exemptionis a solutione decimarum amittuntur, si incipiant esse enormiter laesa ecclesie parochiali. 44
Religiosi omnes privilegio in iure scripto eximuntur a solutione decimarum de novislibus tantum, quae ipsi onocunt. 2. 398. 46
Leprosi in communis vicerum de horis suis, qui sunt in ceteris domus, & nutrimentis animalium suorum, decimas solvere non coguntur. 2. 399. 48
Episcopos non potest alicuius edere immunitatem a solutione decimarum per viam privilegij. 49
Episcopus non potest contra Concilium dispensare. 50
Episcopus potest interponere decretum, & consensum in compositione super solutione decimarum. 51
Episcopus potest decimas, quas suamquam possedit, post earum recuperationem, vel illas ad opus suum redire, vel secundum discretionem ad Deo sibi datum, alteri Ecclesie concedere. 52
Decimas quas aliquando possedit Episcopus, si recuperantur ad mensam episcopalem, non potest ipse transferre in personam quocunque moritur. 53
Decimas aliis Ecclesiis concedere potest episcopus cum aliqua causa. 54
Episcopus non potest loci percipiendi decimas laicis concedere. 55
Decimarum in confessione laicis faciendi, est adeo necessaria auctoritas Sedis Apost. ut non sufficiat immunitabilis absque forma privilegij. 56
Beneficium Apost. quando est referatur in concessione totis decimandi facta laicis, non praesumitur ex lap. in viginti annorum, & ultra. 57
Episcopus ex quibus causis possit laicis decimas concedere. 58
Prælati inferiores potestatem ante Concil. Lateranensem decimas titulo feudali, vel alio temporali laicis concedere, sed ea eo fuit illis hoc prohibuit, sed vetitis. 59. 61
Decima si laicis concessa repetitur, & nescitur, an post, vel ante Concilium Lateranensem fuerit concessa, post Concilium concessa censetur. 60
Laici an, & quando decimas, quas obtinent, in alios transferre possint? 2. 400. 63
Consuetudo habet vim, & efficaciam ad eximendos Praeochianos a solutione decimarum, si adhuc remaneat Parocho onerosa sustentatio. 64
Consuetudo valet, ut ea certis fructibus nulla decima, vel aliqua illius portio persolvatur. 2. 401. 65
Consuetudo valet, ut ea certis fructibus, puta feno, oleo, decima non solvantur. 66
Consuetudo valet quod ea eodem pradio vna Ecclesia decimas maiores percipiat, & alia minores. 67
Consuetudine potest introduci, ut decima vna ecclesiae alia debeat, alteri adscribantur, & insistant. 68
Consuetudo non solvendi integras decimas debet ad effectum excludendi Parochum a decima de iure debita probari cum requisitis immemorabilibus, sine legitimis prescriptionibus. 69
Consuetudo operari potest circa omnes decimas personales in plocibus praenotatis. 70
Consuetudo in solutione decimis est consideranda. 71
Consuetudo in solutione decimarum quae sit attendenda, locum viciorum, an loci, ubi pradia exstant, vel ubi sit solutio decimarum, an diocesis? 72

Index completus in causa decimarum.

Decimarum controversia in personis, ubi questio loci est etiam incidens, spectat ad iudicem ecclesiasticum: ad secularem vero, quando questio est meti facti. 2. 402. 1
Index ecclesiasticus an de possessione decimarum cognoscatur transmissus. 2. 403. 3

Index Rerum.

Causa decimarum reputatur profana quoad effectum
temeritatis. 4
Decimarum in causa proceditur summarie, præcipue
quando est inter Clericos, quibus de iure debentur
decimæ, & eis, qui solvere debent, & quando questio
est inter duas Ecclesias super iure percipiendi deci-
marum. 5
Mitoiisti nomine Ecclesie pro decimis non soluit rei
vindicatione, vel personali actione, vel ex officio lu-
ditur contra laicos agere possunt. 4. 404. 6
Decimas foluere appellatione remota tangendi sunt subditi,
sed limitari debentibus modis. 7
Decimarum collector, quando modum excederet, ab ex-
cessu potest appellari. 8
Decimarum debitor non potest præteatu eius, quod sibi
debetur, decimas denegare. 9
Onus solvendi decimas est reale, & sequitur possessio-
nem. 10
Folletur fundi pro decimis præteritis conveniri potest.
11
Fundus censetur cæcie hypothecatus pro decimis. 12
Decimas non solvitur, cum teneatur, & communicari po-
tuit, ac debet, mentione præmissa. 13
Decimarum subrahentes, siue soli soluentes, vel etiam so-
lutionem impeditores, absolvi non possunt, nisi plena
restitutione sequatur, vel si tunc remittantur ab eo, cui
debentur, vel de debito impotentes sint ad restituendum.
16
Parochus an possit denegare Sacramentalia his, qui nolunt
solvere decimas remitti. 4. 405. 17
Vicarius non possit impetere interdictum personale co-
tra reitantes solvere decimas, remissis. 18
Sepultura ecclesiastica privari debet, qui solvere tene-
rent decimas, neque eas solvit, aut restituunt Ecclesie.
19
Religiosus Confratrum, sed maxime Ordinis Predicatorum,
& Minorum, teneantur botari, & monere fideles
ad solutionem decimarum. 10
Religiosi omnes excommunicantur in Clem. de decim.
qui decimas Ecclesie debitas versant. 12
Religiosi, qui aliqui, vel adiectores ad decimarum Eccle-
sie debitarum solutionem pertrahant, in fermoribus
suis, vel sibi proferre præsumant, excommunicatio-
nem ipso iure locantur. 22
Religiosa sub pena suspensionis ipso facto ab officio
predicationis præcipitur, ut confessionibus confitean-
tiam faciant de solvendis decimis, quoniam à Re-
ctoribus Ecclesiarum ad hoc requiruntur. 23
Compositio facta inter personam ecclesiasticam nomine
suatum Ecclesiarum super decimis in futurum sol-
vendas, valet, modo casus cognitus à Superiore facta
interveiat, consensuque, seu auctoritate Episcopi, vel
alterius Superioris accedat. 4. 406. 24
Compositio super decimis in futurum solvendas, si fiat
inter Parochos sine auctoritate Episcopi, vel Superio-
ris, non totum valet, sed valet pro vita com-
ponentium. 26
Compositio de decimis præteritis non solum com-
ecclesiasticis personis, sed etiam cum laicis fieri potest
sine auctoritate Superioris. 27
Deficere & consecrare idem est. 4. 7. 28
Dedicatio Ecclesie cum consecratione fit. 26
Dedicatio, & consecratio differunt. 4. 116. 29
Defunctorum voluntates adimplet satis pius est. 4. 411.
24
Defuncti voluntas impleri potest ab executoribus intra tem-
pus præfixum: ante illud vero clausum, neque seculari-
bus, neque ecclesiasticis iudicibus se possunt ingerere.
31
Anus conceditur à legi, ut executor adimplet reneat
voluntatem defuncti, dummodo de profana agitur,
& executor legitime monetur. 4. 412. 36
Defuncti voluntas committi valet, etsi de facto tantum
impleri non possit, quomodo de iure potest impleri. 4.
416. 37
Episcopi auctoritate potest fieri commotio voluntatis
defuncti ea iusta, & rationabili causa. 36
Episcopi per viam totum vice, & ad tempus potest
cum consensu barones voluntatem defuncti aliterare.
37
Commotio vicinorum voluntatum non potest absque
Papæ auctoritate fieri, ubi nulla, vel minus legitima
causa subest, nisi viget aliunde necessitas commu-
tandi, & non possit Papa adiri. 38
Defuncti sola scriptura non sufficit in suo extorere, si
non facit subscripta à testibus, quantum fuerit scripta

mano testatoris. 4. 415. 100
Defuncti scriptura si facta fuerit in favorem pie cause, va-
lebit, etiam nullis adhibitis testibus. 101
Delegatus à Papa est supra Ordinarium in causa sibi com-
missa. 4. 417. 83
Causa alteri à Papa specialiter delegata non potest De-
legatus se ingerere, nisi sit controversia iustam continen-
tes, vel eaque. 4. 418. 84
Delegatus se non fortiorat in loco delicti non ex prius
ipsum confesso, sed à lege ipsa, & iure communi.
4. 414. 85
Delinquentes in Ecclesia, vel potius, vide Innocentius.

S. Demetrii.

Fratrum de parentela S. Demetrii Ordo à quibus insti-
tutus, & relictus. 4. 417. 116
Depositorum non Choro agrotum, vide Innocentius.
Deposito facta per Clericum absque sui Prælati licen-
tia, in causa civilis coram iudice seculari, valet. 4. 418.
106
Deferre, seu profanatio proprie in iure vocari solet rei
facta in profanum conversio. 4. 419. 11
Draconis sit ad Papam ab Episcopo exempto. 4. 404.
33
Deolutio loci ad Archiepiscopum ubi locum habet ore-
tatur, ut ad eum tanquam ad immediatum Ordinarium
securi possit, per viam simplicis querele, quod ta-
men secur est ubi non ex iure deolutio, sed mediante
remedio appellatio Archiepiscopum adcurant. 4. 407. 64
Scleritas parsonum, ut deolutioni sit locus, debet
esse certa, nec sufficit interpretatio, & verisimilis. 4.
408. 146
Cap. quoniam in quibusdam, de interpretat. induens de-
olutionem quando lis est inter parsones, tanquam
excoisatos, & rigorosum, non cancellatur ad hunc
iure præsentatos, nec inter parsones, & præsen-
tos. 4. 409. 173
Diaconus Ordo non ab Apostolis, sed à Christo institu-
tus fuit. 4. 413. 1
Diaconus Ordo qua ætate confecti debet. 4. 414.
14
Diaconus alim dicebat, quæ apud nos videtur continen-
tes diaconos. 4. 415. 2
Diaconissæ ad munera eligebantur mulieres, aut Virgines,
aut viduæ. 4
Mox quæ requiruntur in Diaconissarum numerum ascri-
bendis. 4
Diaconissæ benedictionem, & extrema unctionem consecra-
rent. 4. 416. 2
Ordinario Diaconissarum benedictio quodam tantum
erat, licet valet. 4
Formosæ ipsi hæc diacon incapaces sunt eorum, quæ
sunt Ordinis. 6
Diaconissæ quæmunerabamur. 4. 417. 4
Consecratio perperam Diaconissæ præscripta erat, & eli-
gebantur ea Religiosæ virginibus, aut viduis. 8
Diaconissæ benedictionem, & extrema unctionem Religiosæ personæ
dicantur. 9
Diaconissarum Ordo à quoniam tempore aboliit corpore.
10
Diaconissæ hostie, si quæ reperiantur, sic dicuntur non
ab illo Ordine quem susceperunt, neque ministerio ad
quod esset destinata, sed à viris, quantum valet erat.
11
Diaconus atque Subdiaconus nonnuquam læi Sacerdotis
nomine continentur, præcipue ubi de re facienda agitur,
4. 414. 4
Diaconus Græcè, minister Latine appellatur, qui Sacerdoti
ministrat. 4. 419. 4
Diaconos solos præcipue fortiter nomen ministrum, quia solus
eius ter Sacras Presbyterum ministrat, easque fidelibus
distribuit. 2
Levita vocatur Diaconus à Teibu Levi à qua Diaconus
originem ex veteri Legitine accipit. 4
Apostoli elegerunt septem Diaconos, quorum pri-
mus, & sanctitate præcipue clarus S. Stepha-
nus. 4
Diaconi septem fuerunt adhibiti ad Ministerium mensa-
rum, & ut pauperum curam haberent. 6
Diaconi ex institutione divina electi. 4. 420. 7
Diaconatus, & Subdiaconatus fuerunt à Christo instituti, &
sunt Sacramenta. 8
Diaconus ordinandus est, qui speret Deo auctore se conser-
vare posse. 11
Diaconus

& Verborum.

Diſconi quomodo continentiam praeſtantur 1
Materia ordinationis Diſconi eſt poſſitio manuum
 Episcopaliſum cum traditione alicuius rei, per quam
 poteſtas, & Officium illius, ſignificatur: forma autem
 ſunt verba, quae cum huiusmodi materialibus Sym-
 bolis praeſentantur. 1-361. 1
Manuum impoſitio in ordinatione Diſconi Sacramenta-
 lis eſt. 16
Ordinum materia omnes Dominus inſtituit non qui-
 dem in particulari, ſed generatim mouendo Apoſto-
 los vt Ordines conſtitueret per extremum inſtrumen-
 mentale. 17
Diſconorum Officium quod fecit in primis Eccleſiarum
 Diſconorum numerus qui Episcopo perſonam aſſiſtentes
 in quacunque etiam minima ciuitate ſpectatibus regu-
 labantur. 19
Officium Diſconi eſt aſſiſtere Sacerdotibus, & eis in
 nominibus, quae in Sacramentis aguntur, miniſtrare,
 oblationes ad Altare inſerere. 20
Euangelium populo legere, ſeu decantare, eſt officium
 Diſconi. 21
Diſconus cum vult recitare, ſeu legere, vel decantare
 Euangelium, quare debeat aſcendere ad altiorum lo-
 cum. 22
Diſconus debet, cum ad legendum Euangelium accedit,
 ſicere verſus Aquilonem vertere. 1-362. 23
Vicibus per Aquilonem intelligitur. 24
Diſcono lectura Euangelium quare datur benediſſio, non
 autem Subdiacono quando illi traditur epistola ad le-
 gendum. 25
Prædicandi munus ad Diſconorum Officium non per-
 tinet ex vi ſui ordinationis. 26
Diſconi in Eccleſia primis propter penuriam miniſtro-
 rum ſolemniter baptizare poterant, hodie vero id facere
 non poſſunt niſi de licentia Episcopi, vel Presbyteri. 29
Irregularitates incurſant Diſconi ſi aliqui de licen-
 tia Episcopi, vel Parochi ſolemniter baptizauerint. 30
Diſcono nunquam licet baptizare ſolemniter etiam in caſu
 neceſſitatis. 31
Diſconus poſt ſi non ſolemniter baptizare abſolute Episcopo,
 vel Presbytero, ac neceſſitate euegit. 32
Diſconus in extrema neceſſitate ſolemniter baptizans, ſi
 irregularis. 33
Diſconi non poſſunt ratione Officii Euchariſtiam fidelibus
 miniſtrare, niſi in abſentia Sacerdotis, vel in eius
 praſentia ſua neceſſitate. 34
Diſconi dum miniſtrant, an teneantur eſſe in gratia
 35.
Diſconus, & Subdiaconus, de quibus meminit Concil. Tri-
 dent. 1-363. 36
Diſconi ſaluatice in Regno Neapolis ſunt homines liberi
 ſeruantes eccleſia, vel Episcopi, nulla recepta mer-
 cede. 1-363. 37
Diſconi ſaluatice concedit privilegium ſui ſacra Com-
 pagnie ſuper negotiis Regni Neapoli. 38
Pio ſervitio Eccleſiarum, & Episcoporum ſin Cathedra-
 libus, ac ſuperioribus Eccleſiis poſſunt aſſumi
 quatuor Diſconi ſaluatice, in Collegiis, vel Paren-
 chialibus duo, in aliis Eccleſiis unus arbitrio Episcopi.
 39
Diſconi ſaluatice debent eligi gratis per Episcopum, &
 debent praſtare ſervitium perſonaliter, non per alios, de
 bono eſſe bonae famae, & continentis. 40
Diſconi ſaluatice non gaudet privilegio canonis, ſed
 ſoni in criminalibus, in civilibus quoad diſtrictionem
 corporis tantum, eximuntur ab oneribus perſonalibus,
 non ab aliis durante ſervitio. 41
Diſconi ſaluatice referuntur exemplares, & ſpi-
 rituales etiam matras, ſi quae emperant ex conſuetudine.
 42
Dies in praſentibus alicuius diſpoſitionis cenſentur in
 ſine repetita. 1-344. 43
Diſceſſus, quos in ſua diocēſi, Episcopus ſervandis pra-
 cepit, excepti omnes etiam regulares ſervare tenen-
 tur. 1-344. 44
Dies feſtus, & ieiunia in ſuis Eccleſiis annuacare uno
 prohibentur Regulares. 113

De Dignitatibus Eccleſiaſticis in genere.

Dignitas quodam in Eccleſiis praſentem Cathedralibus
 ad conſervandum, augendamque Eccleſiaſticam diſci-
 plinam inſtituitur ſectum. 1-363. 1
Vocati ad Dignitates tales eſſe debent, qui ſui munus
 ſeſpondere poſſunt. 2

Auguſtin. Enchiridion de Doctr. Chriſt.

Dignitates omnes in Eccleſia Cathedrali inſtitui non
 poſſunt abſque Apoſtolica auctoritate. 1. 259. 4. &
 ſeq.
Dignitates Eccleſiaſticae aliae ſunt collationis, aliae
 electionis. 6
Dignitates in dubio cenſentur eſſe electionis. 7
Archidiaconatus, & Archipresbyteratus Collegiarum de
 lure ſunt in Dignitate. 8
Archipresbyter de lure ſonat in Dignitatem ſi Colle-
 gium, Conſortium, vel deas Capella, aut ſaltem pra-
 rogatiuam in Cathedrali, aut premoſionem in Colle-
 giis habuerit alia ſunt. 9
Dignitas dicitur ubi eſt inſtitutio. 10
Beneficium dicitur habere Dignitatem quando quis ha-
 bet adminiſtrationem rerum Eccleſiaſticarum cum iu-
 riſdictione. 11
Dignitatem quis habere dicitur, qui habet nomen Di-
 gnitatis, & prerogativas ſeſcedendi ante alios tam in
 Choro, quam in Capitulo, licet non habeat iuriſdictionem.
 12
Archidiaconus Patrum licet nullam adminiſtrationem,
 nec vllum Officium exercens de rebus perſonibus
 ad Archidiaconum, tamen in Eccleſia Dignitatem
 cenſetur habere. 13
Dignitates ex conſuetudine vel inſtitutione Eccleſiae digni-
 ficantur. 14
Conſuetudo ſignat locum ſeſcedendi, cundi, & ſtandi. 15
Conſuetudo plurimum operatur ad diſpoſitionem quae
 ſit prima Dignitas in aliqua Eccleſia. 16
Fama publica & communis reputatio plurimum operatur
 ad diſpoſitionem quae ſit prima Dignitas in aliqua Ec-
 cleſia. 17
Dignitas qualiter probetur eſſe talis. 1-370. 18
Dignitatem omnino, quae conſuetudo, vel Eccleſiae inſtitu-
 tio tales efficit, quae ſunt ſeſceduntur. 19
Dignitas, Perſonatus, & Officium inter ſe differunt.
 20
Dignitas annexam habet Officium, vel rerum Eccleſiaſti-
 carum adminiſtrationem cum iuriſdictione etiam in
 mediocritate. 21
Dignitatem habere eſt habere iuriſdictionem in ſuo cate-
 drolis. 22
Vicarius Episcopi, qui habet iuriſdictionem, quare Di-
 gnitatem non habet. 23
Officium ſimplex cum perpetua rerum adminiſtratione
 quandoque Dignitas appellatur ſecundum conſuetu-
 dinem Eccleſiarum. 24
Perſonatus ſola non poſit quem in Dignitate. 1-370. 25
Officium ſimplex in Eccleſia eſt quid diſcretem ſi Di-
 gnitate, & Perſonatu. 1-370. 26
Officium quo eſt Dignitas etiam habet quae ratione
 Officii adminiſtrationem aliquarum rerum, ſine ta-
 men aliqua prerogativa in Choro, & in Capitulo
 ultra alios ſui Ordinis. 27
Officium quando eſt annexa Dignitas, tunc Officium dice-
 retur habere Dignitatem. 28
Præſentia non eſt Dignitas ad Officium, etiam
 ſeſceder ante omnes in Choro, niſi ea conſtitutione
 Eccleſiae, vel de conſuetudine loci aliud fuſſet inſtitu-
 tum, vel ſi prima in Cathedrali, aut Collegiis.
 1-370. 29
ſecundum perſonam eſt ſignum Perſonatus, non Digni-
 tatis. 1-371. 30
Primicerius eſt Officium, non Dignitas, niſi quando
 probatur ipſum communis aplice habitum ſuſſe pro
 Dignitate. 31
Plebana Officium appellatur, non Dignitas, etiam
 Plebanus habet etiam animatum cum aliqua iuriſ-
 dictione. 32
Plebanus quando eſt Collegiatus, ipſiſque Eccleſiae
 Plebanus eſſe caput, habereque perſonam, &
 iuriſdictionem in Canonice Eccleſiae, tunc dicitur
 Dignitas. 33
Priores tunc demum cenſentur eſſe in dignitate conſtituti
 ſi ſunt Collegiati, & habent perſonam, vel iuriſ-
 dictionem in Eccleſia. 34
Decanus acceptus pro ſimplici beneficiis non eſt nomen
 Dignitatis, niſi habeat iuriſdictionem, aut niſi per Di-
 gnitate habeatur in Eccleſia. 35
Canonici de iure communi non eſt Dignitas, ſed Officium
 ſimplex. 36
Theſaurarius non eſt Dignitas, ſed Officium. 37
Episcopus eſt culmen & ſuſſimum Dignitatum. 38
Episcopus in odiosis appellatur Dignitatis non con-
 ſuetudinis. 39
 38 3 Digni

Index Rerum,

Dignitatem Ecclesiasticam quendam habere curam animarum anteaquam, quendam verò minime. 46
Ad dignitates, quibus cura animarum, etiam iurisdictionalis, subest, nullus est promouendus, qui saltem 25.
 (sua aetas annos non attingit). 47
Dignitatis principalis in Collegiata requirit aetatem 25.
 annorum inceptum. 25. 71. 48
Dignitatis si accessoria vnita sit cura, cum obsequio uon debet
 necesseario attingere 25. aetatis annum. 49
Ad Dignitates, quibus animarum cura nulla subest, re-
 quiritur 25. annus completus. 50
Aetas ad Dignitates Ecclesiarum inferiorum requisita re-
 manet in dispositione Iuris communis. 51
Differensia non potest Episcopus super aetate sequuta ad
 Dignitates Cathedralium, quibus animarum cura ouli-
 subest. 52
Ad Dignitatem Ecclesiasticam uolens recipiendus est, nisi
 qui eo Ordine sacro, quem Dignitas illa requirit, aus
 sit iuratus, aut in ratiuitate, ut infra tempus à lute
 statum valeat instare. 53
Professione Fidei sacre teneoris prouti de Digni-
 tatus, & Canonice in Cathedralibus Ecclesiis
 à die adpete possessionis saltem intra duos men-
 ses in manibus ipsius Episcopi, vel eius generalis
 Vicarij. 54
Ordo, & gradus inter omnes Ecclesiasticas Dignitates, &
 Personatus, sive Officia in sedendo, dupliciter conside-
 rantur. 54. 75. 80
Episcopales functiones absente episcopo pertinet ad
 primam Dignitatem, non autem ad hebdomada-
 rium. 81
Processiones ordinandi motus intra, & extra ciuita-
 tem absente episcopo habet prima Dignitas, nisi
 Vicarius sit praesens, quia ad ipsum spectabit. 82. &
 seq.
Dignitas prima est, & vocatur prima Dignitas, licet Vica-
 rius generalis sedet in suo loco. 84
Dignitas prima in Collegiata, quae caput est Capitoli,
 praecedit Canonici Cathedralis ut singulis incedenti-
 bus. 85
Inest eisdem gradus personis qui maiores sunt Ordine,
 & in eo Ordine antiquiores aliis in sedendo, & in-
 cendendo praesentur. 86
Canonici, qui in Ordine Presbytericali constituti Canoni-
 carum Presbyteralem obtinent in Choro, Ca-
 pitulo, Processionibus, &c. praecedere debent Ca-
 nonicis in Diaconatu, & Subdiaconatu constitutis. 87
Consecratio aedificij, ut quis obtineat locum secundum
 tempus admissionis, licet Praebende sua distincta,
 est obseruanda. 88
Consecratio aedificij seruanda est circa vocem, & locum
 in Capitulo inter Dignitates, & Canonici Praebu-
 datos, & uon Praebendatos. 89
Carens paribus in Ordine ille erit praesentendus, qui
 prior pes de capite aedificij defuerit, vel praenone
 in antiquari possessione. 90 & seq.
Dignitas noua in aedificij instituta debet cum locum ha-
 bere, quem similis Dignitas in aliis vicis ciuitatibus
 obtinet. 1276. 92
Dignitas noua supplet vires Canonice, & aliorum
 inferiorum, sed bene inferiores pro Dignitatibus. 93
Dignitas si obtineat ea consuetudine simul Canonice, aut
 vel Portionem debet moueri in incumbeutis adimplere,
 etiam si talia sunt à quibus Dignitatibus aliqui immanes
 sunt. 94
Dignitates, qui habent Praebendas cum onere cantandi
 euangelium seu epistolam, non tenentur ministrare in-
 feriores. 95
Dignitati, vel Canonico solenniter celebranti Canonici pa-
 niter pro Diacono, & Subdiacono, & non alii inferiores
 interesse debent. 96
Dignitatem, & Canonice in eodem aedificij legitime
 obtinens troeter vtriusque onera subire, nisi seruicia si-
 mul ita conueruant, ut ab vna persona eodem tempore ne-
 quaquam praestari possint. 97
Dignitas prima post Pontificalem potest absente, vel impe-
 dito apiscopo celebrare Missas solennes, & alias func-
 tiones sacras, quas apiscopo celebraret, seu faceret si praes-
 ens esset, & hoc non ea obligatione, sed ea sua volun-
 tate & deuotione. 98 & seq.
Dignitas prima si vult functiones apiscopales facere, debet
 etiam Missam cantare. 100
Dignitas prima si noluit, vel non potuerit per se fun-
 ctiones apiscopales facere, id alteri suo arbitrio dele-

gare uon potest, sed ad secundam spectabit, nisi conue-
 nudo sit in contrarium. 101
Episcopus non potest Missas solennes, & functiones
 Episcopales si sit impediatus, vel absens, alij delegari
 quam primae Dignitati. 102
Dignitas prima debet exercere Officium Presbyteri affi-
 litentis, nisi adest impedita. 104
Alperforium aquae benedictae debet Dignitas prima, vel
 primus Canonici Presbyteri, ab alia verò Canonici, Dia-
 conici, & Subdiaconi. 105
Dignitas prima loci debet ministrare Episcopo in-
 ingrediendi aquam benedictam, & Catechizantem,
 etiam si uon ad illius Ecclesiam pro officio dirigatur. 106
Dignitas prima sedere debet à dextris Episcopi etiam in
 Collegiatis Ecclesiis ecclesiasticis. 107
Dignitates in Choro sedere debent ab vna parte Chori vni-
 cum Canonici Presbyteri, ab alia verò Canonici, Dia-
 conici, & Subdiaconi. 108
Vicarius generalis quando est praesens absente Episcopo,
 Dignitates in Choro ita sedere debent, ut si prima
 locus super omnes Dignitates in decem Altaria
 detur Vicario, à parte sinistra primus locus detur Au-
 chidiano primae Dignitati, secundo verò Dignitati
 tertius locus apud Vicarium. 109
Dignitas prima sedet, & ea impedita ad secundam, &
 successit ad tertiam, & sic deinceps, & huiusmodi Sa-
 cramentum, absente, vel impedito Episcopo in eius scilicet
 officio nec uon Missas, & Vesperas Pontificales cantare. 1
 119. 49.
Missas Pontificales per seipsum celebrare non valens
 Episcopus, non potest in praesentem primae Digni-
 tatis, ad quam in spectat, aliter sibi bene viso pro li-
 bito voluntatis demandare. 120. 46.
Dignitas prima post huiusmodi ad motus sibi incumbens oco
 potest alium sibi bene visum Canonice, aut Dignita-
 tem substituit, sed in eo mouere proximitas Dignitas
 succedere debet. 47
Dignitas prima licet sit coadiutor cum futura successione,
 nihilominus iuxta formam litterarum coadiutoriae ad
 eum spectabit absente coadiuatore functiones illi incum-
 bentes facere, & exercere. 48
Dignitas prima semper est, & ea impedita ad secundam, licet
 Vicarius sedet in suo loco. 121. 56.
Dignitas prima habet motus ordinandi processiones in-
 tra, & extra ciuitatem absente Episcopo, & uon Vica-
 rius. 7
Dignitas prima post Pontificalem, & principalis in Col-
 legiata non potest esse iudex ordinarius, seu delegatus
 appellacionum in Regijs Castellis, & Legionibus
 ro.
Dignitas prima ut dignoscatur plerumque operatus com-
 munitis reputatione, & publica fama loci. 1226. 7.
Dignitas principalis in Collegiata debet esse constituta ita
 aetate 25. annorum inceptum. 8.
Dignitas prima in Collegiata necessarii uon requiritur ut
 sit Doctor, aut Licentatus in Theologia, vel iure Ca-
 nonico. 1205. 6.
Dignitates maiores post pontificalem in Cathedralibus
 valorem decem flor. excedentes, & principales in Col-
 legiatis Ecclesiis, sunt dispositioni Sedis apost. referen-
 dae. 1219. 18.
Dignitates maiores post Pontificalem in Cathedralibus,
 & principales in Collegiatis Ecclesiis, ea consuetudine
 prouinciarum, & aedificij dignosci possunt. 19.
Dignitas vocatur quicumque habes sufficientiam, & om-
 nes partes ad munera prout oportet, ministranda. 1.
 145. 15.
Dignitas est destinandas ad apiscopale officium. 16
Dignitas vide Credo.
Diocesis, propriè comprehendit omnes habentes
 quasi apiscopalem iurisdictionem. 145. 13.
Diocesis, & Parochia distincta olim fuerunt à Dionysio
 Papa. 1261. 2.
Diocesis, & territoria diuideri, assignare ad solum Pa-
 pam spectat. 2.
Diocesis est ciuitas, & territorium vbi apiscopus iurisdic-
 tionem habet in spiritualibus. 1
Diocesis si vide dicatur. 1
Diocesis appellations an comprehendatur ciuitas, seu Ca-
 thedralis. 5
Diocesis appellations ciuitas nou constituitur in litteris
 imperialis ad beneficia. 1262. 8.
Ciuitas appellations in litteris beneficiis Diocesis
 comprehenditur. 9
 Directus

& Verborum.

Diocesis una est in duas dividenda. 1.263. 17
 Diocesum fides vel Parochiarum, de quibus consistit, pen-
 sibus non possunt. 29
 Diocesum fines & Parochiarum non utilitatem publicam,
 obo priuata, sed publica auctoritate constituunt. 1.264.
 18
 Diocesum fines & Parochiarum si non sunt certi, pen-
 sibus spatio 30 annorum. 29
 Diocesum si locum alterius Diocesis conueniat ad Ep-
 iscopi Catholice unionem, cum prescribit spatio
 trium annorum, nisi intra hoc terminum repetatur.
 30
 Diocesum fines multis modis probantur. 31
 Clericus uolens Diocesam si delinquit in aliena, indicari
 potest ab Episcopo apud quem delinquit. 1.265.
 45
 Diocesam idem significat quoad iurisdictionem spirita-
 lem, quod territorium quoad temporale. 1.278.
 26
 Dispensare Episcopos in quibus cadit. 1.174. 14
 Dispensare possunt Episcopi in irregularitate ex quocum-
 que delicto oculo post penitentiam proreuerentiam.
 155
 Dispensare potest Episcopus in irregularitate, que con-
 trahitur ex relaxatione Baptismi occulto. 116
 Dispensare potest Episcopus in irregularitate contracta
 ab eo, qui duos sacros Ordines, vel Acolytatum cum
 Subdiaconatu eodem die suscepit penitentiam est
 oculo. 117
 Dispensare potest Episcopus in irregularitate oculo pro-
 ueniente ab administratione in Ordinibus male susce-
 pta. 118
 Dispensare potest Episcopus in irregularitate quam quis
 contrahit excedendo Ordines, quod non habebat. ut
 ex rector susceptor, & alius suscipiat, modo delictum
 sit occultum. 119
 Dispensare potest Episcopus cum eo, qui per saltum pro-
 motus ad Ordines celebraverit, ubi delictum fuit
 occultum. 120
 Dispensare potest Episcopus cum eo, qui Ordines minoris
 suscepit ab Episcopo qui renuntiavit Episcopatu, vel
 Digressi, sive a consensu laico, & heretico si delictum
 sit occultum. 121
 Dispensare potest Episcopus cum simoniac oculo, non
 tamen cum reabilitate ad beneficium in posterum ob-
 tinenda, nec ad ea retinenda, que per simoniam obte-
 nuunt. 122
 Dispensare potest Episcopus a suspensione contracta ab
 eo, qui fortuito, id est, necessitate Episcopo, nec probante,
 nec excommunicatione, Ordines suscepit, si occulta sit. 1.175.
 123
 Dispensare potest Episcopus in suspensione quam quis
 contrahit recipiendo Ordines sine litteris dimissionis,
 si sit occulta. 124
 Dispensare potest Episcopus in suspensione a Dimissis,
 quam incurrunt Religiosi admittentes furtiuos intra
 claustra, si sit occulta. 125
 Dispensare potest Episcopus in irregularitate proveniente
 ab excommunicatione, quando excommunicatione est occu-
 ta, licet celebratio sit manifesta. 126
 Dispensare potest Episcopus, etiam si adus sit materialiter
 publicus, non uero formaliter in quantum delictum,
 quia adhuc oculo dicitur. 127
 Dispensare potest Episcopus in irregularitate ex ho-
 micidio proveniente, modo delictum sit occultum.
 128
 Homicidium casuale erit, & non uoluntarium ad effu-
 sionem ut possit Episcopus circa irregularitatem ex
 ipso contrarium dispensare, si ea rursus repertis orta,
 vel ex inimicitia ob iniuria uerba contracta subito
 perpetratur. 129
 Dispensare potest Episcopus cum eo, qui aliquem homi-
 nem uoluntarie, non intendens occidere, si delictum sit
 occultum. 130
 Dispensare potest Episcopus cum eo, qui mandata seruo,
 ut alterum percuteret, sed cauet, ne occideret, sequens
 homicidio, dummodo sit occultum. 131
 Dispensare potest Episcopus in irregularitate proveniente
 ex homicidio legitimo, vel iusto legitime auctoritate si sit
 occultum. 132
 Dispensare potest Episcopus in irregularitate ex mun-
 datione membri, etiam uoluntaria, si sit occulta. 1.176.
 133
 Dispensare potest Episcopus in irregularitate provenien-
 te ex delicto etiam manifesto, quod non sit grauius
 adulterio post penitentiam penitentiam. 134

Dispensare potest Episcopus in illegitimitate ex delicto
 oculo proveniente. 135
 Dispensare potest Episcopus cum heretico, vel apostata
 a Fide ut promoueri possit, vel in Ordinibus monstra-
 re, si timore, vel periculo compelli a Fide, defecerat.
 137
 Dispensare potest Episcopus cum homicida, qui non pec-
 se, sed per alium in duello aduersarium occidit, si deli-
 ctum sit occultum. 138
 Dispensare potest Episcopus in irregularitate ex quocum-
 que etiam causa, obique delicto tamen proprio uoluntate
 in illa, qui Religionem approbatam professi per ali-
 quod tempus ibidem religiose fuerint conuersi.
 139
 Dispensare potest Episcopus ex quocumque causa, si Ir-
 regularitas proveniat ubi subest necessitas dispensandi.
 140
 Episcopi dispensant in irregularitate, que non proce-
 dit ex delicto, quod sit grauius aduersum propriam
 ecclesiam unitatem, & meritorum prerogatiuam.
 141
 Dispensare potest Episcopus cum illegitimis ex quocum-
 que etiam damno cois ad minores Ordines, & ad
 beneficium simplex. 142
 Dispensare potest Episcopus cum corpore uicinis, siue
 defectum in corpore patientibus, in leuitibus uicinis, de-
 sedibus, vel debilitantibus. 1.177. 143
 Dispensare potest Episcopus cum habentibus membrum
 occultum, siue manifestum non sua culpa abscissum, &
 quando cessat homicidii periculum. 144
 Dispensare potest Episcopus ex legitima causa cum pro-
 motis per saltum, si non ministraverit in Ordine susce-
 pto siue faciente, siue imperite fuerit ita promotus.
 145
 Dispensare potest Episcopus in Ordinibus ignorantem ab
 Episcopo heretico, & cum primam dicitur, si ab usu
 Ordinum abstinuerit. 146
 Ordines maiores recipientes ignorantem ab Episcopo, &
 qui locum simul, & dignitatem tenuerunt, potest a pro-
 prio Episcopo dispensari. 147
 Dispensare potest Episcopus in bigamia uera, vel inter-
 pretata, ubi necessitas riget ob ministerium penitentium,
 nec esset adus ad Fornicem ob locorum distantiam.
 148
 Dispensare potest Episcopus in bigamia simulatitia.
 149
 Dispensare potest Episcopus in infamia facti, que suscit
 nascitur ex crimine aliquo notorio. 150
 Dispensare in iurisdictione potest Episcopus cum Ordinibus
 datus legitima causa. 151
 Dispensatio facilis conceditur ad ministrandum quam ad
 promouendum ad Ordines. 152
 Dispensare non potest Episcopus eum illegitimis ad Co-
 rata, & Dignitates ecclesiasticas. 153
 Beneficium de manu laici recipientis potest dispensari per
 Episcopum, ut illud trinitate valeat. 154
 Dispensatio potest Episcopus ut quis obnoxius uoti sim-
 plex beneficium, quod non sufficit ad eius sustentatio-
 nem, possit aliud simile tantum obtinere. 155
 Dispensare non possunt Episcopi in morte quoad bene-
 ficia simplicia, & Dignitates non Cotatas. 156
 157
 Dispensare non possunt Episcopi in morte prescripta ad
 Ordines suscipiendos. 158
 Parochus uero non resistit ad tempus, cum causa ratio-
 nabili dispensare potest Episcopus. 159
 Dispensare potest Episcopus ut matrimonium contractum
 possit contra interdictum ecclesie generale, vel speciale.
 160
 Dispensare potest Episcopus contra impedimentum tri-
 minis, quod impedit tam contra contrahendum, non
 autem contrahendum, quod etiam contractum dicitur.
 161
 Dispensare potest Episcopus ut matrimonium contractum
 possit non premittis deuocationibus. 162
 Dispensare potest Episcopus in impedimento, que im-
 pedio matrimonium contrahendum, sed non dirimit
 contractum. 163
 Dispensare potest Episcopus in impedimento dirimentem,
 quando illud occultum fuerit, & matrimonium publi-
 cum, nec coniuges possunt separari ab hoc magno
 scdulo, nec ad Summum Pontificem aut eius auctoritatem
 parit recursus propter paupertatem, sive propter loco-
 rum distantiam, seu ob alia legitima impedimenta.
 164
 Dispensare potest Episcopus in impedimento dirimentem
 quando

Index Rerum.

quando postulerit virginissima necessitas, vel quando impedimenta superent matrimonium, & impediunt debent petitionem. 187

Dispensatio potest Episcopus in impedimento cognitionis eorum ex Baptismo tempore necessitatis non solemniter collata. 188

Dispensare potest Episcopus cum minoribus non habentibus requisita: statim ad matrimonium ut illud intant, quando sunt prope statum, & dubium est an malitia cum suppleat. 189

Dispensare potest Episcopus in multis Sedis Apostolicæ referantur ubi necessitas magna coegerit, aut peniculum scandalum diffidat, & talis dispensatio intelligitur cum tacita Sedis Apostolicæ consensu facta. 190. & seq.

Dispensare non possunt Episcopi contra Canones & Concilia, nisi in tribus casibus. 191-194

Dispensare potest Episcopus ubi lex impersonaliter dispensandi facit: nem facit. 193

Dispensare potest Episcopus contra Canones, & Concilia ratione magnæ necessitatis, vel utilitatis. 194

Episcopos ab initio dimittit in multis casibus, an debeat Episcopus dispensare. 195

Ecclesiæ facilis dispensat ad beneficium retinendum quam ad evocandum Officiis Clericis, & facilis ad retinendum iam quæritur beneficium, quam ad novum acquirendum. 196

Causa rationabilis ut Episcopus dispenset, debet cum legitima auctoritate concurrere. 197

Causa iusta, & illius cognitio requisita in dispensatione facta ab Episcopo in lege superioris, & iustitiam si procedat ad bona fide indicaverit Palam causam esse iustam. 198

Episcopus, vel alius iustus quando dispensat in propria lege, etiam sine causa, valida est dispensatio. 1. 180-199

Dispensatio irregularitatis incurse presumitur ex lapsu temporis. 200

Dispensatio quando vel vel alteri concessus est subiecte interpretanda, non verò quando in statu emanavit. 1. 600-199

Dispensari potest cum Religiosis illegitimis ad Praebendam in Capitulo generali, vel provinciali. 1. 606-208

Vide *Alia*.

Episcopus, sanctus Papa non verificatur in sola persecutione, vel Electione, sed in sola collatione. 1. 114-114

Episcopus quilibet declaratur per subsequens observantiam. 1. 115-115

Episcopus, vide *Alia*.

Distributiones quotidianæ ita dicuntur, quia iuxta cuiusque meritum, & qualitatem distribuuntur. 1. 111-111

Distribuitur est solum cuique tribuere. 1

Distributiones quædam sunt, quæ uno distinguuntur à præbendis, & quædam, quæ à præbendis separantur, & quæ distinctæ sunt. 1

Quotidianæ dicuntur distributiones: sive, quia quotidie distribuuntur, sive, quia distribuuntur his, qui quotiens Horis Canonici, diuiniq; Officiis interstunt. 1-113-114

Distributiones propriè designantur, ut stipendia quædam personalia, quæ ex redditibus Ecclesiæ Canonici, & Beneficiorum, seu Clericis Cathedralium diuini Officii interstentibus pro diuino Officio tribuuntur. 1

Beneficia manualia dicuntur distributiones quotidianæ, quia ad manum dantur his, qui diuini Horis interstunt. 6

Distributiones quotidianæ beneficia propriè, hoc est, pro ecclesiastico utroque sumptu die non possunt. 7

Distributiones non veniunt appellatione reddituum beneficiorum, nec appellatione fructuum. 8

Distributiones quotidianæ non veniunt appellatione reddituum, & proventus, dum de corpore beneficiorum non sunt, sed percipiuntur ratione beneficiorum personarum. 9

Distributiones quotidianæ secundum aliquos tunc computantur inter fructus, redditus, & proventus beneficiorum, quando agitur de sola consideratione, & estimatione beneficiorum, quæ in beneficiis solum capiti ad hoc, ut Papa fiat valorem ipsarum. 10

Distributiones saltem largi fructus dici possunt, secundum subiectam materiam. 11

Distributiones insistent fuerunt, ut perierit spiritualia præ-

mia, quæ à Deo per diuini Officii Clerici consequuntur, etiam temporale stipendium pro victu ab Ecclesiâ recipiunt. 114-114

Distributiones dicuntur propter interstentiam, tanquam propriè causam, & rationem formalem. 113

Concil. Trident. sess. 11. de reformat. cap. 1. referuntur. 14

Distributiones quotidianæ, quæ acceptæ fuerunt in terra parte fructuum Dignitatum alicuius Ecclesiæ, assignari debent, non domibus tantum Horis Canonici, sed etiam reliquis omnibus aliis, quibus non interstent, distributionem amittunt. 15

Parti tertia in distributiones conuertenda non potest deduci, nisi ex Canonibus, & aliis beneficiis residentiam requiruntibus in Cathedralibus, seu Collegiis existentibus. 16

Parti aliqua fructuum beneficiorum, quæ sunt extra Ecclesiam Cathedralium applicanda distributionibus, non potest detrahi, nisi ipsa beneficia essent incorporata præbendis conciliantibus. 17

Parti tertia in distributiones conuertenda, ex omnibus Dignitatibus detrahenda est, nisi distributiones non habeant, quænamque locum in Capitulo teneant. 18

Parti tertia in distributiones conuertenda deduci debet de fructibus, non secundum taxam antiquam, sed secundum valorem currentem. 19

Pensionibus, & alia onera legitime imposita deducenda sunt prius, quam detrahitur tertia pars in distributiones conuertenda fiat. 20

Episcopus potest Dignitatibus, Personaribus, & Officiis statuere certam oneris & servitii formam præter solitam, & pro hac causa tertia parte præbendæ in distributiones conuertenda. 21

Distributiones, ubi essent sufficientes & tolerabiles, tertia pars fructuum præbendæ applicanda distributionibus detrahi non potest. 22

Licet causa studiorum etiam obtenta à Sede Apostolica non excludat ab amissione ceterarum distributionum quotidianarum. 23

Licet in cunctis percipiendi fructus in absentia, distributiones huiusmodi absentibus debeantur, si totum in eis consistat. 2-113-114

Canones Cathedralium, & Collegiarum Ecclesiarum compitit ius percipiendi quotidianas distributiones. 25

Canonici dispenso in ætate compitit ius percipiendi distributiones: sed, an compitit vos in Capitulo? 26

Canonici supranumerarii, & ceteris cum expectatione præbendæ, compitit ius percipiendi distributiones. 27

Canonici supranumerarii cum expectatione præbendæ, habent statim omnia iura Canonica, veluti statim in Choro, & vocem in Capitulo, nisi consuetudo aliud habeat, & in aliis casibus ibi sciatis. 28

Canonici plerumque ius, & oque quotidianas distributiones habent ille, quem Papa mandatis simpliciter recipi in Ecclesiâ, in qua est certus numerus Canoniorum, neque derogat certo numero, aut modis recipi cum plenitudine iuris canon habet. 29

Coadiutores tantum, sive ille sit simplex, sive cum futura successione, distributiones quotidianas lucratur. 30

Distributiones dupliciter debentur habenti Dignitatem, & Canoniam ex vi consuetudinis, vel dispensationis in eadem Ecclesiâ. 31

Distributiones quotidianæ debent assignari singulis Horis Canonici, & Missæ Communi. 2-113-113

Consecratio valet, ut distributiones quotidianæ tribuantur non modo his, qui integris Horis non interstunt, verum etiam non omnibus, sed aliquibus, & ceteris duntaxat. 32

Canonici de quotidianis distributionibus potest pro suo libito & arbitrio dispendere, etiam per vltimam voluntatem. 34

Canonici transmittit solum ad successorem, hærentem suum dispositiones quotidianas ad taxam temporis, quæ diuisis in quolibet anno interstunt. 35

Distributiones quotidianas qui lacrimas. 36

Adiutores Roræ percipiunt distributiones in absentia. 37

Inquisitiones contra hæreticam prauitatem percipiunt distributiones in absentia. 38

& Verborum.

Distributiones percipiunt in absentia, eorum officio durante, Collectores generalis Camere Apost. 19
Subcollectores. ibid.
Aduocati & Procuratores fiscales. ibid.
Notarii in causis spoliis. ibid.
Archidiaconi, vel Canonici, visitantes ecclesiam, iura, vel redditus suae praebendae, non amittit distributiones quotidianas: sed si visitantes ex officio, & iure sibi competenti. 40
Archidiaconos visitantes ecclesiam, iura, seu redditus suae praebendae, non possunt percipere fructus illius Canonici quos obtinet ea dispensatione. 41
Famulicarios, si domitantur diuina Officia, iudice in aeglelia constitutiones, percipiunt quotidianas distributiones, etiam si adiacent confessiones peccatorum venialium, & non reformatum. 42
Theologos dicibos, quibus legie, habendus est tanquam praesens in Choro pro totidie. 2. 127. 43
Concilio generali interfectores, tanquam Theologi, vel Canonici, laiciantur distributiones quotidianas. 44
Concilio Provinciali, vel Synodali interfectores distributiones quotidianas percipiunt. 45
Cura animarum incumbentes innocenti suae Dignitati, vel Canonici, dum sunt in acta administrandi Sacramenta, distributiones quotidianas laiciantur. 46
Canonici ab ecclesia, cui est adscripti, absentes ea Pontificis privilegio possunt percipere quotidianas distributiones. 47
Canonici missi a suo episcopo ad visitanda Limina Apostolorum eius nomine, & comitatos ipsam episcopum ad eadem Limina, distributiones quotidianas laiciantur. 48
Canonici ecclesiae Cathedralis, sede vacante, electus in Vicarium generalem, Officialium, & Visitatorem, non percipiunt quotidianas distributiones, si abest, à Choro. 49
Distributiones quotidianas non debentur Canonici, qui muncie Vicarii episcopi funguntur. 50
Obiectus ab ecclesia, non etiam reprobationis causa capto, & detentus, distributionibus quotidianis privandus non est. 51
Distributiones quotidianas non amittit absens pro eadem visitante ecclesia, si tunc consuetudine, &c. 52
Infirmitas, qui personaliter diuini Officii interesse non possunt quotidianas percipit distributiones in absentia. 2. 138. 53
Distributiones quotidianas in absentia laiciantur, debilis in curibus, vel tibiis. 54
Caecus. 55
Podagra laborans. 56
Medicinis sumens, vel sanguine minoratus. 57
Sanctis causa balnea petens. 60
Lepra, aut alio morbo contagioso laborans. 61
Infirmi tunc distributiones in absentia laiciantur, quando diuini Officii interesse consecrator, dum erant sani. 62
Distributiones quotidianas percipere possunt infirmi quamvis propria culpa in infirmitatem incidunt. 63
Secio ita confectus, ut relictus, & interesse diuini non possit, percipere debet quotidianas distributiones. 64
Absens à choro, ac etiam à ciuitate, ob metum, ac uideretur ab inimicis, à Principe, &c. percipere debet quotidianas distributiones. 65
Timent recte ad patriam, vel in ea commorari ob bellum civile, aut externum, possunt percipere distributiones. 2. 139. 66
Pessit ob causam absens à sua ecclesia distributiones quotidianas percipit, si probauerit ea antiqua consuetudine cas dari solitas absconibus ex iusta causa. 67
Canceratus iussu laiciantur distributiones quotidianas, si reuolui absoluitur. 68
Canonici, qui per vim ab alio detinentur, & propterea non possunt in illa ecclesia diuini interesse Officii, possunt distributiones laiciari. 69
Ereulans iniussu non amittit quotidianas distributiones. 70
Excommunicatus iniussu laiciantur distributiones quotidianas, quamuis abest à choro, si eo tempore, quo excommunicatio iniussu in eo lata fuit, praesens erat in loco beneficii. 71

Distributiones quotidianas amittit iussu excommunicatus. 72
Sospensus iniussu ab officio, vel beneficio, laiciantur distributiones quotidianas, quamuis diuina Officia non inserit. 73
Distributiones non laiciantur suspensus iniussu ab officio, vel beneficio. 74
Interdictus iniussu ab Ecclesia ingressu laiciantur distributiones. 2. 139. 75
Distributiones quotidianas amittit iussu interdictus. 76
Prius iniussu debentur fructus, & quotidianas distributiones. 77
Canonici celebrantes, dum diuina officia recitantur, laiciantur distributiones, si id ecclesiam compulsi fuerint ab eo, ad quem pertinet, vel si consuetudine, &c. 78
Distributiones quotidianas amittunt ipso iure autem vltim iudicis scelerator, non interfectores diuini Officii. 79
Canonici obligantur sub onere, & obligatione restitutionis distributionum praesentis, seu canonicis in Choro cum aliis, & non satiscauor, si solum assistant, &c. 80
Contra citatos. 81
Distributiones quotidianas amittunt dormientes & cohabitantes in Choro, non in totum, sed proportionatim pro parte correspondente decessibus. 2. 139. 82
83
Distributiones non interfectores diuini Officii, accrescent aliis Clericis, qui illis intersum. 84
Distributiones absconibus an debentur, non solum acta interfectibus, verum etiam aliis, qui iura sibi sibi consecutus interfectores. 2. 139. 90
Episcopus, & Capitulum non possunt amittit distributiones ob non residentiam tenuitate, aut condonate illi ipsi, qui eas amittit. 91
Canonici confectus non possunt facere, ut qui non interest diuini, habeat distributiones quotidianas, & neque statuto, aut lege id possit constitui. 92
Capitulum totum per consensum non possit concedere, quod absens laiciantur distributiones quotidianas, etiam per momentum temporis durante absentia. 93
Distributiones praesentis tenent post Concilium Tridentinum, prohibitum est, quamuis ab omni fructu, & consecratione. 94
Canonici possunt distributiones, quas aliter amittit sibi iam applicatas, & traditas postea illi ipsi donare. 95
Translatio fieri possit sine superioris auctoritate, quando controuersia diuini super distributionibus praesentis, sed, non id licet super futuris distributionibus, seu super iure illas in futurum percipiendi. 96
97
Diuina celebrari debent in illa ecclesia, vel in loco, in quo iussu sunt celebrari. 2. 146. 98
Donatus pro facultate nihil exigi debet, aut promitti, si tamen pro ea pretium detur, vel recipiatur, nulla simonia committitur. 1. 151. 99
Donatus gradus an possunt accipere Franciscani & leuitae. 2. 147. 100
Donatus pro communi opinione allegari possunt, qui de casu articulo aliquid in terminis concludunt, eo ipso, qui personalem loquuntur, & ubi firmatur, 2. 140. 100.
& seqq.
Domusarii portare tenentur veritatem testimonio circa mores, sufficiencia, & moralia, oisi à tenore domicilium fuerit translatum. 2. 131. 101
Vide Ordo. 4
Domusarius ubi constat de voluntate, acquirat absque aliquo lapsu temporis. 2. 153. 102
Licentia episcopi non requiritur in domicilio mutando. 103
Domusarius debet habere, qui habet ius disponendi omnino proprio in suam utilitatem lege non prohibentem. 2. 105. 104
Domina Pontifices Romani nunquam neglexerunt. 2. 148. 9.
Domus religiosus, vide Monasteria.
Domusarius Deo, seu, S. Mariae, vel Sancti oblat. 2. 164. 217.
Donationes factae à parentibus onerati. 2. 160. 218
Mulier, quae diuini permansit in monasterio in habitu nouit, potest vltimè donare ipsi monasterio, non obstante decreto Com. 1515. de Regul. cap. 6. 2. 166
214

Index Rerum.

Donatio seu reuocatio facta à nouicio postea ad fructum redeunte possessione non sequuta est nulla. 137
 Donatio excedens valorem 1000. antea est infirmata, nisi sit facta Ecclesie, vel pia cause, quia tunc infirmatione non indiget. 2. 104. 22
 Episcopi conatus non est necessarius in donatione, seu translatione facienda ab uno patrono laico, alteri compenso socio, non fit compenso filio. 2. 118. 250
 Donatio, vel legatum factum loco pio construendo, est validum. 2. 453. 22
 Duellum, vide Immunitas.

E

Edictas que mala signat. 1. 151. 5. & 154. 76
 Ecclesia Alexandrina quare primis temporibus prece-
 deret Antiocheam. 1. 99. 18
 Episcopus mortuus, excommunicatus, aut in capitulum re-
 dicto, Ecclesie administratio ad Capitulum Cano-
 nicorum pertinet. 1110. 99
 Ecclesia vbi dicitur Ministris non habere probat, por-
 tit Metropolitano auctoritate ordinaria illius admini-
 strationi incumbere. 100
 Ecclesia episcopalis dicitur Cathedralis, quia ibi Cathedra
 episcopalis, & Sedes sua est, & quia eius ratione
 Episcopus recipit Cathedralitatem. 1. 110. 48
 Ecclesia Cathedralis semper intulanda est sub nomine
 Diocesis, non autem Synodi. 49
 Cathedralis expressis sub nomine non vniat promou-
 tionem causa reuocationis. 50
 Cathedralis appellatio, an & quando continetur
 Metropolitana? terminatur. 51
 Ecclesie episcopales Summi Pontificis sub certis restrictio-
 nibus referuntur, & deinde simpliciter & generaliter
 quoad omnes, referuntur facta sunt, in reg. 3. Canon 1.
 111. 95
 Ecclesia Romana auctoritatem ecclesie Hispanie summo
 iure venerat fuisse. 1. 153. 76
 Hispaniarum Reges Cathedrales Ecclesias fere omnes
 elegerunt, construxerunt, & amplissimis redditibus
 ornauerunt. 78
 Ecclesia Pastore viduata sub Regis protectione sunt. 2.
 114. 87
 Testes examinandi in processibus personarum promo-
 uendarum ad Cathedrales, quibus qualitatibus pre-
 dici esse debeant. 1. 134. 153
 Prelatus inquirer de qualitatibus promouendi ad Ca-
 thedrales, procedere potest per viam inquisitionis,
 quando non habet notitiam personarum promouenda-
 rum. 153
 Interrogatoria que necessaria sunt ad inquirendum in
 omnes qualitates que in promouendis ad Cathedra-
 les requiruntur. 154
 Inquisitio personarum ad ecclesias Cathedrales promo-
 uendarum vbi perfectè fiat, que requirantur preterea,
 quæ textibus habebantur. 1. 155. 155
 Promouendi ad ecclesias Cathedrales si certi sint in
 Prouinciis in quibus non sunt vniuersitates studio-
 rum nec consuetum est suscipi gradum aliquem,
 quid seruandum quoad probationem doctrinæ. 155
 Promouendi ad ecclesiam Cathedralis si sit Regularis,
 quid seruandum. 156
 Inquisitio personarum circa qualitates personarum promo-
 uendarum ad Ecclesiam Cathedralis, quid agendum.
 1. 157. 162
 Ecclesia Cathedralis dicitur Parochia totius Ciuitatis
 Diocesis. 1. 169. 69
 Ecclesia Archiepiscopi Metropolis dicitur. Id est, ciuitatem
 eiusdem Prouinciæ mater. 1. 172. 8
 Ecclesie electæ tammodo dicuntur, in quibus Prelatus,
 aut Rector animarum instituitur precedente elec-
 ctione, quam debet sequi confirmatio. 1. 161. 40
 Clericus à laicis Ecclesiam nullo modo obtinere potest.
 1. 219. 82
 Ecclesie plures Baptismales in eiusdem Ecclesie limitibus
 esse non debent. 1. 163. 42
 Ecclesia maior per circuitum 40. passus habet, capella vero,
 vel minores Ecclesie 30. 1. 165. 48
 Ecclesia Collegiata Vimaricensis inter omnes Regni in-
 signior, & antiquior est. 1. 101. 86
 Ecclesia Vimaricensis, sub Beate Virginis tutela, que de
 Olym nuncupatur, Iohannis Regis Lusitanie, huius no-
 minis Primi, sumptu & munificencia primam extensa.
 12

Ecclesia Vimaricensis sex habet ex Capitulo Dignitates,
 & Præbendas viginti octo. 73
 Ecclesia, & eorum bona dicuntur habere exemptionem
 quatenus Christi patrimonium sunt. 1. 184. 2
 Ecclesia quando reuocatur ad usum imposita rebus priu-
 atis quam ad ecclesiam pertinerent. 1. 495. 57
 Ecclesie Militum S. Iohannis Hierosolymitani, quibus cura
 animarum incumbit, in concetibus ipsam eorum
 Ordinationem sunt subiectæ, & ab eodem vincti possunt.
 631. 137.

De Ecclesiis, & Ecclesiasticis in genere.

Ecclesia vnde dicitur. 1. 2. 2
 Ecclesia idem est quod congregatio fidelium. 1
 Ecclesia est corpus quoddam morale, cuius membra sunt
 homines, & Angeli, caput autem est Christus. 4
 Ecclesia in iure passim accipitur pro praesentia seu bene-
 ficio ecclesiastico. 5
 Ecclesia frequenter accipitur pro Templo, seu Aedifi-
 cio. 6
 Ecclesie, Templi, Basilicæ, ac Aedis sacre nomen pro-
 tem accipitur. 7
 Ecclesia vocatur quasi conuencio vel certus, eo quod ibi
 idem conueniunt ad diuina peragenda fideles. 8
 Ecclesie materialis usus à quo tempore coepit. 1. 134
 Ecclesia prima post aduentum Christi apud Christianos
 Catholica fuit. 19
 Ecclesie appellatione indistinctè veniunt omnia, quæ in-
 tra Ecclesie septa tantum posterior ipsius conueni-
 untur. 16
 Ecclesiarum species quæ. 17
 Ecclesia Episcopalis, seu Cathedralis illa dicitur, quæ est
 sedes Episcopi. 18
 Matrix ecclesia proprie dicitur Cathedralis. 1. 120
 Matrix Ecclesia dicitur ea, quæ habet alias Ecclesias sibi
 subiectas. 21
 Ecclesia an sit Matris cognata debet secundum subiectam
 materiam. 22
 Ecclesia Baptismalis est in qua iussus fontes Baptismales,
 & Parochiani baptizantur. 23
 Ecclesie baptismales plures non possunt esse in una Pa-
 rochia, sed una tantum cum capillis suis. 24
 Ecclesia Baptismalis regulariter est quoque curata, &
 quandoque dicitur Matris. 25
 Ecclesia Parochialis quæ dicitur, & quæ conuenire de-
 beat ad constituendam Ecclesiam Parochialem. 2. 1.
 16
 Ecclesia una eo ipso quod sit Parochialis, consequenter
 est beneficium curatum, & habet curam, non tamen è
 conuocato. 2. 4. 27
 Ecclesiam esse Parochialem asserenti incumbit onus pro-
 bandi. 28
 Beneficium vbi habuerit Populum, val euerum, Ecclesia
 presumitur curata. 29
 Ecclesie Parochiales certos fines non habentibus, certi
 fines constituendi sunt. 30
 Ecclesias Parochiales profanare potest Episcopus ad pre-
 sentium Concilii sess. 1. cap. 7. de reformatione. 31

Ecclesiarum edificatio, consecratio.

Ecclesie construere, dicitur opus necessarium, religio-
 sum. 1. 1. 1
 Ecclesiarum edificationem vultus impedire potest, aut ali-
 quo modo prohibere. 2
 Princeps statuendo ne in alio statu possint edificari de
 nouo ecclesie, & monasteria sue eius licentia, derogat
 ecclesiasticæ immunitati. 3
 Ecclesiam nouam construere quilibet potest duabus con-
 ditionibus obnoxius. 4
 Aspicendi auctoritas. siue consensu requisitus ad eccle-
 siam edificandam fuisse rationis, etiam accedat post
 consuetudinem. 2. 6. 5
 Episcopus ecclesie cuiuslibet edificandæ dat facultatem.
 6
 Ecclesia noua quando possit edificari propter nimiam di-
 stantiam a ecclesia Parochiali. 7
 Episcopus in vim decreti Concilii sess. 4. de reformatione, cap. 4.
 an possit non potest exigere conditionem, sed cogit
 Rectorum ad adiungendum sibi sui sacerdotem,
 qui sufficiat ecclesie in Sacramentis administran-
 dis. 10
 Ecclesia non edificari potest de Superioris consensu,
 etiam in præsens auctoritas, vbi multitudo fidelium
 excreuit, & una non sit eisdem sufficiens. 11
 Ecclesia.

& Verborum.

Ecclesia dea in his de causis vixi potest. 12
Ecclesia aliqua si sit constructa sine causa & auctoritate Pontificis in preiudicium alterius, est destruenda. 13
Primordiale, quod alteri Ecclesie infari potest per alterius dedicationem, quale. 14
Superioris auctoritas, quam in construendis Ecclesiis requiritur, est diocesani Episcopi, cui sit locus exemptus, in quo Sedes Apostolica auctoritas requiritur. 15
Ecclesia sicut per loca congrua conseruanda ad indicium Episcopi, non auctoritate sola. 16
Episcopus in edificando Ecclesia quid primum debere effecere. 17
Episcopus per se, vel per alium potest primum lapidem ponere, & crucem figere. 18
Ecclesia caput debet semper Septentrionem respicere. 19
Episcopus loci debet ab eo, qui Ecclesiam edificat, dote ipsam Ecclesie ad luminaria, & stipendia custodiam assignationem exigere. 20
Episcopus permittens Ecclesiam edificari sine dote ad dotandum de proprio obligatur. 21
Ecclesia Mendicantium possunt sine dote edificari. 22
Ecclesia constructa debet sub Episcopi possessione, & ordinatione consistere, in cuius diocesi sita, nec ab eius iurisdictione separanda. 23
Ritus quo in consecranda Ecclesia, & Altaribus Romanus tenet Ecclesia, B. Syluester Papa primus instituit. 24, 25
Ecclesia consecratio necessarii non requiritur, ut in ea valeant Divina celebrari. 26
Ecclesia est consecranda cum fieri potest, & si non consecrata fuerit, reconsecranda est. 27
Ecclesiam emendicare nemo potest nisi solus Episcopus ille, in cuius diocesi est sita. 28
Episcoporum potest in aliena diocesi consecrare Ecclesiam absque proprii Episcopi permissione. 29
Ecclesia consecratio non potest simpliciter Sacerdoti demandari. 30
Episcopus si pro Ecclesiis consecrandis à Fratribus requirit ipsorum Ecclesias noluerit consecrare, periculum habetur ut quilibet alius Episcopus id ipsum efficere possit. 31
Episcopus in consecranda Ecclesia primum obseruanda debet, ut illi facta sit dote competentis assignatio. 32
Ecclesia non consecratur episcopis, quæ non in honorem Dei, & Sanctorum sit constructa. 33
Episcopus ecclesiam consecrans, & patroni illius, debent esse ieiunantes tempore consecrationis. 34
Missæ in consecratione ecclesie celebranda est, non tamen de essentia. 35
Ecclesia pro consecratione nihil debet exigi. 36
Ecclesiam decet ut in die festis consecratur, quousque omni tempore, & qualibet die valeat consecrari. 37
Ecclesie consecrationem fieri posse concessit Sacra Congregat. Rit. quousque illa ob aliquod impedimentum non possit ab omnibus quatuor partibus circumiri. 38
Ecclesia consecrata non est iterum consecranda. 39
Ecclesia in dubio est consecranda, si id non probent, vel nullum appareat consecrationis indicium, vel argumentum. 40
Ecclesia p-afinitus consecrata cum de hac sit aliquid constitutum, quousque non erod sciantur. 41
Testis vocis etiam de audire probat consecrationem ecclesie. 42
Stylus in lapide, vel testis vniuersæ fidem facit ubi non agitur de preiudicio aliquis. 43
Ecclesia pariter si combusta sit, & exterius diruta, vel igne decursu interius intus & exterius, ecclesia ex eo cætera consecratur. 44
Ecclesie consecratio tantum habet respectum ad ecclesiam ipsam quousque ex lapidibus compaginata, & constructa. 45
Ecclesie testium si solummodo cornat, incipit & illius remanentibus parietibus, vel io totum, vel pro maiori parte, ecclesia minime cæcetera censetur. 46
Ecclesia ubi iuxta corruvit, vel aliis lapidibus, aut eisdem refecta sit, est iterum consecranda. 47
Ecclesia ubi per partes tota fuit refecta simul, & in totum, non est iterum consecranda. 48
Ecclesia si destructa sit auctoritate superioris, & nulla spes

subite reedificationis, non comprehenditur nomine Ecclesie. 49
Ecclesie consecratio maxime consistit in vengenda sacro Chrismate duodecim crucibus per ecclesiam, & in profertenda illis verbis, *Sanctificetur & consecratur*, &c. 50

Ecclesiarum immunitas.

Immunitas ecclesiastica à libertate ecclesiastica in qua differt. 51
Sacramenta omnia, & præcipue Missa, non nisi in Ecclesia celebrari debent. 52
Orationes, ac precum oblatæ, & diuinarum Officiorum, ac laudum decantatio, in Ecclesia fieri debent. 53
Prædicatio verbi Dei in Ecclesia fieri consuevit. 54
Negotia omnia secularia, ac placia, vel contrahenda in Ecclesia fieri prohibentur. 55
Indicium secularis animæ ciuili non potest in Ecclesia fieri. 56
Citatio cum sit actus iudicialis, in Ecclesia fieri non potest. 57
Sententia à iudice in Ecclesia fieri non potest, aliquando est ipso iure nulla, præterquam in causa ecclesiastica, & voluntarie iurisdictionis. 58
Actus ecclesiastici iurisdictionem voluntariam periclitantes possunt in Ecclesia celebrari. 59
Actus in ecclesia facti non & quando validi sunt. 60
Contrahunt omnes in ecclesia celebrati valide sunt. 61
Conclamaciones, & seditiones, aut impetus, & publica parlamenta in ecclesia fieri prohibentur, nisi pro actu pietatis, aut spiritualibus exercitiis, & negotiis. 62
Ludi theatrici, & monstra luctuosa, ac canalia puellarum in Ecclesia nullatenus fieri debent. 63
Sabbatum in ecclesia S. Magni per totum annum sine cibo, & somno saluatur. 64
Honestæ, & decora spectacula, ac pie representationes in Ecclesia fieri permittuntur. 65
Silentium, & tranquillitas in ecclesia habenda. 66
Constituta in ecclesia cum irreuerentia loci sacri non sunt permittenda nisi aliquod fingale, & parum in angulo ecclesie sine tumultu, & laxo ex causa rationabili. 67
Perorationes, & vigilie, quæ in ecclesiis olim fieri solebant, hodie non sunt in vsu. 68
Supellectilia, seu vasa domus repositi non debent in ecclesia, nisi propter hostias necessitas, aut incoherens repetitio. 69
Ecclesia non debet in propaganda edificari occasione belli, nisi ex maxima necessitate, & cum auctoritate Romani Pont. 70
Memento in ecclesia ante antiquo altari non spectabatur, sed in atrio, suo iure porticus, bndic varo omnibus permittitur sepultura in ecclesia, exceptis, &c. 71
Ecclesiam intrare quibus prohibentur. 72
Pœnitentes solemniter ad tempus, & vœu ad trinitatem ab ingressu ecclesie arceantur. 73
Ecclesie in ingressu fugali aqua quare aspergatur. 74
Mulier nisi velato capite Ecclesiam ingressa prohibetur. 75
Formæ à viris separantur in Ecclesia stare debent. 76
Violentia aliqua in ecclesia fieri prohibetur. 77
Pius V. quas penas statuerit contra illicita in ecclesia facientes refertur. 78
Immunitas in ecclesiis quando fuerit inchoata. 79
Ecclesia maior habebat per circuitum quadraginta passus immunitatis, minor vnde triginta. 80
Domus Clericorum existentes intra quadraginta passus minoris ecclesie, & 30. minoris, gaudens ecclesiastica immunitate. 81
Ecclesia si violata etiam circuitum eius, & fines comprehendit. 82
Seruitus à domino suo ad ecclesiam confugiat, non extrahitur quidem, sed præfatis iuramento à domino de impunitate est restitutus. 83
Debitus ad ecclesiam propter debitum confugias non possit ab extrahi. 84
Libertus sibi commendatus, aut ad eam confugiens, ne in seruatum reuocetur sui periculum amittit, tueri debet ecclesia. 85
Episcopus

Index Rerum,

Expositus iure ecclesiam defendebat debet ecclesia.
 Confugientes ad ecclesiam ob commissum delictum non
 sunt ab ea non solum per iudicem secularem, sed
 etiam ecclesiasticum violenter extrahendi. 30
 Extrahendi ab ecclesia per iudicem secularem in casu non
 excepto per Bullam, qualiter licet tali iudici resis-
 stere. 31
 Iudex secularis ecclesiam resistere tenetur illum quem
 vi & contra immunitatem ab ea extrahit, nec potest
 per alios delicta detinere. 32
 Ecclesiam resistendus est qui caput suum, dum ab ea exis-
 tit ad occidendum corpus, modo statim, & reuera via re-
 sedat. 33
 Ecclesiam resistendus est, qui verbis dolosis indolens à
 iudice percellat securitate, imponent Principi exitu ad
 ecclesiam in casu quo delinquant iure non poterat ab ec-
 clesia extrahi. 34
 Confugientes boni ad ecclesiam non possunt exinde ex-
 trahi. 35
 Conspiciens semel sub ecclesia praesidium tantum pecu-
 niarum multitudine, aut alia satisfactione poterit
 emendari, sed quod attenta Bulla Gregorii XIV. 36
 Laici à iudicibus semel in ecclesia capti, & ab eadem
 repositi, an possint immunitati postea se aduersus regiam
 fustes produceret tunc liceat. 37-38
 Clericus seculum, aut discipulum suum fugientem ad
 ecclesiam extrahere, aut flagellare non praesumit. 39
 38-39
 Ecclesia multo magis tueri debet Clericos & subditos suos
 sibi seruientes, quorum habes etiam magis specialem,
 quam laicos. 39-42 & 43-44
 Clericus, sine Religioso, sicut & laicus, si delinquit
 in ecclesia, vel intra septa monasterij tui non euenit.
 40
 Iurum est quod contra disciplinam, & libertatem ec-
 clesiasticam fit. 40-43
 Collectae non possunt poni ecclesiis laicis, &c. 44-45
 44-45
 Praetati ipsi ecclesiarum non possunt quicquam pro cau-
 sis etiam viginti annis laici ipsi de bonis ecclesiae so-
 luere, aut etiam sponte offerre. 45
 Ecclesia reditus, seu fructus laicis non conceduntur, nisi
 ob necessitatem, aut utilitatem, vel pietatem concernen-
 tem ipsas ecclesias. 44-45
 Ecclesiarum calices, libri, & alia ornamenta diuinis officiis
 deputata ex causa pignoris, vel dissolutionis capi non pos-
 sunt nisi vigore necessitate. 47
 Aurum, & argentum ecclesiae capi potest ad captiuos re-
 mendum, & carceris detentis libertandis, aut propter im-
 minens belli periculum. 47
 bona ecclesiae possunt pro alimentis pauperum non solum
 solum Parochianorum, sed etiam exterorum pignori dari, &
 vendi. 47
 Ornamenta ecclesiae an possint pro pretio locari? et
 missum. 47
 Ecclesia non tenetur de deposito facto apud suum Clericum,
 nisi versum sit in ipsas ecclesiae utilitatem. 47
 Ecclesia obligatur efficiat ex deposito apud se facto cum
 consensu Episcopi, & Capituli, vel recipiente thesauro,
 seu alius ad recipiendum depositum delinquit, licet depo-
 situm non probet depositum versum in utilitatem ipsius
 ecclesiae. 47
 47-48
 Donationem validam omnium suorum bonorum potest
 ipsius ecclesiae facere. 48
 Dominium in ecclesiis transfertur nudo pacto, seu nudo
 promissione. 48
 Ecclesia tenet priuati 30. annorum spatium perscripti, sed
 contra illum 40. annorum possesse requiritur. 48
 Perscriptio 40. annorum requiritur contra priuilegium
 ecclesiae. 48
 Ecclesia Romana centum annorum gaudet perscriptioe
 contra ipsam. 48
 Ecclesia habet restitutionem in integrum in multis causis
 cum lesa fuerit ad instar minoris. 48
 Ecclesia cum vult in integrum restitui, necesse illa habet
 probare quod adit lesio, quomodo modica & quod illa
 manifesta sit. 48
 48-49
 Restitutio quilibet sufficit pro causa restitutionis in in-
 tegrum, etiam si non sit notoria. 48
 Priuilegium restitutionis vitare ecclesia intra quadrien-
 nium tantum quo elapsio non auditur nisi sit in causa,
 vel nisi fuerit legitime impedita, aut rationabilis cau-
 sa concurrente. 48
 Restitutio post quadrennium indulgetur sponte enormis-
 sima lesione. 48
 Sententia contra ecclesiam praescripto inique conducto-

ralis retractus. 46
 46-47
 Consecratio in praedictum & contra ecclesiam introdu-
 cta non valet. 46
 Domus temporales non possunt interdicere subditis suis
 ne cum ecclesia contrahant, aut cum eius personis ne-
 gotia tractent, ac re eis in ecclesia necessaria seruiant sub
 potestate. 46
 46-47
 Principes haereticos ne in eorum throno possint adificari
 de nouo ecclesiae, & monasteria sine eorum licentia,
 derogant libertati ecclesiasticae. 46
 46-47
 Magis sunt contra ecclesiasticam libertatem, quae tol-
 lunt beneficium iuris communis, quam quae auferunt
 competentiam per priuilegium. 46
 46-47
 Ecclesia, vel Clericus venditae patrimonialis bona, vel
 emens à laico ubi fuerit statum in loco rei sine per-
 fectis consanguineum, & vicinam in venditionibus re-
 ram, an sit locus praedicti excois Clerico emptore,
 vel venditoris, penitus. 46
 46-47
 Bona aliqua ne in ecclesiam transferantur potest fieri
 per priuilegium continentem, & dispositionem. 46
 46-47
 Consecratio valet ne emphyteus ad ecclesiam, vel Ec-
 clesiam decernit. 46-47
 46-47
 Conditio, vel prohibitio facta à testatore ne bona deuo-
 ciantur ad ecclesiam, vel monasterium, valet. 46-47

Ecclesiarum destrutio, & violatio.

Ecclesia si est versuata, vel aliquo casu fortuito minetur
 ruinam, tunc prius loco ad eius reparacionem in, ubi
 fructus, seu reditus habent eius ecclesiae percipi & illo
 debentur Rectori, aut Beneficiario etiam beneficiario
 simplici. 49-50
 Beneficiarius non solum tenetur ad fabricam ecclesiae, sed
 etiam ad calices, stationalia, & alia quaecumque ornamenta
 Ecclesiae reparatio, seu adificatio pertinet ad Populum ubi
 hoc habeat competentiam. 49
 49-50
 Ecclesiarum citra adificacionem & reparacionem inspec-
 tione, & attentione subseruanda, & quid haec tenet fieri
 conseruata. 49
 49-50
 Rectores ecclesiarum Parochialium possunt compelli ad
 eorum reparacionem. 49
 49-50
 Conseruandae sunt introductum, ut populus quem curat
 Sacerdos, suis opibus ecclesiae prouideat, hanc consecra-
 do tenenda est. 49-50
 49-50
 Rector si non habeat ad ecclesiam tot reditus, quibus
 praestare possit talem reparacionem, tunc tenentur
 Parochiani in tali ecclesia Sacramento, & alia quaecum-
 que Diuina percipientes, non per capita hominum. 49
 49-50
 Nobiles, & alij exempti tenentur contribuere ad eccle-
 siae reparacionem. 49
 49-50
 Consecratio de iure communi attenditur circa Ecclesia-
 rum reparacionem. 49
 49-50
 Episcopus solus tenetur ad reparacionem ecclesiae Cathe-
 dralis de quatuor redituum suorum, non solum fu-
 rorum, sed etiam praesentium eius sicut dicit etiam
 vltimatum. 49
 49-50
 Canonici tenentur & compelli possunt ad reparacionem
 ecclesiae Cathedralis de superabundantibus reditibus
 suorum Praebendarum, vel aliarum rerum Capituli, si
 Episcopus non luerit diuites, & quarta pars fabricae non
 fuisse sufficiens. 49
 49-50
 Episcopus & Canonici si simul non sufficiunt ad repa-
 randam ecclesiam Cathedralis, tunc ipse nisi cum Ca-
 pitulo possit statuere quod alij inferiores Clerici de
 superabundantibus suis fructibus decedant sibi ecclesiis ad
 contribuendum dictae fabricae tenentur. 49
 49-50
 Episcopus potest assignare fabricae distributiones quoti-
 dianas de huiusmodi. 49
 49-50
 Ecclesiae materialiter corpus immolatum, & impollutum
 curam Deo, & Sanctis omnibus esse debet. 49
 49-50
 Ecclesia polluitur quando in ea sanguis humanus in quanti-
 tate notabili ex inuita effunditur. 49
 49-50
 Ecclesia polluitur quando in ea occiditur aliquis, etiam san-
 guis non effundatur. 49
 49-50
 Iudex suspensus haec etiam alius supplicio dignum inter
 ecclesias, illam violat, licet decedant si super ecclesiam
 rectorum, vel ex partibus hominum superat. 49
 49-50
 Martyris occisio facta in Ecclesia illam violat, si talis
 occisio consideretur iniqua, & iniuncta ex parte occi-
 dentis. 49
 49-50
 Ecclesia non consecratur polluta si extra Ecclesiam quis lethi-
 le vulnus recipiat postea ex eadem causa moriatur intra
 eandem. 49
 49-50
 Ecclesia non consecratur violata ubi quis cum esset intra illam
 hominem existentem extra isculum occidit, secunda
 contra. 49
 49-50
 Ecclesia

Ecclesia polluta ecclesie ubi humanum semen in ecclesia emisso, & necesse est effusum. 22
Ecclesia non possit humanum semen in ecclesia citra peccatum effusum. 23
 a communicari vel heretici, aut cuiuscumque infidelis corpus in ecclesia sepulchrum tam polluit. 24
Ecclesia quæ fuerat a notoriæ eadem communicato aposteolo consecrata, est prius reconsecranda antequam in ea divina celebraretur Officia. 25-27
Ecclesia non possit nisi prohibita iura ipsam vere consecrari. 26
Ecclesia polluta est statim reconsecranda. 27
 Reconsecratio ecclesiæ consecrata sit per proprium episcopum, seu alium de ipsius licentia, & non potest simpliciter Sacerdoti ab episcopo delegari. 28
 Sacerdos simplex solum de heretice sedis Apostol. potest ecclesiam consecratam reconsecrare. 29
 Episcopus si ea longa absentia reconsecrare ecclesiam consecratam non valeat, potest ea iusta causa concedere licentiam, ut in ecclesia polluta ante reconsecrationem celebraret. 30
Ecclesia non possit consecrata, sed tantum modo benedicta, reconsecrari potest per quemcumque simplicem Sacerdotem per solam aquam benedictam aspersum. 31
Ecclesia consecrata non potest antequam reconsecrari. 32
 Officia divina, & prædictum Missa in ecclesia polluta celebrari non possunt. 33
 Missam celebrari, aut defunctum sepeliens in ecclesia publicè violata, aut vepote consecrata, peccat mort. irregulariter tamen, aut suspensus non efficitur. 34
 Ecclesia si polluitur dum Missa celebratur, an & quando sit illa d. mutanda. 35

Ecclesia Cathedralis

Papa solus ecclesiam erigit, & constituit in Cathedrali. ibid. 1.
Ecclesia Cathedralis preparare quæ tenentur tenentibus. 2.
Ecclesia Cathedralis intelligitur sub verbo *Ecclesia*, absque vitioque capessit alioquin. 3.
 Cathedralis dicitur ecclesia episcopalis, quia penes ipsam est cathedra, in qua magisterium magna dignitas designatur. 4.
 Bona celebrandi scilicet Dedicacionis facit indicium cathedralitatis. 5.
 Cathedrali soli concessit facultas percipiendi decimas in terminis eiusdem. 6.
 Cathedralitatis indicium præterea quæ faciunt referuntur. 7.
 Cathedralitatem ostendit de sacro sanctissimo Sacramento in die vna festo, cum processio in die Corporis Christi à Cathedrali debeat inchoari, & ibidem finiri. 8.
 Oleum sanctum debet asserviri in Cathedrali. 27-9.
 Cathedralitas probatur in testibus, & historiis, atque etiam ea sola quasi possessione, quando de ea agitur incidenter. 10.

Ecclesia Collegiata.

Papa solus potest Parochialem ecclesiam in Collegiatam erigere. ibid. 1.
Episcopus proprius debet statuta dare Collegiæ per Papam erigendam. 2.
 Collegiata in publicis processionibus potest deferre propriam crucem, etiam præfente Capitulo Cathedrali. 3.
 Collegiata ecclesia debet præcedere omnibus aliis simplicibus, vel quæ solum Parochiales sunt, etiam si antequam erigeretur in collegiatam illis cederet. 4.
 Collegiata, ubi non constat de fundationis initio, ex consecratione, & indicio probatur. 5.
 Collegiatis condictum, & iudicia quæ sunt, referuntur. 2. 10. 6.
 Collegiatis qualitas probata est sufficienter, etiam ea collationibus Canonatum, & assignatione stalli in choro, & loci capituli. factis per Canonicos capitulariter congregatos, promissi de Canoniciibus. 7.
 Numerus etiam Canonicoorum congruus est ad Collegiatam confirmandam. 8.
 Collegiata adhuc esse censetur si recesserint Canonici, quia adhuc existit habitus. 9.
 Collegiatis possit condictura est si in ecclesia adit aliquis vii caput, & clerici, vel Canonici sui membra. 10.
 Collegiata signum est manifestum quando Canonici, seu Clerici in ecclesia faciant propria statuta. 11.
 Condictura omnes Collegiatis non est necessarium ut simul concurrant, sed sufficit aliquos adesse ex quibuslibet argui possint. 12.
 Collegiatis sufficiens indicium non est a stat. con-

August. Barro. de iur. Eccles.

gregandi se ad forum camparum, nisi alia signa concurrant ad agendum collegium necessaria. 13
 Collegiata ex condictis est constituta, licet de privilegio, & fundatione non constet. 14
 Collegiata inquis, quæ dicatur. 15
 Collegiata inquis ab eius electione præcedit alia Collegiata, quamvis antiquioribus. 16
Ecclesia nonas, & loca consecrari, vel aliæ omni recipere & habere non possunt quinque argentes prope domos vestrum Prædicatorum, & Carmelitarum infra spatium 140. cubitarum. 1. 101. 77

Ecclesiarum & pariarum casuum privilegia.

Fisci temporales privilegiis omnibus gaudet ecclesia. 1. 101. 1.
 Militem privilegiis gaudet ecclesia. 1
 Donatio privilegiis omnibus gaudet ecclesia 7
 Iure minoris gaudet ecclesia in restitutione consequenda. 8
Ecclesia sua gaudet omnibus dispositionibus in fauorem acip. sicut identitate rationis, & ubi casus est applicabilis. 10
 Imperij iure, & privilegiis gaudet ecclesia. 11
 Domum transiit in ecclesiam ab que traditione favore ecclesia. 12
Ecclesia h. semper possidere, & ius habere dicitur. 1. 101. 1. 13
 Pessimo semper nacet pro ecclesia, licet moriatur. 14
 Prælati 15
 Donatio omnium bonorum presentium, & futurorum est mala, nisi sit facta Ecclesiæ, vel suo loco. 17
 Donatio non debet non presentium nisi favore ecclesiæ. 18
 Donatio licet ex causa ingratitudinis reuocari possit, tamen illa, quæ fit Ecclesiæ, propter ingratitudinem Prælati, seu Capituli reuocari non potest. 19
Ecclesia potest cogere viuos conuictos ad vendenda prædialia viuosque sui amissionem. 21
 Solent pro alio quamvis regulariter non possit agere sine ecclesio, ecclesia tamen hoc agere potest. 23
Ecclesia secularis habet locum suum, & ius debere conditionem & sine libere sit. 24
 Legata facta ecclesiæ, vel alij pio loco non reuocantur sub potestate. 25
 Legatum ædificum Ecclesiæ substituto sub conditione si iustitiam hæc non erit, d. betur potest ab initio, si hæc erit, fauore pio curat. 27
 Legatum ædificum ecclesiæ pro exoneracione consecrationis dominati ad morem v. et. 28
 Conatus facti ecclesiæ absque ante acceptationem non potest reuocari. 29
 Inimicitia contra se tenet quis eedere in fauorem ecclesiæ. 2. 101. 30
 Persecutio locus non est in contradietibus inominari fauore ecclesiæ. 31
 Indebitum solum ecclesiæ non repetitur nisi solucione tali solucione ad præparandum redderetur. 32
 Legatum factum in fauorem ecclesiæ, seu in eiusdem nam non recipit interpretationem, quæ illud moueat, sed absolute est mandatum. 33
Trebellianica & Valeriana non detrahuntur ex donationibus & dispositionibus, ac legant factis ad piam causam. 34
 Opinionibus in v. illa p. ual. : quæ sunt Ecclesiæ, & pio v. 35
 Quilibet etiam sine mandato pro ecclesia, seu pia causa agere potest. 3. 101. 36
 Legata pia ut exoneracioni mandetur, & ut causa pio causi quantus quod illi debetur, agere potest quilibet de po. ulu. 37
Ecclesiæ volens dare certum quid, pro si compelli ad faciendum, licet omni pio ecclesia recipiat. 38
 Dispositio tamquam perfecta est valida si quis disponat post mortem eius bona esse ecclesiæ. 39
 Dominium & possessio semel acquisita per ecclesiam nunquam vacant. 40
 Ecclesia nunquam moritur. 41
 Contractus fauore Ecclesiæ clauduntur. 2. 101. 42
Ecclesia quando est facta in contractu circa pretium per restitutionem in in integrum quod. 43
 Prælati si spouit possidentem esse Ecclesiæ, & conueniant interdictio Vadei, & oppositio de dominio Ecclesiæ quod. 49
 Privilegium per noui vsum, & de aliud non faciendo, ne solus iure præstantur, in Ecclesia non amittitur nisi spatio quadraginta annorum tunc præscriptum. 50
 Fauore Ecclesiæ, vel pio causæ, eius creditor tenetur recipere partem solutionis. 54
Ecclesia fauore procedit ad definitam sententiam contra Prælatum dissipatorem, licet non conuicta. 55

T 2 Scriptura

Index Rerum,

Scriptura petita probat fauore ecclesie. 56
 Motusque sanguis ecclesie à domo propria expellenda est. 57
 Fauore ecclesie beneficium conferat Clericis inuitis. 58
 Remedium cap. v. in quibusdam t. 9. 3. fauore ecclesie trans- sit in successum. 59
 Dubia & incerta disputatio persumitur perpetua in adiutis fauore ecclesie. 60
 In causa ecclesie potest in eius fauorem Rector venire contra factum proprium. 61
 Fauore ecclesie, vel alterius pte cause sit extensio ex paritate rationis. 62
 Ecclesia fauore, seu pte cause incertitudo nullo pacto vitari promissionem. 63
 Fauore ecclesie faciem potest esse pcuratorem. 64
 Rescripta iustitiam laici interpretanda fauore ecclesie. 65
 Ecclesia quandoque dicitur facta, aliquando etiam facta, & vltimis nonnunquam. 66
 Dionysius Papa prius diuinit & distincta re terminat ac- clesiarum, & Paschiarum. 67
 Ecclesia appellatio plerumque intelligitur beneficium principale ecclesie. 68
 Ecclesia in ciuitate, vel diocesi appellatione non intelligitur Cathedralis nisi aliud exprimitur. 69
 Ecclesia de alimentis modis pnuideat tenetur patronum non sua culpa ad inopiam redactum. 70
 Ecclesia S. Marie de Lyntuluisen in Regno Portugallie est pceptoria monasterij de Rouscales. 71
 Ecclesia si habet curam ipsa, quod beneficiarius sit miles, ita ut Ordinarius iure possit illam alteri concedere. 72
 Ecclesiarum bona, fructus, & redditus non debent male à beneficiariis, & eorum Prelatis impendi. 73
 Ecclesiarum bona beneficiariis data non sunt, vt eorum discretio ne potest, nec vt alia exigant palatia. 74
 Ecclesia plene iure dicitur ad aliquem pertinere, quando vtriusque iure, id est, in spiritualibus, & temporalibus, ei- dem subiecta sunt. 75
 Ecclesia iura, apud quam defunctus fuerit sepelitur, tenetur partem eorum, quam ille pui anima sua eidem ecclesie reliquit, Patrochialis ecclesie tradere, in qua domicilium defunctus habet. 76
 Ecclesia determinata pro Missis celebrandis esse violata, aut Capella impedita, tunc in alia ecclesia iussu potest celebrari. 77
 Bonardi elegans auctoritas refertur. 78
 Ecclesia recte bona immobilis dicitur possidere. 79
 Bona ecclesie immobilis dicitur vna scilicet, ptem pecuniarum, & patrimonium ppterem. 80
 Bona Ecclesie conferenda sunt, atque vendenda. 81
 Bona ecclesie prescripti possunt. 82
 Prescriptio quadrageneria in rebus ecclesie desiderata procedit in rebus Hospitalium, & aliarum pium, lo- totumque institutum in pceptum vltis. 83
 Ecclesia vna prescribit contra aliam prescriptione quadra- genaria. 84
 Prescriptio quadrageneria requiritur contra psonam, qui cum ecclesia communem habet rem aliquam indi- uisibilem. 85
 Ecclesia, quæ successit ptiqum, cuius res immobilis pre- scribitur exspectat, respectu, temporis scilicet, quod debet ad prescriptionem complendam, potius ecclesia pro rata suo ptiqum quadraginta annorum. 86
 Prescriptio quadrageneria an, & quando requiritur contra ecclesiam. 87
 Prescriptio quadrageneria non requiritur in rebus ec- clesie mobilibus. 88
 Prescriptio non nisi per centum annos admittitur contra ecclesiam Romanam. 89
 Bona ecclesie, vt conferuntur, non autem vt pperant, quid faciendum. 90
 Ecclesia quomodo inceptis bona possidere. 91
 Vide Basilica, & de sacra, Innocentio, & Innocentio.
 Ecclesiastici non communicant bethum Magistratus seculi- aris in extenuem subditum, qui post relaxatam consen- suat non habeat alium facultatem carquendi contra lai- cos, sed quando opus est, & videtur expedire, aliis multa sequentibus malis, & graues. 92

De Electione.

Electionis in creatura summi Pontificis licet personam de- signet, potestatemque designet, terminare videtur, solus tamen Christus immediate constitit dignitatem, & potestatem. 93
 Electio summi Pontificis primam quidem post Petrum fuit apud ecclesiam Romanam sequam. 94
 Electionis summi Pontificis post tempora S. Syluestri inter

Electionis Seniores reliquos Clerici Romanos, at populus ad presentiam exhibendam adinatus est. 95
 Papa electioni procedente tempore Romanus Imperator suam auctoritatem interponere coepit. 96
 Adrianus I. Camilo Magno ius concessit eligendi Sum- mum Pontificem, & Apostolicam sedem ordinandi, idem ius concessit Leo VIII Octoani Imperatori. 97
 Electio in Pontificem, quamuis non sit Cardinalis, verus est Papa. 98
 Nicolaus II. sacram legem edidit de electione Romani Pontificis à sacro Cardinalium Seculo peragenda, ac- cedente reliquo Clero, & populo ad tam compro- bandam. 99
 Alexander III. in generali Concilio flammis, vt ille de- mum canonice electus conferretur, in quem dum ex tribus Collegijs Cardinalium partes consensissent, ex- cluso Clero & populi consensu. 100
 Constituciones plures electi Romani Pontificis electionem edixit fuerunt. 101
 Electio Papæ facta legitime, non expectatis tamen aliis decem diem tempus, absolutis valet. 102
 Cardinales absentes licet in electione Papæ per decem dies expectandi sint, non tamen debent vocari, seu citari. 103
 Cardinales qui defuncti publica causa, & de hiemia Ro- mani Pontificis, ad electionem sacrosanctam expectandi non sunt vltis decem dies. 104
 Sponsiones, seu excommunicationes super vita, morte, & for- sa electionis summi Pontificis nullas facere potest. 105
 Compromittentes electiones absolute in aliquem qui indigne eligatur, non priuatur eligendi potestate, nisi talem electionem ratum haberint. 106
 Cardinales nunc ad electionem summi Pontificis admi- nantur, nulla excommunicationis, vel suspensionis, aut interdicti absolutione capiente. 107
 Cardinales nunc creati & publicari, eundem in electio- ne ubi in potestate, aut nonnulli indigne Cardi- nales accepti. 108
 Cardinales non Diaconi, an in electione summi Pon- tificis vocem habent. 109
 Cardinales plures, & inter factum Pontificis electionem decedant, ad finem superfluos qui viuunt, pertinebit electio, quamuis non tantum remaneant, quia vna potest eligere alium, immo quamuis non remaneat, ad illum spectabit electio. 110
 Electio Papæ ad quem spectabit, si omnes Cardinales mortui sint. 111
 Electionis validitas non obstat si vana sit in Pontificem eligatur, quia si vane conscientie hoc contingat, illa cogi potest vt conuenerit. 112
 Forma, que in electione Romani Pont. fit seruanda, à Iu- re communis non traditur, sed eo si que in Eccl. sta- tuta cernunt, omittunt, hinc non pcepta iudica- setur actus, dum tamen consensus datam partem ac- cesserit. 113
 Eligendi triplex forma, seu modus est introductus, videlicet sermionum, accessus, seu communis inspiratio, & compromissum. 114
 Cardinales possunt accedere alteri electo per alios, non tamen per se ipsos, & omnino resistit ab electione quam fecerunt. 115
 Papæ in electione ab vno solo nominatus in sermione, potest ius acquirere per accessum, sermionem pendere. 116
 Accessus quo modo peragatur in electione Papæ, atten- ta Bulla Gregorij X. 117
 Compromissum fit cum propter discordiam Cardinales in aliquem electionis negotium compromittunt, vt scilicet ipse, quem voluerit, eligat. 118
 Formula Compromissii ponitur. 119
 Commissaria electio licet potest non simpliciter, sed li- mitate, hoc est, per compromissum cum sermone mixtum. 120
 Compromissarius si vultatem sit, se ipsum eligere potest. 121
 Compromissum in electione Pontificis quomodo facien- dum, attenta Bulla Gregorij X. 122
 Electionis forma per viam spiritus sancti duplex, altera per inspirationem, altera per quasi inspirationem. 123
 Electio ad effectum quod non dicitur per viam spiritus fan- cti, sufficit quod vni dissentiat. 124
 Electionis forma quæ per inspirationem quando peraga- da, secundum Bullam Gregorij X. 125
 Forma alia eligendi Pontificem, per adorationem sci- licet, introducta fuit. 126
 Forma nouissima eligendi Pont. data à Greg. XV. 127

& Verborum.

Electi in Pontificem suffragium non numerantur in numero
eligendum, huc per Ieronimum, huc per accensum. huc
per Ieronimum, & accensum simul fiat electio, in Bulla
Gargori X V. 104

Catholice habentis vocem, etiam extra Concilium con-
tinuam, licet sit in Vibe, non admittitur, vocem
autem ingrediens post Concilium regulam, tunc so-
lum valore incipit, cum ingreditur. 105

Abbas non potest Canonice in electione vocem suam
monstrare per litteras, aut scribula aperientes tem-
pore Ieronimi. 106

Papa in electione si Cardinales aliqui infirmi fuerint intra
Concilium, & non extra, quomodo ad eos Secretarie
mini debeant. 107

Locus celebrandæ electionis non est de illius substantia,
1. 11. 108

Electos non Canonice in Papam, & illum recipientes, & ei
adhærentes, quas penas incurrant. 110

Si nec electus, vel assumptus in Papam nullam habet
potestatem spiritualia, aut temporalia administra-
re. 111

Papa electio postquam facta fuerit, nullam confirma-
tionem requirit. 1. 11. 112

Papa dum eligitur, confirmatur, statimque plenam habet
& liberam administrationem. 114

Nomen in Papam electus cum vix statu mutat, post-
quam electionis confectum fuerit. 115

Nomen mutat qui primus & summus Pontifex ob-
tempore. 116

Consecratio, seu inthronizatio electi in Pontificem,
quomodo, & a quo faciendâ. 116

Consecratio Papæ in Episcopum, si non erat Episcopus,
ab mediis, & excoisio eiusdem sunt diversa. 117

Electus in Papam antequam consecratur, & canonizatus, est
in illiusmodi Papa legitimus & verus, & auctoritatem
habet regendi Ecclesiam. 118

Electus in Papam, ceteris paribus, est præferendus & honoran-
dus. 1. 11. 119

Electio Canonice verus consensu per Capitula facien-
da obsequitur tantum in Germania. 1. 11. 120

Hispanici Reges in omni circa electione Cathedralium
sibi quomodolibet competere possunt, si se ab-
dicant, & in Electionem Capitula libere transle-
vant: sed res Papam electionibus Capitulosum sub-
latæ inter ipsum & Reges benevolendi crederetur exorta fuit
litteræ. 1. 11. 121

Electus Episcopus divina inspiratione, non eget confirma-
tionem. 1. 11. 122

Confirmans debet de electi vita, & moribus, ac qualia
tribus acquiris diligenter inquirere. 1

Electio, & consensu totius omnium episcoporum hodie non ab
alio quam Rom. Pont. fieri possit. 9

Professio Fidei ab Episcopo electo & confirmato la-
ta formam præscriptam a Pio I V. 10

Formula instrumenti professionis Fidei facta per epi-
scopum. 11

Professione Fidei emissa subterfuit processum à Cardi-
nale Pontifice, & à nobis Cardinalibus Ordinem ex-
capitibus. 12

Electio est alienius personæ ad Prælationem, vel statum
foederatum Canonice facta vocatio. 1. 11. 13

Electio promittit vel improbit sumi potest. 1

Electio, Postulatio, & Nominatio in multis differunt. 1. 1. 14

Variare non licet, & alios nominare in electione publi-
cato Ieronimo. 10

Electio nominatur in ad rem per Canoniam electionem. 11

Electio locum habet in ecclesiis & beneficiis electionis. 1. 1. 15

Electio proprie sumpta non in omnibus beneficiis electionis
locum habet, sed in paucis, propter reservationes Sedis
apostolicæ factas. 41

Sacrosanctum sibi prælegere etiam in exitu vite nulli
Prælati concessum est. 47

Papali sibi impubere quamvis de numero sine eligenti-
um, vocem in electione non habent. 48

Conversus laici in electione Prælati Regularis vocem non
habent, nisi illum habeant ex privilegio, Ratum, fun-
ctione, vel consuetudine. 49

Regularis, qui tenet, vel capessit professionem non
emittit vocem non habent in electione sui Prælati,
deceatque ut ibi. 50

Canonici Cathedralium, & Collegiarum ecclesiarum,
nisi solum in Ordine Subdiaconatus fuerint consue-
rit, vocem in Capitulo non habent. 57

Electus in tempore Subdiaconatus suscipiens habere de-

bet vocem in electione, quomodo tempore vacationis in
lum non habuisset. 12

Capitulum non tenetur expectare, ut quis promoveatur
ad sacros Ordines intra tempus à Iure electionis fa-
ciendæ præsumptum, quamvis dicat se esse passum Or-
dines suscipere. 51

Collegium non tenetur expectare impubere ut perue-
niat ad statum legitimum, nec novitum ut proleat-
ur, nisi mora modica esset futura, neque damnum vi-
lum Ecclesiæ illaturus. 54

Amenius perpetuo vocem in electione non habent. 1.

1. 17. 55

Excommunicatione maiori ligati priusquam ipso iure
eligendi possint, si sunt potestati, si non tolerati ab
Ecclesia, vel publici persecutores Clericorum. 56

Electio facta cum interuentu vnius excommunicati non
tolerari minime valet, nec sufficiens potest ex persona
eorum, qui non sunt excommunicati, nisi ea communica-
tus per violentiam, &c. 57

Suspensi per sententiam Iudicis, autem Canonice sunt
ipso iure prius eligendi possint, præceptum ex
canis participatione. 58

Suspensio ab officio, & beneficio simul fuit ab officio tan-
rum, ipso iure eligendi possint priusquam, non tamen
si sint suspensi solum à beneficio, nisi vox competeret
ratione illius beneficii quo requiritur suspensio. 59

Suspensio simpliciter auctor potest eligere, quia in-
tellectus ab officio, & beneficio, ubi continetur ex
verbis, aut intentione sententiae aliud non intelligit-
ur. 60

Suspensi Religiosi à Divinis possunt eligere. 61

Interdicti ipso iure eligendi possint priusquam. 1. 1. 62

Clerici personale, aut locale interdictum violenter ex-
ecutando adum facti Ordine, vel celebrando officia di-
uina ab electione arcantur. 63

Celebrantes in loco interdicti scientes absque privilegio
speciali ipso iure eligendi possint priusquam. 64

Indignum scientes eligunt, aut similes postulant
pro ea vice eligendi possint priusquam, non autem si
nominauerint tantum. 66

Eligentes scientes indignum suum prius eligendi eligendi
in prima tantum electione immediate sequenti, non au-
tem in tota vacatione. 67

Iudicis arbitrio relinquere an eligant præsumat sci-
uisse electum fuisse indignum, & ex quibus hæc sci-
entia colligatur. 68

Indignum scientes in electionibus nominantes nequa-
quam eligendi possint priusquam, nisi ea vox eorum
communis electio sequatur. 1. Vide supra. 71

Patroni ecclesiastici dicuntur eligere. 72

Postulatum tanquam iustissimum, vel administratum ad
electum recipiens, eligere prohibetur. 1. 1. 73

Licet ad electionem contra statuta Canonica admi-
nistrantes eligere prohibentur. 79

Electio facta per absumptum secularitate possint est ipso iure
nulla. 80

Laici ad colligendum admitti non debent in ecclesi-
asticorum Prælatum electionibus. 81

Electores ob delictum commissum possint eligendi pri-
us, eligendi possint amplius non habent, & illi ad
alios qui non deliquerunt, deuoluatur, sed si ij etiam de-
linquant, vel indignum eligant, tunc ad Superiorem de-
uoluatur. 83

Eligere negligentes intra tempus statutum, postea ab elec-
tionem arcantur. 84

Electio Prælati in Cathedralibus, & Regularibus ecclesiis
intra sex menses à die vacationis facienda est, quibus
elapsi deuoluatur ad proximam, & eo similiter negli-
gentes deuoluatur ad finem usque ad Papam. 85

Capituli per quando delinquit in electione, tunc eli-
genti possint ad alios deuoluatur non culpabiles,
quamvis sim pauciores si vero totum sit in culpa, ad
proximum Superiorem deuoluatur. 86

Eligendi possint non habent qui suo vota renuntia-
unt, renuntiatione iam acceptata à Superiore. 87

Voti ad electionem qui debeant, & quomodo. 1.

1. 10. 88

Vocati sunt ad electionem: qui sunt in Provincia sine
Directi, maxime quoslibet absentia non est affecta,
vel suspensa. 89

Citatio electorum obsequium facienda est singulariter,
& personaliter si citatus ubi degat, & tunc modo, sine
periculo sui possit. 90

Citatio facienda est per publicum edictum in ecclesia ex
qua iam electione absentia si neciant ubi commo-
reantur, vel ubi sunt solici commocant. 91

Index Rerum.

- Citatio est facienda in domo si citandos inveniri non possit. 94
- Domestilium si quis non habeat, tunc citatio facienda erit in loco ubi habitare consuevit. 93
- Residentiam facere quis prefumitur in loco ubi habitare consuevit. 94
- Nuncio praeferim incito creditus an aliquis ex vocalibus abfens sit vocatus, necne. 93
- Vocati ad electionem si intra assignatum terminum comparent non vocentur, nisi sunt de extero et apertè. 96
- Electores etiam elapso termino expectandi sunt quomodo pactiones ubi abique periculo, & incommodo expectati possunt, & ex aliqua causa necessaria, vel probabili detinentur. 1240, 97
- Electio si dolo, peritis excludendi abfentes quàm alia legitima causa accedat in ipsorum praesidium, & rationem loci erit. 98
- Electores si ad electionem vocaverint eos quos vocare non tenebantur, an teneantur capere illos vixque ad terminum praefixum. 99
- Electiois faciendae tempore abfens si iusto tempore detineatur, poterit vnum, vel plures procuratores constituere, qui per se votum in electione praesentent. 100
- Procuratores plures ad eligendum delegati si simul concurrant quis praefertur. 101, 102
- Procuratores duo ubi fuerint dati in duobus instrumentis eodem die confectis, & non apparet quis ex illis sit teneatur, mutuo se consulendo. 103
- Procurator ad eligendum debet constitui vnus de collegio, qui sit etiam qualitas cum abfente, nisi Capitulum ea gratia velit constituere, ut committatur extraneo. 104
- Procurator de Collegio ab abfente simpliciter constitutus in casu electionis non potest vnum suo, & alium procuratorem nominare eligere, nisi merita duorum vel trium essent omnino aequalia. 105
- Procuratores legitime constituti cum generali mandato ad eligendum, ab illis, qui legitime impediti sunt, non excluduntur, quum illi non habeant speciale mandatum deligenda certa persona. 106
- Ordinum superioribus abfentibus, & legitime impeditis, licet mittere alium ad Capitulum generale, qui suo loco, & nomine in electione suffragium ferat, & infirmitas, & Decretis suis Religiosis concedatur. 107
- Procuratorem ut quis elector possit constituere, debet abfens à loco ubi fit electio, & esse in loco à quo possit, & debet vocari. 108
- Electi abfens à loco ubi fit electio poterit procuratorem constituere si legitime, & vero impedimento decenter vocari non possit. 109
- Procuratori abfque mandato affirmanti medio iuramento super impedimento Capitulari non valet ad electionem venire minime creditur, nisi maior pars eligentium remittat impedimentum probaverint. 110
- Procurator debet cessare si contingeret electionem abfentem impedire, qui illum constituit, interim mori, acta tamen ante mortem sua valida. 1241, 111
- Electi abfens si nullum inveniat in Collegio, qui velit esse eius procurator, non potest tungi aliqui ad acceptandum, nec salis abfens hoc casu poterit nolle Capitulum extraneum deputare. 112
- Electorum aliqui si Canonice vocatus non fuerit, potest electionem irritam facere, nisi velit eam ratam habere. 113
- Consensus contemporaneorum potest intervenire ante, & post electionem, non tamen eorum voces alii accedentes augere possunt numerum votorum electorum. 114
- Electio quibuscumque non vocatis facta non est ipsi iura iurata, sed eis peractibus vix annullanda, dummodo ante confirmationem electionis oppositio de contemptu fiat, nisi alia ignorantia. 115
- De contemptu agere potest solus is, qui negligitur, & non vocatus capitulum, quum non ignoraverit mortem Praelati. 116
- Electio irrita ex quo facta sit aliquibus contemptis, ac contemptores pro prima vice eligendi facultate puniuntur applicanda contemptis demeritis. 117
- Ea communicatio maior ligat, siue sit tolerata, siue non, ad nullam possunt Praelaturam assumi, & talium electio ipso iure est nulla, quum sit ignorantibus innocebat tam electoribus, quàm ipso electo. 1242, 118
- Excommunicatio minor, quae ex participatione cum excommunicatis incurrebat, impedit electionem in foro exteriori. 119
- Electores scilicet aliquem ligum minor excommunicacione non sunt privati pro prima vice potestate eligendi. 120
- Electio si de facto fiat de excommunicato minori excommunicacione, merito iure valida erit. 121
- Electio ignorantis facta de excommunicato minori excommunicacione est valida. 122
- Eligi non possunt.
- Suspensi. 1244, 123
- Interdicti. 124
- Irregulares. 125
- Illegitimi, & non legitime nati. 126
- Reiectus qui levis est ob vitium personae, non potest amplius eligi nisi sit specialiter restitutus. 126
- Eligi quidem non potest, sed tantum postulati, qui alteri Praelaturae incomparabili est allegatus. 127
- Regulares postulationi à sancto Officio ad dignitates, & Praelaturas omnino inhabiles sunt, etiam si postulationem implementent. 128
- Electio quando fit intra ipso iure, & quando veniat irritanda per sententiam ex vicio electionum. 1245, 129
- Electi ad probanda impedimenta etiam laici, & formae admittuntur, eorum tamen testimonio non statim fit de fama tantum, & auditu deponant. 130
- Indignum, aut excommunicatum sola Confessione non tamen eligens non incurrit penas, quae in iure eligentibus indignis decernuntur. 131
- Eligendus olim erat ad Praelaturam, vel Dignitatem vnus de gremio ipsius ecclesiae quomodo in ea reperiretior idoneus valeret tamen electio si abunde aliquis idoneus assumatur. 132
- Electio facta à maiori, & saniori parte Collegii semper per valet, siue electus sit ea propria ecclesia, iure aliena. 133
- Ambitiosi non eligendi. 134
- Ambitiosus, etiam si esset Sanctus, ex ambitione fit indignus. 135
- Eligens indignum, ex quo multae malae gubernationes oriuntur, non peccat nisi vnam peccatum, in eligendo scilicet. 136
- Eligentes non aliter sua obligationi satisfaciunt, quàm si eligant illum, qui maioribus iustis meritis. 137
- Dignus in beneficiis simplicibus sufficit ut eligatur, omisso digniore. 138
- Dignum eligens omisso digniore non tenetur ad restitutionem. 1246, 139
- Praelatus promouens indignum tenetur ad inserendo Ecclesiae, quum laet. 140
- Dignum eligens omisso digniore in postulatione faciendae per concursum, & oppositionem, an teneatur ad restitutionem. 1247, 141
- eligentes an possint negare suffragia illi, quem ex sola Confessione indignum agnouerunt abfque violatione sigilli sacramentalis. 142
- Electio Praelati heri non debet antequam mortuus praedecessor eiusdem sit sepultus. 1248, 144
- Electores legitime impedimento orfante tenentur in Cathedralibus & Regularibus Ecclesiis intra tres menses Praelatum eligere, quibus elapsis ad superiorem deuoluatur electio. 145
- Electores facti electione remittat infra octo dies perire ab electo consensum, qui intra meosm à die praesentationis eiusdem electionis reuertitur illam praestare. 146
- Electiois de se facta qui simul renuntiaverit non est amplius audienda. 147
- Electiois facienda modus est triplex per scrutinium, per compromissum, & per communem inspirationem, aliter facta electio ipso iure est nulla. 148
- Praelatorum Regularium electores in iure episcoporum electionibus comparantur. 149
- Forma cap. quia propter, de elect. servari debet in electione Abbatis, & in electione Regularium Praelatorum. 151, & seq.
- Guardianorum in electionibus seruanda est forma cap. quia propter, de elect. 1249, 155
- Abbat, & Regulares vrinque sexus Praelati eligi debent per vota secreta, ita singulorum equegicum nominis usqueque publicentur. 156
- Electio Praelatorum Regularium ita debet fieri per vota secreta, ut non possit fieri per viam compromissi, aut inspirationis. 157
- Beneficiorum, seu Praelatorum inferiorum in electionibus non est necessarium seruanda dispositio cap. quia propter, de elect. sed sufficit ad id singulares consensum existentium in Capitulo. 159
- Scrutini forma viciatissima est in electionibus celebrandis. 160
- Electio per modum scrutinij faciendae, ut legitime, fit

& Verborum.

fit requiritur ut electiones vocati collegialiter congregentur in eorum in aliquo publico honesto loco, rector, seu Conventus. 1.149. 147
Vota extra Capitulum, & post factum seu unumquemque non augent numerum eligentium. 148
Electio in cubilibus, & clandestinis locis per oculos conventuales facta reprobat. 149
Electio in qua servanda est forma cap. quia propter, de elect. non debet fieri de nocte, nisi aliqua pergravis necessitas urgeat. 150
Locus electionis facienda, dummodo clandestinus non sit, minor est de substantia electionis. 156
Electio quamvis facta non sit in loco confecto, debet nihilominus confirmari. 177
Electio parari debet de congruentia fieri in ecclesia Cathedrali, seu loco confecto, in subsidium vero ubi commodius darentur facultas. 178
Spiritus sancti gratia est invocanda in electionibus Praelectorum. 180
Missae de Spiritu sancto pro forma, & validitate electionis praestanda est, si de hoc esset particulariter constitutum non clausula irritant. 181
Iuramentum publicitatis sunt electoribus collegialiter congregatis in votum praestanda de eligendo magis idoneo secundum Deum. 1.180. 181
Tractatus in electionibus praecedere debet. 183
Scrutatores, qui eligendum suffragia exigunt, & inscribere debent, requiruntur subdualiter. 184
Scrutatores ut tres, & non potestiones eligant, requiruntur pro forma. 185
Electio nulla, est ubi tres scrutatores non sunt de Capitulo. 186
Consecratione ad possit introduci ut aliqui extra Collegium interveniant in electione, postquam electi scrutatores. 1.181. 187
Electio facta sub illa conditione, *si placuerit Papa*, est irrita. 1.181. 188
Electores non possunt sub conditione, vel alternatiue eligere. 189
Vota in electionibus secretis & apertis debent. 190
Electio secreta, & Canonica reputatur ubi aliqui electi fuerint a Superioribus, qui vota omnium diligenter exquirant. 191
Vota per episcopum, vna cum Vicario, vel alio vice assumpta esse tenentur accipi possunt in electione Abbatistum. 193
Votum sanum quicquid eligimus in scheda ita scriptum deferre debet, ut nec ipsa scrutatoribus notum fiat. 194
Vota singulorum eligentium non debent publicari, sed secreta manere. 195
Electio Abbatistae facta per vota non secreta, etiam per ignorantiam Decreti Concilii Tridentini, non valet. 196
Eligentes per schedulam aliquo patenti sigillo signatam faciunt electionem non secretam. 197
Electio est nulla quando aliqui ex electoribus unam schedulam accipiunt unico nomine scriptam, & nomen electi aorum scribitur, vel alteri reponuntur capsula. 1.193. 198
Offensio simplex schedulae secretis facta ab aliquo ex electoribus ad effectum, ut videat quem ipse eligat, non tollit quin electio subsequens immediate sit secreta. 199
Offensio vnica schedulae non sufficit secretae electionis, secundum aliquos. 200
Electio est nulla, etiam si vnico tantum suffragium publicetur. 201
Suffragiorum inquisitio debet fieri sigillatim. 202
Vota omnium electorum sigillatim exquiri debent in scriptis redigi. 203
Suffragia omnia de forma debent mox in comuni publicari, omni peroris appellacionis obiculo remoto. 204
Vota in scriptis redacta, ut publicentur, aut de forma substantiali electionis. 205
Vota quando dicantur in comuni publicari. 206
Electores nec seorsum publicationem variare possunt, & alius ad libitum omnino, non potest publicatio terminari. 207
Scrutatio publicationis realit, & distincta necessaria est in electionibus Abbatum, per quorum obitum viduamus. 208
Votorum collatio respiciendum numeri, marini, & tolli statim de substantia fieri debet, facta suffragiorum publicatione. 209
Electio debet fieri a maiori parte comparatiue ad minorem

August. Barthelemy de San. Bello.

partem omnium congregatorum pro electione. 1.134. 210
Electores attentis Concilio Tridentino in posticum per vota secreta sunt faciendae, ut singulorum eligentium vota nunquam publicentur. 211
Electio a maiori votorum, seu suffragiorum numero facta valida reputatur, dummodo ipsa vota sint legitima, nec viliam possint excipere. 212
Maior pars in electionibus non attenditur comparatiue minoris, & respectu numeri, sed respectu, & in ordine ad totum Capitulum. 213
Votum in computatione non est habenda talio illorum, qui recedant a loco, ubi facienda est electio. 214
Electio communis facienda est facta votorum collatione. 1.211. 215
Electio communis de substantia actus debet fieri statim post collationem absque ulla morali interruptione. 216
Schedulae consecrantur coram Capitulo, facta publicatione. 217
Publicatio electionis faciendae est expressa, & clara voce. 218
Scrutatores possunt etiam per litteras fidem facere. 219
Hymnus *Te Deum laudamus*, si omittatur, non propterca vitiatur electio. 220
Electio per fores facta ad officia, & dignitates Ecclesiasticas est ipso iure nulla. 221
Electio celebrata per motum impediendum omnino libertatem eligendi, est ipso iure nulla. 222
Electio nulla est ipso iure si ardeat ad tres, vel quatuor. 1.221. 223
Electio facta per abusum secularis potestatis est ipso iure nulla. 224
Electio de se facta per abusum secularis potestatis consentiens, quam penam incurrit. 225
Electores clandestinis intrantibus & cassandis veniunt. 226
Electio illius, qui requisitus antequam esset electus, electioni de se faciendae consentit, cassanda est. 227
Electio in quibus casibus postea iterum celebrari. 228
Electus si intra mensem a tempore electionis ei perfortetur, vel a tempore sibi praestituo non consensit electioni, tunc vacat Praelatura. 229
Electus in Praelatum quibus casibus tenetur electioni de se facere consentire. 230
Confirmatio electionis quando, & per quos, & intra quod tempus petenda. 231
Electus ante confirmationem administrare non praesumat, si fecerit etiam iam id vno actu perfecit, eo ipso priuatur omni iure acquisitionis per electionem. 1.231. 232
Abbatia maiori parte quam a duobus electis, si eius confirmatio impingeretur, poterit iterum administrare. 233
Confirmatio electionis a quibus fieri possit. 234
Confirmatio electionis, an & quando ad confirmationem desinere debeat. 1.234. 235
Indignum per negligenciam, vel scienciam per malitiam confirmari quam penam incurrit. 236
Terminus ad confirmationem concedendam an sit praefixus. 1.236. 237
Simonia quantumque laborabit a confirmatione est ipso iure nulla confirmatio simoniae facta. 238
Electio simonica reputabitur si pro suffragio quois promissit beneficium. 1.238. 239
Electio est simonica in qua electus conuenit, ut alter suffragetur vni in vna electione, quia alter suffragabitur alteri in alia. 240
Electio simonica est si aliquis ignorante electo pro eo eligendo pecuniam dedit. 241
Pecuniam offerre pro electione particularis personae etiam dignissime non est licitum. 242
Electus simonica est ipso iure priuatus, & tenetur cedere beneficio ubi primum fuerit, fructusque bona fide non conuenerit reddere. 243
Electio seu promissio irrita non videtur, si eligendorum scilicet, vel doctus committit simoniam in sui fauorem, declarauerit se illi non consentire. 244
Simonica electio non erit si quis tradidit pecuniam electoribus indignum eligere volentibus se illum eligant, & vide eum. 245
Electio Praelatorum Regularium illa debet fieri per vota secreta, ut non possit fieri per viam compromissi, aut inspectionis. 246
Electio secreta, & Canonica reputatur ubi electi fuerint a Superioribus aliqui, qui vota omnium eligentium recipiant. 247
Electio secreta, & Canonica reputatur quando Episcopus vna cum Vicario, vel alio vno assumpto in electione Abbatistum orationem vota accipit. 248

T. 3

Electorum

Index Rerum.

Electorum aliquis si ante scrutinium verbo dicat se velle eligere hunc vel illum, dicitur tamen electio secreta & Canonica. 667.9

Electorum aliquis si parum & simplicem ostensionem schedulae fecerit faciat ad effectum, ut videatur quem ipse eligat, dicitur tamen electio secreta & Canonica. 10

Electio non secreta quando, & in quibus casibus dicitur. 11.

Electio est nulla, etiam si unicum tantum suffragium publicetur. 12

Electio nulla est quando aliqui ex electoribus unicum schedulam recipiunt unico nomine scriptam, & nomen electi nomen scribae reponunt in capsula. 13

Electio non secreta facit eligentes per schedulam aliquando patentis signo signatam, ut innotescat scrutatoribus. 14

Electores pro Canonici suo habeatur & servatores praepcepto superioris obtemperantes singulorum eligentium vota non accipiunt. 15

Eligendi in Praepositos sunt perfecti, quae Religionem eorum Odiosum, quibus praeficiantur, sint praestiti, aut profectum. 16

Electus ut quoties celebrat & deinde agrotaverit, non tenetur celebrare per alios, si infirmitas parum duraverit. 17. 18.

Electus post consecrationem aut confirmationem potest sine superioris auctoritate electioni de se facta renuntiare. 1. 17. 20.

Clericus, qui alio opponit in personam electi ad Dignitates, Personatus, & Canonicas, & in probatione deficiat, quam poenam incurret. 201

Expense necessariae, quae sunt à Capitulo pro electione Praelati, sunt de bonis ipsius Praelaturae solvenda. 241.

Electio intimanda est electo antequam ad Superiorem deferatur. 243

Electus si intra mensem à tempore electionis alii perferatur, vel à tempore sibi praestituto suo consentiat electioni de se facta, valet beneficium. 2. 15. 26

Electus si intra tres menses post consecrationem electionis praestitum non petierit confirmationem, ipso facto privatur iure per electionem quaesito. 2. 16. 17

Electus, vel praesentatus, quando ante coofirmationem, vel inductionem per se, vel per alium se iniecit, vel administraverit, privatur eo ipso iure sibi quaesito, & beneficium vacat, ut prius; sed in provisionibus Apostolorum. 18.

Electus per electionis cessionem amittit ius ex ea sibi quaesitum. 19

Electus ad aliquod beneficium potest cedere iuri suo, & electioni de se facta absque superioris licentia. 2. 267. 18.

Electio per electionem acquiratur ius ad beneficium, non ius in re. 29

Electores, publicatio scrutinio factae electionis, promittere nequeunt. 3. 168. 31

Electio pauperum, vel pauperum, inter quos quantitas distribuenda sit si alicui committatur elapso anno cum neglectis electionis, an devolvatur ad Episcopum electionis, seu cunctis. 3. 115. 45

Electio sine per novitatem factam non comprehenditur sub dispositione Canonici. *Idem. sess. 25. de Regulari. c. 16. de modo de sui modis, consideratis facultatibus ipsius monii* 1. 604. 216.

Sub dispositione Canonici. *Idem. sess. 25. de Regul. cap. 16. non comprehenduntur.*

Electio sine dotalibus Monialium coofirmationis, vel alius nullatenus relictorum, sed antequam facili habuerit suscipiant, deponatur actualiter apud mercatorem. 3. 161. 31

Electio sine, quae per pactum sacris, & infirmitatis monasteriorum Monialium dari solent, non comprehenduntur sub prohibitione poenarum. 32

Depositum dotalium elemosinarum Monialium in locis in quibus non affuit mercatorum, aut banchi faciendum est in manibus probi viri, & facultati. 3. 611. 16.

Electio sine dotalibus Monialium solui debent in re, nec assignatio bonorum stabilium, aut censuum permutanda. 33.

Electio sine dotalibus loca, & redditus ad elemosinas Ecclesiarum deputata. 3. 21. 11

Electio sine Ecclesiastica, & profana, an & quando in Monasteriis manifestat. 3. 44. 1. 1. & seqq.

Electio ex fratribus, & redditibus ecclesiae, sunt ipsius Ecclesiae. 3. 21. 1. 1

Clericus si emisset periculis ad se suamque familiam, potest vendere quae superant. 1. 519. 122

Emendatione, vide Infirmos.

Episcopalis, seu Cathedralis Ecclesia, vide Ecclesia

Episcopalis Ordo, & dignitas post S. R. E. Cardinales. Legatos, & Nuncios primum locum obtinet. 1. 51. 5

Religiosus ad dignitatem Episcopalem necesse omnino ubi loquitur, etiam quoad culpam à Religiosis observantia, quae officio Episcopali obstat, aut eius dignitas non congruat, ad eamque vero, quae Pontificium munus non impedit, obligatur solum ex quadam honestate, & decentie debito. 1. 150. 130. & seqq.

Episcopatus Est Ordo 1. 52. 8

Episcopatus est sacramentum de per se, & secundum, & novum per ipsum impetunt characteres. 3

Episcopalis Ordo est quadripertitus, quantum ad gradum & iurisdictionem, non autem quoad Ordinem. 4

Gratus plures Episcopalis Ordinis ab ipso Petro Apostolo descendisse creditur. 5

Episcopatus deficiente cogitare debet ad quos, & quam magnos labores vocatur, deinde videat discedere, an eos sustinere recte possit. 6. 121. 52

Episcopatum appetere praesumptuosum est, & ad cupiditatem, & ambitionem pertinet. 1. 226. 36

Episcopatum si quis appetat non propter officii dignitatem, sed propter avaritiam laborem, bonum opus desiderat. 72

Episcopatus potest appeti absque peccato vocali ab illo, qui est eo dignus, dummodo principaliter appetatur ut proficiat, non minus principaliter appetatur ob honorem, & sanctus eius. 100

Episcopi graviter peccant ambientes alios Episcopos, ad quos libera multorum beneficiorum collatio pertinebat, ut per ea possint suis cognatis & familiaribus providere. 101

Vorum, vel iuramentum non promittendi episcopatum est omnino licitum, & obligat, nisi intelligatur in nullo casu resistendo superioris acceptare iubent. 102

Religiosis superior non potest precipere Regulari votum, vel iuranti non acceptandi episcopatum. 1. 117. 103

Papa si vellet, ut iuram, vel votum non acceptare episcopatum, fiat episcopus, tenetur ille obedire. 104

Natus ex legitimo matrimonio esse debet qui promoveatur ad episcopatum. 107

Legitimus per subsequentem matrimonium habili censetur ad episcopatum. 108

Diligentia peculiaris circa doctrinam promovendi ad episcopatum adhiberi debet secundum Concilii Gregorii X. IV. 1. 128. 111

Religiosis votum non potest episcopatum acceptare antequam sit Religiosum ingressus, nisi dispendere in voto. 1. 128. 122

Papa licentia an desideretur ad dimittendum episcopatum simul acceptatum, transfundendum ad Religionem gratia prioris voti impleat, remittit. 123

Episcopatus renouans ob crimen commissum, & ob id Religionem intrant, non potest amplius in episcopatum eligi. 1. 130. 124

Episcopatus depositus, & in Monasterium decessus ad penitentiam peragunt, non potest iterum ad episcopatum renovari. 125

Telles à quo vocandi, & per quos articuli sint constituendi super inquisitione qualitatibus promovendi ad episcopatum. 1. 134. 130

Episcopi in Apostolorum locum succedunt. 1. 7. 14

Episcopi succedunt Apostolis in ordinaria iurisdictione, quam illi in singulis provinciis de mandatis acceptorum, non autem in potestate extraordinaria, cum personale fuerit privilegium. 18

Episcopi in suis Diocesium plenissimam potestatem habent, ut omnia possint, exceptis nonnullis Pontifici reservatis, quae ille possit in universum orbem. 29

Episcopos in civitate, vel Diocesi, cui praesent, non potest praesent Legatus de Latere benedicere populum, & deferre vestes, sicut Maxima significans iurisdictionem illius ordinis. 1. 84. 11

Episcopus indutus quae pontificis quae se conferat ad ecclesiam vel in eadem dominis Officiis interest, aut solemniter celebrat, vel alias functiones Pontificales exercet, idem Canonici habent Canonicali induti diem episcopum ab eiusdem episcopi domo ad ecclesiam, & ab ecclesia ad eandem domum distantia non obstante alioquin tenentur. 1. 86. 18

Episcopus

& Verborum.

Episcopus omittens congregare Synodum, est suspendendus ab executione officij, & poterit suspendi per Archiepiscopum cui subest. 104. 17
Episcopus si noluerit iussuente presentatum, ipsum institui superior proximis, id est, Archiepiscopis. 12
Episcopus, si negligat ponere excomos, eius negligentia per Metropolitanum suppletur. 16
Episcopo negligente in executione vicinæ voluntatis, Archiepiscopus esequitur. 35
Archiepiscopi negligentiam supplere non possunt Archiepiscopi. 105. 41
Episcopi in causis criminalibus non possunt hodie conveniri, citari, aut moneri, nisi ob causam ex qua venientes deponendi, aut privandi, & tunc etiam à solo Romano Pontifici terminanda. 47
Dispensatio in votis & iuramentis episcoporum Suffraganeorum potest Archiepiscopo. 48

De Episcoporum electione.

Episcopus, nomen antiquissimum est in sacra Scriptura. 1. 111. 1
Episcopi nomine vñ sunt theolici pro certo Magistratus, cuius cura erat panis, & ceterarum rerum ab cibum, & victum penitendum. 1
Episcopi nomen est in lege Geazar ad sacros ecclesie Praefules, & Aulicos sit translatus. 3
Episcopi rectè superiores omnes nominantur. 4
Idcirco magno etymologiarum magister. 5
Ecclesia sub nomine episcopi semper eos intellexit, qui super Presbyteros, & omnes Clericos, ac laicos in spiritualibus constituti supremam in regimine ecclesie obtinuerunt, & obtinent potestatem. 6
Ordinem episcopalem eundem esse cum Ordine Presbyterali concordare impio heretic. 7
Episcopi tam in potestate iurisdictionis, quam in potestate Ordinis, Sacerdotibus, seu Presbyteris superiores sunt. 8
Episcopi soli vñ est cum Sacerdotibus communis, qui est sanctissimus & ocharissimus consecratio, & offerre Domino verum sacrificium. 107. 12
Iurisdictionis potestas in episcopo ad mysticum Fidei corpus spectat. 17
Episcopalis iurisdictione ut ordinaria, & ea officio considerata, saltem in generalia fuit instituta à Christo Domino, ad eum qui Petrus, & successores ecclesiarum eius per apostolos gubernaret. 18
Episcopus munus, & iurisdictione si sumant in particulari, prout scilicet in hoc, vel illo subiecto respectu horum, vel illorum subditorum, non est de iure divino, sed totum pendet à Summo Pont. 19
Episcopus sua Diocesi, sicut Pontifex totius Orbis, habet potestatem ordinariam in iis omnibus, in quibus per Papam non reperitur limitata eius iurisdictione. 20
Dispensare potest episcopus in omnibus casibus, qui Sedi Apost. specialiter non reservantur. 111. 12
Episcopi nulla tenentes non sunt minus venerandi. 24
Abusus eorum improbandus, qui episcopos diacones vocant, & colunt, quod verò despiciant. 25
Episcopus propter suæ dignitatem maximam præminentiorem quibus nominibus, & titulis honoris causa appellatur. 119. 17. & seqq.
Episcopus propter tantæ dignitatis præminentiorem appellatur,
 Reverendissimus, Religiosissimus 28
 Praefol. 29
 Aulicus, 30
 Pontifex, 31
 Pastor, 32
 Summus Sacerdos, 33
 Papa, 34
 Princeps ecclesie, 35
 Illustris, 36
 Egregia persona, 37
 Legatus Christi, 38
 Sanctissimus, 39
 Princeps, 110. 40
 Sol virtutis, 41
 Lucerna super candelabrum posita 42
 Oculus universi, 43
 Angelus, 44
Episcopus Diocesanus dicitur respectu suæ Diocesis. 45
Suffraganeus dicitur quilibet episcopus vno Archiepiscopo subditus. 46

Pedimatus appellatur episcopus, quia ordinariam in sua Diocesi habet iurisdictionem. 47
Episcopus est pater, Princeps, Dux, & Rex 48
Episcopus depingentes SS. Patres illum multis epithetis hypocrita gratia appellare solent 49
Episcopi attributa experientiam tot ferè nomina, quot funt necessitates hominum. 111. 34
Episcopi ordinem habent. 5
 Decia, 55
 Medici, 56
 Magistri, 57
 Praefecti Vigiliis, 57
 Militis armati, 59
 Gladiatores, 60
 Agricola, 61
 Coerchoris. 62
Episcopus, an teneatur episcopatus circumstantiam explicare in quocunque peccato mortalit. 63
Episcoporum in electionibus secundum vatia temporaria varij modi ab ipso Summo Pont. præscripti fuerunt. 64
Episcoporum electiones primam totius Cleri, & populi auctoritate se habent, deinde confirmantur est vt Clerus eligat, populus vero confirmet. 65
Episcoporum electionibus magna varietas reperitur circa auctoritatem Principum secularium. 66
 Potestas laicis attributa circa episcoporum electiones quomodo & quando experiri solent. 112. 67
Episcopus eligendi potestatem laicis abrogata ea penes omnes Clericos & Religiosos Diocesis remanet, deinde Clerici à Religiosis sunt separati, & demum ad Canonice collegium redacta, & devoluta est. 68
Episcopus eligendi potestas derivat in Capitulis, & Capitulis, vsque ad tempora Bonifacij VIII. & Clementis V. 70
Reges Hispanie episcopos nominant, designant, eligunt, & offerunt Romano Pontifici, et eos in ecclesiis instituant. 113. 74
Reges Hispanie ante, & post vsque ad Arabum aduentum in Hispaniam, ius habuerunt ordinandi, vel eligendi episcopos, quod deinde immutatum fuit eligendi potestatem in Capitula, vel collegia translata, quæ postea cum Regi habebant, ibique ex permissione Romani Pont. 75
Ordinandi in episcopum antequam ad hoc dignitatem euntem ascendant, quæ exigantur debet. 114. 91
Episcopus nemo sapienter laico animo creatur. 115. 93
Ætatis triginta annorum completorum requiritur in episcopo. 117. 105
Episcopus consecratus ante annum trigennem episcopum, an fiat irregularis. 106
Promovendus in episcopum debet in omnibus sacris Ordinalibus ante sex menses constitutus esse. 109
Doctor, aut Licentius in sacra Theologia, vel sum Canonico, aut saltem publico alicuius Academicæ testimonio idoneus ad alios docendos, debet in Episcopatum promoveri. 110
Patentes Catholicis creatus debet esse qui in Episcopatum promovendus est. 112. 113
Promovendus in Episcopum debet esse in Ecclesiasticis functionibus diu versatus, fide, pietate, innocentia vitam, prudentia, usu rerum, integra fama, & doctrina præditus. 114
Laicus non potest in Episcopum eligi. 116
Laicus cum ex merito suæ perfectionis Clericalem vitam transierit, nunc potest rata haberi electio in Episcopum. 115
Dispensari potest cum laicis, & neophytis vt possint episcopi heri propter merita personarum, & ecclesiarum utilitatem, vel necesse sitatum. 116
Dispensatio debet heri in specie ad dignitatem episcopalem. 117
Filiis habens, an possit in episcopum promoveri? 118
 & seqq. 119
Religiosus potest in episcopum eligi, dum tamen suus Superior consentiat. 119. 121
Episcopus si ante episcopatum erat Monachus, & postea relicto, aut deposito episcopatu, redeat ad Monasterium, in ea Religione non potest habere dignitatem, nec officio. 120. 126
Episcopus an, & quando, & de cuius licentia possit Religionem ingredi remittit. 127
Religiosus etiam in ostentat existens, & nondum professus potest in episcopum eligi. 128
Episcopus Religiosus etiam simularis non potest ad obsecrantes T +

Index Rerum.

seruantes Regulariter seruandas potius contra illarum
transgressiones iudicari obligati. 139
Religioso factio Episcopo licitum est tenere in Basilico
mo, & contritus compenitiam, licet monachus id
esse inordinatum. 142
Religiosis creatus Episcopus potest licite carnisbus
veluti feria Grata, in qua Natale Domini incidit,
etiā si esset ex Religione S. Francisci de Paula. 143
Religiosis factus Episcopus non tenetur diuinum Of-
ficium iuxta suam Religionem persolvere. 144
Episcopus Religiosis priuilegiis suae Religionis non gau-
det. 145
Religiosis creatus Episcopus à voto castitatis non ab-
soluitur, sed eo tenetur sicut antea seruatur, nec à
voto obediētie, quia etiam à sui Praeuli subiectione
exaltatur, Romano tamen Pontifici subditur peculiari
voto. 146
Religiosis factus Episcopus non absoluitur à perpetua
voto, nec efficitur dominus reddituum ecclesiasticorum,
sed solum administrator. 147
Episcopus nullus iam debet subditi iuribus. 148
Episcopus in Episcopatu non est qui Principi seculari
iuribus favorabilis dignoscitur. 149
Paritas inquirere de quatuor ordinandis in
Episcopum non potest vniuersam inquisitionem, sed
partem super aliquo articulo alteri personae in di-
guitate ecclesiastica constituta subdelegata. 150
Translatio alienius Episcopi ad alteram Ecclesiam
quid seruandum. 151

Episcopatum confirmatio, & consecratio.

in Episcopum electus debet postquam electioni de se fa-
cto consensus praestiterit à Superiore suo confirmari. 1
Consensus electi intra mensem à perfectione electio-
nis est praestandus, alias elapso mense, redditus electio
nulla. 2
Confirmatio electionis debet peti infra tres menses à
consensu praestito, alias electus priuatur ipso facto
iure sibi per electionem quaesito. 3
Mensis comparandus est secundum quod occurrit in Ka-
lendario, quando hora vel horarum concessio men-
tem disposuit, à quo tempore mensis incipere de-
bet. 4
Confirmare electos Episcopos non solum Papa, sed etiam
Metropolitani, vel Patriarcha superior potest. 5
Papa de iure eos tantum Episcopos confirmat qui in
Ecclesiis Sedi Apostolicae immediate subiecti electi
sunt, vel quorum confirmatio, & informatio ad eandem
Sedem per appellationem deuoluitur. 6
Cardinales non peccant, nec ad reuocationem tenentur
qui non impediunt nominationem, si alterum digno-
sent arbitrat. 7
Episcopi in Consilio ad Episcopatum promoueri, quibus
vestibus se induere debeant. 8
Promoti ad Episcopatum ex Regularibus Ordinibus re-
tinentes colorem habitus suae Religionis possunt se
conformare cum Episcopis secularibus in forma, seu
figura illius, deferentes moxatum eisdem coloris,
non tamen Rocherem. 9
Assumpti ad Episcopatum ex ordine Canonico Regularium
Regulatum, necnon Clericorum Regularium cuius-
cumque Ordinis conueniunt in habitu cum aliis Epi-
scopis. 10
Assumpti ex Religione Spiritus sancti in Saia, & ex
Military Ordinibus tantum Crucem eiusdem Or-
dinis in collo pendente deferunt supra habitum
Episcopalem. 11
Episcopalis vestibus indutus, si fuerit praesens Curia,
quamprimum adhibet Summum Pontif. & ab eo Rocherem
accipit. 12
in Episcopum electus & Canonice Confirmatus habet ea
qua sunt iurisdictionis. 13
Episcopi ad commissas sibi Ecclesias absque litteris Apo-
stolicis accedere, vel bonorum Ecclesiasticorum admi-
nistrationem accipere, fructusque percipere non po-
tunt nisi fuerint Cardinales. 14
Priuilegio est quod praestatur, de sereno, canon. lib. 2.
cap. vlt. de par. & remiss. quodcumque Episcopi ele-
cti, & confirmati, licet non solum consecrati. 15
Haec est causa in Episcopum electo, & confirmato, licet
nondum consecrato, referantur Papa. 16
Episcopatus sine Papae licentia reuocari non potest

Episcopus electus, & confirmatus. 17
Episcopo electo, & confirmato, non tamen consecrato,
minime competunt ea omnia quae illi tribuuntur per
Ordinem sibi collatum in consecratione Episcopali.
18
Inhabilis si sit ante consecrationem Episcopus electus, &
confirmatus, potest repelli ab Episcopatu. 19
Excommunicationem Bulla in Corona Domini non in-
currit persequentes Episcopum condum consecra-
tum. 20
Episcopus non consecratus minime potest in Missa dicere,
In nomine Domini Amen. 21
Civitas quae Episcopum non consecratum occidit, mi-
nime priuatur Episcopali dignitate. 22
Episcopus electus, & confirmatus, non tamen consecra-
tus, potest suspendi, interdicti, seu excommunicari à Vi-
cario Archiepiscopi Metropolitani, etiam eo persequere.
23
In Episcopum electus & confirmatus tenetur infra tres
menses à consecratione manus consecrationis suae susci-
pere, sub poena suspensionis fructuum. 24
Episcopi consecratio fieri debet de iure à Metropolitano
electi, cuius electus ipse fuerit vel Suffraganeus, &
praesentibus aliis eiusdem Provinciae Suffraganeis, qui
ad hoc per Metropolitatum vocati tenentur accedere.
25
Metropolitani ubi impeditur fuerit consecrare aliquem
in Episcopum Suffraganeum, id alteri Episcopo
committere possunt, sed tunc consecratus debet
ipsum Metropolitatum infra duos menses visitare.
26
Episcoporum Suffraganeorum consecratio si fiat inconsul-
to Primae, si uero Metropolitano, ipse non recipit ex-
equutionem. 27
Comprovinciales Episcopi, si consecrationi alterius ad-
esse non possent, propriis litteris consensum suum ce-
primere debent. 28
Metropolitani ab omnibus Provinciae Episcopis con-
gregatis in Sede Metropolitana electi ordinandus, sus-
cipient tamen tres, reliquis Suffraganeis per litteras
saltem consentientibus. 29
Episcoporum consecrationi Canonice constitutur praedia
et tempus, scilicet diei Dominicum, & ea dispositio
Summi Pontificis festino fieri solet. 30
Consecratorum & electum publice leuare debet. 31
Precubitus factus die Sabbati an possit sequenti Dominica
manere Episcopum consecrari, non interueniente con-
secratione ieiunii. 32
Sacerdos factus in Die Dominica ex dispensatione Pa-
pae, non potest eadem die consecrari Episcopus. 33
Locus idoneus pro Episcoporum consecratione, si extra
Curiam fiat, est ecclesia, ad quam promoueri fuerint, aut
in Provincia, si commode fieri poterit, consecratio
celebretur. 34
Episcopi consecratio fit hodie extra Urbem de mandato
Papae per litteras Apostolicas consecratori sibi bene viso
expeditur, si vero fuerit in Curia, per mandatum à Ca-
mera Apostolica emanatum, vel si consecrator fuerit
S. R. E. Cardinalis per commissionem viam vocis oratio-
nis à Papa illi factam. 35
Consecratio cuiuslibet Episcopi cum Missa fieri debet,
in qua imitatur apostolum, & euangelium consecrante
Episcopus. 36
Episcopus in die suae consecrationis Ordines conferre non
potest. 37
Papa in die consecrationis suae Ordines conferre potest.
38
Missae in qua consecratur Episcopus, non est de essentia
consecrationis Episcopalis, sed solum ad solemnita-
tem fuit instituta. 39
Consecratio Episcopi fit à tribus Episcopis, vtrum
autem si fiat à paucioribus, nulla omnino sit ordinatio.
40 & seq.
Papa an solo verbo possit creare Episcopos. 41
Iuramentum & examen Fidei fit à Consecrato in Epi-
scopum. 42 & seq.
Sandalia accipit Ordinandus in Episcopum, quibus cal-
ceatur eas pedes ad annunciantem Euangelium pa-
tis, ut eas, non stet, laboret, non otiosus desistat.
43
Forma Sacramenti Episcopatus sunt illa verba, Accipe
Spiritus sanctum. 44
Caput electi in Episcopum, quare in eius consecratione
inungatur S. Chrismate. 45
Reger quare non in capite, sed in humero vaginetur
Consecrator. 46

& Verborum.

Consecrator manus electi in Episcopum ante se genu-
fieri iussit cum Christum. 1. 14. 19.
Vadit Chelmas, qui ponitur in epi- & manibus
Episcopi non est de essentia huius Ordinationis. 1.
146. 60.
Solum in manibus Episcopi quid significet? 61
Anulus in manibus apiscopi quid designet 61.
Evangelium librum tradidit Consecrator nomen Presb. 61.
Panes duo, & bacilla duo vini erit offerantur in con-
secratione Episcopi 64
Mitra apiscopi scientiam utriusque Testamenti designat.
1. 147. 6. 1.
Consecratus in Episcopum cur in editioni loco sedere in-
beat post consecrationem. 66
Consecratus ab assistentibus dicitur per ecclesiam, om-
nibus inserit benedicendo, ut omnibus iuvanteat.
67.
Consecratus surgens cum Mitra, & Baculo in medio Al-
taris dat solenne benedictionem. 68
Episcopi plures simul consecrantur, quae dupliciter fieri
debeant 69
Episcopus, an per consecrationem contrahat vinculum
cum Ecclesia, ad quam ordinatus est iure diuino indis-
solubili 70.
Consecratus apiscopus extra ecclesiam suam prohi-
bitur quam primum teneat ad suam Dioccesim. 1. 148.
71.
Episcopus cum primum civitatem suam ingreditur, quo-
modo à Clero, & populo excipietur sit 71
Episcopus post ingreſsum suum ad personalem in sua
ecclesia residentiam tenetur. 74
Episcopus non residens, quas poenas incurret. 75
Episcopus si bene sit numerus, potest sine Superioris li-
centia discedere ab episcopatu 76
Episcopus quarum temporum, & in quo à suo episcopatu
cum licentia Superioris abesse potest. 1. 149. 78
Episcopus cum adeſt legitimam impedimentum, seu iuriam,
& rationabiles causas possit abesse absque peccato, &
sine incurſu poenarum, quas incurſum, qui ultra tres
menses absunt. 79
Episcopus potest abesse si id exigit proximorum utilitas.
80.
Episcopus excusatur à residentia si residendo grane petu-
lente vitam incurret, vel etiam propter aetiam incompe-
tiam, seu perfectionem in ipsum ortas, modo ecclesia
sua detrimentum non patiar. 81
Episcopus abesse potest cum illum vocat Papa propter ali-
quod negotium. 82
Episcopus excusatur à residentia cum abest ob defendenda
sua ecclesia vel universitatis iura, seu vocatus fuerit ad
Concilium generale, vel ob Reipubl. evidentem utilita-
tem. 83
Episcopus residens in Diocesi liber est à residentia suam
dignitatem, & beneficiorum simplicium, quae obti-
neant in aliena Diocesi. 1. 110. 86
Causae iustae, & rationabiles, propter quas apiscopus
excusatur à residentia, probari debent Romano Pont.
seu Metropolitano, & eo absente antiquiori apiscopo
residenti, & an tunc requiratur licentia in scrip-
tis. 89

De Episcoporum vita & moribus.

Episcoporum nomen quod ad vitam, & mores attinet,
veniens Archiepiscopi, Patriarchae, vel Primates. 1.
150. 1.
apiscopus non oportet irreprehensibilem esse. 1. 151. 4.
Cupula, & ebrietas supra ceteros damnantur in apiscopis
Sobrius debet esse apiscopus. 7
apiscopi modesta suppellectili, mensis, & frugalitate con-
sensu esse debent. 9
Familiaritatem immoderatam cum mulieribus vitare
debent apiscopi. 10
apiscopus si fornicationem commiserit, non tenetur apiscopo-
ratus circumstantiam facere. 11
apiscopi ad improbum commercium abstinere se debent.
12.
apiscopi precipitur ut Clericos domi, & in colla, ubi-
comque fuerint, comites habeant. 13
apiscopus in vesperi antequam ad cenam accedat,
cum familiaribus Litantibus, & precibus deorſum recitet. 1.
151. 16.
Ligia, & continentiones vitare debet apiscopus. 17
apiscopus ab omni seculari negotio debet esse alienus. 18
apiscopi non debent esse perculſores. 19

Episcopo non licet quemquam suis manibus cadere, 10
Episcopi cavere debent ne perirentur lenitatis adhibenda.
aut lenitatis vitanda causa alienis peccatis, manibus
aut in Clericorum confectio videatur. 1. 154. 12
Lingua Episcopi debet esse fons bonis, & aculeo
malis. 12
Huſpirales oportet esse Episcopos. 13
Canes non debent habere Episcopos eum non moribus,
& latrantibus canum, sed hymnis custodienda, sit eius
domus. 14
Liberales esse debent Episcopi, & erga pauperes pii. 15
ecclesiae rebus suam commendat non tanquam pro-
priis uti debent Episcopi. 1. 155. 16
Episcopi ex bonis ecclesiae nec consanguineos nec familia-
res distare debent. 17
Prudentia requiritur in episcopo, & quis dicatur pru-
dens 18
Episcopus debet temporalium negotiorum, ac rerum fami-
liarum notitiam habere. 19
Episcopia interdicitur per ipsos curae rei familiaris in-
cumbere, sed vicedominum, & omnium pro rebus
externis habere debent. 1. 156. 12
Doctrinam, & literarum scientiam quam debet habere
Episcopus 21
Episcopo non satis est vi docere exemplo vitae, imò opor-
tet eum laborare in verbo, & doctrina. 24
Episcopus non humanis, sed divinis scientiis polleere debet.
25
Episcopus ornatus virtutibus esse debet. 26
Lectioni, & orationi vacare debent Episcopi ubi non
fuerint in curis Episcopalibus occupati. 1. 157. 17
Episcopum non debet absque rationabili causa sine Missa
ullam diem transire. 18
Domusculari & festis diebus apiscopi, si infirmis non
fuerint impediti, in Ecclesia sua Cathedrali interfere
debeant divinis Officiis. 19
Episcopi debent honorare Clericos quasi Clericos, ut ipsi
Episcopis quasi apiscopis honor à Clericis deferantur.
20
Limina Apostolorum quomodo & quando visitare de-
beant apiscopi 21
apiscopi sine crimine esse debent sicut Dei dispensatores.
22
Episcopi vita plus auctoritatis exemplum quam sermo ge-
stat. 23

De Episcoporum officio, & potestate

Ius Ecclesiasticum totum, & singula eius partes ad Of-
ficium, & potestatem Episcopi pertinere dignoscun-
tur. 1. 161. 1.
Officium, & munus Episcoporum in duobus principè
consistit, videlicet in cultu diuino, & Christiana Re-
ligione augenda, & conservanda, & in pascendis,
& regendis omnibus fidei commissa. 2
Episcoporum cura circa diuinum cultum & Religionem ad
quatuor capita redigi potest. 3
Episcopi Officium circa Fidem, & venerationem Dei est
curam ut omnes fidei Diocesani animae Fidei rudimen-
ta ſeiant, & ea rite doceantur, & illis explicentur.
4
Doctrinam Christianam ad discendam non potest apiscopus
cogere poenas multis, & poenitentiam in casu
notabilis negligentiae, & contumaciae. 5
apiscopus potest hac compellente censura compellere sub-
ditos, ut doctrinam Christianam discant, & Parochos
ut eam doceant. 1. 164. 7
Fidei dispositiones inanes ac periculose ut rollantur,
debet curare apiscopus, & ne laici publice, vel ſecre-
tè displiceant de Fide Catholicæ. 8
Verbum Dei, ut populus prædicetur, & lectio ſacrae Scri-
pturae, ac Theologiae habeatur, curare debet apiscopus.
9
Scripturae sacrae sententiae verba non sunt ad superfluum
invenire, inactiones, aut dignationes, vel fortis, &
alia pro ana, & scintilla adhibenda, & conseruanda,
idque curare debet apiscopus. 10
Predicantes in suis Congregibus ne fabulas, & fal-
ſas reuelationes prædicent, debent apiscopi curare.
11
Imprimere, vel imprimi facere nullus potest quousa
libros de rebus ſacris sine nomine Auctoris, neque illos
in tatarum vendere, aut eam apud se tenere,
nisi primum ab ipſomet apiscopo examinati, & ap-
probati fuerint. 12
Sortilegos omnes, & magicam artem exercentes, aut
doceant, 13

Index Rerum,

docentes, & superstitionibus, aliisque similibus opetam
dantes ex Diocesis suis potius eradicate debent
apicopi. 73

Hæretici, & hæretici omnes ut extirpentur ac electi lu-
dæos, & Paganos curam adhibere debet apicopus in
his censuris, quæ & Christianis erga illos, & illis er-
ga Christianos subest, vel prohibent fieri Canonis
14

Miracula nova publicare, recognoscere, & approbare
debet apicopus, non alius iudicium etiam apic-
opalem habeat. 15

Miracula etiam hominis defuncti non canonizati, nec
beatificati solus apicopus publicare, recognoscere, &
approbare debet. 16

Reliquias Sancti ab ecclesia canonizati in sua Diocesi
approbat apicopus, & illo approbato tanquam veras
& ad illius Sacramentum pertinentes declarare possit ablo-
hant venerari. 17

Episcopus extra suam Diocesim existens etiam abique ali-
qua apicopi Diocesis licentia potest scholiarum
Sancti canonizati approbationem facere, & facultatem
concedere, ut in sua Diocesi publice collocentur vene-
rande. 18

Reliquias novas approbare ac eas publicè venerandas ca-
pione ut non licet apicopo, nisi deus iussuerit ali-
cuius Sancti sampidem in sacrorum numerum relati-
19

Reliquie antiquæ habendæ sunt in illa veneratione quam
hactenus fuerunt. 20

Youentes, ut vota sua reddere, debent curare apicopi,
& cum impotibus discipulis, aut communis in
quantum facultas apicopalis extenditur. 21

Ecclesia in Dei, & Sanctorum venerationem ut ritè & de-
bitè celebretur, & ut illis fideles Fideles Divini
inscribat, atque a similibus operibus, & aliis illicitis
abstineant, curare debet apicopus. 22

Laici festis non observantibus arbitrio apicopi possunt su-
perari. 23

Sacerdotes non alius quam debitis horis celebrant, cur-
re debet apicopus. 24

Episcopus potest prohibere ne Regularis in eorum sa-
crales Sacerdotes secularis exterior ad divina Officia
celebrare permittant, nisi prius ab ipsa Episcopo vias
litteris commendatitias, ipsi Sacerdotes admitti fuerint?
25

Divina Officia, & Horæ Canonice ut debite, ac deo-
suis horis celebrantur, curare debet apicopus. 26

Populi diversarum linguarum & rituum, qui in eadem
simul Diocesi morantur, Missæ & Officia, ac Sacra-
menta secundum eorum linguas, & approbato ritus
celebrari, & ministrari debent. 27

Confirmationis Ordinationis minister est apicopus ordi-
natus, quomodo sit excommunicatus, hæreticus, vel de-
gradatus. 28

Confirmationem omittere non debet multo tempore ne-
glexerit apicopus, quia peccat. 29

Christianis eandem conferendi gratia tenetur apicopus ad
loca sua Diocesis accedere, & tunc laici, vel re-
clerici Rectores ad illius capillos non obligantur.
30

Episcopus alienus quando Confirmationem administrat, de-
bet a Diocetano providere. 31

Sacramenta, ut Ministris idoneis cum debita forma,
ac ritu, & materia, tempore etiam legitimo, ac per-
sonis dignis, & habitibus ministrantur, curare debet
apicopus. 32

Sacramentis pro ministrandis aliquid indichie exi-
gitur, debet apicopus curare. 33

Decretum Concilii Tridentini, de Matrim celebrandis ut
sepius publicetur, & explicetur, curare debet apic-
opus. 34

Decretum Concilii Tridentini, de Matrim celebrandis ut
robore suum accipiat, necesse est in Parochiis publicari,
in istum quod publicatio in Diocetana Synodo facta
non acquiescat, & post 30. dies à die publicationis
obligabit etiam ignorantem quod annulationem Ma-
trimonii. 35

Sacramentorum omnium via ac virtus ut à Parochis
sua populi exponatur curare debet apicopus. 36

Clericos, ac Regulares delinquentes corrigere potest
apicopus. 37

Clericos pergrinos sine formis, aut testimo-
nialibus litteris suscipere non debet apicopus. 38

Regularis persona testamentorum executores, rationes
de huiusmodi executionibus eorum apicopo reddere
tenentur. 39

Apostatas, & Fæces fugitivos recolligendi cura incom-
bit apicopo. 40

Confessiones peccatorum ut faciant, & SS. sœuissimas
suscipiant Moniales, scilicet semel singulis mensibus,
debet apicopus curare. 41

Immunitates ecclesiasticas tueri curæ apicoporum in-
tingunt. 42

Predicare verbum Dei, & subditos suos docere perci-
pum est apicopi Officium. 43

Episcoporum Officium est animarum cura providere, bo-
nos & idoneos Rectores sue Curas instituenda, qui
earam suam non negligant. 44

Diocesis tota dicitur Parochia Episcopi. 45

Excommunicationis vinculo si qui desinent, Officium
est apicoporum eorum nomina subditis suis, & vicinis
etiam apicopi publicare, ut quicquid communionem
eorum saluat curare. 46

Subditorum vicia noverunt arguere apicopi, & errantes
corrigere, & omnino curare, obsecrando, increpando,
arguendo, & instando. 47

Camariarum pignorum tenere potest apicopus, qui
solvere non facit plus quam civitatis Camariis so-
lvere solitum sit. 48

Sacellitas tux quæ sibi liberis, licet apicopo veniat. 49

Notario criminali civitatis, qui sit vir probus apicopus
vel potest. 50

Episcopus permittere debet, ut Presbyteri in causis civili-
bus in foro seculari examinatus, dummodo intamen-
tum Tribunali apicali prius prefetur. 51

Constitutiones Synodales priusquam imprimantur, non
tenentur apicopi exhibere civitati. 52

Episcopus diffidens fratres ad pacem magis quam ad in-
dicium debet evocare. 53

Episcopus negligens in reconciliando discordes ad concordiam,
peccat mortaliter. 54

Pæcem inter subditos tenetur apicopus semper con-
siliare, & pacem vel arcum rumpentes punire. 55

Episcopus non potest cogere aliquem ad se cum inimico
reconciliandum, qui suæ conscientie satisfecerit, qui in-
iuriarum corde remittit. 56

Pauperibus viduum largiri, & viduam, orphanorum,
ac miserabilium personarum eorum parvam gerere
tenetur apicopus. 57

Episcopi providere debent ac subditi sui vanis & superfluis
sumptibus intendentes substantias suas consumant, & non
quis vitæ quam gradus personæ, & facultates patiuntur,
expensas. 58

Episcopi debent omnes sibi commissas bonorum operum
exemplo pascere, & pro eis sequuntur orare, & sacrifici-
a Deo offerre. 59

Episcopi curare debent, ut omnia cognoscere veliant, quæ
in tota sua Diocesi diverga sunt, ac moderanda. 60

Episcopi debent curare ut possint enclia, quæ ad eorum
Officium spectant, facilius implere, & ea, quæ corre-
ctione, emendatione, ac reparatione indigent, ordinare,
ac moderari. 61

Revidere apud suas ecclesias omnino debent apicopi, non
verò etiam metu venerationem fugere. 62

Episcopi Officio omni hoc tempore est difficilis, laborio-
sus, ac periculosus, & idcirco dicitur omni Angelicus hu-
manis formidandum. 63

Sancti homines semper apicopo le onus vitare studen-
tunt, sed ubi poterant prode, refugere voluerunt. 64

Potestas, auctoritas, & iurisdic-
tio apicopalis ad tria
capita redigi possit. 65

Christus conferre, & baptizatum fons Christum
signum potest apicopus. 66

Baptismus conferre, & Altaris in ecclesia consecrata
erigere & consecrare, & hac eadem consecrata re-
conciliare si violata fuerit, vel polluta, potest Ep-
scopus. 67

Ordinem Clericis conferre, & apicopus consecrare, &
huiusmodi solemniter degradare potest apicopus. 68

Consecratus solus apicopus potest Christum, Ordinem
consecrare, & apicopus consecrare, nec alius quamvis
plem apicopus administratio concedatur. 69

Ordines minores, & primam Tonsuram conferre pos-
sunt non Episcopi consuetudine, & legatione, aut pri-
legio Papæ. 70

& Verborum.

Virgines Moniales post professionem, & completo 17.
 annis a quo solemniter consecrate est dignitatis Episcopalis. 108

Parientes publici in Missa reconciliare est dignitatis Episcopalis. 109

Poenitentias publicas iniungere est dignitatis Episcopalis. 106

Campanas benedicere, & Obfcurare vngere est dignitatis Episcopalis. 107

Calices, Patenas, & Corporalia, Pallia Altaris, & vestimenta Sacerdotalia, & alia vrendilia ecclesiastica debet consecrare episcopus, vel alius, si id ex privilegio, vel consuetudine habent. 106

Sacramentalia licet sint in generali iure diuina data episcopis, quia tamen sunt in particulari de iure Ecclesiastico instituta, ideo poterit Ecclesia priuare aliquos Episcopos. 107

Personas omnes Litteras in quibus sit episcopo subiecti. 108

Ecclesias omnes, & Parochias, Monasteria, & hospitalia, ac omnia loca pia, & religiosa, sub sua potestate & regimine habere debet episcopus. 1. 173. 109

Eccelesie ecclesiastica, ac beneficia, & iura omnia ecclesiastica, quoad quendam, sub suo regimine continere debet Episcopus. 110

Dimissiones litteras per Ordinibus ab alio episcopo recipiendae dant potest Episcopus. 111

Exemptis non licet hodie dimissiones ad Ordines impartiri. 112

Constitutiones speciales in ecclesia, & Diocesi sua facitis Canonibus non obstantes facere potest Episcopus. 113

Constitutiones siue statuta Episcoporum debent potius obseruari, quam ius commune, si Papa auctoritate, vel prescripta consuetudine roborentur. 114

Episcopus potest exequi quocunque Presbyteris licent. 115

Beneficia Ecclesiastica personis idoneis, & habilibus legitime conferre, & personas in Ecclesia, vel beneficiis instituisse, & destituere debet, & potest Episcopus. 116

Causas omnes ad forum Ecclesiasticum de iure spectantes potest Episcopus cognoscere, & omnino saltem in prima instantia, & in sua Diocesi terminare, ac executioni mandare. 117

Visitationem omnium Ecclesiarum, & quorumcumque locorum Ecclesiasticorum, & priuorum, ac totum facere potest Episcopus, & in visitando omnia accessoria, & opposita ordinare. 118

Clericos, & omnes Ecclesiasticas personas sibi subiectas corrigere, excoicare, ab Officio, & beneficio suspendere, degradare, beneficiis priuare ex causa potest Episcopus. 119

Capituli negligentiam quandoque supplere potest Episcopus. 120

Conuenientias de praecedentia inter Ecclesiasticas personas componere debet Episcopus. 121

Episcopus super omnes personas suae Diocesis non exemptas liberum habet potestatem ad iudicium, & seclera inquirendi, vltimendi, & iudicandi absque impedimento alicuius. 122

Ecclesias edificandas designare potest episcopus, & de litigiis ecclesiasticis componere. 1. 174. 123

Monasteria Regularium reformare, & quandoque gubernare, & ex adhibitu gratia visitationis, & eorum horumque iurante potest episcopus. 124

Ecclesiasticas rei dispensare, seu moderari, siue eorum omnium curam & prauidentiam habere potest Episcopus. 125

Poenitentiales ad sum arbitrium loca piis distribuere, & pauperibus potest Episcopus. 126

Carceres Ecclesiasticos facere possunt Episcopi ex penis criminalibus. 127

Cancellarium Episcopalem locare, vel vendere non debet episcopus, nec ea ex aliquod habere emolumentum, nisi sint Cancellarii sedecum temporalium. 128

Episcopi solius est determinare qui dicant corporalis morbus, vel defectus, qui Ordinis executionem impedit, vel scandalum pignat. 1. 177. 129

Episcopi circa votum absolutum suos subditos. 1. 180. 130, & seq.

Refutationes casuum de grauioribus delictis sibi facere possunt Episcopi. 1. 181. 131

Poenitentias publicas iniungere, & sollemniter penitentibus absolvere potest Episcopus. 130

Episcoporum sine permissione ac consensu multum sunt, quae fieri principat & Clerici legitime nequeunt. 131

Delegatum iurisdictionem ultra ordinem in malis

casibus habent Episcopi. 132

Abbatum carmpum negligentia in supplenda, delegatum nonnouquam habet iurisdictionem Episcopus. 133

Pradicatorum exemptum, qui benefices predicauerit, potest Episcopus vt delegatus coherere. 134

Vicarius in proximis cum assignatione eorumque portionis fructuum procedit Episcopus, vt delegatus contra exemptum. 135

Visitare, & corrigere potest Episcopus Capitula, & Canonicos ecclesiarum exemptum totius quosvis opus facit. 136

Contra exemptum in aliis casibus procedit Episcopus inquam delegatus. 137

Clerici exempti etiam extra visitationem corrigi possunt ab Episcopo vii delegato Sedis Apostolicae. 1. 138. 138

Distributiones quotidianae vbi non sunt, vel tenore habentis, deducere illas potest Episcopus ex tertia parte fructuum. 139

Coadiutores, aut Vicarios cum parte fructuum iurisdictionis, & imperari Rectores campis Panochialium deputare potest Episcopus, vii Sedis Apostolicae delegatus. 140

Visitare potest Episcopus vii delegatus Sedis Apostolicae Monasteria, & beneficia communis ordinis extra exemptum, in quibus non viget Regularis obsecratio. 141

Episcopus proximis potest visitare beneficia exempta multas Diocesis. 142

Episcopus exemptum prohibere & ordinare potest quum in Missam celebratione, vel vitanda iura, vel seruanda. 143

Examine Notarios ludicum ecclesiasticorum etiam exemptorum potest Episcopus vii Sedis Apostolicae delegatus, & si idonei non sint, ab Officio onbhere. 144

Episcopus vii delegatus Sedis Apostolicae etiam exemptos iurisdictionem habet in ordinandis, moderandisve quum ad visitationem, & morum correctionem spectat. 145

Censura Monialium in refectoria, & seruanda in Monasteriis exemptis iurisdictionem habet Episcopus vii Sedis Apostolicae delegatus. 146

Episcopus habet iurisdictionem contra exemptos in coquoferendo de Personis quorumcumque beneficiarum minus legitime constitutis, & acquisitis. 147

Negocium exemptorum supplet episcopi in multis tanquam Sedis Apoll. delegati. 148

Ecclesiam alteri subiectam ab eius subiectione sine causa liberare non potest episcopus. 149

Ecclesiam a se auctoritate propria eximere, & alteri subicere non potest Episcopus. 1. 181. 150

Episcopus cessare iubetur a multis grauioribus Religionum. 151

Subditi suis interdicere non possunt episcopi, ne Superioribus statum suarum ecclesiarum demoneant. 152

Excommunicare quoncumque non possunt episcopi pro iniuria propria, nisi tali iniuria magis ecclesiam quam se ipse laedere videretur. 153

Excoicatos, & tales, ac alia similia Clerici, aut Monachi imponere prohibetur episcopi. 154

Pontificalia in aliena Diocesi excoicare non possunt episcopi sine propria ipsorum licentia. 155

Episcopi non possunt sibi successores eligere. 157

De Episcoporum dignitate, & privilegiis.

Episcoporum dignitas maxima est & saprema. 1. 184. 1

Episcopus diligere etque obediendum debetum calibet omnibus Clericis, & cunctis fidelibus principis ecclesiae. 1. Sedes episcopi in ecclesia in eminentiori loco ponitur. 1. 185. 1

Constantinus Magnus, & Valentinus Imperator episcopos in summa veneratione habuerunt. 2

Episcopus in Choro, Capitulo, & Processionibus, ac aliis actibus publicis, primum locum, & sedem habere debet, etiam in ecclesiis exemptis. 3

Episcopus, qui sui status obliu Pontificalium dignitatem debeat, gaudere incipit Cancl. Tod. 4

Episcopi se quoque inuicem diligere, ac inuicem adiuvare debent. 5

Episcopus non potest prohiberi quominus in ecclesia etiam exemptis Pontificalia exerceat. 10

Episcopus Diocesanus in sua ecclesia, & Diocesi in coedicationibus, & actibus Pontificalibus, ceteris praferendus est omnibus aliis Archiepiscopis & episcopis etiam ipso Diocesano antecibus, Metropolitano tamen excepto. 1. 186. 1

Episcopi

Index Rerum.

Episcopi extra Diocesim debeat iurisdictionem se procedere fecerint antiquitatem suam prosequantur 12
Episcopum venientem ad ecclesiam Cathedralis pro Pontificalibus celebrandis, & ab ea recedentes post celebrationem, teneantur assistere Decano, Dignitatibus, & Portionarij usque ad domum. 11
Episcopum vocatorem ad ecclesiam Cathedralis, ut assistat Officiis teneatur aliqui ex Dignitatibus, & Canonici ad officium ecclesiae comparere, & in sedem eundem usque ad officium conuocantur. 14
Episcopo celebranti assistent Decano, seu prima Dignitas, & dux aliarum Dignitatum, vel Canonici praeferunt Diaconum, & Subdiaconum mündicos, qui cantant sungulum, apistolam 15
Episcopo adueniente ad ecclesiam dum Officia diuina in Choro cantantur, non teneatur Canonici Chorum deferre, ut illi occurrant. 1.136.10
Episcopus ecclesiam eximitur à patris potestate. 11
Episcopos in signum dignitatis, & spiritualis quoque Matrimonij cum ecclesia sua anulum portare possunt in digito à Mitta, & alij apistolalibus ornamentis tunc decorantur. 12
Episcopi possunt cum Altari pariter ubique locorum ecclesiam celebrare per se, vel per alium in praesentia sua. 1.137.44
Episcopis omnibus iudicantes permittitur celebrare facere in Capella sui Palatii. 21
Benedicere solemnitatem populum in suis Diocesis possunt Episcopi. 16
Interdicti tempore possunt Episcopi celebrare, & in sua praesentia facere celebrari. 17
Confessorem sibi eligere non potest Episcopus Sacrodotem non subditum, qui à proprio Episcopo non sit approbatus. 18
Cathedrae exactionibus, & Canonica portione, & alia similia, quae ad legem Diocesanam pertinent, dicuntur, habet Episcopi. 19
Episcopi ad testimonium dicendum flagitari non possunt. 10
Iurati Episcopi in testimonio dicendo, aut de calumnia, non tangit Evangelia, sed tantum à longe manent elevat versatilla. 11
Indici esse possunt in causis sacrum Ecclesiarum Episcopi. 12
Indicium Episcopi in quacunque causa eligere eundem quod licitum est. 13
Cooperatorum Indici dantur Episcopi, vel alij auctoritate dignitate Ecclesiastica constituti. 14
Episcopi si à quoquam rebus propriis possidentur, vel à suis sedibus emigrant, sicut statim in omnibus resistendi antequam vllum eorum eis obligi possit. 15
Persecutores Episcoporum gravium poenarum sententia puniuntur. 1.188.16
Civitas illa perperam est Pastore privanda, quae causa foret Episcopum suum interire. 17
In correctione Episcoporum cum deliquerint quanta cum reuerentia, & circumspectione sit procedendum. 18
Episcopi accusari nequaquam sunt citandi, vel monendi, ut personales compareant nisi ob causam ex qua deponendi, vel privandi essent. 19
Episcopi ex quovis delicto etiam atrocissimo ad Romanam Curiam citari non possunt nisi accedat specialis commissio auctoris Papae legimus. 1.184.40
Testes contra Episcopos in criminali causa non nisi cooperatoribus, & bonae fidei, examinationis, & conversationis fuerint, recipiendi sunt. 41
Causa criminalis Episcoporum, ex quibus comparere personales debet à solo Romano Pontifice cognoscenda, & terminanda sunt, quoniam Episcopi sunt ritualiter. 42
Episcopi haereticus non possunt ab Inquisitoribus Fidei puniri. 41
Minores Episcoporum causae à Coetibus Provincialibus, vel à deputatis per illud terminandi sunt. 44
Coetibus Provincialibus non possunt formare processum in causis criminalibus grauioribus contra Episcopum ad effectum transmittendi illud ad Sanctissimum. 1.185
Iudices Ecclesiastici à Sede Apostolica deputati totius Episcopos qualiter procedere debeant. 46
Officialibus Metropolitanorum prohibetur consulas in Suffraganeos, proferre, ob euentum Pontificalis officij, nisi ad hoc non fuerint consecrati. 47
Susceptio, vel interdicti sententiam ipso facto inuentam quumquam inuoluatur Episcopi, nisi de eis id edicto expressa mentio habuerit. 49
Verbum Episcopi causam oportet alia, & irrepre-

hensibile. 1.194.16
Episcopus monere populum diligenter tenet. 1.194.16
Episcopus laici interesse ubi commodè fieri potest ad Verbum Dei audire. 10
Episcopus non debet se interponere in Monasterijs, in quibus viget Regularis obedientia. 1.198.18.
Episcopi sicut suos ipsius ecclesiarum. 1.147.17
Episcopus nullus alienas plebes usurpare potest. 1.148.1.
Episcopo mortuo nihil debet ab Episcopo inueniri. 1.149.13.
Episcopus eos dumtaxat ordinare potest qui de sua sunt Diocesi, & ordinaria iurisdictione. 1.151.19
Episcopi non instant ratiis scriptis, nisi id specialiter exprimitur, & quando conficiatur. 1.179.14
Impetores ad iter, ut eorum, claudi, & similes, possunt ab Episcopo abfolui etiam periculo eorum sit, ab excommunicatione ob Clerici perussione. 1.191.1.
Aegri, seu valetudinarii ab Excommunicatione ob perussione Clerici possunt ab Episcopo abfolui. 89
Iohanni, & vultuarius dicitur ex consilio Medientum. 100
Im edimentum legitimum habens propter quod excommunicationem Clerici perussione non potest peram ad hoc suum periculo vitae, ab Episcopo abfolui, possit. 101
Impetorem quoad bonum propositum habet is, qui non potest, licet mittat valeat pro abfolutione. 1.191.101.
Episcopus potest absolue quosque sibi subditi ab excommunicatione etiam propter eorum perussione, non, modo delictum sit occultum, & non deductum ad forum cooperatorum. 1.192.101
Episcopi, & illius Vicarius potest punire facit familiares delinquentes in officio, sicut possunt secularis. 1.190.12
Episcopus licet remittat iniuriam sibi illatam, puniit tamen iniuriantes suam familiam. 1.171.18
Episcopus in sua diocesi de iure, & ex generali consuetudine puniit poenae cooperatoris afflictius, careat, & in solatilio etiam laicos pro crimine spectant ad forum fori, sive ministerio, vel requisitione alterius Iudicis. 49
Episcopus est ordinarius in sua diocesi, sicut summus Pontifex in vniuersa Orbe. 1.171.11
Episcopus habet familiam armatam. 1.174.11.15
Episcopus dicitur Officialis communis. 43
Opinio quod Episcopo non liceat habere familiam armatam, tollit Iudici ecclesiastico perussione non exprimitur in causis iuri soli, praebet occasionem fraudum, & delictorum. 17.17.19.
Episcopus in causa huius est iuxta ordinem. 19
Episcopo non est tributa facultas tenendi familiam armatam sicut Inquisitoris, quia alius de iure competit. 1.171.11.
Episcopus si habet facultatem caequendi contra laicos, non indiget praescriptione, quia competit de iure communis, & ex praescripto sacri Concilij Tridentini. 64
Episcopus cum habeat facultatem à S. Concl. Tridentinae caequendi sententiam contra laicos per proprios caequatores, accedit ea sua vrbositate, ut im. loier brachium secularis. 1.177.74
Episcopus licet imploret barbarum temporale, non ideo prohibetur immolare habere famulum armatum exemplo Inquisitorum. 1.178.68
Episcopus habet proprium secretarium. 81
Episcopi ea generali consuetudine procedunt ad rem, & personalem caequationem, etiam contra laicos, sive alienos haereticos in causis fori ecclesiasticis. 87
Episcopus non potest per cooperatorum procedere, ad puniit Regularum cooperatorum, & cum scandalorum claustrum delinquentem si à suo superiore iura tempus ab ipso Episcopo praefixum non puniatur. 1.161.1.16
Missas à diuina Officia non assistentis sacrum Canonum etiam in Pontificalibus celebrare possunt Episcopi in omnibus ecclesiis sui diocesis quoniam carnis, & priuilegiis. 1.164.1.17
Episcopus quid facere debeat quando status sui contra libertatem ecclesiae. 1.170.1.10
Episcopo pertinet in limine fundationis beneficii examinare iurum erectionis, dotis congruentiam, & suorum regimem. 1.171.1.1
Episcopus non potest dismembrare partem eorum animam ab ecclesia Parochia subiecta Religioni Heterodoxa, & applicare alteri ecclesiae eiusdem loci sub praetextu

& Verborum.

prætextu quo populus esse numerosus. 1. 166. 19.
Episcopus ubi facit excom. & Romano Pont. immo-
diatib. subiectus, tunc illo religione potestas ad solum
Romanum Pont. non autem ad Capitulum devoluta. 1.
25. 118.
Devotio sit, si ij, ad quos spectat, prouident iudicis
suo iudicibus, & incipit. 1. 11.
Episcopus an possit non solum legatum, sed etiam Canoni-
cum postuere vendicare, siue sit de ea parte testa-
toris modicum legatum. 1. 338. 14.
Episcopus si quis foret iudex, Cathedralis ecclesia de
eo poterit Canonem petere possessionem, nisi testator
expressit, ut ubi queratur ecclesie quomodo quando
relinquitur ecclesia sub eadem conditione, ne episcopo
negatur, recta conditione communicatur legatum
11.
Episcopo, vel ecclesie, quando aliquid absolute relinqui-
tur, inter eorum sit diuisio, siue etiam est incerta,
quando episcopo, & ecclesie communis relinquuntur.
16.
Episcopus sit executor, ut volens defuncti in profanis
adimplere, tan adu. 1. 412. 18.
Episcopus vigore Concilij Trid. potest reducere numerum
Amoventium, & officiorum per de iudic. 1. 418.
64.
Vide Archiepis, Abbatibus, Dignis, Religiosis.
Episcopi Militarium Ordinum Religiosorum appellatio-
ne proprii & stricti non veniunt, nisi in fantabili-
bus, vel ubi addecet aliquod verbum vniuersale. 1. 617.
19.
Equites Ordinis S. Ioannis Hierosolymitani ex proprietate
seuoniam veniunt appellari Religiosorum in quatuor
que matris etiam parochi, vel obditi, si alius me-
re dispenctio contrarium non apparet. 13.
Equites S. Ioannis Hierosolymitani veniunt absolute, &
proprie religiosi sunt, & aliorum mone tunc vota solem-
niter emittunt sub regula ab ecclesia approbata. 1. 617.
27.
Equites Capellani Religionis Sancti Stephani prætorii va-
lent ad ecclesiam seculari. 1. 150. 21.
Equites S. Ioannis Hierosolymitani veri sunt Religiosi,
16.
Equites Ordinum Militarium, qui matrimonio con-
trahunt, verè Religiosi non sunt. 1. 112. 27.
Equites Militares non solum sancti Ioannis Hierosolymitani
sed etiam Augusti, S. Jacobi, & similes, sunt ecclesiasticæ
personæ. 1. 152. 28.
Religiosorum appellatione veniunt in quacunque matris
etiam parochi & obditi ex proprietate feminis equi-
tes S. Ioannis Hierosolymitani, non sic alij, qui matrimo-
nium contrahunt.
Religiosum ingredi absolute veniunt sancti voto
& Religiosum Equitum S. Ioannis Hierosolymita-
ni ingrediuntur, secus, si ingrediuntur alios Ordines
militares, qui matrimonio contrahere permittuntur.
10.
Equites sancti Ioannis Hierosolymitani comprehenduntur
sub decreto Concilij Trid. sibi de reformatione. 1. 154.
14.
Equites Hierosolymitani nihil proprii habere possunt, illa-
rumque bona ad Religionem pertinent. 1. 154. 40.
Equites Hierosolymitani quicquid acquirunt Religionem ac-
quirunt, sicut ceteri Religiosi. 41.
Hæretici de sacra Equitum Hierosolymitana possi-
tatem emittam acquirunt Religionem. 42.
Equites Hierosolymitani ouilam habent testamenti factio-
nem. 43.
Equites Hierosolymitani non possunt alienare bona Com-
mendæ. 44.
Equites Hierosolymitani non possunt se ingere in Com-
mendas, nisi quantum vellet Religio, possunt tamen ex
eorum redditibus sumere alimentum, & expensas facere.
45.
Equites Hierosolymitani non habent vellem nec nullam, quia
deponunt prius ad Magist. Magistri voluntate.
46.
Equites Hierosolymitani an succedant in feudis. 1. 355.
49.
Equites Hierosolymitani non admittuntur ad fideicommissum
sunt perpetuum familiarum relictum, ex solis ecclesiasticis.
50.
Equites Hierosolymitani eligendi debent esse Canonem
in quocumque a non obediunt solenniter. 11.
Equites Hierosolymitani sunt incapaces pensionis super be-
neficio seculari. 52.
Papa quando disponit cum Militibus Hierosolymitanis
Augusti. Barro. de iur. Eccl. 1.

in voto castitatis? non admittuntur ad officia iudi-
cialia, vel ad Magistratus ciuilem. 54.
Equites Hierosolymitani ipsa Religio nec debet. 1. 155.
16.
Exempla sine Anachoritis speculati nomine diebrotas, qui
primo in solitudine, sine eremo habitabant. 1. 329.
1.
Exemta S. Augustini paretur privilegio, ne alij Religiosi
mendicantes tota illorum excom. per legatum emar-
tum 140. nota loca citant. 1. 143. 19.
Exemta S. Augustini suntque privilegio concessi quatuor
Ordinibus mendicantium. 90.
Officium Sacristie capelle Palatii Apost. concessum est
Fratribus Eremitis S. Augustini. 92.
Exemta S. Augustini discedunt in quo institui, & con-
firmari, & quibus gemitu fruantur. 93.
Provincia Exemtorum S. Augustini discedunt in
Hispania in quatuor diuisione cum electione Vicarij
Generalis. 93.
Congregatio Italica armenorum S. Augustini discedunt
in quatuor Provincias diuisione. 94.
Exemta S. Hieronymi per Hispaniam in quo institui, &
quando inceperunt. 1. 158. 144.
Exemta S. Hieronymi per Italiam in quo institui, & quan-
do inceperunt. 147.
Exemta S. Petri de Pisa in quo institui, & quando ince-
perunt. 1. 153. 148.
Exemta S. Hieronymi in Felsola in quo institui, & quan-
do inceperunt. 150.
Exemta S. Augustini Congregationis Gallicæ reformatio-
nem trahit postulat ad Castrosenses, non verò ad alios.
1. 163. 184.
Exemta an & quando dicuntur Religiosi. 1. 611. 6.
Exemta sunt licet non admittuntur Sacerdos, nisi
ab ordinario, Papa scilicet, Episcopo, vel Patrio com-
missionem habere capellam, vel parochiam. 1. 158.
42.
Exemta sacramentum solum in se ipso perficitur, cum
religiosa sacramenta non nisi in persona eius, cui con-
firmantur, sunt. 1. 157. 21.
Sacramenta, & consecrationes quæ in certis speciebus,
vel elementis consistunt. 14.
Exemta Episcopi pro tota Diocesi non ligat nisi
subditos, qui communicant in loco excom. inter, ean-
dem Diocesis. 1. 166. 54.
Excommunicationem nullam incurrit percutientes mu-
lieres iurantes Conuictas Monasteria, in quibus Religio
non est approbata, nec ipse mulieres proficere. 1. 153. 18.
Excommunicatione in iura ob obligationem Cameralem non
pendet ex vi iacti ab initio suspensi, sed ferre ob con-
tumaciam exinde excom. 1. 155. 81. 82.
Excommunicatione ex decreto sac. Concilij non nisi in su-
bditum est prof. randa, postquam constituit, non posse
sine executionem realem, vel personalem. 1. 157. 77.
Excommunicatione est maior pena quæ habet Ecclesia,
qui tanquam gladius relictus membrum à communi
corpore fidelium, sobrie, & cum circumspicione est
exercendus. 77.
Excommunicatione Canonis, vide Canon.
Excommunicationis, vide Inimicitia.
Excommunicationis vel facti in program. conuersio. 1. 117. 5.
Excommunicationis dicitur quicquid abominabile, & nefandum vi-
detur. 6.
Executio quandoque per iustitiam accipitur, quæ malici-
dis obliuiscitur & contraxerunt iuramento. 7.

Executio.

Leges Regis tollunt iudicialiter ecclesiasticas facultatem
cauquitionis realem, & personalem contra hanc per
propos missum in criminalibus iur. ecclesiasticis. 1.
478. 91.
Tem. in vniuersi anni similique spatium à lege præscriptum
ad executionem victimarum voluntatem an possit à lu-
dices sit mgi. 1. 114. 19.
Episcopus an non solum possit, sed etiam teneatur exe-
qui relictoris mandata, consilio legitime de executio-
nis negligentia. 40.
Testator si secundos executores constituit, interdica-
que ne ad Episcopum executionem deuoluatur, an nihilominus
possit ipse exequi, vel executores compellere. 41.
Testator si prebuit, ne executores meiores reddere
com. illant, an valida in rationis remissio. 1. 143. 48.
Executio testamenti impeditur ante aditam hereditatem.
1. 412. 39.

Index Rerum.

Indea potest, vel officio, vel ad parit petitionem, statim compellere habenda, ut eaque restitueret voluntatem, si aliquid adiret hereditatem. 30
 Spatium a lege concessum pro eaque ditionis voluntatibus, non incipit euerit, nisi post aditum hereditatem, & monitionem sub equam ad effectum, ut potestas exequendi ad apostolum deuoluitur, vel ut hares priuiter emolumentis. 31
 Potestas eaque ditionis voluntatem deuoluitur ad omnes habentes quasi apostolicam iurisdictionem. 32
 Excois non licet iuper validitate sententiarum, cuius eaque cunctis aitis expromittunt. 34
 Excois ab Auditori Cameræ in paribus deputatus non potest declarare nullas esse sententias ab eodem A.C. promulgatas. 34
 Excois restituentarii monis obire possunt absque superioris licentia & religio, qui extra claustra sunt, ut beneficis petere possint. 35
 Excois vicinorum voluntatem esse oio possunt. Fratres Minores, etiam obtemperant suorum Superiorum licentia. 36
 Excois datus ad bona inter pauperes distribuenda, an sibi possit tamquam pauperi distribuere. 37
 Excois Clericorum a iurisdictione Iudicis laici, an sit laici ditioni. 38
 Clerici & ecclesie tam io personis, quam io bonis, quæ verè & propriè spiritualia sunt, a iura lege diuina suam habent exemptionem. 39
 Ioi diuino & Canonico maxime consequentem sunt, quod Clerici, & externæ ecclesiasticæ persone, a potestate seculari etiam in temporalibus eximuntur. 39
 Clerici coniugati etiam cum vrica, & virgine exemptione a tributis non gaudent. 40
 Clerici coniugati Orientales, qui Quæri tunc; aut, & eorum vxoris legitimæ, ac filii legitimi eorum patrum vita durante gaudent exemptione a tributis. 41
 Familia Clericorum, quæ in eorum domo commoratur, & illorum expensas alimentatur, gaudet privilegio exemptionis, sed contrarium in puctio iuris viciis. 42
 Eremitæ, quicquid traditione per apostolum, alicui ecclesie, vel loco sacro dicantur, gaudent privilegio exemptionis. 43
 Milites Religiosi in Hispania gaudent privilegio exemptionis quoad studia tamen suorum Conuictorium. 44
 Coloni ecclesie, aut Clericorum an gaudeant privilegio exemptionis. 45
 Coloni paritiorum bonorum ecclesiasticorum gaudent privilegio exemptionis collectarum tam ordinariorum, quam extraordinariorum proportionem colonica. 46
 Excois quicunque officium officia casti apostolica in adu excois officium, possunt ab eodem a iurisdictione & potestate. 47
 Excois omnes ad pntias processionem vocati accedere compelluntur. 48
 Excois ab Ordinationum potestate qui, vide *Monasterium*. 49
 Excois Graeca vocæ sic dictus, qui Latine adiutans, hoc interpres dicitur. 50
 Mater & forma Excois quæ sit. 51
 Officium Excois quod sit. 52
 Excois est adiutans cootra demones. 53
 Excois demones qui possunt. 54
 Excois eacumque omni die est permittitur. 55
 Excois non debet cum demone locari. 56
 Excois caute debent demones per modum observationis adirent. 57
 Excois est inferior Acolytes. 58
 Excois sunt omni sublati. 59
 Excois litterarum Apostoli si sit multis expensis, praefatur in omibus, & per omnia facta de mandato illius eius iocetur. 60
 Excois, quæ Clericus in melioranda reboz ecclesie de suo patrimonio fecit, tam ipse, quam eius hares repta potest. 61
 Excois ante ecclesiam, vide *Excois*. 62
 Excois ab ecclesia, vide *Excois*. 63
 Excois Pastores ministri sunt soli Sacerdotes. 64

Falsidia non deducitur ex relictis Confratrum. 65
 Familiares Episcopi quibus qualiambus prædici esse debeant. 66
 Familiares sanctæ Inquisitionis sunt exempti a iurisdictione seculari. 67
 Familiares, & de familia Episcopi dicuntur omnes eadem. 68
 Notarius & alius Substitutus, Fiscalis, Nuncius, Cofessor, Barbellus, Bursarius, dicuntur de familia Episcopi. 69
 Familiares digni qui vici expensis Episcopi. 70
 Familiares Episcopi ad hoc vt consequantur soti priuilegium non est necesse vt soti destituant ad aliquod certum officium, & io eo delinquant. 71
 Familiares oibiles non debent esse minus priuilegiati quam familiares mercenarii, & viles. 72
 Familiares Episcopi delinquentes extra officium, habent priuilegium soti vt penitentur ab Episcopo. 73
 Officialis committit delictum io officio, soti soti soti non tunc iocet loci, sed officii, & iurisdictionis. 74
 Theolus dicitur, scilicet opinionem, quod familia Episcopi vici priuilegio soti, nec legibus, vel ratione delendi, reprobandi, & respondendi ad contraria. 75
 Doct. ex cap. de pte. Archid. reddi inferunt familiares Episcopi gaudere priuilegio soti. 76
 Familiares Nuntii Apostolici fruuntur priuilegio soti. 77
 Familiares etiam senes habere non debent Clerici. 78
 Familiares iocuentes Ecclesie, vel Clericis, vici priuilegio soti de iure Canonico, & iuribus. 79
 Familiares perpetuo additi Clericis, vel Ecclesie, tanquam bona propria sunt exempti a iurisdictione Iudicis secularis. 80
 Fidei II. an soti versus Pontifex. 81
 Fidei, & io nia ex præcepto Episcopi seruare non tenentur qui in loco exempto ab illius iurisdictione, quomodo sit intra eadem Diocesis ipsius Episcopi. 82
 Fidei ubi negatur ad domum peruenire, tunc vt Galles cum illo conueniri non potest. 83
 Fidei ea rebus Ecclesie quomodo constituendum. 84
 Fidei quid sit. 85
 Fidei, cuius soti realis est aut personalis, quod hoc per Monachum, seu per idoneum substitutum præstari possit, transit in Monasterium dante vita soti profecti. 86
 Fidei soti de rebus Ecclesie ab antecessoribus factæ quomodo obligent successores. 87
 Fidei in eandem auctentis Ecclesie nihil proprium possidebant, sed erant illis omnia communia. 88
 Fidei soti elicti vt facerent maiorem societatem & dimissionem indistincta loca succedere. 89
 Fidei soti soti vici rebus pro parte in causam piam, & pro parte vici, an deducatur soti soti pro parte. 90
 Fidei io causis propter eorum grauissimam appellatur ad Papam. 91
 Fidei prof. soti quomodo emittenda ad promouendum tam ad Ecclesias Cathedralis quam ad dignitates Regulares. 92
 Fidei prof. soti potest fieri coram Vicario etiam Episcopo non impeditur. 93
 Fidei prof. soti potest fieri per Procuratorem speciali mandato constitutum. 94
 Fidei prof. soti potest fieri coram Vicario etiam Episcopo non impeditur. 95
 Fidei prof. soti potest fieri coram Vicario etiam Episcopo non impeditur. 96
 Fidei prof. soti potest fieri coram Vicario etiam Episcopo non impeditur. 97
 Fidei prof. soti potest fieri coram Vicario etiam Episcopo non impeditur. 98
 Fidei prof. soti potest fieri coram Vicario etiam Episcopo non impeditur. 99
 Fidei prof. soti potest fieri coram Vicario etiam Episcopo non impeditur. 100

F.

Falsidia non deducitur ex relictis Confratrum. 65
 Familiares Episcopi quibus qualiambus prædici esse debeant. 66
 Familiares sanctæ Inquisitionis sunt exempti a iurisdictione seculari. 67
 Familiares, & de familia Episcopi dicuntur omnes eadem. 68
 Notarius & alius Substitutus, Fiscalis, Nuncius, Cofessor, Barbellus, Bursarius, dicuntur de familia Episcopi. 69
 Familiares digni qui vici expensis Episcopi. 70
 Familiares Episcopi ad hoc vt consequantur soti priuilegium non est necesse vt soti destituant ad aliquod certum officium, & io eo delinquant. 71
 Familiares oibiles non debent esse minus priuilegiati quam familiares mercenarii, & viles. 72
 Familiares Episcopi delinquentes extra officium, habent priuilegium soti vt penitentur ab Episcopo. 73
 Officialis committit delictum io officio, soti soti soti non tunc iocet loci, sed officii, & iurisdictionis. 74
 Theolus dicitur, scilicet opinionem, quod familia Episcopi vici priuilegio soti, nec legibus, vel ratione delendi, reprobandi, & respondendi ad contraria. 75
 Doct. ex cap. de pte. Archid. reddi inferunt familiares Episcopi gaudere priuilegio soti. 76
 Familiares Nuntii Apostolici fruuntur priuilegio soti. 77
 Familiares etiam senes habere non debent Clerici. 78
 Familiares iocuentes Ecclesie, vel Clericis, vici priuilegio soti de iure Canonico, & iuribus. 79
 Familiares perpetuo additi Clericis, vel Ecclesie, tanquam bona propria sunt exempti a iurisdictione Iudicis secularis. 80
 Fidei II. an soti versus Pontifex. 81
 Fidei, & io nia ex præcepto Episcopi seruare non tenentur qui in loco exempto ab illius iurisdictione, quomodo sit intra eadem Diocesis ipsius Episcopi. 82
 Fidei ubi negatur ad domum peruenire, tunc vt Galles cum illo conueniri non potest. 83
 Fidei ea rebus Ecclesie quomodo constituendum. 84
 Fidei quid sit. 85
 Fidei, cuius soti realis est aut personalis, quod hoc per Monachum, seu per idoneum substitutum præstari possit, transit in Monasterium dante vita soti profecti. 86
 Fidei soti de rebus Ecclesie ab antecessoribus factæ quomodo obligent successores. 87
 Fidei in eandem auctentis Ecclesie nihil proprium possidebant, sed erant illis omnia communia. 88
 Fidei soti elicti vt facerent maiorem societatem & dimissionem indistincta loca succedere. 89
 Fidei soti soti vici rebus pro parte in causam piam, & pro parte vici, an deducatur soti soti pro parte. 90
 Fidei io causis propter eorum grauissimam appellatur ad Papam. 91
 Fidei prof. soti quomodo emittenda ad promouendum tam ad Ecclesias Cathedralis quam ad dignitates Regulares. 92
 Fidei prof. soti potest fieri coram Vicario etiam Episcopo non impeditur. 93
 Fidei prof. soti potest fieri per Procuratorem speciali mandato constitutum. 94
 Fidei prof. soti potest fieri coram Vicario etiam Episcopo non impeditur. 95
 Fidei prof. soti potest fieri coram Vicario etiam Episcopo non impeditur. 96
 Fidei prof. soti potest fieri coram Vicario etiam Episcopo non impeditur. 97
 Fidei prof. soti potest fieri coram Vicario etiam Episcopo non impeditur. 98
 Fidei prof. soti potest fieri coram Vicario etiam Episcopo non impeditur. 99
 Fidei prof. soti potest fieri coram Vicario etiam Episcopo non impeditur. 100

& Verborum.

fessionem Fidei non erit proventus, qui non accepit
 professionem, quamvis, per eum sit quominus illam
 accipiat. 47
 Proventus tenetur probare se fecisse Fidei professionem
 quando Ordinarius inquit illa inquit. 48
 Fidei professio emissa recedens si pars dicat illam fecisse,
 dampno collatio beneficii sit & censetur. 1.274.49
 Fidei professionem annuatim peccat mortaliter, nisi per
 ignorantiam, seu inado: tentam illam fecerit. 70
 Incursum amissionem iactantia Fidei professionem non
 omittens debet tempore. 71
 Fidei professionem non emittens inter duos menses, mini-
 mus tenetur fructus amissos restituere donec condemnat-
 ur. 72. & seq.
 Distributiones quotidianae non amittuntur ob non factam
 Fidei professionem. 74
 Fructus amissi ob non factam Fidei professionem cui
 assignandi & applicandi sint. 75
 Fructus amissos ob non factam Fidei professionem non
 possit condonare Ordinarius. 76
 Fidei professionem omittens non potest quoad fructus
 amissos retinendos regula de de annali se tueri. 77
 Fidei professionem omisso non excludit proventus circa titu-
 lum, & proprietatem, nec tollit omnino possessionem, sed
 imp. di illius est. 78
 Professio adepta per proventus, qui tenebantur facere pro-
 fessionem Fidei est manutentibilis. 79
 Vide *Professio*.
 Fides: conuersus ad fidem tenetur altare parentis infideles
 etiam conuersi carzandi fidelis. 1.181.15
 Filius aut filius si a parentibus in infamia Religioni transla-
 tus sit non Religiosi, ad & quando teneatur perstruere,
 vel possit egredi. 1.180.11
 Filiusque. etiam de consensu patris, testari non valet, nisi
 testetur ad pat. causas. 1.180.74
 Fiscum vocatus ad iudicium prius tenetur descendere cum
 p. p. in foro, quo emptor conuenitur. 1.423.110
 Fletus: an sit quo inducitur & quando inceperit. 1.133.64
 Formina subintraducte que appellentur? 1.110.40
 Clerici soli ad allogenandis forminis accedere prohiben-
 tur. 1.111.18
 Forminae non sunt facili in obsequium, & famulatum
 Monasterium inter monasteria lacrimandae, quomodo
 sine hostie vine. 1.611.49
 Vide *Matrona*.
 Formina religio, vide *Religio*.
 Formis Ceryle Ordo a quo institutus, & quando inceperit. 1.111.47
 Formis ubi dicitur Ordo a quo institutus, & quando inceperit. 1.111.47
 Formis, & extraneis contrabens in loco, ligatur statuta
 illius loci. 1.411.91
 Formis cap. quia propter, de elect. ita est de substantia elec-
 tionis, ut aliter facta electio non tenet. 1.411.163
 Instauratio formae cap. quia propter, de elect. vide inci-
 piat. 187 & seq.
 Formis cap. quia propter, de elect. non est facta per Concil.
 Trident. sess. 15. de Regulari c. 6. 1.647.4
 Formula licentiae dandae per episcopum Clerico, ut deponat
 causam iudice seculari. 1.111.101

De Fidei privilegio.

Clerici nec iniuste nec voluntarie privilegio fori renun-
 ciare possunt. 1.197.8
 Fori privilegio ut gaudent Clerici in minoribus attenta
 nouis dispositionibus Cam. Tri. quae concurrere debeant? 1.198.12
 Beneficiati gaudent privilegio fori etiam habitum clericali-
 tem, & Tonsuram non desunt. 13
 Beneficii collationem obtinens etiam ante adeptam pro-
 fessionem fori privilegio potitur, modo constare pos-
 sit de valida collatione. 14
 Beneficiarius adhuc gaudet fori privilegio etiam si bene-
 ficiu obtinere non possit, si de facto in eius posses-
 sione non reperiatur. 1.199.15
 Beneficiarius etiam modici valoris obtinens fori privile-
 gio gaudet. 16
 Promotus ad Ordines cum collatione vnius beneficii
 redditus duorum semper annorum gradet fori pri-
 vilegio. 17
 Capellaniam collatam obtinens fori privilegio gaudet 18
 Conditionem cum futura successione a Papa obtinens
 gaudet fori privilegio. 19
 Statutum pro committendis exductibus defensorum
 August. Barles de iur. Cleric.

Neapoli habent, gaudet fori privilegio. 19
 Pensoem ubi tenentur gaudet fori privilegio. 21
 Clerici in minoribus non beneficiati ut fori privilegio
 gaudent, quae requiruntur. 22
 Clerici ut privilegio fori gaudent, tenentur habitum
 clericalem, & Tonsuram simul desunt. 1.400.11
 Clerici in minoribus habent clericalem, & Tonsuram
 dimittens privilegium fori penitus amittit, etiam si
 prius cum Episcopo non admoerit, ut habitum
 conseruare testatur. 24
 Fori privilegium non amittit Clericus si habitum a se ge-
 litum solum ad breue tempus deposuerit. 25
 Fori privilegium non amittit nisi per excessit trina muni-
 cipalis specialiter nominatum, & in personam facta. 26
 Licentia, & mandatum interueniendi alicui Ecclesiae, vel
 degen di aliquo seminario, aut versandi in aliqua
 schola, capessit ab Episcopo concessi debet ut Clari-
 cas in minoribus fori privilegio gaudet. 1.401.19
 Seruatum replemum interuallum non importat Conc.
 Tri. ut Clerici in minoribus fori privilegio gau-
 deant, sed potius mortalem periculatoriam saltem pro
 maiori parte. 33
 Secuturum hinc debet praestari de praesenti, & non sufficit
 in temporalibus. 34
 Clerici in minoribus constituti si recusauerint frequen-
 tate scholas, & Ecclesiam, sed esse probabilis spe-
 profectus, non possunt privilegio fori priui-
 legio. 35
 Clerici inferius alicui Ecclesiae, quam illi, cui faci-
 adhibitis, fori privilegio gaudet. 36
 Clerici in minoribus Ecclesiae, & seruiens, non tamen
 ex mandato apostolici, habitum & Tonsuram desunt,
 gaudet fori privilegio. 37
 Clerici coniunguntur in, & quando gaudet fori privile-
 gio? 1.401.37
 Clerici coniunguntur gaudet fori privilegio in criminali-
 bus tantum sine exco. sine criminalibus pro ex-
 mine agitur, non autem in morte civilibus. 38
 Fori privilegio gaudet Subdiaconus, qui in vim Apostolicam
 dispensationis cum vidua matrimonium contrahit, &
 penitus Ecclesiasticis obicit. 1.401.39
 Regulares omnes professi, parum conuersi, & Nouitii, &
 Moniales gaudet fori privilegio. 40
 Fates & Sorores tertii Ordinis S. Francisci si habitum
 Religiosum gestant, atque collegialiter vixerint,
 fori privilegio gaudet. 41
 Respondentes contrarius. 42
 Mulieres, quae in aliquibus Domibus se recludent
 ut penitentiam agant, quando fori privilegio gaudent. 1.404.11
 Oblati quando gaudent fori privilegio? 44
 Itemque, quia specialis obligatio, & quasi traditio
 per Episcopum alicui Ecclesiae, vel loco sacro traditi
 sunt, fori privilegio gaudet. 1.405.41
 Militis S. Iacobi, Calatranae, & similes gaudet fori pri-
 vilegio. 46
 Iudices seculares de causis Militum S. Iacobi, & simi-
 lium, an & quando cognoscere possint. 1.406.47
 Militis non adhuc professi privilegio fori gaudet. 48
 Pensoem Transitorio facta in non Clericum est nulla
 non obstante quod actum esset Nouitius Religiosis
 Calatranae. 49
 Confratres Ordinis S. Iacobi portantes medium Crucem
 albam dictam Thom, non gaudent fori privilegio. 50
 Hospitalarii, si Praetari auctoritate perpetuo deputati sunt
 ad seruiciu alicuius hospitalis auctoritate Episcoporum
 ecclesiasticis gaudet fori privilegio alius secus. 51
 Inferiores Ecclesiae gaudet fori privilegio. 52
 Fori privilegio non gaudent qui solum in accedendis lam-
 padibus, & apertendis portis Ecclesiae deferuntur. 53
 Diaconi Scholastici an & quando fori privilegio gaudent,
 remittit. 54
 Familiares Episcoporum etiam laici gaudet fori priuile-
 gio tam in civilibus, quam in criminalibus. 55
 Famuli condictionis Clericorum, & alij Religiosis in-
 feruientes fori privilegio an gaudent? 1.407.16
 Clerici in minoribus Ordinarius a non suo Episcopo
 sine litteris dimissiois non gaudet fori privilegio 46
 Clerici ordinari per simoniam, vel ante legitimam
 gratiam, fori privilegio gaudet. 67
 Clerici ordinati ab heretico, & excommunicato, sus-
 pensio, degradato, &c. fori privilegio gaudet. 68
 Bigamus Clericus omni Clericorum privilegio censetur
 eam, & foro seculari adhibetur. 69
 Bigamus licet denudatus remaneat omni privilegio ele-
 cticalitatem per characterem impetratum, & indelebilem
 habitum semper remaneat Clericus. 70

Index Rerum,

Clericus, qui dimisso habitu clericali secularibus negotiis se immiserit, uti prius testis fuerit monitus privilegium fore non amittit. 75
 Clericus ut privilegio fore prius ex quo enormitatis bus se immiscuit, duo requiruntur. 72
 Vires Clericorum an fore privilegio gaudeant? 62
 Coloni parisijs Episcoposum durante colonia gaudent privilegio fore. 1-410-63
 Protonotarij non participantes fore privilegio gaudent in habitu clericali necesse est. 1-411-43
 Clericus sacros anem vilem, an amittit fore privilegium? 1-411-78
 Aulicus Clericus fore privilegium amittit, & pueri potest a seculari iudice. 1-411-83
 Ordinarus post delictum commissum, vel etiam Monachus factus, an fore privilegio gaudeat? 1-414-37
 Ordinatus post delictum commissum fraudulenter, & dolose, ut secularis iudicis forum evadens, non liberatur a foro seculari, quoad bona tantum. 89
 Foras personam praeteritis in concursu fore, ratione rei, & ratione personae. 1-410-110
 Fori ad qualitatem discriminandam potius sequitur conditionem personae quam rei. 1-411-113
 Papa potest in ceteris Clericorum causis privilegio fore demergere. 1-411-123
 Fori privilegium compertis additis perceptis seculari ecclesiasticae, non fore, qui seculum ad tempus. 1-414-37
 Sacerdotes Ecclesiae gaudent fore privilegio in gratiam ipsius ecclesiae, non autem propter personam. 117
 Qualitas perpetuitatis hereditatis, non est absolute necessaria ad privilegium fore, sed sufficit scilicet temporis ita ut duret exceptio donec duret familiaritas. 119
 Sacerdotes ad mercedem dictam, vel pro parvo tempore, non tenent privilegio fore, sed si ad annum, vel longum tempus. 1-418-10
 Fori privilegium prodest famulis ecclesiae, & Clericorum, sine quibus fore privilegio commodum fore non possunt Cl. rici, & ecclesiae. 11
 Iudicis arbitrio inquiruntur, an Clericus, vel ecclesia impediatur vii sequitur famuli. 12
 Arbitrium huiusmodi interponit iudex ecclesiasticus ob maiorem iustitiam fore fore secularis. 13
 Sacerdotes Clerici, vel ecclesiae cum mercede, & ad tempus, non solum possunt privilegio fore propter impedimentum seculi, sed & familiaris militum, & scholasticum. 14
 Sacerdotum Ecclesiae tres recensentur species, videlicet: Adscriptivum, qui sunt perpetui, Temporalium, & Interuentum gratis. 15
 Sacerdotes gratis Ecclesiae non sunt perpetui obligatione, sed tamen possunt esse. 1-419-16
 ecclesia minus commodum consequatur ex inferuolentibus gratis, quam ex perpetuis, & mercede conditibus. 17
 Sacerdotes Ecclesiae fore mercede consequuntur privilegium fore. 18
 Privilegium fore familiarium sancti Officii comprehendunt viros, & filios. 16
 Familia Episcopi gaudet privilegio fore in ciuilibus, & criminalibus. 1-470-10
 Familia Vicarij Generalis, & Vicarij forisue, eodem fore privilegio gaudet. 11
 Fori pro privilegio sufficit quod familiaris sit in obsequio, & seruitio, licet episcopi expositi non videntur. 1-471-17
 Vide Clericos.
 Francia Regibus ius nominandi Episcopos Summi Pontificis concessum est. 1-114-83
 Francisci non possunt de licentia suorum Superiorum aduocari, vel procuratorem munus obire. 1-619-48
 & Francisci Affiliatus ordo quando instituitur. 1-661-174
 S. Francisci Affiliatus Franciscus conuenticus a quo instituitur, & quando incepit. 175
 Francia vide dicimus. 1-10-66
 Fraxi a paupertate committitur si ad diem, & locum constitutum non soluerit, & solutus debita quantitas accensetur. 1-455-88
 Fructus.
 Episcopi in portione ecclesiae habent tertiam partem fructuum, reliquas partes habent Rectores ecclesiarum cum onere fabulac. 1-104-7
 Fructus necessarij indicantur, qui ad beneficiarum, & ipsius (familia sustentationem necessariam) indicantur, qui tales dicantur. 1-107-10

Beneficiorum fructus qui ad congruum sustentationem necessariam non sunt, sed superflui, in pauperes, & pios vias erogare debent beneficiarum. 88
 Beneficiorum fructus superflui possunt a beneficiario ipsi sumi in pauperes caritatisque loci, vel in alios pios vias. 1-108-88
 Pauperes dicuntur illi, qui officium elemosynarum gerunt, & qui vitam ex suo patrimonio commodum, & honeste iuxta sui status conditionem trahere ann possunt. 89
 Clerici turpiter, vel in proanos vias expendentes fructus beneficiorum, & bona iocundi sceleris quosita, licet graues peccatas, non tamen ad restitutionem tenentur. 84
 Fructus beneficij ecclesiastici qualiter inter haeredem beneficiarum defuncti, & successores in beneficio fore diuidendi. 1-119-75, & seqq.
 Bulla solui I I L quid disponat quoad hanc materiam, referat. 78
 Bulla solui I I I de fructibus beneficiorum post mortem beneficiarum, non est vltima recepta in Hispania, nec in Lusitania. 79
 Bulla solui I I I est vltima recepta in statu Mediolanensi tamen in provincia. 80-81
 Beneficiarius potest obligare se obligatione personalia ad dandum commodatum, & ius periculi fructus ad multos annos, vel durante vita. 1-114-72
 Trinotum, vltima quod Clericus non potest locare beneficij sui redditus, computandum est ex tribus fructuum collectionibus. 71
 Fructus, qui ex actu hominis, & illius ministerio personali acquiruntur, in duplici fore differentia. 1-114-10
 Fructus acquiruntur ex causa iniusta, & iuristica, licet tamen reuera, dupliciter considerari possunt. 11
 Fructus aliquando accipiuntur ciuitate, aliquando naturaliter. 1-171-16
 Fructus differentiae accipiuntur in decimis pendulibus, ac in decimis personarum. 17
 Regimus ad ecclesiam, vide Ecclesiae.
 Fama, vide Sepultura.
 Fama non publici, vide Immunitas.

G

Gallia, vel alia vestigalia, & tributa exigentes à Clericis, seu ex eorum bonis sine per se, sine pot alium, excommunicationem nulli reseruatam incurunt. 1-481-9
 Gabbellam minimam ab ecclesiasticis exigens non contrahit excommunicationem Bulla in Cena Domini. 11
 Gabbella Portugalliae, sine vana, quae solet imponi in carnibus, & vino ex communione Regni necessarium, non potest exigi ab ecclesiasticis. 1-484-11
 Episcopus tenetur inquirere contra grauantur Clericos onere gabellarum, & collectarum etiam ipsa Clerici taceant, & non se querantibus. 13
 Condoctores, & coloni bonorum Ecclesiarum an excusentur à gabellarum solutione si vendiderint redditus, quos ex ecclesiasticis bonis percipiunt? 1-490-12
 Clerici, & alie personae ecclesiasticae si aliquid vendant ad grossum, seu modicum de redditibus bonorum, seu beneficiorum suorum, non tenentur solvere gabellas. 14
 Privilegium concessum Clericis, & ecclesiis ne eorum pendia solvere teneantur gabellis, vel aliis oneribus, potest etiam emphiteutis. 1-497-68
 Clerici negotiatores tenentur solvere gabellas pro rebus de quibus negotiantur. 1-498-63
 Negotiari quando dicantur Clerici? 64
 Clericus ut negotiator ad gabellam solutionem condempnatus, necessaria est iura monitio, & non sufficit vna peremptoria pro amobus. 65
 Vide Trinitatem.
 Clerici non per se, sed per alium negotiationem exercant, an excusentur à gabellis? 67, & seqq.
 Clerici negotiatores eo casu, quo tenentur ad solutionem gabellae, illa excusantur petenda est à publicis coram ecclesiastico iudice. 69
 Garza Lophy Philippi Hispaniarum Regis Catholici dum princeps & in episcopis esset, praecipit fuit, & instituit. 1-113-77
 Generacionem dicitur locus ubi senes pauperes, & infirmi curantur. 1-118-8
 Officium a quo instituitur, & quando incepit. 1-118-89
 Glosa audientis probabilis est, non necessaria. 1-119-146
 Gradus

& Verborum.

Gratu tres hominum in religionibus distincti reperiuntur, vel enim sunt religiosi, seu monachi, vel coenobii, vel oblati. 1.614.1

Grandimontanus Ordo à quo institutus, & quando interpretatur? 1.611.49

Gratu viarum, vide *Immunitas*.

Gratia, quam Papa concessit, eo modo non reuocatur, etiam si ad hoc non integra manus. 1.61.81

Dati facit, ut Gratia dicatur in eum natura. 1.618.101

Gratia an dicatur perfecta ex sola signatura. 1.619

Iudex nullus in Coria etiam Cardinalis debet iudicare secundum senorem supplicationis concurrens gratiam, sed secundum litterarum capitulationem senorem. 1.618.101

Bullarum expeditio de iure communis non requiritur quoad effectum, & effectum gratia. 1.618.101

Bullarum expeditio requiritur de Hys Coria quoad ceterorum gratia, siue illas probatorem, & canonizationem. 1.618.101

Suppl. anio sola hoc litteris sufficit, ubi non agitur de canonizatione gratia, vel ad effectum obtinendi simplicem absolutorem. 1.618.101

Calus riter distinguitur in materia iustificationis gratia. 1.618.101

In *Gratu* non est iure facultatis partem acceptare, & partem impugnare. 1.618.101

Gregorius Magnus fuit insignis humilitatis professor. 1.619.101

Gregorius subditis dearguendi se facultatem praeferat. 1.619.101

Gregorius III. quomodo dixerit dissolui martinioum, propter viciis infirmitatem operumque in cap. *propheta*. 1.619.101

Gregorius dicitur locus ubi semel debilius solitudo tenet habitare. 1.619.101

Guineus dicitur qui à Papa ad ciuitatem, vel Provinciam ecclesie regendam assignatur absque potestate Legati, qui nec fit Cardinalis. 1.619.101

Guineus Dux Aquitanie ordo à quo institutus, & quando interpretatur? 1.619.101

Guineus à quo institutus, & quando interpretatur? 1.619.101

H.

Habere, domolium importat. 1.619.101

Habitus dimittens clericalem potest illum iterum reuocare: non obstat irregularitate superueniente, & ordinis prohibitive. 1.619.101

Iudex ecclesiasticus debet cognoscere super probatione habitus clericali. 1.619.101

Habitus clericalem non deferentes Clerici, quas penas incurant? 1.619.101

Habitus clericalem quando tenentur deferre penitentiam habentes. 1.619.101

Clericus propter viciis habitum dimittens non debet beneficium, vel fore privilegium priuilegi. 1.619.101

Clericus, qui ratione paupertatis habitum proprio ordini congruentem gerere non valuerit, non incurrit penas contra Clericos habitum non deferentes committunt. 1.619.101

Clericus, qui propter aliquod verisimile periculum transformari cogitur, non incurrit penas committunt contra habitum clericalem non deferentes. 1.619.101

Clericus domi suae, & in oratorio habitum dimittens, nullas incurrit penas. 1.619.101

Religiosi Societas Iesu non habent habitum proprium, & vellentur ea viciis regionis, in qua habitant. 1.619.101

Nocturnum induere habitum euestorem ad habitum professorum distinctum non est de substantia anni probationis. 1.619.101

Nocturnum habitus debet in omnibus religionibus distinguere ab habitibus professorum. 1.619.101

Habitus uocatorum ubi pertinet ad professionem habitus distinguatur, tunc per quancunque annualem habitus nocturnum delationem non induitur tanta professio. 1.619.101

Habitus dimissio temeraria dicitur quando absque causa fit, secus si ea iusta causa. 1.619.101

Habitus quando ea aliqua apparet causa dimittitur postea assumendus, et si illa causa non omnino bonella fit, nec causam excommunicationem non incurrit. 1.619.101

Habitus occultans fuit causa eo modo, ut à circumstantiis. 1.619.101

Augustinus *Bartholomaeus* *de* *ser.* *et* *et*

bus cogitandi nequeat eadem ordinis religiosus ille fit, iudicis in excommunicationem contra dimittentes habitum lacum. 1.619.101

Habitus gerens sub panis cooperum an sit Apostata, excommunicationemque incurrit? 1.619.101

Habitus cooperum quando religiosus ex causa necessaria defert, & ab apostata, & ab excommunicatione excusatur. 1.619.101

Habitus cooperum deferens Religiosus habitus aliter religionis an in penitentia remittitur? 1.619.101

Episcopus regularis omnes habitum, & assumens illum alium, & candidam vestem quae ab episcopo ceteris de fectur, non incurrit excommunicationem lacum contra monachos omnesque habitum. 1.619.101

Habitus Regularum suscipere & professionem emittere non possunt ultra duas sorores in eodem monasterio absque. 1.619.101

Hereticus, ac secessores patronorum possunt propria auctoritate absque superioris consensu facere concordiam de Rectoris alioquin viciis praesentando. 1.619.101

Religiosi non possunt heredes institui, & bona in comuni obtinere non valent. 1.619.101

Ecclesia quantumque absque beneficio incurritur adear hereditatem, ultra vices hereditarias nunquam tenetur. 1.619.101

Hispania Rex.

Sacer IV. Hispanie Regibus privilegium concessit, ut quot ipsi capessunt, si ornando, & non alij Episcopi, perirentur. 1.619.101

Adrianus VI. concessit Carolo V. Imp. & Hispaniarum Regi, ac eius successoribus ius praetendendi episcopos Hispaniae, qui autem praetendebant ad supplicationem Regum. 1.619.101

Hispania in Mahometanorum gentis dominum deuenit, quia in deusa reuerentia, & subiectione Sedis Apost. defecit. 1.619.101

Hypocritae maxima fides adhibenda. 1.619.101

Hypocritae, & alij hominum dam commodas agunt, seu latenti incidunt se cum habuit Religiosi accomodate non debent, alias ventros grauius puniendi. 1.619.101

Vide *Hypocritae*. 1.619.101

Hypocritae, vide *Immunitas*. 1.619.101

Hypocritae sunt faciles ad discutiendum, & improbandum quod alieni placuit. 1.619.101

Hypocritae I. nec sunt heretici, nec Sergij heretici condendi. 1.619.101

Hypocritae quae petione eligenda. 1.619.101

Hypocritae dicitur ab hypobus, qui ibi gratis recipiuntur ubi vero mercede solum peregrini hospitauerunt, hospitium, vel diuersorium appellatur. 1.619.101

Hospitalia quaedam religiosa, & quaedam non religiosa. 1.619.101

Hospitalia Religiosa dicitur quod auctoritate Episcopi est constructum, & creditum. 1.619.101

Hospitalia: ea quibus dignoscantur fuisse creditum auctoritate Episcopi. 1.619.101

Hospitalia in dubio praesumuntur erectum absque Episcopi auctoritate. 1.619.101

Hospitalia potius praesumuntur laicale, & profanum, quam ecclesiasticum. 1.619.101

Hospitalia auctoritate Episcopi fundata, licet administrationem solum temporalem habeant, sunt materia supponit iure humano iudicandi. 1.619.101

Hospitalia auctoritate Episcopi fundata gaudent ecclesiastica immunitate. 1.619.101

Hospitalia non religiosa est illud, quod ad habitum coenobiique personae sine Episcopi auctoritate fuit erectum. 1.619.101

Hospitalia etiam auctoritate Episcopi non fundatum adhuc est locus pius de iurisdictione ecclesiastica, & gaudet privilegio ecclesiae. 1.619.101

Hospitalium bono an possint alienari sine sollemnitate rerum ecclesiasticarum alienationibus necessariis remissio. 1.619.101

Restitutio beneficii an gaudeant hospitalia remissio. 1.619.101

Gabella an debeatur ex bonis hospitalium remissio. 1.619.101

Falsitas, & Trebellianica an detrahatur ex his, quae relinquuntur hospitalibus remissio. 1.619.101

Hospitalia an & quando sint beneficia ecclesiastica. 1.619.101

Beneficiorum appellatione recipit hospitalia quae non dantur. 1.619.101

Index Rerum,

ducatur in titulum, seu administrationem. 1.33.17
 Hospitalia sunt beneficia ecclesiastica ubi visita fuerit
 scilicet, seu ecclesiastico beneficio, vel per viam electio-
 nis danda essent in titulum. 18
 Hospitalia data in titulum, vel administrationem si ha-
 beat beneficia annexa, vel redditus, aut proventus
 ecclesiasticos, tenentur ad seminatij contributionem. 19
 Hospitalia que administrantur à laicis, & in quibus sunt
 bona laicorum, que data non sunt in titulum, commen-
 dam, seu administrationem, non tenentur ad seminatij
 contributionem. 24
 Hospitalia vniuersi diocesis habent beneficium annexum, quod
 est alterius diocesis, tenentur contribuere pro rata fra-
 ctum beneficij annexi seminatij in qua situm est bene-
 ficium. 25
 Simonia materia non sunt hospitalia illa, que priuata
 auctoritate constituta fuerunt, sicut à Prælati aucto-
 ritate constituta fuerint, ac proinde ecclesiastica, vel
 religiosa essent. 34
 Simonia leg. canonica prohibita committitur etiam
 quando hospitalia ecclesiastica sunt, & religiosa. 35
 Hospitalia in beneficium conferri omnino prohibentur. 36
 Hospitalia possunt in commendam conferri. 38
 Rectores hospitalium præfati non possunt religiose per-
 sonæ, nisi in his locis, que habent curam animarum
 annexam, Clerici autem seculares, & etiam laici præ-
 fici possunt. 39
 Hospitalia, & pia loca omnia de iure communi sub iure
 infractionis, & iurisdictioni episcopi in eorum Diocesi sua
 sunt. 5. 34. 46
 Hospitalia administrata à Fratibus B. Ioannis Dei, non sunt
 exempta à iurisdictione Ordinarij, nisi solum quoad regu-
 larem obseruationem. 2. 35. 51
 Acquiescentia aduersus admittituras hospitalium con-
 demnata fuit soli Ordinario reddita fuerint, siue
 vni cum alijs deputatis ad ipsum Ordinarium spectat. 35
 Episcopus animaduertere potest in Rectorem hospita-
 lium, leprosoriorum, &c. qui negligunt, seu non ver-
 bantur, ut oportet in administratione, non obstante
 quacunque exemptione. 14
 Visitare potest episcopus omnia hospitalia, & pia loca
 etiam si priuata laicorum, & congregate, ac reser-
 uate in casibus à iure concessis. 55
 Hospitalia, & Confraternitates, que sub immediata Re-
 gum protectione fuerint, non possunt episcopi, nec eorum
 Officiales visitare. 56
 Visitare potest episcopus diuinum cultum, & ornamenta
 in hospitalibus, que sub Regum immediata protec-
 tione sunt. 61
 Hospitalia tantum, que expressè reperiuntur sub imme-
 diata Regum protectione, continentur in exceptione
 Concilij Tridentini. sess. 21. de reform. c. 8. non tamen omnia,
 que sua sunt in provinciis, & diocesis cuiusque Regni. 65
 Episcopo hospitale aliquod visitare volenti si opponatur
 exceptio quod sub Regum immediata protectione esi-
 stat, ad ipsum episcopum talis exceptio non cognoscitur,
 & diffinitio pertinere debet. 1. 16. 41
 Personæ si deficiat quæ in hospitali curæ debent, quid
 faciendum de redditibus. 61
 Hospitalia, & cetera loca pia gaudent iure miniorum. 2. 103. 9
 Hospitalia ad pia instituta sine episcopi auctoritate, licet
 ecclesiastica non sint, sunt tamen loca pia, cum in eis
 opera pietatis exercitentur. 2. 136. 25
 Hospitalia sola data in titulum, vel administrationem,
 si habeant beneficia annexa, vel redditus, aut proventus
 ecclesiasticos, tenentur soluere pro seminatij. 2. 149. 14
 Hospitalia in commendam. 2. 186. 65
 Hospitalitates fratres, & iohannis ministrantes B. Ioannis
 Dei à quo instituti & quando inciperint. 2. 157. 161
 Hospitalitates vel relationes præcedunt cum omnibus suis
 qualitatibus. 2. 157. 161
 Hospitalitas à quo instituitur, & quando inciperint. 2. 157. 161

1.

Idem Beronius circa proprias exequutores episcopi, re-
 probatur. 2. 177. 79
 S. Iacobi apud Hispanos ordo mil. à quibus instituitur, &
 quando incipit. 2. 166. 68

S. Iacobi apud Lusitanos ordo mil. à quibus instituitur, &
 quando incipit. 2. 166. 69
 Iohannis, vide Festi.
 Iohannis à quo instituitur, & quando incipit. 2. 157. 161
 Ignorantia intelligitur, qui ex defectu scientie ita est Ecce-
 lesiæ iocunda, ut nec ea nocet, que ad officij sui exercitio-
 nem sunt necessaria. 2. 178. 96
 Illegimus an per ingressum religionis & in ea professionem
 emulam eo ipso aptus sit ad omnes Ordines etiam sacros
 suscipiendos sine ulla noua superiorum indulgentia. 1. 199. 187
 Illegimus per solemnem professionem in religionem factam
 non reddatur habili ad Prælatum in ea. 2. 100. 199
 Illegimus per ingressum religionis non efficitur legitimus
 quoad effectum successionis. 2. 601. 196
 Illegimus factus monachus, & professione legitimatus,
 non potest de consensu sui superioris vicarius episcopi
 etari. 2. 177
 Papa solus scilicet religionum privilegium potest dispen-
 sare cum illegitimis religionis ut ad dignitatem & Præ-
 laturam promouantur. 2. 198
 Insigne, crucis, campanæ, & candelabra per episcopos
 beneficij solent. 2. 113. 19

Immunitas.

Bona ecclesiastica immunita sunt, & libera ab oneribus, &
 tributis impostis per Principes laicos. 1. 481. 1
 Iustitiam immunitatem Clericorum, respectu bonorum
 edicto faciunt. 2
 Immunitas respectu bonorum non à iure potius, & Im-
 peratorum liberalitate, sed à iure diuino ortum ha-
 buit. 2
 Bona patrimonialia Clericorum etiam laicalia sunt im-
 munita ab oneribus laicalibus. 1. 481. 6
 Immunitas vsus seu exercitium emanauit à Principum
 Ordinationum laudibus. 7
 Ordinarius non potest Clericos non interuenientes Ecclesiis
 immunitate à gabelis, & alijs oneribus laicalibus pri-
 uare. 2. 486. 16
 Clerici in minoribus iuris actualibus habentes beneficium
 ecclesiasticum apud Hispanos, & Lusitanos non gau-
 dent immunitate à gabelis. 2. 487. 17
 Famuli seu seruitores Clericorum gaudent privilegio
 immunitatis à solutione collectarum, seu gabelarum. 10
 Regulares omnes, presbiteri, Conuersi, & uolunt, sicut &
 Monachi nouitii, & Conuersi, privilegio immuni-
 tatis potiuntur. 2
 Fratres, & Sorores tertij Ordinis S. Francisci, & S. Domi-
 nici gaudent privilegio immunitatis à habibus Religio-
 siorum testaturum, & claustraliter inhabitantem. 1. 488. 14
 Milites Religiosi in Portugalia an & quando potiuntur
 privilegio immunitatis. 27
 Fructus, & redditus ecclesiasticorum immunitate à tribu-
 tis non gaudent postquam in laicos transiit. 1. 496. 39
 Bona Clerici si essent communia pro indicio cum fra-
 tre, vel nepore, & alijs laicis, gaudent immunitate
 pro portione Clerici. 2. 497. 68
 Immunitas non se extendit ad 10. & 40. passus ecclesiæ
 maioris, vel minoris, ubi fuerint intra ambitum castello-
 rum. 1. 19. 42
 Indici & indichales gaudent ecclesiastica immunitate. 44
 Hæretici, & apostata non gaudent ecclesiastica immuni-
 tate. 45
 Debitores saluti, seu decore, an gaudeant ecclesiastica
 immunitate. 2. 20. 47
 Immunitas ecclesiastica gaudet interdicta ecclesiæ. 2. 21
 60
 Pallatus. 61
 Leprosaria. 62
 Carmineum. 63
 Arrium seu portus Ecclesiæ aduersus. 2. 44. 44
 Fores seu ianæ Ecclesiæ. 65
 Scilicet ecclesiæ. 66
 Hospitalia auctoritate episcopi fundantur. 67
 Oratorij publicum aduersus pestem si constructis &
 sacerdos portans in manibus Sanctissimum Eucharis-
 tiam. 2. 15. 69
 Palatium Episcopi. 70
 Cardinalium domus seu palatium. 71
 Monasteria Religiosorum. 2. 16. 81
 Immunitas circumum non habens loca sacra & religiosa
 præter Ecclesiæ. 73
 Immunitas

Index Rerum,

Pœnitentiam publicam subeunt. 163
 Oblationes non dant nec recipiunt ab illis. 164
 Excommunicationem incurunt. 163-165
 Excommunicatio laici sententia, & non fitendi incurrit violenter immunitatem extrahendo confugiens ab Ecclesia per Bullam Gregorij X IV. 166
 Absolutio à censuris ob violatam immunitatem ecclesiasticam iuxta Bullam Gregorij X IV. est Sedi Apostolicæ reservata. 167
 Reus ad ecclesiam fugiens minime illius gaudet immunitate in criminibus capere, si in eam, verique probatione delictum admissum facile constaret. 168
 Immunitates, & libertates tam ecclesiarum, quam personarum aliarum grauales, aliarum speciales, & quæ sunt. 169-171
 Vide Ecclesiam.
 Impedimentum etiam de facto illata per magistratum facultas episcopis, quominus procedant ad excommunicationem contra laicos in causis fore ecclesiasticis, non inducunt statum, vel consuetudinem contra Concilium. 167-170
 Imperator Catholicus filius Ecclesie est, non Princeps, & quod ad Religionem competit, discere ei cōuenit, non docere. 171-172
 Imperator, antequam coronetur, non Imperator, sed Romanorum Rex appellatur. 172-173
 Imperatrix, Regina, ac ipsarum filiarum, & ancillarum, quas fecum deferunt, libere viam monasteria ingredi possunt, etiam si nullum habeant priuilegium. 173-174
 174
Insuperis manuum.
 Ritus impoendi manus super eos, qui sacris officiis mancipabuntur ex antiqua lege Apostoli oram habuit. 175-176
 Impubes ab episcopo absolui possunt etiam post annos pubertatis, ab excommunicatione tamen contracta post annos pubertatis, quamvis petuendo eorum iurisdictione. 176
 176
 Incarnatio Verbi æterni facta fuit ad tollenda peccata, seu ad redemptionem generis humani, tanquam ob causam primariam, & proximam. 177-178
 Verbum potius incarnatum, quam Patrem, aut Spiritum Sanctum, multis conuenientissimum fuit. 178
 Filij sola persona naturam hominem assumpsit. 179
 Filij Incarnatio cum natura humana magis conueniens fuit ad redimendum genus humanum, quam uero cum natura Angelica. 179
 Incarnationis terminus principalis preueniens ea uolens est, Christus, prout est persona subsistens in duabus naturis, diuina, & humana. 180
 Insuper magis sub nomine quid intelligatur. 181-182
 Incipio uitas casus frequentiores non claudit alium. 182-183
 183
 Indefinitio æquipollens uelut sal. 183-184
 Indignus dicitur, qui habet defectus personæ capessens in caput in rebus, de eis. 184-185
 Inferiora non comprehenduntur nomen monasterij. 185-186
 186
 Mixta sacrificium celebrari non debet in infirmaria Monasterio. 186-187
 Infirmitas legem, & epidemice nomine quid intelligatur. 187-188
 188
 Ingratus est vitium Deo, & hominibus detestabile. 188-189
 189
 Insuper, & accessum non canonizat Roma, nisi consentiat omnia protenta in denegata solutione, aut aliter resisteret. 189-190
 Insuper hæreres persequitur non possunt de hæreri inquirere, aut procedere contra episcopos nisi hoc eis Apostolica concessione specialiter permittatur, debet tamen habere notitia de hæreri aliquis episcopus illam Papæ nunciare. 190-191
 Insuperiores sancti Officij habent familiam armatam. 191-192
 192
 Insuperior est Index competens in crimine hæreres. 192-193
 193
 Insuper de notis superintendunt, seu potestatem in loco, nemo potest extra suam Prouinciam absque speciali priuilegio vel. 193-194
 Insuper de notis dignitatem personæ patet vel Archiepiscopus, vel similis Prælati extra loca sui territorij. 194-195
 195

Insuper regulariter ad episcopum ordinarius solet pertinere. 195-196
 196
 Capitulum Sede vacante vice episcopi instituit. 196-197
 197
 Vicarius generalis episcopi absque speciali eius facultate non instituitur. 197-198
 198
 Prælati inferioribus potest ea causa speciali, nempe ea priuilegio, seu prescriptione immemorabili, aut consuetudine legitime præscripta ius instituti competeret. 198-199
 199
 Insuper illa, quæ facit facta in consistorio iudicio, habebit viam dissolutionis, & casibus attentata. 199-200
 200
 Insuper ab alio quam ab Episcopo facta, vel eo, qui vice ipsius sustinet, & presentatio aliter facta est ipso iure nulla. 200-201
 201
 Insuper, sicut & presentatio ad infirmos pertinet. 201-202
 202
 Insuper in authenticum ut regulariter dicatur, non solum debet confici cum debitis requisitis et dispositionibus iuris communis, sed etiam interuenire debent solemnitates iuris municipalis. 202-203
 203
 Insuper proprium homines eorum. 203-204
 204
 Insuper dubium. 204-205
 205
 Insuper Gigazopodius. 205-206
 206
 Insuper pro habenda informatione status ecclesie, quando aliquis ad Cathedralis, vel Metropolitanam promouendus est, ponunt. 206-207
 207
 Insuper pro habenda informatione status uicinis Monasterij. 207-208
 208
 Insuper, etiam, & candelæ, quæ per viam deferuntur, & circa eadem accenduntur, sunt diuisenda per æqualem portionem inter Parochum defuncti, & illum, ad cuius ecclesiam defunctus deferret. 208-209
 209
 Insuper bonorum Episcopi non est sciendum à Indice Laico. 209-210
 210
 Insuper est institutionis, vel collationis confirmatio, & missio in possessionem. 210-211
 211
 Insuper X XIII. descendit ab hæresi illi imposita. 211-212
 212
 S. Io. Melitenis Ordo mil. à quibus instituitur, & quomodo incipit. 212-213
 213
 Insuper, vide Nomen.
 Insuper voce actus non priuilegiat. 213-214
 214
 Insuper preueniens ea defectu natalium, non tollitur per solum religiosi habitus suspensionem, sed necessarius requiritur ut emittatur professio. 214-215
 215
 Insuper sublatæ per religionis ingressum & professionem sequantur reuoluit professionem annullatæ. 215-216
 216
 Insuper, in exp. electos, distincti. 1. reprobat, dum ait Romanam Antiochenam, & Alexandrinam Ecclesias canonicum Patriarchales appellatas, & habitas fuisse. 1. 216-217
 217
 Index & infidelis, vide Immunitas.
 Index secularis an competens sit aduersus Clericos circa penarum condemnationem, & executionem quando peccata ipsorum damna deducunt in fructibus. 1. 217-218
 218
 Index secularis dominus fructus potest solum sententiam executionis mandare contra fructus etiam Clericos. 1. 218-219
 219
 Index ecclesiasticus solus cognoscit, ubi tractatur de defectu sine criminaliter sine ciuilitate contra Clericum seudatam. 219-220
 220
 Index ecclesiasticus quandoque implorat brachium seculari propter penam sanguinis & mortis, quæ de iure Clericis est interdicta. 220-221
 221
 Index ecclesiasticus implorat auxilium seculari, quando non sufficiunt propria vires ad nocendum reum. 221-222
 222
 Index ecclesiasticus petit auxilium brachij secularis, non ea defectu iurisdictionis exequendi, sed ut sua sententia habeat faciliorem executionem. 222-223
 223
 Index ecclesiasticus potest inhibere seculari ne procedat in causa eius cognoscendo ad ipsum pertinet, sub pena excommunicationis, etiam si: cause cognitione, quando sumus in casu notorie iurisdictionis. 223-224
 224
 Index ecclesiasticus, secularis, in quibusqueque vniuersis voluntatis exequendis in se, non habito respectu ad personas resistentes, iurisdictionem à iure obtinet. 224-225
 225
 Vide Ecclesiasticum.
 Index in causis ciuilibus, vel iurisdictionem obtinet vel

vel ubi sunt arbitri consensu non prohibentur Clerici. r.

118. 109

Adversum seculari, civile, vide *Ecclēsiā*.

Amoris, & *Minora* ecclēsiā, dicuntur scholares, seu servientes Ecclēsiæ homines Clericorum, de quibus in l. 1. *de Episcopio*. *Chor.* sunt familiares, & alij assistentes in servitio Clericorum. 2. 467. 2

Amicitia quando datur alicui, vel solum congruat, censetur subtili iuridictio aliena. 1. 30. 6

Amicitia non est necessaria coniunctio ut naturalis proprietates cum contentione Episcopi. 1. 118. 23

Iuridictionem & libertatem Ecclēsiasticam nullus quavis dignitate precellens impune in bonis, vel persona sua, vel sibi sine naturæ vel Divini coniunctis turbant. 1. 451. 214

Iuridictione concessa censetur concessa omnia, quæ ad eandem iuridictionem necessaria sunt. 1. 474. 14

Iuridictio ecclēsiastica, & laicalis, una alij præstat auxilium pro fœderatione cœque. 1. 476. 71

Ans naturale est immutabile in primis tantum principijs, seu primis præceptis. 1. 40. 121. & seq.

Ans non inducere volens ad pœssimum aut iam dicitur habere auctoritatem in eis. 1. 443. 21

Nemini facit iniuriam, qui vitium sine fito. 21

Ans non abdicatur a religione conservatis conditionibus. 1. 444. 21

Ans specialis quid esse factum dicitur iustificare debet. 1. 477. 21

Compositiones, & pacta super iuribus Parochialibus facta inter Praelatos Consecratos, & Parochos, quando sunt valida. 1. 101. 24

Consecratio Ecclēsiasticum dicitur, quod fundatur ex bonis rationis Ecclēsiæ quævis. 1. 86. 59

Consecratio ad Reges, & alios Principes spectans non comprehenditur sub reservationibus regulæ. Cancell. 1. 124. 90

Consecratio fundari potest constructio, vel constructio Ecclēsiæ Consecratos cum solo consensu Regularium. 1. 61. 26

Consecratio definitur, ut scilicet honorificum onerosum, & utile alicui competens in Ecclēsiā, & quod de ordinari consensu cum constructio fundatur, vel donatur, aut id a suis antecessoribus factum fuerit. 1. 194. 2

Consecratio est simplex, ecclēsiasticum, laicale, & mixtum. 3

Ecclēsiasticum consecratio dicitur, quando de bonis ecclēsiasticis fundatur & creatum fuit. 4

Ecclēsiasticum censetur consecratio fundatum & creatum a clericis beneficiis, quem non constat habuisse bona patrimonialia, vel aliunde quæsit. 5

Ecclēsiasticum consecratio dicitur, quod Clericus habet nomine sue Ecclēsiæ, vel aliquo Viceclericæ, seu Collegium Religiosorum, seu clericorum. 6

Ecclēsiasticum consecratio dicitur, quod competit laicis utique fructus religionis vitæ, & habitum Religiosorum deficientibus, & gaudens privilegio soli, & Canonis. 7

Ecclēsiasticum est consecratio spectans ad Magistros, seu Milites Ordinum, & Militarium etiam commingatis, ratione Preceptorum, aut Commendatarum. 8

Consecratio expressè referuntur personis ecclēsiasticis censetur ecclēsiasticum, etiam si esset fundatum ex bonis laicalibus. 9

Ecclēsiasticum dicitur consecratio, quod licet originem habuerit ex patrimonio laici, fuit tamen vel ab initio, vel fundatione, testamento, donatione, aut alio quovis titulo in Ecclēsiā, Capitulum, seu Collegium ecclēsiasticum translatum. 10

Conditio apponi potest in fundatione ut consecratio referatur personis ecclēsiasticis non cadat sub reservatione, sed habeatur pro meritis laicis. 1. 193. 12

Laicale consecratio dicitur illud, quod laico, seu Clerico ratione sui proprii patrimonij competit. 11

Consecratio competens clericis respectu patrimonij, vel quia fundatur bonis laicis successerunt, vel quia illud ex suo patrimonio fundatur, non dicitur ecclēsiasticum, sed laicale. 14

Laicale dicitur consecratio Consecrationis laicorum, cuius consecratio non induitur, aut distinctionem aliquam figuræ Religionis, & beneficium fuit

à laico fundatum, & de bonis profanis. 15

Consecratio ecclēsiasticum in laicos solo consensu permutacionis cum auctoritate Apostolicæ, etiam an debeat esse ecclēsiasticum, & efficiatur laicale. 16

Mixtum consecratio illud dicitur, quod penitus partem ad ecclēsiasticum, partem ad laicum, & si tunc facta sit concessio de alternis vicibus permittendo, in turno laici deservit totum ecclēsiasticum. 17

Mixtum consecratio ad effectum exclusionis reservationis censetur meritis laicis. 18

Mixtum consecratio censetur meritis laicis ad hoc, ut lo eo non requiratur forma canonis per consensum. 19

Hereditarium consecratio est, quod trans ad quoscumque heredes etiam extantibus, nisi in fundacione esset expressum, quod transiret tantum ad heredes sanguinis de consensu Episcopi. 1. 196. 10

Consecratio in debito est præsumitur hereditarium, & transitorio ad quoscunque heredes etiam extantibus, ubi ea fundacione, vel aliunde de contrario non docetur. 21

Geotilicium, sive familiare consecratio dicitur illud, quod competit & relicto est tantum illis de tali familia, & quando fundatur expressè rationem conservandæ signationis. 22

Consecratio in dubio præsumitur potius hereditarium quam geotilicium, nisi in eius provisionibus semper fuisset habita mentio familiaris, & descendendæ, & nequam vero hereditarie qualitatibus. 23

Consecratio quando dubitatur an sit geotilicium, levioribus sufficit probationibus. 24

Consecratio aliquid patrimonium, alium aditum. 25

Patrimonium quare dicitur ille qui non habet patrimonium. 26

Consecratio antiquitus nullum, ac modicum habebatur. 27

Consecratio acquiritur ex fundacione alicuius Ecclēsiæ, sive quis tam propriis solo suis sumptibus omnino construeret, sive etiam solum tantummodo, sive fundum ad eam edificandam obtulerit, transigendo totum illius dominium. 28

Consecratio acquiritur ex sola constructione sine fundi proprii assignacione, sed si in solo ab alijs dato quis propriis sumptibus Ecclēsiam construxerit. 2. 197. 12

Ecclēsiam constructam cum provisione recipiendi expensas ab illa, tunc consecratio non acquiritur constructæ, sed ecclēsiæ, ex cuius bonis fuit ipsa constructa. 30

Consecratio non acquiritur ex constructione necessariâ, non voluntariâ facta. 31

Consecratio acquiritur ex reedificatione, seu refectione Ecclēsiæ penitus destruxæ, seu dirutæ. 32

Consecratio ut acquiritur ex reparatione Ecclēsiæ, requiritur totalis restructio ipsius Ecclēsiæ fundus dirutus. 33

Ecclēsiæ adeo dicitur indicatur, ut reedificata dicitur, & acquiritur consecratio, si omnia indigeat consecratione. 34

Consecratio acquiritur ex ecclēsiæ constructione ab alijs que alia reservatione, nisi illud expressè remittatur. 35

Consecratio ecclēsiæ probatur, cum assensu Episcopi sicut præsumptum, non est necesse probare alium assensum quoad acquisitionem. 36

Capellanis nova in abstracto fundari potest in Altari cum constructo, & in ea referatur consecratio. 37

Ordinarij Diocesani consensus acquiritur in fundacione & constructione ecclēsiæ ad acquisitionem in ea consecrationem, sive ille ante creationem consecratio, sive postea, & quocumque interveniat. 38

Ordinarij nomine qui coconsensum præstare debet in creatione consecratio, venit Ordinarius loci, in quo fundatur ecclēsiæ, etiam Praelatus inferior episcopalem iurisdictionem habens, Capitulum Sede vacante. 39

Vicarius generalis episcopi non potest assensum præstare in creatione consecratio, nisi ad hoc habeat speciale mandatum. 40

Ordinarij Diocesani si non coconsensum præstare creationi consecratio, poterit compelli per Superiorem, alius ipse Superiorem coconsensum, si ad hoc Diocesanus reus sit causa. 41

Coconsensum Ordinarij in creatione consecratio præstatur

Index Rerum,

presumptum interuenisse ea diuturnitate temporis, adfirmant capellæ non insignitas, & armis, ac visitatione superuinit. 43

Tempus triginta annorum necessarium est ad præsumendum ecclesiam Ordinarij in iurisdictionem donatione, in eisdem tunc creatum decemum sufficit. 43

Consensus Ordinarij in creatione iurisdictionis potest interuenire est post factum. 44

Consensus tacitus Ordinarij sufficit per citationem iurisdictionis, ille sufficit qui colligitur ex institutionibus ipsius factis ad præsentationem patronum. 45

In iurisdictionem in Ecclesia Conventuali non potest fundari cum sola Episcopi consensus est necessarium privilegium Apostolicum in limine fundationis, etiam ad effectum præfationis. 46

Iurisdictionis quando præsumatur fundatum ea privilegio Apostolico. 47

Iurisdictionis in tota Ecclesia regulari non acquiritur ea sola fundatione, & dotatione sine particulari privilegio Apostolico. sed in Altari consuetudo, vel consuetudo de ordine testamentis, quia tunc sufficit solum consensus Regularium. 48

Privilegium Apostolico requiritur ad acquirendam iurisdictionem in Ecclesia tota regulari ea fundatione, & dotatione ea eadem temporis, & observantia præsumitur interuenisse in limine fundationis, licet non sit enunciatum, nisi ex facie instrumenti fundationis constaret additum fuisse solum consensus Episcopi, vel alterius Prælati Papæ inferioris. 49

Iurisdictionis acquiritur ea assignatione dotis, sine ceteris mediis Ecclesiæ facta. 50

Iurisdictionis per suspensionem non acquiritur, imò tale præsumitur volens, & communicationis sententia subiacet. 51

Iurisdictionis non acquiritur illi, qui secundum præfatum, & Ecclesia non à se, nec ab alio condidit, sed neque constituit Ecclesia, donec deinde ab aliquo competentem accepit. 52

Patroni pro parte sua tres esse possunt, si singuli impugnetur, causis acquirendi iurisdictionis præfationis. 53

Decretum insufficiente, & quod arbitratum Ordinarij, non acquirit iurisdictionem, sed dicitur benefactio. 54

Iurisdictionis ut quis acquirat ratione secundæ dotis, debet prius constare priorem fuisse eodem de esse ad non esse. 55

Dot ab iocito fundationis sufficiens præsumitur. 56

Ordinarij Diocesani consensus requiritur in dotis datione, & assignatione ad acquirendum iurisdictionem. 57

Iurisdictionis ad acquirendum tota copulariè requiritur fundum eodem iurisdictionem, & dotationem, qui tenentur, & tenentur. 58

Iurisdictionis ea sola datione, vel constructione acquiritur tenet recipere opino. 59

Iurisdictionis non uti, non uti acquiratur, sola sufficit constructio absque villa reservatione, nisi expressè remittatur. 60

Iurisdictionis acquiritur in quibuscumque beneficiis facultates, & privilegia concessa abbasque Conc. Tunc etiam dicitur in privilegio, quod eisdem eisdem potius naturæ, & entitatis, & ex fundatione, & dotatione competet. 61

Iurisdictionis quando constat esse ea privilegio, vel præsumitur, tunc immemorabilis non prodest, nisi privilegium sit ex causa ordinaria. 62

Privilegium quando dicitur ea causa ordinaria. 63

Iurisdictionis ea privilegio etiam cum amplissimis clausulis propter augmentum concessa, cadunt hodie sub reservatione reg. de mensuris, ubi augmentum non accedit saltem ad medietatem. 64

Iurisdictionis titulus probatur ea authentico documento fundationis, vel donationis, non autem privilegio, nec alterius qualitatis, vel accidentis extrinseci aduentantis. 65

Probatio vera iurisdictionis est quando exhibetur instrumentum veri tituli fundationis, vel donationis. 66

Iurisdictionis probatur ea multiplicibus præfationibus per antiquissimum temporis cursum, qui habentur monumentis ecclesiæ, etiam nullum instrumentum fundationis, vel donationis ostendit tunc. 67

Iurisdictionis probatur ea præfationibus per spem

centum annorum effectum fortis, eo quod ea illa præsumatur titulus fundationis, vel donationis. 68

Centenarie effectum in probatione iurisdictionis non tollit defectus modici temporis. 69

Possit immemorabilis in probatione iurisdictionis sequitur etiam in prius personis. 70

Immemorable tempus ut probetur, sufficit memoria quadraginta annorum, & quod de reliquo tempore testis deponat secundum audium & famam. 71

Immemoralis per testes non dicitur sufficeret probata, si testes minime dicant quod non audiverunt, nec viderunt contrarium. 72

Testes de immemoralis testificantes debent saltem habere 14 annos. 73

Immemoralis, ut constent tam in testibus quam in instrumentis, conuenire debent anni elapsi vsque ad terminum conuentionis minime, & non tempus decretum vsque ad Concilij publicacionem. 74

Immemoralis ut constentur tempus litis, deducendum est tam in instrumentis, quàm in testibus, & tempus provisionis Apostolice in iurisdictionis probando. 75

Præfationes multipliciter quomodo interpellat, & non sufficiunt probant iurisdictionem. 76

Fama sola non sufficit ad probandum iurisdictionem. 77

conuentione centum annorum, & hominum memoriis eadem probant iurisdictionem. 78

Enunciatus Ordinarij multum defectus in probatione iurisdictionis. 79

Enunciatus una, etiam si antiqua non probat iurisdictionem. 80

Enunciatus plures ab una persona emanantes per voica tantum habentur. 81

Enunciatus plurium instrumentorum à diocesi Norzalis confessorum centum annos, & hominum memoriis eadem probant iurisdictionem. 82

Enunciatus plures à diocesi peronis non suspensus emanat & antiquissimum plenè probat iurisdictionem etiam contra tertium. 83

Insignia alicuius familie scilicet in Ecclesia probant iurisdictionem, quando apparet insignia ita esse antiqua, prout est Ecclesia, vel capella, in qua adfuit. 84

Iurisdictionis probatur ea denominatione capellæ alicuius familie, seu ex epitaphio, aut litteris scriptis in lapidibus Ecclesiæ mentionem facientibus de familia vel ex inscriptione antiquissima in marmoreis, lapidibus, vel lignis positis in Ecclesia. 85

Sententia antiqua Episcopi, qui iudicant ad præfationem alicuius patroni beneficium petere, probat iurisdictionem. 86

Scotica antiqua existimabitur, quantes 10. retro annos completis lata fuerit. 87

Iurisdictionis probatur ea litteris inscriptionibus Antistiti, quibus attestatur beneficium ad præfationem alicuius patroni petere. 88

Papa semper præsumitur iura vacatarum, & qualitatem beneficii conferre, nec in eo iudicare præfationem. 89

Iurisdictionis non probatur ea certo subsidio alieni præfationis tanquam patrono. 90

Visitatum libi non probant iurisdictionem. 91

Concil. Trid. sess. 21. c. 9. de reformatione, ubi aliter aliter probacionem iurisdictionis in personis priora. 92

Nec granat comprehensum diutiori probatione cessare vsu patens præsumptio. 93

Iurisdictionis potest præfari ab uno contra alium comparationem spiritus quadraginta annorum cum titulo colationis. 94

Iurisdictionis quando controuersit incidenter, tunc scriptura sufficit probatio, quando vero principaliter & obiectio, tunc plena, & conclusio requiritur probatio. 95

Probatio plenius, & exactior requiritur ad docendum verum titulum iurisdictionis in iis personis, seu conuentionibus, in quibus in quadrum plerumque ea suspensione potius præsumitur. 96

Probatio plenius & exactior quoniam & qualis dicitur, est tum arbitria iudici, tum etiam determinata, & assignata à Concilio. 97

Forma tradita à Concilio Trid. sess. 21. de reformatione, cap. 9. in probando iurisdictionis persone potens, est omnino. 98

alio observanda, etiam si coequeat maior, vel
 equalis potentia in Ordinario 108
 Concil. *fig. 1. de reform. cap. 9.* exactiorem & ple-
 niorum probationum requiritur in probando iur. pa-
 tronatus personae potentis, procedat tam in petitorio,
 quam in possessio 109
 Sufficient omnes possessionem. 110
 Respicit etiam iur. patronatus fundata aote eius publica-
 tionem 111
 Praesentationes continuatae per tempus 30. annorum re-
 quiruntur in probando iur. patronatus personae poten-
 tis. 112
 Praesentationum continuatarum probatio in iur. patro-
 natus personae potentis debet fieri per scripturas au-
 thenticas, non est tamen necessaria continuo em-
 pto in praesentando, si probetur extrema, cum tunc
 media praesumantur. 113
 Praesentationes continuatae non sufficiunt, nisi sint effe-
 ctum sortitae. 114
 Effectus praesentationum & promissionum Gestarum de
 beneficio tamquam videntes, probatur per alios pro-
 prios obitum, vel reconvictionem, vel per contractum
 matrimonij 115
 Praesentatio vera non sufficit, licet fuerit effectiva
 ipsius quinquaginta annorum ad probandum iur. patro-
 natus personae potentis 116
 Probatio plenior & exactior requiritur a Concil. in iur.
 patronatus personae potentis ita necessarii est facien-
 da per scripturas publicas, et testium probiorum rema-
 neat cautela 117
 Scripturae authenticae ad probandum iur. patronatus cen-
 serur Bulla Episcopi, seu consensu in scripto da-
 tum ad fundandum, confirmandum, seu docendum 118
 Scriptura ut dicatur authentica, debet continere omnia
 requisita a iure necessaria. 119
 Scripturae authenticae ad probandum iur. patronatus per-
 sonae potentis censentur ipse testium attestaciones in
 antiqua acta testatiae, & in actibus publico reperiri a
 120-121
 Praesentationes continuatae & effectivae ad probandum
 iur. patronatus personae potentis non sufficiunt probati
 per testes, aut aliud negotium. 122
 Enumeratio plures antiquae Ordinationem in collatio-
 nibus emanatae licet probent iur. patronatus, nihil pos-
 sunt tamen ad probandum praesentationes ad effectum
 a Concilio requiruntur. 123
 Concil. Tridentini *fig. 1. de Regul. cap. 1.* menti satisfi-
 cationem non videntur, quamvis ipse collationum ser-
 vatae essent authenticae. 124
 Nec etiam praesentatae authenticae scripturae, quae de-
 perditae fuerunt, probare per testes, iuxta locum
etiam de primis 125
 Probati debent a iudicibus cognoscere de iur. patronatus. 126
 Procuratorem fidelem in cognatione iur. patronatus ci-
 tatum facile custodire debet, eo quod de illius inter-
 esse agatur. 127
 Personae, in quibus iur. patronatus ex usurpatione praes-
 sumitur acquiritur, sunt omnes domini civitatum,
 castrosum, & locorum, Duces, Marchiones, Comites,
 Barones, & alii quicumque domini perpetuam iurisdic-
 tionem habentes. 128
 Iur. patronatus usurpatio per omittitur, si probetur cum qui
 est in illius possessione, tunc dominum illius loci quo
 est beneficium. 129
 Probatio eadem requiritur, quando ad iur. patronatus
 agit familia potens & magis, prout requiritur, quan-
 do agit dominus castri. 130
 Iur. patronatus, ex usurpatione etiam praesumitur acquiritur
 in Vassallicis, seu Communitatis etiam Paro-
 chianorum, etiam si prius fuit 131-132
 Iur. patronatus non praesumitur ex usurpatione acquiritur,
 si non totus vassallatus, sed illius pars esse prae-
 tendatur. 133
 Iur. patronatus non praesumitur ex usurpatione acquiritur, si
 prius persona, seu familia habere iur. patronatus simul
 cum familia potens. 134
 Abbas in iur. patronatus habentis temporalem iurisdic-
 tionem non requiritur amplius illa probatio-
 nes, quas Concilium expostis in illa personis, quibus
 praesumitur usurpatio. 135
 Probatio iur. patronatus eorum iudice ecclesiastico est
 facienda. 136
 Iur. patronatus concessi a 40. annis citra Concilium Tri-
 dent. debet transire ab Ordinario ad effectum, et debeat

transiri, vel confirmari. 137
 Iur. patronatus concessi a 40. annis citra Concil. inter-
 dum sententur ab Ordinario, patroni sua quasi posses-
 sione non sunt privandi 138
 Iur. patronatus in electione si eorum sit, ut providentur
 de beneficiis quicumque clericis, non potest al-
 cui clerico conferri, qui sit minor 14. annorum. 139
 Collatio facta per Episcopum de beneficio iur. patro-
 natus absque consensu patroni manebit firma si
 post clausum terminum ad praesentandum, patro-
 nus non reclamaverit, nec contradixerit. 140
 Iur. patronatus mixtum assumit naturam ecclesiastici a 109.
 141
 Ecclesia iur. patronatus si est conventus sit inter-
 omnia patroni est facienda electio, sed ipse posses-
 sari debet consensus, ad effectum ut patronus ele-
 ctorem approbet, & laudet. 142
 Ecclesia in qua possidemus iur. patronatus, seu praes-
 entandi, valde periclitatur, & eius praesentatio ad-
 mittenda est, ac prout iudicatis sequenda. 143
 Iur. patronatus possessio acquiritur etiam ex voce praes-
 entatione sequenti institutione. 144
 Possessio iur. patronatus ut acquiratur, quae requiritur.
 145
 Patronus, qui vivens est, si vult suum de iur. patro-
 natus adipisci beneficium, quae media ad illud adsequen-
 dam in possit 146
 Patroni iudicantur concordari, quid debeat Episcopus
 facere, 147
 Iur. patronatus transiit ad haeredes patroni etiam extranei.
 148
 Iur. patronatus transiit ad haeredes etiam cum voluerint
 bonorum, sed non dividitur inter eos. 149
 Iura iur. patronatus quodammodo, & in alium trans-
 ferri possunt. 150
 Iur. patronatus censetur in aliquo villa, vel e loco dicto
 in dorem cum ea villa, seu castro transiit in maritum.
 151
 Iur. patronatus transiit in conductorem castri, aut villae, ubi
 illud est. 152
 Haereditate vendita, in qua consistit Iur. patronatus, in
 emptorem illud transiit. 153
 Fundo vendito in quo existit Iur. patronatus in capella
 iuxta illud adiecta transiit, & venditum quo-
 que censetur ipsum Iur. patronatus. 154
 Palam vendito, maxime si alius ad capellam non pa-
 teat aliunde quam per illud, venditum quoque cen-
 setur Iur. patronatus in illa consistens. 155
 Curator haereditatis laeentis potest praesentare ad bene-
 ficium iur. patronatus dictae haereditatis. 156
 Tutor potest valide praesentare ad beneficium iur. pa-
 tronatus populi. 157
 Iur. patronatus in usufructu suum usufructus bonorum
 transiit. 158
 Sequelae villa, vel castro, aut bonis, in quibus con-
 sistit Iur. patronatus, si durante sequello vacaverit
 beneficium, ad sequellet ad illud eligere & praes-
 entare possit. 159
 Depositus non potest praesentare in iur. patronatus
 annexa villa, vel castro penes se deposito. 160
 Creditor, cui pignervata fuit villa cui erat annexum iur.
 patronatus, non potest valide in vacante ecclesia praes-
 entare. 161
 Publicato castro, seu villa ob delictum patroni delin-
 quentis, cui consistebat Iur. patronatus annexum, in-
 directe, & accessorie ipsum Iur. patronatus publicatur.
 162
 Iur. patronatus personale, & de per se principale, & distin-
 ctum non includitur in constitutione bonorum, nec de per
 se fudex locum illud potest confiscare. 163
 Iur. patronatus in feudatariis, vel emptyreusum transiit, si
 villa, aut castum, cui inest, in feudatariis, vel in empty-
 reusum detur. 164
 Iur. patronatus de per se in feudum dari, sus vendi non po-
 test. 165
 Iur. patronatus per se, aut praecipue, citra simoniam vendi
 non potest, & talis venditio ipso iure non valet.
 166
 Venditionem villae cum expressione iur. patronatus ei-
 dem annexi, an transcat ipsam Iur. patronatus cum ven-
 ditione venditae. 167
 Iur. patronatus transiit in alium per donationem. 168
 Iur. patronatus

& Verborum

- Legatum factum in fauorem anime, seu in causam piam, non recipit interpretationem, quæ illud minuat, sed absolute est præstandum. 99
- Quilibet de populo potest agere, vt legatus pia cæcutioni mandentur, & vacante pia consequantur, quod illi debent. 104
- Legatum tali anno, vel tempore, debetur in fine anni: fecus in causa pia, vbi debetur in principio. 105
- Legatum quando efficitur genericè, debet intelligi de minimis nisi efficitur pro causa pia. 106
- Legatum pro dotanda puella, potest dari puellæ iam nuptæ fac dote, vel eum dote modica riteus si legatum ita Pro virginibus maritanda. 107
- Legatum factum pro maritanda puellis pauperibus, extenditur etiam ad viduas mulieres pauperes. 108
- Puella si quis legaret mille, vbi supplet, bis centum autem si suppleat monasterium, biscentum confertur, si ingressa fuerit monasterium. 109
- Ecclesiæ si testator aliquid reliquit, cum prohibitione ne alienetur, sine causa tamen expresse, talis prohibitio nullius erit momenti. 110
- Legatum rei alienæ, quam testator suam esse ignorauerit pascuerit, relictæ, seu pro causa relictum valet. 111
- Legatum, vel baccetatem fuit ecclesiæ relictum potest solus Prelatus repudiare. 112

De Legatis, & Nuncijs Apostolica Sedis.

- Legatus Apostolicæ Sedis in dicitur, cui à Summo Pontifice certa ciuitas, vel Provincia committitur gubernanda, & ibi vices Papæ gerit, ac ordinariam obtinet potestatem. 113
- Legationum Apostolicæ Sedis tres sunt species. 114
- Cardinales soli eum mittuntur à Papâ, dicuntur Legati de Latere. 115
- Concessio facta Cardinalibus Legatis de Latere, non extenditur ad alios Legatos de Latere, nec Cardinales. 116
- Legati qui non emanant, sed constituuntur, illi sunt, quibus specialiter aliquid committitur eaquequendum. 117
- Legati nati dicuntur, qui officium habent dignitatis concordum, & eam dignitatem quæ acquiritur, & sunt ipsi iure Legati. 118
- Legatus Apostolicæ Sedis eligi potest quicumque Summo Pont. viuis fuerit idoneus. 119
- Papa in Legatis de Latere mittendis consilium Cædianum requiritur consensu. 120
- Legatus de Latere mittendus est qui Papæ sit valde ootus, & in quo sit Spiritus Dei, & scientia legi. 121
- Legati & Nuncijs Apost. Sedis sunt ab omnibus honorandi, & digni recipiendi, tanquam Summi Pont. vices gerentes, & in eundem & redendo in suis necessitatibus adiuvandi. 122
- Procuratio adeo debita est Legatis Apost. vt cetera eam nullo modo admittatur perscriptio. 123
- Privilegium quis potest eam per procuratorem debita Legatis Apost. 124
- Perscriptio quando requiritur privilegio. 125
- Legatus de Latere præfente, Legatus alius Officium legationis exercere non potest. 126
- Legatus de Latere fuit maior, & dignior Legatis natis & ideo nati non videntur suis insigniis, nec ceteris officium legationis, præfente Legato de Latere. 127
- Insignia Legati à Latere, quæ sunt, referuntur. 128
- Legati à Latere cum suis insigniis processionaliter intrant ciuitates, & oppida sub pallio, & sic ingreditores, Clerici & populus solentur supplicatione & pompa exiunt: Archiepiscopi, & Legati minores, Cuius signum quod ante ipsos deferri solet, deponunt. 129
- Legatus de Latere potest in sua Provincia quocunque Episcopos in suis Diocesis. 130
- Legati de Latere in generali commissione non transcurrunt causas Papæ essentia in signum specialis privilegij. 131
- Legatus de Latere non venit appellatione Romani Pontificis, nec facit idem tribunal cum Papa. 132
- Legatus de Latere potest absolute & communicatos pro violenta manu iniectione in Clericos, etiam si antea sit inopia. 133
- Beneficia in Provincia sibi decerta ecclesiæ conferre potest Legatus de Latere. 134

August. Barlof. de iur. Eccl.

- Legatus de Latere potest concurrere cum quolibet Ordinario sicut Papa, nullum ad hoc requirere episcopi confirmat. 135
- Beneficia spectantia etiam ad collationem exemptorum conferre potest Legatus de Latere in Provincia sibi decerta ecclesiæ. 136
- Beneficia exempta conferre potest Legatus de Latere. 137
- Beneficia, quorum collatio fit ad ad Sedem Apostolicam deuoluta, potest conferre Legatus de Latere, etiam si decemata ad Papam ex propria negligentia. 138
- Beneficia ad episcopum deuoluta ex negligentia Prelati Regularis exempti, quæ apud episcopum conferuntur auctoritate apostolicam non potest conferre Legatus de Latere. 139
- Legatus potest conferre beneficia fuit Provincia, quævis deuoluta ad Prelatum extra suam legationem. 140
- Legatus non potest conferre beneficia, quæ essent extra Provinciam, & per deuotionem, vel alias spectarent ad collationem alicuius Prelati de Provincia. 141
- Beneficia intra Provinciam ecclesiasticam conferre potest Legatus etiam si spectant ad collationem Clericorum alterius Provincie. 142
- Beneficia iurisdictionis ecclesiasticæ, seu Clericorum conferre potest Legatus de Latere. 143
- Legatus de Latere etiam extra Provinciam existentem potest beneficia in Provincia sibi decerta ecclesiæ conferre. 144
- Ecclesiæ Cathedralis, vel Regularis, aut Collegiata, seu ipsarum Cathedralium maiorem partem Pontificalem electionis, conferre non potest Legatus de Latere. 145
- Beneficia reuerata, etiam in fies mensibus alternatiue Episcopi vacantis, conferre non potest Legatus de Latere. 146
- Legatus vigore facultatis sibi concessæ conferendi beneficia quælibetque vacantis, non habet facultatem conferendi beneficia reuerata. 147
- Beneficia iurisdictionis laicorum conferre non potest Legatus de Latere. 148
- Beneficia iurisdictionis mixti, Legatus de Latere conferre non potest. 149
- Beneficia iurisdictionis laicorum ex privilegio vel perscriptio bene potest Legatus conferre, nec oportet aliter derogare tali iuri patronatus, nec de eo facere mentionem. 150
- Beneficia, quæ ad episcopum collationem spectant iure speciali, seu de legem, non potest conferre Legatus. 151
- Beneficia litigia non potest Legatus conferre. 152
- Beneficij collatio facta à Legato, qui tamen se habere aliud beneficium, est sobornatio, & nulla, sicut illa quæ fit à Papa. 153
- Legatus de Latere non potest conferre beneficium cum clau. Mox præp. absque eo quod de alio in gascia mentio rependatur. 154
- Legati missi sine uel conferendi beneficia nullam habent potestatem, nisi hoc eis specialiter sit indultum. 155
- Nuncijs cum potestate Legati de Latere missi conceditur facultas restricta ad beneficia Ecclesiasticæ simplici per obitum extra Romanum Curiam vacatura, quæ non excedunt valorem 24. Ducatorum auri de Camera. 156
- Beneficia reuerata potest Legatus de Latere, quorum conferendum ius, & potestatem habet, dummodo pendente vna reservatione in aliqua Diocesi non faciat aliam. 157
- Beneficia vacatura Legatus de Latere sine potest reuerare collationem, etiam pro certa persona, sed ei nullum ius queritur. 158
- Reservationes per Legatum à Latere factæ expiant finem legationis officio. 159
- Legationis officio finito, omnia, quæ ad reservationem exequendam græa fuerint, capiunt, si beneficium collatum non est. 160
- Commendare ad tempus Parochiam potest Legatus de Latere. 161
- Parochiale, seu aliud quodvis beneficium commendare non potest Legatus de Latere, nisi hoc habeat in facultatibus. 162
- Ecclesiæ Regularis Clerici secularibus commendare non potest Legatus de Latere, nec è eorum. 163
- Vnde beneficia fuit provincie potest Legatus de Latere absque

X 2

Index Rerum,

- abſque tamen præiudicio Epifcopi. 61
Beneficentia Regularia ſi eccleſia non ſit, vnde poteſt Legatus de Latere. 62
Eccleſiam vnius Diocęſis Eccleſiæ alienas vnde poteſt Legatus de Latere, ſi ſubſeſt iuſta, & debita cauſa, & demouendo Epifcopum eccleſiæ vnius ſocietate non adiungatur. 63
Vnde eccleſiam ſecularium Monafterio poteſt Legatus de Latere emancipantibus nonnullis, de quibus ibi. 64
Eccleſiam ſibi ſubſeſtam ſue legationis Legatus de Latere vnde non poteſt eccleſiæ immediatę Papę ſubſeſta. 65
Eccleſias Cathedralis, Collegiatas, Regulares, vel diſpenſatas, quę ſunt de iure, vnde non poteſt Legatus de Latere. 66
Eccleſiam conſtitutionem hanc non poteſt Legatus de Latere vnde, ſue paroni conſeſta. 67
Religioſum benedictum curiam Legato de Latere bene non poſſunt. 68
Permutationibus beneficiorum auctoritatem præſtare poteſt Legatus de Latere. 69
Religioſum benedictum ſimpliciter ſcribere poteſt Legatus de Latere, non autem ſi ſauorem, nec eum p. 70
Legatus de Latere habet auctoritatem in perſonibus impoſitis, non tamen in beneficiis reſeruat, vel quę ad eius perſonam non ſpectant. 71
Diſpenſationibus in concedenda tantum poteſt Legatus in ſua Provincia, quantum Epifcopus in ſua Diocęſi. 72
Matrimonium beneſſe poteſt Legatus de Latere loca ſua Provincia, & alio interdicendi licentiam concedere. 73
Electiones Epifcoporum & exemptionem conſeſtandi licentiam habet Legatus de Latere. 74
Cauſas iudiciales committere poteſt Legatus de Latere, & Delegatus ab eo iuriſdictionem exercere valent, neque ſi Provinciam ſibi delegatam ingreſſus. 75
Legatus de Latere Provinciam propter conſeſtatem reſtrictionem poteſt caſpide negotia vnius Provincie in alia. 76
Legatus de Latere poteſt cognoscere de cauſis contra exemptiones. 77
Papa eximendo à iuriſdictione cuiuſlibet Ordinalij non videtur eximere à poſſeſſione Legati de Latere. 78
Iuriſdictionem lo exemptos exercere non poteſt Legatus de Latere. 79
Eximere non poteſt Legatus de Latere. 80
Papa vbi ſp. manum, Legatus de Latere non poteſt interuenire, niſi ex magna cauſa. 81
Cauſe à Legato de Latere ad Superiorem remiſſe non poteſt diſtus Legatus ſe ingerere. 82
Statuta facere poteſt Legatus de Latere. 83
Indulgentias concedere poteſt Legatus de Latere in Provincia ſibi commiſſa, quę durant etiam legatione ſua. 84
Concilium Tui. quę circa Legatus ſtatut. 85
Legatus, vel Nuntius habens familiam armatam, excommunicatur, & puniunt inferiores iocutionem, vel damnum ſuiſ familiaribus. 86
Poſſeſſus Legati à Latere, & non à Latere eſt æqualis, exceptis, quę Papa ſpecialiter ſibi reſeruat. 87
Appellatione Legati venit admodum Legatus à Latere, ſed & Legatus natus, & Legatus miſſus, qui dicitur Nuntius. 88
Legatus in inſentia ad inſtantiam parit per legitimam ampliffimam vigore ſaculatum DD de Camp. gis, non poteſt eligi Generalis in ſua religione. 89
Legatus ſunt loca ſecularia ab aliis in gratiam illorum, qui morbo lepra percuſſi ſunt. 90
Loca de Diocęſi. 91
Lex Regi non poteſt abrogari ſaltem abſque illius ſeſentia. 92
Lex ſemper loquitur, & comprehendit propterea perſonas quodcumque exantes. 93
Lex Proſopie mandata quod omnes ciuitates ſubſeſta ſoluant ærum quid, habet locum in ciuitate Piſarom, eſſeſta ſubſeſta poſſibilem. 94
Lex, vel conſuetudo pini bene ne bona aliqua in ætæro non ſubſit alienantur, iuſta eſt. 95
Leges tam æternitales, quam iudiciales, Evangelice Legē ſuiſ ceſſant. 96
Lex vbi diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus. 97
Libertas, ſignificat præſentem libertatem ſine impedimento, & licentia alienare. 98
Libertas quomodo tradit exiliij victis, & metu tyranni ad alios polluerit ſe hæreticorum communionem, hæreticos ob id ſui non poteſt. 99
Libertas Eccleſiaſtica proprie loquendo nihil aliud eſt quam exemptio, & præſilegium à Deo, Pontificibus, vel Principibus ſecularibus conceſſum omnibus Eccleſiis, vel Clericis quatenus tales ſunt. 100
Violatores eccleſiaſticam libertatem, quę quomodo incurant remiſſiſſe. 101
Libertas Eccleſiaſtica, vide Immunitas. 102
Libertatis cauſa eſt cauſa pia 103
Libertatis cauſa an alij pia cauſa præſeſtenda ſit. 104
Libertas, vide Eccleſia. 105
Licentia, quę in reuocationem ſuo donatione poſſit interuenire debet, ſufficere obſeſta, & in ipſo actu reuocationis, ſeu donationis. 106
Literarum, ſine mappa Alaris benedictor iuxta ritum Eccleſiæ. 107
Litera formata quę dicatur ſeſeſſiſſe. 108
Originale litterarum Apoll eſt producendum ſeſeſſeſta, quilibet actus debet, ſeſeſſeſta ſua iuriſdictionem. 109
Literę Apoll præſumuntur expeditæ cum conſeſſu validæ, & a. monſtato legitime. 110
Literę diſmiſſas, vide Capitulum. 111
Literę eſt ſeſeſſendum, cum hac tempeſtate miſeri vagantur. 112
Literę tria ſunt genera, quibus Eccleſiæ, & perſonę eccleſiaſticae ætæroque ſolent vnuere. 113
Locus ſacer, aut religioſus non eſt in vſus profanos conuertendus. 114
Lora minimum ſepulchra dicata de loca Ciuiſi ſunt religioſa. 115
Loca pia generaliter omnes hoſpitalia appellantur. 116
Epifcopo eſt reddenda ratio ab adminiſtratoribus de omnibus locis pia, ſue ea ſuo publica, ſue priuata, eccleſiaſtica, vel ſecularia loca. 117
Rationes per ordinatum ad adminiſtratores priorem locorum non ſolum ſingulis annis, ſed etiam pluries in anno repet poſſunt. 118
Loca pia, vide Hoſpitalia. 119
Locutionem dicitur ille quem ipſe Vicarius ſibi ipſi ſuſciſſe. 120
De Locatione.
Animalia locare poteſt Clericus ſi habet ex decimis, vel ſuccreſſione. 121
Locatio ſola vltra triennium, an in totum vitetur, an vero quoad triennium ſuſtineatur. 122
Locari ſe Eccleſiam in perpetuum, vel ad longum tempus non poteſt, ſed hodie oec vltra triennium. 123
Locationes rerum eccleſiaſticarum, quę repræſentant pecunia, atque anticiparia ſuſtentionibus ſuor lo pædicium, ſuccreſſorum, in beneficio ſeſti prohibentur. 124
Iuriſdictiones eccleſiaſticae aliis locari, aut facultates nuntioandi, vel deſignandi Vicarios in ſpiritualibus à conſueſtibus per ſe, vel per alios exerceri prohibentur. 125
Cancellarię epifcopalis redditus locari non poſſunt. 126
Emolumenta tempore vacationis Sedis epifcopalis pæſeſtencia ex iuriſdictione, & ſigillo, aut alius vnde decemque, neque ad Vicarium, neque ad Capitulum ſpectant, ſed debent futuro ſuccreſſori reſeruari. 127
Pactum lo locationibus in præiudicium alienos eccleſiæ apud nonnullum obligationem inducit. 128
Decimarum fructus laiciſ locari poſſunt. 129
Eccleſiæ ipſe laiciſ prohibentur locari. 130
Legatus perſona generaliter conſeſtencia, vel ſermonem quomodo comprehendit, ut laiciſ conſeſtatur. 131
Locus ad alios, & taxillis non licet Clericis, qui ordine ſacro iocati ſunt, vel maioribus conſeſtanti ſi beneficium habent. 132
Locus qui conſiſtit in ingenio, aut virtute corporis Clericis eſt premiſſum ſi ſecreto, & in ſeſt ædibus ludant. 133
Sexcentorum, ſue latroneſcentum ludus non eſt Clericis prohibitus, modo ludatur cauſa recreationis, & non cauſa voluptatis, aut auaritię. 134
Ludus,

& Verborum.

Locus, qui in ingenio consistit ac proinde permixtus est,
non convenit literatis hominibus. 69
Clerici in eorum lustris eis permixti admixtos laicos
habere non debent. 70
Ludi theatrales, vide Ecclesia.
Lusitania Reges habuerunt praesentandi, & nominandi ad
Archiepiscopatus, & Episcopatus illius Regni, quod com-
pis a tempore Regis Alphonsi V 6, 114 88

M

Magistri & Doctores prouideri ab Episcopo in scholasticis plebibus debent qui studia litterarum, & liberum artem dogmata assidue doceant. 1, 191-195
Magistri publici in scholis generalibus doctores de licentia Venerabilis conceditur privilegium, ut prebendam suam & beneficium fructus percipere in absentia valeant. 191
Magister scholae, nonnullis Scholasticis, est scholae praepositus, sine praefectus. 1, 199-200
Maiores, praepositi, economus, & Vicedomini idem sunt, & per illos intelligitur quilibet Ecclesiasticum rerum administrator. 1, 678-16
Maiores quoque. 8, 73-74
Machinam praesumitur ex impensa, etiam si de eo expressè non coartaret. 1, 443-15
Mandatum, si non potius insimari culpa alicuius, debet in impediendi odium haberi pro insimato. 1, 451-69
Mandatum insimatio pro edictum facta ut satisfactor, debent concurrene iustitiam, causa, & ordo iudiciorum. 1, 414-70
Manus in cap. de consil. accipitur pro titulo, qui consilium in Praebendis, aut possessionibus, quibus donata est Ecclesia. 8, 7-14
Marcellinus dum iura idolis mori mortis adoleuit, haereticus non fuit, cum non fecerit perstaciat. 1, 15, 53
Marcellus Pape XV. Titulos in Urbe instituit quasi Diaconos quidam Presbyteris, & Diaconibus assignatis a Basilianis, & Proconetibus, ac Martyrum sepulchra. 1, 18-4
Maria Calatare in Hispania Ordo à quo & vbi institutus, & quando incepit. 1, 119-88
B. Maria de mercede Redemptionis captiuorum Ordo à quo institutus, & quando incepit. 1, 148-127
Frater B. Mariae de mercede ad Ordines mendicantium transire non possunt. 128
Legata omnia, quae iocertis personis reliquerunt, exhibentur fratribus B. Mariae de mercede pro redemptione captiuorum. 129
Frater Minor de Obsequio non possunt recipere in suo ordine fratres B. Mariae de mercede. 130
Congregatio Fratrum discalceatorum B. Mariae de Mercede à quo instituta, & quando incepit. 1, 149, 151
Frater discalceati B. Mariae de Mercede ad calcateos eandem occasionem transire non possunt absque Romani Pont. expressa licentia. 151
Officium, & missam de communi Confessorum non Pont. accipere possunt fratres discalceati B. Mariae de Mercede de S. Raymundo Nonnato. 151
S. Mariae de mercede apud Aragonensium Ordo mil. à quo institutus, & quando incepit. 1, 161-171
S. Mariae Theutonicarum Ordo mil. à quibus institutus, & quando incepit. 1, 160-167
S. Mariae gloriosae apud Italos Ordo mil. à quo institutus, & quando incepit. 1, 161-171
S. Mariae de monte Carmelo Ordo mil. à quo institutus, & quando incepit. 1, 171
Marionum clandestina sine Parocho, & duobus testibus licita. 6, 118-19
Marionum valide adhiberi Parochus etiam non Sacerdos. 40
Marimonum casum dissolui potest per professionem in Religione S. Ioannis Hierosolymitani, quo ita in aliis S. Iacob Alcantara, & similibus. 1, 111-18
Maria Ecclesia, vide ecclesia.
S. Maria in Sabaudia Ordo à quo & vbi institutus, & quando incepit. 1, 143-17

De Mendicantibus.

Mendicantes Ordines verè & propriè quatuor sunt. 1, 171, 108

Augustin. Barthol. de Ier. Eccles.

Mendicantes inter annumerantur

Seruae. 8, 571-110
Minimi. 112
Iesuari. 113
Iesuitae. 113
Carmelites discalceati. 114
Frater discalceati iacobitima Trinitatis. 115
Mendicantes verè dicuntur Ordines non solum quatuor priores, sed etiam qui postea a sede Apostolica instituti sunt. 116
Medicamentum Ordinum moniales non veniunt sub dispositione loquendi de Mendicantibus. 1, 171-117
De Mendicantibus privilegia participant
Canonici Regulares Lateranenses. 118
Canonici Regulares S. Salvatoris. 119
Canonici Regulares S. Crucis Coimbr. 120
Canonici Regulares sancti Gregorii in Alga. 121
Monachi Callicensis. 122
Vallis umbrosae. 123
Carnalulentes. 124
Cisterciensis. 125
Cisterciensis reformati. 126
Cisterciensis. 127
Sylva. 128
Congregatio R. Mariae Montis Virginis. 129
Monachi sancti Basilii. 130
Præmonstratenses. 131
Frater sancti Spiritus in Saxia. 132
Ecclesia sancti Hieronymi in Hispania. 133
Ecclesia S. Petri de Pisa. 134
Frater sancti Hieronymi de Fessulis. 135
Frater Ordinis sanctissimae Trinitatis Cruciferi. 136
Frater S. Mariae de Metede. 1, 571-138
Frater Milicie Iesu Christi. 139
Clerici Theatini. 140
Clerici Regulares Minorum. 141
Mendicantes fratres prohibetur nova loca ad habitum accipere, vel antiqua alienare sine expressa Pontificis Romani licentia. 1, 641-139
Mendicantibus prohibetur edificare de novo prope domos iam constructas Monachum nisi infra spatium trecentarum c. n. arum. 1, 107-38
Mendicantes Religiosi, qui sine licentia Papae loca de novo accipiant ad habitandum, vel haec loca recepta mutant, aut quousvis titulo alienationem transferant, excommunicantur omnino iuribusque incurrunt. 1, 101-78
Mendicantium Ecclesia vide Ecclesia.
Adversus, qui personam institui solet, nulla ex parte à personarum exigenda est. 1, 194-19
Metropolis civitas est quae caput provinciae civitatis, & Metropolitanus Sedes, & Dioecesis. 1, 100-3
Metropolitana ecclesia est grandis honoris titulus Suffraganeus. 1, 101-68
Provincia tota est ad iurisdictionem Metropolitanam ecclesiae. 13
Metropolitane ecclesiae circa Suffraganeorum subditos in divinis Officiis non tenentur coerceri metropolitanos. 1, 107-71
Metropolitana dicitur à mensura civitatis, secundum aliquos, et verò secundum alios à matrice civitatis. 1, 101-8, 102-8, 103-8
Metropolitani & Archiepiscopus idem sunt. 4
Metropolitani à tribus Episcopis Suffraganeis confecti debet, omnibus aliis Provinciarum, vel pariteribus, vel saltem si non poterint, per litteras consentientibus, adhibitisque etiam consensu Primatis. 1, 103-15
Metropolitani licet rectè consecrati fuerint, & possessionem acceperint, non possunt ante Pallium accipere se Archiepiscopum nominare, nec ea mensura obire, quae sunt Potestatis Ordinis, & iurisdictionis. 16
Metropolitani adiri potest per Episcopum cogat iudici seculari auium, quod abrogavit, exhibere. 1, 104-14
Metropolitani potest cogere ad concordiam Episcopos Suffraganeos quando inter eos est discordia super perceptione iurium Episcopatum in Ecclesia, quae est in finibus duarum Dioecesium. 1, 105-19
Metropolitani per viam nullius in absque appellatione de causis iores subditos Suffraganei cognoscere non possunt. 1, 107-44
Metropolitani ad querelam Episcopi procedi contra Canonicos absque causa rationabili & manifestata à Divinis ecclesiis. 1, 108-74

X 2 a Consue

Index Rerum,

Consecrationis prout metropolitani Iurisdictionem habent in subditos suffraganeorum. 1.108.

76. Metropolitani potest Congregationes generalium Capitulorum capitorum convocare, si quolibet tricenotum fidei in Congregatione religere compulerit. 1.109.16.

Metropolitani in Synodo Provinciali cognoscit si Clericum cum Episcopo suo criminalem, aut eum eorum habet. 1.110.34.

Metropolitani in Synodo Provinciali diiudicat, si dubius aliquis, aut difficile abusus, vel quavis quæstio obstat circa imaginem, Reliquias, aut miracula. 95.

Metropolitani cura est scire, ut Provinciales Episcopi in suis Ecclesiis commodeantur, & super eorum absentia. Inquire. 96.

Metropolitani cum iudicio suffraganeorum suorum in Provinciali Synodo plura demandantur in Concil. Trid. 97.

Metropolitano, & eius Concilio Provinciali parendum est ab Episcopis suffraganeis. 98.

Metropolitano negligenti suum Vicarium constituit, Episcopos antiquos ex Suffraganeis in Metropolita illum constituit potest, episcopo vero capto negligente, episcopos propinquos deputare potest. 1.113.16.

Vide *Archiepiscopos*.

Milites Hierosolymitani non possunt disponere eorum de bonis quæ ad eos pertineant in iura sua Religiosi, sed nec etiam de Patrimonialibus. 1.103.106.

Milites S. Jacobi de Spaha non sunt vere religiosi, ac proinde eorum illi iura ex soluta, cum qua de licentia Imaginis Magistri poterat contrahere matrimonium, non sunt spiritus dicendi, sed illi naturalia. 1.617.30.

Milites Regulares milites S. Jacobi de Spaha non sunt incapaces beneficiorum secularium sine simplicium, sine Curatorum, nec etiam pensionum. 1.110.13.

Milites Regulares, qui matrimonium contrahunt, non comprehenduntur sub decreto Concilii Trid. sess. 15 de regular. cap. 15. bene tamen milites Hierosolymitani. 1.111.11.

Testamenta ad & quando Milites regulares facere possunt. 11.

Horæ Canonice ad & quando teneantur recitare militares Religiosi. 16.

Milites Regulares ad & quando sui privilegio gaudeant, & a solutione tributum exempti sint censendi, semelmodi 1.113.17.

Illius illegitimus Commendatarii potest Ordinem Militarium præter Hierosolymitanum, non est spiritus, ac proinde per subseqentes matrimonium legitimum potest. 38.

Milites S. Jacobi, Alcantaræ, & Calatravæ, & similes accipiunt Bulla Clementis VIII. de largitione munus. 1.114.39.

Milites & Commendatarii Hierosolymitani tenentur illo archiepiscopali iuramento, prout clerici beneficiarii in eo quod attinet ad elemosinam faciendam animis reddere. 48.

Milites S. Jacobi, & similes an possint coherere cum sacerdotibus secularibus. 1.115.17.

Milites S. Jacobi Alcantaræ, & similes non comprehenduntur in Bulla Pij X. prohibente ne clerici seculares, vel Regulares tutorum agitationi intersint. 1.115.11.

Amici, inopulentes, & hiis inopulentes interesse non debent Clerici. 1.113.63.

Amici sancti Francisci de Paula à quo instituti, & quando incepterint. 1.167.188.

Minimus prohibetur sub excommunicatione transire ad alios Ordines. 1.633.196.

Amici Generalis de Observantia uti potest titulo, & sigillo cum inscriptione iussu Generalis totius Ordinis statum Monachorum. 1.181.17.

Monasteria legitima quis dicat. 1.181.17.

Monasteria malis non fecit ac bonos confert gratiam cum sanctamento animæ bene dispositis. 18.

Sacramenta à bonis Ministris sumere, & bonorum Sacerdotum missas audire cunctis. 1.119.40.

Amici consensuales reformari à quo instituti, & quando incepterint. 1.162.176.

Monachi Conventuales Reformari. 1.162.176.

Monachos de observantia ad similes, & à consensu transire non licet nisi à licentia Papæ. 1.181.17.

Fratres Minorum possunt pauperum electionem facere,

si testator id monuit eis testamentum reliquit. 1.622.71.

Fratres Minorum de Observantia, & Capucini sunt incapaces hereditatis successiones, quantum ad iurisdictionem classis, ut hereditas vendant, & in officio alio premum redat. 1.622.82.

Fratrum Minorum Ecclesia non potest validè bære in illius. 11.

Minor 14. annorum, cum quo per Papam fuit dispensatum, tenetur publicare, & non publicando in iure perire, quantum in iure. 1.190.188.

Publicatio facienda est, etiam si Papa, in eorum mensibus reconsecratio fuit facta, mortuus intra illud tempus datum ad publicandum. 1.19.

Miserabilem personam eorum ad cognitionem perducit Episcoporum. 1.111.11.

Missa celebranda tempus, seu hora quando incipit, & finit. 1.165.1.

Missa sacrificium ne extra Ecclesiam, & locum sacrum ad id specialiter deputatum fiat, curare debet Episcopus. 16.

Missa in præsentia Oratorii celebrari non debet. 17.

Decretum super non celebratione Missarum, in particularium Oratorii comprehendit tantum Oratoria in particularium domus domibus castella, non tantum Ecclesias, vel capellas publicas. 18.

Missa vrgo, & ignota Sacerdoti Episcopus celebrare non permittit. 1.111.11.

Missa ut eorum animarum habentur celebrant tam si quæret, ut suo manus satisfactas, curare debet Episcopus. 1.166.11.

Missa ut populus in propria Parochia audiat, curare debet Episcopos, non tamen potest illam ad hoc cogere milites, & periclitari in casu notabilis negligentiæ. 11.

Missa sacrificium festis debet in Ecclesiis Regularium inter se liberum esse populo, nec eisdem Regularibus, vel populo possunt Ordinari, ab id impedimentum præstat. 11.

Missa nollis celebrare potest in Alari in quo Episcopus eadem die Missam cantavit solemnem. 1.186.11.

Missa prius audire non recitat qui in ipso mane dies festi cauit ad alium locum ubi dies festus non est laborandi causa. 1.166.11.

Missa sacrificium non conuocis Sacerdotem celebrare antequam hoc ei ab Episcopo permittatur. 1.184.11.

Missa à Presbytero concubinario utro audire debet. 1.110.41.

Missa si uerget celebrari in loco constituto, tunc iure poterit concedi, ut in alia Ecclesia, vel in alio Alari celebrant. 1.116.10.

Missarum omerum propter elemosinarum translationem, quando, & à quibus reduci possit. 1.116.10.

Episcoporum, & prælatorum Ordinem facultas reducere missarum opera, intelligenda est de illarum omeribus ante Concil. Trid. impositis, & iusta interueniente causa. 1.116.

Missa in fundatione ecclesiarum impositas, ut in beneficiis requiritur in sui fundatione, certum omerum, non potest episcopos reducere, & ad minorum omerum reducere. 1.116.11.

S. Congr. Conc. ad mitem episcopis in diocessibus Synodo, & Generalibus in Capitulis generalibus, vel alias quomodolibet, facultatem reducere omeri missarum celebrandarum. 1.116.

Vide *Sacramenta*.

Missa triplex est species. 1.119.16.

Missa de iustitia, 1.181.147. omel. 7. reprobatur. 1.

Monachorum appellatio, qui comprehenduntur. 1.183.17.

Monachorum cenobia, qui in illis vivebant in communis fuerunt in Alexandria ecclesia ex iudicio de S. marci auogel. 1.118.11.

Monachorum religio maxime Damasci rapæ temporibus floruit in vasis Egypti solitudinibus propter malorum hominum vitam, & tyrannorum persecutiones in ciuitatibus. 8.

Monachi, id est soli, quod nomen præcipue sortiantur qui in solitudinibus habitant. 1.119.17.

Monachi hodie appellamus, qui soli vitæ contemplatiuam operam orant, neque predicationi, aut aliis se immiserunt. 16.

Monachi ex sua origine sunt laici. 1.119.17.

Monachi, & Conuersi in quo eorum uita, & diffinitio. 1.119.17.

Monachorum appellatio, qui propriè veniunt. 1.119.17.

Monachi omnes etiam Abbates olim laici erant, & idcirco Clericis inferioribus habebantur. 10.

Monachi olim obediunt præstant Offitio, & aliis in monachis factis ordinibus constitutis. 11.

& Verborum.

Monachi fuerunt io Laicali statu vsque ad tempora Eusebij, Zoaniti, & Syriaci. 11
Monachorum appellatione Iudeisiole veniunt omnes religiosi cuiuscunque generis. 11
Monachorum appellatione veniunt Mooiales quoad ea quae sunt proportionabilia 14
Monachi & Canonici regulares quando prohibentur ad Cuias Principum accedere. 1.413.406
Monachi olim, cum laici essent, prohibebantur penitentiae imponere praeterquam sibi ipsis, & mortuorum sepelire nisi monachi hoc fecerunt commotantes, & alia his similia 1.441 110.
Vide Religiosos.

De Monasterijs, & religiosis domibus.

Interrogatoria dantur pro habenda informatione statum alicuius Monasterij. 1.130.364
Mon. Reta Mooialium 5, Sedi Apostolicae immediate subiecta ab Episcopis tanquam dictis Sedi delegatis gubernantur in conuentibus spiritualia tantum. non temporalia. 1.101.1
Monasteria considerantur in Africa, partibus B. Augustinus & in Palaestina Hieronymus. 1.118.11
Monasteria in occidentali Ecclesia multa monasteria constituta. 11
Monasteria noua de sola Ordinationum licentia vbiq; eriguntur. 1.110.14
Monasterij Monachorum nomine, in quod semine totare non possunt, quid veniat. 1.418.13
Monasterij virtus propter quam possunt regulares aduocari, vel propter quos motus ecclesiae sufficiunt indistincta Monasterij iudicia ad magnum pauperum subleuationem & alioquin solutandum. 1.619.41
Monasteria omnibus etiam Mendicantibus [ceteris conuentibus Capuciorum, & Minorum de Obsequia] permittitur ut eis bona immobilia io comuni possidere liceat. 1.48 1.31
Monasteria Regularium, & Regulares ipsi io iurisdictione Episcopi exempli fuerunt & suis tantum functionibus ordinis subditi remanebant, sed in multis adhuc apud subleuantur. 1.610.19
Monasteria faciantur mulierum io ceteris olim fuerunt erecta, & postea io ciuitatibus. 1.649.1
Coguntur mulierum monasterium ingredi, ingressu consequuto, vel ut non proficere, nec habitum sumas, sed vi ibi faculari tereno educatur, non eadem uiuacitas. 1.649.6
Licentiam ingrediendi intra septa monasterij in epibus necessitas debet tamen dare Episcopo, vel Superiori. 1.611.103.
Abbatissa non potest facultatem ingrediendi monasterium concedere, nisi io casibus exceptionis, vel nisi habuerit generale licentiam a Superiore. 1.611.108.
Monasteria sunt Ecclesia, cellulae, aera, horri, & similia vbi regularium necessaria. 1.116.79
Monasterium, & Graeco vocabulo solitarius locus proprie dicitur. 1.93.1
Monasterium, & Conuentum idem sunt. 1
Monasterij noua constituta sine auctoritate Episcopi, in cuius diocesi erigenda sunt, prohibentur. 1
Ordinatio non licet dare licentiam construendi nouum monasterium nisi vocatis prius, & auditis Praeatis Conuentualibus locorum, vbi edificandum est, & aliis interesse habentibus 7
Monasteria olim io solitudine construenda erant. 1.136.1
Monasteria Monialium dedicata ciuitatem consilui prohibentur, & quae extra munita consistant, in ciuitate, & vel oppidum reuocantur. 9
Monasteria Monialium non sunt erigenda nisi Ordinarius locorum conuentibus, & io iis dumtaxat locis, quae more vici sunt. 10
Papae auctoritas etiam vltra Episcopi consensum requiritur io erigendis Regularium monasterijs. 11
De sola licentia Ordinarij non possunt construere Monasteria, fratres Ordinis Cameli distral. 11
Monachi Cong. B.M. Fulien. 11
Superiores Cong. Cleric. Regul. S. Pauli. 14
Licentiam erigendi noua monasteria de sola licentia Ordinarij reuocantur Vrbana VIII. 11
Episcopus olim potuit cum consensu Capituli, aut synodi parochialem Ecclesiam in monasterium Religiosorum dedicare, non vnde hodie. 1.97.16
Monasteria alia sunt Mendicantium, alia non mendicantium. 17

Augustin. Sermon de loc. 12. 13.

Religiosorum numerus quis habendus in monasterijs mendicantium. 17
Monasteria vbi etiam Mendicantium, & Capuciorum, ac Societas Iesu etiam non possunt nisi in quolibet illorum duodecim Religiosi ea redditis, & consensu clementis sustentari valeant. 10
Monasteria duplicia, id est, monachorum simul, & monialium fieri prohibentur. 10
Monasteria omnia de iure communi sunt subiecta Episcopo, in cuius diocesi sita sunt. 11
Monasteria omnia Episcopo censentur subiecta nisi prohibentur caetera. 11
Monasteria fratrum Regularium sunt ea privilegia specialibus summorum Pont. ab Ordinariis potestate exempta. 11
Monasteria monachorum a quo tempore exemptionem hanc ab Ordinariis iurisdictione obtinuerunt. 14. & seqq.
Exempti sunt ab Ordinariis potestate, Canonici Regulares a Pascale 11.
Clunisiensis Ordo a Clemente 11. 16
Cassini Abbatia a Zacharia. 17
Camaldulensis Congreg. a Leone 2. 1.918.11
Vallumbrosana Congreg. a Pascale 11. 19
Cisterciensis Ordo ab Alca 111. 10
Carthusiorum Ordo ab Innocent 11. 11
monachi B.M. montis Obseci a Iulio 11. 11
monachi B. M. montis Virginitis a Carlesino 111. 11
11
Parmensienses ab Alexandro 11. 14
Carthusienses a Bonifacio 11. 11
5 Basilij Ordo a Gregorio 1111. 16
Frares S. Spiritus a Sixto 11. 17
Frares S. Anthonij Viennae ab Urbano 11. 18
Pandicenses a Gregorio 11. 19
Minores a Clemente 11. 40
Cisterci ab Urbano 111. 41
Carmelites. 41
Serui B. mariae ab Urbano 11. 41
Minori a Sixto 11. 1.99.44
Theatini a Clemente 111. 41
Clerici regali S. Pauli a Paulo 111. 41
Societas Iesu ab eodem. 41
Somascenses a Sixto 11. 47
Ministres io iohannis a Gregorio 11. 49
Clerici Regulares minores a Sixto 11. 49
Frares B. Iohannis de Deo a Paulo 11. 51
Clerici Regulares scholarum plurim a Greg. 11. 51
Monasteria quolibet, quibus cura imminet animarum io iis quae ad dictam curam pertinent, subditi immediate iurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi, excepto monasterio Clunienensi. 11
Pet exemptionem concessam monasterio capelle illi subiectae non censetur exempta. 11
Monasteria in quibus exempta sunt de iure io lege Diocesana 11
Capitula generalia debet in monasterijs exemptis per singulas prouincias, vel tegra qualiter tuncio fieri. 16
Monasteria monialium quouslibet exempta, nisi Regularibus, vel Capitulis generalibus subditi, ab Episcopo spiritali gubernio sunt regenda. 17
Iurisdictione nulla est concessa Episcopo io monasterijs Sedi Apost. immediate subiectis, nisi in eorum ciuitatibus spiritualibus. 18
Monasteria non sunt io habitaculo clericorum secularium, & multo minus laicorum eorumdem. 1.100.19
Monasterium de licentia Episcopi directum bene potest destrui, & deseri, atque cum opus fuerit in praesens vlos commutari in casu magno alicuius necessitatis, & rationabili existente causa. 10
Regulares si in monasterijs quandoque defecerint, clerici faculares in eis ponere ordinari. 61
Monasteria monialium extra Vrbem, oppidave existant, si Episcopo videbatur, ad vetera, quae sunt in Vrbe, reduci debent, vel ad noua quae sunt. 61
Traditio monasterij monialium extra Vrbem existentis facienda est ad alium monasterium eiusdem Ordinis, & cum interualibus, & redditibus, quos habebat 61
Monasteria iam adificata defecere non possunt Regulares nisi io manibus ordinati, seu Diocesani. 64
Frares minores defecentes monasterium aliquod, in quo quispiam legitimus titulus habet inuicem paratus, non possunt dominoria, officina, seu alia loca monasterij eiusdem destrere, diuendere, seu alia donare. 69
11
X a 3 **monasterium**

Index Rerum,

Monasterium destruetum si sit habentium bona in communi, & transferatur aliò, illa bona acquiruntur illi monasterio ad quod monachi transferuntur. 66

Monasterium si prius destruetur, fueritque proinde monachi carum, bona eius remaneant in dispositione summi Pont. 67

Monasterium non habentium proprium, nec bona communia (ut sunt Fratres S. Francisci de Observantia) si destruetum fuisset, eius bona ex concessione Pontificis fieri prioribus de locis ad illa loca. 68

Monasterium si transferatur, seu moeretur de loco in locum de iure communi, licentia Papae, & Diocesani requiritur, nisi ex privilegio Pontifici: aliter sit casum. 69

Congregatio S. Benedicti in Portugalia ex privilegio Sani V. potest consilio & alicuius Capituli generalis transire totum monasterium de loco in locum. 70

Prior, & monasterium S. Benedicti Valadolei potest ex concessione Pij II. & Pij IV. duo vel tria monasteria infra interuenientem causam vñre. 71

Monasteria eorum quo iudice sint conuenienda. a. 101.

80.

Monasterij S. marie de Roncesvalles descriptio. s. 155

18

Monasteria vitium valorem annum 100. flor. auri communis estimatione ecclesiastica, sedis Apost. dispositioni subiungantur. a. 119. 56

Monasteria a lege diocesana sunt exempta. s. 135. 9

Monasterium si in certo loco testatoris iussu constructum non possit, tunc in alio constructi poterit. s. 146. 49

Monasterium monialium si concentrat cum monasterio virorum mendicantium, & illud cum non mendicantibus, ad sustentandam sint in proposito monasteria mulierum, & mendicantium. a. 441. 34

Monasterium bonorum capax, nisi ab indolente caelestium spectetur, totam maiorem commoditatem, interitum domus monachis vixit percipere poterit, eo vero extincta, licet monachis, ad sequentem de familia maiorem transire debet. a. 441. 3

Vide *Ereclia, Monialis, Surellia*.

Movetur in valore regulariter tempus contractus attenditur. s. 151. 35

Monialis si monalem, vel contractam, aut Clericum percuterit, per Episcopum in cuius Diocesi monasterium fuerit, absolvi poterit, etiam si nocens fuerit percussio. a. 151. 34

Monialis transfusa ad aliud monasterium penitentiae causa, quicquid postea acquirat, illi prius monasterio requiritur, nisi transfusio facta sit ad effectum ut fiat illa secunda monasterij. s. 151. 35

Monialis illegitima non potest absque dispensatione Apost. seculis religionum privilegia in Abbatiam, seu Prioratum eligi. s. 161. 195

Moniales, & ceteri Regulariter res etiam parvi momenti sibi donatas, vel alias acquiras vel proprias retinere non possunt, sed Superiori illas tradere debent. s. 161. 79

Reditus vitalitatis in & quando de licentia Superioris licentiam sit Monialibus habere. s. 161. 80

Moniales S. Clarae, & omnes aliae cuiuscunque Ordinis non comprehensae in exceptione quam fecit Conc. Trid. sess. 15. de Regular. cap. 1 non obstat regula in contrarium. s. 161. 84

Moniales exemptae possunt toties visitari ab Episcopo quoad Obsequium clausurae, quoties illi videbitur expedire. s. 161. 147

Ordinatio in visitatione clausurae monialium regularibus subiectarum possunt eas interrogare, & examinare super his, quae ad clausuram pertinent. s. 161.

Moniales nec ad professionem, nec ad cibum admitti debent nisi legere noverint. s. 161. 16

Monialis numerus in omnibus monasteriis in praesentia, quos redditus ordinarii sustentari valeant, à quo autem sit facienda huiusmodi praesentia, ostenditur. s. 161. 18

Monialis in monasterio reguli Portugaliae in tantum numerus ab Episcopis prius se consecratis habetur, vel ex redditibus propriis eorumdem monasteriorum, qui ex concessione elemosynarum congruè possint sustentari. s. 17.

Monialis aliqua mortua intra omerum praefixum ad reliquas spectat capitaliter vocare licentia eam puellam, quae ea visa fuerit, ad locum huiusmodi totum omerum vacantem admittit. s. 161. 33

Moniales, quae de licentia S. Congregationis recipiantur, sapta numerum in quolibet monasterio constitutum, non subrogantur in locum monialium decessentium intra numerum. s. 161.

Moniales velatae tam intra, quam supra omerum absque dotali elemosyna nequaquam recipi debent. s. 161. 15

Monialibus nullatenus licet recipere pecunias, vel aliquam aliam rem anticipat ad computum elemosynarum dotalis, quam quousque puella habitum monachalem suscepit periculum debet. s. 17

Collectio Portugaliae licet monialibus licentiam concedere introducendi mulieres pro eorum servitio in monasterio. s. 18

Moniales in barbanalibus vel aliis temporibus contrationis ut vñant habere vinorum, aut cuiusvis speciei animae se cingant, prohibere debet Episcopus. s. 161. 57

Quam externis parat, aut ecclesiastica vendere prohiberi debet monialibus. s. 18

Monialis nulli conceditur facultas disponendi de cellis suis post obitum. s. 19

Moniales ut in refectorio communi comedant, & in loco etiam communi laborent, curandam est. s. 20

Moniales non debent appellari cum titulo domus, sed sororis. s. 161. 65

Monialis victui quomodo succurratur tempore caelestis. s. 21

Moniales sub perpetua clausura testis de causis constituitur. s. 22

Clausura monialibus iudicia ad consecrationem hooctant. s. 161. 68

Moniales ea quibus causis egredi licet, capessit Pius V. s. 23

Moniales an possint in monasterio exire ex aliis causis familiaribus, vel viginti quibus, quam concessis in constitutione Pij V. s. 24

Belli tempore quando possint Moniales in monasterio exire. s. 161. 73

Moniales quando possint de licentia Superioris transire de uno monasterio ad aliud. s. 24

Moniales possint se ad perfectiorem Religionem transferre. s. 25

Monialis transitorio in causis permissis non potest hodie fieri nisi id concedatur à sacra Congr. & quatuor conditionibus adiectis. s. 26

Monialis, quae dum in proprio monasterio aliqua de causa commode corrigi non possit, ad aliud monasterium correctionis gratia transferatur. s. 27

Moniales propter incorrigibilitatem non sunt eicienda simpliciter in monasterio, sed nisi ibi puniantur, possunt ad aliud transferri. s. 28

Conventus totius Monialium auctoritate Praelati locum mutat. s. 29

Monialis Concessa in monasterio quando exeat ad petendam elemosynam. s. 30

Moniales Concessae possunt adhuc ob receptam consecrationem recipi, & ad professionem admitti. s. 31

Moniales si suis monasteriis egredientes extra causas exceptas hys iure excommunicantur (sunt excommunicatae maiori latet sententia summo Pontifici reservata. s. 32

Comitantes Moniales à suo monasterio egredientem excommunicationem reservatam incurrent, nisi id faciant motu compassionis quadam naturali in extrema, vel gravi necessitate. s. 34

Moniales quando dicuntur in monasterio exire ad effectum incurredi excommunicationem latet sententia reservatam. s. 161. 75

Monialis non potest licentia concedi à claustra egrediendi causa medendi morbo ita periculoso ut deperiret salutem ea non egredere. s. 36

Monialis non licet egredi ut eorum negotiorum suorum gratia. s. 37

Monialis in casibus exceptis, an liceat exire in monasterio subiecto Episcopo, vel Superioribus Regularibus cum licentia suorum Praetorum Regularium tantum. s. 39

Vicarius generalis Episcopi absque speciali eius commissione egrediens monialis in monasterio licentiam concedere potest. s. 40

Licentia concedenda moniali ad excedendum in casibus exceptis debet in scriptis obtineri. s. 41

Ingressi intra septa monasterij monialis necmisi licet huc Episcopi, vel Superioris licentia in scriptis abtineant. s. 42

Praetuli.

& Verborum.

Prælati, & alij Monialium curam habentes eorum monasteria ingredi non possunt, nisi in casibus tantum necessitatibus. 73
Infantes discretionem earentes admitti possunt ad claustrum monialium absque alicuius eorum iocutu. 74
Pueri septuaginta præsumptum usum rationis adepti ne possint admitti ad claustrum monialium. 75
Femina non possunt admitti ad claustrum monialium. 76
Maribus prælati non possunt licentia ingrediendi monasteria monialium etiam ad iuuendos filias mori proximas. 100
Vicarius generalis speciale mandatum habens in monasteriis Episcopo subiectis auctoritate ordinaria, in aliis vero Summo Pontifici subiectis delegata potest concedere facultatem ingrediendi monialium monasteria. 104
Pontifex & Capitulo nominatus potest in monasteria sibi subiectis concedere facultatem ingrediendi monialium monasteria. 105
Licentiam ingrediendi monasteria monialium exemplum, & Regularibus subiectarum ad quem, vel quos pertinet. 106, 107
Monasterium Monialium si alicui particulari Prælati Consecrati subiectum esset, non possit Generalis, seu Provincialis licentiam ingrediendi ad id monasterium concedere, poterit tamen dum visitat inquirere utrum Prælati iussu visus fuerit hac facultate ibid.
Fratres minores ad monialium monasteria absque speciali Summi Pontifici licentia ingredi non possunt. 109
Cardinalis Episcopos, aut alios habens privilegium ingrediendi monialium monasteria cum sociis, quos secum assumere voluerit, non possit Fratres minores eligere. 110
Licentia ad ingrediendum monialium monasterium concedenda debet esse specialis, & non fuisse generalis, primo acta finitur, & extenditur ad socium obediens. 111
Licentia ad ingrediendum monialium monasterium non sufficit tacita. 112
Licentia solemniter in scriptis concedenda sit ita obligat ut lralis culpa sitam omittit. 113
Ingredis ad monasteria Monialium sine licentia in scriptis obtemperare videntur, si repentina superueniat necessitas, quæ aditum ad Superiorem non permittit. 114
Ingredientes claustrum Monialium, sine licentia in scriptis obtemperare, excommunicationem nulli reservatam incurrunt. 115
Excommunicationem reservatam incurrent iuuenes Monialium monasteria ea presumptione, & peritiam licentiam ab Episcopo, vel Superioribus coactionem sine officio ratione, & causa. 116
Excommunicationem reservatam non afficit ille, qui facultatem ingrediendi habet, sed non ingrediatur prætextu facultatis, aut illam habens inuoluntate concessam, vel existimare sibi habere. 117
Licentia ingrediendi monialium monasteria concedi non potest, nisi ob causam necessitatis monasterij, seu monialium. 118
Necessitas monasterij monialium ob quam licitus est ingressus in illud, non est accipienda physica prostrictissima necessitate, sed moraliter. 119
Causa minor requiritur in concedenda licentia formis ingrediendi monialium monasteria quam viris, maribus, aut sociis, quam aliis. 120
Excommunicationem ipso facto Papæ reservatam incidunt obtemperare licentiam ingrediendi Monialium monasteria, si ingrediuntur pro libito, & sine necessaria causa. 121
Licentiam ingrediendi monasteria monialium obtemperare ea causa, quæ substat tempore necessitatis licentiam, sed tempore ingressus cessauit, non est ratus in consuetudine. 122
Confessarios iustam causam habet ingrediendi, dum aliquis Monialis confessionem ex precepto regulæ, vel ea peculiari ipsius deuotione, aut consolatione excipitur est, quam commodè ad fructum audire non potest. 123
Confessarii ordinarii monialium, tam seculares quam regulares singula quibusqueque ritibus murentur. 124
Confessarii extraordinarii monialium bis, terte quot-

annis in communi, non autem in particulari eisdem deputari debent. 125
Confessarii monialium in monasteriis, in quibus degunt, aut Religiosis conuersibus pro eo tempore dantur, quo in confessionibus audiendis occupantur, exculantur. 126
Confessarii ordinarii monialium non possunt vi opera Confessionum Regularium, etiam pro Confessariis extraordinariis, nisi in casu necessitatis. 127
Parochi, & eorum animarum habentes non possunt Confessarii monialium munere fungi. 128
Confessarii monialium quouis tempore, etiam pulsata de Meris, in casu necessitatis monasterij septa ingredi possunt. 129
Sacramenta Pœnitentie, sanctissimum Eucharistie, & Extremæ, Vachioris administrantur ingredi debet in elanfurum sine socio. 130
Confessarii infirmæ Confessionem audiente cella inuoluta aperta remaneat, & ambo conuersus ad eandem cellam ianuam moerent. 131
Ingressus in monasteria monialium ad administranda Sacramenta recta via est, reuertens. 132
Confessarii, nec alij Regularibus ingredi licet monasterium monialium sub prætextu sepulture tradendi cadaver alicuius monialis, nisi, &c. 133
Confessarii, aut alij monialium claustrum ingredi non possunt ad conspiciendum cellas monialium, aut alia loca aqua benedicta in Sabbato iuncta. 134
Confessionalia monialium in exterioribus Ecclesiæ collocanda. 135
Rozæ aut alia, per quæ in claustrum monialium propici possit, non permittantur in domibus Confessionum. 136
Confessionarium monialium instantis strata non retineantur. 137
Collocatoria monialium communia sicut, in loco claustrum & apertio. 138
Videtur dicitur confessarii à monialibus non subministrare, sed quandam pecuniam summa quorundam victu loca eis perhibetur. 139
Medicus causa gratis infirmis cum necessariis exegerit, potest ingredi monasteria monialia, dummodo non absque duobus sociis de familia monasterij introducat, nec ab inuicem intra monasterium separetur. 140
Bani iustam causam ingressus habent dum aliquid omnes in monasterium monialium deferendum est, quod à Monialibus commodè poni requirit. 141
Operari licet ingredi Monialium monasteria pro aliquo opere exercendo, quod commodè extra monasterium fieri non potest. 142
Licentia ingrediendi monialium monasteria in causa necessitatis medicis, Chirurgis, & operariis concedi solent singulis quibusque criminibus renouari debent. 143
Potestatem monasterium monialium de sciens in rituum murari debent. 144
Iudex, alique viri possunt monasterium ingredi ad expellendum malefactorem, qui non vult inde exire. 145
Monialium monasteria ea causa ingredienti grauior peccata, & censuris afficiuntur, si unico ministerio statim non egrediantur, nisi breuiter immoerentur in inuicem officinis. 146
Monialis euergeta uocet excoicizanda intra monasterij septa. 147
Mulieribus ne quidem fundatrici, aut donatrici permittitur ingredi monasteria Monialium etiam ad breue tempus. 148
Moniales quando in monasteria oulet creda transferri possunt. 149
Superioris visitationis, vel alia causa quando licitus sit ingressus in Monialium monasteria, & quando non. 150, 151
Episcopus aut & quando possit visitare monasteria monialium, quæ Regularibus subdantur, & intra eorum septa ingredi remittit. 152
Monasteria Monialium frequentant si fuerit Clerica suspensur ab officio Ecclesiastico, si verò laica fuerit, excommunicationem. 153
Frequentia aliquando cum monialibus ea quibus vicibus inducitur remittitur arbitrio Iudicis. 154
Religiosi accedentes ad monasteria monialium quæ pueniunt incurrunt. 155
Regulares accedentes ad monasteria monialium contra formam decreti, quo huiusmodi accessus per 3: Congreg prohibetur, vltra pueniunt pueniunt. 156

Index Rerum,

clorum, ac votis actum, & passum incurrit etiam
perum peccati mortale. 156
Equestris Hierosolymitani comprehenduntur sub deceto
quo prohibetur Regularibus accessus ad monasteria
Monialium. 1664-1677
Regularis accessus ad monasteria Monialium causa
locumque cum pœllis, vel molleibus secularibus
libi dependentibus, non comprehenduntur sub deceto,
quo prohibetur Regularibus accessus ad monasteria
Monialium. 118
Regularis, qui ob accessum ad monasteria Monialium
incidunt in penas decetis, reabilitari, aut absolvi
ab aliis non possunt proutem a Sede Apostolica, aut
a Congregatione. 129
Religiosi litteras ad moniales mittere sunt debite
scripiendi & puniendi a suis superioribus, sed non inci-
dunt in penas decetis. 160
Regularis moniales absque s. Congregationis licentia
aliqui repeti, si eorum superioribus ceterati con-
signati fuerint, per eosdem declarandi sunt pœuati vo-
ce actum, & passum. 163
Coœfessionis Regularis Monialium, cuiusque sociis in-
comentes confessionibus, ac sacramentorum admini-
strationis in casibus exceptis non possunt eadem
Moniales absque s. Congregat. licentia aliqui-
163
Decretum contra Regulares accedentes ad monasteria
Monialium etiam in Hispania obstruatur. 161
Caracul Gallia non comprehenduntur sub deceto
contra Regulares accedentes ad monasteria Moni-
alium. 164
Provinciales, & alij Superiores pro illis monasteriis Mo-
nialium duntaxat, quæ eorum cura sunt subiecta, non
comprehenduntur sub deceto contra Regulares acce-
dentes ad monasteria Monialium. 165
Episcopi conceduntur vt licentiam dare possint Religio-
sis aliquod Monialis etiam Regularis, & conditioni-
bus ibidem expressis. 166
Regularis absque legitima causa accedentes ad mona-
stia Monialium Regularibus subiectarum, ibique
lo loco colloquii desinunt cum Moniis colloquen-
tes possunt hodie a diœcesano Episcopo coerceri, &
puniri. 1664-1677
Regularis aduētes monasteria Monialium absque Epi-
scopi licentia an incidunt in penam excommunicationis
quam Episcopus suo edicto posuit contra aduētes
monasteria Monialium. 168
Episcopi in aliena diœcesi commorantes non possunt
accedere nec ingredi monialium septa sine licentia
Episcopi prohibitoris ne quis accedat ad monasteria
Monialium. 169
Litteras moniali scribens, vel mittens, non incidit in
censuram communiā ab Episcopo aduersus aduētes
in monasteria Monialium. 170
Episcopus si prohibet ne ad monialium quis scribat
sub excommunicationis penas, non illam incurrit, si
numen scribendo Epistola non peruenit ad Monialium.
171
Licentia non indigent patres ac fratres vt moniales
aliquando, dummodo oco in temporibus prohibitis.
172
Moniales semper velum gestare debent. 173
Monialibus olim iurisdictionis singularis habitatio.
174
Moniales olim cantare cum monachis non debebant.
1664-176
Moniales vltra numerum eorum, quæ possunt de monasterij
proventibus sustentari, prohibentur recipi in monasteriis
Monialium non in obsequium. 177
Moniales non excusantur si per ignorantiam decetis Con-
cilij s. de Regular. cap. 6. Abbatissam eligant per vota
non licita. 1667-8
Vide *Parla. Monasterium. Elencus.*
Moneo necessaria ecclesiam ad efficiendum, vt data negligētia
hæretici, ad Episcopum deoalozur, carquendi potestas.
2. 413. 34
& an tunc sufficiat vnica monito. 15
& an necessitas sit ad indicē personaliter faciendam verò
per nuncium, vel epistolam? 16
& an sufficiat generalis, an verò specialis requiratur?
17
Mortificatio dicitur quando plures, vel omnes aliquis cin-
ctatis mercatorum eorum, vt merces non vendant, nisi
certo pretio, quæ subinde tanquam bono publico con-
tra improbat. 2. 87. 2
Mortificatio lazarum, vide *Ecclia.*

Monasteria in Valentia Ordo a quo & vbi institutus, & quan-
do coœperit. 1. 121. 83
Mortificatio ad Hierosolymitanos, Ordo mlt. a quo insti-
tutus, & quando inœcepit. 1. 121. 170
Mortificatio, vide *Ecclia.*
Mortificatio, qui & Rex & Sacerdos in populo dici potest, non
legitur fuisse perum dicitur sicut & Christus. 1. 172. 25
Vide *Græcorum.*
Mortificatio violata supra Rochetum apertum vinitur Ar-
chiepiscopus in ruta Provença. 2. 121. 123
Mortificatio, cuiusqueque fuit maris, & conditionis, possunt
ab Episcopo absolvi, a censura locuta ob persequutionem
Clerici, etiam si persequutio esset enormis. 1. 391. 96
Clerici prohibentur cum mulieribus habitare, vel mulie-
res in habitationes suas recipere, & cum suspectis con-
uersari. 1. 509. 18
Mulierum familiaritas diligenter canenda. 1. 510. 48
Mulieres Penitentes a quo institutæ, & quando inœce-
perunt. 2. 351. 138
Mulierum tertij Ordinis priuata domibus degentium sta-
tus, & ad habitum admittunt. 1. 467. 7
Mulierum aliquam medicum an liceat introductum in
dormitorium pro curatione alicuius scilicet infirmi.
1. 618. 16
Mulieres, quæ suam in discordia cum maritis, & eorum fa-
uiciam timeant, si extra culpam sunt, debent si sunt in
monasteriis tolerari, in posticum verò non sunt reci-
pienda. 1. 625. 97
Mulier aliqua si venerit in suspicionem mariti quod in-
ducatur ab eo aliqua vis lasciuia, debet permitti vt
possit ingredi monasterium Monialium dummodo, & c.
58
Mulieres nuptæ in monasteriis Monialium recipi non de-
bent. 39
Vide *Femina. Ecclia.*
Mortificatio illæ vbi sine organo sine casto lasciuia, aut im-
purum aliquid miscetur, debent ab Ecclesia atteri. 1.
166. 33

N

Narratio in litteris Apostolicis super quibus fundat-
ur gratia, vel concessio Papæ propriam factam,
vel scem gestum narrantis, plenam idem facientem
adde vt in contrarium probatio non admittatur. 1. 54.
156. 138
Narratio Papæ de facto proprio dicitur quando est facta
per verba, & ceterum, arbitratum, & nec attendentes, & c.
affirmat. 1. 55. 105 106
Narratio Papæ non statim quando est ad instantiam pat-
ris & de facto alieno non secum gesto etiam super eo
fuerit intentio Papæ. 107. 6 seq.
Narratio Papæ more proprio facta statim. 109
Narratio duplex est, alia eorum concessiones, quæ debet
plene, & concludentes probabilia, quæ est pars gratiæ,
cuius semper probatio sufficit. 1. 150. 157
Narratio plene iustitiam fieri de facto. 1. 151
Probatio plene requiritur in narratione, quæ est pars gra-
tiæ, quando adest consensus alterius iustitiam. 1. 152
Narratio publica vbi concernit de directo, & principaliter
equè vilitatem Ecclesiasticorum, & laicorum, quomodo
Ecclesiastici consueverunt debent. 1. 44. 171

Negotio

Monito trina debet precedere, vt clericus negotiorum
amittat privilegia. 1. 421. 123
Negotio & mercatorum facere lecti causa non possunt
Clerici. 1. 159. 124
Negotio quocunque contracto prohibetur Clerici. 1. 15
Clerici ementes rem eo animo vt domi conueniant, vel
vendentes quæ de rebus suis collecta fuerint, non
dicuntur negotiari. 1. 118
Clerici negotiorum excentes non loci, sed neces-
sitas excusat, vt se, suosque alant, non dicuntur nego-
tari. 1. 119
Clerici semel, aut iterum negotians non precat mortali-
tatem. 1. 120
Clerici an possint negotiari per alium? 1. 121
Clerici in casibus non permittit negotiantes peccant
mortaliter, & excommunicant possunt. 1. 122. 128
Clerici pro rebus in quibus negotiantur tanquam laici ad
vestigalia, & portoria prestanda tenentur. 1. 129
Vide *Ecclia.*

Nepes, & Neptis.

Clementis IV. prolatum exemplum circa nepotes
non

& Verborum.

non desindens ex bonis Ecclesie. 1. 159. 12
 pius V. moderatam doctam cepit assignat, & dicit se
 etiam dubitare de huiusmodi, ad bona conscientia
 uadere totum. 1. 159. 12
 Nicolaus IV. seu III. dam in cap. exilii, de verbor. signifi-
 catione Christum Dominum abdicatorem proprietatis
 tam in particulari, quam in communi, verbo docuisse,
 & exemplo, interpretatur. 1. 40. 63
 Nicolaus I V. cognoscat, & asinus nullo plus debere di-
 cebaturam cuius bono. 1. 159. 17
 Nominatio tripliciter accipitur. 1. 159. 17
 Nominatio, electio, postulatione differunt. 1. 159. 17
 Nominatio ad beneficium potest secundum aliquos fieri de
 iure facto. 1. 159. 17
 Nominatio denotat aliquod principium factus dispositio-
 nis. 1. 159. 17
 Nominatio dicitur locus ubi agitur curam. 1. 159. 17
 Nominatio, seu tabellionatus officium Clericus exercere
 non licet, praeter in secularibus, aut prius in nego-
 tiis, si illi sint in facis constituti, vel beneficium eccle-
 siasticum habeant. 1. 159. 17
 Nominatus officium exercere potest Clericus in aliqua cu-
 ria ecclesiastica si non habet unde viuat. 1. 159. 17
 Clericus in minoribus Ordinibus constitutus nullum ha-
 bens beneficium ecclesiasticum potest Tabellionatus,
 seu Notarius officium exercere. 1. 159. 17
 Instrumens facta per Clericum tabellionem valent ius-
 terum quod hoc officium ei non interdictum, prohibi-
 tione transact in notitiam populi. 1. 159. 17
 Instrumens ac rogationes veteres perferre potest ta-
 bellio qui Clericus est, etiam nouas recipere nequit.
 1. 159. 17
 Instrumens in causa spiritualibus, & ecclesiasticis
 conficere potest Clericus tabellio. 1. 159. 17
 Notarius officium exercere valet Clericus, ubi adfuerit
 confectio. 1. 159. 17

Naturum.

Collegium septem Notariorum Sedis Apostolice antiquis
 institutum ad notandum duodecim amplius statuta
 V. & multis privilegiis canonicis. 1. 159. 17
 Notarii Camera, & Cancellarie non mixtos supplicatio-
 nes vel possunt expediri littere, nisi consilio de sufficien-
 ti mandata. 1. 159. 17
 Notarii debentur Parochie, in cuius finibus surgunt. 1. 159. 17
 Notarii deservende sunt, & antiquis reuocanda. 1. 159. 17
 Notarii durante probatione anno curande valetudo-
 casia de licentia Superiorum ad monasterium exierit, & post
 reuertitur, eodem tempore professionem emittere pore-
 rit, ac si nunquam egressus fuisset. 1. 159. 17
 Notarius cum velletur, vel professionem amittit, non
 licet Episcopo & propinquis, vel ab alio quocunque
 donarum, commensalibus, & linea etiam puri momenti
 accipere. 1. 159. 17
 Notarius quando fuit factor post probationem, & fuit con-
 tinuus, non est iterandus ad quancunque causa sit iuris
 profectio. 1. 159. 17
 Notarius concessum est ut novitius interruptus possit
 continuari. 1. 159. 17
 Novitius anni interpellatio etiam modica nocet, quauis
 post talis novitius intra diem panitatur. 1. 159. 17
 Annus non dicitur discontinuus si novitius de licentia
 Superiorum cum habito aliquo iusta de causa intra
 annum probationis extra monasterium egredietur. 1. 159. 17
 Novitius non interruptus si novitius retineat habi-
 tum perititiosam seueritatem, vel iniquitatem, aut minus supe-
 rioris, aut magistri monasterium abdest eadem causa se-
 claudendi, dummodo puerum animum redeundi. 1. 159. 17
 Novitius potest prorogari post completam probationem
 annum obveniente aliqua rationabili, seu iusta causa. 1. 159. 17
 Novitius illi durante non potest pater dare paramentum
 aliarum religioni ubi fuerit in novitium. 1. 159. 17
 Novitius anno nullatenus post Trinitatem, renuntiare
 potest uoluntati, & monasterium. 1. 159. 17
 Novitius tempore sine, Superioris novitius, quos ha-
 bites innocent, ad professionem admittatur, aut de mo-
 nasterio eliciatur. 1. 159. 17
 Novitius Religiosum privilegium gaudet. 1. 159. 17
 Novitius, qui ante Religiosum ingressum in excommuni-
 cationem Canonice laudat, ab Abbate absolvi non po-
 test. 1. 159. 17

Notarius Generalis Societatis Iusti valide dispensat
 cum novitio suo post exactum integrum novitium
 annum ut proficiat, vel inceptum in eadem so-
 cietate ante decursum biconium novitium. 1. 159. 17
 Novitius verit, & proprius non incipit esse donec pubertatis
 annos expleat. 1. 159. 17
 Novitius ante professionem potest libere exire, & non co-
 gitor illam emittere. 1. 159. 17
 Novitius ad & quando possit licite ad sacerdotium redire.
 1. 159. 17
 Novitius intra annum probationis ad sacerdotium redire
 nullatenus tenetur solvere expensas in suis alimentis
 ad monasterium consumptas. 1. 159. 17
 Novitius cunctis omnia testatur debent quae sua erant. 1. 159. 17
 Novitius intra tempus probationis decedentis monasterium
 iam soluta hereditibus novitius est restituenda via cum
 fructibus, si quos monasterium perciperit, deducto ta-
 men victus, & vestitus. 1. 159. 17
 Novitius appellatio intelligitur tempus, quod incipit post
 datum signum ad salutationem Anglicam, quousque
 videtur post illud hunc artificium visque ad datum, hoc est,
 usque ad illud tempus, quo iam aliter. 1. 159. 17
 Novitius appellatur ille, quem non Cardinalis mittit faga
 cum potestate legationis, aut pro certo negotio ad alios
 Principes. 1. 159. 17
 Novitius Apostolicus in sua provincia habet iurisdictio-
 nem ordinariam, qualem Episcopus in sua diocesi, &
 amplior, imo est super Episcopos, & Archiepiscopos. 1. 159. 17
 Vide Legatus. 1. 159. 17

O

Obedientia signum est Catholici women, quo Regna
 Hispania appellatur solent. 1. 159. 17
 Oblatus, donationis facta monasterio, &c. 1. 159. 17
 Oblationes, & relictas fidelium, ut Ecclesie donata inzer
 Ecclesie bona deputantur. 1. 159. 17
 Oblationes generaliter sumptus quid importent. 1. 159. 17
 Oblationum appellatio continetur quicquid fidelis of-
 fert Deo, & Ecclesie, sine hoc res mobilis, sine immobi-
 les. 1. 159. 17
 Oblationum tres sunt species. 1. 159. 17
 Oblationum usus antiquissimus. 1. 159. 17
 Oblationes, quoniam usus ministrorum exponuntur, sunt de
 iure parochiali. 1. 159. 17
 Etiam non debent recipere a Clericis oblacione. 1. 159. 17
 Oblationes & unioverfaria pertinent ad Rectores, & Vi-
 carios Ecclesiarum Ordinum militarium, & non ad
 Commendatarios, seu praepositos eorum. 1. 159. 17
 Oblationes non debentur ex precepto, nisi in quatuor ca-
 sibus enumeratis. 1. 159. 17
 Parochiani quando soliti fuerint in quibusdam festi-
 vitatibus certas facere oblaciones, illis neglectis, aut
 non praestitis, possunt per Superiorem cogi ad illam
 consuetudinem servandam. 1. 159. 17
 Oblatio ut verum dicatur oblacio, & sit Deo accepta, quoniam re-
 quiritur. 1. 159. 17
 Oblaciones offerre non possunt.
 Dissidentes fratres. 1. 159. 17
 Pauperes opprimentes. 1. 159. 17
 Sacrilegi. 1. 159. 17
 Earsheotes seu socii ab Ecclesia. 1. 159. 17
 Raptores. 1. 159. 17
 Fornicantes. 1. 159. 17
 Secretres publici. 1. 159. 17
 Oblaciones extra Ecclesiam ad sustentationem debere capi
 possunt ab illis, qui offerre prohibentur. 1. 159. 17
 Oblaciones alicui capellae in Ecclesia existenti, non Capel-
 lano, sed Ecclesie, & Rectori debentur. 1. 159. 17
 Oblaciones, quae sunt in aliquo Altari, in debito per-
 sistentur hereditas Ecclesie. 1. 159. 17
 Oblaciones, quae sunt in capella, vel Oratorio suo intra
 Parochiam finis, non parochiali, sed ipsi Parochiali adin-
 dicari debent. 1. 159. 17
 Oblaciones factae in Capellis, ubi erecta sunt distincta be-
 neficia, Parochiali, & Parochio, non capellae, & benefi-
 ciis cedunt. 1. 159. 17
 Oblaciones factae imagini depictae in parietem domus alicuius
 personae prius, Parochiali quatuordecim, nisi fuerit
 contemplatione domini domus. 1. 159. 17
 Oblaciones 16

Index Rerum,

Oblationes, quæ sunt tempore Iubilæi, vel anno Sancti in Ecclesia Cathedrali, spectant ad Archiepiscopatum eiusdem Ecclesiæ, non autem ad Episcopatum. 17
 Oblata celebrantur in Ecclesia eodem Ritu. 18
 Oblationes, quæ faciunt Imaginibus deferuntur, an debeant Episcopo, vel potius Parocho. 19 & seq.
 Oblationes regulares in præcepto esse non dicuntur. 1. 14. 11.
 Oblati qui dicuntur. 1. 161. 4
 Oblati & Commendati in quo differant. 1
 Oblationes Cameralis vis, & efficacia, & prerogativa contra censuram in illa esse formalem, quia habet vim iudicis. 1. 41. 1. 84.
 Oblationis Cameralis vigore potest procedi contra abstinentiam per audientiam commendatariam. 1. 41. 6. 98
 Obligationem non debet quis ea parte comprobare, & ex parte tanquam de iure quaerit. 102
 Obligationis forma. Commendatio potest opponere exceptionem fori declaratoriam, nec iudicis incompetentiam. 1. 41. 1. 84.
 Oblationes in quo instituitur, & quando incipit. 1. 162. 177.
 Oblationis subsequens solitudo annua dubium. 1. 41. 1. 19
 Oblationis dicitur optima privilegiorum interpretatio. 110.
 Oblati in Ecclesia, vide *Immunitas*.
 Oblatus debet Clericus, non laicus eligi, & est constitutus consensu Episcopi, seu Prælati ipsius Ecclesiæ. 1. 61. 1.
 Vicarius Episcopi absque speciali eius mandato non potest æconomum constituere. 6
 Æconomus Sedi Episcopali variare est in Capitulo ipsius Ecclesiæ vel negligenter à Metropolitanis continendus. 7
 Æconomus officium quod? 8
 Æconomus Ecclesiæ in casibus prohibitis alienationes quas potius incurrit. 9. 11
 Æconomus si non sit solutus, an possit emptor habere regressive contra Ecclesiam? 10
 Æconomus coram Episcopo rationem æconomie reddere debet. 1. 47. 1. 12
 Officium habere dicitur largo modo, omnis, qui habet aliquod usus, vel curam, vel administrationem, aut cultum. 1. 170. 11
 Officium militandi, quo adhiñti sunt Commendatarii per Ecclesiam defunctus est temporale. 1. 148. 1
 Officia temporalia promitti possunt, antequam vacent. 1. 146. 114.
 Officia temporalia potest Rex promittere in tempore quo vacent. 1. 146. 113
 Officia divina, vide *Ecclesia*. 1. 148. 1
 Officiarius Cathedrales adhibetur in hospitandis, & consecratione altaris & sepulchrorum ordinatione, ac in hospitalibus aquæ consecratione. 1. 118. 11
 Officiarius infernorum & Extremæ Viaticum, & campanis inservit. 12
 Viaticum olei non omnis consecratione recipit, nam præter Euchariam etiam sacrorum Ordinum collatio, excepto Presbyterio sunt viaticum percipientes. 11
 Officiarius non sacrum sacre admittitur sit facium. 1. 119. 41.
 Ordinationem Ordo cum sit dignus, & quando instituitur, & quando incipit. 1. 116. 71
 Ordinatus gaudet privilegio monachorum Cathedralium, ad processiones accedere non eoque, à quolibet Auxiliis Ordinibus recipere valet, & decimas, alioquinque onerum solutione sunt exempti. 72
 Exempti sunt Ordinatus ab Ordinationum iurisdictione, frangantur gaudet præsumptione, confessiones audire, & absque Papæ licentia ad aliam religionem transire nequeunt. 71
 Ordinatus, utrumque excludit, quem aliis non includit, & operatur ac si esset facta mentio specialis. 1. 477. 81.
 Ordo reale sequens rem ipsam operi reali obnoxiam. 1. 430. 109.
 Opera rusticalia exercere possunt Clerici. 1. 432. 114

Opris.

Antiquiores regulariter prius operari debent, quam innovare. 1. 114. 8
 Antiquiores in opione præbende dicuntur non stare, sed recipere, & qui diutius in Ecclesia militaverunt. 1. 114. 9.
 Operari absque potest. 10

Es committitur an possit optare? 11
 Optare an possint carui, fardus, mucus, coadiutori, & coadiutori? 12
 Optio locum non habet in beneficiis, si a præbendis, vel apud Sedem vacantibus, nec in beneficiis quomodocumque selectantur, nec in modis Apostolicis, referantur per legem. & nec in beneficiis, quæ permittuntur, & relictantur. 13
 Optio habet locum in præbendis, quæ desolantur ad Papam ea negligentia instantum in non suscipienda intra sex menses. 14
 Oratorius, vide *Ecclesia*.
 Oratorius proprius est locus aptus ad utendum, persequens Deum officendas. 1. 11. 1
 Oratorius aut est publicus, aut privatus.
 Oratorium privatum quicquid in domo propria habere permittitur, sed non debet esse in forma Ecclesiæ, nec tanquam Ecclesiæ consecrandum, neque in eo Missa est celebranda. 1
 Oratorium privatum absque congrua dote constitui potest. 4
 Oratorium privatum qui habuerit ad Missam, & per suo commodo audientiam, debet nihilominus in festis solemnioribus Ecclesiam suam Pastorialem, si possit, adire. 1
 Missa celebrari si concedatur ex privilegio Apostoli in privatis Oratoriis, in quibus festiuitatibus non potest in eo celebrari. 6
 Oratoria, præsertim ubi Missa est celebranda, sunt auctoritate Episcopi construenda, & ad Dei tantummodo cultum deducenda. 7
 Oratoria si possint, vel violati contingat, reconciliari, & beneficiis possunt. 8
 Oratoria ecclesiastica an gaudeant immunitate? remissum. 9. 11
 Oratorium præsumitur auctoritate Episcopi à principio erectum quomodo haberetur lapideum stabile, & non penante. 10
 Oratorium publicum auctoritate Episcopi constructum venit appellatione beneficii, & si habeat docem cum aliis requirit, & campanulam, erigatur Ecclesiæ. 11
 Oratoria publica, & privata quæ dicuntur, & in quo differant, remissum. 12
 Oratorium publicum gaudet solemnitate requirit circa alienationem rerum Ecclesiæ, non autem privatum. 14
 Oratoria si non trahantur honeste, potest Episcopus sub censuris ordinare quod obstruatur. 15
 Oratoria privata non gaudent privilegio Ecclesiæ. 16
 Ordinarius potest ab administratore hospitalium, alioquinque priorem locorum rationem administrationis exhibere, donec coram eodem Ordinario doctum fuerit de iustificatione in qua seculis expressit causam sit. 1. 114. 44
 Ordinarius *Regis Legionis* ab 1. 116. 10. non habet locum, quando fuit potius honoraria à locis ecclesiasticis qui habuit in suis facultatibus quod possit procedere appellatione remota. 1. 44. 11

De Ordine, & qualitate Ordinandorum.

Ordinatus à Papa non potest ab eo absque licentia transire, nec ad alioquin Ordinem promovere. 1. 41. 1.
 Ordinis potestas in Episcopo est, si sciat & possit omnia sacramenta conferre, Chreisma consecrare, Prædicationem munus exercere, alios ordinare, ad Eucharistiam communem præparare, & Sacerdotes creare. 1. 117. 1
 Ordinatus Episcopalis potestas ad Eucharistiam consecrandam & offerendam finem non ita parum ordinatur ne Sacerdotum, sed remotius. 1
 Ordinatus Episcopalis ad potestatem tria proprie, & in solidum pertinent, scilicet Ordinare, Consecrare, & Commutare. 14
 Ordinatus Sacramentum soli Episcopo ex Officio conferre possunt, quamvis hærent, & ab Ecclesiæ peccati. 1. 167. 48
 Ordines minores ex delegata Summi Pontificis potestate possunt etiam à simplicibus sacerdotibus conferri. 49
 Ordines minores vel conferas minimè potest committi, aut conferri non Sacerdoti. 10
 Ordines sunt vigore delegationis, facti à Papa an possint alios ab Episcopo, etiam in Sacramentali Ordine constituta, conferre. 11
 Ordinare non possunt Episcopi alieni Clericos absque expressa consensu, seu literis dimissis sui proprii Episcopi. 1. 117. 116
 Ordinatus contra formam dicti cap. 10. Canon. non gaudet

daot privilegio clericali
An possint habere beneficium. 1. 115. 117
Ordo est unum ex noue legis Sacramentis à Christo
Domino institutum, signaculum quoddam, seu chara-
cterem indelibilem in anima imprimentem. 1. 110. 1
Ordinis definitio yonior 1
Ordines propriè hunc septem 1
Episcopatus propriè non est Ordo. 4
Ordinis Sacramentum quando institutum? 1. 111. 5
Ordines tres Sacri ac maiores dicuntur, Sacerdotum
scilicet, seu Presbyterorum, Diaconatus, & Subdiaconatus.
6
Subdiaconatus olim inter Sacros Ordines non numera-
batur. 7
Ordines Minores Sacri propriè non dicuntur eo quod co-
muni Officium ad sacra coniungenda non petant. 8
Ordines minores in quibus differant? 9
Ordines Sacramentum imprimit characterem in fupoli
Ordinibus in anima fufcipiunt. 1. 112. 10
Sacramenti Ordinis fubftantia fuit fex, quorum uno
deficiente non fufcipitur, nec imprimitur character.
11
Ordinis conferendi potestas est iure directo, & proprio
apud Episcopum, huc maiorem Prælatum, qui Epifcopa-
tum habet confecrationem. 12
Epifcopus qui depofuit Epifcopatum, an habeat potesta-
tem conferendi Ordines. 13
Ordinis character & excoctio fimul Offitij, vt conferatur
non folùm Dignitas, fed etiam infirmitas exigitur.
14
Ordines Minores poffunt à non Epifcopis dari, non qui-
dem Epifcopum delegacione, fed Apoftolica tantum
Sedis privilegio. 15
Abbas poffunt primam Tonfuram, & quatuor minores
Ordines fuis monachis, & Regularibus fuis fubditis
in fua tantum monafterio conferre. 16
Cardinales Presbyteri, quomodo non funt Epifcopi, pos-
funt minores Ordines conferre Clericis, & Regulari-
bus quibuscunque ad voluntatem tantum Ordinationem
fecerunt. 17
Ordines fufcipere poffunt ab Epifcopo illi qui ab eius
Diocèfi fuot oriundi, aut ibi domicilium contraxerunt,
feu beneficium Ecclefiafticum ibi obtinere noleantur. 1.
113. 10
Orandi à Diocèfi, vt ab eius Epifcopo ordinari poffint,
dicuntur illi, qui eo ex non funt, vel pater eorum ibi
natus fuerit. 11. & feqq.
Orandus dicitur à mantere propria, vel patria. 11
Filius ordinari poffit ab Epifcopo originis patris,
etiàm pater tempore natiuitatis filij ad aliam Diocè-
fim iam transfultus domicilium. 14
Domiciliij quoad Ordines fufcipiendos dicuntur illi,
qui degunt in aliquo loco habentes animam perpetuò
in eo permancendi. 15
Anima perpetuò permancendi in loco colligitur, cum
quis in eo cœnet domum, aut alium poffeffionem,
vel eam conducat, & maximè fi in illam locum ali-
quam maiorem partem bonorum transfult, & ibi con-
tahit. 16
Habitatio affida in aliquo loco non minori tempore
decem annorum conftituit quæ domicilium. 17
Recedere quod quis noluerit præfumat ex caufa de-
cem annorum fi fin concine, nifi adit aliquid indi-
cium illum non habere animam permancendi. 18
Beneficium Ecclefiafticum obtinere poffit ordinari ab
Epifcopo Diocèfis in qua illud habet, feu ab alio de
eius licentia, quomodo alius ei alio modo fubditus
non fit, habens fcilicet poffeffione beneficii. 11. &
feqq.
& quomodo beneficium refidenciam non requirit. 14
Præfentium poffident ab Epifcopo loci vbi illud fitum
eft, ordinari poffit. 1. 114. 15
Beneficium in commendam habens poffit ordinari ab
Epifcopo Diocèfis, in qua illud habet, fi commenda
eft ad utilitatem Commendatarij. 16
Beneficium obtinens, quod habet certum Ordinem an-
nuum, poffit ratione talis beneficii ordinari ab
Epifcopo loci, vbi fitum eft, etiam ad alios Ordines.
17
Ecclefiafticum etiam tenore obtinens poffit ordinari ab
Epifcopo Diocèfis in qua illud habet. 18
Ecclefia plura in diuerfis Diocèfibz habens ab ano
illam Antiftitem promoueri poffit. 19
Beneficium obtinens in fraudem, non licet obtine-
re quoad fufcepçionem Ordinis ab Epifcopo loci

vbi fitum eft. 40
Poffionem hinc inde non poffit promoueri ab Epifcopo
loci vbi illam habet. 41
Præbenda temporaria ratione non poffit quis ordinari ab
Epifcopo Diocèfis in qua eam habet. 42
Dimifforia licentia accipere quis valet ab Epifcopo ordi-
nari, fua domicilij, vel beneficii, vt ab alio valeat
ordinari. 43
Subditus pluribus Epifcopis ratione originis, feu domi-
cilij, aut beneficii, fi femel elegerit unum Epifco-
pum à quo Ordinem aliquem fufcepit, non poffit
ordinari. 44
Familiares fuos an & quando Epifcopi valeant ordinare.
45
Familiares Epifcopi quoad effectum Ordinis fufcepçionis
dicuntur illi, qui cum Epifcopo iuribus commorari, &
præfentes interfuerint. 1. 115. 46
Tunc cum, quo familiaris debet effe cum Epifcopo ad
effectum, vt poffit ab illo ordinari, debet effe conti-
nuum, & fufficit quod interfuerit antequam fuiffet
Epifcopus. 47. & 49
Epifcopo afcendat quomodo effe familiarem non credimus.
48
Beneficium quocunque fraude effente debet Epifcopus
familiari fuo tracionali ftatim feu paulo poft conferre,
vt valeat illum ordinare. 50
Familiares fuos ordinare non poffit Epifcopus ratione
beneficii in alienis Diocèfi poffit. 51
Familiares triconales Epifcoporum quando poffint ordi-
nari ad fimul pacem non. 52
Epifcopus triconalis non poffit aliquem ordinare præ-
terea cuiuscumque familiaritatis hoc pcepti Prælati
expreflo confenfus. 53
Epifcopus ordinans alterius fubditum, & fic ordinatus
abique proprii Epifcopi confenfus, quas pæces locute-
ram. 54
Epifcopi Italici penhibentur Ultramontanorum ordinare
qui non poffit habere licentiam fui Epifcopi abique Ro-
mani Pontificis licentia. 55
Prælegimus Epifcopis per S. Concil. Trid. quoad eorum
familiares confocium, non tenentur foluam per De-
cretum generale, quo prohibetur omnibus Epifcopis &
Archiepifcopis Regni Neapolitanæ Ultramontani Or-
dines conferant. 56
Regulares non comprehenduntur in ordine, quo præ-
cipitur ac Ultramontanis abique Sanditatis fux
vel S. Congregationis licentia Ordines conferantur.
57
S. D. N. Verbanus VIII. quid ftatuerit contra Epifco-
pos in Italia exiftentes, qui Ultramontanos ordinant.
58
Papa poffit quomodo Clericis, aut Regularibus indi-
fcretè ordinare. 1. 116. 59
Epifcopos non poffit fine Papæ licentia ad maiores Or-
dines promouere, quem ipfe ad fubdiaconatum, vel
Diaconatum promouit. 60
Dimifforia licentia fuis fubditis concedere, an & quan-
do poffit Prælatum in terior nollit Diocèfis retror-
sum diftinctum habere. 61
Religiofos quocunque, qui in fua Diocèfi commo-
rantur, poffit Epifcopus ad Ordines promouere, etfi
inde non fit oriundi, aut ibi non eorum tunc domi-
cilium. 62
Dimifforia licentia fuis fubditis Regularibus, an, quan-
do, & quomodo debeant concedere fuperiores Regu-
lares. 63
Pater Societatis I. s. v. iudicis Gregorij XIII.
poffit à quocunque Catholico Antiftite ordinari.
64
Nouitium alibi natum quis valeat ordinare. 1. 117. 65
Epifcopi alienis fubditis Ordines quare conferre non
poffint. 66
Licentia fufcipiendi Ordines ab alio Epifcopo, quando ab
alio non conceditur. 67
Abbas, & alia quæcumque Capitula, vel Collegia pro-
hibentur licentia dimifforias Clericis fccularibus dare,
vt ab alijs ordinantur. 68
Vicarius Epifcopi non poffit dare licentia dimifforias ad
Ordines fua fpeciali Epifcopi mandato, nifi ipfo Epif-
copo in remotis agente. 69
Epifcopus tenetur per feipfum Ordines fuis Clericis
conferre, fi verò fuerit impeditus, tunc ex alia caufa de-
beat licentia dimifforias dare, nonnullis raminibus, &
approbatione ad alium Epifcopum eos transfundere debet.
71
Facultates de promouendo à quocunque nemini fol-
fragari

Index Rerum,

- fragili debet nisi habentibus legitimam causam, ob quam non possit à propriis episcopis ordinari.
72. Dimissio: nonnisi postulantes sunt concedenda.
73. Dimissio: & commendatio litteræ in quo differant.
74. Clericos quando sine proprii episcopi licentia possit ab alio ordinari. 75
- Ordines, aut dimissus de negari non potest episcopos, qui obinet beneficium, vel est in dignitate ecclesiastica constitutus, nisi oblet canonica impedimentum. 76
- Ordines non tenet episcopus conferre illis, qui beneficia non obtinent. 77
- Ordinare iuvenem non potest episcopus, quamvis egeret ad suscipiendos voluntarie Ordines possit eum, qui beneficium ecclesiasticum obtinet. 78
- Episcoporum in Ordines conferens suspensus est à celebratione Missarum per annum: & ab Ordinum collatione. 78
- Regulariter non potest episcopus totius Presbyterorum suorum voluntatem ordinare. 79
- Ordines suscipiens quibus casibus poterit iterum ordinari. 81
- Qualitates plures exiguntur in promouendis ad Sacros Ordines
- Masculi tantummodo sunt promouendi, femina vero minime, in tantum ut si facto ordinentur, non recipiant characterem. 83
- Clauum prestat feminis minime competit. 84
- Ætatis ipsius iure diuino incapaces sunt eorum, qui Ordines sunt. 85
- Hæmaphroditi ordinari non possunt, nisi in eo perueniret sexus vitia. 86
- Viri ex feminis aliquando facti. 87
- Ætas in singulis Ordinibus, quæ requiritur. 87
- Anorum numerum in singulis Ordinibus sufficit assignasse, nisi contrarium exprimitur in Canone. 89
- Ordinatus ante ætatem suscipit Ordinis characterem, non vero executionem. 90
- Constitutio Pij II. incip. Cum ex sacrum, afficit tantum promouendos ad Ordines maiores, & tam secularis, quam Regulares Clericos comprehendit. 91
- Episcopus non potest dispensare in suspensione incurta ob susceperit Ordinem ante legitimam ætatem. 92
- Episcopus sciens ante ætatem aliquem ordinari quam penam incurrat? 93
- Infans an characterem suscipias contrahat? 94
- Illiterati prohibentur ad Ordines promoueri. 95
- Litterarum scientia quæ requiritur in quolibet Ordine? 140-96
- Illicitum ordinare præsumens est per annum à collatione eius Ordinis, quem tali contulerit, ipso iure suspensus. 97
- Qualitates quæ requiruntur quoad vitam, & mores in ordinando? 98
- Inhibetur ordinari prohibentur. 99
- Hæretici non tantum mentales ordinari prohibentur. ibid.
- Hæreticorum fauores, erudites, & defensores non possunt ordinari. 100
- Hæreticorum, eorumque fauorum filij vsque ad secundam generationem per lineam paternam, & vsque ad primam lineam maternam. 101
- Neophyti non repelluntur simpliciter à Clericatu. 102
- Descendentes ab Hebræis etiam in primo gradu non debent impediri quominus ad Sacerdotium ascendere valeant. 103
- Homicida est irregularis, ac proinde ad Ordines promoueri non valet. 104
- Mutilatio membrorum principalium, aut debilitatio notabilis quantum ad irregularitatem homicidii comparatur. 105
- Ordinari prohibentur.
- Miles. 106
- Excommunicatus. 107
- Suspensus. ibid.
- Interdictus. ibid.
- Infamia. 108
- Criminosus. 108
- Preceptor nonnullus. 109
- Veneficius. 110
- Simoniacus. 111
- Falsificatores litterarum Apost. 113
- Accusatus de aliquo crimine, pendente accusatione. 114
- Fuciosus. 115
- Pœnitentes solemniter. 116
- Bigamus. 117
- Monachus ordinari prohibetur qui vtotem post factam continentiam professionem ducere usus fuerit. 118
- Clericus, qui in sacris constitutus vtotem duxerit, pro bigamo ad recipiendos maiores Ordines separatur. 119
- Bigamus non censetur qui plures habuit concubinas. 120
- Ordinandus non est ille, cuius vtotem constat adulterium commisisse. 121
- Bigamus dicitur ille, qui virginem duxit, & post adulterium ab ea vmore commisit, eadem carnaliter cognouit, etiam ecclesia præcipiente, & ignorante. 122
- Ordinandus non est qui vtotem habuerit ancillam, aut speculaculis publicis mancipatum. 123
- Clericus in minoribus constitutus, qui incontinentem uxoris, poterit arbitrio Episcopi ad Sacros Ordines promoueri. 124
- Bigamus effectus bigamia interpretatus, etiam si ante constitutus esset in ordine Ordinatus, non potest mortis vtotem dispensari per Episcopum, ut in Ordine susceperit minister. 125
- Coniugari non sunt ad Ordines promouendi, nisi Religionem iurantem de consensu vxorum, aut de eorum consensu Clerici velint in factum fieri. 126
- Matrimonium contrahere possunt in minoribus Ordinibus constituti. 128
- Coniugatus si de facto ordinetur in sacris, & Ordinatus illius quæ penam incurrat. 129
- Serui, vel mancipia ordinari non possunt nisi plenam libertatem fuerint restituti. 130
- Serui si de facto ordinetur, an & quando libertatem consequatur, & domino seruitutem teneant? 131
- Libertati qui nascitur ex parte serui, & matre libera. 132
- Serui originarii, & adscriptitij coloni ordinari non possunt. 133
- Cuales ordinari non debent, & qui tales dicantur? 134
- Obligati ad reddendas rationes alicuius administrationis publicæ, & quando possint ordinari? 135
- Corpore vitiosi ordinari non debent, & qui tales dicantur? 136
- Maxime habens mutilam, vel articularem, seu aridam, ordinari non potest. 137
- Or habens corosum, ac corruptum ordinari non potest. 138
- Nasum præsum, aut grandem, vel totum habens, ordinari non potest. 139
- Oculo carent, an & quando ordinari possint. 140
- Debiles, aut deformes ordinari non debent. 141
- Obitragra, vel podagra continuis laborantes ordinari non possunt. 142
- Ordinari non possunt
- Scabiosus. 143
- Paralyticus. 144
- Morbo tomiacali, seu caduco laborans. 145
- Leptosus. 146
- Eunuchi. 147
- Castrati sponte, non autem casu. ibid.
- Arreptitij, sive à demone obfessi. 147-148
- Illegitimi. 149
- Peregrini, & ignoti. 150
- Ordinari non possunt in sacris qui non habent titulum, nisi sint Regulares profecti. 151
- Ordinatus sine titulo inibi ab ordinatore suo petere potest beneficium, aut vitam necessariam donec ei de beneficio propideatur. 152
- Patrimonij ad titulum non prohibetur aliquis ordinari, cum necessitate, vel utilitate ecclesiæ, tunc autem sine ea. 153
- Patrimonium donatum per parentes, ea conditione, ut alius vsumfructum habeat interion dum bona alia ad eior congruam sustentationem sufficientia acquirat, est sufficiens. 154
- Patrimonij quantitas ad quod quis promoueri possit non taxatur, sed semitur ad terminos Concilij. 155
- Patrimonij exameo pertinet ad Episcopum. 156
- Patrimonia

& Verborum.

Patrimonium pro Clericis ad sacros Ordines promouendis potest constitui super annis perperit omnibus, cum carione, &c. 177

Ordinari quis potest ad sacros Ordines cum patrimonium sibi assignato i pace in bonis, quæ sunt directi domini Ecclesie, &c. 178

Ordinatus in Subdiaconum ad ritum patrimonii ipse i pace assignat, qui habuit postea notitiam primis obligationis dicti patrimonii non incurrit penam Censur. Trid. c. 1. §. 1. de reform. 179

Patrimonium Clerici ad cuius ritum fuit ad sacros Ordines promouus, non potest capi in executionem. 180

Didia supra ab Ordinibus suscipiendis impediunt. 181

Impedimenta ad Ordines suscipiendos alia perpetua, alia temporalia. 182

Impedimenta quæ in omnibus Ordinibus locum habent. 183

Impedimentum nullum inter ipso iure ordinationem præter impedimentum fecus. 184

Ministeri executionem quæ ipso iure, vel per sententiam impediunt. 185

Ordinatus facit contra impedimenta, quas potest incurrit. 186

Secundum fructum ex parte per Archidiaconum, & ipsum Episcopum Clericorum ordinationem præcedere debet. 187

De vita, & moribus ordinandi quomodo inquirendum. 188

Examinandi sunt ab Episcopis singuli etiam Regulares de qualitatibus, & requisitis Ordinum singulorum, & de cuiusque Ordinis officio, quem sunt susceperunt. 189

Ordinatus fuisse recipere quas penam incurrit? 190

Tempora censuræ ad Ordines, quæ sunt? 191

Ordines minores quibus diebus conferendi? 192

Isti diei nomine qui veniant? 193

Prima Transfusa potest omni die conferri ad libitum admissa. 194

Ordinatus, & ordinandus debet esse ieiunios saltem in sacris Ordinibus conferendis, aut suscipiendis. 195

Conferendo non valet quod extra statuta tempora sacri Ordines conferantur. 196

Papa solus dispense ut extra statuta tempora in diebus Dominicis, vel Festis maiores Ordines conferantur. 197

Frater Minor ex dispensatione papæ extra tempora a locis statuta Dominicis, vel aliis festis diebus sacros Ordines suscipiunt. 198

Patres Societatis Iesv ordinari possunt ad eosdem Ordines etiam maiores extra tempora a locis statuta. 199

Patres Congregat. Sancti Iohannis Evangelistæ possunt ordinari extra tempora, & per quoscumque Episcopum ea concessione Clement. VIII. 200

Regularis non possunt extra tempora ab Episcopis ordinari vitæ privilegiorum à Summis pontificibus ante Concil. Trident. concessorum. 201

Ordinatus in sacris extra tempora absque dispensatione Papæ est ipso iure suspensus, & si celebrat, irregularis fit, Ecclesiasticisque prout breuissimis. 202

Ordines plures eodem die consecuti non possunt. 203

Prima Transfusa, & quatuor Minores Ordines eodem die non conferri possunt. 204

Ordo valet facit cum ministris, vel plures sacri sui conferri non possunt. 205

Ordines minores, & maiores per temporis interstitia conferri iubet Concil. Trident. 206

Ordines gradatim sunt conferendi. 207

Ordinatus per saltum debet Ordinem omnium recipere. 208

Episcopus potest ea legitima causa dispensare cum Clericis in Ordine per saltum accepto, si non ministrorum, ut possit ad maiores alacriter, aut in eo se suscepto, post susceptum omnium, ministrare. 209

Episcopus non dispensat cum promoto per saltum, si in Ordinibus saltatim suscepit ministravit. 210

Characterem recipit qui ritum sacrum Ordinem ante Primam Transfusionem & minores Ordines suscepit. 211

Ordines præsentem maiores sunt inter Missarum solemnias conferendi. 212

Missæ ab Ordinate in maioribus Ordinibus est celebranda de necessitate præcepti, non vero de necessitate Sacramenti, non autem in ministris. 213

Ordinatus, & Ordinandus debet esse ieiunios. 214

Chaussette inquirunt in ad præparandi singulorum Ordinum instrumenta cum certa forma verborum. 215

Ritus, & ceremonie, quæ ab Ecclesia traduntur in singulis Ordinibus conferendis feruandæ sunt. 216

Lotus celebrandi Ordinationem solemnem debet esse Ecclesia Cathedralis, vel alia ea dignitas Ecclesiæ Diocesis. 217

Episcopus, aut alius Ordinatus, coram se Missæ, nihil met. dis recipere possunt per Ordinem collatione. 218

Notarij pro litteris dimissis, vel testimonialibus quid, & quando recipere possunt? 219

Ordinatus quilibet alicui Ecclesiæ, aut suo loco esse adhibendus. 220

Clericus aliquis Ordinatus in ordine ministrare non debet subsecuta prius a suo Episcopo permissum. 221

Ordinis potestas essentialiter non distinguitur à eodem Sacerdotio, nisi secundum diuersos actus. 222

Ordines non sunt vniuersum plura Sacramenta. 223

Ordines illi per excellenciam sacri dicuntur, qui proximè sacra tangunt. 224

Ordo sacri ille dicitur qui habet annexum votum castitatis, & non Sacri ille, qui huiusmodi votum annexum non habet. 225

Episcopus arbitrarè potest magis expedire Ecclesiæ si Ordinem ministrare conferat, qui tunc adhibet Latinam linguam non intelligit, est tamen bene indolis, & pro state docilis. 226

Ordines minores per temporis interstitia sunt conferendi, nisi aliud Episcopo expedire magis videbitur. 227

Interdictionem quod interuenire debet inter unum, & alterum Ordinem minorem. 228

Episcopus quamvis Ordinem Minorem interstitia possit remittere, laudabilis tamen erit abstinere, nisi immineret necessitas, vel alia verget causa ei bene viti. 229

Ordines minores, & primam Transfusionem fieri conferre non aliter licet, quam si ita in loco fuerit consecutum. 230

Ordines recipientes non consummatum characterem suscipiunt. 231

Ordines omnes unum sunt Sacramentum. 232

Ordinibus minoribus insignitis non committitur peccatum mortale actus illorum Ordinum in peccato mortali sacramento. 233

Marronismus attento iure contrahere possunt libere & omni tempore in minoribus Ordinibus constituti. 234

Ordines minores suscipiens cum intentione postea docendi veniunt, & cum solo animo fruendi privilegio solum peccat mortaliter. 235

Ordo iudicialis in mandatis per edictum intimandus, quomodo leniendus? 236

Ordinem Militarium Præ. lo communi viuunt, & choro deputati sunt viti religio. 237

Coniugatus matrimonium durante ad sacros Ordines promouens efficitur irregularis. 238

Quatuor omnia iam ministrorum quæ ab aliis sunt per Episcopum benedicenda, non autem per simplices Sacerdotes etiam ex ipsius Episcopi delegatione. 239

Ordinationem dicitur locus ubi aliorum orphan. 240

Officiarius idem quod isoritur est, qui Templi iano præfatur. 241

Officiarius in ordinatione choros ei porrigenes per materiam, & per formam dicuntur hæc verba, &c. Officiarius quod sit? 242

Omnes sanctus dicuntur indutiales, & non naturales. 243

Quæ quando nec pascuntur, nec morantur per vllam so. oi partem in Ecclesia domini sui, sed in aliis; noli pars debet Ecclesiæ parochiali domini, sed illi. 244

Index Rerum,

ubi pascitur & morantur.
Vide *Deiura*.

40

Po

P *Admissio* omnes, que libem simoniacam inducere possunt, prohibentur. 1. 16. 1. 27
Pacta diligenter observari oportet 1. 44. 1. 16
Pacta inter contrahentes sunt omnino servanda. 1. 18
Pactum sive successione inane paganos sepebatur: inter milites habet vim vicinam voluntatis. 1. 107. 1. 13
Palla que, & unde dicitur, 1. 111. 1. 16
Palla hinc, quæ? 1. 111. 1. 17
Pallium Archiepiscopus Suffraganeus sua tradere possunt Patriarchæ, postquam ipsi à Romano Pont. illud acceperint. 1. 67. 1. 14
Pallium à solo Romano Pont. vniuersaliter dari potest. 1. 110. 1. 10
Pallio videntur ex speciali privilegio Episcopi qui sequuntur, videlicet Officium, Papalis, Lucensis Bambergen- sis, & Quinceles. 1. 111. 1. 104
Pallio vel tantum potest in Ecclesiis suis Provinciam, in Missis, ceteris temporibus, Patriarcha, seu Metropolitano. 1. 105
Pallium in solemnibus tantum Archiepiscopi videntur Pallio, vel si Episcopus contigit Ordinare, & in Ordinationibus Clericorum. 1. 106
Episcopus factus Archiepiscopus, an possit Ordines consecrare ante receptionem Pallium. 1. 107
Pallium non datur nisi instantis, petenti, & exigentibus meritis 1. 111
Formula tradendi Pallium Archiepiscopi, positus. 1. 113. 1. 16
Pallium dignè & honorificè affertur debet serico obvolutum in capsula totius, & extra Pulchre ornata. 1. 117
Pallium non potest accommodari, neque in morte alieni reliqui 1. 118
Pallium qui semel habuit vultus Archiepiscopatus, si ab illo ad alium transferatur, iterumque redeat ad priorem indiget nouo Pallio. 1. 113. 1. 118
 Vide *Archiepiscopus*.

Papa, eiusque potestas & auctoritas.

Vita Romanorum Pontificum Petri successorum cui vsque ad mortem nostram breuior sit, acque immatura esse so- leat eorum mors, quam ceterorum hominum. 1. 1. 1. 16
Successio Summorum Pontificum à B. Petro quo modo precessit. 1. 9. 1. 37
Papa & Episcopus se habent ad Ecclesiam sicut vir ad vi- rum. 1. 100. 1. 100
Papa non tantum inter Canonice, sed etiam diuino prohi- betur sibi eligere successorem. 1. 100. 1. 44
Papa adhuc superbiat nulli licet verbo, scripto, aut pro- missionibus interuenire, aut quouis modo de successore tractare, sub anathematis pena, & priuationis dignita- tum. 1. 111. 1. 48
Papa ubi deponitur, à Concilio legitime congregato, ad quem tunc deferuntur Pontificis electio, ad Cardinales nec, an ad ipsum Concilium. 1. 116. 1. 76
 Eugenius III. & Abbas Simplicius, Gregorius X. & Ar- chidiano, & Cælestinus V. ex eremo vocantur, cum nec esset in Sacris, Pontifex esse erant. 1. 77
Latus valide eligunt in Pontificem. 1. 78
Formina Papa esse non potest. 1. 81
Formina sub nomine locutus non fuit electi Romæ in summum Pont. 1. 81
Papa quot annis natus esse debeat? 1. 79. 1. 81
Papa si extra Urbem Romanam debeat, nouus Pontifex in ciuitate, in eius territorio, seu districtu monui esse, eligunt. 1. 111. 1. 109
Papa recipit Pontificatum, & administrationem à de- electione, licet de stylo, qui seruandus est, non incipit Pon- tificatum nisi à die coronationis. 1. 113. 1. 119
Papa antequam cocoratus non tractat que in regimine Ec- clesie ardua videntur, nisi in necessitate vergeat. 1. 120
Papa quo colore in vestibus utatur toto anni tempore? 1. 121
Papa quibus vestibus toto anni tempore uti soleat? 1. 121
Papa dicitur administrabilis, quia vices Dei in terris gerit. 1. 127. 1
Papa secundum alios à patris Patris titulo dicitur. 1. 128

Papa, ut alij volunt, dicitur à voce Græcæ = πᾶς, id est, Pat. & Patrum. 1
Papa in administratione, & auctoritate est maior omnibus Sanctis, excepto Petro 4
Summus Pontifex dicitur Papa, quia est supremus, & super omnes dignitates. 6
Papa dicitur, Pontifex Martimus. 7
Sanctissimus. 1. 118
Beatissimus. 9
Episcopus. 10
Episcopus Romæ. 11
Episcopus vniuersalis Ecclesie. 12
Episcopus totius Orbis. 13
Episcopus apicorum. 14
Ordinarius Ordinarius. 15
Dioecesanus omnium exceptum. 16
Vicarius Christi. 16
Princeps Principum, & Dominus dominantium. 18
Nomina omnia que Romano Pont. tribui solent, refe- untur. 1. 119. 1. 20
Papa quare maior & exaltior est tanto humilior omni- bus creaturis. 1. 121
Electus in Pontificem in sede solita collocatur, ut qui in sede gloriosa sedet, & humilitatis virtute non ob- linetur. 1. 121
Stape eat in Summitate arundinis comburantur in die coronationis Papa. 1. 121
Humiliter Ecclesie Catholice à subditis dicitur Papa, quo ad Fidem tamen & regenerationem, ac alia Ecclesie sacramenta quibus ipse possidet. 1. 121
Imperator & Regibus Papa tanquam Ecclesie caput an- tefertur. 1. 121
Papa non est passus se aliquando appellari vniuersalem. 1. 121
Papa non dominum, sed seruum seruum Dei se ipsum nominare solet, & quare 1. 120. 1. 29
Papa licet sit Pastor, forma tamen gregis fieri debet ex ani- mo, non autem imperio dominari. 1. 121
Papa debet per eum esse sanctio. 1. 121
Sanctus semper præsuntur in Papa. 1. 121. 1. 16
Papa si sum, & fratrem salutis negligens deprehendatur, huius culpas illic redargere præsunt mortalium mul- tus. 1. 121
Papa consideratur ut supremus Index, & vniuersalis Ec- clesie Pastor, in definiendis iis que sunt Fidei, habet infallibilem auctoritatem, itant in publico Fidei iudicio minimè errare possit. 1. 121
Papam in se, quæ hæc Concilio vniuersali decernit er- rare posse: tenent nonnulli, communiter reprobat. 1. 121
Papa in decretis morum, quæ ad statum totius Ecclesie spectant, minimè errare potest. 1. 121. 1. 40
Papa non errare possit in decretis, quæ non totius Ecclesie statum, sed errat personas, vel certam Ecclesiam respiciunt? 1. 121
Papa non potest errare in Sanctorum canonizatione. 1. 121
Papa non potest errare in appebendis, & confirmandis Re- ligiosis. 1. 121. 1. 46
Papa quatenus persona priuata consideratur secundum ali- quos antiquos in Fide errare, & hinc errare esse potest. 1. 121
Sed contrarium veritas. 1. 121
Quamuis illius fundam. entis responderi possit. 1. 121
Papa huiusmodi statum definit esse papa, cum primùm per legitimam Ecclesie iurisdictionem sententia declarata totis criminis in eum proferatur, secundum aliquos. 1. 121. 1. 48
Papa à nemine est indicandus. 1. 121. 1. 40
Papa sibi in causa propriis ut dicere potest. 1. 121
Papa solus iudicat de privilegiis Apostolicæ Sedis. 1. 121
Sententia papæ stabilit contra omnes, & nullus eam retrahere potest nisi ab eo sic lata ut valeat immu- tari, aut ipse iudicio aliter eam submiserit refor- mandam. 1. 121
Papa quoad approbat, aut reprobat, non similiter approbare, vel reprobare debet. 1. 121
Papa auctoritas in iis, quæ à priuatis personis, aut à Indi- cibus, vel etiam ab vniuerso Concilio aguntur, semper excepta intelligitur. 1. 121
Papa omnes patre tenentur tam Fideles, quam etiam societatum priuatis, ac omnes Principes seculares. 1. 121
Papa est homo sit & mortalis, ratione tamen officij, & potestatis

& Verborum.

potestatis aliud supra homines, & commune cum Deo habere dignoscitur. 1-41.74
 Papa electus a semine confirmatus. 75
 Papa pallio ferretur, & ubique. 76
 Crucem ubique retinere ante se debet. 77
 Nomen Romani Pontificis in Missa est semper, & ab omnibus recitandum. 78
 Papa non tenetur nec cogi potest Concilium accedere, cum per Legatos possit hoc esse. 79
 Papa non adstringitur in statuendis negotiis habere Cardinalem consilium. 80
 Papa si excommunicatio communicet, non incidit in excommunicationem. 81.86
 Papa si excommunicatum faciat, & volens saluaretur, eo ipso talis est absolutus. 87
 Papa non quando possit licite absque peccato communicare cum excommunicato utemur. 88
 Sacrilegiis appellatur qui rapa mentitur. 89
 Papa semper & ubique super ceteros laicos, & candidis vestibus vestitus. 90
 Papa ouilem in terris habet superiorum. 91
 Papae, & Christi vnum dicitur esse Tribunal, & Consistorium. 92
 Papae iudicium ecclesie appellatur. 93
 Papa omnimodam super se positam obtinet potestatem. 94
 Papa valet adjuicare quadra rotunda, & disponere ut facta pro non factis habeatur, & ad validitatem actus fingere expressum quod non est. 95.97
 Papa potest locare, aduocare, & pro libito suae voluntatis disponente bonis omnino Ecclesiarum. 98
 Papae de potestate non est facile disputandum. 99
 Papa quendam exerceat ex ordinaria potestate, quendam ex rebus quendam ex deolutione iuris ad eum, quendam ex plenitudine potestatis. 100
 Potestas duplex in Papa consideratur, ordinaria scilicet, & absoluta. 101.102
 Papa quomodo dicatur omnia iura in finibus pectoris sui terendum habere. 104
 Papa sicut defendit facta sua a suis successoribus statari, conuenerunt est ut sui praecessoris constitutionibus conuentionem praestet, & custodiam. 105
 Papa in omni constitutionibus a se editis statuta, vel Constitutiones speciales tollere non intendit, nisi hoc expresse. 106
 Papa iuri alterius in re scriptis, vel constitutionibus suis nunquam derogare intendit. 107
 Papa non praesumitur velle perindicare iuri tenet. 108.114
 Papa in iudicando seruat ordinem iuris. 117
 Papa iura omnia continere, & supra se esse quomodo intelligitur. 118
 Papae dispensatio in legibus diuinis non admittitur, reprobatur citius. 119.120
 Papa potest declarare, seu interpretari in aliquo casu particulari deestere obligationem iuris diuini, si iusta sub sit causa. 121.122
 Papa contra Ordinationem Apostolicam valide dispensat dummodo non obstat Fidei. 123.124
 Papa potest cum bigamo ex causa dispensare contra Apostolum. 126
 Papa potest dispensare cum Neophyto ut promoueat ad Episcopatum. 127
 Papa contra res positum, ex causa indistincte dispensat. 128
 Papa solus in quibus casibus dispensat. 130
 Papa non dispensat contra voca essentialia Religionis. 131
 Papa secum in proprio vno dispensat. 132
 Papa non dispensat in gradibus consanguinitatis, diuina lege prohibitis. 134
 Papa a iuramento obligationem non absoluit in praedictum tertij, nisi hoc vrgens causa expostulet. 135
 Papa proprio iuramento obligatur, nec potest se ipsum abolvere, vel absolui sine causa, de his quae promittit cum iuramento, & vult, quando sunt licita. 136
 Papa reuerentia cum generali mandato non transeat nisi specialiter exprimat. 137
 Papa solus Ecclesiam erigit, & constituit in Cathedralibus. 138
 Episcopatum solus Papa diuidit. 140
 Episcoporum translationes ac sedium mutationes solus Papa facit, at maiores Ecclesie causas, instruit, dirimit, & componit. 141

Augusti Bartholomaei de Ecclesiis

Episcopus reconciliatioem solus Papa recipit. 142
 Episcopum solus Papa potest iudicare, & condemnare. 143
 Episcopum solus Papa restituit. 144
 Coadiutores Episcopum solus Papa dat. 145
 Coadiutor cum sacra potestate quouemque beneficium solus Papa concedit. 146
 Episcopus duos vnum solus Papa potest. 147
 Dignitates omnes in aliqua Cathedrali, vel Collegiata solus Papa citat. 148
 Episcopos duos in vno Episcopatus solus Papa ponere potest. 149.150.151
 Ecclesiam Cathedrali administrationem solus Papa dat. 150
 Curatorem Ecclesiae Cathedrali solus Papa dare potest. 151
 Visitationem Ecclesiae Cathedrali vacanti solus Papa deputare potest. 152
 Episcopatus duos vel conferre solus Papa potest. 153
 Degradatum restituere solus Papa potest. 154
 Beneficium ad tempus, & sub conditione etiam de futuro solus ipse Papa conferre potest. 155
 Ius ad vacans beneficium solus Papa concedere potest. 156
 Decimas laicis solus Papa concedere potest. 157
 Causam Clericorum solus Papa laico, vel famulae committere potest. 158
 Confirmationis sacramentum vel simplex Sacerdos amittit, solus Papa potest ex causa permittente. 159
 Causas spirituales mero laico solus Papa delegare potest. 160
 Exemptionem a iure, & potestate Episcoporum, solus Papa concedit. 161
 Indulgentias plenarias, & pro defunctis solus Papa concedere potest. 162
 Papa solus potest licentiam, & dispensationem concedere, ut extra tempora quis possit ab aliquo Absistere ad sacra Ordines promoueri. 163
 Ordines sacros solus Papa dat illis, qui nondum ad legitimam aetatem venerunt. 164
 Cardinales solus Papa creare potest, & eos deponere. 165
 Regularis ut transeat ad regulam laicam, solus Papa permittit. 166
 Irregularitatem promouentem ex eo quod quis suspensus durare in diuino se impedit, solus Papa tollere potest. 167
 Ordines Religiosorum & instituta solus Papa approbare potest. 168.169
 Peniones annuos in beneficiis constituere, & constituta transferre solus Papa potest. 170
 Reuocationes beneficiorum ad sacrum alterius, vel cum reservatione fructuum solus Papa ex causa admittere potest. 171
 Alienationes, seu permutationes rerum Ecclesiasticarum gratuitum solus Papa admittere potest. 172
 Exemplum ut suae exemptioni reconciliare possit solus Papa concedere potest. 173
 Ecclesia ut in loco exempto adhibetur, solus Papa permittere potest. 174
 Monasterium de vno in alium locum sine Papae licentia mutari non potest. 175
 Sanctos canonizare solus Papa potest. 176
 Instituire in beneficiis Insuperaturos laicorum sine eorum presentatione solus Papa potest. 177
 Causae Ecclesiae maiores, & in quibus praepositi Papae auctoritas consistit sine speciali eius mandato permittit non intelligitur. 178
 Papa si quae sunt contra hoc positum, etiam absque rationabili causa, valida sunt. 179
 Papa secundum leges & Canones se velle viuere proficitur. 180
 Papa solus potest aeterna quouemque expedire sine Cardinalibus. 181
 Papa non potest se ipsum ligare legibus positivis, nec suis similibus Successores. 182
 Papa dispensans sine causa in legibus positivis valide dispensat, peccat tamen venialiter scilicet scandalum, & graui alicuius damno. 183
 Papa non potest excommunicare, aut alia censuris ligari a lege humana. 184
 Papa cum excommunicatio nulla etiam causa subsistente

Y y a

communis

Index Rerum,

communicans in humanis, vel etiam divinis, non incurrit poenam contra violatores constitutum iure praescripta 185
 Papa non potest se alterius iurisdictioni subdere. 133
 186.
 Papa non tenetur vi precepti humani, & constituti. cap. amicus variisque factis, de Penitent. ad finem in anno constitutum. 187
 Papa nunquam praesumitur vti plenitudinis potestatis, sed potius legibus ordinatus. 188
 Ecclesiam, aut Sedem Romanam ad aliam civitatem transiisse non potest papa de ordinaria potestate. 189.
 Privilegio exemptionis clericorum à potestate seculari Papa totum & generaliter derogare non potest. 190.
 Papa non potest facere legem per quam Clerici iudicentur à iudice seculari, bene tamen in casu particulari. 191.
 Papa non potest characterem in anima impressum per degradationem tollere, nec principem aliquid iuramentum, aut quod in se peccatum continet, nec habet potestatem peccandi, nec se ipsum à peccato suo absolute potest. 192
 Interire non potest Papa ut excommunicatio communicans non incidat in excommunicationem. 4-194.
 193.
 Papa non potest sine iusta causa statueri talia, per quae status generalis, seu universalis Ecclesiae mutaretur. 194.
 papa in possit statueri contra Concilium? 195
 Papa auctoritate de his quae vidit ante Pontificatum, standum est. 197
 Papa dicitur sibi fuisse à papa supplicatum, standum est. 198.
 Papa variis beneficiis vacare in Cucia per mortem Titii, probat morem, & motus locum. 200
 Papa variis Titium sibi aliquid significasse, probat Titium loquutum sibi fuisse. 201
 Papa attestatus tali beneficiis fuisse in eius motibus resignatum, standum est. 155-202
 Papa attestatus de facto praedecessoris creditur, & probat. 203.
 Papa cardinali afferenti quando se fundat super asserto, quod est facti proprii, in his, quae dependunt à sua libera potestate. 204
 Papa afferenti in facto alieno ubicumque statuit, bene admittitur probatio in contrarium. 210
 Papa potest cedere & remanere papam. 211
 Papa renuntiatio apud quem fit facienda? 156-212 & sequens.
 Papa non tenetur revocare prius Legatum eo ipso quod esset secussum. 190-39
 iurisdictione Legatorum non capit per mortem papae. 30.
 Papa non habet potestatem à populo, sed immediate à Deo. 1251-194
 Papa habet potestatem concedendi privilegia laicis personis per quae carentur à potestate seculari si ad bonum spirituale fuerit necessarium. 1408-18.
 Papasolus, vel sit Cardinal, Congregatio Concilii consuetudines, ac difficultates declarat, & resolvit. 1477-84.
 Papa familiaris veni, & continui commensales, qui sunt esse utitur. 2258-29
 Papatus est de iure divinus à Christo in persona petri institutus, sicut & potestas eadem ab eodem Christo data. 17-21.
 Papatus quod sit in persona beati, vel illius, excepta persona beati petri, non est de iure divinus, sed ea humana electione pendet. 22
 Transactio fieri potest de papatu. 23
 Paralytici dicuntur in iure ministri Nostri, qui ad negotiantium eam adhibentur. 131-4
 Paramentorum & aliarum rerum Ecclesiasticarum beneficium potest delegari à Sede Apostolica personis in dignitate Ecclesiastica constitutis, dummodo in eis non sit adhibenda sacra Vinctio, vel vicum sanctum. 2-112.
 29.
 Benedicere paramentorum, & variorum Ecclesiasticorum, in quibus non adhibetur sacra Vinctio diversis Abbasibus, & personis indignitate Ecclesiastica constitutis per S. Congreg. Rit. permittitur. 30
 Benedicere paramentorum non potest fieri etiam ab inferioribus Prelatis inter proprio, licet habeant iurisdictionem separatam, & iurisdictionem, nisi habeant

ea, quae sunt ordinis. 31
 Prelati Regulares à privilegio Leonis X. possunt benedicere paramenta sine ornamento omnia Ecclesiastica pro suo iure fratum vici. 111-32
 Paramenta, sine ornamento Ecclesiam quando carentur. 36
 Paramenta Ecclesiastica quae fuerunt vetustate consumpta, incensio danda sunt. 40
 Parva sunt aliquid genere tempore inhabili, vel temporaria habili, & effectus eius tempore incomp. inhab. se. 10-43

Parochia.

Parochia dicitur à Parochia. 162-22
 Parochus designatur à provisione, eo quod Plebi sibi commissae Sacramenta, & sacra praebat. 12
 Parochia idem est quod atcolarum Convectus, seu habitatio sacra cura. 23
 Parochia dicitur locus in quo degit Populus alicui Ecclesiae deputatus eccris finibus limitatus. 24
 Parochia quilibet habet suum territorium separatim, & divisum. 25
 Parochia ad minus debet consistere ex decem familiis. 26
 Parochiae novae constitui possunt ubi parochiani ob locorum distantiam aut difficultatem sine magno in omnino ad percipiendum Sacramenta & divina officia accedere non possunt. 1263-23
 Aliquis sit de parochia vel Diocesis alterius per domicilium, quod ibidem contrahit. 1265-49
 Subditus quis fit quoad collationem sacramentorum, & censuras intercedens, illius Diocesis, seu parochiae, in qua tunc temporis reperitur, & tractus ad iuriam, quae in eo iudicatur, quavis per duos vel tres dies ibidem detineatur. 1266, 10
 Parochias novae erigendi iusta causa videntur, incommo-ditas populi ad percipiendum sacramenta, & audientia Officia. 1268
 Curatus quando eodem tempore pluribus infirmis providere non potest, tunc non datur iusta causa dividendi parochiam, seu adhibendi ministros coadjutores. 2
 Parochia, & dioceses olim à Dionysio papa distinctae. 1261-1
 Parochia divisa fuerunt, singulaque singulis presbyteris Ecclesiae assignata. 1264-6
 Parochiae singulae singulis presbyteris in divisione sacrae constitutae, singulaque parochiae territoria per invicem minus divisa. 1277-7
 Parochia valde dicitur totus ille ambitus, quo plebs eidem Parochiae occupata continetur. 6
 Parochialis Ecclesia dicitur quae habet eam animarum suae prerogativam, seu provisionem. 1261-17
 Parochialis Ecclesia ut talis dicatur, quae requirantur, 12
 Parochialis Ecclesia superioris auctoritate, & consensu ex lapsu temporis creditur praesumitur, quando in illa divina Officia paucis celebrata fuerunt. 19
 Parochialis Ecclesia ut talis probetur quae requirantur. 1263-20
 Vnde Ecclesia, Diocesis.
 Parochia causa studiorum hodie non datur licentia ut abesse possint. 1277-128
 Parochi dicitur à Parochia, quae est locus eis commissus eccris finibus limitatus. 1217-23
 Parochi intra fines suarum Parochiarum habent auctoritatem iuris super iure parochialis percipiendo. 1265, 42
 Parochiale ius consistit in pluribus. 43
 Parochia alicuius parochiani nullam iudicem, vel coadjuvare. 44
 Episcopus respectu Cathedralis dicitur proprius, & immediatus parochus, non vero aliorum parochianorum. 1277-13
 Parva semper videntur habere iurisdictionem, & mentem contrahendi iuxta consuetudinem loci, in quo fit contrahitur. 129-40
 Parva possunt inter se pacisci ut exinde nullas odo iudicantur inter se obtineant. 97
 Passum quilibet habet quinq. pedes, & pes quindecim digitos. 129-40
 Pastores vocantur generali nomine omnes animarum Rectores. 1226-6
 Pastores proprii dicuntur Episcopi, & Superiores quatuor Prelati, non autem inferiores. 3
 Parva ex qua materia facienda? 1211-7
 Patriarcha

& Verborum.

Patriarcha & **Primates** laicè sumpto vocabulo idem sunt, licet differant nomine. 1.93.10
Patriarcha Graeci linguae **Summus**, & princeps Patrium appellatur. 11
Patriarchae principes, & veri, quatuor sunt post Romanum Pont. Constantinopolitanus scilicet, Alexandrinus, Antiochenus, & Hierosolymitanus. 18
Papae cum superius omnium patriarcharum, cum sit hereticum asserere contrarium. 1.94.14
Dignitas omnis, ac potestas, quam habent omnes Patriarchae simul, habet ipse solus Dominus Papa. 15.
Patriarcha Hierosolymitanus cui quantum patriarchalis seditionis locus, & honorem habetur. 1.95.11.
Patriarchae quatuor principales exteris variatis sunt maiores, non solum dignitate, verum etiam potestate, utque iurisdictione. 1.96.11
Episcoporum omnium, & Archiepiscoporum negotia, & maiores causas post Apost. sedem ad principales patriarchas sunt referendae. 23
Patriarchae principales post Romanum Pontif. primi sunt, & maiores in ordine Episcoporum. 24
Patriarchae sedebant, & incedebant immediate post papam ante Cardinales, sicut hodie. 25
Metropolitani, & Suffraganeos suos ex causa depositionis possunt patriarcha. 26
Patriarchis Romae potest. insignis, & ornamenti sui sui est. 28
Patriarchae Regibus, ab ipse Principibus superiorem non habentibus aequantur. 29
Causam ubique elatum per se ferre libere possunt patriarcha, & pullo vi, praeterquam in Urbe Romana, aut viciniae Summi Pont. praesens fuerit, vel eius Legatus viens insignis Apost. dignitate. 30.
Patriarchae & Archiepiscopi differunt. 33
Patriarchae habent ordinariam iurisdictionem super omnes Episcopos, & Metropolitani totius provinciae, & regionis, ubi eorum extenditur iurisdicchio. 1.97.36.
Patriarchae itaque Ordinarii super Metropolitano, & eorum Suffraganeos in provincia suis omnes eorum Ecclesias, ac Dioeceses visitant, & ipsorum Metropolitanoorum negligenciam supplent. 37.
Excommunicatos à Suffragancia suis absolunt patriarchae, licet eis Suffraganeos absolutionem concedere recusent. 38
Appellatur ad patriarchas in provincia omnibus eorum iurisdictionibus subiectis cum apus fuerit, etiam omnia mediis, salvis appellationibus ad sedem Apostolicam. 39.
Patriarchae minores alij quatuor inter Latinos. 1.98.40.
Aquileensis Patriarcha quis fuerit. 44
Patriarcha Gradensis qui non suppressio antiquo titulo Veneriarum Patriarcha dicitur. 45
Patriarcha alius Indiarum, seu montis mendi, alius Aethiopiae. 46
Patriarcharum appellatione veniunt solummodo veri & principes quatuor patriarchae, non verò alij minores. 1.99.10.
Patriarchae & Archiepiscopi quomodo differant in per se fecerunt Crues. 1.100.33
Patriarchae sedes tempore primae Synodi Constantinopolitanae tres tantum fuerunt, quas B. rector fundavit, Romanam scilicet, Alexandrinam, & Antiocheam. 1.101.17.
Patriarchae Constantinopolitani quo tempore instituti. 1.102.19. & seq.
Patriarchae in Ecclesia per electionem nullus acquirere potest. 1.103.31

Patronus.

Dotatus Ecclesiam, & quando fiat patronus? 1.108.15
Episcopus vel alius ad quem institutio spectat, non potest absque patroni consensu Rectorem in eius Ecclesia instituire. 1.108.163
Patronus laicus & ecclesiasticus, in quibus differant? 1.111.134.
Patroni vices defuncti plures habet pro vno tantum vocem habent. 1.112.192
Patronus ipse etiam Ecclesiasticus loci instituendi, agit Augustinus, Barbes de hoc Eccles.

destinandi Rectorem in Ecclesia non habet 1.113.107
Patronus debetur honor professionis respectu vltimi loci, si in illa provincia maior honor sit sequi quam praecedere. 1.114.114
Patronus alius debet praefrui in praesentia honorabilioris sedis, & dignioris loci, ne auctoritate in suscipienda pace, transiitione, & aliis consimilibus actibus 1.15
Patronum ad inopiam vergentem alij Ecclesia, quoniam in summa egestate posuit non sit. 116
Ecclesia debet dare alimenta patrono pauperi, si superest, ut ad, quod necessarium est ad Dei cultum, & miseris alimenta. 117
Alimenta integra in domo propria patroni, & non in ipsa Ecclesia sive praestanda, non solum pro se, verum etiam pro vxore, filijs, & familia. 118
Patronus migrans non alitur ab Ecclesia. 119
Paulus 111. persuasit à Cardinale S. Marci, ut sibi successorem eligeret, hoc omnino scriptum. 1.10.48
Paulus curat quando de prelo tota à dextris, & Petrus à sinistris 1.17.7
Paulus Thebanus iocundus Monachis, qui vixit ad nostra tempora praedicator, dedisse videtur. 1.118.6
S. Pauli primi Eremitae oedo, à quo institutus, & quando susceptus? 1.118.116
Pascha, maxime qui iter agendo arte sua vii arguunt, & essent adflicti mendicare, possunt ab Episcopo absolui. 1.119.104
Passum generalis institutio, quos Titius voluit, an valida sit. 1.120.71
Pascha ad notum Superiorum renouabile licitum est Religionem Praeterea concedere Religiosis ad solus vius honestos & pios, idque ex causa legitima, nec hoc est concessum per Consil. sess. 11. de Regular. cap. 2. 1.121.73.74
Pascha ad notum Superioris renouabile Religio concessum, debet esse moderatum, & non superfluum. 1.122.71
Pascha relicta à Clerico, an sit de bonis Ecclesiae profectum, an vero potius aliunde quantum, si dubitatur, erit pro Ecclesia praesumendum. 1.123.51
Pascha novam & propriam habere debet ministris altaris pro corporalibus abluenda. 1.124.81
Pascha solutio, & scriptio constituit recipientem in quali possessionem illam exigendi ad omnia iura effectus. 1.125.1.
Pensionem soluite cessante iammanatur personaliter litterae Apostolicae. 1.
Auditor Camerae, pro terminis decurrit, & non soluit pensionem mandatum exequantur, & litteras declaratorias relaxat contra debitorem obligatum in forma Camerae. 4
Causa committitur in Rota sine praesidio executionis mandatorum relaxatorum. 5
Induces omnino incompetentes implorat, pensionem impugnat, sequitur violat, & Luctus omnes sequituros de facto cap. 6
Causam emergentem accessus & ingressus committitur in Rota Sanctissimus spirituali scripto sua manu signato, & accessus canonizatur ad suorum pensionarii, & illi dant mandatum de imminendo. 7
Ostenditur infra ingressus, & accessus canonizatio. 1.126.44.8
Pensio nulla existente hac non abluatur à resignante. 1.127.41
Pensio si in parte non subsistit, non erit redemptibilis ad maiorem quantitatem. 41
Pensio nulla, seu invalida existente nihil operantur clausula accessus ad resignationem narratam. 46
Pensionis, quae referantur pro sustentatione pensionarii, cedunt in causam alimentorum. 47
Roma si quis consensit, ibique se obligat soluit pensionem certo tempore apud Auditores Camerae tribus praestito iuramento respondentum promittendo, & capessit proijci fori domicilio renouando, potest iocum Auditor contra eum abirent procedere, quoniam de promissa solutione transibit. 1.128.74
Pensio unde dicitur? 1.129.2
Pensio definitur ut sit certa portio ex aliquo beneficio, vel mensa ex causa ad tempus, non autem in perpetuum. 1.130.1

Index Rerum,

- perpetuum separata, pendens à proprietate beneficii, à quo extrahitur, sicut usufructus à proprietate dependet. 1
- Pensio exstinguitur, & expirat morte pensionarii. 4
- Pensio in quibus casibus in alium transferri possit. 5
- Pensio est quoddam ius temporale, id est, ad tempus separatum & formale de per se distinctum ab ipso beneficio. 2. 174. 7
- Dodones refertur tenentes pensionem non esse beneficium ecclesiasticum, nec venire appellatione beneficii. 1. 175. 8
- Mandata de providendo de beneficiis vsque ad certam summam non suffragantur ad providendum de pensione. 9
- Pensionis ad titulum non potest quis ordinari nisi necessitas, aut commoditas Ecclesie aliud suadeat, prout Episcopus indicaverit. 10
- Pensio quando reservata fuit in capite, seu persona voluit, in commodum, & utilitatem aliorum, illi duntaxat ad officij recitationem obligatur, in cuius commodum pensio constituta est. 11
- Officium parum B. Virginis non tenetur recitare ille, cui constituitur pensio abque praxia conditione status ecclesiastici. 12
- Clericus sacris initiatus, vel habens beneficium, simulque pensionem, satisfaciit sibi obligationi vnicuique officij recitatione. 13
- Pensio Clerico assignata quod sit ecclesiasticum beneficium. 1. 176. 15
- Pensio vel est merè temporalis, quæ laico datur, vel ecclesiastica, quæ datur in titulum clericis, vel commodius valeant sustentari. 16
- Pensionem obtinentes habentes pro clericis ad effectum privilegij facti contra citacionem. 18. quorum retinendum intelligenda est de pensionibus merè temporalibus, & sic datur titulo temporali. 17
- Beneficij in impetratione faciendi est mentis de pensione, quæ clerico assignatur loco beneficii, non sit de pensione datur titulo temporali. 1. 177. 18
- Simonia nacta non est pensio temporalis. 1. 178. 19
- Pensio temporalis de stylo Curie non potest vendi, aut remitti propria auctoritate, aliis teneat simonia contra ius hominum. 20
- Pensio clericalis est materia simoniae non solum contra ius humanum, verum etiam contra ius divinum, ubi recitatur cap. 1. de simonia. 21
- Pensionis clericalis, non vetò temporalis calliditas facta illegitima est invalida. 26
- Illegitimus exensum est incapax pensionis clericalis, quatenus est incapax Ordinis, qui illegitimus censetur non potest sine dispensatione. 27
- Illegitimus praxia dispensatione ordinem eo ipso censetur & effectus capax pensionis abique alla particulari dispensatione. 28
- Illegitimus professor sit capax pensionis accipiendae. 29
- Pensionis datur in titulum clericalem vacant per matrimonium per verba de praxi contractum. 30
- Transactio, seu nova conventio inter titularem & pensionarium post contractum matrimonium per verba de praxi inita super pensionis solutione abique sedis Apostolicæ approbatione non valet. 1. 179. 31
- Militis Laurentii ex peculiari privilegio potuit retinere pensionem ecclesiasticam super beneficiis etiam suspensionis Regum, vsque ad summam 100. ducatorum auri de Camera, non obstante matrimonio contrahendo, & bigamia. 32
- Militis SS. Maurus & Lazarus, etiamsi contrahant matrimonium cum virgine, remanent capaces retinende pensiones vsque ad summam ducatorum 400. 33
- Militia S. Stephani retinent pensiones vsque ad summam 400. non obstante matrimonio contracto, & bigamia. 34
- Pensionis, quæ laicis datur titulo merè temporali, per matrimonium contractum non extinguitur. 35
- Pensionis si sine reservata pro officio aliquo comparabili cum matrimonio, per illud contractum non extinguitur. 36
- Pensio titulo clericali reservata non extinguitur per matrimonium, ubi cum clerico illam habente fuerit sufficienter dispensatus per Papam. 37
- Pensio datur in titulum clericalem vacant per promotionem ad Episcopatum. 38
- Pensionis in titulum clericalem datur vacant per promotionem Religiosis, non tamen militaris, patet Hierosolymitanam. 39
- Pensio in titulum clericalem excommunicato data non tenet. 1. 180. 40
- Reservatio pensionis facta ordinario prima censura ab alieno Episcopo sine litteris dimissory est nulla, secus si illa data fuisset titulo merè temporali. 41
- Pensionem non potest clericus obtinere ante 14. annum, sed stylus Danaviz obtinuit sufficere septem. 42
- Illyj & nepotes baronum non sunt inhabiles ad pensionem acquirendam. 43
- Incapaces beneficiorum sunt etiam incapaces pensionis. 44
- Pensionis reservatio super studiis beneficii secularis facta religioso sine dispensatione Papæ, est invalida. 45
- Irregulari facta pensionis reservatio est nulla. 46
- Filij clericorum non possunt habere pensiones super studiis beneficiorum, quæ patres eorum obtinent, vel alij obtinentur. 1. 181. 48
- Pensionem obtinentes tanquam clerici, si incedat in habitum seculari, pensio ipso iure remanet extincta. 49
- Pensionem in titulum clerico assignatæ per militiam censetur vacare. 50
- Pensionis nomen olim pro censu perpetuo, quod Ecclesie, vel rebz ecclesiasticis perpetuo concedi solentur, accipi consuevit. 51
- Pensio à beneficio differt non solum nomine, sed etiam natura, & effectu. 52
- Pensionis arquiritionibus Ecclesie temporibus non adeo in visum fuerunt. 53
- Origo, vel causa pensionum vade potissimum descendit. 54
- Papa pensionem sine causa imponere potest. 55
- Episcopus potest reservare pensionem pro bono patris, pro studio aliorum scholaris pauperis, vel in utilitatem Ecclesie, pro concordia horz, pro pauperibus & egenis, pro beneficiorum, & pro visum. 56
- Causa iusta in Episcopo pensionem reservatæ est amota, quo sum ea hactenus nepotem prosequatur, vel ut commodius S. Scripturæ operam dare possit. 57
- Causa iuvando viros literatos, & sacris litteris studentes est adeò favorabilis, ut Episcopus possit etiam contra Canones dispensare. 58
- Episcopus cum maiori parte Capituli, & contradicente minori potest statueri, ut quilibet Canonici de suis Præbendis conferat alicui pauperi scholari studentem certam quantitatem singulis annis in subsidium. 59
- Episcopus potest mandare cessante pasto quod recipiens beneficium plenius solvat aliquam pensionem suo tempore duraturam ad comparandum fructus vicariatus beneficii permutati. 60
- Regularium Superior potest pensionem imponere in beneficiis suæ Religionis manubilibus, & amovibilibus, quæ ad proprietatem transferant in Religionem. 61
- Pæceptores Generalia Militum potest imponere pensionem in Commenda suæ Religionis spectantibus ad illud ad favorem Religiosorum, suæ Equitum eisdem Religionis. 62
- Pensio, in quis obtinere valet. 63
- Filij clericorum, qui non est legitimè nati sunt matrimonio, non possunt obtinere pensiones super studiis beneficiorum, quæ patres eorum obtinent, vel obtinentur. 64
- Filij legitimus non prohibetur habere pensionem super beneficio paterna. 65
- Pater clericus habens suaveritatem, pensionem, quam possidet, transferendi, illam transferre potest in filium clericum. 66
- Concil. Trident. 23. cap. 15. de reform. loquitur, quando pensio est reservata super beneficiis, quod habuit pater. 1. 181. 67
- Privilegia officiis omnibus Romane Curie concessa, ut laici, bigami, & clerici coniugati possint pensiones obtinere, fuerunt à Pio IV. revocata. 68
- Cathedrales Ecclesie quantum redditus summam, doctorum milie, & Parochiales, quæ summam doctorum sentent non excedant, viliis pensionibus, nec fructuum reservationibus pragmatizari non debent. 69
- Pensio legitime imposita est à beneficiario solvenda, atque ad compelli potest non solum in futurum, sed etiam in præteritum pro terminis diuersis ante suam provisionem. 70
- Pensio

Pensio quibus casibus extinguatur. a. 184. 74
 Proposuit casus dubios. 75
 Iudea non potest incipere ab excommunicatione. 76
 Religiosus ante finem litem interdicti regressus ob non solutionem pensionis potest perire officio illam solvere. 77
 Pensionarius potest etiam sine Papae auctoritate in totum, vel pro parte remittere pensionem sibi debitam, quasi priuatum. 78
 Pensionis decuscatam amittit, qui vigore regressus ob illam non soluitur obnoxius in pensionem. 79
 Oculis organa videri videtur, & probatur. 80
 Maxime in casu, quo pensionarius sub iuramento se obligauit ad pensionis solutionem. a. 185. 81
 Ea quibus petuntur pensiones. 82
 Pensio est omnis fructuum, & ipsius fructibus inhærens, & debita ab eo qui fructus percipit. a. 186. 91
 Ratio accusa debet solui ex fructibus aut decuris, & non de lucris. 94
 Ratio exacta literis non expeditur, reddunt nulla stante decreto in reuocatione apponi solito, vigore litterarum Apostolicarum commendatarum, nec aliis, aliis praesentibus referuntur de nulla. a. 187. 98
 Ex solo decreto requiritur litterarum expeditio, quod apponitur in indultis Cardinalibus concessis confessionis reuocata. 99
 Littere dicuntur expeditæ, quando sunt plumbatae. 100
 Pensio extinguatur, siue redditor nulla, stante decreto, quod illa nulla sit, si non fuerit soluta tunc, & reuocata, quandoque tunc reuocatur. 101
 Pensionem quando quis obtinet sibi reuocari, debet facere mentionem de alia pensione super eodem beneficio reuocata, aliter secunda pensio ad sui finem est nulla. 102
 Idem potest in pensione mandata. a. 188. 103
 Pensionis translatio etiam facta in articulo mortis non est eorum gratiam. 104
 Pensionibus ecclesiasticis priuatus clericus contrahens matrimonium per verba de presentia. a. 184. 14
 Pensio ubi in parte non subsistit, non erit redibilia ad pensionem quancunque, sed in totum ipsa gratia corruit, & religiosus potest regressi ad beneficium resignatum. a. 176. 12
 Littere Apostolicæ reformationis pensionis, ex quibus subreptis dicuntur. a. 177. 34
 Pensionem ecclesiasticam percipere ex aliquo beneficio, non potest, ut voluerit, cum dispensat, & proprio testamento de redditibus ea ea percipere restat. a. 110. 11
 Pensio, seu census imponitur super fructibus beneficii. a. 145. 0
 Pensio auctoritate Papæ alicui assignari ex stylo Curie, est immota & libera ab omni onere, etiam subsidij charitatis. a. 145. 44
 Penfionarius ratione pensionis etiam clericali, & in titulum datus non tenetur diuino Officio, quod magnum dicitur reuocare, sed tantum Officium paruum & Virginis. a. 177. 14
 Pensionarius non potest pensionem transire accepto pectore, vel reuocari sibi fructibus, aut eorum fructuum parte, etiam alio, quia habet facultatem illam transigendi. a. 178. 11
 Pensionarius non potest pensionem anticipari quibuscumque solutionibus extinguere priuata auctoritate. 11
 Pensionarius absque simonia incurso, vel alicuius preiudicij libe potest pensioni propria auctoritate cedere, nisi remittere pensionem ad illius titulum Sacris institutus fuerit. 12
 Pensionarius absque simonia libe potest alicui vendere, vel donare fructus suæ pensionis, etiam ad totam vitam suam, modo illius litteris reuocet. 15
 Pensionarius excommunicatus non facit suos fructus pensionis. a. 180. 47
 Pensionarius potest agere hypothecaria contra successorum in beneficio, super quo fuit imposita pensio. a. 181. 76
 Pensionarii in electione erit vel agere contra beneficii possessorum, vel contra heredem defuncti predecessoris, in casibus, in quibus heres est obligatus, sine contra predecessorem in beneficio, & ab hoc viat. 75
 Pensionario datur actio contra successorem in beneficio pro terminis decurris, & non solus ea via predecessoris, si contra eundem predecessorem diligenter persequerentur. 71

Pensionarius quando non censetur renuntiare regressui. a. 185. 91
 Pensionarius in lute æquiparatur usufructuario. a. 146. 11
 Permutatio, & resignationes recipiunt, vel in faciem alterius, cum obsequiis debitis, & Ecclesie auctoritate fieri permittuntur. a. 146. 11
 Permutatio est reciproca quædam resignatio ad inuicem inter permutantes facta. a. 146. 16
 Permutatio beneficiorum à partibus fieri potest, obseruata forma à lute præscripta. 17
 Commutationem spirituales pro spiritualibus lex ecclesiastica vt plurimum sub ratione simoniae non prohibet. 18
 Beneficium ecclesiasticum permutatio quando permittitur, & quando prohibetur. 19
 Permutatio beneficiorum, quæ fit sine Episcopi auctoritate, quare simoniacæ iudicatur. 19
 Lex canonica tantum prohibet, ne pariter ea sola auctoritate priuata nulli modo permutetur, seu de permutando per consensum absoluit præsumitur pacilantur. 19
 Permutationis negotium licet partibus inter se prius tractare, & concludere cum ordine, & submissione ad superiorum, & consensum legitimi Superioris. 16
 Beneficia omnia libere permutari possunt, quamuis nondum illorum adepta possessione. a. 137. 164
 Permutatio triangularis, vel quadrangulæ prohibetur. 165
 Beneficium recipiens resignatio est illorum permutatio, ac propterea verumque vacare censetur. 166
 Collatio de beneficiis causa permutatorum resignatum facta alius, quam ipsi permutare valentibus, non tenet. 167
 Expectantes Apostolici non possunt acceptare beneficia ex causa permutatorum vacantium. 168
 Beneficium cum vacet renouatione facta ex causa permutatorum, non potest ad illud eodem tenentis sine noua collatione, etiam permutatio non sequatur effectum. 169
 Permutare valentibus permutatum est et adhuc integra resiliat. 170
 Permutare valentes debent singuli beneficium in superioribus manibus resignare. 171
 Causa iusta requiritur in permutacione beneficiorum, quam Episcopus disquirere & cognoscere debet, & quæ illa sit. 172
 Permutatio facta sine Superioris auctoritate erit simoniacæ. a. 181. 173
 Ordinarii possunt simpliciter administrare beneficiorum permutaciones. 174
 Beneficiorum permutaciones administrare possunt habentes iurisdictionem episcopalem, vel quælibet, etiam si forte dignitatem episcopalem non habeant. 175
 Capitulum, Sede vacante, potest interponere auctoritatem in beneficiorum permutacionibus, quæ non spectant ad collationem episcopalem tantum. 176
 Vicarius generalis episcopi non potest permutaciones expedit, nisi mandatum habeat speciale. 177
 Permutatio beneficii debet fieri cum beneficio, non beneficii cum pensione. 178
 Permutatio cum pensione, aut alio quere facta ab episcopo, vel alio inferiori à Papa approbatur, & admitti non potest. a. 189. 179
 Permutatio non potest fieri cum episcopo, cum pacto, vt vnus soluat omnes expensas, vel expedit suis sumptibus Bullas ad vitæque pertinentes. 180
 Beneficia, quævis iniqua, in temporalibus permutari non possunt cum pensione, aut alia re pretio inestimabili coram episcopo. 181
 Beneficiorum in permutacione requiritur consensus illorum, ad quos collatio, electio, seu presentatio pertinet. 182
 Collatio beneficiorum vacantium ex causa permutacionis debet interuenire post illorum resignacionem à superiore admittam. 183
 Collatio beneficiorum reformationem ex causa permutacionis vacantium, à Papa tantum faciendæ est. 184
 Littere permutacionis beneficiorum simul expediri debent. 185
 publicatio faciendæ est in permutacione beneficiorum. 186
 Constitutio Gregorij XIII. de publicandis resignationibus referunt. a. 179. 187
 Permutare potest episcopus terras decimarum ecclesiarum

Index Rerum,

fidei diocesis inuicem, ambarum partium accedente con-
 fensu. 1.418.18
 Permutationes in damnum Ecclesiarum, aut sine causa fieri
 omnino prohibentur. 39
 Personarum Ecclesiasticarum quae sunt diuino cultui man-
 cipatae, duplex est ordo. 1.448.1
 Personarum est quidam praerogativa in Ecclesia post exis-
 tentes in Dignitate, sed non est Dignitas. 1.370.
 1.5
 Personae unde habito originem. 27
 Petrus simplex proprie dicitur quia plebs ipsa, seu Po-
 pulus aliquem sibi dari in Praetatum expostulat. 1.355.
 27
 Petrus vniuersae Ecclesiae Pastorem eum Christus prefe-
 cit. 1.5.12
 Petrus fuit in sanctitate praestans, in puritate eximius, in
 humilitate maximus, & in virtute sapientus. 13
 Petrus sapientum & antiquissimum Theologorum fusi-
 gium vocat Dionysius. 14
 Petrus Ecclesiae praesidentem, & fundamentum dicitur Ig-
 natus, & Clemens. 15
 Petrus Vicarius, & successor Christi. 1.6.16
 Petrus post Ascensionem Domini vicariam auctoritatem
 ad eum acceptam diuino Spiritu accepto in multis cepit
 exercere. 19
 Petrus super reliquos Apostolos Primum, & Principatum
 habuit. 1.7.18
 Inter illa data fuit Petri, & Apostolis, non ad eundem, sed
 ad diuersum finem. 20
 Petro & reliquis Apostolis quoddam saeculum concessa tan-
 quam principatus ad communes, & maximas Ecclesiae
 commoditates, ea sane potestas ordinaria eructat, alia
 vero concessa sunt eisdem tanquam personalia. 26
 Petrus post Christi mortem vixit annos 34, menses 3, dies
 decem, patrum Hierusalem, patrum Antiochie, & patrum
 Romae. 1.9.35
 Petrus quando negauit Christum, non dum erat Pontifex.
 1.35.38
 Petrus in locum assistentium Apostolorum dicitur X X I V,
 quodammodo Senator Romanae Ecclesiae ex Pres-
 byteris, & Diaconibus Romanae Urbis instituit. 1.
 37.1
 Petrus cum a Paulo redargueretur, humiliter cessit. 1.30.31
 Petrus an dignus fuerit Pauli reprobatione. 3

Pia causa.
 Falsicia nulla deducitur de legatis ad pias causas. 26
 52.23
 Trebellianica non deducitur ex commissis vniuersalibus,
 quae ad pias causas relinquuntur. 94
 Mandatum factum ad pias causas non extinguit morem
 mandantis. 107.44
 Formis in pia causa & testimonio non repellitur.
 45
 In dubio pro pia causa est indicandum. 46
 Per alienationem rei legata non est inducta reuocatio
 legati fauore pietatis & animae. 1.108.66
 In testamentis quando praesumat legatum ad pias cau-
 sas. 47
 Privilegia piae causae quae. 1.419.67
 Legatum ad pias causas in testamento defectuoso con-
 sensu validum, & omnino praesumendum, quocumque
 de mentis testatoris conditione. 48
 Testamentum ad pias causas imperfectum ratione vo-
 luntatis, invalidum est. 69
 Pia causa an contra aliam piam causam deducat Falsiciam,
 & Trebellianicam. 1.419.57
 Vide Ecclesia.
 Pius clericus licet, modo diebus praesertim solemnibus,
 & non assidue id exerceat. 1.111.38
 Pius Pater dicitur solebat, sed ad summum Pontificatum a Deo
 vocatum fuisse, ut Ecclesiae suae non sit sanguineum
 aut commodis insequitur, aut cupiditati. 2.111.
 49
 Pius nomine venit quilibet sit, inegium, & causa for-
 tensis, quae in iudicio agitur. 1.11.8
 Pius Pontificis inuocari multum debeat, eo quod cen-
 sensu aliquando a Paulo I. ad futurum Concilium ap-
 pellaret, in caeterum coactus fuerit. 1.40.65
 Pius & Reuerentissimus Antiquum fuit Episcopum immediatè
 subiecti, & locum tenentis 21. Viscipulorum. 1.126.4
 Plebanus fuit, qui eorum sacrum animam in plebania
 habente sub se plures Ecclesias, vel capellas. 1
 Plebanus dicitur a plebe, vel populo, qui sub eorum cura
 regitur. 1.127.6

Plebani Ecclesia appellatur Matris, quae mater Ecclesia-
 rum, quas sub se continet. 7
 Plebanus dignitatem non habet, nisi forte Ecclesia, cui
 praestit, sub se capellas habeat, & in simul Collegia-
 sit. 9

Pena criminalis.

Vicarius de penis criminalibus participare non debet. 1.
 174.110
 Fiscali aliqua pars paruarum criminalium applicari po-
 test, sed Episcopi, & Notarii de illis quoque modo
 participare non debent. 115
 Penam criminalis, vide Ecclesia.

Poenitentia.

Presbyteri soli confitentur Sacramentum poenitentiae,
 & habent potestatem ministerialem dimittendi
 peccata, etiam si rei sunt peccati lethales. 1.357.
 30
 Poenitentiae minister non potest esse quilibet homo, sed
 solum Sacerdos. 11.
 Fratres Poenitentium S. Mariae Magdalenae a quo instituti
 & quando interierint. 1.550.137
 Poenitentiarum summi officium circa quae versatur. 1.30.
 27
 Poenitentiarum Maior, & alij poenitentiarum minores in qui-
 bus Sella Apostoli vacante terminant Offitium, & instilli-
 tionem. 98.
 Poenitentiarum hodie in singulis Cathedralibus decreto
 Concilij Tridentini. Instituit iubetur ad Confessiones per
 Episcopos audiendas. 1.221.11
 Poenitentia a 5 Officio ad Dignitates, & praetulerunt om-
 nino inhabiles sunt, etiam si poenitentiam compleuerint.
 1.177.73
 Poenitentia, vide Papa.

Pontificatus.

Vacatur obsequio licentia uxoris ad summum eorum
 Pontificatum potest ab ipsa reuocari, ut illi reuocare
 debitum reddere. 1.12.10
 Vide Papam
 Papas admonendus est ut diebus Dominicis, & festis
 maioribus frequenter suat parochias, & excommuni-
 catus tamen non est & mortuum non patuit. 1.194.
 31
 Pausalis Rex aduersus Episcopum praetendit priuationem
 cognoscere in omnes circa temporalia. 1.421.113
 Pausis plurimum facti habet, & in sacro consistit. 1.419.
 172.
 Possessiones conducere propter cupiditatem non possunt
 Clerici, nisi necessitas instet. 1.119.116
 Possessio sine traditione non transferatur. 1.103.12
 Possessio immemorialis verificatur in eorum annis. 2.
 100.70
 Contraria quae possessio praesumendi iudicis praesum-
 ptionem tituli donationis totalis, seu acquiescentia.
 71
 Possessio est vicia, quamvis plures, & varij sint modi, qui-
 bus acquiritur. 1.147.4
 Possessor triennalis non potest molestari ex eo, quod colla-
 tio sibi fuerat facta tempore, quo erat excommunicatus.
 1.138.141
 Possessor a postulatione retrocedere possunt aequum
 a Superiore fuerit accepta. 1.268.32
 Possessio est petio gratiae facta superiori, & quae aliqui
 petunt in praetulum, qui propter aliquod impedimen-
 tum Canonicum non possunt ab Electoribus eligi. 1.
 211.5
 Possulari non possunt criminosi in quibus non solet rigor
 iuris relaxari. 6
 Indigni non possunt postulari, imò illum postulantes
 priuatus potest postulari, & eligendi. 7
 Excommunicati postulari non possunt. 8
 Possulari potest qui legitimam non habet aetatem, item
 qui non est ex legitimo matrimonio natus, & qui non
 est sacris Ordibus initiatus, & qui est alteri Ecclesiae
 assignatus. 9
 Episcopus vniuersae Ecclesiae non potest eligi ad aliam di-
 gnitatem, sed postulari. 11
 Postulationi sufficit si maior pars consensus praestet.
 12
 Postulatus legitime qui dicitur. 11
 Postulatio duplex, sollemnis scilicet, & non sollemnis. 14
 Postulatio

& Verborum.

Pulsatio aliqua si fiat ab Electoribus ipsius ut eligatur non postulatorio, sed nominatio, aut simplex citatio penio, 134-15

Postulator Abbas, aut aliorum inferiorum non est verè & propriè postulatorio sicut apiscorum. 17

Postulatorio, electio, & nominatio differt. 18

Variare licet in postulatione, & ab ea mittere quomodo illa facit superiori prestantia. 134-15

Postulator nullum ius acquiritur per postulationem. 134-15

Postulator ius amittit per repulsionem postulationis. 134-15

Potentia in loco quamvis non sit eximenda cum iurisdictione, sufficit ut ex parte plena illa & casus probatio Concilio Trid. sess. 15. de reform. cap. 30. 134-15

Potentia probatur, ea diuina, amica, numerofitate personarum, & familiarum, ac populari estimatione. 134-15

Potentia à Rota habetur, ut in eis versario iurisdictionis. 134-15

Imperio, 134-15

Rea Aragonia. 134

Infans Portugallia. 134

Columenfest. 134

Sabell. 134

Vitini. 134

Caraculi. 134

Faci praxium iurisdictionis versus iurisdictionem, 134-15

Familia potens. 134-15

Magnas. 134

Baro, aliique domibus iurisdictionem temporalem habens. 134

Paxilla ordinaria & absoluta que dicitur. 134-15

Præcedentiam in materia ius desert consuetudini etiam iure preponant. 134-15

Præcedentiam Ordinum Mendicantium, & Confraternitatum inter se decreuit Gregorius XIII. 134-15

Confraternitas Gregorius XIII. de præcedentia seruanda est inter Confraternitates laicorum, ac etiam inter regulares. 134-15

Ac denique inter monachos. 134-15

Infantis præcedentia Minoribus Obsequiis. 134-15

Siluestri, si à quatuordecim desistant, præcedunt regulis Ordinum Mendicantium. 134-15

Celestini præcedunt Obsequiis. 134-15

Caraculani in omni loco debent præcedere Fratibus de Mercede. 134-15

Capucini debent tribuere præcedentiam in præfatiis ius regularibus, qui sub propria erant, & in proprio loco uidebantur antequam ipsi propriam ciuem desererent. 134-15

Frares Mendicantes semper & ubique debent tribuere præcedentiam Monachis. 134-15

Frares S. Francisci de Observantia non præcedunt fratibus tertii ordinis, si illi in loco continerent prius monasterium, & locum obtinuerunt. 134-15

Clerici secularis in omni loco debent habere præcedentiam supra regulares. 134-15

Monasteria plura eiusdem Ordinis quando sunt in una ciuitate vel loco, diuersis temporibus fundata, quæ ex illis præcedere debeant. 134-15

Præcedentia antiquitatis seruanda est inter Milites magnæ Crucis eiusdem Ordinis, non autem inter Milites diuersi Ordinis. 134-15

Procurator generalis Fratrum Minorum de Observantia præcedit in Capella Pontificia procuratori generali Fratrum Conuentualium Ordinis S. Francisci. 134-15

Præcedentia est penes Observantes, & non Conuentuales. 134-15

Præcedentia inter Moniales à die professionis, non autem suspensionis habitus Regularis debetur. 134-15

De Præcedentia in processibus ubi controversia est Episcopi pertinet cognoscere. 134-15

Præcentor, & Cantor idem quod Primicerius. 134-15

De Præceptis, & Commendis Ordinum Militarium.

Præceptores in aliquibus Religiosis Ordinibus designant superiores domorum administratores, & altorum bonarum ad ipsos Ordines pertinentium. 134-15

Beneficia Regularia an vocentur annui redditus, quos Præceptores Ordinum percipiunt. 134-15

Præceptores Religionis Hierosolymitanæ sunt veri tituli, & beneficia ecclesiastica. 134-15

Præceptores Religionis Hierosolymitanæ aspirant ad suum perpetuum, nisi eas obtinentes amoueantur. 134-15

Præceptores Milidæ, & Ordinis S. Ioannis Hierosolymitanæ vacant per promotionem ad Episcopatum, & sunt publicantes eorum resignationes. 134-15

Præceptores, seu Commendatarii Ordinis S. Iacobi, Calatræ, Alcántara, & similium Ordinum Regularium, in quibus Milites non possunt omnimodum existant, sed coniugales, sunt ecclesiastica beneficia. 134-15

Sed contrarium verius. 134-15

Præcentor in primo Consilio quomodo facienda. 134-15

Præsentatione in secundo Consilio facta transmittitur fides præsentationis Apollol. à Cardinale Pontifici ad Cardinalem Vicecancellarium. 134-15

Præsentatio commendatarii eius, cuius rita despicitur. 134-15

De Prædicationis officio, & munere docendi.

Prædicationis officium, & docendi munus, est principum Episcopi munus. 134-15

Prædicandi munus non collitur licet assumere, sed ij tantum quibus ea officio comperit, aut quibus à Prælati iniungitur, debent Verbum Dei prædicare. 134-15

Prædicare populo Verbum Dei est Officium omnium prælatorum, quibus Ecclesiæ aliqua, aut animarum cura est demandata. 134-15

Papa omnibus ubique terrarum Fidelibus prædicare per litteras, & Legatos. 134-15

Episcopi unius in Diocesis suis, aut Prouinciis per se, vel per alios prædicant, non verò extra illas. 134-15

Prædicare possunt Episcopi in omnibus Ecclesiis, etiam Regularium suæ Diocesis, nec aliquo impedimento possunt, quomodo prædicant si voluerint. 134-15

Præilegium Episcoporum, ut per uenerisum Mandatum possint prædicare, intelligitur, nisi in aliis Diocesis prohibeantur ab Episcopis locum. 134-15

Prælati inferiores suis tantum plebibus prædicant. 134-15

Monachi prædicandi officium antiqui Canonis interdicit, postea cum corporis in Clerum assumi prædicationis munus illis ex præilegio datum fuit. 134-15

Regulares ut prædicare possint in Ecclesiis suorum Ordinum, & in illis, quæ suorum Ordinum non sunt, à quibus debent approbati, & licentiam petere. 134-15

Regulares in Ecclesiis suorum Ordinum prædicare volentes, non tenentur ab Episcopo licentiam obtinere, sed tantum à suis Superioribus de vita, & moribus, & scientia examinati, & approbati debent, ac ab eis licentiam habere, & cum ea se personaliter Episcopo præsentare, & ab eo petere benedictionem, tamen tam iniunctum obtinent. 134-15

Prædicatorem ad libitum & sine rationabili causa non potest Episcopus à prædicatione suspendere, si tamen suspendat, non tenetur causam exprimere, quare ad hoc prohibendum mouetur. 134-15

Episcopus potest interdicare Regulari ne prædicet licentia non petita, etiam non reddita causa. 134-15

Regulares prædicare volentes in Ecclesiis, quæ suorum Ordinum non sunt, possunt ab Episcopo examinari de doctrina, si ita expedire iudicauerint, non ita si in Ecclesiis suorum Ordinum prædicare voluerint. 134-15

Prædicatores Regulares, qui absque licentia Episcopi prædicauerint in Ecclesiis quæ suorum Ordinum non sunt, possunt ab Episcopo puniri. 134-15

Laici omnino est interdictum, ut publice in Ecclesiis prædicent, & familiara multo magis. 134-15

Laici non prædicant in Clero, vel si prædicent sint, penitentiarius non quidem publice prædicare, sed inter spirituales personas viles habere sermones non prohibetur. 134-15

Prædicare non est actus sileus Ordinis facit, quia Clerici, qui non sit in sacris constituti, possunt Episcopos committere prædicationis munus. 134-15

Episcopi, & alij Ecclesiarum Prælati tenentur per se ipsos, si legitime impedit non fuerint, ad prædicandum sanctum Euangelium. 134-15

Prædicatores deputati minus ad Episcopum pertinet, nisi in contrarium sit consuetudo. 134-15

Prædicatores deputatio, & electio ad solos Episcopos. 134-15

Index Rerum,

in eorum Cathedralibus spectat, nulla habita casuane cuiusquamque confusio, etiam immemoralis, quae cuiuslibet competere. 11

Consecratio immemoralis nominandi, vel praesentandi praedicationem pro aliis Ecclesiis praeter Cardinalem non est subacta. 11

Praedicari quibus diebus debeat. 12

Praedicari Episcopo septem Diaconi assistunt. 119, 127

Archiepiscopi, & alii Ecclesiarum Rectoris eum animam habentes Verbum Dei praedicare per se, vel per alios, si legitime impedit non fuerint, tenentur. 127

Praedicatores deputandi sunt impensis eorum quicquid praestare vel tenentur, vel solent. 128

Praedicatio fidelibus sunt quinquae specialiter, videlicet quid credendum, quid servandum, quid vitandum, quid emendandum, quid sperandum. 128

Praedicatio debet esse vita inreprehensibilis, doctrina candida, in dicendo mansuetudo, & paucitas, & debet gratiam docendi habere, ut potentes possint exhortari in doctrina sana, & eos, qui contradicunt, arguere. 131 & seq.

Praedicatores apud idem locum praedicare, aut disputatione non debent diffiditiores, & sublimiores qualitates, quare ad edificationem non faciunt. 131

Praedicatio si conueniat, ut errores, aut scandala diffunderet in populum debet ei Episcopus interdiceret praedicationis Officium, si vero haeretic praedicauerit, contra eum secundum Canonem decreta procedere possit. 136

Praedicatores Evangelii ac calumniosae venientes curare debet Episcopus. 137

Episcopi caeteri debent ne Regulares extra claustra, & obsequium Religiosorum suorum videntes, vel etiam Presbyteri seculares, nisi ipsi non sint, & meritis, & merito doctrina probati in suis Diocesis praedicare audeant. 139, 140

Quicquid de elemosynis, aut quatuorvigis vulgo nuncupati, praedicare per se, vel per alios prohibet Concil. Trid. 139

Ecclesiam ingredi ad Verbum Dei audiendum nemo est prohibendus, etiam si sit infidelis, aut haereticus. 140

In iudicii tempore Praedicatio Verbi Dei non prohibetur. 141

Excommunicati excommunicatione maiori omnino à praedicatione excluduntur, eo quod illis fidelium communio deagruat. 142

Praedicare Verbum Dei non possit sacerdos antequam mutetur, & approbatur. 143, 144

Religiosi Societates in ea in sacris Ordinibus non initiati Verbum Dei praedicare possunt. 144, 145

Praedicatorum Ordo instituitur à S. Dominico, & approbatus solemniter ab Honorio III. 147, 148

Praedicatores habent privilegium exemptionis à decimarum solutione, & sunt exempti à iurisdictione Ordinatio. 148

Praedicatores ad Dignitates ex ordine assumpti, omnia, quae ab aliis habent, Conuentui relinquere tenentur. 149

Appellare non possunt fratres praedicatores de correctionibus sine permissione suorum Praelatorum. 150

Praedicatores praedicatorum Religiosi cuiusque Ordinis Mendicantium. 151

Praedicatores sunt verè, & propriè Mendicantes. 152

Novitii praedicatorum in articulo mortis in manibus Praelatorum ante tempus regulam proficere possunt. 153

Libros etiam manuscriptos carabentes, seu permittentes, etiam si biblicis fiat Praedicatorum excommunicationem, & priuationem vocis adnex & passus eo ipso incurrent. 154, 155

Processionem sanctissimi Sacramenti in Dominica infra octavam Corporis Christi facere possunt fratres praedicatores per vias, & loca sancta ab eis electa. 155

Praedicatorum Ordo praestatur aliis mendicantibus. 157, 159

Fratres praedicatores in Dominica infra octavam Corporis Christi possunt publicas processionem facere, & in eis sanctissimum Sacramentum deferre per alias Parochias. 160, 161

Praedium, vel alia possessio si afficit de onere tali pacto adiecto de non alienando, & passus est ex aliquo titulo transire in Clericum, an possit excoisio fieri per iudicem secularum in praedio, vel re taliter hypothecata. 161, 162

Praedium Ecclesiasticum gradus ad ecclesiasticam hierarchiam similitudinem instruitur. 163 & 164

Praedium, & dignitatem gradus ad ecclesiasticam institutionem, & ius humanum est differentia referendos. 164

Qualitates optimi Praelati referuntur. 165, 166

Praelati non debent laici epulis vi, nec inter epulas, & conuiuia afficere. 166, 167

Praelatorum nomine saltem laici, & amplè contentos omnes perfusus ecclesiae eam animarum habentes. 167, 168

Praelati ad regimen Ecclesiarum, vel ad dignitates, & beneficia pluribus modis assumuntur. 168, 169

Praelatus Ecclesiasticus in iurisdictione temporalis, quam obtrinet in feudo à Principe habito, iudicatur tanquam laicus. 169, 170

Praelatus Ecclesiasticus in iurisdictione temporalis quam obtrinet in feudo à Principe habito, non iudicatur ut Clericus, sed Baro, & laicus. 171

Ordinis cuiusque Praelati, aut superiores non possunt aliquem alterius Ordinis ad habitum & professionem admittere nisi in in Ordine ipso, ad quem transierit sub sui superioris obedientia perpetuo maneat. 171, 172

Praelatus potest tam laici extra monasterium transire his facultatibus concedere, quam licet concedere possit propriis eius religionis alumnis. 172

Praelatus regularis praecipuus ut fiat processio extraordinaria ut illius occasione possint mulieres claustra intrare, an incidas in peccata. 172, 173

Praelatus solus licet non possit praedicare in quatuor, potest praedicare in quatuor. 173, 174

Praelatus iniquitas de dilapidatione bonorum, iniquitas pendente, suspenditur ab administratione. 174, 175

Amplia, ut ibid.

Praelatus Ordinis tenetur in licentiam dare processio beneficium accipendi si necessitas, vel vultus Ecclesiae possit. 175, 176

Praelatus si iniuste denegauerit licentiam religioni per suam promotionem, censetur, ad id cogendus est per alium Superiorem. 176, 177

Praelatorum electio, vide Electio.

Praepositi dicuntur omnes aliorum praefecti, & qui alia praeficiunt. 177, 178

Praepositi castorum dicebantur, qui praefecti erant militibus praefici causis degentibus in ruinis. 178, 179

Praepositi laborum qui tenentur. 179

Vide Laborum.

Praepositi regulariter quid. 179, 180

Praepositi in multis Germanis, Polonis, Flandis, & Anglia ecclesiis Cathedralibus, & Collegiis praeficiuntur generat dignitatem cum auctoritate eorum, & iurisdictione. 180

Praepositi quomodo locum habere debeat. 180

Praepositi sine minister Religiosum qui sint, & quomodo vocentur. 180, 181

Praepositorum in electione idem ferè modus & forma, acque idem ius alium seruatum fuit, quod in electionibus Episcoporum. 181, 182

Praepositi seu ministri Religiosum, & quocumque Praepositi Monasterium hodie debet eligi per vota secreta. 182

Praepositorum officium in quibus consistat. 182, 183

Praepositi quando acquirantur privilegio. 183, 184

Praepositi in quibus rebus simpliciter, & absolute prohibetur, quos non allegat tempus immemorabile in vim praesentis, quia succumbit, sed potius allegare debet titulum, vel privilegium, & ad illos probationem docere de immemorabili possessione. 184, 185

Praepositi simpliciter, & absolute si ita prohibetur, nulla praescriptio, quia multis longissima, qualis, post privilegium acquiratur. 185, 186

Vide Privilegium.

Praepositi non est admittenda, si non deret capacitas possidendi in praesentibus. 186, 187

Praepositi non acquiritur privilegio, data in loco praesentibus bene cognitione eorum Ecclesiasticarum. 187, 188

Praepositi Ecclesiae, vide Bene Ecclesiae.

Praesentatio.

Patroi Ecclesiastici priuatur iure praesentandi eo modo, quo eligentes. 188, 189

Patroi laici si indignum sciuerit praesentantem, pro ea tantum vice praesentandi iocè priuatur. 189

Praeterea

& Verborum.

Præfentationes multipliciter dicuntur, si ad minus fuerint
 de x. 110. 11
 Præfentatio vicia fufficit ad probandum infirmitatem,
 si præfentatus per 40. annos poffederit, nec unquam ve-
 nerit casus novæ præfentationis. 112
 Præfentationes contrariae, & immemorialis nihil fuffra-
 gantur, ubi conflant à principio de initio invalida-
 114
 Infirmitas probatur à præfentationibus etiam per
 40. annos effectum fortis, dummodo non huiusmodi
 quadragena poffeffione conceat publica vox & fa-
 ma, vel alix præfumptiones, quæ vim habeant fa-
 ma. 115
 Patronus habet ius præfentandi personam, quæ eius Ec-
 clefiæ, cuius est patronus, Rector, seu Beneficiarius per-
 petuus existat, dummodo fit habilis. 116
 Minor 14. annis ad beneficium poffunt præfentari,
 quando hoc in fundatione expresse cæteretur. 117
 Fondator beneficii si mandavit præfentari clericum in
 minoribus constitutum, tunc poterit præfentari, &
 infirmis minor 14. annorum. 118
 Fondator beneficii ante *Constitutum Trilem*. si mandavit
 præfentari clericum prius novissimæ, tunc poterit mi-
 nor 14. annis præfentari. 119
 Excommunicatus an poffit præfentare. 120
 Patronus si per negligentiam excedit tempus sibi à lege
 illatum ad præfentandum, poterit id ad quem spectat,
 Rectorem eligere, atque instituere. 121
 Præfentandi ius conferuntur in voe ex patronis, qui scien-
 tiam huiusmodi vacationis non habuit, Nisi propter
 sententiam excoletæ. 122
 Tempus præfentationis præfentatum à lege est quatuor
 mensium à vacationis scilicet, si quidem patronus
 est laicorum, si vero est clericorum, sex mensium spa-
 tium constituitur. 123
 Tempus ad præfentandum non currit absenti, vel legiti-
 me impedito. 124
 Episcopus quando propter plurium comparationem
 diuam præfentationem, seu quæfitionem super ele-
 ctione poffit Ecclesiæ ordinare. 125
 Patroni durante lite inter duos præfentatos alium
 tertium præfentare sine vitio actionis non poffunt,
 nec etiam alium locum vnius præfentati mutui.
 126
 Indignum fuprafente patronus nisi infra tempus legiti-
 mum alium idoneum præfentaverit, poffit Episco-
 pus per se electionem, atque institutionem perfi-
 cere. 127
 Indignum fcienter præfentans ecclesiasticæ personæ
 prius fuit pro illa vice iure præfentandi. 128
 Indignum ex sola confessione præfentantes non inveni-
 unt penam à lege lazam. 129
 Patronus ecclesiasticæ si primum aliquem præfentavit
 idoneum, non poffit vterque alium in eum locum
 præfentare, ficut in patrono laico, qui variato pro-
 missa est, fœdus tantum, & emulativè, non autem
 privativè. 130
 Patronus laicus si fecundo modo idoneo præfentato priore
 non repudiaverit, in Episcopi electione confiftit,
 quem voluerit instituere, nisi prior præfentatio nulla
 fuisset, & invalida. 131
 Episcopus poterit instituere quem voluerit, ubi unque
 inter plures emulativè præfentatos ad idem benefi-
 cium omnia paria esse confiftit. 132
 Patronus præfentare poffit Præbendam, capellam, seu
 alia beneficia, quæ extant in Ecclesiâ. *Conventuale*.
 133
 Patronus si est clericus, aut Ecclesiâ, Papa, aut eius lega-
 tus de latere, poffit absque eius præfentatione inhi-
 tuere in eodem Ecclesiâ Rectorem, si vero sit laicus, ad
 solum Papa poffit. 134
 Patronus pariter debet præfentare, & non alius, qui
 caret poffessione, licet bonum ius habeat in proprietate.
 135
 Præfentatus ab existente in poffessione præfentandi, etiam
 quod nullum derogavit ius poffeffionis, non debet
 amoveri. 136
 Præfentandi quæ poffeffio non tranfit in hæredes præfen-
 tantium fua nova apprehensione. 137
 Præfentatio aliquis vicibus poffunt fignificari ex pluribus pa-
 tronis, aut omnes fimul in præfentatione concurre-
 re, prout convenit inter eos, & si fuerint in præfen-
 tando difcordes, maioris partis fententia præfer-
 tur. 138
 Patronus clericus etiam idoneus, & bene meritus non po-
 tefit fe ipfum præfentare. 139

Patronus etiam ad beneficium fimplici fe præfentare non
 poffit. 140
 Procurator constitutus à patrono ad præfentandum, non
 poffit fe ipfum præfentare, imò nec ipfe patronus pote-
 rit procuratorem deputare, qui eundem constitutum
 ad Ecclesiâ vacante nominet. 141
 Patroni plures poffunt ea fe ipfa vana nominare & præ-
 fentare, qui præfentantini à folis comparationis iusta
 tempus debitum de ipfa facit conflant, non vero fe
 ipsum præfentet. 142
 Patronus poffit filium suum præfentare. 143
 Patronus à præfentato nihil poffit eligere tempora-
 le, nisi quod ipfa fundatione conflant impoffitum,
 144
 Præfentatio est fimoniacæ, quando aliquid datur, vel pro-
 mittitur pro habendis vocibus, seu præfentationibus pa-
 tronorum, quomodo id fiat etiam ipfo præfentato igno-
 tante. 145
 Præfentatio si fiat conditione, seu onere exhibendi Mi-
 ffar, minimè est fimoniacæ, nisi onus illud non impoffi-
 tum præfentato fpectaret ad ipsum præfentantem.
 146
 Patronus non poffit promittere præfentationem, ante-
 quam vacet Ecclesiâ, neque ante id tempus poffiffetatem
 præfentandi concedere. 147
 Præfentatus à patrono si est idoneus, non eff repellendus, fed
 in Ecclesiâ instituitur. 148
 Præfentatus nihil aliud fuit quàm fipendia quædam inhi-
 tuta pro fidei titulis, vel militatibus pro Chriftianæ fidei
 defenfione. 149
 Præfentatum dicitur quafi præfentatum, id eff, offi-
 cium, seu obsequium. 150
 Præfentatio à genere fuo verè, & propter beneficia eccle-
 fifticæ dicit non poffunt, neque fub beneficiorum nomine
 comprehenditur. 151
 Sed contrarium tenent citati. 152
 Componitur utraque opinio. 153
 Præfentatio vtrum habeat onus fpirituale amorem vel
 non, fupponitur, tunc in dubio recurrendum eff ad ob-
 fervationem, & vtrum fpatum præfentationis. 154
 Præfentatio in Hifpania confecta fuit dari in utrumque per-
 petuum beneficii. 155
 Præfentationis obfervantia ad eius titulum poffunt ad factos
 Ordines promoveri. 156
 Monach Canonici recitare tenentur præfentatio obli-
 gantes. 157
 Præfentatio vendi non poffunt absque labe fimoniacæ
 158
 Beneficii in impetratone faciendâ eff mentio de præfen-
 tatione oblatore. 159
 Gratia de beneficio fimplici vacante per obitum N. capit
 præfentationem vacans per obitum illius, si non fuit
 dictum eff fterotium. 160
 Præfentationem an comprehendat in capitulo ad bene-
 ficium fimplici, aut ad beneficium cum cura, vel fine
 cura. 161
 Fori privilegio gaudente beneficium præfentationem. 162
Con. Trid. fess. 15. de refer. c. 15. comprehendit etiam præ-
 fentationem ne illud filij illegitimi in ecclesiâ in pa-
 tres obvenire valeant. 163
 Præfentationem recedunt non requirit, nec ad aliquod
 fteritum recenit illud obvenientes. 164
 Præfentationem accipiens fine animo inferuendi Ecclesiâ
 in alius, quam recedens hœc Canonici, non peccat,
 cum nihil aliud quam ad illas diendas obligaret de præ-
 cepto. 165
 Præfentatio in Hifpania fuit quæ neque exiguit ut claret
 in ecclesiâ affidue commoretur, ut abdicet aliquem
 in fua locum fuffragant. 166
 Præfentatio fuit pro validitate actus. 167
 Promotio talis præfentationis verbalis in cano-
 nica fuit. 168
 Promotio de rebus Ecclesiæ fieri non poffunt, 169
 Præfentatio oblatore, vide Ecclesiâ. 170
 Præfentatio per Castellâ, & modicæ ciuitatis atque villar ab
 Episcopo instituitur, Episcopus vero ad honorabilio-
 rem locum eff refuldatus. 171
 Præfentatio Græco, Latine fenior dicitur, non tantum
 quàm moribus, & officio. 172
 Præfentatio pœne & ftrictè dicitur, qui curam habet ani-
 marum poffit Episcopum, vel falem Ordinem fterdo-
 ralem. 173
 Præfentati nomen latè fumpfo vocabulo poffit fimplici
 Clerico conferre. 174
 Præfentatio olim ordinandus erat non minor 30. annis, fed
 hodie ad 25. annos iocetur promoueri non poffit. 175
 Ordinar 176

Index Rerum,

Ordinatus est ad Presbyteratum ille, qui bonum habet testimonium. 11
 Voluntas Ecclesie ac necessitas simul interuenire debet
 ut quis à Diaconatu ad Presbyteratum Ordinem ascenda
 interueniam. 12
 Vilitatis & necessitatis causa ordinatio, aut publicè non
 requiritur ad dispensandum in interdictis à Diacono
 tu ad Presbyteratum. 13
 Presbyteri Sacra Ordinatione cum duabus paraliibus or
 dinationibus perficitur, & duas materias, & duas for
 mas ad completam efficientem constitutionem requirit.
 a. 133. 14
 Contra eicemas, 15
 Calix si vinum crearet, aut quum conineat, vel Hostia
 non ea resu gane sit, in ordinatione Presbyteri, non
 esset collatus Ordo. 17
 Calicem, & patenam, ac Hostiam non necessariò opus
 est tangere, ita quod alioquin non dicatur collatus
 Presbyterialis Ordo. 18
 Vinum sufficiente tangente tacto Calice in quo est,
 & similiter Hostia sufficiens tangente tacta pa
 tena in qua est in Sacra Ordinatione Presbyteri.
 19
 Presbyteri in ordinatione non est necessarium probabiliter
 ut ordinandus tangat phylæ materiam, sed sufficit
 ut exequens manus ostendat se eam ad ordinandum ac
 ceptare. 20
 Papa non potest solo verbo, si Presbyter, aliquem Sacre
 dotum creare. 21
 Presbyteri officium quod sit. 2. 136. 22
 Predicandi munus non est diuine Iute sulus Presbyteri
 animum, sed illis conuenit ratione officij Sacerdoti
 alia. 23
 Presbyteri quando celebrant debeat. 2. 138. 47
 Episcopus debet prohibere ne fides hieonum, etiam
 Presbyteri hieonum in Presbyterio apud altare. 2. 16.
 19
 Magistratus ciuitatum non debent priuilegijs canonicis
 & dignitatibus sedes, seu Italia in choro, vel
 Presbyterio occupare, 10
 Primus Insuper an simplex Sacerdos conferat. 2. 133.
 18
 Prima Tonfura non est conferenda alicui coniugato sine
 vniuersa licentia. 2. 134. 137
 Prima Tonfura non iniungitur qui Fidei rudimenta edociti
 non fuerint, quique legere, & scribere nesciant in lingua
 vulgari. 2. 137. 139
 Prima Tonfura iniungendus sufficit quod characteres forma
 te sciat, quomodo perficere debet sciat. 40
 Prima Tonfura, extrinseque minores Ordines facile con
 ferendi non sunt nisi iis, qui synerum animum habere
 videntur in Clericali statu permanenti. 41
 Primam Tonfuram, vel Ordines minores recipiens in
 structione non perueniendi in statu Clericali, sed solum
 ut declinet iniquitatem fori secularis non videtur
 mortaliter peccare. 42
 Etas ad primam Tonfuram hac tempestate est sepre
 nium ætatem. 43
 Primam Tonfuram de facto ante seprenium recipiens non
 peccat mortaliter si nondum perueniat ad vsum ratio
 nis. 437. 44
 Prima Tonfura, an sit Ordo. 45. & seqq.
 Vide Ordo.
 Primus dicitur nonnulli Metropolitanus, quia primas ten
 ent ciuitates. 1. 67. 44
 Archiepiscopus Bituricensis est Primas in Berdegaleu
 Promicia. 45
 Archiepiscopus rissanus vocatur primas Sardis, &
 Coesæ. 46
 Archiepiscopus Bracharenis primus est Hispaniarum.
 48
 Primas respectu prouinciarum, in quibus constituitur,
 plures referuntur. 2. 99. 49
 Primas & Patriarchæ iure sumpto vocabulo idem sunt,
 licet differant nomine. 2. 93. 10
 Vide Patriarcha.
 Primus fugientes se confidens, desiderantem se terret. 1.
 126. 97
 Primus est primus in Choro cantationis, & dicitur se
 cundum aliquos quasi primus cantor, seu primus ratione
 canus, quia ceteros docet quid sit canendum in Choro.
 1. 127. 1
 Primicias alij se didicos credunt, quia primi erant, qui in
 certas presentiam, & absentiam cæterorum aduocabant.
 2. 156. 19
 Primicias melius sit dicere quasi primus in eo officij

generis, & authegnos in quilibet arte. 4
 Primicius in rub. G. de primis lib. 1. d. citur primus Na
 tarius Principis, vel Magistratus ille, qui principis li
 teris eorum signum imponebat. 5
 Primicius officium de iure Ecclesiasticum est docere Dia
 conos, & reliquos Clericos canendi formam, & alia, quæ
 hic referuntur. 6
 Primicius ad legendum Chorum destinatus à suo offi
 cio non est dimouendus, ut auctor Episcopus. 2.
 127. 7
 Primicius quis locus tribuendus. 8
 Primicius licet dubitem, an sit Dignitas, debet in pro
 cessibus capere Plurale sicut Dignitas, & non Planc
 tam sicut Canonicus. 9
 Primicius dicitur, quasi primi fructus eo anno collecti. 2.
 127. 1
 Primicie fontem, per quas inilia, seu primitia fugum in
 recognitionem diuini beneficii Deo Creatori rependun
 tur. 2
 Primicie non solum dabantur ab hominibus in veteri Lega
 sed etiam à Gentilibus. 3
 Primitia ex sua origine videntur esse de consilio, non de
 precepto. 4
 Inprimis contra Deum iniquos ex consuetudine non
 dandi illi primitias de quibus scrip. qui abscondit
 oculos duna comedit. 5
 Primitia d. bene de preceptis, ubi extat consuetudo illas
 dandi. 6
 Primitia quædam non est determinata in Iure, ideo consue
 tudini standum est. 2. 127. 7
 Primitia debent solum illi Parochijs, in qua prædia cultiu
 si consuetudo non sit in consuetum. 8
 Primitia sunt unus prædiale, non persulale. 9
 Clerici, qui terras colant, teneant solum primitias.
 10
 Principis motus & voluntas talis presumitur, qualem de
 Iure esse oportet. 2. 44. 107
 Princeps quod de Iure est cogitasse presumitur. 108
 Princeps semper iustitia plenus presumitur. 109
 Princeps potius presumitur circumlocutus, quam quod velle
 alicui prædicare. 1. 41. 113
 Princeps potest suum privilegium gratiosum exorare, sine
 causa pro libito voluntatis suæ. 116
 Princeps iustitiam est legibus quoad vim coactiuam, non di
 rectiuam. 1. 12. 179
 Princeps nullum maius iudicium bonæ mentis potest asse
 dere, quam ut adiungat sibi viros virtute, & fama celebres.
 2. 12. 14
 Principium secularium est proprium à quocunque in suo do
 minio degente violenter accere. 2. 49. 171
 Principis supremi potestas non debet in dubium recitari,
 cum hoc sit Ecclésiæ. 2. 57. 16
 Principis auctoritas semper consensus præferatur in quibus
 conueniunt consensibus. 2. 45. 123
 Principum ceterum gerendum à Deo sumendum. 2. 49.
 179
 Priores dicuntur qui aliquibus Ecclesijs præfati super ali
 quas personas conuenerunt. 2. 300. 1
 Priores in duplici sunt distinctione, quidam seculares, alij
 Regulares. 2
 Priores regales dicuntur, qui eorum animarum absque Col
 legijs habeant, & sic Parochiales simpliciter. 3
 Priores Collegiales, qui in Ecclesijs Collegiatis non præ
 sent Canonicorum Collegio, Dignitatem habere dicun
 tur, & non alij. 4
 Prior an aliquando possit excusari à residentia. 1.
 101. 7
 Prior Collegiarum non habet preteritorem supra Canonico
 Cathedrali. 22
 Prior Collegialis si in Cathedrali interest, simul cum illius
 Dignitatibus, & Canonici duplici modo thronis throni
 sancandus est. 9
 Prior magnus insignis Ecclesiæ Vimarandensis tenet om
 nes Collegiarum Lusitanæ Priores, primas tenet.
 10
 Prior magnus Vimarandensis omnibus præfati in Ecclesia, &
 Vicariis nominat, ad quem minima eximia in Primicia
 visitatione referuntur, ad Primas vero præfatos spe
 ctant. 14
 Prior magnus Ecclesiæ Vimarandensis omne est Illustriss.
 & Reverendiss. D. meus Bernardus Ataydus. 15
 Concordia circa Ecclesiæ in Brach seof. & Vimar
 andens. 16
 Bona sua quando Prior, & Canonici de Runcesvalles co
 petitis commendat. 2. 156. 19
 Priorem, Propositum, & Propositum, ut alia Dignitates
 consuetudinales

Index Rerum,

Procuratio moderata & honesta esse debet, attentis facultatibus Ecclesiarum, omnibus aliis circumstantiis, prout necessaria visitationum, & suorum recessu poltulerit. 6

Procuratio, qua ratione visitationi auctor facit statuta. 7

Procuratio visitationis, iure communi auctor debet etiam ab Ecclesiis suis intra civitatem, in qua visitant ipsi commorantur, domum, & familiam habet, secus attendit Concilio Trid. 8

Simulatio vitium existit in procuratore exigenda, cum non sit pretium visitationis, sed in stipendium laboris concedatur. 9

Visitare semel in anno potest pariter, & vicem recipere procuratorem, nisi data causa intellexerit oportere pluries visitare. 1490

Episcopos, quomodo pluries visitet, non potest plura quam duas exigere procuratores. 11

Episcopos non potest pro annis futuris procuratorem ratione visitationis collocationem temerare. 12

Procuratorem pro solutione an sit tantummodo obligatus Ecclesiam Reditas, an vero laici quoque contributere teneantur. 13

Procuratio solvenda est Episcopo visitanti beneficium a Cardinali potestatem. 14

Hospitalia, Oratoria, & alia pia loca ecclesiastica auctoritate ecclesia non teneantur Episcopos solvere procuratorem. 15

Procuratio a solis loca visitant debetur. 17

Procuratores visitationum solvere non adstringuntur ij, qui non fuerint visitati. 1310.18

Regulares a procuratorum contributionibus sunt omnino liberi, nisi rationabilem aliquam Ecclesiam Communitati suo vicarij haberet. 19

Prescriptio omnia prohibetur contra procuratorem ratione visitationis iure communi debita manente visitandi onere. 20

Prescriptio admittitur contra procuratores, qui ratione visitationis iure aliquo speciali debentur. 21

Procuratio prescripti potest valere cum visitandi onere. 22

Prescriptio omnia prohibetur contra procuratorem, siue totam, siue partem. 24

Prescriptio contra procuratorem non prohibetur respectu modi. 25.114

Prescriptio prohibetur contra procuratorem futuram, non, scilicet, si futuram existatur quia a solutione illius. 25

Prescriptio non valet, per quam Clerici in praesentem aliorum eximantur a procuratore, ita ut reliqui ad integram procuratorem teneantur. 26

Ecclesia speciali privilegio exempta an teneatur ad procuratorem. 27

Procuratio non debetur Episcopo visitanti Ecclesiam Patriarchales vias, & dependentes a Religione Hierosolymitana a Vicariis eorumdem Ecclesiarum. 28

Privilegium speciale quare potest esse eximere a procuratore, prescriptio vero in omni. 29. & seq.

Vide Privilegium.

De Procuratoribus Ecclesiasticis.

Procuratores Ecclesiastici dicuntur, quorum iure est Ecclesiasticarum rerum, ac causarum curam gerere. 1.471.1.

Professio.

Secutus si professionem emittat iura trionolum casu quo a domino revocari potest, in aliquid prohibetur. 1.179.4.

Professio coniugis de licentia spontanea alterius emissiva valida erit quando coniugis menses in facio nullum votum emissa. 1.180.17

Adulterium committens mulier non potest recipere votum, qui religiose hoc eius consensu iocundat. 18

Beneficium vacat ipso iure post emissionem professionem. 1.181.30.

Idem in pensione. 11

Religiosi Societatis lesa amittunt possessionem beneficiorum ab eis prius obtentorum post emissionem professionem, vel vota coadiutorum formatorem. 11

Metas testamentarias non annullat professionem nisi etiam coactio, vel minor precedat. 1.181.19

Professio sufficit emissiva in primo monasterio quando sit emittenda de voto monasterio ad aliud eiusdem regulae, vel videri mandatio auctoritatis Papae. 1.181.15

Professio hodie facta ante annum probationis expellitur nulla est ullaque inducit obligatorem. 1.190.108

Professionem emittens intra annum probationis non est obligatus necque ad religionem in genere, necque in specie. 107

Privilegium Leonis X. quo concedebatur pularis Ordinum Minorum posse cum consilio trionolum deferre, non admittit ad professionem anno expulso religiosi aliorum Ordinum venientes ad minorum religionem, est abrogatum per Concilium Trid. sess. 24. de Regulari cap. 15. 108

Professio in via religionis etiam trionolum transiens ad aliam indiget annuatio. 109

Professio mulieris volens suam professionem transire, non coactur novitatus annum iterare, si alias fuit valida. 110

Moniales Ordinum Praedicatorum habentes sexdecim annos in moris articulo constitutae postquam professae, est eandem integram novitatus annum persequitur. 111

Professio emissa in anno bissextili non expectato lapsu dici, qui illi anno crevit, est in nulla. 1.191.119

Annotata quoque Gregorius XIII. abbasit decem dies, repositus integer ad professionem, ad sacros Ordines, & ad quaecunque officia, & beneficia. 110

Professionem emittere potest in religione ille, qui cum esset duodecim annorum, & permonens per annum integram in novitate, postmodum bivio recenti fuit commoratus domi suae usque ad tempus 16. annorum requisitum ad professionem tenendam, & cum fuerit reversus ad monasterium, petit admitti ad professionem. 1.191.119

Alia ad professionem emittendam quae olim requireretur, & quae hodie. 116. & seq.

Professio in quacunque Religione tam virorum quam mulierum, non est facienda ante annum 16. expulsum, facta autem ante hanc aetatem non est valida. 117

Monialis in moris articulo constituta non potest emittere professionem ante 16. annum ad effectum vt monasterium succedat in domo, & in bonis. 118

Professio in suprema die 16. anni emitti potest, emissaque subsistit, secundum aliquos, sed verius est contrarium. 1.194.119

Professio post 16. annum facta, ante tamen 18. requisitum a statuto ordinis Minorum, non annullante, aut irritante factam, est valida. 120

Professiones in aetate 16. anni factae sunt validae, quando in constitutionibus religionis sacrosanctae Trinitatis auctoritate Apostolica confirmatae extant sit quod in ea aliquis non recipiatur aetatem annos 20. videtur compluisse. 121

Professio fieri debet in manibus illius, qui potest religioni incorporare, vel in manus alterius cum Superioris ipsius permissione. 122

Episcopos hodie nullam propria auctoritate ad professionem monasticam admittere potest. 1.194.124

Abbas solus non est ad religiosam professionem admittit, sed exigitur quoque consensu minoris partis conventus. 126

Professio quando est irrita defectu solis potestatis in admittente, satis est ad eius valorem vt sit tamen tam habet non mutata priori potestati voluntate per actum contrarium. 127

Professio quando fuit ea parte emittentis irrita, an sufficiat novus eius collocatus absque nova Praelati admissione. 128

Professio facta Religiosis, quae non fuerit ab Apostolo, sed probata non est valida. 129

Professio vt valide emittatur requiritur vt fiat sine conditione, pacto, seu modo de retinendo, aut habendo proprio. 130

Confessio reservata sibi facultate testandi de patrimonio suo, valida est. 1.191.131

Professio alterius voti quam stium illorum, scilicet castitatis, paupertatis, & obedientiae, aut aliorum tantum ea sit, non autem omnium simul, non est vota, nec valida professio religionis. 134

Generalis Superior cum consensu Capituli potest vltima vota subalternis sibi subditis aliquae efficeret strictiora & auctoritate statuta perennitatem ad reformandam regulam promissam, & ad plenam eius observantiam. 1.196.135

Professio duplici, tacita, & expressa. 136

Professio tacita vt inducatur quatenus requirantur, & quae sint huiusmodi requirita. 137. & seqq.

Professio tacita in religionibus ubi habitas novitatem non distinguitur ab habita professionem per delatorem illius tunc indicatur quando novitatem cum defect per annum. 141

Professione

Professione tacite quidam modus subleat per Concil.
 111d. 1. 196. 163

Professio tacita in aliqua religione ex eo facta censetur cu n
 quis fuerit, & gradus de iure sponte trisid dñi hñst-
 mum professionem habuit ab habita nouitiorum, sed huc
 iam cessauit. 164

Professio emissa instante Abbatissa à puella, que iam com-
 pleuit aetatem nouitatus, & in moribus incidit, &
 a medijs sanctis dictum nouitatum, est valida, et emissa
 postea fuerit uet. mora sequitur. 1. 197. 165

Professio tacita inducit ex suspensione Ordinum sacrorum.
 177

Professione tacite non inducuntur hodie nisi expre-
 ssio nouitatus anno, & etiam completi se decem annis. 168

Professio per se sola habet privilegium remissionis peccatis
 peccatis debitas, omni non pontui ubi est, & adhuc sub-
 iato obicit per legem non punitur habetis eandem
 effectum. 1. 198. 169

Professio Religionis non in omnibus aequat Baptismo.
 171

Indulgencia plenaria uet. non est plenissima illa condonatio
 obuenta per professionem. 1. 199. 171

Irregularitas sola, qua oia est ex naturalium defectu, de-
 lectat per professionem in Religione. 181

Professio emissa in Religione non solum tollit irregularitatem
 quoad Ordines suscipiendos, sed etiam quoad usum
 ordinum suscipiendorum. 1. 200. 183

Uirum an per professionem à patria potestate liberatur.
 1. 201. 185

Professio facit apream ad testimonium secularium, inopem
 ad testificandum eo quod punitur, aut litem damnata sit.
 181

Professione peragratia ea est ut ea ante parentis mortem
 emissa pateritatem filij professionem inagratiam adolcat,
 ob quam exheredari potest. 183

Ingratitudo pateritatem, cuius causa filius exheredari
 potest, per Religionis professionem deletur. 1. 201.
 184

Professio uelutina facultate testandi de patrimonio suo est
 valida. 187

Professio uon soluit emissa ad validandam renunciatio-
 nem antea factam, sed requiritur ut ualida exiit. 1. 206.
 188

Professione ratificata, si illam soluit emissa fuerit, censetur
 quoque donatio, seu renunciatio in societate facta, rati-
 ficata, & ualida. 190

Vide Religio. Habitum.

Professio in religione inuacui, & transiit ad religionem
 capnem, recuperat bona post translationem sibi delata ad
 uisum secundum religionis. 1. 198. 91

Religiosus si ualidam professionem emisit in religione
 inuacui nulla facta bonorum dispositione, illa acqui-
 ritur uenientibus ab intestato. 191

Professio Religionem bonorum in communem incapacem si
 deinde auctoritate Apostolica in Ordinem bonorum ineca-
 pacem transferatur, bona per professionem in prima reli-
 gione amissa amplius non recuperat. 1. 189. 97

Professio illegitima si causa beneficii communialis, quam
 ad nuntium perlati acquirat postea, dummodo talia bene-
 ficia non sint curata, nec perlatum morentur. 1. 200.
 194

Professio habentem semetipsum dimittentes excommunicationis
 sententiam ipso iure inuacuit. 1. 211. 96

Professio.

Deus omnipotens etiam ex promissione obligatur. 1. 43. 17

Promissionem solvere loci additione, & temporis certi con-
 ditione, alioquin lapsa in mora est. 1. 45. 17

Professio abusus pro ea die qua emissa uelutina, vel
 professionem emittunt, in Regno Portugaliæ tolli man-
 datur. 1. 61. 10

Professio, & uoluntatis nomine in cap super et, & in cap con-
 sul. et Regula quid intelligatur. 1. 53. 17

Professio iudicis rannae contractus non fit ex consensu ip-
 sos contractus, sed a legum, eundem autem ostent induci-
 tur. 1. 45. 79

Professionem fieri in iudicem contractus celebrati extra
 Regnum quamuis in extraneum iurisdictionem non habeat
 80

Professio dictum, id est, primamartyr. 1. 20. 11

Professio seu Notarii Scdis Apostolicæ in ipse primi-
 tiam Ecclesiarum in ad hunc uisum gesta persequenda, ac
 consensuenda uelutina iuramentum. 1. 179. 9

Professio Notarii habitum, & Rochetum de sacris ad iurque
 Augusti Barloche de sac. Ecclesiæ

caecrennes tam in eluilibus, quam in criminalibus, ab
 omni iurisdictione Ordinariorum exempti sunt

Protozonarii in Capella Papali, & Consistoria publicis quo
 modo sedant. 1. 200. 1

Protozonarii de numero participantes habent facultatem
 doctorandi, Notarius etiam, & quos legittimandi,
 familiares Papæ, & eius Parlari de consensu declarantur.
 5

Exempti totaliter sunt protozonarii participantes, & sedis
 Apostolicæ iurisdictioni, & possunt hominibus sub iuramen-
 tis 6

Protozonarii participantes tantum de iure possunt pitem
 oigram condula violatam electionem, & etiam se-
 tic violatam iustitiam, cum sacris & ornamentis eisdem
 coloris 7

Protozonarii Participantes precedunt Sacris Papæ in
 distributione, & receptione pacis, candelarum, chor-
 rum, & palmarum, ac in adoratione Crucis in Capella
 S. D. N. 8

Preceptor Hospitalitatis & Spitalis, Archimandrita Mell-
 monensis, & Abbat uisum Mitræ habent: possunt protozo-
 narii participantes & consensum Cancellarii in Ban-
 cho ipsorum Protozonariorum sedere debent in Capella
 1. 201. 1

Protozonarii participantes precedunt Canonici tam in Ec-
 clesia Patriarchalibus quam in aliis quibuscunque, tam
 Cathedralibus extra Urbem 10

Episcopi precedunt Protozonariis participantibus tam
 in Urbe, quam extra in Capella tam Pontificia
 quatuor ex ipsis, qui de rebus ibi gestis legiti-
 consensum, bonis ab illis locum habere debent. 1. 201.
 11

Protozonarii dicuntur, id est, primi Notarii Apostolicæ
 Sedis. 12

Protozonarii nomen nequam ponitur in dispositionibus
 Apostolicis tantum Notariis, licet in regulari Cancellaria
 ponatur ad maiorem excellentiam. 14

Protozonarii alij sunt non participantes, hoc est extradi-
 uisij, uel, ut alij uocantur, Notarii, qui habent iurisdictionem,
 15

Protozonariorum distinctionem Dignitas uelutina proprie-
 tatem eorum excessum. 16

Protozonarii titulares habent Parlariis, nempe Rochetum
 cum manerio coloris violati uti possunt. 17

Protozonarii non possunt prohibere de sacris habitum Parlari-
 tium in Ecclesia, & functionibus Ecclesiasticis, & cum
 eo accedere, & sedere 18

Canonici, seu Dignitates in Cathedrali, vel Collegiata
 Ecclesia, & simul Protozonarii titulares si cum ba-
 ti Protozonarii in Ecclesia Choro, Professionem,
 ac Diuites assistant, non luerant distributiones. 19

Canonici Protozonarii potest ueluti habito Protozonarii
 in actibus non competentibus sibi tanquam Canonico. 20

Canonici Protozonarii potest in Ecclesia portare sub-
 tantum violatam, dummodo lo ceteris omnibus gene-
 ritatem Canonici congruentem. 21

Rochetum sub cocta non potest uti Canonici Protozo-
 narii dum in Choro assistit Horis Canonici. 22

Protozonarii, si non sunt Canonici, habent locum in Ec-
 clesia, non tamen supra Canonicos, nec inter eos,
 ibid.

Protozonarii titulares, ubi non est Canoniorum Colle-
 gium, possunt sedere in Presbyterio cum habita Pra-
 latio, & in processione accedere post Sacramentum
 23

Protozonarii titulares precedunt Canonici Cathedralis
 non collegiales incedentibus. 24

Protozonarii titulares cedunt locum Vicario Episcopi.
 25

Protozonarii titulares post Abbates, & non supra sedere de-
 bent. 26

Dignitatem cum Officio habent Protozonarii titulares,
 27

Consecrantes deputati possunt Protozonarii titulares
 28

Pileum super inguibus apponere possunt protozonarii
 titulares. 29

Annullum in Missa gestare non possunt Protozonarii titu-
 lates. 30

Paramenta sancte ysa Missa de Altari non possunt
 Protozonarii titulares, sed in Sacristia, ut exest
 31

Abacum præparare non potest Protozonarius titularis
 dum celebrat more Prelatorum. 30

Index Rerum,

Tarmentum benedictum non potest Protonotarius titularis.
15
Collegium Protonotariorum participatium debet Protonotarius titularibus litteras suarum secularium caprefusus concedere. 14
Protonotariorum titularis est exemptus à jurisdictione Ordinarij quoad causas excedentes summam a. g. Ducat. 1.181.15
Protonotarius titularis includit in habitu Clericali gaudet fore privilegio, tam in civilibus, quam in criminalibus, quatenus servitio alieque Ecclesie adscriptus non sit. 16
Beneficia Protonotariorum, etiam si illi non sint de numero participationis, sed ad iustas, vel à Legatis creati, sunt reservata. 17
Protonotarius etiam titularis non potest totam Ordinatio beneficiorum permutare cum suo. 18
Permutatio facta eorum Ordinatio de beneficio Protonotarii, non censetur addicta ius à preteritis, licet tunc inducat vacatio. 19
Vacatio vero in permutatione oritur, 40
Permutantes non possunt redire ad prima beneficia sine nova collatione. 41
Protonotarius probatio, cum agitur ad effectum reservationis, debet esse conclusiva. 42
Protonotarius litterarum debent esse acceptae ad effectum reservationis probandae. 43
Acceptatio determinatur per expeditionem litterarum Protonotariorum. 44
Protonotarius litterarum quando sunt expeditae, tunc probatur acceptatio, siue vero quando non sunt expeditae. 45
Respondent pluribus oblationibus, quae reservationem concedere videbuntur beneficiis Protonotariorum participatium, non autem titulum. 46 & seq.
Protonotarius non participans etiam creati à Legatis de Latere, non autem à Papa comprehenduntur sub extensione. 47
Protonotarij alij vltra numerum participatium iam erant de tempore Polydori Virgili. 48
Protonotarij etiam ratione Officii remaneant Protonotarii etiam sine officio, & gaudet omnibus privilegiis veteris Protonotarii. 49
Beneficia per motum Protonotariorum creatum ratione Officii, etiam illo finito vacantia sunt reservata. 50
Fratres dicuntur, qui sit per electionem hoc confirmatione. 51
Fratres acceptans & solvens terminos personis, formaliter dicitur omnibus in litteris contentis consensisse. 52
Fratres acceptans, visus est consentire omnibus in personis consensisse. 53
Fratres & reservatione personis si legatur in eadem supplicacione secundum quam facit expedire litteras provisionis, censetur recognoscere consensisse reservationi. 54
Provisio à papa est praefectus in concursu, datus in omnibus personis. 55
Provisio ab Ordinario nihil tenet probare ad iustitiam suam gratiam. 56
Provisio ab Ordinario, ad validitatem suam gratiam, non tenet iustitiam. 57
Provisio sufficit esse constitutus in ea parte, quam requirit beneficium, rei Parochialis accessione repetitur vocat. 58
Falsitas, seu Cantor laicus, qui falsitas & extorsionem in Ecclesia cantat. 59
Canendi ministerium non pertinet per se ad Ordinem diaconum. 60
Falsitas Officium tripertitum. 61
Falsitas in ordinacione sit capillorum totosque in modum coronae, & vestis lineae indicat. 62
Falsitas, & quatuor minores Ordines, an sint Sacramenta. 63

Publicatio.

Tempus ad publicandum quovis modo prorogatur, vel ad verum lapsum proceditur restrictio. 1.191.194
Publicatio quibus verbis, & quomodo faciendae. 195
Publicatio facta probatur ex instrumento, ubi Notarius refert, se fecisse dictam publicationem in omnibus, & per omnia iusta forma consilii. Gregorii XIII. 196

Probatio negativa non publicationis incumbit impetranti. 197
Publicatio praefata facta per recognitionem, nisi in tribus casibus relata. 1.198.1.199
Negativa non publicationis quomodo probanda. 199
Puellae receptae causa inducitur habitum probationis in Religione prohibitor, nisi duodecim annis sit minor. 1.200.1.201
Puellae Religiosem admittere, quatenus in legitima sit aetate, prima ab Episcopo, vel eius Vicario examinanda, & eorum voluntas diligenter exploranda. 202
Exploratio voluntatis puellarum proficere voluntium utroque tempore, scilicet ingressu, & professionis facienda ad Episcopum pertinet, quatenus monasterium ab eius iurisdictione sit exemptum. 1.203.1.204
Episcopos potest Ecclesiasticis casibus, & aliis personis ubi bene visum prohibere Abbatis, & Superioribus regularibus Monachis ipsi Regularibus subiectum, ac quae puellae professionem emittat, nisi prius explorata eius voluntate ordinarie. 205
Explorare quando debeat Episcopus voluntatem puellarum, quae habitum recipi in monasterio ad professionem illius, qui vult eam in vixitum decere. 206
Vicarius, nisi Episcopo impedito, non potest explorare voluntatem puellarum proficere voluntium. 207
Puella non admittitur ad habitum, nisi duodecim annis aetate anno completo, absque S. Congregationis licentia. 1.208.1.209
Votum, & vestitus subministrare tenentur cooperatori, vel pariter puellae à tempore utroqueque habentur visum ad professionem, quatenus dos in deposito casitas. 1.210.1.211
Episcopi nullatenus permittant puellas educationis causa in sanctimonialium monasteria introductas, nisi S. Congreg. licentia suffulcat. 1.212.1.213
Puella qualiter introductenda, & tenenda causa educationis in monasteriis Monialium. 214
Puella educationis causa in monasterium introducta, si post aetatem 17. annorum ibi permanet, nullam excommunicationem, nec censuram aliquam incurrit. 1.215.1.216
Moniales in eorum monasteriis puellas educationis causa recipere non possunt, nisi pro eis ibi loca pamentaria destinata, & constituta sint. 217
Conferantur Monialium omnium singulariter praefectus, & requiratur in receptione puellarum educationis causa. 218
Monasteria puellarum praefecti & administratione Monasteriorum gubernantur. 1.219.1.220

Quarta funeralis auctoritas sunt locanda. 1.174.1.175
Quarta debet Episcopo ex omnibus decimis Ecclesiarum Parochialium sui Episcopatus hoc velle onere habere. 1.176.1.177
Quarta decimas debet Episcopo hoc praestantur. 1.178.1.179
Quarta decimas Episcopo debita est legis discretio. 1.180.1.181
Episcopos fundat intentionem suam super quarta decimarum. 1.182.1.183
Procedere videtur contra Rectorem, à quo Episcopus exigere debet suam Consecrationem personam, non tantum contra Parochianos incolae, qui tenentur sequi de decimis sui Rectori, & non Episcopo. 1.184.1.185
Episcopus de iure commissi non habet facultatem intentionem in quarta decimarum causa laicos. 1.186.1.187
Episcopi officio iudicis subiacendum est ad agendum contra laicos pro sua quarta decimarum. 1.188.1.189
Officium iudicis nobile competet Episcopo contra laicos pro recuperatione suae quartae decimarum, ne obligati cum iudicia Episcopi per remissionem illam locupletentur ob caritatem directae actionis. 1.190.1.191
Renunciare iuri quartae de non solvendo quartam quando per votum, vel binos actus contrarios censetur Religiosi. 1.192.1.193
Quarta funeralis debetur de omnibus, quae obveniunt ratione funeris. 1.194.1.195
Concessio dicuntur, quae ratione Episcopatus obveniunt, & quacunque occasione suarum ad Ecclesiam pertineant, & ea, quae cum iure potest videri. 1.196.1.197
Quarta funeralis debetur Parocho ex universis sequenti die post funis sollemni pompa factis. 1.198.1.199

Quarta

& Verborum.

Quarta funeralis non debetur Parocho de candelis quas
 Eratres, & alij Presbyteri in funeralibus pro manibus
 deportare solent. 39
 Interfectorum, seu ceterorum Confratrum inter-
 larum funeralia officii, utim quarta funeralis Parocho
 minime debetur. 40
 Quarta funeralis debetur de candelis, seu ceteris accensis,
 quae circa Crucem, & cadaver defuncti. 41
 Quarta funeralis debetur de illis, quae datus pro Missa
 d'cedit. 2. 170. 42
 Quarta funeralis debetur de amia, l'bis, baculis, cul-
 tris, seu pallio, qui in festo defunctus, ubi aliter sit ea
 confectio, vel privilegio. 44
 Quarta funeralis non debetur de illis, quae offeruntur in
 fance alio, qui de facto contra voluntatem Fran-
 tum in eorum Ecclesia, v. g. tempore iuridici speli-
 tus. 45
 Quarta funeralis an, & quando debeat de illis, quae offer-
 untur in fance alio, non debetur. 46
 Quarta funeralis non debetur de legatis factis Ecclesia,
 vel locis pro fabrica, ornamentis, ceteris, humani-
 bus, & anniversariis pro festo diei. 47
 Quarta funeralis non debetur de vestibus non datis pamp-
 ribus. 48
 Quarta funeralis debetur de omnibus illis quae iure insti-
 tutionis relinquuntur Moratibus, sine alio pio loco,
 non vero de illis, quae testator in pio usus alio distribu-
 it. 50
 Quarta funeralis debetur de omnibus legatis factis Ec-
 clesiae, in qua quis elegit sepulchrum, si relinquatur ra-
 tionem, lucu, non autem ratione iustitiae, neque in fando-
 dem. 2. 171. 51
 Quarta funeralis non debetur ea legatis factis Monaste-
 rio, quod sit exemplum per privilegium, & ea legatis
 factis Ecclesiae, in qua testator non sepelitur, & ea le-
 gatis factis Ecclesiae, vel locis pio, pro ornamentis, ceteris
 luminibus, anniversariis pro festo diei, & ea legatis
 factis Ecclesiae pro fabrica. 52
 Religiosi omnes, etiam Mendicantes, tenentur solvere
 quartam funeralem, quando quis elegit sepulchrum
 apud suam Ecclesiam. 2. 171. 53
 Et quid apud Ecclesiam Munitionem. 54
 Quarta funeralis semper pro relictis censetur, etiam si
 non capimur. 56
 Quartam funeralem solvere uno rectoris Religiosi, seu
 alij, qui sunt exempti a solutione quartae per privilegia
 concessa ab habente potestatem. 57
 Privilegia b. beatus non solunt quartam funeralem si
 licentiam obtinuerit edificandi aliquid Monasti-
 cium cum menditione, ut edificaret sine potestatis
 iurium Ecclesiarum Parochialium, a solutione eius-
 dem quartae non est exemptus. 2. 160. 58
 Regularis, col. 40. non autem exemptionem Concilij
 erant soliti solvere quartam Parocho, vel Episcopo,
 eam etiam post Con. II. tenentur solvere, licet ea pri-
 vilegio solvere non tenentur Episcopo, vel Parocho,
 sed alia personis. 59
 Regularis non tenentur a solutionem quartae, quodcum
 Ecclesiae sunt edificatae ab annis 40. circa, & sunt ex-
 empti per privilegia. 60
 Ecclesiae, vel Monasteria edificata qu. annis ante Con-
 cilij confirmationem, quae non erant soluta solvere
 quartam funeralem, ad illam etiam post Con. II.
 tenentur. 61
 Quarta funeralis usque ad quartam excoisio potest pec-
 catisibi spatio decem annorum absque titulo: ac confusio
 40. annorum cum titulo, ac immemorabili requi-
 situr, ut praescribatur infra quartam, vel ut nihil debeatur.
 2. 161. 16
 Quartam funeralem tenentur heredes mortuorum soluere
 Parocho. 57
 Parochianus, quando eligit sepulchrum in alio Ec-
 clesia, & legatur aequivalentis relictis prope, ac
 censetur legasse animam committendi in quartam
 postmortem legatorum, quae reliqui Ecclesiae cathe-
 nez. 58
 Quarta funeralis debetur Ecclesiae, in qua Parochianus
 consensus audire divina, & accipere Sacramenta. 59
 Rectoribus Parochialium de Int. debetur quarta fune-
 ralis. 50
 Virario perpetuo, vel temporali, & etiam Sacerdoti con-
 ducto, ac habenti etiam Parochianorum, debetur
 quarta funeralis, si solus adesse Rector. 51
 Cathedrali Ecclesiae debetur quarta funeralis, vel pre-
 terisquante, vel ea eo, quod illam sibi referant,
 Augustin. Barbo de Int. Ecclesiae.

quando Parochia fuerunt erecta in signum superio-
 ritatis. 54
 Quarta funeralis non debetur Parocho, lora cuius fance
 viam decedit, sicut confectio in curiae, quod
 sit sepelendi peregrinos, & viatores species ad Ec-
 clesiam Cathedralis. 55
 Quarta funeralis quando non consistat ea confectio, vel
 alia ratione, cui debetur, Episcopo, vel Parocho in
 hoc dubio praefertur Parocho. 2. 161. 56
 Quarta funeralis debetur Parocho, ubi quis habet domici-
 lium, licet obierit defunctus in villa, ad quam se con-
 ferat anima redeundi. 56
 Quarta funeralis foz Parochiali Ecclesiae debetur, etiam
 quis argutus ad aliam se deferri fecerit, & ibi mortuus
 fuerit. 57
 Quartam funeralem Ecclesiae Parochiali debet, qui in ag-
 gredine confectus est cum bonis suis ad achigoom in
 alia Ecclesia transiit, & scilicet si fance bona sua Mona-
 stio, & alia Ecclesiae dedit. 58
 Sepulchra Ecclesiae apud Ecclesiam, ubi defuncti Maiores
 solent ab antiquo sepeliri, quarta funeralis ei non de-
 betur, sed Ecclesiae, in qua confectus audire divina,
 & accipere Sacramenta. 59
 Parochialis Ecclesiae culpa Parochi interdicta, si in alia
 eius Parochianus sepelitur, ubi percipit de illis, quae
 occasione illius sepulchri obtulerant. 60
 Defunctus, si dum vivit, eligit sepulchrum in alia Ec-
 clesia, priusquam Parochialis eides interdictum humi-
 ludi sequeat interdictum non tollit quartam Paro-
 chialis, quae ante debet percipi. 61
 Parochus quartam funeralem quae adione petere pos-
 sit. 62
 Quarta parochialis, vide Canonica par. 1.

R.

R After virgum vide Immunitas.
 Rationabilis est parva gratia repensata, quae per cul-
 pam amissa ab in iustis tunc Sacramento fuerat casu.
 2. 171. 15
 Rationabilis fieri debet in eo continet in ipso litis excoisio ante
 lita conciliationem, vel in ipsa conciliatione, vel statim
 post litem conciliatam. 2. 171. 16
 Reconventio uno administrato post litem contestatam est in-
 stantia, parte considerante, ad effectum ut Index debeat
 in utraque causa pari passu ambulare. 2. 171. 17
 Reconventio administratur tam in iudiciis ordinariis quam
 summaris, si tam causa concorsionis, quam reconven-
 tionis sit summaria. 2. 171. 18
 Clericus excoisus & reconvens coram Iudice secu-
 lari, secularibus etiam legibus tenetur. 2. 171. 19
 Laicus non potest Clericum convenire coram Iudice
 laico quando conventionem in se iuratur studio
 reconveniendi, seu in fraudem potestatis. 2. 171. 20
 Clericus coram Iudice seculari reconventi non potest
 in causa spirituali, seu quando reconventio tangere
 eorum spiritualium, vel illi conratur. 2. 171. 21
 Clericus in causa civilis nec etiam civiliter coram
 Iudice seculari potest reconveniri. 2. 171. 22
 Clericus non potest reconveniri causam Iudice laico cor-
 tam quo agit nomine alieno. 2. 171. 23
 Reconventio non datur. 2. 171. 24
 Appellatio in causa. 2. 171. 25
 Executio in causa. 2. 171. 26
 Ut agere quassione solationis. 2. 171. 27
 Si reus convenit effis eacommunicatus vincat. 2. 171. 28
 Arbitri voluntatis oco cognoscit de reconventionem. 2. 171. 29
 Clericus reconvenit coram Iudice laico in caso licito
 hab eo condempnatus excoisus est facienda per Iudi-
 cem Ecclesiasticum. 2. 171. 30
 Rector & regenda Ecclesia, & animabus eidem subiectis di-
 citur. 2. 171. 31
 Proprius Sacerdos vocatur etiam cuilibet Parochiae
 Rector. 2. 171. 32
 Rector, velis, cui est beneficium voitur, in decimis habet
 fundam in utrumque. 2. 171. 33
 Rector in iustis suo non debet prioris beneficio. 2. 171. 34
 Accusatio ad Iudices laicos per Ecclesiasticas personas non fit
 liciti. 2. 171. 35
 Recursus huiusmodi quod non sint liciti, probatur. 2. 171. 36
 Recursus praesumptus ad Iudices laicos facit ut denegetur
 audientia. 2. 171. 37
 2. 171. 38

Index Rerum,

Religiosi non dicuntur nisi illi, qui superfluum deducunt cen-
so, vel pensione. 2. 146. 1
Statutes Minores non sunt capaces annuorum reddituum
perpetuorum, etiam illi relinquuntur aucto-
ritate perpetuo celebrationis Missarum. 2. 121.
 77.
Religiosi et coenobii. 2. 146. 4
Religiosi potest acquiri per scripturam immemorabili, vel
quasiagnationem titulum. 46
ad Religiosorum coenobia cognoscere, & spectare vultus
vici illi conueniunt. 2. 177. 4
Referendarium vtriusque Signaturæ numerus perhiben-
tur. 3
Referendarij Iustitiæ qua ætate, & qualitate pendiens esse
debeat. 4
Referendarij Gratiæ non eorum, nisi saltem iustitiam in
Signatura bullarum laudabiliter fuerint versati, exceptis
Camera Apostolicæ, Audientie, & Clericis. 5
Referendarij vtriusque vel alterius Signaturæ familiaritatem,
& conuicium commendatiales Papæ sunt nobiles, & declaran-
tur ab omni iurisdictione Ordinariarum excepti. 6
Referendarij in Manualibus per eos in commenda ab-
renetis, quorum Abbates Mitra, & alij Pontificibus
infigulis rei consecrantur, & ipsi rei possunt. 2.
 178. 3
Referendarij habent facultatem eligendi Confessorem
ab Ordinarij approbatum, qui semel in vita, & in
articulo mortis plenariam eis concedat indulgen-
tiam. 8
Missas celebrandi, & celebrari facienda circa matutinam,
& similia inordinata Ecclesiasticis supplicis facultate
tem habent Referendarij. 9
Dignitate, de qua in cap. Summus, de respectu. lib. 6. gau-
dient Referendarij. 10
Referendariorum Officium quod sit. 11
Referendarij dicuntur habere dignitatem simul cum of-
ficio. 12
Referendarij, an possint deponari in Consecratione.
 13
Referendariis præcedit Audientie confidentiarum. 14
Referendarios tantum qui iure de numero, esse exempti,
qui tenentur approbatur. 15
Referendarij non solum Canonici, sed etiam Dignitatibus
vtra Ecclesiam præcedunt. 16
Regressus coenobiarum non est portio, sed conditio quæ inest,
vel modus rei traditæ. 1. 441. 12.
Regressus ex pacto inter resignantem cum pensione, & re-
signatarij, nihil habet in se amari. 13
Regressus, & accessus faciunt gratiam emendationem. 1.
 441. 10.
Conditio deficiente dicitur actum. 18
Resignans, si conditio non adimpleatur, potest repetere
suum beneficium. 12
Regressum habens ex causa cessantis non tenetur de iure
de suo titulo. 21
Accessus, & ingressus vel ob non solum pensionem, vel
ob penam, seu allegatam illius nullitatem. 14
Accessus, & ingressus non canonici autem omni concur-
satione proterea in derogant iustitiam, aut alie-
quid sententia. 15
Accessus, & regressus per cessum vel decessum vocatur
captatiuus, non autem ille ob non solutionem pen-
sionis. 16
Regressus concessio operatur agnitionem tituli, non autem
trahitionem. 17
Regressu obento ad beneficium dicitur concessum id per
quod ad beneficium illi obnoxium perueniri solet. 18.
Regressus vigore odietus ad beneficium resignatum recipere
lorem quem prius habebat. 1. 441. 10
Regressus renuntiare quando, & quomodo quis videatur. 2.
 187. 91.
Regressus extorsio esse fas notabilis. 2. 187. 97
Regula, & rule per seculum non videntur, locum non habet
quando aliquid inducitur pro forma substantiali. 1. 211.
 190.
Regularium Cancellariæ, & auctoritas per motum Pa-
pæ conditoris expiatis. 2. 121. 16
Regulares in officio Missarum Conuentualium, quæ
diebus Dominicis in Manualibus celebrantur ex ma-
dato Episcopi declarare debent Fidelibus quæ festi-
nata, & ieiunia in illa hebdomada occurrant. 2. 166.
 16.
Regulares Ecclesiæ viduarum dicuntur, cum sine Pastore
remaneant. 2. 127. 44
Regulares Regularem eiusdem claustrij peruenire non con-
ueniunt à Prælo suo absque potest. 2. 191. 30

Regularem Ordinum institutionem in ciuitatibus, erigi compit
cessante tyrannorum persecutione. 2. 129
Regula Magnus in ciuitatibus plaga prima in ciuita-
tibus instituit ordinem regularem. 10
Regulares, aut Religiosi seu fratres illi dicuntur qui con-
templationi necum insistant, verum etiam in actione
peracta versentur. 2. 129. 17.
Regulares dicuntur in æstimatione viuendi, cui incumbere
debet. 19
Regula adificari Ordinis sanctissimi Trinitatis de be-
centia Sedis Apostolice ad hancem calceatorum trans-
centes, debent facere, annuam probatam, non autem
emittere pensionem. 2. 128. 24
Regulares professus esse assumptum ad Episcopatum non
definit esse regulatis, & religioni ligatus quoad vo-
rum perpetuam, & alia substantia regim. 2. 607.
 241.
Regulares qui legitime renuntiauit bonis suis ad sanctorum
consecrationem, & hoc succedendi etiam in bona pa-
trium, factus episcopus recipitur in succedendi
etiam quoad renuntiauit, ad sanctorum tamen sanx acle-
fix.
Regularis ad episcopatum promotus recuperare potest
ius succedendi quoad bona delata post assumptionem
ad episcopatum, in eodem tamen sanx Ecclesiæ
aspectu perpetuatis. 2. 13

Regularium status & vita.

Regulares, qui sunt Mendicantes, Fratres simplicitate ap-
pellantur. 2. 126. 15
Regulares omnes tenentur ad ea omnia vitanda, vel se-
quenda, quæ circa vitam, & honestatem Clericorum dis-
posita sunt. 2. 127. 23
Arma intra septa monasterij absque suorum Superiorum
licentia tenere prohibentur regulares. 30
Mulieres intra septa monasterij intrudere prohibentur
regulares. 31
Regulares absque suorum Superiorum licentia non pos-
sunt se subire obsequio alicuius Prælati, vel Prin-
cipum communiter. 2. 618. 19
Regulares non possunt à suis Conuentibus recedere tam
prætextu ad Superiores accedendi, nisi id faciant à Su-
periore iniquis septa modum rei sit. 40
Regularis in negotijs Abbatis, monasterij, vel cuius-
cunque religionis iurisdictionis, aut etiam ap-
pocati potest aduocari, aut procuratoris munus obire. 2.
 619. 45.
Propria tenere non possunt regulares vtriusque se-
xus, sed omnia dare debent suis Superioribus. 2. 624.
 77
Regulares superiores, qui ad præscriptum Cancell. Tri-
di. 1. 2. de Regul. cap. 14. tenentur facere certiores Ep-
iscopos de punitione regularium extra claustra delin-
quentium, non faciunt faciendo verbo huiusmodi
certificationem, sed lo scriptis facere debent. 2.
 629. 177
Eacommunicatis, & nominatim interdictis ad diuina
Officia administrare prohibentur Regulares. 2. 630.
 121
Regulares in Ecclesiis non pertinentibus ad eos pleno iure
non possunt insistere, nec distingere inconfinita Ep-
iscopis. 2. 631. 122
Regulares in suis Ecclesiis non possunt in sanctissimi Cor-
poris festiuitate processionem facere, aut festiuitatem
celebrare, quia hoc ad Cardinalem dumtaxat pertinet.
 241
Oleum sanctum in suis Ecclesiis tenere possunt Regula-
res per ipsarum visu dumtaxat. 129
Regulares prohibentur in suis parochiis ecclesiarum
Prælati denotare, aut laicos ab Ecclesiis suarum
frequentia vel accessu retinere. 130
In iurisdictione inferioris pronuntiare prohibentur
Regulares. 131
Regulares cum testamentis candendis interfunt, à quibus
testamentis tenentur non debent. 132
Absoluenti proutenit à casibus Episcopo refer-
ant non habent regulares facultatem eorum
per privilegium, quod Mare magnum vocatur.
 133
Regulares personæ eorum sinistrum exercentes in mona-
stereis capitis, quibus in iunct cura animarum, in his
que ad dictam curam & sustentationem administratio-
nem pertinet, iurisdictioni, visitationi & correctioni
Episcopi immediate subiant, in eorum directi iurisdic-
 134

Regulares exempti, quibus cura animarum personarum secularium non incumbit, nequaquam subiacent per coactis Greg. X. V. de exemptorum privilegio, Episcoporum jurisdictioni in illis, quae sacramentorum administrationem concernunt. 1.632.135

Episcopi non licet in vim coarctent. Gregorij X. de exemptorum privilegiis, videat Altaria Ecclesiarum regularium, quibus non incumbit animarum cura personarum secularium. 1.16

Regulares exempti in dependentibus à cura animarum subiacent Episcopi correctioni, & visitationi. 1.18

Episcopi licet si dum ipsi in casibus sibi licitis laquei volunt monstrare regularia exempta, regulares reanant eos interminare officia claudendo, illa frangere vimque infirre. 1.19

Regulares ipsi curam animarum secularium personarum excoercent in emolumentis legitimis percipiendis prohiberi possunt per Episcopum ac excoercent taxam ab eo percipiendam. 1.632.145

Censurae, & interdicta etiam ab ipsis Episcopis emanantur mandantibus sunt à Regularibus etiam exemptis in eorum Ecclesiis publicanda, acque servanda. 1.632.149

Regularium ritus quod Missas celebrandas, & caetera divina officia ab ipsis regularibus in eorum Ecclesiis petiendi, non possunt per Episcopum immorari. 1.17

Concionibus, & hominibus, quae regulares ad populum habuerint, debent se conformare Evangelij & Epistolae, quibus Clerus secularis vitare illis debet. 1.18

Regulares exempti, qui ob uoluntatem delinquent in excommunicatione incidunt, possunt ab Episcopo publice denunciari excommunicari ut ab ipsis excoercentur. 1.19

Regulares quantumvis exempti teneant aereas ad omnes, & quaeque processiones publicas, & confortas, aut indistinctas pro bono publico, ac bonore. 1.633.158

Regulares in Ecclesiis suorum Ordinum praesentare volentes non tenentur ab Episcopo licentiam obtinere, sed tantum à suis superioribus examinari debent, & dignitatem obtinere, & cum ea se personarum praesentare eorum Episcopo, ab eoque petere benedictionem, tamen cum minime obtineant. 1.639.103

Confessiones audire Sacerdotum etiam secularium prohibetur Regularibus sine probatione Episcopi illius diocesis in qua habitant. 1.03

Confessiones audire Regularium possunt ipsi Regulares propriis superioribus regularis approbationem tantum obtinere. 1.04

Approbatio Superioris regularis sufficit concedi regularibus ad audendas confessiones secularium, qui sunt vere de familia & communi commensales monasteriorum. 1.640.107

Regulares ut possint in Ecclesia sui Ordinis praedicare, sufficit Episcopi benedictio petita, licet non obtenta, & etiam ex consuetudine. 1.641.108

Regulares si delinquant sine Confessionibus audiendis, sine in praedicando, ab Episcopo coarctari possunt, & puniri etiam censuris ecclesiasticis. 1.11

Ordinarii impedire non debent Regulares approbatos ad audendas Confessiones quomodo illas audire possint in domibus penitentium agrotorum quando ab eis vocantur. 1.14

Interdictum quodcumque sentiat teneant regulares, quod ab Ecclesia maior videatur obstruere. 1.15

Officia divina debent in suis Ecclesiis teneant persolvere regulares. 1.16

Regulares omnes etiam Canonici Lateranenses in publicis processibus non possunt deferre eorum Crucem discipulorum. 1.17

Processiones ad librum facere non possunt Regulares extra claustra suorum monasteriorum. 1.18

Regulares nullis parochi possint in Parochia, vel alia Ecclesia absque socio eiusdem regulae, & sui Superioris licentia. 1.642.123

Regulares nullatenus possint hodie ad Parochiales, vel ad secularia beneficia promereri. 1.23

Regulares ubique praesentis debito modo in Parochia monasterio non subiecto, tunc non sibi necessarios sui officij facit. 1.643.127

Regulares non possunt excoercent animarum etiam in Ecclesia ubi monachi colligantur habitant. 1.27

Regulares eligi non possunt in Canoniam secularis Ecclesiae. 1.28

Benedictum quodcumque simplex de lure obtinere non

possunt Regularis. 1.29

Regulares circa doctrinam subiacentur Episcoporum censure quando volunt ordinari, circa nam licentiam, morem, & vitam standum est superiorum regularium testimonio. 1.644.147

Inseruendum dispensatio ab Episcopo concedenda est Regularibus ea causa sibi per attestationem suorum Superiorum manifesta. 1.44

Abbat Regularis cum subditis suis regularibus, quos ordinare valent, possunt in interdictum dispensare. 1.45

Regularibus multa olim prohibebatur. 1.46

Vide Canoniam

Religio pueris solui possunt hospitibus, & Confratribus, in quibus opera pietatis excoercentur quamvis inlicita sint absque Episcopi auctoritate. 1.47.79

Relictum pro anima, quid dicatur. 1.48.10

Relictum ad pia opera, quid intelligatur. 1.1

Relictum pro monachanda praeparata, intelligitur ad pia opera. 1.6

Relictum, siquid causa saltem largo modo, intelligitur ad pia opera. 1.9

Relictum pro constructione monumenti, vel per reliquias Ecclesiae, intelligitur ad pia opera. 1.41.10

Relictum pro anima, licet non pro vocabulo, intelligitur, quod pro bono publico legatur. 1.11

Religionem novam nullas praesentat infirmitates, sed quicunque ob religionem consuetudinem valent, nam de approbatione alium se debet. 1.174.103

Religionem novam qui voluerit insinere debet Apostoli. Sed non ut rem, & approbationem obtineat. 1.04

Religionem Ordines licet differant aliquam in strictis ostendunt viderant, omnes tamen ad vitam, & eundem finem tendunt. 1.05

De Transcursibus ad Religionem.

Aetas in masculis minor 14. annis, & in feminis 12. est immatura ad religionem ingressum. 1.79.1

Servus sine consensu domini non potest religionem intrare. 1

Servus Religionem ingressus absque licentia domini sui quando ab eo repen possit. 1

Tuicium contrarium est à tempore, quo dominus consensit sui admissionis serui in Religionem. 4

Servus non potest repetere dominum absque sua licentia in religionem admissum clapo trionio, quamvis nondum sit professus. 5

Matrimonio copulatus non potest Religionem intrare nisi coniugis accedat consensus, si altero initio, vel ignorante sit, tenetur ad eius nomen etiam post professionem exire, sed reuocatus non potest debitum coniugale exigere, penitus vero tenetur reddere. 8

Coniux absque licentia alterius professus, & ab eo reuocatus, non tenetur post eius mortem ad religionem sub peccato mortis redire. 9

Coniux sine alterius consensu professus nec ab eo in vita reuocatus, non possit eo defuncto egredi remissio 10

Matrimonij rati vinculo dissimilis solenni religionis professione alterius sponsi, & coniux manens in seculo potest libere ad alias nuptias transire. 1.180.15

Matrimonium contrahere cum aliquo iurata, & postea proponens religionem intrare, potest contrahere, & ante Matrimonij consummationem Religionem intrare. 12

Consensus alterius coniugis metu, & vi eorum non valet. 13

Conuersio vno coniuge de consensu alterius, alter quoque conuersi, id est Religionem intrare tenetur. 14

Episcopi consensu requiritur ut vni coniux de consensu alterius possit religionem intrare. 15

Coniux vnus non potest religionem ingredi altero manente in seculo. 16

Patientes habent pauperes qui absque eo vivere, non sustineri non valent, religionem ingredi prohibentur, idem de coarctis ascendendis. 19. 21

Religionem si ingrediatur filius parentibus in gravi necessitate constitutus, poterat mortaliter, quamvis illi aduaret eam non habuerit, 20

Sed probabiliter credatur habituros. 21

Filius etiam habet vnum religionis, ad hunc non tenetur parentes in gravi necessitate constitutos deferere, donec cesset eorum necessitas. 22

Filij habentes parentes ludicos, vel aliter infideles in necessitate constitutos eos deferere non possunt. 23

Index Rerum,

causa aduendi Religionem. 1. 381. 24
Religionem ingredi in quibus casibus possit filius parenti-
bus in gravi necessitate constituitur. 1. 381. 24
Episcopi alique Papa permissio non possunt ingredi
Religionem. 1. 381. 27
Beneficiati possunt ingredi Religionem. 1. 381. 28
Beneficia illorum, qui Religionem mutarunt, etiam si sit
Curia, non sunt alteri conferenda antequam expre-
ssè fecerint pro eisdem, etiam si monasterio pluribus
annis duraret. 1. 381. 29
Religionem intrare non potest qui est ad rationem publica
obligatus. 1. 381. 36
Debiti non potest soluietionem debiti licet proximati-
tate vi intrare Religionem. 1. 381. 37
Religionem intrare dolo ductus modo confecerit, reman-
et subdolemas religio. 1. 381. 40
Requisita præcipua in eo, qui futurus est Religiosus.
1. 381. 41
Transitus facili permissio de acta regula, est laicali,
aut de equali ad ætorem, modo ad fiat ea, melio-
rissimè vix cum discretione virtute, petita prius licen-
tia proprii Prælati quamvis non obtenta. 1. 381. 42
Regularibus ad strictiorem Religionem transire voleo-
ribus si benevolus in ea iniuriam receperit, ac deuoti-
onem feruore ducti, non autem aliquis criminis per-
petrati poenam subterfuginti, fuisse petita licet non
obtenta licentia a suis Superioribus. 1. 381. 43
Conuersi, & Oblati possunt ad strictiorem Religionem sicut
ceteri Religiosi transire. 1. 381. 44
Monachi olim potuerunt ad strictiorem Religionem sicut
viri Religiosi transire, sed est semper d. h. recurren-
dum ad S. Congregationem Episcoporum & Regl.
1. 381. 45
Monachibus non conceditur licentia transire ad stri-
ctiorem Religionem nisi quatuor conditionibus ad-
iunctis. 1. 381. 46
Præter ea exempli, qui non sub. ant. immediatè Pontifici,
possunt indita aliorum Religiosorum transire ad stri-
ctiorem Religionem petita est denegata licentia à
Superiore. 1. 381. 47
Geometrici Religionem, & alij immediatè Pontifici sub-
iecti possunt ad religionem strictiorem transire petita
licentia, & Pontifice non respondente. 1. 381. 48
Datus tota religio potest ad strictiorem Religionem
transire. 1. 381. 49
Licentiam petens post transitum ad strictiorem Religionem
non facit. 1. 381. 50
Transire ad strictiorem Religionem non solum ad petita
licentia fas est, sed debet tempore spectandum est
superioris responsum. 1. 381. 51
Licentiam non habere ad denegat Superiore, facit sub-
dito transire ad strictiorem religionem. 1. 381. 52
Subditi huius licet transire ad strictiorem Religionem
quando Superior iudicans causam esse iustam, denegat
licentiam, vel nihil respondet, vel allegat causam de-
negationis euidenter iniustam. 1. 381. 53
Transire ad strictiorem Religionem nulli est permitten-
dum nisi prius Superiori legitime constituit eam re-
ligionem paratam esse illam recipere. 1. 381. 54
Consensu Conuentus non requiritur ad concedendam
licentiam per Superiorem, ut quis transiret ad stricti-
orem religionem. 1. 381. 55
Superior quo animo, bono ne, an malo licentiam transi-
endi d. negare si probat licet dubitare, quid facien-
dum. 1. 381. 56
Religio an sit in Ordine ad suum finem perfectior, & fru-
ctuosior, non attenditur in hoc transitu, sed an sit as-
piratio, ardor, & durior. 1. 381. 57
Religio ut cognoscatur quæ sit actio, consideranda est non
solum peccata, & o. ignis infestio. 1. 381. 58
Religio Minorum S. Francisci de Paula an sit actio reli-
giose Castitatis. 1. 381. 59
Ingressus Religionem antequam professionem emittat,
debet per annum capere religionis auctoritatem, licet
olim tempore illud posset protogari, vel coartari. 1. 381. 60
Religio profertur operatur remissionem totius poenæ de-
bitæ pro peccatis. 1. 381. 61
Religiosis superius potest aduocari, aut procuratoribus mu-
nus obire. 1. 381. 62
Religionum Præpositi, & Capituli præcipue ut supponit
suos & ceteros de ordine suo requirit tollere an-
imationem, & redire ad religionem compellunt, eosque
scriptis. 1. 381. 63
Cogentes vi coactis, non inductis mulierem ingredi
Religionem, excommunicationis sententia subiacet.

bene. 1. 381. 64
Religiosis, vel habitibus alterius non est aliquis assumen-
dus ad quæcumque monasterij statum. 1. 381. 65
V. de Præf. 1. 381. 66
Religiosis in pontificatum euectis non tenetur habitum Re-
gularem portare amplius, licet prius V. & Status V. ha-
bitum suæ Religionis non mutauerint, nisi eadem in
Consilio. 1. 381. 67
Religiosis aliquis si manus violentas in Clericum intulerit
ab Episcopo absolui potest eo casu, quo secularis Cleri-
cus possit. 1. 381. 68
Religiosi dicuntur à religando. 1. 381. 69
Religiosi approbati in Societate Iesu, qui dicuntur S. 1. 381. 70
Religiosi aliqui sunt, qui nihil habent quoad verum domi-
nium, nec quoad res administrandi, nec in particula-
ri, nec in communi alij verò sunt, qui habent res ad-
ministrandi in communi, & non in particulari. 1. 381. 71
Religiosorum Ordinum duo sunt genera. 1. 381. 72
Religiosi qui cogunt fieri, non tenetur regulam obtem-
perare nec valida est professio nisi postea conuenerit. 1. 381. 73
Prælati tenent concedere sub peccato mortali facul-
tatem religiosis transire in casu licito ad aliam
Religionem strictiorem, si ei consisteret tantum hu-
iusmodi non esse in grauem iacturam infamiam sui
Ordinis, & subditi non potest illum ex temeritate,
vel licitate, sed zelo perfectionis, vix. 1. 381. 74
Religiosi Militares in claustris vitam communem non de-
gerant bene possunt habere inuicem Superiorum licentia
transire ad quæcumque claustrales. 1. 381. 75
Licentia Superioris necessaria percola est ut religiosus
possit ad strictiorem Religionem transire. 1. 381. 76
Religiosus transiens de vna Religione ad aliam, debet
esse de nouo monitus, atque in eadem profecti. 1. 381. 77
Religiosis ubi transferat ad aliam religionem non ut libi
proficeretur, sed quod delictorum suorum penitentiam
agat, qualiter iustitiam bonorum peiorum moralium ac-
quisitorum reddendæ posteriori. 1. 381. 78
Religiosus effecit per simplicia biennio novitatus anuo
transactio vota in Societate Iesu emissi si ab ea retroce-
dat, à votis absoluitur, non reuincit in proximam in-
regularitatem ex defectu naturalium consequentem. 1. 381. 79
Religiosi expellunt, vel tacite professionem possunt testame-
ntum condere. 1. 381. 80
Religiosi seu monachi illi sunt, qui in Religione aliquas a.
probata emittunt ut illa vota paupertatis, castitatis,
& obedientie. 1. 381. 81
Religiosus, aut Regularis nemo est generale omne omnino
comprehendendus, qui sub regula aliqua communiter perpe-
tuum vivunt. 1. 381. 82
Religiosi quidam Mendicantes appellantur, alij non Mendicantes,
sed nonnulli de Mendicantibus priuilegijs gau-
dent. 1. 381. 83
Religiosissimi alij, qui nec Monachi nec Fratres vocan-
tur sed Canonici Clerici regulares dicuntur. 1. 381. 84
Religiosi non sunt nec largo nec stricto modo qui vivunt
matrimonio. 1. 381. 85
Religiosi omnibus mandata ut habitum suo Ordini requi-
situm, & continentem portant. 1. 381. 86
Aucupari nec, & venationes omnibus religiosis interdi-
cuntur, & eadem, aut artes venariorum aliter vel tenere
prohibetur. 1. 381. 87
Religiosi prohibentur ioca & exultationem diligere, aleas amare,
etapulam & ebrietatem sectari, vel in delicijs vivere
et. 1. 381. 88
Silentium, ut Religiosi seruetur continuum in dormi-
torio, refectorio, ceteris bonis in claustris, præcipitur.
1. 381. 89
Religiosi, qui faciunt, aut permittunt feminas ingredi sua
monasteria peccata faciantur, & quæ poenæ inco-
rrent. 1. 381. 90
Religiosus non potest per alios monachos procurator in pro-
secutione causæ agere, nisi ubi plures monachi admi-
nistrant, & continent in iudicio. 1. 381. 91
Tabelliones officium exercere non possunt Religiosi
et. 1. 381. 92
Instrumenta post professionem complexa & signata licet
potest religiosus, quæ in sacculum confecerat, vel in suo
protocollis breuiter & succinctè conscribere. 1. 381. 93
Abbat

& Verborum.

Arbitri esse non possunt Religiosi, nisi concenterant licentia Superioris, & utilitas monasterii. 49

Religiosus iactus Episcopos, & similes Monachi habuerunt aliquam administrationem, aut Prioratum, possunt esse arbitri. 50

Telita in iudicio esse non possunt Religiosi absque Superioris licentia, si verò de facto testificaverint, testimonium valebunt. 1. 430. 51

Religio ut vt se testis instrumentarius, nulla exigitur Superioris licentia. 52

Religiosus vt in aliquo testamento testis scribitur, opus est licentia Superioris, etiam quando monasterium hares constituitur. 53

Artem chirurgicam cum incisione, vel adfectione carcerare non possunt Religiosi. 54

Chirurgus item si Religiosus carcerem cum incisione vel adfectione causa pietatis, & agrosos ex hoc deridet, licet illi non impunitus ad peccatum, imputatur tamen ad irregularitatem. 55

Artem iudicariam carcerare Religiosi interdictioni, etiam causa pietatis, dummodo aulicum motus subsequens de periculo immineat. 56

Tutores testamentarii, aut datus esse non possunt Religiosi etiam de iure suorum superiorum, et etiam personarum miserabilium. 57

Edicere non possunt Religiosi nisi de licentia Praelati, & maioris partis Capituli. 58

Fiduciarum inter est & haec Religioso absque licentia Praelati, & maioris partis Capituli. 59

Religiosus licet de Superioris licentia existat in studio positus, & in istis iure, nequit tamen valde sibi habere. 1. 431. 60

Doctoratus gradum in Iure Civili, vel medicina Religiosi accipere nequeunt, in Thalamis verò & Iure Canonico possunt ea Superioris licentia. 61

Religiosus missus a Superiore ad litteras addiscendas conceperit quoque licentiam habere vt ad doctoratus gradum ecclesiasticis monasterii expensis promoveatur. 62

Executores testam. enit. sue ad causas profanas, sine ad prius esse non possunt Religiosi absque Superioris licentia. 63

Religiosus, qui de licentia Superioris multa superflua testificatu sui status possidet, an sit proprietarius remittitur. 1. 432. 76

Religiosus paupertatis votum professus si peculium, seu aliquod proprium habere deprehendatur, si monasterio expellendus erat olim, sed auctor deputandus in monasterii expellendo vbi peruenientem agat, & quid attento Concilio. 1. 433. 128

Religiosus proprium habens si tempore mortis inueniatur sine, in hereditate, cum alio prope, sine tota pecunia est sepeliendus. 89

Sepulcrum sibi eligere prohibetur religiosi nisi quando moriuntur in remotis ad monasterium, vt ad illud commode portari nequeant. 90

Religiosi pro eis eadem monasteria ad audientiam Legum, seu Physicam, quas penas inuicem ostendunt, & declarant omittis modis. 91. & seq. 3.

Vota quae sunt professionis omnino seruare tenentur Religiosi. 1. 434. 94

Religiosi prohibentur sub pena excommunicationis accedere ad quavis studia litterarum nisi si suo Praetore cum consensu sui conventus, vel maioris partis eadem sibi eundi ad studium licentia primitus sit concessa. 1. 434. 101.

Decimas Ecclesiis debitas prohibentur Religiosi sub pena excommunicationis recipere. 1. 437. 107

Religiosi sub pena excommunicationis ipso facto incurrenda prohibentur audientes ad decimarum Ecclesiis debitam solutionem renuere in sermonibus suis. 108.

Religiosi Praelatis suis obedire tenentur. 109

Appellare Religiosi non permittitur nisi ad correctionem, quam facit Praetor regularis excedendo modum, & transgrediendo regulari limites. 110

Religiosi regulas, & statuta suorum Ordinum seruare tenentur. 111

Religiosi non solum suis Regularibus Praelatis, sed etiam Episcopis Ordinariis in aliquibus subiacent. 1. 438. 113

Religiosi omnes quauis exempli Ecclesias, & decimas ad laicos recipere prohibentur absque Episcopi Decretum consensu. 1. 439. 110

Confratres, seu Obliti ipsorum Religiosorum, qui non se omnino insculcant, sed in proprietatibus suis amodo duxerint mandatum, non in-

tellegunt exempli. 1. 440. 119

Religiosi privilegium a Sede Apostolica habentes, vt Ecclesias eidem Sede habentes possint in proprias vias conuocare, eorum tamen possessionem sine discreti Episcopi auctoritate non possunt accipere. 116

Religiosi exempli licet si quouam excommunicati, vel suspensi non possint, ab Ordinariis nihilominus huiusmodi potuit sententia inmodum? si ad Prioratus ipsius Ordinis subiacent mittantur quando commoventur. 117

Religiosi quauis exempli Sacramenta administrare, & matrimonium celebrare licet Presbyteri Patrochialis licentia nequeant. 118

Religiosus delinquens extra Sacramentorum administrationem, & curam suorum non ab Episcopo, sed a suis Superioribus puniri debet. 1. 438. 119

Nullos etiam ad necem amonibiles potest deputari extra curam animarum, & Sacramentorum ad sollicitudinem, nisi de Episcopo Ordinarium amonitum, & periculo per eum examine. 121

Examinare potest Episcopus quosque Canonicos, & dignitates, & alios clericos exempli, & non exempli ad Curam animarum exercendam constitutos. 122

Curam animarum exercentes sine secularibus, sine Regularibus sint, non ad arbitrium, et eorum ipsorum regularium, non nem ad arbitrium Episcopi, nisi quod examinari & approbati prius ab eo debeat. antequam possint. 123

Religiosi omnes cogere prohibentur, quoniam vel ad promittendum inuocare, vt apud eos eligat sepulchrum. 1. 439. 127

Decimas Ecclesiis debitas vltimoprobibentur Religiosi. 128

Fideles si decimarum solutione renuere, aut eos ad id non mouere in predicationibus suis, & confessionibus audiendis prohibentur religio. 129

Celebrare in eorum vltimoprobibentur religio, nisi quatenus eis a iure, vel ab Episcopo est permittitur. 130

Praedicare sine licentia Episcopi prohibentur Religiosi in Ecclesiis, quae suorum Ordinum non sunt, & si contrarium fecerint, potuerunt ab Episcopo puniri. 131

Religiosus factus Episcopus non obligatur ad tenendum suum locum sui Ordinis nisi ex quadam decentia, & honestate. 1. 434. 136

Religiosi in Episcopum eligi non prohibentur, sed consentine electioni non potest absque sui superioris immediati consensu vbi mouetur licentia, nisi ab ipso Romano Pontifice electus. 130

Religiosus non indiget Superioris licentia vt consecraretur promoti de se ad summam Pontificatam factum. 131

Concilio generalis facta Religio de consecratione clericorum, si quam de se conigerit fieri, non valet. 132

Religiosus potest renouare promotionem de se facta ad beneficia secularia aut Episcopatus, nec ad id cogi potest a Superiore. 134

Religiosus factus Episcopus, aut alius Ecclesiae deputatus, tenetur ad suae regularis obsequium circa tria vota substantialia, ad habendum deierendum. 135

Religiosus factus Episcopus non propter quod relictus Ecclesiae suae administrat, dicitur proprium possidere. 136

Religiosus factus Episcopus sub obedientia & iurisdictione Praetorum Regularium absoluitur, solum Romano Pontifici. 137

Officium iuxta ritum sui Ordinis, non verò iuxta ritum suae regularis tenetur religiosus factus Episcopus exercere. 1. 444. 138

Religiosus ad beneficium Parochiale alicuius Ecclesiae promotus an tenetur ad obedientiam Praetorum religiosorum. 140

Religiosi omnes omnibus Clericorum privilegiis gaudent, quae Religiosi non recipiunt. 141

Religiosum aliquem ordinare, aut Ecclesiam perficere in laicis monachis, aut imperiores vias prohibetur Episcopi. 142

Religiosi feminarum Moniales, seu antiquiori vocabulo famulantes appellantur, aut sorores. 1. 449. 5

Religiosa feminarum omnes caput suum velare consueverunt. 1. 451. 14

Amanciarie aut obligatio honorum facta a nuptio ante professionem, vt valde fiat, quae requiratur. 1. 464. 144

Index Rerum.

Renunciatio, aut obligatio nomine in <i>Cere. Trid. fol. 25. de Regal. c. 6.</i> vocatur omnes contractus lucrativi, & compr. hndum donationes inter vivos, renunciationes officiorum publicorum temporalium, fiduciariorum, & libertationes	1. 5
Renunciatio beneficij	1. 601. 2. 3
Renunciatio facta a coepto profecti volenti in religiose, si possit emanari valde professorem efficitur Episcopum, an ab eo trunari valeat	1. 608. 2. 40. & seq.
Renunciatio facta a coepto omnia Episcopi beneficia et ipso iure nulla pro eadem leguntur	1. 608. 2. 45
Renunciatio facta ad sacrosanctum Patrum Societatis Iesu per animum, inter Patres eadem Societatis est valida, non obstant quod eam fuerit facta cum licentia Episcopi	1. 616
Episcopus, cuius licentia interuenire debet in renunciatione, seu donatione coacti, sufficit si confirmatus sit, quamvis eundem coactus sit	1. 617
Archiepiscopus si coelectus sit, licet non eodem Pallium receptum, potest licentiam in renunciatione nominij suae Diocesis concedere, non autem Diocesis Substantialis, &c.	1. 618
Abbas, & alij Praetati habentes infiduciam quasi Episcopalem, nullumque Episcopo subiecti in suis Licentibus possunt licentiam in renunciatione coepto concedere	1. 619
Praetati Regularium monasticii capiteis, & sibi subiecti non possunt licentiam concedere in renunciationibus, & donationibus nominij	1. 620
Vicarius generalis apiscopi, vel Capituli Sede vacante, seu cuiuscunque Praetati infiducio Episcopi in sua Diocesi gaudentes potest concedere licentiam requisitam in renunciationibus, & donationibus nominij	1. 621
Renunciatio per nuntium facienda est intra duos menses proximales ante professionem, itam facta per dies ante duos menses non valet	1. 622
Beneficij inter quos facta est renunciatio per nuntium ante professionem, debet comparari de momento ad momentum	1. 623
Profectio si differatur, facta semel renunciatione beneficij illo ante professionem legitime faciendam, adhuc renunciatio facta professione est valida	1. 624
Renunciatio totius Societatis Iesu concessiois habendi bona immobilia in communio in omnibus professorem vel eorum seculis intelligitur ad hoc vi possit habere, & perperam possidere stabilita, non autem vi capiat ad vendendum	1. 625. 2. 26
Renunciationes seu donationes, ab ealibus adhuc in seculo factae inuao ingessu scilicet	1. 626. 1. 15
Renunciatio quid	1. 627. 1. 1
Renunciatio est spontanea iura per totum dimissio, vel multis dimissio, ut si legitima beneficij dimissio a superiore admittit	1. 628
va Renunciatio, cetera, & resignatio, inter se confusoduntur, & vniu pro ipso possunt acceptari	1. 629. 1. 1
Renunciatio de substantia est, quod a Superiore admittitur	1. 630
Renunciatio potest licite ad beneficia, actiui ad rem abique imperio autotitae	1. 631
Superior auctoritas non requiritur in renunciatione beneficij insignij, ubi ius accepti est, & ambiguum	1. 632
Superior legitimus ad admittendum renunciationem dicitur, non collator, sed is, qui potestatem habet instituendi, & destituendi	1. 633
Renunciationes admittere possunt	1. 634
Episcopus	1. 635
Inferior habens apiscopi infiduciam	1. 636
Superior omnis ecclesiasticus habens spiritualia	1. 637
Coadiutor datu Episcopo de more	1. 638
Vicarius Episcopi habens speciale mandatum	1. 639
Capitulum Sede vacante	1. 640
Renunciatio beneficij siue superioris auctoritate facta, nullas est momenti	1. 641
Renunciatio, quando a Superiore admittit non est, valida est in praedictum renunciationis, potest tamen per Superiorem repudari	1. 642. 1. 1
Beneficium non valet per solum renunciationem a Superiore non admittam	1. 643
Renunciatio potest vniuersique gratia fieri facta, aut expressioe abique concedenti auctoritate	1. 644
Renunciatio beneficiorum duplex est, & expressa	1. 645
Beneficiarius in minoribus Ordinibus constitutus non potest renunciarum coram, aut tacite beneficii renuntiare	1. 646
Beneficiarius consequens pacificam possessionem secundo beneficii incomparabili cum priore, nec tamen, nec expressis illi renunciat, sed a lege ipso iure priuatur	1. 647
Renunciatio tacita quae fit, descriptur	1. 648
Renunciatio tacita & priuata, in quo diffinitur	1. 649
Renunciatio expressa, alia simpliciter & pura, alia conditionalis	1. 650
Renunciatio simpliciter & pura a iure recepta est, conditionalis vero a iure repobatur. etat	1. 651
Beneficiarius qui per potest soli beneficium eam accepta sequenda, professione suo sacro, aut sub quolibet conditione coram Papa renuntiare	1. 652
Praetati Papa inferiori conditionales renunciationes tantumquam simulationes admittunt non potest, cetera citatos	1. 653
Episcopus, in cois manibus renunciatio conditionalis facta fuit, non potest secunda conditione renunciationem tantumquam puram acceptare, & beneficium tanquam vacuum ea vi iure potestatis ordinare conferre	1. 654
Renunciatio facta coram Episcopo, & ceteris ordinariis Collatoribus ubi conditione retinenda penitus, aut altera tertia temporali, est simulationis	1. 655. 1. 1
Renunciatio conditionalis in fauorem certae personae abique villa penitus infirmitate, & coram Ordinario fieri potest	1. 656. 1. 1
Renunciatio coram Ordinario simpliciter facta ea intentione, & spe, ut eam personae conferatur, in factum simulationis, quamvis eidem beneficium collatum sit	1. 657. 1. 1
Renunciatio in utroque fove licitem est post renunciationem liberet & post factam praestare, & homines possidere, ut beneficium illud certe personae conferatur	1. 658
Renunciatio simpliciter facta ea manente, & spe, ut eam personae conferatur, an sit simulationis, & ad licet renunciat id iocum, & ab Ordinario petere ad licet Confessionibus Pip V	1. 659
Renunciatio ante omnia, quod in beneficio habet per potest a simplicem renunciationem a quocunque legitimum superiore acceptam, & tanquam vacans potest a quolibet conferri	1. 660
Renunciatio ante omnia etiam possessionem per simplicem beneficij renunciationem a Superiore admittit	1. 661. 2. 1
Renunciatio ad eorum certae personae, conditionalis sit, & penitus, dummodo, scilicet, de ea personae beneficium possit acquirere, & proinde donec resignatio sit effectum sortita, ius, & possessionem non amittit	1. 662
Renunciatio non probatur effectus, nec in, abdicatio & resignatio, donec litterae iuratae eorum & beneficium resignatio aequifunt	1. 663
Renunciatio est nulla, in qua non fuit facta mentio, quod resignans repetebatur ordinari ad titulum beneficij resignari	1. 664. 1. 1
Renunciatio, si referatur penitus resignari, & penitus non referens, vel alia causa annullari conuenit, nulla erit tamen resignatio, & ius a resignante ad titulum non conficitur	1. 665
Renunciatio non solum titulum, sed etiam possessionem retinet, quodvis condicio adimplata, & beneficium resignatio quicquid non fecit	1. 666. 1. 1
Circumstans ad renunciationem admittit, si proprium tamen admittit non fuit priuatur	1. 667. 1. 1
Irregularitas potest facit renunciarum	1. 668
Renunciatio volens laboris vicarij gratia, quo aliamini legitima causa, non est admissum	1. 669. 1. 1
Renunciatio facta in manibus Ordinarij retinenda, admittit, quando, & iura quod tempus debet ab ipso Ordinario fieri, & a fronte publicari	1. 670. 1. 1
Renunciatio beneficii debet fieri de libere, & pure, sine aliquo pactione aut conditione, &c.	1. 671. 1. 1
Renunciatio beneficij facta coacte, vel per metum, nulla est, & invalida	1. 672
Renunciatio beneficiorum in maioribus laici fieri non potest	1. 673
Renunciatio omnino compellitur, qui renunciandi facultatem cum instantia petit	1. 674
Beneficia omnia, quae sunt in magna, renunciarum possunt	1. 675
Beneficiis renunciari potest, etiam si resignans sciat se in	1. 676

Beneficio suo renunciare potest, non solum per se ipsum, verum, etiam per procuratorem Clericum, vel laicum. c. 117. § 1

Beneficium, in quo alii sunt reclusus regrestus, non potest renunciari. c. 117. § 2

Beneficia litigiosa renuntiari non possunt. c. 117. § 3

Beneficium post simplicem, & puram beneficium renuntiatio- nem a superiore admittitur, in, & quando possit. c. 117. § 4

Renunciatio post admittam renuntiationem beneficii, an, & quando possit beneficii fructus percipere. c. 117. § 5

Renunciatio post admittam renuntiationem, pensionem super beneficio imponitur, & contra illius onera amplius solvere non tenetur. c. 117. § 6

Renunciatio post renuntiationem admittam Notas canonicas recipere non tenetur, nisi ad eas recitandas ratione sacri Ordinis, aut alio modo obligetur. c. 117. § 7

Renunciatio post renuntiationem admittam ad residendum amplius non tenetur. c. 117. § 8

Tactus de renunciando certo modo beneficio non est prohibitus, sed pactio firma est prohibita. c. 117. § 9

Relinquendo, vide de renuntiatio.

Res, & bona alienationem militiam secularem mutat statum, & forum. c. 117. § 10

Res de facili recedunt ad suam naturam. c. 117. § 11

Res non privilegia, quando perveniunt ad privilegia, amittunt naturam antiquam, & efficiunt res privilegia. c. 117. § 12

Dominium rei dotalis sicut illius possessio per matrimo- nium in maritum transiit. c. 117. § 13

Res Ecclesiastica in genere.

Species quot repellantur rerum omnium Ecclesiasticarum. c. 117. § 14

Res Ecclesiasticae mobiles corporales quae sunt. c. 117. § 15

Res Ecclesiasticae immobiles corporales, & incorporales quae sunt. c. 117. § 16

Res Ecclesiasticae quibus causis pignori dari possint. c. 117. § 17

Res Ecclesiasticae quando in emphyteusim concedi possint. c. 117. § 18

Contractus emphyteuticus de rebus Ecclesiasticae, ut valide fiat, quae requiruntur. c. 117. § 19

Res Ecclesiastica quando possit perpetuo in emphyteusim dari. c. 117. § 20

Generationes quomodo intelligantur, quando res datur in terram, vel quicquam generationem. c. 117. § 21

Vide de Rebus Ecclesiasticae.

Rebus Ecclesiasticis alienatio alienatio, vide Alienatio.

Res seculares in usus profanos converti non debent, nec ad alios usus, quam quibus dedicatae sunt transmitti. c. 117. § 22

Rescripta Principis interpretantur ut nemini iniuriam faciant, quia praesumitur quod eius intentio sit semper ut ius alterius sit laesum. c. 117. § 23

Rescripta Mox proprio concessa nihil operantur in pro- iudicio tertii. c. 117. § 24

Rescripta particularia necessaria erant de iure Canonico, ut possent procedi per eadem consilio de nouo iure ecclesiastico. c. 117. § 25

Reformationes particulares ad honorem civitatum personarum sunt odiosae, illae vero quae per viam legis generalis, vel principalis intentio Papae est, ut provideat vaele pauperibus clericis, & personis benemeritis Romanae Curiae sequentibus iudicantur favorabiles. c. 117. § 26

Reformationes ad effectum quae est odiosa uti antea Ordinem facultatem concedendi, familiaritatem sibi in interpretantur sicut in aliis casibus, praesentem cum agitur de honore Ecclesiae. c. 117. § 27

Reformationes quando incipiunt, & a quibus innovantur, an, & declarantur facientes. c. 117. § 28

Reformatio est, aliquid beneficii ecclesiastici vacatur per habentem potestatem ad id facta aduocato. c. 117. § 29

Reformatio alia generalis, alia specialis, & quae sit. c. 117. § 30

Reformatio, siue generalis, siue specialis, habent decretum irritum, operatur eundem effectum. c. 117. § 31

Reformationes effectus est, ut Ordinarii consilio, facta de beneficio reformato, nihil praestet, nec quidem titulum coloratum. c. 117. § 32

Reformationes cessant in Gallia, & Germania. c. 117. § 33

Reformationes beneficiorum, vide Beneficia.

Reformationes a quo tempore diuini Officii recitare

tenentur. c. 117. § 34

Religiosarius potest poenitere, donec in libris Camerae conscriptus fuerit excessus, non tamen arceat bodiano stylo, secundum quem primum extenditur confessio, quomodo signetur supplicatio. c. 117. § 35

Religiosarius vrilantum admittitur, & conceditur ad vota religiosorum, & habet tamen conditionem ut pacta seruetur. c. 117. § 36

Religiosio nulla, vel subrepta existente non potest habere resignatio abdicari, & resignatio acquiritur. c. 117. § 37

Resignationem approbat intelligitur eam approbare cum omnibus eius qualitatibus. c. 117. § 38

Consensus dupliciter requiritur in resignationibus in Curia Romana celebrandis. c. 117. § 39

Procurator religiosus potest post eius obitum, eum re- uocationem sibi iustitiam compelli per resignatorem, ad posteritatem consensum praestandum. c. 117. § 40

Superioris admissio, & acceptatio necessaria est in renun- ciatione beneficii, et sola partis dimissio sufficit in cedente. c. 117. § 41

Resignatio dum tractatur, optima praesentia est, omne genere ex intentione. c. 117. § 42

Resignationes omnes beneficiorum etiam simplices apud Ordinarios inferiores fieri prohibuit Pius V. perinde tamen in ceteris casibus. c. 117. § 43

Resignatio beneficium de suo interuentionem potest tractare quem vult ad dictum beneficium, & Ordinarius tenetur iussuere non obstat. c. 117. § 44

Resignans conditionaliter non emittit ritulum, nec vllum ius abs se abdicare censetur. c. 117. § 45

Resignans in fauorem tertiae personae si sui beneficii sui abdicare non intendit, nisi beneficium resignatio acquiritur, in cuius fauorem cedit, seu resignatio facta fuit. c. 117. § 46

Conditionibus non seruatis ius non abdicatur & re- signatur. c. 117. § 47

Procurator ad resignandum sub certo modo, & forma constitutus, modis formam transgredi non potest, nisi religiosus conditionem meliorem fecerit. c. 117. § 48

Procurator potest transgredi formam mandati in his, quae nunquam, aut saltem de difficultate concedi solent. c. 117. § 49

Procuratorem ad resignandum sub certa forma, & con- ditionibus constitutum, procurator eorum mandati formam non obtineat, an huiusmodi resignatio sufficiens possit, si resignans postea eadem resignationem tacite, ex expressis tamen habuerit. c. 117. § 50

Renunciatio est quibus causis fieri possit. c. 117. § 51

Debilis quis dicitur ad effectum, ut possit Ecclesiam suam renunciatum dimittere. c. 117. § 52

Causae, propter quas Episcopi simplices beneficiorum resignationes recipere, & admittere possunt, referuntur. c. 117. § 53

Infirmus est causa legitima ad resignandum benefi- cium. c. 117. § 54

Corpore impeditur ad resignandum beneficium eorum Ordinarii admittitur, si impedimentum sit tale, ut non possit praestare, ad quod tenetur. c. 117. § 55

Corpore vitatus ad resignandum eorum Ordinarii ad- mittitur. c. 117. § 56

Criminosi committentes facilius ad resignanda beneficia admittuntur. c. 117. § 57

Censura ecclesiasticae irriti ad resignanda beneficia eorum Ordinarii admittuntur. c. 117. § 58

Ecclesia, vel beneficium non potentes, eorum non debent insinuate ad resignanda sua beneficia eorum Ordinarii admittuntur. c. 117. § 59

Beneficium elidit, aut plene retinetur facilius ad resignan- dum eorum Ordinarii admittitur. c. 117. § 60

Beneficia eorum Ordinarii resignare admittitur Reli- giosorum ingressus, vel monachorum coenobitum, si statim ut ipsa id ceperint. c. 117. § 61

Beneficia eorum Ordinarii resignare admittitur, qui ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco beneficii residere secuti. c. 117. § 62

Beneficium, ad cuius titulum quis promouens fuit, si quis resignare velit, id effectum non potest, nisi facit mentionem, quod fuit ad illius titulum promouens. c. 117. § 63

Ordinarii admittentes beneficiorum resignationes ex causis permixtis, non debent illa conferre suis, sed admittuntur eorum iustitiam. c. 117. § 64

Resignatio

Index Rerum,

Resignatio beneficii et valide fieri possit, quæ requirantur? 114
 Resignationes reciproce iocem illegitimas filios Clericorum, & ipsos parentes, ocellus suos momenti 110
 Presens in Curia palamalis rectoris consensum resignationis præstat. 112
 Cardinalis quando resignat, præstat consensum per schedulam, quam mittit Notariis, vel ipsi Notarii accedunt ad eorum palatia ad recipiendum consensum. 113
 Beneficia quæ sunt, in quorum resignationibus requiritur etiam aliorum præter resignantes consensus, referuntur 114
 Infamis etiam mortis vicibus inter communem atque licitum est beneficia resignare. 117
 Regula Cancellarius de locis resignationibus, referatur. 118
 Minor 14-annorum, maior tamen 14-beneficium absque tutoris auctoritate resignare possit. 119-120
 Beneficia Apostolicæ sedis reservata possunt non solum eorum Papa, sed etiam eorum Ordinarius resignari. 121
 Episcopus resignationes beneficiorum Scilicet Apostoli. reservatorum recipere, non a se illa consecrari possit 126
 Beneficij reservati et renuntiatio facta coram Ordinario, an dicatur ius à resignante abdicatum? 127
 Episcopus possit recipere resignationes beneficiorum existitum in sua diocesi, etiam in Curia, non tamen contrarie 138
 Beneficium suppliciter, aut in fauorem quis resignare non possit, in quo resignans potest resignationis ocellum ius omnino habebat. 139
 Resignatio, seu peremptoria beneficii spero patrono facta, non est ipso iure ocella, sed venit annullanda. 1, 144
 Beneficia electiva sine consensu eligentium resignari non possunt. 145
 Beneficium vacat per resignationem à Superiore administratum 148
 Commodatum, & iustificationes resignationes comprehendit Constitutio Gregorij XIII. de publicis. 150
 Resignare in integrum aduersus sententiam Episcopi non possit Archiepiscopus, 150-151
 Rex Hispaniarum, & ceteri Catholice Reip. supremæ Principes sunt protectores decretorum S. Concilij Trid. 154
 Carolus V. Imper. non solum Hispaniarum, ubi regnabat, sed Germaniarum ubi imperabat, & omni Orbe recipi Concilium Trid. curauit 158
 Philippus II. Regia mandata expoliorit ut in volens Regno serventur decreta Concilij Trid. & Concilia Provincialia consensu assensu. 159
 Rex Hispaniarum appellatur Concilij Trid. defensor, & tutor. 160
 Roma multis laudibus digna ob illustre Sacerdotum Apostolorum Petri & Pauli martyrum, & has insignes Ecclesiæ columnas. 161-162

S

Sacerdos vocatus à parvo, iacovo, quem fecerat secum. 189-190
 Sacerdotes Levitici generis, figuram & typum Cardinalium tenuisse probatur, & Cardinalis Sacerdotum illosum hodie typum gerunt. 197-198
 Sacerdos alienigena si per longum tempus in loco celestiterat, & eius vita, & mores sunt notorii, non est cogendus ostendere commendatitias sui Ordinatis litteras. 196-197
 Sacerdotes Christi, Regum, & Principum, ac omnium Fidelium pures, & magistri censentur. 198-199
 Sacerdos dicitur, quasi sacrum datur. 199-200
 Sacerdotis nomen in Sacris Canonibus non solum iociferos Pastores, sed etiam Episcopos comprehendit. 200
 Sacerdotum gradus fuit institutus à Christo Domino, & designatus in septuaginta duobus Discipulis. 201
 Sacerdotalis Ordo est verum, & proprium oritur legis Sacramentum à Christo Domino institutum. 202
 Sacerdotes soli possunt valide Missæ sacrificium propriè offerre, & consecrare. 203-204
 Sacerdos si in solo charactere confisus Sacramenta administrat rata habentur, & valida præter Pœnitentiam, &

Matrimonij Sacramenta. 208-209
 Sacerdos celebrans non determinat Ecclesiæ, vel Altari, minime satisfaciunt. 210-211
 Sacramenta, quæ ea sola possunt Ordinis conferentia, non possunt ministrari ab illo, qui Ordinem ad illa requisitum non habet, nec Papa possit Episcopo prohibere ne ordines valide conferat. 212-213
 Sacramenta recipere possit in maiori Ecclesiæ quilibet de Dialecto. 214-215
 Sacramentorum dispensatio est proprium mocus Pastoris, quod proinde nemo alius sine illius commissione usurpare debet, excepto casu necessitatis extrema. 1, 218
 Vide Episcopum, Consecrationem.
 Sacrum nihil aliud est quam Deo dicere, & eodem modo semper facere officium. 219-220
 Sacramentum est Sacrorum collectio. 221-222
 Sacriligium in quas species, & modos distinguatur. 223-224
 Vid: Immunitas.
 Sarnia, seu Theofacario minoris quæ hodie competant. 1, 227-228
 Sacerdos vocatur etiam Officiarius cum ei cura committitur sacrorum votum, & Theofacario Ecclesiæ. 1, 229-230
 Sacerdos ad Officium quæ spectant? 230
 Sacerdos monasticum, an comprehendatur sub monasticis nominibus? 231-232
 Sacrum differt à sancto, & Religioso, quia omne sacrum est sanctum, & Religiosum, non è converso. 233-234
 Sacrum largi dicitur iure Ecclesiastico quidquid est sanctum, vel religiosum. 235
 Sacralis prohibetur erigere ecclesiæ domos, & ædificia prope monasteria Monachorum, vel Monialium. 236-237
 Sanctuarium dicitur abditissimus Templi locus, ubi Sancta ponuntur, ac servantur. 238-239
 Sacerdos in executionibus peragendis pignora debito tantum acquiescentia antesse debent. 240-241
 Scholasticum, id est, obnoxiem Scholasticum institutum formam præscribit Concil. Trid. sess. 23. de reformat. cap. 18. 242-243
 Scholasticorum obnoxietatem qui vadunt ad Tempia videlicet summiorem causa. 244-245
 Scholasticus auctoritate consistenda est Doctori, vel Magistro, aut Licentiatum in Theologia, vel iure Canonico, dummodo sit in aliqua Universitate approbatus graduatus. 246-247
 Scientia tam liberales, ut faciales, quam etiam Ecclesiasticæ vel subditi sui discant providere debet Episcopus 248-249
 Sacerdos debet de essentia eundem electionum vota diligenter exquirere. 250-251
 Sacerdotes quomodo serventur? 252
 Sacerdos est inquisitio votorum eligentium, quid autem in eo concurrebat debet. 253-254
 Sacerdos faciendo peractos tres Cardinales de quolibet ordine eligendi, & quomodo vocare debeant. 1, 255-256
 Accessus fieri possit etiam durante servitio, & quantum eo quoque publico. 257
 Sedes Apostolicæ potestatis Petrus Antiochie primus creatus, Iacobo Apostolo Hierosolymitanæ Ecclesiæ primis ordinatus. 258-259
 Roma iubente Domino suam sedem transtulit à Petrus. 260
 Roma sedes Apostolica ex necessitate divini precepti residere debet, & non possit contra Domini iussum aliò transferri, nisi propter rebellionem populi, vel locorum hostium. 261-262
 Sedes Apostolica si vacat tempore, quo generale Concilium legitime fuerit congregatum, non ad ipsum Concilium, sed ad solos Cardinales pertinet electio Pontificis. 263-264
 Sedes quando dicatur vacare ubi Episcopus transfertur ad aliam Ecclesiam. 265-266
 Seminarium Clericorum institutum, ut in eo Grammaticæ, cantus, computi Ecclesiastici, aliarumque bonarum artium disciplinam discant. 267-268
 Sacerdos, quæ Prælatum imperatorem totidem ad exequendum officium pastorale, summi Pont. arbitrio reliquuntur. 269
 Sacerdos confitetur qui dicantur, reversione iudicis arbitrio considerata per se non qualitate propter completionem dignitatem. 270-271
 Sacerdotum sanguinis ferre auctoritatem possunt Clerici. 1, 272-273

Sententia lata contra peccatum non tunc datur: potestatem iustitiamque oporteret respectum. a 107.52
Vide *Exempla*.

Sepultura, & funera

- Sepultura tripliciter sumi potest. 2.68 1
- Sepelire mortuos opus piissimum, & multum commendatum. 3.4
- Cadavera laeta vides sepeliri prohibitum erat lege duodecim Tabularum. 16.95
- Sepulchrum honor laeta Ecclesia Episcopis deferit: corpora autem personis ingratibus. 1.49 7
- Sepeliri in Ecclesia quibuscunque sine Clericis sine laicis licitum est. 8
- Sepulchrum ius concedere spectat ad Episcopum. 9
- Sepeliendus oemo est prope Altare, seu sub vestibulis. 10
- Sepulchrum locus quibus modis, & culis auctoritate dari possit. 11
- Sepulchrum proprium potest quis habere quoad usum, & prohibere ut abique eius accessu quis in eo sepeliri nequeat. 1.70 12
- Sepeliendi ius quoniam non constitur ex solo cursu decemali, & cadaverum illatione, necesse iureparatorum, quod quis habet in Ecclesia. 13
- Ecclesia etiam non parochialis capax, est, vel ex consuetudine, vel Episcopi auctoritate habendi ecclesiarum, & ius sepeliendi. 14
- Sepulchrum probatur commune esse familie ex inspectione litterarum. 15
- Simulacrum est aliquid rationem pretium exigere pro iure sepulture. huc ut aliquis in certo loco Ecclesie, aut cimiterij sepeliri possit. 16
- Sepulchri hereditaria vsus est pretio estimabilis, & vendi potest pro debitis defuncti. 17
- Gabella non soluitur de venditione sepulture ratione factus, vel dignitate loci. 18
- Ecclesia sepulture omnibus adultis est libera, dammodo non prohibentur a iure. 1.71.19
- Sepultura eligi potest filij Fratrum Predicatorum, & Minorum Ecclesiarum, relicta Parochiali. 20
- Ecclesia sepulture in Ecclesiis Regularium non potest à Parochis impediri. 21
- Parochus non potest prohibere quin defuncti sepulture in ecclesia per ipsum edificata, & electa referantur ipsi Parochi gratis funerali. 22
- Cumque requiritur, ut interit defuncti sepulture in Ecclesia per ipsum defunctum adducta, si interesse recuset, vel petiam licentiam denegat, poterit hoc ipsum interuenire, & licentia nudi sepulture. 23
- Receptionem sepulture potest quis tenere vsque ad finem vite. 24
- Religion, & secularis clerici nullum inducere possunt sub pena excommunicationis ad eligendam sepulturem sub voto, vel promissione de non mutando illam electionem etiam non sequo effectum. 25.26
- Parochus violenter rapit, si spoliis finis antequam veniat ad manus eorum, quibus debetur, perdit ius, quod habet, & quartam Canonice. 27.28
- Pater eligit sepulturem pro filio impubere, si consuetudo contra id habeat, si vero non sit, sepeliri debet in sepultura Maiorum. 28
- Mulier, quæ habuit plures viros, si non electa sepultura mortuatur, est sepelienda in sepultura ultimi viri. 29
- Religiosi sepelendi sunt in propriis monasteriis, etiam si extra claustra decedant, nisi sint ita remoti à propriis Monasteriis, ut commode portari nequeant. 30
- Sepulchrum non plebs ubi quis decedit, in ea sepeliendus est, in qua Maiores sui sepeliri consueverunt soluta quarta Parochiali. 2.71.31
- Maiores dicuntur Patres, & alij superiores. 32
- Sepeliendus est quis in Parochia ubi sacramenta suscepit, si in alia Ecclesia Maior sui sepulturem non habebat. 33
- Sepulchrum ius pendit multum ab administratione Sacramentorum. 2.74 34
- Persecutus & moriatur dum est in via, sepelitur in Cathedrali. 35
- Canonici ecclesie Cathedralis, an iura sit sepeliendi, vel potius in Parochia ubi habet domicilium, amittunt. 36
- Parochus quanto tempore à morte tenet dehect mor-

Angeli. Barbo. de iur. Ecclie.

- tuum super tertiam antequam sepeliatur, an sepeliri possit omoi die, & hora? 37
- Parochus dum vadit ad infirmum communiandum, debet in genere interrogare eum in qua Ecclesia velit sepeliri, non veti in specie. 38
- Sepulchrum ius quibus casibus amittatur? 39
- Sepultura Ecclesiastica caret. 40
- Excommunicatus notorius, & denunciatus, Interdictus, & denunciatus, 41
- Vsuarj publici, & manifesti, 42
- Infideles, Pagani, Iudæi, Hæretici. 43
- Raptores manifesti, 44
- Decedentes in concubitu, vel in duello, 45
- Qui semel in anno Confessus non est, 2.75.46
- Religiosus vitiosusque secus propertarius, 47
- Pecator notorius decedens in peccato mort. 48
- Occidens se ipsos ex industria, 49
- Decimas Ecclesie non restituentes, 50
- Parricida, 51
- Blasphemas Deum publicè, 52
- Censuræ notorie contrariatus. 53
- Legatum sacrum Ecclesie pro sepultura, adhuc si debet mori, etiam si testator ob culpam suam sepultura priuaretur. 54
- Parochi non debent propter ius sepulture minime solu- tum cadaverum eadem ratione retinere. 55
- Sepultura concessa, conceditur quoque delatio mortui pro. fessionaliter. 56
- Heredes defunctorum numerum Sacerdotum & etiam sibi bene vsium pro defuncto ad sepulturem allocian- do conuocare, & subministrare possunt. 2.76. 57
- Parochus destinatus clericis ab heredibus defuncti pro eo ad sepulturem allociando conuocare potest, & non alios. 58
- Parochus competit ius conuocandi alios Sacerdotes pro obuentis funeribus si nullus ipsi heredes destinauerint. 59
- Parochus potest ad libitum vocare ad funus clericos, quos voluerit, nec cogitur vocare vicarios, nisi aliter disponant heredes. 60
- Confraternitates non possunt accedere ad funeralia mortuorum, nisi specialiter, & expressè vocentur. 61
- Parochus propriis nullatenus excludendus, quantumvis ad sepeliendum cadaver Regularis damnauit à defuncto accessum inueniat. 62
- Vocal omnes ad funus debent conuenire ad Parochialem defuncti. 63
- Regulares vocati ad sepeliendos mortuos etiam in eorum propria Ecclesia, debent accedere ad Ecclesiam, ex quibus cadauera amouentur. 64
- Regulares casu quod cadaver in aliqua Ecclesia deponi contingeret, ad eandem Ecclesiam, ubi depositum erit, conuenire debent. 65
- Parochus proprio interquisito cadauera leuari non possunt. 66
- Religiosi non possunt cum Cruce iurare Parochias ad leuanda corpora defunctorum apud suas Ecclesias sepelienda, nisi monito prius, & requirito Parochus. 2.77 67
- Regulares extra claustra decedentes possunt ad eorum Ecclesias deferri, Parochis inconsultis. 68
- Testatarij quando in Fratrum Ecclesiis sepeliendi sunt? 69
- Defunctorum cadauera in alienis Parochia existentia, quæ in Ecclesiis Fratrum sepeliri debent, prius ad Ecclesiam Parochialem deferenda sunt. 70
- Mortui sepeliri possunt in Ecclesia in qua sepulturem elegerant, siue præsentia Parochi, si ipse requiritur interesse recuset, vel petiam licentiam denegat. 71
- Ecclesie Parochialis nihil debetur, exceptis impositis Parochialibus si in ea deponatur defunctus, ut iudice translatum ad Ecclesiam Regularium in qua elegit sepulturem. 72
- Habitu suspensus est à Guardiano, & cum eo decedens, quando in Ecclesia eiusdem Ordinis sepeliendus sit? 73
- Parochi spectat declarare per quam viam sit exportandum defunctum. 74
- Funerale ducente, & processu tenetur Parochus vsque ad inuicem Ecclesiam Regularium, in qua sepeliendus est defunctus. 75
- Parochus secularis siue defuncti solum in propria Parochia, & in Parochia Fratrum dum defuncti corpus in eorum Ecclesia sepelitur, ita Parochus Regularis. 76

A a a Parochus

Index Rerum,

Parochus Monachus ita potest cum fola ingredi Parochiam seculariam, & cum seculari Parochus Monachum seculariam ingredi valet. 77
 Crux unica illius ecclesie ad quam corpus transfertur, defendenda est in funeralibus. 78
 Crux prope Parochiam defuncti defendenda est in funeralibus. 277-79
 Parochi defunctorum in Regularium Ecclesiis humanitatem corpora vique ad eadem Ecclesias adiciunt. 80
 Clerus secularis in ecclesiis Regularium super cadaveribus Officium defunctorum, Psalmos responsoria aliaque Preces recitat non potest. 81
 Officium in tumulandis cadaveribus in Ecclesiis regularibus non per Parochum, sed per eodemmodum Regularis facti debet, non oblatum quas eorum consuetudine. 82
 Parochi non debent plus tempore pro tumulandis cadaveribus extorrem, quam erant. 83
 Pauperum cadauera gratis sepeliri debent. 84
 5. *Sacra Militaria Ordo* cur sit dictus, & quo instituitur, & quando incipit? 4. 537 75
Sepulchrum voluntaria transi possessio in sepulchrum, locum in necessariis. 2. 117. 114
Sepulchrum ea quibus concedatur? 2. 174 71
Servatus Legato, vel Nuncio percipiunt in absentia fructus beneficii, quia dicuntur servare Papam, & Ecclesiam universali. 2. 479 97
Servus, & illi mortui Senarii, & quo instituitur, & quando incipit. 2. 130. 131
Servus, & filiusfam. seu quisque alias ex libere in potestate alterius, potest ab episcopo absolvi, quomodo periculo sit coarctis, dummodo dominus grante damnum inde patiant ex seculi absentia absque sua culpa. 2. 191. 99.
 Vide Ecclesiam.
Signaturam Gracie & Iustitie instituerunt Romani Pont. consilios indei tati ligitantur. 2. 177. 1
Signaturam supplicationis statuit ad probandum imperatorum, & precedentem veram vacationem. 2. 149. 207.
 Roma procedit ad disputationem diabolum cum sola supplicatione abique litteris. 2. 14
 Vide *Referendum*.
Silicium, vide Ecclesiam.
Silicium committit dignum offerendo in concursu beneficiorum pecuniam dignum et resistit ab appositione. 2. 160 161.
 Simonia si commissa fuerit in confirmatione, vel collatione, ob quam ea litta exultat, non ideo etiam irrita est electio. 2. 66
 Vide *Immunitas*.
 71. *Singulariter*, quid significet. 2. 449. 175
 81. *Sis* Hisp gabelle genas. 2. 426 12
Societas ita adiciit postquam committit tria vota simplicia, vere & proprie sunt Religiosi. 2. 168. 191
 Religiosi Societates etiam post tria vota simplicia recipiunt bona sua & beneficia. 192
 Formas Religiosi in Societate laici qui dicantur? 193
 Professus in Societate Iesu qui sint. 194
 Religiosi Societates Iesu quibus privilegia ponantur? 2. 199. 191.
 Societas Iesu quae provinciae, & Domos habet? 196. 197.
 Societas Iesu, & Domus professorum sunt spaces acquisitionis habilitum ad effectum illa vendendi, & ex eorum pretio propriis necessitatibus providendi. 2. 413. 87.
 Societas regularis potest in rectorum officio cum Episcopo itidem regulari se conformare. 2. 444. 119
Solennitas, vide *Immunitas*.
Solennitates Camerales & omnia, quae in foro Auditoris Cameræ observantur, tractantur contrahunt eorum se servare. 2. 416. 95
Solvere, vel respondere promittitur in eodem loco potest in eo conveniri, licet ibi non repugnet. 2. 414. 88
 74. *Solus Episcopus cognoscit*, intelligitur respectu molestationis, non autem respectu Capitali comiti Episcopo. 2. 106. 4.
 74. *Solus Episcopus potest degradare*, non concludit Capitalium concurrere in degradatione, sed alios Episcopo potest.
 5. *Somnolentia*, vide *Immunitas*
Synodum, vide Ecclesiam.
 5. *Sperum* in Saxia Ordo cur sit dictus, & & quo instituitur? 2. 147. 13.

Exempli sunt & iurisdictione omnia Ordinationum
 Frater sancti Spiritus in Saxia, & gaudent omnibus privilegiis monachorum Cassinensium. 2. 14
 Praeceptis hospitalis S. Spiritus iurisdictioni subsumit illius Religiosi. 115
 Spolium nomine quae veniant. 2. 116 62
 Spolis in quibus partibus Seder Apostoli, sibi vendit. 64
 Statutum & Capitulum conditum quod descendentes ea genere incho non admetantur ad beneficia Ecclesiastica, est invalidum. 2. 109. 18
 Requiritur quod descendentes ut substantia statuta facta & Capitulum. ibid.
 Statuta loci attendenda sunt in quo celebratur contrahitur, non vnde contrahentes originem ducunt. 2. 455. 90
 Statuta contra Ecclesiasticam libertatem fieri prohibentur. 2. 46. 192
 Statuta quando dicantur fieri contra libertatem ecclesiasticam. 2. 195
 Statutum prohibens omnino laicos contrahere cum Clericis non valet. 2. 47. 151
 Statuta laicorum iurisdictione inter Ecclesiasticos, et non per iudicium ipsa minuerent, dicuntur contra libertatem Ecclesiae. 2. 46. 197
 Statutum includens Clericos, vel Monachos & successione patetent, agnoscunt, seu cognoscunt non valet. 198
 Statutum quod non opponatur exceptio excommunicationis, vel potest probari per testes, est contra libertatem ecclesiasticam. 2. 46. 100
 Statutum prohibens ingrediendum monasterium posse succedere, est contra libertatem ecclesiasticam. 202
 Aquispendi statutum volens quod alios delictis & a summe Palem sit communis, non autem habentium peridia adiacentia, non habet locum ubi pradia adiacentia sunt Ecclesiasticum. 202
 Statutum taxans nec bona immobilia? laici posside in Ecclesiis alienentur, aut ab eis retineri possunt, ad valet. 2. 46. 104. & seq.
 Statutum in peridicium ecclesiae valet in quarendis, quando laici non odio ecclesiae, sed bono zelo, & pro familiarum conservatione faciunt. 2. 47. 109
 Statutum prohibens Clericos foecetes admitti ad Capitulum, tanquam illicitum, ambitiosum, & contra laicos non tenet. 2. 140. 218
 Statutum laicorum inducens novam prohibitionem, vel solemnitate circa legata pia, & disposita ad pias causas, non valet. 2. 47. 105
 5. *Synodus* in structa Ordo & quo, & ubi instituitur, & quando incipit. 2. 141 86
 Rota facta de planeta benedicta debet iterum benedici. 2. 113. 18
 5. *Synodus* generale illud dicitur quod est eretum, & institutum per Papam, Regem, seu Principem. 2. 196. 11
 Studentibus nonnullis Privilegia conceduntur. 11
 Magistris atque Doctores in universitatibus studiorum prout principiantur. 14
 Studium Medicinæ, & legum distillium sacerdotibus, vel Curialibus, & in dignitate ecclesiastica constitutis, seu & Regularibus prohibetur sub pena excommunicationis. 2. 422. 116
 5. *Synodus* inferens in ecclesia, vide *Immunitas*.
Subdiaconus Graecè Hypodiaconus, quae subministrat Diacono dicitur. 2. 167. 1
 Subdiaconatus Ordo fuit & Christo Domino institutus. 2. 166. 1
 5. *Atas* ad subdiaconatum requiritur. 2. 166. 1
 Subdiaconatus Ordinem quis interspere non debet post annum & subsecutione postmodum gradus minorum Ordinum, nisi necessitas, aut ecclesie vultus iudicio episcopi aliud excoptat. 2
 Episcopus dispensare non potest ut quis promoveatur una die ad vltimum minorum eum subdiaconatus, nisi vigeret in communis consuetudo ante Concilium Tridentinum. 2
 Materiam propria ordinationi Subdiaconi est traditio Calicis vacui cum patens superposita. 6
 Calix consecratus non est necessarius pro materia ordinationis Subdiaconi. 7
 Consecratus Calicis non requiritur ad substantiam ordinationis Subdiaconatus. 8
 Respondetur argumento Viguerii existimantis libri apostolicarum traditionem esse materiam ordinationis Subdiaconatus. 9
 Subdiaconatus forma sunt verba episcopi, quibus studium Subdiaconis ministrantur indicat. 2. 167. 10
 2. 167. 10
 2. 167. 10

& Verborum.

Manus impositio non est necessaria in ordinandis Subdiaconis, modo illam habet. 11
 Subdiaconatus in primis ecclesia Ordo facit non reputatur. 12
 Subdiaconis olim ingreſſus in ſacramentum, & conſectus vaſorum Dominicum non permittitur. 13
 Sed conſecrationem tenet. 14
 Subdiaconatus Ordo votum continentis olim anorum non habuit. 17
 Subdiaconos olim vi poterunt matrimonio ante Ordines canonico. 18
 Subdiaconos ſacerdotibus temporibus Ordo facit reputari cepit, & conſecratio vendi matrimonio ſote hunc Ordinem conſecta revocata fuit. 146. 23
 Subdiaconus quo tempore inceperit inter ſacros Ordines numerari. 13
 Papa diſpenſat poſſit cum Subdiacono, Diacono, Presbytero, vel ſpſcopo vi matrimonium contrahat. 15
 Subdiaconorum Officium quid ſit. 29
 Subdiaconus sacros dicitur divinis Sacramentis ſollicitus, quicquid ſacra vaſa, lintea, pueri, & vſum ad venerabile aſſeruit Sacramentum preparat. 1. 169. 30.
 Epistolam legit Subdiaconus ſolemneſſe ex precepto Eccleſie, ſed non ex vi Ordinis. 41
 Subdiaconus canendo epistolam, & Diaconus evangelium ſolemneſſe in peccato mortaliſſe peccator mortaliter. 14.
 Vide Diaconum.
 Subdiaconi preſbiteri non poſſunt, vi ſubſidium preſtare non debent. 2. 146. 16
 Sacreſancti officium eſt abſente Cantore, ſive Preſbitero incipere cantum in Choro, Antiphona, & Psalmos inchoare. 1. 298. 11
 Successio,
 Patrum de ſutura ſucceſſione in aliena hereditate problemat. 2. 116. 113
 Monachicum in Regno non ſuccedit. 1. 440. 3
 Monachicum in Ducatu, Marchionatu, & ſimilibus dignitatibus non ſuccedit. 2
 Monachicum in primogenitis etiam vaſallos, & inſtitutionem habentibus ſuccedere poſſit. 2. 441. 3
 Monasteria bonorum incapax in maiorem ſuccedere non poſſunt. 4
 Monasterium bonorum incapax ſuccedit in maiorem, etiam ſi illi annexa ſint inſtitutio temporalis, dummodo per ſubſtitutum preſtari poſſit, aliſi capere per inſtitutionem repellatur. 5
 Maioratus inſtitutio poſſit, quem velit, à ſui maioratus ſucceſſione omnino repellere, & quamlibet legem rebus ſuis imponere. 6
 Maioratus inſtitutione quomodo taceat Monasteria repellere poſſit. 7
 Monasterium non excludit ſubſtitutum, nec ad maioratus ſucceſſionem admittendum, quoties per efficitur conſuetudo ea mente teſtatoris deſignata apparet, volentiſſe inſtitutionem Monasterium repellere. 2. 441. 3.
 Clericus in emphiteuſi, Capella, Maioratu, Ducatu, &c. quo etiam in Regno ſuccedere poſſit dummodo in inſtitutione non reperiatur caſus. 2. 441. 14.
 Supplicatio hodie nominatur qui in apſcopali ordine conſtitutus ad Pontificaliſſe exercenda conditoris aſſentitur. 1. 201. 7.
 Supplicatio, vide Electio.
 Supplicatio, vide Electio.
 Superior Regularis ſi conceſſerit ſuum ſubditum, poſſit ſecundum privilegia abſolvi ab alio Sacerdote ſubdito ſuo electo ab ipſo in Confeſſorem. 1. 391. 98
 Superior poſſit dare licentiam tranſiſſe ad modicum tempus Randi extra monaſteria cauſa predicationis, vel audiendi conſeſſiones. 2. 159. 103
 Licentiam acceptandi officium exequutoris teſtamenti poſſit quilibet Superior etiam immediatus concedere. 1. 211. 66
 Superioris licentiam ad acceptandum officium exequutoris monaſterii non ſufficit obtinere poſſit illud ſuſcipere, ſed ad aliud quoque acceptandum praeſequitur. 67
 Superioris licentia non requiritur quando religioſus exequutor eſt teſtamenti quoad ſola legata pia, & etiam quando exequutio illa credit in monaſterij viſitatione. 1. 611. 48.
 Superior nullus poſſit concedere Monacho facultatem retinendi aliquid ad vſum irrevocabilem. 78
 Auguſt. Bartoſa de iur. Eccleſ.

Superiores non puniunt ſuos ſubditos iuxta formam decreti Conſtit. 15 de ſegul. cap. 14. ſanctum. perquam poſitionis ipſo facto derogatum, & officiorum, & inhabilitatis, &c. 1. 619. 18
 Vide Praſatus.
 Supplicatio ſine litteris ſufficit, quando agitur poſſeſſorio pro manutentione in qua poſſeſſione ingreditur poſſeſſionem. 2. 148. 101.
 Supplicationis ſine litteris creditur contra ſupplicatorem. 106
 Syllabiſmi à quo inſtituit, & quando inceperit. 1. 316. 69
 Syllabiſmi in cauſis iudicialibus proceſſus eſt, qui ab utilitate, ſeu Collegio eligunt. 1. 671. 1
 Syndici officium quod ſit. 1. 671. 1
 Monachum, quibus, vel alia vincitatis an & quando obligetur ea ſyndici conſectat. 14
 Synodus appellatur poſſio quaedam Epſcopo debita, quia in Synodo annis ſingulis celebranda ab omnibus vocatis ad illam preſtari conſuevit. 2. 119. 2

T

Tallio, ſeu Notarius poſſit eſſe Clericus in cauſa hereditaria. 1. 117. 96
 Tabellionis, ſeu Notarii munus coram Papa exercere poſſit ſunt Clerici. 95
 Tabellionatus officium in curia Romana exercere poſſunt Clerici. 96
 Tabernaculum dicitur domus in quibus panes, vinum, & cunctis coctis venduntur. 1. 117. 96
 Tabernaculum habere Clerici non licet. 74
 Tabula, eſt repetitio centis, & determinat qualitates ſuperſa conſuevit. 1. 619. 1. 11.
 Tactum nigratum intereſſe non debet Clerici in Sacris 1. 116. 4
 Templum ex ſta diſſi, à quo inſtituit, & quando inceperit. 1. 317. 76
 Templorum religioſorum ſanctus fuit à Clemente V. ſed an iſtud, vel inſtituit. 1. 317. 77
 Templum Eccleſiae nominatur ad eſſe ſimilitudinem, quod Templum ab inſtituto, ſeu conſpicuendo appellatur, 2. 119
 Tempus à iure, vel ab homine preſcriptum, an curas ignorat, & legitime impedit. 2. 411. 18
 Terminus à quo inſtituit, & quando inceperit. 1. 316. 178
 Teſtamentum, codicilli, & donationes cauſa mortis. 2. 610. 114
 Teſtamenti ad valorem ſeptem teſtes requiruntur 2. 106. 42
 Teſtamentum, quo Eccleſie, vel alia pia cauſa eſt hereditaria inſtituta, valet cum duobus teſtibus, etiam in ſuo ſeculari. 48
 Teſtamentum, quo hereditas inſtitutio alienis voluntatibus committitur, non valet ſecus, ſi inſtitutio fiat ad pias cauſas. 2. 106. 78
 Capetoria voluntas in teſtamento, tanquam bonis moribus contraria improbat, tamen ſanctae piae cauſae valet. 78
 Teſtamentum nunc, & ſignis conditum nihil valet, ſecus ad pias cauſas. 2. 411. 77
 Teſtamentum, ſeu legatum ad pias cauſas, ſi fiat pro ſalutis animae, debet favorabiliter ſuſtineri, nec de apicibus iuris eſt in eius validitate diſputandum. 106

Teſtaria.

Religioſi etiam ad pias cauſas teſtari non poſſunt. 1. 601. 108
 Religioſi etiam de Perſona conſeſſum ſummo Pontifici, inferioris licentia teſtari non poſſunt. 109
 Profeſſus ex Superioris licentia non poſſit codicillos facere aut donare cauſa mortis. 110
 Religioſus ſacris Epſcopus non poſſit teſtari etiam de bonis patrimonialibus, aut propria indoluita acquiſitis. 111
 Noniales libere poſſunt teſtamenta facere etiam nulla petita Superioris religioſis licentia. 112
 Profeſſus in quacunque religioſe poſſit accedente ſummi Pontificis licentia teſtari. 2. 401. 113
 Monachus Epſcopus poſſit de licentia Papae teſtari. 114
 Papa ubi abſolute conceſſerit Monacho licentiam teſtandi, id intelligitur ad vſus pios, non vero proſecutionem. 115
 Licentia

& Verborum.

auctoritate non potest. 19
 Episcoporum mandatum sine Papæ auctoritate fieri non potest. 10
 Episcopus si prope auctoritatem suam in aliam ecclesiam se transierit, ab unaque deponatur. 11
 Metropolitanus, aut Patriarcha si episcopum sine mandato Papæ transferat, & confirmationem episcoporum esset suspensus. 12
 Sacerdotes inferioris gradus concessione superiorum episcoporum possunt ad alias ecclesias transfirari. 13
 Iamque possit quis ea causa de una ecclesia ad aliam transferri. 14
 Episcopus iussit transferat ad alium episcopatum fundente iusta & rationabili causa non potest secum asportare libros, ornamenta & paramenta multa, & argentaria, ac similia. 15
 Fructus iam perceptos, & res mobiles non pretiosas, & fructus primi episcopatus acquiritur potest episcopus transferat de uno episcopatu ad alium secum deferre. 16
 Translati volans, de una ecclesia ad aliam, definit esse episcopus prioris ubi primam à Papa ab illius vinculo absolutus est in Consilio, & ab eo tempore illa vacare cœtitur. 17
 Translati ad aliam ecclesiam omnibus foris rectori in prioribus, nisi hostium necessitate compulsi, fuerit ab ecclesia sua translati. 18
 Translati ad laxiorem sine iusta causa dicuntur indebitè translati. 19
 Translati de uno ad alium Ordinem ut maneat filius potestioris monasterii sine religionis, & sit Prelatus illius, debet de nouo ibidem proficisci. 20
 Translati de una religione ad aliam debet sedere in capitulo iuxta tempus, in quo emittit professionem in priori monasterio. 21
 Translati de una in aliam eisdem religionis provinciam postquam iam incorporatus est, habere debet locum à tempore quo assumpsit habitum in prima provincia. 22
 Translati ad aliam religionem non tenentur ad vota specialia in priori religione emissâ. 23
 Bona omnia per translationem factam ad illam religionem statim vires meliores penes priorem monasterium manent, & quicquid post secundam professionem obveniat, secundo monasterio acquiritur. 24
 Translati solliciti sunt Apollit & Religione incapaci ad caputem, non recipiatur bona que autem professionem obtineant. 25
 Translati omnes legitime ex quacunque religione ad Carthusianos possunt in eadem Carthusiensi religione in claustrum Priores, & cetera claustrum procuratores esse. 26
 1. 179. 104
 Trebellianica non est detrahenda de legatis ad pias causas. 27
 1. 411. 14
 Trebellianica non deducitur ea solennemissis violenter subreptis, que ad pias causas relinquuntur. 28
 2. 451. 86
 Tributum.

Clericus non tenetur tributa solvere asequum ceteris mortuorum ut mortuorum non exeret. 1. 411. 150
 Res non dicitur tributaria nisi quando se vera, & ipso facto debita est solatio suis singulis temporibus, & contributo. 1. 451. 16
 Clerici sunt religiosi in Brasilia religione, & India Orientali ecclesie distantiori operi navantes possunt in mercibus suas merces in Lusitaniam ubi plus valet, ut ea eo retro occedat illis ministrant, & ipsis tenentur solvere tributum. 1. 451. 66
 Tributum ea cetero fondo debitum, transit in quemlibet possessionem. 1. 401. 11
 Tributus fratres ecclesie & disacerati à quibus infirmis, & quomodo inceptis. 1. 161. 186. 187
 Trivium, vel eamque suscipere omni pietatis causa Clerici, & Regulares non possunt. 1. 118. 113

V.

Vacare per obitum & remotionem datur in mancipio. 1. 2. 14. 5
 Vacare apud Sedem, & vacare in Curia, in qua differant. 1. 117. 16
 Vacationis nullo modo expressio unius vacationis modus continetur. 1. 160. 95
 Vacationis appellatione venit omnis vacatio, seu vacationis casus. 74

August. Barboza de iur. Ecclies.

Si lo supplicatione fiat mentio de vacatione simpliciter, non expressio vacationis modo, comprehenditur omnis casus vacationis. 75
 Vacationi vno modo expressio, non venit alius. 76
 Vacatio breviorum, vide Beneficium.
 Valsimbregia Ordo à quo institutus, & quando incepit. 1. 155. 48
 Vallis Cantium à quo instituta, & quando incepit. 1. 114. 68
 Vallis fratres Scholasticorum à quo instituti, & quando incepit. 1. 150. 114
 Vasa sacra, & litamina sacra que dicantur. 1. 110. 1
 Vasa omnia mysteriorum Vetus I. fecit aurea, vel argentea. 1. 111. 1
 Vasa omnia mysteriorum debent esse ab episcopis consecrata priusquam ad sacros usus adhibeantur. 1
 Episcopalis ordinis est vasorum sacrorum consecratio, & ideo non potest fieri per simplicem Sacerdotem, nisi quibus Papa concesserit. 2
 Abbates non possunt vasa consecrare. 10
 Vasa sacra si autem amittant, & sacram deantur quoad illam superstitionem, que tangit Corpus, & sanguinem Christi, egent novæ consecratione. 14
 Vas sacrum pollutum forte sanguinis, vel feminis criminalibus effusione præteritis novitia, est purgandum. 15
 Vasa consecrata non possunt nisi à consecratis, viris coniugis, vel quibus ea necessitate permittitur. 1. 112. 11
 Vasa sacra, corporalia, sacra vestes, acque Altaris pallia, munda, & omnia asserviri debent. 1. 114. 41
 Pignori obligari non possunt vasa sacra, & paramenta ecclesiastica, præteritis laicis, vel fornicis, nisi indistincta necessitate vergeat. 46
 Vasa aut vestimenta sacra, & Deo benedictione consecrata, si integra absque necessitate vendantur, vel oppignerentur etiam ad usus sacros, non quatenus sacra sunt, sed ratione materiarum, qua constare, facilegium est, non simonia. 1. 114. 47
 Vasa sacra licet ecclesia possit ea in aliis causis vendere laicis, tamen prius consecrata, & consecrata esse debent. 48
 Vasa Monialium sacra incolorantur. 1. 61. 115
 Vasa in dubio facta præsumunt sacra consecrationis. 1
 1. 11. 80
 Vasa rem suam omnes egi potest. 1. 104. 10
 Vasa procenualia mentem, & intentionem dispositionis declarant, & causam finalem inducunt. 1. 117. 108
 Vasa scortilibus, aut iudiciorum vel adulterioribus, & proditoriis inferuntur non vacare Clerici prohibentur. 1. 114. 78

Vestimenta.

Clerici vestimenta, aut calcamenta, nisi que Religio nem decet, habere non licet. 1. 108. 17
 Vestes holocaustis, aut pelles pretiosiores Clerici habere non debent. 18
 Vestes Clericorum sunt talares, id est longæ usque ad talas. 19
 Vestes Clerici decet illa decore, que à communi usu, & consecratione penincis in qua commendantur, reperiuntur admitti. 20
 Honestas in vestibus color requiritur in Clericis. 21
 Peccatum est in vestibus nimio cultu. 22
 Clerici nec fulgidis nec sordidis vestibus se ornare debent. 175
 Clerici non tenentur duas vestes longas deferre, quia sufficit ut pallium perueniat ad talos, toga vero tegat genua. 1. 109. 10
 Vestis superior requiritur clericali, tunc coepit innotuam, quo tunc laicalem. 11
 Clerico innotuam, vel peregrinationi licet vestes beneiores habeat. 17
 Vestimentorum Sacerdotalium quibus in laici turis Canonici sunt meoio. 1. 112. 16
 Vestes sacre, & alia ornamenta ecclesie non prohibentur fieri materia profana. 1. 115. 58
 Vestibus sacris non potest quis vel præterquam in ecclesia, & ad divinum cultum, ad quem instituta fuerunt. 14
 Vetus Sacramentum vestium quoad permittas, & quando prohibetur. 15
 Vide Habitus.

Index Rerum;

Vicaria.

Executio de Vicaria ad putum in perpetuum per episcopum facta ea facultate sibi concessa per *Concil. Trid. sess. 7. cap. 7. de reform.* non alterat rationem iam & statim quoad executionem. *1. 144. 13*

Vicarius Verbi vna est ea Cardinalibus, quem Papa tanquam Verbi episcopus populo, & Diocesi suae Vicarium dat. *1. 180. 59*

De Vicario Episcopi.

Vicarius proprius est qui vices alterius gerit in iurisdictione, & iudicio. *1. 140. 1. 3*

Vicarium in iure ecclesiastico quatuor sunt species. *1*

Vicarius perpetuus Parochialis ecclesiarum sunt illi, qui in ecclesiis quibusdam Parochialibus, in quibus diocesis Rectores perpetuo animarum curam exercere non possunt, Vicarii constituantur. *9*

Vicarii temporales non perpetui sunt constituuntur in cura ad voluntatem, & libitum ipsius Rectoris. *10*

Vicarii quidam sunt, qui ad omnia, quae sunt iurisdictionis, & Praelatis constituantur, ut sunt Vicarii episcoporum. *11*

Vicarius & Officialis episcopi, eo & in quo differant? *12*

Vicarius, vel Officialis episcopi eligitur ab ipso episcopo, sine consensu Capituli: Sed autem vacante eligitur à Capitulo, vel confirmatur electus. *13*

Vicarius episcopi, debet eligi qui Doctor saltem in iure Canonico vel Licentiatas castris, sacerdos, vel saltem Clericus vel Licentiatas castris, sacerdos, vel saltem Clericus primae Tonitruae, non coniugatus, nec bigamus, nisi prius solutus fuerit ab impedimento bigamiae. *14*

Monachus, vel Religiosus potest ab episcopo cum consensu Abbatis, vel superioris Vicarius curae. *15*

Episcopus non tenetur sibi Vicarium constituere. *16*

Vicarius episcopi est Index Ordinationis. *1. 204. 17*

Episcopi & Vicarii sui generalis idem est Tribunal. *18*

Vicarii generalis auctoritas patet à iure communi, praeterim à commissione episcopi pendet. *19*

Beneficia conferre non potest Vicarius, nisi ad hoc speciale munus obtineat, & multa alia referuntur quae non potest efficere. *20*

Dimissoria litterae Vicarius generalis Clericis dare non potest, ut ab alio episcopo ordinetur, sine speciali eius concessione, nisi illo in remota agere. *1. 107. 21*

Inquire, corrigere, aut punire aliquem excessum non potest Vicarius generalis sine speciali hac in re episcopi permissione. *22*

Vicarius generalis sine speciali episcopi licentia non potest aliquos à suis beneficiis, Officiis, vel administrationibus, aut ab Ordine amovere, seu deponere. *23*

Dispensare vel absolvere nequit Vicarius generalis in irregularitate, vel suspensioe aliqua ex delicto occulto proveniente, in quibus potest episcopus, nisi ad id specialiter deputatus. *24*

Absolvere à casibus reſervatis ab ipso episcopo non potest Vicarius generalis sine speciali eius licentia. *25*

Vicarius generalis episcopi dicitur Praeae, & in ecclesiastica dignitate est constitutus. *26*

Delegatus Papae potest esse Vicarius generalis episcopi. *27*

Executores gratiarum beneficiorum, quae expeditur in Romana Curia, potest esse Vicarius generalis episcopi, & à Capitulo Sede vacante electus. *28*

Vicarius foraneus episcoporum, & à omnibus à Praelatis inferioribus habentibus episcopalem, & Ordinariam iurisdictionem, non delegatur causa ab Apostolo. Scilicet, nec ab ea executoris sunt gratiarum beneficiorum. *29*

Vicarius generalis episcopi dicitur ille, qui constituitur est cum generali potestate in loco, ubi episcopus Sedem habet. *1. 208. 10*

Vicarius binos principales potest episcopus creare ut causarum expeditioni facilius confutur. *31*

Delegatio facta simpliciter Vicario si ex duobus vna sit principaliter, illi soli censetur facta commissio, *32*

Vicarii ubi duo sunt aequi principales, nec confus de

quo Papa fecerit in delegatione facta simpliciter Vicario, quid solvendum. *35*

Vicarius generalis episcopi praecedat Canonicos, ac dignitates etiam in Ecclesia, à Episcopo praesente, & stante in Choro inter Canonicos extra sedem Pontificalem assignari debet Vicario alius locus conveniens. *36*

Archidiacono praecedat Vicarius generalis tam in Choro, quam vbi libet. *37*

Vicarius generalis praecedat omnes Commissarios, & potestates, ac iudices temporales suae Diocesis. *38*

Vicario absente Episcopo debetur reverentia in Choro dum Divina celebrantur ab omnibus Canonicis, etiam sacrisanctis subcollectoribus. *39*

Vicarius si est etiam Canonici, & tanquam talis, ad participandas distributiones, Canonici habent indurum assensum, suo loco sedere debet. *40*

Vicarius, vel Vicarius, non potest Missas Conventuales, aut Pontificales celebrare, nec sanctissimum Sacramentum, aut sacras Reliquias parare in processionibus deferre, nec alius divinis Officiis, aut functionibus Ecclesiasticis se immiscere. *41*

Candelae, & Palmae dant debent Vicario episcopi ante Canonicos, & Dignitates, caeteris illi qui cum paramenis assunt episcopo. *42*

Pronuntiatores Apostolicos non participantes praeter Vicarium episcopi. *43*

Gubernatores civitatum, quos sunt capita Praefecturatum, non praecedat Vicarius episcopi. *44*

Angelus, eodem Vicario etiam Apostoli, ostendendus tradi non debet, nec minus iustificari simpliciter, quia hoc solum episcopo, & c. libentia fit. *45*

Vicarius officium & iurisdictionem quod modis deficiat Vicarius episcopi non tenetur ad Synodum. *1. 109. 1*

Vicarius episcopi si ita delinquerit in officio, ut offendat iurisdictionem Metropolitanam, tunc potest Archiepiscopus cum coelecto censura ecclesiastica. *46*

Salarium non conventum, an debeatur Vicario episcopi? *47*

Vicarius Romani Pontificis quam habet iurisdictionem Vicarius Papae potest ratione sui officii prima Tonitrua ordinare solemnem fere proprii Episcopi licentia. *48*

Archidiacono de iure communi in nonnullis habet Vicarii potestatem, sed differt à Vicario generali in rebus. *49*

Vicarius natus, seu legitimus, quid. *1. 228. 33*

Vicarius Episcopi Archidiacono tam in choro, quam vbi libet praecedat. *1. 290. 55*

Vicarius generalis absente Episcopo debet habere primum locum super omnes Dignitates, & Canonicos, non obstante consuetudine in contrarium. *56*

Vicarius foraneus ratione sui officii nullam habet praecedentiam in choro, scilicet, praefecturatum, & aliam adhibere & functionibus ecclesiasticis. *57*

Vicarius non dicitur possidere nomen proprio, sed eius à quo deputatur. *1. 299. 30*

Vicarius Episcopi, nec Episcopo absente, nec Sede vacante potest functiones Episcopales facere, & Missas solemnes celebrare. *1. 296. 104*

Vicarius vna tantum eligendus à Capitulo Sede vacante, nisi à legitime ad effectum immemorialis consuetudinis duos, aut plures eligendi. *1. 114. 13*

Capitulum Sede vacante duos Vicarios sublevere potest, ut alterius mentibus Vicarius manere fungatur, si legitime probetur immemorialis consuetudo, & illa qualitates sunt praedictae, quae requiruntur Concilii Tridentini. *34*

Capituli Vicario Sede vacante debet provideri de competentem salario. *35*

Vicario electo si discordia fuisset inter Canonicos, & plures ad hoc officium assumuntur, magis idoneus, & habens qualitates Concilii remanere debet, caeteris remotis. *56*

Vicarius à Metropolitano deputatus in vim cap. 16. sess. 14. amovendi potest ad eorum ipsius Metropolitanorum. *48*

Capituli Vicarius Sede vacante debet eligi Doctor, vel Licentiatas in iure Canonico, seu alias quantum fieri potest idoneus, si fecerit hoc electio est nulla. *1. 114. 49*

Vicarius episcopi de mortui non debet confirmari nisi effectus Doctor. *50*

Vicarius

& Verborum.

Vicarius generalis, Promotor, aut officialis in Regnis Castellae & Legionis debet esse in sacris constitutus. 1.

Vicarius Papae etiam statim post vacantem Sedem Apostolicam dimissorias litteras ad Ordines concedere potest. 1.

Vicarius perpetuo adscriptus Ecclesiae Cathedrali est de corpore Cathedralis. 2-4 19

Vicarij in Iure Civili qui dicantur. 2 140-1

Vicarij in beneficiis sub duplii sunt differentia. 1 140-1

Vicarij perpetui quibus casibus constituendi. 3

Vicarij perpetui non possunt constitui absque erectione tituli Vicariae. 4

Vicarium perpetuum an, quando, & qua de causa Episcopus constituere debeat. 3

Vicarium perpetuum in quibus casibus Episcopus deponere non valet. 6 & seqq.

Vicarium perpetuum negotio Episcopus constituere quando pro bono pacis & cessatione litium, restatque beneficij gubernatione capere non possit innovari, sed institui Vicarium ad eum amovibilem. 2-141 11

Vicarius perpetuus adscriptus Ecclesiae Cathedrali est de corpore Cathedralis, & consequenter debet incedere sub Crucis clausum. 14

Rebtores Ecclesiarum Parochialium, & perpetui eandem Vicarij, in quo consentiant, & differant. 15-36 seqq.

Portio certa vbi monachis vel Canonici assignatur, & reliqui fructus Vicario relinquuntur, tunc ipse Vicarius principalis censeri debet. 16

Vicarij etiam perpetui si fructus proprietate non comprehenduntur in dispositionibus, quae de Rebtoribus Ecclesiarum faciunt mentionem, praecipue in materia penalis, odiosa, vel corrobtorum. 17

Beneficium Ecclesiasticum dicuntur obtinere, perpetuum Vicarius, atque in eo locum habere omnes dispositiones, quae de beneficiis faciunt mentionem. 18

Vicarij perpetui habent verum titulum. 19

Dispositio de beneficio curato habet locum in Vicaria perpetua. 20

Iura omnia loquencia de beneficiis curatis circa vacationem per allocationem, & non promotionem, & de eorum statu locum habent in Vicariis perpetuis. 21

Forma Extraordinariae, de praebenda, locum habet in Vicariis perpetuis. 2-142, 22

Officium divinum recitari tenetur Vicarius perpetuus. 23

Ordinari potest ad titulum sine Vicaria Vicarius perpetuus. 24

Forma cap de multa, de praebenda, & cap de causa de electis, habet locum in Vicario perpetuo. 25

Vicarius perpetuus Rebtor curae animarum aliquando dicitur, licet proprius non sit Rebtor. 26

Vicarius, curatus, & Rebtor, aliquando vel synonyma variantur. 27

Cura animarum scilicet penes Praelatum, seu Rebtozem beneficii vacat, eorum vero exercitium penes Vicarium in dicto beneficio vacante deponitur. 28

Papa erigendo Vicarium perpetuum, & in Vicarium transfundendo curam, nihil aliud fecit quam constituere illum actu Rebtozem curae animarum, licet proprius non sit Rebtor Ecclesiae. 29

Vicarius perpetuus dicitur habere eamdem animam, non autem Rebtor principalis. 30

Rebtor principalis si existeret Vicario perpetuo velle se ingerere in cura animarum nullo modo potest. 31

Cura habitualis est illi, qui praestitit beneficium principali, cura tamen actualis eidem sublati translati fuit in Vicarium perpetuum. 32

Vicarij in erectione aliquando Vicario reftituitur tantum corae exercitium. 33

Cura actualis, & habitualis, atque illius exercitium, & sic tota nonnequeam conferri in Vicarium temporalem, & tunc ille est praesidens per concusum. 34

Vicarij perpetui Parochialium vicariorum, vbi tota cura in eas non fuit translata, concussus non conferuntur, sed solum ad nominationem illarum, quantum dignitati, vel Ecclesiae Parochiali est utilis & annexa, deputandi, & instituendi sunt Vicarij. 35

Vicarij perpetui non possunt remoueri etiam si Rebtor principalis moriatur. 2-143 16

Vicarius non potest substituere alium Vicarium, nisi effectus confectus in contrarium, vel substitutas praeceteras ea causa parum duratura. 37

Vicarius perpetuus de Iure communi in decimis fundatam habet iurisdictionem pro sua ratione congrua portione assignata, & aliter quoad omnes decimas, vbi nullus alius Rebtor, vel non appareret de vicinis. 38

Portio competens ex fructibus beneficii assignanda est Vicario perpetuo. Concil. Trid. specim in locis congruae portiones assignandae Vicario meminit. 40.

Portiones congruarum Vicariis assignandam aeternum decernat Episcopus, quae praefata est oportet. 41

Portiones congruas definitur constitutio Pij V. 43

Distributiones quodvisque, aliisque iocerta conseruantur in portione congrua Vicariis assignanda. 44

Nominatio Vicarij perpetui Parochialis vacante speciebus non ad Ordinationem, sed ad eam cuius est beneficium in quo erigatur Vicaria, etiam quod Vicarij vacante in mense referuntur, seu cadant sub alia reservatione. 2-144-45

Concil. Trid. sess 7 de reformatione, & c. confus. Pij V. loquuntur de Vicariis illarum Parochiarum vicariorum, quae ante Concil. non habebant Vicarios perpetuos, sed amovibiles. 46

Vicarij, seu Parochia in ecclesia exempta animarum curam exerceant iurisdictionem prius approbandi & eximendi sunt ab Episcopo iuxta dispositionem cap. per exemptionem de praebenda m 6. 47

Episcopus potest examinare, & approbare simpliciter, non autem ad Tempus Vicarios ecclesiarum Parochialium vicariorum & dependentium à religione Hierosolymitana. 48

Examinare potest iterum Episcopus Vicarios ecclesiarum Parochialium vicariorum & dependentium à religione Hierosolymitana superuenientes rationabilibus causis, & suspicione ignominiae ad effectum cap. b. p. 11 de reformatione. 49

Vicarius temporalis dicitur, qui auctoritate alicuius locum alterius ad tempus, vel ad voluntatem constituitur sufficiens. 50

Vicaria temporalia dicitur, quae ad tempus, non in perpetuum duratura est. 51

Vicarij temporales ea quibus causa à Iure probatis constitui possunt. 52-53

Rebtor quando à ministerio & officio destituitur, vel remouetur à loco, vel se ad Religiois vitam statum conferat, temporalis Vicarius est constituendus. 54

Rebtor quando est vacans mense Episcopi, vel Capituli, potest constituere Vicarius temporalis. 2-145-14

Vicarij perpetui quando vacant, tunc ad eorum possessionem insinuantur Rebtor. 55

Vicarius deputatur amovibilis in vacatione Parochialis Ecclesiae per Episcopum solum, in casibus diocesis Parochialis sine eis. 56

Vicarij temporales assumuntur alii vel mercenarii ab Ecclesiarum Praelatis, Rebtoribus, &c. 57

Vicarij temporales, seu ad eorum amovibiles, non est beneficium, nec titulus beneficialis. 58

Vicarij temporales non inueniuntur regali de annali, nec illis subiacentibus reservationibus Apostolicis. 59

Ordinari non possunt quia ad titulum Vicarij temporales. 60

Vicarij temporales non gaudent prerogatiuis, & emolumentis quibus gaudent Vicarij perpetui. 61

Officium divinum recitare non tenentur Vicarij temporales, nisi &c. 62

Nominatio Vicariorum ad eorum amovibiles pertinet ad Praelatum monasterij cui beneficium vicarium est, & Episcopus solum debet approbare, &c. 63

Ius nominandi Vicarium in archidiacono ad Regulares spectat. 64

Vicarius temporalis potest ad eorum amoueri per eum, qui illum constituit, & potest fieri reuocari sine causa malitia cessante, non tamen ante annum festini finitum. 65

Vicarius temporalis nullo modo se inuare poterit reg. de reuocandi, quominus possit amoueri. 2-146 66

Vicaria perpetua, & temporalis ex quibus cognoscitur. 67

Vicarij deponuntur in Parochialibus donec praesiderent de Rebtoribus, sicut semper ad Episcopum, in casibus diocesis Parochialis est. 2-160-10

Inferiores, qui non habent iurisdictionem quasi Episcopalem eam facilius congregandi Synodum, non possunt constituere Vicarium in Parochialibus donec praesiderent de Rebtoribus. 11

Index Rerum.

Vide Dignitas.
Vicarius Capitularis vide Capitulum.
Presbiteratus S. R. E. hodie est vultus ex Cardinalibus, & quod sit eius officium. 1.79. 95
Precum officium possunt exercere Clerici. 1.118. 111
Præbendam dicitur, qui parat rebus episcopi. 1.671. 4
Præbendæ leuiores ecclesiæ, & administrant Sacramenta
Parochianos pro Rebus inferioribus conquis emolumenta
ipsius Rebus, licet et ei rebus oblationem, &
elemosinarum sibi faciant. 1.147. 17
Præbendæ, Vicariorum, aut locum tenentes Principum
secularium non possunt esse Clerici in seculari iurisdic-
tionem exercere. 1.118. 111
Præbendæ dicitur, qui in loco Vicarij à Præbato est subli-
tatus. 1.107. 4
Fidus, vel vestitus, quem pro se tribuit nouitis monaste-
rio 1.604. 113
Præbendæ, declaratoria est eiusdem rei, & personæ. 1.
111. 1.
Præbendæ nulla in monasterio Monachum recipiendæ sunt, nisi
Monachis fieri velint. 1.611. 101
Episcopus non potest dare licentiam viduæ ingredi
monasterium Monachum, atque in habitu laicali persona-
re uolens, citamini tamen tempore illi degere vellet.
101.
Vinum moderatè sumptum multa bona corpori, & animo
præstat potest. 1.111. 6
Vinum suum etiam minutim vendere potest Clericus. 1.
110. 16.
Vinum admixtum sacro vino in Calice non sit sanguis
Christi. 1.119. 44
Vicarius Ecclesiæ, vide Ecclesiæ.
Vicarius, vide Ecclesiæ.
Virgini Deo dicanda non coactæ, sed voluntariè debent
sacredi Religionem, unde non sunt metu ad id com-
pellendæ, 1.149. 4

Visitatio.

Visitatiois tractandæ materia diuiditur. 1.197. 1
Visitatio Ordinarij ecclesiasticæ ad correctionem subdi-
torum, & reformationem ecclesiarum lute incum-
bit. 1.
Visitandi officium ad eos pertinet, qui iurisdictionem Ordi-
nariam in aliquos habent, quales sunt post Roma-
num Pontif. Patriarchæ, Archiepiscopi, & episco-
pi. 1
Archiepiscopi, & Decani, seu Capitula ecclesiarum in
 suis ecclesijs subditis habent visitandi, si ad lon-
ga consuetudine præscriptum. 4. 11
Legati Apostolice Sedis, aut Visitatores specialiter con-
stituti à Romano Pontifici, vel ab episcopis habent
visitandi. 1.
Episcopi, & omnes Cathedralium Ecclesiarum Prælati
quorundam propriam diocesim per se ipsos, aut si legi-
timè fuerint impediti, per Vicarios suos, vel si Vi-
sitationes, qui Presbyteri sunt, aut Diaconi, totam, aut
saltem maiorem eius partem visitare tenentur. 1.
198. 6
Vicarius Generalis suis visitandi non habet, nisi specialiter
eodem committat episcopus. 7
Capitulum Sæc. vacante potest visitare ecclesijs episcopi
parat subiectis, & quia succedit potestate visitandi
lute Ordinario episcopi concessa. 1.
Archiepiscopi non possunt Cathedralis ecclesijs, &
Diocesis Suffraganeorum suorum visitare, nisi causa
cognita, & probata in Synodo Provinciali, & ante-
quam visitati, aliter Diocesis, debet suam visi-
tare. 9
Archidiaconi, vel Diaconi, aut alij inferiores in his ec-
clesiis, ubi visitationem fœre legitime consueuer-
unt, debent assumptio Notario de consensu Episcopi,
per se ipsos tamen ibidem visitare. 10
Visitatores à Capitulo deputandi, ubi Capitulum ius habet
visitandi, summi prius ab episcopo approbandi, ubi soli
Capitulo absque episcopo ius competit. 11
Archidiaconi, & alij inferiores visitationis factum ratio-
nem episcopo intra mensem reddere adstringuntur.
11.
Episcopus potest Archidiaconis, & alijs inferioribus
in visitandis habentibus præstare terminum ad
visitationem expediendam, & præstare commutationem,
& etiam tamen. 14
Abbas, qui sunt Ordinum capitula, necnon ceteri Ordi-
num Superiores episcopi non subiecti, Priores, &
Monasteria sibi subiecta visitare ad officio debent,

quomodo commendata existant. 16
Monasteria commendata, Abbatibus, Prioribus, & Præposi-
tis, quæ suorum Ordinum capitulis non subiecti,
in quibus non viget Regularis obsequia, ab ipsis
Episcopis sunt annis singulis visitanda. 17
Ecclesijs quasque quomodolibet exemptas possunt
locorum Ordinarij auctoritate Apostolica singulis
annis visitare. 1.199. 19
Ecclesijs secularibus nullius Diocesis quantumque
exemptas, & Sedi Apoll. immediate subiectas, etiam
que Prælati secularis habentes in eis iurisdictionem
quasi Episcopalem, possunt ab episcopo, cuius Cathedra
proximior est, visitari. 10
Ecclesijs Curatis viciis monasteriis potest episcopus
Ordinarius locorum visitare, & in eis ponere Visitatores
perpetuos seu temporales, prout et magis expedit
videatur. 11
Ecclesijs Curatis, aut Parochialibus quomodo subiectis
Milibus S. Ioannis Hierosolymitanis visitari debent
ab episcopis tanquam Ordinariis in his, quæ pertinent
ad curam & exercitium. 11
Capitula Cathedralium, & aliarum maiorem ecclesi-
arum, eorumque personæ nulla oblatione exemptas
à locorum Ordinariis totius quoties opus fuerit, vi-
sitari, corrigi, & emendari possunt. 1.100. 17
Hospitalia, & Collegia quæcumque, ac Confraternitates
licorum, quæ sub Regum immediata potestate non
sunt, nisi ipsi consentiant, sunt ab episcopo vi-
sitanda, citamini eorum cura ad laicos pertinet.
16
Ordinarius non potest se intermittere in Hospitalia
visitatione, si in illius iurisdictione dictum sit quod
non possit intermittere in eius visitatione. 17
Hospitalia priusquam possit Ordinarius visitare, corrigere,
& reformare in istam, quæ ad oblationem lunda-
torum voluntatem pertinet. 13
Hospitalia etiam viciis, in quibus Ecclesijs sunt, ubi
affidit diuina Officia celebrantur, & bona eorum
non sunt distincta, debent ab Ordinariis visitari.
19
Confraternitates laicorum erectas in Ecclesijs Regu-
larum potest Ordinarius visitare. 10
Clerici omnes tam seculares, quam Regulares nullo
obstante privilegio visitari ab Episcopo possunt. 1.
101. 11
Clericos seculares exemptos ab Episcopo, & alteri in-
feriori Ordinatio seculari intra Diocesim existentes
subiectos extra visitationem corrigere, & punire non
potest episcopus vigore Canonis Trid. sess. 14. de reform.
147. 4.
Exemptio, aut vlla inhibicio, appellatio, vel querela
etiam ad Sedem Apostolicam interposita potest impe-
dire visitationem in his in quibus de motu correctionis
agitur. 14
Episcopus antequam Diocesim suam visitare incipiat,
debet Synodum Diocesanam celebrare. 15
Aditum suum sit, quos visitare intendit annuere de-
bet Episcopus. 16
Liberos visitationum prædictarum & prædictorum suorum
debet episcopus visitare examinare. 17
Personas quot episcopus visitans secum adducere de-
beat. 18
Pontificalem fibrum secum deferre pro excommunicationis
seruandis debet Episcopus visitans. 19
Annotum signatum, seu sigillum, & formulas intra-
mencionum, & libros Canonum, & Ecclesiasticarum
constitutionum secum deferre debet episcopus visi-
tans. 10
Episcopi, & visitatores monentur, vt eam ciuitatem
pro visitatione prædictas modo eorum equi-
tatem & similitudinem student quam celeritè visitationem
absoluerit. 11
Episcopi visitantes & quicumque suorum pro visitatione
nihil procuratoris causa accipere debent, nec pecu-
niam, aut munus quodcumque sit, etiam qualitercum-
que obtinere. 1.101. 41.
Episcopus etiam ad visitationem accedit est honorificè
à Clero, & Populo suscipiendus. 11
Episcopus ubi incipit visitare ad quæ scribere debet
44
Ecclesijs visitans de quibus querere debet. 15
Sacerdotem colludum visitans quæ perquirere debet
46
Donum ecclesijs ubi visitat episcopus, quæ statuti ten-
entur. 47
Religionem Ecclesiæ, vel Conuentum de quibus episcopus
interrogat

& Verborum.

interrogare debeat, necnon loci saculas, atque laicos.
 1. 101. 48. 49.
 Monasteria virorum, vel mulierum visitans episcopos ad
 quæ attendere debet. 1. 101. 50
 Hospitalia, & alia pia loca visitans attendit ut institum
 legumini seruetur, redditus bene dispensentur, &
 ad multantes sedulas fideliter exoptet. 11
 Visitacionem impediens potest episcopus excommunicare
 etiam non adhibitis mentionibus in ipso actus mani
 festa violentia. 1. 112. 140
 Visitare non potest Ordinarius hospitalia si in eius funda
 tione dictum sit quod ipse non possit se intromittere in
 illius visitatione. 1. 114. 84
 Ordinarius potest visitare hospitalia priuatum, & corri
 gere, ac reformare in eis tantum, quæ ad obsequendam
 voluntatem fundatorum pertinent. 49
 Ecclesiasticæ, & secularis non possunt se intromittere
 in visitatione hospitalis priuati in visita illius, qui ad ob
 sequere contra eius voluntatem. 50
 Vide *Ammonitione cura*.
 Vicariorum officium est curam domus Parolati gerere, &
 hospitalibus superuenientibus, vel causis quæ curacione
 paratorum exsistit. 1. 163. 15
 Vicum modicum quod dicitur, & qui notabilis defor
 mitas, episcopi arbitrio considerandum relinquunt. 1.
 177. 146.
 Vicarium curam hanc non confert Sacerdos nisi sit
 Pastor, vel alius cum eius licentia. 1. 178. 43
 Viciorum species due, vna exterior, quæ materialis est
 & visibilis, alia interior, quæ spiritualis, atque invisibilis
 est. 1. 179. 26
 Vnde quando à tempore immemoriali facta est, & ex tunc
 conditi Vicarios fuisse solumbus & consentientibus
 Ordinariis ad autum amonibiles, & nunquam Vicarium
 perpetuum fuisse constitutum, tunc episcopus perpetuum
 Vicarium deputare nequit. 1. 180. 7
 Vnde quando facta est per viam pæli, & concordia à Sede
 Apostolice approbata cum clauis de *formando beneficio per
 Vicarium ad autum amonibiles*, tunc nequit episcopus de
 putare Vicarium perpetuum. 8
 Voio est duorum, vel plurium beneficiorum, aut Eccle
 siarum ab Episcopo, vel alio superiore facta annexa, 1.
 191. 11
 Vniones quædam sunt perpetuæ, quædam temporales, &
 quæ sint.
 Voio in dubio presumitur facta potius contemplatione
 Ecclesiæ, quam personæ. 4
 Voio fit tribus modis. 5
 Voio fit primo modo, vnde duobus beneficiis vnus fiat, &
 quid operetur. 6
 Voio fit secundo modo, vel vna species alteri subiiciantur,
 seu vnus beneficium alteri accedat. 9
 Beneficium accessorie vnium per vnionem manet can
 nicum, & sit primum beneficium principalis. 8
 Beneficium abesse vnium capimus non debet. 9
 Vnde nunquam confertur beneficium accessorie vnium.
 10.
 Litteræ vnionis accessorie non dicuntur litteræ benefi
 ciales, sed de proprietate, & se profana. 11
 Causa vnionis non dicitur causa beneficii 12
 Possessio capta ecclesiæ, seu beneficii principalis,
 etiam alterius illi vnium intelligitur capta. 1. 123. 5.
 13
 Voio tertio modo fit duorum beneficiorum, seu ecclesiarum
 in vnium æquè principaliter, 11
 Episcopus duo æquè principaliter vnium reputantur vna
 diocesis, & episcopus potest residere in vna capere
 factum alterius. 12
 Castellane, & Hortense ciuitatum episcopus æquè
 principaliter sunt vnium. 13
 Resoluitur dubia circa hos duos Episcopus æquè
 principaliter vnium. 14
 Valque & Sulmonense episcopus æquè principaliter vnium
 sunt. 1. 156. 15
 Clericus vnus episcopus non est ad caretos alterius
 etiam vnium duodens. 16
 Clericos ex vna Diocesi ad aliam vnium pro suis causis
 sic cogere non potest episcopus. 17
 Caliguitantes, & Calicenses Episcopus est vnus, &
 vnica Diocesis, & vnus Decanus 18
 Episcopus potest facere quoumque beneficiorum
 vniones, etiam illa telestata sint à Pontifice, sine
 ramen possit, nisi, ten expectantis prauicio, nisi refer
 uatio effect perpetua. 19
 Beneficia quæ seminario vnium possit episcopus. 20
 Beneficia sua diocesis non exempta vnium potest epi

scopus, quamvis eorum collatio ab Episcopo negli
 gentiam deplora esse ad Papam. 1. 197. 17
 Beneficium suæ Diocesis, licet de iure communis liceat
 Episcopo vnire cum altero alienæ diocesis, accedente
 consensu episcopi illius, hodie aut. 190. Cons. Tridenti
 non licet. 21
 Principales Ecclesiæ Monasteria quibuscunque, aut Ab
 batibus seu dignitatibus, seu Præbendis ecclesiæ Cathedra
 lis, vel Collegiatis, seu alia beneficiis simplicibus,
 aut Hospitalibus vniri prohibentur. 22
 Vniones Parochialium, quæ sunt pro fundatione, dotatio
 ne, augmento seu conseruatione Collegiorum, & aliorum
 pium locorum ad liberi catholice deuotionem, & pro
 pagationem fœdissent possunt. 24
 Vnde aliquot beneficiorum simplicium potest fieri singulis
 Præbendis tenentibus Cathedralium, & Collegiarum in
 signiam, non omnibus huiusmodi indistincte vnium, aut plura
 ra beneficiis. 25
 Beneficium laicæ diocesis seculari potest episcopus ab ali
 Religiosis vnire. 26
 Vnionem causa facta ad arum, non est necessitas, aut vitium
 ecclesiarum. 27
 Necessitas faciendi vnionis quæ sit. 28
 Vnitas faciendi vnionis est, quando propter singulorum
 tenuitatem non sufficiunt Clericis ad deter
 minandum. 1. 198. 19
 Cetero eorum omnium quorum interest, requiritur in
 vnione facienda per episcopum, non tamen est neces
 sitas vocandi plures. 40
 Rector, seu possessor beneficii non est vocandus in vnio
 ne facienda per episcopum. 41
 Capituli ecclesiæ Cathedralis consensus requiritur in
 vnione faciendi per episcopum. 42
 Canonici si consentire nolint, & in illa causa vnionis
 faciendi subesse, possunt compelli. 43
 Capituli consensus non requiritur in vnione faciendi per
 Legatum. 46
 Vnde facta ab episcopo ipse spiritus non valet. 47
 Episcopus non potest vnire ecclesiam subiectam Ab
 bati, aut alij inferiori Prelato absque illius consensu.
 48
 Vocatio & consensus patroni, sine ecclesiastici, sine laici,
 ac inferioris collatoris, & electorum requiritur in
 vnione per episcopum faciendi. 1. 199. 49
 Beneficium iocis patronatus absque patronorum consen
 su per episcopum vniri non potest, quod si vniam per
 Legatum de laico. 50
 Voio ex defectu solemnitatum quibus casibus fiat irrita,
 51
 Voio ex falsa causa impetrata an sit irrita. 52
 Papa solus potest vnire episcopatus. 53
 Episcopus potest vnire beneficia, & ecclesias suæ dia
 cesis. 54
 Legatus à Latere potest ex causa rationabili, & legitima
 vnire beneficia suæ provincie, quæ conferre potest. 1.
 100. 55
 Vicarius generalis episcopi non potest beneficia vnire
 nisi specialiter sibi ab episcopo committatur. 56
 Capitulum Sede vacante potest vnire ex beneficiis, quæ
 potest episcopus, dummodo per talem vnionem inui
 ditioni episcopali nihil detrahatur. 57
 Archiepiscopus vnire potest beneficia in sua diocesi.
 58
 Abbat, atque alij Prelati episcopo inferiores, quando
 possunt vniones facere. 59
 Voio non presumitur, sed probari debet ab eo, qui factam
 dicit. 60
 Voio probatur per instrumentum, quod litteras ipsius vnio
 nis, & ex diuinitate temporis immemorialis. 61
 Voio probatur ex verbis enuntiatis plurius instrumen
 torum antiquorum, modo originem haberent à diuersis
 personis non suspectis. 62
 Voio probatur in antiquis ex testibus de publica voce &
 fama. 63
 Voio probatur ex dismembratione, quæ per necesse per
 supponit vnionem. 1. 201. 64
 Voio quando dicatur fortiori effectum. 65
 Reg. 12. canonicæ remota vnio vnionem non se extendit ad
 vniones factas ex causa necessaria, potest ea causa de
 cessit per beneficii extinctione, vel pro augmento dotis
 necessario pro sustentatione cultus diuini. 66
 Vniones perpetuæ à 40. annis citra facta examinari ab
 Ordinariis tanquam à Sede Apostolice delegatis possunt.
 67
 Voio potest fieri per episcopum absque Capitulo vbi
 exstat

Index Rerum, & Verborum.

causae confectio in contrarium. t. 107. 9
 Vnio ubi sit ab Episcopo tanquam Apost. Sedis delegato, etiam Capituli consensus sequitur. s. 308. 10
Vide Caputulum.
 Praesens an & quando possit censuris affici. 2. 30. 222
Vide Collegium.
 Praem qui admittit, repudiat ei non licet quod admisso committitur, ab eoque necessarii decurrit. c. 437. 20
 Praem absentis, ut per procuratorem possit sustineri iura requiruntur. c. 241. 208
 Vota conditionata, incerta aut ex alio capite ionilia pro non data habentur. c. 232. 100
 Votum castitatis post matrimonium consummatum emissum ab alio coniuge absque alterius licentia, non est validum. c. 379. 2
 Beneficia non vacant post emissionem simplicium vocorum biennij in Societate Iesu. c. 186. 34
 Pensiones non extinguuntur per biennij vota in Societate Iesu, sed durant usque ad professionem solemnem. c. 24
 Voti obligationem non inducit solum propositum susceperit habitu monachali. s. 397. 271
 Votum omne monachum in votum Religionis. c. 399. 281
 Vota omnia sive personalia, sive realia committuntur ipso iure in religionis professionem. c. 24

Votum subsidij Terra sanctae committatur in professionem, non solum quoad illuc eundi laborem, sed etiam quoad illius subsidij expensas. s. 4
 Votum Illustrissimi D. Paulusij S. Congregationis Concilij Secretarij. 2. 246. 189. & seqq.
Vide Religiosus, Religio
 Vsurarius tenetur ad collectas, & onera Italia, quae ratione fructuum imponuntur. 2. 340. 42
 Vsurpationis suspicio non cadit in iurisperitos, cuius praesentio spectat ad aliquam Contumaciam. 2. 206. 149
 Vsurpationis praesumptio per dict. plerumque, qua videtur Concil. Trident. sess. 24. de reform. cap. 9. an cadat in singulos cum iurisdictione in loco beneficii potentes taxatim, vel demonstrativè, & universaliter. 2. 207. 150
 Vsurpationis praesumptio non cadit in Ecclesia dominica castri, aut iurisdictionis temporalis. c. 32
Palmarum. vide immunitas

X.

X *Exodochium* derivatur à Graeco vocabulo interpretatur locus ubi peregrini gratis suscipiuntur. 2. 21. 2

F I N I S.